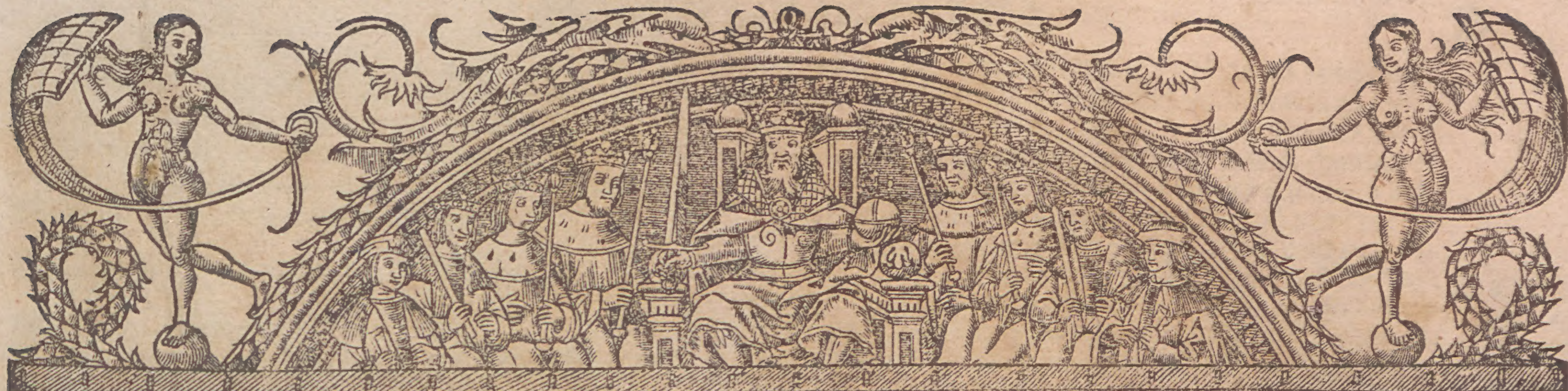

IASONIS MAYNI
Prima super Digesto Nouo.

IASONIS DE MAYNO MEDIO-
LANENSIS, IVRECONSVLTI CLARIS-
simi, in Primam Digesti Noui partem Commentaria, omnibus
Iuris Ciuilis Candidatis oppidò quàm necessaria utiliaq;: nouis
nuper uigilijs atque sudoribus castigata & recognita: cum
additionibus ipsius autoris, quæ hactenus habeban-
tur, necnõ complurium etiam aliorum minimè pœ-
nitendæ eruditionis uirorum. Quare ne frustrà
quicq; ubiuis desyderes, ad hæc accesserunt
Summaria cũ numeris apponi solita: quæ
quid utilitatis iuris studiosis adferant,
notius est, quàm ut ulla explicatio-
ne indigeat. Præterea adiunctus
est Index ordine elemẽtario,
qui notatu queq; dignis-
sima locupletissimè
ceu digito in-
dicat.

1540

Libreria

¶ Iasonis de Mayno mediolanensis: illustris patritij. I. V. monarche ⁊ Ducalis senatoris in Primã Digesti noui partem commentaria. Cum additionibus per eum nuper adiunctis ac Apostillis: ⁊ Tabula per modum numeri ⁊ alphabeti ordine suo edita.

¶ De operis noui nuntiatione. Rubrica.

1 ☞ An inuocandum sit nomen domini.
2 Notarius christianus faciens instrumenta inter iudeos, potest inuocare nomen domini nostri Iesu christi.
3 Iudeus non potest esse tabellio.
4 Genitiuus habet varias significationes, proprie tamen et stricte significat dominium tantum.
5 Genitiuus iunctus cum dictione ex: significat originem.
6 Statutum penale puniens occupantem rem alterius verificatur ratione solius possessionis propter communem vsum loquendi.
7 Non solum statuta fauorabilia sed etiam penalia ⁊ sic odiosa intelliguntur ƀm communem vsum loquendi.
8 An sit producendum totum statutum cum sua rubrica, an sufficiat producere particulam statuti.

Duerte antequã
veniant ad glo. rubri. quia hic nõ est
caput libri: ideo Bart. dicit, ꝙ omit-
tit plura vt per eum ponũt ca. in proe
mio Decretalium. ¶ Additio. Istã
rubricam diuidit Bartol. in quinq3
partes: vt hic per eum: caue dum dicit
ꝙ in quarta ponitur causa formalis:
scilicet diuisio per libros. istud vide-
tur inepte dictum cum forma sit que
dat esse rei et sic substantiam. l. iul. §. sed et si quis. ff. ad exhib. et
omne esse est ex forma ƀm gl. in. c. in ciuitate. in verbo ex forma.
de vsu. vnde melius est dicere, ꝙ in ista quarta ponitur nomen li
bri. cum eiꝰ numero. prout dicit ipsemet Bar. in rub. ff. de iusti. ⁊
1 iur. ¶ Ex ista rubri. no. Bar. duo. † Primo ꝙ inuocãdũ est no-
a men domini[a] facit text. in aut. de armi. in prin. colla. vj. ⁊ in aut.
de questo. in prin. colla. vj. ⁊ in. l. ij. in prin. C. de offi. prefec. preto.
afri. ⁊ tex. in. c. in nomine domini. ⁊ ibi Ioan. and. ⁊ do. Abb. ad
hoc not. de testi. ⁊ in. c. in nomine domini. xxiij. distinc. Ex tali
enim inuocatione sequitur bonum principium: mediũ optimũ:
⁊ finis Deo acceptabilis. ita dicit glo. not. in aut. de here. et fal.
super rubri. colla. j. ⁊ glo. in proe. institu. super rub. Alibi dicunt
text. omnia quecunq3[b] facitis in verbo aut in opere, in nomine
domini Iesu christi facite, gratias deo agentes in quo viuimus
mouemur ⁊ sumus. ita est tex. in. c. non liceat. xxvj. q. v. ⁊ in. c. non
obseruetis. ea. causa. qõ. vij. ¶ Additio. Item vniuersa bene et
competenter geruntur, si principium sit decens et deo amabile.
ita dicit text. in aut. quomodo opor. episco. in princ. colla. j. Itẽ
vbi Christus non est fundamentum: ibi nullius boni operis su-
perest edificium. dicit text. i. q. i. cum paulus. Item in princ. sen-
tentie inuocandum est nomen domini. c. veritatis. in verbo in
nomine domini. ⁊ ibi do. Abb. in. ij. col. ad hoc no. de do. ⁊ ɔtu.
2 † Ad illud quod ex hoc infert Bart. de notario christiano[c] fa-
c ciente instrumenta inter iudeos, ꝙ potest inuocare nomen do-
mini nostri Iesu christi. Adde quod idem tenet Bart. in princ.
ffo rum. ⁊ in prin. C. vbi etiam Bald. ⁊ Bar. in rubri. ff. de iusti. ⁊
iu. do. Ant. ⁊ alij in proe. decre. ⁊ in. c. inter dilectos. in. iij. colũ.
de fid. instru. Ang. de are. in proe. insti. in. j. ⁊. ij. colũ. sed certe vt
dicunt Imo. ⁊ Ludo. ro. hic. Bar. non bene infert ex ista rubri.
quia hic actus non geritur inter fideles: quia ista inuocatio. fit
a compilatoribus christianis in actu qui non gerebatur inter fi-
deles prout in casu Bart. Item aduerte ꝙ idem Bart. alibi vi-
detur sibi de directo contrarius in repe. l. si quis ex argentarijs.
§. si mutuum. ff. de eden. si est repetitio Bar. ibi enim dicit Bar.
ꝙ illud quod dicitur, ꝙ in instrumento debet contineri inuo-
catio nominis Iesu christi. §. nos enim. in ver. deo autore. et ibi
glo. in aut. vt prepo. not. impe. colla. v. procedit quando instru-
mentum conficitur inter christianos, non quando conficitur in-
ter homines alterius secte, vt inter iudeos: tunc non debet inuo
cari nomen Christi sed debent inuocari eorum dij. alle. Innocẽ.
in. c. ⁊ si christus. de iureiur. saluando Bar. a contrarietate dicas
ꝙ ibi non loquitur Bar. quando notarius christianus facit in-
strumentum inter iudeos: prout loquitur hic. sed hic loquitur
quando instrumentum fit inter iudeos: et sic loquitur quando
instrumentum vt per ipsos inter iudeos. ⁊ illud qõ dicit Ioan.
and. in. d. c. ⁊ si christus. loquit̃ quãdo iudeꝰ debet iurare, ⁊ tenet

3 Bar. in. l. iij. §. iurari. ff. de iureiurã. ¶ Additio. Et si dicã † ꝙ iu
d deus nõ põt[d] esse tabellio: vt no. Ang. in aut. iusiurãdũ qõ presta
tur ab his. per gl. ij. ibi colla. ij. ⁊ pbat̃ rõne. q2 tabelliones habẽt
iurisditionẽ voluntariã, ⁊ propterea dicunt̃ iudices chartularij:
vt est glo. in. l. j. in gl. iij. ff. de iudi. ⁊ in. l. rem nõ nouã. C. e. ⁊ in. l.
fi. C. vbi ⁊ apud quos. s3 iudei nullã specialẽ iurisditionẽ habere
possunt in. d. aut. iusiu. qõ pre. ab his. ĩ gl. ij. ⁊ in. l. spadonẽ. §. ia3
aũt. ff. de excu. tuto. Bar. in rubri. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ est bonꝰ tex.
in. c. cõstituit. xvij. q. iiij. ⁊ in. l. fi. C. de iudeis. Respondet̃ sustinẽ- a
do practicã, verũ esse ꝙ iudeus nõ potest esse tabellio: scilicet in-
ter christianos ꝑ rationẽ predictã: sed nõ ꝓhibetur inter ipsos iu
deos tale officiũ tanq̃ scriba exercere. facit. c. nulla officia. liij. di
stin. ¶ Circa scd̃3 no. Bar. de genitiuo. Adde ꝙ omnia que po
nit bar. hic etiã formaliter ponit Bar. ĩ. l. j. §. potestatis. ff. de pe-
4 cu. ¶ Ex dictis Bar. habes tres cõclusiones. † Prima cõclusio
est, ꝙ genitiuꝰ habet varias significationes, proprie tamẽ ⁊ stri-
e cte significat dominiũ[e] tantũ. Adde bonã gl. in. c. j. in verbo ter-
ram propriã. ⁊ ibi Cano. de postu. prela. ⁊ glo. in. l. fi. in verbo fue
rũt. C. de edicto diui adr. tol. Adde ꝙ etiã genitiuꝰ aliquãdo in-
telligitur ratione administrationis, vt cũ dicitur ecclesiarũ pre- b
lati. c. pro illorũ. in verbo ecclesiarum suarum. ⁊ ibi glo. ij. de p̃bẽ.
⁊ in. c. quia. V. in verbo ecclesiarũ clerici. ⁊ ibi not. d. Abb. in. iij.
no. de iud. q̃uis Are. ibidẽ dicat, ꝙ ibi nõ capit̃ pro dominio ꝓ
prie: sed ꝓ eo iure q̃ habet institutus in beneficio, ⁊ sic pro quasi
dominio. l. ij. §. quedã. ff. de interdic. l. qui vsumfructũ. ff. qui. mo.
vsusf. amit. ⁊ discutit solẽniter Bar. in. l. proprietatis. C. de ꝓba.
Aliquando genitiuus intelligit̃ ratione iurisditionis. gl. in. c. j. c
in verbo regi. ⁊ ibi do. Abb. in. v. col. de postula. prela. gl. in. c. ac
cedens. in ver. ꝑmissis. ⁊ ibi do. Ant. ⁊ alij. vt lite nõ cõtest. Abb.
in. d. c. pro illorũ. in primo no. per illũ tex. Gemi. in. c. j. §. fi. in vl.
col. per glo. ibi de vsu. in. vj. ⁊ in. c. vt litigãtes. per illũ tex. de offi.
vica. ¶ Additio. Limita tamẽ, ꝙ genitiuus nõ intelligit̃ ratiõe
iurisditionis spiritualis. nã q̃uis ꝓpter delictũ ⁊ contumaciam
episcopi, possunt omnes terre ⁊ ciuitates subijci interdicto. c. sa d
ne. ij. de offi. deleg. c. si sentẽtia. §. j. de sen. excõ. tamen non potest
interdici terra vel ciuitas que ei solum spectat ratione iurisditio
nis spiritualis, nisi sit de mẽsa episcopi. Et sit tꝑali iurisditione
Ita no. tenet do. Abb. in. d. c. sane. ij. per illũ tex. in verbo terra il
lius. ⁊ in verbo specialiter. ¶ Additio. Aliquãdo genitiuus de
bet intelligi ratione solius adherẽtie tantũ etiã in materia pena
li: vnde si papa interdicit omnes terras alicuius regis, intelligit̃
interdictũ de terris que sunt adherẽtes ⁊ prestãt ei fauorẽ. tex. in
c. nec vero. circa prin. de postu. prela. q̃ videt̃ mirabile. d. Ab. ibi e
in pe. col. reputat difficile, ⁊ tenet ideo procedere: q2 interdictũ si
cut excõmunicatio est sentẽtia medicinalis: ideo fit ibi larga in-
terꝑtatio, vt auxiliãtes eadem pena coerceant̃. c. j. de offi. deleg.
¶ Sed caue q2 nõ videt̃ bona equiparatio de excõicatiõe ad in-
terdictũ, cũ per interdictũ suspẽdant̃ a iure diuina officia in ma-
gnum preiudiciũ animarũ. c. is qui. de sen. excom. ĩ. vj. ⁊ sic mate-
ria videtur esse penalis: qõ secus est in excõicatione: nec in. d. c. j.
bene apparet, ꝙ illi adderẽt actui in casu illo auxiliũ ⁊ fauore3.
¶ Additio. Itẽ genitiuus aliqñ intelligit̃ rõne vsusfructus tm̃
f cũ vsufructuariꝰ appellatiõe[f] dñij ɔtineat̃. l. in vẽditione. in prin.
ff. de bo. aut̃. iudi. pos. no. per Bar. ⁊ alios ĩ. l. qui vsumfructũ. ff.
de verb. ob. vnde si interdicant̃ terre alicuius ciuitatis vel regis,
intelliguntur etiã interdicte terre in quibus solum h3 vsumfru-
ctum ⁊ alius ꝓprietatem, q2 vsusfructus in multis partibus cen-
setur pro dominio. l. iiij. ff. de vsufru. ita tenẽt Io. an. ⁊ latiꝰ Ge-
mi. in. d. c. si sentẽtia. §. j. de sen. excõ. in. vj. do. Alex. hic allegat ꝓ
hoc tex. in. l. j. §. nõ solũ. ff. de arbo. cc. tu alleg. tex. in. l. ossa. §. pe.
ff. de relig. ⁊ sum. fu. ⁊. l. ij. post prin. eo. titu. Confirmat̃ q2 si statu
tum disponat ꝙ de dãno dato stetur iuramẽto vsufructuarij: ita
no. tenet do. Alex. in cõsi. v. in. iiij. vol. qõ incip. puto de iure cõsi
derandũ. ibi tamẽ nõ facit mentionẽ de Pau. de ca. hic: qui vide
tur ponere veritatẽ, ꝙ stãte statuto ꝙ de dãno dato stet̃ iuramẽ-
to domini possessionis si sit datũ dãnum: tamẽ in vsufructu stabi
tur iuramẽto vsufructuarij: q2 intẽtio statuti est, ꝙ stet̃ iuramen-
to illius qui passus est dãnum: sed vsufructuarius passus est dã-
num: secus quãdo datũ esset dãnum in ꝓprietate: tũc staretur iu
5 ramento ꝓprietarij. ¶ Additio. † Itẽ genitiuus iunctus cu3 di
ctione ex significat originẽ. arg. l. j. §. nunc videamus. ff. de cõiun.
cum emã. lib. vnde si testator substituit proximiores ex linea seu
prole fratris, veniunt oẽs descendẽtes ex dicto fratre in infinitũ:
nõ aũt attinẽtes ex linea trãsuersali fratris, ƀm Bal. in ɔs. cccxxi. f
prime partis, qõ incip. testamẽto cauet̃ ꝙ heres scriptus. Itẽ ge
nitiuus qñ importat tempus significat quid perfectũ: vnde si te-
stator relinquat aliqd titio cũ erit. xiij. anno. requirit̃ ꝙ vltimꝰ ãnꝰ
sit perfectus ⁊ cõpletus. l. si cui leget̃. in prin. ibi. Bar. ⁊ alij. ⁊ cla-
rius Bal. ⁊ Flo. ff. de leg. j. Itẽ genitiuꝰ importat causam finalẽ,
vnde si testator legat stico seruo titij, vel caio filio sempronij, ta-

a ¶ Nomen dñi. Adde c. l3. xxvj. qõ. v. ⁊ Spe. tit. de instr. edi. in. §. ij. nicolaus supantius miles. Hierosolymitanus et V. I. doc.

b ¶ Omnia q̃cũq3. Adde qõ ista sũt verba Apostoli ad colossẽses. iij. c.

c ¶ De notario christiano. Adõ io. ã ana. ĩ rub. de iud. in. ij. colum.

d ¶ Iudeus nõ põt. Adde text. in. c. cõsti. xvij. q. iiij. textu3 et Abb. ĩ. c. ex speciali. de iudi.

e ¶ Significat dñium. Adde Bal. in. l. j. ĩ. §. itẽ põponius. ff. nau. cau. sta. Bart. in proemio. C. Spe. tit. de proba. in. §. sciẽdũ. versi. sed pone. Bal. ĩ addi. Spec. in tit. de ɔfes. Io. de imol. in c. j. de post. prela. Domi. de sancto gemi. in c. j. de vsu. li. vj. Paul. de ca. cõsi. xj. incipi. in casu presenti visis omibus ⁊c. Cardin. Alexã. in. c. clementis. xvj. distin.

f ¶ Vsufructuarius appellatione. Adde bart. in rub. C. de vsufru.

les genitiui īportāt, ꝙ cā finalis legādi filio vel seruo finit ꝓpter
dominū vl' patrē.l.cū aliqs.C.de iure deli.l.filiosa.ff.de cōdi.⁊ de
mon.ita no.tꝫ Bal.in.l.si qs ad declinādā.in.xvj.col.C.de epi.⁊
cle.Raph.cu.hic. ¶ Additio. Adde ꝙ Bar.in ꝯsi.suo.l.incip.
illud o fera.colū.vij.circa prin.in prima parte dicit, ꝙ verificat̄
etiā genitiuꝰ rōne cōditiōis.alle.tex.in.l.lex cornelia.§.domū.ff.
de iniur.⁊ Bald.hic alle.etiā vbi.s.vltra ea que allegat magister
meus.s.vbi dicit ꝙ intelligitur ratione administrationis.glo.in
c.i.de postula.p̄la.Joā.bapti. ¶ Proprie tamē ⁊ stricte gene
tiuus importat dominū vt per Bar.hic.Cōfirmatur dupliciter.
Primō p tex.in.l.si domus.§.fi.ff.de leg.j.vbi est tex.no.ꝙ geni
tiuus de ꝓpria signi.refert ad dn̄ium directum ⁊ nō ad vtile.Se-
cūdo qꝛ verba debent intelligi in potentiori significatu.l.j.§.qꝛ
perpetuum.ff.si ager vect.vel emphy.pe.c.pe.de sen.excōmu.c.si
pater.de testa.in.vi. ¶ Additio. Adde etiā ꝙ genitiuus impro
prie importat etiā iniustā possessionē.casus est mirabilis i.l.ij.C.
6 vt ne.priua.⁊ ita ibi in specie Anto.⁊ Alex.no. ¶ † Secunda cō
clusio Bar.est, ꝙ statutū penale puniēs occupantē rem alterius
verificat̄ rōne solius possessionis: ⁊ hoc propter communē vsum
loquēdi. Idem tenet Bar.in.d.l.j.potestatis.⁊ in p̄e.C.vbi etiā
Raph.ful.d.Anto.de but.in.d.c.j.de postu.p̄la. Ista cōclusio
Bar.est vera, si ꝓbaret ꝙ ita esset cōmunis vsus loquēdi. Tamē
cōsidera ꝙ Bar.ponit pro cōstanti qꝛ iste sit vsus cōis loquēdi.
glo.in.l.ij.§.j.ff.de origi.iur. Adde ꝙ illam gl.alibi reputat sing.
Bal.in.c.ij.de iureiu. Tamē illa glo.que loquitur quādo euiden
ter apparebat, ꝙ colonꝰ dicebat fundū suū: apparet loqui rōne
solius detentationis: sed quādo nō appareret ꝙ qs esset colonus
illa glo.nō probaret. Circūscriptio ergo cōi vsu loquēdi, statutū
penale solum verificaret̄ in eo ad quem spectat ratione dominij
⁊ non possessionis: prout cōcludunt Imo.⁊ do. Alex.hic.⁊ clare
Bal.i.l.ij.in prin.ff.de origine iuris. ¶ Additio. Adde tu ꝙ cō
trariū tenuit Pau.per tex.hic met in.l.j.in prin.iuncto.§.ait p̄-
tor.⁊.§.seq.ff.nau.cau.sta.⁊.l.j.in prin.iūcto.§.in hac.ff.vi bono.
rap.in quibus verificatur etiā in possessione, ⁊ tamen ibi non di-
cit̄ ꝙ fuerit communis vsus loquēdi, solus tex.probat ꝑ bar.scꝫ
in.d.l.ij.de reli.⁊ sump.fu. Ang.in proe.isti.respōdet vno modo
sed nihil est. Tu dic, ꝙ ille tex.nihil facit ex eo qꝛ datur ibi actio
domino tn̄ non bonefidei possessori: qꝛ eiꝰ nō intererat, ꝙ sit ve-
rum probat tex.in.l.non solum.j.eo.tit.vbi alia actio in factum
datur vsufructuario ⁊ alijs habētibus vtile, quia eorum interest.
prout gl.met in.d.l.ij.dicit nō ergo probat ille tex.ꝙ ꝓprie geni-
tiuus verificet̄ in dn̄io nō in alio nō proprie dn̄o: qꝛ cōfundit̄ per
d.§.nec solū.imo verificat̄ in quolibet: cuius interesse p̄tēdit̄.⁊
7 ita etiā dicūt.l.j.nau.cau.sta.⁊.l.j.vi bo.rap. ¶ Tertia cōclusio
a Bar.est quā diligēter signa, ꝙ nō solum statuta fauorabilia: sed
etiā penalia ⁊ sic odiosa intelligunt̄ tamē ꝺm cōem vsum loquen
di. No.istam regulā ⁊ adde qd idem voluit Bar.in.l.libellorū.§.
sed si aliud.in fi.ff.de accu. Scdo adde qd dicit not.d. Abb.in.c.
ij.in prin.de arbi.ꝙ in omni materia etiā odiosa ⁊ penali semper
debet attendi cōis vsus loquēdi. Tertio adde Jo.an.i.c.funda-
menta.de elec.in.vi.in nouel.vbi tenet, ꝙ lex etiā penalis loquēs
de nepote debet intelligi ꝺm cōem vsum loquendi etiam de filio
fratris. Quarto adde, ꝙ statutū etiā penale ⁊ odiosum intelliga
tur ꝺm cōem vsum loquēdi: ꝙuis improprie, tenet do. Abb.i.c.
per tuas.in.ij.col.de proba.⁊ ibi Are.in.iij.col.in.fi.⁊ seq.alleg.
nouū tex.ad hoc de quo multū gloriat̄ in.l.vxor.§.j.ff.de adult.
vbi ad faciēdū puniri vxorē tanꝙ adulterā, appellatione vxoris
venit etiā illa que de facto ⁊ sic iniuste est vxor ⁊ improprie.⁊ illd
ibi etiā propter testimoniū Homeri: qꝛ cōmuniter etiā iste dicūt
vxores.ergo ibi est tex.peregrinus, qd in materia penali attēdit̄
communis vsus loquendi ꝺm casum improprium. Tu ꝯsiderabis
an tex.probet: qꝛ mihi ille tex.nihil probat. Nam autoritas Ho-
meri ibi relata aliter cantat vt ex serie clare apparet.bene verū est
qd ibi ꝓbat litera, qd lex penalis intelligit̄ etiā in casu iproprio
⁊ iniusto illā cōclusionē Bar.reꝑhendit Lu.ro.hic: per tria iura
b in qbus dicit̄ qd nō debet attendi communis vsusᵇ loquēdi vul-
gariū.tex.in.l.si initiū.in prin.in ṽbo nō vt vulgus opinat̄.ff.de
euic.⁊ in.l.item pretor.ff.de suis ⁊ legit.⁊ tex.i.l.ita vulneratꝰ.ff.
ad.l.aquil.⁊ glo.in.l.quid si nepos.⁊ ibi Bar.ff.de testa.tute.⁊ p
ista iura Ludo.tenet cōtra Bar.pōdera tu pronecte, qd si funda
menta Lud.sunt vera militaret etiā in materia fauorabili. qd nō
debeat attendi cōmunis vsus loquēdi. Sed ad ista iura respōdet
Alex.hic i.x.col.⁊ rn̄det tripl'r: Primō dicit, qd lꝫ in illis legibꝰ
iuriscōsul.reprobet cōem vsum loquēdi: nō sequit̄ ergo in ceteris
reprobat. Ista prima solu.que videt̄ melior ceterarū nihil valet;
iuriscōsultus enim magis ibi reprehēdit cōem vsum loquendi in
illis.ll.⁊ nō in alijs, nō pōt dici nisi qꝛ ille cōis vsus loquendi est
cōtra proprietatē verā. Ista ratio nō deberet militare magis in
illis ꝙ alijs. Scdo respōdet qd in illis.ll.reꝑhēdit cōem vsum lo
quendi scilicet preteritum sed nō futurum. Vel tertio in illis.ll.

a ¶ Statuta fauorabilia. Adde gl.in verbo nō cō tinebunt̄.et ibi Bar.i.l. liberorū.in §.non tamē ff.de leg.iij. Bar.in.l.la beo.ff.de su pel.leg.bar to.in.l.j.C.d iur.calum. Mathe.no ta.xcvi.

b ¶ Communis vsus. ad de spe.tit.de aduoc.in.§. vj.versic.ad-uocatꝰ igit̄.

c ¶ An dēbeat ꝓduci totū statutū. Ad de.Bart.i.l. nerua.ff.de posi. Bal.i l.fi.C.de p̄ci. imper.offe. Ang.i.l.j.in §.edere.ff.d eden. Joan. de imo.i.l.j. ff.sol.matri. Jo.de lig.in c.cū tu dile. in pe.col.de ꝯsue. Pet. de ancha.in cle.j.de reb. eccl.nō alie.

erat cōis vsus loquēdi alicuius loci ⁊ nō generalis, merito repre-
henditur, ⁊ ita dicit esse de mēte do. Ant.in proe.decre.sed iste re
spōsiones diuināt ⁊ somniāt ad illū tex.reperio qd Bal.i multis
locis alibi aliter respōdet, idē Bal.in.c.j.in prin.de suc.feu.dicit
qd qn̄ statuta sunt ꝯdita a peritis ⁊ literatis: tunc nō attenditur
cōis vsus loquēdi vulgariū: ita intelligit.d.l.si dictū.⁊ alias con
cor. Si aūt statuta sunt ꝯdita a personis vulgaribus vel illitera-
tis: tūc bene attendit̄ cōis vsus loquēdi. Accedat qd dicit Bal.i
l.j.col.ij.C.de serui.fug.qd verificari debēt sermones ꝺm opi.ha-
bentium intellectū, nō ꝺm vulgariū sensū. alibi idē Bal.i.l.j.C.
de suc.edi.dicit, qd nō dꝫ aliqd verbū inciuiliter intelligi ꝓpter
abusiuum modū loquēdi ꝑsonarū illiteratarū. ista doctrina ad
huc minus placet ad.d.ll. Nam dicere, qd in illis.ll.nō attendit̄
cōis vsus loquēdi: qꝛ illa iura erant edita a personis peritis, alia
vero sunt ꝯdita a non peritis: ⁊ ipsemet Bal.i.l.qd si nepotes.ff.
de testa.tute.dicit, qd siue statuta sint ꝯdita a peritis siue nō, semꝑ
debēt intelligi ꝺm cōem vsum loquēdi: ita etiā tꝫ ipsemet Ludo.
ro.i.l.in testamēto.C.de testa.mili. Ego teneo ꝯclusionē Bar.q̄
est vera ⁊ cōis, qd i.ll.⁊ statutis attēdi debeat cōis vsus loquēdi, ⁊
illud preferat̄ cuicunqꝫ ꝓprie significationi.pro qua conclusione
do.tibi optimū tex.i.c.ꝙuis i verbo ita in vsus obtinuit.⁊ ibi.d.
Abb.⁊ do. Ant.de ver.sig.ad idē bo.tex.in.c.ꝙꝙ.ij.q.vij.⁊ iuris
cōsultus attēdit vsum loquēdi in.l.vt alphenus.in.l.vulgari.i.l.
anniculus.ff.de ver.sig.ad iura alleg.p Lud.vltra respōsiones.d.
Alex.superiꝰ relatas. Ego respondeo i specie ad.l.si dictū.i pn.
qd non est verū qd ibi reprobet̄ cōis vsus loquēdi. Sed bn̄ repro
batur opi.vulgi estimātis qd debeat prestari satisdatio cum fide
iussoribus.ad.l.itē pretor.respōdet̄ qd ibi erat cōis vsus loquēdi
nimis ineptus merito reprobat̄ a iuricōsulto, alꝛs attenderet̄: vt
iuribꝰ alle.ad gl.in.l.qd si nepotes.respondet̄, qd illa gl.nihil fa
cit, nā dicit qd illa varietas dicēdi: scilicet de liberis etiā de filijs
non cadit in idiotis: scilicet dicere qd non habemꝰ istā differen-
tiā. ¶ Additio. Ultra impugnationē suprascriptā aduerte qd
ille tex.in.l.si vxor.§.j.ff.de adul.ꝙuis loquat̄ in materia penali:
illa tn̄ non est odiosa, vt i p̄senti materia: interest enim reipu.⁊c.
l.ita vulneratus.ff.ad.l.aquil.de quo per Bar.in.l.ij.§.extremū.
ff.de infa.⁊ in.l.quēadmodū.circa med.C.de agri.et censi.lib.xj.
¶ Tenendo ꝯclusionē Bar.limita eā duobus modis. Primo
nisi volumine statutorū esset vnū statutū gn̄ale, qd statuta intelli-
gerent̄ nullo extrinsecus addito vel intellecto: tūc non attēderet̄
cōis vsus loquēdi: qꝛ ille est extrinsecus.ita Jac.but.in pe.ffor.
⁊ in.l.j.in aliqbus lecturis.ff.de fide instr.ita referūt ⁊ sequunt̄.d.
Ant.de bu.in prin.decre.i.viij.co.⁊ ibi.d. Abb.⁊ simpliciter cle.
hic. Scdo limita qn̄ adesset statutū, qd ṽba statutorū ꝓprie intel
ligant̄: tūc non posset intelligi ꝺꝫ cōem vsum loquēdi: ita limitat
Bar.in.l.labeo.in pn̄.ff.de sup.leg.⁊ i.l.cū delanionis.§.asinā.ꝑ
illum tex.ff.de fi.instru.⁊ pulchre Sali.in.l.cū antiquioribꝰ.i vl.
col.in pn̄.C.de iure delib. ¶ Glo.in rub.sed tā inquātū Bart.tā
8 git † an debeat ꝓduci totū statutūᶜ cū sua rubrica an sufficiat ꝓ-
c ducere particulā statuti, cū Bar.tenēt oēs hic indifferēter.⁊ idē
Bar.in.l.oēs populi.in fi.ff.de iusti.⁊ iu.in.l.ij.§.dic.ff.quēad.
testa.aper. Cano.in.d.c.cōtingit.⁊ est bo.tex.i.c.cū ꝑsone de pri
uil.i.vj. ¶ Ultra alios aduerte.inquātū Bar.⁊ oēs cōcludūt, ꝙ
nō est ꝓducēdū totū volumē statuti: sed bene est ꝓducēdū totū
vnū statutū integrū: ita ꝙ nō sufficeret ꝓducere particulā vnius
statuti. Ratio est ꝺm Bar.⁊ doc.qꝛ posset esse in fine illius statu
ti vna clausula q̄ corrigeret ⁊ mutaret.d.l.iciuile.vbi gl.istā rōnē
reddit. Sed aduerte ꝯ: quia ꝺm istā rationē oporteret edere to-
tū volumē statutorū: eo qꝛ infra in volumie posset esse aliud statu
tū ꝙ corrigeret ⁊ mutaret illd primū. Istā difficultatē q̄rit bal.
in.d.l.iciuile.⁊ rn̄det.ꝙ iō sufficit ꝓducere totū vnū statutū ⁊ nō
volumē: eo qꝛ statuētes nō p̄sumūt̄ se correxisse.§.qbus.in pri
ma cōsti.C. Istā sol.Bal.simpliciter sequit̄ Raph.ful.in.d.l.
inciuile. Ista rn̄sio nihil vꝫ: imo retorq̄t ad oppositū: qꝛ si non ē
necesse ꝓducere totū volumē statutorū ista rōne: qꝛ nō p̄sumunt̄
statuētes in eodē volumine se corrigere.multominus p̄sumēdū
est ꝙ in vnomet statuto se correxerit: qꝛ regulā habemus, ꝙ testa
tor nō p̄sumit̄ se incōtinēti corrigere: sed bn̄ ex interuallo.l.nō
ad ea.in fi.ff.de cōdi.⁊ demō.que differētia hꝫ locū i statutis ꝺm
Cy.⁊ Bal.in.l.fi.C.per quas ꝑso.no.acqui. Lud.ro.i cōsi.ciiij.ꝙ
incip.pater reuerēde.⁊ sic ꝺm responsionē Bal.⁊ Ful.minꝰ esset
producere totum statutum: qꝛ minꝰ p̄sumit̄ ꝙ in eodē statuto se
correxerint. Quid dicēdū. Ego defendo doc.Bar.⁊ doc.sꝫ vtor
alijs verbis: vnde dico, ꝙ nō sufficit ꝓducere particulā vniꝰ sta-
tuti: eo, qꝛ in vno statuto verisimilr posset esse in fine alia clausu
la que limitaret ⁊ declaret p̄cedētia: qꝛ per sequētia declarant̄ p̄-
cedētia.l.si seruus pluriū.§.fi.⁊.l.qui filiabꝰ.in pn̄.ff.de leg.j.iō
totū statutum dꝫ ꝓduci.⁊ nō sufficeret ꝓducere vnā particulā:
sꝫ nō cōtingit istud verisimiliter in alio statuto diuerso: iō non
producit̄ totū volumē.istā rōnē visus est sensisse do. Abb.licet
hanc diffi-

hac difficultatē nō maneat in.d.c.ꝯtingit.de fide istr. Ultimo in
quātū Bar.hic dicit idē esse in instrumēto ⁊ priuilegio qd̃ in sta
tuto lȝ Bar.in.d.l.inciuile videatur ꝯstituere differentiā, cōiter
tenetur illud quod dicit Bar.hic ⁊ doct.p̃allegati:vt p.d.Alex.
hic circa penul.questi. Bar.inquātum ꝯcludit ꝙ particula statu
ti,vel instrumēti ꝓbat:q꞉ in dubio p̃sumitur esse totum instrumē
tum vel statutū:nisi aduersari⁹ opponat ⁊ ꝓbet. Adde ꝙ Jmo.
⁊ do. Alex.hic tenuerūt contrariū:q꞉ probatio dȝ de necessitate
cōcludere.l.nō hoc.C.vnde legi.c.in p̃sentia.de proba.sȝ ista par
ticula non ꝓbat qñ non producitur totum statutum:quia in fine
posset esse aliqua particula q̃ corrigeret vel mutaret. Adde glo.
in.d.l.cū lege.respōdet ꝙ illud ibi ideo est,q꞉ heres solēniter fece
rat inuentarium de bonis testatoris:ideo ꝓpter solēnitatē inuē-
tarij statur assertioni sue,nisi probēt plura esse bona quā in inuē
tario.ita est de mēte illius gl.dū allegat.l.fi.§.licētia.vbi dixi de
illa glo.C.de iure deliberā. Teneas decisionem Bar.tanꝙ euan
gelium quā etiā tenet Ludo.ro.hic,⁊ do.Anto.in.d.c.contingit
de fide instru.⁊ in.c.fi.de probatio.eo quia statutum ꝓductuȝ vel
instrumentum productum in dubio presumitur totū nisi aduer
sarius opponat ⁊ ꝓbetur cōtrariū.tex.est in.l.si is qui.ver.labeo.
ff.de test.quē tex. Bal.ibi.intelligit.i.iiij.no.⁊ Jmo.ad hoc no.
qd̃ in dubio actus p̃sumit̃ ꝑfect⁹ nisi aliud ꝓbetur ꝑ aduersariū,
⁊ illū tex.etiam allegat ad hoc ⁊ reputat singularē Ludo.ro.hic
Nec ad illum tex.obstat solutio quam ponit Alex.hic,qui dicit
quod ille tex.loquitur in scriptu.autentici testamēti tradita per
manum notarij rogati de testamento : que bene facit fidem ⁊ fa-
cit presumi totum. Sed nos loquimur in copia: quia dico quod
ista solutio nihil facit ad illum tex.quia tex.in ver.labeo.nō fun
dat se ꝓpter notarium:nec de notario ibi verbū aliqd̃. imo erat
ibi testamentum nūcupatiuū:sed fundat se iuriscōsultus ꝙ si nō
constat ꝙ testator voluerit nominare ⁊ facere plures heredes,p̃-
sumitur testamentū esse ꝑfectum.⁊ sic ille tex.facit probare.⁊ per
illum tex.teneo cum Bar.contra tamen primū dictum Bar. ꝙ
particula instrumenti facit fidem et qñ appareat ꝙ est particula
videt̃ esse tex.in.l.ex conuentione.in verbo vt pars testamenti si
gnificat.C.de pac.⁊ ibi Bal.in.ij.no.ꝙ nō solū ex toto instrumē
to:sed etiam ex qualibet eius particula oritur ꝓbatio. Ad idem
similis tex.in.l.j.C.sine censu vel reli. Sed renspōde ꝙ tex.ibi nō
negat totū instrumentū fuisse productum:lȝ imperator pōderet
particulam instrumenti,nec in illo tex.erat controuersia an totū
instrumentum deberet ꝓduci an pars:licet imperator solum re-
ferat particulam instrumenti.

1 ☞ Nuntiatio noui operis facta per eum qui nō habet ius nun
tiandi ligat ⁊ nocet iuste edificanti.
2 Nūtiatio noui op.est quedā ꝓuocatio seu extraiudicialis appel.
3 Quando certum est nuntiantē non haberes ius nuntiādi,potest
sperni nuntiatio,⁊ ea spreta procedi in in opere.
4 Petens a iudice remissionem nūtiationis,non per hoc videtur
fateri nuntiationem esse iustam.
5 Est dare triplicem oculum.s.corporis:mentis:⁊ intellectus.
6 Dictum testis debet intelligi ſm vulgarē modū,⁊ nō legaliter.
7 An sit differentia inter edictum ⁊ interdictum.
8 Licet cōtra tres snias nō possit opponi de nullitate vt impedia-
tur executio:tñ qñ nullitas est certa ⁊ notoria presertim ex actis
potest opponi ad impediendam executionem.
9 Jn nuntiatione debet exprimi causa si petatur:alias potest sper
ni nuntiatio.
10 Tria sunt que reddunt certum notorium.s.sententia, instrumē-
tum,⁊ euidentia facti.
11 Ubi per euidentiam constat sniam esse nullaȝ ⁊ iniquam, nunꝙ
transit in rem iudicatam.
12 Quo modo est fienda nuntiatio.
13 Non est licitū prosequi aliam causam quā in appel.expressam.
14 Nuntiatio potest fieri per eum qui non est in possessione.
15 Utrum operarij possint petere causam nuntiationis.
16 Remissio que fit a lege est duplex.
17 Differentia est inter remissionem que fit a lege,⁊ que fit a iudice.
18 Paria sunt nullam causam exprimere vel friuolam.
19 Si nuntians cui offert̃ satisdatio dicat hodie cōstat hodie agat̃.
tūc nō pōt vigore satisdationis nūtiatus ꝓcedere in edificando.
20 Quo remedio consulatur contra iniuste nuntiantem.

Hoc edicto. Diuide scdm̃ Bar.⁊ istā diui-
sionem reprehendit Paul.de
1 ca. ¶ † No.primo quod nūtiatio noui operis facta p
eum qui non habet ius nuntiandi:tamen ligat et no-
cet etiā iuste edificanti:adeo quod si spreta nūtiatiōe ꝓcederet in
edificādo,debet opus postea factū destrui ex parte edificātis, et
si vellet ostēdere ꝙ iure edificauit.ita est tex.no.i.§. sȝ si is.j.e.l.
⁊ tex.in.l.p̃tor ait.i prin.j.e.⁊ tex.in.c.ij.extra.e.sed p certo istud
prima frōte vr̃ valde absurdū,ꝙ debeat nocere nūtiatio eius qui
nō habet ius ꝫ.l.si maior.C.de rescin.vē. Itē nō dȝ nasci occasio
iniuriarū,vnde iura nascūtur.l.meminerint.C.vñ vi.vnde posset
aliqs ribaldus impedire nūtiādo simpliciter:⁊ isto modo prepa
ramenta,q̃ fieri possent rūpi ⁊c. Ingrēda ergo est ratio quare nū
tiatio iniuste facta causet effectum,qd̃ edificās etiā in suo ꝓprio
et iuste teneatur desistere ab opere qd̃ iuste facit. ⁊ si vltra faciat
tenetur destruere suis sumptibus iuribus p̃allegatis. Dic qd̃ ra-
tio vr̃ esse,q꞉ nuntiatio hȝ vim ꝓuocationis ad iudiciū. Ita vult
Bar.in.l.in prouinciali.§.j.in.ij.col.j.e.⁊ in.l.fi.ff.de appel.reci.
Ideo p viam attētati petitur reuocatio eius quod interim factū
est.⁊ istā rationem etiā assignat Bal.in cōsi.cxij.primi vol. inci.
ꝓponitur ꝙ fuit duplex nuntiatio. ¶ Additio adde ꝙ Bal. in
2 p̃allegato cōsi.dicit † ꝙ nūtiatio est ꝓuocatio q̃dā siue extraiudi-
cialis appellatio.ꝓuocatio aūt ab appel.differt:vt p tex.ad hoc
vulgatum ⁊ meliorem qui reperiatur in iure,in.c.romana.§.si ve
ro.de appel.in.vj.nam ꝓprie appellatio fit ab actu iudiciali.pro
uocatio vero fit ab actu extraiudiciali:⁊ sic iꝓprie dicit̃ appel-
latio extraiudicialis. Aduerte tñ ad istud simile:q꞉ pōt faciliter
negari:q꞉ ꝓuocatio ab extraiudicialibus dȝ fieri cū exp̃ssiōe cau-
se.c.j.de appel.li.vj.⁊ dicit Bal.i.d.l.fi.col.fi.de appel.⁊ tamē nū
tians nō tenet̃ exprimere causam nisi petitus:vt.j.per Bart.col.
iij.in.ij.q.verū est quod tex.i.d.l.fi.ff.de ap.reci.dicit esse speciale
in no.ope.nun.sed est refugium:nec alibi probat̃,quod nūtiatio
equiparatur ꝓuocationi,similiter nec libello:vt p ea que scripsi
in apo.ad hec.in.d.qd̃.⁊ vide etiā ꝙ apo.ad hoc in.l.de pupillo
§.qui opus.j.eo.⁊ istam opinionem tenuit legendo hoc etiā idē
quod non equiparetur ꝓuocationi tenuit idem Ja.j.col.viij.v.
ergo vltra Lu.hac.l. ¶ Contra istā rationē duo obstāt. Primo
quia ꝓuocatio ad iudicium non debet plus operari ꝙ si iudiciū
vere penderet.l.aliquādo.ff.ad velleia.sed pendēte iudicio non
prohibet̃ quis edificare i solo a se possesso.l.pe.ff.de aqua quoti.
⁊ esti.⁊.l.si prius.j.e. Secundo quia ꝓuocatio ab interlocutoria
non operatur reuocationem eius ꝙ ipsa pēdente iuste factū est,
secus in appellatione a diffinitiua.tex.est in.c.nō solū.de appel.
in.vj.al's est.c.non tantū. Aliam rōnem assignat Lud.ro.nō hic
sed in.§.i.j.ea.l.p text.quē reputat sing.in.l.j.§.j. ꝙ vi aut clam.
melior tex.in.l.pretor.§.i.j.eo.quia postꝙ est nuntiatum nouum
opus debet pars se tueri per viam iuris adeūdo iudicē ⁊ petēdo
remissionē nūtiationis:vnde si procedat in opere spreta nūtiatio
ne:certe propter cōtemptam maiestatē pretoris ⁊ iniuriā nūtia-
tis debet demoliri op⁹ postea factū:⁊ si qua ratio pōt redddi ista
est bona,cū qua pōt simul iūgi ratio denia attētati.s.relata,quā
iungendo ⁊ declarando cum ipsa potes optime tenere:⁊ sic ha-
bes rōnē fundamentalē ad dispositionē huius edicti,que p̃ma
frōte videbatur alias rigorosa. ¶ Additio. Ego sexto loco vl-
tra alios affero rōnē.ꝙ.s.noui ope.nun.etiam iniuste facta vide
licet,cum clarum est nuntiātē nō habere ius nuntiādi,nūtiatio
potest sperni tanꝙ facta in contemptum pretoris:tunc non ha-
bet locū iste tex.ita tenet Bart.hic.in.ij.col.⁊ cōiter doc.quādo
autē certum esset ꝙ haberet ius:tūc ꝓcedit iste text.sine dubio,
quādo vero est incertū vtrum nuntians habeat ius vel nō et sic
quādo sumus in casu dubio:tunc ꝓprie ꝓcedit tex.noster,cōsi-
derauit ergo pretor q꞉ dubi⁹ est litis euētus.l.qs ergo casū.ff.de
pec.ideo statuit,ꝙ nūtiatio habeat effectum:dato quod postea
appareat factā fuisse per iniuriā:⁊ hoc est ne cōtemnat̃ maiestas
pretoris. In simili,quotiescūqȝ dubitat̃ de iurisditiōe iudicȝ,dȝ
tamē pareri citationi.al's deberet fieri mulctatio.tex.est in.l.ij.i
prin.ff.si quis in ius vo.nōie.vbi Bart.⁊ doc.in.l.si quis ex alie
na.ff.de iudi. Ratio,q꞉ posset sibi statim cōsulere.l.p̃tor.§.deīd
j.e.s.p̃stando satisdationē,⁊ sic poterit in opere ꝑseuerare:q̃pro
pter ego indubitāter teneo,ꝙ iste tex.ꝓcedat in casu dubio.nā
si certū esset de iniuria:tūc nō ꝓcederet.⁊ ex istis saluat̃ iste ti.ab
iniquitate. Aliā rōnē assignat Bal.in.l.ij.C.de debi.fu. Aliam
Panor.in.c.ij.de op.no.nū. ¶ Limita nūc decisionē hui⁹ tex.
p̃dictis sex notabilib⁹ modis quos nō habes ab aliquo i spē re-
3 collectos. † Primo limita vt nō ꝓcedat qñ certū est nūtiātē nō
hr̃e ius nūtiādi:tūc pōt spni nūtiatio:⁊ ea spreta pōt ꝓcedi in
ope. Illud ergo qd̃ dicit tex.intellige qñ est dubium,an habeat
ius vl̃ nō.ita no.tȝ bar.j.i.ij.col.vbi dicā post eū ⁊ ibi declaratur
qñ certū,⁊ qñ dubiū dicat̃. ¶ Scdo limita qñ piculū est in mo-
ra:tūc spreta nūtiatiōe pōt licite edificari,qñ mora est allatura
piculū.tex.ē.l.d pupillo.§.si qs riuos.j.e.⁊ ibi gl.declarat quot
modis piculū dicat̃ i mora. ¶ Tertio no.limita qñ graue dānū
versat̃ eius cui fit nūtiatio ex dilatiōe,⁊ modicū ei⁹ q nūtiat ex
edificatione.tūc nūtiatio pōt spni.ita ꝓbat in simili tex.in.l.j.§.
sunt q putāt.ff.ne qd in flu.pub.⁊ ibi gl.sup v̄bo iiuria,q̃ addit
in cōmo.s.maxio.ita p illū tex.egregie limitat bar.in.d.l.de pu-
pillo.§.si qs riuos.in fi.j.e.bene facit ꝙ p.d.§.sunt q putāt,pul-
chre voluit bar.in.l.quominus.ff.de flu.i.xi.q.vbi dixi. ¶ Quar-
to no,limita illud quod hic dicit̃ cum iuribus.s.allegat. ꝙ op⁹

factuz spreta nũtiatione debet omnino demoliri: est verũ nisi ad
uersarius qui nũtiauit sit litẽ contestatus sup principali iure cãe
prias q̃ peteret demoliri. Rõ est: q2 natura nũtiatiõis est, q2 op⁹
factum destruatur p viam attẽtati: vt p̃dixi. Sed ea q̃ reuocan
tur per viam attentati: debent reuocari anteq̃ petẽs litẽ ꝯteste
tur sup iure principalis cause: vñ si litẽ est cõtestatus nunq̃ reuo
catur p viã attentati: imo iudex qui cepit cognoscere sup meritis
cause principalis dz pnuntiare sup toto, ⁊ non de attento solũ,
ita limitat Bal. in p̃dicto cõsilio. cxiij. in. j. col. in fi. ¶ Cõfirmatur
q2 licet spoliatus sit ante oĩa restituendus. l. si quis ad se funduz.
cũ si. C. ad. l. iul. de vi. tñ si litẽ cõtestaretur sup lite principali non
esset ante omnia restituẽ. q2 illi beneficio renũtiasse videt, ex quo
aliam viã elegit. tex. est in. c. j. de restitu. spo. ¶ Quĩto limita nisi il
le cui facta est nũtiatio: ⁊ quia qui edificauit spreta nũtiatiõe fuis
set admissus ad pbãdũ de iure suo principali, isto casu cessat de
molitio que fit p viã attentati cõtra edictũ pretoris: ex quo. p le
gitimũ ordinem iudiciorum cõstat de iure edificãtis. l. de qua re.
ff. de iud. sicut si ab initio fuisset liquidũ. ita limitat Bal. i. c. ꝯsi.
cxiij. in. ij. col. ⁊ nihil allegat ad hoc. vnde bonũ est habere iudicẽ
fauorabilẽ. ¶ Cõfirmo istã decisionẽ ex quatuor. Primo, q2 pro
batio q̃ nõ debuit admitti facta tamen debet p iudicẽ obseruari.
Ita Inno. in. c. cũ bertoldus. de re iu. quẽ refert ⁊ seqtur Bal. in
a l. illicitas. §. veritas. ff. de officio presi. multa enim facta[a] tenent q̃
tamẽ fieri prohibent. l. patre furioso. ff. de his q̃ sunt sui vel alie.
⁊. c. ad apostolicã. de reg. ¶ Scdo confirmo: q2 licet cõuent⁹ pos
sessorio recuperande ⁊ sic spoliator, non debeat audiri super pro
prietate ante restitutionẽ: q2 spoliatus ante omnia est restituen
dus vt dixi: tamen si de facto fuerit admissus a iudice ⁊ probauit
de proprietate, debet iudex pro eo ferre sententiam. ita not. tenet
Inno. in. c. cõstitutus. de fil. presby. ¶ Tertio q2 licet postq̃ sen
tentia transiuit in rem iudi. non debet pars aduersa audiri super
iniquitate vel nullitate sentẽtie: tñ si de facto fuit admissa ⁊ ini
quitatem probauit, est retractãda sentẽtia prima. ita Inno. in. c.
cum dilecta. de rescrip. ⁊ in. d. c. cum bertold⁹. Et p ista dicta in
fert do. Abb. in cõsi. lv. in. ij. volu. incip. In causa q̃ ad p̃sens ver
titur inter commune sarzani ⁊c. q2 statutum senense disponens
q2 post duos menses non possit dici de nullitate sentẽtie: si tamẽ
de facto fuit admissus ad probandũ nullitatẽ ⁊ probauit, debet
b obtinere in causa. ¶ Quarto facit q2 licet a sentẽtia lata[b] in pos
sessorio de iure ciuili nõ apellet. l. vnica. C. si de momen. pos. fue.
ap. tñ si sit appellatũ ⁊ iudex admisit, dz appellans obtinere: ita
singu. Bal. in. l. post sentẽtiã in. ij. col. C. de sen. ⁊ interlo. om. iu. ⁊
seqtur Alex. in cõsi. lj. in. iij. vol. qd inci. cõsideratis ⁊c. in pe. col,
in fi. ⁊ sic habes quinq3 vtiles limita. ad istũ tex. ¶ Additio. Cõ
firmatur etiã ex his que scripsi in apo. ad Bart. in. l. diuus. §. j. ff.
de q̃sti. ⁊ dictũ Bar. ibi videt esse cõtra istas ꝯfirmationes: sed di
stingue vt per eundẽ in. l. maritus. eo. ti. de q̃sti. ⁊ cõfirmantur la
te ista ex his que dicit idẽ et Jas. in. l. patre furioso. ff. de his q̃
sunt sui vel alie. iuris. ¶ Ego cõsiderabam nouiter posse sexto li
mitari qñ nuntiãs nouũ opus esset excõicatus, q2 talis nũtiatio
posset sperni: ⁊ tunc edificatum spreta nũtiatione non debet de
c strui per illud qd in simili dicimus, q2 excõicatus spoliatus[c] de fa
cto nõ est añ oĩa restituẽdus. glo. est no. in. c. dilectus filius. ⁊ ibi
Abb. in glo. iij. de rescri. ⁊ glo. in. c. ex insinuatiõe. in verbo cano
nicũ. de pcura. ⁊ glo. in. c. j. in ṽbo in audiẽtiam in fi. xxiij. di. do.
Abb. i. c. a nobis. de excep. Lu. ro. ⁊ Moder. i. l. naturaliter. §. ni
hil cõmune. ff. de acqui. pos. Idẽ est in heretico. gl. in. c. quo iure
in glo. ij. viij. dist. ⁊ glo. in. §. j. in glo. magna. xxiiij. q. j. ⁊ facit, q2 q̃
d libet hereticus[d] est excõicatus. c. excõmunicamus. el. j. de hereti.
¶ Et ita habes sex bonas limitatiões ad istũ tex. Quasdã alias
habes hic in glo. in ver. p denũtiationẽ ⁊ in glo. magna. ⁊ videbi
mus etiã alias in pcessu tituli. ¶ Additio. limitat etiã qñ nũtia
tio fit seorsum ab opere. puta si fieret ad domũ nuntiati. nam tũc
etiã põt sperni, in quo errant pcuratores nostri tpis. text. in. l. de
pupillo. §. nũtiationẽ. j. e. ¶ Secũdo põdera tex. in ṽbo iure iũ
cta gl. parua que exponit iure. i. iuste. Istã expositionẽ no. Bal.
hic in duobus locis. ad cõpromissa q̃ fiũt de iure. q2 cõtinẽt iusti
tiam, nõ declarat Bal. quare exposuerit glo. iure. i. iuste: sed cre
do q2 ita exposuerit: q2 posset qs nuntiare de iure: q2 ius gñaliter
quẽlibet nũtiare pmittit: sed nõ iuste, q2 non hñt cãm. ppter hoc
exposuit gl. iure. i. iuste. plus em̃ importat terminus iuste q̃ iure:
q2 dictio iuste de per se tantũ importat q̃tum rite ⁊ recte: ⁊ sic im
portat ius ⁊ factũ: ⁊ ꝯsequẽter q2 iure nũtiet ⁊ q2 hz causam nun
tiandi. glo. no. in. §. exheredatos. in ṽbo iuste. quã Ange. multũ
no. in aut. de here. ⁊ falci. colla. j. ad illd aũt qd dicit bal. q2 cõpro
missa facta de iure cõtinẽt etiã iustitiã. Addo q2 idẽ Bal. dicit eẽ
in. c. cum venissent. in vlti. colũ. de testa. q2 si papa mandat q2 fiat
iustitia: est perinde ac si diceret q2 fiat id qd iuris est. l. bonafides
ff. deposi. per Bar. in. l. iustitia. vbi dixi. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ in. l. ne
imo. C. de sentẽ. do. Ant. in. c. [illegible] no. ff. de iur. cal. ¶ Tertio

a ¶ Multa ei fctã. adde l. nõ dubiũ. C. de leg. l. j. in. §. biduũ. ff. qñ appel. sit. c. biduũ. ij. q. vj. et in c. quẽadmoduz. de iureiur.

b ¶ Licet sententia lata. adde pet. de anch. ⁊ doc. in. c. cum appellationib⁹ friuolis. de appel. in. vj. doc. in. c. sepe. eo. tit. in antiquis.

c ¶ Excõmunicatus spoliat⁹. Adde Innoc. in. c. cuz nostris. de cõces. preben.

d ¶ Quilibet hereticus. adde. c. sicut el. j. eo. titu.

e ¶ Pronomen hoc. ad de Bart. in l. hoc articulo. ff. de here. insti. doct. a. i. x. vij. insti

no. ex hoc tex. q2 fit remissio nuntiationis: licet aduersarius non
4 habuerit ius nuntiandi: ex quo correlarie infertur † q2 petens a
iudice remissionẽ nuntiationis nõ per hoc videtur fateri nuntia
tionem esse iuste factã. ⁊ per hoc infert Bar. j. in fi. q2 petẽs abso
lutionem ab excõicatione, non per hoc fatet se legitime excõica
tum. De quo plene scribit Bar. in. l. decẽ. ff. de ver. obli. Cano. in
c. venerabilẽ. vbi videtur tex. de elec, similiter qui petit veniã vel
indulgẽtiam delicti, nõ per hoc videt fateri se deliquisse. gl. in. c.
exhibita in verbo postulauit. de homi. ⁊ ibi glo. reddit rõnem, si
militer manumissio nõ probat quẽ esse libertũ aut fuisse seruum
tex. est in. l. ij. C. de inge. manu. ¶ Per ista reddit dubium id qd
no. Bal. in. l. ij. C. de iure aureo. annul. vbi no, ex instrumẽto legi
timationis probat quẽ esse legitime natũ, q2 dispẽsatio p̃suppo
nit veritatẽ esse in contrariu, qd reputat esse not. dignum. Istud
videtur dubium: bene verũ est aliqua presumptio insurgit q̃uis
Pan. de ca. sequat Bald. in. d. l. decẽ. vbi videas Moder. ¶ Ca
pio secũdã gl. in ṽbo hoc edicto gl. in ṽbo hoc. ij. Circa pnomẽ
e hoc[e]. adde q2 oĩa hic dicta repetit idẽ bart. quẽ nemo alle. ad hoc
5 in. l. j. in prin. in. vj. col. ff. de pecu. † Adde etiã qd est dare triplicẽ
oculũ. s. oculũ corporis: oculũ mentis ⁊ intellectus: ⁊ oculũ admi
nistratiõis. ita gl. in. c. quorũdã. de elec. in. vj. Adde ẽt q2 sile ṽbũ
video refert ẽt ad oculũ intellect⁹. tex. est i. l. itẽ apud labeonẽ. §.
si qs sit. in ṽbo video. ⁊ ibi Bar. ff. de iniur. Addo etiã qd vult gl.
sing. in. l. que extrinsecus. ff. de ver. obli. Adde etiã q2 de isto pro
nomine hoc determinãt Jo. calde. ⁊ Ant. de bu. i. c. si sacerdos.
ad fi. de offi. ordi. Nam scis q2 in cõsecratiõe corporis Christi di
citur hoc est ⁊c. querũt isti pone q2 in p̃ntia sacerdotis sunt in ve
ritate duodecim hostie, ⁊ ipse credit nõ esse nisi decẽ hostias nec
vult plus cõsecrare: an erunt omnes cõsecrate, vide ibi. ⁊ ibi etiã
vide latissime per Bar. Secũdo dum Bar. no. ad saluãdũ testẽ.
adde q2 idem tenet Bart. in. d. l. j. in princip. in. vj. colũ. ff. de pe
cu. Sed do. Alex. reprehẽdit eo q2 pnomen hoc proprie sumptũ
quãdo refert ad res corporales, importat demõstrationẽ ad ocu
lum corporis. glo. est quã ipse Bar. approbat inferius licet sit re
probata in. d. l. meui⁹. §. duorũ. in verbo hanc eandẽ. ff. de leg. j.
6 † Sed dictum testis debet intelligi s̃m vulgarem modum ⁊ non
legaliter: vt est gl. in. l. stipulatio ista. §. hec quoq3. ff. de ver. obli.
Sed ab his facile est defendere Bart. q2 regula est, q2 dicta testiũ
debent impropriari vt sustineãtur. ita Bar. in. l. ij. per illũ tex. C.
de his qui ex pub. rõ. li. x. ⁊ Bar. in. l. iulianus. ff. de here. insti. et
gl. no. in. c. periculose. de penitẽ. dist. j. Fortius obstat ꝯtra Bar.
vbi Bar. se fundat: eo quia testes debent saluari, ⁊ ad ꝯcordiã
reduci. c. cũ tu allegas. de test. Istud fundamentum est veruz qñ
essent duo vel plures testes qui viderẽtur inuicẽ contrariari: isti
bene debẽt reduci ad ꝯcordiã. vt. d. c. cũ tu. Sz qñ non ẽ nisi vn⁹
testis, nõ debet ruduci ad ꝯcordiam: q2 minus tollerat qñ vnus
testis est in seipso varius. l. qui falsa vel varia. ff. de testa. no. ipse
Bar. in. l. eos. per illũ tex. ff. de fal. in fi. ⁊ in. l. de etate. in. ij. prin.
q. ff. de mino. gl. or. in. c. in nostra. ⁊ ibi do. Anto. de testi. de quo
vltimo q2 aliqui aduersant: ponũt Canoñ. in. d. c. cum tu. ⁊ late
Inno. ⁊ Mod. in. l. inter stipulantẽ. §. j. ff. de verbo. obl. ¶ Glo.
in verbo edicto. quã diuide in tres. In prima ad declarationem
tex. respõdet tacite questioni. In secunda tacite opponit ⁊ fatet
ꝯtrarium. In tertia opponit ⁊ soluit. secũda ibi. q̃ interdictuz
appellatur. tertia ibi. sz certe ibi nõ pmittitur. ¶ Inquãtũ Barto.
7 tangit † an sit differẽtia inter edictũ vel interdictũ. Adde pmo
inq̃tum reprobat primã differentiam gloss. in. l. pretor. j. eo. dic
quod male reprobat: q2 illa glo. non dicit q2 edictum semper p
ducat interdictum: sed bene dicit q2 semper edictum se habet ad
interdictum tanq̃ causa ad causatum. Nam edictuz pprie nihil
aliud est q̃ lex pretoria publice posita in albo per edictuz publi
cum aliquid phibens vel mandans. l. ij. §. eo autem tempore. ff.
de ori. iur. ⁊. §. constat. insti. de iure na. gen. ⁊ ciui. sed si postea fie
bat contra edictum cõpetebat interdictum tanq̃ causatum. ita
voluit dicere illa glo. Secũdo adde inquantum. Bar. damnat
differentiam Rofre. per tex. in. l. j. in princip. ff. ne vis fiat ei. Tu
aduerte quod licet tex. ibi in. §. j. appellet interdictum tamen in
§. ij. dum dicit. est aũt generale hoc edictum appella. edictũ. Se
cundo dic q2 ex rubrica apparet qd illud erat precisum. Tertio
inquantum Bart. ponit doctrinam suam quod edictum sit ge
nus ⁊ dignoscatur ab interdicto per tex. in. §. sunt tamen. instit.
de interdic. Adde q2 ista sunt verba glo. licet Bar. non dicat in
d. l. pretor, in prin. j. eo. ⁊ licet Ludo Raph. ⁊ cõmuniter alii trã
seunt cũ Bar. Tu aduerte: q2 posset attẽtari: put alias scholarib3
tenui hanc cõclusionem, q2 nõ sit differentia inter edictũ ⁊ inter
dictum. quia reperio q2 iurisconsultus q̃ latissime ⁊ pprietate ser
uata loqtur, pmiscue vtit istis vocabulis. patet in. d. l. j. ff. ne vis
fiat ei. allegata p bar. vbi in. d. §. appellat interdictũ. ⁊ tñ in. §. se.
Est autẽ gñaliter. appellat illud idẽ edictũ. ⁊ inferi⁹ i. §. hoc edi
cto appellat edictũ. Istud ẽt clare pz in. l. p̃tor. §. j. j. eo. vbi i eo
dem met. §.

dēmet.§.appellat iterdictū:⁊ prime idē appellat edictū.dicit em̄
hoc interdictū ⁊ postea subiūgit:ea i hoc edicto pposita est:⁊ sic
vtit pmiscue.Nō recedas tn̄ a cōi sn̄ia,posset etiam ad ppositū.l.
nostre nō improbabiliter teneri.ad idē tex. in.l.j.in pn̄.iūcto.§.
j.ff.quoꝝ bo.⁊ tex.in.l.j.§.hoc interdictuꝫ.ff.quoꝝ leg.¶ In ea.
gl.in fi.No.diligēter ꝯclusionē Bart.ſm quā dicit se consuluis-
se,ꝙ qn̄ certū est nūtiatē nō habere ius nūtiādi,pōt impune nū-
tiatio spni.⁊ ita limitat tota ista lex ⁊ totus iste tit.¶ Additio.
Adde vbi dicit Bar.cōsuluisse:qd̄ est cōsiliū.lxiij.inci. puncto
q.vertēte inter.d.Raynal.Adde ꝙ idem tenet Gl.⁊ Abb.in.c.
j.extra eo.⁊ Bal.in cōsi.cxiij.j.vol.incip.pponitur ꝙ fuit duplex
nuntiatio.Pro ista cōclusione Bar.facit duplex ratio.Prima.
nam que tollunt iam facta,fortius impediunt fienda.l.patre fu-
rioso.ſ.de his q sunt sui vel alie.iur.c.ad apostolicam.de reg.lꝫ
vbi certum est aliquem facere iuste opus,ipsi remittitur nuntia-
tio.vt hic in ver.deinde.ergo forti⁹ a principio impedit.⁊ istud
est ad qd̄ ponderauit Bar.⁊ gl.in verbo opus.Secūda ratio est
qꝛ nō est presumendū ꝙ pretor qui semp hꝫ equitatem ante ocu-
los.l.ꝗ si ephesi.ff.de eo ꝗ cer.loco.l.eqssimum.in prin.ff.de bo.
pos.ſm tabu.voluisse nuntiationē quā cōstat esse iniustam ligare
8 nuntiatum.¶ † Tertio cōfirmo istā cōclusionē per id qd̄ in simi
li dicimus,ꝙ lꝫ ꝯ tres sn̄ias ꝯformes nō possit opponi de nullita
te ad impediendū execu.cle.j.de re iudi. tn̄ qn̄ nullitas est certa ⁊
notoria presertim ex actis pōt opponi ad impediēdum executio
neꝫ.istud pbat tex.in.d.cle.j.dū dicit vt dictis calūnijs obuiet,q̄
ratio cessat i hoc casu,quādo nullitas est certa ⁊ notoria ita bal.
in.l.si vnus.§.pactus ne peteret. in.xiiij.col.ff.de pact. Salic.in
l.j.C.ne lic.ter.puo.Imo.Alexā.⁊ Moder.in.l.de pupillo.§.q
opus.j.eo.cū multis ꝯcoꝛ.quas ibi dabo.¶ Quarto facit,qꝛ sta
tutum reijciens exceptionem nullitatis,nunꝗ intelligitur reijce
re illam que certa est:⁊ que cōstat ex actis pbatur in.l.vbi pactū.
C.de transac.ita tenet Bal.in.l.j.in ver.denuo quero.C.si de mo
mē.pos.fu.ap.Pet.de anch.in consi.ccij.qd̄ incip.de iure cōi ⁊c.
Quinto facit qꝛ licet sit regula,ꝙ spoliatus ante om̄ia sit resti-
tuēdus.l.si quis ad se fundū.C.ad.l.iul.de vi.tamen qd̄ certū est
possessionē non debere restitui:puta qꝛ laicus spoliatus petit se
restitui ad decimas,certe nō est restituendus.gl.est oꝛ.⁊ not.in.c.
ad decimas.de resti.spo.lib.vj.Bal.in.l.ordinarij.in vlti. col.C.
de rei ven.⁊ in.l.si quis vi.§.differētia.ff.de acquir.pos.⁊ ibi do.
Alexā.in.xviij.col.cum alijs cōcoꝛ.per eum ibi datis.¶ Sexto
facit,qꝛ statutum ꝗ cogit iudicē ad cōmittendam causaꝫ cōsilio
sapientis si petatur a parte,nō pcedit quando esset certum ꝙ ta
le cōsilium animo frustrādi ⁊ per calūniam peteretur.ita Jo an.
in addi.Specu.in tit.de requi.cōsi.per tex.in.l. quidā estimaue-
runt.ff.si cer.peta.idē expresse tꝫ Ange.in consi.cxxxvj.inci.in.q.
vertente.⁊ no.Alex.in cōsi.cciij.inci.visa facti narratione,ad fi.
al's consi.lxij.in.ij.lib.¶ Septimo ⁊ vltimo facit,qꝛ stante dicto
statuto,ꝙ cogit iudicē cōmittere causam consi.sapientis.certe si
pars peteret cōsilium sup eo qd̄ non habet dubium in iure: certe
iudex non dꝫ cōmittere ꝯsilio sapientis.ita Bal.in.l.ille aut ille.
per illum tex.ff.de leg.iij.§.cum in verbis.⁊ in.l.j.C.de rela.⁊ in.l.
ij.C.de le.⁊ in.l.plꝫ.⁊ ibi Ful.⁊ Pau.de ca.C.de sac.san.ec. Bal.
in.c.eā te.per illū tex.de rescrip.Imo.in.l.si sic.de verb.obl. ⁊ ita
est pulchre firmata ꝯclusio bar.ad quā nemo addit.¶ Additio.
Ad istam conclusionem Bar.vide tex.in.l.qui viā.in ver. nihil
agit.j.e.in.l.pe.§.j.in ver.ita demū.ff.de re.⁊ in.l.de pupillo.§.si
plurium.ij.j.eo.Quando autē dicatur certū, ⁊ quomodo dicitur
nō habere nuntiantem ius nuntiandi:declarat Barto.j.in.vj.q.
vbi reseruo dicendum.¶ Additio.Ego pro cōclusiōe Bar.hic
allego duos tex.vltra fundamēta superi⁹ adducta.Primo text.
in.l.q viā.in verbo nihil agit.j.e.scd̄o in.l.de pupillo.§.si pluriū
j.eo.⁊ ista est cōis sn̄ia ⁊ practica,temerarium esset ab ea recede-
re:lꝫ nonnulli tenuerint contrarium inter quos est Alb. magn⁹
practicus,cui plus deferunt aduocati Mediolanēses ꝗ cuicun-
ꝗ alij doc.ꝙ autem ꝯtria opi.disputādo possit teneri :p hoc alle
go.l.pe.in verbo etiā si calūniatoꝛ ⁊.l.iiij.§.itē si qui. in versi.per
calūniā.ff.ne quis eū qui.l.pe.§.parui.ff.ꝙ vi aut clam. si em̄ hꝫ
nuntiatus ius suum clarū,statim poterit habere remissionē. igit
non dꝫ spernere nūtiationē.Non obst.tex.allegati p Bart.j.ea.l.
in fi.qꝛ ibi defectus est in psona.nec tex.j.ea.l.§. nuntiamus.ver.
ꝙ si qs i mari.qꝛ ibi defectus est in re:i casu aūt nostro defect⁹ est
in causa:sed defectus in psona ⁊ substātia rei est grauioꝛ ꝗ ille q
est in causa,nimirū si sibi spernitur nuntiatio. ꝙ defect⁹ sit gra-
uioꝛ pbatur in.l.iij.§.subtili⁹.ſ.de cōdi.ob causam.est doctrina
Barto.in.l.eius qui in puincia.ff.si cer.peta. Non obst.ratio, q̄
possent adduci:que tollunt iam facta multo fortius fiēda.l.patre
furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.quia hic est fallacia.naꝫ
si ius clarum tollit nuntiationem factam,tollit mediante autori
tate iudicis:quando autem spernitur,nulla interuenit autoritas
Non ob.etiam alia ratio secunda,quaꝫ ipse adducit hic:qꝛ nō est
iniquum,ꝙ nuntiatio etiam iniusta expresse liget nuntiatum,cū
statim possit habere remissionē:vt.ſ. etiam cum ei sit prouisum
de satisdatione.Hāc opi.dixit posse teneri disputando cōtra cō-
munem:sed in cōsulendo vel iudicādo nequaꝗ.¶ Secundo pn
cipaliter ⁊ notabilius no.ex ista cōclusione.Bar.iuncto tex.vnū
singulare ⁊ peregrinum,ꝙ ꝗuis ista.l.simpliciter dicat admittē
dam nuntiationem siue sit iusta siue non,tn̄ limitat si certū esset
nuntiantē nō habere ius nuntiādi:qꝛ isto casu pōt impune sper-
ni.Hinc infertur ꝙ si statutum dicāt ꝙ latis duabus sentētijs cō
formib⁹ siue sint iuste siue iniuste nō admittat appellatio:⁊ mit-
tant executioni:tale statutum intelliget,nisi cōstaret de iniusti-
tia ⁊ nullitate.ita pulchre elicitur ex cōclusione Bar.iuncto tex.
Hinc infero secundo in specie ad statutum excelse ciuitatis Me
diolan̄.disponens ꝙ quotiescunꝗ pars petierit cōsiliū sapiētis
iudex cognoscēs de causa dꝫ admittere cōsiliū sapiētis:ꝗuis ca-
lumniose petatur:nam lꝫ do.Signo.de ho.per.xij. rationes ꝯsu
luerit tale statutū non valere:dꝫ intelligi : nisi expresse appareat
de calūnia euidenti per istum tex.iuncta cōclusione Bart.ꝗ ppe
tuo no.¶ Glo.in verbo p nuntiationē.in fi.habes ex ista gl.tria.
9 † Primo ꝙ in nūtiatione dꝫ exprimi causa si petat:al's pōt sper-
ni nuntiatio.Secundo ꝙ in libello dꝫ exprimi causa.habes gl.⁊
Bar.in.l.j.C.de edē.Tertio habes,ꝙ testis debet exprimere cau
sam si petat.gl.in.c.si archiepiscopū.de testi.Ro.⁊ Alex.hic di-
sputāt:an testis teneat exprimere rationē dicti sui si nō interro-
10 getur.¶ Iuxta istā gl.Bar.format.xj.q.† Circa primā.q. Bar.
dum ꝯcludit,qd̄ tria reddunt certū ⁊ notoriū.s.sn̄ia:instrumen-
tum,⁊ euidētia facti.p tex.i.c.olim.de vb.sig.Adde tex.enume
rātē istamet tria in.c.fi.de coha.cle.⁊ mulie.¶ Circa primā de in
strumēto adde qd̄ Imo.rephēdit cōclusionē Bar.qd̄ imo instru
mētum nō reddit rem certam:eo qꝛ multa possunt opponi cōtra
instrumentū.l.fi.C.de fi.instru.nisi de eius viribus sit discussum:
vel quādo quis nihil apponeret.Isto modo saluat Bar.hic: sic
in simili acta iudicij non faciunt notorium nisi postꝗ est in cau-
sa cōclusum.glo.singu.in.c.significauerūt.de testi.Tene conclu-
sionem Bar.⁊ no.eius regulam,quod instrumentū publicū facit
rem certā ⁊ manifestā iuribus preallegatis.intellige semp qn̄ ni-
hil legitimū opponit.p ista ꝯclusione Bar.adde tex.in.l.fin. in
verbo manifestum.C.de re.cre.cum glo.tenet Bal.in.l. generali.
C.de sacrosan.ecc.Imo.i.c.ex insinuatione.de appel.⁊ in.c.ij.de
cōfir.vti.vel inuti.Alibi dicit Bal.in.l.imperatoꝛ.in.ij.col.ff.de
sta.ho.ꝗ instrumentū est veritas apparēs ⁊ pbatio pbata ⁊ nō
probatio pbanda:⁊ ideo non indiget disceptatiōe foꝛi:vt ibi p
eū.Et habes alibi tex.illud euidētissime ꝯstare,qd̄ cōstat p pu-
blicū instrumentum.tex.est in.c.licet causam.in ver.ex premissis
in verbo euidentissime per instrumētum cōstat.de pba.⁊ ibi do.
Anto.in.xiij.col.Alibi illud dicit euidēs quādo de hoc adest i-
strumentum.tex.est in.c.cum dilecti.in vbo ex tenore instrumē-
ti euidēter appareat.de dona.⁊ ibi do.Ab.ad hoc no.Alibi est
tex.qd̄ illud dicitur patens de quo adest instrumentū.text. in.c.
cum olim.⁊ ibi do.Abb.in vlti.no.ad hoc no.de censi.Alibi se
pe dicit Bal.ꝙ instrumentū publicū est probatio probata ⁊ nō
probanda.ita Bal.in.l.ij.in. j.colū.C.quando fiscus vel priua.⁊
in.l.quoties in vltimis verbis.C.de iudi.⁊ in.l.fi.C.de vsu.pupi.
⁊ ant.qui semel.C.quomodo ⁊ quādo iudex ⁊ in.c.cōsuluit.in.v.
col.in fi.de offi.dele.¶ Circa aliud qd̄ dicit Bart.de euidentia
facti.Adde tex.in.c.cum speciale.§.porro.de appel.⁊ in.c. fi.de
coha.cle.⁊ mulie.Adde etiā ꝙ nulla est certioꝛ probatio ꝗ illa
que fit per euidētiam facti.⁊ illa prefertur cuicunꝗ probatiōis
generi,⁊ illa nunꝗ intelligitur exclusa.dictū est notabile Azo.
in summa.in ti.C.ad.l.aquil.in rub.qd̄ dictum Bal.refert cōmē
dat ⁊ sequit in rub.de pba.in.j.co.in fi.⁊ in.l.j.ad fin.C.si aduer.
lib.⁊ in.l.pe.ad fi.C.de peri.tuto.⁊ in.l.contra negantē.in fin.C.
ad legē aquil.Mod.in.l.qui bona.§.qui dāni.ff.de dam.infect.
¶ Additio.Adde quod euidentia facti superat,omnes proba
tiones.Bal.in.l.j.C.sen.re.non pos.Ab.in.c.j.de pur.cano.vbi
11 alle.dictum Inno.† Item adde ⁊ no.ꝙ vbicūꝗ per euidētiā cō
stat sententiam esse nullā ⁊ iniquā,nunꝗ transit in rem iudicatā
tex.est no.in.c.fraternitatis.circa me.⁊ ibi Inn.⁊ oēs Cano. de
frigi.⁊ malefi.tꝫ do.Abb.in.c.ij.de purga.vulg.Bal.i.l.j.C.sen.
re.nō pos.do.Alex.in ꝯsi.cccccxlviij.qd̄ inci.stātib⁹ his q̄ supra
narrata sunt.in.viij.col.⁊ est in.iiij.volu,cōsi.clxix.¶ Circa ter-
tiam.q.Bar.eius cōclusio cōiter tenet.tꝫ Bar.⁊ cōiter alij.d.l.si
quis bona.§.sed qd si quis mandauit.in.d.ver.si pater.⁊ in.d.l.
etiam hoc modo,⁊ lꝫ Mod.ibi ⁊ hic nihil addant: ego ꝯfirmo
nam bonum est argumentū de contractibus ad delicta ⁊ ecōtra
l.omnē.⁊ ibi gl.ff.de iudi.Modo ego habeo.ꝙ in delictis si ali
quis diceret alicui,tedet me ꝙ fueris condēnatus de tali delicto
vel ꝙ sis infamis,vel falsarius,certe iste tenetur actione iniuria
rum quia presumitur dicere per iniuriam:licet aliqualiter hone
ste.ita Ang.in.l.vestē.ff.de iniu.Si ergo hoc est in criminalib⁹

vbi debēt esse pbationes clariores luce meridiana.l.fi.C.de pba
tio.quāto fortius in ɔctibus. Aduerte tñ ꝙ opi. Pe.ꝛ Cyn.quā
reprehendit Bar.ꝛ Alb.in.l.ꝙ te.in vlti.col.ff. si cer.pet: qui est
magnus practicus dicit se vidisse in practica obseruari indistin
cte,qꝺ illa opi. Pe.ꝛ Cy.sit vera:quā etiā tenuit Cuma.in.d.§.sꝫ
quid si mādauit:ꝛ si vis tenere istā partē:non obst. fundamētum
Bar.dū dicit,ꝙ ista sunt vba dispositiua:qꝛ si essent enūtiatiua
cū sint de futuro nihil disponerēt.l.titia cū testamēto.in pn.ꝫ.de
lega.ij. Jstud fundamētum Bar.non est verū.nā in.d.l.titia.iō
illa vba enūtiatiua nō disponūt,nō ꝑpter hoc solū:qꝛ sint de fu
turo:sed etiā qꝛ nō principaliter fuerant plata ꝑpter se; sꝫ ꝑpter
aliud.ꝛ ꝙ ista duo simul nō disponūt.put no. Bar.ꝛ oēs in.l.ex
his verbis.ff.de do.sꝫ in casu nro.ꝛ Cy.vba plata sunt pncipali
ter pp se q̄uis sint enūtiatiua ꝛ de futuro bene disponūt.tex.ē in
d.l.hoc mō.ꝛ in.l.etiā hoc mō. Jta posset sustineri disputādo:tñ
nō recedas a cōclusiōe Bar. ¶ Additio.circa quartā.q.vtrū pos
sint oparii petere expressionē cause.ꝛ dicit ꝙ sic,p tex.in.l.phibe
re.ꝫ.ꝙ vi aut clā.vbi ēt seru⁹ pōt phibere.certe hic inepte loqtur
allegādo illū tex.qꝛ si hic voluit eqparare materiā ill⁹.l.cū ista er
rat.patet,qꝛ in materia ista seruus nihil pōt phibere:vt est tex.in
l.de pupillo,§.i.ꝫ.eo.bene pōt phibere ex edicto qꝺ vi aut clā.er
go Bar.male equiparat si: Bart.vo noluit eqparare materiam
istam ad illam quid eñ ad ꝑpositū.ꝛ similiter apparet ꝙ Bart.
dū alleg.l.j.C.si per vim.male allegat:qꝛ idēmet tex.loqtur in ser
uo:nec tex.in.l.cum pcurator.qcq̄ facit.ergo apparet ꝙ nullibi
ista opi.pbaꝛ. ¶ Circa septimā.q.no.diligēter cōclusionē Bar.
12 que est no.digna.† ꝙ nō sufficit nūtiantē dicere causam;tu edifi
cas in solo meo:nisi adijciat a me possessio:vel si dicat,qꝛ edificas
contra seruitutē domui mee debitā.nisi adijciatur in cuius quasi
possessiōe sum:qꝛ nō cōcluderet alias de necessitate.l.pe.ꝫ.de aq̄
quot.ꝛ esti,ꝛ isto casu posset nuntiatio sperni tanq̄ non haberet
causam. Solus Jo.de imo.hic cōtradicit Bar.ꝛ dicit ꝙ.d.l.pe.
loquiꝛ quādo cōstabat,ꝙ nūtiās erat possessor;sed hic q̄uis ego
non dicam solum a me possessum non sequiꝛ p hoc:ego tu edifi
cans possides:vnde ī dubio nō debet cōtēni maiestas ptoris.l.si
quis ex aliena.ꝫ.de iudic.verū qꝛ iste passus est subtilis ꝛ necessa
rius:licet alii nō dicāt. Adde ꝙ idem qꝺ hic tenet idē Bart.in.l.
stipulatio.§.habet.ꝫ.eo. Sed aduerte:qꝛ cōtra Bar.stringit for
titer tex.in.l.de pupillo.§.meminisse.in ver.at si in suo.ꝫ.eo.ꝛ ibi
Jmō.ponderat illū tex.contra Bar.hic. Jbi ergo est tex.ꝙ nun
tiatio pōt fieri per illū qui nō est possessor:ꝛ ɔsequēter per eū qui
nō asserit se possidere:ergo directo ꝫ Bart.hic. Alias respōde
batur ad illū tex.ꝙ ille tex.bene dicit ꝙ nuntiatur nouum opus
possidēti:sed nō dicit ꝙ nūtians nō ptenderet se possidere:qꝛ di
co ꝙ imo tex.dat ibi cōsilium ꝛ doctrinā si quis possidet vel q̄si
possidet non debet nuntiare verbo.quia perderet ipse possessio
nem ꝛ faceret aduersarium possessorem.§.in operis.ꝫ.ead.l.sed si
ipse non possideret:qꝛ non est tunc periculuꝫ perdere possessionē
vel quasi nūtiet verbo:ergo nūtiatio que fit verbo debet fieri ab
eo qui non possidet,ergo est contra Bar.si non cauilleꝛ. Respō
debatur alio modo,qꝺ ibi nūtiatus possidebat a nūtiante vi vel
clam vel precario tunc sufficit:prout dicit Bar.sed ista est expꝛssa
calūnia ꝛ diuinatio ad illum tex. Secūdo cōtra Bart.arguo sic:
ꝛ videtur fortiter facere:per nuntiationē factam verbo, clarū est
qꝺ qs perdit possessionem qui possideret ꝛ facit aduersariū pos
sessorem.tex.est in ista.l.in.§.in operis.vbi gl.ꝛ in.l.de pupillo.
§.meminisse.ergo mihi videꝛ qꝺ frustra reqratur qꝺ dicit bar.qꝺ
sit necesse dicere qꝺ possideo:ꝛ qꝺ nō sufficit dicere a me solo:ꝛ p
hoc ostendo qꝺ nō ob.tex.i.l.pe.alle.per Bar.qꝛ in aliis interdi
ctis ille qui nuntiat nunq̄ perdet possessioneꝫ sicut in isto.vt de
clarant doct.in.d.§.in opis,ꝛ in.§.meminisse.ꝛ si restringeres di
ctum Bar.vt procedat nō in nūtiatione que fit p verbū:sed q̄ fit
per pretorē,esset male dictū:qꝛ aliud est in ea.vt firmat Bar.ꝫ.in
ij.q.qꝛ in ea nō reqritur expressio cause,ꝛ si restringeres qñ fit per
iactum lapilli esset multū diuinare ꝛ alienū a verbis Bart,vnde
videꝛ qꝺ in pūcto iuris cōclusio Bar.nō sit vera,ꝛ ɔtra istā opi.
tenet etiā Jmo.in.l.in prouinciali.§.i.ꝫ.eo.vbi pōderat Bart.ibi
velle qꝺ nūtiatio possit fieri per euꝫ qui nō possidet.idē Jmo.in
d.l.de pupillo.§.meminisse.vbi ponderat etiam Bar.ibi sentire
ɔtrium in xiiij.q.idē tenet Jmo.in.l.stipulatio.§.habet.ꝫ.e. Jdē
tenent Jmo.ꝛ Ludo.in.d.l.de pupillo.§.si quis ipsi pretori.ꝫ.e.
ꝛ ista pars cōtra Bar.videtur mihi de iure sustētabilis per text.
d.§.meminisse qui fortiter stringit. Tñ ad secundū fundamētuꝫ
qꝺ feci posset respōderi: put dicebā pluries.qꝺ p nuntiationē nō
perdaꝛ statim possessio,sꝫ demū pstita satisdatione.vt videꝛ tex.
in.l.si alius.§.iulianus.in verbo eo ipso.ꝫ.qꝺ vi aut clam.p quē ꝫ
Raph.cu.i.§.in operis.ꝫ.ea.l.ꝛ ibi ita declarat illū tex. Jn.ix.q.
Bar.adde qꝺ sol⁹ Lu.ro.reprehendit bar.p tex.in.c.bone.iun
cta gl.fi.de ap.vbi appellatio extraiudicialis ꝫ puatas psonas
interposita,pōt postea ī pcessu p futur grauamē iustificari. Scꝺo
retorquet ꝫ Bar.eius fundamētū de libello.nā ī libello secuta li
tis ɔte.mediāte litis ɔte.est celebratus qdā q̄si ɔctus.l.iij.§.ideꝫ
scribit.ꝫ.de pec.merito nō est licitū āpli⁹ mutare nec variare.put
disponit aut.q semel.C.qūo ꝛ qñ iud.sed ista cessant in noui ope
ris nūtiatiōe vbi nō est quasi ɔct⁹ ꝛ sic ista cōtestatio. Teneo cō
clusionē bar.p iura alleg.p eū,ꝛ p tex.in cle.appellāti.de ap.vbi
13 est tex.fortio† ꝙ nō lꝫ psequi aliā cāni quā expssaꝫ in appellatio
ne.etiā si ista alia cā esset notoria.rō est vt ibi in glo.allegaꝛ p sin
a gulari:qꝛ lꝫ in notoriis releueꝛ ab onere pbādi: nō tñ releuat ab
onere pponēdi a pncipio:p illa gl.est tex.iuris ciui.subtilr̄ indu
ceñ.nā legati qñ sunt in legatiōe hñt priuilegiū declinādi forū.l.
ij.§.oēs.ff.de iudi.ꝛ istud priuilegiū:qꝛ est clausum in corpore iu
ris est notoriū.vt dicit bar.in.l.ornamētor.ff.de aur.ꝛ ar.le.et tñ
b si ɔueniaꝛ,cogiꝛ iste legatus cōparere ꝛ allegare priuilegiū:text.
est in.l.si qs ex alie.ff.iud.ergo ibi est.tex.qꝺ notoriū etiam iuris
clausuꝫ in corpore iuris nō releuat ab onere pponēdi ꝛ allegādi:
ꝛ sic p illū tex.teneo gl.i.d.cle.appellāti.qꝺ notoriū nō releuat ab
onere pponēdi ꝛ allegādi:p hoc reprobo glo.in.l.accedēs.i glo.
j.ad fi.vt lit.nō ɔte.q̄ vult ɔtriū ꝛ pessime dicit qꝛ ꝫ tex. Scꝺo pro
bar.pōdera gl.in.c.cū sit romana.§.si vo.in verbo passim.de ap
pel.ꝛ tenēdo istā partē nō ob.fundamētū Lu.primo nō ob.tex.
in.c.bōe.cū gl.qꝛ respōdeo,qꝺ ille tex.nihil facit.qꝛ ibi loquiꝛ qñ
appellauit respectu futuri grauaminis: hic autē nūtiationis cā
est de pterito:non ob.dum dicit qꝺ ī libello mediāte litis ɔte.est
acqsitū ius,incōmutabile:qꝛ respōdeo qꝺ etiā in nūtiatione ōr ac
qsitū ius:eo qꝛ iam est pfecta:vt dicit bart.ꝫ.in.v.q.dū allegat.l.
post pfectā.C.de reuo.dona.ꝛ sic defendo sniam bart. Ego vltra
Lu.arguo fortiter ɔtra ɔclusionē bar.fundamentum bart.est,qꝛ
nuntiatio est quedā appellatio īterlocutoria vel extraiudicialis
ideo nō lꝫ mutare aliam causam q̄ expssam.c.j.de ap.in.vj.naꝫ si
esset appellatio a diffinitiua liceret mutare causam.tex.in.l.iiij.§.
qd ergo.ff.de ap.qꝺ istū fundamētū sit falsum ostēdo. Nam si nū
tiatio diceret appellatio ab interlocutoria. Habeo regulā,in ap
pellatione ab interlocutoria,interim attētata nō debēt reuocari.
tex.est no.in.c.non solū.de ap.in.vj.ꝛ tñ attētata post nūtiationē
interim destruuntur ꝛ reuocanꝛ.l.pretor.§.hoc interdictū.ff.ꝫ.e.
nisi forte diceres defendendo bar.qꝺ dispositio.d.c.nō solū limi
tatur p istā materiam nūtiationis ꝑpter ɔtemptū maiestatē pre
toris. Sed certe vt etiā superius dicit bart.etiā in ɔtrio ɔtēnitur
maiestas ptoris. ¶ Additio. Cōtra etiā istam cōclusionē barto.
14 † ꝙ nūtiatio possit fieri p eū qui nō est in possessione est tex.i.l.si
prius.ꝫ.eo.vbi si ago ꝫ te qꝺ debeatur mihi seruitus a domo tua
ꝛ tu nō defendas te:ego ɔstituor in possessiōe,ꝛ tu teneris mihi
satisdare,qꝺ nūq̄ impediēs nec opus nouū nūtiabis.pōdera,qꝺ
iste q se nō defendit teneꝛ satisdare:ꝛ tñ amisit possessionē. Fru
stra ergo petereꝛ satisdatio de no.ope.nun.si ex quo amisit posses
sionē non posset ampli⁹ nūtiare,ꝛ frustratorie cautiones sunt eui
tāde,l.i.§.debitori.ff.vt in pos.le.l.stipulatio.§.diuus.ff.vt lega.
no.ca.tu respōde subtiliter,qꝺ quotiescūq; agiꝛ ꝫ aliquē ad im
ponēdā sibi seruitutē:vt in.d.l.si prius.ꝛ ipe ɔtumax priuaꝛ pos.
reuocabilr̄.l.si qs emptiōis.§.sed ꝛ si qs.C.de pscrip.xxx.an.no.
Bar.in.d.l.si pri⁹.in.vi.op.mō cū iste amisisset possessionē p cō
tumaciā: tñ qꝛ amisit reuocabilr̄ ꝛ purgādo ɔtumaciā recupera
bit possessionē p iura.ꝫ.alle.ꝑpter hoc satisdat ꝙ ēt si recuparet
ꝛc. Jn.x.q.Bar.adde ꝙ in ɔtriū fortiter facit tex.in.l.qꝺ in here
dē.§.eligere.ff.de tribu.vbi ēt in libello nō pōt mutari q̄litas:et
dicit Jmo.in.l.i.§.i.ff.de pub.ꝙ nō repit istud ɔtrium formatuꝫ
a doc.sꝫ valde stringit. Sed ꝙ dꝫ intelligi fm.d.§.si detracta.sꝫ
nihil est dicere. Tu rñde clare,ꝙ in.d.§.si detracta.mutatio q̄li
tatis sciētie vel ignorātie dñi nō immutat ɔdēnationē in aliquo
qꝛ semp dñs cōdēnaꝛ insolidū:bene verū est,ꝙ ī executione snīe
si dñs fuit ignorās.nō fit executio insolidū:sed noxalr̄:qꝛ dando
suū p noxa liberaꝛ.tex.est in.l.miles.§.qui iudicati.ff.de re iu.
nimirū si ibi admittiꝛ variatio:sec⁹ est i.d.§.eligere.vbi mutatio
illius q̄litatis faceret diuersam cōdēnationē:ita rñdet Albe.in
d.§.si detracta. Bal.in.d.l.edita.in repe.pusi.ꝫ.vi.col.C.de edē.
vbi alias plene dixi:ꝛ do. Ant.de bu.l.c.ꝫ.de li.ob. ¶ Additio.
Jn ista.x.q.dū Bar.allegat pticulā gl.hic quā dicit incipe. Se
xto dic.nō repitur cōiter in libris impssis,bñ est qdam pticula
que incipit. Sexto pone exēpluꝫ.sꝫ debet dicere pone exēplū ꝛc.
qꝺ tendit ad tertiā fo.alia vero pticula dꝫ dicere. Sexto ꝛ dic,ꝛ
sequere Bar.q habuit gl.incorruptā. Jn.xi.ꝛ vl.q. Bar.adde p
ɔclusiōe Bar.facere subtilē rōneꝫ,qꝛ in.d.l.ij.C.de noua.nō req
riꝛ illa denūtiatio ad effectū simplicis certiorationis, sꝫ ad effe
ctū plationis:vt cessionari⁹ denūtiādo pferꝛ cedēti:ergo denūtia
tio nō ōr simplex sed certa ꝛ ɔtinēs ipsam cessionē:vt dicit bart.
Assumptū pbo sic,litē ɔte.pcedit libell⁹.l.i.ꝛ aut.offeraꝛ.C.de
li.ɔte.p libellū fit certioratio.l.i.in prin.ff.de edē.si ergo in illa
l.ij.sufficeret simplex denūtiatio ad certiorādū,p ɔsequēs certe
sufficere deberet libell⁹.ꝛ tñ tex.ibi reqrit li.ɔte.ergo apparet ꝙ
simplex

a ¶ Licet notorium releuet. Adde Jo.de imo.in.l.accusatore.i xlvij.col.ff.de verbo.ob. Feli.i.c.ad hec.el j.i.iiij.col.ꝺ ap. Barba.in repe.rub.i.ꝺ reb.ec.nō alie.i.iij.q.prin.idem barba.in.c.cū.R.canonic⁹.de offi.dele.i.ij.not.idem barba.i.c.si duob⁹ in.ij.colū.de ap.bar.cōsi.xxxv.incip.sapiēter scribiꝛ p alipomenō.c.iij.

b ¶ Allegare priuilegiuꝫ. Adde qd ꝺ clerico citato corā iudice:an teneꝛ ɔparere allegaturus suū priuilegiuꝫ.vide p Jo.an.in regula scienti.de regu.iur.li.vi.in mercu.spe.tit.de citatiōe.i.§.j.vs.sꝫ pone iudex. Hos.in sūma.tit.de fo.cōpe.i §.i.qbus ꝺ.liq̄t.[archi.i c.clericum null⁹ ꝛ in.c.frequēs circa fineꝫ.liiij.dist. Oldra.consi.inci.in

septim

15 simplex certioratio nõ sufficit. ¶ Additio. vltio ꝫ Bar. † ad-
uerte, ꝙ idẽ Bar. est sibi ꝯtr°. in. iiij. q. dũ q̃rit, vtrũ operarij pos-
sint petere cãz nuntiatiõis: z tz ꝙ sic p. l. phibere, in pn. ff. qd vi
aut clam. postea subijcit: z q hic tractat de tuẽda possessiõe dñij
ergo expsse vult, ꝙ ille cui est nũtiatũ esset in possessiõe, dũ vult
ꝙ operarij eius cui nuntiat ppter tuendã possessionẽ ipsius nun-
tiati possint petere cãm. si ergo nũtiat° erat in possessione: ergo
nõ nũtians. ¶ Itẽ ꝯ verba Bar. in. x. q. dũ dicit ꝙ si esset mani-
festũ nũtiatẽ esse i possessiõe, nõ deberet exprimere cãz, ꝯ: nã mani
festũ lz nõ deberet pbari: tñ dz allegari. l. si adulteriũ. §. idẽ pol-
lioni. ff. de adul. z Ias. in pce. qd allegat duas ꝯcor. ergo lz sit in
possessiõe z sit manifestũ: tñ deberet allegari: z ita ipse leg. qdam
nõ indoctus scholaris dicebat ꝙ nõ tenebat allegare: q ipse ca
lũniose interrogabat de cã: z ita expresse ad hoc facit gl. in. l. qui
cũ maior. in ver. vel calũniosam. s. de bo. liber. ¶ Vltimo capio
gl. magnã in vbo eaten°. circa primũ euidẽtiale, ꝙ triplex est re
missio. add in pma dũ dicit ꝙ de remissiõe q̃ fit ab hoĩe nõ loqt:
nec iste tex. nec gl. dic ꝙ imo loquit tex. expressus. in. §. inde que
ritur. j. ea. l. sz Bar. intellexit ꝙ nõ loquat tex. scz in pn. ¶ Scdo
16 adde incptum Bar. dicit † ꝙ remissio q̃ fit a lege est duplex: dic
melius z notabili°, ꝙ quedã est remissio q̃ fit a lege sola, nõ inter-
ueniẽte aliquo facto hoĩs: put est qñ est ipso iure nulla: q̃dã est
que fit a lege, nõ a lege sola sed mediante facto hoĩs. s. edificãtis
qui prestat satisdationẽ: nõ est ergo sola lex q̃ remittit, sed lex cũ
facto hoĩs. s. cũ satisdatione. ¶ Tertio adde incptum Bart. dt
quedã est remissio que fit a lege: qñ nũtiatio est ipso iure nulla: p
certo Bar. inepte loquit z impropie: q si nũtiatio est ipso iure
nulla, ibi nõ cadit remissio. Primo q priuatio psupponit habi
tum. l. remittit. ff. de iureiur. l. decẽ. ff. de verb. obli. Scdo de hoc
est tex. in. l. i. §. i. ff. de remis. vbi dicit iuriscõsultus, remissionẽ de
mũ factã valere vbi nũtiatio tenet. Si ergo nũtiatio est nulla ibi
17 nõ cadit remissio: ꝗuis gl. ibi alr dicat. ¶ Quarto † adde incp-
tum Bart. facit differẽtiam inter remissionẽ q̃ fit a lege, z remis-
sionẽ q̃ fit a iudice: z tñ p vtroqz mẽbro allegat eũdem tex. s. in. l.
pretor. §. deinde. j. e. illũ tex. allegauit Bar. p vtroqz mẽbro. Sz
sunt diuerse: vt psupponit Bar. ille tex. nõ videt bene allegari p
vtroqz mẽbro: sed saluãdo Bar. declara eius intentionem esse ꝙ
remissio q̃ fit a lege vbi est prestita satisdatio de qua loquitur. d.
§. deinde differt ab illa remissione q̃ fit a iudice post pstitã satis
dationẽ: z illa est perpetua z imponẽs finẽ liti. de qua loquit idẽ
tex. eo q pma est tpalis: z nõ effectualis. est eñ tpalis donec fue
rit iudicatũ, an sit iusta nũtiatio vel nõ: interim põt edificare: sed
remissio que fit per iudicẽ post satisdationẽ est perpetua z impo
nẽs finẽ liti: de qua loqt. d. §. deinde. ita declara z intellige Bar.
¶ Additio. Dic melius reprobata dist. bart. ꝙ est remissio que
fit ab hoĩe: z ista clara est: aliqua est que fit a lege z a iure. z est du
plex fm bar. vna q̃ fit qñ nũtiatio est omnino nulla z expssa: tu
dic ꝯtrium ꝙ hoc casu nõ fit remissio: q priuatio psupponit ha-
bitum. l. decem q̃ de ver. ob. §. diuus. istitu. de capi. dimi. si ergo
nuntiatio est nulla nõ põt fieri remissio: ergo a lege vna tñ fit re
missio aliqua est que fit a iudice: z ista est fm Bar. duplex: vna q̃
fit p satisdationẽ: tu dic, ꝙ nõ est remissio que fiat a iudice, sed a
lege: q vbi primũ est satisdatũ, est acsi nũtiatio fcã nõ esset. l. de
pupillo. §. si is cui. j. e. z ius hoc operat, nõ iudex: nec tex. allega-
tus p Bar. ad hoc pbandũ quicq̃ oĩno facit: q ꝙ data satisda-
tione iudex faciat remissionẽ i illo tex. verbũ nullũ: nec in quoq̃
alio tex. z allegat illũ tex. hic dum vult ꝙ alias fiat remissio p sa
tisdationẽ a iudice ergo fit vna sola remissio. s. qñ visis hincinde
allegatiõib° effectualiter iudicat. z ita ipse leg. Scdo premitte
fm Bar. ꝙ qdã habẽt literã affirmatiuã qdã negatiuã: si habẽt
affirmatiuã litera nõ obstaret. ¶ Circa secundũ euidentiale ꝙ si
habet litera affirmatiua: tũc esset clara z nullũ ꝯtrium obstaret.
Add ꝙ imo litera affirmatiua nõ videt bene stare: q si haberet
ius phibendi, nõ deberet fieri remissio: imo potius dz affirmari
nũtiatio. scdo put etiã dicit Imo. si fieret remissio qñ nuntians
hz ius phibẽdi: certe forti° debet fieri remissio qñ non haberet
ius phibendi: z sic stãte litera affirmatiua deberet subaudiri di
ctio implicatiua etiã, ad tex. Tertio pmitte fz bar. ꝙ iste dictio
nes eatenus quatenus altera sumũtur de trib° modis: causaliter
tẽporaliter z quantitatiue. Primo mõ scz causaliter capiuntur
in isto tex. fm primã sol. glos. z quintã z quartã que debẽt simul
iungi. Scdo modo tpaliter fm secũdã sol. gl. Tertio modo su-
munt fm tertiã z sextã sol. gl. Premitte ergo, ꝙ lz gl. videat po
nere sex solu. tñ re vera nõ sunt nisi tres principales: q cũ prima
iungit quarta z quinta: cũ tertia iũgit sexta: que idẽ dicit z lati°
addit de reb° corporalib°. ¶ In gl. magna ex prima sol. iũgẽdo
quartã z quintã que simul debẽt iungi: habes tria principaliter
elicere. primo primã solutionẽ seu primũ intellectũ ad tex. quẽ re
18 proba vt hic p Bar. † Scdo no. ex gl. dum dicit quia nullã cau
sam dicebat: vel que pro nulla habetur, hic esse glo. ordinariã ꝙ
paria sunt nullam causam exprimere, vel friuolaz exprimere que
pro nulla habet. ad hoc Bal. hic no. istã gl. z p ea allegat. l. ij. §.
circa. ff. de exce. do. z dicit istã gl. facere ad materiã appellationũ
extraiudicialiũ vel appellationũ ab interlocutoria i qb° reqrit
expressio cause: prout dixi. s. in. ix. q. Bar. paria ergo sunt nullã
cãm exprimere vel friuolã exprimere. Adde text. in. l. quoties. ff.
qui satisda. cogã. cũ simi. vbi paria sunt nullo mõ satisdare: aut
satisdare sz vitiose: ad idẽ, q paria sunt nõ comparere in iudicio
vel minus legitime. tex. est in. c. Nicolao. z ibi cano. pfertiz Bal.
de appel. Silr paria sunt nullo mõ adire, vel adire inutiliter seu
via incõpetẽti: tex. est i. l. ij. z ibi Sali. Ful. z alij no. C. de suc. edi.
tex. in. l. fi. ff. de lib. z post. in verbo nihil agit. in. l. fili° emãcipat°
ff. de colla. bo. alibi habes ꝙ nihil z inualidũ eqparãtur. text. est
qui proprie sic eqparat in. l. si aut nullũ. z ibi bal. C. de leg. here.
¶ Additio. Tu dic, ꝙ est impossibile cõiũgere q̃rtã z qntã cuz
prima. pbat: nã pma solutio ꝙ tex. vult dicere põt remissio fieri
eaten°. i. id. quatenus. idest q nuntiatio erat nulla: subijcit glos.
quo casu etiã sine satisdatione fit remissio. si velles quartã z qn-
tã cõiũgere cũ ista esset necesse ꝙ in illis etiã vellet glo. qd remis
sio fieret sine satisda. put hic in prima. mõ in illa quarta z qnta
ponit qñ remissio fit p satisdationẽ. ergo qd ad rumbum cũ ista:
dicere prout hic Bar. dicit i hac. j. col. fit mẽtio de triplici remis
sione legis: z sic de ea etiã que fit p satisdationẽ. considera tu vñ
hoc somniauerit Bar. imo gl. expsse dicit in. j. sol. in fi. z ideo fit
remissio etiã sine satisdatiõe: ita ipse leg. ¶ Tertio habes ex gl. in
19 quarta so. que hic iũgitur † qd si nũtians cui offert satisdatio di
cat hodie cõstat, hodie agat: tunc nõ põt vigore satisdatiõis nũ
tiatus pcedere in edificãdo. addũt Bar. z doc. ꝙ imo tũc dz dif
ferri edificiũ p tres mẽses per tex. in. l. fi. C. de edi. pua. alias est. l.
j. C. de ope. no. nũ. z p illũ tex. dicũt doc. limitari. ll. istius ti. que
volũt, ꝙ pstita satisdatione fit remissio nũtiationis: z edificans
põt pcedere in edificãdo. l. ptor. §. deinde. z. §. seq. z. l. de pupillo.
§. si is cui. j. eo. Iste. ll. limitant, nisi nũtiãs cui offert satisdatio
diceret, hodie cõstat, hodie agatur: tũc differt edificiũ p tres mẽ
ses: z ita tenuit originaliter gl. z doc. cõiter, in. d. l. fi. Bar. z doct.
in. l. pretor. §. si qs paratus. j. e. z gl. z doc. in. c. fi. extra eo. põdera
ergo ꝙ Bart. z oẽs indifferẽter volũt, ꝙ in illa. l. fi. id supsedeat
ab edificãdo p tres mẽses: ideo q nũtiãs dicebat, hodie cõstat.
hodie agat. ita tenẽt glo. z oẽs doc. hic z vbiqz. Mihi aũt videt
veritatis inuestigãde gratia, ꝙ ille tex. indistincte decidat, ꝙ fctã
nũtiatiõe supsedeat per tres mẽses. j. quos dz causa nũtiationis
decidi a iudice: z si nõ possit decidi. j. tres mẽses ppter aliqd im
pedimẽtũ, tũc prestita satisdatione possit pcedi in ope, z conse
quẽter teneo ꝙ. d. l. fi. indistincte pcedat siue sit dictũ hodie con
stat zc. siue nõ, z p ꝯsequẽs teneo ꝙ per illũ tex. hodie limitẽtur
oĩa ista iura ffor. z ita alias dum essem scholaris sustinui istã pu
blicam cõclusionẽ: z adhuc mihi nõ displicet. Moueor q text.
vbiqz. scz in. d. l. fi. z in. c. fi. extra. e. loquunt indistincte, ꝙ supse-
dere debeat p tres mẽses. j. quos debeat decidi causa, z nõ dicũt
ꝙ ibi fuerit dictũ hodie cõstat hodie agat. Scdo q tex. in. d. c.
fi. qui dicit, ꝙ etiã si nũtiat° vellet satisdare tñ dz supersedere ab
edificãdo per tres mẽses, nõ q nuntians vellet statim aut dice-
ret hodie cõstat zc. z sic statim ostẽdere de iure suo, imo text. ibi
dicit, q vsqz ad tres mẽses põt ostẽdere de iure suo. Tertio mo
ueor q si vera esset opi. gl. z doc. sequeretur ꝙ esset in ptãte nũ-
tiãtis vel acceptare satisdationẽ vel spreta ea dicere hodie con-
stat zc. Sz istud videt mihi ꝙ sit de directo cõtra tex. in. d. l. fi. i
verbo festinare. vbi tex. expsse imponit necessitatẽ iudicibus vt
festinet z oĩno expediãt cãm. j. tres mẽses: ergo ille tex. tollit fa-
cultatẽ nũtiandi. ¶ Quarto põdero tex. in. d. l. fi. q tũc admit
tit satisdationẽ nũtiati qñ occurrit legitimũ impedimentũ pro
pter q̃d nõ põt expediri cã nuntiationis. j. tres menses. tũc post
tres mẽses satisdationẽ admittit, qua prestita põt edificari: ergo
aliter q̃d ex cã impedimẽti. j. tres mẽses non dz admitti satisda-
tio, etiã si nuntiãs nõ diceret hodie cõstat zc. ¶ Quinto põde-
ro rõnẽ decidẽdi illi°. l. fi. nã rõ decidẽdi est, ꝙ supersedeat per
tres mẽses: eo q nũtians dixerit hodie cõstat zc. prout dicunt
gl. z doc. sz rõ decidẽdi est, q edificia nõ prohibeantur p inanes
denũtiatiões vltra tres mẽses. Itẽ recte denuntiãtib° cõsuletur
Ratio ergo triũ mensiũ est. ne per inanes denuntiationes ope
ra phibeant vel vltra per illud tempus: z ista ꝯclusio mihi ad-
huc placet z multũ cõgruit. d. l. fi. Non recedas tamen a cõi sen
tentia z dicas qd. d. l. fi. sic necessario debet intelligi ad hoc vt iu
ra iuribus cõcordent z. d. l. fi. concordetur cũ. l. pretor. §. si quis
paratus. j. eo. cũ simi. ¶ In ea. glo. ibi: vel dic scdo. istã glos. re-
prehendit Bar. ¶ In ea. glo. ibi vel dic tertio istũ tertium in-
tellectũ etiam reprehendit Bar. ¶ In. vj. solu. glo. Bar. tenet
istã sextã solu. Sed aduerte q Bar. facit vnum presuppositũ
per qd tenet ista sol. z reprobat aliquas precedẽtes, ꝙ iste text.
in secunda parte necessario se referat ad edictũ pretoris positũ

in.l.pretor.§.deinde.ī.eo.qꝺ edictum loquiꝛ de remissione ꝑ satisdationem. Ad ita teneñ. debuit moueri Bar.qꝛ iste nō pōt referri in secūda parte ad aliud edictum nisi ad illud de quo in.§. deinde, quia non habemus aliud ad quod possit referri. Sed tu considera quod tex.in.d.§.deinde non loquitur de effectuali remissione que fit ꝺm ius nuntiantis: sed loquiꝛ de sola remissione reuocabili que fit propter satisdationem: lꝫ Bar.volēs palliare dicat, ꝙ illa satisdatio est causa eūdi ad iudicē qui postea facit effectualē remissionē, de qua effectuali loquitur iste tex.tamē de ista nō loquitur.§.deinde. Secundo cōsidera ꝙ iurisconsultꝰ hic: licet in prima parte referat edictū ꝑtoris tamē in scđa parte nō se refert ad aliquod edictum ꝑtoris ꝓut presupponitꝰ Bart. si dicatur ꝙ ex cōtinuatione se referat ad edictum: dic ꝙ iuriscōsultus in ista secūda ꝑte ponit mentē illus edicti ꝙuis in legibꝰ sequentibus non habeamus edictum expresse positū. ⁊ si istud videtur tibi absone dictū, potes dicere ꝙ iuriscōsultus ī secūda parte se fundet autoritate edicti positi in.l.ꝑtor.in ꝑn.ī.eo, ⁊ nō in.§.deinde. Ibi etiā ꝑtor ꝑcipit demolitionē operis ꝓpterea ꝙ nō erat facta remissio, ergo videꝛ ꝑmittere remissionē, prout ī simili dicit gl.s.in verbo deinde. ⁊ ibi Bar. ⁊ omnes. vnde teneo quicqd dicat Bar. ꝙ iste tex.nō loquaꝛ de remissione ꝺm.§.deinde. qui loquitur de remissione que fit per satisdationem: sed ꝙ iste loquatur de remissione effectuali que fit ꝑ iudicem causa cognita eatenus q̄tenus nūtians nō habuit nuntiādi ius: qꝛ de tali effectuali remissione que fit ꝑ mēsuram iuris loquiꝛ ꝓprie iste tex. ꝓut etiā fateꝛ Barto.ī.in ꝑri.dist. ⁊ isto modo sensus litere est clarus sine difficultate ⁊ sic effectuali. teneo tertiū intellectū glo.cum quo cōcor.tex.quem etiā tenent Rapha.cu. ⁊ Pau.de cast.hic: ⁊ ista est veritas quicquid dicat. Bar. Ultra Bar. ⁊ antiquos alium intellectū ad istū tex. ponit hic Raph.cu.quod ista verba eatenus q̄tenus peregregie in tex. posita sunt: vt ꝯtineant etiam totum sicut verbū residuū.l.fi.C.de here.insti. Nam si lex vult remitti in tm̄ inquantum nuntians non habet ius ꝓhibendi, ergo intelligiꝛ qꝺ etiā in totum velit remitti si in nihilo habꝫ ius prohibendi: vnde ꝺm eum non fuit opus ꝙ ista glo.tot verba effunderet: qꝛ ista est vera sol. Sed caue quia ꝺm istum intellectum esset dicere ꝙ effectualꝛ superfluerent illa verba eatenus quatenus sed simpliciter erat dicēdū ꝙ remissio fieret vel in totū vel in partem ꝺm qꝺ habuerit ius prohibendi: ⁊ tamen nihil in iure debet esse superfluum.§.quibꝰ.ī prima cōsti.C.vnde teneas tertium intellectū glo.qui est verus. ¶ In secunda ꝑte principali glo.dum Bart.facit differentiam inter nuntiare ⁊ prohibere. Adde ꝙ istā differentiā expresse reprehēdit glo.ordi.in.l.si ꝓcurator.ī.e. ⁊ illā glo. ꝙ nō sit differētia inter nūtiare ⁊ ꝓhibere: sequiꝛ ipsemet Bar. sibi ꝯtrius in.l.de pupillo.§.meminisse.ī.iiij.q. in fi.ī.eo. ⁊ patet qꝛ ll. ꝑmiscue vtūtur istis vocabulis vt apparet ex prin.huius tex. ⁊ simi. ¶ Extra glo.circa primā q̄stionē Bar.
20 † quo remedio ꝯsulaꝛ ꝯ iniuste nuntiātē. Adde ꝙ eiꝰ distictio ante eum fuit Old.hic ꝓut fidelꝛ refert ⁊ seqꝛ hic Alb.ī.viij.col. ¶ Secūdo adde in mēbro primo Bar. istā opi. reprehendit hic magister meus obseruande memorie do. Ja.pu. tali consideratione. Nam ex quo nuntiās fuit in dolo iniuste nuntiādo: nūtiatus aūt qui sciebat se habere ius edificādi spreta nūtiatiōe edifificari fecit, qꝛ credebat se iure edificare eiqꝫ licere: ergo solū fuit in culpa: ⁊ iste error iuris excusat eū a dolo.l.sed ⁊ si lege.§.si rē. s.de pe.here. ergo dolꝰ nūtiātis debet ꝑponderare culpe eius.l. item si obstetrix.in princip.ff.ad.l.aqui. vnde decisio Bar. ꝺꝫ eū procederet quādo nuntians iniuste credebat se posse nuntiare ⁊ erat solum in culpa tantum, vna culpa cum alia compensaretur. l.si ambo.ff.de compen.l.viro atqꝫ vxore.ff.solu.matri. ¶ Ista cōsideratio prima frōte est multū colorata: sed ego teneo decisionem Old. ⁊ Bar. duplici ratione. Primo ꝯsidero, ꝙ causa q̄re edificās cogiꝛ destruere opus, non est immediate propter dolū nuntiātis, sed est propter contēptum nuntiati: vnde cōsidera ꝙ dolus nuntiantis ⁊ culpa nūtiati non sunt pariter circa idē: cū ergo non sint pariter circa idem: ergo dolꝰ nō debet ꝑponderari culpe, quādo nō sunt pariter circa idē. ita no.in.d.l.viro atqꝫ vxore. ꝓ hoc adduco bonum tex.in arg.in.l.si plures.ff.de admi.tu. Secūdo sunt qui respōdeant qꝺ ex quo nūtiatus edificauit spreta nūtiatione cogitur ꝑcise opus demoliri nec admittiꝛ ad allegandum aliquid de iure suo. tex.est in.§.sed si is.ī.ea.l. nō admittitur volens probare de dolo aduersarij quin opus debeat destrui. Sed cōsidera nunquid secuta destructione vel demolitiōe posset postea habere regressum actione de dolo, propter dolum nuntiantis. Ideo scđo modo nō tolleretur fundamētū do. Ja. ¶ Additio. Solu. melius: nam nuntians iniuste diciꝛ in dolo ꝑsumpto. ꝓbatur. dolus ꝑsumptꝰ est quoties apparet nō ex manifestissimis ꝑsumptionibus qꝛ tūc esset dolꝰ verus: ita Bar. in l.qꝺ neruа.col.j.in fi.ff.deposi. qꝺ modo denuntians iniuste sit ī dolo ꝑsumpto ꝓbatur, qꝛ si nuntianti expresse apparet de dolo tanqꝫ calūniosus sperneretur, prout.s.per Bar. ⁊ hic amplius nō esset tractandū de dāda actione de dolo propter damnū. appa ret ergo de dolo nō expresse ⁊ manifeste sed per cōiecturas ergo est dolus presumptus vt dicit Bar. vbi.s. si nuntians. ergo est in dolo ꝑsumpto, idē dicimus in nuntiato qui edificat spreta nuntiatiōe. ita exꝑsse in.§. nūtiatio.col.pe.ver.sed ille.ī.eo. hoc modo exꝑsse appet ꝙ cōpensatio fieri pōt: ita ipse legit. ¶ Circa scđm dictū Bar. dū dicit ego nō edificaui sed supsedi. Adde pro ꝯclusione Bar. facere, qꝛ qui occasionē dāni dat, censeꝛ dānū dare: dicit iuriscōsultus in.l.q̄ occidit.§.in hac.ff.ad.l.aqui. Sed tu aduerte ꝙ imo isto casu cōpetit actio iniuriarū. tex.est in.l.iniuriar.§.si quis ꝓhibeat.ī fi.ff.de iniur. ꝑ quē text. ita tꝫ Albe.hic in.vij.col. adde tex.ī.l.qui pēdēte.ff.de act.em. Si cōpetat actio iniuriar ergo vꝛ ꝙ cessat actio de dolo, ꝑ reglam.l. j.§.fi.cū.l.seq. de dolo, nisi ābe sint subsidiarie: sꝫ saluādo Bar. pōtes dicere qꝺ in illis iuribꝰ ꝓhibeat me edificare via facti et nō via iuris. ⁊ ita nūtiādo nouū opus sic posses defendere bar. ¶ Additio. Et qꝺ deꝛ actio iniuriarū tꝫ exꝑsse Bar.in.l.ꝑtor §.nōnulli.ī.eo. vñ cū deꝛ actio iniuriarū non deberet dari actio de dolo, cum iste non concurrant. ⁊ quod non concurrāt tenet exꝑsse Bartolus reprobata glo.in.l.ij.C.de dolo. tu dic qꝛ quotiescunqꝫ aliquis nuntiat ⁊ apparet eū iniuste nuntiasse, datur actio de dolo: ⁊ ita loquitur Bartolus hic: sed quotiescūqꝫ ego edifico ⁊ tu de facto me impedis nō nuntiādo: ⁊ sic non via iuris: tunc competit actio iniuriarū: et procedant cōtraria. ꝙ hoc sit verū patet ex eo qꝛ actio iniuriarū nunqꝫ daꝛ nisi contra eū qui de facto agit. d.l.iniuriarū. hic alleg. ⁊ ideo Bar.in.d.§.nōnulli. videꝛ male dicere dum videꝛ velle ⁊ vult, ꝙ cōtra nuntiatem agatur actione iniuriarum: ⁊ ista est veritas ⁊ ita, ipse legit. ¶ Cōsidera vltimo an tex.in.d.l.rē quādam. faciat ad propositū Bar. nā in.q. nostra, nūtiatꝰ pōt dici in aliqua culpa: qui potuit ꝓuidere ne preparamēta corrūperentur, aut via satisdationis aut petēdo remissionē. Istud cessat in.d.l.rem quandā. ¶ Additio. Preterea contra Barto.hic, facit.d.Pet.mathei.fore fundamentū dicēs, ꝙ imo huic nuntiato nō deberet competere actio de dolo, sicut nec in superiori casu ꝑ illud qꝺ superius dicit Bar.qꝛ damnū ꝙ quis sua culpa patitur ⁊c. nam nuntiatus sua culpa patiꝛ, qꝛ poterat edificare satisdādo, ergo debebat satisdare ⁊ sic dānū euitasset. nec ob. dicere erat pauper non inueniebat satisdatio. qꝛ multū esset restringere. Preterea dat iuratoriā vel simplicem cautionem ꝺm nota.in.l.j.ff.in ius voc.vt eant. Solu. tēpore quo nuntiatus nō satisdādo erat in culpa leui, nuntians dolose erat in dolo, et dolus preponderat culpe.l. item si obstetrix.in ꝑn.ff.ad.l.aqui. tu solue melius: nam maior est culpa in faciendo quam in non faciendo. glo.in.l.nisi in mora ff.soluto matri. imo leuissima culpa in faciendo equiparaꝛ dolo commisso in non faciendo: dixi hoc in.l.qꝺ nerua.colū.xi.ff. deposi. modo iste committit culpā in non satisdādo ⁊ sic in nō faciēdo, alter faciendo. ergo ⁊c. ita ipse leg.

1 ☞ Interdicta prohibitoria respiciunt futura opera: sed interdicta restitutoria respiciunt preterita.
2 Facta pro infectis haberi non possunt.
3 Si recedimus a ꝓprio significato verborū: stamus cōi vsui loquendi etiā in penalibus ⁊ sic vbi agitur de puniendo notario.
4 Dictio olim ⁊ quondā nō solū de cōi vsu loquēdi sed etiam de ꝓprio significatu capitur pro preterito tēpore. ⁊ nu.7.
5 Interpretatio debet capi vt actus sustineaꝛ, nisi verba in dispositiōe posita nō possent intelligi etiā cū nimia impropriatiōe.
6 Licet testes sint reducēdi ad concordiā ⁊ saluari quantū ē possibile saltē vt euitent penā falsi: tamen si esset nimia impropriétas vel contrarietas apparens non saluantur.
9 Instrumētū qꝺ pōt interpretari ⁊ tolerari aliquo modo debet semper adiuuari vt notarius euitet falsum.
10 Testis si deponit falsum circa substātialia ⁊ principalia cause punitur, secus si super extranea materia.
11 Remedium ordinariū excludit extraordinariū, fallitꝰ tamē ista regula aliquibus modis.
12 Ubi sunt due.ll.vel statuta generalia, illa que est minus generalis habetur loco speciei vt deroget generali tanqꝫ species.
13 Interdictū qꝺ vi aut clā non datur contra possessorem edificātem in suo vt per hoc prohibeatur edificare.

Hoc autem.

Edictum remediūqꝫ. Not. qꝺ istud edictū in primo capite in quo est prohibitorium respicit futura opera ⁊ nō preterita: sed in secundo capite in quo est demolitorium.l.ꝑtor.§.hoc interdictū.ij.ī.eo.
1 tūc respicit preterita: ⁊ † ex hoc correlarie no. generalius, quod interdicta prohibitoria respiciūt futura opera, sꝫ interdicta restitutoria respiciūt preterita: ⁊ si dicatur que est ratio istius tex. dic ꝙ ratio est, quia cum istud edictū in primo capite sit ꝓhibi
2 toriū, clarū est ꝙ ea que sunt ꝑterita prohiberi nō possunt, † qꝛ

facta pro

facta pro infectis haberi non possunt.l.in bello.§.facte.ff.de ca
ptiu.qꝛ hoc solo priuatꝰ deꝰ.¶Additio.Adde q̄re faciat hic mē
tionē de q̄si iterdictis restitorijs,⁊ tn̄ nō de iterdicto ne qd in lo
co pu.sol.illud nō est iterdictū qđ hēat caput demolitoriū,ꝫ bn̄
tātū caput ꝓhibitoriū ꝯtra naturā alioꝝ interdictoꝝ,de quo est
tex.in.l.ij.§.si qs nemine.ff.ne qd ī lo.pu.¶Gl.ī ꝟbo olim.No.
decisionē Bar.in q̄ dicit se sustinuisse instr̄m notarij,cū Barto.
trāseūt idifferēter oēs h.Idē tenēt.d.Ant.Ab.⁊ Jo.de imo.in
c.ex pte.D.de fo.cōpe.d.Car.⁊ Joā.de imo.ī.c.cū oliꝫ Abb.de
off.dele.Ang.in.l.eiꝰ qui in ꝓuincia.in.j.col.ff.si cer.pe.⁊ q̄uis
Lud.ibi in.iij.col.referat infidelr̄ Jo.an.in.c.cū cōtra.de pig.in
nouel.tenere ꝯriū,male recitat cū.¶Tu adde ꝙ ꝯ decisio.Bar.te
net solꝰ.d.Jo.an.Barb.a.ī.d.c.cū olim.Abb.in.j.⁊.ij.co.de off.
dele.vbi dicit se vehemēter admirari quō Bar.se ita obtinuerit
in facto.monet ꝙ etiā in materia stricta ⁊ in materia odiosa ⁊ pe
nali recedimꝰ a ꝓprio significatu.ꝟboꝝ pp cōem vsum loquen-
di:put ꝫ Ja.but.in multis locis ⁊ voluit Bar.i rub.ꝯ.eo.⁊ ibi
3 multa dixi.†Si ergo recedimꝰ a ꝓprio significatu ꝟboꝝ,⁊ sta-
mꝰ cōi vsu loquēdi ēt ī penalibꝰ ⁊ sic vbi agiť de puniendo nota
a riū.ergo cū cōis vsus loquēdi sit,ꝙ dictio olim[a] ⁊ quōdā ipoꝛ-
tēt ꝑteritū tp̄s,ergo ⁊ in instr̄o ⁊ in cōtractibus intelligiť in tpe
ꝑterito,dato ꝙ sumus in penalibꝰ:cōfirmat per illud quod dicit
Bal.in titu.de pace cōstan.in verbo sentētie,ꝙ omnis intellectꝰ
qui non consonat auribus vulgi.est extraneus.alleg.c.ex literis
de consti. Ista sunt eius fundamenta contra Barto.¶Tu au
4 tē confirma strictius fundamētum suum contra Bart.†ꝙ non
soluꝫ ex cōmuni vsu loquēdi:dicit do.And.imo de ꝓprio signi
ficatu dictio olim ⁊ quōdā capitur pro preterito tempore solū,
iuxta gl.hic ⁊ expresse do.Alex.idem tenet Innocē.in.d.c.cum
olim,⁊ in.c.cū cōtra per illuꝫ tex.de pig.ita etiā Albe.in dictio
nario suo in verbo olim.facit tex.in.l.ꝫ ⁊ milites.§.q oliꝫ.⁊.§.q̄
situm.ff.de excu.tu.⁊ tex.in.§.i.i auť.vt iudi.sine quoquo suffra.
coll.ij.ergo cū h̄ cōcurrat ꝓpria significatio vocabuli ⁊ cōis vsus
loqnēdi,debet ergo instrumētū de preterito tēpoꝛe indubitāter
intelligi etiam vbi sumꝰ in materia penali.Secundo ꝯ bar.mo-
ueoꝛ,qꝛ saluare instrumētū vt dicit Bar.esset nimis impropria
locutio.qꝛ vt dixi esset cōtra ꝓpriū significatū ⁊ cōtra cōmunem
5 vsum loquēdi†ꝫ ego habeo.qđ lꝫ debeat interpretatio capi:vt
actus sustineať.l.quoties.cū si.ff.de verbo.obliga.Fallit q̄n ver
ba in dispositione posita nō possent intelligi etiā cum nimia im
propriatione:tunc non debet saluari,⁊ dispositio non valet et
potius annullať.est doctri.Are.in.l.a titio.in vl.col.ff.de verb.
oblig.vbi ad hoc allegat bonū tex.i.l.tutores.§.i.⁊ q̄ ibi Bart.
ff.de administra.tut.⁊ pondera ꝙ si in illo.§.non fit illa impro-
priatio vt in vltimis volūtatibꝰ vt actus saluetur,minus fit in ꝑ
posito,ad idem adde tex.in.l.verbis ciuilibus.⁊ quod ibi no.d.
Alex.in.d.no.ff.de vulg.⁊ pupil.vbi substitutio facta verbis ci
uilibꝰ post pubertatē potius reddiť nulla q̄ qđ improprieť ad
6 fideicommissum:qꝛ esset nimia impropriatio.Cōfirmať†ꝙ lꝫ te
stes debeant reduci ad cōcordiā ⁊ saluari quātum est possibile,
saltem vt euitet penam falsi,vt habeť in.c.cum tu.de testi.tn̄ q̄n
esset nimia improprietas vel cōtrarietas apparens,nō saluātur
etiam a pena falsi.ita Alexan.in.l.inter stipulātem.§.i.in.v.co.
j.de ver.ob.sic intelligens Bar.in.l.de etate in prin.an.q.pnc.ꝯ.
de mino.Idem tenēt do.Anto.Abb.in.c.cū tu.prealleg.ꝑ glo.
cōiuncto tex.in.c.nihilominus.iij.q.ix.Ex istis redditur decisio
Bar.apud me valde dubia:⁊ si tu diceres:put dicit Barto.hic
7 †ꝙ dictio olim nō semꝑ importat preteritum,aliquādo etiā im
portat pn̄s ⁊ futurū:vt dicit gl.in.l.nec emptio.in pri.ꝯ.de ꝯtra
hen.emptio.alleg.ꝑ Bar.⁊ ꝙ dictio olim īpoꝛtet etiā futuꝝ ptꝫ
apud virgi.pꝛio Eneidos.audierat tirias olim quē verteret ar-
ces.⁊ alibi:forsan ⁊ hec oliꝫ meminisse iuuabit.hic aduerte,ꝙ ꝓ
pter verbū adiūctū,dictio olim pōt bene importare futurū:vt
8 in isto tex.⁊ predictis autoꝛitatibꝰ.†Sed in questione Bar.nō
est verbū aliqđ qꝛ notarius dicit in instrumento titius olim filiꝰ
talis,hic non est adiectū verbum pn̄s aut futurum,ergo esset ni
mia impropriatio,exponere titius olim talis.i.qui de pn̄ti ha-
bet patrem.Tamē in practica durū esset tenere cōtra decisioneꝫ
Bar.postq̄ est cōmuniter approbata:vnde cōsulendo ⁊ iudicā
do non recedas a decisione Bar.eo.qꝛ cōsulendo ⁊ iudicādo de
bet mitioꝛ pars teneri in criminalibus.l.si de interpretatione et
9 l.sanctio legum.ff.de pe.†Secundo qꝛ instrumētum qđ potest
interpretari ⁊ tolerari aliquo modo.debet semꝑ adiuuari,vt no
tarius euitet falsum.ita Bal.⁊ omnes in.l.iurisgētiuꝫ.§.qđ fere
per glo.ibi:in verbo approbeť.ff.de pact.¶Additio.Adde ꝙ
iste notarius melius potuisset saluari:nam potius erroꝛ quam
dolus presumitur.l.qđ adhibitus.in fi.C.de his qui in testa.sibi
ascribūt.Preterea quotiescūq; notarius dicit falsum circa sub
stātialia instrumēti:tūc puniť,secus si circa extranea que nō sunt
de ꝑncipali substātia:qꝛ instrumētū sustineť nec puniť notariꝰ.
10 Ita no.Inno.in.c.fraternitatis.de here. Confirmo†naꝫ testis
si deponit falsum circa substātialia ⁊ ꝑncipalia cause puniť secꝰ
si super extranea materia.ita singulariter Jac.bu.in.l.lucius.ff.
de infami.vt puta si in reddendo r̄nso diceret se non esse consan
guineū cum esset,vel notarius diceret titius olim sempronij ⁊c.
⁊ hoc mō credo indubitanter posse instrumētum sustineri ⁊ ita
ipse legit.¶Extra gl.in q̄tum Barto.format tria ꝯtraria Dy.
cum eius dictis transeunt simpliciter om̄es Mod.⁊ ista omnia
11 etiā ponit†Alb.hic.No.ex dictis Bar.in.ij.oppo.duas elegā-
tes limitationes ad regulā q̄ habet,ꝙ remedium ordinarium ex
cludit extraoꝛdinariū.l.in cause.in pn̄.ff.de mino.⁊.l.q̄dā.in pn̄
ci.cū si.ff.de edc̄.Illa regula fallit nisi remediū extraoꝛdinariuꝫ
sit magis vtile:eo qꝛ minus grauet:⁊ inquātum ꝑ ista limitatio
ne bene pōderat Bar.glo.in.l.fi.C.si aduersus rem iud.vbi glo.
vult,ꝙ appellatio que est remediū oꝛdinariū:nō excludat reme
diū restitutionis in integrū qđ est extraoꝛdinariū:eo qꝛ istud est
magis vtile ⁊ pinguiꝰ ꝓuidet.adđ ꝙ de illa gl.sepe facit festum
Bal.⁊ eam reputat singularem in.c.cū Bertold.in.iij.col.de re a
indi.⁊ idē Bald.in.l.preterea.in.vj.col.de dila.¶Scđa limita
tio est,quādo remediū oꝛdinariū nō datur principaliter ad id
ad qđ extraoꝛdinariū:sed per quādā cōsequētiam per glo.no.in
l.j.in prin.ff.si vsufruc.peta.adde ꝙ istas ambas limitationes
ponit etiā in effectu Bar.in.l.in prouinciali.§.j.in vlt.col.j.co.
⁊ ibi cōgruētius occurreret dicere.¶Circa quartā oppo.Bart.
12 post Dy.†No.ex eius theorica duas pulchras regulas.Prima
ꝙ vbi sunt due leges generales,vel duo statuta gn̄alia:illa q̄ est
minus gn̄alis habeť loco speciei:vt deroget gn̄ali tanq̄ species:
ita etiā dicit not.Bal.in.l.hac ꝯsultissima.in.j.colū.C.q test.fa.
pos.⁊ Dy.in regula.generi per speciē.de regu.iur.in.vj.quēuis
Bar.i.d.l.seruo manumisso.ff.de pen.leg.aliter ibi dicat q̄ hic
ad illū tex.Sed cōsidera ꝙ ista theorica Bar.nō ꝟ ꝑfecta.bar.
nō loquiť quando apparet quid sit minus gn̄ale altero:sed pul-
chrum dubium esset,ꝙ si non appeŕ que lex sit magis gn̄alis vel
magis sp̄alis:dic ergo tu,qđ in dubio illa que est magis fauoꝛa-
bilis ⁊ que est magis vtilis,illa induceť magis sp̄alis ⁊ derogat
alteri.ita determinat singulariter Barto.in extraua.ad repri.in
ver.nō obstantibꝰ in pe.col.Sequitur Bald.in.l.j.in.iij.q.ff.de
offi.cōsul.Bal.Ange.⁊ do.Alex.in.l.titie textores.in prin.ff.đ
leg.i.Bal.⁊ Imo.in.l.gallus.§.alie casus.ff.de liber.⁊ posthu.
Pau.de cast.in.l.nō est nouū.ff.de legi.⁊ Alexan.in.l.nesenniꝰ
in pn̄.in vl.col.de re iudi.soleo allegare ad hoc tex.in.l.ruffinus
in secūdo dicto.C.de test.mili.⁊ ibi dixi.¶Scđa regula Bart.
magis vtilis est,qđ ꝓuisio legis gn̄alis nō tolliť per.l.sp̄alez vel
prouisionē minus gn̄alē,quādo ambe non proueniunt ex eodē
edicto:sed ex diuerso.quod no.⁊ ad hoc bene pondera tex.in.d.
l.sanctio legum.in verbo ipsa lex.⁊ ibi plenius Bar.⁊ idē Bar.
in.d.l.doli clausula.⁊ in.l.i.§.vnde queriť.in vltima col.ꝑ illum
text.ff.de publica.Intellige sane vt dicit Bar.nisi specialis esset
cōtraria generali:qꝛ ei indistincte semꝑ derogat.Adde ad hoc
bonum tex.in.l.si adulterium.§.liberto.ff.de adul.vbi dispōni
generali galli permittentis occidi adulterū derogať per illud qđ
alibi sp̄aliter est statutū in liberto.qui sp̄aliter ꝓhibeť occidere
etiā patronū adulterū.ad idē tex.in.l.iij.in prin.ff.de suspe.tut.
13 ¶Circa differētias quas addit Bar.hic ⁊ vltra gl.†Adde aliā
xi.differentiā:qꝛ interdictū qđ vi aut clā.nō datur cōtra possesso
rem edificantē in suo vt per hoc ꝓhibeať edificare.l.i.§.i.et ibi
glo.⁊ plenius Bar.ff.qđ vi aut clā.⁊.l.pe.ff.de aqua quoti.⁊ esti,
secus est in isto interdicto.tex.est in.l.de pupillo.§.meminisse in
versi.at si in suo ⁊ ibi glo.j.eod.quicquid dicat Bar,⁊ male.ī.l.j.
in pn̄.in.vij.q.ꝯ.ea.l.Istā differentiā addit Alexā.hic ⁊ dicit ꝙ
non est tacta ꝑ aliquē hic:sed salua eius reuerētia ante eum istaꝫ
differētiā posuit Cuma.hic,⁊ dicit se addere ad differētias doc.
¶Additio.Adde qđ colonus nō nuntiat nouū opus:⁊ tn̄ vtiť
interdicto qđ vi aut clā.l.in ꝓuinciali.§.si ego.j.eo.⁊.l.is qui pu
teū.§.fi.⁊.l.se.ff.qđ vi aut clā.Itē seruus non nuntiat.l.de pupil
lo.§.seruo.j.e.tn̄ vtiť interdicto qđ vi aut clā.l.ꝓhibere.in pn̄.j.
qđ vi aut clā.Itē adde vltra alios aliā dr̄iam:qꝛ nūtiatio nō pōt
fieri ꝑ inqlinū,q̄ nō est in interdicto qđ vi aut clā.d.l.is q puteū
§.fi.ff.qđ vi aut clā.¶Inquātū Bar.vlti.no.ex isto tex.in fi.ꝙ
ꝓcedit libellus indeterminatus impersonalis vltra multas con
coꝛdātias hic signatas ꝑ Alex.Adde Lud.roma.qui hanc cō-
clusionem Barto.diffinit tribus rōnibus.in consi.clxxxvj.inci.
In casu pꝛoposito resecatis sup̄fluis ⁊c.

[a] Dictio oliꝫ Adde Ra-
pha.ful.cōs.
xxij.inci.te-
stator lega-
uit vxori.ra-
pha.cu.cōsi.
incip.viso ꝑ
cessu q̄ōnis.

1 ☞ In nūtiatione no.ope.non requiritur autoritas pretoris.
2 Si quis edificat in solo meo a me possesso,possum ꝓpria auto-
ritate destruere.
3 Si procurator nuntiat vel facit alium actū,⁊ non dicit ꝓcurato
rio nomine,an valeat.
4 Si procurator exprimit nomen proprium ⁊ officiū censetur pro
curatorio nomine facere.

5 Dispositio .l. vel statuti cōcepta verbis vniuersalib⁹ ⁊ de futuro cōtinens actus nō cōcessionē restringitur de habilitate. ⁊ nu. 6.
7 Dispositio .l. vel statuti cōcepta verbis vniuersalib⁹ super actu iam cōcesso restrictionem nec limitationē non recipit.
8 An remissio nuntiationis possit peti tempore feriato.
9 Citatio facta die feriata ob honorem dei etiā si sit facta vt citatus cōpareat die sequenti, non valet.
10 Istō īterdictū quaten⁹ est penale nō ligat absentes ⁊ ignorātes.
11 An minor restituatur aduersus dolum.

Nuntiatio. Nuntiatio potest fieri absq; p̄tore alieno q; nomine: ⁊ diebus etiam feriatis ⁊ ligat absentes ⁊ ignorātes ac inuitos. h. d. tex. habet quatuor dicta, ⁊ gl. est falsa que dicit tria.
1 †No. primo quod i nūtiatiōe noui operis nō requirit̄ autoritas p̄toris: vt hic p Bart. ¶ Additio. Adde dum iste tex. dicit, quod nūtians nō habet necesse nūtiare p p̄torem, assignat rōnem, quia pretoris autoritas necessaria non est. ista ratio est falsa ⁊ eadem cū dicto: ⁊ ideo falsa: vt est gl. in .l. fi. ff. de offi. procu. ce. vbi Bar. glo. in .l. labeo. ꝟ. de vsuca. gl. in .l. j. ff. de excep. ⁊ profecto est mirandū de ista ratione iuris. Secūdo ɔ tex. opponit̄ ⁊ videt̄ ꝙ tex. superfluat dū dicit de inuitis ⁊ ignorantib⁹. qui em̄ pōt inuitis pōt ⁊ ignorantibus .l. qui pōt. j. de regu. iur. respōde ꝙ videbatur quod ignoranti non deberet posse fieri, quia ignorās nō debet puniri .l. fi. ff. ad munici. ⁊. ū. de alti. ⁊ si dicis nōne eo sic inuito p̄supponit̄ ꝙ etiaʒ possit fieri ignorāti. rñdetur qd nō. qꝛ lex bene punit inuitos nō ignorātes. d. c. ū. ⁊ d .l. fi. ⁊ ita ipso legit. ¶ Gl. scđa ex dictis Bar. hic
2 collige regulam ⁊ tres fallētias. Regula est† ꝙ si quis edificat i solo meo a me possesso possum illud ꝓpria autoritate destruere, iuribus per Bar. hic allegatis. facit bonus tex. in .l. si in area. in verbo occupat. ⁊ ibi Bal. ff. de cōdi. inde. ⁊ istā materiā notabiliter p̄sequitur Inn. in .c. j. de immu. eccle. Fallit in casu speciali in .l. ossa. in prin. ff. de relig. ⁊ sump. fune. per quem tex. infert, qđ si quis edificat ecclesiam in solo tuo a te possesso, ꝙ non potes ꝓpria autoritate destruere: ita simpliciter infert do. Alex. ⁊ nō alr̄ probat. Ego cōfirmo, qꝛ p cōstructione ecclesie possunt domini vicini inuiti cogi ad vendendū solum vel edes quas ibi habent. l. si quis sepulchrū. in princ. ⁊ ibi Gui. ⁊ Flo. ff. de relig. ⁊ sumpt. fune. cum multis concor. quas dedi. in .l. j. ꝟ. so. mat. Si ergo cogūt vēdere vt fiat: debet fortius pati: vt factū duret, per regulā .l. patre furioso. ff. de his q sunt sui vel alie. iu. ¶ Additio. Aduerte qꝛ ista iura allegata p Bar. nō ꝓbāt: quia .l. quēadmodū. ⁊ .l. si vicem. loquunt̄ in eo qui edificabat in loco in quo habebā dñiū tunc possum ꝓpria autoritate destruere. Bar. vere hic loquit̄ qñ habebā tantū possessionē ⁊ ita ipse legit. tu adde ꝙ expresse hoc idē tenet Bar. in .d .l. in te. ꝟ. si ad ianuam. ⁊ expressius Bar. i. q. quam. j. ponit de vsufructuario[a] qui nullum habet dominium ⁊ tamen edificiū a tertio. i. a non domino factū potest ꝓpria autoritate destruere. idem tenet Bar. in .q. de emphyteota q non hʒ dominiū directū, cōtrariū tenuit idem Bar. in .l. si inter me ⁊ te ff. de serui. vrb. predi. ⁊ Alex. hic in .j. col. post Inno. non faciēs tamē mētionē de Bar. ɔrīū videt̄ tenere idē Bar. in summario in .d .l. quēadmodū. dum dicit. arg. l. nō solū. ꝟ. meū. ff. de rei ven. ⁊ si ista vlt. opi. esset vera cōfunderet̄ q̄stio de vsufructu ⁊ emphyteota: cogita qꝛ scho. ¶ Confirmat̄ qꝛ speciale est ꝙ soluʒ cedat ecclesie[b] edificate: vt est gl. sing. in .c. apostolicos. xū. q. ū. de cum veritate al's dicet̄. Secundo fallit fm̄ Bar. qñ nuntians nūtiasset verbo. Nam ex quo ita nūtiādo vbo facit aduersariū possessorē. ꝟ. an operis. j. eo .l. certe nō poterit ꝓpria autoritate destruere: oporteret ergo ꝙ nuntiaret iactu lapilli aut per pretorē. l. de pupillo. ꝟ. meminisse. j. eo. cuʒ Bar. transeūt omnes indifferēter hic. Adde ꝙ ɔtrarū tenet Albe. de rosa. in. ꝟ. in operis. j. ea .l. et monet̄ forti ratione: ꝙ nūtians simplici verbo q̄uis perdat possessionem sic nūtiando, tñ potest propria autoritate eam recuperare antequā diuertat ad extraneos actus, ⁊ ꝓbat sic, qꝛ ci dicit̄ vis fieri tex. est in .l. j. ꝟ. sed ⁊ si quis iactu. ⁊ melius in. ꝟ. seq. q incipit sed ⁊ si quis contra. j. quod vi aut clam. ergo propter talē viʒ habet facultatem recuperādi: qꝛ hʒ autoritatem, et licitum est vim vi repellere .l. iū. ꝟ. cum igitur. cū si. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊ per istam rationē Alb. reperio ꝙ ita cū eo tenēt cōtra Bar. hic ābo p̄ceptores mei do. Ja. but. ⁊ do. Hiero. tor. in. ꝟ. in operis. j. ead. l. licet primo conētur respōdere fundamēto suo. Tu aūt tene opi. bart. indubitāter: ⁊ ad istud ergo respōde dupliciter. Primo ꝙ cum ista violentia causetur a facto ipsius nūtiātis verbo: ergo sibi nō parte facultas est recuperandi ꝓpria autoritate. Secūdo ⁊ clarius in forma respondeo: istā teneo: ꝙ in iuribus pallegatis violētia nō committitur in acquisitione possessionis, patet quia illa acquisitio fit sine vlla violentia acquirentis: sic propter timiditatem eius qui nūtiat solo verbo. que sola timiditas est causa vt perdatur possessio. d. ꝟ. in operis. vbi glo. ⁊ omnes declarant. j. e. ergo nō debet concedi recuperatio possessionis ꝓpria autoritate: sed violentia. vt dicūt illi tex. bene cōmittit̄ in eo ꝙ cōtra nuntiantē ꝓceditur in edificando, ⁊ per ista nō est licitū ꝓpria autoritate destruere, ex quo nō est in possessione, sed cum autoritate p̄toris fit demolitio. Sed ego ex alio fundamēto ꝙ mihi forti⁹ stringit teneo cōtra Bart. quia presupponit, ꝙ per nuntiationē factā simplici vbo perdat̄ possessio, sed istud nō est simpliciter verū, qꝛ pdit̄ possessio cū dat̄ satisdatio ⁊ illa recipit̄ tex. est no. in .l. si alius. ꝟ. ait iul. in verbo hoc ipso, nō violādo literā. j. qđ vi aut clā. ⁊ p illū tex. ita Raph. cu. ⁊ Alex. in .d. ꝟ. in operis ergo interim nō pōt ꝓpria autoritate destruere, qꝛ īterim fit i solo a se possesso ante p̄stationē satisdatiōis. ¶ Additio. Adde ꝙ ratio Alb. nō stringit ɔtra Bar. nā per hoc ꝙ possit recuperari nō sequit̄ ꝙ nō admittat̄, cū sint diuersa, possessionē amittere, ⁊ eā recuperare, ⁊ cū pc sit simul stare ꝙ possessio amittat̄ vt p Bar. ⁊ ꝙ recupat̄ vt p Albe. ¶ Tertia fallētia. Bart. est, qñ edifico vel inuito in meo, nō est licitū ꝓpria autoritate destruere. allega .l. j. ꝟ. de interdic. melius faceret .d .l. quemadmo. ver. ꝟ. ff. ad .l. aqui. ¶ Additio. Alleg. tex. formalē i .l. si plures. arbor. j. arbor. fur. cesarū. ¶ In .q. Barto. no. intellectū quē tradit ad .l. sʒ si inter me. ff. de serui. vrb. pdi. ꝙ tex. in illa alternatiua dʒ intelligi, ꝙ si ego solus possideo: possum ꝓpria autoritate destruere. istud est qđ vult ibi tex. in vbo vel pdere alias ꝙ possideo nō possum ꝓpria autoritate destruere sʒ remedio actiōis ⁊ ibi ⁊ .l. sabin⁹. ff. cōi diui. Adde ꝙ idē Bar. in .d .l. sed si inter me de directo est ɔtrarius his q̄ tenet hic, intelligit illū tex. ꝙ sicut illud qđ edificat̄ in re mea a me possessa possum ꝓpria autoritate destruere, ita illud qđ immittit̄ in re cōi etiā a socio possum destruere. Sed neutrū placet ad illū tex. eo qꝛ ille tex. nō loquit̄: nec p̄mo nec scđo modo, sed ꝓprie loquit̄ quando ex re cōmuni ⁊ cōiter possessa tu soci⁹ aliqd immitteres in propriuʒ. qꝛ tūc possum pdere. idest ꝓpria autoritate destruere: ita intelligunt illū tex. Raph. cu. Pau. de ca. ⁊ Lud. ro. hic. ⁊ dicit Lud. ꝙ ille tex. in hoc est sing. ⁊ ita intrepide cōtra Bar. dicit Pau. de ca. se alias cōsuluisse, ⁊ est veritas. ¶ Additio Adde inquātū Bar. in ver. qd ecōuerso arguit, ꝙ si nō possuʒ nūtiare ꝙ minus est, multomagis nō potero destruere ꝙ est maius, videtur falsum. nā vn⁹ ex socijs nō nuntiat .l. in ꝓuinciali. in prin. j. eo. ⁊ tñ destruit, si tertius nō socius edificat vt per Bar. hic in .i. q. sed rñde ꝙ in .d .l. in prouinciali habet aliud remediū equipollens sp̄ale subsequēter in eo. ver. dū arguit. ꝙ si habeo ius dominū saltem vtilis ex quo possuʒ nūtiare .l. in prouintiali. ꝟ. j. j. eo. potero etiā destruere, nō dicit̄ bene arguere. nam de minori ad maius nō ꝓcedit arg. preterea facilius quid fieri, impedit̄ ꝙ factū tollatur .l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ideo nimirū si cōcederet̄ nūtiatio que impedit edificari: ⁊ nō destructio edificati. ¶ Glo. in verbo alieno. diuide i duas partes. In prima exponit tex. alieno. scilicet pcuratorio: eo qꝛ sentit ꝙ nō sufficeret gestorio nomine nūtiare vt ꝑ. ri⁹ pōderat Bart. In scđo ampliat tex. scđa ibi: etiā sine mādato. ¶ In ea. glo. in fi. habes ꝙ pcurator pōt nuntiare sine constet de mandato sine dubitet: vt in glo. Bar. oppo. ⁊ ad .l. prohibere. in prin. ff. qđ vi aut clam. ponit tres rationes differētie. dic ꝙ vera est p̄ma ratio quā reddit iurisconsultus in .d .l. phibere. in ver. nec quē moueat. ꝙ vbi nō queritur substātia actionis sed querit solū qualitas obligationis: nā ibi sine facto gestoris competijsset illud interdictum ex parte qđ clā: factum ergo gestoris facit: vt competat ex parte qđ vi, sicut in simili dicit tex. in .l. si quis solutioni. ver. fi. ꝟ. de vsur. ⁊ .l. in exceptiōe. ꝟ. in hac in fi. ff. qđ me. cā. Dic autē nuntiatiōe preambula nō competeret aliquo modo istud interdictum, merito requirit̄ habilitas persone. Itē ad tertiaʒ rationē Bar. ꝙ interdictū qđ vi aut clā sit personale dic ꝙ Bart. debuit alleg. tex. in .d .l. vim facit. ꝟ. itē si prohibiti. ⁊ ibi glos. ff. qđ v. aut clam. ¶ Inquantū querit Bar.
3 †si procurator nūtiat vel facit aliū actū, ⁊ non dicit pcuratorio nomine, an valeat: ad de ꝙ, cum theorica Bar. transeunt omnes hic: idē no. tʒ Bart. in consi. suo ꝙ incipit super hoc puncto an sufficiat si dicā ego talis pcurator: licet hoc nō habeat̄ in vol. impressorū. idē tenet Jo. an. in addi. Spe. in ti. de pcu. super rub. ad fi. cū alīs infinitis cōcor. per Alex. adductis. Uerum qꝛ materia est vtilis, collige ex dictis Bar. tres cōclusiones: vt materia magis liqueat. ¶ Prima cōclusio est. ꝙ si procurator exprimat nomen ꝓpriū tantū, presumit̄ facere noīe proprio. nisi sit actus qui pertineret ad dominū tantū. Sed aduerte ꝙ Bar. in hoc non videt̄ bene dicere, imo si precessit sp̄ale mandatū de faciendo aliquē actuʒ ꝙuis simpliciter faciat nō expresso noīe offic̄ij, tñ intelligitur facere pcuratorio nomine. tex. est cū glo. in .l. qui in aliena. ꝟ. si is qui putat. ff. de acq. here. ⁊ ibi Bar. dicit hoc esse diligēter notādū cū limitatione de qua ibi per eū. ad idē facit tex. in .l. post dotē. in verbo filie volūtate. ⁊ ibi Jmo. expsse ad hoc no. ff. so. ma. ⁊ d. Alex. hic. Tertio facit optimus tex. in .l. seru⁹ cōis sic cim in ver. fi.

[a] ¶ De vsufructuario. adđ Inn. in c. j. de imu. eccle.

[b] ¶ Quod solū cedat ecclesie. Adđ Barb. in .c. cū olim el. j. in .iū. co. de eff. del. barba. i. c. inquirendū. i. ū. col. de pec. cle. Barb. i tractatu de p̄statia cardialiū. i. iū. q. basilica. i xv. col.

in ver. fi. ff. de stip. ser. ⁊ similis tex. in l. fi. in v̄. qđ em̄. C. ꝑ q̄s ꝑso.
nob. acqui. in quibus iuribus dicit̄, ꝙ si seruus cōmunis pluriū
dominoꝝ aliquid simpliciter stipulet̄, acq̄rit dominis ꝓ portiōe
dominica: sꝫ si precesserit mādatū vni⁹ ex dominis: q̄uis postea
seruus simplr̄ stipuletur nō facta mētione de mādato illius dn̄i:
tamē censet̄ fecisse nomine solius mādātis. Quarto facit qđ vult
Inn. in c. ad audiētiā de ho. volū. quē seq̄t Bar. i. l. nō solū. §. si
mādato. ff. de iniur. ꝙ si dedi mandatū alicui ꝙ occidat seiū, da
to postea ꝙ ex magno interuallo occiderit eū p̄sumit̄ i dubio fe
cisse nomine mādantis. Quinto ⁊ vltimo ꝓ ista pte addit Are.
in d. l. si quis in alie. aliā rōnē, q: ꝓcurator q recipit speciale mā
datū ad faciendū aliquem actū puta ad emēdum rem, nisi p̄su-
meretur facere procuratorio noie nō attēderet fidem dn̄o ⁊ inci-
deret in crimen stellionatus. l. titio. ff. ad municip. ⁊ sic efficitur
infamis ſm Bal. in l. felicissima. C. de his q a nō do. manu. sꝫ in
dubio non dꝫ capi p̄sumptio delicti. l. merito. ꝓ soc. Tenendo
istā partem cōtra Bar. nō obstarēt tex. in q̄bus se fundat. primo
tex. in l. iij. §. sed ⁊ quod de tutore. in v̄. ⁊ q̄dem tutor. ff. iud. sol. ⁊.
respōdeo dupliciter. primo ꝙ ibi nō interuenit mādatum spāle
ad actum, sicut hic. Secūdo ⁊ clarius respōdeo ꝙ ille tex. loquit̄
in casu claro quādo apparebat ꝙ non volebat gerere noie tuto-
ris: q̄uis eēt tutor. ad tex. in l. ⁊ magis. de sol. respōde, ꝙ ille tex.
nō videt̄ facere in ꝓposito, q: loquit̄ quādo sunt diuerse obliga-
tiones ⁊ actus, hic vnus ⁊ idem actus: ⁊ ista opi. mihi pl⁹ placet
q̄uis ꝯtrariā tenuerit ipse Bar. in l. qui mihi donatū. in vl. col.
j. de dona. de qua videas d. Alex. i. l. post dotē. i. r̄. col. post bar.
hic. ff. so. ma. vbi tamen in effectu idē dicit quod hic. ¶ Secūda
4 cōclusio Bar. est † ꝙ si procurator exprimat nomen proprium ⁊
nomen officij: q: dicat, ego Petrus ꝓcurator talis: tūc propter
expressionē officij cēset̄ ꝓcuratorio nomine facere. Adde ꝓ hoc
bonam gl. in l. quacūq;. in glo. fi. ⁊ ibi Ange. ff. de procu. ⁊ illam
gl. reputat singularē Bal. in l. j ad fi. C. de sen. Sed hic occurrit
mihi dubium, ex quo exprimit̄ ⁊ nomē ꝓprium et nomen officij
quare non distinguim⁹ an p̄cedat nomē ꝓprium: an vero nomē
officij, sicut in simili distinguit tex. in l. cōis seruus ita. ff. de stip.
seruo. ⁊ distinguit̄ in simili in c. q̄m abbas. de off. dele. Reperio
ꝙ Bar. in ꝯsi. qđ allegaui. s. ī capite sup hoc pūcto refert Ray.
istud tenere: vt distinguam⁹ q̄d precedat an ꝓpriū nomē an of-
ficij ꝑ iura preallegata: sed Bar. dicit: ꝙ illa iura ꝓcedūt quādo
actus potest vtroq; modo valere: sꝫ actus hic non valet nisi fiat
nomine domini. allegat Gui. de cu. in l. si vn⁹. §. fi. s. de pac. Cre
do ꝙ limitatio Bar. sit i se v̄a ad illas ll. tm̄ Bal. i. l. j. C. de lib.
prete. Imo. in l. qđ dicit̄ in x. col. ff. de ver. ob. Sꝫ ad istā questio
nem Bar. nō credo ꝙ sit bene dictū: nā pōdera ꝙ Bart. i. q. quā
hic format presupponit ꝙ actus possit valere vtroq; noie ꝑtꝫ q:
subijcit fallētiā, ꝙ eius decisio fallit quādo actus nō poterat va
lere nisi noie dn̄i ꝑ l. si post mortē. §. i. cū gl. ff. quādo ex fac. tut.
vnde cōsidera si posset melius dici, ꝙ illa distinctio que fit i illis
ll. ⁊ in d. c. q̄m abbas. an precedat nomē ꝓpriū vel nomen officij
procedat respectu p̄sonarū quibus acquiri debet: sꝫ materia nr̄a
loquit̄ respectu persone acq̄rētis. nō pono tamen pro constāti.
¶ Tertia ⁊ vltima ꝯclusio Bar. est ꝙ paria sunt facere noie ta
lis: vel pro tali facere. adde bonū tex. l. si ꝑ ignorātiā. C. d. ꝯdi. in
de. ⁊ tex. in c. cū M. ferra. i pn̄. i v̄bo ꝓ se: ⁊ quatuor socijs: ⁊ ibi
do. Ant. ⁊ Imo. de cōsti. no. Bal. i. l. j. C. per quas perso. no. acq.
⁊ late Sal. in l. ij. in. i. col. C. qui accu. nō pos. ¶ Gl. in v̄bo om-
nib⁹ dieb⁹ diuide in tres. In prima extēdit text. In scđa ponit
rōnē extēsionis. In tertia opponit ⁊ nihil r̄ndet. Scđa ibi: et h̄
iđ. Tertia ibi: sꝫ ar. s. ¶ In ca. gl. ad fi. examiat Bar. post anti-
quos, an dispō. l. vel statuti ꝯcepta v̄bis vl'ibus restīgat̄ de ha-
bilitate, ⁊ q̄n nō: ⁊ cū doctri. Bar. trāseāt Alb. ⁊ oēs alij hic cum
multis cōcor. hic traditis ꝑ Alex. ¶ Tu aūt vt istā materiā que
vtilis est clare habeas, ex dictis Bar. collige duas p̄ncipales cō
5 clusiones: Prīa cōclusio est: † qđ dispō legis vl' statuti concepta
v̄bis vl'ib⁹ de futuro continēs act⁹ nō cōcessionē restringitur de
habilitate: fallit ſm Barto. rōne publice vtilitatis. Adde ꝙ ra
tio huius cōclusionis est, q: q̄n cōceditur ius nouū debet semꝑ
restringi vt minus ledat ius cōe q̄ꝫ sit possibile: postq̄ꝫ satis opa
tur cōcedēdo de nouo. l. si q̄n. in p̄n. cū glo. ff. de inoffi. test. c. cū
dilectus. cum si. de cōsue. Pro ista conclusione adde tex. i. l. et si
instra. in v̄bo q̄buscūq;. iuncta gl. ibi que addit. l. idonei. C. de fi
de instru. ⁊ iur. hast. fis. lib. x. ⁊ ibi Bar. dicit, ꝙ illa gl. est notabi
lis ad statuta ⁊ similia. Ad idē similis gl. in l. j. C. de fide instru.
per quā no. ibi Bal. ꝙ si lex vel statutū disponat ꝙ sufficiat que
libet ꝓbatio vel q̄liscūq; ꝓbatio, intelligit̄ dūmodo sit idonea
⁊ legitima: alibi no. Bal. i. l. ij. in ver. ⁊ si fili⁹. ꝑ illū tex. cum glos.
s. q satis. co. ꝙ si statutū disponat quod ꝯtra magnates sufficiat
qualiscūq; probatio tn̄ debet esse talis que de iure valeat. Sed
cogita q: isto modo tale statutū esset penitus supfluum: ⁊ nihil
operaretur vltra ius cōmune. Adde ꝑ cōclusione Bar. gl. in §.

sed hec solēnia. in verbo quibuscūq;. institu. de ver. ob. ⁊ gl. i. l. q
aūt. §. fi. in verbo q̄buscūq;. ff. de cōsti. pecu. ⁊ gl. in l. pe. i verbo
quacū. ⁊ ibi gl. dicit. l. iustā. C. qui admit. ⁊ glo. in l. fi. ⁊ ibi bal.
C. sine censu vel reliq. ⁊ gl. in l. j. C. qui legit. perso. Adde quod
tenet Io. an. in addi. Spe. i ti. de sen. §. vt aūt. circa p̄nci. vbi tꝫ
quod si statutū disponat, ꝙ ꝯtra instrm ꝯfessiōatū nulla possit
opponi exceptio; semꝑ tn̄ pōt oppōi exceptio resultās ex habili
tate p̄sone ꝯtēte in instrō. pro illa decisiōe facit bonus tex. in l.
tutor. §. ꝓdigus. ⁊ ibi Lud. ad hoc no. ff. de iureiur. ⁊ tex. in ij. §.
qđ ait p̄tor. cū glo. ff. qui satisda. cog. ⁊ qđ ibi Bar. ⁊ doc. cū cō
cordā. ibi datis ꝑ me. ¶ Circa limitationē Barto. ꝙ fallit rōne
publice vtilitatis. l. si quis in graui. §. vtrū. allegata per bar. vbi
idem repetit. lꝫ. oēs hic ⁊ vbiq; ita teneāt. Mihi vr̄ qđ ista limi
tatio cōfundit̄ ex iurib⁹ q̄ Bar. s. allegat. ex l. in prouinciali. §.
fi. j. e. vbi si in loco publico aliq̄d edificat̄: oēs ciues p̄nt nūtiare
nouū op⁹ in l. seq. prior rō, q: reipublice interest: ⁊ sic q: tractat̄
de publica vtilitate: ⁊ tn̄ i. d. l. de pupillo fit restrictio ad habiles
ergo de directo cōtra Bar. ⁊ si tu diceres ꝙ nō esset vtile reipu
blice ꝙ pupillus nūtiaret nouum opus pro ciuitate: imo ꝑti⁹
dānū. Aduerte ꝙ nūtiare semꝑ de se est vtile, cū semꝑ impediat
edificantē ne vltra ꝓcedat: istud pꝫ. q: solus pupillus absq; tuto
re pōt nūtiare ꝑ iure suo ꝑuato. tex. est in d. l. de pupillo. ⁊ tamē
non posset solus si nō esset vtile sed esset damnum, bene verū est
qđ in ꝓsecutione debebit alius assistere postea sibi, vt declarat
Bar. post gl. in d. l. i ꝓuinciali. §. fi. in pe. q. Potes dicere defen
dēdo Bar. qđ non reputatur vtilitas reipublice: ex quo infini-
ti aliqui de populo preter pupillum possunt nuntiare quod nō
est in d. l. si quis in graui. §. vtrum. ¶ Secūdo contra limitatio
nem Bar. cōmuniter approbatā pondera tex. in d. l. i. cum glo.
cōmuniter approbata. C. de sa. san. ecc. Ibi em̄ tractat̄ de fauore
publico: imo de fauore anime: ⁊ tamen ibi vniuersalis vnius-
cuiusq; restringit̄ ad habiles tātum, ergo contra Bart. ⁊ non so
lum ad habiles ratiōe etatis: vt dicit Bar. hic per l. fi. C. de tes.
mili. sed etiam alia multiplici ratiōe ⁊ sic alia quam etatis vt de
clarat Bar. ⁊ oēs in d. l. j. ¶ Additio. Aduertendū est aūt cir-
ca hanc doctri. Bar. dum innuit: ibi p̄mo casu recipit limitatio
nem ⁊c. allegādo d. l. ꝓuinciali. §. fi. cōiuncto prin. l. de pupillo
qđ materia nostra de ope. no. nū. est nouiter cōcessa, ⁊ dū innuit
ibi vñ. l. nostra si acciperet̄ ⁊c. quod est antiquit⁹ cōcessa. q: vide
tur in hoc seipsum cōfundere ⁊ sibi ip̄si cōtradicit, nisi dicas ꝙ in
l. in ꝓuinciali. §. fi. sit dispō noua iuriscōsulti, et quod pretor q
fecit hoc edictū nō induxerit ipse quod omnes possent op⁹ no-
uū nūtiare sꝫ solūmodo cēturiōes ciuitatū ⁊ locorū publicoꝝ ad
ministratores. Stat ergo ex p̄dictis vna regula ⁊ vna fal. Bar.
vltra omnes scribentes. ego limito modo notabili. q̄n lex vtere
tur termino vniuersali, ⁊ vltra terminum vniuersalem adderet
alia verba geminata: tūc non posset fieri cōgrue restrictio ad ha
biles: quia verba non paterentur. l. iij. §. toties. ⁊ ibi Bar. ff. de
damno infe. l. quod constitutū. ff. de testa. mili. et in simili Bar.
⁊ alij in l. si de certa. C. de transactio. Istaꝫ limitationem in spe-
cie probo ex eo quod notabiliter tenet Sal. in l. ij. in. iij. co. C. de
noxa. vbi tenet, quod si statutū disponit quod quicunq; occide
rit hominē quouismodo vl' qualitercūq; decapitet̄: tunc nō di-
stinguitur an ad sui defensionem vel dolo vel nō. quod vltimuꝫ
signa. ¶ Secūdo ꝓbo per illud quod notabiliter vult Bar. i. l.
generali. §. vxori ad fi. ff. de vsufru. leg. vbi tenet, quod si testator
relinquat vxori omnia que habet in domo, non venit frumētum
quod ibi habebat causa vendendi per illum textum: tamē dicit
Barto. si vltra terminum vniuersalem omnia adijceretur dictio
quoquomodo: quia diceret, relinquo vxori oīa que i domo quo-
quomodo habeo: tunc non fieret illa restrictio, imo veniret etiā
frumentum venale vt ibi per eum. Tertio pondero tex. in l. pro
mittendo in prin. iuncta gl. i. ff. de iure do. nam tex. ibi dicit, om
nes cuiuscūq; conditionis ⁊ sexus: dicit ibi glo. quod non fit re-
strictio, imo intelligitur: siue laici: siue in potestate: siue nō. illud
tamen quod dicit gl. de clericis non tango nūc. ¶ Tertio limi-
6 ta istam conclusionem: † vt procedat in dispositione legali vel
statutaria: secus est in dispositione hominis, ⁊ sic in cōtractib⁹.
Ita limitat Bal. in l. fi. in .4. col. circa medium. C. sine censu vl' re
liqui. Adde bene facere gl. notabilem. in l. cum pena. ff. de arbi.
Ad idem bene facit, quod si aliquis acquirat feudum pro se ⁊ fi
lijs suis ⁊ quibuscūq; heredibus, illa vniuersalis quibuscunq;
nō restringit̄ ad habiles: quāuis sit acquisitio noui iuris, imo ve
niunt penitus extranei, ⁊ sic per illam vniuersalem alteratur na
tura feudi. ita Baldus in l. j. in xxx. charta. ⁊ in xlviij. quest. ff.
de re. diui. domi. Alex. in l. si patroni in prin. in penul. colū. ff.
ad trebel. Baldus in capitu. imperialem in principio in penul
tima columna de prohibita feudi ali. per Federi. quamuis con
trarium et male teneat idem Bal. in l. cum virum. C. de fideicō.
et pondera quod ista loquuntur in cōtractu celebrato cū prin-

cipe qui habet vim legis: ⁊ no. Bar. in. l. ciuitas. ff. si cer. pe. cum
7 cócor. quas ibi dedi. ¶ Scḋa principalis cóclusio Bart. † est, ꝙ
dispositio legis vel statuti cócepta verbis vniuersalibus super
actu iam cócesso nó recipiūt restrictioné: vt hoc tex. Adde ꝙ ra
tio est: q2 si tunc dispositio restringeret certe nihil operaret ꝯtra
l. si quando. in pn. cū si. ff. de leg. j. Istud mébrū rephédit Bart.
per. l. j. cū gl. C. de sacrosan. eccl. ⁊ psupponit ꝙ ante illā. l. etiam
de iure ffoꝝ. erat licitū relinquere cuilibet collegio s3 errat Bar.
q2 imo collegio catholico vel christiano nó erat licitū relinque-
re ante illā. l. j. tex. est in. c. futurā ecclesiā. xij. q. j. vbi dicit ꝙ Con
stātin9 imperator q fecit illā. l. j. C. de sacrosan. eccle. primo loco
istud disposuit, ꝙ collegio christianoꝝ posset relinqui ⁊ ab illo
tpe in antea cepit posse relinqui, prius aūt non poterat propter
infinitas extorsiones christianoꝝ quas qdē fides christiana pa-
tiebatur. Scḋo addo qḋ Io. de imo. hic dicit, ꝙ iste tex. nó bene al
legat ad hoc: eo q2 ista dispositio ƀm eū cótinet noui actus con-
cessioné: q2 ante hoc edictū nó licebat nuntiare nouum opus ad
finé: vt postea īdifferéter destrueret edificatū: errat Imo. q2 imo
ista est dispositio iuriscósulti facta in hoc. §. post generalé ꝯces-
sionem quā fecerat pretor in hoc edicto: sed tu subtilius aduerte
quod Bar. post Old. ⁊ Ia. de are. videt sibi contrariari. Istā vo-
luntꝙ. l. in puinciali. §. fi. j. e. cótineat nouū ius: ideo restringit
ad habiles: sed iste tex. qui est in eo. titu. loquitur super actu iam
concesso, quare magis est ibi concessio noui iuris ꝙ hic: imo ꝯsi
derato generali edicto pretoris vtrūqꝫ ius videt disponere sup
actu iam concesso. Ad hoc responde ꝙ verum est ꝙ licet. d. l. in
prouinciali. §. fin. cótinet ius nouum. loquitur enim quādo edi-
ficat in loco publico: qlibet de populo possit nūtiare, istud non
permittebat ab edicto pretoris imo si nó esset tex. in. d. l. in puin
ciali. §. fi. videret contrariū, ꝙ solum decuriones ⁊ administrato
res ciuitatis possint nūtiare. l. prohibere. §. plane. ff. quod vi aut
clā. vnde ille tex. cócedit hoc de nouo, ⁊ sic est ius nouū: s3 i isto
tex. posset nūtiari omnibus diebus hoc est super actu iā conces-
so a pretore: ista debuit esse mens ⁊ opi. Bar. ⁊ hoc modo defen
de eum. ¶ Limita istam conclusionem ꝙ dispositio facta verbis
generalibus super actu iam cócesso nó recipit restrictioné vel li-
mitationem: verū est ꝙ nó recipit aliam restrictioné nisi quo ad
inhabilitaté iurisgétiū: vel iuris naturalis; puta infantie vel eta-
tis pupillaris. l. fi. C. de testaméto militis. ita limitat Bald. hic
Bar. ⁊ alij in repetitione. l. prime. in prima. q. C. de sacrosan. ecc.
Bal. in Rubrica. C. qui accu. nó pos. in pe. colū. Ang. in. l. nó est
nouum. ff. de legi. ⁊ domi. Alex. hic. ego addo forti9 ꝙ etiā si lex
loqueretur per terminū generalé ⁊ vlterius adijcerent verba ge-
minata, ꝙ adhuc semper fit restrictio róne etatis. glos. est qnam
ad hoc singulariter notat in. l. promittédo. in prin. ff. de iure do.
vbi licet tex. dicat, omnes cuiuscunqꝫ códitionis ⁊ sexus: per que
verba nó fit restrictio vt ibi dicit glo. tamé subiūgit glo. ꝙ bene
restringitur dummodo sint habiles etate. Illa eni3 restrictio ex
defectu iuris naturalis nūꝗ̄ intelligitur sublata, etiā si loquatur
lex cum termino vniuersali ⁊ geminatione verboꝝ: ⁊ excludat
alias restrictiones, nunꝗ̄ excludit restrictioné habilitatis perso
8 ne: ita est ibi gl. singularis. ¶ Inquātū querit Bar. † An remis
sio nūtiationis possit peti tépore feriato, ⁊ an possit procedi ex
parte nuntiantis tempore feriato Bar. in vno videtur inaduer-
tenter ⁊ pessime loqui prout etiā perpédit Cuma. ¶ Inquantū
Bar. tenet, ꝙ si facta nūtiatione nūtiatus pcedat in opere: quia
tunc subest necessitas potero prosequi nuntiationé etiā tpe feria
to: in hoc errat Bar. q2 cū edificet spreta nūtiatione, edificatum
debet destrui. l. pretor in prin. ⁊. §. hoc interdictū. j. eo. vnde nun
tianti sit paratū interdictū demolitoriū iurib9 preallegatis, cer
te cessat necessitas ꝙ iudicialr pcedatur prout ipsemet Bar. fa-
tetur. ergo est falsum illud qḋ vult Bar. nec posset saluari Bar.
nisi intelligat ꝙ edificet prestita satisdatione. ¶ Inꝗ̄tu3 querit
⁊ cócludit bar. ꝙ citatio facta die feriata in honoré dei etiā si sit
facta vt citatus compareat die sequenti nihil valet: q2 lex resistit
in initio. d. l. dies festos. in verbo neqꝫ liceat. ⁊ in verbo taceat ap-
paritor. in verbo sileat horrida vox pconis. ⁊ ista de iure est vera
⁊ communis senté̄tia, p qua etiā facit tex. in. c. cóquest9 ⁊ ibi oés
Canoni. ad hoc no. de ferijs. Illi etiam text. annullant omnem
a pcessum factum die feriato in honoré dei: sed citatio est de a pro
cessu. c. quoniā cótra fal. de pba. §. fi. isti. de pe. te. lit. ⁊ isto funda
méto etiam vtitur Bar. in tractatu suo de citatione. in. vj. qóne,
tamé cósuetudo indistincte admittit quod quis possit citari die
feriata in honoré dei pro alia die non feriata. Ita dicunt Iaco.
⁊ Albe. ⁊ Oldra. hic. ⁊ Dy. ⁊ Albe. in. d. l. dies festos. ⁊ Ioan.
andre. in. c. fina. de ferijs. ⁊ Barto. in tractatu suo de citatione in
sexta questióe. ⁊ dicit quod ita seruat stilus romane curie quan-
uis Imo. hic dicat, quod istud de cósuetudine non reperit dictū
nisi per Iac. de are. ⁊ Ioā. andre. ¶ Additio. Adde circa dicta
Bar. dum alle. l. minor. in prin. ff. de euic. cum glos. aliqui dicūt

a ¶ Citatio est de pces-su. addo gl. l verbo formā j. c. pruden tiā de offic. deleg. Do-mi. de scto Gemi. in. c. statutū, in §. cum vero de rescri. li. vj. doc. i ru-bri. C. de in ius vo. Pa. de ca. in. l. j. ff. eo.

b ¶ An spu-ri9. addo do-cto. in. c. tā-ta. qui filij sint legi.

ꝙ illa. l. nec glo. probat opinio. Bar. q2 illa gl. bene vult ꝙ illud
ꝙ̄ est factū die feriata: ⁊ sic nó volebat, tanꝗ̄ inualidū possit ead
die feriata tractari: sed in casu nostro loquimur in actu qui fit die
feriata: ⁊ valet vt nūtiatio: vñ ꝙ hic valeat retractatio die feria-
ta: hoc nó probat illa gl. tu dic ꝙ optime probat, nec est verū qḋ
actus ibi factus die feriata nó valeret: q2 imo volebat: patet du3
glo. dicit fit retractatio actus data fideiussione ꝗ̄ nó daretur si re
tractaret actus inualidus. ⁊ ad illam glo. adde text. in. l. j. §. j. ff. si
mulier ventris no. quē singu. reputat Bal. ⁊ refert Alexan. in. l. si
pacto quo penā. col. ij. C. de pac. vbi ponit aliqua bona in propo
sito ⁊ ibi Iason col. iij. ver. v. no. Scḋo circa illud nūqd nūtiatio
possit fieri die feriata in honore3 dei pro die nó feriata: ⁊ ꝯcludit
ꝙ nó p. d. l. dies festos. vbi lex resistit ne eo die fiat actus pe. l. si
minor. ff. de seruis ex. ⁊ per hoc cócordat illa lex cū. l. i tépus. ff.
de here. insti. Adde ꝙ Imo. ⁊ Ange. in. d. l. in tempus. alio mó
cócordant illa iura ⁊ dicūt, aut defectus erat in psona disponé-
tis: ⁊ tunc procedat. l. minor. ꝙ non possit cóferri in tempus ha
bile: aut defectus erat in persona in qua fiebat dispositio. ⁊ pce-
dat dicta. l. in tépus: tu dic ꝙ ista saluatio est cótra casum. c. de
vxore. extra de sepultu. ⁊ ibi expsse hoc not. Panormi. ⁊ contra
tex. in. l. si quis officium. s. de ritu nup. ⁊ ꝯtra tex. i. l. si eū seruu3.
in fi. ff. de dona. inter virū ⁊ vxoré. ita ipse legit: ⁊ de hac materia.
vide late Alex. in. l. gallus. §. institués. in. j. ⁊. ij. col. ff. de lib. ⁊ po
b stu. dū tractat an spurius[b] poterit institui cū erit legitim9. vide
etiam Are. ꝯsi. cxliij. incip. ex facto proponit ꝙ illegitim9: vbi
tractat an valeat mrīmoniū si dispésabit a papa. ⁊ Are. in. l. si fi
liussa. ff. de testa. Bal. in. l. eam quā. in. ix. col. ver. quero nūquid.
C. de fideicó. ¶ Gl. in verbo absentes. in fi. inquātū Bar. ⁊ Alb.
9 post antiquos † dicunt, qḋ istud interdictū quatenus est pena:
scilicet vt impensa sua opus factum destruat nó ligat absentes ⁊
ignoraneos: s3 ad simplicé patientiā, qḋ patiatur impésa aduer-
sarij destrui op9 p eū factū bene ligat absenté ⁊ ignorātem. Ad-
de optimū tex. p ista solutióe in. l. cópetit. §. fi. ff. qḋ vi aut clam.
vbi pprie iuriscósult9 tradit talé doctrinā: s3 ista rñsio Bar. ⁊ do
cto. pfecto nó tollit difficultaté: q2 volūt ꝙ destruere op9 scḋm im
pésa faciétis sit bene pena, sed prestare patientiā ꝙ aduersarius
faciat destrui non est pena: ideo tunc ligat absentes ⁊ ignorātes.
Istud videtur male dictū: q2 imo tūc est etiam pena, cu3 perdat
cementa ⁊ calcem ⁊ pecuniam datam operarijs ⁊ tempus. Ista
est magna pena ⁊ magna perditio presertim quādo iuste edifica
uit in suo. ⁊ propterea Raph. cu. hic aliter intelligit istū text. ꝙ
procedat de mero rigore iuris, ꝙ absens et ignorans mero iure
obligent ad penā huius edicti: tamen restituātur in integru3 ex
clausula generali q2 fuerūt absentes vel ignorātes: prout dicitur
de minori in glo. seq. ⁊ istā opinioné Raph. simpliciter sequitur
Ia. puteus hic. Mihi aūt nó placet respósio Bar. nec doct. nec
minus ista respósio Rapha. ⁊ Putei. Unde intelligo tex. alr ꝙ̄
doc. plane prout iacet. Sed est aduertédū, qḋ ꝗ̄uis nūtiatio pos
sit fieri aduersus absentes ⁊ ignorātes: vt dicit tex. hic: tamé ad
hoc vt nūtiatio eos liget requirit quod eis sit renūtiatum: alias
quod medio tépore edificat: anteꝗ̄ eis renūtiat nullo modo est
demoliendū tex. est in. l. de populo. §. nuntiationé. in fi. j. e. que3
alleg. gl. hic: vbi dicit tex. sic tamé vt domino possit renūtiari: et
ibi gl. expresse tenet, qḋ medio tépore edificatū nó destruat: sed
bene postꝗ̄ fuerit sibi renuntiatū: ⁊ ita etiā t3 Spec. i tit. de ope.
no. nū. ad fi. ⁊ hoc mó tollo clare difficultaté bar. ⁊ doc. q2 nó est
verum qḋ statutū penale liget absenté ⁊ ignoranté. ⁊ ista est veri-
tas. ¶ Additio. Pro hoc est optimus tex. i. l. operis, ꝯiūcta. l.
seq. j. eod. vbi nūtiatio pót fieri furioso ƀm. l. operis, postea in. l.
seq. dicit cuilibet eñ intelligéti ⁊c. ergo nó est verū qḋ liget igno
rātes: q2 illa. l. cuilibet declarās. l. precedenté, qḋ nuntiatio pote
rat fieri furioso reqrat intelligétiā ad hoc: vt liget. ¶ Gl. in ver-
bo ignorātes. ibi cum nó expediat sibi in eo statu ré eé ⁊c. Uo-
luit dicere gl. qḋ ex quo restitutio reponit oia tā ex pte mioris ꝙ̄
aduersarij in eo statu in quo erāt a principio. l. qḋ si minor. §. re-
stitutio. s. de mino. ergo oporteret destruere id qḋ edificasset mi
nor: ⁊ oia essent in prio statu: ⁊ istḋ esset nociuū minori: ⁊ pió isto
mó minor nó restituit. ¶ Additio. Ista opi. cófundit etiā q2 re
stitutio in integrū tanꝗ̄ remediū spāle nūꝗ̄ est in cósideratione
10 nisi qñ datur. ita Bar. in. l. fi. C. de sen. pas. ¶ † Circa id qḋ ꝗrit
Bar. nunquid minor restituat aduersus dolu3, inꝗ̄tu3 cócludit
⁊ omnes eū sequunt, ꝙ minor aduersus dolū verum nunꝗ̄ resti
tuitur. ⁊ mouetur per tex. in. l. si ex causa. §. nūc vidédū. ff. de mi-
no. Aduerte q2 tex. ille videt facere ad oppositū ⁊ fortiter: ibi eñ
dixit tex. ꝙ si minor ex certa sciétia negauit in iudicio veritaté,
clarū est ꝙ est in dolo vero, ⁊ tñ dicit ibi tex. ꝙ tūc restituit ne in
cidat i penā dupli vel quadrupli que imponit ꝯtra negāté. bal.
hic refert ꝙ Bar. alr fecit istū motiuū i priuato examine cuidā
scholari doctorādo: ⁊ dicit Bal. ꝙ istud est difficilius ꝯriu3 qḋ
fiat in ista materia: ⁊ dicit ꝙ ipse rñdit Bar. p illo scholari: ꝙ in
d. §. nūc

d.§.nūc vidēdū.nō presupponatur dolus:et qꝛ poterat esse in illo tex.q ibi minor nō bñ nouerat veritatē:sed fatet Bal.q ista fuit vna fugitiua rñsio:nā in illo tex.videbat q minori nō posset pretendere ignorantiam:ꝛ tñ restituit. Unde scdo mō rñdet Bal.q ibi illa negatio nō fuit proprie delictū:nec punit ibi tanq̄ delictum. facit.l.eū q.in prin.ff.de iureiur.vñ cū nō esset ibi proprie delictuz non dicitur dolus verus. Adde qd idē Bal.in.d.l.nunc videndū. aliter rñdet:q ibi ideo est,quia minor nō hꝫ integrā personā ad cōfitenduz vel ad negandū.l.clarū.C.de auto.p̄stan. Bar.ēt ibidē in vltimis verbis dubitat,an si minor negat veritatem in iudicio dicatur esse in dolo vero.ꝛ relinquit te cogitantem. Additio.tu solue melius,dolus verus proprie dicit qñ est cōmissum delictuz de iuregen.vel diuino p̄hibitum,prout in furto vetito de iuregē. ꝛ diuino,ꝛ in tali dolo vero nō restituit minor:vt hic p bar.ꝛ ideo nō est mirum si in.d.l.si excā.§.nunc videndū.nō restituit minor qñ
a cōmisit furtum,qꝛ est prohibitū de iure diuino[a] ꝛ gētiū.[b] ꝛ sic est
b in dolo vero:sed qñ negat tunc nō cōmittit delictum de iuregen. vel diuino prohibitū.c.fraternitas.xij.q.ij.sed tantummodo delictum de iure ciuili p̄hibitū.ꝛ qd cōmittit delictum solum de iure
c ciuili p̄hibitū.dr̄,in dolo presumpto nō vero,ꝛ a dolo p̄sumpto[c] restituitur:vt hic per Bart.quando est preteritum,ista differentia inter dolum verum,ꝛ presumptum est ipsa veritas. ¶ Secundo principaliter inquantum concludit Bart.q aduersus dolū presumptum de futuro minor non restituitur:qd ratio est ne detur materia delinquendi in futurum contra.l. conuenire.cum.si.ff.de pac.dota.limita nisi pateret damnum de presenti,tūc restituitur aduersus dolū presumptū de futuro:ita cōcludit Bart.in seq.q. allegando.l.j.§.accusantem.in fi.iuncta.l.qui destitit.ff.ad turpil. Successiue in seq.q.inquantum ꝯcludit Bar.q minor post publicationem testium possit restitui:vt alios testes de nouo producat ꝛ rñdet ad.l.auxilium.in prin.ff.de mino.duobus modis:pōt tertio responderi f̄m Imo.hic.q ibi minor volebat restitui:vt recuperaret priuilegium,ꝛ non potest:hic aūt volebat restitui:vt sibi non obstaret publicatio testium:ꝛ sic ius cōe.ſꝫ difficilius restituitur priuilegium quam ius cōe.ar.l.eius militis.§.militia missus. ff.de test.mili. Limita notab.conclusionem Bar.vt non procedat in criminalibus qñ minor vellet restitui ad producendū alios nouos testes cōtra eū quē criminaliter accusat:certe nō posset:glo. est no.in cle.nō pōt.in glo.pe.de procu.Spe.in ti.de in integ.rest. §.quis autē.ver.sed pone ecce.Bal.in.l.auxilium.in prin.per illuz tex.ff.de mino.Jo.and.ꝛ alij.in.c.auditis.de in integ.resti.Lu.et Alex.hic.qui etiā addūt duas alias limitationes. Item inquantum Bar.cōcludit secus esse in muliere ꝛ rustico. Adde q istam cōclusionem Bar.limitat.d.Anto.de but.in consi.lxxij.qd incipit visis allegationibus.vt cōclusio Bar.procedat,qñ ex sola fragilitate mulieris causatur lesio:secus si ex probabili ignorantia,tunc enim mulier restitueretur ex clausula generali,si qua mihi iusta causa ꝛc.idē tenet Pe.de anch.in cōsi.ccclxxv.qd incipit.visa diligenter gratia.idē tꝫ do.Alexā.hic lꝫ de predictis autoritatibus nō sit recordatus:sed allegat Sali.in.l.j.C.de iur.ꝛ facti ignorā. ¶ Additio. Circa dictū Bart.dū vult q minor restituit aduersus dolum futurū qñ patit damnū de presenti.ꝛ ita concordat.d. l.j.§.accusationē.cū.l.auxiliū. Adde qd Bar.in.d.l.j.§.accusationem.tꝫ expresse ꝯtrium,sequendo opi.glo.dum dicit q.§.ille loquitur in dolo presumpto de preterito:ꝛ hic expresse vult q loquat de dolo presumpto de futuro. In vltima.q.Bar.limitat eius dicta nisi lesio minoris p̄cesserit p̄pter dolū aduersarij:qꝛ tūc restitutio ꝯcessa minori nunq̄ p̄dest eius aduersario.tex.est in.l.q res.in pri.in ver.huic applicatur.iūcta glo.solenni.ff.de solu.ꝛ Bart.dicit,q ille casus non est alibi in iure.ꝛ eū ibi sequit Paul.de cast. Ludo.ro.ꝛ moder.hic. ¶ Ultimo pro complemento huius.§.vt nihil omittatur circa ea q̄ dicta sunt.s.in glo.in verbo ignorātes. in solutione Bar.q istud edictū quaten⁹ est penale vt pro īpensa opus destruatur non procedit contra ignorantes ꝛ absentes. Sed ad patientiam bene procedit:pro ista differentia Bart.vnus vestrum addidit bonū tex.in.l.pe.j.eo. Adde text.de directo in contrarium.in.c.ij.in prin.de op.no.nun.vbi text.ꝯ absentem decidit qd nō solum teneat ad patientiā:sed etiā ad impensam ꝛ tñ illuz tex.intellige:vt declarat glo.q̄ notabiliter cōcordat ista iura. Adde etiā pro illa distinctione Bar.tex.in.l.iij.§.si locū.ff.de alie.iudi.mu.causa fac.tñ vt superius dixi per istos tex.non tollitur difficultas,quia dato qd teneatur ad solam patientiā qd patiat totū opus factum destrui,certe cum perdat cementa,pecuniaꝫ expositam in operarijs,ꝛ tempus:istud videtur magnū damnum.et in effectu pena.ideo responde vt superius dixi.

1 ☞ Triplex est forma nūtiandi:scꝫ verbalis,ꝛ per iactum lapilli,et per pretorem.

2 Facta nuntiatione verbo,aduersarius statim efficitur possessor.

3 Patientia dñi quamuis violenta sufficit ad causandā quasi possessio.que requiritur in iuribus acquirendis.

In operis. Si nuntio simplici verbo,facio aduersariū possessorem.h.d.et est singularis casus f̄m Bal.hic. ¶ Contra istum tex.pro eius intellectu moueo duas difficuitates. Primo arguo cōtra tex.nā inducta ad vnum effectum nō debēt operari cōtrariū.l.legata inutiliter.ff.de leg.j.ꝛ.l.legata inutiliter.ff.de adimē.leg. Item inducta ad augmentū non debent operari diminutionem.text.est not.in.l.si mancipia.in princ.ff. de fun.instru. Item actus agentium nō debet operari vltra eorū intentionem.l.nō ois.in princ.ff.si cer.pet. Sed nuntiatio est inducta ad cōseruationes iuris nostri.§.iuris nostri cōseruādi gratia.j.ea. l.ꝛ melior tex.in.l.de pupillo.§.si quis ipsi p̄tori.ver.si in edes.j.e. vbi dicit iuriscōsul.equū est per operis noui nuntiationem ius nostrum conseruari:ergo nō dꝫ operari contrariū effectū.s.priuationem possessionis mei nuntiantis:cū magnū sit cōmodum possessionis.§.cōmodū.insti.de interdi.solus Lud.ro.hic,quāuis nō ita formaliter opponat:rñdet qd leges adinuenerūt triplicē formam
1 nuntiandi. Duplex forma.s.per iactum lapilli:ꝛ per pretorez,conseruat ius absq; perditione possessionis.text.est in.l.de pupillo.§. meminisse.j.eo. Sed p istā tertiā nuntiationem que fit verbo,ideo nuntians perdit possessionē,quia qui in vno aggrauat,in alio debet alleuari.l.eū qui.in prin.ff.de iureiur. Sed nuntiatus grauatur vt si edificet post nuntiationē etiā iniustā,teneat propria impensa opus factū destruere:ergo in alio releuat:vt reportet commodum possessionis.ista rō Ludo.nihil vꝫ:qꝛ f̄m istam vltimā rōnem,idē esset in prima ꝛ secunda forma nuntiationis,cū in eis ita grauet nūtiatus sicut p tertiā.ꝛ sic esset generalis ad oēs nuntiationes. Ego rñdeo aliter ꝛ in forma,quod qui nuntiat animo tuendi ius suū:istud est verū.qñ nuntiatus edificat in solo proprio per ipsum edificantē possesso. Nā p̄pter istum casum proprie est inuenta nuntiatio,ita est tex.in.d.l.de pupillo.§.meminisse.alias vero si ipse nuntians possideret,ista nuntiatio verbalis est sibi damnosa, qꝛ facit eū perdere possessionē ꝛ hoc presumitur scire nuntians.qꝛ quilibet presumit scire iura.l.leges ꝛ cōstitutiones.C.de legi.ergo illo animo nuntiat. ¶ Additio.facit qd dicit Bal.in.c.j.extra de in litē iur.ꝛ in.l.precibus.in antepe.colū.C.de impu.q actus q fit ab aliquo,presumitur factus scdꝫ ea que ius disponit. ¶ Scdo cōtra tex.fortius viget maior difficultas,qd imo per nuntiationem verbalē nuntiatus nō efficit possessor vt hic dicit text.sed demum prestita satisdatione.ꝛ sic qd nuntians receperit satisdationē nuntiati.tex.est in.l.si alius.in.§.iul.in verbo cuꝫ possessor.hoc ipso qd satisdedi ꝛc.ff.quod vi aut clā.ad quē text.difficile est rñdere. Rapha.cu.rñdet:sed ego plenius rñdeo ꝛ clarius loquor:nuntians scio me posse repelli per consequens perdo possessionēꝫ ꝛ transfertur. Nā dicit fatendo contrariū,qd iste tex.dꝫ intelligi ꝛ singulariter limitari f̄m illum,qd nuntiando verbo perdo possessionem nō subito sed causaliter:qꝛ renuntiando tribuo facultatem nuntiato vt satisdet:quo satisdante bñ facio eum possessorem.vt ibi est tex. et ratio illius text.est.nam nuntiatus postq̄ satisdederit potest libere edificare:ergo propter satisdationem ego nuntians scio me posse repelli,per ꝯñs perdo possessionē ꝛ transfert in aduersariuꝫ. l.clā possidere.§.q ad nundinas.ꝛ.l.seq.ff.de acqui.pos.ꝛ si dicatur qd istud est destruere istum tex. Nam aduerte qd iste tex.attribuit translationem possessionis in aduersarium nuntiationi tanquaꝫ prime cause:qꝛ nuntiatio est prima causa propter quam succedit postea satisdatio.sed quicquid est causa cause,est causa causati.l. manumissiones.ff.de iu.ꝛ iur.ꝛ.l.quominus.ff.de flu.ista est opin. Rapha.cu.quamuis melius probata ꝛ relata:quam opinionem paucis verbis refert Alex.hic in fi.ꝛ cū ea simpliciter transit.istaꝫ opinionē etiam tenet dñs Jaco.puteus hic:ꝛ dicit plus,quod ista opinio est ita vera sicut deus est in celo:ꝛ si ista opinio est vera dicitur magna restrictio ad istum text.ꝛ similes. ¶ Mihi aūt non placet ista opinio per istuꝫ tex.qui verbo presenti dicit,nuntiatione faciamus aduersarium possessorem:si expectaretur satisdatio deberet dicere faciemus:ꝛ intelligere prout intelligunt Rapha. ꝛ sequaces esset facere violētiam ad istum tex.ꝛ similes,presertim huius tituli ꝛ confundentur mille doctrine Bart.ꝛ docto.tamen ad hoc pōt rñderi qd nō est incōueniēs quod vna lex declaretur et suppleatur per alias.l.non est nouum.ꝛ.l.sed et posteriores.ff.de legibus. ¶ Scdo ꝛ fortius,si verum esset fundamentum Raph. certe eadem ratione sequeretur,quod idem esset dicendū quādo nuntiatio fieret per iactum lapilli,vel pretorem,ꝛ nuntiatus prestat satisdationē:qꝛ certe similiter nuntians deberet possessionem p̄dere,quia p̄stita satisdatione pōt nūtiat⁹ p̄cedere in ope.ꝛ sic nūtians scit posse repelli:ꝛ consequēter sequeret qd nō esset differentia quo ad perdendam possessionem,an nuntiatio fiat verbo,vel per iactum,vel per pretorem:quia satisdatio semper faceret perdere possessionem,qd est de directo contra text.in.l.de pupillo.§. meminisse.j.eo.vbi per nuntiationem que fit iactu:vel per pretorem,non perditur possessio,sed bene per illam que fit simplici verbo. Rapha.cu.hic:ꝛ in.d.§.meminisse.p̄ experientia de illa distin

a ¶ Prohibitū iure diuino.adde exodi.xx.c.leuitici.xix.c.penale.xiij.q.v. in meretrices.xxxiij.q.iiij.

b ¶ Et gentium.adde doc.insti.de obli.que ex delicto nas. Hosti.i summa.in tit.de furtis. Joā.de ana.i ru.de furt.in.j.col. Bal.in rubri.C.de ser.fugi.

c ¶ Dolo presumpto.ad de qd furtū nō cōmittit sine dolo,sꝫ Cardi.zab.in.c.duauꝫ.el.ij.in.vij.col.de elect.

cultate,pp̄ter hoc est in alia noua ⁊ mirabili opi.ad istuz ti.quam etiā sequitur do.Jac.but.hic ⁊ in.d.§.meminisse.tenet enim quod nuntiatio proprie fiat solum viua voce.illa vero que fit per iactuz lapilli,vel per pretorē non est proprie nūtiatio,sed appellatur prohibitio.ita appellat iurisconsultus in.d.l.de pupillo.§.meminisse.vnde in ista prohibitione que fit per iactum lapilli vel per pretorem tenet quod non sit locus satisdationi,sed satisdatio habeat locum quando nuntiatio fit verbo pretor nunc inuenit satisdationem sꝫ quando fit per pretorem vel iactum cum non sit nuntiatio sed prohibitio,non habet tunc locum satisdatio,⁊ hoc modo cessabit fundamentum quod fecit.Ista secunda consyderatio adhuc mihi minus placet q̄ precedens ⁊ inquantum dicit quod nuntiatio pp̄rie est qn̄ fit verbo,⁊ tunc habet locum edictuz pretoris de satisdatione:sed qn̄ fit iactu lapilli vel per pretorem non est proprie nuntiatio sed ꝓhibitio:ita ſm eos appellat text.in.d.§.meminisse.mihi vr̄ qꝺ ille tex.sub vna constructione loquatur de oībus tribus.dicit enim formaliter tex.melius est per pretorem vel iactū lapilli prohibere,q̄ per oper.no.nunti.ecce qꝺ sub eodē verbo prohibere,ponit illud noui oper.nun.Secundo qꝺ imo illa que fit p pretorem dicatur nuntiatio est text.in.l.si opus.j.eo.¶Preterea ſm istam opi.multum restringeretur imo violaretur edictū pretoris positū in.l.pretor.§.hoc interdictum.⁊.§.deinde.j.eo.vbi pretor.prestita cautione nuntiatuz permittit edificari,quod restringatur solū ad nuntiationem factam verbo esset nimia violentia ⁊ restrictio ad illos tex.quid tenendū ad ista iura.Jacob.de are.⁊ Ange.in.d.§.ait iulia.aliter concordant oia ista iura ⁊ forte non male ⁊ tenent cōtra opinio.Rapha.s.relatā.dicūt enim,qꝺ aut nuntiatio fit simplici verbo,⁊ tunc procedit iste.§.qꝺ statim facimus aduersarium possessorem,aut nuntiatio fit iactu lapilli vel p pretorē:⁊ tunc prestita satisdatione fit possessor,ita loquatur.d.§.ait iul.ante vero p̄stitam satisdationem non efficitur possessor,ita loquatur.d.§.meminisse:isto modo cōcordabunt ista tria iura,⁊ qꝺ iste text.loquatur de nuntiatiōe facta simplici verbo satis pōt psuaderi,quia de illa semp est visus loqui iurisconsul.in ista.l.vsq; ad hunc.§.tamē aduerte qꝺ glo.in.d.§.ait iul.tenuit de directo contrarium,qꝛ tꝫ qꝺ ille.§.ait iul.loquatur in nuntiatione facta verbo:secus si esset facta iactu lapilli vel p pretorez ſm glos.ibi.ego vltimo loco aliter concordo ista iura,⁊ dico quod facta nuntiatione simplici verbo statim aduersarius fit possessor.text.est hic formalis:tū vt.j.dicunt Bart.⁊ doc.videtur vi a me possidere,⁊ est text.de hoc in.l.j.§.sed ⁊ si quis iactu.⁊ melius in.l.seq.j.qꝺ vi aut clā.sed postq̄ prestitit satisdationem licitum est ei edificare:istud est qꝺ proprie dicit text.in.d.§.ait iul.⁊ est ratio,qꝛ lex concedit nuntiato prestita satisdatione vt licite ꝓcedat in oper.l.pretor.§.deinde.j.eo.ex hoc ergo cōstituitur possessor vt dicit text.in verbo.hoc ipso.eo quia prestita satisdatione nuntians scit se posse repelli.ergo perdit possessionē.l.clam possidere.§.fi.⁊.l.seq.⁊.l.si id quod.§.fin.ff.de acqui.pos.ista videtur mihi aperta veritas ad ista iura ⁊ hec communia sequendo

2 preter ea que tenui in.§.nūtiatio.j.ea.l.†⁊ si diceretur tu teneas qꝺ facta nuntiatiōe verbo bn̄ aduersarius statim efficiatur possessor vt hic:tū nō iustus,qꝛ vi a me possidet vt dicunt Bart.⁊ doct.hic,istud nō videtur bene dictū:qꝛ imo iuste possidet qui pretore autore possidet.l.iuste.ff.de acqui.pos.Rn̄deo qꝺ pretor non pmittit eum simpliciter iuste possidere.pꝫ qꝛ non permittit sibi edificare imo si edificaret non obtenta remissione dat interdictū demolitorium cōtra eū.d.l.pretor.in prin.⁊.§.deinde.j.eo.ita teneo ⁊ firmo ad ista iura.¶Glos.in verbo aduersariū.diuide in tres ptes.In prima remouet vnū dubiuz.In scd̄a remouet aliud.In tertia querit.secunda ibi:sed quare.tertia ibi:secus vbi.¶Not.vltimo diligenter qꝺ tꝫ Bart.in vltima op.†qꝺ patientia dn̄i quāuis fit violenta sufficit ad causandū quasi possessionē que requiritur in iurib⁹ acquirendis:⁊ ita amplia illud quod tꝫ Barto.in.l.j.⁊.ij.C.de serui.⁊ aqua.in.l.j.§.deniq;.ff.de aqua plu.arcē.⁊ credo qꝺ rō istius dicti possit esse,quia adest voluntas lꝫ cū vi aut metu.qꝛ voluntas coacta,voluntas est.l.si mulier.§.penul.⁊ ibi no.Barto.ff.qꝺ metus causa.¶Additio.contra istud vltimum notabile expresse tꝫ Bart.in.l.si prius.in.vij.oppo.j.eo.vbi pp̄rie facit differentiā inter possessionē corporalem:⁊ quasi possessionem seruitutis,vt illa per nuntiationē acquiratur,alia nō.mouetur:qꝛ dn̄s qn̄ nuntiat nouū opus verbo,nō pōt transferre quasi possessionē seruitutis,qꝛ eam nō habebat.nemo enim in re sua pōt seruitutem imponere.l.vti frui.ff.si vsusfru.pe.si ergo non habebat seruitutē quomō ipse potuit in aliū trāsferre qꝺ ipse non habebat.l.decem.ff.de verb.ob.tu aduerte qꝛ Bart.melius loquitur hic.nec obstat fundamentū suuz,qꝛ regula que hꝫ,qꝺ qs nō pōt dare qꝺ nō hꝫ.l.traditio.j.de acqr.rerum do.procedit qn̄ quis non hꝫ rē nec actu,nec habitu,nec potentia,sed si vno ex istis modis habeam possum transferre:doctrina est Pau.de eleaza.in.c.cura.extra de iurepatro.nō dominus hꝫ potentiā vt in re sua possit pati seruitutem imponi:ergo illud potuit transferre,ita ipse legendo tenuit.

a ¶In q̄bus denegatur audiētia.adde Spe.in ti.de pet.posses.in.§.ij.Ant.de butr.in.c.dilectus.el ij.de rescri.Ludo.ro.in l.j.in.§.sublata.ff.ad treb.

1 ¶In quibus casibus possit denegari audientia.
2 Pretor contemptus non solū pōt ipse denegare audientiam,sed etiā mandare quibuscūq; iudicibus vt illi denegent audientiam.
3 An agens vt declaretur sibi ius esse ita edificatum habere,repellatur ipso iure an ope exceptionis.

Sed si is cui. No.ex tex.ibi denegare ei actionem pretordꝫ,casum in quo alicui denegatur audientia.s.qꝛ contempsit edictū pretoris mortui:idē etiam si cōtemneret p̄ceptū pretoris viui.tex.est in.l.sed ⁊ si per pretorez.

1 §.sed ⁊ si dū decreto.ff.ex qui.cau.ma.†Quatuor alios casus in q

a bus denegatur audientia[a] enumerat glo.in.c.an nomine dn̄i.in verbo audientia.xxiij.dist.habetur.in.c.aboleñ.de here.adde quod non solū pōt denegare audientiā in causa in qua cōtempsit ipsuz pretorē:sed etiam in oī alia cā.glo.est singularis.in.d.§.sed ⁊ si dū decreto.in glos.magna ad fi.quā glo.ad hoc reputat not.dignam Bal.in.l.cōsentaneū.in.vj.col.C.quō ⁊ qn̄ iu.vbi limitat verū inter easdem psonas,qꝺ no.⁊ illā glo.dicit esse singu.Bald.in.c.grauis.in.vij.col.vbi aliter limitat de resti.spo.⁊ in.c.j.in.vj.colū.de re-

2 scrip.Scd̄o adde†q̄ pretor cōtemptus nō solū ipse pōt denegare audientiam,sed etiam pōt mandare quibuscūq; iudicibus vt illi denegent audientiā:ita dicit Bal.in.c.cum venisset.in.iij.colum.de iudi.per glo.in.d.§.sed ⁊ si dum decreto.Tertio adde qꝺ ille cui negatur talis audientia non potest appellare:ita tenet Bald.in conclusionibus veris.in ver.⁊ nō appellatus cui denegatur audientia.¶Additio.Circa istū.§.dum Barto.dicit qꝺ iste qui spreta nuntiatione edificabat,poterat agere interdicto vti possidetis.tū non congruit litere.adde qꝺ imo nec in se est verum:naz qn̄ alicui est nuntiatuz nouum opus ⁊ procedit edificādo spreta nuntiatione edificando acquirit possessionē violentā.l.j.§.sed ⁊ si qs iactu.j.qꝺ vi aut clā.Bar.in.l.de pupillo.§.meminisse.j.eo.mō violento possessori nō cōpetit interdictū vti possidetis.l.j.in prin.⁊.§.fin.ff.vti.pos.ergo ⁊c.potes dicere,qꝺ iste qui edificabat spreta nuntiatione edificabat in suo,tūc nō ꝓcederet argumētū,qꝛ ex quo edificat in loco quē possidet,p nuntiationē nō efficitur violentus possessor.l.de pupillo.§.meminisse.ver.at si in suo.j.e.exemplificauit hoc

3 mō limitādo Bar.¶†Glo.in verbo edificatum.inquantū Bar.primo qrit,an iste agēs vt declaretur sibi ius esse ita edificatū habere,repellatur ipo iure,an ope exceptiōis,⁊ rn̄det q̄ ope exceptionis,ne fiat p̄iudiciū interdicto.l.fundi.⁊.l.fundū.j.de excep.qꝛ ista verba videntur obscura si reducantur ad practicā Dy.qꝺ intētio Bart.est querere,an processus sit ipso iure nullus:anvero sit opus quod excipiatur a parte.⁊ cōclusio est bona,qꝺ est necesse qꝺ excipiatur a parte,alias si ps nihil exciperet,fieret p̄iudiciū interdicto demolitorio postea intentando,qꝛ si pronuntiaretur ius esse edificanti ita edificatum habere,non posset amplius intentari interdictum ad opus demoliendum,⁊ sic fieret illi preiudicium:prout in simili habetur.in.d.l.fundi.Adde pro conclusione Barto.melius facere,qꝛ quando.l.dicit actionem denegari vt hoc text.intelligitur ope exceptionis,⁊ nō ipso iure.l.ij.in prin.⁊ ibi Bart.ff.ad velleia.⁊.l.j.in prin.⁊ ibi no.Bart.ff.ad maced.⁊.l.j.§.si sublata.⁊ ibi Bar.ff.ad treb.cū similibus alijs concordantijs.dixi in.l.nam ⁊ postea.in prin.vbi Bar.ff.de iureiur.

1 ¶Si partes sint in concordia iudex debet contentari ⁊ concordiam approbare.
2 Opus nouum dicitur fieri quando alteratur pristina facies rei.
3 Si princeps cōmittat cāz alicui ordinario adiecta clausula quod cognoscat vel ꝓcedat summarie ⁊ de plano,ex quo est alterata iurisditio ordina.intelligitur esse delegatus in illa causa ⁊ non ordinarius.
4 A sententia episcopi quādo est ordinarius appellatur ad metropolitanum,si vero delegatus,ad papam.
5 Statutum qꝺ potestas vel vicarij procedant in causis non obstā.exceptione prescriptionis,licet vigore huius statuti nō possit opponi exceptio prescriptionis ad impediendū processum vel litis ingressum:tū postea potestas in meritis cause ⁊ in sententiando debet sequi exceptionem prescriptionis.
6 Prorogatio termini intelligitur facta cū omnibus qualitatibus suis etiam quo ad bannum ⁊ consequenter quo ad penam.
7 Prorogatio termini nō est nouatio,qꝛ si esset nouatio perimeretur obligatio pignorum ⁊ pena promissa.
8 Prorogatio termini intelligitur facta cum repetitione iuramenti qꝺ erat in primo termino.
9 Creditor potest prorogare ⁊ remittere iuramentum debitori.
10 An bannum a iudice datum possit pars remittere.
11 An partes possint de communi cōsensu litigare,coram iudice nō suo sine licentia sui iudicis.
12 Glossa in dubio presumitur tenere illā opi.quā in fine ponit.
13 Ubi iudex habet aliam qualitatem in subditum q̄ simplicem iurisditionem non potest subditus prorogare in alium iudicem sine eius consensu,vt patet in vasallo.

14 In his que sunt reseruata principi: non posset subditus imperatoris prorogare iurisditionem sine eius consensu.

Et post operis. ¶ No. tex. ibi: qd em aliud agebat pretor q frequēter in causis † qd si partes sunt in cōcordantia iudex dz contētari ⁊ cōcordiā approbare. Adde aliū no. tex. in. l. fi. ff. fami. her. Limita in alimētis de futuro relictis in vltia volūtate: in qbus etiā si partes sint adinuicē cōcordes: pretor tñ nō dz seq voluntatē sʒ animi sui sequi votū. tex. est in. l. cū hi: in prin. ff. de trāsa. ⁊ ibi Ang. not. illū tex. ꝓ limitatione huius tex. ⁊ ratio est: q fauore alimētoꝝ de futuro ⁊ vltime volūtatis: lex resistit. ⁊ ꝓhibet talē cōuentionē fieri: cū fieri nō possit incōsulto ꝑtore: ⁊ sine cause cognitiōe. d. l. cū hi. ⁊. l. de alimētis. C. de trāsac. Ultimo fallit ista regula in criminalibus in quibus cū agaꝛ de interesse publico: iudex nō dz seq con-
2 cordiā partiū. vt hic in glo. ⁊ ibi dicer. ¶ No. in ver. opus. † q dr opus nouū fieri qñ alteraꝛ pristina facies rei. vñ ex hoc text. not.
3 Pau. de ca. ⁊ do. Alex. † q si Papa vel princeps[a] cōmittat po-
a testati vel iudici ordinario cām: adiecta clausula: qd cognoscat vel procedat summarie ⁊ de plano: qd ex quo est alterata iurisditio ordinaria: intelligitur esse delegatus iudex: ⁊ sic nouus iudex non aūt ordinarius. alle. no. in. c. licet vndiqz. de offic. ordi. ⁊ in. c. cum aliquibus. de rescript. in. vj. Ista decisio est in practica multum vtilis: ideo circa eam aliquantulū insistam. Effectus est ma-
4 gnus: † q a sñia epi qñ est ordinarius appellaꝛ ad metropolitanum. Sed si esset delegatus Pape appellaretur ad solū papā. l. j. §. j. ff. qs ⁊ a quo appelle. Item salaria[b] nō dantur ordinarijs: sed bene delegatis. c. cum ab omni. vbi not. doc. de vi. ⁊ hone. cle. Adde licet ipsi nō dicant q per istam clausulā que quotidie apponitur: qd procedat summarie simpliciter ⁊c. censeatur delegatus. tenet no. Bal. in addi. Spe. in ti. de leg. in vlti. colū. quē alibi sequiꝛ simplr. do. Alex. in. l. more. in. v. col. ff. de iuris. om. iudi. vbi reputat notabile ⁊ quotidianū. Adde etiam qd idē tenet Ange. in consi. cxxxvij. qd incipit visis oibus statutis. ad fin. idem tenet Pau. de ca. in. l. ⁊ si pretor. ff. de offi. eius. idem tenet do. Lanfrācus brixieñ. in cōmento. c. qm contra falsam. in secunda charta. de proba. ⁊ sic ista decisio est indifferenter approbata. ⁊ eam multū obseruant potestates nostri ciuitatum. Ego aūt puto quod ista decisio per oēs approbata nō sit vera. ⁊ pondera qd q̄uis papa vel princeps scribendo ordinario qd procedat vel cognoscat summarie simpliciter ⁊ de plano. ⁊ sic verū sit qd quo ad modum procedendi videatur alterare iurisditionem. ⁊ sic q̄tum ad processuz videtur facere delegatum: tñ in sententiendo ⁊ pronuntiando nihil alterat: imo vt plurimum papa vel princeps dicunt iustitiam facit iudicet id qd iuris erit. dico enim in procedendo iste bñ dicetur delegatus: sed in sententiando erit ordinarius. Istud in terminis tenent Iaco. but. ⁊ Bal. in. l. qui procuratorem dat. in pñ. ff. de procu. Nec obstat q cui mandanꝛ precedentia intelligantur etiā similiter mādata sequētia. d. l. procuratorē. q rñdet q istud est verum qñ sequentia essent necessaria: sed nos habemus q alicui pōt denegari solū processus. tex. est in auc. ad dec. C. de iudi. ⁊ licet Bal. in addi. Specu. in. d. titu. de legato. in vlti. col. sibi de directo cōtrarius reprehēdat istam decisionem Iac. but. illa ratione: q non debet vna ⁊ eadē res diuerso iure censeri. l. eum qui edes. ff. de vsuca. Pau. de ca. in. d. l. ⁊ si pretor. dicit q habuit istū casum de facto. ⁊ qd vidit Bal. reprobantē illā deci. Iaco. bu. nō refert tñ in quo loco: nec plus dicit: sed mihi plus placet decisio Iaco. but. quā Bal. co q limitata causa limitatum producit effectum. l. iñ agris. ff. de acqui. re. do. l. age. cum fimi. C. de transa. cōfirmo per illud qd singu. tenet Bart. in consi. clxxij. qd incip. dubia occurrentia. alias incipit consilium populi habens potestatem ⁊c. in. v. dubio principali. † Decidit ibi Bar. q si per statutū sit ordinatū q potestates vel vicarij procedāt in causis nō obstāte exceptione prescriptionis: q lʒ vigore istius statuti non possit opponi exceptio prescriptionis ad impediēdū ꝓcessum vel litis ingressum. tñ postea ptātes in meritis cause ⁊ in sententiando debent sequi exceptionē prescriptionis. mouet Bart. q statutū dicit: q potestates possint procedere non obstante exceptione pscriptionis. pondera q statutū dicit procedere. nō aūt dicit sententiare: qd valde teneas cordi: q̄uis videretur q isto modo illud statutum in effectu esset impositum verbis ⁊ non rebus contra. l. ij. in fi. C. cōmu. de lega. Nō obst. q eadem res nō debeat diuerso iure censeri: q dico non eadem est res: q vt dixi potest processus expediri vt a delegato: sentētia vt ab ordinario. d. auc. ad hec. C. de iudi. Cogita tamē in predictis: q nō reperio aliquem in istis terminis contradicentē. ⁊ prima decisio est approbata per oēs. Extra glo. in. j. q. Bar. No. diligenter regulam quam tradit Barto. † quod prorogatio termini intelligitur facta cum omnibus qualitatibus suis etiam quo ad bannum: ⁊ consequenter quo ad penam. ⁊ ita loquitur regula Bar. multo ergo fortius vbi non tractaretur de pena. alleg. Bar. l. ij. §. si iudex. ff. de iudi. que parum vel nihil videtur facere. do. Alexā. hic addit pro ista regula. l. labeo. ij. §. fi. cum. l. seq. ff. de arbi. l. item queritur. §. impleto. ff. loc. l. sed si manente. ff. de preca. sed iste leges parum faciunt ad regulam Barto. ⁊ sic quo ad penam. Tu ergo pro regula principali Bar. q in prorogatione termini: intelligitur etiam ꝓrogata pena que erat in primo termio. adde duos text. Primo text. in. l. lecta. ver. dicebam. ⁊ ibi Pau. de cast. ⁊ melius Alexan. in. v. no ff. si cer. pet. vbi prorogatio termini facta debitori super mutuo. intelligiꝛ cū vsuris: sed vsura est pena. l. q fine. ff. de neg. gest. Secūdo facit tex. in. l. celsus. §. itē ait. ff. de arbi. ⁊ qd etiā pena cēseatur prorogata: tenet Bal. in. c. venerabilem. in penul. col. de elec. bal. in. l. acceptā. in. vij. q. C. de vsur. ⁊ in. l. vnica. in. x. q. C. de his que pe. no. Adde etiaʒ qd idē de pena no. Pau. de cast. in. l. insulam. §. j. ff. loca. vbi dicit esse tex. de hoc inducendo vt ibi per eū. idē no. Pau. de ca. in. l. cū in plures. §. lege. ff. loca. ⁊ Pau. de ca. in. l. cuz stipulatus sim mihi a proculo. per illum tex. j. de verbo. obli. facit q prorogatio termini intelligitur facta sub eisdem pignoribus penis renūtiationibus ⁊ clausulis: prout erant in primo termino. tex. no. in. l. legē. C. loca. bal. ibi not: et reputat menti teneñ est bona glo. in. l. emilius. in princi. in verbo restitui. ff. de
7 mino. † Tu aūt ex predictis pulchre potes inferre qd prorogatio termini non est nouatio: q si esset nouatio tolleret obligatio pignorū ⁊ pena promissa. l. solutū. §. nouata. ff. de pigno. acti. qd a
valde no. ad ea que traduntꝛ in. l. singularia. ff. si cer. peta. no. etiā ad materiā fideiussor. de qua plene dixi in. l. j. C. de iudi. ¶ Additio. adde q cōtrarium tenet glo. ⁊ Bar. in. l. penul. ff. de preto. stipu. ⁊ credo q oēs sequanꝛ: tñ videꝛ verius q non fiat nouatio. nam hodie non fit nouatio nisi expresse. l. fin. C. de noua. §. preterea. insti. qui. mo. tol. obligatio. ergo ⁊c. ¶ Tu etiam ponderavl-
8 tra alios Bar. hic sentire si bene inspexeris † qd prorogatio termini, intelligitur facta etiā cum repetitione iuramenti qd erat in primo termino. ita q si non soluat in secundo termino prorogato incidat in periuriū ⁊ possit ꝯuenire corā iudice ecclesiastico qd no. q maximi momenti est. Idē ⁊ clarius tenet Bar. in. l. cuz stipulat⁹ sim mihi a ꝓculo. al's o procule in pñ. in pe. col. ad fi. ff. de ver. oblig. Host. ⁊ Io. an. in. c. ꝑterea reqsisti. de app. ⁊ late. bal. i. c. venerabilē. i. vj. col. ⁊. seq. de elec. ʒ cōtra istā cōclusionē ego allego forte tex. in. c. pen. de iureiurā. vbi iuramentū nō extendiꝛ etiā ex expresso consensu: sed requiritur expressa iuratio. ⁊ ꝑ illū text. no. do. Anto. ⁊ do. Abb. ibi: qd si partes dederint licētiam notario extēdendi instrumentū prout vult: tñ non pōt notarius ad- b
dere iuramentū si formaliter non intercessit. ⁊ illum tex. reputat sing. do. Anto. in. c. excōicato. in. vj. col. de rescrip. Sed defendē do decisionē Bart. per vnā singularē limitationē quam ad tex. d. c. pe. ponit singulariter Bart. in. l. fi. C. de vendi. re. ciui. lib. xj. per gl. ibi: vbi dicit bart. qd tex. in. d. c. pe. ꝓcedit qñ iuramentuz preteritū continebat aliud: tūc nō extendiꝛ ad istud qd est aliud. ita loquiꝛ ille tex. secus si idem contineret glos. est ibi singu. ⁊ sequunꝛ Ang. ⁊ Io. de pla. ibi: sed in proposito nostro dicitur idē contineri. l. sed ⁊ si manēte. ff. de preca. q in terminis prorogatus censetur idem in effectu. vt ibi. ⁊. l. item queritur. §. qui impleto. ff.
9 loca. Ultimo no. aliā regulā Bar. † q creditor pōt[c] prorogare et
c remittere iuramentū debitori. c. j. ⁊. c. debitores. de iureiurā. idem no. Bar. in. l. labeo. ⁊ ibi latius Albe. ff. de iureiurā. Bal. in auc. qd eis. C. de nup. adde pro ista regula multos text. Tex. in. l. fi. in prin. ff. qui ⁊ a quibus. ⁊ text. in. c. preterea. primo ibi Canoni. ad hoc no. de sponsa. ⁊ tex. in. c. significauit. de censi. ⁊ tex. no. in. c. cōsuluit. in verbo parabolā iuramenti. de vsur. Scdo ad regulam adde qd no. bal. i. c. ego. N. circa fi. ar. illius tex. de iureiu. q dñs pōt relaxare iuramētū vasalli. ⁊ ipsuʒ absoluere a vinculo iuramēti Tertio ad istā regulā adde qd singulꝛ decidit Ioan. an. in addi. Spec. in quarta parte. i titu. de iudi. §. seqꝛ. in addi. q incipit. ibi. in. §. ad hec. in fi. q si pater veniens ad mortē: ⁊ habens duos filios fecit eos iurare de hereditate nō diuidēda infra decē annos: decidit Ioā. an. qd mortuo patre possunt ipsi fratres ad inuicez sibi remittere iuramentū: q cū tale iuramentū sit prestitum in fauorē ipsoꝝ possunt ipsi iurantes remittere. alleg. ad hoc text. in c. ꝑterea de spōsa. Quarto adde qd fortius tʒ bar. i. c. cū stipulat⁹ sim mihi a ꝓculo al's o proculem pñ. ff. de vb. obli. in pe. col. ibi tʒ qd si creditor ꝓrogauit terminū iuramēti postq̄ certū est pmissorē nō posse in termino adimplere: q adhuc ista ꝓrogatio facit vt promissor non sit periurus. Adde tñ secus esse si debitor iam in periuriū incidisset creditor non posset amplius remittere fm Bar. ⁊ alios in. d. l. labeo. Bald. in. d. auc. quod eis prealle. Alb. in. c. j. de iureiuran. ⁊ est satis de mente Bar. hic. Quinto ⁊ vltimo ad istam regulam adde et fortius qd si creditor prorogauit terminum procuratori absente et ignorante debitore qui iurauerat soluere in termino: ⁊ debitor ignarus prorogationis patitur labi terminum: tamen adhuc non dicitur periurus. ita determinat Albe. post Guil. de cu. in. d. l. labeo. ff. de iureiur. vltra

a ¶ Si papa vel pnceps. adde Lanfran. in cle. sepe. de ver. signi.

Salaria nō dant ordina…

b ¶ Salaria. adde doc. in c. statutū. de rescri. li. vj.

c ¶ Creditor pōt. adde. c. ij. de renun. Card. zaba in cle. i. §. nos itaqz. in v. q. de iureiurā. Ray. i summa ti. d iureiurā. in §. itē pone. Spec. eo. ti. in. ver. item pone. sanct⁹ Tho. ij. ij. q. lxxxix. ar. vi. in rñsione ad scdm arhumētū.

eum, pro hoc allego bonum tex. in. l. qui decē. §. si cū mihi stichū
ver. sed quid si ignorāte. ff. de solu. vnde talis prorogatio excu-
sat debitorem quāuis ignorantē a mora ꝛ a periculo interitus.
Sed ego habeo ꝙ ea que impediunt committi morā impediunt
etiam cōmitti periurium et qcquid excusat a periurio ꝛc. tex. in
c. breui. de iureiuran. ponunt Barto. et alij in. l. quod te. ff. si cer.
10 peta. ¶ Additio. Circa primā questionē Bar. dū q̄rit † nūquid
bānum a iudice datum possit pars remittere. aduerte q: Bart.
non intelligit de bāno in relegatione: q: tunc verba sua non con
gruerent: sed intelligit de bāno quod datur alicui contumaci q
noluit cōparere vel alio modo qui potest bāniri per iudicem. et
dicitur illa bānitio: sententia interlocutoria. ꝛ ideo nimiruȝ si ad
libitum potest reuocari. iuxta. l. quod iussit. ff. de re iudi. et ideo
si intelligeretur bannum. i. relegatio. certe illud bannum nec iu-
dex nec pars posset reuocare per tex. quem forte alibi nō habes
in. l. relegati. in fi. ff. de penis. ꝛ ita Bal. declarat in. l. j. in. iij. col.
ver. si aūt bānitio pro cōtumacia. C. de here. inuer. late declarat
quid si bānum. Scd'o adde dum Bar. pro opi. Guil. alle. l. fina.
ff. de offi. procu. ces. ille tex. non videtur facere: q: ibi neduȝ pars
potest reuocare prohibitionem ꝛ bānum: imo nec iudex. nos au
tem loquimur quando iudex poterat ꝛ ideo nō videtur facere.
Tertio adde dum allegat tex. in. l. ij. in fi. C. de libe. et eorum lib.
adde ꝙ ille tex. est valde sing. ex quo infert ibi Bald. ꝙ doctora
tus si ꝓpter delictum priuat doctoratu nō pōt doctorari nisi ab
imperatore vel papa. ad qd' adde tex. formalē in. l. ij. C. de diuer.
offic. lib. xij. ex quo nouiter et singulariter infero: qd' filius legiti
matus qui per ingratitudinē pōt reduci in spurietatem. vt dicit
singu. Bal. ꝛ alibi nō habes in. c. j. §. filij nati. in fi. de feu. fue. cō
trouer. inter do. ꝛ agna. in vsi. feu. ꝛ filius emācipat⁹ qui ꝑ ingra
titudinē pōt reduci ad patriā potestatē. l. j. C. de inge. libe. certe
isti ꝑ ingratitudinē redacti in spurietateȝ nō possent postea per
comitē palatinū legitimari sine impatore: nec filij redacti in po-
testatē possent emancipari sine licētia imperatoris qd' tene ꝑpe-
tuo mēti ita ipse legit. ꝛ adde Bal. i. l. ij. C. de indi. vid. tol. dū loq
11 tur de tabillione. ¶ Circa scd'am questionē barto. † an ptes pos-
sint de cōi cōsensu litigare corā iudice nō suo sine licētia sui iudi-
cis. ideȝ qd' hic tenet Bar. in. l. j. ff. de iudi. ¶ Ut rē clare habeas
tu ex oībus dictis Bar. fac regulā ꝛ duas fallentias. Regula est
quod partes possunt de cōi cōsensu litigare corā non suo iudice
sine licentia sui iudicis. ꝛ sic correlarie habes ꝙ in prorogatione
iurisditiōis nō requiritur licētia proprij iudicis. Pro ista regu-
la Barto. post Jaco. de are. ponderā istum tex. sed certe iste text.
prout etiam dicit Raph. cu. nihil facit: q: per prorogationeȝ iu-
risditionis in aliū iudicē partes non dirimunt litē: imo trāsferūt
ad aliū iudicem: sed in hoc. §. text. loquitur qn̄ dirimunt concor-
diter litem: quo casu per hoc non fit iniuria suo iudici: sed ꝓ-
rogando iurisditionē in aliū fieret iniuria proprio iudici. Scd'o
probat Bart. istam regulā: q: nō reperitur lex de iure ciuili que
talem consensum sui iudicis requirat. Tu adde melius qd' imo
tex. in. l. ij. §. de iudi. requirūt solum cōsensum ipsarum partium
in prorogatiōe iurisditionis: ꝛ nō licentiam superioris. facit be
ne glos. in. c. romana. in princ. in verbo clericorum. de fo. cōpe. in
a vi. que iuncto tex. ꝓbat ꝙ preterquā in clericis[a] regulariter po-
test fieri prorogatio alterius iudicis sine licentia sui proprij iudi
cis. Ista regula fallit primo ſm Bar. in clericis qui sine licentia
episcopi nō possunt corā alio litigare. text. est in. c. j. ꝛ in. c. signi
casti. de fo. cōpe. punctus est videre q̄ sit ratio specialitatis in cle
ricis. Bart. videt duas rationes sentire. Prima q: episcopi ha-
bent iurisditionē perpetuā ꝛ sic propriā: alij tēporalē: quā ratio
nem Jmo. hic plenius prosequitur. Secunda ratio Bart. q: cle
rici tenent ecclesias q̄ sunt tributarie suis episcopis. vnde infert
qd' si essent clerici qui nō haberēt ecclesias vel prebēdas. possent
prorogare sine licentia episcopi. ꝛ si est hoc verum est singularis
limitatio ad. d. c. j. ꝛ. c. significasti. do. Alex. hic tenet ꝙ nō possit
dari bona ratio diuersitatis inter clericos ꝛ laicos. prout etiam
tenet Jmol. in. c. P. et. G. de offic. deleg. et refert do. Alexan. ali
quas rōnes quas reprehēdit. Tu dic. ꝙ est rō: q: clerici sunt ma
gis astricti suis prelatis q̄ seculares suis superioribus. ita dicit
do. Anto. in. d. c. P. et. G. et licet Jmo. ibi reprehendat Alex.
hic: q: etiam laici debent pariter suis superioribus obedire. c. ij.
de maio. ꝛ obe. et in. l. vnica. in princi. ff. si quis ius dicē. non ob-
tempe. Tu tene istam rationē. ꝛ confirma: q: clerici a suo episco-
po suscipiunt ordines ecclesiasticos: et nō possent ab alio recipe
re. c. cum nullus. de tempo. ordi. in. vi. Ideo magis ei astringun-
tur q̄ laici: in quibus istud cessat. Secūdo ista regula fallit in feu
datarijs seu tributarijs. alleg. Bar. ad hoc glo. in. c. imperialeȝ.
§. preterea. vlti. de probi. feu. alie. per Fede. sed Rapha. cu. ꝛ Lu
doui. ro. dicit quod illa gl. tenet totum oppositum et dicit Lud.
se admirari de eo qui allegat illam glos. pro se et est ei contraria.
et ita per illam glo. Bal. tene in. l. j. C. si ex non compe. iudi. Tu

a ¶ Preter ꝙ in clericis Adde. l. priuatoꝝ. C. de iurisdi. om. iudi.

12 defende Bar. qd' imo illa gl. tenet cum Bart. † q: licet in fi. d. cat
vel dicas referre: ꝛ gl. in dubio presumitur tenere illā opi. quam
in fi. ponit: est verum nisi precedens sit plenius examinata ꝛ me-
lioribus rationibus firmata: tunc censet tenere precedentem ſm
glo. in. l. qui filiū. §. sabinus. ff. ad treb. Joā. and. in. c. j. de senten.
excom. in nouella. in. vj. ꝛ in. c. j. de pe. in. vj. in nouella. nota. in. l.
si idem cū eo. §. fi. vbi dixi. ff. de iurisdi. om. iud. sed qcqd sit de illa
glo. pro Bart. habes tex. expressum in. c. ex trāsmissa. ꝛ in. c. ex te
13 nore. de fo. cōpe. † Hinc elicitur tertia fallentia: ꝙ vbi iudex ha-
bet aliam qualitatem in subditum q̄ simplicem iurisditionē non
potest tunc subditus prorogare in aliū iudicē sine eius consensu.
vt ptȝ in vasallo iuribus preallegatis. ita Jnno. in. c. ceterum. de
iudi. ꝛ ibi do. Anto. Hosti. in sum. tit. de fo. compe. §. j. ver. ꝛ vide
tur. ꝛ do. Ant. in. c. ex trāsmissa. ꝛ in predicto. c. ex tenore. Ludo.
hic. ꝛ Mod. hinc infert ꝙ ista limitatio Bar. procedit qn̄ vasal-
lus litigaret super illa qualitate: scȝ super re feudali. ita loquitur
proprie tex. in. d. c. ex transmissa. in ver. de seculari feudo. secus si
de alia re litigarent: tunc nō esset necessarius cōsensus dn̄i in pro-
rogatione. ita tenet Ange. in. l. j. ff. de iudi. Jaco. aluar. in. d. c. j. §.
14 fi. de probi. feu. alie. p Fede. † Quarto limita vltra Barto. in his
que sunt reseruata principi: vt in legitimatione ꝛ similibus nul-
lis non posset subditus imperatoris prorogare iurisditionē sine
consensu Imperatoris: ꝛ econtra. tex. est in. c. per venerabilem. §.
insuper. ꝛ ibi Cano. qui filij sint legi. ꝛ illū tex. reputat notabilem
Alex. hic: pro limitatione regule Barto. ꝛ reprehendit Paul.
de cast. qui aliter sentit q̄ Barto. ad illum tex. Adde qd' idem in
terminis tenet no. Bald. Jaco. de alua. in. d. §. fi. de probi. feud.
alie. per Fede.

1 ¶ Non est bonum arg. competit remedium dāni infecti: ergo
nuntiatio.

2 Interdictū hoc nō cōplectitur oīa opera sed solum ea quorū edi
ficatio vel demolitio videt opus nouum continere.

Hoc autem edictum.

¶ Additio. Circa istum. §. dum Bar.
in fine dicit: nūtiatio noui operis cōpetit: qn̄ datur cōtra succidē
tes arbores ad dānum repellendum. alleg. l. fluminū. §. apud vi
uianum. j. tit. j. Cuma. hic dicit: ꝙ ille tex. non probat. q: bene di-
cit datur remedium dāni infecti: sed de denūtiatione verbū nul-
1 lum. ꝛ aliud non dicit. ego comprobo istam eius opiā. † ꝛ dico qd'
non est bonū arguere: cōpetit remediū dāni infec. ergo ꝛ nuntia-
tio. probatur: vsufructuarius non pōt nuntiare. §. fi. j. ea. l. ꝛ tn̄ ei
datur remediū dāni infec. l. qui bona. §. ꝛ superficiarium. j. titu. j.
Item inquilinus nō potest nuntiare. l. si ego. §. fi. j. co. ꝛ tamē dat
remedium dāni infecti. d. l. qui bona. §. qui dāni. in fi. Item cōtra
purgantem riuos non datur nuntiatio. l. de pupillo. §. si quis ri-
uos. j. co. ꝛ tamen dat remediū dāni infecti. l. j. §. si quis purgati.
ff. de dona. ꝛ ita ipse legit. ¶ In gloss. magna ibi hoc non detur.
Ista prima solu. approbat ꝑ glo. ꝛ omnes. sed pūctus est quere-
re que sit ratio diuersitatis: quare contra succidentē arborē nō cō
petat interdictum: vt est text. hic. tn̄ cōpetit interdictū qd' vi aut
clam. tex. est in. d. l. si alius. §. notauimus. Jmo. hic respondet qd'
ratio est: q: istud interdictum est magis priuilegiatū: eo q: ligat
nuntiatū siue iure siue iniuria nuntiet. l. j. in prin. §. e. ideo restrin
git vt nō habeat locū in casib⁹ de quibus in hoc tex. secus est in
interdicto qd' vi aut clam. Adde licet ipse nō dicat qd' istā rationē
notabilius ante eū assignat Bart. in. l. licitatio. al's locatio. §. qd'
illicite. in vlti. col. circa mediū. j. de publica. vbi dicit ꝙ in isto. §.
factū in solo. ideo strictius accipitur vt nō cōprehendat succiden
tem arbores. ꝛ q: in isto titu. tractatur de odio irrationabili: q:
istud interdictum habet locum siue iure siue iniuria opus fieret.
vt hac. l. in prin. secus est in interdicto qd' vi aut clam. ideo ibi fa-
ctum in solo latius accipit. d. §. notauimus. Sed aduerte quod
ista ratio Bartoli et Jmo. salua eoꝝ reuerētia est falsa: quia imo
etiā interdictū qd' vi aut clā. habet locū siue iure siue iniuria pro-
hibeat: sicut hic. tex. est. in. l. j. §. j. ff. qd' vi aut clā. Item non est ve
rum ꝙ istud edictū contineat odiū irrationabile: imo est funda-
tum in rōne. vt declaraui in prin. huius. l. in notabilibus. dic qd'
Barto. ibi dicit rōnabile ergo ꝛc. Limita tn̄ tex. in. d. l. si alius. §.
notauimus. inquantū tex. ibi dicit cōtra incidentē arbores dari
interdictum qd' vi aut clam. vt ꝓcedat in arboribus que ꝑpetuo
erant remansure in fundo vt sunt arbores fructifere. vnde ille. §.
nō haberet locum in arboribus ceduis: puta in sylua cedua que
ad hoc est plantata vt in singulis quinqȝ annis incidat. l. diuor-
tio. §. si vir in quinquēnium. et. §. si fundum. ff. solu. matri. ita li-
limitat singu. illum. §. solus Rapha. cu. nihil. tamen allegat istā
limitationem reprehendunt preceptores mei do. Jac. puteus. ꝛ
Hierony. cor. hic. imo trussantur de ista limitatione Raph. quia
dicunt esse de directo contra tex. in. d. §. notauimus. qui text. ſm
eos loquitur etiam in arboribus ceduis: scȝ in arundine et sali-
ctis ꝛc. ego autem teneo limitationē Raph. ad. d. §. notauimus.
ꝛ pro

⁊ pro ea do tibi casum legis expressum in.l. si immaturā.i prin. ff.qđ vi aut clam.⁊ miror ꝙ nec Rapha.nec isti Moder.viderūt istum tex.ſm quem debet intelligi limitatio Rapha. Sed qñ nō esset ille tex.adhuc est vera limitatio Rapha.per tex.in.d.§.notauimus.vbi dicit tex ꝙ si aliquis incidat fructus ex arboribus non incidit in illud interdictum: sed si incideret tales arbores ceduas qñ sunt in tpe dicit fructus.tex.est.in.l.diuortio.§.si fundū.ff.solu.matri.ptz ⁊ scđo ex rōne decidendi posita in.d.§.notauimus.q2 succidere arbores est inferre manus violentas terre que ratio cessat qñ incidit arbores ceduas: q2 cū sint in fructu.d.§.si fundū auferēdo fructus nō infert manus violētas terre.d.§.notauimus.⁊ sic teneo ꝙ limitatio Rapha.ad illum tex.si optima. ¶ Additio.circa istā gl.adde qđ Bar.⁊ oēs laborāt circa.§.notauimus.⁊ tñ tex.hic ibi ponūt solu.⁊ est nimirū qđ doc.nō viderunt.dicit enim tex.cōtra succidētem arbores non daᵣ interdictū hac rōne: q2 interdicti verba nō sonāt ad hoc.dicit enim interdictū si qs edificādo vel demoliēdo aliquid fecerit qđ faciē operis mutat daᵣ hoc interdictū: modo ille q destruit arborem nō facit aliqd qđ habebat instar operis.⁊ istud est qđ ad literā dicit text.

2 †hoc edictū nō oīa opera coplectiᵣ: ſʒ ea sola quoꝝ edificatio vel demolitio videᵣ opus nouū cōtinere: istud clarius probatur ꝑ

3 d.§.notauimus.†dicit enim text.qđ cōtra destruentē arborē daᵣ interdictū qđ vi aut clā.rō dicit tex.q2 vba īterdicti late sonāt dicūt eñ qđ vi aut clā factū erit restituat.⁊ ideo: q2 illa vba gñalia sunt cōprehēdūt etiā succidētes arborē: ista autē vba huius īterdicti nō cōpetūt: q2 magis sunt restricta.⁊ ideo debēt itelligi ꝓut sonant.l.labeo.§.de sup.le.

1 ☞ Reficere an sit nouum opus facere.
2 Si ex forma statuti de instrumento soluatur gabella si qs reficiat instrumentum non soluet gabellam.
3 Actus qui non potest a principio sine licētia principis fieri pōt refici sine eius licentia.
4 Reficiens monasterium vel ecclesiam in totum destructā consequitur ius patronatus.
5 Que requiruntur in confectione alicuius actus requiruntur in eius refectione.
6 Si edificiū vetus sit funditus destructū ⁊ reficiatur pōt ei nouū opus nuntiari: eo q2 dicitur de nouo facere.
7 Valet argu.a speciali.

Si quis edificium.

¶ Circa istū tex.queritur vtrum reficiēti possit nūtiari nouū opus. Dy.hic quatuor fundamētis cōcludit qđ sic: propterea infert ꝙ in hoc tex.nō potest stare litera reficiat: ſʒ debet esse fulciat. Idē expresse firmat Barto.in.l.de pupillo.§.si quis riuos.ī.e.quāuis hic nō clare se firmet. ¶ Pro clara intel-

1 ligentia duo breuiter opʒ examinare. ¶ †Primo vtrū reficere sit opus nouum facere. Scđo est vidēdum de intellectu huiꝰ tex. vtrū bene stet litera reficiat. ¶ Circa primū Bar.cōtra cōcludit ꝙ q reficit nō dicit proprie de nouo facere: ſʒ large ⁊ improprie prout dicit glo.in.l.pe.ff.de mor.infe. Ego aūt facio istā cōclusionē ꝙ reficere nō est opus nouum facere.⁊ sic de directo teneo contra Dy.hic.cōtra Bar.in.d.§.si quis riuos.ita mihi videᵣ qđ dicant infiniti text.ꝙ aliud est reficere aliud nouū opus facere. ita dicit tex.hic allegatus ꝑ gl.bart.in.l.iij.§.reficere.ff.de iti.actuꝗ priua.vbi dicit iurisconsultus longe aliud facere.est tex.in.l.iij. C.de ope.pub.⁊ tex.in.l.j.§.pe.ff.de mor.infe.⁊ tex.in.c.consuluit de iude.⁊ tex.in.l.fi.C.eo.de iude. Hinc est quod prohibiti edificare castra non prohibētur reficere ſm Bal.⁊ Ang.in.d.§.pe.ꝑ illū text.⁊ glo.ff.de mor.infe. Pet.de ancha.in.d.consuluit.per

2 illū tex. Hinc etiā est†ꝙ si ex forma statuti de instrumento soluatur gabella: certe si instrumentū reficiat non debet solui talis ga-

3 bella ſm do.Ant.de but.in.c.iij.per illū tex.de iude.†Hinc etiā

a videbimus ꝙ actusᵃ qui nō pōt a principio fieri sine licētia principis: pōt tñ refici sine eius autoritate vel licentia.gloss.est nota. que tradit hanc doctrinā in.c.cū accessissent.in glos.fi.⁊ ibi cano. de consti.et ibi Bal.ix.col.⁊ tribus sequentibus. Limita istā conclusionē non procedere qñ edificiū esset funditus et oīno destructū: tunc reficiens dicitur bene de nouo facere. ¶ Ista limitatio ptz ex duabus notabilibus glo.primo ex gl.in.c.de mona.xviij. q.iij.vbi tenet qđ in refectione monasterij totaliter destructi reqriᵣ licentia episcopi: sicut si de nouo fabricaretur. secus si non esset in totum destructū: q2 tūc monachi possunt reparare vel reficere sine aliqua licētia epi. ¶ Idem tenet Hosti.in summa.de eccle.edifi.§.fi.in fi.do.Abb.⁊ alij in.d.c.cōsuluit. ¶ Secūdo fa-

4 cit gl.no.in.c.iij.in glo.j.de iure patro.que vult:†q2 reficiēs monasteriūᵇ vel ecclesiā in totū destructā efficiaᵣ eius patronus. et cōsequaᵣ ius patronatus sicut si de nouo faceret. secus si nō esset funditus destructa ⁊ illā reficeret: q2 tūc nō cōsequiᵣ iuspatronatus.⁊ ꝑ illā gl.no.ibi do.Ant.de bu.ꝙ de cōtractu totaliter refecto dʒ solui gabella stāte statuto.de quo secus si totaliter nō reficiaᵣ.vt habetur in.d.ca.iij.de iude. Tertio ad idē potes allegare aliā gl.de iure ciuili.in.l.dāni.§.si is q edes.in verbo augeri.ff.de dā infec.vbi glo.dicit ꝙ si rusticus promisit militi aquam frigidā in estate in domo ipsius militis ꝙ si illa domus combura⁊: ⁊ adhuc alia de nouo reedificetur amplius non teneatur rusticus. ¶ Ultra istas tres gl.adde pro ista limitatione tres bonos tex. in.d.l.inter stipulantē.§.sacrā.in fi.ibi si vsꝗ ad areā deposita lʒ reficiaᵣ alia erit.pōdera qđ ibi est text.ꝙ qñ edificiū est funditus destructū: tūc bene si reficiaᵣ dicitᵣ opus nouū. Scđo facit text.in l.si ita legatum.§.si.ff.de leg.j.vbi si testator domum quā legauit particulariter refecit vt nihil ex pristina materia supersit tamen adhuc durat legatū. secus si eam funditus destructam refecit extinguit legatū: q2 alia domus est. Tertio facit tex.in.d.l.qd tñ.in prin.qui.mo.vsus.amit. ¶ Ultra tex.⁊ glo.pro confirmatiōe: bene facit qđ no.Barto.in.l.nuptie.per illū text.ff.de ritu.nup.vbi

5 no.†ꝙ ea que requirūtur in cōfectione alicuius actus etiā requiruntur in eius refectione. vnde refert ꝙ sicut a principio qñ conficiᵣ instrumentū requiriᵣ consensus vtriusꝗ partis: ita reqriᵣ eo penitus amisso in ipsius refectione. Scđo ad idē facit quod not. Bal.in.l.si vt proponis.ij.C.de nup.vbi ꝑ illū tex.tenet ꝙ si constitutio ecclesie disponat ꝙ nullū fortilitium fieri possit incōsulto papa ⁊ aliqs velit reedificare fortilitiū qđ ꝓpter rebellionē funditus fuerat desolatum nō pōt incōsulto papa.pondera qđ Bal. cū mysterio dicit funditus desolatū.ita teneo ⁊ cōcludo circa primū. ¶ Circa scđm intellectū huius text.veritas inferᵣ ex predi-

6 ctis: †qđ si edificiū vetus sit funditus destructū ⁊ reficiaᵣ: tūc potest ei nouū opus nuntiari.eo q2 dicitᵣ de nouo facere: vt ex iuribꝰ vltimo alleg.apparet ⁊ in istis terminis ꝓcedit opi.Bar.in.d.§.si qs riuos. Aut edificiū nō est funditus diruptū.⁊ tunc tene qđ nō pōt ei opus nouū nūtiare: q2 iste nō dicitᵣ opus nouum facere prout dicūt tex.s.allegati.⁊ ita ꝓprie ꝓcedit iste tex.in verbo reficiat.ſm veram literā quā habēt boni libri qcqd dicat Dy.eo q2 vt dicit tex.veteri sustinendo remediū adhibet.⁊ ita etiam teneo hūc intellectū ad text.cōtra Dy.⁊ cōtra Bar.in.l.si quis riuos. Ita etiā tenēt Pau.de ca.⁊ latius do.Alex.hic.pro ista cōclusione adde bene facere illud qđ decidit Alb.hic.⁊ in.d.l.inter stipulantē.§.sacrā.ad fi.j.q.quā dicit fecisse de facto in excelsa ciuitate Mediolani. Destructū erat quoddā molēdinū ex toto vel q̄dam domus vsꝗ ad areā dñs incipiebat reedificare: qdā nūtiauit sibi nouū opus: querebaᵣ an posset ꝓcedere in opere spreta nuntiatione.⁊ videbaᵣ ꝙ sic per istū.§.cū cōcor.cōtrarium refert Albe. fuisse obtentū ⁊ iudicatū de facto: q2 iste de nouo edificat: nō aūt veteri sustinēdo remediū adhibet qđ est necesse: vt innuit iste.§. Itē q2 speciale est in.d.l.de pupillo.§.si quis riuos. Itē q2 dicitᵣ aliud molendinū ⁊ alia domus.d.§.sacrā.in fi. ¶ Caue tñ q2 cōtra istū intellectū videᵣ fortiter obstare tex.in.d.l.de pupillo.§.si

7 quis riuos arguēdo†a speciali per rationē ibi assignatā in text. ⁊ tñ ibi non erat opus funditus destructum.⁊ tamē est ibi speciale qđ nō possit nūtiari reficiēdi cloacā propter publicū interesse: nisi diceres prout ibi dicit bar.ꝙ specialitas sit in illo tex.ꝙ etiā nō domino reficienti non possit nuntiari: ibi dicetur plenius sup illo text.

1 ☞ Quando nuntiatio est manifeste calūniosa pōt licite sperni.
2 Ciuitas Venetiarum cū sit edificata in mari est libera.
3 Edificiū cedit loco nisi qñ edificaᵣ in littore maris vel in mari.
4 Quoties actus potest fieri ex vna causa tantū illa etiam si non exprimatur presumitur.

Nunc videamus.

¶ Not.ī ꝟ.qđ si qs in mari.tria ad q̄ iste ver.est not.

1 Primo ſm Bar.†qđ qñ nūtiatio est manifeste calūniosa pōt licite sperni.⁊ facit pro cōclusione quā tenet Bar.in princ. huius l.in.iij.colū.ꝙ qñ certū est nuntiantem nō habere ius nuntiandi qđ nuntiatio pōt impune sperni. Sed aduerte lʒ oēs ita communiter transeant ad istū text.potes dice ꝙ iste text.loquiᵣ quando est defectus in substātia rei ⁊ sic in materia: sed predicta cōclusio Bar.loquiᵣ qñ defectus est in causa: q2 nuntiās non hʒ ius nuntiandi. Sed ego habeo ꝙ magis non est defectus cause: ptz q2 error circa rem semp impedit translationē dominij.l.iij.§.subtilius.ff.de condi.ob cau.sed non error circa causam toto titulo.ff. de cōdi.inde.declarat Bart.in.l.eius q in ꝓuincia.ff.si cer.peta.

2 cogita tñ. Secundo†no.istū tex.ad illud ad qđ allegaᵣ ſm Bar. hic.qđ ciuitas Venetiarū cū sit edificata in mari ꝙ est libera. tñ ſm Bal.hic non est libera a iurisdictione imperatoris: eo q2 ſm eum mare vniuersaliter sumptum est proprie imperatoris.l.deprecatio.ff.ad.l.rhodiā.de iac. Tu adde qđ idem Bald.in rub.ff. de rerū diui.in.iij.col.tenet qđ de iure gentiū ciuitates in mari edificate sunt ipsorū q ipsas edificant.l.in tantū.ff.de rerū diui. hac rōne ſm eū Veneti pretendūt libertatē: q2 non edificauerunt ciuitatē in solo alieno: sed sunt fundati in mari vbi qđ edificatur de iure gentiū est edificantis.⁊ istam vltimā decisionē Bal.refert

¶ Qđ actᵒ. Adde gl.in verbo creatū.in cle.fin. de rescri.gl. in verbo ad promissa.de here.lib.vi.

¶ Reficiēs mōasteriū. Adde Feli. in.c.consuluit.ī.j.coˡ. de iudeis.

vemphia an sit ... [handwritten marginal note]

et sequitur Alua.in.c.j.in prin.in penul.col.in titu. quis dicatur dux vel marchio.in.vsi.feu.⁊ do.Bar.vero.in trac.serui rustico. in ti.de mari.in.ij.col.⁊ istud scdm est verius:sed qcqd est de iure Veneti ex priuilegio imperatoris sunt exempti ab imperio fm Bar.in.l.hostes.ff.de cap.⁊ Bal.in.c.sicut vltimo.in.iij.colū.de iureiuran.⁊ dicit Albe.de rosa.in.l.cunctos populos.C.de sum. trini.se vidisse priuilegiū liberatorū Venetorum ab imperatore
3 bullatū bulla aurea ipsius imperatoris.Tertio†not.ex co.text. fm Jmol.⁊ Ludo.ro.fallentiā regule que habet edificium cedit solo.l.ij.C.de rei vēdi.§.ex diuerso.cum simi.insti.de rerum diui. fallit hic quādo edificatur in littore maris vel in mari.Ratio fallētie est:q2 edificatur in commum quod occupanti cōceditur.l.j. ⁊.ij.⁊.l.riparū.§.de rerū diui.⁊.l.qd in littore.ff.de acqui.re.do. Aliā similē fallētiam ponit Bar.in tractatu de aluco.in.vij.col. Quasdam al's limitationes tradunt hic Ludo.⁊ magister meus do Alex.s3 sunt extra materiā.Nō omitto tñ ꝙ predicta regula quicquid edificatur in solo alterius cedit dño soli.ista regula ꝓcedit etiam si fieret murus cum lapidibus solis sine calce aut cemēto q appellat murus ille adhuc cedit solo.text.est in.l.si precario.cū glos.ff.commu.predio.⁊ ibi Bal.⁊ Pau.de cast.ad hoc no.⁊ dicit Bal.se nescire alibi illū tex. ¶ Additio.Circa in ver. addo qd alias Bar.consi.lxxiij.incip.sup pūcto dicit dū queritur vtrū nuntiās debeat exprimere causam.dic aut nūtians edificat in solo in quo ius habet pro se:vt puta in ripa fluminis in qua ius permittit edificationē.⁊ tunc tenetur nuntiās exprimere causam non solum si petat per istū tex.qui parū vel nihil facit aut nō habet ius pro se.⁊ tūc tenetur petitus nuntians exprimere.tu dic ꝙ imo iste tex.in primo dicto probat totū ꝯtrarium ꝓbatur.nam ille q edificat in ripa fluminis vel maris pōt nuntia
4 ri nouum opus ex vna causa tantū.text.est hic. Modo†quoties actus aliqs pōt fieri ex vna causa tantū illa etiā si non exprimat presumit nec debet exprimi.gl.est sing.i.l.quāuis.C.de fideic.ꝓbat in.l.ij.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ multa ad hoc alle.Bal.in.l.maximū.vitiū.in.iij.colū.C.de libe.prete.modo sic cōtra edificantē in ripa vel mari in vno casu tantū pōt fieri nūtiatio ergo nūtiās videt expressisse etiā qd nō exprimat:ergo nō est verū qd dicit bar. ꝙ tenet exprimere cām etiā nō petitus.q2 imo ⁊ petit⁹ ⁊ non petitus nō tenet.⁊ ita ipse leg.Tu dic ꝙ hoc vr soluere gl.in vbo ex vna causa.que videt velle ꝙ cōtra edificantē in ripa fluminis cōpetat nuntiatio ex duplici causa.ergo cessant fundamenta. cogita q2 scholasticum.

1 ☞ Quare vsufructu.non potest nuntiare nouū opus suo proprio nomine.
2 Usufructuarius dicit habere dominium:eo quia vsufructus est pars dominij.
3 Que sit ratio quare vsufructuarius pōt nuntiare procu.noie.
4 Si creditor habeat ius ingrediēdi fundū debitoris ꝓpria autoritate ꝙ istud ius extraiudiciale pōt alteri cedere.
5 Si ex forma statuti sit licitū se vindicare ꝓpria autoritate vel occidere hostem vel inimicū talis facultas non potest alteri cedi seu demandari.
6 Officiū iudicis pōt cedi ⁊ cōsequēter restitutio in integrū que cōpetit solum per officium iudicis.
7 Dictio aūt repetit precedētia cū suis qualitatibus.
8 Omnes.ll.volunt ratione iuris seruitutis realis posse nūtiari nouum opus:siue sit vrbana:siue rustica:siue cōtra vicinū:siue ꝯ dominum.
9 An prelatus ecclesie eqparet vsufructuario.

Usufructuarius. Ante oīa vidēdū est que sit ratio fundamentalis istius
1 text.†quare vsufructuarius nō possit nūtiare nouum opus suo proprio noie cū habeat ius:s3 tantū procuratorio noie dñi.et ad rationē Bar.adde ꝙ illā rationē sequit etiā Bal.hic.⁊ satis voluit glo.in.l.qui bona.§.i.j.titu.j.Jstā rationē Bar.impugnant Jmol.Raph.cu.⁊ do.Alex.hic.eo q2 habens ius seruitutis realis dicit habere ius magis debile.l.meuius.§.fundo.ff.de leg.ij. ⁊ tñ habēs ius seruitutis realis pōt nūtiare nouū opus:q2 nuntiat ex causa imposititia.l.de pupillo.§.sertus.⁊.§.imposititiā.j. e.S3 tu defende rationē Bar.nā intentio Bar.est:q2 vsufructuarius habet ius fragile hoc est ius quod de facili perditur ⁊ extinguit:ptz in.l.corruptionē.C.de vsufruc.in.§.finit.institu.e.ideo non pōt nuntiare:sed ius seruitutis realis non est ita fragile nec ita de facili perdit:ptz q2 vsufructus extinguitur morte vsufructuarij iuribus preallegatis:sed ius seruitutis realis ⁊ ius nuntiandi durat ⁊ transit vsqꝫ ad heredes ⁊ nō est ius ita fragile.ista est itētio bar.Jstā rationē impugnāt ambo pceptores mei Jac. put.⁊ Hiero.tor.⁊ ego plenius inducā ꝙ ipsi.inquantū enim di
2 cit Bar.†ꝙ vsufructuarius nō habet dominiū:in hoc errat imo habet dñium:eo q2 vsufructus est pars dominij.ita dicit text.in l.iij.ff.de vsufru.in.l.cum filius.§.dominus.in fi.⁊ ibi gloss.ff.de lega.ij.⁊ ita firmant glo.et Bar.in rub.C.de vsufru.Jtē vsufructus dicitur pars substantialis fundi fm Bartol.in.l.si aliꝗs.ff.de vsufr.leg.ergo cum habeat dominiū habet ius forte.et istud ius debemus metiri eo tēpore quo agit ⁊ sic quo nuntiat.l.j.in prin. ff.si pars here.pet.⁊ l3 postea vsufructus sit corruptibilis:istō postea est ex accidēti vt casum ⁊ aduersam fortunā nō debemus cōsiderare.l.inter stipulantē.§.sacrā.ff.de verb.obli.Tu defende rationē Bart.⁊ tene ꝙ vsufructus nō est pars dominij nec vsufructuarius habet dominiū.tex.est in.l.certe dicimus.in princ.⁊ ibi gl.plena.ff.de verbo.signi.⁊ text.in.l.eorum.ff.de dā.infec.de tex.in.l.in noxibus.ff.de noxalibus ⁊ in.l.qui vsumfructum.j.de verbo.obliga.et ibi Bart.examinat respondēdo ad cōtraria. et concludit ꝙ vsufructuarius non habet dominiū nec vsufructus dicitur pars dominij:nisi largo modo: et improprie sumendo dñium pro cōmoditate seu pro emolumēto.Jta etiā Bart.tenet in.l.in venditione.in princi.ff.de bo.auto.iudi.pos.et sic defendo
3 rationē Bar.ab obiectis. ¶ Adde etiā inquantū†Bar.assignat rationē quare vsufructuarius pōt nuntiare procuratorio noie: eo ꝙ cōmissa est sibi custodia ꝓpter quā cēset habere mādatū generale per tex.in.l.j.§.fin.cū seq.ff.quēad.vsuf.amit. Adde qd ille text.nō est alibi in corpore iuris ad hoc fm Bal.in.c.quoniā frequēter.§.qd si super.in vlti.col.vt lite nō cōtesta.⁊ Bal.in rubri. extra de procu.i.ix.col.Jdē tenēt Bar.⁊ Bal.in.l.eū ad quē.C. de vsufru.Ex illis leg.infert notabilr Bal.hic:qd q emūt vsumfructū cōmunātiarū vel pedagior eoipso intelligunt constituti generales procuratores cōtra omnē personā preterꝗ contra cōmunitatē:qd reputat tenendū menti.Sed aduerte inquātū Bar. facit tale cōsequētiā habet custodiā:ergo habet gñale mandatū q2.d.l.j.cū.l.seq.bñ dicūt in custodia.Bart.infert si habet custodiā ergo mandatū gñale.Jsta consequētia nō videt bona: q2 colonus habet custodiā fundi inquilin⁹ h3 custodiam domus:⁊ in non habēte gñale mandatum nec cēsent esse gñales procuratores sed intelligite Bar.sane ꝙ ita demū ex custodia insurgit generale mandatū:quādo cū custodia simul est cōstitutū aliqd ius reale vel ad rē qd habeat instar dominij vt in vsufructuario emphyteota.al's si esset simplex custodia de per se.et sic illa non infert simplex mandatū.ita in specie declarat Bal.in.l.emptor.in.j.oppo. C.de here.vel actio.ven.⁊ ante eū idē dicit Bar.in.l.in ꝓuincia.li.§.si ego.per illū tex.j.eo.quē ad hoc notat vbi dicet. Jntellige etiā cōclusionem Barto.qd vsufructuarius censeatur ꝓcurator noie:prout etiā dicit iste tex.in verbo ꝓcuratorio noie.non qd sit proprie ꝓcurator:sed largo modo rōne custodie fm bart.in.l.de die.§.quidā.ff qui satisda.cog.Sali.in.l.ij.C.de procu.Jmol.in c.j.vt lit.non cōte.⁊ late cōfirmat do.Alex.hic.⁊ ita habes defensatam ⁊ declaratā rōnē Bar.Non omitto tamē ꝙ aliā rationem assignat Jmo.⁊ Alex.hic.qd ideo vsufructuarius nō pōt nūtiare suo noie:eo q2 nō habet ius reale cū vsufructus sit seruit⁹ personalis non realis.l.j.ff.de serui.Jdeo lex noluit ꝙ haberet ius nūtiandi suo noie:sicut etiā noluit posse nūtiari.nisi pro operib⁹ que fiunt in re ipsa.i.in solo ipso.§.hoc aūt edictum.s.ea.l. Sed qui habet seruitutē realem h3 ius reale.d.l.j.ff.de seruitu.nimirum si pōt nūtiare nouum opus.l.de pupillo.§.impositītiā.j.e. Jsta rō nō placet Lud.q2 l3 vsufructuarius non habeat ius reale habet tñ ius in re tex.est in.l.cor.j.tit.j.et in.l.in noxalibus.ff. de noxa.Tu dic ꝙ ista differūt habere ius reale vel habere ius in re seu ad rē.vt declarat Joā.fab.in.§.sed iste.in.j.colum.instit. de actio.Tu aūt aduerte ꝙ ista rō Jmo.pōt simul iungi cū prima rōne Bar.⁊ habebis veritatē.⁊ ita ambas istas rōnes simul cōiungit Bar.in.l.in ꝓuinciali.§.si ego circa ꝓn.j.e.vbi dicit qd ideo superficiarius h3 ius nūtiādi:eo q2 ius habet maius et reale. secus in vsufructuario qui habet ius personale:et de facili periturum.et ita teneas iungēdo simul vtrāqꝫ rationē. ¶ Scdo no.
4 ex isto tex.fm Bar.†ꝙ si creditor habet ius ingrediēdi in fundū debitoris propria autoritate:qd istud ius extraiudiciale pōt alteri cedere sicut in isto tex.ius nuntiandi nouū opus qd extraiudicialiter exercet transfert in vsufructuariū q est ꝓcurator in rem suā ⁊ sic cessionarius.⁊ dicit Bar.ꝙ nescit text.qui melius faciat ꝙ iste:sed Ang.Jmo.⁊ Lud.roma.fatent dictū Bar.esse verum in se:sed dicunt ꝙ iste tex.non probat:q2 loqtur quando principaliter constituitur ius vsufructus propter quod in cōsequētiā videt data facultas exercēdi illud ius extraiudiciale cōpetēs domino.Bart.aūt loquit qñ illud ius extraiudiciale principaliter cedit.Multa enim in cōsequentiā cōceduntur que principaliter nō cōcederentur.vt no.Barto.in.l.j.in prin.vbi de hoc tex.ff.de aut.tu.Raph.cu.reprehēdit dictum Bar.ex alia q2 ingredi possessionē debitoris est facti ergo cedi nō pōt.§.sed cū factū.instit. de stipu.seruorū.⁊.l.si.in prin.ff.de verb.obli.s3 ista leuia sunt cōtra Bart.q2 l3 ipsum ingredi sit facti tamē ipsum factū causat a iure ⁊ obligatione.⁊ illud ius bñ pōt cedi.vt declarat Bart.in.l. si stipulatus fuerim.in.iij.opp.⁊ duabus sequen.ff.de ver.obli.

Mihi aūt

Mihi aũt dum essem scholaris videbatur ex alio:qꝺ iste tex.non
probet intẽtionẽ Bar.eo qꝛ hic istud ius extraiudiciale nũtiãdi
nouũ opus cedit ex dispositione legis:ꝙ ꝑ constitutionẽ vsusfru-
ctus facit vsufructuariũ custodem.⁊ sic gñalem procuratorez:vt
dixi in notabili precedẽti. Unde istud bene est permissum a lege
lꝫ ex tacita vel presumpta volũtate domini:vnde arguere ꝙ idẽ
possit fieri ab homine sine dispositione legis non videt̃ bona in-
ductio.prout no.Bar.in.l.si stipulatus fuerim illud aut illud.ff.
de verbo.obli.¶ Tenendo notabile Bar.potes dicere ꝙ probe
tur hoc modo.Nam dominus faciẽdo quem vsufructuariũ vide
tur eum facere procuratorẽ in rem suã.⁊ sic sibi mãdare istã facul
tatem nuntiandi extra iudiciũ.Si ergo ista facultas istius actus
extraiudicialis põt tacite cedi:vt hic:ergo simil'r veniat in expssa
cessione.arg.l.cum quid.ff.si cert.peta.Qꝫuis posses replicare qꝺ
in hoc vltimo est merũ factũ hominis.in prin.est factum legis ex
tacita volũtate hoĩs.quicquid sit:cõclusio Bart.est vera ⁊ cõiter
approbata.pro illa cõclusione facit qꝺ vult gloss.singularis.in.l.
cum fundũ.in verbo postea.ff.de vi ⁊ vi arma.⁊ ibi Bar.vbi glo.
vult:qꝺ illud ius extraiudiciale:ꝙ quis põt incõtinẽti expellere
inuasorẽ:põt alteri cedi.⁊ illã gl.reputat singularẽ Bal.in.c.fin.
in.ij.col.extra de iuramẽ.calũ.per illã glo.dicit Bal.in.c.j.§.j.de
pace iuramẽ.firmã.ꝙ si possum propria autoritate capere debi-
torem vel ingredi possessionẽ ꝙ illud ius possum alteri cedere.et
5 ita tenẽt oẽs.¶ Sed aduerte pro limitatione † ꝙ si ex forma statu
ti licitum est se vindicare ꝓpria autoritate vel occidere hostẽ seu
inimicum:talis facultas non potest alteri cedi seu demãdari.ita
procedat illa opinio Jo.relata per glos.in.d.l.cũ fundum.quam
ad hoc reputat singularẽ Bal.in.c.ad nostrã.de proba.sequitur
Bal.in.c.dilectus.in vlti.col.de appel.⁊ in.c.de cetero.de re iud.
⁊ in.c.ij.in.iij.col.de vi.⁊ hone.cleri.⁊ in.l.duobus.§.a fideiusso-
re.ff.de iureiurã.⁊ in.l.accusationis.C.qꝺ met.cau.⁊ in repe.l.j.in
xv.colum.C.vnde vi.Joã.de ana.in.c.ij.ad fi.de homi.⁊ late do.
Alex.in.l.si cũ dotẽ.§.transgrediamur.in.vij.⁊.viij.colum.post
Pau.de cast.ibi.ff.solu.matri.⁊ ista cõclusio est indifferenter ap
a probata per oẽs.Fallit in duobus.Primo in patre[a] qui põt de
mandare filijs vt occidant adulterũ filie:qꝺ habet propria auto-
ritate:tex.est not.in.l.graccus.⁊ ibi Bald.⁊ clarius Salice.C.de
adul.Bar.in.l.nõ solum.§.si mandato.in.ij.qꝺ.ff.de iniur.Scꝺo
notabiliter limita ⁊ teneas multum cordi:quod lꝫ tale ius se vin
dicandi vel propria autoritate occidendi non possit alteri delega
ri:tñ ille cui competit põt secum adhibere socios ⁊ complices ad
istum actũ:qui si simul cum eo occidant:non tenebunt̃ de occi-
so nec de auxilio prestito.ita Pau.de ca.post Jaco.but.in.l.refe
ctionis.per illũ tex.ff.cõmu.predio.refert ⁊ sequitur do.Bar.ve
ronẽ.in tracta.serui.vrba.in.c.xxiij.in vlti.col.vbi dicit se ita ob
tinuisse in ciuitate Veronẽ.⁊ fuisse iudicatum per curiam.Nã ve
rone est statutum:ꝙ si frater vel maritus vel pater reperiant ali-
quem cum sorore:vxore:vel filia male conuersantem:possunt eũ
impune occidere.Quidam sciens aliquem male versari cum so-
rore conuocauit duos socios qui illum simul occiderũt:obtinuit
ꝙ si frater ita alij socij debent in totum simul absolui.Miror ꝙ
non viderit Bal.in terminis qui idem clare decidit.in.c.fin.in.ij.
colũ.de iura.calũ.vbi pro hoc addit rationẽ:qꝛ cui conceditur ꝙ
aliquid impune faciat:videt̃ semper concessum vt possit istud fa
cere cõuocatis amicis ⁊ familiaribus suis per.l.si stipulatus fue
ro per te non fieri.ff.de verb.obli.Sed lꝫ ipse nõ dicat.Adde qꝺ
idẽ Bal.tenuit Ↄtrium in.l.vt vim.in.vj.q.ff.de iustit.⁊ iur.vbi te-
net:qꝺ socij offensi nunꝗ possint ipsi apponere manũ ad vindi-
ctam:eo qꝛ permissio est ꝑsonalis:⁊ statutum se restringit ad of-
fensum ergo nõ egregit̃ ꝑsonã:bñ verũ est ꝙ pñt eum associare ⁊
assistere maleficio nec tenebunt̃ de associatione vel de fauore:cuꝫ
sint accessorij actũ permissum.⁊ forte ꝙ ista opi.est tutior:tñ in cri
minalibus teneas semper mitiorẽ partẽ ad absoluendũ.iuxta.l.
de interpretatione.⁊.l.sanctio legũ.ff.de pe.cum simi.⁊ istis etiam
adde Pau.de cast.in.l.raptores.C.de episco.⁊ cleri.¶ Itẽ circa
istam materiã aduerte:ꝙ si ex forma statuti vel consuetudinis si
aliquis vẽdat rem:proximior de familia potest infra annũ redi-
mere:prout est tex.in.c.cõstitutus.de in integ.restit.certe tale ius
non põt alteri cedi ſm Cy.Bal.⁊ Ang.in.l.ad officium.ad fi.C.
cõmu.diui.notabiliter Pau.de cast.vbi limitat in consi.xlvj.qꝺ
incipit.Videtur dicendũ qꝺ dictus Christophorus.⁊ ibi etiam
ponit Pau.de ca.an pactũ de retrouẽdẽdo possit alteri cedi vel
non.Ultimo vt nihil omittat̃ circa dicta Bart.inquantum tenet
6 Bar.† ꝙ officiũ iudicis põt cedi:⁊ cõsequenter restitutio in inte-
grũ ꝗ cõpetit solũ ꝑ officiũ iudicis.d.l.qꝺ si minor.§.fi.illa põt ce
di.d.l.si minoris.ff.de admi.tuto.Barto.in illa.l.si minoris.dicit
ꝙ istud videt̃ dubiũ:eo qꝛ bñficium restitutionis in integrum est
bñficiũ ꝑsonale:ergo non dꝫ posse cedi.⁊ rñdet:ꝙ ex quo bñficiũ
restitutionis in integrũ trãsmittit̃ ad heredes.l.nõ solum.ff.de in
integ.resti.ergo etiã põt cedi:eo qꝛ quicquid est transmissibile est
cessibile.l.ex pluribꝰ.ff.de admini.tuto.Tu aduerte qꝺ illud fun
damentum Bart.non est verum:⁊ multi decipiuntur in hoc.Nã
negatiue bene est validũ argumentũ:nõ põt transmitti:ergo nec
cedi.ita arguit text.in.d.l.ex pluribus.ff.de admi.tuto.sed affir-
matiue non est bonum argumentum:qꝺ quicquid est transmissi-
bile sit cessibile:quod ostenditur.Nam fideicõmissum transmitti-
tur ad heredes.tex.est in.l.cogi.§.idem metianus.ff.ad treb.gl.
⁊ doct.in.l.apud iulianum.§.vtrũ.ff.ad trebel.⁊ tñ fideicõmissuꝫ
non põt cedi.text.est sing.licet sit vulgatus.in.l.mulier.§.ex asse.
ff.de iure do.⁊ ibi Bar.propter hoc dubitat et relinquit cogitã
dum.Scꝺo actiones directe:qꝛ coherent ossibus nostris nunꝗ
possunt cedi.l.quis ergo casus.ff.de pecu.l.iij.et ibi glos.magi-
stra.ff.pro socio.⁊ tñ actiones directe trãmittuntur ad heredes.
Tertio rescripta ad lites non possunt cedi nec trãseunt in cessio-
narium.c.si.et ibi Bal.in.iiij.col.ad hoc no.de rescrip.⁊ tñ trans-
mittunt̃ ad heredes:ergo affirmatiue non bene arguit Bart.qꝛ
plura transmittuntur ꝗ possint cedi.⁊ sic esset arguere de mino-
ri ad maius:quod non tenet affirmatiue:per ista infero ad aliud
quod hic tenet Bar.⁊ oẽs sequntur ꝙ obligatio naturalis põt
cedi per tex.in.l.si eius.ff.ad trebel.Certe ille text.bene dicit qꝺ
obligatio naturalis facta restitutione bene transit in fideicõmis-
sarium:sed necessario non sequitur ergo potest cedi.quia multa
ttansmittuntur.⁊ tñ nõ possunt cedi.Cogita super istis:qꝛ dicta a
sunt vt detur melior occasio ad inuestigandum.¶ Gloss.in ver
bo vsumfructũ.diuide in tres.In prima remouet vnũ Ↄtrium.In
scꝺa opponit ⁊ videt̃ quadrupliciter rñdere:sed illa quarta non
est proprie solutio.¶ In tertia remouet aliud contrarium.l.qui
viã.⁊ ponit tres solutiones.Scꝺa ibi:sed in eo qꝺ dicit̃.Tertia
ibi:in Reali.¶ Circa istam gl.in scꝺa parte inquãtum Barto.
format oppositio.Jaco.de are.et Oldra.Aduerte subtiliter in-
quãtũ Bar.põderat istũ tex.in aduersatiua velle:ꝙ vsufructua-
rius quãuis pretendat ius ratione sui vsusfructus:tñ nõ põt nun
tiare gratia iuris sui conseruandi:licet oẽs ita transeant.Ego tñ
dum essem scholaris dixi:et dico ꝙ iste non est sensus huius.§.
prout bart.⁊ oẽs eũ intelligũt:ſꝫ ego intelligo ꝙ alius sit sensus
huius litere.¶ Non enim tex.vult.vt dicit Bar.ꝙ quis possit
nuntiare gratia sui iuris proprij:qꝛ hoc nõ vult tex.ſꝫ.bene vult
qꝺ is.i.ille ⁊ sic tertius ad quem ea res pertinet vt est superficia-
rius vel emphyteota potest nũtiare gratia iuris nostri conseruã
di:deinde aduersatiue sequitur vsufructuarius autem qui versi.
aduersatur precedentibus et in facto et in iure hoc modo.Nam
vsufructuarius quia ad eum res pertinet rõne vsusfructus vide
batur qꝺ ipse posset nũtiare gratia iuris nostri conseruãdi:hoc
est ratione seruitutum nobis debitarum.⁊ respondetur quod suo
nomine non potest:sed bene procuratorio:vt loquitur in litera.⁊
istum intellectum retuli magistro meo domino Hieronymo tor
to et sibi placuit.⁊ eũ semper tenuit ⁊ retulit in scholis.Istũ cre-
do esse proprium intellectum huius litere.Unum postea visum
est mihi obstare:quia text.in.§.precedenti dixit qꝺ nuntiatio fit
ex triplici causa.Prima causa est quãdo nos nũtiamus gratia
iuris nostri conseruandi.⁊ certe illum primum modum videtur
declarare iste.§.ergo iste.§.generaliter vult:quod quilibet po-
test nuntiare gratia iuris sui.Sed ad hoc respondeo clare:quod
imo iurisconsultus in precedẽti.§.expediuit illum primũ casum
in specie:scꝫ in ver.nuntiamus autem gratia iuris nostri conser
uãdi:vbi decidit ꝙ nos nuntiamus gratia iuris nostri quando
habemus ius aliquod prohibẽdi:vnde nunc in.§.nostro ponit
aliũ casum:quãdo alius tertius ad quem res pertinet vellet nun
tiare gratia iuris nostri cõseruãdi:an possit:⁊ decidit ꝙ sic:ſꝫ ex
cipit vsufructuariũ vt sequit̃ in litera.⁊ iste est verissimus intelle-
7 ctus ad istũ tex.¶ Additio.Adde qꝺ dictũ Bar.cofirmat̃.† nã
dictio aũt repetit precedẽtia cũ suis qualitatibꝰ.ita Bal.sing.in
l.oẽs populi.col.xv.ff.de iusti.⁊ iure.ꝑ tex.in.§.itẽ lapilli.insti.ꝺ
rerũ diuisio.⁊ multũ exclamat Alex.in.l.filius a patre.circa.xij.
colum.ff.de libe.⁊ posthu.ita dicamus in proposito:ꝙ ista dictio
aũt hic posita referat dicta in precedẽti.§.cũ suis qualitatibus.
⁊ sic sicut in precedẽti.§.loquit̃ ꝙ qñ ad me ꝑtinet possum nũtia
re.Ita simil'r ꝗsiuit iurisconsultus in hoc.§.nũqd vsufru.possit
nũtiare qñ pertinet ad eũ.i.qñ fit dãnum in vsufructu ⁊ determi-
nat ꝙ nõ distingue vo hic in text.¶ In vltima parte glo.ponũ
tur tres solutiones ad cõtrariũ in ea formatum.Tres alie solu- b
tiones ponunt̃ ꝑ gl.in.d.l.q viã Bar.reprehẽdit quinꝗ ex istis
solu.⁊ tenet sextã quã gl.poni in.d.l.q viã.qꝺ ille text.loquat̃ in
reficiẽte.Sed istã solutionẽ.vj.quã tenet Bar.reprehẽdũt Imo.
Pau.de ca.Ludo.ro.⁊ ceteri Moder.ex eo presertim:qꝛ violat
tex.in.d.l.qui viam:exponere edificat.i.reficit.Tu aũt aduerte
dũ glo.Bar.⁊ oẽs dicũt:ꝙ est differentia inter primã solu.Joã.
hic positã in gl.⁊ scꝺam solu.que est Ugoli.Nã prima solutio fa
b cit differẽtiã inter seruitutem[b] vrbanã ⁊ seruitutẽ rusticã.Scꝺa
vero solutio nõ facit talẽ differẽtiam inter seruitutẽ vrbanam et

a ¶ In patre. Adde Cy. ĩ l. nec timorẽ. ĩ gl. ff. ꝙ met. cau.

b ¶ Differentiã inter seruitutẽ. Adde bar. cep. de verona. ĩ suo trac. de seruitutibꝰ.

rusticam: sed bñ facit differentiã inter prediũ vrbanũ ꝛ rusticũ. Certe vt dem materiã cogitandi: videt ꝙ scđa solutio sit eadẽ cũ prima ꝛ nihil differãt: eo ꝙ seruitus vrbana vel rustica dicuntur rõne predij rustici vel vrbani: ꝙ tales seruitutes nõ possunt esse sine pdio vrbano vel rustico. l. j. ff. cõmu. pdio. §. penul. instit. de serui. Dũ ergo in scđa solutione dicit: ꝙ in predio vrbano si agit rõne seruitutis realis: illa seruitus realis: q̃ debet pdio vrbano nõ põt esse alia ꝙ̃ vrbana. agit ergo ibi rõne seruitutis vrbane: ergo idẽ qđ in prima solutione. ꝛ ideo bar. ꝛ doc. reprehendunt vtrãq; solutionem. p. l. in iudicio. ff. fami. herecisc. Jsta dixi vt melius cõsideretis sensum gl. ꝙ si bñ considres poterit respõderi. ¶ Scđo aduerte inquantũ Bart. reprehẽdit primã solutionem gl. q̃ tñ est ab antiqs magis cõiter approbata p tex. in d. l. in iudicio. ponderãdo ꝙ loquitur de fundo ꝛ sic de rustico. ꝛ consequenter de seruitute rustica. Tu aduerte ꝙ imo ille tex. vtitur termino predij. Dicit eñ tex. si de iure predij controuersia sit potest nouũ opus nũtiari: sed terminus predium est indifferens ad seruitutem vrbanã ꝛ rusticã. l. vrbana predia. cũ simi. ff. de verb. signi. ꝛ licet postea tex. inferius faciat mentionẽ de fundo non erit incõueniens intelligere de vrbano propter precedentia. Secũdo respondetur ad illũ tex. ꝙ ibi non loquit de nuntiatione que fieret rõne seruitutis debite predio hereditario: sed ratione iuris dominij ipsius predij hereditarij simil'r tex. in. l. j. §. siue aũt. s. e. necessario non ꝓbat: ꝙ dũ dicit siue opus fiat in agris: nã illud in agris nõ significat necessario seruitutẽ rusticã: ꝙ vrbanũ edificiũ nõ facit locus: sꝫ materia dicit tex. i. d. l. vrbana pdia oĩa edificia. de vbo. signi. ꝛ sic põt defendi ista prima solutio ab ĩpugnationibus Bar. ꝛ ista prima solutio videt inter alias minus periculosa. ꝛ eã tenet Alex. hic. ꝛ Jmo. in. l. creditori. j. eo. ꝛ gl. vbicq; hic relata p Bar. ¶ Sed aduerte inquãtum glo. in. l. qui viam. dicit qđ est: ꝙ est speciale fauore agroꝝ colẽdorũ per tex. in. l. j. §. de eo opere. ff. de aqua plu. arcẽ. pondera ꝙ istam rationeꝫ etiam tenet Bar. j. in. vj. solutio. quã sequit. Jsta solutio vel ista rõ videretur prima fronte non esse generalis ad. l. qui viã. illa lex loquit in seruitute vie: dicere ꝙ illa seruitus vie deberet agro videt aliqualis restrictio: ꝙ ẽt seruitus vie deberi posset domui a predio tuo. ꝛ sic esse seruitus vie. ꝛ tñ non esset fauore agroꝝ sꝫ responde quod seruitus vie est seruitus rustica: ꝛ sic est seruitus predialis: ideo sine pdio esse nõ põt. ita dicit text. insti. de serui. in prin. in. § penult. bñ verum est: ꝙ si seruitus vie deberet a fundo tuo ad domũ meã: diceret seruitus vrbana. ita in specie declarat Bartholomeus veronẽsis in tractatu seruitutũ vrbana. in. c. xj. ad finẽ. ꝛ idẽ no. in. §. eque. insti. de actio. Sed iura attendunt id qđ cõiter accidit: ꝙ cõiter est seruitus prediális. ꝛ sic debet agro. Jta potes defendere rõnẽ gl. ꝛ Bar. ¶ Cõsidera tamẽ: ꝙ non videt fauor agroꝝ: imo potius dãnum si edificat in via ꝛ nũtiari non possit nouum opus: ꝙ isto modo potius accessus impedit ex via ad agrũ. ꝛ sic ista rõ si bñ cõsideret videt inferre contrariũ: sꝫ respõ-
8 de vt statim dicã. ¶ Quid dicẽdũ in ista difficultate. † considerabã septimo loco posse dici: ꝙ oẽs leges volunt ratiõe iuris seruitutis realis posse nũtiari nouũ opus, siue sit vrbana siue rustica siue cõtra vicinũ siue cõtra dominũ. d. l. inter seruitutes. §. fi. ꝛ. l. et si forte. §. sciẽdum. ꝛ. §. fi. ff. si serui. ven. d. l. in iudicio. ꝓm intellectũ. Bar. ꝛ. d. l. de pupillo. §. impositítiã. Solũ refragat vna lex. scꝫ. d. l. q viã. sꝫ ego intelligo illum text. plane prout litera iacet sine violentia qui habet seruitutem vie non potest nuntiare nouum opus edificanti viam: sed bene potest seruitutem vendicare. pondera illud seruitutem vendicare. Seruitus per confessoriã vendicatur vt dictum est supra: sed sic est: quod cõfessoria potest quis precise cogi ad seruitutem. tex. est in. l. vti frui. §. fin. ff. si vsusfru. peta. glo. in. l. et harum. in verbo iubeat. ff. si seruit. vendi. expresse Bar. quem omnes sequuntur. in. §. hoc edictum. j. et ij. col. s. ea. l. tũc sic: si in illa. l. qui viam ille edificat viam ꝛ non potest impediri per nuntiationem noui operis quomodo cogetur pcise ibi ad seruitutem illius vie si eam edificat. ¶ Credo quod possit esse: ꝙ qui debet seruitutem vie potest variare ꝛ concedere seruitutem vie per alium locum eque idoneum. text. est in. l. ij. §. penul. ff. de religio. ꝛ sump. fu. per quem text. ita firmat gl. not. et ordinaria in. l. si cui. ff. de serui. et ibi Bart. ꝛ Pau. de cast. expresse approbant ꝛ cõmendant istam glo. et illum tex. Ludo. ro. hic in fi. dicit esse valde singularem: ꝙ qui debet seruitutẽ vie potest edificare viam et variare per aliam viam dando viã per locum eque idoneum. ꝛ propter hoc non poterit sibi nuntiari. Sed aliter est in alijs seruitutibus realibus tam vrbanis ꝙ̃ rusticis si consideres. Est verum qđ Ang. in. d. l. si cui. dicit qđ illa l. ij. §. penul. allegata per glo. non probat: cum loquatur in casu speciali fauore religionis: sed tu dic qđ tex. ibi nõ se fundat in fauore religionis: sed quia cũ sit eque cõmodum non dicit variari cã incõmodãde seruitutis. ita posset teneri: sed aliqualiter obstat tex. in. l. per quẽ locum. ff. de serui. rusti. predio. qui videt probare

a ¶ An prelatus eccl'ie. Adde gl. fi. i. c. cũ olim. de re. pmu. gl. ij. in. c. fi. de pecu. cle. glo. i. in. c. ex literis. de ꝓba. Host. in c. reqsiti. de testa. Jnno. in. c. indecorũ. de eta. et qua. Archi. i. c. statutũ. de rescri. li. vj. car. zab. in. c. puenit. de fideiusso. Abb. in re. pe. §. ꝙ vero. i. c. extirpãde. de prebẽ. Bald. in l. cũ opꝫ. in §. nõ aũt. C. de bo. que lib. Ang. in l. diuortio. ff. solu. mat. Raph. Ful. in. l. ij. C. de epis. et cle. Sal. in. l. cũ plures. C. d sac. san. ecc. Cal. cõsi. ij. rub. de pec. cle. Joã. de ana. consil. lxxxvij. incip. circa dubiũ de quo agitur.

qđ non admittat talis variatio: sed aliud mihi obstat quare non sit idem in alijs seruitutibus rusticis: puta in seruitute itineris et actus prout in seruitute vie. ¶ Additio. solu. de qua in ver. precedenti: ꝙ eadẽ ratione qua nõ possum opus nouũ nuntiare: eo ꝙ possum cõcedere viã per aliũ locũ. eadẽ rõ est nõ debere posse agere cõfessoria ꝛ vẽdicare seruitutẽ. ꝛ tñ text. in. l. qui viã tenet totũ oppositũ ꝙ imo possum vẽdicare. ergo ꝛc. tenẽda est ergo solutio prime glo. ꝙ aliud sit in seruitute rustica aliud in vrbana q̃ videt minus periculosa ꝛ magis cõis. Extra glossas inulti. q. Bar. dũ allegat no. in. c. pñtiũ. de testi. in. vj. est corruptus Bar. debet alle-
9 gare glo. solennẽ. in. c. de offi. ordi. in. vj. vbi gl. † tangit: an pla-
a tus ecclesie[a] equipare vsufructuario. ꝛ qđ prelati ecclesiarũ equiparentur vsufructuario firmat Bal. in. l. mandatũ. in. v. col. ad fi. C. mãdati. ꝛ idẽ qđ hic plenius tenet idẽ Bal. in. d. l. sancimus. C. de sa[...] Adde qđ tenet Bar. in. l. j. §. hoc interdictũ. ij. j. vti p[...]etis. vbi tractat an prelatus ecclesie possit agere interdicto vti possidetis: pro turbatione facta in re ecclesie. ꝛ notabiliter loquitur: non habetis hic alia.

Jason verus iurisconsultus.

1 ¶ Habens vtile dñium potest nuntiare nouum opus.
2 Prouinciales nõ sunt dñi directo propter tributa que prestãt: tamen habent vtile dñium cuius ratione possunt imponere talibus predijs seruitutem.
3 Emphyteota põt imponere seruitutẽ sine consensu dñi.
1

In prouinciali.

† Habẽs vtile dñium nuntiare nouum opꝰ potest. h. d. istud principiũ: concordat. §. fin. j. ea. l. Cũ enim predia prouincialia essent tributoria romanis: certe dominium directum erat penes fiscum: vtile autem penes ipsos prouinciales. vt est glo. in. l. ꝛ in ꝓuinciali. C. de serui. ꝛ aq.
2 ꝛ ibi Bald. ꝛ Sali. no. † ꝙ prouinciales non sunt domini directo propter tributa que prestant: tamen habẽt vtile dominiũ cuius ratione possunt imponere predijs talibus seruitutẽ. vt ibi est tex.
3 ꝛ nuntiare nouum opus vt est tex. hic. ¶ † Confirmo bono simili. nam emphyteota habet vtile dominiũ. l. j. §. qui in perpetuũ. ff. si ager vectigal. ꝛ põt imponere seruitutẽ sine consensu domini: glo. est ordinaria in. l. ij. ff. de serui. Bald. in. c. j. §. quid ergo p illum text. de inuestitu. de re. alie. fac. ꝛ in. d. l. ꝛ in prouinciali. ita etiam potest nuntiare nouum opus. §. fi. j. ea. l. Barto. in. l. j. §. fi. ad fi. s. eo. ꝛ ꝙ ꝓuinciales nõ haberẽt dñium directum est de mẽte glo. hic. ꝛ glo. in. l. vnica. in verbo mancipia. C. de vsucap. trãsf. ꝛ ibi Cy. ꝛ Sali. super rub. Jta teneas quamuis solus Bal. hic teneat: quod imo prouinciales ꝙ̃uis prestant tributa: tamẽ sunt proprietarij prediorum prouincialium. vt per Odoffre. in. l. j. C. de iure emphy.

1 ¶ Si in loco cõi pluriũ fiat opus p tertiũ põt no. op. nuntiari.
2 Vbi hꝫ locũ remediũ ordinarium cessat extraordinarium.
3 Si vnus ex socijs edificat in loco communi non habet tunc locũ nuntiatio.
4 Si per sociũ fiat edificium in loco cõi qđ noceat meo ꝓprio possum prohibere per actionem cõmuni diuidũdo ꝛ per officiũ iudicis illi deseruiens.
5 Quãdo aduersarius negat me esse socium: tũc actio cõi diuidundo nõ est illa que excludit istud edictũ nũtiationis: ꝙ esset opus probare de cõione ꝛ sic magis grauaret: sꝫ est officiũ iudicis mercenarium deseruiens illi actioni cõi diuidundo qđ excludit istud remedium nuntiationis.
6 Quoties plura remedia procedũt ex eadẽ. l. ꝛ ex eodẽ edicto: tũc vnum non tollit aliud.
7 Actio cõi diuidundo põt intentari ex duplici capite.
8 Interdictũ vnde vi an sit extraordinarium remedium.
9 Qñ sunt duo remedia extraordinaria an vnũ tollat aliud.

Si in loco communi.

Jste est subtilis et difficilis. §. Si in
1 loco† cõmuni plurium fiat opus per tertiũ: potest opus nouum nuntiari: sed si fiat per vnum ex socijs siue rei cõi siue rei proprie vnius ex socijs noceatur: cessat nuntiatio: cũ competat actio communi diuidundo: ꝛ officium iudicis mercenarium actioni deseruiens. h. d. ꝓm verum intellectum. ¶ No. j. illud ad quod allega-
2 tur iste tex. † quod vbi habet locum remedium ordinarium cessat extraordinarium concordan. sunt in glo. imo fortius probat tex. quod non solum per ordinarium excludatur extraordinarium. ꝛ sic per actionem communi diuidundo que est remedium ordinarium: sed etiam per officium iudicis mercenarium quod est remedium extraordinarium: excluditur istud aliud remedium extraordinarium nuntiationis. Ratio est quia hic istud extraordinarium: ꝛ sic officiũ iudicis succedit loco ordinarij: ꝛ sic loco actionis. de quo dicetur plenius infra. Subdit Paulus de castr. pro intellectu huius textus esse aduertendum: quod actio communi diuidundo non est illa que per se solam faciat cessare istud

edictum sed est offm̃ iudicis mercenariũ deseruiens actioni com-
muni diuidũdo intentate vel intẽtande: per qđ pôt fieri ꝓhibitio
socio ne edificet ⁊ si edificaret: quicq̃d spreta prohibitione vel nũ-
tiatione fecerit: dꝫ demoliri expẽsis edificãtis. l. sabinus. circa fi.
ff. cõi diuidundo. ⁊ sic ita ꝓuidet̃ per illud officiũ iudicis merce-
narium sicut ꝑ istud edictũ. vt hic per cũ. Tu aũt dic melius: qđ
imo etiam actio cõi diuidũdo facit cessare edictum nuntiationis
qñ non negat̃ socius. vt expꝛ̃sse vult Bar. in. j. col. circa fi. vbi ple-
nius dicetur. Idẽ si negaretur sed ꝑ calũniã. iuxta gl. not. i. l. post
rem. ff. de transac. ⁊ in terminis Bal. in. l. nõ epistolis. C. de ꝓba.
3 ¶ Secũdo no. ex scđa parte tex. † ꝙ si vnus ex socijs edificat in lo
co cõi: non habet tũc locũ nũtiatio. Adde ꝙ in contrarium videt̃
tex. non cauillãdo literã in. l. in iudicio. ff. fami. hercis. Sed respõ-
deas ꝙ loquitur qñ edificabat̃ per tertiũ. ita est necesse dicere per
istum text. Scđo ⁊ melius ptꝫ ibi in text. dum dicit oẽs eos inter
quos arbiter assumptus est: opus nouum nuntiare posse: si ergo
oẽs socij nuntiant ergo ibi erat tertius q̃ edificabat. Adde quod
aliud fortiter vrget ꝯ istum tex. sm d. Pet. de beru. ⁊ Jac. pute.
hic. Nam nuntiatio potest fieri habẽti plenitudinem iuris dñij ⁊
possessionis. l. de pupillo. §. meminisse. j. eo. quãto fortius debet
posse fieri nuntiatio alteri socio qui nõ habet totale dominium:
siue dominij plenitudinem. ⁊ ad hoc nihil respondent. Tu respõ
de qđ habenti plenum ius posse nuntiari hoc prouenit ratione
dubitationis. Nam si esset certum me nũtiantem nõ habere ius:
spernitur nuntiatio. vt no. Bar. in. l. j. in prin. in. iij. col. ff. eo. ⁊ gl.
in. l. i. §. fi. in verbo pertinet. ff. eo. sed in hoc tex. sumus in casu cla
ro quod vult nuntiare tanq̃ socius quod lex ideo expresse probi
bet: quia habet alia remedia vt dicitur in text. que ratio cessat in
4 contrario. ¶ † Tertio not. quod si per socium fiat edificium in lo
co communi qđ noceat meo proprio: possum prohibere ꝑ actio-
nem cõmuni diuidundo: ⁊ per officium iudicis illi deseruiens sm
communia. Adde ꝙ si tunc ex loco cõmuni imponeret̃ aliquid in
meũ propriũ: possum mea autoritate destruere. text. est in. l. si iter
me. ff. de serui. vrba. predio. quem alleg. glo. hic. ⁊ dixi plene in. l.
j. §. nuntiatio. post Barto. ibi. ff. eo. ¶ Gloss. in verbo iudicio. di
uide in quatuor. In prima ad declarationem tex. qui loquitur al
ternatiue: ponit qñ competit actio cõmuni diuidũdo: ⁊ qñ officiũ
iudicis. ⁊ rñdet vno modo. In scđa ponit vnum dictũ. In tertia
rñdet alio modo. In quarta ab illa rñsione remouet vnum cõtra-
rium. scđa ibi. ⁊ erit potior. tertia ibi: vel cõmuni diuidũdo. q̃rta
ibi. ⁊ qđ hic dicit de domo. Circa istam glo. Bar. aliter respõdet
cuius verba solent communiter haberi defectiua. Ista doctri-
na Barto. redditur valde periculosa propter multa. In primis
Imo. ⁊ Pau. de cast. ⁊ Ludo. ro. ponderant Barto. esse sibi de di
recto contrarium. nam Bart. superius. cõcludit: ꝙ actio cõmuni
diuidundo vel officiũ iudicis mercenarium illi deseruiẽs nunq̃
habent locum vbi quis negatur socius ⁊ non est in possessione ꝑ
l. i. ff. fami. hercis. facit. l. ij. cum gl. C. commu. diui. ⁊ l. si mancipiũ.
§. j. ff. de euictio. ⁊ tamen hic fatetur ꝙ officium iudicis mercena-
rium habeat locum quando negatur socius, ⁊ non est in posses-
sione: sed certe Barto. non est contrarius: nec ponit istum secun-
dum casum qñ nõ erat in possessione. Bar. enim solum loquitur
quando negatur socius: an aũt tunc esset in possessione vel non
Bar. aliter nõ aperit vnde debuit Bar. intellexisse ꝙ erat tũc in
possessione: licet negaretur socius cũ alias non competeret actio
cõmuni diuidũdo vt iuribus preallegatis. ⁊ ita etiã tenet Alex.
hic. Secundo ⁊ subtilius cõtra doctrinã Bar. do. Pet. de beru.
⁊ do. Jac. pute. mouẽt duas difficultates ex quibus impugnant
5 doctrinam † Bar. concludit enim Barto. quod quando aduersa
rius negat me esse socium: quod tunc actio communi diuidundo
non est illa que excludat istud edictum nuntiationis: quia esset
opus probare de communione: ⁊ sic magis grauaretur: sed est
officium iudicis mercenarium deseruiens illi actioni communi
diuidundo: quod excludit istud remedium nuntiationis: qꝛ ibi
non expedit aliud probare de communione sicut nec in ipsa nũ-
tiatione: istud videtur inepte dictum secundum eos: quia omnis
effectus q̃ prouenit ex officio iudicis mercenario ascribit actioni
que est principalis ⁊ non famulo deseruienti. l. in bonefidei. ff. de
eo quod certo loco. §. preterea. insti. de actio. sed ad hoc responde
ex doctrina Barto. in. l. j. in antepenul. vel in vlti. colum. ad finẽ
de iurisd. om. iud. ex ratione diuersitatis declarate. vt hic ꝑ Bar-
to. Secũdo ⁊ fortius contra Bart. facit efficacissima ratio. istam
in alternatiua legis opꝫ vtranq̃ partem esse veram: ne alias lex
nos relinquat in ambiguo. ita dicit Bart. in. l. si is qui ducenta.
§. vtrum. ff. de reb. dub. Bal. in. l. ea lege. prope finem commen-
ti. C. de condi. ob cau. sed in hoc tex. est alternatiua legis: dum di-
cit prohibendo actione communi diuidundo vel per pretorẽ er-
go debet verificari in vtroq̃ casu: sed sm doctri. Barto. actio cõ-
muni diuidundo non excludit nuntiationem: sed solum officium
iudicis mercenarium illi deseruiens. Tu defende. Bart. ⁊ dic qđ
vtraq̃ pars alternatiue verificatur quando nõ negatur socius.
vt Bar. met clare fatetur: tunc actio communi diuidundo exclu-
dit nuntiationem: sicut officium iudicis. ⁊ primũ remedium cau
sat prohibitionem efficacem cum effectu. Secundo licet prohi-
beat ab edificando inducit effectualem prohibitionem: qꝛ post-
ea verificabitur in processu: sicut in simili dixi in nũtiatione. in. l.
j. in princi. ff. eo. ⁊ idem potest attẽtare quando negaretur socius
calũniose: ⁊ calunia esset euidens. vt dixi in tex. alleg. Bald. in. l.
non epistolis. C. de probatio. preterea respondeo quod text. non
dicit qđ vtrũq̃ remedium competit. et ita est qđ hoc competit:
sed postea officium iudicis mercenarium deseruiẽs actioni cõi
diuidundo est illud quod facit cessare istud edictum nũtiationis:
vt etiam declaratur per Barto. et Pau. de cast. Teneas tamen
precedentem solutionem que mihi plus placet. ¶ Quarto vltra
alios aduerte inquantum Bar. pluries vult: quod istud officiuꝫ
iudicis mercenarium deseruiens actioni communi diuidũdo in
tentate vel intentande habeat effectum prohibendi ne edificetur.
et si edificaretur qđ debeat destrui: sicut habet ipsa nũtiatio. Cer
te istud qđ dicit Bar. vel intentande non videtur bene dictuꝫ: qꝛ
officium iudicis mercenarium non deseruit actioni nisi postquã
est in iudicio intentata. text. est in. l. ediles. §. item sciendum. ff. de
edil. edic. nisi diceres defendendo Barto. qđ ex quo aperta erat
via actioni communi diuidundo. et sic ista actio habitu compe-
tat: certe competit officiuꝫ iudicis mercenarium. ⁊ ad hoc cõfir-
mãdum vide doctrinam Bar. in. l. j. in antepenul. colũ. ff. de iu-
risdi. om. iudi. ⁊ isto modo saluatur limitatio ad. d. l. ediles. §. itẽ
sciendum. ¶ Quinto circa istam doctri. Bar. occurit noua du-
bitatio quam non reperio tactam: inquãtum Bar. ⁊ omnes vo-
lunt: quod officium iudicis mercenarium deseruiens actioni cõ-
muni diuidundo prohibet ne interim edificetur. ⁊ si sit edificatuꝫ
debet destrui eodem officio iudicis sicut si esset edificatum con-
tempta nuntiatione. et sm Bart. non requiritur alia prohibitio
sicut nec in nuntiatione noui opiris. Nunquid iste prohibitus
per tale officiũ iudicis mercenarium prestita satisdatione possit
ita edificare: sicut in noui operis nuntiatione posset per edictum
pretoris positũ in. l. pretor. §. hoc interdictuꝫ. el. ij. ⁊. §. deinde. j.
eo. Si consideres: verba Barto. innuũt qđ sic. cũ ista prohibitio
sit eiusdẽ effectus cuius est nũtiatio: ergo virtualiter equiparant̃
q̃cq̃d statuit̃ in vno intelligit̃ statutũ et in alio. vt est gl. in. l. si q̃s
seruo persuaserit. C. de fur. ⁊ clarior glo. in. l. qđ vero contra. ff. de
legi. ⁊ ista regula ꝓcedit etiã in materia correctoria. sm Bar. in
l. marcellus. in prin. ff. ad trebel. in aut. sed cũ testator. C. ad. l. fal.
⁊ si istud est verum esset magna extẽsio ad dictum pretoris posi-
tum in. d. §. deinde. ⁊ in. d. §. hoc interdictum. ¶ In contrarium
videt̃ facere ⁊ forte est verius qꝛ ista ꝓhibitio pretoris: ne socius
edificet in re cõmuni procedit ex natura actionis cõi diuidundo:
qꝛ in re cõmuni melior est conditio socij prohibentis. l. sabinus.
in fin. ff. cõmuni diuidũ. l. in re cõmuni. §. fi. ff. de serui. vrba. ꝑdio.
ergo satisdatio non debet alterare naturã ipsius actionis ⁊ offi-
cij iudicis mercenarij illi derseruiẽtis: q̃ ratio cessat in ista mate-
ria nũtiationis noui operis. Secundo qꝛ nũtiatꝰ grauabat̃ in hoc
vt siue iuste siue iniuste nutietur nuntiatio eum ligat. l. j. in prin.
ff. eo. ⁊ in alio alleuiatur: vt ꝑstita satisdatione possit procedere
in edificando: per regulam. l. eum qui. in prin. ff. de iureiurã. que
ratio cessat in actione cõmuni diuidundo et officio mercenario
illi deseruienti. ¶ Tertio: prohibitio que fit socio edificãti nul-
latenus fit per istud edictũ. imo text. iste expresse ꝓhibet: ne istud
edictum det̃ contra socium edificantem. Sicut ergo prohibitio
edificandi contra socium non descendit ex hoc edicto: vt in hoc
text. ita etiam nõ debit ꝓcedere satisdatio ex hoc edicto. ¶ Ad-
ditio. Adde qđ videtur prima opinio verior. nã interdicto qđ vi
aut clam. vtitur socius contra alterum socium. l. deniq̃. §. si ex so
cijs. ff. quod vi aut clam Et tamen interdictum quod vi aut clam
remittitur per satisdationem. ⁊ probatur etiam ex his que dicit
hic Barto. equiparando istam actionem noui operis nuntiatio
ne. ⁊ ita nouiter potes limitare. d. §. deniq̃. vt non solum proce-
dat in nuntiatione: sed etiam quando ageretur actione cõmuni
diuidundo vel offic. iudi. mercenario. ita ipse legit. ¶ Ex istis re
manet expedita doctrina Bart. que non videtur ex toto trãsire
sine dubitatione. ¶ Ad euadeñ. difficultates que mouẽtur con-
tra Bart. non omitto quod alium intellectum ad istum tex. po
suit do. Pe. de beru. et certe multum coloratum ⁊ non contem-
nendum: qđ tex. iste qui decidit ꝙ socius socio non potest nuntia
re: intelligatur verbo vel iactu lapilli: sed bene potest nuntiare
per pretorem. ⁊ istud quod subdit text. qđ potest prohibere per
actionem communi diuidundo vel per pretorem: idest per nun-
tiationem que fit per pretorem. Ratio diuersitatis est: quia par
in parem non habet inperium. l. ille a quo. §. tempestiuum. ff. ad
trebel. l. nam ⁊ magistratus. ff. de arbi. ca. innotuit. de elect. vnde
cum vterq̃ socius habet par et equale ius: certe alter non potest

sibi per seipsum nuntiare verbo aut per iactum lapilli: sed bene per pretorem ꝛ sic per maiorem. ꝛ si diceret pone ꝙ nuntians haberet maiorem partem in re cõmuni certe non esset tunc par in parem. ¶ Respondet ipse ꝙ hic non attenditur portio quotitatiua iuris: sed solum attenditur communio pro indiuiso. ꝛ si iterum instares: ꝙ in hac materia non est par in parem: eo ꝗ in re cõmuni est melior conditio prohibētis. d. l. sabin⁹. d. l. in re communi. respondet ipse hoc esse verum: quando vellet agere cõmuni diuidundo et eum prohibere: alias non. vt habet in. d. l. in re cõmuni. Iste fuit peregrinus intellectus ad istum text. ꝛ pondera ꝙ scdm istum intellectum iste text. in verbo per pretorem. intelligitur sine violētia: idest per officium pretoris ex isto edicto: sed scdm cõem intellectum intelligitur idest ꝑ officium iudi. mercenarium quod deseruit actioni communi diuidundo. Istũ intellectum reprobat do. Hiero. tortus hic: isto fundamento: quia cum in isto tex. prohibeatur generaliter socio posse nũtiare nouum opus. ergo cui prohibetur genus prohibetur et quelibet ei⁹ species. l. si quid earum. §. inter emptum. cum simi. ff. de leg. iij. ergo etiam intelligitur prohibita nũtiatio per pretorem que est vna de tribus speciebus nuntiationis. l. de pupillo. §. meminisse. j. co. ¶ Additio. confirmatur argumentum do. Hiero. naz dictio plane ꝙ est in tex. aduersatur superioribus cum omnibus qualitatibus Bal. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iure. in. xv. colum. sed in superioribus omnis nuntiatio admittitur ergo in sequentibus nulla admittetur. ¶ Tu responde defendendo istum intellectum retorquens argumentum in contrarium: ꝗ tex. non prohibet generaliter nũtiationē: imo specialiter permittit nuntiare per pretorem dum dicit ꝙ prohibebit per pretorem. Ista solutio adhuc clarius procederet si tenerem⁹ nouã opi. Raph. cum do. Jac. de pu. i. l. j. §. in operis. s. eo. ꝛ in. l. de pupillo. §. meminisse per illũ tex. j. co. ꝙ proprie nuntiatio est que fit verbo vel iactu lapilli: sed quãdo per pretorē vocatur proprie prohibitio. Isto modo iste tex. multũ faceret pro isto nouo intellectu: ꝗ tex. bene vetat nuntiari: sed permittit prohiberi per pretorē: tñ istaz differētiam reprobaui in. d. §. in operis. Secundo ꝯ istum nouũ intellectũ opponunt do. Ja. but. ꝛ do. Hiero. tor. hic. nam in materia istius edicti non dꝫ attendi ꝙ par in parem ꝛc. ꝗ imo habenti plenitudinem dominij in loco in quo edificat põt nuntiari nouum opus. ergo multo fortius socio ꝗ non hꝫ plenitudinē sed tm̃ cõionē: ꝛ tãto fortius qñ nuntians haberet maiorē partē: sed ad hoc respõde vt dixi in tex. in secũdo notabili qõ illud ꝓcedit rõne dubij. ita posset defendi iste nou⁹ intellectus. ¶ Additio. Adde pro cõfirmatiõe istius intellectus: qõ si intelligamus tex. ꝓut cõiter intelligetur fit violentia litere exponendo ꝑ ꝑtorem. i. per officium iudicis mercenarũ: preterea text. esset superfluus: nam absqꝫ eo ꝙ exprimeret ꝑ pretorē satis clarũ erat qõ actione cõcessa cõcedit etiã officium iudicis. l. ediles. §. item. ff. de edi. edit. vñ non erat necesse illud exprimere intelligendo ꝓut cõiter intelligitur: sed ꝯ istũ intellectũ facit ꝙ rõ tex. nostri est ꝗ habet aliud remediũ. Pe. bertitius aũt aliam assignat. s. ꝗ par in parem nõ hꝫ imperiũ: nisi dicas qõ rõ Pe. sit rõ rõnis: tu adde qõ vr̃ impossibile tenere opi. Bertu. nam tex. dicit nõ datur nuntiatio ꝯ socium: assignat ratione: ꝗ succursum est sibi per actionem cõi diuidun. ꝛ pretorem. si tenemus intellectum eius dicendo ꝑ pretorem hoc est nuntiationem pretoriam: certe sequeretur qõ qñ competeret nuntiatio per pretorem: non possez tunc alio modo nuntiare. ꝛ tñ hoc est falsũ: ꝗ possum ꝛ vbo ꝛ per lapillũ. l. õ pupillo. §. meminisse. j. cod. ꝛ istud est de mente glo. fin. hic cogita ꝗ scholasticum. Nõ recedas tñ a cõi glo. ꝛ docto. ¶ Glo. in verbo ꝗ possum diuide in tres. In prima no. est tex. ꝛ alleg. concor. In secũda opponit ꝛ soluit. In tertia idem facit. secunda ibi sed opponit si officiuz iudicis. tertia ibi: sed adhuc opponit. In ea. glo. ibi: sed illa prohibitio que fit per pretorem ex hoc edicto nõ operat destructionē. Ista glo. sic ruditer intellecta male diceret: ſꝫ salua vt hic ꝑ Bar. ꝛ vltra gl. Bar. aliter rñdet ad oppositionē gl. ꝛ bene. Tu aũt responde ad contrarium gl. vltra Bar. † qõ quoties plura remedia procedũt ex eadē. l. vel ex eodem edicto. tunc vnum non tollit aliud. ꝛ ita est hic: ꝗ ex isto edicto pretoris procedit triplex nuntiandi forma. de qua in. d. §. meminisse. ꝛ ita etiã dicit Bal. hic. Tu adde ꝛ fortius ꝙ etiã si vnũ sit generale et aliud speciale: tñ qñ descendũt ex ea. l. vel ex eo. edicto: tũc vnũ nõ derogat alteri: nec generi per speciē derogat. vt tenet Bart. in. l. j. §. j. in vlti. col. s. eo. dũ allegat. l. doli clausula. j. de vb. oblig. secus qñ cõpetũt ex diuersa. l. vel ex diuerso edicto. ita ꝓcedit contrariũ glo. Sed aduerte cõtra isto. do. Jac. but. manet difficultatē: ꝗ si officium iudicis deseruiēs actioni cõi diui. ꝑ quã quis pretendit se habere ius cõe cum alio impedit ius nuntiationis noui operis vt hoc text. quãto fortius officiũ iudicis deseruiens actioni in qua quis habet totale ius pleni dominij deberet impedire nuntiationem. et tamen est falsum: ꝗ habens plenum dñium et

6 possessionē põt nuntiare nouũ opus. l. j. §. nuntiamus. s. eo. ꝛ d. l. de pupillo. §. sextus. j. eodem. ꝛ huic difficultati non respondet. ¶ Tu aũt not. rñde ꝑmittẽdo duo. Primo ꝙ ante istud edictuz de noui ope. nun. nõ poterat edificãs prohiberi edificare nec per actionē nec ꝑ officiũ iudicis mercenariũ. l. penul. ꝛ fin. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. ꝛ. l. si prius. j. eo. Istud solũ erat specialiter promissum qñ edificabat in re cõi: ꝗ tũc melior est conditio prohibentis. ita dicit tex. in. l. in re cõi. ff. de serui. vrb. predio. ꝛ. d. l. sabinus. ꝛ istud

7 etiam tenet Jo. de imo. hic in fi. ¶ Secundo ꝑmitte † ꝙ actio cõi diuidundo põt intẽtari ex duplici capite. Primo enim intentat ad ꝓhibendũ ne fiat edificiũ in re cõi: ꝗ naturale est istius actionis ꝓhibere edificari in re cõi. d. l. in re cõi. §. fi. ꝛ. d. l. sabinus. Secundo põt intentari ad diuidendũ vt res cõis inter socios diuidatur tote titu. ff. ꝛ. C. cõi diuidun. His sic premissis dico ꝙ nullum officium iudicis mercenarium deseruiens alicui actioni est potẽs ad prohibendũ edificare sine alia prohibitione vel qõ edificata spreta ꝓhibitione sine cognitione destruat: nisi istud officiũ iudicis mercenariũ qõ deseruit actioni cõi diuidũdo: eo ꝗ illa actio naturaliter tendit ad hãc: scꝫ ad ꝓhibendũ: idē est in ista nũtiatione operis noui ꝓpter contẽptã maiestatē pretoris: in alijs oibus est secus. Ista est veritas ꝛ aperit intellectũ fundamentale istoruz iurium. ¶ In ca. glo. in fi. responde aliter ꝛ melius fm Bar. hic. ꝛ vidimus in. l. j. §. j. s. co. Et aduerte inq̃stum Bar. singulariter limitãdo istũ tex. tenet: ꝙ si socius non posset habere copiã iudicis nisi cũ magna difficultate: vel iudex aditus denegaret officiũ suum: tũc posset nũtiare nouũ opus ꝛ haberet locũ istud edictuz. Est pulchra limitatio ad istum tex. ꝛ in specie solus Pau. de castro eam sequit. Sed tu caue ꝗ Bar. videt seipsum confundere. nã ꝑ istam limitationē ostendit qõ remedium nuntiationis que fit verbo vel iactu lapilli pinguius ꝓuidcat ꝛ cum minori grauamine: ꝗ põt fieri ꝓpria autoritate: nec est necesse adiri aliquē iudicem: prout qñ fit ꝓhibitio per officiũ iudicis mercenariũ deseruiens actioni cõi diuidũ. ergo semp primũ deberet facere cessare aliud: per doctrinã met Bar. hic. nisi dicas ex mẽte Pau. de ca. qõ imo non reputatur difficilius imo vrbanius adire iudicem ꝛ facere ꝑ pretorem. l. iij. C. de pigno. Item censetur vtilius vt rixe que alias possent exoriri euitentur adeundo pretorem. l. Item si res. §. j. ff. de aliena. iudi. mu. causa fac. ¶ Additio. Adde circa primã opinionem Bar. dum dicit: interdictũ vnde vi non tollit remedium extraordinariũ facti: aduerte ꝗ debet dicere remedium ordinariũ facti ꝛ si diceret extraordinariũ esset sibi cõtrarius ad ea ꝗ j. dicit in tertio principali mẽbro. ibi enĩ est iniũctum in subsidiũ causa supplẽdi ius ciuile vbi expresse appellat ordinariũ. Secũdo aduerte ꝗ Bart. ad hanc primam opposi. allegat tria iura. et duo prima loquũtur in remedio facti temerario nõ iurãdo: vltimũ bñ loquit in remedio facti a iure cõcesso. ꝛ tñ Bart. simul inculcat vnde forte melius esset distinguere vnũ ab alio. Secundo

8 circa predictam oppo. aduerte † ꝗ Bar. hic fm veram lecturam appellat interdictũ vnde vi extraordinariũ. ꝛ tñ. j. in tertio principali mẽbro ibi si vero vtrũqꝫ est nubi equaliter vtile qõ est in fi. col. ꝛ in. iij. oppo. appellat interdictũ vti possidetis remedium ordinariũ: certe est mirandũ cur potius vnum interdictũ sit ordinariũ quã aliud. ꝛ ideo puto dicat qcqd velit Bar. qõ oĩa iterdicta sunt extraordinaria. ꝛ ita dicit text. in. §. insti. de interdi. et ita ipse legit. ¶ Extra glos. Bar. suo elegãti studio examinat duos principales articulos: et plenius et diffusius Albe. de rosa. hic

9 post alios ¶ † Primus arti. est qñ sunt duo remedia extraordinaria an vnum tollat aliud. Facias ex dictis Bart. vnã regulã ꝛ duas fallentias. Regula est. vnum remedium extraordinarium non tollat aliud. l. quemadmodum. §. magistratus. vbi glo. ff. ad legem acqui. ꝛ. l. de pecorib⁹. C. e. in quibus iuribus habetur qõ vtilis actio concurrit cũ actione in factum: eo ꝗ vtrũqꝫ est remediũ subsidiariũ. Adde qõ volunt gl. ꝛ doct. in. l. cũ filiusfamilias viaticũ. ff. si cer. pe. vbi concurrunt vtilis certi cõdictio et officium iudicis: eo ꝗ ambo illa remedia sunt extraordinaria ꝛ ex equitate cõpetunt vt ibi. Amplia istã regulã fm Bar. ꝙ si talia remedia extraordinaria competũt ad diuersa: tũc non tollunt origine nec electione. tex. est in. l. ꝗ bona. §. si qs opus. j. tit. j. ¶ Fallit primo fm Bar. qñ vnum remedium esset famosum. l. j. §. ait pretor. ff. de dolo. ¶ Secundo fallit qñ remedium extraordinarium succederet loco ordinarij vt hoc tex. fm cõem opi. ¶ Ultra Bar. limita tertio qñ vnũ esset minus subsidiarium seu minus extraordinarium altero, tunc facit cessare aliud qõ esset magis subsidiarium. tex. est no. in. l. si filius. ꝛ ibi Bal. C. de inoffi. dona. vbi restitutio in integ. qõ est remedium extraordinarium facit cessare querelam inoffi. do. eo ꝗ est magis extraordinariũ. patet quia restitutio in integ. cessat qñ hꝫ locũ remedium cõe. ꝛ sic ordinarium l. ĩ cause. ij. in pn̄. s. de mino. sed querela cessat vbi habet locũ nedum ordinariũ: sed etiã aliud extraordinarium. text. est in. l. si. in verbo vltimum adiutoriũ. C. de libe. prete. in. §. tam autez. insti. de inoffic.

quare vnum remedium tollat aliud

inoffi.testa.ꝛ in.l.papinianus.§.si quis impubes.ff.de inoffic.testa. ¶ Quarto limita ſm Salice.ꝛ melius Alb.in.d.l.si filius ꝑ illum text.quando sunt duo remedia subdiaria:sic extraordinaria.Illud qđ prius est.ī esse productū facit cessare aliud qđ postea ꝓducatur in esse.tex.est ibi de hoc no.nā facta donatione immēsa per minorē statim cōpetit sibi restitutio in integ.que trāsmittitur ad heredes.l.non solum.ff.de in integ.resti.sed querela cōpetit demū post mortem minoris:ideo primū extraordinarium:quia prius in esse deductum facit aliud remedium cessare. ¶ Quinto limita ſm Pau.de ca.in.d.l.si filius.per illum text.eo quia ibi vnū remedium extraordinarium plenius prouidet alio extraordinario.Nam ibi resti.in integ.rescindit illam immensam donationē in totum:sed querela solum vsq; ad legitimam:facit qđ dicam in seq.articulo in.v.fallētia. ¶ Secūdus principalis articulus est an remedium ordinarium faciat cessare extraordinariū: de quo etiam posuit Bar.in.l.i.§.i.ꝛ ibi dixi.s.eo.Sed vt clarius habeas omnia dicta Bar.fac regulā ꝛ sex fallentias ꝛ omnia dicta Bar. habebis.Regulariter remedium ordinarium facit cessare extraordinariū tex.est hic:ꝛ in.l.in cause.ij.in prin.s.de mino.cum aliis alleg.in glos.Amplia istam regulam qn̄ extraordinarium est famosum siue cōtra eundem siue cōtra diuersos cōpetat.l.i.§.fi. cū l.seq.ff.de dolo. ¶ Limita primo qn̄ ordinarium est inuentū causa adiuuādi ius ciuile.l.i.§.dixerit aliqs.ff.de publi.ꝛ vecti.ꝛ.l.i. §.ꝑ hanc.ff.de rei vendi. Tu dic clarius qđ regula predicta ꝓcedit ꝙ ordinariū facit cessare extraordinarium qn̄ illud extraordinarium est contra ius vt resti.in integ.secus si ſm ius:vt est glos. ordi.in.d.l.i.§.per hanc.hoc.firmat Ioā.an in.c.non solum.de appel.in.vi.in nouel.do.Abb.in.c.ex parte..in.ij.col.de rescrip. ¶ Scđo limita qn̄ remedium ordinarium est facti tunc non facit cessare aliud.glo.est in.l.de pupillo.§.meminisse.j.eo.in glos.pe. ¶ Tertio limita quando remedium ordinariū est generale tūc non facit cessare remediū extraordinariū speciale qđ est fortius si sit famosum.tex est in.l.si legatarius.ff.de dolo.gloss.in.l.ij.C. eo.firmat Barto.in.l.i.§.i.s.eo. Hinc est ꝙ interdictum vnde vi qđ est generale non tollit remedium istius interdicti ꝛ sic nuntiationis noui ope.qđ est extraordinarium:imo concurrit.tex.est in l.si alius.§.ait iulia.ff.qđ vi aut clam.in.l.pretor.§.nonnulli.j.e. ¶ Quarto limita quādo extraordinariū est vtilius ꝛ pinguius prouidet:quia faciliores probationes sufficiunt.glos.est no.in.l. fi.C.si aduer.rem iudi.dixi post Bar.in.l.i.s.eo.Adde ꝙ idē tenet Bar.in.l.emilius.in prin.per illum tex.ff.de mino.facit tex. cum glo.in.c.ij.de in integ.resti.in.vi.facit quod dixi in prece.arti.in.vi.fallen. ¶ Quinto limita quando ordinarium nō competit principaliter ad idem quod extraordinariū:sed per quādam consequentiam:glo.est no.in.l.i.in prin.ff.si vsufru.peta.probatur in.l.de pupillo.§.meminisse.in fi.j.eo. ¶ Sexto ꝛ vltimo fallit quando competunt cōtra diuersas personas.l.etiā.ꝛ ibi Barto.C.si tutor vel cura.inter.ꝛ text.in.l.si minoris.et ibi Bart.ad hoc no.ff.de admini.tuto.glo.in.c.ij.in verbo restituimus.ad fin. de in integ.resti.do.Abb.in.d.c.ex parte.ij.in vlti.colum.ꝛ in cōsilio.lxxvij.in.ij.volu.quod incip.In.q.que ad presens vertitur inter Iacobum in.iij.colum.vel quando competunt ad diuersa. l.qui bona.§.si opus.j.ti.i.limitando tamen ꝛ intelligēdo:vt hic per Barto.

1 ☞ Superficiarij emphyteote ꝛ feudarij habēt ius nuntiandi.
2 Quis sit cōtractus superficiarius.
3 Superficiarius pōt nouum opus nūtiare suo proprio noie: qn̄ opus nocet superficiei.
4 Inquilinus seu cōductor in ꝑpetuū dicitur emphyteota.
5 Inquilinus seu conductor non potest nuntiare no.op.procura. nomine.
6 Absente abbate pōt monachus agere ꝛ esse in iudicio presertim quādo periculum est in mora.
7 Si in instrumento locatiōis dicatur ꝙ locator posuit cōductorem in locum sui cēsetur tunc cōstitutus generalis procurator ad negotia ꝛ iudicia.
8 Conducēs a repub.etiā ad modicū tempus statim hꝫ vtile ius.

Si ego superficiarius.

Superficiarius qui hꝫ vtile dominium pōt nuntiare nouū opus secus in inquilino.h.d. ¶ Premitte ad euidentiam ſm Bal.† ꝙ quidam sunt superficiarij: quidam emphyteote.et quidam feudatarij.ꝛ omnes isti habent ius nūtiandi prout oēs tenent:quia habent vtile dn̄ium ꝛ ſm Bal.hic superficiarius est qui emit vtile dn̄ium: ꝛ nihil annuum prestat: ſꝫ si prestat aliqđ annuū vel menstruum est emphyteota. Adde qđ eandē differentiā inter superficiariū ꝛ emphyteotā ponit idē Bald.in.l.i.in.iij.col.de iure emphy.ꝛ in.c.i.§.hoc quoq;.in.v. col.de succe.feu.tenēt Cano.in.c.potuit.de loca.Ista differentia nō est bona:quia imo superficiarius est qui soluit oī anno aliqđ.text. in.l.superficiario.ff.de rei ven.alleg.hic in glo.nisi salues bal.in-

2 telligēdo sane vt statim dicā.† Dic ergo melius ꝙ ꝯtractus superficiarius est qn̄ directus dn̄s cōcedit alicui in perpetuū ius in superficie tm̄ ita ꝙ in ipso solo nihil iuris habeat:ꝛ in recognitionē ꝓprietatis soli omni anno aliqđ minimū soluit:puta vnū denariū tex.est in.d.l.superficiario.ī ꝯtrariū est tex.in.d.l.inter quos.§. damni.j.titu.i.Item est cōtractus superficiarius qn̄ ego directo dn̄s vel dono superficiē talis fundi vel talis domus pro centū ducatis istud est ius superficiariū dato ꝙ nihil annuū soluatur in recognitionem proprietatis soli: et ita suppletur.d.l. superficiario. ſm Bar.nota.in.l.fi.ff.de superfi.ꝛ ita saluetur dictum Bal.in locis.s. alle.Natura aūt iuris superficiarij est vt destructa superficie puta cōbusta domo vel molēdino funditus destructo finitus sit iste cōtractus.s.superficiei interitu:ita ꝙ si vellet reedificare nō posset.Item declarat nota.Bal.in rubri.C.de iure emphyteo.circa prin.Sequitur et secundus nota.effectus quem statim subijciam sicut sunt qui habent edificiū ꝓpriū sic superficiem propriā in solo tamē liuellario:vt nota.declarat Bal.in aut.qui rē.in.ij.colū. C.de sacrosan.ecclesi.per tex.in.l.sed addc.§.si inquilinus aream ff.locati.Item quotidie in instrumentis dicitur cōcedo tibi solū iure emphyteotico ꝛ superficiem iure proprio:ꝛ sic qđquid superedificaueris illud scilicet ius emphyteoticū respectu soli ꝛ ius superficiarium respectu edificij:que iura nō sunt eiusdē generis et forme nec eiusdē nature:ꝛ effectus: imo multū diuerse.Ita tenet Bald.in.l.iij.ff.de serui.ꝛ in.l.si domus.§.fi.ff.de leg.i.ꝛ in.l.ij.in ij.col.per illum tex.C.de iure emphy.in aut.excipitur.C.de bonis que libe.vbi dicit se ita consuluisse:quēadmodum posset dn̄s mihi concedere aream iure feudi:ꝛ qcquid ibi superedificauero: puta castrum iure proprio ſm Bald.in.c.i.§.si que de manso.in.vi. col.de cōtrouer.inuesti.Ista sunt vera ꝙuis aliter ꝛ male tenuerit bar.in.l.i.§.qui superficiem.ff.de superficie.per text.in.l.obligationū fere.§.placet.ī fi.ff.de actio.ꝛ obli.cū Bar.tenet Pau. de ca.in.d.l.iij.ff.de seruitu.sed ad.d.§.placet.respondet Bal.in locis preallega.presertim in dicta aut.excipitur ꝙ ille text. procedit de iuris subtilitate:secus de equitate propter cōuentionem expressam.Tu responde melius ꝙ tex.in.d.§.placet.loquitur respectu directi dominij.Nam qui habet directum dominium soli habet necessario directum dominium superficiei vt ibi:ꝛ.l.fin.ff. de superficie.secus est quo ad vtile dominium qđ est ipsius superficiarij:vt hoc text.et.d.l.superficiario.et si diceretur que vtilitas erit in istis differētijs inter contractum superficiariū ꝛ contractū emphyteoticum. Respōdetur ꝙ finita emphyteosi in terminis proxime formatis pōt eleuare superficiem ꝛ sic edificiū cū illud habeat iure ꝓprio nisi dn̄o soluente estimationē:ita tenet Bald. in locis preallega.ꝛ notabiliter idem bal.in.c.i.§.si vasallus.per illum text.in titu.hic finitur lex conradi in vsibus feudorum.ꝛ in aut.qui rē.in.ij.col.C.de sacrosan.eccle.ꝛ est tex.formalis de hoc in.l.sed addes.§.si inquilinus aream.ff.locati.Isto modo ītelligis de radice fundamentū termini iuris superficiarij. ¶ † Nota 3
primo ꝙ superficiarius pōt nouum opus nuntiare suo ꝓprio nomine qn̄ opus nocet superficiei.Ratio duplex est in tex.Prima quia hꝫ vtile dn̄ium cū hꝫ vtilem in rem ꝑut est etiā tex.in.l.i.§.qđ ait.ff.de superficie.in.l.superficiario.ꝛ.l.seq.ff.de rei ven.qui aūt directū dn̄ium hꝫ superficiei necessario est dn̄s soli ꝑ regulā.l.obligationum fere.§.placet.ad fi.ff.de actio.ꝛ obli.ꝛ.l.fi.ff.de superfi Scđa rō est in tex.quia superficiarius habet ius vendicāde seruitutis nō pōt enim agere cōfessoria.d.l.i.§.qđ ait ideo etiā potest nūtiare eadē ratione vtitur tex.in.l.creditori.j.e.in.l.i.§.item iuliano ff.de remis. ¶ Scđo nota ꝙ inquilinus nō pōt nuntiare nouum opus.Ratio quia nō habet etiā vtile dominiū.l.non solet.ff.loca.et nō habet ius in re:sed nūtiatio fit gratia iuris nostri.l.i.§.nūtiamus.s.eo.Iuxta hoc querit Bar.an inquilinus possit nuntiare nouum opus procuratorio nomine dn̄i.Additio circa istū text. adde dū dicit inquilinus agere ex interdicto no.ope.nun.nō po
4 test.† Aduerte quia nō intelligit de inquilino siue ꝯductore perpetuo:quia is dicitur emphyteota:ita dixit Imol.ī.c.nulli.de rebus eccle-sie nō alienan.Ioan.fab.in.l.i.C.de iure emphyteo. Tu aduerte quia dum isti volūt ꝙ cōducens rem in perpetuū dicatur emphyteota male dicūt.Et differētiam melius ponit ꝙ alibi viderim ī ter legistas bal.in.c.litere.de dila.dicens qđ si quis ꝯduxit rem perpetuo soluēs certū qđ minimū dicitur emphyteota.si vero soluat ſm valorem rei vt puta pro qualibet pertica tantū tunc dicitur cōductor ita Bal.vbi.s.ꝛ meram veritate dicit:adde ea que dixi in.l. i.in.vij.colū.in fi.C.de iure emphyteo.vbi ista etiā posui ita ipse. Tu autē fortius opp.ad text.dum dicit mouet ꝙ quasi inquilinus ꝛc.ista argumētatio videtur falsa ex sufficiēti partiū enumeratione.aut enim inquilinus est ꝑpetuus ꝛ tūc sicut pōt emphytenta ꝛ superficiarius nūtiare ita inquilonus perpetuus probatur in.l.i.§.quod autē ait pretor.j.de superfi.ꝛ per gl.in.l.fi.ff.si ager vec.vel emphiteo.dum volunt qđ conducens ad non modicum tp̄s habeat actionē in rē ergo ꝛ nuntiationem:vt arguit hic text.

aut inquilinus cõduxit ad minimum tẽpus ꝛ tunc sicut inquili/
nus nõ habet actionẽ in rẽ nec nuntiationẽ: ita ꝛ superficiarius
tex.est in.l.j.§.quod aũt ait pretor.j.de superfi.aut inqlinus cõdu
xit ad modicũ tẽpus superficiarius ad longũ:ꝛ tunc nõ esset bo/
na argumẽtatio de cõducente ad modicũ tempus:de cõducente
ad longũ:ꝛ isto modo videt̃ qȯ nec argumẽtatio nec dictũ de in
5 quilino indistincte sit verũ.cog.¶ Ex omnib⁹ dictis Bar.† col
lige quatuor conclusiones ꝛ tres nobiles limitationes ad istum
tex.¶ Prima cõclusio est qȯ inquilinus vel colonus nõ potest
nuntiare nouũ opus etiã procuratorio nomine dñi:eo qꝛ nõ cen
setur ẽt tacite cõstitutus procurator:alias enim posset.l.j.§.fi.s.
eo.Mouet̃ Bart.solũ ex isto text.qui vr̃ probare in generalitate
idẽ tenet Bal.in.l.emptor.C.de here.vel actio.vẽ.ꝛ sequunt̃ alij
oẽs indifferẽter.Sed Bal.hic tenet audacter ꝯtrariũ qȯ imo inqui
linus põt nuntiare noĩe dñi per text.ꝺm eum ad literã.in.l.j.C.si
per vim vel alio modo.ꝛ plus nõ dicit.Adde ꝙ tenẽdo opi.bal.
ꝯ Bar.ꝛ oẽs:posset de facili responderi ad istũ tex.qꝛ tex.hñ ꝓ/
hibet inquilinũ nuntiare suo nomine:nõ autẽ procuratorio no/
mine dñi.Secũdo ꝛ melius text.iste loquit̃ simpliciter.ꝛ sic in du
bio ergo loquit̃ quãdo suo noĩe per regulã.l.ꝛ magis.ff.de solu.
Sed teneas opi.Bar.ꝛ cõem que est vera.ꝛ ad tex.in.d.l.j.C.si ꝑ
vim vel alio modo respõde ꝙ ille tex.loquit̃ cõcurrentibus duo/
bus.Primo quando dñs est absens.Scdȯ solum in causa recu/
perande possessionis:in istis bene inquilinus ꝛ simplex colonus
admittunt̃ vt ibi.ꝛ.l.fi.cũ glos.vbi docto.C.qui legiti.perso.ergo
arguẽdo a speciali põt retorqueri ille tex.ꝯ Bald.vt faciat ꝓ cõi
ꝛ sic est defensata prima cõclusio Bar.Sed aduerte qꝛ ꝯtrium vr̃
tenere Bart.sibimet cõtrarius in.l.filius.ad fi.j.titu.j.vbi dicit
qȯ inquilinus vsufructuarius petiit cautionẽ ꝓcuratorio nomi/
ne dñi.vt.l.j.§.fi.fi.s.c.Illud dictũ bar.saluãt Pau.de ca.ꝛ Lu/
ro.ibi Raph.cu.ꝛ.d.Alex.hic:vt bar.loquat̃ qñ dñs eẽt absens
ita ꝙ nõ posset dño significare ꝙ opus fieret iuxta.l.item querit̃
§.exercitu.ff.loca tunc bene põt nouũ opus ꝓcuratorio nomine
dñi:ꝛ isto modo dat̃ vna limitatio ad istũ tex.Ego aũt puto qȯ
Bar.ibi nõ bene saluet̃ per istum modũ pondera ꝙ Bart.ibi se
fundat in.l.j.§.fi.s.c.vbi vsufructuarius põt nuntiare procura/
torio noĩe dñi:nec ibi requiret̃ absentia dñi:ꝛ istud idem dicit in
inquilino per illũ tex.Credo tamẽ qȯ saluatio sit in se vera ꝙ da
ta absentia dñi ita qȯ colonus nõ possit sibi de facili denuntiare
ꝛ periculũ esset in mora ꝙ tunc possit nũtiare procuratorio noĩe
dñi absentis ꝑsertim qñ periculum esset in mora.Istud ꝓbo pri
mo per illud qȯ singulariter vult Bar.in.§.precedẽ.ꝛ ibi sequit̃
Pau.de ca.vbi tenet ꝙ qñ nõ posset haberi copia iudicis nisi cũ
magna difficultate ꝙ socius qui alias prohibet̃ nuntiare nouũ
opus posset tunc nuntiare.Scdȯ moueor qꝛ propter absentiam
permittit̃ aliquis in iudicio agere qui al's nõ posset.tex.in.l.si fi/
lius.§.j.ff.de iudici.in.l.sed si vnius.l.filio.ff.de iniur.l.cũ filiusfa
6 mi.viaticum.ff.si cer.pe.Hinc est ꝙ † absente abbate põt mona
chus agere ꝛ esse in iudicio presertim quãdo periculũ est ĩ mora
tex.est in aut.vt clerici apud ꝓpri.epi.in pñ.ꝛ ibi Ang.tenẽt.col.
vj.Cano.i.c.cũ dile.de rescri.Ad idẽ facit singulare dictũ Arch.
in.c.reatina ecclesia.lxiij.dist.vbi dicit fuisse obtentũ ꝙ quando
requirit̃ expresse ꝯsensus regis vel epi:si sint absentes extra pro/
uinciam sufficit cõsensus eius vicarij qui alias nõ sufficeret.sequi
tur Bald.in.c.cũ venera.de cõsuetu.dñs Ant.in.c.ꝙ sicut in.iij.
col.de elec.ꝛ pro illo dicto habes optimũ text.in.c.cũ nullus.in
ver.epõ aũt in remotis agẽ.de tẽpo.ordi.in.vj.ꝛ est veritas quic
quid teneat Lud.in sing.suis.ꝛ ita habes enucleatã primam cõ/
clusionẽ Bar.¶ Scdã ꝯclusio est ꝙ si in instrõ locatiõis cõtine
retur ꝙ cõductor possit facere ꝛ vti re tanꝙ sua:per ista verba cẽ
seretur cõstitutus procurator ꝛ posset tunc nuntiare nouũ opus
pro ista ꝯclusione bart.que est vera.Adde tria facere.Primo qꝛ
per talia verba aut similia censetur qȯ est fortius datum manda
tum cum libera administratione ꝺm Bar.in.l.procurator cui li/
bera.ff.de procur.per.l.creditor.§.lucius.ff.manda.Idem tenet
Bal.in.l.j.in pe.q.C.de bo.mater.in.c.cõtingit de transac.alias
de procura.in.l.si procurator ad vnam speciẽ.ꝛ alibi alij.C.de ꝓ
cura.Secundo adde tex.in.§.ad hoc prohibemus.in verbo que
possent ipsi.in aut.de colla.coll.ix.ꝛ ibi Ange.ad hic no.ꝓ eo qȯ
prime dixi.Tertio adde tex.in.l.j.i vbo vt in re sua ageret.ꝛ qȯ
7 ibi vult signanter Bar.per illum tex.ff.de solu.¶ † Tertia con/
clusio est ꝙ si in instrumẽto locationis dicatur ꝙ locator posuit
conductorem in locum suum censeretur tunc constitutus gene/
ralis procurator ad negotia ꝛ ad iudicia.ꝛ sic posset opus nouũ
nuntiare.facit vltra allega.per Barto.text.in.l.plane.in verbo
suo loco ꝛ quod ibi Bartol.ꝛ glo.ff.fami.her.tex.in.l.sed si tãtũ.
in verbo loco domini.ff.de pact.ꝛ sic teneas cum Barto.Imo.ꝛ
Rapha.cuma.reprehendunt istas duas cõclusiones Bar.eo qꝛ
ꝺm Imo.talia verba potius intelligunt̃ arbitrio boni viri.Ra/
pha.aũt mouet̃.qꝛ talia verba ꝗuis generalia tamẽ debẽt intel/

a ¶ Uniuersitati.adde tex.in.c.romanorum.xvi.distin.c.solite.de maiori.et obe.gl.in.c.dilecto.de sentẽ.excõ.lib.vi.

ligi ꝺm naturã cõtractus.l.si stipulatus.s.de vsur.l.si i vno.i ꝑnc.
cũ glo.ff.loca.Tu dic ꝙ intelligendo talia verba nihil operarentur
tur ꝛ essent superflua ꝯ regulã.l.si qñ.in princi.cũ similibus.ff.de
legi.Hinc est ꝙ nulla clausula imo nulla syllaba dꝫ esse sine effe/
ctu aliquid operandi dixit glo.in.c.solite.de maio.ꝛ obe.Bal.in
rub.C.de cõtrahen.emp.in.ix.q.¶ Quarta cõclusio est qȯ cõdu
cens a re publica etiã ad modicũ tẽp⁹ statim habet vtile ius gl.
in.l.j.in gl.ij.ff.de loco pub.fru.gl.in.l.i.§.qȯ ait.in verbo actio.
ff.de superfi.Bar.in.l.vectigalia.§.nõ solũ.j.de publice.vectig.
Ideo q emũt vel cõcedũt gabellas a cõi possunt facere oĩa q̃ face
ret cõe prout etiam tenet Bal.in.l.j.§.fi.s.eodem.

1 ☞ Ciues admittuntur ad nuntiandum quãdo edificatur ĩ pu
blico.
2 Si statutum dicat ꝙ quilibet de populo admittatur ad accusan/
dum intelligitur quilibet de ciuitate,vel comitatu ꝛ nõ alius.
3 Qñ verba generalia proferũtur sup actu iã cõcesso:talia vba ge
neraliter intelliguntur ꝛ nõ restringuntur ad habiles.
4 Quando tractatur de fauore publi.semper verba intelliguntur
generaliter.
5 Nuntiatio noui operis dicitur defensio.

1 **Si in publico.** † No.qȯ ciues admittunt̃ ad nũ
tiandũ qñ edificatur in publico
hinc infert̃ ex hoc tex.ꝙ nõ ciuis ꝛ cõsequenter forẽsis nõ potest
nũtiare nouũ opus.Istud dupliciter colligit̃ ex h̃ text.Primo
qꝛ ex quo tex.includit oẽs ciues:certe vnius inclusio debet alios
excludere.l.si maritas.C.de procu.l.cũ pretor.s.de iudi.c.nonne
de presump.Secundo qꝛ alias sufficiebat dicere oẽs posse nũtia/
a re:absq; eo ꝙ diceret ꝛ adderet ciues,qꝛ ergo vniuersitati[a] oẽs
addit dictionem ciues vult forenses non posse nuntiare nouum
opus limitat̃ nisi edificaretur in via pub.tũc quilibet esset foren/
sis põt nuntiare.l.j.§.fi.ff.de via pub.Ratio fallentie est.qꝛ tunc
cuiuslibet etiã forensis interest cũ quilibet possit ambulare ꝑ viã
publicam.l.per agrũ.C.de seruit.ꝛ aqua.ita concludunt Jaco.de
2 are.Barto.ꝛ Bal.ꝛ magis cõiter alij.† Pro ista conclusiõe ꝺm
Bar.hic facit qꝛ si statutum dicat ꝙ quilibet de populo admitta
tur ad accusandum intelligitur quilibet .s. de ciuitate ꝛ nõ alius
vt hoc tex.ita etiã Pau.de ca.hic.adde bal.qui idẽ tꝫ in.c.ex par
te.in.iij.col.de testi.vbi ad hoc ponderat primã glo.ibi quã dicit
facere ad hoc.Adde etiam qȯ volunt bal.ꝛ Paul.de cast.in.l.j.
§.huius studij.ad fi.ff.de iusti.ꝛ iure.ꝙ si sit facta iniuria sacerdo
ti qlibet de pplo illi⁹ loci.s.ciuitatis vel castri.ad hoc dicit Pau.
de ca.bene facere istã tex.Contra istam cõclusionem Bar.ꝛ doc.
videt̃ esse glos.in.l.ij.§.pe.ff.ne quid in loco publi.que videt̃ velle
ꝙ quilibet etiam nõ ciuis possit nuntiare qñ fit opus in publico:
quã glo.Ang.hic allegat cõtra Bar.ꝛ dicit de ea Bar.nõ recor
datũ.Sed Imo.ꝛ Moder.respõdent ꝙ illa gl.loquit̃ de illo qui
non erat de illa contrata in qua edificabatur in publico ꝛ tñ vult
ꝙ possit nuntiare.ꝛ ita ampliatur iste text.per hoc non sequitur
qȯ ibi esset forẽsis.Licet omnes teneãt cũ Bar.ꝛ antiquis ꝙ ille
qui est forensis nõ possit nuntiare nouum opus qñ edificat̃ in pu
blico:et ego idem teneam:tamen veritatis inuestigande gratia:
3 credo ꝙ posset teneri contrariũ.† Moueor:qꝛ qñ verba genera/
lia proferuntur super actu iam concesso:talia verba generaliter
intelliguntur sine restrictione ꝛ nõ restringunt̃ tunc ad habiles:
prout est doctrina cõiter approbata in.l.j.§.nũtiatio.s.e.sed hic
ista generalitas est super actu iam cõcesso prout vidimus tex.in
l.j.§.siue autem.ꝛ.§.seq.s.e.vbi qñ edificatur in publico põt edi
cto pretoris fieri nuntiatio:ergo sumus in actu iam concesso.et
licet bar.in.d.§.nuntiatio voluerit ꝙ ista generalitas in hoc tex.
proferatur in actu qui de nouo conceditur ꝛ ibi dixit:tñ difficile
est illud defendere.ꝛ Raph.cu.hic tenet cõtra bar.ꝙ hic genera/
litas nõ sit super actu de nouo cõcesso.sed super actu iam in pre/
teritum concesso.Secundo moueor.qꝛ in isto tex.istud statuitur
fauore publico vt dicit text.in.l.nam reipublice.Sed ego habeo
4 ꝙ † qñ tractatur de fauore publico semper verba generaliter in/
telliguntur ꝛ nõ restringũtur ad habiles.l.si qs in graui.§.vtrũ.
ver.hoc quoq;.ꝛ Bar.ff.ad silla.bar.in.d.§.nũtiatio ꝛ si tu dice/
res si ista fundamẽta sunt vera quare ergo sit restrictio ne pupil/
lus admittatur.Respõdetur:qꝛ non interest reipublice eum nun
tiare in quo est defectus intellect⁹ postꝗ alij infiniti possunt nun
tiare.ꝛ si instares ista fundamenta militarẽt si text.solũ vteretur
gñaliter:ꝛ diceret si edificaretur in publico oẽs possint nuntiare.
Illa vniuersalis oẽs tunc nõ restringeretur ad exclusionẽ forẽsiũ.
Sed text.procedit vltra oẽs ciues.ergo tex.seipsum restringit qꝛ
posset disputando dici ꝙ etiã dictio ciues nõ habeat obstare:qꝛ
lex vtit̃ termino ciues gratia frequentioris vsus:ꝛ quotiescunq;
lex aliqua vtit̃ dictione gratia frequẽtioris vsus nõ censet̃ exclu
dere:ꝛ ita limitat̃.d.l.cũ ptor.cũ aliis.s.alleg.gl.est in cle.atten/
dentes.ꝛ ibi Cano.de rescrip.ꝛ gl.in.l.j.C.de his qui ad eccle.cõ
fug.cum multis cõcor.quas allegaui in.l.ij.ff.de vulg.ꝛ pupilla.
in prin.

in prin.gl.in verbo filio.Jsta sint dicta disputatiõis gratia pro-pter que nullatenus descẽdas a cõi cõclusione quã limita.⁊ istum tex.vt procedat qñ aliqs sit in loco publico.i.de putato ad vsum publicũ secus si in loco publico fisci vel ciuitatis vt hic per bar. ⁊ alios.Secũdo not.in.l.nam reipublice.iuncta.l.seq.in prin.hic videri tex.cõtra cõmunẽ regulam de qua proxime dixi ꝙ qñ tra-ctaẽ de publica vtilitate vt dicit hic text.verba generalia restrin-guntur ad habiles ideo excludũtur pupilli ⁊ mulieres:et dixi in
5 l.j.§.nuntiatio.s̃.eo.¶ †Tertio not.ꝙ nũtiatio noui operis di-citur esse defensio:idem clarius dicit tex.in.l.de pupillo.§.qui re missionem.vbi dicetur.j.eo.

1 ☞ Ad pupillum etiam cũ autoritate tutoris non pertinet de-fensio reipublice.
2 Stante statuto ꝙ mulier nõ possit cõtrahere nec se obligare sine consensu consanguinei proximioris si proximior cõsanguineus sit pupillus nunquid cum autoritate tuto.possit supplere illum consensum.
3 Adultus etiam maior.xviij.annis ⁊ cum auto.curatoris non po test nuntiare ex causa publi.
4 Minor non habet vocem in cõsilio nec in electione nec in cõstitu tione syndici.
5 Autori.tutoris nunꝙ trahitur retro q: semper debet precedere actum.
6 Quando pupillus caret tutore ⁊ nõ habet copiã iudicis admitti tur ad nũtiãdũ saltẽ vt habeat effectũ interueniẽte postea nũtia-tione valida.
7 Per nuntiationẽ factam verbo perditur possessio.

E pupillo. Not.ꝙ pupillus non põt nun tiare gratia publici iuris tuen di etiã cũ autoritate tuto.ex hoc infero correlarie tria.
1 †Primo ꝙ ad pupillũ etiam cũ autoritate tuto.non pertinet defensio reipublice.facit.l.ad rempublicã.ff.de munc.⁊ hono.Scõo ⁊ nota.inferẽ.ꝙ autoritas tutoris non supplet defe-ctũ etatis in publicis.Ratio est vt inferius dicit Bar.q: nõ sunt in administratiõe patrimonij pupilli.ergo nõ spectãt ad tutorẽ vel curatorẽ pupilli.l.fi.ff.de cura.furio.⁊ tex.ad literã qui idem dicit in.l.seruꝰ furiosi.ff.de manumis.Tertio ex isto text.⁊ ex pre
2 dictis infert notabilr †Bal.hic stante statuto ꝙ mulier nõ possit cõtrahere nec se obligare sine cõsensu ꝓximioris si proximior cõ sanguineus sit pupillus nunqd cũ autoritate tuto.possit supple re illũ cõsensum determinat bal.per illũ text.⁊ predicta qõ nõ:eo q: autorias prestareẽ pro eo qõ nõ est in patrimonio vel admini stratiõe ꝑsone pupilli.idest.i.in prestãdo cõsensum alteri merito autoritas tuto.nihil faceret qõ reputat bene notandũ.Alij non tangunt.Adde ꝙ idẽ tenet bal.in.l.j.circa fi.C.qui admit.ꝫ alia rõne ꝙ̃ illa quã assignat hic.Querit enĩ ibi Bal.stãte statuto pre dicto nunqd sufficeret pñtia vel ꝯsensus pupilli cũ autoritate tu to.Primo videẽ ꝙ sic per.l.diem proferre.§.corã.ff.de arb.in cõ trariũ dicit Bald.facere ⁊ ita determinat:q: cõsensus vigore pre dicti statuti debet prestari ab eo qui est legitime etatis:alias esset absurdũ ꝙ qui est imbecilis intellectus ꝑstaret autoritatẽ mulie-ri ꝯtra.l.fi.C.de legi.tuto.Scõo q: redacti sunt tales a statuto re quisiti ad instar testiũ:ergo si sunt impuberes repelluntẽ.l.iij.§. lege iulia.ff.de testi.ꝫ adde ꝙ idẽ bal.alibi tꝫ ꝯtriũ in.l.in coniun-ctiõe.ad fi.C.de nup.vbi dicit ꝙ stante ꝑdicto statuto si consan-guinei ꝓximiores mulieris sint pupilli videẽ ꝙ eoꝝ ꝯsensus nõ satisfaciat statuto sine autoritate tuto.sui:q: nec als dñr pñtes.d. l.diem proferre.§.corã.ergo vult ꝙ cũ autoritate tuto.possent q: tunc dñr pñtes vt est tex.in.d.§.corã.Tene decisionẽ bal.hic per eius rõnẽ.Et vltra cũ cõsidera ꝙ rõ est illius statuti requirentis consensum consanguineoꝝ ꝓximioꝝ:q: ad eos spectat ius succes sionis:iõ ꝑsumptio est ꝙ ad eos ptineat cõsensus rõne successio-nis.ita bart.in.l.in trãsactione.in fi.C.de trãsa.per.l.iiij.ff.de leg. tuto.que rõ cessaret si tutoris autoritas vel consensus sufficeret. Scõo pondera istũ tex.in verbo executionẽ qui videẽ velle nõ ca uillando literã ꝙ in cã publica lex interdicat pupillo executionẽ nuntiationis:ergo videẽ permittere ipsam nũtiationem:q: cui vnũ ꝓhibet alterũ censeẽ permittere.l.cũ ptor.s̃.de iudi.l.mari-tus.C.de procu.⁊ exponere vt faciũt gl.⁊ do.executionẽ.i.ipsam ptãtem nuntiãdi est violẽta expositio.Cõiter teneẽ ꝙ pupillus in cã publica nõ habeat ptãtem etiã nuntiãdi nedum exequendi postea ⁊ persequẽdi ipsam nũtiationẽ.Jste cõis intellectus opti me probaẽ ꝑ fallentiã tex.ibi nisi ad ipsius priuatũ cõmodum et ex eo qõ dicit tex.nõ aliter pupilli rata est nũtiatio ⁊c.Que fallẽ-tia ad hoc vt sit bona necessario ostendit vt in cã publica nuntia re nõ põt in priuata nũtiare ⁊ exequi cũ tutoris autoritate põt Tertio põdera istũ tex.dũ dicit nõ aliter nũtiatio pupilli rata ha beẽ ⁊c.Per hoc enĩ ꝙ dicit nõ aliter apparet ꝙ ĩ isto casu est spe cialiter pro forma:q: quotiescũqꝫ lex vtitur isto termino non ali-ter valeat vel non aliter fiat talia verba ostendũt illud esse spãliter

pro forma.ita not.Bart.in.l.de his.circa me.ff.de trãsa.facit tex. in.l.cõparationes.in duobus locis.C.de fide instru.⁊ istud no.et pondera cõtra glo.hic in verbo rata que dicit nõ est rata de rigo
3 re iuris tñ de equitate valet:q: nõ est verũ.¶ †Jn glos.in verbo executionẽ.in fi.Bar.tenet cõtra istã glo.ꝙ imo adultus etiã ma ior.xviij.annis etiã cũ autoritate curatoris nõ potest nuntiare ex causa publica.⁊ cũ Bar.tenent Ang.⁊ Ludo.ro.hic.Jmo limi-tat nisi esset maior.xx.an.cũ tunc admittatur ad accusan.in deli-ctis publicis ꝑm glo.Bar.in.l.ij.ff.de accu.ergo multo fortius debet admitti ad istã nuntiationẽ gratia iuris publici.⁊ istud est satis de mente Bar.hic dum remittit se ad gl.illius.l.quã ibi te net Raph.cu.fuit noua ⁊ mirabilis opi.ꝙ imo quilibet adultꝰ ⁊ etiã mulier possit nũtiare cã iuris publici:sed non possit postea cãm ꝓsequi.moueẽ q: regula generalis est ꝙ gratia iuris publi ci quilibet ciuis põt nuntiare.l.in prouinciali.§.fi.s̃.eo.ab illa re-gula generali solũ excipitur pupillus per hũc tex.ergo in omni bus alijs ⁊ sic etiã in adultis procedit dicta regula.⁊ hoc duplici ratione.Prima q: exceptio firmat regulam ĩ omnibus casibus nõ exceptuatis.l.nam qõ liquide.§.fi.ff.de penu leg.Scõa q: cũ ista lex prohibeat de vno ⁊ sic de pupillo:ergo ꝑmittere videẽ in alijs omnibus per.l.cũ pretor.s̃.de iud.⁊.l.maritus.C.de procu. ¶ Secũdo mouetur q: nũtiatio est actus extraiudicialis:patet quia põt expediri etiã die feriato in honorẽ dei.l.j.§.item nũtia-tio.s̃.eo.⁊ per hoc responde fundamẽto Bar.ꝙ adultus nõ pos sit nuntiare:q: nõ habet legitimã personam in iudicio respõdet ipse ꝙ nuntiatio nõ est actus iudicialis.Scõo respõdet ꝙ ꝙ̃uis adultus non habeat legitimã personã in cã propria ita loquitur l.j.et.ij.C.qui legi.perso.⁊.l.minor.ff.de ꝓcu.tñ in causa publica fauore reipublice censetur habere legitimã personã etiã sine cu-ratore ⁊ istud fundamentũ sibi ascribit Alex.hic.¶ Tertio ⁊ for tius mouetur per.l.popularis.ff.de popula.actio.quam allegat Barto.hic iuncta.d.l.j.§.pueritiam.ff.de postu.attento qõ nun-tiatio causa iuris publici est actus popularis cõpetens cuilibet de populo vt dicit tex.in.d.l.in prouinciali.§.fi.nec ob.sol.Bar. quod in popularibus actionibus appropriẽtur ꝑ lit.contest.⁊ sic efficiuntur sue priuate.l.si cui in prin.ff.de verb.sig.Jsta solu. Bart.nõ est generalis.q: omnis actio popularis nõ põt appro priari idest effici propria per lit.ꝯte.patet in.l.lege cor.in prin.ff. ad fille.Scõo ⁊ subtiliter si vera esset ratio Bar.in popularibus actionibus:ꝙ per lit.cõte.efficereẽ ꝓprie sequereẽ ꝙ etiã minor xviij.an.dũmodo maior.xiiij.ad illã deberet admitti:q: lit.cõte. sibi appropriaret:⁊ paria sunt habere actionẽ in prin.vel per lit. cõte.appropriare.l.si titius.ff.de verbo.oblig.⁊ tñ istud est cõtra d.l.popularis actio.⁊ per ista iura in adulto maiore.xviij.an.do. Alex.sequiẽ hanc opi.cõtra Bar.⁊ cõem.¶ Ultra alios tu cõsi dera ꝙ pro ista opi.Raph.cõtra bar.⁊ cõem fortiter stringit.d. l.popularis iũcto.d.§.pueritiã.⁊ circa rñsionẽ Bar.ego aliter in sisto ꝙ̃ Rapha.dicit enĩ Bar.ꝙ ideo ibi illud est in popularibꝰ actionibus q: per lit.cõte.efficiunẽ proprie.Nam ego dico ꝙ nũ tiare cã iuris publici est actus popularis.patet quia cõpetit cui libet de populo in.d.l.in prouinciali.§.fi.Considero etiã quod si cut in popularibus actionibus per lit.cõte.sibi appropriat vt di cit Bar.fatendo qõ sit verum licet multum obstent predicta.Cer te dico ꝙ etiam per nuntiationem ⁊ sic per istam incboationem videẽ sibi appropriare ĩ causa populari seu publica.Jstud vult Bart.si bene inspexisti in.d.l.in prouinciali.§.fi.in pe.q.allegan do.l.pluribus.ff.de procu.que.l.alias inepte allegaretur ꝑ bart. ⁊ nõ esset bona decisio Bar.ibi.Ad hoc etiã pondero bar.in.l.j. in prin.v.q.s̃.eo.vbi allegat.l.perfectam.C.de dona.que sub mo do.Jbi vult Bartol.ꝙ per nuntiationem acquiratur ius perfe-cte nuntiatiõis.Jsto modo etiã sequẽdo Bart.vidẽtur imbi ista iura multum stringere cõtra eum.Secundo pro ista parte cõtra barto.⁊ cõmunem considero ꝙ.l.in prouinciali.§.fi.generaliter disponit qõ quilibet possit nuntiare in causa publica:⁊ illud di-sponit fauore publico vt in.d.l.nã reipublice.ergo dispositio ali quid generaliter permittẽs fauore publico debet generaliter si-ne aliqua restrictione intelligi.l.si quis in graui.§.vtrum.in ver. hoc quoqꝫ.ff.ad fille.Presertim cũ non excipiaẽ nisi pupillus in hoc tex.ergo aliter restringi non põt.Jsto modo remanet defen sata ista opi.ꝯ.bart.⁊ cõem.¶ Sed istis non obstantibus ꝙ̃uis sint pulchra ⁊ subtilia:teneo opi.barto.⁊ cõem:⁊ dico qõ ista lex que excipit pupillum etiã excipit adultum.Nam regulam habe mus qõ adultus habens curatorem equiparatur pupillo.l.si cu-ratorem habens.vbi gl.⁊ bart.C.de in integ.resti.mino.ergo ex-cipiẽdo pupillũ intelligiẽ excipere adultũ habentẽ curatorẽ qui illi equiparaẽ.Nam etiam si tex.taxatiue de pupillo tm̃ loquereẽ nõ excluderẽtur casus similes.glo.in.l.ob es.C.de ꝑdi.mino.bo-nus tex.in.l.j.in prin.ff.si mensor fal.mo.dix.⁊ ꝑ istud fundamẽ tum tollo primum fundamentũ Raph.cum duabus seqũẽtibus rationibus:nisi disputãdo subtiliter diceres:ꝙ illa equiparatio

de adulto habente curatorē ad pupillū procedat in contractibꝰ
⁊ priuatis negotijs. d. l. si curatorē habens. in alijs non procedit
vt ibi per glo. ⁊ Bart. dicā ego in his que sunt publici iuris ta-
lis equiparatio nō procedit. probabo per. d. l. popularis inducē
do: vt. s. Nō ob scōm fundamētū qd nuntiatio sit actus extraiu-
dicialis: q2 istud nō est bonum fundamentū. nam si esset actus ex
traiudicialis etiā seruus admitteretur. l. seruus. ff. de bono. poss.
⁊ tamen non admittitur vt in. §. seque. ergo apparet ꝙ nūtiatio
nō iudicaꝶ actus mere extraiudicialis: sed est ꝓuocatio ad iudi-
cium vt. j. dicit Bar. ergo iudex non admitteret adultum sine cu
ratore. Secūdo pro opi. cōi facit q2 si adultus maior. xviij. annis
habens curatorē posset nūtiare ex causa publica: sequeretur eui
dens absurdum: pone ꝙ nuntiatus propter talem nūtiationem
desisteret ab edificādo. et propter hoc preparamēta destruereꝶ.
Certe si apparuerit nūtiationē eē iniustā deberet teneri nūtians
ad interesse per. l. rei quam. ff. de dolo. vt Bar. ⁊ omnes. j. firmāt
⁊ tamen adultus sine curatore non posset ad hoc teneri: q2 adul
tus si habeat curatorem: ⁊ aliquid faciat sine eo nō obligatur ef-
ficaciter. d. l. si curatorem habens. ne ergo sequaꝶ istud absurdū
dicendum erit ꝙuis maior. xviij. annis sine curatore non possit
nuntiare sine causa publica. nisi responderes ex mēte Raph. hic
ꝙ maior ex tali dolo presumpto nō teneatur. l. verū in prin. ff. de
mino. glo. in. l. veluti. ff. de eden. late Bar. in. l. j. §. nuntiatio. s. e.
Preterea ꝙ illa preparamenta corrumpanꝶ istud est casuale. er
go minor nō debet propter hoc teneri. tex. est in. l. fi. in prin. ff. de
admi. tuto. no. in. l. cum filius. §. in hac. ff. de verb. ob. ⁊ ita respon
debitur ad. d. l. rei quam. j. allegatā per Bar. ¶ Primā tamē res
ponsionem reprobat Ludo. ro. hic in vltimis verbis: eo q2 ꝙ mi
nor nō teneaꝶ ex dolo presumpto istud procedit in effectu pro-
pter beneficiū restitutiōis in integrū qd est de iure speciali: sz ea q̄
cōceduntur de iure speciali nō debēt haberi in ꝯsideratione anteꝙ
sint impetrata tex. in. l. iiij. §. i. ff. de fideicom. liber. glos. in. l. ij. §. i.
quam ibi multum Bart. no. ff. de bo pos. sm tab. Bart. in. l. fi. C.
de sen. pas. ⁊ in. l. j. §. quidā filiū. circa prin. ff. de bo. pos. cōtra tab.
pōt predicta cōfirmari: q2 cum ista lex ponat exceptionē in pupil
lo succedit regula ꝙ lex ponēs exceptionem recipit extensionem
tex. est in. c. cū dilecta. §. nos igitur. de cōfir. vti. vel inuti. et ibi ad
hoc no. Abb. ⁊ melius in. c. ad audientiā. in. j. no. de cleri. nō resi.
bonus tex. in. c. post translationē. §. ꝙ. ⁊ ibi Bal. ad hoc no. de
renun. Ita possent defendi opi. Bar. ⁊ ista cōis. Si tū velles susti
nere opi. Raph. ad fundamentū qd feci ꝙ adultus habens cura
torem equiparetur pupillo: ⁊ sic ista lex excipiēs pupillū intelli
gatur etiam excipere adultū illi equiparatū: potes rñdere ⁊ bene
ꝙ cum nuntiatio ista sit extra administrationē patrimonij vt di-
cit Bart. hic: ⁊ oēs sequuntur: certe in his que sunt extra admini
strationē ꝙ adultus habeat curatorē nō consideratur nec in istis
que sunt extra administrationem adultus habens curatorē equi
paratur pupillo: ita Bart. in. l. j. §. fuit quesitum. in duobꝰ locis
post glos. ibi. ff. ad trebel. ⁊ ista responsio plus placet ꝙ alia supe
4 rius data. ¶ † Iuxta istā glo. concludit Bar. post Dy. ꝙ minor
non habeat vocem in cōsi. nec in electione nec in cōstitutione syn
dici: Adde bonam glo. in. c. ij. de eta. ⁊ quali. ⁊ ita indifferēter te
nent alij: ⁊ Bart. in. l. fi. §. pe. ff. ad munici. Bal. in. l. exigēdi. i. iij.
col. C. de procu. cū alijs cōcor. signatis per do. Alex. ¶ Tu au-
tem contra conclusionē Bar. ⁊ cōem potes ponderare duos tex.
Primo tex. in. c. ex eo. de elec. in vj. qui tex. in electiōe excipit pu
pillum cum discretione careat: ergo secus videꝶ in adulto. Secū
do ponderat tex. in cle. vt hi qui. iuncta cle. fi. ⁊ ibi Io. an. ponde
rat de eta. ⁊ quali. Dicit enim tex. in cle. vt hi qui ꝙ nemo habet
vocem in electionibus nisi saltem sit subdiaconus sed sic est ꝙ in
xviij. anno pōt esse subdiaconus et. xx. diaconus. ⁊ in xxv. potest
presbyteri. ergo in. xviij. anno pōt habere vocem in electionibꝰ.
Tamen posset responderi ꝙ lz text. in cle. vt hi qui. dicat ꝙ ne-
mo possit dare vocem qui nō sit saltem subdiaconus non sequiꝶ
affirmatiue. ergo quelibet qui est subdiaconus pōt dare vocē: q2
si ei repugnat etas nō poterit vt iuribus allegatis p bar. ¶ Gl.
in verbo rata ex prima parte habes limitationē ad istū text. quā
Bar. defendit sm. §. si quis ipsi pretori. j. ea. l. ⁊ cū eo tenēt Ang.
⁊ d. Lud. reprehendit defensionē bar. q2 falsum est eius ꝑsuppo
situm: † cū autoritas tutoris nunꝙ trahaꝶ retro: q2 semp debet
precedere actū. l. obligari. §. tutor. ff. de auto tuto. in. §. fin. insti. e.
no. Bar. ⁊ alij in. l. si qs mihi bona. §. iussum. ff. de acqui. her. gl.
in. c. dudum. de re. eccle. nō alie. in. vi. Rapha. cu. autē dicit quod
§. si quis ipsi pretori. nō facit pro bar. q2 ibi erat defectus ex par
te persone cui nuntiabaꝶ: q2 pretori dū est in magistratu nō pōt
fieri nūtiatio: ideo fit ibi ꝓtestatio: et finito officio postea nuntiaꝶ
sz hic est ecōtra: q2 est defectus ex parte nūtiantis. et sic ex parte
cause efficientis. d. Hiero. tor. inherēdo predictis fundamentis
fortius arguit ꝯ bart. ꝙ impossibile sit ꝙ nuntiatio postea facta
trahaꝶ retro cū extrema debeāt esse habilia. vt declarat bar. in. l.

a ¶ Excōica
to. add doc.
in. c. intelle-
ximꝰ. de iu-
di. ⁊ p Do-
mi. de sanc.
gemi. i. c. in
noīe dñi. xx
iij. di. ⁊ qua
re excōica-
to nō dene-
gaꝶ necessa-
ria defensio
dic q2 est de 5
iure natura
li vti cle. pa
storalis. d re
iudi. tū non
ōis defensio
est d iure na
turali. scōm
Alb. in. c. di
lecti. d exce.

si is qui pro emptore. ff. de vsuc. sed primū extremū est oīno ī ha-
bile q2 nō pōt reperiri nec in genere nec in specie ꝙ solus pupil-
lus vnꝙ possit nūtiare: ergo impossibile est ꝙ secūda nūtiatio fa
cta cū tutore possit trahi retro ad illud tempus. Non sic est in. §.
si quis ipsi pretori. q2 ibi in genere pōt dari casus in quo pōt nū
tiare aliene iurisditio. l. est receptū. ff. de iuris. om. iudi. not. doc. in
illo. §. si quis ipsi pretori. ⁊ lz ista opi. cōtra. bart. sit colorata tene
opi. bart. ⁊ cōem dic ꝙ equiuocat: nam hec autoritas de p se non
trhiꝶ retro imo cū scda nūtiatio sit valida illa est q̄ hz effectū vt
ex retro vigore prime: vt diciꝶ in. d. §. si qs ipsi ꝑtori. Nō ob. ꝙ ex
6 trema sint inhabilia: † q2 dr ꝙ imo qñ pupillus caret tutore: ⁊ nō
habet copiā iudicis admittiꝶ ad nuntiādū saltē vt habeat effec-
tū interueniēte postea nūtiatiōe valida sicut in simili tenēt barto.
⁊ Pau. de ca. in. l. in prouinciali. §. i. s. eo. ꝙ socius qui als ꝓhi-
betur nuntiare tñ propter defectū iudicis admittitur ad nuntiā
dum qñ iudex nō pōt haberi sine difficultate: vt dicit bar. ¶ Ul
tra bar. istā glo. pro singulari not. Lud. ro. hic: ⁊ dicit esse solum
ponderatā pro ampliatione. l. bonoꝝ. C. qui admit. vbi pupillus
carens tutore pōt cū iudice agnoscere bonoꝝ possessionē ⁊ adire
hereditatē. ⁊ glo. singulariter ampliat illam. l. ꝙ si pupillus ca-
reret tutore ⁊ iudice: ꝙ solus posset tūc adire vel agnoscere sicut
solus pōt nuntiare. d. Alex. hic. ⁊ in. d. l. bonoꝝ. reprehēdit Lud.
eo q2 ista glo. reprehenditur p bar. ⁊ doc. ⁊ hoc nō probaꝶ iure ⁊
est potius cōtra. d. l. bonoꝝ. ⁊ aliud non dicit. Ego fortius repro
bo duplici fundamento. Primo q2 agnitio bonorū possessiōis
debet de necessitate fieri corā iudice: als nō valet. l. fi. C. q admit.
⁊. l. fi. in pn. C. de cura. furi. ergo impossibile est ꝙ pupillus sine
iudice cognoscere possit bonorū possessionē: q2 nō posset etiam
si esset maior. ⁊ si tu diceres illa iura ꝓcedūt qñ pōt haberi copia
iudicis: ⁊ sumus in casu in quo requiritur iudex certe dz recurri
ad decuriones ⁊ alios q presunt regimini. text. est ⁊ ibi Bart. i. l.
vbi adsunt. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. gl. ⁊ Bar. in. l. nulli. ff. qd
cuiusꝙ vniuer. cū in mille si. Scdo in cōtrarium stringit. Nam rō
quare pupillus nō pōt agnoscere solus bono. poss. nec solus adi
re hereditatē est: q2 nō intelligit causam sue agnitionis: q2 pupil
laris etas quicquid videt ignorat. l. j. in fi. C. de fal. mone. ⁊ sic nō
intelligit an ex testamento vel ab intestato vel ex quo capite ve-
niat. l. ꝙdiu. C. qui admit. Istā rōnem assignat iurisconsultus in
l. pupillus si fari. ff. de acquir. here. ergo impossibile est qd solus
pupillus sine tutore ⁊ iudice agnoscat bono. pos. vel adeat: sz he
ne cū altero eoꝝ qui supplent eoꝝ defectum: vt. d. l. bonoꝝ. C. qui
7 admit. ⁊ ista est veritas. ¶ † In ea. glos. ibi q2 tunc perderet pos
sessionem. istam primam sol. gl. reprehēdunt doc. q2 restringeret
istū tex. dic melius ꝙ ista sol. est falsa: q2 ꝙ per nūtiationē factam
verbo perdatur possessio ideo est q2 nūtians censeꝶ meticulosus
sm glo. ⁊ doc. in. l. j. §. in operis. s. eo. sed pupillus sine tutore nō
pōt animo perdere possessionē. l. possessione. ff. de acquir. pos. ⁊. l
pupillus. ff. de acqui. re. domi.

1 ☞ Qui nō pōt esse in iudicio non pōt etiā facere actū per quē
ad iudicium prouocetur.
2 Defensio necessaria dicitur qñ petitio vel citatio dirigiꝶ ꝯ ali-
quem.
3 Excōicato ⁊ bannito nō denegaꝶ necessaria defensio.
4 Faciēs aliquē citati vr̄ approbare ⁊ legitimare personā citati vt
contra ipsius personā nil postea possit opponere.
5 Excōicatus nō potest nuntiare no. opus: cum nuntiatio dicatur
defensio voluntaria.
6 Rescriptum impetratū ab excōmunicato ⁊ processus est ipso iu
re nullus.

Seruo. Seruo pōt nūtiari: sz ipse nūtiare nō pōt. h. d.
vel sic. nūtiatio nō cadit in seruo actiue: sz passi
1 ue. h. d. ¶ † Nota qd q nō pōt esse in iudicio nō pōt ēt facere actū
per quē ad iudicium prouoceꝶ vt est nūtiatio iuxta. §. si quis ipsi
pretori. j. ea. l. ¶ Scdo no. qd seruus nō pōt nuntiare cōtra istud
2 Bar. format opp. cū nūtiatio sit defensio vt hic per eū. ¶ † Ex
dictis Bar. collige quatuor cōclusiones. Prima qd defensio ne
cessaria diciꝶ qñ petitio vel citatio dirigiꝶ ꝯtra aliquē. Ille em̄ sic
citatus diciꝶ venire ad defensionē necessariā. Adde Bal. in. l. ij.
3 in. vi. oppo. vbi limitat. C. de pac. Scda cōclusio est † ꝙ excōmuni
a cato a ex bannito ⁊ similibus non denegaꝶ necessaria defensio: ita
loquitur tex. in. c. cū inter. de excep. sed bene denegatur volūtaria
ita loquiꝶ. c. pia. in verbo agens. de except. in. vj. Adde Bartol.
in. l. libertus a patrono. per illum tex. ⁊ ibi Bald. ⁊ alios. ff. de in
ius vocā. Bar. in. l. si fideiussor. §. si necessaria. ff. q satis. cog. Ter
4 tia notabilis cōclusio est † quod faciens aliquē citari videꝶ appro
bare ⁊ legitimare ꝑsonā citati. vt cōtra ipsius ꝑsonā nihil postea
possit opponere. ⁊ ideo citatus nō habet postea aliter legitimare
ꝑsonā suā vt dicit Inno. in. d. c. cū inter. alle. p Bar. i. l. cū mulier
in. ij. col. ff. sol. ma. bal. ⁊ Ange. in. l. si suspecta. in pn. in. i. col. ff. de
inoffi. testa. bal. in. l. fi. in. ij. col. ad fi. C. de edic. di. adri. tollen. do.

Ant. de

Ant.de bu.in.c.exhibita.in antepe.col.de iudi.Adde multa no. in practica que circa hoc addit do.Bar.vero.in cautela.c.xvij.q incipit:si petens se mitti in posses.⁊c.vbi inter cetera tꝫ ꝙ stante statuto ꝙ vicini vel consanguinei possint pñtare pretiũ.j.annum super venditionibus iuxta.c.cõstitutus.de resti.in integ.pone ꝙ sit elapsum tpˢ sta tuti:⁊ emptor denũtiat cõsanguineo si vult ꝓsentare super venditione si cõpareat non poterit ei opponere qđ sint lapsa tempora:ex quo enĩ fuit citatus spãliter:⁊ pure censet legitimatus ⁊ habilitatus ad hoc.qđ teneas cordi:⁊ sic pondera ꝙ citatio nõ solũ habilitat personã citati vt vult Bar.sed facit vt cõtra eum non possit opponi exceptio lapsus tẽporis statutarij: qđ si estverũ est notatu dignũ ꝓ ampliatione doctrine Bar:hic. ¶ Limita predictas tres ɔclusiones vt ꝓcedant qñ est facta specialis citatio de aliquo.secus si fieret citatio gñalis de quocunqꝫ cõparere volente:tunc cõparens nõ diceret defensor necessarius nec tũc intelligeret habilitatꝰ.tex.est in.c.exhibita.de iudi.vbi vigore citationis gñalis nõ admittit excõicatus:⁊ ita per illũ tex. tenent doc.in.d.c.cũ inter.qđ ita limitant. Secõ limita predicta nõ procedere:si aliquis citaret sub cõditione si sua putauerit interesse:iuxta glos.in.l.ea quidẽ.in gl.fi.C.si manci.ita fue.alic.tũc non dicit defensor necessarius nec censet habilitatus.ita Ludo.ro.hic ⁊ Pau.de cast.in.d.l.libertus a patrono.⁊ do.Bartol.vero.in.d.cautela.clvij.vbi per ista dicit ꝙ sis cautus in practica ꝙ nunꝙ facias aliquẽ simplr ⁊ pure citari:sed semper cõditionaliter.si sua putauerit interesse. ¶ †Quarta cõclusio dicit ex doctrina Bar.ꝙ excõicatus nõ põ nuntiare nouum opus:cũ nuntiatio dicat defensio volũtaria:vt hoc tex.iũcta.l.precedẽti.ergo denegatur excõicato:⁊ sic erit hic alius notabilis casus in quo nũtiatio põt sperni:⁊ licitũ est edificare spreta nuntiatione:cum nullius sit effectus vt hoc tex.⁊ imputet sibi excõicatus si nõ facit se absolui.† sic ⁊ alias rescriptum impetratum ab excõmunicato et processus est ipso iure nullus.tex.dicit in.c.j.de rescrip.in.vj.dic vt ibi per gl.⁊ doc.

(margin: 5 at "ter.si sua putauerit"; 6 at "absolui")

1 ¶ Verba nuntiationis debẽt referri ad eum qui est presens cũ nuntiatur.

2 Ad hoc vt nuntiatio teneat est necesse ꝙ edificetur vel saltẽ purgetur locus vbi vult edificare.

3 Sufficit ꝙ nũtiatio fiat in opere dũmodo fiat taliter vt possit verisimiliter peruenire ad notitiam domini.

4 Nuntiatio facta seruo an preiudicet eius domino.

5 Nuntiatio est quedam prouocatio ad iudicium.

9 Nuntiatio facta fabris existentibus in opere nõ preiudicat dño donec perueniat ad eius notitiam.

7 Dñs põt agere cõtra fabros ⁊ operarios quibus est facta nũtiatio si dñm non certificauerunt.

Nuntiationem.

Nuntiatio debet fieri ĩ re ipsa ibi existentibus q̄uis dñs nõ sit presens:⁊ nũtiatio alibi facta etiã dño nõ facit locũ huic inter

1 dicto.h.d.cũ.§.seq. ¶ †No.j.ꝭm Bar.ꝙ verba nuntiationis debent referri ad eum qui est pñs cũ nuntiatur.⁊ sic habes:ꝙ lꝫ nũtiatio dicat in rem.l.operis.⁊.l.seq.j.eo.tñ debet dirigi ad personam.dic ꝙ nũtiatio debet referri ad eos qui sunt in opere:sed illud qđ nuntiatur debet impersonaliter et indefinite concipi.s.ne aliquid operis fiat.ꝭm Barto.in.§.meminisse in.j.⁊.ij.q.j.ca.l.et in.l.nõ solum.§.sed vt probari.j.eo.ad fi. ¶ Secõ no.ꝙ nuntiatio ad hoc vt valeat debet fieri ĩ opere:⁊ sic in reipsa:⁊ istõ est qđ principaliter decidit iste.§.⁊.§.sequẽs. ¶ Adde ꝙ egregie cõsuluit Bald.in prima parte cõsiliorum in consil.cxiij.quod incipit proponitur ꝙ fuit duplex nũtiatio circa fi.vbi tenet:ꝙ si est questio an possit extrahi aqua de flumine:nuntiatio debet fieri in eo loco:idest cum se parat ad extrahendum aquã de flumine:qꝛ omnes leges in ista materia loquuntur per dictionẽ in ꝙ nuntiatio fiat in loco ⁊ in opere vt hoc.§.⁊ seq.vnde si quis faciat cauũ in suo proprio solo ⁊ libero:nõ potest sibi fieri nũtiatio noui operis anteꝙ perueniatur ad flumen:qꝛ talis nuntiatio fundatur in ea parte vez ne quid in flumine publico ripaue eius.l.j.§.in flumine.j.de flumini.⁊ ita refert cõsuluisse multos doct.illius ciuitatis ꝙ nuntiatio non impediat fieri cauũ in suo solo libero.Qđ no.pro ampliatione istius tex. ¶ Secũdo adde ꝙ iste tex.⁊ istud notabile procedit nõ solum in nuntiatione que fit per partẽ:verbo:aut per iactum lapilli:sed etiã qñ nũtiatio fieret per pretorẽ: qꝛ pretor habet mittere nuntium ad opus.⁊ ibi nũtius debet inhibere pro parte pretoris.Ita per istum tex.tenet Bar.in.§.meminisse.in.j.q.j.ca.l.cõfirmo.Nam ratio quare lex introduxit ꝙ nũtiatio fiat in opere est:vt confestim ab opere discedatur:ita est tex.in.§.si quis forte.j.eo.sed ista ratio militat etiã in nuntiatione que fit per pretorẽ.ergo ibi esse debet idem ius.l.a titio.j.de vbo.obli.l.illud.ff.ad.l.aquil.Istũ tex.limitat singulariter Jo.de imo.sub dubio forte in.§.si quis forte ꝑ illum text.iuncta gl.j.nõ habere locũ in prohibitiõe edificañ.que fit per pretorẽ:nõ ex hoc edicto sed officio iudicis mercenario deseruienti actioni cõi diuidundo.de quo tex.in.l.in prouinciali.§.j.ꝭm cõem intellectũ s.eo.qꝛ illa poterit fieri per pretorem parti extra locũ ⁊ sic extra opꝰ edificij:qñ in illa non reperitur datum pro forma ꝙ fiat in opere:sicut in ista que fit ex hoc edicto. ¶ Istam limitationẽ refert ⁊ simpliciter sequitur do.Alexã.in.d.l.in prouinciali.§.j.in vlti.col.Lud.ro.hic in fi.male recitat istã limitationẽ Imole ⁊ eã reprehendit:dicit enim Imo.limitare istũ tex.vt procedat in nũtiatione solũ que fit verbo:aut per iactum lapilli:qꝛ illa bene debet fieri in opere:secus si fieret nũtiatio per pretorez:iuxta.§.meminisse.j.ea.l.illa nõ debet fieri in opere.Sed Ioã.hoc non dicit: imo dicit ɔrarium vt.s.illam retuli.Allij nihil tãgunt.Ego aũt dubito de limitatione Imo.eo.modo quo loquit:qꝛ ꝓhibitio edificandi que fit officio iudicis mercenario deseruiẽti actioni cõmuni diuidũdo de quo loquit.d.l.in ꝓuinciali.§.j.dꝫ eque bene ꝓuidere socio:sicut al's nũtiatio ex hoc edicto:al's nisi eque bene ꝓuideret:nõ faceret cessare istud interdictũ si illud plenius ꝓuideret.Ita firmant Bar.⁊ oẽs in.d.l.in ꝓuinciali.§.j.ergo vt ita sit illa prohibitio dꝫ facere vt statim ab opere discedatur sicut facit ⁊ ista vt in.§.seq.Ergo eadẽ rõ militat ĩ illa ꝓut ⁊ ĩ ista. ¶ Secõ qꝛ Imo.se fundat ꝑ tex.in.§.seq.iuncta glo.j.⁊ certe illa gl.relata ad illum tex.potius probat oppositũ:qꝛ vult ꝙ ꝑ iudicẽ nõ possit fieri prohibitio in foro causarum:sed debet fieri in ipso opere.

2 ¶ †Tertio no.ex tex.ibi siue quis edificet siue inchoet iũcta gl. ꝙ ad hoc vt nũtiatio teneat:est necesse ꝙ edificet vel saltem purgetur locus vbi vult edificare:imo fortius tꝫ Imo.esse necesse ꝙ aliquid operis fiat:alias nõ posset nuntiari:qꝛ nõ nũtiaretur vbi fit opus si nihil edificat:prout requirit iste tex.⁊ in.§.seq.vbi etiã Imo.idem no.ibi vt confestim ab opere discedatur.Istud reprehendit Ludo.ro.qꝛ si aliquid non edificat ĩ solo:tñ est de primo faciendũ põt nuntiari:ꝑ tex.notabilẽ in.l.j.§.edificare.ff.de mor.infe.vbi qui facit deuehi materiã necessariã ad edificiũ:dr edificare.Adde bonũ tex.in.l.pretor.§.siue aũt vacuus.j.e.Accedat: nuntiatio põt fieri etiã tpe feriato in honorem dei vt habet in.l.j.§.item nũtiatio.s.eod.⁊ tamẽ illo tpe nihil edificat.l.oẽs.C.de

3 ferijs.⁊ est fundamentũ do.Alex. ¶ †Quarto no.ꝙ sufficit nũtiationẽ fieri in ope:dũmõ taliter fiat vt possit verisimiliter peruenire ad notitiã dñi:⁊ pondera ꝙ tex.in fi.dicit taliter ꝙ possit dño renuntiari:⁊ sic inspicitur solũ potentia.⁊ nõ curatur postea

4 ipse actus q̄uis postea nuntietur. ¶ †Quinto no.ꝙ nũtiatio facta seruo preiudicat eius dño:sed ɔtra.d.l.mora.§.j.ff.de vsuris. vbi denuntiatio facta seruo debitoris non cõstituit debitorem in mora.Respondet ꝙ mora non ex re:sed ex persona cõmittitur vt ibi dicit tex.in prin.vnde qñ denuntiatio est facienda rei:tunc sufficit fieri seruo:sicut ⁊ magistris ⁊ operarijs.tex.est hic.Si autem facienda est in personam tunc secus:ita loquitur contrarium.

5 ¶ Sexto no.in verbo vel puero ꝭm do.Alex.† ꝙ cum ista nuntiatio sit quedam prouocatio ad iudiciũ vt in.§.si quis ipsi ꝓtori.vbi no.j.ea.l.hinc probatur ⁊ expressius.i.l.seruus.j.eo.ꝙ pupillus solus etiã sine tutore põt citari.Tu dic ꝙ ista inductio.d.Alex.de isto tex.⁊ de.l.operis.nõ est bona:qꝛ in.d.l.operis:nuntiatio fit etiã infanti ⁊ furioso ergo ꝭm hanc inductionẽ etiam infans ⁊ furiosus possent citari sine tutore vel curatore:qđ est contra tex.expressuꝫ in.l.j.§.sufficit.⁊ ibi bar.ff.de admini.tuto.⁊ tex.in.l.ij.⁊ ibi Bar.ff.de condi.furti.De veritate tamen istius notabilis ponit Barto.in.d.§.sufficit ⁊ latius Moder.in.d.l.si ex legati causa.ff.de verborum obligatio. ¶ Glo.in verbo nuntiationem.quam diuide in duas prout in effectu ponit duas.qđ.ij.ibi.idem dicas. ¶ In eadem gloss.ibi vt.s.quis ordo in bonorum pos.ser.l.fi.Pro clara intelligẽtia reassumo in dubium.Nũquid nuntiatio noui operis facta in opere nemine presente vel ibi existente valeat necne:est passus disputabilis ad vtranqꝫ partem. glo.hic tenet qđ valet:sed non preiudicat domino nisi deuenerit ad eius notitiã:⁊ nõ ante.cũ gl.tenet Bar.⁊ Lud.ro.hic:⁊ Bar.in.§.si quis ipsi pretori.in fi.reprobata gl.ibi.j.e.l.Spe.in ti.De nuntia.no.ope.ad fi.Jo.de Imo.in.l.operis.j.eo.vbi attestat ꝙ ista est cõis opiñ.pro ista parte gloss.allegat quinqꝫ text.sed inter alios optime facit tex.in.d.l.operis.vbi põt fieri nuntiatio furioso ⁊ infanti:⁊ tamẽ furiosus est loco absentis.l.ij.§.furiosus.ff.de iur.codi.⁊ sic est ac si nemo esset. ¶ Ego pro ista parte arguo.qꝛ si in nũtiatione noui operis esset necessaria presentia personarum in opere:certe vbicũꝙ requirit presentia personarũ habetur discretio personaꝝ.l.dic proferre.§.corã.ff.de arbi.⁊.l.coram.ff.de verb.sig.sꝫ in hoc tex.⁊ in.l.operis.j.eo.habetur discretio psonarum.ergo apparet ꝙ de necessitate nõ requirit in opere presentia personarũ. Cõtraria opi.⁊ sic negatiua videt esse magis de mẽte legum:ꝙ nõ valeat nũtiatio in opere:nisi ibi sit aliquis qui verisimiliter posset renuntiare dño.Nam iste tex.vult ꝙ nuntiatio fiat fabris vel opificibus vel seruo aut mulieri:eo qꝛ isti verisimiliter significabũt dño:istud etiã probat iste tex.qui bis dicit nũtiatio

nem fieri debere his qui in re pñti fuerint: et clarius in fi. dũ dicit sic vt dño possit renũtiari. Idem dr in. §. seq. in decisione: et in ratione decidendi: ibi vt confestim ab opere discedatur: et ita tenent Ang. Imo. Raph. cu. et d. Alex. hic. et late Hosti. in summa huius titu. in. §. cui fit. in. i. et. ij. col. Ex ista opi. resultant in practica duo effectus. primus est: q si nũtians duceret secum duos testes qui verisimiliter nõ essent denũtiaturi dño: q nõ teneret talis nũtiatio: et ita in specie tenẽt Ang. et Imo. hic. ¶ Scdo sequit q si nuntiatio esset facta sine vllis testibus et nemine existente in opere: et dñs operis fateret nuntiationẽ fuisse factã: sed diceret eam non tenere: qr fuit facta corã psonis que verisimiliter non renunciarent dño: isto casu nũtiatio non valeret. Sed sm primũ casum et opi. Bar. valeret et ligaret nuntiatũ. Ego p ista scda opi. põdero. istum tex. in fi. dum dicit: sic vt dño possit renuntiari. nã quotiescunqz lex aliquid statuit sub modo: ille modus facit vt illud dicatur esse de forma. l. cũ eorum. et ibi Bal. ad hoc not. C. de sen. Bald. in. l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. in. ij. col. ff. de iureiuran. si ergo istud est de forma: eius omissio vitiat ipso iure nuntiationem. l. cũ hi. §. si pretor. ff. de trãsa. Et si tu diceres istud fundamentum tollit per. l. operis. j. eo. vbi nuntiatio põt fieri infanti et furioso et tz vt ibi est tex. et tñ illi non pñt renuntiare dño. Dico q illa. l. sola obstat huic opinioni: sed declarat per. l. seq. ibi dummodo cũ infante vel furioso sint alie persone que intelligãt et possint referri: puta fabri. et ita ibi intelligit glo. et ita dicũt Rapha. cu. et Alex. hic: et bene: suadetur: qr. l. seq. venit continuatiue reddendo rõnem. et dicit: cuilibet enim intelligẽti veluti fabro nũtiatum furiosum vel infantem tenet. ¶ † In ea. gloss. ad fi. habes q

6 nũtiatio facta fabris existẽtibus in opere nõ preiudicat dño donec peruenerit ad eius notitiam: et sic qd idem fit in ista. qd. qd in precedẽti. ¶ Alij oẽs et Bar. tenent ꝯ glo. et idẽ Bar. in. l. j. §. nũtiatio. in pe. col. s. eo. vbi de hoc tetigi. et Spe. in isto titu. in fi. facit bene tex. in. l. pe. et fi. j. e. et in. l. q̃ꝗ. §. penul. ff. de aqua plu. ar. et in. l. cõpetit. §. fi. et in. l. si alius. in prin. C. quod vi aut clam. Tu aduerte vltra ea que dixi in. d. §. nuntiatio. licet oẽs ita cõiter teneant: tamen in. q. precedẽti glo. et Bar. fatentur: q nuntiatio facta nemine existẽte in opere nõ noceat dño: etiã quo ad patientiã demolitionis. nisi a tpe postq̃ sciuit et nõ prius: per. l. item veniũt §. petitam. ff. de peti. here. et aliud non allegant. Certe ille tex. loquitur qñ denuntiatio est facta procuratori qui verilr denuntiauit dño: sicut hic dicitur in fabris: et tñ ibi possessor nõ tenet i aliquo: nisi postq̃ procurator sibi renuntiauerit. ergo idem dz esse in ista. q. propt in precedẽti per illũ text. ¶ Tenẽdo tamen cõem conclusionem a qua nõ discedo: eã limita nõ procedere qñ operarij quibus fuit nũtiatũ in opere essent ita pauperes q dñs habẽdo regressum ꝯ cos nihil vel parũ posset cõsequi: tunc non teneretur etiã ad solã patiẽtiã destructiõis operis. ita tenẽt Pau. de ca. et Alex. hic: et facit qd vult Bart. in sequẽti. q. et si diceretur ad. §. petitam supra ponderatum ꝯ Doc. et glo. q ibi ideo est: qr denuntiatio dz fieri persone: patet qr ibi agitur de constituendo dñm in mala fide: minirũ si nõ sufficit denuntiatum esse procuratori: patet etiã: qr tex. ibi in fi. dicit: qd si pcurator potuit certiorare dñm et non fecit: q dñs non tenetur et sic ibi inspicitur actus: sz in tex. nostro in fi. consideratur solum patientia prout in tex. dixi in tertio notabili: qr dico q sm istas inductiones ille tex. male allegaretur per gl. et doc. in pcedenti. q. et tñ ibi solus ille tex. allegatur: sicut ergo per illũ tex. solum decidit per glo. et doc. precedẽs q. ita et ista: vel ille tex. nihil faciet ad vtrãq3 questionẽ. ¶ Extra

7 glo. cõcludit Bar. in. q. † q dñs p suo interesse possit agere ꝯ fabros et oparios. ex ista decisione inferunt Imo. et Ludo. ro. hic limitationẽ ad glo. que reputat sing. l. in rẽ. §. tignũ. ff. de rei vẽdi. que vult: q fabri vel operarij excusant operando in re alterius ex mandato cõducentis: et illa gl. est signata sm Bar. et alios ibi p eo qd continue accidit: quando aliquis accusat laboratores de possessione turbata: nã ipsi excusant ne ad aliquid teneantur: ex quo erant ab alio cõducti: et dicit Albe. de rosa. in. l. si quis id qd in vlti. col. ff. de iurif. om. iudi. se ita pluries obtinuisse in practica per illã gl. Nam illa gl. dz limitari qñ illis oparijs nulla est facta protestatio vel denũtiatio: alias ipsi tenebunt. idẽ tenet Ang. in §. quibus. in. iij. col. in aut. vt om. obe. iudi. puin. coll. v. et Ang. i d. §. tignũ. vbi et dicit se habuisse de facto. et istã limitationẽ seqt Alexan. in cõs. xxxvi. incip. visis his que per dños aduocatos i ij. col. q̃uis idez Alex. hic latius videatur aliter tenuisse. ¶ Tu aduerte q lz illa glo. in. §. tignũ. sit approbata per oẽs et in pratica teneat. Tamen in ꝯrium allego tex. qui multũ stringit in. l. ij. §. fi. in verbo et ministerio functi. ff. de ter. mo. et illũ tex. ponderauit cõtra. d. glo. Albe. de rosa. in. l. si qs id qd. et dicit quod multũ stringit cõtra illam glo. et nõ rñdet. Tu rñde quod ibi conducebantur ad faciendum opus illicitũ quo casu merito ibi puniuntur et si essent tunc ignorãtes haberẽt regressum contra dñm qui eos ꝯduxit. Ita no. Bal. in. l. qui sepulchro. per illũ tex. cũ glo. in vbo edificando. C. de sepul. viola. Ultimo ad limitationẽ Imo. superius relatam qd nuntiatio nõ debeat fieri in opere qñ sit officio iudicis mercenario deseruienti actioni cõi diuidundo. Nam cõtra illa limitationẽ vltra ea que superius dixi: addo facere qr si esset vera sequeretur idem absurdum quod dicit tex. in. §. si qs forte. in fi. j. eo. vt statim dicam.

a ¶ Uerbo, adde. l. ij. in §. ꝯfestĩ. ff. ad tertul. et i. l. si is. ff. de euicti. l. hr̃s absens. ff. d iudicijs. l. diuus. ff. de restit. in integ.

b ¶ Uerba, adde Io. de imol. i. c. ij. d test. alex. de Imo. in. l. fi. C. d te. mili.

1 ¶ Quando verbum confestim profertur a. l. intelligitur immediate.

2 Dispositio. l. vel statuti semper dz intelligi ne sequat absurdum

3 Nuntiatio facta dño extra locum operis nullo vnquaz tempore valet nec in aliquo astringit dominum.

4 Hec verba nullo modo adeo important nullitatẽ: q nõ admittit dispensatio in cõtrariuz.

a Si quis forte. Not. ex isto tex. §. in vbo a cõfestim

1 sm Raphacu. hic † qd qñ verbum cõfestim pfert a. l. intelligitur immediate. et sic sine vllo medio: et hoc qñ ponit ad abstinendũ. si autẽ ad aliquod factũ affirmatiue nõ intelligitur immediate: sed cũ interuallo. l. ratũ. ff. de sol. i mo aliqñ dicit cõfestim fieri: si fiat. j. annũ. l. ij. §. cõfestim. ff. ad tertul. Bar. in. l. scient. C. de legi. here. et in aut. psbyteros. C. de episco. et cleri. et in. l. ij. §. cũ igit. ff. de vi et vi arma. ¶ Scdo not. in ver. ceterum, sm Bal. Imo. et Rapha. q dispositio. l. vel statuti semp debet intelligi ne sequatur absurdum. facit elegans. text. in. l. pe. ff. ad exhiben. Hinc dicimus: q argumentum ab absurdo cuitãdo tenet. l. nam absurdũ. ff. de ope. liber. Bar. in. l. furti. in pn. ff.

2 de infa. ¶ † Tertio no. tu vltra alios ex isto tex. in verbo nullius esse momenti: iuncta glo. q ista verba q̃uis sint vniuersalia et negatiua: tamen nõ important nullitatẽ totalem actus nec ipso iure: de quo an verũ sit dicam. j. in gl. ¶ Capio glos. in verbo nullius esse momenti: quã diuide in tres. In prima timore taciti cõtrarij formati per bart. ponit primam solu. et sic primũ intellectũ ad text. In secunda per viam. q. contra illum intellectum oppo. In tertia ponit opi. Rog. que est vera. scda ibi: sed sm hoc. tertia ibi: sed Rog. videtur voluisse. ¶ In ea. glo. in fi. Bart. et cõmu-

3 niter docto. tenent vltimam opi. Rogerij. † q nuntiatio facta domino extra locũ operis nullo vnquam tempore valeat: nec in aliquo astringat dominũ. ita loquit iste tex. secus si sit facta operarijs in loco absente dño: qr valet et ligat dñm etiã ignorantez ad patientiam demolitionis operis: sed nõ ad impensam. ita loquatur. §. precedens. Eandem opi. post multa tenet finaliter Hostiẽ. in summa huius titu. in. §. cui fit. et pro ista opi. Albe. hic assignat aliam differentiã inter. §. precedentem: et istum: qr ibi fabri tenẽtur in effectu dño ad interesse: ex quo dñs habet ꝯtra cos regressum: prout etiã firmat bar. in. §. precedenti. in pe. q. sed in isto. §. nullus posset teneri ipsi dño. l. competit. §. in summa. ff. qd vi aut clam et ab ista sñia nemo scribentium hic discreptat: ego tamen reperio q Bal. in cõs. cxij. j. volu. qd incipit proponitur q aut fuit nuntiatio in. j. col. tenere videtur primam opi. huius. glo. dicens q ista opi. est satis equa: nihil tamen aliud allegat. Ego sequor precedentem opi. q talis nuntiatio facta dño extra locum operis semper et ante et post sit nulla. Ad ita tenẽdũ moueor per istũ tex. qui verbo pñtis tpis dicit: hanc nuntiationẽ nullius esse momenti. pondero illa verba nullius esset momenti. Nam cũ sint negatiua et vniuersalia debẽt importare totalem nullitatẽ actus etiã ipso iure per tex. in. l. cũ hi. §. cũ in annos. ad fi. ff. de transac. sicut dicimus in dictione nullatenus que etiã importat nullitatẽ ipso iure vt est glo. singu. in aut. si qua mulier. C. ad velle. de qua glo. facit festum. do. Car. in. c. super literis. de rescrip. sicut et alibi

4 dicimus † q illa verba nullo modo b adeo importãt nullitatẽ q

b non admittit dispẽsatio in cõtrariũ: vt est gl. reputata sing. et ibi Imo. et Ang. in. l. ij. s. de test. facit tex. in. l. fi. in vbo nullo modo et ibi Alex. post alios ponderat. C. de testa. mili. si ergo in pposito ista verba nullius esse momenti importãt totalem nullitatem ipso iure ergo ex postfacto non potest valere: et credo q iurisconsultus nihil aliud senserit in istis verbis nullius esse momenti. Considera tamẽ si in cõtrarium posset ponderari tex. in. c. ordinarij. in fi. de offi. or. li. vj. vbi dicit tex. nullius penitus esse momẽti: pondera q ibi addit dictionẽ penitus ergo illa verba nullius momenti de per se non istud importabant. Adde etiã tex. in. c. fi. in fi. de procu. in. vj. ¶ Scdo pro ista parte moueor: qr cum ista iura velint pro forma: q nuntiatio fiat in opere: vt vult iste tex. in decisione et ratione decidendi et dixi in precedenti. §. ponderãdo illum text. ergo si non est seruata forma: et sic si non est nuntiatu in opere: actus erit ipso iure nullus. l. cum hi. §. si pretor. cum similibus. ff. de transac. ¶ Tertio confirmatur quia si nuntiatio est ab initio nulla ergo non potest ex postfacto conualidari: vt in regula quod ab initio. de reg. iuris. i. vj. Quarto et vltimo confirmatur per istum. §. iuncto precedenti: qui ostendunt differentiam inter nuntiationem factã in loco operarijs vbi non erat dominus: et nuntiationem que fit dño extra locum operis: vnde nisi tene-

nisi tenerem⁹ istã cõem sniam ꝙ qñ nũtiatio fit extra locũ operis
ꝙ nũtiatio a prin. ⁊ ex postfacto esset nulla certe nulla esset diffe-
rentia inter istũ. §. ⁊ precedẽtem. ⁊ ista est veritas.

1 ☞ Nũtiatio facta vni ex pluribus dñis vel socijs rei ligat oẽs
2 Jure cõi non videt vnus ex socijs esse ꝓcurator alterius: nec ha-
bere mãdatum ab altero.
3 Si vnus ex socijs edificauerit spreta nuntiatione non nocebit a-
lijs.
4 Negatio postposita signo vniuersali de suo proprio significatu ⁊
sm logicos equipollet suo cõtrario.
5 Aliud est habere ius nũtiandi aliud habere ius prohibendi.
6 Si dñs feudi decesserit relictis plurib⁹ filijs vasallus tenet iura-
re fidelitatẽ omnibus ⁊ non sufficit vni.
7 Habẽs feudũ ligiũ non tenet prestare iuramentũ diuersis dñis:
q2 tãtum recipit tale feudum ab imperatore.
8 An plures rei possint simul in eodẽ libello conueniri: an vero sit
dandus singulis libellus.

Si plurium. Nuntiatio noui operis ex parte eius
cui nũtiatur: ⁊ sic passiue est in rem: ⁊
ideo facta vni ex pluribus dñis oẽs ligat: ex parte vero eius qui
nuntiat ⁊ sic actiue est in personã ideo ab vno facta alijs nõ pro-
dest. h. d. vsq3 ad. §. si quis ipsi pretori ⁊ diuiditur in duas prout
1 habet duas principales decisiones. scda ibi: si plurium. ¶ † No.
primo ꝙ nuntiatio facta vni ex pluribus dñis vel socijs rei ligat
omnes. Ratio est q2 si nuntiatio facta fabris vel operarijs nocet
dño: vt in. §. nuntiationẽ. s. ea. l. quãto magis nuntiatio facta vni
ex socijs debet alios ligare. Ratio rõnis est q2 nuntiatio ex par-
te nuntiati est in rem. l. operis. ⁊ l. seq. j. e. ideo alius etiam ligat. l.
pe. ⁊ fin. j. eo. secus in alijs denũtiationibus que in personã fiunt:
q2 vni facta nõ ligat alios etiã si sint correi. l. mora. §. fi. ff. de vsu.
2 ⁊ l. j. §. pe. ff. de ven. inspi. ⁊ ponit. j. Bar. ¶ † Scdo not. subtiliter
ex isto tex. sm Rapha. cu. hic probari ꝙ in re cõi non videt vnus
ex socijs esse ꝓcurator alterius ne haberet mandatum ab altero.
ita probat iste tex. iuncta. l. j. §. nuntiatio. in verbo alieno noĩe. s.
eo. q2 si haberet mandatũ prodesset nuntiatio alijs socijs. vt ibi:
quod negat in hoc tex. Item per illũ tex. tenet Ludo. ro. in. l. sti-
pulationes nõ diuiduntur. in princ. in vlt. col. ff. de ver. ob. tu aũt
dic ꝙ iste tex. necessario nõ probat istud notabile: quia dato ꝙ so-
cius esset ꝓcurator aliorꝫ in re cõi tñ simpliciter nuntiando nouũ
opus in dubio presumeret fecisse suo proprio nomine: et non ꝓ-
curatorio. l. ⁊ magis. ff. de solu. firmat Bar. in. l. j. §. nũtiatio. i. ij.
⁊ iij. col. s. e. facit tex. i. l. j. §. fi. s. e. nisi appareret ꝙ etiã fecisset ꝓ-
curatorio noĩe sociorum. ⁊ istud est quod expresse dicit glo. hic in
verbo vnius. Teneo ergo ꝙ iste tex. nõ probet cõcludenter istud
notabile. Pulchrum tñ est videre quid iuris sit nunquid socius
in re cõi intelligatur habere mãdatũ allege: ⁊ sic esse procurator
aliorũ. Ludo. ro. hic determinat ꝙ nõ per tria iura: ⁊ cũ eo videt
simpliciter transire do. Alex. hic. Primo allegat text. ⁊ dicit esse
meliorem de corpore iuris in. l. qui aliena. §. fi. ff. de neg. gest. vbi
socio vtiliter gerenti cõmune negotiũ datur actio negotiorũ ge-
storꝫ que presupponit cessare mandatũ ⁊ sic actionẽ mandati. l. si
mandatũ. C. ne neg. gest. Tu responde ad istũ tex. ꝙ ibi erat cõio
que sine societate quo casu cũ adest cõmunio sine societate: verũ
est ꝙ in dubio nõ presumit mandatũ: vt habet in. l. ij. §. item si in
facto. ff. de verbo. obl. sed punctus est qñ adest cõio cum societa-
te prout loquitur iste tex. in verbo socijs. Secundo Ludo. roma.
allegat tex. in. l. ij. C. de cõsor. eius. lit. vbi socius ante litem cõtesta
tam nõ potest agere cãm pro parte socij: sed bene post litem cõte-
statam si caueat de rato sm eum. Tu dic ꝙ ille text. non loquitur
nec dicit de socio licet essent cõsortes eiusdem litis: vt patet ex ru-
brica eiusdẽ tituli. Secũdo ⁊ vltimo Lud. allegat tex. in. l. si vnus
ex socijs. ff. de serui. rusti. predio. et in. l. propriũ. ff. cõmu. predio.
vbi socius non potest acquirere seruitutẽ pro parte consocij. Tu
respõde ꝙ ibi est speciale in seruitutibus in quibus requirit sin-
gularis oĩm consensus. l. fi. cũ si. ff. cõmu. predio. per ista iura Lu
do. reprobat glo. reputatã singularẽ in. l. nemo ex socijs. ff. ꝓ so-
cio. que vult si socij videantur habere reciprocũ mandatũ ad ex-
pediendum vtilia ipsi societati: sed tu aduerte prout ibi declarat
Barto. ꝙ illa glo. loquitur in mercibus et alijs similibus rebus
quas socij habent venales: q2 tunc seipsos vident proposuisse ad
vendendũ. vt. l. eius qui in prouincia. ff. si cer. peta. ⁊ l. iij. in prin.
ff. de exer. ĩ alijs vero reb⁹ est sec⁹ vt ibi est tex. ⁊ in. l. j. C. de cõmu.
rer. alie. ⁊ ita etiã tenet Bal. in rubri. C. pro socio. circa fi. Dic er-
go qd istud expressius vult gl. hic in verbo vnius. dum dicit nisi
nuntiasset procuratorio noĩe ⁊ sic vult ꝙ socij videant ad inuicẽ
habere reciprocũ mandatũ. que ꝯclusio redditur dubia ex supra
scriptis maxime cũ sit speciale in mercibus: vt dixi. ⁊ vide: vt tra
dit Bar. in. l. eadem. in. vij. q. ff. de duo. reis. Ange. ⁊ Moder. i. l.
3 si vnus. in prin. ff. de pac. ¶ † Secundo no. ex tex. ibi: sed si vnus
edificauerit ꝙ si vnus ex socijs edificauerit spreta nuntiatione ꝙ
non nocet alij. Rationem assignat tex. q2 factũ vnius ⁊c. ⁊ ad hoc
glo. allegat multas cõcordantes. adde tu vltra tex. alias duas ra
tiões. Prima q2 contẽnere edictũ pretoris est delictũ ⁊ facit quẽ
incidere in penã: istud ergo nõ venit in mandato. l. si procurator
vbi dixi. ff. de cõdi. inde. Bar. in. §. preceden. etiã si esset mãdatũ
vniuersale cũ libera: vt est text. in. l. si pater. ff. de his que in frau.
credito. quãto minus inter socios in quibus nõ censetur ad inui
cem esse mandatũ: vt dixi in precedenti notabili. ¶ Secunda ra
tio q2 socius etiã vniuersorꝫ bonorum faciendo actum illicitũ nõ
obligat alios socios. l. cũ duob⁹. al's incipit si inter. ⁊ i. l. si fratres
4 §. per cõtrariũ. ⁊ l. adeo. §. fi. ff. pro socio. ¶ † Quarto no. ex tex.
j. ibi oĩbus nõ sufficere ꝙ licet regula sit ꝙ negatio postposita si
gno vniuersali de suo ꝓprio significatu ⁊ sm logicos eqpolleat
suo ꝯtrario ista enĩ eqnipollent oĩs homo nõ currit ac si dicerẽ nul-
lus homo currit. l. legitimos. §. an ergo. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. ff. de legi.
tuto. Bar. in extrauaganti. qui sint rebelles. in verbo nõnullos.
circa prin. Tamen in hoc tex. negatiua posita post terminũ vni-
uersalem oĩbus nõ importat idẽ qd nullis: imo prodest nũtiatio
ipsi nuntianti: q2 si ita intelligeremus resultaret absurdus ⁊ iuri
cõtrarius intellectus. ⁊ sm bar. j. esset cõtra rõnem. s. §. precedẽ. et
§. nuntiationẽ. sicut in. l. si seruus pluriũ. ff. si quis cau. Adde be-
ne facere illud qd in proposito tenet Bal. in. l. j. in. iij. no. C. qũo ⁊
qñ iudex. vbi dicit ꝙ predicta regula ꝓcedit nisi aliud appareat
de mente ex sequentib⁹ verbis: puta sm eum si notarius in instru
mento dicere oẽs consiliarij nõ interfuerunt sed solum quinq3 ex
ipsis. Certe hic negatio postposita signo viuersali non equipol-
let suo ꝯtrario: q2 tabellio vltra se declarare processit. Ad sensum
enim tanq3 ad medullã verborum recurrendũ est. l. iij. C. de libe.
prete. Adde ꝙ predictã regulã aliter limitat Bal. in. l. si necessa
rias. §. si annua. ff. de pigno. actio. vbi dicit ꝙ l3 sm ꝓpriã signi-
ficationẽ procedat dicta regula: tamen qñ talia proferuntur a cõ
trahentibus qui istas equipollentias ignorant nõ intelligimus
isto modo: sed stamus rudi ⁊ crasso significatui verborꝫ. ⁊ sic in cõ
tractibus predicta regula nõ ꝓcedit ex quo potes inferre ꝙ mul
tominus procederet in dicto testium quod debet grosso modo ĩ
telligi sm Bar. ⁊ glo. in. l. stipulatio. §. hoc quoq3. cum simi. ff. de
5 verbo. obliga. ¶ † Quinto potes notare ex hoc tex. in fi. ꝙ aliud
est habere ius nuntiandi alius est habere ius ꝓhibẽdi. ⁊ ita etiã
no. glo. hic in verbo habeat. ⁊ ita ad hoc no. istum tex. Barto. in
l. j. in princi. s. eod. vbi dixi ⁊ retuli glos. que tenet contrarium in
l. cum procurator. j. eodẽ. ¶ Glos. in verbo nocere. diuide ĩ tres
partes. In prima allegat plures concordantes ad illud quod fa
ctum vnius non nocet alijs. In secunda remouet cõtrarium. In
tertia allegat similem textum ad decisionem text. nostri. secunda
ibi: ex hac causa. tertia ibi: ⁊ facit. j. quo. legato. ¶ In eadem gl.
in secunda parte resultat dubium. Nam gloss. videtur presuppo
nere vnum qd est impossibile ꝙ possit interesse sociorum potius
esse opus factum q3 non q2 cum sit demoliendum ex toto: q2 fa-
ctum spreta nuntiatione impossibile est ꝙ possit interesse socio-
rum. Huic difficultati tripliciter respondet. Primo sm bart. ex
cuius solutione collige ꝙ sufficit a principio vtiliter factum ad
hoc vt possit haberi regressus cõtra socios q3uis ex postfacto ꝓ
pter aliquod accidẽs illud fuerit nociuum societati. facit. l. s3 an
vltro. in prin. ⁊. §. i. ff. de neg. gest. Scdo respõdet Ang. ꝙ potuit
interesse propter aliquod commodum qd medio tpe euenit: pu-
ta q2 ex tali opere sustentatũ est magnũ edificiũ cõe qd alias mi-
nabatur ruinã: ⁊ illud interim postea reparatũ est Imo reprehẽ
dit q2 fulcienti antiquum edificium nõ potest enuntiari nouum
opus. l. j. §. si quis edificium. s. eodẽ. Tu dic ꝙ istum intellectum
Ange. voluit glo. in. d. l. si quis putans. §. fi. in glo. dum dicit refi
ci magis intererat sociorꝫ. ⁊ ad obiectũ Imo. dic qd nõ fulciebat:
sed faciebat aliquid noui operis. ¶ Tertio aliter respon. qd põt
esse vtile alijs socijs: q3uis edificatũ sit spreta nuntiatione: eo q2
nuntians nõ elegit remedium ꝙ opus factum destruatur. quod
posset eligere si vellet: sed eligit satisfieri sibi de interesse in pecu-
nia. l. stipulatio. §. siue autẽ. j. eo. ⁊ ita intellexit glo. in. d. l. si quis
putans. §. fi. in gl. pe. ⁊ sequunt Raph. cu. ⁊ do. Alex. hic: ⁊ satis
innuit ibi litera dum dicit posse eam penam pro parte socij ser-
uare. ¶ Ab. extra Bar. format duas opposi. Circa secundã vi-
deas tex. not. in. l. ij. in prin. ff. de preto. stipu. ¶ Gl. in verbo al-
ter habeat. diuide in quatuor. In prima allegat concor. ad text.
In secunda format vnam questionẽ. In tertia aliam. In quarta
colligit seu elicit vnum ex text. partes de se patent. ¶ Extra bar
6 to. post antiquos querit † quod si dñs [a] decesserit relictis plurib⁹
a filijs quod vasallus debeat iurare fidelitatem omnibus et non a
sufficiat iurasse vni ex illis. et istud firmat gloss. in. l. si cuius. §. j.
per illum text. ff. de vsufru. Item bona ratione quia iuramẽtum
fidelitatis est quid indiuiduum sicut et fidelitas ipsa ergo vni-
cuiq3 insolidum debetur per regulam. l. ij. §. pe. ff. de verbo. obli.
Passus iste est vtilis et valde dubius ⁊ male examinatus. adde

¶ Si dñs. adde bal. in c. que ĩ eccle siarũ. de cõ stitu.

q idē expresse firmat bal.in.l.j.in.xxij.q.ff.de re.diui.Angel.in l.ij.§.ex his.⁊ ibi Lud.ro.in.iij.col.ff.de ver.obli.Jo.de Jmol.i l.iiij.in fi.principij.ff.eo.de ver.ob. ¶Pro ista parte possent plura adduci que adducit glo.in.c.oēs filij.si de feu.fue.cōtro.inter do.⁊ agna.in vsi.feu.accedat qd no.Gui.bal.⁊ Ang.in.l.cōis.p illū tex.ff.de in ius voc.Gui.⁊ Alb.in.l.si duo patroni.in pn.ff.de iureiuran.⁊ latius Jo.an.in addi Specu.tit.de loc.§.nūc aliqua.i vsi.lxxij.Cōtrariā opi.tenet Jac.de arc.⁊ Albe.de ro.dic q imo sufficiat iurare fidelitatē vni ex filijs p tex.expressum in.c.j.§.preterea ducatus.de prohi.feu.alie per.Federi.vbi dicit tex.vt vasallus pro vno feudo plures dños habere non compellat.⁊ glo.vbi tenet q vasallo detur electio vt iuret cui ex dñis velit.et sic pōt gratificari cui vult qr cum ipse sit debitor in dubio electio est debitoris.l.plerūq.§.fi.ff.de iur.dot.pro eadē parte facit ſm predictos doc.ne vasallus qui prius tenebat vni dño tātum nūc p plures aduersarios distringat cōtra.l.j.§.fi.⁊.l.ne in plures.ff.de exercito.Jstam opi.tenet gl.in.d.c.oēs.in glo.magna in fi.p tex.d.§.preterea ducatus.⁊ per alia superius allegata.Eandem opi.tenet Albe.de rosa.in.l.stipulatio.§.quesitū.j.eo.et in.l.cum vnus.in prin.ff.de alimē.⁊ ciba.leg.⁊ in.d.l.ij.§.ex his eandē late tenet Jac.de bel.in.d.c.oēs filij.et ibi expresse bald.sibi cōtrarius per tex.d.§.preterea ducatus.⁊ dicit ibi bal.in hac opinione residere in glo.pe.decernitis.⁊ Ja.de belui.ibi.Jdē tenet Ja.Ardizo.summus feudista in summa feudorum in tit.de succes.feud.in.§.sed vbi dñs.idem tenet Hosti.in summa sua in titu.de feu.in.§.fi.ante fi.in ver.sed nunquid tenebit.idem tenēt Spec.⁊ Jo.an.in ti.de feu.in.§.quoniā.in ver.xxix.vbi Spe.allegat tex.d.§.preterea ducatus.et glo.d.c.oēs.⁊ sic ex istis apparet istum passum esse multum ambiguum propter maximas autoritates hincinde.⁊ pūctus pēdet ab intellectu.d.§.preterea ducatus.qr nō est verisimile q glo.⁊ tot doct.s.relati in prima opi.dixerint contra casum legis.et cōtra illum casum dixerit Pileus qui disputauit late istum articulū.⁊ determinauit pro prima opi.vt refert in.d.c.omnes filij.Quid tenēdū.bal.in.d.c.j.§.preterea ducatus.in vlti.col.refert varias opiniones et nullam clare firmat ¶Refert quosdam tenere q possit vasallus eligere cui filiorum iuret.et istud ſm eum tenet Jaco.de belui.per.l.j.ff.de solutio.melius facit.l.si quis in graui.§.si cum omnes.ff.ad sille.Alij tenēt q vasallus faciet fidelitatem vni vice omnium quasi vni corpori argumen.l.cui fundus.§.fin.ff.de conditio.⁊ demon.Alij tenent q debet facere fidelitatem et iurare antiquiori filio.arg.l.fi.ff.de fide instrumen.et qd no.per Inn.in.c.j.de maio.⁊ obediē.Alij dicunt vt habetur in.c.de negotio.in tit.de quibusdā capitulis extraordina.vbi videt dicere tex.q vasallus nō tenetur iurare omnibus.et aliter nō firmāt ibi Bal.d.Martinus Lau.in.d.c.omnes filij.pro cocordia istarū opinio.sic distinguit.aut querimus an singulis filijs domini sit prestāda fidelitas et dicendum est q nō.ne cogatur plures dominos vasallus habere.d.§.preterea.⁊ ita intelligat gl.in.d.c.oēs.et doc.qui eā sequūt aut querimus an vasallus teneat prestare fidelitatem vni ex heredibus domini pro omnibus heredibus domini.⁊ dicendū est q sic.⁊ ita procedat prima opin.qr isto modo cessat ratio.d.§.preterea ducatus.Nam non cogitur prestare omnibus fidelitatem:sed vni nomine omnium ne alij heredes sint in dāno.Adde etiā q scdam opi.s.relatam q vasallus nō cogatur prestare iuramentum fidelitatis vnicuiq filiorum:sed sufficiat vni iurare tenet etiā Areti.in.d.l.ij.§.ex his.in.iij.col.de verb.obli.vbi dicit magnū verbum q ista opinio est sequēda i practica eo qr est cōis opinio.Mihi autem in tanta veritate placet prima opinio:q omnibus filijs sit iurādū ad quos feudū deuenerit iuxta.l.vt iurisiurādi.§.fi.ff.de ope.liber.⁊.l.vel quod.ff.de religio.⁊ sumpt.fu.et vltra allegata pro hac parte in.d.c.omnes filij.per gl.ibi ⁊ per doc.s.relatos tenētes istam partē.Adde q idē tenēt Dy.Ray.⁊ Bar.in.l.cū vnus in prin.ff.de bo.auto.iudi.pos.per illum.text.qui bene facit in argumentū.Eandē partē tenet Ang.in.l.loci corpus.§.si fundus ff.si serui.vendi.per illum.§.quem dicit esse optimū argu.istius decisionis:q singulis heredibus domini debeat insolidū fidelitas per vasallū.per illū tex.dū dicit de iure ipso singuli experiuntur.Nō obstat tex.in.d.§.preterea ducatus.in quo solo consistit difficultas:qr ad illū tex.respondit Ludo.ro.in.d.l.ij.§.ex his.i iij.col.q vasalus tenetur iurare fidelitatem singulis filijs dñi:si tamen per hoc grauaret potest renūtiare feudo:ne pro vno feudo plures dominos inuitus habere compellat.sic intelligit illū tex.sed nihil est dicere.Tu ergo responde q in questione nostra diuisio fit ex necessitate successionis.l.heredes.§.an ea.ct.§.illa.ff.famil.hercisc.⁊ oēs heredes loco vnius sunt cui successerunt.l.qui fundus.ff.de condi.⁊ demonstratio.sed in dicto.§.preterea ducatus.illud ibi proueniebat ex mera voluntate domini alienātis partē feudi vel ex diuisione voluntaria:vt patet dum dicit ibi text.aliud autē feudū si heredes voluerint diuidat.pōdera verbum voluerint.loquit enim in diuisione voluntaria nō pōt merito ex hoc induci vt vasallus cogat habere plures dños vt ibi in text.Jta effectualiter tenet et rñdet ad istū text.Jac.alua.in.d.c.oēs filij.vbi dicit se reperire doctores tholosanos ita consuluisse a quibus And.de iser.in.d.c.omnes nō multū discrepat.ita etiā videtur dicere And.de iser.⁊ do.Marti.lau.in.d.§.preterea ducatus.Confirmo vltra eos qr facienti actū ex necessitate lex magis subuenit q facienti actū voluntariū.l.si fideiussor.§.si necessaria.ff.qui satisda.cogan.l.cum postulassem.§.fi.ff.de dam.infec.⁊ l.qd si minor.§.restitutio.ff.de mino.Jstud est quantū pōt realiter dici ad.d.§.preterea ducatus.sed aduerte subtilius q hec solutio nō transit sine scrupulo:qr etiam ibi qd consortes feudi veniunt ad diuisionē non videt verū q sit actus mere voluntarius imo necessarius cū regula sit qd nemo inuit⁹ cogatur in cōione persistere.l.si nō sortem.§.si centū.in fi.ff.de cōdit.indebi.⁊.l.fi.C.cōmu.diui.Jmo non valet pactum q non possit fieri diuisio.l.in hoc iudiciū.§.si cōueniat.ff.cōmu.diui nisi dixeris saluando predictam solutionē:q aliud sit in diuisione que fit per successionem quia illa est magis necessaria:patet qr talis diuisio inter coheredes nō dicitur alienatio:ita dicit tex.notabilis in.§.j.i aut.de litigio.coll.viij.itē ibi habētur loco vnius cui successerūt nec vasallus pōt in plus grauari vt superius dixi secus est in illa q̄ fit īter cōsortes.Subdit tamen Aluaro.in.d.c.comes filij.et bene quod isto casu heredes dño si volunt poterunt eligere vnum ex eis cui iuretur pro omnibus.l.quod si nolit.§.si plures.ff.de edil.edic.l.stipulatio.§.quesitum.j.e.⁊.l.heredes.§.plurib⁹.ff.fami.hercis.⁊.l.iam tamen.ff.iudi.sol.vbi tale ius indiuiduum potest vni cōmitti ⁊ est bonus tex.in.l.ij.§.adijci.ff.de fideicom.liber.Traditur per Bald.in.l.j.C.quando liceat ab emptio.disce.Tenendo

7 istam partem.Eam limita:†q non potest procedere in feudo ligio:q nō suscipitur nisi ab eo qui nō recognoscit alium superiorem ⁊ non recipitur nisi ab imperatore vel a papa:quia cum vasallus ligius non possit esse duorum dominorum:ideo nō potest prestare iuramentū diuersis dñis:de quo feudo ligio habes gl.singularem ⁊ ibi tex.in cle pastoralis.§.rursus.de re iudi.que gl.est cōposita ex verbis Spe.in tit.de feu.§.quoniam.in.j.col.⁊ ita in specie tenet Bal.in.l.vnica.§.j.in vlti.col.C.de cadu.tol.⁊ i.§.ne autem.in vlti.col.in ca.l.⁊ in preludijs feudorū.in colū.pe.vbi plene dicit idem Bal.in.c.ceterum.in.v.col.de iudi.q in feudo ligio qd solū conceditur a supremo principe ⁊ nō potest vasallus ligius habere plures dños nisi ſm eum esset ligium paternum.Quod vltimum nō firmo:⁊ in proposito nostro q hec limitatio non solum sit vera sed etiā necessaria.patet qr in papa ⁊ in imperatore a quibus hr̄ dictū feudū ligiū non cadit pluralitas filiorū imo nec i heredē respectu dignitatis:⁊ dicit vasallus ligius quasi legatus vel qr.s.oēs vasallos legalitatē prestat.eo qr iurat fidelitatē cōtra cōem hoiem de mundo.declarat Specu.in.⁊.titu.de feu.§.quoniam.in.j.col.⁊ gl.in.d.cle.pastoralis.§.rursus.⁊ dixi al's plene in dictis preludijs feudor.Ultimo querit bar.post Ja

8 co.de are.†an plures possint simul in eodē libello cōueniri:an vero singularis rei dādus sit libell⁹.⁊ determinat q oēs i eodē possint cōueniri p aut.pñte.C.de fideius.est corrupt⁹ bar.debuit allegare aut.hoc ita.C.de duo.reis.de quo plen⁹ p Bar.in.l.iij.§.j.ibi p Jmo.⁊ Moder.j.de duo.reis.⁊ in.l.si plurib⁹.§.j.ff.de leg.ij.i.l.iter liberos.§.fi.ff.de adul.⁊ in.l.supra iter.§.j.ff.de aq plu.arcen.⁊ in.l.edita.in.j.charta in p̄mo genere cumulationis.C.de edēdo.Lu.notabil'r in cōsi.ccxi.qd inci.viso themate mihi pposito.⁊ i ɔsi.ccxlv.incip.ad primū quo querit in primo dubio.sicut ēt plures administratores possint simul in eodē libello cōueniri ſm Bal.in.l.quoniā.ad finē.C.de cōueni.fis.debi.lib.x.

1 ¶Pretori nō potest nouum opus nuntiari potest tamē ptestari.nu.2.

3 Licet sit protestatum pretori tamen finito officio oportet iterum nuntiare.

4 Si emptor cui mota est lis protestat se nō posse nūtiare vēditori qr nascit vbi fit eo reuerso tenet vltra primū ptesta.iterū denuntiare alias intelligeret recessisse a protestatione.

5 Officiales perpetui vt sunt reges duces ⁊c.possunt durāte magistratu conueniri.

6 Omnes qui prohibent vocari in ius alia rōne q officij sunt eius cōditionis q eis pōt nuntiari no.opus.

7 Solus terribilis vultus potestatis causat metū iustum:⁊ qualiter probetur.nu.8.⁊ nu.9.

10 Ubi a cōiter accidentibus difficilis est probatio sufficit probatio p cōiecturas ⁊ sufficiūt pbatiōes q̄ alias tanq imperfecte rejcerentur.

11 Testes nō debent puniri de falso q deposuerūt de veritate ⁊ dixerūt se scire cū re vera non scirēt:sed audierūt ab homine bone fame ⁊ conditionis.

12 Metus illatus cōsanguineis clerici censetur illatus ipsi clerico.

Si duo

13 Si duo inimici fecerunt pacem adinuicem τ promiserunt se non offendere sub certa pena si aliquis offendat consanguineum alterius ita incidit in penam sicut si immediate offendisset eum cum quo pacem fecit.
14 Si sui prohibitus a domesticis tuis vel coniunctis tuis videor prohibitus voluntate tua.
15 In omni ꝓtestatione generaliter requiritur expressio cause etiam si non petatur a parte secus in nuntiatione no.operis.
16 An possit nuntiari no.opus coram vicinis in casu tex.nostri.
17 Quando actus fit.l.resistente nullo modo potest valere.
18 Licet nuntiatio fiat per verba de futuro τ lz opus iã sit ex toto ꝑfectũ nihilominus in tex.nostro habet nũtiatio effectũ sup opere iam perfecto.τ hoc propter protestationẽ precedentem.
19 Que sit ratio quare pretori durante officio possit nuntiari vt acquiritur interdictum qđ vi aut clam.sed non potest nũtiari vt acquiratur hoc interdictum.
20 De iure ciuili arreptio itineris ad principem non habet vim appellationis.
21 Quando aliquid est clare decisum de iure cano.τ expresse non reperitur contrarium de iure ciuili statur iuri cano.etiam in foro ciuili.

Si quis ipsi pretori. Pretori non potest nũtiari nouum opus sed debet protestari:que ꝓtestatio facit vt nuntiatio postea finito officio facta trahaꝶ retro ad tẽpus protestationis:τ edificãti vel immittẽti in nostruz potest nũtiari nouum opus.h.d.vsq ad.§.sextus ẜm primũ intellectum glos.magis cõmunẽ:τ magis amicum litere. Circa ver.sed τ si in edes.licet scribẽtes nihil dicãt.Tu aduerte ꝙ intelligendo tex.ꝙ si aliquis tertius edificat vel immittit in nostrũ possum ei nuntiare isto modo text.esset de indubitabili:τ nũtiatio cõcederet sibi etiã de rigore huius tituli et non de equitate:vt dicit text.in verbo equũ est.Itez aduersatiua nihil faceret ad precedentẽ casum:ideo intelligẽdo tex.put sensit gl.in vb.ꝓ ꝗs.i.vel priuatus vel ꝑtor credo ꝙ sensus litere sit qđ etiã si pretor nõ solũ priuat⁹ edificet in nostro vel aliquid immittat potest ei nũtiari nouũ opus τ ita limiteꝶ ꝓncipiũ hui⁹ tex.τ hoc modo iste versiculus erit de dubitabili.τ text.bene stabit dũ dicit equum est.q.d.ꝙ lz de rigore iuris non possit nuntiari pretori vt in ꝓnc.huius tex.tamẽ isto casu ex equitate ꝓmittaꝶ.Itẽ isto modo aduersatiua bene aduersabiꝶ ad principiũ huius.§.Itẽ aduersatiua seruabit naturam suam que est ꝙ aduersetur his que sunt eiusdem generis nõ diuersi:vt est gl.τ ibi Bar.in.l.mariti.§.fin.ff.de adul.cum suis cõcor.Item erit repetitiua qualitatum precedentiũ:prout esse dz vt declarat Bal.in.l.oẽs populi.in.xv.col.ff.de iust.τ iure.dixi.j.in.l.quo minus.ff.de flumi.per gl.in.§.itẽ lapilli.insti.de re.diui.do.Alexã.in.l.filius a patre.in pri.in.xij.τ.xiij.col.ff.de libe.τ posth.Item ratio diuersitatis erit qꝛ quãdo pretor edificat in meo solo a me possesso manifestius facit mihi iniuriam:τ magis constat de euidenti calũnia pretoris edificãtis:ideo lex magis permittit ex equitate nũtiationẽ:τ ẜm istum intellectum datur notabilis limitatio ad principium huius.§.et ad ea que dicũtur per gl.τ doc.in primo intellect. In gl.j.ibi.l.
1 ij.in fi.ex ista prima lectura Bar.quatuor no.† Primo ꝙ pretori non potest nouum opus nuntiari.Ratio ẜm gl.ꝙ ꝑtor durante officio cõueniri non põt ergo non dz per indirectũ concedi id quod directo non cõceditur vt in regula cũ quid vna via.de reg.iur.in.vj.Ex ista ratione glos.no.generalius ꝙ ei qui non potest in ius vocari nõ potest nuntiari nouuz opus de quo vltimo dicetur.j.in questionibus Bar.Contra istã rationẽ opponit Bar.et rñdet vt hic pe eũ.Cõfirmo oppo.Bar.ꝙ nũtiatio sit actus mere extraiudicialis per id qđ no.Bar.in.l.j.§.fi.per illuz tex.s.eo.vbi valde not.actũ mere extraiudicialem posse cedi prout est ibi nũtiatio.item ad respõsionẽ bar.vide qđ infert Bar.j.in.xiij.q.vbi dicetur:τ sic bar.τ cõiter doc.tenẽt rationẽ gl.ad istũ tex.Cõtra istã eãdem rationẽ fortiter arguiꝶ Raph.cu.hic trib⁹ medijs.Primo arguit:qꝛ si vera esset rõ gl.τ Bar.pari rõne nõ posset ꝓtestari pretori edificãti sicut nec nuntiari:cuius ꝯrium aperte dicit tex.assumptũ ꝓbatur:nã ista ꝓtestatio hz vim nuntiationis τ operatur precise eosdẽ effect⁹ quos nuntiatio:qꝛ facta ꝓtestatione si pretor vult edificare cogiꝶ petere remissionez submittẽdo se iurisditioni alterius iudicis vel cogiꝶ satisdare.τ sic ab eo inuito aliqđ extorqueꝶ al's edificatũ dz destrui ita tenet Bar.quẽ alij sequunꝶ.j.in.xij.q.τ seq.τ sic ista ꝓtestatio est quedã ꝓuocatio sicut τ nuntiatio:ergo si vera esset rõ gl.τ Barto.qua rõne prohibeꝶ nũtiare ꝑtori eadem rõne deberet ꝓhiberi sibi protestari:qꝛ esset solũ differentia ṽbalis τ nõ realis nec in effectu.τ ad istud fundamentũ dicit Raph.ꝙ non videt locũ rñso.Secũdo moueꝶ qꝛ nõ est verũ ꝙ ꝑ nũtiationẽ quis ꝓuoceꝶ ad iudiciũ indistincte pz qꝛ põt si vult extra iudiciũ satisdare vt dicit tex.in.§.si is cui.j.ea.l.allega.p Bar. Tertio si vera esset rõ gl.τ Bar.sequereꝶ ꝙ nũtiatio nõ posset fieri tẽpore feriarũ cũ illo tẽpore nõ possit in ius vocari nec ab eo inuito aliquid extorqueri.l.j.τ.ij.s.de fer.τ tamẽ istud est falsum qꝛ nuntiatio potest fieri tẽpore feriato.l.j.§.nuntiatio.τ ibi gl.τ doc.s.eo.ꝑpter ista tz Raph.ad hunc tex.posse dici altero de duobus modis.primo ꝙ lex noluit posse nuntiari nouũ opus pretori immediate ꝑpter reuerentiã dignitatis pretorie:sz bene ꝓmisit qđ honestiorib⁹ verbis fieret ꝓtestatio:sicut in simili.l.in ꝯctibus.§.pe.C.de nõ nu.pe.sic etiã in simili a sentẽtijs maximorũ magistratuũ nõ põt appellari ꝑpter excellentiã τ eoꝝ dignitatẽ:sz bene benigne ꝑt supplicari.l.ꝑfecti.ff.de mino.et.l.j.ff.de offi.ꝑfec.ꝑto.Scđo intelligit Raph.cu.ꝙ ꝑtori potest nũtiari nouũ opus directo sicut τ ꝓuato sz in isto tex.nõ audebat nuntiare ꝑpter perhorrescentiã pretoris.Ideo admittiꝶ ꝓtestatio.ista omnia dicta Rapha.refert τ sibi ascribit domi.Iaco.puteus hic.Tu adde lz ipsi nõ dicant ꝙ istũ ẜm intellectũ ante eos tenent Dy.τ Alber.hic qui dicũt qđ hic tex.non est impedimentum iuris sed impedimẽtũ facti.s.qꝛ timebam pretorẽ τ ꝑpterea non sum ausus nuntiare et ẜm istum intellectũ dum dicit tex.non posse nũtiari pretori intelligitur ꝑpter impedimentũ facti.τ nõ iuris.Adde etiã qđ contra rationẽ Bar.τ gl.potest argui vltra eos.Nam qñ ius alicuius est tẽpore peritũ põt ꝑtor vocari in ius durante officio vsq ad litis contestationem.textus est in.l.senatus.ff.de officio presi.firmant Canon.in.c.legebatur de maiori.τ obedien.sed in casu nostro si non nuntiatur pretori edificanti perditur ius nuntiãdi quia postq̃ edificauit pro edificio pretori nõ potest nũtiari.l.j.§.j.s.eo.ergo durãte officio dz posse permitti nuntiari licet non postea prosequi:hinc est qđ nũtiatio permittiꝶ die feriata ꝑpter istã necessitatẽ sed nõ remissio aut ꝓsecutio:vt declarat Bar.i.l.j.§.nuntiatio.in.v.colũ.s.eo Quid tenendũ.Teneo rationẽ gl.τ Bar.τ nõ placẽt ambo intellect⁹ Rapha.ad istũ tex.eo qꝛ diuinant τ restringunt tex.secundo qꝛ iurisconsultus venit hic tradens regulam generalem.τ dicit ꝙ pretori edificãti dz protestari eo qꝛ nũtiari nõ potest.Nec obstant fundamenta Raph.τ primũ qua ratione non potest nũciari:qꝛ est prouocatio ad iudiciũ eadem ratione non dz posse ꝓtestari:qꝛ illa etiam est prouocatio ad iudicium.Responde quod est magna differentia:quia nũtiatio statim ligat siue iuste siue iniuste edificetur τ nũtiatus statim teneꝶ supsedere alias quicquid edificaret esset demoliendum.l.pretor.§.hoc interdictum.τ.§.deinde.j.eo.Non sic est in ista protestatione.qꝛ non hz effectũ demolitorium:nisi postea finito officio iterũ nuntiet.Interim ergo non cogitur supersedere ab edificãdo nec interim cogiꝶ satisdare:imo põt in opere ꝓcedere.τ si diceres pone ꝙ postea finito officio nũtietur dz destrui retro edificatuz:vt dicit iste tex.ergo idem est effectus.Rñdetur ꝙ forte ille finito officio amplius nõ nuntiabit:vel forte interim cedet nuntiationi vel et melius interim pretor potest ostendere τ docere de iure suo voluntarie se summittẽdo iurisditioni in quo casu si postea finito officio nuntietur poterit ꝓperni nuntiatio tanq̃ euidenter calomniosa.cũ acta iudicij faciant notorium iuxta glo.in.c.significauerũt.de testi.τ bene faciũt que dixi in.l.j.in princi.s.eo.in limitationibus quas dedi ad hunc ti.et sic videas ꝙ ista protestatio non ita ꝓuocat ad iudiciũ sicut nuntiatio.τ ex hoc collige pulchram limitationẽ ad.l.j.§.sed si is cui.s.eo.vbi nuntiator non admittitur vt posset docere de iure suo si edificat tamen protestatus sic cum requiratur finito officio nuntiatio vt hoc text.Non ob.scđm fundamentũ Raph.qđ nũtiatio non sit ꝓcisa prouocatio ad iudiciũ cũ possit satisdare.Respõde ꝙ sensus Bar.est ꝙ pretor durante officio non põt cõueniri nec aliquid ab eo inuito extorqueri quod est si prestat satisdationem.Ad tertiũ ar.patet rñsio ex dictis Bart.in.l.j.§.nuntiatio.in.v.colũ.s.eo.Dum tractat an remissio nuntiationis posset fieri die feriata.Ad quartũ argu.quod ego feci:Rñdeꝶ ꝙ q̃uis non nuntiet non perijt tamẽ ex toto ius suum cum habeat alia remedia:nam põt edificatuz in suo ꝓpria autoritate destruere.l.quemadmodũ.in ꝓn.cũ si.ff.ad.l.aquil.vel põt agere via ordinaria sed.l.senatus.j.de offi.presi.loquiꝶ quãdo alias ius in totũ periret Co
2 gita in ꝓdictis:qꝛ sunt subtilia ad istũ tex. †Scđo not.ꝙ licet pretori non possit nuntiari nouũ opus tñ dz ꝓtestari.Et ex hoc infero correlarie duo.Primo ꝙ vbi quis impeditur facere actũ opz ꝙ de hoc protesteꝶ.Scđo infero ꝙ nõ excusatur quis ꝑpter impedimẽtũ nisi de ipedimẽto ꝓtestet expresse:ista est vtilis materia in actu practico:ideo circa eam bene insista.Adde gl.no.in ca.cupiẽtes.§.ꝙ si per viginti.in verbo ꝓpositũ.de elect.in.vi.q vult.qđ vbi aliquis est impeditus expedere actum in termino nõ excusaꝶ nisi protestetur ꝙ per ipsum nõ stetit sz ꝑpter tale impedimentũ:τ per illam glo.dicit ibi Io.de imo.τ ibi etiã Gemi.dicit se ita obtinuisse in quadã causa app.in qua appellans non potuit habere copiã iudicis τ permisit sibi labi tẽpus sine protestatione:τ ꝑpter negligentiã in non protestãdo succubuit in causa.Adde bonam glo.in.c.plerumq.in glo.fi.in verbo negligentia.de

rescri. ⁊ ibi do. Ant. ⁊ Imo. idem tȝ do. Anto. in. c. ex rõne. circa medium. de appel. Istam decisionē Imo. sequit͛ do. Alexã. hic: ⁊ in. l. properandũ. §. siautē vtraqȝ. C. de iud. ⁊ in consi. clxiij. in. ij. volu. quod incipit viso ꝓcessu causarũ versarũ. in pe. col. Secundo adde quod vult. Bal. in. d. l. properandum. §. siautēvtraqȝ. ⁊ ibi do. Alexan. sequitur. C. de iud. ꝙ quãdo stat per iudicem ⁊ nõ per partē ꝙ causa nõ expeditur. j. tempus instãtie: ⁊ sic infra terminũ debet apparere in actis ꝙ pars fuerit protestata. Idem tenet Bal. in. c. si aũt aliquis. de rescrip. ⁊ in aut. item si appellatione. C. de appel. Tertio adde id quod notabiliter vult Bal. in ca. plerũqȝ. in. j. colũ. per glo. ibi de rescript. vbi no. optimũ argu. ꝙ si in criminalib⁹ aliquis est citatus ꝙ compareat infra talem terminũ: alias ponetur in banno si labitur tempus banni et vltimo die termini potestas non venit ad banchuȝ: iste banniendus dȝ se presentare ad banchũ ⁊ requirere p̄sentiã iudicis: ⁊ si habere non põt est necesse protestari ad tribunal alias terminus ei laberetur si non protestaretur vt ibi pulchre per eũ. Quarto facit q: quando ꝓpter impedimēta hostilitatis vel magne pestis nõ potuit quis agere in iudicio: certe ad hoc vt p̄scriptio nõ currat opȝ protestari ꝙ nisi fuissent ista impedimēta egisset ⁊ prescriptionē interrupisset: ita dȝ protestari ꝺm Innocen. ⁊ alios in. c. ex transmissa. de rescrip. clare do. Ant. in. c. cum non liceat. eo. titu. do. Alex. in cõsil. clj. in. ij. volu. qꝺ incipit viso themate suprascripto ⁊ allegationibus elegantissimis. in pe. colũ. ⁊ ita egregie limita ea que dicit Barto. in. l. naturaliter. ff. de vsucap. Quinto ⁊ vltimo confirmãtur predicta: quia non presumitur stare per officialem vel ꝑ iudicem nisi pars protestet͛ ꝺm Barto. in. l. dãni infecti. §. sabini circa fi. ff. de dam. infec. facit tex. in. l. si quis. C. de offi. ciui. iudi. Nota bene predicta in actu practico et aduerte ꝙ licet in practica durum esset a p̄dictis recedere propter tot autoritates: tamē ꝙ tales ꝓtestationes impedimēti non debeant fieri de iuris necessitate: sed solum ex consuetudine fiant pondera Barto. in. l. ij. §. quod diximus. ff. si quis cau. vbi dicit ꝙ de consuetudine fit talis protestatio: ergo vult ꝙ de iure nõ teneatur protestari. ⁊ ita ibi ponderat do. Alex. ⁊ Are. subtilius qui ita tenet in ꝯsi. clxij. qꝺ incipit verũ est. vbi per illam autoritatē Bar. tenet cõsulendo ꝙ tales protestationes non sint necessarie. Adde etiam Bar. in. l. ij. alias est. l. j. §. dies. ff. quando appel. sit. dum dicit consulo ꝙ protesteris. ⁊ expressius Bal. in addi. Spe. in titu. de appel. §. vij. in versi. nõ fallunt. vbi dicit ꝙ protestatio coram iudice appellationis dȝ fieri de consilio ne appellatio deseratur. No. dum dicit de cõsilio ⁊ sic ad bene esse facit quod dicit Ang. in auten. sed ⁊ lis. C. de tēp. appella. ꝙ quando quis appellat ad papam: quia nemo potest inuitis hostiarijs intrare auditoriũ pape introductũ est de consuetudine ꝙ appellantes pulsent ad portam pro causa introducenda in consistorio: et si hostiarij nolint pati eos intrare rogant notariũ in presentia testiũ de hoc corã quibus protestãtur ꝙ per eos non stat sed qꝺ hostiarij eis denegant ingressum: ⁊ dicit ꝙ ita de consuetudine obseruat͛ in curia romana. pondera de cõsuetudine ergo nõ de necessitate iuris. ⁊ ꝙ de iure nõ sit necessaria protestatio impedimēti tenet. d. Abb. in. d. c. plerũqȝ. de rescri. ⁊ in. d. c. ex transmissa. de prescriptioni. Pau. de castr. in cõsil xxj. quod incipit in causa desertionis. in. vj. colũ. Ista secũda opinio est humanior ⁊ cõfirmatur ratione: quia ꝓtestatio fit ad cõseruandũ ius. l. fi. s̄. q. mo. pi. vel hypo. sol. lȝ ergo sit pretermissa dũmodo postea probetur ꝙ steterit per iudicē ⁊ nõ per partē: sola omissio protestationis nõ dȝ tollere ius partis per regulã. l. id qꝺ nostrũ. ff. de regu. iur. facit bene tex. in. l. ij. in prin. ⁊ per totã. l. ff. si quis cautio ⁊ in. l. scire opȝ. §. sufficit. in vb. ignoscẽdũ ei est. s̄. de excusatio. tuto. in quibus iuribus sufficit doceri de impedimēto ⁊ nõ requiritur protestatio. ⁊ tex. in. l. quibus diebus in prin. ⁊ qꝺ ibi Bar. i fi. ff. de cõdi. ⁊ demon. ⁊ in pluribus similib⁹. Verũ q: multa iura requirũt protestationem impedimenti in iure: ideo prima pars esset tutior in practica. Ita requirit text. hic vbi qñ est forti⁹ erat impedimentũ iuris ⁊ sic notoriũ: tamen requirit͛ protestatio. Ita etiã requirit tex. in. l. ij. ad fin. C. de his qui ꝓpter me. iudi. non ap. ⁊ tex. i. c. fi. de app. ⁊ tex. i. l. ij. ff. de nauti. feno. ⁊ i. l. mulier. cũ fi. ff. d lege cõmisso. ⁊ dicamus qꝺ alia iura suppleãtur per ista iura. Tenendo istam cõclusionē quod sit necessaria ꝓtestatio impedimenti: limita dupliciter. Primo ꝺm Ludo. ro. hic qꝺ lex surrogauit aliũ actũ loco illius qui nõ potuit ꝓpter impedimentũ fieri: tunc sufficit illũ actũ fieri absqȝ alia ꝓtestatione. ꝑ. c. statuimus. de offi. deleg. in. vj. c. vbi periculum. §. porro. de elec. in. vj. in cle. causam. de elect. in cle. j. de foro cõpe. secus quãdo lex non surrogat alium actũ: tunc est necessaria impedimēti ꝓtestatio: vt hoc tex. cum fin. ⁊ de ista limitatione facit mentionē Alexã. hic: in vlti. charta: ⁊ licet nihil addat: tu adde idem qꝺ ⁊ plenius tenet Ludo. ro. in cõsi. cccccxxxiij. qꝺ incipit quo ad primũ ꝙ sufficiat pu. in. ij. col. ad fi. ⁊ seq. Secũdo limitat Pau. de cast. hic qñ impedimētũ est in persona iudicis vel aduersarij: tũc nõ sufficit de impedimēto docere sed dȝ ꝓtestari: ita loquit͛ iste tex. cũ ꝯcordãtijs. s̄. allegatis. sed si impedimētũ est in ꝑsonã illius qui hȝ actũ agere puta q: sit infirmus vel absens cã rei publice: tunc sufficit docere impedimento q̄uis nõ sit protestatus: q: iura isto casu nõ reqrunt ꝓtestationē l. ij. in prin. ⁊ per totã. l. s̄. si qs cautio. ⁊. l. quesitũ. ff. de re iudi. ⁊. l. j. ff. ex qui. cau. ma. ⁊. d. l. scire opȝ. §. sufficit. ita etiam tenet Jo. de imo. in. c. si. de appel. ⁊ in effectu tȝ. d. Alex. hic. in antepe. col. Circa istud secundũ notabile: inquãtũ gl. tȝ ꝙ ꝓtestatio debeat fieri pretori vel coram vicinis. Bar. opp. ꝙ imo debeat fieri corã alio iudice. ⁊ rñdet distinguendũ: vt hic ꝑ eũ. Adde ꝙ eandem distinctionē ponit Bart. in. l. nõ solũ. §. morte. ver. circa tertiũ in. viij. co. j. eo. sequit͛. d. Anto. i. c. si. de appel. Sȝ aduerte q: Bar. vr͛ male dicere inq̄tũ vult ꝙ in. ll. ꝯrijs. s. in. l. si p̄sens. C. de epis. audien. ⁊ in. l. cõtractib⁹. §. fi. C. de non nu. pe. ille actus ⁊ sic exceptio non numerate pecunie debet opponi in iudicio. sicut regulariter opponi debēt exceptiones. istud est falsum assumptũ quia exceptio non numera. pecu. potest opponi extra iudicium ad domũ creditoris: glo. est ordinaria ⁊ approbata in. l. si intra. C. de non nume. pe. potes saluare Bart. ꝙ eius intentio sit ꝙ si loquamur in actu qui nõ põt expediri nisi extra iudiciũ ꝓut est nũtiatio noui operis que semꝑ dȝ fieri in ipso opere: ⁊ sit semꝑ extra iudiciũ: vt. §. si quis forte. s̄. ea. l. nã etiã qñ nuntiatio fit per pretoreȝ dȝ etiã index mittere ad locũ edificij nuntiũ ꝺm gl. ⁊ Bar. in. §. meminisse. j. ea. l. ⁊ tunc sufficit protestari p̄tori vel corã vicinis: ita procedat ista gl. sed qñ actus põt fieri in iudicio: ⁊ extra iudiciũ vt opponere exceptionē nõ numerate pecunie: vt per gl. in. d. l. si intra. isto casu lex eligit viam validiorē. s. ꝙ ꝓtestatio fiat in iudicio: sȝ corã alio iudice: qñ nõ potest sibi fieri ꝓpter magistratũ. Ita loquunt͛ d. l. si p̄sens. ⁊. d. l. in ꝯtractibus. §. fi. ⁊ ita etiã tenet Joã. de imo. hic. Itē inquãtũ Bar. tenet ꝙ qñ iudex denegat facere iustitiã ꝙ ei⁹ superior vel episcopus possunt cogere vt iustitiã faciat per tex. in aut. vt dif. iudi. in ꝑn. co. ix. Limita vt no. ꝑ bar. i. l. tutor pupillo. in fi. ꝑ illũ tex. ff. de auto. tuto. ⁊ ita habes expeditũ secundum nota. Bar.

3 ta. Bar. ¶ Tertio no. t. ꝙ licet sit ꝓtestatum p̄tori tunc finito officio opȝ iterũ nuntiare: ⁊ formã huius nũtiationis que debet fieri finito officio ponit Barto. in. xiij. q. vbi dicetur. Ex isto notabili infero correlarie ꝙ protestatio facta in subsidium nuntiationis ita demũ operatur effectũ si postea tempore quo potest nũtiare: ⁊ sic cessante impedimento fiat nuntiatio alias protestatio nihil releuaret. Adde in simili bonũ tex. in. l. mora. in fi. principij. ff. de vsu. vbi si absente creditore aliquis interpellet eius debitorē ista interpellatio nihil operatur. dicit text. nisi creditore reuerso: et habente copiam debitoris denuo interpellet Sed aduerte cõtra istud notabile videtur fortiter obstare. Naȝ si ista protestatio habet vim nuntiationis ⁊ operetur eosdem effectus quos nuntiatio: prout firmat Barto. j. in. xij. qꝺ. ad quid est opus qꝺ postea finito officio iterum nuntietur. Barto. hic. in isto. iij. notabili sentit ⁊ vult duplicem esse rationem. Prima vt videatur persistere in prima protestatione: alias videretur ab ea recessisse. Secunda quia intendit aliquid iuris de nouo acquirere. s. interdictum demolitorium: ⁊ ita simpliciter transit Pau de cast. hic: potes dicere ⁊ credo melius ꝙ precedens protestatio solum est facta in hoc ꝙ non possum vel non audeo sibi nuntiare: q: est in magistratu: ideo lex requirit finito magistratu secundam nuntiationem que habeat perficere primam protestationem vt repetito die prime protestationis videatur facta: ⁊ istud videtur magis esse de mēte tex. hic: ⁊ Barto. j. in. x. q. dum ponit formã istius protestationis et si diceretur ꝙ obstat tex. in. l. ij. i fi. C. de his qui ꝓpter me iudi. non appella. ⁊ in. c. fina. de appellatio. dicet responde vt statim respondebo. ¶ Contra istud tertium notabile opponit Barto. ꝙ sufficiat protestationem semel esse factam: nec requiratur alia nuntiatio: et respondet distinguendo vt hic per eum. Adde inquantum concludit in primo casu ꝙ quando statur per aduersarij delictum vel contumaciam: tunc semper sufficit vna interpellatio. Fallit in casu autentice statuimus. C. de epis. ⁊ cle. in iudicibus recusantibus ministrare iustitiam clericis. quia ibi requiritur trina interpellatio. ⁊ post trinam requisitionem iurisditione priuãtur. facit tex. in. c. j. de supp. negli. prela. Secũdo fallit quando dominus conqueritur de vasallo dicens eum commisisse culpam per quam meretur priuari feudo. nam debet citari ad curiã coram paribus. tex. in. c. j. de mili. vas. qui contu. est. lȝ multa possent dici circa illum tex. ¶ Secũdo adde inquantũ Barto. cõcludit ꝙ quãdo intendo aliquid iuris de nouo acquirere: tũc requiritur ꝙ de nouo nunciem vltra primã protestationem. tex. est hic vbi agitur de acquirẽdo denouo interdictũ demolitoriuȝ. Adde ꝙ ista conclusio videt͛ de directo contra tex. in. l ij. in fi. C. de his q ꝓpter me. iud. nõ appel. ⁊ in. c. fi. de appel. in quibus tractatur de iure acquirendo denouo. ⁊ tamē vna protestatio sufficit. Raph. cuma. hic multũ laborat in ista difficultate. ⁊ refert Bal. respondere ꝙ quedam est protestatio de iure commum primordialiter

ad hoc

ad hoc instituta. et tunc vna sufficiat. l. si presens. C. de episco. audi. cum aliis concordantibus. quedam est protestatio que succedit loco alterius actus. et tunc si ista veniat in notitiam eius cum quo actus erat celebrandus: tunc vna sufficit. ita loquitur contrarium d. l. ij. ad fi. si autem non peruenerit in eius notitiam: tunc requiritur quod de nouo nuntietur. ita loquitur iste text. licet Rap. non impugnet istam doctrinam credo quod non sit vera. Primo quia in isto tex. protestatio debet venire ad notitiam pretoris. alias nihil operaretur. et sic eum non ligaret. ita firmat Barto. j. in. xv. q. et seq. et tamen requiritur alia nuntiatio. Preterea in. d. l. ij. ad fi. et in. d. c. si. protestatio succedit loco alterius actus. s. loco appellationis et tamen ibi indistincte dicitur quod vna sufficit. vnde ego puto posse responderi altero de duobus modis ad. d. l. ij. in fi. primo dico quod ex doctrina Bar. si bene aduertatur apparet clara responsio. Nam licet in. d. l. secunda ad fi. tractetur de iure acquirendo. tamen ideo ibi vna protestatio sufficit. eo quia ibi illud impedimentum proueniebat ex iniuria seu violentia et sic ex delicto iudicis quo casu vbicunque impedimentum causatur a delicto etiam si agatur de iure acquirendo: nunquam requiritur reiteratio actus. istud vult expresse Bar. hic dum opponit de isto tex. Secundo potest responderi quod in. d. l. ij. ad fi. et in. d. c. si. protestatio fit loco certi actus limitati certo tempore. ideo ibi requiritur quod protestatio fiat. j. illud tempus. j. quod debeat fieri actus. i. appellatio vnde elapso ipso tempore amplius fieri non potest. imo si vellet reiterare amplius non posset. ita loquuntur illi tex. sed hic protestatio que succedit loco nuntiationis non succedit loco actus limitati tempore merito fit reiteratio: magis tamen placet precedens solu-
4 tio. Tertio in quantum Bar. concludit† quod si emptor cui mota est lis protestatur se non posse denuntiare venditori. quia nescitur vbi sit. quod eo reuerso teneatur vltra primam protestationem iterum denuntiare alias intelligeretur recessisse a protestatione. Ang. reprobat: quia isto casu data est forma denuntiandi vbi non reperitur venditor. quia potest fieri denuntiatio amicis aut vicinis vel ad domum ipsius et tantum valet ac si sibi esset facta. gl. est ordinaria. in. l. aut qui aliter. §. et si forte in verbo aut ad domum. et ibi bonus tex. ff. quod vi aut clam. Tene cum Bart. cum quo tenent Imo. et omnes Mod. hic. do. Ant. de bu. in. c. si. de appel. quia licet denuntiatio sit facta ad domum: vt dicit illa gl. per hoc non concluditur quod eo reuerso non debeat iterum fieri per istum tex. Quarto et vltimo no. quod nuntiatio facta finito officio trahitur retro. contra opponit Bar. propter inhabilitatem extremi ad quod. et respondet dupliciter vt hic per eum. Confirma opp. Bar. fortius quia fictio nunquam trahitur retro ad ea que sunt contra ius. glo. est valde no. in. l. talis scriptura. in gl. fi. circa fi. ff. de le. j. quem gloss. sepe reputat singu. Bal. in. c. cum consuetudinis. in. ij. col. de consuetu. et in. c. innotuit. de elec. et in. c. contingit. in. xij. co. de dolo et contu. et in. l. siue possidetis. in. iij. co. C. de proba. et in. l. fi. C. de vsuca. pro dona. vbi dicit illam gl. ad hoc esse elegantem. Item adde pro prima solutione Bar. dum allegat. l. C. de capti. bonum text. in. l. pe. ad fi. ff. de suis et legitimis. et bonum tex. in. l. proponebatur ad fi. ff. de capti. et declarat Bar. in. d. l. si is qui pro emptore. in ante-
5 pe. char. ff. de vsuca. †Circa secundam. q. Bart. no. quod officiales perpetui: vt sunt reges duces comites et epi possunt durante magistratu conueniri. et ita limitatur regula. l. nec magistratibus. ff. de iniur. et l. pars literarum. s. de iudi. vt procedat in officialibus temporalibus. adde quod idem tenet Spe. in titu. de actore. §. j. ver. item illustris. et in titu. de reo. in ver. item consul. Bal. in. d. l. nisi finita. §. fina. per illum tex. qui ad hoc est elegans secundum eum. et Bal. in. d. l. pars literarum. Ang. in. l. ij. ff. de in ius voca. do. Ant. in. c. ceterum ad fi. de iura. cal. item pondera rationem Bar. quare officiales perpetui possint conueniri quia alias ius partis posset perire. ista est melior ratio quam illa quam alibi assignat Bartol. in. l. nec magistratibus. j. de iniur. vbi dicit quod regula. d. l. pars literarum cum fi. procedit in habentibus dignitatem cum administratione vt comites marchiones reges et epi: quia ibi bene possunt conueniri. l. ij. C. vbi sena. vel claris. et ita etiam dicunt cano. in. c. legebatur. de ma. et obe. In. iij. q. Bart. de officiali posito ad beneplacitum quod equiparetur perpetuo. Adde Cy. et Bal. in. l. quisquis. C. si cer. pet. bal. in l. solent. §. fi. in. iij. q. ff. de procon. et lega. Item adde glo. in cle. ij. in verbo electionem. de rescript. et glo. in. c. fi. in verbo perpetuas de rescrip. in. vj. facit tex. in. c. si gratiose. de rescrip. in. vj. et tex. in
6 c. si delegatus. de offic. deleg. in. vj. †In. iiij. q. dum concludit Bart. quod omnes alij qui prohibentur vocari in ius alia ratione quam officij sunt eius conditionis quod eis potest nuntiari nouum opus per text. in. l. operis. j. eod. iuncta. l. quique. et. l. neque impuberes. ff. de in ius vo. dic quod ista iura Barto. nihil faciunt: quia licet infans et furiosus non possint vocari in ius tamen tutor infantis et curator furiosi possunt vocari. l. j. §. sufficit. ff. de admi. tuto. merito potest nuntiari nouum opus: et ita intellexit gl. in. d. l. cuilibet. j. eo. que sequitur. d. l. operis. sed si essent tales persone que omnino de presenti non possent in ius vocari: vt faciens sacra: ducens vxorem. associans funus preco et similes: concludit Raph. cu. cum Bart. quod eis posset nuntiari nouum opus: quia eorum impedimentum est breui tempore finiturum. ideo non debet impedire nuntiationem: ex quo breui possit sibi prouidere. Contra Bar. arguit do. Alex. per rationem gl. nostre quam tenet Bar. ij. in prima oppo. et dubitat an illa ratio sit bona. et videtur tenere quod non per primum fundamentum Raph. quod retuli. s. in primo no. quod sibi ascribit tacito autore: sed Bar. hic se restringit vt illa ratio procedat quando non potest vocari in ius ratione officij. sed non transit sine difficultate. Tu considera quod cum nuntiatio debeat fieri in loco edificij: et alibi facta potest sperni. §. nuntiationem. et. §. si quis forte. s. ea. l. certe qui sacra facit aut ducit vxorem vel funus assequitur vel vadit per ciuitatem preconizando non potest esse in loco edificij. ideo frustra videtur queri an ei possit nuntiari nouum opus nisi intelligas. q. Bar. quod sicut in pretore non posset nuntiari nouum opus sed fabris vel aliis ibi existentibus in opere ita fit in istis. In. v. questio. Barto. Adde quod idem et latius tenent Cano. in. c. fi. de appel. et ad id quod dicit Bart. de minis. Adde quod notabiliter decidit idem bart. id simili in. l. hec autem. in princ. ff. si cui plus quam per
7 l. falci. †Adde etiam quod solus terribilis vultus potestatis causat iustum metum. Ita dicit bal. in. c. j. §. iniuria. de pace iurame. firma. in vsi. feud. allegat no. per Ioa. and. l. c. quia propter. de elec. idem tenet Ang. in. l. qui in aliena. §. fi. ff. de acqui. heredi. nisi esset malefactor cui iudex tenetur terribilis debet minari. et tunc tales mine non causant iustum metum secundum Bald. in. l. vnica. in. vj. colum. ad finem. C. de confes. vbi dicit sic debere intelligi not. per Barto. hic Item limita doctrinam Barto. quod licet sufficiat probare consuetudines istas pretoris quantum ad excusandum eum qui propter timorem non appellauit vel non fecit actum: tamen non sufficeret quo ad hoc vt ipse pretor possit de violentia puniri. Ita hec dicta limitat ipsemet Bart. in. l. j. §. si quid tamen. per illum tex. ff. quod vi aut clam. et sequitur simpliciter Ludo. roma. hic.
8 †Sexto querit barto. si probatur quod semel iudex ita fecit: an ex hoc causetur iustus metus communiter lectura Barto. dicit quod non: per. l. quis sit fugitiuus. in princi. et per totam. l. ff. de edil. edic. et ita refert et sequitur domi. Lud. ro. hic: ita etiam referunt et sequuntur do. Anto. Imo. et Abb. in. c. fi. de appel. et ibi do. abb. confirmat. quia vnicus actus hominis non probat consuetudinem sed requiritur saltem binus. l. iij. in fi. C. de epi. aud. gl. in. c. ita nos in princi. xxv. q. ij. limitat Ludo. hoc esse verum quando illud semel fuisset factum in persona alterius: secus si fuisset factum in persona illiusmet qui nunc timuit: quia sufficeret secundum Bal. et Salice. in. l. ij. C. de his qui per me. iud. non app. domi. Alexan. tenet quod si Bart. decidit negatiue prout. s. refertur: dixit expresse contra tex. quem allegat in. d. l. quis sit fugitiuus. §. j. et. §. item celius. vbi dicit text. quod seruus dicitur fugitiuus ex eo quod semel aufugit dato etiam quod ad dominum postea redierit: vnde tenet quod lectu. Barto. non debeat habere decisionem negatiuam sed quod Bartol. simpliciter se remittat ad. d. l. quis sit fugitiuus. per totam. Tu autem aduerte quod cum Bartol. se remittat ad totam. l. quis sit fugitiuus. certe ibi in. §. erronem dicitur quod non est erro ex vno actu: sed vbi frequenter sine causa vagatur. Adde quod similiter non dicitur plagiarius qui semel abduxit: sed qui habet ex frequenti consuetudine surripere seruos alienos. glo. est in. l. si abducta. in glos. j. C. de furtis. Sic in abigeo text. est in. l. j. §. fina. et in. l. fina. ff. de abige. Sic etiam mercator proprie dicitur qui plures negociationes exerceret: et non qui vnam: tex. est in. l. j. §. j. ff. de trib. Alibi tamen idem Barto. in. l. mariti. §. questum per illum not. tex. ff. de adul. sic distinguit quod nomina verbalia significatiua alicuius officij quod quis sibi assumit propria autoritate vt mercator hospitator et similes non verificantur ex vno actu sed requirunt assiduitatem. dicta. l. j. §. j. de trib. Sed in his que sunt significatiua delicti vt raptor et spoliator et similes: ex vno actu verificantur: tex. est ibi notabilis. de quo etiam vide omnino Bartol. qui nititur respondere. ll. in contrarium adductis in proe. ff. forum. in iij. col. et dicit quod est speciale in illis. ll. sed ista est leuis solutio: vide etiam Barto. in. l. legatis. in princi. ff. de lega. iij. per illum tex. et Bal in rub. de constitu. pe. ad fi. Ideo anno preterito in ardua q. dicebatur quod pirata maris dicitur etiam qui piraticam semel artem exercuit: per doctrinam Bart. in. d. l. mariti. §. j. Sed illa doctrina non transit sine magno dubio per iura superius adducta.
9 †Septimo querit Barto. si in alio officio consueuit violentias exercere: sed in isto non probatur: et determinat quod non sufficiat per. l. iij. §. queri potest. cum glos. in verbo cessare. ff. de suspe. tuto. Sed aduerte quia ille text. nihil facit in proposito. quia loquitur quo ad remouendum ab administratione per quam efficitur infamis. l. iij. §. fina. ff. de suspec. tuto. sed nos loquimur non quo ad preiudicium ipsius sed ad excusandum eum qui debuit actum facere: quia propter timorem non fecerit actum: et ista est differentia vt declarat Bart. in. l. j. §. si quis tamen per illum tex. ff. quod vi aut clam. Alex. reprehendit bar. per regulam semel malus de re. iur. l. vj.

quia q semel malus est semp presumit esse malus vt vulgo allega
tur illa vulgata regula.extra de reg.iur.li.vj.c.semel malꝰ ⁊ est gl.
in.l.si cui.§.ijsdē.in ṽb.admittēdū.ff.de accu.q allegat bonū tex.ī
l.iij.§.si curator.⁊.§.finaūt ipse tutor.ff.de suspe.tu. Tu autē pro
defensione Bart.dic ꝙ sicut semel malus non presumitur malus
in diuerso genere mali nec in alia re:vt declarat Bar.in.l.cassius
ad fi.ff.de senat.Bal.in.l.fi.ff.de her.insti.Ita etiā nō presumitur
malus in diuerso officio:arguēdo de re ad locū quod argu.est va
lidum.l.si quis ita delegauerit.ff.de auro ⁊ argen.leg.l.vinum.ff.
si cer.pe.⁊ istam credo fuisse intentionē Bar.et circa hoc conside
ra verba Bart.in.d.l.cassius.ad fi.dum loquitur de officio diuer
10 so.¶ † In.viij.questio.Bar.adde pro eius opiniōe facere ꝙ vbi
a cōmuniter accidētibus difficilis est probatio sufficit probatio
per coniecturas:⁊ sufficiūt probationes que alias tanꝙ imperfe
cte reijcerentur.l.filium diffinimus.ff.de his qui sunt sui vel alie.
iur.l.nō omnes.§.a barbaris.ff.de re mi.Hinc dixit Bar.in.l.in
illa stipulatione si calen.in fin.ff.de verbo.oblig.ꝙ in his que non
possunt liquido probari sufficit informatio ex presumpta opinio
ne.Alibi dicit Bald.in aut.quas actiones.in fi.C.de sacrosan.ec
cle.⁊ in.c.vasallus.circa fi.si de feu.fue.contro.inter do.⁊ agna.ꝙ
ratione difficilis probationis sufficit presumpta ꝓbatio. Alibi
tenet Barto.in.l.si quis ex argentarijs.§.pen.ff.de eden. quod in
casibus clandestinis ⁊ occultis sufficit probatio per coniecturas:
⁊ ibi multa cumulaui ad propositū que possent hic addi. ¶ Se
cūdo inquātū tenet Bart.ꝙ ex breuitate tpis resultet p̄sumptio.
adde tex.formalē in.c.officij.⁊ ibi glo.de elec.Bar.in.l.post cōtra
ctū.in.v.p̄sumptione.ff.de dona.Bal.notabiliter in.l.post diuer
sas.in vlti.q.C.manda.Item inquātū tenet Bar.ꝙ illud qd̄ dr̄ a
personis fide dignis inducit iustā causaz credulitatis. Adde qd̄
de hoc est glo.no.in.l.titio fundus.ff.de cōdi.⁊ demō.quē allegat
Bar.in.l.nō solū.§.morte.in.vj.col.ī.eo.Idē tz no.bar.in.l.fi.cir
ca fi.ff.de here.insti.⁊ Bar.in.l.qui fundum.§.procurator.ff.pro
emptore.Ange.⁊ Mod.in.l.fi.in prin.ff.de eo per quem fac.erit.
Joā.and.⁊ alij.in.c.cura.de iure patro.⁊ illam gl.reputat singu.
11 Bal.in.l.indicia.C.de rei ven.Tu adde singularīꝰ † ꝙ nō debent
puniri de falso testes q deposuerūt de veritate ⁊ dixerunt se scire
cum re vera non scirent:sed audiuerunt ab homine bone fame et
coditionis:isti enim nō debēt puniri de falso.Ita sing.tz Pe.de
ancha.in consil.xxiij.qd̄ incipit.visa inquisitione formata contra
Philip.de Mantua in pe.col.eo qr̄ scire dicimur illud qd̄ vehe
mēte opinamur:vt est glo.in.l.ij.§.pe.in ṽbo sciat.ff.de aqua plu.
arcē.gl.in.l.si duo.§.pe.ff.vti pos.qd̄ valde teneas cordi.Imo for
tius no.Gemi.ī.c.de capitulis.per illū tex.x.dist.ꝙ quis dicitur
a pro certo[a] scire qn̄ est certificatus ab vno fide digno:allegat etiaz
c.sicut pro certo.de simo.⁊ Archid.in.c.in domo.de peni.dis.iiij.
12 ¶ Int.ix.q.Bar.adde bar.in.l.j.in fi.per illum tex.ff.de his que
pe.no.⁊ in tractatu de tyrānide.in.vij.qd̄.Idem tenet Bal.in.l.si
quā.in fi.C.de oper.liber.⁊ in.l.interpositas.in.iiij.co.C.de trans
act.cum multis alijs concor.allegatis per do.Alexand.Secundo
adde tex.notabilem in.c.sciant cuncti.in verbo vel consanguineis
eorum.de electi.in.vj.vbi metus illatus consanguineis electi cen
setur illatus ipsi electo ⁊ est bona glo.in cle.ij.in verbo quomodo
libet de sentē.excō.⁊ per illum text.tenet mirabiliter Lu.ro.in re
petitione rub.ff.de arbi.in.xxiiij.col.in ver.quid aūt si cōpromis
sum ꝙ vulnerans cōsanguineum clerici:eo qr̄ clericus noluit sibi
aliqd facere est ita excōicatus ac si vulnerasset immediate ipsum
clericum:prout dr̄ in.d.c.sciant cuncti.sz nō credo ita generaliter
verū cum sit casus specialis in.c.sciant cuncti. Tertio adde text.
in.c.quicūqꝫ in verbo bonis suis vel suorū.de sententia excōmu
nicatio.in.vj.per quem tex.decidit nota.Pet.de ancha.in.d.ca.
13 sciant cuncti.† ꝙ si duo inimici[b] fecerunt pacem ad inuicez ⁊ pro
b miserunt se non offendere sub certa pena:certe offendens consan
guineum alterius:ita incidit in pena:sicut si immediate offendis
set eū qui pacem fecit qd̄ no.cum loquatur in penalibus. Quar
to notabiliter adde ꝙ sicut infirmitas ꝓpria excusat citatū a con
tumacia si non cōpareat:vt est tex.in.l.quesitū.ff.de re iudi.⁊.c.te
nor.eodē titulo.ita etiam excusat infirmitas suorum:text.est in.c.
communis.xxiij.distin.⁊ ibi glo.nota.in verbo suoꝝ.quā gl.no.se
quitur Alexan.in.d.l.quesitū.Quinto adde tex.in.l.lex cornelia.
in princi.⁊ in.l.item apud labeonem.§.penul.ff.de iniur.per que
iura dicit Bart.in.l.iij.§.si tutor inimicus.ff.de suspe.tuto.ꝙ in
iuria facta consanguineo meo censetur facta mihi ipsi:alibi tenet
Bald.in.l.j.per illum tex.C.si quacunqꝫ predi.dignita.ꝙ offenso
vno intelligitur offensus quilibet de sanguine suo.alibi tz Bal.
in.l.j.C.de indicta viduitate tollen.ꝙ paria sunt cōmittere in ali
quē vel in illos de sanguine suo:qr̄ par est metus in se vel in suis
Alibi notat Bal.in.l.raptores.in.ij.colum.C.de raptu virgi.ꝙ si
c fiat iniuria vni de domo[c] intelligitur facta toti casate.alibi notat
domi.Cardi.Floren.in clemen.j.in pnci.in.xiij.notabili per illuz
tex.de exces.prelatorum.hic allegatis per Bart.ꝙ iniuria facta

a ¶ Quis dr̄ p certo.adde Ant.de bu.ī.c.j.d seru.Ant.de bu.ī.c.quoties.in vlt.co.de testi.Jo.de fantu.ī.c.testes.iij.q.ix.Jo.de imo.in.l.in repudiāda.ff.de acq.here.

b ¶ Si duo inimici.Ja.in.l.j.ff.de in ius voc.vbi alle.petr.de ancha.in.d.c.sciāt cūcti

c ¶ Iniuria vni d domo adde Bal.in ca.si vasallꝰ el.j.in ti.si d feu.fue.controuer.in vsibus feu.

alicui meo domestico occasione mei censet mihi ipsi facta.Acce
dat quod dixit glos.in.l.j.ff.in ius vo.vt eāt.Nemo vnqꝫ carnem
suam odio habebit ⁊ sunt verba text.in.c.non estimemus xiij.q.
ij.¶ In.x.qd̄.adde Barto.in.l.j.§.fi.ff.quod vi aut clam.vbi no.
14 ꝙ † si fui prohibitus a domesticis tuis vel cōiunctis tuis videor
prohibitus voluntate tua.allegat tex.in.c.cōstitutis.de testibus
quē etiā allegat Bar.hic:idē qd̄ Bar.hic tenet do.Ant.de but.
in.c.fi.de appel.Imo.in.l.heres meus.§.fi.ff.de cōdi.⁊ demō.do.
Alex.in consil.lxxxiij.ij.vol.qd̄ incipit visa facti narratione.in.ij.
col.cōtrariū tenet Bal.lz de Bar.mentionē nō faciat in.l.j.ad fi.
C.de epis.⁊ cleri.⁊ in.l.ad inuidiā.C.qd̄ me.cau.vbi no.ꝙ ex metu
illato per familiares potentis nō presumitur de sciētia ipsis po
tentis.allegat tex.cū glos.in.c.cū ad sedē.in gloss.in verb.interdi
ctū.de resti.spolia.vbi glo.ad hoc allegat multa bona iura preser
tim.l.j.§.qd̄ ergo.⁊.§.sequen.ī.de vi ⁊ vi arma.Tene decisionem
Bar.in terminus suis quātum ad inducēdā iustā causam metus
per quā quis omisit facere actum quem debebat facere ad indu
cendū talem metum:sufficit ꝙ familiares potestatis solebāt vio
lentias cōmittere:vt declarat Bar.in.l.j.§.si quid tamen.ff.qd̄ vi
aut clam.sz quantū ad hoc vt qs puniat de violentia cōmissa per
suos familiares vel consanguineos est alia materia:in qua dic si
sciuit ⁊ potuit ꝓhibere presumitur de voluntate sua facta:ita ꝓ
prie loquitur text.in ca.constitutis.j.de testi.al's sit secus:ita lo
quatur tex.cum glo.in.d.c.cum ad sedē.⁊ Bald.in locis prealle
gatis.⁊ ita tenet gl.nota.in.c.qr̄ presulatus.in gl.in verbo canoni
ca.j.q.iij.Spec.in ti.de lega.§.iusta.ver.quid si amici.Bal.in.l.j.
in.iiij.co.C.de ser.fugi.⁊ ita in effectu tz do.Alexā.hic in.xj.qd̄.
15 concludit † Bar.ꝙ in ꝓtestatione de qua in hoc tex.⁊ generaliter
in omni protestatione requirit expressio cause etiā si non petatur
a parte secus est in nuntiatione noui operis.Adde ꝙ idez tz do.
Ant.in.c.fi.in.iiij.q.de apel.ista conclusio optime probatur per
duos tex.simul iunctos per tex.in.l.si fundu.C.de rei ven.hic al
legata per Bart.iuncta.l.si maior.C.de rescin.ven.dr̄ enim in.l.si
fundum.ꝙ ibi ꝓtestatio constituit emptorez in mala fide eo quia
facta cū causa.sz in.l.si maior ꝓtestatio nihil operat:qr̄ facta erat
sine causa.pro eadē ꝯclusione facit tex.in.l.j.C.de pre.curia.lib.x.
in ṽbo omnisqꝫ causa sigillatim quibꝰ strangulat ⁊c.quē ad hoc
no.Bal.in.l.fi.ad fi.in.viij.oppo.C.de edi.diui adria.tol.vbi per
illum tex.no.ꝙ qn̄ protestatur in iudicio ꝙ nulla nouitas fiat vel
similia debeo exprimere cām in iudicio.Adde etiā ꝙ istam cōclu
sionē tz Bar.in.l.nō solū.§.morte.in.ij.q.principali.in ver.circa
tertiā.ī.eo.vbi tenet ꝙ nisi in protestatione includatur iusta cau
sa vel concludens ꝓtestatio nullius est momenti per multa iura
de quibus ibi per Bar.Scdō diligenter aduerte circa ṽba Bar.
tendentia ad intellectū ⁊ limitationē huius tex.inquātū Bar.di
16 cit se fateri † ꝙ in hoc tex.pōt nūtiari nouū opus coram vicinis:a
hoc modo nūtio nouū opus tali pretori coram vobis vicinis:qr̄
ei in ipso opere ꝓpter eius officiū vel metū nuntiare non audeo:
sed in ipso opere talem nuntiationem coram vicinis facere non
potest:ita loquitur iste tex.probat Barto.per simile:quia ꝓpter
violentiam vel metum pretoris non solum potest protestatio fie
ri coram vicinis ſm.l.ij.in fi.C.de his q per me.iu.non appel.sed
etiā possum appellare.l.cū quidā.ff.de appel.no.qr̄ magna est li
mitatio ad istum tex.si est vera:nemo tangit.Ego autē valde du
bito:⁊ credo ꝙ talis nuntiatio extra locum edificij etiam coram
vicinis facta non debeat valere sicut non valeret si fieret in ipso
opere.Moueor primo per generalitatem huius tex.vbi genera
liter deciditur non posse nuntiari pretori nec restringitur an fiat
in opere vel extra:⁊ dicere vt dicit Barto.esset restringere ⁊ vio
lare istū tex.Secūdo ⁊ fortius moueor per ea que tenēt gl.bart.
⁊ cōmuniter doc.⁊ dixi.s.in primo notabili vbi tenent ꝙ nuntia
tio noui operis ideo non potest fieri pretori:qr̄ hz vim citationis
seu prouocationis ad iudicium que citatio non potest fieri p̄tori
durante officio:ista ratio pariformiter militat siue fiat corā vici
nis in opere edificij:siue extra opus.que ratio cessat in.l.cū que
dam.ff.de appel.allegata per Bart.vbi appellatio non prohibe
batur fieri licet ꝓpter iustum metum omitteretur nimirum si ta
lis appellatio potest interponi coram vicinis.d.l.cum quidam.
vel si vult potest protestari.d.l.ij.ad fi.C.de his qui per me.iu.nisi
fortasse tu diceres sustinendo Barto.ꝙ intentio barto.sit quod
nuntiatio que fit extra locum edificij coram vicinis non fit cita
tio nec ꝓuocatio ad iudicium:ex quo non fit in opere quod alias
requiritur.§.nuntiationē.⁊.§.si quis forte.s.ea.l.sed bene quan
do nuntiatio fit in opere:tunc est prouocatio ad iudicium ⁊ tunc
prohibet fieri pretori:ita loquatur iste text.sed vellem istud pro
bari:aut lege:aut bona ratione:quia aut ius diceret quod nun
tiatio noui operis que fit vicinis extra locum edificij liget preto
rem vt non possit edificare vltra:⁊ habeo intentum contra Bar
to.quia erit prouocatio ad iudicium:quia si pretor vult posse tu
te edificare:petet ab alio iudice remissionem se submittendo aut

inuitus satisdabit: vt declarat Barto. in seq. qō. ꝛ in hoc credo ꝙ male possit defendi Bartol. aut vix dicere ꝙ talis nūtiatio que fit coram vicinis extra locum edificij non liget pretorem: ꝛ conseꝗ̄ter sit inefficax. certe isto modo Bar. male loqueretur primo qꝛ de tali nuntiatione inefficaci non esset curandū ꝛ frustra bart. opponeret talem practicā. item Bart. se fundat per. l. cū quidaꝫ. ĩ. de appel. vbi illa appellatio interposita corā vicinis est valida ꝛ efficax. ergo similiter intellexit Bar. ꝙ ista nuntiatio sit valida et efficax ꝛ sic habeat vim ꝓuocationis ad iudiciū cogita bene in predictis si possit defendi bart. sustinendo Bart. potes dicere ꝙ intētio bart. fit ꝙ si nuntiet coram vicinis extra locum edificij talis nuntiatio non dr̄ prouocatiua ad iudiciū: eo quia nō est facta seruata forma hoc est quia nō est facta in opere iuxta. §. nuntiationem. ꝛ. §. si quis forte. s. ea. l. tamē talis nuntiatio hꝫ effectum protestationis: ꝛ isto modo hꝫ duplicem viam vel protestandi. vt dicit iste tex. vel nuntiandi extra locum edificij prout in fin. in. l. ij. in fi. C. de his qui per me. iu. nō ap. iūcta. l. cum quidam. ĩ. de appel. habet duplex remediū vel appellandum vel potestandū corā vicinis: sed si nuntiaret in opere nō valeret ꝛ sic nō valeret vt nūtiatio: nec vt protestatio: ita videt̄ fuisse mens Bar. sed adhuc cōtra istam solutionem arguitur fortiter. qꝛ hoc modo Barto. vult ꝙ nuntiatio que fit extra locuꝫ edificij: ꝛ sic forma non seruata: qꝛ debet fieri in opere vt dixi cum non valeat vt citatio vꝫ vt ꝓtestatio: sed quādo fit in ipso opere corā vicinis: ꝛ sic forma seruata ꝙ non valeat aliquid: ꝛ sic non valeat etiam vt ꝓtestatio istud videt̄ inepte dictū: qꝛ grauius est qñ peccat̄ in forma ꝗ̄ qñ peccatur in materia. l. an inutilis. in prin. ff. de acceptila. vnde dicunt Bart. ꝛ omnes doc. in. l. j. §. si quis ita. ff. de ver. ob. ꝙ qñ peccat̄ ĩ forma si non valet actus prout fit non valet etiam vt valere potest. d. l. an inutilis. in prin. sed quādo peccat̄ in materia: tunc si nō vꝫ actus prout fit valet eo modo quo valere pōt. ꝛ sic bar. debuisset dicere totum cōtrarium: ꝙ quādo nūtiatio fit vicinis extra locum edificij ꝛ sic forma non seruata nullo modo deberet valere etiā vt ꝓtestatio. secus qñ fit in ipso opere: qꝛ tunc solum peccatur in mate-

17 ria. Nisi diceres ꝙ illo secūdo casu. l. resistat. ꝛ † qñ actus fit lege resistente certe nullo modo potest valere. l. non dubiuꝫ. C. de legi. ꝛ l. cum lex. in princi. ff. de fideiuss. gl. solennis. in cle. j. in verbo inhibentes. de iure patro. sed certe etiam in primo casu qñ fit extra locum. ꝛ sic non seruata forma legis cum actus sit ipso iure nullus l. cum hi. §. si pretor. ff. de transact. Item videt̄ dicendū. vt habet̄

18 in. l. j. ff. de libe. ꝛ posth. in. xiij. q. † No ex practica quā ponit Barto. ꝙ lꝫ nuntiatio fiat per verba de futuro. l. j. §. j. s. eo. itē lꝫ opus iam esset ex toto perfectum. nihilominus in isto tex. nuntiatio hꝫ effectum super opere iam perfecto. ꝛ hoc ꝓpter protestationem precedentem. ꝛ in hoc est iste. §. mirabilis. secundum Pau. de ca. hic: tu aduerte quod iste tex. ꝓprie loquitur qñ edificiū nō erat ex toto perfectum ante finē officij. vt ꝓbat text. ibi etiā. ꝙ retro edificatum erit in illa implicatiua etiā que implicat ꝙ nō solum destruatur opus factum post istam vltimā nūtiationem. sed etiam

19 illud qō ante erat edificatum † In. xiiij. q. aduerte ꝙ ratio differētie assignata p̄ Bar. quare pretori durāte officio nō possit nūtiari vt acquiratur istud interdictū nō videt̄ ratio generalis ꝛ perfecta. Nam pone ꝙ sit dubium an nuntians ex interdicto quod vi aut clam habeat dominiū vel possessionē ꝛ sic ius nuntiandi ibi certe non posset tunc sperni: ꝛ esset tunc prouocatio ad iudicium sicut ꝛ in hoc interdicto. melior est ergo ratio diuersitatis quare magis ꝓtori durāte officio nuntiet̄ ex interdicto qō vi aut clam ꝗ̄ ex isto: quia ibi oīno absqꝫ alia denuntiatione cōpetebat illud interdictū ex capite qō vi aut clam ergo nuntiatio nihil noui dicitur acquirere sed solum mutare qualitatē secus est hic vbi absqꝫ aliqua nuntiatione nihil competebat. ista fuit ratio iurisconsulti. in. l. prohibere. in princi. ĩ. qō vi aut clam. ꝛ declarat Bar. in. §. seruo. s. ea. l. Raph. cu. dicit se nō bene intelligere Bar. quomodo possit nūtiari pretori vt pareat interdictum qō vi aut clam ꝛ non istud interdictum huius tituli cum habeamus ꝙ si fiat nuntiatio ꝛ edificetur spreta nuntiatione competit istud interdictum demolitoriū. l. ꝓtor. §. hoc interdictum. ij. ꝛ. §. deinde. ĩ. eo. Sed ad hoc facile potest rñderi. Primo ꝙ Bar. loquat̄ in casu certo quādo nuntiatio fiebat ad causandum interdictum quod vi aut clam. scdo qꝛ etiā si fiat nuntiatio pretori simpliciter poterit causari interdictum quod vi aut clam ꝛ non istud si fiat nuntiatio nō in re presenti nec in loco edificij certe nō vꝫ quod ad istud interdictū. §. nūtiationē. ꝛ. §. si quis forte. s. ea. l. sed bene vꝫ quo ad causandū interdictū qō vi aut clam. glo. est in. l. aut q aliter. §. si quis cū denūtiasset. in gl. j. ff. qō vi aut clā. Bar. in. §. si qs forte. s. ea. l. ℂ In. xv. qō. adde bonum tex. in cle. causam. in verbo verum. de elec. quē allegat Bart. in. d. l. j. §. sed ꝛ aristo. ff. quod vi aut clam. ℂ In vltima questione limita nisi iudex consueuerit dare audiētiam in alio loco puta in camera: quia tunc etiam ibi dꝫ queri et protestari: vt est glo. in. c. cupientes. §. qō si p̄ viginti. in verbo ꝑ

posita. de elec. in. vj. quam reputant singularē Imo. ꝛ Lud. hic. Idem tenet bar. in. l. j. §. dies. ff. qñ app. sit. ꝛ per ista remanet expeditus primus intellectus gloss. ꝛ oēs questiones formate per Bar. ℂ In ea. glo. ibi: vel secūdo. Cum isto secūdo intellectu declarato ꝛ defensato: vt per bart. transeūt indifferenter oēs hic. et Bar. notabiliter in. l. fi. in pe. co. ff. de ap. reci. Ego aūt licet credā dicta bart. esse vera in se: tamē dubito an iste intellect⁹ possit defendi ad istū tex. ℂ Moueor primo ex fundamēto Jaco. de are. cui bart. non directo respondet qꝛ cū possit nūtiari par per iactū lapilli vbi nō perditur possessio frustratoriū est istud remedium. nec est verum fundamentū glo. dum dicit ꝙ si non nuntio per iactum lapilli. qꝛ ideo non desisteret: qꝛ si edificauerit spreta nūtiatione totum debebit destrui. l. ꝓtor. §. hoc interdictum ꝛ. §. seq. ĩ. eo. Nisi diceres ꝙ etiā in. c. dilecti. ꝛ in. c. vt debitus de app. poterat v̄bo appellare: ꝛ tamē arripere inter ad papā hꝫ vim appellationis. ℂ Scdo moueor qꝛ ẜm hunc intellectum improprialr̄ litera ibi pretori qꝛ intelligitur. i. per ipsum pretorem. ℂ Tertio fortius moueor. Nam v̄r mihi qō bar. ꝛ doc. seipsos confundant dum volunt sustinere istuꝫ ẜm intellectū gl. per. c. vt debitus. de appel. Nā ẜm illa iura solū arripere iter facta protestatione hꝫ effectū appellationis: vt quicquid postea factū sit reuocetur tanꝗ̄ attentatum pendente appellatione: ergo ẜm illa iura in terminis §. nostri sufficeret solū protestari ꝛ arripere iter ad iudicē ꝛ istud solum deberet sufficere pro nuntiatione: ꝛ tñ tex. requirit ꝙ postea fiat nūtiatio quasi repetita die. et istud dicit Barto. in summario suo. Arripere iter ad pretorē hꝫ vim nūtiationis secuta post ea nūtiatione. Nec pōt dicere ꝙ ista reiteratio requiratur ꝓpter

20 aliquā culpam vel delictum prout dixi. s. in tertio no. ℂ † Quarto qꝛ nō videt̄ verū ꝙ de iure ciuili arreptio itineris ad principē habeat vim appellationis put v̄r text. in. l. j. C. vt lit. pendē. et ibi Rapha. ful. in primo notabili expresse not. ex illo tex. ꝙ arreptio itineris ad principē nō habeat vim appellationis interposite ab ipso iudice: lꝫ ẜm canones arripere iter ad papam interdum habeat vim appellationis. ꝛ interim impedit ꝓcessum. Sꝫ ad istud vltimū tu dic ꝙ nō debet induci differentia inter ius ciuile ꝛ ca-

21 nonicū † imo qñ aliqͣ est clare decisum de iure canonico: et non

a reperitur ꝫrium expresse de iure ciuili statmus iuri canonico etiā in foro ciuili. c. j. ꝛ. ij. de ope. no. nū. ꝛ est glo. in. c. per venerabilem. qui filij sint legi. ꝛ in. c. lꝫ ex suscepto. de foro compe. declarat bar. in. l. priuilegia. C. de sac. san. eccle. ad textu. in. d. l. j. C. vt lit. pen. Responde ꝙ ibi duo concurrunt. Primo ꝙ quis ꝓtestetur parti expresse ne aliquid noui faciat. Secundo qꝛ arripiat iter ad superiorē. Ista duo habent vim appellationis. d. c. dilecti. ꝛ ita proprie declarat Bart. hic: sed in. d. l. j. nulla interuenit protestatio sꝫ solū ibi dicit̄ ꝙ fuit porrecta supplicatio principi: forte etiā ignorante iudice et parte. Nimirū si ibi solum arripere iter ad superiorem nō hꝫ vim appellationis. d. l. j. ℂ In eadē glo. ibi: vel tertio adde ꝙ ẜm istum intellectuꝫ limitatur regula. §. si quis forte. ꝛ. §. nuntiationem. s. ea. l. in quibus tradit̄ pro forma qō nuntiatio fiat in opere. nā illa iura ꝓcedūt qñ de facili nuntians posset ire ad locum edificij. ꝛ sic posset sibi esse consultum: alias permittitur nuntiatio per pretorem extra locum edificij: ꝛ lꝫ bart. ꝛ alij etiā teneant istum intellectū: tñ qꝛ oporteret facere multas subauditiones ꝛ diuinationes vt facit bart. ad istum tex. Ideo mihi non placet ad istum tex. Preterea iste text. qui vult ꝙ postea debeat fieri secūda nūtiatio non patitur istam tertiā lecturam. nisi diceres ꝙ debeat primo protestari pretori se nō posse nūtiare in loco edificij propter nimiam distantiam loci: ꝛ postea debeat iterum solenniter nuntiare.

a ℂ Quando addetex. in c. clerici. de iud. ter. ĩ. c. vlti. ẟ secū. nup. gl. summe. x. distin.

2 ☞ Illi dicūtur domini naturales qui sunt domini de iure gentium sicut reges.

3 Excusa pub. dicitur nuntiari quando agitur vt. ll. tueantur.

4 Quando dicitur fieri nuntiatio ex causa impositicia.

5 Etiam si dominus edificat contra seruitutē debitam potest etiā ipsi domino no. op. nun.

6 Qui imponit seruitutem predio suo dicitur ius suum minuere ꝛ ius alterius augere.

7 Prohibitus rem alienare prohibetur seruitutem ei imponere.

Sextus pedius.

1 † Nūtiatio gratia iuris nostri conseruandi potest fieri ex tri-

2 plici causa naturali imposita et publica. hoc dicit. ℂ † Not. j. secundum Baldum quod illi dicuntur domini naturales qui sunt domini de iure gentiū sicut reges. Adde ꝙ in priuatis dominū semper est de iure gentiū: lꝫ plures modi acqrendi sint de iure ciuili: vt ingt Bar. in. l. j. post gl. ibi. ff. de acq. re. do. ꝛ i. l. ex hoc

3 iure. in. ij. col. ff. de iusti. ꝛ iur. ℂ † Scdo no. ꝙ dr̄ ex causa publica nuntiari qñ agitur vt leges tueantur. facit quod egregie vult Jn no. in ca. olim cām. in gl. vlt. de resti. spo. vbi tꝫ ꝙ pro defensione legū est etiā licitū bellū īferre. Jmo. ꝛ Lud. ro. hic: sequunt̄ Bar. in. l. hostes. in. iij. co. ff. de capti. quem casum adde ad gl. ꝛ doc. in

4 l. ex hoc iure. ff. de iusti. ⁊ iur. ¶ † Tertio not. ꝙ nuntiatio fit ex
causa imposititia qñ edificatur contra seruitutē debitā: ⁊ dr̄ im-
posititia: q̄ nisi seruitus imponat̄ omnia p̄dia alias sunt libera.
l. altius. C. de ser. ⁊ aqua. l. si priusq̄. ⁊ ibi late bar. ĩ. eo. Et si dicere
tur ꝙ imo qñ nũtiatur ratione seruitutis qd̄ etiam debeat dici ex
causa naturali: sicut qñ nuntiatur ratione dominij cum seruitu-
tes sint de iure gentium sicut ⁊ dominia. §. fi. instit. de vsu et habi.
per quē tex. ita tenet Bar. in. l. ex hoc iure. in. fi ff. de iusti. et iure.
Responde s̄m Raph. cuma. hic ꝙ ideo non dr̄ fieri ex causa natu
rali: eo quia assumpsit sibi speciale nomen. s. ex causa imposititia
nec remansit in noīe sui generis. s. ex causa naturali sicut in simili
dicimus in cōtractibus: q̄ aliqui remanserunt in noīe sui gene-
ris ⁊ appellātur innominati: quidā habuerūt sp̄ale nomē ⁊ dicū
tur nominati. l. iurisgētiū. §. j. ff. de pac. ¶ Quarto no. tex. expres
5 sum † ꝙ etiam si dominus edificat cōtra seruitutē debitā ꝙ etiā
ipsi domino pōt nuntiari nouū opus: et ita manifeste destruitur
quedā solutio glo. in. l. ij̃ s̄. eo. ⁊ in. l. inter seruitutes. §. fi. ff. de ser-
6 ui. vrb. pred. ¶ † Quīto no. ꝙ qui imponit seruitutē predio suo
dicitur minuere ius suum ⁊ augere ius alterius. Hinc est ꝙ ꝓhi-
bitus alienare rem ꝓhibetur illi seruitutē imponere. l. fi. cū simi.
C. de rebus alienis non alienaꝫ. ad hoc adde qd̄ vult Bar. in. l. in
debiti. §. si nūmi. in vlti. col. ff. de condi. inde.

1 ☞ Contra edificantem spreta nuntiatione datur interdictū qd̄
vi aut clam ⁊ interdic. vti posside.
3 Que dicatur proprie nuntiatio.
4 Qui non possidet nec pretendit se possidere potest tamen nuntia
re nouum opus.
5 Quando quis edificat in solo suo proprio a se possesso non est ne
cessaria nuntiatio.
6 Preceptum aliquod non potest fieri per iudicem alicui: nisi alte
ra parte cuius interest petente.
7 In his que respiciunt priuatam vtilitatem iudex non debet im
partiri officium nisi petatur.
8 Quādo iudex incepit a p̄cepto ⁊ sic via executiua: anteq̄ de cau-
sa cognouerit debet saltē preceptū suum iustificare: cum clausu-
la ⁊ si senserit se grauatum ⁊c.
9 Preceptū p̄toris prohibitiuum ne quis edificet quid dꝫ ꝯtinere.
10 Qui nuntiat nouū opus simplici verbo ⁊ perdidit possessio. po
test eam incontinenti propria auto. recuperare.

Meminisse. Qui nūtiat simplici verbo perdit pos
sessionē si eam habet: secus si per pre-
1 torem vel iactū lapilli: † ⁊ cōtra edificantē spreta nūtiatione dat̄
interdictū quod vi aut claꝫ. ⁊ interdictū vti possidetis. hoc dicit.
¶ In tex. ibi: immittere vel proij̃cere quid differāt declarat tex.
in. l. malum. §. j. ff. de verb. sig. ¶ Nota triplicē formā nūtiatiōis
⁊ pondera ꝙ omnes isti tres modi dicuntur ꝓprie nūtiatio noui
operis. ⁊ in omnibus illis tribus hꝫ locum iste titulus ⁊ edictum
pretoris s̄m cōiter oēs scribentes. Sed subtilis Raph. cu. hic: et
in. l. j. §. operis. s̄. eo. fuit in noua ⁊ mirabili opinione ꝯ omnes:
quā sequit̄. d. Jac. bu. hic: ⁊ i. d. §. in operis ⁊ q̄ est pulchra subti
lis ⁊ necessaria ad intellectū totius istius ti. ideo ego plenius ⁊ la
2 tius q̄ ipsi insistā. tenēt ipsi † ꝙ ꝓprie nūtiatio sit illa que fit sim
plici verbo ⁊ ꝙ de ista loquat̄ p̄ncipaliter iste titulꝰ: ⁊ quasi oēs
leges: illa vero que fit per pretorem vel iactum lapilli non sit pro
prie nuntiatio: sed prohibitio. Ex ista opinione resultant correla
rie plures mirabiles effectus ad istum titulū ⁊ mirabiles conclu-
siones. prima cōclusio est ꝙ vbi nūtiatio fit simplici verbo ibi hꝫ
locū remediū satisdationis: sꝫ qñ fieret ꝑ p̄torem vel iactū lapilli
nō est locus satisdationi: ⁊ si nūtiatus satisdaret per hoc nō seque
retur ꝙ posset edificare. Scd̄a cōclusio sequit̄ ꝙ qñ fit nuntiatio
simplici verbo si spernat̄ ⁊ spreta nuntiatione edificet̄ hꝫ locū in-
terdictū demolitoriū: secꝰ qñ fit per pretorē vel iactū lapilli: ⁊ di
cit Raph. in. d. §. in operis. ꝙ ista vidētur sibi esse iustissima ⁊ ve
rissima. Primū ꝙ nūtiatio proprie sit que fit verbo que vero fit
per pretorē vel iactū lapilli non sit ꝓprie nuntiatio sed prohibi-
tio: dicunt manifeste ꝓbari in isto text. in prin. ⁊ in versi. ceterū. ⁊
in versi. ⁊ si in suo. Adde text. in. l. j. §. sed si quis iactu. ff. quod vi
aut clam. ⁊ si diceret̄ prout ego dicebā. in. d. l. j. §. in operis. s̄. e. ꝙ
imo in isto tex. nuntiatio q̄ fit verbo dr̄ prohibitio cum iste tex. in
vna constructione dicat melius est per pretorem vel iactū lapilli
prohibere q̄ operis noui nūtiatione: ⁊ sic verbū prohibere refer
tur etiā ad nūtiationē verbalem. Rn̄det rapha. cu. hic. ꝙ vnica
est species nuntiationis. s. que fit verbo vt dictū est sed bene sunt
tres species ꝓhibitionis: nec sequit̄ ista est ꝓhibitio: ergo est nū
tiatio sicut nō sequit̄ est animal ergo est homo: ⁊ sic vult Rapha.
ꝙ prohibitio sit genus ⁊ sub se comprehēdat tres species de qui
bus in tex. nuntiatio vero sit vnica species tm̄. s. que fit verbo: ⁊ si
diceretur in contrariū facere tex. in. l. j. §. nuntiatio. el. j. s̄. eod. vbi
dicit text. nuntiatio ex hoc edicto nō habet necessariam pretoris
aditionem ergo innuit ꝙ nuntiatio ex hoc edicto potest fieri per
pretorem Rn̄det Rapha. ꝙ ille tex. vult dicere qd̄ non est necesse
adire pretorem vt cōcedat facultatē nuntiandi cū possit de se pro
pria autoritate nuntiare. Prima conclusio ꝙ qñ fit ꝓhibitio per
pretorem vel per iactū lapilli ꝙ tunc nō habeat locū remediū sa-
tisdationis: ꝓbant ipsi primo q̄ nō est tex. qui de hoc loquat̄ nec
hoc velit. Item q̄ pretor qui adinuenit nūtiationē que fit verbo
illo casu etiā adinuenit remediū satisdandi. l. pretor. §. deinde. ĩ. e.
Alia cōclusio ꝙ qñ fit ꝓhibitio ꝑ p̄torē vel per iactuꝫ lapilli ꝙ si
edificet̄ spreta nūtiatione ꝙ nō habeat tūc locū interdictū demo
litoriū optime ꝓbat̄ per istū tex. in v̄. fi. ⁊ si forte. vbi est tex. qd̄ qñ
edificat̄ in nostro: quo casu dictū est ꝙ dꝫ ꝓhiberi ꝑ p̄torē vel per
iactū lapilli subij̃cit tex. si edificare ꝑseuerauerit ꝙ tūc hꝫ locū in
terdictū ꝙ vi aut clā. vel vti pos. ergo vult ꝙ tūc nō habeat locū
interdictū demolitoriū: ⁊ lꝫ. d. Alexā. in summario istius vltime
partis dicat ꝙ cōtra edificantē spreta nūtiatione cōpetit nō soluꝫ
interdictū demolitoriū ad destructionē operis: sꝫ etiā interdictū
ꝙ vi aut clā. aut vti possidetis. tamē istud de interdicto demolito-
rio nō dr̄ in isto v̄si. fi. nec est ibi aliqua dictio implicatiua q̄ istud
implicet. confirmat̄ rōne: q̄ tunc non dr̄ contemni maiestas edicti
pretoris ⁊ sic huius tituli: cū pretor in isto edicto nō adinuenerit
nisi formā nuntiandi verbo: † istud etiā persuadetur aliter in isto 3
tex. in ver. at si in suo. vbi cōtra edificantē in solo proprio ipsius
edificātis fit nūtiatio verbalis ⁊ sic ꝓpria: ⁊ tunc cōtra perseuerā
tē in edificādo nō dicit tex. esse recurren̄. ad interdictum qd̄ vi aut
clā vel vti pos. cū tunc ꝓuideat̄ alio remedio meliori. s. interdicto
demolitorio. Ex p̄dictis sequit̄ correlarie clara ratio quare ꝑ sim
plicē nuntiationē q̄ fit verbo facimus aduersariū possessorē ⁊ nō ꝑ
eā q̄ fit iactu lapilli vel per pretorē: prout tex. hic: ⁊ in. l. j. §. in ope
ris. s̄. eod. eo q̄ in nuntiatione verbali que est ꝓpria nuntiatio ibi
tantū deuenit̄ ad remediū satisdationis: per quā satisdationeꝫ fit
aduersariꝰ possessor: vt est tex. clarus. in. l. si alius. §. ait iul. ĩ. quod
vi aut clam. non sic est qñ fit per p̄torē vel iactū lapilli: q̄ cum ibi
nō sit locus remedio satisdationis vt dictū est sed deueniat̄ ad in-
terdictū qd̄ vi aut clam vel vti pos. vt dicit iste tex. in fi. ⁊ sic cū ibi
nō sit locus satisdatio. ideo nuntiās nō ꝑdit possessionē: ista vr̄ cō
cludens rō: q̄ ratio gl. ⁊ doc. in. d. §. in operis vr̄ valde debilis: de
quo vltimo ibi satis dixi. ista opi. lꝫ sit colorata ⁊ forte in stricta di
sputatione posset defendi: ego tn̄ sequor cōmunes sn̄ias reproba
tis oībus que. s̄. dicta sunt ⁊ in primis inquantū Raph. ⁊. d. Jac.
faciūt differentiā inter nūtiationē ⁊ ꝓhibitionē ⁊ volūt ꝙ in nun-
tiatione ꝓprie habeat locū hoc edictū ⁊ eius remedia: ⁊ nō in ꝓ-
hibitione q̄ fit iactu lapilli vel per pretorē dic ꝙ in ꝯriū tꝫ glo.
ordinaria. in. l. si ꝓcurator. ĩ. eo. quā sequit̄ Bar. hic. in. iij. q. lꝫ cō-
trariū tenuerit glo. in. l. j. in prin. ⁊ ibi Bar. sibi contrarius in pe
nul. col. s̄. eo. ¶ Secūdo in contrarium est fortis tex. in. l. si opus
nouū. ĩ. eo. vbi que fit ꝑ pretorē est nuntiatio ⁊ Raph. met allegat
illum tex. cōtra istā suā opinionē tanq̄ fortem ⁊ nihil respondet:
⁊ sic non obstabit iste tex. qui appellat prohibitionē quādo fit per
pretorē: quia text. ibi appellat nuntiationē. Nam ⁊ contra: prout
etiā fatetur Rapha. nuntiatio verbalis appellatur prohibitio in
hoc tex. ¶ Tertio in hoc cōtrariū facit tex. in. §. si quis ipsi preto
ri. s̄. ea. l. s̄m s̄m intellectum ⁊ s̄m tertium intellectuꝫ gl. ibi: ⁊ licet
Raph. respondeat ꝙ illi duo intellectus non sunt veri sed tantuꝫ
primus tamen cōmuniter approbantur per Bar. ⁊ alios scriben
tes ibi. ¶ Quarto in cōtrariū facit tex. in. §. sꝫ ⁊ si i edes. ⁊. §. sextꝰ
s̄. ead. l. vbi quando in nostro edificatur nuntiatur in nostro gra-
tia conseruandi ius nostrum: ⁊ sic per pretorem vel iactum lapil-
li: alias non conseruaremus ius nostrum cum saltem possessioneꝫ
perderemus: vt hoc tex. ⁊ tamen dicitur nuntiatio et non ꝓhibi-
tio. ¶ Quinto in cōtrarium pondera tex. in dicta. l. si alius. §. ait
iulianus. ⁊ text. in. d. l. pretor. §. nonnulli. ĩ. eodem titulo que iura
volunt qd̄ concurrant interdictum demolitorium de quo in hoc
ti. ⁊ interdictum quod vi aut clam vnde arguatur sic aut vis in-
telligere ista iura qd̄ loquantur de nuntiatione que fit per preto-
rem: vel per iactum lapili: prout innuit text. in. d. §. ait iulianus.
in verbo prohibitus. ⁊ tunc falsa est vna inductio quam faciunt
de isto tex. in fi. q̄ quāuis tex. hic dicat competere interdictum ꝙ
vi aut clam. vel vti possi. nō per hoc negat quin etiā competat in-
terdictū demolitoriū. vt dicunt tex. preallegati. ⁊ tex. in. l. et si for-
te. §. sciendū. ff. si serui. vendi. aut intelligis illa iura de nuntiatio-
ne noui operis facta v̄bo. ⁊ tūc erit falsa alia inductio quā ipsi fa-
ciunt de isto tex. in ver. at si in suo. vbi dicunt velle tex. qd̄ quando
fit nuntiatio v̄bo ex quo tunc cōpetit interdictū demolitorium ex
isto edicto ꝙ tunc cessat interdictum quod vi aut clam. istud esset
cōtra iura p̄allegata in quibus dicit̄ vtrūq̄ remediū competere.
¶ Preterea aduertendum est ꝙ qñ quis edificat in solo suo pro
prio ⁊ etiā a se possesso tunc bene verū est ꝙ non competit interdi
ctum qd̄ vi aut clam. l. j. §. i. vbi gloss. ordinaria. ff. qd̄ vi aut clam.
firmat Bart. in. §. si quis ipsi pretori. in. xiiij. q. s̄. eadem. l. ¶ Se-
xto in ꝯriū facit: q̄ si vera esset eorū opinio multū restringeret̄

edictum

edictū pretoris loquēs de remedio satisdationis et de interdicto demolitorio positum in l. pretor. in princi. ⁊ §. hoc interdictū. ī. eo. ⁊ dicere prout ipsi dicunt φ pretor solum adinuenit nūtiationem que fit verbo: ⁊ ꝓpter eam inuenit remediū satisdationis et remedium demolitoriū: non autē adinuenit eam que fit iactu lapilli vel per pretorem. Ista est magna diuinatio et restrictio ad istum tex. ⁊ istum titulum ⁊ ad istud edictū ⁊ est sine lege ⁊ sine autoritate. ¶ Septimo in cōtrarium facit: q2 si vera esset eorū differentia inter prohibere ⁊ nuntiare: quā tamē differentiā supra reprehendi. certe prohibitio esset efficacior φ nuntiatio. q2 prohibere dicitur cum effectu sine remissione: nuntiatio est cū remissione: prout tenuit glo. in l. j. in prin. in gl. parua in verbo prohibēdi. ⁊ in glo. magna. s. eo. ⁊ ibi Bar. in penul. colum. ⁊ videtur probari. in. §. si plurium. in fine. s. eo. ergo deberet operari efficaciores effectus: cuius cōtrariū sequitur ex opinione Raph. ¶ Se-
4 cundo † nota ex isto textu non cauillando literam quod qui non possidet nec pretēdit se possidere: pōt tamē nuntiare nouū opus cōtra Bar. in l. j. in princi. in vij. q. s. eo. vbi dixi de hoc. ⁊ nō vlte-
5 rius repeto. ¶ Tertio no. in ver. at si in suo. † φ quādo qs edificat in solo suo proprio a se possesso φ tunc non est necessaria nuntiatio. Ratio q2 quilibet potest in re sua a se possessa libere edificare. Adeo φ pendente etiā lite non potest prohiberi. l. pe. ⁊ fi. ff. de aqua quo. ⁊ esti. ⁊ l. si prius. ī. eo. Nec tūc habet locum interdictum quod vi aut clam. nec interdictum vti possi. l. j. §. j. ⁊ ibi glo. ff. quod vi aut clam. bar. in. §. si quis ipsi pretori. in. xiij. q. s. ea. l. Cum ergo isto casu cessent talia remedia: text. dicit φ tunc nūtiatio est necessaria: sed qñ quis edificat in nostro vel in nostrum immittit: cū tūc etiā alia remedia cōpetant. s. interdictū quod vi aut clam. et interdictum vti possi. cū tunc nuntiatio noui operis non est ita necessaria: ista videt mihi qō sit vera mens ⁊ intentio litere: ⁊ tunc bene stabit tex. in verbo necessaria: ⁊ nō destruent vt faciunt gl. ⁊ doct. q exponūt necessaria. i. vtilia. ¶ In gl. in verbo eū.
6 lʒ sit breuis habes elicere quinqʒ cōclusiones. Prima est † φ preceptū aliqō non dʒ fieri per iudicē alicui: nisi altera parte cuius
7 interest petente: ⁊ ratio † q2 in his q respiciunt priuatā vtilitatem iudex nō debet impartiri officiū nisi petat. l. iij. §. hoc. autē iudicium. ff. de dam. infec. cum aliis allegatis per Bart. hic. ¶ Pondera secundo ex hac gl. notabiliorē cōclusionē φ etiam in his que a principio non requirūt aliquā cause cognitionē: vt est actus nuntiandi. tñ pretor non dʒ facere talem actū nisi parte petēte. gl. est hic iuncto tex. ¶ Tertia cōclusio est φ preceptum istud sit alternatiue vt nō edificet vel veniat respōsurus istud reprehendit Bar. ⁊ vult φ debeat copulatiue ꝯcipi sicut boni practicātes obseruāt.
8 ¶ Quarto habes ex ista glo. que ad hoc quotidie allegatur. † φ qñ iudex incipit a precepto ⁊ sic a via executiua. quia precepit parti φ aliquid faciat vel non faciat anteqʒ de causa cognouerit debet saltem preceptum suum iustificare. ⁊ si senserit se grauatum cōpareat iustitie supplementū recepturus. de qua clausula habes gl. hic. ⁊ meliorē in. c. ex parte. j. §. fi. in gl. vlti. de verb. sig. ⁊ ita Bartol. in l. j. C. de execu. rei iudi. ⁊ ita obseruat curia romana ſm Ange. ⁊ Moder. hic. ⁊ Bal. in consil. cxiij. quod incipit proponitur quod duplex fuit nuntiatio ad fi. ⁊ illo cōparente illud preceptū quod erat executiuū. s. quod solueret vel faceret resoluitur in vim simplicis citationis vel nuntiationis ſm Bald. in l. ij. in. iij. colū. C. de episco. audi. ⁊ in l. ea quidem. C. si maci. ita fue. alie. in l. j. §. j. ff. de iure delibe. ⁊ in rubrica. C. cōmi. vel epi. de qua materia habes per Moder. hic. ⁊ diffuse per do. Alexan. ad quem te remitto ponit Bal. vbi aliter tenet. in l. nec quicqʒ. §. vbi decretū. ff. de officio proconsul. ⁊ lega. ⁊ ibi dixi Ange. de are. in. §. curare. institu. de actio. vbi etiam dixi: ⁊ si tu diceres φ ista doctrina est de directo contra istum tex. iuncta gl. vbi est preceptum cum clausula iustificatiua: ⁊ tamen si citatus compareat remanet ad hoc firmū preceptū: q2 non potest edificare: ergo non resoluitur in vim simplicis citatiōis: respōde ex mēte Raph. φ hic loquit vbi ꝓhibitio tenet siue iuste siue iniuste fiat nuntiatio. l. j. in prin. s. eo. nec requirit cause cognitio vt ꝓdixi in actu nūtiationis. sed ꝓdicta ꝓcedunt regulariter qñ inspicit an iuste vel iniuste sit factum. ¶ Quinto habes ex gl. quid debeat cōtinere istud preceptū ex parte ꝑto-
9 ris. s. vt nō edificet. Bar. reprobat: † q2 dʒ impersonaliter dicere ne aliqd operis fiat: ⁊ sic id qō nūtiatur dʒ indefinite cōcipi ꝓut sunt verba pretoris. in l. pretor. in princi. ī. eo. de quo plenius per Bar. ī. super glo. in vbo possessorē vbi reseruo dicendū. ¶ Sexto ⁊ vltimo ex ista gl. colligit Ludo. roma. in gl. in vbo possessionem. istā gl. reprobat. Bar. q2 vba ꝑsonalia ne edificet bñ sunt apta ad introducēdum interdictū qō vi aut clā. sed non ad istud interdictum idem tenēt Pau. de ca. ⁊ Raph. cuma. hic. idē latius Bar. in l. non solum. §. sed vt probari. in fi. ⁊ in l. si ꝓcurator. ī. eo. idem Jac. bu. hic reprehēdit bar. ꝑ tex. met. quē allegat Bar. ī. l. si ꝓcurator. ī. eo. in vbo prohibuit opus nouū facientē: ⁊ sic ibi nūtiatio fuit personalis: ⁊ tñ causat etiā istud interdictū. Bar. met ibi post gl. idem videtur notare ex illo tex. Tu respōde dupliciter. primo φ ille text. loquitur quo ad interdictum quod vi aut clam. et isto modo faceret pro Barto. tñ quia ex natura tituli videt etiā loqui de isto interdicto prout etia ibi glo. tʒ: ideo responde aliter φ illa l. si procurator. nihil facit cōtra Bar. Nam etiā si nūtio impersonaliter dicor prohibere edificantē ne edificet vnde non sequitur ex illo tex. prohibeo edificantē: ergo nūtiatio est personalr facta. istam opi. Bar. etiā reprehendūt Jmol. Pau. de ca. ⁊ Lud. ro. in d. l. si procurator. ī. eo. Jmo. ⁊ Lud. in l. pret or. in princi. ī. eo. ⁊ do. Alex. hic per tex. in l. nō solum. §. si cū iure. in vbo facias. ī. e. quem Bar. hic cōtra suā ponderat opi. ⁊ lʒ Barto. dupliciter ibi respōdeat tñ non videntur bone. rñsiones. bene verū est φ quando nuntiatio esset personaliter facta tunc nō ligaret successorem vel aliū. ita loquit. l. fi. j. co. ¶ J gl. in vbo necessaria potes dicere vt dixi in tex. ego cōtra istum tex. formo talem oppositionē: dicit text. non cauillando φ si aliquis edificat in suo solo proprio ⁊ a se possesso quod noceat nobis possum prohibere per nuntiationē: in cōtrarium adducitur tex. in l. cum eo. ff. de serui. vrba. ꝓdi. vbi dicit tex. cum eo qui extollendo edificiū suum obscurat edes vicini nulla penitus actio competit ecce quod ibi edificādo in suo facit illud qō nocet vicino: ⁊ tamē dicit tex. φ ad hoc prohibēdum nulla actio cōpetit: q2 in solo meo a me possesso possum libere edificare. quāuis edificium noceat vicino: imo procedit ille tex. etiam si ad emulationem vicini edificaretur ſm Ang. ibi. ⁊ l. j. in. j. col. in Florē. lec. C. qui test. face. pos. ⁊ si intelligat istum tex. φ sit quia pretendebat seruitutem. est diuinatio ad tex. Tñ Pau. de cast. in d. l. cum eo. restringit illū tex. quādo ille edificat vt sibi edificanti prosit: secus si solū noceat. tunc posset ꝓhiberi per. l. j. §. deniqʒ. ī. de aqua plu. ar. Jta etiam intelligit ipse. in l. altius. C. de serui. et aqua. ⁊ ibidem Cy. ⁊ cōiter alij: ⁊ do. Barto. vo. in tractatu serui tu. vrba. in titu. xxxix. de solo seu area. in. iij. colum. et do. Alex. in consil. cccxv. lib. ij. quod incipit consideratis verbis. in. iij. colum.
10 ¶ Extra glo. inquantum Bar. concludit † φ qui nūtiauit nouū opus simplici verbo ⁊ perdidit possessionē pōt eam incontinēti propria autoritate recuperare. Adde φ idem tenet Alber. post Dyn. in l. j. §. in operis. s. eo. domi. Jaco. pute. ponderat Barto. in hoc tenere contrarium. in l. j. §. nuntiatio. in. j. colū. s. eod. vbi tenet nuntiantem simplici verbo amittere possessionem: ideo non potest propria autoritate destruere. ita formaliter Bar. ibi: ⁊ do. Hiero. tor. saluat Bar. ab ista contrarietate φ Barto. debeat ibi intelligi qñ nuntians postea ex interuallo valebat propria autoritate distruere: hic quādo incontinenti. Tu salua Barto. aliter φ loquatur in diuersis terminis. hic enim querit Bart. an possit propria autoritate recuperare. Ibi vero an possit proria autoritate destruere. sed quicqd sit credo Barto. male dicere quāuis a scribētes nihil addant eo quia possessio que acquiritur per nuntiationem verbalem acquiritur sine violentia nuntiati ex sola timidiate nuntiantis ſm gl. ⁊ doc. in l. j. §. in operis. s. eo. ergo nihil faciunt iura allegata per Bar. Nec obst. text. in l. j. §. sed si qs iactu. ff. quod vi aut clam. quia text. ille loquitur qñ post prohibitionem edificandi factam per iactum lapilli quis perseuerat edificare: tunc dicitur vim facere quo ad edificandum: sed nos nō sumus in terminis illis: sed loquitur quando nuntiando verbaliter nuntians perdidit possessionem absqʒ alia edificatione vbi nō potest argui aliqua vis in acquirenda tali possessione. Tenendo tamē conclusionē Barto. eā limita non procedere qñ nuntiatus post nuntiationē verbalem prestitit satisdationem: q2 cum ꝑ eam efficiatur iustus possessor: vt est text. in l. si alius. §. ait iulianus ī. quod vi aut clam. prout tenui. in d. §. in operis. certe non posset tunc propria autoritate recuperare.

a ¶ Etiā die feriad. vide de bal. in. c. fi. in vlt. col. de ferijs. et si sint ferie solēnissime puta natiuitatis vel pasche dñi.

1 ☞ Ubi periculum est in mora recedimus a regulis iuris communis ⁊ remittitur iuris dispositio etiam prohibitiua.
2 Licitum est laico capere propria autoritate. clericum debitorem fugitiuum quando periculum est in mora.
3 Par in parem nō habet imperium.
4 Sententia non valet quando est lata a iudice non visa relatione nuntij de citatione peremptoria.
5 Nuntiatio potest sperni quando grande damnum fit nuntiato. ⁊ modicum illi qui nuntiat ex edificatione.

1 Si quis riuos. No. ex isto tex. regulam ad quā quotidie allegatur † φ vbicūqʒ periculum est in mora tunc recedimus a regulis iuris cōis et remittit iuris dispositio etiam ꝓhibita vt hic: facit tex. in l. si quis si io exheredatio. §. hi aūt. in fi. ff. de iniusto rupt. irritoqʒ testa. et tex. in l. j. §. fi. ff. de ferijs. ⁊ in l. diuus. i prin. ff. de peti. here. ⁊ tex. in. c. baptizari. ⁊ ibi glo. v. di. ⁊ tex. in. c. fina. ⁊ ibi glo. notabilis. de peni. ⁊ remis. Hinc videmus φ licitum est capere debitorē suspectum de fuga quando periculuʒ est in mora. l. ait pretor. §. si debi
a torem. cum si. ff. de his qui in frau. credi. etiā die feriato [a] in bono rem dei: vt est glos. singularis in l. fi. in glo. ij. C. de ferijs. cum suis

2 concordantib9. † Imo fortius est licitũ laico capere propria auto
ritate debitorem clericum suspectum de fuga quando periculum
est in mora vt eũ presentet suo iudici ſm Abb. in c. cum nõ ab ho
mine. in iiij. colum. de iud. et ante eum Bal. ibi in iiij. col. ⁊ in c. di
lectis. in v. col. de appel. facit tex. quem ipsi allegant in c. olim. de
resti. spolia. Ad predicta facit qd tenet Lud. ro. hic referens se ita
consuluisse de facto ꝙ debitor captus propter suspitionem fuge
non potest ad inualidandũ capturã opponere de incõpetẽtia iu
dicis. mouetur per plura: presertim quia si poterat capi per pri
uatam personam autoritate propria vt dicto. §. si debitorẽ forti9
per habentem iurisditionem: lz non quo ad illam causam: per id
quod no. gl. notabilis. in. §. serui vero. in verbo in transitu. instit.
de liberti. ⁊ cum Lud. simpliciter transit do. Alexan. hic. adde ꝙ
ita consuluit Lud. ro. in consil. ccxlij. quod incipit. vnum est quod
substantialiter obijcitur. vbi refert quod ista fuit singularis deci
sio Pet. de anch. in ꝯsi. clxxxiij. Tu dic melius ꝙ est in cõsi. cxcij.
qd incipit. in auxilium veritatis vbi per plures bonas rationes:
⁊ ita tenet idem Lud. roma. in. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. et ibi per
do. Alex. plene cõtrarium audacter ⁊ subtiliter consuluit Are. in
consi. xcv. quod incipit. Respõdẽdo breuiter dubijs elegãter mo
tis. sed quia oppositionẽ plene retuli ⁊ respõdi omnib9 eius fun
damentis in. l. ij. ff. de iurisd. om. iudi. ideo ibi me remitto ad ea q̃
plene dixi. Item adde ad principalem regulam quam collegi ex
hoc tex. illud quod singulariter tenet Bal. in. c. j. ad fi. in ti. quali
3 ter vasal. iura. debeat fidelita. vbi tenet † ꝙ si sunt domini eiusdẽ
castri: ⁊ vnus committat delictum versus alium: certe non potest
ab eo puniri. quia par in parem ⁊c. l. ille a quo. §. tempestiuum.
ff. ad treb. sed debet adiri superior limitat ibi: nisi periculum esset
in mora: quia tunc posset ab eo puniri: quod valde not. pro exten
sione text. in. l. si quis filio exheredato. §. hi autem. ad fin. preallcg.
4 Item adde ad predictam regulam † quod licet alias sententia nõ
valeat quando est lata a iudice non visa relatione nuntij de citatio
ne peremptoria secundum Bartol. in. l. hec autem. §. j. cum suis
concor. ff. quibus ex cau. in pos. eatur. Fallit nisi periculum sit in
mora: puta quia statutum arctabat iudicem ad pronuntiandum:
ita Bald. in. l. falsus. in. vij. col. C. de furt. Item ad istam regulam
adde illud quod tenet Bald. in Rubri. C. commina. vel epis. circa
medium qd si aliquis timet ne contra ius ponatur ad torturam
debet appellare ⁊ tunc etiam sua confessio erit ipso iure nulla. l. j.
et per totum ff. nil no. appel. penden. nec est opus isto casu qd su
perior adeatur qui inhibeat iudici. quia interim periculum est in
mora et sic expectatio illius inhibitionis esset periculum allatu
ra ſm Bald. quod not. q2 licet alias iudex a cuius interlocutoria
vel grauamine fuerit appellatum potest in causa procedere e non
citato amplius appellante. text. est in ca. cum qui. de dolo ⁊ contu.
in. vj. Bart. in. l. eius qui. ff. de appella. recipi. Fallit nisi per iudi
cem appellationis sit inhibitum. ca. non solum. de appella. in. vj.
declarat Bartol. in. d. l. eius qui. Item ad istam regulam adde il
lud quod volunt Bar. ⁊ omnes in. l. j. in princ ff. de offic. eius cui
man. est iuris. Cyn. in. l. placet. in. iij. q. C. de peda. iudi. ꝙ licet dele
gatus ꝑpter absentiã ordi. non possit pronuntiare vbi agitur de
vita hominis. §. iubemus. in auth. de colla. col. ix. Fallit quando
dilatio pene esset periculum allatura: puta q2 esset magnus latro
vel seditiosus per text in. d. l. si quis filio exheredato. §. hi autem.
dixi plene post Barto. in. d. l. j. in princi. ff. de offic eius. Gl. in
verbo nuntiatione. diuiditur in duas. In prima declarat text. et
allegat concordantes. In secunda per viam questionis opponit
cõtra tex. ⁊ in effectu dat duas solutiones quas prosequere. vt hic
per bar. secũda ibi: sed quid si de nouo. No. illud quod in fi. di
cit Bar. allegãdo tex. in. l. j. §. sunt aũt q putãt. ff. ne qd in flu. pu.
quia est notabile dictum ad limitationem huius ti. quo cauetur
quod edificatum spreta nuntiatione sit demoliendum. l. pretor. in
prin. ⁊. §. hoc interdictum. j. eo. Nam dz intelligi nisi grande dam
nũ sit nuntiati: ⁊ modicum eius qui nuntiat ex edificatione: tunc
potest sperni nuntiatio. Adde per dictũ. §. sunt aũt qui putant id
quod notabiliter tenet Bar. in. l. quomin9. in. xj. q. ff. de flumi. vbi
dixi. ⁊ adde glo. in. l. j. ff. de riuis.

Iuramẽtuz calũnie. adde Bal. i addi. spe. ti. de iura. cal. §. sed pone.

b Vbicũqꝫ aliqd. adde Bal. in. c. si sacerdos. de offi. ord. an ge. de are. in §. lz iste. isti. d actio. Io. de ana. cõsi. xxxiij. inci. visis et diligenter cõsideratis.

1 Nuntiator debet iurare de calumnia.

2 Iuramentum calumnie est prestandum iudice decernente et non aliter.

3 Istud iura. calũnie debet prestari per iudicem si a parte petatur et non aliter.

4 Vbicũqꝫ aliquid cõmittitur cõscientie alicuius: licet ab eius. declaratione non possit reclamari nec appella. tamen quando declarat qd sibi videtur in conscientia tenetur iurare.

5 Facta nuntiatione statim acquiritur ius nuntiandi per quod possit agere ⁊ petere.

Qui opus nouum. In prosecutione nuntiationis tenetur nuntiator iurare de calumnia aduersario parte hoc petente et iudice de
1 cernẽte. h. d. ⁊ est singularis. §. ſm Barto. No. † ꝙ nuntiator
debet iurare de calũnia. et hoc ideo vt tollatur via calũnijs. l. in
fundo. ff. de rei. vend. c quanto. de diuor. quia al's erat statutum ꝙ
nuntiatio siue iusta siue iniusta ligaret nuntiatũ. l. j. in prin. §. co.
Hinc ex ista ratione infertur ꝙ si nũtiator prius probasset de iu
re sue nuntiationis si postea pars peteret iurari de calumnia non
teneret: quia cessaret presumptio calũnie. cõfirmatur quia postq̃
quis probauit intentionez suam non cogitur amplius iurare de
calũnia: ita not. in. c. ij. in. §. colũ. de proba. per illuz tex. ⁊ dicit ali
bi non reperiri sic expresse. Tu potes dicere ꝙ ille text. non bene
probet notabile Bal. q2 loquit in iuramẽto veritatis qd videtur
esse superfluũ postq̃ quis perfecte probauit: ideo de veritate vl
terius iurañ. non est secus in isto iuramento calũnie quod etiam
post perfectam probationẽ prestandum est glos. tamen notabilis
in. c. ex literis. de iureiurã. in gl. fi. ad fi. tenet quod iuramentũ ca
a lũnie[a] potest prestari anteq̃ sit in causa conclusum: ⁊ non post. de
quo vltimo vide Bal. limitãtem in. l. j. in princi. ⁊ in. l. ij. §. sed q2
veremur. per illum tex. C. de iura. calũ. Ro. cano. i. c. j. in prin. per
2 illum tex. de iuramen. calũ. in. vj. Secundo nota † qd iuramen
tum calũnie dz prestari iudice decernẽte ⁊ non aliter ideo si pars
sola peteret ꝙ nuntians iuret de calũnia: secus si peteret causam
quare nuntiet tunc tenetur exprimere quãuis petatur sine auto
ritate iudicis: vt per glos. ⁊ doto. in. l. j. in princi. §. codẽ. Ter
3 tio † not. in verbo exigatur. ꝙ istud iuramentum calumnie debet
prestari per iudicem si petatur a parte ⁊ non aliter. adde tex. in. l.
iusiurandum ⁊ ad pecunias. §. qui iusiuran. in verbo si hoc exiga
tur. ff. de iureiu. allegatum hic in gl. Istã regulam ordinarie exa
minaui multa cumulando in. l. iurisgentiũ. in prin. ff. de pac. Ad
de fortius ꝙ etiam si lex dicat ꝙ aliquid fiet ipso iure tamẽ intel
ligit si petatur a parte ⁊ non aliter. glo. est notabils in. l. scimus.
in princi. in glo. ij. in verbo ipso iure. C. de inoffi. testamẽ. quam se
quuntur Barto. ⁊ alij ibi. ⁊ glo. ibi allegat optimũ simile de com
pensatione que lz fiat ipso iure. intelligit si opponat a parte. l. fin.
C. de cõpensa. Adde bonum tex. in. l. si matre. in verbo ipso iure.
⁊ ibi Bar. ad hoc no. C. de suis ⁊ legi. Limita istũ tex. ꝙ etiã par
te non petente iudex posset ex officio solo deferre istud iuramen
tum calũnie si suspicat de calũnia nũtiãtis ſm Bar. Pau. de ca.
⁊ Raph. hic adde tex. in. c. ij. ad fi. de iura. calum. in. vj. ⁊ in. l. ij. §.
sed quia veremur. C. de iura. calũ. Quarto per istum tex. no. si
gnanter Ange. ꝙ lz nuntiatori credat de causa quã allegat quan
do est talis que si esset vera sufficeret: vt est glo. in. l. j. §. penulti. in
verbo ptinet. §. co. ⁊ in. §. sextus pedius. in glo. fi. ad fi. §. ea. l. et sic
statur cõsciẽtie nũtiãtis: tñ hic est tex. qd tenet iurare ꝯsciẽtiã suã
4 non esse calũniosam. Ex † quo infert generaliter Angel. qd vbi
b cũqꝫ aliquid [b]cõmittitur conscientie alicuius licet ab eius decla
ratione non possit reclamari nec appellari: vt est glos. singularis
in. c. statutum. §. assessorem. de rescript. in. vj. tamẽ qñ declarat ꝙ
sibi ita videt in cõscientia tenet iurare per istuz tex. Sed certe in
tex. prout etiam dicit Pau. de cast. non ꝓbat notabile Ang. q2 li
cet credatur nuntiatori in actu nuntiandi: prout dicunt gl. preal
legate: tamen non creditur in prosecutione nũtiationis: quia tũc
debet plene ꝓbare de iure suo ⁊ illo tẽpore vult iste tex. ꝙ debeat
iurare de calũnia: tamẽ Pau. de ca. sequit notabi. Ang. per illud
qd alibi habet ꝙ quãdo aliquid cõmittitur peritis in arte vt iu
dicent ſm quod eis videbitur tamẽ debent iurare. l. hac edictali.
§. his illud. C. de secũ. nupt. l. cõparationes. C. de fide istru. l. theo
pompus. ⁊ ibi ꝑ Bar. ff. de dote preleg. Adde ꝙ istam doctrinã
Ange. ⁊ Pau. de cast. hic sequitur do. Alexã. in cõsilio. ccxviij.
in. ij. volu. quod incipit visis verbis. in. iij. co. ad finẽ. Adde etiam
ꝙ idem tenet Ange. in. l. apertissimi. C. de iudi. vbi simpliciter te
net ꝙ licet aliquid relinquatur conscientie alicuius tamẽ requiri
tur quod iuret per. d. l. theopõp9. Pro ista doctrina facit qd sin
gulariter tenet Angel. in repetitione. l. si vacantia. in. iij. col. C. de
bo. vacan. li. x. vbi tenet quod si ex forma statuti debeat stari sim
plici verbo accusatoris vel nuntij vel denũtiatoris: et tamẽ semp
intelligitur quod debeat iurare per dictam. l. theopompus. et se
quitur Alexan. in consi. lxxviij. in. iij. volu. quod incipit. Clarissi
me doctor et iustissime domine vicarie. in. iij. colum. Adde quod
vult Bal. in. c. ceterum. de iuramẽ. calũ. vbi tenet quod si i instru
mento cõtineatur ꝙ de dãnis ⁊ interesse credatur simplici verbo
creditoris ꝙ tamẽ creditor tenetur saltem iurare de calumnia si
reus istud petat: idem tenet Bal. in. l. iusiurandum quod ex con
uentione. in princi. §. de iurein. vbi tenet qd si in instrõ expsse cõti
neatur ꝙ stetur dicto creditoris intelligitur cũ iuramẽto. Acce
dat quod dicit Bald. in. c. tuis. de testi. ꝙ si aliquis promisit stare
dicto alicuius intelligitur ꝙ ille tñ debeat iurare per. d. l. theo
pompus. ⁊ sic remanet defensata doctrina Ange. ⁊ Pau. de cast.
hic sed contra eam facit tex. in. l. rem non nouam. §. patroni. C. de
iudi. ſm qd no. Bal. ibi: circa mediũ ex illo tex. ꝙ qñcunqꝫ aduo
catus dicat se habere conscientiã lesam: potest a patrocinio disce

dere ⁊ de

dere. τ de ista conscientia sua statur dicto suo qđ est notabile ẽm eum τ dicit facere gl. in. d. c. statutũ. §. assessorem. de rescrip. in. vi. nisi respõdeas q̄ q̃uis lex diceret stari dicto tñ intelligitur semp cum iuramento vt ex predictis patet. ¶ Capio glo. in verbo nũtiare: quam diuide in quatuor. In prima timore contrarij qđ formabo nunc declarat tex. postea format tres q̃ones. partes patent. In prima parte oppono sic. qualitas adiecta verbo debet intelligi ẽm tempus verbi cui adijcitur. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxali. l. si titius. τ ibi Bar. ff. de test. mili. late Bar. in. l. ex facto. in princi. vbi dixi. ff. de vulga. τ pupilla. sed hic ista qualitas iurandi de calumnia adijcitur verbo presentis tẽporis: ergo apparet qđ debet iurare de calumnia tempore quo nuntiat: sed certe tempore quo nuntiat non adest pretor sine quo non cogitur iurare de calumnia: ergo text. non videtur bene dicere. ¶ In eadem glo. ibi: vt nuntiatio firma maneat. aduerte in quantum Bart. de-
5 fendendo istam gloss. tenet † q̄ facta nũtiatione statim acquiratur ius nuntiandi per qđ possit agere τ petere: vt in glo. mouetur per glo. in. l. ij. in verbo ius. s. eo. vbi etiam Barto. idem tenet qđ hic. Ego credo istud non esse verum. τ in contrarium allego fortẽ tex. qui a nemine allegatur hic in. l. non solum. §. morte. s. eo. vbi morte nuntiantis re integra hoc est: q2 nihil postea fit edificatum nũtiatio extinguitur τ non transit ad heredes nuntiantis: eo q2 ex nuntiatione non est acquisitum ius nuntianti: patet: quia si esset acquisitum aliquod ius illud trãsmitteret ad heredes: sed si post nuntiationem factam aliquid esset edificatum: quo casu tunc cõpeteret interdictum demolitorium seu actio in factum ad opus destruendum τ sic ius iam esset acquisitum: tunc non extinguitur nuntiatio per mortem nuntiantis: imo tunc transmittitur ad heredes ẽm glo. Bar. τ omnes. in. d. §. morte. ergo est ibi text. fortis quod ex sola nuntiatione non acquirit ius nec dat actio per hoc nuntiatori. τ ita ad hoc illũ tex. ibi no. subtiliter solus Rapha. cu. contra glo. in. d. l. ij. τ contra Bar. hic. Scđo in contrarium facit: quia quãuis lex approbat actum nuntiationis: τ lz al's vbicunq̄ lex approbat actum intelligit quo ad actionem τ exceptionem. l. statuas. ff. de acqui. rerum do. tamẽ ex quo in proposito nostro lex vltra pcedit puidẽdo de remedio: τ sic de interdicto demolitorio casu quo edificetur spreta nuntiatione. τ sic prouidet apponendo penam. l. pretor. in prin. τ. §. hoc interdicto. s. eo. ergo non vult qđ ex ipso nũtiandi actu oriatur ius ad agendũ: nisi sequuto edificio: q2 specialis prouisio pretoris de remedio facit vt ex simplici actu nuntiandi non oriatur ius agendi iuxta no. per Bar. in. l. non dubium. in penul. colũ. in prin. C. de legi. prout etiam sensit Rapha. cuma. hic per ista redditur falsa opinio Bar. τ dictum glo. in. l. ij. s. e. τ apparet qđ melior est practica Andree de Pisis hic relata per Bart.

Jason Maynus

1 ¶ Qui nuntiat de certa parte operis de parte debet demonstrare.
2 Sicut appella. rei intelligitur de tota ita appella. partis simpliciter facta intelligitur de dimidia.
3 An in instrumento debeat inseri locus loci.
4 In scriptura priuata an requiratur dies τ consul.

1 **Qui nuntiat.** † Qui nuntiat in certa parte operis de parte debet demonstrare. Istũ. §. dicit Bar. se habere pro notabili τ facere ad q̃onem quam dicit se habuisse de facto si aliquis egit rei vendicatione: τ in libello simpliciter petijt rem qđ procedat libellus τ intelligat petijsse totam per istum tex. inducendo vt per eum. cum Bar. tenent ceteri. facit text. in. l. titia cum testamento. §. j. τ ibi Bal. τ Jmo. ad hoc not. ff. de lega. ij. τ in. l. legatis vxori. τ ibi Bar. ff. de lega. ij. τ in. l. si quis cum totũ. in prin. τ ibi Ang. ff. de excep. rei iudi. Sed aduerte subtiliter circa istum tex. declaratũ: vt. s. per Bar. τ alios. q2 qua ratione nũtiatio simpliciter facta vz τ tenet: q2 intelligit facta in toto: eadẽ ratione qñ fit nuntiatio simpliciter in parte debet valere
2 τ tenere † q2 sicut appellatione rei simpliciter facta intelligitur de tota: τ propter hoc vz: ita appellatione partis simpliciter facta intelligitur de dimidia. l. nomẽ filiarum. §. portionis. ff. de verbo. signi. sicut ergo si nuntiasset in parte operis τ expressisset de dimidia valeret vt hoc tex. ergo eo modo simpliciter nuntiãdo in parte debet similiter valere cũ vt dixi appel. partis intelligat de dimidia. bene facit gl. in. l. si in rem. in verbo totã. ff. de rei vendica. que ponit vtrãq̄ doctrinã qđ quẽadmodum si simpliciter peto rem intelligit de tota. τ procedit libellus. ita si peto partẽ videor dimidiã petere. τ cũ illa gl. tenent Bar. τ alij ibi. imo fortius etiaz si in lege vel alia dispositione dicatur certa pars adhuc intelligat de dimidia. l. si qui. in verbo certe partis. cum gloss. ibi. C. de postulan. Jmo etiam in consuetudine vel in statuto vbi verba debẽt stricte accipi appellatione partis intelligitur de dimidia. ita not. Bal. in. c. j. in. ij. notabili per illum text. de aliena. feu. τ presertim predicta debent militare in hoc text. cũ agatur vt actus τ sic nuntiatio valeat τ non annulletur per regulam. l. quoties. ff. de verb. obligatio. τ. l. quoties dubia. s. de reg. iur. vbi semp dz capi interpretatio vt actus valeat. Rapha. cu. sentiens istam difficultatem respondet verbis subtilibus quod quando agitur a parte intellectuali τ sic inuisibili tũc bene appellatione partis intelligitur de dimidia. d. §. portionis. secus quãdo agitur de parte visibili. in his eniz que sunt partis visibilis: pars non accipit pro dimidia: ita loquitur tex. hic. τ tunc ratione incertitudinis debet fieri certior declaratio de qua parte intelligant: vt dicitur in hoc tex. istaz tamen solutionem. Rapha. referunt contrario modo domi. Jaco. pute. τ do. Hiero. Tor. hic. ego pro prima limitatione qđ vbi agitur de parte visibili non intelligatur tunc de dimidia: allego tex. in. l. domum. ff. de contrahen. emptio. vbi est text. fortis contra. d. §. portionis. quod appellatiõe partis intelligitur de dimidia: sed contra istam limitationem allego alium tex. in primo membro in §. fi. in verbo partem. iuncta glo. ibi. insti. de vulg. substi. cogita si melius possit responderi. Secundo per istum tex. colligit Barto. hic argumentum. † An in instrumentis debeat inseri locus loci τ concludit qđ in actu qui non potest vniformiter geri in quolibet loco: prout sunt actus iudiciarij qui debent fieri ad banchum iuris non sufficeret dicere actum in palatio Papie: sed debet addi ad banchum iuris per istum tex. τ sequitur Paul. de ca. Rapha. cu. τ latius do. Alex. hic. Bal. in. l. cõtractus C. de fide instru. Contra istam cõclusionem Bar. facit: q2 vbicunq̄ ex serie facti apparet de loco consueto: tunc non requiritur in instrumento expressio talis loci. tex. est in. l. j. C. de apo. pu. lib. x. τ per illum text. ita tenet in terminis Guil. de cu. in. l. comparationes. C. de fid. instru. τ ibi Bal. in. iij. col. vbi tenet qđ in actibus iudiciarijs in quibus ex serie facti satis dicitur apparere de loco consueto non est necesse illum locum adijci in instrumento. idem per illum text. tenet Anto. de but. in. c. j. de fide instru. Jo. an. τ Geminia. in. d. c. abbate sane. §. fin. de re iud. in. vj. Sed ad illam. l. j. respondent Ludo. ro. τ do.
4 Alexan. hic. qđ illa lex loquitur in scriptura priuata † in qua bene verum est qđ non requiritur locus sicut etiã in tali scriptura priuata non requiritur dies nec consul. l. cum tabernã. §. fi. ff. de pig. nos autem loquimur in instrumento publico: Alij nihil tangunt sed valde mirandum est de ista solu. Ludo. τ do. Alexan. ad. d. l. j. quod ibi loquat de scriptura priuata: imo loquitur de scriptura publica. istud primo apparet ex rubri. illius tituli in qua dicitur de apocis publicis. põdera illud publicis. Nã appellatione apoce simpliciter facta intelligit bene de priuata. per ea que tradit Bar. in. l. admonendi. in. vj. colum. ff. de iureiur. dum tractat materiam apoce: sed ibi dicitur de apocis publicis. Secundo τ fortius stringo tex. in. d. l. j. Nam cum ille tex. requirat diem τ consulem: ergo loquitur in scriptura publica. quia in scriptura priuata vt dictum est non requiritur dies nec consul. d. l. cum tabernam. §. fin. s. de pigno. Tertio pondera Bart. in. d. l. admonendi. in secundo notabili. qui si bene inspiciatur vult qđ tales apoce de soluto que fiunt ibi per thesaurarium communis iudicentur instrumentum publicum cum tex. ibi requirat diem τ consulem. Quarto pondero Bal. in terminis in. l. inter chartulas. in vlt. colum. in princi. C. de cõnue. fisci. debit. lib. x. vbi dicit qđ dies est solennitas publici instrumenti. ad hoc allegat dictam. l. j. C. de apo. publi. ergo vult quod ibi loquatur de instrumẽto publico. vnde videt quod pro. d. l. j. possit in puncto iuris teneri ista secunda opinio. contra Bar. τ sequaces. Confirmo istam opinionem alio fundamento. q2 ex quo actus cõsueuit fieri in certo loco in dubio presumitur celebratus de illo loco: vt non requiratur alia expressio loci per. l. si prius. §. placuit. ff. de aqua plu. arcen. l. fi. cum glo. C. de fideiusso. l. certi cõditio. §. si nummos. cum multis ibi per me cumulatis ad hoc. ff. si cer. peta. τ per hoc apparet non obstare istũ tex. in quo se fundat Barto. q2 hinc etiam ex consuetudine: non potest argui ex certo loco: prout in conclusione Barto.

Jason Maynus.

1 ¶ Que sit ratio quãdo edificatur in pluribus locis requiratur pluralitas nuntiationum.
2 Vbi est pluralitas habituum ibi requiritur pluralitas priuationum.
3 In legato annuo non sufficit vna prescriptio: cũ censent plura legata τ pro omnibus annis sequentibus sunt conditionalia.
4 In stipulatione annua cum sit vna pro toto tempore sufficit vna prescriptio.
5 Semel excommunicatus potest pluries excommunicari τ semel bannitus potest pluries exbanniri non solum pro diuersis causis sed etiam pro vna: infamis tamẽ non potest esse amplius q̄ semel infamis.
6 Absolutio generalis facta a iudice ex mera iustitia non porrigit ad causas deductas in petitione τ prosecutione.
7 Generalis absolutio cõcessa a principe vel a populo ex mera gratia trahitur ad omnia banna: q2 presumitur ex certa scientia concessa.

8 Non valet indulgentia principis super condemnatione scđa nisi
facta expressa mētione de prima qꝛ videtur obreptitia.
9 An bannitus pluribus bānis possit ab vno banno liberari.

Si in pluribus. Ad pluralitatē operū requiri
tur pluralitas nuntiationū.et
pluralitas nuntiationum requirit pluralitatem remissionū.h.d.
¶ Not.qđ quando edificat̄ in pluribus locis requirit̄ multiplex
nuntiatio qđ ampliat Bart.etiā si illa loca essent adeo vicina qđ
in oībus posset exaudiri nuntiatio.et in hoc reprehendit Jac.de
are.mihi placet opi.Jaco.de are.cōtra Bar.quā etiam tꝫ Rap.
cu.hic effectualiter Pau.de ca.ꝑ rationē tex.nostri:qꝛ in re pre
senti fit nūtiatio:ergo loquit̄ de distantibus.nam data vicinitate
et cōsequenter data p̄sentia diceret̄ in re presenti oībus nuntiari.
Nec obstat fundamentū Bar.qđ in nuntiatione requirat̄ specifi
catio locorū qꝛ vt dicit Pau.de cast.cum demonstretur ad oculū
ex presentia nō requirit̄ alia specificatio.l.i.in fi.ff.de dote.prele.
Adde fortius qđ vbi de forma requirit̄ certa expressio sufficit ex
rei p̄sentia demōstrari absqꝫ alia expressione:istud ꝓbāt duo tex.
simul iuncti.l.iubemus.C.de testa.iuncta.l.nemo in princip.ff.de
here.instit.facit qđ vult glo.reputata singularis in.l.que extrinse
cus.ff.de verb.obli.que vult qđ data rei p̄sentia error in noīe ap
pellatiuo non vitiat actū:ita limitat̄.l.si quis in fundi vocabulo.
in prin.ff.de lega.i.⁊ bart.in.d.l.que extrinsecus pōderat iura que
1 s.allegaui. ¶ †Scđo no.ex isto tex.rationē quare requirit̄ plura
litas nuntiationū qñ edificat̄ in pluribus locis dicit text.qđ ratio
est qꝛ nuntiatio debet fieri in re presenti.Hinc ex ista ratione tex.
infertur notabiliter:qđ cū in interdicto qđ vi aut clam:nō requi
ritur qđ nuntiatio fiat in re presenti.l.aut qui aliter.§.si qs cū de
nuntiasset.⁊ ibi glo.ff.qđ vi aut clam.Bar.in.§.si qs forte.s.ea.l.
certe vna nuntiatio sufficeret ꝓ pluribus diuersis edificiis quan
2 tum ad interdictum qđ vi aut clam.†Tertio no.ex hoc tex.quod
vbi est pluralitas habituum:ibi requiritur pluralitas priuatio
num.⁊ sic vbi sunt plura vincula ibi absolutiones plures exigun
tur:qꝛ nihil est tam naturale quā vnūquodqꝫ solui eo mō quo li
gatū est.l.ꝓut quisqꝫ.ff.de solutio.l.nihil tā naturale.ff.de re.iur.
facit ad hoc notabilis tex.in.l.i.§.si plura.ff.ad turpil.gl.in.c.cuz
pro cā.de sen.excō.⁊ facit ad qōnes.j.tactas ꝑ bart.⁊ ibi dicemꝰ.
¶ Gloss.in verbo remissiones.diuide in tres.In prima colligit
ex hoc textu argumentū ad qōnem.In scđa allegat vnā concor
dātem ad istū tex.que etiam pōt induci ad qōnem superiorē.In
tertia ⁊ vltima opponit ⁊ non soluit.partes patēt. ¶ In prima
3 parte glos.facit duas conclusiones. ¶ †Prima est qđ in legato
annuo nō sufficit vna prescriptio:cum censent̄ plura legata ⁊ pro
oībus annis sequētibus sunt cōditionalia:vt hic per Bar.Limi
ta qñ essent legata alimēta simplr̄ sine distributione tpis:qꝛ tunc
vnum est legatum et vna prescriptio sufficit:ita limitat Bal.in.l.
j.circa fi.in penul.q.C.de sen.que sine certa quantita.vbi reputat
notabile et subtile.⁊ idē Bal.in.c.si inter partes.§.i.circa fi.de le
ge cō.in vsi.feud.Adde tu hñ facete illud qđ vult Ang.i.l.j.C.cōmu.
de i cōmus.in lectu.peru.in vlt.co.vbi limitat illam.l.j.nō ꝓcedere
quando legatū esset vnum ⁊ semel cederet dies:tunc vnica solutio
sufficeret respectu futurarū prestationū que est diuisa per tempo
4 ra.l.firmio.§.fi.ff.qñ dies lega.ced. ¶ †Scđa cōclusio est: ꝙ in sti
pulatione annua cuz sit vna pro toto tpe sufficit etiā vna prescri
ptio:vt hic per Bar.⁊ alios.facit tex.in.c.de quarta.de prescrip.
vbi sufficit vna prescriptio.xl.annorū ad excludendū ecclesiā epi
scopalem toto tpe a iure petēdi quartā decimarū a rectoribus in
feriorū ecclesiarū:quāuis ille essent singulis annis soluēde.et ita
per illū tex.tenet cū Bart.do.Abb.in.c.auditis.de prescrip.post
Jo.an.ibi.Ad idē facit tex.i.l.si vsusfructus alterius.in verbo qꝛ
plura sunt legata a cōtrario sensu.ff.quib.mod.vsusfru.amit.per
quē tex.do.Alex.hic tꝫ cū opi.bar.Limita ſm Ange in.l.stichū.
§.stipulatio.ff.de verbo.obli.nisi in prouisione annua esset adie
ctum distributiuū qñcunqꝫ:tunc censerent̄ plures.⁊ sic requirerē
tur plures prescriptiones:vt ibi ꝑ eū:bene facit id qđ vult Bart.
in.l.sicut in annos.in fi.ff.quib.mo.vsusfru.amitta.Potes in pū
cto iuris:⁊ sic in stricta disputatione tenere cōtra Bar.⁊ seq opi.
vltramōta.in.d.l.cū notissimi.quā etiaz ibi tenēt Cy.Albe.Sali.
et Raph.Fulgo.do.Anto in repetitione.c.peruenit.in antepen.
char.de censi.ꝑ tex.fortē.i.d.l.cū notissimi.§.in his etiā in v̄bo ab
initio cuiusqꝫ anni:⁊ credo quod ille text.ꝓprie fuit editus ad tol
lendum istud dubium.⁊ pōdera qđ illud annuū siue debeat̄ ex ꝓ
missione siue ex contractu siue debeatur ex legato quod est contra
theoricam Bart.⁊ aliorum.⁊ per illū tex.facile est respondere ad
allegata in contrarium ¶ Querit Bar.si aliquis sit excommuni
catus pluribus excommunicationibꝰ:vel si pluries exbannitus:
an requirantur plures liberationes ⁊ absolutiones:et distinguit
vt hic per eum.⁊ cum distinctio.Bar.sic formaliter lata simplici
ter transit Pet.de ancha.in cle.grauis.de senten.excom. ¶ Tu
autem ex dictis Bart.facias quatuor conclusiones ⁊ clarius ha

a ¶ Semel excōicatꝰ.adde.c.cum ꝓ cā.de sen.excō.c.significasti.de eo q du.in matr.tex cū glo.in cle.grauis.de sen.excō.gl.in.c.j.qđ me.cā.li.vj.

b ¶ Semel exbānitus.ad de Spe.ti.de accu.in.§.sequit̄ videre versi quid si bannitus.

c ¶ Snīa medicinalis.adde.c.multi.ij.q.j.c.j.de sent.excō.li.vj.gl.in verbo mortis i c.nemo epo rū.xj.q.iij.

5 bebis.† Prima est ꝙ semel excommunicatus[a] potest pluries ex
a communicari et semel exbannitus[b] pōt pluries exbanniri non so
b lum pro diuersis causis:sed etiā pro vna secus tamē est in eo qui
semel est infamis:nam nō.potest amplius fieri infamis.⁊ predi
cta no.gl.i.l.ij.i v̄b.exil.C.vt intra cer.tēp.⁊ gl.plenior i.d.c.ita q̄
rundā.in gl.fi.de iude.adde tex.in.c.fi.ij.q.iij.⁊ ibi gl.multū ple
nam.⁊ in gl.capitulū sancte crucis.in gl.in verb.suspensiōis.⁊ ibi
Bal.in.ij.col.de rescrip.bal.in.l.nihil.C.de vindi.liber.et apud
consi.ma.ad fi.vbi dicit qđ cum excommunicatio sit sentētia me
c dicinalis[c] vbi sunt plures egritudines ibi requirunt̄ plures medi
cine.Sed aduerte qđ cōtra predicta de infame tenet Bal.in.c.de
appellatiōibus extra de appellatio.vbi querit an semel infamis
possit vlterius effici infamis:primo dicit videri quod nō:qꝛ īfa
mia est quedā priuatio:vt est gl.in.d.l.ij.C.vt intra cer.temp.ipse
tenet contrariū.⁊ dicit quod infamis potest effici infamior:sicut
fur simplex potest effici famosus cuz iteratis delictis iteratur pe
na.l.capitolium.§.famosos.⁊ ibi not.ff.de penis.⁊.l.quicunqꝫ.C.
6 de ser.fugiti. ¶ Secunda cōclusio est†ꝙ absolutio generalis fa
cta a iudice ex mera iustitia:non porrigitur ad causas deductas ī
petitione et prosequutione.Adde pro limitatione qđ vbi plures
excommunicationes vel plura banna processissent ex vno facto
vna absolutio ⁊ vna liberatio sufficit:qꝛ omnia pro vno reputan
tur:secus si pro diuersis factis.text.est in.l.i.§.fi.plura ff.ad tur
pillia.⁊ ita concludit Bal.post Jac.de are.et Cy.in.l.fi.C.de nu
pt.per illum text.tu dic qđ ante eum ista fuit doctrina Bar.in.d.
7 l.fi.in penul.questio. ¶ Tertia conclusio est†ꝙ generalis absolu
tio concessa a principe vel a populo ex mera gratia trahitur ad
omnia banna:qꝛ presumitur ex certa scientia concessa:secus si ad
petitionem partis tacētis aliquem grauiorem casum:vt hic per
eum.Tu adde qđ non valent litere pape vel principis remissiue
condemnationis:nisi in suppositione exprimatur causa ⁊ queli
bet facti qualitas:ita signanter tenet Bal.reputans no.dignum
in.l.prescriptione.in.ix.col.C.si contra ius vel vtil.publi.vbi per
hoc infert qđ si cōdemnatus in mille pro homicidio supplicauit
principi pro cōpositione facienda non expressa causa delicti qua
re fuit condēnatus in mille:si obtinuit non valet ipso iure rescri
ptum.ita Oldra.in cōsi.xxiij.qđ incipit ad qōnem.ad fi.d.Alex.
in consi.xiiij.in.j.volu.qđ incipit.Ponderatis his que narrātur
in themate.in.ij.col.ad fi.Secundo adde necessario ad doctrinā
8 Bar.†ꝙ non valet indulgentia principis super condemnatione
scđa:nisi fiat expressa mētio de prima:qꝛ videtur obreptitia:vnde
qui semel obtinuit gratiā pro vno homicidio quod cōmiserat:de
inde obtinuit gratiam pro scđo homicidio non vꝫ secunda gratia
qꝛ tacuit de prima.tex.est in.l.iij.versi.his ergo.C.de epi.audien.
et ibi ad hoc no.Guil.de cu.⁊ Bal.⁊ ibi Bal.reputat mēti tenē
dum:sequitur Lud.roma.hic reputās bene singulare.⁊ per hoc
dicit Barba.in.c.super literis.in.xxij.colū.de rescript.qđ vidit
bono.decapitari quendam non obstante gratia quā obtinuerat:
eo qꝛ tacuerat de primo homicidio:⁊ in eius absolutiōe seu remis
sione. ¶ Quarta conclusio qđ remissio generalis facta a pte tra
hitur ad oīa banna:nisi esset facta ex cā transactionis:vt hic per
Bar.⁊ sic pondera qđ Bar.videtur approbare gl.in dicta.l.em
ptor.§.lucius.de pact.que facit differētiam inter pactū liberato
riū ⁊ transactionem:sed aliter tenet idē Bar.in.l.si ducenta.C.de
transact.vbi late de hoc dixi:nō insistam nunc. ¶ Vltimo querit
9 Bar.†an bannitus pluribus bannis possit ab vno tantū banno
liberari.et distinguit vt hic per eum.Ang.eum reprehendit:qꝛ si
interim caperetur non debet posse condemnari virtute illius bā
ni a quo est absolutus.nam alias decipereтur sibi autoritate pre
toris cōtra.l.j.in fi.C.de his qui.ve.eta.impe.⁊ qꝛ sicut bāna pos
sunt separatim fieri.ita etiam debent posse separatim tolli.arg.l.
prout.ff.de solu.⁊ ita prout Ange.tenent Ludo.roma.⁊ Raph.
cu.hic.sed certe Ang.nō bene cōsiderauit verba Bar.nam bart.
vult qđ ideo illa absolutio sibi interim nō prosit:eo qꝛ aliud ban
num qđ restabat erat extra iura ciuitatis.l.amissione.§.q deficiūt
et ibi Bar.s.de capi.dimi.⁊ ita interim poterat impune occidia
quocūqꝫ nedum a iudice:vt no.Bar.in.l.iij.§.fi.ff.de adimē.leg.
ideo hoc respectu absolutio ab alio banno interim non releuat:
ista fuit intentio Bart.cuius conclusionem tene:quam etiam te
net Alex.hic.⁊ Pet.de ancha.in cle.grauis.de senten.excō.Sed
considera si posset teneri opinio Rapha.Ludo.et Angel.contra
Bar.alia consideratione.Bar.enim mouet̄ qꝛ propter aliud ban
nū qđ restabat perdit iura ciuitatis.Considera qđ bannitus a ci
uitate taliter qđ efficiatur hostis ciuitatis quāuis verū sit ꝙ per
dat iura statutaria illius ciuitatis cui est hostis tñ non perdit iu
ra cōia ciuilia a quibus ciuitas non pōt eū priuare.ita no.Bart.
in.l.certa forma.per illuꝫ tex.C.de iure fisci.lib.x.Bar.⁊ alij in.l.
j.C.de here.institu.cum mille concordantiis.et probatur optime
qꝛ banniti ab imperatore:qꝛ tunc sunt hostes in vniuerso mundo
l.ij.C.de.deser.⁊ occulta.lib.xij.per consequēs perdunt omnia iu
ra ciuilia

ra ciuilia romani imperij. §. qui deficiunt vbi Bar. et dicta. l. certa forma vbi etiã Bar. non tamen perdunt iura gentiũ vel natura lia: qr sunt superiora ad ius ciuile: tex. est in. l. si mãdauero tibi. §. is cuius. ff. manda. Ita arguendo proportionabiliter bannitus a ciuitate efficitur hostis illius ciuitatis per consequens perdit iura statutaria illius ciuitatis: sed non priuatur iure communi. vt superius dixi: vnde ad propositum nostrum si liberatio banni esset fundata in iure municipali illius ciuitatis: tũc procederet opinio Bar. qđ non valeat: qr perdit iura illius ciuitatis: sed si illa liberatio esset fundata in iure communi et non aliquo iure particulari ipsius ciuitatis cum perdat iura communia: vt dictum est ẽm ergo rationem met Bar. videref qđ tunc liberatio valeret: tamen scđm aliam rationem quam superius adduxi contra Ange. quia interim potest impune offendi a quocunq; videretur qđ liberatio non valeret.

2 ☞ Qui tenetur satisdare ad hoc vt penam euitet vel ad hoc vt premium consequatur sufficit si se offerat paratum parti satisdare cum fideiusso. quamuis illa cui debet satisdare nihil dicat vel contradicat nec est necesse qđ promittat notario vel alteri recipienti pro illo.

3 Sicut in nuntia. que fit a parte non est necessaria aditio pretoris ita in remissione que fit per satisdationem partis non requiritur aditio pretoris.

4 Ubi prouidetur per. l. ibi non est necessaria pretoris viui aditio.

5 An et quãdo sit necesse adire pretorem viuum pro remedijs inductis a iure pretorio.

6 An possit peti remissio aliarum protestationum.

1 **Si is cui nuntiatum.** † Satisdatione vel repromissione prestita: aut oblata et per partem non acceptata nũtiatio ipo iure remittiẽ nec ob hoc necesse est pretorem adire. h. d. effectũ huius satisdatiõis ponit tex. in. l. stipulatio. §. j. j. eo. ¶ Nota ex isto tex. ẽm
2 Ang. quem omnes Moder. sequũtur † ꝙ ille qui teneẽ satisdare ad hoc penam euitet vel ad hoc vt premium consequatur: sufficit si offerat se paratũ parti satisdare cum fideiussore: quis ille cui dz satisdare nihil dicat vel cõtradicat nec est necesse qđ promittat notario vel alteri recipiẽti pro illo. et dicit Ang. se ita de facto respõdisse in ardua questione per istũ tex. et. l. pretor. §. hoc aũt interdictũ et ibi gl. in verbo adijciẽ. j. eo. idem tenet Bar. in. l. pretor. §. si quis paratus. in fi. j. eo. et in. l. si quis fideiussor. in prin. ff. qui satisda. cogan. ego confirmo ratione. Nam conditiones sunt precise et debent impleri in forma specifica. l. si heredi. et. l. meuius. in princ. ff. de condi. et demon. et tamen si stat per eum cui debet impleri cõditio habetur pro impleta. l. iure ciuili. cum similibus. ff. de cõdi.
3 et demon. ¶ Scđo no. † ꝙ sicut in nuntiatione que fit a patre non est necessaria aditio pretoris. l. j. §. nũtiatio. s. eodem. glo. in. §. qui opus. s. ea. l. ita in remissione que fit per satisfdationem partis nõ requiritur aditio pretoris per istum text. quamuis gl. magna. hic in prin. contrarium et male dixerit vt ibi dicam. intellige: nisi partes essent discordes in forma satisdatiõis vel an fideiussores essent idonei vel circa diem infra quem debet agi: iuxta. l. cum procurator. §. j. j. eo. l. qui bona. §. fi. j. ti. j. tunc bene recurritur ad iudicem in. l. de die. in princip. ff. qui satisda. cogan. et istud vult iste text. ibi boni viri arbitratu cuz bonus vir intelligatur iudex. l. vir bonus. ff. iudica. solui. et. l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. oblig. adde qđ etiam alijs duobus modis fit remissio nuntiationis vltra satisdationem vt declarat Bar. in. §. qui remissionem. j. ea. l. vbi dicetur.
4 ¶ † Ultimo not. qđ vbi prouideẽ per. l. ibi non est necessaria pretoris viui aditio. facit. l. cum sub conditione. §. fi. ff. de condi. instit. sic alibi frustra precibus impetratur qđ iure communi cõceditur l. j. C. de thesau. lib. x. ¶ Capio glo. in verbo veniẽdi. quã diuide in quatuor partes. In prima declart tex. In secunda infert ex tex. In tertia timore contrarij ponit magistralem doctrinã. In quarta oppo. et de solu. se remittit. Secunda ibi: et sic ergo patet. Tertia ibi. et dic idem. Quarta ibi. itẽ ad hunc. §. et ad plures alios etc. ¶ In eadem gloss. ibi. quod sit satisdatione prestita. gloss. in hoc male dicit et contra istum tex. quia satisdatione prestita non est necesse adire pretorem pro remissione: quia. l. ipso iure remittit sed bene necessario aditur pretor quãdo ab eo petitur remissio absq; satisdatione: vt in. §. qui remissionem. et ibi dicetur. j. ea. l. ¶ † In
5 eadem gloss. ibi. et dic idem vt sit opus habes gloss. magistrãm que declarat melius quam alibi an et quando pro remedijs inductis a iure pretorio sit necesse adire pretorem viuũ: signa istam gl. Nam refert Bal. hic. in fi. qđ Jo. paglarẽsis preceptor suus multum exclamat istam glo. Item istam glo. dicit esse multum solennem Bal. in. c. bone. ij. in. iij. col. de electione. eam etiam not. Bal. in. c. vassallus feudum. si de feudo fuerit controuer. inter domi. et agna. in vsi. feu. et dic plenius vt hic per Bart. alij non tangũt. Sz cõsidera in vltimo mẽbro distinctionis Bar. inquantũ Bar. dicit ꝙ si pretor disponat circa act⁹ moriẽtium qđ indistincte sit necesse

adire pretorem viuum videtur obstare ti. de tabulis exhibendis. et titu. quorum lega. et quorum bono. et quemad. testa. aper. et similes in quibus pretor disponit in actibus morientium. et tamen in omnibus illis competit actio in factum nec est opus ibi adire pretorem viuum sicut nec in actibus viuentiũ quãdo actio conceditẽ considera que potuerit esse mens Bartol. ¶ Extra gloss. limitat Bart. post Jaco. de are. istum tex. vt procedat quando nuntiatio esset facta causa iuris nostri conseruandi vel causa iuris publici tuendi. secus si esset facta ex causa damni infecti. iuxta. l. j. §. penu. s. eo. Dic qđ clarior ratio est ꝙ illa quam assignat Bar. hic: quia satisdatio de qua in hoc text. prestatur de opere demoliendo. l. stipulatio. §. j. j. eod. vnde si domus tua caderet super meam: illa satisdatio qđ opus demolieẽ nihil ꝓficeret ad causam dãni infecti. vnde requiritur ibi alia satisdatio. scilicet ad causam dãni infecti. tex. est in. l. qui bona. §. si quis opus. j. ti. j. et ita declarat Bar. met
6 in. l. stipulatio. in prin. j. eo. ¶ † In vltima. q. Bar. dum querit an possit peti remissio aliarum protestationum et dicit se dixisse in. §. si quis ipsi pretori. s. ea. l. Dic ꝙ Bart. ibi. in. xij. q. bene ponit an possit remitti vel peti remissio protestatiõis que succedit loco nũtiationis in casu illius. §. et concludit qđ sic de alijs nihil tangit: conclude breuiter qđ remissio per viam satisdationis: et sic ꝑ actuz extraiudicialem non habet locum nisi in ista nũtiatione et non in alijs protestationibus per rationem quã ponit tex. in. l. pretor ait §. hoc interdum prohibitorium. j. eo. qr ad decus vrbium spectat ne edificia remaneant imperfecta: et qr nuntiatio videtur esse maligne nature. quia ligat siue iuste siue iniuste nuntietur. l. j. in prin. s. eo. ideo facilius prouisum est de isto remedio remissiuo per viam satisdationis ꝙ non est in alijs ꝓtestationibus. l. si maior. C. de rei ven. si autẽ quis vellet petere remissionẽ via iudiciaria per officiũ iudicis vt declaretur protestantem non habere ius protestandi et istud remedium non hz solũ locum in ista nũtiatione sed etiam in omni alia protestatione iuxta glo. in. l. si contendat. j. de fideiusso. et in. l. aurelius. §. centum. in. gl. si. ff. de libe. lega. Bar. in. l. si finita §. eleganter. in pe. col. j. ti. j. Aduerte etiã qđ si aliquis protestetur mihi qđ talis fundus non est meus et qđ mala fide possideo si propter hoc non reperio laboratores vel colonos: qr sic turbet me in mea possessione cõpetit mihi interdictũ vti possidetis per qđ ille cõdemnabiẽ vt desistat a tali molestatiõe. ita tz Bar. in. l. j. §. hui⁹ autem interdicti. in. j. col. j. vti possi.

2 ☞ Actus extraiudicialis prouocatiuus ad iudicium legitimatur per cautionem rati.

3 Procurator ad protestandum non admittiẽ cũ cautione rati: eo qr tenetur ostendere instrumentum mandati.

4 Ad denuntiandum nouum opus sufficit procuratorem habere generale mandatum.

1 **Qui procuratorio.** † Nota ꝙ procurator de cuius mãdato dubitatur solum tenetur cauere de rato quando iudicium instituit: et sic etiã qñ facit actum extraiudicialem. et ita ad hoc no. alibi istũ tex. Bar. in. l. qui absentez. in tertio notabili. ff. de ꝓcu. Et ex hoc tex. habes
2 correlarie. secũdo notare † ꝙ actus extraiudicialis prouocatiuus ad iudicium legitimatur per cautionem rati sicut etiam coram arbitris procurator de cuius mandato dubitatur admittitur cum cautione rati: prout determinat Spec. in tit. de satisda. §. iij. versi. item queritur. an cautio de rato debeat prestari in arbitrarijs: facit. l. non distinguemus. §. penult. vbi gloss. ff. de arbi. facit etiam qr arbitria sunt redacta ad instar iudicior. l. j. ff. de arbi. ¶ † Tertio pondera nouiter hic esse text. not. contra illud qđ alibi tenet signanter Bal. in rubrica extra de ꝓcu. in. iij. col. vbi tenet qđ procurator ad protestandum non admittitur cum cautione rati: eo qr tenetur ostendere instrumentum mandati per text. in. l. si quis. in versic. cognouerit. ff. depositi. certe hic videtur text. in oppositum vbi ad nuntiandum admittitur procura. cum cautione rati. Et nuntiatio dicitur quedam protestatio. imo denuntiatio et protestatio sunt synonima ẽm Bar. in. l. non solum. §. morte. in. j. q. j. eo. Jmo. et domi. Alexã. in. §. si quis ipsi pretori. s. eadem. l. Posses concordare distinguendo: prout distinguit alibi idem Bal. in. c. coram. in vlti col. de offi. de leg. vbi querit Bal. an ad protestandum debeat admitti procurator cũ cautione rati: si de eius mãdato dubitetur et distinguit qđ si ꝓtestatio tendit ad iudiciũ. et tunc admittatur per. l. qui absentẽ. ff. de ꝓcu. nã qui protestaẽ partib⁹ actoris fungiẽ. l. si res quã. ff. de euic. sed si ꝓtestatio tendit ad aliquid detur vel vt soluatur oportet qđ tunc offeraẽ instrũm mãdati per tex. in. d. l. si quis inficiatus: qr isto casu dz precise constare de mãdato: vt not. in. l. non solũ. §. qui alieno. ff. de ꝓcur. ita ibi Bal. ita etiã distinguit Bal. in. c. cumana. in. vij. col. de elec. in rubrica C. depo. mõ reducendo ad propositũ nostrũ nũtiatio est quedam ꝓuocatio ad iudicium: vt declarat Bar. in. §. si quis ipsi pretori. s. ea. l. ergo debet admitti procurator ad nuntiãdum cũ cautione rati: vt hoc tex. considera tamen subtilius an tex. in quo semper se

fundat Bal.in.d.l.si quis inficiatus.in verbo cognouerit:probet eius opinio.mihi videt qd tex.ille necessario no probet cognouerit ergo necessario p productione instrumenti cu possit cognosci etia alijs multis modis.puta p testes vel per dictu vnius notabilis viri iuxta gl.in.l.titio fundus.ff.de codi.z demon.de qua dixi in.d.§.si quis ipsi pretori.vnde verbu cognouerit mihi necessario non concludit productione instrumenti:tame Bar.in.d.l.si quis inficiatus.in primo notabili notat ex illo text.de productione instrumenti:sed postea in.ij.not.dicit de instrumento vel de dictis testiu. ¶ Quarto no.ex tex.i versi.etia ver°.qd etia si ver° procurator repellit si no costet de mandato:nisi caueat de rato:ratio qr paria sunt aliquid no esse vel vere esse et non apparere.l.duo sunt titij.ff.de testa.tute. ¶ Glo.in verb.verus diuide in tres.put effectualiter ponit tres solutiones ad contrarium in ea formatu partes patent de per se. ¶ In eadem glos.in fin.istam conclusionem glos.reprehendunt Bart.z coiter doct.hic.z Bar.in.l.j.§.j.ff.de
4 libe.agno.eo† qr ad nuntiandum nouum opus sufficit qd procurator habeat generale mandatu z non requiritur qd habeat speciale mandatum ad nuntiandum nouum opus.mouetur per tex. in.l.j.§.fi.s.eo.vbi vsufructuarius qui non habet speciale mandatum ad nuntiandum nouum opus potest nuntiare ex mandato generali.do.Jaco.pute.dicit illum tex.nihil facere:qr loquit in vsufructuario qui est procurator in rem suam z cui ipso iure conceditur omnis custodia rei.l.j.in fin.cu.l.seq.ff.vsufru.quemadmo.cau.nimiru si ibi potest nutiare:sed nos loquimur in procuratore simplici:ergo vltra eum confirmo:quia in casibus requiretibus speciale mandatum paria sunt vel habere speciale mandatum vel qd si quis sit procurator in rem suam:tex.est in.l.iusiurandum quod ex conuentione.§.pcurator.in fi.ff.de iureiur.Sed tu dic quod ille tex.bene allegat per Bar.nam aduertendum qd ibi vsufructuarius non potest nuntiare nouu opus suo proprio nomine:sed tantum procuratorio nomine domini vt ibi dicit tex.eo quia habet ius fragile quod saltem extinguit per mortem z non transmittitur ad heredes sm qd tenent doc.ibi:ergo apparet qd ibi non est vere procurator in rem suam:quia non extinguit per mortem:imo transmittitur ad heredes.l.illam.C.de dona.l.j.z.l. si quidem.C.de actio.et obliga.Raph.cu.hic tenet opi.huius gl. contra Bar.z omnes docto.isto fundamento qr si procurator generalis iniuste nuntiasset facit dominum incidere in penam:quia salte tenet ad interesse.§.ad excludendas.in aut.de litigio.co.viij.l. rei quam.ff.de dolo.et statim infra subijcitur per Bartol.sed sic est quod ex generali mandato nunq venit aliquid per quod dominus possit incidere in penam.l.si procurator.in prin.ff.de conditio.inde.z.l.j.si procurator.ff.si quis ius dicen.no obtem.vnde concludit quod procurator cum generali madato bene pot nuntiare:ita procedat conclusio docto.sed non iniuste per rationem predicta.Sed ad hoc est facile respondere qd regula.d.l.si procurator procedit quando esset pena que veniret imponenda precise domino:sed hic est pena que etiam potest imponi ipsi procuratori:qr est pena pecuniaria:scz interesse que pena eque potest cadere in pcuratore.sicut in dnm:ideo tunc no requirit speciale madatum prout requireret si pena precise esset imponenda dno.ita notabi.declarat Bar.in.d.l.si pcurator.in.ij.col.vbi dixi.z i.d.l.j.§. si procu.in.ij.col.

1 ¶ Petens remissionem nuntiationis alieno noie vel proprio dicit sustinere partes defensoris.
2 Defensor rei solum tenetur satisdare de iudicato soluedo.no aut cauere de rato.
3 Quilibet carens madato potest petere remissionem nuntiationis pro absente.
4 Quando nuntiatur no.op.causa iuris publi.sufficit qd nuntias solum repromittat.
5 Triplex remissio nutiationis reperitur.
6 Defensor admittitur pro absente ad petendu remissionem nuntiationis.

Qui remissionem. Petens remissione nuntiationis alieno nomine sustinet partes rei.et ideo sufficit qd satisdet de opere demoliendo:
1 no autem qd caueat de rato.h.d. ¶ †Not.primo qd petens remissionem nuntiationis alieno nomine vel etiam pretorio dicitur sustinere partes defensoris z sic rei.ratio est qr huic remissioni qua nunc petit causam dedit actus nuntiantis prouocatiuus ad iudicium qui precedit per.l.in tribus.ff.de iudi. Et ex hoc correlarie infertur reg.notabi.qd q petit in iudicio irritari illud qd p aliu aduersus eu etiam extra iudicium est factum dicitur sustinere partes rei qd est notabile ad multa.de quibus per Bart.in.§.si quis ei.j.e.Et ex hoc tex.infert in specie bal.qd qui petit snia aduersus se latam dici nullam dicitur reus quauis videatur agere tame in effectu sustinet partes rei.veritas pendet ab his que dicentur in.§.seq.eodem modo qui petit se cancellari a bano sustinet par-

2 tes rei sm Barto.in.l.non cogendum.§.fi.ff.de procu. ¶ †Secdo nota quod defensor rei solum tenet satisdare de iudicato soluendo:non aut cauere de rato:vt hic.z.l.j.in fi.C.de satisda.z.l.exigedum.C.de procur.z.l.filiusfamilias.ff.qui satisda.cogan.z ideo in hoc tex.solu satisdare de opere demoliendo qd est in effectu de iu-
3 dicato soluendo:vt.j.dicit. ¶ Tertio no.† q quilibet carens madato pot petere remissione nuntiationis pro absente:ratio qr sustinet partes defensoris:vt dicit tex.vnde succedit regula qd quilibet est idoneus defensor sine madato:dummodo satisdet de iudicato soluendo.l.seruum quoq.§.publice.fi.de procur.§.pe.instit.de satisdatio. ¶ Quarto nota ex tex.ibi siue ad publicum hic
4 esse tex.notabilem sm Rapha.cu.hic.z do.Jac.pute.† q lz alias qn nuntiatur nouu opus causa iuris publici sufficiat qd nuntias solum repromittat.l.no solum.§.si cu iure.in versi.sciedum.j.eo. §.si is cui.s.ea.l.vnde in isto text.dns edificij solum facta simplici promissione potuisset in opere libere procedere tamen in defensore no sufficit repromissio:sz requiritur satisdatio per regula q nemo est idoneus defensor sine satisdatione de iudicato soluendo vt in iuribus.s.alleg.etiam si esset locupletissimus z consularis: vt est text.notabilis.in.l.minor.§.fi.in fi.ff.de procura.et istud est sm eos q faciebat dubitationem i isto tex.z propter hoc iste tex. est notabi.sz tu aduerte qd no bene cosiderarunt istu tex.qr no loquitur qn nuntiatio fuit facta ca iuris publici.imo loquit qn remissio que petebatur pertinebat ad publicu vel ad priuatu ius. ¶ Gl.in verbo ad ratihabitione.dic vt hic per Bar.sed clarius
5 loquedo dic † q triplex remissio est nuntiationis.qda est q fit ipso iure a lege absq aliquo partis vel iudicis facto vt est qn nuntiatio est ipso iure nulla.et sic pot impune sperni.vt.§.si quis riuos. s.ea.l.z in.l.j.§.fi.s.eo. Queda est remissio que fit a iudice mediante eius snia:qui cognito de ca pronutiat me habere ius edificandi et nuntiante no habere ius prohibedi iuxta.l.j.in prin.s.eo.et §.si is cui.in fi.s.ea.l.queda z tertio est remissio que fit a parte extra iudicium prestando satisdationem:vt dicto.§.si is cui. In primis duabus non pot loqui iste text.sed necessario loquitur in tertia:eo qr in primis duabus conueniret cautio de rato: quam iste tex.negat.z p illa ratione qua ponit Bar.in scda specie remissionis successiue inquantu Bar.opponit cotra tex.de.l.poponius. §.sed z is.z de.l.vel in operis.s.de procu.et rndet ponedo trimembrem distinctione:aduerte qr Bar.non videtur tollere bn cotrariu de dicta.l.vel in operis.qr ille tex.videt de directo q istu qr ibi enim defensor rei in nuntiatione noui operis:sicut z hic tenet cauere de rato:vt dicit ibi tex.in fi.sed in hoc tex.dicit de directo cotrarium.Bar.vr rndere qd in.d.l.vel in operis:p satisdatione de iudicato soluendo no est bn prouisum:sicut nec in rei vendicatione.ideo ibi deuenit ad cautione rati pro certo idem deberet esse in hoc tex.cu simus precise in eisde terminis.Secudo Bar.videtur aliqualiter sibi qriari:na vult qd in.d.l.poponius.§.sed z is.et i dicta.l.vel in operis.simus in actioibus realibus:sed in isto tex. simus in psonalibus.certe cu vtrobiq loquamur in defensore rei in nuntiatione noui operis.ista differentia no videtur bona: ista sint dicta vt melius considerent verba Bar.vn cosidera si per illu tert.in.d.l.vel in operis.iuncto isto tex.posset defendi opinio prima relata hic in glos.quam gl.z oes reprobant qd defensor in noui operis nuntiatione.teneat ad duo.z satisdare de iudicato soluendo vt hoc tex.z etia de rato cauere vt ibi dicit tex.nec refragabit tex.noster qr si bene aduertas text.dicit qd satisdatio prestita pertinet ad nutiatione noui operis.z no ad cautione rati hoc est dicere q satisdatio de iudicato soluendo no sufficit pro cautione rati.sed p hoc non negat tex.quin etia debeat pstari cautio rati.z ita ad istu tex:tz do.Jaco.pute.hic.z in.§.seq.Sed tu cosidera q in cotrariu est tex.in.§.seq.cu.l.seq j.vbi clare dicit tex.qr procurator sustinet partes defensoris non cogit cauere de rato:quicquid ibi dixerit Roge.in gl.relatus.Item esset q rationem decidendi posita in hoc tex.ibi sustinet enim partes defensoris:cogita quia ista no transeunt sine difficultate.Sed iteru ab extra fortiter op-
6 ponitur cotra istu tex.† na vult qd defensor admittat pro absente ad petendum remissione nuntiationis si satisdet de iudicato soluendo.cotra per interuentu defensoris no debet fieri deterior coditio ipsius nutiatis qua si ipse edificas istud peteret:patet in.l. pomponius.§.sed z is.ff.de pcura.facit.l.ij.§.defendi.ff.ex quib. cau.in pos.ea.vbi est tex.quod per interuetum procuratoris no dz fieri deterior conditio nuntiantis.Sed in casu nostro ostendo q per interuetum istius defensoris fit deterior conditio nuntiantis:na pone qd iste defensor condemnetur ad demolitionem operis:z sic ad iudicatu soluendu:deinde pone qd edificans non habeat rata istam snia:certe si snia fuisset lata cotra ipsum edificatem potuisset nutians cosequi alteru de duobus vel qd opus precise destruat qr tenet precise ad patietia:tex.est in.l.stipulatio.§. siue aute.z.§ fi.j.eo.firmat Bart.z assignat rationem in.l.j.§.j.in ij.col.s.eo.vel qd prestet interesse:sed contra defensore non poterit consequi

fundat Bal.in.d.l.si quis infitiatus.in verbo cognouerit:probet eius opinio.mihi videtur qd tex.ille necessario nō probet cognoue rit ergo necessario p productionē instrumenti cū possit cognosci etiā alijs multis modis.puta p testes vel per dictū vnius notabilis viri iuxta gl.in.l.titio fundus.ff.de cōdi.et demon.de qua dixi in.d.§.si quis ipsi pretori.vnde verbū cognouerit mihi necessario non concludit productionē instrumenti:tamē Bar.in.d.l.si quis infitiatus.in primo notabili notat ex illo text.de productione instrumenti:sed postea in.ij.not.dicit de instrumento vel de dictis testiū. ¶ Quarto no.ex tex.i versi.etiā vero.qd etiā si vero procurator repellit si nō cōstet de mandato:nisi caueat de rato:ratio qr paria sunt aliquid nō esse vel vere esse et non apparere.l.duo sunt titij.ff.de testa.tute. ¶ Glo.in verb.verus diuide in tres.put effectualiter ponit tres solutiones ad contrarium in ea formatū partes patent de per se. ¶ In eadem glos.in fin.istam conclusionem glos.reprehendunt Bart.et cōiter doct.hic.et Bar.in.l.j.§.j.ff.de
4 libe.agno.eo qr ad nuntiandum nouum opus sufficit qd procurator habeat generale mandatum et non requiritur qd habeat speciale mandatum ad nuntiandum nouum opus.mouetur per tex.in.l.j.§.fi.s.eo.vbi vsufructuarius qui non habet speciale mandatum ad nuntiandum nouum opus potest nuntiare ex mandato generali.do.Jaco.pute.dicit illum text.nihil facere:qr loquitur in vsufructuario qui est procurator in rem suam et cui ipso iure conceditur omnis custodia rei.l.j.in fin.cum.l.seq.ff.vsufru.quemadmo.cau.nimirum si ibi potest nūtiare:sed nos loquimur in procuratore simplici:ergo vltra eum confirmo:quia in casibus requirētibus speciale mandatum paria sunt vel habere speciale mandatum vel qd si quis sit procurator in rem suam:tex.est in.l.iusiurandum quod ex conuentione.§.pcurator.in fi.ff.de iureiur.Sed tu dic quod ille tex.bene allegatur per Bar.nam aduertendum qd ibi vsufructuarius non potest nuntiare nouū opus suo proprio nomine:sed tantum procuratorio nomine domini vt ibi dicit tex.eo quia habet ius fragile quod saltem extinguitur per mortem et non transmittitur ad heredes sm qd tenent doc.ibi:ergo apparet qd ibi non est vere procurator in rem suam:quia non extinguitur per mortem:imo transmittitur ad heredes.l.illam.C.de dona.l.j.et.l.si quidem.C.de actio.et obliga.Raph.cu.hic tenet opi.huius gl.contra Bar.et omnes docto.isto fundamento qr si procurator generalis iniuste nuntiasset facit dominum incidere in penam:quia saltē tenetur ad interesse.§.ad excludendas.in aut.de litigio.co.viij.l.rei quam.ff.de dolo.et statim infra subijcitur per Bartol.sed sic est quod ex generali mandato nunq venit aliquid per quod dominus possit incidere in penam.l.si procurator.in prin.ff.de conditio.inde.et.l.j.si procurator.ff.si quis ius dicen.nō obtem.vnde concludit quod procurator cum generali mādato bene pōt nuntiare:ita procedat conclusio docto.sed non iniuste per rationem predictā.Sed ad hoc est facile respondere qd regula.d.l.si procurator procedit quando esset pena que veniret imponenda precise domino:sed hic est pena que etiam potest imponi ipsi procuratori:qr est pena pecuniaria:scz interesse que pena eque potest cadere in pcuratorē.sicut in dñm:ideo tunc nō requiritur speciale mādatum prout requireretur si pena precise esset imponenda dño.ita notabi.declarat Bar.in.d.l.si pcurator.in.ij.col.vbi dixi.et i.d.l.j.§.si procu.in.ij.col.

1 ☞ Petens remissionem nuntiationis alieno noīe vel proprio dicitur sustinere partes defensoris.
2 Defensor rei solum tenetur satisdare de iudicato soluēdo.nō aūt cauere de rato.
3 Quilibet carens mādato potest petere remissionem nuntiationis pro absente.
4 Quando nuntiatur no.op.causa iuris publi.sufficit qd nuntiās solum repromittat.
5 Triplex remissio nūtiationis reperitur.
6 Defensor admittitur pro absente ad petendum remissionem nuntiationis.

Qui remissionem.

Petens remissionem nuntiationis alieno nomine sustinet partes rei.et ideo sufficit qd satisdet de opere demoliendo:
1 nō autem qd caueat de rato.h.d. ¶ †Not.primo qd petens remissionem nuntiationis alieno nomine vel etiam pretorio dicitur sustinere partes defensoris et sic rei.ratio est qr huic remissioni quā nunc petit causam dedit actus nuntiantis prouocatiuus ad iudicium qui precedit per.l.in tribus.ff.de iudi.Et ex hoc correlarie infertur reg.notabi.qd q petit in iudicio irritari illud qd p aliuz aduersus eū etiam extra iudicium est factum dicitur sustinere partes rei qd est notabile ad multa.de quibus per Bart.in.§.si quis ei.j.e.Et ex hoc tex.infert in specie bal.qd qui petit sniam aduersus se latam dici nullam dicitur reus quāuis videatur agere tamē in effectu sustinet partes rei.veritas pendet ab his que dicentur in.§.seq.eodem modo qui petit se cancellari a bāno sustinet par-

2 tes rei sm Barto.in.l.non cogendum.§.fi.ff.de procu. ¶ †Scdo nota quod defensor rei solum tenetur satisdare de iudicato soluendo:non aūt cauere de rato:vt hic.et.l.j.in fi.C.de satisdā.et.l.exigēdum.C.de procur.et.l.filiusfamilias.ff.qui satisda.cogan.et ideo in hoc tex.solū satisdare de opere demoliendo qd est in effectu de iu
3 dicato soluendo:vt.j.dicit. ¶ Tertio no.† qr quilibet carens mādato pōt petere remissionē nuntiationis pro absente:ratio qr sustinet partes defensoris:vt dicit tex.vnde succedit regula qd quilibet est idoneus defensor sine mādato:dummodo satisdet de iudicato soluendo.l.seruum quoqz.§.publice.fi.de procur.§.pe.in.stit.de satisdatio. ¶ Quarto nota ex tex.ibi siue ad publicum hic
4 esse tex.notabilem sm Rapha.cu.hic.et do.Jac.pute.† qr lz alias qñ nuntiatur nouū opus causa iuris publici sufficiat qd nuntiās solum repromittat.l.nō solum.§.si cū iure.in versi.sciēdum.j.eo.§.si is cui.s.ea.l.vnde in isto text.dñs edificij solum facta simplici promissione potuisset in opere libere procedere tamen in defensore nō sufficit repromissio:sz requiritur satisdatio per regulā qr nemo est idoneus defensor sine satisdatione de iudicato soluendo vt in iuribus.s.alleg.etiam si esset locupletissimus et consularis:vt est text.notabilis.in.l.minor.§.si.in fi.ff.de procura.et istud est sm eos qr faciebat dubitationem i isto tex.et propter hoc iste tex.est notabi.sz tu aduerte qd nō bene cōsiderarunt istū tex.qr nō loquitur qñ nuntiatio fuit facta cā iuris publici.imo loquitur qñ remissio que petebatur pertinebat ad publicū vel ad priuatū ius. ¶ Gl.in verbo ad ratihabitionē.dic vt hic per Bar.sed clarius
5 loquēdo dic † qr triplex remissio est nuntiationis.quādā est q fit ipso iure a lege absqz aliquo partis vel iudicis facto vt est qñ nuntiatio est ipso iure nulla.et sic pōt impune sperni.vt.§.si quis riuos.s.ea.l.et in.l.j.§.fi.s.eo. ¶ Quedā est remissio que fit a iudice mediante eius snia:qui cognito de cā pronūtiat me habere ius edificandi et nuntiantē nō habere ius prohibēdi iuxta.l.j.in prin.s.eo.et §.si is cui.in fi.s.ea.l. ¶ quedā et tertio est remissio que fit a parte extra iudicium prestando satisdationem:vt dicto.§.si is cui.In primis duabus non pōt loqui iste text.sed necessario loquitur in tertia:eo qr in primis duabus conueniret cautio de rato:quam iste tex.negat.et p illā rationē quā ponit Bar.in scda specie remissionis successiue inquantū Bar.opponit cōtra tex.de.l.pōponius.§.sed et is.et de.l.vel in operis.s.de procu.et rñdet ponēdo trimēbrem distinctionē:aduerte qr Bar.non videtur tollere bñ cōtrariū de dicta.l.vel in operis.qr ille tex.videtur de directo contra istū qr ibi enim defensor rei in nuntiatione noui operis:sicut et hic tenetur cauere de rato:vt dicit ibi tex.in fi.sed in hoc tex.dicitur de directo cōtrarium.Bar.vr rñdere qd in.d.l.vel in operis:p satisdationē de iudicato soluendo nō est bñ prouisum:sicut nec in rei vendicatione.ideo ibi deuenitur ad cautionē rati pro certo idem deberet esse in hoc tex.cū simus precise in eisdē terminis.Secūdo Bar.videtur aliqualiter sibi contrariari:nā vult qd in.d.l.pōponius.§.sed et is.et i dicta.l.vel in operis.simus in actiōibus realibus:sed in isto tex.simus in psonalibus.certe cū vtrobiqz loquamur in defensore rei in nuntiatione noui operis.ista differentia nō videtur bona:ista sint dicta vt melius considerentur verba Bar.vñ cōsidera si per illū text.in.d.l.vel in operis.iuncto isto tex.posset defendi opinio prima relata hic in glos.quam gl.et oēs reprobant qd defensor in noui operis nuntiatione.teneatur ad duo.et satisdare de iudicato soluendo vt hoc tex.et etiā de rato cauere vt ibi dicit tex.nec refragabitur tex.noster qr si bene aduertas text.dicit qd satisdatio prestita pertinet ad nūtiationē noui operis.et nō ad cautionē rati hoc est dicere qr satisdatio de iudicato soluendo nō sufficit pro cautione rati.sed p hoc non negat tex.quin etiā debeat pstari cautio rati.et ita ad istū tex.tz do.Jaco.pute.hic.et in.§.seq.Sed tu cōsidera qr in cōtrariū est tex.in.§.seq.cū.l.seq.j.vbi clare dicit tex.qr procurator sustinet partes defensoris non cogitur cauere de rato:quicquid ibi dixerit Roge.in gl.relatus.Item esset contra rationem decidendi positā in hoc tex.ibi sustinet enim partes defensoris:cogita quia ista nō transeunt sine difficultate.Sed iterum ab extra fortiter op
6 ponitur cōtra istū tex.† nā vult qd defensor admittatur pro absente ad petendum remissionē nuntiationis si satisdat de iudicato soluendo.cōtra per interuentū defensoris nō debet fieri deterior cōditio ipsius nūtiātis quā si ipse edificās istud peteret:patet in.l.pomponius.§.sed et is.ff.de pcura.facit.l.ij.§.defendi.ff.et quib.cau.in pos.ca.vbi est tex.quod per interuētum procuratoris non dz fieri deterior conditio nuntiantis.Sed in casu nostro ostendo qr per interuētum istius defensoris fit deterior conditio nuntiantis:nā pone qd iste defensor condemnetur ad demolitionem operis:et sic ad iudicatū soluendū:deinde pone qd edificans non habeat ratā istam sniam:certe si snia fuisset lata cōtra ipsum edificātem potuisset nūtians cōsequi alterū de duobus vel qd opus precise destruatur qr tenetur precise ad patiētiā:tex.est in.l.stipulatio.§.siue autē.et.§.fi.j.eo.firmat Bart.et assignat rationem in.l.j.§.j.in ij.col.s.eo.vel qd prestet interesse:sed contra defensorē non poterit consequi

rit consequi:nisi istud vltimū.s.interesse prestationis non aūt pre
cisam operis demolitionem inuito dño edificij:ergo apparet ma/
nifeste qd per interuentū defensoris fit deterior conditio nuntian
tis do.Iac. pute.fatet istud argumentū esse verissimū.et propter
hoc tz qd in hoc tex.iste defensor vltra satisdationē de iudicato sol
uēdo teneatur cauere etiā de rato: vt.s.prime dixi: als non esset
eque bene prouisum nuntianti alij nihil tangunt: ego autē rñdeo
huic difficultati clare.et dico qd si edificans non hz ratam istā sen/
tentiā ergo nec satisdationē defensoris cuius vigore lata est snia:
ergo reperitur edificium factum post nūtiationem sine aliqua sa/
tisdatione ergo debet destrui inuito edificante: et sic pondera qd
imo isto casu nuntians reperitur habere plura remedia. et ei ple/
nus consulitur per interuentū defensoris.Nam contra defensorē
pōt agere ad interesse cōtra edificantem pōt agere vel ad precisaz
destructionē vel ad interesse:tñ alterius solutione debet esse contē
tus.et si tu diceres qd hic defensor prestitit satisdationem et edificā
do postmodum condemnatus est defensor ad demolitionem ope/
ris:et istā sniam non vult edificans habere ratā:isto modo adhuc
militaret superior difficultas relata:sed dico qd edificans non po
test habere vnum ratum alterum non:aut enim totum cogit ratifi
care aut totum spernere quia satisdatio fuit effectualiter de opere
demoliēdo:si apparebit et videbitur iniuste edificatum.text.est in
l.stipulatio.§.j.j.eo. ergo est effectualiter totum vnū: ergo vnum
sine altero ratificari non potest:ita videbitur mihi clara respōsio
teneas ergo opinio.glo.et cōmu.qd hic solum prestetur satisdatio
de iudicato soluendo:non autem de rato per rationez huius tex.
et per tex.§.fina.iuncta.l.sequen.j.eodem. et ad tex. in.l.vel in ope/
ris.dic q Bart.non intellexit qd ibi sumus in actiōibus realibus
sed qd bene ibi sit eadez ratio: prout in actionibus realibus quia
ibi defensio in nuntiatione noui operis non fiebat agendo in iure:
prout hic:sed aliter prout declarat glos.in.§.seq.vbi per Barto.
Iason Maynus lumen iuris.

1 Habens mandatū ad nuntiandū no.op.dicit etiam habere ad alia accessoria dependentia ab actu nuntiationis.
2 Exceptiones procuratorie sunt inuente contra procu.actoris nō autem contra defensores rei.
3 Excōmunicatus et bannitus an possit petere in iudicio q reuocet tenuta bonorum.
4 Excōicatus nullum habet interdictū restitutorium.
5 Quod prohibet principaliter concedit in consequentiam.
6 Exceptio procuratoria est duplex.
7 In iudicio in quo petit remissio per nūtiatum cogitur talis procurator satisdare de rato.

Si procurator. Diuiditur in quinq partes cuz .l.sequen.et sequēti. In prima po
nitur thema et decisio/In secunda ratio decisionis./In tertia po/
nitur duplex illatio/In quarta remouetur quedaz dubitatio. In
quinta ponitur alia decisio/Secunda ibi:quia partes sustinet de/
fensoris/Tertia est in.l.et ideo/Quarta in.l.seque. Quinta in vsi.
et tutori./Procurator qui nuntiauit nouum opus defendens in/
terdicto ne vis fiat ei tenetur satisdare iudicatū solui alias sibi de/
negantur actiones sed non cauet de rato quoniam ad defendendū
quilibet sine mādato admittitur: et ideo non potest ei opponi ex/
ceptio procuratoria scilicet quod mādatum non habeat: item il/
lis qui censentur quasi domini potest opus nouum nuntiari. hoc
dicit cum lege sequenti et sequenti.¶ Not.ex isto text. fm Imol.et
1 omnes Moder.hic † q habens mandatum ad nuntiandū nouū
opus dicitur etiam habere mandatum ad alia accessoria depen/
dentia ab actu nuntiationis.et istud tenuit glo.in.l.seq.tenuit etiā
inferius Bar.istud no.est in se verissimum.et pro eo adde tex.in.l.
quicūq.§.si ei quē.ff.de insti.ac. et ibi habes gl.notabilem.in.c.cū
olim Abbas in glos.ij.de offi.de lega.et gloss.in.c.causis.in verbo
postulatio de electio.sed istud notabile non bñ pbatur in hoc tex.
Nam in isto tex.non ideo cauet de rato non q censeatur etiam ha
bere mandatum ad hoc: sed q in isto interdicto ne vis fiat ei cen/
setur defensor rei:quo casu ad defendendum quilibet est idoneus
sine mandato.et ideo non potest ei opponi exceptio procuratoria
scz qd non habeat mandatum:vt in.d.l.seq.aliam etiam rationem
assignat inferius Bar.per.l.ita demū.C.de pcura. vbi dicemus.
Item considera ad istum tex.qd iste procurator primo nuntiauit
nouum opus quo casu prouocauit ad iudiciuz.et sic dicitur egisse
vt procurator.et regulam habemus quod procurator qui agit te/
netur defendere si recōueniatur nomine eius pro quo egit:als re
pellitur ab agendo.tex.est in.l.seruū quoq.§.ait pretor.ff.de pro/
cura.et.l.alienam.C.eo.scz de procu. ¶ Scdo no.ex.l.seq.† q exce
ptiones procuratorie sint inuēte cōtra procuratorem actoris non
aūt cōtra defensores rei:cui non pōt opponi qd non habeat mā/
datū vel qd sit illegitimus. ratio vt dixi: q ad defendendū quili/
bet est idoneus sine mādato:qd est verū in exceptiōibus procura/
torijs respiciētib9 mandatū: secus si respiciāt inhabilitatē psone
q tales extenduntur etiam contra procuratorem vel defensorem
rei:vt hic in glo.vbi dicitur.¶ Glo.in verbo acceperit. istam gl.
reprehendunt Bart.Albe.et ceteri post Iac.de are.tribus funda
mentis.de quibus hic per eos et intelligunt istū tex. qd procura/
tor iuste molestabat:eo q fideiussores dati erant mortui:sed istud
nō est simpliciter verum:q heredes fideiussorum tenerentur: dic
ergo qd fideiussores dati erant effecti inopes et inhabiles: et pro/
pter hoc molestabat prout dicit gl. in.l.pretor.§.pe.j.eo.Alberi.
hic.¶ In glo.in verbo defensoris.Bart.inducit ad vtiles qōnes
3 de excōmunicato vel exbannito:an possint petere in iudicio † qd
reuocetur tenuta bonorum:clarum est enim de iure qd excōicatus
a non pōt in iudicio agere:sed bene se defendere[a].c.intelleximus.de
iudi.c.cum inter priorem de excep.c.excōicamus.§.credentes.de
hereticis.et bannito sicut excōicato redditur ius se defendēdo.gl.
est in.l.ad cognitionem.in glo.fi.in fi.ff.ex qui.cau.in poss.ea.dum
glo.ibi dicit et non hic pro bannitis.quam glo.ad hoc pōderauit
solus Bald.reputans singularem.in.c.accedens.secundo. vt lite
ɔtesta.et in.c.intelleximus.de iudi.in isto quotidiano pas. triplex
doctorum sententia reperitur. Prima fuit Iac.de arc.tenētis in
indistincte qd sic.eam sequitur Bal.in quibusdam additionibus
prout referunt Imol.Raph.cu.et Lud.ro.hic.motus:quia si ali/
ter diceremus posset fieri iniuria exbannito vel excōmunicato cō/
cedendo tenutam indebite.et non posset de hoc conqueri qd est ab
surdum.l.si longius.§.si filius.ff. de iudi.et in aut. habita.C.ne fi/
lius pro patre.sed ad hoc pōt rñderi qd est imputandum excom
municato quare non facit se absolui et post absolutionem poterit
4 agere:hinc est † q excommunicatus spoliatus[b] non habet aliqd
b interdictum restitutorium:vt est glos.notabilis in.c.ex insinuatio
ne.de procurato.ita respondent Imo.et ceteri hic que solutio non
videretur bene congrua quo ad bannitū. subdit etiā Bal.qd.l.in
tribus.ff.de iudi.quā dicit Bar.esse factam propter hunc casum
non probat concludenter in proposito fm eum: q illa lex.solum
procedit quo ad hoc q prouocat primo loco non autez procedit
quo ad omnia:sed fm Imo.et Moder.ista solutio nimiū restrin/
geret illum tex.Tu tamen aduerte qd dicta.l.in tribus solum pro
cedit quo ad ordinaria litis: nam ille qui prouocat censetur actor
quo ad ordinem et telam iudicij: sed non quo ad decisionem cause
et ideo si tunc duo iudices ferrent duas sententias contrarias:illa
non preualeret que esset isto casu lata pro prouocato tanq p reo:
sed ambo stant in suspenso: donec altera eorum confirmetur a su/
periore.ita declarat glo. notabiliter que sic limitat dictam.l.in tri
bus.l.duo iudices.ff. de re iudicata.quam notat Mathesi.in no/
tabili.ex.sed vltra ea que ibi tradunt Moder.pond ero tibi gloss.
contrariam.in.c.licet causam de probatio.quam Bald.ibi in.xv.
colū.not. et reputat not.dignam.quamuis non faciat mentionem
de alia glo.contraria.potes et secundo dicere qd dicta.l.in tribus
non facit: q loquitur quando quis primo loco prouocauit ad iu
dicium:vt ille dicatur actor:sed hic precesserat alius actus prouo
catiuus in impetratione tenute:vnde qui postea petit reuocatio/
nez tenute non dicitur primo loco prouocasse:vt probat tex.in.§.
precedenti vbi notaui regulam ex illo tex.eandem opinionem te
net dominus Abb.in.d.c.cum inter.¶ Secūda fuit opinio Ho/
stiensis de directo cōtraria.in.c.dilecto.de verb.sig.qui tenuit in/
distincte qd excōicatus vel bānitus non possunt petere reuocatio
nem tenute.Idez tenet Speculator in ti.de cōtumacia.§.fi.in ver.
sed pone qd diceret Imo.et Ludo.ro.hic mouetur Ludo.q excō/
catus non potest petere qd sibi soluatur nec ei potest solui etiā de/
bitum iuratum fm glo.in.c. nos sanctorum.et in.c.iuratos.xv.q.
vj.sed ad hoc facile est respondere quia ille gl. procedunt qñ pete/
retur per viā agendi secus per viam defensionis: quinimo cōtra
illas glos.tenet Innocentius in.c.veritatis. de dolo.et cōtumacia
Mouetur etiam Ludo.quia in tali reuocatione tenute est necessa
ria citatio partis.l.de vno quoq.j.de re iudicata.l.nam ita diuus
ff.de adop.ergo citando ipse est qui prouocat. Tu potes cōfirma
re per id qd tenet Pau.de cast.in.l.libertus a patrono. per illum
tex.ff.de in ius.vocā.vbi tenet qd per illum tex.excommunicatus
non potest intentare remedium.l.diffamari.C.de ingenu.et manu.
eo quia esset actor vel saltem reus voluntarius.et licet ipse non di/
cat.ita tenet domi. Anto.de but.in.c.intelleximus.de iudi.in fin.
Sed ad istud fundamentum patet responsio per tex.in.l.si pupil/
lus.§.j.alleg.per Bar.iuncta.d.l.libertus a patrono.et ibi glos.et
doc.vbi qui non potest esse in iudicio sine venia petita si fuit cita/
tus potest postea facere citari actorem: et instare ad cause expedi/
tionem sine venia:quia dicitur facere ad defensionem. ¶ Tertia
fuit opi.et vera Bart.qui per distinctionem concordat predictas
opiniones et eius distinctionem tenent Ang.et latius Alexan.hic
Pau.de cast.s.in.§.preceden.do.Anto.in dicto.c.cum inter.Se
munia.in.c.j.de rescript.in.vj.et licet Imol.et Pau.de cast.et Alex.
laborent in declarādo mentem Barto. in practica:tu dic qd eius
intētio clare colligit ex autenti.et qui iurat.in fi.C.de bo.au.iud pos.

a ¶ Sed bene se defēdere. adde.c.pia: de excep. li. vi.Bart.i.l. libert9 a patrono .ff. de in ius vocā. Bar. in.l. si fideiussor.ff. qui satisda. cog.

b ¶ Excōicatus spoliatus, Adde gl.iij.i.c. dilectus filius Abbatē de rescrip.glo. in verbo. in audientiaz.i c.j.xxiij.dis. Innoc.in.c. cū nostris.d cōces.prebē. Abb.in.c.a nobis.d except.Lu.ro. in.l.naturaliter.in.§.nihil cōe.ff.de acqui.pos.

iuncta. l. si pupill⁹. §. j. j. de pui. cre. q̄s allegat bar. nā in auf. ⁊ q iu
rat ille ꝯtra quē erat cōcessa tenuta ⁊ cōparuit offerēs velle satisfa
cere pro expen. ⁊ interesse ⁊ se defendere: tunc in cōsequentiā pōt
petere reuocationē tenute: qꝛ isto mō dicit non agere: sed se defen/
5 dere dicta. l. si pupillus. §. j. Tu pro cōcordia Bar. adde† qꝛ illud
qō prohibet principaliter cōceditur in cōsequentiā: tex. est solen/
nis in. l. tutor rerum. ff. de admini. tuto. de quo tex. facit festuz are.
et reputat ad hoc singularem in. l. si quis nec cām. in prin. ff. si cer
tum pe. videas tñ in hoc vltimo doctrinā bar. in. l. j. in prin. ff. de
auf. tuto. post Cy. in. l. ij. vbi etiā Salic. C. de iudi. que doctrina vi
deret suffragari. in glo. in verbo procuratorie. dic vt plenius per
Bar. hic. ex cuius doctrina not. diligēter illud qō in prin. vult ꝙ
cōparens ex parte rei si dedit fideiussores de iudicato soluēdo vt
procurator ⁊ re vera non sit procur. tales fideiussores in nihilo te
nentur qō bene no. et solus Rapha. cu. perpendit ⁊ dicit hoc esse
singularissimum dictū sed credo prout etiā ipse voluit Bar. ma/
le dicere: qꝛ lȝ ex parte rei nō curetur an defensor habeat manda/
tum vel nō: tamen ex quo ipse comparet vt procurator ⁊ satisdat
de iudicato soluendo vt procurator: certe ipse patit executionem
snīe qua obtulit se liti: vt etiam fatetur Bar. ita proprie loquitur
l. iij. ff. de re iudi. in prin. et text. in. l. plautius. ff. de procura. vnde
ridiculū est postea dicere qō fideiussores a se dati: ideo nō tenent
qꝛ ipse non habuerit mādatum: qꝛ cū ipse teneat: ergo ⁊ fideiusso
res ab eo dati. Nec obstat. l. si añ acceptū. ff. iudi. solui. alle. añ bar.
qꝛ illa. l. vt ibi declarat bar. loquit qñ sequit mutatio de habente
mādatū i nō habētē vel ecōtra: prout ibi dicit tex. in ratione deci
dendi: non eñ sufficit personā eē: sed oportet eā personā esse ean
dem: sed vbi nō sequitur aliqua mutatio nō videt bñ dictū: quod
cum ipse procurator teneat quin etiā eius fideiussores teneant: nisi
defendendo Bart. dixeris qō carentia mandati a prin. idem ope
ret ꝙ mutatio de habente mandatū a non habente: prout ibi lo/
quitur iurisconsultus. ⁊ ista debuit esse intentio Bart. in illo text.
et ibi dicta per Bar. videnf in alijs terminis loqui. Jtē ad istam
6 glo. vltra Bart. dic plenius† ꝙ exceptio procuratoria est duplex
vt dicit gl. qñqȝ enim opponit tu non potes esse procurator qñqȝ
opponitur tu nō es procurator: prima aūt pōt cōtingere ex mul
tis causis. Primo ex pte cōstituentis si sit talis qui nō pōt cōsti/
tuere talem procuratorē puta procurator ante litem cōtest. l. neqȝ
C. de procur. Secundo ex parte eius qui constituitur: puta qꝛ sit
mulier vel miles. l. alienam. ⁊. l. ita demum. C. de procu. Tertio ra
tione cause ad quam constituitur: puta quia causa criminalis in
qua regulariter non admittitur procurator. l. pen. §. ad crimē. ff.
de publi. iudi. et isto modo procedit opinio Roge. relata in glos.
et ad ista adde Bar. in. l. licet. C. de procurato. ⁊ in. l. pomponius.
§. rati. ff. eo. Dy. ⁊ Albe. hic. ¶ Glo. in verbo habiturū fm bart.
ponit tres solutiones ad contrarium. l. vel in operis ⁊ due prime
sunt vere in se: sed in secunda non conuenit huic legi: sed certe glo.
ponit duas rationes ad istum text. ⁊ credo quod ita debeat dice/
re Bar. cū dicit primo ponit duas solutiones debet dicere duas
rationes ad tex. ¶ Extra glo. inquātum Bar. in ista materia po
nit perfectam theoricam post Jaco. de are. ⁊ eam etiam formali/
ter ponit Alberi. hic. adde qō cadit pulchra difficultas in primo
membro principali in procuratore nuntiantis: inquantum con/
7 cludit Bart. † qō in iudicio in quo petitur remissio per nūtiatum
cogitur talis procurator satisdare de rato. tex. est in. l. cū procura/
tor. §. fin. j. co. sed si talis procurator interueniat in iudicio: ne vis
fiat ei: tunc non satisdat de rato: vt hoc tex. dicit domi. Jac. pute.
post Rapha. cu. qō in hoc non scit bene cogitare rationem diuer/
sitatis: nam cū in vtroqȝ casu sustineat partes defensoris quando
nuntiatus petit remissionem nuntiationis: vel quando intentat
interdictum ne vis fiat ei: ergo vtroqȝ casu non deberet cauere de
rato: presertim qꝛ vtroqȝ casu nihil est prestandum ex parte nun/
tiantis: pro quo interuenit procurator. Alij non tangunt: vltra
eū augetur dubitatio: quia ex parte nuntianti procurator qui pe
tit talem remissionē etiam in iudicio non tenet cauere de rato: vt
firmat Bart. in. §. qui remissionē. s. ea. l. ergo multo minus debet
cauere de rato procurator qui cōparet ad impediendū ne talis re
missio concedat cum sustineat magis partem defensoris. tene do/
ctrinam Bar. pro qua est tex. qui cauillari non potest. in. d. l. cum
procurator. §. fi. ⁊ ad difficultatem. s. tactaȝ inquātum dicitur qō
non potest reddi ratio diuersitatis inter istum casum ⁊ alium qñ
cōparet in interdicto ne vis fiat ei: quo casu non cauet de rato vt
hoc text. dic qō ratio diuersitatis est clara: qꝛ quando nuntiatus
petit remissionem nuntiationis: ⁊ procurator nuntiantis contra
dicit: ideo requirit qō caueat de rato: qꝛ alias esset nimis magnū
preiudicium nuntiati: quia si remissio quam obtinuit non valet
oportet quicquid postea ē edificatū destruere: ideo propter tantū
periculum lex noluit falsum procuratorem interuenire: ita cantat
tex. in. d. l. cum procurator. §. fi. non sic est qñ comparet in interdi
cto ne vis fiat ei.

a ¶ Qui dicā
tur vicini.
adde bar. in
l. iiij. in. §. si
cū vicinū. ff.
de dā. infec.
Bal. in ru.
ff. d re. diui.
i. xv. q. pau.
de ca. in. l. fi.
C. d his qb.
vt idi. Pe.
d an. i repe.
c. canonuz.
de constitu.

2 ☞ Vicinus proximus dicitur vicinus immediatus: sȝ vicin⁹
simpliciter intelligit etiam de remoto.
3 Si statutū disponat qō in cōtractu minorū vel mulierū debeant
interuenire duo consanguini alias contractus sit nullus: sufficit
interuenire consanguineos quamuis non sint de proximiorib⁹.
4 Si statutum disponat quod existente patruo mater nō succedat:
illa dictio patruo intelligitur de patro immediato ⁊ non de pa/
truo magno.
5 Doctori illustri attestanti de consuetudine est credendum.
6 Ubicūqȝ quis potest pretēdere se habere ius prohibēdi ne opus
fiat potest nuntiare.

Non solum.

1 Non solum. † Nō soluz vicino proximo sed
etiā remotiori potest opus no
uum nuntiari ⁊ nuntians caute facit si opus qō iam ibi
tunc erat factum in testationē deducit. h. d. cum. §. seq.
2 ¶ Nota ex isto text. fm Bald. † qō vicinus proximus dicitur vi
cinus immediatus: sed si dico vicinuȝ simpliciter intelligitur etiā
de remoto. text. est hic notabilis Et fm Albe. de rosa. hic iste text.
facit qō si statuto caueatur qō vicini teneantur emendare dānum
nisi ceperint malefactorem qō vicini intelliguntur etiam stantes
a remotis. tex. est hic dummodo vocem exclamantis exaudire po
tuerint. l. j. §. eodem autem tecto. ff. ad sillania. de quo latius per
Bartol. in. l. si tertius. in prin. ff. de aqua plu. arcen. vbi ponit de
statuto predicto ponit etiam de intellectu statuti tudertini loquē
tis de vicinis proximioribus. ⁊ ibi etiam declarat qui dicantur
a vicini[a] proximi ⁊ nō allegat istum tex. qui de hoc est casus. Tu er
go pondera diligenter istum tex. qō qñ lex vel statutū faceret sim/
pliciter mentionem de vicino intelligeret etiam de mediato ⁊ ali/
qualiter remoto nisi adijceret proximo. tex. est hic: Unde ego in/
fero ex isto tex. qō si statutum faciat simplr mētionem de consan/
guineis vel de coniunctis qō nō intelligat de magis ꝓximis nisi
3 statutū vltra dicat ꝓximis. Hinc in specie infero † ꝙ si statutū di/
sponat qō in ꝯtu minorū vel mulierum debeāt interuenire duo
consanguinei: al's ꝯtus sit nullus: certe sufficit interuenire duos
consanguineos quāuis non sint de proximioribus: ⁊ quāuis etiā
alij ꝓximiores reperirent: nisi statutū vltra procederet dicēdo ꝓ
ximiorum cōsanguineorū. ⁊ ita in spē tenēt Bar. ⁊ Bal. si bene in
spexeris in. l. transactionē. in fi. C. de trāsac. Ang. in cōsi. clxvij. qō
incipit. Jtē statuimus. ⁊ si hoc est verū est valde vtile ad practicā.
¶ Contrariū qō imo semp debeant interuenire duo ꝓximiores
consanguinei etiā qñ simplr loqueret: ⁊ nō esset satisfactū statuto
adhibere duos consanguineos si superant alij proximiores: ita te
nent Bal. ⁊ Sali. in. l. fi. per illū tex. C. de verbo. fig. ⁊ ibidē Ang.
in lectura perusina impressa. Jdem tȝ Jac. but. ⁊ Sali. in. l. j. C. vñ
vir ei vxor. Sali. ⁊ do. Alex. in. l. fi. per illum tex. C. de testa. milita.
Sali. in. l. vidue. C. de nup. Ang. in consil. clvij. ꝙ incipit domina
catharina. Pau. de ca. in. l. si cū dotem. §. si patri. ff. so. ma. ⁊ ibidē
do. Alexā. in. §. eo aūt tpe. d. l. si cū dotē. i vl. col. vbi simplr refert
bar. i. d. l. fi. istā scdam opinionē semp tenui ⁊ credo veriorē. ⁊ pꝛ ea
facit bene tex. in. l. peto. §. fratre. ff. de lega. iij. tex. in. l. si cognatis
ff. de rebus dubijs. facit etiā ratio quā assignat iurisconsultus. in
l. iij. ff. de legi. tuto. in prin. istud etiā optime cōprobat: consangui
nei qui sunt proximiores ⁊ sperant hereditatem erunt diligentio
res quā illi qui sunt remotiores: vt iuribus preallegatis. ⁊ credē/
dum est qō ista fuerit mens ⁊ intētio statuti: confirmo ⁊ alia ratiōe
eo qꝛ verbum simpliciter prolatum in. l. vel in statuto debet intel
ligi per prius ⁊ nō per posterius. l. qui liberis. §. hec verba. vbi di
xi. ff. de vulgari et pupillari. l. hoc legatū. ⁊ ibi Bar. no. ff. de lega
tis tertio. ¶ Unde ex ista regula decidit egregie Bal. in. l. j. C. de
4 successo. edic. cum concordantijs quas ibi signauit† ꝙ si staturum
disponat qō existente patruo mater non succedat filio illa dictio
patruo simpliciter prolata intelligit per prius. ⁊ sic de patruo i/
mediato ⁊ nō de patruo magno. ⁊ per ista apparet rñsum ad istuȝ
tex. vbi est alia ⁊ diuersa ratio. ita teneas dicit do. Jaco. bu. vnum
magnū verbū in practica. in. d. l. j. C. vnde vir ⁊ vxor. qō de consue
tudine nō seruat in practica ista opinio quod debebant proximio
res interuenire. imo obseruatur contrarium ꝙ dūmodo interue/
niant duo consanguinei sufficit etiā satisfactum statuto. An tñ in
hoc sit credēdum Jaco. but. attestanti de ista cōsuetudine pendet
ab eo qō dicit Bar. in repetitione. l. de qbus. si est Bar. in. xiij. vel
5 xv. colum. ff. de leg. vbi dixi plene post euȝ dū vult† ꝙ doctori illu
stri attestanti de consuetudine est credendum: multi tamen tenent
6 oppositū vt ibi retuli. ¶ Nota secundo ex isto tex. † ꝙ vbicūqȝ qs
potest pretendere se habere ius prohibendi ne opus fiat: potest
nuntiare: ergo a contrario probat iste text. qō vbi nuntians non
potest pretendere ius prohibendi ibi pōt sperni nuntiatio tanqȝ
sit calūniosa quod facit ad id quod dixit Bart. in. l. j. in prin. ⁊ ibi
dixi. s. eo.
1 ☞ Edificans in priuato tenet satisdare nuntianti: sed in publi/
co repromittere.

Si aliquis

2 Si aliquis est absens in legatione partim causa reipubli. partim
propter negotium suuꝫ priuatum attenditur id qd principaliter
intendebat.
3 In dubio quis presumitur potius facere suo noīe ꝙ̃ alieno.

Si cum iure. †Edificās in priuato teneť satisdare nũtiāti: sed in publico repromittere: h.d. ¶ Querit Bar. si nuntiatio fiat in publico rōne tñ iuris priuati nuntiantis nũquid sufficiat simplex remissio. ⁊ tꝫ qd nō. imo tunc requiriť satisdatio: moueť per tria de quibus hic per eum: cũ quo alij cōiter trāseunt. Adde quod plus Albe. tꝫ hic qd si nũtiaret mixta ꝯsideratiōe iuris publici ⁊ priuati: adhuc isto casu esset
2 satisdandũ. p. d. l. nō cogendũ. §. qui ita. ff. de ꝓcura. Tu adde † ꝙ imo hic videreť dicendũ prout dicit glo. notabilis in. l. non videť ff. ex quibus causis maiores: ibi dicit glo. si aliquis est absens in legatione partim cā reipubli. partim ꝓpter negotiũ suum priuatũ attendiť id qd principaliter intendebat. facit regula. l. si quis nec causam. ff. si cer. pe. ⁊ dicit Bal ampliando illam glo. in. c. dilecti. in pe. col. de app. qd in dubio principale motiuũ dꝫ presumi pro facto suo priuato. ⁊ hoc vltimo modo deberet ei satisdari: vt dicit
3 Albe. cōfirmatur † qꝛ in dubio quis presumitur potius facere suo noīe quam alieno per regulam. l. ⁊ magis. ff. de solutio. l. papinianus. cũ gl. ff. mandati. ⁊ qd no. tenet Bar. in. l. j. §. nuntiatio. s. eo. idem ad ista adde qd vult glos. in. l. iurisgentiũ. §. si paciscar. in gl. magna. in fi. ff. de pact.

1 ☞ Nuntians nouum op. debet assumere modulos: ⁊ sic signum vel mensuram operis qd erat factũ tēpore nũtiationis alias non fiet demolitio.
2 Ubicũqꝫ aliquid est prohibitũ: ⁊ sic punibile certo ⁊ limitato loco ⁊ tēpore oportet qd accusator probet precise locum ⁊ tēpus limitatum alias absoluetur reus qꝛ presumeretur factum loco ⁊ tempore licito.
3 Ubicũqꝫ. l. vel statutũ disponit sup facto cũ aliqua qualitate non sufficit probare factũ nisi illa qualitas probetur.
4 Si testator legat alicui vestes suas intelligiť de illis que erant sue tempore testamenti ⁊ non de acquisitis postea.
5 Ubi actus potest vna die valere alia non debet inferri de necessitate ⁊ scribi dies.
6 Reus debet ita probare exceptionem suam clare sicut actor intentionem alias succumbit.
7 Si accusator plene ꝓbauit qd titius fecit homicidium ⁊ titius ad suam defensionem probauit per testes ꝙ tale homicidium fecit ad suam defensionē sed non probauit qd fecerit defensionē: an sit absoluendus.
8 Testes deponentes de credulitate in criminalibus ad defensionē rei plene probant.
9 Ubi est dubium tēporis presumitur in benigniorem partem ⁊ in delictis semper presumiť pro eo qd delictum excusat.
10 Ubi actus se hꝫ ad tempus prohibitũ ⁊ permissum in dubio presumiť qd tempore permisso fuit celebratus.

Sciendum. Post nuntiationē abstinendum est ab edificatione donec satisdeť vel remissio obtineatur: ⁊ tēpore nuntiationis assumēdi sunt moduli quibus cōstare possit quantũ post nuntiationē sit edificatũ. h.d. vsqꝫ ad. §. morte. ⁊ in hoc text. datur duplex consiliũ: vnum nuntiato: aliud
1 nuntianti. in ver. sed vt probari. ¶ † Not. ex ver. sed probari consilium legis qd nuntiās nouum opus assumat modulos. ⁊ sic signũ vel mensurā operis quod erat factũ tpe nuntiationis al's vt dicit glo. non fieret demolitio operis: qꝛ illud qd pōt cadere sup prohibito assumitur in minorem parteꝫ: istud inducit Bar. ad quasdā frequentes qōnes in practica que cōiter teneňť. ⁊ sic transeũt cum eo alij scribētes hic ⁊ Bal. ⁊ Sali. in. l. fi. C. an seruus ex suo facto. ¶ Nota diligenter doctrinam Bar. ex qua collige aliquas nota
2 biles ꝯclusiones. Prima est † ꝙ vbicũqꝫ aliquid est prohibitum ⁊ sic punibile certo ⁊ limitato loco vel certo ⁊ limitato tpe oportet qd accusator precise ꝓbet locũ limitatũ vel tps limitatũ alias absolueret reus qꝛ presumereť factũ loco licito ⁊ tpe licito. adde pro ista cōclusione bene facere qꝛ vbicũqꝫ tps est fundamentũ intentionis alicuius tunc teneť tale tp̃s precise probare alias succũberet. gl. est no. in. l. eũ actũ. quā Bar. ibi multũ not. ⁊ commendat hic. ff. de neg. gest. ⁊ alleg. Bart. hic. ⁊ in. l. qui iurasse. §. si pater. ff. de iureiur. gl. no. in. c. venerabilibus. in glos. pe. de sentē. excom. in vj. Barto. in. l si is qui. in fi. ff. de iur. fis. ⁊ in. l. ⁊ an eandē. §. actiones. ff. de excep. rei iudi. ⁊ in istis locis Bar. ⁊ hic allegat glos. no. in cle. si. in verbo. creatum. de rescrip. quā glo. do. Cardi. ibi reputat singularem: eam etiam reputat singularē Bal. in. l. fi. §. fi. C. de app. ⁊ in. l. post dotē. in fi. ff. so. mat. ⁊ in. l. si minorē. C. de in integ.
3 resti. ¶ Scdo pro ista cōclusione: adde bñ facere † ꝙ vbicunqꝫ lex vel statutum disponit sup facto cum aliqua qualitate non sufficit probare factũ nisi etiā illa qualitas probeť text. est in. l. fulcinius §. cum hoc. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. no. ff. ex quibus causis in pos. ea. ⁊ in l. ij. §. ait pretor. ⁊ ibi ad hoc no. Bar. ff. ne quid in loco pub. ⁊ tex. in. l. pe. §. docere. ⁊ ibi not. Pau. de cast. ff. ne quis eũ qui. ⁊ in. c. lꝫ causaꝫ. extra de proba. in anti. quē Bal. ibi. in. xij. co. multũ nota. ⁊ Abb. in. vij. notabili. facit bene qd singulariter tenet Jo. an. in. c.
a j. de homicidio. in. vj. in nouella. vbi dicit se de facto euasisse[a] quēdā prelatũ a pena imposita de iure prelato faciēti assassinari christianum: vt ibi est tex. nam ibi bene fuerat probatũ qd prelatus fecerat assassinari quendam hominem: tñ qd ille fuisset christianus non fuit probatũ per hoc euasit illuꝫ prelatũ. refert ⁊ sequiť Bal. in. l. si quis non dicam rapere. in. ij. col. C. de epis. ⁊ cle. do. Alex. in consi. clxxij. in. ij. volu. qd incipit visis ⁊ portune discussis. in. ij. co. ⁊ in cōsi. ccxxiij. in eo. vol. qd incipit viso ꝓcessu inquisitionis formate contra peregrinum. ⁊ in consilio sequenti. in. ix. col. ⁊ in cōsil. lxxxij. in. ij. volu. incip. viso processu cause vertentis inter vniuersitatem. in. vij. col. ¶ Tertio adde facere illud qd tꝫ Bal. in. l. j. §.
4 fi. C. de appel. vbi vult † ꝙ si testator legauit alicui vestes suas quo casu intelligitur de illis vestibus que erant sue tpe testamēti ⁊ nō de acquisitis postea. l. si ita. ff. de auro ⁊ argento legato. tenet qd legatarius tenebitur probare qd tales vestes erant testatoris tpe testamenti eo qꝛ est fundamentũ intentionis sue per. d. l. si ita iuncta regula. l. eum actum. ff. de neg. gest. sequitur simpliciter Lud. hic. in addi. ⁊ in. l. in illa. ff. de verbo. obli. ¶ Quarto adde id qd tenet
5 Bar. in. l. si qñ. in. vj. q. C. de testibus. † ꝙ vbi actus potest vna die valere alia non debet inseri de necessitate: ⁊ scribi dies. allegat no. in. c. abbate sane. de verbo. sig. in. vj. Ego contra istam doctrinam Bar. quam totus mundus sequiť. vt. j. dicit Alex. pōdero tex. in l. j. §. j. ff. de alee lusu ⁊ alea. in verbo ⁊ factũ domi. ⁊ eo tēpore quo alee ludebatur. ibi enim furtum est ꝑmissum aliquo loco ⁊ aliquo tpe vcꝫ in domo in qua quis recipit lusores ⁊ eo tpe quo ludiť sed alio loco ⁊ tpe furtũ est punibile: pondera ergo ibi ad propositũ qd illud est delictũ aliquo loco ⁊ tpe ⁊ alio loco ⁊ tpe non est delictum. ⁊ tñ decidit ibi tex. qd reus teneť probare tp̃s ⁊ locum ⁊ tp̃s licitũ non aũt est accusator qui teneatur probare tp̃s ⁊ locũ licitũ: prout ibi dicit Bar. ergo cōtra doctrinā Bar. ⁊ per illũ tex. not. ibi Bar. qd si fur vult se excusare a delicto dꝫ probare qd ille retinebat ludum in domo. ⁊ furatus est tpe quo ludebať adeo quod simpliciter ꝓbaret furatũ fuisse quādo ludum retinebat in domo non sufficit nisi appareat qd illo tempore quo fuerit furatus ludebatur: sed saluando Bar. dic ⁊ ita limita eius doctrinā qd quādo aliquid est regulariter permissuꝫ tñ certo loco ⁊ tpe reddiť illicitũ ⁊ punibile: ⁊ tũc bene requiriť qd accusator sit ille qui precise probet de tēpore ⁊ loco illicito: rō quā dixi. s. qꝛ tunc locus ⁊ tempus est fundamentũ accusatoris: ergo ipse cogitur ꝓbare iuribus. s. allegatis. ⁊. l. pretor. ij. in. §. docere. ff. vi bonorũ raptorũ. ita ꝓprie loquitur predicta conclusio Bar. Aliqñ cōtra aliquid est delictũ regulariter. ⁊ sic illicitũ: vt est furtũ: tñ aliquo loco ⁊ tpe est licitũ in domo receptantis lusores ⁊ tpe quo luditur. ⁊ tunc est necesse qd reus qui se fundat in his probet de loco ⁊ tpe licitis: qꝛ alias accusator hꝫ fundatā intentionem suam de iure cōi. ita proprie loquitur tex. in. d. l. j. §. j. ⁊ qd ibi Bar. de alee lusu ⁊ aleato. ⁊ ad hoc videas Pau. de cast. hic licet de illo tex. ⁊ de predictis non faciat mentionē ⁊ per hoc credo qd secunda cōclusio sit falsa. ex istis redditur dubium id qd tenet Bar. in sequenti cōclusione: cũ homicidium regulariter sit delictum ⁊ punibile. l. iij. C. de episc. audiē. vt statim inferius subijciam. Secunda conclusio Bar. est qd si accusator plene probauit delictum reus per exceptionem defensionis dubie ⁊ non concludenter probatam debet in criminalibus absolui: quando est talis que poterat facere actum esse licitũ: qd valde teneas cordi. ex ista conclusione correlarie infertur limitatio ad regulam que hꝫ † ꝙ reus debet ita ꝓbare exceptionem suam clare sicut actor intentionē: alias succumbit. l. j. de excep. ⁊. l. in exceptionibus. in princ. ff. de proba. nam illa regula fallit in criminalibus: quādo alias debet sequi criminalis cōdemnatio. cum ista conclusione Bar. transeunt alij oēs ⁊ dicit do. Alexā. qd totus mundus eam sequitur: eam tenet Abb. in. c. in presentia. in. ij. col. de proba. vbi reputat eam singularem pro limitatione iurium que dicũt qd probatio dubia non releuat: eam etiā tenet Abb. in. c. auditis. de prescript. Sali. in. l. matrem. C. de proba. bene faciunt que dicam in sequenti conclusione Bar. istā conclusionem reprehēdit Bal. in. d. l. matrem. qꝛ cum accusatio sit plene probata ⁊ delictum est tale qd est prohibitum etiam de iure naturali. in primo exemplo Bart. necesse est qd etiam reus probet tp̃s ex quo appareat sibi licuisse. l. ab ea pte. ff. de proba. item cum ista exceptio non opponatur rite nisi opponať cũ tpe sicut ⁊ exceptio prescriptionis ergo si opponatur cũ tpe tempus est precise probandũ. vt. c. abbate sane de re iudi. in. vj. sed ad ista respondet Ludo. ro. hic qd procedunt nisi essemus in casu in quo reo non probāte exceptionem deberet sequi criminalis condemnatio qꝛ tunc licet clare non probet exceptionē: debet tamē sequi absolutio: vt dicit Bar. ⁊ probať per gl. in. l. ij. C. de petitio. heredi. quā allegat Bar. hic. quid tenendum

a ¶ De facto euasisse. adde Alex. de imo. consi. j. ici. viso processu inquisitionis formate. in. ij. volu.

ego plenius insistā circa istam cōclusionē q: est maximi momenti
in actu practico. mihi ergo videt̄ qd̄ cōtra istam cōclusionē Bar.
fortiter stringat text. in. d. l. j. §. j. ff. de ale. lusu ⁊ alea. iūcta doctrīa
quā per illū tex. dedi ī pcedēti ꝯclusione vbi probat̄: ꝙ qn̄ aliqd
ē regulariter delictū: ⁊ sic illicitū ꝑut ibi est furtū ⁊ in casu nostro
homicidiū: tn̄ aliquo tpe et loco est licitū necesse est qd̄ reus preci
se probet ⁊ locū ⁊ tp̄s: eo q: accusator qui plene probauit homici
dium h̄z fundatā intentionē de iure cōi. ⁊ si rn̄deret̄ qd̄ ille tex. lo
quit̄ in terminis diuersis: ⁊ cōsequenter nō faciat ꝯ Bar. q: bart.
loquitur qn̄ accusator plene ꝑbauerat de delicto: reus aūt ad de-
fensionem probauerat exceptionē: ⁊ lz nō cōcludenter tn̄ faciebat
dubiam ꝑbationē accusatoris. merito in dubio in criminalibus
dz absolui per regulam. l. merito. ff. pro socio. sed in. d. l. j. §. j. reus
ibi nihil tale probauerat nec plene nec p̄sumptiue: q: dico quod
imo. in. d. l. j. reus ad defensionē suā probauerat qd̄ tale factū fece
rat in domo in qua tenebatur ludus: quo casu poterat esse ꝙ fece
rat tpe quo ludebat̄. et sic erat dubia accusatio. ⁊ tn̄ istud nō suffi-
cit vt reus absoluat̄ a tali delicto: nisi etiā precise probet quod fe-
cerit furtū illo tpe quo ludebat̄ ergo ex probatione loci in quo te-
nebat̄ ludus non sufficit qd̄ sit dubiuz an fuerit factū tpe quo lu-
debatur. ⁊ sic tpe permisso nec istud dubiū sufficit ad absolutionē
rei: vt ibi est tex. ⁊ expresse no. Bar. vt dixi in precedenti cōclusio-
7 ne ita qd̄ ille textus multū me stringit ꝯ Barto. ¶ † Scdo contra
cōclusionē Bar. moueor: q: si vera esset doctrina Bart. hic seque
retur qd̄ si accusator plene probauit qd̄ titius fecit homicidiū: ti-
tius ad suam defensionē[a] probauit p testes qd̄ illud homicidiuz
a fecit ad suā defensionē: sed nō probauit ꝙ fecerit defensionem s̄z
doctrinā Bar. deberet absolui per regulā. d. l. merito. ⁊ tn̄ ꝯrium
in terminis tz singulariter Bal. in. l. vnica. C. de confes. in. xj. colū.
ad fi. ⁊ seq. in ver. itē tu assessor cōsidera. et quāuis Bald. ibi nihil
alleget tu allega bonū tex. in cle. vnica. in fi. de homicidio. in ver-
bo mortem aliter euitare nō potens suum occidit inuasorē. ⁊ text.
in. l. scientiā. §. qui cū aliter. ⁊ qd̄ ibi no. Bar. ff. ad. l. aquiliā. ⁊ tex.
in. l. ij. in verbo in dubio vite discrimine cōstitutus. C. ad. l. corne.
de sica. ⁊ in. c. j. §. si qs hominē. de pace tenē. ī vsib⁹ feud. de quo vl
timo remitto me ad ea q̄ pleni⁹ dixi in. l. vt vim. ff. de iustitia ⁊ iu-
re. tenēdo tn̄ cōclusionē bar. cōiter approbatā: ego cōsiderabā qd̄
alio fundamēto possit optime defendi: nā cōsidero ꝙ ī criminali-
bus ad probandū exceptionē: ⁊ sic defensionē rei admittunt̄ pro
bationes dubie ⁊ alias nō concludentes. ⁊ que alias non admitte
rentur ⁊ a personis alias suspectis. ⁊ tn̄ sufficiūt vt reus in crimi-
nalibus absoluatur. ⁊ istud est qd̄ ad vnguē vult Bart. assumptū
probo. Nā testes qui deponūt de credulitate regulariter nihil re
8 leuant. l. testium. C. de testi. ⁊ dixi alias in rubr. ff. de iureiur. † et tn̄
testes deponētes de credulitate in criminalibus ad defensionem
rei plene probant. ita singulariter Bar. in consilio suo qd̄ incipit
banitius Petri vnus de dictis testibus. circa fi. refert ⁊ sequitur
do. Alex. in cōsil. lxxvj. qd̄ incipit visa inquisitione formata cōtra
fornariū. ad fi. in. j. vol. ⁊ in cōsi. cix. ꝙ incipit visis ⁊ vt oportet cō
9 sideratis omnibus. in. ix. col. in eo. vol. † Item testes domestici[b] ⁊
b familiares repelluntur. l. etiam. C. de testi. et tamen in criminalib⁹
ad probandum defensionem rei testes domestici et minus idonei
admittuntur: ita singulariter Spec. in tit. de inquisi. §. j. versicul.
sed nunquid eas. refert ⁊ sequitur Io. de ana. in consi. cix. qd̄ inci-
pit visa inquisitione formata. imo fortius ad probandaz innocen-
tiam rei accusati etiā frater admittit̄ p fratre. ita tz Bald. in. l. pa-
rentes in duobus locis. in. j. ⁊. ij. col. C. de testi. p text. in. c. literas.
de presump. q tex. vr̄ bn̄ ꝑbare hoc modo inducēdo. cū nā ibi ex-
cusatio quā facit frater pro fratre in cā heresis: et sic in criminali
nō fuit admissa ꝑpter varietatē dicti sui: ⁊ q: ꝯrium erat verisimi
lius: ergo dat̄ intelligi in illo tex. qd̄ istis cessantibus illa excusa-
tio fratris in criminalibus alias fuisset admissa. de quo vltimo
alias plene dixi. Itē facit q: laicus qui nō admittit̄ in testē cōtra
clericū. c. de cetero. de testi. tn̄ admittit̄ pro eo ad faciendū euz ab-
solui s̄m do. Abb. in. c. cum P. de accu. Tertia conclusio bar. est
qd̄ in delictis in dubio intelligit̄ factū tpe ⁊ loco licito: vt sic reus
absoluat̄ a delicto per regulā. d. l. merito. adde qd̄ no. bal. in. c. cuz
10 tu. p illū tex. de testi. † ꝙ vbi est dubiū tpis presumit̄ in benignio-
rē partē: alibi idē Bal. in. l. precibus. in. vj. col. C. de impu. et alijs
substi. dicit qd̄ in delictis semper presumit̄ pro eo ꝙ delictū excu-
11 sat: per. d. l. merito. alibi idē Bal. in. l. j. in. ij. col. ff. sol. mat. † ꝙ vbi
actus se h̄z ad probibitū et permissum in dubio presumit̄ qd̄ tpe
permisso fuerit celebratus: p gl. in. d. l. ij. C. de peti. here. et ista bn̄
faciunt ad ea que tenet Bar. in precedēti conclusionē.

a ¶ Ad suaz defensionē. adde. c. signi ficasti. de ho mici. et ibi do. Alex. de imol. consil. cix. incip. vi sis ⁊ oppor tune cōside ratis. i. j. vo.

b ¶ Testes domestici. adde. l. pe. ff. de test. i gl. sūme. iij. q. 6. v. gl. summe xiij. q. j. spe. ti. de teste. §. j. versi. item excipitur.

1 ☞ Nuntiatio non transit ad heredes nec ad singulares successo res actiue sed bene passiue.
2 Nuntiatio ex parte nūtiantis est in personam.
3 Finito iure probibendi per mortem vel alienationē extinguitur ipsa nuntiatio seu effectus nuntiationis adeo vt edificans possit postea impune edificare.
4 Licet nuntiatio liget etiā singularē successorē nūtianti ⁊ cōsequenter emptorē tn̄ actiue non transit ad singularē successorem.
5 Per alienationē cum extinguat̄ ius probibendi per consequens extinguit̄ effectus nuntiationis.
6 Si stipulatus sum a te mihi edificari domū in tali fundo ⁊ postea alieno partē fundi pro indiuiso perimitur stipulatio.
7 Stipulationes p̄torie cū interponant̄ ad cautelā: nō operant̄ augmētū obligationis ⁊ intelligunt̄ s̄m naturā actus cui adijciunt̄.
8 Omnis nuntiatiatio seu protestatio q̄ in mera ⁊ simplici volūtate consistit extinguit̄ si mors interueniat re integra.
9 Si creditor īterpellauit debitorē speciei vt solueret re ītegra hoc est specie nōdū perēpta nec al'r deteriorata si postea moriat̄ talis creditor rebus sic se habentibus ista mora extinguit̄ p mortē creditoris vnde si postea periret species debitor esset liberatus.
10 Satisdatio prestita per nuntiatū nō impedit quin morte nuntiatoris extinguatur nuntiatio.
11 Per mortem fit necessaria alienatio in heredem abintestato: non autē in heredē testamentarium presertim extraneum.
12 Quid sit protestatio.
13 Protestatio simpliciter facta nō porrigit̄ nisi ad actū qui tūc fit vel postea incōtinenti: non autē si ex interuallo.
14 Protestatio declaratoria voluntatis an tollat̄ per actum cōtrarium qui se cū protestatione non compatitur.
15 Protestatio declaratoria voluntatis q̄ tendit non solū ad exonerandum protestantem: sed etiam ad faciendum alium incidere in captionē an debeat fieri in presentia partis.
16 Protestatio que fit circa ea que pendēt ex potestate protestantis ⁊ alterius semper debet fieri parti.
17 An in protestatione que pendet etiā a volūtate alterius requiratur consensus partis.
18 Si fui protestatus si intercederez seu fideiuberē apud te pro titio qd̄ istud nō faciam aīo obligandi me: si tu consentis ⁊ postea intercedo ego non obligor.
19 Protestatio simultanea contemporanea facti cōtrarij impedit et vitiat obligationem.
20 Si aliqs efficiat̄ monachus ⁊ per pactū exp̄ssum sibi reseruat bona certa vitiata reseruatione bonorū q̄ est contra substātiam monachationis ingressus remanebit purus ⁊ validus.
21 An protestatio sit facienda in scriptis.
22 Quando ꝑtestatio fit circa ea que pendēt ex voluntate ⁊ potestate protestantis de facto nō tamen de iure prout est in delictis qūo fieri debeat.
23 Emphyteota vel vasallus nō possunt alienare nisi prius requisito consensu dn̄i alias cadunt a iure suo.
24 Si protestor me percutere titiū non aīo occidendi ista protestatio nihil operatur.
25 Si expellens aliquem de fundo protestatur qd̄ hoc non facit nisi animo querēdi naturalē vel ciuilem possessionē: talis protestatio operatur.
26 Protestatio circa ea que nō pendent a volūtate nostra sed ex dispositione legis vel volūtate alterius nihil operatur.
27 Si vasallus vel emphyteota alienent irrequisito consensu dn̄i cū protestatione. s. saluo consensu dn̄i nihil releuat.
28 Si creditor inhibeat debitori suo ne faciat vel soluat illud qd̄ dz talis protestatio alternatiua vel purgat morā debitoris si p̄cesserat vel creditorem in mora constituit.
29 Protestationi que fit autoritate iudicis semper est parendum et credendū licet nō fiat tunc fides de veritate.
30 Protestationi que fit ex cā iusta et vera sed veritas non ostendit̄: regulariter nō est credendū nec parendum.
31 Ubi sufficit simplex scientia protestatio inhibitoria pōt fieri per negotiorum gestorem.
32 Protestatio inhibitoria non pōt fieri per neg. gest. qn̄ requiritur certioratio.
33 Protestatio inhibitoria pōt fieri procuratori in casibus in quibus scientia procuratoris nocet domino.
34 Protestatio inhibitoria est fienda ante actū celebratum.
35 Protestatio inhibitoria fit circa illud quod probibitus tenebat non facere.
36 Quando per protestationem inhibitoriā ꝑhibet̄ id qd̄ ꝑhibito erat permissuz: non tamen erat obligatus facere vel non facere an valeat talis prestatio.
37 Procurator generalis ex iusta causa pōt inhibere fieri illud qd̄ dn̄s alij specialiter mandauit fieri.
38 Emptor volens habere regressum de euictione contra venditorē occasione litis mote super re vendita tenetur nō solū denuntiare vēditori litem motam sed etiam sibi dimittere in forma autētica libellum ⁊ citationē ei transmissam.
39 Non sufficit emptorē simpliciter denūtiare venditori litem motā nisi etiā in denuntiatione addat qd̄ veniat ad defendendū litem.

Etiam

40 Etiam venditori scienti litē motam: dʒ emptor denūtiare q: vltra scientiam ⁊ certificationem requiritur citatio.
41 Ad hoc vt debitor p interpellationē cōstituatur in mora: est necesse q incitetur vt soluat.
42 Protesta. declaratoria volūtatis in his q̄ dependent a mera voluntate ptestantis pōt fieri quolibet loco ⁊ quocūq; tempore.
43 Licet actus iudiciales regulariter nō possint expediri de nocte tñ actus extraiudiciales bene possunt,
44 Cui est fienda protestatio.
45 Si ex dispositiōe legis vel statuti qs debebat incurrere in penam si certū quid nō fecerit: nō expectat q desinat illud posse facere et incurrat in penam: sed q̄ primum est in gradu q possit facere ⁊ sit in mora faciendi: incurrit in penam vt in vltimis volūtatibus secus in contractibus.
46 Citatus cōparēs corā aliquo iudice ordinario vel delegato: non dʒ simpliciter ptestari q per actū quē facit vel in futurum faciet non intendit vllo modo in eū consentire: nisi protestet q nō intendit consentire nisi si ⁊ quatenus a iure arcetur.
47 Si dico alicui tu mentiris: est verbū iniuriosum.
48 Quot sint species protestationum.
49 Quedā est ptestatio cōseruatoria iuris alterius q̄ protestantis vt est qñ testator legat fundum alicui saluo ⁊ reseruato iure coloni ne p legatarium expellatur.
50 Si is qui est imunis a collectis qbuscūq; soluit collectas cum protestatione q non intendit preiudicare vel derogare sue immunitati vel exemptioni: p talē protestatiōnē cōseruat sibi ius sue immunitatis dato q etiam voluntarie soluat.

Morte eius qui. Iste. §. ſʒ Bar. est multū singularis. ⁊ Bar. ex cōmētarijs suis quibus plene posuit materiā ptestationū reddit eū singularē: summa ⁊ diuide: vt hic p eū: vel summa sic.
1 † Nūtiatio nō transit ad heredes nec ad singulares successores actiue: ſʒ bñ passiue: q: est psonalis ex parte nūtiātis: sed ex parte nuntiati est in rē. h. d. ¶ Nota. j. hic videt fortē tex. contra opinionē Bar. in. l. d pupillo. §. q opus. s. eo. vbi tʒ: q facta nuntiatione statim acquirat ius ⁊ actio in factum ipsi nuntianti: qua mediante pōt petere cōfirmari ipsam nuntiatiōnē: per glos. in. l. §. s. eod. istud videt esse contra istū tex. q: si ita esset: tale ius ⁊ talis actio in factum etiaʒ ⁊ integra non finiret morte nuntiantis: imo transmitteret ad eius heredes: quia actiones cōpetentes defuncto transmittun. ad heredes. l. p hereditarijs. C. de her. actio. cuius cōtrarium expresse vult iste tex. qd ideo est: q: facta nuntiatione nō est statim acqsitū aliqd ius nuntiāti: sed bene si post nuntiatiōnē aliquid edificet vt hic in gl. j. ⁊ ita subtiliter notā istū tex. Rapha. cu. hic. ⁊ retuli in d. §. qui opus. Tu aūt sustinendo Bar. ibi: respondeas ad istum tex. q illud ius qd facta nūtiatione statim acqritur nuntianti: nō est simplex ⁊ absolutū ius: sed est ius ex quo petit cōfirmatio nuntiationis: vt ibi dicit Bar. vnde sicut ipsa nūtiatio (q: cōsistit in mera ⁊ simplici volūtate nuntiantis) extinguitur p eius morteʒ q: sic deficit volūtas: vt hoc tex. ⁊ ita expsse declarat Bart. j. in. j. gl. quē oēs sequuntur: ita eodē modo ius cōpetens p ipsa nuntiatione confirmanda: dʒ extingui p mortē: q: si non transit ad heredes principales. ipsa nuntiatio: ergo nec ius nec actio cōpetens
2 ad ipsum cōfirmādū. ¶ † Scđo not. ex hoc tex. q nūtiatio ex parte nuntiantis est in psonā: ex quo seqtur qd si post mortē eius vel alienationem edificatur: non pōt heres nuntiātis agere interdicto demolitorio ad demolitionē: qd limita sm Bar. ⁊ alios. j. sup gloss. ij. nisi nuntians fecisset mentionem de heredibus: q: dixisset nūtio p me meisq; heredibus: tunc non extinzueretur morte nūtiātis: nam etiā in his q̄ finiuntur morte si fiat mētio de heredibus regula est q transeunt ad heredes: vt iuribus allegatis. j. p Bar. ⁊. l. stipulatio ista §. si qs ita. ff. de verb. obli. ⁊ est tex. not. in. l. antiqtas. C. de vsufru. vbi est tex. qd appellatio heredis relata ad id qd de sui natura nō transit ad heredē: intelligit de prio herede: de quo tamen qñ procedat dic vt p Bar. in. l. gallus. §. etiam si a parente. ff. de libe. ⁊ postbu. ⁊ in. l. sempronius attalus. ff. de vsufru. lega. p gl. ⁊ doct. in. l. in annalibus. C. de leg. ¶ Tertio no. ex tex. ibi finit ius phibēdi. † q finito iure prohibē. p mortem vel alienationē: extinguitur ipsa nuntiatio seu affectus nuntiationis: adeo vt edificans possit postea impune edificare: ⁊ pōdera q istud procedit siue hoc sit notorium siue nō: quia tex. iste non requirit q istud debeat esse notoriuʒ: ⁊ ex hoc correlarie infertur: q si nuntiatio pōt ex postfacto impune sperni qñ ex postfacto finit ius phibendi: ergo fortius si a principio nuntians nō haberet ius phibendi: ⁊ si hoc cōstaret ex actu alienatiōis: deberet posse sperni nuntiatio per regulam. l. patre furioso. ff. de his q sunt sui vel alieni iuris. ⁊. c. ad apostolicā. de reg. ⁊ tñ tex. in. l. i. i princip. s. eo. dicit q nuntiatio siue iusta siue iniusta ligat nūtiātem: ⁊ no. bene istum tex. ad id qd tenet Bar. ibi. in. ij. col. in fi. qd qñ certum, est nuntiantem non habere ius nuntiandi potest impune sperni nuntiatio. ¶ Quarto not. ex isto tex. † licet nūtiatio
4 liget etiam singularem successorem nūtiati: ⁊ cōsequēter emptorem: vt hic. ⁊. l. stipulatio. ⁊. l. fi. j. eo. tamen actiue nō transit ad singularē successorē: imo p alienationē voluntariam extinguit effectus nūtiationis: vt possit postea impune edificari: nisi ſʒ Pau. de cast. nuntiasset nouum opus p se suisq; heredibus ⁊ singularibus successoribus: q: tunc lʒ ipso iure non transeat: tamen nūtia
5 tor tenebit ei cedere. Facit. l. i. §. fi. s. eodē. ¶ † Quinto no. ex tex. ibi sicut alienatione: q cū per alienationē extinguatur ius phibendi p cōsequēs extinguitur ⁊ effectus nuntiationis: vnde per istū tex. infert Ang. q si artifex vel architectus pmisit mihi p stipulationem facere edificiū in area mea vel in meo fundo: si postea alieno talem fundum non tenebitur amplius ex stipulatione. ⁊ ad hoc reputat istum text. esse singularem. refert ⁊ sequitur Ludo. ro. in. l. stipulationes non diuiduntur. in princ. in. xvij. col. ff. de verb. obl. ⁊ ibi cōfirmat ratione: q: qñ facto meo desinit meum interesse desinit etiam competere actio psonalis q̄ al's ad reʒ vel ad factū cōpetebat. l. ⁊ iō. in prin. in verbo non tuo facto a cōtrario sensu. ff. de cond. fur. no. plene Barto. in. l. q antem. §. illud. ff. si qs cau. facit qd vult gl. in. d. l. stipulationes non diuiduntur. in
6 Glo. j. que vult † q si stipulatus sum a te mihi edificari domum in tali fundo ⁊ postea alieno partem fundi pro indiuiso: perimit stipulatio. Fallit qñ adhuc mea interesset edificari: q: pmisi emptori q dictum edificium ibi construeretur. l. si in vēditione. ff. com. pred. ⁊. l. fundum. ff. de actio. emp. ⁊ dicit Ludo. ista esse tenenda menti: q: non sunt a doc. declarata. ⁊ ista etiam refert do. Ale. hic ⁊ remittit se ad ea que habentur in. l. si sub vna. §. i. ff. de verb. obl. Sed ibi parum dicitur ad propositum huius questionis. tu adde a q istam questionem plenius examināt Dy. ⁊ Alb. de quib⁹ non faciunt ipsi mētionem: ⁊ p parte negatiua q promissor amplius non teneatur dicunt facere tex. hic ⁊ tex. in. l. si hominem. ff. de edili. edicto. ⁊ videtur expressum: in. d. l. si sub vna. §. j. ff. de ver. obl. ⁊ q: stipulatio deuenit ad casum: a quo incipere non potest: ergo vitiatur. l. pluribus. §. ⁊ si placeat. ff. de verb. obl. patet quia si stipularer a principio insulam fieri in solo alieno non teneret quia nihil mei interest. l. qui insulam. ff. de verb. obl. facit. l. si seruus. ff. de euict. In contrarium pro parte affirmatiua facit q agi possit quasi semel interfuerit ⁊ sic semel est commissa stipulatio. l. iustissime. in fi. ff. de edil. edic. ⁊. l. euicta. §. si seruus. ff. de euic. ⁊. l. quecunq;. ff. de actio. ⁊ obl. Item ex quo semel iterfuit licet desinat interesse nihilominus competit actio. l. vbi. §. j. ff. de eden. et. d. l. q autem. §. illud. ff. si qs cautio. Tandem distinguūt et bene q aut in stipulatione pena fuit apposita: ⁊ tūc committatur: q: in penis non consideratur an intersit. l. stipulatio ista. §. alteri. de verb. ob. ⁊ isto casu licet alienet non tollitur facultas agendi ei cui iam cōpetijt. si vero ante alienationem non cepit interesse: tunc non pōt amplius incipere. l. i. §. preterea. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. ⁊ hoc mo
7 do cōcordāt iura preallegata. ¶ Sexto no. in versi. idq; † q stipulationes pretorie cum interponātur ad cautelam: non operantur augmentū obligationis ⁊ intelliguntur sm naturam actus cui adijciuntur. facit. l. i. §. si quis sub cōditiōe. ff. vt leg. no. ca. ¶ Gl.
j. ibi. ⁊ sic res erat integra. Ex ista prima solutione multum not.
8 Bar. † oīs nūtiatio seu protestatio que in mera simplici voluntate consistit extinguitur si mors interueniat re integra: et ex hoc di
9 cit Raph. cu. singulariter inferri. † q si creditor interpellauit, debitorem speciei: vt solueret re integra hoc est specie nondū perempta nec aliter deteriorata: si postea moriatur talis creditor rebus sic se habentibus: q ista mora extinguit per mortem creditoris: vnde si postea periret species debitor esset liberatus: ⁊ isto modo limitarentur multa iura: presertim. l. mora. in prin. ff. de vsu. l. si ex legati causa. ff. de verbo. oblig. ⁊ iura que dicunt q ad constituendum in mora sufficit vnica interpellatio. l. titia seio. §. vsuras. ff. de lega. ij. iuncta glo. in. d. l. mora. in prin. ⁊ vidimus. in. §. si quis ipsi pretori. per Bar. in. j. vel. ij. col. s. in. l. de pupillo sed in contrariū dicit facere: q: per interpellationem ppetuatur obligatio. l. si seruum. §. sequit. vbi glo. ⁊ doc. de verb. oblig. ⁊ super hoc relinquit cogitan. Tene cōclusionē Bar. quā etiā tenet Bar. j. pro xi. ⁊. j. in. xij. col. ⁊ pōdera q Bar. cū mysterio loquitur qñ nūtiatio vel ptestatio cōsistit in mera ⁊ simplici volūtate ⁊ res est inte
a gra. Nā cū volūtas morte[a] extinguat. l. iij. ff. loca. ⁊. c. si gratiose. de rescr. in vi. p consequens etiā extinguitur illa nūtiatio vel protestatio. ⁊ ad fundamētum Rapha. responde qd cōstituere debitorem in mora nō cōsistit in mera simplici volūtate creditoris: imo plura reqrunt vltra hoc: q interpelletur cōgruo loco ⁊ tpe: ſcʒ q habeat facultatē prestandi: ⁊ q sciat se debere. l. qd te. ff. si cer. pet. l. continuus §. illud. ff. de verbo. obli. nō tenet credere interpellanti nisi faciat fidē de debito per instrumentū vel testes. l. si quis in ficiatus. in prin. vbi Barto. no. ff. depo. ¶ In ca. gl. ibi vel hic nō fuerat satisdatū cum ista secunda solutione glos. etiā transeūt bar. Imo. ⁊ do. Alex. ⁊ pro ista solutione do. Alexā. pōderat tex.

a ¶ Volūtas morte. adde l. cētesimis. ff. de v. obli. Ex. l. l. fin. C. de ħhē. empti. spec. tit. d loca. §. vi. v. qd si dñs ⁊ sequen.

gum glos. q videt̃ fortiter stringere. i. l. si defunctus in primo. ff. de procu. vbi est text. ꝙ satisdatio iudicatũ solui cũuis pretoria facit desinere rẽ esse integrã: ⁊ ꝯsequenter facit mandatum transire in heredẽ ergo ꝯsequẽter idez in ꝓposito nostro dz operari satisdatio de opere demoliẽdo q̃ est idẽ qḋ de iudicato soluendo vt dicit Bar. in. d. l. de pupillo. §. q remissionẽ. s. eo. Istã solutionẽ reprehendũt Ang. Raph. cu. do. Pau. de ca. hic ⁊ dicit Rapha. ꝙ lectura Bar. est corrupta dũ Bar. dicit hec est bõa sed primã teneatis dz dicere hec nõ est bona: qꝛ si nũtiatio extinguit̃ morte nũtiãtis: ergo ⁊ satisdatio de ope demoliendo. qꝛ cũ sit pretoria nõ dz augere ius nuntiationis. s. sup qua interponitur. l. j. §. si qs sub cõditione. ff. vt le. no. ca. sed tu aduerte ꝙ ista ꝯsequẽtia tollitur per tex. in. d. l. si defunctus. cũ glo. s. de procura. Mihi etiam nõ placet ista secũda solutio glo. Moueor duplici fundamẽto. primo qꝛ actio q̃ surrogat̃ vel accumulat̃ est eiusdẽ vite ⁊ extinguit̃ sicut prima gl. est ordinaria ⁊ approbata in. l. certi ꝯdictio. in prin. ff. si cer. pet. secundo qꝛ si extinguit̃ nũtiatio ergo ⁊ satisdatio q̃ eius causa prestat̃. c. cũ cessante. de appel. ⁊. l. adigere. §. quãuis. de iurepa. et ad. l. si defunctus. cũ glo. allegata p do. Alex. q̃ videtur prima frõte stringere. respondetur notabiliter quãuis alij hic non tangant ꝙ loqtur in terminis diuersis. ibi eñ dñs ex cuius morte ⁊ sic tacita voluntate reuocatur mandatum erat ille: q prestiterat satisdationẽ iudicatũ solui p suo ꝓcuratore ibi presente. tũc verum est ꝙ res desinit esse integra quo ad dñm q satisdedit: ⁊ tunc p ei9 mortem non reuocat̃ mandatũ. ita loqtur ille tex. sz nos sumus in terminis diuersis: nam in casu nostro nũtiator ex cuius morte tanq̃ ex cessione voluntatis extinguitur nuntiatio non est ille q prestitit satisdationẽ: †sed fuit nũtiatus ergo satisdatio prestita p nũtiatũ nõ impedit qn morte nuntiatoris extinguat̃ nũtiatio. sicut est qñ alius quã dñs prestitit satisdationẽ iudicatũ solui vel etiaz ipsemet procurator. tunc eñ non impedit quin per mortem dñi ⁊ sic tacite reuocetur mandatum. text. est in. l. si precedente. in prin. ff. man. firmant expresse glos. ⁊ Bar. q ponunt istam differentiam in. d. l. si defunctus. ¶ Capio glo. in verbo alienatione. quã diuide in tres partes In prima soluit vnũ ꝯtrariũ vno modo. In secũda tollit aliud ꝯtrium. In tertia alio modo respõdet pmo ꝯtrario scda ibi: ⁊ hoc nisi esset tertia ibi. vel dicas. In eadẽ gl. ibi ⁊ sic nõ obstat. j. eo. l. fi. dic qḋ imo illa lex fi. cõcordat cũ secunda parte istius tex. In eadez glo. ibi nisi esset necessaria. Bar. reprehendit qꝛ p mortem fit alienatio necessaria: vt hic p eũ: sz subtilis Raph. cu. dicit ꝙ reprobatio Barto. non est vera: qꝛ lz necessario moriamur: tñ per hoc necessario non alienamus: vnde per mortem non dicitur fieri alienatio necessaria imo voluntaria: ꝓut dicit aperte patere. in. l. peto. §. fratre. iuncto. §. predium. in ea. l. ff. de lega. ij.

11 Tu dic† ꝙ imo per mortem fiet necessaria alienatio in heredez ab intestato: non aũt in heredẽ testamentarium presertim extraneum vt ibi declarat glo. ij. quã voluit Bar. allegare dũ allegat ibidem notata. ⁊ ꝙ p mortez dicatur fieri necessaria alienatio. est tex. in. l. si hoiem. ⁊ ibi glo. nota. ff. de edil. edic. ¶ Glo. in vbo ius ꝓhibẽdi. quam diuide in duas. In prima declarat rationem text. In secunda responden tacite qõni. ꝓsequere vt p Bar. tria inferentem ¶ Glo. fi. diuide hanc gl. in qnq; partes. In prima declarat text. In scda tacite q̃rit ⁊ se remittit. In tertia declarat rationem tex. In quarta querit de rõne differẽtie inter primũ ⁊ secũdũ dictuz tex. ⁊ respondet. In quinta ⁊ vltima respõdet alij tacite qõni. secũda ibi. ⁊ qualiter ꝯcipiatur. Tertia ibi: similis ratio. Quarta ibi sed quare secus. Quinta ⁊ vltima est ibi: vbi ergo ⁊ cautum. in fi. glos. habes limitationes ad iura q̃ volunt ꝙ heres nũtiati teneatur solum ad patientiã demolitionis operis ⁊ non ad expen. demolitionis. l. pe. j. eo. Itez tenetur solũ ad id qḋ ad eum ꝑuenerit. l. pretor. §. hoc interdictum. j. eo. Limitantur nisi nuntiatus prestitisset satisdationẽ quia talis satisdatio facit: vt eius heres teneatur insolidum. cũ gl. tenent Alb. Dy. ⁊ Bar. hic: sed tu caue ad rationem Bart. qꝛ scḋm eum satisdatio seu stipulatio minuit de iure nuntiantis: ergo etiam de iure eius q̃ prestat vt vnum cum altero compensetur. Certe ex hoc nõ videtur bene inferri ad heredem: vt per hoc heres teneatur insolidũ: vbi prius non tenebatur: talis illatio nõ multum cõcludenter videt̃ debere seq. dñs Alex. assignat aliam rationẽ q̃ magis ꝯcludit: nam qñ non est prestita satisdatio: ⁊ edificat̃: succedit pena legatis ad demolitionez operis. sz pene legales non trãseunt ad heredes: nisi quatenus ad eos peruenerit. l. vnica. C. ne ex deli. defun. l. j. ff. de priua. deli. sed qñ prestitit satisdationez de opere demoliẽdo suis expen. iuxta. l. vnicã in fi. C. de noui. ope. nũcia. quia tunc obligat̃ ex cõtractu talis obligatio trãsit insolidũ ad heredes: vt no. in. d. l. j. ff. de priua. delic. sed tu dic ꝙ ista fuit ꝓprie ratio Dy. relata per Bar. ⁊ Alber. dũ dicit ꝙ stipulatio de ope demoliendo hz vim cõtractus: ⁊ nõ causatur simpliciter a delicto. Istud etiam fuit de mente glo. hic duz dicit tenetur ex stipulatione ⁊ sic ex contractu. ¶ Extra gl. Bar.

12 plene tractãs materiã protestationũ. ¶ Primo† q̃rit qd sit ꝓtestatio: ⁊ reprobat diffinitionem Jo. mo. ⁊ Jo. an. in regula in generali. de regu. iu. in. vj. dum dicunt ꝙ est clamosa denũtiatio. d. Alex. defendit qꝛ etiã scriptura clamare dicit̃. c. cũ marthe. in verbo. mosaica lex clamat. de cele. mis. no. Bart. in. l. arriani. per illuz tex. C. de here. ꝙ lex semper loquitur. Tu adde ꝙ pro illa diffinitione est tex. in. c. sanctorum. de prescri. in verbo absq; synodali ꝓclamatione. vbi capitur proclamatio pro protestatione: ⁊ ex illo text. sumpserunt Joã mo. ⁊ Jo. an. diffinitionem. Item adde qḋ vult Spec. in titu. de pig. in prin. in ver. ⁊ nota ꝙ si creditor: vbi videtur capere ꝓtestationes ⁊ clamationes pro eodẽ. Adde etiaz qḋ dicit Bal. in. c. venerabilẽ. in. vj. colũ. de elec. vbi dicit ꝙ illud qḋ non cantat instrumentũ: nec ego cãtabo more Venetorũ. Tñ aduerte qꝛ in diffinitionibus verba denotãt qualitatẽ ⁊ essentiaz rei. vt p Bar. in. l. j. cũ simi. ff. de testa. ideo verba debent proprie stare sed clamosa ꝓprie importãt vocẽ corporalẽ altius eleuatam c. qualiter ⁊ qñ. de accu. c. j. de excessib. prelato. in. vj. l. itaq;. et l. si putator. ff. ad. l. aqui. ⁊. l. j. § potuisse. ff. ad sillania. Itez tutius est tenere descriptionem iuriscõsulti: vt hic p Bar. quam etiã tenent Jo. mona. ⁊ Joã. and. in dicta regula generali. Considera tamen si illa est diffinitio: cũ debeat diffinitio constare ex genere et differẽtijs. vt declarat Bar. in. l. j. in princ. ff. de testa. ⁊ in. l. j. in princ. ff. de acqren. pos. scḋm declarationem quam facit hic Bar. illa diffinitio solũ constaret ex differentijs qꝛ dum dicit qḋ est denũtiatio ponit̃ ad differentiã contractuum ⁊ vltimarũ voluntatũ: et dum dicitur cõtestatiõe ponit̃: vt appareat satis eẽ siue fit in scriptis siue non fit in scriptis scḋm hãc declarationẽ Bart. non esset in ista diffinitione genus: ⁊ si diceretur qñ dico protestatio est denuntiatio illud denũtiatio ponit̃ vt genus. Caue qꝛ denuntiatio ⁊ ꝓtestatio sunt synonyma ⁊ idẽ important. l. si fundum. C. de rei vend. ⁊ supra firmat Bar. Itẽ protestatio eodẽ modo põt dici genus sicut ⁊ denuntiatio: tñ hec sunt modice vtilitatis ⁊ ideo vlteri9 nõ insisto. ¶ Secundo querit Bar. quotuplex sit protestatio: et posuit quatuor species. In prima specie que est declaratoria volũtatis ⁊ pẽdet a volutate ꝓtestãtis. Ex dictis Bar. collige duas cõclusiones. ¶ Prima est ꝙ ꝓtestatio declaratoria volũtatis que fit solũ ad exonerandũ protestantẽ ⁊ aliuz non grauat põt vbiq; fieri ⁊ non reqrit alicuius partis presentiam: sed solũ testiũ. Dic generalius ꝙ in his q̃ pendent a volũtate vnius vt est ista protestatio: vt etiã est aditio hereditatis. Itẽ ratihabitio: nunq̃ requiritur presentia partis vel alterius sz testium. Ita tz Bar. in. l. põponius. per gl. ij. ibi. ff. de nego. gest. ⁊ in. l. certũ. §. si qs absente. ff. de confessis. do. Abbas in. c. cumana. in. iiij. colum. de electio. Hinc est ꝙ iuramentum confirmatorium contractus non requirit presentiam alicuius partis: scḋm Bar. in aut. sacramenta puberũ. in. ij. col. ⁊ ibi Bal. in vlt. C. si aduer. vendi. Pro ista conclusione etiaz facit qꝛ renuntiatio bñficij ecclesiastici: siue fiat de titulo siue de possessione: nõ reqrit alterius q̃ testiũ presentiam. c. ij. de resti. spo. cle. gratie. de rescrip. nisi bñficiũ iam esset adeptum. tũc eñ debet renuntiari in manibus superioris. c. admonet. ⁊. c. quod in dubijs. de renũ. in anti. ⁊ declarat predicta Bal. in. c. accepta. de rest. spo. item pro cõclusione Bal. facit ꝙ no. Ang. in. §. si vero expressim. in. iiij. col. in aut. de here. ⁊ fal. colla. j. vbi notat ꝙ si filius preteritus approbat testamentuz patris absente herede instituto talis approbatio prodest instituto: eodem modo si aliqs approbat aliqḋ instr̃m tanq̃ verum: vigore huius approbationis omnes quorũ interest poterunt agere contra approbantem licet non fuerint presentes tempore approbationis cuz sit actus dependens ex sola eius voluntate: ⁊ si diceretur contra de. l. certũ. §. si qs absente. ff. de cõfes. ⁊. l. fi. de inter. actio. ⁊. l. vnica. C. de cõfes. in quibus iuribus dicitur quod confessio facta absente parte nihil preiudicat: respondet no. Ange. ꝙ illa iura procedunt qñ confessio directo tendit ad obligandum cõfitentem: secus si principaliter tendat ad approbandum aliquid ex qua approbatiõe absenti queratur obligatio: vt ibi notabiliter per eum et per cano. in. c. fi. de cõfes.

13 ¶ Secunda conclusio Bar. est† ꝙ protestatio simpliciter facta nõ porrigitur nisi ad actũ qui tunc fit vel postea incontinenti: non autem si fiat postea ex interuallo. l. p retẽtionem. ⁊ ibi glo. declarat. C. de vsu. nisi verba essent generalia ⁊ directo respiciẽtia tempus futurũ. l. si ita stipulatus. ff. de fideiussi. et ista est notabilis ⁊ vtilis conclusio. Ex ista ergo conclusiõe vt clarius habeatur. Habes tria. ¶ Primũ est ꝙ protestatio simpliciter ita porrigitur ad ad actum qui postea fit sed incõtinenti: sicut ad actum qui fit tunc: facit trita regula: quia que incõtinenti fiũt censetur inesse. l. lecta. ver. dicebaz. ff. si cer. peta. c. officij. de elect. gl. ⁊ doc. in. l. petens. C. de pac. imo fortius etiã in his que de necessitate debẽt fieri ante: cũ paria sunt vel aliquid fieri ante actũ vel fieri post actũ sz incontinenti. glo. est no. in. l. pomponius. §. ratihabitionis. ff. de procura. vbi in exceptione procuratoria que de necessitate debet opponi ante litem contestatam: postea opponi nõ potest quia per litis contestationem procurator efficitur domin9 litis.

a ¶ Quid sit ꝓtestatio. Adde cy. in l. volunta. rei. C. de exe. Sali. i. l. pacta nouissima. C. de pactis Bart. i l. si fund9. C. de rei ven. Inn. ⁊ Ano. de but. in c. cũ. M. de consti.

litis:vt ibi.⁊.l.ita demum.C.de procu.declarat Bar.in.l.elegan
ter.§.si quis post.ff.de condi.indebi.Tamen vult ibi gl.ꝙ paria
sunt opponi ante litem contestatã vel opponi post:sed incontinẽ
ti:⁊ illam glos.reputat singularem Imo.in.l.ex consensu.§.eum
qui.in xxv.col.ff.de appel.⁊ in.l.ij.§.prius.ff.de vulg.⁊ pupil.sz
habes glo.concordantem.in.l.ij.in prin.in verbo post narratio-
nem.C.de iureiur.ꝓpter calũ.dan.Accedat quod singulariter te
net Bal.in.l.fi.in.ij.col.ff.de ferijs.vbi tenet ꝙ si alicui iudex pre
figat terminũ peremptoriũ ad probandum:etiam post illũ termi
nũ peremptoriũ admittitur:si incontinenti vult probare:nõ solũ
ꝑ instrumẽta:sed etiam ꝑ testes.⁊ idem tenet Bal.vbi limitat in
l.diffamari.in.j.col.C.de inge.⁊ manu.et no.in aut.ad hec in pen.
col.C.de vsu.Ad ista accedat:ꝙ quis lex requirat autoritatem tu-
toris debere precedere ⁊ nõ sequi:tamen idem est quãdo sequitur
actum sed incontinenti.gl.est in.C.tutor.in verbo post tempus.in
sti.de auto.tuto.⁊ glo.in.l.obligari.§.tutor ⁊ ibi Bart.ff.eod.et
Bar.in.l.si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acqui.here.Accedat
etiam ꝙ licet reconuentio debeat fieri ante litem cõte.l.cum papi
nianus.⁊ a ut.⁊ cõsequenter.C.de sen.⁊ interlo.om.iud.⁊.c.j.⁊.ij.
de mutuis petitio.extra in anti.tñ si fiat parũ post lit.cõte.ante tñ
quam sit iuratũ de calũnia idẽ est.ita tz nota.Bal.in.c.cũ venisset.
pe.col.de iud.similiter paria sunt ꝙ libertus iuret de operis an-
te manumissionẽ vel etiã post sz incontinẽti:gl.est in.l.vt iurisiu-
randi in prin.⁊ ibi no.Bar.ff.de ope.lib.⁊ gl.in.l.j.⁊ ibi Bar.C.
eo.⁊ gl.in.l.fi.ff.de lib.cau.similiter paria sunt testes testamenta-
a rios esse rogatos in cõfectione testamẽti vel etiã post perfectũ te-
stamentũ:sed incontinenti:ita nota.tz Bal.in.l.fi.in pe.col.C.de
fideicom.Facit vltimo ad predicta regula quã no.Bal.in.c.offi-
cij.per illũ tex.de elec.ꝙ videtur ꝑ prius actũ:illud ꝙ incontinen
ti sequitur.¶ Scdm habes ꝙ ꝓtestatio simplex non porrigitur
ad actũ q postea ex interuallo fit:adde Bar.in.l.qui in aliena.§.
fi.ff.de acq.her.⁊ in.l.itẽ qr.§.fi.de pac.⁊ in.l.titia.§.pe.ff.de ver.
ob.idẽ tenẽt Pe.Cy.Ja.bu.⁊ cõiter Moder.in.l.pacta nouissi-
ma.C.de pac.Imo.Lud.⁊.d.Albe.hic.do.Ant.⁊ Imo.in.c.cuz
M.ferrariensis.de consti.Contrariũ tz Bal.in.d.l.pacta nouissi
ma.⁊ in.d.l.itẽ qr.§.fi.⁊ Are.in.d.l.q in aliena.§.fi.Mouet Bal.
ꝑ.l.si ita sit scriptũ.de leg.j.vbi si testator ꝓtestetur ⁊ dicat si cui
bis legauero:semel tantũ volo deberi:talis ꝓtestatio operatur et
circa legata q̃ postea ex interuallo fient:sed tex.ille parum obstat
qr loquitur in testamento qd dz fieri in vno cõtextu.l.heredes pa
lã.§.fi.ff.de testa.⁊.l.cum antiqtas.C.eo.de testamen.ergo nõ po
test dici actus factus ex interuallo.ita respondet Salic.⁊ bene in
d.l.pacta nouissima.in.iij.col.Imo.⁊ Mod.hic.Secundo moue
tur Bal.nam ꝓtestatio de sui natura semper fit per verba respi-
ciẽtia factũ de futuro.ergo specifica expressio futuri tpis nihil de
bet operari:cum exprimatur per modum qui tacite inest de natu
ra ꝓtestatiõis.l.iij.ff.de lega.j.l.non recte.C.de fideiusso.Tertio
contra Bar.fortius stringit tex.in.l.si qs in princi.testamenti.in
verbo in eodẽ testamento vel codicillis.ff.de leg.iij.vbi in testa-
mento:⁊ sic in actu dependente a volũtate vnius protestatio sim
plex trahitur ad actus factos postea ex interuallo:scilicet ad actꝰ
factos in codicillis.esset enim diuinare ad illum text.si diceretur
ꝙ ibi codicilli erant facti incontinenti post testamentum.et per il
lum tex.principaliter tenet cõtra Bar.Areti.in.d.l.qui in aliena.
§.fi.Quarto ponderandũ est qd idem Bart.sibi cõtrarius.in.d.
l.pacta nouissima.in distinctione sua tz ꝙ in actibus dependenti
bus a sola voluntate ꝓtestantis simplex ꝓtestatio semper ⁊ indi-
stincte trahitur ad actũ postea factum:si vero nõ depẽdet a sola
volũtate ꝓtestantis:⁊ tunc distinguit ibi Bar.aut actus fit incõ-
tinenti aut ex interuallo post:⁊ sic in primo mẽbro.Bar.ibi ma-
nifeste recedit a distinctione quam facit hic.⁊ idem ibi tenent An
ge.⁊ Sali.in.iij.col.circa medium.Tenẽdo istam opinionem con
tra Bart.hic non obstat tex.per quem se fundat Bar.in.l.per re
tentionem.C.de vsu.qr respõdet dupliciter.Primo ꝙ ideo ibi
in secunda conuentione non inducit repetitio pignoris eo quia
ampliaretur odium scz vsura qd esse non debet vt in regula odia
de regulis iur.in.vj.⁊ in.l.cum quidã.ff.de lib.⁊ posth.⁊ ita dicit
Bar.met.in.d.l.per retentionem.in bonis lecturis et pondera
qr isto modo posset ille tex.retorqueri contra Barto.arguendo
a speciali ꝓpter odium vsure.Secũdo notabilius respondetur ꝙ
ille tex.loqtur in terminis valde diuersis a proposito nostro:ibi
enĩ tpe traditi pignoris conuentum est pacto nudo de minoribꝰ
vsuris:si postea ex interuallo debitor conueniat maiores vsuras
prestare ad eas non extẽditur illud pignus:ratio ponitur.ibi in
tex.qr dispositio facta sup vna re non trahitur ad aliam disposi-
tionem factam sup alia re ex interuallo:nam etiam Bar.hic fate
tur ꝙ dispositio facta sup vna causa non porrigitur ad aliam per
l.at si qs.§.plerique.in fin.de religio.⁊ sump.fune.sed materia no-
stra est:an ꝓtestatio que expresse fit sup vno actu:habeat locum si
ille idem actus fiat ex interuallo:⁊ sic ex istis redditur valde du-

bia cõclusio Bar.⁊ disputando:posset optime defendi cõtraria
pars.Si tamẽ velis tenere cõclusionem Bart.q̃ est magis cõiter
approbata:⁊ a qua nõ est discedendum:punctus est respondere
ad.l.si qs in princi.testamenti.in verbo in eodẽ testamento vel co
dicilis.ad illũ tex.respondet do.Alex.nõ hic.sed in.d.l.pacta no
uissima.ꝙ ille tex.de necessitate itellgitur qñ verba respiciebãt
expresse futurum tempus.al's non traherentur ad actum postea
ex interuallo factũ ⁊ plus nõ dicit.Adde ꝙ ista solutio clare ptz
in illo tex.vbi testator dixit:si cui bis legauero:⁊ sic directo respe
xit futurum tempus.ꝓtestatio enĩ facta ꝑ verba de futuro vt ibi
semper respicit actum sequẽtem:etiam si sequatur ex interuallo.
glo.est in.l.is qui reipublice.la.ij.ff.ex qui.cau.maio.quã pro no-
tabili ad hoc ponderat aret.in.d.l.qui in aliena.§.fi.iiij.col.tu aũt
considera theoricã ⁊ exempla Bar.hic.nam sm eum nõ videtur
sufficere ꝙ ꝓtestatio fiat ꝑ verbum futurũ sed Bar.vr duo req-
rere ꝙ fiat ꝑ verba generalia:⁊ ꝙ illa verba directo respiciant tẽ
pus futurũ.ita etiã loquitur ꝓprie tex.quẽ allegat Barto.in.l.si
ita stipulatus.ff.de fideius.ibi quantam pecuniã qñcũque titio cre-
didero ibi enĩ sunt verba multũ generalia.⁊ q̃ directo respiciũt fu
turũ tempus.vnde qñ etiam Bar.istud expresse nõ diceret ꝓut
facit:tñ eius dictũ deberet intelligi sm.l.quaz allegat vt ingt bar
to.in.l.nõ solũ.§.si liberationis verba.ff.de lib.leg.⁊ in.l.cũ qui- a
dam.ff.de his q.vt indi.Sal.in.l.si ex cautione.in.x.col.C.de non
nu.pecu.Jo.an.in.c.cum nuntius.de testi.Tu pro ista doctrina
Bar.adde tex.in.l.quero.in fi.princ.ff.loc.in verbo.in omnẽ cau
sam vel in tm inquantũ condẽnari oportebit.Ita etiam videtur
tenere Bar.in.d.l.qui in aliena.§.fi.ita etiam exemplificat gl.j.in
c.tua nos.de spõsa.extra in anti.dũ dicit ꝙ oĩa q dicet vel faciet
aĩo cõtrahẽdi matrimoniũ:⁊ sic ibi verba sunt gñalia:⁊ que dire
cto respiciũt futurũ tps:⁊ isto modo cessaret sm fundamentum
Bal.in.d.l.pacta nouissima:qr specifica expressio aliter fieret:ꝙ
tacite inesset sz idẽ Bar.in.d.l.pacta nouissima.in duobus locis.
scz in theorica ⁊ etiam in distinctiõe:tenet ꝙ non solum sufficiat
si ꝓtestatio se referat ad futurũ tps absque alia generalitate verbo
rum:⁊ hoc facit glo.in.l.vt debitũ.in glo.j.C.de here.actio.⁊ gl.
preallegata.in.d.l.is q reipublice.la.ij.ff.ex q.cau.maio.Conside
ra super ista cõtrarietate:qr non reperio ab aliquo tactam nec de
claratam:punctus ergo est an sufficiat ꝙ ꝓtestatio fiat solũ exps
se ꝑ verba futura:ꝓut est in.d.l.si quis in prin.testamẽti.an etiã
vltra hoc:requirantur verba generalia:vt dicit Bar.hic.⁊ tex.in.d.
l.si qs ita stipulatus.de fideius.Considera si posset pro cõcordia
dici ꝙ in dependentibꝰ a sola voluntate ꝓtestantis:prout est ma
teria nostra:aut sumus in actu q dz fieri vno contextu:vt est testa
mentum:vt predixi ⁊ tũc sufficiat ꝙ ꝓtestatio se referat expresse
ad tps futurũ:ita loquatur.d.l.si qs in prin.testamẽti.sed in alijs
requirantur verba generalia que directo respiciant futurũ tẽpꝰ
ita loquatur tex.in.d.l.si quis ita stipulatus.⁊ tex.in.d.l.quero.in
princi.ff.loc.In quibus iuribus non videtur sufficere hoc solum ꝙ
verba respicerent futurum tps:vt fideiussor teneatur in oẽs quan
titates.vt ibi dicit tex.Cogitabis si melius dici possit pro cõcor
dia.¶ Tertiũ vult Bar.ꝙ qñ ꝓtestatio fit simpliciter sed ꝑ ver-
ba generalia directo respicientia futurum tẽpus qd tunc etiã tra
huntur ad actum q postea fit ex interuallo.idem tenet Bar.in.d.
l.pacta nouissima.⁊ ratio huius est:qr ex quo ista ꝓtestatio decla
ratoria voluntatis ꝓtestantis fuit expresse cõcepta in futurum:
certe actus futurus non dz operari vltra intentionem agentis.l.
non oĩs.in prin.ff.si cer.pet.⁊.l.obligationũ substantia.§.fi.ff.de
actio.⁊ ob.⁊ isto modo intelligatur illud ꝙ vult Bar.in.l.si tibi
liberum.per illũ tex.ff.de act.emp.⁊ adde q̃ dixi in precedenti ca
14 su Bar.¶ Querit Bar.† an ꝓtestatio declaratoria voluntatis
tollatur per actũ cõtrariũ q se cũ protestatione nõ cõpatitur:et di-
stinguit:vt hic per eũ.Ex cuius dictis colligere tres conclusiones.
¶ Prima est ꝙ si actus contrariꝰ qui se nõ cõpatitur cum pro-
testatione pendet a solo facto ꝓtestantis:tunc non tollit protesta
tionẽ precedentẽ:imo protestatio precedẽs facit vt ille actus ni-
hil valeat.idem tz Bar.in.d.l.qui in aliena.§.fi.Bal.in.l.si tã au
gusti.ff.de seruitu.facit glo.in.l.vt debitũ.in glo.j.⁊ ibi Bald.ad
hoc ponderat.C.de hered.ac.Sed tu aduerte ꝙ leges pro hoc al
lega.per Bar.non videntur loqui in istis terminis scz tex.in.l.si
quis in principio testamẽti.de leg.iij.⁊ in.l.si mihi ⁊ tibi.§.fi.de
leg.j.⁊ in.l.si ita scriptũ illo titulo qr in illis legibus actus sequẽs
nõ fuit ꝓtestationi contrarius sed fuit ambiguus:protestatio enĩ
que precedebat:erat si cui bis legauero volo semel deberi.vnde
in illis legibus non fuit postea dictum.ego volo ꝙ bis debeatur
tũc enĩ hñ fuisset actus ꝯrius protestationi:sed in illis legibus le
gatũ fuit pluries simpliciter factum.Ideo videretur ꝙ illa iura
melius caderent.j.in vltima conclusione Bar.lz posses dicere ꝙ
saltẽ in effectu ⁊ largo modo:actus sequens videatur protestatio
ni contrariari.⁊ ita potest responderi.¶ Secunda conclusio est
qñ actus contrarius protestationi geritur cũ altero tunc semper

a ¶ Testamẽ
tarios.ad d
l.hẽdes pa-
lã.in.§.in te
stamẽtis.ff.
de testa.⁊ in
aut.rogati.
C.de test.⁊ j
l.hac cõsul-
tissima.C.d
test.secus tñ
est d eqtate
canonica sz
Ant.d but.
i.c.idicãte.
de testa.et ꝑ
Jo.fa.insti.
de test.in.§.
fi.ꝑ Ale.de
imo.ꝯs.xxx
iiij.inci.põ
deratis ver-
bis vltimi
testamẽti.in
iij.volu.idez
Alexã.ꝯsil.
xlvij.incip.
abunde.in
ij.volu.

videtur a protestatiõe recessum p iura ⁊ rationes Bar. ex ista con
clusione infertur correlarie notabilis limitatio ad. l. qui in aliena.
§. fi. in verbo fallens. cũ glo. ff. de acqui. here. vt p Bart. hic ⁊ ibi.
Adde bonum tex. in. l. pro herede. §. papinianus. ⁊ ibi Bart. cir-
ca fi. no. ⁊ inducit. ff. de acquir. here. declaro vocem. Adde etiã gl.
in. c. olim. in gl. j. ⁊ ibi do. Anto. ad hoc no. de censi. ⁊ illam gl. ante
eum ad hoc no. Bal. in. l. si tam angusti. in fi. ff. de serui. titu. gene
rali. Itẽ adde pro ista conclusione Bar. bene facere ꝙ si aliqs in
presentia testium protestetur expresse in futurum: quod oĩa q̃uncꝫ
dicet vel faciet non faciet animo contrahendi matrimonium cum
tali muliere: si postea cum ea matrimoniũ publice contrahat vi-
detur ab omni protestatione recessisse ⁊ matrimonium valet et te-
net. glo. est nota. ⁊ ordinaria in. c. tua nos. in glos. j. de sponsa. que
glos. notabiliter procedit ⁊ limitatur quando talis ꝓtestatio fuit
facta in absentia mulieris: prout etiam loqtur Bart. hic allegãdo
l. si repetendi. C. de condi. ob. cau. secus si talis ꝓtestatio fuisset fa
cta presente ipsa muliere ⁊ cõsentiente illi protestationi vel etiam
expresse non cõtradicente: tunc talis ꝓtestatio generalis sic dire-
cta concepta in futurum impedit matrimoniũ: q̃uis postea pu
blice cum ea contrahat. ratio qꝛ talis protestatio ostendit ꝙ abest
cõsensus ipsarũ partiũ sine quo contrahi nõ põt matrimonium
l. obligationũ substantia. §. fi. ff. de actio. ⁊ obli. iuncta. l. nuptias.
ff. de regu. iur. nisi postea sit secuta copula carnalis: tunc p eã cen
setur indistincte recessum ab omni ꝓtestatiõe. Ratio: ne per talem
ꝓtestationẽ inducatur turpitudo ⁊ peccatum. c. consultationi. de
sponsa. l. ij. cum ibi no. C. qd met. cau. ita tenent do. Anto. Abb. ⁊
alij in. d. c. tua nos. de spon. do. Anto. in. c. veniens. ij. eo. ti. de spõ
sa. ⁊ notabiliter do. Abb. in. c. p tuas. ad fin. de condi. appo. et ibi
do. Abb. notabiliter extendit predictã conclusionẽ: ꝙ illa prote-
statio facta consentiente muliere impedit matrimoniũ: ⁊ prodest
etiam in foro conscientie: qñ nõ est secuta copula: qd bene no. item
adde ꝙ illud qd dictum est de copula secuta ꝙ tollat oẽm prote-
stationem precedentẽ: ⁊ inducat matrimoniũ quod tale nõ fuisset
inductum ꝓpter illam protestationem precedentẽ: intellige singu
lariter qñ solum esset sequuta copula: secus si antecessisset copula:
ita expresse ⁊ nota. tenent dom. Antõ. ⁊ do. Abb. in. c. veniens. ij.
de sponsa. in primo notabili. ⁊ ita alias consului Padue in nego
tio arduo. ⁊ ista bene no. quia quotidiana sunt: limita nunc con-
clusionẽ Bart. non procedere qñ in prima protestatione interue-
nisset iuramẽtum: qꝛ si postea geratur actus cũ altero contrarius
protestationi: ⁊ quod plus est etiam iuretur in isto actu: tamen iste
actus non vꝫ: nec videt a prima protestatione iurata recessuꝫ: vñ
si mulier protestetur patri aut notario stipulãti noĩe quoꝝ inter-
est ꝙ nunq̃ in futurũ intendit cõsentire alienationi dotis vel do
nationis ꝓpter nuptias ⁊ ita iurat. si postea fundus dotalis alie
netur per maritum. tertio: ⁊ mulier consentiat ⁊ iuret: non dꝛ reces
sum a prima ꝓtestatione ⁊ iuramẽto. alienatio enĩ nõ vꝫ. glo. est re
putata singularis[a] in. c. lꝫ mulieres. in glos. fi. de iureiurã. in. vj. et
pro illa gl. est bonus text. i c. intellecto. eo. ti. de iureiur. in anti. no.
Bar. in. l. si qs p eo. In tertio mẽbro. ff. de fideiusso. ⁊ in. l. si predi
um. C. de predijs mino. in. fi. ⁊ in. l. is cui bonis. in fi. ff. de v̾bo. obl.
cum alijs suis infinitis concordantijs ponit late Imo. in. c. dile-
cto. de preben. ⁊ in cõmento. c. cum cõtingat. in. xxxvij. charta de
iureiur. sed operepretiũ est videre que sit ratio fallentie istius ad
propositũ nostrum. gl. in. d. c. licet mulieres. in gl. fi. reddit ratio
nem qꝛ primum iuramentum fuit licituꝫ. Alia ⁊ melior ratio po
test reddi. qꝛ illa glo. procedit qñ protestatio ⁊ iuramẽtũ fuit pre-
stitum alicui puta patri quo casu cuꝫ ius sit illi acqsitum non põt
per actũ cõtrariũ ab eo auferri p regulam. l. si. cum si. ff. de pac. se
cus ergo esset si mulier ꝓtestaret simpliciter iurando sibi ipsi tũc
scdm preualeret p regulã. l. si repetẽdi. C. de condi. ob cau. Ita no-
tabiliter limitat ⁊ declarat Bal. in. l. duobus. §. fi. ff. de iureiur. et
in. c. veniẽs. eo. ti. sequitur do. Alex. in consi. xvj. in. iij. vol. qd inci-
pit ponderatis narratis in themate videret fortasse ⁊c. lꝫ videat
dubitasse. in. d. l. duobus. in fi. potes ⁊ tertiã rationem addere: qꝛ
iuramentum habet executionẽ ipso iure. sicut ergo in simili dici-
mus: ꝙ quando est iuramẽtũ: qꝛ ibi fit executio p legem ipso iure
non admittitur purgatio more. l. si quis maior. in verbo mor. et
ibi Bar. ⁊ alij no. C. de transac. Iteꝫ dicamus in protestatione: vt
virtute iuramenti dicatur quodãmodo exequuta. ¶ Tertia con
clusio Bar. est ꝙ si actus q postea geritur non est certus: sꝫ ambi
guus declaratur per ꝓtestationem precedẽteꝫ. Adde ꝙ tꝫ Ang.
in. l. metum. magna. in prin. in penul. col. ff. ꝙ metus cã. vbi tenet
q actus qui presumptiue: ⁊ non vere venit contra protestationeꝫ
non tollit ipsam protestationem. Item adde gl. notabilẽ[b] in. c. per
tuas. in gl magna circa mediũ. de cõdi. appositi. que notabiliter
vult bene inspicienti qd licet protestatio precedẽs exponat actũ
sequentem ambiguum contra presumptionem iuris non tamen
exponit contra presumptionem iuris: de iure. Dicitur enĩ in illa
glos. ꝙ si aliquis consentiat mulieri protestanti ꝙ propter copu
lam carnalem que sequitur non intendit recedere a cõditione ap-
posita in matrimonio ⁊ contrahere matrimonium talis protesta
tio nihil releuat: eo quia derogaret presumptioni iuris: ⁊ de iure
q̃ inducitur ex copula. c. is qui fidem. de sponsa. sed protestatio q̃
fit cõtra ius nihil releuat vt no. in. l. alimẽta. C. de neg. gest. ⁊ est in
c. inter dilectos. de fide instrumẽtorum. ⁊ ita no. alibi illam gl. no.
Aret. ⁊ facit de ea festum. ⁊ reputat singularem in. l. titia. §. idem
rñdet. l. j. ff. de verb. oblig. Tñ ſm do. Abb. in. d. c. p tuas. alia rõ
est: qꝛ ibi illa protestatio tanq̃ turpis et inducens peccatuꝫ fauo
re matrimonij reijcitur: vt in. c. si. eo. ti. de condi. apposi. ¶ Que-
15 rit Bar. an protestatio declaratoria volũtatis que tendit nõ so
lum ad exonerandum protestantẽ: sed etiã ad faciendũ alium inci
dere in captionem debeat fieri in presentia partis. Ex cuius di-
ctis collige duas conclusiones. Prima est qd qñ protestator nol
let amplius vti procuratore generaliter cõstituto: non sufficit ta
lem protestationem publice proponi. adde Bar. in. l. qui hoĩem.
§. si titium. ff. de solutio. Bal. in. l. mandatũ. versus finem. C. man
da. limita vt per Bar. ⁊ alios. in. l. vnica. C. de satisda. Ludo. ro. ⁊
do. Alex. hic. ¶ Secunda conclusio est qñ illud a quo per prote-
stationẽ me exonero: pẽdet a dispositione legali absq̃ facto meo
tunc presentia partis non requirit. Adde pro confirmatione no
tabilius exemplum. Nam quãdo mandatum procuratoris ipso
iure reuocatur per legem absq̃ aliquo facto dñi: puta qñ procu-
rator efficeretur ribaldus: qꝛ mutat cõditionẽ in deterius. iuxta
l. cum quis. in prin. ⁊ l. si cum cornelius. ff. de solutio. tunc non re-
quiritur qd dñs notificet parti: qꝛ etiaꝫ dñs posset hoc ignorare:
⁊ est lex que reuocat. ita notabiliter tꝫ Bal. in. l. rogasti. §. fin. ff. si
cer. pe. ⁊ in. l. pater heredi. vbi limitat. ff. de testamẽ. tutel. ¶ Ter
tio inquantũ Barto. sup rõne differentie relinquit cogitandum
dic qd ratio est: qꝛ in his que per legem disponunt: nõ requiritur
presentia partis. ita no. Bar. in. l. ij. ⁊ in. l. si creditores. in fin. C. de
pac. cũ multis concordantijs quas ad hoc dedi. in. d. l. si. ¶ Que
16 rit Bar. qñ protestatio fit circa ea que pendent ex potestate prote
stantis: ⁊ alterius qd semp debet fieri parti. ⁊ declarat qñ requira
tur consensus partis. Ex cuius dictis collige quinq̃ principali-
ter. Primo Bar. refert tres intellectus ad. §. locator horrei. l. cũ
in plures ff. loca. ⁊ reprobat duos primos. qꝛ nõ cõueniunt rõni
decidendi illius tex. quãuis idem Bart. in. l. pacta nouissima de
pac. illos duos intellect⁹ referat. ⁊ simpliciter sequat. Terti⁹ er
go est intellectus Bar. qd ibi al's pars nõ cõsenserat protestatio
ni. ideo per actum postea sequentem contrarium protestationi vi
detur recessum a protestatione per partẽ non accepta. istum intel
lectũ expresse tꝫ Imo. hic Raph. Fulgo. ⁊ do. Alex. in. d. l. pacta
nouissima. Raph. ⁊ Fulg. ⁊ Pau. de ca. in. d. §. locator horrei. et
ibi Bar. sꝫ certe iste intellectus etiã laborat illo morbo quo Bar.
reprobat primũ intellectũ. Nam scdm istum intellectũ ratio debe
ret esse illius tex. qꝛ pars non consensit protestationi. ⁊ de hoc nul
lum verbũ in tex. Quartum intellectũ tradit Bart. in. d. l. pacta
nouissima. in. iiij. col. quod protestatio verbalis lꝫ non tollatur p
aliũ actũ verbalem. c. sollicitudinẽ. de appel. tñ bene tollitur per
actum facti q interuenit in illo tex. qꝛ post ꝓtestationẽ passus est
tales res in horreũ portari: sicut videm⁹ qñ si testator apposuit i
primo testamẽto clausulã derogatoriã lꝫ nõ tollat p actuꝫ verbi
tñ tollit p actũ facti incidẽdo vel cancellando. l. nostrã. C. de test.
Fortior enĩ est act⁹ facti q̃ verbi presertim ad declarãdũ volũta
tẽ. xxij. q. v. c. cauete. melior text. in. l. si dictũ alias si tñ. §. ei qui. ff.
de edil. edic. sicut fortior est appellatio q̃ fit p actũ facti quam per
actum verbi: dicit tex. in. c. dilecti. de appel. Istũ intellectũ origi-
naliter posuit Io. mo. in regula in generali ꝓut ibi refert Ioan.
an. in penul. colũ. ⁊ eũ etiam seqtur Lud. ro. hic. ⁊ latius Pau. de
ca. in. d. §. locator horrei in. ij. colum. Istum intellectuꝫ reprobat
Imo. ⁊ do. Alex. hic. Primo enĩ ſm Imo. actus agẽtiũ nõ ope
rantur vltra eorum voluntatem: vt dictum est sepe. Ex quo ergo
constat abesse volũtatem ex protestatione: non est curandum an
actus subsequens sit verbi an facti. Item ſm do. Alexã. nimium
restringeretur tex. in. l. qui in aliena. §. fin. ff. de acquirẽ. heredi. vt
intelligatur solũ in actu verbi. ex istis stat ꝙ vsquequaq̃ nullus
est bonus intellectus ad. d. §. locator horrei. Tu autem pro vero
intellectu. d. §. locator horrei. iunge simul omnes dictas solutio-
nes: ꝙ ibi alia pars nõ cõsensit protestationi: que erat simplr fa-
cta: ⁊ p actum facti cõtrariũ recessuꝫ est a tali ꝓtestatiõe. Ista om
nia in illo tex. simul cõcurrunt. Primũ ꝙ alia pars nõ cõsenserit
potest probari primo quia tex. dicit ibi propositũ. Sꝫ si pars cõ
sensisset non fuisset propositũ sed pactum: prout dicit Bart. hic
ponderando glo. in. d. l. pacta nouissima. Si autẽ nõ consensisset
diceretur protestatio: vñ cum mysterio dicitur ibi propositũ: ex
quo datur intelligi ꝙ alia pars non consensit. l. si repetendi in ar
gumentum. C. de condi. ob cau. qd propositum ex ipsa receptio-
ne facti intelligitur remissum vt ibi dicit litera. Cogita si posset
dari sextus intellectus qd ibi propositum fuerat generale: rece-
ptio spãlis

a ¶ Singularis. add Io an. de imo. i rub. ff. de v̾bo. obli.

b ¶ Adde gl. no. add car di. alex. i. d. gl. vbi diffuse post Iaso. ꝫocbum.

ptio specialis: vnde cũ generi per speciem derogetur: vt in regu
la generi. ꝛ. l. vxorē. §. felicissimo. ff. de lega. iij. Ideo ꝓtestatio in
telligitur remissa. Caue tamen q̄ regulariter ꝓtestatio solet esse
generalis vel saltē multoties. ꝛ tamen per speciem non derogat.
l. si qs in prin. testamenti. ff. de leg. iij. l. si mihi ꝛ tibi. §. fi. cum simi
17 li. ff. de lega. j. Secundo inquātum Barto. distinguit: †an prote
statione que pendet etiam a volūtate alterius reqratur consensus
partis: in sua distinctione videtur manifeste superfluus dū facit
tria membra quantum ad hoc propositum: aut agitur de obliga
tione iam contracta tollenda: vel limitanda: aut de obligatione cō
trahenda in futurum ex necessitate actus precedētis aut de obli
gatione in futurum libere contrahendo: ꝛ tamen in omnib⁹ istis
membris videtur pariter determinare semp requirere consensū
partis. debebat facere cōclusionem generalem: qñ per protestatio
nem agitur de tollenda vel limitanda obligatione semper requi
ratur cōsensus alterius partis siue obligatio iam esset contracta
siue esset contrahenda in futurum ex necessitate actus preceden
tis. siue esset libere contrahenda: sed saluabis Bar. ab ista super
fluitate vt statim ego dicam. j. declarādo mentem Bar. ſm quod
ego intelligo. vt. j. subijciam. Aduerte etiam dum Bart. tenet qd
in. l. fin. §. item si predixerit. ff. nau. cau. stabu. q̄ requiratur cōsen
sus patris reprobata glo. ibi. Idem Bar. sibi contrarius in illo.
§. item si predixerit sustinet illam gl. vt procedat quādo protesta
tio fuit facta anteq̄ nauta vel hospes illas res in hospitio recipe
ret tunc siue alia pars cōsenserit protestationi siue non: talis pro
testatio liberat hospitem. vt ibi per glos. secus si postea fuit facta
postq̄ res in hospitio receperat: tunc protestatio non sufficit nisi
alia pars consenserit. Idem tenet Ludo. ro. hic. ꝛ sic pondera dili
genter quod quando protestatio fit ad preiudicium iuris iaꝫ que
siti nihil releuat nisi pars consentiat secus si fiat ad preiudicium
iuris querendi. istud est quod ibi voluit dicere Bar. ꝛ reperio qd
istud etiā sequitur Joan. de imo. in commento. c. potuit. in. xxxij.
col. de loca. pondera etiam subtiliter Bart. met hic dum dicit qd
in illo. §. item si predixerit: agitur de obligatione in futurum con
trahenda: ꝛ tamen requiritur qd pars consentiat ergo de directo
contrariatur ibi dictis. Tene cum opinione Bar. hic cum quo te
nent do. Anto. ꝛ Imo. met in. d. c. cū. M. fer. ꝛ Jo. de imo. in. c. cu
mana. de electi. ꝛ cōiter scribētes in. d. l. pacta nouissima. Ex quo
enim hospes tenetur de necessitate ex dispositione legis custodi
re res in hospitium inductas. l. j. in princ. ꝛ. §. viatorum. et quod
ibi Bart. ff. fur. aduer. nau. ergo ꝓtestatio contra dispositionē le
gis nihil releuat. l. alimēta. ꝛ ibi no. C. de neg. gest. gl. in. c. inter di
lectos. de fide instru. nisi pars consentiat protestationi: que ratio
militat siue protestatio fiat anteq̄ eos in hospitium reperiat siue
fiat postea: aduerte etiam qd Bar. in. d. l. pacta nouissima in duo
bus locis videt contrariari his que tenet: q̄uis scribētes hic non
faciant mentionem: ibi enim respondendo ad. d. §. item si predi
xerit. tenet q̄ in actibus necessarijs quando obligatio causatur ex
necessitate: protestatio non prodest nisi pars aduersa consentiat.
ita etiam vult Bar. in vltimis verbis ergo vult secus esse in acti
bus voluntarijs quando obligatio ex voluntate contrahitur: et
tamen Barto. hic tenet idem esse in necessarijs: ꝛ in voluntarijs q̄
vtrobiq̄ in protestatione requiratur cōsensus partis: ꝛ dicit do.
Alexand. in. d. l. pacta nouissima. in. ij. colum. q̄ ista contrarietas
Bar. non est ad hoc ponderata: ꝛ aliud non dicit nec aliter cōcor
dat. Tu autem saluando Bar. ab ista cōtrarietate intellige: men
tem Bart. vtrobiq̄ fuisse qd in actibus necessarijs nō sufficiat in
presentia partis ꝓtestari: vnde si hospes vel nauta qui ex necessi
tate officij tenetur recipere periculum rerum que sibi per hospi
tantes consignantur protestetur qd non vult teneri de periculo:
certe non sufficit qd protestetur in presentia partis non contradi
centis: et sic non sufficit tacitus consensus: sed requiritur q̄ pars
expresse consentiat illi protestationi. ita loquatur Bar. in. d. l. pa
cta nouissima: sed in actibus voluntarijs qñ fit protestatio suffi
cit tacitus consensus partis: ꝛ istud voluit Bar. hic in tertio mē
bro ponderando glos. in. d. l. pacta nouissima. que loquitur in pa
cto: ꝛ sic in consensu tacito ꝛ propterea Bar. hic cum mysterio fe
cit diuersa membra inter protestationē que fit super obligatione
necessario contrahenda: ꝛ que voluntarie contrahitur. istam cre
do esse mentem Bart. hic ꝛ ibi limita predicta omnia que in pro
testatione circa actus pendentes ex voluntate duorum requirunt
scientiam: ꝛ cōsensum partis: vt nō procedant qñ quis nō audet
ꝓtestari ipsi parti propter iustū metum. tunc valet protestatio fa
cta in absentia partis. ita tenēt Cy. Bal. Ang. Imol. ꝛ Pau. de
cast. in. d. l. qui in aliena. §. fi. per illum tex. quāuis contrarium te
nere videatur ibi. Bar. in fi. ꝛ do. Alexā. post eum. ꝛ latius in. d. l.
pacta nouissima. sed prima opinio est verior quam etiā tꝫ Bal. in
l. si repetēti. circa fi. C. de cōdi. ob cau. vbi tenet q̄ protestatio clan
destina vnius valet qñ propter iustum metum nō audet protesta
ri parti presenti. c. si iustus metus. de appel. ꝛ. c. j. quod met. causa
idem tꝫ Bal. cum aliquali limitatione in. l. clari. C. de fideicō. pro
ista conclusione bene facit illud quod volunt do. An. ꝛ do. Abb.
in. c. tua nos. de sponsa. vbi tenent qd si aliquis non intendit con
trahere matrimonium cum tali muliere: sed non audet contradi
cere ꝓpter metū principis aut ꝓpter metū patris si protestat' in
absentia coram testibus talis ꝓtestatio iuuat nisi postea sequatur
copula. quod bene nota. imo plus tenet gl. no. in. c. j. in glo. j. et ibi
dem do. Abb. q̄ me. cau. q̄ si aliqs ꝓpter iustum metū non soluꝫ
non audet contradicere: sed nec etiā audet protestari coram alijs
eo: q̄ timet ne alia protestatio clādestina reuelet' parti certe suffi
cit postea ꝓbare de tali metu. ꝛ poterit venire contra talem actuꝫ
vt in. c. ij. ꝛ in. c. ad aures. qd me. cau. ꝛ qd not. in. c. fi. de appel. fa
cit qd not. tenet do. Abb. in. c. causa matrimonij. in. ij. col. de offic.
dele. de muliere que in absentia mariti clādestine protestatur qd
non vult consentire alienationi talis fundi dotalis: nūquid talis
clādestina ꝓtestatio quā vxor nō audet facere marito propter iu
stū metum mariti releuet mulierē: tenet qd sic: dummodo probe
tur de iusto metu. facit etiam quod not. per Bar. in. l. de pupillo.
§. si qs ipsi pretori. s. eo. qñ quis nō audet protestari ipsi pretori,
q̄ cū iste timet sufficit ꝓtestari corā vicinis dato q̄ ad notitiam
ipsius pretoris non veniat cū ipse sit in culpa: vt ibi fuit dictum:
ꝛ ista teneas cordi: q̄ multoties interrogaberis super hoc passu.
18 Tertio vult notabiliter Bar. †q̄ si fui protestatus q̄ si intercede
rē seu fideiuberē apud te pro titio: q̄ istud nō faciam animo obli
gandi me: si tu consentis: ꝛ postea intercedo ego non obligor: per
glo. no. in. d. l. pacta nouissima. quā Bal. ꝛ Ang. ibi ad hoc repu
tant singularē. adde q̄ idē tꝫ Spec. in ti. de fideius. §. j. ver. quid si
fideiussor prius Cy. ꝛ Ange. in. l. pacta nouissima. pro ista cōclu
sione bene facit q̄ actus agētium nō operantur vltra eorū volun
tatem ꝛ intentionem. l. omnis. in prin. ff. si certū petatur. sed prote
statio precedens qñ ei accedit cōsensus vtriusq̄ partis ostēdit eū
nolle obligari: ergo obligatio non inducitur. l. obligationuꝫ sub
stantia. §. fi. de actio. ꝛ obliga. Itē pro ista cōclusione adde bñ fa
cere illud quod tenet Ang. in. l. mora. in prin. in. ij. colū. ff. de vsu.
vbi refert fuisse determinatū in contingētia facti per quēdā egre
giū doctorē in casu quotidiano: aliquis erat accusatus pro quo
dam delicto pro quo veniebat imponenda magna pena pecunia
ria: ita q̄ oportebat eū dare fideiussorem alias fuisset incarcera
tus: iste rogauit amicum vt pro se fideiuberet qui promisit verbo
ꝛ non animo se facturum: vnde talis amicus incontinenti iuit ad
iudicem apud quē debebat fideiubere. et dixit ei domine iudex ta
lis rogauit me vt pro eo fideiuberem coram vobis. ego non sum
ausus denegare et ei promisi: pro tanto salua reuerentia prote
stor q̄ si me receperitis in fideiussorē nō volo teneri: fuit determi
natū q̄ propter talē protestationē factam iudici expresse non con
tradicenti: si postea fideiubeat: quod non teneatur: per doctrinaꝫ
Jaco. but. in. d. l. pacta nouissima. et in. l. si fideiussor. in princip.
post glo. ff. qui satisda. cogan. ꝛ per tex. in. d. l. qui in aliena. §. fin.
19 quod nota. quia est quotidianū. Quarto vult Bar. †Quod pro
testatio simultanea contemporanea facti contrarij impediat ꝛ vi
tiet obligationem. vnde si promitto tibi ꝛ protestor quod nō ani
mo obligandi sine dubio non contrahitur obligatio: imo actus
vitiatur propter repugnantiam vt hic per eum. Adde q̄ imo vi
detur q̄ ipsa protestatio vitietur cum sit cōtra substantiaꝫ actus
ꝛ ipse actus valeat: ꝛ obligatio inducatur per regulam. l. cuꝫ pre
cario. ff. de preca. ꝛ ꝑ tex. in. d. c. cū. M. ferra. iuncta glos. in verbo
preiudicio: vbi probatur q̄ simultanea protestatio contrario fa
cto non valet: sed reiecta protestatiōe actus remanet validus. de
istis opponit cōtra Bar. Jo. de imo. hic. ꝛ in. d. c. cum. M. ferra.
ꝛ clare non respondet: dicit etiam quod tex. in. d. c. sollicitudinem
in fi. ſm vnum intellectum ibi traditum faceret contra Bart. ſm
quē ibi illa protestatio reijcitur: sed ſm alium intellectum quem
tenet ibi Jo. an. faceret pro Bar. Vltra eū tu argue contra Bar
20 to. alio modo. Alibi enim habemus in simili q̄ †si aliquis efficia
tur monachus[a] ꝛ per actū expressum sibi reseruat bona certa. vi
tiata reseruatione bonorū que est contra substantiam monacha
tionis cum monachus nihil proprium habere possit. c. cuꝫ ad mo
nasterium. de statu regu. Ingressus remanet validus et purus: q̄
pactum vel protestatio que fit contra substantiam actus vitiatur:
non autem vitiat actum. Ita tenet glos. ordi. in auth. ingressi. C. de
sac. san. eccle. ꝛ glo. in. §. illud. in auth. de mona. ꝛ est bonus tex. in. c.
insinuante. qui cle. vel vo. facit tex. in. c. dudum. de conuer. coniu.
ista est cōis opi. prout late dixi in. d. auth. ingressi. ad idē facit tex.
in. c. diaconi. cum gl. distin. xxviij. vt vbi recipiens sacramenti or
dinem protestatur qd non intēdit facere continentiam vitiatur
protestatio: ꝛ non ordo sacer. Circa has cōtrarietates. d. Ale
xā. latius insistit. breuiter saluādo Bar. dic ex ei⁹ mēte: qd ista ꝓ
testatio de qua loqtur Bar. non est cōtra substantiā neq̄ ꝯ essen
tiā actus: sꝫ est solū cōtra ꝯsecutiua actus. Ideo ꝓtestatio impe
dit obligationem. tex. est qui ita ꝑ pric loqtur in. l. obligationum

a Monachus. Adō gl. in. c. vl. ō cōdi. appo. glo. mag. in c. solet. et ibi archi. xxxij. q. ij. Car. Zaba. i cle. eos i. vi. q. de re. Jo. de imo. i. c. cū. M. ō cōsti. pet. de ancha. in regula nemo pōt. de reg. iu. li. vi. lap. allega. xxix. Ange. cōsi. cxlviij. inci. prim⁹ pūct⁹ Pau. ō cas. cōsi. cccv. incipien. visa quadam cōuersione.

substantia. §. fi. allegata p Bar. secus esset qñ esset de directo contra substantiã vel essentiã actus. d. l. cũ precario. ⁊ declarat Bar. in. l. vbi ita donat. i. de don. cau. mor. not. Bar. in. l. si paterfamilias. i pn. ff. de adop. ⁊ in. l. ij. §. j. in. iij. ⁊. iiij. col. ff. si cer. pe. Quinto Bar. tz φ in ꝓtestatione q̃ fit ad limitandum obligationem futurã sit differentia: an obligatio sit contrahenda verbis vel cõsensu: an vero sit contrahenda re: ⁊ nõ assignat aliquã rationem differẽtie: dic qd ratio differentie põt esse q: cõsensus inducitur re: q alias non induceret verbis. Ista ratio probatur per duos tex. simul iunctos. per tex. in cle. j. de procur. vbi si aliqs recipiat instrumenta aut literas censet cõsentire qd vult esse ꝓcurator: et ex reali receptione obligatur. Ita est ibi tex. sed alibi habes tex. in. l. filiusfamilias. §. inuitus. ff. de procu. φ si aliqs sit presens: ⁊ verbis cõstituat ꝓcurator reqrit φ expsse cõsentiat: al's censet ꝯdicere. Ita ergo in ꝓposito qñ obligatio est re cõtrahẽda: is q recipit ex reali receptione magis dicit cõsentire ꝓtestationi: quam quãdo obligatio iducit verbis aut cõsensu: vel forte posset dici quod alia sit rõ diuersitatis. Nã qñ protestatio fit parti presenti in ꝯtractib⁹ q celebrant re: ibi vident resultare duo taciti cõsensus vnus ex presentia qñ fit ꝓtestatio: alius ex simplici receptione rei: ergo fortius debẽt operari quã in cõtractibus q celebrant verbis: aut consensu: vbi non resultaret nisi vnus tacit⁹ cõsensus: merito ibi requiritur φ expsse ꝯsentiat. facit trita regula φ duo vincula magis opant φ vnũ. vt in aut. de cõsangui. ⁊ vteri. fratri. in pn. coll. vi. ⁊ in aut. ita qꝫ. C. cõmu. de succes. ⁊. c. j. vbi gl. de treu. ⁊ pac. extra in anti. Ultio vt nihil omittat inquãtũ Bar. allegat. l. modestin⁹. in ver. pretiũ magis. ff. de sol. dic φ nõ bñ allegat: eo q: ibi nõ agit de limitãda obligatione: sed de ea cõseruanda consensu. preterea fm do. Alex. ille tex. loquitur quando interuenit cõsensus partium vt p3 ibi in versi. pacto. ⁊ in versi. conuenisset. et per ista remanet expeditũ fm membrũ Bar. Querit etiã Bar. quando protestatio pendet a ptãte ꝓtestantis de iure sed impedit de facto: distinguit vt hic per eum: dic φ eãdẽ distinctionẽ formaliter tradidit Bar. in. l. de pupillo. §. si qs ipsi pretori. in secũda oppo. in. vi. q. s. co. vbi dixi: ⁊ reprehendi Bar. in aliqbus: non repeto amplius hic. † Querit etiã Bar. an protestatio fit facienda
21 in scriptis. Ex cuius dictis vt rẽ clare habeas fac regulã: ⁊ duas
a fallentias. regula sit φ ꝓtestatio requirit scripturam. sed põt fieri in scriptis vel sine scriptis. tex. in. l. si. §. fi. a ibi Bart. ⁊ alij not. C. de neg. gest. gl. in. §. contestationẽ. in verbo in lris. in aut. de tẽpo. nõ sol. pe. colla. vij. Et facit rõ q: nõ est de casibus specialib⁹ reqrẽtib⁹ publicã scripturã de qb⁹ per gl. magnã. in. c. j. de cẽsi. in. vi. Quis cõtrariũ ⁊ male teneat gl. in. c. cupientes. §. qd si p viginti. de elec. in. vi. in ver. proposita quã Pe. de anch. ⁊ Gem. ibi reprobãt ⁊ bñ. Fallit. primo vbi ꝓtestatio succedit loco actionis seu libelli ex parte actoris. l. vt perfectius. C. de annali excep. Secundo fallit qñ ꝓtestatio succedit loco exceptionis non nume. pecu. nõ nume. dotis: ⁊ sic ex parte rei: aut. hanc aũt querelam. C. de non nu. pe. ⁊ isto mõ patet qd scda fallẽtia differt a prima quãuis Bal. ⁊ Sal. in. l. fi. C. de neg. gest. in hoc reprehendat Bar. ⁊ male q: dicunt secundã fal. contineri sub prima. Ultra Bar. fallit tertio qñ per ꝓtestationẽ agitur de periculo persone et sic per eam paratur preiudiciũ irreparabile tunc ꝓpter grauitatẽ ꝓiudicij reqrit scriptura. tex. est in aut. si quis ei. Et ibi Sali. ad hoc no. C. ad. l. iul. C. de adul. ⁊ Lud. ro. hic in addi. reputat illum tex. esse ad hoc singularẽ. Quarto fallit qñ aliqs inuitus non põt cogi ad acceptandum tutelã sed spõte si vult acceptare d3 hoc infra quatuor menses protestari in scriptis qd eam acceptat. tex. est in aut. presbyteros. vltima. ⁊ ibi Bal. ⁊ Fulg. ad hoc no. C. de epis. ⁊ cle. ratio est q: fm eos acceptatio tutele est actus fori. l. act⁹. C. de ferijs. ideo reqrit scripturã. c. qm̃ cõtra falsam. de prob. extra d pb. in anti. Quinto fallit in casu. §. si qs de predictis. ⁊ ibi Ja. de bella per. ⁊ Bar. ad hoc no. in aut. vt cũ de app. co. colla. viij. qñ fili⁹ negligit patrẽ suũ q est furiosus ⁊ nõ vult eius curã suscipere: si extrane⁹ sibi ꝓtestet in scriptis d3 priuari hereditate ⁊ successiõe patris ⁊ idẽ si nõ esset filius in alio primiore agnato: q al's spat hereditatẽ: ⁊ rõ spãlitatis põt esse in hac fallẽtia ꝓpter grauitatẽ preiudiciũ q̃ est priuado filiũ a totali successione patris. l. cũ rõ. ff. d bo. dã. cũ si. ⁊ ita habes expeditũ tertiũ casum principalẽ Bar.
22 Querit Bar. † qñ ꝓtestatio fit circa ea q̃ pendẽt ex volũtate ⁊ potestate ꝓtestantis de facto nõ tñ de iure prout est in delictis: quo fieri debeat. Ex cuius dictis habes notare tria. Primo no. diligenter doctrinã Bar. φ qñ ꝓtestatio fit solũ ad exonerãdũ ꝓtestantẽ ⁊ aliũ non grauat põt fieri marito ꝓ vxore ⁊ etiã põt fieri amicis. adde Ang. in. l. mora. in pn. in. iij. col. ff. de vsu. istã doctri-
23 nam ego pondero a i decisiones notabilis qõnis. † Emphyteota vel vasall⁹ nõ possunt alienare nisi prius reqsito consensu dñi: al's cadunt a iure suo. l. fi. C. de iu. emphy. c. potuit. de loca. aliqs est emphyteota vxoris vult alienare nunquid sufficiet denuntiare eius marito: vt sit perinde ac si denuntiasset vxori. ista doctri. Bart. videretur facere qd fic. ⁊ tex. quẽ allegat in. l. aut qui aliter §. sed ⁊ seruius. ff. qd vi aut clã. vbi si denũtietur marito idem est ac si denuntietur vxori. ⁊ ibi glos. prima assignat duas rationes. ⁊ ita alias determinaui. in. d. l. fin. i antepe. charta. in. xvij. q. C. de iure emphy. Nunc aũt diligentius inuestigando dico aduertẽdum esse: φ si fm. d. §. sed ⁊ si seruius. sufficeret denũtiationẽ fieri amicis: qd etiã dicit Bar. hic: φ in emphyteota volente alienare sufficeret denũtiare amicis: esset quasi diridiculũ. preterea text. in. d. l. aut q aliter. §. j. ⁊ scdo ꝓcedunt in subsidiũ: qñ non est principalis cui denuntiet: ita clare dicit tex. ⁊ si forte non est cui denuntiet vñ dicendo hanc qõnẽ fm illos text. esset intelligenda in istis terminis in subsidiũ qñ vxori denuntiari non posset. tamen aduerte q: due rationes assignate per glos. in. d. §. sed seruius. viderentur innuere qd etiam si vxor adsit sufficiat tamen marito denuntiari. prima ratio est maritus est quasi ꝓcurator vxoris non econtra. l. ij. ⁊. l. maritus. C. de proc. Item q: vxor dicitur quasi scire illud φ maritus scit. l. si legibus. C. de epis. audien. Secundo considera φ doctrina Barto. procedit quando protestatio fit solum ad exonerandũ: sed denuntiatio quã deberet facere emphyteota priusφ vendat: fit etiam ad alium finem: ad hoc vt dñs preferatur ceteris si velit emere. d. l. fi. C. de iu. emphy. Tertio aduerte: q: Barto. in d. l. aut qui aliter. §. sed ⁊ seruius. intelligit illũ text. φ sufficiat ꝓtestationẽ fieri marito ꝓ vxore vt procedat quãtum ad hoc vt denuntians excusetur a dolo: non autem quantum ad aliquod preiudicium mulieris: cum factum mariti non debebat preiudicare vxori toto tit. C. ne vxor ꝓ mariti. Nisi diceres quod istud est ꝓiudicium quod est in omittendo acquirere: ⁊ quidem ex causa onerosa oblato pretio: vnde facilius preiudicetur per regulam. l. qui autem. in prin. ff. que in frau. credi. cum simili. Hinc est quod fili⁹ ⁊ seruus possunt preiudicare patri: ⁊ dño in acq. licet non in quesitis. l. fi. C. de acq. poss. l. ij. C. de here. insti. Sic etiã prelatus potest preiudicare ecclesie in querendis licet non in quesitis. l. iubemus nullam. ⁊ ibi glos. et Bar. C. de sacrosanc. eccle. gl. xvi. q. vi. c. fin. in gl. fi. not. Cano. in. c. j. de dolo ⁊ contu. ⁊ in. c. tua. de his que fiunt a prela. sine consen. capi. imo fortius stante statuto quod in contractibus mulierum debeat interuenire cõsensus propinquorum: alias nihil valeant. tamen tale statutum non habet locum in repudiatione donationis nõ acceptate: quia solu3 est perdere ius nondum quesitum. arg. c. si tibi. de preben. in. vj. fm Pau. de cast. in consi. xj. inci. in casu presenti visis omnibus. Secundo vult
24 Barto. † φ si protestor me percutere titium non animo occidendi: ista protestatio nihil operatur. Ratio fm Bar. q: animus nõ potest regulare factu3. Tu adde alias duas rationes. Prima est protestatio: ⁊ mandatum equarantur. ita tenet Barto. in prin. huius. §. super glo. j. sed si mando tibi φ vulneres titium: ⁊ expresse prohibeo ne eum occidas: talis expressio non iuuat quin si occidas φ non tenear de occiso. tex. est in. c. si. de homici. in. vj. alleg. p Bart. ergo φ ibi dicitur in mandato erit idem hic in protestatione: arguendo de vno ad aliud vt supra dicit Bar. Secunda ratio quando actus contrarius protestationi celebratus cum alio tollit ipsam protestatione3. c. solicitudinem. de appel. ⁊ firmat Bar
25 to. s. in. iiij. colũ. Tertio vult Bar. † φ si expellens aliquem de fundo protestatur qd hoc non facit nisi animo querendi vel naturalem vel ciuilem possessionem talis protestatio operatur. Adde gl. notabilem in. l. si duo. in prin. ff. vti possi de. Bal. in. c. cumana. in. iiij. co. de elec. Ultimo querit Bar. de protestatione que nõ pendet ex voluntate vel ex potestate ꝓtestãtis: sed ex dispositione legis vel voluntate alterius. Nota istam regulam Bar. que in
39 materia protestationum frequẽter allegatur: † φ protestatio circa ea que non pendent a voluntate nostra: sed ex dispositione legis vel voluntate alterius: nihil operatur per. l. alimenta. cum gl. vbi etiam Barto. ⁊ alij no. C. de nego. gest. Ex quo infert. Bart. φ si libellans ꝓtestatur qd sibi liceat addere vel diminuere libello vsφ ad sententiam talis protestatio nihil operatur: ⁊ de hoc est glo. singularis. in. c. inter dilectos. de fi. instru. dixi in. l. edita. vbi etiã Bar. in vlti. col. C. de eden. ad istam regula3 adde qd ponit Bar. in. l. cum procura. §. si dñs. j. eod. si aliquis dicat appello a sententia diffinitiua viua voce: reseruato beneficio appellandi in scriptis: an talis protestatio valeat ibi dicitur. Secundo ad istã regulam adde illud qd tenet Bald. in. c. ꝓsentiũ. in. ij. colũ. de test. qd si aliqs producẽs in iudicio instrumẽtũ aut testes protestat qd producit inquantum facit pro se ⁊ non aliter: talis protestatio nihil valet: q: istud nõ pendet ab eius dispositione. Adde etiam Bal. in. l. vnica. in. ij. col. in princi. C. vt que desunt aduo. vbi tenet φ si pars producat in iudicio acta ⁊ protestatur se producere inquãtum faciant pro se et non alio modo ista protestatio nihil releuat iudex poterit adherere actis quatenus faciant contra ꝓducẽtem per glos. notabilem in. l. j. §. editiones. ff. de eden. vbi Salice. dicit qd illa glos. ad hoc mirabilis est ⁊ singularis. ⁊ ibidem Pau. de ca. dicit φ habuit sepius istum casum de facto. idem Pau. de ca. in. d. l.

a Protestatio. adde io. an. in regula i gñali. de reg. iur. lib. vj. in merc. Bal. in. l. de pupillo. supra. eo.

in.d.l.vnica.vbi reputat hoc esse singulare.ꝛ in consi.lxxxj.qđ in ci.in causa sylvestri.in.ij.col.Lud.ro.in cõsi.cccclxxxiij.qđ incipit quo ad primũ qđ sufficit publicatione in vltimo dubio.Sed adverte qꝛ Albe.de ros.in.d.§.editiones.in pe.col.dicit qđ in iudicijs inoleuit cautela procuratorum ꝙ producẽs instrumẽta protestet̃ qđ ea solum ꝓducit in casibus pđictis capitulis ꝛ articulis que faciũt pro se:ꝛ contra partem aduersam:in alijs secus:sed dicit Albe.ꝙ talis cautela tollitur si aduersarius ecõtra ꝓtestetur ꝙ vult vti illis instrumentis in partibus que facerent ꝓ se et contra producẽtẽ vt dicit colligi ex no.per Inn.in.c.cum olim.de cẽ ſi.ꝛ in.c.cum venerabilis.de excep.ꝛ vtrobiq; idem tenet Anto.de bu.vbi dicit cautelam esse qñ fit talis ꝓtestatio ꝓ producentem scripturam in iudicio:ꝙ ego reproducã talem scripturaꝫ in partibus ꝛ punctis facientibus pro me:pondera ergo albe.ꝛ dictos cano.presupponere ꝙ talis ꝓtestatio teneat nisi econtrario protestetur:idẽ tenet Spe.in tit.de instru.edi.§.videndum.in versic.qđ si aliquis.ꝛ ver.qđ si producitur.quẽ allegat Pau.de cast.in d.l.vnica.mihi plus placet prima sñia per regulã Bar.ꝛ qꝛ talis ꝓtestatio nõ pendet a ꝑtãte nec volũtate nostra:ergo nõ releuat. Hinc infertur notabiliter ꝙ si esset priuata scriptura cõfecta manu aduersarij:que de sui natura facit fidem cõtra eũ:sed non proscribente:ꝛ sic eius approbatio pendet a potestate mea:tũc protestatio illa bene iuuat per regulam.l.qui in aliena.§.fi.ff.de acqui.her.l.at si quis.§.plerũq;.ff.de religio.ꝛ sumpt.fune.ꝛ late.s.per Bar.vbi no.Bal.in.l.publia.§.fi.per illum tex.ff.depoſi. quod si plures res sunt descripte in epistola ad me missa possuꝫ accepta re illud quod facit pro me:ꝛ refutare illud qđ facit contra me et idem Bar.in.l.aurelius.§.idẽ quesit̃.ff.de lib.leg.Bal.in.l.vnica.in.iij.col.C.de confes.do.Matthesil.in no.lxxvij.ꝛ do.Alex.in.d.l.vnica.in.ij.charta.C.vt q̃ desunt aduoca. Quarto ad istam regulã Barto.adde illud quod notabiliter decidit Bald.in.d.l.vnica.in penul.col.ad fi.xvj.q.C.de his que pene no.vbi tenet ꝙ

27 si vasallus vel emphyteota alienent irrequisito consensu domini:quo casu debet cadere vt superius fuit dictum:tamen si dicant vendo saluo ꝛ reseruato consensu dñi ꝛ non aliter:talis protestatio nihil releuat:qꝛ factum est contrarium ꝓtestationi. Item qꝛ ante factum vel in ipso facto requiritur licentia ꝛ consensus domini:vt ibi pleni⁹ per eũ. Et dic ꝙ melius facit regula Bar.quia qñ ꝓtestatio nõ pẽdet a facto protestantis sed alterius aut legis talis ꝓtestatio nihil vꝫ:idem tenet Bal.in.c.j.§.fi.in vlti.col.que fuit pma cau.bñfi.amit.in vsi.feu.ꝛ in.c.cumana.in.iij.col.de ele.vbi tꝫ ꝙ talis protestatio nihil releuat qñ deuentum est actũ facti scꝫ ad traditionẽ:secus si nõ procedatur ad actum facti:sꝫ stetur in finibus verborum:tunc talis protestatio esset valida ꝛ secura:qꝛ non contemnit dñm qui eius cõsensum reseruat vt ibi p euꝫ de quo etiam vide Bal.aliter tenentem.in.c.j.§.hoc quoq; in vl.col.de suc.feu.quem reprehendit Abb.tenens precedẽtem opi.in.c.ij.de feu.extra in anti.ꝛ de isto pũcto etiã videas Iaco.alua.in.c.j.in prin.de probi.feu.alie.per Fed.Alb.de ro.in.l.fi.C.d iu.emphy.Post.Jo.an.ꝛ alios in.c.eam te.de iureiur.tenendo istã conclusionem:qꝛ cõiter tenetur qđ talis protestatio nihil releuet in vasallo vel emphyteota alienantibus:eam singu.limitat Bal.in.d.c.j.§.fi.in vl.col.que fuit pri.cau.bene.admitten.nisi in ꝓtestatione adderet ista verba geminata nec aliter nec alio modo.tũc protestatio releuaret vasallum vel emphyteotam sic alienantes irrequisito dño:eo qꝛ tunc nihil videtur actum iuxta glo.no.que ponit de illis verbis geminatis in.l.si quidem.C.de excep.ĩuncto eo quod vult glos.in.l.labeo.§.j.ff.fami.her.istam limitationem Bal.refert ꝛ sequitur Do.Abb.in.d.c.ij.in vlti.col.de feu.ꝛ idẽ.d.Abb.in.c.insinuante.ad fi.qui cleri.vel vouẽ. Ista limitatio quãuis sit peregrina ꝛ singularis:tamen non credo quod sit vera:ꝙuis in diuiduo non reperiam ꝙ sit reprobata.Moueor primo ꝑ doctri.Bar.hic.ista protestatio non pendet a volũtate protestãtis sed alterius:ergo protestatio quibuscũq; verbis concipiatur nihil debet operari. Secundo allego in contrarium Bal.in.c.fi.in.ix.col.in versi.a duocati dicunt de cõfes.vbi dicit ꝙ ista verba ꝛ non aliter nec alio modo non prosunt ad cautelã:eo qꝛ in preiudicialibus talis protestatio non valet per glo.d.l.si quidem ꝛ ibi etiam Bal. Et qꝛ in re facta:non prosunt artes verborũ nec simulate protestationes. Item Bal.in illo.c.fi. Ad idem adde Bal.in l.vnica.in.xiij.col.in versic.demum quero.C.de cõfes.vbi similiter dicit quod in re facta non valet ars verborum. Item si secus diceremus esset imponere legem verbis:ꝛ non rebus contra.l.ij.in fi.C.commu.de leg.predicta omnia bene not.quia frequenter contingunt:ꝛ non sunt alibi bene examinata. Secunda principalis species protestatiõis est inhibitoria vel ꝓhibitoria. Circa quam primo tangit Bar.quãdo ꝑ protestationeꝫ quis prohibet ne protestatus faciat id ad quod tenetur:vt hic ꝑ eum:et omnia eius dicta formaliter assumit ꝛ sequtur Pet.de ancb.in cle.j.de exces.prela. Tu autẽ ex dictis Bart.collige sex conclusiones.

28 Prima est ꝙ si creditor inhibeat debitori suo ne faciat vel soluat illud qđ debet talis protestatio alternatiue:vel purgat morã debitoris si processerat:vel creditorem in mora cõstituit. Tu dic ꝙ copulatiua vtrũq; operatur:qꝛ ꝛ purgat morã debitoris precedentem:ꝛ creditorem in mora constituit:ꝛ sic operatur dupliceꝫ effectum:vt declarat Bart.in.l.si seruũ.§.sequitur:et ibi plenius Mod.ff.de verb.obli.ꝛ Bar.in.l.semel mora.per illum tex.ff.solu.mat.ꝛ idem actus purgat moram debitoris:ꝛ creditorem constituit in mora ꝙuis alibi reputetur absurdum quod idem actus possit inducere purificationẽ obligationis:ꝛ etiam in mora cõstituat vt per Bar.ꝛ alios in.l.quoties in diem.ff.de ver.obli. Secunda cõclusio.protestatio inhibitoria facta per tertium sine iusta causa nullius est effectus. Adde gl.ꝛ Bar.in.l.grege.§.j.ff.de pig.Bar.in.l.j.in prin.in.ix.q.ꝛ in.l.de pupillo.§.si quisipsi pretori etiam in.xj.q.s.eo.ꝛ in.l.heres cum debuerat per illum text.ff.ad treb.ꝛ in.l.qui in alterius.ff.de reg.iur. Item adde illud qđ tenet Bald.in.l.fi.in.viij.oppo.C.de edi.diui adria.tol.vbi tenet ꝙ si facio protestationem inhibitoriam in iudicio ꝙ nulla mihi fiat nouitas super tali possessione debeo exprimere causam iustã:alias inanis est protestatio.allegatur.l.j.C.de predijs curia.lib.x.et ꝺm Salic.in.d.l.fi.talis protestatio operatur quod manus iudicis sunt ligate vt non possit procedere ad missionem possessionis non citato protestãte qui possideat:al's esset locus pene legis meminerint.C.vnde vi. Adde etiam illud quod tenet Bal.in addi.Spec.in ti.de testa.in vl.colum.ꝙ protestans in iudicio ne fiat nouitas super tali fundo:debet exprimere ius exclusiuum iuris agentis:vt ibi per eum. Tertia cõclusio quando protestatio inhibitoria fit per tertium ex causa iusta ꝛ vera que ostenditur:debet ꝓtestatus parere protestationi. Limita nisi creditor offerat debitori sic protestanti bonam cautionem de cõseruando eum indemnem:qꝛ tũc tenet̃ debitor non obstãte illa ꝓtestatione soluere creditori.l.is a quo.cum.l.seq.ff.de rei vend.l.pen.ad fin.C.depositi. Ita tenent Ang.Nico.de nea.ꝛ cõmuniter Mod.in.l.heres cuꝫ debuerat.ff.ad treb.Bal.in.l.nam ꝛ si fur.in fi.in vltimis verb.ff.si cer.pet.Inno.in.c.sane.el.ij.ad fi.de offi.dele. Secundo limita qñ talis protestatio fieret ad inhibendam seu impediendam restitutionem depositi.vt tex.sing.in.l.pen.C.depositi. Intelligendo ꝺm autenticam ibi positam iuncta glos. Quarta conclusio est ꝙ ad faciendum fidem de protestatione sufficit alternatiue.alterũ duorum vel ꝙ protestans ei legat instrumentum vel ꝙ ei copiam dimittat prout est tex.in cle.causam cum glo.de ele.allegatis per Bar.idem tenet Bar.in.l.quod te.in vlti.colum.in prin.ff.si cer.pet.ꝛ no.Are.in.l.si ex legati causa.in fi.ff.de verbo.obliga. Intellige quando fit ad finem protestationis vel interpellationis:tunc sufficit ei legere instrumentũ:secus si fieret ad fin.probationis:vnde si iudex statuit alicui terminũ ad probãdum nõ sufficit ꝙ exhibeat coram iudice instrumentum:nec etiaꝫ sufficeret quod legeret parti.imo dꝫ dari copia talis instrumẽti parti cum termino congruo ad opponenduꝫ:ita nota.tꝫ Bar.in extrauag ãti ad reprimendum.in verbo de plano.per tex.in.l.fi.ꝛ ibi notat Bal.ꝛ Sali.C.de fi.instru.Lud.ro.in consi.clix.quod incipit honoran de dñe in prima col.ꝛ in cõsi.cccccxix.quod incipit in casu proposite consultationis breuiter dicendum existimo. Secundo pro limitatione eorum que hic dicuntur adde:ꝙ si aliquis in protestatione facit mentionẽ alicuius instrumẽti asserẽdo ꝙ tale instrumẽtũ dꝫ esse penes aduersariũ:ꝛ ita fit presumptio:quod nõ tenetur de hoc aliter fidem facere:ita no.Bal.in.l.si legatum.per illũ text.

29 ff.de eden. Quinta notabilis conclusio Bart.est ꝙ protestatiõi que fit autoritate iudicis:semper est parendum ꝛ credendum:licet non fiat tunc fides de veritate casus est in protestatione expssa:vñ bona cautela est ꝛ tenenda menti ꝺm Imol.hic ꝙ protestatio semp fiat autoritate iudicis:ꝛ istam cautelã etiam multũ not.do Alex.in.l.de pupillo.§.qui procuratorio.in.j.col.s.eo.sequit̃ Petr.de ancha.in clemẽ.j.de excessi.prelato.adde ꝙ idem etiam tꝫ Bar.j.in seq.colũ.ꝛ in.l.fi.per illum text.ff.de lege commisso.ꝛ ibidẽ Bal.ꝛ Pau.de ca.ꝛ ille tex.est ad hoc singularis ꝺm Bal.in.c.fi.ad fin.de seque.possessi.ꝛ fructuum.facit ratio quia pro facto iudicis presumitur.l.ij.in verbo quod non arbitramur.C.de offi.ciui.iudi.c.in presentia.de renun.c.sicut.de re iudi.ꝛ in.l.fi.in verbo putamus.C.de fideicom.lib.adde etiam quod in fortioribus terminis notant Joan.and.ꝛ domi.Ant.de but.in.c.significauit.de censi.ꝙ si debitor[a] iurauit soluere creditori infra certam diem:ꝛ postea debitor ante diem solutionis fit per iudicẽ de crimine condemnatus ꝙuis pro tali crimine bona non sint cõfiscata nec cõfiscanda:si iudex protestetur:ꝛ mãdat debitori ne creditori soluat:adhuc tenetur parere.idẽ tenet Jo.an.in addi.Spe.in ti.de solutio.§.nunc aliqua.ver.nunc aũt.Archidia.in.c.dixit.

30 in fi.iij.q.v. Sexta conclusio est ꝙ protestatiõi que fit ex causa iusta ꝛ vera:sed veritas non ostenditur:regulariter non est credendum nec parendum. Et facit ratio quia paria sunt nõ esse vel

[a] Debitor. Adde pe.d anch.i cle.j.de exces.prela.io.d imo.in cle.pastoralis.in pe.col.de re iudi.ꝛ ibi⁹ pet.de ancha.in xxiij.no.pe.de ancha.in regula possessor.in.xxiij.col.vers.vlteri⁹ querit si bona.d reg.iur.lib.vj.Anto.de bu.in.c.cõstitutus.de rescrip.

non apparere.l.duo sunt titij cuz vulga.ff.de testa.tutel.adde pro ista conclusione tres notabiles decisiones.Primo adde illud qd no.Bar.in.l.j.in fi.principij.per illum tex.ff.de eo per quem fac. erit.quod si protesteris vel denunties mihi quod aliquid dem vel faciam q̃ tm ad preiudicium meum nō teneor tibi credere nisi reddas me certū instrumēto vel testibus.secūdo adde illud quod tenet Bar.in.l.quidā.decedēs.§.si.in fin.ff.de admini.tuto.q si p aliquem est mihi denuntiatum qd ego sum tutor testamentarius talis:nō debeo ei credere nisi ostendatur testamentuz:vel dicatur per personas fide dignas:que dicāt vidisse testamētum:per text. in l.ij.ff.qd cum falso tu.quā etiam allegat Bart.hic. Tertio adde illud qd tz Spec.in ti.de citatio.§.sequitur.post prin.q non tenetur quis credere aduersario suo dicēti se appellasse:nisi instrumentum appellationis ostendat:idem tenet Archi.in.c.quā magnum.xxij.q.iij.cano.in cle.causam.de electi.imo non dz qs credere etiam pluribus asserētib⁹ fuisse appellatum ꝫ eū:nisi ei fiat fides per instrumentum vel sigillum autenticū.ita tenet Specul. in ti.de appel.§.qualiter.in ver.cautus etiā sit.in.ij.col.¶ Quarto adde illud qd tenet Pet.de ancha.in cōsi.cccl xj.qd incipit pro declaratione trium questitorum.vbi tenet qd si intimatio non est facta per scripturā autenticā:aut non est lectus tenor:nō dicitur inducta notitia seu scientia:vt per eum.Querit etiā Bart.p quē fieri possit ista protestatio inbibitoria cui ꝛ quo tpe.et an finiatur morte an vero trāseat ad heredes.Ex dictis Bar.facias quatuor

31 conclusiones.¶ †Prima est q vbi sufficit simplex scientia:ptestatio inbibitoria potest fieri per negotiorum gestorem.ꝛ lz Bar. nihil alleget ad hoc tex.in.l.item veniunt.§.petitam.ij.versi.qui cunq ꝛ ibi Bart.ꝛ alij no.ff.de peti.here.sed in contrarium pondero tex.in.l.cum satis.in.§.penul.in verbo vel per se vel per procuratorem suum.C.de agrico.et censi.lib.xj.vbi ad inducendum solum scientiam.s.quod colonus ascriptitius est alienus non admittitur negotiorum gestor ad protestandum:sed respōde qd in illo tex.illa simplex sciētia erat magni preiudicij q faciebat illum incidere in penaz illius tex.ideo nego.gest.non admittitur.et ita per illum tex.limita conclusionē Bar.hic.ꝛ ideo nota ex illo tex. ibi esse casuz:quod ptestatio procuratoris facit incidere protestatum in penam:sicut ptestatio dñi.quod intelligit Bar.veruz qñ ostēdit pcuratoriū:al's secus.l.si qs inficiatus.ff.depositi.¶ Se

32 cunda conclusio est†q protestatio inbibitoria nō potest fieri per nego.gesto.qñ regritur certioratio vt in casu legis nomen.C.que res pigno.obli.pos.ꝛ in.l.ij.C.de nouatio.Adde qd contrarium videtur tenere Bar.in.l.si seruum.§.nunc videamus.ff.de verb. ob.per tex.no.in.l.si quis solutioni.§.j.ff.de vsuris.Et istū pōderat do.Alex.hic dicēs q scribētes de ea non faciunt mentionem ꝛ cōcordat q Bar.hic loquat de ptestatione inbibitoria ibi vero loquatur de incitatoria.vnde nego.gestor.ptestando qd debitor soluat creditori ꝫstituit eū in mora.ita proprie loqtur.d.l.si qs solutioni.Tamē do.Alex.nō reddit rationē diuersitatis:quare nego.gest.possit facere ptestationē incitatoriā:nō aūt inbibitoriā. vt hic.nisi dixeris q in ptestatiōe incitatoria illud ideo fit:q effectus expresse confert in psonā dñi.Nā ego negotior.gest.ptestor tibi debitori:quod soluas dño vt declarat Bar.in.d.§.nūc videamus.Sed aduerte:q etiaz in ptestatione incitatoria non admittit quis sine mandato:nisi caueat de rato.tex.est in.l.q absentem. ff.de procu.vbi quod est fortius defensor qui defendebat emptorem in causa euictionis si petat a vēditore quod veniat ad defendendum:ꝛ sic facit ptestationem incitatoriaz non admittitur nisi caueat de rato:ita est ibi text.ꝛ bn Bar.ibi in vltimo notabili ita intelligitur etiam tex.in.d.l.si quis solutioni.§.j.quis idē Bart. in.d.§.nunc videamus.istud vltimū reprehendat.¶ Tertia con

33 clusio est†q ista protestatio inbibitoria potest fieri pcuratori in casibus in quibus scientia procuratoris nocet dño. Limita tribus modis.Primo qñ lex requireret qd protestatio deueniat in plenam notitiam vel scientiā dñi:tunc protestatio facta procuratori etiam habenti speciale mandatum non ligat dñm.glo.est nota.in cle.causam in verbo appellatum de elec.quā glo.Lud.ro.et Alex.hic ad hoc reputant singularem ꝛ illaz glos.sequitur ibi.d. Cardi.in.§.intimatio.in.vij.q.ꝛ Joan.de imo.in.antepe.colum. Secundo limita notabiliter istam ꝫclusionez:vt procedat in subsidium quando dñs haberi non potest:tunc talis protestatio vel denuntiatio potest fieri pcuratori:ꝛ ligat dñm:alias si haberi potest copia dñi dz denūtiatio vel protestatio fieri ipsi dño.Ita est tex.not.in.l.aut qui aliter.§.ꝛ si forte.ff.qd vi aut clam.q text.optime probat sic inducendo.Ibi eñi in ptestatione declaratoria voluntatis in qua non tractatur de aggrauando alium:tamen non sufficit denuntiare procuratori nisi in subsidium vt ibi est.tex.ergo multominus in ista protestatione inbibitoria per quam tractatur de aggrauando alium debebit posse fieri ipsi procuratori: imo prius debebit denūtiari domino si haberi possit:ꝛ ita per illum text.tenent Jo.mo.ꝛ Jo.an.in regula generi.in.vij.colum. de reg.iur.in.vj.Jo.an.in.c.si.de do.ꝛ contu.idem ꝫ do.Ale.hic qui p hoc reprobat Pau.de ca.in.l.si procuratori psentis.in fi.l. de verbo.oblig.qui in hoc tenebat contrariū per tex.in.l.si dictū. §.si presente.ff.de euic.Nam ille tex.intelligitur vt ibi per gl.primam quando domin⁹ erat presens ꝛ sciens:ꝛ sic intelligebat protestationē factam suo procuratori:si aūt dñs esset in ciuitate:ꝛ esset ignorans:tunc nō sufficeret primo denuntiare pcuratori.Tu adde Bar.hic.quem.d.Alex.tunc non vidit in penul.col.in ver. quero cui debeat fieri ista protestatio:vbi formaliter tenet quod protestatio dz fieri principali si haberi possit:alias in subsidium potest fieri eius procuratori.allegat.d.l.si dictum.§.si.ff.de euict. Tertio limita quādo protestatio non fit in rem:sed in personam. ad causandum vitium animi:tunc non sufficit quod fiat procuratori nisi procurator intimet dño.tex.est in.l.item veniunt.§.petitam.ij.quē ibi ita no.Bal.ff.de pet.her.ꝛ ad illum tex.videas barto.in.l.de pupillo.§.nuntiationem.in fi.s.eo.¶ Quarta conclu

34 sio Bar.est†q ista protestatio inbibitoria dz fieri ante actum celebratum.Adde bonum tex.in.c.cōsulti.in fi.in verbo in princip. protestetur.de regula.glo.in.l.in cōcubinatu.in verbo testatiōe. ff.de concubi.ꝛ glos.in.l.pe.in verbo denuntiante.ff.pro empto. Adde etiā quod volūt Bar.ꝛ scribētes.in.l.si ita sit scriptum.ff. de lega.j.quod licet nō referat an protestatio ponatur in principio vel in fine contractus vt ibi:tamen debet semper poni anteq̃ contractus sit perfectus ꝛ absolutus in partibus.l.contract⁹.C. de fi.instru.iuncta.l.perfecta.C.de do.q̃ sub modo.Querit Bar

35 to.†quādo protestatio inbibitoria fit circa illud quod probibit⁹ tenebatur non facere.Ex eius dictis habes duas conclusiones. Prima est q volens offendere seu occidere bannitum vigore statuti hoc impune permittentis:non tenetur credere ipsi bannito protestanti ne offendatur:eo quia dicit se rebannitū nisi de hoc fidem faciat per instrumētum:vel talis denuntiatio fiat per iudicē vel sit in loco publico posita:alias non obstante protestatione poterit impune offendi.Adde bene facere tert.no.in.c.sicut.ꝛ ibi est gl.de senten.excommu.ꝛ per quem tex.not.ibi dom.Abb.q nulli delinquēti credendum est de absolutione nisi ostendat instrumētum absolutionis.facit tex.in.c.proposuit.in fin.de cleri.excommu.ministran.Secudo adde q per istam doctri.Barto.cōsuluit Pau.de cast.in consi.xxxiij.quod incipit.licet ista sit questio determinata per docto.vbi cōsuluit q offendens bannitum qui ex forma statuti potest impune offendi non potest puniri de homicidio:dato q bannitus haberet saluumconductum:postq̃ de eo nō erat facta legitima fides nec erat publicatus ꝛ sic ad notitiam defendentis nō erat legitime deductus:dato quod ipe bannitus ptestaret offendēti.ꝛ si diceret se habere saluūconductuz.Tertio adde q ista doctrina Bar.bñ facit pro eo quod in ciuitate Rhegij per plura consuluit domi.Alexā.licet non fuerit recordatus de ista doctri.Barto.que bene facit in consi.lxv.in.iij.volu.quod incipi attenta dispositione statuti qui defendit duos a pena homicidij qui occiderant bannituz ex forma statuti illō impune permittentis:sed illi bannito prius erat facta gratia et remissio banni per principem et cancellatio bāni facta per officiales ducalis camere de libris camere:tamē nō erat cancellatus de libris communis in quib⁹ describūtur bāniti.isti eñ nō puniūtur de homicidio eo quia nō erat eis facta fides per publicū instrumētū nec talis grā erat publicata.ita q in eorū notitiā legitime deuenisset ꝛ de illo cōsilio facit mentionem ipsemet domi.Alexan.in.l.filio quem pater.ff.de lib.ꝛ posthu.¶ Quarto adde illud qd decidit Jo.an.in addi.Spec.in titu.de accusa.§.j.versicu.sed quid si bannitus.ꝛ in titu.de obliga.ꝛ solu.super rubri.ad fin.vbi post antiquos determinat q si bānitus ex forma statuti potest impune offendi:ꝛ aliquis erat bānitus:et erat descriptus in libro publico bannitorum:tamē postea soluerat omnem penam bāni:ꝛ de solutione erat factum publicū instrumentum:tamen nondū erat cancellatus de libro publico si occidat nō tenetur occidēs de homicidio:postq̃ sibi de hoc nō erat facta fides legitime:sz bñ posset tanquā culpabilis arbitrio iudicis leuius puniri:prout etiam dicit Bar.in seq.cōclusione:idem qd tz Jo.an.tenet Ange.q Bal.in l.nostram.C.de testa.domi.Alexā.in consi.lxxvij.in.iij.volu.qd inci.visis dubitationibus elegāter firmatis.in.iij.colū.idē tenet Jmo.ꝛ Moder.presertim do.Alex.in.l.huiusmodi.§.si cui.ff.de leg.j.cum alijs cōcor.vtrobiq per do.Alex.alleg.¶ Quinto adde qd tz Ang.in.l.filio quem pater.ff.de lib.ꝛ posthu.q si ille qui erat bānitus:fuerat ex mādato superioris vel ex sentētia iudicis rebānitus:tamē actualiter nō erat cancellatus de libro publico bānitorū tenet qd pōt impune offendi:tamē offendenti posset culpa imputari quare prius non fuerit diligenter perscrutatus de rebānitione:quo casu leuius p modo culpe ꝛ nō pro homicidio arbitrio iudicis punietur:ꝛ ita refert de facto cōsuluisse Ja.but.et Ja.de bel.idē tz Ang.in.l.si duo.ꝛ ibi late Lud.ff.de acq.hered. Ba.in.l.j.ff.de lega.facit qd vult Bald.in.l.j.ff.de pac.et in.l.de etate

etate.§.ex causa.ff.de interrog.act. ¶ Secunda conclusio Bart. est q offendens talem rebannitum potest saltem de culpa puniri: in quam incurrit non investigando prius diligenter an eum liceret offendere: adde q Paul. de castr. in preallegato consi. xxxiij. penul. col. idē expresse firmat quod puniatur de culpa: sed levius et movetur quia propter illam protestationem et assertionē quam sibi fecit bannitus protestando se esse rebannitum suberat iusta causa investigandi an esset rebannitus. argu. l. si fundum. C. de rei vendi. et l. ait pretor. §. si quis particeps. ff. de his que in frau. cre. pondera tu: Pan. de ca. velle q ideo offendēs dicatur esse in culpa propter protestationē quam sibi fecit bannitus: et sic si nō fuisset talis protestatio: ille offendens non diceretur fuisse in culpa si diligenter nō investigasset sed considero quod leges allegate per Barto. scilicet. l. qui cum alio. et l. qui in alterius. de regul. iur. loquuntur quando non precessit ulla protestatio. et sm illas leges debuit esse mens Barto. Item ad istam secundam conclusionem Barto. adde facere illud quod decidit Barto. in. l. si. ff. de adult. et Jo. and. in regula quod quis mandato in mercu. dum ponunt an offendens bannitum sit in culpa non investigavit prius diligēter an ille esset rite et legitime rebannitus: et determinavit q sic: p iura prius allegata. Adde etiā ea que dixi. s. in precedenti cōclusione.

36 ¶ † Querit Bart. quādo per protestationem inhibitoriam prohibetur id quod prohibito erat permissum: non tamen erat obligatus facere vel non facere: et late distinguit: ut hic per eum. Ex eius dictis collige quinq principales conclusiones. ¶ Primo collige pulchram regulam: q protestatio inhibitoria eius quod nō potest salva verecundia pretermitti: nihil valet et nihil operatur: et dicit Jo. de imo. hic in ulti. col. q istud est precipue notādum et aliud non addit. adde q idem Bart. in. d. l. si fideiussor creditori. circa si. ff. de fideius. alleg. pro hoc no. tex. in. l. pecunie. in si. in verbo necessitas. et in verbo verecundiam. ff. de alimen. leg. per quem not. ibidem Bart. in si. q non solum astringit nos obligatio civilis et naturalis: sed etiam sola verecundia. Ex quo infert q ita aliquis excusatur si facit vel omittit aliquid propter verecundiam sicut si ad hoc teneret. et ad hoc allegat quedam alia iura de quibus ibi per eum. Idem tenet Salic. in. l. placuit. C. de iudi. Accedat quod alibi diximus q illud dicimur posse quod honeste et salva dignitate possumus. tex. est in. l. nepos proculo. ff. de verb. sig. ¶ Secunda conclusio Bar. et quidem notabilis est si bene inspexeris: q qn precedit promissio: et sic obligatio ex aliqua causa: nō dicitur fideiussor protestari ex iusta causa: per hoc qd intervenerit mutatio status in persona eius cui debet fieri numeratio: puta q sit effectus non solvendo: secus qn non precedit obligatio tunc est iusta causa protestandi q futurus debitor mutavit conditionem. Idem tenet Bar. in. d. l. si fideiussor creditori. et ex his habes correlarie q mutatio conditionis non est iusta causa protestandi per fideiussorem quo ad obligationē iam contractam: sed bene quo ad obligationem contrahendam: ratio diversitatis patet q facilius impeditur obligatio cōtrahenda q iam cōtracta tollatur. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. c. ad apostolicā. extra de regula. et si dicatur q etiam in scdo casu Bart. qn creditor per stipulationem pmiserat numerare ex causa mutui erat cōtracta obligatio sicut in primo casu qn promiserat ex causa dotis: et istud videtur firmare Pau. de cast. in. d. l. si fideiussor creditori. in hoc reprobo Bar. quia dico q in hoc scdo casu licet etiā precesserit obligatio tn executio obligationis erat retractabilis: quia qui pmisit mutuare potest dimittere: secus qui promisit ex causa dotis. primum probatur in. l. si penā. ff. de ver. obli. firmat Bar. in. d. l. fideiussor creditori: quēadmodum et ecōtra cui pmissum est potest dimittere. l. qui pecuniā. ff. si cer. pe. ¶ Tertia conclusio est qd probatur quem dolo desijsse possidere: si rem alienavit post denūtiationem sibi factam qd denuntians volebat eum convenire. Adde Bar. in. l. qui petitorio. ff. de rei ven. et in. d. l. fulcinius. §. quid autem sit latitare. per glos. no. ibi in verbo animus. ff. ex quib. cau. in pos. ea. quē. §. voluit allegare Bar. hic. dum corrupte allegat. §. j. ¶ Quarto ex dictis Bart. habes tres intellectus ad. l. ij. s. quod fal. tuto. auto. Primus est q ideo ibi protestatio nihil operatur: eo quia erat facta per eum cuius principaliter non interest. Idem Bart. s. in. ix. col. precedenti. dicit quod ideo ibi est propter duo. Primo quia non faciebat fidem de causa protestationis. Secundo quia ibi requirebatur certioratio et non simplex scientia. Secundum intellectum ponit Barto. hic post glos. in. l. si fundum. C. de rei vendi. q protestatio illius effectus est: quo ad eum qui celebravit actum non obstante protestatione: et sic non credidit protestationi. Tertius est intellectus qd istud ibi procedat respectu eius qui tractat de lucro. Tu autem considera rationē illius text. quia ex bona fide nō cecidit: que ratio magis applicatur ad primum intellectum. et de intellectu illius tex. videas etiam per Joā.
37 de imol. in. c. fin. in. xvij. col. de prescriptioni. ¶ † Quinta conclusio Barto. est quod procurator generalis ex iusta causa potest inhibere fieri illud quod dominus alij specialiter mandavit fieri: et sic procurator generalis ex iusta causa inhibet pcuratori speciali: per tex. sing. in. l. si hominem. ff. mand. que lex est unica et singularis in iure sm Bald. in. c. j. in. viij. colum. ubi pulchre loquitur: ut lit. non conte. Adde quod per illum tex. in. l. si hominem. dixit gl. in. c. tempora plenitudinis. xxvi. q. vij. et glos. in. c. latorem. xxxiij. q. ij. q inferior puta eps potest ex causa iusta immutare penitentiā iniunctam a papa: accedat famosum dictum Bal. in. l. omnes populi. in. vj. colū. ff. de iusti. et iur. ubi per. d. l. si hominem singulariter tenet q eps potest[a] statuere contra ius canonicum: et illi derogare ex iusta et evidenti causa: quod dictum pro singulari exclamat: et sequitur domi. Abb. in. c. dilecti. ulti. de appel. ubi illud dictum optime corroborat: et idem domi. Abb. in. c. at si clerici. §. de adulterijs. in. v. col. de iudi. et in. c. si. in. viij. col. de consue. do. Alexan. in. l. nemo potest. in. j. col. ff. de leg. j. et in consi. cvi. in. ij. volu. quod incipit perspectis. in. v. col. ubi ad hoc cōfirmandum addit duo bona similia: de quibus ibi per eum: et ita limitantur multa iura canonica: que habent: q eps non potest statuere contra ius canonicum: quia inferior potest derogare legi superioris. c. ut animarum. de consti. in. vj. c. si. de offic. archi. et c. non solum. de appel. in. vj. item per. d. l. si hominem. tenet mirabiliter domi. Cardi. in c. studuisti. de offi. lega. ubi bona gl. q ordinarius ex magna causa potest se impedire de causa cōmissa specialiter delegato. Item per illam. l. si hominem. ad propositum nostrum dicit Bald. in. l. si in aliquam. circa fin. princip. ff. de offic. proconsul. et lega. q generalis visitator potest corrigere malefactum a speciali visitatore multa alia ad. d. l. si hominem. sed extra propositum possent addi que cumulavit Ludo. ro. in. l. si vero. §. de viro. in. lij. fallentia. ff. solut. matri. et plenius domi. Andre. barba. in repeti. rubri. C. qui admitti. in. xxx. col. et tribus sequentibus. ¶ Tertia principalis species protestationis est incitatoria ut aliquid fiat: adde dictis
38 Bar. inquantū concludit † q emptor volēs habere regressum de evictione cōtra venditorem occasione litis mote super re vendita tenetur non solum denuntiare venditori litē motam: sed etiā sibi dimittere in forma autētica libellum et citationem ei transmissam. Adde Bar. et Sali. in. l. empti. C. de evict. et Ange. et Jmol. in. l. in executione. §. insolidum. et in. l. cum ex causa. ff. de verbo. obligat. do. Card. in. d. cle. causam. ad si. de elec. per illū tex. qui ad hoc no. et ex eo generalius infert: q omnis intimatio vel denuntiatio que obligat ad aliquid preiudiciale: debet fieri sm formam. s. pri. relatam: quod reputat perpetuo notandum: quia cōmuniter ignoratur in practica sm eum: sed Ange. in. l. emptor. et in. l. empti. in fin. et in. l. si cum questio. C. de evict. dicit de consuetudine non servari istam practicam Bart. sed de stilo solum servatur: q citatur venditor ut veniat ad defendendū emptorem: et in citatione denūtiatur ei lis nota: et istud quod dicit Ange. procedit sm do. Alexan. quando talis denuntiatio esset facta cum iudicis autoritate: quia tunc non requiritur q aliter fiat fides de contentis in protestatione: prout tenet Bar. et ibi dixi. s. in precedēti specie protestationis per. l. si. ubi etiam Bar. ff. de lege cōmisso. al's añt de iure servanda est practica Bar. sm eum. Lud. ro. hic tenet cōtra Bar. et cōtra eum ponderat esse gl. quam ad hoc reputat singularem in d. cle. causam. in gl. si. de elec. dum dicit tutū esse in alijs ptestationibus illam formā servari: ergo non est de necessitate: et quis tex. in. l. nomē. allegatus per Bar. et in. l. si qd. C. de evic. dicat q debet venditor certus reddi: certe per hoc non sequitur illud quod dicit Bart. q debeat dari copia libelli et citationis: cum certus dicatur qualitercunq certificatus. l. certū ē. ff. si cer. peta. Preterea debuit venditor credere simplici verbo emptoris: maxime si bonus vir reputetur. arg. l. argentum. ff. commo. et glo. in. l. titio fundus. ff. de condi. et demon. sed teneas practicam Barto. per tex. in d. cle. causam. in si. quem ponderat do. Alexā. hic dum dicit idem quoq in alijs casibus observari volumus in quibus requirit intimatio facienda iuncto principio illius cle. et ita est intelligenda glos. si. in si. intelligit etiam sane verba Bart. dum dicit q debeat dari copia autentica citationis et libelli: verū est si petatur a venditore alias sufficeret ei legere: put dicit alternative text. in. d. cle. causam. et ibi glos. in verbo petita. et expresse Bar. s. in precedenti specie ptestationis: ubi dixi: nec alia debuit esse intētio Bar. hic. ¶ Secundo adde inquantum Bar. pro primo et tertio membro allegat eundem tex. in. l. si ex legati causa. ff. de verbo. obli. ille tex. loquitur utroq casu. sed dum Bart. intelligit illum tex. in verbo interpellatus. sm primū casum q ibi de eo qd interpellat debeat fieri plena fides: sed sm secundū casum sufficiat interpellationem fieri simpliciter: dic q talis interpretatio colligitur ex alijs legibus allegatis per Bart. nec est absurdum q idem verbum in eadem. l. sumatur diversis modis sm subiectam materiam sm gl. in
39 l. ij. ff. de offi. procon. et lega. Tertio inquātum Bar. concludit q non sufficit emptorē simpliciter denūtiare venditori litē motam nisi etiā in denuntiatione addat q veniat ad defendendum litem.

a ¶ Pōt. adde q hoc itelligit ex cā lu. ro. in. l. j. ff. de iuris. om. iud. Alb. de ros. in. j. pte statutorū. q. vij. vsi. qd si statutū. et ibi Inno. i. c. si. de postu. pl. Spe. ti. de lega. i. §. sunt quoq. in si. archi. l. c. ecclesia bz senatū. xvi. q. j. abb. in. c. j. in. ij. col. de voto. domi. in. c. ex eo. s elec. in. vj.

Adde glo. in. l. autore. in gl. j. C. de euic. ⁊ gl. in cle. causam. in gl. fi. de elec. ⁊ tex. ⁊ ibi gl. in. c. fi. in verbo vt rem venditam sibi defendi nuntiaret. de emp. ⁊ ven. ⁊ ibi do. Ant. do. Abb. ⁊ alij ad hoc not. Idem tenet Bal. in. l. si cum questio. C. de euic. Spec. ⁊ Jo. in tit. de emp. ⁊ ven. §. fi. ad fi. Pau. de ca. in cõsi. ccclxxv. qd incipit effectus primi dubij. ⁊ Lud. ro. hic. Aduerte tñ ꝙ sufficerēt equipollentia verba: puta denuntiare venditori ꝙ assistat liti mote ẜm Ange. in. l. denuntiasse. in prin. ff. de adul. in cõsi. clxxv. qd incipit in facto proponit. Tu allega pro hoc tex. claros in. l. cum successores. in verbo assistere negotio. denuntia. C. de euic. ⁊ in. l. empti. in verbo debes interpellare vt tibi assistant causamq3 instruant. C. eo. Contra Bar. ⁊ sequaces ꝙ imo sufficiat simpliciter denuntiare litem esse motã absq3 eo quod expressim incitet vt veniat ad defendẽdum causam. tenet Jo. de imo. in. d. c. fi. de emp. ⁊ ven. ⁊ in. d. c. cum M. Ferrariensis. ad fi. Mouetur Jmol. per tex. in. d. l. si cum questio. vbi videtur pbari ꝙ sufficiat simpliciter denuntiari litem motã. ⁊ licet verum sit qd venditor teneatur venire ad defendendum: non tñ sequitur qd necesse sit illud denũtiari: cum ex denuntiatione litis mote: habeat scire se obligatum venire ad defendendum. Idem tenet Bal. in. l. j. C. de pericu. ⁊ cõmo. rei ven. vbi mouetur per simile de muliere: cui satis est si denuntiet se esse pregnantem. l. j. §. j. ⁊. §. denuntiare. ff. de libe. agno. Idem tenet Bal. in. l. emptor. C. de euic. ⁊ Sali. in. d. l. j. ⁊ in istis locis etiã mouetur Bal. quia ista denuntiatio non fit ad alium effectũ ꝙ vt venditor veniat ad defendendũ causam: sed ad illum tex. in. d. §. denuntiare rñdet Ludo. ro. hic. ꝙ loquatur in casu diuerso. vnde ex diuersis non fit bona illatio. l. fin. ff. de calumnia. ⁊. l. papinianus exuli. ff. de mino. Tu rñde melius per tex. in. l. j. ff. de ven. inspi. vbi dicit text. denuntiandum est vt mittant que ventrem inspiciant: et sic etiam denuntiatio est simplex. ¶ Quid tenendum in hoc passu. Mihi plus placet ista scḋa opi. ꝯtra Bar. ⁊ sequaces. Moueor per tria. Primo quia reperio ꝙ plura iura que simpliciter requirunt denuntiationem litis mote: ita est tex. in fi. d. §. pe. ⁊ fin. ⁊ in. l. minor. §. si seruus. in fi. ⁊ in. l. si res. ff. de euic. ⁊ in. l. emptor. ⁊ in. l. si cõtrouersia. C. eo. nisi dixeris ꝙ illa iura ⁊ alia similia simpliciter loquẽtia supplẽtur per alios tex. hic allegatos per Bar. Scḋo moueor quia cum ista denuntiatio fiat venditori solum ad finem: vt veniat ad defendendum: succedit regula ꝙ sermo indefinitus vel gñalis qui nõ potest verificari nisi in vna specie: vel respectu vnius effectus censet esse specialis. l. ij. §. ff. de lib. ⁊ posthu. l. si dño. ⁊ ibi Bar. et alij ad hoc no. ff. de leg. j. gl. ⁊ doc. in. c. ex parte primo. vbi gl. fi. et do. Abb. ad hoc not. de offi. deleg. sicut dicimus ꝙ qñ vna sola ratio potest assignari in lege illa habetur pro specialiter expressa: vt est gl. in. l. quis. ⁊ ibi expressius Bal. ⁊ Paul. de ca. C. de fideicõmis. nisi dixeris ꝙ imo ista denuntiatio que fit venditori potest fieri ad duplicẽ effectum: vel vt veniat ad defendendũ causam vel 8 ad finẽ vt teneatur de euictione: tñ ẜm venit in cõsequentiã primi. ¶ Tertio adde bene facere illud qd pulchre tenet Bal. in. l. vinũ. ad fi. ff. si cer. peta. vbi tenet ꝙ in denuntiationibus ⁊ protestationibus sufficit narrare factum nec requiritur petitio vel cõclusio: nec habet instruere aduersarium quid faciat: sicut sufficit mulieri denuntiare se esse pregnantem. d. l. j. in princi. ff. de ven. inspi. Et si hoc est verum ex eo collige pulchram limitationem ad tex. in. l. aut qui aliter. §. j. in verbo neq3 perfunctorie aut obscure. ff. qd vi aut clam. per quem tex. Bar. hic in sequenti questione. ad fi. no. ꝙ ptestatio debet fieri certa ⁊ clara. Nam limitatur istud esse verum quo ad narrationem facti que debet esse clara ⁊ non perfunctoria: non autem ꝙ debeat alia petitio inferri vel conclusio. Fateor tamen ꝙ ad euitandas oppositiones tutius esset seruare formam ⁊ practi-
40 cam Bart. hic. ¶ Quarto adde inquantum infert Bart. † etiam venditori scienti litem motam debere denuntiari: quia vltra scientiam et certificationem requiritur incitatio: de isto puncto: nunquid venditori scienti sit denuntiandum: ponit glos. et Barto. in. l. ij. §. voluntatem. ff. solu. matr. ⁊ quia ibi anno preterito tetigi de
41 isto passu amplius non repeto. ¶ † Quinto teneas mẽti illud qd dicit Bart. quod ad hoc vt debitor per interpellationem constituatur in mora: est necesse ꝙ incitetur vt soluat: pondera ergo diligenter ꝙ simplex interpellatio creditoris: facta congruo loco et tempore: non constituit debitorem in mora: nisi etiam in incitatoria. Hinc infertur correlarie ꝙ notificatio debiti nõ habetur loco sufficientis interpellationis: de quo ponit Bald. in. l. vinum. ad fi. ff. si certum petatur. vbi videtur tenere ꝙ non sufficiat per. l. in minorum. C. ex quib. causis in integrum resti. non est neces. quamuis in contrarium postea arguat: vt ibi per eum: et hoc not. ad ea que traduntur in. l. quod te. ff. si certum petatur. et in. l. si ex legati causa. ff. de verborum oblig. ¶ Querit Bart. in quo loco debeat fieri ista protestatio: et sic quis dicatur locus congruus huic protestationi. Adde illud quod tenet Bart. s. in prima specie prote-
42 stationis: ⁊ ita limitat Barto. hic vbi tenet † ꝙ protestatio declaratoria voluntatis in his que dependent a mera voluntate protestantis potest fieri quolibet loco ⁊ quocunq3 tempore. ¶ Secundo adde ꝙ protestationes possũt fieri etiam in ecclesijs. autentica si qs ei. C. ad. l. iul. de adulte. p quem tex. ita notat Bald. i. l. nemo apostolorum. in vltimis verbis. C. de sacrosanc. eccle. Lud. roma. hic in additio. Tertio adde inquantũ tenet Bartol. quod ista protestatio potest fieri etiam extra iudicium et limitat vt per Barto. in sequen. colũ. quando fieret circa ea ad que quis non tenetur iure obligationis: sed potest constringi officio iudicis: tunc protestatio vel interpellatio extraiudicialis nihil operaretur. text. est singularis. in. l. cum postulassem. in princi. ⁊ ibi Bar. ff. de damno infec. idem Bar. in. l. si ex legati causa. ff. de verborum oblig. et in. l. vbi. §. j. ff. de edendo. ⁊ rationem assignat Bartol. in. l. j. in antepenultima colũ. ⁊ ibidẽ Bal. ff. de iurisd. om. iu. ¶ Querit Barto. qd sit tempus congruum huic protestationi: de quo etiam per eundem Barto. in. l. cum filius. §. fi. ff. de verborum obligati. per Bal. in. l. in contractibus. §. fi. C. de non numera. pecu. et nota bene doctrinam Bart. quod quando protestatio incitatoria continet aliquid qd ẜ3 bonos mores ciuitatis non potest illo tempore explicari: potest sperni tanq3 incongruo tempore facta. Adde illud qd tenet Bar. s. in precedẽti specie protestationis: ⁊ dixi: vbi tenet ꝙ protestatio prohibitoria eius qd nõ potest salua honestate pretermitti nihil operat et potest sperni. secundo adde ꝙ etiã actus factus de cõmuni consensu partium si sit contra bonos mores ciuiles vel naturales nihil valet quantominus ptestatio vnius partis tantum. text. est in. l. pacta que contra. ibi contra bonos mores. ⁊ ibi Bald. ⁊ Moder. no. C. de pac. intantu3 ꝙ illud qd est contra bonos mores vel ciuiles vel naturales sicut prohibetur fieri per pactum: vt ibi: ita etiam phibetur fieri per statutum prout est doctrina Bar. approbata in. l. oẽs populi. l. iiij. q. tertie. q. pn. ff. de iusti. et iur. vbi sic intelligit equiparationem glos. in rubrica C. de decre. decurio. lib. x. Adde etiam ꝙ illud qd est cõtra bonos mores ciuiles vel naturales: adeo prohibetur ꝙ non firmat: etia3 iuramento: vt in regula non est obligatorium. iuncta. l. si plagij. ff. de verbo. obli. declarat Are. in consi. lxxiij. qd incipit diligenter ⁊ mature consideratis. not. in. c. cum contingat. de iureiurã. l3 Pau. de ca. in. d. l. pacta que contra. teneat qd regula dicti. c. non est obligatoria. procedit quando est contra bonos mores de iure canonico. qd est qñ esset contra bonos mores ciuiles: vt est videre in vltimo exemplo. Bart. hic. ⁊ in casu. l. j. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. tunc bene firmaret iuramento: qd vltimum pro nunc non examino hic: quia non est locus suus. Juxta ista3. q. Bar. de tempore congruo protestationis: congruenter quero nunquid protestationes possint fieri alicui de nocte: an vero tempus noctis censeatur incongruum protestationi. In quo passu Bal. in. c. fi. in. j. col. de appel. in casu illius text. concludit ꝙ ptestatio pot fieri de nocte si potest haberi copia illius cui est facienda protestatio: ista
43 opinio potest per duo similia confirmari. † Primo quod licet actus iudiciales: prout est sñia nõ possint regulariter expediri de nocte. §. sedebunt. in aut. de iudi. coll. vj. tñ actus extraiudiciales: prout sunt cõtractus et similia possunt ita expediri de nocte sicut de die. l. non minorem. C. de transact. similiter testamenta. l. ad testium. §. signũ aũt. ff. de test. quinimo. appellatio potest interponi
a de nocte[a]: ẜm tamen qd declarat Bal. in aut sed hodie. in vlti. colum. C. de appel. et in. l. j. C. de ferijs. facit tert. in. l. j. §. dies. cum. §. seq. in verbo suprema hora. ff. quando app. sit. per glo. in. c. ab eo. de appella. in. vj. in contrarium ꝙ tales protestationes. regulariter non possint fieri de nocte probatur. quia debent fieri congruo loco ⁊ tempore. vt dictum est. modo solutio non potest fieri de nocte: quia non diceretur fieri congruo tempore. l. si soluturus. ff. de solu. et est gl. singu. i. l. more. et ibi Bar. ad hoc no. ff. de ferijs. do mi. Abb. in. c. j. eo. tit. ergo nec iste protestationes nisi dixeris defendendo primam opi Bald. ꝙ glos. in. d. l. more. que vult ꝙ solutio non possit fieri de nocte quia sit tempus incongruu3 procedit quando creditori esset periculum in aperiendo ostium de nocte: vel qñ posset sequi deceptio in qualitate pecunie soluẽde: als videt ꝙ debitor possit soluere de nocte: prout tenent Guil. Alb. de rosa. Ange. ⁊. d. Alex. in. d. l. more. Bal. in. l. acceptaz. in. ij. qd. C. de vsu. ⁊ notabiliter Salic. in. d. l. non minorem. ⁊ stante hoc ꝙ solutio regulariter possit fieri etiã de nocte seqtur qd idem erit in
44 ptestatione. ¶ † Querit Bar. cui debeat fieri ista ptestatio: ⁊ cõcludit notabiliter: ꝙ ita demũ potest fieri procuratori in subsidio qñ principalis haberi non pot: de quo plenius dixi in precedenti specie ptestationis: vbi feci mentionẽ de verbis Bar. itẽ inquantum Bar. facit differentiã an conditio negatiua ponatur in legatis. an vero ponat in institutione: p glos. not. in. l. si quis instituatur heres in diem. in. §. j. in verbo prefinit tempus. ff. de here. insti. Barto. in. l. hec conditio si in capitoliũ. ff. de condi. ⁊ demon. dic qd ratio differentie est: qz fauorabilior sit interpretatio in institutione: in qua tractat de maiori preiudicio: ꝙ fiat in legatis. gl. est in. l. si plures. in gl. fi. ff. de condi. insti. Bar. in. l. sub ꝯditione post glos. ibi

8 ¶ Interponi de nocte. Adde doc. i. c. ꝙ ad ꝯsultationez. de re iudi.

gl.ibi.ff.de here.insti.pbatur optime.in.l.pe.§.j.iuncto.§.illo:C.
de neces.ser.here.insti. Ultimo tene menti illud qd signanter vult
45 Bar.in fin.istius ptestationis incitatorie† qd si ex dispositione le-
gis vel statuti quis debeat incidere in penam si certum quid non
fecerit: non expectatur illud qd desinat illud posse facere: vt inci-
dat in penam: sed quãprimum est in gradu qd possit facere: et si in
mora faciendi: incidit in penam: vt in vltimis voluntatibus: lz sit
secus in cõtractibus.l.ita stipulatus magna.de ver.obl.et.l.j.§.itẽ
si ita.ff.ad.l.fal.et istud multũ no.Jo.de imo.et do.Alex.hic in vl-
ti.col.pondera ergo Bar.velle qd dispositio statuti equiparet vl-
timis voluntatibus et non cõtractibus: ex quo correlarie infertur
quod statuta debent regulari sm leges loquentes de vltimis vo-
luntatibus et non de cõtractibus.idẽ tenet Bar.in.l.j.per gl.not.
ibi.C.de his quib.vt indig.Quis alibi de hoc dubitet Bar.et re-
linquat cogitandũ.in.l.suus quoqz.§.fi.in.ij.col.ff.de here.instit.et
in.l.j.ff.de in diem adiec.et cõtrarium tenet Bal.in.l.oẽs populi.
ad fi.s.de iusti.et iur.et in.l.cõtractus.ad fi.C.de fi.instru.quem re-
probant Lud.et Moder.in.l.iij.§.cato.in vlti.chart.ff.de verbo.
oblig.et Lud.in.l.vnica.in.iiij.q.C.qñ non peten.par.vnde prece-
dens opinio est vera et cõis: quam etiam tenet Bald.in ti.de pace
constan.in verbo in criminalibus.et in.l.et si post tres.in.ix.col.ff.
si quis cau.et in.l.penul.in.ij.col.C.de verb.sig.et in.c.fi.in.vij.col.
de consti.Ludo.ro.in cõsi.cxxiij qd incip.circa primum dubium
quo queritur an de iure cõmuni.in.ij.col.Confirmo istam conclu-
sionem quia bonum est argumentũ de testamento ad statutum: et
econtra.l.si.C.de reb.alie.nõ alie.et.§.disponat.in auť.de nup.col-
la.iiij.no.Ang.in.l.j.ff.de acquir.here.per tex.quem ad hoc repu-
tat singularem.in.l.iiij.C.de omni agro deser.lib.xj.Scdo facit:
per oẽs modos per quos cõiecturatur mens testatoris: per eosdẽ
coniecturatur mens statuti sm Ange.in consil.cclxx.quod incip.
Marti.Jo.de Floren.in.iij.col.ad fin.Tertio facit: qr prohibitio
testatoris equiparatur prohibitioni statutarie sm Pet.de anch.
in consi.c.qd incip.plura sunt dubia.Quarto accedat: quia plus
potest statutum qz testator: quantũ ad derogandum iuri publico
formali: nam statutum vel consuetudo potest derogare solennita-
ti requisite in testamentis.l.si non speciali.et.l.fi.C.de testa.testator
autem non posset.l.testandi.C.eod.iuncta.l.nemo potest.ff.de le-
gat.j.et sic bene habes expeditam totam repetitionem Bart.hic.
¶ Ultra commentaria Barto.pro complemento presentis ma-
terie teneas menti in practica famosum et singulare dictum Inno.
in.c.cum a.de elect.quod referunt et sequuntur domi.Jo.de imo.et
46 Alex.hic ad fi.† qd citatus comparẽs coram aliquo iudice ordi-
nario vel delegato: non debet simpliciter protestari qd per actum
quem facit vel in futurũ faciet non intendit vllo modo in eum con
sentire: quia si ita simpliciter protestaretur: iudex posset ex hoc eum
reputare contumacem: et procedere contra eum tanqz contuma-
cem: per remedia que cõpetunt contra contumaces: puta per im-
positionem mulcte: vel per excõmunicationem: vnde cautela est:
quam totus mundus sequitur: qd in tali ptestatione addat qd non
intendit in eum consentire nisi si et quatenus a iure arctetur.et di-
cit Innocẽ.qd fatuus est qui aliter protestatur: allegat tex.in.c.ex
parte.el.j.in versi.ad intelligendum ibi: quia citatus stare noluit
iuri.de verb.sig.sequuntur Jo.an.Bal.Imol.et do.Abb.in.d.c.
cumana.et dicit ibi do.Abb.qd canoniste et legiste communiter se-
quuntur istud dictum Inno.quamuis do.Anto.de but.ibi in vl-
tima col.tenet contrariũ: sed eius fundamentis respondet ibidem
Abb.vt ibi per eum.Idem cum Inno.tenent Imol.et do.Abb.
in.d.c.cum M.Ferrariensis.do.Abb.in.c.fi.de dolo et contuma.
Bal.in.c.j.ad fi.in ti.an apud iudi.vel cur.do.questio feu.et in.c.j.
in.iij.col.de mili.vasal.qui cõtumax est.in vsib.feudo.et in.l.ij.per
illum tex.in fi.C.vbi quis decuria.vel coarcta.Idem tenet Ange.
in.l.non videtur.la.ij.ff.de iudi.vbi dicit se ita practicasse contra
quendam magnum aduocatũ: qui ex hoc fuit valde iratus.idem
Ange.in.§.j.in.ij.col.in auť.de exhib.reis.et in consi.cxxiij.quod
incip.in causa accusationis pducte per Philip.Imol.in.l.qui-
dam consulebant.in vlt.col.ff.de re iudi.et in.l.si ita scriptum.ff.de
leg.j.Ludo.ro.in.l.qui in aliena.§.fi.ff.de acquir.hered.Tu adde
illud quod pulchre consuluit Pet.de ancha.in consil.xxxij.quod
incip.per statutum in causa in qua agitur et c. vbi singulariter te-
net quod si in causa requirente libellum aliquis porrexerit peti-
tionem solennem cõtinentem omnia que sunt de substantia libel-
li et adiecit clausulam que semper apponitur in libellis videlicet
non in formam solennis libelli sed qualis qualis petitionis et sim
plicis facti narrationis.qd propter illam clausulam super tali pe-
titione tanqz inepta procedi nõ debet et si procederetur iudicium
esset nullum: quia cum libellus sit fundamentum et substantia iu-
dicij: vt not.in.c.j.de libel.obla.et in auť.offerantur.C.de lit.con-
testa.certe per talem protestationem manifeste apparet: qd noluit
istam petitionem producere per modum solennis libelli: ergo da
to quod alias talis petitio fuisset apta et solennis: postquam eius
intentio expresse refragatur: non potest super ea procedi: per re-
gulam.l.multum.C.si quis alteri vel sibi.et.c.cum super abbatia.
de officio deleg.item quia continet expressam repugnantiam ex-
presse resultantem ex verbis: igitur actus vitiatur.l.vbi repugnã
tia.ff.de regu.iur.vnde cautela est qd predictis verbis addat nõ
in formam solẽnis libelli sed qualis qualis petitionis et c. nisi vbi
et quatenus solennis libellus a iure requireretur.qd bene no.in pra
ctica quia vidi iam in facto obtineri. ¶ Successiue in ista mate-
47 ria protestationum addet† qd si dico alicui tu mentiris qd est ver-
bum iniuriosum sm Bar.in.l.item apud labeonem.§.j.ff.de in-
iur.et in.l.que omnia.de procu.licet protestet et dicam saluo ho-
nore vel salua reuerentia tua: talis protestatio me non iuuat quin
tenear actione iniuriarum: ita not.Bald.et alij in.l.si quis extra
neus.in princip.per illum tex.ff.de acquiren.hered.et ibidẽ Bar
to.assignat rationem: quia verbum iniuriosum precedens: decla-
rat qd non hz voluntatem seruandi illi honorez.l.si non conuicij.
C.de iniu.pondera istã rationem Bar.que innuit qd si primo pre
cederet ptestatio quam diceretur conseruaret honorem.et nõ te-
neretur iniuriarũ: puta si dicerem salua reuerentia tua vel tuo hono
re tu mentiris.et ita ponderat Ang.in repertorio suo in dictione
verba illa tu mẽtiris.sed credo qd siue illa protestatio precederet:
ret: siue sequeretur: qd non esset differẽtia: et vtrobiqz teneretur in
iuriarum: eo qr protestatio contraria actui non dependenti a po
testate ptestãtis nihil operatur presertim quando factũ est poten
tius ptestatione.c.solicitudinem.in fin.de appellatio.not.in.d.c.
cũ M.ferra.et dictũ est.s.post Bar.in prima specie protestatio-
nis. Preterea ista protestatio simultanea est contraria actui q ge
ritur: ergo ratione repugnantie vitiatur p regulã.d.l.vbi repu-
gnantia firmat Bart.s.in prima specie protestationis vbi dixi.
Tertio in his que simul fiunt non refert an sequatur.vt no.Bar.et
alij.in.l.si ita sit scriptũ.s.de leg.j.Teneas ergo indistincte deci-
sionem Bar.in.d.l.si quis extraneus.et adde qd idem tz Albe.de
rosa.in secunda parte statutorũ.in.q.xlij.que incipit.Sed quid
si quis dicat.do.Abb.in.c.cũ te.de re iudicata.et in.c.eam te.de iu-
reiur.do.Alex.in.l.iij.in prin.ff.de libe.et posthu.et in.l.turpia.in
prin.ff.de lega.j.et in.l.si.qd quisqz iu.et ista est cõmunis et vera sen
tẽtia: reperio tamen Spec.expresse tenentem contrarium: de quo
scribentes non faciũt mentionẽ.in titu.de aduocato.§.iam nunc:
in versi.hoc caue.vbi tenet qd si dico tu mentiris salua tua reuerẽ
tia: qd non teneor tibi iniuriarum. Tene conclusionem: ex qua in-
fertur qd si contra testes contra me productos opponam qd sunt
infames criminosi et ribaldi premissa protestatione qd ista non di-
co animo eis iniuriãdi: talis protestatio nihil releuat: vt patet ex
predictis: aliud bene releuat: quia non presumitur qd dicta verba
dicam animo iniuriandi: sed principaliter ad defensionem iuris
mei: sm Guil.de cu.Bal.Ange.Sali.et alios in.l.fin.ff.qd quisqz
iur.Angel.l.item apud labeonem.§.quod ait.et in.l.iniuriarum.
§.si quis.ff.de iniur.accedat ad predicta simile: si dico alicui tedet
me qd fueris condemnatus de falso: teneor actione iniuriarũ: quia
presumitur qd dixerim animo iniuriandi: licet prepoluerim illa
verba tedet me sm Angel.in.l.vestem.ff.de iniur. Postremo in-
quantum Barto et alij omnes post eum faciunt quatuor species
48 protestationum† credo qd debeat addi quinta species: que appel-
latur protestatio cõseruatoria vel reseruatoria iuris: de qua pro-
prie loquitur tex.in.c.solicitudinem.de appel.et in.l.si debitor.§.j.
ff.quibus modis pignus vel hyp.sol.Quis Bar.ista iura ponat
sub prima specie declaratoria.Ista protestatio conseruatoria cre-
do qd sit duplex.quedam enim est conseruatoria solius iuris pro-
testantis prout est in causa.d.c.solicitudinem.vbi protestans non
agebat declarare voluntatem: sed agebat conseruare ius appella
tionis interposite: ne tolleretur procedendo coram metropolita-
no: similiter in.d.l.si debitor.§.j.qñ consentio saluo iure meo: ista
est protestatio reseruatoria iuris protestantis: et operatur ne con-
sensus eius sibi preiudicet.De ista protestatione cõseruatoria iu-
ris protestantis: pono aliqua notabilia exẽpla.primum exẽplum
est pone qd aliqua res datur insolutũ creditori debet creditor ex-
presse protestari: qd si contingat talem rem ab alio euinci: qd a pri-
ma obligatione et actione nõ discedatur.ista protestatio est vtilis
ppter fideiussores qui sunt dati in prima obligatione: cõtra quos
alias nõ daretur regressus nisi facta dicta protestatione reserua-
tionis.certe ista protestatio est cõseruatoria iuris: nõ autẽ declara
toria: nisi largo modo.ita Bar.in.l.si quis aliam.in prin.in.j.op-
posi.ff.de sol.et in.l.eleganter.in prin.ff.de pig.act.Bal.et Ange.
in.l.libera.C.de sent.et interlo.om.iudi.do.Bartho.Veronen.in
cautela.clxix.al's.cccl.et ista ptestatio adhuc esset magis secura: si
in instrumento dationis insolutũ creditor expresse protestaretur:
saluo iure in hypotheca: et contra fideiussores primos al's per da-
tionem insolutũ simpliciter factã: fideiussores primi censerentur li-
berati vt in locis pall. Aliud exemplũ qñ creditor recipit sortem
principalẽ dz tunc expresse ptestari: saluo sibi iure petẽdi penam:

vel petendi interesse: p talem em̄ protestationem: reseruat sibi ius petendi accessoria: alias recipiendo simpliciter sortem principalem sine dicta protestatione reseruatoria: sibi preiudicaret in accessoris s̄m quod notabiliter declarat ⁊ distinguit Bar. in l. fi. in vlti. col. ff. de eo quod certo loco. Spe. in titu. de arbitro. §. sequitur. ver. sed pone ꝙ dn̄s recipit. Aliud exemplum quādo creditor plures h̄z insolidū obligatos: ⁊ recipiendo partem ab vno debet p̄testari ꝙ recipit saluo iure solidi. ⁊ sic cum reseruatione petitionis residui s̄m docto. in l. si creditores. C. de pac. Bald. in l. si ex toto §. j. ff. de lega. j. Aliud exemplum. Emphyteota vel vasallus alienat sine consensu directi dn̄i. ⁊ instrumento facit protestationē reseruatoriam: sub conditione si dominus non reuocauerit: al's sit inempta: certe per talem protestationem hoc modo factum reseruat sibi ius suū ne cadat propter alienationem: ita singulariter tenet Barto. in l. si quis locuples. per illum tex. ff. de manumis. testa. Eodem modo si emphyteota vel vasallus alienat sine consensu domini cum protestatione cōditionali si dn̄o placuerit: vel sub conditione si cōsensus dn̄i accesserit certe ista protestatio sic facta conseruat ius: ⁊ facit ne cadat a iure emphyteotico: quia est perinde ac si domino fuisset predictum ⁊ eius consensum habuisset. ⁊ l. final. C. de fu. col. patri. lib. xj. ⁊ l. qui absenti. §. j. ff. de acquiren. possess. Ita tenet Alberi. de rosa. post Alberi. papi. in l. fi. in vlti. colum. C. de iure emphy. Io. ardizo. in summa feudorum. in titu. quibus modis feu. amit. in Rubri. sua. que incipit si vendidit sub conditione Bal. in c. j. §. hoc quoq̧. in vlti. colum. de succes. feudi. vbi ad hoc alleg. tex. pro notabili. in d. l. si quis locuples. Idez tenet Iaco. alua. in c. j. in princip. in penul. colum. de probi. feu. alie. per Federi. Eodem modo si emphyteota vel vasallus alienat: sine consensu domini cum protestatione conditionali: hoc modo facta: vendo ⁊ alieno tibi si ⁊ inquantum de iure possum: ⁊ non aliter: certe etiam si sequatur traditio: per talem protestationem reseruatur sibi ius: ⁊ excusatur a pena caducitatis: ita singulariter Bal. post Iac. ardizo. in d. c. j. hoc quoq̧. in penul. colū. de succes. feud. vbi dicit ꝙ ita alias habuit consulere de facto limitando tamen vt ibi per eum. Idē tenet Iaco. alua. in d. c. j. in prin. in penul. colum. de probi. feu. alie. per Federi. Secus autē esset qn̄ emphyteota vel vasallus venderet sine consensu domini: ⁊ ita traderet adiecta protestatione saluo ⁊ reseruato cōsensu domini ⁊ non aliter: tunc enim talis protestatio nihil operatur ita procedūt que dixi supra in prima specie ꝑtestationis declaratorie ad finem. ⁊ sic illi ablatiui absoluti non ita reddunt alienationem cōditionalem vt in proxime precedentibus s̄m qd̄ declaraui. in rub. ff. solu. matri. Tolle aliud exemplum qn̄ emphyteota cessauit soluere canonem emphyteoticū tp̄e congruo: si postea soluat: ⁊ dn̄s recipiat cū p̄testatione: ꝙ reseruat sibi ius caducitatis: certe talis protestatio est conseruatoria iuris priuandi emphyteotam: in quo iure sibi p̄iudicasset si pensionē sine dicta protestatione recepisset: vt est gl. ordinaria. in c. potuit. ⁊ ibi scribentes. de loca. ⁊ est tex. in l. ij. in princip. ⁊ ibi Bald. ad hoc no. ff. si quis cau. Specu. in titu. de loca. §. nunc aliqua. in versi. xxv. ponunt docto. in l. ij. C. de iure emphy. Similiter si vasallus infra annum[a] ⁊ mensez post mortē dn̄i nō petat inuestituram feudi ab eius heredibus: cadit a iure feudi. vt c. j. quo tp̄e miles inuestit. in vsibus feudorum. certe si heres dn̄i post annum ⁊ mensem recepit vasallū ad obedientiam: videtur sibi remisisse ingratitudinez more ob inuestituram nō petitam cōgruo tp̄e. Ideo expresse protestari d̄z saluo ⁊ reseruato iure priuationis feudi s̄m Bald. in d. c. j. in ij. colum. quo tp̄e miles. ⁊ in c. q̄ in ecclesiarum. in xv. colū. de constit. Posset tn̄ dici in isto vltimo exemplo ꝙ ista sit protestatio declaratoria actus dubij: q: dn̄s declarat mediāte tali ꝑtestatione: quod non intendit remittere ius caducitatis: attento qd̄ emphyteota cessans soluere temporibus congruis non per hoc cadit a iure suo: nisi demum dn̄o volente ⁊ declarante ꝙ velit eum cecidisse: vt est tex. in l. ij. in verbo volenti ⁊ in verbo si voluerit: ⁊ ibi Barto. ⁊ doc. no. C. de iure emphyteo. Tolle aliud exemplum in emphyteota q cessauit in solutione canonis emphyteotici per tempora congrua: quo casu quāuis possit expelli: tn̄ pōt morā suā purgare celeri satisfactione. vt in c. potuit. de loca. d̄z ergo dn̄s esse b̄n cautus: q: elapso tp̄e soluendi debet statim ꝑtestari: etiam absente emphyteota: ꝙ non intendit eū amplius habere p emphyteota: certe talis protestatio operatur ⁊ impedit ne possit morā celeri satisfactione purgare: alias si non faceret talē ꝑtestationem posset moram suam purgare: ita t̄z do. Bartho. vero. in cautela. clxxxij. que incipit tu scis ꝙ emphyteota. ⁊ l3 ipse non dicat ante eū: idem notabiliter tenet do. Abb. in ij. volu consi. in consi. lxvij. qd̄ incipit in causa que vertit. in ij. col. Lud. ro. in ɔsil. ciij. qd̄ incipit viso proposito. q. themate. in ij. co. do. Alex. in iiij. volu. consi. cvj. qd̄ incipit viso themate. in. iiij. col. sed tu aduerte: posito qd̄ istud esset verum: de quo tamen plenius dixi in l. ij. C. de iure emphy. certe ratio huius conclusionis est. t: ꝙ declarata dn̄i voluntate statim ipso iure emphyteota pri-

a Annot. ad de Cal. ɔsil. vij. inci. an feudatarius teneat in ti. de feu. pet. d̄ anch. consi. clxxiij. inci. dn̄s lazari⁹ fuit īuestit⁹ de q̄dā feudo. Car. zaba. ɔsil. xxxiiij. inci. circa primū dubiū duo p̄ncipal'r sunt vidēda. ab. ɔsi. lxxxij. inci. ɔditoris oīs postulatio suffragio §. ij. co. j. vo. idē Ab. ɔsi. iij. ici. nitar in p̄nti. i. ij. volu. Io. de ana. ɔs. xxx. incipi. vltra alia dubia Lud. ro. ɔs. xxvij. ici. viso them. mihi pposito. i pri. Pau. d̄ ca. ɔsi. clxij. inci. circa id de quo queritur.

uatus intelligit: adeo ꝙ alia sn̄ia declaratoria nō requiritur: put tenent doct. in d. l. ij. C. de iure emphy. sed sic est ꝙ vbi executio fit a lege ipso iure: ibi amplius non est locus purgationi more. l. traiectitie. §. de illo. ff. de actio. ⁊ obli. ⁊ l. si is cui. ⁊ ibi not. Bar. ff. de leg. ij. Bar. ⁊ doc. in l. si insulam. ff. de ver. obl. ⁊ hoc respectu posset dici: ꝙ etiam ista protestatio censeatur declaratoria volūtatis.

49 † Quedam ⁊ secunda est protestatio conseruatoria iuris alterius q̄ protestātis: vt est qn̄ testator legat fundū alicui saluo ⁊ reseruato iure coloni: ne per legatariū expellatur. de quo per Bal. in l. si. in ij. col. C. de vsufru. vsu. ⁊ habi. per Bart. ⁊ alios in l. si qs legauerit. ff. de leg. j. per Ang. in l. si in venditione. ff. cōmu. pred. vel qn̄ iudex in sentētia diffinitiua reseruat sibi expresse taxationē expensarum: vel qd̄ fortius est reseruat sibi condēnationem expēsarum. l. terminato. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. C. de fruc. ⁊ lit. expen. qd̄ vltimum: an possit reseruare condemnationem expensarū nō transit sine magno dubio: vt habes per Moder. in l. paulus. j. ff. de re iudica. vel qd̄ iudex ꝑfert sn̄iam diffinitiuā super principali: ⁊ reseruat sibi condēnationem fructus qn̄ de fructibus non liquebat iudici: vel qd̄ est sine dubio quando reseruat sibi declarationē ipsorum fructuū s̄m Spec. in tit. de alleg. ⁊ dispu. §. j. versi. quid si de fructibus. Bal. in d. l. terminato. Ang. ⁊ Moder. in d. l. paulus. Item qn̄ iudex in sn̄ia dicit pronuntio tali modo saluo eo qd̄ infra dicam: vt est glos. ordi. in l. item labeo. §. j. in glos. parua. in verbo pure. ff. fami. hercis. Bal. in ti. de pac. constan. in xxxj. col. Angel. notabiliter in consil. cclxxxix. qd̄ incipit thema tale est inter cetera capitula pacis. vel qn̄ iudex in sententia diceret condemno te in mille: saluo ⁊ reseruato nisi infra decem dies probaueris te soluisse s̄m Specu. ⁊ Io. and. in ti. de senten. §. spes. in versi. quod si iudex precepit. facit ꝙ vult glo. Bar. in l. obligationum fere. §. conditio. ff. de act. ⁊ oblig. Bar. ⁊ alij in l. ait pretor. §. si iudex. ff. de re iudi. vel quando episcopus in sententia reseruaret sibi denuntiationem pene arbitrio suo: vt notabiliter per Bal. in auc. interdicimus. in fi. C. de epis. et cleri. vel quando iudex in immissionem in possessionem diceret: saluo ⁊ reseruato iure legitimi possessoris vt per Bald. notabiliter. in l. fi. in quarta questione. C. de edicto diui adria. tol. post Bar. in l. illa quo. §. j. ff. ad trebel. potes etiā p̄ponere alia exempla de ista protestatione cōseruatoria iuris alterius prout habes tex. in c. cum longe. in verbo saluo ⁊ reseruato vniuscuiusq̧ prouincie priuilegio. lxiij. dist. vel prout habes text. in c. saluo. ix. q. iij. Et per ista cum laude omnipotentis dei sit impositus finis huic materie protestationum. Sed q̄uis in ista materia proposuissem nihil amplius dicere: tamen ex accidēti circa istam protestationem conseruatoriam iuris protestantis: vltra ea que

50 dicta sunt: subijcio aliud notabile ⁊ quotidianum exēplum: † pone aliquis est immunis vel exēptus a muneribus et collectis quibuscunq̧: iste soluit collectas vel subijt munera: cum protestatione ꝙ nō intendit preiudicare vel derogare sue immunitati vel exemptioni: certe per talem protestationē conseruat sibi ius sue immunitatis vel exemptionis: dato etiam ꝙ voluntarie soluat. ita tenet Cyn. in l. voluntarie. in v. q. C. de excu. tuto. ⁊ est tex. notabilis in l. j. ⁊ in l. fin. C. de his qui sponte mune. suscep. lib. x. ⁊ per illum tex. in d. l. j. ibi Bar. no. ꝙ qui subijt onera sponte: debet ꝑtestari: ne preiudicetur sibi vel priuilegio suo: ⁊ ita dicit Barto. fecisse qn̄ fuit sibi imposita prestantia: de qua poterat se excusare: sed noluit nam fecit scribi in catastro seu libro solutionum: ꝙ istud faciebat non animo preiudicādi sibi in priuilegijs suis: ⁊ in pactis sibi factis ⁊ sequuntur Bal. ⁊ do. Abb. in c. cum accessissent. de constit. Ludo. ro. in consil. cclij. qd̄ incipit pro decisione ad si. Idem tenet Bal. in c. plerūq̧. de rescrip. ⁊ ibi dicit idem esse si exemptus soluat cum ꝑtestatione: ꝙ immunitas sua sit sibi salua. Accedat qd̄ tenet Bald. in regula accessorium. de reg. iur. lib. vj. in apostillis suis: ꝙ potest quis protestari ꝙ nō intendit renuntiare aut derogare priuilegio suo: ⁊ valet talis protestatio: cum actus voluntarij possint per protestationē limitari. l. ij. in prin. ff. si quis cautio. et ita referunt et sequuntur Moder. in c. solicitudinem. ad fin. de appel. Item limita. d. l. j. ⁊ fi. C. de his qui spon. mune. susce. lib. x. vt per do. Alex. in consi. j. ꝙ incipit visis instrumentis exemptionis. in vj. col. lib. j.

2 Eoipso ꝙ res alicui pignori obligat: videtur creditor quodammodo factus procurator in re sua: pro tuēdo iure rei pignoratę.

3 Cessionarius potest intentare actionem cessam: etiam contra cedentem.

4 Licet creditor pro re pignorata habeat hypothecariam: tamen pro seruitute debita rei pignorate habet vtilem confessoriam.

5 Habens castrum pignori in quo erat ecclesia in qua dominus habebat ius patronatus: si vacat rector: potest creditor presentare vnum rectorem.

6 Bona est consequētia illi competit ius nuntiandi nouum opus: qui habet ius vendicandi seruitutem.

Quando

7 Quando ratio legis patitur vnam fallentiam: non dicitur bona
ratio: eo quia ratio debet esse ratio generalis.
8 Argumentum a simili bene valet.

1 Creditori †Creditor ratione seruitutis de-
bite fundo pignorato: pōt opus
nouū nuntiare: sicut etiā pōt vtilē confessoriā intētare.
2 h.d. ¶ †No.i.ex isto tex.ꝙ eo ipso ꝙ res alicui pigno-
ri obligatur: vr̃ creditor quodāmodo factus procurator in re sua:
pro tuendo iure rei pignorate. facit tex.in.l.i.§.fi.ff.de remis.alle.
in gl.⁊ in.l.si pignori.⁊ qđ ibi notaṫ.ff.fa.her.facit in fi.tex.i.l.i.§.
fi.ff.vsufruc.quemadmodum caueat. iuncto eo qđ vidimus in.l.i.
3 §.fi.s̃.eo. ¶ †Secundo not.ƀm Bart.hic videri tex.intelligendo
eum generaliter: quod cessionarius pōt intentare actionē cessam:
etiam contra cedentem: qđ videtur esse cōtra tex.⁊ glos.in.l.ij.vbi
Bar.⁊ alij no.s̃.eo. Cum etiā cessionarius sit pcurator in rē suaꝫ:
vt no.in.l.qui stipendia.C.de procurat.in.l.i.C.de actio.⁊ obli.er-
go non pōt contra seipsum venire. propter hoc dicit Bar.ꝙ iste
tex.dꝫ restringi: qđ potest contra aliū sed non cōtra ipsum dñm: ⁊
circa hoc alij scribentes nihil addunt. Tu aduerte aut Bart.vo-
luit inducere istum tex.respectu nuntiationis: ⁊ sic quod creditor
possit nuntiare nouū opus rōne seruitutis debite predio ignora-
to: etiam cōtra ipsum debitorē qui est dñs predij: ⁊ sic qui edifica-
bat.⁊ certe contra eum non vr̃ ꝙ res propria debeat seruitutem.l.
vtifrui.in prin.ff.si vsusfru.pet. aut Bar.voluit inducere istū tex.
dum loquitur de vēdicatione seruitutis: ⁊ certe restrictio sua non
videtur bona. Nam cū isti creditori cōpetat vtilis confessoria: ⁊ sic
vtilis vendicatio: vt hic in glo. certe vtilis pōt bene intentari cō-
tra cedentē: eo quia cessionarius tunc non agit tanꝙ̃ procurator.
sed tanꝙ̃ vtilis dñs: vt est gl.approbata in.l.si culpa.ff.de rei ven.
no.Bar.⁊ alij in.l.i.§.fi.s̃.eo.⁊ isto scđo modo crederem ꝙ Bar.
4 non possit defendi. ¶ †Tertio no.ex isto tex.iuncta glo.ꝙ lꝫ cre-
ditor pro re pignorata habeat hypothecariā.§.item seruiana.in-
sti.de act.tñ pro seruitute debita rei pignorate: hꝫ vtilem cōfesso-
riam. Ex quo correlarie sequiṫ ꝙ creditor pōt prosequi iura ser-
uitutis debita fundo pignorato.⁊ ex hoc colligit Bal.arg.in hoc
5 tex.†ꝙ habēs castrum pignori in quo erat ecclesia in qua dñs ha-
bebat iuspatronatus: si vacat rector ꝙ possit creditor presentare
vnum rectorē: de quo habeṫ in.c.cuꝫ bertoldus.de re iudi. Tu dic
ꝙ veritas est ꝙ vniuersitas temporalis: in qua est iuspatronatus
potest pignori tradi sicut etiā potest vendi.c.cum seculū.de iure-
patro.⁊ in.l.in modicis.vbi gl.est.ff.de cōtrahen.emp.gl.in.c.pie
mentis.xvi.q.vij.sed iuspatronatus in cōtractu singulari pigno-
ris non transit in creditorem: vt est tex.reputatus sing.in.d.c.cuꝫ
bertoldus.vbi Abb.⁊ alij ita no.ad hoc ⁊ cōcludunt. ¶ Quarto
6 not.ex hoc tex.†ꝙ ista videṫ esse bona cōsequentia: illi cōpetit ius
nuntiandi nouum opus qui habet ius vendicādi seruitutem.fa-
cit tex.in.l.i.§.ius.et.§.item iuliano.j̃.de remis.in contrarium vi-
detur tex.in.l.qui viam.j̃.eo.de hoc fuit dictum in.l.i.§.fin.s̃.eod.
¶ Glo.in verbo vendicatio: quam diuide in tres partes. In pri
ma remouet vnum contrarium. In scđa remouet aliud. In tertia
allegat duos concordantes ad tex.secunda ibi: ⁊ caue.tertia ibi: et
facit. ¶ In ea.glos.ibi: hic non est bona ratio quia fallit in eo ⁊c.
7 ¶ †Not.ꝙ quādo ratio legis patitur vnam instantiam vel vnam
fallentiam nō dicitur bona ratio: eo qr non est generalis: propter
hoc quotidie allegaṫ ista glo.ꝙ ad tollendū ꝯsequentiam: sufficit
dare vnā instantiam: ⁊ istud clare dicit glos.in.c.sicut vrgeri.i.q.i.
Adde gl.in.l.manumissiones. in verbo genera.ff.de iusti.⁊ iu.gl.
in.l.iij.§.incertam.in verbo titius.ff.de acquir.pos.⁊ gl.in.l.illud.
C.de colla.⁊ in.l.i.in gl.pe.C.de p̃scrip.long.tem.⁊ in.l.i.C.de ser.
fug.⁊ in.l.quia.ff de pac.⁊ in.l.sinaūt.§.possidere. ff.de rei vendi.
et in.c.fi.in verbo ꝗuis.de pcu.in.vi.⁊ in.c.fi.de re iudi.in.vi. Sed
aduerte ꝙ Sali.in.l.precibus.in.ij.colū.ad fi.C.de impub.⁊ alijs
substi.formaliter dicit ꝙ miseri canoniste ita rñdent: ꝙ per datio-
nem instantie tollaṫ consequētia: sed istud dicit nunꝙ̃ sibi placuis-
se: quia a regula recedere non debemus ꝑpter aliquem specialem
casum ⁊ diuersum ab eo de quo querimus: vt.l.ius singulare.et.l.
qđ vero contra.ff.de legi.⁊ maxime ƀm eū in separatis.l.naturali-
ter.§.nihil cōe.ff.de acqui.pos.l.papinianus exuli.ff.de mino.sed
certe ista etiam est regula Aristo.in.viij.topicoꝝ.vt refert glos.in
d.c.sicut vrgeri. Scđo aduerte ꝙ Aret.in.l.ex facto.in prin.in.vi.
not.ff.de vulga.⁊ pupil.not.ex illo tex.ꝙ qñ duo sunt regulariter
equiparata: lꝫ detur instantia ⁊ diuersitas in quibusdā: nihilomi
nus pōt argui de vno ad aliud.ibi em̃ arguit iuriscōsultus de sub-
stitutione pupillari ad exēplariam: vbi est idētitas rationis: licet
in quibusdā differāt vt ibi habeṫ: ⁊ tñ dantur instātie: vt.l.huma-
nitas.C.de impu.⁊ alijs substi.⁊ in.§.qua ratione.instit.de pupil.
substi.⁊ si dicaṫ ꝙ istud sit cōtra regulā istius gl.vt in.d.c.sicut vr-
geri.qr ad tollendā ꝯsequentiā sufficit dare instantiā.rñdet Arc.
ꝙ precedens notabile: pcedit qñ agiṫ de extendēdo vnū ad aliud
virtute regule ille equiparanṫ: quia si regulr̃ equiparanṫ sufficit
licet dentur alique instātie: vt per gl.in.l.si quis seruo alieno per-
suaserit.C.de fur.in.l.qđ vero cōtra.ff.de legi.sed qñ extēsio debet
fieri ex idētitate rationis: tunc ratio qr patiṫ instantiā non est bo-
na: qr non est gñalis: ideo ex ea nō fit extensio vt hac glo.⁊ ibi ple-
nius traditur per Are. ¶ Tertio adde ꝙ cōtra regulā huius gl.
8 videtur facere: †quia pcedit argumentū a simili[a].licet nō sit oīno
a simile: sed detur dissimilitudo ⁊ detur instantia.c.cōstitutus.et ibi
do.Abb.in.iij.no.ad hoc no.de ap.vbi papa arguit de nuntio ad a ¶ Simil. Adde gl.in
pcuratorē inter quos sunt differētie ⁊ dantur instātie.l.multū in- l.i.de leg.iij.
terest C.si quis alteri vel sibi.ad idē tex.in.c.quēadmodū.de iure- doct.i.l.i.ff.
iuran.vbi papa arguit a matrimonio cōtracto ad contrahendū et de offi.eius
ecōtra: ⁊ tñ ibi datur instātia per regulā.l.patre furioso.ff.de his Inno.in.c.
qui sunt sui vel alie.iur.vbi iuriscōsultus dat instātiam: qr minus qualiter.de
impediunt matrimoniū cōtrahendū quam nō tollunt iam cōtra- accusa.
ctum ad idē tex.in.c.cū dilecta.⁊ ibi do.Ab.de cōfir.vti.vel inuti.
idem do.Abb.in.c.trāslato.de constit.idē ꝙ bonū sit argumentū
a simili etiā vbi nō est oīno da similitudo: sed datur instātia.tenet
do.Ant.de but.in.c.non debet.in pe.col.de cōsan.⁊ affi.⁊ pro hoc
soleo ponderare.tex.in.l.fin.vbi dixi.C.de colla.vbi tex.arguit de
castrensibus vel quasi ad aduentitia: et tñ dantur multe: vt patet
pro solutione ad aliam regulam: ⁊ ad regulam huius gl.cōclude
sufficere ꝙ in illa materia in qua arguiṫ sit similitudo rationis: et
identitas: licet in alijs sit dare instantiā.ita proprie loquitur tex.
in.d.l.fi.C.de colla. Ibi em̃ castrensia vel quasi: ideo nō cōfereban
tur etiā de iure antiquo: qr etiam si remāsisset in potestate patris:
illa non fuissent quesita patri.istamet ratio militat in aduentitijs
quo ad illam materiā: ⁊ istud sufficit licet quo ad aliā reperiantur
instantie. Hinc dixit do.Abb.in.d.c.constitutus.in.iij.no.ꝙ mo-
dus destruendi argu.a simili est probare dissimilitudinem in illo
actu ad quem fit collatio. Hinc etiam not.do.Abb.in.d.c.quēad-
modum.in.i.no.p illū tex.ꝙ valeat argumentū a simili data simi-
litudine in eo ad qđ confertur: licet in alijs nō sit omnino similis.
ita tenet Jo.an.in.c.non potest.de preben.in.vi. Hinc est ꝙ glos.
nostra ponit instantiam in materia in qua arguit iurisconsultus.
¶ In ea.gl.ibi: sed ea est bona quia ipsius fundi petitio ei datur.
Ista ratio gl.peccat eodē morbo quo gl.reprobat rationem iuris-
consulti: quia similiter ei obstat illud qđ dicitur de seruitute rusti-
ca.in.l qui viam.j̃.eo.vnde dicunt Jaco.de are.Dy.et Albe.hic:
ꝙ ratio tex.est bona hoc modo sane intellecta. Cuicunꝗ̃ datur pe
titio seruitutis in ea re que est apta nuntiationē recipere: ibi etiam
potest nouum opus nuntiare.ita loquitur tex.hic.⁊ in concordan.
allegatis.s̃.in vltimo not.secus vbi res vel materia non sit ad hoc
apta.d.l.qui viam.de qua lege fuit dictum.in.l.i.§.fi.s̃.eo.

Jason.

1 ☞ Nuntiatio noui operis potest fieri furioso ⁊ infanti.
2 In omni denuntiatione requiritur aliquis qui intelligat.
3 Stipulatio de ope demoliēdo idē importat ꝙ stipula.iudi.solui.

Operis noui. Nūtiatio noui operis fit
in rem nō in personam:
ideo pōt fieri contra furiosum ⁊ infantem: ⁊ etiā fabris
vel artificibus. Item cautio de opere demoliendo cō-
mittitur ad interesse per sñiam declarando.h.d.cum duabus le-
1 gibus sequentibus. ¶ †Not.primo ex tex.ibi: ⁊ ideo furioso ⁊ in-
fanti ꝙ nuntiatio noui operis potest fieri furioso ⁊ infanti. Imo.
et Pau.de ca.exponunt tex.i.contra infantem ⁊ furiosum.prout
etiam exponit glos.hic: quia non sufficeret eis nuntiari: cum nul-
lum habeant intellectum.prout etiam dicit glos.in.l.cuilibet seq.
Ideo debet nuntiari fabris: vt dicit lex seqnēs q̃ venit cōtinuati-
ue.⁊ reddendo rationē: vel requiriṫ ꝙ sint ibi psone intelligentes:
que referant tutori vel curatori. put tenet glos.in seq.Alb.Bal.⁊
oēs Moder.hic.Raph.cu.⁊ Alex.in.l.de pupillo.§.nūtiationē.
s̃.eo.⁊ ita cōiter tenetur. Adde ꝙ Bald.in.c.in omni negotio.de
testi.⁊ dicit ꝙ in ista.l.cuilibet in verbo intelligenti.est tex.aureus
2 †ꝙ in omni denuntiatione requiritur aliquis qui intelligat. Se-
3 cundo not.ex.l.operis.† ꝙ stipulatio de opere demoliendo idem
importat ꝙ stipulatio iudicatum solui.tex.est hic.et in.l.stipula-
tio.§.habet.j̃.eod.not.Barto.in.l.de pupillo.§.qui remissionem.
s̃.eodem.

Jason.

1 ☞ Remissio nuntiationis referenda est ad personam dñi.
2 Actus celebratus cum procuratore in causam dñi: in dubio non
videtur referri ad personam dñi nisi exprimatur.
3 Procurator potest cum causa renuntiare appella.
4 Procurator simpliciter cōstitutus ad nuntiandum nouū opus:
potest remittere: eo quia talis remissio venit in necessariam con-
sequentiam.
5 Arbiter ⁊ delegatus possunt incidenter cognoscere ⁊ pnuntiare
de causa restitu.in integ.licet non principaliter.
6 Licet procurator non teneatur prosequi appella.a diffinitiua ta-
men ab interlocutoria tenetur appellat.prosequi cum alias non
posset perficere causam principalem.

Um procurator. Queadmodum sa/tisdatio rati presti/
ta a procuratore nuntiante: ita ⁊ remissio nuntiationis
ad dñi psonã referenda est.h.d.sm verũ ⁊ cõem intel/
lectũ q ponit in prin. ⁊ fi.glo.magne. Nota ex isto tex. sm cõem in/
1 tellectum prime relatus† ꝙ remissio nuntiationis referenda est
ad psonã dñi. Ratio est sm Bar. ⁊ doc. inferius: qr cum ista remis
sio fiat p viam satisdationis de ope demoliendo: que continet in/
teresse.l.stipulatio.§.hz.j.eo.ergo ad interesse dñi dz referri.l.pe.
ff.si quis cau.alle.in glos. Tu aduerte si istud notabile est verum:
2 †ex eo correlarie seqtur: ꝙ actus celebratus cum procuratore in
cãz dñi: in dubio non vr referri ad psonã dñi nisi exprimat. Hoc
aũt est falsum: qr qñ ꝓcurator facit actũ vt ꝓcurator: semp intelli
gitur referre ad dñm: lz nõ exprimat.tex.est in.d.l.pe.ff.si qs cau.
in.l.post mortẽ.§.j.ff.qñ ex fac.tuto.no.Bar. ⁊ ibi dixi in.l.j.§.nũ
tiatio.s.eo.cũ cõcor.quas ibi dedi. vnde plz mihi plus intellect⁹
quẽad istũ tex.ponunt Gui.de suza. ⁊ Albe.de ros.hic ꝙ iste tex.
loquat: qñ nũtiatus simpliciter prestitit satisdationẽ de opere de
moliendo: nec expresse retulit ad psonã dñi: qõ tñ censeat collato
in psonã dñi. vnde refert Alb. ꝙ iste tex. allegatur in practica: ꝙ
si a ꝓcuratore aliqd simpliciter fiat vel recipiat ꝙ semp ĩtelligat
referri ad psonã dñi. ⁊ bñ faciunt iura preallegata: nec verba bar.
hic in primo intellectu gl.repugnant imo p eũ assignata bñ con/
gruũ. Scdo argumẽto huius tex.decidit signãter Bal. hic post
3 Ray.de for.†ꝙ ꝓcurator põt cũ cã renuntiare appellationi. cã
aũt: est sm Bald.si videt hoc expedire dño. forte: qr appellatio est
temeraria ⁊ iniusta. ¶ Not. qr ex hoc nota.limitat regula que hz
ꝙ ꝓcurator etiã cum libera: nõ põt renuntiare appellationi. put
no. Ange.in.l.ab executore.§.fin.ff.de appel. ⁊ in.l.j.§.j.ff.a q ap.
non lz. ⁊ in.l.bonoꝝ.ff.rem ra.ha.no.Bal.in.l.fi.§.fi.de temp.ap/
pel. Pro ista limitatione facit in fili text.in.l.si hoiem.ff.manda.
quẽ tex.alle.Bar in.l.non solũ.§.morte.in pe.char.s.eo.vbi plu
ra addidi ad illũ tex.in.v.charta.circa fi. ¶ Glo.in vbo remissio.
in effectu ponit tres intellectus ad istud principiũ lz videat pone
re quatuor. Nã primus ⁊ vltimus ad idẽ tendũt: ⁊ cõiter iste tene
tur p rationem Bar. Scdm intellectũ reprobat Bar. p duo fun
damenta ⁊ faciunt duo alia fundamenta Bart.in sequẽti intelle/
ctu. Tertium intellectũ approbat Bar. ⁊ ꝯfirmat duob⁹ medijs:
4 deinde facit tres illatiões. Prima illatio est†ꝙ ꝓcurator simpli
citer cõstitutus ad nuntiandũ nouũ opus: põt remittere eo qr ta
lis remissio venit in necessariã ꝯsequentiã. Facit ratio: qr ꝓcura/
tor ad aliqd simplr ꝯstitutus intelligit etiã ꝯstitutus ad accesso/
ria ⁊ depẽdentia.l.cuicũqȝ.§.si ei quẽ.ff.de insti.actio. ⁊ est gl.no.
in.c.cũ olim primo.de offi.deleg.limitat Bar.qñ est remissio non
gratuita: vt hoc tex.gratuitã eñ remissionez talis ꝓcurator non
posset facere. rõ qr haberet vim donationis q̃ non censet permissa
ꝓcuratori.l.ꝯ iuris ciuilis regulas.§.si filius.ff.de pac.not.Bar.
in.l.fi.in prin.ff.de his q̃ in frau.credi.subdit Bar.q cõiter habet
defectiuus: ꝙ si esset ꝓcurator generalis cũ libera: posset bñ face/
re remissionẽ gratuitã p text.in.l.ij.§.non tantum.ff.ꝙ vi aut clã
qui tex.vt etiã dicit Pau.de ca.hic loquit in remissione q̃ gratis
fiebat.idem tz Pau.de ca.hic Sed aduerte qr istud videt prima
fronte male dictũ: qr etiã ꝓcurator generalis cuz libera non põt
donare vel gratis remittere.text.est in.d.l.contra iuris ciuilis.§.
si filius.tex.in.l.filiusfa.in prin.ff.de dona. Tñ conclusionẽ Bart.
⁊ Pau.de ca.vr pbare tex.in.d.§.non tantũ.vbi tutor ⁊ curator
possunt facere illã remissionẽ gratuitã vt ibi est text. sed cõstat ꝙ
tutor ⁊ curator hz mandatũ generale cuz libera a lege: vt est gl.in
l.mãdato gñali.in gl.fi.ff.de ꝓcu.no.Bart.in.l.inter bonorum in
prin.p illum tex.ff.de admi.tuto.q̃uis habeant istud plus: ꝙ cẽ/
seantur loco dñi.l.interdũ.la.ij.§.q tutelã.cum simi.ff.de fur. ⁊ tñ
cõstat ꝙ tutor ⁊ curator q̃uis habeant mandatũ a lege cũ libera:
nõ tñ possunt donare regulariter.l.j.in prin.ff.de tut. ⁊ ra.distra.
⁊ tex.in.c.ij. ⁊ ibi cano.no.de don. vñ in ista materia cõclude: ꝙ ꝓ/
curator gñalis cum libera: siue hoc habeat a lege siue ab homine
põt talẽ remissionẽ gratuitã facere in.d.l.non tantuz.qñ facit sine
dolo ⁊ nõ calũniose: secus si faceret mere aĩo danandi: put est qñ
ius dñi est liqdũ ⁊ clarũ: tunc non posset.l. preses.C.de transact.l.
tutor.in prin.ff.de iureiur.cessante eñ dolo ⁊ qñ non fit mere aĩo
donandi: paria sunt habere mãdatũ in specie ad illũ actũ vel ha/
bere generale cũ libera.tex.est in.l.iusiurandũ qd ex conuentione.
§.fi. ⁊.l.seq.ff.de iureiur. Hinc est: ꝙ q habẽt mãdatũ gñale cum li
bera a lege vel ab hoie: possunt expedire oĩa in qbus reqrit spe/
ciale mandatum.ita no.Bald.in.l.illud.§.j.ff.de mino. ⁊ in addi.
Spec.in ti.de in integ.resti.in.j.col.in ver.legiti. ⁊ publici admi/
nistratores. Cy. ⁊ Bal.in.l.j.C.etiam p procura. Pau.de ca.in.l.
iusiurandũ ⁊ ad pecunias.§.defensor.ff.de iureiurã. ⁊ Moder.in
d.l.preses. Secũda illatio Bar.est ꝙ lz ad petendam restitutionẽ
in integrũ reqratur speciale mandatũ.l.illud.§.j.ff.de mino.c.co
ram felicis.de in integ.resti.illud est verũ qñ principaliter de p se
peteretur: secus si incidenter in cã inchoata contingeret in aliquo
esse necessarium petere resti.in integ. Adde Bar.in.l.qui ꝓprio.
§.itẽ queritur per illũ tex.ff.de ꝓcura. ⁊ in.l.j.C.etiã per procura.
Bar. ⁊ Sali.in.d.l.illud.§.j.imo generalius no.Bar.in.l.indebi
tam per illũ tex.ff.de cõdi.inde.ꝙ in oĩbus casibus requirẽtibus
speciale mandatũ enumeratis per gl.in.c.qui ad agendũ.de ꝓcur.
in.vj.dz intelligi si principaliter intentent: secus si in ꝯsequentiã
et incidenter. Confirmo cõclusionẽ Bar. nam arbiter hz limitatã
notionẽ: vt nõ plus possit q̃ per partes fuit expresse cõmissum.l.
non distinguemus.§.de officio.ff.de arbi.idẽ est in iudice delega/
5 to: ⁊ tñ ego habeo†ꝙ arbiter ⁊ delegatus pñt incidenter cogno/
scere ⁊ ꝓnũtiare de cã resti.in integrũ: lz non principaliter.tex.est
not.in.c.pe.de resti.in integ.facit tex.in.l.fi.in fi. ⁊ ibi Raph.fulg.
no.C.vbi ⁊ apud quos.Spec.in ti.de arbitris.§.ij.in ver.item cã.
accedat qr multa in cõsequentiã permittunt: que principalr non
concederent.l.j.in princ.ff.de auto.tut.l.quoties.vbi Cy. ⁊ alij.C.
de iudi.facit.l.si vnus.§.illud.ff.de pac.habetur in.l.ij.ff.de iuris.
om.iudi.accedat not.tex.in.l.tutor rerum.ff.de admi.tut.vbi illud
qd principaliter prohibetur: permittitur in cõsequentiam.quem
tex.pro singulari ad hoc no.Are.in.l.si qs nec causam.in prin.ff.
6 si cer.pet. Tertia illatio Bar.est†ꝙ lz procurator nõ teneat pro/
sequi appellationẽ a diffinitiua.l.inuitus.C.de procura. ⁊ melius
in.c.non iuste.in fi.eo.ti.tñ bene tenet prosequi appellationem ab
interlocutoria cũ alr̃s nõ posset perficere causam principalem sm
Inno.in.d.c.non iniuste. Adde Bar.in.l.non cogendum.§.fi.ff.
de procur. Bar. ⁊ alios in.d.l.inuitus.limita istam conclusionem
Bart.nisi talis appellatio ab interlocutoria veniret tractanda in
alio loco remoto sm Spec.in tit.de appel.§.j.in ver.illud autem.
Salic.et Moder.in.d.l.inuitus.pro ista limitatione bene faciunt
duo tex.in.l.sed ⁊ he.§.non solũ.in verbo in eadẽ ꝓuincia.de ꝓcu.
et tex.in.l.sancimus.la.j.in verbo in eodẽ loco.C.de aduo.di.iudi/
cio.qd diligenter no.pro appellationibus ab interlocutorijs que
quotidie interponuntur ad romanam curiam.

1 Nuntiatio no.ope.non est geminanda qñ vigore prime nun/
tiationis prestita est satisdatio de opere demoliendo.
2 Si quis fecerit secundã nuntiationẽ videtur recessisse a prima.
3 Interpellans sepius debitorem non videtur recedere a prima in/
terpellatione.
4 Si creditor expresse cõuenit ꝙ non possit pignus alienare: tamen
si debitor cesset in solutione precedente trina denuntiatione non
obstante pacto poterit alienare.
5 Facta prima nuntiatione: si nuntians edificat: est acquisitum ius
penale demolitorium.
6 Per secundam concessionem principis non videtur prima reuo/
cata imo secunda concessio operatur vt censeatur facta proprio
motu principis vbi alias in dubio censeretur facta ad postulatio
nem partis.
7 Secunda stipulatio que cõtinet idẽ ꝙ prima nunq̃ nouat penã.
8 Per secundam interpellationem de soluẽdo videtur remitti mo/
ra precedens.
9 Si primo appellaui a diffinitiua viua voce et postea in scriptis:
an tenear sequi primam: quia illa est que rescindit sententiam: an
secundam.
12 Si appellaui in voce reseruato bñficio appel.in scriptis: quã ap/
pel.debeo ꝓsequi: ⁊ a quo tpe incipit currere appellatio.nu.13.
14 Si iudex tulit duas sentẽtias interlocutorias de eadem re: ex qua
acquiratur ius ⁊ a qua erit appellandum.
15 Scda interlocu.contraria prime vel diuersa tollit primam.
16 Quando interlocu.traxerit secum executionem iudex non potest
eam reuocare nisi de consensu partium.
17 Si pars producat pluries vnam scripturam corã iudice: an pos/
sit vti vtraqȝ productione.

Si dominus. Iste.§.hz quatuor lecturas que hic
ponunt in gl.in verbo ratã. sm vl/
timam lecturã que cõiter tenet.h.d.si ꝓcurator ꝓpter nũtiationẽ
cauit de rato: ⁊ deinde recipit satisdationẽ de opere demoliendo:
si apparuerit infra certũ terminũ fuisse iniuste edificatum: si infra
illum terminũ dñs iterato nuntiet nouũ opus: stipulatio de rato
cõmittit ad interesse: sed finito illo termino põt dñs iterum nun/
tiare: ⁊ stipulatio de rato amplius nõ cõmittit.h.d.clare et ligde
1 iste.§. ¶ †Not.ex isto tex. ꝙ nuntiatio noui operis non est gemi/
nanda: qñ vigore prime nuntiationis p̃stita est satisdatio de opere
demoliẽdo. Ratio huius est duplex. Prima qr nũtiatus non dz
iterum grauari onere satisdandi: qd esset incõueniens: vt.l.si ante
acceptũ.ff.iudi.solui. Scda rõ est: qr prestita satisdatione: licitum
est ꝓcedere in opere.l.pretor.§.deinde. ⁊.l.stipulatio.j.eo.§.j.ergo
ratione talis edificij non põt amplius inquietari: et sic non potest
amplius nuntiari nouũ opus. ¶ Glos.in verbo ratã rem.diuide
in duas partes prin. In prima declarat principium huius legis
In secũda ponit quatuor intellectus ad hunc.§.si dñs. ¶ In ca.
glos.ad fi.

glos.ad fi. Ad de ꝙ differt scđa lectura glo. a tertia. quia in secūda lectura: pcurator remisit nuntiationē a se factam: habita cōditionali satisdatione: nisi infra decē dies nuntiatus pbet se iuste edificasse: sed in tertia lectura pcurator remisit ipsam satisdationem cōditionalem: ⁊ ista differentia est ꝫm verba: ⁊ expresse glo. ⁊ plus placet ꝙ alia differentia hic posita per Alerā. qui dicit ꝙ in scđa lectura nuntiatus pmisit demolitionē sub conditione nisi infra. x. dies pbauerit: sed in tertia pmiserat simpliciter: q: imo vtrobiq̄
2 satisdatio fuit cōditionaliter pstita. ¶ †Extra gl. tenet Bar. ꝙ p scđam nuntiationē iudicat̄ recessum a prima: per. l. si qs cum pcuratorio. §. fi. ff. de procu. ⁊ per gl. hic: in verbo nuntiauerit. et cum eo tenet solus Lud. ro. hic: motus satis debiliter: q: si aliter diceremus sequeretur ꝙ secūda nuntiatio esset frustratoria: qđ non est dicendū: qñ actus pōt aliquid opari. l. qnquaginta. ff. de pbatio. sed istud fundamentum est fragile: q: in simili dicimus ꝙ stipulatio secunda que idē continet ꝙ prima nihil valet. l. qui bis idem. ⁊ l. si dari. cum glo. ⁊ vtrobiq̄ Bar. ff. de verbo. obli. pro opi. Bar. stringit tex. not. in. l. emilius. in princi. in ver. dicebam. ff. de mino. per quem tex. valde no. ibi Bar. in. j. col. ꝙ per nouam interpellationem seu ptestationem de soluendo videtur remitti mora precedens: ⁊ pondera ꝙ ibi ex mora precedēti erat iam acquisitum ius creditori: ⁊ tñ per scđam interpellationez illud ius ⁊ illa mora remittitur. ad idem facit qđ tenet Bart. in. l. non solum. §. morte. s. eo. in scđa specie ptestationis inhibitorie. circa prin. vbi tenet ꝙ si creditor denuntiat vel ptestet̄ debitori ꝙ soluat: ista denuntiatio operatur: ꝙ si precesserit mora debitoris quod purget̄. allegat. l. mora. in princ. ff. de vsu. sed melius allegasset tex. in. d. l. emilius. in prin. ⁊ ibi ipse Bar. no. ad idem pro Bar. facit: quia per secundā delegationem intelligitur recessum a prima. c. ceterum. de rescrip. glos. in. c. ex tenore. eo. ti. Istam cōclusionem Bart. reprehendunt alij omnes Moder. Jo. de imo. Raph. cu. Pau. de ca. ⁊ Aler. hic moti: quia scđa nuntiatio videtur potius facta ad augendum desiderium nuntiantis q̄ ꝙ videatur recessum a prima nūtiatio-
3 ne: †sicut videmus in eo qui sepius interpellat debitorē: quia per hoc non videt̄ recedere a prima interpellatione. l. qui rome. §. coheredes. in verbo sepius testato cōuenerit. ff. de verb. obli. facit in simili. tex. in. l. iiij. ff. de pig. actio. sic etiam in eo qui sepius appellat: vt est gl. in. c. lotharius. in verbo appellauit. xxxi. q. ij. ⁊ est tex. in. c. bone. vbi Jo. an. ⁊ alij no. de appell. sic etiam in eo qui sepius petit apostolos. l. j. ff. de libel. dimisso. ⁊ cle. q̄uis. de appel. Sꝫ defendendo conclusionē Bar. potes ista argumēta retorquere contra Moder. vt faciant pro Bar. nō obstat ergo tex. in. l. qui rome. §. coheredes. in verbo sepius testato cōuenerit: quia rñdeo ꝙ ille text. loquitur qñ requiritur multiplex interpellatio: vt est qñ quis vult alienare rem prohibitam alienari. isto casu requirit̄ ꝙ multoties interpellauerit coheredes. ita ad illum tex. dicit no. Bald. in l. fi. in. iiij. q. C. de edic. di. adri. tol. alias vnica interpellatio sufficit vt est gl. ord. ⁊ approbata in. l. mora. in prin. ff. de vsu. no. Bar. in l. titia seio. §. vsuras. per illum tex. de leg. ij. ⁊ l. de pupillo. §. si plurium. vbi dixi. s. eo. cū ergo in. §. coheredes. de necessitate requiritur multiplex interpellatio: merito non potest dici ꝙ per secundam recedatur a prima: cuꝫ vtraq̄ sit necessaria: sed in casu nostro vna nuntiatio contra edificantem sufficiebat: et non erant plures necessarie: similiter in. l. iij. ff. de pigno. actio. est casus singularis
4 ꝫm Bart. ⁊ omnes ibi. †ꝙ si creditor expresse conuenit ꝙ nō possit pignus alienare: tamen si creditor cesset in solutione precedēte trina denuntiatione: non obstante pacto potest alienare pignus: ibi ergo q: requirit̄ multiplex interpellatio ad hoc vt pignus cōtra expressam conuentionem possit alienari: merito per secundam vel tertiam interpellationem nō videtur recessum a prima: et per hunc modum etiā non obstat illud qđ dicebatur de eo qui sepius petit apostolos: quia istud requiritur ꝙ petantur instanter instātius ⁊ instātissime iuribus pralleg. ideo cum requirat̄ ista multiplicatio per secundam non receditur a prima. Ad glos. in. d. c. lotharius. ⁊ tex. in. d. c. bone. Respondeo ꝙ gl. ibi expresse loquitur qñ illa multiplex appellatio fuit facta eodem contextu: quo casu habetur pro vna: vt inquit gloss. in. c. ab eo. in verbo instanter. de appella. in. vi. ⁊ in simili glo. in. d. l. iij. ff. de pig. act. ⁊ sic conclusio Bar. optime defenditur a fundamentis modernorum ad tex. in. l. si quis cum pcuratorio. in. §. fi. ff. de procur. allegatum per Bar. rñdent Jmo. Rapha. cu. ⁊ Pau. de ca. hic ꝙ ille tex. nihil facit ad ppositum Bar. q: loquitur qñ scđm mandatū non cōtinebat pcise idem qđ primum sed diuersum. patet quia in secundo mandato erat datus alius diuersus a primo: sed hic vtraq̄ nuntiatio erat facta ab eodem: ⁊ sic precise idem continebat: tu dic ꝙ ista solutio est de directo contra glo. in. d. §. fi. in glo. j. quam sequitur Bal. ibi que tenet ꝙ ille text. procedat etiam qñ idem esset datus pcura. in secundo mandato nisi intelligas illam glos. ꝫm Ange. ⁊ Pau. de ca. ibi do. Aler. hic: ꝙ illa glo. pcedat qñ nouum mandatū est datum eidem procuratori: secus si proprie esset idem qđ primū: tūc scđm potius venit ad confirmandū primū q̄ ad infirmandum vel constituendum de nouo. arg. d. l. qui bis idem. ad hoc etiam allegat Paul. de ca. tex. in. l. si quis. eū. §. j. ff. de exercito. in verbo hoc enim edicto non transfertur: sed adijcitur actio. Quid tenendum ego in isto passu etiam teneo contra Barto. sed moueor alijs me-
5 dijs quam Mod. moueor. Primo †nam facta prima nuntiatione si nuntiatus edificabat est acquisitū ius penale demolitorium l. j. §. sed si is cui. s. eo. ⁊ l. pretor. §. deinde. j. eo. ergo per secūdam nuntiationem non intelligitur remissa talis pena: nisi expresse de ea fiat mentio: ⁊ tamen si per secundam nuntiationem nouaretur precedens: tolleretur etiam pena precedens. l. solutum. in princi. ff. de pig. act. assumptum probatur: quia postq̄ debitor incidit in penam: dato ꝙ creditor expresse sibi prorogēt terminū non intelligitur remissa pena precedens. ita tenet Bal. in. l. acceptā. in. vij. q. C. de vsu. dixi in. l. j. §. ⁊ post operis. s. eo. vbi ad hoc alias cōcordantias adduxi. credo ꝙ Bart. senserit istud obiectum: ⁊ pptерea in responsione sua cum mysterio dicit ꝙ pro opere futuro post secundam nuntiationē non recedatur a prima. Secundo facit quia inducta ad augmentum nuntiantis non debent operari remissionem: ⁊ sic contrarium. l. legata inutiliter. ff. de adi. lega. et. l. legata inutiliter. de leg. j. al's actus agentium operarentur contra eorum intentionem. l. non oīs. in prin. ff. si cer. pet. ⁊ l. obligationum substantia. §. fi. ff. de act. ⁊ obli. Tertio quia inducta ad vnum effectum nō debent operari cōtrarium effectū: etiam si illud videātur tacite includere. l. cum tale. §. falsam. ij. ff. de condi. ⁊ demon. sed secunda nuntiatio fit ad ligandum magis manus nuntiati edificā-
6 tis: ergo nō debet operari remissionem prime. † Quarto moueor per simile: q: per scđam concessionem principis non videt̄ prima reuocata: imo scđa concessio operatur singularē effectum vt censeatur facta pprio motu principis: vbi alias in dubio censeretur facta ad postulationem partis: nisi expresse dicatur qđ fecit motu proprio. c. si motu proprio. de pbē. in. vi. Ita singulariter Bal. in l. nec dānosa. C. de preci. impe. offe. per tex. not. in. §. ⁊ hec vero inhemus. in auт. vt nulli iudi. colla. ix. sequit̄ Lud. ro. reputans singulare ⁊ nouum dictum. in. l. si vero. §. de viro. in. xxxi. col. ff. solu. mat. ⁊ in. l. iij. in prin. ⁊ ibidem latius do. Alex. in. j. no. ff. ꝙ quisq̄ iur. Rapha. fulg. in. d. l. nec damnosa. et in. l. rescripta. C. de preci.
7 impe. offeren. † Quinto ꝙ per scđam nuntiationem non fit recessum a prima facit simile: q: secunda stipulatio que continet idem ꝙ prima: nunq̄ nouat primam. l. scire debemus. in prin. ff. de verbo. obli. not. Bart. in. l. pe. ff. de preto. stipu. Tamen ad hoc potes dicere ꝙ ideo fit: quia secunda stipulatio nihil valet cum nō interfit stipulantis. d. l. qui bis idē. ⁊ d. l. si dari. Sexto cōsidera si posset vnum nouum attentari: ꝙ quēadmodum secunda interpellatio facta debitori eum magis grauat et impedit more purgationem: vt est tex. not. ꝫm vnam lecturam. in. l. traiectitie. §. de illo. ff. de actio. ⁊ obli. quem tex. ad hoc no. Lud. ⁊ Moder. in. l. insulam. ff. de verbo. oblig. Ludo. ro. in. l. ⁊ si post tres. in pe. char. ff. si quis cau. ⁊ in consi. cccl ij. in secundo dubio. ꝙ idē fit in materia nostra si post primam nuntiationem postea fiat alia secunda nuntiatio. ista secunda geminata operetur: ꝙ nuntiatus non habeat beneficium satisdandi. de quo in. l. pretor. §. deinde. ⁊ §. seq. j. eo. sicut geminata interpellatio tollit beneficium purgationis more: ⁊ si hoc esset verum esset noua limitatio ad. d. l. pretor. §. deinde. cum seq. Tamen eam non firmo nec pono pro constanti. et tenendo istam partem contra Bar. non obstat illud quod no. Bart. in. d. l. emi-
8 lius. in prin. per illum tex. vbi no. †ꝙ per secundam interpellationem de soluēdo videatur remitti mora precedens. Nam istud notabile Bart. ita generaliter sumptum est falsum: quia imo secunda interpellatio non solum non remittit precedentem: imo eā aggrauat: q: vbi eā alias posset debitor purgare: iuxta. d. l. ⁊ si post tres. certe geminata interpellatio impedit purgationeꝫ more: vt statim prime dixi. Itē q: inducta ad augmentū non debent operari contrarium vt statim dixi: salua tamen notabile Bar. in. d. l. emilius. illud intelligendo, et restringendo in termino illius legis quia dictum doc. semper debet intelligi ꝫm legem quam allegat: vt inquit Bar. in. l. non solum. §. si liberationis verba. ff. de liber. lega. Sali. in. l. si ex cautione. in. x. col. C. de non nu. pecu. cum alijs concor. dꝫ ergo intelligi ibi Bar. prout etiam declarat do. Aler. hic: qñ propter primam moram erat acquisitum ius interpellanti ad petēdum aliquam speciem: vbi primo nō poterat petere nisi pretium: certe si postea interpellet vt detur pretium: bene videtur recedere ab effectu prime more. i. ab effectu ⁊ potestate petendi illam primā speciē: vt est tex. in. l. post dieꝫ. ff. de. l. cōmis. al's per secundam interpellationē non remittit̄ mora precedēs imo magis
9 augetur: vt. s. prori dixi. ¶ † Querit Bart. si primo appellaui a sñia diffinitiua viua voce postea appellaui in scriptis: quam appellationem debeo prosequi. et concludit ꝙ primam: quia illa est que rescindit sententiam. Contrarium tenet Angel. hic: volens ꝙ secunda appellatio valeat et non prima: dummodo vtraq̄ sit

interposita intra tēpus licitū per tex.in.l.si quis libellos.cū gl.C.
de appel.vbi dicitur: ꝙ est licitū re integra recedere a prima ap/
pellatione. Sed certe tex.ille non obstat prout etiā dicit Imol.li/
cet enī ibi decidatur: ꝙ qui semel appellauit pōt recedere ab illa
appellatione: ⁊ interponere scđam appellationē: non tñ dicit tex.
ꝙ interponēdo secundā appellationem videat a prima recedere:
ex quo ad eundē appel. Idē ꝙ Ang.cōtra Bar.tenet do.Anto.
de but.in.c.dilecto.de appel.motus per simile: q2 sicut per secun/
dum testamentū videt recessum a primo.l.cū in secundo.ff.de in/
iust.rup. Ita per secundam appellationem dȝ intelligi recessum a
prima: cum actus recedēdi a prima appellatione ita pēdeat a vo/
luntate appellantis sicut in testamētis. Ad hoc respondēt Mo/
der. ꝙ lex ꝓhibuit paganum decedere cum duobus testamētis: et
quia actus testādi est actus vltime voluntatis: ideo lex voluit qđ
stetur vltimo: non sic est in appellatione in qua nō prohibetur ge
10 minatio.c.bone.de appel. ¶ †Tertia fuit opi. Jo.an.in.d.c.bo/
ne.quam sequunt do.de rota in decisione.cccclxiij.in antiquis.ꝙ
vtraqȝ appellatio valeat et sit in potestate appellantis prosequi
quam velit per tex.in.d.c.bone.⁊ glo.in.c.lotharius.xxxj.q.ij.istā
opi.tenet Bal.in.l.appellatione.C.de app.et in.c.sancimus.quo
tpe miles.in vsi.feu.⁊ in.l.generaliter.§.j.C.de reb.cred.⁊ tenendo
istam vltimam esset cautela: ꝙ appellatus procuret ꝙ iudex ad/
mittat primā appellationē ⁊ ei deferat ⁊ det libellos dimissorios
tunc non posset amplius appellatio geminari ſm Bal.in.l.eos.
§.apostolos.C.de appella.⁊ late sequitur domi.Bartho.vero.in
cautela.ccxlv.que incipit.vbi quis pōt appellare a snīa.⁊ Angel.
de arc.in.l.j.§.j.ff.de libel.dimisso. Quid tenendū: opi. Bar.hic.
est cōiter approbata quam tenēt Imo. Raph.cu.⁊ late do.Alex.
hic.Bal.in addi.Spec.in ti.de appel.in.v.col.in versi.sed pone.⁊
not.Bal.in ꝯsil.clxiij.qđ incipit appellatum est bis super eodem
Ange.⁊ Sali.in.d.l.si quis libellos. Ange.in.l.si quis cum procu
ratorio.§.fi.ff.de ꝓcura.istam opi. Bar.late tenet Ludo.ro.⁊ rñ/
det ad obiecta in contrarium.in cōsi.xlj.qđ incipit in presenti con
sultatione primo videndum est.licet idem Lud.hic aliter distin/
guat. Eandem opi.tenent Joā.de imo.⁊ do.Abb.in.c.dilecto.de
appel.domi.Abb.in.c.sua nobis.ad fi.eo.titu.de appel. Pet.de
ancha.in clem.j.de dolo ⁊ contu. Archi.in.§.biduum.ij.q.vj.⁊ sic
apparet ꝙ opi.Bar.est communiter approbata: ⁊ a legistis ⁊ ca/
nonistis stringendo passum veritas huius articuli satis pendet a
fundamento Bar.appellatio rescindit in totam snīam ſm veram
opi.l.j.§.fi.⁊ ibi Bar.ff.ad turpil.glo.⁊ doc.in.l.tale pactū.§.qui
ꝓuocauit.ff.de pac.⁊ in.l.furti.in prin.ff.de his qui notā.infami.
11 †Ex quo ergo prima appellatio habuit rescindere snīaȝ: illud qđ
semel rescissum est amplius rescindi non pōt.l.nam ⁊ si sub condi/
tione §.post defectum.ff.de iniusto rupto.c.ad dissoluendum.de
despon.impu.ergo scđa appellatio nihil pōt operari ad hoc be/
ne facit qđ dicit in simili gl.in.l.si vnus.§.pactus ne peteret in gl.
magna in fi.ff.de pac.que dicit ꝙ primum pactum iam fecit illud
qđ a secundo fieri nō potest.quam glo.alleg.Lud.⁊ Pau.de cast.
hic.istud fundamētum Bar.reprehendit Bal.in.d.l.appellatio/
ne.C.de appella.⁊ in.d.c.sancimus.quo tpe miles in vsib.feudo.et
Ludo.ro.hic.eo q2 appellatio nō solū operat remediū rescissiuū:
vt dicit Bar.sed operat alia remedia: q2 deuoluit causam ad supe
riorem.c.dilectis filijs.de decano.de appel. Item differt tps appel/
lationis ꝓsequēde cū incipit currere a die interposite appellatio/
nis.cle.sicut.de appel.vnde scđa appellatio licet nō possit operari
quo ad primū remedium rescissiuum: vt dicit Bart.per hoc non
redditur inutilis nec inualida: ꝙ saltē operatur quo ad alia reme
dia presertim vt tps longius cōpetat in appellatione ꝓsequēda:
nec est incongruum rem iam suspensam in longius tps suspendi.
l.pe.ff.de preto.stipu.⁊ est tex.clarus.in.c.veritatis.de do.⁊ cōtu.
et in.c.ita quorūdam.de iudeis.ad istud fundamētum respondet
do.Alex.defendēdo Bar.ꝙ istud interesse longioris vite appel/
lationis non est in consideratione: prout tenet gl.not.in.l.qui bis
idem.ff.de ver.obli.pro qua Bar.ibi alleg.not.tex.in.l.pater qui
castrense.in fi.ff.de cast.pecu. Tu dic ꝙ ista responsio do.Alexan.
non tollit obiectum: quia glo.in.l.qui bis idem ꝓcedit in stipula/
tione in qua stipulatione ad hoc vt valeat solū attēditur interesse
pecuniariū ⁊ nō aliud interesse.gl.est in.l.fideiussoris.⁊ ibi Bart.
ff.de pac.Bart.in.l.stipulatio ista.§.alteri.⁊ in.l.qđ dicitur.ff.de
verbo.oblig.⁊ est tex.in.l.iij.§.sed ⁊ si forte.ff.de iudi.sol.nimirum
si in stipulatione non attenditur interesse longioris vite.nos autē
loquimur in sententia vel appella.in qua non attenditur interesse
vt dicit Bar.j.in pe.q.dum allegat tex.in.l.postbumus.§.si quis
ex his.de inoffi.testa.ergo si interesse accedat qualecūqȝ sit in sen/
tentia ⁊ appellatione attenditur. Mihi etiam ex alijs duobus nō
placet fundamentum Bar.⁊ doc.q2 istud fundamentū non est ge
nerale: q2 appellatio non semper cōpetit ad rescindendū: sed etiā
ad declarandum nullum qñ sententia a qua appellatur est nulla.l.
si expressim.⁊ ibi Barto.⁊ alij.ff.de appel.et.l.quedam mulier.ff.
fami.her.sicut etiam bonoꝝ possessio contratabu.aliqñ datur ad
rescindendum.l.vt liberis.in verbo recisse.C.de collati.aliqñ ad
declarandum nullum.d.l.postbumo.⁊ ibi Pau.de ca.⁊ Alex.de
clarant.C.de bo.pos.contratab. Scđo q2 per scđam appellationē
recedēdo a prima appellatione: certe respectu prime appellatio/
nis sententia remaneret firma.c.quod ad ꝯsultationē.de re iudi.⁊
12 l.si.C.đ tēpo.appel. ¶ †Querit Bar.si appellaui in voce: reserua
to beneficio appellandi in scriptis: quā appellationē debeaȝ ꝓse
qui: ⁊ cōcludit ꝙ cēseatur vnica tm̄ appellatio redacta in scriptis
ſm istam decisionē limita illud qđ tenet Bar.in precedenti.q.vt
ꝓcedat qñ ambe appellatiōes sunt simpliciter interposite: secus
13 si prima esset interposita cum reseruatione. †Non aperit tñ clare
Bar.an tempus ꝓsequende appellationis incipiat currere a tpe
quo appellatio erit redacta in scriptis: an vero prius. Tamē in/
nuit ꝙ incipiat a tpe quo īterposita est prima appellatio viua vo
ce.⁊ istud expresse tȝ Bal.referendo Bart.hic in.l.appellatione.
C.de appella.eo q2 secundus actus non est secundo loco appella/
re: sed est appellationē non scriptam redigere in scriptis: ideo cō
siderat tps prime appellationis: non q2 prima: sed q2 vnica.d.l.
institutio talis.ff.de ꝯdi.insti.cū alijs hic allegatis p Bar. Pau.
de ca.hic refert ꝙ vidit ꝯsilia ꝙ pluriū notabiliū doctorū q idem
ꝯsuluerūt: ⁊ ꝙ etiā ipse fuit tunc ꝓsequut⁹. Nunc autē tȝ contra/
rium: q2 prima appellatio censetur potius qdaȝ ꝓtestatio appel
landi in scriptis ꝙ ꝙ sit appellatio viua voce.argu.l.fideicōmis/
sa.§.j.ff.de leg.iij.vnde tȝ ꝙ tempus incipit currere qñ redigitur
in scriptis: ⁊ istud est vtilius appellanti: ergo sequen.est ar.l.si qs
intentione ambigua.ff.de iudi.⁊ istud vltimum tenet Imo.hic.⁊
in.c.sua nobis.⁊ in.c.dilecto.de appel. Adde ꝙ ipse Pau.de ca.
in consi.xxv.qđ incipit super primo dubio clara est responsio.re/
fert ꝙ illi valentissimi doctores qui consuluerunt ſm primā opi.
Bar.fuerunt do.Anto.de but.Pe.de ancha.⁊ do.Onofrius de
Perusio: ⁊ eos ibi simpliciter sequit Pau.đ ca.⁊ latius in cōsil.
sequen.qđ incip. In dubio prefati excellētissimi doc. Tamē opi.
quam tenet Pau.de ca.hic videtur esse magis cōis: eam etiaȝ te
nent Ange.⁊ Sali.in.l.si qs libellos.C.de appel.⁊ Ang.ibi dicit
ꝙ istā seruat ꝯsuetudo.idē tenet do.Anto.⁊ do.Abb.in.d.c.dile
14 cto.de appel.⁊ do.Alex.hic querit Bart. †si iudex tulit duas in
ter locutorias de eadē re ex qua acquiratur ius: ⁊ a qua earum de
beat appellari. Adde eius dictis. Primo inquantum concludit
Bar.ꝙ per secundam interlocutoriam cōtrariā prime tollit pri/
ma.allegat tex.in.l.si opus.j.co. Illa lex parū vel nihil facit: eo q2
ibi secūda interlocutoria faciebat expressam derogationem pri/
me: vt ibi p glo.⁊ Bar.eo q2 ibi pretor expresse reuocauit primaȝ
cōmissionē factam nuntio denuntiādo nouū opus: put etiam il/
lum tex.alibi declarat Bal.in.c.cū venissent.in pe.colū.de eo qui
mit.in pos. Dic ergo melius facere pro Bar.q2 si per diuersaȝ in
terlocutoriam tollitur prima vt iuribus hic allegatis per Bart.
ꝙto fortius debet tolli p contrariaȝ. Ad idem bene facit illud qđ
tenent dñi de rota in cōclusione.v.que incipit. Itē si post conclu
sum in cā.vbi nota.tenēt ꝙ post ꝯclusionē in cā: ⁊ postꝙ iudex ꝓ/
nuntiauit esse conclusum in cā: ista est snīa interlocutoria. Juxta
gl.in.l.cum clericis.C.de epis.⁊ cle. Si postea admittat articulos
rei seu admittat partem ad ꝓbandū vr reuocasse conclusionem in
cā.q2 p admissionem vnius ex contrarijs intelligitur aliud reuo
catum.l.illud.ff.de acqui.here.illam decisionem referunt ⁊ sequū
tur do.Ant.⁊ Imo.in.c.auditis.de ꝑcu.do.Abb.in.c.qm̄ cōtra
falsam.in.xiij.col.de ꝓba.⁊ in.c.cum dilectus.de fide instru.et do.
Cardi.in cle.testibus.in.ij.col.de testi.Bal.in.l.peremptorias.in
ij.colū.in ver.quero si iudex.C.senten.rescin.non pos.do.Alexan.
in.l.ꝙ iussit.in.vlti.char.ff.de re iudi.⁊ in cōsi.lxxij.in.iij.volu.qđ
incip.videtur prima consideratione dicē.instantiam.in.iij.col.et
in consi.lxxvj.in.iij.volu.qđ inci.consideratis his de quibus in
themate antescripto.⁊ no.diligenter istam decisionem: q2 ibi pri
ma interlocutoria traxerat secum executionem ꝓnuntiando con
clusum in causa: ⁊ tamen reuocatur p secundam interlocutoriam
15 contrariā. †Et pōdera ꝙ istud est etiā de mente Bar.si subtiliter
inspexeris q indistincte vult p secūdā interlocutoriā diuersaȝ vel
cōtrariā prime.tolli primā: nec distinguit an prima traxerit secū
executionē ꝓut distinguit in vltimo mēbro: ergo ex mente Bart.
est qđ etiā si prima interlocutoria traxisset secū executionē: adhuc
tamen tolleretur per secundam contrariā diuersam. Sed aduerte
q2 Bar.met.s.declarat: se intelligere istā.q.qm̄ prima iterlocuto
ria pōt tolli per contrariam qđ non videtur esse qñ prima traxe/
rit executionē: vt no.in.d.l.ꝙ iussit p Bart.in.l.j.§.fi.ff.de preto.
stipu.⁊ in hoc etiaȝ Bar.videtur sibi aliqualiter infra contrari/
ri dum in vltimo mēbro allegat.l.apud aufidium.ff.de optio.le/
16 gat. †qñ qm̄ interlocutoria traxerit secum executionem iudex nō
pōt eam reuocare: nisi de cōsensu partiū.vt not.Bar.in.d.l.j.§.fi.
⁊ do.Alex.in.d.l.ꝙ iussit.in vlti.char.⁊ dicam post Barto.in.l.si
opus.j.co.intellige tamen conclusionē Bart.ꝙ per secūdam in/
terlocutoriam

interlocutoriã ↄ̃riam vel aduersam tollit͛ prima, qñ appareret in
dicem habuisse notitiã ⁊ sciẽtiã de prima: al's iudex nõ intellige-
retur reuocasse primã interlocutoriam quã ignorat. c. cum olim.
de re iudi. ꝑ regulã. l. mater decedens. ff. de inoffi. testa. ſm Bar.
in. d. l. ꝙ iussit. in fi. ⁊ licet do. Alexã. ibi ponderet ꝙ Bar. sit con
trarius his q̃ tenet hic: tñ illa potius est limitatio ꝙ ↄ̃rietas. et
idem qđ ibi Bar. tenet do. Abb. i. d. c. cũ olim. ⁊ in consi. cxlviij.
qđ incipit. In qõne que vertit͛. Et in istis locis declarant Bar. ⁊
doc. qñ iudex presumat͛ habere sciẽtiã ⁊ notitiã precedẽtis inter
17 locutorie ⁊ qñ nõ. ¶ † Ultimo inquantũ Bar. querit si pars plu
ribus vicibus produxit vnã scripturã coram iudice an possit vti
vtraq; productione: ⁊ reliquit cogitandũ: veritas est ꝙ potest ex
vtraq; se fundare ex quo per scđam non videt͛ recessum a prima
vt superius iate firmaui. ⁊ firmat etiam do. Alex. hic.

1 ☞ Remissio renũtiatiõis ↄ̃cessa per falsum ꝓcura. non nocet.
2 Falsus ꝓcura. nõ potest etiã via satisdationis facere remissionẽ.
3 Falsus procurator non gerit personam domini.

1 **Si in remissione.** † Remissio renuntiationis cõcessa ꝑ falsum procurato
rem nõ nocet dño. h. d. de qua materia dic vt per Bar. in. l. de pu
pillo. §. fi. s̃. eo. ⁊ iste tex. loquit͛ dñs renuntiauit nouum opus: ⁊
aliquis tanq̃ procurator nuntiantis, cõparet qñ petit͛ remissio.
Si autẽ ipsemet ꝓcurator nuntiasset: tũc procederet principium
huius legis. Et aduerte pro intellectu hui⁹ tex. quia aut iste vult
facere gratuitã remissionẽ: q: clarũ est ꝙ nõ posset, etiam si esset
verus ꝓcurator, nisi haberet mãdatum cũ libera: vt per Bart. in
prin. huius. l. vbi dixi. aut vult facere remissionem mediante sa-
tisdatione: ⁊ procurator datus ad nũtiandum bene posset: vt in
2 prin. huius legis. † Sed falsus ꝓcurator nõ potest etiam via sa-
3 tisdationis facere remissionem: † quia falsus ꝓcurator non gerit
personam dñi. l. procurator cũ peteret. ff. rem ra. ha. ⁊ istud vult
dicere iste text. ibi quolibet interueniente. ⁊ ita etiã in specie de-
clarat istum tex. Bal. hic. Jason legum cultor.

1 **Qui viam.** † Rõne seruitutis rustice nõ ꝑõt nũtiari nouũ opus: sed debet per
cõfessoriam seruit⁹ vẽdicari. h. p. Istã legem ⁊ ei⁹ gl.
expediui in. l. j. §. fi. vbi bar. ⁊ alij ponũt. s̃. eo. Jason.

1 ☞ Leges africani sunt difficiles ⁊ subtiles.
2 Confessoria ⁊ negatoria competunt pro seruitutibus personali
bus ⁊ realibus, ⁊ etiam pro omni iure incorporali.
4 Pro iurisditiõe ⁊ ꝑ iure patro. ⁊ sic pro iure presentãdi in eccle-
sia competit quasi confessoria, ⁊ non confessoria simpliciter.
5 Confessoria ⁊ negatoria licet sint actiones reales: tñ competunt
etiã ei qui est in quasi posses. licet in ea turbetur: alie tamẽ actio-
nes reales regulariter non competunt.
6 Confessio. ⁊ negato. dantur nõ solũ cõtra constituentẽ seruitutẽ
sed etiam contra quemcunq; alium tertium impedientem.
7 Patientia in iuribus incorporalib⁹ habet͛ ꝓ quasi possessione.
8 Existens in quasi possessione seruitutis potest intentare confes-
soriam. ꝙuis vicinus adhuc nihil ceperit edificare, ⁊ sic non mo
lestet eum cui debetur seruitus.
9 Confessoria ⁊ nega. quibus verbis proponantur ⁊ vide nu. 32.
10 Agens confessio. vel nega. reo existente cõtumace nõ cogit͛ perse
uerare super actione vel libello proposito ⁊ oblato.
11 Licet seruitutes reales sint debite fundo ⁊ cõsequenter sñia det͛
fundo: tñ procedit libellus in quo petit͛ declarari ius esse vel nõ
esse persone: ⁊ sic ꝙ sibi debeatur seruitus realis.
12 Propter contumaciam cogitur quis cauere de non nuntiando
no. ope. ⁊ sic de nõ protestando ⁊ consequenter de nõ vtẽdo iure
communi ꝙ alias sibi competeret.
13 Ille dicitur sustinere partes petitoris qui habet subire onus pro
bandi de iure suo.
14 Conuentus actione confessoria pendente tali iudicio si se defen
dat interim non prohibetur edificare.
15 Licet nuntiator habeat revera ius seruitutis: tamen si non est in
quasi possessione talis seruitutis, non põt effectualiter nuntiare:
imo nuntiatio per eũ facta potest sperni.
16 Ad hoc vt competat cõfessoria existenti in quasi possessione suf-
ficit cõtradictio verbalis facta in iudicio de qua appareat in pro
cessu in qua aduersarius neget: dato ꝙ de tali cõtradictione nõ
sit facta mentio in libello.
17 Agi enim dicitur quando lis est contestata ⁊ nõ prius sicut peti
dicitur lite contesta.
19 Stante statuto ꝙ si quis perturbet aliquẽ in sua possessione in-
cidat in tantam penam per negationem factam in iudicio cõtra
dicendo libello dicitur quis perturbare in quasi posses. ⁊ sic inci
dit in penam statuti.
21 Contra diffamantem verbaliter non datur interdictum vti pos.
22 Una differentia inter confessoriam ⁊ interdictum vti pos.
23 Sufficit cõtradictio verbalis facta in iudicio negãdo, ad hoc vt
possidenti competat confessoria.
24 In iurib⁹ incorporalib⁹ nõ solũ patiẽtia que volũtarie prestat͛
habet͛ pro quasi pos. ⁊ quasi traditio: sed etiam quã reus inuitus
prestat coactus officio iudicis habetur pro quasi posses.
25 In istis iuribus incorporalibus patiẽtia idẽ operatur ꝙ missio
in posses. in corporalibus.
26 Contra reum latitantẽ fit missio in pos. omnium bonorum.
27 Si ex forma statuti vel legis debet quis consequi aliqđ premiũ si
egerit tale quid, intelligitur si egerit ⁊ probauerit.
28 Agens negatoria qui propter cõtumaciã factus est de reo actor
tenetur probare duo. s. predium esse suum item esse liberum.
29 Ex posses. presumitur dñium qñ incidenter deducit͛. ⁊ nu. 35.
30 Quotiescũq; originalis statutus rei conuenit intentioni actoris
⁊ cõtradicit intẽtioni rei, fortior est presumptio que resultat ex
illo originali statu ꝙ sit possessio iuris que est penes ipsum reũ.
31 Contumaciam in vno non debet nocere in alio.
32 Confes. ⁊ negatoria quibus verbis proponi debeant ⁊ nu. 35.
33 Tota vis ⁊ effectus libelli consistit in ipsa conclusione, sic etiam
in rescriptis attenditur conclusio.
34 Uerba negatiua q̃ virtualiter aliqđ ponũt censent͛ affirmatiua.
35 Cuius vtilitatis est ꝙ confessoria proponat͛ verbis affirmatiuis
⁊ negatoria negatiuis.
36 Ex quasi posses. probatur dñium quando venit incidenter.
37 Quis sit verus intellectus ad principium nostri legis.
38 Quasi posses. seruitutis nõ transfert onus probãdi i aduersariũ
qui habet presumptionem iuris pro se de libertate rei.
39 Etiam cõtra presumptionẽ iuris ⁊ de iure admittit͛ probatio in
contrarium per confessionem partis.
40 Quelibet res presumit͛ esse libera nisi probet͛ seruitus imposita.
41 Cum feudũ sit quedam seruitus, in dubio est presumendum res
allodialis ⁊ sic libera non autem feudum.
42 Quasi posses. status vel qualitatis q̃ inest actualiter vel est apta
inesse origine transfert onus probandi in aduersarium.
43 Feudũ nõ probat͛: lꝫ pro cõcesso priuilegio soluat͛ aliqđ annuũ.
44 Quasi posses. alicuius status vel qualitatis que necessario non
cõcordat cum origine rei: imo contradicit ⁊ conuenit intentioni
aduersarij non releuat nec transfert onus probandi.
45 Si filius sit in quasi pos. existentie sui iuris ista quasi posses. trãs
fert onus probandi in aduersarium ꝙ sit in patria potestate.
46 Si adsit cõstitutio ep̃alis ꝙ oĩa instrumẽta vsurariorũ ꝑsumant͛
vsuraria ⁊ probat͛ ꝙ aliquis de presenti est vsurarius per hoc in
strumenta retro facta non presumuntur fuisse vsuraria.
47 Quasi posses. alicuius iuris ꝙ haberi non potest sine cõcessione
priuilegij nunq̃ releuat ab onere probandi.
48 In his que veniunt expediẽda officio iudicis siue illud officiũ
imploretur principaliter siue incidenter non iuratur in litẽ sed
interesse debet vere probari.
49 In his que veniunt iure actionis etiam si dolus cõmittatur in
omittendo iuratur in litem.
50 Restitutio rei venit iure actionis in rei vendicatione.
51 Agens rei vẽdi. põt in libello petere iure actionis non solum se
declarari dñm sed etiam petere reũ condemnari ad restituenduꝫ.
52 Qui tenetur ad nudam cautionem tenetur etiam ad obligandũ
omnia bona sua.
53 Si post prestitã satisdationẽ de iudicio sisti dñs qui mouit qõnẽ
libertatis seruo se absentet cõtumaciter per annũ ex hoc conse-
quitur seruus vt a iudice pronuntietur liber.
54 In penalibus an dispositum in vno ex correlatiuis habeat lo-
cum in alio.
55 Lex ꝙuis penalis tamen fauore pie cause vel fauore ecclesie est
extendenda.
56 Ciuitas que elegit aliquẽ in ptãtem ad quid teneatur. ⁊ nu. 57.
58 Qñ periculum est in mora iudex põt immutare tp̃s legale ⁊ infra
modicum tempus interponere primum decretum.
59 Qualiter interdicto vti pos. interponat͛ primũ ⁊ scđm decretuꝫ.

1 **Si prius.** † Ista lex est africani: ergo sequitur ꝙ est tota difficilis ⁊ subtilis istam
cõsequentiã facit Bar. in. l. cũ quis. in prin. ff. de solu.
⁊ dicit Rapha. cu. hic: ꝙ ista lex est notabilior que sit
in materia seruitutũ etiam ſm Pau. de ca. est singularis ⁊ diffi-
cilis ⁊ notabilior oĩbus legibus que loquuntur de ista materia.
Summa istam legeꝫ ⁊ diuide vt per Bar. hic. ⁊ premitte aliqua
ad euidentiã: vt per Bart. Pan. de ca. ⁊ do. Alexã. hic: vel bre-
uius summa. si reus cõuentus confessoria vel negatoria est con-
tumax in probationis translatione punit͛. h. d. ¶ Ad euidẽtiaꝫ
2 premitte † ꝙ pro seruitutibus competit confessoria ⁊ negatoria.
Cõfessoria datur illi qui pretẽdit deberi seruituteꝫ ꝑsonalẽ sibi,
vel realẽ predio suo. Negatoria vero datur pro libertate tuẽda. et
sic ad negandum seruitutẽ: ⁊ sic cõpetit ei qui negat debere serui
tutem. l. ij. in prin. §. j. ⁊ l. sicuti. §. sed si queratur. ff. si ser. vendi.

⁊.l.vti frui.§.fina.ff.si vsufru.peta.⁊.§.eque.in institu.de actio.⁊ de
3 vtraq; loquit ista lex.†Et aduerte diligenter ꝙ predicte actio-
nes cōfessoria ⁊ negatoria competunt nō solum pro seruitutibus
personalibus vel realibus:vt.s.dictū est:imo generalius compe-
tunt pro omni iure incorporali. Ita firmat sol⁹ Jo.fab.in.d.§.
eque.in.ij.col.in prin.alij ibi nihil tangūt:vnde scḋm eum cōpe-
tunt etiam pro iure pascuorū. Itē pro iure pedagij, ita refert te-
nere doct.in.c.constitutus.de reli.domi. Itē scḋm eum cōpetūt
pro iure decimarum ſm doc.in.c.tua.⁊ in.c.prohibem⁹.de deci.
Pro ista cōclusione facit generalitas tex.in.d.§.eque.vbi gene-
raliter dicit ꝙ si quis agat ius sibi esse,habes tales actiones rea-
4 les.†Adde etiam Bal.in rubri.C.de vsufru.vbi tenet,ꝙ pro iu-
risditione ⁊ pro iure patronatus sicut ꝓ iure presentandi, eccl'ie
cōpetit quasi cōfessoria:⁊ sic non confessoria simpliciter:eo quia
scḋm eum nō sunt proprie seruitutes,cum non habeant ex oppo
sito contrariam proprietatem:ex qua formaliter distinguant: sꝫ
bene sunt quasi seruitutes,seu ad similitudinem seruitutū : ideo
cōpetit quasi cōfessoria:sed reperio ꝙ cōtrarium tenuit ipsemet
Bald.in.c.significante.in pe.col.de appel.vbi plenius ꝙ alibi lo
quit,⁊ conclusiue tenet ꝙ pro istis similibus iuribus incorpora-
libus:puta pro iure pedagij vel pro iure passagij vel pro iurisdi-
tionibus nō competat negatoria vel confessoria:sed solum com-
petat officium iudicis.⁊ mouetur,quia licet in qōne passagij vi-
deantur cōcurrere extrema habilia ad producendū actionē cōfes
soriā vel negatoriam.s.soluens:⁊ eius respectu videtur quedā ser
uitus,⁊ recipiēs,⁊ hoc respectu videt quedā libertas,⁊ locus cir
cūscribens hos actus:puta pons,vbi soluit pedagium:tñ meli⁹
est dicere ſm eum,ꝙ nullo modo sit seruitus nec libertas:sed po
tius sit quedam iurisditio ⁊ potestas:⁊ sic nō competat confesso
ria vel negatoria:sed officium iudicis:pro ista parte videretur fa
cere:quia nostrum nō est extēdere actiones vt cōpetant ad alios
casus nisi quatenus reperit extēsum a legislatore:prout videmus
extēdi in ti.de bo.pos.here.pe.⁊ in seq.⁊ in alijs similibus. Istud
idem confirmo:quia licet rei vendicatio non cōpetat ꝓ seruituti
bus:⁊ sic pro istis iuribus incorporalibus.l.vendicatio.ff.de rei
vend.gl.in.§.i.in verbo rē corporalē insti.de actio.tñ publicana
cōpetit etiā ꝓ seruitutibus:⁊ sic pro istis iuribus incorporalib⁹
hoc modo.nam si seruitus cōstituat alicui a nō dño ⁊ bona fide,
pro tali seruitute ꝯpetit plubliciana.tex.est in.l.si ego.§.j.⁊.ij.ff.
de publi.⁊ ratio diuersitatis est:nā ideo rei vendicatio nō datur
pro seruitutib⁹:eo quia ꝓ illis prodite sunt speciales actiōes.s.
negatoria ⁊ confessoria vt dictum est:⁊ hoc quādo tales seruitu-
tes sunt a dño constitute:sed quādo essent constitute a non dño:
tunc quia non cōpetunt confessoria ⁊ negatoria, fuit necessariū
publicanam extendere ad istū casum.d.l.si ego.§.j.⁊.ij.ergo con
fessoria vel quasi cōfessoria non competit pro omni iure incorpo
rali.Tamen primā opi.tenet Pau.de cast.in.l.vt pomū.ad finē
prin.ff.de ser.vbi tenet ꝙ pro iurisditione ⁊ ꝓ iure eligēdi prela-
tum competit vtilis cōfessoria.allegat Inno.in.c.abbate sane.
de verbo.signi.Adde etiam qḋ illud tenet Jo.fab.ꝙ cōfessoria
⁊ negatoria cōpetant nō solū pro seruitutib⁹:sed etiam pro alijs
iuribus incorporalib⁹.tenet expresse Inno.in.c.inter quatuor.
in gl.ij.in princi.de maio.⁊ obe.⁊ Inn.in.c.examinata.de iudi.
Itē adde ꝙ pro iure exigendi vectigal cōpetit quasi confessoria
⁊ negatoria ſm Bar.in.l.si publican⁹.§.fi.in vlti.col.ff.de pub.
⁊ ibi Bar.allegat Spe.qui idē tenet in ti.de cau.pos.⁊ proprie.
§.quia vero.ver.quid de colligentibus.idem tenet Bal.in.c.j.in
vlt.col.de mili.vas.qui contu.est.⁊ in.c.j.in.ij.col.ad fi.in ti.q̄ sint
5 regalia.i vsi.feu.⁊ ista videt esse cōis sñia.† Scḋo ad euiden-
tiā premitte ꝙ lꝫ alie actiones reales regulariter nō competant
ei q est in possessione actuali.l.in rem la.j.in pñ.⁊.l.officiū.ff.de
rei vendi.⁊.l.vnica.C.de ali.iudi.mutan.cau.fa.tñ confessoria et
negatoria licet sint actiones reales competunt etiam ei qui est i
quasi possessione si in ea turbetur.tex.est in.l.⁊ si forte.§.sciendū.
⁊ ibi Bart.not.ff.si serui.vendi.⁊ in.l.vti frui.§.fi.ff.si vsufr.pe.
⁊ tex.in.d.§.eque.⁊ Bar.hic in.v.oppo.prime partis.⁊ est gloss.
no.in.c.examinata.in verbo possidebas.de iudi.Et limitat singu
lariter Bar.in.l.fi.ff.de alie.iudi.mutā.cau.fac.⁊ circa hoc vide
6 que statim dicaꝫ in scḋo notabili.†Itē actiones cōfessoria ⁊ ne
gatoria,dantur non solum contra constituentem seruitutē, sed
etiam cōtra quemcūq; alium tertium impedientem.tex.est in.l.si
quis diuturno.§.fi.ff.si ser.ven.⁊ in.d.l.vti frui.§.vtrum.⁊ an tūc
requiratur ꝙ saltem ille tertius pretendat sibi deberi seruitutē.
declarat glos.in.l.apud trebatiū.§.idem trebatius.in verbo nō
est.ff.de aqua plu.arcen.⁊ gloss.in.l.si cum meus.§.i.ff.si ser.ven.
Item in ista lege figurat casum in terminis prout format Bal.
in aut.ei oni.in.ix.colum.C.de bo.auto.iudi.pos.⁊ in.c.j.de eo q
mit.in pos.causa rei seruan.⁊ ibi etiam Bal.declarat aliqualiter
istam.l.cū suis gl.⁊ ibidē Cano.presertim do.Anto.reassumit
totā materiā istius.l. Pondera primo tex.ibi si prius ꝙ edi-
ficatum esset.iste text.loquitur quando nihil adhuc erat factum
contra ius seruitutis ⁊ sic confessoria solum intentabatur.Tñ e.
in.d.§.eque.in.j.no.qui idem tenet pro declaratione iuris serui-
tutis non autem propter aliud interesse contra reum contumacē
⁊ non defendentem fit missio in quasi possessione iuris petiti.ex
primo decreto cum reus caueat de non impediendo nec faciēdo
7 ad aliquā nouitatē donec docuerit de iure suo:†quia patiētia in
iuribus incorporalib⁹ habetur pro quasi possessione.l.quotiem
la.ij.ff.de serui. Si aūt aliqd edificiū iam esset factū tūc cōtra ꝯtu
macem fieret missio in possessionē illius operis iam facti.l.a quo
fundus.j.ti.j.⁊ ponit Bar.in.iiij.opp.⁊ tribus sequētib⁹ prime
partis. Si vero cōfessoria intentaretur pro seruitute constituen-
da vel ad interesse propter prohibitionē preteritam:tunc contra
reum contumacem ⁊ latitantem fieret missio in omnia bona.l.as
cuius.ff.si serui.vēdi.de quo tex.⁊ eius intellectu Bar.in.x.opp.
8 prime partis dicet.j.in gl.† Scḋo not.ex eisdē verbis si prius
ꝙ edificatū esset iuncto intellectu glo.hic esse tex.no.ꝙ existens
in quasi possessione seruitutis potest intentare confessoriam:
ꝙuis vicinus adhuc nihil ceperit edificare:⁊ sic nō molestet eum
cui debet seruitus.Et sic pondera hic esse tex.no.ꝙ cōfessoria cō
petit ei qui est in quasi possessione seruitutis:⁊ nōdū molestatur
in illa quasi possessione.Tñ ſm Bar.j.in.ij.oppo.prime partis:
licet reus nōdum cepisset edificare.Fecerat tñ preparamenta ad
edificandum:⁊ sic quēadmodum cōfessoria competit contra tur
bātē quasi possessionē seruitutis.l.ij.§.j.⁊.l.sicuti.§.sꝫ si querat.
ff.si serui.vendi.ita etiam cōpetit contra eum qui fecit prepara-
menta ad molestandū.ita est tex.no.hic iuncto eo qḋ dicit Bar.
9 j.in.ij.oppo. †Tertio no.ex tex.ibi ius vicino nō esse:iunctis
sequētibus hic esse tex.cōtra opi.Placē.relatam per glo.in.l.ij.
§.j.ff.si serui.vendi.⁊ in.§.eque.insti.de actio.istam dicit Placē.
ꝙ ideo dat confessoria:eo quia proponitur verbis affirmatiuis.
negatoria vero quia proponit verbis negatiuis.hic habes tex.in
cōtrariū vbi cōfessoria ꝓponit verbis negatiuis:⁊ negatoria ver
bis affirmatiuis:vt etiam hic per glo.de quo tangit latius Bar.
in.v.oppo.secūde partis.vbi saluat opinio.Placen.ibi dicetur.
10 †Quarto no.ex isto tex.ꝙ agēs confessoria vel negatoria,reo
existente contumace,non cogitur perseuerare super actione vel
libello ꝓposito ⁊ oblato.Cum iste text.velit ꝙ reus debeat fieri
actor:⁊ sic habes limitationē ad aut.qui semel.C.quō ⁊ quando
iudex.q̄ vult ꝙ actor teneat perseuerare in libello ⁊ actione intē
tata vsq; ad finem iudicij:not.ꝑ gl.⁊ omnes in.l.edita.C.de edē.
⁊ lꝫ Bar.j.in.vj.oppo.scḋe partis ꝑncipalis aliter respōdeat ad
istum tex.quo ad.d.aut.qui semel.tamen planior rñsio est ꝙ illa
aut.ꝓcedit reo instāti.Ibi enim dicit tex.ꝙ actor tenet perseue
rare in actione ꝓposita si reus instet.sed istud non potest in tex.
nostro dici:ex quo reus est cōtumax ⁊ se nō defendit. Quinto
no.ex tex.vnam penā cōtumacis:quia transfert in eum onus pro
bandi:vbi alias reus non tenebatur probare.simile in.l.si quis
emptionis.§.penul.C.de prescrip.xxx.ann.⁊ in.l.cōsentaneum.
in fi.C.quō ⁊ qñ iudex.Idem est in odium negantis.iuxta aut.ꝯ
qui propriam.C.de nō nume.pecu.⁊.l.cuꝫ de indebito.in pñ.ff.
11 de ꝓba. †Sexto no.ꝙ licet seruitutes reales sint debite fūdo
⁊ cōsequēter detur sñia fundo.l.qui in aliena.§.fi.⁊ ibi Bar.no.
ff.de neg.gest.Tñ hic est tex.ꝙ procedit libell⁹ i quo petitur de
clarari ius esse vel nō esse ꝑsone,et sic ꝙ sibi debeat seruitus rea
lis:eo qꝛ intelligit sibi tanꝙ dño predij:⁊ sic ad predij vtilitatē.
⁊ ita per istū text.dicit Bar.j.in.vi.oppo.scḋe partis istius tex.
Ad idem tex.in.l.ij.in prin.⁊ ibi Bar.ad hoc no.ff.si ser.vendi.
Bar.in.l.fi.§.sin autē.C.de bonis que libe.⁊ i.d.l.qui in aliena.
12 §.fi.⁊ Bal.in rubri.C.de vsufru.ad fi. †Septimo no.ex hoc
tex.ꝙ ꝓpter ꝯtumaciā cogit quis cauere de nō nūciādo nouum
opus:⁊ sic nō protestādo ⁊ ꝯsequēter de non vtendo iure cō:qḋ
alias sibi competeret.Ex quo sequit ꝙ ꝑ officiū iudicis potest
alicui imponi silentiū ad tēpus,imo subsistente causa potest per
officiū iudicis peti ꝙ alicui silētium perpetuo imponatur:vt est
gl.ordina.in.l.si contendat.⁊ ibi Bar.ad hoc no.ff.de fideiul.et
Bart.in.l.si infinita.§.eleganter.⁊ ibi latius Moder.j.de damno
infec.⁊ Barto.in.l.aurelius.§.si cētū.per illū tex.ff.de libe.lega.
13 †Octauo no.ex isto tex.in fi.ꝙ ille dicitur sustinere ptes pe-
titoris qui habet subire onus ꝓbādi de iure suo.facit.d.l.sicuti.
§.sed si queratur.alibi dicitur sustinere partes petitoris ille qui
prius prouocat ad iudicium.l.i trib⁹.ff.de iudi.declarat Bart.
14 in.l.de pupillo.§.fi.s.eodem. †Nono pondera subtiliter ſm
Rapha.cu.hic esse textum notabilem ꝙ cōuentus actione con-
fessoria,pendente tali iudicio si se defendat.interim nō ꝓhibet
edificare:similiter ecōtra conuētus negatoria pendente tali iu-
dicio nō ꝓhibet interim impedire agētē ne edificet.istud patet
in hoc tex.vbi cōuentus cōfessoria:eo quia fuit cōtumax, cogit
cauere de non edificando:vt dicit tex.ibi non prius se edificatu-
rum ⁊c.ergo si non fuisset cōtumax nō debuisset cauere:nec sibi
fuissent

fuissent ligate manus ad edificandum:ergo alias cessante contu
macia potest libere edificare.facit tex.in.l.pe.ff.de aqua quoti.et
esti.Et ex hoc correlarie pōderat Raph.cu. hic esse text. contra
illud qd tenet Bar.in.l.in prouinciali.§.j.s.eo.vbi tenet ꝙ intē
tata actiōe cōmuni diuidūdo ⁊ implorato officio iudicis merce
nario illi deseruienti:statim edificans tenet̄ supersedere ab ope:
alias totum quicquid fuerit edificatum post tale officiū iudicis
erit demoliendum:sicut si esset edificatum post factam nūtiatio
nem.Tu autem defendendo Bart.in.d.l.in prouīciali.§.j.rñde
dupliciter.Primo ꝙ Bar.ibi expresse loquit̄ qñ officiū iudicis
deseruiens actioni cōmuni diuidundo fuit ad hoc expresse intē
tatum.s.ad ꝓhibendum ne aduersarius interim edificaret:nimi
rum si edificat̄:ibi per aduersarium per viam attentati venit de
struendum.sed in hoc tex.cōfessoria fuit solum intentata :vt de
claret̄ ius seruitutis:non autē fuit imploratum officium iudicis
mercenarium illi deseruiens ad prohibendum interim edificari.
Scdo dico ꝙ inductio quā facit Raph.cu.de hoc textu videtur
esse vitiosa.naz ī isto text.bene probat̄ a cōtrario sensu ꝙ si non
esset contumacia rei conuenti qd releuaret̄ ab onere cauendi de
non edificando nec turbādo actorem.per hoc tamen iste text.nō
15 concedit reo se defendenti ꝙ alias possit edificare.¶ †Decimo
subtiliter no.ex ista lege s̄m Raph.cu.hic videri tex. in prin.ꝓ
opinione quā tenet singulariter Bar.in.l.j.in prin.in.vij.q.s.e.
vbi tenet ꝙ licet nuntiator habeat re vera ius seruitutis:tñ si nō
est in quasi possessione talis seruitutis,nō pōt effectualiter nun
tiare:imo nuntiatio per eū facta potest sperni:⁊ sic ad hoc vt nū
tiatio possit effectualiter fieri ex causa impositiua:⁊ cōsequenter
rōne seruitutis duo copulatiue requiruntur:ꝙ nuntians habeat
ius seruitutis.Itē ꝙ sit in quasi possessione illius seruitutis:al's
primū non sufficeret.pro illa opi.Bar.videt̄ esse text.in ista.l.in
prin.vbi actor qui egit confessoria nuntiauit opus nouū:sed non
erat in quasi possessione seruitutis scdm intellectum glo.appro
batum.deciditur in hoc tex.ꝙ nūtiatus non impedit̄ edificare:
patet quia in isto tex.nisi fuisset cōtumax poterat edificare:ergo
si nō fuisset contumacia potuisset sperni nuntiatio istius actoris
qui non erat in quasi possessione seruitutis.Sed certe ista indu
cto nō videt̄ posse ⁊ procedere duplici rōne.Prima propter illō
qd dixi in precedenti notabili.Secūda quia in prin.huius legis
nulla interuenit nūtiatio noui operis sed solum fuit actum con
fessoria,⁊ dicere ꝙ in principio huius legis etiaz fuerit facta nū
tiatio ad hoc vt ista.l.congruat ad titulum est diuinare: vt dicit
Bar.in prima oppo.vbi per hoc reprehendit gl.⁊ isto modo iste
tex.non vrgeret pro predicta conclusione Bar.Imo fortius iste
tex.in scda parte in ver.ideq3.fortiter stringit contra illam con
clusionē Bar.prout etiā pōderat ipsemet Raph.cu. hoc modo
inducendo.nam in ista scda parte reus conuent⁹ negatoria erat
in quasi possessione seruitutis ⁊ non actor.prout glo.⁊ oēs indif
ferenter fatent̄ ⁊ ꝓpter eius cōtumaciā priuat̄ illa sua quasi pos
sessione cauēdo vt in litera.iuxta.l.penul.C. de serui. ⁊ tamen sic
priuatus quasi possessione seruitutis potest nūtiare nouū opus.
patet quia in hoc tex.dicit̄ ꝙ tenetur cauere ꝙ nō nūtiabit:ergo
patet ꝙ nō pōt nūtiare,al's cautio esset supflua:ergo hic ē tex.for
malis sic subtiliter inductus ꝙ rōne seruitutis pōt quis nuntia
re nouū opus q̄uis non sit in quasi possessione ipsius seruitutis:
ergo contra Barto.in.d.l.j.in prin.in.vij.q.s.eo.Tu defendēdo
Bar.potes rñdere ad istum tex.ꝙ licet iste reus cōtumax sit pri
uatus quasi possessione propter cōtumaciam:tñ nō est priuatus
irreuocabiliter,cum possit infra annum prestita satisdatione de
iudicio sisti,⁊ solutis expēsis:reuocare illam quasi possessionē, ⁊
cessabit cautio,nec tenebit̄ aliter docere de iure suo.l.si quis em
ptionis titulo.§.sed ⁊ si quis.C.de prescrip.xxx.annorū.⁊ firmat
expresse Bar.in.vi.oppo.prime partis.ergo ꝓpter hāc potentiā
reuocandi quasi possessionem,habet etiam potentiam in futurū
nuntiandi,merito cogitur cauere.Non enim tex.loquit̄ de nun
tiatione in actu sed potentia.De veritate tamen illius conclu
sionis Bar.in.d.vij.q.ibi dixi ⁊ eum reprobaui ⁊ cōiter damnat̄.
¶ Glo.in verbo iubere.diuide in tres prout tres remouet oppo
sitiones quas magistraliter format Bart.hic in.ij.q.⁊.x.opposi.
secunda ibi:sed si sic non potest.tertia est ibi.vel aliarum rerum.
16 ¶ In secūda parte glo.ex dictis Bart.in.v.oppo.†habes nota
bilem conclusionem quā multū signa:ꝙ ad hoc vt competat cō
fessoria existenti in quasi possessione sufficit cōtradictio verbalis
facta in iudicio de qua appareat in processu in qua aduersarius
neget:dato ꝙ de tali cōtradictione nō sit facta mentio in libello
istud dictū no.singulariter Bar.ex isto tex.scdm ītellectū Dy.⁊
glo.cū isto dicto Bar.transeunt indifferenter oēs hic. Adde ꝙ
istud dictū Bar.dicit Ang.de are.esse singularissimū in.§.eque.
in.ij.col.insti.de actio.¶ Tu aduerte ꝙ lz bar.hic intelligat istū
tex.⁊ oēs sequātur,ꝙ in isto tex.nō interuenerit aliqua turbatio
vel inquietatio facti tamē interuenit ꝯdictio verbalis per nega
tionem rei qui rñdendo libello negauit ⁊ contradixit.vt̄ ꝙ istud
sit pessime dictum ad istū tex.quia in isto tex.reus cōuentus fuit
contumax,⁊ nullo modo se defendebat:quo ergo verum est ꝙ ex
processu apparebat ꝙ in iudicio contradixerit libello vel nega
uerit nec ex intellectu gl.colligitur istud qd dicit Bar.Imo po
tius glo.presupponit contrarium,prout etiam declarat Bar.in
iij.oppo.Nam gl.presupponit ꝙ reus erat absens et contumax:
⁊ ideo iudex cogit captis pignoribus ⁊ multa indicta.Nec etiaz
intellectus Dy.potest facere ꝙ istud colligatur in hoc tex.⁊ si tu
subtilis diceres ꝙ dictum Bart.potest colligi ex text.dum dicit
17 ageret̄ ius vicino non esse,ponderando verbum ageretur.† Agi
enim dicit̄ qñ est lis cōtestata ⁊ non prius:sicut ⁊ peti dicit̄ lite
cōtesta.l.amplius nō petitū.ff.rē ra.habe.⁊ ꝙ agi dicat̄ quando
est lis contesta.⁊ non prius:habes glo.singularē in.l.si postea.in
gloss.j.ff.de pecu.quā glos.ad hoc reputat singularem Bal.in.c.
qm̄ cōtra falsam.in.vij.col.de proba.idē tenet Bar.licet nō sit re
cordatus de illa glo.in.l.nam ⁊ postea.in prin.in primis verbis.
ff.de iureiurā.Paul.de ca.in.l.fi.C.de codicil.Si autem hic fuit
lis contestata:ergo fuit responsum libello per negationem ⁊ con
tradictionem:vt dicit Bar.per.l.j.cum ibi traditis.C.de lit. con
testa.Abinde in antea reus fuit cōtumax,⁊ deinde non se defen
debat:quia dico ꝙ q̄uis verbū peti intelligatur lite contestata:
secus tamen est in verbo agere.ita tenet Bal.in.l.cū quis.in pe.
col.C.de iur.⁊ fac.ignoran.vbi expresse reprehendit glo.in.d.l.si
postea.ff.de pecu.⁊ de hoc dubitant Bal.⁊ Sali.in.l.si quis ma
ior.C.de transac.Secundo ⁊ melius etiā fatendo ꝙ verbū agere
intelligat̄ lite contestata:istud ꝓcederet quando tex.loqueret̄ in
petente.q2 diceret fuisse actum sicut quādo dicimus petitū.d.l.
amplius non peti.sed tex.dicit ageret̄ ius vicino nō esse: ⁊ imme
diate subdit nec res ab eo defenderetur :pōdera ꝙ illa qualitas
nec res intelligit̄ cum ageret̄:qualitas enim intelligit̄ scdm tem
pus verbi cui adncitur.l.in delictis.§.si extrane⁹.ff.de noxali.l.ti
tius.⁊ ibi Bar.ff.de testa.mili.⁊ late Bar.in.l.ex facto.in princ.
de vulga.⁊ pupil.Tunc ergo cum ageretur nō defendebatur res
a reo conuento:ergo dictum Bar.nō potest probari in hoc tex.
Tertio ⁊ fortius facit iste tex.in scda parte.in verbo si cum agere
vellet:ergo non erat lis contesta.⁊ Bart.met in.ix. oppo. istius
prime partis expresse firmat ꝙ in ista.l. in prin. ⁊ per totam non
erat lis contestata nec quasi contestata.¶ Scdo quia Bar.dicit
ꝙ in hoc tex.non interuenit aliqua inquietatio vel turbatio fa
cti.Tu aduerte qd Bar.met.s.in.ij.opp.tenet qd in ista lege re⁹
fecerat preparamenta ad edificandum . Ex istis preparamentis
potest dici qd causabitur inquietatio facti,⁊ qd isto respectu det̄
confessoria in hac lege:preparamenta enim ita propinqua actui
habentur pro actu.l.penul.cum gl.⁊ ibi no.Bal.ff.de testa.mili.
18 †Et isto modo male colligit̄ dictū Bar.ex hoc tex. dum voluit
arguere hoc modo:in ista.l.non interuenit aliqua inquietatio vl'
turbatio facti:ergo debem⁹ intelligere qd interuenerit turbatio
verbalis.ista non est bona argumentatio:q2 imo interuenit tur
batio facti per illa preparamēta.¶ Tertio qd illud dictū Bar.
non solum non colligatur in hoc tex.imo non sit verum in se:ar
guitur sic:nam ad hoc vt competat confessoria existenti in quasi
possessione,reqrit̄ molestatio seu inquietatio:al's talis actio nō
cōpetit.prout firmāt Bar.⁊ omnes hic.⁊ est tex.in.l.si quis diu
turno.§.fi.⁊ in.l.loci corpus.§.si quis mihi.ff. si serui.vēdi.ergo
s̄m dictū Bar.tp̄e quo egit cōfessoria nulla interuenerat adhuc
inquietatio:ergo dicta actio cōpetere nō potuit,nec dz sufficere
molestatio seu inquietatio postea ex interuallo sequēs:quia non
sufficit ius postea superueniēs pendente iudicio.l.non pōt vide
ri.⁊.l.nō quemadmodum.ff.de iud.nec ad hoc obstat solutio.d.
Allexā.quā in alio proposito dat Ludo.ro.ꝙ sufficit ꝙ ius sup
ueniat agēti lite cōte.l.si titius.⁊ ibi Bar.ff. de verb.obli.⁊.l.ij.
⁊ ibi Bar.de do.ꝓle.q2 replicat̄ dupliciter.Primo ꝙ illud ꝓce
dit qñ ius supuenit lite ꝯtestata ex cā de p̄terito iā deducta in
esse s̄m ꝙ.d.l.si titius.declarat Bar.in.l.si rem.§.fi.§.de pig.ac.
ꝙ nō pōt dici in ꝓposito dato ꝙ seruit⁹ eēt d̄ p̄terito. Scdo dr
ꝙ.d.l.si titius procedit qñ tp̄e quo agit̄ est talis spes infallibilis
ꝙ si cōtestabit̄ lis per litis cōtestationē tale ius orit̄:sed in casu
nostro non est spes infallibilis ꝙ reus cōuentus debeat me ver
baliter turbare ꝯdicēdo.nam pōt esse ꝙ simpliciter negaui nar
rata prout narrant̄ quo casu nō ꝓcedit istud dictū Bar.vt infra
statim limitabo.tenendo tñ dictū Bar.qd est valde singulare ⁊
19 peregrinum:⁊ ab omnibus indifferenter approbatū.† Adde ꝑ
ampliatione hui⁹ dicti.ex isto dicto Bar.dicit Raph. cu.hic
vidisse cōsiliū excellentissimi doctoris ⁊ preceptoris sui domini
Christo.de castel.qui ꝯsuluit in cōtingētia facti:ꝙ stāte statu
to vt est in ista ciuitate,⁊ quasi vbiq3 ꝑ Italiā:ꝙ si qs perturbet
aliquē in sua possessiōe,incidat in tantā penā:cōsuluit ꝙ ꝑ suā
negationē verbalē factā in iudicio ꝯdicendo libello, dicat̄ qs ꝑ
turbare in possessione aliquē:adeo ꝙ incidat in penā statuti per

dictum Bar. hic. ipse Rapha. cu. refert ꝙ Bal. in. l. ordinarij. in v. col. C. de rei ven. allegat dictum Bar. hic. ⁊ distinguit vt per eũ. postea subdit Raph. ꝙ licet dictũ Bar. possit admitti in actione cõfessoria vel etiã in interdicto vti possidetis, ꝙ verbalis contradictio vel negatio facta in iudicio sufficiat: tamen adhuc nõ sufficit vt pars incidat in penam statuti. l. vim facit. ff. de vi et vi arma. idem dicit se putare ꝙ preceptor suus in dicto suo cõsilio nimis late intellexit dictũ Barto. hic. Tu adde ꝙ idem qᵭ do. Christo. videtur tenere do. Alex. Jmo. in. ɔsi. lxxxiij. in. iij. vol. qᵭ incipit vide prima consideratione dicendũ dictum Barnabam in. j. col. vbi dicit ꝙ statutũ penale, puniens turbantem aliquẽ in possessione, habet locũ qñ non interuenit alia turbatio ꝙ cõtradictio verbalis in iudicio facta. allegat Bar. hic. ⁊ Lapum de castelio alle. lxv. quã infra referã. Et pondera ꝙ inferius in illo ɔsilio istud aliter non impugnat: tñ est verum Bart. ⁊ Lapus non loquunt in istis terminis, in statuto penali, qñ criminaliter agit. Quid tenendum, ego teneo opinionẽ Raph. cõtra do. Christo. ⁊ do. Alexã. ⁊ si casus cõtingeret ita consulerem ⁊ iudicarẽ. et reperio ꝙ do. Joã. berthachinus de firma. in suo not. repertorio i verbo turbare refert ꝙ collegiũ florentinũ cõsuluit pro Rapha. cu. contra do. Christo. ꝙuis do. Christo. multum contradiceret nihil tamẽ vltra decidit. ad ita tenendũ moueor, quia in statutis penalibus istis, cum sint odiosa ⁊ restringẽda. l. cum quidam. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ in regula odia. debet liquidissime cõstare. l. in testamẽto, la prima. ff. de cõditio. ⁊ demõ. quã pro singulari no. Bal. in. c. j. qualiter domi, a ppri. feu. pri. in vsi. feu. ⁊ in. c. quitanallis. in. ix. col. de iureiur. nõ ergo imponit pena statuti, nisi cõstet ꝙ statutũ tali casu loquat, intelligendo tñ vt per Bart. in. l.
20 queadmodũ. C. de agri. ⁊ cẽsi. li. xi. † Scdo ⁊ fortius qꝛ istud statutũ disponit ꝙ turbans aliquã in possessione puniat in tãta pena: loquit ergo per verba que denotãt actum illatum in personã per turbationem vel molestiam illatam in aliquez: ⁊ ideo requiritur dolus adeo ꝙ non sufficeret lata culpa. ita istud statutũ declarant Bar. ⁊ Ang. in. l. j. §. non autẽ. circa. fi. ff. si quis testa. lib. esse ius. fue. ⁊ sic statutum loquit de actu turbationis per quẽ impediatur actualiter possidere: ergo non debet sufficere sola verbalis negatio facta in iudicio: nec ex hoc potest dici ꝙ sit in dolo: quia via iudicij cõtradicit. Nemini enim iniuriam infert qui via iuris vtitur. l. iniuriarum. §. i. ff. de iniurijs, statutũ enim voluit punire turbantẽ de facto ⁊ temere procedentem. Confirmat tertio: quia verbuz turbare est significatiuũ actus facti. l. vim facit. ff. de vi ⁊ vi ar. l. ad testium. §. si signa. ff. de testa. ergo in statuto penali ⁊ odioso, nõ debet verificari in turbatiõe vbali. Accedat vltimo quia in istis penalibꝰ, cõsulendo, ⁊ in iudicãdo, semp debet teneri mitior pars: ⁊ sic ad absoluendũ. l. interpretatione. ⁊ l. sanctio legũ. ff. de pe. Teneas ergo ꝙ dictuz Bar. procedat qñ agitur ciuiliter: prout loquit Bar. quando agit cõfessoria: secus si ageretur criminaliter ad penam statuti. Pro dicto Bar. facit, quia etiam ad hoc vt competat interdictum vti possidetis. videt sufficere cõtradictio vel turbatio verbalis negando agentẽ possidere. vt tenet Bal. in. l. ordinarij. in. v. col. C. de rei vendi. ⁊ in. q. per eũ disputatã que incipit accusatus de vi turbatiua. in. xviij. col. ⁊ in. l. non. ab re. per illũ tex. C. vnde vi do. Ant. de but. in. c. audita. de resti. spo. Lap. de castel. alleg. lxv. que incipit nũquid ecclesia possit agere, in vltima col. vbi ad hoc allegat Bar. hic. ⁊ Spe. in ti. de act. ⁊ peti. §. superest. in ver. sed quero. ⁊ Jo. calde. in. c. mandatum. de rescrip. Sed in hoc vltimo Joã. de imo. hic refert se de facto obtinuisse ɔtrariũ, qᵭ ad hoc vt cõpetat interdictum vti possidetis, non sufficit verbalis cõtradictio facta in iudicio, qñ alias de facto nõ impeditur vti possessione. allegat. l. j. §. huius. cũ gl. in verbo affirmat. ff. vti pos. per quã no. Bar. egre
21 gie ibi † qᵭ cõtra diffamantẽ verbaliter, non dat interdictum vti possidetis. qñ tu dicis me esse malefidei possessorem: vel non habere talem iurisditionẽ. allegat Inno. in. c. ij. circa medium glos. magne. de in integ. resti. qñ per talem diffamationem verbalem non impeditur mea possessio. ⁊ ad istum tex. cum dicto Bart. respondet Jo. de imo. qᵭ pcedit confessoria. que licet sit petitoriũ dat tñ etiam possidenti. l. ⁊ si forte. §. j. ff. si serui. vendi. ideo facilius competit pro tali contradictione verbali: secus si in interdicto vti possidetis, qᵭ est iudiciũ possessoriũ. Idem tenet Jo. de
22 imo. in. c. audita. de resti. spo. Ludo. ro. ⁊ domi. Alex. hic † assignat aliam rõnem differentie inter confessoriam ⁊ interdictũ vti possidetis: quia cõfessoria cõpetit etiã ei qui nõ est in quasi possessione seruitutis: vt hac gloss. ⁊ l. vti frui. §. fi. ff. si vsufru. peta. Ergo sufficit qũocũꝙ inquietet etiam per negationẽ iudicialẽ. Sed in interdicto vti possidetis requiritur qᵭ actor possideat vel quasi. l. si duo. in princip. ⁊ §. hoc interdictũ. ff. vti posside. Ergo requiritur qᵭ actualiter turbet in illa quasi possessione. Ista vltima opinio põt defendi nisi reus cõuentus interdicto vti pos. nõ solũ cõtradiceret negãdo: sed etiam asseueraret se esse possessorẽ

rei de qua contendit: tunc enim videt sufficere. pũt tenet Bal. i d. l. ordinarij. cũ concor. s. allegatis. ex quo enim duo nõ possunt eandem rem insolidum possidere. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. cõmo. ⁊ l. iij. §. ex pluribus. ff. de acqui. posses. certe talis turbatio sufficit ad hoc vt possit cõueniri interdicto vti possi. l. fi. ff. si vsufru. pe. ⁊ l. is qui se obtulit. ff. de rei vendi. et etiam hoc fatet Joan. de imo. hic idem tenet Floria. in. l. j. §. traditio. ff. de serui. rusti. pdio. facit qꝛ paria sunt contendere se possidere ⁊ turbare: vt no. Cyn. in. l. vnica. in. iij. q. C. vti posside. Bar. in cõsilio suo incip. Mathedus de assisio. ⁊ do. Alexã. hic in vltimo. circa
23 Istud singulare dictũ Bar. cõiter approbatur † qᵭ sufficiat contradictio verbalis facta in iudicio negando, ad hoc vt possidenti competat cõfessoria. Adde qᵭ istud dictũ Bar. limitat Ang. de are. in. §. eque. in. vij. col. insti. de actio. vt non procedat, qñ reꝰ solum negaret narrata prout narrant esse vera per illud qᵭ tenet Barto. in. l. si dubitet. §. ita demũ. in fine. ff. de fideius. ⁊ ibi dicit Imo. se alias fuisse bñ lucratum ex illo dicto Bar. credo qᵭ illud dictum Bar. nihil faciat ad propositum nostrũ: ⁊ cõsequẽter qᵭ limitatio non sit vera. Nam intẽtio Bar. ibi est qᵭ per illa verba nego narrata prout narrant, intelligitur solum negare principalem substantiã, non autẽ alias circũstãtias libelli. prout etiã tenent Imo. ⁊ Moder. in. l. sed hoc ita. §. i. ff. de re iudi. ⁊ in. l. etiã. §. i. ff. solu. matri. Bal. in. c. j. in. v. col. de lit. cõte. Sed in proposito nostro negando narrata prout petuntur, est necesse qᵭ contradicat substãtie petitionis per quã sequitur inquietatio vel turbatio verbalis. In sexta oppo. Bar. i qua limitat. l. si quis emptionis, §. sed ⁊ si quis. C. de prescrip. xxx. annoꝝ. vt procedat quãdo vigore primi decreti quis fuit priuatus possessione: secus si solũ fuit coactus cauere vt hac. l. cum ista limitatione trãsit. d. Ant. de bu. in. c. j. de eo qui mit. in pos. Pau. de ca. ⁊ latius do. Alex. qui respondet quibusdam fundamentis Ludo. ro. ⁊ Imo. tenentium contrarium dic vt per eum. Tu autem aduerte dicat quicquid velit ista. vi. oppo. non est contra lecturam Dy. quia etiam dato qᵭ reus infra annum posset facere reuocari istam cautionẽ istud non repugnat lecture Dy. nec etiam huic. l. prout etiam fatetur Bar. j. in. ix. oppo. vbi plenius dicam. In septa oppositione bar. ad de primo inquãtum bar. defendendo intellectuz Dy. vult qᵭ vers. fi. non referat ad principiũ legis: quia ex quo actor erat in quasi possessione seruitutis, illa quasi possessio transfert onus probandi in reum. l. circa. ff. de proba. ergo non est contumacia rei prout dicit iste tex. sed certe assumptum bart. in terminis nostris est falsum: prout etiam dicũt omnes Moder. ⁊ bene: quia licet actor sit in quasi possessione seruitutis: tamẽ adhuc cogitur ipse probare seruitutem fuisse constitutam: eo quia in istis seruitutibus realibus quasi possessio non releuat ab onere probandi, ppter presumptionẽ iuris quã habet cõtra se, qᵭ quelibet res presumit esse libera. ita declarat notabilis glo. in. d. l. circa. in verbo ingenuitatis ⁊ hoc modo ver. fi. potest referri ad principiũ legis etiã ſm intellectũ Dy. Item adde circa respõsionem quã dat barto. ſm Jaco. de are. ad. l. a quo fundus. j. ti. j. dic qᵭ iste intellectus nõ solum est verus imo est necessarius: ibi enim nõ põt interponi primum decretũ mediãte cautione de qua in isto text. nam cum ibi iam esset edificatum nõ potest ergo cadere ista cautio de non edificando. itẽ nec demolitio: quia istud saperet causam proprietatis. merito ergo ibi de necessitate contra reũ cõtumacem fit missio in possessionẽ edificati. In octaua opp. inquãtum concludit Bar. ⁊ bene: post Inno. ꝙ in ista lege ita fit missio i quasi possessionẽ iuris petiti: sicut in corporalibꝰ fit missio in possessionẽ rerũ. l. fulcinꝰ. §. celsus. ff. quibus ex cau. in possi. eatur. quia in istis iuribus quasi possessio inducit p solã patientiam q̃ prestat mediãte cautione qua in text. ad hoc. adde opti
24 mum tex. in. l. datio. §. si iter. ff. de actio. emp. † Põdera ex isto tex. ⁊ dictis Barto. ꝙ in iuribꝰ incorporalibus non solum patiẽtia que volũtarie prestat habet pro quasi possessione: ⁊ q̃si traditione. d. l. datio. §. si iter. ⁊ l. pe. ff. de serui. sed etiam patiẽtia quam reus inuitꝰ prestat coactus officio iudicis, habet p quasi possessione. tex. est hic. Adde fortius ꝙ patientia aduersarij dato ꝙ sit violẽta tñ habet pro quasi possessione. ita singulariter tz Bar. in. l. i. §. in operis. in. iiij. oppo. in fi. s. eo. ⁊ ibi ad hoc signaui Bart. In. ix. oppo. Adde primo inquãtũ firmat Bart. qᵭ in ista. l. nõ fuit lis cõtestata vt clare pz in isto text. in scda parte in verbo agere vellet. ergo nondũ egerat ⁊ sic nõ erat lis ɔtestata. Adde ꝙ ɔtriũ vult Bar. bene inspiciẽti. s. in. v. opposi. in fine. dũ tenet ꝙ in ista. l. in pnc. ad libellũ actoris interuenit rñsio rei negatoria facta in iudicio: si sic: ergo fuit lis cõtestata, ⁊ litis ɔtestatio ne que fit p negationẽ rei ad libellũ actoris. l. i. ⁊ ibi not. C. de litis cõtesta. Tũ illud qᵭ ibi tz Bar. per hoc ⁊ per alia ibidẽ reprobaui ⁊ puto esse verius illud qᵭ dixit Bar. hic ibi etiã tetigi an verũ sit illud qᵭ hic tz Bar. qᵭ verbũ agere intelligat p litis cõte. sicut ⁊ verbũ petere. Non repeto nunc. Itẽ inquãtum

Bar. ponit duas practicas ad istam. l. & cũ eo tenet do. Anto. in c. j. de eo q mit. in pos. Jmo. in. c. §. eo. tit. mihi neutra placet: qr fit violentia huic legi que simpliciter iubet reũ cõtumacem cogi cauere: & nõ dicit elapso vno anno & nõ prius vt vult prima practica Bar. itẽ non dicit qꝫ ista cautio prestetur sub cõditione vel sub exceptione vti vult scda practica Bar. Unde credo qꝫ practica
25 huius legis debeat esse pura & simplex prout iacet in tex. † vnde cõsidera qꝫ in istis iuribus patientia idem operatur qꝫ missio in possessionẽ incorporalibus, & ista adinuicẽ equiparantur. prout tenet Bar. in precedẽ. oppo. & ibi dixi. sicut ergo in rebus corporalibus contra reum contumacẽ fit missio in possessionem pure & simpliciter que tñ missio est renocabilis infra annũ prestita satisdatione de iudicio sisti & solutis expensis. d. l. si qs emptionis. §. sed & si quis. Jta in istis iuribus cõtra reum contumacem ista cautio per quã causatur patientia: & sic quasi possessio, prestatur pure & simpliciter. vt dicit ista lex sed erit renocabilis infra annũ per. d. l. si qs emptiõis. §. sed & si quis. vnde p hoc qꝫ pure prestatur talis cautio non propterea aufertur beneficium reuocandi infra annum vt ibi. et ista est vera practica huius legis sine aliqua restrictione aut violentia. & istud etiã effectualiter tenet do. Alex. hic. & ad hoc vadunt vltima verba Bar. hic. Ultimo circa. d. l. si quis emptiõis. §. sed & si quis. C. de prescri. xxx. anno. vltra Bar. hic. & s. in. vj. opp. Et dicta per Jmo. & Moder. pro limitatione illius tex. adde aliaꝫ limitationem quã ponit Bal. in. l. qui resti tuere. per illũ tex. in. j. col. ff. de rei vẽdi. vt. d. l. si quis emptionis. procedat quãdo missio in possessionẽ sit facta propter contumaciam in nõ veniendo. secus si propter contumaciã in nõ restituendo. vt ibi per eũ. Jn. x. oppo. inquãtum Bar. quarto loco respõdet ad. l. is cuius. ff. si serui. vendi. qꝫ ibi agebatur pro seruitute. et etiã pro interesse prohibitionis merito contra reum contumacẽ fit missio in omnia bona. Jsta solutio Bar. nõ est bona. quia qd ibi missio fiat in omnia bona. tex. ibi nõ se fundat ꝓpter iteresse. Jllud enim interesse siccitatis ponit postea tex. ibi in fi. inciden ter fundat ergo se tex. quia non faciebat potestatem sui ne secuꝫ agi posset. & ꝓpter hoc fit missio in possessionẽ omniũ bonorũ.
26 † vnde vera est tertia solutio quã dicit Bar. multos tenere qꝫ in d. l. is cuius. reus latitabat quo casu expeditum est, qꝫ contra reũ latitantem fit missio in possessionem omnium bonorum. l. fulcinius. §. celsus. & l. videamus. ff. quibus ex cau. in poss. ea. firmat Bar. j. in sua distinctione: & licet Bar. dicat hic qꝫ istud sit diuinare ad illam. l. is cuius. dic qꝫ imo illa lex ita clare loquitur: duꝫ dicit sui potestatem non faciebat ne secum agi posset: ergo latitabat. vt. d. l. fulcinius. §. quid sit latitare. glo. in. l. satis que. ff. de in ius vocã. ¶ Glo. in verbo vltro. Jstam glo. reprobat Bart. j. in iiij. q. & Alberi. in prima. & sequuntur Ang. & alii Moder. hic: eo quia de isto tẽpore primi decreti interponendi non est assignatũ a lege certum tempus: sed relinquitur arbitrio iudicis per. l. j. in prin. ff. de iure deliberan. nota. in. l. a quo fundus. j. titu. j. & tex. in l. de operis allegata in glo. loquitur in casu diuerso ab ista materia. ¶ Glo. in verbo egisset. diuide in duas. Jn prima declarat tex. Jn scda querit. scda ibi: sed quis in ea probabit. Jn eadẽ gl. ibi probasset. ista expositio glo. probatur in vltima parte huius legis que supplet primum & scdm casum: in quibus non fit men
27 tio de probando. sed solum de agendo † nota. ex ista glo. iuncto tex. ẽm Jmo. & do. Alex. hic qꝫ si ex forma legis vel statuti debet q̃s cõsequi aliquod premium si egerit tale quid, debet intelligi si egerit & probauerit. facit glo. in. l. j. in prin. in gl. j. ff. si quadrupes paupe. fe. dica. & glo. nota. in. l. iiij. in princi. in glo. j. ff. vi bono. rap. cum aliis concor. allegatis per domi. Alexan. similiter facit ista glo. ẽm Ludo. roma. hic: in fi. post Ang. ad statutũ disponens qd accusans lucretur certum quid: qd non debeat lucrari: nisi etiam accusatorem probet, puto qꝫ ratio istarum decisionum sit quia verba statuti loquentis de agente vel accusante, debent intelligi cũ effectu: & sic quãdo probatur accusatio, per regulam. l. prime. §. fi. ff. quod quisqꝫ iur. & c. in his. de verb. signi. sicut in simili dicimus qꝫ statutũ disponens: si quis inuenerit aliqueꝫ cum armis, intelligitur de inuentione effectuali, & sic si inuenerit & apprehẽderit. tex. est in. l. si barsatorẽ. & ibi doc. no. C. de fideius. Bart. in. l. j. in prin. in. iiij. q. ff. de acqui. pos. cum cõcor. quas ibi
28 tradam. Jn ea. gl. in fi. † habes ex ista gl. tres cõclusiones. prima qꝫ agens negatoria qui propter cõtumaciam effectus est de reo actor tenetur probare duo. s. prediũ esse suum: item esse liberuꝫ. sed qꝫ sit liberũ probat eoipso qd non probatur cõtrariũ. l. altius. & l. si in edibus. C. de serui. pondera qꝫ ex hoc elicitur glo. velle qꝫ primũ debeat probare plene. s. qd prediũ sit suum. & ita intelligit & declarat istam glo. Bar. Jn scda oppo. tertie partis principalis. & ibi eam reprobat: quia cũ isto iudicio dñiũ incidẽter deducatur ex quo super eo nõ est qd. ergo sufficit probare possessio
29 nem † quia ex possessione presumitur dñium qñ incidenter deducitur. l. j. ff. fami. herci. gl. & doc. in. l. quidã in suo, ff. de cõdi. insti. & est in terminis nostris. glo. in. l. sicuti. §. sed si queratur. ff. si serui. ven. dicam de hoc ibi post Bar. Scdo habes ex ista glo. qꝫ quasi possessio seruitutis in quasi fuit cõstitutus agẽs cõfessoria ꝓpter cõtumaciam rei: nõ eum releuat ab onere probãdi ius seruitutis, etiam in isto iudicio in quo est effectus reus. et istud est propter presumptionẽ iuris cõtrariam, que est qꝫ quelibet res presumatur libera: vt dicit gl. in. l. circa. ff. de proba. de hoc dicit bart. j. in. iij. oppo. tertie partis ibi reseruo dicendũ. Tertio & notabiliꝰ ha
30 bes ex ista glo. singulariter notare † qd quotiescunqꝫ originalis status rei cõuenit intẽtioni actoris & ꝯdicit intẽtioni rei fortior est presumptio: q̃ resultat ex illo originali statu, quã sit possessio iuris que est penes ipm reum: ita vult ista glo. peregrina: inquantum dicit in isto principio qꝫ agens negatoria propter eius cõtumaciã: quia habet ꝑsumptionẽ originalis statꝰ pro se quia ꝑdiũ ab initio fuit liberũ: ista presumptio prefertur quasi possessioni seruitutis quã habuit reus ex contumacia aduersarij: pꝫ qꝫ ipse tenetur probare seruitutẽ deberi sibi, nõ obstãte qd sit in quasi possessione: de quo traditur per bar. j. in. iij. parte. in. iij. oppo. & in seq. vbi reseruo plenius dicendũ. Jn scda parte principali huius le
31 gis: & in prima oppositione bart. † no. diligenter eius regulã qd contumacia in vno nõ debet nocere in alio: pro ista regula, addit Jo. de imo. hic bonã gl. in. c. j. de do. & cõtu. in. vj. dic qd est i. c. ti. in verbo nõ teneris. limitat Jmo. quãdo esset cõtumacia vniuersaliter respiciẽs totũ iudiciũ per gl. in cle. j. de dolo & contu. per no. per Jnn. & Jo. an. in. c. ecclesia vestra. el scdo. de elec. aliĩ nihil tangunt. tu adde pro ista regula bar. tex. l. generaliter. §. j. in ṽbo causa vel capitulũ. C. de re. cre. per quẽ tex. no. ibi bald. & aliĩ post eum qd cõtumax in vno capitulo nõ habetur pro contumace vel confesso super alio: eodem in cõtumacia nõ venientis: quia citatus super vno nõ est cõtumax in alio: vt duo. Jnn. in. c. cõsuluit. de offi. delega. Adde etiã qd idem no. Alberi. de rosa. in. l. statuliberos. §. stichus. per illum text. ff. de statuliberis. idem dicit Oldra. Lauden. in consi. xij. qd incipit q̃stio prima est. ad fi. bar. in. l. cõsentaneum. in vlti. col. C. qũo & quãdo iudex. ista cõclusio & regula bart. confirmatur quia cõtumacia dicitur esse delictum. l. omne delictum. & ibi bart. ad hoc no. ff. de re mili. glo. in. l. vnica. §. fi. & ibi bar. ff. si quis ius dicẽ. non obtẽpe. cũ concor. ibi per me datis. sed in delictis pena nõ egreditur terminos delicti. l. rescriptũ. in pri. ff. de his qui. vt indi. hinc est qd emphyteota qui alienat sine consensu dñi punitur in priuatione iuris sui. l. fi. C. de iure emphy. & c. potuit. de loca. tamen si solũ alienet partẽ rei emphyteotice sine cõsensu dñi priuatur tantum illa parte: & non priuatur toto iure. Jta singula. decidit Rapha. cu. in. l. quidam in iure. §. donationem. per illum tex. ff. de dona. cuius decisionem refert et simpliciter sequitur do. Alex. in consi. xvj. in. v. volu. qd incipit. Uisis processibꝰ cause, ad fi. de quo dixi plenius in. d. l. fi. i. xiij. q. C. de iure emphy. Jtem pro ista regula adde illud qd vult gl. no. in cle. sepe. de verbo. signi. ad fi. qꝫ qui ꝯsentit iudicialiter in vno actu sibi tantum preiudicat in illo actu & nõ in aliĩs. & illam glo. cõmendat. d. Abb. in. c. quoniam contra. in vlt. colum. de ꝓba. & in. c. si quis ꝯtra clericum. in. xvj. col. de foro compeien. similiter tacita renuntiatio in vna instãtia non nocet in alia: ẽm Jnn. in. c. cum venissent. circa fi. de testi. d. Anto. de but. in. c. cũ olim. in. xl. colũ. de censi. Sed aduerte licet regula Bar. sit vera & optima: tamen ꝯtra eam arguatur sic. Contumacia est peccatũ mortale: ita no. do. Abb. in. c. j. in. iij. colũ. in fi. per illum tex. de indi. a patet. quia cõtumacia est dignaª excõicatione: tex. est & ibi gl. notabilis. xcvj. distin. in. c. duo. sꝫ excõmunicatio non põt ferri sine peccato mortali. c. nullus. & c. nemo. & scdo. xj. q. iij. Ergo relinquitur qꝫ contumacia est pctm̃ mortale. Jtem maximum peccatum est b inobedientiaᵇ superioris. c. sciendum. viij. q. j. facit. c. fi. de maio. & obedi. Cum ergo contumacia sit peccatũ mortale succedit illd qd dicit tex. in. c. defleat peccato de regu. iuris, qui in vno pecca c uitᶜ omnium factus est reus. Nisi dixeris qꝫ tex. in. d. c. defleat. intelligatur quo ad priuationem vite eterne: vt ibidem per glos. et doc. Predictis etiam videtur aduersari tex. in. l. furtũ. §. & si nõ tota. ff. ar. fur. ce. Sed tenendo regulam Bar. que est vera qꝫ cõtumacia in vno non nocet in alio: limita istam regulam per glo. notabi. in. l. sed & si per pretorem. §. sed & si cum decreto. in gl. magna ad fi. ff. ex qui. cau. maio. vbi gl. notabiliter dicit qꝫ ꝓpter cõtumaciam in vna causa iudex potest denegare audientiã in alia causa: & per illam glo. no. Bal. in. l. consentaneũ. in. vi. co. C. qũo & quando iudex. qꝫ contumax nõ solum repellitur a limine illiꝰ iudiciĩ in quo est cõtumax: sed etiam a limine alterius iudiciĩ in quo non est cõtumax: qd reputat ibi Bal. no. dignum & limitat esse verum inter easdem personas: vt ibi per euꝫ: & de illa gl. dixi in. l. j. §. sed si is cui. s. eo. ad ibi dicta me remitto. Jn quinta op
32 positione huius scde partis inquantum Bar. late examinat † an confessoria semper debeat proponi verbis affirmatiuis & et negatoria semper verbis negatiuis ꝓut tenebat Place. conclusiue

a ¶ Cõtumacia ẽ digna. Abb. Abb. in. c. sane qꝫ. de offi. dele. in. vi. nota. Abb. i. c. ex parte. el. j. d verborũ sig. barba. in. c. de causis. de offi. delega. barba. in. c. causaꝫ de rescri. i. ij. col. barba. in. c. olim. in. vj. col. eo. tit.

b ¶ Est inobedictia. Abb. qd hoc non habet locuꝫ qñ esset contra substantialia regule ẽm gl. fi. i c. ne dei ecclesiaꝫ. & ibi Card. zaba. de simo.

c ¶ Qui i vno peccauit. ad de tex. in. c. si eñi. i. §. estote factores. de peni. dis. ii. tex. i. c. ꝯsideret. in. §. defleat. d peni. distin. v. tex. c. fresnostros ca. originalr Jac. ij. c.

Bar. per verba prolixa videt̄ velle ⁊ vult ꝙ opi. Placen. ꝓcedat considerato medio concludendi: non autem considerata maiori propositione que in vtraq̄ semꝑ proponit̄ verbis affirmatiuis. Conclusio autem libelli respectu eius qđ petitur declarari a iudice, potest proponi ⁊ verbis affirmatiuis ⁊ verbis negatiuis declarando; vt hic ꝑ eū. Ego alias in. §. eque. insti. de actio. secutus sum simpliciter doctrinam Bar. hic quā etiam sequunt̄ alij ibi ⁊ hic. Nūc autē diligentius considerās credo in ista materia alias esse veritatē: vnde credo ꝙ Placen. dixerit veritatem ꝙ confessoria semper proponatur verbis affirmatiuis ⁊ negatoria verbis negatiuis: ⁊ ꝙ opinio Placen. procedat non solum considerato medio cōcludendi: vt dicit Bar. sed etiā precise procedat cōside
33 rata cōclusione Bart. † Unde pro huius rei veritate premitte ꝙ tota vis ⁊ effectus libelli consistit in ipsa cōclusione: vt ꝑ Bar. in l. aurelius. §. sticho. ff. de libe. lega. ⁊ expressius Bal. in. l. edita. i xiij. colū. in prin. C. de edendo. vbi dicit ꝙ non inspicit̄ in libello quid quale ⁊ quātum narratur: sed qualiter ⁊ quantum ex narratis concludatur; quia modus agendi substātialiter consistit in cōclusione: vt per glo. in. c. hec quippe. iij. q. vj. Sic etiam in rescri-
a ptis[a] attendit̄ semper cōclusio: non autē narratio seu petitio: vt no. in. c. super literis. de rescri. do. Abb. in. c. ex parte. b. in. ij. no. de so. compe. Bal. in. l. prescriptione. in vlti. col. C. si cōtra ius vł vti publi. Similiter in cōtractibus licet multa verba interuenerint tn̄ sola cōclusio attendit̄ vt est tex. in. l. si voluntate. C. de rescin. vēdi. ⁊ ibi Bal. ad hoc no: illum tex. ⁊ dicit ꝙ nō est melior tex. de hoc in iure ꝙ̄ sit ille. Hoc premisso dico ꝙ in materia nostra ꝙ effect⁹ cōclusionis in libello cōfessorie est semper affirmatiuus quia semꝑ concludit̄ declarari seruitutē sibi deberi. simil͛r effectus cōclusionis in negatoria semꝑ est negatiuus quia agens negatoria semper cōclusiue petit declarari seruitutē non deberi ⁊ istud est qđ clare voluerunt Placen. ⁊ Ja. bu. ⁊ ita est tex. in. d. l. ij. in prin. ff. si serui. ven. ⁊ si dicis ꝙ ista opinio cōfundit̄ ineuitabiliter per istum tex. in scđa parte vbi ſm Bar. non ponit̄ mediū cōcludendi sed ponit̄ ipsa cōclusio libelli: quia admitto hoc esse verissimū: ⁊ tn̄ in hoc tex. in scđa parte: in conclusione libelli negatoria proponit̄ verbis affirmatiuis. s. ꝙ mihi est ius prohibendi te vti seruitute: vel mihi est ius te inuito edificādi: ⁊ ꝑpter istū tex. Bar. multū prolixe laborauit: quia ſm eū Ja. bu. non rn̄det ad istū text. Tu autē pro pura ⁊ mera veritate aduerte quia vt dixi cōclusio in negatoria semꝑ proponit̄ negatiuis: vnde aduerte ꝙ in isto tex. v͛ba negatoria bene sunt affirmatiua quo ad sonū verborū tn̄ quia continent prohibitionem seu priuationem illius iuris seruitutis, dicuntur in effectu verba negatiua vel habere vim negatiuorū verborum. gl. est de hoc solēnis ⁊ approbata in. l. fi. §. fi. in verbo exceptionē. ff. de excep. do. ꝑ quā gl. no. ibi Bart. nō esse curandū an verba sint negatiua vel affirmatiua: q2 dūmodo priuent sunt negatiua: ⁊ illā glo. ad hoc reputat singularem Ange. de areti. in. d. §. equa. pro illa gl. facit bene tex. in. l. inter stipulantem. in prin. ff. de verbo. obli. per quē tex. no. Bar. ⁊ alij ibi ꝙ quōcunq̄ ⁊ quibuscunq̄ verbis siue affirmatiuis siue negatiuis ponas priuationem, semper ponis orationem negatiuam idē tenet Bar. in. l. nec codicillos. C. de codicil. vbi dicit nō esse curandū vtrū in oratione sit negatio vel affirmatio, sed solū vtrū oratio ponat priuationē vel positionem. illa enim que significat priuationē quāuis habeat v͛ba affirmatiua: tn̄ est negatiua per gl. in. d. l. fi. §. fi. idē Bar. in. l. de etate. in ꝑn. in. iij. q. ꝑn. ff. de mino. confirmatur per illud quod tota die videmus in palatijs: dicunt procuratores. dico ꝙ res fuit absq̄ eo. ꝙ titius fuerit ferrarie. vel dico ꝙ res fuit absq̄ eo ꝙ titius occiderit semproniū, nam ista est positio negatiua: quāuis per cautelam verborū fuerit fabricata verbis affirmatiuis ſm Bal. in. c. j. de cōtē. inter do. ⁊ vasal. in vsi. feu. Cy. Bal. ⁊ Sali. in. l. actor. C. de ꝓba. Bal. i. l.
14 ij. §. qđ obseruari. i. v. col. C. de iura. calū. similiter est cō: † nā v͛ba negatiua que virtualiter aliqd ponunt censent̄ affirmatiua, vt est glo. in. l. in eadē cā. in verbo probent̄. ff. ex qbus cau. maio. ⁊ glo. solennis. in cle. fi. in verbo creatum. circa fi. de rescrip. que dicit ꝙ verba negatiua: que habent solutam affirmatiuā habentur pro affirmatiuis. ⁊ debent probari sicut mera affirmatiua: ⁊ illā glo. reputat singularē Bal. in. l. ampliorem. §. fi. C. de appel. sed non eundo per mēdicata suffragia habes in materia nostra tex. quem est text. ꝙ qn̄ quis agit negatoria non refert quibus verbis vtat̄: siue neget inuito se ius esse vti seruitute: siue dicat sibi esse ius ꝓhibendi. vtraq̄ enim conclusio ad idem tendit. s. ad priuandum ius seruitutis. ⁊ per illum tex. no. ibidē Rapha. fulgo. nō referre qbus verbis aliquid exprimat̄. s. negatiuis vel affirmatiuis dūmodo idē effectus sequat̄. vt in illo tex. qđ dicit esse bene notandum ad materiā q̄ hȝ qđ negatiua ꝓbari non potest: affirmatiua sic. d. l. actor qđ assenerat. C. de proba. dico ergo vno verbo qđ in ista. l. in scđa parte conclusio negatorie est negatiua, licet eius v͛ba in superficie videant̄ affirmatiua dicendo qđ mihi est ius prohibendi: tamen quia tendūt ad priuationē dicunt̄ negatiua. ex istis infero minus bene dixisse Bart. hic in duobus locis. primo dum dicit qđ medium per qđ concludit̄ in negatoria pōt proponi vel tacite intelligi verbis affirmatiuis: si dicam qđ mihi est ius prohibendi te vti seruitute. quia dico cōtra Bar. qđ imo cū ista sunt verba priuatiua vel abnegatiua iuris seruitutis cēsent̄ negatiua ⁊ nō affirmatiua. scđo in alio male dicit Bar. quod in isto tex. i scđa parte cōclusio negatorie est cōcepta verbis affirmatiuis qđ est mihi ius prohibendi te vti seruitutē. vel est mihi ius edificandi te inuito, ⁊ ita etiā per istum tex. dicit hic glo. ij. in verbo ageretur. ⁊ gloss. in verbo egisset. cica prin. ⁊ minus bene vt predixi: quia cū sint verba priuatiua censentur negatiua. ⁊ istā credo esse veritatem cōsiderata vi ⁊ effectu verborū. ꝑut cōsiderauit Placen. nō autē cōsiderata superficie: aut cortice verborū. prout cōsiderauerunt due gl. ⁊ Bart. hic. cum ista opinione quā ego teneo cōcordat ipsemet Bar. in. l. ij. in prin. ff. si serui. ven. quā Bar. legit pro prima. vbi dicit Bar. placentinum dicere meram veritatem ⁊ ad hoc ostendendum, premittit ꝙ oratio dicitur esse negatiua vel affirmatiua, respectu suppositi non respectu appositi: vn̄ in proposito nostro confessoria semper preponit̄ verbis affirmatiuis respectu suppositi: ego dico ꝙ mihi ius est ꝙ altius nō tollas: sicut cum dico ius est mihi eundi agendi ⁊c. negatoria etiam semper preponit̄ verbis negatiuis respectu suppositi: quia dico ꝙ tibi nō est ius vtendi tali seruitute: ⁊ istud est verum effectualiter loquendo: prout etiam considerauit Placē. ⁊ licet aliquādo alijs verbis videant̄ concipi: effectualiter tamen semper ad hoc tendūt vt ibi per eū: ⁊ sic Bar. ibi tenet opinionē quā tenui licet nō vtatur hisdē fundamentis: ⁊ ita habes declaratā istā difficul-
35 tatē. Sed vt nihil intactū omittat̄. † Considera cuius vtilitatis sit tam longa disputatio Bar. ꝙ cōfessoria debeat proponi verbis affirmatiuis, ⁊ negatoria negatiuis, ex quo in primis formula verborum est sublata toto titulo. C. de formu. Item attento ꝙ si in libello apponant̄ verba improp͛ia ⁊ incongrua, tamē libellus debet sustineri vt per Bar. in. l. sed ⁊ si possessori. §. item si iurauero. ff. de iureiuran. cum multis concor. ⁊ additionib⁹, quas ibi ad hoc dedi. itē attento ꝙ hodie expressio inepte actionis nō vitiat libellum cum sufficiat apte narrari factum scđm cōmunem sententiam vt per glo. Bar. ⁊ docto. in. l. i. in prin. ⁊ ibi dixi. ff. de edēdo. Canoni. in. c. examinata. de iudi. cogita vsq̄ in crastinū. credo quod vtilitas huius disputationis colligatur ex casu notabili qui posset in practica euenire. pone statuto vel consuetudine cauetur ꝙ nullus possit eleuare edificium nisi vsq̄ ad certam mensuram ⁊ non vltra inuito vicino iuxta. l. qui luminibus. in prin. ff. de serui. vrba. predio. ⁊ ibi glo. dici qđ istud statutum est Florentie ⁊ iuxta. l. i. C. de edifi. priua. vbi etiam glo. dicit ꝙ istō est Florentie. pone modo ꝙ vicin⁹ cōcessit mihi ꝙ possim edes meas eleuare vltra dictam mensuram: deinde pone ꝙ postea me volente eleuare vltra dictam mensuram vicinus prohibeat an competat cōtra eū confessoria vel negatoria. Joā. fab. ⁊ Ange. de are. in. d. §. eque. tenent per illum tex. ꝙ competat confessoria ius mihi esse altius edes meas tollendi vltra mensuram taxatam in statuto: ego autem ex predictis puto qđ imo competat negatoria: nam confessoria datur ei q affirmatiue ꝓtendit sibi deberi seruitutem: ⁊ competit cōtra alium qui vellet altius edificare contra ius seruitutis sȝ in isto casu nō agitur ꝓ seruitute contra alium sed ꝓ libertate: quia ego dico edes meas esse liberas a seruitute imposita per consuetudinem vel statutum ꝑpter concessionem mihi factā a vicino, ꝑpterea debeo agere negatoria ius mihi esse altius edes meas tollendi inuito vicino: vt hac lege in scđa parte ⁊ licet verba conclusionis videantur affirmatiua, q2 quando tendunt ad priuationem seruitutis pro libertate consequenda cōsiderato effectu censentur verba negatiua, merito ⁊c. ⁊ cōpetit negatoria: vt patet ex ꝑdictis: ⁊ hodie in libello quamuis non requirat̄ expressio actionis tamen factum debet sic apte narrari: vt ex conclusione colligatur que actio resultet: vt not. in d. l. j. in princi. ff. de eden. ⁊. d. c. examinata. In sexta oppositione Bar. dic vt dixi supra in tex. i quarto vel qnto notabili. Aggredior tertiam partem principalem huius legis ex dictis Barto. In scđa oppositione huius tertie partis habes colligere q̄ tuor principales conclusiones. ¶ Prima est, ꝙ esse in quasi possessione seruitutis realis non releuat quē qn̄ teneat̄ ꝓbare seruitutē: etiā qđ est forti⁹ quādo de actore efficit̄ reus propter contumaciā aduersarij: ⁊ istud ꝓcedit, q2 presumptio iuris est in contrarium q2 quelibet res presumit̄ libera. idem tenet gl. in. l. circa. ff. de ꝓba. ⁊ in. l. sicuti. §. sed si q̄ratur. ff. si seruitus vendi. ⁊ glos. hic in verbo egisset. Et ista cōclusione sequit̄ vnum qđ videt̄ mirabile ꝙ potētior est iste sola presumptio iuris, ꝙ quelibet res presumatur libera, ꝙ̄ sit quasi possessio aduersarij etiam qui est reus ꝙuis sit cōtraria possessio quia si res erat libera quare ꝓ[...]

a ¶ In rescriptis. Adde Fede. de se, consi. xciij.

aduersarium quasi possidere seruitutē cum nemo presumatur iactare suū. l. cum de indebito. in prin. ff. de proba. Cum ista prima cōclusione transeunt alij oēs hic exceptio Raph. cu. in pe. ⁊ vlti. col. qui per aliqua tenet ꝯtrium: ⁊ maxime ꝑ illud qḋ ꝓxime dixi. Adde tñ ꝙ licet quasi possessio non opereꝛ quo ad releuādū ab onere probandi seruitutē: tamen operaꝛ quo ad alia cōmoda de quibus per glo. l. j. §. j. in gloss. magna. in verbo an non de itine. actuq; priua. aliqd per glo. in. d. §. sed si queratur. Adde etiā ꝙ Bal. in. l. eā q̄. C. de libe. cau. per illum tex. Limitat istam conclusionem. Nam dicit ꝙ illa lex allegaꝛ ꝙ in iuribus incorporalib⁹ quasi possessio habita bona fide, releuat ab onere probādi. vt ibi secus si mala fide. ⁊ ita dicit debere limitari glo. in. d. §. sed si queratur. Ista limitatio nō est vera ⁊ cōfunditur per istum tex. iuncta predicta cōclusio. glo. ⁊ doc. Nam hic iste erat in quasi possessione seruitutis bona fide. patet quia erat in possessione autore pretore. l. iuste possidet. ff. de acqui. pos. ⁊ tñ non releuat ab onere probandi seruitutem. Nec obstat. d. l. eā q̄. quia loquitur in seruitute personarum vbi quasi possessio bene releuat ab onere probandi. l. liberis. §. fi. ff. de libe. cau. ff. de proba. secus est in seruitute reali de qua nos loqmur. rationem diuersitatis assignat Bar.

36 j. in sequē. opposi. ¶ † Scḋa conclusio ꝙ ex quasi possessione ꝓbatur dñium quando venit incidenter, scḋm glo. in. l. quidam in suo. ff. de condi. insti. cum alijs allagatis per Bar. Istam conclusionem limitat Bal. ī auꝛ. ⁊ qui. in. xij. colū. C. de bo. auto. iudi. possi. in contumace hoc allegante per istam legē. quia eius contumacia facit, vt dñium eius debeat vere ꝓbari, quāuis incidenter deducatur vt hoc tex. Sed certe in ista lege nihil diciꝛ de dominio vt dicam statim. Scḋo Bar. ⁊ cōiter doc. tenent ꝙ in ista lege sufficiat dñium ꝓbari ex quasi possessione, ex quo venit incidenter, ⁊ contumacia eius puniꝛ in onere cautionis: vt hic ꝑ do.

37 Alex. ¶ Tertio habes † intellectū ad istam legem ꝺm Barto. ⁊ cōmuniter ꝙ in ista. l. in prin. cōtumacia non puniatur in onere ꝓbandi de iure libertatis: quia libertas reruʒ presumiꝛ iure: sed puniꝛ in onere probandi de dñio ⁊ possessione predij seruientis, ꝙ dñium alias non debuisset probare si remansisset reus: qꝛ actore non probante reus debet absolui etiam si nihil prestiterit. l. q accusare. C. de edendo. c. j. vt ecclesiastica beneficia. ex ista conclusione que habet ꝙ in ista. l. reus propter contumaciam grauatur in onere probandi de iure dñij. non autem de iure libertatis: duo correlarie inferunꝛ. Primo ꝙ agens negatoria ꝓpter contumaciam suā debet solum allegare libertatem: nō auteʒ probare illā, quia presumiꝛ iure, quia quelibet res a principio presumiꝛ libera vt statim dicam. Scḋo infertur ꝙ istud ius dñij, quod ꝓpter cōtumaciam tenetur probare, de facili probabiꝛ: qꝛ probata possessione presumiꝛ dñium: ex quo hic incidenter deducitur etiā ex parte cōtumacis. Tu autē aduerte ꝙ licet cum isto intellectu ad istū tex. transeant Bar. ⁊ cōiter scribentes antiqui ⁊ noui. Mihi tñ nō placet: quia verba istius lr̄e ineuitabiliter repugnāt. Nam tex. dicit in principio ꝙ reus ꝓpter cōtumaciā debet ꝓbare ius sibi esse inuito aduersario altius edes tollere. Ergo vult text. ꝙ iste cōtumax debeat probare de iure libertatis: non autem dicit text. ꝙ debeat ꝓbare de dñio vel de possessione predij seruiētis. Nam de dñio ⁊ possessione, in tex. verbum nullum: sed solum fit mentio de ꝓbando iure vel seruitutis vel libertatis. et licet text. j. in vlt. parte dicat ꝙ debet probare de iure suo, istud nō potest intelligi de iure. s. dominij: propter precedentia. sed de iure suo. l. vel libertatis vel seruitutis. Istud etiā patet in. d. l. sicuti. §. sed si queraꝛ. vbi dicit tex. ꝙ qui nō est in possessione, teneꝛ probare de iure suo. s. libertatis vel seruitutis. de qua tractatur in illo titulo. ⁊ ita etiā tenet Rapha. cu. hic in penul. ⁊ vltima col. Unde vltra omnes scribētes ⁊ antiquos ⁊ nouos: ego sum in alio intellectu ad istum tex. plano ⁊ expedito: ꝓut litera sonat sine aliqua violentia. Unde teneo ꝙ conuentus confessoria si sit contumax propter contumaciā cogiꝛ cauere. vt in litera: ⁊ sic qñ aget negatoria cogitur probare ius sibi altius edes tollendi. et sic cogitur probare de libertate edium suarum ⁊ si dicatur, quelibet res ꝓsumiꝛ libera, ergo habet presumptionē pro se libertatis. ergo nihil dʒ probare de libertate: itē quasi possessio seruitutis quaʒ habet aduersarius suus ꝓpter eius contumaciā nō transfert onus probandi ꝓpter presumptionē iuris. vt dicunt gl. preallegate. istud est sentētia mea, qḋ decepit Bar. ⁊ scribentes in intellectu huius

38 legis sed ad hoc rñdeo, qḋ † quasi possessio seruitutis, non transfert onus probandi in aduersariū, qui habet presumptionē iuris pro se de libertate rei: istud est verū qñ est sola et simplex possessio secus qñ concurrit contumacia: quia tunc quasi possessio seruitutis ⁊ contumacia bene transferunt onus probādi libertateʒ rei ⁊ cōsequēter qḋ est ius sibi altius tollēdi: casus est de hoc nitidus in hac lege in principio. ⁊ puto qḋ ratio sit in promptu. naʒ actor qui egit confessoria narrauit in libello seruitutem sibi vel predio suo deberi: iuxta. §. fi. insti. de seruitu. reus autē fuit contumax: certe ꝓpter cōtumaciā fingitur consentire ⁊ fateri verū esse ꝙ seruitus sit sibi debita. contumax enim fingiꝛ semꝑ fateri illud qḋ est sibi deterius. l. de etate. §. qui tacuit. ⁊ ibi Bart. ff. de īterro. actio. l. locum. §. condēnatio. ff. de tabulis exhibendis. Unde cū ex contumacia indicatur ficta confessio seruitutis, nimirū si grauatur contumax probare qḋ sibi est ius edificandi inuito vicino: non obstante illa ficta confessata seruitute: quia stat simul qḋ seruitus sit debita ⁊ etiam qḋ possit edificare: quia potuisset seruit⁹ remitti vel prescribi vel aliter tolli: ⁊ per hoc respōdeo in forma ad fundamentum Bart. ⁊ doctorum inquantum dicunt qḋ iste cōtumax habet presumptioneʒ iuris pro se, qḋ res sit libera, quia quelibet res a principio nascitur libera: ergo non debet cogi probare de libertate rei, quia dico qḋ illa presumptio iuris tolliꝛ per istam fictam confessionem que inducitur ex cōtumacia: prout in

39 fortioribus terminis nunc probabo: † dicimus enim quod etiaʒ contra presumptionem iuris ⁊ de iure admittiꝛ probatio in contrarium per confessionem partis: ⁊ sic confessio partis tollit etiā presumptionē iuris ⁊ de iure. gl. est approbata in. §. aliud quoq; in vꝺi. si aūt nō in auꝛ. de eq̄. d. colla. vij. Bar. ⁊ doc. in auꝛ. sed iaʒ necesse. C. de dona. añ nuptias. gl. ī cōtractib⁹. in ꝑn. in verbo nullo modo. ⁊ ibi Bal. in. iiij. q. notabili. ad hoc. C. de nō nūerata pecunia. Canoni. in. c. is q fidē. de sponsa. ⁊ nō solū per viam cōfes-

a sionem[a] tollitur presumptio iuris ⁊ de iure, sed etiam per fictam. ⁊ iste est casus noster. ita singulariter tenet Bald. in pulchra. q. l. l. absentē. in vlt. col. ff. de penis Bal. in. l. non ignorat. in. vi. col. C. qui accu. non pos. do. Anto. de but. in. d. c. is qui fidem. domi. Alexan. in. l. a diuo pio. §. si pignora. ff. de re iudica. quanto ergo fortius in terminis nostris ficta cōfessio tollet presumptionē solam iuris, cum etiam tollat illā que est iuris et de iure. Et credo indubitāter qḋ iste sit verus intellect⁹ Aphricani ī hac lege scḋm quem intelligo omnia verba legis: prout iacent. ¶ Quarta ⁊ vl-

40 tima conclusio est † cḋ quelibet res presumitur esse libera: nisi ꝓbetur seruitus imposita: eo quia quelibet res in sui origine regulariter est ab initio libera. l. altius. et. l. si in edibus. C. de serui. et aqua. Ratio rationis: quia seruitus regulariter non habet causam naturalem: sed aut impositiam aut prescriptam. §. fin. insti. de serui. ita inquit Bal. in. c. cum omnes. in. xi. col. ad fi. de cōsti. Ista cōclusio fallit quando res naturaliter ratione loci inferioris esset serua. vt. l. j. §. fi. in prin. ⁊. l. sequē. ff. de aqua plu. arcē. ponit Bar. in sequēti oppositione adde etiā qḋ licet solū presumaꝛ esse liberum vsq; ad celum: vt dicit text. in. l. fin. ff. de serui. et. l. fi. §. pe. ff. qḋ vi aut clam. tamen nō sequitur semper, ergo edificium a principio fuit liberū: cum futuro edificio possit imponi seruitus. l. si seruitus. §. futuro. ff. de serui. vrba. predi. gl. nota. in. c. ad dissoluendum. de despōs. impu. no. bene predictā regulā: ex qua

41 notabiliter inferꝛ correlarie, † ꝙ cum feudū sit quedam seruit⁹: vt no. per gl. ⁊ doc. in. l. si vsufructus. la. j. in ꝑn. ff. de vsufr. seqtur ꝙ in dubio ꝓsumaꝛ res allodialis ⁊ sic libera: nō autem feudū: ⁊ ita tenet Bal. in. c. si de feu. fue. contro. inter do. ⁊ agna. ⁊ i. c. j. in vlt. col. principij. de contro. inuest. in vsi. feudo. ⁊ in. l. libertas. ff. de statu. homi. ⁊ in. c. significauit. de rescrip. ⁊ in. c. j. in. vij. col. in fi. de iud. Jo. an. ⁊ alij in. c. nimis. de iurein. Host. Jo. an. ⁊ alij ī c. fi. in verbo rñdere. de iudi. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de feu. §. quoniā. super versi. xxi. in addi. que incipit. cessante. d. Cardi. et Jo. de imo. in cle. i. in ver. porro. de iurein. Pau. de ca. in ꝯsilio clij. qḋ incipit. Super primo quesito inquātum queriꝛ vtrū dicte posses. do. Alexā. in consi. cxxix. qḋ incipit Ponderatis his que in prescripto themate narranꝛ. in. i. col. alias pe. in. j. volu. ⁊ in consi. lv. in. iij. volu. quod incipit. Perspectis his que ī themate narrantur. in. xv. col. ⁊ in consi. xv. quinti voluminis. quod incipit visis narratis in themate. in. j. ⁊. ij. col. Facit tex. ⁊ qḋ ibi no. in. c. j. de ꝯtro. inter mascu. ⁊ femi. de benefi. Adde ꝙ fortius

42 tenet Bal. post Inno. in. c. fi. de cau. pos. ⁊ proprie. † ꝙ non probatur feudum, licet pro cōcesso priuilegio solnaꝛ aliqd annuuʒ. Nam iste est census ⁊ nō fidelitas, ⁊ sic feudum: ⁊ ita dicit Bal. se rñdisse in qōne de scō. ¶ Limita predictam conclusionē quādo ecclesia concedit iurisditiōes vel pensiones quia ꝓsumiꝛ in dubio concedere in fundū. ita notabiliter Bal. in. c. ad audiētiā. in vlti. col. de prescri. ꝙ dicit mēti tenēdum. ¶ Scḋo limita nisi esset

b fama[b] de antiquo, saltem centū annorum, ꝙ bona sint feudalia. Item nisi verba enūntiatiua vel narratiua principis nuntiaret ⁊ narrarent dicta bona esse in feudum concessa. Istis duob⁹ modis limitat do. Alexan. in dicto consi. xv. quinti voluminis. in j. ⁊. ij. colum. In tertia oppositione Bart. ⁊ duabus sequentib⁹ Bar. plenius quā alibi examinat anʒ quādo quasi possessio alicuius status vel alicuius qualitatis, trāsferat onus probandi in aduersariu. Ista materia est vtilis sed intricata. Ideo vt eam clare habeas fac duas regulas principales. Unam affirmatiuaʒ

43 ⁊ aliā negatiuā. † ¶ Regula affirmatiua est ꝙ quasi possessio status vel qualitatis q̄ inest actualiter vel est apta inesse ab ori-

a ¶ Per veram confessionē. Adde Innoc. in. c. fraternitatis. de frig.

feudū

b ¶ Nisi esset fama. Adde Inn. ⁊ doc. in. c. veniēs. et i. c. qd per nouale. de vbo. signifi. Innoc. in. c. cuʒ causam. de iura. calū. Spec. tit. de ꝓba. in. §. j. ver. ⁊ not. qḋ prescriptio. Ex. in. l. si quidem. C. solu. matri. Bal. ang. ⁊ Sali. in. l. proprietatis. C. de proba.

gine transfert onus probandi in aduersarium.l.circa.⁊ ibi gloss.
in verbo ingenium.ff.de proba.⁊.l.liberis.§.fi.ff.de libe.cau.ita
pcedit.l.moueor.C.si ser.expor.veneat q̄ dicit ꝙ q̄libet res iudi-
caꝫ scōm presentē statutū. Ita regula fallit vbi illa quasi posses-
sio non est separata a proprietate vel essentia rei:vt est quasi pos
sessio malitie que licet repugnet origini status hoīs:cum ab ori-
gine quilibet nascaꝫ sine malitia ⁊ peccato: tamē transfert onus
probādi in aduersariū:vt in regula semel malus.⁊ hic latius per
Bar.in quinta oppositione.sed aduerte inquātū Bar.ibi dicit
ꝙ malus cum mutat animū desinit esse malus: ⁊ tūc desinit esse
in quasi posses.malitie.allegat not.per Dyn.in regula semel ma
lus.non declarat tamen Bar.quādo malus dicatur mutare ani-
mū vt sic desinat esse in quasi possessione malitie: nec scribentes
hic aliter declarant. Tu ergo dic in eo qui fuit semel malus, illa
malitia ⁊ illi mali mores intelligunꝫ purgati bene faciendo per
a triēnium cōtinuum.[a] tex.est solēnis in.§.hinc autē nobis.in ver.
sancimus.in verbo triennalis tpis testimoniū.in aut.de mona.
colla.j.⁊ ibi Ang.in fi.ad hoc no.illū tex.⁊ multū cōmēdat:⁊ illū
tex.ad hoc reputat sing.Sali.in.l.si fideiussor.§.fi.ff.qui satisda.
cogā.⁊ in.l.si minorez.in.iij.col.C.de in integ.restitu.mino.⁊ ita
habes intelligere ⁊ supplere verba Bart.hic,licet videanꝫ repu-
gnare:alias non videretur bene dicere per illum tex. Scdo limi
ta predictā regulā:qñ qs est in quasi possessione bona fide:alias
nunquā quasi possessio in iuribus cum mala fide transfert onus
probandi:ista limitat Bal.in.l.eāqȝ.per illuz.tex.C.de libe.cau.
facit bonus tex.in.l.vis eius.C.de probatio.⁊ in.d.l.liberis.§.fi.
Tertio limita in his que necessario varianꝫ ex processu tpis: vt
in etate:tunc nunquā ex origine primi status licitum est arguere
ad presens tempus.l.si minorem.cum gl.C.de in integ.resti.mi.
no.bona glo.in.l.de etate,in prin.in verbo probandum.ff.de mi
noribus.ita tenēt Bal.Ang.Imo.Raph.cu.Lud.⁊ do. Alex.
44 hic Idē tenet Bar.i.l.si cui.§.hisdē.ff.de accusatio. ¶ † Scda
regula negatiua est,ꝙ quasi possessio alicuius status vel quali-
tatis que necessario non concordat cum origine rei imo contra-
dicit ⁊ conuenit intentioni aduersarij,non releuat nec transfert
onus probandi: vt est hic in quasi possessiōe seruitutis realis q̄
non cōcordat cum origine rei:imo contradicit quia quelibet res
presumitur libera:sequitur ꝙ ista quasi possessio habens in con
trarium originem rei,non releuat nec transfert onus probandi:
put tenet glo.hic in verbo egisset ⁊ gl.in.d.l.circa.⁊ in.d.l.sicuti.
§.sed si queratur.⁊ tenet cōmuniter Bar.⁊ alij hic. ¶ Ilio. istam
regulam.Nam ex eo infero primo male dixisse gloss.in.l.titia.in
44 gl.fi.ff.solu.matrimo.que vult ꝙ † si filius sit in quasi possessio-
ne existentie sui iuris,ista quasi possessio transfert onus probādi
in aduersarium,ꝙ sit in patria potestate:⁊ ita intelligit illū tex.
⁊ cum illa gl.tenet Bar.in.l.is potest.in.vij.col.ff.de acqui.here.
do.Alexā.in.l.si emancipati.in.ij.not.C.de colla.cū alijs concor
ibi per do.Alex.assignatis.istud enim clare cōfunditur per re-
gulam predictā:quia primeuus status nature,ꝯdicit huic quasi
possessioni.l.itē in potestate.ff.de his qui sunt sui.ergo illa quasi
possessio cui ꝯdicit primeuus status nature nō releuat ab onere
probandi:nec transfert onus probandi in aduersariū.⁊ ita tenet
⁊ melius Pe.⁊ Bald.in.d.l.titia.⁊ ibidem do. Alexā. sibi ꝯri⁹.
Tu potes saluare illam glo.in vno casu qñ filius habitasset seor
sum a patre per.x.annos:tunc presumiꝫ emancipatus si hoc alle
get:ita tenet Bal.in.l.post mortem.ad fi.ff.de adop.⁊ in.l.ij.C.
si aduer.rem iudi.⁊ ita intelligit Bald.tex.in.l.iij.in prin.ff. ad
mace.Tu adde ad hoc bonuz tex.in.l.i.in verbo diu passus.C.
45 de patria pote. ¶ † Scdo ex predicta regula infertur ad practi-
cam:quod si adsit cōstitutio episcopalis,disponēs quod omnia
instrumenta vsurariorū presumantur esse vsuraria : et probatur
ꝙ aliquis de presenti est vsurarius:certe per hoc non presumunꝫ
retro omnia instrumenta fuisse vsuraria : eo quia presens status
habet necessariam contradictionem alicuius temporis preteriti
saltē in origine.s.ꝙ aliquo tempore non fuit vsurarius puta in
infantia,sicut ille qui est hodie hereticus nō presumiꝫ hereticus
heri: quia de necessitate reperitur ꝙ aliquo tempore non fuerit
hereticus:puta in origine tēpore infantie. Ita notabiliter Bal.
in.l.i.§.magistratib⁹.ff.de magi.cōuenien. Tertio ex predicta re
46 gula infertur † ꝙ quasi possessio alicuius iuris quod haberi non
potest sine concessione priuilegij,nunq̄ releuat ab onere proban
di:⁊ ita tenet Cy.in.l.si solēnibus.⁊ ibi Bal.⁊ Sali.C.de fide in
stru.allegat tex.in.c.cū psone.de priuile.in.vi.idē tenent Bal.et
Inno.in.d.l.titia.ff.solut.matrimo.per textū.in.c.ad decimas.
de resti.spo.in.vi. Idē tenet Bal.in.l.ij.in.ij.col.C. de senten.⁊ i
l.nō ignorat.vbi late prosequitur istaz materiā.C.de his q accu.
non pos.Joan.an.in addi.Specu.in titu.de instru.editio.§.re-
47 stat.in versi.⁊ scias. † Limita istam regulam quando quasi pos-
sessio presens non conuenit origini rei:tamen etiam non conue-
nit contradictioni aduersarij:vt est in quasi possessione liberti-

a ¶ Per triē nium conti- nuū. Adde Jo. de imo. l.c. cū depu- tati. de iudi.

nitatis que non est a principio in origine:quia nemo nascitur li-
bertinus.l.libertini.ff.de statu homi. Tamen etiam origo nō cō-
uenit intentioni cōtradicentis:qui asserit se esse ingenuum cum
potuerit nasci seruus: et ista quasi possessio bene transfert onus
probādi.l.circa.ff.de proba.⁊ hic per bar.in quarta oppositiōe.
Secūdo limita vbi nō est quasi possessio separata a proprietate:
vt dixi supra in prima fallētia prime regule que debet hic stare.
Tertio limita predictam regulam,vt procedat quādo adest sola
quasi possessio seruitutis realis:secus si etiam occurat cōtuma-
cia aduersarij:vt probatur in hoc tex.in princi.scōm intellectum
quem tenui supra in scda oppositione huius tertie partis princi
palis. In.vj.oppo.nihil est dicendum quia satis de ea fuit dictū
in notabilibus:ideo venio nunc ad questiones Bart.expeditis
omnib⁹ oppositio. Bar.format.xij.qōnes. circa scdam q̄ne ex
48 dictis Bart.habes tres conclusiones. † prima ꝙ in his que ve-
niunt expedienda officio iudicis,siue illud officiū imploreꝫ pri
cipaliter siue incidēter.⁊ sic siue loquamur de officio iudicis no-
bili siue mercenario,contra cōtumacem ⁊ sic cōtra dolosum nō
iuratur in litem,sed interesse debet vere probari per glo.notabi
lem.in.l.harum.in glo.fi.ff.si serui.vendi.quā Jo.de imo. hic re
putat ad hoc singularem:secus est in eo quod venit iure actiōis,
tunc cōtra contumacem indistincte iuratur in litem.l. qui resti-
tuere.ff.de reivendi.cum Bar.tenet Imo.⁊ latius do. Alexan.
hic idem tenet Bal.in.d.l.harum.vbi dicit ꝙ illa gl.est bene no
tanda ad hoc,⁊ ꝙ raro alibi inuenies.idez tenet Ang. Pau. de
ca.⁊ domi. Alexā.in.l.argentarius.§.cum autem. per illum tex.
ff.de eden.vbi contra eum qui dolo non vult edere,quia solū te-
netur officio iudicis.l.j.vbi glo.⁊ docto.C.de eden.non defertur
iuramētum in litez:sed debet interesse probari per testes vel per
alias probationes:vt ibi est tex.idem tenet Pau.de cast.in.l.in
actionib⁹.ff.de in litem iurā. Rapha.fulg.in.d.l.⁊ harum. ⁊ ista
videtur esse magis communis opinio contrarium tenet ipsemet
Bar.sibi cōtrarius in.d.l.⁊ harū.⁊ ibidem Pau.de ca.per illum
tex.qui vult ꝙ siue res nō prestetur siue cautio, iuratur in litem:
scdo per illū tex.qui fortiter astringit in.d.l.qui restituere. ⁊ istaz
opinionem tenet etiam Jo.fab.in.§.preterea quasdam.insti.de
actio.⁊ ista opinio in pūcto iuris pōt defendi,⁊ forte est verior:
licet precedens sit magis cōis. pro ista opinione stringit primo
ineuitabiliter tex.in.d.l.qui restituere.vbi illa restitutio fit soluz
officio iudicis.⁊ est impossibile ꝙ fiat iure actionis,vt ostendaz
statim.j.in tertia cōclusione.⁊ tamen ibi iuratur in litem. ad idē
videtur tex.in.l.iiij.§.sed ⁊ si quis iudicium gloss.fi.in verbo con
dēnabitur.ff.finiū regun.licet posses dicere ꝙ ibi text.loquaꝫ in
his que veniunt iure actionis. Scdo vltra scribentes collige ex
dictis Bar.aliam cōclusionem.Nam pōdera q Bar.⁊ doc.hic
loquuntur quādo cōtumacia ⁊ sic dolus fuit cōmissus in non fa
ciēdo.i.in non cauendo:⁊ cōsequenter in omittendo:sȝ ideo nō
iuratur hic in litē:eo quia istud veniebat expediēduz officio iu-
dicis:secus si veniret iure actionis ergo ⁊ si bene ⁊ subtiliter in-
49 spexeris volūt Bart.hic ⁊ sequaces † ꝙ in his que veniunt iure
actionis etiam si dolus cōmittatur in omittendo iuratur in litē.
Idem tenent Ange.⁊ do. Alex.in.d.l.argentarius.§.cū autez.
per tex.i.d.l.qui restituere.q pprie loquitur qñ dolus fuit com-
missus in omittendo.i.in nō restituendo ⁊ tamen ibi iuraꝫ in li
tem:sed tu dic ꝙ ille tex.nō loquiꝫ in his que veniunt iure actio
nis:sed officio iudicis:vt dicam in sequenti cōclusione.ꝯtrīuz q
imo ex dolo cōmisso in omittendo non iuretur in litē tenent gl.
Pe.Cy.Jaco.bu.Bald.⁊ Sali.in.d.l.argentarius.§.cū autē.
per illū text.vbi contra argentariū nō edentem,ideo non iura-
tur in litem,eo quia ibi dolus fuit cōmissus in omittendo. Sed
tu aduerte ꝙ ibi editio nō venit iure actionis sed officio iudicis
l.j.vbi glo.⁊ doc.C.de eden.ergo nihil ad propositum. Idem ta
men,ꝙ ex dolo cōmisso in omittēdo non iuretur in litez,tenuit
Lud.roma.in singulari.cccc.per text.in.d.§.cū autem quem ad
hoc reputat singula. Idē tenet do. Alexā.sibi cōtrarius in.l.qui
accusare.ad fi.C.de edē. Pro ista parte bene facit. qui probato
dolo notarij de omnib⁹ dānis ⁊ interesse statur iuramēto partis.
tex.est quem Bar.⁊ omnes ibi reputant singularem ad hoc l.l.
fi.C.de magi.conue. Istud verum si dolus notarij fuit in faciēn
do:secus si in omittēdo:quia tūc interesse debet plene probari,
non autē deferꝫ iuramentū in litem. Ita tenēt Bal.⁊ do. Alex.
in.d.l.qui accusare.per tex.quem ad hoc reputāt singularem in
d.§.cū autem. Adde tex.in.d.l.iiij.sed ⁊ si quis.cum glo.fi.ff.fi-
niū regun.p ista differentia facit quia grauius est delictū qd cō-
mittiꝫ faciendo:q̄ omittendo.gl.in.l.si mora.vbi dixi.ff.soluto
matri.gl.in.l.lege cornelia.ff.ad silla.hinc est ꝙ culpa etiā leuissi
ma in faciendo equiparatur late culpe in omittēdo.ita no.bart.
in repetitio.l.quod nerua.in antepenul.col.ff.deposi. ¶ Tertiā
cōclusionem vult Bar.in fi.huius.q.allegando.l.qui restituere,
50 † ꝙ restitutio rei in rei vendi.venit iure actionis:⁊ ita ponderat
⁊ sequitur

⁊ sequitur. Jo. de imo. hic ⁊ licet contrarium velint Pe. ⁊ Cy. in l. ij. C. de seruitu. vbi volunt ꝙ in rei vendicatione declaratio dominij venit iure actionis: sed restõ fit officio iudicis. Respõdet Imo. ꝙ licet pro restõne facienda sit expediens implorare offi iudicis non tñ sequit̃ qͦ non veniant etiam iure actionis cui famulat̃ officiũ iudicis. l. iiij. C. deposi. Tu adde ꝙ alibi Bart. expressius quã hic, tenet idem, ꝙ restitutio rei in rei vẽdicatiõe veniat iure actionis. Bar. in l. j. C. de saluia. interdicto. ⁊ in l. j. ⁊ fi. principij. ff. eo. de saluia. interdicto. Ang. in d. l. argentarius. §. cum autem. Cõtrarium ⁊ melius qͦ imo restitutio rei in rei vendicatione non veniat iure actionis: sed fiat officio iudicis: tenet expresse Bar. sibi contrarius in d. l. harum in fine. motus quia sic est in petitione here. vt est tex. in l. l3. in verbo officio. ff. de peti. heredi. tu corrobora quia petitio hereditatis ⁊ rei vendicatio equiparantur. l. si autem. §. sed ⁊ is. ff. de rei vendicat. ergo sicut in petitione hereditatis restitutio venit officio iudicis. d. l. licet. idem erit etiam in rei vendi. ⁊ ꝙ idem sit in rei vendicatione: probat tex. in d. l. qui restituere. in verbo officio iudicis. istud tenet gl. ordi. in §. j. in verbo nullo iure. insti. de actio. Bar. in l. sciendũ. §. penul. ff. q satisda. cogã. Pe. ⁊ Cy. in d. l. ij. C. de serui. spe. in ti. de offi. oĩm iudi. in §. deseruit. in ver. post sñiam. Jo. fab. i §. j. insti. de actio. vbi dicit ista tenere cõem cursum causaꝝ: ⁊ istã tene que vera est ⁊ cõis: ⁊ tenendo istã partem que est vera, ꝙ restitutio rei veniat officio iudicis non autẽ iure actionis: ego nõ intelligo ꝙ istud sit officiũ iudicis mercenariũ ꝓut tenet Imo. hic. ⁊ cũ eo videtur transire. d. Alex. sed teneo ꝙ sit officiũ iudicis nobile. patet quia alias lata sñia expiraret. d. l. iiij. C. deposi. ⁊ ita t3 Bar. in l. iubere cauere. in vlti. col. ff. de iurisdi. om. iud. ⁊ in l. a diuo pio. §. j. ff. de re iudi. Ange. in d. l. qui restituere. ⁊ ipemet Joã. de imo. sibi contrarius. c. si in. xviij. col. ⁊ seq. de offici. indi. Quis de hoc dubitet Bar. ⁊ relinquat indecisũ. in l. j. ⁊ pe. col. ff. de iuris. om. iudi. sed remittit se ad que dicit in d. l. iubere cauere potes tñ concordare predictam varietatẽ Bar. ⁊ doc. ex mente Ange. in l. si qs vi. §. differentia. in xix. col. ff. de acq. pos.

51 †ꝙ agens rei vendicatiõe, potest in libello petere iure actionis non solum se declarari dñm. l. ⁊ ex diuerso. §. j. ff. de rei vẽdi. et l. pomponius. §. sed ⁊ is. ff. de procura. sed etiã potest petere reum condẽnari ad restituẽdũ. ita procedat opi. Bar. hic. cũ ↄcordã. sed lata sentẽtia ipsa executio fit officio iudicis nobili. ita procedat scđa opi. ⁊ ex hoc correlarie infero ꝙ Bar. hic male allegauit tex. in d. l. q restituere. nã tex. ibi loq̃t post sñiam prout etiã ibi declarat gl. j. ergo ibi restõ solũ venit officio iudicis, non aũt iure actionis, prout eũ allegat Bar. ⁊ male. ⁊ hoc modo ille tex. fortiter facit pro opinione quã tenui supra in prima conclusiõe.

52 In tertia oppo. †no. illud qͦ t3 Bar. ⁊ fi. ꝙ qui tenet̃ ad nudã cautionẽ tenet̃ etiã ad obligandũ omnia bona sua per l. filio. in fi. ff. vt lega. no. ca. adde qͦ cõtrariũ tenent Imo. ⁊ do. Alex. hic: ⁊ Imo. in l. pretorie. la vltima. ff. de preto. stipu. ⁊ do. Alex. i. l. diuortio. §. interdũ. in iij. col. ff. sol. mat. eo quia tex. in d. l. filio. retorquetur contra Bar. Nã ille tex. videt̃ aliquid spẽlitatis inducere in patre ⁊ filio: ⁊ innuit triplicẽ esse spẽm cautionis. s. nudã sufficientẽ ⁊ mediocrẽ: mediocrẽ appellat que fit sine fideiussore: tñ cũ obligatione oĩm bonorum. Tu tene opinionẽ Bar. hic. quã etiã sequit̃ Lud. ro. hic. ⁊ Ang. in d. l. pretorie. la vltim. vbi dicũt ꝙ ista opinio semper obseruat̃ de cõsuetudine. Idẽ tenẽt Bar. ⁊ Pau. de ca. in l. j. ff. qui satisda. cogan. ⁊ ibidem do. Alex. sibi ↄtrius Imo. ⁊ Pau. de ca. in d. l. diuortio. §. interdũ. pro ista opiniõe vltra. d. l. filio. habes tres bonos tex. i. l. omnes. §. in hac et. ij. in verbo facultatũ suarũ obligatione. ⁊ ibi Bald. ad hoc nota: ⁊ idẽ seq̃t̃ C. de epi. ⁊ cle. ⁊ tex. multis. ante fine3. C. de princi. agen. in rebus. li. xij. ⁊ text. in §. si quis autẽ pro pecuniaria. in aut. de sanctis. epis. colla. ix. pro ista parte põdero bene facere illõ qͦ signãter vult Bar. in l. sciẽdũ. in prin. in fi. col. ff. q satisda. cogã. Nã3 ille qui possidet immobilia. nõ tenet̃ satisdare vt ibi est tex. tñ dicit Bar. ꝙ de iure tenet̃ obligare bona sua per d. l. filio. in fi. ⁊ ꝓ hoc vltimo tu habes. tex. in d. l. sciendum. §. fi. in verbo post cautionem. ⁊ ibi Bar. post glo. ad hoc no. illũ tex. Scđo moueor quia si in d. l. filio. in fi. illud ibi dispositũ est de obligatione omniũ bonoꝝ ꝓpter respectũ patris ⁊ filij, certe multo fortius d3 dici idẽ in casu legis nostre ꝓpter respectũ contumacie. vltimo accedat q̃ qñ quis satisdedit cũ fideiussore adhuc est dubiũ an debeat bona sua obligare. ⁊ gl. in d. l. ꝓtorie. vltima. de hoc dubitat. tñ Bar. ibi cõcludit qͦ istõ est arbitrariũ iudici ⁊ ita etiã tenet Ang. in d. l. j. ff. qui satisda. cogã. si ergo est arbitrariũ iudici, ergo hic iudex verisimiliter arbitrabat̃ contra cõtumacẽ: contra quẽ omnia iura clamant. In septima qõne qñ agitur de iure mere psonali puta aliquẽ esse in mea potestate vel esse seruũ libertum aut vasallum. Tangit Bar. de intellectu. l. j.
53 §. fi. C. de asser. tol. ⁊ intelligit illũ tex. probare †ꝙ si post prestitam satisdationem de iudicio sisti domin⁹ qui mouit questionẽ libertatis seruo, se absentet cõtumaciter per annũ, ꝙ ex hoc cõsequit̃ seruus vt a iudice pnuntiet̃ liber. adde ẽm Imol. ꝙ illa lex hoc non ꝓbat. q̃ licet decidat ꝙ quando seruus per annum se absentat ꝙ subijciat̃ seruituti: tamen non decidit ecõtra, ita esse quando domin⁹ se absentat: vñ cum illa lex sit penalis non est extendẽda ex casu3 suũ: vt in regula in penis de reg. iu. l. vj. ⁊ in l. cũ qdã. ff. de lib. ⁊ posthu. Scđo q̃ non videt̃ eadem ratio quia serui cõsueuerunt latitare: ⁊ nõ põt de facili haberi eorum copia quando fugiunt, ideo processit illa dispositio: sed nõ est verisimile ꝙ idem sit in domino. Tertio quia tex. ibi successiue imponit penam dño: quando trahit seruum coram diuersis indicibus: quia tunc priuat eum omni iure suo: ⁊ sic videt̃ velle ꝙ in alijs casibus non ꝓuet̃. arg. l. cũ pretor. ff. de indi. idẽ videtur tenere Spec. in ti. de primo ⁊ scđo decreto. in §. videndũ. in ver. quid si agat̃ negatoria. do. Anto. in c. j. de eo qui mit. in posses. Lud. ⁊ do. Alex. hic. mouent̃: quia maior est ratio que facit pro libertate, q̃ que pro seruitute. l. ꝓxime. in fi. ff. de his que in tes. delen. §. erat olim vero ⁊ inuenim⁹ insti. de dona. Itẽ q̃ in iudicijs cã equalitas seruãde ↄcessuz ꝓuilegiũ agẽti, vt ↄcessuz reo. l. fi. C. de fruc. ⁊ lit. expẽ. pro eadẽ parte mouetur do. Alexã. quia iura etiam correctoria disponẽtia in vno correlatiuorum intelligunt̃ etiam disponere in alio. l. fi. ⁊ ibi Bar. C. de indi. vidui. tol. Scđo mouet per glo. notabilem in c. fi. in verbo. reus. de cõfes. in vj. que extendit illã constitutionem penalem loquentem de reo ad actorẽ. Sed aduerte q̃ ista fundamenta non transeũt
54 sine aliqua dubitatione, † q̃ dubium est, nunquid in penalib⁹ dispositum in vno ex correlatiuis, habeat locum in alio: ⁊ contrarium tenuit do. Abbas in c. j. per glo. ibi. de loca. vbi tenet qͦ pena q̃ ibi imponit̃ locatori non hẽat locũ in cõductore: eo q̃ lex penalis nõ debet extendi vltra causam: facit qͦ vult glos. no. in cle. j. de cõsangui. ⁊ affi. que vult ꝙ pena ibi imposita cõ
a trahenti matrimonium[a] cum moniali nõ habeat locum in ipsa moniali: fateor tamẽ ꝙ primũ magis cõiter tenet̃ ⁊ ad hoc allego duas glo. primo glo. in l. per interuallum. ff. de indi. ⁊ glo. in aut. s3 hodie. C. ad l. iuli. de adul. ⁊ ita tenet do. Abb. sibi cõtrarius in proemio decreta. ⁊ in c. q̃ clerici. de iurepa. ⁊ in c. fin. de rescrip. Gemi. in c. j. in ij. fallẽtia. de temp. ordi. in vj. vbi adhoc allegat Bar. in l. liberoꝝ. ff. de his qui no. infa. vbi t3 ꝙ statutũ penale loquẽs de vxore extẽdit̃ ad maritũ rõne correlatiõis. Ego ↄfirmo cõclusionẽ Bar. alio duplici fundamento. Prio q̃ in d. l. j. §. penul. C. de asser. tol. pena imponit̃ a lege ꝓpter tã longã contumaciã vnius anni. Ergo illa pena ⁊ sic illud odiu3 est rationale. ergo extendendũ: vt est gl. ordina. in c. generali. in glo. ij. de elec. in vi. est doctri. Bar. in l. j. ff. de verb. signi. ⁊ in l. j. §. sed si incertũ. ff. de vẽ. in posses. mit. Et hoc modo tollo fundamentũ Imo. qͦ lex penalis ⁊ sic odiosa non debeat extendi.

55 † Scđo moueor q̃ lex q̃uis penalis tamẽ fauore pie cause vel fauore ecclesie est extẽdenda. glo. est valde notabilis in c. sciant cuncti. in glo. in verbo alios. de elec. in vj. Ergo similiter. d. l. j. §. penul. quãuis sit penalis debet tamen extendi fauore libertatis arguendo de pia cã ad libertatẽ: vt no. Bart. in l. ꝓxime. §. j. ꝓ illũ tex. ff. de his que in testa. delen. ⁊ in l. si vnus. cũ cõcor. quas ibi dedi. C. de testa. ⁊ est tex. in l. j. circa mediũ. in verbo ad hanc pietatis rõnem ⁊ ibi Bald. no. ad hoc. C. de cõmu. seruo. manu. Item libertas ⁊ ecclesia equiparant̃ ẽm Bal. in l. vnica. §. in primo. in vltima col. C. de cadu. tollẽ. sequitur do. Alexã. in consi. lxxvi. in iij. volu. incipiẽ. ponderatis his de quibus in themate in vj. colũ. ⁊ isto alio modo tollo fundamentu3 Imo. Tertio pro conclusiõe Bar. potes inducere istum tex. Nam in ista. l. in ver. idem econtrario, quo ad penã contumacie equiparatur, siue quis stet pro seruitute siue pro libertate: ergo propter istã equiparationẽ in materia contumacie. d. l. j. §. penul. que loquitur in vno casu extendit̃ ad alium per regulã glo. in l. si quis seruo alieno suaserit. C. de fur. ⁊ glo. in l. qͦ vero contra. ff. de legi. Bar. ⁊ alij in l. marcellus. in ꝓn. ff. ad trebel. Tamen ad hoc vltimũ posses respondere ꝙ equiparatio hui⁹ legis fit quo ad seruitutes reales nõ aũt quo ad personales: de quibus est q̃stio nostra in ix. q. quando agitur ex libertate alicuius personalis obligationis. adde tu tex. in aut. si omnes. ⁊ ibi Barto. not. ad hoc. C. si minor se ab here. absti. ⁊ plenius q̃ hic Bar. in l. si finita. §. iulian⁹. in xi. col. in ver. querit etiam glo. in quibus actionib⁹ interponatur. s. ti. j. Bal. in aut. ⁊ qui. C. de bo. auto. iudi. pos. ⁊ in l. fi. §. j. ff. si ex noxa. cau. aga. ⁊ in c. j. in vlti. col. de mili.
56 vas. qui contu. est. do. Anto. in c. j. de eo qui mit. in pos. In x. qͦ qñ aliquis petit se admitti in regimine vel rectoria alicuius ciuitatis. adde ꝓmo inquantũ tenet Bar. ꝙ ciuitas que elegit aliquẽ in potestatem nõ tenetur precise ad factũ: ⁊ sic ad patientiam: s3 ad interesse: ↄtrariũ videt̃ facere quia in obligationib⁹ facti qñ obligatus habet facultatem: ⁊ est factum qͦ põt facile impleri, cogitur precise: q̃ tunc cessat ratio quare obligatus ad

a Cõtrahẽti matrimonium Adde Jas. i. l. j. C. de in ius vo. can. in j. col.

factuz non teneat precise facere: ita singulariter tenet Jo. an. in addi. Spe. in ti. de re. eccl. non alie. in. §. j. ad additione que incipit nõ fuerunt isti libelli per text. in. l. si cum exceptione. §. sed τ si qs. ff. de eo qd me. cã. sequitur Ang. τ Rap. cu. in. l. stipulationes non diuidũtur. in princi. ff. de verbo. ob. Ange. in. l. in stipulationibus. §. operarum. e o. tit. τ licet istud reprehendant Jmo. τ Lud. rom. in. d. l. stipulationes non diuidunt. τ ibi do. Alex. in vlti. charta: quia est de directo cõtra tex. ibi qui loquitur de obligatione facti. s. rem tradi: qd factum de facili implet, τ tamẽ nõ cogitur precise, imo soluendo interesse liberatur, vt ibi est tex. et

57 in. l. si fundũ certo die. e. ti. † Tu dic φ errant in isto fundamento quia imo si habet facultatem rei tradẽde τ est dñs, tenet precise tradere. Jta expresse firmat Bar. in. l. certi condictio. in pñ. in. vñ. col. ff. si cer. pe. τ ibidẽ sequunt Bal. Ang. Sali. Ludo. et do. Alexã. τ est glo. approbata in. §. pretium. instit. de cõtrahẽ. emp. τ est bonus tex. in. l. si quis alienã. cum glo. ff. de actio. emp. Eodẽ modo in obligatione rem restitui si habet facultatẽ rei restituende cogit precise prout firmat Bar. i. d. l. stipulationes nõ diuiduntur. in. vi. τ. vñ. q. vnde semper mihi placuit ista limitatio Joã. an. quã confirmo vna ratione: quia vbi potest aliqd de facili impleri cessat iuris dispositio: hinc est φ cõditio potestatiua nõ trahit retro sicut alie. l. potior. τ. l. qui balneũ. ff. qui potio. in pig. habe. Ratio quia potuit de facili statim impleri: ita dicit Bar. in. l. si is qui pro emptore. in antepe. charta. ff. de vsucapio. tñ in qõne nostra potest dici φ istud factũ τ sic ista patiẽtia habet tractum in futurũ: ideo nõ põt de facili impleri: τ isto modo defende Bar. hic. Scõo adde inquãtũ Bar. dicit φ in. l. is cui⁹. ff. si serui. vendi agebatur personali scõm glo. ibi dic φ istud est falsum τ per plura reprobat Bar. s. in. x. oppositione pme par-

58 tis. Tertio adde inquãtum tenet Bar. † φ quãdo periculũ est in mora potest iudex immutare tẽpus legale: τ infra modicũ tẽpus interponere primum decretũ. adde Bart. in. l. i. ff. de glãde legen. vbi per illum tex. dicit φ quãdo est cõtentio de officio porratus vel consulatus qd durat duobus mensibus. debet causa tãcito expediri qd tempus officij non incipiat labi. idem tz Bal. in. c. de causis. in. vi. colum. de offi. deleg. Ludo. roma. in. l. stipulationes non diuiduntur. xxiij. colum. ff. de verbo. obli. τ in. l. si vero. §. de viro. in. xxx. col. ff. sol. matri. alibi dicit Bal. in. c. fi. in vi. col. de iureiur. φ vbi est breuis meta iudicij, ibi breuiores debent esse dilationes: non tamen ita arcte φ sint pene impossibiles. allegat Jnn. in. d. c. cũ causis. in prin. Alibi dicit Bal. in. l. i. post prin. C. de tempo. appel. φ vbi tota instantia breuis est. ibi

59 etiã singula eius membra debẽt valde abbreuiari. † Jn vltima questione qualiter in interdicto vti possidetis interponatur primũ τ scõm decretuz adde φ bal. in. l. f. §. i. in. v. col. ff. si ex noxa. cau. aga. τ in. c. consultationib⁹. in. s. col. de offi. dele. dic in hac lege esse glo. que alibi non reperitur in iure. qualiter interponat primũ τ scõm decretum in interdicto vti possidetis. item Bald. in rub. extra de offi. iudi. in vlt. col. in fi. dicit quod in interdicto vti possidetis fit missio iuxta interesse possessionis pacifice. l. si duo. §. fi. ff. vti possidetis. vel per cautionem de qua in hac. l. vbi dicit de hoc gl. que non est alibi iure: sz gl. hic aperte non ponit sed bene Barto. in ista vltima qõne. de qua etiam ponit Bald. in aut. ei qui. in. xi. col. in ver. quero qualiter fiet missio in vti possi de. C. de bo. auto. iudi. pos. τ per ista cum laude Dei si ipositꝰ finis huic subtilissime legi.

a ¶ Nõ valet interlocutoria. Adde doc. i. c. fi. de off. iu. Jnn. τ Car. zaba. i. c. sacro. de sen. excom.

2 ¶ Si iudex cõmisit nũtio vt mitteret aliquez in possessiõe. et postea reuocauit decretum, nõ tenet missio, licet nuntius ignoret de reuocatione.

3 Snia interlocutoria postquã est mãdata executioni vel ab hoie vel a lege nõ põt amplius per ipsum iudicẽ reuocari, nisi de consensu ambarũ partiũ, vel nisi reuocatio fieret ex iusta causa.

4 Per secũdam interlocutoriam contrariam prime, videt τ pma recessum.

5 Nõ valet interlocutoria lata per iudicẽ que infert piudiciuz parti, si pars nõ fuit presens aut citata ad talem interlocutoriam.

6 Jnhibitoria nihil valet de iure, que fit per iudi. ecclesiasti. iudici seculari, nisi pte citata. sicut nõ põt iudex appella. inhibere iudici a quo: nisi parte citata.

7 Absolutio vel habilitatio a iuramẽto cõfirmatorio contractus vel a iuramẽto obligatorio: nõ valet, nisi fiat parte citata de cuius preiudicio agitur, eo quia anteφ cõcedatur, requirit quod precedat cause cognitio.

8 Non valet interlocutoria iudicis. per quam declarat deferendũ iuramẽtum in supplemẽtum probationis, nisi parte aduersa ad hoc citata.

9 Jnterlocutoria iudicis circa admissionem articulorum vel capitulorũ nil vz. nisi fiat parte citata.

10 Jn interlocutoria ab obseruatione iudicũ requirit citatio etiaz peremptoria.

Si opus nouum. † Si pretor reuocat nũtiatõez factã sua autoritate, edificatũ nõ est demoliendũ. h. d. istũ tex. intelligũt Ja. de are. τ Albe. hic: qñ pretor cõmiserat nũtio φ nũtiaret nouũ op⁹ τ tñ nõdũ erat nuntiatũ: merito pretor põt phibere vt dicit litera, alias si nuntius iã actualiter nuntiasset autoritate pretoris nõ posset pretor per phibitionẽ suã tollere ius iã quesitũ patri: per illud φ vult glo. notabilis in. l. i. §. fi. ff. de pto. stipu. Tu adde plenius

2 Bald. in. c. cũ venissent. in penul. col. de eo qui mit. in pos. † vbi dicit φ iudex cõmisit nuntio vt mitteret aliquẽ in possessionẽ: postea reuocauit decretũ φ nõ tenet missio: licet nũti⁹ ignoret de reuocatione: ita dicit esse tex. no. in hac. l. si opus. quia reuocatus est ipso facto executor decreti: itẽ omne mãdatũ reintegra põt reuocari: ita etiam dicit esse tex. no. hic: vno plus dicit Bal. se putare φ lz scõm decretũ nõ possit reuocari 3rio iperio tñ cõmissio facta nũtio in executiõe secũdi decreti põt reuocari libere: qd est notabile scõm eũ: τ est ratio scõm eũ: quia ista cõmissio est snia interlocutoria τ forte minus quã interlocutoria quia iudex non loquit inter partes: sed voluntatez suam explicat nuntio: τ in ista cõmissione non requirit presentia alicuius ptis sicut nec in delegatione: vnde ista cõmissio est quidam actus de p se, nudi τ reuocabilis ministerij: facit. l. qabsenti in pnci. ff. de ãcqui. pos. Sz tu aduerte lz alij nõ tangant, φ text. iste dicit, ex priori nũtiatione agi non põt: ergo clare presupponit nuntiationẽ factã. † Scõo aduerte φ snia interlocutoria postquaz est

3 mãdata executioni vel ab homine vel a lege, non potest ampli⁹ per ipsum iudicẽ reuocari nisi de consensu ambarũ partiuz, vel nisi reuocatio fieret ex iusta causa. Jta dicit glo. solẽnis in. d. l. j. in. §. fi. ff. de preto. stipu. τ illa gl. est adhoc singularis fm bal. in. c. preterea. in. j. τ pe. col. de dilatio. τ fm Lud. ro. in consilio cc.xxvi. qd incipit vltra pridie allegata. in prin. Unde ad istum tex. potest dici altero de duob⁹ modis. Primo φ in hac. l. ista reuocatio seu phibitio fiebat a pretore ex iusta cã: puta qz edificabat quis in riuo publico vel cloaca vel quia fuit satisdatum prout declarat glo. tertia hic: cum qua Bar. expresse tenet: τ sic dato φ prima interlocutoria esset mãdata exequtioni per nũtium. tamen ex tali iusta causa potest reuocari. Tamẽ ista est diuinatio ad istum tex. licet doc. ita teneant: vnde potes scõo dicere φ quãuis pretor cõmiserit nuntio qd nuntiaret nouũ opus autoritate ptoris, τ ipse nuntius actualiter nũtiauit: pro hoc tñ non dicit interlocutoria mandata executioni respectu ptium, qñ nihil fecerunt φ possit per ipsum pretorem reuocari: τ ad hoc bene faciunt dicta verba Bald. in. d. c. cum venissent. in penul.

4 col. que superius retuli. Scõo no. ex isto tex. † φ per scõam interlocutoriã iudicis contrariã prime, videtur a prima recessum ita allegat istum tex. Barto. in. l. cum procurator. §. i. s. eo. τ ibi

5 dixi. ¶ † Ultimo no. diligenter regulã quam tradit Barto. φ

a non valet interlocutoria[a] lata per iudicem que infert preiudicium parti, si pars non fuit presens aut ad talem interlocutoriam citata: τ ita limita cõmunẽ conclusionem glossarum que habet φ in interlocutoria non requirat citatio partis. glo. est in. l. nec quicφ. §. vbi decretũ. in glo. i. ff. de offi. procon. τ lega. τ glos. in l. sz interpellat. §. arbiter. τ in. l. dic. pferre. in pñ. ff. de arbitris. τ l. recusare. in prin. ff. ad trebellia. Jnno. τ Jo. an. in. c. auditis. τ in. c. querelam. de procurato. Jntellige regulam Barto. quãdo est interlocutoria que infert magnum preiudicium: ratio qz debet ferri causa cognita. l. a procedente. C. de dilatio. τ cõsequẽs parte citata. l. in cause. §. causa autẽ cognita. ff. de mino. τ. l. iij. §. si causa cognita. ff. de bo. poss. Secus quando est interlocutoria q̃ infert leue aut nullũ preiudiciũ, tũc non requirit citatio partis ita procedunt glo. preallega. Jta concludũt Bar. τ doc. in. d. §. vbi decretũ. Bar. in. l. φ iussit. in penul. col. et ibi Jmo. τ Moder. ff. de re iudi. Jmol. τ Moder. τ Ange. in. d. l. recusare. in prin. ff. ad trebel. τ in. l. de vno quoque. ff. de re iudi. Ange. in. l. i. C. quibus non obijcitur lon. temp. prescrip. Ludo. roma. in. l. i. ff. de arbi. τ in consi. lxxij. φ incipit circa primũ quo queritur an hec approbatoria. do. Anto. Jmo. τ alij in. d. c. auditis. τ si querat que interlocutoria sit leuis aut modici piudicij dic vt est citatio seu cõmissio iudicis de citando: q̃ dicit sententia interlocutoria, vt est gl. in. l. cũ clericis. C. de episco. τ cle. Jtẽ prorogatio termini vel dilationũ fm Bar. in dicta. l. qd iussit in penul. col. Bal. in. c. i. in prin. de mili. vas. qui contumax est. ¶ Tu ad istam regulam Bar. que hz φ snia interlocutoria iudicis que affert magnum preiudiciũ non valet nisi parte citata

6 adde aliquas egregias decisiões in practica. † Primo adde φ nihil valet de iure, inhibitoria que fit per iudicem ecclesiasticũ iudici seculari nisi parte citata: sicut non potest iudex appellationis inhibere iudici pmo, nisi pte citata. tex. est in. c. romana. §. si vero vocatis. et in. c. non solum. de appella. in. vi. τ ita tenuit

Fede.de fenis.in consi.cclxxxi.qd incipit factum pponitur esse tale debitor promisit &c.Jo.de imo.& do.Abb.in.c.debitores. de iureiu.Semi.in.d.c.romana.§.si vero vocat⁹.Joã.de imo.in l.iij.§.condẽnatum.& ibi.d.Alex.in.viij.col.ff.de re iudi.& dñs Alex.l.l.titia.ad fi.ff.so.matrimonio.& vtrobiq3 attestat domi. Alexan.q2 ista est cõis opi.Idem tenet Pe.de ancha.in cons. cxxxij.qd incipit.Casus talis est post preceptum.& late.d.Laurẽtius d rodulphis in solenni repetitione.c.consuluit.de vsu.in scda parte.q.cxxxi.do.Alexã.in cõsi.xci.in scdo volu.qd incipit visis actis mihi transmissis.in.iiij.co.& sequẽ.& in consi.ix.i.iiij. vol.qd incipit prestantissime doctor.idem tenet Areti.in consi. xx.qd incipit in qõne & causa Barnabe.in secũdo dubio & in 2si. xxxiij.qd incipit cõsultatio premissa.in.iij.colũ.& ista opinio est verissima de iure:licet male seruet in practica:& contrariũ tenet Bal.in.l.presbiteri.in.ij.col.C.de episco.& cleri.& in.l.consulta diualia.C.de testa.& do.Anto.&.d.Abb.in.c.tuam.de ordi.cognitio.& Are.in consi.lxxv.quod incipit.Diligenter & mature.

7 Scdo ad istam regulam Bart.adde† q2 absolutio vel habilitatio a iuramento confirmatorio contractus vel a iuramẽto obligatorio,non valet nisi fiat citata parte:de cuius pndicio agit: eo quia antequã concedatur requiritur q2 precedat cause cognitio fm Inno.in.c.ad aures.quod me.can.Spe.in titul.de iudi. deleg.§.nunc ostendendum.in versi.xxiiij.& duobus seque.Itez quia non debet 2cedi talis absolutio vel habilitatio a iuramẽto nisi ex magna causa & magna lesione:fm Cano.i.c.cum contingat.de iureiur.hinc cõsuluit Pe.de anch.in cõsi.clxxxiij.q2 incipit.Predictis subtiliter & ad plenum adductis in princ.qd absolutoria a iuramẽto,non premissa cognitione, est ipso iure nulla.& istam cõclusionẽ q2 talis absolutio vel habilitatio a iuramento non valet:nisi citata parte:firmat do.Anto.do.Car.& Joan.de imo.in.c.debitores.de iureiu.& ibi dicit domi.Cardi. sepius in contingentia facti ita consuluisse.do. Abb.in.c.i.iiij. col.de iureiu.& in consi.xv.in.ij.volu.quod incipit.si copiosiori. in vlti.colum.do.Laurentius de rodul.in.c.cõsuluit.in.q.cxxv. dominus Alexã.in 2si.cxxvi.in.ij.volu.qd incipit visa facti narratione.in.iiij.co.& sequẽti.imo fortius tenet Jo.de imo.in.d.c. debitores.q2 etiam simplex habilitatio a iuramẽto solũ ad hoc facta ne persona iurãs incidat in periuriũ,nõ valet nisi parte citata:quia posset pars aduersa ostendere qd per calumniã petat

8 talis absolutio.arg.l.ij.C.ad.l.corne.de fal.Tertio† ad istã regulã adde qd nõ valeat interlocutoria iudicis p quam declarat deferẽdũ iuramentũ in supplementũ pbationis:nisi pte aduersa:ad hoc citata:tex.est nõtabilis in.l.i bonefidei.i verbo cã cognita.& ibi Ang.no.ad hoc.C.de re.credi.Bald.nota.in.c.i.i fi. per illũ tex.cũ gl.de successio.fra.vel gradi.succedẽ.in feu.Se.in c.fi.in.ij.col.de testib⁹.in.vi.cũ aliis cõcordant.quas dedi in cõ

9 mẽto.l.admonẽdi.in vltima charta.ff.de iureiur.†Quarto ad istã regulam Bart.adde q2 iterlocutoria iudicis circa admissionẽ articulor vel capitulorũ nihil valet:nisi fiat parte citata:ne fiat preiudiciũ in admissiõe impertinentiũ & non admittẽdorũ scdm dominos de rota in cõclusione.lxxx.expresse firmat domi. Ant.de but.in.c.ij.de testibus.allegans Host.ita tenere in.c.ex ratione.de appel.idem tenet Are.in cõsi.lxxv.quod incipit dili

10 genter & mature.in.v.col.Vltimo adde q2† in interlocutoria ab obseruatione iudiciũ reqrit citatio etiam qd fortius est peremptoria.tex.est in.l.properãdum.§.& si quidem.C.de iud.Bar.in l.cõsentaneum.C.qũo & qñ iudex.Canoniste in.c.cõsuluit.de offi.deleg.Mod.in.l.si finita.§.iulianus.j.tit.primo. aliquid per Ludouicum hic in addi.

1 Sufficit per quecũq3 verba fieri nuntiationem.

2 Ex nuntiatiõe pcura.queritur actio domino sine cessione.

1 Si procurator. †Nota ex isto tex.cum gloss.fm Barto.q2 per quecũq3 verba fiat nũtiatio sufficit &c.In tex.ibi iterdictum qd vi aut clã.sed an dño competat hoc iterdictum ex isto tit.gl.tenet q2 sic.Bar.reprobat quia phibitio fuit in personã.Imo.& Lud.ro.hic tenent cũ glo.q2 respectu ipsius persone phibite competit illud interdictũ per glossam.l.nõ solum.§.si cũ possem iure.§.e.s3 respectu successoris.cũ ista phibitio fuerit personaliter facta non transit ad successores:& ita etiaz ad hũc tex.tenet Bar.in.l.fi.§.e.Tu autẽ aduerte inquãtũ bart. & doc.presupponũt q2 in isto tex.nuntiatio sit facta in psonã ex eo:quia tex.dicit facientẽ prohibuerit,credo q2 nõ sit ex eo:quia tex.dicit secietem prohibuerit:nam credo q2 ista nõ sit bona cõsequentia:quia si ego nũtio impersonaliter:puta ne aliquid noui operis fiat dicor te edificatẽ phibere.& istud vult pprie idem Bar.in.l.non solum.§.si cũ possez iure.p illũ tex.§.eo.& ibi dicit q2 si nũtiaui ipsonalr ne qd noui opis fiat bene dicor nũtiasse ne tu facias:in isto ergo tex.designatur effectus nuntiationis non aũt ponit forma verborum nuntianti.Scdo not.ex hoc tex.

2 †q2 ex nuntiatiõe pcuratoris querit actio dño sine cessiõe:& si opponat q2 per liberã psonã nõ querit actio sine cessiõe.l.j.C.p quas personas no.acq.§.ex his itaq3 insti.eo.adhoc rñdet iurisconsultus in.l.iij.in pn.ff.qd vi aut clam.q2 magis querit facto ipsius delinquẽtis qui edificãdo spreta nuntiatione delinqt q̃ querat facto pcuratoris.facit.l.si quis solutioni.ff.de vsur. alio modo rñdet iurisconsult⁹ in.l.per pcuratorem nõ semp.ff. de pcu.q2 actio que cõpetit ad conseruandũ ius competẽs dño habitu,queritur dño sine cessione.ita est tex.ibi no. Jason.

1 Nũtiatio facta vni ex plurib⁹ 2sortibus ligat omnes sciẽtes edificãtes,non autẽ ignorantes.

2 Nunquid genitiuus alteri⁹ verificet rõne posses.ẽt in statuto.

1 Pluribus. †Nũtiatio facta vni ex plurib⁹ cõsortibus ligat oẽs scienter edificantes:nõ aũt ignorantes.& quantũ ad istud edictũ sufficit q2 possessio rei sit cõis licet dñium non:h.d.,in effectu.No.q2 ad hoc vt possit fieri nuntiatio & habeat locũ istud edictũ,dicit res alicuius rõne possessiõis,licet nõ habeat dñiũ.simile dr in.l.dãni infecti stipulatio.in princi.j.de dam.

2 infec.facit qd no.Bar.in rub.§.eo.†nunquid genitiu⁹ alteri⁹ verificet rõne possessionis etiã in statuto. Jason.

1 Sciendum. †Absolutoria lata sup executiõe nũtiatiõis noui operis nõ parit exceptionẽ rei iudicate quo ad alias legitimas actões.h.d.Rõ est,q2 exceptio rei iudicate sup aliquo incidẽter deducto p modũ cause: nõ obstat in iudicio qd postea pncipalr intentat put no.Bar. & alii in.l.de pupillo.§.si is cui.§.eo.& sic l3 iudex 2firmauerit nuntiatõez:istud nõ impedit qn postea possit intẽtari 2fessoria vel negatoria.l.cum qrit.ff.de excep.rei iudi.facit qd no.in.l.q rome.§.duo fratres.in.v.oppo.ff.de verbo.obli.

2 Verba nũtiationis debent personaliter concipi,& sic nuntiatio in rem debet concipi & non in personam.

3 Illud dicit expressum,q2 l3 non exprimatur verbis spãlibus colligitur tamen ex mẽte vel ex ratione tacite.

4 Illud dicitur euidẽs,q2 ex coniecturis apparet.

5 Illud dicitur q2 expressum nõ tantũ quãdo verbis exprimitur sed etiam quando euidentibus signis.

6 Vbi aliquid requiritur expressum simpliciter,sufficit q2 tacite colligat ex mente & identitate rationis.

7 Quando lex simplr mãdat aliquid fieri,dicitur expsse fieri nõ solum id qd apparet verbis expressis verũ etiam illud q2 apparet ex coniecturis & sic tacite.

8 Clausula q2 tenor obstãtiũ habeat pro expresso quid operatur.

9 Si tutor & curator promiserint in instrumẽto tutele facere vtilia vel inutilia pretermittere,an sufficiat.

10 Vbicunq3 lex in aliquo actu pro forma requirit aliqd expssum verbis:nõ sufficit illud implere verbis generalibus,q̃uis videatur equipollere.

11 Lex que phibet actũ fieri imponẽdo penã videt actum ipsum annullare.

12 Factũ cõtra preceptũ legis est omnino destruendum,etiam si faciens alias haberet ius faciendi.

13 Vbi sumus in pena contẽptus iudicis,nõ est tractandũ de simplici interesse.

14 Verus contumax qui cõtempsit iudicẽ,ideo repellitur ab appellando,eo quia per nullas probationes factas super appellatione potest purgari contemptus iudicis,propter quẽ punitur vt repellatur ab appellando.

1 Pretor ait. †In isto prin.ponũtur ad cõtextũ vba edicti ptor3,io breui⁹ summari nõ pñt.deinde in vsi.interdictũ sequit declaratio Vlpiani que.h.d. Edificatum spreta nũtiatiõe,antequã sit remissa vl habita pro remissa,est demoliendũ ppter autoritatẽ edicti ptoris,etia3 si

2 alias ius edificãdi hret.hoc dicit vsq3 ad.§.siue autẽ.† No. j.ex isto tex.ibi ne qd opis noui fieret,q2 verba nuntiationis debent impsonaliter cõcipi:& sic nuntiatio in rem debet concipi: & nõ in psonã.& istũ tex.notat Bar.i.l.de pupillo.§.meminisse. in.j.col.§.eo.vbi per hoc reprehendit formã nuntiationis positam ibi per gl.Idẽ per hũc tex.notat Bart.in.l.nõ solum.§.si cũ possem iure.§.eo.vtrobiq3 dixi de hoc.Scdo not.ex isto tex.in verbo expssum.iũcta gl.q̃ dicit tacite illud ad quod tota

3 die allegatur iste tex.†q2 illud dicit expressum,qd l3 nõ exprimatur verbis specificis colligit tñ ex mẽte vel ex rõne tacite & sic fm Bar.& oẽs scribentes hic illud est expressum quod continet ex mente legis:vt hic &.l.nominis & rei.§.verbum ex legibus.ff.de

4 verb.signi.†Sicut illud dicit euidẽs q2 ex coniecturis apparet l.licet imperator.in princi.ff.de lega.j.&.l.si quis locuples.ff.de manu.testa.Alibi dr expressum illud qd 2tinet sub generalitate

verborũ:vt not.glo.in.l.fi.C.qõ cum eo.per Bar.in.l.j.in princ. in.ij.col.vbi dixi.ff.de vulg.et pupil.vbi etiã per Bar.quot modis dicatur expressum et ibi plene dixi. Tu adde ad istam regulam primo tex.in.c.cum olim.in fi.in verbo patebat expresse.de censi.per quẽ tex.not.dñs Anto.et do.Abbas ibi ꝙ instrumẽtũ dicit probare non solum illud qd in eo cõtinetur directe,sꝫ etiã qd indirecte colligit per necessariam cõsequẽtiam. Scđo adde illud qd cõsuluit Pe.de anch.in consi.clxxxvj.qd incipit.Visa diligenter gratia.vbi circa intellectum bulle apostolice concesse per Bonifaciũ papã populo ferrariensi per quã priuabant non expressi in inuestitura si eam nõ petierint infra tantum tps:consuluit ꝙ illi dicant expressi qui cõprehendũtur tacite ex verbis inuestiture sumpta interpretatione a iure cõi:et subdit generaliter ꝙ vbicũqꝫ requiritur exp̃ssio in personis vel i rebus, sufficit ꝙ includantur sub natura verbi expressi vt ibi plenius per eum. ¶ Tertio adde illud qd dicit Ang.i ɔsi.xvij.qd incipit.comes brãdisus.in pe.col.in fi.vbi tenet ꝙ illud dicat expresse fieri ꝙ tacite inest ex natura verbi illud importãtis.allegat ad hoc istũ
5 tex.cũ gl. ¶ † Quarto adde ꝙ illud dicit expressũ nõ tñ qñ verbis exprimit:sed etiã qñ euidẽtibus signis:ita est glo.no.iuncto tex.in.l.itẽ quia in prin.in verbo et mut⁹.et ibi Bal.ad hoc not. ff.de pac.sed aduerte lꝫ oẽs teneãt istã regulã que bene colligitur ex hoc tex.cũ glo. Tñ cõtra istam regulam mihi videt multa facere primo in ɔtrariũ facit illud qd no.Semi.in.c.humanum genus.in.v.col.j.dist.per gl.ibi in verbo prohibet.vbi no.ꝙ illud non dicit expressum ꝙ continet ex mente vel ex quadã cõsequẽtia verborũ:de quo infert:ꝙ vbicũqꝫ in rescriptis beneficialib⁹ ex iuris dispositione requirit expressa mẽtio:nõ sufficit mentio descendens ex cõsequẽtia verborũ:sed requirit ꝙ specificis verbis sit expressa.idem tꝫ.d.Abb.in.c.ad aures.de rescrip. Scđo in contrarium facit tex.in cle.cõstitutionem.de elec.per quẽ no. ibi do.Anto.de bu.vt refert et sequit Joan.de imo.ꝙ vbicunqꝫ requiritur fieri expressam mẽtionem alicuius actus:non sufficit ꝙ fiat verbis generalibus. Tertio in contrarium facit gl.solẽnis et reputata singularis.in.c.inquisitores.in verbo expresse.de here.in.vj.que singulariter vult ꝙ vbi dꝫ fieri mentio expressa non sufficit ꝙ fiat mentio verbis generalibus quãuis plenis et multum geminatis:puta si diceretur contra quascũqꝫ personas cuiuscunqꝫ dignitatis cõditionis qualitatis et gradus existant:sed debet fieri in specie particularis mentio. Quarto in contrariũ facit illud qd no.Jo.an.in.c.quia periculosum.in verbo exp̃ssa de senten.excõmu.in.vj.in nouella.vbi nota:ꝙ quãdo expresse debet de aliqua re fieri mẽtio vbi verba generalia non sufficiũt. ¶ Quinto fallit illud qd tenet do.Ant.de bu.in cõsi.xix.quod incipit.quia hic agitur.in.viij.co.vbi tenet ꝙ expresse dicat fieri illud qd specialiter et nominatim fit:et per hoc infert ꝙ in casu.c. abbates.de priuile.in.vj.non dicitur expresse concedi abbatib⁹ solennis beneficio nisi de ea specialiter et nominatim dicatur in priuilegio pape.allegat tex.in.c.pastoralis.§.j.de rescriptis i auten.et in.c.vt circa.de electio.in.vj. ¶ Sexto in cõtrariũ facit illud qd ad literã dicit Bal.in.l.sed et si qs.§.quesitũ.in.vj.col.ff. si qs cau.ibi tenet ꝙ illud dicatur expressum quod voce pfertur vel qd per scripturam apparet ad oculum:illud autem qd colligitur solum per ratiõe intellectus dicitur esse tacitum. Septimo in contrariũ facit tex.in.l.sicut certi.in verbo tacite.C.de testa.mili.p quem tex.not.ibi subtiliter Areti.et reputat perpetuo
a menti tenendũ:ꝙ illud dicit tacitum^a quod nudis verbis comprehendi nõ potest:licet veniat in necessariam consequentiam ad actum expressum: ibi enim miles instituendo extraneum videt necessariũ cõsequens priuare filiũ hereditate.et tamen dicit ibi tex.ꝙ dicitur tacite fieri. quid tenendum in tanta contrarietate: potes pro concordia sic cõcludere:ꝙ vera sit regula Bar.et doc. hic:sed patiatur aliquas fallentias que partim ex predictis col
6 ligunt. † Regula ergo sit,ꝙ vbi aliquid requirit expressiꝫ simpliciter,sufficit ꝙ tacite colligatur ex mente et identitate rõnis: vt hoc tex.cum glo.et.d.c.cũ olim.in fi.de cẽsi. Jsta regula primo fallit qñ aliquid requirit expressis verbis:tunc non sufficeret tacite colligi:ita no.Bar.hic in sequenti.q.facit qd volunt.d.Ant.de bu.Semi.in.c.translato.de consti.vbi tenent ꝙ stante statuto ꝙ positioni respondeat verbis expressis,certe si in responsiõe ponatur vnum verbum:per qd aliud in ɔsequentiam sequat.certe non videt expresse verbis sed intellectualiter responsum. Scđo fallit vbicunqꝫ dꝫ fieri mentio expresse respectu certe persone in magna dignitate cõstitute:tũc nõ sufficerent quecũqꝫ verba generalia,imo requirit ꝙ specifice talis psona exprimat:ita pcedit tex.in.d.c.inquisitores.et ibi gl.solennis in verbo expresse.de here.i.vj. Tertio fallit p̃dicta regula qñ essem⁹ in materia odiosa: et ita pñt intelligi rescripta que in bñficialibus requirũt expressam mẽtione attento:ꝙ talia rescripta ad beneficia propter ambitionem nimiã clericorum censent esse odiosa. Jta procedat illud ꝙ

a ¶ Dicit tacitũ. Adde l.i.ff.de sol. Bal.in.l.fi. C.de insti.et substi.

tenet do.Ab.in.d.c.ad aures.de rescrip.et Semi.in.d.c.humanũ genus,et in istis terminis pcedat tex.in.d.l.sicut certi.et notabile Areti.ibi iuncta.l.cũ quidã.ff.de libe.et posthu. Quarto et vltimo istã regulã alibi limitat multũ signanter Ange.in.§.si vero expressim.in.ij.col.per illum tex.in auf.de her.et fal.colla.
7 j.vbi dicit ꝙ † qñ lex simplr mãdat aliqd fieri:ꝙ dicatur exp̃sse fieri non solũ id qd apparet verbis expressis:verum etiam illud qd appet ex cõiecturis:et sic tacite.d.l.ꝫ imperator.sec⁹ vbi lex requirit aliquid fieri exp̃sse p eo qꝛ factũ simpliciter est contra dispositionẽ iuris cõis,tũc illud dicitur fieri expressim qd fit p verba specifica illud expresse importantia. Jta dicit de hoc ibi esse tex.no.et sic clarius loquẽdo vult dicere Ange.ꝙ qñ lex noua correctoria iuris antiqui requirit aliquid fieri exp̃sse:tunc requiritur ꝙ nominatim et specialiter fiat. Jstud idẽ no.Ang.in §.illud quoqꝫ.per illũ tex.in auf.de triẽ.et semis.colla.iij.istã limitationẽ refert et simplr sequit Lud.ro.in repetitiõe auf.similiter in vlti.col.C.ad le.falci.istã limitationẽ reprobat.d.Alex. et Are.in.l.j.in pn.ff.de vulg.et pupil.eo qꝛ tex.in quibus se fundat Ange.nihil pbant:qꝛ licet dicant ꝙ phibitio falcidie debeat per testatorem expresse fieri:non tamen dicunt tex.qd specialiter et specifice fieri.vt dicit Ange.Sꝫ aduerte licet illi tex. necessario nõ pbent,tamẽ attento qd illa iura hoc disponũt in materia noua et correctoria:certe in correctoriis nõ debet pcedi p ɔiecturas vel per tacitos intellectus.vt dicit glo.no.c.cupientes.§.qd si p viginti.de elec.in.vj.et ad hoc possent allegari infi
8 nita:vt gl.in auf.quas actiões.C.de sa.san.eccle. † Quidautem de clausula qd tenor obstantiũ habeat pro exp̃sso.que clausula sepe apponit i rescriptis.et in mandatis quid operet:et nunquid talis clausula sufficiat et quid operet,habes duos tex.qui videntur ɔtrã.tex.in.l.oẽs.C.de pscri.xx.anno.et ibi Bal.et ang.no.ꝙ ibi est melior tex.de corpe iuris ꝙ talis clausula idem operet ac si in specie esset facta expressio. Jn contrariũ est tex.in.c.qui ad agẽdũ.de pcura.in.vj.Sed cõcorda istos tex.qd.ll.oẽs pcedãt qñ talis clausula apponitur in.l.vel apponitur in rescripto pncipis cũ pnceps sit lex aĩata in terris.§.fi.in auf.de cõsu.colla. iiij.gl.in.l.et ql.ff.de iurisdi.om.iudi.secus si talis clausula ponat a priuato:tũc nihil importat in casibus in quibus requirit specialis exp̃ssio:ita ppie loquit tex.in.d.c.qui agendũ. Jsta concordia est ex mente Ange.in.l.sed et si quis.§.quesitum.ad fi.ff.si quis cautio.vbi pleni⁹ de hoc vltimo tetigi.ad ibi dicta
9 me remitto. Juxta p̃dicta querit no.Bar. † nunquid si tutor et curator promiserit in instrumento tutele facere vtilia vel inutilia ptermittere an sufficiat:et cõcludit ꝙ nõ,nisi etiã pmittat defensionẽ sine mora suscipe:eo qꝛ tex.in.l.fi.§.omnẽ.C.de admi. tuto.requirit ꝙ istud sit expressum verbis cum Bar.transeunt simpliciter Rapha.cu.et Lud.ro.hoc idẽ tenet Barto.in.l.legitimos circa finẽ pncipij.ff.de legi.tuto.vbi dicit ꝙ per hoc iam vidit multas tutelas cassari:eo qꝛ instrumento non erãt apposita illa verba,ꝙ pmisit suscipere defensionem pro pupillo. Jbidem etiam monetur Bar.quia licet de iure digestorũ esset precipuũ officiũ tutoris,indefensum pupillum nõ relinquere: vt.l.tutoris pcipuũ.ff.de admi.tuto.tamẽ hodie lex vult ꝙ tutor istud exp̃ssis verbis pmittat.d.l.fi.§.oẽm. Jdẽ tenet bar.et Ang.in.d.l.fi.§.omnẽ.Ang.in.§.fi.in auf.vt hi qui ob.colla. vj.sꝫ Bal.in.d.§.omnẽ.et in.d.l.legitimos.putat ꝙ nõ sit necessariũ ꝙ formalr apponant verba posita in.d.§.oẽm.sꝫ sufficiãt equipollẽtia vba:p q̃ in effectu pmittat specialis defensio minoris et sufficiũt illa verba quibus pmittit vtilia facere:eo quia iura magis cõsiderãt effectum q̃ formã verborum.l.quoniã indignum.C.de testamen.idẽ tenet Bal.et do.Alexan.hic. Tu adde qd idem tꝫ Bal.in.c.ex parte.M.in.ix.colũ.et sequen.de appella.vbi dicit ꝙ contra opinionẽ Bar.facit qꝛ formule verborũ sunt sublate dũmodo retineamus effectũ.l.j.et.ij.C.de formulis.iuncta.d.l.quoniã indignũ.vnde scđm eũ sufficit vti verbis equipollentibus,vel que tantũdem importent:vt ibi p eum: adde etiã qd ipsemet Bal.alibi tenet idem qd Barto.in addi. Spe.in ti.de tuto.in vlti.col.in ver.tutor tenet.vbi tamẽ subdit qd licet tutor non poneret illa verba:ꝙ sine vlla dilatione ipsius minorẽ defendet:sufficeret pmissio defensiõis:quia tacite et implicite intelligit sine vlla mora.vñ scđm eũ Spe.ibi non posuit in forma illa verba sine vlla dilatiõe,sed bene pmissio de defendendo explicite est de forma.et ideo eius omissio vitiaret tutelã vel curã.d.§.omnẽ.adde etiã qd idem qd Bart.tenet Rapha.cu.in.d.l.legitimos,in prin.Ange.de are.in.§.actionum.xxv. colũ.institu.de actio.do.Mattheśila.in notabili.cviij.et plenius quã hic domi.Alex.consi.cxix.qd incipit ponderatis his que in pscripto themate narrant.in.ij.et.iij.col.in.j.volu.et sic ex p̃
10 dictis patet qd decisio Bar.est cõmuniter approbata. ¶ † Ex qua diligẽter no.qd vbicũqꝫ lex in aliquo actu p forma requirit aliquid expressũ verbis,qd non sufficit illud implere verbis generalibus:

neralibus: quãuis videantur equipollere: qđ nota ad ea que tra- duntur in. l. j. ff. de liber. ⁊ posthu. confirmo per illud qđ vult gl. approbata. in. c. vt circa. de elec. in. vj. ⁊ clem. j. in verbo tacta. de here. volunt ista iura, ꝙ vbicunq̃ cõstitutio exigit iuramentum tactis scripturis, qđ nõ est satisfactum cõstitutioni: si p̄stat̃ iura mentũ suũ sub p̄sentia scripturarũ sine tactu. preterea v̈ba spe- cialia ⁊ discretiua plus operantur ⁊ magis mouent ꝙ̃ generalia l. item apud labeonem. §. hoc edictum. ff. de iniur. quia non eget aliqua declaratione sicut generalia verba. l. emptor. §. lucius. ff.

11 de pac. ⁊ l. cum aquiliana. ff. de transac. ¶ † Tertio no. ex eodẽ tex. iuncta glo. in verbo expressum ꝙ lex que prohibet actũ fieri imponendo penam, videt̃ etiam ipsum actum annullare, s; ideo est in hac. l. quia ipsa pena est annullatio act⁹ ⁊ destructio op̄is. Hinc sumpta occasione Bart. plene ⁊ notabiliter examinat qñ lex vel statutum prohibet actũ fieri: deinde procedit imponẽdo penam facienti talem actum, an per impositionẽ pene videatur velle ꝙ actus remaneat validus: an vero ꝙ etiã sit null⁹ et facit quinq̃ casus vt per eundẽ cũ Bar. trãseunt Imo. ⁊ do. Alex. hic cũ multis cõcordantiis hic per eũ signatis. solus Raph. cu. hic dicit posse teneri ꝯ Bar. ꝙ qñ lex p̄hibet actũ fieri: deinde põit penam extrinsecã facienti talẽ actũ: ꝙ licet faciẽs incidat in illã penã, tamẽ actus non annullat̃ nisi lex specialiter vltra p̄cedat annullãdo vt in casu. l. iubemus nulli. ff. sane primo. C. de sa. san. eccle. ⁊ in. l. i. C. de sepul. vio. que iura allegat Bar. hic. et tex. no- tabilis. in. l. senatus. ff. de contrahen. emp. mouetur Rapha. per tex. in. l. quãuis. cũ ibi no. per doc. ff. de in ius vocã. vbi si libert⁹ vocat in ius patronum sine venia, incidit in penã quinquaginta aureorũ. ⁊ th̃, secundum eũ non repitur aliqua lex que annullet talem vocationem in ius. Scḋo quia altero debemus esse ꝯten ti aut pena aut annullatione actus: non antẽ vtroq̃. ff. de accus. ⁊ tenendo istam opinionem ꝯ Bar. que põt optime defendi. nõ obstat tex. in. l. i. ff. de his qui pro non scrip. alleg. per Bar. quia r̃nde tu clarius ꝙ̃ Raph. cu. ꝙ ibi act⁹ nõ annullat̃ p̄pter appo sitionem pene, illa rõne: quia pena illi imponatur ad cuius com modũ fit actus: sed eo quia ipse actus cõtinet in se delictũ: quia quasi falsum reputant̃ sibi ascribere merito actus reddit̃ nullus sicut dicim⁹ in omnibus delictis i quib⁹ licet lex imponat̃ penã tñ delictũ non est validũ nec licitum. vt not. per Bar. in. l. vt pa- ctũ. penul. ⁊ vlti. col. C. de transac. huic tñ opinioni Rapha. vnũ videt̃ obstare: quia si vera esset eius opinio in casu. l. si. in prin. ff. de diuor. ibi actus non esset validus et eo: q: alias nõ esset pena. imo fm Raph. pena extrinseca semp̃ faceret ꝙ actus remaneat

12 validus. ¶ † Quarto no. ⁊ si ius faciendi habuerit ꝯ factum ꝯ perceptũ legis est omnino destruẽdũ etiã si faciens alias habe- ret ius faciendi: facit tex. in. §. ait pretor. j. ea. l. sic in bello qui fa cit cõtra p̄ceptum ducis capite puniẽdus est: licet res bene gesse

13 rit. casus est in. l. iij. §. in bello. ff. de re mili. ¶ † Quinto no. ex eis dem verbis text. ꝙ vbi sumus in pena cõtemptus iudicis, nõ est tractandũ simpl̃r de interesse: vt hic. ⁊ d. §. ait p̄tor. ⁊. l. si qs alie- na. ff. de iudi. de quo tñ an in penis inspiciat̃ interesse. vt non ha bes tex. in. l. si. ad si. ⁊ ibi gl. not. ff. ne quis eũ qui. no. in. l. stipula tio ista. §. alteri. ff. de verbo. ob. ¶ Ultimo no. ex eisdem verbis. ⁊ d. §. ait p̄tor. j. ead. l. ꝙ illud qđ est factũ in cõtẽptu iudicis. nõ potest iustificari per aliquas probationes: facit. l. i. §. sed et si

14 is cui. s. eo. Et ex hoc no. Bal. † ꝙ verus cõtumax qui cõtẽpsit iudicem: ideo repellitur ab appellãdo: eo quia per nullas p̄ba- tiones factas sup̄ appellatione potest purgari contẽptus iudi- cis. p̄pter quem punitur vt repellatur ab appellando. iuxta glo. in. l. ex consensu. §. si. ⁊ ibi late Bar. ff. de appel. gl. ⁊ Bar. in. l. si. ff. de in integ. resti. cum si.

2 ☞ Aliud est remissionẽ fieri, aliud haberi loco remissionis.
3 Non seruata forma permissiua, immediate sumus in forma de- structiua.
4 Si sit oblata satisdatio de demoliendo ⁊ steterit per nuntiatẽ quominus prestetur, habetur nuntiatio pro remissa.
5 Si nũtiat⁹ offerat iudicium per hodie constat hodie agatur, ⁊ ita veniat ad iudicem probaturus incõtinenti de iure suo, nũ- tians autem spernit venire ad iudicium, tunc nũtiatio habetur pro remissa.
6 Qui tenetur satisdare, tenet̃ actualiter secũ ducere fideiussores.
7 Iura loquẽtia de debitore quãtitatis parato soluere, intelligũt de habente pecuniam in manibus paratam.

1 **Sive autem.** † Nũtiatio facta siue in loco vacuo siue in iã cepto edificari, facit locũ huic interdicto: quo ad postea edificatum, qđ interdictũ gene- raliter competit siue edificãs habeat ius siue non edificãdi. dum modo edificauerit ante habitã remissionem. vel aliqđ ꝙ sit loco remissionis. h. d. vs. ⁊ ad. §. hoc interdictũ. ¶ No. primo in ver.

2 quicquid antẽ. ibi remissionis loco habet̃ fm Bart. ⁊ † Rapha. ꝙ aliud est remissionẽ fieri: aliud haberi loco remissionis: sicut aliud est esse absentẽ: aliud haberi loco absentis. l. si marit⁹ sit in magistratu. §. j. ff. ad. l. iuliã de adul. Item aliud est esse merce: aliud loco mercedis haberi. l. mercis appellatione. ⁊ ibi gl. ff. de ver. sig. ⁊ istõ voluit allegare Bar. hic dum corrupte allegat l. j. ff. de verb. signi. Item aliud esse patrem: vel haberi loco p̄tis l. rei iudicate. §. si. cũ. l. seq. ff. so. ma. Item aliud est esse patrẽfa- milias: aliud haberi loco patrisfamilias. l. si. ff. ad macedo. Itẽ aliud est esse dñm aliud haberi loco dñi. l. interdum. §. qui tute lam. ff. de fur. et. l. qui fundum. §. si tutor. ff. pro emp. Itẽ aliud est esse litem contestatam: aliud haberi pro contesta. ita dicit Bald. in. l. prima. C. quando lib. princi. dat. Item aliud est ali- quem esse ciuem: aliud haberi pro ciue. vt not. Barto. post glo. in. l. iij. §. si emãcipat⁹. ff. de bo. pos. ꝯtra tab. ⁊ in. d. l. si maritus §. j. Bal. ⁊ Moder. in. l. si rufinus. C. de test. mili. Itẽ aliud est aliquẽ esse intestatũ: aliud haberi pro intestato. ita no. Bart. in l. j. in p̄n. pncipij per illũ tex. ff. de suis ⁊ legi. Itẽ aliud est esse le gitimũ: aliud haberi pro legitimo vt est in legitimato. Ita not. Sali. in. l. etiam. per illũ tex. C. de appel. gl. in. c. innotuit in ver bo cõiugata. de elec. De quo tamen per Bart. in. l. siris qui pro emptore. in dicta charta. ff. de vsucap. cum suis concord. Item aliud est esse ingenuum: aliud haberi pro ingenuo. l. si. C. de iure aureo. annu. ⁊. l. pen. ⁊ fi. ff. eo. de iure aureo. annulo. Aduerte tamen ꝙ si ista duo verba simul iungantur. s. haberi et esse puta quia lex vel statutum vel rescriptum principis dicat habeantur ⁊ sint: tũc ista verba p̄prie importãt veritatẽ: q: iungimus iuris intellectũ veritati. Ita singulariter dicit Bal. in proe. ff. ꝯ. in vj l ti. col. principij per tex. in. l. j. §. fi. ff. quod qui. s; iur. sequit̃ do. And. barba. in repetitione rubri. C. qui admit. in xxv. col. dicẽs se sepenumero scḋm hanc doctrinã Bald. consuluisse. Idez sim pliciter tenet do. Alexan. in. d. l. j. §. fi. ff. qđ quisq; iur. Sed ego allego Bald. qui expresse dicit cõtrariũ. in. c. l; de euitãda. i. i. co. de ele. ⁊ tex. in. d. l. j. §. si. parũ aut nihil facit: tñ precedens sñia plus placet propter geminationẽ: q: alia esset dare verbum qđ nihil importaret cõtra. l. si. cum sim. s. de leg. ¶ Scḋo no. ex isto tex. ꝙ non seruata forma permissiua immediate sumus in forma destructiua: fm Bald. sepe allegabis istũ tex. adhoc

3 in ꝯsistorio dñi pape. ¶ † Tertio not. in verb. si quis paratus fm Bal. ꝙ qui paratus est facere est p̄rimus facienti: qui pa- ratus est satisdare est p̄roxim⁹ satisdanti. Tu adde de hoc text. expressiorẽ. in. §. si. in auten. vt ex ac. iu. lã. do. colla. vij. allegatũ in glo. vbi dicit tex. ꝙ qui dare voluit aduersario recusanti p̄ri

4 mus est dãti. ¶ † Quarto no. ex tex. ꝙ si sit oblata satisdatio de demoliẽdo ⁊ steterit p̄ nuntiatẽ quomin⁹ p̄stet̃ habetur. nũtia- tio pro remissa. facit regula. l. iure ciuili. ff. de condi. et demon. ⁊ l. i. C. de his que sub modo. intellige quando nuntiãs recusauit recipere satisdationẽ vel nihil dixit: si autem dixisset nolo reci- pere satisdatiõẽ: q: volo statim p̄bare de iure meo, ⁊ sic hodie ꝯstat: hodie agit̃: tũc nũtiatio nõ h̃t pro remissa: s; supsedet̃ per tres mẽses. l. si. C. de edi. p̄na. q̃s est de no. ope. nũtia. rubrica al- gata in gl. hic. ꝯtrario q̃ lex fm Bar. iunitat totũ istũ tit. ⁊. c. pe. ⁊ si. ff. eo. de ope. noui nũtia. ⁊ de intellectu. d. l. si. dixi ponen do nouã opinionẽ. l. i. i. p̄n. s. eo. hic nõ repeto ãpli⁹. ¶ In gl. parua in verbo satisdare. no. diligẽter istam glo. que vult ꝙ pa- ria sunt vel qđ nuntiat⁹ prestet satisdationẽ. de opere demoliẽ do vel offerat iudiciũ hodie constat: hodie agitur: cum ista glo. trãseunt Bar. ⁊ Pau. de ca. hic: ⁊ ex hac gl. infert Bar. ꝙ obla tio iudicij h; vim satisdationis. Rapha. cu. dicit ꝙ ista est tru- fa: q: oblatio iudicij habeat vim satisdationis patet euidẽter. q: l; nuntiatus adiuerit iudicẽ, nõ per hoc competit sibi ius edifi- candi: nisi iudex cognouerit ⁊ nuntiationẽ remiserit. vt. l. de pu pillo. §. si is cui. in. s. eo. non ergo debet plus operari sola obla tio iudicij quã si actualiter ad iudiciũ esset deuentũ per reglam l. aliqñ. §. si. ff. ad vellei. ꝯ steterit nũtiat⁹ nõ h; ius edificandi nisi satisdet vel aliter remissionẽ obtineat. l. i. §. sed ⁊ si is cui. s.

5 eo. ⁊. d. l. de pupillo. §. si cui. † Tu aũt tene ꝯclusionẽ glo. intelli gendo eã sane prout intelligũt Bar. ⁊ Pau. de ca. hic ꝙ si nun tiatus offerat iudiciũ per hodie cõstat: hodie agat̃: ⁊ ita veniat ad iudicẽ: p̄baturus incõtinenti de iure suo: nũtians autẽ sper nit venire ad iudiciũ. tũc p̄cedit ista glo. nuntiatio habet̃ pro re- missa ⁊ põt nuntiatus edificare. sicut si obtulisset satisdationẽ ꝙ est ꝑpetuo tenendũ menti fm Pau. de ca. s; si vterq; veniat ad iudiciũ tũc nuntiatio nõ haberetur pro remissa: sed supsede retur p̄ tres mẽses fm Bar. hic. per. d. l. si. C. de edi. priua. ¶ In glo. parua in verbo debeat. habes ꝙ si nuntiator recusauerit re cipere satisdationẽ nũtiati quo casu habetur nũtiatio, p̄ remis sa sicut si satisdedisset: vt: hoc tex. tñ si postea nuntiator se offe- rat paratũ recipe satisdationẽ: audiend⁹ est per tex. clarũ in. §. si aliquãdo. j. ea. l. ⁊ fm Pau. de cast. purgat morã precedentẽ ⁊ tollitur remissio: nisi edificator perdidisset facultatem fideiuss forem: vt not. in. l. si. et per emptorem. in. §. ff. de actione empti.

Ista conclusio gl. vr̄ equa: ⁊ eā etiā tenent do. Ja. de are. ⁊ Alb.
hic. ⁊ facit tria regula: quia vltima mora nocet. l. illud. ff. de peri.
⁊ cōmo. rei vendi. ⁊. l. si seruū. §. sequitur. ff. de verbo. obli. Istam
conclusionem gl. cōiter approbatam, reprobat subtilr̄ Rapha.
cu. hic triplici fundamento. Et primo. nā qñ nuncians non vult
recipere satisdationem sibi actualiter oblatā, lex ipso iure remit
tit nuntiationē ⁊ satisdationē vt hoc tex. cū glo. in verbo. remit
ti: ergo cū ista mora ipso iure trahat secum executionem, ibi nō
habet locū purgatio more, l. is cui. ff. de condi. indebi. l. traiecti
tia. §. de illo. scdm vnā lecturā. ff. de act. ⁊ ob. ⁊ ista est cōis doctri
na doc. in. l. si seruum. §. nunc videamus. ⁊ in. l. si insulam. ff. de v
bo. ob. Scdo quia purgatio more non admittitur ad agendum
licet bene quādoq; ad excipiēdum: vt no. in. d. l. si insulā. Tertio
quia vbi tractatur de pena ibi nunquam admittit purgatio mo
re. tex. est in. l. thais. §. intra. ff. de fidecom. liber. no. in. d. l. si insu
lam. sed hic tractatur de pena. s. de destructione ⁊ impensa ope
ris. l. pe. j. e. Tu autē concorda istas opiniones que nō sunt inui
cem cōtrarie: sed penitus diuerse. dic ergo ꝙ respectu opis iam
facti, in preteritum purgatio more non admittitur ad hoc vt de
struatur iam edificatum in preteritū. Ita procedāt fundamenta
Rapha. sed nūtians qui semel spreuit satisdationē nūtiati: ⁊ sic
nuntiatio fuit remissa. ⁊ sic consequenter potuit impune edifica
re: potest dicere ego volo nunc satisdationem. ⁊ cogit nuntiatᵒ
eam prestare denuo. ⁊ si nō prestiterit ista purgatio more admit
titur quo ad opus quod postea in futurum faciet. ⁊ ita procedat
tex. in. §. si aliquādo. j. ea. l. ⁊ glo. hic. ⁊ istud etiā est satis de mēte
ipsius Raph. ¶ Extra glo. in quātum Bar. circa ver. si quis pa
6 ratᵒ. querit an sufficiat verbo dicere se paratū satisdare. ¶ † Ex
dictis Bar. habes duas cōclusiōes. Prima ꝙ qui tenetur satis
dare tenet actualr̄ secum ducere fideiussores, per tex. notabilem
in. l. seruus si heredi. in fi. ff. de statulibe. Adde Bart. in. l. si fide
7 iussores. in princi. ff. qui satisda. cogan. ¶ † Secūda cōclusio est
ꝙ iura que loquuntur de debitore quātitatis parato soluere, in
telliguuntur de habente pecuniam in manibus paratam ad sol
uendum. Fallit sm Bar. in casu. l. pe. ff. de rescin. vēdi. Adde qd
ista cōclusio etiam fallit sm Ang. Imo. ⁊ Lu. ro. hic qñ debitū
quātitatis nō est in totū liquidum quia habet pro non liquido
sufficit oblatio: licet pecuniā nō habeat in manibus per text. in
l. statuliber. rationē. ⁊ in. l. seruus si heredi. in fin. ff. de statulibe
ris. dicit Lud. hoc esse tenendum menti: quia obtinuit de facto
in palatio potestatis. Tu adde licet ipsi nō dicāt, ꝙ idem nota
biliter tenet Bar. in. l. creditor. ff. de distra. pig. ⁊ in. l. si finita. §.
item videamᵒ. j. ti. pmo. ⁊ in. l. acceptam. post gloss. ibi. C. de vsu.
Bal. in. l. vnica. C. ne liceat in vna eademq; cā. ter. puoca. ⁊ in. c. j. i
iiij. col. de. l. cōtra. Ang. notabilr̄ in. l. si residuū. C. de distra. pig.
⁊ in. l. iiij. §. ait ptor. ff. de re iudi. ⁊ in. l. ij. C. de vsur. ⁊ fructi lega
to. ⁊ in. l. ij. C. debito. venditio. pigno. impe. non pos. quasdā aľs
limitationes Raph. cu. hic. de quibᵒ. vide plenius p Mo. ⁊ ma
xime Alexā. in. l. si mora. ff. solu. mat. vbi ponit sex limitationes
ad istam conclusionem.

2 ☞ Licet interdictum demolitorium sit pretoriuz ⁊ penale: ta
men est perpetuum.
3 In maleficijs habet locum ratihabitio.
4 Paria sunt vel quod ad aliquez perueniat: vel dolo fecerit quo
minus perueniret. sicut paria sunt possidere vel dolo desinere
possidere.
5 Licet interdictū ꝙ vi aut clam nō concurrat cū nuntiatione no.
op. tamen concurrit cum interdicto demolitorio.
6 Interdicta regulariter sunt in rem scripta.
7 Quando nuntiatio fuit iniuriose facta: nuntiato etiam compe
tit actio iniuriarum.

1 Hoc interdictum. † Istud iterdictū demo
litoriuz est perpetuum, ⁊
dat successoribus ⁊ heredibus, ⁊ 𝔷 edificantem et ratum haben
tez: ⁊ ɔtra heredes vel successores ad quos peruenerit, vel q quid
dolo fecerint ⁊ actio in factū ex hoc interdicto demolitorio cō
currit cum interdicto quod vi aut clam. hoc. d. vsq; ad. §. deide.
2 ¶ † No. primo ex tex. ibi perpetuo datur, ꝙ licet interdictuz de
molitorium sit pretorium ⁊ pena. e. tñ est perpetuū cōtra regulā
legis in honorarijs. ff. de actio. ⁊ oblig. Responde vt per Bart.
⁊ alios hic: ⁊ in simili Bar. in. l. iiij. §. si. j. ti. j. ⁊ aduerte ꝙ regula
d. l. in honorarijs. solum procedit de iure ciui. De iure autez ca
no. remedia pretoria ɋtūcunq; sint penalia: tamen sunt perpe
tua glo. est sing. de hoc in. c. solicite. in gl. fin. de restitu. spoliato.
3 ¶ † Scdo no. ex tex. ibi. vel ratum habuit sm Jo. de imo. ꝙ in
maleficijs[a] habet locum ratihabitio, de quo habes glos. ordi. in
l. j. §. quoties. ⁊ ibi bar. in ver. sed ⁊ si quis in v bo ratū habuero.
ff. de vi ⁊ vi ar. vbi gl. reqrit duo ꝙ delictū scm̄ sit suo noīe ⁊ ꝙ ha
beat ratū. ⁊ ideo gl. hic in v bo habuit ratum. supplet ad tex. cuz
suo nomine sit factū, quod intellige quo ad forum iudiciale. quo

a ¶ In male
ficijs. Adde
c. cū ad sedē.
de re. spo. gl.
in. c. fi. d pa.
gl. fi. d. c. mu
lieres. d sen.
excommu.

autē ad foruz anime ratificans delictū, tenetur ad peccatū. quā
uis illud non sit factū suo nomine. glo. est no. in. c. cum quis de
sentē. excō. in. vj. ⁊ an maleficijs habeat etiā locum ratihabitio
firmat Bal. in. l. fi. ad fi. C. ad macedo. ⁊ in. l. non ideo minus. ⁊
ibi Sali. in. xj. q. C. de accu. Ang. de are. in tractatu malefi. i ver
bo mandatorū Pau. de ca. in ɔsi. cclxij. quod incipit. Videtur
ꝙ per predicta. vbi tenet ꝙ spoliū eius nomine factū potes qs
4 habere ratū. ¶ † Tertio no. ex tex. ꝙ paria sunt vel quod ad
aliquē perueniat, vel dolo fecerit quominus perueniret: sicut in
simili paria sunt, vel qd qs possideat vel dolo desierit possidere
l. sin autē. §. ⁊ ⁊ is qui. ⁊. l. is qui se. ⁊. l. is q dolo. ff. de rei vendi.
alibi no. Bar. in pulchra. q. in. l. si vxor. vltima. in prin. p illum
tex. ff. de auro ⁊ argē. lega. ꝙ paria sunt vel quod quis habeat,
5 vel qd habere debeat. ¶ † Quarto no. in verb. nonnulli. quod
licet interdictū quod vi aut clam. non concurrat cum nuntiatio
ne noui ope. l. j. §. j. s. eo. ratio, q2 nuntiatio noui operis respi
cit tantum futura opera ne fiant. interdictū qd vi aut claz respi
cit pterita. d. l. j. §. j. ⁊ ibi glo. tamē interdictū qd vi aut clam cō
currit cuz isto interdicto demolitorio: quia vtrūq; respicit ope
ra preterita ⁊ iaz facta. vt hoc tex. ¶ Glo. in verbo successoribᵒ
Bar. et cōmuniter doc. tenent cum glo. non per. l. in ea allega
6 tam: sed per aliud fundamentū: † quia interdicta sunt regulari
ter in rem scripta. vt in. l. j. §. penul. j. de interdic. istam rationez
reprehendit audacter Rapha. cu. hic, et dicit quod est falsa, q2
interdicta bene sunt in rem scripta ex pte successoris singularis
passiue: quia competunt contra singularem successorem ad quē
res peruenerit: ita loquitur. d. l. j. §. penul. ff. de interdic. sed acti
ue non est verū, ꝙ ea que sunt in rem scripta, etiam competant
singulari successori actiue. ar. l. cum fundū. ⁊. l. si plures. ff. de vi
⁊ vi arma. ⁊ ita transeunt do. Joan. puteus. ⁊ do. Hiero. torius
hic. ⁊ non faciunt mentionē de Rapha. ⁊ do. Hierony. dicit, ꝙ
huic fundamento non posset responderi. Tu dic quod rō bar.
⁊ docto. est vera: quia interdicta ⁊ alia que sunt in rem scripta:
sunt in rem scripta ex parte vtriusq;, ita actiue sicut passiue gl.
est ordinaria et ab omnibus approbata in. l. si tertius. §. si quis
prius. in gloss. magna in fine. j. de aqua pluuia arcen. ¶ Gloss.
in verbo interdictum. dum Barto. in fine dicit se putare quod
7 quando † nuntiatio fuit iniuriose facta, quod nuntiato etiam
competat actio iniuriarum nihil ad hoc allegat. adde tex. in. l.
iniuriarum. §. si quis me prohibeat. ff. de iniur. tex. in. l. qui pen
dentem. ff. de actio. empti. firmat etiam Alberi. in. l. prima in
prin. s. eodem.

2 ☞ Ad decorem ciuitatis pertinet quod edificia non rema
neant imperfecta.
3 Ville sunt membra ciuitatum: ⁊ ornatus membrorum spectāt
ad ornatum capitis.
5 Nuntiatus qui obtulit satisdationem efficitur possessor.
6 Ille dr̄ securus fieri, cui prestat idonea cautio cum fideiussore.
7 Verbum securus in pretorijs stipulationibus quid importat.
8 Edificanti i publico non cōpetit interdictum ne vis fiat ei, etiā
si prestet satisdationem, vel si repromitteret.
9 Non sufficit semel satisdatum, nisi satisdatio duret.
10 Quotiescūq; est introductū aliquod remedium pro euitandis
litibus, tūc si illud tale remedium ex aliqua causa cessat, debet
de nouo iterum adhiberi.
11 Si ex forma statuti quelibet causa inter cōsanguineos debeat
cōpromitti, nō sufficit semel fuisse cōpromissum: si per hoc non
fuit cā decisa, sed iterum est cōpromittendū, ɋuis lis finiatur.
12 Si partes cōuenissent facere cōpromissum, si tale cōpromissuz
expiraret non cogerentur partes denuo compromittere.

1 Deinde. † Interdictum ne vis fiat edificanti, cōpetit
ei qui satisdedit, vel obtulit satisdationem,
etiam si non iure edificet: ⁊ istud interdictū non cōpetit ei q tan
tum repromisit: nec ei qui edificat in publico. nec si satisdatio
non duret. h. d. vsq; ad. §. si aliquando. ¶ Nota primo ex text.
2 ibi ad decus vrbium † ꝙ pertinet ad decorem ciuitatis ꝙ edifi
cia non remaneant impfecta. Hinc dubitat Bar. quid in edifi
cijs que fierēt in villa, an edificanti competat istud interdictum
⁊ concludit etiam ꝙ sic, duplici fundamento: vt hic per eū. Jo.
de imo. impugnat vtrūq; fundamentū Barto. primū de. l. j. §.
siue autē. s. eo. dicit nihil facere: quia non loquitur in pposito
nostro quo ad istud interdictum: ne vis fiat ei: sed loquitur quo
ad facultatē nuntiādi. Tu dic quod bar. voluit inducere dictū
§. siue autem. hoc modo. Nam sicut mens pretoris fuit prouide
re nuntianti in quocunq; loco fiat edificiuz vt ibi est tex. Ita et
mens pretoris in isto interdicto ne vis fiat ei: fuit prouidere nū
tiatio: vt in quocunq; loco edificet prestita satisdatione ha
beat interdictum ne vis fiat ei: et isto modo erit equalitas ex
parte nuntiantis et ex parte nuntiati, prout etiam dicaz in seq.
nota. Sed aduerte in prouecte quia loco existente vacuo anteq
aliquid

aliquid inchoet potest nuntiari nouum opus.§.siue antē.ſ.e.l.
gl.in.l.i.§.sed et si is versiculo potest.et in.l.de pupil.§.nũtiationē.
in verbo inchoet.ſ.e.et tũ nũtiato nō vr ꝙ cōpetat istud interdi-
ctũ ne vis fiat ei:anteꝗ̃ inchoet per rōnē hui⁹ tex.ibi ad dec⁹ vr
biũ edificia nō derelinqui.pōdera illō verbũ nō derelinqui:ergo
loquitur qñ edificium iam erat ceptũ et inchoatum:quia tunc re
linquere illud inperfectũ,esset dedecus vrbis:et isto modo non
esset equalitas ex parte nuntiantis et nuntiati.tu cōsidera verba
istius edicti pretoris,ibi quominus op⁹ illi facere liceat,que ver
ba nō loquunt̃ quādo iam est inchoatum.Scōam rationē.bar.
de generalitate verborũ edicti reprehendit etiã Imo.eo q2 licet
verba edicti sint generalia:tñ restringũtur per rōnem eius: vt.l.
adigere.§.quis.cũ simi.ff.de iure pa.et ita posses dicere ad illud
3 qō proximo adducebã.†Tñ dicit Imo.ꝙ rō huius tex.etiã re-
spicit edificia que fiunt in villis,cum ville sint membra ciuitat̃.
et ornat⁹ membrorum spectat ad ornatum capitis.l.qui ex vico.
ff.ad municip.Tu adde ꝙ idem qō Bar.ante eum tenet Iaco.
de are.et Alb.de rosa.hic per illa met fundamēta quibus mouet̃
Bar.et ad istũ tex.vbi dicit̃ de decore vrbium rñdent dupliciter.
primo ꝙ ista fuit cā ipulsiua,et nō finalis.vel scōo ꝙ tex.se refert
ad illud qñ frequentius fit.Tu confirma q2 qñ aliquid dr in lege
gratia frequentioris cōtingentie:nō per hoc intelliguntur exclu
di aliĩ casus.iuxta glo.in cle.i.in verbo presidentes.de rescr.glo.
in.l.i.C.de his qui ad eccle.cōfu.et in.l.ĩĩ.in prin:in verbo.sz si ex
traneũ.ff.de vulg.et pupil.cũ concor.quas ibi plene dedi.Adde
etiã pro cōclusione Bar.cōiter facere:quia licet priuilegia stricte
intelligant̃:tamen priuilegiũ.l.fi.C.de sacrosan.eccl.concessum
ciuitati ibi habet etiã locũ in villis et oppidis:ita firmāt Bart.
Sali.et Pau.de ca.in.d.l.fi.quāuis aliter tenuerit ipsemet Bar.
in.l.si finita.in.§.si de vectigalibus.circa prin.ſ.ti.i.Tertio adō
illud qō tenet gl.no.in.l.res publica.in gl.i.in fi.C.qbus ex cau.
maio.que singu.tenet ꝙ quēadmodũ ciuitas equiparatur mino-
ri vt habeat beneficium restōnis in integ.sicut minori:ita etiam
4 habet quelibet villa.¶†Scōo no.ex tex.ibi:nec quicꝗ̃ interest,
ꝙ sicut pretor permisit actiue nuntiari siue iure siue iniuria fiat
nuntiato.l.i.in prin.ſ.eo.ita versa vice permisit edificāti,inter-
dictũ ne vis fiat ei,prestita vel oblata satisdatione siue iuste siue
iniuste edificet.facit qō dixi de equalitate inter eos,ĩ pcedēti no.
5 ¶†Tertio no.ex eodem tex.ꝙ nũtiatus qui obtulit satisdatio
nem efficitur possessor.patet quoniam pretor permitti ei edifica
ri:et nō permittit eum impediri.et isti sunt proprie effectus pos-
sessionis.¶Ex quo correlarie habes quarto notare,ꝙ nuntia-
tio non est que facit nuntiatũ possessorem:sed ipsa satisdatio,vt
hoc tex.et habes text.expressiorem in.l.si alius.§.ait iulianus.in
verbo hoc ipso.ff.qō vi aut clam.dixi plenius in.l.i.§.in operis.
6 ſ.eo.¶†Quinto no.ex tex.ibi:cuz sit securus postea ꝗ̃ ei cautũ
est ſm Bal.ꝙ ille dicitur fieri securus cui prestatur idonea cau-
tio cum fideiussore:vnde facit iste tex.ſm Lud.ro.pro eo ꝙ tota
die apponit̃ in instrumentis.s.promittens eum securũ facere etc.
nam intelligitur.s.cum fideiussore:et ad hoc etiã alibi not.istum
tex.Alb.de ro.in.l.i.ff.qui satisda.cogan.vbi etiã est tex.de hoc
dum dicit securum faciamus datis fideiussoribus.facit.l.titius
in fi.ff.ad trebellia.breuiter istis non obstantibus veritas est in
contrarium,ꝙ qui promisit aliquē facere securum tenetur soluz
per stipulationem promittere:nō autem dare fideiussores vel pi
gnora.tex.est.in.l.i.§.cōes.et ibi Bart.in fi.ad hoc no.ff.de pto.
stipula.gl.in.l.mandato titii.§.fi.ff.mādati.Spec.in ti.de emp.
et vendi.§.i.in ver.sed si in instrumento.Bal.in.l.sancimus.C.de
verb.signi.et in.l.executorem.in.v.col.C.de bo.auto.iudi.possi.
7 ¶†Et pro solutione ad cōtraria dicas ex mente Lud.ro.hic.et
Albe.in.d.l.i.ff.qui satisdare cogant.aut istud verbum securus
pfertur in pretoriis stipulationibus:et quia ille regulariter nu-
dam cautionem requirũt illa verba securũ facere intelligunt̃ de
nuda cautione:ita prie loquitur tex.in.d.l.i.§.si cōmunes.nisi
ex precedentibus appareat qō fideiussores intelligat̃ vt hoc tex.
in quo expresse dicitur de satisdatione.Item fallit in pretoriis
stipulationibus que veniunt ad firmandum iudicium:vt est sti-
pulatio de iudicio sisti et similes:quia intelligunt̃ cuz fideiussore
d.l.i.ff.qui satisdare cogan.scōm vnā opinionem:aut talia verba
proferuntur in contractibus et tũc aut sumus in tali cōtractu de
cuius natura est vt veniat pstatio fideiussorũ vel pignoruz vt est
in contractu emptionis qñ euictio iminet in limine contractus.l.si post p
fectam.C.de euic.et tũc illa verba securum facere intelligunt̃ cum
fideius.vt ibi alias autē in contractibus venit sola cautio per stipula-
tionem:nisi fuisset adiectũ plane vel idonee securũ facere.est gl.
in.d.l.si mandato titii.§.fi.Bar.in pretorie.vltima circa finem.
ff.de pretor.stipulationibus.et ibi vide do.Alexã.in apostil.qui
allegat multas quotas.Secundo limita nisi prius fuisset obliga
tus per instrumentũ:quia tunc secunda promissio de faciēdo se
curũ,vt nō sit frustratoria,intelligitur cũ fideiussore ſm Alber.
Ange.Pau.de ca.et Moder.in.d.l.i.qui satisdare cog.Ang.
8 in.d.l.i.§.si cōmunes.et Lud.ro.hic.¶†Sexto no.in ver.neqꝫ
ꝙ edificanti in publico nō cōpetit istud interdictum ne vis fiat
ei:etiã si prestaret satisdationē nedum si repromitteret.ratio est
ſm Bar.et doc.hic:qō pretor per illud interdictũ permittit edi
ficari:sed pretor nō potest permittere quod in publico edificet̃
l.phibere.§.plane.ff.qō vi aut clam.l.ĩĩ.§.plane.et.§.si quis.ff.
9 ne quid in loco publico.¶†Septimo no.in ver.et si satisdatũ
ꝙ nō sufficit semel satisdatũ nisi satisdatio duret:sicut in simili
nō dicitur qd versum in vtilitatem nisi duret.l.pro patre.§.ver
sum.ff.de in rē verso.allega.in glo.Ratio ſm Rapha.esse pōt
q2 pretor in edicto dicit satisdatũ est:ꝙ verbũ est aptum ad om
ne tēpus:et ideo requirit̃ pseuerātia.l.si quis stipulat⁹ sit stichũ
10 aut pamphilũ.ff.de verb.obli.¶†Octauo no.ex eodē ver.ſm
Ludo.ro.hic:ꝙ quotiescunqꝫ est introductum aliquod reme-
dium pro euitandis litibus:tũc si illud tale remediuz ex aliqua
causa cessat vel finitur debet iterum de nouo tale remediũ adhi
11 beri.†Ideo prestat iste tex.argumen.scōm eũ,ꝙ si ex forma sta
tuti quelibet causa inter consanguineos debeat compromitti
certe nō sufficit semel fuisse compromissum:si hoc non fuit cau
sa decisa:sed iterum est compromittendum quousqꝫ lis finiat̃.
Nec verba statuti verificant̃ in primo cōpromisso.allegat bald.
ita tenere in.l.veluti.§.hec vox.ff.de eden.et in.l.fideicōmissa.§.
si qs decē.ff.de lega.iii.Tu adde Bal.qui idem tenet in.l.si vt
proponis.la prima.C.qñ et qñ iudex.qui idē tenet in.l.qui per
salutē p illũ tex.et ibi Ludo.et Moder.ff.de iureiur.Raph.cu.
in.l.si cũ dotē.§.i.et ibi do.Alex.in.iii.col.ff.so.ma.Rapha.cu.
in consi.xxi.qō incipit.Statutũ dictat.Lud.ro.in.l.ii.in pen.
charta.ff.de re iudi.et in consi.cccccííí.qō incip.In casu ppo si
te ꝯsultationis videt̃ prima fronte vigore statuti.do.Alexan.
in cōsi.lxx.in.fi.volu.qō incipit.Viso consilio alias per me red
dito.in.fi.col.Confirmo istam conclusionē triplici fundamēto
primo q2 tale statutũ fuit inductũ ad tollēdas lites inter cōsan
guineos:ne per palatia cogant̃ litigare.tex.est in.l.quāuis.ff.de
arbi.donec ergo durat ratio finalis statuti:et sic donec lis sit fi-
nita semp durabit dispositio statuti.Scōo q2 istud statutũ sem
per loquitur.l.arriani.C.de here.cum simi.Tertio quia tale sta
tutũ est fauorabile:vt concludũt Bald.et Moder.in.l.qui se pa
tris.in vlti.col.C.vñ liber.et respicit publicam vtilitatē ſm bar.
in proe.C.in.ii.col.Ergo debet ampliari et non restringi.l.hoc
modo.in fi.de condi.et demon.facit.l.si quis in graui.§.vtrum
et quod ibi Bar.ff.ad silliania.Bar.in.l.i.§.nũtiatio.ſ.eo.Nec
obstat si diceret̃ ꝙ verba debent intelligi de primo actu.et con-
sequenter de primo cōpromisso.l.boues.§.hoc sermone.ff.de
verb.sig.l.dotis promissio.ff.de iure do.quia respondeo ꝙ ve-
rum est quando verba proferuntur ab homine:secus si proferā
tur a.l.vel statuto cuius natura est semper esse in viridi obseruā
tia:et semper prouidere.d.l.arriani.alias prouisio legis vel statu-
ti esset defectiua.Ita respondet Bal.et scribentes in locis pre-
12 allegatis et dixi in.l.diuortio.§.in anno.ff.soluto matrimo.†et
ex hoc infero ꝙ si partes conuenissent facere compromissum:si
tale cōpromissum expiraret vel finiretur,non cogerentur par-
tes denuo compromittere.¶Glo.in verbo non erit.quam diui-
uide in septē partes.¶In prima opponit contra tex.In secũ
da rñdet vno modo.In tertia alio.In quarta alio.In quinta
format vnā.q.et rñdet.In sexta et eadem oratiōe ſm Bar.respō
det alii.q.In septima et vltima ponit quartam solutionem ad
primum contrarium.scōa ibi:ad hoc Rog.dixit.tertia ibi:aliĩ
totum in publico.quarta ibi:tertii.quinta ibi:quid si primo nũ
tiator.sexta ibi:iudex tamē ex officio.septima et vltima ibi:quar
ti dicunt.et psequere glo.vt hic per Bar.

2 ☞ Vltima mora nocet.
3 Stipendiarii qui nolunt recipere pagam tempore debito,non
possunt amplius eam petere.
4 Si reus citatus comparet in primo termino et accusauit cōtu-
maciam actoris,si postea in tertio termino non compareat, an
dicatur contumax.
5 Si nuntians primo recusauit satisdationē accipe pōt penitere et
satisdationē petere:q2 nuntianti licitũ est variare.
6 Licitum est consultori et variare et mutare opinionem ꝯsiliorũ
licet sit erubescenda talis varietas.
7 Licet interdictum demolitorium sit perpetuũ:tāmen interdi-
ctum ne vis fiat,edificanti est annale.
8 Officio iudicis prescribitur.xxx.annis.
9 Qñ grauamē est successiuum nunquā currit tempus appellan-
di,vt qñ quis tenetur in carceribus.
10 Exceptio loci non tuti quāuis sit dilatoria,potest tamē qñcūqꝫ
opponi etiam post litem contestatam.
11 Officium iudicis regulariter durat.xxx.annis.
12 Officiũ iudicis qō cōpetit pro fructib⁹ nō durat nisi triennio.

13 Officium iudicis vt catastruz emendetur debet implorari infra annum, alias elapso anno sibi preiudicat.

14 Agnatus proximior qui habet potestatē reuocandi alienata p agnatum nisi prosequatur infra annum perdit tale ius reuocandi.

15 Officiuz iudicis q̄ habet successor quando finita est emphyteosis per generationem vt sibi potius q̄ alij renouetur tollitur per lapsum anni.

16 Appellatio expeditur officio iudicis nobili.

1 Si aliquando. †Mora nūtiatoris nō recipiēdo satisdationem, potest per eū purgari: τ istud interdictū ne vis fiat edificanti. est annale τ heredibus competit. h. d. vsq̄ ad fi. l. τ ad istū tex. vide que dixi l. §. si qs parat⁹. s. ea. l. ¶ †No. primo ex hoc tex. q̄ vltima mora nocet: τ q̄ negligētia sequēs, absorbet negligētiā p̄cedentē. et dicit Bal. hic: q̄ magni doctores sepe allegāt istū. §. ad hoc. adō tex. in. l. illud. ff. de peri. τ cōmo. rei vēdi. τ in. l. si seruū. §. sequit. ff. de verb. obli. Limita istam regulam que habet q̄ vltima mora nocet: non procedere fauore reipublice. vn̄ si respublica tenetur soluere stipendium seu salarium alicui sibi seruienti tempore debito: τ ille accipere noluerit: τ sic fuerit in morte cōstitutus: licet postea interpellet rempublicam vt soluat: non constituit respublica in mora. imo nullo modo respublica amplius dare tenet. tex. est no. in. l. fortissimi. τ in. l. nulli. que est. l. sequens. C. de ero. mili. anno. lib. xij. τ illū tex. in. d. l. fortissimi. †no. Bart. et Joā. de pla. ibi τ dicūt ibi esse tex. expressum contra docto. legentes τ contra stipēdiarios cōis Perusij qui noluerunt accipere pagaz tempore debito, q̄ non possunt amplius eā petere. τ dicūt q̄ ibi est speciale in re publica. τ idem no. do. Alexan. in. d. l. si seruuz. §. sequitur. in vltimo notabili. τ dic qd̄ qui nescirēt illos text. de facili responderent contrariū. Adde q̄ per illos tex. no. Ludo. roma. in. l. quod te. ff. si cer. pe. τ in singularibus suis qd̄ licet als creditor dixerit se nolle recipere pecuniam a debitore p hoc debitor non liberatur si pecunia adhuc extet. sed si denuo interpellet vltima mora nocet: iuribus preallegatis. tamen fallit in pecunia oblata a republica officiali suo. Nam si officialis qui est creditor recuset accipere: τ postea velit petere, nō audit ampli⁹, dato q̄ illa pecunia in indiuiduo adhuc extet. Tu autem aduerte q̄ isti tex. nō ita passim τ simpliciter procedūt nec loquūt in eo cui debetur quantitas pecunie a republica: s3 loquunt in eo cui debet annona: τ procedunt illi tex. quando creditor callide τ studiose recusauit tūc accipere eo quia annona erat in nimium vili pretio. vt patet in. d. l. fortissimi. in verbo studiose. τ clarius in. l. seq. τ ita alibi Bal. optime declarat ista iura in. l. acceptā. in. xvj. q. C. de vsur. vbi dicit q̄ in illis iurib⁹ erat statutū q̄ doc. seu milites nomine salarij haberent centum corbes frumenti quolibet anno in tali tempore. τ cum officialis reipublice esset parat⁹ ad soluenduz in tempore destinato: doctor ideo distulit: quia sperabat venturam caristiam que postea superuenit. deciditur ibi q̄ per suam calliditatem perdidit ius agendi. τ illud ibi est specialiter statutum in republica, τ ita precise sequit ipsemet do. Alex. in. l. semel mora. ff. sol. matri. τ dicit Bal. in. xvj. q. q̄ pena illorū iuriū nō d3 trahi in consequentiam: licet gloss. ibi arguat ex illo tex. contra Albertum caluū qui illo tēpore vbertatis mutuabat frumētū rusticis τ postea differebat recipere nisi tēpore caristie. q̄ per hoc p̄dat creditū τ male ſm Bal. τ adde q̄ idem. Bal. i. l. nō dubiū. in. v. col. C. de legi. τ expresse approbat illam gl. tamen precedēs sententia est magis cōis q̄ illa iura specialiter p̄cedant circa rempublicā. Item circa hanc regulam q̄ vltima mora nocet qd diceres si creditor τ debitor sint simul in mora. puta q̄ creditor dixit nolo recipere: τ debitor dixit nolo dare: dic qd̄ creditor solus dicit esse in mora. τ nō debitor. tex. est de hoc ad literā singularis in. l. si τ per emptorē. in prin. τ ibi gl. i. ff. de actio. empti. τ ibi Barto. τ sic ibi vltima mora non nocet. Item per illuz tex. limitat regula q̄ h3, qd̄ paria delicta mutua compensatione

4 tolluntur. l. viro atq̄ vxore. ff. so. matrimo. †inducitur iste text. in q̄tum vult q̄ vltima mora nocet per Ja. de are. τ Bar. ad pulchraz. q. si reus citatus comparuit in primo termino, τ accusauit contumaciam actoris. si postea in tertio termino non cōpareat: an dicat contumax. τ Bar. concludit q̄ non. idem tenent Rap. cu. Pau. de cast. τ Lud. ro. hic. idē τ latius Bar. τ ibi cōiter scribentes in. l. qui ante kalendas. ff. de verbo. obli. Idem tenet Jo. an. in addi. Spec. in ti. de citatio. §. visa. in ver. quid si in primo. vbi pro hoc allegat tex. in. c. j. cū glo. fi. de dolo τ contu. in. vi. sed ille tex. cū glo. non videtur multū stringere: quia loquitur solum de vna contumacia actoris. idem tenet Bal. in auт. ei qui. in. vij. col. C. de bo. auto. iudi. possi. τ in. l. cōsentaneum. in. v. no. C. quōτ quādo iudex. τ ibi allegat bonū text. in. l. ex consensu. §. fi. ff. de appel. quē sibi ascribit Lud. ro. in. d. l. qui ante kalendas dicitur in illo tex. quod est in potestate rei citati respondendo ante diez prestitutū in edicto peremptorio rumpere denuntiationez edicti ergo ibi est tex. q̄ si reus citatus comparet in primo termino rumpit incontinenti dilationē peremptoriam. tamen Areti. in. d. l. qui ante kalendas. dicit illum tex. nō stringere: eo quia bene reus ibi cōparuit in primo termino. sed q̄ actor fuerit cōtumax τ non cōparuerit. nō dicit ille tex. imo potius dicitur cōtrarium q̄ si actor non cōparuit tex. ille debuisset dicere q̄ cancellaretur edictum. l. τ post edictū. §. j. ff. de iudi. sed istud parū obstat: cuz tex. dicat reum rumpere edictum. Adde etiam quod cum opi. Bar. tenet Bal. in. c. j. in. iiij. col. de sequestra. posses. τ fruc. τ mouetur tali ratione. nam quotiescūq̄ prima mora claudit iurisditionis copiam, ipsa nocet τ non scd̄a mora. τ dicit quod est doctrina tenenda menti: per tex. nota. in. l. qui bona. §. si quis quia j. de dam. infec. teneas decisionem Bal. q̄uis idem Bald. in. c. cum dilec. in pen. col. τ seq. de dolo τ contu. concordat opiniones hoc modo: q̄ aut iste tres citationes facte sunt vno cōtextu τ continuatione sine medio interuallo. τ tunc si vera opi. Ja. de are. aut est facta per diuersas vices τ tūc sit vera opi. Bart. hic.

5 ¶ †Scd̄o no. ex hoc tex. q̄ si nuntians p̄mo recusauit satisdationem accipe, potest penitere, τ satisdationē petere. ex quo habes q̄ nuntianti licitū est variare. facit tex. in. l. celsus. §. fi. cum l. seque. ff. de arbi. τ tex. no. in. c. licet. de p̄cur. in. vj. τ vide q̄ ibi no. glo. fi. no. Bal. in. l. deberi. vbi multa bona in p̄posito dicit C. de fideicōmis. liber. de quo puncto an τ quando liceat variare ponit not. Bar. in. l. de rebus. ff. re. amo. adde etiam tex. in. l. fi. j. §. cum autem. in. ij. col. C. de furtis. vbi habetur q̄ Papini. mu

6 tauit consilium. †τ per illum tex. dicit ibi Bal. in fi. q̄ licituz est consultori variare τ mutare opinionem consiliorum: licet talis varietas sit erubescenda. τ ita etiam dicit Bal. in. c. ne inuitaris in vlti. col. de cōstitu. Ang. in. l. labeo. ff. de serui. rusti. predio. eo quia teste Philosopho noua fantasmata quotidie generant in nobis. Adde etiam tex. in. l. si quis iusiurādum. in fi. C. de rebus credi. vbi in casibus in quibus admittitur variatio: talis variatio non admittitur nisi semel. τ ita illum tex. no. Bal. in auт. ha

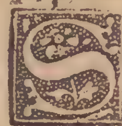
7 bita. in. xiij. col. C. ne filius pro pa. ¶ †Tertio not. in ver. fi. q̄ l3 interdictum demolitorium sit perpetuū. §. hoc interdictum perpetuo datur. s. ea. l. tamen istud interdictum ne vis fiat edificanti, est annale: vt hoc tex. τ. l. j. §. penul. ff. ne vis fiat ei. ratio diuersitatis colligitur ex mēte Bar. nam istud interdictum ne vis fiat ei: ex parte rei conuenti est penale: quia competit ad interesse. et sic ad id. qd̄ ad eum non peruenit. nimirum cū sit penale si non durat vltra annū: p regulam. l. in honorarijs. ff. de act. τ ob. s3 interdictum demolitorium datur ad patientiaz. adeo non dicitur penale. l. penul. j. eadē. ideo durat perpetuo. hinc dicunt Ang. τ Pau. de ca. hic: q̄ si interdictum demolitorium daretur etiā ad impensam demolitionis quo casu diceretur penale. d. l. penul. j. eo. τ tunc non duraret vltra annū: credo q̄ istud sit male dictū: quia nimis restringeret. §. hoc interdictum. s. eod. Imo fortius Bar. τ omnes doc. ibi intelligūt illum tex. quod illud iterdictū demolitorium quatenus etiam est penale, sit perpetuū: dic ergo melius ex mente Imo. hic. τ Raph. cu. ibi: quia illud interdictū demolitorium etiam quando est penale: tamen est perpetuū: vt ibi est text. τ ita limitatur regula. d. l. in honorarijs. τ ratio est in odiū edificantis spreta nuntiatione: τ sic contēpta maiestate ptoris, prout etiam dicit Bar. in si. in. l. iij. §. fi. j. titu. j. que ideo cessat in isto interdicto ne vis fiat ei. ¶ Glo. in verbo cessat. hāc diuide in quatuor partes. In prima declarat text. In secunda respondet questioni ponēdo duas opi. In tertia querit de natiuitate istius interdicti. In quarta remouet vnū contrarium. scd̄a ibi: τ dic ſm Ugo. tertia ibi. τ nascetur. quarta ibi: τ secūdū hoc non obstat. ¶ In vltima parte gl. teneas menti nota. limitatio

8 nem quam tradit Bart. †ad regulam que habet q̄ officio iudicis prescribitur. xxx. annis: vt est gl. in. l. sicut. in verbo prosecutiōe. C. de p̄scr. xxx. anno. quam gloss. Bald. ibi dicit non haberi alibi in iure. eam etiam reputat singu. Bal. in. l. ij. in. iij. colū. C. de execu. rei iudi. sed habes glos. consociā in. l. querela. in gl. j. in fi. C. de fal. τ vtrāq̄ glo. allegat Bar. hic. Limita istam regulam ſm Barto. vt procedat quando officium iudicis habet causam ex iure de preterito, secus si ex iure quod in futurū semper insistat quia cum istud officium semper nascatur: ideo duret post. xxx. annos: per theoricam gl. nota. in. l. ij. in gl. magna. C. de seruitu. τ aqua. cum ista limitatione Bar. transeunt Jmol. τ Lu. roma. hic alij nihil tāgunt. Tu adde pro ista limitatione. Primo illo q̄ volunt Bal. τ Ange. in. l. prescriptionem. C. de prescrip. xxx. anno. vbi tenent q̄ officio iudicis causato a timore, nullo vnquā tempore prescribitur. vt in eo qui timet se offendi: aut qui timet domum suam opprimi ex vicina minante ruinam. ¶ Secundo adde q̄ tenet Bart. in. l. j. in fi. princi. ff. vti posside. vbi tenet q̄ pōt agi p̄petuo etiam post. xxx. annos ne quis turbetur in pos

9 sessione: eo quia turbatio semp instat. ¶ †Tertio adō pulchrū simile

simile qđ quando grauamē est successiuum, nunq̄ currit tempus appellandi, vt est quando quis tenetur in carceribus, nam conti
9 nuo potest appellare: qꝛ quotidie grauatur. ex quo tenet in carceribus ita tenet Spe. in tit. de appel. §. restat. in versic. ⁊ not. ſm Vincentium. Bal. in. l. ij. in. ij. q. C. de epi. audien. ⁊ in. l. j. circa fin. C. senten. rescin. nō pos. ⁊ in. d. l. ij. per gl. ibi. C. de seruitu. et qua. et pro hoc habes bonum tex. in. c. ex parte el primo. in verbo quo
10 ties. et ibi do. Anto. ⁊ alij not. de appel. ¶ † Quarto adde aliud bonum simile. exceptio loci non tuti, quamuis sit dilatoria, tamē potest quandocunq; opponi, etiam post litem cōte. eo qꝛ hȝ grauamen successiuū. dictū est famosum. Archid. in. c. hortamur. iij. q. ix. qđ ꝓ eleganti cōmendat do. Alexā. in. l. de etate. in. v. col. ff. ad treb. idem tenet Bal. in. l. peremptorias. in. ij. col. C. senten. rescin. non pos. do. Anto. et alij. in. c. dilectus. el. ij. de rescri. Gemi.
11 in. c. statuimus. de offi. deleg. in. vj. ¶ † Quinto, ⁊ proprius ad limitationem Bar. pro eius confirmatione considera, qđ lȝ officiū iudi. regulariter duret triginta annis. vt dicunt gl. prealle. tñ cōsidera qđ scđm subiectā materiā pro qua competit offic. iudi. aliquando prorogatur in longius tempus: vt est hic in limitatione Bar. vbi prorogatur in perpetuū ratione materie que in futurū semper instat. aliquando reperio quod multum ibi breuiat pro
12 pter subiectam materiā. † Hinc est ꝙ offic. iudi. qđ competit pro fructibus nō durat nisi triennio: vt est gl. fin. in. l. sequit. §. fructꝰ. in glo. magna. in fi. ff. de vsucap. et ibi Bart. ⁊ alij circa fi. multum no. illam glo. ad hoc. ⁊ idē Bar. in. l. iij. C. qđ metus cau. cū cōcor. aliqñ offic. iudi. extinguitur anno, si aliquis nobilis hȝ exceptionem vel immunitatē a collectis vel dathijs: ⁊ describat in libro pu
13 blico debentium soluere, pōt implorare † offic. iudic. vt castrum emendetur et dȝ implorare. j. annū alias elapso anno sibi preiudicat. ita sing. dicit Bar. in. l. forma. §. fi. ff. de censi. per text. in. l. qui granatos. C. de censi. ⁊ censito. lib. xj. sequitur simpliciter Lud. ro. hic in addi. quamuis contrarium teneat do. Abb. in. c. quia iudicante. in. iij. q. de rescrip. et videas bonum text. in. l. j. §. si qs tutor ff. quando appel. sit. per quem Ange. Jmo. et Are. ibi fortius tenent. Similiter officiuȝ iudi. qđ competit cōsanguineo rōne feudi alienati, per lapsum anni tollit: vt est text. in ꝟ. est sub. §. si qs decesserit. c. j. in tit. si de feu. fue. contro. inter do. ⁊ agnat. quē tex. Lud. ro. hic ī additionibꝰ dicit esse singularē ī iure: sȝ adđ tu duos alios similes tex. in. c. j. §. fi. si de inuesti. inter dñm ⁊ vasallum lis oriatur. et in. c. j. §. porro. qualiter olim feud. poterat aliena. ⁊ per illū tex. in. d. c. j. §. si ↄcesserit ꝟo titiꝰ filios. no. ibi Bal. Jac. alua.
14 ⁊ do. Marti. laud. † ꝙ agnatus primior q hȝ potestatē reuocādi alienata ꝑ agnatum: iuxta text. in. c. constitutus. de religio. do. perdit tale ius reuocandi: nisi illud prosequatur. j. annum. ⁊ ideo ſm Bal. oportet agnatos esse sagaces et bene auisatos: ne patiātur labi tempus anni. Jtē per illū tex. in. d. c. titium filios. decidit notabiliter Lud. ro. hic. in addi. ⁊ repeti. rubrice de arbi. in. xix. colū.
15 et in consil. lx. qđ incipit. visis themate ⁊c. † ꝙ offi. iudi. qđ habet successor quādo finita est emphyteosis per generationem: vt sibi potius q̄ alij remouetur. vt not. Bartol. in. l. j. §. permittitur. per illum tex. cum glo. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. ⁊ in. l. j. ff. de priuile. credi. tollitur per lapsum anni. Sed tu aduerte subtilius que sit ratio dicti capituli titius filios. Bal. ibi in fi. quem sequuntur Jac. eluaro. ⁊ do. Marti. laud. dicunt ratione esse quare ibi illud officium iudicis extinguat anno, propter subiectam materiam: quia inuestitura feudalis debet peti a domino feudi infra annum. c. j. quo tempore miles. ideo lapsus anni facit vt excludatur. Nam secundum istam rationeȝ, illationes supra facte ex illo tex. nihil valent et non sunt bone nec probantur in illo text. scȝ prima illatio Bal. de potestate reuocandi alienata per agna. vel illatio Ludo. de renouan. inuestiturā emphyteoticam cū illis esset ratio petēdi
16 inuestituram infra annum. ¶ † Ultimo possent ea que superius induxi magis formaliter induci ad propositum: nam appellatio expedit officio iudicis nobili: vt est gl. in. l. j. in prin. ff. que senten. sine appellatio. rescin. quā glo. ad hoc reputat singularem Bald. in. c. in presentia. in. ij. col. de renuntia. ⁊ patet viua ratione qꝛ appellatio est mixti imperij cum expediat offi. iudi. nobili ad priuatam vtilitatē. ita dicit Bart. in. l. j. §. solent. ff. qñ appel. sit quicqd tenuerit idem Bar. ⁊ male in. l. j. ff. de appel. ⁊ dixi in. l. imperiū. ff. de iurisdi. oīm iudi. ⁊ tamen quando grauamen est assiduum offi. iudi. pro appellatione nō extinguitur: prout dixi. s. in tertio fundamento.

1 ☞ Satisdatio de opere demoliendo dȝ prestari nuntiāti, ⁊ talis satisdatio consulit tam nuntianti q̄ nuntiato.
2 Quando quis vult consequi actionem vel exercitium actionis ex implemento, tenetur vltro offerre.
3 An sit demoliendum tam iuste edificatum quaȝ iniuste, quando vnū sine alio demoliri non potest.
4 Si in cimiterio sunt sepulti excōicati ⁊ non excōicati, oēs debent remanere si non possunt discerni.
5 Superueniens causa nō excusat a pena precedentia delicti.

Tipulatio. Diuiditur ista lex ſm Dyn. Bar. ⁊ Albe. in. v. partes. vt hic per eos ⁊ vt totam legem complectaris. Adde ſm Jmol. qđ in. vj. parte in. §. quesitum ponitur quando
1 pluribus nuntiatur, vel quando plures nuntiant. h. d. † satisdatio de opere demoliendo, debet prestari nuntianti ⁊ talis satisdatio consulit tam nuntianti quā nuntiato. hoc dicit vsq; ad. §. habet. ¶ Not. primo tex. ibi offerre debet, quod vbi quis satisdādo vult priuare aduersarium iure sibi iuste quesito, debet talem satisdationem vltro offerre, nō expectare quod ab aduersario petat:
2 simile ſm Jmol. hic. † quando quis vult consequi actionem vel exercitium actionis ex suo implemento, tenetur vltro offerre. l. iul. §. offerri. ff. de act. empti. et. l. ex placito et. l. rebus. C. de rerū permu. alias regulariter quis non tenet vltro offerre: nisi requisitus a parte: vt est glo. no. in. c. cupientes. §. si vero. in verbo contempserit. de elec. in. vj. et tex. in. l. j. §. non exigit. ff. vt in posses. lega. ⁊. l. fi. §. j. ff. quorum legatorum. alleg. in glo. Tu dic qđ imo in d. l. iul. §. offerri. ff. de actio. empt. non debet emptor vltro offerre pretium: sed ille tex. intelligit si petatur ab aduersario ſm Bald. in. l. ij. ad fi. C. de his que sub modo. et in. l. si traditio. in. iij. q. C. de actio. emp. et in. l. j. in vlt. col. C. de vsur. ⁊ fructi. legato late domi. Alex. post alios ibi in. l. filie licet. C. de colla. et patet clara ratiōe quia in contractibus nominatis, solo consensu orit actio absq; implemento vel absq; alia oblatione. l. iurisgentium in prin. ⁊ ibi Ange. ad hoc. ff. de pac. barto. in. l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. in fi. ff. de iureiur. ¶ Glo. in verbo nuntiatione est magistralis ponens formam stipulationis seu satisdationis et ſm bald. hic ista est magis perfecta gloss. que sit in corpore iuris. tamen istam formam ponit pleniꝰ Spec. in titu. de satisdatio. in. §. est quoq;.
3 in ver. ceterum. ¶ Extra gl. querit bart. post Jac. de are. † quando pars operis edificati debet demoliri: qꝛ spreta nuntiatione facta: sed non pōt demoliri absq; alia parte que postea est iuste edificata post prestitam satisdationem, an totuȝ opus debeat demoliri. ⁊ sic tam edificatam iuste quam iniuste, an vero nihil. ⁊ distinguit vt hic per eū cū ista distin. bart. post antiquos hic transeunt Rapha. cuma. ⁊ Ludo. roma. hic alij nihil tāgūt. Tu adde quod Alberi. de rosa. in. l. pretor. §. ait pretor. s. eo. formaliter ponit oīa verba barto. hic. ⁊ tenet cum ea. distin. Adde etiam ꝙ istam questionem originaliter disputauit Jaco. de are. in. q. per eum disputata que incipit. Quidaȝ edificauit turrim. vbi arguit ad partes, et finaliter determinat quod nihil operis destrui debeat: mouetur primo, quia petitio demolitionis operis, locum habet ante cautionem prestitam, non post, nisi pronuntietur iniuste edificatum text. est. in fin. ⁊ in. §. habet autem. j. eadem. l. sed huic fundamento potest facile responderi, qđ procedit respectu operis in futurum edificandi. non autem respectu operis in preteritum illicite facti. Secundo mouet, quia facta remissione nuntiationis tacite vel expresse, non potest ex ipsa nuntiatione agi ad demolitionem. l. j. §. inde queritur. et. l. si opus. s. eo. ⁊. l. iurisgentiū. §. si paciscar. ff. de pac. sed recipiendo satisdationem, videtur nuntiator renūtiare demolitioni noui operis. l. si fundꝰ. §. elegāter. ff. đ lege cōmissi ⁊. l. si perēptorē. ff. de peri. ⁊ cōmo. rei vēdi. ⁊. l. ↄmissorie. C. de pac. inter empto. ⁊ vendi. ⁊. l. ij. C. de iur. do. impe. sȝ ad hoc pōt dupliciter responderi. Primo qđ argumētū concludit ꝓ edificio futuro: nō autem pro iam facto ante satisdationem. Secundo ex distinctione barto. potes dicere, quod argumentum procederet quando nuntiator qui recipit satisdationem, sciebat prius opus factum illicite, factum contempta nūtiatione. Tertio mouetur qꝛ nuntiator stipulando opus demoliri si appareat iniuste edificatum, videtur remittere iure nouationis: vel tacite remissionis delictū preteritū. l. q decem. §. j. ff. de solutio. ⁊. l. quoties. in pnci. in versicu. vnde marcellus. ff. de nouatio. Jstam disputationem Jac. de are. refert formaliter Albe. de rosa. in. l. j. in prin. in. x. col. et duabus seq. s. eod. vbi videtur transire cum illa determinatione Jaco. de are. quod opus destrui nō debeat. lȝ dicat in fi. quod multi ⁊ magni doc. tenuerunt contrarium. Tu adde pro ista opi. Jaco. de are. facere in simili bonum tex. in. c. in sacris. de sepultu.
4 vbi est tex. † ꝙ si in cimiterio sunt sepulti excōmunicati ⁊ non excommunicati: omnes debent remanere si non possint discerni: ergo licite sepulti, trahunt ad se alios illicite sepultos. ad idem videtur facere: qꝛ prestita satisdatione permittitur nuntiato quod possit edificare. tex. est hic. ⁊ in. l. nō solum. §. sciendum. s. eodem. ergo etiā videtur concedi illud sine quo edificatum stare non potest. l. nam quod liquide. in prin. ff. de penu. lega. l. si domꝰ. ⁊. l. euȝ debere calūniam. ff. de seruitu. vrba. predio. ⁊. l. ⁊ si forte. §. etiā. ff. si serui. vēdi. sed superior pars non pōt stare sine inferiori. igit ⁊c. facit regula. l. illud. ff. de acqr. here. ⁊. l. ij. ff. de iurisdi. oīm iudi. qñ consequens non potest stare sine antecedēti, est necessariū qđ ad permissionē consequētis: etiā antecedens permittatur. ¶ Jn cō

¶ Pōt. adde Bald. et doc. in. c. dilec. đ appel. bar. ⁊ Ang. ī. l. ab executore. C. quorum appel. nō recipian. angel. ī. l. iul. ff. de appel.

trarium quod imo totum edificium sit demoliendũ, nedũ illud quod erat prius illicite factũ. In primis allego glo. ordinariam. in.l.iij.§.opus.ff.de alienatio.iudi.mutan.cau.fac.vbi tenet glos. quod si facta nũtiatione opus sit inchoatum: ꝛ sic debeat destrui: illud quod est edificatum spreta nuntiatione: si postea vendat et emptor ignorãs ꝓcedat in opere illo illicite inchoato tꝫ nũtiatio et totum edificium tanꝗ vitiosuꝫ debet destrui, qꝛ destructo fundamento totum tollitur.l.sed interdum.ff.de aqua plu.arcẽ.secũdo facit text.in.l.legi.in prin.ff.de excep.rei iudi.vbi dicit formaliter text.qd̃ superior pars iure haberi non põt: nisi inferior quoqꝫ iure habeatur. Tertio facit text.in.l.j.§.item queritur.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.vbi si cum aqua quã licite ducit immisceat quis aliam
5 quã impune nõ ducit prohibet a ductu totiꝰ aq̃. † Quarto facit qꝛ superueniens causa, non excusat a precedẽti delicto tex.est no. in.l.si aliꝰ.§.est ꝛ alia.in fi.ff.qd̃ vi aut clã.ꝛ tex.i.l.i senatuscõsultũ §.si propter.ff.ad turpil.ergo per satisdationẽ postea prestitã, non excusatur in eo quod ante satisdationem illicite edificauit. potes predicta reducere ad cõcordiam ex distin. Bar.hic. Accedat etiã ad predicta alia questio de duobus socijs vnius domus, si habẽs partẽ inferiorem cõmisit delictum, propter quod ex forma statuti dꝫ eius domus destrui, an debeat destrui pars eius inferior: qua destructa destruetur etiam pars superior socij: de quo habes glo. in.c.sed ꝛ continuo.in gl.fi.de peni.dist.j.per Barto.et alios in.l. atheius.§.fi.ff.de aqua plu.ar.ꝛ dicit Albe.de rosa.in.l.j.§.ꝛ post operis.ꝫ.eo.in vlti.q.fuisse alias parme determinatũ qd̃ tota domus esset destruenda.

1 ¶ Licet stipulatio de opere demoliendo videat pura, habet tñ tacitam conditionem, si fuerit iudicatum.
3 Ea que tacite insunt iuxta contractũ informant ꝛ extendunt illũ.
4 Illud qd̃ non hꝫ in se aliquã figuram operis non dicitur opus.
5 Vide vnũ casum in quo quis cogit ad factum: ꝛ sic ad patientiam demolitionis operis.
6 Quando est fienda discussio bonorum principalis debitoris ad hoc vt possit haberi regressus cõtra fideiusso. an sufficiat relatio nuntij publi.facta in actis, an vero sit necessaria pronuntiatio iudicis.
8 Veritas meri facti est declaranda per sententiaꝫ iudicis, dato qd̃ de mero facto sit probatum in actis.
9 Processus factus contra principalem debitorẽ, nocet fideiuss.vel possessoribus pignorum.
10 Etiam super notorio requirit etiam pronuntiatio iudicis.
11 An scriptor qui promisit librũ scribere, possit precise compelli.

1 **Habet autem.** † Stipulatio ex hoc edicto committitur re iudicata, vel nõn defensa, vel ex dolo aduersarij: dummodo illud quod est factuꝫ habeat aliquam formam operis. ꝛ cõmittitur ad interesse, vel precise ad factum vt opus demoliatur: prout magis stipulatori placuerit.
2 hoc dicit vsqꝫ ad.§.quesitum. ¶ † Nota primo quod lꝫ stipulatio de opere demoliendo videatur pura: habet tamen tacitam conditionem, si fuerit iudicatum: sicut in simili dicit text.in.l.interdum ff.de verb.ob.ꝛ ex hoc tex.correlarie not. Bal. qd̃ tacite clausule: ita habẽt actum modificare, sicut expresse. Addo illud vulgatum quod conditio tacita ita impedit ortum actionis ꝛ obligationis, sicut ꝛ expressa.gloss.est in.l.item qꝛ.§.fi.ff.de pac.ꝛ in.l.j.§.creditum.in verbo post nuptias.ff.si cer.pe.intantum qd̃ tacita conditio legis, surrogata in locum expresse conditionis apposite a testatore, est eiusdem virtutis: quia ita impedit natiuitatẽ actiõis et obligationis: licet nõ impediat transmissionem.text.est not.in l.que sub ꝯditione.§.fi.ꝫ ibi clare Bar.ff.de ꝯdi.insti.ꝛ de hoc facit festum Are.in.l.iij.ff.de leg.j. † Item adde ꝙ etiam ea que ta
3 cite insunt iuxta cõtractũ, informãt ꝛ extendunt illũ ita egregie Bal.in.l.j.in.v.col.C.de conueni.fisci debi.lib.x.allegat not.in.l.si
4 oleum.ff.de dolo. ¶ † Secũdo no.qd̃ illud qd̃ nõ habet in se aliquam figuram operis non dicitur opus. Ex quo correlarie infert Bal.quod preludia seu preparatoria non ostendunt formã rei.ꝛ per istuꝫ text.no. Ang.ꝛ Imo.hic qd̃ statutum puniens facientẽ opus in alieno, non habet locum nisi illud quod fit habeat instar
5 alicuius operis. ¶ † Tertio no.in versi.siue autem casum in quo quis precise cogitur ad factum.ꝛ sic ad patientiam demolitionis operis.ratio est ſm glo. hic propter cõtemptam maiestatem pretoris. Sed ista ratio non est bona: qꝛ ex quo prestitit satisdationẽ de opere demoliendo: si postea procedat in opere non dicitur contemnere maiestatem pretoris.§.si quis autem.ꝫ.ea.l.et.l.pretor.§.deinde.ꝫ.eo. Ratio ergo vera est: qꝛ factũ est in obligatione ex dispositiõe legali, vel ex facto hominis surrogato loco dispositionis legalis.nam hec stipulatio de opere demoliendo: succedit loco interdicti demolitorij: sicut ergo per interdictum demolitoriũ pretor precise cogit ad factum: ꝛ sic ad demolitionez operis.l.pretor.in prin.ꝫ.eo.ita per istam stipulationem eius loco surrogatã. qd̃ autem obligatus ad factum ex dispositione legali teneat precise facere est tex.in.l.si cum exceptione.§.sed ꝛ si quis.ꝛ ibi glo.ff. de eo qd̃ me.cau.ꝛ tex.in.l.illud cõuenit.ꝛ ibi Bar.ꝛ Ang.ad hoc no: C.de excusa.mune.lib.x. Bart.ꝛ alij in.l.stipulationes nõ diui
6 duntur.in pe.char.ff.de verbo.oblig. ¶ † Querit Barto.de vtili questione quando fit discussio bonorum principalis debitoris, ad hoc vt possit haberi regressus contra fideiussores, iuxta auẽ. presente.C.de fideiuſ. vel ad hoc vt possit perueniri contra tertios bonorum possessores, iuxta auẽ. hoc si debitor.C.de pigno. nunquid sufficeret relatio nuntij publici facta in actis, an vero sit necessaria etiam ꝓnuntiatio iudicis, ꝛ decidit qd̃ sit etiã necessaria pronuntiatio iudicis, per sex iura de quibus hic per eum cũ Barto.tenent Ludo.ꝛ Alex.hic.ꝛ vltra tex. Barto.addit Ludo. alios tres text. Primo tex.in.l.tutores a patruo.in verbo pronũtiatis.ff.de confirman.tuto.quem text.vt ibi refert bald. Jaco.de are.in tractatu excussionum notabat ad hoc. Secũdo allegat tex. in.l.non tantũ.§.senatuscõsulto.ff.de fideicommis.liber.quẽ text. ante eum allegat ad hoc Bart.in.d.auẽ.hoc si debitor.quem alij qui dicunt esse contrarium sibi his que tenet hic. Tertio allegat text.in.l.a diuo pio.§.in venditione.in verbo interloqui.ff.de re iudi.et ista iura ante Ludo.allegant Bald.ꝛ Sali.tenentes cum Bar.in dicta auẽ.hoc si debitor Bal.et Sali.in auẽ.sed hodie.C. de actio.ꝛ obliga. Idẽ tenet bal.in.l.sancimꝰ.C.ad senatuscõsul. treb.ꝑ regulã.l.de qua re.ff.de iudi. Ang.i.§.sed neqꝫ per illũ text. in auẽ.de fideiuſ.colla.j. Rapha.cu.Ludo.ro.d. Alex.ꝛ Are.in.l. exitus.ff.de acq.pos. Pau.de ca.ꝛ Raph.cu.in.l.decem.de verb. obli. Bñdic.de plũbi.in.l.liberis.§.fi.ff.de libe.cau. per illũ text. cum glo.in verbo pronuntiatum fuit.do. Signo.de homo.in con sil.xliij.quod incip.Creditor volens porrigere manus. Ang.de are.in.§.item si quis in fraudem.in penulti.char.institu.de actio.
7 et ista est communis ꝛ vera sententia. † Pro qua dicit do. Hieronymus tortus hic.qd̃ non eundo per mendicata suffragia est tex. de brocha.in.d.§.item si quis in fraudem, in verbo bonis eius a creditoribus ex sententia presidis possessis. quem text.ante eum ad hoc ibi ponderat Ange.de are.in pen.char. Sed ego puto ꝙ ille tex.nihil penitus faciat: qꝛ ille tex.non loquit de sententia sit per relatione nuntij vel de sententia super excussione bonorum: sed text.ibi dicit qd̃ quãdo debitor alienauit aliqua bona in fraudem creditorum debent creditores mitti in possessionem aliorum bonorũ ex sententia presidis ꝛ si illa alia bona nõ sufficiunt possunt habere regressum cõtra emptores.et sic tex.ille nihil ad propositũ. Contrariam opinio. quod sufficiat sola relatio nuntij in actis facta ꝛ non requirat aliqua pronuntiatio iudicis tenet Jacbut.in.d.auẽ.hoc si debitor.ꝛ in.d.l.sancimꝰ. Jaco.de are.i tractatu excussionũ. Jo.de imo.ꝛ Pau.de ca.hic. Ang. Imo.ꝛ Paul. de ca.in.d.l.exitus. Ang.in.l.ita stipulatus.super versicu.qd̃ si ab initio.ff.de verbo.obliga.ꝛ in.d.auẽ.hoc si debitor.et Jo.de imo. in.d.l.j. In primis mouetur Joã.de imo.hic per glo.in.d.l.sancimus.in glo.pe.in fi.que non tenet illud quod dicit Barto.qd̃ iudex debeat pronuntiare heredem esse contumacem.imo dicit cõtrarium. Tu adde fortius per bart.met per illam gloss.in.l.si fini ta.§.iulianus.in.v.col.j.tit.i.ꝛ bal.in.c.j.de mili.vasal.qui contumax est.dicunt qd̃ non est necesse pronuntiari super contumacia sed satis est quod de relatione nuntij ꝛ de accusatione cõtumacie appareat in actis.ita allegant tenere glo.in.d.l.sancimus.in glo. pen.ꝛ quantũ ad illam glo.bart.est sibi in hoc contrarius. domi. Alexan.hic.ꝛ in.d.l.exitus.respondet dupliciter. Primo illa gl. non potest esse vera per iura.ꝫ.proxime allegata. Scdo respõdet quod ideo in illa glos.non requirit pronuntiatio iudicis.eo quia ibi lex absqꝫ facto hominis transfert hereditatem in fideicommissarium, quando heres grauatus restituere hereditatem est in contumacia.cum ergo ibi non requiratur factum hominis sed legis.nimirum si non requiritur alia sententia iudicis. Ponderat qꝛ scdm istam solu.bart.hic male allegasset illam glo. Tu autem dicas ad illam glo.altero de duobus modis. Primo quod bart. bene rñdet ad illam gl.ꝙ iudex ibi interloquit vt dicit bart.nam illa gl.vult quod iudex nõ possit ferre sententiã super translatione bonorum in fideicommissarium.eo qꝛ ibi lis non erat contestata.sed dicit formaliter illa glo.qd̃ iudex redigat in scriptis per tabellionem.qd̃ heres vocatꝰ per nuntium.nõ venit.certe istud est interloqui eum esse contumacem.nec alia solennitas requiritur in tali interlocutoria ferenda.glos.est ordi.in.c.fi.in gloss.j.de re iudi.in.vj.facit qd̃ in simili not.bart.in.l.in sacris.C.de proxi. sacro.scri.lib.xij. Secundo dic ad illam glos.posito quod diceret nullam omnino requiri sententiam: certe non faceret cõtra opin. barto.eo qꝛ ibi contumacia solum nocet ipsi heredi contumaci: non alicui alij tertio: ideo ibi sufficit cõstare iudici ex actis.de contumacia absqꝫ eo quod requiratur alia sententia super contumacia: sed in casu nostro agitur de preiudicio alterius tertij: scilicet de preiudicando tertijs possessoribus: ideo nimirum si vltra relationem nuntij requiratur etiam sententia super discussione ad hoc vt

hoc vt possit haberi regressus contra illos tertios. et ita etiam ad illam glo. dicit Ang. de are. isto vltimo modo in. d. §. item si quis in fraudem. ¶ Secundo dicit Joã. de imo. quod iste tex. cum gl. nihil facit pro bart. quia loquitur in conditione que secũ habet iuris mixturam, vz an sit iuste edificatum vel non: et ideo vt illa cõditio verificetur debet super ea pronuntiari: presertim q: illa stipulatio de opere demoliẽdo, est in effectu stipulatio de iudicato soluendo, nimirum si ad eius commissionem requirit iudicatum esse; sed questio nostra loquitur in conditione consistente in mero facto, videlicet an aliquid sit in bonis debitoris, vnde in conditione meri facti nõ requiritur alia pronuntiatio iudicis: sed sufficit relatio nuntij. et ita ante eum respondet Ange. in dicta aut. hoc si debitor. et in. d. l. exitus. et cum ista solutiõe tenet do. Alex. hic. circa quam solu. insistit Areti. in. d. l. exitus. Tu autem vltra tradita per eum: dic quod ista solutio Ang. et Imo. non est bona
8 duplici ratione. † Prima q: etiam veritas meri facti est declaranda per sententiam iudicis, dato qđ de mero facto probatum in actis. tex. est in. c. cum secũdum. de here. in sexto. vbi licet in actis constet quem esse hereticum tamen requiritur sententia declaratoria talis delicti. et sic meri facti. Secundo quia etiam casus noster non habet meram conditionem facti: vt ipsi dicunt imo habet mixturã iuris: videlicet an discussio sit legitime facta vel nõ, et de hoc debet pronuntiare Iudex. ¶ Tertio dicit Imol. quod l. incerti. C. de interdic. et. l. exitus. ff. de acquiren. posses. allegate per Bart. nihil probant: eo quia in illis legibus non poterat aliter procedi super proprietate: nisi declaretur per iudicem, quis esset possessor. et sic quis in illo iudicio deberet esse reus: que ratio cessat in casu nostro. Tu dic qđ imo. ll. bene allegãtur p Bart. quia etiã in questione nostra: ad hoc vt possit procedi contra tertios possessores, debet prius apparere de inopia debitoris: ideo ita debet hic interuenire sententia iudicis. sicut in illis legibus. ¶ Quarto dicit Imo. quod. l. ignoti. C. de reuo. his in fraudem credito alie sunt nihil etiam facit pro Barto. quia loquitur alio casu: nec ibi dicitur sententiam esse necessariam super excussione bonorum: sed certe licet tex. ibi non exprimat. tamen videt quod etiam ibi sit necessaria sententia, qua declaretur debitorem nihil habere in bonis anteq̃ detur reuocatoria de qua ibi, contra emptorem vel contra donatarium. d. aut. hoc si debitor. alias non diceretur alienatio facta in fraudem, vt ibi dicit text. nisi quãdo appareret debitorem non habere in bonis. ¶ Quinto dicit Imol. quod glo. in. l. sed et si possessori. §. denulti. ff. de iureiur. non dicit probationem non facere rem manifestam. quia esset contra text. in. c. cum olim. de verbo. signifi. sed bene dicit ex probatione non oriri actionem. Tu dic quod glos. ibi vult, requiri pronuntiationem iudicis, eo quia probationes non operantur absq; sententia. et ibi Barto. et Ange. ponderant illam glo. ad questionem nostram quod relatio nuntij nõ sufficit absq; pronuntiatione iudicis. ¶ Sexto dicit Imo. non obstare. c. iudex ab apostolica. de offi. delega. in. vi. quia licet ibi requiratur sententiam ferri super suspicione: non tamen negat quin suspicio sit facta manifesta per probationem. Preterea ibi loquitur alio casu et ad alium effectum. Tu dic quod imo ibi est idem effectus: vt per sententiã declaretur et cõfirmetur id quod prius probatum erat. ¶ Vltimo
9 dicit Imo. pro opi. Jac. but. contra Bar. facere † quia processus factus contra principalem debitorem, nocet fideius. vel possessoribus pignorum, eis etiam non citatis si nuntius referat non reperiri de bonis: vt est glo. in. l. de vno quoq;. in prin. ff. de re iudi. Tu responde illud esse verum nisi processus sit per sententiam declaratoriam iudicis confirmatus, per iura superius allegata: pro eadem parte contra Barto. mouetur Paul. de cast. hic. standum est relationi nuntij super discussione bonorum. l. magis puto. §. ne tamen. ff. de rebus eorum. per quem tex. licet ipse non referat Barto. in. l. a diuo pio. §. in venditione. in vlt. col. ff. de re iudica. dicit, quod cõsuetudo obseruat, qđ credatur nuntijs de discussione. facit text. in. c. cum parati. de appella. ergo cum per relationem nuntij factũ sit certum, nihil esse in bonis principalis debitoris non videtur necessaria alia pronuntiatio iudicis: sicut quando notorium, et certum est vel notorium principalem non esse solñẽdo: ibi non requiritur alia pronuntiatio iudicis: vt est glo. in. l. de cem. ff. de verbo. oblig. et in. l. si in prin. ff. si certum peta. Isto fundamento etiam vtuntur Imo. et Ang. in locis preallegatis. et con firmant quia acta iudicii faciunt notorium. c. cum olim. de verbo. signi. c. fi. cum simi. de cohabita. clerico. et mu. Bar. in. l. j. in princ.
10 s. eo. circa. ij. colum. dic † quod etiã super notorio[a] requiritur etiã
a pronuntiatio iudicis. c. cum sit romana. in fine. de appellatio. in anti. c. porro. de diuor. gl. i. c. ad nostrã. el tertio de iureiur. et in. c. euidentia. in glos. fi. de accusatio. Barto. in. l. emptorẽ in prin. ff. de actio. emp. patet quia probationes et acta iudicũ faciunt notorium post conclusionem in causa: vt est gloss. in. c. significauerunt. de testi. et tamen ridiculum esset dicere qđ ibi non requiratur sententia. l. de quare. ff. de iudi. et ita remanet defensata opi. Barto.
11 que est vera et communis. ¶ † Glo. in verbo siue. in fi. contra istam
b glo. qđ imo scriptor non possit compelli[b] precise scribere. et sic ad factum tenet Bar. hic post Dy. per quinq; fundamẽta. idem et latius tenet Alberi. hic. idem sequũtur Raph. cu. et Pau. de cast. hic idem tenet Barto. in. l. stipulationes nõ diuiduntur. in vlti. q. et ibi Alex. in ante penul. col. ff. de verbo. obli. idẽ tenet Alex. in. l. alia. §. eleganter. in. iij. colũ. ff. solu. matri. vbi dicit quod ista glo. communiter reprobatur et tenendo contra glo. dic qđ fundamentum glos. ex omni capite est falsum. Primo dum dicit istud esse propter publicam vtilitatem. nam hic non vertitur publica vtilitas principaliter, sed secundario tantum, vt declarat Bar. in l. j. ff. solu. matri. Secundo dum glo. dicit et in hoc tex. tenetur precise ad factum propter contemptam maiestatem pretoris: ista ratio non est vera vt dixi in tex. Sed aduerte si velles tenere conclusionem istius glo. propter prestantiam doctorum bononien. qui concorditer cum ea tenuerunt: vt habes in glos. potes in primis dicere, quod non est verũ id quod dicit do. Alex. qđ ista glo. communiter reprobetur. imo potius communiter approbatur. eam tenet Guil. de cug. per aliqua fundamenta relata hic per Alberi. eam etiam tenet et reputat singularem bal. in. c. quemadmodum in vlti. colũ. de iureiuran. eam etiam sequitur bald. in. l. traditio. in. j. q. C. de actio. ẽpti. et in. l. si hi cõtra quos. C. de loca. et in. l. quisquis. in fi. de epis. et cle. istam glo. etiam alibi tenet bal. cum limitatione, quãdo scriptor promisisset scribere libros legales vel medicinales, in quibus vertitur vtilitas publica. secus si promisisset scribere centonouellas Joannis boccatij. ita tenet. bald. in. l. nec patronis. in fi. C. de ope. liber. et in. l. j. in. xij. col. C. de senten. que pro eo qđ interest. istam glo. etiam approbat Joã. de imo. in. c. ij. de pigno. vbi fortius dicit qđ ista glos. est communiter approbata. istam glo. etiam tenet Jo. an. in additio. Spe. in titu. de renuntia. et conclusio. super ver. item est beneficium, pro ista gloss. vltra autoritates predictas bene facit quod tenet Spec. in. d. ver. item qđ est beneficium. vbi tenet, qđ valet pactum factum cum scriptore, vt debeat certo loco stare et scribere. et qđ ibidem posset in compedibus retinere: quod pactũ alias est reprobatum: quia est species seruitutis. l. alia. §. eleganter. ff. solu. matrimo. Secundo facit quod fortius tenet bal. in. l. j. in. ij. colũ. C. qui bonis cede. possunt. vbi per istam glo. tenet, quod scriptor qui promisit scribere, adeo precise cogi potest ad factum, quod etiam nõ liberaretur cedendo bonis. Tertio facit illud quod adhuc fortius tenet idem bal. in. l. nec patronis. circa medium. C. de oper. lib. vbi tenet post Jac. but. quod in ciuitate bono. quidam scriptor locauerat operas suas ad scribendum, postea fuit effectus rector medicorũ, q: adhuc precise posset cogi ad scribẽdum: nec dignitas rectoratus superueniens habuit eum excusare: contrarium tamen in loco vltimo tenuit idem Bal. post Jaco. bu. l. quisquis. in fi. C. de epis. et cleri. sed pro precedenti opinione facit illud qđ statim subijciam. Quarto facit quod vult gl. solẽnis in. c. preterea. ij. di. q: aliquis est obligatus ad scribẽdum forte: quia iurauerit: quod etiam ingrediatur monasterium adhuc nõ liberat. imo existens in monasterio tenet tale officiũ scribendi exequi dũ tamen non negligat diuina officia. de quo vltimo per Inn. in. c. fi. de ser. non ordi. per doct. in. c. scripture, super verbo cõmutare. de voto. per Archi. in c. j. liij. dist. Jaso.

a ¶ Sup. adde gl. in verbo recepe rũt. c. bone. el. j. de elect. glo. i. c. super eo. đ test. col. gl. in. c. cum in diocesi. de vsu. glo. et archi. in. c. que lotharius. ij. q. j. Alex. de imo. cõsil. cix. inci. viso processu cause vertentis. in iiij. vol.

b ¶ Scriptor adde Bart. i l. stipulationes nõ diuidunt. i. §. celsus. ff. đ ver. obliga.

1 ☞ Quando plures edificãt vnusquisq; tenet satisdare de opere demoliendo nec sufficit vnum satisdare.
2 Factum destructionis operis censet indiuiduum.
3 Stipulatio ab vno simpliciter recepta, extendit ad omnes.
4 In pretorijs stipulationibus, alteri per alterum queritur, absq; cessione.
5 Ex his que prius acta sunt, puta si erat actum qđ cõi noie stipuletur, presumitur stipulatio cõi nomine recepta.
6 Si sunt plures heredes dñi omnibus est iurandũ, et ecõtra si sunt plures here. vasalli ab omnibus est iurandum.

Quesitum.

Quot sunt edificantes tot debent esse cauentes. et quot sunt nuntiantes: tot debent habere cautiones: aut vni debet de omnium voluntate caueri, et satisdatio simpliciter ab vno recepta, ad omnium interesse refertur. h. d. et habet tres partes que patent in summario. ¶ No.
1 primo ex hoc text. † q: quãdo plures edificant, vnusquisq; tenet satisdare de opere demoliendo: nec sufficit vnum satisdare: ratio nem assignat tex. quia destructio operis est indiuidua. Sed caue quia ista ratio tex. videtur probare totum oppositum qđ sufficit vnum tantum satisdare: quia si destructio operis est indiuidua nec potest pro parte fieri: ergo per satisdationem prestitam ab vno ex pluribus, est plene prouisum nuntiãti. et si diceretur quod licet destructio operis sit indiuidua: tamen interesse ad quod cõmittitur stipulatio de opere demoliẽdo, est diuiduum: vt. l. pena les. §. iul. ff. ad. l. falcidiam. ideo per cautionem prestitam ab vno

non esset plene consultum nũtianti, quo ad interesse aliorũ: quia
dico quod iurisconsultus in hoc tex. non habuit respectũ ad inter
esse: vt propter interesse quilibet edificantium teneatur satisda-
re: sed habuit respectum ad factum quod ideo quilibet edifican-
tium teneatur satisdare: eo quia destructio operis est indiuidua.
& sic non potest pro parte fieri. Preterea respectu illorũ qui iuste
edificarunt, propter iniuste edificantem nõ est tractandum de in
teresse. l. de pupillo. §. si plurium. ff. eo. Huic difficultati respon-
deo, qd argumentũ procederet, si quilibet edificãtiũ promitteret
insolidum: tunc sufficeret in hoc tex. qd vnus ex pluribus promit
teret: sed hic quilibet promittit pro parte sua, ergo nõ sufficit nũ
tianti vnũ promittere cum destructio operis sit indiuidua. & hoc
voluit dicere iste tex. & quod in hoc tex. quilibet promittat p par
te sua tantũ. & nõ insolidũ tz clare Pau. de ca. hic per tex. in. l. edi-
2 bus. ff. eo. ¶ † Scdo no. qd factum destructionis operis censetur
indiuiduũ. Adde text. notabi. in. l. ij. in prin. ff. de pto. stipula. nec
mirum qr facta regulariter sunt indiuidua: licet sit interesse diui-
duum. l. quarta. §. cato. et. l. stipulationes nõ diuiduntur. in prin.
3 ff. de vbo. obli. in glo. j. sup vbo ceterarũ suitutũ in fi. vbi † stipu
latio ab vno simpliciter recepta, extẽdit ad oẽs: sed cõ qr in stipu-
lationib9 psona extrinsecus nõ intelligit. l. si ita stipulat9. §. chry
sogonus. ff. de verbo. obli. Huius timore gl. hic. in verbo cautuz:
tenet qd hic fuit cautum nomine suo & aliorum. ita etiam tz Dy.
Bar. & Albe. hic. sed ista sol. diuinat ad istũ text. ppterea fm hãc
solutio. diuinatiuam iste text. in vlti. parte esset de indubitabili.
Preterea subtili9 do. Pet. de besu. dedit aliũ nouũ intellectũ ad
hũc tex. qd iste text. dz intelligi put iacet, absq aliqua subaudi-
tione, qd si cõuenerit inter plures nuntiãtes qd vni eorũ satisdet,
qd stipulatio ab eo simpliciter recepta absq expressione aliorum
tamen trahatur etiam ad alios: vt dicit tex. motus tali fundamẽ
to: qr ista stipulatio de opere demoliendo, est pretoria. l. pretor. in
4 prin. ff. eo. l. j. §. stipulatio. ff. de preto. stipula. † sed in pretorijs sti-
pulationibus alteri per alterũ queritur absq cessione. l. in omni-
bus. ff. de preto. stipula. et hoc vltimum ad istum tex. etiaz addũt
Ang. & Pau. de ca. hic. Sed aduerte, licet iste intellectus videat
coloratus & amicus litere: tamen nõ est verus, nec tenendus: qr li
cet in stipulationib9 pretorijs aut iudicialibus alteri per alteruz
queratur sine cessione dicta. l. in omnibus. et. l. in cause. in princi.
et ibi no. Bar. ff. de procur. non tamen per hoc sequitur, qd in sti
pulatione pretoria vel iudiciali simpliciter interposita, subintel-
ligatur extrinsecus persona de qua nulla est facta mẽtio in stipu-
latione. bene verum est, quod si in stipulatione pretoria expressis
set aliam personam bene illi acquireretur sine cessione. et sic fun-
damentum suum habet fallaciam ad istum tex. Respõde altero
de duobus modis. Primo modo intelligendo literam prout ia
cet, quod inter plures nuntiãtes conuentum est, vt vni satisdetur
pro omnibus: vnde ex quo voluntate omnium vni promittitur,
certe stipulatio simpliciter interposita, trahitur ad omnes: vt. l.
post dotem. in tertia et sexta lectura. ff. solu. matri. vbi probatur
quod quãdo precessit mandatũ de stipulando nomine omnium,
stipulatio simpliciter facta intelligitur omniuz nomine recepta,
et ita limitatur regula. d. §. chrysogonus. et dicit Bald. in. l. si pa-
5 truus. in. ij. co. C. commu. vtriusq iud. † qd ex his que prius acta
sunt, puta si erat actum qd communi nomine stipuletur, presumi
tur stipulatio cõmuni nomine recepta p text. in. l. iiij. §. si ab igno-
to. ff. de manumissio. & ita etiam dicit Raph. cuma. hic. Scdo re-
sponde qd regula. d. §. chrysogonus. procedit qñ si subintelligere
tur persona extrinsecus, actus redderef inutilis, puta si concipia
tur contractus directis verbis in absentem: secus si subaudiatur
persona, tali mõ qd non reddat contractum inutilem: vt. l. si ego
ff. de neg. gest. no. per gl. in. l. huiusmodi. in prin. ff. de lega. j. ita no
tabi. limitat Bal. in. d. l. si paruus. in. ij. col. Bald. Ange. Imo. et
Moder. in. d. l. post dotẽ. in tertia lectura. et ita est in casu nostro
in stipulatione pretoria in qua per hoc qd acquiratur aliis: stipu-
latio nõ redditur inutilis. d. l. in omnibus. ff. de preto. stipulatio.
et isto modo potes saluare intellectum do. Pe. de besu. superius
relatum. ¶ Quarto not. ex isto tex. argumentum ad feudum fm
6 Dy. Bal. & Alberi. Imo. & Raph. cu. hic. † qd si sunt plures here-
a des[a] domini, qd omnibus est iurandum, et econtra si sunt plures
heredes vasalli, ab omnibus est iurandũ, vel ab vno habente mã
datum omnium: de quo plene dixi in. l. de pupillo. §. si plurium.
ff. eo. ¶ Quinto circa istũ text. in verbo si maluerint: querif quid
si isti nuntiãtes inter se discordant: qr vnus eorum velit qd opus
demoliatur: alius velit interesse: quo casu opus nõ potest pro par
te demoliri: vt dicitur in tex. quid fiet hoc casu. respondent Iaco.
de raue. & Ray. de forli. hic quod officio iudicis compellentur in
uicem concordare. l. quoties. in princ. ff. de vsufru. & l. huiusmodi.
§. fi. ff. de leg. j. & ita etiam tenent Albe. Pau. de ca. Ludo. ro. hic.
facit qd volunt Bar. & alij in. l. ij. §. ex his. ff. de verbo. oblig. sub-
dit Ludo. ro. hic. qd si iudex non posset eos ad concordiam redu-

a ¶ Si sunt plures heredes. Adde Bal. i. l. j. in xxij. q. ff. de re. iudi. ang. & Ludo. ro. in. l. ij. in §. ex his. ff. de verbo. obli. Alb. de ro. in. l. si duo patroni. ff. de iureiurã. Io. an. i addi. Spe. tit. d loc. §. nũc aliqua. ver. lxxij.

b ¶ Sucessor prelati. Adde. doc. i c. j. de depo.

cere qd tũc sorte fortune dirimitur ista lis argumen. l. sz cũ ambo
ff. de iudi. & d. l. huiusmodi. §. fi. & qd not. Bart. & alij in. l. fi. C. cõia
de leg. Sed cõtra istud vltimũ videtur facere: qr iudicium sortis
non habet locuz nisi in casibus expressis a iure ita signanter dicit
Bal. in. l. meminimus. C. qñ & quibus quarta pars debe. lib. x. cõsi
dera si posset attentari, qd qñ isti nuntiãtes discordãt inter se, qd
preferatur ille qui petit demolitionẽ operis: eo qr dictũ pretoris
disponit, qd edificatũ spreta nũtiatiõe, debeat precise demoliri. l.
pretor. in princi. ff. eo. sed postea iurisconsultus dedit facultatem
nuntiatori cõsequendi interesse si hoc maluerit. §. sine autẽ. ff. ea. l.
vnde in re cõi, preferf qui vult vti re cõi ad naturalem & destinatũ
vsum. l. arboribus. §. nauis. ff. de vsufru. no. Bal. & alij. in. l. j. C. qui
test facere pos. ad idẽ facit iste tex. qui cũ mysterio dixit in plura-
li si maluerint, ad denotandũ qd si vellet interesse, nõ esset audien
dus: precedens tamen opinio cõiter tenetur.

1 ☞ Ex persona heredis immutatur conditio obligationis.
2 Patientia demolitionis operis non censef pena, ideo transit ad
heredes, sed impensa demoliendi bene est pena.
3 Successor prelati tenef insolidum: scz ad patientiam, & impẽsam
demolitionis.

ui opus. Hoc edictũ datur contra heredẽ
ad patientiã, & non ad impensaz.
hoc dicit fm Bar. vel sic & plenius. heres edificãtis, te
netur patientiaz prestare vt opus destruatur, nõ autẽ
tenetur ipse destruere, nec expensas in destruendo ministrare: qr
istud esset pena, in quã heres ante litẽ contestatã nõ succedit. hoc
1 dicit tex. cum gl. ¶ Nota primo ex tex. ibi opere iã facto, † qd si ali
quis iam edificauit spreta nuntiatione, quo casu tenef insolidum
& ad patientiã & ad impẽsam demolitionis. & sic iã est acquisitũ ius
nuntiatori: vt declarat glo. & ibi doc. in. l. nõ solum. §. morte. ff. eo. si
tamen moriaf, eius heres nõ tenetur ad impensaz demolitionis.
et sic videtur, qd ex persona heredis immutef conditio obligatio
nis, contra regulam legis secunde. §. ex his. ff. de verb. obli. sed re-
spõde, quod habito respectu pene, bene fit immutatio obligatio
nis in personam heredis: cum pena non transeat ad heredes nisi
lite contestata, vel quatenus ad eos peruenerit. l. vnica. C. ne ex
delicto defun. et. l. i. ff. de priua. delict. et istud est quod faciebat
2 dubitationem in hoc text. ¶ † Scdo not. qd patientia demolitio
nis operis nõ censetur pena: ideo trãsit ad heredes. sed impensa
demoliendi bñ censetur pena: de quo fuit dictũ. in. l. de pupillo. §.
nuntiatione. ff. eo. et si dicaf qd imo patientia demolitionis sit pe-
na, cũ perdat expensas factas in edificando. item calcẽ cementa &
similia. respõde qd ex quo ad heredẽ edificiũ puenit, prestatio pa
tientie, in eo qd ad ipsuz peruenit, nõ dicitur pena. l. pretor. §. hoc
interdictũ primo supra eo. imo potius est lucruz diminuere. vt. l.
iij. & ibi no. j. tit. j. Sed si prestaret impensas ad demoliendũ, cuz
tales impense non peruenerint ad heredem: tunc diceref pena vt
hoc tex. imo fortius tenẽt Dy. Alberi. Bar. & alij, qd etiam si edi
ficans spreta nuntiatione habuisset ius edificandi, ex quo ad he-
redem peruenit opus, factum cõtempto edicto pretoris: adhuc
3 heres teneretur ad patientiam. † Limita istam legem non proce-
dere in successore prelati, qui tenetur insolidum, & ad patientiam
et impensam demolitionis. tex. est in. c. ij. in prin. & ibi glos. j. extra
eo. Ratio qr eadem persona dicitur semper conueniri: scilicet ipsa
ecclesia; hic autẽ vere est alia persona, licet heres fingatur eadem
persona cum defuncto: vt in aut. de iureiuran. a morien. presti. in
prin. colla. v. Ita tenẽt Bar. & Raph. hic. alij nihil tãgũt. Adde tz
Abbas. in. d. c. ij. in penul. col. Sed ista limitatio non transit sine
magna difficultate, cuz habeam9 regulam, quod factum prelati
non debeat preiudicare ecclesie. l. iubemus. §. sane. & ibi glo. & do-
cto. C. de sacrosan. eccle. Secundo quia prelatus edificando spre-
ta nuntiatione delinquit: quod patet quia succedit interdictum
penale: vt hoc text. et. l. ait pretor. §. hoc interdictum. ff. eo. sed de-
lictum prelati non preiudicat ecclesie: vt in regula delictum. de re
b gu. iur. in. vj. Tertio quia successor prelati[b] regulariter non tene-
tur ex contractu vel ex facto predecessoris: nisi probetur versuz i
necessitate ecclesie. c. j. cum simili. de solu. Ratio quia successor in
beneficio, non consequitur ius a defuncto, prout facit heres: sed a
superiore a quo habuit institutionem beneficij: vt est glos. in. c. de
quarta. de prescrip. & in. c. querimoniã de iurepatro. Quarto facit
qr quãdo prelatus rite & recte actum facit: tunc ipsa ecclesia dicif
contrahere, vel ipsum actum facere. que ecclesia nunq̃ moritur. c.
si gratiose. de rescrip. in. vj. secus quando prelatus non facit recte
actum, sed illicite. Ita notabiliter declarat Bal. in. c. j. qui succes.
tenẽa. & per hoc patet nõ obstare si diceretur, prout dicit do. Ab-
bas in. d. c. secundo. in. j. notabili. extra eo. qd ex quo prelatus edi-
ficauit nomine ecclesie, nimirum si factum prelati preiudicat ec-
clesie: quia respondetur, istud esse verum, quãdo fecisset nomine
ecclesie & ad vtilitatẽ ecclesie: tunc bene ecclesia tenetur & per con-
sequens successor prelati. alias secus. ita glos. not. in. c. fi. in glos. i.
ne prela.

ne prela. vices suas. in. l. prouidendum. C. de decurio. lib. x. ⁊ tenē
do istam partem cōtra Bar. ⁊ sequaces, solum restat respondere
ad tex. in dicto. c. secundo. ad quem potes respondere intelligen-
do dupliciter: vt ibi per glo. j. ⁊ clarius per domi. Abb. non rece-
das tamē a predicta limitatione que communiter tenet. ¶ Glos.
fin. in verbo non succedit. diuiditur ista gl. in tres. In prima alle
gat concordantem ad tex. In secunda per viam fallentie remoue
tur contrariū. In tertia oppo. ⁊ non soluit. Secunda ibi: nisi lite
contestata. In tertia ibi argumentum contra. Tu responde sm
Dyn. Barto. Albe. ⁊ alios hic: in. l. contraria lis erat contestata
cum defuncto, merito pena transit ad heredes. ⁊ ꝙ ibi lis esset cō
testata cum defuncto, probatur ibidem. in versic. pen. ibi in iudi-
cium deducta: ergo lis cōtestata. ⁊ ista solutio plus placet quā se
quens solutio Bar. ⁊ doctorū qd ibi heres cōueniret ex proprio
delicto cum tex. ibi presupponat in fin. delictum fuisse defuncti ⁊
non heredis.

2 ☞ Nuntiatio noui ope. est in rem, ⁊ non in personam.
3 Si promisisti non edificare in tali fundo tuo domū sub pena, de-
inde vendidisti, et emptor edificauit domum, quis teneatur ad
penam.
4 Si duo sunt fratres ⁊ socij oīm bonorum: vnus emit quandā ga-
bellam a cōi, ⁊ promisit certam penam: alter venit contra dictum
contractum, an per hoc incidatur in penam.
5 Vide vnam distinctionem circa. q. supra relatas.
6 Imposita seruitute, res transit ad quēlibet successorem cum one
re seruitutis.
7 Si duo fratres diuidāt domum, remanente curia cōi: cum pacto
expresso qd nemini liceat lumina communis curie obscurare, si
vnus vendat partē suam, an emptor possit non obstan. pacto edi
ficare in curia.

S cui opus nouum. Istud in-
terdictum
est in rem scriptum, ideo trāsit in singularem successo
1 rem. hoc dicit sm Bart. vel sic, et plenius † Nuntiatio
noui operis est in rem scripta ex parte nuntiati: ideo transit etiā
ad singularem successorē, qui rem possidet, vt teneatur ad patiē-
tiam demolitionis. hoc dicit. ⁊ differt ista lex a precedenti in duo
bus. Nam lex precedens loquitur in successore vniuersali, ista in
singulari. Item illa loquitur quando auctor edificauit cōtra nun
tiationem. ista vero quando successor ignarus nuntiationis edi-
ficauit, sed in vno concor. quia sicut ibi heres vniuersalis tenetur
ad solam patientiam. ita hic successor singularis. ¶ Nota primo
2 † ꝙ nuntia. no. ope. cū sit in rem, ⁊ nō in personam, vt hic. ⁊ l. ope-
ris. s. eo. afficit ipsum edificium: scilicet vt demoliatur, ⁊ hoc re-
spectu transit ad singularem successorem: sed quatenus respicit
personam non transit: puta vt teneatur ad impensam demolitio
nis. ⁊ iste est effecus hui9. l. ¶ Scdo no. qd in nūtiatione nō inspi
cimus edificans sit domin9: sed solū an possideat: ex quo correla-
rie habes, ꝙ interdicto demolitorio tenetur possessor edificij: nec
curatur quis sit dominus: istud etiam dicit text. in. l. edibus. in
fin. s. eo. ¶ Ultimo ista lex inducitur per Bar. post antiquos ad
3 notabilem questionē. † promisisti non edificare in tali fundo tuo
domum vel turrim sub pena, deinde vendidisti illum fundū, em-
ptor edificauit domum aut turrim: queritur quis teneatur ad il-
lam penam. in ista. q. sunt. iiij. principales opi. Prima est opi. gl.
in. l. iij. §. opus. ff. de aliena. iudi. mut. causa facta. ꝙ neuter teneat
ad talem penam, nō quidem promissor, quia ipse non cōtrafecit
vnde non potest dici commissa stipulatio penalis, nec emptor: quia
ipse nihil promisit, cum illa obligatio personalis non afficit sin-
gularem successorem. l. cum filius. §. j. ff. de ver. ob. Adde pro ista
prima opi. bū facere illud qd tenet Bal. in. l. si patruus. in penul.
4 col. C. communia vtriusq; iudicij. vbi querit, † pone qd sunt duo
fratres et socij omnium bonorū: vnus emit quandam gabellam
a communi, et promisit certam penam. alter venit contra dictum
contractum: queritur vtrum per hoc incidat in penam, determi
nat Bal. quod neuter eorum incidat in penam. Nam ille qui con
trauenit nō incidit in penā: quia non obligat vt. l. iure societatis. ff.
pro socio. alter vero qui est obligatus, ideo non incidit in penam,
quia ipse non venit contra: allegat glo. in dicta. l. tertia. §. opus. Se
cunda fuit opinio Bar. qui tenet, quod licet verum sit ꝙ emptor
non teneat ad penā: eo quia promissio fuit psonalis, vt vult text9 no-
tabilis. l. fi. §. fin. ff. de contrahenda emptione. tamen venditor te-
netur ex facto emptoris: quia videtur promittere factum singu-
laris successoris: vt est gloss. in. l. fluminum. § adijcitur. j. titu. j. nec
obstat iste text. vbi prohibitio afficit singularem successorem quia
loquitur in nuntiatione noui operis que est in rem: vt hic. ⁊ l. in
operis. supra eodem. vnde nimirum si ligat etiam singularem suc
cessorem: cum ista opi. Bar. tenent Albe. Imo. ⁊ Rapha. cu. hic
Are. in consil. lxx. incipiente. in causa que vertitur inter heredes
et in simili Bar. ⁊ Ang. in. l. stipulatio ista habere licere. §. sicut. j.
de verbo. obliga. Tertia fuit opinio Ioā. an. in addi. Spe. in tit.
de iudi. in quarta parte Spec. §. generalia. ver. quid si duo. in pri-
ma additione: vbi tenet, qd emptor qui edificauit, teneat ad penā
eo quia fundus trāsit ad emptorem, cū onere suo. l. vēditor. in princ.
ff. cōmu. predio. ⁊ l. via. §. penul. ff. de serui. rustico. predio. ⁊ l. que
situm. §. qd a titio. ff. de preca. Preterea mouet rōne, quia res semp
trāseunt etiā ad emptorē cū suo onere, ⁊ cū alijs suis obligationi
bus, per regulā. l. traditio. infra de acquirendo rerū dñio. ⁊ l. si de
5 bitor rē. C. de distrac. pigno. ⁊ c. cū sint. de decimis. † Tu aūt quar
to loco complectēdo omnium dicta in multis locis sedere distin
ctionis: cōcorda has opiniones ex mente Spe. in ti. de emptio. ⁊
vendi. §. sciendum. qui est. §. primus. circa fi. in versic. sed pone que
promisit vicinio suo. quē refert et sequitur Ludo. hic, qd aut pro-
missor promisit simpliciter non edificare sub certa pena sine adie
ctione cause. et tunc talis promissio tanq̄ personalis nō trāsit ad
emptorē. ⁊ sic ad singularem successorē. d. l. fi. §. fi. ff. de contrahen.
empt. facit trita regula: quia obligatio personalis nō sequit fundū
l. j. §. si heres. ff. ad trebellia. l. fi. C. de heredi. vel actio. vendi. l. eris
alieni. C. de donatio. ergo multominus pena per regulā. l. cū qui-
dam. ff. de libe. ⁊ posthu. hoc procedit etiā si obligatio personalis
cōtracta sit per respectum ad rē transeuntē ad personam singula-
ris successoris: vt. l. cum hereditas ex fideicō. causa. et. l. si heres in
stitutus. §. fi. ff. ad trebellianum. quāuis contrarium no. Ange. in
l. que neptis. ff. de acquiren. heredi. et male sm Ludo. ro. ibi et in
cōsi. ccccxvij. qd incipit. In proposito casu aduertendū. in. iij. col.
facit. l. quedā. §. nihil interest. ff. de edē. Itē pro ista conclusione
facit, qd si vendidi tibi fundum minus dimidia: et tu postea ven-
didisti titio, nō possum agere cōtra titiū remedio. l. ij. C. de rescin.
vendi. sm Cy. ibi. xj. q. Bal. in. xiij. Sali. ⁊ alios. ⁊ tū ex facto em-
ptoris, vēditor tenetur ad penā: vt est glos. in. l. fluminū. §. adijcit.
et ibi Bar. j. ti. j. ⁊ Bar. hic. aut promissor qui promisit nō edifica-
re sub pena expressit causam, vꝫ ne turbet vel incommodet vsus
domus talis vicini. vel ne incommodētur lumina vel fenestre vi
cini. et tunc quia videtur ex verbis cōtractus venditor adiecisse ser-
uitutem domui sue: idē talis seruitus tanq̄ coherens rei transit
in emptorē. ⁊ ita loquunt iura allegata per Ioā. an. intelligis qñ
seruitus est realiter constituta ⁊ deducta in esse: alias secus text. ha
bes ⁊ exemplum in. l. si sub vna. §. j. ff. de verb. obli. ⁊ ibi glo. ⁊ doc.
declarāt. ⁊ dicam statim inferius. istam distinctionē tenuit etiam
ipse Bar. in. l. iij. §. opus. ff. de alienatione iudi. mut. causa facta. ⁊
Barto. in. d. l. si sub vna. §. j. Adde Bald. in. l. ea lege. in. viij. q. C.
de cōdi. ob cau. vbi tenet quod quando vendidi tibi fundum hoc
pacto, qd non possis ibi edificare turrim: et tu vendidisti alij qui
vult edificare, qd si istud pactum respicit aliquam formalem ser-
uitutem: puta ne per talem turrim officiatur castro meo iurisdi-
tioni mee vel luminibus meis: ⁊ tunc secundus emptor pōt pro
hiberi ab edificando. l. si aqueductus. ff. de contrahen. emp. ⁊ l. in
venditione. ff. de actio. emp. aut pactū nō respicit aliquā seruitu-
tem: sed simpliciter respicit obligationem personalem. ⁊ tūc sin-
gularis successor nō potest prohiberi. d. l. fi. §. fi. tū promissor tene
bitur ad penā: quia illd qd fit per singularē successorē reputat factū
ab ipso promissore: quia debuit prospicere: ne illud fieret. l. si seruus
in princi. in vfi. sed ⁊ si sit quidē res. ff. de vbo. obli. gl. in. l. nō im-
possibile. ff. de pac. Itē qui nō pōt facere, nō debet dare occasionē
ne alius faciat: vt. l. i lege locatiōis. ff. locati. adde etiā pdictis tex.
in. l. ⁊ in prouinciali. C. de seruitu. ⁊ aqua. per quē no. ibi Bald. in
6 ij. no. † ꝙ imposita seruitute, res trāsit ad quēlibet successorem cū
onere seruitutis: vt ibi. et. l. via constitui. §. si fundus. ff. de seruitu.
rust. predio. ⁊. d. l. si aque ductus. ⁊ hoc verum in seruitute realiter
constituta: sed si erit promissa non tamen realiter constituta, ta-
lis promissor non afficit singularem successorem. d. l. fi. §. fi. no. glo.
in. d. l. iij. §. opus. ⁊ Bart. infert qd licet seruitus sequat prediuꝫ:
tamen pene promissio nō sequitur fundū: quia cōsistit in obligatio-
ne personali per tex. no. in. l. cū fundo. ff. de serui. rust. pre. ⁊ verba
directa in ipsum prediū dicunt seruitutē realem p tex. quem dicit
7 esse no. in. l. lucius. ff. de ser. ru. pdi. facit tex. in. d. l. in vēdi. ¶ † Ul
timo adde no. q. quam ponit Ang. in. d. l. fluminū. §. adijcitur. de
duo. fra. diuidētibus domū remanēte curia cōi. cū pacto expresso
quod nemini proxime liceat lumina cōis claustri seu curie obscu-
rare: si vnus vendat partē suā titio: an emptor qui est singularis
successor possit, nō obstante pacto fratrū, edificare in tali claustro
vel curia, per qd obscuretur pars alterius: determinat Ange. qd
non, eo quia tpe pacti cōuenti inter fratres: quedā seruitus claustro
rei: sed ista decisio non est vera sm Imo. et Ludo. ibi: quia in re cōi
nulla seruitus pōt cōstitui. l. in re cōi. ff. de ser. vrb. pre. Itē cum so
cius habeat partē in re cōi in effectu, faceret qd res sua parti sue
duas. §. item si duo. ff. com. predio. vnde pactū istorū fratrū tanq̄
personale, personam eorum non egreditur. l. si vnus. §. ante oīa.

cum similibus.ff.de pact. Et per ista cum laude dei sit impositus
finis huic titu. de oper. noui nuntia.

¶ Supremi iurisconsultoꝝ principis vtriusqꝫ cẽsure monarche
consummatissimi in nodiosum titulũ: de acqui. pos. Jasonis de
Mayno diuina ac perutilis interpretatio incipit. anno salutis.
M.cccccvij. die. iij. Nouembris.

¶ De acquirenda possessione. Rubrica.

1 ☞ Usucapio non potest esse sine possessione.
2 Lex non vult facere actus suos frustratorios, vel qꝺ de facili pos-
sint reddi frustratorij.
3 De iure cano. mala fides quandocunqꝫ veniens, prescriptionem
interrumpit.
4 In prescribendis actionibus non requiritur possessio.
5 Non valenti agere, non currit prescriptio.
6 Qui dolo desijt possidere, pōt conueniri ac si possideret.
7 Sicut ad acquisitionem dominij per vsucapionem. et sic de iure
ciuili requiritur possessio, ita ad acquisitionẽ dominij que fit de
iuregẽtium, requirit possessio, per traditionem: vel occupa. vel ap
prehensionem.
8 Ex traditione potest transferri dñium, dato qꝺ tradens non pos
sideat ipse sed aliter.
9 Dominium de iuregentiũ ꝛ possessio sunt equalia in origine: qꝛ
vtrunqꝫ de iuregentium, sed dñium est nobili⁹ possessione.
10 Contrarioꝛum eadẽ est disciplina quo ad cognitionẽ, ꝛ quid quo
ad iuris dispositionem. nu. 11.
12 Sententia lata super repulsione excep. perẽptorie, ita est interlo-
cutoria: sicut lata super admissione.
13 Ubi exceptio nõ potest probari per testes ex forma statuti: simili
ter actio nec replicatio.
14 Contrarioꝛum nõ solum est eadẽ disciplina, sed etiam potentia.
15 Circa probationes eque fauetur reo sicut actori.
16 Si ex forma statuti legatũ potest probari p duos testes, eodem
modo reuocatio legati.
17 Sicut renũtiatio beneficij põt probari per testes ꝛ nõ est necessa-
ria scriptura, ita ꝛ collatio beneficij.
18 Aduerbium bene quid imponat.
19 Hec regula: scz. contrarioꝛum ꝛc. nõ procedit in his que sunt stri-
cti iuris.
20 Contrarioꝛum contraria est iuris dispositio, qñ subest contraria
vel diuersa ratio.
21 Si statutũ disponit qꝺ soroꝛ nõ succedat fratri, an erit idẽ ecõtra.
22 Statutum excludens soroꝛem ab hereditate fratris: nõ excludit
ab hereditate soroꝛis.
23 Si statutum excludat matres a successione filij, non intelligit ex-
cludere a successione filie.
24 In correlatiuis dispositũ in vno intelligitur dispositum in alio.

Omissis. Prefationibus ac preludijs qui
bus ad hanc legendi progenies
uinciam accedi solet, cum id munus ad ordinarie le
spect t condescendo ad principalem institutum. et
sic ad subtilem rub. ff. de acquiren. vel amitten. pos-
sessio. ¶ Glo. rubrice diuiditur in duas partes. In prima conti-
nuat rub. ad precedentem titu. In secunda per viam no. ƀz Bar.
respondet questioni vel melius remouet vnum contrarium. Se-
cunda ibi. Et no. ꝙ hic dicit. ¶ In prima parte. Adde quod ista
continuatio glo. bene probatur. in. l. j. ꝫ. titu. j. ꝛ in. §. singuloꝛum.
insti. de re. diui. ꝛ in. §. si. insti. de vsu et habi. Et inquantum dicit
1 glo. † ꝙ vsucapio non potest esse sine possessione: adde quod pos
sessione adeo est necessaria ad vsucapionẽ, quod defect⁹ possessio
nis qñcunqꝫ superueniens interrumpit prescriptionẽ. l. natura-
liter. ꝛ. l. si is qui pro emp. §. si quis bona fide. vbi tex. no. j. de vsu-
cap. Et tamen defectus bonefidei, superueniens, de iure ciuili nõ
interrumpit prescriptionem. l. iusto. §. et si possessionis. j. de vsu-
cap. ꝛ. l. vnica. §. hoc tantũmodo. C. de vsucap. trãsfoꝛ. Cur diuer-
sum. Istud est nouum dubium meũ nondum ab aliquo tactum.
Ais rñdebatur mihi in circulis, per quẽdam solennẽ doctoꝛẽ ꝙ
2 ratio diuersitatis esset, † qꝛ lex non vult facere actus suos, frustra
torios: vel qui de facili possint reddi frustratorij. l. nõ cogendũ. §.
si pcuratori. ꝫ. de pcu. ꝛ. l. hec stipulatio. §. diu⁹. ꝫ. vt leg. no. cauea.
Sed si diceremus qꝺ per defectũ bonefidei superuenietẽtem inter
rũperetur prescriptio. Certe prescriptio que est iducta bono pu-
blico ne dominia rerum sint in incerto, vt inquit iurisscon. in. l. j. j.
de vsucap. et insti. de vsuca. in prin. de facili tolleretur, qꝛ multis
modis põt induci mala fides, quos enumerat magistraliter bart.
in. l. celsus. j. de vsucap. omnibus illis modis interrumperetur
prescriptio ideo lex ciuilis noluit per defectum bonefidei super-
uenientem interrumpi prescriptionem. Sed possessio non sic de
facili perditur: quia nõ potest perdi sine volũtate. l. iij. §. in amit-
tẽda. j. eo. ideo lex tolerauit quod defectus possessionis superue-
niens interrumpat prescriptionẽ. Ista ratio non satisfacit quia
sequeret qꝺ ius canonicũ frustratorie induxisset prescriptionem,
3 qꝛ de facili posset interrumpi, cũ † de iure canonico mala fides qñ
cunqꝫ superueniẽs interrumpit prescriptionem. c. si. de prescript.
Et propterea ego colligo optimã rõnem diuersitatis ex verbis
Bar. si bene inspiciatur in. l. naturaliter. in vlt. col. j. de vsuca. sed
4 ego plenius declaro quã Bart. aut † enim querimus de prescribẽ
do actionibus psonalibus. ꝛ sic de prescribendo debito, et ibi nõ
requiritur aliqua possessio: qꝛ illa prescriptio solũ currit ex negli-
gentia creditoris nõ petentis debitũ: vt declarat not. Bar. in. l. se
quitur. §. si viam. j. de vsucap. Et ista nõ est materia nostra. nec de
ista loquitur ista glos. Aut loquimur in prescriptione actionum
realium. ꝛ sic in prescribẽdo dñio alicuius rei: vbi requirit posses-
sio, adeo qꝺ si superueniat defectus possessionis interrũpit pscri-
5 ptio ratio est, † qꝛ nõ valenti agere nõ currit pscriptio. l. j. in fin. C.
de anna. excep. declarat magistraliter Bart. i. l. senatuscõsulto. ꝫ.
de offi. psi. ergo qñcunqꝫ prescribẽs amittit pos. cõueniri nõ põt
actione reali q̃ presupponit dñium in agẽte ꝛ possessionẽ in con-
uẽto. l. ꝛ ex diuerso. in pn. ꝛ. l. si in rẽ. ꝫ. de rei vẽdi. ꝛ. c. examinata. ꝺ
iudi. ideo interrumpit pscriptionẽ qꝛ si desinat possidere: desinit
posse conueniri. Sed si desinat esse in bonafide. tamen potest con
ueniri: qꝛ etiã detẽtatoꝛ ꝛ predo qui detinent rẽ, possunt cõueniri
actione reali, iuribus preallegatis, nimirũ si prescriptio nõ inter-
rumpitur per defectũ bonefidei superuenientẽ, de iure ciuili. Et
6 si subtiliter diceres pone † qꝺ dolo desijt possidere quo casu põt
conueniri perinde ac si possideret. l. sin autẽ. §. sed et is q ante. ꝫ. de
rei vẽ. ꝛ. l. is qui dolo ꝛ. l. pe. j. illo ti. de rei vẽdica. ergo nõ deberet
tunc interrũpi prescriptio. Et tñ istud est falsum, qꝛ interrumpit
prescriptio etiã si dolo desinat possidere. l. pe. j. pro dona. respõde
ƀm Bar. in. d. l. naturaliter in tertio requisito, qꝺ ille qui dolo de-
sijt possidere: bene fingit possidere ad suũ damnũ, ꝛ in sui odium
vt possit conueniri. ita loquunt iura preelleg. Sed nõ in fauorem
suum vt possit prescribere. ratio rationis est vltra Bart. qꝛ fictio
nunꝙ hꝫ locũ, nisi vbi adest equitas. l. deniqꝫ. ꝛ. l. nec vtilẽ. j. ex qb.
cau. maio. declarat bart. in. l. si is q pro emptore. j. de vsucap. Sed
qꝺ ille qui dolo desijt possidere fingat possidere ad sui damnum
et odium istud est equũ: ideo tũc lex fingit eũ possidere. Sed non
ad suum fauorẽ qꝛ esset iniquum. ꝛ sic tunc cessaret equitas fictio-
7 nis. ¶ † Contra continuationem glo. cõiter ab omnibus appro-
batam Are. hic mouet vnam difficultatem quã ante eũ mouet
Albe. de rosa. hic. Nam sicut ad acquisitionẽ dñij per vsucapionẽ
et sic de iure ciuili, requirit possessio. l. sine possessione. j. tit. j. et vi
demus in glo. ita ad acquisitionẽ dñij que fit de iuregen. requirit
possessio per traditionẽ vel apprehẽsionem. l. traditio. in fi. ꝫ. ti. j.
et. l. j. in prin. j. e. vnde qua ratione premittit iste titulus ante titu
lum. de vsuca. eadẽ ratione debuit premitti ante tit. ꝫ. de acq. rerũ
domi. Respõdet dupliciter Are. Primo qꝺ ad esse trãslationis
8 dñij nõ ita requirit possessio, sicut ad esse vsucapionis. † Nã ex tra
ditione põt transferri dñium, dato qꝺ tradens nõ possideat ipse
sed alter. l. si fundũ vbi casus singularis ƀm eũ. ff. de fundo dotali.
sed nunꝙ reperit qꝺ vsucapio sine possessione pcedat: vt predixi.
et ita etiã ante eum respondet Albe. de rosa. hic. Ista responsio
mihi nullatenus satisfacit, qꝛ dñium de iuregen. de quo loquit ti
tulus precedẽs: nunꝙ causat sine apprehensione vel occupatiõe
possessionis. ꝛ sic nisi mediãte posses. l. j. in prin. j. e. preterea dato
qꝺ aliquando dñium acquireret de iuregen. absqꝫ possessione, ꝙ
tamen nõ credo vt statim dicã. tamen regulariter secus est, et de-
bemus attẽdere illud qꝺ est regulariter, ꝛ nõ illud qꝺ est speciali-
ter. l. iij. §. illud. ꝫ. de fideicõmissa libet. Preterea lꝫ in aliquibus
casib⁹ acqratur dñiũ sine traditione ꝛ sine possiõe, qui enumeran
tur per gloss. magistra. in. l. si ager. ꝫ. de rei ven. tñ illis casibu⁹ non
acquirit dñiũ de iure gentiũ, sed de iure ciuili ƀm gl. no. in. l. j. ꝫ. de
9 acquir. rerum do. † Secundo modo respondet Are. qꝺ dominiũ
de iuregen. ꝛ possessio sunt equalia in origine: qꝛ vtrũqꝫ est de iu-
regẽ. Sed qꝛ dñiũ est lõge nobili⁹ possessione. l. vnica. C. si de mo-
men. posses. fue. appel. ideo ius tractatus premittitur, tanꝙ di-
gnioꝛ. l. j. ꝛ. fi. j. de albo scribẽ. Sed in acquisitione dñij ciuilis per
vsucapionẽ, qꝛ possessio que est eius causa, est vetustioꝛ: ideo pre-
mittitur per regulam. §. singuloꝛum. insti. de re. diuisio. Sed nec
ista solu. placet, qꝛ quãuis dñium ꝛ possessio fuerint eodẽ iuregen
tium introducta, tamen scdm ordinẽ intellectus, prius fuit intro
ducta causa: ꝛ sic possessio quã dñiuꝫ: ideo de ea prius erat tractã
dum. qꝛ causa debet precedere causatũ. l. licet. §. ea obligatio. ꝫ. de
procura. ꝛ. l. manumissiones. ꝫ. de iusti. et iur. Alij sunt qui ter-
tio mõ respondent qꝺ iuriscõsultus tractaturus de acquisitione
vtriusqꝫ dominij: scz de iuregen. ꝛ de iure ciuili. cum mysterio po
suit medium istum titulum de acquir. pos. tanꝙ mediũ inter duo
extrema, vt ad vtrunqꝫ posset fieri relatio. argumen. l. iij. §. filius
autem

autez.§.de libe.⁊ posth. Sed nec ista sol.tollit difficultatẽ quare
iste tit.non debuerit preponi etiã ante titu.precedentẽ. ¶ Item
contra continuationem glo.et doct. etiam facit qꝛ imperator in
codice prius posuit de vsucap.deinde de acqui.pos.postea de pre
scriptio.et sic fecit cõtrariũ eius qđ hic. Ego nouissime supra scri
pte difficultati aliter respõdeo,⁊ dico,qđ de iuregentiũ statim ex
possessione acquritur dñium.ita qđ nihil tẽporis est medium in
ter possessionẽ et dñium.⁊ sic possess.nõ est separata a dñio, ideo
solũ ponitur titu.de acqui.re.do.et istud est qđ proprie dicit tex.
noster.in.l.j.in prin.j.eo.ibi.nã hic ꝓtinus eorum fiunt qui primi
possessionem eorũ apprehendũt. Sed in vsucapione requirit qđ
precedat posses.separata ⁊ multi temporis: aliqñ.x. aliqñ.xx.an
norum.et in rebus mobilibus saltẽ requiritur possessio trienna
lis. Item requirit qđ talis possessio sit cõtinuata lõgo tempore,
ideo prius ponitur possessio tanq̃ causa longo tẽpore saparata.
Et sic primo ponit de acqui.posses.postea ponitur de effectu.⁊ sic
de vsucapione. Adde glos. in.l.j.in prin.in verbo in his.j.eo. que
dicit quod in his queritur dominium statim cuz possessione. nec
vnum potest separari ab alio. Secus quãdo dominium queritur
de iure ciuili per vsucapionem.⁊ ita est expedita prima pars glo.
10 ¶ † In ea.glo.ad fi. Istud qđ dicit gl.qđ contrariorum eadem est
disciplina.intelligũt Albe.de rosa. Io.⁊ Raph.cu.Lud.⁊ Aret.
esse verum,quo ad cognitionem:qꝛ cognito vno de cõtrarijs, co
gnoscitur ⁊ aliud.vt est tex.in.l.j.⁊ ibi no. Bar.§.de his q sunt sui
vel alie.iur.in prin.⁊ insti.eo.⁊ insti.de tute.in prin.⁊.l. põpo.§. sz
⁊ is.§.de procura. Bar.in.l.inter stipulãtẽ.§.sacrã.ff.de vb. obli.
⁊ sic cognito qbus modis amittat posses.cognoscit quomodo re
tineatur.ita voluit dicere glo. Et si dicatur si cognito vno de con
trarijs cognoscitur ⁊ reliquũ,ego superfluo ponitur in ista rub.
de amit.pos.qꝛ satis erat cognoscere quomodo acquiratur: quia
hoc cognito,debet cognosci contrarium:scilicet qualiter perdat:
et tamen in ista rub.ponitur de vtroq;:similiter in hoc ti. tractat
de vtroq;.patet in.l.iij.§.in admittenda.l. quemadmodum. in.l.
clam possidere.§.qui ad nundinas.et in alijs multis locis.j.eo. re
sponde qđ iura prealle.que dicunt qđ cognito vno de ꝯtrarijs co
gnoscitur ⁊ reliquum,procedunt qñ cognito vno de cõtrarijs: ne
cessario sequit cognitio alterius. patet in .d.l.j.j.de his qui sunt
sui vel alie.iur.⁊ insti.de tute.in prin. Sed cognito quomodo ac
quiratur possessio,necessario non sequitur cognitio.quomodo ⁊
quibus modis perdat possessio patet ex his que tradit Barto.
post glos.in.l.i.in prin.j.eo.in.iiij.q.dum querit qualiter acquira
tur pos.deinde.in.v.q.dum tractat qualiter perdatur possessio.
11 ¶ † Nunquid autẽ contrariorũ eadẽ sit disciplina,etiã quo ad iu
ris dispositionem. Fac duas conclusiones. Prima est, ꝙ qñ mili
tat eadẽ ratio in vtroq; ex contrarijs. tunc contrariorum eadem
est disciplina,etiam quo ad iuris dispositionẽ.l.fi.§.fi.in vers. con
tra quoq; §.de leg.iij ⁊.l.⁊ si ꝯtra.§.fi.⁊ ibi gl.no.§.de vulg.⁊ pup.
gl.in.l.scõm naturã.j.de reg.iur.⁊.l.pe.⁊ ibi Bald.in fi.ad hoc no.
C.de soln.vbi est tex.no.qđ non admittitur quis ad postulandũ
illud cuius contrarium nõ esset postulaturus. Ad idem tex.in.l.
sicut maior.C.de repud.here.⁊ tex.i.l.si ex toto.in pñ.⁊ ibi Imo.
et moder.ad hoc no.§.de lega.j. Dy.in regula q sentit onus per
illum tex.de reg.iur.in.vj. Bart.i.l.in fundo.in.j.col.§.de rei ven.
et in.d.l.inter stipulantem.§.sacram. Cyn. Bal.in.l. vnica.§. pro
12 secũdo.in.viij.oppo.C.de cadu.tol. † Ad idem facit qđ vult glos.
no.in cle.cum a repulsione que est cle.fi.de appel.que vult,ꝙ sen
tentia lata super repulsione exceptionis peremptorie ita est in
terlocutoria,sicut ⁊ lata super admissione:qꝛ eadem ratio militat
in vtraq;:qꝛ neutra ipsarum diffinit negotium principale: sed ex
pectat sententiam diffinitiuam post se.de quo vlti.per Bald.in.l.
si preses desertam.C.quomodo et quando iud.et latius per Are.
hic. Ad idem facit tex.in.l.quemadmodum.⁊ ibi do. Alexan. et
Are.ad hoc no.j.eo.⁊ tex.in.c.frequens.§.fi.ad fi.in verbo ex con
trario.⁊ ibi Gemi.ad hoc no.de resti.spo.in.vj.⁊ tex.in.c.hospitio
lum.in fi.⁊ ibi glo.no.xxxij.dist. Et qđ idẽ iuris sit in vno contra
riorum qđ in reliquo quando est eadem ratio,dicit etiam gloss.
13 xxj.di.in.c.inferior. † Item contrariorum non solum eadem est
disciplina. Sed etiam eadẽ est potẽtia.l.ab emptione.et ibi Bal.
ad hoc not.§.de pact.nã que nudo ꝯsensu possunt contrahi etiã
nudo consensu possunt resolui,a pari potentia contrariorum vt
ibi et.l.j.⁊.ij. C.quando lic.ab emp.disce. Item contrariorum est
etiam idem modus significandi:vt de supremo ⁊ proximo est tex.
not.in.l.ex duobus.in princi.in versicu.sicut econtrario.et ibi bal.
et do. Alexan.ad hoc not.§.de vulg.⁊ pup, Item contrariorum
vnum ⁊ idem est statutum ita not. Bald.in.c.cũ venissent. in vlti.
14 col.de iudi. Et per hoc infert no.qoud vbi exceptio non potest
probari ꝑ testes ex forma statuti.simpliciter non poterit ꝓbari ꝑ
testes actio nec replicatio:vt ibi per eum. Tu cõfirma optime qꝛ
15 circa media cause seruat equalitas. † Et sic circa ꝓbationes eque
fauetur reo sicut actori ⁊ ecõtra:vt est glo.in.c. cũ ad sedẽ. de resti.
spo.glo.iu.c.cũ sint partium iura. de reg.iur.in.vj.dec.in.l.de die
16 in prin.vbi dixi.§.qui satisda.cog. † Itẽ ad istam regulam adde
illud qđ no.decidit Bal.in,l.fi.in vlt.col.C.de fideicõ.qđ si ex for
ma statuti legatũ põt probari ꝑ duos testes, eodẽ modo reuoca
tio legati poterit ꝑ duos testes probari,qꝛ cõtrariorũ eadẽ est di
sciplina,pro hoc etiã allegat gl.no.⁊ reputatã singularem.in.l. cũ
proponebat.§.de le.ij.que singulariter vult,qđ quot testes requi
rant ad ꝓbationẽ erroris testamẽti,tot requirant in ipso testamẽ
to.idẽ cũ Bal.tenẽt.d. Car ⁊ Imo.in.c.relatum primo.de test.se
quit do. Alex.hic.⁊ idẽ do. Alex.in d.l.inter stipulantẽ.§. sacraz.
17 † Item adde illud qđ no. Bal.in.c.ij.ad fi.de resti.spo.qđ sicut re
a nuntiatio bñficij ecclesiastici,põt probari ꝑ testes[a] ⁊ non requirit
scripturã,vt ibi est tex.ita etiaz collatio beneficij poterit ꝑ testes
probari.qꝛ ꝯtrariorum eadẽ est disciplina,limitando vt ibi per eum.
18 † Item per istã regulam,dicit posse impugnari illud qđ tz solus
b Bal.in.l.eos.in prin.in.ij.col.C.de app.vbi tz qđ aduerbiuz bñ,[b]
idẽ est dicere qđ rite ⁊ recte. Sed aduerbiũ male qđ est contrariũ,
solũ est dicere qđ nõ recte.ista decisio videtur cõfundi ꝑ istã regu
lam,qꝛ cõtrariorũ eadem dz esse disciplina,tñ pro Bal. soleo alle
gare tex.no.in.c.ius dictũ.de verb.sig.vbi dicit tex.qđ iuste possi
detur,qđ bene,sed iuste importat rite ⁊ recte,vt est glo.no.in.§.ex
heredatos.in verbo iuste.et ibi ang.ad hoc not.in aut. de here.et
fal.postea subdit tex.ꝙ male possidet q vel aliena ꝑsumit.⁊ sic bñ
19 et male,nõ per oĩa ꝯtriantur. † Limita singl'r,istã regulam nõ pro
c cedere in his que sunt stricti iuris,[c] puta qñ agit de forma manda
ti,tũc ꝯtriorũ nõ est eadẽ disciplina,quãuis sit eadẽ rõ,vt ꝓbat tex.
valde no.in.c.fi.⁊ ibi do. Ant.de but.ad hoc no.de ver.sig. vbi est
solẽ.tex.qđ mãdatũ pape de moderãdo numerũ canonicoꝝ ⁊ pre
bendarũ si facultates ecclesie nõ sufficerẽt;nõ intelligit datũ ecõ
trario,de augẽdo numerũ,si facultates ecclesie reperiant adeo ex
creuisse,qđ maior numerus ibi possit retineri.⁊ sic ibi ꝯtriorũ non
eadẽ disciplina,quãuis eadẽ,imo maior rõ militet in augẽdo nu
mero,et maior fauor,qꝛ magis augetur diuinus cultus,qđ valde
no.pro limitatione huius regule,eo qꝛ forma mãdati est stricte ⁊
ad vnguẽ obseruanda.l.diligenter.in prin.cũ vulga.§.man. Itez
potestas delegata est stricte interpretãda,⁊ nõ extẽdẽda vltra ca
sum expressum.c.cũ dilecta.de rescrip.ita dicit do. Abb. in illo.c.
fi.in.iij.no.tamen tex.ibi se fundat.in verbo moderando qꝛ debe
bat moderari qđ est diminuere. Istam limitationem etiam in di
scursu tz do. Alex.in.d.l.inter stipulantẽ.§.sacrã.⁊ idẽ.d.alexã.i.l.
20 si ex toto.in prin.ff.de leg.j. ¶ † Scđa conclusio est qđ contrario
rum cõtraria est iuris dispositio,qñ subest cõtraria vel diuersa ra
d tio,[d] ꝯm Bar.in.d.l.in fundo.in.j.col.⁊ in.d.l.inter stipulantẽ.§.sa
cram.natura enim oppositorũ est,vt se inuicẽ tollant,non vt se in
uicem ponant.l.fuit qõnis.§.de acquir.here.ꝯm bald. in .l.lz.§. si
quis omis.cau.testa. Pro ista conclusione habes text. valde not.
in.l.si quis negotia.et ibi gl. declarat.§.de nego.gest.vbi si nego
tiorum gestor exegit indebitũ:cogit illud restituere,⁊ tñ si indebi
tum soluit ipsi imputari debet Ad idem bene facit,qꝛ si libertus
iurauerit se libertum nõ esse,prodest sibi tale iuramẽtum quo ad
operas ⁊ quo ad cõtratabulãdũ,vt non teneat prestare operas
nec instituere patronũ.l.eũ qui.§.si libertus.§.de iureiurã. Et tñ
econtra,si patronus iurauerit illũ esse libertũ suum.tale iuramen
tum non prodest sibi,quo ad operas.nec quo ad cõtratabulãdũ,
l.si iurauero.§.de iur.pat.eo qꝛ nõ eadẽ ratio nec idem fauor con
trariorum,ꝯm glo.no.in.d.§.si libertus.ad idem bene facit, quia
si filius suus maior,immiscuit se hereditati paterne. nõ põt post
ea immixtionem suã reuocare.l.necessarijs.§.de acquirẽ.here. Et
tñ si se abstinuit ab hereditate paterna.põt abstensionẽ suã reuo
care.l.si quis suus.§.de iur.delibe.⁊.l.fi.C. de repu.here. et sic con
trariorũ nõ est eadẽ iuris disciplina,qꝛ est diuersa ratio : qꝛ qđ se
mel se immiscuit: acquisituz est ius creditoribus,quibus tenetur
satisfacere:ideo nõ põt suã immixtionem reuocare,qꝛ faceret pre
iudicium creditoribus. Sed qđ se abstinuit,⁊ vult abstensionem
suam reuocare istud est vtile creditoribus:ideo tunc admittit:ita
declarat.d.alexã.in.d.l.necessarijs.in.j.not.⁊ sic habes expeditam
21 perfecte theoricam istius materie. ¶ † Nunc reducẽdo ad practi
cam quero de no.q. Statutum disponit,qđ soror nõ succedat fra
tri:quid erit ecõtra,an frater poterit succedere sorori. Bal.i.l. le
ge.xij.tabu.circa fi.C.de legi.here.determinat per illũ text.qđ sic.
⁊ Mod. ⁊ Mo(r)us,qꝛ dato vno inconuenienti,non dz dari maius inconue
niens.⁊ sic ꝑ hoc qđ statutũ excludat,sororẽ a successione fratris.
nõ debet intelligi disponere ecõtra,qđ frater nõ possit succedere
sorori.idem tenet Paul.de ca.⁊ Raph. Fulg.in.d.l.lege.xij. tab.
idem sequit Pet.de anc.in commento.c.canonũ statuta.de ꝯsti.
in ver.vlterius pone statuto caueť ꝙ soror. idẽ sequit simpliciter
do.alex in.d.l.inter stipulantẽ.§.sacrã. Contrarium tenent Mo
der.senen.hic.⁊ quidẽ subtiliter:qñ statutũ simpl'r excludit soro
rem a successione fratris,qꝛ equũ videt qđ similiter frater non de
beat succedere sorori:ꝑ tex.no.in.§.filiũ.in aut.qb.mo.na.effi.sui.

a ¶ Collatio bñficij ꝓbatur ꝑ testes sicut et renũtiatio.

b ¶ Bene an iportet idez quod rite et recte.

c ¶ In his q̃ sunt stricti iuris ꝯtriorũ nõ est eadez disciplina.

d ¶ Contrariorum ꝯtria est iuris dispositio qñ subest ꝯtria vel diuersa ratio.

a ¶ Stāte statuto quod soror nō succedat fratri: an frater poterit succedere sorori.

b ¶ Statutū excludēs sororem ab hereditate fratris non excludit ab hereditate sororis. Et ad de qd̄ ꝯsiliū Pau. hic alleg. est in prima pte ꝯsil. antiquorum nu. cxix. ſm stanpam papien.

c ¶ Frater et soror non dicuntur correlatiua: qꝛ necessario non se referunt.

sibi equum ei dātes priuilegiū colla. vſ. vbi est tex. no. qd̄ sicut legitimatꝰ p obligationē curie, succedit patri, ⁊ non agnatis patris: ita equū est, qd̄ agnati patris ei nō succedāt. Ad idē similis tex. in l. cōium. in pnci. C. de nat. libe. facit lex si ab eo. C. de legi. here. Ité mouent per tex. ī quo se fundat Bal. in d. l. lege. xij. tabu. quē tex. subtiliter retorquent ꝯtra Bal. vbi tex. dicit qd̄ illa differētia est iniqua, quā faciebat media iuris prudentia, qd̄ soror vterina non succederet fratri, ⁊ tñ frater succedebat sibi, vnde ne resultet talis iniquitas, quā improbat ibi tex. videt statutū sane intelligēduz, qd̄ sicut soror prohibetur succedere fratri, ita ecōtra, similiter frater prohibeat succedere sorori. Quid tenendum: teneo decisionez Bal. que est cōis, a qua in iudicando ⁊ cōsulendo nō esset recedēdum. Moueor per doctrinā quā dedi: qꝛ contrariorū, cōtraria est iuris disciplina, vbi est ꝯria vel diuersa iuris rō. Sed in statutoª qd̄ soror nō succedat fratri: illa sola est ratio fauore agnationis, vt bona cōseruētur in linea masculina: ⁊ familia: ut dignitas sit salua. l. j. §. pe. ff. de ven. inspi. Bar. in l. ij. §. videndū. cuz suis concor. ff. ad tertu. Et ꝑpter hoc soror prohibet succedere fratri, ne bōa fratris exeant agnationē, ⁊ sic familiā. Sed ista ratio cessat econtra: qꝛ si frater succedat sorori: bona conseruabunt in agnatione, ⁊

22 sic in linea masculina. † Hinc est, qd̄ statutum excludēs sororemᵇ ab hereditate fratris: non intelligitur eam excludere ab hereditate sororis ſm Paul. de ca. in consi. cccxl. incip. hereditas predicta, Mouet per plura presertim quia statutū correctorium iuris cōis, loquens in vna persona nō extenditur ad aliā similē: lʒ videatur eadē ratio. l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat et illam. C. de colla. vt ibi plenius per eū quāuis ꝯrium in hoc vltimo late consuluerit do. Francis. de curte. in consi. vj. incip. ticinensi statuto cauetur. Sed

23 pro priō bene facit, † qꝛ si statutū excludat matrē a successiōe filij, nō intelligitur excludere a successione filie vbi cessat agnatio. ſm Archi. in c. si quis suadēte. xvij. q. iiij. quē simplr refert et sequitur

24 Gemi in c. generali. in vj. col. ad fi. de elec. in vj. Nec dicatur † qd̄ in questione nostra frater ⁊ sororᶜ dicantur correlatiua, ⁊ quod in correlatiuis illud qd̄ statuitur in vno intelligat statutuz in alio. l. si. vbi plene dixi. C. de iudi. vid. tol. qꝛ correlatiua dicūtur, que necessario simul se referunt: vt pater ⁊ filius, dñs ⁊ seruꝰ, maritus et vxor. Sed frater ⁊ soror, nō se necessario referūt: qꝛ pōt esse frater respectu aliorū fratrū, ⁊ nō habeat sororē. Similiter econtra pōt esse soror: qꝛ habeat alias sorores: ⁊ tñ non habeat fratrē, ⁊ sic necessario se simul nō referunt, ergo frater ⁊ soror nō sunt necessario correlatiua. ⁊ ita remanet expedita perfecte vt puto presens rub. venio nunc ad. l. j.

78 Facilius conseruatur ius in esse deductũ, q̃ de nouo inducatur.
79 Si aliquis tyrãnus iniuste occuparet aliquã terrã vel ciuitatem que habebat iurisditionez, iste tyrãnus vtendo iurisditione eam conseruat illi ciuitati ne possit dici prescripta.
80 An aqua per seipsam defluens possit inducere prescriptionem.
81 Nulla seruitus habet causam naturalem: sed aut imposititiã aut prescriptam.
82 Scolatitia seu aquarũ emissoria, nullo tempore prescribuntur.
83 Solus fundus habet ius retentionis. ꝛ sic quasi possessionis naturalis.
84 Si flumen sibi fecerit alueũ per. x. annos inter presentes vel. xx. inter absentes ꝙ ipsum flumen prescribit agrum priuati simul et semel abductum sicut quilibet prescripsisset cum habeat titulum de iure gentium.
85 Scientia domini requiritur in prescribenda seruitute aque quaz facit fundus.
86 An detentio sit iuris vel facti.
87 Si statutum dicat, si quis fuerit inuentus cum armis puniat̃ tanta pena, non intelligitur inuẽtus ille qui a familia potestatis fuerit visus cum armis. nisi fuerit captus.
88 In penis mitior pena est tenenda.
89 Si statutum dicat, ꝙ mulieres inuẽte cũ perlis soluãt decẽ, si sũt vise per officialem ꝛ apprehense teneantur al's non.
90 Si statutum est in ciuitate ꝙ si quis fuerit inuentus ludere ad taxillos puniat̃ in. x. ꝛ medietas sit accusatoris: si aliquis accusauit titium ꝙ ludit ad taxillos ꝛ optime probauit per testes.
91 Intellectus. l. clauibus. de contrahen. emp.
92 An autem per traditionem clauium transferatur quasi posses. iurium beneficij.
93 Dictio apud: quid importat.
94 An quis possit sibimet tradere possessionẽ fundi, quando nõ detinet nec possidet vt tutor.
95 Licet legatarius habeat ipso iure dominiũ rei legate: tamen non potest propria autoritate rem legatam accipere.
96 An iudex vel eius nuntius possit transferre posses. vel tenutã ꝑ solum aspectum rei.
7 Ius primi decreti acquirit̃, si aliquis sit in conspectu rei cũ nuntio publico ꝛ nõ possit ingredi, ꝛ etiã si per potentiam aduersarij non possit venire in conspectu rei. nu. 98. ꝛ. 99.
100 Si per vim tyrãnidis impediretur corporalis apprehẽsio, tunc sufficit ꝙ primũ ꝛ scdm decretũ verbotenus interponatur.
101 An tutor vel curator vel generalis ꝓcurator possint per actus fictos transferre possessionem.
102 Licet dominus possit transferre dominiũ rei sue inducendo aliquẽ in rem que possidetur ab alio. hoc tamẽ nõ potest facere executor testamentarius q2 illa non est vera ꝛ propria traditio.
103 Si procurator generalis tutor, vel curator, i instrũo venditionis ꝯstituat se possidere noĩe emptoris cui vẽdidit rem pupilli cuius negotia administrat, licet alias per constitutũ appositũ in instrũo transferatur ciuilis et naturalis possessio: tamen hoc modo non transfertur possessio per generalem procu. tuto. seu curatorem.
104 Per constitutũ ꝛ sic per actũ fictum bene acquiritur posses. per generalem procu. tuto. seu curatorem.
105 Mediante constituto ita demũ transfertur possessio, si ipse constituens possidebat, alias secus.
106 Etiam si possessor constituat se post mortem suã precario nomine alicuius possidere, non valet talis cõstitutio precarij, q2 cõfertur in tempus mortis, quo possessio defuncti extinguitur.
107 Tutor ꝛ curator habent mãdatũ generale cũ libera, ꝛ paria sunt habere generale manda. cum libera, vel habere speciale.
108 Si ꝓcurator haberet in indiuiduo mandatũ transferendi possessionẽ, per solũ aspectũ, vel ꝑ ꝯstitutũ, bene transferet̃ possessio.
109 Licet colonus ꝛ conductor per veram traditionem priuẽt dominum posses. non tamen ficte tradendo.
110 Si prelatus ecclesie alienet rem ecclesie cum debitis solennitatibus, ꝛ constituat se possidere nomine emptoris, an ex tali cõstituto transferatur posses. in emptorem.

Possessio appellata.

Possessio dicta a pedũ positione, ꝛ sic ab actu corporali naturaliter insistendi et ab ea sola olim incepit dominiuz acquiri. Et adhuc hodie incipit exemplis in text. positis. Hoc. d. quãuis Bart. ꝛ alij in suo summario in isto fin. dixerit ꝛ adhuc hodie incipit in his que in nullius bonis sunt. Istud qd dicit Bart. nõ videtur bene stare ꝑpter illud qd dicit tex. de captis in bello quia illa nõ erãt in nullius bonis vt dicaz infra in quarto not. Diuiditur in tres partes
1 vt per Bar. ꝛ alios. ¶ No. primo, † quod possessio dicitur a pedũ positione. quare aũt posses. magis denominetur a pedibus quaz ab alia parte corporis. Bal. in rub. de can. pos. ꝛ propue. circa pn. dicens, q2 pedes sunt firmũ totius corporis sustentaculũ, ꝛ habẽt se ad reliquũ corp9, sicut bases ad colũnas, q̃ in aere stare nõ possunt: q2 a terra sustentati sunt vt no. in l. quod cõclaue. ff. de dam. infec. Adde qd ista verba habuit Bal. a gl. ij. hic. in prin. ibi. Itẽ ideo q2 nature sustentamento, id est corporis auxilio opus est. Tu dic melius, ꝙ duplex potest assignari ratio. Prima ex mente huius tex. ꝙ possessio denominata est a pedibus, et nõ ab alia parte corporis ꝑpter originẽ rei. naz homines a principio prius ceperũt pedibus acquirere possessionẽ q̃ aliquid naturaliter attingere. ita ꝙ origo fuit a pedib9, q2 quicquid calcauerit pes tu9
2 tuum erit. † Secunda põt esse ratio ex mente Pau. de cast. hic. nam duo sunt principalia instrũa acquirendi possessionẽ. s. pedes ꝛ manus: instrumentũ pedum, procedit ad acquirendũ possessionem rerum immobilium, que pedibus calcantur. Manus autez sunt instrumentaz acquirẽdi possessionẽ rerũ mobiliũ, que manibus apprehenduntur vt in. §. seq. verum q2 possessio rerũ immobilium est dignior, q2 mobiliũ vilis ꝛ abiecta est possessio, ꝛ facili9 perditur. l. rem que nobis. ꝛ. l. si rem mobilem. j. eo. ideo a digniori fit denominatio, arg. l. cum in diuersis. ff. de relig. ꝛ sump. fune.
a Aliud instrumentum corporale. s. oculus,[a] non est ita aptum ad acquirendũ possessionẽ, nisi interueniat presentia rei, ꝛ voluntas
3 possessoris. vt. l. quod meo. §. si venditorem. j. eod. † Quare autem
b possessio[b] magis denominatur a corpore q̃ ab animo, cum in ea acquirenda, requiratur anim9 ꝛ corpus, ꝛ solum corpus nõ sufficeret. l. iij. in prin. ꝛ. l. quemadmodũ. j. eo. Respõdet Pau. de ca. nõ hic, sed in. §. j. j. ea. l. ꝙ istud ideo est, q2 magis principaliter requiritur actus corpalis, q2 corpus est maximũ in acquirenda possessione. d. §. j. ꝛ ibi gl. in verbo maxime ita no. Et illud fuit inuentum de iuregentium ꝙ fuit prius. Sed ꝙ requiratur anim9 istud fuit postea inuẽtũ de iure ciuili, ideo primũ reputatur potẽtius ꝛ maximũ. l. j. ff. titu. j. ita ibi dicit Pau. de ca. Alij nihil tangunt.
4 † Sed ego in contrariũ arguo sic. nã denomĩatio debet fieri a potentiori ꝛ digniori. l. queritur. ff. de sta. homi. glo. in. l. j. in princ. j.
c de verbo. obligatio. que dicit ꝙ a digniori fit denominatio,[c] ibi dixi. Et glo. in. §. sed iste in glo. j. insti. de actio. Item vbi concurrunt due cause, potentior est preponenda, ita no. do. Abb. in. c. cũ non sit in. ij. no. per illum tex. de deci. idem no. Hemi. in. c. si duo. per illum tex. de offi. delega. in. vj. Sed in acquirenda possessiõe duo de necessitate requiruntur. s. animus ꝛ corp9, vt predixi. Ani
5 mus † autem,[d] est nobilior corpore, vt patet, quia alterũ cuz deo
d alterum cum feris commune habemus. animus enim, est ens diuinum, igneus est illi vigor, ꝛ celestis origo, vt inquit poeta in. vj. eneidum quem refert gl. in. l. iustissime. in princi. ff. de edil. edic. et gl. in. §. fi. insti. de iur. natura. gen. ꝛ ciui. Item in specie loquendo potẽtior est animus in ipsa possessiõe, q̃ sit corpus. Istud assumptũ patet, q2 possessio potest amitti solo animo, sed nõ solo corpore. l. iij. §. in admittenda ꝛ. l. clam possidere. §. qui ad nundinas j. eo. Itẽ possessio potest retineri solo animo. l. licet. C. eo. Sz non potest retineri solo corpore. d. §. in amittenda. cum ergo anim9 sit nobilior. item si potentior in retinenda, ꝛ in amittenda possessione q̃ sit corpus: quare ergo non denominatur potius ab animo q̃ a corpore. Responde, ꝙ licet in amissione et retentiõe possessionis plus operetur animus q̃ corpus, tamen ex quo in acquisitione possessionis principaliter requiritur corporalis apprehensio. l. iij. §. nerua filius. j. eo. Item in origine dictũ est: quicquid calcauerit pes tuus: tuum erit. Ideo attenditur quod in acquisitione principaliter agitur. l. si quis nec causam. ff. si cer. pe. nimirum si denominatio fit a corpore: ꝛ licet in primis debeat habere animũ, deinde apprehendere possessionem. §. j. j. ea. Tamen ille animus primus, non operatur quo ad acquisitionez possessionis, sz est animus qui habetur et durat post apprehensionez possessionis. Et istam rationem originaliter videtur considerare ille tex.
e ¶ Secundo[e] no. † ex hoc tex. quod arg. ab etymologia seu allu
6 sione vocabuli est validum in iure ꝙ tangitur, in glo. j. in duobus locis, in scunda et in vltima parte. Ideo ibi seruo dicendum.
7 ¶ † Tertio no. in ver. eiusq3 rei vestigium remanere. quod in rebus hic enumeratis: quia in nullius bonis sunt: dominiũ de iure gen. sola possessione, vel apprehẽsione acquiritur. Ad idẽ est tex. i. l. j. ad fi. ꝛ seq. ꝛ prin. se. ff. tit. j. Et aduerte ꝙ ex isto tex. res hic enumerate ꝓbãt̃ in nulli9 bonis ex ipsaruz qualitate: vt lapilli inuẽti in littore maris insula in mari nata. fere, et similia. Sed in rebus non a natura sed artificio hominis productis vel fabricatis qualiter probentur in nullius bonis esse: dic vt per Bartol. in. l. rem que nobis. vbi dicam. j. eodem. ꝛ in. l. si duo. in princip. j. vti poss. ꝛ in. l. nam ꝛ si fur. in princip. ff. si cer. pe. per Bald. in Rub. extra de
8 prescrip. in. iij. colum. ¶ Quarto no. † ex tex. quod capta in bel
f lo[f] iusto, statim sunt capientium. vt probat iste tex. in verbo protinus: quod importat idem quod incontinenti. l. iij. §. in amittenda in verbo protinus ꝛ ibi Moder. ad hoc no. j. eo. Bald. no. in. l. ij. C. vt lit. pen. Ad idem est text. in. l. naturalem. §. fi. in verbo statim. et ibi no. Bart. quem videas. ff. de acqui. re. do. Ad idem tex.

a ¶ Ocul9 q̃n interuenit ꝑsentia rei est instrumẽtuz aptũ ad acquirendam possessionem.

b ¶ Possessio quare magis a corpore q̃ ab aio d nominatur.

c ¶ Denoĩatio fit a potentiori ꝛ digniori.

d ¶ Animus est nobilior corpore.

e ¶ Argumẽtum ab etymologia.

f ¶ Capita in bello iusto statim efficiuntur capiẽtium etiã in foro cõscientie.

in.l.si quid bello.j.de cap.et istud in tantum est verū,qd etiam in
foro cōscientie licitum est retinere capta in bello iusto.secundum
bald.in.c.j.in.iiij.col.de mili.vas.q cōt.est.Et pondera subtiliter
quod ea que capiuntur in bello efficiuntur capientium tanq̄ in
nullius bonis sint,vt colligitur ex hoc tex:ad hoc vt sit bona simi
litudo cū alijs casibus in tex.positis.Et ita vult bart.in suo sum-
mario in fi.⁊ cōmuniter doc.Tamē in alijs casibus res semper fue
rūt in nullius bonis,hic nō in captis in bello:que erant prius il-
9 lorū a quibus sunt capta.† Item aduerte ꝙ licet capta in bello
licito efficiantur capiētis,vt hoc tex.cū similib⁹,tñ debēt presen-
tari duci belli,q postea diuidat inter eos,scdm merita eorū.l.si qs
pro redēptione.C.de dona.Et de hoc habes tex.no.in.c.ius mili
tare ad fi.j.di.vbi tex.dicit.Itē prede decisio,pro personarū qua-
litatibus et laboribus iusta diuisio,ac principis portio,alias bo
ni pugnatores,qui intendunt pugne ⁊ nō rapine:essent deterio-
ris conditionis q̄ illi qui solū pugnant cum mortuis,et eos spo-
liant,vt equos ⁊ arma lucrentur.Et de hoc etiam vide glo.no.in
c.dicat aliquis.xxiij.q.v.quam etiam allegat Bar.ad hoc,in.d.l.
si quid bello.cum alijs concordantijs hic traditis per do.Alexan.
10 † Item secundo limita procedere istum tex.⁊ similes,in reb⁹ mo
bilibus captis in bello.sed immobilia non sunt capientis,sz spe-
ctant ad fiscū.l.si captiuus.§.j.j.de capti.gloss.ordina.in.l.diuus.
11 j.de iur.fis.Bar.in.d.l.si quid bello.Adde etiam † questionem q̄
format Joan.andr.in addi.Spe.in titul.de rapto.super rub.que
fuit inter Veronenses ⁊ Mantuanos.Nam stipendiarij veronen
ses fecerunt impetum in agrum mantuanū,⁊ magnā predam,p-
sertim animaliū.inde abduxerūt.postea post aliquod tempus,mi
lites mantuani fecerūt impetū in agrū veronensem,⁊ multa inde
abstulerunt ⁊ recuperauerunt magnā partem eis ablatorū.Fuit
dubitatū,an illa bona recuperata in bello deberent restitui prio-
ribus dñis.videbat qd sic per tex.no.in.l.ab hostibus.ij.C.de ca-
pti.⁊ fortius per rationē quā ibi assignat tex.Ad idem.l.pompo.
s.de acquir.re.do.⁊.l.si captiuus.§.j.j.de capti.In contrarium fa
cit,quia si milites in tali recuperatione pdidissent arma ⁊ equos,
illi priores domini noluissent eis resarcire.Ergo non sunt admit
tendi ad petendum illud cui⁹ cōtrariū nō essent prestaturi.l.pe.
C.de solu.Determinat Joā.an.ꝙ de iure,prima pars est verior.
Sed de cōsuetudine Italie seruatur ꝯtrium,⁊ ita fuit iudicatum
sm eum.Nisi talis recuperatio facta fuisset incōtinēti.ita loquū
tur iura primo allegata.Istam decisionē Joan.and.simpliciter
sequitur do.Alexan.hic.licet eam male referat.Et pro vltimo di
cto qd quādo preda esset incontinenti recuperata,ꝙ deberet resti
tui prioribus dñis,bene facit.d.l.ab hostibus scda.in verbo illico
Item q̄ preda non censetur effecta hostiū,quādo fuit incontinē
ti recuperata.l.iij.§.enim igitur.j.de vi ⁊ vi ar.⁊.l.fin.C.vnde vi.et
12 refert † Ang.in.d.l.ab hostibus.milites existimare,qd preda ca-
pta ab hostibus,censeatur effecta ipsorū hostiū,quādo apud eos
pernoctauit.Sed ipse putat qd dicatur effecta hostiū,qñ fuit tra
ducta in eorū presidio.arg.l.si quis in seruitute.⁊.l.seq.j.de fur.et
est gl.in.d.l.ab hostibus.Sed quando talis preda esset recupera-
ta ex interuallo,lz Joā and.teneat ꝙ de iure debeat restitui prio-
ribus dñis.Sed de cōsuetudine Italie seruatur ꝯtrium.adde qd
imo etiā de iure dz esse militū qui ē interuallo recuperarunt,cō-
signanda tñ duci belli vt diuidatur.vt.s.dixi sm Barto.in.l.si qd
bello.j.de cap.⁊ latius Ange.in.d.l.ab hostibus scda,vbi dicit ita
obseruasse regē dauid primo regū.caij.ad fi.qui predā a militibus
recuperatā ex manibus hostiū ex interuallo,non restituit priori-
bus dñis,sz diuisit inter milites.Tamen nec Bart.nec Ange.fa-
13 ciunt mentionē de decisione Jo.and.cōtraria.¶ Quinto † ⁊ vlti
mo no.ex tex.ibi eorū possessionē nactus est scdm Alb.de rosa.ꝙ
lapilli,⁊ gēme,non acquirunt sola inuētione ⁊ solo visu,nisi etiaz
accedat naturalis apprehensio.Et ita tenet gl.in.§.itē lapilli.in-
sti.de re.diuisio.quāuis istū tex.nō alleget ⁊ in simili gl.in.l.in la-
queum.s.tit.j.videbimus plenius in.l.iij.§.neratius.j.eo.¶ Ex-
peditis tex.venio ad apparatū gl.⁊ capio gl.primā quā diuide in
quatuor partes principales.In prima declarat tex.In scda scdm
Bar.remouet vnum cōtrariū.In tertia ponit tres diffinitiones
possessionis,⁊ declarat singula verba tertie diffinitionis quam te
net.In quarta ⁊ vlti.per viam not.remouet aliud ꝯtrium.scda est
ibi.⁊ est hic allusio vocabuli.tertia ibi.diffiniri aūt potest sic.quar
14 ta ⁊ vlti.est ibi.Itē nota ex eo qd dicit.¶ In pma parte dū † gl.
dicit qd possessio dr a sedibus,id est sediū positio.adde ꝙ istud vi
detur pbari ab eo ꝙ in litera sequitur quā greci cathezin dicūt.
cathezo grece idē est ꝙ sedeo vnde dr cathedra.Ad idem facit qd
dicit text.in.l.iij.§.ex contrario.in fi.j.eod.ibi.non magis apud
duos eadez possessio esse pōt,q̄ vbi ego sedeo tu sedere videaris.
Tamen text.ibi loquitur similitudinarie,nō dicit ꝙ possidēs se-
deat.Adde etiaz ꝙ satia vocabulū gallicum,seu sevsina,dicitur
possessio,quasi sesina a sedēdo.⁊ dissasire ē extra possessionē mit-
tere,sm And.de iser.in.c.j.in.v.col.de contro.feu.apud par.ter.

Item dum gl.dicit ꝙ sm primā respicit finē dictionis possessio
qui finis est sessio.⁊ sic a sedendo,sm aliam respicit principiuz di-
ctionis possessio,⁊ sic possessio quasi pes a pedibus.¶ Ex secūda
15 parte † gl.habes,qd validū est arg.in iure,ab etymologia seu ab
allusione vocabuli.facit.l.ij.§.appellata ⁊ ibi Bart.⁊ doc.s.si cer.
pe.allegata in gl.⁊ tex.in.l.j.§.j.⁊ ibi Bar.s.de tutel.⁊ tex.in.l.ita
vulneratus.in princi.s.ad.l.aqui.⁊ in.l.tugurij.⁊ in.l.pupillus.§.
territoriū.⁊ in.l.taberne.in.l.vt alphenus.⁊ in.l.notionem.§.in-
strumentorum.j.de verbo.signi.⁊ tex.in.c.cum sui.de preben.⁊ in
ca.puberes.de despon.impub.⁊ tex.de peni.distin.iij.in.c.penitē-
16 tia.l.ij.⁊ ibi gl.⁊ tex.xxiiij.q.j.in.c.pudenda.Adde † ꝙ fortius no.
Bar.hic,ex ista.j.gl.in fi.⁊ oēs sequūtur,ꝙ ppria significatio su-
mitur ex allusione vocabuli.allegat etiam ad hoc tex.in.l.tugurij.
vbi glos.j.de verbo.signi.qui parum facit.Sed tu allega pro hoc
bo.text.in.l.notionem.§.instrumentorum.in verbo proprie.j.de
verbo.signi.⁊ tex.in.l.j.in princ.in verbo ⁊ proprie quidem.et ibi
Bar.in penul.colū.ad hoc no.j.ad municip.idem tenet Bart.in
l.oēs populi.s.de iusti.⁊ iu.in.iij.qd.vj.qōnis princip.ad fi.in ver.
quero vnde sumatur ista propria significatio idem Barto.in.l.li-
17 berorū in.ij.qd.qōnis princ.j.de verb.signi.bene facit † qd dicit
Bald.in.c.j.§.si quis de manso.in vlti.colū.de contro.inuesti.vbi
dicit,ꝙ etymologia est resolutio vocis in proprium effectum rei.
ita etiam dicit bal.in.l.nō sine.C.de bo.que lib.Sed aduerte licet
omnes ita transeant.Ego ꝯ bart.⁊ contra gl.ꝙ imo propria signi
ficatio non sumatur ex allusione vocabuli.pondero text.nostrum
dum dicit pedum quasi positio.pōdero illaz dictionez quasi,que
denotat improprietatē.l.ij.s.de vsuf.ea.re.que vsu cōsu.⁊.l.si quis
non quasi heres.s.de acqui.heredi.gl.⁊.doct.in.l.si ante nuptias.
18 s.sol.ma.† Limita istud not.secundum barto.⁊ cōmuniter alios,
nō procedere quādo etymologia repugnat diffinitioni:tūc enim
magis attēditur diffinitio quā etymologia vocabuli.vt probat
bart.hic in testamento.Nam secūdum etymologiā,codicillus di
ceretur testamentū cum sit testatio mentis:vnde attēditur diffi-
nitio posita in.l.j.j.de testa.secūdum quā,nō comprehenditur co
dicillus:vt ibi declarat bart.vbi etiā ponit eandem limitationem
quā hic.Et idem barto.in.l.j.per illum tex.j.de furt.⁊ in.d.l.tugu
rij.⁊ in.d.§.appellata.Et ibi Albe.de ros.⁊ Ang.idem bart.in.d.
l.omnes populi.in.iij.q.vj.q.princip.ad fi.Ratio est q̄ diffinitio
euacuat diffinitum secundū genus ⁊ substātiales differentias.l.j.
§.non fuit.cum similibus.s.de dolo.no.in.l.omnis diffinitio.j.de
regu.iur.ideo diffinitio prefertur etymologie vocabuli,secūdum
domi.Abba.in capitu.j.in pe.col.de iudi.et istam doctri.bartol.
19 teneas.Aliam subtiliorem † theoricam tradit subtiliter Rapha.
cuma.hic.ꝙ argu.ab etymologia vocabuli non procedit affirma
tiue:quia plerunq̄ repugnat diffinitio.et ideo codicillus nō po-
test dici testamentum:quia sit testatio mentis:quia esset arguere
ab etymologia vocabuli affirmatiue,ꝙ non valet.Sed negatiue
semper ⁊ infallibiliter procedit secundum eum Idem tenēt Sa-
lic.⁊ Fulg.in.d.§.appellata.Ange.de Are.institu.de testa.in pri-
ci.d.Abb.in capitul.cum secundum.in.v.no.per illum tex.de pre
bē.⁊ in.c.j.in pe.col.de iudi.⁊ pōdera.ꝙ ita arguit negatiue iurisc.
in.d.§.appellata.vbi dicit.Et ideo si non fiat de meo tuū non est
mutuū.ita etiā negatiue arguit tex.in.c.forus.i ver.iudex.de verb.
sig.vbi dicit tex.ꝙ iudex dicit q̄ ius dicit:⁊ idō negatiue,si ius nō
dicat nō est iudex.Ratio huius subtilis doctrine est.nam etymo
20 logia se habet tanq̄ genus.vnde arguere † ab etymologia voca-
buli affirmatiue,esset arguere de genere ad speciem affirmatiue,
qd argumentū nō tenet:vt si dicā est animal,ergo est homo.Sed
negatiue,a quocūq̄ remouet genus:bene remouet quelibet eius
species.l.si quid earū.§.interemptū.s.de lega.iij.gloss.in.l.itē pre-
21 tor.ais in.l.j.in princ.s.de aure.et arg.lega.Et aduerte † qd ita ar
guit Bal.negatiue in.q.quam dicit fuisse de facto in ista ciuitate
Papie in.d.c.j.§.si quis de manso.in vlti.colū.de contro.inuesti.
Nam statutum est hic Papie.quod quis nō possit ducere molē-
dinum de flumine ticini ad flumen padi sub certa pena.Aliquis
duxit molendinum carentē molis ad flumen padi.fuit dubitatū
an incidisset in penam statuti.bald.consuluit qd nō:quia molēdi
nū dicitur a molendo.ergo negatiue,vbi non sunt mole:non po-
test dici molēdinū.similiter alibi bart.arguit negatiue in.l.tutor
qui repertorium.in.fi.col.ad fi.s.de admi.tuto.qd tutor in inuēta
rio pupilli non tenetur ponere debita.Et arguit sic.Nam inuen-
tarium dicitur,q̄ inuenta in bonis pupilli debēt in inuētario de
scribi:vt dicit gl.j.in.d.l.tutor qui repertorium.in prin.Sed bo-
22 na † dicuntur inuēta,que possunt apprehendi manibus.§.itē la-
pilli.insti.de re.diui.l.si barsatorē.C.de fideius.no.doc.in.l.lz.C.de
acquiren.pos.Sed debita pupilli non possunt apprehendi mani
bus tutoris:ergo negatiue arguendo,nō debent poni in inuēta
23 rio:quia non sunt inuenta in bonis pupilli.Adde † quod simili
ter clericus dicitur a cleros grece:quod idem est quod sors latine:
quia clericus dicitur electus in sortem dñi ca.cleros.xxj.dis.vnde
negatiue

negatiue procedit ar. si non est electus in sortem dñi. ergo non est clericus, ita arguit tex. in c. clericus. xij. q. j. & in d. c. cũ secundum.
24 de preben. † Sed aduerte diligenter, q ista doctrina pôt procedere, quando nomen imponitur seu sumitur ex sua essentiali natura, vt mutuũ & testamentũ: tunc procedit predicta doctrina. Aliquãdo assumitur nomẽ nõ ex naturali essentia rei. sed ex eo quod desideratur seu rationabiliter debet esse in nominato: tunc non pcedit dicta doctrina. naz Imperator dicit augustus: q debet esse huius propositi, q augeat imperium: & tamẽ si non augeat sed diminuit: & sic nõ facit id quod desideratur, tamẽ dicitur augustus. vt not. gloss. in princi. ff. veteris. & glos. in proe. instit. † Similiter
25 Papa dicitur pontifex, quasi faciens pontem ad vehendum subditos in viam, exemplo vite & doctrine, et tñ negatiue, si nõ facit, quia sit malus: tamẽ est pontifex. vt no. Jo. an. in c. j. de cõstitu. in vj. facit tex. in c. aliorum. & in c. nemo. ix. q. iij & qđ no. in c. si papa. xl. dist. Istam doctrinã tradit magistraliter do. Abb. in c. j. in pe. col. de iudi. Non bene istam doctri. do. Abb. per quam tolles infinita que possent in oppositum adduci. Ecce nuptie dicuntur ab obnubendo id est velando, quia mulieres maritate debent velate incedere. vt est tex. in c. hec mago. xxxiij. q. v. glos. insti. de pa. pote. in princ. Itẽ matrimoniuz dicitur q mulier nubit vt mater fiat. & tamen negatiue non procedit argu. Mulier non est velata ergo non sunt nuptie. Item non fit mater ergo nõ est matrimonium. Nã ista nomina sunt imposita, nõ ab essentiali natura sz ab eo q rationabiliter desideratur. Similiter, monachus dicitur a monos, quod est solus. & tamẽ si cũ multis habitat, dr monachus c. si cupis. cum glo. xvj q. j. † Item, monasteriũ dicit, quasi mona
26 chorum statio. & tamen est monasteriũ etiam si ibi non sint monachi, vt pbatur in c. cũ dilectus. in verb. pullularet. & ibi Bal. in fi. ad hoc not. de consue. Similiter vniuersitas a multitudine dicta est. et tamen negatiue vbi nõ est multitudo tamen est vniuersitas quia potest in vno remanere. l. sicut. §. fi. & ibi gl. ff. qđ cuiusq; vniuer. & lxv. dist. c. fi. & ibi glo. & sic per istam doctrinam domi. Abb. potes multa tollere. Aliqualiter tñ obstat tex. in d. capi. forus. in versicu. iudex. † Licet ista doctrina sit subtilis, tamen credo q in
27 neutro mẽbro, & sic nec in primo nec in secundo, sit vera. Et cõtra primum membruz dñ dicitur q ar. ab etymologia vocabuli affirmatiue nõ pcedit, q nõ sequitur, fit de meo tuũ, ergo est mutuũ, quia posset esse donatio. Itẽ nõn sequitur, est testatio mentis ergo est testñ, q posset esse codicillus. cõtra istud mẽbrum adduco duos fortes text. primo tex. in l. j. ff. de fide instru. vbi iuriscõsult. arguit ab etymologia affirmatiue, instrm dicit q istruit, & ideo tã testimonia q̃ persona, istrumẽtor loco habent. † Nec dicatur qđ
28 illud, loco habent: denotet improprietatez. l. mercis appellatiõe & ibi gloss. j. de ver. signi fi. Bart. in l. si maritus. §. i. ff. ad l. iulia de adul. q istud tollit p similẽ tex. i l. notionẽ. § instrumẽtor. i vbo ppie. j. de ver. sig. Secũdo in contrariũ allego tex. in §. sunt tamen qui putant insti. de interdi. vbi tex. arguit affirmatiue, quod non solũ interdicta prohibitoria sint interdicta. sed etiã restitutoria & exhibitoria: quia interdicta dicũtur inter duos dicta. Similiter fm membrum, quod arg. ab etymologia vocabuli negatiue semp & infallibiliter procedat: reprehendunt Lud. ro. & d. Alexã. hic & in d. l. ff. §. appellata. Noti per tex. nostrum qui dicit possessio est quasi pedum posisio, ergo negatiue deberet procedere argu. vbi non est pedum positio ibi non possessio. & tamen argu. est falsum. quia oculis & per aspectuz absq; pedum positione acquiritur possessio. §. si iusserim. j. ea. l. & l. quod meo. §. si venditorem. j. eo. Nisi dicas quod hic sit dictio quasi que est nota improprietatis vt superi dixi. vel q hic ponatur pedum positio, pro quocũq; actu corporali, apto ad acquirendã possessionẽ, cum tex. subijciat quia per eũ tenet qui ei insistit. Ego contra istud fm membruz allego duos fortes tex. in l. j. j. de fur. & in §. j. insti. de ob. que ex delt. qui dicunt q furtum dicitur a furuo id est nigro q de nocte fit. Et tamen negatiue non procedit, non est surreptum de nocte ergo non est furtum, q furta etiã fiunt de die. l. furem nocturnũ. & ibi glo. j. d. l. cor. de sic. Ad hoc respõdet subtilis doctor do. Pet. de bern. q allusio furti posita in d. l. j. respicit cõmuniter accidentia, dicit enĩ ibi tex. q plerũq; fit nocte vnde negatiue. ista est bona cõsequẽtia nõ fit de nocte, ergo nõ est furtum fieri cõsuetum. Tu dic q ista so. stare non potest, nam pondera q tex. ibi dicit furtum dicitur a furuo id est nigro, q clam. & obscure fit, & plerunq; nocte. In eo q dicit plerũq; nocte bene respicit cõiter accidẽtia. sed non qñ dicit clam. & obscure. Ergo negatiue si non fiat clam & obscure non erit furtum. & tamẽ istud est falsum cum fit dare furtum manifestũ qđ non fit clam. l. ij. & tribus seq. j. de furt. Posset dici, q iurisconl. ponit alias etymologias, vel fraude, vel a ferendo foras, vel ab auferendo: vnde arg. ab etymologia procedit qñ vnam habet secus si plures vt ibi. Secundo contra istud membrum fortiter obstat text. in l. taberne appellatio. j. de verbo. signifi. nã taberna dicitur, eo q tabulis claudatur. ergo negatiue: si edificium non est factum tabulis: non debet dici taberna. et tamen est falsum vt ibi dicit iurisco. quia taberne appellatio cõprehendit edificium vtile ad habitandum, quãuis tabulis non claudatur: ita ibi dicit text. Ad illum text. respondet Bart. in l. tugurij. eo. tit. q ideo argu. ab etymologia vocabuli ibi non procedit: quia repugnat natura vocabuli. Alb. de ros. in d. l. tugurij. respondet. q in d. l. taberne appellatio: ideo non procedit ar. ab etymologia vocabuli: q mens legislatoris resistit: sed neutra so. realiter tollit illum tex. Ideo teneas theo. Bart. hic. ff. relatam. quia nõ potes securiori adherere. et ita habes perfecte expeditam istam
29 materiã & cõsequẽter istam scdm partem glo. ¶ † In tertia parte prin. glo. habes tres diffinitiones possessionis quam etiã peritissimi nesciuerũt diffinire, vt dicit gl. i l. stipulatio ista. §. hec quoq;. j. de ver. obli. Primaz diffinitionem reprobant Bar. & Albe. & cõmuniter alij, per tria fundamenta: tamen eam defendunt & bene Guil. de cu. & Cy. in l. licet. C. e. Raph. cu. & do. Alex. hic. Sed pro certo mirandũ est: q omnia ista tria fundamenta punctualiter militãt cõtra diffinitionẽ, quã. j. sexto loco tenet Bar. vbi etiã est dictio ius, & dictio rei, & dictio insistẽdi vel detinẽdi. propter q̃ tria Bartol. reprehendit diffinitionẽ Jo. & tamẽ ipse in sua diffinitione incidit in eadem tria vitia. Non obstat ergo primum duz dicitur q est ius, cum possessio sit facti, per quatuor iura hic allegata per Bartol. quia dico q communis opi. est quod possessio prout est quesita, est ius, prout statim dicam: & proprie. Jo. diffinit possessionem prout est in esse deducta vt Bar. met. j. dicit. Nõ ob. scdo, q dicatur rem, que est terminus generalis, q non simpliciter dicit rem, sed addit rem detinẽdi. & sic loquitur de rebus que possunt detineri: sed incorporalia non possunt detineri, & ista est bona q̃uis do. Alex. aliter respõdendo, dicat, qđ etiam res incorporales large possidẽtur. l. si edes. §. fi. i fi. ff. de serui. vrb. pred. & l. quoties. §. ff. de serui. ti. generali. Hinc est q competit iterdictũ possessorium, etiã pro possessione vel quasi rerũ incorporalium. l. ij. in princ. j. vti poss. & d. l. quoties. vnde cum diffiniatur possessio in genere: non est incongruum fm eum, quod sub ista diffinitione cõprehẽdantur etiã res incorpales que large dicũtur possideri. Istud vlti. mihi non placet, q diffinitio que ponit quidditatem: vt dicit Bar. non comprehendit impropria. Non ob. tertiũ de verbo detinetur, quot competit seruo, qui non potest possidere. l. q seruus. j. eod. quia dictio ius, tollit obiectum prout bartol. met. j.
30 in sua diffinitione dicit, & quãdo fit mentio † de iure: intelligitur de eo q non cadit in seruo. l. illa verba. j. de verb. signifi. bene facit iste tex. in verbo q naturaliter tenetur & tex. in c. causam cum glo. de prescrip. & est glo. in §. j. in verbo maxime. j. ead. l. & in l. iij. §. ex cõtrario in gl. magna in verbo genera. j. eo. Et sic tene diffinitionẽ Joãnis que est bona & in effectu eadem est illa quã ponit bar. Unum solum videtur obstare: q diffinitio dz constare ex genere & differentijs, vt homo est animal. istud est genus rationale ad differentiam bonorũ. mortale ad differentiam angelorũ: vt declarat Bar. in l. j. j. de testa. sed ista diffinitio Joannis non videt cõstare ex genere & differentijs. Nisi dicas & bene q imo cõsiet. Naz dum dicit est ius ibi ponitur genus. Postea dicitur detinẽdi ad differentiam dñij & ad differentiã vsufru. vt declarat barto. in sua diffinitione. Item dicit sibi ad differentiam eius qui aliũ possidet vt est colonus. l. si id q. §. j. j. eo. & ad differentiam serui qui nõ detinet sibi sed domino. d. l. qđ seruus. j. eo. Et isto modo etiaz tollitur tertia reprobatio barto. dum dicebat quod detinere cõuenit seruo: quia Joannes nõ simpliciter dixit detinẽdi. sz addidit sibi
31 vt excluderet seruũ. & ista est veritas. † Pro veritate predictorum videndum est, an possessio sit ius vel factuz. barto. post antiquos tenet quod sit ius, per quatuor iura. & per vnam rõnem, quã cfirma: q validum est arg. de contractu & obligatione, ad possessionẽ l. quãuis saltus. j. eo. Intellige postq̃ est quesita. ita procedũt iura precalleg. & tex. in l. si ea res. §. fi. in verbo qui prior ius eius apphẽderit. ff. de act. emp. & in l. hõ liber. §. fi. i vbo ius est. ff. ti. j. q iura allegat Guil. de cu. in l. lz. in vij. col ff. eo. lz do. Alex. eo tacito, sibi ascribat. & bonus text. in l. stipulatio ista. §. si quis forte j. de
32 verb. obli. † Hinc est quod si in rescripto delegatorio pape dicat cognosces super iure quod habet titius in tali re: etiam de sola possessione, per nomen iuris intelligitur delegata causa soli possessionis. ita tenet no. Innoc. in c. episcopi. de rebus eccle. nõ alie. quẽ apud legistas refert & sequitur bald. in l. pe. in pe. col. ff. si a nõ cõpeten. iud. fue. ap. & in l. iubemus. §. sane secundo. in fi. C. de sa. san. eccle. & in l. si mulier. §. qui possessionem. ff. quod me. cau. et in l. si quis ad se fundum. in iij. col. C. ad l. iul. de vi publi. do. Ant. de bu. in c. j. de cau. pos. & ppie. q valde signa. Ad idẽ facit, q possessio nõ cadit in seruo. l. nunq. §. j. de vsuca. j. & l. possessio. §. j. & l. qđ seruus. j. e. ergo nõ est facti. q seruus est capax eorũ que sunt facti §. sz cũ factũ. insti. de stip. seruo. etiã si tale factũ habeat adminiculũ iuris vt ibi. & isto fundamẽto vtitur barto. j. in. §. char. in v. qro qd iuris de detẽtatiõe. Sz in modo acqrendi, & sic in modo dedu

endi in esse est facti ita proprie loquuntur quatuor iura .s. allega
ta per bart. p̄sertim tex. in .§. seq. qui in tribus locis dicit incipere
possidere. Similiter tex. in .§. si vir vxori .j. ea .l. loquitur de appre-
hensione ⁊ acq̄sitione possessionis, que nō pōt infirmari per ius
ciuile. Itē modi acquirēdi possessionē sunt facti; s; ipsa possessio
est ius, s̄m Bar. in .§. j. j. ea .l. Istud patet, siue cōsideremus ipsam
apprehensionē q̄ est meri facti, siue ꝯsideremꝰ animū et corpus q̄
requirunt in acq̄renda possessione .l. iij. in prin. ⁊ .l. quēdamodū .j.
eo. ⁊ .l. lz. C. e. Nā animus est facti .l. bonefidei .s. ti. j. Hinc videmꝰ
qḋ hereditas iacens non pōt acquirere possessionē, q2 facti est .l. j.
§. sceuola .s. si quis test. lib. esse ius. fue. Item in heredē adita here
ditate ipso iure transeunt oīa iura hereditaria, sed non possessio
nisi apprehendat̄. q2 facti est .l. cū heredes. in princi. j. e. ⁊ ita tene.
Tamen subtilis .d. Pe. de bexu. tenuit qḋ possessio etiam postq̄
est acq̄sita sit facti. ⁊ eius opi. late refert ⁊ sequit̄ Lu. ro. hic seq̄tur
etiā do. Iac. de put. ⁊ mouet̄ prefatus .d. Pet. de bexu. p aliqua ex
superius adductis. ⁊ postea p tex. in .l. possessionē pupillū .j. eo. ibi
qḋ em̄ facti est pōt amittere. ad illū tex. r̄ndet .d. Alex. ꝙ pupillus
qn̄ apprehēdit possessionē, si postea discedat a possessione, dr̄ per
dere qḋ facti est. i. ipsam possessionē q̄ facti est: tamē tex. loquit̄ de
ipsa possessione. Ego infra aliter respondebo. Secundo p̄ncipali
ter monet̄ per tex. in .l. bonefidei .s. ti. j. ibi illud ad factū ptinere.
Sed r̄nde qḋ ibi dr̄ ꝙ possessio bone vel male fidei dr̄ facti q2 bo-
na vel mala fides pendet ab aīo qui est facti. ⁊ ita illum tex. decla-
rat Barto. in .l. si is qui pro emptore in secunda char. j. de vsucap.
¶ Adde qḋ idem qḋ possessio sit facti tz etiā Bal. in .l. fi. in p̄mis
verbis. C. de edic. diui adri. tol. per tex. in .d. l. j. §. sceuola. ad quem
s. r̄ndi alibi tz Bart. in .d. l. si is qui p emptore. in. iij. char. in scḋa
oppo. p̄n. qḋ possessio est mixta facti ⁊ iuris. sequit̄ Pet. de anch.
in regula sine possessione in scḋa char. ita etiā tz Are. hic p text. in
d. l. deniq3 .s. ex quib. cau. maio. vbi tex. dicit qḋ possessio plurimū
facti hz. ergo etiā aliq̄d iuris. ad idē facit .l. possessio quoq3 .§. j. j. e.
ibi nō tm̄ corporis s3 etiam iuris est ⁊ lex stipulatio ista .§. hoc quo
q3 .j. de vb. obl. Et qḋ possessio sit facti, pbant quatuor iura p̄mo
alleg. p bart. ꝯ diffinitionē Io. qḋ aūt sit iuris, pbāt alia quatuor
iura postea alleg. p bartol. ⁊ sic vr̄ qḋ sit mixta, ⁊ iuris ⁊ facti. Ra-
pha. cu. hic dicit se putare, ꝙ possessio nō sit iuris imo potius fa-
cti qn̄ est mixta ⁊ hz effectꝰ a iure. puta acquisitionis dn̄ij vel acq̄-
sitionis fructuū. Teneas opi. quā .s. tenui quicquid alias tenuerī
quod possessio postq̄ est acquisita ⁊ in esse deducta, est iuris. sed a
principio qn̄ acquirit̄ ⁊ qn̄ apprehēdit̄ est facti. ⁊ ista est cōis opi.
vt predixi. Tamen contra istam cōmunē opi. ⁊ sic p opi. do. Pet.
de bexu. vr̄ fortiter stringere tex. in .d. l. deniq3 .s. ex qui. cau. maio.
vbi dixit tex. qḋ possessio hz plurimū facti. Nec potes dicere ꝙ ibi
loquat̄ de possessione put a p̄ncipio acquirit̄ per apprehensionē.
pz q2 ibi loquit̄ de possessione iam acq̄sita q̄ fuit p dicta per capti
uitatē. Non enim potuisset pdi si nō fuisset acq̄sita. ita etiā est sil'is
tex. in .l. in bello .§. facte. ff. de capt. Tu cōsidera p r̄nsione quot si
cut passessio in actu acq̄rendi est facti: vt .s. dixi. ita etiā put est in
actu recuperādi. tunc etiā facti est: ⁊ ideo post liminio nō recupe-
rat̄ possessio q̄ iam erat pdita, q̄uis iura pdita recuperent̄: q2 ibi
illa recuperatio, est vna alia acq̄sitio, q̄ requirit nouā app̄hēsionē:
ideo dr̄ facti: s3 qn̄ possessio est iā acq̄sita: ⁊ in esse deducta tunc dr̄
33 iuris. Adde † p̄dictis ꝙ est dare quādā possessionē incorporalissi-
mā q̄ non adheret rebus corporalibꝰ: sed q̄busdā dationibus vel
factis. ⁊ stat potiꝰ in abstracto quā in cōcreto ⁊ hz plurimū iuris
⁊ magis q̄ alio possessio: q2 rebꝰ corporeis nō adheret vt si ecclesie
debeat̄ annuus cēsus vel aliq̄d annuū in signū superioritatis s̄m
bald. qui ita formaliter dicit in .l. ij. in. viij. colū. C. de serui. et aqua.
34 ¶ Circa tertiā † diffinitionē Azo. quā glo. sequitur. Adde ꝙ ea3
reprobāt bart. ⁊ oēs: q2 diffinit possessionē put in esse pducit̄, ⁊ dz
diffiniri put est in esse pducta, nā app̄hēsio possessionis ⁊ alij mo
di acquirēdi possessionē: nō sunt ppr̄ie possessio, sicut nec modus
acquirēdi dn̄iu3: puta vsucapio nō est dn̄iū: vt est glo. ī .l. iij. j. tit. j.
Confirmo quia p vba huius diffinitionis ponunt̄ p̄ncipia ex q̄-
bus in esse pducit̄ possessio. Nā dn̄ dr̄ rei corporalis: est principiū
materiale ⁊ dn̄ dr̄ animi ⁊ corpis: ē p̄ncipiū formale. Sed aduerte
quia in ꝯrium fortiter obstat. q2 in illa. iij. diffinitiōe dr̄ corpalis rei
retētio. pōdera illud vbū retētio p qḋ pz qḋ loquit̄ de possessiōe
in esse pducta: q2 si voluisset diffinire put pducit̄ ī esse dixisset est
rei corpalis app̄hēsio: q2 illud qḋ nōdū est in esse deductū, nō pōt
dici retineri: s3 bn̄ app̄hēdi. Nec obstāt illa vba corporis ⁊ animi:
q2 etiā in possessione in esse pducta retinēda, req̄rit̄ corpus ad re
tinendā naturalē, ⁊ animus ad retinēdā ciuilē .l. clā possidere .§ q̄
35 ad nūdinas .j. eo. Et .l. lz. C. eo. ¶ Circa diffinitionē bar. † Adde
qḋ eā tenet Ang. in repe. l. si q̄s vi. §. differētia .j. eod. Sali. in .l. lz.
C. eo. do. alexan. hic. Istaz diffinitionē bar. reprobant ange. imo.
Pau. de ca. ⁊ Lud. ro. hic p aliqua quibꝰ r̄ndet .d. Alex. hic quē p
te videas. ¶ Tu dic ꝙ diffinitio bart. in effectu. est eadē cu3 diffi
nitione Io. quā .s. tenui. Solū addit Bar. nō phibite possideri q̄

verba nō sunt in diffinitione Io. s3 certe illa verba nō sunt neces
saria patet q2 qn̄ iurisc. diffinit testamentu3 in .l. j. ff. de testa. de eo
qḋ quis post mortē suā, nō addit de quo sit licitū testari, cū etiam
ibi res sacra ⁊ religiosa nō possit in testō relinqui, nec multa alia
de quibus in .l. apud iulianū .§. fi. ⁊ in .l. si quis inquilinos .§. fi. .s. de
lega. j. Simil'r ī diffinitione stipulationis posita in .l. v. §. stipula-
tio. j. de verb. obli. vbi dr̄ qḋ est verbor̄ cōceptio quibꝰ promittit
se daturū nō addit in diffinitione rem nō phibitā cū etiam res sa-
cra ⁊ religiosa nō possint in stipulatione deduci .l. inter stipulan-
tem .§. sacram .j. de verbo. obliga. vnde inhabilitas rerū superfluo
videtur addi in diffinitione, cū semper diffinitio intelligat̄ loqui
de habilibꝰ. arg. l. vt gradatim .§. vt ⁊ si lege .j. de mune. ⁊ hon. ⁊ .l. j.
cū gl. C. de sac. san. eccle. Et sic teneas diffinitionē Io. ⁊ in effectu
diffinitio Bar. est eadē. ¶ Cōtra vtrāq3 diffinitionē fortiter ob-
stat: q2 vtraq3 diffinitio cōuenit etiā detentationi nō dico a finine
prout r̄ndet Bart. que est meri facti. Sed dico de detentatione
rei, quā quis hz autoritate iudicis, ibi em̄ est ius insistendi ī re nō
prohibita possideri: quia qui detinet rem autoritate iudicis: ha-
bet ius .l. si finita .§. si quis metu .s. de dam. infec. ⁊ tamen iste non
possidet sed detinet .l. iij. §. fina. j. eo. ⁊ .l. cum legati ī ex quib. cau.
in poss. ea. ⁊ .l. j. §. quesitū est .j. quorum lega. ⁊ quod habeat ius vl-
tra text. in .d. §. si quis metu. etiam patet, q2 habet pignus p̄torīū.
leg. ij. C. de preto. pigno. leg. non est mirum .s. de pign. actio. De-
clarat glo. magistra in .l. j. in prin. .s. de pigno. actio. ergo cum neu
tra istarum diffinitionum, nec Ioannis nec Barto. conuertatur
cum omni suo diffinitio prout habet bona diffinitio .l. j. §. dolū.
⁊ ibi no. barto. .s. de dolo. glo. in .l. nihil aliud est hereditas ⁊ in .l.
fi. j. de vbo. signi. ⁊ bartol. hic in prima oppo. Ergo neutra diffini
tio est bona quia qui detinet rem autoritate iudicis, habet ius il-
lam rem retinendi vt dicit Ioannes. Item habet ius insistēdi rei,
vt dicit Bartol. ⁊ tamen non est possessio sed detentatio, vt exp̄s-
36 se dicunt iura preallegata. ¶ Huic difficultati † quā mouet ang.
respondet .d. Alexan. hic quod etiam detentatio est possessio lar-
ge sumpta. leg. stipulatio ista .§ hec quoq3 .j. de verbo. obli. c. cau-
sam. cū glo. de prescrip. ⁊ glo. in .§. j. in verbo maxime .j. ea .l. Ideo
hec diffinitio possessionis in genere etia3 conuenit detentationi
nec p hoc dicitur vitiosa. ¶ Ista respōsio mihi nullatenus pla-
cet q2 aliud est possessio aliud est detentatio. vt inquit tex. in leg.
iij. §. fi. j. eo. ⁊ in alijs iuribus .s. allegatis. Item cum ista sit diffini-
tio, certe ex diffinitione sumitur propria significatio, vt declarat
Bartol. in .l. omnes populi .s. de iusti. ⁊ iu. in. iū. qō. vj. questionis
princi. ergo in ea non cadunt impropria. ¶ Tu responde qḋ detē
tatio est facti vt firmat Bartol. j. in secunda char. in versic. quero
quid iuris de detentatione: et ibi respondet ad .d. l. si finita .§. si q̄s
metu ibi dicetur, patet quia detentatio est queda3 simplex custo
dia leg. cum legati .j. ex quib. cau in posses. ea. Declarat Barto. j.
circa fi. Ergo non est ius prout in possessione, q2 ius qḋ est in pos
sessione est aptum pducere ciuiles effectus ratione acquisitionis
dominij per vsucapionem vel per prescriptionem vel acquisitiōis
fructū: vt .j. declarat Bar. dum diffinit in specie possessionē natu-
ralem ⁊ possessionē ciuilem. Sed detentatio est quedā simplex cu
stodia vt dixi. Itē Io. in diffinitione addidit detinendi sibi. Sed
in detentatione quis non possidet sibi nisi quo ad securitatem .l.
si rem mobile3. in prin. in ver. tibi .j. eo. ⁊ ita habes expeditam totā
37 secundam parte3 glo. ¶ † In ea. glos. ad fi. habes qḋ res mobiles
non dicuntur proprie possideri. idem tenet gloss. in leg. j. in glo. j.
C. vti posside. ⁊ glo. in .l. j. j. vtrobi. Istam conclusionē glos. repre-
hendunt Dy. barto. Albe. ⁊ ceteri docto. per aliqua fundamen-
ta de quibus hic per bartol. sed aduerte ad vnum fundamentum
bartol. dum facit talem cōsequentia3. Pro rebus mobilibus cō-
petit interdictum vtrobi: ergo res mobiles proprie possidentur
reprobat domi. Alexan. q2 ista non est bona cōsequentia, nam p
rebus incorporalibus competit interdictum retinēde. ⁊ sic inter-
dictum vti posside .l. queties secūda. ff. de seruitu. titu. generali et
l. j. in princ. j. vti posside. Et tamen non proprie possidentur .l. iij.
in prin. j. eo. ⁊ .l. sequitur .§. si viam .j. de vsucap. ¶ Tu defende cla
38 re barto. † quia pro seruitutibus, ⁊ sic pro incorporalibus, nō da
tur interdictum simpliciter ⁊ proprie, sed cum nota improprieta
tis veluti possessoriū. ita est text. in .l. penulti. in fi. .s. de serui. Sed
pro rebus mobilibus datur interdictum retinende proprie sine
nota impropretatis .l. j. j. vtrobi. allegata per bartol. ⁊ .§. retinen-
de. instit. de interdictis. ¶ Ego reprobo aliud fundamentū Dy.
quod sequitur barto. dum dicit res mobiles vsucapiuntur .l. vni.
C. de vsucapio. transfo. Sed sine possessione non procedit vsuca-
pio .l. sine possessione .j. titu. j. Ergo res mobiles proprie possiden
39 tur. Ista † argumentatio, licet ceteri eam sequantur, non est bo-
na, q2 incorporalia ⁊ sic seruitutes prescribūtur .l. seruitutes. ma-
gna. ⁊ ibi gl. magistra. .s. de serui. ⁊ .l. j. ⁊ .ij. vbi glo. ⁊ bar. C. eod. ⁊ tū
in eis nō cadit ppr̄ie possessio .l. seruus. §. incorporales .s. titu. j. ⁊
d. l. sequitur .§. si viam .j. titul. j. ¶ Pro cōi opinio. Adde bene fa-
cere tex.

cere tex.in.l.j.§.de fur.⁊ in.§.j.insti.de obliga.que ex delic.vbi po-
nitur diffinitio furti, quod est contrectatio rei aliene fraudulosa
gratia ipsius rei vel vsus eius vel possessionis sue. pondera illud
vel possessionis sue. Item furtum solum cadit in rebus mobilib⁹.
§.cum autem.insti.de vsucap.⁊ ibi in diffinitione dicitur esse pos-
40 sessionem rei mobilis.⁊† in diffinitionibus verba proprie ponũ
tur, vt declarat Bartol.in.l.omnes populi.ff.de insti.⁊ iur.in.iiij.
questione.vj.questionis prin.ad fi. ¶Tenendo cõmunem opi.cõ
tra glo.quomodo respondebimus ad fundamentũ gl.de allusio-
ne vocabuli: quia pedum positio non cadit in rebus mobilibus.
respondet barto.qđ vbi habemus diffinitionẽ: magis attenditur
diffinitio ꝙ allusio vocabuli.⁊ patet in testamento, vt hic per eũ
cum quo omnes transeunt. ¶Sed tu caue qꝛ non habemus diffi
nitionem possessionis traditã a legislatore sicut habemus in te-
stamento vbi legislator ponit ⁊ allusionem ⁊ diffinitionem sicut
etiã in furto iuriscon.ponit allusionẽ ⁊ diffinitionem in.d.l.j.§.de
fur.in.d.§.j.insti.de obli.que ex deli.alias nunꝙ procederet arg.
ab etymologia vocabuli: quia semper posset magistraliter fieri
diffinitio contra infinitos text.quos allegaui.s.in.ij.parte gloss.
¶Unde aduerte ꝙ alia responsio potest colligi ex fundamentis
Bart.possumus dicere qđ tex.noster non stetit in simplici allu-
sione, sed subdit quia naturaliter tenet, qđ est generale ad omnes
actum tenendi. Item subdit que terre mari ve capiuntur.⁊ sic ex-
presse loquitur de mobilibus. Item in.§.j.j.ead.l.sꝫ in manu po
suerit.⁊ sic sufficit quocũꝙ actu corporeo teneatur.⁊ sic pedũ po-
sitio capitur pro quocunꝙ actu corporeo, non solum si possessio
apprehendatur pedibus, sed etiã si manib⁹, aut aspectu seu ocu-
lis.l.quod meo.§.si venditorem.vbi glo.j.eo.⁊ tu vltra Bar.pon-
dera istum text.in dictione quasi dũ dicit pedũ quasi positio.et sic
non simpliciter dixit pedũ positio.⁊ illa dictio quasi regulariter
41 est nota improprietatis: vt dixi.s.in.ij.parte glo. ¶† Ista cõclu-
sio doc.facit in practica ad.q.quod si testator legat titio possessio
nes suas vel possessionẽ rerum suarũ vel aliquis vendit oẽs pos-
sessiones suas, qđ intelligitur etiã de mobilibus nedũ de immo-
bilib⁹, cũ etiã res mobiles ppꝛie possideant ẜm cõmunẽ opi.s.re
latam.⁊ ita alꝭ fuit determinatũ in cõtingentia facti vltra mon-
tes prout refert Barto.in.l.vxorem.§.legauerat.s.de leg.iij.⁊ ita
etiam tenet Jaco.de ra. ¶Adde text.in.l.j.⁊ ibi gl.j.C.de cõmu.
re alie. Quis cõtrarium teneat Alb.de rosa.sibi ꝯrius hic per.l.j.et
leg.rura.C.de oĩ agr.deser.lib.xj. Idem tꝫ Guil.de cu.in.l.lꝫ.C.de
acqui.pos.per dicta iura.⁊ per.l.filij.§.fi.j.ad municip.⁊.l.ij.C.de
fideius.mino.⁊.l.ab executione.C.quorũ app.non recip.in quib⁹
iuribus possessio intelligit de immobilibus. Sed ibi in dictis iu
42 rib⁹ illud est ppter subiectã materiã ¶† Ueritas tamẽ est, quod
a ex cõi vsu loquẽdi, qui in omni materia preferẽ cuicũꝙ ppꝛie si-
gnificationi: vt est glo.no.in.l.librorũ.§.q tñ cassius.s.de leg.iij.
dixi alias plene in rub.s.de ope.no.nun. Appellatione possessio-
nũ intelligũtur res immobiles: ideo in qđ. pdicta intelligeref de
immobilibus.qꝛ res mobiles penes vsum loquẽdi cõmunẽ, nõ ca
piuntur pro possessionibus: ⁊ ita tenent Cy.⁊ Bal.in.l.fi.ad fi.C.
de cõpensa. Bar.in.d.l.vxorẽ.§.legauerat ĩ fi.bal.in.l.j.ff.de sta.ho.
Ray.in.d.l.filij.§.fi.⁊ do.Alex.hic.⁊ ita habetis expedita glo.pri-
mã. ¶Capio glo.ij.in verbo qꝛ naturaliter ista gl.ponit vnde ha
buit originẽ, ⁊ qualiter perdatur possessio.⁊ ponit principiũ et fi-
nem: ⁊ sic alpha ⁊ o. vnde diuiditur in duas partes principales. In
prima declarãdo tex.effectualiter ponit a quo iure processit pos-
sessio. In quo Barto.facit tertiam.q.prin. In secunda per viam
no.querit: qualiter perdat possessio.et ponit quatuor opiniones
43 secũda ibi. Item no.qđ ex eo. ¶† Prima pars gl.est clara.⁊ vult
qđ possessio sit inducta de iure naturali primeuo. Intellige nõ
de eo qđ est cõe oibus animãtibus: qꝛ fere nõ possunt possidere.
sꝫ intellige ius naturale, pro iure gen.put semp intelligit.qñ refert
ad rationẽ.§.singulorũ.insti.de re.di.⁊ ita declarat.j.glos. magna
in verbo ait.⁊ gl.in.l.lꝫ.C.eo. Item intellige qđ est introducta de
iure gentiũ secũdario, quo iure, status seruitutis est annihilatus
l.ex hoc iure.s.de insti.⁊ iur.serui enim sunt capaces eo ꝙ que sunt
de primo iure gentiũ puta obligationis naturalis.l.si id qđ.⁊ ibi
Bart.⁊ alij declarant.s.de cõdi.inde.⁊ tamẽ nõ sunt capaces pos-
sessionis.l.qđ seruus.j.eo. Hoc etiã patet in hoc text.vbi dicit, qđ
dñiũ cepit ab illa naturali possessione.sed dñia fuerũt inuenta a
iure gentium secundario.d.l.ex hoc iure.⁊ circa hoc latius insistit
Are.⁊ Mod.senen.⁊ ego alꝭ tetigi, sed nõ expedit, qꝛ non est ma
teria nostra, sꝫ dicte.l.si id qđ. ¶Scđa pars principalis subdiui-
dit in octo particulas. In pma per viã no.querit qualiter posses-
sio naturalis amittatur. Et ponit primã opi.antiquo.reprobatã
a roge. In scđa ponit scđam opi.pla.⁊ Azo.s illã opi.op.⁊ soluit
In tertia ponit opi.aldrici. In quarta ponit distinctionẽ Joan-
nis quadrimẽbrem ab oibus cõiter approbatã.⁊ duo prima mẽ-
bra expedit. In quinta circa illa duo mẽbra format duas qđ. In
sexta expedit alia duo membra. In septima querit.de rõne diuer-
sitatis inter duos primos casus.quare in eis p exitũ a possessione
perdaf naturalis possessio, ⁊ secus sit in alijs duobus.⁊ videt assi
gnare tres rões. In octaua ⁊ vltima, ponit de ciuili posses. quali
ter amittatur.⁊ sic qualiter retineat. Inferẽdo duas esse possessio
nes.secũda ibi: sꝫ Pla.⁊ Azo.dicũt. Tertia ibi. Aldr.dixit.quar
ta ibi: tu distingue ẜm Jo. Quinta ibi, sed qđ si nõ est in conspe-
ctu. sexta ibi, si aũt per aliũ. Septima ibi. sed quare retinet. Octa-
na ⁊ vltima est ibi.⁊ hec cũa de naturali: ⁊ hanc secundaꝫ partem
principalẽ istius secũde gl.prosequere vt per Bar.in.v.q.princi-
pa.in vlti.col.vbi post glo.reprobat tres primas opiniones rela-
44 tas in glo. ¶Adde circa tertiã opi.Aldri.inquantum dicit† ꝙ
naturalis ⁊ ciuilis simul esse nõ possunt. Bar.qui p verba aliqua
liter obscura dicit, ꝙ istud potest esse assumẽdo ciuilẽ ⁊ naturalẽ
proprie: pront ipse tenet in.ij.q.princi.vbi tenet naturalem pos-
sessionẽ proprie esse illam que est apud vsufructuariũ ⁊ similes.et
sic capiendo possessionẽ naturalem pro illa formali que est apud
vsufructuariũ qui possidet naturaliter.l.naturaliter.in prin.j.eo-
dem.proprietarius autem possidet ciuiliter.l.sciendũ.in prin.s.
qui satisda.cogan.declarat glo.in.l.iij.§.ex cõtrario.j.eod. Sicut
ergo vsufructu.formalis qui est seruitutis personalis.l.qui vsum
fructũ.j.de verbo.obli.non potest esse apud directũ dominũ.l.vti
frui.in princi.s.si vsufru.peta.⁊.l.in re communi.s.de serui.vrb.p̃-
dio.ita possessio naturalis formalis que est apud vsufructuarium
non potest esse simul cum ciuili, que est apud proprietariuꝫ quia
sicut non datur concursus proprietatis cum vsufructu formali:
ita non datur concursus possessionis naturalis formalis simul cũ
ciuili. Sed capiendo ciuilem ⁊ naturalem possessionẽ large ⁊ im-
proprie: vt ipse Bartol.capit nihil repugnat quin possint simul
concurrere prout tenet gloss.hic in quarta op. Joannis. Sicut et
concurrũt naturalis ⁊ ciuilis obligatio leg.iurisgen.§.igitur nu-
da.s.de pac. ¶Circa quartam opi.Joan.quadrimembrem quaꝫ
bartol.tantum commendat ⁊ dicit esse veram ⁊ sine aliqua repre-
hensione procedere ⁊ ꝙ prosequendo quatuor casus ita perfectis-
sime loquitur ꝙ additione non indiget.⁊ ita bart.⁊ scriben. parũ
aut nihil addũt sed simpliciter transeunt cũ ista opi. Idem tenẽt a
45 gl.⁊ doc.in.l.lꝫ.C.eo. ¶† Aduerte lꝫ bart.⁊ omnes indifferenter
transeunt, ꝙ qñ possessio naturalis est iuncta simul cuꝫ ciuili siue
quis possideat vtrãꝙ per se siue per aliuꝫ, exeundo de fundo qui
non sit in conspectu per.x.miliaria, nec sit in ppinquo perdit na-
turalem possessionem eo qꝛ qñ naturalis est simul iuncta cum ciui
li: tunc illa naturalis non potest retineri animo sed requirit cor-
pus.l.lꝫ.C.eo.⁊.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.j.eo. Secus
qñ est naturalis sola qꝛ illa retinet solo aĩo, ⁊ sic exeũdo de fundo
quãuis non sit in conspectu ad.x.miliaria nec prope, tamen illam
non perdit, sed retinet animo vt est tex.in.l.iij.§.vnde vi.s.de vi ⁊
vi arma. ¶Mihi nullatenus placet ista differentia glo.⁊ doc.et
vꝫ ꝯtra oẽm rationẽ mundi. vnde nõ credo ꝙ sit differẽtia. An na
turalis ⁊ ciuilis sint simul iuncte an naturalis sit de pse. qꝛ vtroꝗ
casu credo ꝙ retineatur etiaꝫ naturalis animo. nisi alius tertius
ipsam possessionẽ ingrediat, qꝛ tunc bene verũ est amitti natura-
lem.ita punctualiter loquitur tex.in.d.l.clam possidere.§.qui ad
nundinas.⁊ ratio est quia tunc duo nõ possunt eandem rem natu
raliter insolidũ possidere.etiã diuersis qualitatibus puta vnum
iuste aliũ iniuste vt est tex.i.l.iij.§.ex ꝯrio.⁊.§.si.quem labeo.j.eo.
Sed extra istum casum nõ video qđ obstet quare naturalis iũcta
cũ ciuili nõ retineat animo p exitũ possessionis. Moneor funda
mento quo barto.⁊ doc.reprobãt duas opi. precedentes in quia
exitus de possessione non est causa perdẽde possessionis.l.si id qđ.
§.j.⁊.§.fi.j.eo.⁊.d.l.clam possidere.§.fina.quia solo animo retine-
tur.d.l.lꝫ.C.eo.quia in perdenda possessione requiritur animus
l.iij.§.in amittenda.⁊.l.quemadmodũ.j.eo.vnde lꝫ desinat insiste
re in re: non tamẽ per hoc hꝫ animũ pdendi, ergo eam nõ perdit.
⁊ ista rõ militat etiã qñ naturalis est iũcta cũ ciuili.⁊ nõ presumi-
tur animus perdendi cum nemo presumatur iactare suum.l.cuꝫ
46 de indebito.in princi.s.de proba. ¶† Secundo moueor, qꝛ opi.
cõis videt esse contra omnẽ rationẽ mundi. Nam planuꝫ est, ꝙ ci
uilis sola magisꝙ alia retinetur animo.d.l.clã possidere.§.fi.⁊.d.
l.lꝫ.⁊ hic in ista glo.in fi. Iteꝫ naturalis sola retinetur animo.d.l.
iij.§.vnde vi.j.de vi ⁊ vi arma.⁊ hic in glo.et isti duo casus proce-
dũnt sine scrupulo.ergo multo fortius, quãdo naturalis est iun-
cta cum ciuili, deberet retineri animo rõne vnionis ⁊ coniunctio
nis. que vnio dꝫ habere effectũ retentionis aĩo, sicut in simili sub
stitutio pupillaris non transmittit, substitutus moriat ante pu-
pillum.l.si ex pluribus.s.de suis ⁊ leg.⁊ tamẽ qđ substitutio pu-
pillaris est vnita cũ iure accrescẽdi.tunc ppter vnionẽ transmit-
titur que alꝭ nõ transmitteret.vt est text.sing.in.l.qui patri.s.de
acq.here. Silr institutio cõditionalis, nõ transmittitur ad here-
des, si institutus moriat ante euentũ conditionis.l.vnic.§.sin aũt
aliquid sub cõditione.C.de cadu.tol.⁊ tñ pars institutionis adi
tionalis iũcta cũ iure accrescẽdi bñ trãsmittit vt est tex.sing.i.l.qui

a ¶Ex cõmu
ni. Adde ea
ꝙ põit Jas.i
d.Rubri. et
vide ꝙ ponit
Feli.in.j.gl.
decre.colũ.ij.
ver.ex qbus
vtiliter et in
col.seq.⁊ ibi
qꝛ allegauit
cõem vsum
loquendi in
cumbit on⁹
pbãdi. et ad
de ꝙ quãdo
agit de pbã-
do cõmuneꝫ
vsum loquẽ
di pro intep
tãda aliqua
dispesatio-
ne debet ar-
ticulari ⁊ p
bariquod ta
lis vsus lo-
quendi vige-
bat tunc qñ
dispositio fa
cta fuit. ita
Sozi.in lege
gallus.§.si
eius colũ.fi.
x.⁊ no.circa
hunc cõem
vsum.s.de li
be.⁊ postbu.
et ꝙ commu
nis vsus lo-
quendi in oĩ
materia attẽ
datur adde
Alex.in cõsi.
x.col.ij.ver.
si.qꝛ dictum
est in.j.volu.

ex duabus. in prin. cum gl. sm intellectum. Barto. ff. de acqui. here. ecce qualiter vnio operatur illud quod per se nõ haberet locuz ergo quãdo possessio naturalis est iuncta cũ ciuili ratione vniõis deberet fortius retineri animo ꝙ quando est sola naturalis de p se que tamen retinetur animo. ¶ Confirmatur ꝛ fortius quia si vnio potest operari in vnito contra naturaz vniti vt dictis iurib⁹, quanto fortius conseruabit naturam vniti, ꝛ sic possessionis naturalis vnite cuz ciuili. per regulã. l. patre furioso. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. ꝛ. c. queadmodũ. de iureiurand. ¶ Tertio moueor quia non potest reddi bona ratio diuersitatis inter vnum casum ꝛ alium, quare naturalis quãdo est sola retinet animo: ꝛ non quãdo est iuncta cũ ciuili. Nec ob. ratio diuirsitatis quaz assignat ista gl. in pe. par. Et Bar. ꝛ oẽs sequunt qd qñ naturalis est iuncta cũ ciuili: animus satis operatur circa retentionez ciuilis, ideo nihil operatur circa naturalem, secus quando est sola naturalis tũc ani-
47 mus operatur in ea retinẽda q alíud operari non põt. ¶ † Confirmãt Bart. ꝛ Albe. q animus nõ operat in retentione duarum possessionũ. argu. l. qd labeo. ff. de cõpensa. vbi de vna quantitate non põt quis plures cõpensationes opponere, sicut nec res iudicata circa vnũ actũ põt operari circa aliũ sm Barto. ¶ Ista ratio gl. ꝛ doc. nihil penitus vz, ꝛ hoc ostendo ad oculũ ꝛ intellectũ, q si quis hz multas ciuiles possessiones solas, et multas naturales solas in multis alijs locis, oẽs retinet animo, lz sint in absentia, ergo apparet, qd imo animus operat retẽtionẽ pluriũ possessionũ, ergo ratio gl. ꝛ doct. nõ est vera, si dicis animus bene põt operari circa plures possessiones que nõ differãt specie sed numero, vt in plurib⁹ ciuilib⁹. vel in plurib⁹ naturalib⁹. sed nõ in plurib⁹ possessionibus que differant specie ꝛ numero. vt in naturali ꝛ ciuili quãdo sunt simul iuncte q dico istud aperte tolli per. d. l. qd labeo. ff. de cõpensa. allegatũ p bar. Itez ille plures naturales sole ille ciuiles sole: in diuersis locis differunt inter se et specie et numero. ¶ Preterea qd ratio gl. ꝛ doc. nõ sit vera patet euidenter, q animus magis operat ꝛ magis fatigat in retinendo multas ciuiles in multis locis. ꝛ multas naturales in alijs multis locis, quã vnã naturalẽ iunctã cũ ciuili cũ sit in eo loco. ¶ Nõ omitto ꝙ Mod. senen. assignãt hic aliã rationẽ diuersitatis ꝛ quidez subtilem ꝛ colorata, q qñ est naturalis ꝛ ciuilis simul. Ideo exiẽs de fundo nõ retinet naturã solo animo. eo q lex ꝛ natura nihil operantur frustra. l. qui bis. idẽ. ff. de ver. obli. l. hec stipulatio. §. diuus. cũ silibus. ff. vt lega. no. cauea. Sed retentio talis naturalis nullius esset effectus et nullius vtilitatis, ptz q amissio naturalis nõ affert aliqd preiudiciũ. d. l. lz. in fi. ꝛ. d. l. clã possidere. §. qui ad nundinas. eo q ciuilis sola est illa q operatur iuris effectus. puta pscriptionis et sic acquisitionis dñij. Itẽ acquisitionis fructuũ vt declarat glos. et ibi oẽs in. l. iij. §. ex cõtrario. ff. eo. sz qñ est naturalis sola, illa bene operatur ciuiles effectus vt declarat bart. hic. in. ij. q. pn. ¶ Et si
48 diceres † qd imo talis naturalis põt esse vtilis, eo quia princeps sine causa posset tollere ciuilẽ tanꝙ inductã a lege ciuili, nõ tamẽ posset tollere naturalem inductã a iure gentiũ. sm glo ꝛ doc. in. l. fi. C. si cõtra ius vel vti. pub. ꝛ in. c. que in ecclesiarũ. de cõsti. quam vtilitatẽ cõsiderat Are. hic ad aliud propositũ. q rñdent Mod. senẽ. dupliciter. Primo qd ex quo talis naturalis est parui preiudicij. vt dixi. põt tolli a principe sine causa lz sit de iur. gen. arg. leg. quoties. C. de preci. impe. offe. sm do. in. d. c. que in ecclesiarũ. Secũdo rñdent, qd ex quo istud dependet a potestate principis nõ est i cõsideratione quo ad iuris dispositionẽ. l. iiij. §. j. ff. de fideic. liber. ꝛ. l. apud iulianũ. §. fi. ff. de leg. j. ¶ Ista ratio diuersitatis licet subtilis tñ nõ est bona, q ea attenta nõ esset dare apud aliquẽ naturalẽ ꝛ ciuilẽ possessionẽ simul q frustratorie disponeret de naturali ex quo ciuilis sola operatur iuris effectus. Et tñ hoc est notorie falsum: q quis põt habere naturalẽ ꝛ ciuilem possessionem simul per se vel per aliũ. vt hic glo. Modo arguat sic a principio licet frustratorie iducit naturalẽ simul cũ ciuili vbi naturalis nihil operat ergo facilius dz sic inductã cõseruare per regulam. d. l. patre furioso. Preterea lz naturalis nõ sit vtilis quo ad pscriptionẽ. q ciuilis est illa q causat pscriptionẽ vel vsucapionẽ. vt p barto. ꝛ doc. in. l. iij. §. ex cõtrario. ff. eo. ꝛ in. l. si vt certo. §. nunc videndũ. ff. cõmo. Tamen põt esse vtilis quo ad alia plura. nã vtile est, plura iura habere. s. naturalẽ ꝛ ciuilẽ q renũtiando vni non censetur alij renũtiare. l. si domus. ff. de seruitu. vrba. predio. ꝛ sic cõcludo cõ gl. bar. ꝛ oẽs, qd siue naturalis sit sola, siue sit iuncta cũ ciuili, ꝙ retineat aĩo, nec video aliqd vrgere in oppositũ. ¶ Ultimo inquan-
46 tũ † ista glos. in fi. dicit ꝙ possessio ciuilis sempr retinetur animo quocũqꝫ vadat q eã habet. Ista conclusio est vtilis in practica. q donec dñs absens retinet ciuilẽ possessionẽ rei que est in absentia, interim alius naturalr possidẽs nõ põt prescribere. et sic donec absens retinet ciuilẽ aĩo, cõtra eũ nũꝙ pscribit glo. est solen. ꝛ valde signãda in. l. j. in glo. magna ad fi. C. de ser. fugiti. ꝛ ibi barto. et alij circa fi. ad hoc multum not. ꝛ cõmendant illam gl. idem tenet barto. in. l. celsus. in. iiij. col. ff. de vsuca. d. Abb. in. c. vigilanti. in. j. col. de prescrip. ꝛ est silis gl. in. §. sz aliqñ. insti. de vsucap. ꝛ gl. in. l. male agitur. in mag. circa med. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annoruz.
50 ¶ Ista doctrina † est valde vtilis in materia prescriptionũ quando allegatur pscriptio cõtra aliquẽ que dicitur cõpleta. Ad eam excludendã habes replicare ꝙ dñs semper retinuit ciuilẽ possessionẽ animo licet absens. Ergo interim cõtra eum non potuit ali-
51 qua prescriptio currere. ¶ † Et si dicis qñ ergo iste possidens incipiet prescribere contra ciuiliter possidentẽ, dic qñ ille desinet ciuiliter possidere ꝛ nõ ante. vt est ibi gl. valde no. ꝛ sic qñ saltez erit elapsum longum tpˢ ꝛ sic spatiũ. x. annorũ adhoc vt presumatur obliuio. l. peregre. in pnci. ff. eo. naz isto modo amittitur illa ciuilis possessio. glo. est in. l. si de eo. §. j. ꝛ ibi Bar. vbi dicã. ff. eo. gl. no. ꝛ magistra in. l. furtũ. §. j. ff. de vsuca. ꝛ in. d. l. lz. ꝛ ibi bald. ꝛ Ang. C. eo. dixi plenius in. d. l. j. C. de seru. fugi. vbi videas. ¶ Item circa
52 istam † glo. ponentẽ qualiter perdatur possessio. aduerte qd rebellio subditorũ nõ priuat principẽ vel superiorẽ possessione nisi subditi eũ actualiter expellerẽt de terris, vel caperent ꝛ ponerẽt in carceribus. l. j. §. pe. ff. de vi ꝛ vi ar. ꝛ. l. moueor. C. si seruus expor. vene ita egregie tenet bal. in. l. ij. C. de serui. ꝛ aqua in. ix. col. in. iij. q. ad fi. quẽ sequitur. d. Alex. in cõsi. xciiij. v. volu. inci. visis ꝛ sepius recensitis in. j. ꝛ. v. col. quod valde signa. ¶ Extra istam gl. querit bar. an habens corporalem posses. eam perdat exeundo fundum an vero eaz retineat aĩo: dic vt hic per eũ. Itẽ querit bar. an detẽtatio retineatur animo, cõcludit qd sic durante custodia. ¶ Et p
53 hoc dicit † Ange. fuisse determinatũ Florentie, qd missus in possessionẽ ex primo decreto, qui dicit detentator ꝛ nõ possessor. l. iij. §. fina. ꝛ. l. si quis ante. ff. eo. retinet eam animo. ꝛ ideo licet steterit per plures annos quod ad eam non accesserit potest petere se immitti ex scdo decreto quia primã missionẽ animo retinuit. Idem tenẽt Ang. ꝛ Imo. in. l. si finita. §. siquis metu. ff. de dam. infec. vbi etiã per bart. per illum tex. idẽ no. qd hic. ita etiã tenet Ange. in l. clam possidere. §. i. in. ij. col. et in. l. si quis vi. §. differentia. ꝛ in. l. peregre. §. fi. ff. eo. ¶ Sed tu aduerte quod tex. in. d. §. siquis metu ponderatus per Barto. ꝛ scriben. hic et ibi, non loquitur in simplici detentatione, puta coloni vel inquilini sed loquitur in missione ex primo decreto que habet aliquid iuris, cum causet pretoriũ pignus. l. j. C. de preto. pig. et. l. non est mirum. ff. de pigno. ac. Et ita responde ipsemet Bartol. hic in scda char. dum querit an detentatio sit factum vel ius. ¶ Capio glosam in verbo ait. que examinat quotuplex sit possessio, an due an vna: diuiditur magistraliter in quatuor partes. In prima declarando text. ponit primã opi. plac. ꝛ Azo. quod vna tantũ sit possessio. s. naturalis. In secunda ponit secundã opi. Io. quã approbat. quod due sint possessiones naturalis ꝛ ciuilis. In. iij. op. de. l. lz. C. eo. ꝛ dupliciter respondet vno modo sm opi. Ioan. alio modo sm opi. plac. ꝛ Azo. In. iiij. ponit aliud fundamentũ cõtra Azo. per qd sequitur opi. Io. scda ibi, at Io. ꝛ aliĩ tertia ibi ꝙ ergo dr. quarta ꝛ vltĩa est ibi
54 si aũt me absente. ¶ In eadẽ gl. † ad fi. p clara intelligentia gloss. reassumo in dubium quotuplex est possessio: in gloss. ponunt due opi. prima est opi. plac. ꝛ Azo. qd vna tantũ sit possessio. s. naturalis. istã opi. approbat. gl. in. l. lz. C. eo. ꝛ gl. in. l. si vt certo. §. si duob⁹ vehiculum. ff. commo. In summa ergo vna est possessio naturalis inducta a iure gentiũ, q põt dici ciuilis approbatione ꝛ extensione. ꝛ istã hz possidẽs dũ in re naturalr insistit ꝛ eam retinet dũ se absentat a re, misterio iuris ciuilis. ¶ Istam opi. late defendit insignis doc. d. pet. de bexu. ꝛ sequitur do. Iaco. puteus hic p plura sed leuia fundamenta. vltra eos omissis leuib⁹ p ista opi. stringit tex. in. l. iij. §. genera. ff. eo. in vsi. ꝛ in summa vnũ est genus posses-
55 sionis ꝛ sic vna species. † Nã illud qd est species apud logicos ꝛ pdicatur de plurib⁹ indiuiduis vt homo, apud legistas dr gen⁹ vt declarat Barto. in. l. ij. §. mutui datio. ff. si cer. pet. ꝛ in. l. mensus. §. duobus. ff. de leg. ij. ꝛ in. l. legato generalr. ff. de lega. j. cuz ergo ibi dicat qd possessionis vnũ est genus: est ac si dixisset vna est species que pdicat de multis indiuidinis. s. pro emptore, p herede, p donato, p dote, ꝛ similib⁹. ergo ibi est tex. apert⁹ p opi. plac. ꝛ Azo. qd possessionis vna est species ꝛ nõ due. ¶ Sed rñde sm Bar. et doc. ibi ꝙ ille tex. vult dicere, qd est possessio in gñe sicut ꝛ reperitur actio in gñe. ꝛ illa possessio i genere diuidit p species vnde barto. ff. diffiniuit primo possessionẽ in genere. postea in hac gl. diffiniuit qualibet eius speciẽ. nec est verũ ꝙ illa. s. pro herede: p ẽptore, pro donato. vel pro dote, sint indiuidua speciei imo sunt cause ꝛ modi acquirendi possessionẽ, ꝛ sic qualitates seu accidentia, q non faciunt res differre specie, vt hic per Barto. ꝛ. ff. dicet. ¶ Secunda est opi. Ioannis ꝙ duplex est possessio. naturalis ꝛ ciuilis. pro qua Dyn. in regula sine possessiõe de reg. iur. li. vj. vbi disputat istũ passum, allegat duos bonos tex. s. in. l. ij. §. ꝙ vulgo. ff. pro herede. i verbo possessio non solum naturalis sed etiã ciuilis: ꝛ tex. in. l. j. §. deicit in vbo siue ciuiliter ꝛ siue naturaliter. ff. d vi ꝛ vi ar. ꝛ est silis tex. l. l. iij. §. fi. i vbo nõ solũ eũ q ciuilit sz eũ q naturalr. ff. ad exhibẽ. Et dt ang. hic qd alia iura loquũt p aduerbia. s. ciuiliter naturaliter

naturaliter. Sed tex.in.d.§.quod vulgo loquitur per nomina.s.
56 ciuilis ⁊ naturalis. que† nomina significant substantiã vt dicunt
grãmatici ⁊ no.in rub.ff.de rei vendi. Tu dic ꝙ etiam tex.in.d.l.j.
§.deijcitur.nõ solum dicit per aduerbia qui possidet siue natura
liter siue ciuiliter.sed subdit. nam ⁊ naturalis possessio ⁊ pro suo
illa pro suo est significatiua vsucapionis,et sic ciuilis possessiõis,
qꝛ ciuilis est illa q̃ causat vsucapionẽ.vt hic per bar.sed barto.innu
det ꝙ qꝛ illa iura nihil faciũt qꝛ appellant naturalẽ possessionẽ.i.
detentationẽ.⁊ lꝫ bar.non ꝓbet istam so.que videtur esse violẽta
ad illum tex.tu potes ꝓbare ꝑ text.in.d.l.ij.§.cõ vulgo in illatio
ne.vbi loquitur de colono ⁊ depositario qui dicunt detinere.l.ij
§.rei deposite.ff.depositi.⁊ sic illatio ostẽdit illum tex.loqui de de
tentatione.ita voluit dicere. ¶ Sed tu aduerte qꝛ glo. ibi licet in
prin.ponat istã responsionẽ tñ finaliter intelligit qd ille tex.lequa
tur de detẽtatione improprie.Nã tex.ibi dat regulã qd possessio na
turalis vel ciuilis nõ põt mutari nisi superueniente iusta cã. ⁊ per
hoc infert,qd colonus ⁊ depositarius q detinet,nõ possunt se cõ
stituere possessores nisi noua causa supueniat.⁊ sic iuriscõ. ibi ar
guit a fortiori quia si habẽs verã possessionem nõ põt sibi mutare
causam possessionis,a fortiori sequitur,ꝙ minus poterit habens
tenutam.vt colonus ⁊ depositarius.Et ita arguit tex. in.l. nõ so
lum.§.i.in fi.j.tit.j. ¶ Preterea ⁊ fortius ꝙ ista so. Barto.ad.d.l.
j.§.deijcit nullatenus possit defendi patet.s.quod ibi dũ loquitur
de naturali possessione intelligat.i.detẽtationẽ vt dicit bar. Istud
nullo modo potest stare.Nã tex.ibi dicit qd naturalis possessio.⁊
pro suo ⁊ sic ciuilis. ad illud interdictum pertinet.⁊ sic ſm intelle
ctum Bar.ille qui hꝫ detentationẽ si deijciat haberet interdictũ.
Sed istud est expresse contra illum tex.in fi.dũ dicit non tñ colo
nus.Ergo so.barto.nullatenus procedere põt.ergo ibi sunt tex.
clari ⁊ ineuitabiles.ꝙ due sint possessiones naturalis et ciuilis.
Secundo pro opi.Jo.bene facit tex.in.l.quẽadmodũ. j.eo.vbi di
cit tex.quẽadmodũ nulla possessio sine corpore ⁊ animo põt acq
ri.ita ecõtra nulla possessio põt perdi nisi in qua vtrũqꝫ i ꝯtrariũ
sit pondera dũ tex. dicit nulla possessio.Naꝫ si vna tñ esset posses
sio,male diceret nulla que plures possessiones ꝓsupponit. ¶ Ter
tio bene facit qꝛ naturalis possessio nõ sufficit ad prescribendũ.l.
acquiritur in fi.ff.ti.j.ergo opꝫ ꝓsupponere aliã ciuilem per quam
ꝑscribat.l.qui fundũ.in ꝓn.⁊ ibi glo j.ꝓ empt. ¶ Tertia fuit opi.
barto.qui dicit qd antiqui et Mod.multum deuiarunt a trami
te iuris in hac materia,vnde ipse ponit tres species substãtificas
possessionis vna est ciuilis,alia naturalis quam hꝫ vsufructua
rius ⁊ similes.l.naturaliter.in prin.j.e.⁊.l.acquiritur.ff.tit.j.alia est
corporalis quã hꝫ ingressus possessionẽ dño absente.l.clã posside
re.§.fi.⁊.l.si id ꝙ.§.fi j.eo. Et ista doctrina processit a capite bart.
ſm do.Alex. ¶ Adde circa primã speciẽ inq̃ntum bart.diffinit ci
uilem possessionẽ ꝙ nõ videt bona diffinitio,qꝛ qñ quis dedit rẽ
alteri in feudum vel in emphyteosiꝫ.clarũ est ꝙ ipse retinet ciuilẽ
possessionẽ,cũ retineat directũ dñium.l.sciẽdum.§.i.in versi. Iteꝫ
qui solã proprietatem.ff qui satisda.cog.⁊ tñ lꝫ habeat ciuilẽ pos
sessionem,nõ hꝫ ius insistẽdi.rei,durãte feudo vel emphyteosi il
lius.Et sic ista diffinitio bart.non videtur bona,qꝛ nõ cõuertitur
cuꝫ quolibet diffinito vt dixi in glo.j. ¶ Nec obst.si diceres quod
ciuilis possessio,quã hꝫ directus dñs,non potest ꝓducere ciuiles
effectus acquisitionis veri dominij mediante ꝓscriptione cum sit
dominus.l.sequitur.§.lana.j.de vsuca.qꝛ respõdet bar.met. hic in
fi.oppo.ꝙ posset esse ꝙ priuaret dñio ⁊ retineret possessionem in
casibus in quibus transfert dñium sine possessione.l.cuꝫ duobus.
§.idem respondet.ff.pro socio.⁊.l.fi.C.de sac.san.ec.Illa eadẽ po
test producere vsucapionẽ ⁊ ꝓscriptionẽ ⁊ sic est apta nata produ
57 cere ciuiles effectus ⁊ sic diffinitio bar.non videt bona. ¶ † Nota
tamẽ diligenter illud ꝙ singulariter vult bar.nec alibi tactum re
perio.quod vtile dominiũ qd acquirit per ꝓscriptionẽ,qꝛ contra
riat directo dñio dꝫ esse veruꝫ dñium.secus est in vtili dñio, quod
recognoscit ⁊ fatetur directũ dñium,vt est illud qd hꝫ emphyteo
ta vasallus superficiarius ⁊ similes,qꝛ istud nõ est verũ dñiũ,bene
facit qꝛ qui ꝓscribit occidit directũ dñiũ qd erat apud antiquum
dñm.ita dicit glo.in.l.si edes mee.j in fi.ff.de seruitu.vrb.predio.
⁊ in.l.iij.§.ex pluribus in verbo possideo in fi.j.eo. merito cum sit
potentius directo,ꝙ occidit:satis dꝫ cõsequi verũ dñiũ,secus est
in dño vtili subalterno ꝙ fatetur ⁊ recognoscit directum domi
niũ.Et ꝙ habentes vtile dñiũ sub alio nõ dicãtur ꝓprie nec vere
domini.est casus.in.l.si finita.§. si de vectigalibus et ibi bald. ad
58 hoc no.de dã.infec. ¶ † Et ſm ista declara cõmunẽ doctri.glo.et
doc.in auf.nisi tricennale.C.de bo.mater.vbi gl.tꝫ qd lꝫ in rebus
mobilibus per vsucapioneꝫ triennij acquiratur directum domi
niũ,tamen in rebus immobilibus per prescriptionẽ.x.vel.xx. an
norũ acquirit vtile dominiũ certe illud vtile est verũ dominium.
59 ita singulariter tenet bart.hic. ¶ Ex isto dicto † barto.inferũtur
ad practicã duo notanda. Primo ampliat illud quod tenet glos.
in.l.per hãc in verbo ad nouũ ⁊ ibi Bal.C.de tempo.appel. Bar.
in.l.minor.§.fi.ff.de euic.Bal. in.c.fraternitatis.in. iiij. colum. de
testi.ꝙ si aliquis in libello dicat rem ad se pertinere ratione do
minij.Et probet de prescriptione longi tẽporis,ꝙ debet obtine
re.Amplia singulariter qd istud procedat etiam si in libello dixis
set rem ad se pertinere ratione veri dominij vel se esse verum do
minũ ⁊ probet de prescriptione predicta adhuc obtineret ꝑ dictũ
60 singulare bar.hic. ¶ † Secundo infert limitatio ad aliud.nam si
aliquis in libello deducat dominium simpliciter,⁊ probat de do
minio vtili subalternato ad directum puta de dñio emphyteoti
co vel feudali debet obtinere ſm bald. in.l.si mater.§. eandeꝫ.j.de
excep.rei iud.⁊ in.l.j.C.de vsufru.⁊ in.l.j.in vlti.colũ.j.de actio. et
obliga.⁊ in.l.sed ⁊ si possessori.§.item si iurauero.per illuꝫ tex. vbi
dixi.ff.de iureiuran.do.Ant.de but.in.c.examinata de iudi. Nam
secus esset si in libello diceret se vere dominũ,⁊ probaret de domi
nio emphyteotico vel feudali.quod nõ est vere dominiũ ſm doc.
bar.hic ⁊ hoc etiam no.Arc.hic sub dubio forte in.xij. colum. i fi.
61 ¶ † Adde pro ista theorica ⁊ differentia barto.bene facere illud
ꝙ singulariter tenet bald.in.l.ij.in.j.col.de cõdi.insti.vbi tenet ꝙ
si aliquis in libello dicat se proprietariũ,⁊ probet de dominio vti
li prescripto,qd prefertur directo sufficit.secus si probet de vtili
dñio quod subalternatur directo vt est dominiũ emphyteote vl
feudatarij, tunc succumbit quia nõ est reperire ꝓprietatẽ nisi di
rectam.l.si tibi proprietas.ff.de vsufr.accrescen.q̃uis cõtrariuꝫ tẽ
neat do.Alex.in.l.si finita.§.si de vectigalibus.in.ij.colũ.ff.de dã.
infec.nullam faciens mentionem de Bal.qd est mirãdum,⁊ ipse
met do.Alex.in.l.naturaliter.§.nihil cõmune.in pe.col.j.eod.val
62 de dubitat de illa doctrina Bal.i.d.l.ij. ¶ Circa secundã † spẽm
possessionis scꝫ naturalis,quã hñt vsufructuarius ⁊ similes. Ad
uerte inq̃ntũ bar.vult ꝙ ille qui habet naturalẽ vt vsufructuarius
emphyteota ⁊ feudatarius:si vere nõ est vsufructuarius vel ẽphy
teota vel vasallus:ratione illius naturalis possessionis prescribit
illud ius vsufructus vel vtilis dñij.nã bartol.in hoc videtur pes
sime dicere ⁊ contra terminos iuris,⁊ scdm Pau.de cast.bart.cõ
funditur vina ratione qꝛ non considerauit.ꝙ possessio naturalis
non est habilis nisi ad ꝓscribendũ ipsum fundum qui possidetur
nos aũt querimus de prescriptione iuris incorporalis qd vere nõ
possidetur.l.iij.in prin.j.e.ergo virtute illius naturalis possessio
nis ius incorporale nunq̃ prescribit.vnde aduerte ꝙ vltra natura
lem possessionem rei habet quasi possessionem naturalem ⁊ ciui
lem illius iuris.vt est tex.in.l.iij.§.pe.in verbo quasi in possessio
ne.j.de vi ⁊ vi ar.declarat barto.j.in seq.q.⁊ illa quasi possessio in
corporalium causatur a sciẽtia ⁊ patiẽtia domini.l.quoties et ibi
bar.no.ff.de seruitu.⁊.l.ij.vbi gl.⁊ barto.C.de seruitu.⁊ aqua et il
la quasi possessio ciuilis. bene facit eũ prescribere illud ius incor
porale.non aũt possessio naturalis ipsius rei.de hoc est glo.no.in
l.ait pretor.§.item ei.ff.ex quib.cau.maio. Bar.in.l.in plures.j.de
vi ⁊ vi ar.⁊ in.l.naturaliter.in prin.vbi allegat alias concor.gloss.
j.eo.⁊ idem Bar.in.l.iij.§.ex cõtrario.j.eo.possessio ergo natura
lis vsufructuarij ⁊ similium non differt a corporali possessione vt
dicit bar.⁊ male,qꝛ illa naturalis immediate non producit ciui
les effectus sed est quasi possessio ciuilis ⁊ naturalis ipsius iuris.
Istam rationem cõmendat Are.⁊ dicit sibi multũ placere ⁊ istaꝫ
rationẽ sibi impudenter ascribit do.Alexã.hic non faciens men
tionem de Pau.de cast. ¶ Tu autem vltra alios attende qd con
tra fundamentũ Pau.de ca.⁊ Moder.qd dicit Pau.esse viuum
videtur fortiter vrgere tex.in.l.fi.ad fi.C.de ꝓscrip.lon.tẽ.quẽ tex.
bart.hic allegat pro se.ibi enim dicit tex.siue interueniat scientia
domini siue ignorantia prescribit.x.vel.xx.annis. Postea in fine
dicit ibi tex.eodẽ modo obseruãdo in vsufructu ⁊ in alijs seruitu
tibus ⁊ sic ille tex.equiparãdo ꝓscriptionẽ vsufructus ⁊ seruitu
tẽ ad prescriptionẽ aliarũ rerũ corporaliũ vult ꝙ sine scientia dñi
procedat ibi ꝓscriptio vsufructus ⁊ seruitutum tam cõtra igno
rãtes q̃ ꝯtra sciẽtes ⁊ sic põdera ibi videri tex.expressum ꝯtra fun
damentum Pau.de ca.⁊ Mod.ꝙ scientia ⁊ patientia dñi nõ est
illa que ibi causet ꝓscriptionẽ vsufructus ⁊ seruitutũ cum proce
det dato ꝙ dñs ignoret ergo nõ est verũ assumptũ Pau.de cast.
et Mod.ꝙ ꝓscriptio iuris vsufructus causet a quasi possessione
q̃ inducit ex sciẽtia ⁊ patiẽtia dñi cũ currat etiã ꝯtra ignorãtẽ ꝑ
53 pterea gl.† in.l.ij.C.de seruitu.⁊ aqua q̃ dicit ꝙ quasi possessio ci
uilis inducit ꝓscriptionẽ cũ sciẽtia aduersarij vt ibi ẽ tex.i verbo eo
sciente.lꝫ in ꝓscriptione rerũ corporaliũ non exigat scientia. d.le.
fi.ad fi.C.de ꝓscrip.lon.tempo.vr aperte errare quo ad.d.l.fi. ad
fi.vbi tex.equiparat prescriptionẽ iuris vsufructus ⁊ seruitutum
ad ꝓscriptionem rerũ corporaliũ:⁊ vult nõ esse dr̃iam an interue
niat sciẽtia vel ignorãtia pñt ꝯtra qua ꝓscribit Nec dicat clausula
posita in fi.illius.l.fi. Dum loquit de vsufructu ⁊ ceteris seruitu
tibꝰ referatur ad ꝓcedentia solũ quo ad tps.x.vel.xx.annorum nõ
aũt respectu scie vel ignorantie qꝛ truffa est vt pꝫ clare in illo tex.
64 ¶ Ego rñdeo † altero,de duobus modis.⁊ primo defendẽdo fũ
damentũ Paul.de cast.⁊ Mod.dico ꝙ.d.l.in fi.put ibi declarat

magistraliter glo. fi. quam omnino videas loquitur in vsufructu
& aliis seruitutibus amittēdis per prescriptionē nō aūt in acqui-
rēdis mediāte pscritione. qr quādo acquirunt p pscriptionē non
acquirūtur put alie res corporales. patet qr in eis requiritur sciē-
tia & patiētia illius cōtra quē prescribit. vnde causat quasi posses-
sio. Isto modo intelligēdo illū tex. put ibi intelligit glo. fi. Bart.
male allegaret. d. l. fi. in fi. qd p naturalem possessionē pscribo ius
vsufructus cū illa lex fi. in fi. nō loquat de pscribendo & sic acqui-
65 rendo vsufructu sz bene de eo omittēdo. ¶ Secūdo modo † et
singularius & fundamentalius rńdeo, qd vti vsufructu sciēte & pa
tiēte aduersario, in hoc cōsistit quasi possessio iuriū incorporaliū.
d. l. quoties. & ibi Bart. no. s. de seruitu. & l. iii. §. dare. s. de vsufr. &
l. datio. §. si iter. s. de actio. emp. Bar. post glo. in. d. l. ii. C. de serui-
tu. & aqua. idem Bar. in. l. ii. in prin. s. de aqua plu. ar. Istud limi-
ta singulariter esse verū. Nisi pscribēs habeat titulū a quodam ter
tio qui tanq̄ dńs illius fundi concessit vel vendidit tibi vsumfru
ctum vel aliam seruitutem cū nō posset. Tunc mediante isto titu
lo habito bona fide a tertio qui non est dńs, prescribis ius vsufru
ctus vtendo, etiā ignorante vero dño sicut prescriberes dominuz
ipsius rei. d. l. fi. C. de prescrip. lon. tēp. que hoc modo plane proce
dit. & ad hoc bene facit tex. quē no. in. l. si ego. §. primo. s. de publi
cia in rē acti. in alternatiua q̄ ibi ponit dū dicit tex. per traditionē
cōstitutis vel p patientiā. Nā per traditionē dr cōstituta, qñ hz ti-
tulū a tertio. & tūc nō requirit scia nec patientia dñi, q̄ patiētia als
bene reqrit, vt ibi in tex. & qd nō requirat sciētia nec patiētia veri
dñi ad prescribēdū ius vsufructus vel aliud ius incorporale quā-
do qs habet titu. putatiuū a tertio tenet Cy. in. d. l. ii. in. vii. q. C. d
serui. & aqua. quā refert & sequitur idē Pau de cas. in. l. seruitutes
magna. in prin. in pe. col. s. de serui. vbi dicit qd est singularis limi
tatio & perpetuo tenēda menti & qd pauci sunt qui de hoc aduer-
tant. Isto modo oia saluātur & plane procedūt. Et tūc isto modo
plane procedit tex. in. d. l. fi. §. se. etiam in vsufructu & aliis seruitu-
tibus per prescriptionez acquirendis. Hoc modo etiā gl. in. d. l. ii.
C. de serui. & aqua bń loquit & bene allegauit dictā. l. fi. In istis ter
minis etiā saluat dictū Bar. ab illa vina impugnatione Pau. de
ca. & mod. Nā & bart. isto modo bene loquit & bń allegauit p se. d.
l. fi. & ista bń nota qr per neminē hec tangunt nec ita declarantur.
66 ¶ Item inquantū † dicit bart. q possessio naturalis q̄ est penes
vsufructuariū & possessio naturalis q̄ est penes emphyteotam. et
alia naturalis que est apd feudatariū nō differūt spē sed numero.
Adde qd idē tz barto. in. l. iii. §. ex cōtrario. i pe. co. j. e. sz ɔtriū d dire
cto. tz ipsemet bart. sibi ɔtrarius in. l. j. in pn. in. ii. co. j. vti possid. &
idē barto. in. l. fi. in. ii. col. eo. ti. ff. vti possid. vbi dicit bart. qd diuer
se sunt spēs naturalis possessionis qr alia est quā hz vsufructuari⁹
& alia quā hz vsuarius & alia quā emphyteota & siles qr iste natu-
rales differūt iter se specifice eo mō quo differt ciuilis possessio do
mini a naturali vsufructuarii. sz caue qr si hoc vltimū esset verū se-
queret qd essent infinite spēs possessionis differētes spē contra. l.
iii. §. genera. j. e. Ideo tuti⁹ est tenere illd q tz bar. h. qd nō differāt
67 specie sz numero. ¶ Itē inq̄tū † subdit. bar. q plus & minus nō
faciūt differre spē sed numero p. l. fi. s. de fun. istr. Adde q i ɔtra-
riū fortiter facit, qr seruitutes itineris actus & vie, nō differūt nisi
p plus & min⁹. l. j. s. de serui. rusti. predio. & insti. & de seruit. in pnci.
& tñ differūt spē sm barto. in. l. q vsumfructū circa fi. j. de vb. obli.
potes dicere q plus & minus ɔsistēs in facto: puta in naui q vna
sit maior altera vt schapha & nauis. & istud nō inducit differentiā
in spē. ita loquit tex. in. d. l. fi. s. de fun. instr. aliqñ differētia p plus
& minus cōsistit in iure. & tūc si pducit effectus diuersos in substā-
tia. inducit diuersam speciem vt in dictis iuribus et in dictis ser-
uitutibus. si vero non producit effectus in substātia differētes, vt
est in naturali existente penes vsufructuariū & penes emphyteo-
tā vel feudatariū: q̄ est apta pducere vnūquēq; effectū hoc est qd
dam vtile dñiū recognoscēs directū: et in vno est plus vtilitatis
quā in alio sz nō in substātia. & iste nō dicunt differre specie ita lo
68 quit bar. h. ¶ Circa † tertiā spēm possessionis corporalis. cū bar.
tz Ludo. ro. hic qui p hoc allegāt tex. in. l. fi. in vbo corpalis. C. de
fun. patrimo. lib. xi. Sz vt statim dicā ille text. facit i ɔtrariuz. Ad
hoc etiā allegat tex. in. l. qd seruus. in verbo corporalē. j. eo. ad idē
facit tex. in. c. qd aūt. de iurepatro. etiā ibi. d. Anto. de but. ad hoc
no. qd sit dare tertiā speciē corpalis detētationis. ad idē tex. in. c.
corporali cū aliquib⁹. in vbo. & ibi. d. ant. ad hoc no. de re iudi. Et
cūz bar. in hoc etiā tz Ang. in repe. l. si qs vi. §. dña. j. eo. ¶ Sz in
hoc barto. indifferēter reprehēdit per oēs alios hic, q nō sit dare
istā tertiā speciē corporalis, differentē in specie vel in substantia.
& contra bar. etiā tenēt bald. Ange. & Sali. in. l. lz. C. eo. bal. in. l. j.
in. vi. col. C. vti posside. & in rub. de cap. pos. & proprie. in. j. & ii. colū.
Ange. in. l. nemo per illū tex. C. eo. & in. l. j. C. commu. de vsucap. et
sic opi. bar. in hoc cōmuniter reprobat sm do. Alexā. & Are. hic qr
corporalis quaz hz ingressus absente dño, dr clandestina & iniusta
possessio. ita appellat iurisco. in leg. clam possidere. §. qui ad nū-
dinas. & in. l. q seruus. j. eo. & in. l. j. in fin. j. vti posside. sed iste quali-
tates iusta & iniusta non constituunt differentiaz substantia lē. l.
iii. §. ex cōtrario. in versi. quē labeo. j. eo. ¶ Itē contra Bart. facit
tex. in. d. l. fi. C. de fun. patri. lib. xi. & ibi Bar. sibi cōtrarius no. & tz
ɔtrariū eius q hic. Ibi enim tex. appellat corporalem possessio
nem illam per quā acquirit prescriptio & sic naturalem mixtā cū
ciuili, q patet qr ex ciuili acquiritur pscriptio. l. acqrit. in fi. s. ti. j.
vnde per illum tex. in. d. l. fi. no. ibi Bar. q non reperit corporalis
separata a naturali, & q est dicendū prout glose tenent, q duplex
est possessio. s. naturalis & ciuilis. & sic ex predictis apparet quod
Bar. qui hic dicit antiquos & Mod. multū deuiasse a mēte iuris,
est ille qui multum deuiauit a fundamētis iuris. ¶ Non omitto
69 q † Bal. in. c. ceterum. in. vi. colū. de iud. dedit in hac materia aliā
theoricā, & dicit q possessio pōt considerari dupliciter, vno modo
put homo est in possessiōe. & ista est possessio naturalis. Alio mo
do prout possessio est in hoie. & ista est possessio ciuilis vnde dū se
deo super equo naturaliter possideo equū. Sed qñ possessio non
est in conspectu sed in mente & voluntate illa dicitur esse ciuilis.
70 ¶ † Tu conclusiue teneas opi. Ioan. verā & cōiter approbatam
q duplex est possessio. vna naturalis seu corporalis. Alia ciuilis
seu intellectualis. pro qua opi. sunt tex. aperti quos. s. retuli. & sic
possessio naturalis est vna & eadē cū corporali. vt hoc tex. & l. si id
qd. §. fi. j. eo. cū aliis iurib⁹ presertim iuris canonici. s. alleg. loquē-
tibus de corporali possessiōe: omnis ergo possessio corporalis dr
naturalis & ecōtra, vt in prin. pcedentis gl. magne in verbo natu-
raliter. Ista naturalis aliqñ est iuncta cuz ciuili qñ dńs possidet
naturaliter & ciuiliter per seipsum, vel qñ possidet naturalr et ciui
liter per alios. sm q declarat gl. magna precedens circa medium.
Aliqñ naturalis est de per se separata a ciuili. Et tunc aliqñādo
habetur per illum qui possidet vt dńs directus vt vsufructuari⁹
vel emphyteota vel feudatarius. aliqñ habetur per illum qui pos
sidet vt dńs per ingressum possessionis alterius absentis. Et sic
aliqñ pducit vnū effectū aliqñ alteruz. put etiā dicit Pau. de ca.
71 hic. ¶ Itē aduerte † q possessio naturalis seu corporalis sola quā
hz ingressus possessionem absentis. Aliqñ pōt operari effectus
ciuilis vsucapionis et prescriptionis. quod dńs qui ciuiliter pos
sidebat desinit ciuiliter possidere sm q declaraui. s. in glo. prece-
denti magna ad fi. qr tunc corporalis trahit ad se illam ciuilem vt
est gl. in. l. sed & si nolit. j. eo. sm barto. in. l. iii. §. ex contrario. in pe.
colū. j. eo. sed illud tunc pcedit virtute ciuilis adiuncte. ¶ Adde
72 etiā qd † est dare possessionē que appellatur ciuilissima qñ ex di-
spositione legis vel ɔsuetudinis vel statuti absq; aliquo actu cor
poris vero vel ficto trāsfert possessio, illa dr ciuilissima vt est text.
singularis melior de iure in. l. raptores. in verbo plenissima pos-
sessio. & ibi bart. no. C. de epi. & cle. ita etiā tenet bald. in. l. fin. in. iii.
col. C. de sac san. eccle. & in rub. de contē. inter me & dñm in vsi. feu. &
in. l. traditionibus. C. de pac. Ange. in. l. j. s. de distractio. pigno.
& in. l. qui vniuersas. §. j. j. eo. tamē nō cōstituit nouā speciē posses-
sionis ciuilis sed solū significat differētiā i modo acqrendi qr ista
possessio acquirit sine actu apprehensionis vero vel ficto. & sic ha-
bes presentem materiā bene & clare enucleatā. ¶ Successiue que
73 rit † bart an quasi possessio iuriū realium incorporaliū diuidatur
in quasi possessionē naturalē & ciuilem. nam de iurib⁹ incorporali
bus personalibus vt vsufructus vsus & similiū debitis a re perso
ne vidim⁹ in pcedēti qōne q in vsufructu est dare quasi possessio-
nem naturalem & ciuilem & ciuilis est illa q̄ causat prescriptionem
iuris vsufructus vt est glo. no. in. l. ait pretor. §. item ei. j. ex quib⁹
cau. in pos. ea. cum aliis concordantib⁹ glosis quas allegat barto.
in. l. naturaliter. in prin. j. eo. & dixi plenius & fundamētalius quā
alibi scriptū inuenies in. q. precedenti. presens ergo questio bart.
est in iuribus realibus icorporalib⁹ & sic in seruitutibus prediali-
bus seu realibus vbi bar. in decisione ponit verba que sunt valde
obscura & a nemine declarātur. ¶ Nā vult barto q naturalis vel
quasi q̄ hz effectū retētionis per solū fundū retineat, ideo aqua p
se naturalr fluēs retinet istā quasi naturalē possessionē iuris rea-
lis seruitutis. l. qui fundū. in secūdo rńso. s. quēad. ser. amit. & in le.
j. §. quesitum. ff. de aqua quo. & esti. deinde vult q possessio quasi ci-
uilis q̄ causat prescriptionē. l. acquirit. in fi. s. ti. j. requirit animū,
& sic de necessitate q prescribēs sciat. l. j. §. aristo. s. de aqua quo. et
esti. & l. j. & ii. C. de seruitu. & aqua. Tamē ipse fundus prescribit. l.
qui in aliena. §. fi. s. de neg. gest. & l. via. §. si fund⁹. s. de ser. rusti. p-
dio. sed qr fundus prescribens non habet animū: & sic dr nō habe
re causaz continuā, ideo ad prescribendū requirit tantū tēpus cu
ius initii memoria nō sit in contrariū ita concludit barto. ¶ Sed
nō aperit bart. nec aliquis scribentiuz declarat vbi erit ista quasi
ciuilis q̄ causat pscriptionē. & sine qua nō potest prescriptio pce-
dere vt dixi. Nam si dicas qd est apud fundū pscribentē istud est
impossibile qr fundus non habet animū & quasi ciuilis cōsistit in
animo & scientia. l. j. §. Aristo. allegata per bart. si aūt dicas quod
ista ciuilis sit apud dñm fundi cuius sciētia de necessitate requiri
tur. ergo

tur.ergo solus fundus nõ prescribit vt tenet Bar.ergo quocũq
te vertas nõ videt posse pcedere decisio. Bart. z credo q sit bene
cogitandũ quid sibi velint verba Barto.que sunt valde obscura.
Puto de necessitate dicendũ q fundus prescribit mediante sciē
tia dñi a principio interueniēte,vnde causat quasi ciuilis posses
sio ab illo animo dñi fundi.vt probat in.d.l.j.§.aristo.z in.§.que
situm.ff.de aqua quoti.z esti.z in.l.seruitutes magna.in princi.in
verbo eius possessio.ff.de serui.Et postea ipse fundus prescribit.
d.l.qui in aliena.§.fi.z.d.l.via.§.fundus.Et quia fundus non ha
bet aim z sic nõ habet cãm cõtinuam ideo ad prescribendũ requi
ritur tantũ tps cuius initij memoria nõ sit in contrariũ. Istã pu
to fuisse mēte Bar.hic z nisi Bar.sic intellexit nõ video qd aliud
possit bene dicere z cum Bart. quis cum nõ declarēt trãseũt alij
74 quis solus. Are.subtilizando aliqd temptet i cõtrariũ. ¶ † Itē
adde.d.Abb.in.c.de quarta.in.iiij.col.de prescrip. vbi tenet q lz
seruitus sit realis.i.rei debite,tñ non est res que acquirat vel pos
sideat,cũz sit inanimata,sed est persona.s.dñs fundi q hz ex eo qz
in prescribenda seruitute requiritur de necessitate q quis credat
vti iure suo.vt.l.fi.ff.quēad.serui.amit.ad hoc etiã ponderat text.
quē dicit esse clauem materie.in.l.si sic constituta.ff.quēad. serui.
amit.vbi ponderatur factũ z animus hoīs et nõ res cui debetur
seruitus vt ibi latius per eũ.Nullam tñ facit mentionē de Bart.
75 hic. ¶ † Itē adde qd alibi ipsemet. Bar.in.l.hec aũt iura. circa fi.
ff.de serui.vrba.predio.z in.l.iusto.§.non mutat.ff.de vsucap.tenet
q nulla seruitus quasi possideatur aio,z sic videt velle q nõ repe
riatur quasi possessio ciuilis in seruitutibus et sic in iuribus rea
libus,qz si hoc esset verum oīs quasi possessio seruitutis haberet
cãm ɔtinuã ppter aim hoīs qd est contra.l.seruitutes.magna. cũ
glos.magistra.ff.de serui.et istud etiam arguēdo pro prima parte
76 tangit Bar.hic ¶ † Et vltra Bar.rõ est, qz seruitutes reales seu
prediales,idest que debent rei nõ persone, nõ possident a psona
cui nõ debeant,nec a re cui debent qz non hz aim,tñ si habēt cãm
continuã tunc quasi possident actu ɔtinuo in quo nõ requiritur
factũ hoīs,vt est seruitus aque ductus. Item stillicidij recipien
di vel tigni iniuncti vel tigni immittēdi.z tunc prescribuntur.x.
vel.xx.annis.l.fi.in fi.C.de prescript.lon.tēpo.si vero habeat cãm
discontinuam,vt seruitus itineris vel vie,tunc requiritur tantuz
tēpus cuius cõtrarij memoria nõ existat, q tēpus habet vim con
stituti.l.hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quoti.z esti.z.d.l. ser
uitutes magna.z.c.super quibusdam.§.preterea.de verbo.signifi.
¶ Unde considera.si isto secũdo modo possit intelligi fuisse men
tem Barto.qũm dicit qz fundus prescribit,nisi habeat cãm cõti
nuam nõ procedit prescriptio fundi,qz nõ esset possessio cõtinua
ta nec retinetur animo,qz fundus nõ habet animũ, ideo non pre
scribit,nisi tanto tempore cuius initij memoria nõ sit in cõtrariũ,
ita dicit Bar.z si Bart.velit q illo tãto tempore bene solus fun
dus prescribat sine quasi possessione ciuili,sed illa quasi possessio
ciuilis que de necessitate causatura scientia prescribentis.d.l.j.
§.aristo.ff.de aqua quoti.z estiua.bene requiritur in alijs prescri
ptionibus limitatis tempore,z sic.x.vel.xx.annorũ z forte q ista
77 scda fuit potius mens bar. ¶ † Item inquantũ Bart. tz qd fun
dus prescribat,z aqua per seipsam fluens,licet nemo scribeñ. ali
quid tangat:tñ vt veritas melius habeatur in contrariũ fortiter
facit regula qz per rem inanimatam nihil nobis põt queri. gloss.
est solēnis z sing.in.§.pe.in verbo per hanc. insti.per quas perso.
no.acqui.quam glo.dicit esse multum singu. Bal qui nihil igno
rauit in.l.si de proprietate.in pe.col.C.si a non cõpe.iudi.fue. iudi
ca.z licet ßm eum alibi habeamus, q aqua que est res inanimata
possideat seruitutē.l.qui fundũ.ff.quēadmo.serui. amit. hic alle.
per Bar.hoc ibi nõ dicit ßm Bal.sed q per rem inanimatam no
strum ius cõseruamus natura nobis cooperante z patrocinante,
78 ita dicit ibi bal. ¶ † Tu confirma vltra bald.q.d.l.qui fundum.
proprie loquitur de cõseruando ius seruitutis iam acquisitũ nõ
autem loquitur de querendo de nouo z sic de prescribēdo put lo
quitur Bart. Et facilius cõseruatur ius in esse deductũ q de no
uo inducatur per regulã.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel
alie.iur.z.c.quēadmodum.de iureiu.Et bene facit tex.in.l.fi.ff.vn
79 de libe.Et ita in specie tenet no.ipsemet † Bar.in.d.l.qui fundũ.
vbi per illum text.dicit qd si aliquis tyrannus iniuste occuparet
aliquam terram vel ciuitatē que habebat iurisditionem,iste tyrã
nus vtendo iurisditione eam conseruat illi ciuitati,ne possit dici
prescripta vt ibi est tex. Sed si ciuitas illa nõ haberet iurisditio
nem z tyrannus ea vteretur:non acquireret per prescriptionē iu
risditionem illi ciuitati.z sic vult formaliter bart.q facilius con
seruetur iurisditio iam quesita q de nouo acquiratur. ¶ Et si tu
subtilis diceres lz tex.in.d.l.qui fundũ nõ loquat de iure queren
do per prescriptionē:sed de iure quesito ɔseruando tñ alius text.
in.l.j §.quesitũ.ff.de aqua quoti.et esti.allegatus per barto.bene
loquitur de iure qrendo,z sic de seruitute illa aque prescribenda.
Unde qd ibi pcessit factũ hoīe, q primo cepit aquã ducere vt ibi
expresse dicit text.postea aqua naturaliter fluens continuauit.
80 ¶ † Scdo cõtra Bar.facit qd i terminis tenet.no.Bal.in.c.j.§.
si quis de mãso.in pe.co.si de inuesti.feu.con.vbi querit an aqua p
seipsam defluens possit inducere prescriptionem.determinat q
nõ,qz nõ est animata,z p rē animatã nihil nobis acquirit. Nihil
ad hoc allegat,non recordatus allegare glo. in.§.pe.insti.p quas
perso.no.acquir.oportet ergo ßm eum in prescriptione aliquem
vsum hominis intercessisse quo principiato sufficit aquam per se
fluere.d.l.qui fundũ. Refert et sequit do.Bar.veroñ.in tract.ser
uitu.vrba.in.c.xxij.z in tracta.seruitutum rustica.in tit.de aque
81 ductu.in.xij.col.ad fi. ¶ † Tertio in contrariũ facit qd not.tenet
Bal.in.c.cũ oēs.in.xj.col.circa fi.de cõstitu.vbi tenet q defluxus
aque ad procliuem locum naturalis est,sed per hoc non debet ser
uitutem predio inferiori.quia nulla seruitus habet causam natu
ralem,sed aut impostitiam aut prescriptam.vt.l.j.§.fi.z.l.ij.ff.de
82 aqua.plu.arcen. ¶ † Nota bene ista magistralia.verba Baldi,ex
quib9 in practica sequit,qd scholatitia seu aquarũ emissoria nul
lo tēpore prescribunt, qz vt dixi sol9 defluxus aque cũ sit natura
83 lis non inducit seruitutez.qd bene no. ¶ † Quarto vt nihil omit
tatur inqtum Bar.tenet qd fundus solus habet ius retētionis,
z sic quasi possessionis naturalis absq alicuius animo.z qd fun
dus prescribit. Aduerte qz iura allegata per Bart.scilicet dicta
lex fundũ z.d.l.j.§.quesitũ loquunt in aqua naturaliter fluenti et
sic se mouenti,illa bene retinet ius fundi. Non autem loquunt in
fundo qd non mouetur vt aqua. Et licet text.in.d.l.qui i aliena.
§.fi.ff.de nego.gest.z in.l.via.§.si fundus.ff.de seruitu.rustico.pre
dio.dicant, q snia dicatur fundo super iure reali seruitutis:istud
est qz ius reale debet rei z sic fundo.nõ tamen per hoc videt sequi
q fundus de per se sine alterius animo saltē a principio interue
niēte habeat ius retentionis z prescriptionis. Ista sunt que red
84 dunt dictum bar.ambiguũ. ¶ † Adde qd pro decisione bar.be
ne facit illud qd tenet ipsemet bart.in tracta.de alueo. in pe. col.
vbi tenet,qd si flumē fecerit sibi alueũ per.x. annos inter presen
tes:vel xx. inter absentes, q ipsum flumē prescribit agrũ priuati
simul z semel adductum,sicut quilibet prescripsisset:cũ habeat ti
tulum de iure gentium.l.in bello.§.si qs flumen.ff.de capti.facit
85 tex.in.§.preterea q per alluuionē.insti.de re.diuiso. ¶ † Quid
tenendum.breuiter tene q principio reqratur sciētia domini de
necessitate qui sciat se vti.d.l.j.§.aristo.ff.de aqua quoti.z esti, vt
etiã dicit bart. A qua sciētia causet quasi possessio ciuilis.l.pe.ff.
de seruitu.z.l.iij.§.dare.ff.de vsufr. Solus autem fundus qui nõ
habet animũ,nõ põt causare ciuilē nec quasi ciuilē que cõsistit in
animo z aio retinet.l.lz.C.eo. Sed bene.postea fundus solus pre
scribit absq alio facto hominis quando habet causam continuã.
z ita procedunt que superius in oppositũ adduxi. ¶ Et si dicat
si interuenit animus hominis ergo semper diceretur habere cau
sam continuã propter animũ hominis.vt.ff.dixi. Responde q a
principio interuenit sciētia z sic anim9 hominis.sz postea si mor
tuus est vel aliter desijt certe tũc fund9 cõtinuat z retinet. Istud
est qd proprie dicit text.in.d.l.qui fundũ z tex.in.d.l.j.§.quesituz
allegati per bart. ¶ Intellige tamē predicta in prescriptione iu
rium realiũ.x.vel.xx.annorũ requirēte factũ continuũ. alias si ha
beret causam discontinuã requireret tantum tps cuius initij me
moria nõ sit in contrariũ prout dicit Bar.ita teneo in hac obscu
ra z intricata materia quã nemo scribentiuz tangit nec declarat.
¶ Ultimo circa istam materiam iuriũ incorporalium: adde glo.
magistram in.l.regulariter.ff.de peti. heredi. que dicit q iurium
incorporalium triplex reperitur possessio,quedã impropria. que
dam magis impropria:et quedã impropriissima.declarãdo vt ibi
per glo.z p illud qd dicit bal.in.l.ij.in.viij.colũ.C.de serui. z aqua
86 qd retuli.ff. in glos.j. ¶ Querit bart. † an detentatio sit iuris vel
facti,ɔcludit q sit facti,nec retineatur aio,et sic non diuiditur in
naturalē z ciuilē possessionem.reprobant Ange. Imo. Paul.de
ca.z do. Alexã.hic precipue per text.in.l.ij.in prin.ff.pro here. vbi
missus in possessionē ex primo decreto z sic causa custodie qui di
citur detentator.l.iij.§.fi.ff.eo.tñ dicitur habere iue,sed lz omnes
teneant cõtra bar. ¶ Ego teneo cũ decisione barto.quod detēta
tio sit facti per fundamentũ bar. Item per text.bonũ in.l.qd di
citur scda z ibi Are.in scdo not.ad hoc no.ff.de ver.obli. Item si
detentatio esset iuris,etiã ex primeuo iuregentiũ acquirit dño,si
cut videm9 in obligatione naturali que est de primo iuregētiũ,
ideo acquirit dño ßm glo.barto.z alios in.l.frater a fratre. z in.d.
l.si id qd.ff.de cõditio.indebi. Et tñ nõ acquirit dño sed sibi seruo,
l.stipulatio ista.§.hec quoq.ff.de ver.obli.hic allegata p bar.iun
cto.§.sed cũ factũ.insti.de stipu.seruo. Item cũ detentatio nuda
sit meri facti,nõ transit p cõstitutionē precarij appositã in instru
mento,cũ tñ per cõstitutũ transferat possessio z dñium.l.qd meo.
in prin.vbi dicã.ff.eo.z ita tz not.bal.in rub.C. de cõtrahen. emp.
in.xvj.q. Et sequit.d. Alex.i.d.l.qd meo.in pñ.in pe.col.ad fi.ff.eo.
¶ Tenendo opi.bart.non obstat tex.in.d.l.ij. in prin.ff. pro here,

allegatus in oppositũ q2 põt rñderi ꝙ ista detẽtatio simplex.s.co
loni vel inquilini vel similiũ nõ est ius. Nisi qõ ex ipsa detentatio
ne que est facti causaẽ pignus ꝓtoriũ ⁊ sic iuris immissio ex primo
decreto.l.nõ est mirũ.ff.de pigno.actio. Et ista est mens bart. hic
dam isto modo respondet ad.l.si finita.§.si quis metu.ff.de dam.
infec.vbi ẽt est tex.qõ habẽs detẽtationẽ dicaẽ habere ius. ¶ Ca
pio glo.in vbo primi.quã diuide in duas partes prin.in prima re
mouet vnũ ꝯtrarium,in scõa que est ibi sed an ⁊ talia gl. effectualiter
querit qualiter acquiraẽ possessio:⁊ refert tres opi.scõa ibi,alij di
cunt.tertiã ibi.vel ibi de alio gñe.cõiter teneẽ prima opi. vt hic p
87 bart. ¶ Cuius dictis primo adde † inquantum barto. sequendo
Cy.in.l.lz.C.eo.not.decidit ꝙ si statutũ dicat,si quis fuerit inuẽ
tus cũ armis puniaẽ tãta pena,nõ intelligiẽ inuẽtus ille q a fami
lia ꝑtãtis fuerit visus cũ armis nisi etiã fuerit captus,ꝑ tex. opti
mũ.in.l.si barsatorẽ vbi etiã bar.⁊ doc.idẽ tenẽt.C.de fideiuſ.idem
tz Ang.in.l.qui seruũ.⁊ ibi Imo.⁊ do.Alex.j.de verb.obli. Ang.
in.l.si fugitiui.C.de ser.fugi.⁊ cum bar.tenẽt Imo. Pau.de castr.
Raph.cu.⁊.d.Alex.hic,idẽ tz Pau.de ca.in.l.si fullo.ꝑ glo.ibi.ff.
de cõdi.sine cau.⁊ latius.d.Alex.⁊ Are.in.l.iij.§.neratius. vbi ẽt
late Moder.sen.j.eo. Et ꝑ istã decisionẽ bart.que frequẽter alle
gatur in practica.multi inuẽti cũ armis euadũt penam statuti ex
quo nõ fuerũt capti. ¶ Cõtrariũ tenẽt Ange.⁊ Imo. in.d.l.iij.§.
neratius.⁊ Lud.ro.hic.Moti,q2 statutũ nõ cõsiderauit apprehẽ
sionẽ delinquẽtis,sz eius inuẽtionẽ,ꝑ quã delictũ manifestaẽ, vñ
portante arma cõuicto qõ fuerit inuẽtus cuz armis.pena statuti
locũ hz vt.l.raptores.C.de epi.⁊ cler. Dũ text.dicit si in rapina in
uentus ⁊ deprehẽsus fuerit ꝑpter copulã ⁊:q̃ ponitẽ iter diuersa.
Item ꝑ tex.in.c.j.ad fi.de dila.vbi dr inuẽtus a iudice qui est con
uictus. ¶ Sz ista iura parũ faciũt bene fateẽ qõ vbi statutũ da
ret premiũ officiali inuenienti aliquẽ cũ armis tũc dz intelligi de
inueniente ⁊ caprẽte.ita proprie loquiẽ text in.d.l.si barsatorem.
¶ Adde qõ cõtra Barto.etiã tenet Nico.de neapo.lz nõ allege
tur in.l.j.per glo.fi.ibi.C.de thesau.lib.x.vbi dicit, quod illa glo.
prestat argu.ad qõnem,si statutũ dicat qõ si aliquis fuerit inuen
tus cũ armis soluat.c.quod si familia potestatis cum inuenerit
cũ armis licet non ceperit:quod incidat in penã statuti,q2 sufficit
88 quod eum viderit. ¶ † Tene primam opi. Bar.a qua in iudican
do non est recedẽdũ cũ sit clemẽtior,⁊ in penis minor pars est te
nenda.l.preses.⁊.l.interpretatione.j.de penis. Nisi aliter cõstaret
de mente statuentiũ.confirmatur, q2 bonũ est argumentum a cõ
uentione ad statutũ.l.si.ad fi.C.de fideiuſ.gloss.in rub.C.de decre.
decurio.cum similibus.sed in cõuentione, qui promisit inuenire
intelligitur et apprehendere.d.l.si barsatorem. ergo idem in sta
tuto. ¶ Tamẽ ad.d.l.si barsatorez.posset rñderi, qõ ibi inuenire
hoc est cõuincere per probationes esse barsatorem latronẽ istud
nihil cõferebat reipublice,q2 satis ꝯstabat eum esse latronem,ne
cessario ergo intelligitur illa conuentio ꝙ inueniet et capiet. nisi
dixeris ꝙ imo ibi etiã intererat reipu.solum inuenire vt posset a
89 repu.capi. ¶ † Scõo adde Bal.in.l.item lapilli.ad fi.ff.de rerum
diuisio.vbi idem tenet ꝙ Bar.⁊ addit fortius.ꝙ si statutuz dicat
ꝙ mulieres inuente cũ perlis soluant.x.si sunt vise per officialez
90 sed nõ apprehense:non tenentur pena statuti. ¶ † Tertio adde
ꝙ no.determinat Albe.de rosa.post Iaco.de are.in l.qõ ait lex.
per illum tex.j.de adulte. Et idem Albe.in scõa parte statuto. in
q.cxviij.incip.si statutum dicit si quis fuerit inuentus ⁊c. vbi de
terminat:statutum est in ciuitate qõ si aliquis fuerit inuentus lu
dere ad taxillos vel tenere ludum taxillorũ puniatur in.x. et me
dietas sit accusatoris. Aliquis accusauit titium ꝙ ludit ad taxil
los,vel qõ tenuit ludũ taxillorũ.⁊ istud optime probauit per te
stes,nunquid debeat obtinere dimidium accusationis.videretur
quod sic per.l.qui sententiam.C.de penis. vbi dicitur deprehen
sus in flagitio qui est ꝯuictus.cõtrarium determinat Albe. post
Iaco.de are.q2 statutũ requirit qõ sit inuentus,⁊ sic qõ personali
ter deprehensus fuerit,ergo non sufficit ꝙ sit ꝯuictus per testes.
Allegat etiam ad hoc dictem.l.si barsatorem. ⁊ ita teneas ⁊ vide
etiam per Ange.aliter distinguentem in.d.l.nec in ea.§.ius occi
dendi.⁊.l.seq.j.de adul.⁊ in.§.reuerendissimis.per illũ text. in ver
91 bo inuentus fuerit.in auẽ de sanctis.epi.colla.ix. ¶ † Scõo adde
circa distinctionẽ Bar.dũ in fi.dicit ꝙ ad hoc vt.d. lex clauib9.ff.
de contrahen.emp.habeat locum requiriẽ ꝙ traditio clauiũ fiat
in re presenti. Ita qõ recipiẽs determinate sciat vbi merces sint,
qõ est diligentissime notandũ,si est verũ ꝯm do. Alex.sed ꝯm cum
multũ restringit dictã.l.clauibus.⁊ glos.not.ff.in glo.si. magna in
verbo q2 naturaliter circa mediũ.tz ꝙ non sit necesse claues tradi
in presentia horrei. Sed sufficit esse traditas in loco proximo do
mui,adeo ꝙ emptor possit de facili ad ipsam domuz venire.⁊ be
ne facit ꝯm do. Alex.tex.in.d.l.clauibus.in verbo apud horrenz.
⁊ sic sufficit prope esse,licet non sit in ꝯspectu. ¶ Confirmat ⁊ for
mat ⁊ fortius idem do. Alex. Nam si oporteret traditionẽ clauiũ
esse factã in cõspectu horrei, frustra fieret talis traditio clauium

ad translationem possessionis vel dñij,q2 solus aspectus cum vo
luntate volẽtis trãsferre sufficit,vt.§.si iusserim.j.ea.l.⁊.l. ꝙ meo
§.si venditorẽ.j.eo. Ergo vt actus traditionis clauiũ põderatus
a iuriscon in.d.l.clauibus aliquid operetur debet sufficere tradi
tio facta prope horreum,licet non in conspectu domus. ¶ Sed
equiuocat.d.Alex.⁊ fallitur q2 licet quãdo claues fuerũt tradite
ipse partes essent in cõspectu horrei.tamẽ ipse merces nõ erãt in
cõspectu sed clause in horreo ideo traditio clauiũ facta in conspe
ctu horrei multũ operatur q2 trãsfert possessionez mercium licet
merces nõ essent in cõspectu,⁊ hoc ille text. est bene not. ¶ Ad
uerte etiã ꝙ nõ solum recipiens claues videtur acquirere posses
sionem ⁊ dominium clauiũ. Sed etiã tradens claues videẽ acqui
rere si procedat titulus habilis ad acquirenduz puta in re cõi.text.
est in.l.j.C.de crimi.expila.here.quem text.ad hoc reputat singu.
et dicit se solum ponderare. Aret.in.l.de his.ad fi.C. de furt. sed
tu dic ꝙ glo. Bald.⁊ aliĩ in.d.l.j.melius notant ex illo text. paria
esse vel ꝙ claues tradanẽ mihi vel aliĩ me presente et mea volun
tate ad hoc vt mihi acquiraẽ possessio ⁊ dominiũ p.d.l.clauibus.
92 ¶ † An aũt per traditionẽ clauium transferatur quasi possessio
iuriũ beneficij puta si tradanẽ prelato claues ecclesie an per hoc
dicatur esse in quasi possessione prelature. Fuit olim magna que
stio in romana curia de qua vide per Albe. de rosa. in.§. si iusse
rim.j.ea.l.per doct.maxime do. Anto.de but. in repe.c.fin.in.xij.
col.de cau.possessio.⁊ proprie. ¶ Item circa dictam limitationẽ
bar.ad.l.clauibus nõ obstat ꝙ dicunt Imo.⁊ do. Alexã. ꝙ mul
tum restringat illam.l.clauibus. Mihi videtur ꝙ multum con
gruat verbis illius tex.dum conditionaliter dicit si claues apud
93 horreum tradite sunt. ¶ † Nec obstat illud ꝙ dicit do. Alexã ꝙ
dictio apud.bene importat prope sed non in presentia.l. id apud.
⁊.l.penes.ff.de verbo.signifi.illa iura nihil faciunt ⁊ dictio apud
aliquando importat idem ꝙ coram ⁊ ꝙ in presentia.l. de iure. in
prin.ff.ad municipa.⁊.l.eum pro quo.⁊ ibi glo.ff. de in ius vocan.
Albe.de rosa.in dictionario suo in verbo apud. ¶ Itez dũ Bar
to.impugnat tertiã solu.glos.ad.d.l.clauibus.ꝙ ibi loquatur de
possessione,hic de dominio barto.reprehendit cum queratur ex
possessione dominiũ tu impugna melius q2 text.in.d.l.clauibus.
de vtroqꝫ loquitur ⁊ dicit quo facto confestim possessionem ⁊ do
94 minium nascitur. Et sic non loquitur de sola possessione. ¶ † Ex
tra glos.querit bart.an quis possit sibimet tradere possessionem
fundi,quã nõ detinet nec possidet vt tutor,⁊ determinat sic per tex.
no.in.l.fistulas.§.j.ff.de cõtrahẽ.emp.dic melius,illud esse ibi, q2
tutor,⁊ sic ratione officij ⁊ ex necessitate precedẽtis cõtractus,vt
declarat bart in.l.ij.ad fi.ff.de stipu.seruo.alˀs.debet esse differen
tia inter tradentem ⁊ recipientem,vt ibi est text.in.d.l.ij. ⁊ in.c.si.
de institu.⁊ ad.d.l.fistulas.§.j.vide alium tex.in.l.magis puto.§.
si pupillus.ij.ff.de rebus eorum.barto.in.l.singularia.in.iij.colũ.
in.v.speciali.ff.si cert.peta.et in.l.j.§. fuit questitum.in.j.oppo. et
ibi Ange.⁊ alij.ff.ad treb.bal.in.l.cum ipse in vlti.questione. vbi
not.limitat.C.de contrahen.emptio.⁊ in.l.bonorum.in.vj. qõne.
C.qui admitti.⁊ in.l.si patruus.C. commu. vtriusqꝫ iudi. Ange.
Imol.⁊ domi. Alexan.in.l.paul9 in prima.ff.ad trebel. Ange.de
are.in.§.actionũ.insti.de acti.in materia tutele.in.xxvij. questio.
95 ¶ † Item adde bene facere ꝙ lz legatarius habeat ipso iure do
minium rei legate.l.a titio.in fi infra de fur.tamẽ nõ põt propria
autoritate rem legatã accipere.l.nõ est dubiũ.C.de leg.tamẽ si est
executor datus in testamẽto.põt ratione officij rẽ legatã accipe
re,⁊ sic sibi soluere per.d.l.fistulas.§.j.per quã ita tenet bald.in.d.
l.nõ est dubiũ.ad fi.⁊ ante eũ Io.an.i addi.Spe.in ti.de instru.edi
tio.§.nũc aliqua.in ver.pone,in additio.que inci. supple.d.Alex.
96 in.d.l.paulus prima.ff.ad treb. ¶ † Item querit Bart. de vtili et
quotidiana questione,nũquid iudex vel eius nũtius possit trans
ferre possessionẽ vel tenutã per solum aspectum rei.nã tota die cõ
tingit ꝙ potestas vel vicarius cõcedit tibi licentiã in scriptis in
trãdi possessionẽ vel tenuãt talis domus vel talis fundi,⁊ ad hoc
dat tibi nuntiũ vel eius familiã qui te in possessionẽ inducãt, ta
lis nũtius vel executor ducit te ita prope locũ ꝙ res est in conspe
ctu,⁊ verbo tibi possessionẽ vel tenutam tradit. An ista verbalis
missio cũ aspectu rei ⁊ cõmissione iudicis sufficiat ad transferen
dum tenutã vel possessionẽ absqꝫ corporali ingressu ⁊ actuali ap
prehensione,⁊ determinat not.ꝙ data impotentia actualiter in
trandi forte propter vim vel resistentiã aduersarij, tunc sola pre
sentia rei cũ verbali missione nũtij sufficiat,ꝙ valde no.ad practi
cam cum multoties vulnera ⁊ cedes propter tales introitus per
petrentur.cum bart.tenẽt Lud.ro. Raph.cu.d. Alexã. Aret.hic
bar.⁊ Ang.in.l.cũ vnus.§.si.per illũ text.j.de bo.auto. iudic.pos.
bal.⁊ Pau.de ca.in.l.non est mirũ.ff.de pigno.actio. Ang. in re
pe.l.si quis vi.§.differentia.in.vj col.j.eo. Ange.⁊ Imol.in.l.iij.§.
si.vbi limitãt.j.e.d. Ant.de but.in.c.cũ venissent.de resti.spo. do.
Anto.⁊ Imo.in.c.cũ aliquibus.de re iudi.d. Alexã.in ꝯsi.lxxiij.
ij.vol.inci.visa facti narratione. ⁊ est bonus text.in.c.ꝯtigit.de do
lo ⁊ contu.

lo ꝛ cõtuma. ¶ Ange. hic refert Spe. in ti. de primo ꝛ secundo decreto. §. iam de effectu. circa prin. tenere qd nõ sufficiat visus si nõ possit intrare. nã ibi dicit ꝙ si data est licẽtia nuntio per iudicem vt iudicat te in possessionẽ pluriũ rerũ, et induxit te in vnaz rem, alias ostẽdit, an dicaꝛ oim rerum quesita detẽtatio vel tenuta concludit qd nõ: eo qd nũtius seu executor non possidet nec detinet. Et istud dictum reputat singulare ꝛ nunꝙ tradendum obliuioni do. Abb. in. c. ex literis. in pe. col. de cõsuetu. sed vt etiã dicit Ange. Spe. nõ loquiꝛ in casu barto. qñ subest impedimentũ p quod nõ potuit actualiter immittere in possessionẽ. ¶ Adde etiã ꝙ. d. Abb. in. d. c. cũ aliquibus. tꝫ cõtra bar. p tex. in. §. si iusserim. j. e. et l. clauibus. ff. de cõtrahen. emp. q̃ iura indistincte parificãt vel tradere possessionẽ vel oculis ostendere rẽ. Nec illa iura restringunt se ad eũ q possedit sꝫ ad dispositionẽ subiecti vt sufficiat rem esse in presenti ad hoc vt trãsferaꝛ possessio p habentẽ potestatẽ tradẽdi: sed vt ẽt dicit do. Alex. illa iura potius pbant ꝯtrã, cũ in. d. §. si iusserim. iuriscõ. põderet ꝙ interueniebat nõ solũ aspect⁹ rei sꝫ etiã volũtas tradẽtis q possidebat: al's non sufficit aspectus sine apprehensiõe, vt hoc tex. in ver. apprehẽderint. ꝛ gl. hic in ver. primi. Itẽ si in. d. l. clauibus sit translatio dominij ꝛ possessionis vt dixit tex. ergo q tradebat claues, habebat dñium ꝛ possessionẽ l. traditio. in prin. ff. tit. j. ¶ Teneas ergo ꝯclusionẽ bar. ꝙ si nuncius iusto impedimento impeditus nõ potuit inducere in actua-
97 lem possessionẽ sufficit missio verbalis in cõspectu rei. ¶ † Et sic correlarie infertur ꝙ ius primi decreti acquiritur si aliquis sit in
98 conspectu rei cum nuntio publico ꝛ non possit ingredi. ¶ † Ampliã not. vt hec cõclusio procedat nõ solum qd nõ potest ingredi sed etiã qd est fortius si ꝓpter potentiã aduersarij nõ possit venire in cõspectũ rei. ꝛ istud addit hodie text. no. in. d. c. contingit. de
99 do. ꝛ cõtu. ¶ † Itẽ adde ꝙ text. in. l. Quis. j. de bo. auto. iudi. pos. allegatus hic p Bar. quẽ Bar. ibi legit sub. l. cũ vnus. §. fi. eo. tit. est valde singu. ꝛ nõ habet cõcordantẽ ßm Bar. ibi ꝛ Bal. in. l. iij. post prin. C. vt in pos. lega. Eũ etiã reputat mirabilẽ ꝛ alibi nõ re-
100 periri Bald. in. l. j. circa med. C. ne vxor pro mari. ¶ † Et per illum tex. no. ꝙ si p vim tyrãnidis impedireꝛ corporalis apprehensio, tũc sufficit ꝙ primũ ꝛ scḋz decretũ verbotenus interponaꝛ, ꝙ
101 est mirabile ßm eũ. ¶ † Ultimo querit Bar. an tutor curator vel procurator generali possint p istos actus fictos puta p aspectum rei transferre possessionẽ: ꝛ cõcludit qd nõ, quia hic non interuenit vere voluntas illius qui possidet. Quo casu per aspectũ non transfertur possessio. l. qd meo. §. fi. j. eo. cũ Bar. transeunt Imol.
102 Ludo. Raph. cu. Are. ꝛ latius. d. Alexã. hic. ¶ † Adde bene facere illud ꝙ tenet bald. in. l. id ꝙ pauperibus. in. xviij. C. de epis. ꝛ cle. vbi tenet, ꝙ licet dñs possit transferre dñium rei sue inducẽdo aliquẽ in rẽ que possideꝛ ab alio. l. si fundum. ff. de fundo dota. Hoc tñ non posset facere executor testamentarius, quia illa non
103 est vera ꝛ ꝓpria traditio vt ibi p eũ. ¶ † Ex ista decisione Bart. sequitur correlarie in practica notabilis conclusio, ꝙ si procurator generalis tutor vel curator in instrumento venditionis cõstituat se possidere noĩe emptoris cui vendidit rem pupilli vel eius cuius negotia administrat, qd licet alias per cõstitutũ oppositũ in instrumento transferaꝛ ciuilis ꝛ naturalis possessio. l. qd meo. in prin. j. eo. tñ per istũ modum non transfertur possessio p procuratorem generalẽ tutorẽ vel curatorẽ qd dictũ ßm. d. Alexan. si est verũ, est plusꝗ diligentissime notandum qꝛ plurimi deciperẽtur
104 in hoc icõm eum. ¶ † Adde secus esse eꝫ, quia p ꝯstitutum ꝛ sic per actum fictum bene per ꝓcuratorẽ generalẽ tutorez vel curatorem acquiritur vera possessio dño. l. certe. §. j. j. de pca. eo qꝛ tunc concurrit vera voluntas possessoris ꝛ dñi, qua concurrente bene actus fictus operaꝛ translationẽ possessionis dñij, vt hic in glo. in ver. primi. ꝛ ita in specie tenet Bart. in. l. si is qui pro emptore. in vlti. q. j. de vsucap. ꝛ in. l. ab emptione. in fi. ff. de pac. Imo. et do. Alexan. hic. ¶ Et licet do. Alexan. vidatur aliqualiter dubitare de illatione quã correlarie fecit ex dicto Bar. dũ dicit si est veruz
105 dic ꝙ etiam si nõ haberemus autoritatem Bar. tamen hoc † est verissimũ, eo quia mediãte cõstituto ita demũ transferꝛ possessio si ipse cõstituens possidebat. alias secus. ex quo cõstituit se possidere noĩe alterius vt est glo. in. l. ij. C. eo. docto. in. l. Quis. §. j. j. eo. Bal. ꝛ Sali. in. l. j. C. qñ lice. ab emptio. disce. ꝛ Bal. not. in rubri. C. de cõtrahen. emp. in. xvj. q. vbi plus tenet ꝙ si tẽpore cõstituti nõ possidebat sed solum detinebat, ꝙ cum detentatio sit meri fa-
106 cti, nõ trãsit per cõstitutionẽ precarij, ꝛ retuli etiã supra. ¶ † Cõfirmatur, qꝛ etiã possessor constituat se post mortẽ suam precario nomine alicuius possidere nõ valet talis cõstitutio precarij quia confertur in tempus mortis quo possessio defuncti extinguitur l. j. §. sceuola. ff. si quis test. liber esse ius. fue. ita singulariter tenet Ang. in. d. l. Quis. §. si cõductor. per illum text. ibidem do. alexan. cum alijs cõcordantijs ibi per eum allegatis. sed procurator tutor ꝛ similes non possident, ergo per cõstitutum nõ possunt transferre possessionem. ¶ Sed caue inquantum Bart. presupponit
107 ꝙ tutor vel curator nõ habeant speciale mandatum. † Nam obstare videꝛ qꝛ tutor ꝛ curator habẽt mandatũ generale cũ libera, vt est glo. in. l. mandato generali. ff. de procu. not. in. l. preses. C. de transac. Sed paria sunt habere mandatuz generale cũ libera vel habere speciale. l. iusiurandũ qd ex cõuentione. §. fi. ff. de iuretur. ¶ Sed defendendo Bar. dic qd tutor curator ꝛ generalis procurator nõ habent speciale mandatũ. s. ad transferendum possessio-
108 nem per actum fictum vnde † si ꝓcurator haberet in indiuiduo mandatum transferendi possessionẽ per solum aspectum vel per constitutum, tunc qꝛ interueniret vere voluntas dñi cum actu ficto bene transfertur possessio per fundamentum et Barto. et ad hoc bene facit tex. in. l. quarundam. j. eo. ibi nihil enim interest an mihi an etiam cuilibet iusserim ꝛ ibi nihil video interesse vtrum egoipse an mandato meo aliquis custodiat qꝛ ibi interuenit voluntas vera ꝛ acquirentis ꝛ tradentis quicquid per illum tex. ibi dicunt ang. Imo. ꝛ Pau. de cast. quos reprobat do. alexan. hic et ibi. Istud autem nõ potest cadere in tutore ꝛ curatore, in quib⁹ non potest dari casus in quo adsit voluntas nisi ficte per hoc qd sint tutores ꝛ curatores licet habeãt generale cum libera. Item isti habeant mandatum a lege sicut iudex vt etiam dicit aret. hic. ¶ Item aduerte ꝙ leges quas allegat bart. parum vidẽtur pro eo facere ßm do. alexan. Nam tex. in. l. Quis. §. si cõductor. j. eo. loquitur in cõductore qui nõ habeat aliquod mãdatum nec speciale nec generale ad alienandũ vel transferendũ possessionẽ, prout habent tutor ꝛ curator qui habẽt liberã administrationẽ vt dixi. Item procurator habebat saltem generale mandatum. Similiter tex. in. l. ꝛ per iusiurandum. §. tutor. allegatus per Bar. nõ videtur obstare cũ ille text. non videaꝛ in se habere rõnem vt ibi dicit Bar. ideo non videꝛ extendendus ad alium casum. ꝛ lꝫ. d. alexã. hic teneat cum Bar. tamen idem do. alexã. in. l. quarundã. j. e. dicit ꝙ nõ ponit p cõstantini istud dictũ bart. ꝙ illud non audet
109 affirmare. ¶ † Tu tene bart. p predicta, ꝛ qꝛ colonus ꝛ cõductor lꝫ per veram traditionem priuẽt dñm possessione. l. iij. §. qd si seruus. j. eo. non tñ ficte tradendo puta cõstituendo vel cõducendo. d. l. Quis. §. si ꝯductor. j. eo. Bar. in. l. iij. §. in admittenda. in fi. j. eo. ergo apparet qd est differẽtia inter traditionẽ veram possessiõis ꝛ fictam factã ab alio q̃ a dño, isto modo bene facit p Bar. in. l. Quis. §. j. similiter in. d. l. ꝛ p iusiurandũ. §. tutor. Ratio est ßm Barto. ibi, qꝛ acceptilatio est imaginaria ꝛ sic fictã solutio. Itẽ est alia fictio ꝙ tutor curator ꝛ ꝓcurator habenꝛ loco dñi. l. qui fundum §. si tutor. j. p empto. ideo non toleranꝛ vt concurrant. l. j. in fin. C. de do. promis. ꝛ. l. cum post. §. gener. ff. de iure do. ¶ Itẽ inquãtũ
110 † do. Alexã. successiue tangit quid in plato ecclesie alienare rem ecclesie cũ solẽnitatibus debitis ꝛ cõstituẽte se possidere noĩe emptoris an ex tali cõstituto transferatur possessio in emptorem: dicit do. alex. ꝙ nõ meminit in ꝓprijs terminis legisse tactum. ꝛ remittit se ad ea que dicenꝛ post Bart. in. §. fi. j. ea. l. vbi tangitur an possessio rerum ecclesie dicaꝛ esse apud prelatum vel apud ecclesiam, nec aliter decidit. ita etiam facit idem do. alexã. in. l. Quis. §. si conductor. j. eo. sed tu vide do. alex. in ꝯsi. lxxxj. iij. volu. ꝙ inci. lecto ꝛ discusso laborioso processu in. viij. colũ. vbi determinat ꝙ idem sit in prelato ꝙ in tutore vel curatore, ꝛ qꝛ do. Alex. dicit ꝙ non meminit in terminis legisse: tu vide no. do. Mathe. qui tangit ꝛ aliter tenet in not. cxxxvij. incipiente nota quod si tutor vendat rem pupilli. ꝛ per ista cum laude dei facio finem de isto solennissimo princi. legis.

1 ☞ Hec verba p nosmetipsos significant personalitatem.
2 Si papa vel princeps committat alicui causam cum clausula ꝙ per semetipsum cognoscat, nõ poterit alteri committere vel subdelegare.
3 Hec verba per nosmetipsos non denotant talem personalitatez quin possit per alios acquiri.
4 Unius inclusio nõ est ceterorum exclusio, qñ constat de volũtate legislatoris.
6 Si princeps cõmittat examinationem testium tribus cũ clausula ꝙ per eosmetipsos examinant, non poterunt alteri delegare examinationem.
7 Stante dicto clausula per teipsum cognoscas etiam consentientibus partibus iudex nõ posset alteri subdelegare.
8 Si in delegatione pape solũ exprimatur pronomen, tunc non potest per alium actum expedire.
9 Infans furiosus ꝛ dormiens equiparantur quantum ad carentiam sensus.
10 Furiosus ꝛ infans non possunt acquirere posses.
11 Animus est quid facti.
12 Pupillus habens aliquaz intellectum potest sine tuto. auto. solus posses. acquirere.
13 Acquisitio posses. est facti ꝛ non iuris quãdo acquiritur per nosmetipsos, secus de illa que acquiritur per seruum vel filiũfa. nobis. nu. 14.

15 Pupillus pōt explicare que sunt facti sine tuto. anto.
16 Furiosus ⁊ infans an cum auto suorum administratorū possint acquirere possess.
17 Infans carens intellectu, vt q̄ est duorū vel trium annoꝝ nō pōt cum auto. tuto. possessionem acquirere.
18 Pupillus dicit̄ perfecti intellectus, quādo est doli capax et proximus pubertati.
19 Maior infante licet proximus infantie qd̄ est a. vij. annis vsq̄ ad octauum, non pōt sine tutore possessionem acquirere.
20 Stipulatio ⁊ vsucapio sunt iuris.
21 Non valet dictū testis deponentis super stipulatione.
22 Stipula. ⁊ vsucapio prout in esse deducuntur sunt facti.
23 Argu. de stipulatione ad contractum bene valet et econtra.
24 Quare possess. dicatur factum ⁊ non ius.

Adipiscimur. Quilibet maior ⁊ sane mentis, pōt per semetipsum possessionē acq̄rere, nō aūt furiosus vel ifans q̄ nō possunt sine tutoris vel curatoris autoritate. h. d. vsq̄ ad. §. si vir. ¶ Diuidit̄ in quatuor partes, prout quatuor sunt decisiōes. scda ibi sz furiosus. tertia ibi sz pu-
1 pillus q̄rta ⁊ vlti. est ibi offilius gdez. ¶ Nota primo † ex text. ibi per nosmetipsos s̄m Are. qd̄ ista v̄ba p nosmetipsos, significant
2 personalitatē. ¶ Unde infert † qd̄ si papa vel p̄nceps ꝯmittat alicui cām cū clausula qd̄ p semetipsum cognoscat, tūc non possit alteri cōmittere vel delegare s̄m gl. in c. statutū. de prebē. in. vj. Sicut etiā dicit̄ in cōmissione personaliter facta p gl. in cle. j. in verbo personaliter. de vi. ⁊ hone. cle. ⁊ i. c. ij. in p̄nci. in v̄bo nisi pp̄rijs de here. i. vj. ¶ Tu dic qd̄ iste tex. ī his verbis p nosmetipsos bene p̄bat qd̄ p̄sonalitatē significēt, sed nō totalē personalitatē, que nō sit p alios explicabilis, ptz q̄z possessionē possum⁹ acquirere nō solū p nosmetipsos. vt hic sed etiā p alios vt in. §. itē acquirimus. cū. §. sequentibus. ⁊. §. per procuratorē. j. ea. l. Et ideo glos. j. hic dicit ⁊ bene qd̄ illa verba p nosmetipsos non remouent quin etiam per alios possimus adipisci possessionē. Unde illatio quā colligit Are. ex isto tex. nō bene colligitur ex tex. imo probat contrarium iuncto dicto. §. item acquirimus. ⁊. §. per procuratorem. ¶ Unde ali⁹ est sensus ⁊ duplex litere qd̄ adipiscimur possessionem per nosmetipsos quia alterius suffragio non indigemus. et istud dicit, p̄pter eos quos subijcit. s. furiosum ⁊ infantē qui tutoris vel curatoris auxilio indigēt. ¶ Unde melius not. ex isto tex. in illis verbis p nosmetipsos qd̄ illud dicimur facere per nosmetipsos, q̄ facim⁹ nō mediāte facto nec suffragio alterius. ¶ Uel dic qd̄ dicit̄ possessio p nosmetipsos acquirit q̄z fit absq̄ aliqua iuris fictione cū solū cōsideretur corpus ⁊ animus acquirentis, ad differētiā acquisitionis possessionis que fit p aliū ⁊ que fit mediāte iuris fictione vt in. §. item acquirimus. cū sequentibus. j. ea. l. ⁊. l. possessio. in prin. j. eo. ¶ Tamen pro Are. videret̄ facere regula quā tradūt grāmatici, qd̄ q̄n cū dictione ipse adiungitur aliqd̄ pronomē puta ego ipse vel tu ipse. Tūc ista verba significant nō per alium quam per nos agere vel egisse aut acturos fore, p̄pter vim maioris expressionis, quanto ergo fortius istud dicem⁹ hic vbi cum dictione ipsos nō solum adest pronomen nos sed etiam adiectio met. ⁊ ad istū tex. posses dicere qd̄ iurisconsultus hic volens ponere plures modos acq̄rendi possessionē, incepit a primo modo, q̄ vnusquisq̄ possit per p̄priam p̄sonā acq̄rere possessionem. ⁊ ideo dixit p nosmetipsos, ad denotandū modū personalē
3 acq̄rēdi possessionē. ¶ † Sed caue vt dixi q̄z lz ista v̄ba denotēt p̄sonalitatē nō tñ denotāt talē p̄sonalitatē que nō possit alij cōmitti ⁊ p aliū explicari, ⁊ sic ista verba nō excludūt quin possessio possit etiā p alios acq̄ri. ¶ Et sic nō facit pro illatione Are. sz po-
4 tius cōtra vt dixi. ⁊ sic in isto † tex. vnius inclusio nō est ceteroꝝ exclusio, ex quo cōstat de ꝯ̄ria voluntate legislatoris. nā iuriscō. incipit hic enumerare p̄sonas q̄ nō possūt acq̄rere possessionē, ⁊ enumerando aliq̄s nō per hoc excludit alias quousq̄ cōpleuerit tractatum. vt in. d. §. itē acquirimus. cū sequentibus. ⁊ in. §. per procuratorē. j. ea. l. ⁊ ita limitat̄ regula que hz, q̄ vnius inclusio est aliorum exclusio. l. cum pretor. ff. de iudi. ⁊. l. maritus. C. de procu. ⁊. c. nōne bene dicimus. de p̄sum. q̄z illa regula nō p̄cedit q̄n cōstat de cōtraria voluntate disponentis, vt hoc text. iunctis. §. allegatis.
5 ¶ † Quantū tamen ad illationē Are. lz non probetur per istum tex. credo tamē q̄ sit vera q̄ quādo papa vel princeps committit causam cū clausula q̄ per teipsum cognoscas, q̄ tunc non posses alteri delegare ita tz Specu. in titu. de iudi. delega. §. excipitur. in versi. item q̄ est iniunctū. allegat ad hoc tex. in. c. cū dilecta. in verbo personaliter. de rescrip. idem tenent Ange. ⁊ Moder. in. l. mo-
6 re. ff. de iuris. om. iudi. Pau. de cast. in. l. a iudice. vbi dixi. C. de iudi. bene facit † illud q̄ tz Spe. in titu. de iudi. dele. §. iam nunc dicendum. in ver. item quid si receptio. vbi not. tenet q̄ si papa vel princeps cōmittat examinationē testiū tribus cū clausula q̄ per ipsos examinent non poterunt tunc alteri delegare examinatio
7 nem. et ita limitatur cle. de offi. deleg. ¶ † Imo fortius tenet do. Abb. in. c. si. §. j. de offi. deleg. q̄ stante dicta clausula q̄ per teipsum cognoscas tūc etiā cōsentientibus ambabus partibus non posset alteri delegare, quasi tunc cēleatur eius industria electa per text.
8 ibi, q̄ est magnum verbū. ¶ Addet q̄ adhuc forti⁹ voluit Bal. in. §. si quis decesserit. si de feu. defunct. cōtensit. inter do. ⁊ agna. q̄ etiā si in delegatione pape solum exprimatur pronomen: puta q̄ dicat per se cognoscat ⁊ non adijciat per seipsum sed solum per se tunc nō potest per alium. allegat tex. in. l. si ita fuerit, in ver. item queri potest. ff. de manu. testa. ⁊ istud expressius tenet. d. Alex. in l. iij. §. si procurator. ff. qd̄ quisq̄ iur. in. ij. col. versicu. et hec faciunt ad not. q. ¶ Sed hoc vltimū non puto verū nisi p̄nomen esset geminatum puta quia in rescripto esset dictum per te cognoscas tunc primū te est demonstratiuum. scdm̄ te restrictiuū, p̄pter virtutem geminationis. l. balista. ff. ad treb. ita sing. tenet Bald. in. c. si. in. ij. col. de offi. delega. Et sequuntur Joā. de imo. ⁊ do. Cardi. ibi, vel quando cū pronomine adijcitur nomen proprium vel nomen dignitatis, vt quia in rescripto dicatur tu petre vel tu frater episcopi. tunc nō potest alteri subdelegare. ita sing. tenet Bal. in
9 c. cum dilecto. in. iij. no. de offi. dele. ¶ † Secūdo not. ex text. ibi si quis dormienti, equiparari infantē furiosum ⁊ dormientem quātum ad carentiā sensus, ⁊ sic prestat iste tex. argu. s̄m Albe. de. ro. hic in si. Ludo. ro. ⁊ do. Alexā. qd̄ sicut furiosus vel infans non puniunt̄ de homicidio. l. diuus. ff. de off. presi. ⁊. l. infans. ff. ad. l. cor. de sica. Sic etiā non punit̄ dormiens q̄ in somnis surgens aliquē occideret, ⁊ ita istam eq̄parationem huius text. ad hoc ponderat Bar. in. l. pe. j. ad. l. pompe. de patri. ⁊ ita etiā istos tres furiosum infantem ⁊ dormientem excusat ab homicidio tex. in. cle. j. de homici. Facit tex. xv. q. j. in. c. si cōcupiscentia ibi si absq̄ culpa contingat in corpore dormientis, intellige hoc esse verū qd̄ nō punitur l. cornelia. de sicarijs. que requirit dolū. posset tñ puniri rōne culpe ex quo sciebat vitium suum qd̄ de nocte in somnis surgebat ⁊ nō prouidit vt nemo secū dormiret vel ne posset exire camerā. vt declarat not. Barto. in. d. l. penul. j. ad. l. pompe. de parri. quē sequitur Pet. de ancha. in cle. j. de homi. Et refert Barto. in. l. vt vim. in. ij. colum. ff. de iustitia ⁊ iure. quod quidam pisanus dormiens armabat se ⁊ ita dormiendo ibat cantando per ciuitatem.
10 ¶ † Tertio not. quod furiosus et infans non possunt acquirere possessionē. Ratio est, q̄z licet in istis possit interuenire vnū de extremis requisitis ad acquisitionem possessionis scilicet instrumentum corporale qd̄ est maximū vt hic in verbo maxime. ⁊ glos. sup illo verbo declarat, tñ in eis deficit aliud instrumentum. sz animus ⁊ volūtas acquirendi possessionē cū sine effectu et animo possidēdi nō acquirat̄ possessio vt hic. ⁊. l. iij. in princ. ⁊. l. quemad-
11 modum. j. e. ⁊. l. lz. C. eo. ¶ † Quarto. no. ex tex. in verbo affectionem isto tex. infra ibi: eam eñ rem facti s̄m Bar. hic, q̄ aius est quid facti. dic q̄ istud melius p̄bat in. l. bonefidei. §. j. ff. ti. j. ⁊ late ponit Barto. in. l. si is qui pro emptore. in. ij. chart. j. de vsucapio.
12 ¶ † Quinto no. q̄ pupillus habens aliquē intellectū potest sine tutoris autoritate solus acq̄rere possessionem. nā quando agitur de acq̄rendo nō reqritur tutoris autoritas. vt insti. de auto. tuto.
13 in prin. ⁊. l. nō eo minus. C. de pcu. ¶ † Sexto no. in versi. eam eñ rem facti q̄ acquisitio possessionis est facti nō iuris intellige quo ad actū ⁊ modum acq̄rendi, ⁊ sic in eius appręhēsione ⁊ sic prout in esse p̄ducitur. facit. l. deniq̄. ⁊ ibi subtiliter Bart. ff. ex quibus cau. ma. ⁊. l. j. §. scęuola. ff. si quis testa. lib. esse iuss. fue. sed ipsa possessio postq̄ est acquisita dicit̄ esse ius. l. pegre. in prin. j. eo. et dixi
14 late in prin. huius. l. sup gl. j. ¶ † Scdō intellige verum in possessione que acquirit̄ per nosmeipsos prout loquit̄ iste text. illa bene est facti secus est in possessione que acq̄ritur nobis ignorantibus per alium puta per seruum vel filiūfa. ex causa peculiari. Illa potius cōsistit in iure q̄ in facto propter iuris fictionē que reputat aīm et instrumentū serui vel filijfa. esse dñi vel patris. §. item acquirimus. j. ea. l. ⁊. l. q̄uis. §. fi. j. eo. ⁊ hic in glos. ¶ Ultimo not.
15 † ex hoc tex. q̄ illud q̄ est facti vt est apprehensio possessionis, potest explicari per solum pupillum sine tutoris autoritate. Adde q̄ pupillus solus pōt implere conditionem sub qua fuerat institutus, sine tutore, vt est tex. no. in. l. ꝯditionibus pupill⁹. ff. de cōdi. et demon. Adde etiā q̄ illud q̄ est iuris quando agitur de acquirendo puta stipulando pōt solus pupillus sine tutore vt hic in glo. ¶ Ex predictis textua. venio ad apparatū glossarū ⁊ capio glos. in verbo sine tutoris q̄ diuide in tres. in prima declarando tex. remouet vnū contrariū. In scda querit. In tertia remouet aliud cōtrariū. scda ibi nū quid ergo. tertia ibi sz lz non queratur. ¶ In ea. glo. ibi sed contra hoc innuit. j. eo. l. q̄uis. §. infans pro clara intelligētia tex. ⁊ glo. videndū est nūquid furiosus ⁊ infans qui nō pñt sine autoritate tutoris vel curatoris acquirere possessionem an cū autoritate suoꝝ administratorū possint prout iste tex. a cōtrario sensu innuit. glo. hic non firmat tñ sentit qd̄ sic. Et istud clare tenet glo. j. in verbo pupillus. ⁊ gl. in. §. ceterum. j. ea. l.
16 Et Cy. in. l. donatarū. C. cod. ¶ Tu aduerte † lz questio formetur simul per

simul per glo.ꝛ doct.de furioso ꝛ infante,tñ aduerte ꝙ in furioso res videt̃ esse clara,ꝙ si furiosus cū autoritate curatoris ingrederet̃ possessionem nihil acqreret sed curator solus debet acqrere.l.j.§.de bono.poss.infan.furi.mit.fur.ce.cōpe.qꝛ furiosus nullū negotiū pōt agere etiā cū autoritate curatoris vt dicit tex.i.l.i nego tijs.de regu.iur.ꝛ in.§.furiosus.insti.de inutili.stipu.ratio,qꝛ qñ animus acqrendi possessionē totalr̃ deficit,vt in furioso qui equiparat̃ dormiēti vt hic,ꝛ absenti ꝛ quiescenti.vt.l.ij.§.furiosus.de iu.codicil.certe qꝛ nihil pōt fundari in psona furiosi.totum debet fundari in persona curatoris:ꝛ sic solus curator dꝫ acquirere possessionē.

17 ¶†Idē dic in infante qoīno caret intellectu,vt quia sit duoꝝ vel trium annoꝝ qꝛ nō pōt cū autoritate tutoris acquirere possessionē sed debet solus tutor acquirere qꝛ equiparat̃ furioso.d.l.j.§.de bono.pos.infan.fur.mi.fur.ce.cōpe.ꝛ hoc qꝛ cū omnino caret intellectu nō pōt per tutorē suppleri illud qd̄ nō est.l.sꝫ ꝛ si manente.§.de preca.vnde tūc solus tutor debet gerere et sic solus tutor debet possessionem acquirere.Si aūt est infans qui nō caret omnino intellectu,vt qꝛ sit quinqꝫ vel sex annoꝝ ꝛ sic fari potest:tunc iste bene pōt cū autoritate tutoris acquirere possessionē qꝛ tunc habet aliqualē intellectum q pōt per tutorē suppleri ita loquitur.l.Quis.§.infans.j.eo.ad hoc bene facit text.i.§.pupillus.insti.de inuti.stipu.ꝛ ista opi.cōiter tenet̃ p Bar.Ang.Imo.Lu do.Pau.de ca.ꝛ cōiter.Moder.ita etiā tꝫ Pau.de ca.in.l.pupil lus.per glo.ibi.§.de acqui.here.¶Sed glo.hic ꝛ clarius in locis §.allegatis tenet ꝙ furiosus ꝛ infans possunt cū autoritate curatoris ꝛ tutoris acqrere possessionē,ergo vult ꝙ infans qui oīno caret intellectu ꝛ sic est similis furioso,possit cū autoritate tutoris acquirere posses.per tex.qui videt̃ fortiter vrgere in.l.Quis.j.e.ibi naꝫ alioquin nullus sensus infantis est.ꝛ dicere prout dicūt Bar.ꝛ doc.ꝙ ille text.loquatur in infante qui habet aliqualē intellectum lꝫ nō perfectū,videt̃ de directo ɔtra illa vniuersalis negatiua nullus sensus infantis est.Naꝫ qñ oratio sumit̃ ex vniuerso negatiue,si aliqd' est falsum tota oratio reddit̃ falsa.l.si is q ducēta.§.vtrū.ff.de reb.dub.scd̄o qꝛ tex.ibi se fundat cā vtilitatis.Et sic ex specialitate.¶Sed defendēdo cōeꝫ opi.quā teneo.Respō de qd̄ cū tex.ibi dixerit qd̄ iudiciū infantis supplet tutor:ponderã verbū supplet,ergo loquit̃ in eo qui hꝫ aliqualē intellectū qꝛ si nullū penitus haberet intellectū non posset suppleri,qꝛ qd̄ nullū est suppleri nō pōt.l.sed et si manēte.§.de pca.Et illa vniuersalis negatiua nullus sensus,pcedit cōsiderato fine et effectu qꝛ paria sunt cōsiderato effectu vel nullū esse sensum vel tñ imperfectum.¶Istam opi.gl.cōtra cōem tꝫ Raph.cu.hic,qui tꝫ ꝙ lꝫ in furioso possit pcedere cōis sñia,tñ infante qui oīno caret intellectu:tenet cū glo.qd̄ quicūqꝫ infans semper possit cū autoritate tutoris acquirere posses.ꝛ sequunt̃ etiā Moder.seneñ.hic ꝛ Cy.vt dixi in.d.l.donatarū.¶Mouet̃ Raph.per duos tex.qui videntur fortiter restringere omissis alijs leuibus primo p tex.in.l.donatarum.C.eo.in rōne sui vbi tex.facit istā cōsequentiā si nō posset acquiri possessio p ipsum infantē,ergo nec per eius tutorē,sꝫ cū per tutorē acquirat̃ possessio infanti,ergo etiā per infantē simul cuꝫ tutore ꝛ circa illū tex multū insistūt Are.ꝛ Moder.seneñ.hic tu responde plane qd̄ ille tex.loquit̃ in infante habente aliquā affectionē ad illā rem vt clare dicit ibi tex.lꝫ plenus animi nō fuisset affectus pōdera dū dicit nō plenus ergo aliqñ habebat affectuꝫ lꝫ nō perfectū.Preterea vt ibi dicit Bar.post antiquos ille tex.intelligeret̃ qñ tradita erat talis res in qua cadebat aliqua affectio infantis puta erant tradita iocalia vel similia.¶Scd̄o mouetur Raph.p tex.in.l.seruo inuito.§.si pupillo.in verbo tutore autore.§.ad treb.vbi infans pōt explicare actū cū tutoris autoritate ꝛ loquit̃ in infante ꝛ sic qui fari non pōt ꝛ ɔñr qui caret omni intellectu sed rñde,ꝙ loqtur de infante habēte aliquē intellectū prout dicit glo.in.l.Quis.§.infans.j.eo.cū infans dicat̃ a.vij.annis.j.l.si infanti.in prin.C.de iure delibe.ꝛ sic teneas cōem sñiam Bar.ꝛ scriben.¶Aduerte tñ inquantū Bar.in sua distinctione

18 tenet qd̄ pupillus qui est perfecti intellectus,pōt sine autoritate tutoris acquirere sibi possessionē.†Nā dicit perfecti intellectus qñ est doli capax ꝛ pximus pubertati,vt est glo.not.que sic intelligit illū tex.in.l.sequit̃.§.pupillus.j.de vsucap.ꝛ glo.in.§.pupillus.insti.de inuti.stipu.ꝛ in.l.si pupill' vbi Bar.j.de noua.Ergo vult Bar.qd̄ qñ pupillus non est perfecti intellectus nō possit so

19 lus sine tutore acqrere posses.Ergo†vult qd̄ si sit maior infante licet proximus infantie qd̄ est a.vij.ānis vsqꝫ ad octauū,qd̄ tūc nō posset sine tutore acquirere possessionem.Et ita etiā tenet Imo.hic ꝛ male.ꝛ reprobat̃ per Rapha.cu.Ludo.do.Alexan.et alios Moder.ꝙ quantū ad acquirendū ita pōt solus pupillus proximus infantie sicut et proximus pubertati qꝛ pupillus maior infante pōt stipulari.l.j.§.pe.j.de actio.ꝛ obli.Ergo fortius potest acquirere possessionē per actum naturalē.l.ea que ciuiliter.§.tit.j.ad idem bene facit text.in.§.pupillus.in ver.sed quod diximus institu.de inuti.stipu.vbi dicit text.qd̄ proximus infantie potest stipulando acquirere sicut et proximi pubertati qui sine dubio possunt stipulari sine autoritate tutoris.l.obligari.in princ.§.de auto.tuto.¶Capio gloss in verbo licet maxime quam diuide in duas.In prima declarat text.In scd̄a timore contrarij ponit distinctionem,ꝛ vult qd̄ detentatio large sumpta cōprehendit oēm speciem possessionis prout etiā est glo.in.l.iij.§.ex ɔtrario.j.e.Et dum subdit qd̄,detentatio furiosi est qualis est detentatio coloni nō bene parificat,qꝛ detētatio coloni est animo ꝛ corpore.l.colonus.j.eo.Hoc nō cadit in furioso vnde melius equiparasset glo.detentationi asinine.¶Capio glo.in verbo eam rē quam diuide in tres partes.In prima declarat text.ꝛ illa est plana,In scd̄a timore cōtrarij subaudit ad tex.maxime.In tertia querit ad intellectum tex.quare possessio dicat̃ facti ꝛ nō iuris,ꝛ ponit duas solu.scd̄a ibi ꝛ subaudi maxime,tertia ibi sed ꝫm hoc quomodo est factum.¶In scd̄a parte opponit̃ ɔtra tex.qui vult qd̄ pupillus solus sine autoritate tutoris ideo pōt acquirere possessionem,qꝛ facti est ꝛ nō iuris.ergo vult qd̄ solus pupillus sine autoritate tutoris nō possit acquirere ea que sunt iuris,sed istud est falsum,qꝛ pupillus sine tutoris autoritate pōt stipulari,ꝛ stipulãdo sibi acqrere,insti.de auto.tuto.in prin.Item pōt vsucapere.l.sequit̃.§.

20 pupillus.j.tit.j.Sed stipulatio†ꝛ vsucapio sunt iuris ꝫm glos.tamen glo.istud vltimū non pbat sed credo qd̄ relinquat tanꝙ notum sed tu proba qd̄ stipulatio sit iuris per tex.in.l.si vnus.§.pactus ne peteret.§.de pact.vbi dicit text.quia in stipulationibus

21 ius continetur:in pactis vero factū versatur,ideo†non valet dictum testis deponētis super stipulatione cū sit iuris,sic non pōt cadere in sensum corporeum testis ꝫm glo.in.l.j.C.de vsur.nisi ta

a lis testis etiā nō interrogatus redderet rationē[a] p quā appareret ꝙ per sensum corporeū percepisset stipulationē prout tenet̃ facere testis quãdo deponit in his que sunt iuris.vt not.in.l.testiū.C.

22 de testi.Inno.ꝛ cano.in.c.cū causam.eo.ti.de testi.¶†Similiter ꝙ vsucapio sit ius est text.expressus in.l.homo liber.§.fi.§.titu.j.dū tex.ibi dicit excepto eo ꝙ ius est vsucapere.¶Propter istud contrariū glos.nesciens aliter euadere:subaudit ad text.maxime,ꝛ dicit ꝙ idem etiā est in his que sunt iuris.ꝛ ita transeunt Bart.ꝛ cōmuniter scribē.hic,sed ista subauditio facit manifestā violentiam ad tex.ꝛ ideo nullatenus est tenēda presertim in tex.iurisconsulti.ꝛ qꝛ ita subaudiēdo ratio tex.videret̃ reddi inanis.¶Ideo dic ꝙ imo stipulatio ꝛ vsucapio prout in esse deducunt̃ sunt facti,sicut etiam possessio dum acquiritur.nam contractus sunt facti.l.cōsilio.in fi §.de cura.furio.licet postea ex facto ius oriat̃,ꝛ sicut ex ɔtractu orit̃ obligatio,ita possessio in modo pceddēdi et sic in modo acqrendi est facti,ꝛ ita loquit̃ iste tex.sed postea ipsa possessio acquisita est ius,ꝛ ita in specie declarat Bart.ꝛ contractum et possessionē in modo acquirendi esse facti supra in pnci.huius.l.in

23 iij.col.super gl.ꝛ bonū est†arg.de stipulatione ad cōtractū ꝛ ecōtra.l.Quis.saltus.j.eod.Item patet ex diffinitione qꝛ stipulatio est verboꝝ cōceptio.l.v.§.stipulatio.j.de verb.obli.ꝛ ita in modo cōtrahendi est facti.Et ad tex.in.d.§.pactus ne peteret.dic ꝙ stipulatio est ius pter solennitatem in ea a iure introductā.Item qꝛ postea ius resultat ex ipsa stipulatione,sicut ex possessiōe similiter vsucapio,dum in esse pducitur dicit̃ esse facti.patet ex diffinitione qꝛ est acquisitio dñij p continuationem tpis lege diffiniti.l.iij.j.de vsucap.si ista verba sonãt in factū bene verū est ꝙ stipulatio ꝛ vsucapio inuētione sunt iuris,qꝛ a iure ciuili sunt inuente vt est glo.in.l.ex hoc iure.§.de insti.ꝛ iur.ꝛ gl.in.l.j.§.ti.j.ꝛ hoc modo plane procedit iste tex.sine subauditione maxime.¶Posses etiā alio modo dicere ex mēte Raph.cu.ꝛ Lud.ro.ꝙ ideo tex.dixit eam rem ꝛ sic acqsitionē possessionis esse facti ꝛ nō iuris,eo qꝛ in acqsitione pos.sufficit solū factū apprehensionis corporalis cū volūtate acqrendi,nec ibi reqrit̃ aliqua cognitio iuris.s.quo titulo vel qua cā eam acqrat:qꝛ etiā sine titulo possessio acquiritur.l.clam possidere.§.q ad nūdinas.ꝛ.l.si id qd̄.§.fi.j.eo.Et istud dicit tex.ad differentiā vbi in acqsitione reqreret̃ cognitio cause et sic iuris.tūc pupillus etiā doli capax eā facere nō posset.istud patet in acquisitiōe hereditatis in qua reqrit̃ ꝙ quis intelligat ex qua causa sit sibi delata hereditas.scilicet an ex testamento vel ab intestato et ex quo capite ꝛ alia que sunt necessaria in additione hereditatis,vt habetur in.l.is pōt.§.de acqui.here.ꝛ ideo lꝫ pupillus habeat plenū intellectū qꝛ tamen nō pōt ista iura scire,nō potest solus hereditatē adire sine autoritate tutoris.l.pupillus si fari.§.de acqui.here.ꝛ hoc modo etiaꝫ non est necesse subaudire ad

24 tex.maxime prout subaudiuit glo.Bar.ꝛ cōiter scri.¶†In vltima parte querit glo.quare possessio dicat̃ factum ꝛ nō ius.Et respondet duobus modis.primā solu.reprobat Bar.qꝛ illo modo ratio posita in tex.non cōgrueret precedētibus,vñ Bart.ꝛ cōiter scriben.sequunt̃ secundā solu.glo.qd̄ ponat̃ ratio differētie inter pupillū ꝛ furiosum,Sed certe si bene cōsideras text.nō voluit assignare rationē differētie inter pupillū ꝛ furiosum.lꝫ voluit soluꝫ assignare rōnē i eo ꝙ dixit pupillū sine tutore posse incipere pos

[a] ¶Redderet rationē. adde Alexā. in cōsil.x.col.fi. in prin.in.ij. volu.

sidere. Et subdit rõnẽ istius eã eñ rẽ facti esse ⁊ nõ iuris: ⁊ sic pos sessio cũ sit facti põt cadere in pupillũ habentẽ intellectum sine alia tutoris autoritate: ⁊ ita habes bene expeditum istum. §.

1 Quod non est infirmari non potest.
2 Si papa statuit ꝙ cõstitutio iuris positiui habeatur pro infecta tollit omnes eius effectus.
3 Lex nunꝙ fingit qñ ex fictione non resultat aliquis effectus vel aliqua vtilitas.
4 Verbum cedat importat traditionem.
5 Idem operatur cessio in iuribus incorporalibus ꝙ traditio in re bus corporalibus.
6 Facta pro infectis esse non possunt, etiam apud deum.
7 Virginitas corrupta, a deo restitui non potest.
8 Deus non põt facere ꝙ illud ꝙ est verum non sit verum.
9 Si iudeus dicat deum certũ quid nõ posset facere an ex hoc pos sit puniri.
10 Iudeis non est seruanda aliqua equitas sed rigor.
11 Ex inutili contractu transfertur posses.
12 Si ex forma statuti res immobilis non potest alienari in foren sem, si fundus vendatur licet contractus sit inutilis tamen trans fertur posses.
13 Prohibita acquisitione dominij, nõ censetur prohibita acquisi tio possessionis.
14 Licet pupillus nõ possit alienare rem immobilẽ cũ auto. tuto. si ne decreto iudicis, põt tñ transferre possessionem in alium.
15 Si maritus tradat rem vxori ex donatione, inualida transfertur possessio.
16 Quando posses. transfertur per actũ fictũ bene impeditur trãsla tio posses. ex inutili contractu.
18 Si contractus principalis nõ tenet, non valet constitutum in eo appositum.
19 Si in instrumento non valet principale, nõ valet etiam confessio accessoria.
20 Licet donatio inter virũ ⁊ vxorem sit prohibita, nõ tamen exten ditur ad id ꝙ est preiudiciale vel damnosum donanti.
21 Donatio inter virũ ⁊ vxorem est ꝓhibita, qñ ex ea donans effice retur pauperior ⁊ donata locupletior.
22 Tres sunt species posses. in substantia ⁊ specie differentes.
23 In. l. nostra per vxorẽ acquirit naturalis ⁊ ciuilis possessio.
24 Vxori habenti posses. rei tradite per virum, an competat interdi ctum vnde vi.
25 Quando donatio incipit a traditione, nõ tenetur donans de eui ctione.
26 Ex inutili contractu non transfertur posses. qñ persona est talis que non potest transferre posses.
27 Per renuntiationẽ beneficij ecclesiastici que nõ tenet q: nõ facta in manibus superioris, renuntians tamen perdit posses.
28 Ex contractu inutili celebrato cum ecclesia vel minore, nõ trans fertur possessio.
29 An ex inutili contractu transferatur dñium.
30 Vide vnã limitationem ad. l. clauibus. de contrahen. emptione.

Si vir vxori. Ex inutile contractu transfertur pos sessio. h. d. ẽm Barto. vel sic ⁊ plenius. Ex inutili contractu transfertur possessio per traditionẽ. ⁊ abdi cans a se possessionẽ, eam perdit, lz in aliũ nõ transferat. h. d. quia summariũ Bar. est diminutũ. Et nõ cõplectitur totũ tex. ¶ Iste §. ẽm Bar. ⁊ oẽs diuidit in tres partes. In prima ponitur dictũ. In scḋa rñdet tacite obiectioni. In tertia rñdet alij obiectioni. scḋa est ibi qñ res facti. tertia ibi ⁊ qd attinet. Prima ergo obie ctio est, q: ius ciuile ⁊ infirmat ⁊ impedit donationẽ iter maritũ ⁊ vxorem, rñdetur verũ esse respectu iuris ⁊ sic dñij. Sed acquisitio possessionis est facti. ideo nõ põt infirmari q: lex nõ põt facere ꝙ illud qḋ est factũ non sit factũ. ⁊ sic lex nõ posset facere ꝙ posses sio nõ sit tradita ꝑ maritũ vxori et per vxorẽ corpore apprehensa cũ aĩo possidendi. Et qḋ maritus tradens nõ amiserit possessio nem, ⁊ ꝙ vxor eam nõ acquisiuerit aĩo ⁊ corpore. q: lex nõ põt im pedire actus corporeos traditionis ⁊ apprehẽsionis, nec põt im pedire aĩm mariti volẽtis trãsferre possessionẽ ⁊ volẽtis desinere possidere. nec etiã põt impedire aĩm ⁊ factũ vxoris in apprehen denda possessione, q: ista sunt facti. que ẽm veritatẽ nõ põt lex in fecta facere. ¶ Sed aduerte lz Bar. ⁊ oẽs sic declarent tex. tñ ista rõ non videtur bona. Nam bene verũ est qḋ ius nõ põt facere qḋ illud qḋ est factũ nõ sit factũ, q: etiã deꝰ nõ posset infectũ facere, vt statim dicam in primo no nõ tñ ex hoc seqtur qḋ ius nõ possit infirmare ea que sunt facta. etiã sine fictione, statuẽdo qḋ nihil va
1 leant, q: † infirmare ⁊ annullare non est infectum facere imo illḋ qḋ non est infirmari nõ potest. l. nam ⁊ si sub cõditione. §. post de fectum. ß. de iniusto rupto. ⁊. c. ad dissoluendum. de desponsa. im pube. ⁊ sic verbum infirmari positũ in text. videtur repugnare ra tioni Bar. ⁊ doc. q: vt dixi infirmare est annullare. nõ aũt facere qḋ illud ꝙ est factũ nõ sit factũ. ¶ Sed defendẽdo rõnẽ Bar. et doc. respõde, ꝙ istud nõ est infirmare factũ ⁊ sic possessionem, sz bene effectũ facti, statuẽdo, qḋ talis possessio careat effectu, istud proprie cõtingit in casu nostro q: lex non potuit infirmare factũ ⁊ sic possessionẽ traditam a marito mulieri. Sed bene infirmat ef fectum, statuẽdo ꝙ talis possessio nõ habeat effectũ vt. l. si eum q iuncta gl. ß. de dona. iter vi. ⁊ vxo. Bar. hic in prima oppo. ⁊ tex. in. l. inter virum ꝙ est lex paruula. ß. de dona. inter vi. ⁊ vxo. vbi tex. dicit qḋ inter virum ⁊ vxorẽ etiã causa possessionis vlla dona tio rata nõ est. põdera verbũ rata est ꝙ significat, in effectu. ¶ Se cũda obiectio in versi. ⁊ quid attinet est talis. Nam licet lex ciui lis non possit vere facere qḋ illud qḋ est factum non sit factũ: ta men per fictionẽ põt fingere qḋ habeatur possessio pro nõ tradi ta, put facit in. l. si me in vacuam. ꝗ. e. q: lex põt facere qḋ factum ha beatur pro infecto. l. nõ dubiũ. circa med. C. de leg. vbi dicit text. qḋ ea que lege ꝓhibẽte fiunt lz facta sint habent pro infectis. Et
2 papa † quãdo statuit ꝙ cõstitutio iuris positiui habeat pro infe cta, tollit oẽs eius effectus, vt est glo. no. in cle. j. in verbo pro infe ctis de immu. eccle. ⁊. Abb. in. c. que in ecclesiarũ. in. iiij. no. de cõ sti. ¶ Ad hoc respõdetur in isto ver. ⁊ qd attinet. Quod ideo lex illud nõ induxit per fictionẽ, q: fuisset sine effectu ⁊ sine vtilitate
3 ⁊ lex † nunꝙ fingit aliqd, qñ ex fictione nõ resultat aliqs effectꝰ vel aliqua vtilitas. ita est tex. no. hic, ponit late ⁊ subtiliter Bar. in. l. si is qui pro emptore in materia fictionis inductiue. j. de vsucap. Ars enim ⁊ natura, nihil frustra operant. l. hic stipulatio. §. diaꝰ ß. vt lega. no. cauea. ⁊. l. nõ cogendum. §. sabinus. ß. de procu. et. l. qui bis idem. j. de verb. obl. q: acquisitio huius possessionis quã facit vxor nõ est dãnosa marito, eoꝙ maritus tradendo perdi dit possessionẽ ideo si lex fingeret possessionẽ haberi pro nõ tra dita esset sine effectu: ⁊ ita habes bñ enucleatũ tex. In tex. ibi ce
4 dat † possessionem: ⁊ vxore idest tradat, quãuis eñ verbum cedat hic adaptetur traditioni rei corporalis, tamẽ importat idẽ ꝙ tra dat. l. leia. in prin ß. de dona. cau. mor. ⁊. §. per procuratorem in ver bo cesserit possessionẽ ⁊ ibi Are. ad hoc no. j. eo. Proprie tamẽ et regulariter cedere congruit iuribus incorporalibus, vt habet in l. j. C de actio. ⁊ obli. ⁊ in. l. ie. in prin. que incipit ad eũ vbi glos. et
5 Bart. ß. de dona. Nam idẽ operat cessio in iuribus incorporali bus, qḋ operat traditio in rebus corporalibus. vt est glo. no. in. l.
6 et ibi Bald. C. quãdo fis. vel priua. ¶ † Not. primo ex hoc text. in ver. quoniã res facti, ꝙ facta pro infectis esse nõ possunt, ⁊ sic lex nõ põt facere qḋ ea que sunt facta nõ sint facta, ⁊ sic sint infecta. fa cit tex. in bello. §. facte. j. de captiuis. ⁊. l. verũ est. ⁊ ibi glo. j. de re gu. iur. ⁊ text. expressius in. §. j. in versic. ꝗ igit. in auť. de aqua. do. colla. vij. vbi tex. dicit qḋ eñ factũ est infectũ manere impossibile est imo. hoc solo priuat deus infecta facere. Fuit dictũ originale Agatonis philosophi ⁊ dicit Bal. in. l. fi. in vlti. col. C. de lega. qḋ etiam deus hoc solo priuatur, ingenita facere que produxit. alle gat Aristo. in. vj. ethicorũ. ⁊ Bar. in. l. nõ dubium. in. iiij. col. C. de legi. dicit ꝙ illud qḋ vere est factum, lex nõ potest facere quin sit
7 factum vt. ll. preall. q: etiã deus facere nõ potest, alibi † tenet glo. no. allegãdo sanctũ Augu. i. l. vni in ꝑn. restitui in xbo, nõ põt. C. de rapt. virg. ꝙ virginitas corrupta etiã a deo restitui nõ põt ⁊ idẽ tenet. gl. in. c. sup eo. in gl. mag. circa fin. de biga. Et est de hoc tex. diui Hiero. i. c. si paulus. xxxij. q. v. vbi dicit Hiero. Audacter di cam cum omnia possit deus: resuscitare virginitatem non potest
8 post ruinam. ⁊ ibidem vide glos. not. ¶ Alibi tenet † Bal. in. l. ex his verbis. in fi. C. de testa. mili. ꝙ etiaz deus non potest facere ꝙ illud qḋ est verũ nõ sit verũ, ⁊ sic deus nõ põt remouere veritatẽ a veritate. Ratio predictoꝝ quare deus nõ possit infecta facere est se: q: istud implacaret contradictionẽ, scz factum ⁊ nõ factum: sed deus nõ põt ea que implicant contradictionẽ vt tenent Theolo. ⁊ Bal. eos allegãs in. l. eã quã. C. de fideic. in. ix. co. in ver. circa au tem qntũ genus, ⁊ istã rõnem etiam ponit ⁊ latius sanctus Tho
9 mas in scḋa parte. q. xv. arti. iiij. ¶ Istud not. reducamus nunc ad practicã nã per istud not. dicunt Mod. senẽ. hic, se al's defen disse quendã hebreũ cõtra quẽ fuerat formata inquisitio, ex eo ꝙ dixerat deum certum quid facere nõ posse: eum eñ defenderunt ostendendo ꝙ verba illius hebrei nihil aliud significabãt nisi ꝙ illud ꝙ factũ erat: deus nõ poterat facere quin esset factũ, nihil allegant in specie ad hoc. ¶ Tu adde do. Alex. in cõsi. xv. iij. vol. inci. viso processu inquisitionis formate. vbi cõsuluit pro angelo iudeo lucẽsi qui dixerat qḋ deus nõ posset facere ꝙ dignus scam biasset seu permutasset, ⁊ sic ꝙ errasset in permutãdo pignore, q: deus non potest facere ꝙ illud ꝙ non est factum, sit factum. d. c. si paulus. xxij. q. v. ⁊ q: iudeus statim se emẽdauit in eo quod dixe rat quia statim subiunxit ꝙ deus potest omnia. ¶ Sed aduerte ꝙ Hostiẽ. in summa sua in ti. de iude. §. in quibus circa fi. in ver si. quid enim de iudeo, refert quendam iudeum a se fuisse condem natum in quingentis solidis regalium qui reddebat computum coram eo et iratus leuauit manus versus crucem et dixit potius vellem

Facta pro infectis esse nõ pñt

velle esse suspensus sicut ille fuit qui illic pendet & vnq̃ amplius reddere computũ corã vobis. Dicebat enim iudeus se excusando intellexisse de quodã hoĩe qui pendebat in patibulo extra ciuitatem & ex parte septentrionis stabat tam crucifixus q̃ suspẽsus: sed dicit, Hostien. q ideo ita fuit punitus vt alij iudei terreant̃ q2 de malo verbo & de malo homine nõ põt presumi nisi malum: refert & sequitur do. Feli. in c. auditis. in pe. col. de prescrip. & ibi põderat q Hosti. puniuit iudeum solum ex eo q illa vba erãt erga deum ludibriosa ex quo dicit q potuisset etiam puniri, ille angelus iudeus lucẽsis qui dixit q deus nõ posset facere qd si nõ erat erratũ in pignore, vel in cõputo q esset erratum, q2 lz verum sit q deus nõ possit cõtraria. d. c. si paulus. xxij. qd. v. tamen q2 illa verba sapiebant vilipendiũ quoddã & insolentiã iudei obloquentis de xpo, etiã si nõ blasphemet, tñ dicit q bñ fuit excusat⁹ q2 statiz se emendauit reuocando verba per eum prolata & asserendo deuz esse oĩpotentem. ¶ Tu aduerte qd isti termini sunt valde differẽtes nam in terminis Host. verba iudei sonabant in vitiũ & in vilipendium xpi. secus est in ista. q. Moder. seneñ. & in illa in qua cõsuluit do. Alex. vbi assertio iudei cũ veritate est cũ eo q oĩes tenent etiã theologi: & sic in aliquo non detraxit diuine potẽtie, est
10 verum q iudeis† non debet seruari aliqua equitas, sed rigor, vt est glo. in c. ij. de iudeis. de qua dixi in l. si insula. ff. de verbo. oblig.
11 ¶ Scđo no. ex hoc tex. † q ex inutili cõtractu trãsfertur possessio, ita no. Bart. & oẽs hic sed tu caue q2 istud not. Bar. & doc. nõ videt̃ bene colligi ex isto tex. duplici consideratione: prima est, q2 hic vxor dicitur acquirere istã possessionẽ: tanq̃ vacantẽ, q2 maritus protinus eaz perdidit vt dicit tex. & q nilibet alius si apprehẽdisset possessionẽ illius rei eam acquisiuisset, ex quo erat vacans, ex quo vt dixi maritus protinus amiserat possessionem: cã ergo immediata acqrende huius possessionis, nõ est contractus inutilis, sed q2 possessio erat vacãs, vt ptz in litera. in versi. & qd attinet ergo istud no. nõ bene colligit̃ ex isto tex. ¶ Scđo per illud q clare tenet ad l. nostrã. Bal. in l. nõ dubiũ. i. x. oppo. C. de legi. vbi dicit qd in isto tex. cã prima transferende possessionis, est ipa traditio sola, & nõ cõtractus inutilis, & tũc sola cã prima est illa q̃ operat̃ pncipaliter effectũ vt no. i. l. si mulier in pnci. & gl. i. §. rerũ amo. & l. si qs nec cãm. §. si cer. peta. ideo cã prima nõ vitiat̃, vitiata cã remota, vnde subdit q si cõtract⁹ esset immediata cã possessionis, vt 9ctus precariĩ: tunc si nõ tenet 9ctus non trãsit possessio. vt. l. si qs ante. ẍ. si quidẽ nũmo vno. ff. eo. & sic tz Bal. q in isto tex. ex cõtractu nullo, nõ trãsfert̃ possessio, sed ex traditione. de quo etiã p Bar. i. l. si aliquã rem in scđo mẽbro prin. ff. eo. ergo apparet cõ bar. & oẽs q male notent ex isto tex. q ex 9tractu inutili transferatur possessio. ¶ Sed defendẽdo Bar. & doc. rñde qd mulier apprehẽdit possessionẽ huius rei vigore cessionis facte titulo donationis. Et sic nõ tanq̃ quelibet extraneã psona, sed eo aĩo tãq̃ ei donata Et sic apprehensio fuit ex cã inutili. Et sic constat bene notari ex hoc tex. qd ex inutili cõtractu transferat̃ possessio. ¶ Confirmat̃ q2 lz dñium non possit queri nisi precedat cã & titulus habilis ad trãslationẽ dñij. l. nunq̃ nuda. ff. ti. i. Tamen possessio bene acqritur ex 9ctu nullo & sic sine cã: tex. est hic p quem Bar. hic reprobat gl. tenẽtẽ 9trium in. l. qd meo. in prin. vbi dicet̃. ff. e. Ad idẽ qd possessio acqratur sine cã. & sic ex 9ctu nullo, est tex. in. l. si aliquẽ rẽ et
12 in. l. qd vxor. ff. eo. ¶ Item addet qd per istũ tex. decidit not. Bal. in. l. ij. in fi. ff. de iuris. om. iudi. vbi tz qd si ex forma statuti fund⁹ et sic res immobilis non põt alienari in forensem, si fundus vendat̃ forensi q̃uis contractus sit inutilis vigore statuti, tñ transfertur
13 possessio per istũ tex. Ad idẽ facit† & tertio q2 phibita acquisitio ne dñi nõ videt̃ prohibita acquisitio possessionis, vt probatur in c. q2 tua. & c. seq. xij. q. i. tenet Archid. in c. ij. vt lit. pen. in vj. Joan.
14 an. in c. fi. de resti. spo. ¶ † Ad idem & quarto bene facit, q2 lz pupillus non possit alienare rem immobilẽ cũ autoritate tutoris sine decreto iudicis. l. magis puto. §. nõ em passim. ff. de reb⁹ eo. & l. lex que tutores. C. de admi. tuto. tñ pupillus cum sola autoritate tutoris absq3 decreto iudicis põt trãsferre possessionẽ in aliuz. l. si a possessionẽ pupillũ, a cõtrario sensu. ff. eo. & est glos. no. in. l. i. §. si a pupillo. quã Joan. de imo. ibi ad hoc reputat valde no. ff. p emp. ¶ Sed caue q2 iste tex. nimis generaliter allegatur ad hoc quod ex inutili cõtractu transferatur posses. cũ in isto text. ponatur duplex ratio, vna in ver. quoniã res facti. alia in versic. sed quid attinet. & illa duplex ratio videt̃ cessare i statuto supra prime relato.
15 ¶ Tertio no. † ex text. ibi qñ res facti, qd si maritus tradat rem vxori ex donatione inualida transfertur possessio. rõ ponit̃ i text. q2 acquisitio possessionis in facto, consistit in traditione & apprehensione. Sed ea que sunt facti nõ possunt infecta fieri. ¶ Pon-
16 dera ergo not. † qd si possessio transferretur per actum fictũ puta per cõstitutũ vel simile: tunc bene impediret̃ translatio possessionis, q2 ex quo talis translatio est iuris: põt a lege ciuili impediri, per istũ tex. a 9trio sensu. & ita limitauit istũ tex. d. argen. filius do. Ray. prout refert Pau. de ca. hic qui reputat perpetuo tenendũ menti & dicit q ex eo posses cõsequi honorẽ. Sz tu aduerte q lz cesset prima rõ tex. ibi qñ res facti, nõ tñ videt̃ cessare alia rõ text. in versi. sed quid attinet. & ppterea idem. d. Argen. monebat̃ alio meliori fundamento, q2 lz acqrenda possessione nõ requirat̃ causa vt hoc tex. & dixi in precedenti not. est verum qñ possessio acqritur p actum verum: si añt reqratur per actũ fictũ puta p constitutum tunc reqrit̃ cã, ita no. tz Bal. in l. qd meo. in pñ. in. j. col. ff. eo.
17 ¶ † Contra istud dicit Pau. de ca. hic se allegare glo. expressam & ordinariã quã doc. ibi sequunt̃ in. l. qd de suo. que est lex. ij. C. de do. cau. nõ nume. & rñdet sustinẽdo istã limitationẽ, q ibi interuenit duplex actus. s. donantis & donatarij: hic autem interuenit solus actus donãtis, sed truffa est, & glo. in. d. l. qd de suo. nihil videt̃ facere ad ppositum. Nam illa glo. bene vult, q ad hoc vt donatio facta inter maritũ & vxorẽ cõstante matrimonio cõfirmet̃ p mortem donãtis pcedat qñ interuenit traditio, vulgata. l. papi. §. de dona. inter virũ & vxo. vult illa glo. singulariter, q etiã sufficiat si aliquid interueniat loco traditionis, & ad hoc illa glo. reputatur sing. & Bal. & doc. ibi eam multũ not. Rapha. cu. et Moder. in. l. si diuortio. de verbo. obli. Sed per hoc illa glos. nõ dicit qd qñ traditio fit per actum fictum, an reqrat̃ vel non reqrat̃ cã. ¶ Ego teneo istã limitationẽ argentini ad hunc tex. & reputo verã et nota.
18 Et vltra eum & Pau. de ca. Eam 9firmo† optimo fundamẽto, q2 si cõtractus principalis nõ tenet, nõ valet etiã cõstitutũ in eo appositũ fm Bal. sub dubio tñ forte in c. ij. circa fi. de feu. da. in vi. l. cõmis. firmat Bald. in. l. ex testamẽto. C. de fideicom. q2 fm eum, si nõ valet principale nõ valet etiã accessoriũ. l. nõ dubiũ. C. de leg. & l. stipulatio hoc modo 9cepta. ff. de verb. obli. Idẽ tenet. d. Alex. hic, sed ad aliud propositũ & in cõsi. lxxxj. iij. volu. incip. lecto & discusso laborioso processu. in vij. col. Albe. de rosa. no. vbi dicit ita fuisse determinatũ in. l. acquirit̃. ff. titu. ĩ facit bene glo. not. in. l. si patronus. §. patronũ. ff. si quid in frau. patro. que tenet, qd si non valet cõtractus principalis, non valet pactũ euictionis nec pene
19 in eo appositũ. Ad idem bene † facit tex. in. l. fi. ff. de constitu. pecu. quẽ pro singulari allegat Bal. in. l. si absentis. circa fi. C. si cer. pet. & in rubri. C. de cõsti. pecu. in ij. col. vbi tenet, q si in instrumento nõ valet principale, nõ valet etiã cõfessio accessoria nec preceptuz guarentigie in eo appositũ, cuz ista sint pars sequele principalis, ergo in casu nostro donatio inter virũ & vxorẽ cõstante matrimonio non valet, ergo cõstitutum in eo appositũ nihil debet valere.
20 ¶ † Quarto not. ex hoc tex. fm Rapha. cu. hic, qd licet donatio inter virum & vxorẽ sit prohibita, tñ non extenditur ad id qd non est preiudiciale vel dãnosum donanti, vt est hic, vbi maritus omnino perdiderat possessionẽ. Nam qui vult transferre possessionẽ in alium, licet nõ sequatur trãslationis effectus, tñ perdit possessionem vt hic. & §. per procuratorem. in fi. ff. ea. l. & l. quod meo. §. si furioso. ff. e. ergo nõ est damnosuz marito, q possessio acquiratur
21 vxori. ¶ † Hinc est, q talis donatio inter maritum & vxorez censetur esse prohibita, qñ ex ea donans efficeretur pauperior, & donatarius efficeretur locupletior, al's secus. l. iij. in prin. & l. si sponsus. §. cõcessa. & §. seq. ff. de dona. inter virum & vxo. & l. si vir vxori. ff. pro dona. & c. donatio. de dona. inter virũ & vxo. ¶ Sed aduerte q2 si hoc esset verum sequeret̃ qd possessio que esset penes vxorem in casu huius. §. esset iusta, ex quo non esset a iure prohibita. Et cõsequenter sortiretur effectus iuris, qd est cõtra casum in. l. si eum qui. in prin. ff. de dona. inter virũ & vxo. fm q tenent Bart. &
22 cõmuniter alij hic vt dicam statim in glo. ¶ † Quinto vltra scriben. soleo ponderare istum tex. cõtra doctri. quã tradit Bar. ff. in prin. huius. l. in ij. q. princi. vbi dicit, q possessionis tres sunt species in substantia et specie differentes. s. ciuilis. Item naturalis formalis. Item corporalis, Nam videtur qd nulla ex illis tribus speciebus cõueniat in casu. §. nostri. Ergo doctrina Bar. non est bona. Nam in isto. §. non est possessio ciuilis apta producere ciuiles effectus respectu veri dominij. Et sic non est apta producere vsucapionẽ vel prescriptionem, patet expresse, q2 ista vxor cui maritus causa donationis tradidit rẽ dicit̃ eam possidere p possessore & sic sine aliquo titu. tanq̃ predo qui nescit dicere quo titulo possideat nisi possideo q2 possideo. l. pro herede. §. fin. de peti. heredi. similiter in vxore. l. qd vxor. & ibi glo. ff. eo. ergo nõ potest vsucapere nec prescribere, Similiter in ea non est possessio naturalis formalis, que est in vsufructuario emphyteota et feudatario, vbi recognoscitur directũ dominium & prescribitur vtile dominium recognoscẽs directũ, istud nõ cadit in vxore, que nõ potest vsucapere nec prescribere, vt dixi. Itez eius possessio est sine effectu dicta. l. si eum qui. in princi. cum glo. de donatione inter virũ & vxorem. Barto. hic in prima oppo. Nec etiam potest dici corporalis possessio, quia est quando possessionem vacantem quis clandestine aut violenter occupat. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. et l. qui id quod. §. fin. ff. eodem. sed ista vxor non possidet clandestine nec violẽter, ergo neutra ex tribus possessionibus traditis per Bar. in prin. cuius. l. cõuenit possessioni de qua loquitur iste. §.

ergo doctrina Bar. nõ est vera. ¶ Et si diceres, qd imo ista pos-
sessio est potens ad causandũ ciuiles effectus, ꝛ sic acquisitionem
veri dñij, qꝛ ista donatio est ꝯfirmabilis per morté mariti, ex quo
interuenit traditio per. l. pap. ff. de dona. inter vi. et vxo. dico qd
ista possessio nõ est potẽs ad prescribendũ dñium prout ibi diffi-
nit Bar. sed bñ est potens ad acqsitionem dñij nõ quidẽ vt p pre-
scriptionẽ sʒ p mortẽ mariti que ꝯfirmat donationẽ i qua interue
nit traditio: acquisitio ergo dñij nõ causat a pscriptione, put loq
tur Bart. sed a morte mariti. ¶ Et si diceres: ista possessio vxoris
lʒ non sit sufficiens ad causandũ prescriptionẽ vel vsucapionem,
tñ est potens ad acqsitionem fructuum qꝛ vxor existẽs in bonafi-
de facit fructus suos. l. fruct⁹ percipiendo. ff. de vsur. et de dona.
inter vi. ꝛ vxo. de fructibus. glo. in. d. l. ꝙ vxor. j. eo. et in. l. inter vi-
rum que est. l. paruula. de do. inter vi. ꝛ vxo. et in. l. j. §. deijcitur. j.
de vi ꝛ vi arma. Et ad hoc bene facit not. doctrina glos. magistra.
in. l. ij. C. si quis igno. rem mino. eme. vbi est gl. que tollit vnam ob
iectionem quã posses facere, ꝛ dicit ꝙ quãdo res prohibet vsuca
pi vitio rei, vbi non hʒ locum vsucapio vitio rei, ibi etiã nõ hʒ lo
cum acqsitio fructuum, secus quando res nõ põt vsucapi ex defe
ctu solennitatis vel ex defectu persone, tũc bene procedit acquisi
tio fructuum vt hic quã glo. Bal. ibi reputat valde notandã et il
lam gl. reputat sing. Bald. in. c. quoniã frequẽter. §. in alijs. vt lit.
nõ cõtesta. qꝛ respõdetur ꝙ ſm diffinitiones Bart. traditas. ff. in
prin. huius. l. ad hoc vt possessio dicat ciuilis vel dicat naturalis.
formalis: est necesse qd sit apta pducere ciuiles effectus respectu
veri dñi in ciuili, aut vtilis dñi recognoscentis directum in natu-
rali, ꝛ neutrum hic contingit. Ego teneo ꝙ illa doctrina Bar. vl
tra ea que ibi dixi confundat per istũ tex. ꝛ tenendo cõem opi. gl.
ꝛ doc. ibi ꝙ sit duplex possessio, naturalis, que corpore ꝛ insistẽtia,
23 ꝛ ciuilis que animo vt tenui in prin. huius. l. in isto text. † acqrit
per vxorẽ vtraqꝫ ꝛ naturalis ꝛ ciuilis, ꝛ nihil repugnat. non dico
ꝙ sit iusta vel nõ qꝛ istud nihil facit. l. iij. §. ex cõtrario. in versi. vn
24 de labeo. j. eo. ¶ † Ultimo † vt nihil omittatur circa istũ tex. qui
vult vxorẽ possidere possessionẽ sibi traditam causa donationis.
Aduerte ꝙ talis possessio vxoris facit ꝙ habeat interdictũ vnde
vi si ab aliquo deijceretur ab illa possessione tex. est formalis i. l. j.
§. deijcitur. j. de vi ꝛ vi arma. quẽ text. singulariter limita, quando
talis vxor deijceret a tertio q non haberet ius cõmune pro se, als
secus ita no. limitat do. Abb. in. c. cõstitutis. in vlti. col. per illum
tex. de elec. ¶ Expeditis textus Glo. j. ꝛ ij. sunt facte timore con-
trarij. l. si eũ qui. in princi. in verbo ꝗuis vxor iure ciuili nõ possi-
dere intelligat. ff. de dona. inter vir. ꝛ vxo. ad idẽ tex. in. l. iij. §. scien
dum in verbo nec quicꝗ traditio valeat. ff. eo. titu. ꝛ in. l. inter vi-
rum que est lex paruula. ff. eo. ti. vbi dicit tex. inter virũ ꝛ vxorem
etiam ex causa possessionis nec vlla donatio rata est, ꝛ sic non va-
let donatio etiã quo ad possessionẽ, ꝛ tamẽ iste tex. dicit eã posside
re. gl. j. respõdet ꝙ iste tex. loquitur quãdo res aliena donabatur
a marito, contraria loquuntur quando donabatur res propria
mariti. Istã solu. reprehẽdit Bar. ꝛ bene, qꝛ est diuinatiua ad istũ
tex. Scdo qꝛ si esset res aliena valeret donatio. l. si vir vxori. j. pro
dona. qꝛ marit⁹ donãdo rem alienã nõ efficeret pauperior. Et sic
cessaret ratio legis phibentis donationẽ inter virum ꝛ vxo. l. j. ff.
de donat. qꝛ quando maritus donat vxori etiam rem alienam: ex
25 quo † donatio incepit a traditione nõ tenetur de euictione. l. Ari
sto. §. labeo ait vbi glo. ꝛ Bar. ff. de dona. ꝛ. l. ij. C. de euictio. Ergo
maritus donans nõ posset fieri pauperior, dato qd dñs illam rem
euinceret ergo valeret donatio, qd est cõtra tex. qui vult donatio
nem infirmari sed nõ ipsam possessionem que est facti, vnde Bar.
ꝛ cõiter doc. tenent vltimam so. traditam per gl. in. d. l. si eum qui.
in prin. qd verum est qd mulier possidet vt hic. sed illa possessio est
sine effectu vt ibi, qꝛ marit⁹ põt eã reuocare. Põt etiã ꝛ tertio re-
sponderi ſm Lud. ro. ꝛ Are. hic. qd text. in. d. l. si eũ qui dum dicit
qd vxor iure ciuili nõ possidet: intelligitur idest iuste. Posses et
quarto dicere vxorẽ possidere. s. naturaliter, ꝛ sic de iuregentium
p corporalem possessionẽ ita loqtur tex. hic, sed nõ possidet ciuili
26 ter vt ibi dicit tex. qꝛ nõ habet ciuilẽ iuste. ¶ † Extra gl. op. Bar
to. de. l. iubemus nulli. in fi. C. de sac. san. ecc. Et respõdet duplici
ter. Adde circa scdam so. Bar. quã tene, qd ex inutili cõtractu nõ
transfert possessio, qñ persona est talis que non potest transferre
27 possessionem, vt pupillus ꝛ ecclesia. ¶ † Pro ista conclusione be-
ne facit illud qd tenet Bal. cõtra Inn. ꝛ Io. an. in. c. qd in dubijs
de renũ. ibi tenet Inn. ꝛ Io. an. qd p renũtiationem beneficij ec-
clesiastici que nõ tenet, qꝛ nõ est facta in manibus superioris, re-
nuntiãs tñ perdit possessionẽ p istũ tex. ſm eos. Sed Bal. ibi te-
net cõtrariũ, qꝛ nõ est in libera facultate renũtiãtis, cũ sit introdu
cta gratia vtrinsqꝫ. s. canonici ꝛ ecclesie vñ nõ põt renũtiari nisi in
28 legitima manu superiori, vt ibi est tex. ¶ † Itẽ inquantũ Bar. et
doc. tenẽt qd ex cõtractu inutili celebrato cum ecclesia vel minore
nõ transfert possessio. Adde qd contrariũ vult Bart. sibi ꝯrius, et
miror qd scriben. nõ faciant mentionem de ista cõtrarietate in. l.
indebiti. §. sed si nũmi. in. j. not. ff. de condi. indebi. vbi dicit Bar.
ꝙ ille tex. qui vult qd cõdictio indebi. competat ad possessionem
tantum, est tenendus menti, qꝛ sepe occurrit quãdo fit aliquis cõ
tractus inualidus per minorẽ vel ecclesiã, ꝛ eius vigore possessio
tantum in alium transfertur, ꝙ poterit repetere p condictionem
indebiti. ꝛ sic vult ibi Bar. ꝙ ex contractu inutili initio per eccle-
siam vel minorẽ transfertur possessio. ¶ Saluando Bar. a contra
rietate eo modo quo potest, potes dicere ꝙ intentio Bar. ibi nõ
sit firmare qd ex inutili contractu celebrato cũ ecclesia vel minore
transferatur possessio, sed voluit dicere Bar. posito ꝙ transfera-
tur possessio, vel ꝙ essemus in casu in quo per ecclesiam vel mino
rem ex inutili contractu transferretur possessio, ꝙ tunc posset re-
pelli. ¶ Uel scdo potes saluare Bar. ꝙ hic loquatur quando cõ-
tractus inutilis celebratur sup re ppria minoris vel ecclesie, tunc
nõ transfertur possessio. sed in. §. sed si nummi. Bar. loquitur quã
do inutilis cõtractus celebratur cum minore vel ecclesia super re
alterius, tunc bene transfertur possessio. argu. l. vir vxori. j. pro
dona. et ita sentit Barto. in. l. si alienam. in vltima colum. ff. solu.
matrimo. dum allegat. l. magis puto. §. j. ff. de rebus eorum ꝛ pro
ista differẽtia videtur facere tex. in. l. vir vxori. §. j. infra pro dote.
29 ¶ † Ultimo querit bart. an ex inutili contractu transferatur do
minium, dic vt hic per eum. Adde ꝙ licet ex contractu conditio
nali transferatur dominium interueniente traditione, vt iuribus
allegatis p bart. quia videtur habita fides future cause. vt inquit
bal. in. l. contractus. in pe. colũ. C. de fide instru. tamen non trans
fertur vsucapiendi conditio, quando tradẽs nõ est dñs. tex. est in
l. iiij. in prin. ff. de in diem adiec. et in. l. ij. §. si sub conditione. j. pro
30 empto. † ita limitatur regula. l. clauibus. ff. de contrahen. emp. qd
traditione facta a dño transfert dominium, si fiat a non dño trans-
fertur vsucapiendi cõditio, illa regula procedit in cõtractu puro
secus in ꝯditionali put etiam tenet Are. hic in antepe. col. ¶ Itẽ
tene doctri. bart. hic que bona est licet aliam doctrinam tradiderit
bar. in. l. non dubium. in vlti. colũ. C. de legi. ꝛ aliam bald. in. l. vni
ca. C. de suffra.

1 ☞ Pater ꝛ dñs acquirunt posses. per filios ꝛ seruos, quos ha-
bent in potestate.
2 Quo ad acqrendum monasterio, monachus equiparat seruo.
3 Per seruum ꝛ filiũfa. acquiritur nobis ignorantibus possessio.
ꝛ vsucapiendi conditio.
4 Stante statuto ꝙ in ꝯtractibus mulierum vel minorum debeat in-
teruenire cõsensus cõsanguineorum ꝛ iudicis: si sui cõstitutus pcu-
rator a minore ad cõtrahẽdũ cũ debitis solennitatibus reqsitis a
statuto, cõtractus postea celebratus per istũ procurato. sine istis
solennitatibus bene valet ꝛ tenet.
5 Si in venditiõe rei immobilis minoris fuit ab initio in specie ad-
hibita solennitas requisita a iure, ꝙ postea super sequela aliena-
tionis non requiritur alia solennitas.
6 Si ecclesia obligat prediũ alicui creditori cum decreto episcopi,
potest postea creditor alienare nõ seruata solẽnitate. aut. hoc ius
porrectum. C. de secrosan. eccle.
7 Si pater prestitit consensum filio agenti in certa causa in specie:
nõ est postea necesse ꝙ in executione ꝯdemnationis snie alius cõ
sensus patris prestetur.
9 Licet. l. requirat cõsensum patris qñ filius agit in iudicio. tñ suf-
ficit a principio generalis consensus patris prestitus pro omni-
bus causis.
10 Statutum nõ extenditur ad casum fictum.
11 Statutum prohibens cõtrahi cũ bãnito sub pena, habet etiã lo
cum in contrahente per procuratorem.
12 Quando in casu ficto est eadem ratio que in vero, statutũ extendi
tur ad casum fictum.
13 Si procurator sit generaliter cõstitutus a minore cũ solennitate
debita statuti, an in cõtractu ꝗ postea in specie celebraret, requi-
reretur denuo ꝙ interueniret eadẽ solẽnitas. ꝛ nu. 8. ꝛ nu. 14.
15 Non potest cõstitui procurator ad petendũ interponi decretũ iu
dicis super alienatione rei immobilis minoris.
16 Si minor cõstituit pcuratorẽ cũ solẽnitate statuti ad renouandũ
societates finitas per mortẽ patris ꝙ societates postea renouate
per talẽ procuratorẽ sine solennitate statuti non valent.
17 Subrogatus tenetur seruare eandem solennitatẽ quã tenebatur
seruare ille cui fuit subrogatus.
18 Si episcopo deuoluatur electio competens certis monachis ha
bentibus eligere de gremio vnius monasterij: ipse episcopus ad
idem tenetur.
19 Satis dicitur acquiri possessio animo nostro qñ acquiritur per
eum cui generaliter fuit commissa administratio.
20 Uerbum intelligitur, regulariter importat fictionem, sed in casu
nostro veritatem.
21. Posses. que retinetur corpore ꝛ animo alieno, nõ dicitur proprie
esse apud possessorem sed ficte.

Ad acqrendum

22 Ad acquirendã posses. sufficit mandatum generale.
23 Per filium quem nõ possidemus queritur nobis possessio, licet ab alio possideatur.
24 Ex quibus causis acquiritur ignorãti, ex eisdẽ infanti ⁊ furioso.
25 Mala fides quando impediat acquisitionem posses.
26 Per seruum a nobis mala fide posses. non acquiritur posses. bñ tamen dominium.
27 Facilius acquiritur dñium q̃ possessio.
28 Ad essentiam acquisitionis dominij, non requiritur q̃ acquiratur possessio.
29 In casib⁹ in quibus dñium queritur sine possessione, nõ habet locum regula .l. clausibus. de contrah. en. emptione.
30 Quasi dominium põt acquiri, lʒ nõ acquiratur possessio.
31 Dominium ⁊ possessio nihil habent cõmune in his que naturaliter disconueniunt.
32 Non videñt discrepãtia que in rõne cõueniunt: q: ratio est coniũctio diuersoꝝ casuum ad eundẽ finem tendentium.
33 Pater non possidet filium, ⁊ sic non possidetur persona, sed quasi possidetur ius filiationis ⁊ patrie potestatis.
34 Seruus non põt possidere, sed solum detinere.
35 Sicut furiosus nõ põt sibi acquirere posses. ita seruus furiosus nõ potest domino querere possessionem.
36 Impubes potest esse ꝑcurator ad negotia, ⁊ sic extraiudicialiter.
37 Duplex differentia in acquirenda possessio. inter filium ⁊ seruuʒ.
38 Per seruos acquirimus posses. non ratione dominij: sed q: eos possidemus.
39 Ex causa non peculiari seruus acq̃rit domino ignorãti posses. sed non vsucapiendi conditionem: sed ex causa peculiari vtrũq; acq̃rit domino ignoranti.
40 Relatiuum sine copula restringit.
41 Dictio idest declarat ⁊ restringit.
42 Conditio denotat causam finalem.
43 Equus qui currit ad brauium sine regazo qui cecidit an debeat habere brauium.
44 An impedientes equos currentes ad brauium sint aliqua pena puniendi.
45 In generali mandato dato ab homine, nunq̃ venit iniustuʒ aut illicitum.
46 Etiam in profectitijs in quibus adhuc hodie totum queritur patri, non acquiruntur tamen illicita.
47 Si tutor cum pupilli expresse iussit seruo qd̃ occuparet violenter posses. non valet talis autoritas: q: tutori non est commissa administratio ad delinquendum.
48 Procurator inhabilis constitutus vt habilem constituat, an valeat talis constitutio. nu. 53.
49 Si heres inhabilis instituatur ⁊ rogetur per fideicõ. restituere hereditã. habili, an possit cogi adire ⁊ restituere.
50 Qui ex defectu ordinis non habet vocẽ in capitulo nomine suo, potest procuratorio nomine alterius eam dare.
51 Si statutum prohibet laicum posse constitui executorem seu cõmissarium testamẽti, an laicus possit assumi vt eligat ecclesiasticũ executorem ⁊ sic habilem.
52 Deportato qui non est capax hereditatis, põt dari potestas eligendi heredem habilem.
53 Si facio nuntiũ inhabilem vt constituat habilem valet: secus si ꝑcuratorem inhabilem vt habilem substituat.
54 Nuntius non dicitur nisi quando est constitutus ad specialẽ personam constituendam, nam si ad constituendum aliquem generaliter vel indefinite non dicitur nuntius.
55 Inter verbum constituo ⁊ substituo, an sit differentia in mandato procuratoris.
56 Verba mandati debent impropriari ⁊ poni vnum pro alio.
57 An sit differentia inter nuntium ⁊ procuratorem ⁊ inter verbum constituo ⁊ substituo.
58 Possessio est ius.

Item acquirimus. Per seruum ⁊ filium ex causa peculiari acq̃ritur possessio ⁊ vsucapiendi conditio etiã ignorantibus ⁊ etiam carentibus intellectu. Item acquiritur possessio per seruuʒ alienuʒ vel liberum hominẽ bona fide possessos. Item per seruum cõem: et ꝓ euʒ in quo habemus vsumfru. dũmodo suprascripti habeant intellectum. Item pupillus querit possessionem per seruum etiam impuberem ex sua iussione facta cum autoritate tutoris. h. d. vsq; ad. §. per seruum qui in fuga. ¶ Diuiditur in sex partes. Primo determinat de seruis qui de iure nostri sunt insolidum. Secundo de seruis putatiuis. Tertio de seruis nostris pro parte quotitatiua. Quarto de seruis nostris pro parte integrali. Quinto declarat qualem intellectum debeant habere serui per quos acquirimus. Sexto qualiter ⁊ per qualem seruum acquiratur pupillo posses. secunda ibi: sed ⁊ per eum. tertia ibi, per communẽ seruuʒ. quarta ibi, per eum. quinta ibi, ceterũ. sexta et vltima est in versic,
1 pupillus. ¶ † Not. j. q̃ pater ⁊ dominus acquirunt possessioneʒ per filios et seruos quos habent in potestate. Adde qd̃ similiter abbas põt acquirere posses. per monachos. text. est in cap. bone ⁊
2 ibi do. Abb. in scdõ no. ad hoc no. de appel. Ratio † quia quo ad acquirendum monasterio: monachus equiparatur seruo. vt not. Inno. in. c. cum olim. scdõ de priuile. barto. in. l. j. in fi. prin. et in. l. si vsufructuarij. j. de stipu. seruo. ⁊ alibi sepe etiam equiparẽs monachum filiofami. prout est vtilius monasterio. vt declarat bald. in. l. j. C. qui admit. in. xv. colum. in. x. ca. cum iste text. loquatur et
3 de filiofa. ⁊ de seruo. ¶ Scdõ no. † q̃ per seruum ⁊ filiũfa. acquiritur nobis ignorantibus possessio ⁊ vsucapiendi conditio. Quia habent generalem administrationem. vt hic. ⁊. l. iij. §. saltus. j. eo. Aliam rationem assignat tex. in. l. peregre. §. quesitum. j. eod. Ne per singula momenta patres ⁊ dñi habeant necesse interpellare filiosfami. ⁊ seruos habentes peculiuʒ. ¶ Tertio principaliter no, ex tex. ibi: q: nostra voluntate qd̃ ꝯsensus generaliter adhibitus a principio in concessione peculij, censetur etiam adhiberi in acquisitione possessionis postea faciende per seruum aut filiumfa.
4 ex causa peculiari. ¶ † Unde facit egregie iste tex. ad no. ⁊ vtilem decisionem, qd̃ stante statuto qd̃ in contractibus mulierũ vel minoꝝ debeat interuenire consensus consanguineoꝝ ⁊ iudicis, qd̃ si fuit cõstitutus procurator a minore ad contrahendũ, cũ debitis solẽnitatibus req̃sitis a statuto, cõtractus postea celebratus per istũ procuratorẽ sine istis solẽnitatibus statuti bene valeat et teneat. ¶ Et dicunt Moder. senẽ. hic: al's ad hoc ponderasse istum tex. in q̃õne quã dicunt de facto habuisse: ⁊ in hoc cõsiderãt octo casus principales de quibus hic ꝑ eos. Sed primi sex casus per eos positi nõ sunt multũ ad propositũ. ¶ Tu aũt cõsidera duos casus principales. Primus est planus et expeditus, qñ procurator pupilli vel mulieris esset solẽniter creatus ad contrahenduʒ super certa re speciali, habita debita discussione de vtilitate talis contractus: ⁊ tunc cõtractus postea gestus per talem ꝑcuratoreʒ absq; eo qd̃ postea interueniat solẽnitas statuti, bñ valeret ⁊ teneret. Et ita in specie cõsuluit Fede. de se. in cõsi. c. inci. abbas subiectus maiori monasterio. idẽ est latius tenuit Lau: de redol. doct. Flo. in repe. c. sine exceptione. xij. q. ij. in. x. q. ⁊ etiã i. xviij. ¶ Pro
5 ista † conclusione facit solẽnis tex. in. l. tutor rerũ. s̃. de admi. tuto. vbi est tex. q̃ si in venditione rei immobilis minoris, fuit ab initio in specie adhibita solẽnitas requisita a iure, q̃ postea super sequela alienationis non req̃ritur alia solẽnitas: imo pl⁹, si emptor noluerit illã habere, poterit tutor exbursato pretio taxato illam rem emere palam ⁊ bona fide: q: sufficit qd̃ a principio sup illa re interuenerit autoritas ipsius tutoris et decretum iudicis: et ibi Bart. no. illum tex. ⁊ dicit esse ad hoc singularem. Eum etiã reputat singu. Ludo. ro. in. l. singularia. in. vij. col. s̃. si cert. peta. ¶ Ad idẽ bene facit tex. in. l. si pupilloruʒ. §. j. s̃. de reb. eod. vbi decretum iudicis interpositum sup obligatiõe rei immobilis minoris, por
6 rigitur ad venditione que fit a creditore: et † per illum text. refert ibi Bal. al's in contingẽtia facti fuisse determinatum, qd̃ si ecclesia obligauit predium cuidã creditori cuʒ decreto epi: põt postea creditor alienare nõ seruata solẽnitate. aut. hoc ius porrectuʒ. C.
7 de sac. sanc. eccle. et. d. c. sine exceptione. xij. qõ. ij. ¶ † Tertio facit qd̃ vult gloss. no. in. l. iij. §. sed vtrum. in verbo inuito patre. s̃. de mino. quã Bart. ibi multum no. que vult qd̃ si pater prestitit consensum filio agenti in certa causa in specie, non est postea necesse q̃ in executione condẽnationis sententie alius consensus patris
8 ꝑstetur. Et idẽ tenet gl. in. l. fi. §. necessitate. C. de bo. q̃ lib. ¶ † Secundus casus principaliter est in procuratore gñaliter constituto a minore vel muliere cũ solẽnitatibus requisitis a statuto an ista gñalitas sufficiat an vero req̃rat solẽnitas statuti in singulis contractibus postea per procuratoreʒ celebrandis adeo qd̃ si postea faciat particulares cõtractus sine dicta solẽnitate valeant, an vero req̃rat solẽnitas statuti etiã postea in quocunq; cõtractu particulari. Iste passus est valde dubius. Et q: est vtilis ⁊ quotidianus, intẽdo eũ bene examinare. ¶ Pro parte negatiua qd̃ nõ req̃ratur alia solennitas statuti in contractib⁹ particularib⁹ postea celebrandis per ipsum procuratorem, facit in primis iste text. ad hoc valde not. vbi est text. qd̃ sufficit consensus a principio generaliter adhibitus in concessione peculij, ad hoc vt postea in specie possit acquiri possessio ignorantibus, ⁊ sic etiam furiosis ⁊ in-
9 fantibus. ¶ † Secundo facit quod licet lex requirat consensum patris quando filiusfa. agit in iudicio. d. l. fi. §. necessitate. cum simi. C. de bo. que libe. tamẽ sufficit a principio generalis cõsensus patris prestitus pro omnibus causis futuris ſm Cy. in in. d. §. necessitate. in. iij. q. ⁊ ibi Bal. ⁊ alij. ⁊ in simili Barto. in. l. tam is. §. j. in penul. qd̃ s̃. de donatio. cau. mortis. ¶ Tertio bene facit quia ex quo fuit cõstitutus a minore vel muliere generaliter procurator ad cõtrahẽdum: ⁊ in tali constitutione generali sunt adhibite solẽnitates requisite a statuto, certe nihil operarentur et frustra

fuissent interposite, si postea in quolibet cōtractu particulari requireret̃ adhuc solennitas statuti. Et istud videt̃ satis stringere. Quarto ꝛ fortius facit, q2 dictū statutum disponens ꝙ minor vł mulier nō possint cōtrahere sine consensu duoꝝ propinquoꝝ ꝛ iudicis, nō videtur habere locū qñ minor vel mulier nō contrahit
10 sed eius ꝑcurator. Ex quo† ipsi tūc vere non contrahunt, lz ficte, ꝛ ad casum fictum non extendit̃ statutum. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. gest. ſm barto. in. l. apud iul. §. fi. ff. ex quib. cau. in pos. ea. lz nō clare decidat barto. sed relinquat cogitandū, tñ contrarium in hoc vltimo tenent Ang. ꝛ Rapha. cu. ibi. q2 mulier constituēdo procuratorē, vere cōtrahit, vñ mandatū est nullū: q2 contineť sub prohibitione statuti. Als esset aperta via fraudibus statuti: contra. l. in fundo. ff. de rei vendi. Item qua facilitate als inducit̃ mulier vel minor ad cōtrahendū, eadē facilitate inducerent̃ ad cōstituendū ꝑcuratorem: ergo nihil dz valere. l. doli mali. versi. diuersum. ff. de noua. ¶ Idē reperio tenere Are. in. l. mutum. in vlti. colū. ff. de acq. here. Mouet̃, q2 ꝑcurator contrahens, representat personā mulieris vel minoris cuius noīe contrahit. l. ita autē. §. gessisse. ff. de admi. tuto. sed sicut dispositio statuti de persona vera trahit̃ ad fictā que verā representat. l. postulāte. in pñ. ꝛ ibi bar. ff. ad trebel. ita et facilius dispositio statuti facta de vero contra
11 ctu trahit̃ ad fictū q subrogat̃ loco veri, per illud† qđ expresse tenet Bar. in. l. iij. §. j. ꝑ illū tex. ff. de leg. prest. vbi tenet barto. ꝙ statutū ꝓhibens cōtrahi cum bānito sub pena, hz locum etiā in contrahēte ꝑ ꝑcuratorē. ꝛ ita scđm eū tollit̃ fundamētū barto. in. d. l. apud iul. §. fi. ꝙ statutū non extendit̃ ad casum fictum. ¶ Tu po
12 tes† vltra eum aliter rñdere, ꝙ qñ in casu ficto est eadē ratio que in vero, tunc statutū extendit̃ ad casum fictum. l. si cognatis. ff. de reb. dub. ꝛ. l. si qs posthumos. in prin. cū glo. ff. de libe. ꝛ posthu. et in specie Ioā. de imo. ꝛ Moder. in. l. gallus. §. ꝛ qđ si tātum. ff. de libe. et posthu. tñ ad hoc posses replicare, qđ sit diuersa rō quando ipsa mulier vel ipse minor contrahit ꝓpter fragilitatē sexus vł etatis. vt not. in. l. transactionem. C. de trāsac. Et aliud sit qñ eius procurator cōtrahit, tñ primā partē qđ dictū statutū non habeat locum qñ minor vel mulier non contrahunt sed eius ꝑcurator tenet Ang. de are. in. §. heres quoqꝫ. insti. de obli. q̃ ex qua. ꝯtractu. Motus q2 isto casu cessat ratio statuti ꝛ eius mens. q2 statutum eū ordinauit, ne minor vel mulier ꝓpter eorū fragilitatē decipiant̃. Sed ista ratio cessat qñ ꝑ aliū maiorē ꝛ intelligētem ꝛ sic ꝑ ꝑcuratorē cōtrahunt: ergo cessante rōne debēt cessare dispositio statuti. l. adigere. §. qnanuis cum vulgaribus. de iure patro. ¶ Secūdo istā partē reperio qđ in terminis tenet Rapha. cu. quem senē. nō allegāt in. d. l. apud iul. §. fi. ff. ex qui. cau. in pos. ea. vbi post Ang. tenet, qđ si mulier vel minor cōstitueret procuratorē cū solennitate statuti q̃ exigit̃ in contractu ꝛ in constitutione procuratoris: q2 tunc cōtrahit sufficit adhibere solēnitatē statuti. Sed in cōtractu qui postea fieret cum procuratore nō exigeretur solēnitas statuti ratio est scđm eū: q2 tunc nō est contractus proprie mulieris vel minoris. Itē q2 tūc cessat rō statuti: sꝫ fragilitas sexus vel lubricum etatis. ex quo infert qđ facilius valebit cōtractus administratoris vel ꝑcuratoris quam mulieris vel minoris. tamen Rapha. cu. ibi non aperit an talis ꝑcurator a principio fuerit generaliter constitutus an vero specialiter ad aliquē cōtractū postea celebrā
13 dum. ¶ Contrariā opi.† ꝙ si ꝑcurator esset generaliter cōstitutus a minore vel muliere cū solēnitate debita statuti ꝙ etiam in contractu quē postea in specie celebraret regrerēt̃ denuo ꝙ interueniret eadē solēnitas statuti: tenet Fede. de se. in preal. cōsi. c. ꝛ do. Laur. de ridol. in preal. repe. d. c. sine exceptione. eo q2 alias de facili fieret fraus dicto statuto cui fraudi est obuiandum. l. in fundo. de rei vendi. ¶ Ad idē scđo facit, q2 ex quo cōsanguinei et iudex debent consentire ex forma statuti: ergo debent in specie intelligere actum super quo solēnitas reqritur ſm bal. in. l. pma in iij. col. C. qui admit. bald. ꝛ Imo. in. l. §. §. fi. ff. solu. matri. sed istud non potest esse qñ ꝑcurator gñaliter constituitur respectu actus
14 postea celebrādi. ¶ Tertio† et fortius. stāte dicto statuto nō pōt talis consensus prestari ꝑ procuratorē ſm bald. in. l. j. in vlti. col. et ibidē Ludo. ro. C. qui admitti. Ange. in. l. titius. ff. qui. mo. pi. vł hypothe. sol. do. Abb. in. c. cū parati. de appel. do. Anto. de bu. ꝛ Imo. in. c. cū consuetudinis. de cōsuetu. sed hic in effectu esset cō
15 sentire per procuratorem generalem. ¶ Cōfirmatur† per bonum simile: q2 non pōt constitui procurator ad petendum interponi decretum iudicis super alienatione rei immobilis minoris text. est no. in. l. minorum. ꝛ ibi glo. C. de predi. mino. quem text. bald. et alij ibi ad hoc reputant singularem. idem tenet Ange. in. l. post mortē. §. j. de adop. Ludo. ro. in. l. ij. ff. de offic. eius cui manda. est iuris. Idem tenet Spec. licet de illo tex. non recordatus. in tit. de procu. §. j. in versi. quid ergo si constituerint ad impetrādum. ꝛ ille text. in. d. l. minorum in ratione decidendi multum facit pro ista parte ibi nisi causis apud acta probatis decretum solēniter inter
16 ponatur. ¶ † Quarto pro ista parte facit illud qđ referunt Mo-

a ¶ Tenendo istā. adde ꝙ hāc qōnē ponit Alexā. lz non decidat in. l. iij. §. si ꝑcurator. ff. ꝙ qsqꝫ iuris. et ibi dicit se in facto consuluisse. de quo Iason nō est recordatus.

der. senē. hic fuisse cōsultum per eorū genitorē in ciuitate senarum in qōne de facto in qua minor constituit procuratorē cū solēnitate statuti ad renouādū societates finitas per mortē partis qđ societates postea reuocate per talē procuratorē sine solēnitate statuti non valeāt: ꝛ refert qđ plures docto. subscripserūt illi consilio. ꝛ istud idē simplr referūt isti senenses in consi. cxij. inci. Multū abunde ꝛ eleganter in penul. col. Et illud consilium est errore duplicatum in consi. clxxij. Et tñ aduerte qđ ibi videtur constitutus procurator ad certos actus renouādos licet non in specie ad
17 certum actum. ¶ † Quinto facit regula Bal. in. l. fi. C. si manci. ita fue. alie. vbi dicit qđ subrogatus tenet̃ seruare eandē solēnitatem q̄ tenebat̃ seruare ille cui fuit subrogatus. Modo in proposito, minor ꝛ mulier in cōtractibus tenent̃ seruare solennitatē statuti ergo ꝛ ꝑcurator eis substitutus debet ad eandē solēnitatem te
18 neri. ¶ † Sexto ꝛ vltimo facit illud qđ tenet Io. an. in regula cōtra eū in mercu. qđ si epo deuoluat̃ electio cōpetens certis monachis habentibus eligere de gremio vnius monasterij, quod ipse eps ad idē tenet̃ facit tex. in cle. j. de supplē. negli. prela. lz Io. an. non alleget. ¶ Tñ ad ista duo vltimo pōt rñderi qđ lꝫ eadē ratio que militat in principali: militat in subrogato, sed in qōne nostra ratio fragilitatis q̃ militabat in minore vel muliere non militat
a in eorū ꝑcuratore legitime cōstituto. ¶ Tenēdo istā[a] secūdam partem que est magis fauorabilis minoribus ꝛ tutor, non obstat ille tex. q2 loquitur in persona habili q̃ pōt sola sibi in omnib[9] preiudicare in qua bene sufficit a prin. generalis cōsensus: lz nos loquimur in persona inhabili. ꝛ ita in simili dicit Bart. in. §. si vir. ff. eo. l. ꝛ ita etiā respondeas ad doctrinā Barto. in. d. l. fin. §. necessitate. ¶ Preterea iste tex. logtur in acqsitione possessiōis et sic in actu vtili cōmittētis: sed qđ nostra logtur in actu qui posset esse dannosus ꝛ preiudicialis: sed acqrere possessionē, non pōt esse nisi vtile. Et predicta bene no. q2 istū articulum nō habes ab aliquo sic exa
19 minatū. ¶ Quarto no. † ex eodē tex. ibi q2 voluntate nostra icel ligitur possidere, qđ in acqsitione possessionis satis dicit̃ acquiri possessio aīo nostro, qñ acquiritur per eum cui generaliter fuit cū missa administratio: quia vere hic procedit ex voluntate nostra.
20 ¶ Ex quo infert Are. † ꝙ verbum, intelligit̃, in isto text. significat veritatē lz regulariter fictione soleat importare. de quo ꝑ bar. in. l. si is q pro emptore. in. iij. char. ff. de vsucap. Bald. in ca. bone memorie. in penult. col. de app. ¶ Sed tu caue q2 imo istud videt̃ esse per fictionē, per tex. in. l. iij. §. saltus. in fi. ff. eod. vbi est casus ꝙ qñ serui nobis ignorātibus ex causa peculiari acquirunt possessionē, videmur eorundē aīo ꝛ corpore possidere. ita ibi dicit text. Pondera illud verbū videmur. ꝙ importat fictionem. l. j. §. deiecisse. de vi ꝛ vi arma. ꝛ. l. si duo. ꝛ ibi glos. no. de acqui. here. et gloss. in. l. naturaliter. in prin. ff. eod. Nam talis possessio q̃ acquiritur ex causa peculiari nobis ignorantibus, dicitur habere multū iuris. l. possessio quoqꝫ. §. j. ꝛ ibi glo. ff. eo. ¶ Saluando Are. ꝛ concordādo, dic ꝙ seruus ex causa peculiari vere volūtate nostra possidet, vt hoc text. ꝛ ita ꝑcedit nota. nos aūt corpore ꝛ aīo alieno possidemus: ꝛ sic improprie. ita loquitur tex. in. d. l. iij. §. saltus. in fi. ff. eo.
21 facit † ꝙ no. idem Are. in. l. qđ seruus. in. iij. no. ff. eo. ꝙ possessio q̃ retinetur corpore ꝛ animo alieno, non dicitur proprie esse apud possessorem: sed ficte, per illum text. in verbo creditur. iuncta glos. ibi
22 que dicit quadā interpretatione iuris. ¶ Quinto no. † ex eo text. in verbo qñ volūtate nostra intelligunt̃ possidere ſm Rapha. cu. Ludo. ro. ꝛ alios, ꝙ ad acquirendū possessionē sufficit mandatum generale non aūt requirit̃ speciale. ad idē text. cum glo. in. l. si rē. ff. tit. j. cōtrariū tenet gl. in. c. si tibi absenti. de preben. in. vj. ꝛ contrariū tenēt vltramon. quos reprehendit Bart. in. l. q mihi. donatū. de dona. lz referuo de hoc in specie in. §. ꝑ procu. ff. ea. l. ¶ Sexto
23 no. † ꝙ per filium quem non possidemus, vt dicit tex. ff. in versi. per eum. queritur nobis possessio: licet ab alio possideatur, q2 acquiritur ratione patrie potestatis. vt. l. quicquid. ff. eod. Secus est in seruo quem nō possidemus sed possidetur ab alio mala fide: quia nō acquiritur nobis possessio rei per eum apprehense. vt. ff. in versi. sed ꝛ per eum. ꝛ dicam plenius. ff. in glossis. ꝛ istud facit ad monachus possessam a non vero monasterio cui acquirat. de quo dic vt per Ludo. ro. Pau. de cast. domi. Alexan. ꝛ Are. ad quos te remitto.
24 ¶ Septimo no. † qđ ex quibus causis acquirit̃ ignorāti ex isdem acquiritur infanti ꝛ furioso. Et sic infans ꝛ furiosus equiparantur ignoranti. Adde text. in. l. si a furioso. ff. si cer. peta. ꝛ in. l. si a furioso. de actio. ꝛ obli. ꝛ in. l. filiusfami. ꝛ ibi Bart. ad hoc no. de tex. sta. ¶ Octano no. in versi. sed ꝛ per eum. ꝙ per seruum alienū vł liberū hominē a nobis mala fide possessus non acquiritur nobis
25 possessio. ¶ Et sic habes † hic text. quod mala fides impedit acquisitionem possessionis. In contrarium facit: nam vxor que recepit donationem a marito contra interdicta legū ex quo contra iura mercatur dicitur in mala fide. l. quemadmodum. C. de agri. ꝛ censi. lib. xj. ꝛ tamen acquirit possessionem. §. si vir. ff. ea. l. ergo mala fides non impedit acquisitionē possessionis: imo fortius latrones ꝛ inuasores

et inuaſores alienarũ rerũ ſunt in mala fide.et tñ acquirunt poſ-
ſeſſionem.l.clã poſſidere.§.ſi.z.l.ſi id quod.§.ſi.j.eo.z.c.in literis.
de reſti.ſpo.Ergo nõ eſt verũ ꝙ mala fides debeat impedire acq-
ſitionẽ poſſeſſionis:ergo ꝯtra iſtũ text.¶ Sed rñde no.ꝙ quedã
eſt acqſitio poſſeſſionis quã facimus per noſmetipſos:z tũc ma-
la fides nõ impedit talẽ acqſitionẽ poſſeſſionis:eo qꝛ talis poſſeſ
ſio eſt facti.d.§.ſi vir.ſ.ea.l.nec mutat aliquod myſterium iuris,
nec in ea eſt neceſſaria aliqua fictio iuris:vñ cũ conſiſtat in mero
facto nimirũ ſi mala fides non impedit acqſitionẽ,ita loquũtur
iura cõtraria.¶ Quedam eſt acqſitio que fit per aliũ,z eã impe-
dit mala fides:eo qꝛ talis acqſitio fit mediante myſterio iuris:qꝛ
ius fingit ꝙ corpus z animus acqrentis poſſeſſionem ſit corpus
noſtrũ.l.iij.§.ſaltus.j.eo.l.poſſeſſio.quoqꝫ.in princ.j.eo.gloſſ.in §.
adipiſcimur.ſ.ea.l.Sed fictio nõ hꝫ locuꝫ qñ nõ ſubeſt equitas.l.
deniqꝫ.z.l.nec vtilem.ſ.ex quib.cau.ma.z.l.poſtliminij.in princi.
j.de cap.z equitas ceſſat vbi adeſt mala fides.¶ Sed aduerte lꝫ
iſta ratio ſit fundamentalis z pulchra:tñ cõtra eã fortiter videtur
obſtare:qꝛ ea attenta,ſequeret̃ ꝙ ſi ego eſſem verus dñs alicuius
ſerui:nõ poſſem mediante perſona ſua z ſic mediante fictione cuꝫ
mala fide mea acquirere poſſeſſioneꝫ qđ eſt contra text.in.l.ij.§.ſi
ſeruus meus.z.§.celſus.pro empto.¶ Preterea ſunt qui aliam
rationem aſſignent,ꝙ ideo per ſeruum mala fide a nobis poſſeſ-
ſum non acquirimus poſſeſſionem:eo quia acquiſitio poſſeſſiõis
dicitur eſſe in fructu:vt probat text.noſter in verſic.per euꝫ ĩ quo
vſumfructum.z regula eſt,ꝙ male fidei poſſeſſor non facit fruct⁹
ſuos.l.certum C.de rei ven.¶ Sed iſta ratio nihil valet:quia tũc
etiam per ſeipſuꝫ non poſſet cum mala fide acquirere poſſeſſionẽ:
quia tunc etiam militat regula,ꝙ male fidei poſſeſſor nõ facit fru
ctus ſuos.¶ Unde ſaluando primam rationem que eſt vera con
ſidera tres caſus et habebis veritatem.¶ Aut quis eſt in mala ſi
de de ipſo ſeruo quem mala fide poſſidet:et talis mala fides impe
dit ne per talem ſeruum mala fide poſſeſſum acquirat poſſeſſio-
nem.ita proprie loquitur text.hic.¶ Aut eſt in male fide de re ꝙ̃
ſeruus vult acquirere z non de ipſo ſeruo:z tunc aut ſeruus eam
querit iuſto titulo,et male fides non impedit acquiſitionem poſ
ſeſſionis nec vſucapionem.ita proprie procedit text.in.l.ij.§.ſi ſer
uus meus.et.§.celſus.Ex quo non eſt mala fides in ſeruo acqui-
rente z ſic in cauſa efficiente.Item concurrit iuſtus titulus quã-
uis ſit mala fides ſolum in re acquirenda et ſic in cauſa materiali:
vnde ſufficit ſubeſſe cauſam fictionis z equitatem in cauſa princi-
a pali et potentiori et ſic in cauſa efficienti.¶ Aut et tertio ſeruus
querit ſine iuſto titulo:puta quia ſcit rem eſſe alienam vel acqui-
rit eum violentia,et tunc ſiue dominus ſit in bona fide ſiue in ma
la non queritur ei poſſeſſio per ſeruum.tex.eſt in.d.l.ij.§.ſi ſeruus
tuus.z ita proprie loquitur text.in.l.qđ ſeruus.j.eo.z iſta eſt veri-
26 tas.¶ † Nono no.ex eodem verſi.ibi:qui ab alio poſſidetur.iun-
cta gl.in verbo nec vero domino ſm Bar.z alios:ꝙ quis põt acq-
rere dñium ſed non poſſeſſionẽ.Iſtud ptꝫ hic in ſeruo alieno ma
la fide poſſeſſo:vel in libero homine mala fide poſſeſ.qui non ac-
quirunt nobis poſſeſſionem.vt hoc text.et tamen acquirunt no-
bis dominium.l.homo liber.ſ.titu.j.¶ Et ex hoc correlarie ha-
27 bes † qđ facilius acquiritur dñium ꝙ̃ poſſeſſio,quãuis dominiũ
28 plus iuris nobis tribuat.¶ † Item ex hoc correlarie ſeqtur qđ
ad eſſentiam acquiſitionis dñij nõ requirit̃ qđ acquirat̃ poſſeſſio.
facit.l.ſi fundum.ſ.de fun.dota.z.l.cum heredes in princi.j.eod.z
29 l.cum duobus.§.idẽ rñdet.ſ.pro ſocio.† Et ſic in iſtis caſibus in
quibus dñium querit ſine poſſeſſione non habet locum regula.l.
clauibus.de contrahen.emp.qꝛ ſi traditio fit a dño,trãſfertur do-
minium:z tñ ſine poſſeſſione non transfertur vſucapiendi ꝯditio,
30 l.ſine poſſeſſione.j.titu.j.† Adde etiã,ꝙ illud qđ dixi in dñio pro
cedit in quaſi dñio:z ſic in publiciana:qꝛ etiam quaſi dominiũ po
teſt acquiri lꝫ nõ acqrat̃ poſſeſſio.l.ſi ſeruus.in prin.vbi gloſſ.no.
31 de publi.¶ † Decimo no.in verſi.per cõem ſeruũ.ibi:ſicut in do-
minio,hic notabiliter probari,ꝙ in his que naturaliter diſconue
niunt z nihil habeant commune vt dñium z poſſeſſio.l.naturali-
ter.§.nihil cõe.j.eod.tñ vbi eſt eadẽ rõ,põt argui de vno ad aliud,
ſicut arguit iuriſcon.hic.Facit verſiculus.j.ſicut ex operis:quod
no.pro ampliatione regule que habet,ꝙ vbi eſt eadem ratio cẽſe
tur eſſe idem ius.l.a titio.vbi plene dixi.de verbo.obliga.Adde
32 bene facere,ꝙ non vident̃ diſcrepantia que in rõne cõueniũt:† qꝛ
ratio,eſt coniunctio diuerſoꝝ caſuũ ad eundem finem tendentiuꝫ
33 ſm Bal.in.l.oẽs populi.in.xvij.col.in ſi.de iuſti.z iure.¶ † Un-
decimo no.in verſi.per eum in quo vſumfruc.ibi:nam nec filium,
ſm Bar.z alios,ꝙ pater non poſſidet filium,z ſic non poſſidetur
perſona,ſed quaſi poſſidetur ius filiationis et patrie poteſtatis,
ſm gloſſ.in.l.quidam.ſ.de proba.z in.l.j.§.j.ſ.de rei vendi.Sicut
eſt quaſi poſſeſſio iuris matrimonialis.c.literas.c.ex parte.et ca.
ex conqueſtione.de reſti.ſpolia.Sic etiam quaſi poſſeſſio frater-
nitatis ſm Bar.in.l.vbicũqꝫ.§.j.in ſin.ff.de ven.in poſ.mit.z in.l.
non nudis.C.de proba.Bald.no.in rub.de cau.poſ.et proprieta.

¶ Decimoſecundo no.in verſi.ceterum.ſm Imo.z do.Alex.ꝙ ĩ
actu expediendo per miniſtrũ:puta per ſeruuꝫ ſufficit,ꝙ in eo ſit
habilitas facti:ſcꝫ corpus z intellectus,z ſic animus poſſidendi:
34 que ſunt facti.l.bonefidei.ſ.titu.j.lꝫ ĩ eo ſit inhabilitas iuris † qꝛ
ſeruus non põt poſſidere ſed ſolum detinere.l.qđ ſeruus.j.eo.z.l.
ſtipulatio iſta.§.hec quoqꝫ.j.de verbo.obl.Tu dic,ꝙ imo ſeruus
poteſt proprie poſſidere dño ſuo:lꝫ nõ ſibi,prout ad predicta iu-
ra rñdet Bar.reprobando gloſ.hic in verbo intelligũtur poſſide-
re.glo.exponebat.i.detinere per iura prealleg.z Barto.reprehen
35 dit z bene:qꝛ imo ſeruus vere z ꝓprie poſſidet dño.¶ † Decimo-
tertio not.ex eodem text.in verſicul.ceterum.qđ ſicut furioſus nõ
poteſt ſibi acquirere poſ.vt.§.j.ſ.ea.l.ita ſeruus furioſus non po-
teſt dño querere poſſeſſioneꝫ.ratio qꝛ myſterio corporis et animi
ſerui,acqrit̃ dño.l.iij.§.ſaltus.in ſi.z.l.poſſeſſio quoqꝫ.§.j.j.eod.qđ
myſterium animi non poteſt fingi preſtitum z ſeruo furioſo,cum
36 veritas non poſſit habere locũ.l.qui ad certum.ſ.loca.¶ † Deci
moquarto not.in verſicu.pupillus.ibi:ſiue impuberem:hic videt̃
a text.ſm Pau de ca.ꝙ impubes[a] poſſit eſſe procurator ad nego-
tia,z ſic extraiudicialiter:nam etiam poteſt eſſe inſtitutor.l.ſed z ſi
quis.§.ſi.z.l.ſeq.de inſtito.contrarium eſt verum ſcđm eum,ꝙ mi
nor.xvij.annis non põt eſſe procurator ad negotia.c.qui generali
ter.§.ſi.de procura.in.vj.glo.in.l.minor.in prin.de procura.z iſtud
reputat mirabile Pau.de caſt.ꝙ minor cum non habeat agere cũ
aliquo inuito,z habeat aliquem intellectum,ꝙ non poſſit eſſe ꝓ-
curator ad negotia:quia imputet ſibi conſtituens.l.cum manda-
to.in ſi.de mino.Tu dic ꝙ imo pupillus neduꝫ minor.xvij.an.po
teſt eſſe procurator ad negotia,z ſibi imputet qui eum conſtituit
d.l.ſed z ſi quis.§.fin.cum.l.ſeq.ſ.de inſtit.z.l.j.§.cuius autem de
exerci.z hoc text.Et ita tenent Bald z cõiter doct.in.l.exigendi.
vbi do.Alexan.in vlti.colũ.C.de procura.ibi dixt.¶ Expeditis
tex.capio gloſſ.primã in verbo filium.quã diuide in tres partes.
In prima extendit text.In ſecũda remouet vnũ contrarium.In
tertia rationem diuerſitatis aſſignat.ſcđa ibi.item dic filium.ter-
tia ibi:et eſt ratio.¶ In ea.gloſ.ad ſi habes ex glo.duas differen
37 tias in acquirenda poſſeſſione inter filium et ſeruuꝫ.¶ † Prima
differentia eſt,quod filius noſter lꝫ ab alio poſſideatur:tñ acqui-
rit nobis poſſeſſioneꝫ ex cauſa peculiari.l.quicqd.j.eo.ſecus eſt in
ſeruo noſtro ab alio poſſeſſo.vt in ver.ſequenti.¶ Secunda diffe
rentia,ꝙ per filium putatiuum nõ queritur nobis poſſeſſio.l.per
eum.j.eod.ſed bene queritur per ſeruum putatiuum.vt in verſi.ſe
quenti.Ratio diuerſitatis ponitur per gloſ.allegando.l.iuſto.in
prin.j.titu.j.propter maiorẽ frequentiam ſeruorũ putatiuoruꝫ ꝙ̃
filiorũ putatiuoꝝ.Nam leges adaptãtur ad ea que frequẽtius ac-
cidunt.l.nam ad ea.z.l.ſequẽ.ſ.de legi.z ſic ratione frequentioris
contingentie,lex ſtatuit per ſeruos putatiuos queri poſſeſſioneꝫ
nobis.Sed non qñ ab alio poſſident̃,z non per filios putatiuos.
Iſtam rationem etiã ponit glo.in.d.l.per eum.j.eo.ſequit̃ Bart.
hic:z magis cõmuniter alij.¶ Iſta ratio diuerſitatis non eſt bo-
na:qꝛ dicta lex iuſto.in prin.in qua fundat̃,loquit̃ de filijs arroga
tis,z dicit ꝙ frequẽter ignorantia liberos homines emimus pro
ſeruis:ſed non ita facilis z frequẽs eſt filiorũ arrogatio.pondera
ergo ꝙ ille text.loquitur in filijs arrogatis:z ſic ciuilibus:nõ aũt
loquitur de filijs naturalibus.Nam planũ eſt,ꝙ plures ſine com
paratione reperiunt̃ filij putatiui,ꝙ̃ ſerui putatiui,z frequentius
contingit,niſi ſalues preſumptione iuris:quia nati in domo vici-
nis ſcientibus preſumuntur filij.l.ſi vicinis ſcientibus.C.de nup.
et.l.filium euꝫ diffinimus.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.dic ergo
qđ melior ratio et fundamentalis eſt.Nam ratio quare per filiuꝫ
queratur poſſeſſio,non eſt:quia pater filium poſſideat.vt eſt tex.
hic in verbo:nam nec filium:et dixi.ſ.in.x.no.ſed eſt patrie pote-
ſtatis:que ratio militat ſiue filius poſſideatur ab alio ſiue non.
Hinc eſt qđ per filium putatiuum nobis non queritur poſſeſſio
d.l.per eum.quia in eo ceſſat ius patrie ptãtis:ſed in ſeruo,ratio
quare per eum queritur poſſeſſio eſt,tantuꝫ rõne poſſeſſionis.vt
in verſi.ſed vt per eum.j.eo.non aũt rõne dñij:patet qꝛ ſeruus ab
alio poſſeſſus non querit vero dño.vt hic in verſi.primo.vnde nĩ
mirum ſi per ſeruum putatiuũ quem poſſidemus nobis acquiri-
tur.facit.l.acqrit̃.in ſi.z.l.liber homo.in ſi.ſ.titu.j.z ſic habes ve-
ram rationem diuerſitatis quare per filium ab alio poſſeſſum:tñ
querat̃ patri poſſeſſio ex cauſa peculiari:ſed nõ per filium putati-
uum ratione patrie ptãtis.ſed in ſeruo eſt totum ecõtra:qꝛ p ſuũ
ab alio poſſeſſum non acquirit̃ poſſeſſio dño:ſed bene per ſeruuꝫ
putatiuum ratione poſſeſſionis.¶ Contra primã parteꝫ huius
rationis arguitur:qꝛ ſi vera eſſet,concludet et etiam in non pecu
liaribus vnde arguo ſic.Nam ſi verũ eſſet,ꝙ ideo per filiũ acqre-
retur poſſeſſio patri rõne patrie poteſtatis et non qꝛ filium poſſi
deat:ſequeretur ꝙ etiã in nõ peculiarib⁹ filius qui ab alio poſſide
tur q̃reret tñ patri poſſeſſionẽ,tñ ſemp dicat̃ eſſe in ptãte patris z
tñ aſſumptum eſt falſum:qꝛ filius q poſſidet̃ ab alio in non pecu-
liarib⁹ nõ querit patri poſſeſſionẽ.l.qcqd.j.eo.z hac glo.in prin.

a ¶ Qđ impubes. Adde z vid Specu.in ti.de pcu.§.j.verſic.itẽ qđ eſt minor.z Zaba.ĩ c.nõ iniuſte.in.ij.q.extra.de procura.

Sed rñde, ꝙ in nõ peculiaribus, filius qui ab alio possidetur, nõ
querit patri possessionẽ: eo q tunc nõ agit eã querere patri, cum
lex ꝓsumat, ꝙ velit acqrere illi cui seruit, ⁊ a quo bona fide possi
det vt filius: sed sic est ꝙ filius nunꝙ q̃rit patri possessionem nisi
agat ei acqrere. §. hec que de seruis. ⁊ §. ꝑ ꝓcuratorẽ. ĩ. ead. l. secus
est in peculiarib⁹ in qbus lex ꝓsumit ꝙ velit acqrere patri a quo
38 habuit peculiũ, lꝫ ab alio possideat. ¶ † Circa scdam partem ra
tionis, ꝙ ꝑ seruos acqrimus possessionẽ nõ rõne dñij: sed q eos
possidemus. adde bonũ tex. in. §. fi. in fi. ibi. qm ipsos seruos non
possident. ĩ. eo. ⁊ vide subtiliter do. Alex. in. §. veteres. in. ij. col. ĩ.
ea. l. vbi aliquos tex. ponderat pro hoc, postea in contrariũ alios
tex. allegat ⁊ illis respondet. adde Barto. in. l. si ita stipulatus. in
prin. in. ij. col. ĩ. de verbo. obli. vbi tenet, ꝙ imo acqrat ꝑ seruuꝫ in
virtute dñice ptãtis: sed dic qd Bart. ibi loquit respectu dñij, nõ
aũt respectu possessionis. ¶ Capio glo. in verbo quas peculiari
39 ter. † In glo. in verbo quas peculiariter habes ex glo. ꝙ ex causa
nõ peculiari, seruus acqrit dño ignorãti possessionẽ, sed non vsu
capiẽdi cõditionẽ, sed ex causa peculiari vtrũqꝫ acqrit dño igno
rãti: scꝫ ⁊ possessionem ⁊ vsucapiendi cõditionẽ. ¶ Ratio diuersi
tatis est: q ignorãs nõ põt vsucapere cũ desit volũtas. l. acquiri
tur. §. nõ solũ. š. tit. j. ⁊ l. labeo. §. j. ĩ. tit. j. eo q ignorans non dicit
habere bonã fidẽ, q̃ reqrit in prescriptione. vt no. gl. in. l. j. C. eo. q̃
ratio cessat qñ seruus acqrit ex causa peculiari propter volunta
tem dñi q̃ a principio interuenit in concessione peculij ⁊ que pre
sumit durare in his q̃ ex causa peculiari ꝓueniũt, vt hoc text. ⁊ l.
peregre. §. quesitũ. ĩ. eo. cũ ista cõclusione glo. trãseunt Bart. ⁊ cõ
muniter doc. ⁊ dicit do. Alex. ꝙ ista opi. cõiter approbat ꝑ doct. ⁊
cum ea simplr trãsit. ¶ Ego reputo istũ passum esse valde dubiũ
propter iura q̃ hincinde valde cõtrariãtur. ¶ Pro ista cõi opi.
stringit tex. ꝑ gl. allegatus in. l. qd seruus. ĩ. eod. vbi tex. facit diffe
rentiaꝫ inter possessionẽ iustã ⁊ iniustaꝫ. et vult ꝙ possessio iusta
acqrat ꝑ seruũ dño ignorãti: nec dicat ꝙ ille text. loquat quando
seruus acquirit ex causa peculiari cum postea subijciat in versic.
sicut id qd ex peculio, de seruo habẽte peculiuꝫ: ergo apparet qd
superius loquit in seruo non habẽte peculiuꝫ. Nã dictio sicut ibi
posita facit similitudinẽ: lꝫ nullũ simile dicit esse idem. vt. l. ꝙ ner
ua. š. depo. ⁊ c. capitulũ sancte crucis. de rescrip. ¶ Scdo ad ideꝫ
stringit tex. in. l. si me in vacuã. §. fin. ĩ. eo. vbi text. simplr dicit qd
seruus acqrit dño ignorãti possessionẽ: ⁊ ille tex. videt mihi mul
tũ clarus nisi dicas ꝙ ille tex. ꝑ alia iura q̃ statim adducam distin
guat. Ad idẽ bonus tex. in. §. seq. ꝑ seruũ q in fuga. vbi extra cau
sam peculiarẽ, acqrit possessio ꝑ seruum dño ignoranti. Nam ibi
seruus nõ habebat peculiũ: ⁊ si habuisset ꝓpter fugaꝫ perdidisset
administrationẽ. l. rogasti. §. si fugitiuus. š. si cer. peta. Ibi dicetur
quantum ad illũ tex. ¶ Tertio facit, ꝙ simplr ꝑ ꝓcuratorẽ ⁊ aliũ
legitimũ administratorẽ q̃rit possessio dño ignoranti. l. j. C. eo. l. si
procurator prima. š. titu. j. §. ex his. insti. ꝑ quas perso. no. acqui.
glo. in. §. ꝑ procuratorẽ. ĩ. ea. l. tñ posses dicere, ꝙ illud ibi fit pro
pter mandatum dñi, qd cessat in seruo qñ non habet peculium.
¶ Contrariã opi. ꝙ seruus extra causam peculiarem non acqrat
possessionem dño ignoranti. tenet subtiliter Aret. hic. per aliqua
subtiliter per eũ adducta. ⁊ idẽ Areti. in. §. hec q̃ de seruis. ĩ. ead. l.
vbi dicit, ꝙ ista pars sine dubio est vera: ⁊ ibidem quedã alia ad
ducit. ¶ Ego etiã teneo istã opi. contra gl. Bar. ⁊ cõmuniter scri
ben. presertim ꝑ istũ tex. q dicit. ⁊ quidẽ earũ rerũ quas peculiari
ter tenent etiam ignorãtes possessionẽ acqrimus, dupliciter indu
40 cendo istũ text. ¶ † Primo pondero relatiuũ quas sine copula,
qd stat restrictiue. l. ea tamen adiectio. de leg. iij. bart. in. l. cunctos
populos. in. j. col. C. de sum. trini. ⁊ in. l. oẽs populi. in. j. col. š. de iu
sti. ⁊ iure. Ergo illud relatiuum restringit ꝙ possessio acquiratur
dño ignoranti qñ ex causa peculiari. ¶ Secundo pondero ratio
nem assignataꝫ in tex. quare dño ignoranti acquirat possessio: q
nostra voluntate intelligunt possidere: q eis peculium habere ꝑ
misimus. ista ratio cessat qñ non est peculium. ¶ Secundo prin
cipaliter ad idẽ, stringit text. in. l. peregre. § quesitũ. ĩ. eo. ti. allega
tus in gl. vbi tex. dicit, si non ex peculiari causa necessaria est scien
tia dñi. Et ille text. ponit duos casus: vnus qñ ex causa peculiari:
⁊ tunc acquirit ignoranti: alius quando ex causa non peculiari: ⁊
tũc expresse reqrit scientiã dñi. Et in ꝓmo casu assignat rationem
causa vtilitatis ⁊ iure quodam singulari: ergo secus in non pecu
liaribus. nec dicat prout hic respondet gloss. qd ille tex. requirens
sciẽtiam dñi procedit quo ad vsucapionẽ: quia ille text. loquitur
de possessione solũ, ⁊ de vsucapione verbuꝫ nullum: ⁊ iste titulus
principaliter tractat de possessione nõ aũt de vsucapione. de qua
loquit titulus sequẽs. Et leges debẽt intelligi scdm naturã titu
li sub quo sunt posite. l. imperator. de in diem adiec. ¶ Tertio ad
idem stringit text. in. l. iij. §. saltus. ĩ. eod. allegatus in glo. dupli
41 ter inducendo illum tex. † Primo dum dicit ignorantes posside
mus. idest quas serui peculiariter comparauerint. pondera illam
dictionem idest: que non solum est declaratiua: sed etiaꝫ restricti

a ¶ Ad brauiuꝫ. Adde vltra allegata per Iaso. hic ad istam q. ⁊ vide Imo. in. c. indicante. de testib⁹. Albe. de rosa. in prima parte statutorũ. q. cxxij. incip. predicta faciũt ad q. ⁊ Bald. in l. duobus. š. de vulga. et pupil.

ua. vt no. Bar. in. l. j. in prin. š. ad. l. aqui. Secundo q ibi tex. et re
gula ꝙ serui nõ acquirant dño ignoranti, solũ excipit vnum ca
sum qñ peculiariter acquirunt: ergo in alijs stat firma regula. l. nã
quod liquide. §. fi. de pe. leg. nec dicatur prout gl. rñdet, ꝙ intelli
gatur respectu vsucapionis: q ibi de vsucapione verbũ nulluꝫ: sꝫ
de possessione, ⁊ natura istius tit. est tractare de possessione ⁊ nõ
de vsucapione vt statim dixi. ¶ Quarto ad idem tex. in. l. q a ser
uo. in fi. de act. ⁊ obli. in verbo hoc ita si peculiare negotiũ cõtra
ctum est: nã ex causa ⁊ possessio acqsita intelligitur. Pondera il
42 lam conditionalem si peculiare negotiũ contractũ est illa † con
ditio denotat causam finalem ꝑm barto. in. l. ij. §. fi. de dona. et de
bet impleri specifice. l. q heredi. ⁊ l. meuius. ⁊ de condi. ⁊ demon.
¶ Tenendo istã opi. cõtra cõem, punctus est respõdere ad. l. qd
seruus. ĩ. eo. In qua ꝑncipaliter se fundant glo. bart. ⁊ scribentes
vbi tex. facit differentiam inter possessionem iustam ⁊ iniustam: ⁊
vult ꝙ possessionem iustã acquirat seruus dño ignoranti: deinde
subdit sicut id quod ex peculio: q aduerte ꝙ tex. postea subiun
git ⁊ no. declarat. summa: scꝫ cum rõne: q qd ex iusta causa corpo
raliter a seruo tenetur: illud in peculio est serui: ⁊ sic expresse sub
iungit tex. qd illud dicitur esse in peculio serui ꝙ seruus ex iusta
causa corporaliter apprehendit, sicut ⁊ illud qd a principio ex pe
culio ad seruũ peruenit. ⁊ in hoc stat similitudo: ideo iustam pos
sessionem acqrit seruus dño: q dicitur fieri de peculio serui. l. nõ
solum. in prin. de pecu. gloss. in rubri. š. de pecu. allegando ad hoc
punctualiter tex. in. d. l. qd seruus: ⁊ sic etiã tunc dicitur peculiari
ter acquiri: q peculium a dño cõcessum extẽdit ad alias res postea
acquisitas, per regulam. l. sed ⁊ si manẽte. ff. de preca. ⁊ sic sunt ibi
duo casus. primus quando possessio ex iusta causa est corporali
ter apprehensa: tunc propter talẽ apprehensionẽ efficitur pecu
liaris: ideo acqrit dño ignoranti sicut ⁊ illud qd a principio vere
erat in peculio: ⁊ ille est secundus casus qui ponitur in versi. sicut.
¶ Et si dicis, ergo seruus semp acqreret possessionẽ dño ignorã
ti: q acquirendo eã efficeret semper peculiaris: et ex causa pecu
liari acqrit dño ignorãti possessio: vt hoc tex. ⁊ tñ assumptũ videt
cõtra oĩa iura superius allegata. Rñde, ꝙ illud qd proxime dixi
procedit qñ seruus a principio ex cõcessione dñi habuit peculiuꝫ,
tunc si postea ex alia iusta causa de nouo acqrat aliã rem, censetur
etiã illã peculiariter habere ⁊ tacite concedi in peculiũ. d. l. nõ so
lum. in prin. als secus. ⁊ ita etiã tenet Are. hic. Item cũ peculiuꝫ
dicat illud qd seruus separatum tenet a bonis ⁊ rõne dñi. l. pecu
liũ. in prin. de pecu. si seruus habens peculiũ aliã rẽ de nouo acqri
ret quam non teneret separatã a rationib⁹ dñi, non posset dici de
peculio nec peculiariter acquiri: ideo tunc nõ acqreret possessio
dño ignorãti: sꝫ eius scientia reqreret. d. l. peregre. §. quesitum. ĩ.
eo. cum alijs. š. allega. ¶ Non obstat etiam tex. in. §. item nobis. alle
gatus in glo. nam aduerte qd gloss. vult probare ex illo tex. duo.
Primo ꝙ seruus acquirat dño ignoranti pos. etiam si nullum sit
peculium: certe istud vltimum nõ dicit ille tex. nisi glo ponderaue
rit illum tex. in generalitate dum dicit cuiuscunqꝫ rei possessio
nẽ tñ reuera nõ dicit ꝙ nõ haberet peculiũ. ¶ Scdo glo. vult ꝓ
bare ex illo tex. ꝙ possessio acqrat dñis ignorãtibus. hoc probat
q tex. ibi vult ꝙ acquirat inuitis, ⁊ illud qd acqrit inuitis etiam
acqritur ignorãtibus. l. iiij. §. illud. de fideicõ. lib. ⁊ in regula q po
test inuitis. de reg. iur. ff. sꝫ certe tex. ibi vtrũqꝫ exprimit ⁊ ignoran
tibus ⁊ inuitis: et qñ istud dicit, loquitur de dominio non autem
de possessione: ptꝫ quia in. §. nõ solum. seqñti postea, loquit de
possessione ⁊ non repetit illa verba ignorantibus et inuitis: et sic
glo. decepta est in illo text. ⁊ est tex. iurisconsulti in. l. acqrit. §. j. š.
titu. j. ¶ Capio gloss. in verbo sicut pupillus. quã diuide in duas
partes. In prima ponit duplicẽ intellectum ad text. In scda for
mat questionẽ. scda ibi: sed illud querit. Et glos. in scdo intellectu
dum intelligit text. in impubere carẽte intellectu. qd querat dño
possessionẽ. secus in seruo furioso, reincidit in errorem quem te
nuit in. §. adipiscimur. š. ea. l. ideo reprobatur per Bar. ⁊ oẽs hic,
similiter. in scda parte glo. male dicit, ⁊ eam reproba. vt per Bart.
43 et oẽs hic. ¶ † Inducitur per bart. post Dy. ⁊ antiquos iste text.
a ad questionẽ de equo currẽte ad brauium[a] sine sessore qui cecidit,
an debeat habere brauium: ⁊ tenet qd debeant attendi verba sta
tuti, an referantur ad equum primo currentem an ad personam,
vt hic per eum. idem tenet bart. in. d. l. j. §. quesituꝫ. de aqua quo.
et isti. cum alijs concor. hic traditis per do. Alexã. Et dicit Albe.
de rosa. hic. qd ita cõmuniter obseruatur: ⁊ vide plene per Albe.
in proe. ffo rum. in §. discipuli. et late Albe. de rosa. in. l. gallus. §.
si eius. et ibidem Ioã. de imo. de libe. et posthu. ¶ In dubio au
tem si non appareret ex verbis statuti: brauium deberetur equo p
me currenti licet sine sessore: quia causa finalis statuti est excessus
in currendo. ideo cursus equi potissime est attendendus: et sic
effectus statuti. argument. l. si in duobus. §. j. š. quemadmod. te
sta. ape. et. l. peculium. §. quadrige. de lega. ij. et. l. quamuis. de con
ditio. et demonstra. secundum Imo. Rapha. cuma. Ludo. ⁊ do.
Alex. hic.

Alex.hic.Bal.in.d.l.q fundum.§.quęad.ser.amit.Sali.in.l.non
44 dubiū.C.de legi.Imo.in.d.l.ij.de condi.r demon.¶†Et de im
pedientibus equos qui currunt ad brauium,r de facientibus cade
re,qua pena puniatur.habes tex.in.l.nemo.cum glo.r ibi Bart.ad
hoc no.C.de specta.lib.xi.¶In glo.fi.in verbo iusserit eum,cum
ista glo.transit simpliciter bart.alij oēs reprobāt istā glo.per.l.qđ
seruus.j.eo.vbi etiā seruus habēs plenā r liberā administrationē
peculij,nō tamen acqrit possessionē violentā r sic iniustam dño.
45 ¶†Scđo qr in gñali mādato dato ab hoie,nunꝗ venit iniustuz
aut illicitum.l.si pater filio.de his q̄ in frau.cre.r.l.si procurator.
46 §.de cōdi.inde.¶†Tertio facit qđ vult gloss.no.in.l.cum opz.in
prin.C.de bonis que libe.et in.l.j.de his qui sunt sui vel alie.iur.
vbi glo.tenent,ꝙ in pfectitijs,in qbus adhuc hodie totū querit
patri,non acqrunt tñ illicita.¶Nec ob.l.is qui in puteū.§.si tu
toris.j.qđ vi aut clā.cum alijs alleg.in glo.quia rñdet Imo.qr ex
quo ibi res peruenit ad pupillum,rei obuentione tacite ratifica:
nimirū si tenetur.Sed ista sol.cōfundit per tex.in.d.§.si tutoris.qui
loqtur etiā in furioso,in quo non pōt cadere ratificatio.l.qui ad
certum.§.locati.nisi diceres,ꝙ solus curator furiosi tacite ratifi
cet,sicut solus acqrit possessionez,vt dixi in.§.adipiscimur.§.ea.
l.r solus adit hereditatez r agnoscit bonoz possessionem.l.j.§.de
bo.pos.furio.infan.vel dela.Preterea,non est verū,ꝙ ex hoc qđ
res peruenerit ad aliquē cuius noie facta est spoliatio,ꝙ ipse vi
deatur ratificasse.nā in cōtrariū est tex.in.l.si vi me.j.de vi r vi ar.al
legata in gl.vbi nō cōuenit insolidū:sed quatenus ad eū puenit,
cuius cōtrariū esset:si videret ratificasse.vt ibi in glo.¶Ad idem
est clarior tex.in.c.cū ad sedē.circa fi.r ibi Imo.de rest.spo.bald.
in.l.j.C.de epis.r cle.quāuis cōtrariū,r male,tenuerit barto.in.l.
aut facta.§.fi.in vlti.col.j.de pe.¶Unde ad.d.§.si cum tutoris.
respōde,ꝙ ideo ibi pupillus tenetur ad solā patientiam vt opus fa
ctū p seruū vi aut clā,demoliatur:qr etiā ad patientiā tenetur etiā qui
nō est possessor,vt simplex colonus.j.deniqz.§.fi.j.qđ vi aut claz.
¶Sed aduerte qr tria fundamēta superius allegata contra gl.et
barto.loquuntur in casu dubio,vbi nō veniūt illicita:sed qđ glo.lo
quitur in casu claro qñ tutor expresse iussit seruo,ꝙ violenter occu
47 paret.facit bñ tex.in.l.j.§.hoc edicto.§.ne vis fiat ei.¶†Unde
dic,ꝙ aut tutor cū pupillo expresse iussit seruo ꝙ violenter occu
paret:r istud est extra administrationē tutoris:ergo talis autori
tas nihil valet.l.fi.§.de cur.fur.r.l.seruus furiosi.de manumis.ti.
gene.barto.in.l.de pupillo.in prin.§.de ope.no.nuntia.quia tuto
ri non est cōmissa administratio ad delinquendū.l.si procurator
in prin.§.de condi.inde.¶Aut tutor simplr imposuit seruo pu
pilli qđ apprehenderet possessionē:r tunc nō intelligitur cōmisisse
ꝙ apprehēdat violēter:qr in dubio non censetur cōmitti illicitum.
48 ita pcedunt q̄ superius adduxi contra gloss.r barto.¶†Extra
glo.inducit barto.istū tex.ad no.q.Facio pcuratorem inhabilē,
vt habilē cōstituat.an valeat.cōcludit Bar.ꝙ si cōstituo nuntiū
inhabilē vt habilē cōstituat:r tūc valet p istum tex.si autē cōstituo
procuratorē inhabilē vt aliū habilē substituat sibi:r tunc tenet di
stinctionem glo.sing.in cle.religiosus.in glo.fi.de procu.vbi gloss.
magistraliter distinguit tres species inhabilitatis.Et vult,ꝙ si
esset penitus r in totū inhabilis:tūc non posset habilē substitue
re,p tex.no.in.c.iudex ab apostolica.in fi.de offi.deleg.in.vj.alias
49 posset,ad huc† bene facit illud qđ tenet ipsemet barto.in.l.eam
quam.C.de fideicō.sup qōne ibi posita per glo.fi.in versi.itez que
rit.ꝑm Jo.quā allegat bar.hic.vbi glo.disputat,si inhabilis insti
tuatur heres,r rogetur p fideicōmissum restituere hereditatem habi
li,an possit cogi adire r restituere.gloss.ibi facit tria fundamenta
pro parte affirmatiua:r alia tria pro parte negatiua:r istam tenet
barto.ibi hoc sequitur,qñ institutus heres,esset funditus r in to
tū inhabilis,puta dānatus in metallū qui est seruus pene r oino
incapax.l.quidā.j.de pe.secus qñ non esset in totū incapax.licet
fiscus posset ab eo auferre tanꝗ ab indigno.r cum decisi.barto.te
nēt Ang.Pau.de ca.Lud.ro.r alij Moder.hic.do.Abb.r com
muniter alij in.d.cle.religiosus.Idē r latius tenet barto.in.l.si is
qui pro emp.in pe.char.j.de vsucap.r cum illa gl.in.d.cle.religio
sus.tenēt etiā bald.et Ang.in.l.institutio talis.§.de heredi.insti.
bald.in.l.qđ quis.C.de procura.Cano.in.c.post cessionem.ad fi.
50 de proba.¶†Adde facere illud qđ tenet Joan.an.in regula qđ
alicui in mer.vbi tenet ꝙ ille qui ex defectu ordinis nō hz vocē in
capitulo noie suo posset pcuratorio nomine alterius eam dare.
51 ¶†Scđo facit qđ tenet Jo.and.in addi.Spe.in ti.de instru.edi.
§.nunc vero aliqua.in versi.insuper.in addi.que incip.hoc dictus
placet Mico.de matarel.de Mutina.vbi qrit.si statutum phibet
laicū posse cōstitui executorē seu cōmissariū testamenti:an laicus
possit assumi vt eligat ecclesiasticum executorē,r sic habilem. Fi
naliter determinat ꝙ sic,per text.in.d.c.iudex ab apostolica.vbi
delegatus inhabilis,pōt habilem eligere r ei substinere.ad idem
tex.in.c.j.de procu.in.vj.et qr prebet nudum ministeriū facti:et se
52 quitur simplr Ludo.ro.hic.¶†Tertio facit tex.in.l.cum pater.§.
hereditatē primo.§.de leg.ij.vbi deportato,qui non est capax he
reditatis.l.j.C.de here.insti.pōt dari ptās eligēdi heredē habilē,r
a per illuz tex.no.ibi egregie Bar.ꝙ si frater minorum ordinis obser
uātie sancti Frācisci,nō possit esse executor testamēti p cle.exiui.
de verb.signi.pōt tñ deputari vt eligat pauperes in quos fiat di
53 stributio.¶†Sed attēde inquantū Bar.tenet ꝙ si facio nuntiū
inhabilē ad cōstituēdum habilē qđ tūc valet.secus si facio pcura
torē inhabilē:vt substituat habilē sibi nihil valet.¶Istam diffe
rentiaz inter verbū cōstituat r substituat reprobat Joan.de imo.
hic:p text.in.d.cle.religiosus.in verbo constituere vel substituere
vbi neutro casu valet,siue vt cōstituat siue vt substituat rñde qđ il
le tex.loquitur in religioso,qui nō hz velle nec nolle,nisi cū auto
ritate superioris.c.nō dicatis.xij.q.j.r.c.si religiosus.de elec.in.vj.
ideo neutro modo valet nisi interueniat licentia superioris:quia
vtrobiqz militat eadez rō phibitionis.¶Ego vltra scriben.tria
oppono contra Bar.in primi inquantū tenet bart.ꝙ si facio ali
quez nuntiū ad cōstituēdū pcuratorē habilem valet:lz nūtius sit
54 inhabilis.†Istud non pōt pcedere,r est errare in terminis:qr nō
dicitur nuntius,nisi qñ est cōstitutus ad specialē psonā cōstituēdā:
nā si ad constituendum aliquē gñaliter vel indiffinite vel simplr:
prout loqtur Bar.tunc nō dicitur nuntius.ita expsse no.Bar.in.l.
qui aūt.§.fi.per illuz tex.§.de cōsti.pecu.Et ideo in mādatis dici
tur,fecit cōstituit euz pcuratorē factorē r nūtium speciale,illud r
nuntiū specialē:ideo dicit,qr nō pōt esse nuntius gñalis,idē etiaz
tenet Bart.in.l.multū interest.in ver.j.C.si qs alte.vel sibi.idez et
no.tenet idē Bar.in.l.si pupilli.§.j.in.ij.col.§.de neg.gest.¶Cre
do sustinēdo Bart.ꝙ debeat sane intelligi,nō qñ facio nuntiū ad
constituendū aliquē simplr,tunc nō esset nūtius:sed qñ facio nū
tium specialē ad cōstituendū in specie talem pcuratorē:vel quan
do in aliqua speciali causa:nam si simplr quo ad personam et cau
sas:tunc non esset nūtius.¶Aduerte tñ qđ Bal.vbiqz reprehen
dit Bart.r tenet,ꝙ imo etiā possit cōstitui nuntius gñalis.r erit
proprie nuntius.ita no.tenet Bal.in.l.ei q.in vlti.q.C.qđ cum eo.
vbi refert Cy.r doct.ita tenere cōtra Bar.Idē tenet Bal.repro
bans bartol.in rub.C.de cōsti.pecu.in.ij.col.r si istud teneremus,
55 dictū barto.de nuntio simplr pcederet.†Scđo inquantum bar.
videtur facere differentiā inter verbū constituo r verbū substituo:
qr aut nūtius deputatur ad cōstituēdū habilem,r valet pcurator.
Aut fit ad substituēdum,r nō valet:r sic bar.prima fronte videtur
facere differētiā in qualitate vbi,prout etiā eum intellexit Imo.
56 quē.§.retuli.¶†Ista differētia nō videtur bona:qr verba manda
ti debēt improptiari r poni vnum pro alio vt not.bartol.in.l.j.in
prin.§.qđ cuiusqz vniuer.r idē barto.in.l.j.C.de nego.gest.verba
enī impropriãda sunt vt mādatum sustineatur.c.petitio.vbi cano.
de procu.do.Alex.in.l.si qs in fundi vocabulo.de lega.j.quod est
fortius cum in specie verbū cōstituo ponatur r stet pro substituo et
econtra.text.est in.l.penulti.r ibi bald.ad hoc not.C.de procura.
¶Responde declarādo mentem bart.qđ bart.vere nō facit diffe
rētiam inter verbū cōstituo r verbū substituo:r sic non facit diffe
rētiam in qualitate verboz:prout euz intellexit Imo.r male:sed
bene facit differētiaz inter nūtiū r procuratorē,an dñs faciat ali
quē nūtium ad cōstituendū pcuratorē habilē:r tunc bene valet et
57 tenet:r tunc sufficit† ꝙ nuntius habeat habilitatem facti:scz ani
mū r intellectū:lz nō habeat habilitatē iuris:eo qr nuntius pre
stat nuduz ministeriū:vt est tex.j.d.l.q aūt.§.fi.cū.l.seq.r ibi bart.
in.iiij.not.ad hoc no.de cōsti.pecu.Sicut etiā in acqrenda posses
sione,nūtius vel curator pstāt nuduz ministeriū.l.qđ meo.§.pro
curator.j.eo.qr possessio non acqritur pmo procuratori,deinde dño,
sicut in actione.vbi pcurator qrit sibi directam deinde vtilem ce
dit dño.l.possessio quoqz.§.fi.j.eo.l.pe.de neg.gest.plene habetur
in.§.si quis alij.insti.de inuti.stipu.vñ cuz nuntius prestet nuduz
ministeriuz r cōcipiat vba in personā dñi r noie dñi.d.l.q aūt.§.
fi.cū.l.seq.r ibi barto.ideo lz nuntius sit inhabilis de iure:tamen
cum habeat habilitatem facti:scz intellectū,pōt procuratorē ha
bilem constituere,sicut in hoc tex.seruus qui de iure est inhabilis
58 possidere.l.qđ attinet.de regu.iur.† Cum possessio sit ius ꝑm gl.
barto.r communiter alios.§.in prin.huius.l.tñ qr est capax facti.
§.sed cū factum.insti.de stipu.seruo.r.l.stipulatio ista.§.hec quo
qz.de verbo.oblig.ideo censetur habilis ad possidenduz pro alio.
¶Aut dominus facit procuratorem inhabilem ad substituēdū
habilem loco ipsius procuratoris,et isto casu sit secus:eo qr tunc
procurator nō prestat nudum ministerium,sicut facit in querēda
possessione:imo tunc officium radicatur in persona ipsius procura
toris,qui debet sibi non aūt dño substituere:ideo tunc seruatur do
ctri.gloss.in.d.cle.religiosus.Ista est proprie mens bart.bene ve
rum est ꝙ in nuntio,conuenit verbū cōstituit:ex quo ipse nuntius
nō habuit officiū.In pcuratore aūt cōuenit verbum substituit,ex
quo in eo fuit radicatū officiū pcuratoris,r debet sibimet alium
substituere.¶Tertio contra bart.moueor,dum dicit,ꝙ si facio
procuratorē ad substituēdum loco sui habilē,ꝙ tunc nō pōt:nisi

a ¶Frater mi nor. Adde Alexan. de imo.in cōsil. lxxx.i.v.vol. r glos. in cle. vnica. de te sta.r qđ pos sint esse ele ctores pau perū. ponit idē Alex. in cōsil.lvij.col. ij.versi. acce dit distictio in.ij.volu.et ꝙ nō possit eē executor intellige ēt cū licētia su perioris vt p domi. Ma ria.so.in con sil.xvij. colū. ij.in fi.

ſm doctrinã gl. in. d. cle. religioſus. Cõtra hoc facit. Nã qñ procurator hʒ ptãtem ſubſtituẽdi, τ ita ſubſtituit: certe ſubſtitutus nõ videt creatus a pcuratore, imo nec ab eo noĩatus. gloſſ. eſt in. c. is qui. de pcu. in. vj. τ in. c. j. eo. ti. in antiquis, τ tenet clare Barto. in. l. j. circa mediũ. de procu. ¶ Sed defendendo bartol. rñde qḋ lʒ tũc cenſeat vocatus voluntate dñi: ex quo ita cõſtituit procuratorez ad ſubſtituẽdum aliũ etiã incertũ: τ ſic dñs ipſe facere videat. vt tenet barto. in. l. j. in pñ. circa me. de pcu. tñ ex quo non preſtat nudũ miniſteriũ: ſʒ officiũ radicatũ in pſona ſua cõmittit alij pcuratori: certe ſi eius cõſtitutio ſit ipſo iure nulla, etiã reddit nullaʒ ſubſtitutionẽ alteri⁹, ſm tñ diſtinctionẽ gl. in. d. cle. religioſus.

1 ¶ Per ſeruum noſtrum fugitiuum ab alio non poſſeſſum, et poſſidemus τ vſucapimus.
2 Sola naturalis poſſeſſio non poteſt parere vſucapionem, quãdo ciuilis eſt apud alium.
3 Fuga ſerui, nõ priuat dominũ poſſeſſione ciuili ipſius ſerui.
4 Pper ſeruũ fugitiuũ ab alio poſſeſſum, non acquiritur domino poſſeſſio.
5 Si ſubditi mei ab aliquo detineantur inuiti, τ ptʒ de eorũ voluntate contraria ꝙ inuiti occupantur; non perdo meam poſſeſſionẽ in eis.
6 Per ſeruũ fugitiuũ ab alio non poſſeſſum, querit dño poſ. concurrente voluntate ipſius ſerui volentis acquirere dño poſſeſ. intelligit tñ de vero dño τ nõ de quaſi. dño. nu. 7.
8 Etiã extra cãm peculiarẽ acquirit poſſeſ. per ſeruum dño.
9 Bona fides cauſat etiã ex iniuſtis τ temerarijs cauſis.
10 Seruus gerẽs ſe p libero, ſtatim priuat dñm poſſeſſione.
11 Que requirant ad hoc vt dominus priuetur poſſeſ. ſerui.
12 Si ſeruus non gerat ſe pro libero, ſed forte in pūincia gerat negotia domini: tunc etiaʒ per mille annos dominus non perdit poſ. niſi ab alio incipiat poſſideri.
13 Filiusfa. fugitiuus vel monachus fugitiuus, quando acquirant poſ. patri vel monaſterio.
14 Monachus quo ad poſſeſſionis acquiſitionem an equiparet ſeruo an filio.
15 Maior eſt poteſtas quã habet pater in filios, ꝙ abbatis in monachos.
16 Monachus fugitiuus equiparetur ſeruo fructuario fugitiuo.

Per ſeruum qui in fuga.

Seruum noſtrum fugitiuum, ab alio non poſſeſſum, poſſidemus, vſucapimus, τ per euʒ poſſeſſionem acquirim⁹. h. d. Diuidit in tres ptes. In prima ponitur opinio nerue. In ſecũda reprobat. In tertia ponit aliud dictũ. ſecũda ibi: ſʒ vtilitatis cauſa. tertia ibi. poſſeſſionẽ aũt. Et dñ i illa tertia dicit text. ſicut per eos quos in pūincia habemus, vult dicere: lʒ illi non ſint in cuſtodia dñi: ſed ſtent multũ a remotis, tñ acquirunt poſſeſſionẽ dño. ita etiã per ſeruuʒ fugitiuum, lʒ nõ ſit
1 ſub cuſtodia noſtra. ¶ † Primo ex hoc tex. no. ꝙ p ſeruũ nrm fugitiuũ ab alio nõ poſſeſſum poſſidem⁹ τ vſucapimus. ¶ Ex quo inferũtur correlarie duo notabilia. Primo ꝙ ex ſola ciuili poſſeſſione perficit vſucapio: nã hic vſucapit ſeruus fugitiuus cuius ſolam ciuilem dominus retinet. l. iij. §. ſi ſeruus. ꝟ. eod. τ qḋ ſola ciuilis ſufficiat ad vſucapionẽ: facit. l. q fundũ. in prin. cũ gloſſ. ꝟ. pro emp. et melior text. in. l. acquiritur. in fi. ꝟ. titu. j. plene not. in. l. iij. §. ex contrario. ꝟ. eod. τ Bart. hic. in fi. refert qḋ Dy. hic. τ in regula ſine poſſeſſione. de regu. iur. in. vj. multum ſubtiliter ponderat iſtuʒ text. ꝙ ad vſucapionẽ ſufficit ſola ciuilis poſſeſſio. τ ita alij oẽs traſeunt. ¶ Sed tu aduerte ꝙ iſte tex. nõ pbat no. Dy. Bar. τ doct. duplici cõſideratione. Primo qꝛ iſte tex. non loquit de initianda vſucapione: ſʒ bene loquit de vſucapione prius cepta complenda, τ perficienda. Et ita expreſſe dicit gloſſ. hic in verbo vſucapi. ſed planũ eſt ꝙ facilius perficitur vſucapio iam incepta, ꝙ de nouo inchoet. text. eſt in. l. ceptam. ꝟ. tit. j. facit. l. q fundũ. §. quẽ admo. ſerui. amit. τ. l. j. §. qñtũ. de aqua quoti. et eſti. Ad ideʒ facit tex. no. in. l. ſi fundũ. de fun. do. ¶ Scḋo qꝛ tex. iſte dicit, vtilitatis gratia receptum eſt vt impleat vſucapio. pondera illud verbũ impleatur: ergo loquit de vſucapione prius inchoata, vt dixi. Iteʒ text. videt hoc introducere iure ſingulari in ſeruis fugitiuis vtilitatis cauſa ne fuga ſeruorũ noceat dñis: vt dicit text. in. l. pomponius. in prin. τ in. l. rem que nobis. ꝟ. eo. ergo in contrariuʒ in alijs rebus videt eſſe ius cõmune. Barto. hic in fi. de hoc vltimo forte perpendẽs dicit: τ ne putes hoc in ſeruo fugitiuo ſpãle tm̃: ꝙ ſola ciuilis pſcribat. idẽ eſt in fundo. d. l. q fundũ. in prin. cum gloſ. ꝟ. p emp. dicã de hac regula latius vbi erit locus ſuus in. l. iij. §. ex cõ
2 trario. ꝟ. eo. τ vide ꝙ dicã ſtatim. ꝟ. in ſcḋo no. ¶ † Scḋo correlarie infert ex hoc primo not. ꝙ ſola naturalis nõ poteſt parere vſucapionẽ, qñ ciuilis eſt apud aliũ: qꝛ ſi poſſet, ſeqretur ꝙ vterq pſcriberet, vnus ex ciuili vt ſtatim dixi, ali⁹ ex naturali: et ſic duo poſſent eſſe dñi inſolidũ. ꝟ. l. ſi vt certo. §. ſi duob⁹ cuʒ vulgarib⁹. ꝟ. cõmo. τ ita eſt glo. ſolẽnis in. l. j. C. de ſer. fugi. de qua glo. aliqḋ dixi

3 in prin. iſtius. l. ¶ † Scḋo pncipaliter no. ex hoc text. ꝙ fuga ſerui nõ priuat dñm poſſeſſione ipſius ſerui, ꝙ intellige de poſſeſſione ciuili, nõ aũt de naturali: quia fuga ſerui bñ priuat dñm naturali poſſeſ. l. iij. §. ſi ſeruus. ꝟ. eo. τ. l. ſi cui. §. lʒ. de lib. cau. Sed aduerte qꝛ ſi fuga ſeruorum priuat dñm poſſeſſione naturali ſeruixergo dʒ ſuccedere regula, ꝙ ex quo dñs nõ põt apprehendere poſſeſſionẽ naturalẽ rei mobilis, ꝙ ſtatim amittit ciuilẽ. l. iij. §. nerua fili⁹. et l. põponius. in pñ. τ. l. rẽ ꝗ nobis. τ. l. ſi rẽ mobilẽ. ꝟ. e. Ex quo ergo dñs nõ põt apprehendere naturalem. ſerui exiſtẽtis in fuga: ergo amittit ciuilẽ. Sʒ rñde ꝙ pdicta iura nõ habẽt locuʒ in ſeruo fugitiuo, ne malignitas ſeruorũ noceat dñis. d. l. põpo. i prin. τ. d. l. rẽ ꝗ nobis. ſec⁹ in ceteris reb⁹ aĩatis: vt hic i gl. Bart. τ oẽs tenẽt. ¶ Sed aduerte ſcḋo τ ſubtilius, ꝙ ſicut ſeruus fugiendo nõ põt priuare dñm ciuili poſſeſſione: ita videt ꝙ nec poſſit priuare naturali p rõnẽ tex. in. d. l. põpo. in prin. ne malignitas ſeruoruʒ noceat dñis, τ ne ſit in poteſtate ſerui puare dñm ſua poſſeſſiõe. Iſta ratio militat etiã in naturali poſſeſſione. facit tex. in. l. ſi. in ratiõe ſui. C. e. vbi tex. dicit ne ex aliena ſeruorũ malignitate alienuʒ damnum emergat. Ad idẽ rõ tex. i. l. rẽ ꝗ nobis. in ſi. ꝟ. e. vbi dicit text. ꝙ ſeru⁹ fugitiu⁹ ſicut aliarũ rerũ poſſeſſionẽ iteruertere dño non põt, ita qdẽ nec ſuã. ¶ Iſta rõ videt militare etiã reſpectu naturalis poſſeſſionis. Propterea Iac. bu. in. §. eque. inſti. de actio. τ in. l. nemo. C. eo. de acq. poſ. tenebat, ꝙ in caſu huius. §. dñs per fugam ſerui nõ perdat etiã naturalẽ, per rõnem ſupra relatã. Iſtaʒ opi. Iaco. bu. refert bar. τ latius. d. Alex. in. l. iij. §. ex ꝯtrario. ꝟ. e. ¶ Si vera eſſet iſta opi. Iac. but. ad iſtũ text. certe multominus probaretur in hoc tex. primũ pcedens no. bar. τ docto. ꝙ ſola ciuilis ſufficiat ad vſucapionẽ, cum dñs habeat etiam naturalẽ ſerui fugitiui ſm iſtam opi. Iaco. butri. ¶ Tenendo cõem opi. poſſes dicere altero de duobus modis. Primo, ꝙ cũ oẽs effectus attribuant ciuili poſſeſſioni, vt preſcriptionis vſucapionis τ acquiſitionis fructuum, lex non curauit ꝙ naturalis perdatur per fugã ſerui. Sed caue quia iſto modo lex fruſtra τ ſine effectu introduxiſſet naturalem poſſeſſionem, prout etiam dixi in prin. huius. l. ¶ Scḋo põt dici ꝙ poſſeſſio naturalis conſiſtat in facto. l. bone fidei. §. j. ꝟ. ti. j. etiã poſtꝙ eſt in eſſe deducta, cum ſit corporalis inſiſtentia rei. τ in his ꝗ ſunt facti ſeruus põt preiudicare domino. l. cũ proponas. C. de here. inſti. Sed poſſeſſio ciuilis habet plurimum iuris. l. poſſeſſio quoq in pnc. ꝟ. eod. τ in his que ſunt iuris cum ſeruus habeat pro mortuo. l. ꝙ attinet. de reg. iur. Ideo non piudicat dño, τ ſic habes fundamẽtales rationes huius tex. qua
4 re fuga ſerui nõ priuet dñm ciuili, ſʒ bñ puet naturali. ¶ † Tertio no. ex iſto tex. ꝙ per ſeruũ fugitiuum ab alio poſſeſſum non acqritur dño poſſeſſio. Ratio fundamentalis eſt: qꝛ ſeruus acquirit dño poſſeſſionem, ratione poſſeſſionis quam habet dñs in ſeruo vt in. §. precedẽti. vbi dixi. Si ergo ſeruus ab alio poſſidet ceſſat ratio τ fundamentũ acquiſitionis, per cõſequens ceſſat effectus: τ ſic acqſitio poſſeſſionis: quia ceſſante cauſa ceſſat effect⁹. l. adigere. §. ꝙuis. de iure patro. ¶ Limita ſingulariter iſtud, nota. et iſtũ tex. nõ procedere, qñ ſeruus detinet inuitus ab alio: tunc dñs retinet poſſeſſionẽ, τ per eũ acquirit: qꝛ per ipſius animũ dñs retinet poſſeſſionẽ. tex. eſt no. i. l. arborib⁹. §. de illo. cũ. §. q. ꝟ. de vſufruct. allegatus hic in gl. j. per quẽ tex. ita no. limitat Bal. in. l. j. in
5 v. oppo. C. de ſeru. fugi. τ p hoc ſingulariter infert. † ꝙ ſi ſubditi mei ab aliquo detinent inuiti: patet de eorũ voluntate contraria ꝙ inuiti occupant, tunc non perdo meã poſſeſ. in ipſis: qḋ valde
6 not. ſequit ſimplr Pau. de ca. hic in fi. ¶ † Quarto no. p ſeruum fugitiuũ ab alio nõ poſſeſſuʒ acqritur dño poſ. Intellige ſemper cõcurrẽte volũtate ipſi⁹ ſui: qꝛ ſeru⁹ velit acqrere poſſeſſionẽ dño alꝛs ſec⁹. tex. eſt q ita limitat i. §. hec ꝗ de ſeruis. ꝟ. e. l. ¶ Scḋo not. limita iſtũ text. pcedere quo ad verũ dñm: qꝛ vero dño bñ qritur poſſeſſio per ſeruũ fugitiuum: ſecus eſt in quaſi dño: τ ſic in eo qui emit bona fide a nõ dño τ conſequẽter habet titulũ τ bonã fidẽ: et ſic quaſi dominium, illi nõ querit poſſeſſio per illum ſeruũ fugitiuum. ita limitat iſtũ tex. gl. ſingu. in. l. ſerui τ filij. §. ſi. per illũ text. in verbo vſucapionẽ tm̃. ꝟ. de furt. ¶ Sed iſtud reprobat. et bene. Are. hic in pe. col. eo qꝛ quo ad iſtam materiã acquiſitionis poſſeſſionis. equiparant vſufructuarius τ bonefidei poſſeſſor. tex. eſt in. §. idem placet. inſti. per quas perſo. no. acqui. ſed per ſeruũ fugitiuum acquiritur poſſeſſio vſufructuario. l. arboribus. §. de illo. de vſufruc. allegata in glo. ergo ſimiliter debet acquiri bonefidei poſſeſſori. ¶ Vltra Are. ego etiã impugno illã gl. alio fundamento: qꝛ ea que ſtatuta ſunt in dño habent locum in quaſi dño. l. eum qui. §. in publiciana. ꝟ. de publicia. ſʒ ſeru⁹ fugitiuus ab alio nõ poſſeſſus acqrit poſſeſſionẽ vero dño vt hoc text. ergo etiã acqui
7 ret quaſi dño τ credo ꝙ ſit veriſſimũ. ¶ † Quinto τ vltimo no. in ver. ſi. hic videri fortẽ tex. pro opi. gl. τ cõi in. §. precedẽti in glo. in verbo peculiariter. vbi gl. τ cõiter doc. tenẽt ꝙ ẽt extra cãm peculiarẽ poſſeſſio acqrat p ſeruũ dño ignoranti. ¶ Pro iſta cõi opi. vr̃ eſſe bonus tex. hic: nã in iſto tex. iſte ſeruus fugitiu⁹ nõ hẽbat peculium

peculiū, ⁊ si habuisset perdidisset administrationē peculij: qꝛ fugitiuus. l. rogasti. §. si fugitiuus. ṡ. si cer. peta. Item, dicit text. qḋ si seruus extitat in ꝓuincia in partibꝰ valde longinquis, quo casu ꝑsumitur ignorātia dñi. c. quāto. de ꝑsum. ⁊ tñ hic est tex. ꝙ seruus acqrit dño valde absenti: ⁊ sic, verisimiliter ignorāti possessionē: ergo hic est text. pro cōi opi. ꝙ etiā seruus nō habēs peculiū acqrit dño ignorāti possessionē. ¶ Sed qꝛ in §. ꝑdēti tenui contrariū potes ad istū text. rñdere qḋ gl. ⁊ doc. ibi loquūtur in casu certo, qḋ dñs ignorabat: sed iste tex. loquit̃ de ignorātia ꝑsumpta: ⁊ sic tex. nō aperit, an dñs lꝫ absens, vere sciret vel ignoraret: ⁊ dum dicebat̃ ꝙ in isto tex. si seruus habuisset peculiū ꝑ fugā ꝑdidisset administrationē peculij. d. l. rogasti. §. si fugitiuus. rñde, non verū esse quo ad dānum dñi: sed hic est vtile ꝙ dño ignoranti acquirat possessionem ex quo hꝫ peculium: lꝫ sit in fuga. Sicut etiam dicimus ꝙ dñs possidet seruū fugitiuū ciuiliter. vt hoc tex. veruꝫ est quo ad ea q̃ tendūt ad fauorē ⁊ cōmodū ipsius dñi. secus quo ad preiudicium: qꝛ tunc dñs non habet̃ pro possessore. Ideo ꝑ furto vel maleficio talis serui fugitiui, non posset dñs conueniri. vt est text. no. ⁊ singu. scḋm verū intellectū. in. d. l. serui ⁊ filij. §. fi. de fur. ⁊ hoc vltimū etiā tenet Pau. de cast. hic ita limitans istum text.

¶ Expeditis perfecte vt puto textualibus capio glo. primam in verbo possideat̃. quaꝫ diuide in quinqꝫ partes. In prima allegat vnam bonā cōcordantē. In secūda ꝑ viā fallentie remouet vnum cōtrarium. In tertia idem facit. In quarta oppo. ⁊ soluit. in quinta q̄rit. scḋa ibi. ⁊ in hoc nisi diu. tertia ibi. secus aūt dicitur. quarta ibi: sed oppo. quinta ⁊ vltima est ibi. Itē qḋ si iam cepit possideri. ¶ In ea. glo. ad fi. distingue plenius, vt hic ꝑ Barto. cuius doctrine adde, dū Bart. tenet, ꝙ qñ seruus gerit se pro libero bona fide ex aliqua causa iusta vel iniusta, statim dñs ꝑdit possessio-
6 nem. ¶ † Adde qḋ bona fides[a] causatur etiā ex iniustis et teme-
a rarijs causis. ita ad literā signāter no. Bal. in. l. j. in fi. p glo. ibi. C. vbi causa status: ⁊ est optimus text. quē hic allegat Bar. in. l. igitur. §. pōt. in verbo iustis rōnibus ductus vel iniustis. ṡ. de lib. cau. quē tex. ad hoc valde signa. ¶ Secūdo cōtra doctrinā barto.
10 hic, post Innoc. in. c. de seruo. ꝝ. de ser. nō ordi. inquātū Bar. † tenet, ꝙ seruus gerēs se pro libero statim priuat dñm possessione. In contrarium stringit text. in. l. iij. §. si seruus. ȷ. eo. vbi ad hoc vt seruus priuet dñm possessione, non sufficit qḋ gerat se pro libero. ⁊ iudiciū liberale suscipere sit paratus: sꝫ etiā copulatiue requiritur ꝙ diu, ⁊ sic ꝑ decēniū moratus sit in libertate, ⁊ rñdere: pront rñdet Bart. ⁊ alij, ꝙ ibi seruus gerebat se pro libero mala fide est euidēs diuinatio, ⁊ calūnia ad illū text. vbi nihil dicitur de mala fide. Fortius ille text. in verbo iudiciū liberale subire paratus sit, videt̃ presupponere, qḋ dñs sustinebat partes actoris: ergo succedit regula, ꝙ qñ dñs agit cōtra seruum, presupponit eū in bona fi-
11 de libertatis. l. liberis. §. fi. ⁊ l. agitur. §. pōt. de lib. cau. ¶ † Item in cōtrarium facit glos. in. l. si is q pro emptore. §. si seruus. in verbo gerit. ȷ. de vsucap. que requirit quatuor ad hoc vt dñs priuetur possessione serui: scilꝫ ꝙ seruus gerat se pro libero. scḋo qḋ bona fide. tertio ꝙ diu. quarto qḋ iudiciū liberale paratus sit suscipere ergo doctrina barto. ⁊ scribē. post Inno. videt̃ cōfundi. ¶ Tamē illam glo. in. d. §. si seruus reprehendūt: ⁊ bene Imo. Ludo. ro. et latius do. Alex. hic. ⁊ Jo. fab. in §. sed aliqñ insti. de vsuca et contrarium tenuit glo. met. in. l. qḋ aūt. ṡ. de libe. cau. ⁊ ad tex. in. d. §. si seruus. dic ꝙ necessario ita dꝫ intelligi. qñ mala fide gerebat se pro libero, per text. in. d. l. liberis. §. fina. vbi text. distinguit aut seruus gerebat se pro libero sine dolo malo, et priuat dñm possessione. secus si cum dolo malo. Itē per tex. in. l. p eū in fi. in verbo
12 neqꝫ liberū se esse credit. ȷ. eo. ¶ † Tertio inquātum bartol. tenet qḋ si seruus non gerit se pro libero: sed forte in ꝓuincia gerit negotia dñi: tunc p mille annos dñs nō perdit possessionē nisi incipiat ab alio possideri: lꝫ oēs ita transeant. ¶ Tu aduerte, qḋ imo ꝑ longū tēpus, ⁊ sic ꝑ decēniuꝫ, inducit̃ obliuio. l. peregre. in princ. ȷ. eo. presertim in seruo ita in remotis agēte. c. quanto. de presump. ergo ꝑ longū tēpus perdit̃ ciuilis possessio dñi. l. furtuꝫ. §. fundi. et ibi glo. ȷ. titu. j. glo. ⁊ barto. in. l. si id qḋ. in princ. ⁊ in. l. si de eo. §. j. ȷ. eo. ⁊ si tu diceres hoc esse veruꝫ alio occupante possessionē serui, prout videt̃ velle barto. isto modo daret̃ magna limitatio ad regulā predictā: sed ista solu. videt̃ contra text. in. d. l. furtum. §. fundi. in fi. ibi vel longo tēpore absfuit vbi est text. ꝙ per longum tempus perdatur ciuilis possessio. ⁊ vide gloss. no. in. l. j. vbi dixi. C. de
13 ser. fugi. de hoc dicā plenius in. d. l. si de eo. §. j. ȷ. eo. ¶ † Extra glo. querit barto. an iste tex. qui loquit̃ in seruo fugitiuo habeat locuꝫ in filio fugitiuo vel in monacho fugitiuo. Et consequenter an patri q̄rat̃ possessio ꝑ filium fugitiuuꝫ ab alio possessum, ⁊ similiter acquirat̃ possessio monasterio ꝑ monachuꝫ fugitiuū, cōcludit qḋ sic: qꝛ illi non querūt rōne possessionis: sed rōne patrie ꝑtātis vel monastice obedientie. vt est glos. in. l. qcqd. ⁊ ibi etiā bart. idem tenet. ȷ. eo. ⁊ no. barto. in. l. cū heredes. §. fi. ȷ. eo. idē tenet Ang. Imo. et ceteri ꝝ Moder. hic. Spec. in titu. de sta. mona. in versi. eꝫ ⁊ seq. Cano. in. c. fi. de regu. glo. in. c. j. in gl. pe. de infanti. ⁊ langui. Facit bene text. xviij. q. ij. in. c. abbates. vbi monachus fugitiuus reuocat̃ a fuga cū oibꝰ q̄sitis ꝑ eū. facit text. in. §. si monachus. in auf.
14 de sanc. episco colla. ix. ¶ † Sed aduerte inquātū bar. ⁊ doct. hic quo ad acqrēdū equiparant monachū filio ⁊ non seruo. cōtrariuꝫ vbiqꝫ tenet Bar. in multis locis ⁊ docto. in locis hic traditis per do. Alex. quē per te videas. ¶ Sed defendēdo Bar. dic qḋ in isto proposito nostro Bar. bene loqtur duplici rōne. Prima, qꝛ monachus equiparat̃ filio vel seruo: prout est vtilius monasterio fauore ipsius monasterij. ita singulariter tenet Bal. in. l. j. C. qui admit. in. xv. col. in versi. quo ad decimū. refert ⁊ sequitur Lud. ro. in l. is q heres. §. neqꝫ filius. de acq. here. do. Alexā. hic in pe. col. et in
b l. j. in princ.[b] in. iiij. char. ȷ. de vulg. ⁊ pup. Sed vtilius est hic ꝙ eqparetur filio: quia ꝑ filium q̄uis ab alio possessum acqrit̃ possessio patri ⁊ nō ꝑ seruū. ¶ Scḋa subtilior rō est ex mēte Are. licet nō explicet, ꝙ vbi agit̃ de acqrēdo rōne iuris legitimi: tūc monachus equiparat̃ filio ⁊ nō seruo. Nā hic possessio acqrit per filium patri, pter quasi possessionē iuris filiationis vel patrie ꝑtātis: ⁊ vt est gl. in. l. qdā ṡ. de proba. Bart. in. §. itē acqrimus. in versi. per eū. ṡ. ea. l. eodē modo in ꝑsona monachi nō dicit̃ esse vera possessio: sed quasi possessio iuris subiectionis propter monachalē obedientiā. vt p Bar. in. l. cū heredes. §. fi. ȷ. eo. ergo tunc magis equiparat̃ filio q̄ seruo, in quo cadit ꝑpria possessio. Hinc est, ꝙ monachus venit ad successionē patris vt suus. l. deo nobis. vbi bal. ⁊ alij no. C. de epis. ⁊ cle. sicut et filius. l. in suis. de libe. et posthu. q̄litas nō cadit in seruo. ⁊ ista est magis cōis opi. quāuis Jac. de bel. ⁊ Ang. in. §. si monachꝰ. in auf. de sanc. epis. colla. ix. teneāt monachū fugitiuū in isto ꝓposito acquisitiōis possessionis equiparari seruo ⁊ nō filio: ⁊ sequit̃ Are. hic. in fi. q dicit ꝙ ista op. ang. est cōior: lꝫ forte opi. barto. sit verior scḋm eū: sꝫ tu dic, ꝙ imo opi. bartol. est verior ⁊ cōior. vt ptꝫ ex predictis. Si aūt consideramus non acqsitionē sed effectū acqsitionis: tunc verū est ꝙ monachus magis equiparatur seruo q̄ filiofa. patet. nam monachus totum acqrit monasterio sicut seruus dño. c. cum ad monasteriuꝫ. de sta. mo. c. cū olim scḋo. de priuile. Non sic est in filiofa. qui solū querit vsumfr. patri in aduētitijs. l. cū opꝫ. in prin. C. de bonis q̄ libe. ⁊ insti. per quas perso. no. acq. in prin. In castrensibus vero vel quasi cū habeat̃ loco patrisfa. l. ij. ṡ. ad macedo. totū acquirit sibi ⁊ non
15 patri. † Itēꝫ maior est potestas patris in filios q̄ abbatis in monachos: qꝛ potestas abbatis est talis qualis est illa quam hꝫ ciuitas in ciues, ꝑm Specu. in titu. de sta. mo. in. xij. q. vel qualē habet ꝑnceps in suos subditos qui tñ non ducunt̃ proprie et stricte sub
16 potestate, sicut filij. ¶ † Postremo tu cōsidera ꝙ predicta dubitatio quaꝫ moui videt̃ cessare equiparando monachum seruo nō simplr̃ sed seruo fructuario. prout equiparat barto. in. l. j. §. si fructuarius. ȷ. de stip. ser. cuꝫ habeamus ꝙ seruus fructuarius quantūcūqꝫ ab alio possessus: tñ vsufructuario acquirit possessionē. l. arboribus. §. de illo. ⁊ melius in. §. seq. in ver. idē tractat. de vsufr.
b ergo eodē modo monachus fugitiuus equiparatur seruo vsufructuario: lꝫ ab alio possideat̃: tamē acquiret possessionem monasterio. Et sic considera ꝙ in ista q̄one nō videt̃ referre, an monachus fugitiuus equiparet̃ filio fugitiuo: an vero equiparetur seruo fructuario fugitiuo, cū vtroqꝫ modo, lꝫ ab alio possideat̃, tamē acquiret monasterio possessionem.

a ¶ Bona fides. Adde Felin. q allegat et sequit̃ Bal. in. d. l. j. in. c. si diligēti. col. iij. V si. modus autē de prescrip. Adde tamē qḋ erat iuris nō causat bonaꝫ fidē. vt p Ale. in cōsil. cxxj. col. pe. in fi. et colū. seq. in. iiij.

b ¶ Et in. l. j. i princ. Adde ⁊ vide ibi sozi. in. iij. q̄one princ. effectꝰ ⁊ doc. in. c. in ꝑsentia. de ꝑbatio. maxime Feli. insi. co. V. ix. q̄ro.

monachus an eq

1 ¶ Res aliena bona fide ⁊ titulo possessa, pōt pignori obligari.
2 Per seruum pignori datum, non queritur possessio.
3 Dictio tantum taxatiua, non excludit effectus similes.
4 Verbum videri importat fictionem.
5 Creditor dicit̃ possidere pignus naturaliter ⁊ ciuiliter.
6 Creditor in pignore pretorio solum habet tenutam.
7 Creditor nō possidet, qñ inter ptes est actū vt tm̃ habeat tenutā.
8 Creditor dr̃ possidere naturalr̃ ⁊ ciuilr̃ ad vtilitatē debitoris.

Per seruū corporaliter.

Seruus pignoratus, nec debitori nec creditori acqrit possessionem. h. d. ⁊ habet tres ptes scḋa ibi. ad vnā. tertia ibi: sed nec creditori. ¶ Ante omnia pro intellectu text. aduerte: nam iste tex. vult ꝙ seruus qui erat alienus, fuit corporaliter pignori datus, ⁊ qḋ iste seruus erat alienus: ptꝫ, qꝛ text. dicit̃ ꝙ a debitore vsucapit̃: ergo alienus: qꝛ res propria amplius ꝑpria effici non pōt: ⁊ cōsequēter non pōt vsucapi. l. seqtur. §. lana. It. j. ⁊ sic apparet ꝙ iste text. loqtur etiam in seruo alieno pignorato. ¶ Sed cōtra: qꝛ res aliena non pōt dari pignori, nec in ea pignus constitui. l. ij. ⁊. l. aliena res. in princ. ⁊ l. rem alienam. de pigno. act. et est titulus de hoc. C. si alie res pign. data sit. Hinc est qḋ creditor tenetur probare rem fuisse in bonis debitoris tempore pignorationis, aꝉs succumberet. text. est in. l. ⁊ que nondum §. qḋ dicitur. ṡ. de pigno. Hinc etiam est qḋ res aliena bene potest vendi: sed non pignorari: qꝛ in pignore constituitur ius reale i re. l. rem alienam: et ibi gloss. rationem diuersitatis assignat. de contrahen. emp. ⁊ sic ius personale bñ pōt constitui, vbi persona et

non res obligatur, vt in venditione. sec⁹ in pignore, vbi ius reale
cōstituit. prout etiā declarat bal. in. l. si siue. C. ad senatuscō. velle.
q̄n ergo procedit iste tex. ¶ Et si diceres, q lz tex. dicat, q seru⁹
q re vera erat alien⁹ fuerit pignori datus nō tñ dicit tex. q fuerit
cōstitutū pignus validū, ⁊ q illa res sit effectualr obligata: qr stat
q pignori det res aliena: lz nō cōstituat pignus validū. Ista est
1 truffa: qr hoc mō inepta esset dubitatio huius text. ¶ † Idcirco
lz scribē. nō tangāt: rñde ⁊ plane, q res aliena bona fide et titulo
possessa, potest pignori obligari. tex. est not. in. l. si ab eo. ff. de pig.
vbi tex. egregie dicit q sicut isto casu p̄tor tuet debitorē p publi
cianā: ita tuet creditorē per seruianā. ad idē tex. no. in. l. si rem alie
nā bona fide. ⁊ ibi bart. ff. de pig. act. ⁊ est glo. no. ⁊ magistralis i. l.
cū res. C. si alie. res pig. da. sit. ⁊ gloss. no. in. l. j. in prin. de pig. ⁊ isto
modo clare pcedit iste tex. q tunc debitor pōt eū vsucapere, cum
habeat titulū ⁊ bonā fidē, ⁊ quātū ad vsucapionē cēsetur ab ipso
2 debitore possideri. vt dicit tex. ¶ † Not. j. q p seruū pignori datuz
nō querit dño possessio: qr illū nō possidet nisi quo ad vsucapio-
nē. vt dicit text. ⁊ text. in. l. qui pignoris. in. fi. j. eo. dicit, q debitor
a rem pignoratā oīno non possidet. illa dictio oīno[a] non importat
idem q nullo modo. gl. in. l. in naue saufelli. in verbo neq3 omni-
modo. ff. loca. do. alex. in. l. q vsumfru. in pe. col. de ver. obli. nō ēt
q̄rit creditori possessionē: qr lz possideat a creditore nō tñ hz sibi
operari: nec ex operis suis sibi querere: imo tales fructus ex ope-
ra percepti, cōputant in sortē: qr omne qō pcipit ex re pignorata
dz in sortē computari. l. j. ⁊. ij. C. de pig. act. ita dicūt Imo. Paul.
de cast. ⁊ ceteri Moder. hic. ¶ Sed aduerte qr acqsitio possessio
nis, q̄ fit p seruū pignoratū, dicit esse fructus: ergo deberet acqri
creditori per. d. l. j. ⁊. ij. C. de pig. act. alij dicunt rōnem esse: qr licet
creditor possideat rem pignoratā, eam possidet pro sua cautiōe:
tñ ad vtilitatē debitoris. l. serui nomine qui pignori. j. ti. j. ⁊. l. p ser
uuz q pignori. ff. titu. j. ¶ Sed caue qr etiā attēta ista rōne posses-
sio deberet acqri debitori: vnde dic, q acqsitio possessiōis dr esse
in fructu ptz i. §. p eū, in quo vsumfr. ff. ea. l. ⁊. l. acqrit. §. fi. ff. ti. j. et
fructus rei pignorate non acqrunt creditori, d. l. j. ⁊. ij. C. de pig.
act. ⁊. l. j. C. de distra. pig. Et si dicis quare ergo possessio p seruuz
pignoratum non acqrit debitori, cui acquiruntur fructus rei pi-
gnorate. Responde verū qñ sunt alij fructus, q̄ possessionis acq
rende per seruū pignoratum. Ratio qr acquisitio possessionis fit
non rōne dñij serui: sed rōne possessionis serui. vt declaraui in. §.
item acquirimus. ff. ea. l. Ergo cum debitor nō possideat vllo mo
do seruū pignoratum vt dixi, p cōsequēs non pōt acqri debitori
3 fructus possessionis: ⁊ sic ipsa possessio. ¶ † Scdo not. ex tex. ibi
ad vnā tantū causam, iuncta glo. fm Lud. do. Alexan. ⁊ Are. hic,
qō dictio tantū taxatiua nō excludit effectus similes, nec extēsio
nē q̄ fit p alia iura: vñ lz dicat in isto tex. q debitor tantū ad vnam
causam sc3 vsucapionis possidet, nō tñ excludit quin etiā dicatur
possidere quo ad euitandā satisdationē: ⁊ sic etiā quo ad aliū effe-
ctū. vt. l. sciendū. §. creditor ff. q satisda. cog. allegata in gloss. ⁊ ita
etiā ad hoc ponderat istū tex. cū gl. Are. in. l. q pignoris j. e. ¶ Sz
aduerte, qr credo q male pōderēt istū tex. qr iste text. loquit de re
mobili pignorata: sc3 de seruo: lz res mobilis non releuat a satis-
datione de iudicio sisti: sed est possessio immobiliū. d. l sciendū. in
prin. cū qua cōtinuatiue venit. d. §. creditor. ⁊ hoc modo taxatiua
tantum, stat proprie in isto text. ⁊ exclusiue: qr non hz nisi istū effe
ctū vsucapionis tantū. nō aūt pōt habere effectū releuandi a sa-
tisdatione. cū sit res mobilis: ⁊ pondera, q vbicūq3 text. taxatiue
dicūt q debitor possidet rem pignoratā ad vsucapionē tm̄: et sic
cū taxatiua semp loquūtur de seruo pignorato et sic de re mobi-
li, vt hoc tex. ⁊. l. serui ⁊ filij. §. fi. j. de fur. ⁊. l. serui noīe. j. titu. j. Et p-
pterea qñ tex. loquitur de re immobili: puta de fundo pignori tra
ditio: tunc non vtitur taxatiua tm̄. qr tunc rē immobilem pignori
traditā intelligit debitor possidere quo ad duos effectus: sc3 quo
ad vsucapionē. Itē ⁊ quo ad releuandū ab onere satisdandi. ita lo
quitur tex. in. l. q pignoris. ⁊ ibi glo j. eo. vbi tex. non ponit taxati-
uam sicut facit hic: qr hic seruus cū sit res mobilis etiā si non esset
pignoratus non releuaret dñm ab onere satisdandi. d. l. scienduz.
in prin. ¶ Bene verū est, q notabile istorū modernorū est in seue
rum, q dictio taxatiua tantum nō excludit effectus similes: put
alias plenius dixi in. l. vni. in prin. ff. si quis ius di. non obtempe.
ideo non pono hic: qr nō est locus suus. Item intellige istū text.
qō debitor intelligit possidere quo ad vsucapionē, ⁊ nō creditor,
vt iste tex. procedat quo ad vsucapionē dñij ipsius serui pignora-
ti: tñ etiam creditor dicitur possidere rem pignoratā, quo ad vsu
capionē iuris sui hypothecarij. l. de accessionibus. §. j. de diuer. et
4 tempo. prescrip. ¶ † Tertio diligenter pondera istū tex. in verbo
videri, qō verbū fictionez importat. l. j. §. deiecisse. j. de vi et vi ar.
glo. in. l. naturaliter. in prin. j. eo. q ficta possessio parit effectum
vsucapionis, nō solum vera. Facit. l. ceptā. ⁊ qō ibi not. j. titu. j. qō
nota ad extensionē glo. ⁊ eorū que ibi dicā. in l. iij. §. ex contrario. j.
eo, vbi videmus quod possessio ciuilis causat effectum vsucapio-
nis, vt procedat etiam in ficta, nam hic debitor vere possideret ser
uum pignoratum per eum, acqreretur sibi possessio. §. item acqri
5 mus. ff. ea. l. cuius cōtrariū dicitur in hoc tex. ¶ † Ultimo no. ex
isto tex. in fi, q, creditor dicitur possidere pignus. Intellige natu
raliter ⁊ ciuiliter: vt est glo. in. l. cuz notissimi. §. j. C. de p̄scrip. xxx.
vel. xl. an. ⁊ in. l. per seruum q pignori. in pri. ff. titu. j. ⁊. in. l. si de eo
in prin. ⁊ ibi Bar. j. eo. idem Bar. ff. in prin. huius. l. in. ij. q. princi.
in. iij. oppo. vnde creditori cōpetit interdictū possessorium, si tur-
baret in possessione rei pignorate: nā quo ad vsucapionem ⁊ effe-
ctus cōcernētes dñium vel acqsitionem fructuū, dicitur debitor
possidere. l. si seruus depositus. §. j. de noxa. quo autem ad alios
effectus, dicitur creditor possidere. l. serui noīe. j. ti. j. et. l. debitor.
§. fi. ⁊. l. cū et sortis. §. fi. de pig. act. Intellige istū text. procedere in
6 pignore cōuētionali. ¶ † Secus est in pignore p̄torio, in quo cre
ditor habet solum detentionē seu tenutam. l. iij. §. fi. j. eo. dicit tñ
Bar. in. l. a diuo pio. §. si super rebus. in. j. colū. j. de re iudi. quod si
pignus capiatur in causam iudicati, q tunc victor possidet, sicut
⁊ creditor cōuentionalis: ⁊ facit differentiam inter pignus preto
rium, vbi creditor solum detinet, ⁊ pignus captū in causam iudi-
cati. ⁊ sic pignus iudiciale: an sit verum illud qō ibi tenet Bart. di
7 cam in. iij. §. fi. j. eo. ¶ † Secundo limita istuz text. procedere nisi
aliud actū esset inter partes: puta qr actū esset q creditor haberet
tenutam tantum. vt est gloss. no. in. l. si seruus. ⁊ ibi Bal. in fi. not.
C. qō cum eo. Et illam glos. ad hoc reputat singu. Aret. in. l. q pi-
gnoris, j. eo. ¶ Ultimo inquantum dixi q creditor possidet rem
pignoratam naturaliter ⁊ ciuiliter, videtur obstare: qr cui nō cō-
petit diffinitio nec diffinitum. l. j. §. dolum. et ibi Barto. no. ff. de
dolo. glo, in. l. nihil aliud est hereditas. et in. l. fi. j. de verbo. signifi.
Sed diffinitio ciuilis possessionis tradita per Bart. ff. in princi.
huius. l. in. ij, q. prin. que est apta producere ciuiles effectus respe
ctu veri dñij sc3 vsucapionem ⁊ p̄scriptionem: non cōuenit credi-
tori, qui nō vsucapit nec prescribit rem pignoratam. vt hoc text.
8 ¶ † Responde q creditor dicitur possidere naturaliter ⁊ ciuili
ter ad vtilitatem debitoris vt hic. ⁊. l. qui pignoris. j. eo. ideo effe-
ctus vsucapionis ⁊ prescriptionis explicatur in persona ipsius
debitoris. Et ideo vult iste text. qō quo ad effectum vsucapiendi
fingatur debitor possidere. ⁊ Bartol. ff. in prin. huius. l. in. d. ij. q.
prin in. iij. oppo. punctualiter respondet, q creditor sibi nō acqui
rit: sed illi cui possidet. ⁊ vltra barto. ad hoc bene facit tex. in. l. pi-
gnoris. in prin. j. tit. j. vbi dicit tex. q ideo creditor non vsucapit:
quia pro alieno prorsus possidet.

[a] ¶ Dictio oīno. Ad dō Alexan. in consi. x. col. iij. ver. et eodez modo. ⁊ in cōsil. xiij. colū. fin. in princ. ⁊ in consil. lxxij. col. j. in prin. in. ij. volu. et late per Fel. in. c. ex parte el. j. in prin. de offic. delega.

1 ☞ Per seruum hereditarium nihil quod sit hereditarium po
test acquiri nobis.
2 Seruus here. potest acquirere tanq̄ negotiorū gesto futuro he
redi aliquid hereditarium.
3 Si plures res sunt acqsite titulo singulari, per apprehensionem
vnius nō apprehendit posses. alior, quātūcq3 fuerit animus et in-
tentio apprehendere omnes.
4 Propter qualitatem permissiuā inherentē seruo: qr legat⁹, pos-
sum querere alias res hereditarias, non obstante alia qualitate p
hibitiua; sc3 quia hereditarius.
5 Quando causa q̄ prodest est potētior ita q offuscat ⁊ perimit il-
lam que nocet, attenditur causa que prodest.
6 Quando sunt due regule: vna prohibitiua: alia permissiua, poti⁹
attenditur prohibitiua.
7 Si statutū disponat. q contra aduocatū nō possit inqri, et aliud
qō contra militē possit inquiri, si vnus sit miles et aduocatus, an
contra eum poterit fieri inquisitio.
8 Si testator seruū cōmunē sibi ⁊ alteri instituit: non per hoc vide
tur velle illum esse liberum.
9 Licet in legatis acqrat ipo iure dñium: tñ nō acqrit possessio.
9 Que sit ratio diuersitatis, q per seruū here. nō possumus acquire
re rem heredi. ⁊ per seruū legatū sic.
10 Acqsitio pos. facta p seruū here. nō cōualidat ex fictione: lz heres
postea adeūdo hereditatē fingat vsq3 retro semp fuisse heres.
11 Quare acquisitio p stipulationem cōualidatur ex fictione.
12 Relatiuum sine copula, stat restrictiue.
13 A cōmuniter accidentibus, q volunt esse heredes ⁊ here. adire,
apprehendunt posses, meliorum rerum.
14 Adita hereditate non dicitur amplius seruus hereditare: sz pro
prius heredis et consequenter in hereditate.
15 In suis non est dare here. iacenter.
16 In suis non habet locum vsucapio pro herede.
17 Licet post aditā hereditatē desinat nomē hereditatis pprie loqn
do: tñ donec heres sit adeptus possessionem rerū here. adhuc dicit
hereditas, ⁊ cōpetit petitio hereditatis.
18 Remedia adipiscēde possel. nō cōpetūt post adeptā possel.
19 De iure ffor filius in castrensibus ab intestato non poterat ha
bere heredem.
20 Hereditas postq̄ est adita, non dicitur amplius hereditas: sed
proprius

propꝛium patrimonium heredis.
21 Statutum disponens, ꝙ filia dotata nō succedat, intelligit in bonis ⁊ heredi. dotantis.
22 Stāte statuto, ꝙ existentibus masculis femina excludatur, ꝙ femina, non excludetur a successione fratris sed bene patris.
23 Si filia renuntiauit successioni paterne materne, nō obstante tali renuntiatione poterit succedere fratri: lz in hereditate fratris non reperiantur nisi bona paterna.
24 Si vnus ex fratribus renuntiauit feudo paterno, deinde feuduz mortuo patre deueniat ad alios fratres: postea decedat vnus ex illis: filius qui renuntiauit poterit venire ad successionem huius feudi vocantis per mortem fratris.
25 De stricta significatione vocabuli ad latam fit extensio, ex identitate rationis.
26 Qñ maior est rō excludendi in remotiori gradu ꝙ̃ in proximiori: fortius dꝫ excludi a remotiori.
27 Statutum ꝙ mulier non nubat cuꝫ hereditate extra territoriū, an comprehendat mulierem que nupsit hereditate adita. nu. 28. ⁊ nume. 31.
29 Statuta debent intelligi ꝺm cōem vsum loquendi.
30 De propria significatione vocabuli ad latam licita est extēsio qñ militat eadem ratio statuti.
32 Ubi qualitas habilitās vel inhabilitās dꝫ adesse certo tpe: si tūc non adest lz postea superueniat vel desinat, nō irritat actū nec tollit ius questitum.
33 Dispositio legis vel statuti vetans aliquid de nouo acquiri non vetat iā questitum retinere.
34 Usufructuarius non potest iubere seruum vsufru. adire.
35 Mens legum non est disputare verbaliter: sed realiter determinare.
36 Bonefidei pos. ⁊ vsufructuarius, aliquando equiparantur.
37 Jussu bonefidei possessoris ⁊ vsufructuarij cuius contēplatione institutus est seruus vsufructuarius pōt iuberi adire.

Veteres. Iste. §. ꝺm Bart. est aliqualr subtilis: dic qꝺ est admodū inuolutus et obscurꝰ, nec animꝰ in eo bene quiescit, ideo opus est ingenio ⁊ studio. ¶ Ad euidentiam litere premitte, ꝙ iuriscō. intendens in ista. l. plene tractare, an ⁊ qñ per seruos acquiratur nobis possessio, a. §. itē acqrimus vsqꝫ nunc de sex principaliter tractauit. Primo de seruis ꝓprie nostris. Secundo de seruis putatiuis. Tertio de seruis communibus. Quarto de seruis vsufructuarijs. Quinto de seruis fugitiuis. Sexto de seruis pignoratis. Nunc septimo et vltimo tractat de seruis hereditarijs, nunqd ante aditam hereditatē, possint acquirere possessionem alicuius rei, que sit in eadem hereditate, heredi instituto. Jdeo dixi ante aditam hereditateꝫ: qꝛ si iā fuisset adita hereditas per heredem scriptum, non dicuntur amplius serui hereditarij, vt etiam dicit glo. mgna hic: sed serui proprij ipsius qui fuit heres. Et de seruis proprijs, ꝙ acquiratur possessio dño dictū fuit in. d. §. item acquirimus. vbi est tex. vnde superuacuo hic ponereť: lz Pau. de ca. intelligat istū text. loq post aditam hereditatem ⁊ acquisitum dñium ⁊ possessionē ipsius serui. sed nihil vꝫ, qꝛ tunc non procederet iste tex. vt. j. videbimus, qꝛ post aditā hr̄ditatē nō esset ampliꝰ seruꝰ hr̄ditariꝰ, ꝓut loquitur regula veterum: sꝫ esset seruꝰ proprius ipsius qui fuit heres. Sed aduerte ꝙ iste tex. loquēs in seruo hereditario, ⁊ sic ante aditā hereditatem, ꝙ non acquirat futuro heredi possessionē alicuius rei hereditarie, videť oīno indubitatus. ⁊ istud facit magnā difficultatē in isto text. ex quo heres futurus nō erat de presenti dñs nec possessor serui hereditarij. ⁊ planū est, ꝙ etiaꝫ per seruum in quo habemus plenum dñium, si eum non possidemus non possumꝰ acquirere possessionē vt in. §. precedēti. ⁊ in. §. iteꝫ acquirimus. in ver. sed ⁊ per eum. ꝙ̃tominus per seruum hereditariū in quo non habemus nec dñium nec possessionē. ⁊ sic tex. vr̄ penitus de indubitabili. ¶ Super hoc scribentes laborant, pōt dici dubium esse in isto tex. an seruus hereditarius propter fictionē possit possessionē acquirere futuro heredi, qui postea adeundo hereditatē fingitur vsqꝫ ab initio retro heres a tēpore mortis testatoris. l. heres quoqꝫ. ff. de acqui. here. Ne aľs cōtingat testatorē decedere ꝑ parte tēporis testatū ⁊ ꝑ pte intestatū cōtra. l. ius nr̄m nō patiť. j. de reg. iu. ⁊ isto modo tex. hic congruenter tractaret de seruis fictis, hoc est qui per fictionē postea finguntur vsqꝫ retro nostri: an per eos possit nobis acquiri possessio: qꝛ de eis nihil. ff. fuerat tractatum, isto modo bene ⁊ perfecte compleret iste tractatus. Sed caue subtiliter qꝛ tunc nihil fingitur circa possessionem, q̃ est fundamentū acquisitionis in nostro ꝓposito: sed dicā plenius. j. in glo. ¶ Secundo multū aduerte circa tex. ibi, ꝙ sit eiusdē heredita. super qbus verbis gl. ⁊ doc. nihil penitꝰ dicūt. Nā illa verba vidētur importare aliud esse in alijs rebꝰ, q̃ nō sint eiusdē hr̄ditatis, cū illud relatiuū qꝺ, positūꝫ sine copula, videť stare restrictiue. l. ea tñ adiectio. de leg. ij. et tñ rōnes q̃ assignanť ꝑ gl. ⁊ doc. quare ꝑ seruū hereditariū nihil acqrať, ꝙ sit eiusdē hereditatis, militāt etiā in alijs rebus: gl. ⁊ doc. vt dixi nihil dicūt sup illis verbis, ⁊ tñ sunt multū dubia: ⁊ eisdē verbis qbus hic, etiā vtiť text. in. l. heres ꝑ seruū. ff. de acq. here. ⁊ sic isti tex. faciūt drīam inter res hereditarias, q̃ nō pñt acqri ꝑ seruū hereditariū, ⁊ alias res. ⁊ cū tex. neget acqsitionē in rebus hr̄ditarijs: ergo in alijs nō hereditarijs vr̄ concedere. ¶ Ego inferius in scđa pte prin. glo. magne assignabo rōnē diuersitatis post Are. hic. potes ēt dicere, ꝙ ideo dubiteť de acqsitione alicuius rei q̃ sit in hereditate: qꝛ minꝰ vr̄ dubiū de alijs rebus, qꝛ si non pōt ꝑ seruū hereditariū acqrere possess. alicuius rei hr̄ditarie, in quo hꝫ titulū iuris saltem spe: ergo minus in alijs rebus. Jtē cū alie res hereditarie debeanť eodeꝫ titulo videbať ꝙ acqsita possessione vel dñio vniꝰ: alie intelligerenť acqsite, ex quo eodē iure debebanť. Jtē cū oēs res hereditarie cōtineanť sub vno iure vľi qꝺ est hereditas, cēsenť iuris īterpretatiōe vna res: vt no. in. l. scire debemꝰ. in ꝓ̇n. de verb. obl. videbať in eis facilior acqsitio ⁊ cōsequenter maior dubitatio quam in alijs rebus hereditarijs. ¶ Tertio aduerte ꝙ versi. itaqꝫ. veniens illatiue ad ꝑcedentia, loquitur quando possessio serui legati empti vel donati fuit prius apprehensa: aľs per eum non potuisset acquiri possessio aliorūꝫ, cū alias nō apprehēsa possessione nō habeat dñiū neqꝫ possessionem: ideo male venit inferendo ad primū casum, vbi nō erat adita hereditas: ⁊ sic nec dominium nec possessio quesita futuro heredi. Jdeo ista illatio nō vr̄ bene stare, ⁊ posito ēt ꝙ ꝓ̇ncipiū istiꝰ tex. ⁊ sic regula antiquorū loquereť, qñ iam erat adita hereditas: prout intelligit solus Pau. de cast. hic ⁊. ff. retuli: tñ nōdum erat apprehensa possessio rerū hereditariarū: iuxta. l. cum heredes in ꝓ̇n. j. eo. Jō cū termini sint diuersi ⁊ separati, illatio nō vr̄ fieri ad ꝓpositū. ¶ Ista erit alta difficultas ad intellectū tex. ꝓpter quā Moder. senē. hic tenēt, ꝙ etiā in prima pte text. erat apprehensa possessio bonafide ꝑ heredē futurū istiꝰ serui hereditarij: qꝛ eum possidebat bona fide viuo adhuc testōre: nec ꝑ hoc sequiť ꝙ hereditatē postea huius testōris adiuerit, ⁊ sic vides qūo varieť ītellectus huiꝰ tex. qꝛ gl. ⁊ cōiter doc. ītelligūt, ꝙ in ꝓ̇ma pte nōdū erat adita hr̄di. qꝛ adita hr̄di. non diceret ꝓprie seruꝰ hr̄ditariꝰ. iste est cōis ītellectꝰ. Pau. de ca. ītelligit, ꝙ imo erat adita hr̄ditas, ⁊ ꝙ dicať seruꝰ hereditarius large ⁊ īproprie, qꝺ nihil est dicere. Moder. vero senē. tenent, ꝙ nō erat adita hereditas: sed bene erat apprehēsa possessio istiꝰ serui hereditarij viuo adhuc testōre: sed isti duo vltimi intellectꝰ ⁊ Pau. de ca. ⁊ Moder. senē. īproprīāt text. ⁊ diuināt. Jdeo nō recedas a cōi intellectu gl. ⁊ doct. vt diceť plenius. j. super glo. ¶ Jstis sic ꝓ̇missis condescēdo ad tex. q hoc dicit: per seruū hereditariū nihil nobis hereditatis acquiriť sꝫ ꝑ emptū ⁊ donatum: alie res empte ⁊ donate acqrunť. h. d. ꝺm Bar. ⁊ Jmol. ¶ Jstud summariū Bar. vr̄ in multis defectiuū. Primo dū dicit: sed per emptū ⁊ donatū, ⁊ nihil dicit per legatū: ⁊ tamen iuriscō. primo q̃siuit. in versi. itaqꝫ, nūqd regula antiquorꝫ, si plures serui sint legati. postea ī ver. idē tractatū est, q̃siuit de pluribꝰ seruis emptis vel donatis: quare bart. omisit in summario, an per seruū legatuꝫ alie res possint acqri. Et si diceret, ꝙ ex quo ꝓ̇mo dixit ꝑ seruū hereditariū voluit cōprehendere ꝺuū legatariū, eēt pessime dicere: qꝛ seruꝰ legatariꝰ nō dꝛ hereditarius, nisi improprijssime. l. id tꝑs. §. j. j. de vsucap. Jtē ⁊ fortius ob. illud qꝺ ꝓ̇mo dixit Bar. per seruū hereditariū qꝛ nō potuit cōprehēdi seruus legatariꝰ: qꝛ per seruū hereditariū nihil nobis hr̄ditatis acqriť: ⁊ tñ ꝑ seruū legatariū pōt reliquorꝫ acqri possessio et text. ponit tanꝙ̃ directo ꝯria, ergo seruus legatus nullatenꝰ cadit in ꝓ̇ma pte summarij, q̃ est ꝑ seruū hereditariū. Jdeo bene cogita quare barto. in summario omiserit dicere de seruo legatario qñ plures erāt legati, cū de eo tex. expresse dicat. ¶ Jtē summariū bart. in alio est euidenter defectuū: qꝛ nō summat ver. si ex parte. nec versic. idem dicendū est. Jtem dū bart. subdit ꝙ istā materiā habes magis claram in. l. heres ꝑ seruū. ff. de acq. here. nō credo ꝙ sit verū: nec ibi habes plus claritatis ꝙ̃ hic. Jdeo omisso summario barto. summa sic. per seruū in quo habemus titulū vniuersalē hereditariū, non acquiritur possessio rerū hereditariū, sicut in eo in quo habemus titulū singularē ex vltima volūtate vel ex ꝯtu, vel vniuersalē ⁊ singularem simul. h. d. vel sic: ⁊ pleniꝰ: ꝑ seruū hereditariū nihil ꝙ sit hereditatis pōt acqri alicui ex futuris heredibꝰ. hoc ꝓ̇mo. Sed ꝑ vnuꝫ ex pluribꝰ seruis legatis vel emptis aut donatis, bñ acqriť possessio aliorꝫ hoc scđo. Et ꝑ seruū ꝓ parte legatū ⁊ pro pte hereditariuꝫ, acqriť possessio rei hereditarie: hoc tertio. Jtē ꝑ seruū cōem iussu dñi acqriť pars hereditatis. h. d. quarto ⁊ vltimo: cōplectendo totum tex. ⁊ sic hꝫ quatuor partes, que patēt in summario. scđa ibi: itaqꝫ agitať. tertia ibi. si ex pte. q̃rta ⁊ vltima est ibi. idē dicendū est.
1 ¶ † No. primo ex isto tex. ꝙ ꝑ seruū hereditariū, nihil qꝺ sit hereditariū, pōt nobis acqri: ⁊ dū tex. dicit, ꝙ sit eiusdē hereditatis: vt declarat glo. j. īcludit tria, ꝙ nec hereditatē: nec dñiū rei hereditarie, neqꝫ possessionem nobis acquirit, facit. l. per hereditarium. ff. titu. j. ⁊. l. heres per seruum, de acqui. here. Et sic pondera dū dixi

sm glo.j.ꝙ non acquirit hereditatez possessionem. Pondera, qꝛ
isto modo videtur ꝙ penes hereditatem sit possessio: contra tex.
in.l.j.§.sceuola.ff.si quis test.lib.esse ius.fue.qꝛ cuz hereditas non
habeat animũ, non põt possidere, vt ibi. Posses dicere: ꝙ qualis
qualis possessio sit penes hereditatem iacentẽ: vt est tex.not.in.l.
gerit.⁊ ibi Bar.in.ij.no.ad hoc not.ff.de acqr.here.⁊ illũ text. ad
hoc reputat sing.Lud.ro.in.l.eius qui in ꝓuincia.ff.si cer.petatur.
¶ Ista sol.nõ satisfacit: ideo melius r̃nde, ꝙ lz glo.dicat de poss.
rei hereditarie, non ꝑ hoc sequit̃, ꝙ hereditas possideat.d.l.j.§.
sceuola.nec istud voluit glo.imo interim hereditate iacẽte a nullo
possidetur.d.§.sceuola.sicut etiam in.l.si me in vacuam.§.fi.j.eod.
2 ¶ † Limita istũ tex.no.sm Lud.ro.⁊.d.Alex.hic qñ seruus here
ditarius vellet aliquid hereditariũ acquirere futuro heredi: non
vt seruus sed tanꝙ neg.gest.tunc bñ posset, per text.bonum in.l.
si me in vacuã.§.fi.in verbo nomine meo.j.eo.de quo tex.opponit
gl.j.⁊ gl.mag.facit.l.nunꝙ.§.seruus.j.tit.j.qδ no.gl.in.§.itẽ acq
rim⁹.in ver.sed ⁊ ꝑ eum.ff.ea.l.facit tex.in.§. hec q̃ de seruis.j.ea.l.
Ista est pulchra limitatio adhuc text. si est vera, ꝙ seruus here
ditarius possit acqrere rem hereditariã tanꝙ negotiorũ gestor.
¶ Ista limitatio mihi nõ plz: qꝛ esset facere ꝙ decisio huius tex.
esset imposita vbis ⁊ non rebus, cõtra.l.ij.in fi.cũ similib⁹.C.cõia
de leg.⁊ de facili posset eludi regula antiquorũ ⁊ huius text.si ser
uus hereditarius acquirit vt negotiorũ gestor.presertim cuz acq
sitio possessionis pendeat a voluntate serui.§.hec que de seruis.j.
ea.l. Itẽ obstat iste tex.qui indefinite dicit non posse acquiri per
seruum hereditariũ: ergo nec vt ꝑ negotiorũ gestorẽ. Item si tan
ꝙ negotiorum gestor posset seruus hereditarius acquirere: nulla
esset differẽtia iter res hereditarias, et nõ hẽditarias: qꝛ oẽs acq
reret secuta ratificatione arg.l.si ego.cũ ibi not.ff.de neg.gestis et
d.l.si me in vacuã.§.fi.j.eod.⁊ tñ iste text. facit differentiam vnde
dicas, ꝙ.d.l.si me i vacuã.§.fi.nõ loquit̃ in seruo hereditario, put
3 loquit̃ iste tex. ¶ † Scḋo ꝓncipalr̃ no.ex hoc tex.illud qδ ꝓ hunc
tex.tz And.de iser.summus feudista. in.c.j.in prin.in.iij.colũ. qd
sit inuesti. vbi refert audiuisse magnos iurisperitos tenere, qδ si
plures res sint acquisite titu.singu.puta ex empto.donato, vel le
gato: tunc per apprehensionez vnius non apprehendit̃ possessio
aliorũ, ꝗtumcunꝙ fuerit animus et intentio apprehendere oẽs, vt
est gl.ordi.in.l.iij.in prin.vbi Barto.⁊ alij.j.eo. Sed in vniuersali
bus, vbi plures res sunt titulo vniuersali: vt hereditario quesite,
tunc si intrem vnam ea mente vt alias habeam: tunc per acquisi
tionẽ vnius rei intelligit̃ apprehensa possessio aliarũ rerũ eodem
iure acquisitarũ. Mouebat̃ ꝑ glo.in.l.restituta.in prin.ff.ad treb.
vbi, si vna res hereditaria restituat̃ ꝑ heredẽ fideicõmissario, to
ta hereditas intelligitur restituta.⁊ asserebãt dicti periti ita fuis
se iudicatũ sed And.de iser.ibi late reprehendit, presertim ꝑ istũ
text.qui loquit̃ in seruo hereditario,⁊ sic in titu.vniuersali. ¶ Et
tñ vno habito, non habet̃ possessio aliorũ nec vna habita vel pos
sessa, alie eiusdem tituli vident̃ haberi. Ad idẽ alleg.l. qui absen
ti.§.fi.⁊.l.predia.j.eo.nec obst.gl.in.d.l.restituta.in prin.qꝛ nõ di
cit ꝙ vna re restituat̃, ⁊ sic possessa videant̃ alie possesse: sed bñ di
cit ꝙ restituta vna re, intelligitur totuz ius vniuersale heredita
riũ restitutũ, put etiã respondet Bar.in.d.l.iij.in prin.j.e. Istam
decisionẽ Andre.iser.refert ⁊ simplr̃ sequit̃.d.Alexã.in.d.l.iij. in
prin.in vlt.char.vbi dicet̃.j.eod. ¶ Sed tu aduerte ꝙ iste text.ni
hil videt̃ ꝓbare: qꝛ in prima pte, vbi loquit̃ de titulo vniuersali:
non loquitur qñ apprehensa fuit possessio vnius serui heredita
riũ scdm cõem intellectũ gl.⁊ doc.imo nulli⁹ adhuc erat apprehẽ
4 sa possessio.⁊ sic iste tex.nihil facit. ¶ † Tertio not.in ver.si ex ꝑ
te.sm Moder.señ.hic, ꝙ ꝓpter qualitatem permissiuam inherẽ
tem seruo: qꝛ legatus, possum querere alias res hereditarias, non
obstante alia qualitate ꝓhibitiua: qꝛ sit hereditarius. Et sic not.
ꝙ vbi concurrunt in eodem subiecto vtraꝗ qualitas, potius at
tenditur qualitas permissiua ꝙ prohibitiua. ¶ Tu adde vltra
eos illud qδ not.Gemi.in.c.statutũ.§.cum vero.per gl. ibi in ver
bo eiusdem ciuitatis.de rescript. in.vj. ꝙ vbi in personam vnius
cõcurrunt due qualitates, ⁊ respectu vni⁹ resultat dispositio affir
matiua, respectu alterius ꝓhibitiua, attendenda est affirmatiua,
quo ad verificationem dispositionis: vt ibi per eũ. ¶ Item adde,
ꝙ idem videt̃ si in diuersis subiectis concurrant iste qualitates,
per tex.not.in.l.si is qui duos.ff.de li.lega. Ratio posset esse: quia
qualitas ꝑmissiua, tollit obstaculũ prohibitionis, vt in glo.sicut
5 in simili † dicit Bar.in.l.si qs in graui.§.fi.ff.ad senatuscõ.sill.ꝙ qñ
causa que prodest est potentior, ita ꝙ offuscat ⁊ perimit illam que
nocet, tunc attenditur causa que prodest.l.iij.§.si quis palam.j.de
6 iure fis.glo.⁊ Barto.in.l.iiij.vir.j.de vsucap. ¶ † Alibi tamẽ no
tat Barto.in.l.iij.in princi.per illum tex.ff.de suspec.tuto. qδ qñ
sunt due regule: vna permissiua, alia prohibitiua, potius attendi
tur regula ꝓhibitiua.⁊ probat Bart.sic.nam regula est, ꝙ qui
libet potest accusare tutorem de suspecto.l.j.§.consequẽs, codez
titu. alia est, ꝙ libertus nõ potest accusare patronum.l. qui accu
sare.in fi.j.de accus.⁊ illa preualet vt ibi per euz. ¶ Sed certe ista
inductio Bar.non est bona, ⁊ semper eã reprehẽdi.nam ibi ideo
est: qꝛ istud de liberto est speciale.alia vero regula est generalis: ⁊
generi per spẽm derogatur.l. vxorem.§. felicissimo.ff. de lega.iij.
c.Quis tibi.⁊.c.dudum.circa mediũ.de preben.in.vj.tñ idẽ etiam
no.Bal.in.l.si ruffinus.in primo nota.per illuz tex.vbi dixi.C.de
testa.mili.facit text.in.l.si adulterium cũ incestu.§.liberto.j.ad.l.iul.
7 de adulte. ¶ † Limita ex eo qδ nota.decidit Bal.in.l.si qs decu
rio.in vlt.col.C.ad.l.corne.de fal.per illũ tex.vbi decidit, ꝙ si statu
tũ disponat, ꝙ ꝯ aduocatũ nõ possit inqri. Ista est regula ꝓhibi
tiua, aliud statutũ disponit, ꝙ ꝯ militẽ possit inqri. Pone ꝙ aliqs
sit aduocatus et miles, ⁊ delinquat, an contra eũ poterit inquiri:
⁊ sic an attendetur qualitas prohibitiua, qꝛ sit aduocatus an qua
litas permissiua, qꝛ sit miles: ⁊ determinat ꝙ si delictũ sit indiffe
rens, debeat attendi cui magis faueat ius cõmune: qꝛ ius cõmu
ne non ita de facili tollitur sicut priuilegiũ.l.eius militis.§.si mili
tia missus.ff.de mili.testa.⁊ si de iure cõi sit tale delictum pro quo
possit inquiri, inquiretur tanꝙ contra militem.al's secus. Et cuz
illa decisione Bald.tenet Pet.de ancha.in cõmento.c. canonuz
statuta.de consti.in versi.quero de statuto quo cauetur ꝙ contra
decretum, tenet etiam.d.Alexã.in consi.c.iij.volu.incip. ex inspe
8 cti.autem dictorum statutorũ.ad fi. ¶ † Quarto ⁊ vltimo not.ex
versi.fi.ꝙ si testator seruum cõmunem sibi et alteri instituit here
dem: per hoc non videtur velle illum seruum esse liberum, et he
redem: qδ videtur cõtra tex.in.l.j.C.de com.ser.manumis.sed dic
ꝙ ille tex.procedit quãdo apparet ꝙ testator voluit illũ esse libe
rum ⁊ heredem: al's in dubio presumitur ꝙ testator voluit ꝙ he
reditas per cõem seruum acquiratur socio, vt ibidẽ dicit gloss. et
latius Salice. ¶ Expeditis textualibus capio glos. magnam in
verbo per vnum reliquorum.quam diuide in tres partes princi
pa. In prima declarando tex.remouet vnum contrarium. In se
cunda querit que sit ratio diuersitatis inter primum ⁊ secundum
casum text. In tertia prope fi.querit de alia qõne. secunda ibi: sed
que est ratio. tertia ⁊ vlti.est ibi: sed quid si habeam vsumfructuz.
expediam istã glo.per partes. ¶ Redeo ergo ad primam partez
in qua glo.vt dixi remouet vnum contrarium. Istud cõtrarium
potest formari dupliciter. Primo sm Bar.sic, per seruum quem
non possidemus non acquiritur nobis possessio: vt in.§.precedẽ
ti.⁊ in.§.item acquirimus.ff.ead.l.sed seruum emptum vel dona
tum anteꝙ tradatur non possidemus, qꝛ ex solo titulo, absꝗ ap
prehensione non acquiritur possessio.l. si ex stipulatione.j.eodẽ.l.
eum qui.in prin.j.de fur.l.si ager.vbi glo.no.ff. de rei ven.gl. fatet̃
contrarium, ꝙ iste text.intelligatur apprehensa possessione talis
serui legati empti vel donati. Secũdo modo ⁊ melius põt forma
ri istud ꝯrium aliter, ex eo qδ gl.dicit non vt possesso vno per eũ,
videar et ceteros possidere.nam apprehensio possessionis vnius
rei non infert apprehensionem possessionis aliarum rerum etiaz
in pluribus seruis pariter donatis, vt in.l.predia.j. eod. sed text.
hic videtur innuere ꝙ apprehẽso vno ex pluribus seruis emptis
vel donatis, intelligatur apprehensa possessio aliorum. Glo. fate
tur contrariũ, ⁊ quod intentio iurisconsulti non est ita dicere: sed
quod si apprehendat vnum ex pluribus seruis emptis vel dona
tis, potest per eum postea acquirere possessionẽ aliorũ seruorũ. tu
iunge simul vtramꝗ oppositionem et erit melius. ¶ In ista er
go prima parte gl.habes intellectum ad versi.itaꝗ.agitat̃, ꝙ in
telligatur interueniente apprehẽsione vnius serui: al's ex solo ti
tulo non transfertur dominium neꝗ possessio, nisi in legato vbi
ex solo titulo transfertur dominium ipso iure in legatariũ, vt in
gl.fi.ergo in isto text.in seruo empto vel donato si nõ esset appre
hensa possessio, ibi non esset nec dominium nec possessio, et ꝑ ser
uum quem nõ possidemus, non potest nobis acquiri possessio vt
in.§.precedenti.⁊ in.§. item acquirimus.vbi dixi.ff.ea.l. necessa
rio ergo iste versic. itaꝗ, intelligit̃ apprehensa prius possessione
istius serui: tunc bene per eum possumus acquirere possessionem
aliorum seruorũ emptorũ vel donatorũ. ⁊ cum glo.trãseunt Bart.
⁊ alij. ¶ Sed aduerte, licet omnes ita teneãt, tñ ista est diuinatio
ad hãc tex.qui de apprehensione serui nihil dicit. ⁊ ꝙ esset appre
hensa possessio istud est facti. Facta autẽ nõ presumunt̃ nisi pro
bentur.l.in bello.§.facte.de cap. Secundo et fortius, si iste versic.
itaꝗ intelligeretur prout glos.⁊ omnes intelligunt.s. apprehen
sa possessione, certe tunc hz verum dominium ⁊ verã possessionẽ
in eo.l.traditionibus.C.de pac.⁊.§.per traditionem.insti.de rerũ
diuisi.ergo tunc esset penitus de indubitabili, ꝙ per euz acquirit
possessionem aliorum, qꝛ indubitatum videtur, quod per seruuz
meum proprium, in quo habeo dñium ⁊ possessionem mediante
apprehensione, possum acquirere possessionem aliorum.§. Item
acquirimus.ff.e.l.tamẽ ad hoc posses respondere, qδ dubium fa
ciebat qꝛ erant partes.et sic videbatur quod vnus non posset ap
prehendere possessionem aliorum. Et istud videtur considerasse
tex.ibi si pariter empti. ¶ Tertio contra istum intellectum glo.
⁊ docto.

⁊ doc. fortiter facit: q: si ver. itaq. intelligit apprehensa possessio ne, ergo iste ver. q venit ad regulã veterũ illatiue, non bene staret si loqueretur apprehensa possessione istius serui hereditarij: et sic iste ver. loquerer in terminis diuersis ⁊ separatis a prima parte tex. ⁊ sic a regula antiquor. ergo non bene staret illatio: et propterea semp putaui q etiã tex. in. §. parte possit loqui etiã apprehensa possessione serui hereditarij, prout in generalitate sui põt loqui tex. ⁊ tunc etiã per eũ lz apprehensum. non acquirit possessio aliar rerũ hereditariũ, et qñuis sit apprehensa possessio vnius serui hereditarij, non per hoc sequitur q sit adita hereditas vt .j. dicam. in secunda parte princi. huius glo. ⁊ isto modo bene stabit illatio in ver. itaq. q: tunc erit paritas terminorum, lz sit diuersum ius. Et rõ diuersitatis iuris ponit .j. in. §. parte glo. ¶ Item in q̃tum glo. in ista prima parte dicit: nisi in legatis in quibus sine possessione querit dñium. Ista particula glo. intelligit altero de quatuor modis. Primo modo sm Bar. ⁊ antiquos, q ista gl. se referat ad text. vt sic faciat ad ppositũ, ⁊ velit q in seruis legatis per vnũ eor acquirat nobis possessio alior seruor absq. apprehensione possessionis. ⁊ istius serui legatarij. ¶ Ista glo. sic intellecta reprehendit per Bar. ⁊ alios, q: licet in legatis acquirat ipso iure dñium, tñ nõ acquiritur possessio. l. cũ heredes. in prin. j. eo. ⁊ l. si fratres. §. idem respondet secundo. ff. pro socio. ⁊ acquisitio que fit per seruum non fit ratione dñij, sed rõne possessionis vt pluries dixi. ¶ Sed aduerte quia textus allegati per Bartolum in dicta. l. cum heredes. in principio. ⁊ in dicta lege si fratres §. idem respondet. loquuntur in titulo vniuersali hereditatis vel societatis, ⁊ nos loqmur in titu. particulari legati. ergo illa iura non bene videntur allegari per Barto. sed Barto. voluit sic inducere, q: si in tit. vniuersali, in quo transfertur dñiũ sine apprehensione, non tñ transfertur possessio nisi apprehendat. Ergo multo minus in tit. particulari legati, sed aduerte q: glo. dz intelligi sm legem quã allegat, ⁊ lex a titio allegata per glos. loquitur de dñio ⁊ non de possessione. ⁊ tãto magis, q: glo. ita expresse loquitur de dñio. Et propterea Ang. ⁊ Imo. secundo modo intelligunt istaz particulam gl. prout iacet, non referẽdo eã ad precedentia, ⁊ isto modo gl. bene loquit in se, q: bene verũ est q in legatis acquirit dñium sine possessione. ¶ Tertio modo ⁊ subtilius, põt intelligi glo. q serui legati, legatarius non hz possessionem, sine apphensiõe, sed bene hz dñium, ⁊ rõne dñij, seruus acquirit mihi possessionẽ alior, si ipse ab alio non possideatur. l. si me in vacuam. §. fi. j. eo. Ista declaratio nõ est vera, q: p seruum quẽ non possidemus, non acqrit nobis possessio, vt est tex. in. §. fi. j. eo. l. etiã si dñium in eo habeamus: vt in. §. precedenti. ⁊ l. si seruus depositus. §. j. ff. de noxa. Bar. in. l. iij. §. ex contrario. in ij. col. j. eo. ¶ Quarto modo subtiliter intellexit. d. Alex. saluando eã. Nam sm eũ, vult dicere ista gloss. q licet per seruum hereditarium non acquiratur dominium aliarum rerum hereditariarum heredi, tñ per seruum legatum, potest acquiri dominium aliorum seruor legatorum ipsi legatario, cum acquisitio talis dñij fiat sine possessione. d. l. a titio. ista declaratio do. Alex. est deterior ceteris oĩbus, q: dñium aliorum seruorum legator erat ipso iure translatum in legatarium, sicut ⁊ istius serui per reg. d. l. a titio. vnde per istũ seruum frustra acquireret dñium alior, cũ iã illud habeat ipso iure, vnde teneas

9 secundã declarationẽ superius positam. † Uento ad secundã ptẽ principalẽ glos. ibi. Sed que est rõ vbi glo. querit que sit ratio diuersitatis inter primum ⁊ secundum casum huius text. quare per seruum in quo habemus titulum vlem hereditariũ, nõ possit acquiri possessio alicuius rei hereditarie. ⁊ tamẽ secus sit in seruo in quo habemus titulum singularem exempto legato vel donato. q: per eum possumus acquirere possessionem alior. ⁊ glo. vr assignare quatuor rões dr̃e, tñ in effectu non sunt nisi due. Naz tertia est declaratio prime, vt etiam dicit Bart. ⁊ quarta q̃ est per. l. pau. als incipit pcuratorẽ. ff. de acqui. here. prout etiã dicit gl. nõ est generalis: q: solũ poneret rationẽ quare per seruũ hereditariũ nõ possit queri ipsa hereditas. Sed iste tex. dubitat etiã de possessione alicuius rei hereditarie, an possit acquiri per seruum hereditarium, ⁊ ad hoc non vadit quarta rõ gl. ¶ Istaz rõnem differentie assignatam per glos. inter primum ⁊ secundum casum sequunt antiqui ⁊ post eos Bar. Imo. Ludo. ⁊ d. Alex. hic Bar. ⁊ Imo. in. l. heres per seruum. ff. de acq. here. ⁊ ibidem glo. eandem rõnem tenet. ¶ Istã rõnem impugnant Ange. Raph. cu. Pau. de ca. ⁊ Are. hic. Ang. Raph. cu. Pau. de ca. Ludo. ro. ⁊ Aret. in d. l. heres per seruum. Moti. per versi. sed si ex parte, in hoc text. vbi adita erat hereditas, qd ptz, q: aliter legatum non deberetur l. si nemo. ff. de testa. tute. ⁊ l. eam quã. C. de fideicõ. ⁊ tñ ibi per seruum post aditam hereditatem qñuis non dicat amplius hereditarius non potuisset acquiri nisi habuisset aliã qualitatem, quia erat legatarius, sed ad istum tex. clare respondetur prout etiã respondet Io. de imo. q ibi erat adita hereditas p coheredẽ, ⁊ non per illum cui seruus erat prelegatus, ⁊ sic eius respectu erat hereditarius seruus, lz ex illo capite non potuisset per euz acquirere nisi habuisset aliam qualitatẽ, qd erat legatarius, ⁊ sup hoc latius: insistit Aret. hic: sed non expedit q: responsio quam dedi est plana. Omissis leuibus, cõtra istam rõnem glos. quatuor stringunt Primo, q: si istud principium loquit in seruo hereditario añ aditam hereditatẽ. tex. erit penitus sine aliquo dubio, q: heres futurus qui non erat dñs nec possessor serui, non poterat per eum aliquid hereditatis acqrere, imo q fortius nec aliqd qd nõ esset hereditatis, q: si per seruum in quo habemus plenũ dñium, si ipsum non possideamus, nõ possumus acquirere possessionẽ, vt est text. in. §. prece. ⁊ in. §. itẽ acquirimus. in ver. sed ⁊ per eũ. ff. eo. quanto minus erat dubitandũ de seruo isto hereditario, in quo neq. dominum neq. possessionẽ habemus, q per eũ nõ debeat posse acqri possessio futuro heredi. ¶ Huic difficultati respondẽt subtiliter ⁊ colorate Mod. senen. hic, q rõ dubitandi in isto text. an per seruum hereditariũ ante aditã hereditatem posse acquiri, fuit: q: lz de presenti nõ haberet dñium neq. possessionẽ: tñ q: adita hereditate fingit vsq. retro heres. l. heres quoq. ff. de acq. heredi. ne als testator decedat p parte tpis testatus et p parte intestat⁹, cõtra regu. l. ius nostrũ nõ patit. j. de regu. iur. Et sic acquisitio fingitur facta post aditã hereditatẽ, ideo videbat valere. pro hoc facit tex. valde not. in. l. si ex re. §. fi. de stip. seruo. vbi querit text. an seruus hereditarius possit stipulari futuro heredi. Primo dicit videri q non, q: illo tempore heres est extraneus, ex quo nondum adiuit hereditatez. ↄtrarium determinat iuriscõ. ista ratione formali: q: qui postea heres extiterit, videt ex mortis tpe defuncto successisse, ⁊ bona est argumẽtatio de stipulatione ad possessionẽ ⁊ econtra. l. qñuis saltus. j. eo. Ista fuit subtilis ratio dubitãdi in

10 hoc tex. qua non obstante cõtrarium determinat iuriscõ. hic, † ex quo no. habes, q acquisitio possessionis facta per seruũ hereditarium nõ conualidat ex fictione, lz postea heres adeundo heredita-

11 tem fingatur vsq. retro semper fuisse heres. † Et si dicatur quare acquisitio per stipulationẽ conualidatur ex fictione. d. l. si ex re. §. fi. ⁊ non acquisitio possessionis, arguẽdo de stipulatione ad possessionem vt dixi. Respondẽt prefati Mod. senẽ. hic, qd rõ est: q: stipulatio hz multũ iuris. ideo conualidatur ex fictione, secus in possessione q̃ hz multũ facti. §. j. ⁊. §. si vir. ff. eo. l. ideo non conualidatur per fictionem. ista differentia probatur in. l. iusto. in fi. et melius in fi. §. fi. j. ti. j. vbi apprehensio possessionis facta ex causa peculiari per seruum hereditarium, conualidatur aditione postea secuta propter causam peculij, q: tũc possessio habet plus iuris q facti vt per glo. ⁊ doc. in. l. possessio quoq. §. i. eo. Et sm glo. ⁊ barto. in. d. l. fi. §. fin. j. titu. j. conualidatur vt ex retro a die adepte possessionis. l. fi. j. de castrẽ. pecu. ¶ Tu aduerte lz ista rõ dubitandi ad hunc text. subtiliter assignata per Mod. senen. videatur prima fronte multũ applaudere auribus audientium, tñ non est bona ⁊ hz fallaciam expressam, q: adita hereditate, lz tpe mortis testatoris fingatur heres dñs rerum hereditariarum, nõ tamẽ fingit retro fuisse possessor serui hereditarij. pz, q: esto q sim heres, non tñ est mihi quesita possessio rerũ hereditariarũ nisi eas actualiter apprehendam. l. cũ heredes. in prin. j. eo. sz acquisitio possessionis in seruo pendet non a dominio ipsius serui sed ab eius possessione vt ex tex. in. §. precedenti. Et text. in. §. item acquirimus vbi dixi supra ea. l. Nisi diceres sustinendo predictam rationem: quod ex quo fingitur vsq. retro heres a tempore adite hereditatis. Et sic fingitur quod acquisitio fuerit facta post aditam hereditatem. Et sic eo tempore quo iste seruus fingitur esse proprius heredis. Istud dominium fictum videbatur sufficere adhoc vt seruus acquirat heredi: ex quo tunc talis seruus a nemine possidebatur. d. §. Itẽ acquirimus. ff. ea. l. ⁊. l. si me in vacuam. §. fi. j. eodem. dato ergo quod non fingatur possessio serui retro: tamen videbatur sufficere dominium fictum, ex quo iste seruus hereditarius neutro tempore per neminẽ possidebat. ⁊ isto mõ tex. iste poterat habere probabile ⁊ subtile dubiũ. ¶ Scdo ↄ rõnẽ glo. stringit iste tex. in versi. itaq. qui venit illatiue ex precedentibus, ⁊ loquitur qñ possessio serui empti vel donati fuit prius apprehensa alias per eum non potuisset acquiri possessio aliorũ, vt tenet ista gl. in prin. ⁊ omnes sequunt, ergo etiam principium huius tex. dz intelligi, qñ seruus hereditarius fuit apprehensus. alias illatio non bene veniret in versi. itaq., si erat apprehensus ergo non erat ampli⁹ hereditari⁹: q: si iste seru⁹ possidebat ab herede: ergo erat adita hereditas. l. j ⁊. fi. C. de repu. here. huic difficultati respõdet do. Alex. q dilatio posita in ver. itaq. sit ad casum precedentẽ sz non per q in prin. non erat apprehensa possessio serui hereditarij sicut in versi. itaq. sed nihil est dicere, est truffa, ego aliter statim infra respondebo. ¶ Tertio ista ratio gl. sm Raph. cuma. ↄfundit per tex. in. l. qui absenti. §. fi. j. eo. vbi tex. loquitur de tpe post aditã hereditatẽ, ⁊ tñ vr velle q ille seruus euenisset heredi in totum ex causa hereditaria quod non potuisset acquirere possessionem rei hereditarie ⁊ tamen erat post aditam hereditatem:

ergo rõ glo.non est bona,sed ad illũ tex.rñde tripliciter. Primo
qd ibi non erat adita hereditas vt per glos.fi.⁊ alios ibi, vel ꝙ ibi
necessario intelligitur text.qñ erat institut⁹ heres sub cõditione,
vt ꝑ Jac.de are.Bar.⁊ alios ibi,si sub ꝯditiõe ergo non poterat
adiri hereditas.vel tertio,dũ ibi dicit,q: non seruus iure heredi-
tario,non dꝫ ibi sumi argumẽtum a cõtrario sensu,ꝙ si euenisset
iure hereditario non potuisset per eum acquirere possessionem
q: resultaret absurdus intellectus ꝫ.§.item acquirimus. in versi.
Item heres.ꝫ.ea,l.¶ Quarto ⁊ vltimo contra rõnem gl.fortiter
obstat.Nam si iste tex.in principio procederet,eo q: ante aditaꝫ
hereditatem non est seruus proprius heredis,ideo non potest ei
acquirere,vt dicit gl.certe ꝫm istam rationẽ,sicut nõ potest acqui
rere aliquid qd sit hereditarium, ita nec aliqd aliud qd non esset
hereditariũ,cum eadẽ rõne militet.Et tñ contrariũ vult iste text.
12 dum dicit, ꝙ eiusdẽ sit hereditatis † cum illud relatiuum qd sine
copula stet restrictiue.l.ea tñ adiectio.de leg.iij.idem ꝙ hic, vult
etiam tex.in.l.heres per seruũ.ꝫ.de acqui.here.⁊ in.l.per heredita
riũ seruum.ꝫ.titu.j.⁊.l.qui absenti.§.fi.j.eo. Isti omnes text. fa-
ciunt dñiam inter res hereditarias,⁊ alias res non hereditarias:
⁊ negando acquisitionem possessionis tñ in rebus hereditarijs,
ergo in alijs non hereditarijs concedere videntur. ⁊ tñ ratio glo.
militat pariter in vtroqꝫ casu:ergo non est vera, ⁊ huic nunquam
vidi bonum responsum. ¶ Propter istas difficultates Rapha.
cu.d.Petr.de besu.do.Jaco.pu.⁊.d.Hiero.tortus hic ⁊ Rapha.
cu.in.l.heres per seruum.ꝫ.de acqui.here.dicunt,ꝙ non põt assi-
gnari bona rõ diuersitatis,sed est necesse dicere, prout dicit text.
in.l.non omnium.ꝫ.de legi.ꝙ non omnium que a maioribus tra
dita sunt congrua rõ reddi põt.⁊ ideo text.vult,ꝙ ista regula ve-
terum nõ sit vlterius producenda,q: non hꝫ rõnem: sed ita vete-
res putauerunt,sed istud nihil esse dicere. ¶ Aliam et quidem
subtilẽ rõnẽ diuersitatis assignat Are.hic,q: seruus hrditarius
cõtinetur vna cum alijs rebus hereditarijs sub vno iure vniuer-
sali,qd est hereditas. vnde oẽs res hereditarie contente sub isto
iure vniuersali,censent vna res iuris interpretatione, ⁊ non plu-
res,sicut qñ corporũ vniuersitas sub stipulatione continet,dr vna
stipulatio.l.scire debemus.in prin.⁊ ibi late Bart.de V.ob.vnde
vna res hereditaria nõ põt ꝑ aliã acqri,q: eadem res per seipsam
acqreret qd est absurdũ.q: inter rem acqrentem ⁊ eam que acqri-
tur dꝫ esse diuersitas.⁊ sic inter agens et patiens dꝫ esse distinc.l.
ij.j.de stipu.seruo.⁊.c.fi.de institu. Ista rõ cessat in alijs reb⁹ non
hereditarijs:⁊ propterea iste tex.restrictiue dicit per seruum he-
reditarium non posse acquiri,quod sit eiusdem hereditatis. ⁊ qd
ista sit vera ratio ptꝫ per tex.in.l.per hereditarium.ꝫ.titu.j. dum
dicit,ꝑ hereditarium seruum qui est eiusdem hereditatis heredi
acquiri non potest,⁊ apertius per istum text.in ver. itaqꝫ.vbi iu-
risconsul.illatiue dubitauit, quid in pluribus seruis simul lega-
tis emptis vel donatis:an per vnũ posset acquiri possessio alio-
rum,⁊ nulla alia potuit esse ratio dubitandi,nisi propter vnitatẽ
dispositionis, et cum mysterio dicit text. ibi, si pariter empti vel
donati sunt,tamen contrarium determinat text. eo q: in contra-
ctibus ⁊ in legatis plures res lꝫ nominate sub vna dispõne tamẽ
considerantur vt plures,⁊ non vt vna.d.l.scire debemus in prin-
ci.etiã si plures res vno pretio vẽdant.l.⁊ si vno.ꝫ. de actio. emp.
licet quo ad quid reputetur vna emptio.l.si duos quis.ꝫ. de con-
trahen.emp.⁊.l.ꝙ si vno in prin.ꝫ.de in diẽ ad ec. declarat Bart.
in.d.l.scire debemus.in prin.vbi dixi. ¶ Istam subtilem ⁊ pere-
grinam rõnem deprehendunt Mod.senen. hic ad fi. q: si donati
essent vel legati.x.serui simul,sine spãli enumeratiõe,ex quo esset
vna donatio vel vnum legatum,vt.l.si ex toto.§.fi.ff.de leg.j.tra-
ditur in.d.l.scire debemus,in principio.non procederet iste tex.
contra eius generalitatem,sed ad hoc rñdet Are.ꝙ non est sim-
pliciter vna,sed quo ad quid,vt declarat in.d.l.scire debemus.in
princ.⁊ ibi dixi. ¶ Secundo mouent:q: si plures res hereditarie
censerent vna res,vt vult Are.certe apprehensa possessione vni⁹
rei hereditarie tanqꝫ partis rei censeret apprehensa possessio alia
rum,vt est tex.in.l.iij.in prin.j.eo.Sed hoc est falsum vt.l.cum he
redes.in prin.j.eo.tenent Bar.⁊ omnes in.d.l.iij.in prin.j.eo.sed
tu ad hoc no.rñde,ꝙ hereditas est vnum ius vniuersale iuris in-
terpretatione,verum est respectu rerum hereditariarum,sed non
respectu possessionis ipsarum rerum hereditariarum.eo q: pos-
sessio non reperitur in hereditate.l.j.§. sceuola.ꝫ. si quis testa. li-
ber esse ius.fue.⁊.l.deniqꝫ.ꝫ.ex quib.cau.ma.ideo vnitas que cau-
satur ex iure hereditario respectu rerũ hereditariarum,non extẽ
ditur ad acquisitionẽ possessionis:vt apprehensa possessiõe vni⁹,
possessio aliarum rerum hereditariũ necessario censeatur apprehensa, vt
in iuribus prealle.Et ista est mera veritas. ¶ Tertio mouentur
per text.in.l.qui absenti.§.fin.j.eodem.Sed ad illum tex. respõdi
supra proxime tripliciter,nec ille text.venit de directo contra rõ
nẽ Are.hic:sed bene contra rationẽ gl.nostre ꝓut ponderat Ra-
pha.cu.hic.⁊.ꝫ.retuli.Ego vltra Mod.senẽ.arguo ꝯ istam rõnem

Are.Nã ea attẽta,seqt ꝙ si alicui legaret dos,vel peculiũ,aut cho
rus,in quo essent solũ serui,ex quo oẽs solũ ꝯtinerent sub vno vli
ꝙ tũc per vnũ nõ posset acqri possessio alioꝝ,ꝯ generalitateꝫ ver.
itaqꝫ qui als multum restringeret,nisi diceres ex mente glo. nre:
ꝙ istud ius vniuersale hereditas,vel ius vle hereditarium, non
sic est in illis vlibus,in dote,peculio,in choro,vel in grege,q: ap-
prehensa possessione per hoc non desinunt esse isti tituli vniuer-
sales. ¶ Itẽ aduerte pro intellectu tex.ꝙ iste tex. i prin.potest in
telligi generaliter,etiam apprehensa possessione istius serui he-
reditarij,ꝙ per seruum hereditarium dato qd eius fuisset appre
hensa possessio,ꝓut in generalitate sui potest iste tex.loqui,tamẽ
adhuc nõ põt acqri possessio aliarũ rerũ hereditariarum . Et hoc
mõ versi.itaqꝫ.qui necessario loquitur apprehẽsa possessione ser-
ui,bene venit illatiue ad principium text. Et si dicis ergo appre-
hensa possessione istius serui hereditarij, censetur adita heredi-
tas vt.l.j.⁊.ij.C. de repu.here. ergo non esset amplius seruus he-
reditarius proprie prout loqnt text. Responde,ꝙ ista stãt simul
ꝙ quis possideat seruum hereditarium. et tñ per hoc non sit he-
res,nec per hoc adiuerit hereditatẽ,puta si ante mortem testato-
ris talem seruum iam possidebat bona fide. Itẽ dato ꝙ esset ap-
prehensa possessio istius serui hereditarij,non per hoc sequit,er-
go adita fuit hereditas,quia potuit apprehendi ex alia causa vel
obligatione,qꝫ vt adiret hereditas:vt declarat Bar.in.l.gerit. in
13 pe.char.de acqui.here. † Item a cõiter accidentibus, qui volunt
esse heredes ⁊ adire hereditatẽ,apprehendunt possessionem me-
liorum rerum vt declarat sing. Salice.in.l.non hoc.C. vnde legit.
⁊ ibi sequitur ⁊ cõmendat do. Alexã.per glo.in.l.neqꝫ natales.C.
de proba.ergo apprehendendo possessionem vnius serui heredi-
tarij,cum non sit de melioribus rebus hereditatis:nõ per hoc vi
deor hereditatem adiuisse.et ita habes expeditam istam partem
14 quatenus respicit intellectum tex.et eius rõnem. ¶ † Ex ista par
te gl.diligenter no.ꝙ adita hereditate,non dr amplius seruus he
reditarius:sed ꝓprius heredis.⁊ consequenter ꝙ hereditas post-
qꝫ est adita,desinit esse hereditas, et amplius non appellatur he-
reditas proprie,sed large ⁊ improprie.et ex hoc correlarie habes
ex gloss.ꝙ terminus hereditas,denotat ius vniuersale de futuro
acquirendum,mediante aditione,sed secuta aditione non est am
plius hereditas:aliud est in termino particulari emptionis do-
nationis vel legati,qui denotat titulũ vel factum,⁊ talis titulus
durat etiam post acquisitionem dicat res empta vel donata: vel
legata.⁊ q: ista gl.quotidie pro nota allegat ad hoc,intendo istaꝫ
materiam vtiliter examinare. Et sic duo faciã. Primo examina-
bo theoricam,postea ponam practicã redeundo ad vtiles et quo
tidianas decisiones. ¶ Circa conclusionẽ glo.ꝙ hereditas post-
qꝫ est adita non dicatur amplius hereditas, sed proprium patri-
moniũ ipsius heredis. Adde ꝙ rõ fundamentalis est,q: hrditas
qñ aditur,vnitur cum patrimonio heredis,⁊ totum fit vnum pa
trimonium heredis.l.sed si plures.§.filio ꝫ.de vulg.⁊ pup.⁊.l.j.§.
preterea.j.de separa. Iteꝫ hereditas dicit hominis mortui: cum
autem est adita efficit viuentis.⁊ tunc non est proprie hereditas,
ideo non haberet locum in statutis in quibus verba debent pro-
prie accipi,vt statim dicam veniendo ad practicam.adde glos.que
idem tenet in.l.heres per seruum.ꝫ.de acqui.here.⁊ glos.in.l.per
hereditarium.ꝫ.tit.j.⁊ in.l.eius qui in prouincia.in vlti. parte. in
verbo,hereditati.⁊ ibi Bar.⁊ alij ad hoc no.ꝫ.si cer.peta. et est de
hoc tex.melior de corpore iuris.insti.de here.qua.⁊ dif.in pnci.ad
idẽ tex.in.d.l.si plures.§.filios.ꝫ.de vulg.⁊ pup.⁊ tex.not.in.l.qui
titij testm̃.in prin.ꝫ.de his quib.vt indi. Adde Bar.in.l.si.in duo
bus locis.ꝫ.ad tertu,⁊ in.l.in fideicõmissaria.ad fi.prin.et in.l.ti-
tius.in prin.ꝫ.ad trebel.⁊ in.l.si quis seruum.§.fi.ꝫ. de leg.ij. et in
l.tutelas.ad fin.princ.ꝫ.de capi.dimi. Ang.in aut.de non eligen-
do secundo nub.in prin.colla.ij. ¶ Sed aduerte q: istam gloss.ali
bi reprobat Bald.in.c.consultationibus.in vlt.col.de offi.deleg.
q: ea attenta,sequeretur,quod filius qui sine aditione immedia
te est heres patris mortui,non haberet hereditatem quod est fal
15 sum. † tu dic hoc verum proprie loquendo,patet q: in suis nõ est
dare hereditatem iacentem vt est gloss.no.in.l.cum hereditas. et
ibi no. Bal.C.de po.Bar.in.l.fi.in pe.⁊ vlti.colũ.ꝫ.de condi.insti.
vbi allegat concordantes gloss.dixi in.l.in suis.de libe. et posthu.
16 hinc est, † ꝙ in suis non habet locũ vsucapio pro heredi,q: ibi nõ
est proprie hereditas.l.nihil.C.de vsucapio.pro herede. Bal.vbi
singulariter limitat in rubr.extra de prescrip.in.v.col. ¶ Aduer-
te etiam,quod licet alibi hereditas etiam postqꝫ est adita appel-
letur hereditas.l.fi.§.si autem es alienum.⁊ ibi Bal.ad hoc no.
C.de bonis q̃ liber.⁊.§.j.instit.quib.ex cau.manumitte.lꝫ vel non,
iõ datur petitio hereditatis,⁊ post aditã hereditatẽ petuntur res
hereditarie, ⁊ petitur hereditas.l.⁊ nõ tm̃.in prin.ff.de pe.hered.
vnde vt dicit glo.large ⁊ improprie dicitur hereditas,⁊ dicuntur
res hereditarie post aditam hereditatem.⁊ propterea dicit bart.
in.l.iij.in prin.in vlt.col.de bono.pos.quod vbicunqꝫ post aditio-
nem heredi-

nam hereditatis appellatur hereditas, est impropria locutio. idē ⁊ latius dicit Bart. in rub. ff. de acqui. here. ⁊ in. d. l. eius qui in ꝓ
17 uincia. † Itē lȝ post aditā here. desinat nomen hereditatis ꝓprie loquendo, tñ donec heres sit adeptus possessionē rerū hereditariarū adhuc dicit̃ hr̃ditas, ⁊ ꝯpetit petitio hereditatis. l. ⁊ nō tm̄ in princ. ⁊. l. si hereditatem. ⁊. l. licet minimā. ff. de pe. here. lȝ postꝗ̃ heres semel est adept᷑ possessionē rerū hereditariarum: si postea caderet a possessione, nō cōpeteret amplius petitio hereditatis, sed rei vendi. ita magistraliter declarat bart. post glo. ibi. in. l. ij. ff. de fideicom. here. pet. facit glo. solennis. in. c. j. in gl. j. mag. ad
18 fi. de confes. in. vj. que vult, † ꝙ remedia adipiscende possessionis, nō cōpetunt postꝗ̃ adeptus est possessionē, ⁊ pro illa gl. est bon᷑ tex. in. §. sequēs. in. §. ideo aūt adipiscende. insti. de interdic. Ego contra istam cōem conclusionē glossarū ⁊ doct. ꝙ etiam post aditam appelletur ꝓprie hereditas: allego fortē text. in. l. filiusfa. ff. ad. l. fal. in duobus locis. primo circa mediuȝ ibi extraneo herede instituto fieri hereditateȝ aditione eius. scdo in fi. ibi. fiatqȝ hereditas post restitutionē. si ergo per aditionē fit hereditas, vt ibi dicit tex. non proprie est hereditas. ea adita, ergo nō efficit̃ propriū patrimonium heredis, prout gl. ⁊ omnes volunt. Do. Alexā. ibi rn̄det ⁊ intelligit illū tex. dum dicit fieri hereditatē aditiōe eius, qđ istud videt̃ improprie esse, q̄ post aditionē nō proprie dr̄ hereditas q̄ cōmiscet̃ cuȝ patrimonio adeuntis. d. l. sed si plures. §. filio. ⁊ per gl. ⁊ doc. hic. ¶ Ista solu. do. Alexā. nō videt̃ posse stare ad illū tex. triplici cōsideratione. primo q̄ ille est tex. iuriscōsulti, in quo dicere ꝙ verba stent improprie, est contra dignitatē iuriscōsultoꝝ, q latissime ⁊ propriissime semꝑ loquunt̃. Secūdo: quia res nō dȝ eodeȝ mō finiri quo incipit. l. titio cū morieť. ff. de vsuf. cū ergo aditione extranei efficiat̃ proprie hereditas ergo aditiōe non dȝ desinere esse hereditas. Tertio ⁊ fortius, q̄ in peculio castrensi qđ defertur patri ex dispositione, appellat̃ improprie hereditas in. l. ij. in fi. in verbo pro hereditate habet̃. ⁊ i. l. proponebat̃. in prin. ff. de castrē. pecu. sed text. ibi dicit, ꝙ si pater fuit grauatus in codicillis per filiū, restituere extraneo peculiū castrense, extraneo instituto fieri hereditatē aditiōe eius, ergo que primo improprie fuerat hereditas. s. respectu pr̄is grauati, vt ibi dicit text. in ꝓposito cum heres nō adijt hereditatē, ꝑ aditionē extranei, mutat cōditōeȝ, ergo tūc efficiat̃ ꝓprie hereditas. ⁊ si dicas ꝙ iura preallegata loqūt̃, qñ filius habēs peculiū castrēse fecit testm̄, lȝ in d. l. filiusfa. decessit ab intestato ꝓut expresse dicūt Bart. ⁊ Paul. de cast. ibi, quo casu ab intestato pater occupat iure peculij: q̄ de
19 iure † ffoꝝ in castrēsibus filius ab intestato nō poterat habere heredē. l. j. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. ff. de ca. pecu. dico qđ istud est verū qñ talis filius decessit aīo ab intestato sed in. d. l. filiusfa. fecit codicillos, q habent̃ vice testamenti, ꝓut in terminis declarat glo. in. l. filiusfa. in prin. ff. delegat. j. ¶ Ego rn̄deo ad illū text. ⁊ no. ⁊ dico ꝙ adita hereditate non dr̄ amplius hereditas ꝓprie: sed ꝓpriū patrimoniū heredis. vt hac glo. cum his que superius dixi. Istud est verū qñ aliquis est heres simpliciter, sed qñ aliquis est institutus heres ⁊ est grauatus restituere hereditateȝ, vel in totum vel in parte. Si adit talē hereditatem, adhuc durat hereditas propter grauamen fideicōmissi, ⁊ non efficit̃ propriū patrimonium toto tit. ff. ⁊. C. ad treb. q̄ non est simpliciter heres, sed est grauatus alteri restituere. ⁊ hoc propter dispositionē testatoris. ita in ꝓposito. in d. l. filiusfami. dicit iuriscon. ꝙ in illo casu est ꝑinde ac si esset hereditas patrisfam. et pater esset coactus restituere illi extraneo, et tūc si extraneus adit, illud qđ erat peculium respectu patris, aditione extranei efficitur hereditas, ex qua hereditate debet detrahi quarta treb. ⁊ sic quarta ipsius hereditatis, nimirū per aditio-
20 nē extranei, efficitur nunc hereditas q̄ prius non erat. ¶ † Expedita theorica nunc condescendo ad practicā. Ista cōclusio gl. hereditas postꝗ̃ est adita non dicit̃ amplius hereditas, sed ꝓpriuȝ patrimonium heredis. Inducit̃ ad practicā, ad duas not. ⁊ quotidianas questiones. Prima est ꝫm Lu. ro. hic, statuto bononiensi ⁊ per totam italiam disponitur, ꝙ existentibus filijs masculis, filia dotata non succedat in bonis patris: decessit pater relictis pluribus filijs masculis ⁊ filia femina, ex forma statuti defert̃ successio paterna solis filijs masculis. pone ꝙ postea moriatur vnus frater ex istis masculis ab intestato: an soror poterit succedere cū alijs fratribus in bonis quondam patris que nunc reperiuntur in hereditate fratris vltimo loco mortui. Ista glo. facit no. qđ sic: q̄ talia bona nō dicuntur amplius patris, sed bona patrimonialia fratris, a cuius successione statutum non excludit sororem. dicit tñ Ludo. roma. se non firmare: quia ista questio pendebat tunc de facto Bononie. ¶ Do. Alex. ⁊ Are. hic istud firmant, qđ filia exclusa ex forma statuti ab hereditate patris. non censet̃ exclusa ab hereditate fratris in qua reperitur hereditas patris. ¶ Pro ista parte allegat Are. Bar. i. l. si. ad senatuscō. tertu. vbi cōcludit bar. ꝙ qñ fili᷑ adiuit hereditateȝ paternā, ⁊ filia fuit simpliciter exclusa a statuto in bonis paternis, mortuo postea filio nō attenditur amplius illud statutum, q̄ non agitur amplius de heredi-
21 tate patris sed fratris vltimo mortui. ¶ † Pro eadem parte mo-
a uetur. d. Alexā. q̄ statutum disponē qđ filia dotata nō succedat: intelligitur in bonis ⁊ hereditate donantis, [a] ita no. tȝ Bal. in. l. j. per gl. fi. ibi. C. de legi. here. ⁊ i. l. neqȝ mater. C. de iur. do. cū cōcor. quas dedi in. l. vt liberis. C. de colla. ergo cum ista filia nō sit dotata a fratre sed a patre, ergo non debet repelli a successione fratris. idem simpliciter tenent Mod senen. hic in. j. not. et dicunt se ita illo anno cōsuluisse in questione de facto. ¶ Ista sunt que cōiter traduntur a scriben. in hoc quotidiano passu. Adde, ꝙ idē in terminis tȝ Bal. in. c. j. §. cū etiā. in tit. epm̄ vel abbatē. in vsi. feu. vbi determinat ꝙ stāte predicto statuto, ꝙ existentibus filijs masculis filia excludatur a successione patris: tñ a successione fratris nō repelletur vigore istius statuti. Idem Raph. fulg. in. l. ꝗ̃ꝗ̃. in pri
22 mo no. per illum tex. C. ad. l. fal. † vbi idem est in exclusione testatoris, vt intelligatur excludere a sua hereditate, sed nō postea ab hereditate filij. idem tȝ Are. in consi. clxj. incip. in presenti cōsultatione videndum, in prima ⁊ in pe. col. ⁊ in cōsi. clxij. incip. veruȝ est ꝙ inquit comicus. in. iiij. ⁊ vlt. colū. et in istis locis Aret. mirabiliter extēdit predictā decisionem, vt procedat non solū quando hereditas patris fuit actualiter adita per fratrē, sed etiaȝ si sit adhuc adeunda per heredem fratris, quod valde et diligenter nota. ¶ Idem quod. s. tȝ do. Bene. capra perusinus in ꝯsi. lxxiij. inci. punctus quidam petrus. in. ij. dubio, vbi etiā ipse ad hoc ponderat doct. Bal. in. d. l. j. C. de leg. here. hic allegatam ꝑ do. Alexā. vt statim retuli. Mouetur etiam, q̄ cum dictum statutum deroget iuri cōmuni: ⁊ sic sit odiosuȝ, ergo debet restringi ad terminos in quibus loquitur. s. ab hereditate patris, non autem debet extendi ad hereditatem fratris. vt in regula odia. de regu. iur. in. vj. et
23 in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. ¶ † Item adde pro ista parte cōmuni bene facere illud qđ tȝ Ang. in ꝯsi. liij. incip. dominus zilius. vbi consuluit, ꝙ si filia renūtiauit successioni paterne ⁊ materne, ꝙ non obstante tali renuntiatione, poterit succedere fratri non obstante ꝙ in hereditate fratris nō reperiant̃ nisi bona paterna, per rationē. d. l. lȝ si plures. §. filio. ⁊ sequitur Aret. hic. imo fortius tȝ Ludo. ro. in consi. clviij. incip. circa primum quo queritur an renuntiatio domine Katherine. in. j. dubio. vbi extēdit, et si iuramentū interuenisset in tali renuntiatione, iuxta. c. ꝗ̄uis. de pac. in. vj. tñ adhuc non obstante tali renuntiatione iurata, poterit filia succedere in hereditate fratris, ꝗ̄uis in ea reperiantur bo-
24 na que fuerunt paterna. ¶ † Scō pro ista cōmuni parte addunt bene facere illud qđ singu. tȝ Bald. in. l. j. in. q. ff. de rerū di. vbi tȝ, ꝙ si vnus ex fratribus renuntiauit feudo paterno, deinde feudū mortuo patre ꝑueniat ad alios fratres, postea decedat vnus ex illis fratribus, certe filius qui renuntiauit pōt venire ad successionem huius feudi nūc vacātis ꝑ mortē vnius ex fratribus. ꝑ text. in. l. paulo callimacho. §. j. ff. de leg. iij. ⁊ ꝑ tex. not. in. c. j. de eo q fi. fecit agn. ⁊ sequit̃ simpliciter. d. Alexā. hic. Ista est cōis opi. a qua nemo vnꝗ̃ discrepauit. ⁊ ꝫm quā ego sepe consului. ¶ In ꝯtrium tñ facit, q̄ si statutum fauore agnationis excludit filiam dotatam a successione patris que est magis debita filie. l. cuȝ rō. ff. de bo. dā. ꝗ̃tomagis existentibus masculis. ⁊ sic eodem fauore dȝ excludi a successione fratris. et sic a linea transuersali. argu. l. si viua matre. C. de bo. ma. presertim quo ad bona q̄ fuerūt paterna, que saltem
25 large adhuc dicuntur paterna. vnde de stricta significatione † vocabuli, ad latam fit extensio ex identitate rationis, vt est glos. no. in aut. vt hi qui oblig. in prin. in verbo ad curationem. et ibi An-
26 ge. ad hoc notat. colla. vj. Itē † cū maior sit ratio excludēdi i remotiori gradu ꝗ̃ in proximiori, qui excluditur per statutum a gradu proximiori: ⁊ sic ab hereditate patris, fortius dȝ excludi a gradu remotiori ⁊ sic ab hereditate fratris vt est glo. valde not. in. l. j. in prin. in verbo fisco. ff. si quis aliq. testa. prohib. facit regula. l. de accessionibus. ff. de diuer. ⁊ temp. pres. ⁊. c. autoritate martini. in fi. de concessio. preben. in. vj. Itē ⁊ tertio, fortiter facit: q̄ si statutuȝ aufert a ꝑncipio bona paterna feminis maritatis fauore filioꝝ masculorū, quātofortius illa existentia in filijs masculis dȝ cōseruari per regulaȝ. l. patre furioso. de his qui sunt sui vel ali. iur. ⁊. c. quemadmodum. de iureiur. ¶ Tamen sustinendo communē sententiam a qua non est iudicando aut consulendo recedēdum: potes dicere, qđ ideo filie existētibus masculis excluduntur per statutum a successione patris, eo q̄ debent dotari a patre, ⁊ dos succedit loco legitime. l. titio centuȝ. §. titio. genero de cōdi. ⁊ demō. secus est qñ postea talia bona ꝑuenerūt ad fratres: q̄ cū a fratrib᷑ non dotentur: ideo a successione fratrum non excluduntur, ꝓut etiam dicebat. d. Alexā. hic. quem. s. retuli ⁊ sic propter diuersitatem rationis, filie excluse a gradu proximiori patris, non exclu-
27 duntur a successione fratris. ¶ † Secūdo principaliter inducit̃ ista glos. per Rapha. cuma. hic, ad qđ. quam dicit habuisse de facto: ⁊ super ea consuluisse. statutum in ciuitate Medio. ꝙ nulla mulier nubat cū hereditate extra territorium. ⁊ si nubat extra ter-

[a] ¶ Dotātis. Adde ange. i cōsi. cxxvj. incip. testamēti factio. pe. de anc. i cōsi. lxxvij. incip. retēto ordie pau. de ca. in cōsi. xiij. alle. inci. sup primo dubio et in cōsi. cccxj. al'. incip. pn̄s casus. ⁊ i cōs. cccl. al'. inci. in puncto q̄rit̃ de multiplici heredi. ro. i cōsi. cccclxxxv. inci. in casu ꝓposite consulta. cuma. in consi. ccvij. inci. ꝙ q̄libet hereditas. alex. ꝺ imo. i cōsi. xxix. incip. qm̄ abūde. colū. iij. in. j. volu. ⁊ in consi. cxxviij. inci. cōsideratis verbis instri. eo. vo. et consi. cxlj. inci. viso themate et allegationibus. ff. scriptis in ij. volu. et vltra predicta ad istaȝ. q. vide q̄ponunt mod. astēses in trac. super statutis exclusiuis feminaruȝ. in. vj. arti. ꝑn. i. iiij. mēbro. ⁊ qō. xvj. ⁊ ibi etiā ꝺ statuto mediolanēsi. de quo per istū etiam infra.

ritorium perdat hereditatem, quedā mulier successit patri, ⁊ adi
uit hereditatem patris, postea nupsit extra territoriū, dicit se cō
suluisset per istam gl. ꝙ talis mulier non incidat in statutū Me
diolani. ⁊ sic non perdat hereditatem iam aditā, q: nō dr̄ proprie
hereditas postq̄ est adita. itē q: statutum vr̄ eā excludere ab here
ditate acqrēda nō aūt ab acqsita, ad hoc etiā dicit bū facere text.
no. in. l. si seruum. §. pretor ait. in versi. hec verba. ff. de acqui. here.
vbi est text. no. ꝙ si filius amoueat vel faciat amoueri aliquid de
hereditate, ꝑdit beneficiū abstinendi tū si prius abstinuit, ⁊ post
ea amoueat rē hereditariā, nō ꝓuatur abstensione prius facta: et
si dicat, ꝙ ante aditā hereditatē mulier nō hꝫ ius, sꝫ solā faculta
tem adeundi. vt est tex. no. in. l. ꝑtia rerū in princ. ff. ad. l. aquil. tex.
quē ad hoc reputat sing. bald. in. l. ij. C. de iur. ⁊ fac. ign. iō tūc nō vr̄
nubere cū hr̄ditate. Rn̄det Raph. cu. ꝙ dictū statutū dꝫ intelligi
cū hereditate. i. cū facultate hereditatē adeūdi, idē tꝫ ipse Raph.
cu. in. d. l. si seruū. in. §. pretor ait. ⁊ idē Raph. cu. in. l. heres per ser
uū. ꝑ gl. ibi. ff. de acqui. here. ⁊ ibidē Lu. ro. refert ⁊ sequit̃. Et ad
18 dit bal. † in. l. si viua matre. in fi. C. de mater. vbi querit Bald. sta
tum Mediolanense disponit, ꝙ mulier nupta extra territorium
non succedat in territorio Mediolanēsi: quedā mulier mortuo
patre immiscuit se hereditati paterne, deinde nupsit, extra terri
torium cuidaꝫ mutinēsi, querit̃ nunqd ꝑdat hereditatem paternā
⁊ determinat ꝙ nō: q: istud statutū dꝫ intelligi in acqrendis non
in acqsitis priusq̄ nuberet, ꝑ tex. no. in. l. fi. C. vnde lib. Et istā vl
timā decisionē Bal. refert ⁊ simplr̄ seqtur. d. Alex. hic, sed bal. ibi
loquitur in terminis valde diuersis a qō. Rapha. cu. vt statim. j.
dicā. Contra istā decisi. Rapha. cu. tenent Mod. senen. hic. in. ij.
col. in. iij. q. ⁊ dicunt, ꝙ ista opi. Rapha. nunq̄ eis placuit. ⁊ qō in
iudicando et consulendo contrariā opi. sequerētur. moti, q: mēs
⁊ rō istius statuti est, ne hereditates seu bona extra territoriū de
ferant̃ per mulieres extra nubētes: sed vt bona et hereditates re
maneant in territorio mediolanē. q: interest reipu. subditos habe
re locupletes. Ista rō eque militat in hereditate iam adita sicut
in adeunda, ergo magis attendi dꝫ mēs intrinseca statuti: q̄ eius
verba. l. scire opꝫ. §. sufficit. ff. de excu. tuto. Secundo, q: sm̄ cōem
vsum loquendi appellatur hereditas etiam postq̄ est adita: sed
29 statuta † debēt intelligi sm̄ cōem vsum loquendi sm̄ Barto. in. l.
labeo. ff. de supel. leg. non ꝓbant tū assumptum de cōi vsu loquē
di. tertio q: statuta debent sic intelligi, ne de facili reddant̃ eluso
ria vel frustratoria sm̄. d. Ant. de but. in. q. ꝑ eum disputata q̄ inci
pit Bononiēsis. vbi ꝓ hoc allegat bonū tex. in. l. j. §. pecuniaꝫ. ff.
de calumnia. ⁊ ꝑ gl. not. in. c. q̄q̄. de vsu. in. vj. sed si mulier posset
primo adire hereditatē ⁊ postea nubere extra territoriū cum illa
hereditate, de facili eluderet̃ dispositio statuti mediolanēsis ꝓhi
bētis ne mulier nubat cum hereditate extra territoriū. ¶ Quar
to sm̄ eos non videt̃ ꝙ aliter possit verificari istud statutum me
diolani nisi in hereditate iam adita, q: nubendo cum hereditate
censetur per istum actum adire. l. ꝓ herede. in prin. ⁊. §. papi. ff. de
acqui. here. ¶ Quinto ⁊ vltimo mouentur q: hereditas postquā
est adita, saltē large adhuc dr̄ hereditas, vt dixi. ff. ⁊ dicit Bart. in
30 rub. ff. de acq. here. † Sed de ꝓpria significatione vocabuli ad la
tam, licita est extensio, qn̄ militat eadem ratio statuti. l. filium ha
beo. ff. ad senatuscō. mace. gl. i. c. j. de tēpo. ordi. i. vj. ¶ Tu aduerte
ꝙ isti Mod. senen. nullā autoritatē in specie allegāt cōtra decisi.
Raph. cu. Ego aūt statim adducam Bal. in terminis in tribus
locis tenere contrariū. Et si isti Moder. senen. vidissent istas for
males decisiones Bal. longe audientiꝰ tenuissent cōtra Raph.
cuma. ⁊ in iudicando ⁊ consulendo. ¶ Et pro certo dictum statu
tum Mediolanē. potius videtur loqui cum hereditate iam adi
ta ⁊ sic cum effectuali, vnde cōtra decisionē Rapha. in indiuiduo
in eodem statuto Mediolanensi tꝫ Bal. in. c. consultationibꝰ. in
vlti. colū. de off. deleg. vbi tꝫ ꝙ statutū Mediolanēse disponēs ꝙ
mulier nō nubat cū hereditate alicui forensi, hꝫ locuꝫ etiam in he
reditate iam adita propter cōem vsum loquēdi qui inspicitur in
statutis sm̄ eum. ¶ Secundo in statuto Mediolanensi ꝙ nulla
mulier se nubat cum hereditate extra iurisditionem cōis medio
lani, qō intelligat̃ etiam de hereditate iam adita tꝫ subtiliter idē
Bal. in cōsi. ccclvij. prime partis qō incipit nulla mulier se nubat
cum hereditate ⁊c. Notus inter cetera, q: si ista verba intellige
rentur tm̄ in hereditate iacente, presupponerent impossibile: q:
cum ius adeundi sit ius directum ⁊ inseparabile, non pōt cedi, vt
l. si mulier la. ij. §. ex asse. ff. d iur. do. Itē ista dictio hereditate sup
ponit̃ hic ꝓ patrimonio hereditario, vt toto ti. ff. de here. vel act.
vendi. Item illa verba nulla mulier se nubat cū hereditate signi
ficant eam esse heredem ⁊ dn̄am, q: prohibitio alienationis signi
ficat hereditatem aditam procedere, vt. l. si ita. j. de manu. testm̄.
Nam translatio non potest fieri nisi precedat habitus: q: qui ni
hil hꝫ nihil potest trāsferre. aut̃. ingressi. C. de sacrosan. ec. ⁊. l. tra
ditio. de acqui. re. do. ¶ Tertio idem in dicto statuto Mediola
nensi tꝫ etiam subtiliter Bal. in consi. cccxciij. quinte partis inci.

queritur vtrum hereditas de ꝓprio significatu verbi ⁊c. Notus
inter cetera, q: quando statutū loquitur de hereditate disponen
da habitu ⁊ actu, ⁊ tunc intelligitur de adita, quia cum consistat
in administratione, non potest intelligi nisi de hereditate adita ⁊
ita necessario debet intelligi dictum statutum Mediolani. secus
quando statutum loqueretur de quadam prouidētia disponendi
seu deliberandi, quia tunc intelligeretur de adeunda. et ꝙ primo
casu hereditas dicatur proprie postq̄ fuit adita probat sic. nam si
dico vendo tibi herreditatem titij, ista est propria loqutio tam
de iure q̄ de facto. l. venditor. et per totum titu. supra de here. vel
actio. vend. ⁊. l. hereditatem. ff. de dona. alias impossibile esset he
reditatem non aditam vendi vel donari. d. l. si mulier. §. ex asse. ff.
de iu. do. quia vendendo ⁊ alienando, hereditas informatur do
mino, cum includat necessario aditionem hereditatis. §. fin. insti.
de here. qua. ⁊ diffe. ⁊. l. pro herede. §. papi. ff. de acqui. here. Item
sm̄ eum, sicut dicimus mulierem esse dotatam que habet vnde
se dotari possit. l. cum plures. §. pe. ff. de admi. tuto. Item sicut di
cimus ista mulier est peculiata que habet magnam pecuniam. l.
si chorus supra de lega. iij. ita in proposito in statuto mediolensi,
mulier cum hereditate. i. habens bona non nubat extra territo
rium. Et sic illud verbuꝫ cum hereditate, venit ex parte suppositi
et non ex parte appositi. Et sic loquitur de hereditate iam adita.
¶ Pondera quia ex his habes notabilem limitationem ad re
gulam glo. ⁊ doc. hic, que hꝫ ꝙ non dr̄ ꝓprie hereditas, postq̄ est
adita. Ista regula non hꝫ locū in statuto Mediolanē. disponente
ꝙ nulla mulier nubat cum hereditate extra territoriū, vbi verbū
cum hereditate intelligitur de adita, ⁊ ꝑ eq̄ plures rōnes. ff. ad
31 ductas. ¶ † Et tenendo istam partem contra Raph. cu. non ob
stat decisio Bal. in. d. l. si viua matre. in fi. C. de bo. ma. quia Bal.
ibi loquitur in terminis valde diuersis, qn̄ statutum dicit ꝙ mu
lier nupta extra territorium non succedat in territorio. Pondera
ꝙ statutum prohibet actum succedendi: ergo si prius successerit
anteq̄ nubat extra territorium, non tollitur sucessio prius facta.
Et istam vltimam decisionē Bal. sequitur Pet. de anchar. in cō
mento. c. canonum statuta. de constitu. in. xxviij. char. in versi. sed
pone statutum. Raph. cu. in. d. l. si seruum. §. pretor ait. ff. de acqr.
here. Lud. ro. in consil. xl. incip. visis ac discussis puncto et consti
tutionibus. ⁊ in ꝯsi. ccccxlij. incip. vt decisionem accipiat presens
consultatio. Lud. ro. ⁊ Are. in. d. l. heres per seruum. vbi Aret. pro
32 illa † decisione Bal. in. d. l. si viua matre. ad fin. addit rationem: q:
vbi qualitas habilitans vel inhabilitans debet adesse certo tp̄e,
si tunc nō adest, lꝫ postea superueniat vel desinat, nō irritat actuꝫ
nec tollit ius quesitum, vt est tex. nota. quem ibi ad hoc no. Ang.
in. l. sciendum. §. si. ff. qui satisda. cog. ⁊. l. cum qui. §. fin. ⁊ ibi etiam
per Ange. ff. de publicia. facit bene tex. ⁊ quod ibi Bar. in not. q:
in. l. ij. §. non solum. ff. de excu. tu. Facit qō habet̃ in. l. pluribꝰ. §. ⁊ si
33 placeat. j. de verb. ob. † Ego vltra Aret. addo aliam rationem, q:
dispositio legis vel statuti vetans aliquid de nouo acquiri, nō ve
tat iam acquisitum retinere. c. iudei ⁊ ibi no. d. Ab. ⁊ in. c. cōsuluit
de iude. ⁊ ita habes vtiliter vt puto expeditam istam questioneꝫ.
¶ Sum in vltima parte principali glo. ibi: sed quid si habeā. In
fi. istius gl. dic, ꝙ ista glo. clare procedit in seruo ꝓprio herede in
34 stituto: † sed in seruo vsufructuario instituto herede ꝑ testatoreꝫ
proprietarium, non videt̃ glo. posse procedere, q: vsufructuarius
non potest iubere seruum vsufructuarium adire. l. aditio. §. pre
terea. ⁊ l. si quis mihi bona. in prin. ff. de acqui. hered. etiam si ser
uus vsufructuarius esset institutus contemplatione vsufructua
rij, q: vsufructuarius non est dn̄s, ergo nō potest iubere qō adeat
l. seruus dotalis. ff. solu. matri. Tamen iubendo de facto, ille ius
sus facta aditione habebit effectū ꝑ. l. mulierē. §. si qs hereditariū
ff. de condi. insti. Ita tenent Dy. Bart. ⁊ alij cōiter et in specie la
tius. d. Alex. ⁊ Are. hic. ¶ Credo, ꝙ in vtroq; sit falsa decisio do
ni Barto. et aliorum, tā in reprobatione q̄ in saluatione. ⁊ in pri
mis inq̄tum Bartol. ⁊ alij dicunt, ꝙ si seruus vsufructuariꝰ esset
institutus heres contemplatione vsufructuarij quod tunc iussu
vsufructuarij non posset adire hereditatem per. d. l. aditio. §. pre
terea male dicunt, ⁊ contrarium tꝫ solus Raph. cu. hic. quē etiaꝫ
recitat ⁊ reprehendit. d. Alex. ⁊ licet Raph. non alleget ego alle
go text. expressum in. l. si serui vsufructus. cum. l. seq. ff. de vsufru.
vbi est tex. qō quando seruus in quo habeo vsumfructum est in
stitutus contemplatione mei vsufructuarij: non possum sibi iube
re vt adeat et mihi vsufructuario acquirat. ⁊ vltra illos text. facit
ratio, quia cum seruus sit institutus heres contemplatione vsu
fructuarij dicitur tunc acquirere ex re vsufructuarij: vt dicunt il
li duo text. ⁊ text. in. d. l. aditio. ad fi. ⁊ in. l. liber homo. ff. de acqui.
re. do. ⁊ si tunc cessat rō quam assignat text. in. l. fructuario. ff. titu.
j. vbi tex. assignet rationem, quare vsufructuarius non potest iu
bere seruum institutum adire. dicit textus: quia in operis serui
hereditas esse non potest. ista rō cessat quando est institutus con
templatione vsufructuarij, vt dixi: secus qn̄ essemus in dubio et
sic quando

sic qñ nõ constat cuius contemplatione sit institutus seruus vsufructuarius, tũc in dubio per habẽtem vsumfructũ nõ põt seru⁹ vsufructuarius cogi adire. ita proprie loquit text. in. d. l. aditio. §. preterea cũ aliis. s. allegatis, quicquid circa text. in. d. §. preterea. dicat. d. Alex. hic. qui nõ aduertit, q ille tex. loquit i casu dubio, qñ non apparet cuius contẽplatione fuerit seruus vsufructuari⁹ institutus. ¶ Similiter credo Bar. ⁊ do. male dicere in saluatione, dum dicunt q iussus de facto habebit effectũ sequuta aditione istud mihi nullaten⁹ plz, qꝛ iura pręallegata, que negatiue disponũt q vsufructuarius non põt iubere seruum vsufructuariuz adire. d. l. aditio. §. preter ea. ⁊. d. l. si quia mihi bona in princi. ⁊. d. l. fructuario. ⁊. d. l. seruus dotalis. essent omnia imposita verbis. ⁊ non rebus, illa iura ꝓhibent ne vsufructuari⁹ possit iubere adiri, ⁊ dicere q iussus de facto postea conualidabitur aditione secuta. Isto modo illa iura essent verbalia ⁊ non effectualia, contra. l.
35 ij. in fi. C. cõia de leg. ⁊. c. cõmissa el. j. de elec. in. vj. † qꝛ mens legum nõ est disputare verbalr, sed realiter determinare, fm Bal. in rubri. s. de re. diui. circa fi. ideo tene qđ ꝓrime tenui, q qñ seru⁹ vsufructuarius est institutus contemplatione vsufructuarij, q tunc eius iussu bene põt adire, vt sunt text. clari. in. d. l. si serui vsufructus. ⁊ in. l. seq. ⁊ hoc modo nihil ob. l. mulier. §. si hereditariũ. s. de condi. insti. allegata p Bart. qꝛ ibi manumissio illius serui hereditarij non poterat aliter fieri q de facto. Et per ista cum laude dei remanet expeditus iste. §. veteres. in quo video ꝛ nimis in-
36 ueteratus. ¶ † Itẽ ꝓ prima conclusione quã tenui cõtra Bart. ⁊ doc. bene facit, qꝛ in ista materia equiparant vsufructuari⁹ et bone fidei possessoꝛ. §. non solum. ⁊. §. seq. insti. per quas perso. nob. acquir. sed seruus, aut homo liber bona fide possessus, instituit contẽplatione bonefidei possessoris, põt cogi eius iussu adire hereditatẽ: qꝛ tunc dicit ex re bonefidei possessoris acquirere. tex. est in. d. l. aditio. §. ⁊ quod a quibusdam. s. de acquir. here. ergo idem in vsufructuario, q seruus vsufructuarius institutus contẽplatione vsufructuarij põt eius iussu adire hereditatẽ ⁊ illi acquiret.
37 ¶ † Et lz glos. in. d. l. si serui vsufructus. s. de vsufruc. videat velle q bene acquirat hereditas vsufructuario cuius contemplatione institutus est seruus fructuarius: tñ ipse fructuarius non poterit iubere eum adire sed proprietarius. ⁊ ita etiam tenet gl. in. l. si quis mihi bona. in prin. in verbo nec fructuarius. et ibi Bart. s. de acqui. here. tñ ꝯñuz est verius ⁊ magis cõis opi. est in cõtrariũ q imo iussu bonefidei possessoris ⁊ vsufructuarij cuius cõtemplatione institutus est seruus vsufructuari⁹ potes iuberi adire ꝓut tenent antiqui. ⁊ Bal. Imo. Raph. cu. ⁊. d. Alex. in. d. l. si qs mihi bona. in prin.

1 ☞ In acqui. posses. per seruum, an requirat duplex volũtas. s. serui ⁊ domini.
2 Voluntas domini, an sit de substantiali in acquirenda possessione per seruum.
3 Licet obligatio ⁊ actio acquirant per seruum domino inuito: tñ possessio non.
4 Seruus non acquirit possess. domino si non hz animum ei acquirendi.
5 Animus in mente retentus nil operatur.
6 Per seruum nostrũ a nobis possessum, acquirit tertio possessio, si seruus hoc velit, ⁊ tertius ratum habeat.

Hec que de seruis.

Per seruũ etiã precedente iussu dñi, nõ acquiritur
1 possessio dño, nisi cõcurrat volũtas serui. h. d. ¶ † Põdera ꝓmo tex. ibi, si ⁊ ipsi velint, in illa implicatiua si ⁊ ipsi velint: q vr̃ ꝓbare q in acqui. posses. ꝑ seruũ, reqrit duplex volũtas, ⁊ serui ⁊ dñi, rõ, qꝛ ista acqsitio fit ꝑ fictionẽ trãslatiuã de ꝑsona in personã. vt dicit Bar. in. §. itẽ acqrim⁹. in xl. ꝑ eũ. s. ea. l. qꝛ seru⁹ prestat dño ministeriũ corporis ⁊ animi. l. iij. §. salt⁹. ⁊. l. qđ meo. §. si vẽditorez j. eo. ideo si deficit volũtas serui. ⁊ sic vnũ extremũ: deficit effectus fictionis. ⁊ aduerte q tex. loquit conditionaliter, ⁊ sic apparet q
2 volũtas † dñi est de forma substãtialia, istud importat ꝯditio vt. l. pretoꝛ. in pꝛin. s. de colla. bo. Bal. in auc. matri ⁊ auie. in. iij. colũ. in fi. C. qñ mu. tute. of. fun. põt. cũ cõcoꝛ. quas dedi in. l. ij. §. prius. s. de vulg. ⁊ pup. Hic ergo videt casus, q dño ignoranti per seruũ nõ acquirit possessio, nisi esset ex causa peculiari. ⁊ sic hic est textus ꝓ opi. quã tenui cõtra cõem. in. §. itẽ acqririm⁹. in vbo peculiariter. s. eo. nisi dicas q tex. istud dixit copulatiue ꝓpter casum
3 de iussione, q̃ sequit nõ qꝛ requirat volũtas dñi. ¶ † Scđo infertur ex hoc tex. q lz obligatio ⁊ actio acqrat per seruum dño etiaz inuito. l. seruus vetante dño. j. de verb. ob. non solũ actiue vt ibi: sed etiam passiue ex cã peculiari. l. si quis seruum. §. etiã. s. de peculi. tñ per seruum non videt q possit acquiri possessio dño nolenti seu inuito. facilius ergo acquirit obligatio q possessio. sicut facilius acquiritur dñium q possessio. vt no. in. §. itẽ acquirimus. ꝑ
4 illũ tex. cũ gl. s. e. ¶ † Secũdo no. ex hoc tex. q seruus non acquirit possessionẽ dño si nõ hz animũ ei acqrendi. In cõtrariũ videtur text. in. §. per seruũ q in fuga. s. ea. l. vbi seruus existens in fuga non hz animũ acquirendi dño. hz tñ animũ acquirendi domino pos. ⁊ tñ ei acqrit: rñdet Rapha. cu. q lz seruus existẽs in fuga nõ habeat animũ acqrendi dño, hz tñ animũ acquirẽdi sibi. ideo dño acqrit: sed in isto tex. habuit animũ acqrendi tertio, et sic nec sibi nec dño, sed tertio, vel scđo rñde, q ille tex. intelligit fm istuz vt ibi dixi: ex quo tex. iste declarat oẽs. §. precedentes. ¶ Tertio
5 rñde no. † q iste tex. dz intelligi de aĩo serui expresso, non de tacito in mẽte retẽto, q nihil operatur. l. si repetẽdi. C. de cõd. ob. cau. qꝛ volũtas hoĩs clausa in mente, abortiua est. et in actibus hoĩm nihil operat, nisi ꝓferat in lucẽ, tanq posthumus existens in vtero, qui si non nascit vel nascit imperfectus nihil facit. l. penult. C. de posth. here. insti. fm Bal. in. l. j. in. ij. q. C. qui admit. Itẽ paria sunt non esse, ⁊ non appere. l. duo sunt titij. s. de test. tut. ⁊. l. si i emptione. s. de contrahen. em. et in dubio presumit animus serui erga dñm qualis esse dz ꝑ regulaz. l. placet. s. de acq. here. ¶ Capio glo. in verbo non est tibi. quã diuide in quatuoꝛ partes. in prima rñdet tacite qđni q̃ posset formari ad text. in scđa remouet vnum cõtrarium dupliciter. in tertia remouet aliud ꝯñum. in quarta et vlt. alleg. tres ꝯcordantes ad text. scđa ibi. item hic nisi. tertia ibi Item hoc in acquirẽdis. quarta ⁊ vlti. est ibi. ⁊ facit. s. de bo. poss.
6 ¶ In prima parte habes, q per seruum nostrum a nobis possessum acquirit tertio possessio si seru⁹ hoc velit ⁊ ille ratuz habeat, qꝛ tunc seruus acquirit illi vt negotioꝝ gestoꝛ. Adde vltra gloss. bene facere qꝛ text. negando de dño, vr̃ firmare de titio, qđ illi titio acquirat de possessio. l. ⁊ si fine. §. sed qđ pap. s. de mino. c. nõne de ꝓsump. ⁊ ita cõiter tenẽt doc. cũ gl. ¶ Sed aduerte q in ꝯtrariũ fortiter stringit text. in. l. si me in vacuã. §. fi. j. eo. vbi dicit text. q seruus alienus põt noĩe nostro nobis acquirere possessionez, si a nobis vel a nemine possideat. ergo vult q si ab alio possidetur, vt in casu nostro, q non possit illi tertio acquirere possessionem ⁊ illũ tex. alle. Raph. cu. hic ⁊ sibi ascribũt Mod. senẽ. Cõfirmat, qꝛ etiã seruus acquirit dño ex cã peculiari vbi adest volũtas dñi. vt. §. itẽ acqrim⁹. s. ea. l. non tñ acqrit dño ex illa cã peculiari si ab alio possideat. §. fi. in fi. j. ea. l. ⁊. l. homo liber. in fi. s. ti. j. ¶ Tertio sicut volũtas tradentis impedit acquirere illi cui seruus volebat acquirere, vt in seq. parte gl. similiter iussus dñi precedens dz impedire ne seruus acquirat possessionẽ illi tertio. ¶ In tertia pte glo. habes quod malignitas serui sic nocet domino in querẽda sibi possessione qñ concurrit animus tradentis, sicut in acquirendo dominio. vt. l. qui mihi donatuz. s. de dona. ⁊ dicam statim in §. sequenti.

1 ☞ Qñ ꝓcurator tutoꝛ et curatoꝛ habẽt animũ acquirendi dño possessionẽ, actus acquisitionis non est fundandus in persona. s. tutoris vel procu. sed in persona dñi opera ⁊ ministerio suo.
2 Per gñalem procu. queritur domino possessio.
3 An qui per alium facit dicatur ipsi vere facere.
4 Si ꝓcuratoꝛ vel alius noĩe meo mihi acquirat possessionẽ, cũ semper prestet nudũ ministerium, ego per eũ vere ⁊ ꝓprie possideo ⁊ non per fictionem.
5 Procuratoꝛ q virtute mãdati tenet acquirere pos. dño: ⁊ sic vigõre ꝯtus: non tñ ei acquirit si nõ vult acquirere non obstante qđ acceperit mandatum.
6 Qui vult transferre possessionem in aliũ eam perdit: licet alij nõ queratur.
7 Uerbũ recesserit adaptat etiaz traditioni rei corpoꝛalis: lz cessio regulariter fit iurium incoꝛpoꝛalium.
8 Licet ꝑ procuratorẽ querat dñium ⁊ poss. incõtinenti dño etiam ignoranti, tñ si tradẽs nõ erat dñs non acquirit vsucapiẽdi cõditio, nisi a tempoꝛe quo sciuit.
9 An sicut in tradendo dño attendit solus animus tradentis: sit idem in transferenda pos.

Per procuratorem.

Per ꝓcuratorem et legitimum administratorẽ acquirit nobis possessio, si ꝑ ꝓcuratorio vel administratorio noĩe recipiũt. secus si proprio. h. d. ¶ Diuidit in tres partes. In prima ponit decisio. In scđa limitatio decisionis. In tertia comprobatio decisionis ꝑ deductionẽ ad inconueniens vel absurdũ. Et sic iunge tertiã partẽ cũ prima prout etiã dicit glos. Scđa ibi: cũ aũt suo noĩe tertia ibi. alioquin si dicamus. ¶ In prima parte cogita q̃ fuerit rõ dubitandi in tutore ⁊ curatore q possint acquirere possessionẽ pupillo vel adulto cũ habeant generale mandatũ cũ libera qđ equiparat ſpãli, vt dicã statim in nota. Itẽ hic agit de acquirendo ⁊ sic de mero cõmodo pupilli vel adulti, ergo videt indubitatũ q ꝑ tutorẽ ⁊ curatorẽ possit eis acquiri, nisi dicas q hoc posuit iurisc. vt ꝑfecte expediret tractatuz qño ꝑ alias ꝑsonas: tã liberas q alieno iuri subiectas quereret nobis posses. ¶ In secũda parte oꝛdina sic tex. nõ possumus acquirere quando suo noĩe nacti fuerint possessionẽ lz qñ ea mẽte vt solũ operam suã accõmodarent nobis. ¶ In tertia perte in ver. alioquin sa-

riscōsultus assignat rōnem primi dicti, hoc mō arguēdo. nā si di-
cerēmus p pcuratorē tutorē ⁊ curatorē non acquiri nobis posses-
sionē qñ noīe nostro apprehendūt, sequeret absurdū ꝙ is. s. pcu
rator vel tutor cui tradita est possessio ipse nō possideret, q: non
habuit animū sibi acquirendi nec nobis quereret, ⁊ tñ ille qui tra
didit pdidit possessionē, q: habuit animū abdicare a se possessio-
nem, vnde possessio esset vacans ⁊ nulli acquireret, contra mentē
⁊ intentionem vtriusq; tam tradētis ꝙ recipientis. vnde vtilius
est ꝙ acquiratur possessio dño ⁊ tradens liberet. ¶ Ista rō iuris-
con. non vr̄ bona, q: non est generalis nec semp vera, q: istud ali-
qñ tolerat vt etiā dicit glo. fi. ꝙ nulli acquirat possessio. et tñ tra-
dens eā perdat. vt. §. per seruum q corporalr. ⁊. §. sed ⁊ per eum. s.
eo. l. Item qñ hereditas est vacans. l. j. §. sceuola. s. si quis te. liber
esse ius. fue. ⁊. l. qō meo. §. si furioso. j. e. ¶ Paul. de ca. hic igenue
dicit, ꝙ rō qae ponit in hoc tex. non est sufficiens. ⁊ ꝙ alia est me
lior rō, q: hic est ver⁹ pcurator ⁊ procuratorio noīe recipit. vnde
p actū naturalē potest acquirere possessionē ⁊ dominiū. l. p procu-
ratorē. C. e. l. si procurator la. j. s. ti. j. ⁊. l. j. C. per quas pso. no. acqui.
tu dic, ꝙ in pcuratore ⁊ legitimo administratore procedit rō te-
xtus nostri, q: tunc lex habet pro conuenienti ꝙ si non querat do
mino ꝙ tradens amittat posses. et nulli acquirat, ideo vtilius est
ꝙ per eos acquiratur possessio dño, rōne administratiōis eorum
que rō cessat in aliis iuribus. s. in 9riū alleg. ⁊ istud est qō proprie
dicit iste tex. ibi, per eos qui nostro nomine accipiūt, et ita habes
1 bene excussum ⁊ bene euisceratum istū tex. ¶ † Not. primo ꝙ qñ
pcurator tutor ⁊ curator habent animum acquirendi dño posses
sionē, non est actus acquisitionis fundandus in persona sua: scz
tutoris vel pcuratoris, sed est fundandus in psona dñi: opera tñ
⁊ ministerio suo. l. qō meo. §. procurator. j. e. ⁊ hoc procedit in his
q̄ pñt queri alteri per alterum, vt in domino et possessione. vt. l.
j. ⁊. l. per procuratorem. C. eo. sed in actibus ciuilibus licet contra
hat noīe domini, tñ debet fundare actum in persona sua. l. quecū
q; gerimus de act. ⁊ ob. per Bar. in. l. qui aūt. §. fi. s. j. de consti. pe
2 cu. no. in. l. multum interest. C. si quis alteri vel sibi. ¶ † Secundo
diligenter no. ex hoc tex. sm Raph. cu. ⁊ d. Alexan. pbari in hoc
a tex. ꝙ per pcuratorem generalē queritur domino possessio[a], ⁊ sic
ad acquirendam pos non requiritur speciale mandatum, 9 opi.
Roge. hic relatam in glo. ⁊ contra gl. in. c. si tibi absenti. de preb.
in. vj. ⁊ ita tenet Bart. in. l. qui mihi donatum. s. de dona. doct. in
l. j. C. eo. de acq. pos. facit. l. si rem ⁊ ibi gloss. j. titu. j. Et aduerte qō
iste tex. inducitur sic. nam per tutorem ⁊ curatorem, qui habēt ge
nerale mandatum, acquiritur nobis pos. ⁊ a pari ponuntur pro-
curator ⁊ tutor. ergo pbat iste tex. ꝙ per generalem procuratorē,
acquiritur nobis posses. sed tu retorque istum textum in contra-
rium. nam lz tutor ⁊ curator habeant generale mandatū, tamen
habent cum libera administratione, vt est gl. in. l. mandato gene-
rali. s. de procu. no. Bart. in. l. inter bonorum s. de admi. tu. Sed
mandatum generale cum libera, equiparatur spāli, et pōt omnia
que requirunt spāle mandatum. l. iusiurādum ꝙ ex conuentione.
§. pcurator. cum. l. seq. s. de iureiur. c. qui ad agendū. in fin. de pro-
cu. in. vj. ergo vt equiparatio sit bona, debet intelligi text. de tali
pcuratore qui habeat mandatum spāle vel generale cum libera,
put habent tutores ⁊ curatores. ⁊ sic vides qñō iste text. torque-
tur contra Rapha. ⁊ do. Alex. ⁊ si diceres illud cum libera debet
considerari quādo agitur de preiudicando, q: qui habet manda-
tum generale non potest preiudicare dño nisi habeat liberā, sm
glo. in. l. nam ⁊ nocere. s. de pac. sed cum hic tractetur de acquiren
da pos. ⁊ consequenter de commodo ⁊ vtilitate principalis, illud
quod habeat liberā nō debet considerari, sed solū quod habeat
generale mandatum. ⁊ ita forte voluerint inducere Raph. et do.
Alex. hic istum tex. tamen nō pōt negari quin equiparatio pro-
curatoris ad tutorem vel curatorē non sit simpliciter vera vt dixi.
Ista tamē conclusio ꝙ ad acquirendā possessionem sufficiat ge-
nerale mandatum est verissima, ⁊ pro ea allego tex. melius facien
tem ꝙ iste. in. §. Item acquirimus. s. ea. l. ibi q: nostra voluntate
qui tex. loquitur in voluntate generali: que interuenit a princi-
pio in concessione peculii sufficit ad acquirendam poss. ergo ibi
est bonus tex. quod ad acquirendam possessionē sufficit genera-
lis voluntas et generale mandatum dñi, ⁊ ita ibi Rapha. cu. ad
hoc no. illum tex. ⁊ ibi dixi. ¶ Tertio no. ex secunda parte, ibi, vt
cum operam suam accommodauerint, qō procurator tutor et cu
rator in acquirenda possessione prestāt nudam operam, ⁊ sic nu-
dum ministerium. hoc est q: immediate acquiritur nobis non au
tem radicatur in persona eorum. facit. l. quod meo. §. procurator.
3 j. eo. Barto. in. §. item acquirimus. ad fi. s. ea. l. † facit ad id qō tra-
ctat Bar. in. l. si is qui pro emptore. in pe. chart. j. de vsuca. et in. l.
sed si vnius. §. j. j. de iniur. an qui per alium facit dicatur ipse ve-
re facere. Nam si illud factum non radicatur in persona alterius,
tunc dicor proprie facere ⁊ vere. vt ibi per eum. ⁊ propterea tenet
4 Barto. in. d. l. si is qui pro emptore. † quod si procurator vel alius

[a] ¶ Possessio. Adde Inn. in capitulo accedens. de preben.

nomine meo mihi acquirat possessionē cum semper pstet nudū
ministerium: ego per eum vere ⁊ proprie possideo ⁊ non per fictio
5 nem per text. apertum in. l. certe. §. j. j. de preca. ¶ † Quarto nota
ꝙ pcurator qui virtute mandati acceptati tenet acquirere posses
sionem dño: ⁊ sic vigore contractus, non tamen ei acquirit si non
vult acquirere, non obstante ꝙ acceptauerit mādatū. facit bon⁹
tex. in. l. res ex mandato. s. titu. j. qō videtur contra illud quod te-
net Salic. in. l. ij. C. de contrahen. emp. et in. l. actione. §. diximus
s. pro socio. quem tamē refert ⁊ sequit. d. Alexā. in. l. iij. §. incertā.
6 vbi dicitur. j. eo. ¶ † Quinto no. ꝙ qui vult transferre possessio-
nem in alium eam perdit: lz illi alii non queratur possessio. facit
§. si vir. s. eād. l. ⁊. l. qō meo. §. si furioso. j. eod. rō, q: statim cum ha
buit animum nō possidendi perdit possessionem. l. iij. §. in amit-
tenda. ⁊. l. quemadmodum. j. eo. Ex qua ratione infertur, quod si
dominus possideret ⁊ corpore ⁊ animo alieno, puta per colonū,
ꝙ tunc solo animo non perderet possessionem. l. peregre. §. quib⁹
j. eod. et tunc ita demum perditur possessio si illi tradat cui iussit.
tex. est in. l. qui fundum. s. de vi ⁊ vi arma. Bart. in. d. l. qō meo. §.
7 si furioso. ¶ † Ultimo pondera text. in fi. in verbo cesserit, ꝙ ver-
bum cesserit adaptatur etiam traditioni rei corporalis, licet regu
lariter cessio sit iurium incorporalium. l. j. cum simi. C. de actioni. ⁊
ob. Similem tex. vidimus i. §. si vir. vbi dixi. s. ea. l. ¶ Expeditis
textualibus, capio glo. primā in verbo acquiritur: quam diuide
in quatuor partes. In prima respondet tacite questioni q̄, posset
fieri ad tex. q: tex. simpliciter dicit, ꝙ per procuratorem tutorem
vel curatorem acquirit nobis possessio. Nunquid acquiritur no-
bis etiā ignorantibus, tex. non aperit. Et propterea glo. declarat
⁊ bene. In secunda refert distinctionē Roger. quadrimēbrē. In
tertia ponitur reprobatio Ioannis. In quarta et vltima oppo-
nit ⁊ soluit. secūda ibi: sed Roge. dicit. Tertia ibi: sed Ioānes nō
distinguit. Quarta ⁊ vltima est ibi: sed videtur dñium non queri.
8 ¶ † In prima parte gl. ibi: ex quo sciuit dñs: habes hanc conclu
sionē, ꝙ licet per procuratorem queratur dominium ⁊ possessio
incontinenti domino etiā ignorāti, tamen si tradens nō erat dñs
quod non acquiritur vsucapiendi cōditio nisi a tēpore quo sciuit
per tex. expressum in. l. j. C. eo. rō diuersitatis est sm Raph. cum
hic, q: possessio ⁊ dominium acquirunt naturaliter. vsucapio ve-
ro acquiritur artificio iuris ciuilis, vnde succedit regula, qō faci-
lius acquiritur nobis per actus naturales: ꝙ per ciuiles. l. ea que
ciuiliter. s. de acqui. re. domi. Istam rationē etiā tenet Bald. in. l.
j. C. eo. Ista ratio non videt tuta, q: licet possessio que acquiritur
per nosmetipsos acquiratur naturaliter, tamen possessio q̄ acqui
ritur per alterū vt in proposito, acquiritur artificio iuris ciuilis,
ideo habet plurium iuris, vt est gloss. in. §. j. in verbo eam enī rem
s. ea. l. ergo non deberet acquiri ignoranti sicut nec vsucapiendi
conditio. melior ergo est ratio quā assignat glo. in. l. j. ⁊ ibi Bald.
C. e. ⁊ glo. in. l. ij. j. pro so. ⁊ sequitur etiā Bal. in. l. j. in. iij. col. C. per
quas perso. no. acq. qō ideo per procuratorē non acquiritur vsu-
capiendi conditio dño ignoranti, eo q: requiritur, qō qui vsuca-
pit sciat se habere titulum ⁊ credat rem esse suam. et sic sit in bona
fide: vt habetur instit. de vsuca. in prin. ⁊ in. l. celsus. j. ti. j. que non
cadunt in ignoranti: et licet in possessione etiam requiratur ani-
mus. l. iij. in prin. j. eo. tamē sufficit animus proprius vel alienus.
l. iij. §. saltus. j. eo. ¶ In ea. glo. ad fi. dic vt per Bar. in. l. qui mihi
9 donatum. j. de dona. ¶ † Pro clara tñ intelligentia ⁊ text. ⁊ glo.
videndum est, an sicut in transferendo dominio attenditur solus
animus tradentis. d. l. qui mihi donatum: idem sit in transferen-
da possessione. Iste est pulcher ⁊ subtilis passus. Gl. ⁊ communi
ter docto. hic, tenent quod sic. ⁊ glo. ⁊ docto. in. d. l. qui mihi dona
tum. ⁊. s. proximo. §. ⁊ ista est cōmunis opi. sm domi. Alexand. et
sic non est differentia inter dominium ⁊ possessionem quādo con
currit voluntas tradentis: vt malignitas procuratoris neutro ca
su noceat. ¶ Contrarium et melius tenent Albe. de ro. Rapha.
cu. ⁊ Ludo. roma. hic. Sali. in. l. j. C. eod. Rapha. cuma. in. d. l. qui
mihi donatum. in viti. colum. Mouentur per istum text. et in. §.
preceden. vbi tradens volebat acquirere possessionem dño. et tñ
non acquiritur, q: seruus accipiēs vel pcurator noluit, ⁊ ad ista
iura nō posset responderi, lz Alb. de rosa. dupliciter respondeat.
Primo. ꝙ iste text. intelligatur quando tradens non agebat in
animo ꝙ domino quereretur, sed tantū accipiēs. Secūdo ꝙ iste
text. intelligatur quando res erat tradita procuratori vt ipse ac-
quireret cui vellet sed vtrunq; diuinat ad istum tex. ¶ Ego stri-
ctius induco istum tex. contra cōmunem hoc modo. nam procu
rator tutor ⁊ curator in acquirenda possessione prestant operam
suam, vt hoc tex. ⁊ nudum ministerium, vt dicit text. in. l. qō meo.
§. procurator. j. eodem. Istud ministerium est animus et corpus
eorum. l. iij. in prin. j. eo. cessante ergo animo eorum cessat ministe-
rium, ⁊ consequenter cessat acquisitio possessionis. ¶ Ad. l. q mi
hi donatum. in qua glo. et doct. se fundant: respondetur clare, qō
loquitur in dñio transferendo, in quo voluntas domini dicitur
esse potens

esse potentior, ⁊ sic magis attendit. l. id quod nostrū. j. de reg. iu
ris. ⁊ in. l. si tibi dederim. vbi gl. no. s. de dona. Item facilius acq-
ritur dominium ꝙ possessio, vt notaui in. §. item acquirimus, per
illū tex. cum glo. s. ea. l. secus est in acquirenda possessione, in qua
requiritur, ꝙ procurator prestet ministeriū suum. vt statim dixi.
ꝙ cessat si non habet animum acquirendi possessionem domino,
vt clare dicitur in hoc text. Secundo ⁊ subtilius respondet Ra-
pha. cu. in. d. l. qui mihi donatū. in vlt. col. qd̄ dominium idem nu
mero quod est penes dominum transfertur in alium, nec separa
tur nisi transferatur. l. si quis vi. §. differentia. j. eo. l. nec vtilem. s.
ex quibus cau. maio. vnde si nō acquirat illi cui dominus voluit,
non separatur ab eo, sed possessio que erat penes tradentem, non
est illa que acquiratur nouo domino, sed est vna alia noua posses-
sio, que per corpus ⁊ animum creatur, ⁊ per apprehēsionem, ⁊ illa
que erat penes tradentē statim euanuit. l. iij. §. in admittenda. j.
eo. vnde cum sit vacans potest per procuratorem apprehendi ⁊ ac
quiri cui vult. ¶ Istam rationem quod creetur noua possessio
alia ꝙ sit antiqua reprobat. d. Alex. hic, qr ad prescriptionem req-
ritur continuata possessio. l. naturaliter. in princip. j. tit. j. l. j. C. de
vsucap. transfor. ergo si alia est possessio: ergo ex possessione auto-
ris non perficeretur vsucapio vel prescriptio successoris. contra.
l. pompo. §. j. ⁊ per totam. l. j. eodem. ¶ Sūnt qui pro hoc ponde
rent tex. in. l. quod meo. §. si furioso. in verbo transfert. ⁊ in verbo
transferre. j. eod. nam transfertur quando idem numero de vno in
alium trāsmittitur. l. traditionibus. C. de pac. ⁊ l. traditio. in prin.
s. titu. j. si enī esset alia possessio non diceretur transferri. ¶ Ista i
ductio lz videat colorata non est bona per text. quem ipsimet al-
legant in. d. l. traditionibus vbi dicit text. traditionibus ⁊ vsuca-
pionibus dominia transferuntur. ⁊ tñ per vsucapionem non trās
fertur idem dominium imo nouum dominium vtile causatur qd̄
contrariatur priori dominio directo. ¶ Tene opi. Rapha. quod
imo creetur noua possessio, ita tenet Bart. in. l. rem alienā. in. iij.
colū. s. de pig. act. allegat bonum tex. in. l. si is qui pro emptore. §.
pe. in verbo. initium secunde possessioni. j. tit. j. Idem tenet Jac.
de Are. in disputatione sua prout refert ⁊ sequitur Joan. andr. in
addi. Spe. in tit. de obli. ⁊ sol. § j. in ver. item pone titius. allegat
tex. in. l. pompo. §. si. in verbo ppriam possessionē. j. eo. idem tenēt
Mod. senen. in. §. precedenti. Et hoc bene nota. qr est bonū et ne-
cessariū fundamentum ad intellectum istius tituli. ¶ Ad ratio-
nem dñi Alex. rñdetur dupl. Primo ꝙ possessio accipientis: lz
noua, vnitur cum possessione tradentis, et ex vtraqꝫ procedit vsu
capio. ita loquitur. d. l. pomponius. Secundo ⁊ subtilius rñdet,
qd̄ rō quare ad prescriptionem realem requiritur continuata pos
sessio est, qr nisi continuo possideret non posset continuo cōueni-
ri, ⁊ non valenti agere non currit prescriptio. l. j. in fi. C. de anna. ex
cep. Istam rationem assignat Bartol. si bene inspexeris in. l. na-
turaliter. in vlt. col. j. tit. j. dixi plene super glos. rub. huius tituli.
Ista ratio cessat quia dato quod in successore noua possessio cau
set, qr semp ille cōtra quem prescribitur habuit facultatem agen
di. Ego vltra Raph. ⁊ sequaces assigno aliam rōnem diuersita-
tis inter dominium ⁊ possessionem. Nam dominium sine cā trans
ferri non potest. l. nunꝙ nuda. de acquiren. rerū do. habetur in. l.
cum quid. ff. si cer. pe. Ideo non potest transferri dominium per
seruum in alium sine voluntate domini, ex quo dñs tradens vult
vni acquiri: ⁊ seruus vult acquiri alteri: certe per seruum non po-
test acquiri illi tertio. qr esset nudū, ⁊ sine causa. ita proprie loqui-
tur. d. l. qui mihi donatum. ⁊ lex. per seruum. §. fina. s. tit. j. Secus
est in possessione, qr illa potest acquiri sine causa. §. si vir. s. e. l. et. l.
clā possidere. §. si. j. e. bar. in. l. qd̄ meo. in prin. in. j. colū. j. eo. Nimi
rum si potest transferri per procuratorē, dato ꝙ dñs gereret alte-
ri acqrere. Et sic teneo clare ꝯ cōem, qd̄ in hoc sit dr̄ia inter dñiū
⁊ possessionem i cōsiderādo aīo tradētis q bene attēditur i dñio.
Sed in transferenda possessione solus animus tradētis non suffi
cit, nisi etiā concurrat aīus serui recipientis aut procuratoris: vel
legitimi administratoris. vt hoc tex. in. §. pcedenti.

1 ☞ Quando res iussu meo traditur procuratori meo: me presen
te, dicitur mihi tradita. et per consequens videor acquirere pos-
sessione per meipsum.

3 Si iudex ore proprio aliquem presentē citat. talis citatio hꝫ vim
trine citationis.

4 Si pecunia fuerit numerata alteri in mea presentia, notariꝰ po-
terit recte dicere in instrō ꝙ habui ⁊ recepi. ⁊ nu. 11.

5 Si duo testes deponant de numeratione, ⁊ vnus dicat ꝙ ego nu
meraui titio. c. alius ꝙ numeraui caio cētū presente ⁊ volente ti-
tio, pbant isti contestes qr non refert an numeratio fiat titio: an
alij eo presente ⁊ volente.

6 Si pecunia sit numerata administratori reipub. pñte toto col-
legio, dicitur pecunia versa in vtilitatem collegij.

7 Stante statuto, ꝙ ꝯ gesta p iudicem sententiando determinan-
do vel alio mō nihil possit opponi, si cōtractus fuit factus in pre-

sentia iudicis cui contractui ipse autorauit, nō poterit opponi, p
inde ac si contractus esset factus a iudice.

8 Traditio que fit per aspectum vel presentiam dicitur ficta. ⁊ non
vera. et nume. 10.

9 Dictio quodammodo denotat impropietatem.

12. Per aspectum oculorū acquiritur nobis pos. nisi res a tertio pos
sideretur. nu. 13. ⁊ qñ voluntas dñi interuenit: secus si nuntius vel
executor. nu. 14.

15 Illud dr non posse fieri qd̄ cum difficultate fit.

16 Per traditionem clauiū acquiritur possessio eorū que in domo
sunt, qñ precessit titulus aīs sola custodia rerum.

Si iusserim. Oculis ⁊ aspectu querit nobis posses
sio cōcurrente intentione volētis trade
re. h. d. vsqꝫ ad. §. fi. ⁊ hꝫ quinqꝫ partes. Scđa ibi. idemqꝫ esse. ter-
tia ibi: nō enī corpore. Quarta ibi: argumentum esse. quinta ⁊ vlti
1 ma est ibi: ⁊ vina tradita videri. ¶ † Nota primo ꝙ qñ res iussu
meo traditur procuratori meo me presente dicit mihi tradita: et
per ꝯñs videor acquirere possessionem per meipsum, nec tūc opꝰ
est cessione prout in. l. possessio quoqꝫ. §. ⁊ si possessio. j. eod. Et sic
2 nota † ꝙ qñ actus gerit p pcuratorē me presente, vr̄ geri p meipꝫ:
⁊ per meipsum acquiro sine cessione. ⁊ nō p pcuratorē. facit. l. si p
curatori pñtis. ff. de ver. ob. Adde ꝙ vult no. Bal. in. l. ij. in. j. col.
3 C. quō ⁊ qñ iudex. † Nā ibi est gl. sing. de iure ciuili, qd̄ si iudex ore
proprio aliquem presentem citat, talis citatio habet vim trine ci
tationis requisite ad audiendum sñiam. et sic habet vim perem-
ptorij. Similis glo. est de iure cano. in. c. consuluit. in verbo per-
ēptoriū. de offi. deleg. in antiq. Modo dicit Bal. in. d. l. ij. si citatio
fiat a nuntio presente iudice ⁊ eius mandato. idē esse: qd̄ Bal. cre
4 dit esse verissimum ⁊ notandū. ¶ Scđo adde illud † qđ tenet bar.
in. l. singularia. in pe. col. ad fi. ff. si cer. pet. ꝙ si pecunia fuerit nu-
merata alteri in mea presentia, notarius recte poterit dicere in in
strumento qd̄ ego habui ⁊ recepi: p tex. in. l. falsus. §. sed ⁊ si his. ff.
5 de fur. † Tertio adde illud qd̄ tenet Bar. in consi. suo quod inci-
pit in. q. pposita solum examinare interdo ꝙ si duo testes depo-
nant numerationem, ⁊ vnus dicat ꝙ ego numeraui titio centum
⁊ alius dicat ꝙ ego numeraui caio presente ⁊ volente titio: quod
isti sunt contestes ⁊ plene pbant, qr non refert an numeratio fiat
titio an alij eo presente et volente. d. l. falsus. § sed ⁊ si his refert et
sequitur Ludo. ro. d. l. singularia. in vlti. col. Quarto adde quod
6 vult barto. in. l. ciuitas ante finem ff. si cer. pe. † quod si pecunia sit
mutuata administratori reipub. pñte toto collegio, dicitur pe-
cunia versa in vtilitatem collegij, qr dicitur ipsi collegio numera
ta, ex quo collegium erat presens. Quinto ⁊ vltimo, adde illud qd̄
7 † vult. d. Ant. de but. in. c. quoties. de pac. quod stante statuto, qd̄
contra gesta per iudicem sententiando determinando: vel alio
modo nihil possit opponi, quod si contractus fuit factus in pre-
sentia iudicis cui contractui ipse autorauerit: qd̄ perinde oppo-
ni non poterit ac sic contractus esset factus a iudice, caue tñ circa
istud vltimū: qr cum hoc sit per fictionē vt statim dicam in sequē.
no. p ꝯñs nō hꝫ locū in statutis: in quibus verba non debent ficte
8 intelligi. l. iij. §. hec verba ff. de neg. gest. ¶ † Scđo pondera text.
ibi videri mihi traditā. ⁊. j. in pe. ⁊ vlti. pte ibi. nam p traditis eas
haberi, ⁊ ibi vina tradita videri. ꝙ traditio que fit p aspectum vel
presentiam rei, dr ficta et non vera. Istud importat verbū videri
tex positum in tex. qd̄ importat fictionē. l. j. §. deiecisse. ff. de vi ⁊ vi
arma. barto. in. l. si is q emptore. in. ij. char. j. tit. j. Et sic ſm Areti.
hic. est tex. ꝯ barto. in. l. singularia. in pe. col. ff. si cer. peta. vbi dicit
bartol. ꝙ si res est in presentia vere traditur, ⁊ p aspectū eius pos-
sessio vere acquirit. ad hoc allegat istū tex. qui pbat ꝯriū vt statiꝫ
dixi. ⁊ dicit Areti. ꝙ illud qd̄ ibi dicit barto. est erroneū. tu adde,
ꝙ idē etiā vult barto. in illa. l. singularia. in antepe. colū. vbi tꝫ ex-
9 presse, † ꝙ per aspectū vel presentia rei fit traditio vera: ⁊ non fi-
cta. tex. in. l. pecuniā. aīs icipit si pecuniā. ff. de sol. q tex. etiā pbat
ꝯriū i vbo quodāmodo q̄ dictio denotat iproprietatā. l. si me i va
cuā ⁊ ibi gl. ⁊ bar. j. e. ⁊ idē qd̄ bar. tenēt Imo. ⁊ Lud. in. §. p pcura-
torē. s. e. l. ⁊ male. ⁊ ꝯ bar. ⁊ sequaces allego alium text. expressum
in. l. qd̄ statulibe. in ver. si. ff. de dona. cā mor. vbi dr qd̄ ab alio noīe
ipsius, eo presente dat. ppe est vt ab ipso datū intelligat: ergo nō
vere sꝫ p fictionē. ¶ Sūt q saluēt Bar. ibi, ꝙ loquatur in posses-
sione ⁊ traditione que fit ex presentia rei, ipsi principali iuxta. l. qd̄
meo. §. si vēditorē. j. e. ⁊ illa dicat vera vt ibi: sed iste tex. ⁊ alia iura
s. i ꝯtrariū allegata loquunt, qd̄ interuenit pcurator cui procura
tori pñte dño tradit, tūc bñ traditio dr ficta. Ista saluatio nihil
vꝫ. pmo qr bar. pro se allegat istum tex. qui tñ vult traditionē esse
fictā. Scđo ꝯfundit per istū tex. in pe. ⁊ vlti. parte qui loquitur de
traditione p pñtiam ⁊ aspectam facta ipsi pncipali ⁊ non pcura-
tori. Et tñ dicit tex. p traditis haberi, ⁊ sic ficte si iure pñte consen
serint vltima pte dicit vina tradita videri ⁊ sic p fictiōeꝫ, cū claues
emptori et sic principali tradite fuerint. ¶ Tertio i ꝯrium est tex.
i. d. l. si aīs incipit pecuniā aīs si pecu. vt p gl. j. ibi. ff. de so. q loqtur

qñ nõ interuenit procurator sz pñtia principalis: ⁊ tñ traditio dr
10 ficta vt ibi est tex. in verbo quodãmodo tradita. ¶ † Quid tenen
dum: breuiter, veritas est, ꝙ lz traditio que fit per pñtiã rei sit fi
cta. tñ possessio que ex ea acquirit, est vera ⁊ ꝑpria, eo qꝛ ꝑ actũ fi
ctũ: puta nõ pñtiã rei vel per ꝯstitutũ trãsfert vera possessio. text.
est solẽ. in. l. certe. §. j. ibi ꝑprie possidere videor. ff. de preca. ꝑ quez
text. ita tz Bart. in. l. ab emptione. circa fi. ff. de pac. ⁊ in. l. si is qui
pro ẽptore. in pe. col. j. tit. j. Bal. in. c. itẽ inuestitura. de notis feu.
facit text. in. l. qd meo. in prin. j. eo. dũ dicit is possidet cuiꝰ noĩe
possidet. ⁊ sic vere possidet vt ibi no. Bart. in fi. ⁊ sic inqᷓtum bar.
in. d. l. singularia. in. j. colũ. ad fi. dicit, ꝙ per aspectuz rei possessio
vere acquirit, in hoc bene dicit ꝙ vera possessio acquiratur, sz dũ
dicit ꝙ vere traditur: in hoc male loquitur. qꝛ traditio nõ est ve
ra sed ficta, vt hoc text. cum aliis superius allegatis. ⁊ ad vtrunqz
membrum, pondero bene facere tex. in. d. l. si pecuniam. als pecu
niã. ff. de solu. vbi tex. circa acquisitionẽ possessiõis, vtitur ĩportã
te proprietatem. ibi acquisita possessio mihi est. põdera verbum
est, ⁊ sic vere. Sed in modo acquirendi vtitur ibi text. impropriie
11 tate ibi: ꝙ imo longo manu mihi tradita. ¶ † Tertio no. in ver.
idemqz esse si nummos. iuncta ratione que sequit ibi: non eñ cor
pore ⁊ actu sed etiam oculis ⁊ effectu, q̃ ratio adaptat ad vtrunqz
dictũ precedẽs quod ad hoc vt pecunia alteri tradita de volunta
te mea, videat breui manu mihi tradita, ⁊ per me illa tertio: reqri
tur ꝙ pecunia tpe iussionis esset in pñtia: qꝛ si in versic. itaqz. iuris
con. non intelligeret ꝙ pecunia esset presens. tunc ratio sequens
non faceret ad propositũ. Et si diceres ꝙ versi. non eñ. referat ad
primum dictum ⁊ non ad secũdum, esset destruere tex. ⁊ sic põdera
ꝺm Aret. hic esse tex. contra Bart. in terminis in. d. l. singularia.
ff. si cer. pe. in. §. char. in ver. sumus expediti de primo. vbi tz barto.
ꝙ si quis iubeat debitori suo ꝙ numeret pecuniam tertio, qd ad
hoc vt breui manu videatur facta traditio iubenti, nõ est necesse
ꝙ pecunia sit in presentia. allegat ad hoc plura iura: presertim te
xtũ. in. l. nuptura. ff. de iu. do. sed hic vr tex. in oppositũ. salua bar
to. ⁊ bene, ꝙ ibi loquitur qᷓtum ad hoc vt pecunia debita ex vna
cã puta mutui conuertatur in aliam causam puta dotis. Et quã
tum ad hoc non requiratur presentia pecunie. Sed iste text. loqt
qᷓtum ad hoc vt acquiratur possessio ipsius pecunie ꝑ iussam de
dando alteri: tunc bene requiritur presentia pecunie ad hoc vt di
12 catur quesita possessio. ¶ † Quarto no. ex hoc tex. ꝙ per aspectũ
oculorum acquirit nobis possessio. ad idem lex qd meo. §. si vendi
torem. j. eo. Adde ꝙ per ista iura dicit Alb. de rosa. hic (bonꝰ pra
cticus) se als consuluisse cuidam amico suo, qui propter guerraz
non audebat accedere ad adipiscẽdum possessionem beneficii sui
ecclesiastici: ꝙ iret super quodam monte vnde videre poterat ec
clesiam ⁊ terras beneficii. ⁊ sic qd acciperet possessionem per aspe
ctum oculorum, sed certe iura nihil faciunt qꝛ procedunt qñ con
currit animus volentis tradere, tunc per aspectum oculorũ bene
acquiritur possessio, secus si non concurrat animus volentis tra
dere, vel qꝛ a nemine possideat, tunc esset opus corporali apprehẽ
sione. ita ista iura limitat ⁊ bene glo. no. in prin. huius. l. in verbo
primi. vbi dixi per text. in. l. iii. §. neratius. in verbo loco motus. ⁊
ibi Ludo. ro. ad hoc no. j. e. pro isto suo consi. alleg. etiam Alberi.
text. in. c. contingit. de dolo ⁊ contu. sed ille text. etiam nihil facit.
qꝛ ibi iussus mitti in possessionez per iudicem, si metu vel potẽtia
aduersarii non potest ingredi, efficit possessor sine aliquo ingres
su corporeo, etiam si res non sit presens. sed hic nõ precessit iussus
iudicis. facit qd no. Bart. s. in prin. huius. l. in pe. col. vbi dixi. Et
ius singulare dicti. c. contingit non est extendendum extra casum
suum. l. ius singulare. ⁊. l. qd vero cõtra. ff. de legi. Et sic habes pri
mam limitationem ad istum tex. ⁊ ad istud not. vt procedat qñ si
mul concurrit animus volentis tradere tunc per aspectũ oculo
13 rum acquiritur nobis possessio. ¶ † Scdo limita istũ tex. nõ pro
cedere qñ talis res ab alio tertio possideret, tunc ꝑ ostensionẽ rei
factam ab alio non trãsfertur possessio vt ꝑbat tex. in. d. l. ꝙ meo.
§. si venditorẽ. in verbo vacuãqz possessionem. ⁊ in fi. d. Anto. et
d. Abb. in. c. ii. de cõsue. post Ioã. and. in. c. transmissam. de electi.
14 ¶ † Tertio limita si interuenit voluntas veri dñi possidentis. se
cus si interuenit nuntius vel executor qui debet mittere in posses
sionem quia tunc possessio nõ acquiritur per aspectum rei. ita in
ꝓcuratore vel alio legitimo administratore tz Bart. s. in princi.
15 huius. l. in pe. col. vbi no. dixi. ¶ † Quinto not. ex text. ibi moueri
non pñt: qd illud dr non posse fieri qd cũ difficultate fit. idẽ ꝑbat
16 i. §. si. cũ gl. vbi dicam. j. e. ¶ † Vltimo no. in. ver. si. ꝙ per traditio
nem clauium acquiritur possessio eorum que sunt in domo. Facit
l. clauibus. ff. de contrahen. emp. intelligendo vt per glo. hic. et la
tius. s. in prin. huius. l. ¶ Itẽ limita qñ traditionẽ clauiũ ꝓcessit
titulus puta venditio als per traditionez clauium transfert sola
custodia rerum clausarũ. Ita limitat Bart. in. l. cũ pater. §. pater
pluribus. per illum tex. ff. de leg. ii. Sequitur Pe. de anch. in cle
men. j. §. sane. de here.

1 ☞ Per subauditos intellectus non dz induci correctio legũ.
2 Uniuersitas est nomen iuris non habens animũ nec intellectuz nec corpus.
3 De natura aduersatiue est aduersari precedentibus: et in iure: et in facto.
4 Dictio ⁊, est implicatiua.
5 Basilica capitur multis modis.
6 Licet vniuersitas ⁊ municipes non possint per seipsos possidere, tamen per alios puta seruos ⁊ syndicos possint possidere et prescribere.
7 Qui non possunt per se possidere pñt per alios.
8 Ea que sunt deputata ad vsum pub. municipii non possident ab vniuersitate: sed vnusquisqz iure facultatis vtitur.
9 Persona ficta ⁊ representata põt possidere: eo qꝛ representat ꝑsonas viuentium secus si mortuorum.
10 Si omnes de collegio moriantur an possessio vacet.

Municipes. Ad intellectũ tex. ꝑmitte ꝙ gl. Bar.
⁊ cõiter doct. volũt, ꝙ municipes per
seipsos possunt possidere. Et ꝙ principiũ istius. §. corrigatur per
l. ii. immediate sequentem. Et ꝺm istũ cõem intellectum. h. d. vni
uersitas, potest per se ⁊ per alium possidere, vsucapere, ⁊ possessio
nem acquirere. h. d. Iste cõis intellectus mihi non placet, cũ vitã
da sit iurium correctio, presertim incontinẽti. l. precipimus. in fi
1 ne cũ vulga. C. de appel. Item † per subauditos intellectus non
debet induci legum correctio, ꝺm gloss. in. c. cupientes. §. qd si per
xx. de elec. in. vj. vnde teneo, ꝙ municipes per seipsos nõ possunt
possidere. ita loquitur principium huius. §. sed bene possunt pos
sidere ꝑ seruos aut liberos puta ꝑ syndicos vel eorum administra
tores. ita procedit lex. ii. ¶ Et pondera ꝑ primo rõnem quã assi
gnat tex. qꝛ vniuersi consentire non possunt, cũ deberent consen
tire vt vniuersi ⁊ nõ vt singuli. l. in tm̃. §. vniuersitatis. ff. de re. di
ui. l. sed si hac. §. qui manumittitur. ff. de in ius vo. ⁊ in acquiren
da possessione requiritur animus ⁊ corpus. l. iii. in princ. ⁊. l. quem
admodum. j. eo. Sed vniuersitas non habet animũ, et sic consen
sum, nec hz corpus, ⁊ sic non hz instrumenta habilia ad possiden
dum. ideo possidere non põt. ratio rationis quare vniuersi con
sentire non possint est: qꝛ inter municipes multi sunt infantes: ac
infantie ꝓximi: ac multi furiosi ⁊ dementes q ꝯsentire nõ pñt. Fa
cit qd dicit tex. i. c. romana. §. in vniuersitatẽ. de sentẽ. excõ. i. vj. ꝙ
vniuersitas nõ põt excõicari nec innoxii hmõi sñia irritiat. puta in
fantes ⁊ furiosi. Hinc est, ꝙ si oẽs de vniuersitate essent capaces
doli ⁊ culpe vt in collegio doctorum: in capitulo fratrum in con
uentu monachorũ: ⁊ in cõsilio populi: possent tunc sub noĩe colle
ctiuo excõicari: qꝛ tunc cessaret ratio illius tex. ꝺm Ioã. de ana. in
c. dilectus secũdo. in. ix. col. de simo. Et lz factum a maiori parte:
vel a deputatis regentibus, videatur factum per municipes. l. qd
maior. ff. ad muni. ⁊. l. municipes. ff. de condi. et demon. alleg. i gl.
⁊. l. municipes. ff. ad muni. Istud est per fictionem et non scdm ve
ritatẽ: sed fictio nõ videtur sufficere in acquisitione posses. §. vete
res. vbi dixi. s. ead. l. municipes, ergo ⁊ ciuitates per seipsas non
pñt possidere, sed bene per seruos vel syndicos vel per ministros
eorũ ⁊ propterea tex. in. l. seq. dicit idqz eis. vbi tex. nõ simpliciter
permittit eis possidere sed limitate per seruũ vel liberaz ꝑsonam.
2 Cõfirmat † nam vniuersitas est nomen iuris non habens animũ
nec intellectũ. nec etiam corpus ꝓut ꝯsiderat a iuristis. et sic aliud
est vniuersitas: aliud homines de vniuersitate. l. mortuo. ff. de fide
ius. ita tz Innocen. in. c. grauem. de sen. excõ. quem refert ⁊ late se
quitur Bart. in. l. aut facta. §. fina. in. i. colũ. ff. de penis. cum ergo
ad acquisitionem possessionis vt dixi requiratur animus et corpꝰ
volentis acquirere: ergo vniuersitas ⁊ sic municipes cum careant
animo et corpore non possunt per se possessionem acquirere cum
vniuersitas de per se considerata tanquam vniuersitas sit quid in
animatum, sed bene possunt possidere per seruos et liberos. vt. l.
ii. et hoc modo debet etiam intelligi text. in. l. tigni. §. municipes.
ff. ad exhiben. allegatus in glo. dum dicit. nam municipes possi
dere ⁊ vsucapere posse constat, debet intelligi per seruos aut libe
ros vt hic. in. l. ii. et. l. non dubito. ff. de serui. ⁊. l. sine autem. §. fi. ff.
de publicia. Sic etiam intellige text. in. l. metum. §. animaduertẽ
dum. ff. qd metus causa. hic allegatum in glo. iuncta. l. sed si ex do
lo. §. j. ff. de dol. que dicit, ꝙ municipes ex suo dolo teneri nõ pñt,
qꝛ ipsi dolũ cõmittere non possunt. Sed bene tenetur ex dolo de
curionum vel administratorum quicquid ibi dicat gl. ⁊ sic cũ iste
§. in prima parte expresse decidat qd municipes per se nihil pos
sunt possidere: ⁊ huius rationez assignat: nullatenus credo quod
corrigatur per. l. ii. que sequitur in qua non dicitur an municipes
possint per seipsos possidere: sed bene dicit quod istud eis permit
titur per seipsos aut liberos. et per subauditos intellectus non
debet induci legũ correctio vt dixi. et in istũ intellectũ inclinãt ra
pha. cuma. do. Pe. de besu. ⁊ clarius. d. Iaco. de put. hic licet ni
hil de supradictis ponant. Ad hoc etiam inclinat Roge. relatus
in glo.

in gloss. l. ij. ⁊ si dicas obstare aduersatiuã sed que ponit in. l. ij. ibi
3 sꝫ hoc iure vtimur, cũ † de natura aduersatiue sit aduersari ꝓcedẽ
tibus: ⁊ in iure ⁊ in facto. gl. in. l. sꝫ si lege. in prin. cũ vulg. ff. de pe
ti. here. rñde, ꝙ aduersatur ei qđ ꝓxime dixerat nerua an munici
pes possent ꝑ seruos possidere vbi facta erat disputatio ⁊ argu-
mentatio ad vtramꝗ ꝑtem, sed ad principiũ huius. §. aduersari
nõ põt, cũ in principio precise decidat ꝙ municeps ꝑ seipsos ni-
hil pñt possidere. ⁊ in. l. ij. nihil dicit ꝙ huic aduerset. ⁊ si aliqs subti
liter diceret ꝙ forte gl. Bar. ⁊ doc. voluerunt ponderare copulã
⁊, positã in. l. seq. Dũ dicit tex. ⁊ per seruum ⁊ per liberã personã
eis permittitur: quasi illa copula, ⁊, implicet ꝙ etiã ꝑ seipsos pñt
4 possidere. Nam dictio †, ⁊, est implicatiua. gl. in. l. sed si plures. §.
fin. in verbo in eius. ⁊ ibi Imo. ad hoc no. ff. de vulg. ⁊ pup. barto.
in. l. non solum. in prin. ff. de ope. no. nun. ¶ Respondet not. ꝙ di
ctio, ⁊, dꝫ implicare casum minus dubitabilẽ ꝺm rapha. ful. ⁊ lu-
do. ro. in. l. qui se patris. C. vnde liberi. expresse. d. Alexã. in consil.
xxiij. v. vol. incip. viso processu cause vertentis inter magnificum.
in. iij. col. Sed hic implicaret causam longe magis dubitabilẽ, ⁊
corrigeret principium huius. §. municeps. qđ nullatenus est di-
cendũ. Itẽ ad predicta pro intellectu quẽ teneo, facit tex. in simi-
li. in. l. vnica. ff. de libe. vniuer. iũcta. l. iij. §. a municipib⁹. ff. de bo.
pos. nã municeps pñt agnoscere bono. pos. vel hereditatẽ: vel ex
testõ vel ab intestato delatam per alium, puta per syndicum: vel
actorem vel eoꝝ libertum: ⁊ subdit text. i. d. §. a municipibus: ꝙ si
nemo, municipum noie agnoscat: tunc municipum hꝫ solum edi
ctalem ipso iure ab edicto pretoris sed non decretalẽ. Et ista opi-
nio est vera ad naturalem sensum, ⁊ est verus intellectus ad hunc
tex. Et si opponeretur iterum de eo in quo Bart. reprehẽdit Ro
ge. hic relatũ in glo. nam si verum esset ꝙ municeps possiderent
per officiales suos, sequeret ꝙ mortuo officiali vel remoto, ali⁹ de
nouo deberet apprehẽdere possessionẽ, ⁊ sic mortuo officiali pos
sessio esset vacãs. l. cũ heredes. in prin. ĩ. eo. qđ est absurdũ ꝺm bar-
to. tu stringe fortius si municeps possiderent ꝑ officialẽ, eo mor-
tuo vel remoto possessio esset vacans. ergo raro vel nunꝗ vniuer
sitas posset prescribere, cum requirat possessio continuata, vt de-
claraui. s. in rub. Sed responde, quod fundamentũ bar. procede
ret qñ officialis possideret suo noie ⁊ ad suam vtilitatem, tunc eo
mortuo possessio esset vacans. d. l. cũ heredes. in prin. sꝫ in casu no
stro officialis possidet noie ⁊ ad vtilitatẽ municipum qui nunꝗ
moriunt, q² semper durat idẽ populus. l. ꝓponebatur. ff. de iudi.
⁊ semꝑ pñt municipes conueniri, ⁊ sic prescribere vt declaraui. s.
in rub. ex istis apparet non esse bonam diuisionẽ Barto. et doct.
ad istum. text. dum dicũt ꝙ in prima ponit duo dicta. scđo dispu-
tat circa vnum dictum. tertio determinat. nã non est verum ꝙ in
prima ponant duo dicta, imo ponit tñ vnũ dictũ, ꝙ municipes
per seipsos pñt possidere: cũ rõne: ⁊ vnius contrarij remotione.
Itẽ nõ est verũ ꝙ in secunda disputet circa vnũ ex istis duobus
dictis. imo ibi ponitur aliud diuersum, an municipes per seruũ
possidere ⁊ vsucapere possint. vbi arguit pro et cõtra. ⁊ postea in
l. ij. istud vltimum determinatur. Ideo diuide istum. §. cum. l. se.
in quinꝗ partes. in prima ponitur dictũ cũ eius ratione, ꝙ mu
nicipes per seipsos nihil pñt possidere, quia vniuersi consentire
non possunt. In secunda que est ibi: forum autẽ, remouet vna ob
iectio. In tertia que est ibi: sed nerua filius, ponit an per aliũ pu-
ta per seruum possint municipes possidere, et ponit opi. nerue te
nentis ꝙ sic. In quarta ibi sed quidã cõtra: ponit opin. quorundã
contraria, cũ eoꝝ fundamẽto. In. v. ⁊ vlti. in. l. seq. sed hoc iure: po-
nitur vera determinatio. ⁊ aduerte ꝙ nerua in tertia ꝑte loquitur
de his q̃ seruus peculiariter acquisierit. ⁊ sic loquitur i seruo pecu-
liari ⁊ poterat moueri bona rõne: q² seruus ex cã peculiari acqui
rit possessionẽ ⁊ vsucapionẽ dño ignoranti, ⁊ sic etiã furioso et in-
fanti, lꝫ nullũ consensum habeant. est text. in. §. itẽ acquirimus. s.
ea. l. ergo etiam seruus ex cã peculiari dꝫ acquirere possessionem
⁊ vsucapionem vniuersitati licet vniuersi consentire non possint.
¶ Secundo aduerte in quarta parte in qua ponit opin. quorun
dam cõtria ꝑ rõnem qñ ipsos seruos non possident. Ista rõ debet
formari sic serui acquirũt possessionem dñis, ea rõne qua ab ipsis
possident: nõ aũt rõne dñij vt dixi in. §. itẽ acqrim⁹. s. ead. l. cũ ergo
municipes nõ possideant seruos, q² nihil de ꝑ se pñt possidere vt
dicitur in prin. hui⁹. §. ergo serui non possessi a municipib⁹ non
possunt eis acquirere possessionem nec vsucapionem. et est colo-
ratum fundamentum. Sed quemcũꝗ intellectũ teneas, oportet
presupponere, ꝙ municipes possideant seruos vt tꝫ gl. parua fin.
hic. alr̃ per eos non posset acquiri possessio nec vsucapio ꝓut dr̃
hic. in. l. ij. ⁊ in. d. l. tigni. §. item municipes. ¶ Tertio aduerte qđ
in. v. parte ⁊ sic in. l. ij. vlpianus simpliciter determinat, ꝙ per ser-
uum ⁊ liberam personam acquiratur possessio ⁊ vsucapio muni-
cipibus, ⁊ non dicit per seruum ex causa peculiari prout. s. dice-
bat nerua: sed simpliciter ⁊ indistincte. ⁊ isto mõ habes enuclea-
tum tex. ¶ Istis sic ꝓmissis. h. d. Municipes ꝑ seipsos possidere
non possunt. ⁊ que sunt in vsu oĩm ꝓmiscuo, non possident. ꝑ ser
uos aũt ⁊ liberos, puta syndicos vel administratores, pñt muni-
cipes possidere ⁊ vsucapere. h. d. ꝺm verum intellectum quem te
neo contra glo. bar. ⁊ cõiter docto. Secundũ quem intellectũ ꝓn
cipiũ istius. §. non corrigit ꝑ. l. ij. sed loquũtur in terminis diuer-
sis. ¶ In tex. ibi: municipes qui sint ⁊ quare sic dicantur declarat
5 tex. in. l. j. in prin. ff. ad munici. ¶ † In tex. ibi: Basilicam. Ista di
ctio multis modis capitur prout videas Archi. declarantem in
c. non opꝫ. ij. lxij. dist. Dixi plene in. l. inter stipulantem. §. sacram
de ver. obli. Sed in isto tex. capit basilica pro domo regia seu pro
palatio regis: nõ autẽ capitur basilica pro ecclesia nondũ cõsecra
ta ꝓut ibi capitur de iure cano. ꝓut declarat do. Abb. in rubr. de
conse. eccle. vel alta. ⁊ in. c. fi. eo. tit. q² si in isto tex. caperet basilica
pro ecclesia, inepta fuisset dubitatio cum basilica ⁊ res sacra possi
deri nõ possint. l. qui vniuersas. §. i. j. eo. Et possessio sit ius insi-
stendi in re non prohibita possideri. vt dixi in prin. huius. l. basi-
lica. ergo hic capitur pro domo regia, nõ autem pro ecclesia dato
6 ꝙ nondum sit consecrata. ¶ † Not. primo quod licet vniuersitas
et municipes non possint per seipsos possidere, tamẽ ꝑ alios pu
ta seruos ⁊ liberos. s. syndicos ⁊ administratores possunt ⁊ possi-
7 dere ⁊ vsucapere. ¶ † Et sic habes, quod qui nõ possunt ꝑ se possi
dere ⁊ vsucapere, pñt ꝑ alios vt ꝑ seruos ⁊ sĩles in. §. itẽ acqrimus
s. ea. l. vbi furiosi ⁊ infantes non possunt per seipsos possidere: q²
nõ habent sensum nec intellectum. ⁊ tñ possunt per alios. Secus
quando quis non potest possidere nec vsucapere rem propter vi-
tium rei, puta q² sit furtiua. q² tunc qui non potest per se vsucape
re: nõ põt etiã per seruũ nec per alium. l. labeo. §. i. ⁊ ibi glo. decla-
rat. j. ti. j. de quo tex. glo. opponit ⁊ se remittit. ¶ Secundo no. in
ver. forum aũt. † ꝙ ea que sunt deputata ad vsum publicũ muni-
cipij, nõ possidentur ab vniuersitate: sed vniusquisꝗ iure faculta
tis vtitur. facit. l. ij. §. loca. eñi publica. ⁊. §. viam publicam. ff. ne qd
9 in loco publico. ¶ † Tertio no. ꝺm intellectũ glo. ⁊ bart. ⁊ magis
cõmuniter approbatum, ꝙ persona ficta ⁊ representata. i. vniuer
sitas põt possidere, eo q² representat ꝑsonas viuentium. secus si
representat mortuum vt est hereditas iacens, que representat de
functum. l. mortuo. ff. de fideiusso. ⁊. l. hereditas. la. ij. s. ti. i. q² illa
nõ possidet. l. j. §. sceuola. ff. si quis testa. lib. esse ius. fue. confirmat
bar. q² hereditas iacẽs cũ representet ꝑsonã defuncti, nõ põt ha-
bere vsumfru. l. vsusfructus. in ꝓnc. ff. de stip. seruo. ⁊. l. hereditas.
la. ij. in fi. s. ti. j. ⁊ tñ vniuersitas vel ciuitas q² reꝑsentat ꝑsonas vi-
uẽtiũ bñ põt hr̃e vsumfru. l. an vsusfructus. ff. de vsufru. et in. l. si
vsusfructus municipibus. ff. de vsufru. leg. sed caue inꝗtũ barto.
facit differentiã inter hereditatẽ ⁊ vniuersitatẽ: q² text. quẽ al. bar.
in. l. mortuo. ff. de fideius. equipat. nã dicit ibi formal'r tex. ꝙ sicut
hereditas reꝑsentat ꝑsonam defuncti ita municipes curia ⁊ socie
tas: sed dic ꝙ ibi dictio sicut non facit oĩmodã similitudinẽ sicut
in sĩl dicit glo. in. l. iulianus. ff. de here. insti. sed sicut hereditas re
ꝑsentat ꝑsonã defuncti. ita vniuersitas reꝑsentat ꝑsonas viuẽtiũ.
amplia istũ tex. tenẽdo cõem intellectũ. vt iste tex. ꝓcedat siue sit
collegiũ de iure ordinatũ siue etiam de facto, q² hꝫ ea q̃ sunt facti ⁊
ꝑ factũ deuenit ad ius, vnde possidet ⁊ possidendo prescribit. ita
singu. ãpliat bald. in. l. j. §. quib⁹. ff. qđ cuiusꝗ vni. Et circa hoc vl
timũ insistũt ⁊ Mod. senen. hic. ¶ Extra glo. querit barto. ad fi. si
moriãtur omnes de collegio an possessio vacet: ⁊ distinguit inter
collegium seculare ⁊ ecclesiasticum. per glo. not. in. l. sicut. §. fi. vbi
etiam bar. ff. qđ cuiusꝗ vni. Adde vltra barto. ⁊ alios. gloss. ⁊ do.
Abb. in. c. ij. de postu. prela. ⁊ late do. Abb. in. d. c. cum super ele-
ctione. in pe. ⁊ vlti. col. de elec.

1 ☞ Res corporales q̃ tangi ⁊ pedibus calcari possunt, proprie
possidentur.
2 Duo insi͡ra copulatiue requirũtur ad acquirẽdam possessionẽ. s.
animus ⁊ corpus.
3 Per ingressum partis fundi acquirit possessio totius.
4 Publiciana non dat nisi adepta possessione ⁊ tñ datur respectu
eius qđ accrescit per alluuionẽ post adeptam pos.
5 Incorporalia non possidentur sed quasi possidentur.
6 Est dare pos. incorporalissimam.
7 An statutũ faciẽs mentionẽ de possessione habeat locũ in quasi
pos. incorporaliũ, que improprie possidentur.
8 Utilis actio, est ex interpretatione extensiua, quam statuta non
recipiunt.
9 Stipulatio q̃ est stricti iuris non trahit ad eũ qui non tenetur di
recto sed vtiliter.
10 Statutũ concedens executionẽ paratã instrumento garentigia-
to ita competit habenti vtilem actionem sicut habenti directam
⁊ nume. 16.
11 Ius vtile subrogatur loco directi.
12 Lex si quis in tantam. C. vnde vi. hꝫ locum in quasi possessione iu
rium incorporalium. ⁊ nu. 18.
13 Dispositio hois nõ ita faciliter extenditur sicut dispositio iuris.

14 Bonum est argu. de pos. ad cõtractum τ econtra.
15 Appella. quasi contractus non venit contractus
17 Statutũ cõcedens creditori capturã psonalẽ debitoris contra regu- las iuris, verificat in cessionario licet non sit proprie creditor.
19 Quñ duo casus a.l. antiqua p modũ regule equiparantur dispositũ in vno in eadem materia presumitur dispositum in alio.
20 Statutum loquẽs in possessore, an habeat locũ in eo qui dolo desijt possidere.
21 In acqrenda pos. exigit animus acquirendi de nouo, nec sufficit animus cõtinuandi in possessione quesita.
22 Qui fecit positionẽ q possedit talẽ fundũ p totũ istuz annũ vsq ad Kalendas februarij: deinde solum pbat per testes de vltimis sex mensibus, debet succũbere. τ nu. 23.
24 Contumax in rñdendo positionibus habetur pro confesso.
25 Ex positione negata licet negans nõ possit se fundare, poterit tñ ex dictis testium sup positione negata examinatorum.
27 Animus ratificandi actum iam gestum inducit mandatũ de no- uo ad adeundum.
28 Actus agentium non operãtur vltra eorũ intentionem.
29 Sufficit quãlibet partem corporis esse baptizatã licet nõ sit bapti- satum caput.
30 Per apprehensionẽ possessionis vnius predij, non acquirit pos- sessio aliorũ prediorũ, etiam concurrẽte voluntate volendi acqui- rere possessionem.
31 Per apprehẽsionem possessiõis vnius rei hereditarie, nõ itelli- git apphensa possessio aliarum.
32 Apprehensa pos. partis castri dicor cepisse pos. de omnibus edi ficijs in eo existentibus.
33 Apprehensa pos. domus dicor apprehendisse pos. oĩm rerũ in ea existentium.
34 Exercẽdo vnũ actũ iurisditionis, volẽte eo q mihi vẽdidit castrũ acquiro quasi pos. totius iurisditionis. τ nu. 37.
35 Quantum possessum tantũ prescriptum, τ non plus.
36 Exercens aliqua iura episcopalia, illa sola prescribit: nec exten- dit prescriptio ad alia similia.
38 Prescripta iurisditione non intelligit prescripta potestas coer- cendi sine qua non videtur posse exerceri.
39 Iurisditio extenditur de psona ad personã, licet nõ de spẽ ad spẽm
40 Quando quis habet fundatã intẽtionem suam de iure cõmuni; tunc per exercitium certi articuli probatur possessio vniuersalis iurisditionis.

Possideri. Corporalia proprie possidẽtur: et aio τ corpe possessio querit, τ p in gressuz ptis acquirit possessio totius. h. d. Diuiditur in tres partes. In pma ponit q res pprie possideant. Scdo p quos actus. Tertio quatr. scda ibi: τ adipiscimur. tertia ibi: qd aũt diximus. τ caue q Bar. τ cõiter doc. inepte faciũt. §. i. §. incertã. cũ tex. cõtinuatiue dicat. τ eni incertã, τ melius esset simul le
1 gere. ¶ † No. j. ex hoc tex. q res corporales que tangi: τ pedibus calcari pñt, pprie possidentur. Ex quo sequitur q incorporalia: vt sunt iura τ seruitutes, improprie possident, vt hic in glo. ij. vbi
2 dicecur. ¶ † Scdo no. q duo insimul copulatiue requirunt ad acq rendã posses. s. corpus τ animus. vt hic. τ. l. quemadmo. cũ si. j. eod.
3 ¶ † Tertio no. q per ingressuz ptis fundi, acqrit possessio totius. Amplia istũ text. vt pcedat nõ solũ respectu partiũ fundi q erant tpe apphẽsionis: sed et partiũ q postea p alluuionez acreuerunt. ita p istũ tex. no. licet Bar. in trac. tyberia. in verbo acquirit nobis, circa prin. q qd adiectuz est per alluuionem: sicut prior ager possi detur: τ qs presumitur in ea opiniõe esse vt velit totũ fundũ pos- sidere. l. si ex toto. in prin. τ. l. qd in rerũ. §. pe. ff. de leg. j. et sequitur
4 Bal. in rub. ff. de rerũ di. in. xij. col. † Adde bene facere text. in. l. si ego. §. idẽ ait. vbi qd tñ p allusionẽ iũcta. l. cũ sponsus. §. fi. ff. de publi- cia. vbi publiciana nõ dat nisi adepta possessiõe. τ tñ dat respectu eius qd accessit p alluuionẽ post adeptã possessionẽ. facit, q allu- uio sequtur naturã fundi. l. ergo. §. alluuio. eo. ti. j. ¶ Expeditis te- xtua. Capio glo. ij. in verbo corporalia: quã diuide in duas ptes: put in effectu remouet duo principalia contraria. scda ibi. itẽ nec
5 corpalia oĩa. ¶ † In ea. glo. ibi. l. sicuti. §. aristo. Habes ex ista pri ma parte gl. q incorporalia nõ possident pprie. sed quasi possiden tur. idẽ dicit gl. in. l. seruus. §. incorporales. eo. ti. j. Bald. in. l. j. in. ij. col. C. per quas perso. no. acqui. Et adde glo. not. in. l. regulariter. ff. de peti. hered. que addit, q etiã est possessio magis impropria vltra incorporalia. Item τ improprissima. alibi dicit magistraliter Bal. in. l. ij. in. viij. col. C. de serui. τ aqua. qd quasi possessio incor- poraliũ inheret rebus corporalibus sicut accidẽs seu qualitas he-
6 ret subiecto vt sunt seruitutes. † quedã est possessio icorporalissi- ma q nõ coheret rebus corporalibus. sed quibusdã dationibus vel factis, vt si ecclesie debetur census vel aliquid annuum in signum subiectionis: et ista possessio incorporalissima, stat potius in ab- stracto q concreto. Et hz plurimum iuris magis q aliqua alia possessio: q non est in rebus corporeis fundata sed extra corpora.
7 ¶ † Iuxta gl. nostram oportune queritur, an statutũ faciens men tionem de possessione, hz locũ in quasi possessione incorporalium que improprie possidentur. Est pulcher τ subtilis passus et valde necessarius in quo do. Ant. de bu. in repe. c. fi. in. ij. col. de cau. pos. τ ppie. tenuit, q si statutũ facit mentionem de possessione, intelli gatur de ppria, τ sic corporalium, nõ aũt incorporaliũ, que impro prie dicunt possideri, vt hac glo. τ iuribus in ea allegatis. τ sequit
8 simpliciter. d. Alex. hic in. j. no. qui plus non dicit. † Adde q pro ista opi. d. Ang. Are. in rub. eo. in pe. col. adducit doctri. Bal. in l. qua actione. §. proinde. ff. ad. l. aquil. p illum tex. q vbi competit vtilis actio, non vendicat sibi locũ statutum: q vtilis est ex inter- pretatione extẽsiua, quam statuta non recipiunt. l. curatoris cum glo. no. C. de neg. ges. Sed pro quasi possessione. τ sic pro iure incor porali, competit ius vtile τ non directũ. l. quoties secunda. ff. de serui. vbi tex. dicit q competit quasi interdictum. τ barto. in. l. j. in prin. ff. vti posside. τ sic videt, q statutũ loquẽs de possessione vel de possessore, intelligatur de eo qui hz ius directũ pro possessiõe, τ nõ vtile. tñ q bald. ibi loquit expresse in statuto penali put etiaz loquit ille tex. p quẽ Bald. no. Ideo illa regula scdm Are. gñaliter
9 probatur in. l. iij. §. illud et ibi no. Bar. ff. rẽ pupil. sal. fo. † vbi sti- pulatio q est stricti iuris, nõ trahit ad eum qui non tenet directo sed vtiliter. Cõtrariã opi. qd imo statutum loquens de possessiõe habeat locũ etiaz in quasi posses. incorporaliũ tz Aret. in. d. rub.
10 eo. Motus in effectu triplici fundamento: primo † q statutuz concedens executionẽ paratam instro guarentigiato ita compe tit habẽti vtilẽ actionem, sicut habenti directam scdm Bart. in. l. j. in pe. col. ff. de actio. τ ob. per text. optimum in. l. si procurator. in prin. ff. de pcu. vbi si sit lata snia in fauorem procuratoris: tñ dñs hz executionẽ illius snie, quis dñs solum habeat iura vtilia. Se
11 cundo † q ius vtile subrogatur loco directi: vnde sicut creditor ex forma statuti põt facere capi personaliter debitorez, ita etiã põt facere cessionarius. vt declarat bald. in. l. per diuersas. in. x qõ. C. mãda. vnde nedũ in materia stricta sed etiã in correctoria, idem ius sortitur subrogatũ sicut habens ius directũ, τ ad hoc allegat are- ti. tex. de quo facit magnũ festũ in. §. reliquum. in ver. vnde conse quens. in aut. de here. ab intesta. colla. ix. vbi in materia correcto- ria filius fratris q subrogat loco fratris ita excludit fratrez consan-
12 guineũ sicut excludit frater. † Tertio adducit quod in specie vult glo. ordi. τ approbata in. l. si quis in tantam. C. vnde vi. que tenet q illa lex penalis τ odiosa loquens in possessione hz locũ in qua si possessione iuriũ incorporalium. Et ad text. in. d. l. iij. §. illud. et
13 qd ibi no. barto. ff. rẽ pupil. sal. fo. † Respondet Are. qd loquitur in dispositione hominis, que non ita faciliter extenditur sicut di- spositio iuris. c. susceptum. de rescrip. in. vj. ca. cum in illis. de pre- ben. in. vj. per que iura ita declarat Ioan. de imo. in. l. si vero. §. de viro. in. ij. arti. princip. ff. solu. matr. Adde q ita etiam consulendo tenuit Aret. in consili. xxx. qd incipit viso themate τ cõsultatiõe ad me transmissa. in antepe. col. Itẽ adde bald. in terminis idem tenentem, τ miror q eum non viderit nec ipse Are. nec. d. Alexã. hic. ita bald. in. c. licet causam. in fi. de proba. vbi tz, q si statutũ di cat, quod si quis ingrediatur in possessionem, vel si quis occupa- uerit possessionem: vel duxerit exercitium in possessionez: tale sta tutum trahatur etiam ad quasi possessionem per tex. in. l. sed et si possessori. §. sed τ si rerũ. ff. de iurein. vbi dicit esse tex. no. τ vtilem de hoc Moder. senen. distinguunt, τ forte nõ male: q aut in qua si possessione militat eadẽ ratio que in possessione, τ tunc statutũ loquens de possessione habet locum in quasi possessione propter identitatem rationis: alias secus, vt hic per eos. quid tenendum in hoc vtili τ quotidiano passu. teneo opinionem domi. Anto. de but. τ do. Alexã. cum in statutis verba debeant proprie intelligi, nec statuta sint trahenda ad casum improprium. l. j. §. si is qui na- uem cum vulgaribus. ff. de exer. l. quicquid astringende. in prin. de verborum obliga. confirmatur per tex. in. l. fina. in principio cum glos. ff. de dona. vbi dispositum in traditione, non verificatur in
14 cessione iurium, que est quasi traditio. ¶ † Tertio ad idem bene facit quia bonum est argumenenum de possessione ad contractus τ econtra. l. quis saltus. j. eo. sed statutum loquens de cõtractu nõ hz locum in quasi cõtractu, puta in aditione hereditatis, q est im proprie contractus. l. apud iulianum. §. fin. τ ibi in terminis bart. ff. quib. cau. in pos. ea. q statuta debent intelligi in pprio signifi- catu. vt dixi: sed adire non est proprie contrahere sed quasi contrahere: vt ibi est tex. τ in. §. heres insti. de obl. que ex quasi contra. Idẽ te nẽt Bal. Ang. imo. Raph. cu. τ. d. Alex. in. l. mutũ. §. j. ff. de acqr. here. d. Abb. in. c. qua fronte. in primo no. de appel. late angel. de are. in. d. §. heres quoq. τ ista videtur magis cõis opi. quicquid te nuerit idẽ Bar. in. d. l. mutum. in prin. ergo idem dicemus in ppo sito in possessione. qd statutum loquens de possessiõe, nõ hẽat lo cũ in quasi possessione. τ q appellatiõe contractus nõ veniat quasi cõtract9 nisi largissime est gl. in. c. fi. in glo. ij. τ ibi do. Abbas de fo. compe.

Sicut nec

15 Sicut † nec econtra, appellatione quasi cōtractus nō venit ꝯc°. vt est gl. solē. in. c. decet domū. in verbo ꝓcessa. de immu. eccle. in vj. tenendo istā partē. nō obstant dicta prima fundamenta Are. q̄r loquunt̄ in diuersis terminis. ibi cū cessionarius est loco dire-cti: ⁊ nepos loco fratris. Sed habens quasi possessionē incorpo-ralium non est proprie loco habētis possessionē ꝓprie. ¶ Itē rñ
16 dēdo † in spē nō ob. primū fundamentū Are. ꝙ q̄ñ ex forma sta-tuti instr̄a guarētigionata habēt executionē paratā, verificant̄ in habēte vtilē sicut directā: ſm Bar. in. d. l. j. in pe. col. ff. de ac. ⁊ ob. Bal. in. l. ex legato. in fi. C. de lega. Rñdet̄ clare, ꝙ ex hoc statutū disponit, ꝙ instr̄a guarentigionata habeant executionē paratā, certe ita dr̄ instr̄m guarentigionatū illud cuius respectu cōpetit vtilis, sicut illud cuius respectu cōpetit directa: nimirū si in vtro-ꝗ verificat̄ tale statutū, q̄r vtrunq̨ dr̄ proprie instr̄m. l. j. ff. de fide instru. ⁊. l. notionē. §. instr̄orum. ff. de ver. sig. secus est in q̄ōne no-
17 stra: q̄r alia est possessio vera corporalium: alia quasi possessio: que cadit in corporalibus. Non obstat scd̄m † qd̄ statutum cōcedēs cre ditori capturaȝ personalem debitoris contra regulas iuris, verifi catur in cessionario lȝ nō sit ꝓprie creditor, ſm Bal. in. d. l. per di-uersas. in. x. q. C. mēda. Rñdet̄, ꝙ rō est vt ipse dicit, q̄r loco eius subrogatur. Et subrogatū sapit naturā eius cuius loco subroga-tur. secus est in. q. ista, vbi quasi possessio incorporalium non sub-rogat̄ in locum vere possessionis sed de per se stat ⁊ principaliter.
18 † Non ob. gl. in. d. l. si quis in tantam. q̄ videt̄ magis ad propositū q̄r Bar. ibi. in. iij. col. dicit, ꝙ illa gl. ꝓcedit in iuribus ꝓpter que possidet̄ res in qua habet̄ illud ius, vt in vsufructuario emphy-teota ⁊ similibus, qui possidēt fundū in quo habent̄ ista iura, tūc qui inuadit bene incidit in penā. d. l. si quis in tātā. secus est in iu-ribus incorporalibus, propter que nō possidet̄ res in qua habe-tur illud ius. Sed dicitur habere quasi possessionē illius iuris, et tūc q̄r vere non possidetur nō hȝ locū cōditio ex illa cōstitutione d. l. si quis in tātam. Uel secūdo rñde intelligendo illā gl. ꝙ etiam generaliter procedāt, ꝙ cū text. in. l. pe. ff. de serui. dicat pro quasi possessione incorporaliuȝ esse ꝓdita interdicta quasi possessoria, ⁊ sic in remedijs possessorijs equiparat possessionē ⁊ quasi possessio-
19 nē, nimirū si remediū. d. l. si qs in tātā. loquēs in possessione hȝ tūc locū in quasi possessione vigore dicte equiparationis: † q̄r quan-do duo casus a lege antiqua per modū regule equiparant̄, dispo-sitū in vno in eadē materia presumit̄ dispositū in alio. gl. in. l. quod vero cōtra. ff. de legi. ⁊ gl. in. l. si qs seruo alieno suaserit. in fi. C. de fur. ⁊ ita declarat Jo. and. in. c. fi. de consue. d. Alex. i. l. postulāte. i prin. ff. ad treb. secus si statutū in alia materia faceret mentionem de possessione, tunc non haberet locū in quasi possessione. ¶ An
20 aūt † statutū loquēs in possessore habeat locū in eo qui dolo de-sijt possidere ⁊ sic qui fingit̄ possessor ponit Joā. and. in reg. pos-sessor in merc̄u. de reg. iur. in. vj. ⁊ ita habes plene vt arbitror ex-peditū istum articulū. ¶ Capio gl. in verbo animo quā diuide in tres partes. In prima remouet vnū ꝯtrium. In. ij. ponit sex fallen-tias ad tex. ⁊ sic remouet illa sex. cōtraria vno mō, ⁊ postea rñdet
21 alio mō. In. iij. ⁊ vlt. format no. q. scd̄a ibi: sed in casibus. tertia et vlti. est ibi: sed quid si intraui. ¶ † In ea. gl. ad fi. Ustaȝ vlr̄. partem gl. Bar. ⁊ doct. reputant valde sing. ⁊ notandā si est vera. vnde no ta sing. ex ista gl. ad intellectū toti° tituli, qd̄ in acquirēda posses-sione exigit̄ animus acquirēdi de nouo. nec sufficit animus conti
22 nuandi in possessione iā quesita q̄ non erat. ¶ † Ex ista gl. infert barto. ad practicā, ꝙ si facio positionē ꝙ possedi talē fundum per totum istū annum vsq̨ ad kalendas februarij. deinde per testes ꝓbo solū de vltimis sex mensibus, debeo succūbere. q̄r probo so-lum animū continuādi ⁊ non acquisitionem possessionis. Sȝ ad uerte ꝙ ista illatio barto. non videtur de iure posse procedere ſm Are. hic. ⁊ ante eum Raph. cu. hic. q̄r ant aduersarius confessus est talem positionē, ⁊ tunc cum ex confessione partis plena resul tet ꝓbatio, superfluū est ꝓbare possessionē per testes. c. fi. de ꝓba. ſ.
23 i antiq̄. ant negauit. ⁊ tunc ex positione negata nō pōt se iuuare ꝑ regulā ex eo nō debet qs de reg. iur. in. vi. ⁊ ita tȝ bar. in. l. post lega tū. in prin. in pe. ⁊ vlt. col. ſ. de his qb. vt indig. ⁊ in. l. non vtiq̨. j. de excep. ⁊ in. l. naturaliter. §. nihil. cōmune. in. iij. oppo. j. eo. ⁊ sic nō pōt dicere, ꝙ in dictis sex mensibus vltimis de quibus deponūt testes continuauit possessionē, ⁊ animus ad continuandū non in ducit acquisitionē de nouo. ⁊ sic principiū acquisitionis nō ꝓbat̄ per testes ⁊ sic non videt̄ illatio Bar. aliquo casu procedere. Huic difficultati rñdet Are. alij nihil tangunt: doctri. bartol. posset ha-bere locum q̄ñ non fuisset responsum positionib° per partem, ⁊ sic non diceret̄ affirmasse nec negasse sed certe ista responsio nihil vȝ
24 q̄r cōtumax† in respondendo positionibus, habet̄ pro ꝯfessio, sic non respondendo intelligeret̄ confiteri positionē. c. fi. de confes. in vj. bal. in. l. vnica. in. xxj. col. C. de confes. facit. l. de etate. §. q tacuit de interrog. actio. vbi interpretati fit cōtra nō respondentē. est bene verū, ꝙ ille q facit positiones dȝ iurare ꝙ credat eas esse ve ras al's nō dȝ eis rñderi, nec tunc non respōdens haberet̄ pro con-fesso. gl. est solēnis in. l. vni. in glo. mag. ad fi. C. de cōfes. quam glo. ad hoc reputat singularē Bal. in. c. in pertractādis. de iura. calū. do. Alex. in cōsi. clj. quinti vol. incip. repetitus in causa matrimo
25 niali. in. j. co. ¶ Sed ego † non sic intēdo saluare Bar. q̄r esset ni-mia diuinatio ⁊ restrictio ad illationē Bart. vnde ego rñdeo for-maliter ⁊ vere, qd̄ lȝ ex positione negata non possit negans se fun dare, tñ pōt principaliter se fundare ex dictis testiū receptorū su per positione negata. ita egregie limitat Ang. in cōsi. cliij. incip. in. q. vertente inter dñm micheletū quē refert ⁊ simpl'r sequitur. d. Alex. in cōsi. lxxxiij. v. vo. incip. viso puncto q̄ōnis premisse. ⁊ an te eos idē tȝ Bar. in. d. l. post legatū. in prin. in vlt. col. in ver. que ro ego negaui positionē tuā. Et sic poterit dicere testes tui tñ de ponunt de sex vltimis mensibus. Ergo probant solā cōtinuatio nē possessionis. Ergo nō sufficit ad acquirendū possessionē. ergo debes succūbere cū nō ꝓbaueris de initio possessionis. Isto mō
26 bñ defendit̄ illatio bar. ¶ † Istā glo. reprobāt Bar. Ang. Jmo. ⁊ oēs Mod. hic. Bar. in. l. gerit. in pe. col. ſ. de acq. here. Bartol. Ang. ⁊ Jmo. in. l. sequitur. §. idē labeo. ⁊. §. de illo. ꝑ illos tex. j. ti. j. bal. in. q. per eū disputata que incipit accusatus de vi turbatiua in. vj. col. Jmo. in. l. qui fundū in prin. j. pro emptore. Adde bar. qui a nemine allegatur in cōsi. ccvj. incip. inter ꝓcuratorē dñe ber nardine. vbi bar. dicit ꝙ nullus reprehendit istā gl. sed qd̄ ipse so-lus eā reprobat ⁊ tȝ ꝯtrariū. idē tȝ Raph. cu. in. l. clam possidere. §. q ad nundinas. ad fi. j. eo. do. Alex. in cōsi. cxlvj. v. vo. incip. in cā ⁊ litevertente inter nobilē Raph. in. iij. col. Jdē subtil'r tȝ Are. in l. j. in pe. co. C. de ser. fug. ⁊ ista ē magis cōis opi. ⁊ eā teneas. ¶ Et vltra tria fundamēta bar. ꝑ ista pte bñ facit tex. in. l. si qs duas. §. si in vēditiōe al's est. l. al's est. §. vt ibi dicit glo. ſ. cōmu. ꝑ. vbi fuit excepta seruitus tanq̄ cōstituta. certe si nō erat acq̄sita ꝑ pat̄ acq̄-sitionē de nouo: ⁊ tñ illa exceptuatio fuit facta ad cōseruandā ser-uitutē tanq̄ cōstitutā ⁊ illū tex. ad hoc no. Ange. cōtra istam gl.
27 Secundo † facit optimus text. in. l. si quis mihi bona. §. sed qd si mandauit. i ver. aut qd si petirā. ⁊ ibi Jmo. Pau. de ca. d. Alex. et Are. ad hoc no. illū tex. ſ. de acq. here. ⁊ dicūt eē optimū adhoc ꝙ anim° ratificādi actū iam gestum inducit mandatum de nouo ad adeundum. ⁊ illum tex. ad hoc reputat mirabilē ⁊ sing. Areti. in. l. legata inutiliter. in prin. ſ. de leg. j. ꝙ ratificatio facta de bono rum pos. petita, inducit nouū mandatū ad adeunduȝ. ¶ Tertio ad idē facit tex. in. l. iulianus. ſ. qui satisda. cog. vbi mandatuȝ ad agendum de nouo, operat̄ confirmationem eius qd̄ antea factuȝ erat. ¶ Contrariam opi. ⁊ sic cū glo. tenent Jac. de Are. Ray. de
28 for. ⁊ Albe. de rosa. hic. moti: † q̄r actus agentium, non operātur vltra eorum intentionem. l. non omnis. in prin. ſ. si cer. peta. ⁊. l. obligationum substantia. §. fin. j. de acti. ⁊ obli. Sed iste non age-bat acquirere de nouo sed continuare possessionem iam quesitā ergo non debet operari vltra eius intentionem. Sed ad hoc rñ-de dupliciter. Primo ꝙ actus agentium non debent operari vl-tra eoȝ intentionem, est verum primitiuam vel secundariaȝ. ita limitat. bald. in. l. si absentie. in. §. opposi. per illum textum. C. si certum peta. Sed hic ꝗuis deficeret primitiua voluntas, nō de-ficit secundaria prout in. d. l. si absentis. Secundo respōde ex se-cundo fundamento bartol. ad acquirendum possessionem suffi-cit quod quis velit possideri et tenere. non autem requiritur qd̄ de nouo velit acquirere vt hoc text. ⁊. l. j. §. adipiscimur. ſ. eo. ista voluntas est in casu nostro vt declarat bartol. ¶ Secundo mo-nentur per text. in. l. iij. §. subtilius. ſ. de condi. ob causam. vbi si trado tibi rem meam velut tuā, nō acquirit̄ tibi dñiū. ecce quali ter ibi tu recipis rem animo continuandi dñium iam acquisituȝ, et tñ ille animus non operatur acquisitionē de nouo. confirmatur vltra eos q̄r facilius acquiritur dñium q̄ possessio. l. j. §. itē acqui-rimus. vbi dixi. ſ. e. si ergo ibi ex aīo ꝯtinuādi nō acq̄rit̄ dñium de nouo: multomin° in ꝓposito nr̄o ex aīo continuandi possessionē acquirit̄ possessio de nouo: sed responde ꝙ ibi ideo est q̄r tradens non intendebat transferre, vnde succedit regu. l. id quod nostruȝ. j. de regulis iuris. vnde nimirum si ibi non attenditur animus re-cipientis, sed hic intrat possessionem rei vacantis ideo licet in-tret animo continuandi iam quesitā cum non sit acquisita, acqui-rit de nouo. ¶ Tertia pro ista parte multum facit tex. in. l. is qui putat et. l. sequenti. ⁊ quod ibi vult glo. ſ. de acquiren. hereditate, vbi qui est heres voluntarius ⁊ credit se esse suum ⁊ necessarium, iste se immiscendo non acquirit hereditatē. rō est ſm bar. ibi quia animus suus fuit cōtinuare iam quesitam hereditatem. et sic fuit animus ad continuandum ⁊ approbandum non autem ad que-rendum, ergo nō debet operari acquisitionem de nouo: ⁊ ille tex. fortiter viget pro opi. glos. nostre ſm Ludo. roma. ⁊ Are. hic. nec ipsi aliter respondent. tu omissa responsione do. Alexan. ibidem responde: quod ideo ibi est, q̄r in additione hereditatis requirit̄ ꝙ qs intelligat causam sue aditionis, alias vitiat̄ aditio. l. qd̄ si du-bitet ⁊. l. sed et si de sua. ⁊. l. is qui putat. ſ. de acqui. here. ⁊. l. quan-diu. C. qui admit. ideo aditio hereditatis facta ꝑ filiū que non vȝ

in vim aditionis. non vz etiam in vim immixitionis nec ecõtra:
qꝛ ignorat cãm sue imixtionis ꝛ sic teneas opi. Bart. ꝛ magis cõ-
munẽ ꝯtra gl. lz ad iura q̃ allegat bar. posset dupliciť rñderi. Pri-
mo qꝛ in illis legibus res habuit aliquod initiũ lz inualidũ aut
inualidatum: vnde nõ diciť omnino falsum quã pmordiũ aliqđ
habuit veritatis. l. cum filius. §. heres. ſ. de leg. ij. Secundo potes
dicere ꝙ illa iura Barto. loquunť qñ credo possidere per seruum
qui tradidit mihi domino, sed aliquo respectu ago acquirere de
nouo ꝓut etiam dicunt Mod. senen. hic. nam prius possidebam
corpore serui naturaliter, vnde recipiẽdo rẽ a seruo volo incipere
possidere naturaliter corpore meo. ꝛ sic hoc respectu habui animũ
acquirendi de nouo non simpliciter continuandi prout in. q. glo.
¶ Capio gloss. in verbo quanlibet: quam diuide in tres partes.
In prima opponit ꝛ dupliciter soluit. In secunda colligit ex te-
xtu. arg. ad. q. In tertia querit ꝛ not. rñdet. scđa est ibi. Itez est hic
argu. tertia ꝛ vltima est ibi. Itẽ quid si ingrediať. ¶ In ea. gloss.
29 ibi. Item † est hic arg. ꝙ ꝑ parte baptizatus, hanc opi. approbãt
cõmuniter cano. in. c. debitũ de baptis. ꝙ sufficit quãlibet partem
corporis esse baptizatam licet non sit baptizatum caput. ꝛ est gl.
de conse. dist. iiij. in. c. proprie ad fin. ꝛ de peni. dist. j. in. c. vulgaris
facit qꝛ baptismus fit respectu anime que dř tota in toto ꝛ tota in
qualibet eius parte ſm Bart. in. l. stipulationes non diuiduntur
in prin. in tertia oppo. j. de verbo. obliga. ꝛ in. l. si cui. ſ. de seruitu.
30 tit. generali. ¶ † In eadem gloss. ad fin. habes ꝙ per apprehen-
sionem possessionis vnius predij, non acquiro possessionem alio-
rũ prediorum. etiam concurrente voluntate volendi acquirere posses
sionem aliorum. facit. l. j. §. veteres. cum glos. ſ. e. ꝛ. l. predia. j. e. vbi
apprehensa possessione vnius serui, nõ intelligitur apphensa pos
sessio aliorum, q̃uis vno titulo simul debitorum. ad idẽ facit ꝙ tz
Spec. in tit. de primo ꝛ secundo decreto §. iam de effectu. in princ.
vbi reprehendiť nũtios ꝛ executores iudiciales quibus data est li
centia vt in possessionem plurium feudorũ inducãt ꝛ inducunt in
vnum: non dicitur in alios facta missio q̃tuncunq; animus nũtij
et partis fuerit apprehendere possessionẽ oĩm rerũ. ita etiaz tenet
Bal. in. l. ij. in. x. col. in ver. super tertio. C. de serui. ꝛ aqua. Angel.
31 in. l. lz. C. eod. do. Alex. hic. † Amplia istam cõclusionem gloss. vt
procedat nõ solum qñ sunt plures res distincte ꝛ separate vt tunc
per apprehẽsionem vnius rei vel vnius predij nõ acquirať posses-
sio aliarum rerum: prout proprie loquitur ista gl. sz etiã si ille plu-
res res continerenť sub vniuersitate iuris puta hereditatis: tunc
apprehensione possessionis vnius rei hereditarie nõ dicor appre-
hendisse possessionem aliaruz rerũ hereditariarũ, lz oẽs contineã
tur sub vniuersali nomie hereditatis. lz restituta vna re heredita
ria fideicommissario vniuersali intellgatur restitutuz totum ius
hereditarium. glo. in. l. restituta. in prin. ſ. ad treb. Bar. hic. idem
And. de iser. in. c. j. in prin. in. iiij. colum. in ti. quid sit inuestitura. se
32 cus † si esset vniuersitas rei puta vna res plures sub se continens:
puta castrum, qꝛ capiendo possessionez partis castri, dicor capere
possessionẽ de oĩbus edificijs in eo existentibus ſm Bar. hic, per
l. gaius. §. j. ſ. de le. ij. ꝛ. l. predijs. §. titio. ꝛ. §. seq. ſ. de le. iij. que iura
parum videnť facere cũ loquãť respectu dñij, ꝛ nõ sit bonũ argu-
mẽtũ de dñio ad possessionẽ, cũ facilius acquirať dñium q̃ possessio
l. j. §. itẽ acquirimus. vbi dixi. ſ. eo. tñ pro cõclusione Barto. adde
33 ꝙ † similiter apprehendendo possessionẽ domus videor apprehẽ
disse possessionẽ omnium rerum in ea existentiũ. l. si ego. §. dotis.
in ver. quid em̃ interest. ſ. de iure do. nã qui possidet continẽs, cẽ-
setur possidere contentum. ſm Bal. in. l. de his. C. de fur. lz cõtra
istud vltimuz videať fortiter stringere text. in. l. qui vniuersas. in
prin. j. e. vbi possidens vniuersas edes non dicitur possidere singu
las res in edibus existentes nisi respondeas ſm Ang. ibi nõ pos-
sidet singulariter sed bene in concreto. ꝛ refert ꝛ sequiť. d. Alexan.
34 hic. in vlt. colũ. ¶ † Supradicta procedunt in rebus corporalibus.
in iuribus vero incorporalibus puta in iurisditione tunc exercen-
do vnum actum iurisditionalem volente eo qui mihi vendit ca-
strum ꝛ qui est in quasi posses. iurisditionis, acquiritur mihi qua-
si possessio totius iurisditionis. ita signanter tz Bar. hic. argu. l. si
stillicidij. §. fi. ſ. quemad serui. amit. iuncta reg. l. pe. ſ. de seruituti.
vbi dicitur ꝙ in iuribus incorporalibus scientia ꝛ patiẽtia aduer
sarij habetur ꝓ traditione ꝛ causat quasi possessionẽ per quam in
duciť prescriptio in istis iuribus incorporalibus. l. j. ꝛ. ij. vbi gloss.
Bart. ꝛ doc. C. de serui. ꝛ aqua alias antem contra voluntatez ha
bentis iurisditionẽ si aliquis vellet occupare vt inquit Bar. ꝛ sic
vellet prescribere barto. de hoc se remitti vt hic per eum, tu dic ꝙ
35 qui † est vsus vna specie iurisditionis non acquirit iurisditionem
in alijs, qꝛ regula est q̃tum possessum tm̃ prescriptum et nõ plus.
l. j. §. si quis hoc interdicto. cũ glo. no. j. de iti. actu. priua. per quam
gl. barto. ibi ita no. determinat, ꝛ dicit ꝙ ille tex. cum glo. semꝑ est
36 tenẽdus mẽti ꝛ ꝙ nunq̃ obliuiscaris. † Adde facere tex. in capit.
auditis ꝛ in. c. cũ olim. vbi. d. Ab. in vlt. not. ad hoc not. de prescri
ptio. vbi probať ꝙ exercens aliqua iura episcopalia illa sola pre-
scribit nec extendiť pscriptio ad alia etiã filia. ad idẽ tex. in. c. fi. in
fi. de offi. archid. ꝛ in. c. ꝙ translationẽ. ꝛ ibi do. Abb. in vlti. not.
ad hoc no. de offi. leg. ꝛ in. c. cum in tua. ꝛ ibi do. Ab. in. ij. ꝛ. iij. no.
ad hoc no. de decimis. Facit etiaz qꝛ prescriptio iurisditionis est
strictissimi iuris ꝛ non extenditur ad non possessa vt statim dicã.
37 † Si aũt nullus esset in quasi possessione vniuersalis iurisditiõis,
ꝛ sic iurisditio esset vacans, tunc bene no. ꝙ exercendo vnũ actum
iurisditionalem acquirendi vlẽm iurisditionem prescribitur ius
vniuersale illius iurisditionis vacantis. ita clare tenet Innoc. in
c. dilecto. de offi. arch. per tex. in. c. j. de reli. do. vbi etiã Inno. idez
tz do. Abb. in. c. cũ inter. in. iiij. col. in ver. quarto ꝛ vltimo casu. de
re iu. ꝛ in. c. cũ olim. in. ij. col. in vlt. no. de pscrip. ꝛ in cõsi. lxx. ij. vo.
incip. casus talis est. qdã clericus noĩe eccřie. d. Alex. in ꝯsi. lxviij.
ij. vo. incip. viso ꝛ bene discusso ꝓcessu. in pe. col. ad fin. vbi ad hoc
allegat Jo. and. in. c. auditis. de prescrip. No. bene istam conclu-
sionẽ que lz in practica videatur tenenda ꝓpter autoritatẽ pdicto
rum doc. ꝛ neminẽ contradicentẽ inuenio, tñ ego dubito, ꝓ regu
lã quã dixi, qꝛ tm̃ pscriptũ q̃tum possessum ꝛ nõ plus. d. l. j. §. si qs
hoc interdicto. cũ glo. ꝛ ibi bart. j. de iti. actu. pri. que regula mili-
tat etiam isto casu. Item prescriptiões restringunť ad actus per
quos exercentur ꝛ ꝓprios facti terminos nõ excedunt ſm bald.
no. in. l. fi. in pe. col. in prin. C. cõia vtriusq; iudi. itẽ prescriptio iu-
risditionis est iuris strictissimi ꝛ nõ extenditur ad non possessa vñ
38 prescripta † iurisditione nõ intelligitur prescripta potestas coer-
cendi sine qua non videtur posse exerceri vt est tex. no. in. c. cũ con
tingat. de fo. cõpe. ꝛ ibi. d. Abb. ꝛ clarius. d. Car. ad hoc no. Card.
ꝛ Imo. in. c. pastoralis. in prin. de offi. deleg. d. Alexã. in. l. ij. in. ij.
col. de iurisd. om. iudi. lz alr's iurisditio sine coertione videať quasi
frustratoria. l. fi. ſ. de offi. eius cui man. est iuris. c. ex literis. de offi.
delega. ¶ Ex predictis omnibus fac regulã. ꝙ in iurisdictiõe pre
scribenda q̃tum possessum tm̃ prescriptum et non plus. Limita
primo nisi quis exerceat vnum actum iurisditionalez volente eo
qui vendidit castrũ ꝛ qui est in possessione vel quasi iurisditionis
vniuersalis ſm barto. hic. Secundo limita nisi iurisditio esset va
cans ꝛ quis exerceat vnum actum iurisditionis aĩo totam acqui
39 rẽdi. vt. ſ. dixi. ¶ † Tertio no. limita ꝙ lz prescriptio iurisditiõis
nõ extendať de vna spẽ ad aliam spẽm, tñ bene extendiť de perso
na ad personam in his terminis. vnde qui prescripsit iurisditio.
in aliquo territorio posset eam exercere etiã in aduenas ꝛ forẽses
ibi delinquentes lz quo ad eos nunq̃ fuerit in possessione. ita no
tat Bal. in. l. si quis diuturno. in. ij. col. per illum tex. ſ. si ser. ven-
di. idẽ no. tz bal. in addi. Spec. in ti. de iurisdi. om. iud. circa fin. in
ver. antepe. vbi tz ꝙ qui prescribit iurisditionem in incolas: vide
tur etiam prescripsisse in forenses qui ibi deliquerunt: quia ista p-
scriptio causat ius reale. quod contra quemlibet redditur. l. fina.
C. vbi ꝛ apud quos. Et quia iurisditione pscripta intelligitur etiã
prescriptuz ius cui iurisditio inheret. d. l. fina. C. vbi ꝛ apud quos
Ad hoc etiam allegat. c. fin. de foro competen. ¶ Quarto aduer
40 te † ꝙ quando quis habet fundatam intentionem de iure com-
muni tunc per exercitium certi articuli probatur possessio vniuer
salis iurisditionis. ita signanter tz. d. Abb. post Innocen. in. c. j.
de reli. do. per illũ tex. quem ad hoc reputat singularem inferens
ad aliquas nota. decisiones de quibus hic per eum. Nota predi-
cta quia non inuenies alibi istam vtilem materiam ita collectaz:
nec ita declaratam. Et per ista habes vtiliter vt puto expeditum
istud principium.

1 ☞ Incertitudo quando vitiat acquisitionem possessionis ꝛ q̃
incertitudo sit.
2 Si emptor q emit centum tabulas in predio titij in parte quam
elegerit anteq̃ eligat agat rei vendi. an obtinebit.
3 Quota non constituitur certa per nomina numeralia puta. x. vel
viginti.
4 Equitas non semper contradicit rigori.
5 Si incertitudo non causať ex persona nec ex facto libellantis, ad
mittiť petitio incerta.
6 An procedat libellus peto illud qđ titius possidet in tali villa.
7 An ꝓcedat libellus peto quicquid titius possidet in tali villa.
8 Que dicatur fallentia accidentis.
9 Incerta pars rõne loci ꝛ quote non põt possideri.
10 Filius pro sua legitima nõ soluta ꝓpria autoritate occupans bo-
na, nullius partis pos. acquirit, qꝛ sua legitima est incerta ratiõe
loci qꝛ pro indiuiso.
11 Si vendo quicqd iuris habeo in tali fundo ꝛ cõstituam me noĩe
tuo possidere, non trãsfertur possessio.
12 Si comes concessit cuidã ecclesie quicqd iuris hz in tali loco, hec
concessio est inutilis: ꝛ nihil operatur.
13 Usuarius ꝛ vsufructuarius an quilibet pro parte possideat.
14 Incertitudo qñ est rõne loci ꝛ quote simul, impedit acquisitio-
nẽ pos. hec regula fallit septẽ modis.
15 Quãdo pos. trãsfertur ex dispositione legis vel statuti nõ obstat
incertitudo

incertitudo.
16 Per constitutum generalem transfert posses. oim bonorū, etiaʒ futurorum.
17 Licet apprehēsio pos. incerta non valeat, tñ vʒ venditio de omni iure quod habeo in tali loco.

Etenim incertam. Incerta res ratione loci ⁊
quote non pôt possideri.
h.d. ¶ Capio gl. primā in verbo titius quam diuide in tres ptes.
In prima declarat text. ⁊ allegat duos text. concordantes. In se
cunda oppo. ⁊ soluit. In tertia iuxta illā oppo. querit. scōa ēst ibi
sed opponit pars incerta. tertia ⁊ vlt. est ibi: illud q̄rit. ¶ In pri
ma parte gl. restringit tex. qñ titius similiter erat incert⁹. ⁊ sic glos.
vult duo vnum expresse aliud tacite a ꝯrio. Primo gl. vult exp̄sse
ꝙ iste text. restringat quādo titius silr̄ erat incertus. Istud re
probat Paul. de cast. in vna lectura, vina ratione, qꝛ si titius erat
incertus quō poterat possidere per hūc text. si ergo possidebat vt
dicit text. ergo nō erat incertus. do. Alex. ⁊ Are. defendūt istā gl.
ab hac impugnatione Pau. de ca. qñ titio ignorāti possessio fuis
set acquisita per aliū puta p filiū vel seruū ex cā peculiari vel per ꝓ
curatorem qui acquirit possessionē dño ignorāti. l. j. C. eo. ⁊ l. j. C.
per quas perso. no. acqui. tunc titius possidet lʒ ignoret q̄ntum.
Sed caue prout etiā dicunt Mod. senē. hic: ꝙ tūc titius possidet
animo ⁊ corpore illorum qui bene certi sunt. ⁊ sic ibi est certitudo
p̄stantis ministeriuʒ. §. saltus. j. ea. l. Preterea vltra eos ī isto tex.
ego volo possidere quicq̄d titi⁹ possidet. ⁊ sic refero me ad posses
sionē quā titi⁹ hʒ: sed ex quo titi⁹ ignorat se possidere. ergo ⁊ mea
dicit incerta dato ꝙ filius ⁊ seruus vel ꝓcurator per quos possi
det sint certi. Sed non refero me ad eorum possessionem. Scōo
qō vult ista gl. tacita a ꝯtrario, est, qō si titius fuisset ipse cert⁹ q̄n
tum possideret tunc non procederet iste text. qꝛ tunc possem acq
rere possessionē eius qō titius possidet, ex quo ipse est certus. Et
hoc constat, qꝛ tunc incertitudo declarat per relationē ad certum
ex persona autoris sui, facit, qꝛ paria sunt, vel qō aliq̄d sit certum
per se, vel per relationē ad aliud. l. ait pretor. §. j. j. de re iudic. et. l.
institutio talis. ff. de cōdi. insti. ⁊ l. certū. ff. si cer. pe. ⁊ cū ista cōclu
sione glo. tacita tenent Imo. ⁊ cōiter mo. hic. facit tex. in. l. si qs
extraneus. §. fi. ⁊ qō ibi not. Bart. ff. de acq. here. vbi ꝓbat, ꝙ qñ il
le qui nescit ex qua parte sit institutus heres hꝫ hanc voluntateʒ
ꝙ velit acquirere quecunq̄ sit illa pars que est sibi relicta in testō:
talis incertitudo non impedit acquisitionem hereditatis, quia
1 pôt certificari per testm̄ ad quod fit relatio. ¶ † Item inq̄ntū ista
gl. in ista prima parte allegat duos text. pro ꝯcordanti. in. l. locus
j. e. illa videt potius facere in cōtrariū. ⁊ Bart. opponit. de illa. l.
locus. ⁊ sic gl. allegat eā pro cōcordanti. ⁊ Bart. allegat ꝓ ꝯrio: sed
salua vtriusq̄. nā ille. tex. hʒ quatuor partes ⁊ gl. voluit allegare in
tertia parte. in versi. incerta aūt pars. vel voluit gl. allegare in vl
ti. parte. ⁊ sic in ver. si. ad id qō dixerat gloss. ꝙ titius similiter erat
incert⁹. nā ibi dꝛ in ver. si. ꝙ qui ignorat neq̄ tradere neq̄ accipe
re id quod incertum est pôt, ⁊ sic loquit qñ erat incertitudo ex ꝑ
te tradentis ⁊ ex parte accipiētis. ⁊ sic ex parte vtriusq̄. Sed post
ea ille text. in secūda parte. in ver. ⁊ certa pars ꝓ indiuiso pôt pos
sidere, illa pars obstat ad tex. nostrum, qꝛ ibi erat pars incerta lo
ci, ⁊ tñ pôt possideri ⁊ vsucapi: sed responde, ꝙ iste tex. ꝓcedit, qñ
est incertitudo rōne loci ⁊ quote simul, puta titius vēdit tibi quic
quid possidet in tali villa, incertū est pro quota parte possideat ī
illa villa ⁊ in quo loco. in quibus fundis, tūc qꝛ est omnimoda in
certitudo et loci et quote, illa impedit possessionem et vsucapio
nem. in istis terminis loquitur. §. noster. secus qñ est incertitudo
rōne loci sed est certa rōne quote, tunc pôt possideri ⁊ vsucapi, ita
loquit text. in. d. l. locus. in secunda parte, vt qñ vendis mihi ter
tiam partē pro indiuiso huius fundi. Istā quota est certa, qꝛ scio te
possidere tertiam partē, sʒ est incertū in quo loco istius fundi cuʒ
sit indiuisus. ⁊ in re indiuisa in quolibet minimo cespite terre ha
bes tertiā partē. l. meuius. §. duob⁹. ff. de leg. ij. Similiter econtra
qñ est incertitudo rōne quote: sed certitudo rōne loci: tunc bñ po
test possideri ⁊ vsucapi. puta scio ꝙ possides ab isto loco ad illuʒ:
sed nescio an sit tertia vel quarta vt est gloss. not. in. l. emptor. ī gl.
j. ff. de vsucap. pro emptore. et gloss. in. l. si fur. §. fin. j. titul. j. Et per
2 ista dicit † Bart. se dixisse in cōtingentia facti, quidaʒ emit cētuʒ
tabulas terre in predio tuo in illa parte quam eligeret. Et tu ven
ditor constituisti te noīe illius possidere: emptor egit reivendica
tione anteq̄ eligeret partē, dʒ succumbere, qꝛ est incerta rōne loci
⁊ quote, ergo non potuit possideri, ⁊ sine possessione non potuit
transferri dominium, ergo non potuit agere rei vendicatione: q̄
presupponit dñium in agente. l. in rem. ⁊ l. officium. ff. de rei ven
di. l. vni. C. de alie. iud. mu. cau. fac. ⁊ c. examinata. de iud. Et cum
Bart. tenet omnes indifferēter. Tu adde ꝙ ita consuluit bartol.
qui non allegat ab aliquo in consilio. lxxiiij. incip. Petrus vendi
dit berte sorori sui. et ibi ita limitat regulam. l. quoties. C. de rei
ven. ⁊ in illo consi. Bart. no. loquitur ⁊ plenius q̄ hic: sed aduerte
licet omnes teneant cū Bar. credo ꝙ male cōsuluerit, qꝛ lʒ ī casu
Bar. sit incertitudo ratione loci, tñ est certitudo ratione quote. s.
centum tabulas sed ad hoc respondet Are. hic. s̄m Pau. de cast.
3 ꝙ † quota non constituitur certa per nomina numeralia. puta. x.
vel. xx. vel centum tabulas, sed per noīa significantia quotam vt
tertiā quartam ⁊ similia: sed caue, qꝛ imo cētum tabule sunt pars
fundi quotitatiua ⁊ certa, sicut si emissem tertiam partem fundi q
sit trecentum tabularum. nam est certa quota per relationem ad
mensuram totius fundi. ergo dʒ sufficere vt predixi, lʒ sit incerti
tudo tm̄ rōne loci. ¶ Secundo inq̄ntuʒ ista gl. in prima parte al
legat pro concordanti. l. si fur. §. si. j. tit. j. caue, cum tex. ibi dicat ne
minē mera subtilitate partem incertam posse possidere, ergo in
nuit, ꝙ de equitate incerta pars possit possideri: tñ s̄m glo. ⁊ doc.
ibi non dʒ sumi tale arg. a contrario sensu, ⁊ hoc mō ibi equitas et
rigor se cōpatiuntur, cum non semper equitas contradicat rigo
4 ri. imo aliqñ † contrariuʒ equus est vt ptʒ ex nota. in. l. j. §. j. ff. de
iust. ⁊ in. s̄m Bart. Ange. ⁊ Imo. in. d. l. si fur. §. fin. ¶ In. ij. parte
gl. dum dicit ꝙ pars incerta vendicat. Gl. verū dicit in casu quem
allegat in. d. l. que de tota. §. incerte. ff. de rei vend. ꝓpter iustā cām
incertitudinis vt ibi dicit tex. quando ꝓpter cōputationē heredi
tatis ⁊ sic incertam detractionē falcidie legatarius est incert q̄n
5 tum sibi de legato debeat, vnde † cum ibi incertitudo non causet
ex persona nec ex facto libellantis admittit petitio incerta. l. j. §.
quia aūt. j. quor legator dixi in. l. vbi aūt non apparet. §. q illud.
j. de ver. ob. alias aūt non videtur ꝙ semper sit verū ꝙ pars incer
6 ta possit peti seu vendicari. † Unde in terminis. §. nostri non pos
set in libello petere illud quod titius possidet in tali villa. nā nō
procedere talis libellus. ita singu. tenet Bartol. in. l. titia cum te
stamento. j. ad fin. ff. de leg. ij. alleg. capitul. cum ad sedē. ⁊ ibi Inn.
de resti. spo. ⁊ cum Bar. tʒ simpliciter solus Rapha. cu. ibi: aliȷ̄ ni
hil tangunt, sed in hoc cōtrarium est verius, vt tʒ Spec. in tit. de
actio. ⁊ obl. §. sequitur ver. q̄d si peto, expresse. domi. Ab. reprobās
Bart. in. c. ij. in. viij. col. de libel. obla. ⁊ idem etiā do. Anto. de bu.
⁊ Io. de imo. reprehendunt Barto. ⁊ allegant Inno. ita tenere in
c. certificari. de sepul. contrarium etiam tʒ Angel. in. l. j. in prin. in
iij. col. ff. de eden. vbi etiā ad hoc alleg. Inn. in. d. c. certificari. idem
7 no. tʒ Io. fab. in. §. curare. in. iiij. col. insti. de actio. † Similiter pro
cedit libellus generalis. peto quicquid titius possidet in tali vil
la s̄m Spec. in. d. §. sequitur. in ver. q̄d si peto. do. Ant. de bu. in. c.
cum ad sedem. in. viij. col. de resti. spo. do. Alex. in consi. clxxxvj. se
cundi vo. incip. in cā ⁊ lite vertēte. inter reuerendissimum. ⁊ vltra
autoritates preallegatas, bene facit ad predicta, qꝛ cum tūc libel
lus referatur ad factum ipsius rei conuenti. i. ad illud qō ipse reus
possidet, ⁊ sic reus hebet facultatem deliberandi an cedat vel con
8 tendat, ergo procedit libellus. l. j. in princip. de eden. ¶ † Itē dū
glo. in ista secunda parte dicit de fallacia accidentis habes etiaʒ
glo. in. l. vendicatio. ⁊ in. d. l. que de tota. §. incerte. ff. de reivendi. ⁊
vtrobiq̄ dicit Albe. de ro. qō fallacia accidentis dicitur quando
quid mutatur in quale. Et ita etiam dicit Albe. de ro. in dictiona
ris suo. in verbo fallacia. Adde vel quando infert de quid ad qua
le s̄m glo. et Barto. in. l. debitor. §. si. ff. de lega. ij. Et dum barto.
ponit sophisma, quicq̄d emisti comedisti, ista est vera, carnes cru
das emisti, ista etiam est vera, ergo carnes crudas comedisti: ista
est falsa, qꝛ nō comedisti carnes illa qualitate crudas quales emi
sti. ⁊ sic est fallacia in illo accidenti crudas. Ita hic in glo. quicq̄d
vendicatur possidet, est verū, sed nō in ea qualitate in qua vēdica
tur possidetur: qꝛ ille qui agit bene vendicat partem incertā que
possidetur: sed illi qui conuenitur possidet certum. s. totum fun
dum. Adde aliud sophisma quod ponit Ioā. and. in regula sine
culpa. in vltima charta. de reg. iur. in. vj. in mercuria. quod etiam
refert Pau. de ca. hic. volo ꝓbare ꝙ asina est mater tua. hoc mo
do: Ista asina est tua. hec est vera. Ista asina est mater qꝛ hʒ pul
lum. ista est vera. ergo ista asina est mater tua. Ista est falsa: qꝛ que
dam possunt predicare disiunctim, que non licet coniungere pro
pter dictam fallaciam accidentis s̄m eum. ¶ Ultimo circa istuʒ
tex. vt nihil ambiguitatis relinquatur. quando sum ea mente vt
velim possidere quicquid titius possidet. Intelligo istū tex. ꝓut
etiam intelligit glo. ff. in prin. quando etiam titius erat incertus
ratione loci ⁊ quote q̄ntum possideret prout etiā est text. clarus q
ponit eandē regulā in. l. locus. in ver. incerta. ⁊ ver. si. j. e. vbi text.
ita declarat hanc regulam, quando incertitudo erat ⁊ in traden
te ⁊ in recipiente ⁊ sic in vtroq̄, tunc non pôt possideri nec vsuca
pi. alr̄s si titius esset certus q̄ntum possideret, ⁊ hoc constaret, tūc
non ꝓcederet iste tex. qꝛ incertitudo declararetur per relationeʒ
ad possessionem certam titij. vt. ff. dixi. ¶ Nec obstat fundamen
tum Pau. de cast. ꝙ in isto tex. titius possidebat: ergo erat cert⁹
dico quod titius in se erat incertus: sed certitudo erat in prestan
te ministeriuʒ in possidendo, quia hic possessio fuit acquisita per
seruum vel filium ex causa peculiari vel per procuratorem: qui
bus casibus acq̄rit possessio penitus ignorāti, vt statim dicā. j. in

iij. limitatione. & ille possidet cuius noīe possidet. l. q̄ meo. in pn. j. eo. & c. cū venisset. in fi. de rest. spo. & c. si diligenti. de prescrip. isto
9 modo procedit tex. sine scrupulo. ¶ † Extra gl. vt clare & ordinate habeas materiā huius. §. fac regulā et plures fallētias regule. est q̄ incerta pars rōne loci & quote nō pōt possideri vt hoc tex. &
10 l. locus. in ver. incerta, & v. fi. j. eo. & l. si fur. §. fi. j. tit. j. † Per istam regulā & sic per istum tex. & d. l. locus. determinat Bart. in l. ij. in prin. C. qū & quibus quar. pars debe. lib. & q̄ filius pro sua legitima non soluta, propria autoritate occupans bona, nullius partis possessionem acquirit, q̄ sua legitima est incerta ratione loci, q̄ pro indiuiso. l. meuius. §. duobus. š. de leg. ij. Itez rōne quote, q̄ nescit quāta debeat ppter incertitudinē eris alieni, cum legitima debeat deducto ere alieno. l. pap. §. quarta. š. de inoffi. testa. idem tz Bal. in l. si qs in suo. in prin. C. de inoffi. testa. do. Alexa. in consi. pe. iij. vo. incip. attētis narratis in themate. Are. in ɔsili. clvj. in-
11 cip. diligenter visis. in vlti. col. & idē Are. hic. ¶ † Scdō, per istam regulā infertur, q̄ si venderem vel donarē quicqd iuris habeo in tali fundo, q̄ est incertitudo in loco. & in quota, lz constituaz me tuo noīe precario possidere, vel mihi retineā vsumfructū, aut conduca a te, nō ppterea in te transfert possessio s̄m Angel. in. l. que de tota. §. incerte. š. de rei ven. Angel. & Mod. in d. l. locus. j. eo. et
12 ibi est tex. de hoc, in tertia particula. in v. incerta. ¶ † Tertio, per istā reg. refert bart. in l. si sic. §. j. infi. š. de leg. j. & in l. legauit. p illū tex. de lib. leg. q̄ si comes vel baro concessit cuidam ecclesie quicquid iuris hz in tali loco, hec concessio est inutilis, & nihil operat, nisi de iure concedētis appareat. q̄ ista incertitudo impedit acquisitionem possessionis, & per consequēs dnij, vt hoc tex. & d. l. si fur. §. fi. Idem tz Spe. in tit. de locato. §. nūc aliqua. in ver. lviij. Oldr, Laur. in cōsi. clxiij. incip. viso priuilegio. in l. qd̄ si in venditione. p illum text. š. de here. vel act. ven. Ang. & Mod. in d. l. locus. j. e. d. Alex. in cōsi. xxxj. ij. vo. incip. in hac causa & lite. in iij. colū. ad fi. et
13 seq. ¶ † Quarto per istā regu. Bart. in l. in summa. in ij. colum. j. vti possi. & in. §. ex cōtrario. in pe. col. j. ea. l. reprehendit glos. vtrobicq̄ volentē, q̄ vsuarius & vsufructuarius possideant quilibet p parte diuisa, & male: eo q̄ portio incerta rōne loci & quote nō pōt
14 possideri vt hoc tex. ¶ † Limita istā regulā, vt pcedat qū est icertitudo rōne loci & quote simul: secus qū est incertitudo rōne loci sed est certa ratione quote vel econtra quando est incertitudo ratione quote sed certitudo ratione loci vt dixi. š. in glos. in princi. ¶ Secūdo limita qū talis incertitudo declararet per relationem ad aliud certum puta ad personam autoris sui qui esset cert⁹ quātum possideret vt dixi. š. in glo. in prin. vel qū incertitudo declararetur per relationem ad possessionez quesitā de quo esset certum. ¶ Tertio limita qū possessio acquirit per seruum vel filium ex cā peculiari vel per procuratorem, quia cum acquirat penitus ignorāti. l. j. §. itē acquirim⁹. š. eo. l. peregre. §. quesitū. j. e. & l. j. C. eodez. multo fortius si sciat se possidere, ignoret tn̄ quotam vel quem locum possideat per regulā. l. vni. in prin. C. de rei vxo. actio. q̄ tunc certitudo est in ministro acquirent. q̄ sufficit vt. §. saltus. j. ead. l. ¶ Quarto limita qū contractus fieret hoc modo, vendo quicqd iuris habeo. Item trado qcquid iuris habeo, tūc nō pōt sic possideri vt hoc tex. secus si vendo quicquid iuris habeo in fundo, & totum fundū trado: tunc acquiritur possessio et prescriptio procedit. l. j. §. sed et si fundus. j. de vsuca. pro empt. Ista limitant Bar. & Pau. de ca. in l. emptor. in prin. j. de vsucap. pro emp. ¶ Quin-
15 to limita qū possessio † transfertur ex dispositione legis vel statuti, vt in casu. l. raptores. C. de epis. & cle. tunc non obstat incertitudo, q̄ lex est certa de oī eo qd̄ est in rerum natura. l. cuz quidam. §. quod dicitur. š. de acqui. here. l. cum ad presens. cum tribus se. š. si cer. pe. Idem videm⁹ in dn̄io qū transfertur ministerio legis vt in legatario in quez transfertur dominium ipso iure illud queritur etiam in parte incerta. text. est in l. que de dota. §. incerte. š. de rei ven. Secus aūt si mediante acquisitione possessionis dominiū
16 esset querendū p istū text. & ita etiā tenēt Mod. senē. hic. ¶ † Sexto no. limita qū fit constitutū omnium bonorū prout tota die cōtingit, q̄ in instrumento quis constituit se possidere oīa bona nomine creditoris. nam per tale constitutum transfertur omīs possessio respectu bonorū presentium, non obstante qd̄ videat icertitudo ita in terminis tz bar. in l. celsus. j. ti. j. in ver. sed pone qd̄ debitor obligauit oīa bona. Imo fortius, qū fit constitutū generale oīm bonorum presentium & futurorū, tale constitutū vz & operatur translationē possessionis non solū respectu bonorū presentiū: sed etiā respectu futurorū qū erunt acquisita. Ista iest magis cōmunis snīa, lz non sit sine scrupulo per tex. in l. fi. C. que res pignor. oblig. pos. & melius in l. Quis. j. de preca. vbi si constituo me possidere tuo nomine ancillam, istud constitutum extendit etiaz ad partum nascituru, & sic ad futura. Ita tenent Iac. bu. et Sali. in d. l. fi. Bartol. in consi. lxxvj. incip. punctus talis est. pater filio suo emancipato. Ange. in q. per eum disputata. incip. in refulgēti palatio. et in consi. clxxviij. incipi. visis instrumentis predictis.

8 ¶ Fundi. ad de bar. in l. a tutore. j. de rei vē. & doc. i. l. diuortio. š. so. matri. j. §. si fundū. et l. nūq̄ nuda. §. thesaurus. š. ti. j. glos. et do. in. §. thesaurus. insti. de rerū diui.

& in l. j. in prin. š. de pig. bald. in l. si quis argentum. §. sed & si qs. p illum tex. C. de dona. Imo. & Lud. ro. in l. stipulatio hoc modo cōcepta. ff. de ver. ob. Et latius. d. Alex. & Are. hic. Et ista est vera et cōis snīa lz vt dixi non sit sine scrupulo. ¶ Et cōtrarium tz Bald. in l. penul. §. fi. p illū tex. cū gl. š. p socio, bal. & Ang. in l. si. stipulatio hoc mō cōcepta. Ange. in l. fi. C. de pac. & Lud. ro. hic. presertim q̄ futura icerta sunt. ergo possideri nō pn̄t vt hoc tex. sed ad istud de incertitudine pōt dupliciter responderi. primo qd̄ bene est incertitudo anteq̄ bona futura acquirant: sz qū sunt acquisita non subest amplius incertitudo, imo etiam tpe acquisitionis certa est res q̄ acqrit & p quota parte acqrit, sicut dicimus qū qs emit fructus nasciturus. nam ipsis natis non dicit empta res incerta. l. interdum. in prin. j. de ver. obli. & l. nec emptio. š. de cōtrahen. emp. Secundo et notabilius rn̄detur, q̄ lz non adsit omnimoda certitudo respectu rerū particularium: est tamen certitudo respectu vniuersi, quia omnia veniunt in constituto, et sic adest certitudo generalis, & illa sufficit. ar. l. qui iure militari. š. de testa. mili. Et ita declarat excellens doctor. d. Ioā. petr. in l. ab emptione. š. de pactis. dicens q̄ in isto text. erat incertitudo respectu rei pticularis: nec erat certitudo in vniuerso prout in casu predicto. Et ita referunt & sequūtur Mod. senē. hic. ¶ † Septimo & vltimo adde p li-
17 mitatione, q̄ lz nō valeat apprehēsio possessionis incerta: vt hoc tex. tamē bene vz venditio seu alius cōtractus de omni iure qd̄ habeo in tali loco. l. qd̄ si nulla iuncta. l. q̄ si in. š. de here. vel act. vendi. per q̄ iura ita tz gl. in d. l. emptor. j. de vsuca. pro empto. Ang. Imo. & Mod. in l. si sic. in prin. š. de leg. j. facit lex si iactū rhetis. š. de actio. emp. si etiā res incerta pōt obligari. l. & que nondum. in prin. & l. lz et qd̄ ad eas. š. de pig. Et ita cū laude dei remanet vtiliter & ordinate expeditus iste. §.

1 Ciuilis pos. non pōt queri sine naturali.
2 Per apprehensionem fundi non dicitur qs possidere thesaurum in eo existentem; etiā data scientia thesauri.
3 Thesaurus non est proprie pars fundi, sed aliquid diuersum a fundo.
4 Qui possidet cōtinens nō semp possidet contentum.
5 An thesaurus longa [illegible] prescribat sicut fundus.
6 Fructus bona fide percepti ex agro alieno vsucapiunt triēnio, et q̄ sit ratio quare res mobiles vsucapiūtur triennio.
7 Pecunia in re empta inuēta, an pertineat ad emptorē rei.
8 Pecunia que reperitur in muro domus, an ptineat ad emptorē.
9 Possessio queritur ex aspectu & presentia rei.
10 Thesaurus inuētione & apprehensione nobis acquiritur.
11 Ex pluribus opinionibus relatis vltima censetur approbata.
12 Possessio mobilium facilius amittitur q̄ acquiratur.

Neratius. Possessio thesauri inuenti, nō acquirit, nisi thesaurus sit apprehēsus & de loco amotus. h. d. ¶ Diuidit in iij. ptes prin. In prima ponit opin. neratij proculi que procedit in sciente thesaurum esse in fundo: sed non in quo loco fundi. In scdā ponit alia fortior opi. etiaz in eo q̄ ignorauerat de thesauro sed istā op. text. reprobat. In iij. ponit opin. Sabini q̄ est vera. scdā ibi ceterū brutus. tertia & vlt. est ibi quidā putant & est aliqualiter perplexus tex. s̄m Pau. de ca. ¶ No. pri-
1 mo † ex principio huius text. hic videri, text. expressum, q̄ ciuilis possessio nō pōt a principio q̄ri sola, nisi medio naturalis, & sic sine, naturali possessione seu corporali apprehēsione, vt dicit glo. j. & istud tz Bar. si bene inspexeris in l. clam possidere. §. q ad nundinas. in j. col. ad fi. j. eo. lz cōtrariū tz ibi glo. quā Ange. Imol. et oēs ibi sequūt, vbi dicetur. & gl. in l. pompo. §. si is q precario. in gl. magna ad fi. j. eod. alibi dicit Bal. in l. ij. in j. q. C. vbi in rem actio. q̄ iudex pōt quē mittere in possessionez pro sola ciuili consequenda absq̄ naturali, sed potes dicere, q̄ licet iste tex. in prin. videat generaliter loqui, tn̄ procedit principaliter in re mobili. s. in thesauro: & in re mobili verū est q̄ nō pōt queri ciuilis sine naturali vt hoc text. secus in re immobili. rō diuersitatis patet ex. §. nerua filius. j. ea. l. vbi est tex. q̄ possessio rerū mobiliū nō habet nisi mediāte custodia, & amissa custodia amittit possessio, vt ibi est tex. secus in rebus immobilibus in quibus non perdo ciuilē possessionē lz res nō sit in custodia nostra. l. clā possidere. §. q ad nundinas in verbo neminez domi reliquerit. & l. si id qd̄. §. fi. j. eo. & ppterea iste tex. in fi. dicit q̄ nō sit sub custodia nostra. ergo ptz q̄ cum misterio loquitur de re mobili. sed caue q̄ possessio mobiliū q̄ vilis et abiecta. l. si rem mobilem: & l. si rem aliquam. j. eo. sicut facilius pditur neglecta custodia quā possessio immobiliū vt dixi, ita facilius a principio deberet posse acquiri q̄ possessio immobilium vt cōtrariorū eadē sit disciplina, vt dixit glo. in rub. š. eo. vt dixi
2 dicam in d. §. qui ad nundinas. ¶ † Secundo not. ex hoc text. q̄
8 per apprehensionem fundi⁹ non dicitur qui possidere thesaurū in eo existentem etiam data sciētia thesauri. ¶ Et ex hoc infert due limitationes. prima ad principium huius legis. vbi dicitur quod qui possidet partem fundi dicitur totum possidere: tamen potest

3 potest dici † q thesaurus nō est ꝓprie pars fundi, sed aliquid di
4 uersum a fundo. ¶ † Secūda limitatio est ad regulā q̄ habet q qui possidet continens: possidet etiā contētum: quā regulā tradit Bald. in. l. de his. C. de fur. per. l. clauibus. ff. de cōtrahen. emp. l. j. §. si iusserim. ff. e. t. l. si ego. §. dotis. in v̄si. quid enim interest. de iure do. Ista regula nō ꝓcedit in reb⁹ in quib⁹ reqrit inuētio t actualis appreheñio vt est in thesauro: vt. j. dicet qꝛ nō sufficit acquirere possessionē fundi vt dicatur apprehēdisse possessionē thesauri
5 lꝫ in fundo cōtenti tex. est hic. ¶ Tertio no. in v. ceterum. ibi: qui fundū longa possessione ceperit etiā thesaurū cepisse, q thesaurus longa possessione prescribit sicut t fundus: lꝫ hoc videt male dictū, qꝛ cū thesaurus sit res mobilis videt q solo triennio vsucapiatur. l. vni. C. de vsuca. trāsfor. t. l. iij. cū gl. j. ti. j. t instit. de vsuca. in prin. ad hoc respōdet singulr Are. q predicta iura ꝓcedūt, qñ res mobilis haberet prescribi principalr ꝓpter se, tunc sufficeret trienniū lꝫ hic prescribit in cōsequētiam t accessorie ad rē immobilē: nā hic thesaurus venit accessorie ad fundū: vñ tūc nō pscribitur minori tēpore q principale, cuius naturā assumit. vt in regula accessoriū. de regu. iur. in. vj. t. c. sup eo. de prebē. in. vj. t dicit qd est singularis limitatio ad illa iura. Moder. Seneñ. reprobat istā limitationem per duo. Primo per tex. ſm cōem intellectū vt ipsi dicūt in. l. sequit. §. fructus. j. tit. j. vbi qui prescribit fundū principaliter, t in consequentiā fructus, tñ vsucapit fructus triennio: t no. Bar. t doc. in. l. iij. C. q me. cau. Alias respondebā ad illū tex. q ideo ibi sit, qꝛ fructus non possunt vltra trienniū durare quin corrūpant, ſm glo. in. l. j. C. si aduer. vsuca. vñ officiū iudicis mercenariū nō durat, fructib⁹ in rerū natura non existentibus. ita dicit no. Bal. in. l. j. in. ij. col. C. de vsufruc. lega. t si subtilr diceres q imo ibi fructus trāsacto triennio extabāt, ptꝫ q si fuissent cōsumpti, etiā ante trienniū efficerētur bonefidei possessoris. l. certū. C. de rei ven. Rñde q lꝫ ibi fructus extarēt trāsacto triennio, tñ nō potuissent durare longo tēpore. t sic ad. x. vel. xx. annos. ideo necessario fuit ibi statutum q triennio vsucapiatur. Nunc autem ista solu. nō placet qꝛ tex. in. d. §. fructus. nō solū loquit de fructib⁹, lꝫ de partu ancillarū, t de fetu pecorū, t dicit qd fructus partus ancillarū t fetus pecorū vsucapiunt, t sic triēnio. t tñ partus t fetus nō corrūpunt triēnio sicut fructus, ergo ista sol. nō est bona. qꝛ nō esset generalis. Secundo als rñdebā q in. d. §. fructus. nō vsucapit triēnio fructus vt eorū dominiū acquirat, sed solū vt habeat retentionē, ſm Bal. in. l. ancille. in pe. col. C. de fur. Sed istud nō placet qꝛ Bart. in. d. §. fructus. circa fi. tenet, qd imo ibi acquirat dñium fructum irreuocabilr. nā bonefidei pos. percipiendo fructus facit eos suos lꝫ renocabilr: qꝛ officio iudicis mercenario tenet eos restituere: vnde tūc vsucapit. Quis sint sui vt irreuocabilr sui efficiant per. l. in bello. §. si quis seruū. j. de capt. Unde tertio modo respōde qd tex. in. d. §. fructus. nihil facit, qꝛ nō est verū qd ibi principalr prescriberet fundū. t in cōsequentiā fructus, qꝛ in
6 illo tex. de prescribēdo fundū verbū nullū. Sed solū dꝫ de fructibus t partu ancillarū t fetu: vñ † dicit. d. Abba. in. c. de quarta. in pe. col. de prescrip. q ideo fructus qui percipiuntur ex agro alieno bonafide vsucapiunt triēnio, ꝓ tex. no. in. d. §. fructus. t ibi Bart. eo qꝛ ibi nō agit de prescribēdo iure fundi. sꝫ solum de vsucapiendis rebus mobilib⁹, t sic fructib⁹: ergo nō est verū qd ibi prescriberet fundus. Et vltra Abb. ꝓbo ineuitabiliter qꝛ tex. ibi loquit de fructib⁹ t partu ancillarū t fetu pecor: t certe in partu ancille t fetu pecoris nō potest dici qd ibi aliquis fundus principaliter prescriberet, lꝫ fructus bene possint prescribi in cōsequentiā fundi, t hoc ꝓcederet si tex. solū loquerer de fructibus. ista est veritas. Secūdo prefati Moder. Seneñ. rñdent ad istū tex. in quo se fundat Are. t dicūt qd in v̄si. ceterū recitat opi. Bruti, qui volebat q qs possideret etiā thesaurū tanq̄ partē fundi, que opinio reprobat in vltima parte text. t hoc modo nō potest dici qd notabile Are. ꝓbetur in hoc tex. Sed tu dic, qd lꝫ pricipalis opinio bruti reprobet in fi. huius. §. tamē illud qd dicit de prescriptione longi tēporis, t qd pōderat Are. nō est. j. reprobatum. Ego ꝓ limitatione Are. quā puto verā: addo duos bonos tex. primo tex. in. l. si aliena. §. hoc iure. j. ti. j. vbi seruitutes per se nunq̄ lōgo tpe prescribūtur, tamē cū edificijs in cōsequentiā prescribi possunt. et sic ibi est text. q in materia pscriptionū, qñ res prescribit accessorie, mutat naturā suā. Scdo allego text. in. l. j. §. illud. j. de vi et vi ar. vbi est tex. qd illud interdictū nō cōpetit pro re mobili cōpetit tñ si in fundo vel domo vbi fuit cōmissa violentia fuerūt re mobiles q̄ tūc indicant immobiles. Cōsidera etiā nouiter, qd res mobiles triēnio vsucapiunt res v̄o immobiles longo tēpore t. x. annis inter presentes t. xx. inter absentes instit. de vsucap. cum aliis ff. alleg. si tenemus qd ratio diuersitatis sit: qꝛ in rebus mobilib⁹ a cōiter accidētibus tractatur de paruo preiudicio: t sic de minori: q in rebus immobilib⁹, ideo statutū est breuis tēpus ad vsucapiendū res mobiles, si ut etiā dicimus qd rerū mobiliū vilis est t abiecta possessio. d. l. si rē mobilē. t. l. rē que nobis. j. eod. quāuis res mobiles facilius occultent q̄ immobiles q̄ se exhibēt solo. vt iurib⁹ prealleg. et. §. nerua filius. j. ea. l. cū ergo thesaurus a cōiter accidentibus sit res magni preiudicij et magni valoris: ideo lꝫ sit res mobilis tñ nō pscribit triēnio, lꝫ prescribat lōgo tēpore sicut t res immobiles in quibus vt plurimū tractat de maiori preiudicio, presertim qñ thesaurus prescribit simul cū fundo t sic cum re immobili vt hoc tex. cogita tñ, qꝛ nō pono hoc ꝓ cōstāti nec forte pōt reddi alia bona rō diuersitatis inter vsucapionē trienniū in reb⁹ mobilib⁹ t pscriptionē longi tēporis in rebus immobilib⁹.
7 ¶ † Quarto principalr iste tex. inducit per Raph. cuma. ad qōnem q̄ ſm eū alias fuit de facto in ciuitate Genue: quidā Genueñsis mercator veniēs ex hispania detulit secū in naui certā quātitatē cere, t in vna pilla cere erant recōditi quatuor mille ducati: iste mercator decessit, eius filius vēdidit talem cerā vni mercatori, cū ignoraret pecuniā in ea reconditā. Iste secūdus mercator tenuit eā spatio triū annorū t vltra, deinde eā vendidit cuidā aromatario, q pecuniā in cera inuenit. querebat cuius esse debeat talis pecunia. nā mercator q emerat a filio, dicebat se triennio possedisse, t sic vsucepisse, cū esset mobilis: sꝫ cū ignoraret pecuniā esse in cera, nec amouerit loco, nō pōt dici nec possedisse nec vsucepisse: vt hoc tex. t nūc vides practicā huius tex. nec filius vendēs t tradēs habuit animū trāsferendi dñium auri, nec aromatarius q vltimo emit potest dicere se vsucepisse, qꝛ sciebat pecuniā alienā: ergo cū malafide nō potest vsucapere: vt dicit tex. hic. Rapha. cu. nō decidit istam qōnem, sed dicit qd veritas pendet ex his que dicent in l. rem que nobis. j. eo. Tu dic quod veritas est prout etiā tenet. d. Pet. de bexu. hic: q pecunia dꝫ reddi filio primi mercatoris, qui noluit a se abdicare dñium pecunie quā esse in cera ignorabat. ꝓ regulā. l. id qd nostrū. j. de regu. iur. t de hoc pro decisione huius qōnis est tex. singu. in. l. a tutore. ff. de rei ven. vbi est text. formalis q pecunia inuēta in re empta, nō in modū thesauri, non pertinet
8 ad emptorē sed ad dñm pecunie. Et ꝓ illum tex. no. ibi † Bal. qd etiā pecunia q̄ reperit murata in muro, nō pertinet ad emptorē. Et dicit ibi Alber. de rosa. qd est pulcher casus. Et an ꝓpter talē pecuniā repertā in re vendita vel thesaurū, detur venditori remedium. l. ij. C. de rescin. vēdi. tanq̄ res sit vendita citra dimidiā iusti pretij. Lud. ro. in. l. si qs cū aliter. j. de v̄bo. obli. refert se cōsuluisse qd sic. sed Are. ibi in. xij. col. reprobat. vbi vide. t credo melius, ex quo pecunia nō est vēdita nec thesaurus, vt dixi, et sic nō efficitur emptoris, faciendo tñ differentiā inter thesaurū t pecuniā recon
9 ditā: vt pꝫ ex predictis. ¶ † Quinto no. ex hoc tex. in fi. limitationē ad regulā que habet qd ex presentia rei vel ex aspectu acquiritur possessio. l. j. §. si iusserim. ff. eo. t. l. qd meo. §. si venditorē. j. eo. nam illa iura ꝓcedūt in re aliena, cōcurrēte volūtate tradentis: vt ibi dixi secus in reb⁹ q̄ in nullius bonis sunt vt in thesauro, qꝛ ad acquirendū eorū possessionē nō sufficit aspectus, sed requirit corporalis appreheñio tex. est hic facit. l. j. j. ꝓ derelic. Et hoc tenendo iste tex. loquitur de thesauro proprie, de quo tamē dicet plenius
10 in gl. ¶ † Sexto no. ſm Pau. de ca. t Lud. ro. qd per istū tex. confunditur opinio relata per gl. in. l. nunq̄. §. thesaurus. ff. tit. j. et in §. item lapilli. insti. de re. diui. t in. l. j. C. de thesau. lib. x. qd thesaurus sola inuētione nobis acquiritur: qꝛ imo etiam requiritur corporalis appreheñio t amotio a loco. qꝛ alias nō dicit inuētus nisi secuta apprehensione. l. si barsatorē. C. de fideiusso. ad idem tex. in l. j. in princip. t ibi Alberi. ad hoc not. t ibi dixi. ff. eod. ibi qui primus eorū possessionē nactus est. tamē ista iura presertim iste text loquuntur respectu possessionis, t facilius acquiritur dominium quā possessio. l. j. item acquirimus. cum gloss. vbi dixi. ff. eo. hic in
11 verbo motus. ¶ † Septimo per istum tex. in fi. notāt Ludo. ro. t do. Iaco. pute. qd qñ in tex. vel glo. referant plures opi. q vltima censetur approbata prout tenet glo. in. l. qui filium. §. sabinus. ff. ad trebel. no. Bart. in. l. bonafides. per illū tex. ff. depo. dixi in. l. si idem cum eodem. ff. de iurisdi. om. iudi. tamē iste text. hoc non probat qꝛ loquitur in casu claro qñ vltima opinio est approbata vt dicit tex. hic. ibi. quibus consentio. t sic expresse approbat opi
12 nionem sabini. ¶ † Ultimo vt nihil omittatur inquātum opponebam. ff. in. j. no. q queadmodum possessio mobiliū facili⁹ amittitur q̄ possessio immobilium, ita deberet facili⁹ acquiri. contra istud datur bona instantia quā vnus vestrum ad me scripsit. nam possessio facilius perditur quā dominiū: qꝛ solo animo. l. si quis vi. §. differentia. j. eo. Et tamē nō acquiritur possessio facilius q̄ dominiū imo difficilius. l. j. §. item acquirimus. cū gl. vbi dixi. ff. eo. ergo non sequit: facilius amittit: ergo facilius acquirit. qꝛ dat instātia in ꝓpria materia. ¶ Capio glo. in ver. alienū. In glos. in ver. alienū. Bar. cōiter t alij tenēt secundā so. glo. t sic qd iste tex. loquat de thesauro ꝓprie. ¶ Sed aduerte ista sol. vr̄ esse impossibilis ſm Rapha. cu. t Are. hic: qꝛ si thesaurus erat in nullius bonis: put est ꝓprie thesaurus. l. nunq̄. §. thesaurus. ff. titu. j. frustra tractaretur de vsucapione ex temporis cursu, cum statim quereretur occupanti sine alio tractu tēporis. d. §. thesaurus. ēt si diceres

fo vnde textus … [illegible] ad d. § fructus … q nō procedat qn … [illegible] prescribendo fundi … cum fructibus … nō possent vsucapi triennio [illegible]

requiritur apprehensio actualis: vt hoc tex. in fi. nam dico ꝙ etiā sine apprehensione possessionis non posset queri vsucapio: vt dicit tex. hic. ꝛ l. sine possessione. ȷ̃. ti. j. ꝛ sic aut sumus ante actualem apprehensionē thesauri, ꝛ frustra querit̃ de vsucapione. l. sine possessione. ȷ̃. ti. j. aut sumus post apprehensionē thesauri, ꝛ tunc cum statim sit acquisitū dñium thesauri frustra querimus de prescriptione de qua tractat tex. vñ necessario videtur tenēda prima sol. gl. ꝙ tex. loquat̃ de thesauro improprie, sicut etiā in. l. thesaurus. ff. ad exibē. allegata in glo. nā thesaurus ꝓprie sumptus non potest vsucapi, nec prescribi vt predixi, ideo tene primā so. quicquid dicāt Are. ꝛ Moder. Seneñ. hic. ¶ Capio gl. in ver. motus. quaꝫ diuide in duas partes principales. In prima opponit et tripliciter soluit. In scd̃a allegat duas cōcordantes ad tex. secūda est ibi: ꝛ facit. instit. de re. diui. ¶ In pⁱma parte gl. Are. ꝛ ante eū Pau. de ca. ꝛ do. Allexā. dicunt qđ. d. l. j. in prin. ff. eo. non meruit allegari per gl. pro contrario, qꝛ potius concordat, dum dicit, qui primi possessionē apprehēderint. requiritur ergo apprehēsio, sicut etiā dͬ in isto tex. in fi. tn̄ dic ꝙ glo. voluit ibi opponere. nā ibi dicitur de apprehēsione possessionis: sꝫ apprehēdere possessionē qs videt̃, si res est in cōspectu etiā sine tactu corporeo. l. j. §. si iusserim. ff. eo. ꝛ l. qđ meo. §. si vēditorē. ȷ̃. eo. hic autē requiritur ꝙ loco sit mot⁹ quātūcūqꝫ res sit in cōspectu. ꝛ ita inducūt istā oppo. glo. Dy. et Alberi. de rosa. hic: sed respōde vt dixi in tex. in. v. no. ¶ Secūda parte glo. allegata pro cōcordanti. §. thesauros. insti. de re. diuisione. ille tex. potius facit in contrariū cum ibi dicatur ex inuētione acquiri dominiū thesauri: prout etiam dicit tex. in. l. nunꝗ̃. §. ꝑthesaurus. ff. ti. j. sed dic, qđ nō dicitur inuentus thesaurus, nisi sit apprehensus ꝛ loco amotus vt hic ꝛ dixi in. l. j. in prin. post Bart. ff. eo. ponunt late Ange. Imo. ꝛ omnes Moder. hic.

1 ☞ Titulus pro quo sumatur.
2 Titulus generalis pro suo, concurrit cum quolibet alio titulo.
3 Possessio potest queri ex pluribus causis seu titulis.
4 Ciuilis posses. potest haberi ex pluribus causis.
5 Ius cano. in foro ciuili quando tractatur de materia peccati est seruandum.
6 De iure ciuili mala fides supueniēs nō interrūpit prescriptionē.
8 Dubitans de iure suo etiam de iure cano. prescribit.
9 Qui effectus est possessor et dominus ex vna causa, nō potest ex alia possidere.
10 Possessio non acquiritur ex diuersis causis specialibus diuerso tempore concurrentibus.
11 Non est danda multiplicatio causarum sine effectu.
12 Heres dͬ possidere rem. hereditariā etiā titulo defuncti. et nu. 13.
14 Dominiū nō potest queri ex pluribus causis.
15 Quasi dominiū potest queri ex pluribus causis.
16 Dominium vtile non est verum ꝛ proprium dominium.
17 Quando dubium est de prima causa dñium potest queri ex alia.
18 Verbū vsuceperit potest respicere preteritum et futurum tēpus. nume. 20. ꝛ nu. 21.
19 Subiunctiui accipiuntur pro futuro tempore in statutis.
22 Si noua causa superueniat ante questum dñium, acquisito dñio illa causa nō irritatur, secus tamen quādo superuenit post questum, quia tunc est inutilis ꝛ inefficax.
23 Quādo in statutis vel vltimis voluntatibus apponerētur verba que reperiuntur in preterito ꝛ futuro, quomodo capiantur.
24 Stante statuto ꝙ maritus habēs filios ex prima vxore nō possit constituere dotē secūde vxori nisi de his que euidenter receperit. si constituat ꝛ recipiat ex interuallo valet instrumentum.
25 Constitutio concilij concedens certas prerogatiuas his qui per annū laborauerint in concilio. verificatur tam in his qui laborauerunt ante constitutionem ꝙ̃ in his qui post.
26 Si testator legauerit cuilibet filie sue que vidua fuerit centuꝫ: an ad tale legatum admittantur ille que iam vidue erant tempore testamenti.
27 Perfecta vsucapione ex prima causa, extinguitur vsucapio secūde cause.
28 Usucapio potest procedere ex duobus causis.
29 In re mobili potest quis vti prescriptione ꝛ non vsucapione.
30 Non dicitur opponere contraria opponens vsucapionē et longi temporis prescriptionem.
31 Usucapio vel prescriptio extinguit dominium primi.
32 In contractibus idem dominiū ꝙ erat penes dñm transfertur in acquirentem. secus tamen in prescriptione.
33 Qui prescribit, occidit directum dñium ꝛ acquirit nouum dominium ꝛ illud est proprium dominium.
34 Usucapio potest perfici ex duabus causis eodem tempore simul concurrentibus.
35 Sequentia declarant precedentia.
36 De iure ciuili mala fides a principio impedit prescriptionem.
37 Dominium potest haberi ex pluribus causis in eodem tempore concurrentibus.
38 Possessio potest haberi ex pluribus causis siue eodē siue diuerso tempore concurrentibus.
39 Eueniente conditione legati resoluitur omnis alienatio ꝛ acquisitio medio tempore facta.
40 Verbum intelligitur importat fictionem.
41 Species debita ex cōtracta si legatur an et quādo valeat nu. 42.
43 Pretium quandoqꝫ succedit loco rei.
44 An quasi dominium possit haberi ex pluribus causis.
45 Duo quasi domina possunt esse apud duos insolidū in eadē re.

Ex pluribus. Possessio potest haberi ex pluribus
causis vtilibus nō cōtrarijs, sed diuer
sis ꝛ se inuicē cōpatientib⁹. dominiū vero nō pōt haberi ex pluri
bus causis in diuersum tēpus acquisitionis cōcurrentib⁹, vtraqꝫ
causa manente. h. d. text. cum gloss. ¶ Diuiditur in tres partes
principales. In prima ponitur regula generalis affirmtiua in
possessione. In secūda ponitur duo exempla. ꝛ primū exemplꝫ
est de duabus causis acqsitionis eodē tēpore inchoātibus. Scđm
exēplū est de duab⁹ causis diuerso tēpore inchoantib⁹. In tertia
ponitur regula negatiua in dñio. secūda ibi: et euꝫ qui vsuceperit.
tertia ibi: nec enim sicut dominiū. ¶ In tex. ibi. ex pluribus cau
sis intellige. i. titulis, vt sequit̃ in tex. qui tituli sunt multi: vt in. §.
genera. ȷ̃. ea. l. ꝛ pꝫ in ti. ȷ̃. pro emptore, ꝛ in titulis sequētibus. ꝛ su
1 mitur † titulus ꝓ omni causa habili ad trāslationē dñij, si tradēs
est dñs, vel vsucapiendi cōditionem, si nō est dñs. l. clauibus. ff. de
cōtrahē. emp. ¶ In tex. ibi: vsuceperit Bar. post antiquos expo
nit. i. vsucapere inchoauerit. Ista est violatio litere: vñ intellige il
illud verbū vsuceperit realiter ꝛ ꝓ eo qui in ꝑteritū perfecte iam
vsuceperit, cū rem ꝑfectā cū effectu significet, qꝛ perfecta vsucapio
ne potest ex vtraqꝫ causa possidere: vt dicit tex. Itē ꝓ eo ꝙ postea
in futurū vsuceperit: qꝛ istud verbū vsuceperit pōt respicere prete
ritum ꝛ futurū tempus: vt hic dicit glos. parua. in verbo vsucepe
2 rit. vbi plenius dicet̃. ¶ In tex. ibi: pro suo. Bar. † apostillat tex.
post antiquos. s. generali. sed caue qꝛ tunc non esset propria causa
nec diuersa causa. qꝛ titulus generalis ꝓ suo cōcurrit cū quolibet
alio titulo, nec tex. bene diceret, dū dicit et possumus possidere ex
duabus causis. ꝛ sic loquitur aptitudine, ꝛ tamē isto modo intel
ligendo semꝑ actualiter possideremus ex duabus causis qꝛ data
vna causa semper cōcurrit causa ꝓ suo generali: si autē intelligis
de titulo ꝓ suo speciali, videtur impossibile ꝙ cōcurrat cū titulo
pro emptore: qꝛ si vult vsucapere pro suo speciali, opꝫ ꝙ credat rē
esse a nemine occupatā, ꝛ sic in nulli⁹ bonis. sed si vult vsucapere
ꝓ emptore, opꝫ ꝙ credat rem esse venditoris: ergo videt̃ impossi
bilis cōcursus vtrinsqꝫ. ꝛ sic simul credere esse nullius et ꝙ credat
esse vēditoris ista sunt cōtraria ꝛ repugnāt. tangā de ista difficul
3 tate super gl. magna. in prin. lꝫ nemo tāgat. ¶ † No. j. ex isto tex.
regulā affirmatiuā, qđ possessio potest acquiri ex pluribus causis
seu titulis. ꝛ sic intelligas eodē tēpore cōcurrētib⁹ vt in primo exē
plo tex cum possessio nō differt a dñio: qꝛ etiā dñium potest acqui
ri ex pluribus causis seu titulis eodē tēpore cōcurrentib⁹. l. in nu
merationibus. ȷ̃. de solu. ꝛ dicetur. ȷ̃. in gl. magna. Si vero intelli
gis de plurib⁹ causis diuerso tēpore cōcurrentib⁹, tunc possessio
differt a dñio: vt in tex. ꝛ sic possessio potest acquiri ex plurib⁹ cau
4 sis etiā diuerso tēpore cōcurrentibus. ¶ † Amplia istā regulam
vt ꝓcedat in ciuili possessione, ꝗ potest haberi ex plurib⁹ causis,
pꝫ qꝛ iste tex. facit mentionē de vsucapione: sꝫ vsucapio ex sola ci
uili ꝓcedit. l. j. §. per seruū qui in fuga vbi dixi. ff. eo. gl. in. §. ex con
trario. vbi dicā. ȷ̃. ea. l. Idē est in naturali cū nihil repugnet. Item
potest quis ex vna causa possidere et ex alia detinere. l. si quis ante. ȷ̃. eo. ꝛ ista ponit Bar. ȷ̃. in. ij. colū. in trib⁹ qōnib⁹, quib⁹ qꝛ nihil
5 est addendū ideo hic posui. ¶ † Sꝫ aduerte qꝛ ꝯ istaꝫ regulā tex.
fortiter opponit̃, ꝙ nō possit ꝓcedere hodie attēta dispositione
iuris canonici, que seruari debet in ꝓposito nostro, etiā in foro ci
uili cū tractaret̃ de materia peccati: vt per Bart. in. l. ꝑuilegia. C.
6 de sacrosan. eccle. Cano. in. c. j. ꝛ. ij. de oper. no. nun. † nā lꝫ de iure
ciuili mala fides postea supueniens nō interrūpat ꝑscriptionēꝫ. l.
vni. C. de vsuca. trāsfor. dixi in rub. ff. eo. tn̄ secus est de iure cano.
c. fi. de prescript. qꝛ de iure cano. mala fides qñcunqꝫ supueniat: interrūpit ꝛ tollit prescriptionē vt ibi. aut ergo secūda causa superue
niens erat cū mala fide, et nihil operabitur quo ad prescribēdum,
aut erat cū bona fide: et tūc necesse est dicere malā fideꝫ subintrare
in primā causam qꝛ ille qui credit vnū esse dñm credit alium non
esse dñm: ꝛ sic necesse est qđ animus possidentis applicet̃ ad vnā
ex istis duab⁹ causis, adeo qđ si ex vna habeat bonā fidē et credat
se dñm necēsse est qđ credat se nō esse dñm ex alia, ꝛ sic ꝙ ex alia sit
in mala fide, ꝛ sic impossibile videt̃ ex vtraqꝫ causa posse ꝑscribere
7 attenta dispositione iuris canonici. ¶ † Istā difficultatē tangunt
Moder. Seneñ. hic: in pe. colū. sed ad aliud ꝓpositum: ꝛ respon
dent saluādo istum tex. vt procedat etiā de iure cano. in hoc exem
plo: emi a titio domū credens ipsum esse dominū, postea superue
nit fama

nit fama vel rumor publicus qđ prius vendiderat eã sempronio,
ego ad tollendum dubitationē ⁊ fortificanduȝ ius meũ, emi etiã
scđo a sempronio, cũ ista opiniõe qđ apud istos duos consisteret
plenum ius istius domus, et sic ex vtraqȝ causa simul iuncta ego
possideo bonafide, ⁊ ex vtraqȝ eam prescribo, ⁊ dicũt istud esse no
tandum vt scias particulare in prescriptione si talis casus accide
ret. ita etiam rñdet. d. Jaco. pute. hic. ⁊ est difficultas quã mouet
Rapha. cu. hic: ad aliud tamē ꝓpositũ. ¶ Sed caue qꝛ isto modo
multuȝ hodie angustaret et restringeret regula generalis huius
8 §. ideo. † tu rñde generalius, qđ etiaȝ de iure cano. qui dubitat an
res sit sua vel sui autoris, ⁊ sic qui habet conscientiã dubiã, dr esse
bonefidei ⁊ potest prescribere etiã de iure canonico: vt est gl. in. c.
si diligenti. in verbo bonafides. in fi. de prescrip. ⁊ gloss. plenior in
c. fi. eo. titu. ⁊ ibi late do. Abb. in antepe. colũ. in. iij. q. glos. ergo in
terminis nostris qui dubitauit an res esset sua vel sui autoris: et
propterea ꝓuidet de alio titulo potest prescribere etiã de iure ca-
nonico, alibi tenet Barto. in. l. naturaliter. in. iij. col. ⁊ ibi Jmol. j.
titu. j. ꝙ qui ab initio fuit bonefidei licet postea ceperit dubitare
vtrũ res ad eũ pertineat vel ne ⁊ sic nõ habet bonã fidē nec malã,
talis defectus superueniens non extinguit prescriptionē etiã de
iure canonico: imo requiritur qđ firmiter credat se esse malefidei
possessorē. ⁊ ita dicit sentire Jmo. in. d. c. fina. de prescrip. ⁊ ibi do.
Abb. in. xj. co. expresse tenet cũ Bar. idē tenet Jmo. in. § genera.
j. ea. l. ⁊ ibi late Are. vbi dicit, licet gl. ibi in verbo nõ bona. teneat
qđ dubitans dicat medius, qꝛ nõ habet nec bonã nec malã fidē: et
tenēdo cũ Bar. etiã ꝓcedit regula istius. §. ¶ Secũdo respõdeo
huic difficultati qđ in vtroqȝ exēplo tex. in vtraqȝ causa cũ durat
bonafides. Jn primo est planũ qꝛ ambe cause eodē tpe cõcurrunt
ꝓ emptore ⁊ ꝓ suo generali: similiter etiam in scđo exemplo, ego
heres credo rē esse hereditariaȝ quã testator emit: certe in vtroqȝ
titulo habeo bonã fidē ⁊ nihil repugnat: ⁊ ita habes ampliatã re-
gulã huius tex. vt ꝓcedat nõ solũ de iure ciuili sȝ etiã hodie atten
9 ta dispositione iuris canonici. ¶ † Limita nũc regulã huius tex.
duobus modis. primo qñ ex aliqua causa quis est effectus posses
sor et dñs, tunc non potest amplius ex alia causa effici possessor. l.
cũ res. C. de rescin. emp. de qua opponit gl. magna. in fi. ⁊ l. ij. ff. de
vsuca. ꝓ empto. ratio, qꝛ cũ ex prima causa sit effectus ⁊ possessor
⁊ dñs, certe secũda est inutilis. ⁊ istud est qđ ꝓprie dicit tex. in. d. l.
cuȝ res. secus si ex ꝑma possessione sit simplex possessor. ita loquit
regula huius tex. vbi querit de vsucapione, ergo non erat ex pri-
ma possessione dñs: qꝛ si fuisset dñs nõ potuisset vsucapere. l. sequi
10 tur. §. lana. j. ti. j. ⁊ l. ꝓprias. C. de lega. ¶ † Scđo ista regula limi
tatur nouiter per. d. Ang. de perillis de perusio quē referũt Mo
der. Senesi. hic. ⁊ dicũt qđ est noua ⁊ subtilis limitatio, vt regula
huius tex. ꝓcedat qñ altera causa est specialis altera generalis: se
cus qñ sunt plures cause speciales: tunc ex pluribus causis specia
libus in diuersum tēpus cõcurrentibus nõ acquiritur possessio.
mouet triplici fundamēto: primo, qꝛ aut mutat causa possidendi
ex causa superuenienti: ⁊ tũc possidet solũ ex scđa ⁊ nõ ex prima. l. ij.
in fi. ꝑnci. j. ꝓ emp. aut nõ mutat ⁊ tũc possidet ex prima. §. illud. j.
ea. l. Scđo qꝛ nõ debet dari multiplicatio causaruȝ sine effectu vt
esset i ꝓposito: ꝓut dicit text. i ratione decidēdi in. d. l. cũ res. C. de
cõtrahen. emp. Tertio mouet, qꝛ aut causa superueniens est iniu
sta: ⁊ tunc solo aĩo non immutat possessio. d. §. illud. aut est iusta, ⁊
tũc solo aĩo mutatur. l. q bona. §. j. j. e. ergo ex altera dicit posside-
re ⁊ nõ ex vtraqȝ. ¶ Pro ista limitatione facit iste text. in primo
exēplo vbi alter titulus est specialis. s. ex empto alter generalis. s.
ꝓ suo. ⁊ lȝ exempla nõ restringãt regulam. l. j. §. qđ vulgo. j. de vi ⁊
vi ar. l. damni infecti stipulatio. in fi. ff. de dam. infec. tamen eam
declarãt. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vino oleo triti. qȝ lega. ¶ Nec obst.
scđm exemplũ tex. vbi vtraqȝ causa videt esse specialis. rñdet du-
pliciter. Primo ꝙ titulus ꝓ herede est generalis ⁊ impinguatur
ab alio titulo defuncti qui reperit in hereditate. l. pomponi⁹. §.
questũ. j. eo. Secundo rñdet, ꝙ ꝭm exemplũ tex. loquit in diuer-
sis personis, in quib⁹ diuerse cause possidendi habuerunt initiũ
nimirũ si tũc vtraqȝ causa cõiungi potest ꝑ illud qđ habet in. d. l.
põponius ꝑ totã legē. ¶ Sunt q impugnãt hãc limitationē per
tex. in. l. non solũ. §. qđ vulgo. j. ti. j. magis stringit in cõtrariũ ꝭm
Moder. Senesi. tex. in. d. l. cum res. vbi ideo non multiplicantur
cause, qꝛ alia causa erat inutilis vt in princi. tex. dicit, ⁊ in secundo
responso, qꝛ empta erat res ꝓpria: ergo si vtraqȝ causa fuisset va-
lida ꝙuis specialis, fieret multiplicatio: ego etiã non teneo hanc
limitationē, qꝛ si bene cõsideres fundamenta sua militant etiam
11 qñ vna est generalis et alia specialis. ¶ † Nec obstat ꝙ non debet
dari multiplicatio causarum sine effectu: quia respõdeo plane ꝙ
hic sunt cum effectu quia interest nostra habere plures vias. l. j. §.
sed videndũ. ff. de successo. edic. sicut etiam interest nostra habere
plura remedia. l. cum filius. §. varijs cũ vulgaribus. ff. de lega. ij. qꝛ
si interrumperet prescriptio ex vna causa, procederet ex alia per
no. in. l. naturaliter. j. tit. j. Jtem si superueniret malafides in vna
causa, procederet in alia, per ea que proxime dixi, etiaȝ de iure ca
nonico. Jtē posset esse ꝙ vna causa posset probari alia non. l. duo
sunt titij. ff. de testamē. tutel. ergo iste plures cause nõ sũt sine effe
ctu. Nõ obstant alia fundamēta, qꝛ nõ ꝓcedunt quãdo qs vellet
possidere ex duabus causis iustis ad maiorē corroborationem iu
ris sui: tunc ꝓcedit regula. §. nostri: nõ aũt mutare causam: prout
12 loquũtur in iuriuȝ adducta. ¶ † Secũdo principaliter no. ex hoc
tex. ꝙ heres dicit possidere rem hereditariã non solũ titulo ꝓ he
rede, qui est immediatus titulus: sed etiã in titulo quo defunct⁹
13 possidebat ⁊ sic pro emptore. † Unde facit ꝭm Jmol. et Moder.
ꝙ si quis sit heres ab intestato alicui qui fuit heres alterius ex te-
stamento potest in libello dicere se heredē ex testamēto primi: eo
qꝛ titulus autoris sui in eũ transfert: vt hoc tex. de quo habes gl.
in. l. iij. ff. de petitio. here. per Bar. in. l. et an eandē. §. actiones. ad
fi. j. de excep. rei iudi. ⁊ in. l. qui in aliena. §. interdũ. per illũ text. ff.
14 de acquir. here. ⁊ in. l. paterfami. in fi. ff. de vulg. ⁊ pupil. ¶ † Ter-
tio no. aliã regulam negatiuã, ꝙ dñium non potest queri ex plu-
ribus causis facit. l. nõ vt ex plurib⁹. j. de reg. iur. allegata in gloss.
ratio, qꝛ dñium est qd perfectũ: vnde qui semel est effect⁹ dñs, im
possibile est qđ ex alia causa vel titulo amplius efficiat dñs. §. sic
itaqȝ. insti. de actio. ⁊ l. sequitur. §. lana. j. ti. j. ista est de mēte Bar.
j. ad fi. in vlti. q. ⁊ Ange. ratio qꝛ qđ est perfectũ nõ recipit nouaȝ
formã, ⁊ cõsequenter causam: vt inquit Bal. in. l. precib⁹. in prin.
in versi. secundo quero. C. de impube. ⁊ alijs substi. Jteȝ, illud dr
esse perfectum cui nihil addi potest: vt est in. l. nihil. ⁊ ibi Bal. ad
15 hoc no. C. de vindic. liberta. ¶ † Hinc ex ista ratione infert, secus
esse in quasi dñio, ⁊ sic in publiciana, nã quasi dñiũ potest queri ex
pluribus causis: ex quo nõ est plenũ, ⁊ causat vsucapionē que po-
test ex pluribus causis ꝓcedere ꝭm Bar. j. ad fi. vbi dicet. imo for
16 tius qui habet dñium vtile † ex quo nõ est verũ ⁊ ꝓprium dñiuȝ,
vt singulariter tenet Bar. in. l. j. in prin. ff. char. vbi dixi. ff. eo. põt
querere directũ: vt est text. sing. in. l. si quis mihi bona. §. sȝ quid si
mãdauerit. ff. de acquir. here. vbi si pater ratificauit bono. posses.
agnitam a filio, per quã est acquisitũ dominiũ vtile. §. quos autē.
insti. de bo. pos, adhuc potest filius adire hereditatē de iure ciuili,
et sic acquirere iura directa. ⁊ sic ibi est tex. ꝙ qui habet dominiuȝ
vtile potest etiã acqrere directũ. ⁊ ita per illũ tex. not. Dy. Bald.
Ang. ⁊ Moder. ibi, ponit Are. hic in vlti. col. dixi in. l. puberem,
17 C. de iure delibe. ¶ † Limita istam regulã vltra dicta per glos. qñ
dubiũ est de prima causa: tunc potest acquiri dominiũ ex secunda
causa. c. post electionem. de conces. prebē. ꝭm Joan. and. in. c. cum
persone. ad fi. de priuile. in. vj. ⁊ do. Abb. in cõsil. cx. incip. nitar in
presenti causa. in. j. col. vbi etiã subdit, qđ lȝ eiusdē rei nõ possit qs
dominiũ est diuersis causis acquirere: vt hoc tex. potest tamē plu
ribus titulis se defendere: vt ibi per eũ: et multas qõnes ad hanc
regulã vide per Jo. fab. in. §. sic itaqȝ. insti. de actio. reliqua dicam
18 in glo. ¶ † Jn glo. in verbo vsuceperit. Jsta glo. vult qđ verbum
vsuceperit potest recipere et preteritũ ⁊ futurũ tempus. ⁊ in isto
tex. debet intelligi qđ respiciat futurũ tēpus qñ vsucapio proce-
dit ex diuersis causis seu titulis diuerso tēpore concurrentibus: et
tũc ꝭm Bart. ⁊ antiquos exponit vsuceperit. i. vsucapere inchoa-
rit, qꝛ si iam esset perfecta vsucapio vno titulo: puta ꝓ suo, nõ pos
set amplius vsucapere ex alio titulo: postea superueniente, vt est
tex. in. l. j. §. fina. j. ꝓ suo: qꝛ res effecta mea per vsucapionē non po
test amplius fieri mea. l. sequitur. §. lana. j. titu. j. ideo impossibile
est ꝙ verbum vsuceperit respiciat preteritũ tempus, quando vsu
capio est in preteritum perfecta ex vna causa: quia non potest am
plius ex alia perfici. Secus quando vsucapio est in fieri, ⁊ sic non
dum perfecta: tunc vtraqȝ causa potest concurrere: ex quo tendit
ad eundem effectũ. s. ad acquisitionē dominij. ¶ Pro isto secũdo
ꝙ verbum acquisierit intelligat pro futuro tēpore, facere videtur
quia de natura legis vel statuti est ꝓuidere futuris negotijs. l. le-
19 gis. C. de legi. Et ꝓpterea † dicit glo. no. in. l. cum tale. §. pe. in ver.
dixerũt. in fi. ff. de condi. ⁊ demon. ꝙ subiunctiui accipiũtur ꝓ fu
turo tēpore in statutis. ⁊ illã gl. multũ cõmēdat Bal. in. d. l. leges.
in. iij. col. C. de legi. eam etiã no. do. Abb. ⁊ Jmol. in. c. fi. de condi.
20 ¶ † Sed tu aduerte qꝛ verbũ vsuceperit qđ est futurũ subiuncti-
ui, qꝛ formatur a ꝑterito indicatiui, rē cũ effectu perfectã signifi-
cat. l. j. §. hec autē verba. ⁊ ibi Bar. ff. ꝙ quisqȝ iur. gl. in. c. ad hec. i
verbo elegerint. de rescrip. ⁊ glos. in. c. ij. in verbo cõmiserint. ⁊ ibi
Gemi. de consti. in. vj. Jdeo potes intelligere verbum vsuceperit
realiter, qđ loquatur de vsucapione iam perfecta, qꝛ rem perfectã
21 cum effectu significat: vt dixi ⁊ erit sensus tex. ꝙ completa † vsu-
capione quis dicatur ex vtraqȝ causa possidere: ꝓut est text. in. l. j.
§. fina. j. pro suo vbi dubitat tex. an post vsucapionem desinam ex
causa emptionis possidere, ⁊ determinat non desinere: ⁊ ita etiam
tenent Jmol. Pau. de cast. ⁊ magis cõmuniter Moder. hic: ⁊ sic
perfecta vsucapione vel prescriptione ex vna causa, desino posse
vsucapere ex alia. et hoc est indubitatum. d. l. sequitur. §. lana. sed
non desino possidere ex alia causa; imo ex vtraqȝ possideo. tex. est

hic non violando literã.licet Bart hic:in.j.col.dicat,ꝙ istud qȯ
innuit tex.ꝙ post vsucapionẽ completã possideo ex duabus cau
sis non possit procedere:ꝛ plus non dicit Bar. nec aliquid addu
cit.in ꝯtrium etiã tenet late Are.hic:qui super hoc multũ insistit,
eo qꝛ adẽpto dñio ex pͥma causa,cessat scḋa.l.non solum.§.qȯ vul
go.j.ti.j. Item qꝛ adẽpto dominio ex prima causa si etiã remane
ret secũdus titulus cũ possessione,per cõsequens remaneret apti
tudo ad acquirendũ dñium.l.celsus.j.ti.j.ꝛ tamẽ est falsum ꝛ incõ
patibile,ꝙ acquisito dominio duret aptitudo acquirendi.d.l.se
22 quitur.§.lana. ¶ † Sed ad ista rñdent Moder.Seneñ.ꝛ bene,ꝙ
si post dñium iam quesitũ superueniat postea causa noua:illa est
inutilis ꝛ inefficax.l.cũ res.C.de cõtrahẽ.emp.sꝫ si ante acquisitũ
dñium superueniat noua causa,non irritat:vt est bonus casus in
§.ꝙ si in diem.insti.de leg.ꝛ in.l.debitor.in princ.ff.de lega.ij.que
iura allegat glo.mag.hic:in.ij.opp.qꝛ cũ ambe cause tenderẽt ad
finẽ acquisitionis dñij,adepto dñio ex prima causa, non irritatur
tunc scḋa ex defectu cause finalis:prout declarat Barto. in.l.plu
ribus.§.ꝛ si placeat.j.de ver.oblig.sꝫ post dominium iam quesitũ
23 noua causa fuisset inutilis ꝛ noua:vt dixi. ¶ † Istam gl. multum
no.Bar.hic:qñ in statutis vel in vltimis voluntatibus appone
a rentur verba que reperiuntur in preterito[a] ꝛ futuro : ꝛ dicit se di
cturuꝫ in.l.vt gradatim.§.sed si lege.j.de mune.et hono. vbi nihil
dicit,sed in.l oẽs populi.ff.de insti.ꝛ iur.in pen.char.in.iij.q.vj.q.
prin.ꝛ in.l.solemus.per illum tex.cũ glo.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ in
l j.in.viij.qȯ.ff.de iur.codicil.ꝛ in consil.suo quod incipit statuto
Assisij cauet ꝙ si qua mulier glos.in.l.cũ in scḋo.ꝛ ibi Bal. Imo.
ꝛ Pau.de ca.ff.de iniust.rup.irritoqꝫ testa.ꝛ glos.in.c.ad hec. vbi
do.Abb.ꝛ alij de rescrip.ꝛ glos.in ca.ij.in fi.ꝛ ibi Gemi. de consti.
in.vj:ꝛ glos.in.c.j.§.qui vero.in verbo receperint.ꝛ ibi no.Gemi.
de cle.nõ resi.in.vj.ꝛ habes duos not.text.vnum in.l. plociana.ff.
de iure codic.vbi est no.text.ꝙ per ista verba si quid ad hoc testa
mentũ pertinens reliquero valere volo,etiã ea que ante testamen
tum scripta sunt cõprehenduntur.ad idẽ text.in.l.verbum erit.j.
de ver.signi.vbi si dicatur cõfirmo qȯ in codicillis scriptũ erit cõ
24 prehenditur ꝛ preteritũ ꝛ futurũ tempus. † Item adde ꝙ stante
statuto ꝙ maritus habẽs filios ex prima vxore non possit consti
tuere dotẽ secũde vxori nisi de his que euidenter receperit, vnus
cõstituit dotẽ secunde vxori:postea receperit ex internallo valet
instrumẽtũ,qꝛ verbũ receperit positũ i statuto est futurũ subiun
ctiui qȯ potest extendi ad tempus futurũ ſm do.Car.floren.in.c.
significauerunt.in vlti.colũ.de testi.post Innoc.ibi. Item adde si
statutum dicat ꝙ qui habuerit concordiam infra octo dies a die
citationis absoluatur,an si habeo ante istam concordiam valeat
Bal.in.l.qui rome.in prin.j.de ver.oblig. dicit se cõsuluisse ꝙ sic.
25 Itẽ † adde qȯ tenet Lud.ro.in consi.cccxxxiij.qȯ incipit : quo ad
primũ articulum in quo queritur, vbi consuluit ꝙ cõstitutio con
cilij cõcedẽs certas prerogatiuas his qui per annũ laborauerunt
in concilio,verificatur tam in his qui laborauerũt ante constitu
26 tionẽ ꝙ̃ in his qui laborauerunt post. ¶ † Nota predicta per que
reprehenditur illud qȯ singulariter decidit Bar.in.l.hoc articu
b lo.in.j.col.ff.de heredi.insti.ꝙ si testator leganit cuilibet sue filie[b]
que vidua fuerit centũ,an ad tale legatũ admittãtur ille que iam
vidue erant tẽpore testamẽti,an soluꝫ ille quas postea contigerit
viduari.determinat Bar.ꝙ in dubijs verbũ fuerit debet intelli
gi futurũ subiunctiui.l.si ita scriptum fuerit.et.l.solemus.ff. de he
redi.insti.ꝛ sic intelligitur solũ de illis que postea efficiuntur vidue,
ꝛ male decidit,qꝛ etiã veniũt ille filie que iam erant vidue tẽpore
testamẽti per istã glo.ꝛ Bar.hic.ꝛ eñ in specie reprehendunt Jo.
de imo.ꝛ Pau.de cas.in.d.l.hoc articulo.ꝛ dicit Pau.de cast.ibi:
se pluries in contingentia facti cõtra barto.cõsuluisse idem tenet
Pau.de ca.in.l.fi.C.de indic.vidui.tol.ꝛ in.l.cũ stipulamur.et ibi
d.Alex.j.de ver.obli.Jo.de imol.in.l.si ita legatũ esset.ff.de cõdi.
ꝛ demon. ¶ Capio gl.in verbo possideo.quã diuide in duas par
tes principales. In prima allegat cõcordantẽ que ponit vtilita
tem an quis possideat pro emptore an pro herede/ In scḋa querit
27 ꝛ tripliciter respõdet.scḋa est ibi:sed si vna vsucapio. ¶ † In ea.
glo.ad fi.habes ex hac glos.tres cõclusiones. Prima ꝙ perfecta
vsucapione ex prima causa,extinguitur vsucapio secunde cause,
ratio,qꝛ cũ per primã vsucapionẽ fit effectus pfectus dñs.l.vsuca
pio.j.titu.j.ꝛ.l.traditionibus.C.de pact.ergo amplius nõ potest
fieri dñs.l.sequitur.§.lana.j.titu.j.ꝛ.l.proprias.C.de lega. bene fa
cit.l.fi.§.fi.j.pro empto.ꝛ tex.in.l.j.in fi.j.pro suo/ Secũdo facit qꝛ
duabus causis concurrentibus celerior consumit effectũ.l.si quis ita
scripserit titius.in versi cum non proñt.ff.de heredi.insti.bald. in
28 l.j.in penulti.col.C.de ser.fugi. ¶ † Secunda conclusio est qȯ vna
vsucapio potest procedere ex duabus causis:sed secũda causa nõ
producit nouã vsucapionẽ sed addit nouã formã/ Contra istã con
clusionem argu.qꝛ superfluum videtur hanc secũdam causam cõ
currere ad prescriptionẽ priorẽ,ex quo ex ea nulla fit acquisitio fi
nita prima prescriptione:sed ars ꝛ natura nihil frustra operantur

a ¶ In prete
rito. Verba
apposita in
statuto q̃ re
periunt po
sita in p̃teri
to et in futu
ro quomo
do capiant.
Adde Ant.
de bu.in.c.fi.
de cõstitu.et
alex.d imo.i
ꝯsil.cxl. inci.
mature.i.ij.
volu.ꝛ in lo
cis h allega.
cõcludit qȯ
accipiunt et
in p̃teritũ et
in futurum
dũmodo ab
surdus intel
lectus nõ re
sultet et ma
teria subie
cta nõ repu
gnet.

b ¶ Cuilibet
sue filie.adḋ
qȯ Jason in
lect.antiqua
dicit ꝙ cõis
opi.est ꝯtra
barto.in.d.l.
h articulo.

l.hec stipulatio.§.diuus.ff.vt leg.no.caue.ꝛ.l.qui bis idem. cuꝫ si
milibus.j.de verb.oblig/ Dic ꝙ imo multiplex potest esse vtilitas
vt dixi in text.in primo nota/ Primo propter interruptionẽ que
posset in vna contingere et non in alia : vt habetur in.l. naturaliter.
j.titu.j/ Secundo si posset ꝓbari secundus titulus ꝛ non primus
l.duo sunt titij.ff.de testa.tutel/ Tertio ꝓpter malam fideꝫ in vno
titulo ꝛ non in alio,quando habuissent originẽ a diuersis perso
nis/ Quarto potest esse vtilitas in terminis huius text.qꝛ si filius
in potestate esset heres patri,non posset quicquã prescribere pro
herede.l.nihil.C.de vsucap.pro here.dixi in.l.in suis.ff.de liber.ꝛ
posthu.vnde prescribit titulo pro emptore ſm Pau.de cas.hic.ꝛ
29 bart.in.l.celsus.j.titu.j. † Quinto potest esse vtilitas qꝛ in re mo
bili si quis nõ vult vti vsucapione triennali sed prescriptione lon
gi tẽporis hoc põt.l.i seruor.in verbo supfluo.C.i quib.ca.cess.lon.
tẽp.prescrip.ꝛ ibi bar.bal.ꝛ Ang.in.l.j.p illũ tex.vbi dixi.C. de ser
uis fugi.i verbo nec vsucapionẽ nec lõgi tẽporis prescriptionẽ.quẽ
30 tex.sic intelligũt post Ricar.malũ.ibi † Et per illũ tex. infert pul
chre bal.i.c.si qs per.xxx.circa prin.si de feudo fue.cõtro.inter do.
ꝛ agna.ꝙ si quis in iudicio opponit vsucapionẽ ꝛ p̃scriptionẽ lon
gi tẽporis,non dicitur intentare remedia contraria.facit qȯ tenent
bald.ꝛ Rapha.fulgo.in.d.l.j.C.de seruis fugi.ꝙ si quis opposuit
p̃scriptionẽ longi tẽporis,ꝛ ꝓbet de vsucapione triennij,debet obti
nere,qȯ nota.et ista adde ad ea que dixi in.§ neratius.ff.ead.l.vbi
tetigi,an in rebus mobilibus possit cadere prescriptio longi tem
31 poris. ¶ † Tertia no.conclusio glo.est dum in fi.dicit. nam et hic
occiditur seu extinguitur dominiũ primi qȯ vsucapio seu p̃scri
ptio occidit ꝛ extinguit dominium primi.ꝛ ad hoc soleo allegare
istam gl.ꝓ nota.idem dicit glo.in.l.si edes mee,prima.§.libertas.
in fi.ff.de serui.vrba.prediorũ. ¶ Hinc sequitur ſm Pau.de cast.
hic:ꝙ dñium primi dñi nõ trãsfertur in vsucapientẽ vel prescriben
32 tem:sed incipit nouũ dñium ꝛ nouũ dominiũ causatur. ¶ † Ego
vltra Pau.de cas.hic infero,qȯ licet in cõtractibus idẽ dominiũ
numero ꝙ erat penes dñm trãsferatur in acquirentẽ,idȯ tũ nõ sepa
ratur ab eo nisi trãsferatur.l.nec vtilem.cũ ibi not.ff. ex quibus cau.
maio.ſm Rapha.cu.ꝛ do.Alexan.in.l j.§.per procuratorẽ.ff.eo.
Secus est in vsucapione vel prescriptione, vbi idem dominiũ qȯ
erat penes dñm non transfertur in vsucapientem vel prescriben
33 tem:sed nouum dominiũ acquiritur. ¶ † Hinc ꝛ secũdo ex ista glo.
etiam sequitur,cum ille qui prescribit extinguat directum domi
nium ꝛ acquirat nouum dominiũ ꝙ illud dicatur veruꝫ ꝛ ꝓpriũ
dñium.ꝛ ita singulariter tenet Bart.in.l.j.in princi.in.ij.char.vbi
dixi.ff.eo. ¶ Sed aduerte lꝫ gl.promiscue velit hoc ꝓcedere tam
in vsucapione ꝙ̃ in prescriptione,tamẽ videretur ꝙ ista glo. solũ
ꝓcedat in prescriptione longi tẽporis,nõ autẽ in vsucapione triẽ
nij per quã acquiritur directũ dominiũ ſm glo.ꝛ doct. in aut.nisi
tricẽnalis.C.de bo.mater.dixi in.l.traditionibus.C.de pact.nam
dominiũ directũ non est nisi vnum.l.si vt certo.§.si duobus.ff.cõ
moda.qꝛ dominiũ directũ per vsucapionem non occiditur:sed de
vno ad alium transfertur.l.vsucapio.j.tit.j.Sed in prescriptione
longi temporis per quã non acquiritur directum dominium:sed
vtile ſm glo.ꝛ doc.in d.aut.nisi tricennalis.prescriptio occidit et
extinguit effectum illius directi dñij.ita no.limitat barto. in.d.l.
si edes.§.libertas.ꝛ ibi Pau.de cast. ¶ Sed tu defende gl.in hoc
vltimo cõtra bart.ꝓut etiã tenet insignis doctor.d.Pe. de bexo.
ꝙ imo ista glos.possit etiã habere locũ in vsucapione rei mobilis
hoc modo.nam occidere nihil aliud est quã vnum ab alio separa
re:vt probat tex.in.§.si tamen.instit.de rerum diui.modo sic habi
to respectu ad personã tuã a qua est sublatũ dominiũ,dicitur occisum
in personã tuam:ex quo a te est separatũ ꝛ abdicatum: nam extin
ctũ dicitur in re mobili quãdo dominiũ perdit dñs: ita est tex. in
d.§.si tamẽ. ¶ Capio glo.magnã in verbo nec enim sicut. quã di
uide in tres partes principales/ In prima not. duas regulas ex
tex/ In secunda opponit septẽ modis contra secundam regulam
tex.de dominio/ In tertia opponit duabus modis contra primã
regulam de possessione/ secunda ibi:prime obijcitur/ tertia et vlti
34 ma est prope fi.glo.ibi:ad secũdam regulam. ¶ † In prima opp.
glo.ibi:si concurrit vsucapio pro emptore ꝛ pro suo glo.barto. et
oẽs volũt ꝙ due cause possunt inchoari eodẽ tempore : puta pro
suo ꝛ pro emptore et sic vsucapio potest perfici ex duabus causis
eodem tempore simul cõcurrentibus: ꝛ ita procedit primũ exem
plum tex/ punctus est inuestigare pro intellectu tex. de quo titu.
pro suo loquatur.barto.in apostillatione text.ꝛ cõiter alij tenent
qȯ intelligatur de titulo pro suo generali/ Aduerte licet nemo
examinet ꝙ tunc non est proprie causa specialis : qꝛ semper cum
omni alia concurrit. Itẽ tex.non bene diceret ꝙ possumus possi
dere ex duabus causis,ꝛ sic aptitudine imo semp actualiter possi
deremus,qꝛ data vna causa semp concurrit ista generalis pro suo
vnde melius videtur ꝙ iste tex loquatur de titulo pro suo speciali : qꝛ
tũc est proprie titulus ꝛ proprie causa,et sic tunc quis possidet ex
duabus causis specialibus eodẽ tẽpore.facit text.in.l.si ancillam.in
fin.prin

si.prin.j.pro suo.in verbo necq̃.idem pro suo et clam possidere, vbi pro suo est titul⁹ iustus legitimus et specialis:lz gloss. ibi sup hoc multum laboret. ¶Item facit,q: tex.in secũdo exẽplo loquitur de duabus causis specialib⁹: ergo similiter debet intelligi in primo
35 exẽplo.nam†sequentia declarant precedentia:vt est text.in.c.clericum nullus.secũdo.xj.q.j.ibi:q ex sequentibus datur intelligi facit.l.qui filiabus.in prin.et in.l.si seruus pluriũ.§.fi.ff. de lega.j. Item vna pars legis declarat per aliã.l.vtrũ.in prin. et ibi barto. et alijs no.ff.de petitio.hered.et.l.queadmodum.§.hec verba.et ibi bal.not.ff.ad le.aquil. ¶Conclude q sit impossibile tex.loqui de titulo p speciali:oportet possidẽs qđ eam credat rẽ a nemine occupatã et sic esse nulli⁹:nã p suo possidet q possidet ex causis ex qb⁹ de iuregentiũ dominiũ queritur.l.j.in princi.et ibi glos.et bart.j.p suo:puta si inueniat ceruũ alienũ in nemore,credẽs esse liberum vel si inueniat gemmã alienã in litore maris, vel aliud, credens esse thesaurũ:vt declarat Bal.in.l.si ego.§.partus.ff. de publicia sed si vult vsucapere p emptore oportet q credat rem esse vẽditoris. Ista nõ possunt eodẽ tẽpore cõcurrere,q credã rem esse nullius et qđ credã rem esse venditoris,cũ sint cõtraria: ergo videtur impossibilis concursus,presertim ad causandam prescriptionem,
36 cũ etiã†de iure ciuili mala fides a principio impediat vsucapionem.l.sequit.§.de illo.j.titu.j. Bar.in.l.celsus.eo.tit.licet non ex post facto superueniẽs.l.vni.§.vt in oib⁹ iusto titulo.C.de vsuca.transfor. Secus de iure canonico:vt dixi.ff.i pmo no.vñ nõ recedas a cõmuni opi.q iste tex.loquat de titulo p suo generali,sed nõ generalissimo:prout declarat gl.magistra.in rubri.j.pro suo. Bart. in.l.j.circa fi.eo.titu. Bald.in.d.l.si ego.§.partus.et sic tex.dicit q qui vsucapit pro emptore,possidet p suo:quia suum existimat ex causa emptionis,et sic titulo pro suo generali. ¶In secũda opp. gloss. Bar.dicit q ista oppo.non est ad propositum q: non vadit ad titulos,dic clarius q iste tex.loquitur de titulis,et sic de causis efficientibus.sed oppositio loquitur de effectu.qui sequit ex illis causis.nam vsucapio nõ est causa nec titulus,sed est effectus.ideo hec oppositio est inepta. ¶In quarta oppo.sup qua gl.laborat: dic q nõ meruit signari p oppositione: q: leges allegate per glos. bene dicũt vna solutione tolli vtrãq obligationẽ:imo loquũtur de vna sola obligatione soluẽtis,qua perempta bene tollitur accessorie alia q̃ ex illa pẽdebat vt principalis et fideiussoria. pterea in.d.l.in numerationibus.et in.l.cũ qs.§.de pecu.j.de soln. plures cause cõcurrebant in idẽ,tps solutionis:et tunc dominiũ potest acquiri ex pluribus causis eodẽ tpe cõcurrentib⁹ ẽm glo. Bar.et alios hic.et ita etiã dicit Bar.in.l.fundo.ff.ad.l.falci.vñ in.l.si creditori.§.marcellus.ff.de lega.j.alleg.in glo.non dr q quis consequatur dominiũ ex pluribus causis:imo solum ex vna causa.s. legati ppter cõmodum repraesentationis:vt ibi dicit in tex.et glo. et
37 oẽs declarant.†Et dũ glo.in ista.iiij.oppo.dicit tu ergo dic ẽm Azo.habes q dominiũ potest haberi ex pluribus causis in idem
38 tẽpus cõcurrentibus. Possessio†aũt potest haberi ex pluribus causis siue eodẽ siue diuerso tẽpore cõcurrentibus:et ita tenẽt cõmuniter doc.solus Rapha.cu.reprobat per istũ tex.dupli inducendo. Primo,dicitur in hoc tex.q quis potest possidere ex pluribus causis in idem tẽpus cõcurrentib⁹. Et postea tex.in fi. vult q secus sit in dominio:ergo vult q dominiũ non possit queri ex pluribus causis in idem tẽpus cõcurrẽtibus. Preterea text.vult in prin.q possessio potest haberi ex plurib⁹ causis: et intelligitur siue eodẽ tempore siue diuerso cõcurrentibus:postea dicit tex. generaliter secus esse in dominio. Ergo vult q dominiũ non potest haberi ex pluribus causis etiã cõcurrentibus in idem tẽpus, et in hoc tenet cõtra cõmunẽ,ad iura alleg.per gl.respondet, q in illis acquirit dñiũ ex vna causa:q: est vnus titulus scz p soluto. Vel dic q in illis iurib⁹ quãuis plures obligationes dissoluatur: tamen ex vna causa transfertur dominium: vt statim dixi. Domi. Alex.sequẽdo cõem opi.respõdet ad istũ tex.ẽm primã inductionem q iurisconsul.in fi.dũ dicit:secus esse in dñio,refert se ad primũ casum in quo possessio acquiritur ex pluribus causis diuerso tẽpore cõcurrentibus,facit q: vbi finis nõ potest cõmode referri ad omnia refert ad prima.l.si idẽ cũ eo.versicu.fi.ff.de iurisdi.om. iudi. Secunde autem inductioni rñdent Moder. Seneñ. q si tu capis totũ dictũ de possessione in vno sensu cõposito,hoc modo. Possessio põt haberi ex pluribus causis siue eodẽ tẽpore siue diuerso cõcurrentibus,bene secus est in dñio q non põt haberi ita ex pluribus causis siue in idẽ siue in diuersum tẽpus concurrentibus,capiendo nõ in sensu diuiso sed in cõposito:et ita habeo expe
39 ditas quatuor oppositiones. ¶†In.v.oppo.gl.cũ ea transeunt Bar.et cõiter oẽs:et ratio est:q: eueniente cõditione legati resoluitur ois alienatio et acqstio medio tẽpore facta.l.fi.§.finaũt sub conditione.C.cõmu.de lega.vt dicit Bart.j.in.vij.oppo. ad fi. vbi dicetur. Istam conclusionem gl.et doc.impugnat subtilr Rapha. cuma.hic:et in.d.l.fundo.et sequitur do. Iaco.de puteo hic dicẽs: q ista opi.cõtra cõmunẽ semper sibi placuit:q: non videtur pos

sibilis intellectus glo.et doc.qđ in.d.l.fundo legatarius possideat fundum titulo legati.nam cum legatarius successerit heredi necessario debitũ legati fuit cõfusum per aditionẽ hereditatis,q: legatum a seipso sibi deberi non potest.l.legatũ vltima.in.§.j.ff. de leg.j.q: vnus et idẽ non potest esse debitor et creditor.l.vranius. in prin.j.de fideius.et.l.j.§.si debitor.ff.ad leg.fal.glo.et doc.in.l.frater a fratre.ff.de cõdi.indebi.ergo impossibile est dicere i.d.l.fundo. transferri dominiũ fundi ex legato,cũ dominiũ sit extinctum:nec obst.si diceretur,q eueniente cõditione legati conditio trahatur retro.l.potior.et.l.qui balneũ.ff.qui po.in pig.ha.eo q: vbi extrema non sunt habilia hic nõ potest habere locum fictio trãslatiua retro de tẽpore ad tps:vt declarat Bar.in.l.si is qui p emptore.j. ti.j. Sed fortius in legatis put loquit.d.l.fundo:cõditio existens non trahitur retro.l.j.§.serui.ff.ad silleia.lz secus in hereditatib⁹, ne testator decedat p parte tẽporis testatus et pro parte intestatus.l.heres quãdoq̃ al's incipit heres quoq̃ al's qũq̃ vt ibi vult gl.j.ff.de acq.here.et vtrũq̃ declarat bar.i.d.l.si is q p ẽptore. Itẽ nõ põt dici q ex retro fingat solutio legati cõditionalis, et sic ante aditionẽ hereditatis. Itẽ q: pẽdẽte non põt fingi facta solutio.l. sub cõditione.j.de solu. ¶Propter has difficultates videret necessario tenẽdũ cõtra gl. Bar.et doc. Et ista opi.al's mihi multum placebat:et tenendo istã partẽ:nõ ob.tex.in.d.l.fundo in quo gl.et doct.sunt decepti.nã tex.ibi dicit:q in cõputatione falcidie, fun
40 dus nõ iure hereditario sed iure legati haberi intelligit.† Pondera illud verbum intelligitur qđ importat fictionem.l.ij.§.fi.et l.si quis cum testũ ff.de iur.codicil.c.ex studijs.et ibi gloss. de presump.bar.in.d.l.si is qui p emptore.in.iiij.char.bald.in.l.furti.et in.l.quoniã.ff.de his q no.ifa. Et sic ibi tex.in illo vbo intelligit, vult qđ nõ vere habeat iure legati pront glo.et oẽs tenẽt,sed per fictionẽ. Nã ibi dubitabat an talis fundus veniat in cõputatione falcidie:nã tanto minus defalcabit de alijs legatis quãtum valet ipse fundus si esset in hereditate heredis, et iurisconsul.decidit qđ intelligitur,et sic per fictionẽ iuris legatũ habere,sicut in optimo simili,quãdo creditor ex testamento succedit debitori vel econtra debitor creditori:nã lz confusione extinguat obligatio et actio,q: nõ potest sibijpsi esse obligatus.l.debitori.C.de pac.l.si adulta.C. de heredi.actio.et.l.si vxor.C.de bonis auto.iud.pos.tamẽ quãdo tractatur de falcidia deducenda,potest creditor deducere q sibi debebatur,tanq̃ es alienũ,vt postea videatur an hereditas sufficiat ad legata,et sic creditũ quãuis extinctũ per aditionem,tamen consideratur in cõputatione falcidie.l.j.§.si debitor.ff.ad leg.fal. et.l.in imponẽda.C.eo.ita in.d.l.fundo,quis legatũ fundi fuerit extinctum adeundo hereditatem heredis:tamen consideratur in cõputatione legis falcidie vt intelligatur haberi iure legati, et nõ iure hereditario,et sic detrahatur perinde ac si fundus vere haberetur iure legati.ista fuit noua et pro certo peregrina: et subtilis opinio Rapha.cuma.hic cõtra gl.et oẽs. Istam opi. Rapha. recitat late do. Alex.non hic:sed in.§.sequẽti.s.in.§.ex cõtrario.in.j. colũ.et duabus sequen.et licet adhereat cõmuni opi.glo.et doc. per tex.in.l.cui res.ff.de actio.emp.de qua.l.glo.et docto.in.d.l.fundo. opponunt et soluunt.tamẽ do. Alexã.non respõdet subtilissimis difficultatibus motis per Raph. Saluando cõem opi.potes dicere q in.d.l.fundo.illud sit propter diuersitatẽ testamentorum: nam legatum fuit factum sub conditione a primo herede in primo testamẽto,et hoc respectu valet et tenet:quia non est factũ a seipso:postea in secũdo testamẽto legatarius instituitur heres per primũ heredem,per hoc nõ vitiatur legatũ quãuis deuenerit ad casum a quo incipere non potest:vt declarat barto.in.l.pluribus. §.et si placet.j.de ver.obli.verũ q: non percipitur iure hereditario ex secũdo testamẽto:sz iure legati relicti in primo testamẽto:ideo non cõputatur in ratione falcidie detrahende ex secũdo testamẽto:iste est pprius intellectus.d.l.fundo.scdm quẽ pdicta cessant. ¶Sed aduerte,quẽcunq̃ intellectũ teneas ad dictam.l.fundo. siue cõmunem glo.et doct.q fundus ibi debeatur iure legati.siue teneas intellectum Rapha.q non debeatur iure legati.ille text. non obstat ad regulam tex.nostri, cum nõ debeatur nisi vno iure quodcunq̃ ius illud teneas:et ita est perfecte expedita ista quita oppo.glo. ¶In septima oppo.glo.inquãtum bar.vltimo opponit qđ.l.fundo.ff.ad le.falci.allegata per gl.non videtur facere ad propositum cum ibi eueniente cõditione legati omnis alienatio retro facta tollatur.l.fi.§.finaũt sub cõditione.C.cõmu. de lega. Sed eueniente conditione alterius debiti,non reuocatur alienatio antea facta. Pro isto vltimo bart.nihil allegat. tu allega.tex. in.l.et si dotis.et ibi barto.et bald.et hoc no.C.de iur.do. vbi est tex. qđ res que subiacent restitutioni ex cõtractu,possunt irreuocabiliter alienari inter viuos et vltima voluntate. ¶Sed caue q:.d.l. fina.§.finautem sub conditione.loquitur in alienatione facta in alium extraneum sed.d.l.fundo.non loquitur in alienatione: sed loquitur in acquisitione facta ipsimet legatario cõditionali:et sic ibi,eueniente conditione legati non cadit resolutio:cum iam re

esset effecta sua: et sic resolutio esset inanis: et ita etiã dicit Rapha. cu. hic. Sed do. Alex. in §. ex cõtrario. in iij. col. ff. ea. l. saluat bart. et bene, quia est eadem ratio in alienatione facta in legatarium sicut si esset facta in extraneum, quia eius interest quod eueniẽte cõditione legati illa vetustior causa legati valeat alias fieret sibi preiudiciũ in detractione falcide: vt dicit tex. quod reputat domi. Alexã. valde
41 bene notãdum. ¶ † Successiue bart. late et perfecte examinat quñ species debita ex cõtractu legatur, an et quñ valeat legatũ: et distinguit faciendo quatuor casus principales, vt hic plenius per eũ. Adde in primo mẽbro, quñ id quod debet pure legatur pure valet legatum propter cõmodum acquisitionis dñij: quia dñium ipso iure transferet ex legato sine traditione. l. iij. §. si rẽ. ff. de leg. iij. Adde duas alias vtilitates. Prima, quia qui legat tanquam debitor, inducit recognitionem debiti, et sic interrũpit prescriptionẽ. Secũda quia inducit semiplenã probationẽ de debito, sicut quelibet alia cõfessio facta absente parte. Ideo cum vno alio teste sufficeret ad probandum debitum: istas duas vtilitates ponit egregie Bal. in d. l. j. in vij. col. C. de fur. quas referunt et sequuntur Pau. de cast. et latius Aret. in l. si creditori. ff. de leg. j. ¶ In secũdo mẽbro inquantũ tenet barto. quod quando species est pure debita, et legatur sub cõditione, legatum nõ valet nisi conditio legati sit impleta viuo testatore, per §. quod si in diem. institu. de leg. et l. verbis. ff. ad leg. falci. Et sic vult Bar. quod si conditio legati esset impleta post mortem testatoris, legatũ indistincte esset inutile. Adde quod istud reprobat. Are. hic in fi. et ante eum Rapha. cu. hic circa fi. quia ratio recõualescentie legati est commoditas translationis dominij ipso iure, iuxta. l. iij. §. si rem. ff. de lega. iij. ita limitat, siue cõditio purificetur viuo testatore siue eo mortuo, si species nõdum erat tradita ex causa debiti: sed tu saluando bart. dic, quãdo mortuo iam testatore cõditio est purificata: ideo legatũ nõ valet: quia tunc dies legati inutiliter cessit. l. debitor. in prin. ff. de leg. ij. et §. quod si in diem. instit. de leg. ¶ In quarto membro inquãtum tenet barto. quod quñ res debita ex contractu nõ erat tradita, et fuit legata sub eadem cõditione sub qua erat debita: tunc valet legatũ propter cõmodum translationis dominij ipso iure. Adde quod in contrarium videtur esse fortis tex. in l. meuius. in prin. in versi. debitor autẽ. ff. de leg. ij. vbi quñ debitũ sub conditione legatur sub eadem conditione nullum est futurum emolumentum legati: ideo nõ valet, nisi respondeas secundum glo. et bart. ibi. et bart. in l. si creditori. ff. de leg. j. quod verum est, quod nullũ futurũ est emolumentum. s. de illis quatuor qui ponunt in §. plus. instit. de actio. sed bene est aliud quintũ emolumentum translationis dñij ipso iure absque traditione: vt dicit tex. in d. l. iij. §. si rẽ. ff. de leg. iij. ¶ Item inquãtum Bar. in isto quarto membro, quñ sub diuersis conditionibus, tenet quod si legatur mihi species sub diuersa cõditione que mihi debebatur sub alia cõditione, et ex causa legati eam sum consequutus: postea habere desinam, quia eam alienaui in aliũ, quod existente postea conditione debiti, potero eam petere ex causa debiti per. l. existimo. in princ. ff. de verbo. obli. Adde quod in contrarium videtur facere quia tale legatũ speciei: certe videtur factũ aĩo cõpẽsandi cũ debito. l. si cũ dotẽ. §. si pater. ff. solu. mat. vnde si legauit pro debito: ergo animo compensandi: ergo acceptãdo legatum: certe debitũ extinguitur: ergo nõ debet amplius posse ex causa debiti agere. ¶ Et si intelligis. Bar. prout ipsemet expresse declarat, quñ effectus est dñs ex causa legati: et postea desijt, quia vendidit, quod superueniente conditione debiti ex causa legati nullus habebitur respectus. d. l. existimo. in prin. Aduerte subtiliter, quia in contrarium videtur facere, quia ex quo vẽdidit illã speciẽ: et sic habuit pretiũ, certe illud pretiũ loco rei succedit. l. imperator. §. fi. ff. de lega. ij. ergo non est verum quod desijt eam habere vt dicit Bar. ex quo habet effectũ. s. pretium. Itẽ et fortius et subtilius facit cõtra Bart. quia sequeretur quod in §. quod si in diẽ. insti. de leg. et in l. verbis. ff. ad leg. falci. et in l. debitor. in prin. ff. de leg. ij. legatum valeret alio respectu quã representationis debiti, quia si verũ esset illud quod vult Bar. esset lõge maius cõmodum: si vendendo rem legatã posset habere pretiũ: et postea etiã posset rem ex causa debiti recuperare: et istud valde stringit contra bart. Et hoc modo apparet nihil obstare. d. l. existimo. in
42 prin. ff. de ver. obli. ¶ † Defendendo bart. dic, quod quñ est debitũ ex cõtractu et nõ ex dispositione legis: et sic a principio est debitor voluntarius: tunc legando nõ videtur legare animo cõpensandi cũ debito, nisi expresse sit dictum. l. debitor. ff. de leg. ij. l. creditor. C. de lega. notant Bar. et doc. in l. si cũ dotem. §. si pater. ff. solu. ma. et in aut. preterea. vbi plene dixi. C. vnde vir et vxor. Et istud legatũ fuit simpliciter factũ nõ expresso quod animo cõpẽsandi: et propterea barto. ff. in vlti. oppo. quã ipse facit in fi. tenet quod si solutio esset facta occasione debiti: tunc bene causa debiti tolleret. l. sub cõditio
43 ne. ff. de sol. Ad aliud quod dicebatur † quod pretiũ succedit loco rei, responde quod hoc est verũ in vniuersalibus. ita loquitur. d. l. imperator. §. fi. secus est in particularibus. l. si rem et pretium. vbi barto. ff. de petitio. here. et ita habes bene expeditã hãc doctrinã bart. ad quã scriben. cõiter nihil addũt: et ibi remanet expedita tota secũda pars glo. magne. ¶ In vltima parte principali glos. circa contrarium l. cũ res. C. de cõtrahen. emp. dic melius vt hic per Bar. et doc. in no. et dñ postea Bartol. opponit de. l. j. §. si vir. ff. eod. vltra eũ rñde quod illud quod ex inutili cõtractu trãsferet possessio. d. §. si vir. est verũ nisi etiã cõcurrat vtilis cõtractus. d. l. cũ res. ratio quia quod acquisitũ est per vtilem titulum frustra induceret acquiri per inutilẽ. arg. l. j. §. dierit aliqs. ff. de publicia. et vecti. ¶ Circa vlt. contrarium gl. de. l. x. §. §. fi. j. pro empto. dic quod ibi sunt due cause cõtrarie se nõ cõpatientes, quia prima tẽdebat ad vsucapionẽ secũda s. estimatio litis ad extinguẽdã vsucapionẽ: ideo cũ sint contrarie, nõ admittitur earũ cõcursus.
44 Extra † glos. querit bar. ad fi. an quasi dominiũ possit haberi ex pluribus causis: et determinat quod sic: quia non est ius per se stans: sed acquisitiuũ alterius iuris mediante vsucapione. cũ barto. tenent oẽs indifferẽter hic: alibi tamẽ, contrariũ tenet Ang. in l. cũ sponsus. §. is cui. ff. de publicia. in rẽ vbi dicit quod impossibile sit, quod quasi dñs possit iterũ fieri quasi dñs: et sic quod duplex publiciana possit cõpetere eidẽ et pro eadẽ re, sicut dicimus in dominio: vt hoc tex. et ea que dicũtur in dominio, habent locũ in quasi dominio. l. cũ qui §. in publiciana. ff. de publicia. dic quod ratio diuersitatis est duplex, vna per bar. hic: alia quã statim adducã. ¶ Itẽ adde quod idẽ quod bar. tenet etiã Joan. fa. in §. sic itaque. in iij. colũ. insti. de act. et ibi assignat aliam rationẽ diuersitatis, quare quasi dñium possit haberi ex pluribus causis et ex diuersis titulis, sed dominiũ nõ: quia dñiũ est quid plenũ, et nõ potest cõpati sibi plenũ: sed minus plenũ cõpatitur aliud minus plenũ: sicut in simili habẽti tutorẽ nõ potest dari tutor: et tamen habenti curatorẽ potest dari curator. l. licet. et ibi no. C. in quibus cau. ha. tut. ¶ Adde per ista rõne Joã. fab. bene facere illud quod dixi in tex. in no. quod dominiũ quia est perfectũ, aliquid aliud nõ admittit. Itẽ facit quia qui habet dñium directũ, nõ potest acquirere vtile quod est iferius: vt est tex. sing. in l. si heres institutus. in prin. ff. ad trebel. vbi si fideicõmissarius restituat fideicõmissum primo heredi non acquirit ex restitutione vtilis actio quia directa remãserat penes eũ: et sic cũ habeat dominiũ directũ, nõ potest inferius acquirere, secus est ecõtra: quia qui habet dñium vtile, et sic inferius, bene potest acquirere directũ: vt est tex. sing. in l. si quis mihi bona. §. sed quid si mãdauit. vbi Cy. barto. Ange. et alij ad hoc no. ff. de acqr. here. et dixi in textu. a. et plenius in l. puberẽ. C. de in.
45 delib. ¶ † Itẽ pro cõclusione bart. et doct. adde, quod duo quasi dominia possunt esse apud duos insolidũ in eadẽ re: nã si duo emerent eandẽ rem eodẽ tẽpore a duobus non dñis bonafide, vterque eorũ acquireret quasi dñium, et sic publiciana. l. sine autem. §. si duobus. ff. de publi. secundum Are. in §. ex cõtrario. in pe. et vlt. col. ff. ea. l. et tñ duo dominia eiusdẽ rei nõ possunt esse apud duos insolidũ. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. cõmo. et l. hereditate. §. pater. ff. de castrẽ. ec. et ita remanet bene vtiliter. vt puto expeditus iste. §.

1 ¶ Plures possessiones eiusdem rei, specie vel numero differẽtes, possunt esse ad plures insolidum.
2 In vna re non cadit numerus cum vnus non sit numerus.
3 In duobus vsurarijs in eadẽ re insolidum cõstitutis sunt plures possessiones numero differentes.
4 Dictio tamen est aduersatiua
5 Aduersatiua debet aduersari his que sunt eiusdẽ speciei.
6 Dictio autem est aduersatiua et coniunctiua.
7 Plures non possunt eadem rem insolidum possidere.
8 Duo non possunt esse domini insolidum eiusdem rei.
9 Possess. naturalis dicitur esse quedam insistentia rei.
10 Concedẽs precario dicit ciuiliter possidere, et accipiẽs naturaliter.
11 Plures possessiones specie et numero differẽtes possunt esse penes plures insolidum.
12 Que sit ratio quare in accipiẽte precario trãsit naturalis possessio.
13 In precario vsus potest esse limitatus et certus.
14 Precariũ sit ad incertũ vsum et incertũ tempus, cõmodatum econtra.
15 Incertũ propter dubiũ reputatur perpetuũ donec reuocetur.
16 Quod non potest fieri naturaliter non potest fieri ciuiliter.
17 Leuans baptizatũ de fonte debet excedere eum in etate per. xviij. annos.
18 Statutum faciens mentionẽ de possessore nõ habet locum in eo qui desijt dolo possidere.
19 Quando aliquid est impossibile in specie et genere, non potest per l. fingi.
20 Iustitia vel iniustitia possessionis significat qualitatẽ et non substantiã vel speciẽ possess. qualitas eiũ non alterat speciẽ: alioquin tñ iusta: vel iniusta capitur pro substãtia vel specie separata. nu. 21.
22 Sola ciuilis possess. est illa que causat vsucapionem. et nu. 32.
23 A principio non potest dari ciuilis possess. sine naturali.
24 Non solum vera ciuilis sed etiã ficta causat vsucapionem.
25 Sola naturalis possess. nõ causat prescriptionẽ: sed bene illa quã habent emphyteota et feudatarius. nu. 30.
27 L. fi. C. de prescri. lon. temp. de qua prescriptione loquitur.
28 Dictio cetere est repetitiua similium.

L. si ego

29 L. si ego. §. j. de publicia. de qua seruitute loquitur.
12 Seruitus acquiritur ex traditione facta a nõ domino cũ titulo, vel patientiam veri dominij.
32 Ad prescriptionẽ nõ requiritur simul ciuilis & naturalis posses. sed sola ciuilis sufficit.
33 An corporalis posses. sit sufficiens ad prescriptionem.
34 Que posses. est illa que est causa acquisitionis fructuum.
35 Bonefidei possessor possidet ciuiliter.
36 Usucapio & acquisitio fructuum equiparantur.
37 Error iuris impedit vsucapionem, licet nõ fructuũ acquisitionẽ.
38 De iure ciuili ad vsucapionẽ sufficit a principio bona fides.
39 Usucapio & acquisitio fructuũ se habẽt vt excedentia et excessa.
40 Que sit ratio quare bonefidei possessor faciat fructus suos.
41 Creditor, an possideat rem pignoratam ciuiliter et naturaliter.
42 Bonefidei possessor existens extra fundum possidet ciuiliter, ratione quasi dominij.
43 Maritus et vxor quomodo possideant fundum dotalem.
44 Emphyteota & feudatarius quomodo possideant.
45 Emphyteota & feudatari⁹ habẽt ciuilẽ posses. rõne iuris qð habent in re, q2 habent quasi posses. naturalẽ ciuilẽ in iure feudi.
46 Emphyteota vasallus & similes nõ possidẽt ciuiliter, sed dicunt naturaliter possidere. nu. 47.
48 Conductor ad longum tempus dicitur naturaliter possidere.
49 Duo possint ciuiliter possidere insolidum.
50 Sicut duo nõ possunt naturaliter eandem rem insolidum vere possidere, ita nec ficte.
51 Si plures emerint ab vno fundum quomodo possident.
52 Per decennium causatur oblinio ciuilis.
53 Duo quasi dominia eiusdẽ rei possunt esse apud duos insolidũ.
54 Ad hoc vt quis prescribat est necesse posses. esse vacuã, & ꝙ per alium non possideatur ciuiliter.
55 Ut publicia cõpetat, requiritur ꝙ vacua posses. si tradita.
56 Textus noster loquitur de vtraq; posses. s. ciuili & naturali.
57 Si plurib⁹ credi. eadẽ res sit pignorata, an oẽs possideant ciuil'r.
58 Fructus rei pignorate quando extenuant sortem.
59 Si plures creditores venderent diuersis personis quilibet trãsferret vsucapiendi conditionem.
60 Duo possunt naturaliter eandem rem insolidum possidere.
61 Usurarius et vsufructuari⁹ dicuntur equaliter possidere, nõ autem insolidum.
62 Quasi posses. iuris incorporalis bñ põt esse apud plures isolidũ.
63 An corporalis posses. possit esse apud plures insolidum.
64 Qñõ possint plures possidere insolidũ diuersis respectibus.
65 Emphyteota potest facere vsufructuarium & vsuariũ in fundo emphyteotico sine consensu directi domini.
66 Vasallus iure feudali nõ potest cõstituere vsumfruc. vel seruitutem sine consensu domini.
67 Duo vsuarij eiusdem fundi quomodo possident.
68 Bonefidei posses. q habet quasi dominiũ an ciuiliter possideat.
69 Dominium vtile an sit vnum vel multiplex.
70 Feudatarius potest infeudare alij eque idoneo sine licẽtia dñi.
71 Que sit ratio ꝙ sit vasallus potest infeudare & nõ alienare irreqsito domino.
72 Feudum concessum a vasallo durat tantũ per vitã concedentis.
73 Emphyteota an possit dare feudum alij in emphyteosim domino irrequisito.
74 Alenationis appellatione etiam emphyteosis continetur.
75 Vasallus si facit alium vasallum vel emphyteotã transfert in eũ naturalem posses.
76 Secũdus vasallus debet recognoscere in dñm primũ vasallum.
77 Si secũdus vasallus alienat primo irrequisito, fundũ reuertitur ad primũ dominum & non ad primum vasallum.
78 Si secũdus vasallus vult alienare, tenetur requirere consensum directi domini & non primi vasalli.
79 Feuda regni apulie sunt de directo dominio regis, licet totũ regnum sit feudale ecclesie.
80 An possint esse duo dñi eiusdem rei insolidum, vnus in diuerso alius in particulari.
81 Imperator in vniuerso est dominus totius orbis.
82 An quasi possesi. q habet i iurib⁹ possit esse apud duos insolidũ.
83 Seruitutes sunt indiuidue.
84 Iuspatronatus q2 indiuiduũ potest esse insolidũ apud plures.
85 Iurisditio potest diuidi.
86 An plures possint eandem rem detinere.
87 Si ex pluribus testib⁹ vnus deponit ꝙ titius possedit alius ꝙ seia an isti possint saluari.
88 Missus in posses. ex primo decreto non possidet naturaliter.

Ex contrario. Eadẽ possessio numero nõ potest esse insolidũ apud plures sed plures possessiones eiusdẽ rei specie vel numero differẽtes possunt esse insolidũ apud plures. h. d. ƀm Bar. & iste. §. est no. multũ ƀm eũ: & diuide i sex partes vt hic p Bar. ¶ Summariũ & diuisionẽ Dy. & Bar. formaliter etiã ponũt & sequunt Ang. Imo. Raph. cu. d. Alex. & Are. hic. Aduerte circa istud summariũ bart. & doc. ne videat defectiuũ, dũ i prima parte dr qð eadẽ possessio numero nõ põt esse insolidũ apud plures adde etiã ratione diuersarũ qualitatũ. ¶ Itẽ dũ in scða parte dr ꝙ plures possessiones eiusdem rei specie vel numero differẽtes possunt esse insolidũ apud plures: adde vt totũ tex. cõplectaris: secus esse si solum differant qualitate vt iusta & iniusta possessio, q̃ lz sint qualitates diuerse, tamen vna et eadẽ est substãtia possessionis: nã differẽtie in qualitate & sic in accidẽti, nõ faciũt rẽ differre specie. gl. in. l. fi. §. quoties. ff. de publica. & vecti. & gl. insti. de inr. pso. §. fi. Bart. i. l. j. in pn. in iiij. col. ff. e. vñ duo nõ possunt eandẽ rez insolidũ possidere, alter iuste & alter iniuste. q2 cũ sit eadẽ possessio, lz differat qualitate, nõ
1 põt esse apð duos insolidũ p rationẽ assignatã in tex. ¶ † Scðo & diligẽter multũ aduerte inquãtũ Bart. & doc. in illa scða parte summarij dicunt ꝙ plures possessiones eiusdẽ rei specie vel numero differentes & sic alternatiue. possunt esse apud plures insolidum. Illud qð dicũt due possessiones specie differentes clare ponitur in ver. sabin⁹. vbi ciuilis possessio est penes concedentẽ pcario, & naturalis penes recipientẽ, & ambe sunt iuste, & in eadẽ re, & apud duos. l. & habet. §. eũ qui. & ibi gl. no. ff. de precarijs ꝙ due possessiones eiusdẽ rei, numero differẽtes sed nõ specie, possint esse apð duos insolidũ, nullibi videtur pbari hoc tex. nã Socrates & Plato differũt numero, sed specie q̃ueniũt: q2 ambo homines. sed alter est Plato & alter Socrates: & sic diuersi numero: sz si essent possessiões differẽtes numero, nõ possent esse eiusdẽ rei
2 q2 † in vna re nõ cadit numerus, cũ vnus nõ sit numerus sed principiũ numeri ƀm Bar. in. l. si quis ante. ff. eo. sicut si diceres, solus Plato differt numero, hoc est impossibile, vñ essent tũc due res sicut due possessiones numero differẽtes: vnde videt impossibile ꝙ vnius eiusdẽ rei possint esse plures possessiões numero differẽtes: q2 si eas numero ergo sunt plures res: q2 numerus nõ cadit in vno vt dixi: vnde alias legẽdo istum. §. dicebã qð Bar. meli⁹ copulatiue dixisset specie & numero differẽtes: vt patet in. d. ver. sabinus. vbi ille due possessiones. s. ciuilis que est apud concedẽtem precario & naturalis que est apud recipientẽ, differunt & specie & numero q2 sunt due: sed q2 Bar. & oẽs doc. quos. ff. retuli loquunt alternatiue: iõ subtiles Moder. Senẽ. sustinent summarium bar. & doct. etiã alternatiue, & exemplificãt in vsufructuario & vsuario vnius & eiusdẽ rei, vtriq; cõpetit interdictum vti possidetis pro eadem re. l. fi. in fi. ff. vti possi. iste due possessiones apud eos insolidum existentes, sunt differentes numero. q2 naturalis mea. est respectu vsusfructus, tua est respectu vsus. vt declarat bart. ff. in penul. col. ¶ Sed caue q2 iste possessiones videtur esse differentes nõ solum numero: vt dicit bart. in pe. col. sed etiã specie, sicut vsusfructus & vsus sunt seruitutes psona. specie differẽtes ƀz barto. in. l. q vsumfructũ. circa fi. ff. de ver. ob. nisi dicas (nec aliud potest dici) ꝙ nõ differãt specie ex quo ambe sũt possessiones naturales tam vsufructuarij ꝙ vsuarij: vt dicit bart. ff. in pe. co. ergo cũ ambe ille possessiões sint naturales: ergo nõ possunt
3 dici differre specie sz tñ numero. ¶ † Ego vltra Moder. Senẽ. defendendo summariũ bar. & doc. exẽplifico clarius duob⁹ alijs modis q sunt plani. Primo exẽplifico in duob⁹ vsuarijs in eadẽ re insolidũ cõstitutis: nã ibi sunt plures possessiões numero differẽtes ƀm bar. ff. in vlt. col. nã vna est possessio istius vsuarij, & altera illi⁹, & sic differũt numero: sz nõ differũt specie: q2 ambo sunt vsuarij & ambe possessiones sunt naturales: vt ibi p bar. ergo in eadẽ re reperiũtur plures possessiones numero tantũ differẽtes. Scðo exẽplifico, qñ esset vn⁹ fundus, & gratia cõmodioris culture vel gratia cõmodioris locatiõis esset diuisus in partes, & vna pars exẽpli gratia vocaretur seianus superior, & alia seianus inferior: vt est tex. in. l. ařs caius. §. j. ff. de leg. ij. & in. l. qð in rerũ. §. si qs post. de leg. j. he sunt plures possessiões eiusdẽ fundi & sic eiusdẽ rei solũ numero differẽtes: & iste possunt esse apud plures insolidũ, vt patet ad sensuz, nec potes dicere ꝙ sint due res vel duo fundi: vt patet in. d. l. caius. §. j. Et sic in forma respõde ad oppositionẽ super⁹ factã, dũ dicebat qð in vna re, & sic in vno fundo, nõ cadit differẽtia in numero, q2 in vno nõ cadit numer⁹, sicut in forte solo non põt cadere differẽtia numeri, dic hoc esse verũ. Sed hec differẽtia numeri nõ est in vna re nec in vno fundo: sed in possessionib⁹ vni⁹ fundi q possunt esse plures, & differre specie & numero: vt hic in ℣. sabin⁹. & etiã possunt differre numero tantũ, vt in exẽplis. ff. relatis. Nec credas ꝙ sit dare possessiones differentes specie tantũ & nõ numero: q2 q differũt specie etiã differũt numero, sz nõ ecõtra: vt patet ad sensum: licet bart. & doc. in summario loquant alternatiue: & etiã bar. in scðo not. Sed debẽt sane intelligi vt dixi. ¶ Tertio aduerte ad diuisionẽ bar. & doc. quã faciũt de hoc tex. dũ dicũt qð iu tertia parte in ℣. sabinus. ponit dictũ

sabini quod videt adversari precedentib⁹, et non adversat, q2 loquit in diuersis terminis: nã regula loquitur de eadẽ possessione numero q̃ nõ põt esse p. nes plures insolidũ. Sed sabin⁹ loquit qñ sunt diuerse possessiões specie z numero differẽtes, vt naturalis z ciuilis: q2 ciuilis põt esse penes vnũ, et naturalis penes

4 aliũ. nã bar. z doc. vident in duob⁹ male loq. nã tex. †dicit sabin⁹ tamẽ, dictio tñ est diuersatiua. l. gd tamen. cũ similib⁹. ff. de arbi. l. ita tñ. in prin. ff. ad treb. z ff. de admi. tut. z in specie Bar. in. l. vnica. in prin. in vlti. col. ad fi. ff. si quis ius di. nõ obtem. Ergo cũ dictio tamen sit adversatiua debet adversari precedentibus: et tñ

5 Bar. z doc. dicũt qd nõ adversatur: ergo male stat. ¶ †Secũdo Bar. z doc. dicũt qd ꝟ. sabinus tamẽ. nõ adversatur precedẽtib⁹ eo q2 loquit in diuersis terminis: istud videtur male dictũ, cũ habeam⁹ regulã, ꝙ adversatiua debet adversari his q̃ sunt eiusdẽ speciei z qualitatis nõ autẽ his que sunt diuersi generis. Istã regulaz tradũt gl. z clarius Bar. in. l. mariti. §. fi. ff. de adul. nã si duo scholares legũt petrus autẽ currit, intelligitur petrus. s. scholaris, vt adversetur his q̃ sunt eiusdẽ generis capiẽdo gen⁹ ꝑut capiunt legiste: ꝓ specie, vt patet in exẽplo ꝑxime dato: istã regulã etiã ponit Cy. in auf. sacramẽta puberũ. in prin. C. si aduer. vẽ. d. Alex. in. l. filius a patre. in prin. in. xiiij. col. ff. de lib. z posth. ergo videt male dictũ qd ꝟ. sabinus tamẽ. i illa adversatiua tñ debeat loqui i diuersis terminis z in diuersa possessione. ¶ Istis oppositionib⁹ potes respõdere altero de duob⁹ modis. Prima ꝙ doctrina gl. Bar. z aliorũ quos retuli: qd adversatiua debet adver-

6 sari his q̃ sunt eiusdẽ speciei z qualitatis, ꝓcedit i dictione †aũt z simili que non solũ est adversatiua: sed etiã cõiũctiua: vt in not. decisione declarat Bal. i. l. oẽs populi. in. xiiij. co. ff. de iusti. z iur. Sed tex. noster loquit in dictione tamẽ, q̃ potius est limitiua ꝙ̃ adversatiua. ¶ Vel scdo respõde ꝙ iuriscon. in prin. ponit regulam generalẽ, qd plures nõ possunt eandẽ rẽ insolidũ possidere, nõ restringẽs se magis ad vnã speciẽ possessionis ꝙ̃ ad diuersas: postea in ꝟß. sabinus tamẽ. in eadẽ materia limitat. z hoc modo bene adversat precedẽtibus. ¶ Quarto adverte ad intellectum ꝟß. idem trebatius. iũcto ver. seq. ibi: quẽ labeo reprehẽdit: z iuncto ꝟ. fi. ꝙ si verbis audacia daretur, nõ esset ponere os in celum tenere, qd labeo z Paulus autor huius legis male reprehendãt trebatiũ, q2 eũ non intellexerunt. q2 mẽs trebatij non fuit dicere qd duo possint possidere insolidũ eandẽ rẽ eadẽ specie possessionis, alter iuste z alter iniuste: sed mẽs trebatij fuit dicere ꝙ duo possunt possidere eandẽ rẽ vn⁹ iuste: z sic ciuiliter: alter iniuste et sic naturaliter: nã isti termini iuste z iniuste aliqñ importãt diuersaz speciẽ: z sic capiũt ꝓ specie seu substãtia separata z differẽti, z sic ꝓ naturali z ciuili: vt. l. si duo in ꝑn. ꝟß. si qs ꝑponeret. ff. vti possi. z ꝙ si seruus. ff. ea. l. aliqñ ista ꝟba iuste vel iniuste capiunt solũ ꝓ diuersa qualitate prout hic capiũt labeo z autor hui⁹ legis reprehẽdẽtes trebatiũ: sed equiuocãt, nõ eñ aliter comprobaret trebati⁹ opi. Sabi. nisi intelligeret ꝑut z sabinus: vnde cũ sabin⁹ dixerit cõcedẽtẽ precario possidere. s. ciuiliter, z accipientẽ possidere scz naturaliter, trebatius idẽ approbat, existimãs nõ esse incõueniẽs ꝙ vn⁹ iuste. i. ciuiliter alter iniuste. i. naturaliter possideãt eandẽ rẽ. Facit bñ tex. in. l. si duo. in prin. ff. vti possi. vbi dicit qd vn⁹ iuste z sic ciuiliter alter iniuste hoc est naturaliter possidere pñt: scz duo iuste hoc est ciuiliter z duo iniuste, hoc est naturaliter possidere nõ possunt: ad idẽ facit tex. in. l. duo. in prin. ff. de preca. vbi dr duos nõ posse possidere vi aut claz, q2 neq3 iuste neq3 iniuste possessiones cõcurrere possunt, ergo a 2rio sensu vnus potest vi possidere z alter clam. ¶ Et si diceret hoc modo intelligendo trebatiũ esset supfluũ, q2 repeteret idẽ qd dixerat Sabin⁹ rñdeo. ꝙ nõ est superfluus imo multũ addit Sabino, ꝙ nõ solũ ciuilis potest esse penes vnũ z naturalis penes aliuz qñ vtraq3 z naturalis et ciuilis est iusta vt in ꝑcario: prout loquit Sabinus. sed etiã qñ ciuilis. i. iusta est penes vnũ z naturalis z sic iniusta est penes aliũ: prout etiã in. l. clã possidere. §. q ad nũdinas. ff. eo. Istud addit trebatius dicto sabini, nec obstat fundamẽtũ Labeonis z Pauli autoris huius legis: q2 ꝑcedit qñ est eadẽ possessio in substantia, sed hz diuersas qualitates iuste z iniuste: sed opi. trebatij loquitur qñ est diuersa possessio z specie z qualitate, vt naturalis iusta z ciuilis iniusta. Istũ intellectũ tradidit originalr do. Maria. sozi. Senẽ. in. c. j. de cau. pos. z ꝑprie. quẽ intellectũ refert z sequit do. Bar. sozi. eius filius hic: sic etiã alibi bart. in. l. domitius labeo. ff. de testa. reprehẽdit celsum iuriscon. ꝙ male intellexit labeonẽ ibi relatũ: sed q2 esset peccare in spiritũsanctũ reprehendere iuriscõ. hic, ideo nõ videt recedẽdũ ab eo qd dicit tex. ¶ Quinto z vltimo adverte ad rationẽ tex. positã in prin. z etiã positã in fi. nã in princ. dicit tex. cõtra naturã quippe est vt cũ aliquid ego teneã tu quoq3 tenere videaris, postea in fi. dicit tex. nõ enim magis eadẽ possessio apud duos esse potest quã vt tu stare videaris vbi ego sto vel vbi ego sedeo tu sedere videaris: vtrãq3 rationẽ sic declara. Nam sicuti eadẽ tenuta vel insistẽtia eiusdẽ rei vel eiusdẽ loci occupatio iuxta. l. ꝙ in ꝑn. ff. eo. nõ põt per naturã esse penes plures insolidũ, q2 naturaliter vbi ego sedeo tu sedere non potes nisi me amoto, censet impossibile ꝑ ius qd naturã imitat: vt. j. statim dicã qd vna z eadẽ possessio eiusdẽ loci possit eẽ penes duos vel plures insolidũ, siue sit naturalis possessio q̃ dr corporalis insistẽtia rei, siue ciuilis que animo per absentẽ retinet, cũ act⁹ ciuiles imitent naturales z naturalẽ representent: vt statim dicã: z ꝑ

7 ista habes clare enucleatũ intellectuz istius famosi. §. ¶ †No. i. ꝙ plures nõ possunt eãdem rem insolidũ possidere. cõcordat. l. duo. ff. de preca. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. commo. c.

8 licet causam. in ꝟsic. cũ duo insimul. de ꝓba. †Adde qd idẽ est in dñio q2 duo nõ possunt esse dñi insolidũ eiusdẽ rei. d. §. si duob⁹ vehiculũ bal. Imo. z Moder. in. l. iij. ff. solu. matri. z sic habes ꝙ dominũ z possessio equiparãtur quo ad concursum pluralitatis personarũ insolidum vt hic: sed differunt quo ad cõcursuz plura-

9 litatis causarum: vt in. §. preceden. ¶ †Secũdo no. in ꝟsi. cõtra naturã quippe est. rationem regule precedentis que potest quadrupliciter induci, duobus modis vt conueniat naturali possessioni, z duob⁹ modis vt 9ueniat ciuili. Primo potest induci sic. possessio naturalis dicit esse quedã insistẽtia rei. l. j. in prin. ff. eo. Sed impossibile est ꝙ vna z eadẽ insistentia naturalis eiusdẽ rei possit esse penes plures insolidũ: z dicit tex. in fi. isto modo ista ratio veniret ad possessionẽ naturalẽ. Secũdo potest induci vt arguatur a causa ꝑductiua effectus. ad ipsum effectũ: nã apprehensio corporalis cũ animo possidẽdi. est causa ꝑductiua possessionis: vt hoc tex. in prin. Sicut ergo ipsa causa possessionis non potest esse penes plures personas insolidũ, ita nec ei⁹ effectus z sic ipsa possessio: z hoc modo etiã 9uenit naturali. Tertio potest induci, nã actus ciuiles imitant naturales: vt. j. dicã, sicut ergo insistẽtia naturalis respectu eiusdẽ rei nõ potest esse penes plures insolidũ, ita nec insistẽtia ciuilis: z isto modo loquit etiã de ciuili. Quarto põt sic induci, nã ciuilis possessio nihil aliud est nisi quedã representatio naturalis tenute, sicut ergo ipsa naturalis tenu-

10 ta nõ potest esse insolidũ apd plures, ita nec ciuilis. ¶ †Tertio no. in ꝟß. sabin⁹ tamẽ. qd qui precario cõcedit, dicit ciuiliter possidere: qui accipit, naturaliter possidet. l. z habet. §. eum qui. ff. de ꝑca. Ideo possunt insolidũ possidere, q2 naturalis z ciuilis sunt possessiones speciei z numero differẽtes: vt dictũ est in. l. j. in prin.

11 ff. eo. ¶ †Et sic no. ꝙ plures possessiões specie z numero differẽtes possunt esse penes plures insolidũ: z ad hoc frequẽter allega-

12 tur iste tex. ¶ †Sed opere pretiũ est videre quare in accipiẽtem precario transit naturalis possessio. d. l. et habet. §. eum qui, z tamen non transit in cõmodatariũ. l. rei cõmodate. ff. cõmoda. z. l. licet. §. rei deposite. ff. depo. nã in cõmodatariũ nõ transit aliqua possessio, sed habet nudã tenutã z nudaz detẽtationẽ facti: vt est tex. in. l. officiũ. ad fi. ff. de rei ven. z tamen videret dicendũ totuz oppositũ, cũ fortior censeat cõtractus cõmodati qui non põt reuocari ad libitũ cõcedẽtis sicut precariũ. l. in cõmodato. §. sicut. z ibi Bart. ff. cõmoda. Item in cõmodato est vsus certus z limitatus: vt gl. magistra. in. l. Actus. ff. de regu. iur. Facilius ergo deberet trãsire possessio naturalis in cõmodato ꝙ̃ in precario. Punctus est videre q̃ sit ratio diuersitatis. Subtiles z Moder. Senen. hic in scdo no. assignãt rationẽ diuersitatis satis coloratã: naz licet cõmodatũ sit fortius rõne reuocationis q2 cõmodatum qd sit ad certũ vsum z ad certũ tps nõ põt reuocari nisi finito vsu z tẽpore l. in cõmodato. §. sicut. ff. cõmoda. precariũ autẽ põt ꝓ libito cõcedẽtis qñcũq3 reuocari. l. cũ precario. ff. de ꝑca. z sic quo ad reuocationẽ cõmodatũ est forti⁹ ꝙ̃ ꝑcariũ. Tamẽ rõne vsus cuius respectu dr qs possidere. l. titia. ff. de solu. fortius ius in vtẽdo dr esse in precario quã in cõmodato: q2 in cõmodato vsus est limitat⁹ z restrictus. Sed in precario est incertus z sic magis latus et magis diffusus: ergo hoc respectu ius in precario dicitur fortius. Ideo mirũ si in ꝑcario transit naturalis possessio in recipientẽ tanq̃ in habentẽ fortius ius, ꝙuis nõ trãseat in cõmodato. ¶ Sed tu adverte qd ista ratio diuersitatis nõ videt gñalis nec cõcludẽs,

13 q2 etiã in precario vsu põt esse limitatus certus: nã pone †concedo tibi habitationẽ huius domus gratis. Usus est cert⁹, sed tps est incertũ vsq3 ad quantũ tps cõcedã: z istud est ꝑcariũ. l. luci⁹. ff. de dona. barto. in. l. aquilius regulus. in. j. oppo. ff. de dona. Idẽ bar. in. l. j. ff. de preca. z i. l. in cõmodato. §. sicut aũt ff. cõ. noda. Itẽ in precario tẽpus põt esse certũ lz vsus incertus: vt est tex. in. l. in reb⁹. §. fi. z. l. seq. ff. de ꝑca. Tamẽ q2 hoc est cõtra naturã ꝑcarij, nõ obstãte tẽpore certo põt cõcedens etiã ante illud tps reuocare. l. cũ ꝑcario. ff. de ꝑca. d. Abb. in. c. fi. in. ij. col. de ꝑca. ego assigno aliã rõnẽ diuersitatis quare in ꝑcario trãsit naturalis possessio in recipiente z nõ in cõmodato. Eo q2 in precario est fortius ius in recipiente ꝙ̃ in cõmodato, nimirũ si in precario trãsit naturalis pos-

14 sessio lz nõ in cõmodato. †Assamptũ probo: nã precariũ regulr fit ad incertũ vsum z incertũ tps: cõmodatũ autẽ ecõtra fit ad certum z limitatũ vsuz z ad certũ tps expssum vel tacitũ, ꝓm gl. magistram

gistram.in.d.l.j.in prin.j.de preca.et in.d.l.cōtractus.j.de reg.iur. Bar.in.l.in cōmodato.§.sicut.ff.cōmoda.cano.presertim.d.Ab.
15 in.c.fi.de preca.† Sed incertū pp̄ter dubiū reputat̄ esse perpetuū donec renocet̄.l.iurisperitos.in pn̄.ff.de excusa.tut.l.sufficit et ibi no.Bar.ff.de cōdi.inde.c.si gratiose.de rescrip.in.vj.Bar.in.l.de pupillo.§.si quis ipsi pretori.in.iij.q.ff.de ope.noni nun/sed illud quod est perpetuū censet̄ esse fortius ius q̄ illud qd̄ est tēporale.l.j.§.qd̄ aūt ait pretor.j.de superficie/Istaq; puto esset rationē diuer
16 sitatis lz ab aliquo tactū nō reperiā.¶ † Quarto no.ex isto tex.i
a fi.qd̄ aliud qd̄ nō pōt fieri naturaliter⁹ nō pōt etiā fieri ciuiliter.oz ars imitat̄ naturā.§.minorē insti.de adoptio.et.l.adoptio.la.j ff.eo.et sic illō qd̄ est impossibile naturaliter vere fieri, est īpossibile p fictionē a.l.induci facit.l.ij.ff.de vsufr.ead.re.que vsu consu.l.si pu pilli.§.quid ergo.ff.de neg.gest.vn̄ fictio nō cadit super īpossibile de natura glo.in.l.gallus.§.si eius.vbi Bar.et aliī not.et ibi dixi.ff.de libe.et posthu.et glo.in.l.iij.in prin.et ibi no.Bald.ff.pro socio.
17 ¶ † Et ad hoc quod ars imitetur naturā. Adde quod per illum §.minorem tenet no.d.Abb.in.c.debitum.de baptis.qd̄ inter baptizatū et leuantem de sacro fonte et sic patre spiritualem requirit̄ qd̄ excedat.xviij.ann.et sic plena pubertate baptizatū,vt ibi iucto d.c.debitum.et reputat do.Ab.quasi nonum.et multi in hoc decipiuntur.¶ Sed aduerte qz eandē rē quā ego vere possideo alius fingitur possidere qn̄ dolo desijt possidere,vt in regula pro possessore.de reg.iur.in.vj.et.l.parē.et.l.is qui dolo.j.de reg.iu.et.l.finautem.§.sed et is.ff.de rei ven.ergo fingit̄ impossibile,qd̄ ego possideam illud qd̄ vere alius possidet,ergo ꝯ regulā huius tex.Sed responde qd̄ nō fingit̄ impossibile.s.qd̄ ille q dolo desijt possidere possideat.Istud nō fingit̄,sed bene fingit̄ qd̄ possit conueniri ac si possideret:et sic in eius odiū vt declarat Bart.in.l.naturaliter.in
18 iiij.col.j.tit.j.† vnde statutū faciens mentionē de possessore:nō habet locum in eo qui dolo desijt possidere,licet possit conueniri ac si possideret sm̄ Jo.and.in.d.regula pro possessore.in mercuria.
19 † Item intellige istud not.qn̄ aliquid est impossibile et in specie esset impossibile,tamē in genere est impossibile:vt declarat Bar.in.l.eandē.ff.de duo.re.et in.l.sub cōditione.ff.de solu.et latius i.l.
20 si is qui pro emptore.j.titu.j.¶ † Quinto no.q̄ iusticia vel iniusticia possessionis significat qualitatem,non autem substantiam vel speciem possessionis,qualitas enim non alterat speciem:vt est gl.pe.in.§.fi.insti.de iure pso.et in.l.fi.§.quoties.ff.de publi.Bart.in l.j.in prin.ff.e.dū vult corporalē possessionē esse tertiā speciē possessionis de per se.Nam ex quo corporalis dicitur iniusta.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.j.eo.qualitas iniustitie non facit di
21 uersam speciem possessionis:vt hoc tex.† Adde tn̄,qd̄ aliqn̄ iusta vel iniusta capitur pro substantia seu pro specie separata.l.si duo in princip.j.vti possi.et.l.q̄ seruus.j.eo.Et ita capitur hic in opinione trebatij declarata:vt.ff.cōtra cōem opi/Expeditis textua.ante q̄ veniam ad gl.querit Bart.que possessio sit illa que causet vsucapionem seu prescriptionem:et respondet vt hic late per eum.Ex dictis bart.facias tres conclusiones.¶ Prima est quod sola ciuilis possessio est que causat vsucapionem vel prescriptionem veri dominij.Sed sola naturalis nō sufficit.¶ Secunda ꝯclusio qd̄ sola naturalis possessio quem habēt vsufructuarius emphyteota feudatarius et similes est potens ad vsucapionem vsufructus emphyteosis et feudi et sic ad vsucapionem iuris quod est contra verum dominium.Tertia cōclusio quod ad vsucapionem vel prescriptionem non requiritur vtraq; possessio naturalis⁹ et ci
22 uilis simul.¶ † Circa primam conclusionem bart.post Dyn.qd̄ sola ciuilis est que causat vsucapionem pro ea.Dyn.allegat tres text.hic allegatos per bartol.qui omnes loquunt̄ de seruo existēte in fuga qui interim pōt a dn̄o vsucapi.Et tamē ciuiliter tantū possidet̄:omissa solu.Ja.bu.j.relata et reprobata per bart.qd̄ seruus existēs in fuga possideatur naturaliter et ciuiliter quā barto.reprobat et bene per.l.si cui.§.lz.ff.de libe.cau.Ego in.d.l.j.§.per seruū qui in fuga.ff.eo.dixi,qd̄ ista iura nihil probant duplici cōsideratione.Prima qz illi tex.nō loquunt̄ de vsucapione inchoāda,sed de iam accepta perficiēda,prout ibi dixit tex.in verbo impleatur vsucapio.Sed facilius perficit̄ vsucapio iam cepta; q̄ de nouo inchoetur.l.ceptam.j.titu.j.et.l.qui fundum.ff.quemadmo.serui.amit.et.l.prima.§.questitum.j.de aqua quoti.et esti.et tex.not.in.l.si fundum.ff.de fun.dota.et aduerte quod isto modo etiam loquitur text.in.l.qui fundum.in princi.j.pro empto.quem bartol.j.allegat in.iij.conclusione.et ibi dicit esse expressum quod sola ciuilis sufficit ad vsucapionem.Sed certe etiam ille text.loquitur de vsucapione complenda non autem de incipoanda:vt clare di
23 cit tex.ibi antequam diutinam possessionem impleret.† Confirmatur,quia non videtur quod a principio possit dari ciuilis possessio sine naturali.Et sic sine nostro vel alieno corpore.§.nerati⁹.in princip.vbi notaui text.ff.ea.l.bartol.in.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.in.j.colū.ad fi.j.eo.lz gl.et aliī ibi cōiter contrarium teneāt vbi dicet̄.Ecōuo dico qd̄ tex.in.d.§.per seruum qui in fuga dicit vtilitatis gratia receptū esse vt impleatur vsucapio.Et sic istud procedit iure singulari in seruis fugitiuis duplici cā.Prima ne dn̄ia seruorū essent in incerto.l.j j.de vsucap.Scd̄a ne fuga seruorū noceat dominis:vt dixi tex.in.l.pompo.in prin.et in.l.e que nobis.j.eod.ergo in contrarium videt̄ esse ius cōe in tribus iuribus allegatis p Dy.non videt̄ posse fieri bonū fundamētū.
¶ Secūdo dum Bart.allegat duas glos.pro conclusione Dy.adde tu aliam tertiā glo.not.in.c.causam.et ibi cano.et prescript.
¶ Tertio in quantum dicit Bar.facere illud quod vult gl.in.l.j.C.de ser.fugiti.et in.l.male agit.C.de prescrip.lōg.tēpo.et est simi lis gl.in.§.sed aliquādo.insti.de vsucap.alias dicebaz q̄ iste glo.nō bene probant.solam ciuilem causare vsucapionē.Dicunt em̄ ille glos.quod habens naturalem non prescribit donec ciuilis est penes alium,sed postea prescribit illo desinente ciuiliter possidere.Ratio quia tunc ciuilis accrescit naturarali.l.sz si nolit.cū gl.j.eo.Ergo non probat qd̄ sola ciuilis causet vsucapionem.Preterea et secundo,facilius est quid impedire ne fiat quam inducere l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.et.c.quamadmodū.de iureiuran.Nunc aūt dico quod gl.in.d.l.j.in fi.C.de seruis fugi.bene probat ex ratione qua mouetur ad ita dicēdū,qz si diceremus q̄ ille qui hz naturalem prescribere durāte ciuili apud
a alium:sequeret̄ q̄ etiā ille qui ciuiliter possidet prescriberet.Et consequenter q̄ duo prescriberent:et sic duo efficerentur domini insolidū.cōtra.l.si vt certo.§.si duobus vehiculū.ff.cōmo.Ergo bene probat illa glo.q̄ sola ciuilis causet̄ vsucapio:et ita postea reperi q̄ illem gl.inducit Bar.in sequenti questione dū tractat de corporali possessione.¶ Quarto inquantū Bar.j.pro cōclusione Dy.allegat duos tex.Primo.l.si id qd̄.§.si.in verbo vtilius.j.eo secūdo legez qui fundo.in.prin.vbi dicit esse expressum.j.p empto.An isti tex.probant reseruo dicendum.j.in.iij.conclusione.vt requar ordinem Bar.¶ Ultra Bar.Adde pro ista conclusione gl.et doc.duos bonos text.in.l.si quis fundū.in ver.sz et pompo.j.e.et in.l.locū.§.proprietarius.ff.de vsufr.vbi nudus proprietarius qui tantum ciuiliter possidet:vt.l.sciendum.in prin.ff.qui satisdare cogan.etiam si sciat alium esse vsufructuarium:et sic naturali
24 ter possidere.tamen ex sola ciuili prescribit.¶ † Tenendo istā sententiam eam amplia,q̄ non solum possessio ciuilis vera causat vsucapionem et prescriptionem:sed etiā ciuilis ficta,vt probat text.in.l.j.§.per seruum corporaliter.ff.eo.in verbo videri,quod fictionem importat.l.j.§.deiecisse cū similibus.j.de vi et vi ar.vbi debitor non habet nisi ciuilem fictam in seruo pignorato:et tamē prescribit et vsucapit:vt ibi est tex.et ibi dixi.Ad idem tex.in.l.ce
25 ptam.j.ti.j.¶ † Item dum Barto.et aliī tenent quod naturalis sola non sufficit ad prescriptionem veri dominij per tex.l.acquiritur.in fi.ff.titu.j.et ibi tex.assignat duas rationes.Adde text.in l.neq;.et ibi Bal.ad hoc not.C.de vsufruc.idem tenet Bart.in.l.celsus.in.iij.col.j.tit.j.et ita habes expeditam primam conclusio
26 nem Bar.¶ † Circa secūdam conclusionez Bar.quod possessio naturalis sola quam habent vsufructuarius emphiteota feudatarius et similes causat prescriptionem taliū iurium.adde primo inquantū Bar.ad probandū quod vsufructuarius qui naturaliter possidet potest vsum fructū prescribere allegat tex.in.l.fi.in fi.
27 C.de prescrip.lon.tempo.¶ † Punctus est videre an illa lex loquatur de pscriptione extinctiua vsufructus an de prescriptiōe acquisitiua vsufructus.bar.simpliciter sequēdo vltra monta.tz q̄ loquat̄ de prescriptiōe acqsitiua.Itē tenet bar.in.l.iusto.§.nō mutat.j.titu.j/Aduerte qz est subtilis passus contra hoc arguit Are.qz tex.in.d.l.fi.in fi.equiparat prescriptionē vsufructus et aliarum seruitutū realiū.Modo in seruitutibus realibus nō habentibus causam continuā procedit prescriptio extinctiua seruitutis sed non acquisitiua.l.seruitutes magna.ff.de serui.ergo idē in prescriptiōe vsufruct⁹ qd̄ loquat̄ de extinctiua.Postea respōdet Are.qd̄ ille text.debet intelligi qd̄ propter idētitatem rationis potius equipararet vsum fructū seruitutibus habentibus causam cōtinuaz quā discontinuā,qz in vtraq; pōt continuari possessio et sic causari prescriptio,lz diuersā ratione:naz in seruitutibus realibus continuatur possessio propter continuum vsum:sed in vsufructu per continuationē animi,ex quo pōt cōtinuari posses
28 sio ciuilis.l.licet.C.eo.sed non placet propter text.ibi qui in fi.dicit et cetere seruitutes,cū dictio † cetere sit repetitiua similiū,per glo.in.l.si fugitiui.cū similibus.C.de seruis fugiti.vnde dic,quod congruentior est equiparatio si fiat ad prescriptionem extinctiuam,quia tunc non restringit̄ generalis illius tex.sed si intelligimus de prescriptione acquisitiua oportet quod restringamus illum text.ad seruitutes habentes causam continuaz,sed in dubio capienda est interpretatio que legem generaliter loquentem non restringat.l.j §.generaliter.cum similibus.ff.de lega.prestan.lz tu potes illam.l.fi.in fi.fortiter inducere pro opi.bar.et vltra mōta.quod loquatur de prescriptione acquisitiua qz ille ver.fi.se refert ad precedentia:et dicit esse idem ius,dum dicit eadem obseruan

a ¶ Naturaliter.Adde.c.debitum.de bapt.c.qn̄ i plerisq;.d.of fic.ord.c.vlt.xviij.di.et ca.singu.lxxxix.disti.

da in prescriptione vsusfructus que in prescriptione soli: sed tex.
§. in prescriptione soli ⁊ sic rerum immobilium, loquitur de pscri
ptione acquisitiua, ergo similiter ⁊ finis dz de eadē loqui. Istud
videt facere p Bar. ⁊ vltramon. ¶ Sed in priuz fortiter stringit
ille text. dum dicit nulla scientia vel ignorantia spectanda. Post
ea in fi. dicit eodem obseruando in vsufructu et ceteris seruituti
bus realibus, ergo impossibile est qd loquat de pscriptione vsus
fructus acqsitiua: nā quasi possessio iuris qua prescribit ius vsus
fructus ⁊ ius seruitutis realis, nihil aliud est quā aduersarij scien
tia ⁊ patientia. l. pe. §. de seruitu. ⁊ l. iij. §. dare. §. de vsufr. ⁊ sic req
ritur quod aduersarius sciat. ⁊ tex. in. d. l. fi. dicit quod ibi prescri
ptio currit ignorāti sicut scienti: ergo non potest loqui de prescri
ptione vsusfructus acquisitiua. sed de extinctiua: et ita tenet ipse
met Bar. in. d. l. pe. ⁊ ibi An. ⁊ Flo. §. de seruitu. ⁊ licet glo. in. l. ij.
in glo. j. C. de seruitu. ⁊ aqua intelligat illam. l. fi. in versi. fi. referri
ad precedentia quantum ad tempus sed non quantum ad scien
tiam nihil est: sed est truffa. Salua tamen Bar. vt statim inferius
29 dicā. ¶ † Secundo inquantum Bar. circa. l. si ego. §. j. §. de publi
cia. dicit aduertendum quod dum ille text. loquitur de seruitute
reali vel personali, dz intelligi de seruitutibus habentib' causam
continuam. Bar. non videtur bene dicere, si ita simpliciter itelli
gat, qr ista distinctio an habeat causam continuā vel discontinuā
bene pcedit in seruitutibus realibus que debent a re rei, nā cum
res animū nō habeant nō pōt dici qd continuo animo possideāt
sed in seruitutibus personalibus vt vsusfructus, que debentur a
re persone. Bartol. in. l. insto. §. non mutat. j. titul. j. et in. d. l. si ego
§. j. ⁊ sequit domi. An. in. c. de quarta. de prescript. ⁊ ita oportet te
30 intelligere Bar. hic, alias male loqueretur. ¶ † Tertio principa
liter inquantum Bar. tenet quod possessio naturalis quā hz vsu
fructuarius emphyteota feudatarius ⁊ similes, causa pscriptio
nem talis iuris. In hoc male videtur loqui. et cōiter reprehēditur
per Imo. ⁊ Moder. hic: quia imo talis prescriptio causat a quasi
possessione naturali ⁊ ciuili quā habet in iure vsufructuarius lz
etiaz rem naturaliter possideat: ⁊ idē in emphyteota feudatario ⁊
similibus: vt est glo. in. l. ait pretor. §. itē ei. §. ex quib. cau. ma. et in
l. si plures. §. deiectum. j. de vi ⁊ vi arma. Bart. met. in. l. naturali
ter. in prin. j. tit. j. ⁊ est bonus tex. in. l. qui vsumfructum. §. si vsus
fru. peta. ⁊ probatur. in. l. fi. j. vti possidet. et ita tenet Bal. in. l. cer
tum. C. de rei vendi. ⁊ in. c. si quis per. xxx. si de feu. fue. cōtro. inter
do. ⁊ agna. Ang. in. l. nemo. ⁊ in. l. pe. C. de prescrip. long. tempo. et
qd istud sit verum: patet, quia si naturalis possessio fundi causa
ret prescriptionē vsufructuario, deberet pscribere fundū que pos
sidet: ⁊ non vsumfructū. l. fine possessione. j. tit. j. confirmatur per
illud quod barto. met tenet. j. in sequēti col. in. iij. q. vbi vult, quod
acquisitio fructuum quā habet vsufructuarius nō causatur a na
turali possessione rei sz a quasi possessione iuris, ergo idem in pre
scriptione arguendo de acqsitione fructuum ad prescriptionem
cū hec duo equiparent. l. si ego. §. partus. §. de publicia. et ita istaz
rationē Bar. etiā reprobant Pau. de ca. ⁊ Moder. in. l. j. in prin.
vbi etiam dixi. §. eo. ⁊ Pau. de ca. in. l. j. in vlti. colū. C. de ser. fugi.
¶ Sed adverte vltra alios inquantū impugnat bart. in primo et
in tertio fundamēto, nā pōt optime saluari in vtroqz, qñ quis ha
buit titulum vsusfructus vel alterius seruitutis realis a nō dño,
quo casu proprie tractatur de prescriptione: nam si aliquis q non
erat dominus concessit aut vendidit mihi seruitutem, ego pos
sum vtēdo eam prescribere, nec tunc requirit sciētia veri domini
sicut qñ prescribitur. d. l. fi. ad fi. C. de prescrip. lon. tēpo. Nec tunc
31 requiritur † scientia aut patientia veri domini: ita est bonus tex.
in dicta. l. si ego. §. j. §. de publi. in verbo traditis vel per patientiā
constitutis, vbi est text. quod iste seruitutes possunt acquiri per
traditionem factam a non domino ipsius fundi, quando titulus
habetur a non domino vel per patientiam veri domini: et ita te
net Cy. in. l. ij. in. vj. q. C. de seruitu. ⁊ aqua. et multum not. Paul.
de qua quem omnino videas. in. l. seruitutes magna. in pe. col. de
seruitu. vbi dicit, q ista est singularis limitatio ⁊ perpetuo tenen
da mēti, ⁊ q pauci ad eam aduertunt: ⁊ ita etiā dixi in. l. j. in princ.
32 §. eo. ⁊ ita habes expeditā scdam conclusionē barto. ¶ † Circa ter
tiam princi. conclusionē bar. q ad vsucapionē vel prescriptionez
non requiritur vtraqz possessio naturalis ⁊ ciuilis simul, sed sola
ciuilis sufficit. Licet ita sit tenendum: ⁊ ita tenēt gl. barto. ⁊ com
muniter doc. Tamen credo q disputatiue posset teneri opi. Ja.
but. quā reprehendit bart. q imo requirat vtraqz possessio simul
naturalis ⁊ ciuilis ad causandū vsucapionem vel prescriptionez,
per duo iura allegata per Jaco. bu. ad quem bart. non realiter re
spondet. ¶ Scdo qr vt dixi. §. a princi. non potest esse ciuilis sine
naturali: vt dixi. §. ⁊ dicā plenius. in. l. clā possidere. §. qui ad nun
dinas. vbi barto. ⁊ omnes ponunt. j. eo. tñ bart. ad hoc respondet
qd per hoc non sequit q vtraqz requirat: prout respondet barto.
ad. l. nemo. C. eo. allegatā per Jac. bu. ¶ Et ad tria iura superius
allegata per Dy. q seruū fugitiuum dñs possidet ciuiliter tm: et
eum prescribit ergo ex sola ciuili causatur prescriptio: omissa sol.
Jaco. bu. quā Bar. hic bene reprehendit: ergo superius rñdi aliis
duobus modis. ¶ Similter non obst. duo text. quos allegat hic
Bart. cōtra Jac. but. primo tex. in. l. si id qd. §. j. eo. Are. dicit et
bene qd ille text. nihil probat: qr licet dicat q vtilius est eum qui
egreditur fundum retinere possessionem ciuilem animo, per hoc
non sequitur: ergo ciuilis est potens ad prescribendum. ⁊ si dices
prout voluit dicere Bar. q tex. ibi cōsiderat vtilitatē, ⁊ vtilitas
principaliter est in prescriptione. dicit Are. dato q nō sequat vti
litas prescriptionis, tamē sequunt alie vtilitates: scz ppter acqui
sitionem fructuū: vt statim. j. dicam in. iij. q. Bar. itē vt possit pro
pria autoritate repellere occupantē. l. iij. §. eum igit. et. l. qui pos
sessionē. ⁊ vtrobiqz gl. j. de vi ⁊ vi arma. et. l. clam possidere. §. fi. j.
eo. itē ratione interdicti vel alterius cōmodi possessionis. l. j. in fi.
j. vti pos. Nisi dicas defendēdo Bar. q text. ibi dicit vtilius in cō
paratiuo: vnde cum maior sit vtilitas prescriptionis qȝ alie: illud
ibi consideret tex. ¶ Secundo ⁊ fortius vrget tex. in. l. qui fundū
in prin. cum glo. j. pro emptore. vbi post desertionem fundi factā
a seruis coniungit possessio defuncti cum possessione heredis ad
prescribendū, sed heres habebat solū ciuilē: ergo ibi est tex. q sola
ciuilis causat prescriptionē. Et illū text. etiā allegat ad hoc Bar.
in. l. j. §. per seruum. qui in fuga. §. eo. et semper Bart. facit de illo
tex. magnū capitale. ¶ Sed defendēdo disputatiue: vt dixi opi.
Jaco. but. Ad illū tex. respondetur dupliciter. primo q loquitur
de prescriptione iam cepta perficiēda. Et illa facilius perficitur
quā de nouo inchoet: vt dixi etiā. §. Secundo ⁊ notabilius respō
detur, q ibi est hereditas iacens que perficit illam prescriptionē
inchoatam a defuncto: vt. l. ceptam. j. tit. j. Non autem est ipse he
res qui nōdum apprehenderat possessionem tempore quo serui
deseruerunt illum fundum quicquid ibi dicat gl. Istud satis col
ligitur ex. l. precedenti. in fi. vbi fuit dictū q prescriptio a testato
re cepta eo modo perficitur, dato quod heres nondum actualem
possessionem apprehenderit: eo quia hereditas vsucapionem vel
prescriptionem inchoatam bene perficit. d. l. ceptam. modo in. l.
sequenti. in. d. l. qui fundum. in prin. ponitur alius casus magis
dubitabilis qñ cepta erat pscriptio fundi per dñm qui habebat
seruos in hereditate per quos retinebat illum fundum: ⁊ illi ser
ui mortuo testatore recesserāt de possessione illius fundi: ant he
reditas perficiet talem prescriptionem: decidit ibi text. quod sic
non autem decidit quia ciuiliter ipse heres illum fundum posside
deret: vt ibi vult gl. Et ista disputatiue sint dicta: non recedas ta
men a cōmuni sentētia. Et ita est expedita tertia ⁊ vltima cōclu
33 sio Bar. ⁊ sic prima eius qō. ¶ † Scdo querit Bar. an corporalis
possessio sic sufficiens ad vsucapionem vel prescriptionē: et tenet
qd non, per rationē de qua hic per eū: ⁊ cum bar. trāseunt indiffe
renter omnes, ⁊ nemo aliquid addit. Tu adverte circa fundamen
tum bart. qr ille qui iuit ad nūdinas erat dñs. Ergo ipse non pōt
vsucapere. l. sequitur. §. lana. j. de vsucap. prout arguit bart. ⁊ glo.
bart. et omnes. in. d. l. j. in glo. magna. ad fi. C. de ser. fugi. loquunt
expresse in dño absente qui retinet ciuilem animo, et si tu diceres
dato quod ille absens qui iuit ad nundinas esset dominus certe
militat ratio bart. quia ex quo ille erat dñs, ingressus possessio
nem ex corporali, nō potest vsucapere, quia sic duo essent domini
quia dico qd prescribens occidit dñium cui aduersat ſm glos. in
§. precedenti. in versic. possideo. in fi. vbi dixi, et expresse barto. §.
in precedenti qōne. Ergo non essent duo dñi effectualiter. ex quo
secundus prescribens perimit dominiū pmi: vnde scdo videretur
posse dici bart. presupponere quod in. l. si id qd. j. eo. allegata per
eū, absens qui possidebat ciuiliter nō erat dominus sed vsucapie
bat: vt probat ex illo tex. in ver. vtilius. cum vtilitas principaliter
sit in vsucapione, ⁊ ita expresse bart. inducit illū tex. in precedenti
qōne circa fi. Isto modo intelligēdo militaret ratio bart. qd duo
vsucaperent. Sed caue quia cōtra hoc videt dari bona instātia. et
sic q possint dari due ciuiles in eadem re, vna vt dixi in profecto
ad nundinas qui non erat dñs sed vsucapiebat: ⁊ sic habebat ciui
lem. alia in bonefidei possessore qui illum fundum bonafide emit
nam possidet naturaliter ⁊ ciuiliter ſm bart. in seq. qōne in fi. vbi
dicam. Et sic non loquor in occupante nec in corporali possessore
quem cōstat iniuste possidere: sed loquor in bonefidei possessore.
34 ¶ † Tertio querit bart. que possessio sit illa que est causa acquisi
tionis fructuum: et concludit cum glo. hic quod est sola ciuilis: et
de hoc dicit se dare tex. in. l. si furalis est. §. sub. l. arborib'. §. de vsu
fru. Sz caue qr ille tex. loqt i ciuili possidēte. qui et est dñs ⁊ sic lo
quitur in proprietario, non autem probatur quod ciuiliter possi
dens qui non est dñs, faciat fructus suos vnde cuz ille tex. loquat
in ciuiliter possidente qui est dominus, certe videt potius acqui
rere fructus ratione dominij. l. fructus. §. de rei vendi. bald in. c. j.
qui feu. da. pos. vbi ista cōclusio melius videt probari. in. l. qui scit
§. in alieno. §. de vsur. allegata in glos. naz ibi vnus tertius coluit
fundū ⁊ seminauit et fructus collegit: ergo hz naturalē possessio
nem: vt est

nem:vt est glo.no.in.l.iij.C.fini.regun.Alius bonefidei possessor
existēs extra fundum dicitur habere ciuilem.l. clam possidere. §.
qui ad nundinas.j.eo.Et tamen facit fructus suos.Ergo ibi pro
batur qd sola ciuilis est causa acquisitionis fructuū.¶ Sed tu di
ligenter attende:an dictus.§.in alieno probet istam cōem conclu
sionem.Et primo considera quod text.ibi non aperit quis fuerit
ille qui coluit fundum seminauit et fructus recollegit.An fuerit
vnus tertius an vero ipse bonefidei possessor:ꝛ text.ibi imperso
naliter loquitur in alieno fundo quem titius bonafide mercatus
est frumentum seuit.Pondera illud verbum impersonale frumē
tum seuit:et sic non aperit an tertius an ipse bonefidei possessor:
et si intelligamus quod bonefidei possessor est ille qui seminauit
frumentum alienum,prout ibi videntur probare aliqua sequētia
verba tex.ille tex.nihil faceret pro communi,sꝫ in versi.bonefidei
dicat a quolibet sati.Scdo,dato qd ibi tertius coluit seminauit
ꝛ fruct⁹ collegit quod per hoc ille tertius haberet naturalēꝫ pos
sessionē non videt̄ bona illatio,qꝛ stat qd aliquis seminauerit fun
dum et fructus collegerit ꝛ tñ ego nō amiserim possessionē natu
ralem,puta si hoc fecit me existente in fundo vel etiā extra:sꝫ fun
dus erat in conspectu vel de proximo poteram ingredi,quo casu
possessio naturalis non amittit̄:vt est glo.in.l.j.in prin.in glo.j.ſ.
eo.ergo non bene apparet in illo text.quod sola ciuili acquirant̄
fructus,cum non concludatur necessario in illo tex.qd bonefidei
possessor nō haberet etiā naturalē.Unde tu potes inducere illuꝫ
tex.alio modo ꝑ conclusione gl.Bar.ꝛ doc.dñ ibi eqparat acqsi
tionem fructuum his que serui ex operis suis acquirunt.Sed ex
operis serui quem dominus ciuiliter tantum possidet dominus
acquirit.l.si cui.§.licet.ſ.de libe.cau.ꝛ.l.j.§.per seruum qui in fu
ga.ſ.eo.Ergo eodem modo poterunt acquiri fructus ratione so
35 lius ciuilis. ¶ † Secūdo aduerte inquantū omnes circa dictum
§.in alieno volūt ꝙ bonefidei possessor ciuiliter possideat ꝛ Bar.
in fin.huius questionis dicit qd bonefidei possessor existēs extra
fundum ciuiliter possideat,et quod ista ciuilis causet acquisitio
nem fructuum,dato hoc pro vero,videt̄ resultare incōueniēs de
quo in tex.quod ponit Bart.in precedenti qōne,qd duo ciuiliter
possideant eandem rē insoliduꝫ eodem tpe.Nam primus nō dico
dñs sed bonefidei possessor q se absentauit:ꝛ iuit ad nūdinas:re
tinet ciuilē possessionē aīo prout loquitur Bart.ſ.in precedenti
questione.Pone qd eo absente et sic ciuilter possidente aliquis
emat bonafide a non domino eandem rem:et iste scōs bonefidei
possessor se absentet,ipse etiaꝫ ciuiliter possidet ꝼm bar.ꝛ omnes
hic:ergo erūt duo ciuiliter insolidum eandem rem possidentes.
¶ Nec obstat si subtiliter diceres quod donec primus absens re
tinet ciuilem aīo:et sic saltē vsqꝫ ad.x.annos quibus causat̄ obli
uio,non potest secundus ciuiliter possidere,per gl.no.in.l.j.l gl.
magna in fi.vbi dixit.C.de ser.fugi.cum suis concordantijs qꝛ di
co quod illa glo.procedit in vero domino qui iuit ad nundinas ꝛ
alius est ingressus possessionem domini absentis,tūc iste ingres
sus possidet naturaliter tantū ꝛ iniuste.l.clam possidere.§.qui ad
nundinas.j.eo.ꝛ tūc bene verū est qd lapso decennio illa corpora
lis trahit ad se ciuilē:vt dicit gl.no.in.l.sed ꝛ si nolit.j.eo.expresse
Bart.hic in penulti.colum.in fi.Sed nos non sumus in istis ter
minis,non enim loquimur primo in domino qui iuit ad nūdinas
prout loquitur glos.dicte.l.j.C.de seruis fugi.sed loquimur in eo
qui vsucapiebat:ergo nō erat dominus,prout loquitur Bart.in
ij.q.precedenti,deinde nos non loquimur in eo qui apprehendit
possessionem absentis iniuste:ꝛ sic habet solum corporalem, sed
loquimur in bonefidei possessore qui bonafide ꝛ titulo acquisiuit
illum fundum:quo casu statim acquirit dñiū ꝛ publicianam, ꝛ sic
vsucapiendi cōditionē,toto titulo.ff.de publicia ꝛ.§.sed iste insti.
de actio.ꝛ iste bonefidei possessor si exeat fundū ꝛ vadat in partes
remotas possidet tamen ciuiliter ꝼm Bar.et oēs hic,ergo duo in
solidum eandem rem ciuiliter possident,quāuis gloss.magna hic
circa fi.velit quod si sunt duo bonefidei possessores qui eodē tem
pore vel diuersis eandem rem bonafide possideāt,quod non pos
36 sunt ambo ciuiliter possidere.ibidem super illa gl.dicet̄. ¶ † Ul
tra Bart.ꝛ duos tex.superius allegatos ista conclusio glo.ꝛ doc.
potest bene comprobari,naꝫ vsucapio ꝛ acqsitio fructuū equipa
rantur.l.si ego.§.partus.§.de publicia.sed ciuilis sola causat vsu
capionem prout vidimus.ſ.j.qd.ergo ciuilis sola debet causare
acquisitioneꝫ fructuum,imo fortius ꝛ strictius inducit Are.hic.
nam difficilius ꝓcedit vsucapio quam acquisitio fructuū. Istud
37 assumptum probat † qꝛ error iuris impedit vsucapionem, ꝛ tamē
non impedit acquisitionem fructuum.glo.in.l.si fur.§ j.j.titu.j.et
in.l.sed ꝛ si lege.§.scire.ſ.de petitio.here.ꝛ ibi bart.assignat.ratio
nem differentie,sed ex sola ciuili ꝓcedit vsucapio vt dixi.ergo for
tius acquisitio fructuum:pro isto assumpto Are.adde bonū tex.
qui ita arguit.in.l.bonefidei.in princip.ſ.titu.j.et glo.not.in.l.ij.
ꝛ ibi Bald.C.si quis igno.rem mino.eme.sed caue quia ista ratio
Are.potest retorqueri ad oppositum,quod imo difficilius ꝓce
38 dat acquisitio fructuum quam vsucapio.† Nam ad vsucapionem
sufficit de iure ciuili ab initio bonafides.ꝛ malafides postea sup
ueniens non interrūpit vsucapionē.l.vni.C.de vsucapio.trāsfor.
Et tamen in fructibus malafides siue ab initio siue ex postfacto
superueniat,semper impedit acquisitionem fructuum.l.sed si le
ge.§.de eo autem.ſ.de petitio.here.ꝛ ibi Barto.relinquit cogitā
dum de ratione diuersitatis.¶ Tu potes dicere quod ratio diuersi
tatis sit,quia in acquisitione fructuum non requiritur titulus,sꝫ
sufficit qd absit malafides secundum Bart.in.d.l.sed si lege.§.sci
re autem.Bal.in.l.j.in.ij.col.C.de vsufru.lega.et sic sufficit solum
habere bonam fidem,que causat acquisitionem fructuum.Ergo
apparet quod habet debilius ius ꝙ prescribens q habet ꝛ titulū
et bonāfidem:vnde nimirū si malafides superueniens impediat
39 acquisitionē fructuū,sed nō vsucapionem,vnde dic † ꝙ se habent
vt excedētia ꝛ excessa,prout habes de hoc tex.no.qui hoc ostēdit
in.l.bonefidei.in prin.iuncto versi.in contrarium queritur.ſ.tit.
40 j.¶ † Ultimo inquantum Bart.circa.§.si quis a non domino in
stitu.de re.diui.vbi text.assignat rationē quare bonefidei posses
sor faciat fructus suos,et dicit propter culturā et curaꝫ.Ista ratio
perse nō videt̄ sufficiēs per tex.in.d.l.q scit.§.in alieno.ſ.de vsur.
dum ibi dicit tex.qꝛ in percipiēdis fructibus magis inspicit̄ ius
loci ex quo percipiuntur ꝙ ius seminis ex quo oriunt̄.ideo Bar.
contingit aliam rationem quia bonefidei possessor naturaliter ꝛ
ciuiliter possidet.§.in alieno.¶ Adde qd aliam rationem quare
bonefidei possessor faciat fruct⁹ suos assignat tex.in.l.bonefidei.
in princip.ſ.titu.j.non quidem propter solam curam.ꝛ culturaꝫ,
quia non solū eos qui diligētia ꝛ opera eius peruenerunt sed oēs
fructus acquirit.Sed ēt qꝛ quo ad fructus bonefidei possessor lo
co domini pene est.et sic ratione dñij.l.fructus.ꝛ ibi Barto.ſ.de
rei vendi.ergo non ratione ciuilis.Et rationē dñij etiam assignat
text.in.d.l.qui scit.§.in alieno.in fi.ſ.de vsur.ꝛ sic etiā vtraqꝫ ratio
bart.simul iuncta non videt̄ de per se posse stare,nisi etiā illa alia
iungat̄.Nec est inconueniens qd multe rationes finales militent
ad causandū vnam dispositionē.§.affinitatis.cū gl.insti.de nup.l.
si ventri.§.in bonis.cum similibus.j.de priuil.credi.Et ita habes
expeditas oēs.iij.q.barto.¶ Capio glo.primam magnam quam
diuide in tres partes principales.in prima continuat istum.§.ad
precedētem.Et ista est clara.in secūda late disputat de qua posses
sione loquat̄ iste.§.et refert quatuor opi.in.iij.ꝛ vlti.prope fi.for
mat vnam qōnem.scda ibi ꝛ nota qd roge.tertia ꝛ vlti.prope fin.
ibi sꝫ quid si ille.Rursus scda pars principalis subdiuidit̄ in.vij.
In prima timore ꝯtrij quod statim formabo ponitur prima opin.
Roge.ꝛ placenti/in secūda reprobatio Joannis/in tertia opinio
aliorū in quarta eorū reprobatio effectualiter per tria fundamen
ta/in qnta ponit̄ opi.Marti.ꝛ alia quarta ratio ꝯ precedētē opi.
/in sexta ponit̄ vera opi.solu/in septima ꝛ vlti.cōtra illā glo.oppo
nit et soluit/scda ibi sed Joan.dixit/tertia ibi alij dicunt indistin
cte,quarta ibi sed ꝼm Jo.nō sequit̄/quinta ibi qd Marti. dicitur
admisisse/sexta ibi dic ergo ꝼm Jo/vij.ꝛ vlti.est ibi sed cōtra infra
vti possidetis/In prima parte huius scde partis principalis oppo
ne plenius quaꝫ Bar.qd iste.§.non possit procedere nec in ciuili
possessione nec etiā in naturali:ꝛ sic nullo modo,et qd in ciuili nō
procedat assume oppositionē bart.cessante rōne legis cessat eius
dispositio.l.adigere.§.quamuis.ſ.de iur.patro.c.cuꝫ cessante.de
appel.Sed ratio huius.§.procedit in naturali.Ergo nō hꝫ locuꝫ
in ciuili,qꝛ ergo possuꝫ ita habere animū possidēdi insolidū sicut
et tu,qd aūt iste.§.nō possit procedere etiā i naturali possessione
opponit̄ sic:nā possessio naturalis acquirit̄ per aspectū oculoruꝫ
l.j.§.si iusserint.ſ.eo.l.quod meo.§.si venditorem.j.eo.Ergo duo
aspiciētes eādem rem possident naturaliter insolidum.Et istud
est quod adducit Barto.j.circa.iij.opin.Marti.relatam in glos.
41 ¶ † In scda parte secunde partis principalis inquantum gl.ꝼm
Joā.tenet creditorē aīo possidere rē pignoratā:ꝛ sic naturaliter
ꝛ ciuiliter:debitorē autē nullo modo/Dic meli⁹,qd debitor pos
sidet rem pignoratā ciuiliter quo ad duos effect⁹:scꝫ quo ad effe
ctum vsucapionis ꝛ acquisitionis fructuū.d.l.j.§.per seruū corpo
raliter.ſ.eo/Sed creditor possidet ciuiliter quo ad alios effect⁹
l.si de eo.in prin.ꝛ ibi Bar.no.j.eo.ꝛ sic ambo possident eandem
rem ciuiliter,sed diuersis respectibus ꝛ ad diuersos effectus,nec
dicas quod Bar.teneat istam glo.in hoc nam bene eam recitat.
Sed postea de veritate se remittit ad glo.melius examinantem.
42 istū passum.in.l cum notissimi.C.de prescrip.xxx.an.† Simile in
bonefidei possessore qui existēs extra fundū possidet ciuiliter ra
tione quasi dñij.l.qui scit.§.in alieno.ſ.de vsur.Bar.ſ.in.iij.q.et
verus dñs eiusdē fundi se absentans q similiter possidet ciuiliter
eundem fundū.sed ratione veri dñij.l.clam possidere.§.fin.et.l.si
id quod.§.fi.j.eo.ꝛ sic duo possident ciuiliter eandem rē diuersis
respectibus:ꝛ ad diuersos effectus:ꝛ circa hoc vide quod fortius
43 dixi.ſ.in.iij.q.Bar.ꝛ etiā in secunda.¶ † Secundo dum glo.de
marito ꝛ muliere dicit qd mulier nullo mō possidet:sꝫ maritus

per.l.pompo.§.in dotē.⁊ ibi gl.j.eo.caue,q꞉ in oppositū vr̄ refra-
gari text.allegatus in glos.in.l.sciendū.§.si fundus.ẜ.qui satisda.
cog.vbi text.dicit,tam vxor quam maritus eiusdem fundi in do-
tem dati possessores intelliguntur,siue intelligas text.de natura-
li siue de ciuili tex.ille vult,qđ ambo possideant eundem fundum
insolidū:sed rñde qđ ambo intelliguntur possidere,quo ad eua-
dēdū satisdatnonē de iudicio sisti.de qua loquitur illa.l.⁊ ille titu
lus:⁊ ita etiā respondet gl.hic.ratio,q꞉ cessat presumptio fuge ex
quo ambo habent fundum dotalem in loco:sed quo ad alia, sol⁹
44 maritus possidet.¶ †Tertio diligenter aduerte inquantū gl.
formaliter subdit ẜm Joan. Item feudatarium ⁊ emphyteotam
quos dixit roge.habere ciuilem ratione iuris quod habent in re.
Joannes dixit nullam ciuilem habere. sed naturalem tm̄. Ista
sunt formalia verba glo.Bartol.⁊ oēs transeunt cum gl.¶ Ergo
valde admiror,q꞉ gl.⁊ omnes male ⁊ inaduertenter loquuntur,et
multum equiuocarunt in verbis roge. Nam roge. dixit meram
45 veritatē,† quod emphyteota ⁊ feudatarius habent ciuilē ratiōe
iuris quod habent in re,q꞉ habent quasi possessionē naturalem ⁊
ciuilem in iure feudali vel emphyteotico,vt est gl.in.l.ait pretor.
§.item ei.ẜ.ex quib cau.maio.⁊ glo.in.l.si plures.§.deiectum.j.de
vi et vi arma. Barto. met in.l.naturaliter.in prin.j.eo.⁊ dixi.ẜ.in
j.q.Bar.bene verum est quod ipsum fundum possident naturali
ter tantum,ita loquitur dicta lex naturaliter:⁊ hoc respectu ha-
bent interdictum vnde vi ⁊ vti possidetis vt sequitur in gloss. re-
spectu ergo ipsius rei seu feudi emphyteotici vel feudalis, solus
dñs habet ciuilem possessionem et ipsi naturalem,sed ratione iu-
ris quod habent in re,prout formaliter refert Joan. Roge.ha-
bent quasi possessionem ciuilem et naturalem vt dixi, nec propt
hoc duo dicunt eandem rē ciuiliter insolidū possidet prout glo.
dicit ẜm Jo.⁊ pro certo male:⁊ vt dixi, miror quod scribentes nō
aduertant,quia bene verum est quod in ipso fundo emphyteoti-
co vel feudali dominus habet ciuilem ⁊ ipsi naturalem vt dixi, ſ꞉
respectu quasi possessionis iuris,ipsi possident ciuiliter,⁊ sic in di
uersis rebus et speciebus:⁊ sic omnino cessat reprobatio ẜm glos.
Jo.que glo.pro certo equiuocauit super opinione roge. quia ro-
ge.loquitur de iure ⁊ gl.loquitur de fundo:bene verum est,quod
habent quasi possessionem istorum iurium propter ipsam rem
quam naturaliter possident,vt declarat Bart.in.l.si quis in tan-
tam.in penul.col.C.vnde vi.⁊ ista est pura ⁊ mera veritas.conclu
46 sionem†tamen gl.et Joan.quod emphyteota vasallus ⁊ similes
non possident ciuiliter ipsam rem,confirmat Bar.quia sequeret
quod quilibet eorum faceret fructus suos quod esse non debet.
Sed profecto ista ratio est fragilis,quia emphyteota dato quod
haberet ciuilem ideo solus facit fructus suos,quia illos percipit
de voluntate directi domini.patet quia simplex colonus qui nul
lam habet possessionem sed simplicem detentationem,tamen q꞉
voluntate dñi percipit facit fructus suos.l.si seruus la.ij.§.locaui.
47 j.de fur.⁊.l.si merces.§.vis maior supra loca.¶ †Item inquātū
vult glo.qđ emphyteota vasallus ⁊ similes dicantur naturaliter
possidere ipsum fundum gl.bene dicit per.l.naturaliter.in princ.
j.eo.Item tenet gl.in.l.si vt.certo.§.si duobus vehiculum.ẜ.com-
moda.cum concordā.allegatis per Bart.hic.idem tenet Bar.in
48 l.ij.C.de iur.emphy.⁊ ibidem Bal.in.ij.col.imo fortius etiā†cō-
ductor ad longum tempus dicit naturaliter possidere,ẜm glo.in
d.§.si duobus.facit text.cū glo.in.l.si quis ante.j.eo.facit ratio,q꞉
talis cōductor ad longum tempus dr̄ habere vtile dominium in
re cōducta ad longū tempus,sicut emphyteota.l.j.§.quod autem
j.de supfi.l.j.in fi.cū.l.seq.ẜ.si agere vectiga.vl' emphy.peta.Ergo
49 similiter debet habere naturalem possessionē.¶ †In tertia par
te secunde partis principalis:dum glo.ponit aliā opi.mirabilem
aliorum:quod duo possint indistincte in quolibet casu ciuiliter
insolidum possidere licet non naturaliter.Glo.⁊ Joannes repro
bant per.l.cum heredes.§.fi.j.eo.vbi liber homo non potest scien
ter possideri propter impedimētum rei, ita qñ res non vacat sed
ab alio ciuiliter possidetur.Confirmat Bar.q꞉ impedimentū rei
⁊ cause equiparantur.allegat.§.j.ẜ.ea.l.⁊.l.cum vnus.§.fi.cum.l.
seq.j.de bo.auto.iudi.pos.credo quod voluit inducere hoc modo
quia sicut incertitudo ⁊ sic causa impedit acquisitionem possessio
nis sic impedimentum rei quia non possit pedibus calcari eo q꞉
50 sit innundata mari.¶ †In quinta parte huius secunde partis
dum gl.refert tertiā opini.Marti.caue quia si opi.Martini esset
prout eam simpliciter refert glo.scꝫ duos posse naturaliter insoli
dum possidere:esset fatua:quia esset de directo contra istum text.
sed Martinus intellexit de ficta naturali quod patet continuan-
do cum verbis proxime precedentibus in gloss. dum dicit si am-
bo exeamus de fundo ⁊ simus in conspectu et sic loquitur in natu
rali ficta per aspectum oculorum.Et quod ista sit mens Marti.
patet quia gl.dicit qđ Martinus dicitur admisse:illud relatiuū
quod,est relatiuum proxime precedentium,⁊ tunc Bar.bene cō
probat,q꞉ naturalis possessio acquiritur per aspectum oculoruꝫ.
Et sic duo aspicientes possiderent naturaliter.sed Bar.reprobat
et bene,presertim quia si vere non possunt duo naturaliter insoli
51 dum possidere.Ergo nec ficte vt hoc tex.¶ †Itē inquantū gl.in
ista quinta parte vult,quod si plures bonafide ab aliquo tertio
emerint vno tempore vel diuersis fundum eius qui iuit ad nun-
dinas:quod non possident ciuiliter si exeant fundum quia seque
retur inconueniens qđ ex ciuili plures vsucaperent.Et sic effice-
rentur dñi eiusdē rei insolidū.ẜ.l.si vt certo.§.si duobus vehiculū.
ẜ.cōmo.⁊.l.hereditate.§.pater.j.de castrē.pecu. Itē plures face-
rent fructus suos insolidum qđ est impossibile.Cum glo.Bar.⁊
oēs tenent.Si ita teneamus videt̄ cessare difficultas quam moui
ẜ.in.iij.q.Barto.vbi Barto.vult,ꝙ bone fidei possessor existens
extra fundum possidet ciuiliter:⁊ idem Bar.in.ij.q.precedenti te
net,quod ille qui iuit ad nūdinas possidebat fundum ciuiliter et
sic vsucapiebat.per.l.id quod.§.si.ad finem in verbo vtilius.j.eo.
Ergo duo possidebant eundem fundū ciuiliter. Item vltra istos
duos dominus verus fundi qui erat absens,etiam ciuiliter possi
debat animo eundem fundum.Ergo sunt tres ciuiliter eundem
fundum insolidum possidentes.Si teneamus istam cōclusionē
glo.⁊ doc.videtur difficultas cessare,quia cessaret dictus concur-
sus ciuilium possessionū.¶ Sed aduerte quod donec verus do-
minus perdiderit suam ciuilem vel ex eo quod suspicetur se posse
repelli iuxta.l.clā possidere.§.si.et.l.seq.et.l.si id quod.§.si.j.eo.et
52 §.si quis nunciet.j.ea.l.vel ex eo † ꝙ sit lapsum decennij per quod
causatur oblinio ciuilis,ẜm glo.no.in.d.l.j in gl. magna ad fi.cuꝫ
concordantijs.C.de seruis fugiti. Interim non poterit alius ciui
liter possidere ⁊ sic nec vsucapere nec fructus suos facere. Postea
autem sic:⁊ tunc quando vsuceperit.primum dominium perimit
et occidit,ẜm glos.in.§.precedenti in verbo possideo ad finē. vbi
dixi.et Barto.ẜ.in.j.q.Et sic non erunt duo effectualiter domini.
Sed tātum ille qui vsuceperit.¶ Quantum vero ad ipsos bone
fidei possessores glo.hic dicit quod siue diuersis temporibus siue
eodem emerint:non possidebunt ciuiliter nec vsucapient. Licet
cum glo.omnes transeant,tamen videtur quod ille cui prius fuit
res tradita:⁊ sic qui prius possedit:habeat ciuilē ⁊ vsucapiat.per
text.clarum in.l.siue autem.§.si duobus.ẜ.de publicia. ⁊ si eodem
tempore a diuersis non dominis emerint:melior est cōditio pos-
sidentis:vt ibi est text.Cum impossibile sit ambos naturaliter si
mul possidere vt hoc tex.imo fortius tenet Are.hic in pe.colum.
ad fin.⁊ vlti.quod si duo emerent eandem rem eodem tempore a
diuersis non dominis bonafide:quod essent duo quasi dñi insoli-
dum ⁊ competeret duplex publiciana q꞉ alias nō esset perfecta.
si quasi dominium non esset penes ambos,⁊ vtriq꞉ nō cōpeteret
publiciana per.l.siue aūt.§.si duobus, Profecto si hoc esset vez
esset valde nota.Et daretur magna limitatio ad regulam que ha
bet,ꝙ duo dominia nō possunt concurrere in eadē re insolidum
53 d.l.si vt certo.§.si duob⁹ vehiculū.† Limitatur in quasi dominio.
q꞉ duo quasi dominia eiusdē rei possunt eē penes duos insolidū:
ita singulariter tenet Are.hic. Alij non tangunt,vltra eū:tu po-
tes confirmare,q꞉ licet dominium non possit haberi ex pluribus
causis diuerso tpe concurrentibus:vt in.§.prece.tū quasi dñium
⁊ sic publiciana pōt haberi ex pluribus causis prout tenet Bart.
in.d.§.precedenti.ad fi.vbi dixi.¶ Ergo nullatenus puto verum
esse illud quod tenet Are.qđ in exēplo.ẜ.posito sit duplex quasi
dominium insolidum penes duos ⁊ vtriq꞉ competat publiciana
quia si vtriq꞉ cōpeteret publiciana:ergo vterq꞉ vsucaperet, quia
ista sunt conuertibilia publicianam competere ⁊ vsucapere.l.eū
qui in princi.ẜ.de publicia barto.ẜ.in.j.q. in duobus locis:ergo
vterq꞉ efficeret dominus insolidum,quod est impossibile vt dixi.
Item vterq꞉ faceret fructus suos insolidū quod est etiā impossi-
bile:vt hac glo.cum qua omnes tenent.¶ Item aduerte,ꝙ quā-
do plures habent titulum in vna re a diuersis nō dominis bona
fide:nō omnes habent publicianam ⁊ sic vsucapionem ⁊ acquisi-
tionem fructuū:q꞉ ad hoc vt alicui competat publiciana,oportet
quod sibi tradatur possessio vacua que non sit per alium ciuiliter
possessa q꞉ si induceretur in possessionem non vacuam: non pos-
set vsucapere ergo nec publicianam habere.d.l.eum qui.in princ.
54 nam oportet possessionem esse vacuam:⁊†ꝙ per alium non pos-
sideatur ciuiliter ad hoc vt quis vsucapiat vel prescribat:vt est gl.
not.in.d.l.j.in gloss.magna. ad fin. C. de seruis fugi. et in. l. male
agitur.cum cōcordantijs.C.de prescriptione.xxx.annorum.et ita
55 in publiciana†quod possessio debeat esse tradita vacua a ciuili al
terius,est communis conclusio Bartol.et omnium. vbi videas
in.l.cum res.C.de probatio.bartol.in.l.celsus.j.titu.j.Joan.and.
in addi.Spec.in tit.de causa possess.⁊ proprie.§.nunc videndum.
in addi.magna que incipit.In hoc est bald.in.d.l.eum qui.§.pre
tor.dominus Alexā.hic.in vlti.col.⁊ in consi.xxx.quinti volu.in
cip.visa facti narratiōe.Et qñ ambo assererent ciuiliter insolidū
possidere,nulli appareret quesita possessio vacua a ciuili posses-
sione alterius,ergo nulli eorum competeret prescriptio nec acqui-
sitio fructuum

sitio fructuum ſm Bar.in.d.l.celſus.⁊ in.aliis locis ſupra allega-
tis licet Are.hic,quē retuli ſupra,velit cōtrariū,⁊ male.Et ita ha
bes bene enucleatam iſtā materiam,alias inuolutā nec per alios
56 ſic fundamentaliter explicatam.¶† In ſexta parte,cōiter appro
batur iſta vlti.opi.Ioan.quam Bart.dicit eſſe veram et veriſſi-
mam qd iſte tex.loquat̃ de vtraq̄ poſſeſſione,tam ciuili q̄ natura
li:eam tene.¶ Extra iſtam partem gloſ.Bart.per viam queſtio-
num format duas oppoſitiones vnam cōtra ciuilem poſſeſſionē
quod duo poſſint ciuiliter poſſidere.Aliam ɔ̃ naturalem qd ſimi
57 liter duo poſſint naturaliter poſſidere.† Prima oppo.eſt de.l.
aliena.§.ſi pluribus.ff.de pign.actio.et.l.ſi fundus.§.ſi duo.ff.de
pig.vbi ſi pluribus creditoribus,eadez res fuerit pignorata,oīm
equalis eſt conditio,ergo omnes ciuiliter poſſident.Reſpōdet
Bar.iſtos plures creditores non poſſidere ciuiliter propter duo
abſurda que reſultarent:primo propter fructus quos creditor fa
cit ſuos licet compenſentur in debitum principale.l.j.et.ij.C.de
pig.actio.Ergo duo vel plures facerent fructus ſuos inſolidum
quod eſt impoſſibile vt hac gl.Secundo quia creditor habet po-
teſtatem vendendi:et ſic ſi oēs venderent diuerſis perſonis,quili-
bet transferret ciuilem,⁊ vſucapiendi conditionem,vnde deueni
retur ad inconueniens quod plures poſſent fieri domini inſoli-
dum eiuſdem rei.Preterea vltra Bar.creditor poteſt dominuz
rei pignorate transferre in alium ſeruata ſolennitate.l.fi.C.de iu-
re do.impe.⁊ ſic plures poſſent fieri domini inſolidum.cum Bar.
tranſeunt alij omnes indifferenter.¶ Tu aduerte quod contra
primā rationē Bar.fortiter facit,nā fructus pignoris ſunt hypo-
thecati creditori text.eſt in.l.iij.C.in quib.cau.pig.taci.contraha.
ergo non ſunt ſui.l.neq̄ pignus.ff.de regu.iur.⁊.l.j.C.de pac.pig.
58† Nec obſtat.l.j.⁊.ij.C.de pigno.actio.allegata per barto.et.l.j.C.
de remiſſio.pigno.vbi fructus rei pignorate ipſo iure extenuant
debitum,quia intelligitur fructibus conſumptis,nam tunc eſti-
matio in ſortem compenſata illam ipſo iure extenuat,quia tūc fit
compenſatio de quantitate ad quātitatez,ſecus ſi fructus extarēt
d.l.iij.C.in quibus cau.pig.taci.ɔ̃.ita tenent barto.et docto.in.d.
l.j.C.de pigno.actio.⁊ in.l.diuortio.§.ob donationes.ff.ſolu.mat.
bald.in ca.cum ſuper.in vlt.col.de re iudi.niſi ſalues barto.quan-
do fructus rei pignorate conſiſterent in pecunia,vt penſiones do
morum:nam tunc creditor faceret pecuniam ſuam.licet cōpenſa-
59 ret in ſortē.¶† Circa ſcdam rationē bart.dū dicit ſi plures credi-
tores venderent diuerſis perſonis quilibet transferret vſucapien
di conditionez.Iſtud non videt̃ bene dictum,q̄ imo transferret
dn̄ium vt eſt text.in ſi.quib.alie.licet vel nō in prin.Nec dicas qd
barto.loquat̃ qñ res aliena fuit pignorata quo caſu creditor alie-
nando non poteſt transferre dn̄ium ſed transfert vſucapiendi con
ditionem.Hoc nō videt̃ poſſe ſtare,quia res aliena nō pōt pigno
rari.l.aliena res.ff.de pigno.actio.⁊.l.rem alienam.cum glo.ff.de
ɔ̃trahē.emp.ſalua bar.quādo debitor habet quaſi dn̄ium.⁊ ſic pu
blicianam in re quam pignorauit vt eſt tex.in.l.ſi ab eo.ff.de pig.
dixi plenius.in.l.j.§.per ſeruū corporaliter.ff.eo.⁊ ſic debitor tūc
60 non habet dominium nec etiā res eſt in totum aliena.¶† Scdo
per viā queſtionis opponit barto.quod duo poſſunt naturaliter
inſolidū eandē rem poſſidere.per.l.fi.in fi.ff.vti poſſi.Et fatetur
bart.verū,qñ naturales poſſeſſiones ſunt diuerſe numero:et ten-
dunt ad diuerſum effectū,vt patet in poſſeſſione naturali quā hz
vſuarius in fundo,⁊ in alia naturali quā habet vſufructuarius in
eodem fundo,nā cum ſint diuerſe numero ⁊ diuerſi effectus,iſoli-
dum concurrūt,vt ibi:⁊ ita habes no.limitationē ad hunc tex.cū
bart.tenent Ioā.de imo.Raph.cu.⁊ do.Alex.hic ɔ̃trariū tenēt
Pau.de ca.⁊ Are.hic:q̄ al's eſſet abſurdum,de quo dixi in gloſſ.
et eſſet ɔ̃tra rationē iſtius text.q̄ etiā ex diuerſis iuribus ⁊ cauſis
duo naturaliter ⁊ vere nō poſſunt ſtare in eodez loco,vt patet ad
ſenſuz,vñ quod eſt impoſſibile per naturā etiā,eſt impoſſibile de
61 iure,vt hoc text.† Item vſuarius ⁊ vſufructuarius dicūtur equa
liter poſſidere nō aūt inſolidū,⁊ ſic ſequūtur gl.in.d.l.fi.in fi.ff.vti
poſſi.et in.l.vni.C.eo.mouet̃ Paul.de ca.q̄ licet vſufructuarius
ſeparatim habeat plus iuris quā vſuarius,tñ ſi concurrunt,illud
non impedit quin equaliter poſſideant.l.ſi finita.§.cum antez.ff.
de dam.infect.vbi ſi ex pluribus creditoribus miſſis in poſſeſſio-
nem,vnus eſt creditor in parua ſumma alius in magna,tñ ambo
mittunt̃ equaliter in poſſeſſionem ⁊ faciunt partes ꝑ concurſum
vnde licet vſus ſit incertus ⁊ variabilis,pars tamen poſſeſſionis
erit certa.Sed caue quia text.in.d.§.cum autem loquit̃ in miſſio
ne ex primo ⁊ ſecundo decreto,que eſt apta ad acquiſitionē domi
nij.d.l.ſi finita.§.iulianus.⁊ ſic poteſt reſultare abſurditas,quod
duo poſſint eſſe domini inſolidū,ɔ̃.l.ſi vt certo.§.ſi duobus vehi-
culum.ff.commo.que ratio ceſſat hic.in vſuario et vſufructuario,
vt hic per barto.Et ita reſpondet do.Ale.⁊ ante eum bartol.hic
circa fi.Sed tu aduerte,q̄ iſta ſol.bene eſt quare ibi nō poſſideat
quilibet inſolidum,ſed non tollit difficultatem,quare ibi incerti
tudo ratione loci ⁊ quote reſpectu iuris creditorū non impediat
quin poſſideant pro parte ꝓ indiuiſo,qd eſt directo ɔ̃ fundamen
tum Bar.hic.Item vltra Pau.de ca.Adde qd ipſemet bart.ali
bi ſequitur gl.in.d.l.fi.qd ibi equaliter poſſideant.Ita tenet bar.
ſibi contrarius in.l.ſi duo.in prin.in vlt.col.ff.vti poſſi.Nec obſtat
dicta lex fin.in fi.q̄ licet dicat vſuario ⁊ vſufructuario dari inter-
dictū vti poſſidetis,non ſequitur ergo inſolidū poſſidēt:patet q̄
etiā ei q poſſidet partem tm̄ in fundo:dat̃ interdictū vti poſſide-
tis.l.j.§.hoc interdictū locum habet.ff.vti poſſi.itē ɔ̃ barto.addu-
cit Are.rationem quā dicit eſſe fortem:nā tex.hic.⁊ in.l.duo.ff.de
preca.dicunt qd duo non poſſunt naturaliter poſſidere duabus
poſſeſſionibꝰ iuſtis:ſed ſm doctrinā bart.hoc eſſet falſum quia ſi
duo habeāt titulū ⁊ bonā fidē a diuerſis in eadem re:vniuſquiſq̄
iſtoruz diceret̃ habere diuerſum ius:ideſt quaſi dn̄ium.⁊ ſi diuer-
ſam poſſeſſionē numero lz nō ſpecie:⁊ ſic iſte cōcurſus admittere
tur qd tñ vr̃ falſum.¶ Sed tu defendendo barto.Rñde qd bar.
loquitur qñ ſunt duo tituli.⁊ due poſſeſſiones ſolū differētes nu-
mero tñ producūt varios ⁊ diuerſos effectus,vt in vſuario ⁊ vſu-
fructuario:ſed in eo qd dicit Are.parerent eundē effectum ideſt
62 quaſi dn̄ium.¶† Ultra Pau.de ca.Aret.Aliud eſt qd ineuita-
biliter ſtringit ɔ̃tra bar.nā bar.fundat ſe in.d.l.fi.i fi.ff.vti poſſide-
tis,q̄ lex nihil videtur facere:eo quia nō loquit̃ de poſſeſſione na
turali fundi,prout loquitur Barto.ſed loquit̃ de quaſi poſſeſ.iu-
ris incorporalis,q̄ cū non circūſcribatur loco,bene pōt eſſe apud
plures inſolidū prout tenet Bar.ff.in pe.q.allegādo.l.via conſti-
tui.§.fi.ff.de ſeruitu.ruſti.predi.⁊ l.ij.§.ex his.ff.de verbo.obliga.
⁊ in hoc deceptus eſt Bart.circa.d.l.fi.in.fi.⁊ ita perpendit ſubti-
lis Rapha.cu.hic.⁊ ad hoc ponderat Are.in gl.in.d.l.fi.in verbo
defendat,dū exponit poſſeſſionē ideſt quaſi poſſeſſionē:ergo non
loquitur de poſſeſſione naturali fundi.do.Ale.hic refert,qd iſtā
vltimā opi.reprehendit ipſemet Bart.in.d.l.fi.⁊ in.l.naturaliter
in prin.ff.eo.q̄ nō eſt verum q̄.d.l.fi.loquatur de quaſi poſſeſ.iu-
ris incorporalis,qd oſtendit̃ euidēter,q̄ ibi ɔ̃cedit̃ interdictū vti
poſſidetis etiā ɔ̃tra aliū quam ɔ̃ dñz non patiētez poſſidere,ergo
non pōt loqui de quaſi poſſeſſione iuris incorporalis,eo q̄ non
dr̄ eſſe i quaſi poſſeſſiōe illius iuris niſi quo ad dn̄m q preſtat talē
patientiā,non reſpectu aliorū q talē patientiā nō preſtant.Cōfir
mat.d.Alex.q̄ tex.in.d.l.fi.nō dicit quaſi poſſeſſionem nec inter-
dictū vtile dari,⁊ tñ iura incorporalia non poſſident̃ ſed quaſi,vt
hac.l.noſtra.in prin.⁊.l.ſeruus.§.incorporales.ff.tit.j.⁊ pro incor-
poralibus non cōpetit interdictū directū ſed vtile.l.penu.ff.de ſer
uitu.⁊.l.j.in prin.ff.vti poſſi.¶ Sed tu aduerte lz iſta videant̃ co-
lorata ad defenſionem barto.hic,tamen nō ſunt vera,nec eſt vera
predicta rō barto.q̄ imo vſufructuarius ⁊ vſuarius dicuntur eſſe
in quaſi poſſeſſione,etiā reſpectu aliorū vltra dominū:patet q̄ ꝑ
traditionem rei corporalis factam a dn̄o quis efficitur poſſeſſor
non ſolū quo ad dn̄m ſed etiā quo ad vnūquēq̄ aliū.⁊ iſtud nō ha
bet dubiū,eadē ratione in quaſi poſſeſſione iuris incorporalis pa
tientia mihi pſtita a dn̄o que hz vim traditionis.l.iij.§.dare.ff.de
vſufr.⁊.l.quoties.ſcda ſupra de ſeruitu.dz me conſtituere in quaſi
poſſeſſione non ſoluz quo ad dn̄m ſed etiā quo ad quemcūq̄ aliū
et ita expreſſe tenent Imo.Raph.cuma ⁊ Ludo.ro.in.l.naturali
ter in princi.ff.eo.Et ibidē do.Alex.ſibi ɔ̃rius,vbi in hoc omnes
reprehendunt Bar.vltra eos tu confirma,quia tex.in.d.l.fi.ff.vti
poſſi.ſuperius alleg.formaliter dicit ſi alter vſumfructū alter poſ
ſeſſionē ſibi defendat,⁊ ſic q agit pro vſufructu non dicitur agere
ratione poſſeſſionis fundi:ſed rōne quaſi poſſeſſionis iuris,ergo
cum poſtea tex.ibi in fi.dicat,alter vſum alter vſumfructū tueat̃.
non loquitur de naturali poſſeſſione fundi,ſed de quaſi poſſeſſio
ne iuris incorporalis,⁊ ſic concludo qd Bar.⁊ ſequaces fuerūt de
cepti in tex.dicte.l.fi.in fi.que non probat concluſionem Bart.qd
vſuarius ⁊ vſufructuarius poſſideant naturaliter inſolidum fun-
dum cum non loquatur de poſſeſſione naturali fundi,ſed de qua
ſi poſſeſſione iuris incorporalis.q̄ bene pōt eſſe apud plures inſo
63 lidū vt prediximus ⁊ iſta eſt veritas.¶† Succeſſiue querit Barto.an
corporalis poſſeſſio poſſit eſſe apud plures inſolidum,⁊ determi
nat quod non,eo q̄ corporalis poſſeſſio eſt iſtius nature quod ſi
deſinat ciuiliter poſſidere qui eam habebat.Corporalis trahit
ad ſe illam ciuilē allegat glo.in.l.clā poſſidere.§.fi.ſed debuit alle
gare in.l.ſeq.que incip.ſed ⁊ ſi nolit,nota diligenter iſtam deciſio
nem Bar.nā bar.hic videtur melius loqui quam ſit locutus in.l.
j.in prin.in ſcda char.ff.eo.vbi barto.tenet,qd licet ciuilis poſſeſ-
ſio ſit apta ad acquiſitionem dominij:tamen corporalis poſſeſſio
ſolum habet effectum retentionis ⁊ recuperationis:imo videtur
qd potētia etiā poſſit habere effectū vſucapionis et acquiſitionis
dominij ſi cōtingat corporalē poſſeſſionē trahere ad ſe ciuilem vt
hic declarat barto.ſcdm quem ſuppleas barto.in.l.j.in prin.in ſe
64 cunda char.ff.eo.¶† Querit etiā bart.qñ plures poſſint poſſi-
dere diuerſis poſſeſſionibus numero ⁊ ſpecie inſolidum:et tenet
qd quinq̄:in exēplo hic per eum poſito.⁊ multiplicatis perſonis
ſi fundus eſſet magnus,poſſet fieri multiplicatio poſſeſſionum.

a pôt cõstituere [illegible] invito dño

8 ¶ Emphy-
teota. Adđ
q̃đ consi.ale.
hic p Jaso.
alle. est in. j.
volu. et vide
ad materiaz
do. alex. del
nouo vincen
tinũ in repe.
c. potuit. de
loca. et adde
q̃đ singula.
Ludo. alle. j.
in numero.
cccccxxix. ẽ
nũero. cxx.

b ¶ Qđ vasal
lus. Adde q̃
hoc quando
vasalus pos
sit alium in-
feudare. et vi-
de que pôit
Fel. in c. q̃ in
ecclesiarũ. de
cõsti. col. xxx
vj. et late mo
der. in tracta
tu feu. char
ta. xxxix. col.
iiij. v. aggre
dior, nũc q̃r
tã. vbi. largis
sime et ibi ad
hanc conclu
sioné ponũt
decem decla
rationes.

c ¶ De ẽphy-
teota. Adde
eundẽ Jaso.
in. l. fin. colũ.
xxxi. ver. ij.
q̃ro. C. de iu-
re ẽphyteo.

65 ¶ † Nota diligenter ex verbis barto. q̃đ emphyteota[a] pôt facere
8 vsufructuariũ et vsuariũ in fundo emphyteotico sine consensu di-
recti dñi, per tex. in. l. j. §. fi. j. de superficie. quãuis bart. istud non
clare aperiat. Sed hoc expresse firmat bald. in. l. j. §. item in fundo
s. quib. mo. vsusfru. amit. per illũ text. q dicit q emphyteota pôt
facere aliũ vsufructuariũ dicit ibi bald. q̃đ non credit q̃đ requirat
cõsensus dñi. Et istud ponit. d. Alex. hic in duobus locis. primo
in. xxxij. col. commendat et simpliciter sequitur istam decisionem
et dicit se habuisse de facto. Adde quod ita consuluit ipse domi.
Alex. in consi. cxx. incip. super eo q̃đ querit in fi. Idem confirmat
ipsemet. d. alex. hic in pe. colũ. Motus bona ratione quia emphy-
teota faciendo vsufructuariũ vel vsuariũ non transfert in eos vti-
le dñium q̃đ hz, nec sua melioramenta: non ergo prohibet, q2 non
sumus in phibitione legis fi. C. de iure emphy. et c. potuit. de loc.
¶ Iste est punctus nota. Adde in contrarium facere q2 emphy-
teota est prohibitus alienare sine consensu domini. d. capi. potuit
et. d. l. fi. sed prohibitus alienare prohibetur vsumfructũ constitue-
re. l. fi. C. de reb. alie. non alie. nec obstat text. in. d. l. j. §. itẽ i fundo.
s. qui. mo. vsu. q2 tex. ibi nihil dicit de cõsensu dñi, vnde supplet p
iura pallegata, q pôt vsumfru. constituere. s. interueniente cõsensu
dñi. et ita reprobat Ludo. ro. in singu. suis in singu. cccccxxix. inci
pi. Scis q emphyteota non potest absente vel inuito domino.
66 † Tu cõfirma vltra eũ, q2 etiaz vasallus in re feudali non pôt con
stituere vsumfructũ vel seruitutẽ in fundo sine cõsensu domini, vt
est gloss. not. et approbata. in. c. j. §. pterea. in vbo alienatiões feu-
di factas, de cap. cõtra. ipsi feudo. Et illa glo. est cõiter approbata
fz. d. Alex. i cõsi. xviij. qnti vo. incip. Attẽtis narratis i themate. i
j. col. Sed vasallus et emphyteota i hoc eqparãt, vt i vtroq3 requi-
ratur consensus domini. Nec obstat text. in. d. l. j. §. item in fundo
quia tex. ibi expresse dicit iure constitutus. Ergo cũ consensu do-
mini lz gl. ibi exponat iure. s. pretorio propter illud q̃đ ibi dixerit
tex. in prin. qui nihil facit melius facit. l. j. §. fin. j. de superficie. qui
dicit, seruitutes pretorio iure constituunt. Et gl. ibi declarat quã
do cõstituũt ab eo qui nõ est directo dñs. Et si diceres si ille tex. in
telligat q̃đ vbi vsusfruct9 fuit iure cõstitut9, hoc est cũ consensu do
mini, isto modo esset de indubitabili, et omnino superfluus, quia
emphyteota cum cõsensu domini pôt totũ alienare, ergo multo-
magis vsumfructum constituere. dic quod ille tex. nõ dubitat de
hoc an emphyteota possit facere vsufructuariũ: sed ponit pro cõ
stãti q̃đ de iure faciat. Sed dubitat an talis vsusfructus pereat ca
pitis diminutionẽ, et qua capitis diminutione: ista est principal2
dubitatio illius tex. Et ideo non videtur bene induci ad proposi
tum. Ita posset disputando teneri contra Bar. et clarius Bald. et
do. Alex. ¶ Tamen pro eorũ opinione, bene facit quod latius te
net Bal. in. l. iij. C. de seruitu. vbi finaliter concludit, quod emphy
teota potest in re emphyteotica seruitutẽ imponere sine consen-
su domini. Et vltra Bal. allego de hoc glo. or. in. l. iij. s. de seruitu.
titu. generali. et text. in. c. j. §. qd ergo, de inuesti. de re. alie. fac. Quẽ
Bal. ibi ad hoc reputat multũ singularẽ, quod etiã vasallus pôt
cõstituerẽ seruitutẽ in re feudali sine consensu domini. Intellige
quo ad preiudiciũ ipsius vasalli, non autem quo ad preiudicium
ipsius domini per gl. quã proxime allegaui in. d. c. j. §. j. de capitu.
67 conra. ¶ † Vltimo querit Bar. Duo vsuarij eiusdez fundi quo
modo possideant qñ sunt insolidum constituti in eadẽ re. Iuxta
l. vsus pars. s. de vsu et habi. dic vt hic per eũ: et aduerte inquantuz
sub compendio cõcludit, quod ciuilis possessio nõ potest esse nisi
vna, q2 vnum est dñium Bart. bene loquitur respectu dñij. Quid
ergo respectu quasi dñij, et sic respectu bonefidei possessoris. Nun
68 quid † bonefidei possessor qui habet quasi dñium, ciuiliter possi-
deat Barto. s. in. iij. q. tenuit quod sic. Sed istud quomodo pce-
dat fundamẽtaliter et plane declaraui in quinta particula huius
69 glo. magne. ¶ † Secundo dñ dicit Bar. q̃đ naturalis possessio re
spectu dominij vna est, quia vnũ est vtile dñium Bart. videtur in
hoc male dicere, quia imo dñium vtile est multiplex, prout decla-
rat magistraliter Bar. in. l. si quis vi. §. differentia. in antepe. q̃đ. j.
eo. vbi querit: an vtile dominium sit vnũ vel plura, et tenet quod
plura: vnũ quod contradicit directo domino, quod acquiritur p
prescriptionem. Aliud quod recognoscit directũ dñm, i superio
rem, ita est illud quod habent emphyteota, feudatarius, et files,
et ita etiam tenet Bar. met. s. in. ij. col. Sed aduerte quod Bart.
hic loquitur de domino vtili recognoscente directum, cuius re-
spectu possidemus naturaliter tantum. In alio autem dominio
quod acquirimus per prescriptionem. ibi possidemus ciuiliter,
quia ciuilis possessio est que sola causat prescriptionez. vt dixi. s.
in text. in. j. q. Et sic mens Bar. hic, fuit loqui de eo vtili dominio
cuius causa possidemus naturaliter tantuz et non ciuiliter: et nisi
ita intelligatur Bartol. male diceret. ¶ Sum in tertia et vltima
parte principa. huius gloss. que est prope fin. ibi: sed quid si ille q
habet naturalem. Pro cuius intelligentia. Aduerte quod ista
b glo. presupponit quod vasallus[b] potest alij dare in feuduz absq3
consensu directi dñi, et similiter emphyteota potest facere alium
emphyteotam in re emphyteotica, nec requiritur cõsensus dire
cti dñi. Idem presupponit glo. in. l. vni. ad fi. C. vti pos. et glo. in. l.
si vt certo. §. duobus vehiculum. s. commoda. Videamus ante
omnia an vtrumq3 sit verum: et in feudo. Bald. in. c. ceterum. in pe
nulti. col. de iudi. formaliter dicit, q̃đ qñ vasallus alienat de volũ
tate domini, desinit omnino esse feudatarius tam quo ad posses-
sionem quam quo ad vtile dominium, vt no. glo. hic et gloss. in. d. l.
si vt certo. §. si duobus vehiculũ. et sic pondera quod Bal. videtur
intelligere istas glo. vt procedant interueniente consensu directi
domini. facit vltra eũ, quia non cõsentiente directo domino, dici
tur potius concessio facta vt commoditatem rei feudalis pcipiat
70 quam vt ius aliquod sit translatum. † Tu autem dic quod feuda
tarius potest infeudare alij eque idoneo ad seruiendum pro feu-
do, et sic pari vel meliori sine licentia aut consensu domini, vt est
tex. in. c. j. in prin. in ver. si vero vel totum qualiter olim feu. pote.
alie. et tex. in. c. j. §. similiter et ibi Bal. de lege conra. et text. in. c. j. §.
j. et ibi Bal. not. per quos fiat inuesti. et tex. in. c. j. §. calidis. et in. §.
illud quoq3. de prohibi. feu. alie. per Fede. et in. c. j. §. item in eadẽ.
de notis feudo. bald. in. c. j. circa fi. princi. in pe. colum. qui feu. da.
pos. vbi bal. allegat multas concordantes ad hoc Bal. in. c. sane.
in penul. col. ad fin. et seq. de renun. et habes de hoc glos. que plene
disputat et quam omnino videas in. c. j. §. preterea. in verbo alie-
nationis et ibi bald. de capitu. conra. vbi etiã glos. et bald. ponunt
an istud procedat in feudo ecclesiastico, et glos. in. c. que in ecclesia-
rum in verbo feudum de constitu. Idem no. do. Abb. in. c. ex trãs
missa. in. iij. no. per illum tex. de fo. compe. Specu. in titu. de feu.
§. quoniam. in versi. xxxviij. bald. in auẽ. nisi rogati. in. iij. colum. C.
ad treb. et dicit in proposito bal. in d. cap. que in ecclesiarum. in vij.
col. ad fi. quod infeudatio debet fieri eque idoneo ad seruiendum
in feudo, nec requiritur equalis in alio quam in seruitijs. et presu
mitur secundus equalis si est eiusdem dignitatis prout primus
vt si miles infeudet alij militi de quo etiam vide not. bald. in. c. sa
71 ne. in vlt. col. de renun. ¶ † Quare autem permittit vasallo quod
aliene per feudũ et nõ per venditionem: rñdet bald. in. d. c. que in
ecclesiarũ. in. viij. col. q2 homines sunt faciliores ad vẽdendũ pro-
pter dulcedinem pecunie, quã ad donandum vel concedẽdum in
feudum. l. fi. C. de predi. curia. lib. x. Itẽ feuda consistunt in benefi
cijs, amore et honore. c. j. §. pe. quib. mo. feu. amit. q̃đ non sic vendẽ-
do. Item feudum ideo in feudum transit q2 in habẽtibus symbo
lum facilis est transitus. l. an inutilis. §. ij. j. de accepta. et. l. in rem.
§. item quecumq3. s. de rei vendi. et istam rationem tenet bald. in
72 auẽ. nisi rogati. in. iij. colũ. C. ad treb. ¶ † Tamen aduerte quod
istud scõm feudum solum durat donec vasallus primus cõcedẽs
vixerit. Sed eo mortuo veniet proximior agnatus puta filius vel
eis deficiẽtibus directus dominus sm And. de iser. in. c. j. in pri.
per quos fiat inuesti. et ibi Jaco. alua. in. j. colũ Specu. in titu. de
feu. §. quoniam. in versi. xxxviij. Et ista est communis opi. sm do.
Alex. in consil. xv. quinti volu. incip. visis narratis in themate. in
penulti. colũ. Et vltra eum. Adde bald. idem plene tenentem. in
c. j. §. rursus. in. ij. col. per totum si de inuesti. feu. nõ fue. post Ja. de
bel. ibi bald. in. c. j. i. j. not. de alie. feu. et in. c. ceterũ. ad fi. de indi. et in
73 simili barto. in. l. j. §. fi. j. de superficie. ¶ † Circa secundum de em-
c phyteota,[c] quod emphyteota possit alij dare emphyteosim sine
consensu domini tenet glos. ordina. in. §. adeo. in verbo propriam
insti. loca. et dicit ibi Joã. fab. in. j. col. magnum verbum, quod de
consuetudine seruatur quod emphyteota absq3 consensu et requi
sitione domini possit alij dare in emphyteosim, tamẽ putat q̃đ de
iure debeat requiri consensus directi domini per. l. fina. C. de iure
emphyteo. breuiter tene, quod et de iure et de consuetudine em
phyteota non potest alij dare in emphyteosim sine consensu do-
mini. Quia cum sit prohibitus alienare sine consensu domini. d.
74 l. fi. C. de iure emphyteo. † Appellatione alienationis etiam em
phyteosis continetur. c. nulli. de rebus, eccle. non alienan. §. nos
igitur in versicu. alienationis. In auẽ. de nõ alie. colla. fi. et. l. fi. C. de
reb. alie. non alie. et ita tenent Specu. et Joan. and. in ti. de loca. §.
nunc aliqua in versi. cxxv. et ibi dicit Spec. quod ita etiam de con-
suetudine obseruat. Idem tenet Albe. de rosa. in. d. l. fi. in. iij. col.
Bal. in. d. auẽ. nisi rogati. in. iij. col. Et in. l. cum essent. §. per plu-
rium. in fi. vbi limitat. ff. de seruitu. rusti. predi. Jo. de imo. in com
mento. c. potuit. in. xxiiij. col. de loca. Tu cõfirma quia emphyteo
ta, faciendo scõm emphyteotam, transfert in eum vtile dominiũ
vt statim. j. dicam. sed emphyteota prohibetur vtile dominium
vel sua melioramenta in alium transferre sine cõsensu domini. d.
c. potuit. et. d. l. fi. C. de iur. emphy. et sic vides q̃đ licet glo. ponat a
pari in hoc, feudũ et emphyteosim, tñ est magna differentia, quia
feudatari9 pôt alteri infeudare sine consensu directi dñi. Et tamẽ
emphyteota nõ potest alij dare in emphyteosim sine cõsensu di-
75 recti domini. ¶ † His ita declaratis redeo ad conclusionem glo.
q est, q̃đ si emphyteota vel vasallus facit aliũ emphyteotaz vel va
sallum quod

sallum, qd ex quo naturalis possessio que erat penes primū transfert in scdm. qd primus nullā naturalem retinet. Idem tenet gl. i l. vni. & ibi bar. in fi. C. vti possi. & gl. in. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. cōmod. Simile habemus in habente vtilē actionē, vt cessionarius fideicōmissarius & similes: nā si in alium eam transferunt nulle reliquie actionis remanēt penes cedētē, vt est glo. not. in. l. emptor. C. de here. vel actio. vendi. et in. l. ex asse. ff. ad trebel. ¶ Adde ad istam gl. quod emphyteota vel vasallus faciendo secundum emphyteotā vel vasallum nō solū transferunt naturalez possessionē in scdm, sed etiā transferūt vtile dñiuz qd habēt. Ita vult Bar. hic & idē Bar. in. l. si quis vi. §. differentia circa fi. et ibi Ange. j. eo. Bar. in. l. ij. j. tit. j. Et est glo. in. §. adeo. insti. loca. Quā Ange. de are. ibi in. v. col. ad hoc no. & dicit etiam p hoc videri gl. in. l. j. C. de fun. patri. lib. xj. idem tenet Bal. in. c. ceterū. in pe. col. de iudi. & dicit Bal. in. c. sane. in vlti. colum. in princi. de renun. qd cum feudatarius habeat vtile dominium tantum, ergo si alteri infeudat transfert omne ius q habet: quia sicut nō inuenitur seruitus seruitutis. l. j. ff. de seruitu. lega. ita non inuenitur vtile dominium vtilis dominij: vt no. in. l. si vt certo. §. si duobus. ff. commo. et in. d. l. ex asse. ff. ad treb. & facit clara ratio, quia nisi in secundam emphyteotam vel secundum feudatarium transiret non solum possessio naturalis sed etiā dñiū vtile primi: certe duo reperirent dñi insolidū eodē iure. Item insolidū possiderēt eadē specie possidendi, quod est absurdum, et ita etiam late tenet Andre. de iser. in. c. j. §. preterea. de capi. contra. in. iij. col. & duabus sequē. vsq

76 ad finem. ¶ † Sed caue qr scds vasallus debet recognoscere primum vasallū in dñm. tex. est in. c. j. §. j. qualiter olim pote. feu. alie. Intantū qd scds vasallus cōmitta: feloniā vel culpam per quam priuat iure suo, feudū reuertitur ad primū vasalluz a quo causam habuit & non ad dñm directum, vt est tex. in. c. imperialem. §. illud quoq. de prohib. feu. alie. p fede. ergo apparet qd aliquod ius remanet apud primū vasallum. ad hoc rñdent Imo. & Moder. qd istud est ratione iuramēti fidelitatis qd prestat scds vasallus primo, nō aūt propter reliquias alicuius possessionis naturalis vel

77 dominij. ¶ † Adde tamē secus esse qñ feudum dz reuerti ad dñm ex eo qd alienauit irregsito consensu dñi, qr tunc feudū reuertit non ad primū vasallum q infeudauit sed ad directuz dñm & sic ad superiorē. Ita tz Barto. in. l. si finita. §. si de vectigalibus. in. iij. q. ff. de dam. infec. dicēs esse de hoc hodie casum clarū. in. d. ca. imperialē. §. illud quoq vbi etiā bald. in pe. col. idē tenet. Ratio est, qr qñ scds vasallus vult alienare dz requirere consensum dñi maioris, et sic dñi directi & nō sufficit ɔsensus immediati infeudatoris, eo quia ius principale potestatiuū residet penes dñm superiorē, ita tenent bald. & Sali. post Guil. de cug in. l. si permittente. C. ad macedo. et latius bal. in. d. c. imperialem. §. illud quoq. Joan. de imo. in. c. potuit. in. xvj. col. de loca. post Hostien. et Joan. an. ibi Ludo. roma. in. l. filius secunda. ff. de acquiren. heredi. dominus Alex. in. d. l. si finita. §. si de vectigalibus. in. xxvij. col. Sic in simi-

78 li † quando scds emphyteota vult alienare, tenet requirere cōsensum directi dñi. & non primi emphyteote. gl. est ordina. & approbata. in. l. fi. in verbo pendere. ad fi. vbi dixi. C. de iu. emphy. Hinc est. qd laudemiū sed quinquagesima dz solui dño. et nō primo emphyteote. ita tenent Specu. & Joan. and. in. tit. de loca. §. nunc aliqua in ver. xxxvj. Simile etiā videmus: qd dz appellari nō ad subdelegantē sed ad primū tanq ad habentē directū ius. l. more maioruz in verbo suo iure & ibi no. Ang. ff. de iurisdi. oīm iud. & ita habes in. c. super questionum. §. porro. de offic. delega. et ita sepe consului secundum predicta in questionibus feudorum occurrentib⁹. ¶ Sed aduerte, quod est dare casum ad limitationem huius gl. & similiū in quo feudatarius infeudās scdo ciuiliter possidet, & naturalem trāsfert in scdm vasallum. de quo casu nemo scribentium vnquā facit mentionē qui casus colligit ex eo qd multū signāter

79 tenet bald. in. l. j. ad fin. p glo. ibi. C. vnde legi. vbi tz † qd singularia feuda q sunt in regno apulie sunt de directo dñio regis, lz ipa maior vniuersitas idest totum regnum sit feudale ecclesie. c. ad apostolice. de re iudica. & dicit q ita tenuerunt antiqui doc. regni. & bene scdm eū, idē tz bald. in prin. ffoꝝ. in. iiij. col. si do. Marti. laudē. in c. j. de feu. mar. & ex his infertur vtilitas fm do. Alex. ibi, quod in istis singularibus feudis rex retinebit ciuilem possessionem quā nō retineret si nō haberet directum dñium. p istam gl. & barto. hic que isto mō signanter limitāt. istud reprobāt Lud. ro. & do. Alex. ibi, qr cū dñium directū regni sit apud ecclesiā. d. ca. ad apostolice ergo nō pōt esse apud regē in locis particularibus per ipsum cōcessis in feudū. qr duo nō possunt esse directo dñi, vt in. §. precedē

80 ti et ibi latius per do. Alex. ¶ † Tu aūt salua decisionem illam bald: qr pulchra est limitatio ad istā gl. qr nō repugnat quod duo sunt dñi vnus in vniuerso, et alius in singularibus rebus. text. est in. l. j. §. per hanc. cl. ff. de rei vendi. vbi grex in vniuerso pōt esse in dñio directo alicuius, & tñ singularia capita illius gregis sunt

81 in dñio directo alterius. Et p illū tex. decidit ibi no. bart. † qd imperator in vniuerso est dñs totius orbis. & tñ in singulari dominia particularia particulariū rerū sunt singuloꝝ. ita etiā tz Bar. in extrauag. ad reprimendū. in verbo totius orbis. & in prin. ffoꝝ. Ange. imo. & Mod. in. l. si heredis seruus. ff. de lega. j. & hoc etiaz fatet. d. Alex. in. d. l. j. C. vñ legi. & ita etiā limita regulā. §. precedētis. & l. si vt certo. §. si duobus vehiculū. ff. cōmoda. quod duo non possunt esse dñi insolidū eiusdē rei, est verū quilibet in particulari: sed bene vnus in vniuerso et alius in singulari, vt est tex. in. d. l. j. §. per hanc. Et isto modo habes pfecte: vtputo expeditam istā

82 vltimam partem gl. ¶ † Extra glo. querit Bar. vtruz quasi possessio q habet in iuribus possit esse penes duos insolidu, & tz q sic: qr sicut ius seruitutis potest esse apud plures insolidū. l. via cōstitui. §. fi. ff. de seruitu. rusti. predio. & l. ij. §. ex his. ff. de verb. obli. & l. lucio. j. de aqua quo. & esti. Itaq quasi possessio, q non est alind quā patientia. l. quoties. §. fi. ff. de serui. ti. generali. & l. iij. §. dare. ff. de vsufr. que patientia potest pluribus prestari insolidū. & cū ista cōclusione Bar. transeunt doc. oēs indifferenter. Et ppterea reprehendi superius Bar. in pe. col. circa intellectum. l. fi. in fi. j. vti possid. vbi vsuarius & vsufructuarius possidēt insolidū naturaliter fundum fm Bar. & male: qr ille tex. nō loquitur de possessione fundi: sed de possessione iuris, & quasi possessio iuris bene pōt esse apud plures, vt hic tenet Bart. ¶ Sed aduerte licet omnes indifferenter transeant cū barto. Ego in contrariū allego tex. qui fortiter stringit, & miror qd nemo alleget. in. c. licet causam in ver sicu. cū duo. de proba. vbi tex. loquitur de iuribus incorporalibus scz de iurisditione. De qua ibi contēdebatur. Et tamen vult qd duo non possunt insolidum possidere. Nec valet so. quam ibi tradit Jo. an. quod ille tex. loquatur de re corporali: cuz dicat quod duo insimul eandez rem possidere non possunt. Ponderans verbum rem et verbū possidere. Ergo loquitur de re corporali. ista solu. mihi non placet, qr versi. precedens & ordo litere ostēdit contrarium, cum ibi contenderetur de iurisditione: & sic de iure incorporali: vnde nihil faceret ad propositum loqui de re corporali. ¶ Non quoq placet sol. domi. Abb. ibi in fi. qui respōdet, q ibi ecclesia bene primo possidebat iurisditionem insolidum. Alius postea vsurpādo ea que sunt huius iurisditionis licet posset possidere insolidū. Tamen quia iniuste et clandestine non priuat primum sua possessione. Et istam sol. sequitur Are. ibi. in. xv. nota. Sed ista sol. non tollit regulam tex. ibi que est in iurisditiōe. Et sic in iuribus, quod duo insimul eandem remq eodem modo inso

83 lidum possidere non possunt. † Et dictio res ponderata per Jo. and. non obstat, qr generalis. l. j. in fi. ff. si cer. peta. & comprehēdit etiam iura. fm barto. & alios in. l. j. ff. de sta. ho. & in. l. quintus. la. ij. §. fi. vsi. argento. ff. de auro & argen. lega. Unde ad iura allegata p barto. potes respondere, quod loquuntur in seruitutibus q sunt indiuidue. l. iij. §. cato. & l. stipulationes non diuiduntur in prin.

84 j. de verbo. obliga. ideo possunt esse penes plures insolidū. † Sicut in simili ius patronatus, quia est indiuiduum: potest esse penes plures insolidum. c. j. et ibi gloss. de iure patrona. cle. si plures. eo. tit. bald. in. c. quāto, de iudi. & in. l. cum scdm. vlti. col. C. de fideicom. Item argumentatio barto. hic, non videt esse bona: dum dicit ius seruitutis potest esse apud plures insolidū. Ergo & quasi possessio: ista consequentia nō videtur esse bona, qr contra eaz datur instātia. Nam iurisditio potest esse penes duos vel plures insolidum. l. j. ff. de offi. consu. Bart. in. l. fi. ff. de rerum diuisio. et in. l. j. §. si plures. ff. de exercito. et tamen quasi possessio iurisditionis non potest esse penes duos insolidum, vt est tex. ineuitabilis si nō

85 calumnietur. in. d. l. c. licet causam. in versi. cū duo. Nisi dicas † qd iurisditio potest diuidi vt tenet Barto. in. l. arbor. §. fi. ff. commu. diui. & in. l. lucio. in fin. j. de aqua quo. & esti. in. l. inter tutores ad fi. ff. de admi. tuto. Bald. in. c. imperialem. §. preterea ducatus. per illum text. de prohi. feu. alie. per Fede. & in. c. vno. de legatoꝝ. de offi. delega. & in. l. si plures. in. iij. colum. C. de condi. inser. Sed caue quia nihil videretur operari quod plures haberent ius seruitutis insolidum, iuribus hic allegatis per Bar. Sic etiā insolidū

86 non posset vti et possidere: cogita. ¶ † Secundo & vltimo querit bartol. an detentatio eiusdē rei possit esse apud plures insolidū: et distinguit vt hic per eum. & cum barto. omnes indifferenter tenent. Tu autem vltra scrib. pondera ea que dicit bartol. contra il

87 lud † q alibi tenet ipsemet barto. in. l. stipulatio ista. §. hec quoq circa fi. in pe. dicto. j. de verb. obli. vbi dicit bart. quod si sunt plures testes producti in causa et vnus eorum deponit quod titius possidet: & alius quod secus possidet, qūo potest illud esse cū duo non possint insolidum possidere per regulam huius text. Dicit barto. quod intelligitur: quod vidit quēlibet de facto detinere: & isto modo saluat illos testes. & sic vult ibi bart. qd plures possint eandē rem insolidū detinere, sed non possidere, & propterea exponit dicta testiū, possidet, idest detinet sed p certo illa saluatio bar. nihil vz, qr etiam detētatio non pōt esse apud plures insolidū, capiendo detentationem pro corporali insistētia p hanc text. & eius

rationem prout expresse firmat Bar.hic. Oportet ergo intellige
re illa dicta testiũ pro nuda ⁊ simplici custodia, qđ est alienũ a di
cto illorũ testiũ. ⁊ sic credo Bar. ibi male dicere, p istam doctrinã
Bar. hic, lȝ nemo aduertat nec hic nec ibi. ¶ Itẽ caue in misso ĩ
possessionẽ ex primo decreto cã custodie: nã est in fundo naturali
ter. Itẽ ille cõtra quẽ fit missio ex primo vel scđo decreto non pri
natur nec naturali nec ciuili possessione, nec dȝ recedere de posses
sione. l. si finita. §. si quis autem. ff. de dã. infec. Cum ergo ille natu
raliter sit in fundo, quõ potes tu naturaliter detinere, q2 vbi ego
sum naturaliter, tu nõ potes naturaliter detinere: imo dicit text.
in. l. is cui. in prin. ff. vt in pos. leg. qđ simul cũ eo possidere iubetur
ergo duo insolidũ possidẽt eãdem rẽ. Sed rñde qđ cum iste posses
siones differãt specie et numero: ideo possunt cõcurrere, vt in ter
88 tia parte huius. §. ⁊ declarat Bar. in pe. col. nã † ⁊ missus ex pmo
decreto non possidet naturaliter. §. fi. vbi glo. et Bart. in fi. j. ea. l.
¶ Tertio in q̃rum Bart. in fi. alleg. tex. in. l. si vt certo. §. si duob9
vehiculũ. lȝ scribẽ. nihil dicant, dic q2 ille tex. potius probat ɔtra
riũ qđ plures cõmodatarij insolidũ ad custodiã tenent: sed nõ ha
bens plures tenutã vel vsum: nõ ingredior aliter p nũc intellectũ
illius tex. Et per ista remanet pfecte expeditus iste solẽnis et vti
lissimus. §. in modũ cuiusdã repetitionis.

1 ☞ Posses. solo animo perdit, lȝ in acquisitione reqrat animus
⁊ corpus simul.
2 Contrariorum nõ semper est eadẽ disciplina.
3 Sine affectione ⁊ aĩo nõ possidendi, regulariter pos. nõ admittit.
4 Dictio protinus quid significat.
5 Timor expulsionis etiã falsus, facit perdere posses.
6 Emphyteota an teneat ad solutionẽ canonis si ppter guerram
fundus emphyteo. laborari non potest.
7 Posses. qñ perdatur per violentũ ingressum.
8 Procu. genera. vel tutor nõ transferunt per actũ fictuȝ posses.
9 Colonus qñ priuet dñm per actum fictum posses.
10 Dictio protinus quid importat.
11 Dictiones precise recipiũt extẽsionẽ vel limitationem.
12 Qñ possideo per aliũ, nõ amitto posses. lȝ desinam aĩo possidere.

a ¶ Dictionẽ protinus. ad de doc. in ca. quam sit. de elect. in. vj. ⁊ ab. i. c. ad aures. de rescri.

b ¶ Et tenui cõem opini. adde q2 hanc opi. tȝ etiam Raph. fulg. in ɔsili. vij. incip. iã pluribus annis elapsis. colum. ij. versi. ad secundũ al. co. iiij. ⁊ do. me. sozi. in cons. cxix. repeti. cõsil. ccvij. in fi. col. x. duo decimo facit.

In admittenda. Possessio retẽta animo ⁊ cor
pore nostro: vel animo tantũ,
sine animo nostro non perdit, secus in ea que animo nostro et cor
pore alieno retinet. h. d. ẽm Bart. et alios, vel sic ⁊ plenius: possi
dẽs aĩo ⁊ corpore proprio: solo aĩo possessionẽ retinet, et solo aĩo
eam perdit, etiã vano timore expulsionis: si autem quis possideat
animo proprio ⁊ corpore alieno, p mortẽ eius vel discessum cuius
corpore possideat non perdit possessionem. Sed per traditionem
eius vel deiectionem aut aĩo proprio. hoc dicit totus. §. ¶ Diui
ditur in quinq3 ptes prin. In prima ponit dictũ ⁊ due illationes
ex dicto: in secunda ponitur aliud dictuȝ. in tertia aliud. in quar
ta aliud. in quinta per viam rationis ponit conclusio ex supra di
ctis. secunda ibi: sed ⁊ si animo. tertia ibi si quis nũtiet. quarta ibi
qđ si seru9. quinta ⁊ vltima est ibi: nã constat possidere nos et reli
1 qua. ¶ † Not. i. ex tex. ibi igitur amitti, et animo solo potest q̃uis
acquiri nõ possit, qđ licet in acquisitione possessionis requiratur
animus ⁊ corpus simul vt hac. l. in prin. tñ in amissione solus ani
mus sufficit, ex quo correlario habes, quod non eodem modo re
gulatur acquisitio quo amissio. Idem quod difficilius inducitur
acquisitio quam amissio: facilius enim quid retinetur quam indu
catur. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. c. quemad
2 modũ. de iureiu. c. ad apostolicã. de regula. ¶ † Et sic ex hoc infer
tur, qđ nõ semp ɔtrariorũ eadẽ est disciplina, de quo dixi in rub. ff.
e. dicũt tñ Mo. senẽ. hic, qđ amissio ⁊ retẽtio magis sũt ɔtraria q̃
acqsitio, vñ tunc ɔtrariorũ eadẽ erit disciplina, q2 tũc sicut solo aĩo
retinetur possessio. l. clã possidere. §. fi. ⁊. l. si id qđ. §. fi. j. eo. ita solo
animo perdit, vt hoc tex. Sed dic qđ imo magis ɔtraria sunt acq
sitio ⁊ amissio, vel acquisitio et non acquisitio, quam retentio vt. l.
3 fere. ff. j. de regu. iur. allegata in glo. ¶ † Secundo no. q2 sine affe
ctione ⁊ animo non possidendi, possessio regulariter nõ amittit
vt hic. et. l. quemadmodum. j. eo. ex quo sequitur, q2 ignorans non
amittit regulariter possessionem. facit. l. si is qui, cum ibi no. j. eo.
Scđo infert, qđ inuitus si non patitur violentiã non amittit pos
sessionẽ, cum in eo magis def ɔtraria volũtas q̃ ĩ ignorante. facit
4 regula. l. qui põt inuitis. ff. de reg. in. ¶ † Tertio no. dictionẽ pro
a tinus, a que significat idem quod statim vel quod incõtinenti fa
cit. l. j. in prin. ff. eo. ti. l. si fili9 §. i. ff. de test. mili. Bal. no. in. l. ij. C. vt
lit. pẽdẽ. bñ facit tex. cũ gl. i. §. j. isti. de here. qua ⁊ diffe. in verbo p
tinus. vbi glo. exponit idest statim. ⁊. l. in illa. ⁊ ibi Are. in. ij. no. ff.
5 de verb. ob. ¶ † Quarto not. in ver. si quis nũtiet, q2 timor expul
sionis facit perdere possessionem etiam si non sit verus sed falsus
timor, vt in gl. Secus quãdo esset timor circa personã ne caperet.
et sic esset timor psonalis lesionis naȝ talis timor non facit perdi
possessionẽ. l. lȝ ⁊ ibi glo. ⁊ alij. C. eo. Barto. ⁊ communiter alij hic
Juno. in. c. cũ ex iniuncto in fi. de ope. no. nun. Adde qđ Rapha.
cuma. hic dicit quod dum esset scholaris ⁊ repeteret illam. l. licet
in ista ciuitate Papie, quod intelligebat eam prout verba eius
sonant, q2 ille esset metus circa possessionem ⁊ nõ circa personas,
prout glos. ⁊ doct. ibi volunt ⁊ hic. Tamen quia habuit animum
eam recuperandi iuxta. l. iij. §. cum igitur. vbi glo. ⁊ doct. j. de vi et
vi arma. per hoc non perdit possessionem, licet aliquãtulum tar
det, quia habuit animum eam rehabendi. Sed caue q2 est manife
sta diuinatio ⁊ violentia ad illũ tex. Item qđ ibi haberet istũ ani
mũ recuperãdi nihil de hoc ibi habet in tex. Et istud est facti, ⁊ fa
cta nõ presumuntur nisi probent. l. in bello. §. facte. j. de capti. Tu
potes aliter dicere ad. d. l. licet. quod ibi ille metus non respicie
bat actum possessionis, sed actum quo mediante non vadam ad
possessionẽ vt si timeo ire ne a latronibus detinear ⁊ ne offendar.
quia tunc nõ sequitur. Timeo periculum itineris. Ergo habeo
animum perpendi possessionem: secus quando est metus imme
diatus respiciẽs perditionem possessionis. Tunc proprie loqui
tur tex. hic. ⁊ in. l. clam possidere. §. fi. ⁊. l. sequen. j. eo. Et istũ intel
lectũ sentit bart. in. d. l. licet. in summario. Et credo qđ idẽ in effe
ctu voluerit barto. hic, ⁊ sic habes bonam limitationem ad istuȝ
versi. si quis nũtiet. Aliam limitationem statim ponam. in. v. not.
quod statim sequitur. Tenendo tñ cõem sol. gl. barto. ⁊ doc. ad di
ctã. l. lȝ, quod ibi loquatur text. in metu personali ne persona ab
hostibus offendatur. Et talis metus non inducit perditionẽ pos
sessionis vt ibi, secus quando est timor respectiuus ad pditioneȝ
6 possessionis vt hic. † Aduerte quia per. d. l. licet. sic declaratam se
cundũ glo. ⁊ cõiter doct. dicit subtiliter Rapha. cu. hic confundi
opi. Bar. et cõem. in. l. j. C. de iur. emphyh. ⁊ in. l. interdum. §. quod
ex naufragio. j. eo. vbi tenẽt Bar. ⁊ doc. qđ emphyteota nõ tenet
soluere canonẽ emphyteoticũ si ppter guerrã res emphyteotica
nõ potest laborari nec fructus pcipi. ista cõis opi. cõfundit, p. d. l.
licet: cum adhuc dominium ⁊ possessio retineatur, cũ tpe belli ti
meatur iniuria personalis potius quã amissio possessionis, licet
propter metũ inimicorũ predium emphyteoticum relinquat in
cultũ ⁊ desertum, vt ibi dicit ⁊ subdit Raph. cu. quod ita alias de
facto cõsuluit secutus richar. malum. ⁊ Albe. de rosa. in. d. l. q idez
tenẽt. Idem tenet Rapha. cu. in. d. §. quod ex naufragio. ⁊ ibi la
tius. d. Alex. idem tenet contra communẽ opi. ⁊ dicit Alb. de ro.
bonus practicus magnum verbum in practica in. d. l. j. C. de iur.
emphy. qđ istam opi. vidit cõiter obseruari. ¶ Tu pro ista opin.
contra cõem stringe fortius fundamẽtum Raph. cu. Nam ad hoc
vt emphyteota liberetur a solutione canonis requiritur qđ res
emphyteotica in totum pereat, secus si pro parte. d. l. j. C. de iure
emphyteo. Ideo ibi traduntur illi duo versiculi magistrales. Si
pereat tota liberabit emphyteota: si p parte perit nõ liberatus
erit. sȝ hic res emphyteotica nõ perijt in totũ ex quo adhuc tota
superest, et emphyteota habet adhuc dominium et possessioneȝ
et canon nõ soluitur respectu fructuum qui percipiuntur ex fun
do: sed respectu recognitionis dominij que adhuc durat. Iste est
diffusus ⁊ dubitatissimus articulus quem vltra omnes late exa
b minaui in. d. l. j, vbi videre potes. Et tenui cõem opi. b que est val
de equa. Scđm quã sepe cõsului qđ emphyteota non tenet solue
re pensionẽ seu canonẽ emphyteoticũ si propter guerram res em
phyteotica nõ põt laborari nec fructus pcipi. ¶ Nec ob. q2 p hoc
non pdatur dñium nec possessio. d. l. lȝ. C. eo. Respondeo qđ licet
ẽm veritatẽ ita sit, tñ attenta iuris interpretatione res ipsa cense
tur deperdita. l. cum vnus. §. fi. ⁊ ibi Bar. j. de bo. auto. iudi. possi.
iuncta. l. qui vniuersas. §. item qđ a mari. ⁊. d. l. interdum. §. qđ ex
naufragio. j. eo. Ergo nõ dicit retineri dñium nec possessio. Item
quãuis retineat dñium et possessio. d. l. lȝ. Tamen ex quo fundus
non põt laborari ⁊ nulli fruct9 percipi certe iuris interpretatione
dicitur res perempta, et sic cessant adducta in oppositũ. Tertio:
quamuis retineatur dominium et possessio. d. l. licet tamẽ ex quo
dñs directus non põt prestare patientiam vtendi ⁊ fruendi ipsi em
phyteote cũ effectu put tenet. l. j. ⁊ ibi clare Bar. in. j. oppo. C. de
iur. emphy. etiã ipse non tenet ad pensionẽ, dato q2 duret dñium
et possessio. Quia licet adhuc duret cã recognitionis, tñ nõ durat
cã pẽsionis prestãde. Et ista est veritas ⁊ equissima opi. ⁊ reperio
qđ cũ ista opi. consulendo tenet do. Alex. sibi contrarius in consi.
cxij. primi volu. incip. videtur in presenti consultatione. Et illud
7 consil. est errore duplicatum. in. ij. volu. in consil. xvj. ¶ † Quinto
no. ex eo. versi. Si quis nuntiet, qđ ita demũ per violẽtium ingres
sum quis perdit possessionem quã animo retinebat, si sciuit rem
occupatam ab alio vt hoc tex. ergo contrario, si ignoraret, lȝ aduer
sarius esset ingressus magna vi. Adeo quod si sciret verisimiliter
suspicaretur se posse repelli non tamen perdit possessionẽ de quo
8 dicetur in. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. j. eodem. ¶ † Se
xto not. versic. quod si seruus vel, qđ si quis possideat corpore alie
no puta serui vel coloni sed proprio animo. tunc seruus vel colo
nus. tradendo alteri fundum priuat dominũ possessione, qđ intel
lige quando vere tradit alteri, secus quãdo per actum fictũ puta
per constitutum

per cõstitutũ.l.quãuis.§.j.j.eo.ẜm Bar.hic.in vlti.oppo. ¶ Ad de qđ etiã pcurator gñalis, tutor, vel curator, pactũ fictũ: puta p cõstitutũ: z p cõductionẽ, nõ trãsferũt possessionem in alium, ẜz Bart.in.l.j.in prin.in pe.col.ff.e.z ibi do. Alex.in.x.char. ponde rat, z dicit qđ est plusq̃ diligẽtissime notãdũ si est verũ, z q̄ pluri mi decipiunt in hoc. Ergo ibi tetigi, dixi rõnẽ esse, qr mediãte cõ stituto ita demũ trãsferf possessio si ipse ɔstituẽs possidebat: al's secus vt est glo.in l.ij.C.eo. Bar.z doc.in.l.quãuis.§.j.j.e. Bal.z Sali.in.l.j.C.qñ lice.ab emp.dis. Bal.no.in rub.C.de contrahẽ.
9 emp.in.xvj.q. ¶ †Ideo Bar.hic z bene, limitat qñ colonus na turaliter possideret. vt qr haberet pcario, tũc bene pactũ fictum puta p cõstitutũ priuaret dñm possessione.l.interdum.§.fin.vbi etiã Bar.idem tenet.j.e. z ita habes perfecte expedita textualia. ¶ Capio gl.in verbo aĩo solo. quã diuide in tres partes. In pri ma opponit z quinq̃ modis soluit.in scđa formatiqõnez. In ter tia allegat vnã cõcordantẽ ad tex. ppe fi. gl. scđa ibi: sed nunquid solo corpore. tertia z vlti. ppe fi.glo.ibi.itẽ facit.j.eo.l.si quis vi. ¶ In prima parte dñ gl.opponit de.l.fere.est scđa z incipit fere quibuscũq̃. z primã sol. vltra reprobationẽ glo. tu reproba. qr in iuribus contrarijs est vniuersalis negatiua nulla possessio ergo nec ciuilis nec naturalis.l.si is g.cc.§.vtrũ.ff.de re.dub. Secũda
10 solu.est truffa ẜm Bar.z alios. ¶ †Tertiã solu.tenet Ang.z ex ea multũ.no.qđ lz dictio protinus sit precisa, tñ recipit extensio nẽ etiã p impropriationẽ verbi qđ est verũ ẜm Imol. rõne cõtra rietatis euitãde z vt iura iuribus cõcordentur, vel qñ resultaret
11 absurdus intellectus. ¶ †Et istã regulã qđ dictiones precise re cipiunt extensionem vel limitationem ponit' Bar.in.d.l.stipula tus sum damã.p glo.ibi.j.de verb.oblig. z qr ibi plene scripsi de hac regula: hic non pono. ¶ Adde q̄ glo.in.d.l.stipulatus sum damã. dicit istã solu.esse falsãm. z vltra glo. ptz qr ista solu. intelli git tex. protinus idest postq̃ exinerit: z tñ tex. dicit si in fundo sis Itẽ tex.dicit igif amitti z solo aĩo põt. vnde intelligere tex. ani mo sed non solo. vt facit gl.est de directo cõtra verba ipsius text. ¶ In quarta sol. Dũ glo.allegat.l.iij.§.si qs autẽ visis. circa fi.j.
12 de vi z vi arma. debuit gl.allegare tex.i.l.j.§.nõ aliŭ xbi.scđo si qs me. ppe fi. z est in vlt.col.in illo ti.j.de vi z vi arma. ¶ †Et dũ gl. dicit qđ qñ possideo p aliũ tũc non amitto: lz desinã animo possi dere. istã gl.limitat do. Ale. z intelligit qñ anim' meus pcessit p violentiã mihi illatã tũc non perdo possessionẽ animo meo si co lonus vel seruus corpaliter insistat in fundo.l.peregere.§.quib' explicitis.j.eo. Secus si pcessit a mera z libera volũtate mea tũc solo animo perdo possessionẽ: licet colonus vel seruus in ea insi stat. ad hoc allegat gl. quã reputat sing.in.l.j.§.nõ aliũ aũt. in ver bo retineo. z ibi Bar.j.de vi z vi arma. Bartol.in.l.qđ meo.in.ij. colũ.j.eo.cũ alijs cõcor. hic traditis per do. Alexan.tu dic q̄ do. Alex. errat, qr imo qñ possidem' corpore alieno z animo nostro etiã ex voluntate nostra libera z nõ coacta non perdimus posses sionẽ: prout tenet glo.in.d.l.peregre.§.quibus. z ibi cõiter. Mo der. z ibi est casus de hoc. idem tenet Pau.de castr.in.§.saltus.j. ea.l. z Are.hic. Et est ratio ẜm Moder.in locis preallég. qr tunc possessio ciuilis ita coheret naturali que retinetur per aliũ vt nõ possit amitti solo animo nisi colonus expellaf vel nisi nos eã alte ri tradam'. Ita loquif gl.in.d.§.nõ aliũ aũt, vel nisi nos illã ciuilẽ in aliũ trãsferamus cõstituendo alterius noĩe possidere. ita loq tur Bar.in.d.l.qđ meo.in prin.in.ij.col. z sic cessat vltimũ funda mentũ do. Alex.de cõstituto. ¶ Quita solu. Ioãnis cõiter tene tur per glo. z doc.hic. z glo.in.d.l.fere quibuscũq̃.j.de regu. iur. pro ista cõi solu. facit bonus text. quẽ glo.allegat in.l.peregre.§. quibus explicitis.j.eo.vbi dicit tex. q̄ possessionez quam nostro corpore tenemus: animo vel etiam corpe amittimus: si modo eo animo inde digressi fuerimus ne possideam'. Que xba impor tãt qđ si digressi fuerimus cope, tũc animo perdimus possessio nẽ. Ergo p solũ digressum corporis non perdimus. ista solu.licet cõiter teneaf: tñ cõfundif ineuitabiliter p.d.l.quẽadmodũ. z.d.l. fere quibuscũq̃. in eqparatione ibi facta a cõtrarijs: nã in acqsi tione possessionis, semp vtrũq̃ reqrif z corpus z animus vt hac l.in prin.nec distinguif a quo incipiat, ergo idẽ in amittenda pos sessione, cuius cõtrariũ dicit tex.hic.in versi.igif amitti. preterea tex.in.d.l.fere qbuscũq̃. facit duo pmissa in qbus inducif libera tio z amissio a contrarijs ex qbus pmissis infert q̄ cũ possessio acqraf animo z corpore simul: nõ põt amitti nisi vtrũq̃ cõtrariũ interueniat: sed ista nõ pcederẽt si deberemus attendere qd pce dat an corpus an animus. vt dicit gl. ¶ Alio sexto modo rñdet Are. hic: qr aut qmus de animo libero z absoluto: z tũc pcedit iste tex.qđ tũc possessio solo animo pdaf. Aut qrimus de animo coacto: z tũc nõ amittif possessio nisi corpe z animo simul: vt in cõtrarijs vt hic plenius per eũ. Sed truffa est dicere qđ cõtraria loquanf in volũtate coacta, esset nimia restrictio illoꝝ iuriũ nec tunc bene staret similitudo ibi posita. Itẽ tex.in.d.l. fere quibus cũq̃ ex duobus premissis q̃ sunt de aĩo libero infert ad amissio

nem possessionis. Uñ difficile est realẽ solu. reperire: z ppterea videt trãseundũ cũ cõi solu. z semper dubitaui sup isto cõtrario.
1 ¶ Bona fides causaf etiã ex iniustis z temerarijs causis.
2 In dubio nõ debet capi sinistra suspicio malefidei.
3 In dubio non presumitur etiam culpa.
4 Ille dr̃ parare indiciũ q ptestaf q̄ est paratus agere p iure suo.
5 Sola pendentia litis in causa liberali non facit seruũ haberi pro libero nec priuat dominum posses.
6 Si fertur snĩa pro libertate dñs imediate perdit posses. serui.
7 Si seruus bonafide incipit se gerere pro libero ex aliqua etiam iniusta causa dñs statim priuatur posses.
8 Si bãnitus pendente iudicio in quo pretendit se iniuste bãnitũ occidatur an occidens teneatur.
9 Exceptio opposita ad executionem sentẽtie si est irretractabilis impedit executionem sententie.
10 Rebãnẽdus habetur pro bannito.
11 Uerbum videtur importat fictionem.
12 Qui hz exceptionẽ est proprie debitor licet nõ effectualiter.
13 Tempus appellãdi ita impedit executionem sententie sicut ap pellatio.

Si seruus quem.

Seruus fugitiuus priuat dñm possessione si diu in li bertate moref.h.d.ẜm bart. Ang. Pau.de ca.do. Alex. Pet.de bexu.z do. Iaco.pute.hic: sed caue qr de fugitiuo in tex. verbum nullũ sed credo qđ bart.sic addidit: qr scđm eũ iste text. intelligif qñ seruus erat in mala fide.per text.in.l.liberis. in fi.ff.de libera. cau. Inno.in.c.j.de ser.nõ ordi. ¶ Tu aũt aduerte qđ in isto tex. non apparet qđ iste seruus esset fugitiuus vt dixi nec etiã appa ret qđ esset in malafide, imo potius tex. probat contrarium indu cẽdo eũ dupliciter. vt statim.j.inducã. Item iste tex. bene dicit qđ iste seruus gerebat se pro libero, nõ aũt qđ esset fugitiuus. Nam aliud est esse seruũ fugitiuũ aliud gerere se pro libero. vt est text. in.l.liberis.§.fi.ff.de libe.cau. Itẽ vt dixi tex. iste nõ aperit quod iste seruus esset in mala fide, z potius innuit cõtrariũ, presertim
1 †cũ bona fides causef etiam ex iniustis z temerarijs causis, vt est tex.in.l.igif.§.pe.ff.de lib.cau. expresse no. bald.in.l.j.in fi. per gl.
2 ibi.C.vbi cau.sta. Item iste tex. loqtur in dubio, z in dubio †non debet capi sinistra presumptio male fidei.l.merito.ff.pro socio.l.
3 moueor. z ibi bal.no.C.si ser.expor.veneat. imo i† dubio nõ pre sumif etiã culpa.gl.est in.l.exceptione. z ibi bar.no.ff.de fideiuss. z sic vides q̄ reprehẽdo bar. z doc.i duob'. Primo dũ intelligũt istũ tex. loqui in seruo fugitiuo: z de fugitiuo nullũ verbuz est in tex. Itẽ dũ intelligũt qđ iste seruus esset in mala fide. Et tex. loq tur in dubio: ẜz in dubio nõ sumif malafides. Itẽ posito etiaz qđ gereret se pro libero mala fide, prout intelligit bart. post Inno. nõ sequif ergo erat fugitiuus: z sic nullatenus video quõ bart. et doc. eruãt ex hoc text. q̄ iste seruus erat fugitiuus. Ista enĩ sunt multũ diuersa vt dixi, qđ seruus sit fugitiuus, z q̄ gerat se pro li bero, prout etiã est tex.in.l.si is g pro emptore.§.si seruus.j.tit.j. ergo ex vno nõ bñ inferf ad aliud: z sic non sequif seruus gerit se pro libero. vt dicit tex. ergo est fugitiuus. Item cũ tex. dicat q̄ iu diciũ liberale subire paratus sit, ergo non erat fugitiuus. Itẽ qñ lex vult loq de seruo fugitiuo istud exprimit vt.l.j.§.p seruũ qui in fuga.ff.e.z.d.l.si is g pro emptore.§.qđ si seruus.j.titu.j.et.l.p eum.§.fi.j.eo.z.l quod aũt.ff.de libe.cau.z.l.serui z filij.§.fin.j.de fur. z in rub.z.l.j.C.z.ff.de ser.fugi. Ideo summa aliter istum tex. ¶ Seruus gerens se pro libero non priuat dñm possessione nisi diu steterit in quasi possessione libertatis vel nisi liber sit pronũ tiatus.h.d.totus.§. z sic ponitur vnum dictum z duplex limita tio. scđa est ibi. Sed hoc ita verũ est. tertia est ibi donec liber fue
4 rit pnũtiatus. ¶ †No.j.ex tex.ibi cui se aduersarium preparat, ẜm Are.hic, qđ ille dicif preparare iudicium qui protestaf quod est parat' agere pro iure suo, z ista est cõminatio q̄ quis est para tus agere vel accusare: ita habet effectuz repellendi aliquem ab accusatione, sicut si actualiter accusasset et postea destitisset: quia ille qui est cõminatus vel pfessus qđ vult accusare et desistit, ita postea repellif sicut si accusasset. text. est in.l.miles.§.socer. et ibi Bar. Ad hoc multũ no.j.de adulte. Et illum tex. no. hic reputat singu. Are.hic. sed tu aduerte text. de hoc meliorem in.c.licet in beato.de accusa. et do. Abb.ad hoc multũ no. illum tex. Et dicit non ponderari ab aliquo. Sed quod melius probat quã text. in d.§.socer. ibi ponderatus per bartol. Sed tu aduerte quod Are. non videtur bene colligere hoc ex isto tex. qđ ille dicaf pparare iudicium qui protestatur qđ est paratus agere pro iure suo: qr lz tex dicat cui se aduersarium preparat: tñ etiam dicit et iudicium liberale pati paratus sit. Pondera verbum pati, ergo non vole bat agere. vt dicit Are. Sed se defendere, et propterea subiũgit tex. Alioquin si in libertatẽ pclamauerit z liberale iudicium implorauerit. Ergo primo casu non agebat, sed volebat se defen dere. Et sic nõ videtur qđ Are. bene colligat illud no. ex hoc tex.

5 ¶ † Secũdo no. ex tex. ibi ꝛ iudicium etiã liberale implorauerit
qͦ sola pendẽtia litis in causa liberali nõ facit seruũ haberi pro
libero, nec priuat dñm possessione. facit. l. ordinata. ff. de lib. cau.
6 ¶ † Tertio not. ex text. ibi. donec liber fuerit pnuntiatus, qͦ si
fert sentẽtia pro libertate, dñs immediate perdit possessio nẽ: ra
tio, qꝛ tãc res iudicata facit ius. l. ingenuũ. ȿ. de sta. ho. l. res iud.
ĵ. de regu. iur. Facit. l. q se dicit. ȿ. de iudi. ꝛ sic pondera hic videri
tex. cõtra opi. Bart. ꝛ cõem in. l. j. §. p seruũ qui in fuga. ȿ. eo. Ubi
7 Bart. † vult, ꝙ si seruꝰ bona fide incipit se gerere pro libero ex
aliqua causa iusta vel iniusta, qͦ dñs statim priuatur possessiõe:
licet diu non gesserit se pro libero. l. liberis. in fi. ꝛ. l. igit. l. pe. ȿ. de
libe. cau. ¶ In contrariũ videt esse tex. hic dupl'r inducẽdo. Pri
mo, qꝛ ex quo fuit pronũtiatus liber. Ergo prius suberat causa
propter quã dicebat esse in bona fide. argu. d. l. igitur. §. põt. ȿ. de
libe. cau. ꝛ. l. herẽnius. §. caia. ȿ. de enictio. Scõo p text. in verbo
iudiciũ liberale pati paratus sit, ꝛ in verbo cui se aduersariũ pre
parat. Ex quibus verbis presertim in verbo pati, apparet quod
dñs sustinebat partes autoris. ergo tunc seruus presumit in bo
na fide libertatis. d. l. liberis. §. fi. ꝛ. l. igitur. §. põt. ȿ. de libe. cau. ꝛ
in hoc text. requiritur vel qͦ diu gesserit se pro libero vel qͦ ita
sit pnũtiatus. ergo cõtra Bar. ꝛ doct. ex quibus etiã apparet qͦ
in isto tex. seruus non erat mala fide cõtra Inno. in. c. j. de ser. nõ
ordi. Bar. ꝛ alios hic. ¶ Capio glo. in verbo. Si diu. quã diuide
in duas partes. In pma ad declarationẽ text. rñdet tacite qõni.
8 In secũda opponit ꝛ soluit. scõa incipit ibi sed videt. ¶ † Extra
glo. Bar. post Dy. inducit istũ tex. ad nota. q. statuti disponẽtis
qͦ bãnitus possit impune occidi, qdã bãnitus dicit se nõ esse iu
re bãnitũ vel de iure debere eximi de banno, si medio tpe occidat
an occidẽs teneat de homicidio vel nõ: ꝛ tenet Bar. ꝙ etiã si nõ
pendeat appellatio a sentẽtia bãni, sꝫ bãnitus vt dixi p viã nulli
tatis vel iniquitatis bãni petit se eximi de bãno, qͦ interim occi
di nõ possit. cũ opi. Bar. trãseunt Ange. Imo. Rapha. cu. et do.
Alex. cũ aliquali distinctione. idẽ tenent Moder. psertim Aret.
in. l. q a latronibus. §. fi. ȿ. de testa. Bal. ꝛ Sali. in. l. eũ q duas. C.
de adul. cũ aliis cõcor. hic traditis per do. Alex. ꝛ per eundẽ do.
Alexã. in cõsi. lxxvii. tertii volu. incip. Uisis dubitationibus ele
ganter formatis. in. ii. colũ. vbi dicit, qͦ oẽs vbiqꝫ sequunt istam
opinio. bar. Sed errat, qꝛ pleriqꝫ tenent contrariũ, quos statim
referã. Idẽ cũ barto. tenet Nel. de san. gemi. in tracta. bãnitorũ
in. iiii. parte primi tẽporis in. iiii. et. v. q. et ista videt cõis opin. qͦ
indistincte siue via appellatiõis siue alia via agatur de nullitate
vel iniquitate bãni, illo medio tpe non põt bãnitus impune occi
di. Pro ista cõi opi. vltra iura barto. allegat Rapha. cu. l. si quis
vi. in prin. ĵ. eo. vbi de possessione deiectus, habet ac si possideret,
cum ex interdicto vnde vi habeat facultatẽ recuperãde possessio
nis. Sed istud parũ facit. ad idẽ allegat Raph. cu. l. als nemo. ȿ.
de in integ. resti. vbi nemo videt iure expulsus cui pretor in inte
grũ restitutionẽ pollicet. Ad idẽ mouet nellus in loco preallega
to alia rõne, qꝛ stante dicto statuto quod bãnitus possit impune
occidi, qlibet videt cõstitutus publicus officialis. l. ii. C. qñ liceat
sine iudi. se vindi. Ergo sicut pẽdẽte causa nullitatis bãni iudex
nõ posset exequi sententiã corporalẽ. l. nõ tantũ. ĵ. de appel. ꝛ. l. ii.
ĵ. de appel. reci. Ergo nec alius eũ representans. Adde vltra scri
bentes p ista cõmuni opi. bar. ꝛ scribẽ. facere tex. in. l. mulier. la. j.
§. j. q incipit nõ est ambigendũ. ȿ. ad trebel. vbi pbatur ꝙ paria
sunt aliqd esse de psenti vel sperari de pximo esse. Et ibi Paul.
de cast. ꝛ do. Alex. põderant illũ tex. ad istam decisionẽ barto. sed
tu dic, ꝙ ille text. parũ facit, qꝛ ibi certum est ꝙ seruus dꝫ habere
libertatem ꝛ hereditatẽ sibi relictã ab herede p fideicõmissum, et
nihil ei obstabat. Sed in casu nostro est dubiũ, qꝛ pendet qͦ in
iudicio: ꝛ dubius est euẽtus litis. l. qͦ debet cũ vulgaribus. ȿ. de
9 pecu. † Ad idẽ facit, qꝛ lꝫ als exceptio q opponit requiritur al
tiorẽ indaginẽ ꝛ inqsitionẽ: nõ impedit executionẽ. l. iiii. §. condẽ
natũ. vbi barto. ꝛ oẽs. ĵ. de re iudi. ꝛ. l. satis aperte. C. ad leg. cor. de
fal. Istud pcedit qñ talis executio est postea retractabilis: sed in
casu nostro executio bãni est irretractabilis: qꝛ si bãnitus occide
ret vel aliter offenderet in personã: tunc executio talis dꝫ retar
dari q alias nõ retardaret ppter exceptionẽ nullitatis. Istã do
ctri. tradunt Pan. de lisa et cano. in cle. j. vbi ita limitat illum
tex. de re iudic. bald. in. d. l. eũ qui duas. ꝛ in. l. si feriatis. ȿ. de feri.
Arg. in. l. fi. C. si ex fal instro. Imo. et do. Alexã. hic Imo. in. d. l.
qui a latronibus. §. fi. ȿ de testa. ꝛ in. l. non solum §. morte. in pe.
10 col. ȿ. de ope. no nũtia. Ad idem pro ista † cõmuni sentẽtia facit
qͦ not. bald. ꝛ Paul. de cast. in. l. si non sortem. § ideo. per illum
tex. ȿ. de condi. inde. vbi no. qͦ rebãniendus habetur pro reban
nito ergo interim nõ põt impune occidi. Tamen ad hoc posses
dicere qͦ istud procederet qñ esset pro certo rebanniendus. ꝛ ab
ista sententia barto. ꝛ cõmuni non esset in practica recedendum.
¶ Tamen si velles tenere opi. Dy. contrariam posses responde
re ad iura allegata per barto. Et primo ad. l. cum vero. in fi. prin.

a ¶ Expositi
ne. Adde de
hac dic. per
doct. in. c. ii.
de cohabit.
cle. ꝛ mulie.
et text. in. l.
tres fratres
ȿ. de pactis.

ȿ de fideicõ. liber. Potes dicere qͦ tex. ibi dicit, qͦ ille cui est re
11 licta libertas, in possessione libertatis esse videtur. † Pondera
verbum videt qͦ importat impropietatẽ ꝛ sic fictionẽ. l. j. §. de
iecisse. cũ simi. ĵ. de vi ꝛ vi arma. barto. in. l. si is qui pro emptore.
in scõa charta. ĵ. de vsu cap. ergo non habet locum in statutis, vul
gata. l. iii. §. hec verba. ȿ. de neg. gest. Scõo ꝛ fortius, illud qͦ no
bis debet, improprie possidemꝰ, ſm glo. magistrã. in. l. legitima.
ȿ. de peti. here. ergo nõ habet locũ in statutis in quibꝰ verba de
bent proprie intelligi. Tertio posses respondere ſm Ludo. ro.
hic: ꝛ do. Nel. in loco prealeg. qͦ tex. in. d. l. cum vero. in princ. lo
quit qñ certũ erat deberi libertatẽ. Sed in casu nostro dubitat. ꝛ
dubius est euentus litis. vt dixi ideo in dubio debet potius pre
sumi pro sententia. l. herẽnius. §. caia. cum simi. ȿ. de euictio. Ad
tex. in. l. si qs filio exheredato. §. qͦ si qs fuerit. ȿ. de iniusto rup.
vbi sentẽtia nulla qñocũqꝫ pcedat nullitas nõ facit dãnatũ inte
stabilẽ. rñdet Ludo. ro. hic. ꝛ Nel. in loco prealleg. qͦ iste tex. loq
tur in effectu cõcernente solũ personã ipsius cõdẽnati. Et sic nõ
facit ad casum nostrũ in quo tractat de iure cõcernente personã
alterius. scꝫ occidentis. Sed istud est diuersificare casum et non
realiter soluere. Nõ obstat aliud fundamentũ barto. qͦ bãnitus
qui habet exceptionẽ nõ dicitur vere ꝛ proprie exbannitus ergo
in eo nõ loquit statutũ: qꝛ lꝫ Lud. ro. ꝛ do. Nel. ad hoc nõ respon
deant. Tu potes rñdere ꝙ attẽto isto fundamẽto bart. sequeret
qͦ etiã anteꝗ bãnitus appellaret a sentẽtia bãni: vel anteꝗ dice
ret se nõ iure bãnitũ qͦ nõ posset ipune occidi: ꝛ tñ hec nõ videt
verũ anteꝗ hoc cõstet vel saltẽ sit petitũ. prout tenet bald. in. l. q
12 se dicit. p illũ tex. ȿ. de iudi. † Preterea q habet exceptionẽ est p
prie debitor als sic fiet exceptio intẽtionis et facti. l. ii. ĵ. de excep. si
nõ sit debitor effectualiter sic intelligit. l. debitor. ĵ. de verb. signi.
allegata p bart. Sed q naturaliter tantũ tenet fateor qͦ non est
pprie debitor. ita loquitur lex fideiussor obligari. §. fideiussor. ĵ.
de fideius. allegata p bar. Ita posset defendi opi. Dy. quã etiam
tenet Albe. de ro. hic: ꝛ idẽ albe. in. iiii. parte statu. in. q. xxiii. eam
etiã tenet Albe. de gãdi. in trac. malefi. in. xxiii. rubri. de bãnitis
ex maleficio. in. j. col. in versi. item pone statutũ est in ciuitate. ꝛ in
ver. sed retẽto eodẽ themate. ꝛ in. ii. colũ. in ver. sed qd dicemus. ꝛ
aduerte diligẽter qͦ idẽ alberi. de gãdi. in. d. j. col. in ver. sed retẽ
to eodẽ themate, singulariter tenet, quod ante appellationẽ in
terpositã a bãno: scꝫ intra. x. dies tũc bene potuerit de iure occi
di ꝙ valde not. idẽ tenet albe. de rosa. in. d. tracta. statuto. in vlti
ma parte in. q. xxiii. Sed in hoc vltimo puto indubitãter cõtra
riũ, p reguiã: qꝛ idẽ operat pendẽtia tẽporis prefixi ad appellan
dum qͦ operat pendẽtia appellationis. l. ꝛ post rẽ. in princi. ȿ. de
13 trãsac. c. nõ solũ. de appel. li. vi. ꝛ ita impedit † executio añ appel
lationẽ infra tẽpus appellãdi, sicut si esset appellatũ glo. ꝛ barto.
in. l. j. in prin. ĵ. nil noua. appel. pẽdẽ. gl. in. l. ex iudiciorũ. ĵ. de accu.
Spec. in tit. de appel. §. restat. in fi. Sed pendẽtia appellationis
facit, vt quis nõ possit tanꝗ bãnitus impune offendi: prout oẽs
hic indifferẽter tenẽt, ergo idẽ debet operari pendẽtia temporis
dati ad appellandũ. ꝛ ita etiã tenet Lud. ro. hic: ꝛ etiã tenẽt Mo
der. scnẽ. hic, nõ ista rõne: sed alia, de qua hic per eos.

1 ¶ Saltus sunt vasta et syluestria loca in quibꝰ arbores saliunt
in altum.
2 Dictio, idest, quod modis sumatur.
3 Seruus etiã extra causam peculiarem an acquirat domino.

Saltus hybernos.

Possidere possumus aio nr̃o tm̃. item aio nr̃o
ꝛ corpe alieno. itẽ corpe ꝛ animo alieno. h. d. et sic hꝫ tres partes
prout magistraliter ponit tres modos possidẽdi. scõa ibi ceterũ.
1 tertia ibi nec mouere nos debet. ¶ † In tex. ibi saltus, dic qͦ sal
tus sunt vasta ꝛ syluestria loca in qbus arbores saliũt in altum.
Saltus etiã est spatiũ cãpi vel fundi ꝛ locus sylue, ꝛ qd sint saltꝰ
et qd differãt a pascuis: habes glo. in. l. j. C. de pascu. pub. lib. xi. ꝛ
in. l. nulli. C. de fund. patrimo. lib. xi. Nã saltus dicunt loca ex qui
bus percipit vsus ꝛ fructus: sꝫ pascua sunt ex quibꝰ percipiuntur
solũ pastiones seu vsus pascẽdi scõm predictas glo. ꝛ dicit tex. in
l. instrumẽta. in fi. ȿ. de fun. instru. Si fundus saltus pastionesqꝫ
habet. Et dũ iste text. dicit saltus estiuos ꝛ hybernos. ita etiam
dicit tex. in. l. peregre. §. fi. ĵ. e. Nã sicut dicimus vestimẽta estiua ꝛ
hyberna qbꝰ vt plurimũ vtimur estate ꝛ qbꝰ hyeme, ita dicimus
saltus hybernos qbus vti possumus hyberno tẽpore ꝛ saltꝰ esti
uos quibꝰ vti possumus tẽpore estatis. ita dicit tex. in. l. duo sunt
genera. ȿ. de aqua quoti. ꝛ esti. ꝛ in. l. q saltum. ff. de l. g. iii. ꝛ Virgi
2 lius tertio georgico. Saltibꝰ in vacuis pascãt ꝛc. ¶ † No. ex tex.
ibi. idest quas serui peculiariter. iuncta glo. ſm are. hic, ꝙ dictio
a idest: aliqñ stat simpl'r expositiueª seu declaratiue non añt restri
ctiue. dicit em̃ tex. quasdã res ẽt ignorãtes possidemꝰ idest quas
serui peculiariter apprehẽderit. Illa dictio id ẽ nõ restrigit tex.
qͦ solũ in peculiaribꝰ q̃rat dño ignorãti. Quia etiã idẽ est in non
peculiaribus, vt dicit glo. nostra hic. Adde tu ad hoc tex. in. l. qui
hbaris. in

liberis.in prin.cū gl.ꝛ ibi Are.in.iij.no.ṡ.de vulg.et pupil. et qḋ
dictio id est solū declaratiue:est tex.in.l.ij.i verbo rogat̃ id est in
terrogat̃.ṡ.de adop.ꝛ in.l.auxiliū.in princ.ṡ.de mino. In verbo
delicti veniā.i.calūnie. Breuiter istis nō attētis, teneas ꝙ dictio
idest, non solū est declaratiua: sed etiā restrictiua.vt not. Bar.in
l.j.in prin.ꝑ illū tex.ṡ.ad.l.aqui.ꝛ tex.in.d.l.pōpo. in princi.ṡ. de
procu.in verbo causa cognita.i.si ei noīatim ꝛc. Sic etiam in di-
ctione:scz, q̄ nō solū stat declaratiue sꝫ restrictiue.l. iusiurādū qḋ
ex cōuentione.§.ꝓcurator.ṡ.de iureiurā. Añ in isto tex.dictio.i.
stat etiā restrictiue.cōfirmat̃ optime ꝑ theoricā eiusdē Are.in.d.
l.q lib.in princ.in.iij.no.ṡ.de vulg.ꝛ pup.vbi dicit, ꝙ qñ precedit
dispositio gñalis ꝛ ponit̃.i.tūc nō stat restrictiue sed exemplifica
tiue ꝛ declaratiue ꝑ.l.itez veniūt.§.petitā.i.ꝛ.ij.j.de peti. heredi.
al's stat restrictiue:sꝫ in hoc tex.nō procedit dispositio generalis
sed specialis:cū dicat quasdā res etiaz ignorantis possidemus.i.
quas ꝑui peculiariter cōparauerunt:ergo dictio idest:stat restri-
ctiue.ꝛ ita teneas quāuis etiā ipe Are.alibi idē notet ꝙ hic.s.ꝙ
dictio idest:aliqñ stet simpliciter declaratiue.ita etiā not. Areti.
in.l.plane.§.j.ꝑ illū tex.ṡ.de lega.j.ꝛ idem Aret.in.l.cetera.§.j.ꝑ
illū text.in eo.ti.ṡ.de lega.j. Sed timeas quod.ṡ.tenui. Et tenet
etiā do.Alex.in.l.sunt qui in id.ꝑ glo.ij.ibi.j.de re indi. Et sic in
3 isto tex.dictio.idest instat etiā restrictiue. ¶ † Pōdera ergo hic
esse tex.ꝑ opi.quā tenui ꝯ glo.ꝛ doc.in.l.j.§.itē acqrim⁹.ṡ.eo. nā
ibi glo.ꝛ doct.tenēt ꝙ seruus etiā extra causam peculiarē acqrit
dño ignorāti. Hic est tex.in ꝯtrariū tripl'r inducēdo eū. Primo
in dictione idest:que stat restrictiue:ꝛ sic restringit ad causam pe
culiarem. Scḋo qꝛ tex.dicit quasdā res:sed ḃm glo.ꝛ doc. ibi oēs
res nō quasdam. Et glo.hic dicit quasdā imo oēs etiā non pecu
liares.qḋ est destruere tex. Tertio qꝛ iurisċō. posuit regulā, ꝙ in
acqsitione possessionis que fit ꝑ colonū ꝛ seruū debet cōcurrere
animus dñi:ꝛ sic scientia domini. Et ab ista regula soluz excipit
quando seruus acqrit ex causa peculiari. Ergo in alijs stat firma
regula.l.naz qḋ liquide.§.fi ṡ.de penu.leg.quod in acquisitione
possessionis, que fit ꝑ seruū dꝫ concurrere animus dñi. Ergo nō
acqrit dño ignorāti.et dicit Are.ꝙ nō est melior tex.in corpore
iuris ꝛ qui magis clare probet q̄ iste, ꝙ possessio non acquiritur
domino ignoranti extra causam peculiarem.

1 ☞ Dictio quatenus quid importat.
2 Datur presentia sine visu.
3 Possessio rerū mobilium amittitur protinus amissa custodia.
4 Absens retinet ciuilem possessionē animo, licet nō naturalem.
5 Duplex est possessio.s.naturalis ꝛ ciuilis.
6 Qui ciuiliter possidet, acquirēdo naturalem dicitur nouam pos
sessionem acquirere.
7 Gabella non soluitur de contractu inualido.
8 Possessio rei existentis prope ꝙ de facili potest apprehendi: an
retineatur sicut per insistentiam.
9 Si equus dimissus in pascuis cepit errare, ex hoc censetur perdi
ta possessio.
10 Appellatione bestie venit fera ꝛ mansueta.
11 Statuta etiā exorbitantia et correctoria iuris communis, debēt
intelligi ḃm cōmunem vsum loquendi.
12 Pisces existentes in lacu.an sint eius cuius est lacus.

Nerua filius. Possessio rei mobilis, excepto ho-
mine, retinet̃ ex facultate apprehen
dendi ꝑpter custodiā vel inclusionē parui spatij: vel ex cōsuetu-
dine redeundi.h.d.vsq3 ad.§.labeo. ¶ Diuiditur in tres partes
sicut ponunt̃ tres casus princi.qbus possessio rerū mobiliū reti-
netur:scz ꝑ custodiā vel ꝑ inclusionē parui spatij vel ꝑ ꝯsuetudi-
1 nē reuertendi.scḋa ibi item feras tertia ibi.aues autem. ¶ † In
tex.ibi quatenus.ista dictio quatenus ḃm Are.idē importat qḋ
dictio quousq3.de qua per Bar.in.l.patron⁹.§.sempronio.ṡ.de
leg.iij. Adde de hoc esse glos.latam, qḋ dictio quaten⁹ importat
vsq3quaq3 vel quousq3.glo.in.l.j in.princi.in glos.mag in verbo
hactenus.ṡ.de oper.no.nuntia.sumit̃ etiā alijs varijs modis.vt
late ꝑ Albe.de rosa.in dictionario suo in verbo quatenus.item
est dictio ampliatiua vt.si lego tibi vsumfructū quatenus apud
heredē tuū maneat nō solū heredi:sed etiaz tibi cōpetit. Ita no.
Bal.in.l.antiqtas.in.j.no.C.de vsufru. ¶ In ver. dissimil'r. vbi
litera est valde intricata dū text.dicit nec inuenit̃ qꝛ in presentia
eius sit ista rō cōtinet cōtradictionē seu repugnātiam, dicere qḋ
res nō inuenit̃.qꝛ sit in eius p̄ntia:imo qꝛ est in p̄ntia deberet in-
ueniri nec ista videt̃ vllo modo cōgrua rō qḋ ideo non inueniat̃:
eo qꝛ sit in p̄ntia eius.gl.hic in verbo in p̄ntia eius dupl'r rñdet,
primo ꝙ subaudiat̃ negatiua nō:scz qꝛ non sit in p̄ntia eius.scḋo
ꝙ transportet̃ litera ad id qḋ.ṡ.dixit si sub custodia mea sit: qꝛ sit
sub p̄ntia eius. ¶ Sed certe vtrūq3 vel subaudire vel trāsporta-
re literā vitiosum est, ideo neutrū placet, lꝫ in hoc multū insistat
Are.in declarādo ꝛ substinēdo ḃm intellectū gl. Alij nihil tāgūt.
sed vltra eū nihil subaudiendo ad tex.nec transportādo literam
pōt intelligi tex.qꝛ in p̄ntia eius sit idest in loco p̄nti sibi, nō aūt
2 in cōspectu oculor, qꝛ dat̃ † p̄ntia sine visu.vt ꝑ Bar.in.l.j.§.j.cū
suis cōcor.ṡ.de auto.tuto.ꝛ ꝙ vult Bar.in.l.diē ꝓferre.§.corā.ꝑ
illū tex.ṡ.de arbi.ꝛ in.l.corā.ꝑ illū tex.j.de verb.signi.et erit tunc
sensus tex.ꝙ nō perdit̃ possessio rei mobilis si sit sub custodia no
stra nec inueniat̃ qꝛ sit in loco p̄nti:sed tñ cessat interim diligens
inqsitio.ꝛ sic ex quo cū diligenti inquisitione in loco p̄nti pōt res
inueniri dꝛ esse sub custodia mea.sic eam possideo.secus qñ adhi
bita diligēti inquisitōe nō posset inueniri puta qꝛ esset in absen
tia.ꝛ ad hoc adde glo.in.l.peregre.in prin.in verbo infirmitatem
3 memorie.ꝛ ibi barto.j.eo. ¶ † No.j.ex isto text.ꝙ possessio rerū
mobiliū ꝓtinus ꝛ sic immediate amittitur amissa custodia.secus
est in reb⁹ imobilib⁹ in quib⁹ nō perdo ciuilē possessionē lꝫ res
nō sint:sub custodia nostra.l.clā possidere.§.q ad nundinas.j.eo.
rō diuersitatis est duplex.prima qꝛ mobilium vilis est et abiecta
possessio.l.si rē mobilē.j.eo.ideo facili⁹ perdit̃ neglecta custodia.
Secūda rō est qꝛ amissa custodia, res mobilis pōt de facili occul
tari.ꝛ sic ꝯtrectari de loco ad locū, ꝛ sic perdi. Sed res immobilis
nō pōt moueri nec occultari ideo nō perdit̃ possessio, lꝫ nō sit ap
posita custodia, cuz semꝑ pateat ꝛ possit recuperari. Sed Rapha.
cu.hic, tenet qḋ nō sit differētia inter res mobiles, positis termi
nis parib⁹:qꝛ etiā rei immobilis perdit̃ possessio si deficiat pote-
stas insistendi rei.vt in.§.labeo.j.ea.l.ꝛ.l.qḋ meo.§.fi.ꝛ.l. si id qḋ
in prin.j.eo. Sed tu dic, qḋ qñ res immobilis non pōt recuperari
verū est qḋ ꝑdit̃ et naturalis et ciuilis possessio. vt in.d.§.labeo.
j.ea.l.sꝫ qñ extāt in reb⁹ immobilib⁹ quāuis non sit custodia imo
custodia sit penes aliū tñ retinet̃ ciuilis.d.§ q ad nundinas. Se-
4 cus ī re mobili vt hoc tex. Et ita etiā tenet do.Alex.hic. ¶ † Se
cūdo no.ex hoc tex.in verbo nācisci.qḋ qui est absens bñ retinet
ciuilē aīo vt vult tex.j.in verbo retineri:tñ nō retinet naturalem
qḋ apparet qꝛ tex.dicit nācisci qḋ est nouā possessionē acqrere.l.
5 j.ṡ.ti.j.§.singulor.insti.de re.diui. ¶ † Et ex hoc correlarie not.
ḃm Barto.ꝛ alios hic, qḋ est tex melior de iure, quod due sunt
possessiones:scz naturalis ꝛ ciuilis, cū tex.dicat ꝙ illā rē posside
mus cuius possessionē nācisci possumus.ꝛ sic ciuilem habentes
possumus naturalez acquirere, ergo sunt due possessiones.ꝛ ad
hoc etiā no.istū tex.Dy.in regula sine possessione.sed caue, quia
idē Bart.in.l.j.in p̄n.ṡ.eo.dicit ꝙ ista cōclusio nō probat̃ in hoc
tex.qꝛ hoc verbū naturalis possessio significat detentationē non
aūt naturalē possessionē:prout est aliḋ quā detētatio, prout etiā
capit̃ in.l.ij §.qḋ vulgo.j.pro empto.et in.l.stipulatio ista.§. hoc
6 quoq3.j.de verbo.obli. ¶ † Tertio no.ex eo.tex.ibi naturalē pos-
sessionē nācisci.hic esse tex.no.ꝙ ille qui ciuiliter possidet acqui-
rendo naturalē dicit̃ nouā possessionē acquirere, vt significat ver
bū nācisci.vt.ṡ.proxime dixi ꝛ sic pondera ḃm Moder.senē.hic,
videre hic tex.cōtra illud qḋ not.do.Abb.post do.Ant. de but.
in.c.cū venissent.in vlti.no.ꝑ illū tex.de resti.spo.vbi no.qḋ si ha
bēs possessionē ciuilē ingrediat̃ naturalē vacantez, nō dicitur de
nouo acquirere possessionē sed potius ꝯtinuare suā possessionē
ciuilē:qꝛ naturalis est accessoria ad ciuilē.l.si id qḋ.j.eo.ꝛ per hoc
infert in practica ad statutum disponens ꝙ ꝑ possessione noui-
ter acqsita soluat̃ gabella, qḋ habēs ciuilē ꝛ ingrediēs naturalez
seu corporalē possessionē non tenet̃ soluere talē gabellā, qꝛ nō di
cit̃ de nouo acquisisse sed acquisitā prius cōtinuasse. facit.d.l.clā
possidere.§.fi.ꝛ qḋ ibi no. Ita ibi residet do.Abb.q̄ decisio vr̃ cō
tra hunc tex. Cū ex alio posset defendi decisio do.Ab.qꝛ ex quo
acquisitio isti⁹ naturalis iuncta cuz ciuili non est vtilis ad aliquē
iuris effectū:vt per Bar.ꝛ doct.in.§.ex cōtrario.ṡ.ea.l. Ideo iu-
ris dispositiōe nō censet̃ noua possessio acquiri.tale eñ statutū
debet intelligi de acquisitione q̄ fit cū aliquo effectu, ꝑ illud qḋ
no.Bart.in.l.quoties.per illum tex.ꝛ in.l.in lege falci.nō habet̃
7 ṡ.ad.l.fal. ¶ † Hinc est quod talis gabella nō soluit̃ de cōtractu | ex [illegible] nullo nō solu
nullo vel inualido:qꝛ nō habet effectū.vt no.Bar.in.l.fin.§.pe.ꝑ
illū tex.C.eo.de lega.Bal.in.l.ij.ꝑ illū tex.C.de eunuchis.ꝛ in.l.
nō dubiū.in princi.C.de legi.Ang.ꝛ alij in.l.marcellus.§.res q̄.
8 ṡ.ad trebel. ¶ † Quarto no.ex eo.verbo nancisci.hic esse tex.mi
rabilē ḃm Pau.de cast.in vna lectura, qḋ licet in rebus immobi
libus nō perdam possessionem nō solū si sum actualiter in loco
sed etiam quando sum adeo prope quod de facili possum appre
hendere.vt est glo.in.l.j.in prin.ṡ.eo.in glo.ij.mag.circa prin. et
sic vult ibi glo.paria esse quo ad retinēduz possessionē naturalē,
vel quod res sit in cōspectu, vel ꝙ sit de proximo.ꝛ tñ Secus est
in re mobili. Quia hoc ipso quod exit conspectū nostrū licet sit
in loco proximo, tamē nō possidemus eā naturaliter.vt patet ex
dicto verbo nācisci. Et sequit̃ areti.hic. Tu aduerte, ꝙ gl. in.d.l.
j.in p̄n.ṡ.eo.fundat se per.l.clauibus.ff.de contrahen.emp.que
loquitur de mercibus, ꝛ sic de rebus mobilibus. ꝛ sic vult idē iu-
ris esse in his prout in immobilib⁹. vnde prout etiam dicit do.
alex.iste tex.debet intelligi si res esset adeo ꝓpe ꝙ de facili pos-
set apprehēdi, vel quādo res esset in loco ꝓximo sed de facili ap-

9 prehendi nõ posset. ¶ † Quinto no. ex isto tex. in verbo oberra
uerit. iuncta gl. sm Bart. ⁊ alios ꝙ si equus dimissus in pascuis
cepit oberrare: q2 nõ remansit in loco in quo fuit positus ad pa
scẽdũ, qd ex hoc censet perdita possessio equi: vnde tũc occupans
propria autoritate non incidit in penã legis si qs in tantã. C. vñ
vi. ⁊ ibi hoc tenet gl. in. v. q. secũde partis principalis: sed bñ inci
dit in penã legis si. C. vñ vi. que loqtur de occupante possessionẽ
rei vocantis que a nemine possidetur. et de equo dimisso in pa
scuis quẽ lupus comedit: an dimittens teneatur dño equi. dic vt
per Bal. post Cy. in. l. nemo deinceps. ad fi. C. de episco. audien.
10 ¶ † Sexto no. in ver. itẽ feras bestias, qd ex quo tex. addidit illã
qualitatẽ feras hic videtur probari sm Moder. senẽ. ꝙ appella
tione bestie simplr prolate, venit ⁊ fera ⁊ etiam mãsueta. In con
trariũ est tex. in. l. j. §. bestias. ff. de postu. vbi appellatione bestie
non venit mãsueta: ⁊ p illũ tex. no. ibi Barto. in. §. remouet. in. j.
nota. qd ista dictio bestias intelligit de fera. ⁊ sic videt sm Bart.
qd si statutũ dicat de bestijs que dãt dãnũ, qd non habet locũ in
aialibus domesticis, dicit tñ Bar. qd in hoc standũ est cõsuetudi
ni: ⁊ seqtur ibidẽ Ang. Idẽ etiã seqtur do. Matthe. in not. xcvj.
incip. nota vnũ mirabile. ⁊ ibi refert, qd quidã famosus aduoca
tus allegabat cuidã iudici q erat montanus asinũ pro bestia nõ
haberi, allegãdo rubri. que nõ habet. C. de asinis bestijs non ha
bendis lib. xij. ⁊ ille iudex credidit aduocato ⁊ ita iudicauit: ⁊ di
cit qd illa sentẽtia iudicis poterat sustineri p text. in. d. §. bestias.
nisi ex cõi vsu loquendi regionis aialia domestica vocarentur be
11 stie: † q2 statuta etiã exorbitãtia[a] ⁊ correctoria iuris cõis, debent
a intelligi scdm cõem vsum loqnẽdi, nõ obstãte qd in legibus tale
vocabulũ aliter caperet. l. labeo. §. idem tubero. ⁊ ibi Bart. ff. de
12 supel. lega. c. ex literis. primo, de spõ. ¶ † Septimo no. ex tex. ibi
qui in stagno sunt qd licet lacus sit noster, pisces tñ qui sunt i la
cu nõ possidentur a nobis nec sunt nostri añ occupationẽ vel ca
pturã. Hinc inferũt Ang. ⁊ Moder. qd lz perusini sint dñi lacus
perusij: ⁊ illud possideãt, tñ pisces in eo existentes nõ possidẽt q2
pisces existẽtes in lacu magno dicũtur esse in libertate sua: ideo
13 cuilibet licitũ est piscari nisi prohibeat. allegãt tex. † cũ glo. in. l.
vsufructuariũ. §. si in viuarijs. ff. de vsufru. vbi gl. facit mentionẽ
de lacu perusino. De quo etiã facit mentionẽ glos. in. l. eadẽ. ff. de
fun. instru. ¶ Sed aduerte q2 ille tex. in. d. §. si in viuarijs. probat
cõtrariũ. ⁊ cõtrariũ tenet Bart. in tractatu tyberiadis in verbo
flumẽ. ad fin. vbi Bart. loquit de lacu perusino. ⁊ dicit ꝙ quidaz
sunt lacus publici idest reipublice vt ibi nullus piscetur nisi cui
res publica cõmiserit vt in lacu perusino tunc idem iudicat ac si
essent priuati. vt. l. celsus. ff. de cõtrahẽ. empt. quidã sunt lacus et
stagna publica hoc est in vsu publico vt in eis qlibet ad placituz
piscet sicut in fluminibus publicis. l. littus. j. de verbo. signi.

a ¶ Exorbitãtia. Adde de hoc et vide late Felin. in proemio de creta.

1 ☞ Possess. perditur per inundinationem.
2 Prescriptio per innundationem interrumpitur.
3 Possess. ciuilis ⁊ naturalis perditur per innundationez etiam ab ingnorante. nu. 4.
5 Possess. perditur per innundationem adeo ꝙ piscando non retinemus possess. illius fundi.
6 Possess. stagni ⁊ aque perditur per siccitatem.
7 Inundatio vtilis nõ interrumpit possessionem.
8 Quando inundatio est tanta qd fundus non potest pedibus calcari perditur possess.
9 Inundatio q durat modico tpe nõ interrũpit prescriptionem.
10 Paria sunt fundũ esse aquis inundatũ vel hostibus occupatũ.
11 Qui prouidet inundationi non dicitur perdere possessionem.
12 Contra interruptionẽ prescriptionis que fit ex inundatione fluminis datur restitutio in integrũ vbi agẽs tractat de dãno ꝙ est quando ius est iam questitum.
13 Error iuris non nocet quando tractatur de damno.
14 Contra interruptionẽ prescriptionis nõ datur resti. in integruz pro consequendo lucro cum iniuria alterius.
15 Minor restituitur etiam ad lucrum cum iniuria alterius.
16 Restitutio in integrum aduersus interruptionem cõceditur qñ ad eam perficiendam pauci dies restabant etiam cum iniuria alterius.
17 In prescriptione. xxx. vel. xl. annorum cũ sit mere odiosa non cõceditur restitutio in integrum contra interruptionẽ prescriptionis ratione modici temporis.
18 Prescriptio longi tẽporis in feudis censetur fauorabilis.

Labeo. Per inundtionẽ perdit possessio. h. d. vsq3 ad
1 §. si rẽ. ⁊ sic † lz per inundationem fluminis qd nõ
mutauit aluenm: non perdã dñium rei mee. secus si immutauit
alueũ. l. adeo. §. insula. ff. titu. j. ⁊. l. si ager cuius cũ gloss. ff. quibus
mo. vsusfru. amit. ⁊ hic in gl. si. tñ perdo possessionem. tex. est hic
⁊ in. l. q vniuersas. §. itẽ qd a mari. j. eo. ratio est duplex. prima q2
vbi nõ põt rei naturaliter insisti perdit possessio. §. ex contrario.
ff. ea. l. Scda est ratio, q2 qñ res deuenit ad casum a quo incipere
non põt vitiat. l. pluribus. §. ⁊ si placeat. j. de verb. obli. nec dicat
qd ex quo res est sortita effectum nõ debet vitiari per hoc qd de
uenerit ad casum a quo incipere nõ põt. vt habet in. d. §. ⁊ si pla
ceat. q2 respondet qd possessio non dicit sortita effectũ nisi alius
effectus sequat, cũ possessio sit qd producens. vt declarat Ang. i
2 l. iij. §. ex pluribus. ff. eo. ¶ † Hinc ex isto tex. sequitur, qd cũ per
inundationẽ perdat possessio p cõsequẽs etiã interrumpit pre
scriptio, cũ i prescriptiõe requirat cõtinuata possessio. l. sine pos
sessio. j. ti. j. no. i. l. celsus. j. ti. j. ⁊ dixi in rub. ff. e. ⁊ ista est naturalis
interruptio. l. naturaliter. j. ti. j. ¶ Et ex hoc sequit i practica, qd
si, rei existẽtis ppe flumẽ aliquis allegaret prescriptionẽ, dicens
se tanto tẽpore prescripsisse, si tu ex aduerso allegares inũdatio
nẽ fluminis, diceretur interrupta prescriptio, qd est mẽti tenẽdũ
sm bart. ⁊ alios hic. Adde tu Bart. in tractatu de alueo. in vlti.
3 colũ. ¶ † Et ex hoc correlarie no. Bar. ex isto tex. qd per inunda
tionẽ perdit ⁊ ciuilis ⁊ naturalis possessio: q2 si ciuilis retineret
pscriptio pcederet ex sola ciuili sm glo. ⁊ doc. in. §. ex contrario.
ff. ea. l. Et sic habes vnã ampliationem ad istũ tex. qd per inũda
4 tionẽ perdat possessio, non solũ naturalis sed etiã ciuilis. ¶ † Se
cũdo amplia istũ tex. ꝙ per inũdationẽ fluminis perdit oĩs pos
sessio: vt procedat etiã ab ignorãte. q2 nulla est spes recuperatio
nis: vnde possessio que retineri nõ põt, perdit etiã ab ignoranti.
Ita ampliat istũ tex. bart. in. l. clam possidere. §. qui ad nundinas.
5 in penul. col. j. e. ⁊ sup isto multũ late insistunt Moder. senẽ. hic.
¶ † Tertio amplia istũ tex. qd per inundationẽ fluminis adeo
perditur possessio fundi, qd etiã ibi piscando non retinem[9] pos
sessionẽ illius fundi inundati. tex. est no. i. l. si ager cuius. ff. quib.
6 mod. vsufru. amit. ¶ † Quarto ad ampliationem adde qd sicut
per inundationẽ perdit possessio fundi: vt hic: ita p siccitatez per
dit possessio stagni ⁊ aque. l. ⁊ attilicinus. ff. de serui. rusti. predio.
¶ Limita nunc istũ tex. quatuor modis ampliatũ. etiã quatuor
7 limitationibus. Primo limita † nisi inundatio esset vtilis ⁊ pro
desset sitiẽtibus agris. ⁊ sic afferret vtilitatez possessori. prout fa
cit inundatio nili in egypto. l. j. ⁊. ij. C. de alluuio. ⁊ palu. ⁊ sicut vi
demus in pratis existentibus iuxta ticinũ vel padũ. tunc per talẽ
inundationẽ vtilem non interrũpit prescriptio. Ita not. limitat
bald. in. l. vni. C. de cõfess. in penul. char. ⁊ est in. xxij. colum. Et se
quunt simpliciter do. Alexã. Are. Moder. senẽ. hic. et dicit do.
Alex. qd istã limitationẽ tradit ad hũc tex. vltra docto. sed tu dic ꝙ
ista limitatio non est ad propositũ hu[9] tex. Quia iste tex. loqui
tur qñ fundus est taliter occupatus a flumine quod vi ⁊ impetu
fluminis sunt expulsi possessores a naturali possessione fundi:
prout etiã dicit ad hũc tex. bal. in. d. l. vni. in xxij. col. sed istud nõ
est in inundatione vtili q cõfert sitientib[9] agris. nec tunc militãt
due rõnes. ff. assignate ad istũ text. ⁊ facit qd statim dicam in seq.
8 limitatione. ¶ † Scdo limita qñ inundatio fuit tãta qd fundus
nõ potuit pedib[9] calcari ⁊ sic oportuit agrũ relinqui als nõ esset
interrupta prescriptio nec perderet possessio. ita limitat Iac. de
raui. ⁊ Ioã. de imo. in. §. nerua. ff. ea. l. Ludo. ro. ⁊ do. Alexan hic
9 ¶ † Tertio limita singulr qñ inũdatio fluminis durasset modi
co tẽpore: puta vna die: q2 tũc nõ attẽdit vt interrũpat pscriptio
nẽ ita limitat solus Rapha. cu. hic. lz postea dubitet, et dicat qd
nõ putat hoc esse dicẽdũ: alij nihil tangũt. tu pro ista limitatiõe
quã intẽdo bñ examinare adde in simili bonũ tex. in. l. pria rerũ.
§. j. ⁊ ibi bart. ⁊ alij. ff. ad. l. fal. vbi charistia vel estimatio q modi
co tpe durauit nõ attẽdit. tñ istud fundamẽtũ nõ esset in pposito
tutũ: eo q2 ex quo flumẽ inũdauit fundũ, statim fuit perdita pos
sessio. ergo cũ possessio nõ fuerit cõtinuata: prout reqrit ⁊ statim
dixi. Ergo fuit interrupta prescriptio. scdo ego adduco bald. in
terminis quẽ nemo ad hoc allegat in. c. illud. in. j. colũ. de pscrip.
vbi formaliter dicit bal. qd illud qd dicitur in hoc text. qd per in
undationẽ maris vel fluminis perditur possessio ⁊ sic interrũpi
tur prescriptio, intelligit verum nõ de inundatione momẽtanea: sed
pluriũ dierũ: nam si recedat inundatio infra triduũ nõ putat pos
sessionẽ amitti, alioquin possessiones iuxta padũ site nunq pscri
berẽtur, qd est absurdum sm eũ. Tertio ad idem pondera tex. in
l. si ager cuius. ff. quib. mo. vsusfr. amit. vbi dicit tex. quod si eodez
impetu flumẽ discesserit quo venit: restituitur proprietas ⁊ vsus
fructus: caue tamen ad verbum restituitur ⁊ ad verbum eodẽ im
10 petu. † Quarto pro ista limitatione. Adde bonũ fund imẽtum
nam a pari procedũt vel quod predium sit inundatum aquis vel
quod sit vi hostiũ occupatũ. l. cum vnus. § si. j. de bo. auto. iudi.
pos. ⁊. l. j. §. si quis propter inundationem. j. de itine. actuq3 priua.
Sed sic est quod si aliquis sit per vim deiectus possessione ⁊ eam
incontinenti infra breue spatium temporis recuperat. non dici
tur interrupta prescriptio. vt est glo. no. in. l. qui possessionem. ⁊
ibi bart. j. de vi et vi arma. ratio est: quia ex ciuili possessione pro
cedit prescriptio. l. j. §. per seruũ qui in fuga. ff. e. gl. ⁊ doc. in. §. ex
contrario. ff. ea. l. Sed deiectus qui incõtinenti recuperat vel in
continenti se preparat ad recuperandum nunq desinit ciuiliter
possidere

possidere.l.iij.§.eñ igitur.ꝛ ibi glo.ꝛ bar.ſ.de vi et vi arma. ergo nõ interrumpitur prescriptio, ergo idẽ dicemus in predio inundato.nota,qꝛ est pulchra limitatio ad hũc tex.ꝛ facit qđ dicã in
11 ſequẽti limitatione. Quarto limitat do.† Alex.qñ secuta inũdatione possessor incõtinẽti ſe pparat ad prouidẽdũ facere cessare istã inũdationẽ:qꝛ ſi ita puidet ꝛ cũ effectu.nõ videt desijsse possidere:ꝛ ſic nõ erit interrupta pſcriptio:p id qđ no.gl.in.d.l.iij.§.cũ igit.ꝛ in.l.q possessionẽ.ſ.de vi ꝛ vi arma. ꝛ facit qđ dixi i precedẽti prima limitatione.ꝛ ita habes perfecte enucleatã regulã huius tex. ¶ Capio glo.in verbo desinere. In glo.in verbo desi
12 nere habes duas cõclusiones. Prima est† ꝙ cõtra interruptionez pſcriptionis q̃ fit ex inundatione fluminis daꝛ restitutio in integ.vbi agens tractat de dãno, ꝙ est qñ ius iam est sibi q̃situz vt est casus in.d.l.j.§.ſi qs ppter inundationez.ſ.de itine. actuꝗ priua.qꝛ iam anno fuerat vsus.Nam perdere ius iam q̃situm est pati dãnum.vt dicit gl.in.d.§.ſi quis ppter, que tota die ad hoc allegaꝛ.idẽ gl.in.l.iij.§.j.Xo meriti.ſ.ne qd in lo.publ.bal.Ang.ꝛ
13 Moder.i.l.nõ amplius.§.ſi.per gl.ibi.ʒ.de leg.j. ¶ † Hinc est,qđ sicut error iuris non nocet qñ tractaꝛ de dãno: ita qñ tractaꝛ de lucro iam radicato.glo.est no.in.l.q̃ fideicomissarius.ʒ. de lega.iij. Sed tu cõsidera circa.d.§.ſi qs ppter inũdationẽ.qũo ibi tractetur de dãno:nã ita demũ daꝛ illud interdictũ.de itine.actuꝗ priuato.ſi illo anno vsus itinere spatio.xxx. dierum.l.j.§.j.ſ. de iti. actuꝗ priua.sed ibi nõ erat vsus hoc anno ſʒ anno pterito :et sic lʒ ibi pro anno pterito quesiuisset aliqd iuris tñ pro anno sequẽti non,videbaꝛ aliqd quesitũ:ꝛ tñ pretor ibi restituit ad illud interdictũ ergo ad lucrũ. Itẽ pro illo anno quo vsus est solũ acqrit quasi possessionẽ per quam põt extra iudicium cõtra impedientẽ de facto solũ resistere,non autẽ acquiriꝛ aliqđ ius seruitutis.l.iij.§.hoc aũt interdicto.ſ.de iti.actuꝗ priua.ꝛ declarant late gl. ꝛ Barto.in.l.j.§.ij.ff.eo.vñ tu dic melius:prout dicit glo.in.l.ait pretor.§.item ei.ſ.ex qui.can.ma. qđ interdũ qs vult restitui ad possessionẽ vel quasi amissam p inundationẽ:et tunc põt.ita proprie loqtur tex.in.d.§.ſi quis autẽ ppter inundationẽ,interdum qs vult restitui non solũ ad possessionẽ sed qđ perinde pſcripserit ac ſi nunꝗ fuisset priuatus possessione nec vnꝗ fuisset interrupta pſcriptio.ꝛ tunc hic restitutio non daꝛ:qꝛ esset cum eius lucro et dãno tertij.l.sciendũ.ſ.ex qui.can.ma.cum velit restitui vt intelligaꝛ prescripsisse illo tpe quo res stetit occupata a flumine ꝛ sic cũ lucro suo ꝛ dãno alterius:sed ille qui petit solũ se restitui ad possessionem,tractat de dãno rõne possessiõis sine culpa sua ꝛ ille est restituẽdus.d.§.ſi qs aũt.Et ita põt adaptari rõ gl.nostre,dũ dicit ꝙ ibi certabat de dãno intellige respectu possessio
14 nis,ꝛ ista est veritas. ¶ † Secũda cõclusio gl.est,ꝙ cõtra interruptionẽ pſcriptionis nõ daꝛ restitutio in integ.pro cõseqũedo lucro cum iniuria alterius.allegat glos.l. deniꝗ.cũ.l.seq.ff. ex qui. cau.ma.sed debet allegare.l.precedentẽ.scilʒ.l.sciendũ. q̃ expsse tradit hanc regulam,qđ ad lucrũ cũ iniuria alterius non daꝛ restitutio in integ.idẽ tenet gl.in.l.ait pretor.§.itẽ ei.ſ.ex qui.cau. maio.ꝛ gl.in.l.j.C.de anna.excep.Facit bene tex.no.in.l.ſi is cui. §.eius rei.in fi.ſ.de fur.q dicit,interesse autẽ eius videꝛ q dãnum passus est,non eius q lucrũ amittit.ꝛ gl.in.l.ſi qs vxori.§.penul. et ibi Bar.ff.eo.Bal.in.l.manifestissimũ. in prin.in.iij. oppo.C.
15 de fur. ¶ † Contra istã cõem cõclusionem Are.hic allegat bonũ tex.in.l.ꝛ ſi fine.§.j.in primo rñso.ʒ.de mino. vbi minor restituiꝛ etiã ad lucrũ cũ iniuria alterius.Nã ibi res imobilis minoris, vel mobilis q̃ seruando seruari potuit,fuit vendita alicui iusto precio ꝛ tradita:ꝛ sic illi fuit quesitum plenum ius ex cõtractu:et tñ ibi minor restituiꝛ ad lucrum ſi alius offerat maius pretium. ad idẽ est tex.in.l.ait pretor.§.ſi.qui incipit hodie.ʒ.de mino. vbi dicit tex.ꝙ minoribus in lucro subueniꝛ per restitutionẽ in integ. respondet Are.dupliciter.Primo qđ ibi loqtur de restitutiõe minoris q̃ est fauorabilior ꝙ restitutio competẽs maioribus ex clausula generali ſi qua mihi iusta causa esse videbiꝛ. vt est text. in.l.ſi.ꝛ ibi Bal.ʒ.de resti.in integ.glo.in.l.nec non.§.j.ʒ.ex qui. cau.ma.Bal.in.l.in cõtractibus.in prin.in.iij.no.p illum text.C. de non nu.pecu.ꝛ ista est vna bona limitatio ad istã conclusionez gl.ꝛ ad tex.in.d.l.sciẽdũ. Secũdo modo rñdet Areti. qđ ibi loqtur in lucro intrinseco pueniente ex re q̃ fuit,minoris:sed nos loquimur in lucro pueniẽte extrinsecus:idest ex vsucapione tñ Are. magis approbat pcedentem solu. Tu vltra eum tertio rñde, qđ ibi minor non restituiꝛ ad lucrũ cũ piudicio alterius tertij:nam ibi nõ tractaꝛ de dãno aduersarij cõtra quem restituiꝛ minor, ex quo sibi redditꝛ sua pecunia quã dederat minori pro pretio. facit bene tex.no.in.l.cũ qdam.in prin.ʒ.de acqui.here.ꝛ ibi Ange.et Pau.de cast.ꝛ Ludo.ro.ad hoc no.ꝛ ibi no. Alexã.reputat perpetuo tenẽdum menti, ꝙ quis restituitur in integ.pro lucro nõ solum certo:sed etiam verisimili qñ illud est querendũ sine alte
16 rius iniuria. ¶ † Scđo no.limita nisi interrupta fuisset prescriptio ad cuius perfectionem pauci dies restabant: tunc concedi

tur restitutio in integ.pro consequẽdo lucro prescriptionis,etiã cum iniuria alterius:qꝛ prescriptio illa habeꝛ pro completa: ex quo paucissimi dies supererant ad complendum.ita no.limitat Dy.ꝛ Bar.in.l.qui fundum.§.qui bona fide.ſ.pro empto.p glo. in.l.j.§.qui, aũt vi deiectus.ſ.de vi ꝛ vi arma.q̃ vult ꝙ deiecto vel expulso cui pauci dies restabant,daꝛ facultas agendi ad dãnũ et interesse qđ ex ista interruptione patiꝛ p tex.no.in.l.rerũ mixtura.§.labeo.ſ.titu.ſ.cũ ista limitatione tenent Jmo. Ludo.ro.do. Alex.ꝛ Are.hic.Bart.in.l.naturaliter.in.iij.col.ſ.titu.j.Bal. et Ange.in.l.j.C.de anna.exceptio.Ange.in.l.ſi is cui.§.j.ff. de fur. Ludo.ro.in.l.ſi cõstante.§.quoties.ʒ.solu.matri.do.Alexã.in.l.cũ quidã.in prin.in.ij.col.ʒ.de acq.here.sed Rapha.cu.hic:et in d.l.q fundũ.§.j.dicit,ꝙ ista limitatio doctor nõ videꝛ tuta:qꝛ in d.l.rerũ mixtura.§.labeo quãuis lapides singulariter non possiderenꝛ tñ possidebaꝛ vniuersa domus in qua erant positi isti lapides: sed hic post inundationẽ fluminis non possidebatur amplius fundus,nec in vniuerso nec in particulari:sed certe prout etiã dicit do.Alex.hic:bene,modicitas tẽporis que restabat,est illa q̃ ibi causat restitutionem,non aũt qđ possidet domũ in vniuerso.ptʒ:qꝛ lʒ possideat domũ in vniuerso,non p hoc dicitur in particulari possidere lapides de quibus pſcribẽdis agiꝛ.l.q vniuersas.in prin.ſ.eo.vñ non põt dici ex possessiõe cõpletã esse prescriptionẽ lapidũ.Et dicit bart.in.d.l.rerum mixtura.qđ hoc est ibi singulare ppter modicũ tẽpus qđ restabat.Adde text.in.l.ſi fundũ.in fi.in versi.plane ſi paucissimi dies.ʒ.de fund.dota. vbi videꝛ pbari ꝙ prescriptio.ſ.paucissimos dies perficiẽda, habeꝛ pro completa.ꝛ p illũ tex.dicit Bar.in.c.ſi.in.iij.col.de prescrip. qđ ibi est tex.no.qđ proprie modicũ momẽtũ nõ vitiaꝛ longi tẽporis pſcriptionẽ:sed tu dic ad illũ tex.qđ illud ibi est quo ad excusandũ maritũ negligentia.vt ibi dicit text.in fi.ibi nihil erit
17 qđ imputabiꝛ marito. ¶ † Limita istã secũdã limitationem nõ procedere in prescriptione longissimi temporis.xxx.vel.xl.an.qꝛ cum sit mere odiosa,non concediꝛ restitutio rõne modici tẽporꝭ qđ supererat.ita limitat Ludo.ro.hic:per glo.in.l.i vsucapione. in prin.ſ.de diuer.ꝛ tempo.prescrip.ꝛ glos.in.l.iij.§. minorẽ.ʒ.de mino.q̃ glos.volunt ꝙ in ista prescriptione longissimi temporis opꝫ vltimã diem esse completã qꝛ est odiosa. In alijs vero, dies cepta habeꝛ pro cõpleta p.l.i oĩbus tpalibus.ſ.de act.ꝛ obli.sequunꝛ ¶ Non nocet. Addõ gl. in.l.clodius. ʒ. de acquir. heredi.
18 do.Alexã.ꝛ Are.hic:tu pondera† noniter ex ista rõne qđ secus esset in feudis,in quibus prescriptio longissimi tẽporis censetur esse fauorabilis,aut saltem non odiosa, cum gratia vtriusꝗ sub inferaꝛ se vasalli ꝛ dñi.argu.l.statuliberos.§.ꝙ ſi seruus q annua de statu liberis.ita sing.tenet bald.nec alibi legi.in.c.j. ſi quis de manso.in.iij.colũ.de contro.inuesti. ꝛ ita remanet vtiliter vt puto expeditus iste.§.

1 ¶ Furtum solo animo sine contrectatione nõ cõmittitur, qđ non cadit in rebus immobilibus.
2 Repertus in domo animo furandi,anteꝗ incipiat aliquid contrectare,non potest furti puniri:sed extra ordinem.
3 Uendens scienter rem alienã mobilem,que erat penes emptorem non cõmittit furtum:qꝛ res non contrectatur.
4 Qui scienter vendit rem alienam ꝛ constituit se possidere precario nomine emptoris,cõmittit furtum. quia constitutuʒ habet vim traditionis.
5 Occultator est par furi.
6 An per denegationem posses.rei deposite, dñs priuetur posses.
7 Non dicitur mutatio posses.quando tenuta conuertiꝛ in posses. qꝛ de nulla in aliquam non est mutatio sed noua creatio.
8 Nemo potest sibi causam posses.mutare.
9 Procurator qui emit rem domini,ꝛ eam domino ignorãte per triginta annos tenuit,non prescribit.

Si rem apud.

Furtũ nõ cõtrahiꝛ animo,ſʒ cõtrectatione, p quã dñs priuaꝛ possessione. Item,nemo põt sibi causam possessionis mutare,causa extrinseca non accendente. Detentator aũt non mutat, etiaʒ ſi accedat causa extrinseca.h.d.vsꝗ ad fi. ¶ † No.j.ex tex.ibi:qꝛ furtũ
1 sine cõtrectatione fieri nõ põt,ꝙ furtũ solo animo nõ cõmittiꝛ vt hic.ꝛ.l.ſi quis vxori.§.neꝗ verbo.ꝛ.l.inficiando.in princi.ſ.de fur. Ratio est,qꝛ deficit vnũ substantiale diffinitionis furti posite.l.j.in fi.ff.de fur.ꝛ in.§.j.insti.de obli.que ex delicto nascũ. qꝛ furtum est contrectatio rei aliene ꝛc.et vide tex.in.l.pompo.§.ſi. cum gl.ſ.eo. ¶ Hinc sequitur,qđ rerũ immobilium non põt fieri furtũ.§.qđ aũt.insti.de vsuca.eo qꝛ rerum immobilium non cadit cõtrectatio de loco ad locũ,q̃ est de substãtia furti,vt i iuribus
2 preallег. ¶ † Hinc etiã est,ꝙ fur deprehensus in domo aĩo furãdi anteꝗ incipiat aliquid cõtrectare nõ põt furti puniri:ſʒ extra ordinem.l.saccularij.ſ. de extraor.crimi.per quem text. ita dicit Bart.in.l.vulgaris.§.qui furti.ſ.de fur.Bald. in.l.ſi quis non dicam rapere.in.iij.col.C.de episco.ꝛ cleri.Adde ad istam regulam
3 † qđ vendens scienter rẽ alienã mobilẽ,que erat penes emptorẽ

non cōmittit furtum: q2 res nō cōtrectat. Ergo non pōt esse furtū. Secus si res nō erat penes emptorē: q2 tunc tradēdo rem cōtrectat: z sic cōmittit furtū gloss. est not. in. l. item si res in prin. in glo. magna circa med. ff. de alie. iudi. mu. cau. fac. z ibi Bart. z vide bal. in. l. alienū seruū. C. de fur. z gl. in. l. si seruū vestrū. C. eo. et
4 de fur. z ibi no. addi. † Sali. qđ ā qs sciēter vēdat rē alienā: z cōstituat se possidere pcario noīe emptoris: qđ tunc bñ cōmittit furtum: q2 constitutū habet vim traditionis, fm glo. no. in. l. ab emptione. ff. de pac. z tñ vides secus esse per actum fictū patientie, p glo. in. d. l. itē si res. z vide etiam glo. in. l. si in emptione. §. item si emptor. ff. de cōtrahen. emptio. ¶ Aduerte tñ qđ heres negādo rem esse hereditariā, si conuincat de mēdacio, priuat detractione falcidie illius rei, ac si eā furto subtripuisset: z sic sola contradictio verbalis habet vi3 subreptionis absq3 vlla contrectatione. text.
5 est no. in. l. hereditatū. §. fi. ff. ad. l. falci. z ideo † quotidie allegamus illū tex. q2 occultator est par furi. Et illū tex. reputat singu. Bal. in rubri. extra de eo qui mitti. in pos. in pe. q. Tamen ibi re vera nō est furtū. ¶ Itē cōtra istud no. z regulam huius text. habes tex. qui fortiter obstat in. l. alienū seruum. in verbo vel apud se detinuerit. C. de fur. vbi ex sola detētatione rei aliene z sic solo animo sine cōtrectatiōe cōmittit furtū. glo. ibi intelligit mouēdo vel includēdo q2 est cōtrectatio. tñ tex. ibi dicit si eā cōtrectauerit vel apud se detinuerit cōmittit furtū: ergo cū expresse dicat si eā contrectauerit z postea subdit vel apud se detinuerit videt velle q2 ex sola detētatione: z sic solo animo cōmittat furtu3: z ppterea Sali. in. l. si seruum vestrū. ad fi. C. de fur. intelligit q2 ibi apud se detinuerit. s3 qđ cōstituerat se precario noīe possidere p emptorē: z tale cōstitutū habet pro traditione, vt statim dixi: z sic p contrectatione. ideo ibi cōmittit furtū: sed ista est manifesta diuinatio z violētia ad illū tex. vbi de cōstituto verbū nullū: z cōstitutū cū sit facti non psumit nisi pbet. l. in bello. §. facti. ff. de capti. Est
6 fortis tex. vt pdixi. ¶ Scdo videt no. † pbari ex hoc tex. q2 p solā denegationē possessionis rei deposite, nō priuatur dñs possessione ex quo nō interuenit aliqua cōtrectatio. Tamē Raph. cu. do. Alex. do. Pet. de bern. z do. Jac. de pute. hic, tenēt cōtrariū per. l. si qs rem. ff. e. z. l. colonus. z. l. cū fundus. ff. de vi z vi arma. et l. pōpo. in fi. ff. ti. ff. quibus iuribus dicit qđ si denegata fuerit restitutio rei deposite vel cōmodate qđ perdit possessio. z ad istum tex. respondēt qđ hic nō fuit denegata restitutio rei deposite: q2 nec petita, s3 solū depositarius habuit animū denegandi deposītū vt dicit litera: s3 si fuisset denegata restitutio, etiā sine alia contrectatione dñs priuat possessione. Et ita etiā intelligūt. l. si rem mobilem. ff. e. de qua glo. hic opponit. Sed istud mihi nullaten⁹ placet per tex. ibi in verbo vel ignorantē: nā si tex. ille loqueretur qñ petita esset z denegata restitutio, nō caderet ignorantia: z sic nō pcedere tex. qui dicit, qđ ignorās perdit possessionē: z sic diceret qđ potuit ibi peti per pcuratorē et ei denegari: z sic dñs ignorans perdit possessionez certe esset diuinare et restringere illum tex. Preterea tex. ibi dicit qđ si depositarius constituerit nō reddere, confestim amisisse me possessionē: ergo ex sola constitutiōe nō reddēdi dñs amittit possessionē, nō ergo ex petitione z denegatione, vt volūt Rapha. cu. z Moder. Tñ non pōt sine diuinatione rñderi ad illū text. Uel qđ ibi mouit z sic cōtrectauit. vt ibi
7 dicit gl. vel qđ denegauit. ¶ Tertio no. † ex hoc tex. q2 non dicit mutatio possessionis qñ tenuta conuertit in possessionem: q2 de nulla in aliquā non est mutatio sed noua creatio: ex quo correlarie not. q2 mutatio proprie dicitur de aliquo ad aliqđ: sed de nō ente ad aliqđ: proprie nō est mutatio. Ita etiā tenet glos. in. l. iulian⁹. ff. qui satis. cogā. facit. l. s3 z si manēte. ff. de preca. ¶ † Ulti-
8 mo per regulā hic traditā qđ nemo pōt sibi causam possessionis mutare. vt hic. z. l. non solum. §. qđ vulgo. ff. pñ. ff. tit. ff. decidit not.
9 Jo. an. in addi. Spec. in titu. de emp. z vēdi. §. ff. in vsi. si paro † qđ si procurator emit rem nomine domini: et est tradita sibi res: ita qđ acquisiuit possessionem domino etiam ignorāti. l. ff. C. eo. licet postea talis procurator per. xxx. annos. z vltra teneat talem rem tanquā propriam. tamē non pōt eam prescribere: q2 non pōt sibi mutare causam possessionis, causa extrinseca non accedente: z sic vt qui prius detinebat rem noīe dñi: tunc possideat pro suo: z se quitur simpliciter Are. hic.

1 ¶ Tot videt esse species possessiōis quot sunt cause acqrēdi.
2 Hoc verbū sum: es: licet importet essentiam, z substātiam: tamen aliquando significat impropietatem.
3 Possess. non acquiritur sine causa z sic sine titulo.
4 Ficta possess. non traditur sine causa.
5 Tot sunt genera possess. quot sunt cause acquirendi dominium.
6 Possess. potest dici genus, z sic est reperire possess. in genere.
7 Est reperire actionem in genere sicut possess.
8 Est etiam reperire vltimam voluntatem in genere.
9 Una tantū est possess. z nō plures, cū genus apud legistas sumat pro specie pro eo q2 predicatur de pluribus indiuiduis.
10 Missus in possess. ex primo decreto in personalibus nō possidet. sed dicitur custodire.
11 Missus in possess. ex primo decreto pro executione sentētie diffinitiue bene possidet.
12 Quando ex consuetudine vel statuto missus in possess. ex primo decreto lucratur fructus bene possidet.
13 Judex pōt ex cā cōstituere missum ex primo decreto possessorē.
14 Missio in possess. ex primo decreto est mitti imperij.
15 Missus in possess. ex secundo decreto possidet, et preferi bit directum dominium.
16 Dubitans dicitur medius inter bonam z malam fidem.
17 Dubitans z ignorans equiparantur.
18 Juri cano. qñ tractat de peccato est stādum, etiā in foro ciuili.
19 Si pscribēs cepit dubitare, an talis dubitatio īterrūpat pscrip.
20 Missus in possess. ex primo decreto possidet: sed irreuocabiliter, de iure tamē cano. cōiter tenetur contra. vt nu. 21.
22 Ubi non reperit decisum de iure ciuili, sed cano. stat iuri cano.
23 Missus in possess. ex primo decreto in personali nec ante annū: nec post, incipit possidere.
24 In hypotheca primū decretū tribuit possess. z debitor infra annum non auditur super possess. si creditor est paratus incōtinēti probare de hypotheca. nu. 25.

Genera. Large loquendo tot possunt dici genera vel species possessionū quot sunt cause acqrendi proprie aūt vnum est genus possessionis l3 qualitates sunt plures. Itē omnis possessio aut est bona fide aut nō bona fide. Itē missus in possessionē ex primo decreto nō possidet: s3 ex scdo bñ possidet z vsucapit. h. d. totus. §. vsq3 ad fi. legis. Et habet quāttuor partes. scda ibi, in summa. tertia ibi, vel etiā pōt diuidi. quarta ibi, qđ aūt quta z vlt. est ibi. Et ideo cū dāni infecti zc. ¶ Intellige ibi vel q̄ ipsi vt in rerū natura esset fecimus: puta q2 fecimus speciem ex aliena materia, vt ex alienis vuis vinū, vel ex aliena lana pānū, que non pōt reduci ad primenā materiā. l. adeo. §. cū quis. ff. tit. ff. z. l. in rē. §. itē quecūq3. ff. de rei vēdi. z talē speciem possidemus titulo speciali pro suo. l. §. ff. pro suo. ¶ No. ff. † qđ tot videntur esse species possessionū quot sunt cause acqrēdi. Impropriē
1 tñ ponit ista diuisio z iste species possessionū: q2 ista diuisio sit p qualitates q̄ oēs tendūt ad vnū effectū: sc3 ad acqrendū dñium. Sed pprie loquēdo species sunt q̄ differunt differētijs substātialibus. vt est glo. in. §. fi. insti. de in. verso. z glo. in. l. fi. §. quotiēs. ff. de publica. et vecti. vt est ciuilis z naturalis possessio q̄ sunt due species z tēdūt ad diuersos effectus. vt dixi. l. ff. in prin. z in hac. l. iij. §. ex cōtrario. ff. e. Ita dicit Bar. hic. in. ff. oppo. z oēs sequuntur. Tu dic clarius z melius. qđ sumēdo species pro causis causantibus acquisitionem possessionis. tunc species sunt infinite: vt dicit in litera. nō aūt capiēdo pro essentia ipsius possessionis z sic prout possessio est abstracta a genere acquirēdi. ¶ Secūdo diligēter pondera tex. ibi genera possessionū tot sunt: nā tex. vtitur verbo sunt. Et tñ ista est impropria locutio z impropria diui
2 sio fm Bar. z oēs hic, et in. l. ff. in prin. ff. eo. z sic † diligēter not. qđ
a verbū sum es est⁹ licet importet essentiam z substantiā. l. mercis appellatione. vbi gl. ff. de verb. signi. Bart. in. l. si maritus. §. legis iulie. ff. de adulte. tñ aliqñ improprietatē significat vt hoc ex qđ est mirabile ex tex. iurisconsulti. Facit qđ in simili dicit no. Bal. in. l. que fortuitis. in. iiij. col. C. de pig. act. qđ illud quod dicit qđ verbū sum es est: importat veritatē: eo q2 demōstrat substātiam fm bart. in. d. l. maritus. §. legis iulie. pcedit, qñ pōt veritas denotari. secus si nō pōt, vt in hoc exēplo, dicat statutū quod Florentini sint originarij ciues perusini. Nam importat sint. ff. fingatur: q2 nō pōt autoritas statuentiū naturalē veritatē remouere a
3 subiecto. l. ff. z. ij. ff. de vsufru. ea. re. que vsu consumum. ¶ † Tertio no. ex isto tex. hic videri probari, quod possessio non acquiratur sine causa, z sic sine titulo: dum dicit text. quod tot sunt genera possessionū quot sunt cause acquirendi. z ita per istum tex. tenet glo. in. l. qđ meo. in prin. ff. eo. vbi gl. vult quod sicut sine causa non acquiritur dominium. l. nūquam nuda. ff. de acquiren. rerū domi. Ita nec possessio. Sed illa glos. reprobatur per Barto. et alios ibi per text. in. l. ff. §. si vir. ff. eo. vbi ex inutili contractu z reprobato a iure tamen transfertur possessio. et per. l. interdum. §. fi. ff. eo. vbi ex contractu locationis que non est habilis ad translationem dominij. l. non solet. ff. loca. Tamen acquiritur possessio bene facit. l. clam possidere. §. fi. ff. eod. Sed responde dupliciter. Primo quod licet possessio possit queri ex causis ex quib⁹ dominium: tamen non sequitur quin possit etiam qeri possessio sine causa. Secundo responde quod ideo iurisconsultus in isto principio huius. §. considerauit causas possessionis: eo quia non tractauit nisi de possessione: prout est iusta et legitima: et prout ex ea possunt sequi effectus iuris ciuilis: alr iurisconsul. hic fuisset diminutus et imperfecte locutus. † ¶ Limita istud not. qđ
4 dixi procedere in possessione vera, secus est in ficta: puta per cōstitutum

a ¶ Sum es est. Addobal. in addi. ad Spec. in tit. de lega.

stitutum:quia ficta traditio possessionis:puta per constitutum
requirit legitimam causam precedentem ſm Bart.in.d.l.quod
meo in princi.in.j.colū.ad fi.et not.Paul.de cast.in.d.l.j.§. si vir
circa fi.Facit quod vult Bal.in rub.extra de prescript.in.iij.col
vbi tenet quod precarium sine titulo legitimo non transfert pos
sessionem:tn̄ hoc reprehendit do.Alexā.in.d.l.qđ meo.in.v.col
5 ibi dicet.¶ † Quarto no.ex hoc tex.qđ tot sunt gn̄a possessionū.
quot sunt cause acquirendi dn̄ium/Sed contra hoc opponit:nā
qn̄q; querit possessio ex tali causa ex qua tn̄ non queritur dn̄ium
vt in casibus positis in precedenti nota.puta ex locatione/Item
in missione in possessionē ex primo decreto/In actione reali.vt
hic in glo/R n̄de qđ lz iste tex.dicat qđ tot sunt gn̄a possessionū
quot sunt cause acquirendi dn̄ium,non tn̄ per hoc sequitur quin
plures sint modi acquirēdi possessionem quam dn̄ium:nā si plu
6 res,vtiq; et tot sunt.l.cū furti.j.de in litem iur.¶ † Quinto no.
ex tex.ibi:⁊ in summa vnum genus.qđ possessio pōt dici gen⁹,⁊
sic est reperire possessionez in genere,que diuidit per species.vt
7 dictū est in.l.j.in prin.ſ.eo. † Sic etiam est reperire actionem in
genere,vt probat in.l.actionum genera.j.de actio.⁊ oblig.⁊ in.l.
sed ⁊ si qs al's.l.adhuc.§.si operas.ſ.de vsufruct.⁊ plene probat
Bar.in.l.si servus cōis meuj al's mens castrēsis peculij.j.de sti
pu.seruo.vbi Bar.reprobat Cy.⁊ vltramon.tenentes cōtrariū in
8 l.j.C.de actio.⁊ oblig. † Sic etiā ſm Ang.⁊ Moder.est reperire
vltimā volūtatē in genere.vt est gl.i.l.lz.inter puatos.C.de pac.
9 tn̄ bar.ibi tz qđ est testm̄ ꝙ valet inter milites.ibi dixi.¶ † Se
xto no.ex eodē tex.ibi.⁊ in summa vnū est gen⁹ᵃ,hic videri fortē
tex.p opi.Azo.cōtra cōem positā in.l.j.in pn̄.ſ.e.qđ vna tantuz
sit possessio ⁊ non plures.cū tex.hic dicat vnū est genus:⁊ genus
apud legistas sumitur pro specie,hoc est pro eo ꝙ predicatur de
pluribus indiuiduis.vt no.in.l.legato generaliter.in princ.ff.de
leg.⁊ in.l.ij.§.creditum.ff.si cer.peta.⁊ sic est ac si text.dixisset qđ
vna est species possessionis:⁊ hoc fortius procedit cum iuriscō.
hic tradat doctrinā circa genera ⁊ species possessionum.dixi de
10 hoc in.d.l.j.in prin.¶ † Septimo no.in versi.quod autem,quod
missus in possessionem ex primo decreto in personalib⁹ nō possi
det:sed dicit custodire ⁊ habere nudam tenutam/Hinc est qđ ei
non datur interdictum vti possidetis.l.si duo.§.creditores.j.vti
possi/Adde rationē,q2 iudex qui mittit in possessionē ex primo
decreto vel ex simili causa non intendit eum facere possessorem,
sed ei cōcedere custodiam,⁊ sic nudā tenutā,vnde actus agētiū
non debent operari vltra eoꝝ intentionē.l.nō omnis.in pn̄.ſ.si
cer.peta.l.obligationū substantia.§.fi.j.de act.⁊ obli/Hinc est,ꝙ
qn̄ pretor interponit scđz decretū:tunc bene efficit possessor:q2
tunc intētio pretoris est eū possessorē constituere.vt hic in ver.fi.
¶ Amplia istum tex.etiam si ageretur ad nudā possessionē:naz
etiam tunc missus ex contumacia in possessionem non acquirit
possessionē:sed tenutam ſm Bald.in l.consentaneum.in penul.
11 col.in.vj.oppo.C.quō ⁊ qn̄ iudex.¶ † Limita istud no.⁊ istū tex.
in misso in possessionem ex primo decreto pro executione sentē
tie diffinitiue iam late q2 talis bene possidet:sicut creditor con
uentionalis ſm Bart.in.l.a diuo pio.§.si super rebus.in.j.colū.
ff.de re iudi.tn̄ ista limitatio est dubia:q2 cōtrarium tenet glo.et
multi ibi.⁊ Bal.in.c.cōtingit.in.xvj.col.de dolo et contu.⁊ late
12 Are.hic.¶ † Secūdo limita,qđ ex cōsuetudine vel statuto mis
sus in possessionē ex primo decreto lucraret fructus/Tūc effici
tur possessor:q2 cōmodum fructum spectat ad possessorē.l.fulci
nius.§.fi.j.ex qui.cau.in pos.ea.gl.in.§.ex contrario.ſ.e.l.Et ita
13 tenet bal.in.d.l.consentaneum.¶ † Tertio limita ſm Ludo.et
Moder.post eum:q2 iudex ex causa,puta ex nimia contumacia
rei conuenti,potest constituere missuz ex primo decreto possesso
rem.glos.est singu.in.l.iiij.§.si forte in verbo discedat.ſ.de dam.
infec.⁊ idem tenet Bal.in aut.ei qui.in.v.col.C.de bo.aut.iudi.
14 pos.⁊ in.d.l.consentaneum.¶ † Octauo pondera text.in verbo
iussu magistratus,hic videri tex.ſm Ang.qđ missio in possessio
nem ex primo decreto cōpetat iure cuiuslibet magistratus/con
trarium tn̄ cōiter tenetur:q2 est mixti imperij.vt est text.in.l.ea
que.§.magistratib⁹.ff.ad municipa.⁊ ita tenent doct.in.l.iubere
cauere.ſ.de iurisdi.om.iudi.dic qđ iste tex.nō dicit iussu cuiusli
bet magistratus:q2 tunc esset iurisditionis:sed simpl'r dicit iussu
magistratus,vnde intelligitur de maioribus qui habent meruz
15 et mixtum imperium.l.iij.§.fi.cum.l.seq.ſ.de arbi.¶ † Ultimo
no.ex isto tex.in fi.quod missus in possessionem ex secūdo decre
to statim efficit possessor,⁊ incipit vsucapere,si ille cōtra quē est
missus non erat dn̄s.Ad idem est text.in.l.pretoris.in prin.et in
l.si finita.§.iulian⁹.⁊ ibi barto.in.j.colū.ſ.de dam.infect.Bal.in
aut.ei qui.in.ij.col.C.de bo.aut.iudi.pos.imo singularius missus
in possessionem ex secūdo decreto prescribit directum dominiū:
licet alias ex prescriptione non acquiratur nisi vtile dominium,
ſm glo.et doct.in aut.nisi tricēnalis.C.de bo.mater/Et hoc pro
pter autoritatem iudicis ⁊ decreti.ita signanter tenet Bal.in.l.
in possessionem.C.de bo.auto.iudi.possi.precipue per tex.in.d.
l.si finita.§.si de vectigalibus.in verbo dn̄ium acqri.nam cū text.
ibi simpliciter dicat dn̄ium acquiri:ergo directum:q2 verba de
bent intelligi in potentiori significatu.l.j.§.qui in perpetuū.ſ.
si ager vec.vel emphy.pe.⁊.c.si pater.de testa.in.vj.Adde quod
idem tenet Bal.in.d.l.pretoris.in prin.per illū text.ſ.de dam.
infec.vbi dicit Bal.quod est suum nouum dictū,⁊ quod non est
ab aliquo positum:et hoc operatur autoritas rei iudicate scđm
eum.Et sequitur etiam ibidem Ludo.ro.in additionib⁹.Ad
de,qđ idem etiam no.bal.in.d.l.si finita.§.si de vectigalibus.p
illum tex.vbi dicit esse tex.expressum de hoc.¶ Contrarium te
net do.Alex.licet de predictis non faciat mentionem in.d.l.si fi
nita.§.iulianus.in.j.no.per illum tex.in ṽbo dn̄ium cū glo.que
intelligit vtile.Et ita etiam intelligitur in materia prescriptio
num ſm glo.⁊ doct.in.d.aut.nisi tricēnalis.⁊ ita etiā tenet idem
do.Alexan.in.l.traditionibus.in.iij.col.C.de pac/Sed nō disce
do a singulari decisione bal.q2 verbum dn̄ium propter auctori a
tatem rei iudicate debet intelligi in potētiori significatu.et sic in
directo dn̄io vt dixi.⁊ ita singulariter limitatur conclusio glo.et
docto.in.d.aut.nisi tricēnalis.vbi tenet,quod per prescriptio
nem acquirit solum vtile dn̄ium.Limitat nisi prescriptio cause
tur ppter missionē ex scđo decreto,ppter autoritatem iudicis ⁊
decreti vt dixi.¶ Expeditis perfecte textua.venio ad apparatū
glossarū.¶ In glo.in verbo nō bona.signa istam glo.pro nota
bili.Ex qua habes tria quoꝝ duo sunt contraria:scz bona fides
⁊ mala fides/Item tertium mediū.scz qualites possidendi non
bona fide,que differt a qualitate possidendi mala fide:q2 qui du
bitat rem esse suam vel alienam nō habet bonā nec malam fidē.
Sed medium:q2 habet non bonā fidem:et plus importat quem
16 esse in non bona fide quā in mala,ſm glo.Et sic vult gl. † qđ du
bitans dictur esse medius inter bonā ⁊ malā fidem.idē vult glo.
in.l.ij.j.pro soluto.⁊ in.l.pōt pluribus.j.titu.j.⁊ in.l.j.C.eo.adde
fortius,qđ imo dubitās censet esse bonefidei:et pōt prescribere
etiam de iure canonico.vt est glo.in.c.si diligenti.in verbo bona
fides.in fi.de prescrip.⁊ glo.plenior.in.c.fi.in glo.fi.eo.tit/Facit
b quod dubius ᵇ in conscientia non intelligit facere cōtra consciē
tiam nisi postꝙ monstrata est sibi veritas ſm Bald.in.c.fi.in.iij. b
col.de consuetu.⁊ in.c.bone.scđo in.v.colum.de postu.prela.alibi
tamen glo.in.c.qm̄ frequenter.§.quod si super.in verbo reserua
ta.circa prin.vt lit.non contesta.dicit quod dubitans de iure suo
non pōt scđm canones prescribere:sed precedens dictum est ve
rius per tex.optimū in.c.si virgo.xxxiiij.q.ij.quem ad hoc alle
gat do.Abb.in.d.c.fi.in.iij.q.de prescrip.vbi ille dicitur esse bo
17 ne fidei possessor.qui ignorat esse rem alienam/Sed dubitās † ⁊
ignorans equiparantur.l.manifestissimi.§.si autem nescius et
dubitans.C.de fur.⁊ ibi Bar.multum no.⁊ dicit se nescire alibi
18 facit.l.quādiu.vbi late dixi.C.qui admit.¶ † Ultimo per istum
tex.cum hac glos.tenet nota.barto.in.l.naturaliter.in.iij.colū.j.
c titu.j.quod cum de iure canonico ᶜ cui standum est etiam in foro
ciuili cum tractetur de peccato:superueniens mala fides inter
19 rumpat prescriptionem.c.fi.de prescript. † si aliquis prescribens
postea ceperit dubitare vtrum res pertineat ad eum vel non:et
sic non habet bonam fidem nec malam sed dubitat.vt hac gloss.
talis defectus superueniens non interrumpit prescriptionez se c
quuntur Imo.do.Alexā.⁊ latius Areti.hic:et dicit do.Alexā.
quod ista est magis cōmunis opi.idem tenēt Imo.⁊ Ludo.ro.
in.d.l.naturaliter.j.titu.j.Bald.et Ange.in.l.super longi.C.de
prescri.longi tempo.Abb.in.d.c.fi.in.xj.col.⁊ ibi bald.et Imo.
quāuis contrarium ⁊ minus bene teneat Hostien.in.d.c.si dili
genti.⁊ do.Anto.de but.in.d.c.fi.⁊ ibi late Imo.sibi contrarius
in repe.in.ix.q.¶ Capio glo.in verbo non possessionem.in ver.
quod autem quā diuide in tres partes/In prima remouet vnuz
contrarium/In secunda querit/In tertia remouet aliud contra
rium/scđa ibi an autem naturaliter/tertia ⁊ vltima est ibi.Item
20 secus in misso ex carbonia.¶ † In prima parte habes ex gloss.
tres conclusiōes.Prima est,qđ missus in possessionē ex primo
decreto in actione reali infra annum possidet:sed reuocabiliter,
post annū vero irreuocabiliter.⁊ ita tenent bart.⁊ cōiter docto.
hic:et barto.in.l.si priusꝙ.i.ix.oppo.prime partis.ſ.de oper.no.
nuntia.cum aliis concordantiis hic traditis per do.Alexā.per
tex.in.d.l.si quis emptionis.§.sed et si quis.in verbo prior pos
sessor.C.de prescript.xxx.anno.per quod verbum,illud quod ibi
sequitur,detinuit,capitur pro possessione,propter verbuz pos
sessor precedens.vt est glo.in.c.causam.de prescript.et.l.j.§.j.ſ.
eo/Nec obstat tex.in.c.quoniam frequenter.§.in aliis.vt lit.non
contesta.in verbo post annum verus constituitur possessor.per
quem tex.Ange.et Ludo.roma.hic,tenent contra communem
opinio.quia responde quod intelligitur verus idest irreuoca
bilis.vt est gloss.in.l.si finita.§.iulianus.ſ.de dam.infect.et ita
etiam est tex.in.c.contingit.de dolo ⁊ contu/item pro communi

a ¶ Genus.ad de.l.nō videtur.et ibi docto.ſ.de iudi.⁊ doct.in l.j.§.priuatum.ſ.de iusti.et iure.

b ¶ Dubius.Adde bald.in.c.si diligēti.i.ij.col.de pscrip.et vide Ias.in l.quādiu.in ij.col.C.qui admit.

c ¶ Iure canonico.Adde gl.⁊ doct.isti.de nup.in prin.text.⁊ ibi doct.in c.clerici.de iudi.et in.c.j.de no.op.nū.glo.summa.x.disti.et Cyn.in aut.cassa.C.de sac.san.ecc.

sententia. facit tex. in c. pastoralis. §. preterea. de offi. ordi. in verbo amissam possessionē. nec dicatur qđ ille text. loquit in misso in personali ꝓpter tex. in verbo petitorē. qđ refert ad agentē rea
21 li. l. actio in personā. ꝛ. l. actionis verbo. ꝭ. de actio. ꝛ obli. ¶ † Cōmuniter tñ cano. tenēt contrariū qđ missus in reali infra annum nō cōstituat possessor: prout tenēt gl. ꝛ doc. in d. c. cōtigit. de do. ꝛ cōtu. Io. an. ꝛ alij in d. c. quoniā frequēter. §. in alijs. vt lit. non cōtest. ꝛ pro ista opi. vltra iura ꝑallegata est fortis tex. in c. fin. in fi. in verbo custodie causa. de eo qui mit. in posses. cau. rei seruā.
22 † Et quādo aliquid est dubiū de iure ciuili: ꝛ illud reperitur clare decisum de iure canonico stamus iuri canonico etiam in foro ciuili. vt no. in c. j. ꝛ. ij. de oper. no. nuntia. nisi dicas istud non esse dubiū de iure ciuili ꝓpter tex. in d. l. si qs emptionis. §. sꝫ ꝛ si qs Itē qđ istud nō est clare decisum de iure canonico propter tex. i
23 d. c. pastoralis. §. preterea. ¶ † Scđa conclusio gl. est, qđ missus in possessionē ex primo decreto in personali, nec ante annū nec post efficit possessor. ratio differentie est: qꝛ q agit personali: nullū ius dicit se habere in rebus debitoris: sed solū personam obligatā. ideo si mittat in possessionem alicuius rei nō efficitur eius possessor: secus in reali in qua quis dicit se dominiū rei, nimirū si missio in possessionē illius rei facit missum possessorē, ꝭm Spe. in titu. de primo ꝛ scđo decre. §. iam de effectu. versi. sed est ratio.
24 Rapha. cu. ꝛ do. Alex. hic. ¶ † Tertia cōclusio gl. est inquantū in prin. gl. habetur in litera, in creditore. qđ in hypothecaria primū decretū tribuit possessionē. ꝛ ita indistincte tenet Bart. hic quāuis cōtrariū teneat glo. in d. l. si quis emptionis. §. sꝫ ꝛ si qs. sed ista est cōis vt hic late ꝑ do. Alexā. ꝛ Are. ¶ In ea. gl. ibi. an aūt isti naturaliter possideant cōiter tenetur cum gl. qđ nō, quia possidēti naturaliter dat iterdictū. vti possidetis: sed istis nō datur. l. si duo. §. creditores. ꝭ. vti possi. ergo ptꝫ qđ nō possident na
25 turaliter. ¶ Vltimo extra gl. † Bar. no. dictū Spe. i ti. de cōtu. §. seqtur. in versi. sed pone ꝙ cōuenit. qđ si creditor est missus in possessionē in hypothecaria ex primo decreto nō audit debitor infra annū ď possessione si creditor est paratus incōtinenti probare de hypotheca. ratio huius dicti est: qꝛ i iudicijs qñ possessio peruenit ad aliquem ex iusta causa autoritate iudicis si incontinenti offerat probatio iuris obtinendi: tūc excluditur recuperare volens. l. fi. vbi glo. Bar. ꝛ Bald. C. quoꝝ bonoꝝ. glo. in l. ij. C. de edic. diui adria. tol. ꝛ glo. in l. si de vi. ꝭ. de iudi. Barto. in l. vnica. C. quoꝝ lega. Alias in possessorio debet prius fieri restitutio ꝛ omnis exceptio iterim silere. l. si qs ad se fundū. C. ad l. iuli. ꝭ. de vi. ꝛ d. l. si de vi. ꝭ. de iudi. ꝛ ita datur no. limitatio ad d. l. si qs emptionis. §. sed ꝛ si quis. vt non procedat qñ prior possessor incontinenti offert se probaturum de iure suo.

1 ☞ Filius ex causa peculiari acquirit posses. patri ignoranti.
2 Licet filius ab alio possideatur tamen acquirit patri, seruus tamen non.
3 Monachus quo ad acquirendū equiparatur filio ꝛ non seruo.

Quicquid filius. Per filiū etiam ab alio possessum querit possessio patri etiā ignorāti ex cā peculiari. h. d. vidimus in l. j. §. itē acquirimus. vbi dixi. ꝭ. eo. ideo nō
1 ponā hic. ¶ † No. j. ex. tex. ibi peculiari noīe. qđ fili⁹ ex causa peculiari acquirit possessionem patri: ergo vult extra causam peculiarē ꝙ possessio non acquiratur patri vel domino ignoranti. et ita tenuit in d. l. j. §. item acquirimus. quāuis glo. ꝛ docto. ibi te-
2 neant cōtrariū. ¶ † Scđo no. qđ licet filius ab alio possideatur. Tamen acquirit patri ꝛ in hoc differt a seruo. Ratio diuersita-
3 tis ponitur in glo. † ꝛ idē in monacho. §. si monachus. in aut. de
a sanc. episco. colla. ix. qꝛ quo ad acquirēdū monachus[a] equiparat filio ꝛ non seruo. vt dixi in d. §. item acquirimus. et dum glo. hic allegat. §. si monachus. in aut. de mona. est corrupta gl. quia ille §. est in aut. de sanc. episco. Sed bene est. §. si vero relinquens. in aut. de mona.

a ¶ Monachus. adde glo. in l. si filius. ꝭ. de iudi. archi. in c. statutum. xviij. qō. j. ant. de but. in c. cum ad monasteriū. de sta. mo. et Spec. in tit. de statu monacho. versi. xviij.

1 ☞ Ex solo titulo nō transfertur posses. nec etiam dñium.
2 In legatariū transit ipso iure dñium rei legate: tamen nō potest propria autoritate apprehendere posses. rei legate.
3 Per hec verba in instrumēto apposita dedit ꝛ tradidit, intelligitur data licētia emptori intrandi posses. propria autoritate.
4 Si possessio est penes illum qui concessit titulū, nō pōt acquirēs propria autoritate occupare possessionem.
5 Per signū inuestiture puta traditionē annuli, intelligit data licentia apprehendendi propria autoritate posses.
6 Quando venditur res cuius posses. vacat, potest emptor ꝓpria autoritate apprehendere posses. vocantem.
7 Quando solutum est pretium ab emptore: tunc ignorante vēditore potest emptor licite accipere posses.
8 Predo etiam dicitur ille qui pretio numerato propria autoritate posses. apprehendat.
6 Occupans rem emptam propria autoritate dicitur predo.

10 Vbicūqꝫ cessat voluntas autoritatis, nō pōt qs ex titulo quē habet propria autoritate apprehendere posses.

Si ex stipulatione. Ex vera causa nō queritur nobis possessio iusta sine possessoris volūtate. hoc dicit. ¶ Diuidit in duas partes. In prima loquit in stipulatione ꝛ sic in ꝯtractu stricti iuris. In secūda in ꝯctu bonefidei.
1 scđa ibi eque si vēdidero. ¶ † Not. j. ex isto tex. bonā regulā qđ ex solo ꝯtractu, ꝛ sic ex solo titulo, nō trāsfertur possessio. Adde qđ similiter ex solo titulo absqꝫ traditiōe nō trāsfert dñiuꝫ. l. penul. C. de rei vēdi. l. traditionibus. C. de pac. ꝛ. l. si ager. vbi glo. magistra. ꝭ. de rei vēdi. Etiā si sit titul⁹ vniuersalis. l. q tibi hereditatē vēdidit. C. de here. vel actio. vē. ꝛ. l. q tibi hereditatē vēdidit. C. ď his q a non do. mann. gl ꝛ melius Bar. in l. j. in prin. i verbo vniuerse. ꝭ. pro dote. ꝛ tñ facilius acqrit dñiuꝫ quā possessio. l. j. §. itē
2 acquirimus. vbi dixi. ꝭ. eo. † Facit, qđ lꝫ in legatariū trāseat ipso iure dñium rei legate. l. a titio. in fi. ꝭ. de fur. ꝛ. l. si tibi homo. §. cū seruus. ꝭ. de leg. j. Tamen legatarius non pōt ꝓpria autoritate apprehendere possessionē rei legate: sꝫ debet capere ab herede. l. j. in prin. ꝛ. §. redigunt. infra quoꝝ lega. ꝛ si apprehendat propria autoritate priuat legato, vt est tex. sing. i l. nō est dubiū. C. de leg. glo. no. in c. fi. in gl. penul. de succes. ab intest. ¶ Scđo not. ex isto tex. qđ non pōt qs ex titulo quē in re habet ꝓpria autoritate apprehēdere possessionē, ꝛ sic ex cōtractu non intelligit data facultas seu licētia apprehendendi possessionē. vt hic: ꝛ in pluribus iuri-
3 bus cōcordātibus allegatis in glo. ¶ † Limita qñ in instrumēto diceret. Dedit vēdidit ꝛ tradidit, prout semꝑ solet dici in instrumētis: qꝛ per illa verba dedit ꝛ tradidit intelligitur data licētia emptori intrandi possessionem propria autoritate. text. est not. dignus. in l. predia. scđm scđam lectu. ꝛ ibi Barto. et alij not. ꝭ. e.
4 barto. in l. ij. C. eo. Raph. cu. ꝛ Moder. hic. ¶ † Scđo limita qñ possessio est penes illū q cōcessit titulū: tūc nō pōt acqrēs ꝓpria autoritate occupare possessionē. Secus si esset penes tertiū: tūc videt data licētia habēti titulū vt possit ab illo tertio recuperare et sibi possidere potius ꝙ ille tertius habeat. l. eius rei. cum. l. seq. in verbo voluntate. ꝭ. de rei vendi. ꝭm Bart. in l. cū solus. in vlti. col. ꝭ. tit. j. Idē tenet do. Alex. remissiue in d. l. predia. ad fi. ꝭ.
5 eo. Et simpliciter seqtur Aret. hic. ¶ † Tertio limita nisi interuenisset aliquod signuꝫ inuestiture: puta traditio bireti annuli: vel aliquid simile: tunc intelligit data licentia apprehēdendi ꝓpria autoritate ꝭm Cy. et bald. in l. j. C. de dona. cum concordan-
6 tiis traditis per do. Alexan. in l. iij. in prin. ꝭ. eo. ¶ † Quarto limita qñ venditur res cuius possessio vacat: tunc potest emptor ꝓpria autoritate apprehendere possessioneꝫ vacantem. l. fistulas. §. j. ꝭ. de contrahen. empti. ꝭm bald. in l. fi. in v. q. C. de edic. diui adria. tol. facit. l. cum glo. in verbo ignorantia. C. qui admit. Itē facit bonum simile: nam si hereditas nondum fuit adita per heredē, vel per eum non est apprehensa possessio, quo casu bona dicuntur vacantia: tūc legatarius potest apprehendere possessionem rei legate propria autoritate: nec tunc priuatur legato. quia tunc non apprehendit cum vitio. glo. est in l. penul. ꝭ. pro lega. que ita intelligit illum tex. De quo gl. hic opponit. et ita limitat in d. l.
7 nō est dubiū. C. de lega. vbi dixi. ¶ † Quinto limita not. quādo solutum esset pretium ab emptore: tunc ignorante venditore potest emptor licite accipere possessionem. l. j. §. fi. ff. de exce. rei vēdite ꝭm gl. hic. in prima solu. Roy. Albe. de rosa. Imo. ꝛ Pau. de cast. hic. Ange. in l. eum qui. in princ. ff. de fur. contrarium tenent bart. do. Alexan. ꝛ Are. hic. per. l. ij. C. eo. et per regulam legis qui vas. §. vetare. ꝭ. de fur. vbi ignorans censetur contradicere: ꝛ qꝛ licet emptor soluerit pretium: tamen adhuc venditor remanet dominus. l. si ager. ꝭ. de reivendi. Iste est ambiguus passus: ꝛ si contingeret in facto, esset qđ pro amico. Tu pro ista secūda opi. adde bñ facere titulū. ff. ꝛ. C. quorum leg. vbi qui non tenetur soluere pretium: vt est legatarius, tamē predo est si ꝓpria autoritate apprehendat possessionem. Sed ad ista posset rñderi tenendo primam opi. quod ex quo solutuꝫ est pretium, presumitur venditorē tacite velle illud ad quod de iure tenetur. l. si duo ꝭ. de acqui. heredi. l. tale pactum. §. fi. ꝭ de pac. ꝛ §. placuit. insti. de oblig. q ex delic. Tamē pro ista secunda opi. bar. videtur facere. l. nemo predo. ꝭ. de regu. iur. ꝛ. l. etiā. §. si quis sciens. ꝭ. de petitio. here. allegate in gl. vbi tex. dicunt quod nemo est predo q pretium numerauit. si non est predo: ergo cessat fundamentum
8 huius tex. † Tamen glo. vtrobiqꝫ: ꝛ barto. ꝛ alij hic, intelligunt esse verū nisi propria autoritate apprehendat possessionem: naꝫ dicitur predo etiam qui pretiū numerauit si propria autoritate possessionē apprehendat. vt hoc tex. inducendo vt statim dicaꝫ. Item pro opi. bart. bene facit qꝛ iste tex. videt loqui pretio soluto, alias modicam aut nullam haberet dubitationē: quasdā alias limitationes ponit bal. in l. nec ex vera. C. e. ꝛ vide etiā ad hāc. l. Pau. de ca. in ꝯsi. cxxxij. inci. viso puncto primo loco formato. Tertio

9 ¶ † Tertio not. ex hoc tex. qͦd occupans rem emptam ꝓpria au
toritate dicit̄ predo. facit. l. sed ꝛ si lege. §. qͦd aūt, primo. ff. de peti.
here. imo fortius probat iste tex. in verbo ꝛ sine voluntate, ꝙ nō
solū q occupat cōtra volūtatem cōcedentis ꝛ sic eo expresse con
tradicente dicit̄ esse predo: sꝫ etiā is qui occupat sine volūtate q̄
verba plus importāt. vt. l. j. §. scientiam. ff. de tribu. ꝛ dicā in seq.
10 no. ¶ † Quarto no. ex tex. ibi sine volūtate, ꝙ vbicūqꝫ cessat vo
lūtas autoris nō pōt quis ex titulo quē habet, propria autorita
te apprehēdere possessionē. Ex quo infert̄, qͦd ignorāte vēditore
nō potest emptor ꝓpria autoritate apprehēdere possessionē, vt
hic. ꝛ. l. ij. in v̄bo sciente patiente ꝛ a dn̄o sensu. C. e. ¶ Expeditꝫ
textus. Capio glo. vnicam quā diuide in quinqꝫ partes. in prima
allegat quatuor cōcor. ad tex. Sed aduerte duꝫ quarto loco alle
gat pro cōcordanti. l. eum qui. §. j. ꝫ. de fur. Bar. alleg. illā. l. p cō
traria ꝛ sic de ea opponit. in scd̄a opponit ꝛ se remittit. in tertia
idē facit. in quarta etiā opponit ꝛ dupliciter soluit. in qnta alleg.
quatuor alias cōcordan. ad tex. scd̄a est ibi sed cōtra ꝫ. de reg. iur.
tertia ibi itē cōtra. ꝫ. pro legato. quarta. ibi itē cōtra. ff. de exce. rei
ven. quita ꝛ vlti. est ibi ꝛ facit. C. eo. l. minus instructus. Itē caue
qꝛ in duabus vltimis oppositionibus. s. in. l. pe. ꝫ. pro leg. ꝛ in. l. j.
§. fi. ꝫ. de excep. rei vendi. tex. expresse dicūt ꝙ sine vitio apprehē
dit possessionē. Ergo nō obstant. ꝛ miror qͦd bar. ꝛ scribē. ad hoc
nō aduertant. ¶ Extra glo. Barto. opponit de. l. eū qui. in pri. ꝛ
melius in. §. j. ꝫ. de fur. quē tex. gl. hic allegat pro cōcordanti, ꝛ re
spondet qͦd ibi emptor occupans ꝓpria autoritate rem emptaꝫ
nō tenet̄ furti ad penā dupli vel quadrupli vt ibi. Tamen est p̄
do vt hic. ratio est vltra Bar. qꝛ actio furti datur ad penaꝫ dupli
vel quadrupli cuius interest. l. manifestissimi. §. sed cū i secūdā. C.
de fur. vnde cum ibi solutū sit pretiū nō interest vēditoris quod
emptor rem acceperit ex quo tenebatur ad tradēdū sibi. l. ex em
pto. in prin. ff. de actio. emp. ergo cuꝫ eius nō intersit, nō cōpetit
actio furti.

1 ☞ Posses. clandestina que dicatur.
2 Multiplex est effectus ꝙ posses. dicatur clandestina.
3 Clandestinitas est vitium p̄sonale, sicut ꝛ mala fides.
4 Interdictum vti possidetis nō datur vi aut clam possidenti.
5 Clandestinitas hꝫ priuilegia que habent alia possessoria.
6 Quod dicatur clam fieri. nu. 7. ꝛ. 8.
9 Per clandestinitatem presumitur dolus.
10 Matrimonium qn̄ dicitur clam fieri.
11 Clandestinus possessor quis dicatur.
12 Non dicitur clandestinus possessor qui timet cōtrouersiaꝫ soluꝫ
ratione dominij.
13 Non potest quis sibi mutare causaꝫ posses. de nulla in aliquā nec
de iusta in aliquam iniustam.
14 Clam ꝛ mala fide possidere sunt cōuertibilia de iure cano.
15 Quo ad qualitatem possidendi inspicimus origineꝫ posses. ꝛ nō
processum.
1 Prima causa semper intuenda.
17 Si statutum vel cōstitutio ecclesie priuat ipso iure absentanteꝫ
se a beneficio sine licentia superioris vltra. xv. dies: ꝛ aliquis cuꝫ
licētia se absentauerit certo tēpore quo finito stat absens per. xv.
dies non incurrit penā statuti qꝛ statutum ponderat initium te
merarie absentie.
18 Quecūqꝫ causa licet iniusta causat bonā fideꝫ ita ꝙ nō potest di
ci clandestinus possessor.
19 Rei immobilis non potest esse furtum.
2) Existens a principio i quasi posses. libertatis ꝓpter supuenien
tiam malefidei nō transfert onus probandi i aduersariū. sed in se
habet necesse probare.

Clam possidere.

Inspicit̄ initiū pos
sessionis que nō mu
tatur de iusta in iniustam. h. d. ꝯm Bar. Sed qꝛ istud
summariū Bar. est defectiuum. Ideo summa pleni⁹
tex. sic. ¶ Clādestina possessio dicit̄, q̄ qs a pricipio furtiue aut
mala fide adipiscit̄, secus si p̄dicta ex postfacto superueniāt. Itē
possessio q̄ a principio nō fuit clādestina, ex postfacto nō efficit̄,
h. d. totus tex. vsqꝫ ad. §. fi. Et hꝫ qnqꝫ partes. scd̄a est ibi. is autē
tertia ibi nō em̄ rō. quarta ibi nec quēq̄. quinta ꝛ vltima est ibi.
Itaqꝫ inquit pōpo. ¶ Et aduerte qꝛ iurisc̄ō. in ver. fi. videt̄ repe
tere illud idē ꝙ dixerat in prin. ꝛ sic v̄r superfluus ꝯtra. §. quibus
in. j. ꝯsti. codi. nisi dicat̄, qͦd illud ꝙ in prin. dixerat. cōprobat auto
ritate pōponij. Et hoc modo nō videt̄ superfluitas. ꝛ tota ista. l.
1 est magistralis ꝛ famosa ꝯm Pau. de cast. hic. ¶ † Not. primo ex
isto tex. ꝙ possessio dicit̄ clādestina, quā qs furtiue ꝛ sic mala fide
fuit adeptus, nulla subsistente iusta cā, ꝛ ignorante eo quē sciebat
vel scire debebat moturū sibi controuersiaꝫ. ita est tex. hic melior
de iure ꝛ ꝯm Pau. de ca. tria requirunt̄ ad hoc vt possessio dicat̄
clādestina. Tu dic plenius, ꝙ imo requirūt̄ sex, quorū qnqꝫ sunt
expressa in hoc tex. Primo, qͦd furtiue intreꝫ possessionē. Secū
do, ꝙ ista occulta apprehensio fuerit a prin. Tertio, ꝙ suspicer
qͦd mihi mouebit̄ cōtrouersia. ꝛ ꝙ timeā ne fiat. Quarto reqrit̄
qͦd possessio vacet saltē naturalis tēpore quo occupat̄, qͦd pōt
multis modis cōtingere, vt declarat gl. no. in. l. fi. in gl. j. magna
añ fi. C. vnde vi. qꝛ si nulla possessio vacaret nō posset per ingres
sum acquiri vt no. ꝫ. primo. §. in glo. per rōnem. l. possideri. §. ex
contrario. ff. eo. qꝛ non possent duo insolidū eandē rē possidere
vnus iuste alius iniuste vt ibi. Quinto reqritur, ꝙ ille apud quē
fuit possessio nunc vacans: ignoret ingressum, ꝛ tūc dr̄ furtiue ac
quiri vt dicit tex. ibi, eo ignorante, si enim sciret ingressum: ꝛ pa
teret̄ ꝛ nō ꝓhiberet, diceretur possessio iusta. vt dicit tex. ibi, nec
quenq̄ clā possidere, si aūt ꝓhiberet ꝛ tūc diceret̄ nō clādestina:
sed violenta possessio, ꝛ vtraqꝫ est iniusta, ꝛ sunt qualitates ꝯrie
q̄ nō possunt esse in eodē subiecto, ꝯm gl. ꝫ. primo. §. in gl. mag.
circa me. Sexto reqrit̄, ꝙ nō subsit aliqua iusta causa quare de
beret ingredi possessionē ex quo sciebat vel scire aut suspicari de
bebat rem esse alienā ꝛ sic ad se nō pertinere. d. l. fi. C. vnde vi. ꝛ. l.
iij. §. fi. cū. l. seq. ꝫ. qͦd vi aut clā. ꝛ hic in glo. iij. secus si credebat ad
se pertinere ex iusta cā vt qꝛ emit bonafide a tertio q dicebat ad
se pertinere, vt dicit tex. ibi, aut aliqua rōne bona fide possessio
2 nē nāciscit̄, ꝛ ita habes enucleatā medullā huius tex. ¶ † Itē ad
uerte ꝙ effectus ꝛ vtilitas an possessio dicat̄ clādestina: pōt esse
multiplex. ¶ Primo ꝯm Pau. de ca. hic, qꝛ ista qualitas clāde
stinitatis est vitiū reale, qͦd afficit rem vt nō possit vsucapi vel p̄
scribi in p̄iudiciū eius q semel fuit possessor. vt no. bar. in. d. l. fin.
C. vnde vi. p glo. in. l. vitia. C. eo. de acqui. pos. Intellige donec sit
purgatū vitiū ꝛ res peruenerit ad antiquū possessorem et dn̄m,
sicut dicimus in re furtiua et violenta, que dicunt̄ vitia realia, qꝛ
ad quēcunqꝫ trāseat res, transit cū isto vitio impediendi prescri
ptionē donec purgatū fuerit vitiū per reuersionē in ptātem dn̄i
§. furtiue. insti. de vsucap. l. sequit̄. §. qͦd aūt. ꝫ. ti. j. ꝛ plene no. i. d. l.
vitia. C. eo. secus est vitio personali quod non afficit reꝫ nec pos
sessionem, vt est mala fides que est in persona possidente ꝛ non
in re possessa. l. si ancillam. ꝫ. pro suo. Dic melius, quod clandesti
3 nitas † est vitium personale sicut ꝛ mala fides, nō aūt est vitium
reale ꝛ sic nō impedit singularē successorē habentē iustū titulū ꝛ
bonā fidē p̄scribere, tex. est in. l. furtū. §. fundi. cū. l. seq. ꝫ. titu. j. vbi
licet quis sit adeptus possessionē clandestinā, qꝛ sciebat alienā ꝛ
quod sibi moueretur questio a dn̄o, tamen tex. in. l. seq. dicit, qͦd
si alienauit potest vsucapi vel prescribi ab habēte bonā fidem, er
go non est vitium reale sed personale. ꝛ ita tenet glos. magistra.
ꝛ ibi cōiter docto. in. l. pompo. §. cum qs. vbi dicetur. ꝫ. eo. ꝛ glo.
in. d. l. fina. in verbo nec p̄donem. C. vnde vi. ꝛ glo. in. d. l. vitia. C.
eodē. licet Barto. in. d. l. fi. C. vnde vi. distinguat vt ibi per eum.
4 ¶ † Secunda vtilitas est, qꝛ lꝫ alias interdictū vti possidetis cō
petat non solum habenti possessionem sed etiam habenti tenū
tam, tamen non competit ei qui possidet a me vi vel clam vel p̄
5 cario. l. j. §. fi. ꝫ. vti possi. l. vni. C. eo. ¶ † Tertius effectus est, quia
clādestinitas possessionis est ita priuilegiata sicut sunt alia reme
dia possessoria: ideo sicut in alijs remedijs possessorijs spoliatus
ante omnia est restituēdus. l. si quis a se fundum. C. ad. l. iuliā de
vi. ita in ista possessione clam occupata debet primus possessor
ante omnia restitui ad possessionem. tex. est coniuncta gl. in. c. itē
cum quis. de resti. spolia. Et ibi multum not. do. Anto. de bu. ꝛ
6 tu valde not. ¶ † Secūdo not. ex hoc tex. quod illud dicit̄ clam
a fieri[a] quod taliter fit quod nō potest peruenire ad notitiaꝫ illi⁹
cuius interest. ita per istum tex. not. Bar. in. l. ij. C. de his qui ex
publi. ratio. libro. x. Bal. in. l. nec quicquā. §. vbi decretum. i. vij.
7 col. ff. de offi. proconsu. ꝛ lega. alio modo † dicitur claꝫ fieri, illud
quod fit sine autoritate superioris vel iudicis quando illa autori
tas requiritur ꝯm glo. in dicta. l. ij. ꝛ est tex. in. l. j. ꝛ ibi Bart. not.
C. de predi. decurio. sine decre. nō alie. li. x. gl. i. c. fi. de despōsa. im
8 pube. Item † dicitur clā fieri qn̄ act⁹ est mihi prohibitus ꝛ nō fa
cio p me sed per interpositā personā, tunc dicitur clam fieri. di
cta. l. j. C. de predijs decurio. lib. x. ꝛ. l. pupillus. post princi. et ibi
Barto. in. §. fi. a. de autorita. tuto. fit etiam clam ꝛ alijs modis vt
9 hic per do. Alexan. cum concor. per eum allega. ¶ † Et aduerte
quod propter clandestinitatem presumitur dolus. gl. est in. l. j. ꝛ
10 ibi Bald. C. de interdi. matri. ¶ † Item quando matrimonium
consueuit contrahi publice in cōspectu populi: et fiat coraꝫ duo
bus vel tribus testibus, dicitur clam fieri. l. fin. ff. de ritu nuptia.
ꝯm Barto. in dicta. l. ij. C. de his qui ex publi. ratio. libro. x. quod
11 nota ad titulum extra de clandesti. desponsa. ¶ † Tertio not. ex
tex. ibi, controuersiam facturuꝫ suspicatur, ꝛ in vltima parte tex.
ibi, futuram controuersiam metuens: quod ille dicitur clandesti
nus possessor, qui suspicatur controuersiam sibi moueri de iure
vel de facto. Ita per istum textum not Barto. in. l. si de eo. §. fi.
in vltima colum. ꝫ. eo. nam cōtrouersia dicitur moueri: siue de iu
re siue de facto fiat, vt hic dicit glos. ij. ꝛ glo. no. in. l. lucius. §. tres
heredes. ꝛ ibi Bart. not. ff. ad trebellianum. Bald. in. l. ij. p illum

a ¶ Clam fieri. adde. l. ancilla. ꝛ ibi docto. ꝫ. de reg. iuris.

tex.et in.l.causas.C.de transac.est etiã tex.in.c.j.r ibi do. Ab.ad hoc no.de alie.iudi.mutã.cau.fa.Jtẽ dicit tex.in.l.quo tutela.§. vi factum.j.de regu.iur.allegata in gloss.q ille dicit clam facere qui cõtro uersiã habet vel habiturã se putat. Et pondera q iste tex.videt loqui q timeat sibi moueri controuersiã respectu possessionis:quam furtiue vel mala fide ingressus est. Et sic põdera
12 q in hoc tex.nõ habet respectus proprietatis seu dñij. ¶†Et sic correlarie infert, q nõ dicitur clãdestinus possessor qui timet cõtrouersiam solũ ratione dñij. Facit, qr in hoc tex.r similibus agit de clandestinitate possessionis r non dñij seu rei: ergo de vna ad aliud inferri nõ debet.l.naturaliter.§.nihil cõe.j.e.contrariũ tñ determinat Bar.in.l.si de eo.§.si in si.j.eo. vbi tenet, q possessio dicitur clãdestina nõ solũ respectu possessionis sed etiã respectu proprietatis. Nisi diceret expresse q possidet clam respectu possessionis. Jn quo aduocatus debet esse bene cautus sm eũ.idez tenet Bar.in.l.j.§.interdictũ.j.vti pos. Pro ista ꝯclusiõe habes tex.in.l.si ancillã.in si.prin.j.pro suo.hic allegata in glo.pro contraria, vbi quis dicit clãdestinus possessor respectu partus q nõ põt timere cõtrouersiaz nisi ratione dñij:qr dñs nunq̃ possedit
13 illum partũ ancille furtiue. ¶†Quarto not.in versi.is autẽ.q sicut non põt quis sibi mutare causam possessionis de nulla in aliquã.l.iij.§.illud.s.eo. Jta nec de aliqua iusta in aliquã iniustam. tex.est hic:nec de vna iniusta in aliam iniustã vt de clandestina in violentã r conuerso:vt no.glos.in.§.si.j.ea.l.in glos.si. magna. et in.l.cum nemo.C.eo. Sed aduerte ad istũ versi.his autẽ.dñ vult, q ille qui ab initio bona fide:r sic nõ clã, apprehendit possessionem:si postea se celauerit non põt dici clam r sic mala fide possidere. Jstud qd dicit tex.videtur esse impossibile, q si superueniat mala fides.vel clãdestinitas q nõ dicat mala fide possidere:quia istud est facti r ea que sunt facti nõ possunt vlla iuris dispositione fieri infecta.l.in bello.§.facte.j.de capti.r.l.j §. si vir. vbi dixi. s.eo. Responde q ex mente do. Pet.de bexu.sed ego melius r clarius loquor, q istud fieri nõ posset qn habeã malã fidem cum sit facti:tamen bene põt fieri q istud nõ habeatur in ꝯsideratione quo ad impediendã vel interrumpendã prescriptionem.naz effectualiter currit prescriptio:qr de iure ciuili attendimus principiũ. Et sic si ab initio fuerit in bona fide:nec mala fides postea supueniẽs impedit.l.isto.§.r si possess õis.j.tit.j.r.l.vnica.§. hoc tantũmodo obseruãdo.C.de vsucap.transfor.dixi in rub.s.eod.
14 †De iure cano.esset secus:qr clam r mala fide possidere sunt cõuertibilia vt hic i gl. Sz malafides quãdocũq superueniens de iure cano.impedit prescriptionẽ.c.si.de prescri.r.c.possessor male
15 fidei.de reg.iur.in.vj. ¶†Quinto no.ex tex.ibi,sed origo quam quo ad qualitatẽ possidẽdi inspicimus originez possessionis nõ processuz.facit.l.si de eo.§.j.j.eod. Ex quo infert, q qualitas que a principio qualificasset possessionem:non qualificat si ex postfacto superueniat. Hinc est, q de iure ciuili in prescriptione inspicitur initium bonefidei. Adeo q superueniẽtia malefidei non interrumpit prescriptionem vt dixi in precedẽti no. Et ad istum text.q initium possessionis sit spectandum. Adde in simili tex. in.l.q ait lex.in.§.j.j.ad.l.iuliã.de adult.r ibi Bar. no. r inducit ad aliquas questiões, de quib' ibi p eũ. Jtẽ adde gl.no.in.c. dudũ in gl.magna.i verbo electionis.de elec.r tex.in.l.iij.§. scio. in verbo initio inspecto.r ibi no. Bar.s.de mino.r tex.in.l.in ratione la.j.in.§.si filio.in verbo formaz r originẽ capiunt.s.ad.l.falci. Jtem vniuscuiusq contractus initium spectanduz est.dicit tex. in.l.si procuratorem.in prin.s.manda.hic allegata in glos. Jtem causam r originem constitute pecunie r nõ iudicij potestatẽ ꝑualere placuit.dicit tex.in.l.qui id qd.in princip.ff.de dona. Jtẽ principium est cuiuscunq rei potentissima pars dicit tex.in.l. j. s.de origi.iur.r ibi gl.no.ex illo tex.principium esse spectanduz Jtem a primordio tituli posterior formatur euentus.dicit tex.i l.vnica.C.de impo.lucra.descrip.lib.xj. Jtem qualitas que cepit esse, perdurat, vt hic.in versi.is autẽ.r.l.pater.§.quindecim.s.de lega.iij.nec videtur alterari qd in originali qualitate i habitu re-
16 tinet.l.si.s.si ex nota.cau.aga.sm Bal.i.c.j.de benefi.femi.†Jtẽ ꝑma causa semper est intuenda:quia omnis processio est ex prima causa sz Philosophũ.r ꝑma causa magis influit i causatuz q̃ secunda:quia secunde cause subalternantur prime sm Ange. in consi.ex.incip. Sanctissima r illustrissima regina in.ix.colum. ad fin.r sequenti. Jtem adde glo.no.in clementi.j.in verbo sciẽter.de consanguinita.r affinita.que not.vult, q is qui contrahit matrimonium in gradu prohibito ignoranter, non incidit i penam illius clementine:licet postea cohabitet scienter:quia atten
17 dimus principium.†Jtem adde q si statutum vel cõstitutio ecclesie priuat ipso iure absentatẽ se a beneficio sine licẽtia superioris vltra.xv.dies:r aliquis cum licentia superioris pro certo tẽpore se absentat:r post illud tempus stat absens per.xv.dies.certe non incurrit penam statuti:quia statutum põderat initiũ temerarie absentie:r illud est spectandum. Jta pulchre consuluit
18 do.Cardi.flo.in consi.cxxxij.inci.T.archipresbyter. ¶† Sexto r vltimo no.ex tex.ibi,aut aliqua ratione bona fide possessionẽ nãciscitur.sm Are.q quecũq cã lz iniusta causat bonã fidẽ, ita q nõ põt dici clãdestinus possessor cũ tex.dicat simpliciter aliq ratione:ergo etiã iniusta, sicut in simili dicimus q quelibet causa licet iniusta excusat a dolo.l.igitur.§.põt.cũ similibus. s.de libe.cau. Sed tu dic, q iste tex.necessario hoc non probat:qr dum dicit aliqua rõne, põt intelligi iusta vel rationabili. Sed pro dicto no. Are. Adde glo.no.in.l.j.C.vbi cau.sta.per quam Bald. ibi in si.not.q bonafides potest causari nõ solũ ex iustis rõnib' sed etiã ex iniustis r temerarijs causis:qd reputat Bal. tenẽdũ
19 menti. ¶† Jn glo.j.in verbo furtiue.que exponit furtiue.i.clãiõ sic exponit, qr rei immobilis nõ põt esse furtũ.l.furtũ.§. fundi.r melius in.l.seq.j.ti.j.quã Bar.corrupte allegat.r.§.furtiue. insti.de vsucap.eo qr in re immobili nõ potest cadere cõtrectatio de loco ad locum, que est de substantia r ponitur in diffinitiõe furti.l.j.j.de fur.cũ ista expositiõe glo. Bar.r oẽs ita transeunt. Sed tu caue, qr exponere furtiue.i.clam, esset eadez expositio cũ tex.r esset bis repetere clam:r esset dicere clam possidet qui clã intrat possessionẽ. ¶Capio glo.in verbo vt nõ videat. Jn gl. in verbo, vt nõ videat.ibi.l.qd aũt. Glo.ibi respondet q aliud in quasi possessione hominis puta libertatis que põt mutari de vna causa in aliã r attenditur superueniens status:secus in possessione rerũ inanimatarum.hanc tenet Albe.de rosa.r p hoc allegat in argu.l.iusto.in prin.j.ti.j. ¶Ad aliud cõtrarium gl.de l.sed r si lege.§.qd autẽ.in ver.qd si ab initio.s.de peti.here.dicit Bar.q illud nõ cõtradicit:qr nulla sit ibi mutatio. Dic q imo sit mutatio de bona fide in malam fidem. Respõde breuiter ad vtrũq contrariũ, q ibi superueniẽtia male fidei mutat effectũ possessionis sed nõ mutat cãz. Et istud voluit dicere Bar.r itel lige q mutat effectuz in.d.l.qd autem.quo ad onus probandi:
20 †qr existens a principio in quasi possessione libertatis, ꝑpter superuenientiam malefidei nõ transfert onus probandi in aduersarium, sed ipse habet necesse probare.facit.l.liberis.§. si.eo.tit. Similiter quo ad fruct' mala fides impedit in.d.l.sed r si lege §.qd autẽ.tñ non mutat quo ad effectũ vsucapionis de iure ciuili.l.vnica.C.de vsucap.transfor.r dixi in tex.in.iij.not.

1 ¶Migrare dicitur qui non habet animum redeundi.
2 Non amittit quis pos.naturalẽ fundi, qñ fundus est in cõspectu etiam per.x.miliaria.
3 Verbum presens temporis quid denotat.
4 Monosyllaba dum, quid importat.
5 Occupatio est proprie possessionis vacantis.
6 Plus delinquit qui occupat possess.vacãtem p mortem alicui' q̃ si per negligentiam vacaret.
7 Que dicatur clandestina posses.
8 Dictio magis, quid importat.
9 Dictio sed r si, importat diuersitatẽ in facto r idẽtitatez in iure
10 Quid significat hoc nomen ad nundinas.
11 Jngrediens possess.vacantem absentis clam acquirit naturalem possessionem.
12 Ars r natura nihil frustra operantur.
13 Timiditas r audacia sunt passiones animi, r probantur p act' facti exteriores.
14 Qui ingredit clandestine pos.vacantẽ absentis qui tñ naturaliter possidebat, non possidet naturaliter.
15 Qui clam ingreditur pos.vacãtem absentis que distat' per.x.miliaria ab aspectu possidentis, non acquirit pos. naturalem.
16 Jn reb' mobilibus p apphensionẽ possess.naturalis, antiquus possessor perdit r naturalem r ciuilem possess.
17 Absens retinet pos.ciuilem sui fundi vacãtis.
18 Quando nulla est spes recuperandi pos.quia ingressus esset aliquis cum magna potentia cui nõ possit resisti, perditur etiam ignoranter ciuilis possess.
19 Per negligentiam decennalem recuperandi possess.perdit pos. r acquirit clandestine ingresso.
20 Jngrediens pos.absentis iudice autore, acqrit etiam ciuilem.
21 Due sunt pos.specie r numero differentes.
22 Ciuiliter possidenti, potest etiam inferri violentia.
23 Ciuiliter possidens:potest de facto r propria auto. occupatorẽ expellere.
24 Dño soli datur interdictum q vi aut clam contra edificatẽ, licet solum non possideat.
25 Qui phibet reuertentem in fundum, acqrit possess.violentã, qñ prohibitus desijt animũ habere possidendi.
26 Si aliqs occupauit pos.per vim r postea impetret rescriptũ a superiore vel confirmationez talis pos.cõcessio r cõfirmatio nihil valent.
27 Princeps nõ potest cõcedere inuadentib' castra ad iustos dominos pertinentia.

Qualitas

28 Qualitas violẽtie superuenieñs an faciat cessare clãdestinitatez.
29 Dispo. l. si quis in tantũ an habeat locũ in clãdestino possessore, qui possessorem reuertentem noluit admittere.
30 Quis dicitur expelli tribus modis.
31 Si accuso aliquẽ ꝙ expulit me possessione ꝛ nõ probo: tunc erit ipse in possessione.
32 Dñs suspicans, se posse repelli perdat possessionem.
33 Ad amissionem ciuilis, paria sunt quem repelli posse vel suspicari se posse repelli.
34 Paria sunt vel ꝙ guerra actualiter vigeat: vel ꝙ sit timor guerre, ad hoc vt fiat remissio publicanis seu cõductoribꝰ gabellarũ vigore pacti, ꝙ i casu guerre fiat remissio seu restaurũ datiariis.
35 Deiectus per vim de posses. si se preparat ad eã recuperandã, nũꝙ desiit ciuiliter possidere.
36 Quoties dux vel princeps expellit de sua terra: licitũ est quicũꝙ ꝓpria autoritate recuperare: quoties sese facultas obtulerit, et post decẽniũ, ꝛ dicitur incontinenti recuperasse.
37 Ciuilis possessio an acquirat a principio sine naturali.
38 Iudex potest quẽ mittere in possessionẽ pro sola ciuili cõsequẽda absꝙ naturali.
39 Si quis me expulerit de posses. ꝛ protestetur ꝙ tantũ intẽdit acquirere ciuilẽ posses. ista protestata operatur vt solũ circa illã ciuilem visus sit deliquisse.
40 Ciuilis posses. an possit esse vacans.
41 Ad hoc vt dicat qs clãdestinꝰ pos. an sit necesse ꝙ suspicet possessorẽ sibi moturũ cõtrouersiã, vł an sufficiat suspicari alia rõne puta ratione dñũ aliũ sibi moturum ꝯtrouersiam.
42 Verbum videri ꝛ intelligitur denotant fictionem.
43 Clandestinus posses. an possideat vere vel ficte.
44 Desinens dolo possidere, hꝫ interdictũ vnde vi ꝛ vti possidetis.
45 Verbũ videt aliqñ importat veritatẽ, ꝛ idẽ verbũ intelligitur.
46 Dictio magis est comparatiua.
47 Ingressus clam pos. hꝫ naturalem clam: ꝛ ciuilem vi.
48 An possit mutare cãm posses. q a princi. cepit clam possidere.
49 Ingressus clam qui dñm reuertentẽ non admisit, intelligit violentus possessor quo ad vtrãꝙ posses.
50 Causa posses. põt mutari, ex noua cã extrinsecus superueniẽte.
51 Dominus absens si suspicatur se posse repelli, ꝑdit ꝓpter hoc ciuilem, ꝙuis nulla interueniat violẽtia. tamen sibi cõpetit iter dictum vnde vi.
52 Dñs ciuiliter possidens, pro naturali clam ab alio occupata, habet interdictum vti possidetis.
53 Habens ciuilem, potest propria auto. expellere clande. pos. habẽtem naturalem.
54 An adeundo iudicẽ pro interdicto vti possi. perdat ciuilis pos.
55 Si ingressus pos. vacantẽ, suspicat sibi moueri ꝯtrouersiã a tertio, propter hoc illi tertio nõ cõpetit aliquod interdictũ, cũ nõ possideat nec habeat dominium.
56 In delictis sufficit dolus in genere, licet sit erratũ in corpore vł in persona.
57 Percutiens titium volens percutere seium tenetur: quia dabat operam rei illicite: secus si licite, vt si percussi hominem volẽdo percutere feram.
58 Emens bona fide a clam pos. potest conueniri interdicto vti possidetis a domino.
59 Interdicta sunt in rem scripta preter interdictũ vnde vi.
60 An sola ciuilis posses. possit acquiri sine naturali.
61 Interdictum vti pos. datur, pro ciuili que turbatur per retẽtionem naturalis clandestine occupate.
62 Interdi. vti possi. qñ habeat effectũ recuperande posses.
63 Rei ven. ꝛ interdi. vti pos. possant eodem libello cumulari.
64 Agens rei vendi. per hoc nõ suspicat se posse repelli.
65 Interdi. vti possi. datur etiam ad interesse.
66 Interdi. vnde vi nõ solum datur ad recuperandã pos. sed etiam ad interesse.
67 Agens vti pos. requiritur ꝙ possideat tpe litis contesta.
68 Animus adhibitus vno tpe, operat effectũ suũ alio tempore.
69 Si dñs ꝑdit ciuilẽ habẽs naturalẽ, etiã ignorãter eã acqrit.
70 Naturalis de qua in. §. nostro trahit ad se ciuilem.
71 Detentatio nuda non trahit ad se pos. ciuilem.
72 An ingressus clam, trahat ad se posses. naturalem quam habet vsufructuarius.
73 An pos. natu. quam habet emphy. feudatarius ꝛ similes trahat ad se ciuilem domini vacantem.

Qui ad nũdinas. Iste. §. est famosus et solẽnis: ꝛ frequẽtius allegatur quã aliquis tex. qui sit in isto ti. ꝛ ſm Bar. est no. ꝛ magistralis, sed difficilis: ꝛ gl. sunt intricate, ſm cũ. h. d. Absens qui neminẽ domi reliquit, retinet aĩo ciuilẽ possessionẽ, naturalẽ perdit, ꝙ sine cã occupãs dicit clandestinus possessor. Et si rediens nõ admittitur, vel sit suspectus se posse repelli: tunc ingressus vi ciuiliter, ꝛ clam naturaliter dicit possidere. h. d. cũ. l. seq. ¶ Diuidit in quinꝙ partes ſm bar. Et istã diuisionẽ sequunt Ang. Imo. Raph. cu. do. Alex. ꝛ Are. hic. ¶ Tu diuide in tres ptes prin. In prima loquit tex. de ingresso clandestine possessionem absentis: quã possessionẽ acquirat, ꝛ quã retineat absens. ¶ In scda loquit de ingresso clandestine qui nõ admittit dñm redeũtem, quõ tũc possideat. ¶ In tertia loquitur de dño reuerso nolente fundũ ingredi ex timiditate. ¶ scda ibi verũ si reuertentẽ. tertia est in. l. seq. lꝫ ꝛ si nolit. ¶ Anteꝙ veniã ad nota. Incipiã a leuioribus, declarando ꝛ apostillando singula verba tex. ¶ In tex. ibi. qui ad nundinas profectꝰ. Istud denotat contingentiam facti. istã idez esset si fuisset profectus ad aliũ locũ distantẽ. ¶ Tamen iuriscon. dixit ad nundinas, vt denotaret istũ habere animum reuertẽdi, prout solent habere verisimiliter ꝛ a cõiter accidentibus qui ad
1 nundinas vadunt. † Et propterea tex. nõ dixit migrauit, qd est ire aĩo nõ redeundi: vt in ti. j. de migrãdo. ¶ Propterea qui moriũtur, dicuntur de vita migrare: qꝛ nunꝙ redeunt. Unde Cicero de amicitia. Anteꝙ ex hac vita migrem. ¶ Dixit ad nundinas, vt denotet locũ distantem. vnde iste tex. nõ ꝓcederet si nũdine eẽnt prime ſm Raph. cu. hic. quã tunc retineretur etiam naturalis:
2 ideo ingressus nihil acquireret ſm eum. † Tu adde, qꝛ si fundus esset in cõspectu etiã per. x. miliaria recedens de fundo nõ amitteret naturalẽ. imo etiã retineret, qꝛ si per talẽ aspectũ querit possessio. l. qd meo. §. si vẽditorẽ. j. eo. Ergo multo magis retinet. l. j. §. qd aũt et in rẽ. j. de supficie. Ita tenet glo. ordi. ꝛ approbata in l. j. in prin. in verbo naturaliter. circa mediũ. s. eo. ¶ In text. ibi. neminem reliquit. Ideo sic dixit vt etiã declarat gl. j. qꝛ si aliquẽ in fundo reliquisset puta seruũ vel colonũ: tũc qui clandestine ingrederetur nullam possessionem acqreret: ꝛ sic nõ diceretur clãdestinus possessor. Ratio est: qꝛ tunc absens retinet ciuilem animo suo vꝫ hoc tex. Et naturalẽ corpore serui vel coloni. l. iij. §. saltus. s. eo. l. generaliter. ꝛ. l. peregre. §. quibus explicitis. j. eo. Ergo ingrediens non acqrit possessionẽ. per regulã. l. iij. §. ex cõtrario. s. eo. ¶ In tex. ibi. ꝛ dñs ille a nundinis redit. Dy. Bart. Albe. de ro. Imo. ꝛ Pau. de ca. exponũt redit. i. redire speratur ne
3 contradicat sequentibus verbis tex. ibi reuertentem dñm. † Sed Are. nõ violãdo literã ꝛ intelligẽdo ꝙ stet ꝓprie colligit ex hoc tex. ꝙ verbũ redit pñtis tẽporis significat actum reditꝰ put est in fieri nõ put perfecte est in facto esse, vt. l. si quis id quod in versi. ꝙ si dum proponitur. s. de iurisdi. om. iudi. ꝛ. l. arboribꝰ. §. iulianus. vbi tex. ꝛ glo. s. de vsufruc. ꝛ vtrobiꝙ. Bald. inducit ad
4 statuta. † Tu autem melius aduerte ꝙ tex. dicit dum redit. Illa monosyllaba dum importat vel conditionẽ vel suspensionez: vt est tex. in. l. qui cõcubinã. §. vxori. s. de leg. iij. glo. ꝛ Bar. in. l. j. C. de leg. Bar. in. l. j. in viij. col. s. de condi. ꝛ demon. Io. an. i addi. Specu. in ti. de cõdi. appo. super rubrica. Ergo necessario ꝓpter dictionẽ dum: importat saltem suspensionẽ: ergo importat redi
5 tum put est in fieri ꝛ nõ prout est in perfecte facto. ¶ † In tex. ibi: aliquis occupauerit occupatio ꝓprie dicitur possessionis vacantio quã nemo naturaliter possidet aut detinet, vt hic. ꝛ. l. se
6 tur. §. itẽ si occupaueris. q est. §. pe. j. ti. j. ꝛ. l. fi. C. vnde vi. † Et adde, ꝙ occupans possessionẽ que vacat per mortẽ alicuius, plꝰ delinquit ꝙ occupans vacantem per negligentiã ſm Bal. in. l. fi. i
7 j. colũ. C. de edic. diui adri. tollen. ¶ † In tex. ibi videri eum clã possidere. Adde qd dicit possessio clãdestina illa que vacat: quã quis clam: ꝛ sic furtiue ꝛ sic cũ mala fide ꝛ sine causa de facto occupauit, cum sciret debeat esse alienũ qd ad se de iure non ptinet: vt dicit tex. in. l. fin. ad finẽ. C. vnde vi. ignorante eo ad quem ꝑtinet. prout ista declarat tex. s. in prin. huius. l. ꝛ ibi plenius dixi. ¶ In text. ibi, retinet ergo possessionem. quomodo ista illatio sequatur ex ꝓcedẽtibus dicam super glo. in verbo possessionez.
8 ¶ † In tex. ibi vi magis. Ista dictio magis, ſm gl. in verbo magis stat cõparatiue. ꝛ ita Bar. ꝛ cõmuniter doc. tenẽt. ¶ Tu dic, ꝙ imo in hoc tex. dictio magis, nõ potest stare cõparatiue: qꝛ text. i fine expresse remouet cõparationẽ, dum dicit vi magis possidere nõ clam. illa negatiua nõ clã, tollit comparationem: aliꝰ tex. debuisset dicere vi magis possidere ꝙ clã. Et subaudire ad text. in fi. dum dicit nõ clam. s. nõ tantũ clam: vt facit gl. magna. in prin. est violentia litere. vnde videtur ꝙ in hoc tex. dictio magis congruẽtius stet electiue ꝙ comparatiue. qꝛ qñ dictio magis ponit inter incõpatibilia stat electiue ꝛ non cõparatiue: vt no. Bald. et alij in. l. iubere cauere. post glos. ibi. s. de iurisdi. om. iudic. sed iste qualitates vi ꝛ clam sunt cõtrarie ꝛ incompatibiles: vt vult glo. mag. hic circa medium. ergo dictio magis, debet poni electiue.
9 ¶ † Ultimo in. l. seq. dum dicit. lꝫ ꝛ si nolit, aduersatiua lꝫ, cum copula debeã iportare diuersitatem in facto, sed identitatẽ in iure. glo. in. l. sed ꝛ si lege. in prin. s. de peti here. ꝛ in. l. iij. in prin. vbi dixi. s. ne quis eũ qui. ꝛ. in. l. hoc amplius. §. de his antẽ. vbi barto. s. de dam. infec. Sed hic nõ videtur identitas in iure. istam in

ver. si. legis precedentis. ille possidet violēter ꝛ non clā. ꝛ sic tex. loqtur in acqrente possessionē. Sȝ in ista. l. sequētis solū loquit de amittēte. Dic identitatem iuris esse in principali decisione, vt queādmodū l vlt. si. absens rediens ꝛ nō admissus perdit ciuilem possessionē. ita etiā in ista. l. seq. qñ suspicatur se posse repelli perdit similiter ciuilē: ꝛ sic identitas in iure est in vtroq3, ꝛ espe

10 ctu pditionis ciuilis. ¶ † Postremo vt nihil omittat istū tex. in verbo qui ad nundiuas. in alio significatu capit iurisconsul. in. l. cū societas. ff. pro socio. vbi tex. ad literā exponit nūdinas. i. epulas que vr satis mirabilis expositio. ¶ Nūc venio ad notabilia.

11 † No. primo ex isto text. ꝙ ingrediēs clādestine possessionem absentis vacantem, acqrit naturalē possessionem. ¶ Cōtra istuz tex. pro eius intelligētia, vltra scribē. fortiter opponit: clandestinus possessor dicitur qui extimat seu extimare dȝ se posse repelli: vt hac. l. in prin. ꝛ. l. prohibere. §. si. ff. ꝙ vi aut clā. tūc sic, facilius impeditur aliqd de nouo acquiri ꝙ impediat acqsitū retineri. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. c. ad apostolicā. cum. si mi. de regulari. Sȝ ille qui suspicat se posse repelli, amittit possessionem quā iam habebat, vt hoc tex. ergo longe facilius, iste claz igrediens q suspicatur se posse repelli: dȝ impediri vt nō debeat acquirere possessionē. cōfirmat oppositio: qꝛ si ppter suspitionē ꝙ repellat perdit ciuilis possessio que est potētior ꝙ naturalis: qꝛ ciuilis possessio est illa que causat effectus iuris: ꝛ sic que causat vsucapionē ꝛ acquisitionē fructuū: vt est glo. in. l. iij. §. ex cōtrario. ff. e. Ergo fortius dȝ impedire acquiri naturalē possessionē q est minus potēs ꝛ minus efficax. Nec dicat ꝙ aliud sit in ciuili possessione ꝛ ꝙ illa bñ perdatur aīo p hoc qd suspicat se posse repelli vt hic. aliud sit in naturali possessione: qꝛ istud est falsum p glo. approbatā in. l. iij. §. in amittēda. ff. e. ista est fortis oppositio ꝛ ne

12 cessaria ad intellectū tex. quā alii nō tangūt. ¶ † Tu pro solutione aduerte, ꝙ ars ꝛ natura nihil frustra operant. l. qui bis idez. ff. de verb. obl. l. hec stipulatio. §. diuus. cum si. ff. vt lega. no. ca. Sed hoc esset frustra, si clādestinus possessor q acqrit naturalē possessionē, statim eam perderet. Scḋo, idē actus non debet operari i eodem momēto acquisitionez ꝛ amissionē. l. titio cū moriet. ff. de vsufr. l. qui sic. ff. de soln. ꝛ. l. si. §. si. C. de bo. que libe. Tertio, lȝ idez actus possit parere diuersos effectus. l. i numerationibꝰ. ff. de sol. tamen non potest operari contrarios effectus. l. qui hominē. §. si. eo. tit. Quarto. timiditas que causat amissionē possessionis non cadit in eo qui facit actū contrariū timiditati ꝛ sic qui ingreditur

13 possessionē. † Nā timiditas ꝛ audacia sunt passiones animi que probant per actus facti exteriores. iuxta gl. no. in. l. apud celsum in prin. ꝛ ibi no. bar. ff. de do. ma. excep. ꝛ in. l. fulcinius. §. qd sit ante cū similibꝰ. ff. quibꝰ ex cau. in pos. ea. Ista oia cessant in ɔtrario supra formato: ꝛ sic licet facilius impediat acquisitio ꝙ retentio: tñ ex diuersitate rationis aliud sequitur. Et si diceres ista assumpta pcederent stante firmo ꝙ ingressus clādestine acquirat possessionē naturalē. Sed istud est circa ꝙ pprie cadit difficultas et circa ꝙ tēdit oppositio supra facta. Tu dic ꝙ imo istud est firmū per istū tex. clarū hic. tex. in. l. si id qd. §. fin. ff. eo. Tñ qꝛ ista multiplicatio inconuenietiū nō vr esse realis solutio nec directo tollit oppositionē supra factā. Potes scḋo rñdere, ꝙ tex. in. d. l. prohibere. §. si. ꝛ in hac. l. in prin. nō dicūt ꝙ ille dicat clādestinus possessor qui suspicat se posse repelli: sed bene qui suspicat sibi moueri controuersiā. ꝛ intelligitur de iure vel de facto. vt est gl. ff. e. l. in princ. Clādestinꝰ ergo significat immediate timorē ɔtrouersie future: nō antē timorē expulsionis. Et sic iste timor future ɔtrouersie nō cadit immediate circa ipsam possessionē sicut cadit timor ꝙ quis possit de possessione repelli. Et si dicat ꝙ considerato effectu, timor future ɔtrouersie est timor expulsionis. Respōdetur, ꝙ istud nō facit vt statiz perdat possessionē, cū dubius sit euentus future litis. l. ꝙ debet. ff. de pecu. Nā cum clādestine intret ꝛ sic faciat actū occultū: ex hoc nō suspicat de expulsiōe, cū sit occultū: sed bñ suspicat ꝙ quādo palā fiet, mouebit sibi lis: ergo nō perdit statim possessionē. Stat ergo notabile ex tex. ꝙ ingrediens clādestine possessionē vacantē acquirit naturalē possessio

14 nem. ¶ † Limita istū tex. nō procedere quādo absens tantū naturaliter possidebat: puta qꝛ ipse prius apprehēderat possessionem vacantē: vel qꝛ erat vsufructuarius, emphyteota, vel feudatarius, qui naturaliter tñ possident. l. naturaliter. in prin. ff. e. gl. in. l. iij. ex cōtrio. vbi dixi. ff. eo. Quia cum tunc illa naturalis solo aīo per absentē retineat: vt est glos. no. in. l. j. in prin. ff. eodē. ergo ingrediens clandestine nō acqreret naturalē possessionē: qꝛ duo nō pñt insolidū possidere eadē specie possidendi per regulā. l. iij. §. ex cōtrio. ff. eo. ꝛ ita in specie tȝ gl. in. l. iij. §. vnde vi. ff. de vi ꝛ vi ar

15 ma. Et ita est bona limitatio ad istū tex. ¶ † Scḋo limita, qñ tales nundine non essent multū remote ab isto fundo: ꝛ sic fundus esset in cōspectu per. x. miliaria: qꝛ tunc cuz absens retineret non solum ciuilē aīo sed etiā naturalē aspectu: ꝛ sic corpore tūc ingrediens clandestine nō acqreret naturalē p regulā. d. l. iij. §. ex cōtrio.

16 ꝛ dixi. ff. in. j. apostillatione tex. ¶ † Tertio limita istud no. pcedere in rebus immobilibus: sed in rebus mobilibus per apphēsionē naturalis antiquus possessor perdit naturalē ꝛ ciuilē possessionē. l. iij. §. nerua. ff. eod. ꝛ ibi assignaui ratioem diuersitatis.

17 ¶ † Scḋo no. ex tex. in ver. retinet ergo, ꝙ absens retinet aīo ciuilem possessionē sui fundi vacātis vt hic. ꝛ. l. si id qd. §. si. j. eod.

18 ¶ † Limita, qñ ingressus esset cū tāta potentia ꝙ ei nō posset resisti: vel qñ quis ingrederet fundū te absente cū tanta magna vi ꝙ nulla subesset spes recuperationis: tūc absens ꝛ etiā ignorās pderet ciuilē possessionē. Ita tenēt Raph. cu. ꝛ. d. Alex. in. l. qd meo. i. §. si. j. eo. p illū tex. in vbo facile expulsurus sibi dicā.

19 ¶ Scḋo limita, qñ interueniret negligentia decēnalis: tūc per obliuionē que presumitur ex lapsu decēnij perdit ciuilis que accrescit huic clādestine ingresso. Juxta gl. magistralē in. l. j. vbi dixi. C. de ser. fugi. no. bar. in. l. si de eo. §. si forte. j. e. ꝛ est tex. i. l. furtum. §. i. j. ti. j. tñ ista limitatio nō vadit directo ꝛ immediate ad

20 tex. ¶ † Tertio pōt limitari, nisi quis ingrederet possessionem absentis iudice autore: qꝛ tūc acqreret etiā ciuilem possessionez. l. iuste possidet. j. eo. sm Ang. ꝛ Moder. hic. facit. l. q vniuersas. §. itē cū ptor. j. eo. ꝛ qd no. bar. in. l. pegre. §. quibus explicitis. j. eo. ita etiā no. Ang. in. l. a diuo pio. §. si post edictū. j. de re iud. p illū tex. ꝛ dicit ꝙ ille. §. est cōplimentū istius. §. Tamen ista limitatio nō est ad ppositū tex. nostri: qꝛ qñ quis ingrederet iudice autore nō diceret clādestine ingredi. Ideo circa istā limitatiōez vlterius non insisto: sed videas plenius per domi. Alexand. hic.

21 ¶ † Tertio no. ex eodem ver. retinet ergo. hic probari duas esse possessiones specie ꝛ numero differentes. s. naturalem ꝛ ciuilē cū tex. presupponat duos possidere eundē fundū. s. ingressum ꝛ absentem: ꝛ eadē possessio numero nō pōt a duobus insolidū possideri. l. iij. §. ex cōtrario. ff. eo. ꝛ ita ponderat istū tex. Dy. in regula sine possessione. ꝛ ita tenui in. l. j. in prin. vbi dixi. ff. e. Adde ꝙ possessio pōt considerari dupliciter. Uno modo prout homo ē corporaliter in possessiōe, ꝛ ista est possessio naturalis q est quedam insistētia rei. Alio modo prout possessio est in hoie: ꝛ ista est possessio ciuilis, vnde dum sedeo super equo naturaliter possideo equū. Sȝ qñ qs nō est in possessione, nec possessio est in cōspectu sed i mēte ꝛ volūtate absentis, ꝛ illa est ciuilis: vt hoc tex. ꝛ ita declarat Bal. in. c. ceterū. in. vj. no. de indi. ¶ Quarto not. in ver. verū, ꝙ ingressus clandestine possessionem: ꝛ phibens dñm reuerti in fundū quē aīo possidebat, acqrit possessionē violētā.

22 ¶ † Ex quo duo correlarie inferunt ex tex. Primo ꝙ violentia pōt inferri: etiam in sola ciuili, Quis solo aīo intellectualiter retineat. Similiter in sola naturali, ꝛ fortius in vtraq3. l. j. §. deijcit

23 ꝛ. §. siue aūt. ff. de vi ꝛ vi ar. † Scḋo ꝛ notabilis infert ex hoc text. ad practicā quotidianā. ꝙ ciuiliter possidens pōt propria autoritate de facto ingredi ꝛ expellere occupatorē resistentē. nā si redeūdo nō fuerit admissus infert ei violentia vt hic dicit tex. ergo pōt vim vi repellere. l. iij. §. eū igit. ꝛ ibi gl. ff. de vi ꝛ vi ar. bar. l. j. §. interdictū hoc. post gl. ibi. ff. vti possi. hr̄ in. l. vt vim. ff. de insti. ꝛ iur. ꝛ. l. j. C. vnde vi. super quo late insistit Are. ꝛ tenet cōtrariū. ꝛ in ɔtrium adducit tex. quē dicit fortissime vigere et non posse ei rñderi in. l. si alius. §. bellissime. ff. qd vi aut clam. vbi edificium clam factū in fundo meo, propter ꝙ habeo interdictum ꝙ vi aut clā, nō licȝ mihi ppria autoritate tollere nisi ex magna cā puta vt ibi gl. ꝛ Bar. declarāt, qñ non adesset copia iudicis vel periculū esset in mora: ergo dat intelligi ꝙ regulariter non licet: ꝛ tñ ibi de necessitate dȝ presupponi, ꝙ ille in cuius fundicium clam fuit edificatū erat possessor: al's nō competeret sibi in

24 terdictum ꝙ vi aut clam. ¶ † Sed ad illū text. potes dupliciter rñdere. Primo, ꝙ imo si est edificatū in solo meo quē nō possideo datur mihi interdictum ꝙ vi aut clam. Sed tunc nō possū tollere propria autoritate nisi ex causa ita loquit ille tex. Si autem fuerit edificatū in solo meo ꝛ a me possesso tunc possum ppria autoritate absolute tollere sm glo. ꝛ bar. ibi. facit. l. si vite. §. si ad ianuam. ff. qd vi aut clam ꝛ. l. quemadmodū. ff. ad. l. acqui. ¶ Secūdo responde ad. d. §. bellissime. inquantū Are. presupponit ꝙ interdictum illud ꝙ vi aut clam non competat nisi possideat, videtur cōtra tex. in. d. l. si alius. §. j. vbi si nuntiaui nouum opus verbo quo casu nūtiando verbo amittitur possessio. l. j. §. in operis. ꝛ ibi glo. ꝛ docto. ff. de ope. no. nuntia. Deinde aduersarius ante remissionē obtentam edificauerit. dicit ibi tex. ꝙ mihi contra eum cōpetūt duo remedia scilicet remediū demolitorium ex nuntiatiōe noui operis ꝛ interdictum ꝙ vi aut clam: ergo illud interdictū ꝙ vi aut clam cōpetit etiam nō possidenti. Et sic teneas pdictā cōclusionē que est vtilis in practica. ꝙ ciuiliter possidens possit ppria autoritate expellere occupatorē resistentē. ꝛ vltra gl. ꝛ bart. in. d. l. j. §. interdictū hoc. adde Bart. in. l. j. §. nūtiatio. in. ij. col. in. j. ibi qd erit si edificās possideret naturaliter, ꝛ in. l. de pupillo. §. meminisse. in. iiij. qō. ff. de ope. no. nū. Bald. in dispu. sua que incip. Accusatus de vi turbatiua. in. iiij. col. Ange.

col. Ang. in. d. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ in. l. a diuo pio. § si post
addictum. ff. de re iudi. Innoc. in. c. olim. ff. de resti. spo. d. Alexan.
in cōsil. xcix. v. volu. incip. visis processibus cause. in. iij. col. ⁊ in. l.
quēadmodum. in. j. ⁊. ij. col. ff. eo. vbi dicit, ꝙ ista est cōis opi. ibi vi
deas. ⁊ ita etiā tenet Ludo. ro. hic. ¶ Contra istam cōem conclu-
sionem videtur magis obstare illud qđ tenent Bar. ⁊ doct. in. l. fi.
C. de iure emphy. vbi tenent, ꝙ dñs ciuiliter possidēs nō potest
ꝓpria autoritate expellere emphyteotam priuatuʒ iure suo sibi
resistentem. Omissa solu. Areti. hic ⁊ Joā. de imo. in. c. potuit. in
vj. char. de loca. Rñde clare, ꝙ ibi emphyteota habuit principiū
possessionis ⁊ tituli iustum, qđ initiū maxime attendit vt hac. l. ī
prin. ideo nō potest sic de facili ꝓpria autoritate expelli: sicut ille
qui a principio clandestine ⁊ iniuste occupauit. l. sed ⁊ si lege. § ꝙ
autem. ff. de peti. here. ita cōcordat Rapha. fulgo. ⁊ bene in. d. l. ij.
25 C. de iure emphy. ¶ † Limita istū text. ⁊ istud nota. ꝙ qui prohi-
bet reuertentem in funduʒ, acqrit possessionē violentā, qñ ꝓhi
bitus desijt habere animum possidendi. Secus si nō desijt, puta
dum se preparat ⁊ amicos cōuocat vt illum repellat. l. iij. § cum
igitur. ⁊ ibi glo. not. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊ pulche Bald. in. l. fi. C. de
his qui a non do. manu. ⁊ est text. in. l. seq. sed ⁊ si nolit. vbi statiʒ
26 dicam. † Aduerte tñ diligenter, ꝙ si aliquis occupauit possessio
nem per vim: postea impetrauit a principe vel alio superiore cō
firmationem talis possessionis, talis cōcessio ⁊ talis cōfirmatio
nihil valet: ⁊ sic violenta possessio nō potest cōfirmari per rescri-
ptum principis. tex. est no. in. l. autoritate. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij ad hoc
no. C. vnde vi. ⁊ ibi Bar. dicit, ꝙ iam vidit de facto. ⁊ est gl. in. l. ij.
C. de fun. ⁊ salti. rei domi. lib. xj. quā glo. voluit allegare bar. q est
corruptus. in. d. l. autoritate. ideʒ tenet Bar. in trac. de tyrāno in
xv. col. in. x. q. Bal. in rub. C. de carbo. edi. ⁊ in. c. nihil. in. iij. not.
de prescrip. Jo. de imo. in rub. ff. de verbo. obli. in pe. co. Salice. ⁊
27 Fio. in. l. vniuersis. C. de preci. impe. offerē. ¶ † Adde ad hoc ꝙ
inuadentibus castra pertinentia ad iustos dños: nō possent illa
castra per principem ꝯcedi salua iustitia: siue isti inuadentes sint
persone singulares siue cōitates. d. l. ij. cū glos. C. de fun. ⁊ salti. rei
domi. lib. xj. ſm Bal. in. l. decernimus. in. j. col. ad fi. C. de sac. san.
eccle. vbi dicit istud facere cōtra florentinos qui plura castra val
lis nebule per vim acceperunt postea fecerūt sibi concedi ab im-
peratore. illa concessio imperatoris nihil valet quod bene nota.
28 ¶ † Quinto no. ex eodem ver. verū, ꝙ qualitas violentie postea
superueniens facit desinere primā clandestinā ⁊ facit acqri aliaʒ
possessionē violentiā, ita cantant verba huius versi. realiter intel
lecta vt iacent, presertim dum dicit, vi magis possidere non claʒ.
Ergo mutatur qualitas possessionis. In cōtrariū facit text. ff. in
prin. huius. l. in versi. is auteʒ. qui dicit, ꝙ origo nāsciscende pos-
sessionis exquirenda est. ⁊ sic quo ad qualitatē possidendi īspici-
mus originem possessionis ⁊ nō processum vt ibi. ⁊. l. si de eo. § j.
ff. eo. Unde qualitas clandestinitatis postea superueniens, nō fa
cit postea acquiri aliam possessionē clandestinam. ita ibi est tex.
Ergo etiam hic qualitas violentie superueniēs nō debet facere
acquiri aliam possessionē violentā et cessare primaʒ clendestinā.
¶ Huic difficultati rñde dupliciter. Primo, ꝙ ibi prima posses
sio erat iniusta: ideo si adijceretur clandestinitas adijceretur iniu-
stia que est contraria ⁊ incōpatibilis. vnde sicut non pōt quis sibi
mutare cām possessionis de nulla in aliquā. l. iij. § illud. ff. eo. ita
non pōt mutare de aliqua iusta in aliam iniustam vt ibi. Hic aūt
vtraq3 est iniusta: ideo fit mutatio de clādestina in violentā quasi
sint magis compatibiles. ¶ Scđo ⁊ subtilius respōde ſm glos.
magnam hic circa prin. ꝙ prima naturalis quā habuit sine vi, in
qua vt dixi inspicitur origo, non mutatur in violentā. Sed bene
ciuilis que habetur ex nō admissione reuertentis dñi est illa que
habetur cū vi: ⁊ sic nōt pōt fieri mutatio de vna iniusta ī aliā iniu
stam: nec de clandestina in violentā. pront etiā tenet glos. in. l. cuʒ
nemo. C. eo. ⁊ sic in isto tex. nō fit mutatio. Sʒ remanēt ambe scʒ
prima naturalis clandestina: ⁊ scđa ciuilis violenta quā acquisi-
uit prohibendo volentē ingredi, ⁊ dicit super illa gl. Uel tertio
potes rñdere, ꝙ ista. l. in prin. procedit qñ nulla cā extrinsecus in
tercessit. Sed hic superuenit cā extrinsecus: qz iste nō solū clāde
stine occupauit possessionē absentis vacantē: ⁊ sic effectus est clā
destinus possessor. Sed etiā postea reuertentē dñʒ nō admisit sʒ
prohibuit intrare in fundū: ⁊ propter istam nouam cām extrinse
cus ꝓuenientem efficit violētus possessor. ⁊ de mutatione cause
seu qualitatis possessionis qñ liceat: vide tex. in. l. nō solum. § qđ
29 vulgo. ff. tit. j. ⁊ Bar. in. l. iij. § illud. ff. eo. ¶ † Item circa istū ver.
verum. Pro eius ampliatione diligenter aduerte, ꝙ cōstitutio
penalis. l. si quis in tantum. C. vnde vi. loquens in expellente per
vim aliquē de possessione qđ priuetur dñio illius rei, habet locū
etiā in eo qui nō expulit directo per vim: sed dum possessor esset
profect⁹ ad nūdinas, clā intrauit possessionē: ⁊ postea reuertētēʒ
noluit admittere. Quo casu clam ꝯuertitur ad vim: ⁊ tunc habet
perinde ac si per vim expelleret, vt hoc tex. in fi. ⁊ ita in terminis

tenet glo. in. d. l. si quis in tantā. ⁊ ibi Bal. in. iij. col. in. x. q. notat
multū illam glo. ad statuta loquētia de expellēte aliquem de pos
sessione, qđ inuadens possessionē in qua ille qui recessit neminē
reliquit: ⁊ sic in qua nō erat aliquis corpe, tamē possidebatur aīo
ꝑ absentem ciuiliter, si ille postea redeat, ⁊ ingressus reuertenteʒ
30 nō admittit, punitur q occupauit sicut si vere expulisset. ¶ † Ex
pellitur enim quis tribus modis. Primo quando in possessiōe
inuentus expellitur de ea. Scđo quādo nō inenit ⁊ reuertēs nō
admittitur. Tertio quādo metu nō reuertit: ⁊ iste etiā dicitur ex
pulsus. Et in oībus istis habet locū. d. l. si quis in tantā. Quis sit
penalis ⁊ in oībus istis tribus habent etiā locū statuta loquen-
tia de expulsis. ita ibi formaliter ⁊ ad literā tenet Bal. sunt egre-
31 gie decisiōes ⁊ mirabiles ampliationes ad hūc tex. ¶ † Subdit
etiam ibidem bal. ꝙ si accuso aliquē qđ expulit me de possessiōe,
⁊ non possum probare ꝙ essem tūc in possessione: qz tūc re vera nō
eram nec volui temere reuerti: certe protestabor corā iudice ⁊ te-
stibus ꝙ metu nō possum reuerti. ⁊ hac protestatione facta itel-
ligor expulsus. ¶ Nota diligēter ista omnia ad hūc tex. ⁊ ad pra
cticam. Sed tu attende qz glo. magna hic, circa prin. ⁊ doc. hic, di
cunt, ꝙ naturalis remanet clādestina ⁊ ciuilis violēta. pront etiā
dixi in precedenti not. ⁊ ꝙ debet agi interdicto vnde vi, ad ciuilē
⁊ postea vt possidetis pro natutali. Non qđ dicatur expulsio vio
lenta imo potius contrarium cū dicat initium inspiciendū. ⁊ ita
etiā tenet do. Alex. in. l. quēadmodum. ff. eo. vbi reprobat Bal. in
d. l. si quis in tantam. male allegantem gl. hic que potius vult cō
32 trarium ſm eum. ¶ † Septimo ex eodē ver. veruʒ. Pondera hic
videri tex. pro eo qđ tenet nouiter Are. in. l. iij. § in admittenda.
in. ij. co. ff. eo. vbi tenet, ꝙ illđ qđ dicitur, ꝙ ex eo ꝙ quis suspicat
se posse repelli perdit possessionē: vt in. l. seq. ꝓcedit, qñ est extra
fundum: secus si esset in fundo: qz cum ad admittendā possessio
nem requirat corpus ⁊ animus. l. quēadmodū. ff. eo. ⁊. l. fere scđa.
ff. de reg. iur. ergo quis suspicetur se posse repelli: tñ si nō eijciat
corpore extra locum, nō perdet possessionem loci ī quo est. Pro
hoc ponderat tex. in. l. qđ meo. § fi. in vltimo rñso. iuncto ver. pre
cedenti. ff. eo. vbi vr ꝓbari, ꝙ etiā qñ qs verisimiliter dʒ suspicari
se posse repelli non tñ perdit possessionem loci in quo est nisi īde
deijciatur. Ad idem allegat. l. j § pe. ff. de vi ⁊ vi arma. īducendo
vt per eum. Facit iste tex. cū. l. seq. qui cū mysterio loquit de exi-
stente extra fundū qui ꝓpter metū nō vult vel nō audet redire
Et sic iura semper loqunt de existente extra fundū vt hic. ⁊. d. l.
iij. § in admittenda. in versi. si quis nuntiet. ff. e. ⁊. l. si id qđ. § fi. ff.
eo. ¶ Adde notandū, ꝙ si qs est ꝑsonaliter in loco ⁊ ipse suspi-
cet se posse repelli: tamen ex quo metus vel suspicio nō sortitur
effectum: qz ꝑseuerat remanere corpore in loco, ꝙ nō priuet pos
sessiōe: ⁊ vr satis bona cōsideratio. Alij nihil tangunt. ¶ Adde
in cōtrariuʒ videtur stringere, ꝙ sola suspicio operetur amissio
nem possessionis: dato ꝙ quis sit in fundo ⁊ eum possideat. Nā
si dñs existens in fundo quem possidet nuntiet alij nouū opus
verbo, ꝑ talem nuntiationem verbalem perdit possessioneʒ pro
pter suspicionē: quia meticulosus. l. j. § in operis. ⁊ ibi gl. ⁊ doct.
⁊. l. de pupillo. § meminisse. ff. de ope. no. nuntia. ergo licet sim in
fundo ⁊ nuntiem verbo: tamen propter suspicionē meticulosaʒ
perdo possessionem: ergo cōtra Are. ⁊ iura per eum allegata pa
rum faciunt: qz in. d. l. qđ meo. § fi. vbi ingressus cū exercitu non
occupauit nisi partem fundi, est presumptio ꝙ noluit aliam par
tem occupare in qua ego sum: ideo eaʒ non perdo, vt ibi: qz non
debui verisimiliter suspiciari de alia parte. ꝓut ꝑsupponit Are-
ti. ⁊ male. ⁊ sic ille tex. nihil facit. ⁊ sic habes magnā āpliationē ad
regulaʒ, qđ qui suspicatur se posse repelli perdit possessionē, vt
in iuribus. ff. allegatis. vt illa iura generaliter procedant: siue ta
lis suspicans sit extra fundum siue etiā in fundo quod bene not.
33 ¶ † Octauo no. ex. l. sequenti. sed ⁊ si nolit iuncto. § ꝑcedēti. ꝙ
ad missionem possessionis ciuilis, paria sunt quē repelli vel su-
spiciari se posse repelli. Facit. l. si id quod. § fi. ff. eodē. l. iij. § si qs
autem visis. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊. l. nō solum. § si dominus. ff. titu. j.
34 ⁊. l. iij. § si quis nuntiet. ff. eodē. † Sicut paria sunt, vel ꝙ guerra
actualiter vigeat: vel ꝙ sit timor guerre ad hoc vt fiat remissio
publicanis seu conductoribus gabellarum vigore pacti quo in
casu guerre fiat remissio seu restaurum datiarijs. ita nota. tenet
Pet. de ancha. in consilio. lxxxvij. incipiente premissa facti serie
refert ⁊ sequitur domi. Alexan. in. l. diuortio. in princi. in. iiij. co.
ff. solu. matri. Accedat illud Senece. Peior est bello timor ipse
belli. Sed aduerte quia quando reuersus fuit repulsus: tunc be
ne clandestinus possessor incipit vi possidere. ita dicit text. in. §
precedenti. in fine. eo quia tūc videtur vi expulsus. l. j § vi possi
dere. ff. de vi ⁊ vi armata. Sed quando rediens est suspicatus se
posse repelli: tunc tex. in ista. l. sed ⁊ si quis. soluʒ dicit ꝙ absens
amittit possessionem: non autem repetit ꝙ etiam tunc clādesti
ne ingressus incipiat vi possidere. ⁊ istud videt rationabile: qz
isto scđo casu in amissione ciuilis nulla est illata violenta. ⁊ ita

etiam tenent Mod.senẽ.hic in.vj.no. Tamẽ Bar.in summario
⁊ cõiter doc.tenẽt contrarium, ꝙ vtroq; casu clandestinus ingres
sor incipiat vi possidere siue nõ admiserit redeuntez siue ipse re
diẽs suspicatus fuerit se posse repelli. Sed precedens dictuz est
35 equius ⁊ magis de mente istorũ iurium ⁊ illud tene. ¶ Nono et
vltimo no.ex eadẽ.l.sed ⁊ si nolit.hic videri tex.pro eo qđ tenent
alibi glo.⁊ doct. ꝙ per vim deiectus de possessione si se preparat
ad recuperandũ possessionẽ nunꝙ desinit ciuiliter possidere.glo.
est no.in.l.iij.§.eũ igit.⁊ ibi Bar.⁊ in.l.qui possessionẽ.⁊ ibi bart.
j.de vi ⁊ vi arma. Jdẽ patet ex hoc tex.dũ dicit, sꝫ ⁊ si nolit in fun
dum reuerti amisisse possessionẽ videt. Ergo si velit in possessio
nem reuerti:⁊ ad hoc se pparat non amittit ciuilẽ.facit.l.iij.§.in
amittẽda.§.e.in verbo timore cõterritus noluit accedere:ergo se
36 cus si voluit accedere ⁊ se preparauit. ¶ † Adde ⁊ valde no. ꝙ si
dux vel princeps vel alius expellat de terra sua:licita est quãdo
cunq; propria autoritate recuperare quoties sese facultas obtu
lerit etiã post decenniũ:⁊ dicet incontinenti recuperasse, cũ semp
habuerit animũ recuperãdi:nec vnꝙ diligentiã pretermiserit in
recuperãdo, dictum fuit famosum ⁊ originale vgutionis.j.dist.i
c.ius naturale.in gl.sua antiqua.qđ refert ⁊ sequit Bal.reputãs
tenendũ menti in fi.C.de his qui a nõ do.manu.⁊ in.c. in literis.
de resti.spo. Jo.de imo.in.l.j.§.qui presens.j.de verb.obl.Ang.
de are.in.§.quadrupli.in.xvj.colũ.ad fi.insti.de act.facit qđ vult
glo.in.c.olim primo.de resti.spo.in verbo statiz. que exponit sta
tim.idest ꝙ primũ potuerunt.qđ valde no.⁊ ita habes perfectis
sime vt puto expedita no.huius.§. ¶ Capio gl.in verbo posses
sionẽ Jsta gl.est pncipalr facta propter ꝯtrium.l.iij.§.ex contra
rio.§.eo.⁊ in effectu ponit tres sol.ßm tres diuersas opi.ibi ple
nius relatas in glo. Prima est so.Jo.⁊ ista cõiter approbat. Se
cũda est que attribuit Roge.⁊ fuit quorundã antiquorũ.qꝛ Ro
ge.nõ tenuit ꝙ duo possent insolidũ ciuiliter possidere,nisi i cer
tis casibus:sed fuerũt quidã antiqui quos glo.ibi refert. Tertia
est so.Pla.⁊ Azo. ¶ Diuide istã gl.in quinq; partes. Jn prima
timore cõtrarij.d.l.iij.§.ex cõtrario.ponit verã so.Joan. Jn scđa
arguit cõtra Roge.de isto tex.dupliciter inducẽdo. Jn tertia se
cũde inductioni respõdet ßm Roge. Sed eius respõsionẽ repro
bat. Jn quarta respõdet alio modo. Jn quinta ponit tertiaz sol.
ßm opi.Azo.⁊ Pla.scđa ibi.⁊ sic audi Roge.tertia ibi.sed ipe
respõdet.quarta ibi melius aũt posse dicere. quinta ⁊ vltima est
ibi.sed ßm Placẽ.⁊ Azo. ¶ Et aduerte ꝙ lꝫ glo.duobus modis
inducat istum tex.cõtra Roge.Tamẽ ad primã inductionẽ glo.
⁊ Bar.nõ respondent,⁊ nõ curarunt de illa prima inductione:eo
qꝛ illa prima inductio nõ venit nisi cũ quibusdã supletionibus:
qꝛ tex.nõ dicit ꝙ ingressus habeat naturalẽ tãtũ. Jsta est subau
ditio glo.ideo de prima inductione nõ est curandũ. ¶ Jn tertia
37 parte gl.ibi ingrediẽs nõ haberet ciuilẽ:qꝛ nec naturalẽ. ¶ † No
ta bene istã so.Roge.ꝙ nõ põt quis acqrere solam ciuilẽ sine na
turali:⁊ ad hoc tota die allegat ista gl. Jstã so.Roge.⁊ sic istã cõ
clusionem, approbat Bar.hic.⁊ pro ea allegat.l.ꝙ meo.§.fi.j.e.⁊
glo.in.l.iij.in prin.⁊ in.§.in amittẽda.§.eo. Jste est pulcher ⁊ ne
cessarius passus quez intendo bene examinare:an ciuilis posses
sio possit a principio sola acquiri sine naturali.Bar.hic secutus
Roge.tenet ꝙ nõ,⁊ sequunt Moder.senen.hic.sed gl.tenet cõ
trarium,quam sequunt Ange.Jmo.Pau.de ca.d.Alex.⁊ cete
ri plenius Are.hic.Et sic ista pars affirmatiua cõtra Barto.est
magis cõis.Et dicit Are.ꝙ istã glo.reputat singularẽ in iure,ꝙ
possit acquiri ciuilis vacans absq; naturali,mouent prefati doc.
qꝛ licet in fundo dimissus sit aliquis p absentẽ:et alius ingredia
tur animo acqrendi ciuilem que vacat:nihil repugnat quin illi ac
quiratur sola ciuilis:dato ꝙ alius existẽs in fundo possideat na
turaliter:ex quo in acquirenda tali ciuili corpus et animus iter
uenit:et sic cessat fundamentum Roge.aľs sequeretur ꝙ nudꝰ
pprietarius,⁊ sic dominus qui ciuiliter tantum possidet:⁊ natu
ralis est penes emphyteotã feudatarium vel vsufructuariũ, nõ
posset transferre illã ciuilem solam in aliũ inducẽdo eum in pos
sessionem,qđ est falsum.l.locũ.§.pe.§.de vsufr. Ergo apparet ꝙ
sola ciuilis põt acquiri a nudo proprietario sine aliqua natura
li. Sed istud fundamentũ parum facit vt etiã fatetur Are.qꝛ ibi
transfertur ciuilis ex volũtate dñi,qui vult eam transferre. Per
hoc nõ sequit,ergo similiter põt acquiri sola ciuilis per occupa
tionem,cũ facilius transferi possessio concurrente volũtate dñi
tradentis ꝙ vbi nõ cõcurrit.l.ꝙ meo.§.si venditorẽ.j.eo. glo.i.l.
j.in princi.in glo.j.§.eo.Et dum dixi de ciuili que vacat: quia tu
posses dubitare ⁊ dicere ꝙ ciuilis nõ vacat ex quo est apud domi
num absentem.de illa nõ loquimur tenendo cum Roge.ꝙ duo
possunt ciuiliter possidere vt statim infra in specie declarabo.
¶ Vltra scribentes adde tu contra Barto.aliam gl.j.in gl.ma
gna in pe.parte.⁊ ibi domi.Alexã.in vlti.char.eam ponderat cõ
tra bart.hic.Sed an illa gl.probet ibi dicetur. Jtem ꝯtra Barto.
adde etiam glo.in.l.pompo.§.si is qui precario.in glo.magna in
38 fi.j.eo. ¶ † Scđo adde ꝙ alibi dicit no.Bal.in.l.ij.in.j.q.C.vbi
in rem actio.ꝙ iudex potest quem mittere in ciuilem possessio
nẽ pro sola ciuili cõsequenda absq; naturali:⁊ factum iudicis re
39 putatur factũ partis.l.si ob cãm.C.de euic. ¶ † Tertio in cõtra
riũ põdera illud ꝙ vult bar.met in.l.nõ soluz.§.morte.§.de ope.
no.nun. Jn prima specie protestationis ante fi.vbi tenet, ꝙ si ex
puli te de fundo ⁊ fui tunc protestatus ꝙ hoc nõ faciebã nisi ani
mo querendi ciuilem possessionẽ tantũ: ꝙ ista protestatio opera
tur vt solũ circa illam ciuilẽ videar deliquisse. allegat glos.in.l.j.
super verbo nec vi.C.vti possidetis. ¶ Quarto ⁊ vltimo aduer
te cõtra Bar. ꝙ ex quo naturalis erat penes illũ qui remãserat
40 in fundo pro dño absente. † ergo nõ poterat dari ciuilis vacans
eo qꝛ statim naturalis trahit ad se illã ciuilem vacantem etiam
possessore ignorãte ⁊ ciuilis imediate simul iungit cuz naturali
vt est glo.no.⁊ approbata in.l.seq.sed ⁊ si nolit.d.Alex.in discur
su sermonis incidenter dicit, ꝙ ciuilis põt vacare qñ nõ occupa
tur per existentẽ in fundo.Tu potes vltra eum istud cõfirmare.
Nam qui remãsit in fundo pro dño absente:potius remansit ad
custodiam fundi:ideo nõ habuit animũ acquirendi aliquaz ciui
lem ⁊ eam cõiungendi cum naturali,nimirũ si tũc ciuilis reman
sit vacans.Sed caue,cũ ciuilis vacans statim coniungatur cũ na
turali etiã ignorãte possessore ßm glo.no.in.l.seq.vbi dicetur. et
sic videtur ꝙ opi.Bar.nõ possit procedere. Jsta sunt que faciũt
contra Bar.contra quem est cõmunis opi.glos.⁊ aliorũ, ꝙ ciui
lis sola possit acquiri sine naturali. ¶ Licet cõmunis opi.glo.⁊
scriben.sit cõtra Bar.tamen qꝛ ea que in cõtrarium adducuntur
parum vrgent, posset de facili teneri opi.Barto. ꝙ magis videt
consonare veritati.Et pro opi.Bar.faciunt duo boni tex. Pri
mo tex.in.l.iij.§.neratius.in primo respõso.vbi etiã dixi.§.e.vbi
tex.formaliter dicit, ꝙ nõ possumus acquirere possessionez ani
mo si nõ antecedat naturalis possessio:ergo ibi videtur text. ꝙ
nõ põt acqri ciuilis sine naturali.⁊ ille text.simpliciter ⁊ generali
ter loquitur.Ad idẽ tex.in.d.l.iij.in pn.§.eo.vbi traditur regula
generalis, ꝙ nõ põt acquiri possessio animo de per se,sine corpo
re:ergo nõ põt acqri ciuilis sola sine naturali.Est verum ꝙ tex.
in.d.§.neratius.lꝫ in primo rñso gñaliter loquatur:tñ vr pnci
paliter loqui de rebus mobilibus vt ex sequẽtibus ptꝫ.⁊ ibi ple
nius dixi circa hoc. Jtem lꝫ tex.in.d.§.neratius videatur in pn.
gñaliter loqui.Tamen principalis decisio illius.§.est loqui de
thesauro ⁊ rebus que in nullius bonis sunt,quarũ possessio dif
ficilius acqrit ꝙ ceterarũ rerũ,cũ reqratur actualis amotio de lo
co:vt ibi dicit tex.in fi.⁊ glo.in.l.j.in prin.in verbo primi.§.eo.et
ibi clarius Bart.in.iiij.q.princi.nimirum si ibi non põt acquiri
sola ciuilis animo sine corpore cũ ibi etiam requiratur actualis
amotio:⁊ sic iste passus eẽt disputabilis ad vtrãq; ptẽ. ¶ Vltra
glo.Bar.impugnat solu.Roge.duobꝰ alijs medijs.Primo si
verus esset intellectus Roge.ꝙ ingressus clandestine posside
ret naturaliter ⁊ ciuiliter,nõ bene fieret illatio in tex.in versi.re
tinet ergo possessionẽ:imo potiꝰ fieret illatio in ꝯtriũ,si ille habe
ret vtrãq; possessionem ⁊ naturalẽ ⁊ ciuilem.Sed ad hoc respon
det Are.ꝙ illatio fit ex eo qđ supra dixit clam possidere.Nã clã
destina possessio presupponit alium possidere,alias non diceret
clandestinus possessor nisi respectu alterius possessoris vt proba
bitur nunc. Jllatio ergo tex.venit hoc modo.si ingressus clande
stine possidet:ergo sequit ꝙ absens retinet possessionez.Assum
ptum ꝙ clãdestina possessio presupponat alium possessorem:fir
mant Jaco.de are.Jmo.⁊ Areti.hic.Pro hoc ponderat Aret.
text.in.l.cũ querebatur.C.vnde vi.vbi cõtra occupantem posses
sionem vacantem ante illam constitutionem nõ cõpetebat inter
dictum ꝙ vi,aut clam.Sed illa constitutione datur remediũ tã
ꝙ contra predonem:ergo ibi est tex. ꝙ occupatus possessionẽ va
cantem non dicitur clandestinus possessor sicut etiam non dicit
violentia possessio nisi vbi possessor est deiectus.l.sequitur.§.itẽ
si occupaueris.cum glo.ĩ.ti.j.⁊ tangitur.j.in glo.magna.in princ.
ergo clandestina possessio presupponit alium possessorem:ergo
41 illatio bene sequitur ex tex. ¶ † Sed tu aduerte circa assumptuz
Areti. ꝙ ad hoc vt dicatur clandestinus possessor non est necesse
ꝙ suspicetur possessorẽ sibi moturũ cõtrouersiam:puta quia nul
lus sit possessor.Sed sufficit ꝙ suspicetur alia ratione alium sibi
moturum controuersiam:puta ratione dominij,licet non possi
deat vt est glo.in.d.l.sequitur.§.item si occupaueris.⁊ in.d.l.fi.C.
vnde vi.⁊ tenet simpliciter do.Alex.hic.⁊ Bar.in.l.si de eo.§.fi.
j.eodẽ.et i.l.j.§.interdictum hoc.j.vti possidetis.Pau.de cast.in
princi.huius.l.vbi etiam dixi.⁊ est bonus tex.in.l.si ancillam.in
prin.j.pro suo.Nec obstat tex.in.d.l.cum querabatur allegatus
per Are.quia Bar.ibi intelligit illum tex.quando illa res nun
ꝙ fuit a domino possessa,⁊ sic fuit omnino vacans:secus si antea
fuisset per dominum occupata: vt ibi probatur per eũ. ¶ Vltra
Aret.potes respondere ꝙ illatio in tex.fiat hoc modo:qꝛ tex.di
cit videri eum clam possidere.Ex hoc sequitur illatio ergo dñs
retinet

retinet possessionē.patet.nam clandestina possessio dicit̄,q̄ dn̄o
ignorante clā occupat̄:vt expresse dixit tex.in hac.l.in prin. Sed
ignorās nō amitteret ciuilē possessionē que aīo retinet̄:z sic sine aīo
amitti nō pōt.l.iij.§.an amittēda.ff.eo.l.quēadmodum.j.eo.z.l.si
quis vi.§.differētia.j.eo.z glo.ista in fi.ergo bene sequitur,cuz p
occupantē acq̄ratur clandestina:ergo per absentē z ignorantē re
tinetur ciuilis possessio.Isto modo melius defenditur Roge.a
primo fundamento Bar.¶ Scdo impugnat Bar.q2 si clādesti
ne ingressus possideret naturaliter z ciuiliter:vt vult Roge. et
postea dn̄s repelleret aut suspicaretur se posse repelli:illa alia ci
uilis acq̄reretur ingresso,z sic haberet duas ciuiles,qd est absur
dum ƒm Bar.Adde.q̄ an cū istā impugnationē facit gl.magna
j.in.ij.parte princi.et ibi Bart.in.ij.colum.ponderat.Sed facile
est respondere,q2 qua ratione tenet Roge. plures ciuiles posse
haberi in vna re.Ita non est absurdum duas ciuiles cadere in ea
dem persona presertiz diuersis respectibus z causis,nisi dicas q̄
hic est maius incōueniens.s.in eadē persona z eadē re: vnū habe
re duas ciuiles:secus in diuersis personis lz respectu rei.¶ Cir
ca tertiā opi.Azo.z Pla.Bar.reprobat per duo,de quibus hic
per euz.Adde fortius facere:q2 ingressus clādestine possidet na
turaliter corporaliter,absens possidet naturaliter animo et sic
diuersis qualitatibus:certe si ingressus exeat fundū illā natura
lem quam possidebat corpore:nūc ex quo exiuit possidet animo
quia qn̄ naturalis est vt per se sine ciuili retinetur per absentem
solo animo:vt est glo.in.l.j.in princi.ff.eo.ergo reperirentur duo
naturaliter possidere eadē qualitate.s.animo.Ergo solu.Azo.z
Placen.non semper procederet.Stant ergo ex glo.tres lecture
antiquorum z cōiter tenetur lectura Jo.vt dixi.¶ Sunt qui in
telligunt quarto modo illuz text.q̄ ingressus clandestine posses
sionem absentis non possideat naturaliter proprie z vere.prout
glo.z doc.volunt:sed possideat ficte z improprie:z solum in eius
damnū z odium vt possit repelli z cōueniri ac si vere possideret:
42 † sicut dicimus in eo qui dolo desijt possidere qui fingitur in sui
damnū z odium possidere.l.sin autem.§.sed z is.z.l.is qui dolo.
ff.de rei ven. Sed nō in eius fauorem:vt declarat Bar.in.l.natu
43 raliter.in.iij.col.j.titu.j.† Et q̄ in isto text.clandestine ingressꝰ
possideat nō vere sed ficte z improprie patet.naz tex.dicit videri
z intelligitur.Ista verba denotāt fictionez z improprietatē.De
verbo videri est text.vulgatus in.l.j.§.deiecisse.j.de vi z vi arma.
z in.l.si duo.z ibi glo.not.ff.de acq.heredi.z in.l.si pater filio:ibi
gl.j.de his que in frau.credi. Bar.in.l.si is qui pro emptore in.ij.
char.j.tit.j.de verbo intelligitur q̄ importet fictionem z impro
prietatem.facit.l.fi.§.pe.z.l.si quis cū testamētū nullū. ff. de iure
codi.glo.i.l.heres qn̄q3.ff.de acq.here.glo.in.c.studijs.in gl. j. de
presum. Bar.in.d.l.si is qui pro emptore.in.iij.char.Isto modo
intelligendo tex.cessaret oppo.glos.de dicto.§.ex cōtrario.q2 hic
duo nō possiderent insolidū eandem rem ex quo ingressus clam
nō possidet vere sed ficte z improprie.Et huic intellectui satis vi
dent applaudere verba tex.sed iste intellectus nō placet ad hunc
tex.q2 illatio que ponitur in versi.retinet ergo.non bene inferret
ex precedentibus.Quia si ingressus clam nō possideret naturali
ter ꝓprie z vere,sed ficte z improprie,nō sequeretur,ergo absens
retinet possessionem:vnde veritas est quod talis ingressus possi
det corporaliter,z sic naturaliter et vere proprie:et illa verba vi
deri z intelligitur,potius respiciunt qualitatem clandestinitae
tis z violentie,q̄ ipsam possessionem.Nec est verum assumptuz
q̄ clandestine ingressus solum fingatur in sui damnum z odiuz
44 possidere nō autē in sui fauorem.† Sicut dicimus in eo qui do
lo desijt possidere:q2 imo possidet etiā in sui fauorez.patet,q2 ha
bet interdictum vti possidetis cōtra quēcunq3 extraneum.l.j. in
fi.j.vti possidetis.Item habet interdictū vnde vi si expelleretur
l.j.§.qui vi a me.z.§.deijcitur.j.de vi z vi armata.z ita in specie de
clarat Bartol.in.l.j.in princi.in.ij.charta.ff.eodem. imo fortius
ista naturalis quam habet ingressus,potest operari effectuz vsu
capionis z sic acquisitionis dominij qn̄ ciuiliter possidēs desine
ret ciuiliter possidere:q2 tunc corporalis trahit ad se ciuilem:vt
est gloss.nota.z approbata.l.sed et si nolit.Et in specie ita tenet
ad terminos nostros Barto.in.d.§.ex cōtracto.in penu.co. vbi
dixi.Sz ista cessant in eo qui dolo desijt possidere qui nullo mo
45 do potest censeri ad fauorem suum possidere.† Nec obstant illa
duo verba posita in tex.q2 vltra responsionē quā supra dedi:di
co q̄ imo verbum videtur etiam aliquando importat veritatem.
l.naturaliter.in prin.z ibi Are.ad hoc not.j.eo.z .l.qui liberis. §.
hec verba.ff.de vulga.z pupil.z in specie bal.in.l.etiam per illuz
tex.C.de iure dot.vbi not.bal.q̄ verbum videtur ibi nō impor
tat fictionem ƒm verbi debitam z sanam interpretationē.et bal.
in rubri.extra de prescrip.in.ij.col.vbi dicit,q̄ verbum videtur si
gnificat veritatem qn̄ eam potest significare:ideo debemus ma
teriam subiacentem inspicere ƒm eum.Preterea qn̄ verbum vi
detur ponitur in his que sunt iuris:importat veritatē vt statim

dicam similiter verbum intelligit̄:aliquando importat veritatē
l.j.§.item acquirimus.z ibi Areti.ad hoc not.ff.eo.Bald.not.in
c.bone memorie.in penul.col.de appel.vbi bene ad propositum
nostrum,dicit,q̄ verbum intelligitur in his que iuris sunt sonat
veritatē.prout est in hoc tex.¶ Capio glo.magnam in verbo nō
clam.ista glo.ƒm Bart.in prin.huius.§.est intricata.Ideo vt ex
trices,diuide eam magistraliter z cuz intellectu,in quatuor par
tes principales expediendo vnāquāq3 de per se.¶ In prima timo
re taciti contrarij q̄ nunc inducā,declarat tex.deinde cōtra tex.
expresse opponit z de solu.se remittit.¶ In scda per viam qōnis
remouet fortem oppo.contra tex.¶ In tertia format q̄stionez de
ingresso ꝓhibente redeuntem qui non vult ciuilem acquirere.
¶ In quarta z vltima per viam qōnis ponit que remedia cōpetāt
domino reuerso pro recuperāda naturali quā ingressus occupat
¶ Secunda ibi.sed quam habet vi.¶ Tertia ibi:sz quid si hec ingres
sus.Quarta z vltima est ibi.item iā nō est questio.¶ Redeo ad
primam partē in qua vt dixi glo.timore taciti cōtrarij declarat
46 tex.† Istud tacitū contrarium est:q2 tex.in fi.dicit,vi magis in
a telligit̄ possidere nō clā:illa dictio magis est cōperatiua.[a] Ergo
debet presupponere positiuū cuius respectu fit cōparatio.Naz
cōparatiuum presupponit participationem vtriusq3 sed in vno a
magis q̄ in altero.l.vbi autem nō apparet.in prin.vbi dixi.j.de
verbo.oblig.Barto.in.l.cum filius.§.pater.cum similibus.ff.de
leg.ij.z tamen tex.dicit,vi magis intelligit̄ possidere nō clam,de
beret dicere q̄ clam.Glo.huius timore subaudit ad tex.dictiōez
tantum,z sic nō tantum clam sed magis vi:z sic simul possidet z
vi z clam:sed magis vi.Ista subauditio violat text.z dictio ma
gis,hic nō stat cōparatiue cum tex.tollat comparationē dicēdo
nō clam.stat ergo electiue vt dixi in tex.Et tenendo illud qd clā
destinꝰ possessor qui postea nō admisit dominū reuertentē possi
deat vi z nō claz.vt ad literā dicit tex.tolluntur multe difficulta
tes z amaritudines que tanguntur infra,p̄sertim in scda parte
principali glo.z istud tene vt infra latius dicam.¶ Circa scdaz
oppo.l.sequitur.§.item si occupauerit.qui est.§.pe.j.tit.j.cōiter
tenet̄ solu.glo.ibi posita,q̄ ibi ingressus est possessionē eius va
cantem aīo z corpore:z sic a naturali z ciuili vt patet ibi in verbo
vacuam possessionē qd pōt cōtingere altero de tribus modis vt
no.declarat glo.in.l.fi.in verbo vacuam.C.vnde vi. ideo nō pōt
postea effici violenta attento initio vt hac.l.in prin.Sed hic nō
vacat ciuilis que retinebatur animo per absentem:ideo cum nō
admittatur reuertens patitur vim.z sic possessio efficitur violē
ta. ¶ Uenio ad scdaz partem principalem glo.que est difficilis
z obscura:z oppono fortiter cōtra tex.nam absurdū est q̄ eadez
possessio sit clandestina z violenta:vt inquit glos.imo contrarie
qualitates nō possunt concurrere in eodē subiecto:z sic in eadez
possessione:vt.l.si quis ante.j.eo.z.l.si quis ancillam.in fi.princi.
j.pro suo.vbi text.dicit,q̄ quis non potest possidere p suo z clā:
quia sunt contrarie possessiones.z.l.ij.§.fi.j.pro emptore.Et ɔse
quenter eadem possessio non potest simul esse z clandestina z vio
lenta.glo.in effectu ponit tres ꝓncipales solutiōes ƒm q̄ fuerūt
tres ꝓncipales opi.antiquorū.s.Joan.Roge.z Azo.quas clarꝰ
ꝓsequitur z explicat Bart.tamen glo.de istis nullam facit men
tionem.Et ista scda pars principalis intellectualiter subdiuidi
tur in quatuor particulas ex mente Bar.z forte vltra quam glo.
senserit.¶ In prima ponit sol.Jo.cōiter approbatam,q̄ naturalē
habet clam,sed ciuilē vi.z sic cōtrarie qualitates non sunt circa
eandem possessionem sed circa diuersas.z q̄ prima naturalis sit
clandestina probat,quia inspicitur origo possessionis.z q̄ non
mutetur in violentā.probat,quia causa possessionis mutari nō
pōt.¶ In secunda per viam questionis ibi.sed quam ciuilē habet
tacite sentit secundam solu.Roge.q̄ ingressus habet duas ciui
les:vnam per ingressum clandestinum:.aliam vi non admitten
do dominum reuertentem.z istam reprobat glo.per absurdum,
q̄ in eadem re duplex sit ciuilis cum vnica reperiatur. presertim
in eadem re z eadem persona.¶ In tertia ibi.illud etiam est absur
dum.glo.tacite sentit tertiam solu.Azo.z Placen.q̄ vnica tan
tum est possessio.s.naturalis que habetur z clam z vi,z sic cū du
plici qualitate quam glo.reprobat:quia est absurdum q̄ eadem
possessio sit clandestina z violēta,z sic habeat contrarias qualita
tes vt dixi.¶ In quarta q̄ est ibi.sed dicunt. ponitur quadruplex
responsio ƒm Azo.z Placen.Prima,q̄ concurrere possunt ex
diuersis causis per.l.iij.§.ex pluribus.ff.eo.q̄ gl. reprobat:quia
ibi loquitur de diuersis causis se compatientibus:sz hic sunt cō
trarie.¶ Secunda solu.est ibi.nisi dicas q̄ pro parte vi z pro parte
clam,nihil est.¶ Tertia magis colorata sol.est ibi.vel nisi dicas q̄
diuersis respectibus eadem naturalis habet cōtrarias qualita
tes.nam naturalis naturaliter retenta:z sic corpore habetur clā:
illam eadem habetur ciuiliter vi z econtra.Istam reprobat bar.
q2 diuersitas qualitatū nō potest facere vt duo ɔtraria possint
esse in eodē subiecto.l.iij.§.ex ɔtrario.ff.eo.¶ Quarta sol.est ibi.Itez

a ¶ Dictio magis cōparatiua.adde gl.z ibi doct. in.l.ij.§.j.ff.si cer.peta.z in l.in cōmodato.§.sicut.ff. cōmo. et cū h dictio sit electiue:vide p Sozi.i ɔsi. clxxxiiij.col. pe.ver.p̄mo adduco.

pro eis, q qualitates cõtrarie in eadẽ naturali se cõpatiũtur non eodez tpe sed diuersis: qr ab initio fuit clandestina & nunc est violenta per. l. is qui puteũ. §. hoc interdictũ. j. qḋ vi aut clam. gl. reprobat quia ille. §. loquitur in re corporali: puta in domo que potuit fieri pro parte clam & alio tpe pro parte vi: sed in possessione que est ius. s. insistendi rei, fm glo. in. l. j. in prin. in glo. j. ff. eo. & sic est res incorporalis, initiũ inspicimus: & sic si ab initio semel fuit clandestina vel violẽta semper talis erit: vt hac. l. i prin. Ista est pprie mens & medulla huius glo. & lz Bar. transportet quosdaz ver. prius ponendo quartã sol. ibi. Itẽ pro eis, & postea ponẽdo tertiã ibi. vel nisi dicas, tamẽ de hoc nõ est curandũ fm Rapha.
47 hic & bene. & talis trãsportatio Bar. nihil penitus facit. ¶ † Ex ista scḋa parte principali glo. habes fm opi. Jo. cõiter approbatam, vnã cõclusionẽ ad tex. q ingressus habet naturalẽ possessionẽ clandestine: sed ciuilẽ violẽter: & sic respectu naturalis, dr clãdestinus respectu ciuilis, dr violẽt9: & sic 9trie qualitates nõ sunt circa eandẽ possessionẽ sed circa diuersas. Fundamentum glo. et doct. est: qr ex quo is qui a principio clam occupauit semel cepit naturalẽ clam possidere: nõ põt amplius sibi mutare cãm possessionis naturalis: qr semper quo ad illam dicit clam possidere: qr inspicitur initium vt hac. l. in princi. Sz tu aduerte lz oẽs ita teneant: iste cõis sensus videt cõfundi per istũ tex. in fi. qui dicit, nõ clam. & sic nõ loquitur cõparatiue qr dixisset q clam. sed dicendo non clam. aperte ostendit q prima possessio clandestina efficit violẽta: & hoc modo cessat fortis oppositio supra facta: qr hic nõ concurrunt due qualitates contrarie, cum tex. expresse dicat nõ clam. Non obstat fundamentũ glo. & doc. q ex quo a principio semel cepit clam possidere nõ potest amplius mutare causam pos
48 sessionis: † qr ad hoc facile respondetur, verũ esse causa extrinseca nõ accedẽte. l. iij. §. illud. & ibi Bar. & alij. ff. eod. Sz hic accessit postea causa extrinseca. s. violentia propter nõ admissionẽ dñi redeuntis. Ergo propter hanc causam extrinsecam postea accidẽtem causa possessionis potuit mutari. ¶ Tamen ad hoc posses subtiliter dicere, q ista noua causa que superuenit nõ superuenit circa possessionem primo loco clandestine occupatã: quia cũ possessio naturalis tẽpore occupationis esset vacans: ex quo neminez domi reliquit, vt dicit tex. Circa eaz nõ potest cadere violẽtia. l. sequitur. §. item si occupaueris. cũ glo. j. ti. j. nimirũ cũ nõ superuenerit noua causa applicabilis prime possessiõi si prima possessio nõ mutatur. Ista ergo noua cã violẽtie necessario cadit circa aliaz possessionem. s. ciuilẽ: ergo bene seqtur cõis solu. q naturalem habet clãdestine, & ciuilẽ violẽter. Nec potes dicere q fingatur vsq retro ab initio semper fuisse violẽtus possessor: prout dicebat Are. hic: qr extrema nõ sunt habilia. nam tẽpore prime occupationis, possessio naturalis erat vacans cuius respectu nõ cadit violentia. Et ita respondet insignis doc. do. Pe. de bexu. hic & sequunt do. Jac. pute. & do. Hiero. tor. ambo preceptores mei. ¶ Sed tu caue defendendo illud qḋ teneo cõtra omnes, & puto esse verũ: qr non dico q prima naturalis clande. assumat qualitatem violẽtie: sed ex noua causa bene mutatur possessio: qr vbi primo habebat naturalẽ clam: nunc ppter violentiã, & sic nouã cãz, hz solum ciuilem violẽtam: & ita cantãt verba tex. hic, si nõ violẽtur: & sic nõ adijcitur qualitas qualitati: vt etiã dicit Alb. de ro. sed trãsfunditur qualitas in qualitatẽ vt sola violẽtia remaneat. Scḋo dico q tex. in. d. l. sequitur. §. item si occupaueris. in quo se fundat do. Pe. de bexu. & sequaces, loqtur qñ possessio erat omnino vacans aio & corpore & sic respectu naturalis & ciuilis, qḋ nõ est hic. vt dixi in. j. parte huius glo. & sic ille tex. non bene allegat ad propositũ nostrum. ¶ Tertio dico, q ex quo nõ restituitur naturalis. fit violẽtia & in naturali & in ciuili: vt. j. tenet gl. in. iij. parte princi. ideo cum violẽtia committat etiã respectu naturalis, nimirũ si ex noua causa extrinsecus accedente põt variari vt dixi.
49 † Confirmat quarto per id qḋ tenet Bal. in. l. si quis in tantã. in iij. col. C. vnde vi. vbi in specie tz, q in isto. §. iste qui clam ingressus est, quo casu appellatur clãdestinus possessor, si postea reuertentez dñm nõ admittit, quo casu spoliat dñm ciuili: qḋ intelligitur violentus possessor quo ad vtrãq possessionẽ. s. quo ad ciuilẽ & etiã quo ad naturalẽ. allegat glo. hic: & qr naturalis trahit ad se ciuilẽ fm eum. Quis do. Alexã. in. l. quẽadmoduz. j. eo. dicat illḋ
50 qḋ dixit Bal. nõ pbari in hac gl. dixi in tex. in. vij. no. ¶ † Scḋo vltra do. Pe. de bexu. & alios, dum dixi q cã possidendi põt mutari ex noua causa extrinsecus superueniẽte. Aduerte subtiliter qr videt q istud sane intelligatur de cã. i. de titulo superueniente put etiam capit in. l. iij. §. ex pluribus. & ibi Bar. & doc. ff. eo. Sz hic violentia superueniens, que est delictũ, non potest capi pcã, sicut etiã clandestinus superueniens nõ mutat cãm possessionis: vt dicit tex. in hac. l. in prin. qr etiã illa similiter sonat in delictuz. Sed defendẽdo illud qḋ tenui 9 oẽs: rñde, q adhoc vt posse. que nõ erat iusta, ex noua cã efficiat iusta, ibi bene cã capit p titulo: qr requiritur q nouus titul9 superueniat. ita pprie loquit tex. i

l. nõ solũ. §. qḋ vulgo. j. tit. j. Sed q prima clandestina si sic vitiosa nõ possit ex nouo delicto trãsmutari in violẽtã, nihil impedit. tex. est hic, qui dicit, qḋ vi possidet nõ clã, cũ violẽta sit magis iniusta q clandestina: & ita teneas cõtra glos. & doc. hic. & ita etiã inclinat Moder. senen. hic. & isto modo ex toto cessat oppositio supra facta. ¶ Iuxta istã scḋam partẽ gl. bart. format duas oppositiones vt hic p eum. Adde circa scḋam oppositionẽ inquẽtum soluit, q lz de non iusta possessione, tu pcessu tpis noua superueniente cã, possit fieri iusta: vt. l. nõ solũ. §. qḋ vulgo. j. ti. j. tamẽ q iusta efficiat iniusta: vel iniusta iniustior hoc nõ põt esse, vt hac. l. in prin. vbi inspicit initiũ: sed istud est 9tra istũ tex. nõ cauillãdo: vt. ff. dixi. & initium dz spectari. nisi noua cã extrinsecus postea
51 perueniat, vt supra prime latius dixi. ¶ † In tertia parte principali glo. ibi. sed quid si hic ingressus. Ista glo. cõiter damnat per tex. in. l. sequit. §. si tu vi me. j. ti. j. no. per glo. in. l. iij. §. si quis autẽ. j. de vi & vi arma. & l. qḋ seruus. in princ. j. e. Quis Areti. conet defendere istã glo. & male. & eum reprobant Moder. seneñ. hic: imo fortius, qñ dñs absens suspicat sic posse repelli ppter hoc pdit ciuilẽ, quis nulla interuenerit violentia. Tamen cõpetit interdictum vnde vi. vt est glo. in. l. j. §. siue aũt. in verbo possessionẽ. & in l. iij. §. si qs aũt. in verbo armis. j. de vi & vi ar. Ad quã glo. Bart. hic in fi. se remittit. idem Sali. in. l. si qs in tantã. in. xiij. q. prime partis prin. vbi limitat. C. vnde vi. do. Anto. de but. in. c. item cũ quis. de resti. spolia. & ista adde ad ea que dixi in tex. in. viij. nota. ¶ Uenio ad quartã partem princi. glo. ibi. Itẽ iam nõ est questio, quã subdiuide in. vij. particulas. In prima ponit pro claro prout est, q pro ciuili recuperanda cõpetit interdictũ vnde vi. In secũda queritur pro recuperanda naturali cõpetat aliquod interdictũ possessorium & tenet q sic. s. interdictum vti possi. In tertia opponit & bene soluit. In quarta qrit qñ ingressus suspicatur de tertio de quo non debet suspicari. In quinta ponit practicam & sic ordinẽ agendi. In sexta an etiam cõpetat rei vẽdicatio. In septima & vltima opponit q non cõpetat interdictũ vti possidetis: & notabiliter soluit. Et eã pro not. signat bene Bar. Secũda ibi. sz an noie naturalis. Tertia ibi. sed quõ ab eo. Quarta ibi. sed fm hoc. Quinta ibi. & hec ciuilis turbatur. Sexta ibi. põt etiam agi rei vendicatione. Septima & vltima est ibi. itẽ op
52 ponitur q cũ interdictũ. ¶ † In ea. glo. ibi. sed an nomine naturalis. Habes q dñs ciuiliter possidens p naturali clam ab alio occupata hz interdictũ vti possidetis. cũ ista cõclusione transeũt
53 doc. hic. ¶ † Sed in cõtrariũ fortiter facere videtur, qr qui habet ciuilẽ põt ppria autoritate expellere clandestinum possessorem habentem naturalem, vt est glo. no. in. l. j. §. interdictũ aũt. hoc. & ibi bar. j. vti possi. & illa glo. est cõmuniter approbata: vt late per Ludo. & latius Are. hic. & do. Alex. in. l. quẽadmodũ. j. eo. dixi late in tex. in. iiij. no. ergo superfluum videtur remediuz interdicti vti possidetis, & sic vie iudiciarie: imo fortius videt nociuũ tunc remedium interdicti vti possidetis: qr adeũdo iudicẽ videtur suspicari se posse repelli: & sic videtur perdere ciuilẽ vt hic in. l. seq. & hoc vult Bal. in. l. ij. in. x. q. C. de seruitu. & aqua. quem statim in
54 fra referam. † Sed ad hoc respondent & bene Rapha. cu. & Ludo. hic. & do. Alexan. in. l. quemadmodũ. j. eo. q non est verũ, q adeundo iudicem pro interdicto vti possidetis, qḋ perdat ciuilẽ possessionem, sicut in simili nuntiando nouum opus per iudicẽ non perdit quis ciuilem, quis nuntiando verbo tanq timidus bene perdat. l. de pupillo. §. meminisse. ff. de ope. no. nũtia. glo. et doct. in. l. j. §. in operis. ff. eodẽ. Idem tenet Bal. in. l. ij. in iij. col. C. de iu. emphy. vbi tenet. q qui agit interdicto vti possidẽ. non per hoc perdit suam ciuilẽ. allegat glo. in. §. hodie. instit. de interdic. Tamen contrarium tenet idem bald. in. l. ij. in. vi. col. in. x. q. C. de serui. & aqua. vbi tenet, q ex quo actor eligit viam iudicij videtur meticulosus: & ad viam facti redire non potest. d. §. meminisse. & l. si mulier. in fi. ff. qḋ met. cau. Et ne ad iudiciuz inchoatũ sit ludibrio. Et nesit in potestate vnius iudiciuz euertere. l. si qs rem, in ratione sui. ff. de arbi. & sequitur Are. hic in. ix. col. Sz primã opi. est verior. & bal. in illa. l. ij. in. x. q. reprobat do. Alexan. in d. l. j. §. in operis. in. j. nota. Facit qḋ infra vult glo. q agendo rei vendicatione per hoc non suspicatur se posse repelli nec per hoc perdit possessionem: vt. j. dicam in glos. Confirmatur, quia iudicta ad augmentum non debent operari diminutionem & perditionem. vt est tex. not. in. l. si mãcipia. in princip. ff. de fun. instru. ¶ Item remediuz facti, q qs possit propria autoritate destruere, non facit cessare remediũ iuris & sic interdicti: vt est glo. in. d. l. de pupillo. §. meminisse. i glo. penul. tenet Bart. in. l. in prouinciali. §. j. in. ij. col. ff. de ope. nonuntia. nec est verum, q per hoc q propria autoritate possit expellere, remedium iudiciarium vti possidetis sit superfluum patet in dicto. §. meminisse. & ibi glos. Interest enim nostra habere plura remedia. l. cum filius. §. varijs. ff. de lega. ij. nam renuntiando vni non videor alteri renuntiare. l. si domus. ff. de serui. vrba.

pdic. l. i

55 predio.l.j.§.ſed vidēdum.vbi gl.no.ſ.de ſucceſ.edic. ¶ † In ea
dem glo.ibi ſed ſm hoc ſi clam intrem. Habes ex glo. ꝙ ſi ingreſ
ſus poſſeſſionez vacantez ſuſpicatur,nō de dominio,ſed de alio
tertio,quod ſibi mouebit controuerſiā, ꝙ illi tertio nō cōpetit
interdictum vti poſſidetis,cum non poſſideat,nec habeat domi
nium. Adde ꝙ tamen dabitur interdictum ei ad quem vere res
ſpectat:vt eſt tex.in.l.aut qui aliter.§.ſi quis dum putat.ĩ.qđ vi
aut clam. Quis Glo.⁊ Dy.contrarium teneant, ⁊ male.in.l.j.§.i
terdictum.ĩ.vti poſ.Cy.in.l.j.in.iiij.q.C.vti poſſide. tamē cū pri
ma opinio.tenent Bar.⁊ communiter docto.hic.domi.Ant.de
but.in.c.item cū quis.de reſti.ſpolia. ¶ Solus Areti. hic inſur
git contra communem opinionem approbando Gl.⁊ Dy.in.d.
§.interdictū.⁊ tenet, ꝙ imo interdictū vti poſſidetis debet dari
illi de quo ſuſpicabaꝛ ſe poſſe repelli,⁊ nō illi cuiꝰ eſt poſſeſſio,ꝑ
text.l.fulcinius.§.qđ ſit aūt latitare in fi.cū ibi no.ĩ.ex qbus cau.
in poſ.ea.vbi edictum illud ad impetrandū venditionē rerum
illius qui latitabat daꝛ illis tantū aduerſus quos iſte latitabat.
⁊ non alijs creditoribus quamuis vere ius haberent.Nō obſtat
tex.in.d.§.ſi quis dum putat quia reſpondet Are. ꝙ illud eſt in
interdicto ꝙ vi aut clā vt ibi. Aliud ĩ interdicto vti poſſidetis
de quo nos loquimur.nam primum eſt imperſonaliter poſitū
ſ. ꝙ vi aut clam factum erit reſtituam.l.j.in prin.ĩ. ꝙ vi aut clam.
nimirum ſi omnibus competit quoꝝ reſpectu eſt clam edificatū.
Sed verba interdicti vti poſſidetis ſunt perſonarum: qꝛ dicunt
ꝙ ille qui clam poſſidet ita demū ſuccumbit ſi poſſideat clam ab
agente.l.j.in fi.princi.⁊.l.ij.⁊.l.ſi duo.in princi.ĩ.vti poſſidetis.ni
mirum ſi non debet extendi ab aliam perſonam quā eam a qua
ſuſpicoꝛ. Tene primam opinionez que eſt cōmunis,quia ad hoc
vt dicatur clandeſtinꝰ vel iniuſtus poſſeſſoꝛ inſpicitur illud qđ
credere debuit ⁊ non illud qđ vere credidit,vt hac.l.in princi.⁊.l.
prohibere.§.fin.ĩ. ꝙ vi aut clam. Confirmatur arguendo de deli
ctis ad cōtractus ꝙ argumentū eſt validum.l.omnem.ſ.de iudi
56 cijs. † Nam in delictis ſufficit dolus in genere licet ſit erratū in
corpore vel in perſonam ſm Joā.an.in regula eum qui in ius.in
mercuria. Bal.in.l.ſi quis non dicam rapere in penult.colum.C.
de epiſco.⁊ cleri.facit tex.no.in.l.eum qui nocētem.§.ſi iniuria.ĩ.
de iniurijs.vbi ſi credo facere iniuriam vni:⁊ facio alij qui eſt mi
hi penitus ignotus:tamē teneoꝛ illi ignoto actione iniuriarū.
57 † Et per illum textum determinat not. Bar.in.l.reſpiciendum.
§.delinquunt.in fi.ĩ.de penis.quem Bart.legit ſub.l.in ſeruoꝝ.
quod ſi volebam percutere titium,⁊ percuſſi ſeium, quod tamē
punioꝛ,quia dabam operam rei illicite. ſecus ſi dabam operam
rei licite:puta volebam percutere feram ⁊ percuſſi hominez,nō
punioꝛ:vt eſt tex.not.in.d.§ delinquunt.vel ſi volebam percute
re vnum quem credebam eſſe ſeruum meum ⁊ percuſſi aliū non
punioꝛ.text.eſt in.l.illud.§.fi.⁊ ibi Bart.ĩ.de iniurijs. Ad idem
Barto.in.§.delinquūt. Allegat alium tex.no.in.l. ſcientiam.§.
ſed ſi defendendi.ſ.ad legem aquiliam/ſed tū aduerte ꝙ ille tex.
de directo facit contra doctri. Bar.nam dicit ibi tex.ſed ſi defen
dendi mei cauſa lapidem in aduerſarium proiecero ⁊ non eū ſed
pretereuntem percuſſero:tamen teneboꝛ lege aquilia:eū enim
ſolum qui vim infert licitum eſt ferire.ita ibi dicit tex. Pōdera
qđ ibi proiecit cauſa ſe defendendi:⁊ ſic dabat operam rei licite:
quia licitum eſt ſe defendere.l.vt vim.ſ.de iuſti.⁊ iure.l.j.C. vnde
vi.⁊.c.ſignificaſti.de homi.⁊ tamen punitur lege aquilia.⁊ ſic mi
randum eſt, ꝙ Bar.alleget pro ſe tex.qui in contrarium facit. et
cogita ſuper ſolu.illius text.quia forte poterit reſponderi vltra
barto. Adde alium text.in.l.ſi cum ſeruo.⁊ ibi Ang.ĩ.de iniurijs.
ſequitur Joan.de ana.in.c.ij in.xvj.colum.de maledi. quāuis ali
bi Barto.ſuper hoc relinquat cogitandū, ⁊ nihil decidit in.d.l.
illud.§.fi.ĩ.de iniur. Sicut quando volebat vnuz percutere ⁊ du
os percuſſit tenetur de vtroqꝫ,per iura preallegata ſm Bar.in
l.j.§.diuus.circa med.ū.ĩ.ad.l.coꝛ.de ſicca. Nota tū diligēter ĩ pre
dictis ꝙ mitiꝰ puniꝛ pro culpa arbitrio iudicis ſm Ang. in.d.
l.reſpiciendum § delinquunt ⁊ in.d.l.ſi cum ſeruo Et not. Bal.
in.l.iij.§.quacunqꝫ.in ver.quo ad tertium dico.ſ. de iureiurand.
58 † Item pro iſta parte communi,bene facit quod tenet glo.in.l.ſi
duo in prin.ĩ.vti poſ.⁊ ibi.barto.in.ij.colū.vbi ſi quis emit bona
fide a clandeſtino poſſeſſore,poteſt cōueniri interdicto vti poſſi
detis a domino:⁊ tamen nec ab agēte nec ab alio is qui emit bo
na fide poteſt dici clam poſſidere:vt eſt textus clarus.ſ. in hac.l.
in pri. Ergo nō eſt bona cōſequētia,nō poſſidet clam a me:ergo
59 nō daꝛ mihi interdictum vti poſſidetis.cōtra eū: † qꝛ oīa interdi
cta ſunt in rem ſcripta excepto interdicto vnde vi.l.j.§.pe.ĩ.de i
terdi.⁊ ita dicit bart.in.d.l.ſi duo. ¶ Et tenendo iſtam partem.
Non obſtat tex.in.§.qđ ſit aūt latitare.allegatus per Aret.qꝛ re
ſpōdeꝛ dupliciter. Primo, ꝙ hic ſi nō dareꝛ domino interdictū,
delictum violentie remaneret impunitū,ɔtra.l. ita vulneratus
ſ.ad legē aquil.ſed ibi qui latitabat nō euadit impune:qꝛ ſaltez
ille aduerſus quē latitabat impetrat vēditionē bonoꝝ lꝫ alij nō
⁊ ita ibi dicit Alb.de roſa. Scđo reſpōdetur, ꝙ ibi illi aduerſus
quos latitabat pretendebant ius ⁊ habebant ius, nimirū ſi ibi
illud edictum habet locum quo ad eoꝝ:ſed hic,tertius nullū ius
habet in re nec in dominio nec in poſſeſſione:⁊ ſic termini ſunt
omnino diuerſi. ¶ In ea.glo.ibi.erit ergo vis huius interdicti
66 Habes ex iſta parte glo.tres concluſiones. † Prima eſt, ꝙ quis
pōt ſolam ciuilem acquirere ſine naturali:pꝫ,qꝛ hic agitur vnde
vi pro ciuili recuperanda quā perdidit:⁊ poſtea agit interdicto
vti poſſidetis pro naturali.idem tenet glo.in.l. pompo.ſi is qui
in glo.magna ad fi.ĩ.eo.⁊ ſic pondera ſm do. Alexan. hic eſſe gl.
contra id quod tenet barto.ſ.in glo.in verbo poſſeſſionem. vbi
vult ſm Roge. ꝙ non pōt queri ciuilis ſine naturali.nam gl.hic
tenet contrarium ſm eum/Tu autem rñde ad iſtam glo.dupli
ter. Primo ꝙ glo.hic loquitur quando agitur de recuperatiōe
ciuilis que facilius inducitur ꝙ̃ acquiſitio de nouo.prout ſupra
loquitur barto.per regulaz.l.patre furioſo.ſ.de his qui ſunt ſui
vel alie.iur. Secundo rñde, ꝙ iſta glo.⁊ alia ſimilis loquiꝛ facto
iudicis interueniente:ſed ſic eſt ꝙ factū iudicis reputatur factū
partis.l.ſi ob cauſam.C.de euic.vnde ſicut quādo interuenit fa
ctuz partis:puta proprietarij nudi,poteſt ſola ciuilis transferri
ſine naturali:vt dixi.ſ.in.d.glo.in verbo poſſeſſionem.ita hic qñ
interuenit factuz iudicis.⁊ ita etiam loquiꝛ Bal. in.l.ij.in.j.q.C.
vbi in rem actio.vbi tenet ꝙ iudex poteſt quē mittere in poſſeſ
61 ſionem pro ſola ciuili conſequenda. ¶ † Secundo habes ex glo.
practicam huius legis, ꝙ interdictuz vti poſſidetis datur pro ci
uili que turbatur per retentionem naturalis clandeſtine occupa
te.⁊ petet ingreſſum condemnari ad deſiſtendum a turbatione
quod non poteſt facere niſi reſtituat naturalem. Unde effectua
liter petit condemnari ad reſtituendam ſuam naturalem per vti
poſſidetis. Sequitur barto.vbi hanc gloſ.multum commendat
in.l.j.§.interdictum hoc.in.ij.colū.ĩ.vti poſſide. Similis glo.eſt
in.l.naturaliter.§.nihil cōmune.ĩ.eo. Facit tex. in.l.iij.§. ſi reddi
ta.ſ.commoda.vbi res nō diciꝛ reddita quando reddiꝛ deterioꝛa
ta.ſic in propoſito non poteſt dici ciuilis reſtituta niſi etiā ſit re
ſtituta naturalis:quia alias efficeretur deterioꝛ ciuilis per reten
tionem naturalis.facit.l.iulianus.§.ſi fundum.ĩ.de verbo. obli
62 ga. ¶ † Tertio ex iſta glo.ſingulariter no. ꝙ interdictum vti poſ
ſidetis habet effectum recuperande poſſeſſiōis:licet alias ſolū
conſueuerit tueri poſſeſſionem. Et ita etiam no.iſtam glo.⁊ ſeq
tur domi. Ant.de but.in.d.c.item cum quis.de reſtit.ſpo. Et ſic
interdictum vti poſſidetis poteſt competere pro naturali quam
non habet:dummodo habeat ciuilez in qua dicitur turbari per
retentionem naturalis.idem etiam tenet gl.ĩ.in vltima particu
la quod not.pro intellectu.l.j.§.hoc interdictū.⁊ in.l.ſi duo.ĩ.vti
poſſide. ¶ In eadem glo.ibi poteſt etiam agi rei vendicatione.
63 No.ex iſta parte gl. † Primo, ꝙ in eodem libello pōt agi rei vē
dicatione ⁊ ſic iudicio petitorio pro naturali ⁊ etiam vti poſſide
tis:⁊ ſic iudicio poſſeſſorio pro ciuili:quia iſta remedia non ſunt
contraria nec etiaz repugnantia,dico te detinere naturalem.et
me turbari in ciuili ⁊ ſic dantur diuerſis reſpectibus,de quo per
64 gl.⁊ doc.in.l.naturaliter.§.nihil cōmune.vbi dicꝛ.ĩ.eo. ¶ † Se
cundo ex illa glo.no. Raph.cu. quod agens rei vendicatione ꝓ
hoc non ſuſpicatur ſe poſſe repelli. Et ſic non perdit poſſeſſionē
patet:quia poteſt agere interdicto vti poſſidetis.facit ꝫ eum.l.
de pupillo.§ meminiſſe.ſ.de oper.noui nun.⁊ nota ad q̃ dixi ſ.
in iſta.iiij.parte glo. Tamen aduerte,quod iſtud nō bene ꝓbaꝛ
in hac gloſ.quia hic interdictum vti poſſidetis datur effectuali
ter ad recuperandū poſſeſſionem naturalem.⁊ ſic per hoc quod
competat interdictuz vti poſſide.non ſequitur quod poſſideat.
Sed in hoc non eſt inſiſtendū quia habes de hoc tex.ad literam
65 in.d.l.naturaliter.§.nihil cōmune.ĩ.eo. ¶ † In vltima particula
glo.habes qđ etiā poſt amiſſam poſſeſſionem cōpetit interdictū
vti poſſidetis ſi in amiſſione cepit ĩtereſſe amittētis. Ex quo coꝛ
relarie infertur,qđ etiā ille q nō poſſidet hꝫ interdictū vti poſ.
66 prout ad intereſſe. † Sicut etiā interdictū vñ vi non ſolū daꝛ ad
recuperandū poſſeſſionē ſed etiam ad intereſſe.l.ſi de poſſeſſione
circa ꝑn.C.vñ vi.⁊.l.j.ff.de vi ⁊ vi ar. Iſtđ qđ vult iſta gl.eſſet val
de no.ſm barto.ſi eſſet verum. Sed bart.⁊ cōiter doc.dānant,qꝛ
67 requiriꝛ: † quod ille qui agit vti poſſidetis.poſſideat tpe litiſ cō
teſtate.§.retinēde.in ver.hodie.inſti.de interdi. Sed iſte nō poſ
ſidet nec naturaltier nec ciuiliter. Sꝫ ad illū ver.hodie,pōt rñde
ri qđ loquitur qñ agitur reſpectu ipſius poſſeſſiōis, tūc nō cōpe
tit niſi poſſidēti tpe litis ɔteſt. Secus qñ agiꝛ pro intereſſe. ⁊ ita
pōteſt ſaluare iſtā gl.ɔ bart.⁊ omnes hic. ¶ Capio glo.in verbo
amiſiſſe i.l.ſed ⁊ ſi nolit. Quam diuide in tres partes. In prima
declarat tex. In.ij.tacite q̃rit. In.iij.oppo.⁊ notabiliter ſoluit.
68 ij.ibi.hec amiſſa.iij.⁊ vl.eſt ibi,ſed qñ ſine animo. ¶ † In ea.gl.
ad fi.iſtā glo.multum no.bart.ex ea colligit, qđ aīus adhibitus
vno tpe,operaꝛ effectū ſuum alio tpe. Tu ſingularius not.ex iſta
gl. ꝙ quo ad acquiſitionē poſſeſſionis,animus adhibitꝰ tēpoꝛe

incongruo, operatur tempore cōgruo. nā volūtas possidēdi ciuiliter tpe quo alius possidebat. & sic tpe incōgruo, operat effectū acquisitionis ipsius ciuilis si cōtingat possidentem eā amittere. Contra hoc opponit Bar. quod animus adhibitus tpe incōgruo, nō operat tpe cōgruo. l. q superstitis. ff. de acquirē. here. & rñdet, qđ istud, hic est, rōne delicti. l. quidam in iure. §. fi. ff. de dona. vñ in odium istius clandestine ingredientis & consequenter delinquētis, animus adhibit⁹ tpe incōgruo operat in penā & preiudiciū delinquentis vt possit cōueniri interdicto vñ vi p ciuili possessione. eū bart. trāseūt Ang. Imo. & cōmuniter Moder. Raphacu. reprobat q2 in. d. l. quidā in iure. §. fi. illud est rōne delicti & in penā delicti: sed hic esset parua pena imo potius cōmodū, quod sibi acquirat possessio: q2 etiā si ingressus nollet sibi acquiri ciuilē tñ p illa naturali tenet īterdicto vñ vi. l. seqn. §. si tu vi me. j. ti j. gl. i. l. j. §. siue aūt. j. de vi & vi arma. & dixi. ff. i. ij. pte principa. li. glo. sed tu dic quod illa iura loquūtur qñ interuenit violētia lz qui violantiam adhibuit noluerit sibi queri. hic aūt solū fuit clādestinus ingressus. vñ ꝯ Bart. fortius facit ſm Are. qui in. d. l. quidā in iure. §. fi. donatio facta de hereditate viuētis tertij, post illius mortem nō confirmatur in personam donatarij: q2 si cōfirmaret bene faceret p Bart. sed hereditas ibi aufertur a donatore tanq̄ ab indigno & applicat fisco: vñ Bar. i. d. l. qui superstitis melius rñdet ad illū tex. qđ ibi delinquendo, a lege priuatur, nō aūt q2 ipse renūtiauerit. ¶ Ego vltra scribē. ꝯ Bar. & doc. allego duos tert. in quibus probat qđ etiā vbi nō est delictū tamē animus adhibitus tpe incongruo operatur postea tēpore congruo Primo allego tex. no. in. l. fi. in fi. C. qui admit. vbi existens in secundo gradu agnouit properantius bonorū possessionē infra tēpus primi, si contingat postea primū repudiare, certe agnitio facta tempore incongruo, & sic anim⁹, operatur tpe congruo. & ibi Ludo. ro. reputat illū tex. esse ad hoc peregrinum & singularez, & ibi etiā seqnit. d. Alex. q̄uis Are. reprehēdat. An sit verus intellectus, ibi latius dixi. tamen tenendo primum intellectū gl. ibi, quem barto. & doc. cōmuniter tenēt, pro quo est bonus tex. in. §. pe. insti. de bono. pos. quod statim quod prim⁹ repudiat, incipit currere tempus secundo, tunc ille tex. non obstaret. Secundo cōtra barto. & doc. allego bonum tex. in. l. j. §. sed si filius. ff. de legat. iij. in verb. quasi nunc datum. vbi in codicilis consensus adhibitus tempore incongruo, operatur tempore congruo: vt tūc actus &
69 sic fideicōmissum valeat. ¶ † Vltimo nota diligenter istam gl. que sepe allegatur. quod si dominus perdat suam ciuilem: quod habens naturalē etiā ignorans, eam acquirit. & istam glos. etiam ad hoc no. Bal. in. l. i. in. xlvj q. ff. de rerū diui. Adde qđ tz Bar. in. l. ex asse. circa fi. ff. ad trebel. quod qñ ciuilis possessio nō est apud aliquem & sic vacat, naturalis possessio statim efficitur ciuilis. et sic ciuilis statim vnitur naturali. allegat glo. hic. ¶ Amplia istā
70 † glo. iungendo eam cum tex. quod etiam corporalis de qua proprie loquitur iste tex. trahit ad se ciuilem vacātem. & ita no. Bar.
71 in. l. iij. §. ex contrario in penul. col. ff. eo. ¶ † Limita istam gl. nō procedere in detētatione nuda, que nō operat hoc, vt si possessio ciuilis & naturalis vacet: detētator efficiat possessor. vt est tex. no. in. l. celsus in prin. in ver. nam si a nullo possidētur. ff. ad exhiben. vbi licet possessor ſm Areti. in. l. j. in princip. in vj. colum. ff. eod.
72 ¶ † Extra glo. querit Bar. An ingressus, qui corporaliter possidet, trahat ad se possessionem naturalē quam habet vsufructuarius vel vsurari⁹ si sint suspicati se posse repelli. Et distiguit aut est ingressus tanq̄ vsufructuari⁹ vel vsurarius, & ad se trahit, als secus. allegat. l. iij. §. vñ vi. j. de vi & vi arma. Adde gl. in. l. vni. gl. fina. in fi. C. vti possid. Intellige quando habens naturalē suspicatus est se posse repelli vel non fuit admissus als. retineret solo animo: sicut & retinetur ciuilis. glo. in. l. j. in princi. in glo. ij. ff. eo.
73 ¶ † Secundo querit Bar. vtruz possessio naturalis quā hz emphyteota feudatarius vel similes trahat ad se ciuilē dñi vacātez. Et tenet quod nō q2 nō hñt animū illā querēdi. adde secus esse ecōtra: q2 finito feudo vel emphyteosi, ciuilis que est apud dñm trahit ad se naturalem que erat penes vasallū, ſm bal. in. l. j in. xlvj. q. ff. de rerū diui. ¶ Et per ista cum laude dei remanet expedit⁹ iste solennis & famosus. §.

1 ☞ Contrariorum eadem est disciplina.
2 Que sunt necessaria ad acquirendum sunt necessaria ad perdendum.
3 Posses. est duplex & non vna.
4 Dictio nulla est distributiua.

Quemadmodum. Eodem iure quo possessio acqritur eodem amittitur. h. d. vidimus in. l. iij. §. in amittenda. ff. eo. ¶ † No. j. quod contrariorū eadez est disciplina. facit. l. & si cōtra tabulas. ff. de vulg. & pup. l. fi. cū si. ff. de leg. iij. gl. in rub. ff. eo. vbi aliquid dixi. bar. i. l. inter stipulātē. §. sacrā. vbi
2 plene tetigi. ff. de ver. obli. ¶ † Scđo no. ex hoc tex. quod q̄ sunt necessaria ad acquirendum sunt necessaria ad perdendū, & sic ita regulatur amissio sicut acquisitio. Facit. l. q̄uis saltus. j. eo. & l. si vt proponis. C. de nup. item facit quia cuius cōsensus requirit in ꝯtrahēdo: eiusdem requiritur in dissoluēdo. aut. ꝯ si filij. & ibi bart. in. ij. no. C. de repudi. gloss. in. l. tria predia. ff. de serui. rusti. predio. bart. in. l. actor. in penul. colū. j. rem ra. habe. item omnis res per qualcunq; causas nascitur: per easdez dissoluit. c. j. extra de regu. iur. & xxvij. q. ij. in. c. omnis res. item nihil tam naturale quam vnumquodq; tolli eo modo quo ligatū est. l. prout. j. de so
3 lu. & l. nihil tam naturale. j. de regu. iur. ¶ † Tertio not. ex tex. ibi nulla. hic videri bonū tex. pro opi. Ioānis & cōmuni, qđ duplex est possessio & non vna. Cum verbum nulla sit distributiuū pertinens ad plura nec possit de vno predicari. l. si is qui. cc. §. vtrum ff. de reb. du. barto. in. l. hoc articulo. ff. de here. insti. Et ita pōde
4 rat etiā istum tex. d. Alex. in. l. j. in prin vbi dixi. ff. eo. † Tamen ad istum tex. respondet insignis doctor d. Pe. de bexn. quē re
a fert & sequitur Lud. ro. hic, quod dictio nulla[a] non distribuit circa species possessiōis, sed circa qualitates, puta qđ nec illa q̄ queritur titulo p emptore, nec illa que queritur titulo pro donato. Et sic de singulis. nulla queritur sine animo & corpore. sicut etiaz in. l. iij. §. genera. supra eodem.

a ¶ Nulla. ad de. l. j. ff. ex qb. can. ma. et. l. nec q̄ ff. de offi. procon. doct. in ca. solite. de maio. & obe. et do. signo. homo. i suo consi. viij.

1 ☞ Is possidet cuius nomine possidetur.
2 Verbum videtur importat fictionem.
3 Etiam per actum fictum, puta per constitutum acquiritur vera posses.
4 Pos. non acquiritur nobis per amicos seu negotiorū gestores nisi secuta ratihabitatiōe, licet per eos nō secuta ratihabitatione retineatur.
5 Qui possidebat per aliū pōt agere interdicto vnde vi.

1 Generaliter. † Is possidet cuius nomine possidetur. Hoc dicit. Adde quod istud expressus dicit tex. in. l. quod meo. in prin. j. eo. Et in. c. cum venisset in fi. de restitu. spo. Et in. c.
2 si diligenti de prescrip. ¶ † Et pōdera quod tex. iste vtitur verbo
b videtur[b] quod importat fictionem. Et sic videtur velle: quod ille cuius nomine possidetur, dicetur ficte possidere. & sic non haberet locuz in statutis loquentibus de possessoribus, in quibus verba ficte non intelliguntur. l. iij. §. hec verba cum vulgaribus. ff. de nego gest. Nam quod fit ab amico vel hospite nomine domini: non videtur dominus vere facere sed ficte. l. j. §. deiecisse. j. de vi & vi arma. Sed aduerte quod tex. in. d. l. quod meo. in prin. j. eo vtitur verbo denotāte proprietatem & non fictionem. Naz dicit is possidet cuius nomine possidetur. Ita etiam dicit tex. in. d. c. cum venissent. in fi. & text. in. d. c. si diligēti. Vbi tex. dicit is possidere dicatur cuius nomine possidetur. & sic videas quod verbum videtur in isto tex. positum non semper importat fictionem. presertim. cum refertur ad ea que sunt iuris vt dixi. in. l. clā possidere.
3 re. §. qui ad nundinas. ff. eo. † Item etiam per actum fictum puta per constitutum acquiritur vera possessio vt est tex. reputat[a] singu. in. l. certe. §. j. in verb. ego proprie habere dicor j. de preca.
4 Bar. in. l. ab emptione. ad fin. vbi dixi. ff. de pact. ¶ † Secunda not. quod licet per amicos et hospites seu negotiorum gestores acquirentes de nouo possessionem nomine nostro non acquiratur nobis possessio nisi secuta ratificatione. l. si ego. ff. de neg. ge. bart. in. l. quod meo. in princ. j. eo. Tamen per istos etiam non secuta ratificatione possessio retinetur. l. arboribus. §. non solum. ff. de vsufruc. & sic facilius retinetur per alios possessio quam de nouo acquirat. facit regula. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui
5 vel alie. iur. ¶ † Adde quod tenet domi. Abb. in. d. c. cum venisset. in. ij. colum. quod ille qui possidebat per aliū potest agere interdicto vnde vi. si ille per quem possidebat fuit deiectus, quādo eo mandante vel ratum habente possidebat. secus si aliquis tanq̄ nego. gestor. meus possidebat nomine meo & anteq̄ ratum habeam spolietur vel expellatur. tunc etiam si postea ratum habeā non potero agere interdicto, quia ratihabitio tunc nihil operatur cum non reperiat tunc temporis possessionem in illo. l. bonorum. ff. rem. rat. habe. bona glos. in simili in. c. quam sit. de electione. in. vj.

b ¶ Verbo videtur. adde eūdez Iaso. in. l. clā possidere. §. qui ad nūdinas ff. eo. in versi. circa tertiaz oppo.

1 ☞ Due cause ex quarū vna acquirit detentatio, ex altera possessio, non possunt simul concurrere.
2 Per precarium transfertur vera possessio.
3 Vbi duo ꝯtus sunt ꝯrij vel incōpatibiles, stat vltimo & vltimū derogat precedentibus.
4 Posteriores cogitationes prioribus sapientiores esse solent.
5 An in mandatis diuersis sit standum vltimo.
6 Conductio & precarium non possunt concurrere.
7 Dictio postea denotat interuallum.
8 Qñ sunt duo act⁹, in dubio nō debet fieri īterpretatio vt vterq; actus valeat, q2 satis est vnum valere.
9 Conductio & precariū concurrunt, qñ actū est vt in rogantez nō transeat

delicti imo meo ... dicere bone ... folle no.

transeat possessio.

10 Sicut posses. potest haberi ex plurib⁹ causis se inuicem compatientibus, ita detentatio.

11 Habens duo instrumenta facta diuersis temporibus de eodem, quãdo dicat rem possidere ex vtroq̃.

12 Aliud est possidere aliud stare in possessione.

13 Actus posterior inualidus, non tollit priorem validum.

14 Denominatio pretij refertur non solum ad venditionẽ sed etiã ad locationem.

15 An datiarij qui accipiũt datia a rege pro certo pretio censeãtur emere vel conducere.

16 An locatio seu emptio vno nummo facta valeat.

17 Unus non est numerus sed principium numeri.

18 Qñ partes exprimũt ɔ̃ctum nominatum: tũc si nõ põt valere vt nominatus, non põt valere vt innominatus.

19 Conductio facta vno nũmo an valeat vt donatio.

20 Parum ꝛ nihil equiparantur.

21 Si creditor habens rem pignoratam impetrat missionez in possessionẽ ex primo decreto, an videat recessisse a prima posses.

22 Habens pignus constitutum a testatore potest cõsequi pignus pretorium.

1 Si quis ante. †Due cause, ex quarũ vna acquiritur detentatio, altera possessio, non possunt simul cõcurrere. Sed vltima preualet, nisi esset inualida. secus si ex neutra possideatur: tunc ambe cõcurrere possunt. h. d. ¶ Diuiditur in tres partes. in prima loquit qñ due cause erant cõtrarie ꝛ incõpatibiles tunc cõcurrere non possunt. In. ij. ponitur vna limitatio qñ per vtrãq̃ acquirit solum detẽtatio. In. iij. ponitur alia limitatio qñ vna earũ est ibi si qs ɔduxit ꝑ certa pẽsionẽ postea rogauit precario. Et sic gratis non tenebitur amplius ad soluẽdum pensio
2 nẽ promissam ad quam prius tenebatur ex ɔ̃ctu ɔductiõis. †Cũ precarium sequens sit liberalitas ꝛ donatio quedam de iure gentiũ inuenta. l. j. in prin. ĵ. de preca. Et sic per precariuz sequẽs per quod transfertur vera possessio. l. certe. §. j. ĵ. de preca. Bart. in. l. ab emptione. ad fi. ȿ. de pac. videt recessuz a cõductione, per quã nõ trãsfert possessio sed nuda detentatio. l. j. C. cõmu. de vsucap. l. ꝛ habet. §. eum q. ĵ. de preca. Precariuz ergo sequens tollit conductionem precedẽtẽ rõne incõpatibilitatis ꝛ ɔ̃rietatis. lz nõ interuenerit actus retro similis prout alias requireret qñ est facta traditio. l. j. ꝛ. ij. C. qñ lice. ab emp. disce. ¶ In secunda parte: ꝛ sic in ver. idem pomp. bellissime tentat. videt quod illud quod põponius bellissime tentauit vt inquit litera, fuerit fedissime ꝛ male dictũ, nã pompo. tẽtat dicere, qđ qñ est actũ inter partes qđ ex precario solum transferatur detentatio ꝛ non possessio, tunc cõductio ꝛ precarium simul concurrunt: qꝛ tũc nõ sunt cõtrarie, sed tendunt ad eundem effectum detentationis. ¶ Cõtra istum d. Raph. cu. hic mouet difficultatẽ de qua dicit se nũq̃ fuisse clarum, ꝛ ꝙ aut iurisconsultus errauit in hoc dicto, aut non intelligimus eum. nam iste cause videntur ad inuicem de directo repugnantes. nam per conductionem datur facultas tenendi rem inuito locatore vsq̃ ad fi. conductionis ꝛ sibi debet prestari patiẽtia de vtendo ꝛ fruendo per locatorem. l. ex conducto in pri. ȿ. loca. sed precariũ est contrarie nature: quia est reuocabile ad volũtatem cõcedẽtis. l. j. in prin. ĵ. de preca. l. lucius. ȿ. de dona. ¶ Secundo precarium est quando fit ad indeterminatuz vsum ꝛ indeterminatuz tempus. d. l. j. ĵ. de preca. ꝛ. l. in cõmodato. §. sicut vbi glo. ꝛ barto. ȿ. commo. sed conductio fit ad certum ꝛ determinatum vsum ꝛ tempus. l. item queritur. §. qui impleto. ȿ. loca. ergo impossibile videtur quod concurrant. ¶ Tertio ꝛ fortius precariũ est gratuitũ, quia conceditur ex mera liberalitate. l. j. in princi. ĵ. de preca. sed in conductione requiritur pretiũ certũ. l. j. §. si quis seruum. ȿ. depo. l. naturalis. §. at cũ do. ȿ. de prescrip. ver. sed habere eadem rem gratis ꝛ non gratis sunt cõtraria. Ergo simul stare non possunt. titulus enim precarij est lucratiuus: titul⁹ vero conductionis est onerosus. Ergo ɔcurrere nõ possunt. Quarto conductor tenetur de dolo lata culpa ꝛ etiaz leui: quia iste cõtractus celebratur gratia vtriusq̃. l. si vt certo. §. nunc videnduz. ȿ. commo. sed in precario tenetur tantum de dolo ꝛ lata culpa. l. quesitũ. §. illud. ver. eum quoq̃. ĵ. de preca. ¶ Huic difficultati dicit Rapha. cu. quod nunq̃ vidit quomodo possit respõderi, nisi dixerim⁹ quod hic primo cõduxit deinde rogauit precario quo casu precariuz intelligitur proprie. Et quod sit executiuũ locationis ꝛ sic intelligitur scdm eius naturam. l. si vno. in princip. ȿ. loca. l. si stipulatus. ȿ. de vsur. Tamen relinquit super hoc cogitãdum. ꝛ ita etiam respondet Ludo. roma. hic, qui etiam dicit, qđ illud dictum pompo. iurisconsulti est durissimum ꝛ quodammodo impossibile. Et contrarium est fortissimuz, et miratur quod nullus alius scribentium tangit. Aduerte ẽm istam so. Rapha. ꝛ Ludo. roma. iste tex. intelligitur in casu suo qñ primo cõduxerat deinde rogauerat precario. ꝛ sic precariũ fuit factũ in executionem ꝑme conductionis: ꝛ per ipsuz precarium, quod idem operatur quod cõstitutum, transfertur tenuta que debetur virtute conductionis. Ista solu. mihi non placet, quia iste tex. loquit qñ tenuta habetur ex pluribus causis vt dicit tex. ibi, vtrumque procedi: sed ẽm istã so. ista tenuta non haberetur nisi ex vna causa. s. conductionis, quia illud precarium fit ad executionem conductionis. ¶ Scđo modo rñdet do. Alex. hic, ꝛ fuit ante euz responsio Imo. ꝙ iste cause non sunt repugnantes, sed vna affert maiorem vtilitatẽ altera: ꝛ si dñs reuocet precariũ, retinebit fundus ex ɔ̃ctu locationis. ꝛ si finita sit locatio retinebit ex cã precarij, ꝛ si aliqua ɔ̃rietas cõtingit illud erit postea ex post facto. Sz nec ista so. tollit difficultates predictas: ꝓsertim, qꝛ per ɔductionẽ locator est obligat⁹ stare ɔ̃cu͛ ꝛ prestare patiẽtiã. d. l. ex cõducto in prin. sed in precario est totũ eɔ̃: qꝛ potest pro libito reuocari. ꝛ nõ valet pactũ in ɔ̃riũ qđ nõ liceat reuocare. l. cũ precario. ꝛ. l. qui precario. ĵ. de preca. Preterea iste tex. vult qđ ambe iste cause eodem tempore concurrant: sed ẽm istam solu. vna finita alia ꝓcederet. ¶ Tertio loco Are. hic multa verba effundit: sed nõ tollit nec eneruat difficultatem. ꝛ in effectu rñdet, quod etiã locatio põt fieri ad tp̃s indeterminatum puta ad vitam conductoris. l. iiij. in fi. ȿ. loca. quicquid ibi teneat glo. similiter precariũ põt fieri ad tp̃s certum licet per hoc nõ tollatur facultas antea reuocãdi. l. cũ precario. ꝛ. l. in rebus. §. fi. ĵ. de preca. Nec ob. qđ in conductione locator teneatur ad patientiam. d. l. ex cõducto. in prin. sz precarium potest ad libitum cõcedentis reuocari. rñdet Are. ꝙ imo locator poterit expellere conductorez ꝛ soluere ei interesse. l. si in lege. §. colonus. ȿ. loca. ꝛ sic nõ tenetur precise ad patientiã cum sit obligatio facti, que nõ est precisa, sed soluẽdo interesse liberatur. l. ij. §. item si in facto. ꝛ. l. stipulationes non diuidũtur. in ver. celsus. ĵ. de ver. oblig. Ista solu. non est bona, quia soluendo interesse non recedit libere a contractu locationis sicut quando reuocat precarium cum interesse soluatur loco facti. l. si quis ab alio. §. fi. ff. de re iudica. ¶ Quarto loco insignis doctor do. Pe. de buxu. propter has difficultates intelligit istum versicu. idem pompo. quãdo cõductio fuit facta ab vno ꝛ rogatio precarij ab altero. ꝛ sic voluit vni dare mercedem ꝛ habere precario ab alio qui forte poterat mouere controuersiam. ꝛ sic iste due cause non videntur contrarie sed posse concurrere. et subdit quod nesciret dicere plus. ꝛ miratur multũ de doctoribus quod non declarent hanc difficultatem. ista solu. mihi nullatenus placet, quia etiam in prin. istius. l. si esset facta conductio ab vno ꝛ rogatio precarij ab alio ambe cause cõcurrerent quod negat tex. Item ẽm istum intellectum iste ver. idem pomponius procederet propter diuersitatem personarũ. s. locantis ꝛ alterius concedentis precario. et non quia fuerit expresse actum quod in precario non transferat possessio, cuius contrariũ expresse dicit litera. ergo ista solu. nullaten⁹ potest procedere. ¶ Ego postremo vltra alios scribẽtes in primis augeo istam difficultatem Rapha. cuma. nã considero in simili quando miscetur contractus nominatus cũ innominato puta qđ iuxta cõtractũ nominatũ apponit aliqđ pactũ: ita qđ habita ratiõe pacti ad cõtractum possit resultare ɔ̃ctus innominatus. certe hoc est negotium. vt inquit text. in. l. aristo. ȿ. de dona. Hoc est tale negotiũ qđ aptitudine põt esse ɔ̃ctus nominatus ꝛ innominatus. Tamen impossibile est actu quod sit contractus nominatus ꝛ innominatus, quia si esset innominat⁹ habet locum penitentia ꝛ cõdictio ob causam ad repetenduz illud quod est datum. secus si sit contractus nominatus quia tunc non habet locum penitentia nec repetitio dati. l. fi. ȿ. de condictio. ob cau. l. commodato. §. sicut. ȿ. cõmoda. l. sicut. C. de acti. et obliga. dicim⁹ ergo, quod si illud quod deuenit in pacto fuit causa finalis ꝛ principalis quare contractus fieret: tunc totus est cõtract⁹ innominatus ꝛ habet locum penitentia. tex. est singu. i. l. cum te. C. de pac. inter emp. ꝛ vendi. quem Bart. ꝛ alij ibi reputant multum singu. alias totus censetur contractus nominatus nec habet locum penitentia. text. est in. l. eã conditiõe. C. de rescin. ven. Et ita per ista iura no. tenet Bar. in. l. fi. circa fi. vbi dixi. ȿ. de condi. ob cau. Ecce qualiter non admittitur concursus cõtract⁹ nominati ꝛ innominati: quia in vno habet locum penitentia ꝛ reuocatio. in alio non que sunt contraria seu repugnãtia. Quomodo ergo in hoc tex. admittitur cõcursus precarij ꝛ cõductionis cum in precario sit licita penitentia et reuocatio. In conductione secus. ꝛ dicere propter has difficultates quod sit necessarium dicere vt dicunt Rapha. ꝛ Ludo. ro. quod vtrumq̃ valeat: sed ẽm cẽseatur executio primi ꝛ reguletur ẽz naturaz primi, non videtur bene tutum vt superius dixi. Unde vltimo loco rñde, qđ iurisconsultus in isto ver. idem pompo. decidit qđ tenuta seu detẽtatio põt haberi ex causa cõductionis ꝛ etiam ex causa precarij qñ fuit actũ qđ ex ꝓcario nõ trãsferatur possessio sz tenuta. Et sic tenuta põt haberi ex pluribus causis. sicut ꝛ ipsa possessio: vt. l. iij.

§.ex pluribus.ff.eo. Et pondera qd tex. iste expresse dicit quod si factum esset vtrunq procedet. Pondera qd vtrunq procedet. & sic tam cõductio quã precarium. & sic erit vtile habere detentationem ex pluribus causis: q2 vna finita durabit alia. & quo ad quid vna erit magis vtilis quam alia. vnde si dominus voluerit reuocare precarium, retinebitur res eo inuito ex causa conductionis & finito tpe conductionis remanebit firmum precarium. ita vbi propter cõductionem teneretur etiã de leui culpa propter precarium nõ tenebitur nisi de lata. Et ista varietas pcedit pp̃ter diuersitatem Zctuũ qui sunt facti in eadem re. vt attendi debeat in quo vnus est vtilior altero. ista est proprie mẽs huius tex. Et ad hoc etiam in effectu tẽdit so. Imo. & do. Alex. hic. & ita habes be

3 ne declaratũ tex. ¶ † No. j. ex tex. ibi quod nouissime actum est, quod qñ sunt duo actus Zrij vel incompatibiles statur vltimo. & vltimum derogat precedentibus. & sic in Zctibus cõtrarijs vel incompatibilibus vltimus derogat precedẽti. facit. l. j. §. fina. j. de stipu. seruo. l. i cum plures. §. locato: horrei. ff. loca. l. clari. et ibi no. Bald. C. de fideicom. Adeo q in contractibus nõ est necesse apponere illa verba cassantes & irritantes omnem aliũ Zctum precedentem: quia hoc tacite intelligitur. tex. est in. c. j. quẽ. Bal. ibi ad hoc reputat singularem de transac. Sic etiã in pactis vltima derogãt prioribus. l. pacta nouissima. vbi etiã dixi. C. de pac. & l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. eo. Idem in vltima voluntate. Nam per scdm testamẽtũ ipso iure tollit precedẽs. l. hac consultissima. §. si quis autem. & l. sancimus. C. de test. c. cum marthe. de celebr. missa. gl. no. in. c. j. de constitu. in. vj. Idem in codicillis. l. cum proponatis. vbi gloss. & barto. C. de codi. idem in legatis. l. si mihi & tibi. §. in legatis. ff. de leg. j. l. iij. §. fi. ff. de adimẽ. lega. Idẽ in sententia interlocutoria. l. quod iussit. j. de re iudi. idem in cõstitutione procuratorum. l. si quis cuz procuratorio. in prin. ff. de pecu. dicã in seq. not. Idẽ in rescriptis. c. ceterũ. de rescri. glo. in. c. ex tenore. eo. tit. no. in. c. j. eo. ti. idem in iuramentis. l. duob9. §. fi. cũ. l. seq. ff. de iureiurã. idẽ in legibus. l. sed & posteriores. ff. de legi. glo. in. c. j. de consti. in. vj. idẽ in statutis. Bart. in. l. si certarũ. §. fi. ff. de mili. testa. & in. l. oẽs populi. in vltima. q. iij. q. prin. ff. de iusti. & iur. Sic vltima cõsuetudo inducta & prescripta derogat pcedenti glo. no. in. l. nemo. §. tpalis. j. de regu. iur. Bal. not. in. c. j. de feu. cogni. Sic vltima fama tollit porẽ. l. si mater. vbi gl. C. ne de sta. defun. bart. in. l. si. C. si ser. aut liber. ad decu. aspira. li. x. Bart. in. l. is põt. in. §. co. ff. de acq. here. Bal. in. l. sacrosancte. in fi. C. de epis. & cle. & in. l. fi. ff. de ferijs. & i. c. cũ inter. R. seniorẽ de elec. Sic vltima mora nocet. l. illud. ff. de pericu. & cõmo. rei vendi. & l. si seruum. §. sequitur. j. de verbo. obliga. sic vltima opinio censetur approbata & alijs derogat. ita not. Bar. in. l. bonafides per illũ tex. cũ gl. ff. deposi. glo. in. l. qui filiũ. §. sabinus. cũ si. ff. ad treb. dixi in l. si idẽ cũ eo. §. fi. ff. de iuris. om. iudi. Sic vltima violentia nocet. Ita no. bald. in. l. si quis ad se fundum. per illum tex. C. ad. l. iul.

4 de vi. Item † posteriores cogitationes prioribus sapientiores esse solent fm Ciceronẽ in phillipic. xij. Item ad predicta adde glo. no. & magistrã ampliantem istã regulã in. l. quoties. vtriusq

5 j. de reg. iur. ¶ † Secũdo per istum tex. not. Bald. in. l. falsus in antepe. col. C. de fur. quod si quis producit duo mãdata diuerse forme: statur vltimo. & si sunt facta eadem die & nõ apparet quid prius & quid posterius: preualet illud q minorẽ bayliã prestat. l. sempronius proculo. ff. de leg. ij. Idem tenent Bal. & Imo. in. l. si ita scriptũ fuerit titius. ff. de here. insti. Quis Ang. ibi per illuz tex. teneat q preferendũ sit mãdatũ q pleniorẽ cõfert potestatẽ

6 de quo pleni9 per do. Alex. are. & Moder. senẽ. hic. ¶ † Tertio no. qd conductio & precarium nõ possunt cõcurrere in eadez re & eodem tpe ratione Zrietatis. Ratio, q2 ex Zductiõe nulla trãsfertur possessio sed detentatio. l. j. C. commu. de vsucap. l. non solũ. §. quod vulgo. circa fin. j. titu. j. l. certe. §. is qui. j. de preca. Sed ex precario trãsfertur naturalis possessio. l. & habet. §. enim qui. j. de preca. gloss. not. in. §. hodie. insti. de interdi. Ergo cum iste cause sint cõtrarie & incompatibiles impossibile est quod concurrant. ¶ Limita istum tex. procedere qñ conductio & precarium fierẽt separatim. secus qñ ambo sunt simul facta, puta quia in eodẽ instrumẽto continetur cõduxit & precario rogauit, intelligit quod ex precario non transfertur possessio. tex. est no. in. l. nõ solum. §. fi. j. titu. j. per quem tert. ita limitat Bar. hic. & idem Bar. in. l. interdum. in prin. j. eo. do. Alex. in consi. cxi quinti vo. inci. visis &

7 ponderatis narratis in themate. in. j. colũ. Tu pondera † dictio

a nem postea[a] que bis est posita in isto tex. que denotat interuallũ inter vnum & aliud. l. non erit. §. fi. ff. de iureiu. l. quoties. §. si qs ita scripserit. ff. de here. insti. bart. in. l. fructus in fi. ff. solu. matri. Item quia in eodem instanti nõ presumitur sibijpsi voluisse cõtrariari. vt in simili dicitur in. l. nõ ad ea. ff. de condictio. et demõ. bart. in. l. fina. §. idem quesijt. ff. de cõdictio. indebi. ¶ Secũdo limita qñ vterq actus fit ex causis volũtarijs. vt hic. secus si ex necessarijs vt tenet bart. hic in fi. vbi dicetur. ¶ Quarto diligẽter

no. ex isto tex. quod licet precariũ possit fieri duob9 modis: vno modo vt transferatur possessio. alio modo transferatur tenuta quod si quis primo conduxit & postea precario rogauit vel econtra, quod in dubio non intelligitur actum quod ex precario nõ transferatur possessio, naz isto modo vterq actus valeret. Et sic

8 pondera hic † esse text. valde not. Quod quando sunt duo actus in dubio non debet fieri interpretatio vt vterq actus valeat, q2 satis est vnum valere. Et ita nota. limita regulam que habet qd in dubio fit interpretatio vt actus valeat. l. quoties. cum simi. vt

9 dixi. j. de verbo. obligatio. ¶ † Quinto no. in versicu. Idẽ pomponi. quod conductio & precarium possunt concurrere quando est actum quod in rogatum precario non transferat possessio sed te

10 nuta. & sic habes † quod sicut possessio potest haberi ex pluribus causis se inuicem compatientibus. l. iij. §. ex pluribus. ff. eo. Ita detẽtatio. tex. est hic. & per istum tex. alibi no. bar. in. l. singularia

11 in. v. colum. ff. si certum peta. † quod in casibus in quibus per stipulationem non tollitur contractus precedẽs, dicetur ex vtraq causa rem habere, quod reputat barto. multum not. quando qs habet duo instrumenta facta diuersis temporibus de eodez, qd

12 ex vtroq dicatur rem possidere per istum tex. ¶ † Sexto no. ex tex. ibi. Est autez longe diuersuz: quod aliud est possidere aliud stare in possessione. sicut aliud est studere aliud stare in studio. & aliud est stare in scholis aliud est attente audire doctorẽ leges. Hinc dixit glo. in. l. vnicuiq. C. de proxi. sacro. scri. lib. xij. & glo. in. c. tum ex literis. in verbo instructus. de in integ. resti. quod nõ sufficit diu stetisse in studio vel diu stetisse i scholis: sed l. bñ & laudabiliter studuisse. Sicut alibi dicit tex. nõ sufficit fuisse hierosolymis vbi est sepulchrũ Christi: sed hierosolymis bñ vixisse lau

13 dandũ est. ita dicit tex. xij q. ij. in. c. gloria episcopi. in fi. ¶ † Septimo not. in ver. si quis conduxerit, quod actus posterior nullus vel inualidus, regulariter non tollit precedentem. Facit. l. si iure ff. de leg. iij. vbi scdm testamentum nõ solenne, nõ tollit precedẽs item stipulatio nulla que sequitur, non impedit effectuz numerationis nec impedit actionem nasci ex numeratione. l. certi cõdictio. §. quoniaz. ff. si cer. pe. l. si ita stipulatus. §. chrysogonus. de verb. ob. l. j. ff. de noua. Fallit in his que de facili nuda voluntate tolluntur vt in legatis: quia per actum inualidum tollunt. tex. est no. in. l. legatũ sub cõdictione. §. fi. ff. de adi. leg. & in. l. & si trãsferam. & ibi bart. eo. titu. & in. l. cum dominus. §. fin. & ibi bart. ff. de

14 pec. lega. ¶ † Vltimo no. ex fi. tex. in ver. pretio. fz Bar. & alios, quod denominatio pretij refertur non solum ad venditionẽ sz etiam ad locationem. Et fz hoc male dicerent glo. que volũt qd verbum pretium proprie ad contractum emptionis referatur. & vbi in instrumento fit mẽtio de pretio, intelligitur qd fit emptio l. fi. & ibi glo. bart. C. de predi. decurio. lib. xij. gl. in. l. apud celsum. §. si cũ legitima. in v. pretio accepto. j. de do. mali & me. excep. gl. in. l. cũ dotẽ. & ibi no. bal. C. de iu. do. tu dic qd hic nõ fit mẽtio p tij simpliciter, ex quo dicitur si quis conduxerit. & sic apparet cla

15 re de specie cõtractus. ¶ † Et ista faciunt ad nota. questionẽ de

b datiarijs seu publicanis[b] qui accipiunt datia a rege pro certo pretio, vtrum censeãtur emere an conducere: ex quo pretium ita cõuenit conductioni sicut emptioni. & si esset emptio nulla eis deberet fieri remissio propter casus contingentes. l. j. nec emptio. ff. de contrahen. emp. secus si esset conductio. l. si merces. §. vis maior. ff. loca. & l. licet. C. eo. de qua questione vide per Bart. in. l. cotem ferro. §. q maximos. ff. de publica. & vecti. & lati9 in questiõe p eũ disputata q incipit publicanus quidam. cum alijs concordãtijs hic tradictis per domi. Alex. ¶ Capio glo. in ver. solum teneat quam diuide in quatuor partes fm declarationem Barto. licet verba glo. videantur aliter sonare. In prima declarat tex. In secunda oppo. & dupliciter soluit. In. iij. fm barto. remouet aliam oppo. In. iiij. aliã. ij. ibi: sed cõtra. ff. de iure do. l. ij. ibi qd Roge. nõ placet. iiij. & vltima est ibi. Itẽ q hic dicit & prosequere vt hic

16 per bart. ¶ † In. ij. parte dum gloss. dupliciter respondet ad. l. si vsusfructus. ff. de iur. do. vbi conductio vel emptio facta vno nũmo valet. Primo quod ibi locatio fiebat vno nummo ex necessitate istud declara. Nam ibi vsusfructus erat datus in dotem pro muliere marito, ab extraneo. & sic vsusfructus erat formatus in psonam mariti. & sic erat ab eius persona inseparabilis. l. si vsusfructus. j. de noua. & sic non poterat in alium trãsferri q in pprietarium vt ibi dicit text. & in. §. finit insti. de vsufru. & quia ibi soluto matrimonio dos erat restituenda mulieri, vnde cum aliter fieri nõ posset ex causa necessitatis fuit introductus mod9 vt mulier commoditatem talis vsusfructus emat vel conducat vno nummo. & ius remaneat penes maritum. nam si maritus concessisset talem vsumfructum mulieri precario, non fuisset bene consultũ mulieri: quia maritus potuisset illud precarium reuocare. l. j. in princip. j. de preca. ideo illa lex consuluit, quod debeat fieri conductio vel emptio vno nummo. & sic cõtractus nominat9 a quo non potest postea recedi. l. sicut. C. de actio. & obliga. & l. in cõmodato. §. sicut

a ¶ Postea. Addõ q hec dictio de sui natura denotat longũ interuallũ gl. i. l. pacta conuenta i vbo postea. ff. de Zhẽ. em. barba. i rub. de reb9 eccl. nõ alie. char. ex vi. alleg. glo. i. l. cũ fundũ i v. postea. j. de vi & vi. ar. & text. in. l. ij. C. õ cnst. freo rũ. quẽ ponderauit barto. in. l. j. §. diuus seuerus. j. de qd. et de hac dictiõe vij. tex. et ibi Bart. l. illud. §. si idem. ff. ad. l. aquil. tex. et ibi gemi. i. c. pñ. de re iud. lib. vj. et Semi. in. c. cum appellationib9 õ app. eo. li. et gl. in l. i bonefidei C. de pact. Cardi. & ibi doc. i. c. cum vintoniẽsis õ elec. et quã tũ tps includat vi. Bar. in. l. ab hostibus. §. fz qd simpl'r. ff. ex q. cau. ma:

b ¶ Publicanis. adde de hoc & vide p alex. de imo. cip. viso instrumẽto cõcessionis. in j. vo. in. §. & ij. col. & vide so zi. i cadẽ met cã Zsulẽtẽ in cõsil. xliij. in prima pte et vide eundez Sozi. in con si. clvi. i prin cip. vbi dicit opi. Bart. in d. §. q maximos cõem.

dato.§.sicut.ff.commoda. Item fuit necessarius interuent⁹ vni⁹ nummi: quia si non interuenisset nummus videretur donatio, sꝫ mulier non habet vsumfructum titulo donationis a marito, cū maritus soluto matrimonio teneatur restituere. ꝛ in necessitatibus nemo liberalis existit. l. rem legatam in fi.ff. de adimēdis legatis. ꝛ ita etiam ibi glo. Secūda so. glo. est, quod ibi res nō erat digna maiori pretio, nō intelligas quia esset adeo vilis: sed quia marit⁹ tenebatur gratis soluto matrimonio restituere. ideo nō
17 debebatur maius pretium. † In tertia parte glo. dum dicit quod vnus non est numerus: sed principium numeri. Et ad hoc sepe allegatur. adde Bal. in. l. j. in. j. col. C. de conditio. inser. Cy. et alios in. l. non ideo minus. C. de here. insti. itē adde rōnē sꝫ Phm, qꝛ principia rerū nō sunt ipsarum rerū partes. ꝛ ꝯñr non sunt ipse res. Cū laurē. valē. in libro. j. dialectice. c. ij. istud reprobat. Et tenet, qđ imo vnus est proprie numerus. Et vtitur argumēto materiali de duabus mulieribus habentibus. xij. gallinas cum gallo indiuisas, que cōuenerāt inter se, vt oua que quotidie pari numero nascerent essent hui⁹ mulieris, que impari essent illius. Cōtigit vnū ouū nasci in die. queritur cuius erit, an neutrius. minime: sed spectabit ad illā mulierē cui imparis numeri oua dicuntur. Ergo apparet qđ vnū ouū numerū facit. itaqꝫ sm eū meli⁹ de intellectu verborū muliercule nōnunꝙ sentiūt ꝙ summi philosophi. Ille enim verba ad vsum trahunt: isti ad lusum. Sed ad hoc posset rñderi, qđ idē ius est de principio numeri qđ de ipso numero. l. nō ideo minus ꝛ ibi Cy. ꝛ alij. C. de here. insti. Bart. et
18 alij hic. ¶ † In quarta parte gl. Aduerte inquantū Bar. cōcludit qđ qñ partes exprimunt ꝯtractum nominatū: tunc si nō potest valere vt ꝯtractus noīatus nō valet etiā vt innominatus. idem simpliciter tenēt Imo. Pau. de ca. ꝛ cōiter alij. sol⁹ Raph. cu. impugnat ꝛ bene, qꝛ in ꝯtrariū sunt tex. ineuitabiles. in. l. insulā. ff. de prescrip. ver. vbi vēdo tibi domū vt insulā fabrices. Exprimitur aperte vēditio: ꝛ tñ est ꝯtractus innominatus. ad idē tex. in. l. si olei. C. locati. vbi exprimitur verbū loca. ꝛ tñ est ꝯtractus innominatus ꝛ tex. in. l. si vno in prin. ff. loca. d. Alex. dicit qđ nunꝙ fuit bene de hoc clarus. ꝛ si volumus defendere bart. oportet de necessitate intelligere qñ clare apparet de mēte partiū qđ voluerūt valere vt ꝯtractum nominatū ꝛ qđ noluerunt valere vt innominatū: alias sola expressio ꝯtractus noīati non impediret trahi ad innominatū vt in iuribus preallegatis. confirmat Are. subtilius quod hic partes voluerunt facere ꝯtractum nominatum ꝛ non innominatū non solū propter expressionē ꝯtractus nominati sed etiā ex pretio vnius nūmi qđ est vere pretium cum sit principiū numeri. l. non ideo minus. C. de here. insti. l. marit⁹. C. de pcu. sed iste saluationes mihi in nihilo placēt qꝛ nimium restringerent illa iura vt non procedant qñ exprimitur ꝛ ꝯtractus ꝛ pretium. et sic qñ duo concurrunt.
19 ¶ † Secundo inquantum Bar. tenet qđ in. l. si quis cōduxerit. ff. loca. ꝯductio facta vno nūmo valet vt donatio, quia ibi apparet hoc actū a partibus. Dic ꝙ nō bene dicit: primū quia diuinatio est ꝙ ibi appareat actum. secundo vt etiam dicit Areti. Ista non est intētio iurisconsulti ibi qui nō dicit quod sit donatio sꝫ quod habet instar donationis idest similitudinem. ꝛ nullū simile est idē. l. qđ nerua. ff. depo. c. capitulū sancte crucis. de rescrip. sed tex. vult dicere quod habet similitudinem donationis qñ q
20 dat vnum nummum nil dare vr. nam parū † ꝛ nihil equiparantur.
21 l. illud. §. minus. ff. de tribu. ꝛ. l. minus. j. de ver. signifi. ¶ † Extra glo. vltimo nota illud qđ tenet bart. hic in fi. post roge. pro limitatione huius. l. quod creditor habens rem pignoratā: ꝛ sic eius possessionem. l. j. §. per seruum corporaliter. ff. eod. Impetrando missionem in possessionem ex primo decreto per quā solū detinet. l. iij. §. si. ff. eo. non videtur recessisse a prima possessione qꝛ secunda causa est necessaria tanꝙ preambulū secundi decreti. ꝛ iste tex. loquitur quando ambe cause sunt volūtarie. ꝛ dicit esse tex. in. l. si proprietas. in prin. ff. de damno infecto. secundū formā ibi traditā per barto. vbi cōcurrit causa possessionis ex iure vsusfructus. item causa detentationis ex causa primi decreti. ꝛ cū bart. simplr tenet domi. Alex. ꝛ latius Are. Idem bar. in. l. si finita. §. iulianus. ff. de dā. infec. in. vij. col. in ver. pone quod ipsemet possidet. Adde tex. in. l. debitoris. ꝛ ibi glo. fi. C. de iudi. ꝛ ibi Cy. bald. Sali. ꝛ alij vbi creditor qui possidet pignus cōuentionale pōt in codē constituere sibi pignus pretoriū p missionē in possessionē ex primo decreto. ratio est sm bal. ibi: qꝛ per scōm cōsequitur plus quā per primū: qꝛ pignus pretoriū ordinatur ad secūdum decretum tanquā eius preambulū non autem pignus conuentionale: vt no. in. d. §. iulianus. Ad idem text. not. in. l. fund⁹ quem. ff.
22 de annu. leg. † vbi habens pignus cōstitutū a testatore pōt consequi pignus pretorium quem text. allegat do. Alex. in. d. l. cū debitoris. ad finem.

1 ☞ Autoritas iudicis pstat iustam causam possidendi.
2 Pub. officium bonefidei presumptionē inducit.
3 Spoliatus a iudice non petit restitutionem.

4 Missus in possessionē autori. iudicis, an ꝛ quando efficiatur dominus.
5 Posses. a principio violenter occupata, etiam rescripto princi. non confirmatur.
6 Dictiones rite ꝛ recte quid denotāt taꝫ in commissionibus ꝙ in legibus vel statutis.
7 Dictio iuste quid importet.
8 Aduerbium bene quid importat.
9 Decretū interpositū ex falsa causa nō est ipso iure nullū, ꝙuis sit interpositū contra ius litigatoris.
10 Defect⁹ iustitie ex parte agētis, an operetur ꝙ missus in posses. p iudicem non possideat iuste.
11 Intellectus cum putarem. ff. familie her.
12 Decretum iudicis inualidum, an excuset a pena. l. meminerint C. vnde vi.
13 Iudex an possit ꝯcedere parti licentiā ingrediendi ppria auto.
14 An quis possit ꝯstitui nuntius per iudicem in causa propria.
15 Iudex pōt dare licentiā creditori, vt capiat pignus insolutum.
16 Iudex pōt committere victori venditionem bonorum victi.
17 Iudicis factū, censetur esse factum partis.
18 Valeat argu. de facto testatoris ad iudicem. ꝛ nu. 28.
19 Iudex non potest dare licentiā parti, ingrediendi posses. p vim si inueniat resistentem.
20 De licentia iudicis potest priuatus capere malefactorem ꝛ si resistentem vulnerat, non tenetur.
21 Si debitor fugiēs, gladio vel telo se defendat, impune occiditur. cum licitum sit capere debitorē fugientem.
22 Iudex non potest dare licentiam parti victrici, ꝙ exequatur manu militari.
22 Potestates possint exactoribus publicis exactionē cōmittere.
24 An si statutum puniat ingredictes vel turbantes posses. an decretum iudicis inualidum, excuset a pena dictorum statutorū. ꝛ numero. 30.
25 Qñ pena pecuniaris imponitur pro delicto, in dubio non requiritur dolus, sed sufficit lata culpa.
26 Statutum inualidum non excusat a delicto.
27 Autoritas iudicis iniuste vel non rite procedentis, non excusat a restitutione fructuum.
28 Valet argu. de precepto testatoris ad preceptū iudicis. ꝛ nu. 18.
29 Statutū si imponat penā vendēti rē immobilē forensi, ꝛ heres sit dānatus in testamento vendere, non excusabitur heres si vendat propter preceptum testatoris.
30 Quando statutum requirit dolum, quelibet causa etiam iniusta excusat a dolo.
31 Quelibet causa etiā iniusta ꝛ fatua ꝛ temeraria: excusat a dolo.
32 Causa iniusta non excusat a pena legali.

Uste possidet. Non pōt breuius summari. ꝛ dicit do. Alexā. hic in fin. in vltimis verbis, quod materia huius. l. est
1 aurea ꝛ notabilissima. ¶ † Nota ex isto text. quod autoritas iudicis, prebet iustam causam possidendi. et sic habetur loco iusti tituli. Nam pro facto iudicis presumitur. l. ij. in ver. qđ non arbitramur. C. de offi. ciui. iudi. quem tex. ad hoc sepe ita allegauit bald. in. l. vni. in fi. C. ne quis in sua cau. iudicet. ꝛ illū tex.
2 † reputat no. idē bal. i. l. errore. in. j. col. C. de testamen. ad hoc etiā qđ publicū officiū, bonefidei presumptionē inducit. ꝛ bald. in. l. pe. vbi limitat. ff. de condi. cau. data ꝛ cau. nō secu. ꝛ i. c. cōquerēte vbi etiā dupliciter limitat de restitu. spolia. ex in anti. ꝛ in. c. pre-
3 terea. i. ij. col. de dila. † Et adeo presumitur p facto iudicis, qđ spoliat⁹ ab eo nō petit restitutionē. Nec tunc habet locū regula: qđ spoliatus ante omnia sit restituend⁹: iuxta. l. si quis ad se fundū C. ad. l. iul. de vi pub. vel pri. ita tenet glo. not. in. c. presentium. in glo. fi. vij. q. j. ꝛ glo. xxiij. distin. c. in nomine dñi. in versi. in audientia. do. Ab. in. c. dilectus filius abbas. de rescrip. ꝛ in. d. c. conquerente. in vltimo no. de resti. spo. bald. in. l. obseruare. §. proficisci. in. xxiij. questi. ff. de offi. proconsul. ꝛ lega. Ange. in. d. l. si quis ad se fundum. Specu. not. in titu. de peti. et posses. §. j. circa princip.
4 ¶ † Et sic missus in possessionē autoritate iudicis, efficitur dominus si ille contra quem fit talis missio erat domin⁹, alias si nō erat dominus, transfertur vsucapiendi conditio, per regulam. l. clauibus. ff. de contrahē. emptio. ¶ Intellige qñ talis executio fieret vigore sententie diffinitiue, vel etiā interlocutorie secūdi decreti. vt hic. ꝛ. l. pomp. §. si iussu. j. e. ꝛ. §. fi. insti. de officio iudi. ꝛ l. pretoris. in prin. cum gl. ꝛ. l. si finita. §. iulianus. ff. de dam. infec. ꝛ. l. iij. §. fin. ff. de publicia, vel quis emit rem autore pretore. l. qui autore. j. de regu. iur. cum concordantibus allegatis in fi. prime gl. secus si missio fieret vigore primi decreti: quia tūc solā detētatio-
5 nem acquirit. l. iij. §. fin. ff. eodem. declarando vt ibi dixi. ¶ † Secundo limita in possessione a principio violenter occupata, quoniam illa etiam rescripto principis confirmari non potest. l. si

qua loca. et ibi glo. C. de fun. et salti. rei domi. li. xj. l. autoritate. et ibi bar. et alij not. C. vñ vi. Ludo. ro. hic, quicquid Are. dicat cū cōcordātijs quas dedi in l. clam possidere. §. q ad nūdinas. ff. e.

¶ Expeditis textu. a. capio gl. vnicam in ver. autore. quam diuide in tres partes. In prima, timore 2rij declarat tex. In scda, q̄rit et refert opiniones. In tertia, allegat quatuor concordātes ad tex. Scda ibi: ff queritur si iudex. Tertia et vltima est ibi. et fa

6 cit. j. de reg. iu. ¶ † Ex prima parte gl. habes colligere tres conclusiōes. Primo habes differētiā inter dictionē rite et dictionē recte: qr rite denotat ius, et sic solēnitatē ordinis iudiciarij, recte denotat iustitiā, et sic merita cause, et q̄r ipsum factū. adde similē glos. in. l. ij. ff. de inoffic. testa. et in. l. nō putauit. §. nō queuis. et ibi Bar. ff. de cōtratab. in. l. iiij. in prin. et ibi melius Bal. et Moder. ff. de lib. et posth. et in. l. Vbo dubiū. in recte. C. de repud. et in. l. ff et si lege. §. scire. ff. de petit. he hereditatis. ¶ Et vide Bar. i. l. lecta post gloss. ibi in ver. proba. ff. si cer. peta. vbi Bart. inducit ad questionem: si rex aut partes committant consultori vt videat: An talis fuerit recte captus. consultor consuluit: qd nō: qr fuit captus die feriata. dicit Bar. qd male consuluit, qr excessit fines sue cōmissionis, qr fuit sibi cōmissū an esset recte captus. dictio recte iportat causaz. Et sic debebat solū videre, an esset debitor vel nō. Nō aūt potuit videre, an fuerit solenniter captus, qr nō fuit cōmissuz an rite sit captus, ideo cōmissio deberet fieri an rite et recte sit captus. An sit verum, ibi dixi, qr Rapha. cu hic, tz 2rium, et pro supradicta dfferentia glossarū habes text. meliorē de iure. in. l. gnāliter. §. si aūt. C. de iureiur. nō rite. Adde qd dictio rite adeo importat solēnitatē iuris, quod si apponeretur in l. vel statuto, talis dictio rite denotaret illū esse de forma substātiali sm Pe. de anch. in repe. regule possessor. l. iij. char. p. c. firmiter. §. sacramentuz. de sum. trini. et c. nihil. de elec. ¶ Tu vltra eū allega. de hoc glo. sing. in. l. iij. C. de bonis vacan. lib. x. in ver. rite

7 que exponit id est secundū formam. ¶ † Secundo pondera hic esse glo. iuncto tex. qd dictio iuste nō importat tantū de per se, quantum dictio rite et recte. 2rium tz glo. not. in. §. ex heredatos in ver iuste, in aut. de here. et fal. per quam gl. no. ibi Ang. quod illud sit iuste, quod fit rite sm ordinē iuris: et quod fit recte secūdum iustitiam et veritatem facti. ¶ Et per hoc infert ad q̄stionem, quod si papa vel princeps delegat causaz alicui. et iubet qd iuste faciat: intelligit seruato ordine iuris et veritate cōperta. et sic dictio iuste importat vtrumqz et rite et recte simul. Confirmo

8 vltra Ange. ibi, quia † aduerbium bene de per se tantū importat quantum rite et recte simul sm bald. in. l. eos. in prin. in. ij. co. C. de appel. Sed sic est, qd iuste et bene equiparant. text. est in. c. ius dictū de ver. signifi. et in aut. Sed in cōtrariū vt dixi est gl. hic, q̄ vult, quod verbū iuste importet rite sed nō recte. Vltra istam gl. pondero tibi text. in. c. ea que. de re iudic. In verbo iuste et rationabiliter, vbi dictio iuste (secundū quod ibi declarat domi. Ab.) refertur ad ius partis. et sic ad merita cause. Rationabiliter, ad solennitatem iuris in procedēdo. Et sic pondera qd do. Abb. intelligit verbum iuste modo in totum cōtrario ad glos. nostram. Nisi dixeris quod ista vocabula promiscue capiātur. Sicut etiam videmus in dictione recte que importat ius. l. ab hostibus. §. fin. ff. sol. matri. et l. hec verba in stipulatione, presertim in ratione decidendi. j. de verb. significatio. et l. de pupillo. §. si plurium res. ff. de oper. no. nuntia. et l. titius. in prin. et ibi Are. not. ff. de libe. et posthu. et ita etiā dicit gl. in. d. l. non puta-

9 uit. §. non queuis. ff. de contratab. ¶ † Tertio adde ex hac gloss. quod actus iudicis: et sic decretum interpositum ex falsa causa et sic non recte, non est ipso iure nullū, Quis sit interpositum cōtra ius litigatoris, quod intelligit barto. verum quando deficit iustitia ex parte conuenti vel rei in quam fit missio. Tunc decretum est validum, cum adsit iustitia ex parte agētis. et tunc possidēs prescribit, licet res in quam fit missio, vere non sit illius debitoris contra quem est facta missio, sed alterius. secus quando deficit iustitia ex parte petentis: tunc decretum non recte factū est nullum. l. cum vero. §. subuentum. ff. de fideicom. liber. cū alijs tribus iuribus hic allegatis per Barto. idem tenet barto. in. l. si is ad quem. ff. de acquiren. here. Pro ista differentia bart. facit simile sm Paul. de ca. qd dolus ex parte actoris annullat ipso iure translationem, secus si sit ex parte rei. l. sub pretextu. j. C. de transac. et l. i summa in pn. ff. de cōdi. indebi. Itē ex persona actoris ius metimur. l. j. §. j ff. si pars heredi. peta. Sed inquantum barto. tenet qd quando est iniustitia ex parte conuenti vel rei, quod tunc egens missus pro quo est iustitia, possidet et prescribit reprobat Rapha. cuma. quia si iste missus iuste possidet et prescribit: vt dicit barto. ergo ille tertius contra iustitiam possessione priuatur, contra intentionē iudicis, qui non intēdit alteri preiudicare. vt. l. fina. C. si per vim vel alio modo. Itez nec si vellet posset illum tertium non citatum priuare sua possessiōe. vt no. Inno. in. c. quoniam frequenter. §. quod si super. vt lit. nō

contestat. Nec obstat sm eum. l. a diuo pio. §. si super reb. j. de re iudica. quia ibi acceptatio tenute non preiudicat: sed summaria cognitio iudicis. Tu aduerte quod bar. non firmat. Sed statim querit. An ille tertius absens tunc priuetur possessiōe sua, dicit ie dicturuz. in. l. peregre. §. quibus explicitis. et ibi late do. Alexā. j. eo. barto. et alij. in. l. ij. C. vbi in rem actio. et sm Moder. senē. barto. hic debet sane intelligi quādo ille tertius citat fuisset contumax: vel qd comparuit et se opposuit ad impediēdū executionem et tamen iudex misit agentem in possessionē ex primo decreto. alias illa missio nō preiudicaret illi tertio. ¶ Itē inquā

10 tum tenet barto. † quod defectus iustitie ex parte agētis: facit quod talis missus per iudicem non possideat iuste ex quo decretum non est recte interpositum. Adde qd in contrarium videt esse tex. no. in. l. cum putarem. ff. familie hercis. et in. l. posthum. §. si quis ex his. ff. de inoffi. testamen. Propter ista iura bald. hic in additionibus Imo. Rapha. cuma. et cōmuniter Moder. dicunt quod barto. loquitur in decreto: quod tunc vitiatur ipso iure. l. j. §. hec verba. j. ne vis fiat ei. secus est in sententia. d. l. cum putarem. et ita etiam tenet. Guil. de cu. in. l. penul. ff. de iustitia et iure. quem etiā refert bar. hic. rō diuersitatis est sm eos: qr decretum interponitur officio iudicis vt no. in. l. si finita. §. iulianus. ff. de dam. infe. snia diffinitiua iure actionis et cū maiori solēnitate l. j. et ij. C. de senten. ex peri. reci. io efficacior est snia quā decretū. Itē decretuz sapit naturā interlocutorie que pōt reuocari. l. qd iussit. j. de re iudi. secus in snia que non potest reuocari. l. iudex postea. §. j. de re indi. Nimirū si plus tribuit snia, q̄ nō est reuocabilis, quā decretū sm do. Abb. in. c. j. de re indi. et plenius domi. Alex. hic. item sententia profert inter contendentes: ideo procedit maior discussio. l. prolatam. C. de sentē. et l. iudices. C. de iudi. sed decretū interponit inter volentes vel 2 contumacē: ideo nō requiritur ita plena cognitio. l. cum proponas. cuz gl. in ver. cōstat. C. de bo. auto. iudi. possidē. et d. c. qm̄ frequēter. §. si. i ver. sum

11 matim. sz Ang. i. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. ¶ † Sed aduerte quantū ad 2riū dicte. l. cū putarem. reperio qd Ang. de are. in §. q̄dā. in. iiij. col. insti. de actio. ponit singularē intellectū ad illū tex. quem nō recolo alibi legisse, sm quē ille tex. faceret pro bar. s. qd ille tex. loquat qn̄ ille q erat vere heres i solidū, agit actiōe familie herciscūde cōtra illū q nō erat heres, et sic ius erat in agēte lz nō in cōuēto si aūt e2 egisset ille qui nullo modo est heres et nullū ius et nullā actionē in hereditate hz: nihil vz, etiā si verus heres nihil opponeret p tex. in. l. si. in prin. ff. de do. prelega. vbi testator nō pōt grauare heredē qd cōueniat actiōe q̄ nō est in rerū natura. secus si semel actio agēti cōpetiisset: lz nūc nō cōpetat. l. iulianus. §. quātū. ff. ad exhiben. sm Bar. in. l. ij. in prin. ff. de do. prelega. Adde qd pro isto intellectu Ang. de are. bene facit text. in. d. l. cum putarez. in prin. in duobus locis. scilicet in figuratione casus. itē in decisiōe. primo dum dicit, cum putarem te coheredem meū esse. id qz verū nō esset, egi tecū familie herciscūde. Et sic text. clare loquit qn̄ verus heres egit 2 putatiuū. Scdo, facit ille tex. in decisiōe. ibi. rñdi, q heres ex asse erat, accepit cū coherede putatiuo iudiciū familie herciscunde. licet iste intellectus sit peregrinus, et videatur prima fronte applaudere verbis illius tex. tamen eum non teneo, qr in 2rium facit ille tex. in ver. sed quis vbi sine verus heres agat 2 putatiuū siue ecōtra, neutro casu iudiciū familie hercis. cōpetit. Et sic etiā qn̄ verus heres agit, nō tū est ius in agēte, vt ibi, nisi dicas quod sit ius in agēte quod ad preiudicandū sibi. Scdo in 2rium facit illud quod tz Bar. in. l. si titius et seius. in. s. colū. ad fi. j. de ver. obli. vbi tenet, qd in. d. l. cuz putarem. procedit indistincte iudiciū sine actione, etiā parte opponēte. et cōsequenter etiā si ille qui non est heres agat. Tertio in 2rium vr facere tex. in. c. abb. sane. §. ceterū. in ver. qm̄ de re iudi. i. vi. vbi dicit tex. quis indebitū petitū sit, tū nō operatur quin sentētia postea lata valeat. Vltra Bart. quasdam alias limitatiōes qd decretū iudicis nō recte: et sic ex falsa causa interpositum valeat. vide per do. Alex. hic quarū aliquas reprobant

12 Moder. senē. hic. ¶ † Successiue q̄rit Bar. pone, quod primū decretū [a] iudicis est nō rite interpositū, tū ego intro i possessionē eius vigore: an incidam in penam. l. meminerint. C. vnde vi. vt tā q̄ inuasor debeant priuari iure meo. et tz qd sic, secutus gl. in. l. si quis in tantam in glo. magna. ante fi. C. vñ vi. et sic vult. qd decretum iudicis inualiduz non excusat a pena dicte. l. meminerint Nota quia est magna ampliatio ad illū tex. Adde qd idē refert et sequitur Pe. de ancha. in qō. cxxxiiij. incip. satis inaduertēter circa fi. ange. de are. in. §. quarupli. in penul. char. insti. de actio. Sed tu aduerte prout etiā dicit Raph. cu. hic. qd illa. l. meminerint loquitur qn̄ omissa citatiōe ptis qs ingreditur possessionē ppria autoritate, quo casu priuat iure qd hz, vt ibi est tex. et i. §. j. insti. vi bono. rap. et in. c. eū q. et in. c. lz episcopus. de prebē. in. vi. Et in. c. placuit. xvj. q. vj. sed quādo pars est citata. licet aliq solēnitas esset omissa de his que enumerant per gl. i. l. prolatā. C. de sentē. non

[a] ¶ Decretū. Adde et vide barto. i cō sil. cxxxij. ici. quidā magister. i vbi qd missus i possessionē virtute decreti iniusti. pōt accusari de vi turbatiua refert et sequit do. Maria. sozi. in cōsil. xviij. col. vij. in. i. prin. qui et do. bart. eius filiuz i cōsi. clviij. col. v. v. primus casus. et. ff. allega.

senten. non videret extēdenda, cū sit penalis, ⁊ pene nō sint extē
dende. l. cū quidā. vbi dixi. ff. de lib. ⁊ posthu. Itē illa. l. memine
rint cū concordātijs loquitur q̃n omittit citatio, que est de iure
naturali. cle. pasto. de re iudi. vnde q̃n erratur in iure naturali etiā
rusticus nō excusat. l. venia. vbi Bal. ⁊ alij. C. de in ius vo. Ergo
secus esse dicendū q̃n alie solennitates iuris omitterētur. Et credo qd
13 ista sit veritas. Et ita hēs expeditā primā partem gl. ¶ † In se-
cunda parte glo. An iudex possit concedere parti licentiā ingre-
diēdi propria autoritate, concludit Bar. qd talis licētia valeat,
cum limitatione, nisi inueniat resistentē. Et cum eo tenēt Ang.
Imo. Rapha. cuma. Pau. de cast. ⁊ Are. Et etiam do. Alex. q
dicit qd conclusio bart. est cōmunis. idē tenet bar. in repe. l. cre-
ditores. in. iiij. q. C. de pigno. ⁊ in. l. si finita. §. iulianus. in. vj. colū.
ff. de dā. infe. ⁊ i. l. j. per illū tex. C. vt nemi. lice. sine iudi. auto. Sa-
li. in. l. doctis. C. so. ma. ⁊ in aut. ei qui in. ix. q. pricipali. C. de bo. au
to. iudi. pos. do. Abb. vbi limitat. i. c. de cetero de re iudi. Sz ad-
uerte quia iura allegata per Bar. post antiquos, parum videntur
probare scilicet. l. pignoris. C. de pigno. act. ⁊ l. dotis. C. so. mat.
quia non probāt nisi a contrario sensu, ⁊ necessario non probāt qd
sine executore pars possit facere. Ideo addo tex. i. l. permisceri. §.
species sm intellectū Iac. de are. ⁊ Bart. j. eo. vbi habetur quod
iudex potest dare licentiam ingrediendi possessionē propria au
14 toritate ⁊ prohibere ei vim fieri. ¶ † Itē inquātum Bar. addu
cit quod quis potest constitui nuntius per iudicem in causa pro
pria, per tex. in. l. eum qui. §. si epistola. vbi etiam bar. idem no. j.
de fur. quia etiā ille tex. hoc non probat. Et de iudice ibi verbū
nullum. Adde tex. meliorē. in. l. j. ff. de seruis fug. per quem text.
not. ibi. Bar. quod quis potest esse nuntius ⁊ executor in causa
propria ⁊ ad propriam vtilitatē. Idem tenet Barto. in. d. l. j. per
illū tex. C. vt nemi. licet. sine iudicis auto. ⁊ in extrauagan. ad re
primēdum. in versi. per literas. Et quod actus citandi possit per
iudicem committi ipsi parti tenet Ang. in. l. vt perfectius in vlti
ma col. C. de anna. excep. domi. Ant. de bu. in. c. j. in. iij. colum. de
15 iudi. † Secundo pro ista decisione bene facit quod iudex potest
dare licentiam creditori vt sibimet capiat pignus insolutū, sm
16 Bal. in. l. ij. C. si in causam iudica. Item † iudex potest committe
re victori venditionem bonorum victi. Ita no. tenet Ange. in. l.
miles. §. qui iudicati. ff. de re iudica. quod videtur mirabile, cum
in tali venditione requiratur cause cognitio. Tertio adde quod
vult bald. in auten. ⁊ omnino. in. viij. colum. C. ne vxor pro mari.
quod executio ⁊ captura persone potest cōmitti parti sine vi. per
d. l. miles. §. qui iudicati cum ibi nota. Tamen idem bal. in. c. pa-
storalis. §. quia vero. in. iij. colū. de officio delega. tenet, quod lz
iudex possit dare licentiam victori vt vadat in possessionem pro
pria autoritate vt hic: tamen non potest dare licentiā q capiat
debitorē, per. d. l. miles. §. qui iudicati. Quarto adde gl. in. l. me
minerint. C. vnde vi, que dicit, quod sicut ex conuentione partiū
potest quis intrare possessionē propria autoritate. l. creditores
C. de pig. Ita etiam hoc potest concedi a iudice. ⁊ ibi dicit Albe
ri. de rosa. omnes docto. Paduanos secutos fuisse istam senten
17 tiam. Tu, confirma † quia factum iudicis censetur esse factū par
tis. l. si ob causam. C. de euic. Ergo sicut pars potest dare talem li
cētiam, ita ⁊ iudex. Tamen barto. in. d. l. meminerint tenens con
trarium ad hoc respondet ⁊ bene, quod factum iudicis censetur
esse factum partis, istud est verum quando iudex iuste procedit
18 vt ibi per eum. † Quinto facit arguēdo de facto testatoris ⁊ iu
dicis. l. non est mirū. ff. de pigno. actio. Nam testator in testamen
to potest dare licentiam legatario vel fideicommissario apprehē
dendi possessionem propria autoritate, vt est glos. in. l. titia cum
testamento. §. lucius ⁊ ibi barto. ff. de lega. ij. Barto. in. l. legiti-
mos. in. j. colum. ff. de legiti. tuto. Ang. singulariter. in. l. si res
per illum text. ff. de rei vendi. bald. in. c. j. vbi ponit vnum suum
dictum nouum. in penul. colum. de confir. vti. vel inuti. ergo etiā
iudex debet hoc posse. Et ita omnes tenent. ¶ Circa limitatio
19 nem † barto. quod iudex. non potest dare licentiam parti quod
ingrediatur possessionem per vim si inueniat resistentem et ita
intelligit. l. non est singulis. j. de regu. iuris. Adde, quod contra
rium tenet bald. in. q. per eum disputata que incipit accusatus
de vi turbatiua. in. xviij. col. in versi. nūc incipit vbi aliud dicit sta
tutum, eo quia. d. l. non est singulis loquitur in priuato qui vult
exequi. vt persona priuata. Sed i casu nostro vult exequi vt per
sona publica propter commissionem iudicis. ⁊ hoc potest. Et di
cit quod barto. in hoc pessime ⁊ insipide loquitur. Adde vltra
20 eum † illud quod not. tenet Salic. in. l. neminem. C. de exhibē.
reis. vbi not. tenet, quod de licētia iudicis potest priuatus cape
re malefactorē, ⁊ si resistentem vulnerat nō tenetur, per tex. not.
21 in. l. si seruus. C. de his qui ad eccle. confug. Facit qd not. † bald.
⁊ Sal. in. l. si vt allegas per illum tex. C. ad. l. cor. de sica. quod cū
liceat capere debitorē fugientem: si debitor fugiens, gladio vel
telo se defendat, impune occiditur: quod valde no. Tamen limi
tatio barto. communiter tenetur. ⁊ ita etiam tenet Innocen. in
c. cum olim. in verbo per pretorium. de priuileg. Et dicit Lud.
roma. hic, quod ista limitatio seruaretur in practica propter au
toritatem barto. ⁊ Inno. ⁊ quia est valde equa, ne deueniatur ad
arma. l. equissimum in princip. ff. de vsufruc. ⁊ pro ista limitatio
ne bene facit tex. in. d. l. non est singulis. presertim in ratione de
22 cidēdi, ibi, ne sit occasio tumultus cōmittendi. Facit † quod no.
tenet Ang. in. l. qui restituere in. j. col. ff. de rei vēdi vbi tenet, qd
iudex non potest dare licentiam parti victrici quod exequatur
manu militari. Sed solū potest cōmittere illā executionē que
nō habet secum annexam controuersiā violentie, vt hic per bar.
¶ Tenendo principalem decisionem bart. quā omnes indifferē
23 ter tenent. Aduerte † quia per eam redditur dubiū illud quod
notat bart. in. l. missi opinatores per illū tex. C. de exacto. trib. li.
xj. vbi no. qd potestates non possunt exactoribus publicis ipsam
exactionem cōmittere, quod reputat no. ⁊ dicit qd iam vidit ali
quos exactores accusari de robaria, nec posse excusari pretextu offi
cij, per illam. l. nisi dicas quod ibi sit speciale propter frequentia
delicta ⁊ excessus quos illi cōmittebāt, vel sm areti. potest intel
ligi quando ibi exactio erat violenta contra resistentem, vt vult bart.
24 in limitatiōe. ff. prime relata, tñ ista. ij. solu diuinat. ¶ † Extra
glo. querit vltimo barto. circa statuta punientia ingrediētes vel
turbantes possessiones alienas. an si quis intret ex decreto iudi
cis inualido excusetur a pena. ⁊ sic an decretum inualidum excu
set a pena statuti simpliciter loquentis. ⁊ tenet qd non, cū bart.
tenent Rapha. cu. Pau. de cast. ⁊ alij Moder. hic, idē tenet bar.
in cōsi. xcj. incip. questione vertente in curia capitanei ciuitatis
Marnie, in vltimo dubio. ⁊ in consi. iiij. incip. Missus i possessio
nē. ⁊ in. d. l. j. §. non antē. vbi limitat, ⁊ plenius ponit. in. d. l. j. §. nō
autem. ff. si quis testa. lib. esse ius. fuerit. ⁊ in. l. sequitur. §. si fundū.
j. titu. j. ⁊ cum bar. est communis opi. quicquid distinguat bald.
in. q. accusatus de vi turbatiua in. xj. col. quem reprobat do. ale-
xan. hic ⁊ bene. ¶ Adde quod opi. Bar. etiā tenet Ludo. ro. i cō
si. cccxx. incip. Circa primum proposite consultationis articulū
dicendum est, in vlti. col. vbi ad hoc addit tex. sm eum singularē
in. l. qui testamēto tutor datus fuerit. ff. de excusa. tu. et dicit mi
rum esse q barto. eū ad hoc non allegauit sed tu caue an ille tex.
15 possit retorqueri in contrarium. ¶ † Secūdo adde regulā bald.
in. l. j. in vlti. colū. ff. de legi. ⁊ in. l. quicūqz. C. de ser. fugi. quod q̃n
pena pecuniaria imponitur pro delicto. in dubio non requiritur
dolus. sed sufficit lata culpa. l. qui edes. j. de incen. rui. nau. cum
alijs per eum allegatis facit quod tenet bald. in. l. data opera. in
iiij. col. C. de his q accusa. nō pos. vbi tenet quod si statutū punit
homicidā pena pecuniaria, tunc potest puniri etiā ex lata culpa.
26 ¶ † Tertio adde, quod statutū inualidum non excusat a delicto
tex. est in auten. omnes peregrini ⁊ ibi bald. multum no. ad hoc
27 C. commu. de succes. ¶ † Quarto addo. quod autoritas iudicis i
iuste vel non rite precedentis, non excusat a restitutiōe fructuū
preceptorum, tex. est in. c. cum causa in fi. ⁊ ibi do. abbas in vlti.
no. multum no. de offi. deleg. Item missus in possessionē auto
ritate iudicis inordinate ⁊ sic non rite procedentis: non facit fru
ctus suos quos percepit ita tenet Inno. in. c. consultationibus.
post prin. de iu. patro. quē refert ⁊ simpliciter sequit bald. in. l. ij.
28 in penul. col. C. de serui. ⁊ aqua. ¶ † Quito pro ista decisione bar.
hic: addo bene facere arguendo de precepto testatoris ad prece-
ptum iudicis, quod argumentum est validum. l. non est mirū.
ff. de pig. actio. ⁊ dixi etiam ff. Sed preceptū testatoris non excu
sat heredem a pena statuti, ergo nec preceptū iudicis inualidū
29 vnde † si statutum imponit penam vendenti rem immobilem fo
rensi. ⁊ heres in testamento sit damnatus vendere rem immobi
lem forensi, certe testamentū nō excusat ipsū a pena statuti. tex.
est no. in. l. senatus. in prin. in ver. penis erit locus. ff. de lega. j. Et
ita no. determinat bald. in. l. cetera. §. sed si parauerit qui est. §. fi.
ff. de leg. j. Et ibidem ange. Imo. ⁊ communiter Moder. sequū
tur cum concordan. ibi traditis per do. alex. Et per eundem do.
alex. in. l. si dignum circa fi. ff. ad l. fal. licet vtrobiqz referat bald.
alibi tenere contrarium in. l. si heres. in prin. per illum text. ff. de
actio. emp. vbi tenet, qd si statutū disponat qd nulla actio pos-
sit cedi forensi: ⁊ heres fuit damnatus ex testamento cedere, ⁊ ita
cessit in forensem, non incidit in penā statuti: quod dicit esse mē
ti tenendū, sed primū cōmuniter tenetur, vt per do. alex. in locis
30 preal. ¶ † Istā decisionē bart. cōiter approbatā limita duobus
modis. Primo q̃n lex vel statutum punit actū illatū in re, puta
turbātes vel ingrediētes possessiones alienas. Ita proprie loquit
bald. hic. Secus quādo lex vel statutum punit actum qui infert
principaliter in personam, puta statum disponit, quod si quis
aliquem percusserit puniatur tali pena. Tunc quia statutum vi
deatur requirere dolum, quelibet causa etiā iniusta excusat a do
lo, ⁊ sic a pena statuti sm bart. no. in. l. j. §. non autē ante finem. ff.
si quis testa. lib. esse ius. fue. ange. in. l. plagij. in vltima colū. in lec.

noua.C.ad fani de plagia. ¶ Secundo limita decisionem bart. vt pcedat vbi pena esset pecuniaria, secus si esset atrox puta corporalis tunc bene excusaretur, ita est de mente barto. ⁊ aliorũ hic dum ita respondet ad.l.primã.in fi.j.de abige. Et egregie declarat bald.in.q.per eum disputata q̃ incipit accusatus de vi tur
31 batiua.in.xiiij.colum.in ver.iiij.queritur. ¶ † Ultimo ex ista decisione barto.collige.duas no.regulas. Prima est, quod licet q̃
a libet causa[a] etiam iniusta excusat a dolo.l.j.in fi. ⁊ ibi gl.š.de abige.gl.in.l.plagij criminis accusatio.C.ad fani de plagia.imo quelibet causa etiam fatua excusat a dolo ßm Ang.in.l.j.ad fi. principij.supra de eo per quem factũ erit.imo etiam causa temeraria, ßm Ange.in.d.l.plagij. Tamen non excusat a lata culpa ita not.volunt Bar.⁊ scribentes hic si bene aduertas. Licet alias dicam⁹ quod lata culpa equiparetur dolo.l.quod nerua.š.depo. Et ratio diuersitatis inter dolum ⁊ latam culpã forte potest esse quia dolus est crimen: vt notat Bart.in.l.prima.in fi.š.de fideiussori.tuto. Et est text.melior de iure.in l.j.§.nunc tractem⁹.in versicu.plane.š.de tutel.⁊ ratio.distrahen.⁊ tex.no.in.l.si ex causa.§.nunc videndum.š.de mino. Ergo facilius inducitur excusatio a dolo ⁊ sic a delicto quam a lata culpa.l.interpretatiõe.et.l.

a ¶ Quelibet causa. adde do.soci. i cõsi.cviij. colũ. vj. ver. insup. ⁊ in ɔsil. cxviij. colũ. iiij.vsi. circa tertiaz ⁊ ibi qñ excusat a calumnia.

32 si preses.j.de penis. ¶ † Secunda regula est, quod causa iniusta non excusat a pena legali vel statuaria. Et ita etiã tenet Io. Andr.in.c.j.in.vj.colum.in versic.probabilis post Archidiaconum ibi.de electio.in.vj.in nouella.quẽ refert ⁊ sequitur Bald. in auten.generaliter.in.iiij.colum.C.de episcopis ⁊ clericis.⁊ in addi.Specu.in titu.de arbi circa.vij.colum.in versicu. ex forma statuti.vbi ad hoc allegat gl.in.l.ab executore.C.quo. appel. nõ recipi. Idẽ etiã tenet Bal.i.c.si ante iter pares de lege corradi in vsi.feudo. Ludouic.roma.in repetitione Rubrice. de arbi. in penul.colũ. Et ita remanet vtiliter expedita ista lex.

1 ☞ Usufructuarius possidet naturaliter nomine proprio ⁊ nõ nomine domini.
2 In dubio censetur quis facere actum nomine suo ⁊ nõ nomine alieno.
3 Expulso colono vel inquilino perdit domin⁹ posses.tam naturalem q̃ ciuilẽ, expulso vsufructuario vel vsuario a naturali nõ perdit dominus ciuilem.
4 Usufructua. vere possidet naturaliter, ex quo ifertur, quod verbum videtur importat aliquando veritatem.
5 Uerbum possidet aliquando ponitur pro detinet.
6 Usufru.⁊ vsuarius an possideant vere naturaliter rem in qua habent vsumfructum.
7 Uerbum tenetur magis refertur ad detentationem q̃ ad veram possessionem.
8 De natura copule est cadere inter paritatem qualitatum non difformem.
9 Usufructuario competit interdictum vnde vi.
10 Ciuilis posses.est illa que causat prescriptionem.
11 Usufructuarius est procurator in rem suam.
12 Per retentionem vsusfructus factaz a domino qui alienat bñ transfertur ciuilis posses.⁊ domi.non autem naturalis.
13 Per retẽtionẽ pignoris si vẽditor rẽ venditã accepit in pignus videtur tradere ⁊ transferre posses.⁊ dominium.
14 Usufructuarius non possidet domino sed pro se.
15 Emphyteota feudatarius ⁊ cõductor ad longum tempus possident naturaliter suo proprio nomine.
19 Usufructuarius non habetur pro possessore quo ad euitanduz onus satisdationis.
17 Usufructuarius non habet aliquam ciuilem posses.
18 An sit dare quasi posses.vsusfructus.
19 Quare in dñio non datur quasi posses.sicut in vsufructu.
20 Usufructua.an habeat quasi posses.vsufruc.naturalẽ ⁊ ciuilem respectu tertij.
21 Sicut ex patientia causatur quasi poss.seruitutis, an ita ex patientia resultet ipsum ius seruitutis.
22 Habens vsumfructum a tertio quod prescribit.

Aturaliter. Istud principiũ nõ potest breuius summari: secunduz Rapha.cu.⁊ dominũ Alexan.hic. ¶ Tu vero aduerte quod iste tex.dicit i quatuor dictionib⁹ illud quod vna dicere poterat.scz is q vsumfructũ hz. Sufficiebat dicere vsufructuarium: ideo videtur quod breuius possit summari text. Usufructuarius naturaliter possidet. hoc dicit. Sed aduerte quod ideo tex.dicit is qui vsumfruct. habet, et nõ simpliciter vsufructuarius: quasi si esset vsufructuarius ⁊ nõ haberet vsumfructum non procederet iste textus, vel quia vsufructus nondum esset sibi actualiter ab herede constitut⁹.l.iij.§.dare.supra de vsufructu, vel quia euz deseruisset, vel quia ab eo fuisset deiectus.iuxta.l.iij.§.vnde vi.cum.§.sequen.infra de vi ⁊ vi armata.non diceretur possidere: ideo tex.cum mysterio dixit, is q vsumfructum habet. Facit.l.stipulatio ista.§.habere.j.de verb. obligatio.⁊ lex habere.j.de verb.significa. ¶ Secundo aduerte, quod iste tex.in duobus videtur esse incertus et sic ambiguus. Primo dũ dicit naturaliter possidet, et non dicit quid. An fundum an vsumfruc. Dic fundum in quo habet vsumfructum propter duo. Primo quia vsufructus est ius.l.j.š.de vsufruc.et institu.eodem.in princip. Et iura non possidentur: sed quasi.l.iij.i princip.š.eodem.l.sequitur.§.si viam.j.tit.j.et.l.seruus.§.incorporales.⁊ ibi gloss.š.de acqui.rerum domi. Secundo quia ipsuz ius vsusfructus possidet vsufructuarius ⁊ naturaliter et ciuiliter.vt est gloss.in.l.ait pretor.§.item ei.š.ex quibus causis maio. cum concordantijs: quas allegat Bart hic ⁊.j.dicetur. Ergo per ista apparet quod text⁹ non loquit de vsufructu sz de ipso fundo in quo habet vsumfructum queʒ naturaliter possidet. Secũdo dato quod textus velit quod vsufructuarius possideat naturaliter ipsum fundum, non aperit an eum possideat suo proprio nomine an vero nomine domini. Sicut faciunt colonus inquilinus ⁊ procurator l.j.§.per procuratorem.⁊.l.generaliter.š.eodem. Attento quod vsufructuarius dicit procurator domini.l.j. in fine.š.vsufruct.queadmodum caueat.⁊.l.j.§.finali.š. de ope.
1 no.nuntia. Sed contrariuz tenet.cum tex.simpliciter dicat † qð vsufructuarius possidet naturaliter intelligitur suo proprio nomine: ⁊ non nomine domini: quia verbũ possidet debet intelligi in potentiori significatu.l.j.§. qui in perpetuum.š. si ager vectiga.vel emphyteota.peta.⁊.l.queritur.š.de statu hominũ.⁊.c. si pater.de testamẽ.in.vj. Item facit regula.l. ⁊ magis.j.de solu
2 tionibus.vbi traditur regula: quod in † dubio quis censetur fa
3 cere actum suo nomine et non alieno. Et ex hoc seqmt † magn⁹ effectus in practica: quia licet excluso vel expulso colono vel inquilino dominus perdat non solum naturalem quã tenebat corpore illius: sed etiam ciuileʒ: que illi naturali videbat adherere: l.peregre.§.quibus explicitis.j.eodem. tamen expulso vsufructuario vel vsuario a naturali, proprietarius non perdit suam ciuilem que illi non censetur adherere nec ita eã requiescere. vt est gloss.solennis et ordinaria in.l.j.§.finali.š. vsufruct. queme
4 admod.caneat.⁊ dicam.j. ¶ † Nota primo ex isto textu ßm intellectum Ioannis ⁊ communem, quod vsufructuari⁹ vere possidet naturaliter rem in qua habet vsumfructum. Ex quo correlarie collige et bene nota, quod licet text.vtatur verbo videtur dum dicit naturaliter possidere videtur: tamen illud verbum videtur hic importat proprie veritatem: ⁊ ad hoc notat istum tex. Aret.hic. Adde licet ipse non dicat, quod ante eum ponderat Bal.in rubri.extra de prescrip.in.ij.colum.vbi dicit quod in ista l.verbum videtur non importat fictionem: quia quando potest significare veritatem, significat veritatem, vnde debemus inspicere materiam subiacentem ßm eum, sicut econtra verbum affirmatiuum significat fictionem vbi veritas adaptari non potest: vt no.bart.in Rubri.š.de ope.no.nun.ßm eũ. adde idẽ qð verbũ videtur sit expressiuũ veritatis ex tex.in.l.seruum filij.§.j.⁊ ibi gl. ⁊ doc.š.de leg.j.⁊ in.l.iij.§.ex ɔtrio.⁊ ibi Ang.i fine ad hoc no.š.e. Item verbum videt non denotat fictionem: sed verborum debitam ⁊ sanam interpretationem. Ita no. Bal.in.l. etiam per illũ tex.C.de iure do.facit.tex.in.l.q liberis.§.hec verba.š.de vul.⁊ pupil.⁊ tex.in.l.si quis filiũ.§.si.š.de acqui.here.per quẽ tex.no. ibi Bal.qð verbũ videtur nõ importat improprietatẽ, sed iuris intellectum. Alibi verbum videtur non significat fictionem.sed presumptione iuris aliquid esse factum.l.sciendum.⁊ ibi Areti. in.ij.not.ad hoc.no.j.de ver.obli.tñ verbum videtur aliqñ etiaz importat fictionẽ.l.j.§.deiecisse.j.de vi ⁊ vi arma. Bart.in.l.si is qui pro emptore.in.ij.char.j.ti.j. Item importat improprietatẽ vt hic expresse dicit glo. Facit bene tex.in.l.si pater filio. ⁊ ibi gl. j.de his que in frau.credi.⁊ in.l.si duo. vbi habes glo.no. in gl.fi. š.de acquirẽ.heredi.⁊ dixi etiã in.l.clam possidere.§. qui ad nũdinas.š.eo. ¶ Capio glo.vnicam in ver.possidere.quam diuide in duas partes principales. In prima opponit contra text. et videt quadrupliciter soluere: sed in effectu nõ sunt nisi tres solu. qr prima et scða ad idẽ tendũt vt statim dicã. In.ij. ponẽdo opinionẽ quorundaz quã reprobat, rñdet tacite qõni. Scð ⁊ est ibi ppe si.qdã etiã. ¶ In prima parte dixi qð prima ⁊ scða so.gl.ad idẽ tendũt. Nam prima solu.est quod verbuz possidet stat improprie: quia tex.dicit videtur non autez dicit possidet Sed verbũ videtur improprietatem significat.l.ij.§ deiecisse cuz vulgaribus.
5 j.de vi ⁊ vi arma.⁊ dixi in text. Secunda solu. † est quod verbuz possidet ponitur pro detinet. Et sic improprie.⁊ sic est eadeʒ solu.cũ precedenti. Et licet.gloss.videtur ponere quatuor so. Tñ in effectu nõ sunt nisi tres. Pro istis duabus primis solu.: quod verbum possidet ponatur improprie pro detinet. Adde bene facere.nam alibi dicit tex.quod colonus depositari⁹ ⁊ commodatarius possident naturaliter. Ita dicit tex.i.l. cõmuni diuidũdo §.neque.š.commu.diuidundo.allegata in gloss.⁊ in.l.ij.§.quod vulgo.ff.

vulgo.ff.pro herede.⁊ tamen constat qd isti nō possident:sed tm̄
detinent.l.officiū.ad fi.ff.de rei vend.⁊.l.vni.§.illo proculdubio.
C.de vsucap.transfor.ergo apud iurisconsultos,verbū possidere
sepe ponitur pro detinere.Et non eūdo per mēdicata suffragia
habes in specie in vsufructuario duos tex.claros.Primo text.i
l.j.§.qd ait pretor.j.quorū lega.ibi:q͛ neq͛ vsusfructus neq͛ vsus
possidetur sed magis tenet:de quo text.statim.j.dicam.Ad idez
text.clarus in.l.celsus.§.iulianus.ff.ad exhiben.ibi:qui vsufru-
ctus nomine rez teneat q̄uis nec vtiq͛ hic possideat vbi tex.pla
nus pro istis solu.ꝙ vsusfructus vsufructuarius nō possidet,sed
detinet:de quo tex.statim etiam.j.dicam.¶Tertia so.gl.ꝙ vsu
fructuarius possidet dn̄o ⁊ non sibi:potest optime colorari.Naz
procurator possidet dn̄o ⁊ nō sibi.l.j.§.per procuratorem.⁊.l.ge-
neraliter.ff.eo.sed vsufructuarius dicitur esse procurator dn̄i:vt
dixi in text.⁊ dicā.j.Cōiter tenetur vltima so.Ioannis quod vsu
fructuarius possidet naturaliter:vt hoc tex.⁊.l.possessio.in p̄nc.
j.eo.sed non ciuiliter.ita loquūtur tria iura allegata in gloss.pro
contrarijs.patet:q͛ illa iura loquuntur respectu prescriptionis:
et ciuilis est que causat prescriptionem.glo.in.l.iiij.§.ex contra-
6 rio.ff.eo.dicam de hoc.j.latius.¶†Pro clara intelligētia tex.
⁊ glo.reassumo in dubium,nunquid vsufructuarius ⁊ vsuarius
possideat naturaliter rem in qua habet vsumfructum vere ⁊ p-
prie.est subtilis articulus ⁊ disputabilis ad vtrāq͛ partē:prout
statim disputabo.cōmuniter tenet per glo.⁊ docto.qd sic,sequē-
do opi.Ioannis cōmuniter approbatam,que fundat in duab᷑
legibus ⁊ in vna ratione.¶Primo mouetur ex isto tex.qui vi-
detur ad literam dicere vsumfructuarium naturaliter possidere.
Sed ad istum tex.glo.vt retuli multipliciter respondet propter
leges cōtrarias ⁊ disputando posset optime teneri prima ⁊ scd̄a
solu.q͛ tex.non simpliciter dicit vsufructuariū naturaliter possi
dere:sed dixit qd videtur possidere.⁊ verbum videtur importat
impropietatem:vt dixi in textu.⁊ hoc modo iste tex.in ver.vi-
detur posset retorqueri ad oppositū quod non proprie possidet.
¶Secundo allegat text.in.l.possessio quoq͛.in princ.j.eo.⁊ ille
tex.potest dupliciter induci.Primo dū dicit ꝙ naturaliter a fru-
ctuario tenetur.Secundo ⁊ fortius dū tex.dicit qd possessio q̄
habet vsufructuarius habet plurimum iuris:sed si solū detine-
ret haberet plurimū facti ⁊ parum iuris:vt declarat Bar.in.l.j.
in princi.ff.eo.ergo per illum text.clare patet qd vsufructuarius
vere possidet naturaliter ⁊ non detinet:cum habeat plurimum
iuris:vt ibi dicit tex.Sed ad primam inductionem posses clare
7 respondere:dum tex.dicit naturaliter a fructuario tenet.†Pon
dera ꝙ potius facit in oppositum:cuz dicat naturaliter tenetur
etiam non sine mysterio:quia verbum tenetur magis refertur ad
detentationem quam ad veram possessionem:vt per Bart.in.l.
iij.§.ex cōtrario.ff.eo.Ad secundam inductionem que fortius
stringit:dum dicit q͛ habet plurimum iuris.Respondetur cō-
muniter qd intelligitur respectu quasi possessiōis que est i totū
iuris.⁊ si dicas qd ille tex.dicit plurimū ex iure possessio mutua
tur.⁊ sic tex.videt loq͛ de possessiōe fundi que naturaliter ad vsu
fructuario tenetur.Potes dicere qd ille tex.dicit duo.Primo
ꝙ seru᷑ vsufructuarius naturaliter ab vsufructuario tenet.Se-
cundo ⁊ plurimum iuris possessio mutuatur.illud scd̄m intelli-
gitur de quasi possessione iuris vsusfructus.Ista cōis so.non sa
8 tisfacit:q͛ tunc non esset possessio:sed quasi possessio.Item†de
natura copulē et.est cadere inter paritatem qualitatum ⁊ nō dif
formē.l.seie.§.caio.ff.de fundo instruc.no.Bal.in.l in testamen
to.in.j.col.C.de testa.mili.ergo copula ⁊,ibi posita ostendit illū
tex.loqui de possessione vsufructuarij ⁊ non de quasi possessione
9 iuris.¶†Tertio mouetur Ioannes tertio fundamento quod
multum stringit.nā vsufructuario competit interdictum vnde
vi.l.iij.§.vnde vi.⁊ duobus.§.sequentibus.j.de vi ⁊ vi arma.⁊ ta
men illud interdictū non datur nisi possidenti.l.j.§.scire autem.
j.de vi ⁊ vi arma.Non autem competit ei qui meram detētatio
nem habet.l.j.§.dicitur.j.de vi ⁊ vi arma.⁊.l.si duo.§.creditores.
j.vti posside.ergo ineuitabiliter concluditur qd vsufructuarius
vere possidet ⁊ non habet solam detentationem.et istud funda-
mentum in omni parte est verum ⁊ cōcludit.¶Huic fundamē
to respondent antiqui ⁊ Rapha.cuma.hic:qd vsufructuarius
non habet illud interdictum vnde vi ratione quasi possessionis
iuris sui s̄m glos.in.l.fina.j.vti possidetis.⁊ hoc modo euaditur
ista inductio.Istam solu.impugnat Ioan.de imo.⁊ do.Alexan.
hic.Sed satis leuiter q͛ tex.in.d.l.iij.§.vnde vi.dicit vsufructua-
rio dari interdictum vnde vi.ergo in dubio debet intelligi de di
recto.l.j.§.qui in perpetuum.ff.si ager vectig.ergo non loquitur
de interdicto vtili qd datur ratione iuris vsusfructus.Confir-
mat q͛ pro iuribus incorporalibus datur quasi interdictum seu
vtile.l.pe.ff.de seruitu.titulo generali.no.in.l.j.in prin.j.vti pos.
Barto.expresse in.d.l.iij.§.vnde vi.sed tu dic qd ista responsio est
bona.et pro ea pondero ibi text.clarum in illa.l.iij.§.vnde vi.in

ver.qui vsusfructus.vbi tex.clare ad literā dicit,ꝙ illud interdi
ctum vnde vi datur vsufructuario ex quasi possessione vsusfru-
ctus.⁊ sic declarat precedentia iu.que dicunt vsufructuario cō-
petere illud interdictū vt pcedant ratione quasi possessionis.⁊
sic quando ex p̄uatione possessionis fundi prohibetur vti frui.
¶Vltra glo.p hac parte.Adde quarto tex.in.l.vti frui in p̄nc.
in verbo possessores.ff.si vsusfruc.peta.vbi tex.appellat vsufru-
ctuarios possessores.¶Quinto adde tex.in.l.fi.in verbo posses
sionem.ff.vti posside.vbi tex.vult vsufructuariū ⁊ vsuarium ha
bere possessionem fundi.tamen ad istū vltimū tex.respōde ꝙ nō
loquitur de possessione fundi:sed de quasi possessiōe iuris vt ibi
dicit gl.⁊ ita clare tenui ⁊ firmaui in.l.iij.§.ex c̄rio.reprobando
barto.ibi.ff.eo.¶Contrariam opi.tenet bal.hic in addi.Raph.
cuma.Ludo.ro.⁊ Are.hic.s.ꝙ vsufructuarius possideat natura
liter dn̄o ⁊ nō sibi:ipse vero vsufructuarius dicatur detinere et
nō possidere.⁊ ista opi.ante eos fuit antiquorū Iacob.de ra.in
l.j.in p̄n.ff.eo.⁊ Guil.de cu.in.l.licet.C.e.¶Pro ista opi.multū
facere vident tria iura alleg.in gl.que dicūt vsufructuariū possi
dere.ita tex.in.l.j.§.per eū.ff.e.in.§.sed bonefidei.insti.per quas
perso.no.acq.⁊ in.l.acquirit.§.fi.ff.ti.j.Ad ista iura cōiter p oēs
respondetur,ꝙ loquunt de possessione ciuili.⁊ sic vsufructuari᷑
bene possidet naturaliter vt hic:sed non possidet ciuiliter.ita lo
quūtur illa iura.⁊ si diceres quis retulit docto.quod illa iura lo
quantur de ciuili possessione.ista videtur diuinatio ⁊ restrictio
ad illa iura.dic qd istud bene probat,q͛ loquūtur respectu p̄scri
10 ptionis.† ⁊ ciuilis est illa que causat p̄scriptionē.glo.in.l.iiij.§.ex
contrario.ff.eo.Ista cōis so.videt pcedere quātum ad.d.§.sz bo
nefidei.⁊.d.l.acquiritur.§.fi.q͛ illi duo tex.expsse dicunt ꝙ vsu-
fructuarius non potest prescribere q͛ non possidet:ergo loquūt
de ciuili possessione,q͛ naturalis nō causat prescriptionē.sz ista
solu.nō potest adaptari ad.l.j.§.per eum.ff.eo.vbi tex.nihil dicit
de p̄scriptione.sed solum de acquisitione possessiōis.Preterea
s̄m Lud.ro.⁊ subtiliter,ibi vsufructuarius respectu serui compa
ratur patri respectu filij:sed pater nullo modo possidet filiuz cū
sit homo liber.l.cū heredes.§.fi.j.eo.ergo similiter vsufructuari᷑
nullo modo possidet seruū.¶Secundo p ista parte fortius vi-
detur stringere tex.in.l.j.§.ꝙ ait ptor aut volo.j.quo.leg.vbi ad
literā dicit tex.q͛ necz vsusfructus necz vsus possidet sz magis
tenetur.sed ad illum text.q͛ videt stringere:rn̄de ⁊ valde not.ꝙ
ille tex.loquit qd vsusfructus aut vsus alicui in testamēto reli-
ctus,fuit ppria autoritate ⁊ sic illicite occupatus,⁊ non habit᷑
per manū heredis put requirit vt ibi ⁊.l.nō est dubiū.C.de lega.
vnde cū ibi nō habeat ius vsusfructus cōstitutum sibi ab herede
prout debebat:iuxta.l.iij.§.dare.ff.de vsufruc.merito ente nō di
citur possidere sed magis detinere.¶Tertio ad idem text.in.l.
certe.§.is qui rogauit.j.de p̄ca.dupl͛r inducendo illum tex.Pri
mo dicit ibi ad literā tex.nam ⁊ fructuarius ⁊ colonus ⁊ inquili-
nus sunt in predio ⁊ tamē nō possident:ergo ibi est text.ꝙ vsu-
fructuarius non possidet.Et pondera equiparationez coloni ⁊
vsufructuarij,nā clarū est ꝙ colonus non possidet sibi sed deti-
net.l.tu nemo.C.eo.⁊.l.non soluz.§.quod vulgo.j.ti.j.Secūdo ⁊
fortius naz tex.ille vult qd ille qui p̄cario rogat vt in fundo mo
retur:licet in fundo sit,tamen non possidet.Et hoc pbat argu-
mento coloni inquilini ⁊ vsufructuarij qui in predio sunt ⁊ tm̄
non possident:sed argumentū illius tex.nō bene staret si dicere-
mus vsufructuarium naturaliter possidere:tunc nō bene argue-
retur ad precario rogantez illo modo qui nullo modo possidet
nisi dicas quod ibi vsufructuari᷑ ex hoc solo ꝙ sit in fundo non
dicatur possidere,nisi qn̄ ius vsusfructus est sibi cōstitutum.⁊ p
pterea iste tex.noluit dicere vsufructuarium simpl͛r:sed dixit is
qui vsumfructū habet:vt denotet sibi cōstitutum vt dixi in prin.
huius.l.⁊ ꝙ hoc sit verū probo optime per alium text.in.l.iij.§.
vti videmur.j.de itine.actuq͛ priua.vbi text.ponit differentiam
inter colonos ⁊ vsufructuariū.ergo text.in.d.§.is qui rogauit.
intelligit de vsufructuario simpl͛r existente i fundo.¶Quarto
ad idem tex.in.l.sciendū.in fin.prin.ff.qui satisda.cog.vbi tex.di
cit qui tantū vsumfructum habet possessor non est.sed respōde
clare,ꝙ loquit quātum ad euadendam satisdationem:quia ius
vsufructuarij est debile ⁊ de facili corrūpitur ⁊ non transit ad he
redes:vt statim.j.dicam.Ideo non releuat ab onere satisdandi.
⁊ ista est verissima solu.¶Quinto ad idem tex.in.l.celsus.§.iu-
lianus.ff.ad exhib.vbi dicit tex.qui vsusfructu noīe rem teneat
q̄uis nec vtiq͛ hic possideat.Pondera illā vniuersalē nec vtiq͛
ergo vsufructuarius non possidet.sed responde veruz esse quod
non possidet ciuiliter:vt ibi.⁊.l.penul.in prin.j.eo.Nec aliter po
test responderi ne videat restrictio aut subauditio:quia ita ha-
bemus dicere pter iura ⁊ rationes in contrariū superius addu
ctas.⁊ sic videas quomodo iura variant in isto disputabili arti.
¶Sexto facit s̄m Rapha cu.q͛ procurator non sibi sed dn̄o rē
quā tenet naturaliter possidet.l.qd meo.§.procurator.j.eo.l.j.§.

per procuratorē.⁊.l.generalr̄.ff.eo.sed vsufructuarius dr̄ procura
tor dn̄i.l.j.in fin.ff.vsufru.quēadmo.ca.⁊.l.j.§.fi.ff.de ope.no.nū.
Sed ad istud fundamentū Raph.clare rn̄de, ꝙ iura ꝑalleg.lo-
quunt̄ in procuratore qui possidet naturalr̄ dn̄o ⁊ nō sibi: sȝ vsu-
11 fructuarius †est procurator in rē suā ⁊ ad suā vtilitatē: vt declarāt
Bart.⁊ oēs in.d.l.j.§.fi.ff.de ope.no.nun. ¶ Septimo ⁊ vltimo
monetur Raph.cu.per tex.in.l.quisquis.⁊ in.l.si quis argentū.
§.pen.C.de dona.vbi retinēdo vsumfructū cōstituo me tuo noie
possidere.⁊ hoc modo transfert̄ possessio.l.ꝙ meo.in princi.j.eo.
Per reseruationē ergo vsufructus quis possidet alij,⁊ nō sibi:
ergo apparet ꝙ vsufructuarius nō possidet naturalr̄ sibi sȝ dn̄o.
Et isto modo respōdet̄ ad iura allegata ꝓ ꝯtraria opi.que dicūt
qd̄ vsufructuarius possidet verū est dn̄o,⁊ non sibi.⁊ fuit vna so.
hic relata in glo.per.l.cōi diuidundo.§.neqȝ.ff.cōi diuid. Sȝ ad
12 istud fundamentū Raph.lȝ videat̄ subtile. † Respōdeo de pla
no, qd̄ ꝑ retētionē vsufructus factā a dn̄o q alienat bene trāsfert̄
ciuilis possessio ⁊ dn̄ium, non aūt naturalis. ita declarat glo.i.l.
iij.in prin.in ver.animo:⁊ ibi no.do.Alex.ff.eo.⁊ gl.in.d.l. qsqs.
13 † Similiter per retentionē pignoris si venditor rez venditā acci
pit in pignus vr̄ tradere.⁊ sic trāsferre ciuilē possessionē ⁊ dn̄iū,
ita tenet glo.solēnis in.l.j.§.fi.in ver.emerit.ff.de reb.eo.per.d.l.
quisquis.quā sic singulariter extendit.⁊ tn̄ ibi solū transfert̄ ciui
lis ⁊ dn̄ium, nō aūt naturalis de qua nos disputam⁹: ergo nihil
ad propositū. ¶ Si vellemus tenere istā opi.cōtra cōem que vt
dixi posset disputando facile teneri: posses vltra ꝑalleg. alio
modo rn̄dere ad scōm tex.hic allegatū in gl.qr̄ multū stringere
pro cōi.s.in.l.possessio quoqȝ.in prin.j.e.dū dicit ⁊ possessio plu
rimū a iure mutuat̄: ergo nō est detentio q̄ est meri facti. Potes
rn̄dere ſm glo.ibi, qd̄ tex.loquat̄ in illo dicto non de possessione
serui vsufructuarij qui naturaliter a dn̄o tenet̄: vt ibi dicit text.
Sed loquitur de possessione alterius rei que acquirit̄ a seruo fru
ctuario in duob⁹ casibus habēti vsumfructū.⁊ talis possessio hȝ
plurimū iuris, qr ⁊ possessio ⁊ vsucapiēdi ꝯditio acquirit̄ ex cau-
sa peculiari etiā ignorāti.⁊ sic ius plurimū operat̄: vt ibi declarat
glo.⁊ dixi in.l.j.§.itē acquirim⁹.ff.eo. ¶ Sȝ nō recedas a cōi opi.
iudicando ⁊ consulendo, ꝙ vsufructuarius ⁊ vsuarius possident
naturalr̄ sibi rem in qua habent vsumfru.qr si vsufructuarius et
vsuarius possiderēt noie dn̄i ⁊ non suo: ꝑut volunt tenentes cō-
14 trariū: certe † sequeret̄ qd̄ sicut colonus ⁊ inquilinus vbi dn̄s hȝ
ciuilē nomine suo, ⁊ naturalē eorū corpore, illis expulsis etiā dn̄s
priuaret̄ sua naturali.l.peregre.§.quibus explicitis.j.e. Eodem
modo expulso vsufructuario vel vsuario a naturali, dn̄s deberet
perdere suā ciuilē, si verum esset naturalem possiderent nomine
dn̄i.⁊ tamē istud falsum: vt est gl.ordi.⁊ approbata in.l.j.ff.vsufr.
quēad.caue. Ergo nō est verū qd̄ vsufructuarius possideat natu
raliter dn̄o ⁊ nō sibi.cōfirmat̄ per tex.in.l.si de fundo.j.de vi ⁊ vi
arma.hoc modo inducendo. nā si vsufructuarius possideret na-
turaliter dn̄o, sequeret̄ qd̄ dn̄o deiecto nō perderet possessionez,
ex quo vsufructuarius est i fundo.d.l.peregre.§. qb⁹ explicitis.
⁊ tamē ibi dr̄ dn̄m perdere possessionez.⁊ ibi gl.no.ex illo tex.qd̄
15 vsufructuarius nō possidet dn̄o sȝ ꝓ se. ¶ † Aduerte tamē qd̄ lȝ
dubiū sit disputabile vt dixi in vsufructuario ⁊ vsuario: an natu-
raliter possideant sibi ⁊ suo ꝓprio noie, tamē in emphyteota feu
datario ⁊ cōductore ad longū tp̄s expeditum est ꝙ naturaliter
fundum emphyteoticū vel feudalem suo proprio nomine possi
dent: vt est glo.in.l.iij.§.ex ꝯtrario.vbi Bar.no.⁊ ibi dixi ⁊ glo.in.l.si
qs ante.ff.eo.⁊ gl.in.l.si vt certo.§.si duob⁹ vehiculū.ff.cōmoda.
Ratio qr isti habent vtile dn̄ium fundi.§.adeo.insti.loca.l.j.§.q
in perpetuū.ff.si ager vectig.vn̄ cū habeant vtile dn̄ium fundi,
nimirū si etiā habēt eius naturalē possessionē: sȝ vsufructuarius
est dn̄s vsufructus: sed non est dn̄s rei seu fundi ſm Bar.in.l.in
vēditione.in prin.j.de bo.auto.iudi.possi. Bal.in.l.qui vsumfr.
16 ff.si vsufr.peta.hinc est † ꝙ vsufructuari⁹ nō habet̄ ꝓ possessore,
quo ad euitandū on⁹ satisdationis: ⁊ tn̄ secus est in emphyteota
⁊ similibus vt est tex.de vtroqȝ.in.d.l.sciendū.in prin.⁊ in ver.sȝ
etiā q vectigalē.ff.q satisda.cog. Itē ius vsufructus est debili⁹
⁊ facilius finit̄: nec trāsit ad heredē, prout predicta faciūt, vt per
gl.⁊ Bar.i.l.j.§.vsufructuarius.vbi dixi.ff.de ope.no.nū.⁊ ita ha
17 bes perfecte ⁊ ordinate excussum presentē articulū. ¶ † In ea.gl.
ad fi.habes ex glo.qd̄ vsufructuarius nō habet aliquā ciuilē pos
sessionē, qr si vsufructuarius haberet ciuilez cū etiā dn̄s habeat
ipse ciuilē: vt.l.sciendū.in prin.in ver.itē qui solū.ff.q satisda.cog.
certe duo possiderēt ciuiliter eandē rem insolidū, ꝯtra.l.iij. §. ex
cōtrario.ff.eo.istud est qd̄ voluit dicere gl.hic.ita etiā tenet gl.in
l.j.in prin.in glo.ij.magna circa fi.ff.eo.ista gl.verū dicit respectu
ipsius fundi.⁊ sic respectu rei in qua habet̄ vsufructus: qr ciuilis
est penes dn̄m vt dixi, naturalis penes vsufructuarium: vt in ꝑ-
cedenti parte glo. Sed ipsum ius incorporale vsufructus quasi
possidet̄ ꝑ vsufructuariū ⁊ naturalr̄ ⁊ ciuilr̄, naturaliter ꝑ actus
naturales quos exercet in recolligendo fruct⁹: ciuiliter aīo, qr si
recedat de fundo retinet ciuilē animo.ita tenet gl.in.l.ait ꝑtor.
§.itē ei.ff.ex qui.cau.ma.quā gl.Cyn.in.l.vni.C.vti pos.reputat
esse multū singularē ⁊ nō esse aliā in mūdo.sȝ barto.addit duas
alias gl.vnā in.l.si plures.§.deiectū.j.de vi ⁊ vi ar.aliā in.l.fi. in
ver.bo possessionē.j.vti pos.q̄ gl.inepte allegantur pro concordā-
tibus, cū solū dicant qd̄ vsufructus quasi possideat̄: prout etiā
Bar.expresse fatetur. Sed nō dicunt qd̄ quasi possideat naturaliter
⁊ ciuiliter: prout expresse dicit glo.in.d.l.ait ꝑtor.§.item ei.
Nec ad hoc ꝙ vsufructus quasi possideat̄ debuit bart.allegare
illas duas gl.qr tex.est de hoc in.l.iij.§.vn̄ vi.in versi.q vsufruct⁹
j.de vi ⁊ vi ar. Itē est viua ratio, qr vsufructus est ius incorpora
le, ergo quasi possidetur.l.iij.in prin.ff.eo.l.seruus.§.incorpora-
18 les.cum simi.ff.ti.j. ¶ † Secundo aduerte qd̄ idē Bar.sibimet cō
trarius in.l.j.in prin.in.ij.col.j.vti possi.dicit se legēdo istā.l.cō-
suluisse reprobare istā opi.dictarū gl.ꝑmo nō sit dare quasi pos
sessionē vsufructus.nam sicut separata est proprietas a posses-
sione: ita separatus est vsufruct⁹ a possessione, qr vsufructu est
pars dn̄ij.tex.est in.l.ꝓmisceri in prin.j.eo.sicut ergo nō est dare
quasi possessionem dominij: ita simplr̄ non recte dicit̄ ꝙ sit dare
quasi possessionem vsufructus.ita ibi residet Bar.⁊ istā opposi
tionē ꝓprie voluit formare Bart.hic lȝ obscurius loquat̄, sȝ ad
hoc rn̄de ex mēte Bar.hic, ꝙ vsufructus ⁊ ꝓprietas habent se
eodem modo quo ad corporalē possessionē rei qr vtrūqȝ istoruz
differt a vera rei possessiōe: vt in.§.seq.sȝ nō eodē modo se habēt
respectu quasi possessiōis iuriū: quia licet non reperiatur quasi
possessio dn̄ij: tamē bene reperit̄ quasi possessio iuriū: sic vsufru
ctus, qr in vsufructu ⁊ similibus patientia dn̄i constituit quasi
possessionē, que patientia non contingit in dn̄io: vt statim.j.ple
nius declarabo.⁊ ita etiā tenet bal.in.l.cū res.C.de ꝓba.⁊ in.l.si
de proprietate.in pe.col.C.si a nō cōpe.iudi.⁊ in.c.j.in fi.pric.qd
sit inuesti.quicqd dicat ipsemet Bal.in.c.j.in.iiij.col.q feu.dare
possit.lo.diligenter istā doctrinā Bar.post gl.superius relatam
per quā ego optime defendi Rogeriū reprobatū per glo.bar.⁊
oēs indifferēter.in.l.iij.§.ex cōtrario.ff.eo. Nam Roge.dixit feu
datariū ⁊ emphyteotā habere ciuilē rōne iuris qd̄ habent in re.
habent eīm quasi possessionē naturalē ⁊ ciuilē rōne iuris: vt dicit
Roge.⁊ bene, lȝ rōne rei feudi habeant solū naturalē: ⁊ dn̄s ci-
19 uilē vt predixi. ¶ † Itē bene pōdera rōnē diuersitatis quam vult
assignare Bar.quare in dn̄io nō sit dare quasi possessionē, sicut
in iure vsufructus vel vsus ⁊ in alijs iuribus incorporalib⁹.sed
plenius ⁊ clarius loquar quā bar.eo qr in vsufructu ⁊ similib⁹ da
tur patiētia dn̄i q̄ causat quasi possessionē, qd̄ nō ꝯtingit in dn̄io
ꝓprio qd̄ sola traditiōe trāsfert̄, nec reqrit aliū actū successiuum
l.traditionibus.C.de pac.⁊.§.per traditionē.insti.d re.diui. Itē
cū dn̄ium sit ius perfectū, nō habet superiorē q patientiā prestet
ius ergo vsufructus ⁊ similiū causatur a iure directo existēte pe
nes dn̄m a quo depēdet: ⁊ tūc ab ei⁹ patiētia querit̄ quasi posses
sio illius iuris: sȝ dn̄ium directū nō pēdet a iure alteri⁹: nō ex pa-
tiētia alteri⁹ nō pōt haberi quasi possessio.⁊ isto modo habes cla
20 re mētē ⁊ intētionē bar. ¶ † Limitat bar.mirabilr̄ suprascriptā
conclusionē qd̄ vsufructuarius hȝ quasi possessionē naturalē et
ciuilē vsufructus, verū est respectu solius dn̄i q prestat patiētiā
a qua causat̄ ista q̄si possessio, sȝ nō respectu tertij a quo patiētia
nō est prestāda.ideo nō potest turbari in illa quasi possessiōe na
turali ⁊ ciuili vsufructus nisi a solo dn̄o: ideo ratione talis quasi
possessiōis nō pōt agere interdicto vti possi.de. nisi ꝯ dn̄m ⁊ nō
cōtra aliū tertium.⁊ cū Bar.simplr̄ transit Pau.de ca.hic.⁊ do.
Alex.sibi ꝯtrius in.l.iij.§.ex ꝯtrario.in.xxiij.col.vbi eū reprehen
di.ff.eo.idē tenet Bar.in.d.l.ait pretor.§.j ff.ex qui.cau.ma.istud
reprobāt Imo.⁊ ceteri Mod.⁊ Būd.⁊ do.Alex.hic sibi ꝯtri⁹.d.
Anto.de bu.in repe.c.fi.in.vij.col.de cau.pos.⁊ ꝓprie.qd̄ imo et
quo ad tertiū dicat̄ vsufructuarius in quasi possessiōe naturali
⁊ ciuili iuris vsufruct⁹: sicut eīm videm⁹ ꝙ ꝑ traditionē rei corpo
ralis factā mihi a dn̄o: efficior possessor nō solū quo ad dn̄m sed
etiā quo ad alios.ista patientia q̄ in incorporalibus habetur pro
traditione.l.iij.§.dare.ff.de vsufruc.⁊.l.quoties.la vlt.ff.de serui.
debet me cōstituere in quasi possessione nō solū quo ad dn̄m: sȝ
etiā quo ad alios.facit bene tex.i.l.fi.j.vti possi. Nec gl.i.l.sicuti.
§.aristo.in ver.vti possidetis.ff.si ser.vēdi.dicit illud ad qd̄ alle
gat bart.lȝ eīm dicat ꝙ interdictū vti possidetis ibi cōpetat pro
seruitute debita non sequitur: ergo non cōpetit nisi cōtra eū qui
seruitutē debet ⁊ nō cōtra alios.⁊ ꝓpterea dicit Raph.cu.ꝙ nō
videt quō illa gl.dicat illud ad qd̄ eaz allegat Bar. ¶ Istā limi
tationē bar.etiā reprobat Are.alio fundamēto, qr sicut ex patiē
tia resultat quasi possessio seruitutis: ita etiā cōstituit̄ ipsum ius
seruitutis in re.d.l.penul.ff.de seruitu.⁊.d.l.iij.§.dare.sicut ergo
ius seruitutis: ⁊ sic actio confessoria cōpetit habēti seruitutē: cō
tra quēcūqȝ de mundo.l.via.§.si fundus.ff.de serui.rusti.ꝑdio.l.j.
in fi.cū.l.seq.vbi no.ff.de ope.no.nun. Ita ⁊ ius quasi possessio-
nis causatū ex eisdem principijs debet habere effectū ꝯtra oēs.
ita in

ita in simili dicit iurisconsul. i rone decidendi in. l. j. §. cōpetit. j. de aqua quoti. & estiua. sed aduerte istud fundamentū Are. mihi nō placet. qr assumptū eius nō est verū, q sicut ex patientia resultat quasi possessio seruitutis: ita etiā cōstituatur ius seruitutis. & sic ambo causant ex eisdē principijs. hoc est falsum: qr imo ius seruitutis nō cōstituitur ex patientia: imo requiritur titulus habit⁹ inter viuos vel in vltima volūtate. tex. est in. §. fi. insti. de seruitu. nec dicas saluādo Are. q ex patiētia & sic ex quasi possessiōe causetur ius vsusfructus mediāte prescriptione. l. si ego. §. j. ff. de publicia. & l. j. & ij. C. de serui. & aqua. qr isto modo fundamentū Are. nō esset generale. Itē secuta pscriptione ibi ius nō est acqsitum a principio sed demū post perfectā prescriptionē. & sic tūc nō cōstituitur ex sola patiētia: put arguit Are. & nō bene.

21 ¶ Ultra scribentes tu aduerte, qd doctrina Bar. nō est pfecta nec generalis: qr nō pcedit qñ quis habuit vsumfructū a tertio, qui tanq dñs fundi cū non esset cōcessisset: vel vendidisset vsumfructū. nā tūc prescribit vsumfructū vtendo: vt est tex. not. in. d. l. si ego. §. j. ff. de publi. in ver. p patientiā vel p traditionē vsusfructus constituti. & tūc etiā ignorāte dño vero pscribit: sicut prescriberet ipsum dominiū rei. l. fi. C. de pscrip. lon. tēp. nec tūc requirit patientia veri dñi: put declarat Cy. in. l. ij. in. vij. q. C. de ser. & aqua. & expressius Paul. de ca. in. l. seruitutes magna. in pe. col. ff. de seruitu. vbi dicit qd est singularis limitatio & ppetuo tenenda mēti. & qd pauci sunt q ad hoc aduertāt. & dixi etiā alias hoc anno. & isto casu publiciana ei competeret cōtra oēs nisi contra dñm. l. pe. & fi. de publicia. Et sic etiā cōpeteret interdictū vti possidetis pro tali iure vsusfructus cōtra oēs. & in hoc fuit defectiuus Bar. & ita habes subtiliter expeditum subtile principium huius legis.

1 ¶ Rei vendicatio non datur possidenti.
2 Qui est sibi contrarius non est audiendus.
3 Rei vendicatio datur contra ciuiliter possidentem.
4 Qui dolo desijt possidere potest adhuc cōueniri rei vēdicatiōe.
5 Rei vendicatio quomodo possit dari possidenti.
6 Uerbum cepit denotat actum inchoatum.
7 Petere dicitur proprie qui agit actione in rem.
8 Proprietas & dominium capiuntur pro eodem.
9 Sicut est reperire possess. & quasi possessionem ita pprie. et quasi proprietatem.
10 Proprietas vult dicere proprie tuum.
11 Argu. ab etymologia vocabuli negatiue procedit.
12 Copula &, cadit inter diuersa.
13 Que differentia sit inter dominium & proprietatem.
14 Nomen proprietas est directum & non obliquatur.
15 Appella. proprietatis semper intelligitur de directa.
16 Si quis dicat in libello se proprietarium vel proprietatem ad se spectare & probet de vtili dominio an obtinebit.
17 Autoritas Bal. est magna vbi contradictorem non habet.
18 Uerba libelli sunt impropriãda vt libellus sustineatur.
19 Que dicatur plena proprietas.
20 Proprietas nihil habet commune cum possessione.
21 Ex possessione an debeat induci prescriptio dominij.
22 Ex separatis non fit illatio de vno ad aliud.
23 Exclusus per statutum a potestate prosequendi causam, potest probare causam non comprehendi a statuto.
24 Qui egit rei vendi. potest intentare possess. retinēde noie eiusdem rei ac etiam recuperande et adipiscende.
25 Intentans rei vendi. non videtur possess. sue renuntiare.
26 Rei vendicatio competit etiam possessori.
27 Agens rei vendi. non per hoc suspicatur se posse repelli.
28 Dominium & possess. an sint incorporalia.
29 Possessio est ius.
30 In incorporalibus an sit dare dominium & possess.
31 Proprietas & possess. in quo habeant aliquid commune.
32 Dominium an causetur a possessione.
33 Iuri qd quis ignorat se habere nunq intelligitur renuntiare.
34 Iuri de futuro postea querēdo nunq intelligitur qs renūtiare.
35 Snīa lata in petitorio qñ preiudicet eidem agenti in possess.
36 Agenti interdicto retinende non obstat exceptio dominij.
37 In interdicto vti posside. quando probationes vtriusq partis sunt pares, qui docet de dominio obtinet.
38 Possessio est titulata que habet titulum dominij.
39 Quādo dubitatur de possess. antiquiori qui probat iustiorē causam ille vincit.
40 Quando duo probant de possess. bonafide & insolidū ille erit potior cui ius commune fauet.
41 Exceptio dominij an obstet agenti possessorio.
42 An agenti possess. adipiscende obstet exceptio dominij.
43 Agenti recuperande nō obstat excep. rei iudi. etiam de ea statim fide facta.
44 Exceptio dominij notoria excludit expoliatum agētē interdicto recuperande.
45 Exceptio notoria dominij impedit remedium. l. si quis conductionis. C. loca.
46 Quando exceptio que obijcitur spoliato non requirit probationem non est restituendus spoliatus.
47 In spiritualibus est speciale propter periculum anime q non fiat restitutio spoliato vbi est notorium de eius iniustitia.
48 Qñ absolutoria lata in prima possibile est q pariat pudicium in scda fm cōem cursum causarū: tunc nō admittitur cumulatio.
49 Agenti vti possi. qñ obstat exceptio dominij vel rei iudicate.
50 Sententia lata in petitorio pro reo quando obstet agenti possesso. adipiscende.
51 Sententia licet inter easdem personas notorium faciat, non tamen facit iudici qui eam non tulit.
52 Absolutoria lata in possess. qñ preiudicet agenti petitorio.
53 Lex intelligenda fm titulum sub quo ponitur.
54 Sententia lata in possess. habente annexam causam dominij an preiudicet in petitorio.
55 Si possess. est contrarium petitorio an preiudicet petitorio.
56 Uerbum cepit denotat initium.
57 An per renuntiationem iudicij petitorij factam ab actore qratur dominium reo q erat penes actorem.
58 Renuntians liti non per hoc fatet adversarium habere ius.
59 Renuntians liti non tribuit aduersario possess.
60 Qui renuntiat liti nō videtur succumbere, & sic nō caderet i statuto loquente de succumbente in lite.
61 Dominium non transfertur sine traditione.
62 Dimissio tm operat quo ad trāsferēdū dñium qtū ipsa traditio.
63 Remittere litem non est dare: sed bene remittere rem vel actionem si remittens est dominus.
64 Reus cui facta est renuntiatio iudicij petitorij quando habeat excep. doli vel pacti.
65 Renuntiatio iuris realis potest fieri in absentia partis.
66 Exceptio pacti tollit ipso iure obligationem naturalem et elidit ciuilem.
67 Trāsiens de petitorio ad possess. an sit condēnandus in expēsis.
68 Accumulans petito. & possess. non est condemnandus in expensis sed est expectandus finis litis.
69 Emendans vel corrigens libellum est prius condemnandus in expensis tanq temerarius litigans.
70 Qui renuntiat petito. & liti, est condemnandus in expensis.
71 Quando reus conuentus possess. confitet agentem possess. quando dicatur renuntiatum petitorio.
72 In interdicto vti possi. requirūtur duo extrema habilia q̄ sunt probanda ab actore: scz possessio ex parte agentis & turbatio ex parte conuenti.
73 An si reus confiteatur actorem possidere sit necessaria sententia condemnatoria an absolutoria.
74 Qualiter sit intelligendus Bar. in suo cōtrario dicēdo q est necesse absolutoria & condemnatoria.
75 Si reus conuētus possess. negat actorē possidere nō pōt se fundare q agendo possess. renuntiat petitorio.
76 Negans positionem non potest se ex ea fundare.
77 Quando reus cōuentus interdicto vnde vi negat actorē possidere: tunc non potest super petito. & possess. procedi.
78 Iudex qui vidit partem iniuste agentē propter eius cōfessionē potest ex officio suo eam repellere.
79 Agens petitorio in quo dicit aduersarium possidere: an videat renuntiare possess.
80 Beati sunt possidentes.
81 Contrariorum eadem est disciplina.
82 Quando quis probabiliter potest ignorare q possideat.
83 Facilius perditur possess. rei mobilis q̄ immobilis.
84 In re immobili an sola obliuio causet amissionem possessiōis.
85 Si agēti petitorio superueniat possessio an & qñ reus absoluat.
86 Petito. & possesso. an possint simul intētari diuersis respectib⁹.
87 Quādo plura remedia ad eandem rem cōpetunt nō admittitur cumulatio ratione duplicitatis.
88 In rei ven. restit. rei quo iure veniat: & qd in interdicto vti pos.
89 Petito. & possess. non competunt ad idem nec respectu pncipalis petitionis nec respectu executionis.
90 Interdictum vti possidetis non datur directo ad resti. naturalis possess. nec officium mercena. illi deseruiens.
91 In rei vendi. non venit restitutio rei iure actionis: sz officio iudicis, & que vtilitas ex hoc resultet.
92 Petitio heredi. & rei vendi. equiparantur.
93 Officium iudicis per quod fit restitutio in rei vendi. an sit nobile vel mercenarium.
94 Tex. noster qui loquitur in interdicto vti possidetis procedit etiam in interdicto recuperande & adipiscende.

conclusio

cōclusio sit attendenda: tamē operaꝛ ꝙ poterit postea ꝓbatio-
nes inducere etiam super petitorio.
192 Si actor in libello agat de mutuo ⁊ postea ꝓbat solū de ꝯfessio
ne mutui, vt si egit ex naturali mutuo: ⁊ postea ꝓbet de ciuili, suc
cūbit, nisi i libello adiecisset clausulā petens super predictis. ⁊c.

Nihil cōmune. Iste. ᵹ. est famosus ⁊ difficilis. ⁊ habet materiā quotidianam. et Bar. ex sua solēni repetitione eā magis solēnē ⁊ magis famosaꝫ reddidit. ¶ Diuiditur ẜ Bar. ⁊ alios in tres partes. In prima premittit vnum dictuꝫ in generē. In secunda infert ad speciem. In tertia respondet tacite obiectioni. secūda ibi: ⁊ ideo nō denegatur. tertia ibi: nō enim videtur. ¶ Post intentatū petitoriuꝫ nō prohibetur intentari possessoriū retinende. hoc dicit. ¶ Dubium faciebat: q̄r non debet quis pro eadem re diuersis iudicijs ⁊ diuersis libellis vexari cū obstat pendentia litis in primo. Et sic exceptio duplicitatis. l. vbi ceptum. ẜ. de iudi. auꝫ. qui semel. C. quo. ⁊ qñ iud. notant doc. in l. edita. C. de eden. Ad hoc respōdet tex. qꝫ hic primus libellus fuit datus pro ꝓprietate, secūdꝰ pro possessione, que nihil habēt cōmune: ideo licet ista iura intētentur super eadē: tamē q̄r sunt diuersa ⁊ separata ⁊ diuersi effectus, ideo dicta exceptio nō obstat, ⁊ ꝓcedi potest super vtroqꝫ libello. ¶ In tertia parte ibi: non enī videtur possessioni renunciare. tex. vt dixi. remouet obiectionē. nam rei vendicatio presupponit dñium in agēte ⁊ possessionē in reo conuento. Et sic in rei vēdicatione presupponunꝛ duo extrema habilia ad hoc vt cōpetat. l. officiū. ⁊. l. in rem. in prin. ẜ. de rei ven. ⁊. l. vni. C. de alie. iud.
1 mutan. cau. fac. c. examinata. de iudi. vnde vendicatio † nō datur possidenti. l. j. ᵹ. hoc interdictum. j. vti posside. ⁊. d. c. examinata. vbi dicit tex. cum ius patronatus possidebas nec rei vendicatio nem intentare potuisti. ⁊ tex. in ᵹ. eque. in versi. iste quoqꝫ. instit. de act. vbi dicit tex. ꝙ actionibus realibus ille agit qui nō possidet. Nam ei qui possidet non est prodita actio: vt ibi i tex. Ergo cum in isto tex. primo egerit rei vēdi. in qua presupponit aduersarium possidere: certe ita agendo videꝛ possessioni renuntiare: ⁊ possessio potest solo aīo perdi. l. si quis vi. ᵹ. differentiam. j. eo. Ergo non debet postea posse agere interdicto vti posside. i quo
2 presupponit se possidere: q̄r illud interdictum nō datur nisi possessori: ideo appellatur vti possidetis. † Ergo est sibi cōtrarius: ergo cum sit cōtrarius nō debet audiri. c. vnico. in versi. omnibꝰ. vt eccle. benefi. sine diminu. cōferan. ⁊. c. pe. in fi. de offi. delega. in vj. ⁊ in hoc cōsistit medulla huius tex. Ad hoc respōdet iuriscon. in ista tertia parte ꝙ qui intentat rei vendi. nō renuntiat possessioni: q̄r rei vendi. potest cōpetere pro sola detētatiōe vel tenuta que est apud aduersarium vel pro sola naturali. l. officium. in fi.
3 vel † pro sola ciuili. ⁊ sic rei vēdi. datur cōtra ciuiliter possidētem tm̄: vt est gl. in. l. pōponius ᵹ. si is qui precario. vbi dicam. j. eo. et glo. in. l. ij. C. vbi in rem actio. Barto. hic in quarta cōbinatione.
4 Item qñ † possidens dolo desijsset possidere adhuc potest cōueniri rei vendi. l. sin autē. ᵹ. sed ⁊ is. ⁊. l. is qui dolo. de rei vendi. ⁊. l. parem. j. de reg. iu. vnde intētādo rei vēdi. nō videtur renūtiare ciuili q̄ erat apud ipm̄ agentē ꝓ qua nūc intentat interdictū vti possidetis. nec etiā renuntiari possessioni que postea ad eū peruenit. ⁊ hoc voluit dicere iuriscon. tollendo obiectionem. ẜ. factaꝫ.
5 Et sic habes diligenter † notare qꝫ rei vendi. potest dari etiā possidenti. tex. est hic. ⁊ ita etiā no. ex isto tex. Raph. cu. hic. ⁊ qñ rei vendi. datur possidenti tunc appellaꝛ causalis: q̄r est cū causa ⁊ sic dñio. Sed qñ datur non possidenti appellatur formalis ita tenet Bal. in. l. si de proprietate. in. ij. col. in pri. C. si a nō cōpetē. iudi. Quis Rapha. cuma. de eo mentionē nō faciat. Sꝫ aduerte q̄r glos. magna hic circa mediū. tenet cōtrarium, ꝙ rei vendi. nō potest dari possidenti. ⁊ in cōtrarium videꝛ esse tex. clarus in. d. c. examinata. de iudi. vt. ẜ. retuli. Ibi, cum ius patronatꝰ possidebas nec rei vēdi. intentare poteras. Sed declara ⁊ intellige vt. ẜ. proxime dixi. nam agens rei vend. habet intus illud qꝫ petit: q̄r habet possessionem. ergo videꝛ esse in dolo: ⁊ videꝛ ꝙ debeat repelli exceptione doli. l. dolo. facit. j. de excep. doli. Tamē veritas est, ꝙ in rei vendi. agens principaliter petit se declarari dñium
6 d. l. in rē. ⁊. l. officium. ⁊ restitutio possessionis venit per officiuꝫ. iudi. merce. l. qui restituere. cum glo. de rei ven. ¶ † In tex. ibi: qui cepit rem vendicare verbū cepit denotat actum incohatuꝫ. l. j. ᵹ. cepisse. j. de pollicita. ⁊. l. vbi ceptum. ẜ. de iudi. sed postea in fine dicit rem vendicauit qꝫ videtur denotare rem pfectam cuꝫ sit verbum preteriti perfecti. l. j. ᵹ. fin. ẜ. qꝫ quisqꝫ iur. c. in his. de ver. signi. ergo tex. videꝛ sibi cōtrariꝰ. Sed cōcorda q̄r verbum cepit vult dicere ꝙ incohauit a petitorio ⁊ nō a possessorio postea autē dicat iudicium perfecit. ⁊ sic licet tex. dicat iudicium a principio fuisse ceptuꝫ in rei vendi. nō per hoc excludit quin postea fuerit perfectum: sicut in simili dicitur in euangelio: valde mane vna sabbatorū venerunt ad monumentū orto iam sole. Sed initium eundi fuit valde mane: ⁊ postea peruenerunt ad locum orto iaꝫ
7 sole. ita hic a principio cepit: ⁊ postea perfecit. ¶ † Itē q̄r petitorium toties repetitur. j. dic qꝫ petere proprie dicitur ille qui agit actione in rem. l. actio in personā. j. de actio. ⁊ obli. vbi dicit text. Actio in personā, petitio in rem: ideo iura ⁊ doc. appellant iudiciū petitorium in quo de dñio ⁊ sic de ꝓprietate agitur: q̄r tunc est proprie petitio. ¶ Anteq̄ veniā ad notabilia pro intellectu tex. qui dicit nihil cōmune habet ꝓprietas cū possessione, vidēdū est qꝫ sit proprietas proprie: ⁊ vnde dicatur. Et in hoc faciā duo, ponā primo theoricaꝫ. postea ponā practicā, que erit valde
8 vtilis. Et in isto tex. ꝓprietas itelligitur. i. dominiū. † ⁊ sic ꝓprietas ⁊ dominiū capiuntur pro eodem. facit tex. in. c. j. de cau. pos. ⁊ ꝓprie. ⁊ ibi do. Abb. in. ij. not. notat, qꝫ proprietas capitur pro dominio. ⁊ quod idem est dicere causa ꝓprietatis ꝙ causa dominij. Ad idem tex. in. l. j. ᵹ. huius autem. ff. vti posside. vbi text. id qꝫ prius appellauit ꝓprietatem post appellat dñium. facit qꝫ no. bart. in. l. locorū. C. de omni agro deser. lib. xj. vbi per illum tex. in verbo ꝓprietas possessionis. notat qꝫ tantū est dicere pro
9 prietas possessionis sicut dñium possessionis. † Ad idē facit q̄r sicut est reperire possessionē ⁊ quasi possessionē. l. seruus. ᵹ. incorporales. cū glo. ẜ. ti. j. ⁊. l. iij. in princi. ẜ. eo. ⁊. l. sequitur. ᵹ. si viā. j. titu. j. ita est reperire ꝓprietatem ⁊ quasi ꝓprietatem: vt est glo. in. l. j. ᵹ. quedā. j. de interdic. quam ad hoc reputant singularem Bal. ⁊ Iac. alua. i. c. j. ᵹ. j. de inuesti. de re. alie. fac. ⁊ est tex. in. c. fi.
10 de iud. † Item predicta clare cōfirmanꝛ per etymologiā ipsiꝰ vocabuli: nam ꝓprietas vult dicere ꝓprie tuum. ⁊ cōponitur ex in
11 tegro ⁊ corrupto, prout millies dicūt grāmatici. † Et argumentum ab etymologia vocabuli negatiue videtur ꝓcedere, prout arguit iuriscon. in. l. j. ᵹ. appellata. ẜ. si cer. pe. ⁊ dixi late in. l. j. in pn̄. ẜ. eo. ¶ In cōtrarium qꝫ aliud sit ꝓprietas ⁊ aliud dñium, est tex. fortis in. l. si ꝓcurator. j. ẜ. de acquirē. re. do. in verbo domi
12 nium mihi ⁊ ꝓprietas acquiritur. † Illa copula, ⁊, cadit inter diuersa: vt est glo. in rubri ẜ. de iu. ⁊ fac. igno. ⁊ glo. in. c. querelā. de simo. lꝫ glo. i. d. l. si ꝓcurator. exponat dñium. s. plenum ⁊ proprietas nuda, que expositio nō est bona: vt statim. j. patebit. Et pondera qꝫ ille est tex. iuriscon. qui semper ꝓprie ⁊ latissime loquitur. Item qꝫ non sint idē, est tex. in. l. ꝓprietatis. C. de ꝓbat. vbi dicit tex. ꝓprietatis dñium, ac si diceret dñium dñij. si ꝓprietas idē esset qꝫ dñiuꝫ, lꝫ glo. ibi exponat. j. dñium qꝫ est ꝓpetas
13 qꝫ nihil esset dicere. ¶ † Que ergo sit differentia inter dñium et ꝓprietatē laborauit multū insignis ⁊ fundamētalis doc. Io. fa. in. ᵹ. sed iste. in. xv. col. insti. de actio. Et tamē nihil boni i effectu dicit credo qꝫ differētia sit ista. nam dñium est terminus magis latus ⁊ cōprehēdit quodcunqꝫ dñium siue sit directum siue vtile. nam ⁊ vsufructuarius dicitur habere dñium. l. iij. ᵹ. j. ẜ. de vsufr. no. in. l. j. ᵹ. fi. ẜ. de iurisdi. om. iudi. Sed ꝓprietas nunq̄ capiꝛ nisi solū pro directo ⁊ vero dño: prout ostendit etymologia vocabu
14 li quā dixi. † Nam dicitur ꝓprietas quasi ꝓprie tua: vnde dicit Bal. in. l. cum res. in fi. C. de proba. qꝫ istud nomen ꝓprietas, est nomen directum ⁊ non obliquatur. ⁊ nūq̄ ponitur ꝓ vtili dño ⁊ ideo emphyteota feudatarius superficiarius: ⁊ similes qui habent vtile dñium. ᵹ. adeo. insti. loca. nō dicuntur habere proprie
15 tatem: lꝫ directus dñs est qui eam habet. † Alibi dicit Bal. in. l. penul. in. ij. colū. C. si a non cōpe. iudi. ꝙ appellatione ꝓprietatꝫ semper intelligiꝛ de directa. Alibi dicit Bal. in. c. j. ᵹ. j. de inuesti. de re. alie. fac. ꝙ significatio ꝓprietatis est magis nuda ⁊ stricta quā significatio dominij. ⁊ ita habes primū: quid sit ꝓprie ꝓprietas: ⁊ vnde dicatur. ¶ Uenio ad scđm vt reducā predicta ad pra
16 cticam. † Et adduco in medium illud quod singulariter decidit Bald. nec alibi legi. in. l. ij. ẜ. de condi. inst. ꝙ si aliquis in libello diceret ꝓprietatē talis loci ad se spectare, vel se esse proprietariū ⁊ postea in ꝓcessu ꝓbaret de vtili dominio: puta qꝫ esset emphyteota vel vasallus: deberet succumbere: q̄r non est reperire nisi ꝓprietatem directam. l. si tibi proprietas. ẜ. de vsufru. accrescen. Secus si dixisset se dominū: quia dñiuꝫ bene potest intelligi de vtili ẜm Barto. in. l. sed ⁊ si possessori. ᵹ. itē si iurauero per illum tex. ẜ. de iureiur. ⁊ ita limita ibi dicta per eum. ¶ Adde qꝫ alibi contrariū tenet do. Alex. nullam faciens de bal. mentioneꝫ in. l. si finita. ᵹ. si de vectigalibus. in. ij. col. ẜ. de dam. infe. vbi tenet, ꝙ si emphyteota vel alius habēs vtile dñium: peteret in libello declarari se ꝓprietariū vel ꝓprietatem ad se spectare: ⁊ ex narratis libello appareret ꝙ ageret vt emphyteota: sustinereꝛ libellus: ⁊ impropriarentur verba libelli trahendo ea ad vtile dominium, cum videamus quod proprietas large referatur etiam ad solam possessionē. l. interdū. j. de ver. sig. ⁊. l. ij. C. de ꝓba. Alibi idē do. Alexā. in. l. si quis vi. ᵹ. differētia. in vlti. colū. j. eo. facit mētionē de decisione Bald. in. d. l. ij. ẜ. de condi. insti. ⁊ dubitat an sit vera ⁊ dicit considerandum qꝫ tex. iuncta g'oss. in. d. l. interdum. j. de verb. sig. videtur accipere ꝓ equipolentibus ꝓprietatē ⁊ dñium Sed in libello late accipiꝛ dñium ꝓ vtili: vt sustineatur libellus:
17 ergo idē in ꝓprietate † Tamē dicit ꝙ magna est autoritas bal.

vbi nō habet cōtradictorē. et qd eius decisionē alibi nō reperies. credo qd iste passus sit valde ambiguus. et si contingeret in practica esset questio pro amico. Tenendo tamē decisionē Bal. i. d. l. ij. tamē do. Alex. per ea que dixi. s. qr istud nomē ꝓprietatis est nomen directum qd nunq̄ obliquatur et nunq̄ ponitur pro vtili dominio ſm Bal. in. d. l. cum res. in fi. C. de proba. et in. d. l. penul. in. ij. col. C. si a non competen. iud. Et sequitur idem do. Alex. in consi. clix. v. volu. qd incipit: in causa et lite vertente inter priorē.
18 in vlti. colū. non obstaret, † q verba libelli debeant improprïari vt libellus sustineat: qr istud est verum qñ saltem ex larga significatione vocabuli possunt illud importare: alias secus ſz Spe. in titu. de offi. indi. §. deseruit. in versicu. in sñie quoq. et versi. sequenti. quem refert et sequitur do. Alex. in consi. cxxi. primi vol. qd incipit: viso ꝓcessu cause vertentis inter morasium. in vij. col. ad fi. Et nota, qr si vera est ista decisio Bald. ex ea habes magnā limitationem ad ea que late dixi. post Bar. pro sustinendis libel
19 lis in. d. §. item si iurauero. ¶ † Que autem dicatur plena ꝓprietas: et que nuda patet ex tex. in. l. femine. §. illud. C. de secun. nup. et ibi no. Bal. et dicit q nō est alibi tex. in iure qui ita bene ꝓbet. Nam plena proprietas est dominiū absolute dictum cū alienandi potētia. et dicit q fuit super hoc iterrogatus a domino papa.
20 ¶ † No. primo ex isto tex. illō vulgatū q ꝓprietas nihil habet cōe cum possessione. facit. l. permisceri. in princi. j. eo. Alibi dicit tex. q separata debet esse possessio a ꝓprietate in. l. j. §. hui⁹ aūt. ff. vti posside. Alibi dicit tex. in. l. si duo. §. fina. in fi. eo. titu. lōge aliud est rei pretium aliud possessionis. Alibi dicit tex. q alia est estimatio possessionis alia proprietatis in. l. si mulier. §. qui possessionem. s. de eo qd metus causa. Item facit, qr ꝓprietas pōt esse penes vnū et possessio penes alium qr sunt separata: vt iuribus preallegatis. Item proprietas causat petitorium et sic rei vendicationem. d. l. in rem. in princi. s. de rei vendica. Possessio autem causat interdicta possessoria: et sic quo ad effectus sunt separata et nihil habent commune. Item proprietas solo animo amitti nō potest secus in possessione. l. si quis vi. §. differentia. j. eo. et. l. iij. §. in amittenda. s. eo. Item alius est modus probandi in petitorio alius in possessorio. et sic etiam reducendo ad iudicium nihil habent cōe. nam possidenti regulariter non incumbit onus probādi. §. cōmodum. institu. de interdic. Item vno ex eis in iudicium deducto, aliud tanquā non motum nō preparatum poterit i iudicium deduci cum sint diuersa et separata: vt hic. Item dñium seu ꝓprietas est ius quo res est mea, possessio autem est ius quo rem teneo ſm Bald. in. d. l. penul. in. ij. col. C. si a nō cōpeten. iudi.
21 ¶ † Unde ex isto tex. et predictis potest inferri, qd ex possessione non debet induci presumptio dñij: si nihil habent cōe, ꝓsertim qr licet olim dominiū cepisset a possessiōe, hodie est secus, ſz Bar. j. in prima glos. hodie enim potest esse dñium sine possessione. vt ibi per Bar. Item potest esse possessio sine dominio. et ita qd ex possessione non presumatur dñium tenet gloss. in. l. ij. et in. l. cum res. C. de proba. de quo dic, vt late per Bar. in. l. pen. s. de cōdi. instit. cum suis concordantijs per Bal. in. l. j. et in. l. non ignorat.
22 C. qui accusa. nō possunt. ¶ † Secundo no. ex hoc tex. qd ex separatis nō fit bona illatio de vno ad aliud: neq quo ad positionē: neq quo ad remotionem: vt dicit glo. i. et ad hoc semper allegat ista l. et lex. papiñ. lib. ij. rñsor. alt ex. li. s. de mino. et i. l. si. i fi. s. de calū. et i. l. inter stipulantē. §. sacram. in versi. si hec dissimilia sunt. j. de verbo. obliga. Facit tex. in. l. si maritus. j. in fi. in verbo separata sunt. C. de dona. inter virū et vxo. per quem tex no ibi Bal. q separatorum separata debet esse ratio. Alibi no idem Bald. in. l. iij. §. si tutor. per illum tex. j. indicatū sol. q separatum pote
23 statum separata est ratio. † Item adde illud quod i practica no. Hemi. in. c. cupientes. §. quod si per viginti. de elec. in. vj. qd si statutum excludit quem a potestate prosequendi causam si non seruauerit certas solēnitates infra certum terminum, quod elapso illo termino, nihilominus auditur ille qui vult probare qd sua causa non includatur sub tali statuto: sed sit separata, qd est not.
24 ſm eum, et quotidie practicat in statutis: vt ipse dicit. ¶ † Tertio no. in vers. et ideo. et sic in secunda pte tex. qd qui egit in iudicio petitorio et sic rei vendicatione: nō impeditur intentare possessorium retinende nomine eiusdem rei. et in hoc iste tex. est singu. ſm Raph. cu. et do. Alexā. hic. Amplia, qd similiter nō impeditur intentare interdictum recuperāde: et sic vade vi. l. cum fundum. § fin. ff. de vi et vi arma. quam allegat pro concordanti. glo. fi. hic: in fi. Similiter non impeditur intentare interdictū adipiscēde. l. j. §. qd autem ait. j. quo. lega. et de vtroq est tex. in. c. pastoralis. de cau. pos. et ꝓprie. et ibi in tex. datur vna limitatio vt istud tantū ꝓcedat ante cōclusionē in causa de quo vltimo ponit bar. j. in prima combinatione. et ita notat glo. fina. hic: in prin. Et pōdera ex predictis q istud procedit in omni interdicto possessorio siue sit retinende: siue recuperande: siue adipiscēde possessionis:
25 de quo tū plenius. j. dicet in materia cumulatiōis. ¶ † Quarto

et vltimo no. in versi. non enim. et sic ex tertia parte tex. quod qui intentat rei vendicationem non per hoc videtur possessioni sue renuntiare. et facit ratio: qr eūdo ad iudicē debet cōditio mea fieri melior et nō deterior. l. aliam. j. de noua. et. l. nō solet. j. de regu. iur. Item inducta ad vnū effectū nō debet opari ꝯtrariū. l. legata in utiliter. s. de adimē. leg. et. l. legata inutiliter. s. de leg. j. et. l. fuit qstionis. ibi do. Alex. ad hoc notat. s. de acqui. here. et. c. ad nostrā de appella. Item inducta ad augmentum non debent operari diminutionem: vt est tex. not. in. l. si mancipia. in prin. s. de fun. instru. Item inducta ad conseruationem iuris sui nō debēt operari diminutionē: vt est tex. no. in. l. cum quidā. s. de bono. poss. Sed iste qui agit rei vendicatione agit pro conseruatione iuris sui. et vt effectualiter restitutionē rei cōseqnatur. l. qui restituere. s. de rei vendica. ergo nō debet operari cōtrarium effectū vt vēdicando rem videatur renuntiare possessioni sue. Et ex hoc no
26 ta tex. † habes correlarie notare duo. Primo qd rei vendicatio cōpetit etiā possessori et sic illi qui est dñs et possessor cum detur cōtra nudum detētatorem: vt dixi late. s. in euidentialibus hui⁹
27 tex. † Secundo habes q agens rei vendicatione non per hoc suspicatur se posse repelli. et sic per hoc non perdit possessionē, idē no. Rapha. cu. hic. et in. l. clam possidere. §. si per glo. magnā. ibi in vlti. parte. sicut etiam nuntiando quis nouum opus per iudicem non perdit possessionem: lz nuntiando verbo tanq̄ timid⁹ eā perdat. l. de pupillo. §. meminisse. vbi tex. de vtroq. s. d ope. noui nuntia. glo. et docto. in. l. j. §. in operis. eo. tit. ¶ Expeditis textualibus capio glo. primam. quā diuide magistraliter i tres partes. In prima exemplificat tex. per casum a cōtrario in. l. tan eadē. §. fi. j. de excep. rei indi. vbi est casus contrarius quando primo fuit intentatum interdictum possessorium: postea rei vendicatio et sic petitoriū: vnde gl. nostra caute dicit. pone exēplum ad principium huius. §. nō ad secundam partem ad quā melius facit tex. in. l. cum fundum. §. fin. j. de vi et vi arma. quā glo. fi in fi. allegat pro concordanti. In secunda que est ibi: sed oppo. gl. innuit simul tria cōtraria qīe sunt diuersa, in primo cōtrario ostendit qd imo dñium et possessio habent cōmunionē respectu iuris: qr vtrūq est ius incorporale. In secundo cōtrario ostēdit qd habent cōmunionē antecedentis et cōsequentis: vt dicit Barto. vel melius vt cause et causati. In tertio cōtrario ostendit qd habent cōionem cōnexitatis seu inseparabilitatis. In tertia parte principali que est ibi. sol. nihil. glo. ponit tres so. que lz videāt tradi ad oīa tria cōtraria precedentia tamē nō vadunt nisi ad primū. et
28 ad alia duo glo. nō rñdet: vt hic plane declarat bart. ¶ † Circa primam oppo. glo. qr glo. nō probat assumptum, qd dominiū et possessio sint incorporalia. bar. conatur vtrūq probare. et qd dominiū sit ius ꝓbat ex. l. ex hoc iure. ff. de iusti. iur. Sz ille tex. nihil facit: qr lz dicat q dñium sit ex illo iure, non per hoc ꝓbatur qd dñium sit ius: pz qr ille tex. etiā dicit qd ex hoc iure sunt ꝯtractus et tamen cōtract⁹ nō sunt ius sed factum. l. cōsilio. in fi. s. de curator. lz postea ex cōtractu: qui est factū, oritur postea ius. Item tex. ibidē dicit: q ex hoc iure sunt bella: et tamē bellū nō est ius. Melius ergo probasset bar. q dñium sit ius, ex diffinitione dominij quā tradunt Bar. et doc. in. l. si quis vi. §. differētia. j. e. vbi diffiniūt, qd dñium est ius libere et perfecte disponēdi de re sua.
29 et dum Bar. † ꝓbat qd etiā possessio sit ius, per. l. peregre. i prin. in verbo ius possessionis. j. eo. de hoc plene tetigi in. l. j. in prin. s. eo. vbi plene examinaui. An possessio sit ius. an vero sit factū. Sed aduerte: qr imo possessio saltē naturalis videtur esse quid corporale: ergo nō est ius, qd est incorporale: vt videt esse text. in. l. quod seruus. circa prin. in verbo corporalem possessionē et in l. si id qd. §. fi. in verbo corporalis possessio. j. eo. Nec dicatur qd sit corporalis qr in ea acquirenda requirat corpus: vt. l. j. in princ. s. eo. qr possessio nō debet ꝯsiderari: prout in esse producitur. sz prout est in esse producta: vt declarat Bart. in. d. l. j. in prin. in. ij. col. s. eo. qr modus acquirēdi possessionem nō est possessio: sicut nec modus acquirendi dñium, vt est vsucapio non est dominiū. gl. i. l. iij. §. ti. j. Dic q in illis iuribus, possessio capitur ꝓ actuali insistentia rei, et illa est corporalis: vt dicit tex. in. l. j. in princip. in verbo qr naturaliter tenetur ab eo qui ei insistit. s. eo. et horum veritatis vt dixi pēdet ab illo articulo quēlibet tetigi: an possessio sit ius vel factū. ¶ Item circa primā so. glo. que exponit nihil. i. nō omne. Bar. et omnes dicunt quod est vera in se, sed quod isto modo non bene sequeretur illatio quā facit tex. Tu dic q imo ista solu. etiam non est vera in se: qr presupponit directo cōtrariū eius qd vult tex. quia iste text. loquitur vniuersaliter negatiue. et ista expositio loquitur particulariter: vt dicit glo. Et ista particularis sic exposita nihil: idest nō omne, est presupponere quod in quibusdam habeant cōionem. Sz habere cōionem in aliquibus et nihil habere cōe: vt dicit litera, sunt contraria. ergo prima
30 solu. nullatenus est tenenda. et dum gl. in ista prima solu. † pro ea probanda dicit qd in incorporalibus habetur dominium: lz nō possessio

possessio. Glo. nihil allegat. Sed Bar. ꝛ oẽs qd in icorporalib⁹
habeatur dominium. allegant tex. in. l. qui vsumfructũ. ff. si vsus
fru. peta. ¶ Sed tu aduerte quod ille tex. probat de directo con
trarium, qꝛ appellat possessionem vsusfructus ꝛ dñium. naz for
maliter dicit qd absurdum esset esse melioris conditiõis posses-
sionem vsusfructus quã dñium vsusfructus. prout etiam est tex. i
l. penult. ff. de serui. ꝛ in. l. si edes. § fi. ff. de seruitu. vrb. predio. et si
tu subtilis diceres qd inquãtum tex. dicit possessionem vsusfru-
ctus capit improprie possessionẽ: qꝛ cum vsusfructus sit ius nõ
potest proprie possideri sed quasi. l. sequitur. §. si viam. j. ti. j. ꝛ. l.
seruus. §. incorporales. ff. ti. j. ꝛ. l. iij in prin. ff. eo. ego dico ꝙ etiaz
dum tex. ibi dicit dñium vsusfructus etiam ibi ponit dominiuz
improprie: qꝛ etiam dominiũ ꝙ habet vsufructuarius nõ est ve-
rum ꝛ proprium dñium: ex quo recognoscit aliũ dñm superiorẽ.
vt declarat Bart. in. l. j. in prin. in. ff. charta. ff. eo. ꝛ patet clare: qꝛ
vsusfructus non est ius perfecte disponẽdi: prout diffinit dñium
proprium per Barto. ꝛ oẽs in. l. si quis vi. §. differentia. j. eo. Sed
est ius vtendi ꝛ fruendi. l. j. ff. de vsufru. ergo ista differentia glo.
31 Bartol. ꝛ omnium non est vera. ¶ † In ista prima oppo. Bart.
tenet secũdam opi. Ioannis tanꝙ notabiliorem, licet dicat ꝙ
etiam tertia possit teneri. Tu teneas tertiam solu. ꝙ proprietas ꝛ
possessio nihil habent cõmune respectu idẽtitatis substantie: qꝛ
diuersa est substantia proprietatis a substãtia possessionis. et sic
in isto tex. negatur cõmunio substantifica ꝛ specialis, nõ autẽ ne
gatur quin sit aliqua cõio respectu generis: qꝛ nulle res sunt in
mũdo que respectu generalitatis nõ habeant aliquid cõe: vnde
homo ꝛ asin⁹ habet cõmunionẽ respectu generis, hoc est habẽt
hoc cõe qd vtrũqꝫ sit animal. Tamẽ inspectis terminis specificis
ista est vera propositio, homo ꝛ asinus nihil habent cõmune. Ita
in proposito licet respectu generis vtrũqꝫ. s. ꝓprietas ꝛ possessio
sit ius, cũ vtriusqꝫ diffinitio debeat constare ex genere ꝛ differẽ
tijs ſm Bart. in. l. j. ff. de testa. ꝛ in. l. j. in prin. ff. eo. Tamen inspe
ctis terminis specificis vtriusqꝫ: ista est vera ꝓpositio ꝓprietas
32 ꝛ possessio nihil habent cõmune. ¶ † Circa ſm contrarium glo.
ꝙ dominiũ causatur a possessione: ꝛ sic possessio se habeat vt an-
tecedens, dñium vt consequens, glo. non respondet barto. ergo
rñdet dupliciter, ꝛ aliĩ cum eo tenẽt. Primo ꝙ de iure primeuo
bene ꝓcessit dominium a possessione. Sed hodie potest haberi
dñium sine possessione et sine traditione: vt in legato. l. a titio.
in fi. j. de fur. Et in ecclesia iusta. l. fina. C. de sacrosanc. eccle. vnde
hodie possessio de necessitate nõ est antecedens ad dominiũ. Sz
aduerte, qꝛ casus allegati per bart. sunt speciales: vnde ostẽdunt
regulam esse: vt dicit gloss. ꝙ ex possessione seu per medium pos
sessionis acquiritur dñium, siue occupetur qñ est i nulli⁹ bonis.
l. j. in princi. ff. eo. siue tradatur. §. ex his. institu. per quas perso.
no. acqui. l. traditio. in fi. ff. tit. j. ꝛ. l. traditionibus. C. de pac. ꝛ est
glo. magistra. in. l. si ager. ff. de rei vendi. Secundo modo respon-
det bartol. qd argumentum procedit in actu acquisitionis licet
non in actu retentionis: qꝛ non potest retineri dñium absqꝫ pos-
sessione. Sed ista so. non tollit argumentum, qꝛ ex ea sequit qd
habent aliquid cõmune, habent enim cõmunionez ꝛ connexita
tem respectu acquisitionis seu generationis: sicut etiam obliga-
tio ꝛ actio. l. licet. §. ea obligatio. ff. de procura. Sz quãdo oratio
sumitur negatiue ex vniuerso: vt hic: si aliqd sit falsum tota ora-
tio redditur falsa. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de rebus dub. ꝛ
ita est expedita prima gl. ¶ Capio gl. ij. i verbo qui cepit. Pro
introitu huius glo. premitte, qd bart. ꝛ cõiter doc. ex ista gl. colli
gunt quinqꝫ lecturas: ꝛ sic quinqꝫ intellectus. Sed videtur qd
mens gl. fuerit facere tñ tres lectu. principa. patet: qꝛ gl. i vlt. so.
dixit. vel tertio dic. Ideo videtur qd prime solu. quas bart. facit
esse tres, sunt in effectu tñ vna. s. quãdo finito petitorio propo-
nitur possessoriũ. Finiri autẽ potest petitoriũ tribus modis, vel
qꝛ agẽs succubuit, vel renuntiauit expresse, vel ꝙ renũtiauit ta-
cite. Et de istis tribus modis: barto. fecit tres lec. que tendũt ad
idẽ, ꝙ hic nõ datur cõcursus petitorij ꝛ possessorij. Sed ſz alias
duas lecturas bene datur cõcursus. Isto modo intelligẽdo: ista
glos. diuiditur in sex partes. In prima opponit cõtra tex. In se
cunda ponit tres solu. que tendunt ad idem. ꝛ assignat rationez
tertie so. In tertia cõtra tertiã so. oppõit ꝛ soluit. In quarta po
nit aliam solu. In quinta aliam. In sexta ꝛ vltima allegat duas
leges cõcordantes ad tex. secunda ibi. hic ergo dic. tertia ibi. sed
certe ergo ꝛ ecõtra agendo petitorio. quarta ibi: vel dic agi. quin
ta ibi: vel dic tertio. sexta ꝛ vltima est ibi: ꝛ facit. j. eodem. l. fina.
¶ Sed aduerte, licet alias legendo semper secut⁹ fuerim decla-
rationem barto. ꝛ doc. ad istam gl. qd in ista gl. formetur tantuz
vna oppo. ꝛ ponant quinqꝫ solu. ꝛ sic quinqꝫ intellectus. Tamẽ
glo. ponit vnam aliam principalem solu. ibi. sed respõde hic egit
nesciens. de qua bartol. nõ facit mentionem pro solutione illius
oppositionis: eo quia talis solu. nõ vadit ad illam oppo. Et sic i
glo. sunt sex sol. ꝛ bar. non facit mentionem nisi de quinqꝫ. Ideo

ego nunc teneo ꝙ alia fuerit mens ꝛ intentio glos. quã Bart. et
doc. intellexerint, qui intellexerunt ꝙ ista glo. formet vnũ ɔtriuz
tñ. s. ꝙ petitoriũ ꝛ possessorium retinende nõ possunt simul con
currere: qꝛ prius debet expediri causa possessorij: ꝛ postea causa
petitorij: vt. l. ordinarij. C. de rei ven. ꝛ. l. incerti. C. de iterdic. not.
glo. in. l. si de vi. ff. de iud. Cõtrarium de directo dicitur in isto tex.
ꝛ ad istam oppositionem vadunt quinqꝫ solu. glos. ſm Barto. ꝛ
scriben. Sed vt dixi, Alia etiam est solu. glos. que non faceret ad
propositũ isti⁹ oppositionis. Ideo ego teneo, ꝙ gl. formet duas
princi. oppo. Prima est quaz statim formaui. Et ista oppositio
vadit ad secundam partem tex. ibi. Et ideo. ꝛ ad istam oppo. va
dunt tres prime solu. glo. ſm quas non datur in hoc tex. concur
sus petitorij ꝛ possessorij. ꝛ sic cessat oppositio. nam ſm primam
solu. agens petitorio, in eo prius succubuit: postea egit possesso
rio. Sed ſm secundam lecturam, ille qui egit petitorio ei renun-
tiauit expresse. vel tertio renũtiauit tacite. ꝛ sic secundũ has tres
lecturas non datur in hoc tex. concursus petitorij ꝛ possessorij. ꝛ
ista sunt plana in glo. ¶ Secunda principalis oppo. glo. est ibi.
Sed certe ergo ꝛ econtra agendo petitorio. Et ad istã secũdam
oppo. vadunt alie tres solu. glos. que sequuntur. ꝛ sic sunt sex so-
lutiones. Tres vadunt ad primam oppo. ꝛ tres alie ad istam se
cundam. lz Bart. ꝛ doc. dicant qd sunt tñ quinqꝫ so. que vadunt
ad primam oppo. ꝛ male. Ista ergo secunda oppo. vadit magis
directo ad tertiã partem tex. ibi: nõ enim videtur. ꝛ sic lz Barto.
dicat qd simul ꝛ cõmuniter prosequatur secundam ꝛ tertiã ptez
tex. Dic melius, quod imo glos. prosequitur separatim secundã
partem: ꝛ deinde tertiam partem tex. ꝛ lz glo. videatur istã secun
dam opposi. formare ad ea que. ff. dixi in tertia solu. precedentis
cõtrarij: ꝛ postea glos. j. in prima sol. huius secũdi contrarij dicat
Sed. ff. intellexi cũ ex certa scientia. ꝛ sic nõ videat glo. opponere
cõtra tex. Tamẽ ista secũda oppo. venit ꝓprie ꝛ realiter cõtra ter
tiã partẽ tex. vbi dicit tex. qd agẽdo petitorio nõ videt renuntia
re possessorio. Cõtra rei vẽdicatio nõ potest cõpetere ei q possi-
det. §. ei vero qui. insti. de actio. ꝛ. l. j. §. perpetuo. j. vti possidet. ꝛ. c.
examinata. de iudi. Nam agendo rei vendicatione, presupponit
reum conuentum: ꝛ sic aduersarium possidere. l. vnica. C. de alie.
iudi. ꝛ. d. c. examinata. ergo dato qd agens rei vendicatione: ꝛ sic
petitorio possideret: tamẽ ita agẽdo videtur possessioni renũtia
re, ex quo ꝑsupponit aduersariũ possidere, ꝛ possessio potest so-
lo animo ꝑdi. l. si quis vi. §. differẽtia. j. eo. ꝛ. l. iij. §. in amittenda.
ff. eo. Si sic est, ergo nõ potest ꝓcedere illud qd dicit tex. qd agẽ-
do rei vendicatione non videatur renuntiare possessioni. Itẽ nõ
potest procedere illud qd dicit tex. ꝙ possit etiã agere interdicto
vti possidetis. qꝛ illud non datur nisi possidenti. Vnde iste intẽ-
tans remedia cõtraria nõ est audiendus: vt dixi. ff. in prin. text. ꝛ
est glos. in. c. solicitudinem. de appella. facit. l. scripture. C. de fide
instru. Ista est proprie secunda oppo. glos. que realiter ꝛ fortiter
tendit cõtra tex. ad quã Bar. ꝛ doc. nõ aduertunt nec eam super
ista gl. formant. Et ad istam secundam oppositionẽ proprie va-
dunt alie tres solu. gl. Prima est, ꝙ iste agens nesciebat se possi
dere: qꝛ possidebat per alium. s. per filium vel seruum. Ergo agẽ-
do rei vendicatione non potest dici: ꝙ renuntiauerit possessioni
33 quam ignorabat se habere: quia iuri † ꝙ quis ignorat se habere
nunꝙ intelligitur renuntiare. l. mater decedens cum vulgarib⁹.
ff. de inoffici. testamen. Imo nec iuri ꝙ quis dubitat: an habeat
nunꝙ intelligitur renuntiare. l. fina. §. sin autem nescius et dubi-
tans. vbi Barto. multum not. C. de furt. ꝛ. l. quãdiu. vbi late dixi
C. qui admit. Secunda so. glo. est ꝙ qñ egit rei vendicatione nõ
34 possidebat: sed postea quesiuit possessionem: vñ † iuri de futuro:
postea querendo nunꝙ intelligitur quis renuntiare. l. si ita scri-
ptum. §. sub conditione. ff. de lega. ij. glos. Bart. ꝛ oẽs. in. l. j. C. de
pac. ꝛ sic in forma respõdetur secũde oppo. qd agendo rei vendi
catione intelligitur renuntiare possessioni. Procedit si ille tem
pore quo egit possidebat. secus si postea acquisiuit possessionez.
Tertia solu. gl. ꝛ vera est quod hic possessor egit rei vẽdicatione
contra simplicem detentatorem pro sola tenuta qd potest. l. offi-
cium. ff. de rei vendi. ꝛ sic presupponit reum conuentum nõ esse
possessorem sed detẽtatorem: ergo tunc non intelligitur sue pos-
sessioni ciuili renuntiare: ideo potest pro sua ciuili agere interdi-
cto vti possidetis cõtra eundez a quo turbatur in sua ciuili: ergo
rei vendicatio ꝛ interdictum vti possidetis nõ sunt remedia con
traria: ex quo cõpetunt diuersis respectibus: vt dicit gl. ista vide
tur mihi esse mens ꝛ intentio huius glo. clara ꝛ expedita. lz bar.
ꝛ alij aliter intelligant ꝛ inculcant solutiones Glos. ad vnum cõ-
trarium ꝛ male. Sz ſm istã declarationem diuido hanc glo. in tres
partes prin. In prima format vnam oppo. cõtra secũdam ptem
tex. ꝛ ponit tres so. ꝛ rõnem tertie solutionis. ꝛ ille tres sol. tẽdũt
ad idẽ vt. ff. declaraui. In scđa format aliã secũdam oppo. ꝓprie.
cõtra tertiã partẽ tex. lz videat opponere ad precedentia ꝛ ponit
tres solu. In tertia allegat duas leges concordantes ad tex. ꝛ dij

allegat.l.fi.in prin.j.eo.Et corrupta.debet allegare.l.pe.§.permi
sceri.⁊ non.l.fi.que incipit aduersus.scḋa ibi:sed certe ergo ⁊ ecõ-
tra agendo petitorio.tertia ⁊ vltima est ꝓpe fi.ibi.⁊ facit.j.eo.l.
fi.in prin. Rursus prima pars prin.gl.potest subdiuidi in quinqꝫ
particulas. In prima opponit cõtra scḋam partẽ tex. In secũda
soluit vno modo. In tertia alio. In quarta alio. In quinta po-
nit ratiõẽ tertie so.partes patent in glo. Similiter secũda pars
prin.glo.potest subdiuidi in quatuor,put scḋo opponit. Deide
tripl'r soluit,partes etiã patẽt in gl.ita habes enucleatũ ꝓprium
sensum huius gl.aliter quã Bar.⁊ doc.dixerint,sequar tamẽ ĩ
sequentibus legẽdo ordinem Bar.cuius vestigia semper adoro.
In eadẽ glo.ibi.hic ergo dic ꝙ ꝑmo egi rei vẽ.⁊ succubui.ista est
35 prima sol.⁊ sic primus ĩtellectus ad istum tex.ex quo habes † ꝙ
snĩa absolutoria lata in petitorio iudicio super rei vẽdi.nõ preiu
dicat eidem postea agenti possessorio:ꝙ est verũ ſm bar.⁊ alios
qñ reus fuit absolutus qꝛ actor nõ probauit:qꝛ tũc nihil est pro-
batum de iure possessoris.l.si inter me.j.de excep.rei iudi.et.l.sed
⁊ si possessori.in prin.s.de iureiur. Secus si est absolutus qꝛ ipse
reus probauit se dñm,tũc snĩa absolutoria obstat aduersario vo
lenti agere interdicto adipiscende:puta quorum bonorũ ꝓpter re
gulam dolo facis qꝛ petis qḋ mihi restituturus es:quia ego sum
dñs:⁊ res debet esse penes dñm.c.cũ dilectus de cau.pos.⁊ ꝓpri.
36 l.bonafides.s.depo.† Secus si ageret interdicto retinende,⁊ sic
vti possi.tunc non obstat exceptio dominij ſꝫ glo.in.l.si de eo.§.
37 fi.in glo.mag.ad fi.j.eo. Subdit Bar.saluãdo.Dy.† ꝙ ĩ interdi-
cto vti possi.quando vterqꝫ pretendit se possidere:put quotidie
contingit,⁊ vterqꝫ hꝫ pares ꝓbationes possessionis,ille dꝫ obti
nere qui de suo dominio docet,qꝛ apparet qḋ possessio sua est iu
stior ſm Cy.in.l.vni.in pe.q.C.vti possi.idẽ repetit Bar.j.in seq.
col.nota bene istam decisionem Bar.qꝛ frequenter allagatur in
practica. Adde qḋ idem tenet Bar.in.l.si duo.in prin.in vlti.co.
38 j.vti posside.vbi dicit omnes hoc tenere.† Confirmatur optime
qꝛ possessio titulata,idest que habet titulũ dominij.est potior ⁊
prefertur,qꝛ magis iustificat̃ per viam rationis:ſm Bal.in.l.qui
accusare.in vlti.no.C.de eden.vbi reputat hoc esse tenendũ mẽti.
39 Ad idẽ bene facit,qꝛ † quãdo dubitatur de possessiõe ãtiquiori,
hoc est quis eorum sit in longiori possessione,ille qui probat iu-
stiorem causam ille vincit,qꝛ qualitas possessionis facit vnã ꝓba
tionẽ alteri preualere,⁊ tãto iustior ⁊ potior est possessio,quãto
magis est a proprietare causata. Ita signanter tenet Bald.in.l.
data opera.ad fi.C.de his qui accu.nõ pos.Cuiꝰ v̾ba reputauit
esse aurea ad practicã do.Frãci.de curte in cõsi.lxxvi.qḋ incipit:
super motiuis redditis in fauorem cõmunitatis.in penulti.col.
40 ad fi.† Item quãdo duo probant de possessione bonafide ⁊ inso
lidum,ille erit potior cui ius cõmune fauet,quia cũ eo est iuris
adminiculum,ita signanter tenet Bal.in.c.si diligenti.in vlt.co.
per illum tex.de prescrip. Et Bal.in.c.licet causam.in.viij.col.de
probat.per illum tex.quem ad hoc reputat singularẽ.⁊ subdit
fortius,qḋ etiã inter predones,ille vincit in interdicto vti possi
detis q ꝓbat titulum.nota bene predicta qꝛ sunt vtilia ⁊ quoti-
41 diana ad practicam. ¶ † Successiue per ista Bar.tradit intelle-
ctum ad gl.no.in.l.si de vi.in gloss.magna.ad fi.s.de iudi.ꝙ exce-
ptio dñij obstat agenti possessorio si de dominio quis est paratꝰ
docere incontinenti.vt illa gloss.procedat agente possessorio
adipiscende:secus si retinẽde,qḋ ꝓbat,qꝛ ibi glo.dicit exceptio-
nem dominij opponi scḋm regulam dolo facis.⁊ sic loquitur de
eo qui agit vt possessionem acquirat de nouo,non vt acquisitã
retineat.cum Bar.simpl'r tenent alij hic. Adde qḋ eũdem intel-
lectum ad illam gl.tenet Bal.in.c.j.de resti.spo.⁊.c.in literis.eo.
titu. Sed dic,qḋ illa glo.loquitur in quocũqꝫ genere possessorij,
vt clare sonant verba glo.ibi. Nec obstat fundamentũ Bart.ꝙ
exceptio dolo facis nõ obstat agenti possessorio retinẽde:qꝛ imo
petens se nõ turbari in possessione petit qḋ est restituturus si cõ
uentus offert se incontinenti paratũ probare de dominio:qꝛ si
potest possessionẽ auocare,lõge magis potest illã turbare. An-
ge.i.l.nec i ea.§.j.j.ad.l.iulia.de adu.⁊ istud est fundamẽtũ Pau.
42 de ca.i.d.l.si de eo.§.fi.j.eo. ¶ † Limita conclusionẽ bar.ꝙ ĩ iter-
dicto adipiscende possit obijci exceptio dominij qñ qs vult eã
probare incontinenti. Fallit nota.quando possessoriũ adipiscẽ-
de concederet̃ alicui in penam rei conuẽti qui primo negauit se
possidere.⁊ postea conuictus est mendatio, tunc ꝓpter odium
delinquentis fit vt non admittat̃ volens statim probare de dñio
glo,est singu.in.l.fi.s.de rei vendi.quã ibi approbat Bar.⁊ ex ea
infert ibi Ang.hanc limitationẽ.⁊ sequitur simpliciter Are.hic.
¶ Iuxta hanc partẽ glo.querit bart.an snĩa absolutoria lata in
petitorio pariat exceptionem rei iudicate in possessorio secũdo
loco intentato.⁊ in hoc barto.in possessorio nõ habẽte annexã
causam proprietatis qḋ est regulariter:facit tria membra sicut
tres sunt species interdicti ⁊ quas declarat tex.in.§.sequens.isti.
43 de interdi. ¶ † Circa primũ membrũ inquãtum concludit bart.
ꝙ agenti interdicto recuperande nõ obstat exceptio rei iudica.
etiã si de ea statim fidẽ faceret ⁊ etiã si eẽt lata absolutoria qꝛ reꝰ
absolutꝰ ꝓbasset de dñio,eo qꝛ agenti tali interdicto recupande
nõ obstat exceptio dñij:qꝛ spoliatus ante oĩa est restituendus.l.
si quis ad se fundũ.C.ad le.iul.de vi.publ.c.solicite.⁊ in.c.l'ris.de
resti.spo. Adde ꝙ idẽ tenet glo.in.d.c.solicite.in gl.j.⁊ glo.in.c.
pastoralis.de cau.pos.⁊ ꝓpri.idẽ tenet Bar.in.l.si de vi.circa fi.
s.de iudi.do.Abb.in.c.literas.in.vj.col.de resti.spo. ¶ Contra
rium tenent Ange.Imo.⁊ indifferenter oẽs Moder.hic.⁊ di-
cit Rapha.cu.qḋ habuit de facto istam qõnem,⁊ qḋ ita obti-
nuit cõtra Bar. Idẽ tenet Pau.de ca.in.l.ij.C.de edic.diui adr.
tol.⁊ in.l.permisceri.in prin.j.eo.Cano.in.c.ij.de cau.pos.⁊ ꝓpri.
do.anto.de butri.in.c.cum dilectus.⁊ in.c.pastoralis.eo.ti.⁊ in.c.
in literis.de resti.spolia.⁊ ista est cõis opi.cõtra Bar.ſm domi.
Alex.hic:cõtra Bart.adducuntur duo precipua fundamenta.
Primo,qꝛ per sententiam absolutoriã latam in fauorẽ rei, qua
pronuntiatũ est euꝫ esse dñm,notorie cõstat de dñio rei:qꝛ snĩa
lata inter easdẽ personas facit notorium.c.vestra.⁊.c.fi.de coha.
44 cle.⁊ mulie. Sed exceptio de qua ꝯ notorie constat,excludit spo
liatum agentem interdicto recuperande:vt est tex.cum glo.in.c.
ad decimas de restitu.spo.in.vj.probatur in.c.significasti.de di-
uor.⁊ ita respondet̃ ad regulam.d.l.si quis ad se fundũ.ꝙ spolia
tus ante oĩa est restituendus:nã ꝓcedit nisi exceptio dominij sit
notoria per snĩam. ¶ Ego pro isto primo fundamento contra
Bar.ꝙ quando notorium est de dominio non admittatur exce
ptio spoliatiõis:addo do.Abb.in.c.cũ dilectus.in.ix.col.de or-
di.cog.notat do.Abb.in.c.intelleximus.in.iij.⁊.iiij.nota.p illũ
tex.de adul.late Semi.in.c.frequẽs.§.fi.⁊ in.d.c.ad decimas.in
45 pe.col.de resti.spo.in.vj. ¶ † Itẽ addo ꝙ singulariter tenet do.
Alexã.in.l.si rem aliquã.in vlti.col.j.eod.vbi tenet,ꝙ exceptio
notoria dñij,impedit remediũ.l.si quis conductionis titulo.C.
lo.ꝙ remediũ est similiter recuperãde possessionis.allegat q̃ hic
habentur. Est verũ qḋ alibi glo.in.c.ex conquestiõe.de resti.spo.
quã bald.ibi multũ not.tenet,qḋ de notorio impedimento non
potest excipi per spoliatorem,quod multum faceret cõtra istud
fundamentum reperio etiam qḋ do.Cardi.flo.de quo scriben.
mentionem non faciunt in cle.vnica.de cau.pos.⁊ ꝓprie.in vlti.
col.in.xvj.q.respondet huic fundamẽto,qḋ notorietas dominij
proueniens ex tali sententia nõ excludit possessoriũ qḋ habuit
ortum priusqꝫ surgeret talis notorietas dominij:qꝛ isto facto su
peruenienti nõ debet tolli ius quesitum parti:qꝛ iste prius fuit
violenter:⁊ sic de facto spoliatus anteqꝫ spoliatꝰ obtineret ⁊ sen
tentiam.c.audita.de restitu.spol.⁊ sic non obstante sentẽtia lata
in petitorio pro aduersario,potest pars deducere possessorium
recuperãde qḋ sibi competit ex spoliatiõe prius facta. Sed ista
responsio cõfunditur aperte per tex.in.d.c.significasti.de diuor.
vbi excepto notoria adulterij vxoris superuenit post spoliatio
nem.⁊ tamẽ facit ꝙ mulier spoliata nõ debeat ante restitui. Itẽ
confunditur per.c.primũ de rest.spo.vt statim dicam in sequen.
fundamento.⁊ sic illud primũ fundamentũ cõtra bart.remanet
validũ ⁊ incõcussum. ¶ Scḋo cõtra bar.facit,qꝛ ex quo in iudi-
cio petitorio disputatũ est ⁊ lata sentẽtia de iure dñij,spoliato ta
cite cõsentiẽte,qui nõ ẽ vsus cõsilio legis is q destinauit.s.de rei
vendi.vt ab initio ꝓponeret ⁊ possessorium recuperãde ergo cõ
tra eũ postea agentem ad restitutionem,poterit opponi exce-
ptio dominij iam cogniti,⁊ ꝓbari:vt est tex.in.c.j.de restitu.spo.
qꝛ ex quo passus est ita agi de dominio ⁊ ꝓnũtiari,ex quodã ta-
cito cõsensu sibi ꝑiudicat:vt ibi est tex.⁊ in simili tenet barto.in
46 l.j.§.sed ⁊ si is cui.ff.de ope.no.nun. ¶ † Adde tertio ꝓ ista opi.
contra barto.bene facere,qḋ tenet no.bal.in.l.si de proprietate
in vlt.col.post mediũ.C.si a non cõpete.iud.vbi tenet,ꝙ qñ exce
ptio que obijcitur spoliato probationem nõ requirit.vt in casu
nostro,ille spoliatus nõ debet restitui allegat ita tenere Oldra.
laud.in cõsi.cclxxj.est corrupta allegatio ⁊ debuit allegare i cõsi.
cclxxiiij.incipi.in causa que vertitur sup diocesano iure.i.ij.colũ.
idem tenet ipse Oldra.in cõsi.ccxxiiij.incip.iste sunt allegatiões
sup iure primogeniture. ¶ Quid tenendum.habeo istũ casum
pro valde ambiguo ⁊ disputabili ad vtrãqꝫ partẽ. Et lꝫ oẽs hic
teneã cõtra bar.presertim.d.Alex.⁊ Are.tu poies disputatiue
attentare defensionem opinionis barto. ¶ Primo per textũ
optimum in.c.porro.de diuor.vbi est tex.bene signãdus,ꝙ exce
ptio notoria nõ impedit quin spoliatus ãte oĩa debeat restitui.
Tamen contrarium videtur dicere tex.in.c.sequenti.s.in.c.signi-
ficasti.eo.titu.quod allegaui.s.pro parte cõtraria ꝙ.c.allegatur
per tenentes opinionem cõtrariã contra barto. Istud est diffi-
cillimum contrarium ſm.d.Abb,⁊ Canoni.in.d.c.porro.qui va
rijs modis conantur respondere ⁊ nõ bene eneruant difficulta-
tem illorum iurium:presertim inquantum.d.Abb.respõdet qḋ
in.d.c.porro.non fuit opposita illa exceptio notoria cõsangui-
tatis.Et quod si bene aduertatur ad illum tex.nõ dicitur fuisse
oppositam

oppositam talem exceptionez, et sic vult quod si fuisset opposita, mulier tanq spoliata non fuisset prius restituta, que solu. videt mihi truffa, qr esset imponere legem verbis et non rebus, cōtra l.ij.in fi.C.cō.de leg.et c. cōmissa.in prin.de elect.li.vj. Itē respōdere vt facit do. Ab. q illa exceptio lz sufficiat ad separationē tori, non tamen sufficit quin talis mulier potuerit stare in domo, si non tanq vxor saltem tanq soror: iuxta.c. cōsanguinei.de frig. et malefi. etiaz non tollit difficultatē. Sed potest respōdere, quod in.d.c. significasti. exceptio notoria adulterij, per quā marit' pōt ipso iure repellere vxorez et petere separationē matrimonij quo ad torū qr concernit possessorium impedit restitutionē. Sed in d.c. porro exceptio consanguinitatis lz notoria: qr cōcernit petitoriū et sic proprietatē matrimonij an valeat vel non. Tunc deiectio vxoris ex ea fieri nō potest, qr est preiudicialis: vnde debet ferri snīa per iudicē et nō pōt maritus propria autoritate facere: ideo nō impedit restitutionē: ita proprie loquit tex.in.d.c. porro vbi tex. assignat dictā rationē. Et ita etiā videnē aliq canoniste ibidem sentire, licet non sic exprimant. Modo in proposito exceptio sentētie absolutorie solū respicit dominiū et sic proprietatē et nihil de possessione. Ideo licet sit notoria nō dz impedire restitutionem spoliati. vt est tex.in.d.c. porro. q isto modo strīgit pro Barto. et nihil obstabit tex.in.d.c. significasti. quem aduersarij p se allegāt contra Bar. ¶ Secundo pro conclusione Bart. stringit, qr stat simul qd reus p quo lata est snīa sit dñs et tn actor debeat possidere: qr vt dicit iste tex. nihil hz cōe possessio cū pprietate: Ergo nō videtur q sententia lata super vno debeat preiudicare super altero: nam stat qd tuum sit dominiū tm: et ego istā possessionē habeā. Et stringe fortius respōdēdo fundamentis contrarijs, nā snīa lata super dominio facit notoriū inter ipsas partes: vt dicunt aduersarij, verū est respectu dominij sed nō respectu possessionis nisi sentētia esset lata sup vtroq: et si tu subtilis diceres, istud fundamentum posset militare qñ cōstaret de iusta possessione agentis: vt tenet bart.j.in secūdo mēbro prin. ipali. Sed hic propter snīaz latam super dominio pro reo, est presumptio qd possessio nō sit iusta. Item ille qui succubuit in dominio tenetur ad restitutionez possessionis: vt est tex.i.l. officium.ff.de rei vendi. Responde quod istud nō videtur posse pcedere in interdicto recuperande, cum etiam predo spoliat' ante omnia sit restituendus. vt dicit tex.i.c. in literis. in fi.de restitu.spol. Ergo in interdicto recuperande quod est ita priuilegiatū, non videtur illa responsio posse militare. Contra istud fundamētum turbat me multum vnus tex.in.c.j.de restitu.spol. vbi si spoliatus passus est cognosci de dñio: et lata sit sentētia super dominio: nō potest postea ille spoliatus petere quod restituat, nisi diceres quod ibi sententia fuerit lata super vtroq et super dominio et sup possessione que sol. non videtur mihi tuta ad illuz tex. et est omnino

47 diuinare et restringere illuz tex. ¶ † Tertio pro opi. Bar. facere videtur illud quod tenet Bal.in.l. ordinarij.in vlt.col. circa mediū.C.de rei ven. vbi tenet, quod est speciale in spiritualibus pter periculum anime q nō sit fienda restitutio spoliato si est notorium de iniustitia agentis: ita intelligit Inno.in.c. cōstitutus. de filijs presby. Sed caue per tex.i.d.c. ad decimas.de resti.spol. in.vj. et in.d.c. significasti.de diuor. Et cōtrarium tenet Sali. licet de Bar. non faciat mentionem.in.l. si quis ad se fundum.C.ad.l. iul.de vi. ¶ Quarto et fortius facere videtur, qr si sentētia lata in petitorio pareret exceptionem rei iudicate in possessorio recuperande quādo reus est absolutus quia probauit se dominum, sequeretur qd ista duo remedia non possent simul cumulari per regulam.l. fundi. et l. fundum.j.de except. Et tamen istud est falsuz l. cum fundum.§.fi.j.de vi et vi arma. et c. pastoralis. de can.pos. et

48 proprie. † Tamen ad istud fundamentū respōde: vt per Bar.in d.l. fundum.in.ij.col.j.de excep. vbi Bart. tradit nota. doctri. qd qñ absolutoria lata in prima possibile est qd pariat preiudicium in secunda fm communem cursuz causarū et fm cōiter accidētia, tūc nō admittit cumulatio. sz in pposito nostro cōis cursus causarum est, qd reus non assumat in se onus pbandi rem esse suaz licet possit si vult.l. circa. vbi glo.not.ff.de proba. et tunc nō facit preiudicium cumulationi: et ita etiam respondent Imo. et moder.j. sup prima cōbinatione Bar. vbi dicet. ¶ Et tenendo istaz partem nō obstat tex.in.c. ad decimas.de resti.spo.in vj sup quo se fundāt tenentes contrarium, qr ibi exceptio notoria iuris cōmunis qd predia erant in aliena parochia cōstituta: ita cōcludebat super possessione sicut super dñio: et sic ibi notorie constabat de iniusta possessione. Itez ibi est iuris cōmunis presumptio cōtra petentem restitutionem talis possessionis, de qua ibi: vt dicit

49 ibidem tex. Mirum si nō audit, que ratio cessat hic. ¶ † Circa scdm membrum barto. in quo tenet q agenti interdicto retinende puta vti possidetis. nō ob. exceptio dominij nec rei iudicate: si cōstat de iusta possessione intētātis interdictū. per gl.in.l. si de eo.§.fi. vbi etiam Bar. idem tenet.j.eo. Et per istum tex. Istam conclusionem impugnat subtiliter do. Alex. hic, dicēs qd min' potest defendi quam precedēs cōclusio, qr qñ agitur possessorio recuperāde per spoliatum. quod est priuilegiatum vt spoliatus ante omnia sit restituendus. Tamē si de dominio cōstat per absolutoriam latam in petitorio quia transit in notoriū inter ipsas partes: hec exceptio notoriā dñij obstat in possessorio recuperāde: ergo multo magis debet obstare qñ agit possessorio retinēde per turbatū: ex quo notorie constat de dominio per snīam prius latā in iudicio petitorio. vnde quod conclusum est in cōclusione precedenti contra spoliatum qui est priuilegiatus: fortiua debet hic statui cōtra turbatum. ¶ Sed tu aduerte quod ista ratio nihil obstaret tenendo conclusionez. Bar. prout tenui in precedēti membro. Sed etiā tenēdo aliam opi. que est cōmunior. cōtra bar. Adhuc. dico qd ista ratio do. Alex. licet subtilis et admodū colorata potest optime euadi, qr facilius impedit restitutio quā retētio per regulam.l. patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alieni iuris. et l.fi. vbi text. not. supra vnde libe. et c. quēadmodum. circa mediū. de iureiuran. et c. ad apostolicam. de regula. qr ī isto possessorio retinēde. nulla restitutio possessiōis petitur, sed petitur solum qd aduersarius a turbatione desistat. Et sic non videt obstare exceptio rei iudi. per.l. cū querit. cum seq.j.de except. rei iudi. Nisi peteretur restitutio naturalis possessionis: vt p gl. hic in vltimo intellectu: et glo.in.l. clam possidere.§. qui ad nūdinas. in glo. magna. in vltima parte.ff.eo. Nam nō potest desisti a turbatione nisi naturalis restituatur, vt dicūt glo. preallegate. Tamen istud venit in consequentiam. Ergo non est considerandum ad.l. si quis nec causam.ff. si cer.pet. et l.j.§. si te rogauero.ff. depo. Alias diceret, possessoriū recuperande q est falsum: vt.§. sequēs insti.de interdi. Item agentis interdicto retinēde licet apparēter videtur actor tamen potius in effectu est defensor, ne turbet l.j.§. huius autem.j. vti possi. de. vnde quāuis alius sit dñs: nō tamen licuit propria autoritate de facto molestare istum qui est in possessione bonafide: vt dicit bart.l. vim facit.j.de vi et vi arma. et l.j.C. quando lice. sine iudi. se vindic. Facit bene tex.in.l.j.§.fi. cū seque.j. vti pos. vbi quādo possidet qs vi vel clā vel pcario a dño: tunc licet dño eum turbare: ergo secus quando bonafide: et sic qñ

50 iustificat possessionem vt loquitur Bar. ¶ † Circa tertiuz membrum Bar. no. bene dictum Bar. quod si est lata sententia in iudicio petitorio pro reo per quam declaratus est dominus, quod exceptio talis sententie ita demum repellet agentez possessorio adipiscende si de tali sententia doceat incontinenti: fm glo.in.l. si

51 de vi. in glo. magna. ad finē.ff.de iudi. † Pondera ergo diligenter quod lz sententia lata faciat inter easdem personas notoriū c. vestra. et c.fi.de cohabi. cleri. et mulie. no. Inn.in.c. ex insinuatione. de appel. et in.c. per tuas.de testa. Tamen talis sententia nō facit notorium alij iudici qui eam non tulit nisi producatur corā eo. Ita vult Bart. et de hoc vide glo. nota. in.l. quoties.§.fin.ff. de probatio. Et quod vult domi. Ant. de but.i.c. inter monaste-

52 riuz.de re iudica. ¶ † Iuxta predicta querit Bart. quid in casu econtrario. An sententia absolutoria lata in possessorio preiudicet agenti postea petitorio. Aduerte inquantum Bart. his allegat.l. et an eadem.§.fi.j.de excep. rei iudica. per quam glos. prima exemplificat princi.§. nostri. non videtur quod ille text. faciat ad propositum qr ibi de sententia absolutoria verbū nullum sed solum dicit: de eo q egit possessorio et postea vult agere petitorio: an ei obstet exceptio sicut nec in isto text. nostro aliqua fit mētio de sentētia absolutoria prout bar. met.j. proxime per hoc reprobat primum intellectum gl. Sed defendendo bar. responde cuz ille tex. ponatur sub titulo: de exceptio. rei iudi. Et dicat non repelli per exceptionez. Ergo loquitur de exceptione rei iudicate.

53 † Et sic loquitur lata sentētia, vt cōueniat titulo sub quo est posita. arg.l. imperator.ff.de in diem adiec. gl. in.c. tibi qui. in glos. j.de rescrip.in.vj. Istud autem non potest dici ad text. nostrum. et ita in hoc saluo Bart. ne videatur cōtrarius. ¶ Sed tu vltra Bart. inducas subtilius illum text.in.d.l. et an eadem.§.fi. quia si snīa lata in possessorio posset parere exceptionem rei iudicate in petitorio: non admittet cumulatio per regulā.l. fundi. et l. fundū. j.de excep. Sed cōtrariū decidit ille tex. qd admittatur cumulatio, ergo vult qd snīa lata in possessorio non pariat exceptionez

54 rei iudicate in petitorio. ¶ † Item inquantum bart. vult quod qñ esset possessorium habēs annexam causam dominij: tunc snīa latā i possessorio bñ parit exceptionē volēti agere petitorio, per l.ij.§. quedam. cum glo.j.de interdic. Adde qd idem tenet barto. j.in prima combinatione. bald.in repe.l. incerti.in.v.col.C.de interdic. ¶ Istud reprehendunt do. Anto. de bu. post Jo. calde.l c. cum dilect'.x.col. de cau. pos. et ppri. et do. Alex. hic, fundamēto satis colorato, qr cū dominiū venia' incidēter snīa lata in possessorio, vbi dominiū venit incidēter nō facit preiudiciū si in alio iudicio principaliter intētetur prout fit iudicio petitorio.l. sed si ante.j.de excep. vbi est text. qd si egi confessoria ad seruitutē viez

actam

et aduersarius excepit me nõ esse dominum: iuxta.l.ij.in prin.ff. si ser.vendi.⁊ succubuit, non nocet agẽti rei vẽdicatione: ⁊ ita declarat bart.in.l.qui rome.§.duo fratres.in.v.oppo.ij.de verb.ob. ¶ Istas opi.concordat Ludo.ro.hic.in.viij.col.super prima cõbinatione Bar.⁊ dicit, ꝙ aut iudicium possessoriũ hꝫ principaliter annexã cãm proprietatis: vt est iudiciũ de itine.actuqꝫ priua.⁊ de aqua quo.⁊ esti. Et tũc verum est illud qđ tꝫ Bar.qđ sñia in illo lata parit exceptionẽ rei iudicate in petitorio. ¶ Aut hꝫ icidẽter annexam cãm proprietatis adeo qđ de ipsa in hoc possessorio iudicio summarie probaꝛ: vt est in iudicio.de libe.exhibẽ.⁊ tunc sñia lata sup hoc possessorio ex probatiõe summarie facta super dñio, nõ parit exceptionem rei iudicate in petitorio, vt' probaꝛ in.l.penul.⁊ ibi gl.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur. et in.l.a diuo pio.§.si super rebus.de re iudi.⁊ in.c.veniẽs.de testi. Et ita' pcedit opi.d.Anto. ¶ Tu aduerte defendẽdo Bar.qđ i possessorio habente causaꝫ ꝓprietatis dñium venit principaliter ⁊ nõ in cõsequentiam possessionis. Nam in interdicto de itine.actuqꝫ priua.dꝫ ꝓbari dominiũ vel ius seruitutis vt cõpetat istud interdictũ.de itine.actuqꝫ priua.l.ij.§.hoc aũt interdicto.⁊ ibi Bar.ff.de itine.actuqꝫ priua. Ergo apparet qđ probatio istius iuris seu dñij venit principaliter ⁊ nõ in consequentiã possessionis, naꝫ in isto interdicto non requiriꝛ quẽ possidere vel quasi sed requiriꝛ vsus facti ⁊ dominiũ: vt declarat Bart.in.l.j.§.hoc interdicto.ff.de iti.actuqꝫ priua.ꝑ illũ tex.in verbo vsus sit: ⁊ hoc est ꝙ voluit dicere Lud.ro.quẽ statim proxime retuli. Ad idẽ bene facit tex.in.l.j.§.fi.ff.de aqua quoti.⁊ esti.vbi dicit tex.notabiliter qđ interdicta possessoria q̃ habent causam ꝓprietatis: nõ sunt sicut cetera possessoria que iudiciũ petitoriũ preparant. sed ista totã questionem finiũt: ⁊ ibi gl.dicit ꝙ in istis qđ ꝓprietatis terminaꝛ, in alijs reseruaꝛ, ⁊ sic non obstat tex.i.d.l.sed si ante.qꝛ ibi dominium fuit deductũ incidẽter, patet qꝛ ex sola possessione ꝓbaꝛ.l.secuti.§.sed si q̃rat.ff.si serui.vendicetur.⁊ ita etiã effectualiter tenent Mod.senen.hic: lꝫ alijs verbis ⁊ alũs medũs vtanꝛ. ¶ Itẽ adde qđ bal.in.l.post sententiam.C.de sentẽ.aliud attentauit, ꝙ etiã si in possessorio iudicio esset dñiũ liquidatum, tñ non preiudicaret in petitorio, eo qꝛ super dñio non põt ferri sñia, cũ nõ sit super dñio lis cõtestata sed sup possessione, ergo nec probatio.l.momentanee.C.qui legi.perso.hab.nisi quatenus accedunt ad adminiculũ possessorij iustificandum c.lꝫ causaꝫ.de ꝓba.fallit in possessorio mixto iuris ⁊ facti.l.fi.C.de edic.diui adria.tol.ꝑm eũ Sed istud nõ obstaret Bar.in possessorio habẽte causam ꝓprietatis in quo dominiũ principaliter intentatur vt statim deduxi.

55 ¶ † Ite adde Bal.i.l.fi.i.v.col.C.de codicil.vbi tenet, ꝙ aliqñ possessorium est contrariũ petitorio. Et tũc preiudicat petitorio ratione cõtrarietatis ⁊ electionis per illũ tex. ¶ Interdũ nõ est cõtrarium sed preparatoriũ illius vel separatum ab illo. Et tũc illi nõ preiudicat, qđ reputat bñ notandũ. ¶ Ista prima lect.gl.ꝑm Bar.est in se vera: sed quantũ ad istã.l.cõtinet diuinationẽ, cũ in isto tex.nulla fiat mẽtio ð sñia absolutoria, vl' ꝙ actor succubuit

56 ꝑm eum. † Tu dic, fortius, qđ ista prima lec.est contra istũ tex. q dicit cepit rem vendicare: qđ verbum cepit denotat initiũ ⁊ non perfectionẽ.l.j.§.cepisse.ff.de pollicita.⁊.l.vbi ceptum.ff.de iudi. Nec obstat qđ tex.in fi.dicat vẽdicauit qđ reꝫ perfectã denotat.l.j.§.fi.ff.qđ quisqꝫ iur.⁊ c.in his.de verbo.signifi.qꝛ dic, quod tex.ff. in verbo cepit.vult dicere qđ inchoauit a petitorio: et non possessorio, non aũt vult dicere qđ iudiciũ sit inchoatũ sed nõ perfectum. ¶ Tu considera bene circa illud verbũ vendicauit: nã non infert sñiam: qꝛ vendicare pendet ab actore. Sed sentẽtiare pendet a iudice. Et si dicas verbũ vendicauit importat cum effectu ergo importat sñiam: hic aduerte cũ istud sit affirmatiuũ vẽdicauit si intelligis vendicauit.s.cũ effectu. Ergo cũ sit affirmatiuuꝫ importat sñiam pro ipso vẽdicante latã: ergo cõtra istum primũ intellectũ gl.qui vult ꝙ succubuit. ¶ Itẽ contra istã primã lec. facit, qꝛ si petitoriũ esset finitũ, illatio tex.nõ bñ veniret ex dicto generali.s.quod nihil habet commune proprietas cuꝫ possessione. Ideo non denegetur interdictum possessorium ei qui rẽ vendicauit. Sed ratio esset, quia primum iudicium esset finitũ ideo conceditur secundum.vt ergo illatio tex.sit bona: et inferatur ex primo dicto generali: necesse est dicere ꝙ vtrumqꝫ iudicium stabat ⁊ quod admittitur concursus. ¶ In eadem gl.ibi petitorio renuntio expresse. Habes secundam lectu.quod agens nũc possessorio, expresse renũtiauit petitorio. Et sic cessat concursus: ⁊ cõ

57 sequenter cessat oppo.formata.ff.in princi.huius glo. ¶ † Pro declaratione huius secũde lecture querit Bar.de duobus. Primo an per renũtiationem iudicij petitorij factam ab actore queratur dominium reo quod erat penes actorem: an soluꝫ pareturꝛ exceptio. Et concludit ꝙ non acquiratur dominium reo licet intelligatur renuntiasse instantie ⁊ actioni. Sic intelligit glo.in.l.postq̃ liti.in gl.j.vbi etiã Pan.de ca.idem tenet.C.de pac. Mouetur per tex.in.l.si pro fundo: in fi.vbi etiam barto.⁊ bald.idem firmant.C.de transac.vbi ille qui trãsigit renũtiat iudicio, patet qꝛ trãsactio dicitur esse exceptio litis finite.l.fratris.C.de trãsac. Et tamen per talem renuntiationem nõ transfertur dominiũ: vt ibi est tex. ¶ Adde qđ idẽ tenet Inno.Rapha.cu.do.Alex.⁊ Are.hic.bald.in l.j.in.iij col.C.commu.de lega.d.Ant.de but.in.c.cum dilectus.in.iij.col.de cau.pos.⁊ prop.⁊ in.c.in literis.in v.col.de resti.spo. Pro ista opi.bar.adducit Raph.cu.rõnẽ quã dicit esse meliorem quã illa bar. Nam ille qui renũtiat liti, renũtiat quasi ius non habeat, non aĩo transferẽdi ius suũ. Et sic est solum quedã ꝓtestatio iuris non cõpetentis sibi.l.si marit' la.ij.§.si negauerit.et ibi gl.magna.ff.ad.l.iul.de adul. Facit.l.si aduersari' in fi.C.de fide instru. Vñ actus agentiũ non debent operari vltra eorũ intentionem.l.nõ omnis.in prin.ff.si cer.peta.⁊.l.obli

58 gationum substantia.§.fi.ff.de actio.⁊ obli. ¶ † Tu vltra scrib. pro ista opi.bart. Adde facere tex.quem bal.ibi reputat singularem.in.l.si te.C.de inge.⁊ manu.vbi qui renuntiat liti non videtur per hoc fateri quod aduersarius habeat ius: quod est no.ꝑꝫ

59 eum. ¶ † Secũdo facit, quia qui renũtiat liti nõ tribuit aduersario possessionem, imo si aduersarius apprehenderet possessionem propria autoritate, posset renuntians agere contra eum interdicto recuperande, veluti spoliatus ꝑm domi.Ant.de but.in

60 c.iij.in fi.de restit.spo. ¶ † Tertio facit, quia qui renũtiat liti nõ videtur succumbere: et sic non caderet in statuto faciente mẽtionem de succumbente in lite.tex.est in.l.alia.quem bal.in vlti notta.reputat no.et ibi Sali.C.de his quib.vt indig.glo.in.l.is qui contra.in glo.j.⁊.ij.ff.de vulga.⁊ pupil.bart.in.l.post legatuꝫ.in prin.in.iij.col.ff.de his quibus vt indig.facit text.in.l.destitisse.ff.de iudi.glo.hic, que ponit vt diuersa succũbere et renuntiare. Quarto facit, quia ex quo hic renuntiauit petitorio vt posset agere possessorio: non videtur habuisse rem pro derelicto qui intendebat eam possidere, quia limitata causa limitatũ producit effectum.l.in agris.ff.de acquir.re.do.⁊.l.age.C.de trans. ¶ Ista conclusionem bart.impugnãt Ange.Lud.⁊ do.Ia.de pute.hic.⁊ Salice.in.d.l.si pro fundo.quia si verum est quod videoꝛ renuntiare rei vendicationi et eam transferre in aduersarium vt dicit bart.ergo etiam videoꝛ renuntiare dominio a quo oritur et causatur rei vẽdicatio que datur domino.l.in rem.⁊.l.officiuꝫ.ff.de rei vendi. Nam dominium est causa formalis rei vẽdicationis.l.vnica.C.de alie.iudi.⁊.l.ex diuerso.§.j.ff.de rei vendica.c.examinata.de iudi. Sed ista ratio nihil valet.et est impertinẽs. qꝛ barto.non dicit quod acquiratur rei vendicatio reo, sed bene dicit ꝙ acquiriꝛ exceptio pacti vel doli contra rei vendicationem. ¶ Preterea ꝑm do.Alexan.⁊ Are.qui cedit rei vendicationem tibi: nõ

61 per hoc cedit dominium: † qđ non potest transferri sine traditione.l.traditionibus.C.de pact. Et est glo.ordi.in.l.plane.ff.famil.hercis.not.barto.in.l.si culpa.ff.de rei vendi. Ange.et alij in.l.j.pro empto.⁊ in.l.in depositi.ff.de re iudi.gl.⁊ doc.i.l.fi.C.de here.vel act.ven. ¶ Sed ista iura ꝑꝫ Moder.senen.nihil faciunt, quia loquuntur quando possessio nõ erat penes illuꝫ cui fit cessio rei vendicationis. Nimirum si non transferꝛ dominium nuda voluntate sine traditione.l.si quis vi.§.differentia.ff.e.iuncta.d.l.traditionibus. Secus est in casu nostro, vbi renuntiatio vẽdicationis fit possessori.⁊ tunc transfertur dominiũ per cessioneꝫ, absqꝫ alia

62 traditione † qꝛ tñ operaꝛ dimissio q̃tũ traditio quãtũ ad transferendum dñium vel vsucapioneꝫ.l.qua ratione.§.interdũ.ff.de acquiren.re.domi.⁊.§.interdum.insti.de re.diuisio.⁊ declarat nota.Sali.in.l.j.ad fi.C.de actio.⁊ obli.⁊ est de mente bart.in.d.l.si culpa. Nisi tu diceres defendendo fundamentũ do.Alex.⁊ Are.quod dimissio idem operatur quod traditio: procedit qñ dimissio fit ad finem transferendi dominium secus qñ fit vt imponat

63 finis controuersie. ¶ † Iteꝫ adde pro bar.bene facere qđ remittere litem non est dare. Et sic non est dñium trãsferre.d.l.si ꝑ fundo.in fi. Sed bene remittere rẽ vel actionem si remittẽs est dñs et istud agat, ꝑm bald.in.l.j.in.j.col.C.de bo.mater.et in.l.si inter

64 vos.C.commu.vtriusqꝫ iudi. ¶ † Item inq̃tũ bar. alternatiue dicit, quod reus cui facta est renuntiatio iudicij petitorij hꝫ exceptionem pacti vel doli. Intellige qđ habet exceptioneꝫ pacti, si fuit presens renũtiationi, quia tũc interuenit cõsensus duoruꝫ saltem tacitus q requiriꝛ in pacto.l.j.ff.de pact. ¶ Sed si fuit ab

65 sens competit exceptio doli: † nam renũtiatio iuris realis põt fieri in absentia partis ꝑm barto.in.d.l.non solum.§.si liberationis verba.ff.de libe.lega. Inno.in.c.veniens.de renun. Dixi late in.l.idem in duob'.§.fi.de pac. ¶ Et vtilitas est an competat ex

66 ceptio pacti. † An exceptio doli. qꝛ exceptio pacti tollit ipso iure naturalem obligationem et elidit ciuilẽ: ita proprie loquiꝛ text.in.l.si vnus.§.pact' ne peteret.ff.de pact.secus est in exceptione doli subsidiaria.ita singulariter declarat bal.in.l.pacta que contra.in.vj.⁊.vij.co.C.de pac.Sali.in.l.pacta nouissima. in duob' locis.in.vj.⁊.in.viij.colum.C.eodẽ.Pau.de cast.in.d.§.pact' ne peteret.⁊ ibi domi.Alexã.in.v.colum.Pau.de cast.in.l.iurisgẽ.§.fi.⁊ ibi

§.fi.⁊ ibi plenius dixi.ſ.de pact. ¶ Secundo querit barto. An transiens de petitorio ad possessorium debeat condemnari in expensis, et facit duas conclusiones ſm Specu. in titu. de expē.§. iuxta.in versi.quid si suspenso petitorio. ¶ Prima, qđ transeun
67 do de petitorio † ad possessoriū vel econtra renuntiādo expresse vel tacite dʒ condēnari in expēsis, qꝛ temere litigauit per regulā l.eum quem temere.ſ.de iudi.⁊ c.finez litibus.de dolo ⁊ contu.
68 ¶ † Secunda conclusio, qđ accumulans vtrūq; remedium non debet per hoc in expensis condemnari, sed expectatur finis.alle. Jo.an.i.c.cū super.in gl.pe.de cau.pos.⁊ proprie. Est corruptus Bar. qꝛ Jo.an.ibi nihil ponit sed in.c.pastoralis.eo.tit.de causa pos.⁊ pprie.⁊ ibi do. Ant.de but.i.ij.colū.etiā tʒ cum Bart.hic.
69 ¶ † Adde illud qđ tenēt Bar.⁊ doc.i.l.edita.i vlt.co.C.de edē. de emēdante vel corrigēte libellū, qđ debeat prius tanꝙ temere litigans soluere expensas aduersario.⁊ Bar.no.i.l.rura.C.de oī
70 agro deser.lib.xi. ¶ † Itē adde in specie, qđ qui renūtiat petitorio.⁊ sic liti: debet condēnari aduersario in expēsis ſm Bal.in.d. l.postꝙ liti.in vlt.col.in.v.q.C.de pac.limitando: vt ibi per eum. Et idem tenet bald.in auē.cōtra qui propriā.in scđo no.C.de nō nume.pecu.Quis renuntians liti nō dicaꝛ proprie succūbere: vt dixi in precedenti.q.⁊ in.d.l.postꝙ liti.⁊ ita habes expeditam secundam lecturam glo. ¶ In ea.gl.ibi, vel dic etiā tacite. Istam
71 tertiam lectu.gl.limitat not. Bar.vt hic per eum. † Ex cuius dictis habes elicere tres conclusiones. Primo habes egregiam limitationem ad istū tertiū intellectum glo.vt procedat qñ reus scđo loco conuētus possessorio confiteꝛ agentem esse possessorē. Tunc intelligitur actorē renuntiasse petitorio: per fundamētuʒ gl.in.§.ei vero qui.institu.de actio. Itē cōstat tunc eū habere illud qđ petit. Ergo debet reus absolui. ¶ Sed aduerte subtiliter inquantū Bar.vult qđ si reus cōfiteatur agentem vti possidetis possidere: quod ex quo tunc constat actorē habere illud qđ a parte petit dʒ sequi absolutoria ab instantia iudicij.§.fi. insti. de pe.
72 teme.litigan.⁊.l.quoties vltima.ſ.de solu. † Istud videꝛ inepte ⁊ male dictū qꝛ i interdicto vti possidetis requiruntꝛ duo extrema habilia que sunt probanda ab actore: scʒ possessio ex parte agentis ⁊ turbatio ex parte rei conuenti ⁊ sic interdictum vti possidetis datꝛ pprie ꝓ turbatione que fit ipsi possidenti.l.j §.est igitur ⁊.§.huius.⁊ ibi glos.⁊.l.si duo.§.item videamus.ſ.vti possidetis. glo.et doc.in.l.clam possidere.§.fi.ſ.eo.lʒ ergo reus cōfiteaꝛ actorem possidere ⁊ sic confiteaꝛ vnū extremum qđ requiriꝛ ex parte agentis nō propterea confiteꝛ se turbare ⁊ sic nō ꝯfiteꝛ extremū requisitū ex parte sui vt teneaꝛ interdicto vti possidetis. ergo nō verū assumptū bart.s.actorē habere illud qđ a parte petit ⁊ propterea debere sequi absolutoriam. ¶ Secūdo Bar.met.ſ.in pri
73 ma combinatiōe ante finē tenet, dato † qđ reus cōfiteaꝛ me possidere. Tamē adhuc est necessaria sñia cōdēnatoria qꝛ est necesse qđ fiat cōdemnatio in interesse quantuʒ interest mea me nō esse turbatū.⁊.l.si duo.in prin.ſ.vti possi.⁊ sic Bar.ibi vult, qđ quādo reus conuentus confiteꝛ me actorē possidere quod tunc sit ferenda sententia cōdemnatoria, hic vero vult ꝙ sit ferenda sñia absolutoria ab obseruatione. Ista videnꝛ multū vigere contra Bar.
74 ¶ † Sed salua bart.a prima impugnatione inqꝰtū vult qđ seq debeat absolutoria ab instātia: Intellige sane Bar.de absolutoria ab instantia petitorij prius ꝑ eū intentati, non aūt ab instantia possessorij. Ratio, qꝛ tunc videꝛ renuntiare petitorio ex quo nūc agēdo possessorio habet a parte ꝯfitēte illud qđ petit. Ista est pprie mēs bart.isto modo cessat obiectū, qꝛ nō est ferēda absolutoria sup possessorio sʒ sup petitorio priꝰ intētato. Et nisi ita intelligaꝛ bart.nō posset in mille annis saluari. ¶ Circa ſm salua bar.⁊ intellige qđ nō est necessaria condēnatoria respectu rei ita loquiꝛ bart.hic. Sed bene respectu interesse, ita loquiꝛ bar.ſ. in prima combinatione ante fi.⁊ ita etiam in simili dicit Bar.ſ.i
75 quarta lectu.gl. ¶ † Secunda conclusio.bart.est qđ reus conuentus possessorio si negat actorem possidere nō pōt se fundare qđ agēdo possessorio renūtiat petitorio cū ex eo ꝙ quis impugnat, se iuuare nō pōt vt in regula ex eo de reg.iur.l.vj.⁊ cū bar. tenent oēs. Et credo eū effectualiter bene dicere. Sed inquantū barto. pro hoc allegat.l.cum de indebito.in princ.ſ.de probatio. vbi in penam negationis amittit quis presumptionē debiti que resultabat ex solutione, ita ꝙ negans ex ea se iuuare nō possit: ita hic non potest reus se iuuare ex assertione actoris quam negauit, sʒ illa.l.parum videtur facere,⁊ potest de facili euadi, quia ibi non solum reus conuentus negauit assertionem aduersarij: sed etiaʒ fuit conuictus de mandacio: vt ibi dicit tex. Facit auē.cōtra qui propriam.C.de non nume.pecu.⁊.l.si.ſ.de rei vendi.qđ nō est in
76 terminis nostris. ¶ † Item dum bart.mouetur quod quis non
a potest fundare[a] ex positione quam negauit ſm Specu.in tit.de posi.§.viij.ver.sed secundum premissa bartol.in.l. non vtiq;.ſ.de excep.et in.l.post legatum.in prin.in.iij.colum.ſ.de hꝭ quib.vt indig. Istud etiam non videtur facere, quia ibi quis vult se fundare ex eo quod immediate negauit et nō potest. Hic nō ita immediate, quia reus dicit ꝙ actor agendo possessorio renūtiat petitorio, nam reus nō negat nec potest negare eū egisse possessorio. Et sic non negat illud ex quo vult se fundare licet neget se teneri aut eum possidere: ⁊ ad hoc bene facit quod vult bart. in.d. l.post legatum.in pn̄.in pe.co. vbi dicit ꝙ regula dicti.c.ex eo ꝑcedit quādo qs limitate et punctualiter impugnat illud quo co vult se fundare. Secus si simpliciter negat factum vel contractū principalem, per.l.si quis inficiatus.ſ.depo. sequitur do. An.de but.in.c.cum olim.de censi.in.xij.col.i ver.secundo casu. Pet.de ancha.in cōsi.cciij.inci.iudex.in pe.col.do. Card.in consi.xxj.qđ incipit punctus questionis est, titius debitor, licet alibi Bar.i.l. decem ad fi.ſ.de ver.obli.no.teneat, qđ non solū qui negat omnino factum non pōt ex eo se iuuare, sed etiam si solū impugnet solennitatē actus per.d.l.cū de indebito.in prin.⁊.d.l. post legatū.
77 in prin. ¶ † Tertia conclusio barto.est quod quando reus conuentus interdicto vti possidetis negat actorē possidere tunc nō potest super vtroq; procedi ratione contrarietatis: sed prius ꝓcedetur super possessorio ⁊ supersedebiꝛ in petitorio qđ differꝛ in euentum possessorij. Idem ⁊ plenius repetit bart.ſ.in prima cōbinatione.in fi. Et est tex.formalis in.l.exitus.ſ.eo. Sed aduerte: et nota.limita, qđ lʒ reus q negauit actorē possidere nō possit eū postea repellere ab agendo petitorio vigore tacite renūtiationis: tamē iudex ex officio suo poterit postea excludere actorē ab agēdo petitorio, ꝑpter eius ꝯfessionē, lʒ pars ꝑpter eiꝰ negationem non possit in ea se fundare. Ista est doc.no.eiusdem bar. in d.l.post legatum.in prin.in.iij.col.in versi.ad vnum tamē aduer
78 te per.c.cum olim.⁊ ibi Inno.de test. † Item cum iudex videat partem iniuste agentem propter eius confessionē potest ex officio suo eam repellere per glo.in.l.vbi pactum.⁊ ibi barto. vbi dixi.C.de transact. ¶ In ea.glo.ibi. Sed certe ergo ⁊ econtra. Habes ex gl.duas ꝯclusiones. Prima, qđ in casu econtrario ad precedentem, agens petitorio in quo dicit aduersariū possidere intelligiꝛ renuntiare possessorio ⁊ sic possessioni quā habet ratiōe cōtrarietatis ⁊ hoc si sciat se possidere secus si ignoret, vt hoc tex. quē gl.sic intelligit. ¶ Secunda conclusio gl.est, qđ duobus casi
79 bus pōt quis ꝓbabiliter ignorare se possidere. ¶ † Circa primā conclusionem adde, quod cum ea transeunt bart.et cōiter alij, cū duplici limitatione. Istam conclusionē impugnant Lud.ro.hic. Primo per istū tex.simpliciter intellectuʒ, vbi actor primo intētauit petitorium ⁊ tñ non intelligitur per hoc renuntiare possessorio vt dicit litera. Et dicere quod hic ignorabat se possidere vt dicit glo.est diuinare, prout bar.met.ſ.dicit in repetitione istius lecture.sed ad hoc respondent do. Alex.⁊ Are.qđ iste tex. debet intelligi ſm quintam lecturam glo.veram, quādo actum erat petitorio ratiōe detētatiōis vel naturalis possessiōis existētꝭ penes cōuētū, postea intentatū est possessoriū retinende ratione turbationis ciuilis possessionis. Nimirum si per intētationem petitorij nō videꝛ tūc renuntiatū possessioni ciuili qꝛ ad diuersa agitur. Caue tñ qꝛ ratio huiꝰ text.est generalis, qꝛ nihil hñt cōe ꝓprietas ⁊ possessio. ¶ Secunda subtiliori ratione mouenꝛ, vbicunq; per actum quem quis exercet intelligiꝛ renuntiare alteri ita demum resultat renuntiatio si ille actus per quem videꝛ renūtiare sortiatur effectum ſm intentionē agentis: alꝭ secus.l.si iure.ſ.de lega.iij.⁊.§.posteriore.insti.quib.mo.test.infir. Ubi ita demū per secundum testamentū intelligiꝛ recessum a primo si scđm habuit effectum: alꝭ secus. Facit.l.si quis ante.ſ.eod.et.l. nihil.§. si cum filius.⁊ ibi Bal.ſ.de inoffi.test. Sed in casu isto, intētans rei vēdicationē, dato quod millies intelligereꝛ renūtiare possessioni, non haberet effectum quem intendit intentando rei vendicationem, cū vellet condēnari aduersarium ad restitutionem rei.l. officium.⁊.l.qui restituere.ſ.de rei vē.sed talis effectꝰ nō pōt sequi, qꝛ licet ego agens perderem possessionem non tñ acquiriꝛ aduersario. qꝛ corpus et animus requiritur in possessione acquirenda, l.iij.in prin.⁊.l.quemadmodū.ſ.eo. Ad hoc respondent.d. Alex. et Are.qđ in possessione que facilius amittit, ille qui vult trāsferre possessionē in alium lʒ transferre non possit prout intendit, nihilominus eam perdit.l.j.§.si vir.ſ.e.⁊.l. qđ meo.§. si furioso.ſ.e. Ecce qđ per actū quāuis inutilē quis perdit possessionē, ex quo habebat animū eā perdēdi. Tu aduerte qđ in illis iuribus finis agentis tendebat ad amissionē possessionis: nimirum si tibi perditur sed hic, finis agētis petitorio: tēdebat effectualiter ꝯsequi a possessionem. ¶ Tertio stringit tex.quem Lud.ro.allegat in.c. examinata.de iudi.vbi rei vendicatio fuit intentata per possidētem, & ibi i tex.ꝙ nō potuit intētari qꝛ nō cōpetit possidēti. Ergo intentando petitoriū non vꝛ possessioni renuntiasse qꝛ sic potuisset rei vendicatio intentari. Ad illum tex.respondet.d. Alex. qđ ibi nō apparet qđ actor sciuerit possidere. Ista sol.do. Alex. non valet qꝛ in facto proprio non cadit ignorantia.l.fi.ſ.pro suo. ¶ Tu vltra alios adde, cōtra cōclusionē gl.bar.⁊ cōem, esse tex.

a ¶ Fundare. Addō Sozi. in ꝯsil. clviij. col.iij.versic. nec obstat si dicaꝛ ⁊ in cō sil.ccviij. col, j.in fi.

apertuz in.§.ei vero qui.insti.de actio.allegatũ in parte precedē-
ti gl.vbi tex.dicit qđ possidenti non daᷓ rei vēdicatio. Idez etiã
dicit tex.in.l.j.§.interdictũ aũt.j.vti possi. Sed si agendo rei ven
dicatione ⁊ sic petitorio quis perderet possessionē prout gl et cō-
muniter doc.volunt. Ergo possidenti deberet cōpetere rei vēdi
catio cuius cōtrariumdicit expresse ille tex. Et si dicis qđ ille tex.
debet de necessitate restringi qñ agens ignorabat se possidere qꝛ
isto casu agēdo rei vēdicatiōe nō amittit possessionē, certe seque
reᷓ qđ sciēti se possidere indistincte dareᷓ rei vendicatio. Ex quo
agēdo rei vēdicatiōe amittere possessionē, qđ pro certo videᷓ cō
tra illũ tex. Et dicta restrictio est manifesta violētia ad illũ text.
ponentē regulã generalē, qđ possidenti non datur rei vēdicatio.
Itē in facto proprio qđ qui possideat nō est tolerabilis ignorā-
tia.vt statim dixi:⁊ sic per illũ tex.⁊.d.c.examinata: videᷓ tenēda
opi. Imo.⁊ Lud.ro.cōtra communē, qꝛ ad ista iura nō video rea
le responsum. ¶ Tenendo opi.gl.bart.⁊ magis communem, qđ
agens petitorio intelligatur renuntiare possessorio. Circa cum
Raph.cu.hic mouet subtilē difficultatē, quare i isto articulo nō
distinguat Bar.prout facit in precedenti. Nam Bar.in articulo
precedenti, econtrario. An agens possessorio intelligaᷓ renuntia
re petitorio.distinguit, ꝙ si aduersarius cōfiteaᷓ actorē posside-
re. Et tunc intelligatur renũtiare petitorio secus si negat. quare
etiam in isto articulo econtra non eodem modo distinguit bart.
qñ quis agit petitorio nunquid videatur renuntiare possessorio
vt distinguaᷓ si reus conuentus confiteaᷓ agentem petitorio esse
dñm: et tunc bene intelligaᷓ renuntiare possessorio secus si negat
quare non sic distinguit Bar. Huic difficultati respōdet subtili-
ter solus Raph.cu.qui solus tangit, quod in ista secũda questio
ne agitur de perdēda possessione que facilius perditur quaz do
minium ⁊ sic petitorium, de quo tractatur in articulo precedēti
l.si quis vi.§.differentia.j.eo. Mimirum si in isto scđo casu non di
stinxit Bart.an confiteatur aduersarius vel non. ¶ Tu aduerte
Licet ista sol. Raph.diuersificet titulos questiōis ⁊ videatur da
ri aliqua ratio diuersitatis. Tamen non tollitur fundamentum
Bart.in precedenti articulo qđ est generale ad vtrũqꝫ membrũ,
qꝛ ex eo qđ quis negat, se iuuare nō potest. Si ergo assertio actō
ris est negata per reũ Ergo non pōt dicere quod intētādo peti
torium renũtiauerit possessorio ꝑ fundamēta met. Bar.ibi. nec
dicatur quod istud fit ratione cōtrarietatis, quia idem precise in
articulo precedenti. ¶ Secũdo fortius contra sol. Raph.cu.li-
cet subtilē, quod sit falsa et in ea parte errauerit, ostendo ineui-
tabiliter: nam Barto.s.proxime in.j.q.si.lectu.tenet quod etiaz
quando expresse renũtiatur petitorio nunqꝫ perditur dominiũ
nec iuri dominii vnqꝫ intelligitur renuntiari, per.l. si pro fundo.
in fi.C.de transac. Cum aliis ibi allegatis per Barto. Sed soluz
acquiritur exceptio pacti vel doli contra rei vendicationem. Et
sic contra petitorium.l.postqꝫ liti.cum glo.j.C.de pac. Ergo mul
tomagis in tacita renũtiatione de qua loquunᷓ gl. Bar.⁊ doct.i
telligitur perdi dominium: et sic non est verum illud quod dicit
Raph.cu.qđ in articulo precedēti Bar.agaᷓ de perdendo dñio.
Hic autem de perdenda possessione. ¶ Posses saluare Raph.
cuma.ne videatur tam supine errasse, qđ in ista questione agit de
perdenda possessiōe que facilius perditur solo aīo.d.l.si quis vi
§.differentia sed in membro precedenti loquitur Bar.qñ agitur
de perdendo iure petitorij: qđ non perditur solo animo non aũt
dicas de perdendo dñio prout dicit Raph.naz istud est male di
ctum vt predixi. Isto modo diuersificarētur casus. qꝛ hic loquiᷓ
qñ agiᷓ de perdēda possessione, sed i precedēti mēbro agiᷓ de per
dēdo iure petitorij. Et ratio diuersitatis est ꝭm Raph. qꝛ facili⁹
perditur possessio solo animo.d.§.differentia. Sed ius petitorij
pōt solo animo amitti sicut nec ipsum dominiũ.d.§.differentia.
¶ Sed caue qꝛ ista saluatio etiam non satis facit, qꝛ assumptum
Raph.nō videtur veruz, qđ ius petitorij nō possit solo aīo per
di. Istud non videᷓ verum, patet, qꝛ intētādo possessoriũ tacite
solo aīo perdit petitoriuz ita tenet gl.in ista tertia lectu.⁊ oēs se
quunᷓ. Ergo patet, qđ etiã ius petitorij pōt solo aīo perdi. Nisi
dicas qđ non sit ex solo aīo sed ratione cōtrarietatis quia ista re
media videnᷓ cōtraria.vt.s.declaraui. Itē adhuc in possessione
perdenda militant fundamenta Bar.facta in precedēti mēbro,
qđ ex eo qđ quis impugnat se iuuare non pōt, vñ reus negãs pe
titionē actoris non videtur posse se fundare qñ actor intentādo
petitoriũ videaᷓ renũtiare possessorio. Sicut nec in casu ecōtra
rio presertim cum etiã magnũ sit commodũ possessionis.§.com
80 modũ insti.de inter.† Et beati sunt possidētes: vt inquit gl.i.c.
j.§.si tres de pace tenē. Unde putarem ad euadendum predictas
amaritudines tutius esse tenere qđ etiam debebat hic distingui
prout in mēbro precedenti, qđ aut reus ꝯfitetur aut negat. Et ita
supplēdus sit bart.in isto mēbro qꝛ sumus in casibus contrarijs.
81 † Et contrariorũ eadē debet esse disciplina qñ cōcurrit idētitas
rationis.l.⁊ si contra.s.de vulg.⁊ pup.⁊.l.fi.s.de leg.iij.gl.in rub.
s.eo. Et late Bar.in.l.inter stipulantē.§.sacrã.vbi dixi.j. de ver.
82 obliga. ¶ † Secunda conclusio glo.est quod duobus casib⁹ pōt
quis ꝓbabiliter ignorare qđ possideat. Primus, qñ possidet ꝑ
alium puta filium vel seruum, nam talis ignorantia est probabi
lis per regulã.l.si.j.pro suo. Scđs qñ credit aduersariũ posside-
re cũ vere ipse possideat. Istũ casum saluat.bart. in re immobili
per.l. iij.§.nerua filius.s. eodē. Secus in re mobili. ¶ Caue quia
83 Bar.incidit in duos errores.† Primo enĩ vult qđ facilius ꝑdaᷓ
possessio rei immobilis quã mobilis quod nō est verũ cũ pos-
sessio rei mobilis sit vilis ⁊ abiecta ideo facilius per negligētiaz
84 perditur.l.si rē mobilem.j.eo.† Secũdo errat bart.qđ in immo-
bili sola obliuio causet amissionē possessionis. Istud est falsuz,
qꝛ imo etiam requiritur diuturnitas seu lōginquitas tp̄is prout
tenet ipsemet bart.⁊ ibi omnes sequuntur in.l.si id quod. in pri.
j.eo. Raph.cu.⁊ do. Alex.hic.⁊ ita habes expeditũ tertiũ intel-
85 lectum gl. ¶ † In ea.gl.ibi vel dic agi hic vti possidetis, habes
quartam lecturam, quod hic actor agit possessorio ratiōe posses
sionis acquisite post petitorium prius intentatum. Et si dicaᷓ qđ
ex quo possessio peruenit ad actorez ergo cessat petitoriũ, ergo
reus debet absolui per.l.sinautem.§.j.s.de rei ven.⁊.§.fi.instit.de
perpetu.⁊ tempo.actio.⁊.l.quoties secunda.j.de solu. Respōdet
bar. quod reus bene debet absolui quo ad rem principalē. Ta-
men durat iudiciuz vt feratur sñia quo ad fructus ⁊ partus ⁊ sti
pulationē de euictione.l.vtiqꝫ in pñci.de rei vendica.⁊.l.si seruus
j.iudi.sol. Et cũ bart.tenent Ange.⁊ cōiter alij. ¶ Tu respōde
melius qđ licet possessio postea peruenit ad actorē ⁊ hoc respe-
ctu reus debeat absolui, tñ adhuc durat iudiciuz rei vendicatio
nis et sic petitorij non solum quo ad accessoria vt dicit bart. sed
etiam quo ad iudiciũ principale in quo petebat se declarari dñm
l.⁊ ex diuerso.§.j.s.de rei ven.⁊.l.dōpo.§. sed ⁊ is.s. de procura.
qđ cũ non sit adhuc factũ debet fieri, ergo debeᷓ ferri sñia diffini
tiua super principali, per quã declaretur actorē esse dñm dato qđ
reus nunc nō possideat: vt est tex.solēnis.in.l.si a te.§.j.iuncta gl.
fina.j.de excep.rei iudi. Et ille tex.debet ad hoc scribi literis au-
reis ꝭm Bar.ibi ⁊ ita etiam tenet Paul.de ca.hic.⁊ illa gl.nō re
peritur alibi in iure ꝭm bald.in rub.extra de sentē.⁊ re iudi.in.ij.
col.⁊ eã pro no.not.etiã bart.j.in quarta cōbinatione vbi latius
86 dicã ⁊ facit qđ vult barto.j.in quinta lectu.glo. ¶ † In eadē gl.
ibi vel dic tertio. Habes quintã lecturã glo.qđ petitorium ⁊ pos
sessorium possunt simul intentari diuersis respectibus ⁊ ratione
diuerse possessionis. Et tũc tex.plane ꝓcedit.qđ ꝑ petitoriũ qđ i
tentaᷓ respectu vni⁹ possessionis nō vř renũtiatũ possessorio cō
87 petēti rōne diuerse possessionis. Cōtra istã lect.opponit bar.† qđ qñ
plura remedia ad eandē rē cōpetunt, nō admittiᷓ cumulatio ra-
tione duplicitatis.l.nemo ex his.§.quoties.j.de reg.iur.imo tũc
actor debet eligere vnũ remediũ solũ quo agat.l.qđ in heredē.§.
eligere.s.de tribu.⁊.l.cũ filius.§.varijs.s.de leg.ij. Et respondet
subtiliter Bar.vt hic per eũ, qui videᷓ dupliciter soluere. ¶ Sz
aduerte ad ambas solu. Bar.qꝛ realiter nō euacuãt oppo.s.factã
quin per vtrũqꝫ remedium actor cōsequaᷓ naturalē possessionē.
Et sic quin respectu naturalis ad idē intētenᷓ ista duo remedia.
88 Nam prima sol.bart.tollit† qꝛ qua ratione in rei vēdicatione re-
stitutio rei nō venit iure actionis sed officio iudicis idem videᷓ
in iterdicto vti possidetis.qđ restitutio nō veniat iure actionis
in factũ que cōpetit pro oībus interdictis.l.quoties.vbi gl.ma-
gistra.s.de prescrip.verb.sz officio iudicis. Et hoc exp̄sse firmat
Are.hic.lz do. Alex.post bar.sentiat cōtrariũ. Preterea lz resti
tutio naturalis possessionis fieret diuersimode. Tamē ꝑ vtrũqꝫ
remediũ quis effetualiter consequiᷓ naturalē possessionē. Ergo
eãdem rem. Ergo debet impediri cōcursus ratione duplicitatis
vt iuribus prealle. Scđa solu. bart.qđ in interdicto possessorio
vti possidetis venit vnũ qđ non venit in rei vendicatione ⁊ sic in
petitorio, qꝛ iudex declarat me ciuilē possessorē ex qua ciuili pos
sessione sequiᷓ vsucapio nō interrupta ⁊ acquisitio fructuũ qui
effectus nō resultat ex sñia lata in petitorio. Ista solu.bart. non
tollit appositionē, qꝛ lz i vno veniat aliquid diuersum ab alio tñ
qꝛ per vtrũqꝫ iudiciũ venit restitutio possessionis naturalis ⁊ sic
eiusdēmet rei, hoc respectu non deberet admitti cumulatio. Sz
iungendo simul vtrãqꝫ so. Bar.credo qđ bart.voluit probare ꝙ
ista duo remedia ad diuersa cōpetant ⁊ nō ad eandē rē, ⁊ sic cessat
ratio duplicitatis ⁊ ꝯtrarietatis. Nō admittiᷓ cumulatio vt hoc
tex. Nam in rei vēdicatione petiᷓ quod actor declaretur dñs: sed
in iudicio possessorio petitur quod declareᷓ possessor ⁊ ꝙ ciuili-
ter possideat. Et dato ꝙ in vtroqꝫ postea venit restitutio natura
lis possessionis. Tamen hoc nō est curãdum. Et hoc proprie vo
luit bart.cum non veniat iure actionis sed officio iudicis merce
nario, quod iudex potest non exhibere cum videat alio remedio
succursum vt dicit bart.⁊ sic attendi debet illud qđ principaliter
venit in actionē.l.j.§.si te rogauero.s.depos.⁊.l.si qs nec causam
s.si cer.peta.non autem debet attendi id qđ postea venit accesso
rie solum

rie solum officio iudicis mercenario ⁊ nō iure actiōis ad cogno
scendum an cedat duplicitas vel cōtrarietas. ⁊ sic impediatur cō
cursus ⁊ cumulatio: sed ex quo hic ista duo remedia pricipaliter
ad diuersa cōpetūt ideo admittitur cumulatio. Ista est proprie
89 mens bar. que isto modo plane procedit. ¶ †Sed vltra Bart.
potest aliter ⁊ subtilius respondere, qḋ ista duo remedia scȝ peti
toriū ⁊ possessoriū non cōpetūt ad idē nec respectu pricipalis pe
titionis nec etiā respectu executionis de principali petitione cō
stat: nā principalis petitio in rei vēdicatione vt est agēs declare
tur dominus sed in interdicto vti possidetis principalis petitio
est vt agens declaretur possessor et nō turbet in ciuili, prout etiā
90 dicit Bar. †Similiter etiam respectu executionis non compe
tunt ad idē, patet qꝛ in rei vēdicatione restitutio rei q venit offi
cio iudicis mercenario. l. officium. ff. de rei vendi. ⁊ Barto. etiaȝ
dicit. Illa restitutio est precisa, qꝛ cōdēnatus per sniam cogitur
precise restituere manu militari nec prestādo interesse liberatur.
l. qui restituere. ff. de rei vendi. ⁊ ibi glo. mag. in verbo condemnā
dus circa mediū quam bald. ⁊ Ang. ibi ad hoc not. ⁊ exclamant
et eam reputant singularem. Bald. in. l. vni. in penult. colum. ad
fin. C. de senten. que pro eo quod inter. De qua glo. dixi plenius
in. l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verb. obli. secus est in in
terdicto vti possidetis, quod non datur directo ad restitutionē
naturalis possessionis nec officium iudicis mercenariū illi deser
uiens, sed per indirectū qꝛ p naturalē turbat actor in ciuili: et sic
restitutio naturalis fit ne fiat turbatio in ciuili, ḃm glo. hic in ista
quinta lec. ⁊ gl. in. c. clā possidere. §. q ad nūdinas. ff. e. ⁊ isto respe
ctu dr recuperande possessionis ḃm bar. in. d. § q ad nūdinas. in
vlti. col. post mediū. Itē ⁊ scḋo ī interdicto vti possidetis pōt ve
nire interesse possessionis. l. si duo. §. fi. ff. vti possi. gl. in. d. §. qui ad
nundinas. in glo. magna ad fin. sed in rei vendicatione restitutio
venit sub nomine rei vt res restituatur: ſ; in interdicto restitutio
venit sub nomine possessiōis vel tenute: fit enim estimatio inter
esse habito respectu ad possessionem solam et non ad rem: ita di
cit iurisconsul. in. d. l. si duo. §. fin. sed in rei vendicatio. aut fit re
stitutio rei si extat: aut fit estimatio habito respectu ad reȝ. d. l. q
restituere. Ergo effectualiter nō fit executio ad idem. ⁊ si dicatur
ista responsio procedit quādo restitutio fit circa interesse, qꝛ tūc
aliter fit restitutio interesse in interdicto. Aliter in rei vēdicatio
ne: sed quādo agitur de restitutiōe naturalis possessiōis est idē,
quia dico quod satis est quod executio possit fieri circa diuersa.
Non recedas tū a solutione Bar. declarata vt. ff. ⁊ ad istā oppo.
91 videtur etiam bal. in. d. l. ordinariȷ. in. iij. col. C. de rei ven. ¶ †Nō
omitto inquantum bar. expresse tenet quod in rei vendicatione
restitutio rei non venit iure actionis sed officio iudicis: vtilitas
patet ex his q̄ tradunt bart. ⁊ doc. in. l. j. ff. de iurisdi. oīm iudi. dū
ponūt, an officiū iudicis ⁊ actio sint idē. ⁊ ibi posuit octo no. differē
tias, nec itē vtilitas ptȝ qꝛ lata snia officium iudicis expirat pōt
postea de p se peti si nō fuit pri⁹ petitū. l. iiij. C. depositi. gl. l. l. iiij. §.
fi. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. nō solū. ff. de rei vēdi. Istud idem qḋ Bar.
hic, ꝙ restitutio veniat officio iudicis ⁊ non iure actionis, tenēt
etiam bart. ⁊ bald. in. l. hauū. in fi. ff. si ser. vendi. ⁊ in. l. sciendum. §.
si fundum. ff. qui satisd. cog. Pet. ⁊ Cy. in. l. ij. C. de serui. et aqua.
Spe. in ti de offi. iudi. §. deseruit. versi. si antē post sniam. Ang. i
l. si hereditatē. ⁊ in. l. licet. ff. de petitio. heredi. Et est glo. in. §. j. in
verbo nullo iure vbi aliquando plene dixi. instit. de actio. et ibi
Jo. fab. vbi dicit ita tenere cōmunē cursum causaruȝ. facit bene
92 tex. in. l. qui restituere. in ver. officio iudicis. ff. de rei vendi. †Itē
facit quia petitio hereditatis et rei vendicatio equiparantur. l.
sinautem §. sed ⁊ is. ff. de rei ven. Sed in petitione hereditatis re
stitutio venit officio iudicis. l. licet. in ver. officio ff. de peti. here.
Ergo similiter in rei vendicatione. Et ista est vera et communis
conclusio. ¶ Contrarium tū sentit Barto. sibi contrarius. in. l. si
prius. ff. de ope. noui nun. in. §. q. in fi. dum allegat. d. l. q restitue
re. et ibi Jmo. ⁊ Moder. ponderant istam contrarietatem bart.
Et hoc expressius tȝ bar. i. l. j. C. de preca. ⁊ salu interd. ⁊ i. l. j. in fi.
prin. ff. eo. Ange. in. l. argentarius. §. cum autem. ff. de eden. Sed
concorda istā contrarietatem scḋm eundem Ange. hic in repeti.
in. xix. col. quod agens rei vendicatione potest petere iure actio
nis non solum declarari se dominum sed etiam condemnari ad
uersarium ad restituendum rem, prout etiam dicit bart. in. l. et ex
diuerso. §. j. in. ij. not. ff. de rei ven. vbi dicit se nō dānare libellum
antiquoꝝ qui in rei vendicatione petebant vtrūqȝ: et se declara
ri dñm et aduersarium condemnari ad restituendum rem: et ita
procedit scḋa opin. Sed postea lata sententia, executio fiet officio
93 iudicis. d. l. qui restituere. cū aliis supra allegatis. ¶ †Item in
telligas quod istud non sit officium iudicis mercenarium prout
tenent Jmo. ⁊ do. Alex. in. d. l. si prius. ⁊ male. Sed est officiū iu
dicis nobile inductum ex edicto pretoris posito. in. l. iiij. ff. de re
iudi. vbi dicit condenatum soluere cogan. ita expresse tenet bart.
in. l. iubere caue. inuiti. colum. ff. de iurisdi. oīm iudi. ⁊ in. l. a diuo
pio. §. j. ff. de re iudi. Ang. in. d. l. qui restituere. Jo. de imo. sibi con
trarius. in. c. fi. in. xviij. col. ⁊ sequenti. de offi. iudi. ⁊ lȝ idem bart.
in. l. j. in pe. col. ff. de iurisdi. oīm iudi. videat de hoc dubitare et re
linquere indecisum, tamē se remittit ad ea q̄ dicit i. d. l. iubere ca
uere. ¶ Istum quintū intellectū gl. tanꝙ notabilē ⁊ litere cōue
nientē ⁊ nihil subaudientē ad tex. sequuntur oēs indifferēter hic
Cy. ⁊ bald. in. l. ordinariȷ. C. de rei vendi. d. Ant. de but. in. c. cū di
lectus. in. iiij. col. in fi. de cau. pos. ⁊ proprie. ⁊ ita tene. Tamen iste
cōis intellectus nō videtur transire sine difficultate. Primo, qꝛ
scḋm istuȝ intellectū illatio tex. nō bn̄ fieret ex primo dicto gene
rali, vt facit iurisconsul. qꝛ ꝓprietas nihil habet cōe cū possessiōe,
sed fieret ex alio, qꝛ petitorium ⁊ possessoriū intētant ex diuersis
causis petitoriū ex naturali cōuenti: possessoriū ex ciuili agētis.
Nisi dicas qḋ dictū generale text. ꝓcedit qn̄ diuersis respectib⁹
agit, alias nō posset cadere ꝯcursus nec cumulatio vt statī dicā.
¶ Scḋo ḃm istū quintū intellectū, tex. iste redderet de indubita
bili nā nō est dubiū qḋ agēdo ꝯ te petitorio ratione naturalis vel
detentationis q̄ est penes te nō videor renūtiare ciuili que est pe
nes me qꝛ ex separatis nō fit bona illatio. l. papinianus exuli. cū
vulgaribus. ff. de mino. itē inducta ad augmētū nō debēt operari
diminutionē. l. si mācipia. ff. de fun. instru. ¶ Tertio iste intelle
ctus nō caret diuinatione sicut nec precedēs, qḋ hic agens inter
dicto vti possidetis solū possideret ciuiliter nō naturaliter. istḋ
non dr in tex. ⁊ rei vendicatio dat etiā possidenti ꝯ nudū detenta
torē: vt hic in gl. ⁊ dixi pluries. ff. ¶ Quarto ḃm bar. ⁊ cōiter doc.
Iste tex. loquit in casu claro ⁊ certo. Et qḋ ita intelligāt istū tex.
patet qꝛ bart. subsequenter format qōneȝ quid in casu dubio qn̄
actū est simpr. Et isto modo intelligēdo, tex. redderet de indubi
tabili. Nam cui dubiū qḋ si esset certum: agentem petitorio egisse
ratione detētationis vel naturalis existētie penes cōuentum qḋ
non intelligeretur renūtiasse sue ciuili p quā intētat possessoriū,
qꝛ ex separatis nō fit illatio: ⁊ qꝛ inducta ad augmētum non de
bent operari ꝯtrium: vt statim dixi. Unde intellige istū tex. loqui
simpliciter, et sic ī casu dubio ꝓut etiā itelligit Raph. cu. hic, qn̄
simpliciter fuit actū petitorio: ⁊ postea possessorio: ⁊ nō apparet
respectu cuius possessionis egerit: ⁊ sic erit hic tex. nota. qḋ in du
bio intelligit intētare petitorium ratione naturalis vel detenta
tionis existentis penes cōuentū: ⁊ possessoriū ratione sue ciuilis.
Et sic cessat cōtrarietas que alias impediret cōcursum petitoriȷ
et possessoriȷ: ⁊ ita itelligēdo istū text. prout realiter intelligi dȝ:
reddit superflua sequēs qḋ bar. que queri t circa istū tex. quid in
dubio ex quo iste tex. loquit in dubio. Itē supfluū est illḋ qḋ ibi
tenet bart. qḋ stādū est declarationi actoris: qꝛ absqȝ alia declara
tione procedit clare iste tex. prout etiā ibi dicaȝ: qꝛ lex est que ita
interpretatur. Qn̄ simpliciter actū est petitorio ⁊ possessorio vt
hoc tex. ⁊ ita etiam tenēt Raph. cu. ⁊ do. Alex. hic. Itē vanū est
illud qḋ ibi tenet bart. qḋ ista potestas declarandi nō transeat ad
heredē libellantis ex quo ipsa lex ita declarat. ⁊ ista est veritas ⁊
verus intellectus huius tex. Et sic tene istum quintū intellectuȝ
gl. qui est cōis ⁊ minus periculosus ceteris. declarando eū vt sta
tim dixi, quod loquat in casu dubio ⁊ nō in casu certo prout bar.
94 et doc. cōiter intelligunt. ¶ †Extende istuȝ tex. ḃm istā quintā
lecturam qui loquit in interdicto vti possi. ⁊ sic in interdicto reti
nende: vt procedat etiam in interdicto recuperāde ⁊ adipiscēde
95 ḃm bart. j. in quarta cōbinatione vbi dicet. ¶ †Iuxta istā quītā
lecturam gl. querit bart. quid si actor proposuit petitorium sim
pliciter: vt postea possessoriū simpliciter, an videat proponere re
spectu eiusdē possessionis an diuersis respectibus: ⁊ cōcludit ꝙ
in dubio stat declarationi libellantis pro qua possessiōe intēta
uit petitoriū ⁊ pro qua possessoriū iuxta. l. si quis intentione am
bigua. ff. de iudi. cū bart. trāseūt Ang. Jmo. Lud. ro. ⁊. d. Alexā.
hic. ⁊ do. Anto. de but. in. c. cuȝ dilectus. de cau. pos. ⁊ proprie. so
lus Are. contra istam doc. bar. allegat tex. quem ad hoc reputat
singu. ⁊ nouum. i. l. duobus. §. igit si qs. in. v. cōtra si cū. ff. de iure
iurā. vbi fideiussor iudicatum solū qui in vna instātia iurauit se
non debere nō potest postea in alia instantia declarare dictū suū
vcȝ ex qua causa iurauerit se non debere, ⁊ hoc ne sit in potestate
sua eludere nouum iudiciū. Ergo idē dicenduȝ in casu nostro ꝙ
actor nō dȝ posse declarare in scḋo iudicio intentato qūo intelle
xit verba prolata in primo, ne sic declarando eludat exceptionē
rei conuēti qui vult eū repellere tanꝙ ꝯtriū: ⁊ ita ibi tȝ bart. in. ij.
sol. quā si teneas fortiter obstat ille tex. ḃm eū. nec est bona rñsio
bart. ibi ꝙ. d. l. si quis intētione ambigua. loquatur qn̄ verba sunt
dubia: sed text. i. d. §. igitur si quis. loquatur qn̄ verba sunt clara
sed cā est dubia: nā vr esse eadē rō vtrobiqȝ cū agat de intentione
agētis vel excipientis declaranda. idē bar. ibi ponit aliā solu. ḃm
quā probaret ina ꝯclusio bar. hic, ꝙ ille. §. sit intelligēdus ḃm. §.
si ei q in eadē. l. ꝙ etiā in diuersa instantia ad vtilitatē alteri⁹ ad
mittit iterpretatio ⁊ declaratio. ¶ Tu aūt rn̄de ad illū tex. dupli
citer. primo qḋ. §. ille non loquit in fideiussore iudicatū solui put

dicit Are. ꝛ sentit ibi bar. in vlt. q. qḋ apparet qꝛ si stipulatio non
esset cõmissa eo qꝛ nõ promisisset, certe nõ posset etiã cõueniri iu
dicati, cuius ↄ̃triũ ibi dicit tex. Unde ille tex. loquitur in reo prin
cipali, prout etiã ibi declarat bald. qui de iure ffoꝛũ bñ prestabat
istã cautionẽ iudicatũ solui, vt declarat bar. post gl. in rub. ĩ. iud.
sol. in. ij. ꝛ. iij. q. In quo reo principali q̃uis nõ sit cõmissa stipula
tio iudicatũ solui qꝛ eam nõ promisit. Tamen põt cõueniri iudi
cati ex sñia iudicis in qua fuit cõdẽnatus. Et ideo ibi iuramentũ
suppno nõ liberat ab alio, vt ibi dicit tex. q isto modo nõ facit ad
ꝓpositũ: ꝛ cessant oppositiões Bar. ibi, in quib⁹ se fundat Are.
Secundo ꝛ clarius respondeo ꝙ ille tex. loquitur in iuramẽto qḋ
intelligitur ſm delationẽ differentis. l. iij. §. fi. ff. de iureiurã. Ideo
eius declaratio non cõmittitur in libellante per. d. l. si quis intẽtio
96 ne ambigua. ¶ † Item inquantum subdit Bart. ꝙ si actoꝛ esset
mortuus predicta declaratio non posset fieri per eius heredẽ, qꝛ
facultas declarandi que cõpetit libellanti eo mortuo non trãsit
ad heredes: vt hic in gl. cum allegatis per Bar. Istud reprobãt
Lud. ro. ꝛ do. Iac. put. qꝛ imo facultas declarãdi transit ad here
dem qñ ex declaratione heredis nõ dãnificatur reus sed solũ amit
tit lucrũ: vt est tex. cũ gl. in. l. si quis a filio. §. si plures. ꝛ ibi Bar
to. ff. de lega. j. bart. in. d. l. inter stipulantem. §. j. in. ij. col. vbi dixi.
ĩ. de verbo. obli. Sed hic ex ista declaratiõe heredis nõ dãnifica
tur aduersarius cum solum sibi auferatur exceptio declinatoria
qḋ ista iudicia sunt contraria ꝛ incompatibilia: facit ꝙ not. Bar.
in. l. fi. in fi. in prin. ĩ. de his q̃ in frau. cred. vbi tenet ꝙ procuratoꝛ
habẽs mãdatũ cũ libera põt renũtiare exceptionibus declinato
rijs in preiudiciũ dñi qꝛ per hoc non videtur dãnificari dñs. Tene
dictũ bar. qḋ etiã sequuntur Ang. d. Alex. ꝛ Are. hic, ad hoc argu
mentũ Ludo. rñdet do. Alexã. ꝙ ista declaratio põt afferre dam
nũ aduersario, qꝛ posset heres declarare ↄ̃ tali possessiõe sensisse
defunctũ: super qua reus non fecisset probatiões. Sed caue ista
sol. d. Alex. nõ est gñalis nec generaliter ꝓcederet. Itẽ dãnifica
tur saltem in expensis. c. in nostra. de iureiurã. c. finem litibus. de
do. ꝛ ↄ̃tu. Tu aduerte, ꝙ ista qḋ cessat tenendo opi. Raph. cu. q̃
mihi placet: ꝛ quã etiam sequitur. d. Alex. ꝙ in isto tex. iste agẽs
etiã sine vlla declaratione non est sibi contrarius per istũ tex. qui
loquitur in casu dubio: ꝛ vult ꝙ admittatur cõcursus: nam si iste tex.
intelligeretur in casu certo, esset de indubitabili prout etiã. ff. dixi.
Scḋo: qꝛ ex actibus nostris voluntarijs nunq̃ dꝫ sumi coniectu
ra vltra q̃ actus de necessitate cõcludat. l. fi. C. ne vxoꝛ pro mari.
l. j. §. si quis hoc interdicto. vbi no. Bar. ĩ. de iti. actuq̈ priua. no.
barto. ĩ. l. titiũ aut meuium. §. altero. ff. de administra. tuto. vnde
si ago rei vẽdicatione et dico te possidere, intelligoꝛ deducere so
lum naturalem tuam que erat necessaria ad rei vendicationem.
Si postea intento possessorium intelligoꝛ intẽtare ratione ciui
lis mee. Et ita interpretatio in dubio debet fieri presertim gra
tia contrarietatis euitande arg. §. quibus. in. j. consti. C. ꝛ. c. cum
tu. de testi. Et est bonum fundamentum. ¶ Tu aũt vltra scribẽ.
aduerte ꝙ decisio barto. videtur esse aliqualiter defectiua: qñ moꝛ
tuus est libellans, quo casu declaratio libelli nõ ↄ̃tingeret eius
heredi, quid iuris esset tunc non aperit Bar. Tamen satis incli
nat ꝙ tunc illa iudicia non intelligerentur diuersis respectibus
intentata. Et sic nõ admitteretur eorum cõcursus. Et ſm hoc se
queretur ꝙ ambo iudicia procederẽt viuo libellante, qꝛ ipse pos
set declarare se diuersis respectibus intẽtasse: secus in eius here
de q non põt declarare: ergo sentit bart. ꝙ tũc ista iudicia nõ ꝓ
cederent. Et sic ex ꝑsona heredis fieret immutatio validitatis iu
dicij ꝙ videtur contra. l. ij. in fi. C. de fruc. ꝛ lit. expẽ. ꝛ argu. l. ij. §. ex
his. ꝛ. l. in executione. §. pro parte. ĩ. de ver. ob. Nisi dicas ex mẽte
barto. hoc tolerari ex diuersitate rationis qꝛ facultas declarãdi
competit libellãti sed nõ eius here. ¶ Breuiter tene illud ꝙ te
nui. ff. proxime, ꝙ superflua est ista questio Bart. Et illud ꝙ di
cit de declaratione libellantis: ꝛ illud ꝙ tꝫ ꝙ talis declaratio nõ
transeat ad heredẽ, ꝑ illũ tex. q loquitur in casu dubio. Alias esset
de indubitabili, vult ꝙ in dubio qñ simpliciter est intentatũ pe
titoriũ ꝛ possessoriũ ꝛ nõ apparet an respectu eiusdẽ possessiõis
an vero diuersis respectib⁹ ꝙ vtrũq̈ ꝓcedit, ꝛ admittitur cumula
tio qꝛ in dubio diuersis respectibus ꝛ respectu diuersarũ posses
sionum censentur cumulata prout tenent Raph. cu. ꝛ do. Alex.
hic. Confirmatur, qꝛ in dubio dꝫ fieri interpretatio vt actus valeat
et iudiciũ procedat. l. quoties in stipulationibus. ĩ. de ver. oblig.
Ergo sequitur qḋ superflua est declaratio libellantis, vt tꝫ bar. ex
quo iste tex. sic declarat. Ita vanũ est dicere ꝙ ista declaratio nõ
trãseat ad heredẽ libellãtis cũ ipsa lex sic declaret vt dixi ꝛ credo
97 qḋ ista sit veritas. ¶ † Extra gl. q̃rit bar. ꝛ est materia quotidia
na: an petitoriũ ꝛ possessoriũ possint simul eodẽ tꝑe intentari: et
tenet opi. Mar. ꝛ cõiter approbatã ꝙ i possessorio recuperãde ꝛ
adipiscende sit permissa cumulatio vsq̈ ad conclusionẽ ex causa
est tex. clarus. in. c. pasto. de cã pos. ꝛ ꝓprie. Sec⁹ in interdicto re
tinende, ratione contrarietatis. ꝛ hoc reprobat Pe. ꝛ Cy. Idẽ
tenet Bar. in. d. l. icerti. C. de interdi. ꝛ ibi Bal. in repe. in. vij. col.
Bal. in. l. ordinarij. ij. ꝛ. iij. colum. C. de rei vẽdi. Ang. ꝛ cõiter alij
hic, d. Ant. de but. in. c. cũ dilect⁹. in. v. col. ꝛ seq. de cau. possessioꝛ
ꝓprie. cano. in. d. c. pasto. ¶ Tu primo aduerte inquantũ bar. et
cõiter doc. vtriusq̈ censure tenent opi. Marti. ꝙ oia possessoria
cõcurrant cũ petitorio excepto possessorio retinende ratione cõ
trarietatis, quã opi. dicit Ang. esse cõiter approbatã, ꝛ per cano
nistas esse canonizatã ꝑ duos text. vnũ iuris ciuilis aliũ iuris ca
nonici, per tex. in. l. cũ fundũ. § fi. ĩ. de vi ꝛ vi ar. ꝛ tex. in. d. c. pasto
ralis. ꝛ dicit bart. ꝙ illa decretalis approbat istam opin. Marti.
Mihi videtur ꝙ ista duo iura nõ faciant ad propositũ, quia non
loquuntur qñ ista iudicia intẽtantur eodẽ tꝑe, prout est presens
qḋ. Sꝫ qñ intentantur diuersis tẽporib⁹ ꝓut etiã loquitur tex. noster
ꝛ bart. ĩ. in suis cõbinationibus facit magnã differentiã ꝛ diuer
sas cõbinationes an ista remedia intentantur eodẽ tꝑe an vero di
uersis tẽporibus. Et tex. in. c. pasto. ꝓprie loquitur qñ prius fuit in
tentatũ petitoriũ, ꝓut etiã clare loquitur. d. l. cũ fundũ. §. fi. ꝛ deci
dit, qḋ si super eo iam erat conclusum in cã, tũc non põt postea in
tentari possessoriũ, secus si nondũ erat cõclusum in causa: ergo ex
presse loquuntur ista iura qñ intẽtabantur diuerso tꝑe ꝛ non qñ eodẽ
tꝑe, prout est presens qḋ. vñ bar. forte de hoc perpẽdit dñ. ĩ. in fi.
huius articuli dicit opi. Mar. ꝛ glossatoꝝ nostrorũ ꝛ illi⁹ decre
talis pastoralis. esse fundatã sup veritate, tñ qꝛ istud nõ est sic in
distincte intelligendũ, ideo examinat ꝑ. vij. cõbinationes in qui
bus facit dictã differẽtiã an eodem tꝑe diuersis intẽtentur. ¶ Se
cũdo aduerte, ꝙ lꝫ Bar. ita audacter reprobet opi. subtilis Pe.
de bella pti. et dicat esse falsam sicut iudas scarioth: per sex regu
las impedientes cumulationẽ: vt hic ꝑ eũ, tu subtiliter cõsidera ꝙ
98 oẽs rationes bar. possent militare cõtra Pet. † eo casu quo pe
titoriũ ꝛ possessoriũ retinende intentarentur ratione eiusdẽ posses
sionis sed rõne diuerse possessionis oẽs firmãt ꝙ cõcurrãt: vt est
tex. hic ſm quintã lecturã. gl. cõiter ꝑ oẽs approbatã. sed in hoc
Pe. et Cy. nõ discordãt a bart. qꝛ etiã ipsi loquuntur qñ non cõpe
tũt ad idẽ ꝛ qñ nõ est ꝓposita ↄ̃trietas, ꝓut apparet ex rõnib⁹ eoꝝ
et maxime ex prima ratione quã adducit pet. de bellaper. ꝙ qñ
duo remedia ↄ̃petũt ad idẽ non admittitur cumulatio, imo qñ pe
titoriũ ꝛ possessoriũ retinẽde simpliciter ꝓponuntur, i dubio debet
intelligi ꝓponi ratione diuerse possessionis: vt sic non impediatur
cumulatio, vt late tenui. ff. ꝛ tꝫ et Raph. cu. hic. ꝛ ita optime su
stinetur opi. subtilis Pet. de bellaperti. ꝛ Cy. que bñ relata nõ cõ
tradicit verbis bart. sꝫ ↄ̃cordat. ¶ Sed caue vt nihil omittatur ꝙ cũ
Pet. de bellap. ita generaliter dixerit se tenere, ꝙ oẽ possessoriũ
possit cõpetere cũ petitorio, q totũ dicit nihil excludit, vulgata
l. iulianus. ff. de leg. iij. ꝛ. c. solite. de maio. ꝛ obe. Sed dic. ꝙ pet. lo
quutus est de potẽtia, ꝙ omne possessoriũ possit cõcurrere cũ pe
titorio, nõ ꝙ semp actu cõcurrat: ꝛ ista potentia saluatur ratione di
uerse possessionis, nõ qñ ad idẽ ꝛ sic respectu eiusdẽ possessionis
prout vult primũ fundamentũ pet. ¶ Tertio adde ꝙ pau. de ca.
in. d. l. si de vi. in pe. col. ff. de iudi. defendit etiã opi. pet. de bellap.
nã dicit ꝙ opi. Mar cõiter approbata, q̃ vult ꝙ non amittatur cõ
cursus petitorij ꝛ possessorij retinẽde ratione cõtrarietatis. eo qꝛ
in possessorio dico me possidere: i petitorio aũt dico te possidere
procedit qñ expresse dico vel tacite, qꝛ cõcludo in petitorio te cõ
demnari ad restitutionẽ rei, nã eoipso videoꝛ dicere te possidere
sed si cõcludo solũ sup declaratione iuris mei puta dñij nulla est
repugnãtia quominus possint cumulari, nã si dico me esse posses
soꝛem et dñm ꝛ qḋ tu turbas me in possessione possũ intentare
possessoriũ retinende petendo declarari me possidere ꝛ tibi inhi
beri ne me turbes. Possum etiã in eodẽ libello vel diuerso pete
re me declarari dñm ꝛ sic petere declarari ius meũ. per glo. in. l. ij.
duo patroni. in pn. ff. de iureiur. ꝛ. l. si cõtẽdat. ĩ. de fideius. Et isto
modo ꝓcedit opi. Pet. q dicit ꝙ nõ põt cadere in caput suũ q̃
oẽ possessoriũ etiã retinende possit cõcurrere. nõ enĩ dicit pet. ꝙ
semp ↄ̃currãt, vñ itelligit ꝙ natura possessorij retinẽde nõ exclu
dit cõcursum petitorij, lꝫ bñ posset excludere qñ subesset ↄ̃trietas
et dicit Pau. de ca. se putare istud esse verũ sicut euangelium, ꝛ si
bene considerabis istud videtur tibi verissimũ, licet non tãgatur
per aliquem ſm eum: ꝛ hoc frequẽter videm⁹ in practica ſm eũ
dem, quãdo duo contẽdunt de proprietate ꝛ possessione, vterq̈
dat libellum in quo narrat se possessoꝛẽ ꝛ dominũ: et sic cumula
tur vtrũq̈ iudicium ꝛ vtrũq̈ tendit ad declarationem iuris agẽ
tis, nec est credendum inquãtũ dicit se dominum ꝙ velit pete
re aduersarium cõdemnari ad restituendam rem cum asserat se
possidere, sed solũ ꝙ declaretur dñs propter turbationem aduer
sarij. ita residet Pau. de ca. ĩ. d. l. si de vi. ¶ Ista saluatio mihi nõ
satisfacit qꝛ nimium restringeret opinionem pet. Item differen
tia quam facit Pau. de cast. non videtur esse tuta, qꝛ qñ in petito
rio dico expresse vel tacite: te reum conuentum esse possessoꝛẽ,
ꝛ sic non cõcurrit cũ possessorio: ratiõe ↄ̃trarietatis, secus si in pe
titorio solũ petã me declarari dñm, cũ in rei vẽdicatione requiran
tur duo

tur duo extrema, dominiū in agēte, ⁊ possessio ī cōuēto. c. exami
nata. de iudi. ⁊ si dicas vt dicit pau. de cast. lz presupponā te possi
dere non p hoc peto restitutionē rei sz solū me declarari dñm, qr
dico φ ex presupposito secundi extremi resultat ɔrietas q̄ debet
impedire cumulationē. nā in rei vēdicatione vbi requirunť duo
extrema habilia. s. dñium. ex parte agētis ⁊ possessio ex parte cō
uenti. l. in rē. ⁊. l. officiū. ff. de rei vendica. ⁊. l. vnica. C. de alie. iudi.
Agēs petit se declarari dñm ⁊ aduersariū condēnari ad restituē
dam rem ſm bart. in. l. ⁊ ex diuerso. §. j. in. ij. not. ff. de rei vendi. se
quuntur Jmo. ⁊ cano. in. c. ij. de libel. obla. In interdicto vti possi
detis petit declarari se possessorē ⁊ aduersariū cōdemnari ne euz
molestet: ⁊ sic extremū ex parte rei cōuenti est diuersum in rei vē
dicatione quā sit ī interdicto vti possidetis. vñ si in rei vēdicatio
ne peterem me declarari dñm ꝓpter turbationē aduersarij vt tz
Pau. de ca. assumerē extremū vti possidetis φ nō est dicēdum.
Quid tenendū in isto arti. mihi placet opi. subtilis Pet. de bel
laperti. ⁊ Cy. φ imo etiā ī interdictū retinēde possit cōcurrere cū
petitorio, p tex. in hoc. §. nostro. q ꝓprie loquiť in interdicto reti
nende. l. vti possidetis. ⁊ decidit φ ɔcurrat cū petitorio. ⁊ si dicas
mihi φ bar. ⁊ doc. loquunť qñ eodē tpe, sz iste tex. loquiť qñ diuer
so tpe, dico φ similiter ita dicēdo nihil faciēt duo iura que alle.
bart. p opi. Mar. qr etiā illa loquunť qñ diuersis tēporibus ꝑut
iste tex. ⁊ si iterū dicās φ iste tex. loquiť qñ cōstabat φ vtrūqz iu
diciū intentabať diuersis respectibus: ⁊ sic ratiōe diuerse posses
sessiōis: ⁊ sic loquiť in casu certo ꝑut. ff. Bart. ⁊ alij cōiter tenēt,
qr dico φ iste tex. simpliciter loquiť. ⁊ sic ī dubio: alꝫ esset de idu
bitabili ꝑut tenui. ff. super quita lectu. gl. ⁊ sic in dubio ista duo
remedia censenť intētata ratione diuerse possessionis: ⁊ sic admit
titur cumulatio. ita ex tex. hic. ¶ Unde distingue breuiter tres
casus. Aut petitoriū ⁊ possessorium retinēde intentanť respectu
eiusdē possessionis. ⁊ tūc planū est φ nō admittať cumulatio ra
tione cōtrarietatis: ita loquunť fundamēta Bart. adducta cōtra
Pet. Aut intētanť respectu diuerse possessionis: ⁊ hoc ɔstat. Et
tunc sine dubio admittiť cumulatio. Aut sumꝰ in casu dubio: et
tunc ꝓprie procedit opi. subtilis Pet. de bellaperti. qō etiā tūc
admittať ɔcursus petitorij ⁊ possessorij retinēde, p hunc tex. ⁊ p
fundamēta pet. presertim primū. Nec est verū assumptū Bar. et
aliorū, φ inter petitoriū ⁊ possessorium retinēde sit cōtrarietas,
eo qr in primo actor presupponit reū possidere. In scđo seipsuz:
qr dico, φ in rei vēdicatione sufficit φ reus cōuētꝰ solū detineat
aut naturaliter possideat. l. officiū. ⁊. l. in rē. ff. de rei ven. Et si ego
agens dico te possidere, intelligiť de naturali vel de detentatiōe
que solū est necessaria ad rei vēdicationē: ⁊ dū postea intēto pos
sessoriū retinēde, intelligor intētare ratione mee ciuilis: ⁊ sic nul
la est cōtrarietas: vt declaraui. ff. pluries, presertim in quto intel
lectu gl. ⁊ isto modo tolliť illud qō fortiꝰ obstabat cōtra Pet. s.
ratio cōtrarietatis. sed caue, qr bar. loquiť qñ eodē respectu ꝓpo
nunť, tunc bñ obstaret ratio contrarietatis. Sed pet. loquiť qñ
simpliciter, quo casu intelligiť diuersis respectibꝰ ⁊ bñ vt. ff. dixi.
¶ Similiter cessat scđa ratio electionis adducta p Bar. dū dicit
qō si ego sciens me possidere ago rei vendicatione videor renun
tiasse possessioni. ⁊ p ɔñs possessorio retinēde: nā istud assumptū
est falsum, qr stat φ ego sciā me possidere ciuiliter ⁊ cōuētū natu
raliter, vnde agēdo rei vēdicatione nō renūtio mee ciuili: vt hoc
tex. ff. fuit dictū. ¶ Similiter non obstat tertia regula ipeditiua
cumulationis adducta p bar. qr imo facit in oppositū, nā vt dicit
Pet. In scđo fundamēto, sñia lata ī iudicio petitorio nō parit,
exceptionē rei iudicate in possessorio retinende. l. ⁊ an eadē. §. si.
j. de excep. rei iudi. ⁊ illud φ Bar. dicit, φ in multis casibꝰ parit
non est bene dictum, qr ɔrium tenet ipsemet bar. sibi ɔrius. ff. in
prima lectura. ⁊. j. in. j. cōbinatione, vbi tz φ absolutoria lata ī pe
titorio nō obstat ī possessorio retinēde, de quo disputať, vel recu
perande. ⁊ ideo bart. volēs istud fugere dixit in multis casibꝰ, sz
nihil est ¶ Similiter non obstat quarta regula duplicitatis, qō
per vtrūqz idē consequať, istud non est verū, imo p petitoriū agiť
ad diuersum q̄ p possessoriū, prout subtiliter ⁊ bñ ipsemet bart.
cōprobauit. ff. in quinta lectu. ¶ Eodez mō non obstat qnta re
gula, qō actor habeat illud φ petit: nā istud nō ꝓcedit si aduersa
rius negaret agentē vti possidetis: possidere: tunc nihil sibi pro
desset: vt per bart. ff. in. iij. lect. ⁊ ita habes defensatā opi. subtilis
Pet. que bñ intellecta nō discrepat a dictis bar. prout ostēdi. ff.
in scđo fundamēto. ¶ Nō omitto tñ inquātū dixi in primo fun
damento qō text. in. l. cum fundū. §. si. j. de vi ⁊ vi ar. in. c. pastora.
quos allegat bart. pro opi. Marti. non videbanť facere ad ꝓpo
situm presentis qōnis: qr non loquunť qñ ista iudicia intētantur
simul eodē tēpore ꝑut est presens qō sed diuersis tēporibus ꝑut
etiā loquiť iste tex. Nā potes intelligere bar. eo. tēpore. Jdest in
eodē iudicio ⁊ in eadē instātia lz vnū fuerit prius inchoatū alte
ro. Tamen postea in ꝓcessu dicunť eodē tpe intētari. Jsta vř esse
mens Bar. ⁊ ita proprie loquunť illa duo iura allegata p bar. in

verbo pendēte iudicio nihilominꝰ interdicto recte agi placuit
¶ Sed caue isto mō intelligendo qōnem bart. ⁊ doc. eo mō esset
tex. expressus nihil subaudiendo de ista qōne opi. pet. in isto. §.
nostro q expresse loquiť de īterdicto retinēde de quo solo est du
bitatio: ⁊ vult qō posset intentari eodem tempore cuz petitorio.
99 ¶ † Nec obstat si diceret φ iste. §. hz varios intellectus. s. qnqz re
latos in gl. ergo nō pōt allegari ad decisionē causarū vt no. Bar.
in. l. in ambiguo. per illum text. ff. de reb. du. Jmo. ⁊ Moder. ī. l. si
cōuenerit per illum tex. j. de re iudi. qr qō multipliciter intelligiť
eius veritas ignorať, ſm boetiū, vt inquit Bal. in. l. precibus. in
vij. colū. de impub. ⁊ alijs substit. ⁊ idē bald. in. l. data opera. in. xj.
col. C. de his q accu. nō pos. Dico qō oēs intellectꝰ gl. reprobanť
excepto vltimo quem oēs indifferēter tenēt. Et sic in effectu est
ac si haberet vnū solū intellectū: ⁊ ita ineuitabiliter stringit pro
opi. Pet. ¶ Bar. pro suo more elegāti: vt hanc materiam quoti
dianā plene attigat, fecit. vij. cōbinationes, quas seriatim prose
quar. Prima cōbinatio est, qñ vnus ⁊ idē primo egit iudicio pe
titorio ⁊ postea egit possessorio. An admittatur cumulatio. Et
sicut sūt tres species īterdictoꝝ enumerate ⁊ declarate ī. §. sequēs
insti. de interdic. Jta bart. facit tria principalia mēbra. ¶ Ex di
100 ctis bart. in primo mēbro. s. in possessorio adispiscēde. † Habes
duas conclusiones. Prima est, qō permittiť cumulatio petito
rij ⁊ possessorij adipiscende eo qr ſz iudiciū possessoriū cū sit sum
mariū: citius expedietur q̄ primū quod est ordinariū: ⁊ ideo sen
tentia que debet ferri in petitorio nō posset incontinenti ꝓduci
in possessorio vt illud impediat iuxta gl. no. in. l. si de vi. in gl. ma
101 gna. ad fi. ff. de in. ⁊ bar. ff. in. j. lec. gl. ¶ † Ex ista prima cōclusio
ne bart. inferť no. limitatio ad regulā. l. fundi. ⁊. l. fundum. j. de ex
cept. vbi impediť cumulatio, eo qō absolutoria ī primo pōt pare
re exceptionē rei iudicate in scđo. Nam dz limitari qñ verisimili
ter sperať qō primum iudiciū prius expedieť et finietur q̄ scđm
et sic prima sñia verisimiliter prius ferreť. Et istā limitationē ex
verbis bart. no. Jo. de imo. hic. ¶ Sed ista limitatio nō probať
iure ſm do. Alex. hic dupliciter rñdentē ad. d. c. pasto. vt hic. per
eum. Sed tu aduerte φ bart. probat bona ratione, quia exceptio
rei iudicate ita obstat sicut exceptio dominij ſz Dy. in. c. qui ad
agendū. de regu. iur. in. vj. Sed exceptio dñij non pōt opponi ad
impediendum agi possessorio nisi incōtinenti probeť: vt no. gl. in
d. l. si de vi. Ergo nec de sñia pōt opponi ad impediēdum posses
soriū nisi prius sit lata ⁊ sic incōtinenti possit probari. ¶ Contra
istā cōclusionē adducit Are. tex. ī. l. interdū iūcta gl. j. de publi. iu
di. vbi si est actūm criminaliter lege iulia. de vi, nō pōt postea cu
mulari possessorium recuperāde, illa ratione qr absolutoria lata
in prio parit exceptionē rei iudicate in secundo. l. ij. §. hoc edicto
et ibi bart. j. vi bo. rap. ⁊ tamē ibi sñia ferenda in iudicio crimina
li φ est ordinariū ⁊ solēne verisimiliter nō poterat produci in iu
dicio possessorio φ est summariū, cū verisimiliter citius finiri nō
possit. Ergo ibi est tex. cōtra cōclusionē bar. Sed ad illū text. re
sponde ſm Moder. senen. qō ibi in scđo iudicio discutiť idem fa
ctū, ⁊ ꝓpter hoc sñia lata ī primo parit exceptionē rei iudicate in
scđo. Et tunc lz primū non veniat prius expediendū. Tamen nō
admittiť cumulatio. ita loquiť. d. l. ij. §. j. j. vi bo. rap. sed hic nō di
scutiť idē factū sz diuersum. Tamē qr in primo iudicio pōt liqui
dari dominiū rei ⁊ de eo posset reus opponere tanq̄ de notorio
certe si in primo qr est ordinariū non verisimiliter prius ferť sñia
per quā possit incōtinenti ꝓbari dñiuz ideo nō impedieť cumu
102 latio ita ꝓprie loquiť bart. hic. ¶ † Scđa cōclusio bar. ⁊ quidem
egregia ⁊ solēnis est, qō post cōclusionē in cā si reus plene proba
uit de dñio. Tunc impeditur cumulatio possessorij adipiscende:
qr sperať prius sñia in petitorio sup dñio que verisimiliter pote
rit incontinenti in possessorio produci: qō est singulare verbū, vt
etiā dicit. d. Alex. ⁊ sic habes qō si esset cōclusuz in cā: ⁊ facte pro
bationes de dñio in petitorio p reū Jta qō est verisimile cito fer
ri sñiam ⁊ incōtinenti ꝓduci in possessorio. Jsto casu. d. c. pasto.
103 ꝓcederet etiā de rigore iuris ciuilis. ¶ † Et sic collige singularē
regulā, qō ex ɔclusione in causa cū probatione plena, resultat de
cisio verisimilis, que sperať posse incōtinēti produci, ac si esset la
ta sñia, ex quo statim verisimiliter sperať ferri. cū bart. transeunt
Jmo. Lud. ⁊ latius. d. Alex. hic. d. Ant. de bu. in. c. cū dilectus. de
cau. pos. ⁊ proprie. ¶ Jstā scđam conclusionē bar. fortiter impu
gnant. Ange. ⁊ Are. hic: qr bar. equiparat casum in quo qs lata
sñia habet ius de presenti: ad casum in quo speratur de futuro.
Que equiparatio non videť bona, qr ad presens oua cras pullis
sunt meliora. Jtē ſm claudianū, ōmne futurū despicitur, suadēt
presentia tempora fructū. ſm glo. in. l. cum hi. in prin. ff. de trāsac.
Presertim ⁊ fortius ⁊ valde obstat: cū a iure qō in futuruz spera
tur possit appellari et per appellationē dicetur suspensum vel
104 extinctum pronuntiatum. l. j. in fi. j. ad turpil. Domi. Alex. † de
fendit Bart. duplici ratione. Prima, quia probatiōes de domi
nio post conclusionem in causa faciūt rem notoriam. gl. est sing.

105 in.c.significauerit.de testi.† Sed exceptio dñij notoria impedit
litis ingressum ſm Archi.⁊ alios in.c.vt circa.de elec.in.vj.cũ cõ
cordantijs hic allegatis per.d.Alex.⁊ pleni⁹ in .l.creditori.C. de
pac.⁊ in.l.ait pretor.in p̃n.in.iiij.co.§.de iureiur.⁊ eſt bonus tex.
in.c.quũ.ad fi.de fil.preſby.quẽ ad hoc alleg.d.Abb.in.c.exceptio
nẽ de excep.Ergo exceptio dominij notoria repellet a limine iu
dicij volentem agere in poſſeſſorio adipiſcende. ¶ Secunda ra
106 tio do.Alex.eſt† qꝛ probatiões facte in vna cauſa faciũt fidẽ in
alia inter eaſdẽ perſonas in caſibus in quib⁹ ſentẽtia lata in pri
mo faceret fidem in ſecundo.l.ſed ⁊ ſi poſſeſſori.§.fi.vbi dixi.§.de
iureiur.bart.in.l.cũ lite mortua.j.iudica.ſol.et.l.ij.§.j.j. vi bono.
rap.cano.in.c.cauſam que.de teſti. Sed aduerte, do. Alex.voluit
euadere fundamenta Ange.⁊ Are.per interdictum dum dicunt
quod licet immediate ſperetur ferri ſententia,tamen ab ea pote
rit appellari ⁊ eius effectus ſuſpendi,⁊ cum erit appellatum nõ
poterit per ſententiã incontenti probare de dominio.do. Alex.
vt hoc euaderet reſpondet, ꝙ probationes poſt concluſionẽ in
cauſa faciunt notorium.Et ſic domi.alexã.cum myſterio noluit
facere fundamentum ſuper ſententia ferẽda ſed ſuper probatio
nibus iam factis in indicio petitorio,quia ſufficit in iudicio poſ
ſeſſorio producere illas probationes de dominio ad repellẽduz
volentem agere poſſeſſorio adipiſcende ſm eum, ⁊ ſubdit domi.
Alex.ꝙ aliter difficile eſt ſuſtinere Bar.a reprehenſione Ang.
Et certe rationes do. Alexã.ſunt in ſe vere,ſed non ſunt a pro
107 poſitum.† Prima enĩ ratio do. Alexã.ꝙ probationes de do
minio poſt cõcluſionem in cauſa faciũt rem notoriam,procedit
in illo primo iudicio petitorio in quo erat ↄcluſuz in cauſa, ideo
propter concluſionẽ in cauſa nihil põt cõtra eas obijci:ſed poſt
ea in alio iudicio poſſeſſorio in quo ſumus ante concluſionez in
cauſa contra probationes poteſt obijci:vt per Bar.in auẽ.at qui
ſemel.in vlt.col.C.de probatio.⁊ ſic non faciunt rem notoriã, qꝛ
108 † probatio que põt reprobari nõ põt facere notorium,⁊ ita de
clarat do. Abb.in.c.cũ olim.in ſcdo no.de verb.ſigni.⁊ ſic quo ad
impediendum effectum iudicij poſſeſſorij non probabunt noto
rium dominium. ¶ Non obſtat ſecũda ratio.d.Alex.quia lʒ fa
ciant fidem inter eaſdem perſonas in alio iudicio:tamen non fa
ciunt notorium qđ impediat litis ingreſſum. Et ſic fundamẽtuz
Ange.⁊ Are.cõtra Bar.remanet incõcuſſum. Niſi tu reſpõdeas
ſufficere qđ poſſibile ſit ꝙ ſentẽtia lata ĩ primo poſſit facere pre
iudicium in ſecũdo ad hoc vt impediatur cumulatio ſm Bart.ĩ
d.l.fundũ.⁊ doc.in.l.edita.C.de edẽ que poſſibilitas põt hic ſta
tim contingere ſi nõ appelletur.Tamen non nego quod oppoſi
tio Ange.eſt fortis. ¶ Ego vltra ſcribẽtes cõfirmo iſtã ſecundã
concluſionẽ bart.alijs duobus fundamentis que proprius acce
109 dũt.† Primo,qꝛ paria ſunt vel quod quis ſit per ſniam actuali
ter condẽnatus,vel ꝙ ex proceſſu appareat qđ ſit condẽnandus
tex.eſt ſolẽ.in.l.q pene.in verſi.diuus quoqꝫ prius.j.de manu.ibi
vel eum futurũ proſpiceret vt damnaret:⁊ ille tex.procedit etiaz
in preiudiciũ libertatis que eſt alioquin fauorabilis. ¶ Et per
illuz tex.no.ibi do.Bene.de plum.ꝙ paria ſunt aliquem eſſe cõ
demnatum vel proſpicere cõdẽnationem,⁊ ſic paria ſunt latam
eſſe ſniam vel proſpicere ſententiam debere ferri.⁊ per hoc deci
110 dit ſingulariter† quod licet detẽtat⁹ in cauſa capitali nõ debeat
fideiuſſorib⁹ relaxari:vt no.Bart.in.l.j j.de cuſto.reo. Tamen ſi
conſtat de innocẽtia ⁊ ſit concluſum in cauſa poterit relaxari ar
gu.illius.tex.⁊.l.quãuis indubitati.ad fi.C.de adul. vbi etiam eſt
bonus tex.p Bar.nam ibi dicit tex.quod qꝛ erat probatũ ⁊ de
bebat ferri ſnia,habetur ac ſi eſſet ſententiatum:ad idem bene fa
cit tex.in.l.iij.§.lege iulia.§.de teſti.in vbo iudicatus vel conui
ctus lʒ glo.ibi ſubaudiat conuictus per ſuã cõfeſſionem ꝙ eſt re
111 ſtringere illũ tex. ¶ † Ad idẽ bene facit ꝙ tenet bal in.l.ſi p ea.
in.vj.q.C.manda.vbi tenet, quod ſicut fideiuſſor cõdẽnatus per
ſentẽtiã põt agere contra principalẽ debitorẽ, ita qñ ex proceſſu
euidenter apparet qđ de breui cõdemnabitur,per tex. in aut.vt
cũ de appel.cogno.ĩ p̃n.colla.viij.⁊ ĩ.d.l.q̃uis indubitati.ad fi.et
tñ fideiuſſor anteq̃ ſoluat vel niſi ſit condemnatus non põt age
112 re.d.l.ſi pro ea. ¶ † Secũdo pro Bar.facit trita regula,qđ varia
ſunt vel quod ſit lata ſnia vel quod ſit cõcluſum in cauſa.l.ſi rem
§.fi.cum gl fi.§.de euic.per quã ita tʒ Bar.in.l.ſi mater.§.eandẽ.
in fi.j.de excep.rei iudi.bal.in.d.l.quãuis indubitati.ad fi.vbi bo
nus tex.⁊ in.l.error.in.ij.⁊.iiij.q.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ in.l.incerti.
in.vj.col.C.de interdi.Cy.ĩ.l.alia.C.de his quib. vt indig. Lud.
roma.in cõmen.l.admonendi.in.ij.col.⁊ ibi Pau de ca.in.x.col.
§.de iureiuran. Ludo.roma.in.l.ſi titius.j.de verb.obli.⁊ ibi vi
de omnino Are.ĩ.ij.col.do.Alex.in.l.ſi mulier.ff.ſolu.matri.do.
113 Abb.in.c.paſtoralis.de excep. ¶ † Vltimo aduerte inquantuz
Bar.vult ⁊ alij oẽs ſequuntur, quod.d.c.paſto.de cau.poſ.⁊ pro
prie.procedat ſolum de equitate canonica ne lites litibus intricẽ
tur. Secus ſit de rigore iuris ciuilis. Iſtud etiam repetit.j.in ſe
cundo membro huius prime cõbinationis ⁊ alibi inferius ſepe,
Licet omnes ita tranſeant nõ videtur bene dictũ,qꝛ nõ debet in
duci diſcordia inter ius canoni.⁊ ciuile.c.cum expediat.de elec.ĩ
114 vj.† Et qñ aliquid reperitur clare deciſum de iure canoni. ei ſta
mus etiã in foro ciuili.c.j.⁊.ij.de ope.noui nun.preſertim in reſpi
ciẽtibus ordinationẽ litis ſm Gemi.in.c.j.in.x.col.p gl.ibi de ex
cep.ĩ.vj. Nec obſtat illud quod mouit Bar. ad ita dicẽdum.ſ. qđ
ſententia lata ĩ petitorio qñ reus pbaſſet ſe eſſe dñm ,faceret pre
iudicium in poſſeſſorio ſm Dy.in.d.c.qui ad agendũ.Ergo nõ
debet admitti cumulatio etiã ante cõcluſionẽ in cauſa per regu
lam.l.fundi.⁊.l.fundum.j.de except.quia ad hoc clare reſpõdet
115 ſm eundem met barto.alibi† ꝙ illa regula procedit qñ ſm cõez
curſum cauſarum iſtud contingit, alias ſecus. Sed cõis curſus
cauſarum non eſt qđ reus pbet ſe dñm: ſed pbet actor ſi velit.l.
actor qđ aſſeuerat.C.de pba.l.circa.vbi gl.no.ff.eo.de pba. Ita
expreſſe limitat bar.in.d.l.fundũ in.ij.col. Imo.⁊.d. Alex.hic in
iſta prima cõbinatiõe. ¶ Et iſto ſtãte qđ puto verũ,ſuperuacuũ
erit illud qđ dicit Bar.de cõcluſio.in cauſa facta probatiõe:ex
quo breui ſperatur ſentẽtia in petitorio tunc impediat agi poſ
ſeſſorio. Nam ſufficit ſola concluſio in cauſa ad impediẽdũ intẽ
tari interdictũ poſſeſſoriũ.d.c.paſto.Et ita teneo contra Bar.⁊
oẽs:et ita habes plene expeditũ primũ membrũ prime combi
nationis. In ſecũdo membro prime combinationis qñ poſtea
proponit poſſeſſorium recuperãde. Ex dictis Bart.habes duas
116 nota.cõcluſiões† Prima eſt,quod qui primo egit petitorio po
teſt intentando poſſeſſorium recuperãde:ipſemet ſuſpẽdere pe
117 titorium.† Iſtud reprobat Raph.cu.per auẽ.qui ſemel.C.quo
et quando iudex.vbi qui ſemel produxit libellum in iudicio. nõ
põt poſtea deſiſtere a pcedẽdo in illo libello, niſi renũtiet liti.d.
Alex.non facta mẽtione Raph.dicit iſtud eſſe diligẽtiſſime no
tandũ pro limitatione dicte auẽ.q ſemel.vt non pcedat odio vio
lẽti inuaſoris,cuius odio ſuſpẽditur petitoriuz donec fuerit ter
minatum poſſeſſorium. Tu aduerte ꝙ iſta limitatio do. Alexã.
non videtur eſſe vera,per illud ꝙ tenet bar.in ſeq.mẽbro huius
prime combinationis,vbi vult idem eſſe in interdicto retinende
qñ agiẽ pro iuribus incorporalib⁹, vbi etiã tenet ꝙ actor poſſit
ſuſpendere petitorium ratione poſſeſſionis quã habet per quã
vult transferre onus probãdi in aduerſariuz.iuxta gl.in.l. ſicuti.
§ ſed ſi queratur.ff.ſi ſer.vendi.⁊ tamen ibi ceſſat odium violen
ti inuaſoris,⁊ nihilominus actor intẽtando poſſeſſorium poteſt
ipſemet ſuſpendere petitoriũ:tamen pro limitatione do. Alex.
ego allego formalez tex.in cle.vni.de cau.poſ.⁊ proprie. Qui for
maliter dicit in ſpoliantis odium poſſe ſuſpendere petitorium.
Et põdera quod ille tex.põt fortiter induci cõtra illud qđ tenet
bart.in ſequenti membro,qꝛ ſi ſpeciale eſt in odium ſpoliatoris:
ꝙ actor poſſit ſuſpẽdere petitoriũ:ergo vbi ceſſat odiũ ſpoliatio
nis ſec⁹ eſſet:niſi dicas ꝙ ibi ſit ſpeciale odio ſpoliatoris in acto
re non poſſidente. Sed qñ actor poſſidet:tunc rõne ſue poſſeſſio
nis põt ſuſpendere petitoriũ ⁊ procedere in illo poſſeſſorio. Vel
ſecũdo potes dicere ꝙ ibi ſit caſus ſpecialis,quãdo cã beneficia
lis per appellationẽ deuoluitur ad papam,vt ibi tenet gl.in ver
bo per appellationẽ ⁊ ibi doc. Tamen qđ in.d.cle.vni.idem ſit in
cauſis nõ beneficialibus firmat do. Abb.in.d.c.paſto.in.vij.co.⁊
ſeq. Sed iſtis premiſſis. Reſponde melius ⁊ plane ad.d.auẽ.qui
ſemel,ꝙ loquitur in actore qui volũtarie ⁊ ſine cauſa vult deſiſte
re procedere ſuper actione iam intentata: tunc non poteſt: vt
ibi. Sed hic deſiſtit cum cauſa ⁊ ex permiſſiõe iuris ⁊ ad certũ tps
donec expedietur cã poſſeſſorij q̃ ſummarie expeditur.l.iij.§.ibi
dem.ff.ad exhibẽ. Nam iſta materia noſtra ⁊ in caſu.d.c. paſto.ex
permiſſione iuris permittiẽ actori ſuſpẽdere petitorium nouam
actionẽ producendo.in poſſeſſorio. Ita dicũt Io.an.⁊ alij in.d.c.
paſto. Spe.in ti.de peti.⁊ poſ.§.j.ver.põt etiã agi petitorio. Io.
de imo.in.l.ſi prius.ff.de ope.no.nũ.⁊ ibi ipſemet.d.Alex.in.xvj.
col.⁊ eſt bonus tex.in.l.j.ſm ſcdam lectu.gl.C.de carbo.edic. Cõ
tra iſtã primã ↄcluſionẽ bart.cum qua oẽs tenent: ego arguo de
tex.in.c.j.de reſti.ſpo.vbi ſi ſpoliatus patitur aduerſariũ intenta
re petitoriũ.et ſic agere de dñio:ſibi preiudicat in interdicto re
cuperande ne poſſit poſtea dicere ꝙ ſpolatus ante omnia ſit re
ſtituẽdus. Ergo ſi ipſe ſpoliatus egit petitorio,debet ſibi prei
dicare ne poſtea poſſit agere interdicto recuperande et ſic videẽ
obſtare regula electionis que habet impedire cumulationẽ.l.ſi.
cum gloſ.in verbo ex more.C.de codicil.preſertim cum iſta exce
118 ptio† ꝙ ſpoliatus ante omnia debeat prius reſtitui ſit exceptio
dilatoria que debet opponi ante lit.ↄteſt.ſm bar.no.j. in quarta
cõbinatione. Et ſic bart.q dicit ꝙ iſto caſu nulla regula cumula
tionis obſtat nõ vẽ bene dicere,ex quo vẽ obſtare regula electio
nis:vt predixi. Et ſi tu reſponderes ꝙ bart.hic loquiẽ qñ quis in
tentauit petitorium ſimpliciter nõ tanq̃ cõtra ſpoliatorem,quo
caſu non videtur renũtiare exceptioni ſpoliationis alias eſſet ſe
cus. Ita quilibet prima fronte reſpõderet.qꝛ dico ꝙ iſta ſolu.eſt
falſa et cõtra text.expreſſum quẽ ad hoc reputo no.in.d.c. paſto.
vbi actor

vbi actor expsse egit tanq̄ spoliatus iudicio petitorio cōtra spo
liatorē, ⁊ tñ hoc sibi nō obstat quin postea possit agere iterdicto
recuperande: etiā si primo loco fuit interrogatus an tāq̄ spolia
tus vellet agere interdicto recuperande, ita ibi est tex. clar⁹, vn-
de ego respōdeo ⁊ plane, ꝙ tex. in. d. c. j. de resti. spo. loquitur qñ
spoliat⁹ cōsensit qd̄ aduersari⁹ ageret de ꝓprietate ⁊ ꝓbaret de
dñio, tūc sibi preiudicat, sed nos loquimur in casu ecōtrario, qñ
spoliat⁹ est ille q egit petitorio ⁊ q debebat ꝓbare de dñio, ⁊ tūc
istud sibi nō p̄iudicat quin postea possit agere iterdicto recupe-
rande tex. est in. d. c. pasto. q tūc inducta ad augmentum nō de-
bent operari contrariū in. l. si mācipia. ff. de fun. instru. ¶ Secun-
da no. cōclusio videtur colligi ex verbis Bar. ⁊ Imo. ⁊ do. Alle.
⁊ Are. ita colligunt ex mēte Bar. qd̄ satis sit actori in possessorio
recuperande ꝓbare spoliationē factā per reū ad hoc vt obtineat
in petitorio ⁊ declaret dñs licet dñiū aliter nō ꝓbet, ex quo spo-
liatori incūbit onus ꝓbādi vt dicit Bar. p. l. vis eius. C. de ꝓba.
sed pro certo si bene inspiciātur verba Barto. istud non vult, sz
bene vult ꝙ suspenso petitorio ꝓcedetur sup possessorio recupe
rande vt appareat cui onus ꝓbandi in petitorio incumbat. Et si
iste actor in possessorio obtinuerit in interdicto recuperande et
sic fuerit restitut⁹ ad possessionem suā nō habebit necesse vlteri⁹
ꝓbare in petitorio de dñio ꝓpter possessionez quā habet ad quā
fuit actualiter restitutus, sed onus ꝓbandi bene spectabit ad ad
uersarium per. d. l. vis eius propter spoliationē: ⁊ isto casu qñ nul
lus eorū postea ꝓbauerit de dñio in petitorio que snia sit tūc fe
renda in petitorio. bar. non aperit, sz potest dici ꝙ ex quo actor
habet illud ꝙ effectualiter volebat per petitorium. s. restitutio-
nē possessiōis. l. officiū. ff. de rei ven. feretur snia absolutoria ab in
stātia seu ab obseruatione iudiciū in petitorio iuxta. §. fi. insti. de
119 ꝑpe. ⁊ tēp. act. ⁊. l. quotiens. † j. de sol. Moueor p illud ꝙ in simili
tenet Bar. s. sup tertia lectu. glo. vbi tenet, ꝙ quando reus cōfi-
tetur agentē vti possidetis possidere, q tunc actor habet illud
ꝙ a parte petit, debet sequi absolutoria ab instantia iudiciꝫ sup
petitorio. ita ibi tenet Bal. ⁊ idem Bar. j. in tertio mēbro huius
prime cōbinationis, lz ibi loquatur qñ reus confitetur agentem
possidere hic aūt qñ negauit. tamē hic habuit restitutionē pos-
sessionis, nec isto casu fiet alia declaratoria dñiꝫ postq̄ a neutra
pte est ꝓbatum ⁊ iudex nō pōt declarare sup dñio de quo p ꝓba
tiones non cognouit. l. de qua re. s. de iudi. cū separata sit cā pos-
sessionis a dñio, vt hic. ⁊. l. si maritus. s. de do. iter vi. ⁊ vxo. ista cre
do fuit mens ⁊ intētio Bar. licet Mod. senen. aliter intelligāt ⁊
120 declarent Bar ⁊ nō bene. ¶ Tamen vt veritas † predictorū ma
gis appareat. Pulchrū ⁊ valde vtile in practica est videre de ve-
ritate huius secunde cōclusiōis. An agens possessorio recupurā
de obtineat contra violentum inuasorē etiā in petitorio pri⁹ in
tentato absq̄ alia ꝓbatione dñiꝫ. Iste est subtilis passus in quo
posset vtraq̄ pars optime defendi. Et ptē affirmatiuā tz Inn.
in. d. c. pasto. circa fi. in pe. glo. Raph. cu. ⁊ Ludo. ro. hic. Ang. in
l. mecū. §. volēti. s. ꝙ met. cau. vbi limitat in vitioso possessore vi
tio expulsiuo. Sec⁹ si vitio cōpulsiuo, vt ibi per eū. ¶ Pro ista
pte adducūt Raph. ⁊ Lud. ro. tex. reputatū singularē in. l. si quis
emptionis titulo. §. sed hec sup illis. C. de prescri. xxx. an. vbi pro
batio simplicis violentie operatur ꝙ ꝯtra agētē nō possit referri
questio a violento inuasore: illū tex. ad hoc primo loco induxit
Bar. in. l. iiij. §. cato. in. ij. oppo. j. de verbo. obli. Sed ad illū text.
respondet bal. in. d. l. vis eius. ⁊ in locis. j. allegandis. quod ibi lo
quit in expulso q iam habebat tēporis prerogatiuā: q diu ante
possederat, vnde ex cōiunctione duarū presumptionū. s. antique
possessionis ⁊ violente: resultat presumptio dñiꝫ: ⁊ non ex altero
ipsorū. Et isto modo posset ille tex. retorqueri cōtra bart. Pro
eadē parte facit tex. in. d. l. vis eius. C. de ꝓba. allegatus per bart.
coniuncta. l. liberis. §. fi. s. de lib. cau. vbi si ego domin⁹ ꝓbo vitio
sam possessionez serui qui gerit se pro libero statim fertur snia ꝓ
me ꝙ sim dñs. Et econtra si seruus probauerit se violenter pos-
sessum statim daclarat liber absq̄ alia probatione. Ad hoc respō
dent Imo. ⁊ Mod. hic ⁊ bal. in. d. l. vis eius. qd̄ ibi loquitur quā
do vis est illata circa statū persone qui presumit talis qualis erat
prius vt habetur in. l. si prius. s. de ope. no. nun. Secus vbi non
tractat de statu persone sed de simplici dñio aliarū rerū. contra
aūt ex parte dñi ratio est frequentia fuge seruorū. l. cum seruum
quispiā. C. de seruis fugi. ⁊. l. iusto. in prin. j. ti. j. ¶ Cōtrariā opi.
tenent Imo. d. alex. ⁊ are. hic Cyn. in. l. j. in pe. qd̄. C. vbi cau. sta.
bal. Sali. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. vis eius bal. in. l. si qs ad se fundū.
in. ij. no. C. ad. l. iul. de vi. ⁊ in. l. ij. in. xiij. q. C. de ser. ⁊ aqua. Imol.
in. l. iiij. §. cato. in. ix. col. j. de verb. obli. ⁊ ista est magis cōmunis
121 opi. Pro qua adducuntur aliqua satis leuia. ¶ † Primo regu-
la. l. de qua re. s. de iudi. ⁊ sic iudex non pōt declarare super dñio
de quo non cognouit per probationes partis, cū separata sit cau
sa possessionis a dominio, vt hic. ⁊. l. si maritus. C. de do. inter vi-
rum ⁊ vxo. Ad istud respondet Are. qd̄ saltem probatuz est pre-
sumptione iuris, cū presumptiones legū sint liquidissime ꝓba-
tiones. l. si quis locuplex. s. de manu. testa. gl. in. l. si tutor petit⁹.
C. de pericu. tu. Sed tu dic, qd̄ de hoc nō presumptio iuris: naz
istud proprie est, de quo disputatur. ¶ Secūdo ad idē adducit
q sequeretur ꝙ dñs violenter inuadens possessionē rei sue pde
ret statim dñium rei sue absq̄ eo ꝙ cōueniretur conditione le-
gis si quis in tantā. C. vnde vi. qd̄ est falsuz. vt ibi, q aīs illa. l. ni-
hil seruiret. ad hoc respōdet Are. qd̄ illa satis seruit q ꝯtra istā
presumptionē iuris admittit ꝓbatio in contrariū. q nō admit-
122 teretur si esset lata snia pro me. ¶ † Sed omissis leuib⁹ pro ista
parte Are. alleg. tex. bonum ⁊ mihi magis in proposito adduci
posset in. c. cū ecclesia sutrina. ad fi. de cau. pos. ⁊ ꝓprie. vbi spolia
tus egit possessorio ⁊ petitorio simul, ꝓbauit spoliationē sz nō
dñium, ibi tex. decidit ꝙ obtinet in possessorio sed succūbit i pe
titorio, q nō ꝓbauit dñiū, ergo odio spoliatoris non presumit
dñium, ergo ibi vr̄ tex. planus in terminis pro ista parte. ¶ Sz
tu respōde ad illū tex. altero de duobus modis. Primo ꝙ ibi lo
quitur in causis beneficialib⁹ ⁊ sic spiritualib⁹ in quibus dz pro-
bari titulus sicut beneficiū nō pōt obtineri absq̄ canonica insti-
tutione superioris. c. ex frequentib⁹ de insti. ⁊. c. j. de reg. iu. li. vj.
123 ideo dz ꝓbare titulū alˀs succūbit, sicut † petēs restitutionē con
iugis dz fidē facere de titulo matrimoniali. c. ex parte. ⁊. c. ex trās
124 missa. de rest. spo. † ⁊ idē in interdicto de libero hoīe exhibēdo,
habet enim annexā causaz ꝓprietatis. l. ij. § quedā. j. de interdi.
de quo late p Abb. post alios. in. c. in literis. de resti. spo. gl. i cle.
125 vnica. in gl. fi. do cau. pos. ⁊ ꝓprie. Scdo ⁊ notabilius † responde
ꝙ ibi licet ꝓbatū fuisset de possessione ⁊ spoliatione, tamē p̄sum
ptio iuris cōis erat in petitorio contra actorē, q regulariter, ni-
si de speciali cōsuetudine in cōtrariū ꝓbet, electio epoꝝ ad cleri
cos cathedraliū ecclesiaꝝ de iure ptinet: ⁊ nō ad alios clericos cō
uentualium ecclesiarū: ⁊ ita expresse dicit tex. in ver. ⁊ ꝫm statuta
cāonica: ideo nimirū si ibi ꝓbatio facta sup possessorio ⁊ sup spo
liatione nō releuat ab onere ꝓbādi sup petitorio, qd̄ est manife
stā p̄sumptio iuris cōis, que ratio cessat in casu nostro, vbi pos-
sessorio nō cōtradicit p̄sumptio iuris cōis, imo potius adiuuat,
q qui possidet p̄sumit dñs. l. siue possidetis. C. de ꝓba. cum di-
stinctione tñ quā ponit bar. in. l. quidā i suo. s. de cōdi. insti. cum
suis cōcordantiis. Et ita habes bene expeditū scdm mēbrū bar.
¶ In tertio mēbro prime combinatiōis qñ postea ꝓponit pos
126 sessoriū retinēde. † Ex dictis bar. habes duas ꝯclusiones. Pri
ma, quod actor qui primo intentauit iudiciuz petitoriū puta cō
fessoriā pro iuribus incorporalibus, potest suspēdere tale petito
riū ⁊ trāsire ad possessoriū ratione quasi possessionis quā habet
per quā vult trāsferre onus ꝓbandi in aduersarium: et idem in
rebus corporalib⁹ qñ actor ignorans se possidere primo inten-
tauit petitorium deinde possessoriū retinēde si reus negauit euz
possidere quo casu non videtur renuntiatū petitorio, pōt talis
actor suspenso petitorio ꝓcedere sup possessorio ꝫm bar. ⁊ ita li
mitatur aut. qui semel. C. quōr quando iud. de quo dic vt dixi i
127 mēbro p̄cedenti. ¶ † Et sic ratio possessiōis transferentis on⁹
ꝓbandi in aduersariū operatur tres not. effectus. Primo fecit
q̄ sit licita variatio etiam post lit cōtesta. quia vbi p̄mo intenta-
uit petitoriū potest postea variare ⁊ intentare possessoriuz sicut
etiam in simili est tex. in. c. licet de ꝓcura. in. vj. de quo an et quan
do admittatur variatio habes per Bart. in. l. de rebus. s. rerum
amota. per bar. Imo. ⁊ alios in. l. si cum dotem. §. eo autē tempo
re. s. solu. matri. cum concordantiis quas alias dedi. Secundo
qd̄ possit actor desistere a petitorio intentato donec finietur pos
sessorium postea intentatum quod videtur contra regulaz dicte
aut. qui semel. sed dic vt dixi. s. in precedenti mēbro barto. Ter-
tio datur magna limitatio ad dicta barto. ⁊ alios. l. edita. C. de
eden. in materia mutationis libelli, vbi bar. tenet ꝙ actor nō po
test mutare libellū nisi renuntiet actioni primo intentate. Sed
aduerte licet omnes simpliciter transeant cum bart. tamen ista
dicta barto. sunt apud me valde dubia. Primo quia barto. hanc
suam conclusionem nō bene probat aliquo iure ꝙ actor post itē
tatum petitorium possit illud suspendere ⁊ transire ad possesso
rium. Nam licet bar. dicat hoc procederet ratione ordinis, vt ex
hoc appareat quis debeat onus probandi subire per. l. j. §. huius
autem interdicti. j. vti possi. certe ille tex. loqtur a principio re in
tegra, nō antez postq̄ primo elegit petitorium quia via quā ele-
gisti hec tibi pateat. vt inquit tex. in. l. si mulier. §. fi. in fi. s. ꝙ me.
cau. Itē q imputet sibi actor quare a principio nō elegit ꝯsiliū
iurisconsulti in. l. is q destinauit. s. de rei vendi. q si volebat ex cō
modo possessionis transferre onus ꝓbandi in aduersarium, de
bebat a principio agere interdicto vti possidetis. Et si vera esset
doctrina bar. confunderetur illud quod ibi dicit iurisconsultus
quod nequaquam est dicendum. Tertio quia postq̄ acquisituz
est iue parti ex litis contestatione facta sup prima petitione, nō
debet actor posse illi preiudicare per regulam. l. fin. s. de pactis.

Quarto quia negari nõ poteſt quin offendaꝛ regula dicte aut. q
ſemel ¶ Quinto quia iſta iudicia ita demum impediuntur cumu-
lari ſi opponatur a parte ſm Bar. j. in. ij. q. Sed abſurduʒ eſt qð
quis excipiat contra ſeipſum: vt dicit glo. in. l. ſed ſi ante. ff. de ex
cep. ¶ Tamen ſi vis defendere cõcluſionez Barto. cum qua ceteri
tranſeunt, dic pro ea melius facere tex. in. l. cum funduʒ. §. ſi. j. de
vi ⁊ vi arma. ⁊ in. c. paſtoralis de cau. poſſeſ. ⁊ ꝓprie. ⁊ in. c. ſignifi-
cauerunt. de teſti. ꝑ que iura apparet ceſſare in oppoſituʒ addu-
cta, ⁊ ſi diceretur qð illa iura loquuntur in interdicto adipiſcen-
de vel recuperande non autẽ retinende: prout loquitur Barto.
hic: ⁊ inter iſta eſt differentia, vt firmat Barto. ſ. in. j. q. extra gl.
dic ꝙ quando cõpetit pro iuribus incorporalibus: qꝛ tunc ceſſat
omnis contrarietas: vt dicit Barto. eſt idem qð in alijs duobus
interdictis: ⁊ ideo caue qð aliud videretur quando intentatur ꝓ
128 rebus corporalibus: ⁊ tamen Barto. adhuc idem tenet. † Itez
inquantũ preſupponit bart. ꝙ quaſi poſſeſſio in iuribus incor-
poralibus releuet ab onere ꝓbandi et transfert onus probandi
in aduerſariũ ¶ Adde quod contrarium tenet glo. in. d. l. ſicuti. §.
ſed ſi queratur. ſ. ſi ſer. ven. quam barto. hic allegat pro ſe: ſed de
hoc dic vt plenius per Barto. in. l. ſi prius. in. ij. oppo. iij. partis
129 vbi dixi. ſ. de oper. no. nun. ¶ † Secunda notabilis ⁊ ſingularis
concluſio barto. eſt, ꝙ vbicũqꝫ poſſeſſorium quod proponiꝛ ha-
bet cauſam dominij: iuxta glo. in. l. ij. ſ. quedam. j. de interdic. Et
ſic quando eſt poſſeſſorium qð non poteſt iuſtificari niſi ex pro-
batione dominij: tunc nunq̃ concurrit cũ petitorio: quia obſtat
regula, ꝙ abſolutoria lata in vno, parit exceptiõem rei iudicate
in alio: ⁊ ita limitat Barto. omnia dicta in iſta combinatione et
ſequentibus. Adde quod idem tenet Bal. in. l. edita. in. viij. q. C.
de edẽ. do. Abb. in. d. ca. paſtoralis. lʒ de Bar. non faciat mentio
nem. Adde etiam bonũ tex. in. l. j. §. fina. ⁊ ibi glo. ſ. de aqua quo
ti. ⁊ eſti. bar. ſ. in. j. lectu. glo. in duobus locis. ¶ Iſtam conclu-
ſionem barto. limitat domi. Alexã. vt procedat quãdo primo eſt
intentatum iudicium petitorium vt tunc non poſſit poſtea intẽ-
tari poſſeſſorium habens annexam cauſam ꝓprietatis, per ratio
nem bar. hic: qꝛ ſententia lata in primo pareret preiudiciũ in ſe-
cundo ¶ Secus eſſet econtra ſm eum: quãdo primo fuiſſet intẽta
tum tale poſſeſſoriũ habens annexam cauſam proprietatis: quia
tũc ceſſaret ratio barto. Nam tunc ſententia lata in tali poſſeſſo-
rio nõ preiudicaret in petitorio. Ratio: quia ex quo ĩ iſto primo
iudicio poſſeſſorio de dominio fuit actũ incidenter, nõ preiudi-
cat in alio iudicio vbi poſtea de dominio principaliter tractaꝛ,
vt eſt tex. in. l. ſed ſi ante. j. de except. et ideo male dicit barto. ſm
eum, qð iſta limitatio ſit generalis ad ſequentes combinatiões
nam non eſt verum in caſu econtrario ¶ Et ita etiaʒ tenet domi.
Anto. de bu. poſt Io. cal. in. d. c. cum dilectus. de cauſa poſſeſ. et
ꝓprie ¶ Tu autẽ tene cõcluſionẽ bar. in vtroqꝫ caſu. Et dic ꝙ imo
etiã in ſcðo caſu qñ prius fuit intentatum poſſeſſoriũ habẽs cau
ſam dominij: ꝙ etiã tũc de dñio principaliter tractatur et nõ in
conſequentiã poſſeſſionis: put late firmaui ⁊ tenui. ſ. in. j. lectu.
gloſſ. ⁊ ibi reſpondi ad. d. l. ſed ſi ante. j. de excep. ⁊ ita eſt perfecte
expedita prima combinatio bar. ¶ Secunda combinatio bart.
eſt, qñ vnus ⁊ idem primo ꝓponit poſſeſſoriũ: deinde petitoriũ,
⁊ in effectu diſtinguit per omnia prout in prima, vbi fuit dictuʒ.
Similiter in tertia combinatione per omnia diſtinguit vt in pri
ma. ¶ Quarta combinatio, qñ vnꝰ ṗmo ꝓponit petitoriũ. Aliꝰ
ſcðo poſſeſſoriũ bart. facit tria membra ſicut tres ſunt ſpecies in
terdictorũ ſicut etiã facit in alijs combinationibus. ¶ Ex dictis
bar. in. j. mẽbro quãdo poſtea fuit intentatum poſſeſſoriũ recu-
130 perande, collige quatuor cõcluſiones. † Prima concluſio eſt, ꝙ
qñ reus cõtra quẽ fuit actum rei vendicatione fuit ſpoliatus ab
actore pendẽte lite ⁊ ſic poſt ſuſceptũ iudicium: tunc proceditur
ſuper vtroqꝫ iudicio: nec vnum ſuſpendit aliud. l. ſi cõſtiterit. C.
fini. re. Et ſic vtrũqꝫ ⁊ petitoriũ et poſſeſſorium ꝓcedit, ratione
ſpoliationis facte poſt iudiciũ intentatũ in petitorio. cum bart.
alij ſimplr̄ tenẽt, precipue Raph. cu. ⁊ d. Alex. hic. ¶ Sed are.
131 arguit contra bar. ſubtiliter, qꝛ ſpoliatio facta lit. pen. † eſt odio-
ſior q̃ facta añ litẽ motã, ꝙ pʒ qꝛ retractaꝛ officio iudi. abſqꝫ eo
qð intẽteꝛ remediũ ordinariũ. c. pe. ⁊ ſi. vt lit. pẽ. bal. ĩ. c. ſancimus
quo tẽpo. mil. inueſti. pe. de inuſ. feu. Inn. ⁊ Moder. ĩ. c. dilecti.
de excep. vñ videꝛ ꝙ ſicut ſpoliatio facta añ litẽ motã in petito-
rio facit ſupſederi in ipõ petitorio: vt bar. ſtatim dicit, itaꝛ fortiꝰ
iſta q̃ eſt odioſior ſaluat bar ꝙ iõ iſto ṗmo caſu nõ ſuſpenditur
petitorium: qꝛ ſuper eo a principio lis fuit legitime inchoata: ex
quo nondũ ſecuta erat ſpoliatio: vnde nõ poterit agens repelli.
Secus eſt in ſcðo caſu, qñ ſpoliatio preceſſit petitoriũ, quo caſu
ex quo agẽs vere poſſidebat nõ videꝛ potuiſſe agi petitorio, pro
eo ꝙ erat penes eũ. §. ſi. inſti. de perpe. ⁊ tẽp. act. Iudicio autẽ le-
gitime inchoato ꝑlus faueꝛ. arg. l. qui cũ maiõr. in ṗn. ſ. de bo. li-
ber. ¶ Tu aduerte ꝙ Are. nõ bene probat aſſumptũ ſuũ, quod
ſpoliatio facta lite pen. ſit odioſior q̃ facta ante litẽ, ex eo qꝛ pri-
mo caſu non eſt neceſſe recurrere ad remediuʒ ordinariũ: ſed re-
tractatur per offic. iudi. abſqꝫ remedio ordinario, vt iuribꝰ ꝑ euʒ
alleg. nã iſtud ibi non prouenit qꝛ ſit odioſior ſed illud procedit
132 ex regula generali que habet, ꝙ † ea que emergunt poſt lit. ꝯte.
pertinent ad offi. iudi. l. ediles. la. j. §. itẽ ſciẽdũ. ſ. de edi. edic. be-
ne verũ eſt ꝙ ĩ ꝓpoſito vtiliꝰ eſt implorare offi. iud. ſuper reſtitu
tione q̃ intentare interdictũ vnde vi vel aliud remediũ ordina-
riũ: qꝛ in remedio ordinario neceſſe eſt probare duo copulatiue
ſ. poſſeſſionẽ ⁊ ſpoliationẽ. c. ꝯſultationibꝰ. de offi. deleg. ⁊ ibi
do. Abb. ĩ. ij. no. dicit, ꝙ ad hoc quotidie allegaꝛ ille tex. ¶ Sed in
ĩplorando officio iudi. nõ eſt neceſſe ꝓbare ſpoliationẽ: ſed ſatis
eſt ꝓbare ꝙ poſſidebat tpe litis mote: ⁊ nũc aduerſariꝰ eius repe
riꝛ ĩ poſſeſſione. gl. ĩ cle. ij. vt lit. pen. ⁊ ita no. declarat do. Ab. ĩ. c.
ex parte ſcðo. in vlti. colũ. de reſcrip. ⁊ in. c. bone. de appella. qð
no. ⁊ hoc forte voluit conſiderare Are. ¶ Tu autẽ proba aſſumptũ
Aret. non eundo longius per tex. in. d. l. ſi conſtiterit. C. ſi. regun.
vbi qui pendente lite ſpoliat aduerſariũ, tenetur reſtituere illud
qð occupauit, ⁊ pro pena tantũdem de ſuo ſpecie: ⁊ tamẽ ſi ſpo-
liaſſet ante motaʒ cõdemnaretur ad eſtimationẽ: ⁊ ſic pena eſſet
in quãtitate. l. ſi quis in tantã. C. vnde vi. Bal. in. l. ſi conſtiterit.
per illum tex. iuncta. l. ſi quis tantã. ergo apparet per illũ tex. iũ-
cta. l. ſi quis in tantã. ꝙ odioſior eſt ſpoliatio que ſit lite pen. q̃ ea
que ſit ante. ¶ Secũdo ꝯtra bar. ⁊ doc. aduerte ꝙ in. d. l. ſi conſti
terit. in qua ſe fundant Bar. ⁊ alij, violẽtia nõ fuit ꝯmiſſa in tota
re in qua erat actũ petitorio: ſʒ in aliqua parte: vt pʒ ex illo tex.
in ſi. vñ dicit tãtũ agri modũ quãtum adimere tentauit amittat.
ſed hic ſpoliauit in totũ: niſi forte argueres de parte ad totum
vulgata. l. que de tota cũ ſi. ſ. de rei vẽ. ⁊. c. paſtoralis. in princi. de
133 offi. deleg. ¶ † Tertio cõtra Bar. arguo per illud qð ĩ ſimili ha-
bemus, ꝙ ſi appellans lite pẽ. ſpoliauit aduerſariũ, videtur renũ
tiare appellationi gl. in. c. nõ ſolũ de appel. in. vj. ⁊ ita no. Inno.
in. c. ex parte. de reſcrip. quem refert ⁊ ſequitur Bald. in. l. preſcri-
ptiõe. in. x. col. C. ſi ꝯtra ius vel vti. pub. ⁊ ibi bal. aſſignat ꝓ hoc
duas rationes ¶ Prima, qꝛ actus cõtrarius lit. pen. inducit deſti-
tutionem litis: vt. l. ſi filius. ſ. de mino ¶ Secunda ratio: qꝛ ꝓpria
autoritate ius ſibijpſi dicẽdo videꝛ ſpreuiſſe iudicẽ: ideo debet re-
pelli a iudice quẽ ſpreuit. Idẽ tenet Bald. iñ. d. c. ex parte. de re-
ſcrip. ⁊ in. c. an ſit. de appel. d. Abb. in. c. ex parte. ij. in prima op.
de reſcrip. Ange. in. l. ſi. C. de tẽp. appel. d. Matheſi. in no. lxxiij.
incip. nota mirabilem doctrinã. ¶ Et põdera, ꝙ illa duo funda
mẽta que adducit bal. in. d. l. preſcriptione. ſtringunt cõtra bart.
hic. Si ergo ſpoliatio facta ante litẽ motã facit ceſſare iudicium
petitoriũ. l. ſi qs ad ſe fundũ. C. ad leg. iul. de vi. cuʒ alijs alleg. ꝑ
bar. qꝛ eſt priuilegiata, ſm bart. ⁊ oẽs hic: ergo fortius debet fa-
cere ſuperſederi ſpoliatio facta lit. pen. que ẽ odioſior, vt ꝓbaui.
Niſi diceres iſtud tolli in ꝓpoſito per. d. l. ſi conſtiterit. allegataʒ
per bar. ¶ Quarto cõtra Bar. facere videꝛ, qꝛ iſto ṗmo caſu vr̃
ſuperſedendũ ſuper petitorio ſaltẽ rõne contrarietatis, qꝛ agens
petitorio ⁊ ſic rei vendicatione dicit aduerſariuʒ poſſidere, agẽs
vero interdicto recuperande dicit ſe ſpoliatũ: ⁊ ſic partẽ aduer-
ſam poſſidere: ergo prius eſt cognoſcendũ quis poſſideat: preſer
tim cum cauſa ſpoliationis ſit priuilegiata vt ante omnia de ea
cognoſcetur: vt dixi, niſi reſpõdeas ſaluãdo bart. ꝙ iam lis erat
legitime inchoata ſup petitorio: ⁊ iſta cõtrarietas poſtea naſciꝛ
pendente primo iudicio ꝓpter ſpoliationẽ, ideo non ĩpedit. d. l.
ſi conſtiterit. ⁊ ita habes expeditam ṗmã concluſionem Barto.
134 ¶ † Secunda concluſio eſt: ꝙ quando intentans poſſeſſoriũ re
cuperande ratione ſpoliationis facte interiꝰ petitorium: et ſic
ante primũ iudiciũ finitũ agit rõne diuerſe poſſeſſiõis qð adhuc
iſto caſu ꝓcedit vtrũqꝫ iudicium per iſtũ tex. ſm quintam lectu
ram glo. cõmuniter approbatam. cum barto. tenent Imol. Lu-
do. ⁊ do. Alexan. hic: nota ex hac concluſione magnã extenſionẽ:
ad iſtum tex. ſm quartam lecturam glo. cõmuniter approbatam
nam iſte tex. loquitur in interdicto retinẽde ⁊ extẽdiꝛ ad inter-
dictuʒ recuperande ſm barto. in iſto ṗmo membro. ⁊ ad interdi
ctũ adipiſcende ſm barto. hic: in ſequenti membro huius quar-
te combinationis. ¶ Iſtam concluſionez reprobat Raph. cu. ⁊
do. Iaco. put. hic, qui dicit bar. in hoc maxime erraſſe, eo qꝛ cau
ſa ſpoliationis eſt priuilegiata, ⁊ ante omnia ſpoliatꝰ eſt reſtituẽ
dus, vt dixi, ſiue agatur per modum exceptionis, ſiue per modũ
accuſationis. c. cũ dilectus. ⁊. c. ſi. de or. cog. ⁊. c. ex ꝯqueſtiõe. de re
ſtitu. ſpolia. vnde cauſa magis priuilegiata eſt proferẽda. l. ordi-
135 narij. C. de rei ven ¶ Sed ad hoc reſpondet † defendendo barto ꝙ
cauſa ſpoliationis eſt priuilegiata, verũ eſt reſpectu poſſeſſiõis
in qua cõmiſſa eſt ſpoliatio: ſecus reſpectu diuerſe poſſeſſionis:
vt loqꝛ bar. hic: puta quia ago petitorio cõtra te, quia detines,
vel quia ciuiliter poſſides: nam rei vendicatio datur cõtra ciui-
liter poſſidentem: vt eſt glo. in. l. pomponius. §. is qui. ⁊ ibi bar.
j. eodẽ. ⁊ tu dicis te ſpoliatum naturali poſſeſſione ⁊ ſic diuerſa.
¶ Scðo ⁊ fortiꝰ mouetur Rapha. cuma. qꝛ ſi admitteretꝛ cõcur-
ſus petitoriũ

sus petitorij et possessorij recuperande. vt vult barto. certe excluderet possessoriũ recuperãde. nã vbi sit probatio dñij in ipso possessorio recuperande, excluditur restitutio. c. j. de resti. spo. ideo cũ petitoriũ esset preiudiciale possessorio, non dz admitti concursus l. j. et ibi no. C. qui accu. non pos. bar. in. l. fundũ. j. de excep. et maxime, qz sñia lata super dñio in petitorio facit notoriũ in ipso possessorio inter ipsas partes, prout dixi late. s. in. j. lec. glo. Sed ad hoc responde defendendo bart. q ex quo iudiciũ petitorium est ordinarium: iudicium vero possessoriũ est momentaneum. l. momentanee. C. qui legi. perso. non hab. et sic est summarium: et in eo summarie pceditur. l. iij. §. ibidem. cũ gl. ff. ad exhibẽ. nõ est verisimile: imo nec quasi possibile, q possit ferri sñia in petitorio super dñio: imo nec pbationes fieri anteq expediatur possessoriũ q est summarium: vt declarat Barto. s. in prima combinatione in primo membro vbi dixi. ¶ Tertio istam conclusionez reprobat Are. illa ratione. s. per illud q tenet bar. in sequenti parte, q qñ rei ven. et interdictũ recuperande pcedit a diuersis partibus respectu eiusdẽ rei, supsedetur in petitorio ne fiat preiudiciũ iterdicto recuperãde ppter qõnem dñij. d. l. si quis ad se fundũ. et d. l. j. C. si p viz vel alio mõ. lz. in hoc casu, qz actiones iste diriguntur in diuersa, non resultet aliqua incõpatibilitas, stat tamẽ ratio priuilegij q non queratur de dñio anteq spoliatus sit restitutus, sed in rei ven. dominiũ semper deducitur principaliter iure actionis, siue agatur ratione detẽtationis siue ratione possessiõis, qz restitutio rei venit per offi. iud. vt tenet Bar. s. in. p. lectu. vbi dixi: sed respõde vt dixi in pcedenti fundamẽto. ¶ Tertia no. cõclusio est et quidẽ vtilis et disputabilis, q exceptio q prius cognoscatur de causa spoliationis est dilatoria. ideo nõ põt opponi post lit. conte. Istã intendo bene examinare. qz millies allegatur in practica ista decisio Bar. Istam cõclusionẽ reprobat Raph. cu. et do. Jaco. pute. qz ex quo lis fuit contestata sup petitorio anteq pponeretur possessoriũ, ergo cum iudicium possessoriũ fuerit intẽtatũ post litẽ contestatam in petitorio: et sic ista exceptio qõ prius cognoscatur de possessorio recuperande supuenit post litẽ cõtestatam. Ergo dz posse postea opponi, qz exceptio exurgẽs post litẽ contestatã quãuis dilatoria põt postea opponi. l. ij. cũ gl. C. de cõsor. eiusdẽ lit. c. insinuante. de offi. deleg. Bart. in. l. põpo.
136 §. rati. s. de procura. † Ad hoc respondet. d. Alex. quod pdicta regula, que habet qõ exceptio supueniens post litem cõtestataz potest postea opponi, pcedit qñ facto aduersarij supuenit post litem contestatam. d. l. ij. C. de cũsor. eiusdẽ lit. Secus qñ talis exceptio dilatoria superuenit mihi post litẽ conte. facto meo, vt hic, tunc nõ prodest nec põt postea opponi ita tenet Bart. in. l. j. in ij. colũ. j. de excep. per. l. iusiurandũ. et ad pecunias. §. fi. s. de iureiurã. idẽ no. Nico. de neap. post Ray. in lecturis. barto. in. l. ij. §. numerũ per illum tex. s. de excus. tut. Alio modo rñdet Are. qõ pdicta regula est vera, nisi talis exceptio potuisset prius oppõi, hic enim potuit prius opponere possessoriũ ante litẽ cõtestatez et facere quod sibi postea competeret exceptio, vnde perinde est ac si sibi vere cõpetijsset ante litẽ contestatã. nam ita imputatur ei, si in eius potestate est facere qõ sibi cõpetat ius formale, sicut si vere competeret. l. si quis instituatur heres in prin. et q ibi barto. s. de here. insti. et. l. j. §. qui sub cõditione. s. si quis omis. cau. testa. facit. l. qui põt. j. de reg. iur. et ista videtur notabilior respõsio. Ego tertio loco adhuc plenius respõdeo ad istud fundamentuz Rapha. q qñ primũ aduersarius agit petitorio, statim et incontinẽti orta est exceptio diletoria spoliationis ipsi spoliatio. c. fi. de ord. cogni. ergo non est verũ assumptũ Raph. q exceptio spoliationis dilatoria, orietur demũ qñ post litem contestatã fuit intẽtatũ possessoriũ recuperãde. illud enĩ verũ est et pcedit p modũ agẽdi, sz p viã excipiẽdi statiz est orta qñ primũ agitur petitorio. ¶ Secundo et fortius cõtra bar. adducit Raph. fortẽ tex. in cle. vni. de cau. pos. et prop. vbi dicit formaliter tex. qõ vsqz ad conclusionẽ in cã factã i petitorio potest intẽtari possessoriũ recuperãde. Et suspendetur petitoriũ odio spoliãtis: ergo ibi est tex. formalis cõtra barto. qõ post litẽ cõtestatã in petitorio imo vsqz ad cõclusionẽ in causa, põt intẽtari possessoriũ recuperande. Itẽ ibi est tex. qõ nõ est exceptio dilatoria vt vult bar. cũ possit opponi post litem contestatam. ¶ Contra bar. etiam tenet Pau. de cast. hic in si. dicens qõ habuit istũ casum de facto in arduissima qõne in cã matrimoniali in qua primo fuit intẽtatũ petitoriũ et lis cõtestata sup eo, postea fuit intentatũ iudiciũ possessoriũ recuperande: et dicit qõ contra bar. volentẽ qõ exceptio pueniens ex possessorio recuperande sit dilatoria que nõ potest opponi post lit. cõtesta. est tex. cũ gl. in. c. ex conquestione et ibi expresse Innoc. de rest. spo. quod imo suspendatur petitoriũ: et de hoc sm eũ ponit Specu. in tit. de cau. pos. et pprie. post prin. ¶ Sed defendendo bart. potest responderi ad ista duo iura canonica. l. ad. d. cle. vnicam. et ad. d. c. ex conquestione. sm. d. Alex. non hic. sed. j. in. vj. combinatione post. d. Anto. in. d. c. cum dilectus quod conclusio bar. procedit de iure ciuili, sed inspecta dispositione iuris canonici non pcederet illud qõ dicit Bar. p iura pallegata. et. c. fi. de ord. cog. Et sic. d. Alex. inducit differentiã inter ius canonicũ et ius ciui
137 le, q i dubio fieri nõ debet. vt. c. j. et ij. s. ope. no. nun. ¶ † Scdo respõdet Are quod illa iura canonica habent locum de eqtate canonica in causis beneficialibus et spũalibus in quibus multa specialia statuuntur que nõ pcedũt in alijs causis pphanatis. rationez dixi. s. in. j. cõbinatiõe. Sed caue; q imo illa cle. vni. habeat locũ etiã in causis non beneficialibus, tenet expresse. d. Abb. i. d. c. pasto. in. vij. col. prout etiã retuli. s. in. j. cõbinatione. ¶ Cõtra Bar. etiam tenet do. Abb. in. d. c. ex conquestiõe. in. ij. q. vbi mouetur fortiori fundamento, nã licet sm eũ, q prius procedatur sup possessorio recuperande sit quedã exceptio dilatoria qñ proponitur via exceptionis, pposito tamẽ possessorij p modũ actionis põt fieri qñcũqz ante cõclusionẽ in causa, quo casu in cõseqntiam possessorij venit suspẽsio petitorij. ideo nõ attenditur vtrum ista suspensio sit de natura dilatorie ex quo transit cum natura sui principalis cuius accidẽs est arg. l. qui hz. in pn. s. de tutel. et l. j. in fi. s. de auto. tuto. Tamen ista ratio videtur contra mentem dicte cle. vni. que dicit qõ illud inducitur in odium spoliatoris: ergo patet qõ si non esset ista ratio, qõ als non suspenderetur petitoriũ: et sic habeo relatos oẽs qui tenẽt cõtra bar. ¶ Sed cuz cõclusione Bar. tenent cõiter alij pertiz d. Alex. et Are. hic. Spe. in ti. de petito. et pos. §. sciẽdũ. ver. sed pone. d. Ant. de but. in. d. c. cũ dilectus. in. x. col. et seq. Bal. in. l. ordinarij. in. vj. col. C. de rei vẽ.
a ¶ Ego in vtili passu pro conclusione Bar. qõ ista exceptio[a] qõ prius cognoscatur de causa spoliationis sit dilatoria et sic tolla
138 tur lite cõte. † addo simile in exceptione excussionis, qõ prius excutiatur principalis anteq possit cõueniri fideiussor. Ista exceptio ordinis similiter est dilatoria et tollitur lite ptestata sm Cy. in aut. psente. C. de fideius. et i. d. l. exceptionẽ. C. eõ pba. et ibi bal. in pe. col. in ver. est qdã exceptio ordinis. et ibi etiã Saly. Idẽ tenẽt Ang. et Pau. de ca. in. l. decẽ. j. de v. ob. bal. in. c. ex rescripto vbi no. limitat de iureiu. Sali. in. l. ij. C. cõmu. diui. et in aut. hoc si debitor. in pe. q. C. de pig. Pau. de ca. in. l. si. in pn. ff. si cer. pe. Pe. de anch. in consi. cclxxxiij. et do. Alexã. in consi. lxxviij. primi vol. in vlti. col. qõ bene nota et iam habui de facto. ¶ Sed contra cõclusionẽ bar. multũ facit, qz permittitur actori qui intẽtauit petitoriũ vsqz ad cõclusionẽ in causa supsedere in petitorio: et intentare possessoriũ recuperande vt est tex. in. d. c. pasto. ergo etiã dz pmitti reo vsqz ad cõclusionẽ in cã facere qõ supsedeatur in petitorio et prius cognoscatur causa spoliationis, vt in iudicijs seruetur equalitas inter actorẽ et reũ. vt. l. fi. C. de fruc. et lit. expen. qz non dz licere actori qõ reo nõ lz, vt in regula nõ dz de reg. iur. pertiz cũ cã spoliatiõis sit priuilegiata vt de ea prius cognoscatur et supsedeatur in cã petitorij. l. si qs ad se fundum. C. ad. l. iul. de vi. et. l. j. C. si p vim vel alio modo. Et sic pfecto iuris videtur qõ opi. Raph. Pau. de ca. et d. Abb. cõtra bar. et sequaces sit verior presertim p
139 d. cle. vnicã. cui nõ bene respondetur. ¶ † Quarta cõclusio barto. est, q qñ reus cõuẽtus rei vendicatione nõ reperitur possidere tẽpore ferẽde sñie, nec de hoc fuit iterrogatus: nec se obtulit isti iuxta. l. is qui se obtulit. s. de rei ven. qõ tamẽ feretur sñia super petitorio, declarãdo actorem dñz, et absoluetur reus, qz nõ possidet. vt est gl. singu. in. l. si a te. §. j. j. de excep. rei iudi. Effectus est magnus: qz si postea possessio peruenerit ad reũ, poterit ei auferri vi tute dicte declarationis: et ita tenẽt omnes. ¶ Contra istã conclusionem: et contra dictam gl. in. d. l. si a te. §. j. videtur esse fortis tex. in. c. examinata. de iudi. vbi si actor possidens intentat rei vendicationẽ: qz petitio eius dicitur inepta, absoluitur reus simpliciter et actor repellitur: ergo ibi videtur de directo tex. cõtra dictã glo. Tamen do. Abb. in. d. c. examinata. in vlt. no. ponderat illũ tex. pro singulari vltra omnes vt ipse dicit pro gl. in. d. l. si a te. §.
140 j. et qõ ibi no. bar. ¶ † Breuiter dic, q illa singularis glo. in. d. l. si a te. §. j. et barto. hic, pcedit qñ cõuẽtus rei vendicatione est litem contestatus et passus negotiũ pro actore liquidari. Tamen in nulla parte iudicij fuit iterrogatus an possideret quo casu nõ dicitur proprie se offerre liti, isto casu pronuntiabitur actorẽ esse dominũ et reus absoluetur quia non apparet eum possidere et vaz tunc iudiciũ rei vendicationis fuit bene institutũ. ita declarant barto. et Ang. in. l. si quis se obtulit. do. Abb. in. c. aduersario. de excep. Secus quando reus negauit se possidere, et actor possidebat rem quã vendicabat, quo casu non potuit fundare actionem suam, tunc reus simpliciter absoluitur et nihil pnuntiatur p actore imo repellitur. ita loquitur tex. in. d. c. examineta. et sic habes quod nõ videtur se liti offerre qui suscipit iudicium si nõ asserat se possidere sm glo. et doc. in. d. l. is qui se obtulit. et in. d. l. si a te. §. j. et ita etiã tenet do. Abb. in. d. c. examinata. in vlt. no. ¶ Et si dicatur qõ ex quo reus non possidet deficit vnuz extremũ formale requisitum in rei vendicatione: scz possessio in conuento. l. vni. C. de alie. iudi. mu. cau. fac. et sic iudicium nullum et sententia nulla.

a ¶ Exceptio. Adde domi. Ma. soz. in cõs. xxiij. co lũ. vj. vbi. tiij. vf pbari. et p Alexan. late in consi. xxxiij. p totuz l iij. vol. et alij qd p fel. in. c. exceptionẽ. col. xv. vbi. et ista exceptio de exce. et an talis excep. ordinis non opposita in cã principali possit opponi in causa appellatiõis vide p Iaso, l. l. ita den si. C. de pcu. cclum. j.

Aduerte qd text.in.d.l.si a te.§.j.cū mysterio dicit, si quis fundū
quē putabat se possidere defendit:⁊ sic apparet qd reus non op
posuit exceptionē quod non possideret, ⁊ sic reo non opponēte
⁊ nō interrogato an possideret, fuit iuridice facta litis ↄtestatio
⁊ fact⁹ ꝓcessus. ¶ Alio ⁊ secūdo modo respondet do. Car. Flo. i
d.c. examiata. qd gl.i.d.l.si a te.§.j. ꝓcedit, qñ rei vēdicatio actua
liter competit actori:qꝛ licet reus cōuentus nō possideret: tamē
possessio erat penes tertiū ⁊ non penes actorem. Secus si rei vē
dicatio actualiter agenti non cōpetit:puta:qꝛ possessio sit penes
ipsum actorē nec alius possideat aut detineat:⁊ tunc actor repel
litur. ita ꝓprie loquitur tex.in.d.c. examinata. ⁊ licet Lud.ro.hic
in pe.col. reprobet istā solu. Eo qꝛ etiā ibi rei vēdicatio actualiter
competebat actori:eo quia res erat posita in sequestro penes ter
tium, vnde ratione detentationis poterat contra sequestrarium
intētari.l.officium.ff.de rei vendi. Dic melius prout etiam dicit
Are.hic, quod tēpore quo fuit actum rei vendicatiōe nō erat ad
huc facta sequestratio:⁊ sic a principio inepte fuit actum ⁊ sic te
ne glos.in.d.l.si a te.§.j. que est singularis ⁊ cōiter approbata ſm
Ange.in.l.pompo.§.sed ⁊ is.ff.de procu.⁊ in.d.l.is qui se obtulit
⁊ non reperitur alibi in iure, ſm Bal.in rub.extra de senten.⁊ re
iudi.in.ij.col.⁊ ita habes expeditum primum membrum huius
141 quarte cōbinationis. ¶ † In secūdo membro huius quarte cō
binationis in quo loquit Bar.de īterdicto adipiscende:⁊ tenet
quod si post litē contestatā super petitorio reus non interroga
tus an possideat ꝓponat possessoriū adipiscende, quod procedet
super vtroq; iudiciū. Istud non videtur verū, impediente regu
la cōtrarietatis:qꝛ agens rei vendicatione dicit aduersariū pos
sidere:⁊ ille postea agens possessorio adipiscēde negat quod possi
deat:sꝫ dicit actorē possidere, ergo nō ꝓcedit iudiciū sup vtroq;,
sicut in simili dicit Bar.in sequēti mēbro in interdicto retinēde,
ad fi. Salua ꝙ Bar.hic loquitur qñ super petitorio fuit lis con
142 testata:⁊ sic illud iudiciū rite ⁊ recte ꝓcessit. ¶ Itē ex his que
dicit Bar.in quarta combinatione iuncto eo quod tenet Bar.ff.
in.j.combinatione:habes diligenter notare, qd qñ vnus ⁊ idem
intentat petitoriū ⁊ possessoriū magis impeditur cōcursus peti
torij ⁊ possessorij retinende ratione contrarietatis, q̄ petitorij et
possessorij recuperande vel adipiscende. ita vult Bar.ff.in.j.cōbi
natione:⁊ est tex.in.d.c.pastoralis. Tamen qñ ista remedia intentan
tur a diuersis, qꝛ petitoriū intentatur ab vno ⁊ possoriū ab alio
vel econtra est totum oppositū, qꝛ facilius admittitur concurs⁹
petitorij ⁊ possessorij retinēde, q̄ petitorij ⁊ possessorij recuperā
de vel adipiscēde. Sꝫ i diuersis ꝑsonis est totū eꝫ. Ratio diuersi
tatis est in ꝓmptu, qꝛ in eadē ꝑsona est maior contrarietas in pos
sessorio retinēde q̄ i alijs:patet, qꝛ si ago petitorio, assero aduer
sarium possidere. Si ago possessorio retinēde assero me possidē
re, ⁊ sic sum mihi ipsi contrarius. Secus qñ ago possessorio recu
perande vel adipiscende, qꝛ in neutro assero me possidere sed ad
uersariū. sed in diuersis personis est totū ecōtra qꝛ nulla est con
trarietas in possessorio retinende cum petitorio, in alijs sic. nam
ago contra te rei vendicatione ⁊ sic petitorio:assero te possidē
re. Si postea econtra tu agis contra me vti possidetis ⁊ sic retinē
de, tu etiam asseris te possidere:⁊ sic inter nos nulla est contrarie
tas. no. qꝛ boni sunt termini ⁊ fundamētales i presenti materia.
143 ¶ † Quinta cōbinatio Bar. est, qñ vnus primo ꝓponit posses
soriū ali⁹ scdo petitoriū ⁊ sic econuerso ad ꝓcedētē iā bar. facit tria
mēbra vt hic ꝑ eū. ¶ Adde ꝙ Bar.i pmo mēbro est diminut⁹,
qꝛ nō facit illā distictionē quā facit in alijs duob⁹ mēbris sequē
tib⁹, vtrū agatur diuersis respectib⁹, ⁊ sic respectu diuerse posses
sionis, an eodē respectu vt in pmo casu admittat cōcurs⁹ vtrius
q; iudicij. Pro certo Bar. est in hoc diminutus, qꝛ ita debuit di
stinguere in isto mēbro sicut in duobus sequētibus:⁊ prout disti
guit in alijs cōbinationibus attento maxime ꝙ ipsemet Bar.ff.
in precedenti cōbinatione in primo mēbro ita formaliter distin
guit in istomet interdicto recuperande, quod si ꝓponatur diuer
sis respectib⁹ admittat cumulatio amborū iudiciorū per istū tex.
ſm quintā lecturā gl. cōmuniter approbatā. nō scirē saluare bar.
in hoc. sed puto ꝙ fuerit inaduertētia Bart.hic, ⁊ idē Bart.j.in
vj.cōbinatione, lꝫ nemo aduertat. ¶ Scdo, ꝙ bar. subdit, ꝙ spo
liatus agens possessorio recuperande pōt cōsentire ꝙ cognoscat
super exceptione dñij opposita per reum per.c.j.de resti.spolia.
144 Adde † ꝙ spoliatus potest ↄuenire siue pacisci ne possit agere
ꝑ spoliatione iam facta possessorio recuperāde, ⁊ sibi preiudicat
ſm do Abb. late in.c.sollicite.in vlti.col.de restit.spo.⁊ in.c.cū di
lectus in.xj.col.de ordi.cog.⁊ hoc no. qꝛ iam habui de facto, ⁊ vt
dicit bar. licitum est renuntiare iuri suo.l.si quis in cōscribendo.
C.de pac.c.si diligenti.de fo.compe. naꝫ remittentibus actiones
suas, nō est amplius dandus regressus vt dicit tex.in.l.queritur.
§.si venditor.ff.de edil.edic.⁊.vij.q.j.in cap. quam periculosum.
145 ¶ † Tertio, inquantum bar.in vltimo mēbro tenet ꝙ si primo
intentatū est ab vno possessorium retinende, secundo intentetur
ab alio petitorium eodem respectu.s.eiusdē naturalis possessio
nis, ꝙ ista non possunt concurrere rōne cōtrarietatis. cū Bart.
omnes indifferenter transeunt: idem tenet barto.j.in.vj. com
binatione ⁊ etiā.ff.in quarta combinatione. ad fi. Istud nō videt
bene dictum, nam qui intentat possessorium retinende dicit se
possidere alter qui intentat secundo loco petitorium fatetur ad
uersarium possidere:ergo hic nulla est cōtrarietas, vt vult bart.
nisi saluādo bar. consideres effectum, qꝛ vterq; vult illam natu
ralem possessionē eiusdē rei, vnus ratione dominij.l.officium.ff.
de rei ven. alius ratione interdicti:⁊ sic considerato fine ⁊ effectu
vtriusq; iudicij dicitur resultare contrarietas. Secūdo potes sal
uare barto. per ea que dicit barto. met.ff.in quarta cōbinatione
in fi. quando actor qui primo agit petitorio postea cōuent⁹ vti
possidetis asserit se possidere eadē possessiōe qua ↄuenit. Et tūc
est sibi cōtrarius vt ibi ꝑ barto.⁊ in istis terminis salua etiā bar.
146 hic. ¶ † Item inquantū.ff.in primo membro tenui ꝙ bart. sit
defectiuus ꝙ si agatur diuersis respectibus respectu diuerse pos
sessionis dicta iudicia possint concurrere. Istud patet, quia si
actor primo egit possessorio recuperande ꝙ est priuilegiatū vt
ante de eo cognoscatur, ⁊ dicit se spoliatū sua naturali possessio
ne:⁊ reus vero postea egit petitorio ⁊ sic rei vendicatione quia di
cit aduersariū detinere vel ciuiliter possidere, tunc vt dicit bart.
ff.in primo membro precedētis cōbinationis ista duo iudicia si
mul ↄcurrunt, arg. huius.l. ſm quintam lecturā gl. ¶ Et aduer
te ꝙ tunc cessant fundamenta adducta per bar.hic. Primū ꝙ
actor intentans possessoriū recuperāde negat se possidere, ergo
non potest cōueniri petitorio ⁊ sic rei vendicatione.l.fi.ff.de rei
ven. respondetur ꝙ negat se possidere naturaliter ex quo dicit
se spoliatū sua naturali sed potest conueniri ratione detentatio
147 nis.l.officium.ff.de rei vendi. † Item ratione ciuilis possessio
nis qꝛ rei vendicatio datur cōtra ciuiliter possidentē. gl.in.l.pō
148 ponius.§.si is qui ⁊ ibi bar. vbi alias dixi.j.co. ¶ † Non obstat
ſm fundamentū Bartol. ꝙ causa spoliationis est priuilegia vt
ante de ea cognoscatur:respondet veruꝫ esse respectu naturalis
possessionis in qua actor dicit fuisse commissaꝫ sibi spoliationē,
sed nō respectu alterius cuius respectu nūc cōuenitur puta de
tentationis vel ciuilis possessionis. Et sic resideo i eo ꝙ tenui.ff.
quod bar. sit defectiuus in isto primo mēbro. ⁊ pondera ꝙ bart.
met.j.in.vj.cōbinatione in fi. vbi etiam loquitur quando pmus
proponit interdictum recuperande ⁊ alius petitorium, nā post
ea bart. ibi. in fi. dicit predicta vera nisi diuersis respectibus age
retur, tunc enim dicta iudicia concurrunt nec esset aliqua regula
impediens ſm eum, ⁊ sic tenet illud quod ego teneo licet hic sit
149 diminutus. ¶ † Sexta cōbinatio quādo simul ⁊ eodē tempore
vnus ꝓponit petitorium ⁊ alius possessoriū: bar. bene dicit. Ad
150 de ꝙ statim dixi in precedenti combinatiōe. ¶ † Septima cō
binatio Bart. est quādo vterq; proponit petitorium ⁊ possesso
riū asserens se esse dñm ⁊ possessorē, cōcludit ſm oēs ꝙ ꝓcedere
debet possessoriū ⁊ prius expediri ratione ↄrietatis ⁊ rōne ordi
151 nis iudiciarij. ⁊ cum bar. tenēt oēs. ¶ † Adde ꝙ ꝑ hoc puto ali
bi male dicere Pau.de cast.in.l.si de vi.in pe.colū.in fi.ff.de iud.
vbi dicit, frequēter videmus in practica ꝙ duo contendūt de ꝓ
prietate ⁊ possessione, et vterq; eorum dat libellum in quo nar
rat se possessorē ⁊ dñm:⁊ sic cumulatur vtrūq; iudicium ⁊ vtrūq;
tendit ad declarationē iuris agētis ꝙ fieri potest, vt ibi ꝑ eū: cre
do ꝙ erret nam ista cumulatio non admittitur vt hic per bar. et
oēs, qꝛ debet ꝓcedere possessorium ratione contrarietatis et ra
152 tione ordinis iudiciarij. ¶ † Istam conclusionem bart. limitat
bal.in.l.vnica.§.in primo.in vlt.col.C.de cadu.tol. non procede
re in iuribus incorporalib⁹ in quibus vnus contra alterū ⁊ alter
cōtra aliū pōt agere dicēdo ius suuꝫ esse ⁊ se possidere vel quasi,
nam duplices libelli ꝓcedunt in petitorio ⁊ possessorio retinēde
rerū incorporaliū:⁊ est vtilis mutua petitio ꝓpter pleniorem vi
ctoriam, vt dicit singulariter notari.in.l.j.§.j.ff.vti possidetis. Istaꝫ
limitationē reprobat Are.hic, qꝛ nō debēt admitti libelli dire
cto contrarij, qñ per vnū iudiciū intentatū idē oīno quis pōt cō
sequi alter agendo alter per viam exceptionis. ita dicit ꝓbari in
l.quēadmodum.⁊ ibi bald.ff.de iudi. Sed non reperio bald. ibi
hoc dicere. ¶ Tu tene limitationem bal. que videt bona cessan
tibus rationib⁹ bar. cum in iuribus incorporalibus cesset ratio
contrarietatis ⁊ ordinis, si vterq; vult assumere in se onus ꝓbā
di, vt declarat bar.ff.in tertio mēbro prime cōbinationis, vbi ꝓ
prie loquitur in iuribus incorporalibus. Sed vnuꝫ mihi obstat
contra istam limitationē bal. qꝛ iudiciū debet cōstare ex tribus
personis.c.forus.de ver.signi. vnde etiā in tribus iudicijs in qui
bus quilibet dicit actor ⁊ reus, debet prius discuti quis sit actor
⁊ quis reus.l.in iuribus.⁊.l.seq.ff.de iudi. quod nō est hic:ex quo
153 vterq; est actor ⁊ vterq; agit ⁊ proponit libellū. ¶ † Vltra q;
Bart. adde octauam combinationem quam bartol. omisit:vcꝫ.
An duo iudicia possessoria possint simul eodem tempore cōcur
rere et

rere ⁊ cumulari in quo Bal. in repe. l. incerti. in. xj. q. C. de inter-
di. tenet, quod ab eadē parte nō possint cumulari ratione cōtra-
rietatis, nā intētans possessorium recuperāde asserit se olim pos
sedisse ⁊ tunc esse spoliatū. c. olim. de resti. spo. interdictuz adipi-
scende presupponit nunꝙ possedisse: interdictum retinende pre
supponit ꝙ possideat. Ergo impossibile est ꝙ ab eodez possint
simul cumulari. sed a diuersis partibus tenet Bal. qđ fieri possit
cumulatio, excepto possessorio recuperāde in quo reconuentio
non procedit nisi eodē possessorio ꝑ alia spoliatione. c. fi. de ord.
cog. licet bar. s. ante primā cōbinationē dicat illud. c. fi. procede-
re de iure canonico tantum. Et cum illa decisione bal. simplici-
154 ter transit do. Alex. hic. ¶ † Sed tu subtilius aduerte, qđ etiaz
ab eadem parte videt ꝙ iudicia possessoria possint simul cumu-
lari circa diuersa: puta recuperande ratione naturalis spoliati.
adipiscende ratione ciuilis vt hoc tex. ſm quintam lecturā gl. et
tenet bar. in omnibus cōbinationibus presertim in quarta com
binatione: ⁊ ego dixi in quinta cōbinatione in primo mēbro bar.
¶ Similiter interdictū adipiscende ⁊ retinende possunt cumu-
lari diuersis respectibus, per illud qđ in simili tenet bar. in ter-
tio mēbro quarte cōbinationis: ⁊ ita etiā in specie reperio tenere
155 Ludo. ro. hic, alij nihil tangunt. ¶ † An autem a diuersis pos-
sint cumulari ab vno interdictū recuperande ab alio vti posside
tis sup eadē re. Licet bal. simpliciter teneat ꝙ nō, est longus ar-
ticulus, quem plene tangit Inno. ⁊ post eū. d. Ant. de bu. in. c. ve
niens de prescrip. quos late refert Lud. ro. hic, quē per te videas
Jo. an. in addi. Spe. in ti. de peti. ⁊ poss. s. §. j. ver. sed an intētan-
ti: ⁊ ita habes expeditā principalē qōnem bar. ꝑ septē cōbinatio
156 nes, an petitoriū ⁊ possessoriū possint cumulari. ¶ † Scđo prin
cipaliter querit bar. an in casibus in quib⁹ dictū est non admitti
cumulationē, sit necesse quod opponatur exceptio, ⁊ an si nō op
ponatur, iudicia sint nulla vel saltem reus veniet absoluēdus, di
stinguit faciendo quatuor membra, vt hic late per eum. ⁊ cū car.
transeunt hic Mod. Idem tenet barto. in. l. edita. C. de eden. in
vlti. char. in versi. expeditis generibus cumulationum. Bald. in
l. ordinarij. in. iiij. col. C. de rei vendi. do. Ant. de bu. in. c. cuz dile-
ctus. de cau. pos. ⁊ proprie. ¶ Tu adde in scđo membro quando
talia iudicia nō cōcurrunt, eo quia absolutoria lata in vno facit
preiudiciū in alio. Pro hoc bart. allegat. l. generaliter ſm secun-
dam lec. gl. j. de excep. ¶ Tu dic qđ illa gl. melius fuisset allegata ꝑ
bar. in primo mēbro. qñ ratione prelationis vel ordinis impedi
tur cumulatio. nam ibi glo. proprie loquitur de exceptione, qđ
prius ꝓcedat in rei vendicatione ꝙ pro seruitute vie iuxta. l. fun
dum. j. de excep. nisi saluando bar. dixeris qđ ibi est duplex exce-
ptio. s. ordinis vt dixi: ⁊ etiam qꝛ snia lata in vno parit exceptio-
nem in alio. d. l. fundum ⁊ ꝓpter istud secūdum fundat prima ra
157 tio: ⁊ istud etiā cōsiderauit bart. hic. ¶ † In tertio mēbro dum
bar. loquit de remedijs que electione tolluntur, ⁊ dicit qđ si vnū
ꝓponitur in vno iudicio ⁊ aliud successiue in alio. ꝙ scđm tollit
ipso iure, vt i casu. l. fi. C. de codicil. dic rationē esse. qꝛ qñ ex eodē
facto vel causa oriunt diuerse actiōes, tunc vna electa tollit alte-
ra. arg. l. si reus. j. de fideius. ⁊ ita magistraliter declarat bart. in. l.
j. §. vnde queritur in prima regula. s. de publica. ⁊ ꝑ doct. tbarto.
ibi: presertim in prima ⁊ secunda regula tolluntur tria iura que al
158 legat Areti. hic contra bart. ¶ † Item diligēter no. singularem
doctrinā bart. quā ponit in isto tertio mēbro, ꝙ acta facta in pri
mo iudicio, etiā inter easdē personas, ⁊ etiā corā eodez iudice qđ
est pl⁹, nō faciūt fidē in alio iudicio, etiā i cā recōnentionis, nisi
pars ꝓducat illa acta i secūdo iudicio: ⁊ sic non dicit constare iu
dici vt iudici de actis nisi quo ad illā cām in qua sunt facta. seqt
bal. in. l. ordinarij. in. iiij. col. C. de rei vendi. d. Anto. de bu. in. d.
c. cū dilectus. in. xij. co. ⁊ seq. vbi per hoc dicit, qđ cauti practici ꝓ
ducunt acta vnius cause in alia. ⁊ est glo. no. in. l. quoties. §. fin. in
verbo heredē. s. de proba. ⁊ ita etiā valde no. sequitur. d. Mathe.
in no. clxj. Et istud dictū barto. etiā notat ⁊ reputat egregiū do.
Alex. in consi. lxxxij. inci. in causa vertente inter Pe. ⁊ Jo. in pe.
col. in fi. in. j. vol. Sequitur et an do. Alex. in. l. ij. ad fi. C. de edē.
159 Accedat † ꝙ vult glo. no. ⁊ ibi not. bar. in. l. mutari. s. de procur.
vbi tenet ꝙ vno momento pōt totus ꝓcessus prius fact⁹ repro-
duci, ⁊ consensu partium cōfirmari qñ erat inualidus, puta qꝛ fa
160 ctus tēpore feriato. vt ibi no. pen. ¶ † In quarto mēbro bart.
qñ prohibetur concursus ratione contrarietatis, dato ꝙ iudex ⁊
pars nihil opponāt, si etiā in ꝓcessu continentur contraria sequi
tur absolutoria etiā parte nō opponente. per regulaz. l. vbi repu
gnantis. j. de regu. iur. ⁊. l. scripture. C. de fi. instr. Adde qđ actuz
repugnantē etiā summus deus non pōt in esse ꝓducere ſʒ An-
ge. in cōsil. clxxxij. incip. hic punctus prima facie videtur clarus
circa fin. ¶ Sed vt istam materiā clarius habeas. Fac regulā ſm
161 Jo. de imo. ⁊ do. Alex. cū tribus fallētijs. † Regula est. qđ regu
lariter ista iudicia simul procedūt ⁊ simul possunt cumulari si nō
opponatur a iudice vel a parte. l. si mancip. ꝑn. ⁊ ibi gl. s. de edi.

Item qꝛ leges loquentes de cumulatione prohibita, semꝑ vidēt-
tur se referre ad exceptionē, vt patet in iuribus hic allegatis per
Bar. Facit qđ etiaz in criminalibus ꝓcedit accumulatio accusa
tionis duorum, qñ plures accusantur in eodē libello. Si nō op-
ponatur a parte ſm Bar. in. l. hos accusare. §. lege. j. de accu. ⁊ in
l. j. §. accusationem. j. ad turpil. glo. ⁊ bal. in. l. si accusatoribus. C.
de accusa. bald. in. l. cum rationibus. in. ij. qđ. C. qui accusa. non
poss. Item regulariter iudex non debet impartiri officium suuz
nisi parte petente vel excipiente. l. iiij. §. hoc autem iudicium. s.
162 de dam. infec. ¶ † Ista ragula primo fallit quando apparet ex
actis quod agens est sibi contrarius, qꝛ sicut iudex potest ex offi
cio libelluz ineptum reijcere: vt est glo. in. l. j. ⁊ ibi dixi. s. de offi.
asses. ⁊ in. c. sacerdotibus. xi. q. j. Ita potest ex officio repellere eū
qui non est audiendus, qꝛ est contrarius. l. j. C. de fur. ⁊. c. solicitu
163 dinem. de appel. ¶ † Secūdo fallit, quādo actor agendo vno ex
duobus remedijs: alij renūtiat, vt qñ intētando petitoriū renun
tiat possessorio vel ecōtra vt hic ſm tertiam lectu. glo. ⁊. l. fin. C.
de codicil. tunc si intentat secundū qꝛ constat eum sine actiōe ex-
periri. iudex ex officio etiā parte nō opponēte potest eū repelle
re ſm glo. in. l. vbi pactū. C. de transac. ⁊ in. l. si vnus. §. pactus ne
164 peteret. in verbo in opponēdo. s. de pac. ¶ † Tertio vltra bar-
to. limita in iudice delegato cui cōmissum est vt primo de posses
sorio deinde de petitorio cognosceret: quia si fiat cumulatio quā
uis non opponatur per partem vel iudicem. tamen processus
erit nullus. tex. est no. in. c. venerabili. ⁊ ibi doc. no. de offic. dele.
⁊ sequitur simpliciter do. Alex. hic ratio est, qꝛ forma mādati di
ligenter est attendenda per delegatum. l. diligenter. in princi. s.
manda. ⁊. c. cū dilecta. de rescrip. Et ita habes expeditā istā secū-
165 dam questionē bar. ¶ † Tertio querit barto. an in iudicijs pos-
sessorijs requirat litis cōtest. ⁊ concludit qđ sic in omnib⁹ tribus
retinende adipiscēde ⁊ recuperāde: vt hic late ꝑ eū. Licet in iter
dicto recuperande videatur esse plus dubij, odio spoliatoris. Et
cum bar. tenet Imol. ⁊ alij Mod. hic. Idem bartol. post gl. in. l.
j. C. si de momen. pos. fue. appel. bar. ⁊ Ang. in. l. fi. C. qui legi per
so. hab. stan. in iudi. vel nō gl. in. c. ꝯsultatiōib⁹. i gl. fi. ⁊ ibi Jo. an.
⁊ bald. in. j. col. de offi. deleg. bal. in. l. fi. C. si per vim vel alio mo-
do. ⁊ in repe. l. incerti. in. xiiij. qđ. C. de interdi. vbi disputat ⁊ non
clare firmat, quicquid teneat idem Bal. in. q. per euz disputata
que incipit. Accusatus de vi turbatiua. in. xv. qđ. vbi tenet, qđ
in interdicto recuperande quod datur spoliato nō requiratur li
tis contestatio. ¶ Sed primā opi. que est communis, tenet etiā
Ange. in. l. j. §. annum post glo. ibi. j. de iti. actuqꝫ pri. Sali. i. d. l.
fin. C. si per vim vel alio modo. vbi dicit, quod excepto Guil. de
cu. doc. communiter tenent quod requiratur litis contestatio.
Idem tenet do. Alex. in consi. ccclxvij. incip. consideratis his de
quibus in themate fit mentio. in. iiij. colum. qđ est consiliū scđz
in. ij. volu. Et pro ista communi opin. vltra allegata per Bart.
est bonus tex. in. c. ij. in versicu. cum igitur lis. ⁊ ibi docto. vt lit.
non contest. vbi est tex. quod etiam in possessorio recuperande, i
quo est maior dubitatio, tamen requiritur lis cōtesta. Ad idem
tex. in. l. properandum. in princip. in verbo possessionem iuncto
verbo post litem contestatam. C. de iudi. ⁊ tex. in. l. j. §. necessario.
in verbo ad ius ordinarium. s. si mulier ven. nomi. Ad idē facit, Sm̄a sup possessorio
qꝛ sententia lata in possessorio dicitur esse diffinitiua, vt no. bal.
in. l. quod iussit. j. de re iudi. ⁊ in. l. post sententiam. C. de senten. et
interlo. om. iud. ⁊ in. l. j. in glo. j. in fi. C. si de mo. posses. fue. appel.
Sed diffinitiua non potest ferri lite non contestata. l. prolatam.
166 C. de sen. ¶ † Item pro cōmuni opi. facit bona ratio, quia i pos
sessorijs proceditur summarie. l. iij. §. ibidē cū glos. s. ad exhiben.
Sed in summarijs requiritur litis contesta. l. tigni. §. idem scri-
bit. ⁊. §. si quis non possideat. ⁊. l. iulianus. §. proinde. s. ad exhib.
ſm Bar. in extrauagā. ad reprimendum in verbo summarie. ⁊ in
l. iiij. §. hoc autem iudicium. in vlt. colum. et in vlti. qđ. s. de dam.
infect. Sicut etiam in nuntiatione noui operis requiritur litis
contestatio. gloss. in. l. de pupillo. §. qui opus. s. de ope no. nūtia.
167 ¶ † Similiter quando intentatur remedium possessoriuz. c. re
integranda. iij. questio. j. requiritur lit. contest. ſm Archi. ibi, vbi
refert idem tenuisse Goffre. in. c. ij. de offic. iudi. Idem tenet Sa-
lice. in. d. l. fi. C. si per vim vel alio modo. domi. Alex. in. d. consili.
ccclxvij. al's. ij. in. iij. volumine. ⁊ hic. Sed aduerte, in contrarium
168 Ego † arguo sic, quia quando lex dicit ꝙ summatim procedatur
intelligitur absente parte ⁊ sic non fit litis contestatio, ita tenet
Barto. met. in. l. fulcinius. §. cum hoc. j. ex quib⁹ cau. in pos. ea. ar
gu. l. recusare. in princi. s. ad trebel. Et pondera istud idem velle
Bar. hic in fallentia quā ponit in carboniano edicto, vbi vult qđ
non requiritur litis cōtestatio quia summatim proceditur. idem
vult Bar. j. in. iiij. q. ꝙ vbi proceditur summatim nō requiratur
litis contestatio. quomodo concordabimus istam contrarietatē
bart. met. ¶ Tu potes saluare ex doctrina no. eiusdē met. bar. in
l. j. §. fi. in. j. colū. j. de preto. stip. vbi dicit, qđ quādo lex dicit sum-

matim cognosci vel procedi, ⁊ sumus in casu quo snia lata nõ pa
rit plenum preiudiciũ, ⁊ tunc intelligitur summatim tam in ordi
ne ꝙ̃ in ꝓbatione: ⁊ tunc non requiritur litis cõtestatio. Secus in
causa in qua summatim cognosci plenũ preiudiciũ parit, vt ibi
per eũ, sꝫ carboniana nõ parit plenũ preiudiciũ: igiť ibi summa-
tim intelligitur sine litis cõtestatione: ita proprie loquitur bart.
hic in sua fallentia. ⁊. j. in. iiij. q̃. sed snia lata in possessorio facit
plenum preiudiciũ, q: ab ea appellari nõ potest. l. vni. C. si de mo
men. pos. fue. appel. Bar. in. l. ij. ff. de appel. recip. ibi igiť summa-
tim intelligitur interueniente litis cõtestatiõe. Ista est pulchra
169 cõcordia ⁊ pulchra doctrina quã no. ¶ Istaꝫ cõmunẽ † ꝯclusio
nem limitat Bar. duobus modis. Primo, qñ possessoriũ non di
rigitur contra certam personã. Ibi non requiriť lit. cõtes. l. fi. C.
170 de edic. diui. adri. tol. istud repetit Bar. in duobus locis. † Ad-
de ꝑ ista limitatione bonã gl. in. l. quinquaginta. ff. de excu. tu. ff.
quã gl. no. ibi Bal. q̃ actus qui de sui natura nõ hꝫ aduersariũ
certum, nõ requirit lit. conte. sed reqrit ꝓpositionẽ ⁊ ꝓbationẽ,
⁊ illa propositio habetur pro litis conte. per illum tex. cũ gl. no.
171 ¶ † Scđo limitat Bar. in possessorio carboniano in quo nõ re
172 qriť litis cõtestatio duplici rõne de qua hic per eũ. ¶ † Tertio
vltra Bar. singulariter limita, qñ periculũ esset in mora, tũc pos
sessorio nõ reqriť li. conte. ꝫm Bal. in. d. l. incerti. in. xiij. q. Istam
limitationẽ reprobat do. Alexan. hic. in vlt. col. licet dicat ꝙ ne
173 minẽ inueniat facientẽ mentionẽ de hac limitatiõe. ¶ † Mod⁹
colorato fundamento, quia in causa dãni infecti periculum est ĩ
mora: ⁊ ideo celeritatẽ desiderat. l. j. ff. de dam. infec. ⁊ tamẽ ꝫꝫ cõ
munẽ cõclusionẽ requiriť li. contest. ꝫm Bar. ⁊ doc. in. d. l. iiij. §.
174 hoc aũt iudiciũ in vlti. q. ff. de dam. infe. ¶ † Sed tu tene limi-
tationẽ Bal. q: vbicũqꝫ periculum est in mora, recedimus a regu
lis iuriscõis. l. de pupillo. §. si qs riuos. ⁊ ibi. d. Alex. ad hoc no.
ff. de ope. no. nũ. Et ibi multa cumulaui ad istã regulã. facit. l. ait
pretor. §. si debitorem. j. de his que in fraud. credi. Nõ obstat fun-
damentum do. Alex. q: licet causa damni infecti celeritatẽ desi-
deret. d. l. j. ff. de dam. infec. tñ ꝑ hoc nõ tollitur. lit. conte. q: si dã-
nũ pẽdente iudicio contingeret, potest agi ꝓ illo dãno. l. si finita.
§. eleganter. ff. de dam. infec. ita formaliter respondet Bar. in. d.
§. hoc aũt iudicio. in vlti. q. ⁊ valde admiror ꝙ do. Ale. nõ faciat
de eo mẽtionẽ, cum Bar. ibi ante eum formet illud fundamẽtuꝫ
⁊ ei respõdeat vt dixi. ¶ Sed aduerte, lꝫ opi. Gui. de cu. sit repro
bata ꝑ Bar. ⁊ scrib. hic, tñ ista opi. Gui. est multũ equa ꝫm Bal.
in. d. l. incerti. in. xiij. q. ⁊ ibi inter alia respõdet ad. §. hodie. instit.
de interdi. alleg. per bart. ꝙ ibi sunt verba narratiua non autem
dispositiua ꝙ requirať li. contest. An aũt verba renuntiatiua le
gislatoris disponãt, dixi alias plene in. l. qui se partis. C. vnđ lib.
Idem etiam respõdet bal. ad. l. iij. §. penul. ff. de lib. exhibẽ. allega-
per bar. vltra respõsionẽ Guil. hic relatã per Bar. ibi reo absen-
te ꝓceditur ad missionẽ in possessionẽ bonorũ, ideo nõ ferť diffi-
nitiua q: nõ liquebat de causa. Itẽ q: est in electione actoris q̃
velit ex istis remedijs an mitti in possessionẽ bonoꝝ rei cõtuma
cis, an ꝙ cõtra eũ ꝓcedatur ad sententiã diffinitiuã. ¶ Itẽ adde
ꝙ ꝓ ista opi. Guil. contra cõem, facit bene tex. in. l. momẽtanee. ĩ
verbo mox. C. vnde vi. vbi possessorio recuperãde ĩ quo ꝓprie cõ
sistit dubitatio debet mox ꝓcedi, ⁊ sic sine lit. cõte. sꝫ ad illũ text.
respõdet Lud. ro. hic, ꝙ dictio mox aliqñ importat iteruallũ: vt
175 no. in. l. j. ⁊ ibi dixi. ff. si cer pe. ¶ † Tu respõde melius ꝫm Joan.
de imo. ꝙ dictio mox. significat ꝙ summarie debeat ꝓcedi. Sed
in summarijs requiriť litis contest. vt. ff. prime dixi: ⁊ limitaui.
Probo assumptũ ꝙ iste dictiones mox statim ⁊ similes impor-
tant iudiciũ esse summariũ, ita no. Bar. in. l. res que. §. i. j. de iure
fisc. vbi ad hoc punctualiter allegat. d. l. momẽtanee. C. vnde vi.
idem etiam tenet bar. in. l. pe. circa prin. C. depo. ¶ Item aduer-
176 te circa quartũ fundamentũ Guil. de cu. ꝙ est reale † sed tu for-
tius inducas: nã in oĩ iudicio quantũcũqꝫ summario ꝑsona q̃ liti
gat debet plene legitimari ꝙ̃uis causa principalis requirat sum
mariã cognitionem. ita signanter no. bart. in. l. ij. in fi. per glo. ibi.
C. de edic. diui adri. tollen. cum multis concor. quas alias ibi de
di. Sequitur do. Alex. in. l. iudices. C. de iudi. modo si in casu no
stro in iudicio possessorio in quo requiritur summaria cognitio
legitimatio persone litigantis est sublata. l. momentanee. C. qui
legi. perso. non hab. ⁊. l. j. ⁊ fi. C. si per vim vel alio mõ. Ergo a for-
tiori intelligitur remota litis cõtest. quia si remouetur legitima-
tio persone que est fortior, ⁊ que in omni iudicio etiam summa-
rio, reqritur, ⁊ debet plene fieri. ergo fortius intelligiť remota li
tis cõtestatio. Isto mõ voluit arguere Gui. de cu. ⁊ hoc modo in
ducendo non obstaret so. bart. ¶ Similiter circa octauũ funda-
mentum Guil. de cu. illud fortius inducas hoc modo ĩ possesso-
rio recuperande licitũ est spoliato ꝓpria autoritate rem recupe
rare. l. iij. §. cũ igitur. j. de vi ⁊ vi ar. Similiter si sum in possessio-
ne rei mee ⁊ tu aliquid in ea facias, possim propria autoritate il-
lud factum destruere. l. quemadmodũ. §. j. ff. ad. l. aquil. ⁊. l. si vitẽ.
§. si ad ianuã. j. ꝙ vi aut clam. Barto. not. in. l. j. §. nuntiatio. in. j.
col. ff. de ope. no. nuntia. Si ergo possum ꝓpria autoritate facere
omissa omni iuris solennitate: ergo licet intenteť via iuris ⁊ mi-
nus legitime: q: sine litis conte. istud non dꝫ vitiare, cum habea
177 mus regulam † ꝙ qñ aliquid de necessitate nõ requiritur, si illđ
interuenit ⁊ minus legitime aut minus solẽniter: nõ vitiat actũ
l. vni. in prin. C. de rei vxo. actio. Bar. in. l. j. ad fi. prin. ff. de eden-
do. Facit ꝙ vult glo. no. in. §. serui. v. vo. in verbo in transitu. in-
sti. de libe. vbi glo. tenet, ꝙ qñ in aliquo actu nõ requiritur ꝑsen
tia iudicis, si interueniat ⁊ nõ solẽniter: nõ vitiat actum. Sicut
etiã in causis in quibus nõ requiriť libellus, si porrigať libellus
⁊ nõ solẽnis, nõ per hoc vitiat ꝓcessum nec sententiã: vt vult gl.
no. in. l. vinum. in glo. mag. ad fi. vbi plene dixi. ff. si cer. peta. Ita
voluit arguere Guil. de cu. ¶ Circa nonũ fundamentũ Gui. de
cu. l. in cause. §. causa cognita. ff. de mino. vbi in impetratione re
178 stitutionis in integ. nõ requiriť litis conte. Bar. † pro respon-
sione dicit esse videndũ Cy. in aut. si oẽs. ĩ vlt. q. C. si minor ab he
re. absti. Cy. ibi distiguit, ꝙ aut minor petit se admitti ad aliqđ
dandum vel faciendũ per in integ. resti. ⁊ tũc opus est litis cõte.
Aut non petit aliquid sibi dari vel fieri: sed petit aliq̃ obstacu
lum remoueri per in integ. restitutionẽ. Et tũc non est necessa-
ria aliqua litis cõtesta. vt ibi per eum. ¶ Circa vltimũ fundamẽ
179 tũ Guil. de cu. Inquantũ bar. respondet † ꝙ qñ actor ꝓposuit
libelluꝫ lis ex parte sua est quodãmodo cõtestata ideo eo absen
te põt tũc ferri snia diffinitiua per aut. qui semel. C. quõ ⁊ quan
do iud. Adde ꝙ contrarium tenet ipsemet bar. sibi cõtrari⁹ in. l.
edita. in. iiij. col. ad fi. C. de eden. Eo q: si ista ratio esset vera ꝙ qñ
actor obtulit libellum ex eius parte esset facta litis cõtest. seque
retur q̃ etiam de iure antiquo ff. orum potuisset ferri snia diffi
nitiua cõtra talẽ actorẽ quasi cõtra eum sit lis cõtestata ꝙ est fal
sum. l. ⁊ post edictum. in fi. ff. de iudi. ¶ Secundo q: contestatio
diciť simul attestatio: vt no. in. l. j. C. de lit. conte. Sed per solam
ꝓpositionem libelli nõ fit attestatio simul. Ergo ex nulla ꝑte fit
litis contesta. Ita etiam tenet bar. in. l. j. in. ij. col. C. de lit. conte.
vbi refert oẽs doc. ita tenere. ⁊ idem tenet Spe. in ti. de lit. con-
test. §. qñ. in ver. nũquid absente. ¶ Itẽ adde ꝙ istud q̃ tꝫ bar.
hic, etiam reprobat Bal. in. q. per eum disputata inci. Accusat⁹
de vi turbatiua. in pe. char. in. xvij. col. Primo, q: inter oblatio
nẽ libelli ⁊ litis cõte. est maximũ interuallũ. Secundo, q: actor
habet exceptionem preiudiciale exceptionis declinatorie. l. q̃m
Alexandrũ. C. de adul. quã nõ haberet si quo ad se diceret lis cõ
te. l. fi. C. de excep. l. exceptionẽ. C. de proba. Quid tenenduꝫ. Te
neas illud ꝙ tenet Bar. hic, ꝙ est verius, ꝙ ex parte actoris qñ
ꝓposuit libellũ est inducta quasi litis cõte. Dũmodo postea re⁹
respõdeat anteꝙ̃ actor reuocet, dato etiam ꝙ actore absente re-
spõdeat, eo quia scriptura libelli ꝓducti semper loquiť. l. arria
ni. C. de here. vnde si postea reus respõdeat: inducitur vera li. cõ
test. Alias si secus dicerem⁹, nunꝙ̃ esset cõtestatio: cũ inter obla-
tionẽ actoris. ⁊ rñsionẽ rei a iure sit cõstituta dilatio. xx. dierum.
auť. offerať. C. de lit. ꝯte. ita tenẽt. d. Ant. đ bu. d. Car. ⁊ Joã. de
imo. ĩ. c. j. đ lit. ꝯte. ibidẽ. d. abb. ĩ. iiij. colũ. ⁊ seq. referẽs ita practi
cari. ⁊ ita habes bñ expeditã tertiã. q. Bar. In qua nõ recedas a
180 cõi snia. ¶ Quarto q̃rit bar. an petitoriũ ⁊ possessoriũ † debeãt
eadẽ snia terminari in casibus in quib⁹ possunt cõcurrere: ⁊ tenet
ꝙ de iure cano. si ab eodẽ ꝓponať debeant simul eadeꝫ snia ter
minari, secus de iure ciuili, q: prius debet terminari illđ de quo
primo cõstat: ⁊ sic bar. inducit differentiam inter ius cano. ⁊ ius
ciui. q̃ in dubio fieri non debet. c. j. ⁊. ij. de ope. no. nũ. Unde dic,
q̃ imo est idẽ etiã de iure cano. q: si prius cõstat de possessorio
prius terminať, ꝓut est tex. in. c. ij. de cau. pos. ⁊ ꝓprie. vbi tex. re
fert in hoc ius ciuile ⁊ illi stat. ⁊ ita etiam tenet Jo. an. ĩ. d. c. post
⁊ lꝫ bar. dicat ꝙ gl. in. d. c. ij. sentit hanc differentiã inter ius ciui
le ⁊ cano. Dic melius, q̃ gl. ibi voluit dicere ꝙ de iure cano. ad
mittitur cõcursus petitorij ⁊ possessorij, licet de iure ciuili sit se-
cus, ꝫm opi. Jo. glossatoris licꝫ Marti. aliter tenuit. ⁊ postea gl.
ibi in fi. tenet, q̃ vnũ põt teminari sine alio, ⁊ ꝙ in hoc ius ciuile
nõ cõtradicit cano. ⁊ ita tenẽt Jmo. Lud. ro. ⁊ in effectu are. hic.
⁊ ita tenet, ꝙ̃uis cũ bar. teneat do. anto. de but. in. d. c. cũ. dilect⁹.
in antepenul. co. de cau. pos. ⁊ ꝓprie. ⁊ in. c. j. de mu. peti. đ quo vi
de Jnno. ⁊ alios in. c. veniẽs. de ꝑscri. do. alex. in cõsi. ccccx. q̃ in
cipit visa facti narratiõe mihi transmissa q̃ est in. iij. vo. ꝯsi. xlv.
181 ¶ † Item dum barto. tangit quis sit effectus vtriusqꝫ iudicij: ⁊
qualiter fiet executio. ⁊ remittit se ad Cyn. qui perfecte locutus
est ꝫm eum in. d. l. incerti. in. fi. q. tu vide plenius do. alex. in con-
sil. cxxx. v. volu. incip. visa facti narratione. et in consi. clix. v. volu
mi. inci. in causa ⁊ lite vertente inter priorēꝫ in. j. colũ. ⁊ dic vt ibi
182 ꝑ do. alex. ¶ † Quinto ⁊ vlti. querit bartol. an interdicta exhi-
bitoria debeant ꝑcedere iudicia petitoria. Adde inquãtũ tenet
bart. ꝙ interdictum de tabulis exhibendis debet precedere pe-
titorium. Adeo ꝙ si super petitorio sit lis contestata non pote-
rit amplius

rit:amplius illo agi per.l.fi.ſ.de tabu.exhib.dic istud pcedere se
quēdo intellectū quē ibi gl.tenet sed ille intellectus nō est bon⁹
vt ibi p bart.Ideo dic aliter τ melius vt ibi per eū.Et ita etiā te
net Jo.de imo.hic in fi.Et p ista est impositus finis solēni repe
titiōi Bar.de qua nihil oīno fuit ptermissuz. ¶ Ultra Bart.τ
doc.sexto q̄ro,qn̄ dicat̄ itētatū petitoriū τ qn̄ possessorium τ qn̄
183 vtrūqȝ sil'r. In q̄ qōne pono ifrascriptas ɔclusiōes. ¶ † Prima,
q̄ illa vba pleno iure, iportāt intētatū nō solū petitoriū sȝ etiaȝ
possessoriū.c.querelam.de elec.τ ibi in indiuiduo ita no. Inno.i
gl.in verbo pleno iure,ad idē tex.i.l.iulianus.la.j.§.fi.i vbo ple-
nū ius.τ ibi no.Ang.ſ.de rei ven.τ tex.in.c.cū τ plātare.§.in ec-
clesijs.de priui.do.Alex.in cōſi.lxxxix.v.vo.inci.excellentissi.in-
184 ricōsul.in princi. ¶ † Similiter verbum ptinere pōt referri ad
petitoriū τ ad possessoriū glo.est no.i.l.si qs intētione ambigua.
ſ.de indi.Spe.i ti.de cau.pos.τ pprie.§.notandū.in ver.alie.do.
Ant.de bu.in.c.j.de seque.pos.τ fruc.τ ibi no.do.Abb.in.iij.co.
τ idē do.Ant.de bu.i.c.cū ecclesia sutrina.in.iiij.co.τ ibi.do.Ab.
in vlt.col.de cau.pos.τ pprie.Ang vbi limitat. in.d.l.iulian⁹.§.
idē iulianus.ſ.de rei ven.facit tex.i.l.verbū illō ptinere.ſ.de vb.
signi.τ in.c.cū ad sedē.de rest.spo. ¶ Unde reducēdo ad practicā,
rescriptū principis vel pape cōtinēs,cōquestus est talis de titio
q iniuriā sibi facit de re ad ipsum ptinēte,ppter illud verbū pti
nēte includit petitoriū τ possessoriū.ita no.tenet Bal.in.l.pe.in
vlti.col.C.si a nō cōpe.iud.fue.indi.ibidē etiā Bal.in pe.col.hoc
ampliat,etiā si adijciatur dictio de iure.puta q̄ in rescripto vel
in libello dr̄.In tali re ad eū de iure ptinēte.Tūc etiā venit peti
toriū τ possessoriū.alle.Inn.in.c.epi.de re.eccle.nō alie. ¶ Sȝ q̄
verbū ptinere verificet̄ etiā i solo possessorio pbat̄ in.c.q̄relā.de
elec.iūcto eo qō ibi tenet gl.ātepe.τ illū.tex.ibi ad hoc valde no.
repu.do.Ant.de bu.in.iij.col.τ tertio no.inducēdo:vt ibi p eū.τ
no.d.Alex.quē oīno vide in cōſi.xcviij.v.vol.inci.visis his q̄ ele
185 gāter τ copiose.in.j.col. ¶ † Idē dic de verbo spectat, qō idē vi
det̄ iportare q̄ ptinet,q̄ verbū spectat intelligit̄ respectu pprie
tatis τ respectu possessionis ſm Jo.an.i.c.dilecto.i vbo spectā-
tia.de offi.archi.d.Abb.in.d.c.cū ecclesia sutrina.i vlti.col.Alb.
de ro.in dictionario suo in vb.spectat.τ do. Pe.de ferra.in pra
186 ctica sua papiēſi i vb.spectat ptinet. ¶ † Tamē petēs declarari
rē ad se spectare τ reū cōdēnari ad restitutionē possessiōis,dr̄ in-
tētare petitoriū ſm Fede.de sen.in ɔſi.cclxxij.inci.cōsiliū tradi-
tū p venerabilē virū.Jo.an.in addi.spe.in tit.de act.τ peti.§.seq
tur.in addi.q̄ incipit dicūt eni simplices.d.Ant.de bu.in.d.c.cuȝ
ad sedē.in.iij col.de resti.spo.d.Alex.in cōſi.clix.v.vo.inci. i cau-
187 sa τ lite vertente inter priorē in.j.col. ¶ † Itē ista ɔclusio libel-
li peto rē restitui.adaptat̄ ad possessoriū τ etiā ad petitoriū etiā
si narret̄ i possessorio ita no.tenet.d.ant.de bu.in.d.c.cū ad sedē.
in.iij.col.per illū tex.τ ibidē Jo.de imo.τ aliī Spe.in titu. de re-
sti.spo.§.j.ver.τ no.Bal.in.l.pe.C.de sentē.q̄ sine cer.quan.Fed.
188 de se.in cōſi.cclxxxiij.inci.cōſi.latū. ¶ † Itē illa verba ad ius et
pprietatē reducas male alienata,quib⁹ papa frequēter in rescri
ptis vtitur,significāt possessoriū τ petitoriū,iuxta.c.cū dilectus.
de ordi.cogni.circa med.ibi q̄ castrū ad ius τ pprietatē sui mo-
nasterij ptineret,ita no.tenēt Inno.τ ibidē.d.Alb.i.c.epi.de re-
bus eccle.nō alie.spe.in tit.de rescrip.presen.§.ratione quoqȝ for
me vbi.itē q̄ in rescripto.archi.in.c.τ si illi.xij.qō.ij.τ in.c.re vera.
in fi.iij.q.ix.bal.in.l.iubemus scd̄a in fi.C.de sac.sanc.eccle.τ in.l.
si mulier.§.q i possessionē.in fi.ſ.q̄ met.cau.τ in.l.j.ſ.de ɔsti.pn.
τ i.l.si qs ad se fundū p illū tex.C.ad.l.iul.de vi.d.Abb.in.c.j.in
189 iij.col.de in inte.resti.Lud.ro.in ɔsi.ccxliij.in.vi.co. ¶ † Itē vbi
cā est simplr̄ cōmissa intelligit̄ cōmitti nō solū possessoriū sȝ etiā
petitoriū.tex.est valde no.in.c.j.circa me.de seq̄st.pos.τ fruc.τ ibi
do.Abb.in duobus locis in.ij.τ.iij.col.ad hoc multū no.illū tex.
190 τ reputat tenēdū mēti. ¶ † Itē si iudex i sentētia dicat saluo iu
re tertij:q̄ nō intēdit in aliquo preiudicare iure suo:intelligitur
iudex reseruare nō solū petitoriū sed etiā possessoriū:ita singula
riter tenet bal.in ɔsi.cccxcviij.ij.volu.inci.cōparuerūt in iudicio.
191 ¶ † Ultimo tene ppetuo mēti in practica p condimēto p̄dicto-
rū,q̄ si actor in libello narrauit respiciētia petitoriū τ possesso-
riū.Et ɔcludit expsse i possessorio:lȝ al's debeat semp attēdi cō-
clusio τ nō illō q̄ narrat̄ i libello sȝ illud q̄ cōcludet̄,ſȝ Inno.in
c.sup literis.de rescri.bart.in.l.aurelius.§ idē quesiit.ſ.de lib. le-
ga.cū cōcor.quas al's late dedi.in.§.j.insti.de actio.τ in.l.j.in pn.
a ſ.de edē. ¶ Tamē si libellās addidit i fi.libelli illā clausulā[a] gnalē
q̄ i libellis cōiter subijcit̄.s.petens de predictis iustitiaȝ sibi fieri
iuxta tex.in.d.c.cū dilectus.circa prin.ibi de qb⁹ iustitiā sibi fieri
postulabat,tūc poterit postea etiaȝ sup petitorio pbationes in
ducere:q̄ hec clausula gnalis pōt cōplecti vtrūqȝ,ex quo in nar
ratiōe fuit facta mētio de vtroqȝ,lȝ postea cōclusio facta fuerit i
possessorio itaqȝ singul'r tenet Cal.in.d.c.cū dilect⁹.post Inn.ibi
referēs se ita de facto obtinuisse:τ sequūt̄ ibi Cano.presertim.d.
Abb.in vlti.char.in.xxiij.col.vbi reputat istā decisionē Cal.esse
bene no.Eaȝ etiā sequit̄.d.Abb.in.c.pasto.in.j.co.de cau.pos.τ
pprie.Et in simili no.Jo.de imo.in.c.si cautio.in pe.col.circa fi.
192 de fi.instru.vbi tenet † q̄ si actor in libello agat ex mutuo:τ post
ea in pcessu pbet solū de confessione mutui:τ sic egit ex mutuo
naturali:τ postea pbat de ciuili,deberet succūbere.nisi in libel-
lo adiecisset talem clausulam,petens sup predictis iustitiā mini
strari.τ de ista clausula τ de dicto in.d.c.cū dilect⁹. videas etiam
Bal.in.l.fi.in prin.C.de anna.exce.τ notabiliter eundē Bal.in.l.
ij.in.iij.col.vbi oīno videas.C.de pba.q̄ ibi bal.ponit bonam li
mitationē in practica ad istā clausulā:τ ita teneas q̄uis aliter vi-
deatur tenere idē bal.in.d.l.incerti.in.xv.q C.de inter.vbi etiaȝ
facit mētiōeȝ de dcā decisiōe Inno.i.d.c.cū dilect⁹.τ ēt vr̄ ɔtra-
riari.Et ita remanet solēniter τ pfecte expedit⁹ iste solēnis.§.et
eius quotidiana materia die.xxviij.Junij Anno.M.cccccviij.

1 ☞ Possessio rei mobilis perditur per naufragium seu sub-
mersionem.
2 Facilius perditur possessio q̄ dominium.
3 Seruus fugitiuus quare non priuat dn̄m ciuili posses.

POmponius. Rei mobilis perdit̄ pos-
sessio ciuilis qn̄ nō potest
naturalis adipisci homine excep.dominium vero p
1 hoc non perditur.h.d. ¶ † No.j.q̄ possessio rei mo
bilis perdit̄ per naufragiū seu submersionem.facit lex.interdum
§.j.ſ.eo.ti.Adde idem esse in possessione rei immobilis.l.iij.§.la
beo.ſ.eo.τ.l.qui vniuersas.§.item q̄ a mari.ſ.eo.τ tenet glo.hic
Adde etiam q̄ tunc perditur non solum naturalis:sed etiam ci
uilis possessio:vt differat a seruo fugitiuo de quo subijcit text.
in quo solū perditur naturalis τ retinet̄ ciuilis quousqȝ ab alio
2 occupetur.l.j.§.per seruū.ſ.eo. ¶ † Secūdo no.q̄ facilius perdi
tur possessio q̄ dominiū.l.si quis vi.§.differentia.ſ.eo.vbi dicet̄.
3 ¶ † Tertio no.rationem quare seruus fugitiuus non priuat do
miniū ciuili possessione, quam rōnem plenius ponit text.in.l.si
rem mobilem.ſ.eodem titulo.

1 ☞ Que vitia realia impediant prescrip.vel vsucapio.
2 Furtum est improbissimum.
3 Uitia quasi realia an impediant prescrip.
4 Quare dicatur vitia personalia.
5 Quare furtum dicitur vitium reale.
6 Statuto loquens de furto an habeat locum in expilatione.
7 Expilatio non impedit prescrip.
8 In re here.ante aditā here.non potest furtum committi.
9 Expilatio rei here.est vitiū personale,ideo nō impedit p̄script.
10 Adita hered.per heredem ante apprehensam naturalem posses.
heres habet dominiū sed non verum τ proprium de iure gentiū
acquisitum mediante actu corporeo,sed ciuile.
11 Qui vult vti aliquo iure ex sua persona vel facto alterius, debet
vti cum qualitatibus τ vitijs suis.
12 Qui approbat cōtractū alterius τ ex eo vult venire,tenetur ap-
probare insolidum τ cum omnibus suis qualitatibus.
13 Confessio acceptatur cum suis qualitatibus.
14 Filius nō cogit̄ approbare fideicō.in totū cum qualitatib⁹ suis.
15 De posses.vitiosa datur accessio possess.nō vitiose cum qualita
tibus suis.
16 Clandestina posses.τ p̄caria dicitur vitiosa sicut τ violenta.
17 Aut.malefidei posses.C.de prescrip.long.temp. an corrigat ista
iura τ in quibus rebus loquatur.
18 Statutū loquens de prescrip.non trahitur ad vsucapionem.
19 Dispositio que fit de primo successore imediato in materia cor-
rectoria non habet locum in successore mediato.
20 Mala fides autoris nocet heredi vniuersali,qō fallit in here.vo a
lente prescribere ex titulo quem testator non habuit.
21 Mala fides defuncti de iure cano.an impediat heredē p̄scribere.
22 In prescrip.longissima an requiratur titulus.
23 Heres tenetur exonerare de iure cano.animā defuncti.
24 Quo ad excusationem conscientie heredis non sufficit q̄ cre-
dat defunctum bonam fidem habuisse.
25 De iure ciuili heres non potest prescribere propter malam fidē
defuncti.
26 Prescriptio.xxx.annorū nō erat cognita iure digestorum.
27 Successor vniuersalis in p̄latura vl' dignitate eccl'iastica nō im
pedit̄ p̄scribere ppter malā fidē p̄decessoris ex persona sua.
28 Succedens in beneficio nō dicitur habere casuȝ a p̄decessore sȝ
a superiore conferente sibi.

a ¶ Clausulā. Adde tu de hac cl'a et vt de q̄ posui i practica papiensi.in addi.q̄ ibi posui in chart.xxviij.incip.additio petēs vbi multa cumulaui que hic non transcribo.

Cum quis adminiculo. Qui vtitur ac
cessione sui au
toris,vtitur cum sua causa suisqȝ vitijs.h.d.τ habet duas partes.
Primo ponitur dictū in genere.Secundo in specie. secunda est
1 ibi deniqȝ. ¶ † Ad euidentiam premitte ſm antiquos τ Barto.
hic,qō quedam sunt vitia realia que impediūt vsucapionem vel
prescriptionem,vt furtum rei.lege sequitur.§.qō autē.τ.§.si tu vi.

Vitia realia

j.tit.j.l.j.§.ad hec.C.de anna.excep.§.furtiue.insti.de vsuc.z Mul
tofortius violētia.l.si quis emptionis titu.§.sed hoc super illis
quem Bar.ibi ad hoc reputat singularē.C.de prescri.xxx.an.eo
2 q† improbissimū est furtū vt dicit gl.no.in.l.si te.§.fi.z ibi bar
to.C.ex q.cau.infa.irroga.Et ista dicūt vitia realia, rōne delicti
qđ cōmittit i ipa re.l.si partem.in fi.C.de vsuc.p emp.z.d.§.furti
ue.Et sic sequitur, ꝙ ad quēcūq transeat illa res, trāsit cuz illo
vitio reali impediēte prescriptionē, donec tale vitiū fuerit pur
gatum per reuersionē in potestatem dñi, vt iuribus preallegatis.
3 ¶ † Quedā sunt vitia quasi reali: non q ibi committat vitium
in re: sed quodā priuilegio concesso persone dicūtur quasi realia
vt etiā si per multas manus bonafide trāsirēt prescribi non pos
sent, vt res pupilli z res fisci: z similes.l.bone fidei.š.ti.j.l. vbi lex
§.fi.j.titu.j.z ita declarat glo.nota.in.l.vitia.C.de acqui.posses.z
ita intellige voluisse dicere gl.in.§.res fisci.insti.de vsucap.i ver
4 bo vitium, dū subaudit, idē si quasi vitiū. ¶ † Quedā sunt vitia
personalia, vt mala fides persone absq eo ꝙ furtū aut violētia i
re cōmittat, si res peruenit ad manus meas ex titulo: tamē ego
5 scio vel incipio postea scire rem alienā. ¶ † Sed aduerte q hic
cadit magnū dubiū, quare furtū dicitur vitiuz reale z impediet
prescriptionē z vsucapionē iuribus prealleg.z tamen crimen ex
pilate hereditatis (qđ est furtū improbius z sic grauius vt īquit
6 gl.no.in.d.l.si te z ibi Bar.intantū † ꝙ statutū penale loquēs de
furto puniendo pena furcarū, hz locū in expilatione ꝫm Bal.in
l.de his.C.de furtis.) non impedit vsucapionem vł prescriptio
nem: vt.l.si homo cuius.j.de vsucap.quem Bart.ibi dicit esse ad
hoc sing.eum etiaz reputant sing.Bar.z Bal.in.d.l.vitia.C.eo.
Et ꝙ expilatio hereditatis non impediat prescriptionez, tenēt
Ja.de are.Alb.Jmo.Raph.z ceteri Moder.in.d.l.si homo cu
ius.Bal.in.l.si aducta.C.de fur.alias visum est mihi difficile assi
gnare rationē diuersitatis īter furtū z expilationē, vnde videba
tur mihi ꝙ imo expilatio esset etiā vitiū reale z faceret rē īvsuca
pibilē z imprescriptibilē sicut z furtū, cū sit grauius z improbi⁹
furto, vt predixi. Et ad tex.in.d.l.si homo cuius.dicebā, ꝙ qcqd
ibi dicat Bar.in summario suo z Bal.in.d.l.si adducta, ille text.
non pbat nisi a ꝯtrio sensu, prout etiā expsse dicit ibi Pau.de ca.
z ideo illud argu.a ꝯtrario sensu, nō dz sumi qñ resultat abson⁹
7 intellectus.l.cōuenticulam.C.de epis.z cle. ¶ † Sed tenēdo cō
munē sententiā a qua nemo discrepat, ꝙ expilatio nō impediat
prescriptionē, necessariū est scire rationē diuersitatis quare furtū
simplex, qđ est minus impediat z nō expilatio. Raph.cu.i.d.l.si
homo cuius breuiter se expediēs dicit, ꝙ ratio quare expilatio
nō impediat prescriptionē est, quia non afficit vitio rem ipsaz z
plus nō dicit. Sed istud nihil est dicere, quia istud est de quo p
prie dubitamus quare expilatio nō afficiat rem ipsam sicut etiā
8 furtum. ¶ † Tu dic rationē diuersitatis esse, quia in re heredita
ria ante aditam hereditatem nō potest furtum fieri, z sic ꝯmitti
vitiū reale: duplici ratione. Prima, q ab aliquo nō possidetur.
Jstam rationē assignat iuriscōsultus in.l.j.§.sceuola.j.si quis te
stamēto liber esse iussus fuerit. Secunda, q nō adest verus dñs
quo inuito contrectetur res. Jstam rationē assignat iurisconsul
tus.in.l.fin.ff.de crimi.expil.here.z Bar.non recordatus de illo
tex.in.l.hereditarie.ff.de furt.z licet furtū sit directum circa rem
z non circa personā.l.itaq fullo.ff.de fur.tamen requiritur pso
na domini cui fiat.l.falsus.§.qui alieni.ff.de fur.z sic stat quod rei
hereditarie non potest fieri furtum: z sic non potest ꝯmitti vitiū
reale quod rem afficiat: sed bene potest cōmitti vitiū quod affi
ciat personam facientis: z sic faciat eum extraordinarie teneri cri
9 mine expilate hereditatis.l.ij.ff.de crimi.expilate here. † Et sic
habes signanter notare.qđ licet furtum si vitiū reale, tamen expi
latio rei hereditarie est vitiū personale: ideo nō impedit prescri
ptionem: ideo si talis res expilata perueniret ad aliquē bōafide,
ille posset prescribere.d.l.si homo cuius.est veruz ꝙ Ang.in.d.l.
hereditarie reprehendit illam rationē Bar.quare in re heredita
ria non committatur furtum, quia non adest dñs quo inuito cō
trectetur.dicit ipseq ista ratio est falsa: q si heres adiuit here
ditatē tñ nōdum apprehendit possessionem rerum hereditaria
rum clarum est quod est domin⁹.l.cū heredes.in prin.j.e.tamen
post aditam hereditatem ante apprehensam possessionē nō po
test committi furtū sed expilatio.text.est in.l.ij.ff.de crimi.expi.
here.ergo licet ibi sit dominus quo inuito contrectet, tamē non
committitur furtum, ergo ratio Barto.est falsa.sed nō aduertit
Ang.ꝙ ante Bart.est ratio formalis iurisconsulti in.d.l.fi.ff.de
crimi.expil.hered.vnde ad fundamentū angeli responde z nota
10 biliter ꝙ † adita hereditate per heredē anteq apprehēdat actua
lem possessionem bonorum bene heres habet dominiū sz nō est
verum z proprium dominiū de iuregentium acquisitū mediāte
actu corporeo: sed est dominiū ciuile, vnde cum furtū prohibea
tur iuregentium.l.j.z ibi glo.z bart.ff.de fur.ergo requiritur ve
11 rum z propriū dominiū z cadit propria diffinitio furti. ¶ † No.

primo, ꝙ q vult vti aliquo iure ex persona sua vel facto alteri⁹,
debet vti cū qualitatibus z vitiis suis.facit regula cum quis in
ius.de reg.iur.in.vj.Et sic q vult vti cōmodo ex persona alicui⁹,
debet etiam sentire incōmoduz ex eius persona.facit lex qui in
ius.ff.de reg.iur.z lex manifestissimi.§.sed cū in scđam.C.de fur.
Ad istud notabile adde bene facere ꝙ ille cui acquiritur ius ex
cōtractu alterius puta serui filij vel pcuratoris debet acceptare
cum omnibus clausulis z pactis in eo appositis.ita not.Bal.in
l.contra iur.ciui.§.fi.ff.de pac.per tex.ibi.in.l.seq.que incipit sin
12 autem dominicam, z per legem caius.ff.de manumis. ¶ † Secū
do adde, ꝙ similiter qui approbat contractū alteri⁹ z ex eo vult
venire, tenetur approbare insolidum z cum omnibus qualitati
bus suis.l.cum fundus.§.seruum tuum imprudens versi.pe.ff.si
cer.pe.z ibi Moder. presertim Alex.ad hoc no.illū tex. ¶ Ter
13 tio facit † ꝙ dicimus in cōfessione qualificata: pars enim nō pōt
acceptare confessionem nisi cum omnibus qualitatibus suis vt
per Bar.in.l.aureli⁹.§.fi.ff.de liber.leg.do.Abb.in.c.j.per illuz
14 tex.vbi limitat de postu.prela. ¶ † Limita regulam pdictā non
procedere in legitima filij: quia si filio sit relicta a patre tota here
ditas per fideicōmissum sub cōditione vel in diē, filius debet ha
bere legitimā suā pure, z in residuo tamen adhuc durat fideicō
missum conditionale vel in diem. Et sic filius non cogit appro
bare fideicōmissum in totū cum omnibus qualitatibus suis, q
primo detrahit legitimā pure, deinde in reliquo approbat fidei
commissum ꝫm quod est factum a testatore: vt est tex.notabilis
in.l.scimus.§.cum autem z ibi Rapha.Fulgo.z Pau.de ca.ad
15 hoc no.C.de inoffi.test. ¶ † Secūdo no. ꝙ de possessione vitio
sa datur accessio possessioni nō vitiose cum qualitatibus suis eo
quia sunt qualitates inseparabiles a subiecto cuz sint reales de
16 quo etiam in glo. ¶ † Tertio no.qđ possessio clandestina: z pca
ria dicitur esse vitiosa sicut z violenta: cum ista tria sub vna ora
tione copulata ponantur. An autē sint in omnibus vitia realia,
tangetur in glo.ij. ¶ Capio glo.j.in verbo adminiculo, quā diui
de in quinq partes. In prima ponit primū principalē intelle
ctum ad tex. In secunda ponit secundū intellectū ad tex.qui dif
fert a primo in hoc, q in primo vult iungere tēpora quib⁹ posse
dit autor suus cum temporibus suis, vt dicatur perfecisse pscri
ptionem, sed in secūdo vult tantum allegare titulū autoris sui.
In tertia circa illum scđm intellectum querit. In quarta ponit
exemplum secundi intellectus. In quinta ponit aliud exēpluz,
(secunda ibi, vel dicit se habere. Tertia ibi, quid autez si nō vult,
Quarta ibi, vel pone casum. Quinta z vltima est ibi. Jtem pos
17 set poni. ¶ † Jn ea.glo.ibi sed ille corrigunt per autenticam vt
spōsa.largi §.rurs⁹.colla.ix.vnde sumit aut.malefidei.C.de pscr.
long.tempo.Bart.hic melius dicit, ꝙ imo illa aut.nō corrigit
ista iura, sed bene ea determinat z limitat, z ppterea ponit tres
limitationes ad illam autenticam. ¶ Prima est, ꝙ illa aut.lo
quatur in rebus immobilibus non autem in rebus mobilibus:
cum ista limitatione transeunt communiter docto.hic.idē Cy.
et antiqui.in.d.aut.malefidei z ibidem Ange.z Ange.in.l.qua
re.j.titu.j.Bal.in.l.ancille: in.j.colum.C.de fur. Jaco.de bel.in
d.§.rursus.Ange.de are.in.§.sed iste.in.xvj.colum.instit.de act.
z Canoni.in.c.si diligenti.de prescrip.do.Alex.in consi.cxxiiij.
ij.volumi.quod incipit in causa z lite vertente inter Alberi.de
Mainar.in vlt.colum.Pro ista limitatione bene facit ꝫ domi.
Alexan.q text.in dicta aut.malefidei loquitur in prescriptio
ne longi temporis z sic.x.vel.xx.anno.que longa prescriptio nō
adaptat ad res mobiles.l.j.C.de vsuc.trāsfor.z insti.đ vsuc.§.z iđ
ergo illa aut.que est correctoria non debet extendi ex identitate
rationis.l.precipimus.in fi.de appel.gloss.et docto.in autenti.
18 quas actio.C.de sacrosanc.eccle. ¶ † Ex ista limitatione barto.
colligit Are.ꝙ in materia correctoria statutum loquens de pre
scriptione non trahitur ad vsucapionez, licet ex lata significatio
ne vocabuli vsucapio appelletur prescriptio, vt in multis.ll.tit.
sequentis.Facit quod not.bald.in.l.quod est constitutum per il
lum tex.C.ne de statu defunctorum, vbi no.quod statutuz indu
cens prescriptionem fauorabiliter, non extenditur ad aliaz pre
scriptionem similem. ¶ Tu aduerte quod illud quod presuppo
nunt domi.Alexan.z are.hi.quod.d.aut.malefidei sit correcto
ria non videtur bene dictum, quia bart.met, cum quo etiaz ipsi
transeunt, dicit ꝙ non est correctoria: sed determinatoria seu de
claratoria. Jstam primam limitationem bartol.reprobat Ra
pha.cu.hic: z bene, manifesta ratione: quia dato quod dicta aut.
malefidei.non haberet locum in re mobili: tamen absq illa aut.
malafides autoris in re mobili impedit vsucapionem, eo q ma
lefidei possessor non potest alienare rem mobilem quin commit
tat furtum, cum contrectet inuito domino.l.j.ff.de fur.z per cō
sequens non potest vsucapi tanq affecta vitio reali.ergo malafi
des autoris mei ratione vitij realis in re mobili nocet mihi. Jdē
contra bartol.per eandem rationem tenet Joan.de imo.in.d.l.

quare

quare.ĩ.ti.j.¶Tu dic ꝙ ante eos istã ratione ponit formaliter tex.
in.§.furtiue.in versi.vnde,instituta.de vsucapionibus. istud ma
gis stringit cõtra bart.ꝙ faciant quedã leuia fundamẽta Salice
ti in.d.aut.male fidei.vbi etiã ipse tenet cõtra bar. ⁊ ea refert do.
Alexã.hic.Posset tñ limitatio barto. saluari vno casu, qñ male
fidei possessor alienasset rem existẽtem penes emptores: quia cũ
tunc non interuenerit contrectatio,non committetur furtum.l.
alienum.⁊ ibi glo.fi.C.de furtis. Et ita etiã tenet do.Alexã.hic.
Item cõtra bart.ꝙ dicta aut.habeat locum etiã in rebus mobi
libus põderat do.Alex.autoritatẽ Host.in tit.de prescri.§.que
sunt necessaria in ver si.iiij.vt distinguatur an emerit.Tu ponde
ra cõtra limitationẽ bar.glo.ordi.in.d.§.furtiue.in verbo cõpe
tat.in fi.que glo.relata ad tex.qui loquitur in rebus mobilibus
dicit p autẽticã male fidei corrigi illa de quo in illo tex. ¶Secũ
da limitatio barto.est qd illa aut. loquatur domino ignorante:
sed illo sciente nihil est immutatũ,vt patet p illũ text. ibi in ver
bo ignoret.istam limitationem sequuntur omnes doctores hic
⁊ in locis preallegatis,ista limitatio etiã nõ procederet in re mo
bili ppter tex.in.d.§.furtiue.eo mala fidei possessor alienãdo cõ
mitteret furtũ,vt ibi est tex.in fi.⁊ sic semp impediret vsuca. siue
dñs sciat siue ignoret.Nisi salues ĩ casu superiꝰ pxi. notato ĩ pri
ma limitatione. ¶Tertia limitatio Bar.est ĩ primo emptore q
emit a male fidei possessore.secus esset in alio qui postea emisset
bona a fide pmo emptore ⁊ sic illa aut.procedit,quãdo immedia
19 tus autor erat male fidei,secus si mediatus. Ex quo † correlarie
infert aretinus,ꝙ ĩ materia correctoria,dispositio que fit de pri
mo successore immediato,nõ trahitur ad successorẽ mediatũ, ꝙ
facit secundũ eam ad legez sciendũ.ff.de verbo.signi. ⁊ ad ea que
habentur.in.l gallus.§.etiã.ff.de libe.⁊ posthu. Dic vt supra p
xime dixi,ꝙ ista non est materia correctoria,vt hic per Bartol.
¶Quinqꝫ alias limitationes ad illã autenticã ponit do.Alex.
hic,post doct.per eum relatos.Tu vide duodecim limitationes
ad illaz autẽticã,positas per Ang.de are.⁊ collectas hincinde a
doctoribus in.§.sed iste.in.xvj.col.insti.de actio.⁊ in.d.§.furtiue.
¶Capio gl.in verbo vitijs.Quã diuide in septẽ partes princi
pales.In prima remouet vnum contrarium.In secũda declarat
tex.In tertia remouet aliud contrariũ.In quarta per viam que
stionis remouet aliud contrariũ.In quinta aliud.In sexta que
rit.In septima ⁊ vltima de distinctiõe se remittit.Secũda ibi,⁊
ꝙ dicit sua.Tertia ibi,ꝙ etiam secundũ hec iura.Quarta ibi,sꝫ
secundum hoc.Quĩta ibi,⁊ ꝙ dicit de vi.Sexta ibi,⁊ ꝙ dicit de
20 clam.Septima ⁊ vltima est ibi,⁊ adde distinctionẽ. ¶† In ea.
glo.ibi infra.de diuer.⁊ tem.prescrip.l. cum heres. Habes ex gl.
vnam conclusionem,ꝙ mala fides autoris[a] nocet heredi vniuer.
quo minus possit prescribere etiam si ipse heres esset bone fidei.
Idem tenet glo.in l.ij.C.de vsuca.pro herede.⁊ in.l.si ego.§.par
tus.ff.de publi.amplia istam conclusionem glo.etiam si velit in
cipere vsucapionem ex persona sua.⁊ sic nolit vti accessione tem
poris autoris sui.ita tenet glo.precedens.in fi.⁊ glo.in.l.vitia.C.
eo.⁊ in.l.fi.C.communia de vsuca.¶Limita dupliciter.Primo,
nisi heres vellet prescribere ex ti.quẽ nõ habuit a testatore sed a
tertio extraneo,siue illũ habuerit ante mortẽ testatoris siue post.
tunc enim mala fides defuncti non nocet vniuersali successori,qꝛ
tunc etiam si nõ esset heres posset prescribere.tex.est not.in.l.an
vitiuz.§.fi.ff.de diuer.⁊ tempo.prescri.⁊ refert Lud.ro.hic, ꝙ illũ
tex.bald.semper exclamabat pro singulari,⁊ mirabatur ꝙ predi
cte glo.nõ perpenderint de illo tex.Et ita illum tex.pro singula
ri notat ad hoc Bald.in.l.eum qui.§.in hac.ff.de publi.Ange.in
21 l.ait pretor.in eod.titu.¶† Secundo limita istam cõclusionem
procedere de rigore iuris ciuilis.sed de equitate canonica est se
cus,quia si heres ex persona sua tantum vult computare tempꝰ
prescriptionis,iste rigor iuris ciuilis qui facit ꝙ mala fides de
functi censeatur in persona heredis,de iure canonico non atten
ditur.⁊ hoc vbi nullus titulus requiritur ad prescriptionem,vt
quia ius commune non resistat.c.j.de prescriptio.in.vj.ita tenet
Dy.in regula possessor.in fi.de regu.iur.in.vj.quem refert et sim
pliciter sequitur Barto.in.d.l.cum heres. Istam limitationem
reprehendit Rapha.cuma.hic,quia si vera esset ista limitatio,se
queretur ꝙ autentica male fidei.C.de prescri.lon.tempo. nõ pro
cederet de iure cano.quia si mala fides defuncti de iure cano.non
nocet heredi volenti ex sua persona prescribere,multo minꝰ ma
la fides autoris nocet singulari successori volenti ex sua persona
prescribere,quia mala fides defuncti multo magis inficit in per
sona heredis qui euz representat.vt in aut.de iureiuran.a morĩ
te prestito.in pn.colla.v.¶Dicit tñ Rapha.ꝙ limitatio Dy.⁊
22 Barto.potest saluari in casibus dicte aut.male fidei,quos casus
s.retuli.Aliter respondet domi.Alexã.† ꝙ dictum Dy.intelli
gitur in longissima prescriptione in qua non requiritur titulꝰ,vt
s.dixi.sed autentica male fidei loquitur in longa prescriptione
in qua requiritur titulus cum bona fide,vt no.in.l.cellus.j.titu.
j.Iste est dubitabilis passus,et vtraqꝫ pars disputando est de
fensabilis.Adde ꝙ cuz opi.Dy.tenent etiã Cy.⁊ Barto.in.l.vi
tia.C.eo.Io.an.in regula cum qs in ius.in mercurialibꝰ.Ange.
in.l.ij.C.de prescrip.long.tempo.Io.de imol.in.l.sequitur.§.he
res.j.ti.j.Pau.de ca.in consi.cclxxxviij.qd incipit,visa suprascri
pta facti narratione.d.Alex.in consi.xxxix.in secundo volu.ꝙ in
cipit,visis scripturis,⁊ in consi.cxxxiij.in secũdo vol. ꝙ incipit,
in causa ⁊ lite vertente inter Albertinum de Maynardis: ĩ vl.
col.¶Istam opi.Dy.tenet alibi Bal. in prescriptione longissi
mi temporis in qua non requiritur titulus,secus in prescriptio
ne longi temporis in qua requiritur titulus. ⁊ sic oportet ꝙ vta
tur adminiculo autoris sui:⁊ tunc proprie loquitur lex cum he
res.de iure ffor.quo iure non fuit cognita prescriptio.xxx.anno
rũ.vt est gl.ĩ.l.iul.in pn.ff.ex q.can.maio.⁊ gl.in.l.q occidit.§.sed
an.ff.ad leg.aqui.⁊ insti.de perpe.⁊ tẽpo.actio.ĩ pn.ita tenet bal.
in.l.eum qui.§.in hac.⁊ in.l.si ego.§.partus.ff.de pub.⁊ in.l.nihil
C.de vsuca.p herede.Istam distin.bald.sequitur Are.hic. ⁊ pro
hoc est gl.in.d.c.cũ quis in ius.Ang.in.d.l.si ego.§.partus tenet
opi.Dy.de equitate canonica,quã dicit etiaz seruandã in terris
ecclesie,sed contrariam opi.esse seruãdã in terris imperij. ¶Cõ
trariam opi.ꝙ imo etiam de iure canonico mala fides defuncti
impediat heredem ⁊ sic successorẽ vniuersalẽ prescribere etiaz ex
propria persona,tenent Ant.de but.Io.de imo.⁊ domi.Abb.ĩ
c.si diligenti.de prescrip.Imo.in repe.c.fi.in.xxviij.colum.⁊ seq.
eo.ti.Io.an.in addi.Spec.in ti.de prescrip.§.fi.in addi.mag.Ra
pha.cu.Ludo.ro.⁊ Alexã.hic.Et dicit domi.Alex.ꝙ p ista opi.
sepe consuluit contra Dy.⁊ bart.istam opi.seqtur etiam Paul.
de ca.in.l.sequitur.§.heres infra ti.j.⁊ in.l.iij.eo.ti. domi.Abb.in
consi.cx.quod incipit.Nitar in presenti causa in.xiiij.qõ.⁊ in con
si.cxxv.ꝙ incipit.Facti contingẽtia sic proponitur.⁊ ibi dicit, ꝙ
semper legendo ⁊ consulendo tenuit contra Dy. idẽ tenet Lud.
ro.in cõsi.ccj.ꝙ incipit pro decisione presentis dubitationis. pri
mo premitto.d. Alexan.sibi cõtrarius in consi.lxxxiiij. quod in
cipit in causa vertente inter cameram in.ij.col.⁊ in consil.iij.in.ij.
volu.quod incipit videretur inspectis,in pe.col. ⁊ in cõsil.lxxxix.
quod incipit viso puncto et instrumentis,in.iij.colũ. ⁊ in consil.
cciij.in.ij.vol.quod incipit viso ⁊ opportune discusso processu,in
v.col.⁊ in consi.lxij.in.iiij.volu.ꝙ incipit stãtibus his que.s. nar
rata sunt.in.iiij.colum.ad fi.⁊ se.⁊ in consi.xcix.in.iiij.vol.ꝙ inci
pit videtur prima facie dicenduz dictos reos.in penul.colum.et
in consi.iij.quinti volu.ꝙ incipit.Ex his que in themate narran
tur,in vlti.colũ.Et ista videtur esse magis communis opi.Pro
ista opi.adducitur duplex fundamentum. primo secundum do.
23 Anto.in loco preallegato.† qꝛ de iure cano.heres tenetur exone
rare animaz defuncti.c.fi.de sepultu.c.in literis.⁊ capitulo super
eo.de rap.si ergo defunctus mala fide tenebat rẽ, ergo heres eiꝰ
tenetur restituere,ergo prescribere non potest. ¶Tamen huic
fundamento potest responderi,ꝙ imo heres prescribẽdo exone
ret animam defuncti,cum prescribens sit similis soluenti, ita in
quit iurisconsultus in.l.si pupillus.ad fi.s.de admi.tu.saltẽ quo
ad imputandum culpam ei contra quem facto ⁊ negligentia sua
est prescriptum,vt ibi declarat Bart.in vlti.colũ. ⁊ ita etiã dicit
Are.hic,que solutio procedit in prescri.lon.tem.que causatur ex
mera negligentia non petentis:vt declarat Bar.in.l.fi.in prin.ff.
de eo per quem fa.erit.⁊ in.l.naturaliter.j.titu.j. Tu autem p cõ
firmatione predicti fundamẽti domi.Anto. adde illud qd tenet
bald.in autem.ad hec.C.de vsu.in antepe.col.in ver.sed quid di
24 cemus de herede prescribente.vbi tenet † ꝙ ad excusationem cõ
scientie heredis,nõ sufficit ꝙ credat defunctum bonam fidez ha
buisse,eo quia heres presumitur in dolo ⁊ mala fide,quia prescri
bendo locupletatur cum aliena iactura.l. si quis mãcipijs.§. pro
culus.ff.de instito.Secundo ⁊ fortius,sufficit ꝙ defunctus fue
rit in mala conscientia et mala fide,nam tunc ex hoc statim fuit
acquisitum ius denuntiandi de iure canonico,quod trãsit cõtra
heredem.arg.capituli parochiano.de sepulturis et capituli no
uit.de iudi. ¶Secundum principale fundamẽtum est, scdꝫ do.
25 Abb.ĩ locis preallegatis,quia ex quo † de iure ciuili est clare de
cisum,ꝙ heres non potest prescribere propter malam fidem de
functi eo qꝛ est successor vitiorũ defuncti.d.l.cũ heres.⁊ istud nõ
reperitur mutatũ de iure canonico,ergo stabimus iuri ciuili etiã
in terris ecclesie vt no.in.c.j.de ope.no.nun.bart.in.l. priuilegia.
C.de sac.san.eccl.Tamen ista ratio põt euadi scdm ꝙ respondet
bald.quẽ superius retuli,ꝙ dicta lex cum heres loquitur in pre
scriptione long.tem.requirente titulum,⁊ sic vbi opꝫ vti admini
culo tituli defuncti.vnde nimirum si ibi mala fides impedit he
26 redẽ pscribere,⁊ ꝙ istud sit verũ ptꝫ † qꝛ prescriptio.xxx.anno.nõ
erat cognita illo iure ffor.vt superiꝰ dixi.⁊ sic in.d.l.cũ heres nõ
videtur posse fieri totũ fundamentum ꝯ Dy. Tñ ista rõ.d.Abb.
absqꝫ.d.l.cũ heres.põt aliter confirmari.Nã de iure ciuili,claruz
est ꝙ mala fides defuncti videt inesse heredi.vt in aut.de iurein.

a ¶Mala fides autoris nocet heredi:⁊ qñ adde abba. in.ca. ṫ quarta.de prescripti.et ibi Feli.

a moriente prestito in pri. z l. in omnib⁹. §. nō debeo. ff. de reg. iu. z l. ex qua persona. ff. e. ti. z istud non reperitur correctum vel immutatum de iure cano. stabimus huic iuri ciui. z in foro canonico, vt prediri, presertim cū lex canonica lati⁹ puniat heredē ex facto defuncti q̄ lex ciuilis. c. fi. de sepulturis z magis prohibet lucrum iniustum: z magis aufert causam peccandi q̄ lex ciuilis. §.
27 hāc autē. ī autētica vt eccl'ia romana colla. ij. ¶ † Ista ɔclusio limittatur non ꝓcedere in successore vniuersali in. ꝑlatura vel dignitate ecclesiastica: qꝛ si antecessor suus fuit in mala fide non impeditur prescribere ex sua ꝑsona. c. cura. z ibi gl. z doc. de iure pa
28 tro. c. de quarta. de prescriptionibus. z ratio est clara † quia succedens in beneficio nō habet causam ab antecessore premortuo sed a superiore conferente sibi beneficium, vt est glo. in. d. c. cura. z in d. c. de quarta. d. Abb. z alij in. c. j. de solutionibus. notant in. c. qꝛ V. de iudicijs.

1 ☞ Venditor vtitur accessione emptoris facta redhibitione.
2 Redhibitio est titulus habilis ad prescrip. sicut emptio.
3 Distractus est ita habilis ad prescrip. sicut contractus.
4 Quod iuris est de contractu idem est de distractu.
5 Si ex forma statuti reqritur aliqua solennitas in cōtractu mulieris: an requiratur eadem in distractu.
6 Sicut ratiōes ɔtract⁹ qs sortitur forum ita ratione distractus.
7 Cuius cōsensus reqrit in cōtrahendo eius requirit in distractu.

1 **Preterea queritur.** † Vēditor vtitur accessione emptoris facta re
2 dhibitione. h. d. Facit, qꝛ † redhibitio est titulus habilis ad ꝑscriptionē sicut emptio. l. si hominē. §. ti. j. l. si duob⁹. §. de diuer. z tēpo. prescr. Et in. d. l. si hoiem. habes extensionem ad istū tex. vt ꝓcedat, non solū quando venditio resoluitur p redhibitoriā vt hic, sed etiam qñ resoluitur p pactū adiectionis in diē, z illuz tex. ad hoc no. Bal. in. l. j. C. de vsuca. trāsformāda. Et sic ex istis habes,
3 † q distractus est ita habilis ad prescriptionem sicut cōtractus.
4 facit. §. in dotē. j. ea. l. ¶ † Et ex hoc potes generalius notare q iuris est de cōtractu: idē de distractu, facit lex si ad resoluendū. C.
5 de pre. mino. notata i. l. ab emptiōe vbi dixi. s. d pac. Facit † q no. bal. z Mod. i. l. si tue apud acta. C. de trāsac. vbi ponit, si ex forma statuti requiratur certa solennitas in contractu minoris vel mulieris, nunquid eadē solennitas reqratur i distractu, ibi plene dixi. z in. l. si vnus. §. pactus ne peteret. vbi Bart. s. de pac. ponunt
6 Moder. i. l. more. s. de acq. heredi. Facit † ad ꝑdictū notabile, qꝛ sicut ratione ɔtctus qs sortit forum. l. heres absens. §. si. s. de iudicijs. c. fi. de fo. ɔpe. ita ratiōe distractus. l. q certo loco. bm cōez in
7 tellectum. s. de ɔdi. indebi. ¶ † Itē facit qꝛ cuius ɔsensus reqrit in ɔtrahēdo eiusdē etiā reqritur in distractu z sic in resolutione tex est i aut. Ecōtra si filij. z ibi bar. ad hoc no. C. de repu. Itē ad istū tex. adde tex. notabilē in. l. ij. §. si sub cōditione. j. pro empto re. q̄ limitat istū tex. nisi emptor habuisset malam fidem qñ accepit. §. fi. j. e. l. ¶ Ultimo ɔ istum tex. fortiter opponit Bart. de. l. si a te. §. fi. j. de excep. rei iudi. z remittit se ad gl. ibi, vbi gl. z Barto. laborant in sol. vt hic per do. Alex. sed reiectis sol. gl. z Bart. ibi que non videtur posse defendi nisi cum magna diuinatione: plus placet so. Angel. in. §. si is qui precario. j. ea. l. vbi dicit, q in hoc tex. possessio cepit hic initiū a venditore: ideo coniungit possessio emptoris secuta redhibitione. sed in lege cōtraria sententia non cepit habere aliquod initiū a vēditore nimirū si facta redhibitione venditor ibi nō pōt vti exceptione illius sententie. Pro confirmatione istius solutionis bene facit id quod volunt Jac. de ra. Jmo. hic, qui tenēt, q iste tex. ꝓcedat qñ receperat primo possidere et vsucapere al's facta redhibitione non posset vti accessione temporis emptoris. §. fi. j. e. l. Et licet. d. Alex. in fi. reprobet eo qꝛ fit violentia z diuinatio ad istuz tex. qui non presupponit venditorem antea possedisse. Tu dic q imo tex. istud presupponit cū dicat q etiā emptor potest vti accessione ipsius venditoris, ergo ꝑsupponit q ipse venditor prius possiderat.

1 ☞ Vtitur quis accessione eius a quo causam non habet.

1 **Si liber homo.** † Non vtitur quis accessione eius a quo causam non hꝫ. h. d. Et intellige istum tex. qñ liber homo vel seru⁹ bona fide possi. solus egit qrere possessionem bone fidei possessori sed nō dñū al's si voluisset, ei querere z eius noie actū egisset, ita quesiuisset dñū sicut z possessionem gl. in. l. j. §. sed z per eum. s. e. z sic frustra tractaretur de accessione temporis. l. sequitur. §. lana. j. e. Jta intelligunt istum tex. Ang. z. d. Alex. hic. Jste intellectus licet videat prima fronte diuinatiuus tamen suadetur ex tex. dum dicit z alij acquisierit possessionē, z sic presupponit casum quando soluz est acquisita possessio, quia in hoc. §. z precedentibus: z etiam in sequentibus vsq ad finez, intēdit iuris. solum tractare quis possit vti accessione temporis qñ possel. fuit apud alium quod cessaret dominium hic esset translatum.

1 ☞ Non potest fieri accessio illius pos. que medio' tempore fuit per alium occupata.
2 Medium impertinens impedit extrema coniungi.
3 Statutum disponēs q possess. defuncti ɔtinuetur in heredē, intelligitur nisi medio tpe per alium fuerit apprehensa.
4 Medium impertinens impedit ratihabitationem retrotrahi.
5 Per matrimo. sequēs, an legitimetur ꝓles habita ex cōcubina postea in vxorem desposata cui precessit aliud matrimoniū post habitam prolem: z an talis dicatur primogenitus. nu. 7.
6 Dictio omnino quid importat.
8 Titulus pro herede est plenior titulo pro emptore. Jlle in quē transfertur dñium ipso iure sine traditione, dicit habere fortius z plenius ius ex titulo, q̄ ille in quē ad dominij trāslationem requiritur traditio.
10 Si vendat alicui res in quem transfert ex priuilegio dñium sine traditione, deinde vendatur alteri z tradat, prefertur primus.
11 Successoris appel. tm̄ continetur vniuersalis.
12 An valeat argu. ab eo q est minus ad illud q est maius vbi est eadem ratio.
13 Mala fides here. an noceat in ꝑscriptione inchoata perficiēda.
14 Mala fides heredis, impedit fructuum acquisitionem.
15 Facilius impeditur acquisitio fructuum q̄ impediatur ꝑfici prescrip. inchoata.
16 Error iuris impedit vsucapionē sed non fructuz acqsitionem.
17 Poss. testa. z ea que fuit vacans post mortez testa. ꝓdest heredi.

Quesitum. Heredi non datur accessio possessionis defuncti, si res fuit ab alio medio tempore possessa. sed heres potest coniungere sue possessioni non solū possessionem defuncti que fuit apud euz tēpore mortis sed etiā illam que vacans apud nullum fuit post eius mortem. h. d. scōm
1 verum intellectum vsq ad. §. in dotem. ¶ † Not. i. qꝺ nō potest fieri accessio illius possessionis que medio tempore fuit per aliū occupata, concordantes sunt in gloss. Et ex hoc habes correlarie
2 † notare, q medium impertinens impedit extrema coniungi. z istud per plura iura probat Joan. and. in regula sine culpa. de regu. iur. in mercurialibus. in. vj. colum. precipue per text. in. c. per tuas. de condi. apposi. sic etiam prędium medium q non seruit impedit seruitutem. l. qui sella. §. fina. ff. de serui. rusti. predi. ¶ Istū
3 text. † dicit Rapha. cu. se alias allegasse in questio. de facto, si statutum disponit q possessio defuncti continuetur in heredem, q tale statutum procedat nisi possessio fuerit per alium medio tempore apprehensa, cum statutum recipiat interpretationem et limitationem a iure communi. l. ij. cum simili. C. de noxal. alij nihil tangunt. ¶ Tu adde bonam glos. in. l. cum miles. in princip. in glo. magna in fi. ff. ex quib. cau. maio. vbi licet possessio defuncti cōtinuetur in heredem quo ad vsucapionem complēdam. l. nunq̄. §. vacuū. z. l. cepta. j. ti. j. illud procedit nisi possessio fuerit per alium medio tempore apprehensa. ita ibi expresse dicit gl. secundo facit, quia dictum statutum transfert possessionem per actū fictum: sed sic est quod p actum fictum non transfertur possessio que est penes alium non interueniente facto vel consensu illius penes quem est. l. iij. §. quod si seruus. s. eo. vnde dicit do. Abb. i c. ij. de consuetudine quod licet aspectu z verbis trāsferatur possessio. l. iij. in princ. z ibi glo. z docto. s. eo. tamen non transfertur quando alius erat in possessione. facit quod not. d. Alexan. in. l. quod meo. in prin. in. j. no. s. eo. ¶ Tertio adde, quod istud idem qꝺ Raph. hic, q predictum statutum intelligatur nisi possessio medio tempore fuerit apud aliū, consuluit do. Alexā. in ɔsi. lxxxiij. in. ij. volu. quod incipit visa facti naratione in. ij. colum. et idem do. Alex. in. l. cum heredes. in princ. j. eo. quamuis ibi non videa
4 tur bene firmare: facit etiam quod in simili dicimus † quod actis medius impertinens impedit ratihabitationem retrotrahi glo. est no. in. l. si indebitum. §. j. ff. rem ratam habe. quam Barto. ibi multum no. z in. l. si vxor. §. si quis vxorem. ff. de adulterijs. Bal. in. l. fi. C. ad macedo. sic etiam legitimatio nō trahitur retro quādo bona sunt alij medio tempore quesita. gl. not. in. l. gallus. §. et quid si tantum. et ibi Barto. z doc. vbi dixi. s. de libe. z posthu. z
5 est bonus tex. in. c. quāuis. z in. c. si pro te. de rescrip. in. vj. ¶ † Secundo principaliter iste text. videtur facere in argumentum secundum Pau. de ca. quod si aliquis susceperit prolem ex concubina, deinde cum alia contraxerit matrimonium legitimum, et postea mortua legitima vxore desponsat concubinam in vxorez, quod matrimonium medium impediat legitimationē filij. Tamen contrarium determinat z melius, z dicit communiter doc. ita tenere fauore matrimonij et legitimationis filiorum. ita tenet Joā. an. in. d. regula sine culpa in mercurialibus. Bart. in. l. bonorum. ff. rem ra. hab. et in. l. ne. §. vxor. per illum tex. ff. so. ma. Bald. z Ange. in. l. cum quis. C. de natu. lib. Ang. i. l. eum qui. ff. de sta. ho. de quo vide late. d. Ant. rosel. in suo tractatu legitimationis. in. j. lib. colū. xxvj. et octo seq. Et quod mediuz matrimonium non impediat legitimationem fieri per subsequens matrimonium habes

moniis. habes tex. i. §. si vero is q solummodo. in verbo omnino suis existentibus et in verbo primitus nati. et ibi Ang. ad hoc no. in auth. quib. mo. naturales efficiunt sui colla. vij. idem tenet Ang. in consi. xvij. quod incipit comes brandisinus in. iij. col. vbi dicit illum text. non esse alibi in iure ad hoc. et licet Are. dicat quod tex. non pro
6 bat. † quia dictio omnino ibi posita significat quod quo ad omnem effectum efficiuntur legitimi. et hoc est verum, capitulo tanta, qui filij sint legitimi. non per hoc infert necessario quod matrimonium omni tempore secutum legitimet filios, verbum autem primitus nati: non ponitur nisi respectu natorum post matrimonium vt dixerat in prin. illius auth. ad quod se refert. Tu dic quod ille tex. bene probet dum dicit, omnino enim suis existentibus deinde naturalibus liberis creatis aut primitus natis, que verba clare demonstrant quod legitimum matrimonium legitimet filios quam
7 docunque conceptos. ¶ † Adde etiam questionem quam format Bar. in. l. cum decem. §. fi. ff. de sol. vbi querit. Aliquis ex concubina suscepit filium naturalem tantum, postea duxit vxorem ex qua suscepit filium legitimum et naturalem, deinde mortua vxore cepit concubinam in vxorem quo casu filius primo natus legitimatur, quis eorum succedit tanquam primogenitus quam questionem disputat Jo. an. in. d. regula sine culpa. in mercurialibus. d. Abb. in consi. lxxxv. incip. videtur primo dictam donationem, dixi in. l. quoties. C. de rei vend. vbi Bald. Sali. et alij ponunt et sic presupponunt matrimonium medium non impedire legitimationem que fit per se
8 quens matrimonium. ¶ † Tertio not. ibi, quod est plenius, quod titulus pro herede est plenior titulo pro emptore: ratio est secundum
9 gl. paruam hic. quia ex titulo hereditario transfertur dominium sine possessione. l. cum heredes. in prin. j. eo. Et sic no. † correlarie ex isto tex. iuncta gl. quod ille in quem transfertur dominium ipso iure sine traditione, dicitur habere fortius et plenius ius ex titulo quam ille in quem ad dominij translationem requiritur traditio.
10 Hinc † est, quod si vendatur res alicui in quem ex priuilegio transfertur dominium sine traditione: vt est ecclesia. l. fi. C. de sac. san. eccle. Deinde vendatur secundo et tradatur, tamen prefertur primus propter titulum fortiorem. gl. est or. in. l. siue autem. §. si duobus. s. de public. et gl. et doc. i. d. l. fi. C. de sac. san. eccle. Bal. et alij in. l. quoties C. de rei ven
11 di. Jo. an. et Canoniste in. c. continebatur. de his que fiunt a maiore parte capituli. ¶ † Quarto no. ex tex. in verbo. successionis, secundum
a Are. hic, quod appellatione successoris[a] proprie continetur vniuersalis non singularis successor. tu dic quod iste tex. parum facit ad hoc. nam iste tex. propter verbum heredibus quod precedit et verbum emptionis quod immediate sequitur, verbum successor intelligitur pro successore vniuersali. tamen notabile est in se verissimum, vt habes tex. in. l. quedam. §. nihil interest. in ver. is autem. et ibi doct. ad hoc notant. ff. de eden. facit lex
12 id tempus. in fi. j. tit. j. ¶ † Quinto no. in ver. sed subtilius, quod iurisconsultus arguit hic ab eo quod est minus ad illud quod est maius et fortius, et arguit negatiue. Nam. s. prime dixit, quod plenius est ius in herede quam sit in emptore, et tamen decidit hoc ideo esse: quia est omnino da ratio: quia cum in prescriptione requiratur continuatio possessionis a principio vsque ad perfectionem prescriptionis. l. naturaliter. j. tit. j. Sicut ergo possessio que medio tempore fuit penes alium interrumpit in emptore prescriptionem ita etiam in herede vniuersali: quanquam plenius ius habeat. Et sic habes text. hic notabilem, quod licitum est arguere de minori ad maius quando est omnimoda ratio. ¶ Capio glo. in verbo id quoque. Quam diuide in duas partes. In prima declarat tex.
13 In secunda remouet duplex dubium. Secunda ibi, non tamen est idem. ¶ † In ea. gl. ibi et. §. si defunctus habes ex gl. quod mala fides heredis non nocet in prescriptione inchoata perficienda secus est in mala fide emptoris. Non diuersitatis est: quia quando defunctus cepit ab initio bona fide prescribere si sibi postea superueniat mala fides, de iure ciuili non impediretur prescriptio. l. vni. C. de vsuca. transfor. Ita etiam non interrumpitur si ei succedat heres qui sit mala fidei: quia censetur eadem persona cum defuncto. in auth. de iur. iur. a moren. presti. in princ. non sic est in singulari successore qui non representat personam sui auctoris, vnde in eo etiam inspicitur initium successionis. Est verum quod hodie de iure canonico in persona etiam eiusdem met mala fides quandocunque superueniens interrumpit prescriptionem. vt in regula possessor male fidei.
14 de reg. iur. lib. vj. et c. fi. de prescri. ¶ † Limita etiam istam conclusionem gl. precedere quo ad vsucap. siue prescri. complendam, secus est quo ad acquisitionem fructuum quia mala fides heredis impedit fructus acquiri licet defunctus esset bone fidei. l. questium. §. j. ff. de acqui. rerum do
15 minio. secundum bar. et omnes doc. † Et ex hoc pondera tu prouecte, quod facilius impeditur acquisitio fructuum quam impediatur perfici prescriptio inchoata. Sicut etiam in simili quo ad impediendum acquisitionem fructuum paria sunt vel quod mala fides fuerit a prin. vel quod postea superuenerit. tex. in. l. sed et si lege. §. de eo autem. ff. de pet. here. sed quo ad vsucapionem de iure ciuili sufficit ab initio bona fides et quamuis postea superueniat mala fides, nec per hoc interrumpitur vsucapio. d. l. vnica. C. de vsucap. transformanda. Et licet Bar. in. d. §. de eo autem. relinquat cogitandum de ratione diuersitatis: tamen vt dicebam his diebus. Ratio est, quia quo ad acquisitionem fructuum non attendimus nisi bonam fidem, vt statim dicam. Et si adest ius debilius quam in prescribente in quo plura requirunt presertim titulus et bona fides vt notatur in. l. celsus. et. l. naturaliter. per Bar. j. tit. j. Nimirum si primum
16 tanquam debilius facilius impeditur. Sed caue † quia alibi habes totum econtra. Nam error iuris impedit vsucapionem. l. nunquam. j. ti. j. et tamen non impedit acquisitionem fructuum. d. l. sed et si lege. §. scire. sed dic quod ibi loquitur a principio prescriptionis vbi etiam a principio mala fides impedit: que non impediret si postea superueniat. d. l. vnica. Et ratio diuersitatis isto vltimo casu inter vsucapionem et acquisitionem fructuum est, secundum Bar. in. d. §. scire autem. et in repe. l. quod nerua. in. x. col. ff. depo si. quia ad vsucapionem requiritur titulus vel saltem iustus error, vt habetur in. d. l. celsus. j. tit. j. sed error iuris cum non sit tolerabilis non est iustus error, ergo non sufficit ad vsucapionem, sed quo ad acquisitionem fructuum non requiritur titulus sed sufficit quod non sit mala fides que abest vbi est iuris error, vt ibi. ¶ Capio glo. fi. in verbo nunquam. Quam diuide in quinque partes. In primis tribus ponit tres intellectus. In quarta circa tertium intellectum format questionem. In quinta allegat concordantem. secunda ibi vel dic testatoris tertia ibi vel dic quod defunctus quarta ibi sed an idem si venditor. quin
17 ta ibi et facit. j. eo. ¶ † In fi. glo. reiectis istis tribus intellectibus gl. tu intellige tex. plene, quod non solum illa possessio que fuit iuncta morti testatoris idest que fuit apud testatorem tempore sue mortis prodest heredi. sed etiam illa que nunquam fuit testatoris, sed post eius mortem fuit vacans ante apprehensionem heredis: vt etiam est tex. in. l. nunquam. §. vacuum. et in. l. ceptum. j. ti. j. Et isto modo tex. est planus. Et ita etiam intelligunt Rapha. cu. et Pau. de ca. hic.

1 ¶ Resolutio contractus dotis tribuit titulum habilem ad prescribendum vxori cui dos restituitur.
2 Titulus dotis est vniuersalis.
3 De iure ciuili mala fides superueniens non impedit prescriptionem.
4 Titulus dotis dicitur vniuersalis quando mulier daret omnia bona in dotem vel vnam hereditatem.

In dotem.

1 Maritus in dote vtitur accessione vxoris ex eius persona et econtra. h. d. ¶ † Not. quod resolutio contractus dotis tribuit titulum habilem ad prescribendum vxori cui dos restituitur: intellige nisi mulier que dedit rem alienam in dotem fuisset in mala fide, tunc restituta sibi illa re non ac a quireretur sibi titulus, vt patet quia conueniretur petitione hereditatis. l. etiam. §. apud marcellum. et ibi no. Ange. ff. de peti. heredi. Nam petitio hereditatis non datur contra titulo possidentem. l. regulariter. ff. de peti. heredi. ¶ Capio gl. in verbo accepta, quam diuide in quatuor partes. In prima declarat tex. In secunda ex tex. colligit vnum arg. In tertia colligit aliud. In quarta querit. secunda ibi. Item ex eo. Tertia ibi, etiam argu. quod vir. Quarta ibi. Item quid si mulier. In eadem glo. in fi. ista glo. in hac vltima parte communiter damnatur per Bar. et alios, per tex. in. §. fi. j. ea. l. ¶ Saluat tamen Bar. quando prescriptio ista esset iam completa per maritum, que saluatio est vera in se, sed non conuenit verbis gl. que dicit quod vir ceperat vsucapere, pondera illud verbum ceperat, ex quo apparet quod non perfecerat vsucapionem. Item gl. dicit, quod illa possessio viri accedit ipsi vxori. ergo prescriptio nondum erat completa a marito alias frustra tractaremus de accessione. ¶ Aliter saluat istam gl. Are. intelligendo eam prout iacet: quando prescriptio erat inchoata per maritum sed nondum completa. et reputat nouum et singulare dictum. Nam dicit aduertendum quod cum in mulierem solu. matri. res transfe
2 ratur ex titu. dotis, certe † titulus dotis est titulus vniuersalis. l. quod dicitur. ff. de impen. l. j. in prin. cum glos. in verbo vniuerse. ff. de vsucapio. pro dote. vnde sicut heres succedens defuncto ex ti. vniuersali potest prescribere quando defunctus habuit bonam fidem non obstante quod heres sit in mala fide. l. ij. §. si defunctus. j. de vsucap. pro emptore. glo. in. §. precedenti. ita vxor que succedit ex alio ti. vniuersali poterit similiter prescribere de iure ciuili, non obstante quod ipsa sit in mala fide. Tu dic quod ista saluatio non est vera. Nam in d. l. ij. §. si defunctus. ideo illud ibi est: quia defunctus censetur viuere in persona heredis sui qui fingitur eadem persona cum defuncto: vt in auth. de iureiu. a moren. presti. in prin. vnde sicut si defunctus qui cepit prescribere fuit a principio in bona fide: sed postea ei superuenerit mala fides tamen de iure ciuili perficeret prescriptionem
3 quia † de iure ciuili mala fides superueniens non interrumpit prescriptionem. l. vnica. C. de vsucap. transfor. ita si defunctus fuit a principio in bona fide non impeditur heres perficere illam prescriptionem, quamuis ipse heres sit male fidei. cum in eius persona defunctus censeatur viuere. Et istam rationem assignat Pau. de ca. s. in. §. precedenti, que ratio cessat in vxore sol. matri. quia maritus solu. matri. non censetur viuere in persona vxoris, nec illo tempore censetur eadem persona. Et sic argu. Areti. ab herede vniuersali ad vxorem in dote restituta. non est bona. Preterea inquantum Areti. presupponit pro constanti quod titulus dotis

a ¶ Successoris. Adde Bal. in. l. emptorem in pe. col. versi. quod si instrumentum C. lo. Joan. de imol. in. l. quod si. in vlti. col. ff. de verb. ob. Et adde soci. in consil. cclvij. colu. iij. versi. alius quod et quarto et addo quod successor dicitur ille qui venit de iure pretorio. ita imola in. l. quod dicitur col. pe. versi. potest etiam dici et ibi Alex. j. de verb. ob. et per sozi. in consil. cclxxv. col. v. circa finem.

dicatur vniuersalis sicut titulus hereditarius per gloss. in.l.j. in prin. in verbo vniuerse.ff. de vsuc. pro dote. dic quod imo ibi glo.
4 quantū ad nostrū propositū dicit contrarium. nam dicit gl.† qd titulus dotis tūc demum dicetur esse titulus vniuersalis quādo mulier daret oīa bona in dotē vel vnā hereditatē sicut si aliquis vēderet vel donaret oīa bona vel hereditatē tunc titulus venditionis diceret̄ vniuersalis.l. qui tibi hereditatē vendidit cum si. C. de here. vel act. vē. secus quando daret vnam rem in dotē tunc titulus dotis nō est titulus vniuersalis. Sed iste tex ⁊ ista gl. videntur loqui quādo aliqua res fuit data ī dotem. De hoc tamē nunquid dos sit titulus vniuersalis ⁊ an sit ius vniuersale ponit Bart. in ru. ff. solu. matri. vbi dixi ⁊ ad ibi dicta me remitto.

1 ☞ Qui concessit precario non vtitur accessione recipiētis nisi precario reuocato.
2 Precaria possessio que conceditur emptori est potens ad producendum vsucapionem ipsi emptori.

1 **Si is qui precario.** Qui† cōcessit precario, non vtit̄ accessione recipientis, nisi precario reuocato. h.d. ¶ Capio glos. mag. in verbo accedere posses. ¶ Quā diuide ī sex partes. In prima timore cōtrarij, glo. reprobat opi. Rogerij. In secūda opponit cōtra text. ⁊ dupliciter soluit. In tertia querit. In quarta idē facit. In quinta respondet tacite questioni. In sexta idē facit. Scda ibi, sed videtur. Tertia ibi. Item an durante. Quarta ibi. item an hic concedēs Quinta ibi. de ciuiliter autē possidente. Sexta ⁊ vltima est ibi nec per huius restitutionē. ¶ In ea. glo. ibi, responde non est interrupta nec procedit sed cessat. adde ⁊ sic in cōtrarium stat in suspenso sicut prescriptio inchoata suspēditur durante pupillari etate.l. sicut.§.pe.C. de prescri. xxx. ann. allegata in gl. Istā solutionē reprobat bar. ⁊ cōmuniter cū alij sequūtur q: si interim cessaret, non daretur postea accessio sicut in.d.l. sicut, finita pupillari etate, tamen postea non reintegratur nec accedit aliquod tēpus. Solus raph. cu. hic, tenet istam solutionē quā dicit magis conuenire litere. Et dicit qd Barto. non intellexit istam glos. q: glo. dicit q cessat interim. sed postea reuocato precario fingitur nunq cessasse vnde quia semper fingitur possedisse: ideo datur accessio. Istud fundamentum Raph. reprehēdit domi. Alexan. quia ratione in.d.l. sicut, pro tēpore quo dormit prescriptio finito tempore nō restituitur aliquod tempus ad reintegrandā prescriptionem. ita hic non debet reintegrari aliquod tempus finito pcario. Tu dic sustinendo Raph. qd in.d.l. sicut, est inductū fauore pupillaris etatis: vt interim dormiat prescriptio, vnde si postea finita pupillari etate reintegraret̄ illud temp⁹, certe ille fauor pupilli esset nunc inanis, ⁊ illud quod ibi principaliter est inductum fauore pupilli, nunc retorqueretur in damnū, cōtra legem quod fauore. C. de legi. sed hic in concedente precario est totum econtra. ¶ In ea. gl. ibi. vel dic non vsucapit sibi sed dño vt in creditore, istam secundam solutionē tenent Bart. ⁊ cōiter alij hic. sed etiā reprobat Raph. q: dicit esse cōtra text. ibi, q diu manet, q vult qd donec precariū sit ruptū cōcedēs nō prescribat nec interim accessionē habeat, sed scdm istā solutionē omni tpe prescriberet̄ ad vtilitatē cōcedētis sicut in creditore. Tu responde qd iste tex. nō dicit q donec durat precariū qd interim nō prescribat̄, sed bene dicit qd interim nō hz accessionem: ⁊ sic interim nō sentit vtilitatē ex illa prescriptione donec reuocet precariū, ⁊ ita etiā tenet. d. Alex. ⁊ ista est vera solutio, licet ipse vtatur aliis vbis. ¶ In ea. gl. ibi, vel dic vt oēm euites oppositionē. Adde qd imo per hoc nō cessat oppo. lz eñ sit recessum a vēditione cōi cōsensu eo q: pretiū rei vēdite ⁊ ocesse precario nō soluebatur, p hoc nō sequit̄ qd potuerit pscribi ad vtilitatē ocedētis: q: adhuc viget oppositio gl. qd ex quo emptor q precario recepit habebat sciētiā qd res erat aliena, ergo interiz pscribere nō poterat. Bar. dupliciter saluat gl. sed primā saluationē reprehēdit: q: illo modo esset eadē solutio que in precdēti solutione gl. sed ad hoc pōt dici qd imo nō est eadē solutio, q: in precedēti solutione nō erat completa prescriptio. Et sic ibi agit̄ de cōiungendo tēpore possidentis precario cū tēpore autoris: hic aūt erat cōpleta pscriptio ideo nō agit̄ de cōiunctione temporū sed de trāslatione acquisitionis dominij facte p recipientē pcario. ¶ Secundo modo sal
2 uat bart. ex cuius saluatione habes bene notare† qd pcaria possessio que cōcedit̄ emptori est potēs ad pducēdū vsucapionē ipsi emptori p tex. i.l. iulian⁹.§. possessionē. ff. de acti. empti. quasi tūc cōcessio precarij q sit emptori sit plenior q uis pretiū nondū sit numeratū. istud reprehendūt Raph. cu. d. Alex. ⁊ Are. q: cū emptor nō habeat pos. suo noīe sed precario nomine cōcedentis, ergo nō debet posse pscribere sibi: nec aliquid facit tex. in. d.§. possessionē: eo q: bñ dicit qd precaria possessio q ocedit̄ emptori bene est iusta quo ad hoc vt faciat fruct⁹ suos, vt ibi dicit litera. Et quo dñi voluntate illos percipit prout ad illum tex. dicit Bar. in.l. iij.§. ex cōtrario. s.e. nō autē dicit ille tex. prout Bart. refert. qd illa precaria possessio que fit emptori habeatur p vera traditione vt sic liberetur vēditor actione ex vendito. imo cōtrariū tenet ibi expresse gl. quā sequit̄ bald. in.l.j.C. de vsuca. p dona. ⁊.l. ij. C. de vsuris. Ang. i.l. ab emptione. ff. de pac. vbi plene examināt hoc vltimū, ⁊ ad ibi dicta me remitto. ponit notabiliter Ang. de aret. in.§. actionum. in. vj. col. instituta. de actio.

1 ☞ Ad amittendā pos. sufficit coacta aut meticulosa volūtas.
2 Coacta voluntas non sufficit in matrimonio.
3 An procedant a pari rem esse furto subtractam vel vi arreptā.
4 Furtum est triplex.
5 Statutum loquens de furto an habeat locum in robaria.
6 Per furtum ⁊ rapinam perditur possessio.
7 Qui nobis acquirit an possit nos posses. priuare.
8 Qui est in potestate surripiendo rem non priuat dominiū vel patrem possessione.
9 Seruus fugitiuus quare non potest dñm priuare possess.
10 Depositarius ⁊ commodatarius an faciant furtum per simplicem negationem ⁊ an priuent dñm posses. ⁊ nu. 12.
11 Exceptio debet esse de regula.
13 Ex sola denegatione committitur iudicium rerum amotarum.
14 Pro recuperāda pos. rei mobilis an detur aliquod interdictū.
15 Remedium. c. reintegranda an habeat locum in re mobili et an competat contra possidentem cum titulo. nu. 19.
16 Remedium. c. reintegranda. an habeat locum solum in rebus et personis ecclesiasticis. ⁊ nu. 20.
17 Que requirantur ad hoc vt competat remedium. c. reintegranda. iij. q. j.
18 Que remedia dentur contra possidentem bona fide qui non habuit causam vel titulum a vitioso autore.
19 Remedium. c. reintegranda: an competat contra possidentē cū titulo etiam ad quem res peruenit sine vitio.
20 Remediū. c. reintegrāda: an ōpetat solū personis ecclesiasticis.
21 Lex canonica emanans ratione peccati corrigendi seruanda est etiam in foro ciuili.
22 Vbi tractatur de fauore animarū fit extensio etiā in penalibus.
23 Autoritas male fidei an corrigat in publiciana.
24 Prescriptio ⁊ publiciana equiparantur.
25 In materia correctoria correctio in vno ex equiparatis etiam corrigit in alio.
26 Publiciana competit pro seruitutibus habentibus causam discontinuam in quibus non prohibetur omnino prescriptio sed prolongatur in longissimum.
27 Vbi habet locū pscrip. affirmatiue hz etiā locum publiciana.
28 Dominium qualiter probabitur.
29 Inueniens sacculū pecunie vel pretiosum annulum in nemore nō potest cū bona conscientia retinere sed debet presentare epo.
30 Vsure quando incertum est a quo extorserit vsurarius an sint cōsignande episcopo vt in pauperes distribuat.
31 Res immobiles que fuerunt antiquitus culte non est presumēdum qd in nullius bonis sint.
32 Res īmobiles que sunt intra territoriū vel districtum alicui⁹ ciuitatis vel regni quamuis inculte an concedantur primo occupantibus.
33 An perdatur dominium prediorum tributa. si per bienniū neglecta vacarunt.
34 Ciuitas perusina ex priuilegio nō subest ecclesie nec imperatori.
35 Verbum carebit quid importat.
36 Verbum futuri temporis quando de sui natura est priuatiuum importat ipso iure.
37 Lex in dubio nunq presumitur priuare nisi mediāte iudicis ministerio.
38 Per publica pclamata facta officio iudicis assignatis certis terminis: probatur bona esse vacantia.
29 Terminus nō potest regulariter statui alicui ad agendum vel allegandum de iure suo.
40 Iudex non potest alicui statuere terminū agendi vel docēdi de iure suo nisi saltem bina monitio interueniat.

Rem que nobis. Rei furto subtracte vel vi arrepte possessionē perdimus, nisi in nostra potestate existens surripuerit: tunc non pdimus pos. donec res apud eum fuerit. h.d. Diuiditur in tres partes. In prima ponitur duplex dictum. In secunda limitatio cum ratione. In. iij. extensio illi⁹ rationis. ij. est ibi, sed si is. ibi. ⁊ hec ratio est. ¶ Ratio dubitandi in ista.l. fuit, q: in amissione possessionis requiritur anim⁹, et sine animo possessio perdi non potest.l. iij.§. in amittēda. vbi dixi. et.l. quemadmodum. s. eod. Sed hic tractamus de amissione possessionis, et in dubio quis non videtur consentire amissioni pos. ar.l. qui vas.§. vetare. ff. de furt. imo fortius quando res furto surripitur ⁊ consequenter clā.l.j. in princip. j. de fur. quomodo potest dici

potest dici quod habeam animum perdendi possessionẽ. Ratio
decidendi est: quia quando possessio amittitur ex voluntate: re-
quiritur animus, sed quando coacte aut violenter vt hic. et. l. iij.
1 §. si quis nuntiet. ff. e. tunc † quo ad admittendã possessionem suf
ficit coacta aut meticulosa voluntas. Istud patet per ea que no.
gl. z doc. in. l. j. §. in operis. ff. de oper. no. nuntia. facit. l. si id quod
§. fi. j. eo. z. d. l. iij. §. si quis nuntiet. quia coacta volũtas : volũtas
est. vt est tex. i. l. si mulier. §. pe. z ibi gl. z Bar. no. ff. de eo qđ met.
cau. gl. xv. q. j. in. c. merito. z tex. in. c. maiores. §. fin. de baptis. z ibi
do. Abb. ad hoc no. illum tex. z dicit, qđ non tamẽ dicitur abso
2 luta voluntas. † ideo coacta volũtas non sufficit ĩ matrimonio
in quo requiritur absoluta voluntas secundum eum. c. gemma.
de spon. Adde tu qđ miraculosa voluntas habet in superficie vo
litionem: sed in medulla nolitionem: ita egregie dicit bal. in suo
diuino cõsilio schismatis posito post rub. C. si quis ali. testa. pro
hi. in. xiiij. colum. et ita habes pulchram rationem dubitandi et
3 decidendi ad istum tex. ¶ No j. secundũ Barto. † hic, equipara
ri rem esse furto subtractam vel vi arreptaz. Circa istud no. Bar-
to. scribentes nihil dicunt. Tu adde in contrarium facere quod
vult gl. no. z magistra. in. l. si te in gl. fi. C. de infa. q̃ gl. magistrali-
4 ter dicit † qđ triplex est furtum. Improbum vt simplex furtum.
Improbius vt expilare hereditatem iacentez s. improbilissimũ
z istud est rapina, illaz gl. sequitur ibi simpliciter barto. z per il-
5 laz gl. † dicit ibi Bal. aduocatos perusinos iudaizare circa statu
tum perusinum disponens ꝙ de furto nõ possit fieri concordia,
nam dicũt quod bene poterit fieri concordia de robaria inherẽ-
tes verbis statuti sicut iudei. sed hoc non est rationabile secundũ
bald. cum robaria sit furtum improbissimum. vt ibi tenet glo. ta
men subdit bald. quod minime mutanda sunt que in practica le-
gem certam habuerunt. l. minime. z. l. cum de consuetudine. ff. de
legi. Istud idem quod aduocati perusini practica quod statutũ
disponens quod de furto non possit fieri concordia: tamen pote-
rit fieri de robaria. refert z no. sequitur idez bald. in. l. transigere.
in viij. op. C. de transa. Pe. de anc. in cõmento. c. canonum statu
ta. de consti. in versicu. venio ad quartum membrum. Tu videas
in contrarium fortem z no. tex. insti. vi bo. rap. in princ. z. § j. De-
fendẽdo no. Bal. dic furtum z rapinã equiparari in hoc tex. quo
ad priuationem possessionis, sed differunt: quia vnum est longe
6 grauius delictum altero vt dixi. ¶ † Secundo no. quod per fur
tum z rapinam perditur possessio. Sed aduerte, quod licet per
furtum perdatur possessio vt hic. non tamen perditur dominiũ.
tex. est in. l. j. ff. de condi. fur. ratio differentie est, quia facilius per
ditur possessio quam dominium. l. si quis vi. §. differentia. j. e. iun
7 cta regula iuris id quod nostrum. j. de re iu. ¶ † Tertio no. in v.
sed si is qui in potestate: ꝙ ille q nobis acqrit vt filius et seruus,
non potest nos possessione priuare: licet habeat animum priuan
di vel interuertendi possessionem, intellige verum quousqꝫ res
apud eum sit. vt dicit tex. ibi q̃diu apud ipsuz res sit: secus si aliij
tradat vel in alium transferat: tunc bene priuat dominum pos-
8 sessione. l. iij. §. qđ si seruus. ff. eo. Item aduerte † qđ licet existens
in potestate surripiendo non priuet patrem vel dominũ posses-
sione: vt hic, tamen ipsa res efficitur furtiua z nõ potest vsucapi
per aliquem nisi prius vitium furtiuitatis purgetur. tex. est in. l.
9 sequitur. §. labeo. j. ti. j. ¶ † Quarto not. in ver. z hec ratio est. ra-
tionem quare seruus fugitiuus non potest priuare dominũ pos-
sessione ipsius serui: quia sicut non potest interuertere possessio
nem aliarum rerum, sic nec persone sue: aliam rationem assignat
tex. in. l. pomp. in prin. ff. e. quia non debet esse in potestate serui
ad suum libitum priuare dominum possessione, cum sit res ani-
mata, qđ secus est in rebus inanimatis que nõ possunt ad libitũ
dominos possessione priuare: vt. l. si rem mobilem. j. eo. ¶ Expe
ditis textua. capio glo. j. in verbo surrepta est. quam diuide in. ij.
partes. In prima declarat tex. dum dicit surrepta est: scilicet ab
extraneo: vt bene veniat aduersatiua proxime subseqũes, que di
cit secus esse si surripiatur a filiofa. vel seruo. In secunda per viã
fallen. remouet vnum contrarium, secunda est ibi, fallit tamen.
¶ In secunda parte in qua gl. vt dixi per viam fallẽ. mouet con
10 trarium † Istam gloss. reprobant antiqui Iaco. de are. et Dyn.
z Albe. Imo. Raph. Pau. d. Alex. z Are. z sic omnes Moder.
eo quia per simplicem negationẽ depositarius z cõmodatarius
non faciunt furtum, vt videtur velle glos. ne tunc deponens pri
uatur possessione sed si contractant tũc bene committunt furtũ
z tunc dominus priuatur posses. text. est in. l. j. §. si rem. ff. eod, tu
salua istam glo. licet ab omnibus improbatam. Nam ista glos. in
prin. intelligit istuz tex. quãdo res fuit surrepta ab extraneo, de
inde in fi. dicit z ad extraneo fit furtũ, sed Imo. Pau. z. d. Alex.
intelligũt istã gl. dũ in fi. dicit, z ab extraneo fit furtũ, qđ dicat de
cõmodatario z depositario inficientib9, vt per hoc faciãt furtũ,
sed vere iste non est sensus huius gl. q: gl. in fi. loquitur de extra
neo surripiente de quo loquit iste tex. z iste extraneus bene facit
furtum: solũ ergo dicit gl. fallit in depositario z cõmodatario in
inficiãte: nam nihilominus retinet possessio z certe in istis oib9
verbis gl. bñ z sancte loquit: z est tex. in. d. l. iij. §. si rẽ. Alex. qui
perpendit arguit fortiter in oppositũ, q: isto modo intelligẽdo
gl. prout ego intelligo, fallentia gl. nõ esset bona: q: nõ esset de re
11 gula, que loquit qñ fit furtũ. z exceptio † debet esse de regula, vt
tenet glo. in. l. j. de reg. iur. bart. in. l. in his. ff. de legi. idẽ Bart. in
l. si eum. §. qui iniuriã. ff. si quis cautio. si ergo gl. intelligeret quã
do depositarius z cõmodatarius solũ inficiant z nõ faciũt furtũ.
ꝙ tunc dñs retineret possessionẽ, fallentia nõ esset bona. Tu aũt
respõde huic fundamẽto. d. Alex. per tex. ad hoc valde no. in. l. in
ficiãdo in prin. j. de fur. vbi dicit tex. ꝙ inficiatio dpositarij lz nõ
sit furtũ prope furtũ est. nam furtũ est quo ad animũ negantis lz
nõ quo ad priuandum dñm possessione: z isto modo fallen. gl. be
ne procederet, z glo. nõ merebit reprehendi. ¶ Sed licet gl. pos
sit defendi a reprobatione doc. hic: tu reprehende istã glo. in alio
in quo prefati oẽs scribẽ. z presertim. d. Alex. eã sequunt. Nã di-
12 cit glo. † ꝙ si depositarius vel cõmodatarius inficiant depositũ
vel commodatũ, nihilominus dñs retinet possessionẽ. Istud nõ
est verũ, imo per denegationẽ restitutiõis rei deposite vel cõmo
date factã domino repetẽti priuatur dñs posses. tex. est in. l. si qs
rem. j. eo. in. l. colonus. z in. l. cum fundus. j. de vi z vi arma. z in. l.
pompo. §. si. cũ. gl. ff. eo. z ita etiã tenent Raph. z. d. Alex. met in
d. l. iij. §. si rem. ff. eo. Nec ob. dictus. §. si rem, q: loquit clare quan
do depositarius habuit animũ inficiãdi depositum. tamẽ actua
liter nõ denegauit. facit ibi tex. ꝙ per solũ animũ denegandi non
priuatur dñs possessione secus si actualiter denegasset restitutio
13 nem vt in iuribus preallegatis z ista est vera. ¶ † Vltimo aduer
te ꝙ lz per solã denegationẽ nõ committatur furtũ nisi interue-
niat contrectatio, vt est tex. in. d. l. iij. §. si rẽ. z tex. in. d. l. inficiãdo.
in prin. q: contrectatio ponit in diffinitione ad hoc vt sit furtuz.
l. j. §. furtum. j. de fur. §. furtũ. insti. de obli. que ex delic. tamẽ per
solam denegationẽ bene committit rerũ amotarũ iudicium. ita
mirabiliter tenet Are. i. l. de his. C. de fur. per tex. quem ad hoc re
putat sing. in. l. si ego. §. dotis. ff. de iur. do. Sed tu dic ꝙ ille tex.
hoc nõ probat q: licet. ff. dixerit de marito negãte tamen quãdo
postea inferius dixit competere actionem rerũ amotarũ nõ dat
ex illo capite negationis, sed q: maritus amouet vt ibi clare vide
bis in tex. z ita vt puto habes perfecte expeditam glo. primam.
¶ Capio gl. ij. in verbo erepta est In gl. in verbo erepta. habes,
14 ꝙ pro † recuperanda possessione rei mobilis nõ datur aliquod
possessoriũ. Intellige sane glo. ꝙ nõ datur aliqđ possessoriũ: scili
cet interdictũ. d. l. j. §. illud vtiqꝫ z. §. si quis de naui. j. de vi z vi ar.
Tamen pro retinẽda possessione rei mobilis datur interdictum
vtrobi tãq̃ pro possessione turbata. l. j. j. vtrobi. z. §. vtrobi. insti.
de interd. licet aũt pro recuperãda possessionem rei mobili nõ de
tur aliqđ interdictũ possessorium tamen cõpetunt alia remedia
possessoria. In quo distingue tres casus vt hic per Barto. in. l. fi.
§. sed cũ in scdam. C. de fur. z i. d. l. z ideo. §. nerati9. ff. de cõdi. furt.
per Bald. in. l. inciuilem. C. de furt. aliquid per Cy. in. l. j. in. iij. q.
C. vbi cau. sta. per Bar. in. l. de vsu. per illũ text. j. de var. z extraor.
cos. z vltra remedia hic enumerata per Bar. Adde ꝙ etiam com
petit remedium posses. l. fi. C. vnde vi. cõtra eum qui possessionez
rei mobilis vacantem iniuste occupauit vt eam restituere coga-
tur per conditionẽ ex illa. l. que habet locum etiã in re mobili vt
probat ibi text. in verbo alienas res cum appellatione rei etiam
mobilis contineatur. l. j. in fi. ff. si certum petatur. l. rei appellatio
ne. j. de verb. signi. Item tex. in illa. l. fi. adducit similitudinez fur
ti: sed furtum nõ potest cadere nisi in re mobili. §. quod autem. in
ver. abolita. insti. de vsucapio. ratio, q: in immobilib9 nõ põt ca-
dere cõtrectatio de loco ad locum que contrectatio est de substã
tia furti, cum ponatur in eius diffinitione. l. j. j. de fur. §. furtum.
insti. de ob. que ex deli. z ita in specie tenet Bart. in illa. l. fi. C. vn-
de vi. post Iac. bu. z Ros. Idem tenet Raph. cuma. Pau. z do.
Alexã. hic. Predicta remedia possessoria procedunt quãdo pos
sessio rei mobilis peruenit ad aliquem cum vitio: puta ex causa
15 furti vel violẽtie. Idcirco Bar. † querit de quotidiana z vtili. q.
Quid si possessio rei mobilis peruenit ad aliquez sine vitio: quia
eã emit bona fide nec res prius erat affecta aliquo vitio reali pu
ta fuge. vt i casu. d. l. si coloni. C. de agri. z censi. lib. xj. an cõpetat
aliqđ remediũ pos. cõtra eũ absqꝫ aliqua ꝓbatione dñij: cuius est
difficilis ꝓbatio, z refert Bar. Inn. post gl. i. c. sepe. de resti. spo.
tenere ꝙ cõpetat cõditio ex canone reintegrãda. iij. q. j. qđ est pos
sessorium recuperande, competit deiectis a possessione aut alio
modo spoliatis. Bar. reprehendit per. l. siue autem. §. si duobus
ff. de pub. vbi si duo habuerunt titulum emptionis a duobus vẽ
ditoribus non dominis prefertur ille qui est in possessione: ratio
assignatur ibi in text. quia in pari causa potior debet esse condi-
tio possidẽtis: ergo habens tit. cum bona fide, nõ potest agere cõ
tra habentẽ similem titu. z qui possidet, vt ab eo possessio aufera

tur. Saluat; Bar. Inno. quando possidēs habuisset possessionē & tit. ad autore vitioso, puta a fure vel violento raptore. & sic erat res vitiosa: qr tunc sicut mala fides autoris nocet singulari successori in prescriptiōe, aut. male fidei. C. de prescr. long. tem. ita etiā nocet in publiciana: vt per talem titulum habitum ab autore vitioso possessor in publiciana nō preferatur habenti ti. & bonā fidem ab autore non vitioso: & ita not. limitet tex. in d. l. siue autē. §. si duobus. Ad c. reintegranda. allegatū per gloss. et Innocē. in quo se fundant non videtur Bar. respondere, tamen ex eius verbis habes responsionē, qd ille tex. procedat quando possidēs habet causam a vitioso autore. & sic erat res vitiosa, & ista est magna limitatio & restrictio ad illuz tex. Poterat secūdo respondere bart. quod illud. c. reintegranda solum habet locum quando agitur pro recuperanda possessione rerum ecclesiasticarū vel propriarum: sed a personis ecclesiasticis, prout sonant verba illius tex. & tex. in c. cū ecclesia. iij. q. ij. secus autem fit in laicis et in rebus prophanis cum maiora priuilegia indulgentur rebus et personis ecclesiasticis quam laicis. c. j. de cle. coniug. in sexto. c. si quis presbyterorum. de rebus eccle. non alienan. Et ita † in spe
16 cie qd illud. c. reintegranda habeat solum locum in rebus ecclesiasticis & personis ecclesiasticis non aūt in laicis aut reb⁹ pphanis tz gl. or. in c. cū ad sedē. in gl. pe. de resti. spolia. & ibi Jo. cal. & do. Abb. Joan. de ligna. & do. Abb. in d. c. sepe. do. Ant. de but. in c. querelam. de elec. Idem d. Ant. in c. bone. in iij. col. de app. Pe. de ancha. in consi. cccxj. incip. Tres domini magnifici & illustres. in ij. col. Pau. de cast. in l. & ideo. §. neratius. ff. de condi. furti. Idem tenet Are. hic in vlti. col. licet predicta non alleget. & dicit do. Alexan. hic, qd forte in puncto iuris istud est verius: et ita etiam dicit Imo. in d. c. cum ad sedē. Adde, qd cum opi. princi. Barto. hoc tenent Ang. & Imo. hoc idem tenet Bart. in d. l. fi. §. sed cum. in ij. l. C. de fur. & sico. de mate. & Bal. in l. ij. C. de furt. Angel. in d. l. siue autē. §. si duobus. & excellens doctor Jo. fab. in §. sed iste. in vij. col. insti. de act. Specu. in ti. de peti. & possess. §. j. in ver. quid si peto. And. de baru. Ang. & Jo. de pla. in d. l. si coloni. C. de agri. & censi. li. xj. Imo. in d. c. sepe. Pau. de ca. in d. l. & ideo. §. si. ff. de condi. fur. Ange. in consi. cxvj. incip. Dictus libellus in quo continetur restitutio possessionis, quem d. Alex. corrupte allegat: & in consi. clviij. incip. In predicta questione vertente inter commune castri in dubio. d. Alex. in consi. cxviij. ij. vo. In causa & lite vertente inter Antoniū in j. col. & in consi. lxxxix. v. vol. Excellentissimi iurisconsulti. in ij. col. & in consi. cxiij. v. volu. incip. In causa & lite vertente inter ser Joannem in j. colum. Pondera Barto. hic & in d. l. fin. §. sed cum in scdam velle duo. Primum, quod quando possessio peruenit ad aliquē bona fide nec causam aut ti. habuit a vitioso autore: quod tunc nullum remedium possessorium competit contra talē possessorem ei qui a possessione cecidit: quia in pari causa melior est conditio possidētis: vt in regula iuris in pri. d. l. siue autē. §. si duobus. & ita etiā
17 in specie tenet Angel. in d. consi. cxvj. † Secundum qd ad hoc vt competat remedium. c. reintegranda. est necesse qd possidēs habuerit causaz a vitioso autore, & si res sit vitiosa, quo casu etiā competebat remedium. d. l. si coloni. C. de agri. & censi. lib. xj. facit tex. in d. c. reintegranda. in verbo spoliatis vel eiectis episcopis
18 & in verbo per quascunq; iniustas causas. Sed aduerte qd † idem Bart. in d. l. si coloni, si est lectura bar. tenet sub dubio forte. qd imo duplex remedium competat contra istum possidentē bona fide qui non habuit causam vel titulū a vitioso autore. Primū vt agatur triticaria per l. ij. ff. de tritica. & hoc etiaz sequitur Ludo. roma. hic. Secundum remedium est ex equitate. l. si me & titium. ff. si cer. pet. scilicet cū possessio mea ad te peruenerit equū est vt eam mihi restituas ne ex ea locupleteris. Do. Alexan. hic reprehendit Bart. in vtroq; remedio: quia remedium. d. l. si me et titium non habet locum contra eum ad quem res peruenit ti. oneroso. l. si filius in fi. & l. si eum seruum cum glo. ff. si cer. pet. firmant Barto. et alij in d. l. si me & titiū. Preterea, vbicunq; haberent partem ti. reus conuentus et actor, tunc repellendus est actor, quia in pari causa potior debet esse conditio possidentis. d. l. siue autem. §. si duobus. et per hoc vltimum apparet etiam non competere triticariam. nec ob. d. l. ij. ff. de triti. quia loquit quando res peruenit cum vitio violentie ad eum qui conuenit ita residet. d. Alexan. hic. Tu adde qd idem d. Alex. sibi contrarius, tenet cum bart. in d. l. si coloni, qd imo isto casu dicta duo remedia competāt. s. conditio ex l. si et me & titiū. & cōditio triticaria. ita tenet. d. Alex. sibi contrarius in consi. xxj. quinti vol. inci. in causa & lite vertente inter Va. in vlti. col. & in cō. seq. incip. viso et opportune discusso processu. in ij. col. est verum quod in vtroq; cōsi. d. Alex. simpliciter sequit Bar. nihil vltra allegās & nihil
19 addens. vnde plus placet illud quod tenet hic. ¶ † In principali. q. Adde quod cōtrariam opi. contra bar. quod imo remedium possessorium quale est. d. c. reintegranda, competit etiam contra

a ¶ Magis cōis opin. 3 Bar. Adde vltra ea que ponunt hic doct. qd hāc eandē opi. tz d. Bar. sozi. i cōsil. lxxxix. col. fi. & fi. & in cōsil. cclxxvj. co. v. b. quinto vidēdum est, & in co. se. & ibi late de intellectu. d. c. reintegranda.

possidentem cum ti. etiam ad quem res peruenit sine vitio. & nō solum pro recuperanda possessione rerum mobilium: sed etiam immobilium teneas pro firmo: quia ex quo actor asserit se possedisse: et nunc reperitur possessio penes reum conuentum, certe actor qui fuit antiquior possessor dicitur re ipsa spoliatus, ergo ante omnia est restituendus & nō debet admitti aliqua exceptio ti. vel dominij. l. si quis ad se fundum. C. ad l. iul. de vi. & istud procedit in quolibet possessorio recuperande etiam intentato cōtra illum ad quem vt dixi peruenit possessio etiam citra violentiaz, qr etiā ibi nō debet admitti exceptio dominij: sed actor ante omnia est restituendus, secundū glo. in l. si de eo. §. si. j. cod. nō ergo est considerandū an reus conuentus possideat cum vitio vel sine vitio: vt vult barto. sed solum debet considerari an actor ceciderit a possessione sine causa: & tunc ante omnia etiam est restituendus remedio. d. c. reintegranda. & ita tenent Hostien. Joan. calde. Joan. de ligna. & Ant. de butri. in d. c. cum ad sedem. et ibi late do. Abb. in xij. col. & seq. d. Anto. in c. sepe. in pen. & vlti. col. & ibidē do. Abb. & e. ti. de resti. spo. d. Abb. in c. si diligenti. in iij. col. de prescrip. Lud. ro. & d. Alexā. hic sibi contrarius et dicit. d. Alexā. hic, quod pro ista parte vidit in iudicijs sepenumero iudicari: & qd ita obtinuit, licet subijciat quod magna est autoritas Bart. & sequa. propter quam autoritatem res satis dubia redditē. Idē tenet Inno. in c. post electionem. ad fi. de cōcel. preb. Hoff. in summa sua in ti. de resti. spo. in §. sed & sciendū. Hosti. in summa eiusdem ti. in §. iij. in ver. sed an conditione. Archi. et Gemi. in d. c. reintegranda. Lap. de castel. alleg. l. ij. incip. letatus sum. & ita sepe consuluit. d. Alex. qui est sibi contrarius in cōsi. cxvij. secundi. volu. inci. viso pcessu in causa & lite vertēte. & in cōsil. cxcix. secundi. volu. incip. viso. & discusso processu cause vertentis inter Albertū in j. & iiij. & v. col. & in consi. vj. tertij volu. incip. circa processum cause. vertentis. in iij. col. ad fi. & in consi. lxxvij. tertij volu. incip. clarissime doctor & iustissime domine. in primo dubio. & in cōsi. xcj. quinti volu. incip. In causa & lite vertente inter Jacobum & in consi. xcviij. quinti volu. incip. visis his que eleganter & copiose. in vlt. col. & in istis cōsilijs dicit do. Alex. qd magis com
a munis opi. est contra Bar.ᵃ contra quem magis communiter tenent doc. & secundū istam magis communē ego sepius consului. Pro ista cōmuni opi. facit tex. in d. c. reintegranda. in verbo per quascunq; iniustas causas qui tex. concedit generale remedium amittentibus possessionē ex causa iniusta: & ex parte personarū passiue contra quas cōcedit loquit impersonaliter. Ad idē tex. in d. c. cum ecclesia. iij. q. ij. nec ob. tex. in d. l. siue autē. §. si duobus in quo tex. Bar. hic & vbiq; se fundat: qr respondetur secundū d. Abbatem in locis preal. sed ego plenius loquar quod ille tex. loquitur in petitorio vbi liquebat de quasi dominio vtriusq;: ideo ibi potior est conditio possidētis: sed nos loquimur in possessorio quando actor simpliciter se fundat in possessione quā dicit se prius habuisse & ab ea sine iusta causa cecidisse, tūc debet obtinere in possessorio in quo petit se restitui, cum spoliat⁹ ante omnia sit restituēdus: et sibi non obstat exceptio ti. seu dominij. d. l. si qs ad se fundum. et sic tunc non debet esse potior conditio possidētis propter antiquiorem possessionem agentis qui sine causa cecidit, & ideo ante oīa debet reitegrari. Pro ista so. bene faciūt verba Barto. in l. fi. in xiiij. colū. C. de edic. di. adri. tollē. que formaliter refert do. Alexan. hic in vlt. col. Item ad istam so. Adde Bal. in l. quoties. C. de rei vendi. Joan. and. in addi. spe. in ti. de
20 cau. posses. & proprie. §. nunc videndū. in vlti. col. ¶ † Item circa illud qd tetigi. ff. qd remediū. d. c. reintegranda. solum competat personis ecclesiasticis pro recuperanda possessione rerum ecclesiasticarum vel propriarum. Adde qd contrarium est verius, & ita quotidie practicatur quod procedat etiaz in laicis & rebus pphanis ex quo militat ratio illi⁹ tex. qui emanauit ad finem corrigēdi peccatū, ne quis cū aliena iactura locupletetur in perniciē aie sue. c. sepe de resti. spo. vnde dz obseruari etiaz in foro ciuili rōne peccati corrigēdi, per no. per gl. in reg. possessor. de reg. iur. in vj.
21 vbi † gl. vult, qd lex canonica. emanās ratiōe pcti corrigendi seruanda est etiā in foro ciuili, prout etiā tenet Bar. in l. priuilegia
22 C. de sac. san. eccle. Item vbi † tractatur de fauore animarum debet fieri extensio etiam iuris penalis. vt no. gl. in c. sciant cūcti et in c. si. de elec. in vj. bar. in auč. sacramenta puberum. C. si adner. vē. Et istā opi. qd remediū. d. c. reintegrāda. habeat locū etiā i laicis & reb⁹ pphanis, tenet Raph. hic & d. Alex. remissiue, & lati⁹ Lu. ro. hic, & dicit. d. Alexā. qd ista opi. in practica obseruat et qd sepe vidit etiā obseruari, put etiā dicit Imo. in d. c. cum ad sedē. Idē tenet bart. in d. l. si coloni. ad fi. referens ita velle Joan. in d. c. cū ad sedē. in nouel. sz voluit allegare in d. c. sepe. post Inno. ibi. vbi etiā idē tenet Ant. de bu. & in d. c. cū ad sedē. ange. in cōsil. clvij. In predicta questione. inter commune castri. vbi dicit communiter teneri, qd in d. c. reintegrāda nihil specialitatis sit in rebus ecclesie. Idē tenet do. Alexā. in multis consilijs in consil. l. j. vol. qd incipit

vol.qđ incipit viso ⁊ discusso ꝓcessu cause vertẽtis inter nicolaū
in.j.col.⁊ in cõsi.cxvij.ij.vol.viso ꝓcessu in causa ⁊ lite vertẽte. in
ij.colū.⁊ in cõsi.cxcix.ij.volu.viso ⁊ discusso ꝓcessu in.j.col.vbi di-
cit,qđ ita tenet stilus ⁊ cõmunis obseruãtia,vt est satis notoriū,
et est etiã de iure secundū eū ⁊ in cõsi.vj.iij.volu.Circa processuz
in.iij.colū.vbi dicit qđ ita sepenumero seruari vidit in practica.
⁊ in cõsi.xcj.v.vol.inci.in causa ⁊ lite vertente inter Jacobū.et in
consi.xciiij.v.vol.incipi.visis ⁊ sepius recẽsitis.in pe.colū.ad fi.et
seq.vbi etiã dicit qđ ista est cõmunis opi.⁊ cõmunis obseruãtia,
ita tenet ꝙuis are.hic in vlt.colū.⁊ d.Abb.i.d.c.cū ad sedẽ.dicãt,
quod quando cõuenitur possessor bonefidei tunc videtur cessare
ratio pacti.sed certe postꝙ reo cõuẽto cõstiterit de mala fide au
toris sui militabit contra euz ratio pacti.c.illud.⁊.c.fi. de prescri.
23 ¶†Itẽ aduerte inquãtum Bar.hic ⁊ in.d.l.fi.§.sed cū in secun-
dam.C.de fur.tenet ꝙ aut.malefidei.sicut corrigit ĩ prescriptiõe
ita etiã corrigat in publiciana: ⁊ sicut mala fides autoris nocet
singulari successori quo ad prescriptionem.d.auten.malefidei. ita
etiã impedit ne competat publicia.quia qui nõ potest prescribe
re nõ habet publicia.l.eū qui.in pri.ff.de publicia.ergo sicut nõ
haberet publicianã si caderet a possessiõe:ita eius possessio nõ ꝓ
fert.ita dicit Bar.hic.¶Cõtrariū tenet ipsemet Bar.in.d.l.eū qui.
§.pretor ait.vbi sequẽdo Jaco.de aret.tenet,qđ licet mala fides
autoris noceat successori quo ad prescriptionẽ.nõ tamẽ noceat
quo ad publicianam,⁊ sic licet aut.malefidei. corrigat in prescri-
ptione.non tamen corrigit in publiciana,⁊ ita etiam tenet gl.in
c.abbate sane.in verbo dñi.de re iudi.in.vj. Bal. Ang.⁊ antiqui
in.d.§.pretor ait cū alijs cõcor.hic adductis per do. Alexan. qui
dicit istud cõmuniter teneri.⁊ ita etiã tenet.d. Alex.i cõsi.lxxxix.
v.vol.inci.excellẽtissimi iuriscõsulti in.iij.col.⁊ ita etiã tz Raph.
cu.in.l.põpo.§.cū quis.ff.e.vbi dicit habuisse de facto. Et si dice
24 retur† qꝛ prescriptio ⁊ publicia.equiparantur.d.l.eū qui.in pꝛ.
25 ⁊ ibi Bar.not.ergo† etiã in materia correctoria correctio in vno
ex equiparatis etiã corrigit in alio prout tenet Bar.in.l.marcel.
in pꝛ.ff.ad treb.⁊ in.l.ij.ff.de le.j.post gl.in.l.si qs seruo alieno sua
serit.C.de fur.⁊ in.l.qđ vero cõtra.ff.de legi.qꝛ respondet forma-
liter Bal.in.d.§.pretor ait.ad fi.ꝙ per aut.male fidei.nõ tollitur
nec corrigitur ꝓscriptio,sed bene ꝓlongatur.ad.xl.annos.ergo ꝑ
26 hoc nõ impedit publiciana.vt.l.si ego.§.j.ff.de pub.†vbi publi-
ciana competit ꝓ seruitutibus habentibus causam discõtinuã
in quibus non ꝓhibet omnino ꝓscriptio sed ꝓlõgatur in lõgin
quissimū tẽpus l.hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quotidia.⁊
esti.⁊ est glo.magistra.in.l.seruitutes magna.in pꝛ.ff.de seruitu.
⁊ istã so.sibi appropriat Lu.ro.hic,dicẽs nõ esse tactū a maiorib⁹
nostris.⁊ ita etiã tenet bal.i.l.ancille.i.ij.col.ad fi.C.de fur.sequit
are.hic ⁊ Raph.cu.in.d.l.põpo.§.cū quis.¶Sed caue quia errãt
circa.d.l.si ego.§.j. In qua principaliter se fundãt,quia ille tex.so
lum habet locū in seruitutibus habentibus causam cõtinuã. ita
expresse intelligit bart.in.l.iij.§.ex cõtrario.in j.col.in fi. vbi dixi
ff.e.⁊ idẽ bar.in.l.iusto.§.nõ mutat.ff.ti.j.¶Posset vltra scribẽtes
27 aliter responderi:qđ† illa equiparatio prescriptionis ⁊ publicia
ne ꝓcedit affirmatiue:q⁊ vbi hꝫ locū ꝓscriptio affirmatiue, hꝫ ẽt
locū publicia.⁊ ita ꝓprie loquit tex.in.d.l.eū q.in prin.⁊ ibi bart.
sed ista eqparatio nõ ꝓcedit negatiue:qꝛ a quo remouet prescri-
ptio non tñ remouet publici.ẜm bal.in.l.nihil.C.de vsuc.pro he
re.⁊ bal.in.l.j.in.iij.col.C.si plu.vna sen.do. Alex.in.l.j.§.hec ꝗ de
seruis in fi.ff.e.¶Ego in cõtrariū soleo allegare duos tex.expres
sos,ꝙ ista eqparatio etiam negatiue ꝓcedat,non cõpetit prescri
ptio.ergo nec publiciana.tex.in.d.l.fiue antẽ.§.hec actio.⁊ i.l. tra
ditionem.ff.de publi.tamen ad tex.in.d.§.hec actio,:potest bene
respõderi,qđ ꝓcedat quando res est affecta vitio reali, puta fur
ti,vel fuge,tunc sicut ꝓhibet vsucapio vel ꝓscriptio ꝓpter vitiū
reale,ita etiã ꝓhibetur publiciana:⁊ in isto casu.d. Alexã. saluat
Bar.hic.ꝙuis de predictis nõ faciat mẽtionẽ.¶Ultimo vltra
scribẽ.aduerte inquantū barto.arguit hoc modo,iste nõ põt pre
scribere ꝓpter vitiū autoris.d.aut.malefidei ita nec habet publi
cia.ergo etiã eius possessio non ꝓfertur ⁊ sic etiã se tueri non po
terit in possessione.¶Ista argumentatio Bart.nõ videt esse bona
licet doc.nõ aduertant,qꝛ facilius debet ꝯcedi ꝙ quis se tueatur
in possessione quã habet ꝙ qđ habeat publicianã pro ea recupe
randa,cum facilius cõcedatur retentio ꝙ petitio.l.j.§. ꝑinde.ff.
de var.⁊ extraord.cog.⁊.c.de eulogijs.xviij.disti.⁊ ita habes per-
28 fecte examinatã istã vtilẽ ⁊ quotidianã questionẽ.¶† Secundo
principaliter est videndū,qꝛ non semper possessoria remedia cõ
petunt.¶Itẽ quando aduersarius obtinuisset in possessorio.⁊ sic
necesse est agere rei vendi.ratione dominij,et valde difficilis est
ꝓbatio dominij secundum glo.⁊ doc.in.l.cū res.C.de ꝓba. Quo
modo poterit ꝓbari dominiū.bart.hic primo ponit practicã, de
inde tradit quatuor no.modos probandi dominiuz. Primo per
occupationem.de iure gen.in rebus que ex earū qualitate appa-
rent in nullius bonis esse.¶Secundo in rebus tributarijs vacãti-
bus seu neglectis biẽnio.l.qui agros.C.de omni agro deser.lib.
xj.¶Tertio per bannimenta facta officio iudicis,assignatis certis
terminis,qꝛ nullo cõparẽte satis cõstat rẽ in nullius bonis fuisse
argu.l.locor.C.de omni agro deser.li.xj.⁊.l.si eo tpe.C.de remis.
pig.¶Quarto ꝓbando dñm habuisse rem ꝓ derelicto.l.j.⁊.ij.⁊ fi.ff.
pro derelic.¶Circa practicã Bar.ꝙ agens rei ven.ad librū quẽ
semel possedit, faciat positionẽ,ꝙ tali tpe possedit illum librū,⁊
tunc,⁊ etiã antea in nulli⁹ bonis erat hoc ꝓbabo ꝓbat dñiū suū
per regulã iuris gentiū.q̃ concedit occupanti illud ꝙ in nullius
bonis est,⁊ dicit Bar.idem esse in rebus immobilibus.Adde ꝙ
eandẽ practicã ponit Bar.in.l.rem alienã.in.ij.col.in fi.ff.de pig.
actio.⁊ in.l.iij.ff.tit.j.⁊ in.l.nam ⁊ si fur.in prin.ff.si cer.pet.⁊ in.l. si
duo.ad fi.prin.ff.vti.possi.ista practica Bar.plane ꝓcederet qñ ad
uersarius ꝯfiteretur dictã possessionẽ ⁊ sic ꝙ ꝑ apprehensionem
acqsiuerit dominium,alias in libro q nõ nascitur sed artificio ho
minis cõstat qualitas nature,repugnat ꝙ dicatur in nullius bo
nis,cū naturaliter sit scribẽtis vel faciẽtis scribere.l.qua ratione
§.litere.ff.de acquirẽ.re.do.⁊.§.litere.insti. de re. diuisio. ideo tūc
dꝫ distingui.vt.j.per Bar.¶Circa primum membrum Bart.in
occupatione rerum que ex earum qualitate apparent in nullius
bonis vt in lapillis ⁊ gemmis inuentis in litore maris in insula
in mari nata:in feris ⁊ similibus ꝙ efficiantur iure gentium pri-
mo occupanti.secus est in rebus que nõ natura sed artificio con
stant vt domus fabricate predia culta animalia mansueta et alie
species facto hoĩs ꝓducte. In hoc debet quis credere esse alienū
29 quod suum nõ est.l.fi.C.vnde vi.¶Adde qđ† per ista decidit not.
Bal.in.l.j.in.j.col.ff.de re.diuisio.qđ si aliquis in quodã memore
inuenit sacculum pecunie vel anulū pretiosum aut similem rez,
non põt de iure nec cū bona ꝯscientia sibi retinere, sed dꝫ presen-
tare episcopo loci,qui si nõ inuenit ad quẽ ꝑtineat,debet in pau
peres erogare.aut.omnes peregrini.C.cõ. de successio. refert et
sequitur do. Alexã.hic,qui addit qđ ista fuit decisio Host.⁊ Jo.
an.in.c.cuz tu.de vsu.licet Bal.nõ alleget,tu adde de hoc tex.no
ta ⁊ meliorem de iure.in.l.falsus.§.qui alienum.ff.de fur. ⁊ gl.in
c.si quid inuenisti.xiiij.q.v.⁊ glo.in.c.si.⁊ ibi not.do. Abb. de fur.
30 idem.d. Abb.†in.c.cum dilecti.de accu.⁊ in.c.dudum.ij.in.vj.co.
de elec.⁊ in simili.glo.in vsurario qñ incertum est a qbus vsuras
extorserit an cõsignande sint epõ vt in pauperes distribuat glos.
in.c.qꝛ frustra.de vsuc. Adde etiam Jo.de Imo.⁊ do. Alexã.in
31 l. interdum.§.j.ff.eo.¶† Item no.diligenter illud ꝙ dicit Bar.
in fundis vel predijs qui fuerunt antiquitus culti:nõ debet pre-
sumi ꝙ in nullius bonis sint. Innuit Bar. ꝙ res immobiles que
nunꝙ apparẽt fuisse culte nec extant aliqua signa antique cultu
re,censeri debẽt in nullius bonis esse,⁊ sic primo occupanti cõce
duntur:⁊ ad hoc adde Bal.in rub.extra de prescri. in.iij.col.¶Sz
32 Pau.de ca.in.l.j.in prin.ff.eo.in vna lectu. tz ꝙ† res immobiles
que sunt intra territoriū vel districtum alicuius ciuitatis vel re-
gni quãuis inculte vel zerbide,nõ tamen conceduntur primo occu
panti,sed sunt ꝓprie illius ciuitatis vel regis.l.qđ in litore.ff.tit.
j.¶Cõtra Pau.tenet Aret.in.d.l.j.in prin.in.ij.no.qꝛ quãdo nõ ex
tat memoria ꝙ predicta bona fuerint per aliquẽ culta neqꝫ occu
pata,certe dicentur esse in nullius bonis,nõ autem dicuntur po
puli vel principis,ergo conceduntur primo occupãti.⁊ ita dicit se
consuluisse in ciuitate Mantue in causa.d.epi mãtuani. scilicet
qđ in cõcessione sibi facta per imperatorem de certa curte vel de
certo territorio intelligantur concesse terre zerbide ⁊ inculte intra
dictos confines existẽtes in quibus nõ apparẽt aliqua signa ali-
cuius veteris culture,qꝛ censetur fuisse cesaris cum non reperiã-
tur particulariter fuisse in bonis alicuius priuati.et nõ cẽsentur
illius ciuitatis nec illius principis.prout dicit Pau.ita etiaz re
fert ⁊ tenet idem Areti.hic.⁊ ita cõsuluit idem Are.in cõsi.xv.in
cip. Reuerẽdissime dñe.¶Crederez ꝙ in practica seruaretur opi.
Pau.ꝙ terre zerbide ⁊ inculte censeantur illius principis qui
est dominus illius ciuitatis in cuius territorio site sunt.prout la
te etiam sequuntur Moder.senen.in.d.l.j.in prin.in.ij.colū. et dua
33 bus seq.ad quos te remitto.¶†Circa scdm modum probãdi do
minium qñ predia tributaria per bienniū neglecta vacarunt per
l.qui agros.C.de omni agro deser.lib.xj.Et per hoc infert Bar.
ad perusinos qui habẽt omnia predia tributaria cõia. Adde ꝙ
idẽ tenet bart.in.l.si de eo.§.j.ff.eo.ibi tamẽ dicit bar.in ꝯtrarium
fortiter facere.l.vnica.C.de vsuca.transfor.vbi tex.dicit sublataz
esse differentiã prediorū tributariorū ⁊ nõ tributariorum. ⁊ aliter
nõ respondet bart.ad illū tex. Tu respõde ꝙ bart. hic loquit in
predijs tributarijs que relinquuntur inculta ⁊ deserta,in eis est spe
ciale vt per lapsum bienniũ perdat possessio ⁊ dñium vt indẽnita
ti tributorum ꝯsulatur:alˀs secus esset prout etiaz dicunt Ange.
Imo.⁊ latius Ludo.ro.in.d.l.si de eo.§.j.⁊ Ange.in.d.l.vni. in fi.
C.de vsucapi.transfor.adde etiam ꝙ idem qđ Bar.hic, tz etiam
Bal.in.l.nõ ignorabit circa mediū.C.ad exhi. Sed in eo qđ dicit
Bar.de perusinis eum reprehendit Ang.⁊ Imo.in.d.l.si de eo.

§.j.qr illud qd dicitur in.d.l.q agros.est speciale fauore fisci cui tributa debent:ergo illud priuilegiu nō debet extendi ad alias ciuitates vt est Perusinuz,q loco priuator habent:vt.l.eū q ve
34 ctigal.§.de verbo.signi.† Sed ad hoc facilis est responsio vt etiā ibi dicit Lud.ro.qr ciuitas perusina a summo pontifice z impatore hz priuilegia libertatis vt non sit subiecta nec pape nec imperio ſm Bar.in.l.nec dorotheū.C.de decu.lib.x.z eundē Bar.i l.fi.ff.ne quid in lo.sac.ideo hz fiscum z est loco principis in suo territorio:vt ingt Bar.in.d.l.fi.ne qd in lo.sa. Itez adde q bal. in.c.j.in.j.not.de prescrip.dicit ptra Bar.facere.l.censualis.C.de dona.z tex.expressum in.d.l.vni.in prin.C.de vsucapio.transfor. postea tz q si nemo in illo biēnio soluit tributū non sufficit biēniū:sed si nouus possessor soluit tributa tūc prescribit p bienniū qd est no.dignū ſm eum.Tu pondera q Bar.z docto.hic volūt per.d.l.qui agros.q si habens predia tributaria steterit p duos annos negligēs,q ea nō soluerit q priuatur possessione z dñio ipso iure.Tu dic in contrarium fortiter stringere text.in.d.l.qui agros.in fi.vbi dicit elapso biēnio ols possessionis z dñij carebit
35 iure.† Pondera illud verbuz carebit,q cum sit futuri temporis nō intelligitur ipso iure sed mediante sentētia.Ista est doctrina cōmunis gl.z doc.in.l.in criminali.C.de iuris.om.iud.z in.l.iubemus.§.sane.C.de sa.san.eccle.glo.z doc.in.c.fi diligenti.de fo.cōpe.nisi respondeas ex doctri.valde no.quam tradit Ioā.cald.in consi.x.posito sub rub.de verborum sig.incip.futurū tēpus inducit.z in cōsi.vj.posito sub rub.de feu.incipiē.An ex incuria et ne
36 gligentia ad fi.vbi no.limitando predictaz regulam dicit† quod verbum futuri tēporis qñ de sui natura est priuatiuū importat ipso iure sicut est verbum careat cadat z similia habentia priuationem annexam:put de verbo careat est glo.in.l.puidendum. C.de postu.in glo.parua in verbo careat.que intelligit ipso iure. z gl.in.c.nihil.z ibi do.Abb.in.v.col.no.de elec.z illam gl.in.d. l.prouidendum.etiam sequuntur Ang z Rapha.cu.hic.Cōtra istam doc.tenent Semi.in.c.dispendia.in prin.de rescri.in.vj.in iij.z.iiij.not.per illum text.vbi tex.post verbum careat addit nec processus valeat qd nō oportebat addere si illud verbum careat: de se importasset ipso iure.idem etiā not.tenet do.Mathesi.quē videas in no.cxij.Breuiter ista opi.quam ego teneo cōtra bart.
37 z doc.videtur esse mitior quā cōfirma:† quia lex in dubio nunq presumitur priuare nisi mediante iudicis ministerio:ideo requiritur sententia secundū Bald.in auth.q semel in.j.col.C.quomodo z quādo iudex.z in.l.que ex relationib.in fi.C.de legi.Difficile tamen esset in practica obtinere cōtra Bar.z doc.quibus nemo contradicit nisi vt supra retuli:z ita habes expeditū secundū
38 modum barto.¶ † Circa tertium modum per publica proclamata facta officio iudicis assignatis certis terminis vt hic per Bar.Adde facere illud quod no.Ang.in repe.l.fi vacātia.in.v. col.per illum tex.C.de bo.vac.lib.x.vbi tenet q per talia proclamata nemine postea cōparente probari potest bona esse vacantia et sic ad neminem pertinere tanq vacantia esse delata fisco. Sed certe prout etiam dicit do.Alex.ille tex.potius probat cōtrarium presertim in verbo monumentorum.vbi alia interueniunt vltra proclamationes vt ibidem per glo.Rapha.z Ludo. hic dicunt qd illud qd tenet bart.de proclamationibus:non videtur bene procedere quia vox preconis paucis innotescit.auth. qui semel.C.quomodo z quando iudex.sed pcederet quando p poneret de hoc edicta in locis publicis.iuxta.l.sed z si pupill.§. pscribere.§.de insti.vel ſm do.Alexā.qñ p iudicem mitterentur nuntij ad inquirendum a vicinis illius loci:an alius vnq fuerit dñs vel possessor,per doc.ipsius barto.in.l.in illa stipulatione si kalendis ad fi.j.de verbo.oblig.Sed Imo.z Ludo.impugnāt istā doctri.Bart.qr ista probatio de necessitate nō cōcludit put regritur.l.neq natales.C.de pbati.z.c.in presentia.extra eo.z ad d.l.locorū.de omni agro deser.li.xj.C.rñdēt qd ibi est speciale in predijs tributarijs ne remaneāt inculta fauore fisci:vt dictum est
39 §.in pcedenti cōclusione.† Are.hic etiā reprehēdit bar.alio fundamēto qr q statuat alicui terminis ad agēdū vel allegandū de iure suo nō pōt regulariter fieri:vt.l.j.C.vt nemo inuitus.plene bar.i.l.titia.j.de accusa.z in.l.papi.§.si is q.§.de inoffi.testa.nisi qñ sub esset aliqua iusta:vt per Spec.in tit.de empt.z ven.§.nūc dicendum.ad fi.p Io.de imo.i.l.de pupillo.§.si is cui.§.de ope.no.nunti.Sed in pposito nostro ista nō videtur esse iusta causa statuendi terminum per pclamata ad hoc vt aliquis facili possit pbare se dñm cum istud non reperiatur iure cautum z videatur esse cōtra equitatem.Sed ad hoc tu potes respondere subesse iustam causam ne dominia rex remaneāt in incerto.l.j.§.de vsuca. Breuiter tene cōclusionem bart.eo quia fundamentum isti est negatiuū.l.qd res illa non fuerit in bonis alicuius.Sed ego habeo q negatiua que est fundamentū alicuius pbatur per discussionem factam officio iudicis per quam nihil reperitur.l.cū quidam.§.fi.z.l.seq.in verbo explorandū.§.de leg.iij.firmat barto.in d.l.in illa stipulatione si kalendis.ante fi.vbi plene dixi.Item ex quo nemo cōparet in terminis in bāno publico assignatis:videtur haberi illa res p derelicta:per illud quod in simili dicit qd q expectat secūdū decretum videtur habere rem pro derelicta:z sic
40 teneas conclusionem Bar.¶ † Sed vltra scribentes inquantū Bar.dicit in certis terminis assignatis z non declarat quot aut quibus.Adde regulam no.que hoc declarat quam tradit Ang. in.§.si qs autez nō implēs.in auth.de here.z fal.colla.j.vbi tradit hāc solennē regulā,q iudex non pōt alicui statuere terminū agēdi vel docendi de iure suo nisi saltez bina monitio interueniat:z sic nisi iudex saltem bis eū monuerit:als per lapsum termini non excluderetur.Istam regulam sequitur Ange.de are.faciens de emnagnum festum in trac.malefi.in verbo necnon ad querelā.d. Bar.vero.in cau.clij.sequitur simpliciter do.Alex.reputās istaz doctrinam esse sing.in cōsi.cxiij.primi volu.inci.viso thémate et diligenter consideratis verbis ad finē.Pro ista regula adde tex. in.l.impuberibus.§.fi.in verbo edictis.§.de suspec.tu.z tex.in.§. si quis aūt p redemptiōe.in auth.de eccle.ti.colla.ix.quē ibi Ang. ad hoc no.tñ Ang.ibi hoc nō firmat,z bene fz dñs Alex.sibi cōtrarius in.l.fi.§.j.col.§.de fer.Similiter Lu.in.l.q̄diu.iij.ff.de acqui.here.multis rationibus conat dānare dictam regulam Ange.subijcit tamen qd in questione de facto nō potuit tñ clamare quod iudex voluerit in iudicando ab illa ragula recedere,z bene fecit.z per ista habes vt puto multum vtiliter expeditā istam doctrinam Bar.

¶ De vsucapionibus. Rubrica.

1 ¶ In capto ab hostibus concurrunt due fictiones.
2 Possessio est triplex.
3 Aduersatiua q si:denotat diuersum factum z diuersum ius.
4 Captus ab hostibus in vita desijt possidere.
5 In vsucapio.requiritur possessio continuata.
5 Heres non dz esse melioris cōditionis q defunctus.
7 Eaque sunt facti,postliminio non continētur.
8 Fictio ad hoc vt locum habeat z retrotrahatur requiritur habilitas duorum extremorum.
9 Hereditas iacens pōt vsucapionem ceptam complere.
10 Si aliqui testium dicunt aliquid factum ante vsucapionē:z alij post,possunt reduci ad concordiam.
11 Citatio ad audiendam sententiam tali die ante nonam,quomodo intelligatur.
12 Per captiuitatē perdit qs posses.rerū quas per se possidebat.
13 Tres rationes quare captus ab hostibus perdat posses.rerum. quas possidebat ante captiuitatem.
14 Dominium non perditur per captiuitatem.
15 Lex nō ita operat circa ea q sunt facti,sicut circa ea q sunt iuris.
16 Per captiuitatem interrumpitur vsucapio.
17 An in possessis per seruum vel aliū etiam ex causa nō peculia interrumpatur vsucapio per captiuitatem domini.
18 Heres non potest habere plus iuris q ipse defunctus.
19 Valet argu.de fictione postliminij ad fictionem legis cornelie.
20 Vbi in fictione translatiua de tpe ad tēpus non reperitur habilitas extremorum.ibi lex.non fingit.
21 Vsucapio in peculiaribus ante captiuitatē inchoata,per captiuitatem non interrumpitur.
22 In peculiaribus,dominus ignorans possidet z prescribit.
23 Sine possessione vsucapio non procedit.
24 Reuersus in ciuitatem fingitur semper fuisse in ciuitate,z in cōsequentiam possedisse.
25 An ad vsucapionem sufficit sola detentatio.
26 Si seruus capti ab hostibus emit ex causa peculiari rem aliquā, interim ius vsucapionis et dicitur esse in pendenti.
27 Ius vsucapionis et dominia rerum et omnia iura captiui stant in suspenso.
28 Hereditas in quibusdam sustinet vicem persone.
29 Hereditas iacēs in comprehendat a statuto cridarū disponenti quem debere comparere cum iuribus suis infra certum tempus.
30 An in possessis per seruum vel alium noīe dñi ex causa non peculiari perdat possessio p captiuitatem,qñ ante captiuitatem dñi ceperunt possideri.
31 Quando lz sumere argu.ex legibus correctis.
32 An sit licitū arguere ex legib hñtib plures z varios intellect.
33 Etiā voluntarie absens:pluniit ignorare ea q fiunt in ciuitate.
34 In his q veniunt in cōsequentiam an requiratur habilitas vt fictio interueniat.
35 Seruus vel filius an extra cām peculiarē acgrant dño ignorāti.
39 Veritas sepius examinata magis explanescit.
37 Seruus non pōt possidere sed nudam tenutam solum habere.
38 Captus ab hostibus nec eius seruus non possunt possidere.

39 Duplex est rō q̄re in peculiarib⁹ dn̄o ignorāte p̄cedat vsucapio.
40 In possessis per filium vel alium ex causa non peculiari nō perditur possess. per captiuitatem dn̄i.
41 Captiuitas nō nocet vbi dn̄i sciētia in ciuitate nō est necessaria.
42 Existēs apd̄ hostes nil pōt vsucape, nec etiā ceptā vsuca. iplere.
43 Iura limitatoria seu excep. ponētia extēdunt̄ ex identita. rōnis.
44 Conditio de sui natura importat causam finalem.
45 Qualitas posita in vna clausula an sit referenda ad precedentez clausulam non habentem orationem perfectam.
46 Cōditio adiecta i istōne an itelligat̄ repetita i legato postea fcō.
47 Aduersatiua eox vero, denotat diuersitatē in iure ₇ in facto.
48 Ablatiui absoluti faciunt conditionem.
49 Una pars alternatiue que est dubia declaratur per aliam.
50 Bona fides est facti que tn̄ sufficit a principio ad vsucapionem.
51 Lex nostra in prima sui parte an procedat in rebus dominicis possessis seu detētis per filium vel seruum.
52 Ubi restabat modicū tempus ad vsucapio. dn̄s reuersus an fingatur retro vsucepisse fictione postliminij etiā in reb⁹ extra causam peculiarem ante captiuitatem per alios possessis.
53 Prescriptio infra paucissimos dies p̄ficiēda habet̄ pro cōpleta.
54 Si p̄scriptio sit iterrupta ad cui⁹ p̄fectionē restabāt paucissimi dies, cōcedit̄ resti. in integ. p cōsequēdo lucro prescriptionis.
55 An cōpleta prescriptio. domus, ex eius pos. dicat̄ esse completa prescriptio lapidum.
56 Hereditas iacens cōplet vsucapionem.
57 Hereditas capti ab hostibus nō est vere hereditas sed ficte.
58 In his que sunt iuris, fictio postliminij ₇ legis cornelie multuz operātur: secus vero in his quo sunt facti.
59 Fictio legis cornelie an operetur idē i extraneo here. qd̄ i suo, ad hoc vt inchoetur vsucapio rei acquisite per seruū ex causa peculiari a preambula hora captiuitatis.
60 In peculiaribus ₇ non peculiaribus qn̄ incipit vsucapio.
61 Lex.ſ.ſ.ſ.e.ti.₇.l.pe.ſ.de cap. qualr̄ reducāt̄ ad concordiam.
62 Capt⁹ ab hostib⁹ q p seip̄m possidebat ₇ vsucapiebat, p̄dit pos. per captiuitatē, ₇ interrūpit̄ p̄scriptio, p cuius tn̄ regressum non reintegrantur per fictionem postliminij pos. nec vsucapio.
63 Reuersus ab hostibus omnia recuperat iure postliminij.
64 Que sit ratio quare pos. perdita per captiuitatez ₇ vsucapio interrupta per ius postliminij non restaurentur.
65 Postliminium restituit in integrum, in his que sunt iuris.
66 Usucapio est iuris, ₇ tn̄ requiritur pos. que hz plurimum facti.
67 Fictio vt plurimum fingit circa facta.
68 Lex an fingat simpliciter super facto.
69 Dominiū: libertas: obligatio: ₇ ciuilitas sūt iuris: ideo restituūtur ipso iure per fictionē postliminij equitate suadēte: sz posses. que habet multum facti non restituitur.
70 Licet lex in multis casibus transferat ipso iure dominiū: i eisdez tn̄ casibus non transfert ipso iure posses.
71 Posses. qn̄ a principio de nouo acquiritur: ₇ sic prout est inactu acquirendi ₇ apprehendendi, dicitur esse facti.
72 Fictio postliminij ₇ legis cor. ₇ alie fictiones, sunt fundate i quadam naturali equitate.
73 Usucapio est impium seu iniquissimum presidium.
74 Ratio ad hoc vt sit bona debet esse generalis.
75 In peculiarib⁹ p̄cedit fictio q̄uis videat̄ cū aliena iactura.
76 Ubi subest equitas an habeat locum fictio postliminij.
77 Fictio postliminij est trāslatiua de vno tpe ad aliud tempus.
78 Fictio postliminij habet duo capita.
79 Uerbum videtur importat fictionem.
80 Uerbum creditur importat fictionem.
81 Possessio perdita ɓm veritatē, non potest per ius restitui.
82 Posses. nō pōt trāsferri sine actuali apprehensione.
83 Que sit rō quare hereditas iacēs nō icipit de nouo vsucapionē.
84 In fictione trāslatiua requirunt̄ duo extrema habilia, ₇ ista habilitas extremox requirit̄ in his que fingunt̄ in consequentiam.
85 Fictio postliminij ₇ fictio legis corne. quid fingunt.
86 Ubi potest operari veritas, ibi dz operari fictio.
87 An ex iuris dispo. possit q̄ri pos. nullo actu nature intercedēte.
88 Postliminiū restituit oīa que sunt in rerū natura: nō autez funditus mortua: quia lex non potest illa resuscitare.
89 Usufructus qui oīno fuit extinctus per captiuitatez, nō potest restitui iure postliminij.
90 Uerba importantia fictionem ₇ veritatem.
91 Uerbū videt̄ aliqn̄ importat veritatem ɓm materiaz subiectam.
92 Dictio quodāmodo importat fictionē, ₇ quid qn̄ est simul iūcta cum dictione quasi.
93 Uerbum intelligitur importat fictionem.
94 Captus ab hostibus qn̄ dicatur factus seruus hostium.
95 Captus ab hostib⁹ lz nōdū effect⁹ sit seru⁹ hostiū, an p̄dit posses.
96 Qui est in vinculis publicis vel priuatis, sed nō in seruitute pōt possidere et vsucapere.
97 Captus ab hostibus ītra eox presidia incōtinēt est fact⁹ fuus.
98 Impedimetū p̄sone ₇ nō rei, non causat amissionem posses.
99 Quot extrema requirutur ad hoc vt lex possit inducere fictionem translatiuam de tempore ad tempus.
100 Quod non est in rerum natura, non potest fingi.
101 Licet filij naturales ex cōcubina legitiment̄ per subseqnēs matrimoniū: tn̄ si sint nati prima vxore viua non legitimant̄ ea mortua per subsequens matrimonium cum concubina.
102 Due fictiones non possunt simul concurrere.
103 Licet captus ab hostibus in veritate sit seruus ₇ dominiū ciuitatē ₇ libertatē perdat: tn̄ iura ipsius non totaliter sunt perēpta sed interim remanent in suspenso.
104 Possessio que est facti, non potest stare in suspenso.
105 An in fictione trāslatiua de tpe ad tp̄s requirant̄ duo extrema habilia adeo q̄ vno deficiente fictio cessabit.
106 Donatio inter virum ₇ vxorē secuta morte trahit̄ retro quo ad fructus non vero quo ad dominium.
107 In extremo a quo in fictione trāslatiua nō sufficit potentia: sed debet esse habilitas in essentia.
108 Interdū lex fingit sup ip̄ossibili de iure ciuili: lz si de iure natu.
109 Donatio inter virum ₇ vxorez in quibus casibus valet ₇ tenet.
110 Dona. inter virū ₇ vxo. trahit̄ retro morte secuta, quo ad dn̄iū.
111 Error iuris sufficit quo ad fructus.
112 Mulier presumitur esse in mala fide cōstante ma. in dona. ideo non potest facere fructus suos.
113 Uxor qn̄ dicatur esse in bona fide et in mala: ₇ qn̄ lucret̄ fructus ₇ qn̄ non remissiue.
114 Trāslatio pos. cōstante matri. nō est prohibita, sed dominij sic.
115 Sicut pos. est cā fructuū, ita est causa dominij: q2 sine traditione pos. non potest transferri dominium.
116 Quando vxori nō est tradita pos. rei donātē: nō confirmat̄ talis donatio morte mariti.
117 Fictio an trahatur ad ea que sunt impossibilia ɓm naturaz.
118 Fictio imitatur inquantum potest.
119 In extremo a quo vt fictio habeat locum, requiritur habilitas in essentia. in extremo ad quod sufficit in potentia.
120 Si legato procōsulis fuerit demādata iurisditio a p̄cōsule, antequā ingressus fuerit p̄uinciā talis delegatio nihil vz: q2 procōsul anī ingressum p̄uincie nullā iurisditionē hz. s. actu habitu ꝺo sic.
121 An nepotes nati ex filio naturali legitiment̄ per subsequēs matrimoniū aut cōtractū cū ꝯcubina mortuo filio naturali. s. patre istox, adeo q̄ ipsi auo succedāt ab intestato.
122 Filij nati ex matrimonio cōtracto inter prohibitos, an si supueniat dispensatio pape legitimentur.
123 An requirat̄ habilitas extremi ad qd̄, i fictiōe trāslatiua. ₇ nu. 126.
124 In fictione trāslatiua, an sufficiat extremū ad qd̄ esse habile circa ea q̄ principalr̄ fingunt̄, lz nō circa ea q̄ in cōsequētiā veniunt.
125 Multa cōcedunt̄ in ꝯsequētiā q̄ principaliter nō cōcederentur.
126 An requiratur habilitas in extremo ad quod.
127 Seruitus non erat inuenta de iure naturali.
128 An in extremo a quo requiratur habilitas.
129 Ratihabitio p fictionē trahit̄ retro. itē fingit ratificantez fuisse presentē loco ₇ tempore actus ratificati.
120 Ad hoc vt ratiha. bo. pos. petite p gestorez possit retrotrahi dz fieri infra tp̄s centū dierū, infra quod bo. pos. agnosci debet.
131 Qui tacet per centum dies, videtur tacite repudia. bo. pos.
132 Heres pōt habere ratū, gestū noīe defuncti: si tn̄ illud posset fieri noīe sui heredis ₇ non aliter.
133 Quare fuit statutum vt infra centū dies petatur bo. pos. Bonox pos. si infra cētum dies nō fuerit petita nec ratificata petitio, statim est delata sequenti in gradu.
134 Rei nō existētis nulla potest esse emptio.
135 Cōditio in cōtractibus quandoq3 existēs trahit̄ retro ad tp̄s stipulationis cōtracte, si tpe existētis cōditionis reperiat̄ extremū a quo habile ad obligationē cōtrahēdā, sec⁹ si inhabile ex pte rei.
136 Si capt⁹ ab hostib⁹ reuertat̄ nō fingitur iure postliminij retro possedisse rē que erat sua p̄pria: q2 noua apprehēsione opus est.
137 Fictio trāslatiua est cōtraria veritati.
138 Actio. l. acql. p suo legato occiso nō cōpetit legatario sz heredi.
139 Actio semel quesita heredi non potest ab eius ossibus separari: nisi mediante cessione.
140 An requirat̄ habilitas extremox in his q̄ veniūt in cōsequētiam.
141 Patre ₇ pupillo captis ab hostib⁹ ₇ ibi mortuis ꝯfirmat̄ testa. patris per fictio. l. cor. non autē substitutio vulgaris.
142 An requiratur habilitas extremi a quo.
143 Per repudiationē legatarij, fingit̄ dominium rei legate nunq̄ fuisse legatarij, ₇ in consequētiam fuisse heredis.
144 In fictione negatiua eius extremū habile ₇ cōueniens est non esse: secus tamen est in fictione affirmatina.

145 Si filius exheredatus decedat deliberante scripto herede qui postea repudiauit, nepos ex filio succedet ab itestato vt suus: qz here. filio nunq̄ fuit delata.
146 In suis non habet locum successo. edictum.
147 Heres fingitur eadem persona cum defuncto.
148 In venditione cōditionali re vēdita perempta, cōditio postea existens non trahitur retro.
149 Filio exhere. occiso, si postea hereditas patris adeatur: serui nō torquētur: si vero testm̄ fiat irritū repudiatione: tūc bene torquētur: qz filius videtur retro fuisse horum dominus.
150 Rati. homicidiū noīe meo fctū: ita obligat ac si ratificās fecisset.
151 Fictio declaratoria non requirit extrema habilia.
152 Lex declaratoria trahitur retro, etiam ad preterita.
153 In fictione trāslatiua, ēt in extremo a quo nō reqrit̄ habilitas.
154 In fictiōe iductiua reqrūt̄ extrema habilia: sec⁹ in declaratoria.
155 An possessa p seruū vel filium ex cā peculiari eo tpe quo pr̄ vel dn̄s erāt i captiui. apud hostes, vsucapiat̄ re, an solū p fictionez.
156 Uerbum intelligitur, importat fictionem.
157 Fictio non procedit nisi subsistente equitate.
158 Usucapio est ꝯ eqtatē naturalē, cū pcedat cuz alterius iactura.
159 Usucapio vere pcedit per seruū hereditariū vna cuz hereditate iacente que sustinet personam defuncti.
160 Hereditas iacēs, dr̄ hr̄e dn̄iū seruoꝝ ꝛ aliaꝝ rerū hr̄ditariarum.
161 Serui hr̄ditarii acqrūt p stipulatiōez ꝛ acceptilatiōez here. iacē.
162 Aduersatiua sz si, cū copula, aduersat̄ in fctō, sz idē ius statuit.
163 Hereditati iacenti potest dari curator
164 Qd̄ hr̄ditas iacēs cōpleat vsucap. est receptū de iure singulari.
165 Fictio ꝛ veritas nō possunt concurrere circa idem.
166 Hereditas iacēs pōt cōplere vsucapionē ceptā: sz de nouo non potest inchoare vsucapionem, ꝛ que sit ratio huius.
167 Quid sit fictio, ꝛ quot diffinitiones ponuntur per doctores.
168 Que differentia est inter fictionem ꝛ presumptionem.
169 Fictio sup est contra veritatem, ꝛ denotat improprietatem.
170 Casus fict⁹ nō hz locū in statutis i qb⁹ vba debēt pprie accipi.
171 Fictio cōsonat cū. x. predicamētis: ꝛ que sint. x. predicamenta.
172 Fictio operat̄ iuris effectus: ideo tendunt ad bonum effectum.
173 Quo iure fuit inducta fictio.
174 Fictio non potest induci ab homine, quo ad effectum iuris.
175 Nomina appellatiua sunt certa ꝛ immutabilia: prohibitum est homini ea immutare.
176 An pater possit emancipare filium ad vnum actum.
177 Patria potestas est indiuisibilis.
178 In vna ꝛ eadē psona pōt cōcurrere duplex qualitas contraria.
179 Si sunt duo fratres in potestate patris, vnus potest dare alteri bona perfectitia consentiente patre.
180 Emancipatio ad vnum actum possit fieri tacite.
181 Quotuplex sit fictio.
182 Permissum in vno, cens̄et in alio negatū, ꝛ hoc per viā presumptionis, non autem fictionis.
183 Duplex est fictio vna substantie alia accidentis.
184 Pater dicitur orbatus filio lz viuat, si est patri inutilis.
185 Priuilegia que dātur mulieribus viduis, dātur etiā inutiliter nuptis que habent maritum inutilem.
186 Fictio inductiua an cadat super impossibili.
187 Conceptus habetur pro nato ꝛ qualiter hoc intelligatur.
188 Impossibile est de natura q aliqs i trib⁹ mēsib⁹ nascat̄ viuus.
189 Impossibilitas que videt̄ resultare ex breuitate ꝛ angustijs tēporis non habet vitiare.
190 Potius considerat̄ natura et consuetudo generandi sita in homine, q̄ vitium accidentale.
191 Dictio perinde, ꝛ quodāmodo, ꝛ pro iā nato, importāt fictiōez.
192 Impossibile est i specie ꝛ in gn̄e hoīm q aliqs in ppetuū viuat.
193 Longissimū vite spatium in homine est centum annorum.
194 Mortuus per quātum tempus potest fingi viuere.
195 Dictio in perpetuum, quid importet.
196 Duo rei debendi possunt cōstitui in mutuo ex vna ꝛ eadem numeratione pecunie.
197 De substantia mutui est q transferatur dominium.
198 Habens actionem ad rem, fingitur habere rem.
199 Duo possunt esse dn̄i insolidum in dominio cōnexo.
200 In dote dominiū est penes patrē ꝛ filiam insolidum.
201 Si vnus vulneret aliquē mortifere adeo qd̄ certū eēt eū moriturum ex illo vulnere, ꝛ postea ex internallo alius eundem occidit vterq̄ tenetur de occiso.
202 Impossibile est de natura q duo vere occidant eundem hominem diuersis temporibus: quia homo non potest bis mori.
203 De priuatione ad habitū nō est possibilis regressus ꝑ naturā.
204 Unus bene potest mori vno tēpore ꝛ alio fingi mortuus.
205 Mutus potest cōtrahere matrimoniū ꝛ recipere dotē ꝛ obligatur ad eius restitutionem ꝛ fingitur dotem stipulatus.
206 Seruus vel tabellio bene possunt stipulari acquirendo domino suo vel alteri: non autem cum obligando.
207 Defectus solēnitatis nō impedit fingi stipulationem.
208 Uerba q̄tūcūq̄ āpla ꝛ gn̄alia sp restrigunt ad psonas habiles.
209 Qd̄ fictio nō possit cadere sup ipossibili d natura quō itelligat̄
210 Fictio non pōt cadere super impossibili de iure.
211 Fictio non trahit se retro ad tempus de iure prohibitum.
212 Fictio non cadit super impossibili de natura.
213 Adoptio est ficta filiatio.
214 Contra naturam est, vt cum aliquis ego teneo qd̄ tu quoq̄ illud tenere videaris.
215 Fictio nō hz locū sup eo qd̄ est impossibile ꝫm fictionem.
216 Idem operatur fictio in casu ficto qd̄ veritas in casu vero.
217 Fictio inductiua an cadat in his que sunt meri facti vel facti ꝛ iuris simul: nā in his que sunt iuris tm̄ non cadit.
218 Lex tunc demum recurrit ad mendicatum suffragium fictiōis quando alia remedia cessant.
219 Lex nō fingit in facto qd̄ est ab omni iuris effectu remotum.
220 Facta pro infectis haberi non possunt.
221 Fictio cadit sup his que sunt facti nō sup his q̄ sunt iuris.
222 Qn̄ in. l. apponunt̄ vba importātia fictionē ꝛ improprietatē, si apponat̄ in his que sunt iuris ꝛ pn̄t esse vera ꝫm ppꝛietatē, dicūtur potius veritatis expressiua q̄ fictiōis vel improprietatis.
223 Lex fingendo vel loquendo per verba fictionis in actu pendente a potestate legis, facit vere ꝛ non ficte.
224 Lex disponēs super his que sunt iuris etiā per verba importātia fictionem dicitur vere facere.
225 Lex pōt facere filiū vere sui iuris, vel nō legitimū vere legitimū.
226 Statutū q filia nupta in omnibus habeatur vt sui iuris, intelligitur quod vere erit sui iuris.
227 An filius spurius vel naturalis legitimatus, vt vere legitim⁹ et non per fictionem. nu. 254.
228 Lex inanimata disponens circa ea que sunt iuris inducit veritatem ꝛ non fictionem.
229 Omne legitimum est iuris.
230 Legitimati in nullo differunt a vere legitimis.
231 Uniuersalis negatiua dz intelligi vt̄ terꝫ als oīo redderet̄ falsa.
232 In laudo appella. legitimorū ꝛ naturalium veniunt legitimati etiam per comitem palatinum.
233 Legitimati sunt sui iuris, ꝛ habent existentiam suitatis.
234 Ltiatis debet̄ ltia i boīs allodialib⁹ pr̄is sicut vere legitimis.
235 Legitimati succedūt parentibus ab intestato, simul cum vere legitimis ꝛ naturalibus.
236 Legitimati pterīti in testō patris hn̄t ius dicēdi nullū de iure ciuili ꝛ cōtra tab. de iure ptorio. item querelā inoffi. testa.
237 Legitimat⁹ pōt heres institui a patre in testa. cū duob⁹ testib⁹.
238 Aut. si q̄ mulier. C. de sac. san. ec. hz locū in hn̄te filios ltiatos.
239 Per filios legitimatos ꝯseruat̄ agnatio ꝛ familia patris.
240 Statutū q existētib⁹ filijs mas. filie femine nō succedāt est inductū fauore agnatiōis ꝛ familie ꝛ hz locū in legitimatis.
241 Legitimati succedūt nō solū patri sz etiā in here. agnatorū iure agnationis sicut vere legitimi ꝛ naturales, nisi sit legitimatus p oblationem curie: qz tunc non succedit agnatis.
242 Legitimatus non debet a patre institui sub ignominia.
243 Legitimatus debet institui sub nomine legitimitatis.
244 Nullus est spurius quin ei insit legitimitas naturalis.
245 Esse spurium est quoddā velamē, pter quod nō dicitur fili⁹: tn̄ ipsa generatio non potest aboleri.
246 Legitimati in quibus differāt a legitimis. ꝛ nu. 297.
247 Legitimati nō succedūt in feudis nec in emphyteosi ecclesiastica: nec admittunt̄ ad ecclesiastica bn̄ficia presertim epatus.
248 Per adoptionem filius efficitur vere legitimus.
249 Legitimatio nō pōt fieri sine autoritate principis.
250 Legitimatio est fortior adoptione.
251 Legitimatio an trahatur retro.
252 Legitimati nō veniunt in dispositione testatoris appellatione filiorum legitime descendentium.
253 Moriēs cū filijs ltiatis nō dr̄ decedere cū filijs legitime natis.
254 Legitimatus an sit vere legitimus vel ficte.
255 Legimatus fictione iuris dicitur legitime natus.
256 Legitimi filij dicuntur qui ex iustis nuptijs procreati sunt.
257 Legitimatus a principe nō hz omnia iura legitimorum.
258 Diuersitas nominū inducit diuersitatem effectuum.
259 Proprie loquendo aliud est quem esse filium legitimum: aliud filium legitimatum.
260 Legitimati sunt infames infamia facti.
261 Legitimati non veniunt in acquisitione emphyteosis facta pro patre ꝛ filijs suis legitimis.
262 Legitiati nō succedūt i relicto facto alicui i tpe filioꝝ legitioꝝ.
263 Non sufficit ciuiliter factum ad implendam conditionem.

264 Donatio omniũ bonoꝝ vel maioris partis facta per carentem filijs reuocaꝛ ipsis natis sed nõ per legitimationẽ spurioꝝ.
265 Consuetudo preferens primogenitũ nõ hꝫ locũ in legitimato.
266 Legitimatio est fictio.
267 Si filius natu.legitimeꝛ post mortẽ patris valet substitutio pupillaris sibi facta a patre in testa.
268 Si pater instituit filiũ spuriũ ⁊ postea eo viuẽte fecit eũ legitimari institutio cõualescit:qꝛ retro trahitur legitimatio.
269 Exheredatio filij spurij est inepta sicut exhe.extranei.
270 Semel spurius nõ potest desinere esse spurius.
271 Ueritas naturalis non potest autoritate.l.immutari.
272 Quis nõ potest esse in duplici statu contrario.
273 Filius legitimatus non est vere legitimus.
274 Dictio perinde,denotat fictionem.
275 Etiã legitimatꝰ p subsequẽs matrimoniũ nõ est vere legitimꝰ.
276 Uitiuz illegitimitatis a quo iure procedat.
277 Statutũ ꝙ existẽtibꝰ filijs masculis femine non succedãt patri an procedat in filijs masculis legitimatis.
278 Legitimati succedũt ab intestato simul cũ alijs filijs legitimis et naturalibus.
279 Legitimatꝰ i pte he.excludit masculos legitimos ⁊ naturales.
280 Si vinco vincentẽ te a fortiori vincam te.
281 Lex loquẽs p verba naturalia verificatur etiã in non legitimo.
282 Stante statuto ꝙ pater teneaꝛ emẽdare dãnum datũ p filium habet locum in filio naturali.
283 Filius legitimatus an succedat patri stãte statuto ꝙ existẽtibꝰ masculis femine nõ succedant.
284 Statutũ loquẽs de filijs legitimis non extendiꝛ ad filios legitimatos etiã per subsequẽs matrimonium.
285 Filius legitimus ⁊ natu.excludit nepotez ex se natũ:si tñ filius ille fuit emãcipatus ⁊ deinde readoptatus,nõ excludit nepotẽ.
286 Statutũ ꝙ existẽtibus filijs masculis femine nõ succedãt,non habet locum legitimatis.
287 Magis cõis opi.dicitur in qua plures doc.concordant.
288 Statutũ limitãs in femina filia dotatã succedenti existentibus masculis intelligiꝛ etiã limitare in filio legitimato.⁊ nu.289.
290 Filia dotata ꝗ p statutũ patri nõ succedit nõ impedit quin pater possit relinquere scđe vxori plusꝗ̃ reliquerit ipsi filie dotate.
291 An statuta loquentia de ciuibus habeant locum i forensibus receptis in ciues.
292 Aliud est esse ciuem aliud haberi pro ciue.
293 An ciues recepti ex forma statuti vel reformationis intelligaꝛ esse vere ciues an per fictionem.
294 An sint ciues naturales ⁊ ciuiles.
295 An statutũ loquẽs de offendente ciuẽ habeat locũ in eo qui ad ciuilitatem receptus est per priuilegium.
296 Uera ciuilitas ita põt induci p statutum sicut per originem.
297 Quoties lex potest aliquid per veritatẽ introducere,intelligiꝛ vere ⁊ nõ ficte introducere.
298 Ciuitas quotuplex sit.
299 Nomine filioꝝ nõ cõtinenꝛ nisi naturales ⁊ nõ adoptiui.
300 Effecti ciues ex cõstitutione habẽt ius ciuium ex origine:quia sunt veri ciues.
301 Qui nõ pticipãt in publicis honoribꝰ,nõ dicunꝛ pprie ciues.
302 Effectus ciuis in oĩbus ⁊ p oĩa cõtinetur ciuium appellatiõe.
303 Si statutũ disponat ꝙ mercatores forẽses pro ciuibꝰ habeanꝛ denotat similitudinem ⁊ non vnitatem.
304 Ciuitas ⁊ patria idem important.
305 Statuta ꝙ doc.habeanꝛ p ciuibꝰ originarijs iducũt fictionem.
306 An priuilegiati vt tales,gaudeãt bñficio eoꝝ q pprie sũt tales.
307 Priuilegium equipollet nature.
308 Si statutũ dispo.ꝙ scholares habeanꝛ ⁊ tractenꝛ pro ciuibus: an statuta in ciuibus habeãt locũ in scholaribus ⁊ an tale statutum dicatur fictionem inducere.
309 Beneficia cõcessa ciuibꝰ ptinẽtia honestatẽ,extẽdunꝛ ad illos q ex forma statuti debẽt tractari tanꝗ̃ ciues:licꝫ nõ sint facti ciues.
310 Fictio translatiua trahens se retro nõ cõprehẽdit gesta medio tempore de necessitate.
311 In contractibꝰ celebratis sub cõditione casuali vel mixta,eueniente conditione trahitur retro.
312 In legatis cõdi.adueniẽte cõditione legati,nõ trahitur retro.
313 In vltimis volũtatibꝰ cõditio negatiua trahiꝛ retro:secus i cõditione affirmatiua.
314 In cõtractibus cõditio trahiꝛ retro,quo ad oĩa que habuisset si cõtractus fuisset celebratus.
315 In legatis cõditio nõ trahiꝛ retro quo ad cõmodũ rei legate et eius acquisitionẽ:sed bene quo ad rescindẽdũ alienationẽ medio tempore per heredem factam.
316 Que sit ratio diuersitatis quare in legatis cõditionalibꝰ ꝗ ad acquisitionẽ inspiciꝛ tps existẽtis cõditionis:sꝫ in cõtractibꝰ cõditio. initiũ,et sic tẽpus cõtractus quo ad acquisitionẽ,⁊ vide alias rationes infra in ver.aliã rõnem.⁊ in ver.tertiã.⁊ in ver.quartam. ⁊ in versi.quintam ⁊ vltimam.nu.317.319.et.320.
317 In contractibus cõditio retrotrahitur.
318 Heres adeundo quasi cõtrahit cum legatarijs.
319 Regula ꝙ aditio here.trahatur retro non est semper vera:qꝛ non trahitur retro quo ad omnia.
320 Contractu perfecto amplius reuocari non potest.
321 In sententia an conditio trahatur retro.
322 Sententia est stricti iuris.
323 Ultime voluntates an habeant instar cõtractum bonefidei.
324 Uerba snie sunt stricte intelligẽda:secꝰ in vltimis volũtatibꝰ.
325 Licitũ ẽ argũere a vbis ptoris seu iudicis,ad vba test.⁊ ecõtra
326 Factum iudicis et testa.equiparantur.
327 Bonum est argu.de iudicijs ad vltimas voluntates.
328 Sicut phibitio de nõ alienãdo facta p testatorẽ impedit dñij trãslationẽ,sic ẽt phibitio facta p iudicẽ vel p eiꝰ sententiam.
329 Judicia an eqpenꝛ magis cõtractibꝰ ꝗ̃ vltimis volũtatibus.
330 Si eps excõicauit aliquẽ sub cõditiõe qua pẽdẽte ille desijt eẽ subditus epo,si postea extitit cõditio an erit excõicatus.
331 Excommunicatio est pena grauis.
332 De condẽnato pro maleficio ad centum ⁊ si dictam nõ soluerit infra decem dies ⁊c.
333 In criminalibus est eligenda mitior pena.
334 Statutũ ꝙ priuatus vẽdẽs sal puniaꝛ pena capitali si priuatꝰ vẽdidit:sꝫ anteꝗ̃ accusareꝛ fit nouũ statutũ ꝙ priuatꝰ vẽdẽs sal puniaꝛ in.xxx.lib.tm̃,si accuseꝛ qua pena veniet puniendus.
335 An statutum concedens beneficium abolitionis extẽdatur etiã ad carceratos.
336 In dubijs est fienda interpretatio contra fiscum.
337 Carcer nõ est ad penam sed ad custodiam.
338 Conditio an trahaꝛ retro in contractibus ⁊ vltimis voluntatibus ⁊ in sententijs ⁊ in rescriptis.
339 Que sit rõ quare cõditio potestatiua existẽs non trahaꝛ retro.
340 Actus medius impedit cõiunctionem extremoꝝ.
341 Quãdo dicatur conditio potestatiua.
342 In fictione trãslatiua requirunꝛ duo extrema habilia.
343 Si filius capti ab hostibus fecerit testm̃ ⁊ moriaꝛ anteꝗ̃ pater reuertatur ab hostibus,an eo reuerso rumpatur testamentum.
344 Si testator legat titio fundũ sub cõditione ⁊ adiecit ꝙ si talis cõditio extiterit ꝙ ex nunc legabat titio talẽ fundum titio mortuo cõditiõe existẽte an legatũ debeaꝛ titij heredibus.
345 Testator potest facere ꝙ illud qđ nõ est transmissibile ad heredes transmittatur,et econtra.
346 Uolũtas testatoris in vltimis volũtatibus tãꝗ̃ regula predominatur ⁊ attendi debet.
347 Heres in dubio,dꝫ presumi minꝰ grauatus testatore.
348 Qui per alium facit an dicaꝛ ipse vere facere.⁊ nu.351.
349 In his que acquirunꝛ p actũ naturalẽ,pcurator nihil differt a nuntio quia vere acquirit.
350 Licet constitutũ de possidendo sit ficta traditio:tñ ex eo acquiritur vera possessio.
351 Qui per alium facit an dicaꝛ vere facere vel ficte.
352 Mandati turpis nulla est obligatio.
353 Statutũ ꝙ si qs pduxerit exceptiõez aliquã ꝯ instrm̃ ꝯfessionatũ ⁊ eã nõ pbauerit,puniaꝛ in tm̃ an habeat locũ qñ qs pduxerit p pcuratorẽ hñtez spãle mandatũ et non probauerit.
354 Aliud est vendere aliud mandare de vendendo.
355 Principiũ est spectãdum ⁊ nõ finis,qñ finis trahit necessariam consequentiam a principio.
356 Directa actio vsufr.⁊ fideicõ.acqsiti p pcuratorẽ acqritur dño.
357 Mandãs nõ dicaꝛ vere facere qñ mandat illicitum.
358 De iure cano.nulla pena est maior excõicatione,ꝗ̃ morti eqpaꝛ
359 Uerbũ cõmittere est cõmune ad comprehendendum vere:tam mandantem ꝗ̃ mandatarium.
360 Si procurator cũ sufficiẽti mandato iurat falsum in animã dñi est vere periurus et non ficte.
361 An faciẽs dlictũ p aliũ pũiaꝛ ex vbis statuti sicut si ipe fecisset.
362 Naturalis rõ est potentissima in interpretatione statutorum
363 Penalis extẽdiꝛ qñ dispositio redditur illusoria.
364 In materia delicti lex loquẽs in psona cõphẽdit etiã mãdãtẽ.
365 Lex puniens portantes arma vel merces phibitas infidelibꝰ habet locum in mandante.
366 Mandãs clericũ pcutere incidit in excõicationẽ sicut faciens.
367 Lex puniens delicta est extendẽda sicut fauo.cũ ptineat ad fauorem reipu.delicta puniri.⁊ nu.seq.
368 Statutum cõcedens premiũ accusanti delinquentem,extẽdiꝛ ad denuntiantem.
369 Mandans dicitur etiam principalis causa delicti,cũ mandatarius in dubio non fuisset alias facturus.

370 Quelibet.l.nõ extẽdenda dz extẽdi vt euitetur absurditas.
371 Mãdans est plusꝙ homicida ⁊ magis delinquit ꝙ mãdatari⁹.
372 In delictis cõsiderantur duo extrema.s.animus delinquentis ⁊ executio delicti.
373 Qñ in statuto esset appositũ verbũ imponẽs vnicã personalitatem:tũc in tali statuto cõprehendiẽ mandans vel faciens.
374 Statu.puniẽs occidẽtẽ ꝓpriis manib⁹,nõ ꝯprehẽdit mãdãtẽ.
375 Papa suis manibus imperatorẽ cõsecrat ⁊ coronam imponit.
376 Imperator alemanus tenetur ire personaliter Romam ad suscipiendam coronam,nec posset ei mitti alibi.
377 Scribens alterius testa.vel codicillos si ascribat sibi legatum sua manu punitur pena falsi,⁊ que sit huius ratio.
378 Statutum Mediolani ꝙ nullus corporaliter puniatur nisi lege municipali caueatur:sed al's pecuniariter arbitrio iudicis si alio statuto caueatur ꝙ homicida capite puniaẽ faciens homicidium,tunc non comprehendetur mandans.
379 Statutum imponens penam pro homicidio vel vulnere non comprehendit mandantem.
380 Statutum prohibens fieri pacẽ homicide nõ habet locum in mandante:cuius mandato factum fuit homicidium.
381 Statutum ꝙ si quis inueniatur de nocte puniaẽ tali pena non comprehendit mandantem.
382 Statutũ puniẽs ꝯmittẽtẽ delictũ idistincte cõphẽdit mãdãtez
383 An inhabilis possit esse procurator ad cõstituendum habilem.
384 Que fuit causa introducendi fictiones.
385 Filius exheredatus in testa.patris habetur pro mortuo.⁊ sic licet viuat naturaliter fingitur mortuus.
386 An aditio here.habeat vim solutionis an simpliciter confusionis qñ debitor succedit creditori vel econtra.
387 Non sufficit ficta solutio per fideiussorez facta creditori ad hoc vt competat actio mandãti contra reum.
388 An plures fictiones possint circa idem concurrere.
389 Si procurator emat fundum ⁊ venditor se constituat precario nomine procuratoris possidere:an ex hoc dño procur. queratur directa possessio ⁊ dominium.
390 Iurisconsultus non est verisimile ꝙ incõtinẽti se corrigat.
391 Licet per pactũ legis cõmissorie vel adiectionis in diem in quibus transfertur dominiũ ipso iure ex resolutione tituli:tñ si tale pactũ fiat procuratori resoluto postea cõtractu:nõ acquiriẽ ipo iure posses.vel dominium per procuratorem ipsi domino.
392 Primordialis natura dispositionis est attendenda.
393 Statutum loquens in casu vero procedit in ficto subrogato loco casus veri.
394 Per ꝯstitutũ ⁊ sic ꝑ actũ fictũ,nõ trãsferẽ vera possessio sz ficta.
395 Per actũ fictũ ẽm magis cõmunẽ opi.acquiritur domino vera possessio ⁊ verum dominium.
396 Per inuestiturã factã procuratori,acquiriẽ dño ius in bñficio.
397 Due fictiones bñ pñt cõcurrere qñ oriunẽ de diuersis fontib⁹.
398 Licet ꝓcurator possit acquirere per actũ fictum dño verã pos. ⁊ verum dominium,non tñ potest transferre.
399 An plures fictiones possint circa idem concurrere.
400 Duo specialia non possunt circa idem concurrere.
401 Rescripta ⁊ priuilegia ꝑncipiũ nõ valẽt si ꝯtineãt duo spãlia: nam debent sic interpretari ne contineant duo specialia.
402 Sicut vna petitio non potest operari plures compensationes ita vna equitas non potest parere plures fictiones.
403 Qñ vna fictio venit in alterius cõsequentiã bñ pñt cõcurrere.
404 In fictionibus ordinatis ad finem:due fictiones ad finẽ cõiũguntur ad vnum effectum.
405 Qñ vna fictio dicatur venire in consequentiam alterius.
406 Due fictiones precedentes ex diuersis fontibus ⁊ circa diuersa bene possunt concurrere.
407 Actio prescriptis verbis est subsidiaria:ideo non cõcurrit cũ alia que ex eodem fonte procedat.
408 Actio ex vendito oritur ex contractu nominato:sed actio prescriptis verbis ex contractu innominato.

Si is qui pro emptore.

Ista lex secundum Bartol.est difficilis in text.difficilior in glossis,⁊ difficillima in materia extra glo.ideo bartol. eam solenniter repetiit: sed cum virtus circa difficilia consistat : vt inquit Aristo.in scdo ethico. et quo difficilius eo preclarius :nos quoqz eam pleno stilo quantum ingenii vires suppetent pro communi vtilitate citra ostentationem et ambitum commentandam assumpsimus, ꝙ si minus opinione nostra assequemur,nobiscunqz saltez bene actũ putauimus:posteris materiam vberius cogitandi ⁊ acutius inuestigandi reliquisse,presertim qd post Bar.ceteri fere scriptores cõpẽdiosius processerunt. ¶ Inquãtum tñ Bar.⁊ etiã Ang.dicũt,ꝙ ista lex est difficilis in tex.⁊ difficilior in glossis Istud scdm non videtur
verum :quia quasi oẽs glo. sunt declaratiue tex.nec in eis reperi
tur vbi ista maior glossarũ difficultas cõsistat,istud est tenue:sed
ideo dictũ,vt nihil ex dictis per bar. intactũ relinquatur. ¶ Ce
terũ ne videar omissis initiis ⁊ quasi illotis manibus protinus
ad rem accedere:vt inquit iuriscõsul.in.l.j.ff.de ori.iur. Ideo ad
euidentiã huius difficilis legis ⁊ eius difficillime materie.Pre
mitte,ꝙ in capto ab hostibus qui reuera efficitur seru⁹ hostiũ.
§.serui.insti.de iur.perso.habemus duplicẽ fictionẽ:⁊ iste fictio
nes prouidẽt omni casu,siue captus reuertatur ab hostibus,siue
1 apud eos decedat.† Una est fictio postliminii,que ꝓcedit si ca
ptus reuertatur ab hostibus:⁊ ista fingit eũ nunꝙ fuisse captuz
sed semper in ciuitate stetisse:vt.l.retro creditur.j.de cap.⁊ sic ex
captura remanet illesus:⁊ per hoc recupat omnia iura sua:vt.§.
si ab hostibus.⁊.§.seq.insti.quib.mo.ius pa.po.sol.vbi etiã text.
declarat quare dicatur postliminiũ,⁊ ponit eius etymologiam
⁊ ista fictio postliminii fuit inducta de iuregẽtiũ cõi oibus gen
tibus.l.postliminiũ.in princi.⁊ ibi glos.declarat.j.de capti.sicut
etiam bella fuerũt a iuregentiũ inducta.l.ex hoc iure.ff.de iust.et
iur. ¶ Scda est fictio.l.cornelie,q̃ fingit captũ ab hostibus si pe
nes eos decedat fuisse mortuũ ẽambula hora captiuitatis,⁊ sic
eum decessisse liberuz, licet in veritate sit mortuus seruus.ideo
ꝓpter talẽ fictionem habet heredẽ:sicut si in veritate mortuus
fuisset in ciuitate liber existens:⁊ ista fictio fuit inducta ꝑ.l.cor.
⁊ sic de iure ciuili:vt.d.§.si ab hostibus.⁊.§.seq.insti.quibus mo.
ius pa.po.sol.⁊.l.postliminii ius.in prin.⁊.l.in omnib⁹.j.de cap.
2 ⁊.l.lege corne.ff.de testa.⁊.l.lex corne.ff.de vulg.⁊pup. ¶ † Scdo
premitte,ꝙ triplex est possessio.nã quedã est possessio que habz
multũ facti ⁊ parum iuris:vt est illa quã per nosmetipsos habe
mus,qñ quis possidet per seipsum animo ⁊ corpe suo:nã hz mul
tum facti:qr requiritur apprehensio corpalis,qui actus est facti.
l.i.in ꝑn.⁊.l.iii.in ꝑn.ff.ti.j.requiritur etiã animus qui similiter
est facti.l.bonefidei.ff.de acqren.re.do.itẽ hz parũ iuris, habito
respectu ad factũ,hz tñ aliquid iuris:qr lex ei assistit.itẽ in reten
tione ipsius,qr si recedat de possessione,mysterio iuris ciuilis re
tinet absens possessionẽ:ex quo hz facultatẽ ad eam reuertẽdi.l.
iiii.§.nerua filius.⁊.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.⁊.l.si id
qd.§.fi.ff.tit.j.⁊ de ista proprie loquitur iste text.in prima parte.
¶ Quedã est possessio q̃ hz multũ facti ⁊ multũ iuris:vt est illa
que queriẽ nobis ꝑ ꝓcuratores vel ꝑ ꝑsonas nobis subiectas:⁊
sic per filiũ ⁊ seruũ ex cã non peculiari:sed ex re dñica vel patris.
Ista em̃ hz multũ facti:qr eorum apphẽsio corpalis requiritur,
⁊ sic animo ⁊ eorũ corpe acqriẽ.l.quẽadmodũ.ff.ti.j.hz etiã mul
tũ iuris:qr cit̃ã factũ nostrũ nobis ignorãtib⁹ acquiriẽ.l.j.§.itẽ
acquirimus.⁊.§.per ꝓcuratorez.⁊.l.qd seru⁹.⁊.l.possessio quoqz
§.fi.ff.ti.j.⁊.l.ii.j.pro solu.⁊.l.j.C.de acqui.pos.et sic ius ciuile ope
ratur,quod factũ istarũ ꝑsonarũ censeatur esse factũ dñi. non tñ
operaẽ ius ciuile effectus resultãtes ex possessione, vt est vsuca
pio,quia tũc vsucapiendi cõditio nõ acquiriẽ dño ignoranti:sed
requiriẽ ꝙ ipse dñs sciat:vt est tex.in.d.l.j.C.de acqui.pos. et de
ista possessione loquiẽ ista lex in ver.quẽadmodũ em̃ ibi.q̃ serui
egerũt.s.ex causa nõ peculiari ẽm intellectũ Iuliani. ⁊ text. ibi:
vel per seruũ possidebat:⁊ hoc tene sequendo cõez an tñ verũ sit
qd filius vel seruus ex cã nõ peculiari acquirãt possessionẽ patri
vel dño ignorãti:est articulus disputabilis in quo tex.sunt mul
tũ varii.dixi late post glo.⁊ doc.in.d.l.j.§.itẽ acquirimus.ff.tit.j.
⁊ ibi tenui cõtra cõmunẽ opi. Et in istis duabus possessionib⁹
nõ hz locũ fictio postliminii nec legis corne.qr si quis reuertatur
ab hostibus,ipso iure nõ acquiriẽ sibi possessio nec vsucapiendi
cõditio que fuit iterrupta,vt diciẽ hic in text.sine alio facto suo:
imo requiriẽ ei⁹ sciẽtia ⁊ qd talẽ possessionẽ actualiter apprehẽ
dat.l.cũ heredes.§.j.ff.ti.j.⁊ dicaz.j.latius. ¶ Quedã ⁊ tertio est
possessio que hz multũ iuris⁊ parũ facti,habito respectu ad ius,
vt est illa que nobis acquiriẽ per filios ⁊ seruos nostros ex cau
sa peculiari:nã in ista plurimũ ius versatur,cũ nobis ignoranti
bus acquiratur possessio ⁊ eius retẽtio.itẽ est effectus possessio
nis ⁊ vsucapio.l.labeo.ff.eod.⁊.l.pegre.§. q̃situ.⁊.l.iii.§.saltus.ff.
ti.j.⁊.l.ii.j.pro so.item habet multũ iuris:quia corpus ⁊ animus
istarũ personarũ cẽsetur corpus ⁊ animus ipsius dñi.d.§. saltus
⁊.d.l.j.§.itẽ acquirim⁹.ff.ti.j.habet autem modicum facti:qr quo
ad ipsum dñz qui possidet,nullũ factũ interuenit cũ sit ignorãs.
sed debet interuenire factũ ipsarũ personarũ nobis subiectarũ:
quia earũ animo ⁊ corpore nobis acquiritur.l. quẽadmodũ. ⁊.l.
peregre.§.quesitũ.ff.ti.j. ¶ Et in hac tertia possessione bene pro
cedit fictio postliminii,de qua loquiẽ ista lex in ver.qd si seruus
item fictio legis cornelie.vt.l.iusto.§.fi.j.eo.⁊.l.in bello.§.facte.j.
de capti.⁊ de ista ꝓprie loquiẽ ista lex in.d.ver.qd si seru⁹:lz text.
nõ exprimat de causa peculiari:sed al's non posset procedere iste
tex.quia in quesitis ꝑ seruũ etiã post captiuitatẽ dñi:ex causa nõ
peculiari nõ posset hr̃e locũ fictio postliminii:nec Iulianus hoc
dixit vt habes in lr̃a:imo dixit oppositũ ꝙ tũc nõ hz locũ fictio
postliminii

Usucapio

postliminij in.d.l.in bello.§.facte.τ sic videas qd licet in toto pn cipio huius.l.non fiat aliqua mētio de causa peculiari nec de nomine peculij prout fit in.d.l.iusto.§.fina.τ in.d.l.in bello.§.facte. tamē necessario istud suppletur in isto ver.qd si seruus alś vt dixi procedere nō posset. ¶ Et istam triplicem speciē possessionū ponūt glo.lz non sic ex toto declarent in.d.l.j.C.de acqui.pos.τ i l.possessio quoqz in prin.§.ti.j.τ in.l.deniqz.§.ex qui.cau.maio. τ latius Bart.j.in.iij.char.in.ſi.oppo.ad ver.qd si seruus. Pet. de ancha.in regula sine possessione.in.ij.char.de regu. iur. in.vj. Are.in.l.j.in prin.in.viij.col τ seq.§.tit.j. ¶ Istis sic ad euidētiaz premissis:diuiditur ista lex ſm Bar.Ang.Imo.Raph.cu.τ Lando.ro.in quatuor partes princi.ſm q in fi.habetur litera negatiua.s.locum non habere:que litera est cōmunis.τ ita etiā est in libro Pandectarum pisis ſm Ange. Primo loquitur de hisque captiuus possidebat per se vel per aliū suo noīe puta seruum vl colonum vel filiū:extra tñ causam peculiarē,vsqz ibi.qd si seruus. Ibi est scda in qua ponitur opi.Julia in his que seruus captiui post captiuitatē cepit peculiari nomine possidere,vsqz ibi Mar cellus,vbi ponit dictū Marcelli cōtradicētis Juliano, vsqz ibi quēadmoduz,vbi ponit dictum Juliani reprehendentis Mar cellum. ¶ Hoc dicit ſm Bar.vsucapionē rerū quas quis per se vel per alium extra peculiarem causam suo noīe possidet superueniēs captiuitas interrumpit,nec per fictionē postliminij vel.l. corne.restauratur.secus in his que peculiari noīe per aliū possidētur vel post captiuitatē cepta sunt possideri.h.d.quasi cum tota materia:quare dixit Bart.quasi cum tota materia:quia videbat q totum nō erat in textu. ¶ Aduerte qz ſm istam diuisiōez τ summarium Barto.τ docto.tex.iste plus diceret q̄ loquatur. nam in prima parte solū videtur loqui de his que captiuus ante captiuitatē possidebat:τ sic per seipsum animo τ corpore suo, nō autē loquitur de his rebus que tenebat per aliū:puta seruuz vel filiū aut colonum ex causa nō peculiari:τ sic corpore alieno. nam de hoc in prima parte tex.verbū nullum.licet Bart.τ doc. ita amplient primā partē tex. Et istū intellectū etiā ponit gl. ij. hic.τ glo.magna fi.in verbo nō habere.τ facere videtur,qz tex.in prin.generaliter loquitur de his que captiuus ante possidebat: ergo intelligitur p se siue per aliū ex cā nō peculiari. Itē text. in ver.Marcellus.dū dicit in his que per se vel per seruū possidebat parificat istos duos casus:vel qd possideat p se vel qd possideat per seruū ex cā nō peculiari tñ cōgruētius videretur intelligere tex.in ista prima parte simplr prout iacet,de eo q possidebat per se tm̄ prout expressius dicit tex.in.d.l.in bello.§.facte.vbi dicit eoꝝ que captiuus p se ipsuz possidebat.τ ibi est in effectu idē tex.cū isto:nec de possessis per aliū puta seruū vel filium ex causa nō peculiari in isto tex.in prin.verbuz nullū.τ propterea vt dixi Bar.in fine summarij nō sine causa dicit.h.d.iste tex.quasi cū tota materia:sed nos agimus de summādo tex.τ nō eius materiā: an tñ sit et in se verū assumptū Bart.τ doc.q prima pars huius tex.procedat etiā in possessis per aliū:puta per seruū vel filiū aut colonū ex causa nō peculiari:τ sic q etiā isto casu per captiuitatem dñi desinat tūc dñs possidere.τ sic interrumpat prescriptio: quia tex.fortius videtur in cōtrariū facere.in.l.nūq̄.§. si seruus. j.eo.reseruo infra latius dicēdū in glo.fin in prin. Itē in contrariū videtur fortiter stringere tex.si non cauilletur in.d.l.in bello.§. facte.vbi tex.primo loquitur de his que qs possidebat psemetipsuz, q possessio τ sic vsucapio interrumpat per captiuitatem:postea formaliter subdit.eoꝝ vero que per subiectas iuri suo personas possidebat vsqz capiebat:vel si q̄ postea peculiari noīe cōprehenduntur:ergo primo non erat ex cā peculiari. Subdit tex. Julianus scribit heredi suo tēpore impleri vsucapionez remanētibus hisdem personis in possessione. Ergo vult non cauillando literam,quod in his que possidebantur per seruum ex causa non peculiari nō interrumpatur possessio nec vsucapio:ergo contra illud qd tenent glo. Bar.τ oēs indifferenter:τ super his duabus legibus interim bene cogitabis quia vt dixi plenius infra discutietur iste passus. ¶ Unde tu diuide istam legem vsqz ad.§.si seruus in duas partes prin.in prima loquitur de his que captiuus ante captiuitatem per seipsum possidebat vsqz ad ver. qd si seruus. Ibi incipit scda pars vbi loquitur de his que seruus captiui

3 emit ex causa peculiari.† Et ista diuisio probatur ex illa aduersatiua q si seruus:que denotat diuersum factū τ diuersuz ius vt per Bart.in.l.hoc amplius.§.de his autē.§.de dā.infec.τ sic denotat ibi esse diuersam partem principalem τ separatam a prima. Prima pars potest subdiuidi in aliquas particulas: τ fient liter secunda que patebunt ex declaratione text.quam statim faciam figurando casum. ¶ Hoc dicit:vsucapionē rerū quas quis per seipsum aīo τ corpore suo possidebat superueniens captiuitas interrūpit:nec per fictionē postliminij restaurat si reuertat ab hostibus:nec fictio legis cornelie prodest eius heredi si in captiuitate moriatur.h.d.prima pars.τ illud vltimum vult tacite

tex.vt statim declarabo:sed in rebus quas serui peculiari nomine possidebant aut post captiuitatē domini ceperunt possidere talis captiuitas non impedit vsucapionem inchoari:τ multo minus inchoatam perfici:licet Marcellus vellet non esse differentiam an captiuus possideret per se vel per seruum: an vero seruus post captiuitatem dñi ceperit ex causa peculiari possidere.h.d.totus tex.tamen circa vltimam partē summarij:τ sic circa opi.Mar.vltra dicta per glo.bar.τ alios.referā infra in figuratione casus alium intellectum. ¶ Ista lex vt dixi est in tex.multum difficilis τ nodosa.ideo glo.prima Py.τ plenius Bar. casum in terminis figurarunt. Ergo intēdo istū tex. plene declarare cū eius rationibus τ fundamentis.ideo pro declaratione totius tex.casum sic figuro. Titius emit a nō dño quādā rē mobilem vel immobilem nō curo,bona fide credēs eū esse dñm,τ eaz possidebat per seipsum aīo τ corpore suo:τ sic ceperat vsucapere:licet iste tex.cōmuniter intelligatur per glo.τ doc.etiaz quando possidebat per aliū puta seruū filium vel colonum ex cā non peculiari τ sic ex causa dñica.sz hoc nō dicitur in tex.postea fuit captus ab hostibus:τ tandē in captiuitate hostiū decessit,heres titij defuncti cōuentus a dño rei vendicatione dicebat vsucapio nē dicto tempore captiuitatis processisse:puta triēnio si erat res mobilis τ sibi heredi prodesse.fundabat se heres in fictiōe.l.corne.que fingit captiuum qn̄ mortuus est apud hostes fuisse mortuū preambula hora captiuitatis:τ consequenter fingit hereditatē iacuisse a tēpore captiuitatis.sed si vere fuisset mortuus vna hora antequā caperetur fuisset mortuus liber homo:τ sic hereditas eius cōpleuisset vsucapionē.vt.l.ceptā.j.e.ergo τ nūc cū fingat retro mortuꝰ esse. Querit qd iuris. Ad istā qōnē iurisco.clare nō rńdet.sed pſupponit aliqua ex qbꝰ vr seq τ inferri q fictio legis cor.nō habeat locū:τ sic vsucapio non possit pdesse heredi: τ sic vr colligi decisio in fauorē agētis cōtra heredem predictum

4 τ hoc duplici ratione. ¶ † Prima nā certum est qd captus ab hostibus non potest ipse possidere.l.neqz seruus.§.eo.τ.l. q seruus.τ.l.cū heredes.§.j.§.ti.j.τ.l.qui in seruitute.j.de reg.iur. nā impossibile est ſm naturam q possessus ab alio quicquam p se aut per alium possideat.l.homo liber.in fi.§.de acqui.re.do.cum concor.ibi allega.in glo.ergo vsucapio fuit naturaliter interrupta.vt.l.vsucapio.τ.l.naturaliter.§.eo.cū deficiat vnum substan

5 tiale necessarium ad vsucapionē.† Nā in vsucapione requiritur possessio cōtinuata.l.sine possessione.j.eo.τ.l.deniqz.§. ex quibꝰ cau.ma. ¶ Et rationē huius fundamētalē dixi vobis in rub.§. ti.j.ergo cū vsucapio fuerit per captiuitatē naturaliter interrupta:non potuit ipsi captiuo continuari:ergo nec eius heredi. Ista ratio colligitur in isto tex.in duobus locis,ibi.nā interrūpitur vsucapio.τ ibi.sed verū est eūiin vita sua desiisse possidere. Et ista ratio etiā ponit in.d.l.in bello.§.facte. ¶ Scda ratio ponitur in versi.τ si ipsi,qui stat interrogatiue. Et ratio est talis.ea que nō prosunt ipsi capto τ reuerso ad vsucapionē,minus debēt

6 pdesse eius heredi,cū veniat ex persona defuncti.† τ non debet esse melioris cōditiōis q̄ defunctꝰ si viueret,vt.l.in oibus.la.vij. §.nō debeo.j.de reg.iur.τ.l.cū heres.j.de diuer.τ temp.prescrip. cū heres censeatur eadē persona cū defuncto.vt in aut.de iureiurā.a mo.presti.in pn.colla.v.τ est gl.no.in.l.ij.§.g.τ ibi Bar.j.de pro.stipu. sed si captus ab hostibus fuisset reuersus τ viueret,fictio postliminij sibi non prodesset vt videatur vsucepisse.qz cuz per captiuitatem desierit in vita sua possidere,vt dicit hic text. τ dictum est.§.fictio postliminij non potest facere quin desierit

7 possidere.† cum istud sit facti,τ ea que sunt facti postliminio nō continentur.d.l.deniqz.§.ex quib.cau.ma.τ.d.l.in bello.§.facte. item fictio postliminij non potest facere quod reuersus ab hostibus recuperet possessionem nisi eam de nouo apprehendat, qz possessio habet plurimum facti τ requirit animum τ etiā actuz corporalem.l.iij.in prin.τ.l.cū heredes.in pn.τ.§.j.§.titu.j.τ.d.l. deniqz.ergo si non recuperatur possessio,per consequens non reintegratur vsucapio per fictionem postliminij,cum vsucapio nō possit stare sine possessione vt dixi.τ quia quando reuertitur ab hostibus cum non reperiatur possidere non potest fingi retro

8 semper possedisse † quia ad hoc vt fictio locum habeat τ retrotrahatur,requiritur habilitas duorum extremorum.s.extremi a quo,τ extremi ad qd.l.bonorum.j.rem ra.habe.τ.l.necessario.§. qd si pendente.ff.de pericu.τ commo.rei ven.τ dicetur.j.late. Sz quando quis reuertitur ab hostibus:non reperitur tunc possidere.ergo non potest fingi retro semper possedisse.ergo sequitur secundū iurisconsul.in ver.ideoqz.qd si fictione postliminij in ipso reuerso non reintegratur vsucapio:ergo etiam tacite infertur q non reintegratur vsucapio per fictionem legis corne.in persona heredis:si captus apud hostes moriat.licet de fictione legis corne.tex.iste expresse non dicat:quia in primo casu subest persona vera ipsius reuersi que potest vere possidere. sed in scdo casu est persona ficta.s.hereditas,q̄ nō pōt vere possidere.l.j.§.scecula.

j. si quis testa. liber esse ius fue. ⁊ sic cum fictio postliminij non
prosit ipsi reuerso, non etiā proderit fictio. l. cornelie eius here-
di. quia vt dixi, non debet esse melioris conditionis successor ꝙ
eius actor. ¶ Sequitur scḋa pars prin. ⁊ sic ver. ꝙ si seruus, qui lo-
quitur qñ tēpore quo titius fuit captus, ipse titius non posside
bat sed durante captiuitate seruus eius habens peculiū admini
strationem emit ex causa peculiari rem a non dño credens cum
esse dñm. Dubitatur nūquid isto casu procedat vsucapio. Julia
nus rñdet qḋ ex quo dñs est apud hostes ⁊ dubitatur an reuer-
tatur ab hostibus an vero ibi moriatur: ideo interim in penden
ti est vsucapio: q2 ignoramus ex qua fictione dicta vsucapio su-
stentari debeat an iure postliminij vel iure legis cornelie. nō au
tem credas qḋ sit in pendenti substantia vsucapionis, quia ipsa
vsucapio sine dubio procedit, vt est tex. in. l. iusto. §. fi. j. eo. ⁊. d. l.
in bello. §. facte: ⁊ sic est in pendenti vsucapio quo ad moduz: sz
non quo ad effectum: nec quo ad substantiam: vnde si dñs reuer
tatur ab hostibus intelligitur vsucaptum fictione postliminij.
Et pondera ꝙ tex. vtitur verbo intelligitur, qḋ importat fictio
nem, sm Bar. j. in tertia char. vbi dicetur. quasi dicat vere nō fuit
vsucaptum: sed fingitur, quia durāte captiuitate res nō fuit ve
re possessa vel vsucapta: quia nō suberat tunc psona penes quaz
possent esse ista iura. l. neq3 seruus. s. eo. Sed cum reuertitur dñs
ab hostibus: quia fingitur semper retro fuisse in ciuitate ⁊ nunq̄
fuisse captus: ideo fictione postliminij sustinetur vsucapio: ideo
vt dixi, tex. cum mysterio dixit, intelligi vsucaptum, et sic per fi-
ctionem: licet alibi glos. tenuerit in hoc contrarium, quia imo
istud fit per veritatem, et male in. d. l. iusto. §. fin. in verbo incho
ari. si autem dñs moriatur in captiuitate apud hostes quo casu
per fictionem legis corne. fingitur mortuus preambula hora ca-
ptiuitatis et sic liber: consequenter eius hereditatem fuisse iacē
tem. Fuit dubitatuz an ad heredes eius vsucapio pertineat. Ju
lianus in hoc dubitauit ⁊ reliqt in suspenso an eo ibi mortuo ad
eius successores vsucapio per legem cor. pertineret: ratio dubitā
9 di potuit esse duplex. licet Julia. non dicat. † Prima quia licet
hereditas iacens possit vsucapionem iam ceptam complere. l.
ceptam. j. eo. nō tñ pōt eā inchoare etiam in quesitis per seruuz
ex causa peculiari post captiuitatem dñi: q2 tūc incipit vsucapio
a die adite hereditatis. vt. l. fi. §. fi. j. eo. Scḋa ratio quia si heredi
captiui nō cōtinuatur vsucapio iā cepta vt in prima parte huius
tex. vbi dixi. Ergo fortius videbatur qḋ isto casu non posset in-
choari de nouo ⁊ sic nō posset per fictionem legis corne. ad here
des pertinere, quia heres adhuc non erat illo tempore quo ser-
uus emit ⁊ dñs adhuc viuebat in captiuitate: ⁊ sic videbatur nō
posse retro fingi cum extremū ad qḋ, nō esset habile. ¶ Et ista
secūda potuit etiaz esse subtilis ratio dubitandi. Sed licet iulia
nus in hac. l. dubitauerit: tamen idem Julianus in. d. l. in bello.
§. facte. expresse decidit qḋ isto casu vsucapio iuuetur fictione le
gis corne. sicut in precedenti casu fictione postliminij, ⁊ sic quod
vsucapio psit heredi fictiōe legis corne. ⁊ ita teneas pro constan
ti vt ibi est tex. ⁊ in. l. pe. eo. ti. ⁊ in. d. l. iusto. §. fi. j. eo. In qbusia
ribus dicitur qḋ iacente hereditate in quesitis per seruū ex causa
peculiari pōt inchoari ⁊ finiri vsucapio et qḋ hereditas ex ea au
getur: ⁊ tūc adita postea hereditate per heredem quia aditio tra
hitur retro ad tempus mortis captiui. l. heres quandoq3. s. de
acqui. here. fingetur heres semper retro possedisse vero animo ⁊
corpore serui. Et talis fictio potes induci cuz extrema sint habi
lia, licet in contrarium fortiter obstet tex. in. d. l. fi. §. fi. j. e. de quo
videbimus in gl. fi. ¶ Sequitur versi. marcellus. vbi marcellus
ait fictionē legis corne. plenius debere accipi ꝙ voluerit Julia
nus qui de hoc dubitauit. ⁊ in isto versi. sm glo. in verbo plenius.
Bar. ⁊ cōiter alios Marcellus cōtradicit Juliano in proxime
precedenti casu, dum loquitur in quesitis per seruuz ex causa pe
culiari durāte captiuitate dñi, qḋ in eis procedat vsucapio fictio
ne postliminij. ⁊ de lege cornelia dubitauit. innuit ergo Julia. se
cus esse in his que acquisiuit seruus ex causa non peculiari: sed mar
cellus tenet esse idem etiam quando serui acquisiuerunt ex cau-
sa nō peculiari: ⁊ sic qḋ fictio legis corne. debeat plenius accipi vt
etiam porrigatur ad ea que serui acquisiuerūt post captiuitatem
etiam ex causa non peculiari. ⁊ ita summaui. s. tex. Sed aduerte
licet glo. Bar. ⁊ alij hic cōiter intelligant Marcellū cōtradicere
Juliano in omnibus, propter illam dictionem plenius. ⁊ velle
qḋ idē sit quo ad istas fictiōes postliminij ⁊ legis corne. qñ seruus
acquisiuit ex causa nō peculiari sicut qñ ex causa peculiari. tamē
videtur satis colorate posse dici sm Rapha. cu. ⁊ Ludo. ro. hic:
qḋ tantū ponatur decisio Marcelli circa dubitationez Juliani
in emptis per seruum ex causa peculiari: an per legem corne. ad
successores pertineret ⁊ Marcellus determinat qḋ sic, fictionez
legis cornelie plenius accipiendo quā voluerit Julianus: ⁊ sic cō
tradicit Juliano in differentia quam faciebat inter postliminiū
⁊ legem corneliam, nō autem contradicat in differētia an seruus
possideat ex causa peculiari vel ex causa nō peculiari. prout glos.
⁊ communiter scribentes tenent: sed caue quia isto modo intelli
gendo non bene veniret versiculus quemadmodum: siue sit pro
Marcello siue contra. Item in. d. l. in bello. §. facte. apparet qḋ
Marcellus etiam in hoc secundo contradicat Juliano: vnde te-
neas cōmunem intellectum. ¶ Postea in versi. quemadmoduz
Marcellus probat opinionē suā duplici ratione: intelligēdo ꝙ
omnia sint verba Marcelli vsq3 ad finē. ¶ Prima ratio est. dñs
non debet esse melioris conditionis in his que serui egerunt ex
causa peculiari post captiuitatem dñi ꝙ his que per seipsum vel
per seruum ex causa non peculiari ante captiuitatez possidebat,
sed in quesitis per seruum ex causa peculiari habēt locum dicte
fictiones: ⁊ vsucapio prodest heredi prout omnes fatentur: ergo
idem debet esse in his que dñs per se vel per seruum nō peculia-
riter tēpore captiuitatis possidebat ⁊ vsucapiebat: ⁊ licet fuerit
per captiuitatē interrupta vsucapio: tñ reintegretur eo reuerso
per fictionem postliminij: ⁊ eo in captiuitate mortuo per fictio-
nem legis cornelie. Istud vltimum probat scḋa ratione: nam he
reditas iacens vicem persone sustinet, ⁊ sicut per personam vsu-
capio procedit: ita dicamus hic per hereditatem processisse: ⁊ sic
per legem corneliam ad heredes pertinere. ⁊ sic intelligendo qḋ
in versi. quēadmodum sint verba Marcelli: dū text. dicit in his
que serui egerunt, intelligitur ex causa peculiari: ⁊ dū. j. subdit:
vel per seruum possidebat, intelligitur ex causa peculiariter quasi
inter hos casus non sit differentia sm eū. Sed caue quia isto mo
do intelligendo versiculum quemadmodum Marcellus nō pro
baret assumptum suum: scilz quod dominus non debeat esse me
lioris conditionis quo ad vsucapionem in his que serui peculia
riter egerunt ꝙ ex causa non peculiari: imo contrarium est verius:
quia in peculiaribus potest inchoari et continuari vsucapio do
minio ignorante: et etiā eo existente in captiuitate: quod nō est
ex causa non peculiari: vt est tex. in. l. iusto. §. fi. j. eo. ⁊ in. l. penul. j.
de capti. ⁊. l. iij. §. saltus. s. ti. j. quia possessio peculiaris hz pluri-
mum iuris vt dixi. s. in scḋo euidentiali. ⁊ dicā latius. j. in. vj. no.
Item inquātum Marcellus presupponit qḋ etiā in his que per
seipsum vel per seruum ex causa peculiariter ante captiuitatē possi
debat, qḋ licet per captiuitatem fuerit interrupta vsucapio: ta-
men reintegretur eo reuerso per fictionem postliminij: vel eo ibi
mortuo per fictionez legis cornelie. Istud videtur de directo cō
tra primam partem huius tex. Item scḋm intellectum Marcel
li vsucapio etiam in heredibus per legem corneliam indistincte
procederet: ⁊ tamen iste tex. in fi. decidit contrarium. s. vsucapio-
nem in heredibus locum non haberet sm literam negatiuā que
est communis. Item ⁊ quarto inquātū Marcellus in fundamē
to suo vult non esse differentiā: an ipse dñs possideat an subiecta
eius persona: reprobat expresse tex. in. d. l. in bello. §. facte. et ibi
approbat opinionem Juliani: et sic reicit opinionez Marcelli.
Ideo glo. Barto. ⁊ docto. necessario intelligunt tex. qḋ a versic.
quāadmodū vsq3 ad finē principij sint verba Juliani aut Pau-
li autoris huius legis reprehendentis Marcellum hoc modo.
nam non debet dñs plus iuris habere in quesitis per seruum du
rāte captiuitate ex causa non peculiari ꝙ in his que per seipsum
vel per seruū similiter ex causa non peculiari ante captiuitatem
possidebat et vsucapiebat: et sic sm istum intellectum iste versi.
quēadmodum semper intelligitur ex causa nō peculiari: tam ibi
que serui egerunt. s. nō peculiariter ꝙ ibi, per seruū possidebat:
scz non peculiariter. Sz isto vltimo casu p captiuitatē interrum
pitur vsucapio, ⁊ nō reintegratur per fictionem postliminij si re-
uertatur ab hostibus: vt est tex. in prima parte huius. l. nec per
fictionem. l. corne. si ibi decedat: vt ibi dixi: ergo similiter in quesi
tis per seruū nō peculiariter durāte captiuitate dz impediri in-
choatio vsucapionis que facilius ab initio impeditur ꝙ ex post
facto inchoata interrūpatur, per regulā. l. patre furioso. s. de his
que sunt sui vel alie iur. ⁊. c. quēadmodū. de iureiur. Nec ob. si pro
Marcello diceretur, ꝙ lex cornelia fingit euz qui in captiuitate
moritur esse mortuum preambula hora captiuitatis: et sic libe-
rum: ⁊ consequēter hereditatē eius ab alio tēpore iacuisse: sed he
reditas representat vicem persone: sicut ergo si persona fuisset
possedisset quesita per seruū nō peculiariter: ita hereditas iacēs
dicatur possidere ⁊ sic vsucapere: ⁊ sic per fictionē. l. cor. vsucapio
ad heredes defuncti porrigetur. Ad hoc rñdit iuriscō. in versi. nā he
reditates. verū est qḋ hereditas vere iacēs representat personaz
defuncti in quibusdam, puta in retentione dominij ⁊ actionū he
reditariarū q̄ potest fieri sine animo vero ⁊ sine actu corporali. er
go vult tex. ꝙ nō in oībus representet: q2 nō in his in qbus factum
psone desideratur. vt. l. hereditas. s. de acqui. re. do. ⁊ sic nec in retē-
tione possessionis nec in inceptione vsucapiōis. l. j. §. sceuola. j. si
quis testa. lib. esse ius fue. q2 ista haberi nō pñt sine vero animo ⁊
sine actu corporali, qui non cadunt in hereditate vere iacēte. ideo
multominus in illa que fingitur iacuisse. vñ cōcludit iuriscon. in
versi. fi.

versi.fi.ibi.ideoq3,in persona heredū vsucapionez nō procedere ⁊ sic fictionē.l.corne.successoribus non ꝓdesse.intellige ex causa non peculiari:⁊ sic pondera qḋ dubitatio principalis hui⁹ text. in scḋa parte principali:⁊ sic in versi.qḋ si seruus fuit.an in quesitis per seruū ex causa peculiari post captiuitatē dn̄i qui in ipsa captiuitate defunctus est fictio.l.corne.ꝓcedat:⁊ sic vsucapio heredibus captiui prosit:⁊ in fine cōcludit vsucapionē in successoribus locū nō habere.s.ex cā nō peculiari:lz tex.nō exprimat.vn̄ si intelligis qḋ ista cōclusio finalis tex. veniat ad reprobationem. Marcelli precedentē prout est intelligend:certe predicta, p̄ncipalis dubitatio hui⁹ tex.remaneret indecisa,qḋ videret absurdū,nisi sumas decisionē ex illa cōclusione finali tex.a contrario sensu:q2 si ex causa non peculiari vsucapio non prodest heredibus:ergo ex causa peculiari vsucapio per fictionē.l. corne. bene prodesset heredibus prout etiā Marcellus met fatetur:⁊ exp̄sse decidit tex.in.d.l.in bello.§.facte.⁊ in.d.l.iusto §.fin. vnde p illa iura ita teneas pro cōstanti,lz verba istius tex.videant circa hoc aliqualiter ambigua.Item cōclusiue tene ꝙ in isto tex.sunt necessarie due suppletiones diuerse.vna affirmatiua: alia negatiua que euitari nō possunt.istec tn̄ sunt incōgrue ex quo expresse fiunt per alia iura:vna est in versi.qḋ si seruus.qn̄ seruus captiui emit:q2 intelligit necessario ex causa peculiari. al's tex.ꝓcedere nō posset vt dixi.s.in scḋo euidētiali ad fi. Scḋa suppletio est in fine huius principij vbi cōcludit in successoribus nō habere locū vsucapionem:q2 necessario itelligit ex cā nō peculiari nec aliter posset ꝓcedere vt statim.s.proxime dixi. Et per ista habes bene enucleatā medullā totius huius tex.⁊ bene explanatū totuz eius intellectū.¶Nota primo ex isto tex.in prin.ibi ante vsucapionē:iuncta glosella paruula que exponit.s.completā,erat tn̄ inchoata.Nam hic est casus directo ſm istam expositionē glo. ſm Ange.Imo.⁊.d.Pe.de bexu.pro concordia testiū quorum aliqui dicunt factū fuisse ante vsucapionē:alij vero dicunt esse fa
10 ctum post.†Nam licet videantur cōtrarij.possunt reduci ad concordiam hoc modo,vt illi qui dicunt fuisse factū ante vsucapionem intelligat.s.cōpletā.alij vero qui dicūt factū post vsucapionē intelligat.s.inchoatā:⁊ hoc mō erunt concordes:vt hoc tex. iuncta ista glo.parua.similiter cōcordant testes quorū aliqui dicunt factū ante guerrā:alij post guerrā:nam primi intelligūtur ante guerrā.s.cōsummatā:⁊ qui dicūt post guerrā intelliguntur scz inchoatā:⁊ similiter si aliqui dicerent ante matrimonium vel ante nuptias:⁊ alij post matrimonium vel post nuptias.⁊ ita tenēt Bar.⁊ doc.in.l.in insulā.§.j.s.so.ma.⁊ in.l.ij.§.fi.per glo. ibi s.si cer.pe.vbi late dixi de hoc,hic non repetā.⁊ est bonus text. licet vulgatus quē Bar.⁊ alij allegant in.c.cū tu.de testi.vbi sic cōcordant testes quorū aliq dicūt factū ante appellationem:alij
11 post appellationē:⁊ ad ea que dixi in.d.l.ij.§.fi †Adde ꝙ si statuitur parti terminus ad audiendū sniām ante nonam. illa verba ante nonā possunt intelligi.s.inchoatā vel finitam,ſm Bar.in consi.clxxvj.inci.pluries contigit ⁊ varie iudicatum est.
12 ¶†Scḋo no.ex hoc tex.qḋ per captiuitatē quis perdit possessionē rerū quas possidebat per seipsū:⁊ sic animo ⁊ corpore suo ⁊ idem in rebus quas per alium extra causam peculiarem possi
13 debat.l.neq3 seruus.⁊ ibi glo.s.eod.† Ratio huius no.pōt esse triplex. Prima est vt etiā aliquid tetigi supra in figuratione casus,q2 captus ab hostibus efficitur seruus hostium.l. hostes.j. de cap.l.libertas.§.serui.s.de statu homi ⁊.§.serui.insti. de iure perso. Sed seruus non potest possidere.l.qui in seruitute.j. de re indi.et.l.neq3 seruus.s.eod. Secundam rationez assignat tex. in.l.cum heredes.§.j.s.ti.j.q2 cū captus possideatur ab hostib⁹ ergo ipse aliqd possidere nō pōt.ita ibi dicit tex.Item quia nec possidere intelligit qui ipse possidet.Dicit tex.in.l.homo liber §.fi.s.de aqui.re.do.Facit tex.in l.sic eueniet.j.de adul. ¶Tertia potest esse ratio:q2 captus ab hostibus deponit animum possidēdi.⁊ ita presumit lex,cū videat se esse captū ⁊ non posse reuerti ad naturalē apprehēsionē rerū quas possidebat:ergo ꝑdit possessionē.l.si id qḋ §.fi.⁊.l.clam possidere.§.fi.cum.l.seq.s.ti.j. facit qḋ vult glo.in.l.furtū.§.j.j.eo.⁊ in.§.qḋ autē.insti. de vsuca.
14 †Sed aduerte ꝙ lz ꝑ captiuitatē perdat possessio rerum quas captiuus dudum possidebat:nō tn̄ perditur earū dominiū:q2 durante captiuitate alicuius apud hostes.dominia rerum captiui ⁊ iura sua interim stant in suspenso:vt est tex.in.d.l.cuz heredes. §.j.⁊ ibi nō ab re dicit tex.hoc esse iure singulari.⁊ ibi glo. declarat. Alibi dicit tex.in.l.illa institutio.§.j.s.de here.insti. ꝙ iure postliminij omnia iura captiui in suspenso retinentur nec obrūpūtur.Ideo interim potest heres institui.Et si dicat quare etiā possessio interī nō stat in suspenso:dico ꝙ ratio diuersitatis inter possessionē ⁊ dominium est:quia possessio habet plurimum
15 facti cum requirat animum ⁊ etiam actū corporalem,vt declaraui.s.in.ij.euidentiali.† ideo lex non ita operatur circa ea que sunt facti.l.denicq3.s.ex qui.cau.ma.sicut operat circa acqstiōez et retentionem dominij cum dominium sit ius qḋ sine actu corporali retinetur.item captus cum possideatur ab hostibus:ergo ipse aliquid possidere nō potest:et per hoc extinguit possessio. vt dixi.s.in.j. ratiōe.sed ista ratio cessat in dominio qḋ per captiuitatem non fuit extinctum sed remansit in suspenso.vt iurib⁹. s.proxime allegatis.et si dicas qḋ in acquisitione dominij requiritur traditio.l.traditionibus.C.de pact.§.per traditionem.insti.de re.diuisio.et.l.si ager.vbi gloss.magistra.s. de rei vendi. et traditio est facti.l.consilio.in fi.ff.de cura.furio.Ergo lex non debet magis fingere circa conseruationem ⁊ retentionem dominij ꝙ faciat circa possessionem. Potest responderi ſm do. Alexan. in.d.l.cum heredes.§.j.ad fi.qḋ licet dominiū a princi.ad acquisitionem requirat traditionem facti.d.l.traditionibus postea nō requiritur perseuerantia quia solo animo potest retineri ⁊ difficilius perditur ꝙ possessio.l.si quis vi.§.differentia.s.tit.primo.
16 ¶†Tertio no.ex tex.ibi:nam interrumpitur vsucapio ⁊ ibi:nā verum est enim in vita sua desijsse possidere:qḋ tex.iste formalit assignat rationem quare per captiuitatem interrūpatur vsucapio.⁊ ratio est,quia per captiuitatem perditur possessio, sic hic: ⁊ dixi in p̄cedenti no.ergo deficit vnum substantiale necessarium ad vsucapionē.s.possessio continuata.l.sine possessiōe.j.eo.ergo vsucapio corruit:⁊ istam rationem etiam assignat text.in.d.l.in bello.§.facte.j.de cap.⁊ ista appellatur naturalis interruptio. l. vsucapio.⁊.l.naturaliter.s.eodē.Ex his videretur posse attenta
17 ri†quod in possessis vel per seruum vel per alium etiam ex causa non peculiari non interrumpatur vsucapio:eo quia tūc cessat ratio predicta assignata in tex.quia tunc per captiuitatē nō perditur illa possessio que est apud seruum etiam ex cā non peculiari:ergo vsucapio non interrumpitur vt probat tex.si non cauilletur in.d.l.in bello.§.facte.ibi vsucapionem impleri:⁊ ibi hisdem personis in possessione remanentibus. Probatur etiam et scḋo assumptum,q2 etiam in non peculiaribus dominus de possessione expulsus per corpus serui vel coloni detinentis rem vtramq3 possessionem retinet naturalem ⁊ ciuilem.vt.l.peregre. §.quib⁹ explicitis.⁊ ibi no.s.ti.⁊.l.j.§.non alij autē.j.de vi ⁊ vi ar.⁊ tenēdo istud est contra glo.Bart.⁊ communiter omnes vt etiam dixi.s.circa diuisionem tex. sed caue arguendo nunc ad oppositū pro cōmuni:qn̄ dn̄s possidet per seruum vel filium aut colonuz extra causam peculiarē tūc possidet animo suo:sed corpore alieno.tex.est in.l.iij.§.saltus.s.ti.j. Ergo cum captus est ab hostib⁹ necesse est quod deponat illū animum cū ab hostibus possideat ⁊ nō habeat facultatez reuertendi ad naturalem apprehensionē possessionis.⁊ ita presumit lex qḋ animus cesset,ergo vr̄ qḋ etiā perdatur possessio per tertiam rationem quam assignaui.s.in.ij. no.⁊ ꝑ cōsequēs qḋ etiā tūc interrūpatur vsucapio.vnde de veritate huius puncti veniet.j.plenius dicendum in glo.fi.in princi.
18 ⁊ vide qḋ statim dicat in.vi.no. ¶†Quarto no.ex tex.ibi.Item ⁊ si ipsi reuerso qḋ illud qḋ non prodest ipsi reuerso ad vsucapionem minus dz ꝓesse eius heredi:quia non potest heres plus iuris habere ex persona defuncti ꝙ defunctus si viueret.d.l.in omnibus.la.vi.§.nō debeo.j.de reg.iur.Sz si viueret ⁊ reuerteretur ab hostibus non reintegraretur sibi vsucapio interrupta. ergo nec eius heredi. Et ex hoc tria correlarie inferuntur. Primo,qḋ vbi non potest habere locuz fictio postliminij in reuerso ab hostibus nō quoq3 potest habere locum fictio legis cornelie in eius herede sic captiuus moratur apud hostes:⁊ sic Secundo
19 no.ex hoc tex.† qḋ bonum est argumētum de fictione postliminij ad fictionem legis cornelie.non enim vna magis ꝙ alia debet opari. ¶Tertio infertur,qḋ vbi defunctus non posset vsucapere ibi nec heres eius.hinc est,qḋ mala fides defuncti nocet eius heredi ne possit prescribere.l.cum heres.j.de diuer.⁊ tempo.prescr. quia mala fides defuncti censetur inesse ipsi heredi cum censeatur eadem persona cū defuncto.vt in auf.de iurein.a mo.presti. in p̄n.colla.v.⁊.d.l.in oibus.§.non debeo.⁊.l.ex qua psona.j. de regu.iur. ¶Quinto subtiliter no.ex tex.ibi ideoq3 nec postlimi
20 nium ei ꝓdest vt videatur vsucepisse qḋ† vbi in fictione translatiua de tempore ad tempus non reperitur habilitas extremorū ibi lex non fingit:nam vides hic,quod ex quo captiuus ꝑ captiuitatem desijt possidere:⁊ sic tempore quo reuertitur ab hostib⁹ non possidet,per consequens per fictionem postliminij nō fingitur retro possedisse quia extremum a quo est [in]habile tamen ad istum text.et similes patet responsio per iurisconsultum in.l. denicq3.s.ex quib.cau.ma.qḋ isto casu ideo nō fingitur, eo quia possessio quam quis habet per seipsum habet plurimum facti vt declaraui.s.in secundo euidentiali. Sed ea que sunt facti nō ɔtinentur postliminio,vt ibi dicit tex.hoc est nō fingunt ea que sunt facti ⁊ veniunt in consequentiaz prout est possessio ꝑ fictionem postliminij. De veritate tn̄ istius no.veniet.j.latius examinandum. ¶Sexto no.in ver.ꝙ si seruus,qḋ in his que ex causa peculiari seruus capti ab hostib⁹ acquisiuit post captiuitatē dn̄i

inchoatur vsucapio ⁊ multomagis si erat inchoata ante captiui
21 tatē cōtinuatur. Ex quo correlarie habes † qꝺ vsucapio in pecu
liaribus ante captiuitatē inchoata ꝑ captiuitatē nō interrūpit:
⁊ si dicis ꝙ ꝑ captiuitatē ꝑdit possessio vt in pͥma parte huius l.
vbi dixi, ergo naturaliter interrūpit vsucapio que sine possessio
ne ꝓcedere nō pōt vt dixi. s. in. iij. no. Dic ꝙ in peculiarib⁹ per
captiuitatē dn̄i nō ꝑditur possessio. Ideoqꝫ nec vsucapio inter
rūpitur: qꝛ in istis peculiaribus quātum ad possessionem ⁊ vsu
capionē nō requiritur scientia dn̄i nec aliqꝺ factū dn̄i: imo dn̄s
ignorās possidet ⁊ ꝑscribit. l. labeo. in pͥn. s. e. ⁊. l. ij. j. pro solu. et
l. ij. §. celsus. j. de vsucap. pro empto. ⁊. l. iusto. §. fi. j. eo. et. l. iij. §.
22 saltus. s. ti. j. † Eo qꝛ possidet tunc corpore ⁊ animo alieno. Et
hoc est iure singulari in peculiaribus vtilitatis causa receptum
⁊ sic cōtra merū rigorē iuris. ita dicit tex. in. l. peregre. §. quesitū.
s. ti. j. Si ergo dn̄s capiatur ab hostibus: in istis peculiarib⁹ oīa
censent esse in iure suo, neqꝫ si esset in ciuitate eius sciētia requi
reretur, vt dicit tex. in. d. l. iusto. §. fi. quia vt dixi dominus igno
rās possidet ⁊ ꝑscribit: cū possideat corpe ⁊ animo alieno: ergo
captiuitas nihil immutat. Itē quo ad ea que possident ex cau
sa peculiari seruus habet loco dn̄i. l. sequit. §. labeo quoqꝫ. s. e. ⁊
qꝺ habet in. l. j. in glo. magna. C. de ser. fugi. Sed in his q̄ possi
det dn̄s per seruū vel colonū extra causam peculiarē requiritur
sciētia dn̄i saltē quo ad vsucapionē. l. ij. §. celsus. j. de vsucap. pro
empto. ⁊. l. j. C. de acq. poss. qꝛ tunc possidet animo suo lꝫ corpore
alieno, vt est tex. in. d. l. iij. §. saltus. vnde videtur qꝺ tūc interrū
patur vsucapio. de quo tn̄ plene dicā. j. in glo. mag. in princi. Et
tantomagis tenendo illud qꝺ late tenui in. l. j. §. item acquirim⁹
s. ti. j. qꝺ extra cām peculiarem nō acquiratur etiā possessio do
mino ignorāti. Et vide q̄ dixi. s. in. iij. no. Et si iterum subtiliter
dicas pendente captiuitate patris vel dn̄i quō possibile est ꝙ in
istis peculiaribus habeat locum possessio a partibus sufficien
ter enumeratis, nō quidē in ꝑsona serui aut filij. quia ipsi rem pe
23 culiarē possidere non pn̄t. † Sed tm̄ tenent, eo qꝛ possessio non
tm̄ corporis sed etiā iuris est. Ita formaliter dicit tex. i. l. posses
sio quoqꝫ. §. j. s. ti. j. ⁊. l. neqꝫ seruus. s. e. Nō quoqꝫ ex persona pa
tris vel dn̄i, quia cum ipsi sint apud hostes ⁊ sint serui hostium ⁊
ab hostibus possideantur nihil possunt possidere. l. cum here
des. §. j. s. ti. j. ⁊. l. qui in seruitute. j. de reg. iur. ⁊ dixi. s. in. ij. not. ⁊
sine possessione non potest procedere vsucapio. l. sine possessiōe
j. eo. quō ergo procederet iste tex. glo. in. d. l. iusto. §. fina. in verbo
inchoari. forte sentiens hanc difficultatem videtur respondere
quod si captus reuertatur ab hostibus statim incipit ipse possi
dere: ⁊ tūc fit retrotractio vsqꝫ ad tempus quo filij vel serui eme
runt. Si autem ipse pater vel dominus apud hostes moriantur:
tunc cū est adita eorum hereditas incipit heres vere possidere
⁊ per fictionem fingitur retro possedisse vsqꝫ ad tempus quo fi
lius vel seruus rem emerunt. ¶ Et si iterum subtilius dicas, qꝺ
fictio nō potest trahi retro ad extremum inhabile, vt dixi supra
Sed qꝺ isti fingantur retro possidere vsqꝫ ad illud tempus quo
filius vel seruus rem emerunt: ⁊ quo tempore pater vel domin⁹
erant apud hostes: istud est in se impossibile: nam istud extremū
est inhabile, quia tunc temporis non erat persona habilis que
24 posset possidere vt dixi. Potes rn̄dere, qꝺ † fictione postliminij
iste reuersus fingitur semper fuisse in ciuitate: ⁊ sic in consequē
tiam fingitur semper fuisse: nec in his que veniunt in consequen
tiam alicuius fictionis requiritur semper tanta habilitas extre
morum sicut requiritur in ipsa principali fictione: prout decla
rat Barto. j. in prosecutione huius materie vbi plenius dicam:
⁊ istam differentiam etiam attingit Bar. in fi. iiij. oppo. ad versi.
quod si seruus. vbi circa eam multum insistit. Tu vltra Bartol.
posses planius respondere, qꝺ seruus dicitur quodāmodo pos
sidere lꝫ non proprie. l. qui a seruo. in fi. de act. ⁊ obli. scđm eundē
25 Barto. infra. in prima oppo. ad versi. qꝺ si seruus. Item † ad vsu
capionem sufficit sola detentatio prout expresse tenet Bart. in
l. neqꝫ seruus. s. eo. per. d. l. qui a seruo. in fi. ⁊ probatur in. l. nisi ꝙ
§. si seruus. j. eo. ⁊ per captiuitatem non fuit interrupta detenta
tio serui qui habet simplicem detentationem. l. stipulatio ista. §.
hec quoqꝫ. j. de verb. obliga. ⁊. l. possessio quoqꝫ. §. qui in aliena.
s. ti. j. Et sic ex predictis pondera prout etiam not. Ludo. roma.
hic: quod hic est dare casum solennem, in quo ex mera naturali
possessione seu tenuta abstracta ab omni vinculo iuris ciuilis
procedit vsucapio, prout etiam tenet Barto. in. d. l. neqꝫ seruus
Sed aduerte quia Bar. ibi hoc non bene probat: quia tex. in. d.
l. qui a seruo. §. fina. in quo se fundat Bart. dicit, qꝺ ex causa pe
culiari etiam possessio acquisita intelligitur: verū est ipsi heredi
tati: vt etiam ibi glo. declarat: non autem acquiritur ipsi seruo.
Item cōmunis opi. glo. ⁊ doc. in. l. iij. §. ex contrario vbi dixi. s.
ti. j. est, qꝺ ciuilis sola est que causat vsucapionem non aūt mera
naturalis, ⁊ minus simplex detentatio: ⁊ sic dictū Barto. in. d. l.
neqꝫ seruus. non videtur verū ꝗuis alij doc. ibi nihil penit⁹ de
hoc tangant. ¶ Septimo no. ex text. ibi in pendenti esse vsuca
26 pio nē † qꝺ quādo seruus capti ab hostib⁹ emit rem ex causa pe
culiari ius vsucapionis interim dicit esse in pendenti, qꝛ ignorat
an captus reuertatur ab hostibus: ⁊ sic vsucapio sustineatur ex
fictione postliminij an vero moriatur apud hostes: ⁊ sustinatur
fictione legis cornelie. Certū tn̄ est qꝺ vsucapio interim ꝓcedit vt
etiam. s. dixi per. d. l. iusto. §. fi. ⁊. d. l. in bello. §. facte. ⁊ sic no. duo
correlarie. Primo, qꝺ qn̄ aliquid potest in futurū perfici altero
de duobus modis, dicitur esse in pendenti quousqꝫ ex aliquo ca
27 pite fuerit sortitum suū effectū. tex. est hic. Scđo no. † ꝙ sicut ali
qd pōt esse in pendenti sicut hic ius vsucapionis; sic dominia re
rum ⁊ omnia iura captiui interim stant in suspenso. l. cum here
des. §. j. s. ti. j. ⁊. l. illa institutio. §. j. ff. de here. institu. similiter ius
liberorū: ⁊ sic patrie potestatis interim est in pendenti donec pa
ter est in captiuitate. §. si ab hostibus, insti. qui. mo. ius pa. pote
sta. sol. ⁊. l. fi. §. ita tamen. C. de senten. pas. ⁊. l. pe. s. de suis ⁊ leg.
vbi tex. i fi. dicit per suspēsi iuris ꝯstitutionē. ⁊ i. l. i bello. §. si qs. ca
piatur. j. de capt. ⁊ in. l. bona. §. qꝺ si filius. ff. eo. vbi tex. dicit sta
tus omnium quoꝝ patres vel domini in hostiū potestate sunt
in pendenti esse. ⁊. l. j, §. si pendeat. ff. ad macedo. alibi est text. qꝺ
multa dicūtur esse in pendenti que declarantur ex futuro euētu:
qualia ante fuisse videatur. in. l. qui res. §. rē aūt i fi. cū gl. plena. j.
de solu. Alibi dicit tex. i. l. fi. s. cōmu. predi. neqꝫ enim sicut viuen
tiū ita defunctoꝝ act⁹ suspendi receptum est qꝺ qualiter itelliga
tur dic vt ibi per glo. ⁊ melius Bar. ¶ Octauo ⁊ vltimo not. in
28 ver. quemadmodum ibi: nam hereditates † qꝺ hereditas in qui
busdam persone vicem sustinet. scꝫ in quibus non requiritur fa
ctum nec opera: aut substantia persone. l. hereditas in multis. s.
de acquire. rerum do. ⁊. l. j. §. sceuola. j. si quis testa. li. esse ius. fue.
⁊. l. vsufructus. j. de stipu. seruo. ⁊. l. mortuo. j. de fideius. et instit.
de stipu. ser. in prin. Barto. j. in. ij. oppo. quarte partis que est vl
tima oppositionū Bart. ¶ Et vide no. questionem quam ponit
Rapha. cu. ⁊ dicit habuisse de facto. in. l. j. §. fina. s. de acquiren.
29 pos. de † statuto papiensi quo cauetur: qꝺ si aliqua res vendatur
⁊ exponatur ad cridas ꝫm formam statuti nisi infra certū tp̄s cō
pareat volens contradicere ⁊ ostendat ius suum amplius nō au
diatur ipse etiam si sit vniuersitas, nūquid etiā hereditas iacens
comprehendatur sub tali statuto vt elapso dicto tempore etiā
ipsa videatur exclusa: vide ibi per eum arguentem ad partes ⁊ cō
cludentem quod non, prelertim ex eo quia contra hereditatem
iacentem nō currit prescriptio. ⁊ ita cum laude dei sunt bene ex
pedita vt puto no. huius tex. ¶ Glo. prima ponit casum quē. s.
latius figuraui. ⁊ ꝫm Albe. de ro. fuit additio que non reperitur
in libris antiquis: tamen ꝫm eū est bona. Alie glo. que sequūtur
tendūt ad declarationem text. quem declaraui. s. in figuratione
casus. ¶ Glo. scđa in ver. possidebat. ampliat istum tex. in prima
parte vt procedat non solum qn̄ captus ante captiuitatem ani
mo ⁊ corpore suo: ⁊ sic per seipsum possidebat. Sed etiam quan
do animo suo ⁊ corpe alieno. puta serui vel coloni. Idem voluit
glo. fi. in prin. vbi reseruo plene disputandū. ¶ Capio gl. fi. i ver
bo nō habere. Ista gl. ponit magistralem distinctionem in qua
expediam apparatū Bar. quatenus istam glo. tangit. Et prima
pars distinctionis gl. loquitur de possessis ante captiuitatē dn̄i:
⁊ sic loquitur de pͥma parte huius tex. Secunda vero pars distin
ctionis gl. ibi. si aūt post captiuitatē. loquitur de his que seruus
emit post captiuitatē dn̄i: ⁊ sic loquitur de scđa parte tex. ⁊ sic de
ver. qꝺ si seruus. vsqꝫ ad fin. huius principij. In eadem gloss. ibi
duobus primis casibus interrūpit vsucapio glo. equiparat ⁊ cō
iungit istos duos casus qn̄ ante captiuitatē quis possidebat per
seipsum vel etiam per seruū aut filiū vel colonū extra cām pecu
liarē qꝺ vtroqꝫ casu interrūpat vsucapio: ⁊ nō reintegret ꝑ fictio
nē postliminij si dn̄s postea reuertat ab hostibus. Istā partē ex
pedit Bart. j. in. iiij. oppo. scđe patis: sed hic ponā. ¶ Pro cla
30 ra intelligētia tex. ⁊ glo. reassumo in dubium † an in possessis ꝑ
seruum vel filium aut colonum ex causa non peculiari que ante
captiuitatē dn̄i ceperūt possideri ⁊ vsucapi: ꝑ captiuitatē postea
secutā ꝑdat possessio: ⁊ sic interrūpatur vsucapio: nec reintegre
tur per fictionem postliminij: ⁊ sic correlarie erit vidēdum an ēt
isto casu ꝓcedat prima pars huius. l. Istū articulū intēdo bene
examinare tāꝗ necessariū ad intellectum tex. ex glossarij. Partē
affirmatiuā tenuerūt glo. hic. s. scđa. ⁊ ista glos. fi. in principio. et
glo. magna i. d. l. in bello. §. facte. ⁊ gl. ij. in. l. deniqꝫ. s. ex qui. cau.
ma. Istā partē tenet vbiqꝫ in ista. l. Bar. in. l. in diuisiōe tex. In fi
guratione casus. ⁊ latius in. d. iiij. oppo. scđe partis. Et istam se
quūtur alij doc. cōiter. ¶ Cōtrariam partem tenuit gloss. in. d. §.
facte in glo. pe. in ver. persona, que voluit. qꝺ licet in possessis ꝑ
seipsum ante captiuitatē nō procedat vsucapio cū per captiuita
tem interrūpatur. Et ita procedit prima pars huius tex. Secus
tn̄ est qn̄ possidebat per seruū aut filiū vel colonū ex causa nō pe
culiari: tunc non habet locū principiū huius. l. Istā opinio. se
cuti sunt

cuti sunt Jaco.de are. And.de pisis reprobantes glo. nostras et
casus positionē.in.j.parte.qꝺ nō ꝓcedat in possessis per alios ex
cā non peculiari. Nā ex quo vsucapio erat iam inchoata sciente
dño ꝛ bonam fidez habente qꝛ sine scientia domini inchoari non
potuisset.l.j.C.de acq.posses.ꝛ.l.ij.j.ꝑ solu.ꝛ.l.ij.§.celsus.j.ꝑ em-
pto. Certe talis vsucapio incepta deinceps cōtinuabit̄ ꝑ deten
tationē serui filij vel coloni etiā ignorāte postea dño ex quo a pn
ci.sciuit illos possidere ꝛ vsucapere. Unde ex quo a princi.vsuca-
pio habuit sua essentialia, nō attēditur postea illud qꝺ superue
nit, sicut qñ vsucapio inchoat̄ bona fide non attendit̄ mala fides
que postea superuenit. loquor de iure ciuili.l.vni.§.hoc tantum-
modo.C.de vsucap.transf.vnde qñ ad possessionē ꝛ vsucapionez:
factum ꝛ scientia dñi non sunt necessaria: si dñs medio tpe capiat̄
ab hostibus ꝛ postea reuertat̄: cū nullū eius factū sit necessariuz,
fictio procedit ꝛ vsucapio debet procedere. Pro hoc etiā addu
cunt bonū tex.simpliciter intelligendo in.d.l.in bello.§.facte.de
quo tex.j.latius dicetur. istam opi.reprobat bart.ꝛ sequit̄ gl.no-
stras in.d.iiij.oppo.ij.partis.per istum text. in ver. quemadmo-
dum em̄.vbi text.vult idem iuris esse in possessis tempore capti
uitatis per se vel per seruum ex causa non peculiari. Sed in pri-
mo casu interrumpitur vsucapio nec hꝫ locum fictio post liminij
nec legis corne.vt est tex.apertus in.j.parte huius.l. ergo nec in
scdo.ꝛ qꝛ Bar.inducit istum tex.intelligendo ꝙ sint vba Julia
ni prout etiam dicit intelligere ipsos Jac.de are. Andr.de pisis
ꝛ Old.laud. Tu stringe fortius etiam dato qꝺ sint verba Mar-
31 celli.ꝛ ꝙ eius opi.sit reprobata.† Tamen ex legibus etiā corre-
ctis insertis in corpore iuris licitum est sumere argumentum in
eo in quo non corriguntur.vt est gl.no.in.l.j.in prin. ꝛ ibi Bart.
in fi.notat.s.de coniungen.cum emanci.lib.ꝛ latius Bar. in.l.fi.
j.ad.l.cor.de fal.ꝛ vtrobiqꝫ bart.allegat tex.i.c.autoritate.de con
cessio.de ꝓben.i.vj.vbi papa arguit ex legibꝰ correctis. sꝫ ad istū
tex.responde ꝙ ista parificatio qꝺ nihil intersit an ipse possideat
an persona sibi subiecta, fuit Marcelli prout refert tex.in.d.§.fa
cte.in fi. Et ista equiparatio ibi expresse reprobatur in tex.vñ nō
potest ex ea sumi argumentum.ꝛ cū ibi expresse reprobetur: ces-
sat etiā argumentū quod ego proxime addidi. Secūdo posset di-
32 ci ꝙ iste tex.in ver.quemadmodum.† cum habeat plures et va-
rios intellectus per glossas ꝛ doc.hic, nō potest ex eo sumi argu
mētum, vt no.barto.in.l.in ambiguo. per illum text.s. de rebus
dub. Jmo.ꝛ Mod.in.l.cum prolatis.per illuz tex.j. de re iud.qꝛ
quod multipliciter exponitur eius veritas nō habet̄, ꝑm Boe-
tium: vt refert bald.in.l.precibus.in.vij.col.C.de impuber.ꝛ ali.
substi.ꝛ in.l.data opera.in.xj.col.C.qui accu.non pos. Sed caue
qꝛ in equiparatione quam facit tex.non videt̄ esse varietas. sꝫ dic
ꝙ imo etiam est varietas: qꝛ intelligendo ꝙ sint verba Marcel-
li trahuntur ad vnum sensum.ꝛ intelligendo ꝙ sint verba Julia-
ni trahuntur ad alium. melior tamē videtur ꝛ planior solu. pre-
cedens. Secundo mouetur Bar. ꝛ respondet fundamento par-
tis aduerse, ꝙ licet verum sit ꝙ ad continuationez vsucapionis
non requiratur amplius scientia vel factum dñi, nō tñ sequitur
ergo fictio ꝓcedit, cū extremū a quo sit inhabile, qꝺ dꝫ etiā essen
tialiter esse habile,ꝛ tale qꝺ actus q retrotrahit̄ posset nunc in-
choari.vt.l.bonorum.j.rem ra.ha. Sed hoc casu dñs reuersus ab
hostibus non posset sine scientia inchoare vsucapionez vt in iu-
ribus.s.allegatis. Ergo sine scientia nō erit extremum sufficiēs
in essentia. sed scientia sicut ꝛ animus est facti.l.bonefidei.s.ꝺ ac
qui.re.do. Ergo per fictionem postliminij non restituitur.d.l.de
33 uiqꝫ.in fi. Cōfirmo vltra barto.ꝛ alios.† qꝛ qui est in captiuitate
apud hostes vel in exilio, aut etiam volūtarie abest, presumitur
ignorare ea que fiunt in ciuitate: imo etiam banna generalia ci-
uitatis.vt.l.plane.ꝛ ibi ad hoc pulchre no. Bal.s.de excu.tutoꝝ
Jdē bal.ꝛ Ang.in.l.tres fratres.s.de pac. Ad idē tex.in.c.fin.et
ibi.d. Abb.in.iij.no.ad hoc no.qui matr.accu.pos.ꝛ idē.d. Abb.
in.c.j.in.iij.col.de postu.prel. Jmo qui est in ciuitate presumitur
ignorare ea que fiunt in comitatu,ꝛ ecōtra. Jta no.bal.ꝛ Ange.
in.l.titius.§.luciꝰ ꝑ illū tex.s.de lib.ꝛ posth. Ergo dñs existens
apud hostes presumitur ignorare an seruus suus amplius possi
deat vel prescribat.ergo cum tūc qñ reuertitur ab hostibus non
habeat scientiam: ꝛ sic non posset tunc inchoare vsucapionem: er
go etiā non pōt fingi. ¶ Sed huic fundamēto Bar.rñdeo multi
pliciter. Primo ꝙ ex quo dñs a principio sciuit seruum possi-
dere ꝛ vsucapere, ista scientia sufficit ad continuandū vsucapio-
nē, lꝫ postea desineret esse scientia, vt ꝓbat̄ per tex.no.in.l.q vni-
uersas.§.qꝺ per colonū.s.ti.j.vbi est tex. ꝙ lꝫ heres sine animo ꝛ
sciētia non posset inchoare possessionez nec vsucapionem. tñ si-
ne animo ꝛ scientia poterit quesitam retinere ꝛ continuare. Jta
ibi est tex.nam facilius aliquid cōseruatur ꝛ retinetur ꝙ de no-
uo.inducatur per regulam.l.patre furioso.s.de his qui sunt sui.
ꝛ.c.quemadmodum.de iureiu.ꝛ.c.ad apostolicā.cum si. de regul.
Scdo dico ꝙ in casu nostro adest habilitas ex quo sumus in cō-
tinuatione vbi scientia non requiritur vt dixi.ꝛ sic extremum est
habile.ergo statim ipsi captiuo reuerso vel eius heredi ignoran-
ti acquiritur possessio ꝛ vsucapio. Tertio respondetur ꝛ plenius.
Pone ꝙ qñ reuertit̄ ab hostibus captiuus habeat de hoc scien
tiam extremum a quo erit habile ergo ꝑm Bar.ꝛ doc. debet fin-
gi vsucepisse. Et si dicis ꝙ istud factū scientie debet adesse statiꝫ
tempore reuersionis qꝺ cū non adsit extremum reddit̄ inhabile.
Respondet̄ sufficere qꝺ qñ erit reuersus domum: et erit in pro-
pria ciuitate habebit tunc de hoc verisimilē sciam: ad hoc vt ha-
beat locū fictio postliminij.probat̄ in simili per tex.in.l. non vt a
prē.ꝛ in.l.cū due.j.de cap.vbi si maritus reuertatur ab hostibꝰ et
postea denuo consentiat recuperat vxorē: et fictione postliminij
fingitur retro habuisse.ꝛ tñ in ipsa reuersione non habebat illud
factum mutui consensus.l.nuptias.j.de reg.iu.sicut etiam in re-
uerso ab hostibus ad hoc vt ꝓcedat fictio postliminij sufficit qꝺ
qñ est domi habeat animum ibi remanēdi ꝛ non redeundi ad ho
stes ꝙuis a principio tpe reuersiōis talē animum nō haberet.vt
l.postliminij ius.§.fin.ꝛ.l.nihil.ff.de cap. Quarto potest rñderi
quod cū possessio ꝛ vsucapio veniant in consequentiam vt hic ꝑ
bart.ergo nō obstante ꝙ extremum sit inhabile, dꝫ cadere fictio
vt hic per Bar.in pluribus locis allegantem ad hoc tex. in.l.pe.
34 s.de suis ꝛ legi.† Et si dicas ꝙ illa doc.Bar.ꝙ i his que veniūt
in consequentiam non requiratur habilitas procedit in his que
sunt iuris, sed possessio postꝙ est inesse.deducta est facti ꝑꝫ bar.
in.l.j.in prin.vbi dixi.s.tit.j.dic ꝙ ista possessio et vsucapio mul
tum iuris habet maxime in continuando: cum non requiratur
postea animꝰ vel scia aut aliud factū dñi vt.s.dixi. Subdit bar-
to.ꝙ possessa per seruum ex cā non peculiari in vno conueniūt
cū his que possidentur ex cā peculiari.s.quo ad acquisitionē pos
sessionis cum in neutro requiratur scia domini. Tu dic istud ꝓ-
cedere sequendo magis cōem opi.sed iste articulus est valde du
35 bius.† An extra cām peculiarem per seruum aut filium acquira
tur possessio dño ignoranti.ꝛ multa iura sunt aperta in oppositū
ego plene disputaui hunc articulum in.l.j.§. item acquirimus.
s.titu.j.ꝛ ibi tenui contra communē.ꝛ credo ꝙ sit veritas. est ve
rum ꝙ in procuratore qꝛ adest mandatum dñi per eū bene acqui
ritur possessio dño ignoranti, vt est text.in.l.ij.j.ꝑ solu.ꝛ in.l.j.C.
de acqui.pos. ¶ Jtem inꝙtum Bar.ponit discōuenientiā in fi
ctione qꝛ in peculiaribus procedit fictio ꝙtum ad vsucapionem
in alijs secus per rationē.s.dictā ꝑm Jaco.de are.ꝛ Andr. de pi-
sis. Et hoc dicit Bar.sibi placere. Adde ꝙ imo ipsi contrariū te-
nent ꝙ etiā in non peculiaribus procedat fictio quo ad vsucap.
per rationē eorū quam.s.proxime retulit Bar. Et sic Bar.vide
tur eos contrario modo referre. Et per ista habes expedita oia
dicta Bar.in hoc articulo alij hic nihil vltra dicunt. ¶ Ego vl-
36 tra Bart.arguam pro vtraqꝫ parte qꝛ † veritas sepius examina-
ta magis explendescit in lucem vt dicit text.xxv.q.ix.in.c.graue
gl.in.c.inter dilectos.in gl.antepe.de fide instru. Pro cōi opi.gl.
ꝛ doc.facit illud qꝺ etiā.s.pluries fuit dictuz, qꝛ per captiuitatē
dñi cū efficiatur seruus hostium ꝛ ab hostibus possideatur desi-
nit possidere.ꝛ si reuertatur ab hostibus est opus noua apprehē
sione possessionis.l.cum heredes.§.j.s.ti.j.ergo interrumpit̄ vsu
capio que sine possessione procedere nō potest.ergo fictio nō po
test habere locū vt est tex.hic in.j.parte,ꝛ dixi.s.in.ij.ꝛ.iij.no.con
firmatur, qꝛ possessio quam quis habet per seruum vel filiuz aut
colonū ex causa non peculiari habetur et retinetur animo domi
ni vt est tex.in.l.iij.§.saltus.s.titu.j.ergo cum per captiuitatē in-
terrumpatur animus quem deponit ex quo non habet ampliꝰ
facultatem reuertendi ad actualem possessionem.l.si id quod.§.
fi.s.titu.per consequens perditur possessio et sic vsucapio inter-
rumpitur confirmatur ꝛ fortius, qꝛ negari non potest quod per
captiuitatem domini saltem interrupta est ciuilis possessio cum
captus ab hostibus qui est seruus hostiū nihil potest possidere.
d.l.cū heredꝰ.§.j.ꝛ ciuilis sola est que causat vsucapionē ꝑm glo.
ꝛ docto.in.l.iij.§.ex contrario.s.titu.j.ergo non potest fingi vsu
capio vbi vere non potest habere locū.l.qui ad certū.s.loca. Nec
37 potes dicere quod ciuilis sit penes seruum, qꝛ seruus † nō potest
possidere sed solū habet tenutā.l.possessio quoqꝫ.§.j.s.titu.j. Et
38 quando † quis est captus ab hostibꝰ nec ipse nec eius seruus pñt
possidere.l.neqꝫ seruus.s.eo.ꝛ in specie de ciuili est tex.i.l. quod
seruus.s.titu.j.vbi dicūt tex.quod etiam peculium seruus ciuili
ter possidere nō potest: sed naturaliter tenet, qꝛ quo ad ea q sunt
iuris ciuilis seruus habetur pro mortuo.l. quod attinet.j. de re-
gu.iu.nec etiam potes dicere quod ex sola tenuta serui procedit
vsucapio, prout tenet Barto.in.d.l.neqꝫ seruus: qꝛ hoc nō est ve
rum.ꝛ hoc reprobaui.s.in.vj.nota.ad finē. et contrarium tenent
glos.ꝛ doct.in.d.l.iij.§. ex contrario. et si tu subtilis diceres istud
fundamentum de interruptione ciuilis possessionis militat pū-
ctualiter in nō peculiaribus. Dico verū esse ꝑm iuris dispositio-
nem per ea que dicta sunt: sed in peculiaribꝰ aliud singulari iure

statutũ est ex quadam equitate vtilitatis cã, prout dicit tex. in l.
peregre. §. quesitum. ff. titu. j. statim. j. subiungã. Confirmatur et
tertio supra scriptũ fundamẽtum, q2 in peculiaribus tm̃ rebus i
ductũ est qd ignorante dño vsucapio pcedat. l. ij. j. p solu. Et hoc
est iure singulari receptũ, z sic contra regulas iuris, vt dicit text.
in. d. l. peregre. §. quesitũ, ergo contrariũ est in alijs non peculia
ribus q cum captiuus sit ignorans quod nõ procedat vsucapio.
39 Et ratio † quare in peculiaribus dño ignorãte pcedat vsucapio
est duplex. Prima, q2 tunc serui habentur loco dñi. l. sequitur. §.
labeo quoq3. ff. e. que ratio cessat in non peculiaribus. Secunda
ratio, q2 in peculiaribus a principio adest consensus z voluntas
dñi ex quo cõcessit peculium. vt dicit tex. in. l. j. §. item acquirim9
ff. tit. j. secus in non peculiaribus. Tñ ad istã vltimã confirmatio
nem potes clare respondere q procedat in vsucapione inchoan
da q2 in peculiaribus iure singulari fuit inductũ q a princip. in
choetur vsucapio dño ignorante. Et istud non hz locũ in nõ pe
culiaribus. ita procedunt iura preallegata. Sed quando a princ.
interuenit scientia z bona fides dñi: tunc idem est ex causa nõ pe
culiari sicut in peculiaribus. Item ad principale fundamentum
40 potes respondere † q in possessis per filium vel alium ex causa
non peculiari non perdat possessio p captiuitatẽ dñi. z sic nõ in
terrumpat vsucapio prout est tex. non cauillando in. d. l. in bello
§. facte. quẽ statiz. j. inducã. itẽ q2 dñs de possessione expulsus p
corpus serui vel coloni detinentis rem: vtranq3 possessionẽ na
turalem z ciuilem videtur retinere. l. peregre. §. quibus explici
41 tis. vbi no. ff. ti. j. z. l. j. §. non autem. j. de vi et vi ar. † Item capti
uitas non obstat vbi scientia domini in ciuitate non esset neces
saria. ita dicit tex. in. d. l. iusto. §. fi. j. e. z. l. pe. j. de cap. Sed in pos
sessis per seruum vel alium ex cã non peculiari si dñs fuisset in ci
uitate non fuisset amplius necessaria scientia domini q2 sufficit
q a princi. dñs sciuerit z fuerit in bona fide. vt. ff. pluries fuit di
ctum ergo vsucapio continuatur etiam ignorante dño. vt pbat
tex. in. l. nunq̃. §. si seruus. j. e. vbi etiam ignorante dño continuat
vsucapio ex cã dominica: z sic extra cãm peculiarem. Ad idẽ fa
ciunt tex. quos allegabo. j. tertio fundamento partis contrarie.
Item potest dici quod nõ obstante interruptione possessionis
fingatur vsucapio sicut ex causa peculiari. vt vult Bart. in. l. na
turaliter. in. iiij. colũ. ff. eo lz contrarium videatur dicere Bart.
hic in. fi. oppo. ad ver. qd si seruus. z etiam in. iiij. oppo. quod pro
cedat fictio quo ad vsucapionem quia etiam fingitur possedisse.
¶ Secundo principaliter pro hac parte communi adducit tex.
in. l. ait pretor. §. is autem. ff. ex quib. can. ma. vbi traditur regula
42 generalis † q existens apud hostes nihil potest vsucapere nec
ceptam vsucapionẽ implere. Deinde in ver. hi plane solum exci
pitur possessio ex causa peculiari. ergo in alijs debet remanere
firma regula. l. nam quod liquide. §. fi. cum vulga. ff. de penu. le
ga. Et hoc modo potest etiam induci text. in. l. pe. in prin. in ver
bo nihil. z in verbo paul9 imo. j. de capti. Potes dicere quod li
cet ista iura generaliter loquantur tamẽ debent restringi z decla
rari per alias leges de materia loquentes. l. sed et posteriores. ff.
de legi. ¶ Cũ ergo alibi disponatur qd idem fit in possessis ex cã
non peculiari: vt in iuribus que statim adducam pro parte con
traria. Ergo excipiendo de peculiaribus videtur etiam ista exci
pere, maxime cum ratio assignata in. d. l. pe. militet etiam isto ca
43 su. † Et iura limitatoria seu ponentia exceptionẽ extendunt ex
identitate rationis. c. cum dilecta. §. nos igitur. z ibi do. Abb. ad
hoc not. de confir. vti. vel inuti. z. c. post translationẽ. §. q̃q̃. z ibi
Bal. ad hoc valde no. de renun. gl. in. l. j. C. de condi. inde. z in cle
men. j. de elec. do. Abb. in. c. ad audientiam. in. j. no. de cleri. nõ re
sid. z alibi spe. Item text. in. d. l. ait pretor. §. is antez loquitur in
possessis per seipsum: vt ibi per glo. z ideo excipit tm̃ de peculia
ribus: q2 in eis inchoatur z continuatur vsucapio. z. ff. negaue
rat vsucapionem per captiuum inchoari z cõtinuari vnde bene
excipit casum in peculiaribus in quibus inchoatur z continuat
vsucapio non ob. captiuitate: sed in possessis ex causa non pecu
liari tm̃ continuaretur sed nõ inchoaretur vsucapio. d. l. in bello.
§. facte. Itẽ quo ad tex. in. d. l. pe. j. de capti. potest dici z bene, q
regula z exceptio ibi posita loquuntur de quesitis post captiui
tatẽ. sed questio nostra est de quesitis ante. z ista sunt que p parte
affirmatiua: sic pro opi. cõi facere et restringere videntur. ¶ In
contrarium pro parte negatiua z si pro opi. Ja. de are. z Andre.
de pisis contra cõmunẽ. que mihi videtur in puncto iuris defen
sabilis, faciunt ea que superius dixi respondendo fundamentis
in contrariũ adductis. Ego in primis moueor z considero qd in
ra hec de loquẽtia materia semp loquũt de q̃sitis post captiuita
tẽ: ita loquit tex. hic in vbo qd si seru9. z in. l. iusto. §. fi. j. e. z in. l.
penul. j. de capti. ergo secus i quesitis ante captiuitatẽ. Sed que
stio nostra est in quesitis ante captiuitatez vbi a principio inter
uenit sciẽtia z bona fides domini. z sic vsucapio habuit suã essen
tiam: ergo non interrumpitur per captiuitatẽ dñi postea super
uenientem: vt. ff. dictum fuit. nam initium z origo nãciscẽde pos
sessionis z non retinende exquirẽda est: ita dicit tex. in. l. clã possi
dere. i prin. vbi aliqua ad hoc cumulaui. ff. ti. j. z in. l. qui id qd. in
prin ff. de dona. Item a primordio tituli posterior formatur eue
tus. dicit tex. in. l. vnica. C. de impo. lucra. descrip. lib. x. confirma
tur q2 tex. in. d. l. iusto. §. fi. loquit conditionaliter ibi si cum apud
44 hostes dñs aut pater agant. † Sed conditio sui natura impor
tat cãm finalem. l. ij. §. fin. vbi plene no. ff. de dona. Item cõditio
opposita a lege importat illud esse de forma z solennitate, vt sin
gulariter tz Bal. in aut. matri z auie. in. j. col. in fin. C. qñ mulier
tute. off. fungi pos. per tex. in. l. pretor. in prin. ff. de colla. bone. le
quunt. d. Alexã. z Are. in. l. ij. §. prius. vbi dixi. ff. de vulg. z pupil.
d. Alex. i. l. j. in fi. ff. de libe. z posthu. Abb. reputat singulare z ra
tionabile in. c. in causis. in. iiij. colum. de testib. Similiter text. in
d. l. pe. j. de cap. dicit duz apud hostes fuisti illa dictio dum facit
conditionem. l. qui concubinam. §. vxori. ff. de leg. iij. Bar. z alij in
l. j. C. de leg. Bar. in. l. j. in. vij. col. ff. de condi. z demon. Sed vide
tur obstare iste tex. in ver. quemadmodum. qui loquitur de que
sitis ante captiuitatem ibi cum ad hostes peruenerit. z tñ equi
parat ea que quis per se vel per seruum tunc temporis posside
bat. Sed responde ad istum tex. prout dixi. ff. in primo fundamẽ
to partis contrarie. ¶ Secundo pro hac parte bene facit tex. in
d. l. in bello. §. facte. allegat. ff. per Jacob. de are. z Andr. de pisis
quadrupliciter inducendo illum tex. Primo enim dici, q eoruz
que captiuus per seipsum possidebat interrumpitur vsucapio il
la ratione, q2 certum est eum possidere desijsse, z sic idem dicit qd
iste tex. in prin. ergo cum in quesitis per seruum aut filium ante
captiuitatem ex causa non peculiari per captiuitatem postea se
quutam non perdatur possessio ex quo tenebatur corpore vel
alij. vt. ff. probaui. z. j. dicam. ergo etiam non interrumpitur vsu
capio. Secundo subdit ille tex. eorum vero que per subiectas iu
ri suo personas possidebat vsuq3 capiebat: vel si qua postea pe
culiari nomine comprehenduntur heredi suo tempore imple
ri vsucapionem remanentibus hisdem personis in possessione.
Ista sunt formalia verba illius text. z sic in primo casu loquitur
de quesitis per seruum vel filium ante captiuitatem ex causa non
peculiari que dñs per subiectas sibi personas possidebat z vsu
capiebat. Et tñ vult q non obstante captiuitate vsucapio here
45 di impleatur. † Nec dicat q illa qualitas peculiari nomine po
sita in sequenti clausula debeat etiã referri ad precedentem clau
sulam, attento q illa clausula procedens nondum habeat oratio
nem perfectam. per doctrinaz not. Bar. in simili. in. l. in repetẽdi
ff. de leg. iij. q2 dico q illa qualitas peculiaris fuit posita in sequẽ.
clausula. sed sic est q clausula sequens nõ est potens ad determi
nationem precedentis sicut econtra, vt no. Bar. i. l. quisquis. per
glo. ibi. ff. de leg. iij. z in. l. auia. in prin. ff. de conditio. et demon. et
in. l. si quis ex argentarijs. §. si finitium. in. j. col. ff. de eden. Raph.
ful. z Pau. de cast. in. l. j. C. de lib. prete. cum alijs concor. quas ibi
dedi. bene facit qd egregie no. Bal. z bene ad propositũ. in. l. quo
ties secunda. in fin. C. de fideicom. vbi tenet, q illud quod antece
dit non sapit naturam seqñtis sed bene sequẽs antecedẽtis, ad
46 idem bene facit † q2 conditio adiecta in institutione intelligitur
repetita in legato postea facto. l. duos. z. l. auia. z ibi Bar. ff. de cõ
di. z demon. secus si legatũ precedat. l. filiũfamilias. in pn. z ibi gl.
z Barto. ff. qñ di. lega. ced. Tertio pondera aduersatiuam eoruz
47 vero † que denotat diuersitatem in iure z in facto fm Bar. in. l.
hoc amplius. §. de his aũt. ff. de dam. infec. ergo cum. ff. dixerit q
eorum que per semetipsum possidebat z vsucapiebat per capti
uitatem perditur possessio z sic vsucapio interrumpitur: ergo vt
aduersario bene procedat, cũ in his que ante captiuitatem possi
debat per filios aut seruos generaliter et sic etiam ex causa non
peculiari non perditur possessio nec interrumpitur vsucapio.
Quarto bene pondera illos ablatiuos absolutos remanentib9
48 hisdem personis in possessione † qui ablatiui faciunt conditio
nem. l. euictis agris. ff. de vsur. l. a testatore. z ibi Bart. ff. de cõdi.
z demon. l. ab emptione. z ibi Bar. vbi dixi. ff. de pac. ergo capti
uitas dñi non facit quin ille persone filij z serui remaneãt in pos
sessione. ergo per captiuitatem non perditur possessio. si nõ per
ditur possessio: ergo non interrumpitur vsucapio a cessante ra
tione illius text. z istiusq̃ si dicas q illa dictio in possessionem in
intelligitur. i. detentationem que cõuenit filijs z seruis. l. stipula
tio ista. §. hoc quoq3. j. de verb. oblig. z. l. possessio quoq3. §. qui in
aliena. ff. tit. j. dic q vt illi ablatiui faciant conditionẽ, debent im
pleri proprie i forma specifica. l. qui heredit. z. l. meuius. in princi.
ff. de condi. z demon. q2 conditio denotat esse de forma fm Bal.
in. l. pro hereditarijs. in. j. col. in fi. C. de here. actio. ergo non pos
sumus impropriare verbum possessionẽ pro tenuta. tamẽ tenen
do cõem sententiam posses respondere ad. d. §. facte. quod ver.
eorũ vero. in prima parte loquitur de quesitis per subiectas per
sonas ante captiuitatez patris vel dñi. Intelligo ex cã tamẽ pe
culiari

culiari vt statim probabo. deinde ver. sequens vel si qua loquat
de quesitis per subiectas psonas ex cã etiã peculiari: sed post ca
ptiuitatem dñi vel patris. ꝛ sic ille tex. facit duos diuersos casus
vnum de quesitis ante captiuitatem, aliũ post: nõ aũt facit diffe
rẽtiam de qualitate peculiari: imo vterq; casus debet pariter in
telligi ex cã peculiari. Istud probo per dictionez vel: que sequit.
49 Nã regulã habemus † ꝙ vna pars[a] alternatiue que sequit, alte
ram partẽ alternatiue que est dubia declarat. text. est singu. in. l. j.
ff. de reb. dub. quẽ text. ita pro singu. no. Lu. ro. in cõsi. ccxxxj. inci.
premissorum doctorum cõclusionem: illũ tex. etiã no. Bald. in. l.
conuenticulã in. iij. col. in fi. C. de epis. ꝛ cle. Ergo cũ sit dubiũ an
prima clausula loquat ex cã peculiari, istud declarabit per alter
natiuam sequentẽ que hoc casu clare loquit. ¶ Tertio principa
liter pro ista parte facit, qꝛ rõ que militat in peculiaribus videt
etiam militare in non peculiaribus quesitis ante captiuitatẽ do
mini: ergo dꝫ esse eadẽ iuris dispositio vulgata. l. illud. cũ si. ff. ad
l. aqui. ꝛ. l. a titio. in fi. vbi dixi. j. de ver. ob. rõ enĩ in peculiaribus
est: qꝛ in eis non requiritur sciẽtia dñi in ciuitate: vt dicit text. in
d. l. iusto. §. fi. in. d. l. pe. j. de cap. sed hic etiã non requiritur scien
tia dñi. qꝛ cũ scĩa dñi a prin. interuenerit cõtinuatur postea pos
sessio ꝛ vsucapio etiã ignorãte dño nõ obst. captiuitate postea su
perueniẽte, per ter. si nõ cauillet in. d. l. nũꝗ. §. si seruus. j. e. vbi ẽt
ignorante dño cõtinuat vsucapio ex cã dñica ꝛ sic non peculiari.
50 Secundo per rõnẽ bart. † qꝛ sicut bona fides que facti est. l. bone
fidei. §. j. ff. de acqui. re. do. sufficit a prin. ad vsucapionẽ nec mala
fides postea superueniẽs obstat: vt ibi est tex. ꝛ ĩ. l. vni. §. pe. C. de
vsuca. transfor. ita ꝛ scientia lꝫ sit facti dꝫ sufficere ꝙ a princip. in
teruenerit non ob. ignorantia postea superueniente. ꝛ ad hoc be
ne facit tex. in. d. l. q vniuersas. §. qđ per colonũ. ff. ti. j. vbi lꝫ scien
tia interrũpatur per mortẽ dñi: tñ continuat per seruuz vel colo
num vsucapio. ꝛ heres postea adeundo fingitur vsucepisse. Facit
tex. in. l. qui cũ pro herede. in fi. ꝛ in. l. qui fundũ. in prin. j. pro em
pto. cum ergo in casib9 illis fingatur. heres vsucepisse qui tñ nõ
posset sine scientia vsucapionez inchoare qꝛ oĩa iura fingunt sibi
quesita a die mortis. l. oĩa fere. j. de re. iur. pari rõne idem dici dꝫ
in herede captiui vt fingat per. l. cor. vsucepisse. arg. l. j. C. de cap.
ꝛ idẽ ꝛ fortius dꝫ esse in captiuo reuerso per fictionẽ postliminij
per istũ tex. in prima parte. Ibi ꝛ si ipsi reuerso non prodest. ꝛ qꝛ
lex cornelia ꝛ postliminium equiparant vt dixi in tex. ꝛ est etiaꝫ
tex. in. l. bona. in pri. j. de capti. Nec obst. si diceretur ꝙ possessio
quam quis habet per seruum vel filium aut colonũ ex causa non
peculiari habetur ꝛ retinet animo ipsius domini: vt est text. in. l.
iij. §. salt9. ff. ti. j. ergo ~~nec~~ per captiuitatẽ tollitur qꝛ vltra superi9
dicta põt etiam dici ꝙ licet animus dñi interrumpatur per ei9
captiuitatem: non tamẽ interrumpitur possessio neq; vsucapio:
per tex. in. l. peregre. §. quibus explicitis. cũ gl. cõiter approbata
ff. titu. j. Ubi etiam si animo amittendi possessionẽ discesserimus
de fundo adhuc illam per seruum vel colonuz retinemus. ꝛ hoc
tenet Are. in. l. iij. §. in amittẽda. ff. ti. j. ꝛ Pau. de ca. ĩ. d. l. iij. §. sal
tus per rationem de qua ibi per eũ. ergo idẽ in casu nostro dicen
dũ ꝗuis. d. Alex. in. d. §. in amittenda. in pe. ꝛ vlti. colũ. aliter te
neat ꝛ ibi pleni9 dixi. ¶ Quarto ꝛ vltimo pro ista parte facit te
xtus in. d. l. iusto. §. fi. j. e. ibi cũ prius esset vt qđ vsucaptum dice
retur possessum foret. ꝛ sic vult tex. ꝙ in rebus emptis per seruũ
tempore captiuitatis ex cã non peculiari sed dñica: ideo non ha
bet locũ fictio qꝛ prius non fuerat possessum. ex quo tpe acquisi
tionis dñs iam erat in captiuitate. ergo si nõ esset querẽdum de
possessione vult ille tex. ꝙ vsucapio fingeret iure postliminij. sꝫ
in casu nostro non est de hoc querendum cum fuerit a prin. pos
sessum. ergo ꝛc. ¶ Tenendo istam partem que videtur dispu
tando sustentabilis ꝙ in possessis per seruum aut filiũ vel colo
nũ ex cã non peculiari ante captiuitatẽ dñi sciente dño ꝛ bone fi
dei existẽte per captiuitatẽ postea secutã nõ impediat reintegra
tio vsucapionis per fictionez postliminij. ex quo sequitur qđ iste
tex. in prima parte solũ procedat in possessis per seipsum prout
expressius dicit tex. in. d. l. in bello. §. facte. in prin. Non aũt proce
dat in possessis per alium ante captiuitatem ex causa non pecu
51 liari contra gl. nostras Barto. ꝛ cõiter doc. ꝛ ita. ff. diuisi tex. sum
mani ꝛ casum in terminis figuraui. ¶ † Sed tenẽdo cõem opi.
glossarum ꝛ doc. ꝙ ista. l. in. j. parte ꝛ similes procedant etiam in
rebus dñicis possessis seu detentis per filium seruum aut colo
num in ciuitate remanentes ante captiuitatem dñi ex cã non pe
culiari. nam lꝫ per captiuitatem extinguat possessio ꝛ vsucapio
tamen eo reuerso non reintegratur vsucapio per fictionẽ postli
minij. Limitat singulariter Ang. sub dubio tñ forte, vt ista com
52 munis conclusio procedat qñ † multuz tempus adhuc supererat
ad vsucapionẽ cõplendã: sed qñ tpe captiuitatis dñi pauci dies
duo forte vel etiã decẽ dies supererant ad cõplendã vsucapionez
qꝛ dñs fuit captus per. x. dies anteꝗ̃ cõpleret vsucapio: tũc dñs
reuersus fingit retro vsucepisse fictione postliminij etiã in rebus
extra causam peculiarem ante captiuitatem per alios possessis:
qꝛ tunc retrotractio hꝫ equitatẽ. Mouetur per text. no. in. l. rerũ
mixtura. §. labeo. j. e. Sed vbi multum restabat ad vsucapionem
complendam qꝛ tunc tali retractioni repugnaret equitas natu
ralis: tunc precederent ista. l. ꝛ similes. Istam limitationem repro
bat Io. de Imo. hic qꝛ est contra istam. l. ꝛ. l. deniq;. ff. ex quibus
cau. ma. que loquunt simpliciter ꝛ indistincte ꝛ sic indistincte de
bent intelligi. l. de pcio. cũ si. ff. de publi. Nec ob. tex. ĩ. d. l. rerũ mi
xtura. §. labeo. qꝛ ibi ille tegule vel columne in edificium conie
cte possidebantur saltem in concreto simul cum edificio nimiruz
si ibi vsucapio procedit qñ modicum tps restabat. Hic aũt nullo
modo possidebat. ꝛ sic non est eadẽ rõ. Nec ob. ẜm eũ id qđ tenet
gl. no. in. l. j. §. qui aũt vi deiectus est. ff. de vi ꝛ vi arm. Ubi ptꝫ qđ
habetur consideratio lucri cum aliena iactura vbi modicũ tem
pus restabat ad complendum vsucapionem. qꝛ illud procedit ad
preiudicium ꝛ damnum ipsius violentiam cõmittentis. Contra
quem prescriptio processisset si non fuisset interrupta. Adde qđ
istam limitationem Ang. etiam reprobat insignis doctor. d. pe
trus de besu. hic nullam tñ faciens de Imo. mentionem. motus
qꝛ nulla. l. cauetur ꝙ quando supersunt pauci dies ad cõplendaz
vsucapionem qđ tunc in possessis per alium extra cãm peculia
rem vsucapio interrupta per captiuitatem restauretur p fictio
nez postliminij dño reuerso. Preterea volunt doc ꝙ qñ superest
magnũ tẽpus nulla equitas dictat ꝙ debeat vsucapio per fictio
nem restaurari. vnde ẜm eum tanta equitas infertur ex tempore
duorũ dierũ quanta duorum annoꝝ. qꝛ vltimo momento aufert
ei dñium, l. iij. ff. eo. ꝛ. l. si post acceptum. ff. de rei ven. Facit text. vl
tra eum. l. nec vtilẽ. ff. ex quib. cau. ma. Nec ob. ẜm eum tex. in. d. l.
rerũ mixtura. §. labeo. qꝛ ille est casus singularis qui non dꝫ tra
hi ad consequentiam. l. ius singulare. ꝛ. l. qđ vero contra. ff. de le
gi. Secundo qꝛ ille text. nõ fundat se solum super paucitate tem
poris: sed etiam super eo qđ continuauit possessionem saltem in
concreto: naꝫ lꝫ lapides quos vsucapiebat infra paucos dies po
nantur in edificio ꝛ sic ego desinã eos possidere: tñ in cõcreto nõ
desijt possidere cũ edificio que rõ cessat hic ꝛ fuit ante eum solu.
Imo. hic. ff. prime relata. Adde etiã ꝙ predictam limitationem
Ang. sequitur Lud. ro. hic. ꝛ dicit eam esse veram ꝛ notandaꝫ: qꝛ
istum intellectum ad. d. §. labeo. sequitur etiam Barto. in. l. natu
raliter. ff. e. ꝛ hic circa prin. secunde partis licet referat Imol. te
nere contrarium. ¶ Quid tenendũ ego teneo limitationẽ An
ge. qꝛ vt dicit Ludo. idem ante eum per. d. §. labeo tenet Bar. in
d. l. naturaliter in. iiij. colũ. ꝛ hic in. j. oppo. secunde partis. Et pro
ista limitatione. adde. l. si fundũ. ad fi. ff. de fundo. do. in ver. plane
53 si paucissimi dies. vbi videt pbari † ꝙ prescriptio infra paucissi
mos dies perficiẽda habetur p cõpleta. ꝛ per illum tex. quem re
putat no. dicit Bal. in. c. fi. in. iiij. col. de prescrip. qđ ppter modi
cum momentũ tpis qđ restabat, nõ dꝫ vitiari lõgi tpis tractus,
tñ ad illuz tex. potes dicere ꝙ illud ibi pcedit quo ad excusandũ
maritum a negligentia: vt patet ex illo text. ad fi. ibi nihil erit qđ
54 imputabit marito. Itẽ pro ista limitatiõe facit: † qꝛ qñ interru
pta fuit prescriptio ad cuius pfectionẽ paucissimi dies restabãt
tunc conceditur restitutio in integrũ pro cõsequendo lucro pscri
ptionis etiam cum iniuria alterius eo qꝛ prescriptio illa habet
pro completa ex quo paucissimi dies supererant ad complendũ
per. d. l. rerum mixtura. §. labeo. ꝛ ita tenent Dy. ꝛ Bart. in. l. qui
fundum. §. qui bona fide. in. fi. j. pro emptore. Imol. ꝛ Lud. ro. d.
Alex. ꝛ Are. in. l. iij. §. labeo. ff. ti. j. cum alijs concor. quas ibi de
di. Et ponit etiam formaliter Bar. hic in. j. oppo. secũde partis.
¶ Nec ob. so. quã hic dabant Io. de imo. ꝛ. d. Pe. de besu. ad. d.
l. rerum mixtura. §. labeo. quã sol. etiaꝫ tradit Rap. cu. in. d. l. qui
fundũ. §. j. ꝛ in. d. l. iij labeo. qꝛ ista so. non est bona: eo qꝛ modici
tas temporis sola que restabat est illa que causat prescriptionem
sine possessione, nõ aũt procedit ex eo qđ possideret domũ in vni
uerso. ꝛ per hoc diceretur possidere in concreto lapides ꝛ colum
nas positas in edificio. ꝛ istud clare patet: qꝛ lꝫ quis possideat do
mum in vniuerso non per hoc dicitur possidere lapides vel colũ
nas positas in edificio de quibus prescribentis agitur. text. est
in. l. qui vniuersas. in prin. ff. ti. j. Unde non potest dici ex posses
55 sione † domus ꝛ sic vniuersi completam esse prescriptionem lapi
dum. ꝛ dicit Bar. in. d. l. rerũ mixtura qđ est singulare ppter mo
dicum tẽpus qđ restabat ad prescribendũ ꝛ ita etiam ad illũ text.
tꝫ. d. Alex. in. d. l. iij. §. nerua filius. in pe. col. ff. ti. j. ꝛ in. l. cũ qdam
in prin. in. ij. colũ. ff. de acqui. here. Et ita habes vt puto pfectissi
me expeditam istã materiã. ¶ In ea. gl. ibi dicunt quidam locũ
habere corneliam ẜm Marcellum. Ista opinio etiam recitatur
per glossam supra in verbo prodest. in fine. ꝛ clarius per glossam
in. d. l. in bello. §. facte. in glo. magna. ꝛ ibi dicitur ꝙ ista fuit opi.
Hugo. antiqui glossatoris. ꝛ eam ibi sequitur gloss. Et sic voluit
Hugo ꝙ indistincte siue quis possidebat per se siue per aliuz ex
causa peculiari vel non peculiari qđ semper habeat locum fictio

[a] ¶ Una pe. adde soz. in ꝯsi. cxxij. col. fi. i princ. ꝛ in ꝯsi. xlvij. ꝛ in iiij. v. pterea ꝛ p Alex. i. l. q duos. col. ij. ff. de leg. j.

legis cornel. et bm istum intellectum Marcellus voluit plenius accipi .s. fictionem .l. cornelie. quam postliminij. vt in litera, et bm glo. ibi monebat Hugo qz lex corne. fingit mortuuz preambula hora captiuitatis. et sic liberum: et sic ab illo tpe hereditate eius iacuisse. sed si hereditas vere iacuisset per eam vsucapio iam cepta cōple retur .l. ceptā. et .l. nunquā. §. vacuū. et .l. iusto. §. nondū. j. eo. et .l. cū miles. in prin. ff. ex quib. causis ma. ergo etiam hic per fictionē .l. cornelie procedi vsucapio retro sistā opi. reprobat Bart. in pe. opp. quam facit ad versicu. marcellus. et dicit reprobari per omnes. qz
56 vera † hereditas iacens bene complet vsucapionem et hoc est statutum iure singulari vt dicit text. in d. l. iusto. §. nondū. ergo non est trahendū in consequentiaz .l. ius singulare. et .l. qd vero ff. de
57 legi. † sed hereditas capti non est hereditas vere sed ficte .l. iij. §. fi. ff. de ver. signi. ergo ad eā nō dz trahi. confirmat qz dispositū in casu vero nō trahitur ad casum fictū .l. iij. §. hec verba. et ibi Bart. no ff. de nego. gest. Bar. in .l. j. §. hoc interdictū. ff. de fonte. Scdo confirmat bm Jmo. qz in vera hereditate iacente nunquā reperit possessionē fuisse interruptā viuo testatore. vnde lz interrumpat postea per mortē q oīa solunt. §. deinceps. i auth. de nup. colla. iiij. tū cū statim ex iuris dispositione hereditatis loco dnī habeat .l. hereditas. ff. de acqu. ren. re. dominio. idcirco tūc toleratur quod compleatur vsucapio, que ratio cessat qñ quis capit ab hostibus qz tunc verū est dicere eo viuo possessionē interruptā vt hoc tex. in prin. d. l. in bello. §. facte. nec potest tunc dici q statim heredi tas representet eius personā qz dubiū est an reuertat et sic an habeat locū fictio postliminij an vero ibi decedat. et sic an sit tractādū de cornelia, ideo necessario oportet dici q ex tali interruptione quesitum sit ius illi contra quē currebat prescriptio. Quidaz etiam tenuerūt marcellū voluisse totū econtra, qd nullo casu nec in possessis per se nec in possessis per alium ex cā peculiari: vel non peculiari habeat locū lex cornelia nec fictio postliminij. et ad hunc sensum vr satis posse adaptari versiculus quemadmodum enim, refert et sequit gl. in d. §. facte. in verbo persona. Istum intellectū reprobat Bar. et bñ in d. pe. opp. ad ver. marcell⁹. qz hoc modo iste fictiones non acciperent plenius imo reijcerentur ex toto. sed marcellus hic dicit pleni⁹ accipi: ergo nō sic intellexit lz bm Raph. cu. posset dici plenius accipi .i. diligentius cōsiderari. ¶ In ea. gl. ibi tertio vero casu et postliminiū et cornelia locū habent: die rationē esse, qz possessio ista que habet in rebus peculiaribus hz multū iuris vt declaraui. ff. in. ij. evidentiali. Sz in his
58 que † sunt iuris fictio postliminij et .l. cornelie multū operat nō i his que sunt facti. d. l. deniq. ff. ex quib. cau. maio. et d. l. i bello. §. facte. ¶ In .ij. parte gl. ibi. secus si seruus. Pro intelligētia hui⁹ partis glo. oppono cōtra tex. in versi. qd si seruus. qui vult, qd in possessis per seruū post captiuitatē dnī ex cā peculiari procedat fictio legis cornelie. et hoc expressius vult text. in d. l. in bello. §. facte. contra fictio nō debet plus operari quā veritas .l. filio quem pater. ff. de libe. et posthu. et .l. fi. C. de his qui veni. eta. impe. Sed
59 si † vere hereditas defuncti iacuisset et seruus hereditarius aliqd ex cā peculiari acquisiuisset nō inchoaret vsucapio nisi a die adite hereditatis et nō ante. vt .l. fi. §. fi. j. eo. ergo et hic cū fictio legis cornelie fingat mortuum cū capiebat et sic ab illo tpe hereditatez iacuisse. Propter hoc quidā antiqui faciebant in glo. differentiā inter suū heredē et extraneū. nō in suo qz nō requiritur aditio: vt insti. de here. qua. et dif. in princi. et .l. i suis. ff. de lib. et posthu. ideo tunc vsucapio procedit a preambula hora captiuitatis qz ex tūc suus fingitur heres. sed in extraneo herede fictio legis cornelie non operatur ante tps adite hereditatis: qz per seruum non ante acquiritur possessio nec vsucapiendi conditio. d. l. fi. §. fi. j. eo. et hoc videt tenere gl. in d. §. facte. in gl. magna. Sed ista differētia nō est bona. et gl. hic eā nō tenet, qz qñ seru⁹ emit ex cā peculiari post captiuitatē dnī hz locum fictio postliminij et etiaz legis cornelie siue defuncto succedat extraneus siue suus heres, per istuz tex. in .l. iusto. §. fin. in .j. rñso. et d. l. in bello. §. facte. qz vtrobiqz est eadē rō. et per cōsequens idē ius .l. illud. cum vulg. ff. ad .l. aqui. Et ita etiā tenet bart. in .v. oppo. secūde partis vbi expedit istam gl.
60 post antiquos per eum relatos. et oēs sequunt. qz † imo etiā hereditate iacente inchoaretur vsucapio die quo seruus ex causa peculiari rem cepisset possidere nec expectaremus tps adite hereditatis, vt est tex. apertus in .l. pe. j. de capti. eo qz in peculiaribus non requirit scia dnī nec heredis .l. labeo. in prin. ff. eo. et .l. ij. j. pro solu. et .l. ij. §. cellus. j. p empto. et sic ius possessiōis et vsucapiōis in peculiaribus statim ipso iure queritur heredi adita hereditate: et trahitur retro ad tēpus mortis defuncti. vt in regula oia fere. j. de regu. iur. Sed in non peculiaribus vsucapio incipiet solum a die adite hereditatis et apprehense possessionis: nec tunc trahitur retro qz istud extremum est inhabile. et ita loquitur. d. l. fi. §. fi. j. eo. que lex loquitur in rebus non peculiaribus. nam ibi seruus non habebat peculium: sed volebat sibi constituere vel a seipso peculiari noie tenere absqz cōstitutione dnī, vt glo. ibi declarat: et

61 Bart. et alij sequunt ibi et hic. ¶ † Tu aduerte q difficultas presentis materie cōsistit in concordādo duo iura que in acquisitis ex cā peculiari vident de directo cōtrari .s. lex fi. §. fi. j. eo. que expsse vult in peculiaribus vsucapionē inchoari a die adite here. Sed .l. pe. j. de capt. vult totū cōtrariū q in peculiaribus vsucapio ante aditam hereditatē procedat bar. et doc. vt dixi. post gl. cōcordant ista duo iura .s. qd tex. in .l. fi. §. fi. j. eo. loquatur in nō peculiaribus palliādo illū tex. vt ibi. facit gl. sed cū tex. ibi expresse dicat q seruus post mortem dnī peculiari noie emit exponere peculiari noie: qd non esset vere peculiuz sed seruus volebat sibi constituere videt mihi qd sit violare illū tex. Ideo istam cōcordiam glossarū et doctō. non teneo, vnde cōsiderabā pleniorē intellectū et veruz posse dari ad .d. l. fi. §. fi. j. eo. quem etiā sensit insignis doctor .d. Pet. de besu. hic in vlti. char. ante fi. nā intelligo illū tex. vere loqui in peculiaribus cum dicat q peculiari noie emerit. et in hoc teneo cōtra glo. Bar. et oēs. et q ibi seruus hereditari⁹ acqsiuit post mortē dnī peculiari noie, vñ ibi in persona dnī nec vere nec ficte vnquā fuit inchoata vsucapio vnde heres siue extraneus siue su⁹ nō potest vsucapionē inchoare nisi ab adita hereditate et apprehensa possessione per ipsuz seruū. Et istā rōnez formaliter assignat ille textus in fi. ibi quēadmodū etenī vsucapiet q ante defunct⁹ nō possederat. Hic autē seruus acquisiuit peculiari noie post captiuitatē dnī. eo tū adhuc viuente tpe acquisitionis. et sic fictio potuit habere locū. ¶ In ea. gl. ibi siue paterno noie. licet doc. simpliciter trāseant cū gl. Tamē forte nō bene dicit bm Jo. de imo. qz si paterno noie acqsiuisset nō acquisiuisset sibi filio, qz noluisset, necqz patri mortuo apd hostes: qz nō potuisset, et sic qd potuit noluit: et qd volui adimplere nequiui .l. multum interest. C. si quis alte. vel sibi. et c. cuz super abbatia. de offi. deleg. Ideo melius intellige q filius emit simpliciter quo casu siue emat ex cā peculiari siue nō procedit tūc q dicit gl. et ita habes expeditā totā istaz glo. fi. ¶ Extra gl. Bar. duo principaliter facit. Primo expedit totū apparatū tex. p quatuor partes prin. put sunt quatuor versiculi in tex. Secundo expedit materiam fictionū p quinqz principales qōnes: licet Bar. videat septem facere. ¶ Circa primum aduerte ad oppo. quas tangit Bar. circa scdam partē tex. Et sic circa ver. qd si seruus. que sunt quiqz oppositiōes. Nam illud qd tangit in .j. oppo. q qñ modicū est illud qd impedit vsucapionē tunc fingat vsucapio processe per .l. rerū mixtura. §. labeo. j. eod. Tetigi in prin. gl. magne in limitatione quā ibi ita dedi bm ange. ad cōem cōclusionē ibi traditā per gl. ¶ In .ij. oppo. dnī bart. examinat triplicem possessionē quedaz que habet multum iuris multū facti: quedā multū facti et paruz iuris quedā multū iuris et parū facti declaraui. ff. in .ij. euidētiali. ¶ Tertiā oppo. Bart. quō in peculiaribus possibile sit pendente captiuitate dnī cadere possessionē: nā non quidem ex psona serui aut filij cū ipsi rem peculiarē possidere non possint: sed eā tenere: non quoqz ex persona dnī vel patris cum ipsi sint serui hostium. tetigi in text. in .v. no. ¶ Quartā opposi. totam: an in possessis per seruū filium aut colonū ante captiuitatem dnī ex cā non peculiari habeat locuz fictio postliminij et legis cornelie. Et sic pcedat prima pars huius tex. Disputatiui late ad vtramqz partem in gl. fin. in prin. et ibi expediui quecunqz dicta Bar. in ista quarta oppo. ¶ Quintam et vltimā oppo. Bar. sup ista secunda parte tex. an in possessis p seruum aut filium post captiuitatez dnī ex causa peculiari procedat fictio legis cornelie. glo. tangit. ff. in gl. fi. in .ij. parte faciendo differentiā inter heredē extraneū et suū. ibi posui illā quintā oppo. Bart. ¶ Circa tertiam partem text. et sic ver. marcellus. peni. oppo. Bar. expediui in gl. fi. post prin. vbi gl. tangit. ¶ Circa vltimam partem tex. et sic circa ver. quemadmodum vltimā oppo. Bar. q hereditas iacens non sustineat vicez persone. Expediui in tex. in vltimo no. ex istis vides per te que restant ex dictis bar. circa apparatuz tex. qz solum restant tacta per Bar. circa primā partem tex. et circa illa nunc bene insistam. Alia vero fuerūt pro maiori parte expedita in locis. ff. proxime notatis. ¶ Circa ergo
62 primam partem tex. † quādo quis possidebat per seipsum et vsa capiebat: si capitur ab hostibus possessio perditur et vsucapio interrumpitur. Et si postea reuertatur ab hostibus possessio vel vsucapio nō reintegrantur per fictionē postliminij. Cōtra istud
63 oppono. † qz iure postliminij reuersus ab hostibus omnia recuperat: et omnia reintegrantur in pristinum statum in quo erant ante captiuitatem perinde ac si nunquā captus fuisset .l. postliminium in prin. et .l. in bello. §. codicilli. in fi. j. de cap. Ergo sicut si non fuisset captus processisset vsucapio: ita reuersus debet reintegrari in pristinam vsucapionem vt sic videatur vsucepisse. Et Bart. circa hoc late insistit per quatuor oppo. tu autem planius proce
64 das querendo rationem diuersitatis † quare possessio perdita p captiuitatem et vsucapio interruptā, p ius postliminij nō restituuntur, vt medio tempore fingatur vsucapionem complesse sicut alia iura reintegrantur. et ita per viam querende rationis procedit Bar.

possessio quae nō restituitur iure postliminij

dit. Bar. met in. l. cū heredes. §. j. ff. tit. j. Ego super hoc plene insi
stam ꝙ est necessarium pro intellectu tex. ⁊ materie. ⁊ varie ratio
nes diuersitatis a scribentibus traduntur quas. j. seriatim refe-
ram. ex dictis Bar. in tribus oppo. habes tres rationes diuersi-
tatis. Prima ratio colligitur ex. l. deniq̃. ff. ex quib. cau. maior. ⁊
65 est commune dictum. q: † postliminium restituit in integrū in
his q̃ iuris sunt. Sed ad ea que sunt facti fictio postliminij non
66 porrigitur. vt ibi. † Sed vsucapio lz sit iuris. l. bonefidei. §. j. ff.
de acquiren. rerum do. tñ requirit possessionem sine qua procede-
re non potest. l. sine possessione. j. eo. sed possessio habet plurimū
facti. Ideo postliminio non continetur nec in ea fictio procedit
ita dicit ibi textus. Similiter in. l. in bello. §. facte. j. de capti. di-
citur. facte aūt cause nulla constitutione quasi dicat etiam per fi-
ctionem infecte fieri possunt. ⁊ ponit exemplū in possessiōe que
fuit interrupta per captiuitatē nā reuersus ab hostibus nō
sequitur ꝙ possessio que fuit interrupta non dicatur interrupta.
q: hoc est facti: ideo non inducitur per fictionem. Contra istam
67 rationem † instatur, q: fictio vt plurimum fingit circa facta, ⁊ qđ
sit verum in primis amplectamur duas fictiones: de quibus in
tex. Nam fictio postliminij fingit reuersum semp in ciuitate fuis
se. l. retro. j. de cap. Et istud est facti. Similiter lex cornelia fingit
quem decessisse preambula hora captiuitatis. l. in omnibus. j. de
capti. ⁊ tamen aliquem decessisse vel viuere facti est. Item lex fin
git eum qui est in vtero esse natum. l. qui in vtero. supra de statu
ho. Et tñ istud est meri facti. l. aretusa. in fi. e. titu. Item lex fingit
viuere eum qui mortuus est. l. bello. ff. de excu. tuto. ⁊ l. fi. j. de va
ca. mune. Item lex fingit traditionem possessionis: que est facti
l. quisquis, C. de dona. no. glo. in. l. solum. §. solutam. in gloss. ma-
gna. ff. de pig. actio. Item lex fingit solutionē. l. q̃uis. §. interdū
⁊ ibi glos. ff. ad vellei. ⁊ tamen solutio est facti. l. consilio. in fin. ff.
de cura. fur. ⁊ no. gl. in rub. j. de solu. Item lex fingit pecuniā nu-
meratam. ⁊ a te ad me profectam. l. singularia. ff. si cer. peta. Item
lex fingit stipulationē que est facti. l. vnica. in prin. C. de rei vxo
ra. act. ⁊ l. cum ostendimus. §. fi. ff. de fideius. tutor. ⁊ prosequitur
etiam Bart. j. in. iij. q. prin. ⁊ idem Bar. in. l. nec vtilē. ff. ex quibus
cau. maio. ⁊ ibi dicit, quod fictio vniuersaliter fingit super his q̃
sunt facti. ⁊ raro vel nunq̃ fingit super his que sunt iuris. ⁊ idem
quod lex nunq̃ fingat regulariter nisi super facto. dicit etiā bart.
in. l. non dubium. in. iij. col. C. de legi. Huic obiectioni responde-
bat Andre. de pisis. ⁊ dicit ꝙ iste fictiones postliminij ⁊ cornelie
non fingunt factum imo ius, q: fingunt super statu persone. hoc
est semper fuisse liberum eum qui reuersus est ab hostibus: ⁊ eū
qui ibi mortuus est: sed status alicuius. s. seruitus et libertas est
iurisgentium. l. libertas. ff. de statu homi. Similiter quod quis
sit sui iuris vel in patria potestate est iuris ciuilis. vt insti. de pa-
tria potesta. in prin. ⁊ l. iij. ⁊ iiij. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur.
68 Sed istam responsionē reprobat bart. † q: lex principaliter fin-
git super facto vt in iuribus preallegatis: lz semper fingat pro-
pter aliquem iuris effectum qui iuris effectus resultat ex positio
ne facti. l. si ex plagijs. §. in cliuo capitolio. ff. ad. l. aquil. Tu po-
tes dicere, qđ lex non fingit facta inquātum sint facta simpliciter
sed inquantum iuris effectus respiciūt. Et hoc etiā voluit dice
re And. de pisis. nec bart. contradicit, ⁊ idem bart. j. in. v. q. prin-
cipali dicit, qđ fictio fingit super his que sunt meri facti propter
iuris mysterium ⁊ effectū. Pondera ergo quod Bar. non susti
net rationē iurisconsulti in. d. l. deniq̃. ⁊ in. d. l. in bello. §. facte. sz
potius eam damnat ⁊ transit ad alias duas solutiōes. Sed Io.
de imo. hic ⁊ melius sequitur dictam rationem que colligitur ex
69 dicta. l. deniq̃. ⁊ q: est obscura eam sic declarat. † Nam quedam
sunt simpliciter iuris vt dominium: obligatio: libertas: ciuilitas
⁊ alia similia iura. Et ista que fuerunt perdita per captiuitatem
restituuntur ipso iure per fictionem postliminij suadente equita
te: q: ex quo per captiuitatem perdidit, equum est qđ cum desijt
esse captus illa recuperet. vt dicit tex. in. d. l. postliminium. in pn.
de quo. ff. opposui. Nec mirum si talia ipso iure restituuntur p-
pter equitatem predictam. q: et alias in multis partibus videtur
suadente equitate ius ipso iure transferre possessionē absq̃ alia
apprehēsione vt patet in. l. fi. C. de sacrosan. ec. ⁊ in. l. cum duob9
§. idē respōdit alias est. l. si frēs ⁊ ibi bona gl. soci9. ff. p so. sup vbo
dominiū dedit. Et gl. magistra. in. l. si ager. ff. de rei vēdi. sed illa q̃
nō sunt simpliciter iuris sed hñt multū facti: vt est possessio quā
quis habebat per se vel p aliū ex causa nō peculiari q: prima nō
querit sine aio ⁊ actu corporeo vel quasi. l. iij. in pn. ⁊ l. quēadmo
dum. ff. tit. j. Secūda etiā nō querit ignoranti saltē quo ad vsuca
piendi conditionē. l. j. vbi gl. C. de acqui. possess. ⁊ sic requirit sciē-
tia que est facti: ⁊ in facto consistit sicut ⁊ animus. l. bonefidei. §.
ff. de acqui. re. domi. ⁊ talia non restituuntur ipso iure per fictio-
70 nem postliminij. d. l. deniq̃. † Sicut ⁊ alias videmus quod lz lex
in multis casib9 transferat ipso iure dominium vt statim dixi. Tñ
in eisdem casibus nō transfert ipso iure possessionem. l. commis-
sa. ff. de publi. ⁊ vecti. ⁊ no. i. d. §. idē respōdet: q: illa nō est simpli
citer iuris sicut est dominiū. sed habet plurimum facti. Hinc est
quod secus est in possessione rerum peculiarium. q: illa hz pluri
mum iuris. ⁊ queritur etiam ignoranti quo ad effectum vsuca-
pionis. l. iusto. §. fin. j. e. ⁊ l. ij. j. p solu. ⁊ l. ij. §. celsus. j. pro emptore
⁊ l. peregre. §. quesitum. ff. tit. j. illa bene restituitur per fictionem
postliminij. vt hoc text. in. ij. parte. ⁊ in. d. l. in bello. §. facte. q: in
illa acquirenda nullum penitus factum ipsius captiui requirit.
ideo merito per fictionem postliminij restituitur. vt iuribus pre
allegatis. ⁊ hoc etiam voluit text. in. d. l. deniq̃. a contrario sensu
inquātum loquit de possessione que plurimum facti hz ꝙ postli
minio non continetur. Ergo vult a contrario ꝙ si plurimum iu
ris haberet quod contineretur in fictione postliminij. ¶ Istam
primam rationem impugnat Lud. ro. non hic, sed in. d. l. cum he
redes. §. j. motus alio fundamento satis leui q: sm communem
opi. Bart. ⁊ doc. que habetur in. l. j. in prin. ff. ti. j. possessio est ius
l. peregre. in prin. ⁊ l. posses. quoq̃. in prin. ff. tit. j. ⁊ l. non ideo mi
nus. in fi. C. de libe. cau. ergo pdicta ratio iurisconsulti nō est bona
Sed ab ista impugnatione defendit. d. Alex. hanc rationē in. d.
l. cum heredes. §. j. q: si consideramus possessionem prout acqui-
ritur dicitur esse facti. l. j. §. si vir. ff. titu. j. ⁊ ita tenent Bar. ⁊ doct.
in. d. l. j. in prin. ff. tit. j. vnde cum q̃tum ad acquisitionem posses-
sio dicatur esse facti. ideo qui redijt ab hostibus nō potest acqui-
rere possessionē cum acquirat id quod ad sui acquisitionem fa
71 cti est. † Tu dic planius qđ sicut possessio a principio quādo de
nouo acquiritur: ⁊ sic prout est in actu acquirēdi et apprehēdēdi
dicitur esse facti vt concludunt Bar. ⁊ cōiter doc. in. d. l. j. in prin.
⁊ ibi dixi. ff. tit. j. Ita quando est amissa per captiuitatem ⁊ agit
de ea recuperanda q: opus est noua apprehensione vt dicit text.
in. d. l. cum heredes. §. j. tunc etiam dicit habere plurimum facti.
Ita proprie loquitur tex. in. d. l. deniq̃. ⁊ in. d. l. in bello. §. facte. ⁊
ita habes expeditam primam rationem Bar. ¶ Secundam ra-
72 tionem diuersitatis assignat Bar. in. ij. oppo. † q: fictio postlimi
nij ⁊ legis cornelie ⁊ alie fictiones sunt fundate in quadam natu
rali equitate. d. l. postliminium. in prin. j. de capt. ⁊ l. sciendum. ff.
ex quib. cau. ma. vbicūq̃ ergo cessat dicta naturalis eqtas cessat
ēt fictio. Sz si fingeretur possedisse tēpore quo fuit apud hostes
⁊ sic perficeretur vsucapio. prius incepta, vsucapio est remedium
inductum contra naturalem equitatem q: per eam quis locuple
tatur cum alterius iactura. l. nam natura. ff. de condi. inde. ⁊ l. iu-
re naturali. j. de re. iur. ergo super isto facto qđ est contra natura
lem equitatem fictio non operatur ⁊ istam rationem etiam sen-
sit gl. vlti. in. d. l. deniq̃. ⁊ sequit Ang. hic eam etiam tenet Bart.
in. d. l. cum heredes. §. j. Adde pro ista ratione confirmāda: quod
73 vsucapio † est impium presidium. ita est tex. in aut. vt eccl. roma.
circa me colla. ij. Itē vsucapio est presidiū iniquissimū sz Ang. i
l. qui equitate. j. de excep. do. ⁊ in. l. j. C. de prescrip. xxx. anno. vn-
de arbitratores qui habent decidere causam sm equ[illegible] non
debent ferre sententiam pro vtentibus presidio vsucap[illegible]s: q:
naturali equitati repugnat. Ita not. tz Ang. in. l. j. j. de neg. gest.
⁊ in. l. sequitur. §. si viam. ff. e. tit. sed ista ratio non est bona. q: non
74 est † generalis: nā sm eam sequeretur ꝙ possessio rei sue proprie
quam per captiuitatem perdidit deberet sibi restitui iure postli
minij, q: tunc non esset aliqua iniquitas cū alterius iniuria. imo
omnis equitas quod rehabeam illud quod meū est. l. si ⁊ me ⁊ ti-
tium. ff. si cer. pe. Et tamen per fictionem postliminij nō restitui-
tur possessio rei mee nisi eam de nouo apprehendam. d. l. cum he
redes. §. j. ergo dicta ratio non vera q: non est generalis. Et ita
istam rationē reprobant ipse Bar. in. ij. oppo. huius prime par-
tis. Lud. ro. ⁊ do. Alex. in. d. l. cum heredes. §. j. Et huic reproba-
tioni non posset bene respōderi. ¶ Adde ꝙ per aliud fundamē
tum istam rationem impugnant Pau. de cast. ⁊ Ludo. ro. hic. q:
attenta ista ratione non deberet etiam induci fictio postliminij
in rebus alienis possessis per seruum aut filium ex cā peculiari
etiam ibi non deberet reintegrari vsucapio, cum etiam ibi mili-
tet iniquitas cum alterius iactura ꝙ restituatur possessio ⁊ vsu-
capio rei aliene. Istud est infra naturalem equitatē, ⁊ tñ hoc est
falsum q: isto casu fictio postliminij ⁊ legis cornelie in rebus pe-
culiaribus locum habet, vt hoc tex. in ver. quod si seruus. ⁊ l. iu
sto. §. fi. j. eo. ⁊ d. l. in bello. §. facte. ¶ Sed tu aduerte licet ipsi nō
dicāt de quo satis admiror. ab ista impugnatione in rebus pecu
liaribus nitit se defendere Bar. j. [illegible]. j. oppo. ad ver. quod si seru9,
vbi format istam obiectionem. ⁊ tenet quod quando modicū est
illud quod restat ad vsucapionem complendā tunc equum est
ꝙ in restitutione veniat id quod vsucapturus erat. arg. l. rerum
mixtura. §. labeo. j. eo. ⁊ quod not. gloss. in. l. j. §. qui autem vi deie
ctus. j. de vi ⁊ vi arma. Et dixi. ff. in glos. fin. in princi. sed in pos-
sessis per seruum aut filium ex cā peculiari parum deficit ad vsu
capionem q: seruus quodammodo possidet lz nō proprie. l. qui a
seruo. in fi. j. de actio. ⁊ ob. ⁊ scientia vel aliud factū dñi nō requi-

ritur.l.labeo.in prin.ff.eo.ꝛ.l.ij.§.celsus.j.p emp. Ideo equū est
ꝙ veniat in postliminio. Sed ista sol. nō bene eneruat difficultatē
ꝙ in peculiaribus per fictionē postliminij reintegret vsucapio
pro certo istud est cōtra naturalē equitatē ꝛ cū alterius iactura.
Istud nō bene tollit Bar. Preterea sm Io.de imo. ista rō non
videtur bona si ponas in primo anno prescriptionis longi tēpo
ris captiuitatē dñi esse factā. nā tunc non potest negari ꝙ multū
non restet ad vsucapionem cōplendā: qꝛ magnum tēpus adhuc
restabat. Itē istam responsionē Bar. etiā impugnat Rapha.cu.
hic dicens ꝙ est truffa dicere vt dicit Bar. ꝙ in peculiaribus pa
rū desiceret ad vsucapionem. Itē hic principale. s. caput dñi defi
ciebat ex quo est effectus seruus hostium. Ergo multum deficie
bat vnde ipse Rap. respondet ꝙ hic est equitas in fictiōe postli
minij. s. ꝙ fingatur retro fuisse in ciuitate. vnde quedā postea ve
niunt in cōsequentia que nō sunt iniqua. l.j.ff.eo. ¶ Alio modo
75 ꝛ probabilius respondet Io.de imo hic † quare in peculiaribꝰ
procedat fictio postliminij ꝛ legis cornelie q̄nis videatur eē cū alie
na iactura, qꝛ illud fuit visum equum legi procedere: attento ꝙ
seruus vel filius in re peculiari loco dñi habentur. l. sequitur. §. la
beo quoqȝ.ff.e. Et ideo lȝ possessio veri domini per captiuitatē
fuerit interrupta: tñ qꝛ non fuit interrupta detentatio serui aut
filij qui vt dixi in peculiaribus loco domini habentur imo fuit cō
tinua non habet de quo queratur ille contra quē vsucapitur. ꝛ hoc
casu satis suadet equitas: ex quo talis detentatio fuit continua
illius qui loco dñi habetur. Et istā so. etiā sequitur ꝛ sibi ascribit Lu.
ro. hic nullam de Imo. faciens mētionē. Sed nec ista sol. tollit effe
ctualiter difficultatem quin etiam in peculiaribus vsucapio per
fictionē postliminij aut legis cornelie procedat cum iactura alte
rius ꝛ sic contra naturalē equitatē. ergo fictio non deberet habe
re locū, ꝛ sic ista secunda ratio Bart. non videtur posse stare. ¶ Al
tra scriben. tu tertio contra istam rationē Bart. aduerte, ꝙ bart.
fundat istam rationē in duabus.ll. in.l. deniqȝ. ꝛ in.l. sciendum.ff.
ex quib.cau.maio. Sed iste due leges non videntur in aliquo face
re. Nā in.d.l. deniqȝ. ideo non fingitur non ex eo qꝛ deficiat equitas
naturalis vt dicit bart. nam istud ibi non consideratur quo ad pro
hibendā fictionē sed tm̄ consideratur qꝛ sumus in his que sunt fa
cti. Et ad ea que sunt facti fictio postliminij nō extenditur. istud
solum vult ille tex. Nec etiam facit tex. in.d.l. sciendum qꝛ ibi de
fectus equitas consideratur solum quo ad denegandam restitu
tionem in integ. de qua loquitur ille titulus: non autem quo ad
denegandam fictionem. ꝛ sic illi duo tex. in quibus Bar. fundat
76 predictam rōnē non videntur facere in proposito. ¶ † Quarto cō
tra rōnem bart. ꝙ etiam vbi subest equitas non habeat locū fi
ctio postliminij. pondera text. in.l. eius qui apud hostes. in prin.
ff. de testa. ꝛ in.§.fi. insti. qui. nō est permissum fa. test. vbi si capti
uus fecit testamentum in captiuitate apud hostes: deinde reuer
tatur ab hostibus ꝛ sic fingatur postliminio fuisse vsqȝ retro sem
per liber: tamen non fingitur testamentū factū a libero. ꝛ sic vale
re. ꝛ tñ [illegible] militat equitas vt valeat testamentū ꝛ sortiatur effectū
l. posthumus. in prin.ff. de iniu. rup. ꝛ.l.j. C. de sacrosan. eccl. nam
publice interest suprema hoīuȝ iudicia exitū habere. l. vel negare
ff. quemad. test. ape. Itē ibi sunt extrema habilia ad fictionē post
liminij: qꝛ cum captus fuit erat liber. Itē cū reuertitur item cū
fingatur mortuus preambula hora captiuitatis testamentū prius
in ciuitate factum vȝ ꝛ tenet. l. lege cornelia.ff. de testa. ꝛ.l. lex cor
nelia ff. de vulg. ꝛ pup. Sed ad hoc posses respondere ꝙ qñ fecit
testamentū in captiuitate cum tunc esset seruus hostiū testamē
tū fuit a prin. nullū. ideo fictio calere non potest ꝓpter inhabili
tatem extremi ad qd: secus quādo fecit i ciuitate ꝛ postea fuit ca
ptus: qꝛ ibi a prin. testamentū valuit. caue tñ ꝙ qui est in captiui
tate hȝ interim testamēti factionem passiuam qꝛ pōt heres insti
tui. l. illa institutio. § j.ff. de here. insti nā ꝛ alias multi habent te
stamenti factionē passiuam: qꝛ possunt heredes institui. ꝛ tamē
nō habent testamēti factionē actiuā qꝛ testari non pñt vt impu
beres, filij, ꝛ serui. Iuxta gl. magistrā enumerantē personas q̄ ēt
non habent testamenti factionē passiuā in.§. legari. insti. de leg.
Itē codicilli facti in captiuitate si captus reuertatur ab hostibꝰ
sustinentur per fictionem postliminij: eo qꝛ fuerunt cōfirmati in
testō qd prius in ciuitate fecerat. tex. est no. in.l. in bello.§. codicil
li.ff. de cap. ¶ Quinto contra istam rationem bart. facit. nam lex
fingit hereditatem iacentē representare personā tertij. et sic vsu
capionem ceptā implere. l. certā. ꝛ.l. iusto.§. nondū. ꝛ.l. nunqȝ.§.
vacuū.ff.e. Et tñ istud est cū iactura tertij ꝛ contra naturalē equi
tatē. Et ita habes expeditam scdā rationē bart. ¶ Tertiā rōnē
diuersitatis assignat Bar. hic in.ii. oppo. per totā ꝛ in.d.l. cū he
77 redes.§.i. qꝛ † fictio postliminij est trāslatiua de vno tpe ad aliud
tēpus. ꝛ requirit duo extrema habilia. s. extremū a quo incipit. l.
bonoꝝ. j. rem ra. ha. ꝛ.l. necessario.§ qd si penden.ff. de peri. ꝛ cō
mo. rei ven. et extremū ad quod refertur, sm glo. in.l.ij. C. de inoffi.
dona. ꝛ in.l. donationes. C. de do. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ in.l. gallus.§. si

eius in gl. magna ad fi.ff. de lib. ꝛ posthu. vt hic latius per Bart.
ꝛ bene probatur in.l. huic scripture in prin.ff. ad.l. aqui. quem te
xtū Bart. j. in questionibus alleg. ꝛ ego examinabo late istud as
sumptū an sit verum necne. Unde qñ fuit captus erat liber, hoc
est vnum extremū ad qd, ꝛ qñ rediit ab hostibus similiter fuit li
ber. ecce scdm extremū a quo. Unde fingitur retro semp fuisse liber.
etiam pro eo tpe quo fuit apud hostes qꝛ ambo extrema sunt ha
bilia: ꝛ nihil repugnat quominus fictio retrotrahatur. Sed in pos
sessione licet captus possideret ante captiuitatem tñ quando re
diit ab hostibus non inuenit se possidere nisi de nouo apprehen
dat possessionem. d.l. cū heredes.§.j. qꝛ ergo tempore quo reuer
titur non possidet, extremum a quo est inhabile. Ideo non fingi
tur retro possedisse. Unde sm Bar. istud magis cōtingit ꝓpter
inhabilitatē vltimi extremi a quo, q̄ propter defectum equita
78 tis. Cōtra † istud opponit Bar. nam fictio postliminij hȝ duo ca
pita prout etiam dicit Bar. in.l. nec vtilē. in vlt. col.ff. ex qui. cau.
ma. Primū caput est, ꝙ statim cum quis reuertitur ab hostibꝰ
ꝛ fines nostros ingreditur recuperat omnia iura sua. Secundū
caput est qꝛ reuersus restituitur in pristinū statū omnino. ꝛ per
inde habetur ac si nunqȝ fuisset captus ab hostibus: sed semp in ci
uitate remāsisset. Et sic fingitur illo medio tpe captiuitatis habuis
se illa iura. Hec ꝓbantur in.l. postliminiū. in prin. ꝛ in.l. postliminij
ius ꝛ i.l. retro. j. de cap. Primū caput postliminij ꝛ due eiꝰ spēs:
s. reuersionis ꝛ recuperationis que ponuntur in.l. cū due. j. de cap.
non procedunt sm fictionē: imo sm veritatem. alſ sequeretur ꝙ
reuersus ab hostibus in veritate esset seruus et fingeretur liber:
qd est falsum. idem in aliis iuribus vt in dñio, patria potestate, ꝛ
similibus. Ideo leges in hoc primo capite semper vtuntur vocabu
lis significantibus veritatem, vt apparet in.d.l. postliminiū. in
fin.ij. respon. ꝛ in.d.l. cū due. vbi dicitur ꝙ ius suum pristinum reci
79 pit. Si enī esset p fictionē: nō diceret recipi † sed vteretur vocabu
lo denotante fictionem. vt est verbū videtur. l.j.§. deiecisse. j. de
vi ꝛ vi ar. ꝛ dictio quodammodo. l. in suis.ff. de libe. ꝛ posthu. gl.
in.l. si me in vacuam.§.j.ff. titu.j. vel verbum creditur vt.l. retro. j.
de cap. vel diceret perinde habeatur. l. iure ciuili.ff. de cōdi. ꝛ de
mon. ꝛ.l. iure ciuili. j. de re. iur. ¶ Secundū vero caput postlimi
nij bene procedit per fictionē. s. ꝙ medio tēpore intelligatur semp
80 fuisse in ciuitate: ideo tunc lex † vtitur verbo creditur: qd impor
tat fictionem. l. retro. j. de cap. Item cum in veritate fuerit captꝰ
lex. non potest facere veritatem mutari. d.l. in bello.§. facte. nisi p
fictionem, fingendo qd habeatur perinde ac si non fuisset captꝰ.
argumū. optimū in.l.ij.ff. de vsuf. ea. rerū que vsu consu. Modo in
proposito, reuersus ab hostibꝰ ex primo capite postliminij recu
perat in veritate omnia iura sua. Et istud primū caput qd est ve
ritatis non potest porrigi ad possessionem que requirit actū cor
81 poreum apprehensum possessionis. † ideo sm veritatem posses
sio perdita per ius restitui non potest. d.l.ij.ff. de vsuf. ea rerū que
vsu consumun. Non quoqȝ per fictionem ex secundo capite pos
sessio restituitur: qꝛ cū sm veritatem reuersus ab hostibus nō re
cuperet possessionē nisi eam de nouo actualiter apprehendat. d.
l. cum heredes.§.j. ꝛ sic in eo requiratur actus verus naturalis ap
prehensiuus possessionis, certe nulla iuris ciuilis dispositio pōt
operari ad acquisitionem possessionis nisi interueniat ille actus
naturalis ꝛ corporeus: qꝛ lex non potest infringere substantialia
possessionis. Unde licet lex transferat ipso iure dominium nunqȝ
tñ trāsfert possessionē sine actuali apprehensione vt.l.fi. ꝛ ibi glo.
ante pe. C. de sac. san. ec. ꝛ.l. cū duobꝰ. alſ.l. si fres.§. idē rñdet. vbi
82 etiā gl.ff. p soci. Ergo apparet † ꝙ nec ex pmo capite postliminij
sm veritatē restituitur possessio q̄ est facti sine noua apprehēsione
nec ex scdo capite qd est fictiōis restituitur possessio: qꝛ vltimū ex
tremū a quo, est inhabile. ꝛ iō fictio postliminij nō porrigitur ad ea
que sunt facti: ꝛ nouā apprehēsionem requirūt: vt est possessio. ꝛ
hoc est qd proprie vult dicere tex. in.d.l. deniqȝ. qd fictio non ha
bet locū circa ea que sunt facti. tam propter defectū equitatis: q̄
etiā propter inhabilitatem extremi a quo. ꝛ hoc modo sm bart.
83 habes intellectum. d.l. deniqȝ. tu qui nunqȝ eam intellexisti. † Et
hec etiam est ratio sm eū quare hereditas iacēs nō incipit de no
uo vsucapionē qꝛ omnia que per traditionē heredi sm veritatē
acquiruntur ea videntur sibi quesita retro a die mortis defuncti
sm fictionem. l. omnia fere. ꝛ.l. omnis hereditas. j. de reg. iur. ꝛ.l.
heres quoqȝ de acquiren. heredi. ꝛ.l.ff. si ex re.§.fi. j. de stipu. ser.
Sed tempore quo heres adit hereditatem nō acquiritur sibi in
continēti possessio sed est necesse quod eam apprehendat. d.l. cū
heredes: in prin. ideo non potest fingi sua [illegible] ad tempore mor
tis testatoris. Ideo hereditas iacens sine possessione non potuit
inchoare vsucapionem: vt.l.j.§. sceuola. j. si quis test. liber esse ius
sus fue. Ista sunt in effectu dicta Bar. in ista tertia ratione ꝛ ter
tia oppositione: licet longe prolixioribus verbis per eū tradita.
¶ Adde quod Rapha. cuma. hic in aliquibus reprehendit bar
84 to. ꝛ primo in ratione principali † quod in fictione trāslatiua re
quirunt

quiruntur duo extrema habilia:sed hoc extremũ a quo,est inha-
bile.dicit Raph.cu.hic in trib⁹ locis.s.in.vij.col.⁊ in.x.⁊ in.xij.
quod ista habilitas extremorũ exigitur in his que fingũtur prin
cipaliter non in his que fingunt secundario ⁊ in consequentiã qꝛ
illa nõ requirũt tantã habilitatẽ extremorum:ita tenet Bart.in
fi.tertie oppo.ad ver.quod si reus.ꝑ.l.j.C.de cap.⁊ no.in.l.ab ho
stibus in.§.non minus.ß.ex qui.cau.ma.⁊ apertius idẽ Bar.j.in
85 §.q.prin.in ver.scdo restat videre,per.l.pe.ß.de suis ⁊ leg.†Sed
in ꝓposito fictio postliminij ꝓncipaliter fingit ꝙ reuersus ab ho
stibus semper fuerit in ciuitate ⁊ ciuis romanus, lex cornelia fin
git quod pri⁹ decesserit quã caperet.⁊ in hoc extrema fuerũt ha
bilia:sed super possessione ⁊ vsucapione non fingit principaliter
sed secũdario.⁊ in cõsequẽtiam ergo non est curãdũ qd extrema
non sint ex toto habilia. Item inquãtum Bar.vult postliminiũ
habere duo capita.Primũ per veritatẽ secunduz per fictionem
dicit Raph.cu.qd nõ putat hoc esse verũ:imo solum operatur
quod reuersus ab hostibus semper in ciuitate steterit.sed in cõse
quẽtiam venit acquisitio vera ⁊ ficta. ¶ Secũdo adde qd Lud.
ro.in.d.l.cũ heredes.§.j.tenet cõtra istaz rõnem Bar.qꝛ vbi põt
operari veritas ibi debet operari fictio.l.iij.§.ex ꝯrio.ß.tit.j.⁊.l.
adoptio enim.ß.de adop.Sed ibi potest vere possidere tẽpore
quo redijt ab hostibus ergo lex debet fingere posse eum posside
re:tunc quãdo redijt ab hostibus.si ergo lex potest fingere ergo
extremũ est habile.d.Alex.ibi dicit ꝙ cum Bar.alij hic vident
86 trãsire,ꝙ est vna derisio illud ꝙ dicit†Lud.ro.qꝛ illud qd dicit
ꝙ vbi potest operari veritas:ibi debet posse opari fictio.hoc est
verum dummodo extrema sint habilia,hic aũt deficit extremuz
a quo,vnde non potest habere locũ fictio trãslatiua.⁊ sic defen-
ditur ratio Bar.ſm eũ.¶ Tertio inquãtuz subdit Bar.ꝙ pos
sessio per fictionẽ postliminij:ideo nõ restituit:eo qꝛ possessio nõ
queritur nisi per actũ naturalẽ apprehẽsionis quẽ actũ nature iu
ris dispositio inducere nõ potest.l.ij.ß.de vsufruc.ea.re.que vsu
87 consu.†Istud reprehẽdit Ang.hic,qꝛ imo ex iuris dispositiõe
põt queri possessio nullo actu naturali intercedẽte.⁊ est possessio
vera.nã hoc pot induci ꝯsuetudine ⁊ statuto ꝙ sine apprehẽsiõe
possessio querat.c.ij.de cõsue.ad hoc allegat Inn.in.c.in lrĩs.in
iij.col.in.ij.glo.magna circa prin.de restitu.spolia. Et sic ſm eũ
nõ videt qd Bar.adhuc ꝑfecte intellexit dictã.l.deniqꝫ.licet di
cat nunꝙ alias fuisse bene intellectã.Vnde ipse Ang.dicit,qd dũ
lrã ibi dicit ꝙ possessio plurimũ facti habet:⁊ ꝙ causa facti post
liminio nõ cõtinet appellat plurimũ facti ipsaz possessionẽ q̃ nõ
restituit postliminio:ex eo qꝛ ꝑ captiuitatẽ fuit funditus extin-
88 cta ⁊ vt ita dixerim mortua id postliminiũ restituere nõ põt†qꝛ
postliminiũ restituit oĩa que sunt ĩ rerũ natura:nõ aũt funditus
mortua ⁊ extincta.qꝛ lex nõ pot illa resuscitare.l.q res.§.areã.ꝗ.
de solu.Et ita ẽt trãsit Raph.cu.hic ⁊ ista est quarta ratio diuer
sitatis Ang.⁊ Raph.cu.cũ qua etiam satis ꝯcordat sexta ratio
89 quã infra referam.sicut secũdum†Ange.videmus in vsufructu
qui fuit omnino per seruitutem vel per captiuitatẽ extinctus qꝛ
ille non potest restitui iure postliminij ex quo extinctus est.alle
gat.l.si vsufructus mihi in bienniũ.ß.de vsufru.lega.⁊.l.stipula
tio ista.§.si quis ita.⁊.§.hi quoqꝫ.infra de verbo.obli.nouũ aũt
sibi non concedit:quia non agit noua iura concedere licet aliter
sibi succurat per restitutionem in integrum.l.ait pretor.§.item
ei.ß.ex qui.cau.maio.nec obstat secundũ eum.d.l.ij.ß.de vsufru.
ea.re.que vsu consu.allegata per Bar.qꝛ licet modi acquirende
possessionis sint cõmuniter in naturalitate fundati:tamen plu-
res sunt modi qui habent in se multum ciuilitatis.l.peregre.§.
quesitũ.ß.ti.j.Et sicut ius ciuile potest de nouo inducere acquisi
tionem possessionis sine apprehensione secũdũ Inno.in.d.c.in
literis.sic poterat inducere recuperationẽ possessionis si nõ fuis
set extincta:sola ergo extinctio secũdũ eum impedit vt ius post
liminij non possit hoc inducere.¶ Sed aduerte ſz Imo.⁊ Lu.
quod Inn.in.d.c.in literis.nõ dicit illud ad qd eũ allegat Ang.
quod sine aliquo facto per ius inducatur possessio sed bene dicit
per ius posse induci ꝙ ex aliquo facto inducatur acquisitio pos
sessionis ex quo alias non induceretur:vt est videre in consuetu
dine de qua in.d.c.ij.de consue.⁊ in omnibus casibus no.per gl.
et docto.in.l.iiij.in prin.ß.titu.j.Tu tamen pro Ange.allega ca
sum in quo ex dispositione legis est inductum transferri posses-
sionem sine traditiõe ⁊ sine aliquo facto apprehẽsionis vero vel
ficto.tex.in.l.raptores in versi.sin autem diaconissa.C.de episco.
et cleri.⁊ ibi Bart.valde no.⁊ dicit ꝙ hoc alibi non reperies nisi
in casu illo.⁊ sic ille casus est singularis ĩ iure.Et illud quod sub
dit Ange.de habente vsumfructum quod si illum perdat per ca
ptiuitatem quod nõ recuperet per postliminium,est contra tex.
in.l.si ager.ij.ß.quibus mo.vsusfru.amit.Licet ex varietate tem
90 poris cẽseat esse alius vsufructus.d.l.si vsufructus mihi in bien
nium ſm Imo.Raph.cu.⁊ Lu.ro. ¶ †Quarto ⁊ vltimo ĩquã
tum Bar.enumerat vocabula importãtia fictionẽ ꝑcipue verbũ
videt.Adde pro hoc.l.si pater filio.⁊ ibi est gl.j.de his q̃ in frau
dem credi.⁊ in.l.si duo.⁊ ibi est gl.no.in gl.fi.ß.de acqui.heredi.
91 gl.in.l.naturaliter.in prin.ß.tit.j.†Tamẽ aliquãdo verbũ videt videt~.
importat veritatẽ vt ꝓbatur in.d.l.naturaliter in ꝓn. Nã vsufru
ctuari⁹ vere possidet naturaliter rem in qua habet vsumfructũ.
Et tñ tex.ibi dicit ꝙ naturaliter possidere videt:certe illud ṽbũ
videt ibi ĩportat ṽitatẽ ⁊ ꝓprietatẽ. Et ad hoc no.ibi Are.illũ
tex.⁊ ante eũ no.Bal.in rub.extra de prescri.in.ij.co.vbi dicit,ꝙ
in.d.l.naturalr.verbũ videt nõ importat fictionẽ:qꝛ qñ põt signi
ficare veritatẽ significat veritatẽ,vnde debemus inspicere mate-
riã subiacentẽ ſm eũ.Ad idẽ,ꝙ verbũ videt sit expressiuũ verita
tis est tex.in.l.seruũ filij.§.j.⁊ ibi glo.⁊ doc.ß.de leg.j.⁊ in.l.iij.§.
ex cõtrario.in fi.⁊ ibi Ange.ad hoc no.ß.ti.j.Itẽ verbum videt
nõ denotat fictionẽ sed verboꝝ debitã ⁊ sanã interpretationẽ ita
no.Bal.in.l.etiã per illũ tex.C.de iur.do.Facit tex.in.l.qui libe
ris.§.hec verba.ß.de vulg.⁊ pup.⁊ tex.in.l.si quis filiũ.§.fi.ß.de
acqui.here.per quẽ tex.no.ibi Bal.ꝙ verbũ videtur nõ denotat
improprietatẽ sꝫ iuris intellectũ.Alibi verbũ videtur nõ signifi
cat fictionem:sed presumptiõe iuris aliquid esse factũ.l.sciendũ.
⁊ ibi Are.in.ij.no.ad hoc no.j.de ver.ob.⁊ de isto verbo dicitur,
an importet fictionẽ.dixi etiã in.l.clam possidere.§.qui ad nũdi
nas.ß.ti.j.ad intellectũ illius tex.dum dicit videri eũ clam possi
92 dere.Tetigi etiã in.d.l.naturalr.in ꝓn. ¶ †Itẽ dñ Bar.ponit quodã mõ
de dictione quodãmodo que significat fictionẽ per gl.in.l.si me
in prin.vbi etiam Bar.no.ß.ti.j.per.l.in suis.ß.de libe.⁊ posth.
vbi etiam do.Alex.in.j.no.ponit cum concor.per eum allegatis
Adde.l.j.in prin.⁊ ibi glo.ß.de re.diui.l.pretor.§.j.⁊ ibi Bar.ß.
de eden.⁊.l.j.in verbo quodãmodo ⁊ ibi Barto.ß.re.amo.⁊.l.
quod si vir.iũcta.l.seq.⁊ ibi Bar.ß.solu.matri.⁊ tex.in.l.iiij.§.ca
to.j.de verb.obli.⁊ ibi Areti.in.ij.no.notat ⁊ dicit,qd de hoc nõ
est melior tex.in iure quã ille.Quando autẽ dictio quodãmodo
esset iuncta cũ dictione quasi:et sic esset simul duplex improprie
tas:tunc faceret sensum impropriĳssimũ.l.id tempus.§.j.ß.eod.
93 ſm Bal.in.l.si abducta.in vlt.col.C.de fur. ¶ †Ultra Bal.hic intelligitur
Adde quod similiter verbũ intelligitur, denotat fictionem ſm
eundem Bart.infra in.iij.oppo.ad ver.quod seruus.vbi ita in-
telligit istum tex.in verbo intelligi vsucaptum.scilicet per fictio
nem.Et pro hoc Jo.de Imo.hic in.viij.colum.addit text.in.l.
qui a seruo in fi.infra de actio.⁊ obliga.Tu adde text.in.l.si tibi
homo.§.cum seru⁹ supra de leg.j.Et in.l.emancipatũ.§.si quis
conceptus supra de sena.⁊ in.l.nec emptio.§.fi.in fin.ß.de con-
trahen.emp.⁊ in.l.ij.§.penul.⁊ in.l.si qs cũ testamẽtũ nullũ.ß.de
iur.codi.Item adde gloss.not.de hoc in.l.heres quoqꝫ.ß.de ac-
qui.here.Facit.c.ex studijs iũcta glo.j.de presump.Bald.in.l.
furti.⁊ in.l.quoniam.supra de his qui no.infa.Ludo.ro.in cõsi.
cccc v.inci.Presuppositis terminis fortiorib⁹ in.ij.co.do.Abb.
in cõsi.cxxvij.incip.casus in effectu sic proponitur.Aliquãdo tñ
verbum intelligit importat veritatẽ.l.j.§.item acquirimus.⁊ ibi
Areti.ad hoc no.ß.tit.j.Alibi Bald.in.c.bone memorie.in pe.
col.de app.dicit qd istud verbũ intelligitur sonat veritatẽ in his
que iuris sunt.Sed in his que sunt facti refert.Aut est tale quid
quod per aliũ plene acquirit.Et idem.vt.l.certe.§.si ꝓcurator.j.
de preca.Aut nõ plene acquirit.Et tũc ĩportat fictionẽ.Et ita
habes expedita dicta Bar.in ista tertia ratiõe ⁊.iij.oppo.¶ Ex
ꝑdictis oĩbus habes tres rationes Bart.Et quartã Ange.qua
rem ab hostibus ꝑ fictionẽ postliminij nõ recuperat possessionẽ
nec vsucapionẽ.Quintã rõnem ⁊ quidẽ subtilẽ ⁊ nouã:ac inexco
gitatam assignauit subtilitatum princeps domi.Christo.de ca-
stel.repetens hanc.l.⁊ referunt Raph.cu.Ludo.ro.⁊.d.Pet.de
bexu.hic.⁊ do.Christo.por.j.§.si ab hostib⁹.insti.q.mo.ius pa.
94 po.sol.Pro qua declarãda facit duo presupposita.Primũ†ꝙ
captus ab hostibus statim qd est captus vinctus ⁊ ligat⁹ nõ effi
citur seruus hostiũ.sed tunc demũ quãdo intra ꝑsidia ⁊ fines ho
stium deductus est ⁊ nõ ante,similiter reuersus tũc demũ recu-
perat libertatem ⁊ iura sua quam primũ ingressus est presidia et
fines nostros ⁊ non ante.l.postliminij ius.in princi.⁊.l.postlimi
nium.infra de cap.⁊ melius in.§.postliminio.vbi dicit tex.post-
liminio redijsse videtur cum in fines nostros intrauerit sicuti
amittitur vbi fines nostros excessit ⁊ glos.in dicto.§.si ab hosti-
bus in glos.fina.Secundo presupponit quod captus ab hosti-
95 bus:sed nondum deductus intra presidia inimicorum:†⁊ sic ad
huc existens intra limina imperij nostri statim quod fuit ca-
ptus ⁊ ligatus:licet nondum sit effectus seruus hostium:tamen
statim possessionem perdit ex quo non habet facultatem insistẽ
di rei.l.iij.§.labeo.supra titu.j.Item cum suspicatus sit aut su-
spicari debuerit amplius non posse reuerti ad naturalem posses
sionẽ.⁊ sic se posse repelli:ideo ciuilem possessionem quam ani-
mo habebat statim amisit.l.clam possidere.§.fin.cum.l.sequen.
⁊.l.si id quod.§.fina.supra titu.j.vnde possessionem amisit ani-
mo et non seruitute ⁊ sic ante seruitutem ei contingentem.Mo

do in proposito, ius postliminij disponit circa statutū libertatis
captiui per seruitutē amissum. ⁊ circa alia per seruitutē amissa ⁊
trahitur retro ad tpˢ deductiōis captiui facte intra presidia ho
stium restituendo eidez omnia iura p hanc deductionē perdita
d.l. postliminium. in prin. Non aūt trahit retro ad tpˢ captiuita
tis anteꝗ efficeret seruus quo tñ tpe possessionē amisit ⁊ sic ista
est ratio quare postliminium non restituit possessionem qꝛ non
trahitur retro ad tempus possessionis amisse per captiuitatem
ante seruitutē ⁊ ad hoc allegabat istum tex. ibi sed verum est euz
in vita sua desijsse possidere ponderando illa verba in vita sua.
idest dum adhuc esset liber lꝫ captus qꝛ nondum effectus seruus
hostium ⁊ sic nondū mortuus ciuiliter ex quo nondum deduct⁹
intra fines ⁊ presidia hostiū. ¶ Do. signo. de ho. Mediolanen.
quem alibi laudabilis memorie doctorē appellat Bal. in. c. cleri
ci. de iudi. ⁊ profundum ⁊ famosum doctorē appellat Jac. alua.
in. c. j. in prin. in. vij. col. in tit. quis dica. dux vel mar. in vsi. feud.
repetens istam. l. reprobat dictam rationez. d. Xpofo. de castel. li
cet subtilē ⁊ coloratā. ⁊ eū secuti do. Pe. de besu. ⁊ domi. Xpofo.
porcus in. d. §. si ab hostibus. qꝛ non est verum ꝙ per solā captu
ram possessio perdatur. Nam si hoc esset verum sequeretur ꝙ ca
ptus a latronibus vel positus in carcerem qui non habet facul-
tatem insistendi rei, perderet possessionem rerum suarum. Hoc
aūt est falsum ſm eum vt. l. postliminiuz. §. a piratis: ⁊. l. hostes.
j. de cap. ⁊. l. qui a latronibus. s. de testa. Confirmo vltra eum per
tex. no. in. l. ait pretor. in princip. s. ex quib. cau. maio. vbi est tex.
96 qd̄ † qui est in vinculis vel publicis vel priuatis: sed non in serui
tute pōt possidere ⁊ vsucapere. sed qui est captus ab hostibus ni
hil potest vsucapere nec vsucapionē inceptā implere nec reuer-
sus postliminio vsucapionez recuperat. Nec ob. ſm eum. d. l. iij.
§. labeo. s. tit. j. qꝛ loquitur quando facultas nō possendi insiste
re rei erat ex defectu rei qꝛ fluminis aut aquarum inundatione:
erat sepulta. Eodem modo qñ facultas non esset ex defectu pso
ne inhabilis vt qꝛ esset effectus seruus. l. cū heredes. §. j. s. titu. j.
sed qñ facultas deest non ex defectu rei: nec ex defectu persone: sꝫ
solū propter capturā nō perditur possessio. Allegat ad hoc. l. j. ⁊
l. licet. C. de acqui. pos. Istam rōnē. d. Xpo. etiā impugnāt Rap.
97 cuma. ⁊ Lud. ro. † hic. qꝛ non est generalis ⁊ bene dicūt. nam nō
procederet qñ quis caperetur intra presidia hostium. qꝛ tunc in-
continenti cū est captus est seruus. qꝛ captus est in territorio ho
stium: ⁊ tunc perdit possessionē. Ergo attenta ratione. d. Xpo. de
beret tunc per fictionē postliminij recuperare possessionem ⁊ vsu
capionem implere. ⁊ tamen hoc est falsum. qꝛ necesse est ꝙ posses
sionem de nouo apprehendat. d. l. cum heredes. §. j. ergo dicta rō
non est vera qꝛ non est generalis. ¶ Tertio ſm Rapha. cu. non
est verū assumptum. d. Xpo. ꝙ per solam captiuitatez ante serui
98 tutem quis perdat possessionem. † qꝛ quando est impedimentū
circa personam ⁊ non circa rem: non perditur possessio vt est te-
xtus no. i. l. lꝫ. ⁊ ibi gl. C. de acqui. posses. ¶ Sed tu dic ꝙ ille tex.
non facit in proposito. qꝛ ibi ille metus nō respiciebat possessio
nem. sed solum actum ad eam eundi. nam ibi timebat ire ad pos
sessionē ne a latronibus qui in vijs publicis crassabant detinere-
tur ⁊ ne offenderetur in persona: qꝛ tunc lꝫ timeat periculū itine
ris: nihil tñ timet circa ipsam possessionem nec preterea hꝫ ani-
mum perdendi possessionem ⁊ tunc eam non perdit vt ibi est te-
xtus not. secus qñ est metus hostium vel etiā latronū circa pos-
sessionē ipsam: tunc eā bene perdit vt est tex. in. l. iij. §. in amitten
da. in ver. si quis nūtiet. vbi etiam dixi. ⁊. l. clam possidere. §. fi. ⁊
l. seq. s. ti. j. ¶ Quarto ex alio reprobat Lud. ro. qꝛ non est verū
aliud assuptum. d. Xpo. s. ꝙ ius postliminij non trahatur retro
ad tempus captiuitatis sed tm̄ deductiōis intra presidia hostiū
Istud reprobat per text. in. l. retro. j. de cap. vbi tex. non dicit in
tra presidia hostiuz. ¶ Secūdo qꝛ sequeretur ꝙ ius postliminij
non restitueret possessionem quesitam per seruum ex causa pecu
liari ⁊ tempore captiuitatis amissam. d. l. cum heredes. §. j. qd̄ est
contra tex. in ver. quod si seruus. ⁊. d. l. in bello. §. facte. cum simi.
¶ Sextam rationem assignat prefatus. d. signo. in repeti. huius
l. quare possessio non recuperetur postliminio. ⁊ est bene tolera-
bilis ⁊ satis concordat cum quarta ratione Ang. superius rela-
ta ⁊ eam sibi ascripsit ⁊ sequitur. d. Pe. de besu. hic. eam ēt fideli-
99 ter refert † ⁊ sequit ⁊ dicit esse veram. d. Xpo. por. in. d. §. si ab ho
stibus. Nam ad hoc vt lex possit inducere fictionem translatiuaz
de tempore ad tempus. non solum requirūtur illa duo extrema
habilia de quibus per Bartol. hic in tertia ratione supra relata
videlꝫ extremum a quo ⁊ extremum ad quod, sed etiam queritur
tertium. s. subiectum habile super quo debet cadere fictio. Mo-
do in proposito, lꝫ extremum ad quod esset habile: qꝛ tpe quo ca
pitur erat liber ⁊ habilis possidere. Item extremū a quo hoc est
tempus reuersionis esset etiam habile: qꝛ reuersus erat liber et
habilis possidere tamen subiectū hoc est materia ⁊ sic possessio
ipsa super qua debet fictio fundari non erat habile nec habilis,
qꝛ per captiuitatem: ⁊ sic seruitutem euanuit vt fumus possessio
⁊ desijt extare in rerum natura. qꝛ possessio est ius ita nobile vt si
ne persona que possideat consistere non possit, vnde cum capt⁹
sit effectus seruus hostium ⁊ sic deposuerit animum possidendi,
possessio deperditur. d. l. cum heredes. §. j. ⁊. l. qui in seruitute. ff.
de reg. iur. vnde cum subiectum non sit habile sed extinctum: fi-
100 ctio locum habere non potest † nec fingi illud qd̄ non est in re-
rum natura. ⁊ ad hoc bene facit tex. i. d. l. necessario. §. quod si pē
dente. s. de peri. ⁊ commno. rei ven. alleg. per Bar. vbi in vēditio
ne conditionali lex non fingit retro quādo res vendita desijt esse
in rerum natura quia est mortua. facit tex. in. d. l. in bello. §. facte.
qui dicit ꝙ facte cause pro infectis nulla cōstitutione fieri pñt.
⁊ sic nec per constitutionem legis corne. nec per fictionem postli
minij potest fieri quod possessio que est per captiuitatem perdi-
ta ⁊ extincta nō sit deperdita. Hinc est quod si talis captus pos-
sidebat per seruum aut filium causa peculiari quod tunc recupe
ratur postliminio qꝛ illa non euanescit per captiuitatez domini
d. l. in bello. §. facte. ⁊. l. iusto. §. fi. j. e. ⁊ hoc tex. in ver. qd̄ si seruus
Ego pro ista ratione quam dixi esse bene tolerabilez allego tibi
101 bonum text. in. c. tanta. qui fi. sint legi. † vbi licet filij naturales
prius suscepti ex concubina legitimentur per matrimoniū post
ea cum concubina contractum: tamen si habens vxorē aliam co-
gnouerit ⁊ ex ea prolem susceperit: licet postea mortua vxore il-
lam mulierem vxorem ducat. tñ filij spurij non legitimantur pro
pter impedimentum medij tēporis. Et si dicis quare lex non fin
git possessionem capti ab hostibus non esse perditā sicut fingit
super alijs factis vbi dixi. s. in. j. ratione. respondetur ſm. d. Xpo
102 fo. por. in. d. §. ab hostibus. † Istud procedere ne due fictiones
simul concurrant contra. l. j. in fi. C. de do. promis. ⁊ late Bar. j. i
vlti. qd̄. Prima quod possessio fingat stare sine possessore. Se-
cunda quod captus reuersus fingatur semper fuisse in ciuitate.
Item satis est ꝙ lex fingat reuersuz semꝑ fuisse in ciuitate absqꝫ
eo qd̄ fingat possessionē stetisse sine persona, qꝛ sufficit si cui vel i
paucis consulatur. l. tutori. C. de nego. gest. lꝫ in hoc vltimo aliā
rationem assignet Pau. de cast. hic in. ij. col. ad fi. que min⁹ plꝫ.
103 ¶ † Septimam ⁊ vlt. rationē assignat Raph. cu. ⁊ Lu. ro. hic.
Nam sciendum est ꝙ ille qui est captus ab hostibus licet in veri
tate sit seruus hostium ⁊ dominium ⁊ libertatez ⁊ ciuitatē ⁊ om
nia perdit tamen emanauit constitutio in fauorem captiuorum
propter spem reditus eorum que disposuit, ꝙ iura ipsorum non
totaliter perimerent: sed interim remanerēt in supenso durante
eoꝝ captiuitate: lꝫ nondū sit locus postliminio nec legi cornelie.
tex. est in. l. illa institutio. §. j. s. de here. insti. ⁊ in. d. l. cū heredes
§. i. s. tit. j. ⁊ in. l. pe. in fi. ibi per suspensi iuris cōstitutionem. s. de
suis ⁊ legi. Unde considera ꝙ fictio postliminij soluz extenditur
ad illa que per dictam constitutionē retinebantur in suspenso vt
omnia illa recuperet reuersus. Ad alia autem non extenditur. sꝫ
104 possessio † qꝛ facti est non pōt stare in suspenso. sed statim per
captiuitatē totaliter perimitur: vt hoc tex. in. j. parte. ⁊. d. l. qui in
seruitute. j. de regu. iur. quia nulla cōstitutione fieri potest quod
possessio nō sit perdita: ⁊ sic exticta, vt formaliter dicit tex. in. d.
l. in bello. §. facte. in prin. Ideo fictio postliminij ad eam non ex-
tēditur restituendo nec fingendo retro fuisse possessuz. Et ista vi
detur conclusiua ratio ſm Ludo. ro. ⁊ ista etiā est sustentabilis.
Et sic ex predictis habes expeditam difficultatē tactam p Bar.
in tribus oppo. quare postliminium non restituat possessionem
perditam per captiuitatem ⁊ quare non reintegret vsucapionē
cum tamē oīa iura restituat: ac si nunꝗ captus fuisset vt vidistis
septē rationes quarū alique sunt sustentabiles ⁊ bone ⁊ quas su
pra signaui. ¶ Nunc transeo ad alium casum qui est principalis
⁊ necessarius supra omnes in materia huius. l. ⁊ est valde diffici-
lis ⁊ diffusus ⁊ male examinatus a scribentibus, ⁊ est in practica
105 vtilis ad infinita quoꝝ aliqua. j. subijciā. † nunqd in fictiōe trās
latiua de tempore ad tēpus requirant duo extrema habilia, quo
rū si quod deficiat fictio non procedat. s. extremū a quo incipiat
fictio. ⁊ sic extremū presentis tpis in quo de fictione tractat. Itē
extremum ad quod referatur seu transferat Barto. hic in tertiā
oppo. huius prime partis tenuit ꝙ sic, ⁊ retuli etiam. s. ⁊ Bart.
infra in plerisqꝫ locis huius repetitiōis. Facit quod in extremis
debet esse congruitas ⁊ habilitas. Ita no. do. Alexan. in. l. pom
ponius. §. fin. in versi. fin. in vltimo no. per istum text. s. tit. j. Tu
autem gratia commodioris intelligentie diuide istam materiaz
in duos articulos principales. Primus erit de extremo ad qd̄.
Secundus de extremo a quo. ¶ Circa primum Bart. hic in ista
iij. oppo. tenet requiri habilitatem, et sic ꝙ extremum ad qd̄ de-
bebat esse habile. Istud probat Bar. per duo. ⁊ super primo insi
106 stam. † Primo probat, nam donationes facte inter maritum ⁊
vxorez constante matrimonio non valent. sed morte secuta con-
firmantur ⁊ trahuntur retro. ⁊ istud procedit quo ad fructus nō
autem quo ad dominium ſm gl. in. l. donationes quas parētes.
C. de dona.

an requirantur duo extrema habilia

C.de do.inter vi.⁊ vxo.⁊ gl.in.l.ij.C.de inoffi.do.Et iſtas duas
gl.alleg.Bar.hic.adde aliã gl.ĩ.l.j.§.ſi pr̃.ĩ.pro dona.et in.l.ta-
lis ſcriptura.vbi Imo.⁊ Mod.ponunt.ſ.de leg.j.q̃uis cõtra-
riũ ⁊ male teneat gl.in.l.ſeq̃ns qd̃.ſ.de leg.ij.⁊ in.l.ſub cõditiõe
j.de ſolu.¶Ratio eſt ẜm Bar.q: lz vltimũ extremũ a quo vis tra
here retro,ſit ſufficiẽs ⁊ habile.q: mortuo marito et ſic ſol.ma-
trimonio vxor efficit̃ capax ⁊ poſſet habere dominiũ rerũ ma-
riti:tñ extremum primũ ad quod vis extendere retro vſq̃ ad tẽ-
pus quo maritus donauit vxori conſtante matrimonio non eſt
habile.q: illo tp̃e vxor nõ poſſet habere dñiuz rerũ mariti:ideo
talis donatio nõ confirmatur retro quo ad dominiũ.⁊ iſtã rõnẽ
ponit gl.in.d.l.ij.C.de inoffi.dona.⁊ ita ẽt tenet Bar.ĩ.d.l.cum
heredes.§.j.ſ.ti.j.¶Iſtã rõnẽ ĩpugnat Ang.q: in iſto caſu fieret
retractatio quo ad fruct⁹ ẜm eundẽ Bart.⁊ tñ vxor donataria
nõ poterat etiã habere dñium fructuũ ſi ſciebat donationez nõ
valere.l.ſi vxor filio.ſ.de dona.inter vi.⁊ vxo.¶Nec ſimiliter fit re
tractio quo ad fructus ſi pater donauit filio in poteſtate in pro
fectitijs.⁊ relinquit cogitandũ de reſponſo.¶Deinde dicit ꝙ ta
lis donatio confirmatur vt ex nũc:nõ vt ex retro.⁊ ideo ẜm veri
tatẽ ex tp̃e mortis habebit omnes fructus ẽt retro ꝑceptos.¶Sz
iſta ſol.Ang.cõfundit̃ ⁊ bene per Jo.de imo.⁊ Rapha.cu.hic
q: eſt contra tex.in.d.l.donationes quas parentes.que clare di-
cit talẽ donatiõem trahi retro.¶Unde Jo.de imo.tripl̃r rñdet.
Primo ꝙ poſſibile fuit illã que fuit vxor nõ fuiſſe vxorẽ.⁊ ſi nõ
fuiſſet vxor huius rei dominiũ habere potuiſſet.⁊ ſic lz talis do
natio non potuiſſet ſibi fieri a viro:tñ tp̃e donationis potuiſſet
talem donationem habere in genere ab alio.⁊ ita etiã rñdet Ra
pha.cu.hic.⁊.d.Alexã.in.d.l.talis ſcriptura.in prin.¶Itẽ poſſi-
bile fuit filiũ tp̃e donationis fuiſſe ſui iuris.Ideo illud extremũ
fuit in potẽtia ⁊ in gñe habile ſaltẽ terminis aliqualiter variatis
vt.j.dicet̃.¶Sz iſtã ſol.reprehẽdit Are.in.d.l.talis ſcriptura in
prin.q: ſi vera eſſet iſta ſolu.qd̃ ſufficeret habilitas in potentia:
ex quo lex poterat talem prohibitionẽ tollere:ſequeret̃ ꝙ etiaz
in.l.bonoꝝ.j.rẽ ra.ha.poſſet fieri retrotractio ⁊ ratihabitio eo
qd̃ tp̃s datũ ad petendã bonoꝝ poſſeſſionem poterat per legez
augeri vltra centũ dies.¶ſed ad hoc rñdeo ꝙ Are.equiuocauit.
q: in.d.l.bonorũ ſumus in alio caſu.ſ.in extremo a quo.⁊ ita al
107 legat Bar.hic in ſeq.mẽbro.d.l.bonorũ.† In quo extremo a
quo nõ ſufficit potentia ſed debet eſſe habilitas in eſſentia: ẜm
Bar.j.in.iij.opp.ij.partis.⁊ ſic ver.quod ſi ſeruus.Nos autem
loquimur de extremo ad quod.¶Secundo modo rñdet Joã.de
Imo.ꝙ trahitur retro quo ad hoc vt oẽs fructus perceptos nũc
poſſit habere ſicut ⁊ ſi donatio tenuiſſet,nõ vt fingat retro dñiũ
rei vel fructuũ habuiſſe:ſed iſta ſol.ſimiliter tollitur per.d.l.do
nationes.ad fi.que ſimpliciter dicit confirmationem tradi retro
ad illud tempus quo donatio conſcripta eſt.¶tertio reſpondet
Jo.de imo.ꝙ ſufficit extremũ ad qd̃,fuiſſe habile ẜm ius natu-
rale primeuũ ẜm qd̃ non erat ꝓhibitio donatiõis inter virum ⁊
vxo.nec erat inuẽta patria poteſtas que poſtea fuit inuenta de
iure ciuili.§.j.inſti.de pa.pote.lz al's nõ ſit habile ẜm diſpõnem
108 iuris ciuilis.† Ex quo habes ẜm eũ ꝙ interdũ lex fingit ſup
impoſſibili de iure ciuili,ſic intelligitur glo.in.l.ſub conditiõe.
j.de ſol.lz nõ fingat ſuper impoſſibili de iure naturali ſic intelli-
gitur gl.i.l.gall⁹.§.ſi eius.ſ.de lib.⁊ poſthu.ego de vtroq̃ late
109 diſputãdo dicã.j.in qõnibus Bar.Ultra ſcrib.† Ego quinto
modo reſpondeo ꝙ donatio inter virum ⁊ vxo.conſtante matri
monio aliquo caſu:⁊ ſic in genere dicitur eſſe permiſſa ⁊ valet ⁊
tenet,iuxta text.in.l.ſi ſponſus.§.conceſſa.⁊ in.l.ſi vir vxori.ſ.
de do.inter vi.⁊ vxo.⁊ per glo.in.l.in donationibus.C.ad.l.fal.
Itẽ valet in re aliena.l.ſi vir.j.de dona.Bar.ĩ.l.j.§.ſi vir vxori.ſ.
ti.j.vbi etiã ꝓbat̃ ꝙ valet donatio ex cauſa poſſeſſiõis vt ibi.et
in.l.ſiue vxor.ff.eo.¶Item quãdo eſſet reciproca et viciſſitudina-
ria donatio.l.quod aũt.§.ſi vir ⁊ vxor.ſ.de dona.inter vi.⁊ vxo.
Cy.Bal.Sali.⁊ Pau.de ca.in.l.ſi pater puelle.per illum textũ.
vbi late dixi.C.de inoffi.teſta.¶vel quãdo eſſet remuneratoria.ẜm
do.Abb.in rub.extra de dona.in fi.¶item quãdo eſſet iurata ẜm
Bart.in.l.ſi quis pro eo.in fi.prin.j.de fideiuſ.et i.l.ſecus q̃ auge
rius ad fi.ſ.ad.l.fal.cum ſuis concor.q̃uis cõtrariũ teneat idem
Bar.ſibi contrarius in.l.j.per illũ tex.ſ.de dona.inter vi.⁊ vxo.
⁊ ſic cum multi ſint caſus in quibus valet donatio:ideo videtur
ꝙ non habeat perpetuam cauſam ꝓhibitionis.et ſic dicatur va
lere in genere.⁊ cõſequenter ꝙ extremũ ad quod ſit habile in ge
nere quod ſufficit ẜm Bar.in.l.eandem.j.de duo.reis.¶Itẽ cõ
tra Bar.ſubtiliter pondera tex.in.d.l.donationes quas parẽtes
110 ad fi.tripliciter inducendo.¶† Primo ibi dicit̃ qd̃ confirma-
tio donationis inter virum ⁊ vxorẽ que cõfirmatur morte trahit̃
ad illud tempus quo donatio cõſcripta fuit.ſed certũ eſt ꝙ con
firmatio eſt facta quo ad dñium.ergo ad illud trahitur retro.ſe-
cundo ⁊ fortius ſubdit ibi tex.ꝙ cõfirmatio trahitur retro ſicut
ratihabitio que trahitur retro ad tempus quo negotium cõtra-

caſus mq̃ 69 donatio inter virũ ⁊ vxorẽ valet

ctũ eſt:ſed ratihabitio trahitur retro etiã quo ad dñium.l.ſi ego
ſ.de neg.geſt.Ergo etiã iſta cõfirmatio donationis trahitur re
tro quo ad dñium.¶Tertio et adhuc fortius induco illuz tex.aut
vis ꝙ ibi cõfirmatio donationis trahatur retro quo ad fructus
tñ nõ aũt quo ad dñiũ ꝓut Bar.et doc.volunt.et hoc eſt impoſ
111 ſibile.nã aut vxor fuit in bona fide aut ĩ mala fide.† Si fuit ĩ bo-
na fide,forte errãs in iure q: error iuris ſufficit quo ad fructus.et
tũc facit fructus ſuos.l.ex annuo.et.l.ſeq.et.l.de fructib⁹.que ſe
quitur.ſ.de do.inter vi.⁊ vxo.et.l.fructus ꝑcipiendo.ſ.de vſur.
ergo iſto caſu quo ad fruct⁹ inutilis erit cõfirmatio et retrotra
ctio.⁊ nihil operaret̃ cõtra.l.ſi qñ.in p̃n.C.de inoffi.te.et.c.ſi pa
112 pa.de priui.in.vj.Si vero vxor fuit in mala fide† qd̃ preſumit̃
durante matrimonio:vt.l.ſi vxor filio.ſ.de dona.inter vir.et vxo.
ergo non poterit fructus lucrari.l.qui ſcit.in ver.fi.et.d.l.fruct⁹
percipiẽdo.ſ.de vſu.et q: donatio fructuũ nõ vz.l.ſi fruct⁹.C.de
do.inter vi.⁊ vxo.ergo eadẽ prohibitio que erat quo ad dominiũ
conſtante matrimonio eadem militabat quo ad fructus.⁊ ſic ea-
dẽ ratiõe debet retrotrahi quo ad dñium.⁊ ſic de neceſſitate eſt
dicendum ꝙ in illo tex.fiat retrotractio non ſolũ quo ad fruct⁹
113 ſed etiam quo ad dñium† ⁊ qñ vxor dicat̃ eſſe in bona fide ⁊ quã
do in mala ⁊ qñ lucretur fructus ⁊ qñ nõ,vide Pau.de ca.in.l.
quod vxor viro.ſ.de dona.inter vi.⁊ vxo.⁊ ſi tu ſubtiliter dicas:
ꝙ quo ad fructus videtur dari habilitas ſed non quo ad dñiuz
q: vxor potuit percipere fructus ex poſſeſſione q̃ cõſtante matri
114 monio transfert̃ in vxorẽ † nec eſt ꝓhibita trãſlatio poſſeſſio-
nis in vxorẽ:lz dñij ſic.l.j.§.ſi vir vxori.⁊.l.qd̃ vxor viro.ſ.ti.j.vn
de non mirũ ſi ex tali poſſeſſione põt vxor fructus ꝑcipere ⁊ fa-
cere ſuos.vt declarat.d.Alex.in.l.is cui bonis.in.ij.no.j.de verb.
obli.vnde põt adeſſe actus ex quo cauſet̃ acq̃ſitio fructuũ.ſ.poſ
ſeſſio.ſed dominiũ non poterat transferri aliquo modo cõſtan-
115 te matrimonio.Iſtd̃ eſt pulchrũ ⁊ ſubtile.† Sz dic ꝙ ſicut poſ
ſeſſio eſt cauſa fructuum:ita eſt cã dñij:q: ſine traditione poſſeſ-
ſionis nõ poteſt transferri dñium.l.traditiõibus.C.de pac.⁊.§.
per traditionem.inſt.de re.diui.Igitur ex quo mulieri erat tra-
116 dita poſſeſſio etiã erat tranſlatum dñium† ſi eñi nõ fuiſſet tra-
dita poſſeſſio vxori,certe talis donatio non interueniẽte tradi-
tione non confirmaretur morte mariti.vt eſt tex.in.l.papi.ſ.de
dona.inter vj.⁊ vxo:⁊ ſic nõ fingeret̃ retro confirmatio vt dicit te
xtus in.d.l.donationes quas parentes.ad fi.¶Sed pro funda
mento Bar.videtur facere tex.in.l.in donationib⁹.C.ad.l.fal.⁊
in.l.cum hic ſtatus.in prin.ſ.de dona.inter vi.⁊ vxo.vbi in tali
bus donationibus factis ꝑ maritũ vxori habet locũ falcidia.Ergo
non fingunt̃ quo ad dominiuz fuiſſe retro vxoris q: ſi fuiſſet re
tro vxoris non habuiſſet locũ falcidia.vt eſt text.in.l.in ratione
ſecũda in prin.In.ij.rñſo.ſ.l.fal.¶Sed rñde ꝙ illa iura loquun-
tur in illis donationibus factis per maritũ vxori que habẽt vim
fideicõmiſſi vt dicit tex.in.d.l.in donationib⁹:puta in donatio
nibus relictis in teſtõ vel in donatione cã mor.quaſi teſtõ ſit cõ
firmatũ illud qd̃ donatũ eſt vt dicit tex.in.d.l.cum hic ſtat⁹ ĩ fi.
principij.¶Itẽ pro fundamẽto Bar.facit tex.in.l.idẽq̃.§.ſed ſi
lancẽ.⁊.§.pe.⁊ fi.⁊.l.ſed interim.ĩ p̃n.ſ.de dona.inter vi.⁊ vxo-
rẽ.in quibus iuribus pz ꝙ dñium rerũ donatarũ vxori cõfirma-
tur a morte mariti ⁊ non trahitur retro.Et ita no.⁊ inducit ipe
met Bar.in.l.ſi ſpõſus.§.j.in pe.no.ſ.de dona.inter vi.⁊ vxo.ſz
tu rñde ꝙ illa iura loquunt̃ ẜm veritatem et nõ ẜm fictionem ẜm
quam eſt inducta retrotractio.per.d.l.donatiões quas parẽtes
ad fi.⁊ ita habes expeditum primum fundamentuz Bar.¶Se
cundo principaliter pro iſta concluſiõe ꝙ requiratur habilitas
extremi ad quod Bar.allegat gl.in.l.gallus.§.ſi eius.in glo.ma-
117 gna circa fi.ff.de lib.⁊ poſth.† vbi fictio nõ trahit̃ ad ea que nõ
ſunt poſſibilia ẜm naturã.⁊ ponit latius Bar.j.in.j.q.princ.Et
118 etiã in.iij.q.prin.vbi late examinabitur.¶† Nã fictio imitat̃
naturam in quantũ poteſt.l.adoptio.ſ.de adopti.⁊.§.minorẽ.in
ſtitu.eo.ergo non debet poſſe induci fictio:ſi extremũ ad quod
119 non eſt habile in potẽtia.⁊ ſic in effectu eſt impoſſibile.¶† Sz
aduerte ꝙ in extremo ad quod ſufficit habilitas in potentia lz
non in eſſentia ſecus in extremo a quo vbi non ſufficit eſſe habi
le in potentia niſi ſit habile in eſſentia ẜm Bar.j.in.iij.oppoſi.
huius prime partis.⁊ etiam in quarta oppo.ad ver.quod ſi ſer-
uus.⁊.j.in tertia.q.principali.vbi tractat de fictione inductiua.
⁊ ſufficit potentia in genere ſubalterno ẜm Areti.in.l.cum here
des.§.j.ſ.titulo.j.⁊ in.l.eãdem.in principio.poſt Barto.ibi.j.
de duobus reis.¶Tertio vltra Barto.⁊ ſcribẽ.pro iſta habili
tate extremi ad qd̃.adde bonũ tex.in.l.obſeruare.§.fi.in fi.ſ.de
120 offi.proconſu.⁊ lega.† vbi ſi legato proconſulis fuerit demã-
data iuriſditio a proconſule antequam ingreſſus fuerit in pro-
uinciam:talis delegatio nihil valet,quia proconſul antequam
ingrediatur prouinciam nullam iuriſditionem habet.ergo alõ
demandare non poteſt.Pone quod poſtea proconſul ingreſſus
prouinciã duret in eadem volũtate decidit ibi tex.legatũ habe-

re iurisditionē nō vt ex retro a tpe quo mandata est: sed solum a tempore ingressus ꝓuincie: eo qꝛ deficiebat extremū habile ad quod. Ideo non potest fingi retro a tpe mandate iurisditionis nisi dicas qꝺ ideo ibi non fingitur retro qꝛ esset in preiudicium tertij ⁊ in eius iacturā. Et sic contra naturalē equitatē. l. deniqꝫ ⁊. l. sciendum. ff. ex qui. cau. maio. Et dixi de hoc vltimo opportune an sit verum super prima ratione Bar. nam ex quo acta facta illo medio tpe per legatum carentem iurisditione erat nulla si fingeret habuisse iurisditionem retro fieret preiudiciū tertio ⁊ sic multis. Itē ibi erat impossibile etiam in genere ꝙ fingatur retro demandata iurisditio ab eo qui illo tpe nullam habebat. ⁊ nemo dat qꝺ nō hꝫ. vt ibi dꝛ in tex. Sed caue qꝛ imo procōsul ante ingressum prouincie hꝫ iurisditionē habitu licet non actu nec exercitio. Item habet iurisditionem voluntariā non contētiosam. l. ij. ff. de offi. procon. ⁊ leg. ideo puto ꝙ ille tex. bene faciat pro conclusione Bar. ⁊ pondera diligenter ꝙ ibi erat habilitas in genere. ⁊ tñ non fingit̄ retro cōtra limitationem Barto. cōmunē. ff. relatā. ⁋ Ista conclusio Bar. reducendo eā ad pra-
121 cticam facit ad decisionem no. questionis † aliqs ex concubina ꝓcreauit sibi filium naturalem: iste filius decessit supstitibus ex se filijs legitimis ⁊ naturalib᷒: deinde auus concubinam duxit in vxorem. An nepotes[a] intelligantur legitimati per tale matrimonium aui contractum filio mortuo. a deo ꝙ ipsi auo ab intestato succedant ac si essent nati ex filio legitimo ⁊ naturali. aliter eñ auo succedere nō possunt cum sint nati ex infecta radice. l. fi. C. de natu. lib. Guil. de cu. Bal. ⁊ Alb. de ro. in. l. benignus. ff. de legib᷒. Determinant ⁊ bene, quod non: quia subsequēs matrimonium contractum cum concubina bene faceret filium si viueret censeri legitimum ⁊ naturalem: ⁊ tunc nepotes ex eo efficerentur legitimi ipsi auo. iuxta. l. nuper. ⁊. l. cum quis. C. de natu. lib. ⁊. c. tanta. q fil. sint legi. Sed qꝛ filius est mortuus: impossibile est fingi eum legitimari ꝓpter inhabilitatem extremi, qꝛ ista fictio requirit personā filij. ergo habilitas nepotum q̄ resultabat ex legitimatione filij non potest induci predefuncto ipō filio qꝛ amotio medij directiui, in fine impedit effectum extremi. arg. l. huic scripture. ff. ad. l. aqui. Et ad hoc adducunt optimum tex. in. l. qui libertinus. §. posthumus. ff. de ope. liber. Idē tenet do. Ant. de but. in. c. ꝑ venerabilē. in. xx. col. qui fi. sint legi. Pau. de cast. in. l. in ambigua. ff. de legi. ⁊ in. l. i. §. ceterū. ff. de acquirend. posses. per illū tex. per quē notat ꝙ inhabilitas medij impedit transitum qui debet fieri de filio naturali ad nepotes cum filius naturalis iam esset mortuus. Idem latius tenet. d. Alexā. in. l. gallus. §. si eius in pe. ⁊ vlt. col. ff. de lib. ⁊ postu. vbi dicit ꝙ non reperit istam decisionem Guil. de cu. per aliquem esse reprehensam. ⁊ ita teneas quicqd ibi dicant Mod. senē. in. ij. col. ⁊ ꝑ ista decisione vt dixi bene facit cōclusio Bar. hic ⁊ doct. ꝙ reqratur
122 habilitas extremi ad quod. ⁋ † Item adde ꝙ si matrimoniū sit cōtractum inter gradus prohibitos: licet postea superueniat dispēsatio pape: tñ filij antea nati nō sunt legitimi ƀm Guil. de cu. ⁊ Bar. in. l. eū qui. al's incipit Paulus rñdit. ff. de sta. homi. per illū tex. qui bene facit. ⁊ ibi dicit Cy. ꝙ ista questio fuit de facto in quodam de vbaldinis. Idē tenet Bal. in. l. ⁊ si contra. C. de nup. ⁊ in. c. naturales. si de feu. fue. contro. inter do. ⁊ agna. et in. l. ex libera. C. de su. ⁊ legi. cū limitatione que traditur ꝑ scribētes in dictis locis quando tale matrimonium esset contractum inter ignorātes tale impedimentū: tunc filij bene succederent vt
123 in dictis locis traditur. ⁋ † Contra istā conclusionem Bar. ⁊ cōmunē ꝙ imo non requiratur habilitas extremi ad qꝺ arguo hoc modo. nam si seruus vel filius captiui emit aliqua bona ex cā peculiari dño existēte apud hostes interim vsucapio ꝓcedit ⁊ dñs reuersus fingit̄ vsqꝫ retro possedisse ⁊ vsucepisse. si vero moriatur apud hostes heres captiui fingitur possedisse ⁊ vsucepisse l. in bello. §. facte. ff. de cap. ⁊. l. ait pretor. §. plane. ff. ex qui. cau. ma. ⁊. l. iusto. §. fi. j. eo. hic tex. in ver. quod si seruus ƀm cōem intellectum. ⁊ tñ extremū ad qꝺ erat inhabile etiam in potentia et etiam in genere: qꝛ ille qui est apud hostes non pōt possidere cū sit seruus ⁊ ab alio possideatur: vt dicit tex. in. d. l. cum heredes §. i. nec etiam heres eius potest possidere quando existens apud hostes adhuc naturaliter viuit cū adhuc nō sit ei heres vt. l. nec nos. C. de cap. huic difficultati respondet dupliciter Barto. j. in ij. oppo. ad ver. quod si seruus. Primo, negando ꝙ extremū ad quod sit inhabile, qꝛ cum reuersus fingatur semper fuisse in ciuitate: ⁊ sic cum per fictionem postliminij fingatur medio tēpore fuisse liber: certe in qualibet parte medij temporis dicitur cadere extremū habile, saltē in potentia. Et sic vult in effectu Bar. ꝙ sufficiat ƀm fictionē extremum esse habile. Sed ista sol. videt̄ contra tex. in. d. l. cū heredes. §. i. vbi patet, ꝙ etiam ƀm fictionē nō potest videri possidere ibi, neqꝫ eñ possunt videri aliqd possidere, ⁊ sic per fictionē cū ab alio possideant̄. Unde scꝺo dicit
124 Bar. dic clarius † ꝙ sufficit habilitatē extremorum esse circa principalem personam dñi. ⁊ sic circa ea que principaliter fingūtur: alia vero que veniūt per quandā consequētiā nō requirūt tantam habilitatem extremi ad qꝺ: sed sufficit in eo esse habilitatē in potentia ƀm fictionē. Allegat ad hoc tex. in. l. i. C. de cap. vbi filius patris captiui natus ⁊ conceptus apud hostes redeundo cū patre ⁊ matre fingit̄ postliminio liber ⁊ semꝑ fuisse in ciuitate ⁊ tñ ex quo pr̄ ⁊ mr̄ erant in captiuitate apud hostes non poterat nasci in ciuitate ⁊ sic extremū ad qꝺ erat inhabile, sꝫ hoc nō curat̄ ƀm Bar. qꝛ fictio postliminij in persona filij venit in cōsequentiā ⁊ secundario ad ꝑsonā patris. allegat etiam qꝺ no. in. l. ab hostibus. §. nō min᷒. ff. ex quib. cau. maio. bene istā limitationē valde necessariā in pñti materia, qꝺ in fictione translatiua sufficit extremū ad qꝺ esse habile circa ea que sunt principalia: ⁊ q̄ ꝑncipaliter fingunt̄: secus in his que veniunt accessorie et in consequentiam. Pro ista limitatione adde tex. valde no. ⁊ meliorē de iure in. l. pe. ff. de suis ⁊ legi. vbi tpe quo pater captus redijt ab hostibus filius quē dimiserat in ciuitate iam erat mortuus ⁊ tñ fingit̄ filiū fuisse cōtinuo in potestate patris ⁊ bona filij applicata patri iure peculij attēto ꝙ pater ꝑncipale extremū erat habile qui fingitur semper fuisse in ciuitate, licet in cōsequētiam huius secundario fingat̄ semper habuisse filiū in ptāte do nec vixit, sed qꝺ filius fingat̄ semꝑ fuisse in ptāte istud venit in cōsequētiā ⁊ secundario non aūt principalr̄, ideo nō curatur, et ita per illū tex. in. d. l. pe. late tenet. j. in quinta. q. prin. in ṽ. secūdo restat videre. Et idem Bar. in. l. fi. in pe. ⁊ vlti. col. C. de sentē. pas. ⁊ in. d. l. de pupillo. §. si qs ipsi pretori. in. ij. co. in. iiij. oppo. ff. de ope. no. nun. Idē tenet Io. de imo. hic in tribus locis. s. v. col. ⁊ in. xv. ⁊ in. xviij. col. Idē etiā simpliciter tꝫ Raph. cu. hic i tribus locis. s. i. vij. col. ad fi. ⁊ in. x. col. ad fi. ⁊ in. xij. col. in princ. Idē tenent Raph. cu. ⁊. d. Alexā. ⁊ Are. in. d. l. gallus. §. si eius.
125 ⁋ † Pro ista limitatiōe facit, qꝛ multa in consequentiam cōceduntur q̄ principaliter nō cōcederentur. l. i. in fi. ff. de auto. tu. et l. quoties. C. de indi. Item attendi dꝫ ꝙ principaliter agitur. l.
126 si quis nec cām. vbi late dixi. ff. si cer. pe. ⁋ † Ista limitatio ⁊ solꝫ per oēs approbent̄ videntur confundi per tex. in. d. l. cum heredes. §. i. vbi etiam ƀm fictionem extremum est inhabile. cum tex. ibi dicat. neqꝫ enim possunt videri possidere. Item ibi sum᷒ in his que veniunt in consequentiam. s. in possessione: pꝫ quia reuersus ab hostibus fingitur principaliter fuisse liber ⁊ semper stetisse in ciuitate ⁊ tamen ibi fictio non potest induci circa possessionem que venit in consequentiam qꝛ eo tempore quo qs ab alio possidebatur ipse non poterat videri possedisse. Preterea ista limitatio videtur esse contra dicta Barto. hic in. ij. iij. ⁊. iiij. col. vbi vult, quod si captus reuertatur ab hostibus non fingat̄ possedisse neqꝫ vsucepisse rem possessam per seipsum añ captiuitatem vel per alium ex causa non peculiari quia deficit habilitas extremi a quo ⁊ tamen possessio venit in consequentiā: vt hic per Bar. Similiter tex. in. d. l. i. C. de cap. in quo etiam se fundat Bar. nō videtur probare istam limitationem Bar. ⁊ cōmunem qꝛ imo fictio postliminij principaliter videtur ibi induci in persona filij licet pater in consequentiā habeat iura sua in ipso filio videtur clare probare tex. in. l. apud hostes. ff. de cap. ⁊ tamē ibi extremum ad quod erat inhabile. ergo etiam ibi videtur tex. contra principalem conclusionē Bar. ⁋ Secundo ꝑncipaliter contra conclusionē Bar. ꝙ in extremo ad qꝺ nō requirit̄ habilitas: adducit̄ tex. in. l. si qs offerenti. §. si creditor. ff. de sol. vbi si ego debitor solui procuratori creditoris mei ignorantis qui postea ad arrogandū se dedit potest pater arrogator habere ratam solutionē. Et tñ tempore solutionis nō poterat actus per eū geri nec arrogatori solui. sic ratihabitio trahitur ibi retro, extremo ad quod existēte inhabili. ⁋ Ad idem ⁊ tertio text. in. l. nec emptio. in prin. ff. de contrahen. emp. vbi si emo fructus nascituros qui nunc non sunt in rerū natura nec colligi pñt vel partum ancille nasciturum quem nunc nasci est impossibile cum ancilla nō esset pregnans. Certe fructibus postea natis ⁊ ꝑtu postea edito fingitur venditio retro facta tpe contracti negotij. ⁊ tñ ibi extremū ad qꝺ erat inhabile qꝛ fruct᷒ ⁊ partus nō erant tunc in rerū natura nec esse poterāt. nisi dicas qꝺ ibi erat potentia in genere qꝛ partus postea edit᷒ potuisset in genere tunc nasci. Itē qꝛ alius reperitur illo tpe nasci qꝺ sufficit cū detur possibilitas in genere. vt. ff. dixi. ⁋ Ad idem ⁊ quarto facit tex. quē hic allegat Ang. in. §. alienus. insti. de here. insti. iūcta. l. heres qñqꝫ al's quoqꝫ. ff. de acquiren. here. vbi seruus institutus heres si postea manumissus adit hereditatē fingit̄ retro fuisse heres. d. l. heres qñqꝫ al's quoqꝫ ⁊ tñ impossibile erat ꝙ tpe mortis testatoris eēt heres cū esset tūc seruus. Nec dicas ꝑut in simili retuli. ff. rñdet
127 Imo. ꝙ hic est habilitas inspecto iure naturali † ƀm qꝺ nōdū erat inuenta seruitus. l. ex hoc iure. ⁊. l. manumissiōes. ff. de iusti. ⁊ iur. qꝛ ad hoc vt quis possit esse heres requiritur habilitas de iure ciuili. l. si alienum. §. in extraneis. ff. de heredi. institu. que non erat

a ⁋ Nepotes. adde ꝙ hāc q. etiā ponit d. Lud. de sin. dis ī suo tractā. legitim. char. vi. ṽsi. quito q̄rit̄ et ibi tꝫ cōclusionē cōem. s. ꝙ non legitiment̄ filio mortuo. sec᷒ eo viuo.

nõ erat retro in seruo. sed postea resp. volere qđ erat habile i po-
tentia qr potuit tunc manumitti. Per ista videtur disputando:
satis pbabiliter posse attẽtari cõtra Bar. ꝛ doc. ꝙ nõ reqraẗ ex-
tremum ad qđ, esse habile presertim cũ Bar. ꝛ doc. principaliter
se fundent per. l. donationes quas parentes cũ gl. C. de do na. in-
ter vi. ꝛ vxo. Et ille tex. fortiter retorqueẗ ad oppositũ tripliciter
inducendo. vt. ṡ. deduxi. Tutius tñ est tenere cũ cõi conclusione
per tex. ineuitabilem quẽ. ṡ. adduxi in. l. obseruare. §. fi. ṡ. de offi.
procon. ꝛ leg. cui non videẗ realiter posse rñderi. Itẽ in ꝙtum
limitani. ṡ. istam cõclusionẽ ꝙ requiraẗ habilitas extremi ad qđ
in his que finguntur principaliter. secus in his que finguntur se
cundario ꝛ in consequentiam. Adde ꝙ ita etiã tenet Ang. hic. in
contrariũ vꝫ fortiter stringere text. in. l. huic scripture. in prin. ṡ.
ad. l. aqui. Ad quẽ tex. Jo. de imo hic in vlt. char. in princ. respõ-
det dando no. limitationẽ ad limitationẽ predictam ꝛ referã sta
128 tim. ĩ. in articulo sequenti. ¶ † Secundus articulus est de extre
mo a quo incipit fictio an in eo requiraẗ habilitas. Et iste arti-
culus est latior ꝙ precedens: ideo plenius attingendus. bart. hic.
in ista. iij. oppo. prime partis: ꝛ cõmuniter doc. tenent ꝙ sic. Mo
uetur Bar. per quatuor iura principalia. Primo per tex. in. l. bo
norum. ṡ. rem ra. ha. ꝛ ibi Bart. exordit. ꝙ illa lex deberet scribi
129 literis aureis hoc modo inducendo. † Ratihabitio p fictionẽ
trahitur retro. l. fi. C. ad mace. ꝛ. l. vero procuratori. §. fi. ĩ. de sol. et
expresse dicit tex. in. c. pe. de senten. excom. in. vi. ꝛ in regula rati-
habitionẽ. de re iur. in. vi. Item ratificatio fingit ratificatẽ fuisse
ad hoc pñtem loco ꝛ tpe actus ratificati. l. cum decem. §. j. in ver
bo si tunc presenti dedisset. ꝛ ibi bal. no. ĩ. de solu. Modo in. d. l.
130 bonor. dr ꝙ † ad hoc vt ratihabitio bonor. possessionis petite p
gestorem possit retrotrahi dꝫ fieri infra tps. cẽtum dierum infra
quod bonorum possessio agnosci dꝫ. Et elapso dicto tpe ratifica
tio non trahitur retro propter defectum extremi a quo qr tẽpo-
re quo actus non ratificatur; potuisset tunc geri. Ad idem alleg.
Bar. in. l. j. ĩ. de appel. reci. vbi dicitur ꝙ negotiũ alienum dꝫ per
dominum ratificari mox. idest infra tempus debitum. Cõfirma-
tur vltra Bar. per tex. in. l. fi. §. fi. eo. tit. ĩ. rem ra. ha. vbi si debitor
ad tempus, soluat procuratori creditoris: ꝛ post transactum tẽ-
pus debiti. iam liberato debitore creditor ratum habeat, potest
tamen debitor agere contra procuratorem cui soluit: ꝛ repetere
solutum. ꝛ sic ibi ratihabitio non trahitur retro: quod non est ex
alio nisi qr facta post tps habile. ¶ Ange. hic in. iiij. col. ꝛ etiã in
vlti. arguit contra fundamentum Bar. factum super. d. l. bonor.
vbi etiam Ang. idem repetit. nam si iudicium fuit agitatum per
falsum procuratorem iam sunt decem anni elapsi: [illegible]e feria-
ta in honorem dei potest dominus ratum habere ꝛ tñ illud indi
cium vno momento ꝛ vno die feriato non potest explicari. ergo
fundamentum bart. non est verum vnde sufficit sm Ang. perso-
nam esse habilem vtroqꝫ tempore. ꝛ ita est in proposito. l. licet. ṡ.
de iudi. ꝛ licet. C. de procu. qđ non erat in. d. l. bonorum propter
tacitam renuntiationem iuris sui inductam ex cursu tẽporis cẽ-
tum dierum. ꝛ hoc dicit expresse gl. in. l. si ego. ṡ. de nego. gest. Et
Dyn. in. d. c. ratihabitionem. ꝛ cum Ange. transit simpliciter. d.
Pe. de besu. hic. ¶ Jo. de imo. in. xv. col. dicit clarius posse rñde
ri, ꝙ vbi actus non est reiterabilis vt in homicidio: ꝛ sufficit qđ
tunc potuerit fieri p ratũ habentẽ. l. j. §. quoties. ꝛ. § deiecisse. ĩ. de
vi ꝛ vi armat. Aut est reiterabilis, ꝛ tunc aut lex. per lapsum tẽ-
poris induxit tacitam renuntiationem. ꝛ sic preclusit viaz actui
fiendo: tunc non potest retro trahitio fieri. ꝛ sic proprie loquiẗ. d.
l. bonorum. ꝛ lex. j. ĩ. de app. reci. Interdum autẽ lex non preclusit
viam per lapsum tpis, ꝛ tunc licet propter accidentiam breuita-
tis tpis vel qualitatis vt qr dies sit feriata non posset actus de
nouo geri. Tamen posset ratus haberi vt dicit patere ex his que
habenẗ in. d. l. bonorũ. nam ibi si esset infra tempus petendi bo-
norum possessionez posset die feriata ratificari petitio que facta
esset per procuratorẽ die iuridica qr illa. l. solũ prohibet ratifica-
ri qñ lex iã preclusit viam per temporis lapsum. sed qñ bonorum
possessio fuit petita die iuridica prout dicit lex. ij. §. dies. ṡ. qs ordo
in bo. poss. ser. et infra tps debitum. tunc potest ratificari etiam
die feriata dummodo ratificetur infra tempus petẽdi bonorum
pos. qđ solum impedit ratificationẽ per. d. l. bonorum. ¶ Raph.
cu. hic in. ix. col. dicit. ꝙ ad obiectum Ang. prompta est rñsio, ꝙ
in ratihabitione habilitas exigiẗ respectu persone non autẽ exi-
gitur ita stricte habilitas respectu ipsius actus ꝛ plus non dicit:
alij nihil tangunt. Adde ꝙ ad. d. l. bonor. põt planius respõderi
aliãs tribus modis, considerãdo. ꝙ ex alia ratione causatur ꝙ ra-
tihabitio ibi fieri non possit ꝙ propter defectũ extremi a quo vt
tenet Bar. ꝛ doc. patet. qr ibi infra tempus centum dierũ mortuo
gerente vel effecto furioso potest ratum haberi quo tpe non po
terat p eũ actus geri prout proprie dicit ille tex. ad fi. ergo pꝫ qđ
ibi non consideratur habilitas extremi. Unde considera ꝙ ratio
illius tex. fuit sm glo. in. l. si ego. ṡ. de neg. gest. quaz sequiẗ Dy. ĩ

dicta regula ratihabitionẽ. Cy. in. l. fi. C. ad macedo. ꝛ Ange. hic
ꝙ in. d. l. bonor. illud procedit pter culpã non petentis bono
131 rũ possessionẽ nec ratificãtis infra centum dies. † qr tacendo p
centum dies videtur tacite repudiare. l. j. §. ita aũt ff. si tabu. test.
nul. exta. ꝛ. l. alienationis. in prin. ĩ. de verb. sig. ꝛ sic ibi non pce-
dit pter inhabilitatẽ extremi a quo. sed pter tacitã repudia-
tionem resultantẽ ex lapsu temporis. Nec obstat illud quod ad
hoc dicit bar. in. d. l. bonorũ. ꝙ si mortuus fuisset ille cuius nomi
ne fuit petita bonorũ possessio. Tunc nulla culpa potest sibi ĩpu
tari nec eius heredi. ꝛ tñ heres eius nõ põt habere ratum. vt. l.
si is cui. ṡ. rẽ ra. habe. Ergo ista responsio non vera dic quod ibi
alia ratio reformat pactum vt inquit tex. in. l. interpositas. C. de
transac. Nam ideo heres non potest habere ratum eo qr bonor.
possessio non trãsmittiẗ ad heredẽ, vt dicit text. in. l. iij. §. acqui-
132 rere. ṡ. de bono. pos. ꝛ in. l. emancipata. C. qui admit. † Et heres
potest habere ratũ illud qđ est gestũ noĩe defuncti si posset illud
fieri noĩe sui heredis ꝛ non aliter. l. si fue. §. si procuratorio. ĩ. rem
ra. ha. Scđa ratio illius. l. bonorum esse potest quam considerat
133 tex. in. l. j. in princi. ṡ. de succes. edict. vbi ideo fuit statutum ꝙ †
infra centũ dies debeat peti bonorũ possessio ad hoc vt credito
res maturius scirent ꝛ haberent cum quo congrederentur. Et sic
quẽ cõuenirent. vnde si post centũ dies posset fieri ratihabitio:
fieret contra illud edictũ qr creditores non essent certi quẽ cõue-
nirent sed deberẽt vlterius expectare. ideo introductũ fuit post
tẽpus centũ dierũ nõ posse fieri ratihabitionẽ. ergo non propter
inhabilitatẽ extremi a quo prout bart. ꝛ doct. volunt. Tertia rõ
illius tex. esse potest. qđ ibi non potest fieri ratificatio vltra cẽtũ
dies ꝛ pñr neqꝫ retrotrahi: qr istud tenderet in preiudicium ter-
134 tij. Nam si † infra centum dies bonor. possessio nõ fuerit petita
neqꝫ ratificata petitio, statim fuit delata sequẽti in gradu. l. j. §.
j. §. si intra. ꝛ §. quibus. ṡ. de succes. edic. ꝛ ideo nõ põt postea rati
ficari in preiudicium tertij cũ ius est delatũ. arg. l. si partez. § fi. ṡ.
quemadmo. ser. amit. ꝛ. l. j. §. si qs filium. ṡ. si tabu. testa. nul. exta.
ꝛ voluit Jo. and. in. d. regula ratihabitionem. Et Bar. in. d. l. bo-
norũ. Eodem modo rñde ad. d. l. j. ĩ. de appel. reci. qđ si in preiu-
dicium tertij fuit quesitum ius ex sñia, non potest ratificatio fie
ri nisi tempore debito. Secundo principaliter monetur bart. p
tex. in. d. l. necessario. §. qđ pendente. ṡ. de pericu. ꝛ cõmo. rei ven
di. vbi in contractu venditionis cõditiõalis, re vendita perem-
pta, si existat conditio nõ trahitur retro. qr deficit extremum a
quo. Sꝫ ad illũ tex. potest dupliciter responderi. Primo ꝙ ibi iđ
conditio nõ trahitur retro. qr esset contra intentionẽ partiũ que
in cõtractibus attendi dꝫ. l. j. §. si conuenerit. ṡ. depo. nã qñ emptio
fit sub cõditione partes intendunt emptionẽ perficere tũc, cũ cõ
ditio extiterit ꝛ nõ ante. l. hec venditio. ṡ. de contrahen. emp. sed
145 rei † nõ existentis nulla potest esse emptio. l. nec emptio in pn.
ṡ. de contrahen. emptio. vnde cũ tpe existentis cõditionis res vẽ
dita sit perempta, non perficitur emptio qr hoc esset contra in-
tentionẽ partium vt emptor fingat emisse rem que nõ extat. ꝛ sic
soluat pretium pro re quã nõ potuit habere. Scđo respõdeẗ, ꝙ
ibi nõ queriẗ de retrotractione sꝫ solũ vtrũ re perempta perficia
tur emptio conditionalis. ꝛ ibi deciditur eam perimi. Et addu-
ciẗ simile de legato conditionali in quo certũ est cõditionẽ nõ
trahi retro. l. j. §. fe[illegible] ṡ. ad fillei. [illegible] Bar. ĩ. in v. prin. Ideo põt
dici idẽ ibi esse in emptione cõditionali. ¶ Tertio adducit bar.
tex. in. l. quoties. in prin. ꝛ in fi. ĩ. de noua. vbi conditio nõ trahi-
tur retro re perempta vel non existente persona. ꝛ est similis te-
xtus in. l. eum qui ita. §. fi. ĩ. de verb. ob. ꝛ per illum tex. in. d. l. quo
156 ties. §. si no. ibi bar. ad fi. in vlt. no. † ꝙ licꝫ in cõtractibus cõditio
quãqꝫ existens trahaẗ retro ad tps stipulationis cõtracte. l. potior
ꝛ. l. qui balneũ. ṡ. qui potio. in pig. ha. hoc est verũ si tpe existẽtis
conditionis reperitur extremũ a quo habile ad obligationẽ con
trahendam, secus si reperiatur inhabile ex parte rei vt ibi in se-
cundo exemplo vel ex parte persone puta qr sit deportata vt ibi
in vltimo responso qđ reputat Bar. perpetuo tenendũ menti: ꝛ
sequuntur Ang. Imo. ꝛ Raph. cu. in. l. si filius ĩ. de ver. ob. ꝛ no.
barto. in. l. post ꝙ. in prin. ff vt lega. nomi. cauea. Sed rñde. ꝙ no
uatio fieri non potest eius obligationis que vere non committi
tur. Ita dicit tex. in. l. nouatio. ĩ. de noua. Unde in dictis iurib9
queritur an fiat nouatio obligationis pure: ꝛ deciditur qđ non
Ratio est qr eueniente conditione cum res sit perempta vel de-
sijt esse persona nõ potest committi stipulatio sequens: ergo nõ
potest contingere nouatio per. d. l. nouatio. neqꝫ fingitur retro
fuisse obligatio. quia requiritur rem adesse ad hoc vt nouetur.
137 ¶ † Quarto monetur bart. quia si captus ab hostibus reuerta-
tur non fingitur iure postliminij retro possedisse rem que erat
sua propria quia noua apprehensione opus est vt dicit text. in. d.
l. cum heredes. §. j. Et sic quia deficit habilitas in extremo a quo
cum illo tempore quo reuertitur ab hostibus non reperitur pe
nes eum possessio. Sed de hoc quare per fictionẽ postliminij nõ

restituat possessio. dixi abunde. s. in. j. q. extra gl. & retuli septē pn
cipales rōnes per quas tollit istud fundamentū. hic nō repeto.
¶ Quinto Bar. j. in. iiij. oppo. huius. j. partis. Adducit exēplū
naturale in chordula. Nā si vnā chordulā velles extēdere vel tra-
here de vno loco ad aliū, opʒ chordulā essentialr prio esse in loco
a quo: & locū ad quē opʒ esse potētialr aptū ad illā extensionē re
cipiendā. & sic in extremo a quo dʒ eē habilitas essentialr. sʒ in ex
tremo ad qd sufficit q potētialiter adsit. sed mirandū est de bar.
qr istud exēplū chordule pcedit fm veritatē. Sed fictio [a] de qua
137 tractatur † est contraria de directo veritati. fm gl. in. l. vnica. §.
accedit. C. de rei vxo. act. Bar. j. in. j. q. materie fictionum qñ diffi
nit quid sit fictio. vnde in pposito nostro nō est pprie extendere
aliquid. sʒ retro fingere. in qua retrofictiōe nihil videtur obstare
qn lex illā possit facere ēt q extrema nō sint habilia vt pʒ ex hisq
dixi. s. & j. dicent. puta si lex vellet fingere aliquē retro fuisse dñm
q nō fuit & ēt in presentiarū naʒ sic istud pōt facere. ¶ Sexto ad
ducit tex. in. l. huic scripture. in prin. s. ad. l. aqui. q vr melius quā
ceteri facere quē tex. ad hoc inducit Bar. j. in. v. q. prin. versi. ij. re-
stat videre de natura extremorū vbi si seruus legatus ante aditā
hereditatē occidat, secuta postea aditione per heredē non fingit
retro fuisse legatarij a morte testatoris: prout als fit si res legata
extaret. l. a titio. in fi. j. de fur. & l. si tibi homo. §. cū seruus. s. de le-
ga. j. Nec heres tenetur cedere actionē legis aqlie ipsi legatario
eo qr adita hereditate seruus legatus non reperit esse in rerū na
tura: qr fuit occisus & sic deficit tunc extremū a quo. & sic nō pōt
dici q tūc vere sit legatarij ex quo nō est i rerū natura. & per ɔñs
nō pōt fingi retro. Secus si seruus legatus esset tm̄ vulneratus: qr
tunc extremū a quo non deficit. Ita ibi est casus. & ita etiaʒ indu
cit Cy. in. l. fi. in. ij. q. C. de senten. pas. Sed ad illū tex. rñde dupli-
138 citer. † Primo, qd in illo tex. non queritur de retrofictione. Sʒ
nūquid actio legis aquilie p seruo legato occiso competat ipsi le
gatario vel nō. Et decidit q siue sit occisus siue vulneratꝰ actio
non competit ipsi legatario sʒ solū heredi. sʒ qñ est solū vulnera-
tus heres tenet legatario cedere actionē. Et sic ibi quo ad actio-
nē certum est q extremū erat habile qr actio aderat. & tñ illa non
fingitur retro fuisse legatarij. Item existente seruo licet vulnera
to nō competit actio legis aquilie legatario: licet extremū omni
respectu sit habile siue inspicias personā seruū vulnerati que su-
perest siue habeas respectum ad actionem. qr etiā illa supereat
Ratio ergo illius tex. non est qr deficit extremū a quo. vt volūt
Bar. & docto. sed qr actio legis aquilie competit solum dño. l. itē
mela. §. legis. s. ad. l. aqui. vnde quando seruus legatus fuit occi-
sus ante aditā hereditatem acquiritur actio ipsi hereditati iacē-
ti que est dña. Et per hereditatem acquiritur postea heredi adi-
ta hereditate. nec tenetur heres eā cedere legatario. ita dicit text.
in. d. l. huic scripture ibi actio legis aquilie per hereditatem he-
redi acquisita. Sed si seruus legatus fuisset tm̄ vulneratus. tunc
heres tenet cedere actionē legatario. vt ibi. Ratio diuersitatis
est in promptu, qr dies legati quo ad obligationem cedit. ab adi
ta hereditate. d. l. si tibi homo. §. cum seruus. & l. eleganter. §. iteʒ
si seruū legatū. s. de dolo. bar. in. d. l. vnica. §. j. C. de cadu. tol. Vn
de ex quo res legata iam est mortua, adita hereditate non supest
res in qua possit heres obligari: ideo nec actioneʒ cedere dʒ. qr
seruum legatum nō dʒ, ex quo iam est mortuus: Itē actionē nō
dʒ: qr legata non fuit. Sed vbi seruus legatus est tm̄ vulneratus
tunc heres obligatur legatario cedere actionem rei que extat. et
139 actio † semel quesita heredi p eius aditionē: non potuit ab eius
ossioꝰ nisi mediāte cessiōe separari. l. qs ergo casus. s. de peculio.
gl. no. in. l. iij. in prin. in glo. mag. s. pro socio. Scdo rñdet q ibi su-
mꝰ ī his que veniūt in ɔsequētiā. nā ibi principaliter fingit circa
personā heredis qui adeūdo fingitur retro fuisse heres. & sic adi-
uisse tpe mortis testatoris quo tpe seruꝰ legatꝰ extabat q postea
fuit occisus. In cōsequentiam aūt fingitur rē fuisse legatarij. sed
in his que veniunt in consequentiam non curamus de habilita-
te extremorum prout dixi in articulo precedenti. Ergo nō debe
mus curare inhabilitatem extremi a quo, respectu ipsius legata
rij. Et isto modo ille tex. nihil videt facere. tamen ad hoc vltimū
potest subtiliter replicari fm Jo. de imo. hic. in vlti. char. in pnc.
140 qd † in his que veniunt in cōsequētiam non requiritur habili-
tas extremorum, procedit quando lex super illo consequenti pn
cipaliter non induxit fictionē: vt est videre in casu legis peñ. j. de
suis & legi. De qua dixi. s. in articulo precedenti. Secus est quā-
do super illo consequenti lex principaliter induxit fictionem de
per se. vt est videre in casu dicte. l. huic scripture. in princi. in re le-
gata que efficitur vere legatarij ab adita hereditate. Et fingitur
retro fuisse eius a tempore mortis testatoris. l. a titio. in fine. j. de
fur. & l. si tibi homo. §. cum seruus. s. de lega. j. Nam tunc bene in
spicimus an extrema huius consequentis sint habilia ex quo lex
principaliter super eo consequenti de quo queritur fictionem in
duxit. Et bene nota qr est notabilis & solennis limitatio ad limi-
tationem quaʒ dedi. s. in articulo precedēti quod in his que ve
niunt secundario vel in consequentiā nō requiratur habilitas
extremorū. Et mihi multū placet. ¶ Septimo vltra Barto. et
scriben. adducitur fortis tex. in. l. si pater captus. s. de vulg. & pu
141 pil. vbi † patre & pupillo captis & mortuis apud hostes. Cōfir
matur testamentum patris per fictionem. l. cornelie: non auteʒ
substitutio pupillaris: & sic testamentum filij, qr in eo nō erat po
tentia conficiendi testamentuʒ. & sic inhabilitas extremi. Et for
tius pondera q ibi sumus in his que veniunt in consequentiā:
qr testamentum filij pupilli: & sic substitutio pupillaris venit in
consequentiam ad testamentū patris. l. patris & filij. s. de vulg. &
pupil. Et tñ ibi habilitas consideratur, quod est contra limita-
tionem quam dedi. s. in articulo precedenti. Nec dicat prout gl.
Bar. & communiter doc. ibi dicunt, q ibi pater fuit pmortuus
ficte. ideo filius non potuit esse eius heres. l. nec nos. C. de cap. &
sic nec per suitatem nec per inmixtionem filij potuit cōfirmari
testamentū patris. ideo cū testamentū patris sit nullius momē-
ti, etiam substitutio pupillaris euanescit. qr dico quod cū ibi pa
ter captus esset mortuus non solum ficte sed etiam vere & natu-
raliter nihil facit. d. l. nec nos. & d. solu. redditur falsa: qr filius p
fictionē. l. cornelie fuit heres patri prout etiam ibidem plenius
dixi. ¶ Octauo adducitur tex. in. l. diui. j. de cap. & in. l. j. C. eo. &
in. l. j. §. sed si apud. s. ad tertu. In quibus iuribꝰ habetur q si fi-
lius conceptus & natus apud hostes existente ibi in captiuitate
patre & matre: postea reuertatur ab hostibus cum matre sola pa
tre mortuo apud hostes, non fingitur natus legitimus: qr extre
mum quo ad patrē est inhabile. secus si cū patre reuertatur. sed
responde q ideo ibi non fingitur natus legitimꝰ, nō ex eo quia
deficiat extremum habile: sed quia induceretur repugnantia et
contrarietas fictionum. Nam cum pater fingatur mortuus pre
ambula hora captiuitatis: & consequenter fingatur mortuus an
te conceptionem & natiuitatem filij. Ergo filius non potest fin
gi ex eo natus legitimꝰ. d. l. j & ibi gl. C. de cap. ¶ Nono & vltimo
adducitur tex. in. l. seruum filij. in princi. s. de leg. j. vbi si pater le
gat alteri rem filij sui castrensis peculij: & filius viuo patre moria
tur fingit retro res legata fuisse patris & dñium sibi retro fuisse q
situm: secus si filius superuiuat patri: tunc non fingitur: quia ex
tremum non est habile. Sed responde ideo esse: qr esset iniquū
quod filio auferatur ius suum & res sua quando patri supuixit
vnde etiam patre superuiuente nō fingitur retro quando filius
est vsus iure suo: vt formaliter dicit tex. in. d. l. seruum filij. in pn.
nisi fauor libertatis. l. pe. in fi. j. de castrē. pe. & adde que statim di
cam circa. l. proponebatur. j. eo. de castren. pecu. ¶ Contra ɔclu
142 sionē Bar. & cōem † q non requiratur habilitas extremi a quo
facit, qr iura loquentia de fictione nō se fundant in hoc q extre
ma sint habilia. sed solū considerant in fictione postliminij q ca
ptiuus reuersus ab hostibus ea omnia fingatur retro habuisse
que habuisset si semper fuisset in ciuitate in his que sunt iuris &
subsistente equitate. l. postliminium. in pn. & l. in bello. §. codicil
li. j. de cap. & l. deniq. & l. sciendum. s. ex quib. cau. ma. Item in fi-
ctione legis cornelie vbi omnia queruntur heredi capti qui ē mor
tuus apud hostes que acquisita fuissent ei si captiuus in ciuita-
te decessisset dūmodo simus in his que sunt iuris. l. j. & l. bona. in
pn. & in fi. j. de cap. ¶ Secundo adducitur tex. in. l. quedam sunt
in fi. s. de reb. du. vbi si heres mutuauerit tertio pecuniam alteri
legatam & postea legatarius eam repudiet videtur heres pecu-
niā suā credidisse etiā si pecunia sit cōsumpta. & sic non extāte pe
cunia sed ea consumpta fingitur heres retro fuisse dñs. & tamen
ibi deficit extremū sup quo fingit: qr super re que nō extat fingi
tur bar. hic in. v. pn. v. scdo restat videre de natura extremorum.
& idem Bar. in. d. l. quedam sunt vbi dicit se facere magnum fe-
143 stū de illo tex. in materia fictionū. Responde † q qñ legatarius
repudiat fingit retro nunq fuisse legatarij & in ɔñiam retro fuis
144 se heredis: eo qr ibi sumus † in fictione negatiua, in qua fingit
aliquid retro nō esse: & tūc eius extremū habile et cōueniens est
nō esse. sicut videmus in fictione legis cornelie q fingit mortuū
preambula hora captiuitatis & sic fingit retro nō esse. Nā extre-
mum habile est nō esse. i. mortuū esse. Secꝰ est in fictiōe affirma
tiua que fingit aliquid retro esse tūc requirit rē extare vnde sup
eo qd nō est nō pōt fingi affirmatiue aliquid retro esse vel fuisse
Et eodē mō respondet Bar. in. d. ver. secūdo restat videre, ad te
xtum in. l. in rōne la. j. s. ad. l. falc. vbi fingit retro sup seruo mor
tuo cui erat relicta libertas sub cōditione. nā eueniēte cōditione
libertatis fingit retro nō fuisse heredis. qr ista est fictio negatiua
cuius extremū habile est nō esse & sic esse mortuum. ita subtiliter
rñdet bar. hic. Et dicit q istud nō tangūt doc. & sequit Jo. imo.
hic. & ita teneas licet alr rñdeat Ang. ad. d. l. in rōne. §. j. & male. &
eius sol. reprobat Imo. hic. ēt bart. in. d. l. in rōne. §. j. dicit q ibi
non est fictio nec ibi fingitur retro prout etiam dicit Ange. hic.
que responsio videt cōtra illū tex. qui loquit p verbū videbit qd
fictionem

[a] ¶ Fictio ad de tu et q fictio sit ɔ̄ veritatē: et q ad casuʒ ad quē veritas nō extenditur nec ipsa habeat locuʒ & vide per sozi. i cōsil. cxvj. colū. iij. versicu. ad quartū.

fictionē īportat.l.j.§.deiecisse.j.de vi ꝛ vi arma.dixi late. s. super
tertia oppo. Bar.huius prime partis.¶ Tertio adducit tex.for
tis in.l.proponebat.ff.de castrē.pec.vbi filiusfa.miles cōdidit te
stamentum de castrensi pec.in quo instituit extraneū heredem ꝛ
patrem preterijt,mortuo filio postea pater decessit deliberāte he
rede instituto an adiret vel repudiaret,deinde heres institutus
hereditatē repudiauit,decidit tex.in versi.quibus ita premissis,
qḋ peculiuz fingitur retro accessisse bonis patris.ꝛ tamen pater
tūc erat mortuus ꝛ sic extremū a quo erat inhabile,ꝛ tñ fingitur
patri iam mortuo retro fuisse quesitum.ꝛ subdit ibi tex.non esse
nouum vt ex postfacto aliquis retro successorem habuisse videa
tur prout in filio captiui qui mortuus est patre existēte apud ho
stes.nā tunc fingitur filius vsq; retro habuisse legitimū heredez
licet etiam ibi extremum sit inhabile, qꝛ filius iam erat mortuus
bar.ibi conat⁹ fuit respōdere ad illū tex.qḋ ibi nō fingit pr̄i que
sitū sꝫ bñ fingit in bonis pr̄is semp fuisse.vñ sufficit extare bona
pr̄is licet persona defecerit. Et vltra Bar.istud proprie vr̄ velle
tex.ibi dum dicit cum heres non adijt hereditatē retro illud pe
culium bonis patris accessisse vnde potest dici etiā patris bona
aucta per hanc repudiationem ita ibi dicit tex. Sed ista so.nō vi
detur posse stare ꝑter illud qḋ subiungit tex.nec est nouū vt ex
postfacto aliquis successorez habuisse credatur.ꝛ sic videt qḋ ibi
fingatur pater retro fuisse successor. Item ibi fingitur acquisitū
patri ꝛ postea heredi patris. Secūdo fortius obstat simile quod
subiūgit tex.vbi fingitur circa personam filij mortui:nam fingi
tur paterfa.ꝛ retro habuisse legitimū successorem.ꝛ tñ filius iam
retro erat mortuus.vnde videretur secundo ꝛ subtilius posse re
sponderi vltra Bart.qꝛ alij nihil dicunt,qḋ ibi principaliter re
pudiatio heredis scripti trahitur retro.qḋ aūt pater fingatur re
tro fuisse successor.istud venit in cōsequētiā,sꝫ ī his que veniunt
in consequentiā nō requiritur habilitas extremoruz vt dixi.s.in
articulo precedenti. Ista so.licet prima fronte videatur colorata
tamē nihil penitus valet,qꝛ illud qḋ dicitur qḋ in his que fingū
tur in cōsequentiā nō requirit habilitas extremorum,procedit nisi
etiā lex fingat de per se super eo qḋ venit in cōsequētiā,tūc etiaz
in illo cōsequēti super quo fingit requiret habilitas extremoruz
prout no.dixi supra in sexto fundamēto partis cōtrarie. Sed ita
cōtingit in.d.l.proponebat,vbi lex expresse fingit etiā super pa
tre ꝛ fingit de per se. Ergo debet esse habilitas ī eo. Preterea nō
est verū assumptū qḋ repudiatio heredis scripti fingatur retro.
nec ibi dicitur in tex. Et videt cōfundi per text.in.d.l.si quis filio
exheredato.in prin.s.de iniusto rup.ꝛ in.l.scripto.s.vñ libe. ꝛ in
145 l.j.§.sciendū.s.de suis ꝛ legit.in qbus iuribus habet ꝙ † si filius
exheredatus decedat deliberante scripto herede qui postea re
pudiauit,quod nepos ex filio succedit ab intestato vt suus.quia
hereditas filio nunquaz fuit delata.ergo apparet ꝙ repudiatio
heredis scripti non trahitur retro.qꝛ si traheret retro:filius fin
146 geretur fuisse su⁹ ꝛ nō succedet nepos.† qꝛ ī suis nō habet locum
successoriū edictum.d.l.j.§.sciendū.ꝛ.l.defunctus.C.de legi.here.
ꝛ plene habet in.l.qui se patris.C.vnde libe.ꝛ sic.d.l.proponebat
videtur fortiter vrgere cōtra istam communē conclusionē Bart.
ꝛ doc. Ego tertio modo respōdeo qḋ ibi licet pater sit ꝓmortuus
tamen nō deficit in totū extremū a quo,ex quo superest heres pa
147 tris qui eū representat † qꝛ heres fingit eadē persona cū defun
cto vt in aut.de iureiur.a mo.presti.in prin.ꝛ.l.vni.C.vt actio. ab
here.ꝙ non pōt dici in.d.l. huic scripture in prin.s.ad.l.aquil. in
seruo occiso,qui cū nō possit habere heredez in eo bene deficit in
totū extremū a quo.ꝛ sic deficit fictio trāslatiua vt ibi.ꝛ idē est in
deportato in.d.l.quoties.j.de noua. Et pro ista so.ponderor tibi
optimū tex. in.d.l.necessario.§.qḋ si pendente.s.de pericu.ꝛ cō
148 mo.rei vendi.quā adduxi supra † vbi in vēditiōe conditionali.
rei vēdita perempta,cōditio postea existēs nō retrotrahitur,qꝛ
deficit extremum a quo.ꝛ tamē ibi interim mortuo emptore vel
venditore cōditio eueniens bene trahitur retro qꝛ eorū heredes
obligantur vt ibi dicit tex.ꝛ sic non deficit extremū in totum ta
men huic so.videtur obstare simile ꝙ ponitur in.d. l. ꝓponebat
in ver.nec est nouum in filio prius mortuo.¶ Quarto cōtra com
munem conclusionem videtur esse bonus tex.l.si exheredatus.s.
149 ad sille.† vbi filio exheredato occiso.si postea hereditas patris
aditur serui nō torquent. Si vero testamētū patris fiat irritū qꝛ
heres scriptus repudiet hereditatē tūc serui bene torquētur. qꝛ
filius videt fuisse retro eorū dñs. Et tñ extremū est inhabile mor
tuo filio Et illā.l.que nō obstante morte eius qui si viueret succe
deret fingit mortuū retro dñm ꝛ heredem,reputat ad hoc vnicā
ꝛ sing.in iure bal.in cōsi.lxix.pme partis inci. Antiquū statutuz
ciuitatis perusij in.ij.col.in fi.bar.ibi respōdet ad illū text.qḋ ibi
filius nō fingitur retro fuisse dñs illorū seruorū.qꝛ cū filius esset
mortuus deficit extremum a quo. Et sic nō potuit cadere fictio
l.huic scripture.in prin.s.ad.l.aq. Sꝫ serui vere erant filij eo mo
do quo per senatuscon.sille.serui patris dicuntur esse serui filij.l,
j.§.dñi.ij.s.ad silla. Ideo filius dicit retro fuisse dñs. Sed ista so
lu.videtur cōtra illū tex.qui loquitur ꝑm fictionē,ibi omnia per
inde agunt ac si dñs esset. Preterea ꝛ fortius si vera esset respon
sio. Bar.sequeret qḋ etiā adita hereditate per institutū serui de
berēt torqueri tanꝙ serui filij cuius cōtrariū ibi decidit. Et ideo
cōsiderat ibi tex.qḋ irritet testm̄ ad hoc vt filius videatur retro
successisse ab ītestato ꝛ fuisse dñs. Nec ob.tex.ī.d.l.j.§.domini.se
cundo.alle.per barto.qꝛ nihil facit in proposito.nā loquit ī filijs
non exheredatis in quibus serui patris bene censentur illo mō
serui filij.¶ Quinto adducit tex.quē allegat Raph.cu.hic in vl.
col.in.l.si filiusfa.in prin.j.de ver.ob.vbi si filiusfa.existēs in pote
state patris stipulet sub conditione deinde emācipet a patre exi
stente postea conditiōe:trahitur retro ꝛ acqritur patri actio. Et
tamē filio existēte sui iuris non potuit per filiū emancipatū que
ri patri.l.qḋ dr patrē.j.de vb.ob. Et sic extremū a quo erat inha
150 bile. Et tamē ibi fingitur retro.¶ † Sexto facit secūdū eundez
Raph.cuma.qḋ,si feceris homicidiū meo nomine:ꝛ ego ratum
habui perinde teneor ac si egomet homicidiū fecissem.c.cū quis.
de sen.ex.in.vj.ꝛ.l.j.§.deiecisse.§.quoties.in v.sꝫ et si cū quis vbi
per barto.j.de vi ꝛ vi ar. Et tamen tempore ratificationis extre
mū a quo est inhabile:qꝛ homicidiū amplius fieri nō poterat cū
non sit reiterabile nec dicatur qḋ ibi sit habilitas in genere ꝛ in
potētia:qꝛ in extremo a quo requirit habilitas in veritate et in
essentia ꝑm Barto.hic in.iiij.oppo.huius prime partis.¶ Se
ptimo facit tex.ī.l.si dñs.§.j.ꝛ in.l.titic.cum.l.sequē.ꝛ seq.s.ad.l.
aquil.vbi si seruus legatus duob⁹ occidat:ꝛ postea p vnū legata
rium repudietur:fingit retro dominiū alteri insolidum quesitū
ꝛ tamen tēpore repudiationis seruus legatus iā erat mortuus ꝛ
sic dñiū extīctū.§.deinceps.in aut.de nup.colla.iiij.nisi dicas illḋ
ibi esse propter legē aquiliaz que dat ad interesse ꝛ cōpetit soli
domino.l.item mela.§.legis.s.ad.l.aq.¶ Octauo ꝛ vltimo ad
ducitur text.no.in.l.sed ꝛ si quis stipuletur.§.j.in ver.quid ergo
si amisso cum.l.seq.s.de vsufr.vbi seruus fructuarius emit rē nō
soluto pretio:postea amisso vel soluto vsufructu talis seruus sol
uit pretium de pecunia vsufructuarij. Ibi decidit qḋ acquiritur
vsufructuario ꝛ videtur ei retro facta venditio et tamē tempore
facte solutionis extremum erat inhabile cuz extincto vsufructu
seruus non amplius querat illi qui prius erat vsufructuarius.ꝛ
hoc ibi de equitate decidit.licet de rigore iuris contrariū videret
dicendū.vt ibi in tex.ꝛ sic ibi videt ꝓbari quod attenta equitate
fingat retro nō obstāte inhabilitate extremoꝝ. Bald.ibi singu
151 lariter not.illum text.quod loquitur † in fictione declaratoria
que inductum declarat ꝛ trahitur retro ꝛ non requirit duo ex
trema habilia.secus si de nouo inducat.dicta.l.huic scripture.re
fert ꝛ simpliciter sequitur Are.in.l.j.§.si quis ita.in.vj.colū.j.de
verbo.ob.ꝛ facit ille tex.ī.d.l.sꝫ ꝛ si qs.ī vbo.declaraturā:ꝛ ī vbo
declarabit. Not.qꝛ est pulchra ꝛ singu.limita. ad istā conclusio
152 nem. Pro qua adde bene facere in simili † quod lex declarato
ria que procedit interpretando ꝛ declarando trahitur retro etiā
ad preterita ꝙuis de natura legis vel constitutionis sit trahi so
lum ad futura negotia. Ita no.bald.in.l.non dubiū.in.iij.no.per
illū tex.ꝛ in.l.leges ꝛ constitutiones in.j.ꝛ vlt.col.ꝛ ibi Pau.de
ca.C.de legi.bart.in.l.oēs populi.in.ij.q.quinte questionis prin.
s.de insti.ꝛ iur.ꝛ est tex.in.c.equa.ꝛ ibi multū notat do.Abb. in
vlti.no.de cōsecra.eccle.vel alta. Semi.vbi no.ampliat in.c.j.per
illū tex.de cōsue.in.vj.ꝛ in.c.fi.de censi.in.vj. Facit tex.in.§.fi.ꝛ ibi
glo.ordi.in aut.de fil.ante dota.instru.na. Lu.ro.in ꝯsi.lxv.qḋ in
cip.viso themate proposito circa id de quo queritur.cano.in.c.fi.
153 de cōsti.† Per ista apparet disputatiue posse teneri ꝯtra bart.
ꝛ doc.ꝙ in fictione trāslatiua etiā in extremo a quo nō requirat
habilitas.¶ Tenēdo tñ cōmunē opi.a qua nō est discedēdū. Eā
ex predictis limita duobus no.modis. Primo vt procedat in fi
ctiōe affirmatiua que retro fingit aliquid esse ꝛ tūc requirit ex
tremū habile ꝛ nō potest fingi super eo ꝙ nō est secus in fictione
negatiua in qua fingit aliquid retro nō esse vt dixi.s.in scḋo fun
154 damēto partis ꝯrie. Scḋo no.limita:vt procedat † in fictiōe īdu
ctiua q̄ aliquid de nouo inducit sec⁹ in fictiōe declaratoria q̄ tra
hit retro lꝫ extrema nō sint habilia vt dixi.s.in vltimo fundamē
to partis ꝯrie. Et ita habes plene ꝛ subtiliter disputatā istā ma
teriā habilitatis extremorū.¶ Nunc circa scḋam partē principa
lem tex.ꝛ sic circa ver.qḋ si seruus vt nihil omittat attingo illud
155 quod ponit bart.in.iij.oppo.huius secūde partis † nūquid pos
sessa per seruū vel filiū ex causa peculiari eo tēpore quo pater vel
dominus erāt in captiuitate apud hostes vsucapiantur vere an
solum per fictionem. Est necessariū scire pro intellectu isti⁹ tex.
ꝛ ꝙ plurium iuriū infra allegādorū ꝛ eorū que superius in tex.di
cta sunt ꝙ gl.ī.l.iusto.§.si.ī vbo inchoari.infra eo. Refert Ugo.
glossatorem antiquuz qui non est ausus firmare quod vsucapio
tunc per veritatem inchoetur.sed glo.ibi dicit quod audet hoc
firmare.verum ad pauca respicientes vt inquit Aristo. de fa

celi enunciant. sed Bar. in ista tertia oppo. huius scde partis te
net primã opi. illius gl. quã etiã dicit seq Jac. de are. qd interim
in veritate nõ vsucapitur. sed dño reuerso ab host ibus secundũ
fictionẽ intelligitur vsucapta. Et hoc dicit pbare istũ tex. ad lite
156 ram ibi nam si dñs reuersus fuerit intelligi vsucaptum. † Nam
verbum intelligi denotat fictionez nihil allegat ꝛ plus nõ dicit
super hoc. Et ita leuiter pertransiuit. Aliũ nihil tangũt. ꝛ de ver
bo intelligitur: an importet fictionem dixi plene. s. in tertia op
po. Bar. ad primam partem. Adde ad idẽ tex. in. l. qui a seruo in
fin. j. de actio. ꝛ oblig. ibi nam ex causa peculiari etiam possessio
acquisita intelligitur vbi etiaz est verbũ intelligitur: importans
fictionem. Ad idem tex. in. l. bona. §. pe. in fi. in verbo intelligun
tur. ff. de cap. ¶ Sed in contrarium considera aliqua iura loquẽ
tia de possessis per filium vel seruum ex causa peculiari qui dicũt
dominum captiuum vsucapere per verba denotantia veritatem
prout in simili considerat Bart. s. in tertia oppo. prime partis.
Ita est tex. in. l. pe. j. de capti. ibi si quid seruus tuus peculij nomi
ne dum apud hostes esses possiderit ideo quocũqz tempore vsu
capere poteris quoniam ea res etiam inscientes vsucapere sole
mus, ibi sunt omnia verba importãtia veritatem. Ad idẽ text. in
§. rursus isti. de actio. ibi q ĩ hostiũ potestate est vsuceperit. Alia
vero iura dicunt seruum ex causa peculiari vsucapere per verba
denotantia veritatẽ, vt est tex. i. l. ait pretor. §. hi plane. in verbo
vsu rẽ acquirere possunt. s. ex quib. cau. maio. quedã iura loquun
tur impersonaliter p verba. tamẽ veritatis expressiua, vt est text.
in. l. iusto. §. fi. in verbo inchoari vsucapionem. j. eo. ibi si quidem
seruus aut filius ex causa peculij possedit vsucapionem inchoari
nec impedimento domini captiuitatẽ esse cuius sciẽtia non esset
in ciuitate necessaria. Et tex. in. l. in bello. §. facte. in verbo imple
ri vsucapionem. j. de capti. ꝛ tex. i. d. l. bona. §. pe. in verbo ad here
des pertinebunt. Ista iura videntur vrgere contra conclusionez
Bartol. hic. Et põdera cum ista iura dicant quod vsucapio pro
cedit vere, cessare videtur illa difficultas que mouebatur supra
contra Bartol. in prima oppo. prime partis. ꝛ tangit etiã Bart.
157 in prima oppo. huius secunde partis. † Nam fictio nõ procedit
158 nisi subsistẽte equitate. l. sciendum. s. ex quib. cau. ma. † Sed vsu
capio est contra equitatem naturalẽ cũ procedat cũ iactura ergo
nõ debet habere locũ fictio quo ad vsucapionẽ et ĩ peculiaribus
nã põt dici q in peculiarib⁹ pcedit vsucapio vere vt dicũt iura
preálleg. Ergo fictio nõ habet locũ. ꝛ sic cessat pdicta difficultas.
¶ Pro cõcordia pdictorũ iuriũ q̃ in ista materia diuersimode et
vario modo loqui videnk: nec bar. aut doc. aduertũt, posset sic di
ci. Et erit noua consideratio: qd tempore captiuitatis dñi: vsuca
159 pio vere procedat p seruũ capti vna cũ bonis captiui. † Sicut
videmus qd vsucapio vere procedit per seruũ hereditarium vna
cum hereditate iacente que sustinet personaz defuncti. Ita vide
tur esse tex. no. in. d. l. pe. ad fin. j. de cap. dũ dicit ꝛ eo modo etiam
hereditas nondũ adita augeri per seruum hereditarium solet. s.
sicut augenk bona ipsius captiui per seruum in peculiaribus: et
hereditas iacens vere vsucapit ꝛ cõplet vsucapionem. l. ceptam.
ꝛ. l. nunq. §. vacuã. ꝛ. l. iusto. §. nondũ. j. eo. ꝛ. l. cũ miles. in princ. s.
160 ex qui. cau. ma. † vnde cõsidera q sicut hereditas iacens dicitur
habere dominium ipsorum seruorũ ꝛ aliarũ rerũ hereditariarum
vt. l. liber homo. §. si seruus hereditarius. s. ad. l. aqui. Ita bona
ipsius captiui dicuntur retinere dominium seruorũ ꝛ alia iura.
tex. est de hoc no. in. l. in bello. §. si quis capiatur ad fi. j. de cap. ibi
161 qz hi serui bonorũ captiui fuerunt ꝛ esse perseuerant. † Itẽ sicut
serui hereditarij per stipulationem ꝛ acceptilationez: acquirunt
hereditati iacenti: ita per seruum capti acquiritur bonis capti
162 ui: sit. l. species. §. fi. j. de accep. in verbo sed ꝛ si. † Nam illa aduer
satiua cum sit cũ copula: aduersatur in facto: sed idem ius statuit
gl. in. l. sed ꝛ si lege in prin. cum vulgaribus. ff. de pe. here. Bar. in
l. hoc amplius in prin. s. de dam. infec. Et sic bona captiui censen
tur quodammodo quasi quedã hereditas iacens ipsius captiui.
163 Item ꝛ tertio. † Sicut hereditati iacenti potest dari curator. l. j.
ꝛ per totum. s. de cur. bo. dã. Ita potest dari curator bonis capti
164 ui. l. iij. C. de cap. ꝛ. l. muto in fin. s. de tute. † Itez ꝛ quarto sicut
in hereditate iacente illud de vsucapione iure singulari receptũ
est, vt inquit tex. in. l. iusto. §. nõdũ. j. eo. bart. j. in pe. oppo. quã fa
cit ad ver. marcellus. Et idem barto. in. l. naturaliter. in. iij. colũ.
s. eo. Ita etiam in peculiaribus istud iure singulari receptuz est
vt inquit tex. in. l. peregre. §. quesitum. s. ti. j. vnde iura preallega
ta que loquuntur in persona serui aut impersonaliter: procedũt
secundum veritatem. Sed iura que loquuntur in persona domi
ni captiui procedũt per fictionem: qz dñs postea reuersus finge
retur postliminio vsucepisse. ꝛ ita proprie procedit iste tex. In se
cunda parte quã ponderat bar. dum dicit: nã si dñs reuersus fue
rit intelligit vsucaptũ. s. postliminio. ꝛ sic per fictionẽ. Sicut etiã
dicimus in herede qui fingitur vsucepisse ante aditã hereditatez
l. qui cũ pro herede. §. fi. ꝛ. l. qui fundũ in prin. j. pro emp. Et tamẽ
ipsa hereditas vere vsucapit implendo vsucapionẽ iam ceptaz.
vt. s. dixi. ¶ Et si dicis: isto modo reuersus ab hostibus fingit
postliminio vsucepisse illud quod vere erat vsucaptũ per seruuz
165 vna cum bonis captiui. † Et sic fictio ꝛ veritas circa idẽ cõcur
runt quod non videtur posse procedere vt. l. filio quẽ pater. s. de
libe. ꝛ posthu. Bar. in. l. j. §. hoc autem senatus. s. ad sil. Dic qd
cõcurrũt diuerso respectu ꝛ diuerso tẽpore ꝛ ad diuersos effect⁹.
Et tunc bene tolerantur fm Bar. in. d. §. hoc aũt senatus. qz ve
ritas pcedit quo ad acquirendũ vsucapionẽ bonis captiui. Si
cut hereditati iacenti vt dixi. Et quo ad priuandũ dñm dñio rei
sue scdm Jo. de imo. in. l. iusto. §. fi. j. eo. vbi tenet q in peculiari
bus vere pcedat vsucapio p seruũ detinentem quo ad hoc vt ille
cõtra quẽ prescribitur pdat ius suũ pius negligentiã ꝛ per detẽ
tationem serui quo aũt ad acquirẽdũ dominiũ: nõ vere vsucapit
nisi ex tẽpore reuersiõis captiui: per fictionẽ postliminij aut mor
tis in captiuitate per fictionẽ legis cornelie vt hoc tex. in hac. ij.
parte. ¶ Caue tamẽ super vno in predictis de hereditate iacẽte
166 quia † illa bene põt cõplere vsucapionẽ iam ceptam: vt in iuri
bus preal. sed de nouo nõ posset inchoare vsucapionẽ. ꝛ rõnem
huius fundamẽtalem assignat bar. s. in. iij. oppo. prime partis
ad fi. vbi retuli. Secus est in hoc in peculiaribus: in quibus ser
ui possunt vsucapionẽ inchoare. d. l. iusto. §. fi. in verbo inchoari
vsucapionẽ. j. e. in. d. l. in bello. §. facte in verbo impleri vsucapio
nem. Ita ego resideo in hac difficultate. cogita tamẽ si melius di
ci possit pro concordia ꝛ intellectu dictorũ iuriũ. Ad que vt dixi
nec bar. nec doc. aduertũt. ¶ Cõdescẽdo nũc ad materiaz fictio
num quã bar. scdo loco principaliter tractauit per quinqz princi
pales questiones. Prima est qd sit fictio. Secunda quo iure fue
rit introducta. Tertia quotuplex sit spẽs fictionis. Quarta que
fuit cã fictionis inducende. Quinta ꝛ vltima an plures fictiões
167 possint circa idem cõcurrere. ¶ Circa primum † quid est fictio.
Cy. in. l. siue possidetis in secunda. q. C. de prob. diffinit. q est in
re certa cõtrarij veritatis pro veritate assumptio. Et istam diffi
nitionẽ sequit Jo. de lig. in cle. q circa de elec. Reprobat bart.
hic. ꝛ do. Car. flo. in. c. is qui fidem in. j. q. de sponsa. ꝛ in. d. cle. qd
circa in. xiij. q. quia omnis bona diffinitio debet conuerti cũ suo
diffinito. l. j. §. dolum. ꝛ ibi bar. no. s. de dolo. glo. in. l. nihil aliud
est hereditas. ꝛ in. l. fi. j. de ver. sig. ꝛ glo. in rub. extra. de sum. tri.
Item diffinitio. separari potest secundũ bald. in. §. ex pte. M.
in pe. col. de ap. quod nõ est hic qz nos tractamus de illa fictione
que est iuris dispositio ꝛ habet effectus iuris vt patet in fictione
postliminij ꝛ legis cornelie ꝛ alijs similibus: sed illa verba p veri
tate assumpta sapiunt factum potius quam ius ꝛ comprehen
dunt etiam ea que nõ habent effectus iuris ꝛ quib⁹ ius resistit
vt statim dicam. Item ista diffinitio competit alteri diffinito
s. mendacio ꝛ falsitati. nã omnis falsitas est contrarij veritatis p
veritate assumptio vt in aut. de instru. cau. ꝛ fid. in prin colla. vj.
ꝛ tñ nõ sunt pprie fictio nisi largissime loqnẽdo. l. hec vẽditio in
pn. s. de contrahen. emp. Itẽ bona diffinitio dz ponere substan
tiã diffiniti. l. oĩs diffinitio. cũ glo. j. de reg. iur. Sed de substãtia
diffiniti est quod illud quod diffinitur nõ sit impossibile. sed hic
in diffinitione non ponitur. igitur ꝛc. ¶ Secũdo modo diffinit
barto. qd fictio est rẽ certa eius q est possibile cõtra veritatem
pro veritate a iure facta assumptio. ꝛ declarat singula verba vt
hic per eum. ¶ Tertiam diffinitionem ponit hic ang. qd fictio
est indubitate falsitatis pro veritate assumptio in casu possibili
ꝛ ex iusta causa ad inducendum aliquem iuris effectum equitati
naturali non repugnantem, ideo dixit iuris effectum: quia nul
la fictio in vanum induci debet probatur in. l. j. §. si vir vxori. s.
titu. j. Item addit non repugnantem equitati naturali pter
contrarium. l. deniqz. s. ex qui. cau. ma. ꝛ ista duo non sunt posita
in diffinitione bar. que tamen sunt necessaria ad essentiam diffi
niti secundũ eũ. ꝛ cũ ang. transeunt Imo. Raph. cu. ꝛ Ludo. ro.
hic. Et inquantum fuit dictum q fictio debet induci ad aliquez
effectum iuris ꝛ non sine causa vel in cassum Jo. de imo. per hoc
reprehẽdit bart. in tertia cõtrario prime partis. ꝛ in distinctione
quam ponit antequam intret materiam fictionũ vbi tenet quod
fictio postliminij inducit recuperationem rei extra causam pecu
liarẽ ꝛ fingit retro possedisse: licet nõ quo ad effectũ vsucapiõis
Nam si non operatur effectum vsucapionis in vanũ fingit retro
possedisse, contra. d. §. si vir vxori. Ludo. ro. dicit barto. posse opti
me sustineri: quia cum ista possessio quantum ad se queratur do
mino etiã ignorãti licet non quo ad effectum vsucapiendi: vt cõ
cludit gl. in. l. j. §. Itẽ acquirimus. s. ti. j. Et videtur tex. in. l. pere
gre. §. quesitum. s. ti. j. ideo cum in hoc habeat multum iuris nec
aliquod factum dñi requiratur ergo sequitur quod ius postlimi
nij restitutionẽ ipo iure inducit. Sed presuppositũ Ludo. qd in
non peculiaribus acquiratur per seruũ possessio dño ignoranti
non est expeditum. ꝛ contrariũ per multa iura tenui in. d. §. item
acquirimus. vnde responde melius defendendo bar. q fingat re
tro possed isse

tro possedisse ꝙuis sit sine effectu vsucapionis tñ non est in va-
nũ: qꝛ alios effectus iuris potest possessio sola operari: vt ptz in
l. si duo. in prin. ff. vti possi. ꝛ vidimus in. l. naturaliter. §. nihil cõ-
mune. ff. ti. j. Itẽ magnũ est cõmodũ possessiõis. §. cõmodũ. insti.
de interdi. Nã beati sunt possidentes ſm gl. in. c. j. §. si tres. de pa
ce tenen. in vsi. feu. ¶ Quarto modo diffinit Bal. in. l. ea quidẽ.
in. ij. col. C. de accu. ꝙ fictio est falsitas pro veritate accepta ex spe
cialissima ꝛ iustissima cã iure expressa. vt dicit patere ex not. in. l.
non est verisimile. in princ. ff. quod me. cã. ¶ Quinto modo diffi
nit idẽ Bal. in. l. siue possidetis. in. ij. col. in princ. C. de proba. ꝙ fi
ctio est cõtra veritatem naturalium terminorũ sup eo tñ ꝙ qñqꝫ
fuit possibile sed non veruꝫ vt ibi per eum. ¶ Sexto modo diffi
nit do. Car. flo. in. d. cle. qd circa. in. xiiij. q. de electio. ꝙ fictio est iu
ris dispositio per quã nõ verũ, possibile tñ esse verũ, pro vero acci
pitur, declarando singula verba diffinitionis vt ibi p eũ. ¶ Se-
ptimo mõ diffinit idẽ car. flo. in. c. is qui fidẽ. in. j. q. de sponsa. qd
fictio est in re certa ad vtrumlibet possibile in contrarium veri-
tatis legis autoritate p veritate accepta, declarando etiã singu-
la verba vt ibi p eum. Teneas quã vis. nã quelibet diffinitio est
168 in iure periculosa. l. omnis diffinitio. ff. de re. iur. ¶ † Item adde
a ꝙ differentia[a] est inter fictionem ꝛ presumptioneꝫ. nam fictio est
sup eo qd certũ est esse falsum: sed ꝑsumptio est super eo ꝙ est du
bium ꝛ incertum. ꝛ sic super certo fingitur ꝛ super incerto presu-
mitur. vt est gl. ord. in. l. vnica. §. accedit. in verbo presumitur. C. de
rei vxo. actio. no. in. l. non est verisimile. in prin. ff. qd met. cã. ꝛ in
d. l. siue possidetis. ꝛ in. d. ca. is qui fidem. Item fictio dicitur vbi
lex fingit pedes contra certos terminos veritatis ſm Bal. in. l.
non ignorat. in. j. col. C. qui accu. non pos. nam reuersus ab hosti
bus fingitur postliminio nũꝙ fuisse captus: ꝛ tñ certum est hoc
esse falsum. Similiter lex cornelia fingit mortuuꝫ apud hostes,
fuisse mortuum domi preambula hora ꝙ caperetur ꝛ tamẽ certum
est qd hoc est falsum. Itẽ lex fingit mulierẽ stipulatam fuisse do
tem sibi reddi cum tñ stipulata non fuerit. l. vnica. in princi. C. de
rei vxo. act. facit. l. his verbis. ꝛ. l. non aliter. ff. de adop. Item fin
guntur verba solennia intercessisse que in veritate non interces-
serunt. l. antepe. ff. de mann. vind. Item fingitur viuere qui vere
mortuus est. l. bello. ff. de excu. tut. et econtra fingitur mortuus
qui vere viuit. l. j. §. fin. ff. de contratab. ꝛ. l. cum hic status. §. si ser-
uus. ff. de dona. inter vir. ꝛ vxo. et idem in similibus fictio eñ est
169 semper contra veritatem. l. in rebus. C. de iu. do. † Item add ꝙ
fictio denotat improprietateꝫ. vt est tex. in. l. lege cornelia. in ver-
bo licet minus proprie. ꝛ ibi Bal. ad hoc no. ꝛ dicit esse expressuꝫ
ff. de testam. Facit text. in. l. gallus. §. videndum. in verbo per in-
terpretationẽ indici. ff. de libe. ꝛ post. per quem not. ibi Pau. de
ca. ꝙ casus fictus non venit ex proprietate verborum sed per in
170 terpretationem extensiuam. vt ibi. ¶ † Hinc est ꝙ casus fictus
non habet locum in statutis in quibus verba debent proprie ac
cipi. l. iij. §. hec verba. cum gl. ꝛ ibi no. Bar. ff. de nego. gest. ꝛ pul-
chre. Bar. in. l. j. §. hoc interdictum. per illum tex. ff. de fonte. late
do. Alex. post. Imo. in. l. j. §. lex falcidia. in. iiij. colũ. ꝛ duabus seq.
171 ff. ad. l. fal. cũ concor. ibi per eum signatis. ¶ Itẽ adde † ꝙ fictio
reperitur consonare cum decem predicamẽtis ſm qd. x. sunt pre
dicamenta. De quibus in libro predicamentorum Aristote. ſm
Azo. in summa co. in prin. Archi. l. dist. in. c. ferrum. do. Car. flo.
in. d. cle. qd circa. in. xv. q. Alb. de ro. in dictionario suo. in verbo
fictio. Fingitur eñ primo in predicamento substãtie aliquis esse
qui non est. sicut Iacob. fingit se esse Esau apud patrem Isaac.
xxij. qd. ij. in. §. item opponitur. gloss. in. l. quoties. in princi. ff. de
here. insti. Secundo in predicamento quantitatis fingitur quis
esse minor ꝙ sit. ij. q. vij. c. ꝙꝙ ꝛ ibi ponitur exemplum de Augu
stino ꝛ hieronymo. ꝛ q maior est fiat sicut minister ꝛ minor. xciij.
dist. in. c. diaconi. Tertio in predicamẽto qualitatis fingitur qs
esse talis qualis non est ꝛ contra. xxx. q. v. in. c. aliter. ꝛ xxiij. q. v.
in. c. si homicidium. vbi iudex ꝛ eius minister qui homineꝫ nocẽ-
teꝫ occidunt vel suspendunt finguntur non esse homicide ꝙuis
vere homicidiuꝫ committant. Quarto in predicamento relatio
nis fingitur esse pater qui non est vt. xxvij. q. ij. §. iuxta sub. c. in-
stitutũ vbi Ioseph dicitur pater christi qui nõ est. ꝛ in euãgelio:
pater tuus ꝛ ego dolẽtes querebamꝰ te. Quinto in ꝑdicamento
actiõis fingitur quis agere qd non agit. xxij. q. ij. cum humilitatis.
ꝛ. c. mulieres. §. illi vero de senten. excõ. i mãdãte fieri homicidiũ
q fingitur illud fecisse. Sexto in predicamento passionis fingitur qs
pati qui nõ patitur. xxxij. q. v. in. c. proposito. Septimo in predi-
camento tpis qñ fingitur esse eo tempore quo nõ est. de pe. dist.
j. in. c. periculose. Octauo in predicamento loci vbi fingitur quis
esse in loco in quo non est. vij. q. j. in. c. mutationes ꝛ in euangelio
finxit se longius ire. Nono in predicamento situs fingitur esse si-
ctum quod non est. xiij. dist. c. nerui ad fi. Decimo ꝛ vlti. in predi-
camento habitus. Fingitur quis. habere qd nõ hꝫ. ꝛ ecõtra. xxxi.
172 distinc. capit. lex. continentie. et in. c. nicena. ¶ † Item adde dñ

dixi qd fictiones operantur iuris effectus. ideo tendũt ad bonũ
effectum, illud egregiũ ꝙ in cõtingẽtia facti refert And. de iser.
summus feudista in. c. j. §. publici latrones ad fin. de pa. tenẽ. ꝙ di-
ue memorie rex Carolus magnus cum pater ꝛ filius arguerentur
de homicidio probato ꝙ alter eorũ percusserat de quo ictu mor
tuus erat, nec constaret quis percussisset: licet vterqꝫ fuerit tortꝰ
finxit ambos suspendi qui credẽtes in pede furcarum mori: pa-
ter dicit amodo non est remedium: qꝛ non possumus amplꝰ eua
dere. ꝛ confessus est pro certo ꝙ ipse pater percusserat: et sic ipse
tñ fuit suspensus filio liberato. ista fui bona fictio et bonus do-
lus regis tendens ad bonum effectum. l. j. §. j. ff. de dolo. et fuit si-
cut regis Salomonis in mulieribus certantibus de puero qua-
rum quelibet dicebat se esse matrem: rex Salomon finxit debere
diuidi infantem viuum: et eum dedit illi mulieri que hoc recusa-
bat: tertij regum. iij. c. ꝛ. c. afferte. de presump. ꝛ istud valde no. ad
materiam legis si. cum glo. vbi no. Barto. ff. de sic. per cano. maxi
me Moder. in. c. significasti. secundo de homici. ¶ Secunda qd
173 Bar. est † quo iure fuerit introducta fictio ꝛ tenet ꝙ fictio post
liminij fuit inducta a iure gentium quod est cõmune omnibꝰ gẽ
tibus. l. postliminium. in prin. ꝛ ibi gloss. declarat. ff. de cap. sed fi-
ctio. l. cornelie fuit inducta per legẽ corne. ꝛ sic de iure ciuili. Si-
cut ꝛ alie fictiones que etiam per statuta ꝛ consuetudines induci
possunt, que quandoqꝫ fingũt super eo qd est iuris naturalis, p
ut etiã dicit Bald. in. l. si non speciali. circa fi. C. de testa. ꝛ cũ bar.
etiam tenet do. Cardi. flo. in. d. cle. quod circa. in. xiiij. q. confuta- a
174 ta reprobatione Ioan. de ligna. ibi tãꝙ verbali. ¶ † Fictio au-
tem ſm Barto. non potest induci ab homine quo ad effectuꝫ iu
ris. vnde testator non potest facere quod si dicat de equo finga-
tur dictum de mulo cum nomina appellatiua sint immutabilia
l. si quis in fundi vocabulo. in princ. ff. de legat. j. ꝛ expressum ſm
eum in. l. si forte. ff. de castren. pecu. nota quia sepe allegatur ista
doctrina Barto. quod fictio non potest induci ab homine: vt ha
beat effectum iuris sine autoritate legis. Facit textus notabi. in
l. codicillis. §. finali. ff. de legat. ij. Adde quod contrarium tenet
glossa ordinaria quam Bartol. met ꝛ doctores ibi sequuntur in
d. l. si quis in fundi vocabulo, que vult quod testator potest face-
re vt cum dixerit de equo: intelligatur mulum legare. ꝛ pro illa
gl. addit hic Ludo. ro. rationem: quia cum testator potuisset sine
verbis solo nutu legare. l. nutu. ff. de legat. tertio. non videtur rẽ
ferre an legetur per verba apta vel inepta dummodo constet de
voluntate testatoris que inspicienda est. l. vnum ex familia. in p̄n
cipi. ꝛ. l. peto. in princip. ꝛ. l. cum pater. §. cum imperfecta. ff. de le
ga. ij. Sed tu caue qꝛ tex. in. d. l. nutu procedit qñ testator ꝑpter
infirmitatem non potest articulate loqui. Tũc ei permittitur qd
possit legare nutu. Alias secus. ita singulariter limitat. Sali. in
l. ꝛ in epistola. C. de fidecõ. reputans singulare ꝛ nota. dignũ pro
limitatiõe. d. l. nutu. Et est de mẽte bar. in. d. l. nutu. Io. de imo.
hic tenet quod illud qd vult hic Bar. sit de iure verius: quia cuꝫ
effectus iuris sint in potestate iuris videtur qd homo nõ possit
175 per fictionem iducere in nõ permissis a lege. † ꝛ ideo ex quo no-
mina appellatiua sunt certa et immutabilia prohibitum est ho-
mini qd illa non possit immutare, vt patet in. d. l. si quis in fundi
vocabulo in ratiõe litere. Ideo imputet sibi testator qui voluit
facere illud qd a iure sibi ꝑmissum nõ reperitur. ꝛ p Bar. addu-
cit illud ꝙ vult gl. sing. in. §. sed hec solẽnia in verbo quibuscũqꝫ
insti. de v. ob. vbi gl. singulariter tenet qd nõ vꝫ stipulatio: si par
tes inter se agunt qd cũ vnus dixerit: An fingitur dixisse promit
tis. Et alter dixerit. B. fingatur dixisse promitto: qꝛ per. A. ꝛ. B.
nõ posset fieri stipulatio: sed secundũ Lu. ro. hic, illa gl. loquitur
in stipulatione q requirit pro forma expressionem verborũ. ꝛ ver
ba apta ꝛ cõgrua. vt ibi dicit tex. Ideo nõ põt fieri nutu annuen
do cum humeris vel cũ capite. l. j. §. si quis ita. ff. de ver. ob. Secꝰ
in vltima voluntate de qua loquitur glos. in. d. l. si quis in fundi
vocabulo: breuiter tene glo. in. d. l. si quis in fundi vocabulo. que
cõiter tenetur ꝛ quã ibi tenui cũ cõcordan. quas ibi dedi. ꝛ tenen-
do ilam glo. rñde ad doctr. barto. hic, qd illud ibi non inducitur
vt fictionis quam homo facere non potest. Sed vi declarationis
ꝑpter volũtatẽ ꝑcedentẽ declarãtẽ sequentẽ vt ibidẽ pleniꝰ dixi.
¶ Item ista doctrina bart. facit ad questionem quã ipse indeci-
176 sam reliquit in. l. j. §. in filij. ff. ad trebel. † An pater possit emanci
pare filium ad vnum actum tantum puta quo ad facultatẽ testã
di tantũ. ꝛ videtur quod nõ, per docctri. bart. hic: qꝛ istud nõ pos
set fieri nisi per fictionẽ, qꝛ in alijs vere esset in potestate patris.
Et quo ad illum actum testandi fingeretur non esse. Sicut in si-
mili tangit bart. infra circa examinationem fictionis inductiue.
De filiofa. qui per fictionẽ in castrensibus cẽsetur esse sui iuris.
In alijs vero est in potestate patris. l. ij. in prin. ff. ad maced. ꝛ ideꝫ
tenet bart. in. l. si maritus, la. ij. §. legis iulie. ff. de adul. ꝛ ptꝫ qꝛ tex.
in. d. l. ij. dicit vice patrisfamilias funguntur q verba importãt
fictionẽ. l. cum ostendimus. §. fi. ff. de fideius. tuto. ita isto casu di-

a ¶ Differentia. adde tu quid differat fictio a presumptione ꝛ quis possit eam inducere. et vide p Alexan. in cõsilio. clvj. co. pe. in. ij. vo. ꝛ p fe. in. c. quoto. colũ. j. de presump. et ibi ꝙ vbi lex fingi non admittitur probatio in cõtrarium de quo etiaꝫ p Mariano socino in cõs. xxiij. colũ. vj. ver. xj. probatur ꝛ col. sequẽ.

ceretur ficte emancipatus ꝛ non vere. ideo cũ talis fictio non re-
periatur sibi permissa a iure, vr ꝙ talẽ emancipationẽ facere nõ
possit. ꝛ ita determinauit bal. in. l. seniũ. in pe. q. C. q testa. fa. pos.
177 † Motus quia patria potestas est indiuisibilis. ꝛ qs nõ potest
esse in duplici statu 3rio. l. vni. §. j. q incipit cũ igit. in fi. C. de lati.
lib. tol. Pro hoc adducit Io. de imo. hic. l. quesitũ al's est. l. si tibi
ff. de adop. vbi quis non põt adoptare filium ad tp̃s. ergo nec ad
certum actum arguendo de tpe ad actum. l. vinũ. ff. si cer. pet. Er-
go idẽ videt dicendũ in emãcipatione: sed istud fundamẽtum fa
cit satis a longe, ẜm Ludo. ro. hic. Nec ob. ẜm Imol. l. si ab eo. de
legi. here. ꝛ. l. cõmuniũ. C. de natu. lib. in quibus vr fieri emanci-
patio ꝛ legitimatio respectu certi actus: q2 in illis casibus sic per
mittẽte principe vel lege. Ergo in alijs casib9 in quibus hoc non
reperitur permissum vr esse secus, lz dicat aliquos valẽtissimos
doct. consuluisse cõtrarium p dictas leges ꝛ male ẜm eũ. ꝛ ita etiã
refert Imo. in. d. l. j. §. in filij. Idẽ confirmat Ludo. ro. hic per. l. si
pariter. ꝛ. l. duobus. ff. de libe. cã. vbi quis non põt, esse p parte li
ber. ꝛ pro parte in alterius potestate. Tu stringe fortius illa iu-
ra equiparãdo emãcipationẽ libertati seu manumissioni. vt facit
tex. in. l. j. ff. si a pa. quis fue. manu. ¶ Sed aduerte contra predi-
178 cta ẜm Are in. l. qui in potestate. in pe. col. ff. de testa. † ꝙ imo i
vna ꝛ eadẽ persona potest concurrere duplex. qualitas contraria
vna quidẽ vere: alia ficte vt p Bart. in. l. si maritus. §. legis iulie.
ff. de adul. ꝛ probatur in. l. cũ ex oratione. in verbo ob hanc cõdi-
tionum diuersitatez. ff. de excu. tu. ꝛ in. l. pe. ff. de iur. au. ann. Un-
de in proposito emancipatus ad vnum actũ tm̃ erit quidẽ in po
testate vere: sed ficte quo ad hoc censebitur emancipatus. Item
179 adde † ꝙ signanter decidit Ioã. an. in addi. Specu. in titu. de in
stru. edit. §. porro. ver. quid filiafami. vbi tenet, ꝙ si sunt duo fra-
tres in potestate patris: vnus potest donare alteri bona profecti
tia consentiente patre. l. si permittẽte. C. ad macedon. ꝛ. l. tam is
ff. de dona. cã. mor. q2 pater consentiendo videt emancipare filiũ
quo ad illũ actum donationis, vt ibi per eum. Et sic vult fortius
180 ꝙ † emancipatio ad vnum actum potest fieri etiam tacite. ꝛ ita
ante eum ꝛ plenius tenet Oldra. lauden. in consi. xxvj. quod inci.
pater consensit filie. ꝛ illam decisionem Io. and. reputat nouam
ꝛ singu. Are. licet de ea dubitet in. l. placet. ff. de acqui. hered. reli
qua circa istum articulum plenius dixi in. d. l. j. §. in filij. vbi eum
181 disputaui ad vtramq3 partẽ. ad ibi dicta me remitto. ¶ † Ter-
tio principaliter querit Bartol. quotuplex est fictio vel quot sint
fictionis species. Et ponit triplicem speciem. quedã est inducti-
ua, quedam priuatiua, ꝛ quedam translatiua, qꝺ sic declarat. naz
homo triplici modo agit, ꝛ istud exemplificat in contractibus.
Nam quandoq3 contractum de nouo facit emendo: vendẽdo: lo
cando: stipulando: ꝛ in similibus, quandoq3 factũ destruendo: vt
per pactum vel acceptillationem, qñq3 transferendo vnuz contra
ctum in alium, vt per nouationem vel delegationem. Sic etiã in
alijs actibus triplici modo agitur, aut aliquid de nouo inducen
do, aut quod factum est destruendo: aut qꝺ factum est vno modo
in aliam formã transmutando. Ita fictio que naturam imitatur,
qñq3 fingit esse id quod nõ est. ꝛ ista appellatur fictio inductiua,
qñq3 fingit id qꝺ est nõ esse. ꝛ ista appellatur fictio priuatiua, qñ
q3 id quod est vno modo fingitur esse alio modo: ꝛ ista appellat
fictio translatiua. Idem in effectu paucis verbis dici Barto. in
l. nec vtilẽ. circa med. ff. ex quib. cau. ma. vbi dicit, ꝙ secuti natura
liter aut res que non est in esse producitur, aut producta destrui-
tur: aut vno modo producta transfert in aliam: ita triplex est fi-
ctio, quedam priuatiua ꝛ quedam translatiua. Addit Ange. hic
duas alias species fictionum, quarum vnam appellat permissi-
uam: aliam prohibitiuam. nam permissum in vno fingit in alio
negatum ꝛ ecõuerso. l. cum pretor. ff. de iudi. ꝛ. l. maritus. C. de p-
cu. et. l. relagator. §. ad tp̃s. j. de interdic. ꝛ relega. ꝛ. c. nonne bene
dicimus. de presump. Subdit Angel. posse teneri, ꝙ vna sola est
fictio. s. inductiua. Sz effectus istius inductionis sunt diuersi pro
ut se habet ratio subiecte materie. nam interdũ inducit assumen
do falsum eius pro vero: interdum vetendo qꝺ vere non est veti-
tum. interdum permittendo qꝺ vere non est permissum. iterduz
transferendo vnum ad aliud. Et cum Ang. videt Raph. cu. sim
pliciter transire: sed ẜm Imo. Lud ꝛ Ang. non videtur bene di-
182 cere, q2 in dictis iuribus in quibus † dicitur qꝺ permissum vno
casu cẽsetur in alio negatum procedit per viam presumptionis:
nõ aũt per viã fictionis. Item illud procedit p viaz regule a iure
tradite: non aũt per viã fictionis. Item ẜm Ludo. ro. ex quo ta-
lis dispositio cadit in his que sunt iuris censetur lex pcedere per
viam veritatis ꝛ non fictionis. ẜm Bar. hic circa fictionem indu
ctiuam. arg. l. q2 ratio. ff. de condi. insti. ¶ Adde qꝺ Io. de ligna.
in. d. cle. q2 circa. de elec. reprobat istam distinctionem Bart. aut
enĩ ẜm eum vocat fictionem inductiuam eo q2 inducit factum. et
hoc non est verũ, q2 factũ aliter se habet, aut q2 inducit ius ꝛ tunc
etiã priuatiua ꝛ translatiua sunt inductiua fictio que inducit ius

vnde ipse Ioã. de ligna. vtit alijs vocabulis: q2 quedam est fictio
existẽtie, quã Bar. dicit inductiuã, quedã est fictio existẽtie, quã
Bar. dicit priuatiuam. de translatiua conuenit cum bar. sed car-
di. flo. in. d. cle. q2 circa. in. xv. q. dicit, ꝙ cuz in actibus humanis
duplex tm̃ sit variatio. s. substantie ꝛ accidẽtiuz, ꝛ omnia ex his
duobus composita constant. c. cũ marthe. §. quesiuisti. de celeb.
183 missa. † Ideo duplex tm̃ est fictio. vna substãtie, alia accidẽtis.
Fictio substãtie est duplex. quedam affirmatiua: quedam negati
ua. affirmatiua est per quam nõ ens affirmat esse ꝛ ẜm hoc fingi
tur stipulatio pro dote intercessisse que tñ nõ intercessit. l. vni.
in prin. C. de rei vxo. act. Item fingit esse in ecclesia qui nõ est. c.
ad audientiam. de cle. nõ resi. Quis istud exemplũ possit concer
nere accidẽs ẜm eũ. Negatiua est per quã negatur esse id quod
est. ꝛ disponitur de iure ac si non esset: vt quãdo ecclesia hz prela
tum inutilem fingitur non habere. c. ij. qꝺ incipit inter corpora
lia. ver. sed neq3. de ttansla. prela. Fictio accidẽtis potest multi-
pliciter subdiuidi ẜm varietatẽ accidentium. ꝛ ita etiaz effectua
liter tenet idem. d. Card. in. c. is per fidem. in vlt. q. de sponsa. cu-
ius dictis adde glo. no. in. l. fi. in verbo orbitates. C. ad. l. flauiam
184 de pla. que dicit † ꝙ pater dicit orbatus filio lz filius viuat q2
est sibi inutilis. ꝛ idem ẜm glo. in marito qꝺ vxor dicitur esse vi-
dua que habet maritũ inutilem. ex qua glo. no. ibi bal. ꝛ est nota
185 bile verbũ † ꝙ priuilegia q̃ dantur mulieribus viduis dant etiã
inutiliter nuptis que habent maritum inutilẽ puta damnatum
ad perpetuos carceres. l. vni. C. qn impe. inter pupil. ꝛ viduas. ꝛ
c. significantibus. de offi. deleg. lz qntuz ad fedus matrimonij nõ
sit vidua. l. si cum dotem. §. si autem in seuissimo. ff. so. ma. Tene di
186 uisionẽ bar. que est ceteris cõgruẽtior ꝛ aptior. ¶ † Circa fictio
nem inductiuã in qntum bar. tz, ꝙ fictio nõ cadit sup impossibi
li in suo genere sed bene cadit sup ipossibili in illo indiuiduo de
quo queritur, ꝛ declarat per duo exempla vt hic per eum. Nota
istam doct. bar. quam intendo plane ꝛ subtiliter examinare: q2
est de principalibus ꝛ necessarijs in materia huius. l. eandem do
ctrinam tradit vbiq3 bar. s. in. l. eandem. in pn. in. i. col. j. de duo.
re. ꝛ in. l. conditione. in. j. col. j. de solu. ¶ Contra istam doc. op-
ponit hic Ang. de. l. j. C. de capti. q2 postliminiũ. cõcedit illi qui
nunq̃ fuit captus ab hostibus sed fuit conceptus ꝛ natus apud
hostes. ꝛ tamen impossibile est in suo genere talem fingi fuis
se captũ qui vere nunq̃ fuit captus. ꝛ rñdet ꝛ bene, ꝙ ibi nõ est fi
ctio sed lex ẜm veritatẽ cõcedit beneficia cõceptis ꝛ natis apud
hostes qui reuertuntur cũ patre vel matre: lz nunq̃ capti fuerint
que conceduntur captis et reuersis ab hostibus iure postlimi-
niũ. ꝛ sic est extensio ꝛ non fictio. ꝛ sequuntur simpliciter Ioã. de
Imo. ꝛ Lud. ro. hic. ¶ Secundo ꝛ fortius obstat tex. in. l. qui in
187 vtero. ff. de sta. homi. † vbi dicitur ꝙ conceptus habetur pro
nato ꝛ intelligendo simpliciter ꝛ indistincte illam. l. prout loqui
tur qui est in vtero concept9 etiã. j. xl. dies a tempore conceptio
nis habetur pro nato. Facit. l. cum quidam. §. suum heredem. ff.
de acqui. here. ꝛ tamen in suo genere est impossibile ipsum tunc
nasci cum nondum fuerit informatus nec animam habeat ẜz ea
188 quẽ habentur per glo. ꝛ doc. in. l. diuus. j. de extraor. cri. † Itez
impossibile est de natura ꝙ aliquis in duobus vel tribus mensi
bus nascatur viuus. ꝛ habetur in. l. septimo mense. ff. de sta. ho-
mi. ꝛ ille qui nascitur mortuus habetur pro non nato. l. qui mor
tui. ff. de verb. signi. ꝛ. l. vxoris abortu. C. de posthu. heredi. insti.
ꝛ. l. j. C. de libe. prete. ꝛ sic tũc nec in specie nec in genere aliquis si
milis in tali tempore nasci potuisset. Ergo videtur ꝙ lex fingat
super impossibili in suo genere, ergo directo contra doctri. bart.
Rñdent Ioan. de imo. ꝛ Lud. ro. hic. qꝺ vbi natura a pncipio pro
ducit quem habilem lz ex aliquo accidenti postea contingabat i-
habilitas illa non curatur quominus fingi possit vt in muliere
pregnante. j. xl. dies: naz ventrẽ mulieris peperisse in se ẜm natu
ram non est impossibile cum natura produxerit eam habilem ad
pariendum licet propter accidens hoc est propter temporis an
gustias non possit venter tunc parere. facit qꝺ habetur in. l. si mi
189 hi ꝛ tibi. § si qs seruos. ff. de lega. j. † vbi impossibilitas que vi-
detur resultare ex breuitate ꝛ angustijs tp̃is non hz vitiare. Sic
etiam spadones possunt adoptare in filium ꝛ tñ nõ possunt nũc
naturaliter filios habere q2 natura a principio produxit eos ha-
biles licet ex accidenti inhabilitas illa superuenerit si autez natu
rali vitio impediantur: vt castrati: ita nati adoptare nõ possunt.
l. ij. §. illud. ff. de adop. ꝛ. §. sed ꝛ illud. insti. eo. ꝛ. l. sed est quesitum.
190 in princip. ff. de libe. et posthu. q2 † potius consideratur natura
ꝛ consuetudo generandi sita in homine q̃ vitium accidentale vt
inquit tex. i. l. si quis posthumos. in principio. ff. de liberis ꝛ post
huius. Istam solutionem reprobat: et bene dominus Alexan-
der. in. l. gallus. §. si eius. circa finem. ff. de liberis ꝛ posthum. q2
est contra tex. in. l. qui ad certũ. ff. loca. vbi propter accidens furo
ris erat impossibile cõsentire. ꝛ tamen lex non fingit super eod.
Nam furor solet sepissime ex accidenti contingere. l. discretis.
C. qui testa.

C.qui test.fa.pos.ꝛ tamē natura a pricipio ꝓduxerat habilē. Secundo modo respōdet Ioā.de imol.hic qꝺ in dicta.l. qui in vtero lex nō fingit eum qui est in vtero esse natū ante tempus. Sed bene dispēsat ꝛ facit qꝺ ille qui est in vtero si postea nascatur habeat idē priuilegium ac si fuisset vere natus tēpore cōceptionis. Facit.l.emancipatū.§.j.ff.de sena. Et sic tex.in.d.l. qui in vtero qui dicit ꝙ qui est in vtero habet pro iam nato.intelligit ꝙ si nascitur habet postea cōmoda que haberet si natus fuisset tunc cū erat in vtero. Et isto modo intelligēdo ibi nō fingitur super impossibili. Et ita etiā respōdet Jo.de imo.ꝛ do.Alex.in.d.l.gallus.§.si eius. ¶ Adde pro ista so.bene facere qꝛ ei ꝗ est in vtero lex cōseruat omnia iura in tēpus natiuitatis sue. Ita dicit tex.i l.antiqui.in pn.ff.si pars here.peta. Item facit tex.no.in.l.cū pater.ibi ꝛ si ea vtrūq tps eueniat.ff.de neg.gest. ¶ Ista so.Jo.de imo.ꝛ d.Alex.lꝫ videat colorata ꝛ alias cū ea simpliciter trāsiuerim in.d.l.gallus.§.se eiꝰ. ¶ Tamē nunc puto qꝺ sit falsa dū dicunt qꝺ in.d.l.qui in vtero.illud nō fit per fictionē. Istud cōfunditur per illū tex.ibi perīde ac si in rebus humanis esset custodi-
191 tus. † Nam dictio perinde importat fictionē.l.nisi.§.item sciendū.ff.si cui plusꝙ per.l.fal.ꝛ.l.iure ciuili.ff.de cōdi.ꝛ demō. Bar.ff.in tertia oppo.prime partis. Secūdo fortius cōfunditur per tex.inevitabilem in.l.vel si viuo.eo.ff.de suis ꝛ legiti. ibi quodāmodo in rerum natura esse existimantur. Illa verba quodāmodo ꝛ existimantur importāt fictionē vt dixi in.d.iij.oppo. Bar. ad primā partē tex.ꝛ facit.l.in suis.ff.sed sui de libe.ꝛ posth.ꝛ.§.ff.insti.de here.qli.ꝛ diffe.ibi viuo patre quodāmodo dñi existimant scꝫ per fictionē. Tertio cōfundit per tex.in.l.cum quidaꝫ.§.j.ff.de acqui.heredi.ibi ꝓ iam nato habetur que verba important fictionē.l.j.§.fi.ff.de bo.pos.secūdū tabu.l.actione.§.publicatione.ff.pro socio.l.mercis appellatione. cū gl.j.ff.de ver.significa. Bar.j.in ista fictione inductiua.in ver.pone ergo statuit ciuitas. ¶ Tertio modo respōdet Jo.de imo.hic ꝛ istā sol. refert do.Alex.in.d.§.si eius qꝺ sufficit extremū esse habilem in potētia aliqualiter variatis terminis licet eiusdem retētis nō sit possibile. Nam in.d.l.qui in vtero non est impossibilitas si varient termini aliquo modo:quia bene verū est qꝺ stantibus terminis quod illa mulier cōceperit solū per duos menses:impossibile est quod nunc pareret. Sed volēs fingere ipsam peperisse variabit terminos ꝛ finget istam citius concepisse. Et istud erat possibile in genere per rerū naturā:ꝛ ideo postea bene stabit qꝺ fingi poterit nunc peperisse. Ista so. Jmo.minus valet quā precedēs: qꝛ isto modo variatis terminis lex semper posset in omni casu ita fingendo omnem impossibilitatē reducere ad possibile cōtra.l.adoptio.cum sequenti.ff.de adop.et.l.qui ad certum.ff.loca.vñ oportet retinere terminos saltē in genere ꝛ qualitatē persone:et si ea retēta possibile esset illud in veritate esse:tunc lex potest fingere. Alias secus,vt est de mente Bar.in.l.sub cōditiōe.j.de solu. ¶ Tertio cōtra istam doctri.Bart.facit tex.in.§.sed si in bello.insti.de excu.tuto.quem corrupte allegat Bar.hic vbi dicit tex.ꝙ illi qui pro republi.ceciderūt in perpetuū per gloriā viuere intelliguntur:et sic ficte: verbum enim intelligūtur ibi positū im-
192 portat fictionē vt dixi.ff.i.iij.opp.Bar.ad primā partē tex. † ꝛ tamē impossibile est ꝛ in specie ꝛ in genere hominū qꝺ aliquis in
193 perpetuū viuat. † Cum longissimū vite spatiū in homine sit centum annorū.l.si vsusfructus municipibus.ff.de vsufru.leg.ꝛ.l.an vsusfructus.i fi.ff.de vsuf.ꝛ.l.fi.C.de sac.san.eccle. Bar.hic respō-
194 det qꝺ ille tex. † debet intelligi de tali tēpore quo posset homo viuere:ꝛ ideo si trāsiuerunt ducentū anni ex quo est mortuus tūc per fictionē nō posset amplius viuere,ꝛ qꝺ ille tex.ita necessario intelligatur ꝓbat Bar.qꝛ tractat ibi de excusando patrē filii defuncti a tutela:ergo cū ibi pater superuiueret: fortius eius filius potuisset tunc per naturā viuere:ꝛ sic illa verba generalia in perpetuū viuere creduntur:intelliguntur dūmodo in veritate pos-
195 sent adhuc viuere. † Adde vltra Barto.bene facere,qꝛ dictio in perpetuū ibi posita habet multas significatiōes,ꝛ inter ceteras illam que vitam hominis importat:ꝛ sic donec viuā.l.j.ꝛ ibi glo.ordi.ff.ꝓ socio. Sed ista so. Bar.videret restrictio ꝛ violētia ad illum tex.qui re vera vult quod mortui in bello ꝓ republi.in perpetuū per gloriā viuere intelligūtur: ꝛ sic etiā multo vltra.cc.ꝛ mille annos ꝛ ampliꝰ ideo intellige dictū Bar.sane put eū limitant ꝛ declarāt Ang.ꝛ Jmol.hic,qꝺ qui decessit iam ducētis annis nō potest fingi hodie viuere istud est verū quo ad ea ꝗ exercere possunt in hoc mūdo ꝛ sic quo ad effectus ꝗ ex hoc sequi possunt in mundo. Sed quantū ad gloriā abstractā ab omni exercitio etiā per annos mille ꝛ vltra finguntur perpetuo viuere vt dicit tex.in.§.sed si libello. ¶ Quarto vltra scrib.ꝯtra doc.Barto.fortiter viget tex.i.l.eandē.in prin.cū gl.ꝛ ibi Bar.ff.de duo.
196 re.ꝛ in.l.si nō singuli.ꝛ.l.cū te in gallia.C.si cer.peta. † In quibus iuribus habetur qꝺ duo rei debendi possunt cōstitui in mutuo ex vna ꝛ eadē numeratione pecunie,vnde si numero tibi ꝛ ti-

tio centū:hoc expresse acto qꝺ vterq vestrū sit obligatus insolidū.constituūtur duo rei debendi:ꝛ vterq eorū insolidum ex mutuo obligatur:ꝛ tamē hoc videtur impossibile ꝛ in specie ꝛ in genere,qꝛ mutuū est contractus qui re celebratur:ꝛ potiꝰ sidera de celo caderēt quā obligaretur quis in plus quā ad eū de pecunia peruenerit:ꝛ ideo dicitur contractus qui re celebratur.l.rogasti.§.si tibi.ff.si cer.pet.ꝛ.l.si tibi.in prin.ff.de pact.sed ipossibile est ꝙ eadē pecunia insolidū ad ambos peruenerit ꝛ qꝺ amboꝰ insolidum efficiantur dñi.l.si vt certo.§.si duobus vehiculuꝫ.ff.cōmoda.ꝛ.l.hereditate.§.pater.j.de castren.pecul.ꝛ.l.qꝺ cōtra.§.vni duo.j.de regu.iu.ꝛ nisi vterq efficeret dñs pecunie insolidū:nō possent cōstitui duo rei,qꝛ vnusquisq eoꝝ efficeret solū dñs pro parte pecunie:certe ꝓ parte solū obligaretur:ergo non efficerentur duo re dedēdi vbi quilibet eorū obligat insolidū eius contrariū dicit in iuribꝰ pallegatis:istud est difficillimū cōtrariū in cuius sol.multū insudarūt ingenia doctoꝝ. Respōdet gl.in.d.l.si non singuli.C.si cer.pe,quā Bar.ꝛ ceteri in.d.l.eandem.in pn.sequūtur,quid licet in veritate pecunia non perueniat ad omnes tamen fingitur ad vnū quemq insolidum peruenisse ex quo interuenit omnium voluntas:sed caue quia hoc modo sequitur ergo lex fingit plures effici dominos eiusdem pecunie insolidū,ꝛ tamē istud est impossibile ꝛ in specie ꝛ in genere:vt dixi. Bart.in.d.l.eandē.in.j.col.respōdet tenendo eandem quam hic qꝺ licet sit impossibile in specie in his terminis specialibꝰ quod vna pecunia sit penes duos eodē tēpore insolidū. Tamē possibile est in genere suo quia vnusquisq de per se est aptus ꝛ potēs habere illam pecuniam:iteꝫ possibile est in genere suo qꝺ talis pecunia peruenerit ad me:item ꝙ peruenerit ad te et ad alium vnde sufficit illa possibilitas in genere vt hoc inducatur per fictionē licet in casu in quo sumus in specie sit impossibilitas sicut impossibile est ꝙ filius titii sit filius meus:tū qꝛ in gñe possibile est qꝺ habeā vnū filiū talem et eius etatis:ideo potest per ius fingi qꝺ talis sit meus:vt.l.si pater.in fi.cum.l.seq.ff.de adop.sic etiā est impossibile qꝺ ille qui fuit apud hostes semper fuerit in ciuitatē:tamen quia in genere suo possibile est ꝙ talis semper fuerit in ciuitate:ideo lex potest fingere. Ista so. Bar.non satisfacit:qꝛ vt etiā ibi dicit are.imo est impossibilitas etiā in genere suo per regulā d.l.si vt certo.§.si duobus vehiculum.ꝛ.l.iij.§.ex cōtrario.ff.ti.j. Nam certū est qꝺ non possent esse in veritate ambo dñi insolidū et sic non solū est impossibilitas in specie:quia vere non sunt dñi que nō impedit fictionē:sed etiā est impossibilitas in gñe:qꝛ non posset ita esse,put lex fingit ꝙ ambo eodē tpe essent dñi insolidū ꝛ ista est illa impossibilitas ꝗ impedit fictionē vt sentit Bar.i.l.sub cōditiōe.j.de solu. Are.ibi conat defendere so.Bar.qꝺ saltē erat possibilitas in genere suo superiori:qꝛ possibile est vnicuiq insolidū numerari aliquo modo.s.diuisim ꝗ sol.non ꝓbat iure.ꝛ cōfundit qꝛ isto modo furiosus posset fingi ꝯtrahere ꝯ.l.ꝗ ad certū.ff.loca.si vellemus considerare in genere superiori qꝺ ipse sit hōmo:ꝛ ꝙ homo in genere pōt cōtrahere:sed nō dꝫ fieri tanta variatio terminoꝝ nec substantie nec qualitatis personarū:sed solū debet cōsiderari:an ita possit esse in veritate:ꝛ tunc nō obstāte ꝙ ita non sit potest tūc fingi ita esse. Scd̄o modo rñdet Bar.i d.l.eandē,ꝙ lꝫ eadē pecunia nō possit esse penes duos insolidūꝫ ꝛ in effectu:tamē numeratio pōt fieri pluribus:ꝛ effectus translationis dñii in vnū solū fiet:ꝛ ita fingit ibi lex pecuniā esse pluribꝰ numeratā tamē dominiū solū esse in vnum translatū:ista so.secūdum Are.ibi posset sustineri quādo cōstaret in quem esset facta translatio dominii vel si esset ordinate vnus post aliū nominatꝰ puta titio ꝛ sempronio mutuo ista centū qꝛ tūc i primū nominatū censet translatū dñium ꝛ attendit ordo scripture.l.quoties.in pn.ff.de vsuf.ꝛ.l.qui soluendo.ff.de here.insti. Sed vbi non ꝯstaret in quē esset facta translatio dñii:tunc ꝓpter incertitudinē vitiaretur cōstitutio duoꝝ reoꝝ,vt ibi ꝑ eū. ¶ Ultra Are.ista so.Bar.ex alio nō satisfacit,dicere qꝺ dominiū pecunie sit solū trāslatū in vnū. Sed fingatur aliꝰ facta numeratio:istud non potest ꝓcedere,qꝛ nō sufficit ꝙ sit facta numeratio ad hoc vt quis obli-
197 getur ex mutuo. † Jmo oportet qꝺ sit trāslatū dominiū:ꝛ istud est de substātia mutui.d.l.rogasti.§.si tibi.ꝛ nisi fiat de meo tuū nunꝗ erit mutuūꝫ ita negatiue ab etymologia vocabuli arguit iurisc̄o.in.l.ij.§.appellata.ff.si cer.pet.hic est,qꝺ si pecunia alicui numeretur ex causa mutui non oritur obligatio ex mutuo nisi secuta cōsumptione.l.si quis pro eo.§.si nūmos.j.de fideius.ꝛ.l.nā et si fur.in princip.ff.si cer.peta.glo.in.d.l.ij.§.appellata. ¶ Considerabā si posset saluari prima sol.Bar.hoc modo,qꝺ ibi nō fit aliqua impossibilitas eo modo quo lex fingit. Naꝫ.l.fingit pecuniam eandem esse penes duos insolidū eodem tēpore. Consideremus vnāquāq fictionē de per se:ꝛ sic primo consideremus: an possibile esset pecuniā illam penes vnū esse:ꝛ certū erit qꝺ sic: et ideo quantū ad ipsuꝫ ꝓcedit fictio in eius persona:similiter si cōsideremus ex persona alterius certū erit qꝺ possibile esset etiam

PP

aliū habere. Ideo etiā ex sua psona fictio pcedet. Sed si ɔsidere-
mus simul ⁊ semel qđ .l. fingat esse penes duos eandē rem insoli-
dū: ⁊ istud est impossibile. Si vero cōsideremus separatim vnius
cuiusqz personam: ⁊ in cuiuslibet persona plane procedit fictio ⁊
istud est quod voluit dicere Bar. in prima so. ⁊ qđ ita debeāt pre
198 dicte fictiones cōsiderari probatur. † Nā qñ aliquis in veritate
est dñs alicuius rei: ⁊ alius habet actionē personalē ad ipsam rē:
ille q habet actionē fingitur habere rē. l. qui actionē. ff. de reg. iur.
⁊ tamē hic videtur esse eandem impossibilitas qua psupponem⁹
aliū esse vere dñm ergo iste non potest fingi dñs q: duo non pos
sent esse in veritate dñi insolidum. Sed debemus cōsiderare qđ
iste alius posset esse dñs ɔsiderata qualitate psone sue ⁊ rei: ⁊ isto
modo iudicam⁹ possibile. Sicut dicit Bar. qñ aliquis est mor-
tuus nūc ⁊ .l. fingit ipsum retro mortuū vt in fictione legis corne
lie: nā cōsideramus solum qđ potuisset tūc mori: ⁊ ita fingitur: ⁊
tamē si attēderemus qđ mortuus esset nunc nō posset fingi retro
mortuus: cū non posset bis mori. Eodem modo secūdū Bar. si
adopto filiū alteri⁹: ⁊ istud videtur impossibile qđ ego habeā ali-
quem in filiū qui habeat aliū patrē. Et sic qđ filius titij sit filius
meus: sed hoc non consideratur qđ habeat alium patrē sed solū an
esset possibile ipsum esse filium meū considerata etate mea ⁊ sua.
¶ Posses alio ⁊ qrto modo respōdere, ⁊ erit nona ɔsideratio
199 ad illū tex. qđ ibi nō sit aliqua impossibilitas † q: duo possunt
esse dñi insolidū in dominio cōnexo pp̄ter cōnexitatē: que est in
duobus reis in quib⁹ lz singuli insolidū obligentur tamē in vtraqz
obligatione vna res vertitur: ⁊ in effectu vna est obligatio tanq̄
vna sit persona lz plures liget. Et ideo vnius solutio vel accepti
latio omniū perimit obligationem ⁊ oēs reos liberat. Ita dicit
200 tex. in .§. pe. instit. de duo. re. † Sicut i dote dominiū est penes
patrē ⁊ filiā insolidū quia est dominiū connexū. l. iij. ⁊ ibi Bal.
ff. solu. matri. licet Imo. ⁊ Are. ibi leuiter reprobent: q: iure non
probatur: ⁊ quia impossibile est qđ aliquo casu duo insolidū pos
sint esse domini. d. l. si vt certo. §. si duob⁹ vehiculū. sed potest di
cere hoc esse verū in dominio nō cōnexo. ¶ Quinto cōtra doct.
Bar. stringit tex. in .l. ita vulneratus. ff. ad .l. aquil. quē Bal. An
ge. ⁊ antiqui ibi ponderabant cōtra istam cōmunē sententiā vbi
201 est tex. † qđ si vnus vulnerauit seruū mortifere adeo qđ certum
esset ipsum ex illo vulnere moriturū vt ibi tex. dicit. in prin. post
ea ex interuallo alius eūdem seruum vulnerauit ⁊ occidit dubi-
tatur quis eorum teneatur de occiso. decidit qđ vterqz teneatur de
occiso. q: vterqz eorū diuersis temporibus occidisse hominem in
telligatur: ⁊ sic vult tex. qđ duo fingantur occidisse eundem homi-
nē diuersis tēporibus cū verbū intelligatur ibi positū: importet
202 fictionē vt dixi. ff. in .iij. oppo. Bar. ad primā partē tex. † Et tñ
istud est impossibile de natura: ⁊ in specie ⁊ etiā in genere eūdem
hominē bis mori. Et q duo vere occidissent eūdē hominē diuer
sis temporibus: quia q̄primū vnus occidit non posset amplius
alius occidere cū per primā occisionē fuerit separatus anima a
203 corpore. † Nec de priuatione ad habitū sit possibilis regressus
sm naturam. l. qui res. §. aream. ff. de solu. ⁊ vij. q. i. c. quam pericu
losum. ⁊ sic impossibile est qđ occisus amplius occidatur cū occi
sio tanq̄ priuatio presupponat vitā tanq̄ habitū. l. decē cū vul-
garibus. ff. de verb. oblig. ⁊ c. ad dissoluendum. de despon. impu,
Ange. in .d. l. eandē. dicit, qđ in .d. l. ita vulnerat⁹ est casus specia
lis vbi ius fingit impossibile de natura in suo genere. s. hominem
bis mori. et ratio illius specialitatis est fauore publice vtilitatis
ne delicta remaneāt impunita vt ibi dicitur in tex. Sed sm Imol.
et Are. in .d. l. eandem. potest melius dici. q ibi hoc nō inducitur
per medium fictionis quia fingatur bis mori aut quia fingatur
vtrūqz occidisse. Sed quia duo vulnerarūt vnū qui mortuus est:
et est incertū quis eorū occiderit ideo vnusquisqz punitur de occi-
so ac si sol⁹ occidisset: ⁊ hoc ne delicta remaneāt impunita vt ibi
dicitur in tex. Sed certe ista solutio cōfunditur per illum tex. in
ratione decidendi ibi. cū vterqz eorū diuersis tēporib⁹ occidisse
hominē intelligatur ⁊ sic per fictionē. Et sic fingit īpossibile de
natura in genere qđ vterqz diuersis tēporibus eundem hominem
occiderit vnde posset attentari qđ ibi solū vnus fingatur occidisse:
scilicet primus vulneratus: secūdus antē vere interfecit. Nā dicit
ibi text. q alius ex interuallo ita percusserit vt maturius interfi-
ceretur q̄ ex priore vulnere moriturus fuerat. Et sic cū ibi sit ve
ritas non cadit fictio. l. filio quē pater. ff. de libe. ⁊ posthu. Solū
ergo cadit fictio in persona primi vulnerātis: nam ipse vere non
occidit licet fingatur occidisse qui causam mortis prebuit ⁊ tali-
ter vulnerauit vt certū esset ex illo vulnere moriturū vt dicit tex.
in prin. tñ non punitur nisi secuta morte: quia ante non est verū eū
occidisse. Sz secuta morte fingitur occidisse vsqz retro qñ morti
fere eum vulnerauit: ⁊ cōdemnatio refertur ad tēpus vulneris illa-
ti, vt ibi dicit tex. vnde cū secūdus ei vitam abstulerit: non potest
primus vulneratus dici vere occidisse. Tamē quia certū erat ex
illo primo vulnere illum omnino moriturum: ideo lex fingit pri
204 mū vulnerantē occidisse licet vere non occiderit. † Et isto mo
do nō est ibi aliqua impossibilitas qñ bene potest vnus vno tē
pore vere mori et fingi mortuus alio tempore, vt patet in fictio-
ne legis cornelie que fingit eum qui nunc mortu⁹ est fuisse mor-
tuum retro preambula hora captiuitatis. l. retro. ff. de capti. ⁊ .l.
lege cornelia. ff. de testa. ⁊ .l. lex cornelia. ff. de vulga. ⁊ pupil. Ista
cōsideratio in se plane procedit sed cōfunditur per illū tex. in ra
tione decidendi cū vterqz eorū diuersis tēporib⁹ occidisse homi
nē intelligatur ⁊ sic fingit super vtroqz: nisi dicas q illud verbum
intelligatur respectu vnius stat pprie: ⁊ respectu alterius impro
prie. iuxta glo. in .l. ij. ff. de offi. procō. ⁊ leg. Item verbū intelligi-
tur aliquādo etiā est veritatis expressiuū vt dixi. ff. in .ij. oppo.
Bar. ad primam partem tex. ¶ Sexto ⁊ vlti. cōtra doctri. Bar.
fortiter facit tex. in .l. vnica. in prin. C. de rei vxo. act. in verbo oēs
205 dotes hoc modo inducēdo. † nam certū est q mutus potest cō
trahere matrimoniū ⁊ recipere dotē: ⁊ obligatur ad eius restitu-
tionē. l. mutus. ff. de iure do. l. nuptias. ff. de reg. iur. gl. ord. in .l. fi.
C. de prescrip. xxx. an. Item certum est qđ mutus non potest sti-
pulari quia non potest loqui. l. j. in prin. ff. de verb. obli. ⁊ tñ dicit
tex. in .d. l. vnica. in prin. q oēs dotes exiguntur per actionē ex sti-
pulatu fictā: que fingitur interuenisse etiā si nihil sit dictū: ergo si
mutus cōtrahat matrimoniū ⁊ recipiat dotē obligabitur ad re-
stitutionē dotis per stipulationē fictā: ergo mutus fingitur stipu
latus: ⁊ tñ istud est impossibile ⁊ in specie ⁊ in genere omniū mu
torū cū nō possint loqui. Istā difficultatē mouet Bar. i. l. j. in fi.
co. ff. sol. mat. ⁊ rñdet q lex fingit mutū stipulatū eo mō quo pōt:
scz per seruū suū: ⁊ sequuntur alij doc. ⁊ d. Alex. ibi. Joā. de imo. in
l. j. in prin. ff. de verb. obli. ⁊ si dicas vltra Bar. si mutus nō habe-
ret seruū nō procederet so. Bar. quia nō esset generalis. Potest
dici q mutus fingatur stipulatus eo modo quo potest. s. per ser-
uum pprium qñ eū haberet vel si nō haberet fingetur stipulatus per
seruū publicū. s. notariū. iuxta. l. his verbis. ⁊ .l. nō alr. ff. de ado.
206 ⁊ .l. ij. ⁊ iij. ff. rē pupil. sal. fo. Sed caue quia seruus † vel tabellio
bene possunt stipulari acquirēdo dñe suo vel alteri: non aūt eum
obligando. l. seruus paciscendo. C. de pac. ⁊ .l. si seruus vetāte. cū
si. ff. de ver. obli. sed ad hoc rñdet do. Alex. i. d. l. i. ff. sol. ma. q fin
gitur mutus per aliū pmisisse ⁊ mandatū de promittendo dedis
se ergo vltra scribē. ¶ Cōtra istā sol. Bart. arguo fortiter, q: vbi
nō posset psona de se aliquid facere pp̄ter ea qđ posset per aliū fa
cere nō sufficit vt dicatur esse possibile vt possit fingi. Istud pa-
tet in .l. qui ad certū. ff. loc. vbi possibile esset furiosum locasse per
aliū. s. curatorē suū: ⁊ tñ illud non fingitur vt ibi: ergo apparet qđ
solū cōsideratur possibilitas in psona ppria illius in cuius perso
na inducitur fictio: nō aūt qđ possit p aliū. ¶ Adde etiā qđ Jo. fa.
in .§. fuerat. in .vj. col. insti. de actio. de quo alij nō faciūt mētionē
simpliciter tenet q si cōtrahētes matrimoniū essent muti vel al-
ter eorū credit stipulationē fingi cū inter absentes fingatur. d. l.
his verbis. ff. de adop. Quis non possit esse expressa ⁊ vera: ⁊ licet
ipse nō dicat. Adde de hoc gl. no. in .d. l. vnica. in princi. in verbo
inutiliter. C. de rei vxo. actio. que no. tenet p illū tex. qđ nō obstā
te absentia vel interuallo fingitur stipulatio. secus vbi esset defe
207 ctus cōsensus. ⁊ per illā gl. no. ibi Bal. † q defectus solēnitatis
non impedit fingi stipulationem sed defectus substantie: ⁊ sic cō
sensus: ⁊ tñ per hoc non bene tollitur difficultas supra mota: vnde
cōsidera si tutius esset tenere q illa dictio vniuersalis oēs dotes
posita in .d. l. vnica. intelligatur de personis habilibus in quibus
possit adaptari ratio illius legis: que fundatur in hoc: quia sem-
per fingitur interposita stipulatio etiā qđ non sit interposita. Ista
208 cessat in muto qui non potest fingi stipulatus vt dixi. † nā ver-
ba quātumcūqz ampla ⁊ generalia restringuntur ad personas ha
biles. l. vt gradatim. §. sed si lege. ff. de mune. ⁊ hono. ⁊ .l. i. cū glo.
C. de sacrosan. eccle. ⁊ .l. i. §. nūtiatio. vbi gl. ⁊ Bar. ⁊ ibi late dixi.
ff. de ope. no. nun. presertim cū persona inhabilis nunq̄ intellig-
tur habilitata per verba quātūcunqz lata ⁊ vniuersalia. l. ij. §. fin.
vbi Bar. ⁊ ibi dixi. ff. qui satisda. cog. vel posses dicere, q illa vni
uersalis oēs dotes: ponat genera singulorū ⁊ nō singula generū
prout facit in .§. i. ⁊ ibi gl. insti. de suspec. tu. ⁊ sic i omni genere do
tium exigūtur dotes per actionē ex stipulatu fictā nō aūt in om
nibus ⁊ singulis casibus: ⁊ sic etiā in muto qñ seruus suus vel ser
uus publicus pro eo stipulari potuisset: alr̄s tenebitur mutus actio
ne ex stipulatu datiua ex equitate vel conditione sine causa cum
209 sit finita causa matrimonij propter quā dos fuit data. ¶ † Ex
predictis habes quomodo intelligatur regula q habet qđ fictio nō
potest cadere super his que sunt impossibilia de natura vt est gl.
no. in .l. gallus. §. i. eius. in gl. magna. vbi Barto. ⁊ alij. ff. de libe.
⁊ posthu. quam glo. allegat Barto. hic. ff. in .iij. oppo. prime par
tis. ⁊ idem Bar. ff. in .i. q. princip. et est similis gl. in .l. iij. in prin-
cip. ⁊ ibi Bal. ff. pro socio. Barto. in .l. eandem. in .i. colum. ⁊ ibi
Ang. Imol. ⁊ Aret. ff. de duobus reis. Barto. in dicta .l. sub con
210 ditione. in .i. colum. † Similiter fictio non potest cadere super
impossibili

impossibile de iure vt est glo. no. in .l. talis scriptura. in ver. hanc autē. 7 ibi Barto. 7 alij no. ṡ. de leg. j. 7 illam glo. reputat singu. Bal. in .c. cum consuetudinis. in .ij. col. de consuetu. qḋ fictio nō trahitur ad ea que de iure impossibilia sunt. 7 idē Bal. i .c. innotuit. in .ij. colū. de elec. 7 in .c. contingit. in .iij. col. de dolo 7 cōtu. 7 in .l. siue possidetis. in .ij. col. C. de proba. in .l. fi. C. pro dona. vbi dicit illam gl. esse ad hoc elegantē. eam etiam reputat no. 7 sing. Pau. de cast. ibi. 7 per illam gl. dicit Bal. in .l. paul⁹. ṡ. de statu
211 homi. †qḋ fictio non trahit se retro ad tempus de iure prohibitum: 7 pro illa glo. sunt duo boni tex. vnus in .l. lex cornelia. 7 ibi Bal. in vlt. no. ad hoc no. ṡ. de vulg. 7 pupil. Alius text. i .l. j. §. si quis quasi tutor. ṡ. de eo qui p tuto. vbi lex nō fingit eū esse tutorem qui de iure esse nō potest vt cōueniatur ex illo edicto: 7 illud tex. ad hoc allegat Are. in .l. iij. §. ex cōtrario. in .j. not. ṡ. titulo .j. 7 ita teneas cōmunis gl. in .l. sub conditione. circa fin. prime gloss. j. de sol. teneat cōtrarium 7 male. s. qḋ fingatur impossibile: sed eā
212 reprobat Bar. hic 7 vbiqꝫ. ¶† Et ad primū quod fictio nō cadat super impossibili de natura. Bar. in .d. l. eandē. 7 in .d. l. sub conditione. 7 hic adducit duo principalia iura. s. l. qui ad certū. ad fi. ṡ. loca. 7 .l. certe. in prin. j. de preca. 7 .l. si tibi electio. §. vni⁹. ṡ. de optio. lega. in quibus iuribus habetur qḋ vbi alias ex patientia adhibita finito primo termino ad quē facta erat locatio vł cōcessio in precariū lex fingit nouā locationē vel precariū vt ibi in verbo intelligitur enim dñs cū patitur: nam verbū intelligiť importat fictionem vt dixi. ṡ. in .iij. oppo. Bar. ad primā partē tex. Istud non fingit lex quando cōcedens medio tēpore efficereť furiosus: q2 sicut effectus furiosus nō posset vere locare: ita etiā nō potest fingi locasse. 7 sic ficta locatio nō posset habere locum vbi non posset vera interuenire: 7 cōsequenter lex non potest fingere vbi non posset illud qḋ fingit in veritate esse: vide tamē tex. in .l. ij. §. fi. vbi dixi. ṡ. solu. matri. ¶ Secundo per Bar. adduciť tex. in .l. si paterfa. §. fin. 7 in .l. seq. q̄ incipit adoptio enim. ṡ. de ado
213 ptio. 7 in .§. minorem. instit. e. † Nam adoptio est ficta filiatio .l. adoptiones. in verbo perinde. 7 in verbo videtur. ṡ. de adop. 7 .l. mulierem. in verbo perinde ac si ex ea natus. C. eo. que verba important fictionem vt dixi. ṡ. in .iij. oppo. Bar. ad primam partē tex. Facit .l. filio quem pater. ṡ. de libe. 7 posthu. in vbo imagine nature: quod importat fictionem. §. Item per acceptilationem. insti. quib⁹ modis tolli. obliga. Modo dicit tex. i .d. l. adoptio. qḋ adoptio solum habet locū in illis personis in quibus 7 natura potest habere locum: ergo adoptio que est ficta filiatio nō posset habere locum vbi non posset habere locū veritas 7 natura: et sic fictio non fingit sup impossibile de natura: 7 dicit tex. in .d. §. minorē. qḋ pro mōstro est vt minor sit pater q̄ filius: caue tamē q2 tex. in .d. §. minorem. vult qḋ ad hoc vt quis possit adoptare est necesse qḋ sit maior adoptato plena pubertate. scilicet .xviij. annis. 7 tamen fm naturā in .xiiij. an. potest quis generare. c. puberes. de desponsa. impu. ergo nō est verum quod fictio 7 sic ars imitetur naturā: quia deberet sufficere qḋ excederet .xiiij. annos. nisi dicas q2 lex considerauit magis communiter accidētia .l. nā ad ea. 7 .l. seq. ṡ. de leg. ¶ Tertio vltra Barto. 7 scribentes bene
214 facit tex. in .l. iij. §. ex cōtrario. in princi. 7 in fi. ṡ. ti. j. † Nā in pn. contra naturam quippe est vt cum aliquid ego teneam: tu quoqꝫ illud videaris tenere. 7 in fi. dicit: non potes videre stare vel sedere in loco vbi ego sto vel sedeo. 7 ibi iuriscōsul. loquitur de fictione per verbū videtur ter repetitum quod fictionem importat vt dixi. ṡ. i .iij. oppo. prime partis. 7 sic q2 est impossibile de natura ibi nō potest fingi. Tu strictius inducas illum tex. fm Imol. d. Alex. 7 Are. ibi. Nam ille tex. in generalitate seu in prin. vult q2 plures non possunt eandem rem insolidum possidere non solū naturaliter sed nec etiam ciuiliter: quia cū simpliciter loquatur de possessione: intelligitur ita de ciuili sicut de naturali: sed qui ciuiliter possidet fingitur corporaliter insistere illi rei quā animo retinet arg. l. nihil. j. de cap. Et sic probat ille tex. subtiliter inducendo: qḋ fictio nō solū nō fingit sup eo qḋ est impossibile de na-
215 tura videlꝫ vt tu fingaris tenere illud qḋ ego vere teneo. † Sed nec etiā super eo qḋ est impossibile fm fictionem videlꝫ vt tu fingaris tenere illud qḋ ego fingor ciuiliter tenere: 7 sic nedum non possum fingi stare vbi tu vere stas sed nec etiam possum fingi stare vbi tu fingaris stare: 7 istud reputat esse valde nouum in materia fictiōis. Are. ibi. in .j. no. vbi dicit qḋ nō iuenies alibi declaratum: 7 multum gloriatur de hoc. Adde vltra eum rationē esse
216 quia paria sint vel q2 tu vere stes in aliquo loco vel ficte: † q2 fictio idem operať in casu ficto qḋ veritas in casu vero .l. si filiusfa. ṡ. si cer. pet. 7 .l. lex cornelia. ṡ. de vulga. 7 pupilla .l. bona. i fi. j. de capti. ¶ Quarto adde bonū tex. in .l. ij. ṡ. de vsufru. ea. re. que vsu. consu. 7 tex. in .l. si pupilli. §. quid ergo. in ver. nec possit. ṡ. de neg. gest. quem ad hoc allegat Are. in .d. §. ex contrario. in .j. no.
217 ¶ Secundo † principaliter circa istam fictionem inductiuam aduerte ad aliam pulchram et vtilem doctri. Bart. qḋ ista fictio aut cadit sup his q̄ sunt meri facti aut super his que sunt simul iuris 7 facti: sed in his que sunt meri iuris regulariter non cadit ista fictio quia istud qḋ est iuris per veritatem induciť et non per fictionem. Mouetur Bart. quia fictio est remediū subsidiariū inductum ex equitate .l. sciendum. 7 .l. nec vtile. ṡ. ex quibus cau.
218 ma. † ideo ex tunc demū debet recurrere ad mendicatū suffragiū fictiōis q̄n alia remedia cessant .l. in cause. la. ij. in pn. ṡ. de mino .l. quoties. ṡ. de prescri. v. 7 .l. in pūinciali. §. q2 si soci⁹ cū sumi. ṡ. de ope. no. nun. nō cū ea q̄ sunt iuris lex possit fm veritatē inducere: nō ad fictionē nō recurrit per .l. quia ratio. ṡ. de condi. institu. quā .l. dicit Bar. ad hoc optime facere. item lex nō debet fingere nisi vbi subest necessitas fingēdi .l. non dubito. in princip. j. de cap. nec ob. tex. in .l. j. §. si vir. ṡ. tit. j. q2 nō debet intelligi q2 fictio nō cadat super his que sunt facti prout ibi voluit glos. 7 male. sꝫ qḋ fictio nō cadit sup facto q̄n nō induceret aliquē iuris effectū prout est casus ibi, vbi fm veritatē nō pōt fieri q2 donatio prout est facti non sit facta sed sꝫ fictionē hoc facere nō reuelaret: q2 posito qḋ vxori nō acquireretur maritus tn̄ amitteret possessionē: vt ibi dicit tex. 7 sic ius nō haberet suū effectū q est q2 donās nō efficiatur pauperior: 7 iste est verus intellectus illi⁹ tex. sꝫ Bar.
219 et Imo. hic. ¶† Adde Bal. in .l. siue possidetis. in .ij. col. i .j. q. C. de proba. vbi tenet q2 lex non fingit in facto qḋ est ab omni iuris effectu remotū, quia fictiones ꝑpter ius sunt introducte .d. l. j. §. si vir. 7 .l. deniqꝫ. ff. ex quib. cau. ma. sed si est factū habet in se iuris effectum: 7 tunc .l. bene fingit: vt .l. lex cornelia. ṡ. de vulga. 7 pupil. 7 .l. j. §. lex falcidia. ṡ. ad .l. fal. 7 .l. i bello. §. facte. cū infinitis similibus. j. de cap. Adde etiam qḋ no. gl. in .l. verum. j. de regu.
220 iur. que etiā respondet ad illud † qḋ factū non potest fieri infectum .d. l. in bello. §. facte. q2 illud procedit fm veritatē: sꝫ per fictionē potest fingi non factū: 7 sic haberi pro non facto .l. non dubium. circa me. C. de legibus. ibi. vt ea que fieri prohibentur si fuerint facta habeātur pro infectis. 7 glo. no. in cle. j. in verbo pro infectis. de immu. eccle. 7 no. Bal. in .c. contingit. in .iij. col. de do. 7 contu. vbi ponit an 7 q̄n lex fingat contra factū. ¶ Contra istam
221 doctri. Bar. dū vult † q2 fictio cadit super his que sunt facti nō autē super his que sunt iuris videtur facere tex. in .d. cle. qḋ circa. de elec. ibi que in facto nō in fictione: vel iuris effectu consistunt do. Car. flo. ibi post alios. in .xvj. q. 7 seq. multū insistit pro solu. huius cōtrarij ad hanc doctri. Bar. Tu dic paucis q2 ille tex. nihil obstat q2 vult dicere debere attendi illud qḋ in veritate facti: 7 non in fictione vel iuris effectu consistit vt ibi .l. fi. C. de his qui ve. eta. impe. Adde qḋ fortius tenet signāter Bartol. ad finē huius
222 fictionis inductiue † q2 q̄n in lege apponūtur verba importantia fictionē et improprietatē si apponūtur in his que sunt iuris 7 possunt esse vera fm proprietatē, magis dicuntur verba veritatis expressiua q̄ fictionis vel improprietatis: nihil tamē sufficiēs ad hoc allegat. Adde qḋ tenet idē Bar. i .l. si maritus scḋa. §. legis iulie. j. de adul. q2 in his q̄ sunt iuris idem est esse talē vel haberi pro tali: lꝫ alis ista haberi pro tali importent fictionem .l.
223 mercis appellatiōe la. ij. cū gl. j. de v. signi. Itē adde † qḋ lex fingendo vel per verba fictionis loquēdo in actu pendente a potestate legis vere facit 7 non ficte, fm do. Anto. de but. i cōsi. xx. qḋ incipit equitas valde suggerit. 7 licet Bar. 7 doc. pro ista solenni doctrina nihil allegent: tu alleg. tex. in .l. in prediis. ibi tacite pignori esse intelliguntur. 7 in .l. eo iure. ibi pignori esse credunť. ṡ. in quib. cau. pig. taci. cōtra. vbi sunt verba importātia fictionem scꝫ intell: gūtur 7 credātur vt. ṡ. dixi. in .iij. oppo. Bar. ad primā partem: 7 tamen ibi nō importāt fictionē cū in veritate sint obligata illa bona pignori. vt .l. ij. ff. eo. qḋ sit ex eo q2 illud est iuris.
224 ¶ Per istā no. doctrinā qḋ † lex disponēs super his que sunt iuris etiā per verba importātia fictionē diciť vere facere 7 nō per fictionē: sequitur vtilitas in practica fm Bart. quod lex volens facere filiū in potestate esse sui iuris. vel filium non legitimū vult facere legitimum: quia ista sunt iuris: nam aliquem esse filium legitimū vel illegitimū est iuris: nō eñ hoc ab ipsa natura introducebat. vt. §. liceat auť. qui. mo. na. effi. legi. colla. vj. 7 §. natura. et
225 §. si qs igiť. i auť. q. mo. na. effi. sui. colla. vij. Istud faciet † nō sꝫ fictionem sed fm purā veritatem q2 vere erit sui iuris: 7 vere erit legitimus p titulū. i auť. ōstit. q̄ de dignita. colla. vj. vnde sumiť auť. sed cp̄alis dignitas. C. de epis. 7 cle. sic in auť. qui. mo. na. effi. sui. Adde bene facere illud q2 tenet idē Barto. in .d. l. si marit⁹
226 scḋa. §. legis iulie. qḋ † si statutū dicat q2 filia nupta in omnib⁹ habeatur vt sui iuris: q2 ista est vere sui iuris: quia statutū disponit super his que sunt sui iuris licet vtatur verbis importantib⁹
227 fictionē. ¶† No. diligeter 7 perpetuo teneas cordi illud qḋ singulariter vult Bar. qḋ filius spurius vel naturalis legitimatus sit vere legitimus 7 non per fictionē: 7 sic qḋ legitimatio est veritas 7 non fictio. Est vtilissimum verbum ad statuta loquētia de filiis legitimis qḋ veniant legitimati: et frequenter allegatur in practica: et super hoc dicto multe decisiones in varijs locis fun-

dantur. Intendo plene examinare cum sit locus suis principa-
lis licet aliquid tetigerim in .l. filio quem pater. ff. de liber. & post
hu. & istum passum reputaui semper esse valde dubitabilem. Idē
quod Barto. tenet etiā Bal. in .l. nuper. C. de natu. lib. Pau. de
cast. in cōsi. ccxxiij. qd incipit super eo qd primo loco queritur. in
vlti. col. & aliqualiter latius. d. Alex. in cōsi. ij. primi vol. incip. vi
sis codicillis. in .ij. colū. & in col. viij. & seq. punct⁹ ergo est videre:
nunquid spurius legitimatus a principe vel a comite palatino
habēte autoritatē ab eo sit vere legitim⁹ an ficte. ¶ Pro parte
affirmatiua quā tenet Bar. q sit vere legitimus bene facit, quia
aliquem esse filium legitimū vel illegitimum est iuris: q2 ab ipsa
natura non inducebatur vt statim. ff. dixi. & patet q2 legitimatus
dicitur quasi ſm legem natus, prout etiā dicit do. Alexā. in consi.
xxv. primi volu. qd incipit circa primū dubium. in quo queritur
228 an per existentiā. in .iij. col. † Sed lex inanimata disponēs cir
ca ea que sunt iuris veritatē inducit nō autē fictionē. l. si vnus. §.
pactus ne peteret. ff. de pac. ibi. quia in stipulationibus ius cōti
netur. in pactis vero factū, vt hic late per Bar. ergo idē qñ prin
ceps vel habens ab eo autoritatem legitimat: q2 princeps est lex
animata i terris. §. fi. i aut. de cōsu. colla. iiij. gl. i .l. & q2. ff. de iuris.
229 om. iud. confirmatur † quia omne legitimū est iuris. l. legitima.
ff. de pact. l. iij. et .l. si queramus. ff. de test. et §. liceat autē patri. in
aut. q. mo. na. effi. leg. colla. vij. sed ea q̄ sunt iuris p .l. inanimatā
vere inducunt & nō ficte vt dixi. & facit. l. causam. §. i. ff. de manu. &
l. j. ij. & iij. C. si mācip. ita fue. aliena. ergo idē fiet p principem qui
230 est lex animata in terris vt dixi. ¶ † Scdo bene facit quia legi-
timati in nullo differunt a vere legitimis. tex. est in. §. liceat igit.
in verbo nihil a legitimis filijs differentes. & in. §. reliqui. in aut.
qui. mo. na. effi. legi. & §. si quis igitur filios legitimos nō habēs.
in aut. q. mo. na. effi. sui. colla. vij. cū ergo i nullo differāt & equa-
tio per oīa facta sit. Ergo quicquid statutū inuenitur in legiti-
mo attribuitur legitimato. l. j. & ibi Bar. & alij. ff. de lega. j. et .l. ij.
231 C. cōmu. de le. † Item pondera vniuersalē negatiuā positā in di
ctis iuribus que debet vniuersaliter verificari als oratio redde-
retur falsa. l. si is qui ducenta. §. vtrū. ff. de reb. dub. & per illa iura
cōsuluit do. Ang. in cōsi. lxxi. qd incipit arbiter & arbitrator &c.
232 qd † si arbitrator laudauit qd titius toto tēpore vite sue daret &
solueret cētū florenos caio & filijs suis legitimis et naturalibus:
qd intelligit etiā de filijs legitimatis p comitē palatinū cū in nul
lo differāt a vere legitimis vt dicunt iura prealle. Adde ad idem
tex. in. §. & qñ varie. in vbo nihil dissimilis legitimis. i aut. qui.
mo. na. effi. sui colla. vij. & in. §. reliq igit. e. ti. vbi dicit text. semel
eni eos efficientes legitimos dam⁹ habere etiā successiōes illas
233 quas habēt hi qui ab initio legitimi sunt. † Cōfirmatur optime
q2 legitimati sunt sui & hūt existētiā suitatis. vt est text. i. §. quib⁹
cōnumerari i vbo suorum iura nāciscunt. insti. de here. q̄ ab intest.
& in. §. liceat igit ibi & suos de cetero & sub potestate habere. i aut.
qui. mo. na. effi. legi. & patet ex rubrica. i aut. q. mo. natu. effi. sui.
pondera illud verbū sui. & ita etiā tenet Bal. in .l. eā quā. in. j. co.
in fi. C. de fideicōmis. lz nihil ad hoc alleget. Scdo quia legitima
234 tis debetur legitima † in bonis allodialibus patris: sicut filijs
vere legitimis. ſm Bal. in. c. de causis. in pe. col. de offi. dele. & in
addi. Spec. i ti. de succes. ab intest. circa fi. do. Benedi. de vlubi.
in disputatione sua que incipit statuto pisano cauetur. in secūdo
235 & tertio dubio. ¶ † Tertio filij legitimati succedūt parētib⁹ suis
ab intestato simul cum filijs vere legitimis & naturalibus. l. si te
236 parens. & ibi Bal. ad hoc no. C. de suis & legiti. ¶ † Quarto le
gitimati preteriti in testamēto patris habēt ius dicēdi nullū: de
iure ciuili & ius cōtratabulandi de iure pretorio. itē habēt quere
lā inofficiosi testamēti si sint iniuste exheredati sicut filij vere legi
timi ſm Bal. in .l. cū adoptiuis. in. iij. col. C. de adop. & in addi.
Spe. in ti. de succes. ab intesta. in versi. sed an legitimato debeat
legitima. Bal. & Ang. in .l. certū. in prin. per illū tex. ff. de iniusto
rup. cū multis alijs cōcor. quas dedi in rubrica. ff. de libe. & posth.
237 vbi late istud vltimū examinaui. ¶ † Quinto cū spurius legiti
matus cōparetur legitime nato pōt in testamēto institui heres a
patre cū duob⁹ testib⁹. iuxta. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto.
C. de testamē. ſm Bal. in. c. de causis. in penul. colū. de offi. dele.
238 ¶ † Sexto autētica si qua mulier. C. de sac. san. eccle. permittēs
monacho habenti filios i seculo vt possit inter eos testari proce
dit etiā in habēte filios legitimatos vt tenui in. d. aut. si qua mu
239 lier. in pe. col. ¶ † Septimo p filios legitimos cōseruat agna-
tio & familia patris. Ita in discursu dicit domi. Alexā. nihil alle
gans in predicto cōsi. ij. primi volu. in. ix. colū. sed tu istud proba
240 hoc modo: † quia statutum disponēs q existentibus filijs ma
sculis filie femine non succedant est inductum fauore agnatiōis
et familie. l. i. §. penulti. in verbo vt familiarū dignitas salua sit.
ff. de ventre inspi. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de succes. ab intesta.
super rubri. Cyn. & alij. in .l. i. C. de adult. cum suis concordantijs
& tamen habet locum in filijs legitimatis ſm Bal. in .l. cū accu
tissimi. C. de fideicom. de quo tamē an sit verū statim. j. lati⁹ dice
241 tur. ¶ † Octauo legitimati succedunt non solū patri sed etiā
in hereditatibus agnatorum iure agnationis sicut faciunt legiti
mi & naturales ſm Joā. and. in addi. Spec. in ti. de succes. ab in-
testa. §. j. ver. sed ex facto. in pe. col. & expressius do. Anto. de bu.
in. c. per venerabilem. qui filij sint legiti. post medium. dū tractat
an legitimatus habeatur pro legitimo quo ad agnatos: & eos re
fert & simpliciter sequitur do. Alexā. in preal. cōsi. ij. primi volu.
in. ix. col. sed miror de do. Alex. qui alios non adduxit. Ego alle
go in terminis Bar. & Bal. in .l. communium. C. de natu. lib. Bal.
in .l. cum in adoptiuis. C. de adop. & in terminis Ang. in. §. filiū
vero. in aut. qui. mo. natu. effi. sui colla. vij. vbi p illū tex. tenet qd
legitimati indistincte succedunt agnatis & cognatis: et est etiam
de hoc tex. expressus in. §. quapropter his a nobis. in auten. qui.
mo. na. effi. sui. per quem tex. ita etiā tenet. d. Marti. laud. in q.
per eum disputata que incipit augeri⁹. in. xx. colū. Jaco. de bel.
in disputatione sua quā ponit in aut. qui. mo. natu. effi. legi. do.
Abb. in consi. lxxxvij. incip. in questione que vertitur inter iu-
lianum. in. ij. col. licet secus sit in legitimato per oblationem cu
rie qui soli patri succedit & non alijs agnatis vt est tex. qui ita p-
prie loquitur in. d. l. communium. & ibi Bar. & aliū tex. in. §. filiū
vero. in aut. qui. mo. natu. effi. sui. ¶ Nono spurius legitimatus
non debet amplius vocari spurius: nam perinde est ac si esset le-
gitime conceptus ſm Bal. in .l. imperialis. C. de nup. argu. illi⁹
tex. in. §. i. ibi omni macula penitus directo neq3 vocabulū inho
242 nestū inherere. † Itē legitimatus nō debet a patre institui cū
ignominia sub nomine spurij nec sunt legitimati deinceps tur-
pes persone. ita per. d. l. imperialis tenet Bal. in consi. cxlvj. pri-
243 mi vol. qd incipit titulus principis achaie. in vlti. colū. † Sed
debet institui sub nomine legitimati ſm eundem Bal. in consi.
ccclxxxviij. quinti volumini. qd incipit respōdēdo ad dubia seu
puncta. Decimo & vltimo predicta confirmātur per illud quod
no. dicit Bald. in .l. manumissiones. in. ij. oppo. ff. de iusti. & iu. p
244 tex. et glo. ibi vbi dicit † q nullus adeo spurius quin ei insit le
gitimitas naturalis: & cum legitimatur est legitimus nō factus
sed natus. i. non de nouo factus sed detectus: et sic imperator le-
gitimando remouet nubeculam que dicebatur spurietas: ita ibi
no. Bal. q̄uis cōtrarium in vltimo dicat idē Bal. in addi. Spe
cu. in ti. de succes. ab intesta. circa fi. vt infra statim referā: sed pro
primo facit qd tenet Bal. in .l. si te parens. C. de suis & legi. vbi di
245 cit † qd esse spurium est quoddam velamen propter qd nō dici-
tur filius tamē ipsa generatio nō pōt aboleri, vt no. in. d. l. manu
246 missiones. ¶ † Sed aduerte inquātū. ff. dixi quod legitimati
in nullo differunt a vere legitimis: intellige sane procedere quā-
247 tum ad successionem bonorū allodialium † secus est in feudis
quibus legitimati non succedunt. c. naturales. si de feu. fue. con-
tro. inter do. et agna. quia ex hoc posset contingere fieri preiudi-
cium dño feudi. Item quia non est verisimile principē concedē-
tem nobile feudū de tali prole sensisse ſm Ange. in questione p
eum disputata que incipit nobilis quidam genere. in scdo dubio
do. Anto. de but. in. d. c. per venerabilem. d. Alexā. in consi. xxv.
primi volu. incip. circa primum dubium. quo queritur per existē
tiam. in. iiij. col. Similiter nec in emphyteosi ecclesiastica succe-
dunt legitimati quia ecclesia tales abhorret cum non possint ha
beri sine peccato mortali ſz Bal. Sali. et alios in .l. generaliter.
§. cum autem. C. de insti. & substi. cum alijs cōcordantijs quas ibi
dedi, sicut nec admittunt ad beneficia ecclesiastica presertim epi
scopatus, c. cum in cunctis. & c. innotuit. vbi gl. nota. de elec. & c.
pe. & fi. de filijs presby. sed isti sunt casus speciales qui in alijs fir-
mant equiparationem. ff. factam. l. nam qd liquide. §. fin. ff. de pe
248 nu lega. & c. ij. de coniug. ¶ † Tertio principaliter pro ista par
te facit quia per adoptionem filius efficitur vere legitimus licet
non efficiatur naturalis quia non hz primordia natura. vt instit.
de adop. in prin. & ibi glo. & glo. in .l. qui contra. in verbo accerri-
me. circa fi. C. de incest. nupt. ergo fortius per legitimationē quia
legitimatio est potentior et efficacior actus q̄ adoptio. §. trib⁹.
in versi. si vestri enim patris. in aut. qui. mo. natu. effi. sui. qd etiā
patet quia adoptio potest fieri autoritate magistratus. l. ij. ff. de
249 adop. † sed legitimatio non potest fieri nisi autoritate princi-
pis vel habentis potestatem ab eo. §. fi. in aut. quib. mo. na. effi.
sui. & l. prohibere. §. plane. in fi. j. quod vi aut clam. Itē plus est
esse legitimatum q̄ adoptatum quia legitimatus habet natura
lia primordia que non habet adoptatus ſm Bal. in .l. si te parēs
C. de suis & legiti. Item fauorabilior est legitimatio q̄ adoptio
ſm Bal. i .l. neq3 absens. circa fi. ff. de adop. ergo arguēdo a maio
250 ri & fortiori. aut. multo magis. C. de sacrosan. eccle. cū per ado
ptionē efficiatur filius vere legitimus ergo fortius per legitima
251 tionem. ¶ † Quarto facit quia si legitimatus per fictionem effi
ceretur legitimus: ergo traheretur retro quemadmodum et alie
fictiones. l. retro. et .l. in omnibus. et .l. postliminium. in princi. ff.
de cap. et

de cap.&.l.si quis filio exheredato.§.penul.ff.de inusto rup. Et tamen legitimatio nõ trahitur retro:ergo non est fictio.vt est tex.i §. licet.i auf.q.mo.na.effi.legi.colla.vj.ibi suos decetero.& ibi & hoc facto exinde filios:& ibi Ang.ad hoc no.& tex.in.§. illud.i fi.eo.ti.ibi.quo facto ex hoc filios fieri.& ibi glo.parua.in verbo ex hoc.exponit ex hoc tempore efficiũtur legitimi & nõ retro:ad idem tex.in.c.tanta.qui filij sint legi.vbi qđ est fortius etiã legitimatio facta per subsequens matrimonium nõ trahitur retro.de quo tñ vide que dicam.j.in quarto fundamento partis cõtrarie:
¶ Tenẽdo istam partẽ qđ legitimatus sit vere legitimus & non
252 ficte.Eam no.limita nõ pcedere reducẽdo rem ad practicã† qñ testator faceret mentionem de filijs legitime descendentib⁹ tunc non venirent legitimati,quia testator respexit ad modum descẽdendi naturalem & non ad fictionem iuris,fm Bal.no.in.l.gal
253 lus.§.si eius.ad fi.ff.de libe.& posth.† Similiter qui moritur cũ filijs legitimatis nõ dicitur decedere cũ alijs legitime natis,fm Bal.in.d.c.innotuit.in pe.col.de elec.& in addi.Specu.in ti.de succes.ab intesta.in verbo legitimati non sunt.et in addi.Spe.i ti.de procu.in.j.col.in ver.legitimatio.Pau.de ca.in.l.fin.C.de
254 his qui veni.eta.impetra.¶ † Cõtrariam opi.qđ legitimatus non sit vere legitimus sed ficte:tenet Bal.quem etiã.ff.retuli.in addi.Spe.i ti.de succes.ab intesta.ad fi.vbi formaliter tenet,qđ legitimatio innitit fictioni:& quod nõ est detectio sed datio de nouo.& Bal.in.l.eam quam.C.de fideicom.in.x.col.ad fi.in vsi. quero vtrum legitimatio sit fictio.& in.l.quoties.C.de rei vendi.
255 et in.l.gallus.§.si eius.ad fi.ff.de libe.& posth.† vbi dicit,qđ legitimatus fictione iuris dicitur legitime natus.& Bal.in.c.j.in ix.colũ.de consti.quem statim.j.in specie referã.& Bal.in.l.fi.C. de his qui veni.eta.impe.quem etiam.j.referam.& Bal.in.l.si ita quis.§.is cui.ff.de leg.ij.quem etiam.j.referam/idem tenet Sal. in disputatione sua que incipit Mediolanensis quidam/idẽ tenet Jac.but.in proe.C.vbi tenet,qđ imperator legitimando aliquem non facit eum vere legitimum sed bene iura legitimitatis ei confert/idẽ tenet Jaco.de bel.in.§.tribus.in auf.qui.mo.na. effi.sui.colla.vij.et istud i pũcto iuris videt esse veri⁹:& ita etiã te
256 nui in.d.l.filio quẽ pater.ff.de libe.& posth.¶ † Pro ista parte facit quia filij dicuntur vere legitimi qui ex iustis nuptijs pcreãtur.l.filium diffinimus.de his qui sunt sui vel alie.iur.& §.legitimi.in auf.quib.mo.na.effi.sui.& c.liberi dicti sunt.xxxij.questione.iiij.sed hic nuptie non interuenerunt igit &c./Jtẽ ille dicitur
257 vere legitimatus qui habet omnia iura legitimorũ† Sed legitimatus a principe nõ habet omnia iura legitimorum vt dixi.ff. in secundo fundamento partis contrarie ad fi.& patet quia legitimatus a principe intelligitur legitimatus ad ecclesiasticas dignitates vt plene no.i.d.c.per venerabilẽ.p Cy.in auten.ex com
258 plexu.C.de incest.nup.per Bal.in proe.codicis.¶ † Secũdo principaliter facit,quia diuersitas nominum inducit diuersitatẽ effectuum.l.si idez.x.de codicil.& c.ad audientiã.in fi.& ibi.d.Abb. in.ij.no.ad hoc.de deci.sz verus filius appellatur legitimus:iste autẽ appellatur legitimatus,fm gl.instit.de adop.in prin.& in.l. cum legitime in gl.j.in fi.ff. de statu homi.& in.c. nisi cũ pridem
259 de renũ.& in.c.tanta.qui filij sint legiti.† Jtẽ proprie loquendo aliud est quem esse filium legitimum et aliud est quem esse legitimatum vt colligitur per glo.in.d.l.cum legitime.& in.l.j.in fi.in gloss.fi.magna.super verbo parentibus.j.ad municipa.& in.l.filios.C.de munici.et origi.lib.x.& no.expresse Sali.in.l.etiã.per illum tex.C.de ap.vbi patet q imago representata prout est in legitimatione non est essentialiter ipsa res:& ibi dicit Bal.q legitimatus est similis ei qui accepit vsum toge.l.sed si accepto.j.de iur.fisc.Alibi tenet gl.in.c.innotuit.in verbo coniugata.de elec. qđ legitimatus nõ dicitur legitimus sed tanq legitimus:illa dictio tanq denotat improprietatẽ vt dixi in.l.j.C.de here.insti/Alibi pulchre dicit Bal.in.c.in.ix.col.de cõsti.qđ legitimatio est similis alchimie q facit apparere illud qđ non est:tamẽ trasmutare vnam speciem in alteram non potest.Sicut legitimatus figuram legitimi gerit sed nõ habet eandem substantiã.Alibi Bal. in.c.fi.in.ij.colũ.de transla.prela.dicit qđ legitimatus assimilat homini medicato a morbo,remanente tamen aliqua cicatrice.
260 ¶ † Tertio principaliter q filius legitimatus nõ fit vere legitimus ostendũt multi effectus:nã legitimati sunt infames infamia facti vt no.Azo.in summa.C.de infa.circa prin.quẽ doc.vbi sequũtur fm.d.Alex.in palleg.consi.xxv.j.volu.qđ incipit circa primũ dubium quo queritur an per existentiam.in.iij.colũ.si et non sunt deinceps turpes persone fm Bal.in.d.cõsi.cxlvi.primi volu.incip.titulus principalis achaie.in vlti.col.per.l.imperialis.§.j.C.de nup.et retuli etiã.ff.† Secũdo si aliquis acquisiuit
261 emphyteosim pro se & suis filijs legitimis,non intelligitur acquisiuisse pro filijs legitimatis quia non sunt naturaliter legitimi sed ex priuilegio principis & sic ex fictione. Jta singulariter no. Bal.in.l.fi.per illum tex.& ibi Sali.& Pau.de cast.C.de his q

veni.eta.impetra.sequitur do.Alex.in.l.ex facto.§. si quis rogatus.in.iij.col.ad fi.ff.ad trebel.et in consi.lx.secundi volu.incip.
262 visa legitimatiõe.in.ij.col.† Tertio,in relicto facto alicui in tẽpus filiorum legitimorũ non sufficiunt legitimati quia nõ sunt legitime nati vnde inest quedam fictio fm Bal.in.l.si ita quis.§. is cui.ff.de legatis.ij.De quo vltimo tamen vide plenius per
263 Jmo.† Quarto,si testator dixerit si decesserit sine filijs nõ sufficit si decesserit cũ filijs spurijs aut naturalibus legitimatis,quia non sufficit ciuiliter factum ad implendum conditionem.l.fidei cõmissum.ff.de condi.& demon.fz Bal.in.l.lucius.vltima.ff.de
264 here.insti.† Quito,donatio omniũ bonorum vel maioris partis facta per carentẽ filijs reuocatur natis filijs ipsi donãti.l.si vnq. C.de reuo.dona.et tamen non reuocatur per legitimationẽ filij spurij quia.d.l.si vnq.loquẽs in posthumo facto a natura nõ habet locum in isto posthumo facto hominis:& sic legitimato.arg. l.filio quem pater.ff.de libe.& posth.Jta nota,tenet Bal.in.l.ij. ad fi.C.si quid in frau.patro.& in.l.j.in pe.col.C.de inoffi.dona. et in.c.innotuit.in.iiij.col.vbi singulariter limitat.de elec.Sali. in.l.si totas.C.de inoffi.dona.Marti.lau.in.q.per eũ disputata
265 que incipit augerius.in.ij.colum.† Sexto cõsuetudo regni preferens in successione filium primogenitũ non habet locum in legitimato quia cõsuetudo illa regni respicit naturalem veritatem et nõ fictionẽ que est in legitimato:ita tenẽt Bal.Sali.& Pan. de cast.in.l.quoties.vbi dixi.C.de rei ven.Jo.and.vbi late disputauit in regula sine culpa.in mercu.& in.c.si pro te.de rescript.in vj.in nouel.et ibidem Gemi.& Jo.an.in.c.innotuit.de elect. do. Ant.de but.in.c.tãta.qui filij sint legi.Jac.de bel.per plura fundamẽta in.§.trib⁹ in auf.qui.mo.na.effi.sui colla.vij.Ang.i disputatione sua q incipit nobilis quidã genere.in.vj.col.Ang.et Jmo.in.l.verbis.§.interdũ.ff.de here.insti.Jmol.in.l.si alienũ. §.in extraneis.ff.eo.Ang.Pau.de cast.& do.Alex.in.l.gall⁹.§. et quid si tantũ.ff.de libe.& posthu.do.Marti.lau.in tractatu de primagenitura.in.vij.col.ad fi.& seq.disputauit diffuse per septẽ chartas magnas do.Alexã.in.q.per eum disputata que incipit Sigismundus rex romanorum.in quarto dubio.sed ibi nihil de
266 cidit.¶ † Quarto principaliter q legitimatio sit fictio facit,quia legitimatio trahitur retro & fingit medio tẽpore nõ fuisse spuriũ nec illegitimũ.l.fi.ff.de nata.resti.quia legitimatio dicitur quedam restitutio primis natalibus in quibus natura erat communis & oẽs legitimi nascebant.§.sed et si.in auf.qui.mo.na.effi.legi.colla.vj.& sic legitimatio fingit retro ac si nat⁹ esset vere legitimus.§.illud in auf.qui.mo.na.effi.sui.ad hoc facit qđ not.tenet Bar.in.l.ij.in pñ.ff.de vulg.& pup.i.ij.q.pñ.i tertio requisito.vbi
267 tenet.qđ filius naturalis † legitimetur post mortem patris,qđ valet substitutio pupillaris sibi facta a patre in testamẽto,eo quia talis legitimatio cum sit restitutio natalibus trahitur retro:ac si semper fuisset legitimus per.d.l.fi.ff.de nata.restit. qđ valde no. Ad idem facit qđ tenent Ange.& Jmo.in.l.si alienũ.§.in extra
268 neis.ff.de here.insti.vbi tenẽt† q si pater instituit simpliciter filium et postea facit eum legitimari se viuente,q institutio cõualescit quia legitimatio trahitur retro:ad idem facit q singulariter tenet Rapha.cu.in.l.filio quem pater.in princ.ff.de liberis &
269 posth.vbi tenet † q exheredatio filij spurij est inepta sicut exheredatio extranei.l.quidam cum filium.j.de verbo.oblig.tamẽ si postea legitimetur reconualidatur talis exheredatio eo quia legitimatio trahitur retro ergo est fictio:caue tamen quia contrarium.dixi.ff.in quarto fundamento partis cõtrarie qđ legitimatio non trahitur retro:sed concordat notabiliter vt dixi in.l.gal
270 lus.§.& quid si tantũ.ff.de libe.& posth.¶ † Quito principaliter facit,quia iste natus fuit spurius ergo non potest vere desinere esse spurius,sicut qui semel fuit heres non potest amplius desinere esse heres.l.& si sine.§.sed quod pap.ff.de mino.glo.in.l.in substitutione.ff.de vulg.& pupil.quia res facte vlla constitutiõe infecte fieri nõ possunt.l.i bello.§.facte.j.de cap.& est tex.exp̃ssus in.§.j.in vsi.q igif.in auf.de equa.do.colla.vij.imo etiã de⁹ hoc solo priuaf qđ non põt infecta facere.vt dixi in.l.j.§.si vir.ff.ti.j.
271 Jtem † veritas naturalis non potest autoritate legis immutari.l.ij.§.j.ff.de vsufru.ea.re.q vsu consu.nec per fictionem vie veritatis delentur.l.in reb⁹.C.de iur.do.Bene potest facere lex q factum habeatur pro non facto & sic per fictionem.l.non dubiũ.circa me.C.de legi.glo.in.l.verũ est.ff.de reg.iu.Jta potest lex facere qđ spurius si legitimetur habeatur p legitimo:& sic per fictionem,nõ autẽ qđ vere sit legitimus,al's duo cõtraria cõcurrerent in eodem subiecto quod esse nõ potest.l.si ancillam.j.pro suo.l.j. C.de fur.c.solicitudinem.de appel.nam vere natus est spurius:& istud tolli non põt vt dixi.Si postea p legitimationẽ efficeref vere legitimus duo contraria simul concurrerẽt qđ nõ est possibile
272 vt dixi.† Jtem quis non potest esse in duplici statu cõtrario.l. vnica.§.cum igif.C.de lati.lib.tollen.& l.si pariter.ff.de libe.cau.
273 et.l.si duobus.ff.de statu libe.¶ † Sexto & vltio nõ eundo per

legittimati sunt infames infamia facti

mendicata suffragia. Pro ista parte est bonus tex. in. §. filiu3 ve
ro in aut. quib. mo. na. effi. sui. vbi text. dicit legitimatũ velut ex
quadam machinatione cognatum. ⁊ tex. in. §. generaliter. eo. tit.
ibi. siue per aliam qualibet machinationẽ ergo non vere: sed per
quãdam machinationem ⁊ sic per fictionem. Ad idem text. in. l.
q in prouincia. §. diuus. in fi. s. de ritu nup. ibi perinde ac si legi-
274 time concepti fuissent. † ergo non vere quia dictio perinde de-
notat fictionem ſm Barto s. in. iij. oppo. prime partis text. ⁊ est
gl. in. l. sacrilegij. la. j. §. is aũt ⁊ ibi Bar. s. ad. l. iul. pecu. ⁊ gl. in. l.
si quis vi. in prin. ⁊ ibi Lu. roma. ⁊ do. Alex. notãt. s. de acquirẽ.
posses. Bal. i. l. sed ⁊ si lege. §. peride. s. de peti. here. dixi. Ad idẽ
tex. in. c. tãta. q filij sint legiti. in verbo legitimi habeant. ergo nõ
sunt vere legitimi: q2 dixisset legitimi sunt: ⁊ pondera fortius q̄
275 tex. ille loquitur in legitimato p subsequens matrimoniũ. † Itẽ
facit i simili tex. in. l. ij. C. de iure aure. annullo. in verbo imaginẽ
non statum legitimatis prestat. ⁊ in. l. ãlio quem pater. in verbo
ne imagine nature. s. de liber. ⁊ posthu. ¶ Ex istis fundamentis pa
tet responsio ad ea que superius in oppositum adducebantur: ⁊
ita tene quãuis passus sit admodum ambiguus. do. Benedic. de
plum. disputauit istum articulum in questione per eum disputa
ta: que incipit statuto pisano cauetur: in primo dubio. vbi p par
te affirmatiua q̄ legitimatus sit vere legitimus ⁊ non ficte: addu
cit octo fundamenta: postea p parte contraria adducit alia octo
fundamenta que etiam transcribit Ludo. ro. hic. ¶ Tandem ide3
do. Bene. cõcludit ⁊ satis rationabiliter: quod aut querimus an
legitimatus sit vere legitimus: vera ⁊ originaria legitimatione
que ex matrimonio efficaci procedit. iuxta. d. l. filium diffinim⁹.
⁊ dicendum est quod nõ. d. l. qui in prouincia. §. diuus. cum alijs
iuribus ad hoc allegatis: per eũ q̄ tamẽ non bene probant: ſm
Ludo. roma. hic. ⁊ ex hoc infert do. Benedi. q̄ licet lex appellet
natos ex matrimonio putatiuo esse legitimos. vt. l. qui cõtra. C.
de incest. nup. ⁊ ca. ex tenore. in fi. qui fi. sint legi. Intelligit ficte
sed non vere ſm gl. i. §. si vero hec nostra lex. in aut. de inces. nup.
colla. ij. q̄ intelligit illũ tex. ibi. ⁊ ipsi legitimi. i. pro legitimis ha
beant. ⁊ probatur in dicta. l. qui in p̄uincia. §. ⁊ i aus in ratiõe sui.
276 ¶ Aut querimus de alia legitimitate in genere sumpta. † Et tũc
aut vitium illegitimitatis procedit ex matrimonio de iure ciuili
prohibito, vt h̄etur in toto titu. C. de interdic. matri. et in. l. et si
contra. C. de inces. nup. ⁊ in. l. i. C. si rector prouin. ⁊ tunc princeps
legitimando cõfert veram legitimationem: ⁊ ita debet intelligi
opinio Barto. hic ſm eum. Ratio quia princeps potuit dispen
sare super antecedenti. s. inhabilitate matrimonij vt. l. si tutor. C.
de interdi. matri. ergo super eo dispensando vere dicitur in cõse-
quentiam dispensasse super vitio illegitimitatis. Item q2 prin-
ceps legitimando filios natos ex matrimonio interdicto de iure
ciuili vere legitimos facit ac si legitime concepti fuissent. l. impe
rialis. C. de nup. et. d. l. qui in prouincia. C. diuus. ¶ Aut tale vitiũ
illegitimitatis procedit a iure diuino vel canonico: et tunc quia
dispensatio spectat ad sedem apostolicam legitimatus per prin
cipem non erit vere legitimus sed ficte cum non sit legitimatus
quo ad omnia presertim quo ad ecclesiasticas dignitates. Itẽ cũ
princeps non potuerit super antecedenti dispẽsare. s. sup substã
tia matrimonij: ergo nec dispensando super consequenti veram
legitimationẽ inducit: ⁊ cum ista distinctione tenent etiã in effe
ctu Ludo. ro. hic ⁊ do. An. rosel. in tractu legitimationis sup ru
bri. de causa effectiua. in. i. col. ⁊ duabus sequẽtibus. Franci. de
curte. in consi. lxxiij. inci. super memorata facti narratio. in. xxj.
277 colum. ¶ † Iuxta predicta ad maiorem eorum intelligentia3
subijcio in specie notabilem questionẽ. statuta quasi vbiq3 dispo
nunt q̄ existentibus filijs masculis filie femine non succedãt pa
a tri, an procedant etiã in filijs masculis legitimatis.[a] Bal. in. l. cũ
acutissimi. in. ij. colũ. C. de fideicõ. tenet q̄ sic, q2 legitimatio est
verus status legitimorũ licet nõ sit verũ principiũ: ⁊ plus non di
cit. ¶ Ego quia ibi leuius pertransiui nunc intendo plenius exami
nare q2 est vtilis ⁊ quotidianus passus: ⁊ licet Lu. ro. hic dicat q̄
in hoc habemus solam simplicẽ autoritatẽ Bal. in. d. l. cũ acutis
simi. decidentis q̄ sic. Nihil tamen boni allegat ſm eũ. tn dic q̄
imo idem etiam tenet Bal. in. l. eam quam. in duob⁹ locis. C. de
fideicõmis. s. in. vi. col. in fi. in versi. item fuit quesitũ a me. ⁊ in. x.
col. in versi. sed pone statutu3 dicit q̄ filia dotata non succedat.
Itẽ adde q̄ idem etiã tenet Pau. de cast. in. l. sed si hac. §. patro
num. ad fi. per illum text. in versi. sed si ius. s. de in ius vocan. ⁊ i
rub. C. de iure aure. annullo. et in. l. si ita quis. §. fi. ff. de lega. ij. et
in cõsil. ccxxv. q̄ incipit videndũ est primo de ipso clerico. in fi.
et in 9si. ccxxvij. q̄ incip. super primo dubio videtur dicendu3.
in. iij. col. idem tenet do. Mar. lau. in questione per eũ disputa
ta que incipit angerius. in. xix. col. ad fin. Are. ⁊ do. Phili. cor.
in. l. liberos. argumento illius tex. C. de colla. Aret. i. l. gallus. §.
si eius ad fi. s. de libe. ⁊ posth. ⁊ istam partem tenui in. d. l. cum
acutissimi. licet oẽs dictas autoritates tunc non allegauerim: et
ita plures consului: ⁊ ita recolo fuisse iudicatum. Mot⁹ sum pre
cipue per conclusionẽ Barto. hic tenentis q̄ legitimatus sit le-
gitimus ⁊ nõ per fictionẽ: sed istud dictũ Bar. nunc non teneo.
imo. s. tenui contrarium. ⁊ ita cum Bal. tunc tenui quia nondũ
viderã eos quos postea comperi tenere contrariũ quos statim
278 infra referam. ¶ † Pro ista parte facit, nã legitimati succedũt
ab intestato simul cu3 alijs filijs legitimis ⁊ naturalibus. l. si te
parens. ⁊ ibi Bal. no. C. de suis ⁊ leg. ⁊ legitimati reducuntur ad
illam successionem ex testamẽto ⁊ ab intestato quã habẽt filij ve
re legitimi ⁊ naturales. §. reliq. i aut. q. mo. na. effi. sui. colla. vij. ⁊
§. dubitatũ. ad fi. i aut. de incest. nup. colla. ij. ergo sicut filij legiti
mi ⁊ naturales excludũt filias feminas ita dñt eas excludere le-
gitimati vt sic statutũ recipiat interpretationẽ passiuã a iure cõ
muni. l. ij. C. de noxa. ⁊. l. fi. §. in cõputatione. vbi gl. no. C. de iure
279 delib. confirmatur † quia legitimatus in parte hereditatis ex
cludit ipsos masculos legitimos ⁊ naturales: ⁊ filij excludunt fe
280 minas: † ergo si vinco vincẽtẽ te multo magis debeo te vince-
re. l. de accessionibus. §. j. ⁊ ibi Bar. j. de diuer. ⁊ tempo. prescri.
et. c. autoritate Martini. ad fi. et ibi Gemi. de conces. preben. in
vi. Bar. i. l. i. §. qdã filiũ. per illũ tex. s. de bono. posses. 9tra tab.
⁊ idẽ Bart. in. l. claudius. s. qui potio. in pigno. habean. ¶ Se
cundo facit quia istud statutum loquitur per verba naturalia. s.
281 q̄ existentibus filijs masculis filie femine nõ succedãt † sed lex
loquens per verba naturalia verificatur etiam in non legitimo.
l. libertinũ. C. de interdi. matri. ⁊. l. heredibus. §. fi. s. ad trebel. ⁊
per Bar. in. l. pronuntiatio. §. familie. j. de ver. signi. idẽ in statu
to vt patet ex eo q̄ decidit Jo. and. in addi. Spec. in tit. qui filij
282 sint legi. super rubri. vbi tenet † q̄ stante statuto q̄ pater tenea
tur emendare damnum datum per filium q̄ habet locũ in filio
naturali cum loquatur per verba naturalia: ergo multo fortius
in presenti statuto comprehendetur legitimatus cum in eo con
currat duplex vinculũ. s. legis et nature. vt. §. natura. in aut. qui.
mo. natu. effi. sui. ergo forti⁹ debet operari. aut. itaq3. C. cõmu. de
283 succes. ⁊ in aut. de 9sangui. ⁊ vte. fra. in p̄n. colla. vi. ¶ † Contra
b riam opi.[b] tenet Pau. de cast. sibi contrarius in. d. l. cum acutissi
mi. Motus quia verba statuti debent intelligi in potiori signifi
catu de illo qui vere est legitimus ⁊ naturalis origine et non ex
accidenti. l. fi. C. de his qui veniam eta. impetra. ide3 simpliciter
tenet idẽ Pau. de cast. in. d. l. fi. per illũ tex. Idẽ ⁊ plen⁹ contra
Bal. tenet idẽ Pau. de cast. in consi. ccxxiij. inci. super eo q̄ pri
mo loco queritur quis succedat dicto Antonio. in vlti. col. secu-
tus. d. Anto. de but. qui etiam contrariu3 tenet in. d. c. per vene
rabilem. in vltima questiõe. in. xxix. col. vbi fortius tenet. d. An
284 to. de but. q̄ † si statutum loquatur de filijs legitimis nõ extẽ-
ditur ad filios legitimatos etiã per subsequens matrimoniũ q̄
est fortius, q2 cum statutũ loquatur in filio legitimo debet intel
ligi in legitimo naturaliter sic genito: ⁊ sic in legitime nato quia
statutũ non extenditur ad casu3 fictũ: secus ſm eum si hoc verbũ
legitimo proferatur a iure communi per glossam in ca. innotuit
in verbo coniugatã. de electio. ⁊ plus nõ dicit. Idẽ tenet do. An
to. de but. in. c. tanta. circa prin. qui filij sint legi. ¶ Eandem opi. cõ
tra Bal. videtur tenere Ang. in consi. lxxv. inci. per reformatio
nẽ. ⁊ in consi. sequẽti. Idem tenet Raph. cu. in. l. si ita quis. §. fin.
s. de leg. ij. Idem tenet do. Bene. de plumb. in dicta disputatio
ne que incipit statuto pisano cauetur. in quarto dubio. vbi ar-
guit ad vtrãq3 partẽ: ⁊ finaliter ita decidit cõtra Bal. per tex. in
285 l. i. §. si quis filium. s. si tabu. testa. nul. exta. vbi † licet clarũ sit q̄
filius legitimus et naturalis excludat nepotem ex se natum: ta-
mẽ si filius ille fuit emancipatus ⁊ deinde readoptatus ⁊ sic anti
que potestati redditus nepotẽ non excludit q2 nũc sicut adopti
uus est in potestate: ita hic in casu nostro licet si filius a p̄ncipio
fuisset legitimus filiã feminã exclusisset vigore statuti. Tamẽ si
postea legitimatus ad ius legitimorum reducatur non per hoc
debet filiam feminam excludere, ampliat sub dubio forte vt pro
cedat etiã si sit legitimatus per subsequens matrimonium ad-
huc filiam feminã non excluderet per. d. c. tanta. nisi s3 eum esset
legitimatus a principe cum isto beneficio prelationis vt filiab⁹
feminis preferatur arg. l. nõ tantu3. §. i. ⁊. l. non putauit. §. si quis
emancipatũ. s. de contrata. ¶ Idem contra Bal. tenet Lud. rom.
hic: late arguens ad vtrãq3 partem ⁊ adducẽs quasi eandem sum
mam. Mo damẽta do. Bene. de plumb. in disputatione preallegata.
tu3 precipue per tex. in. d. l. i. §. si quis filium. s. si tabu. testa. nul.
⁊ ita dicerta. qui tex. ſm eum videtur hunc casum determinare: ⁊ ita di-
cit se in hoc practicabili et quotidiano casu pridie cõsuluisse in
ciuitate lucana cõtra Bal. ⁊ quod eius consilium fuit approba
tum a quam pluribus famosissimis doctoribus ciuitatis senẽsis
vbi tunc legebat. ¶ Idem cõtra Bal. tenet. d. Ant. rosel. in tracta
tu legitimationis. in vltima rubrica. circa vlti. col. d. Francis. de
curte. in consi. xvi. incip. clarus vir Jaco. alpherius. in. iij. ⁊. iiij.
col. ⁊ do. Vincen. paleotus doctor bononiensis. in cõsi. sequẽti.
q̄ incipit

a ¶ Legitimatis. adde q̄ hanc q̄onem latissime ponit. d. Albe. brun⁹ in suo trac. sup statutis exclusiuis feminarũ. i. xij. arti. questio. iiij. vbi vide.

b ¶ Cõtrariã opi. adde q̄ hanc eande3 opi. vr̄ tenere so3. in 9s. suo. ccxlvi. co. pe. X. sed restat nunc videre. ⁊ per eũdem in. l. gallus. C. et qd si tantũ. s. de liber. et posthu.

qd̄ incipit viſo puncto ⁊ ſubtilibus dubitationibus.in.iij.col.et
do.Fran.de curte.in conſi.xxxv.inci.ſtatuto ſiue in capitulis ia
nue.in.v.⁊.vj.col.⁊ latius idem do.Fran.de curte.in cōſil.lxxiij.
incip.ſuper memorata facti narratione.in.xvij.col.⁊ duabus ſe-
quentibus.vbi pluries atteſtatur iſtam eſſe cōmunē ⁊ veraꝫ opi.
⁊ qd̄ ita etiā alias conſuluit.⁊ qd̄ eius cōſi.ſubſcripſerunt ſolen-
nes doctores.d.Barto.ſozinus ſenēſis.⁊ Uincentius paleotus
bononiēſis.⁊ qd̄ ita iudicauit in excelſa ciuitate Mediolani.d.
Jo.de bexu.antiquior Mediolanēſis doctor. Ex predictis ap
286 paret † iſtā ſecūdam eſſe magis cōmunē opi.a qua in iudicādo
⁊ cōſulendo non eſt recedendū ſm Bart.et alios in.l.fi.C.de pe
287 na iudi.qui male iud.cano.in.c.ne initaris.de cōſtitu. † Nā illa
dicitur eſſe magis communis opi.in qua plures doc. concor.l.j.
ver.⁊ ſane crebrior.⁊ ibi Bal.ad hoc no.ſ.ō offi.queſto.⁊.l.diui
fratres.poſt med.in verbo plurium etiam iuris autorū.ſ.de iur.
patro.⁊.c.nouimus ibi.opinio a pluribus approbaret.⁊ ibi do.
Ant.de bu.⁊.d.Abb.ad hoc no.de vb.ſigni.⁊.c.de inducijs.ibi.
in quo plurimi concor.iij.q.iij.⁊.ix.diſt.c.in canonicis. in verbo
plures grauiores Et pro iſta magis cōmuni facit:nam lex valde
abſurdū reputat qd̄ ſpurij legitimati vt aduene introducantur
ad excluſionē prolis legitime ⁊ naturalis. Ita formaliter dicit
tex.i.§.tribꝰ.ī fi.in aut.qui.mo.natura.effi.ſui colla.vij. ¶ Pro
iſta magis cōmuni omiſſis leuibꝰ ⁊ vulgaribus que adducūtur
per Lud.rom.hic.⁊ do.Bene.de plūbi.in.d.diſputatiōe que in
cipit ſtatuto piſano cauetur:in quarto dubio.fortiter ſtringit:⁊
288 iſtud multum me mouet ad ita tenendum,qꝛ † ſtatutum limi-
tans in filia femina quotā ſuccedendi exiſtētibus filijs maſculis
intelligitur etiam limitare in filio legitimato quia filius legiti-
matus nō poteſt plus habere in bonis patris ꝙ habeat vnus le
gitimorū cui minus relinquitur.tex.eſt vnicus ⁊ ſingularis in.§.
et qm̄ varie.in aut.qui.mo.natu.effi.ſui.quē Ang.ibi notat ⁊ re
putat ad hoc ſingularē per quem tex.determinat in terminis no
ſtris ſingulariter Bal.in.c.per tuas.circa mediuꝫ.de ma.⁊ obe.
289 qd̄ † ſi ſtatuto cauetur ꝙ exiſtentibus filijs maſculis filia femi-
na nō ſuccedat niſi in vncia:iſta femina limitat maſculum legiti
matum vt etiā ipſe non debeat plus habere:ergo non videtur ꝙ
feminā excludat:⁊ ſequitur ſimpliciter.d.Alex.reputās no. ver
bū.in.l.neceſſarijs.in pen.col.ſ.de acqui.here.⁊ in.l.ſed ſi hac.§.
patronū.in vl.col.ſ.de in ius voc. Uide tn̄ qd̄ notat Ang.in.§.
290 optime ꝑ gl.ibi.in aut.de nup.colla.iiij.vbi tenet qd̄ † filia do
tata q̄ per ſtatutū pr̄i nō ſuccedit.nō impedit quin pater poſſit
relinquere ſcd̄e vxori pluſꝙ reliquerit ipſi filie dotate nec talis fi
lia dotata q̄ nō pōt patri inuito ſuccedere tale relictū poteſt irri
tare:tamē aliud videt̄ reſpectu legitimati per tex.ſpecificū in.d.
§.⁊ quoniam varie. ¶ Tertio principaliter ⁊ vltimo circa iſtam
291 fictionē iductiuā. Inquātū Bar.tāgit an † ſtatuta loquētia de
ciuibus habeant locū in forēſibus receptis in ciues quos Ra
pha.cu.hic.appellat quaſi adoptiuos ciues factos prout etiā an
te eū appellat Bal.in.l.ciues.C.de appel.quē infra referā. Cōclu
dit Bar.ꝙ ſi ſunt recepti ſeruata forma ſtatuti vel reformatiōis
⁊ tunc erunt ciues ſm veritatē qm̄ ſtatutū vel reformatio dicerēt
qd̄ habeātur pro ciuibus quo ad omnia,qꝛ cōſtitutio ciuiū iuris
eſt licet aliquid facti habeat,ergo ſtatutū diſponens ſup his que
ſunt iuris dicitur vere facere ⁊ nō per fictionē:de quo vltimo di
xi plene ⁊ notabiliter ſupra in precedenti concluſione Bar. Nec
obſtat qd̄ ſtatutū dicat qd̄ habeant̄ pro ciuibus:que verba deno
tant fictionē.l.iure ciuili.ſ.de condi.⁊ demonſtra. Bar.ſ.in.ij.
292 oppo.prime partis tex. † qꝛ aliud eſt eſſe ciuē : aliud haberi ꝓ
ciue:nā primū importat veritatē,ſm fictionē.l.mercis appella-
tione:cum gl.no.ſ.de verb.ſigni.⁊.l.ſi maritus.ij.§.j.verſi. qd̄ ſi
quis.⁊ ibi no. Bart.ſ.de adulte.qꝛ ad hoc rn̄det ſignāter Bar-
to. hic,qd̄ verba denotantia fictionē ⁊ improprietatē ſi apponū
tur ſuper his que ſunt iuris ⁊ que poſſunt induci a lege ſm veri-
tatē,magis dicūtur verba veritatis expreſſiua ꝙ improprietatis
aut fictionis:qd̄ vltimū multum notat in precedēti concluſione
Bar.⁊ illud firmaui iuribus ⁊ autoritatibꝰ.lꝫ Bar.hic nō bene
probet.aut nō fuit ſeruata forma ſtatuti vel reformationis puta
quia non fuerunt preſentes in conſilio maiori quando fuerūt aſ
ſumpti in ciues prout ſtatutū requirit vel ſtatutū dicit quod ha
beantur pro ciuibus quo ad quedam:⁊ iſtis duobus caſibus ne-
ceſſe eſt dicere ſm Bar.qd̄ erūt ciues per fictionē ⁊ non ſm veri
tatē:allegat ad hoc ſcd̄m.l.ij.ſ.ad macedo.⁊ circa iſtam deciſio-
nem Barto.ſcriben.hic nihil addunt:licet Imo.⁊ latiꝰ Laud.
omiſſa hac materia Bar.aliaꝫ ingrediant̄.ſ.in quibus intelligā
293 tur facti ciues ⁊ in quibus nō. ¶ † Ego autem ſolum attingaꝫ
queſtioneꝫ Bar.an tales recepti in ciues forma ſtatuti vel refor
mationis intelligant̄ eſſe vere ciues an per fictioneꝫ:⁊ alia tanꝙ
extranea omittam. Adde qd̄ cuꝫ Bar.tranſit ſimpliciter Jo.de
imo.in.l.j.§.lex falcidia.ff.ad.l.fal.ſimpliciter do.Ant.de but.
in.c.ex parte.in.ij.no.per illū tex.de ſponſa.adde primo qd̄ not.

conſuluit Bar.de quo ſcriben.non faciunt mentionem in cōſil.
lxij.incip.punctus talis eſt quidā eſt effectus ciuis ⁊c.vbi forma
liter querit,quidam eſt effectus ciuis alicuius ciuitatis per ſtatu
tum ſeu reformationē an dicatur vere ciuis an improprie ⁊ ficte,
⁊ dicit ſciendū eſſe qd̄ aliquē eſſe ciuem:nō eſt actꝰ naturalis ſed
ciuilis qd̄ apparet primo ex ipſo nomine qꝛ ciuis,ſcd̄o qꝛ de iure
naturali nō erat ciuitas ⁊ naſcēdo nō naſcebatur ciuis.item ꝯſti
tutio iuris ciuilis ciuem facit aliquē vel ꝓpter originē vel ꝓpter
294 dignitatē:vel ꝓpter adoptionē.vt.l.ciues.C.de inco.li.x. † vn̄
non eſt dicendū qd̄ quidā ſint ciues naturaliter ⁊ quidā ciuiliter
imo oēs ſunt ciues ciuiliter.aliqui tn̄ propter naturalē originē:
aliqui ꝓpter aliquā aliā cauſam,vnde ſi ciuitas facit ſtatutū qd̄
quicūꝗ ibi domū habet ſit ciuis:vere erit ciuis vt.l.edificia.⁊ ibi
no.⁊.l.prouinciales.j.de verb.ſig.⁊.l.in vrbe romana.ſ.de ſtatu
homi.⁊ vere ⁊ proprie ciuis eſt quicūꝗ recipitur vt munera ſub
eat:ſed ibi in illo caſu Bar.ille erat ſic receptus.ergo vere ⁊ pro-
prie ciuis eſt.l.j.in prin.in verbo ⁊ proprie quidē.j.ad munici.vn
de debet tractari vt ciuis illius ciuitatis que eū fecit ciuem. Ita
295 ibi reſidet Bar.⁊ nihil meliꝰ poſſet ad ꝓpoſitū reduci. † Se-
cūdo adde Bal.in.l.iij.§.hec verba.ſ.de neg.geſt.vbi querit an
ſtatutū loquens de offendente ciuē habeat etiā locū in offendē
te eum qui ad ciuilitatē receptus eſt per priuilegiū: ⁊ refert Bar
296 to.hic ſentire qd̄ ſic: † qꝛ vera ciuilitas ita poteſt induci per ſta
tutū ſicut per originē cū ciuilitas habeat ſub ſe plures ſpecies:⁊
omnis ſpecies vera ſit ſpecies.d.l.ciues.C.de inco.li.x. vnde nō
297 eſt verū qd̄ iſti ſint ciues ficti imo ſunt veri ciues qꝛ † quoties
lex pōt aliquid introducere per veritatē intelligitur ītroducere
vere ⁊ nō ficte,ſm Bar.hic:ſꝫ poſito ꝙ iſti eſſent ficti ciues tn̄ ſꝫ
Bal.ibi priuilegiū vel reformationes eorū recipiunt interpreta
tionē paſſiuā vt leges que de ciuibus loquunt̄ porrigant̄ ad eos
tam ad fauorē ꝙ ad odiū.vt.l.j.§.lex falcidia.ſ.ad le.fal.⁊ h̄ cre
dit Bal.eſſe verius licet ſm eū ſit argumentū contra.in.l.fi.C.de
his qui ve.eta.impetra. ¶ Tertio adde Bal.in.l.ij.C.de iure au
re.annullo.vbi dicit illum tex.facere ad ſtatutuꝫ quod comitati
ui habeantur pro ciuitatēſibus:nam illud nomen ciuitatenſibꝰ
ponitur naturaliter:⁊ ius originis non poteſt mutari niſi per fi-
ctionem vt.l.aſſumptio.j.ad municipa.⁊.l.fi.C.de inco.lib.x.ſed
Bar.hic dicit ꝙ tale ſtatutū in veritate diſponit ⁊ nō in fictiōe.
298 Bal.autē ibi dicit ꝙ † duplex eſt ciuilitas.ſ. originaria. ⁊ quo
ad iſtam eſt fictio:quedā eſt ciuilitas in genere ⁊ quo ad iſtaꝫ eſt
veritas qꝛ predicatur de multis ſpeciebus ⁊ ideo ſpecies contē-
ta ſub genere ex propria natura generis ineſt ei ſm veritatem.d.
199 l.ciues.C.de inco.li.x. ¶ † Quarto adde Bal.in.l.ciues.C.de
appel.vbi tenet ꝙ ſicut nomine filiorū nō cōtinent̄ niſi natiui ⁊
nō adoptiui ita nomine ciuiū non continent̄ niſi ciues nati ⁊ ſic
originarij ⁊ nō ciues per priuilegium adoptati et hoc in mate-
ria odioſa argumēto.l.cū quidā.ſ.de libe.⁊ poſth.ſecus vbi agi
tur de fauore vt no.in.l.ciues.C.de inco.lib.x.⁊ iſtā vltimā deci-
ſionem Bal.refert ⁊ ſimpliciter ſequitur Raph.cuma.hic.ī pe.
col. Sed tn̄ caue quia in contrariū facit quod ſignanter not.ideꝫ
Bal.in.l.cum ex oratione.per illum tex.ſ.de execu.tuto.vbi no
tat ꝙ eo ipo qd̄ comitatiui ſunt ad ciuilitatē recepti:eo ipo ī pe
nis ⁊ in oībus debēt tractari vt veri ciues:⁊ nō ſolum in fauori-
bus ſꝫ etiā in odijs vt ibi in fi.qd̄ eſt mirū ſm eū.vnde dipenſa-
tio ſuper ſtatu.habet ſe pariter ad fauores.⁊ odia:⁊ ad hoc illa
300 lex eſt multū notāda ſm eum. ¶ † Quinto.add̄ qd̄ Bal.ī.l. in
vrbe.ſ.de ſta.homi.notat ex illo tex.qd̄ ciues effecti ex cōſtitu-
tiōe habēt ius ciuiū ex origine quia ſunt veri ciues:et ideo ſcd̄m
eū tenent Cy.in.l.fi.C.de his qui veni.eta.impe.in addi.ꝙ ſi ſta
tutum dicat ꝙ omnes ciues habeant tale priuilegiū ⁊ forenſes
nō:ſi qs forēſis eſſet effectus ciuis per ſtatutū ꝙ habebit eadem
priuilegia que habēt illi qui ſunt ciues originaliter.l.ſꝫ ſi hac.§.
ſed ſi ius annulorū.ſ.de in ius voc.lꝫ ſit argumentū cōtra ī. d.l.
fi.C.de his qui veni.eta.impe. Bal.de hoc ſe remittit ad Bart.
hic:ſubdit tn̄ qd̄ iſtum adoptiuū ciuem non admittet ad hono-
res ad quos nō cōſueuerunt admitti niſi ciues naturales qꝛ con
301 ſuetudo reſtringit ꝑuilegiū.ita ibi Bal. ¶ † Sexto adde Bal.
in.l.ſi non ſpeciali.in pe.col.C.de teſta.vbi tenet qd̄ qui nō parti
cipant in publicis honoribus non dicūtur proprie ciues qꝛ nō
tractantur vt ciues in eo qd̄ eſt maximū argumētum ciuilitatis.
l.quidam cum filiū.j.de ver.obli.nā ciues muneribus ⁊ honori-
302 bus cognoſcuntur.d.l.ciues.C.de inco.lib.x. † tamē qui eſt effe
ctus ciuis in omnibꝰ ⁊ per omnia cōtinetur appellatione ciuiū
l.gallus.§.⁊ qd ſi tm̄.ſ.de lib.⁊ poſth.⁊.l.deo nobis.C.de epiſ.⁊
cle.vt ibi latiꝰ per eū,qui ſubdit qd̄ nō eſt ꝑ omnia ſimile de ci-
ue ⁊ patria qꝛ nomen ciuis eſt ciuile eque bene ſicut naturale : et
ideo pōt vere introduci per ſtatutū ⁊ priuilegiū: ſecus eſt ī noīe
patria.⁊ ita no.limitat Bar.hic. Adde Bal.in.c.lꝫ de vitanda.
303 in.ij.col.in prin.de elec.vbi tenet ꝙ † ſi ſtatutū diſponat ꝙ mer
catores forenſes pro ciuibus habeātur,denotat ſimilitudinē nō

vnitatē quia contra naturā sermo prolatus fictionē inducit etiā
si dicatur habeatur ⁊ sit.l.filio quē pater.ff.de libe.⁊ posth.si igit̄
gentē consideres.i.patriā fictio est, si merā ciuilitatem potest esse
veritas, vt ibi, ⁊ per no.per Bar.hic.sed tu caue cōtra istā differē
304 tiam Bal.† ꝙ imo ciuitas ⁊ patria idē importāt. facit tex.i.l.
iij.⁊ ibi Bar.⁊ Bal.ad hoc no.C.de natu.libe. Ad idē tex.i.l. si
in patria.⁊ ibi Bar.ad hoc no.C.de inco.li.x. ¶ Septimo adde
Bal.i.l.oēs populi.in antepenul.col.ff.de iusti.⁊ iur.vbi querit
statuto cauetur qđ nullus possit esse de prioribus nisi sit origina
rius ciuis: modo titius recept⁹ est in ciuem cum clausula qđ ha
beat̄ ꝑ originario ciue quo ad omnia, an poterit esse de priori-
bus: ⁊ videt̄ qđ nō q2 iste est idē casus ficte ⁊ non vere: ergo non
habet locū in statutis.l.iij.§.hec verba.ff.de nego.gest.contrariū
decidit singulariter Bal.per.l.quidā cū filiū.ff.de verb.obli.et.l.
cū ex oratione.ff.de excusa.tuto.nam ex quo sic habetur ac si esset
oriūdus istā species tēperat genus.i.derogat generi. nā ex quo
esset talis ⁊ haberi ꝑ tali est expresse ⁊ singulariter ordinatum:
ergo debent pari iure censeri: nec obstat qđ aliud est esse talem ⁊
aliud haberi pro tali vt no.glo.in.d.l.mercis appellatione.ff. de
verb.sig. Bar.in.d.l.si maritus.ij.§.legis iulie.ff.de adulte.rñdet
Bal.illud esse veruz attēta impropria similitudine sed hic statu
tum vltra procedit q2 nō solū assimilat sed statuit eandē esse cēsu
ram, que decisio an sit vera vide ꝑ do. Alex.⁊ alios in.l.j.ff.de le
ga.i.⁊ adde secus esse qñ statutū simpliciter loqueretur, per illud
qđ no.idē Bal.in.l.ingenui.per illū tex.C.de inge.⁊ manumiss.
305 vbi notat argumentū ad statuta † que dicūt qđ doctores habeā
tur pro originariis ciuibus, nā ista est fictio ⁊ non veritas ſm eū.
306 quia ibi nō dicitur per omnia vt in casu precedēti. ¶ † Octauo
adde Bal.i.l.siue possidetis.in.ij.col.⁊.ij.q.C.de proba.vbi que-
rit an priuilegiati vt tales gaudeāt beneficio eorū qui ꝓprie sunt
tales. primo dicit videri qđ nō: quia priuilegiū est quedam fictio
⁊ improprietas.l.iij.§.hec verba.ff.de neg.gest. contrariū est ve-
rum ſm eū, quia statuta extēduntur ad casum priuilegiatum qui
307 est idē casus ex priuilegio. † nā priuilegiū equipollet nature vt
no.Jo.and.in.c.fi.de ↄsue.in.vj.in nouella.secus si iste casus fin
gatur idē casus ex odio, vt.l.statius.§.cornelio.ff.de iur.fis.nā ad
aliū casum nō extēditur tūc statutū vt.l.ex ea parte.§. in insulā.
ff.de verb.obli.nec obstat dictus.§.hec verba.quia ibi erat fictio
absq3 priuilegio rep̄sentationis eiusdē effectus: secus quādo est
iuncta cum priuilegio qđ reputat tenēdū menti. ¶ Nono adde
Bal.in.l.filius.circa fi.ff.si cer.peta.vbi dicit ꝙ forenses qui reci
piunt̄ in ciues originarios dicūtur per fictionē recipi, q2 licet pu
ra ciuilitas possit introduci per veritatē: non tamē originaria.l.
308 assumptio.ff.ad munici.⁊ ibi latius per eū. ¶ † Decimo adde
Sali.in.d.l.siue possidetis.i.iij.q.C.de proba.vbi querit statutū
disponit quod scholares habeantur ⁊ tractentur pro ciuibus, an
statuta in ciuibus habeant locum in scholaribus: ⁊ an tale statu
tum dicatur fingere seu fictionem inducere: ⁊ tenet qđ non, quia
est statutorū vel priuilegiorū extēsio vel ad ciuilitatē assumptio
quod fieri potest vere ⁊ proprie absq3 alia fictione.d.l.ciues.⁊ ibi
notatur.C.de inco.lib.x.⁊.l.j.ff.de mune.⁊ hono.secus si statutuz
vel priuilegium diceret ꝙ pro veris ⁊ originariis habeantur et
sint. nam tūc est fictio quia in re certa contra veritatē assumptio.
¶ Undecimo et vltimo adde tex.i.l.adoptiuū.§.patronū.ff.de
in ius vocan.per quem probatur qđ paria sunt haberi pro patro
no ⁊ esse patronum: nam verba illius edicti pretoris loquuntur
de patrono.l.iiij.e.ti.⁊ tamen comprehendunt eū qui pro patro
309 no habetur: ⁊ sic ibi est casus ſm Ang. † qđ beneficia cōcessa ci
uibus continentia honestatez extendūtur ad illos qui ex forma
statuti debēt tractari tanq̄ ciues licet non sint facti ciues: secus
si non continerent honestatem sed ius singulare seu iuri contra-
riuz vt ⁊ ibi per Pau.de cas. Lu.ro.⁊ alios Moder.⁊ ita habes
expeditā fictionē inductiuā. ¶ Circa fictionē priuatiuā ꝓseque
re vt hic per Bar.cuius dicta nō vidētur suppletione indigere.
¶ Circa fictionem trāslatiuā quā Bar. dicit circa quatuor ver-
sari: quia quādoq3 lex fingit transferendo de vno tēpore ad aliud
tēpus, quandoq3 de vna persona ad aliā personā q2 factū ab vna
persona fingitur factū ab alia, quādoq3 de vna re ad aliam rem,
310 et quādoq3 de vno loco ad aliū locū, vt hic p eū. Adde † qđ ista
fictio trāslatiua siue extēsiua trahēs se retro licet cōprehendat in
se gesta medio tēpore voluntarie, nō tamē ↄprehēdit illa q̄ de ne
cessitate gesta sunt ſm Bar.in.l.furti.§.i.ff.de infa.in vlt.col.cir
ca med.per.l.quoties.ff.de pac.do. Jtē fictio trahitur retro quo
ad actus pendentes non autē quo ad perfectos ⁊ consummatos
311 ita no.d.Ant.de bu.in.c.preterea.de appellatio. ¶ † Inquātū
Barto.hic tenet qđ in contractibus celebratis sub cōditione ca
suali vel mixta eueniente conditione trahitur retro.l.necessario.
§.qđ si pendente.ff.de pericu.⁊ commo.rei vendi.⁊.l.potior.⁊.l.
qui balneum.ff.qui potio.in pigno.habe.⁊.l.si filiussa.in prin.ff.
de verb.obli. Unde si statutum prohibet cōtrahi super bonis re-
bellium etiam cōtractus conditionalis nō tenet licet ↄditio exi
stat post rebānitionē ſm Bal.in.l.j.ad fi.C.de nūdi. secus in cō
ditione potestatiua que non trahitur retro: quia deficit equitas
cū fuerit in sua potestate ante adimplere.d.l.potior.in pn.⁊.§.j.
⁊.l.si debitori.§.filius.ff.de fideiusso.⁊.l.quidam cū filiū.§.fin.ff.
de verb.obli.⁊ ita etiā tenet Bar.in.d.l.si filius.in prin.⁊ in.l.si
dubitetur.§.fi.ff.de fideiusso. Item secus est in legatis conditiona
libus in quibus adueniente conditione legati non trahitur re-
tro.l.si mater.§.eandem.ff.de excep.rei iudi.⁊.l.j.§.serui appella
312 tione.ff.ad sille.⁊ † ita etiā tenet Bar.in.d.l.si filius.in prin. Cō
tra istud vltimū opponunt Jo.de imo.⁊ Lud.roma.hic.de tex.
in.d.l.qui balneū.i.§.sed ⁊ si heres.per quē tex.etiā do.Mathe.
reprehendit Bar.⁊ dicit eum dicere contra casum legis: in no-
ta.cxcvj. Jllum tex.etiā contra Bar.allegat Jmol.in.d.l.si fili⁹.
in prin. sed ad illum tex.rñdet Jmol.⁊ Lud.ro.hic.qđ in legatis
conditio trahitur retro quo ad actionem personalem cui habet
accedere hypothecaria: ita loquitur ille tex.non autem trahitur
retro quo ad dominiū ⁊ fructus.ita loquuntur iura allegata per
Bart. cōtra istā sol.⁊ sic etiā cōtra cōclusionē Bartol.fortissime
obstat tex.in.l.neratius.ff.de manumis.test.vbi quo ad dominiū
seu libertatē cōditio in legatis retrotrahitur ⁊ eueniēte cōditio
ne fingitur legatari⁹ retro fuisse liber vt ibi dicit tex.nec dicatur
prout quidā dicebāt qđ ibi sit ꝓpter fauorē libertatis q2 est ridi
culū ⁊ cōtra casum in.d.l.j.§.serui appellatione.vbi in legato li
bertatis cōditio non trahitur retro. Bal.in.l.fi.§.sed q2 nostra.
in.iij.oppo.C.cōmu.de lega.super hoc sic distinguit, ꝙ aut loq-
mur quo ad mediī tēporis dispositionē: ⁊ tunc in legatis condi-
tionalibus conditio non trahitur retro.d.l.j.§.serui appellatio
ne, aut quo ad substantiā legati.⁊ fingit retro. Jta loquitur.d.l.
neratius.et ita debet intelligi ⁊ saluari Dy.in.c.j.in vl.q.de reg.
iur.in.vj.quem reprehēdit hic Bar. aut quo ad acquisitionē vel
transmissionē.⁊ non fingit retro quia cum in acquisitione requi-
ratur consensus: et pendente conditione legatarius non possit
consentire vel dissentire.l.si ita scriptum.§.si sub conditione.ff.
de leg.ij.merito nō trahit̄ retro: secus in cōtractibus q2 ibi inter
uenit cōsensus ab initio vt no.gl.in.l.si vxorē.C.de cōditio.inser.
¶ Jstam distinctionē Bal.impugnat Lud.ro.hic in vl.col. q2
videtur potius verbalis ⁊ non realis nec posset comprehendi ra
tio diuersitatis inter substantiā legati ⁊ eius acquisitionē cū nō
in alio pendeat ipsius substātia q̄ in eiusdem acquisitiōe. vnde
ipse Lu.ro.hic ad fi.cōmenti sui dicit qđ nō potest dari alia sol.
nisi ꝙ aut loquimur in cōditione affirmatiua puta lego liberta
tem seruo si titius consul factus fuerit: ⁊ tunc eius euentus non
trahitur retro.ita loquitur.d.l.j.§.serui appellatione.⁊ alia iura
Bart.et hoc est intelligendum ſm eum quo ad dominium non
autem quo ad hypothecariā.d.l.Potior.§.sed si heres. aut loqui
mur in conditiōe negatiua puta lego libertatē seruorū: si posthu
mus mihi natus non erit: ⁊ tunc trahitur retro eius euētus quo
ad libertatem seu dominiū: ⁊ ita est proprie casus.d.l.neratius.
adde qđ ante eum ita etiam dicit.d.Benedi.de plūbi.in.d.l.ne
313 ratius.in vltimo nota.vbi dicit qđ illa lex.solet allegari. † qđ i
vltimis volūtatibus conditio negatiua trahitur retro licet se-
cus sit in cōditione affirmatiua.d.l.j.§.serui appellatione. Jtē
adde qđ Bar, de quo ipsi mētionem non faciunt in.l.cū sine p̄si
nitione.ff.quādo dies lega.ced.tangit de intellectu dicte.l.nera
tius.⁊ dicit ꝙ loquitur in cōditione negatiua postea repondet
quod ibi cōditionē casualem non posse existere est certum in re
rum natura: puta si mulier est vacuo ventre que putabatur pre-
gnans certum est in rerum natura nō posse nasci posthumum ⁊
tunc procedit.d.l.neratius, quādoq3 in rerum natura nō est cer
tum q2 mulier est pregnans et potest partus nasci ⁊ nō nasci q2
solus deus hoc scit, et tūc si non nascitur non dicitur quod retro
fuerit impleta cōditio.vt.l.cum quidam.§.qđ dicitur.in versic.
quid si vnū.et ver.quid ergo.ff.de acqr.here. ista so.mihi nō pla
cet.qđ in.d.l.neratius.mulier esset vacuo vētre: imo innuit con-
trariū cū distinguit an posthumus sit natus an nō natus: ergo
erat in vtero matris ergo vēter non erat vacuus. Ego autem re
spōdeo aliter ad.d.l.qui balneū.§.sz ⁊ si heres.⁊ planius quā re
spōdeat Raph.cu.in.d.l.si filiussa.in prin.vbi etiā dixi, qđ ibi i
legatis cōditionalibus cōditio nō trahitur retro nec hoc dicit
ille tex.sz bene decidit qđ in pignore prefertur legatarius quia
pro re legata pignus ei prius fuit datum ⁊ sic quo ad ius prela
tionis in genere non dz esse in potestate debitoris resilire a cō-
tractu pignoris: ⁊ istud proprie cōsiderauit tex.in dicta.l.q bal-
neum.in pn.ne sit in potestate debitoris decipere priorez credi-
314 torem. ¶ † Subdit Bar.hic quod in cōtractib⁹ cōditio trahi
tur retro quo ad omnia que habuisset si cōtractus fuisset pure
celebratus ⁊ sic quo ad commoda ⁊ incōmoda.d.l.necessario.§.
qđ pendente.ff.de pericu.⁊ commo.rei vendi. sed quo ad domi-
nium non trahitur retro: ratio est ſcđm eum ⁊ bene quia etiam
si contractus

si contractus fuisset pure celebratus ex solo ɔtractu nō habuisset dominiū sine traditiōe corporalis possessionis.l. traditionibus.C.de pac.ꝛ.l.si ager.cum gl.no.ff.de rei vēdi.ergo multominus solus euentus conditionis pōt vsq; retro īducere trāslationem dominij/Ista videtur fundamētalior ratio quā alia quam assignat Bal.in.l.j.circa fi.C.an seruus ex suo fact.vbi dicit qꝫ in cōtractibus cōditio trahit retro quo ad obligationē ꝛ hypotecham secus est quantū ad dominiuꝫ ī quo ɔditio nō trahitur retro ne duo reperiātur domini insolidum vnus vere et alius ficte contra regulā.l.si vt certo.§.si duobus vehiculum supra cōmoda.ꝛ.l.hereditatem.§.pater supra de castrēsi pecu.

315 ¶†Itez illud quod dictum est qꝫ in legatis cōditio non trahitur retro procedit quo ad commodum rei legate et eius acquisitionem lꝫ bene trahitur retro quo ad rescindendū alienationeꝫ medio tēpore per heredem factam.tex.est qui ita loquitur i.l.fi.§.finautē sub conditione.et ibi Bar.in penulti.opp.C.commu.de leg.de quo tex.opponit Bart.hic ꝛ obscurius respondet quod ibi nil retrofingitur circa legatum si bene inspiciatur secundum eum.

316 ¶†Successiue querit Bar.que sit ratio diuersitatis quare ī legatis conditionalibus quo ad acquisitionē inspicimus tempus existentis cōditionis.l.que legata.ff.de regu.iur.ꝛ.l.si vsusfru.in fi.supra quando dies lega.ced/Sed in contractibus cōditionalibus inspicitur initium ꝛ sic tempus contractus quo ad acquisitionem:vt sciamus cui acquiri debeat/gl.in.l.vxor.C.de conditio.inser.assignat rationem diuersitatis quia in legatis non versatur aliquod factum filij quia absenti ꝛ ignoranti ac dormienti potest legari ꝛ sibi ipso iure acquiritur legatum.l.cum pater.§.surdo.ff.de leg.ij.Ideo inspicitur tempus existētis conditiōis/sed in cōtractibus factis per filiumfa.versatur factum filij ꝛ eius opera quia ipse est qui facit ꝛ qui contrahit vnde cum versetur opera filij ꝛ tempore quo facit contractum sit in potestate patris ideo tunc acquirit patri quia tunc patria potestas debet ius suū operari.ꝛ istam rationem etiam assignat glo.in simili in.§.ex cōditionali instit.de verb.obli/Istam rationem reprobat Bart. hic,quia nō est generalis quia posset esse contractus in quo non verteretur opera neq; factum filij puta quando esse promissum filio ex causa donationis.l.liber homo.in prin.ff.de acqr.re.do./vel quādo promissum esset notario nomine filij ita quod nulluꝫ officium filij interuenit ꝛ tamē etiam tūc attenderetur tempus stipulationis:ꝛ sic cōditio traheretur retro.d.l.si filiusfa.in prin. /Sed ad hoc fundamento qꝫ etiā mouet Bar.in.d.l.si filiusf.pōt de facili defendi dicta ratio gl.qꝛ quādo donatur filio lꝫ nō vertitur tūc opera filij:tamē ex illa donatiōe non acquireretur sine facto filij prout acqritur ex legato in quo ipso iure acqritur penitus ignoranti vt dixi/Item quādo notarius stipulatur nomine filij lꝫ non interueniat vere factum filij tamen interuenit iuris interpretatione.l.stipulatio ista.§.si quis insulam.ff.de ver.obli.ꝛ l.qui autē.§.fi.ff.de cōstitu.pecu/Sed cōtra illam rationē gl.fortius obstat.nā in donatione causa mortis vertit opera filij vl'serui qꝛ requiritur eoruꝫ stipulatio ꝛ presentia.l.inter mortis.ff.de dona.cau.mor.Et tamē nō acqritur patri vel dn̄o sed eis si reperiantur sui iuris tēpore mortis donātis.l.fi.ff.de dona.cau.mor. ꝛ ibi Bar.p hoc reprobat istam rationē diuersitatis cū a tēpore mortis sumat effectū ꝛ nō trahat retro.Facit.l.sꝫ interim.§.idē ait.ꝛ sequēti.ff.de dona.inter vir.ꝛ vxor.¶Sed aduerte qꝛ Bal. respōdendo huic fundamēto tenet cōtrariū in donatione causa mortis in.d.l.si vxor.in vlt.co.ꝛ p eo facit bon⁹ tex.in.l.senat⁹. §.fi.ꝛ ibi gl.ff.de dona.cau.mor.Sꝫ Raph.cu.in.d.l.si filiusf.distinguendo cōcordat ꝛ bene has opiniones qꝫ aut donatio causa mortis incēpit a traditione.Et tūc inspicit tp̄s mortis.d.l.fi. ꝛ.d.l.sed interim.§.idē ait.ꝛ.§.sequenti.Secus qn̄ incepit a pro

317 missione.d.l.senatus.§.fi.¶†Aliam rationeꝫ diuersitatis q̄re in cōtractibus cōditionalibus inspiciamus tēpus retro celebrati cōtractus,sed in legatis inspicimus tēpus euenientis ɔditionis assignat Bar.hic.ꝛ in.d.l.filiusfa.in p̄n.qꝛ in cōtractibus cōditio retrotrahit vt dixi.Et sic fingit retro celebratū ɔtractum. Et sic retro quesiuisse patri vel dn̄o ideo nimirū si in cōtractib⁹ attendimus tēpus cōtractus/sꝫ in legatis cōditio nō trahitur retro ideo attēdimus tēpus euenientis cōditionis/Istam ratiōes sequunt Ang.ꝛ Pau.de ca.in.d.l.si filiusfa.in p̄n/Sed eā reprobat ꝛ bene Jo.de imo.hic.ꝛ Jmo.Raph.cu.ꝛ.d.Alex.ibi,eo qꝛ aditio hereditatis trahit retro ad tp̄s mortis testatoris.l.heres quādoq;.ff.de acqui.here.ꝛ.l.oīa fere.ff.de reg.iur.ne testator videatur p parte tēporis decedere intestatus ꝛ pro parte testatus contra.l.ius nostrū.ff.de reg.iur.Et tn̄ in hereditate quo ad acquisitionē cui acquirat inspicit tēpus euenietis cōditionis ꝛ sic adite hereditatis nō autē inspicitur tēpus in quo fit retrotractio:vt in.§.alienus.scdo insti.de here.institueā.ꝛ.l.si solus.ff.de acqui.

318 heredi.ꝛ.l.nō est dubium.C.de iure delibe.†Et heres adeundo quasi cōtrahit cum legatarijs.l.ex maleficijs.§.heres.ff.de actio. et obliga.ꝛ.§.heres.insti.de ob.que ex quasi cōtrac.Bar.hic ad

319 hoc respōdet†qꝫ illa regula qꝫ aditio hereditatis trahit retro non est semper vera qꝛ nō trahit retro quo ad oīa vt.l.oīa fere.ꝛ ibi no.p gl.ff.de reg.iur/sꝫ p hoc Bar.nō assignat ratiōnē quare hoc casu quo ad acquisitionē nō trahat retro aditio hereditatis sicut trahit quo ad alia fm̄ Jo.de imo.hic.ꝛ bene.ꝛ do.Alex. in.d.l.si filiusfa.in p̄n/Ideo melior videt ratio gl.in.d.l.si vxor. Preterea ratio assignata p Bar.nō euacuat difficultatē cū adhuc remaneat dubiū quare magis in cōtractibus ɔditio trahat retro quā legatis/Propterea subtilitatū princeps do.Christo. de castel.quem etiam referunt Raph.cu.ꝛ do.Pe.de bexutio.i d.l.si filiusf.in p̄n.defendēdo Bar.adducebat rationē rationis, qꝫ ideo in legatis conditio nō trahit retro,sicut in ɔctibus.eo qꝛ p̄ncipiū nō est habile.Et sic deficit extremū ad qꝫ qꝛ si retro traheretur fingeretur testator viuus vsq; retro obligatus qꝫ est absurdū qꝛ a principio tēpore facti testamēti legatū nō habet effectū cū semp possit reuocari vsq; ad tp̄s mortis testatoris vsq; ad qꝫ tp̄s mortis volūtas testatoris semp est ābulatoria.l.cum hic status.§.ait oratio.ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.ꝛ.l.iiij.§.fi.ꝛ.l. sequē.ff.de adimē.lega.ꝛ.c.cū marthe.de cele.missa.ꝛ si dicis saltē dꝫ trahi retro ad tp̄s mortis testatoris vel aditionis heredi. r̄ndet do.Christofo.de castel.qꝫ illud nō est extremū sed mediū inter relinquere ꝛ cōfirmare legatum/sꝫ istud nihil est,qꝛ qn̄ nos querimus nunq̄d in legatis conditio trahat retro intelligimus ad tp̄s mortis testatoris quo tpe legata efficiūtur irreuocabilia nō autē intelligimus qꝫ trahat retro ad tp̄s cōditi testamēti qꝛ hoc esset ineptū querere ꝛ qꝫ ita sit ostēdo viua ratione:nā testator proculdubio pōt facere legata pura:ꝛ p hoc non obligatur testator in vita sed solum heres suus obligatur post mortē testatoris nec in hoc resultat aliqꝫ absurdū:ergo eodē modo si cōditio trahatur retro fingemus legatū retro purū nō autē testatorē retro obligatū fuisse.ꝛ istud est qꝫ etiā voluit do.Christof.por. in.§.oīs.in.vj.col.insti.de ver.ob.vbi dicit qꝫ cum semel.fecisset istud fundamentū cōtra do.Christofo.de castel.Raph.comēsi preceptori suo quod postea semper abinde in antea tenuit ɔtra do.Christofo.de castel.Ita ibi ipse refert ꝛ bene.¶Tertiaꝫ rationē diuersitatis assignauit Jo.de Jmo.hic.ꝛ Jmo.ꝛ.d.Ale. in.d.l.si filiusfa.in p̄n.quia in ɔctu conditionali est quesita spes ipsius obligationis que trāsmittitur ad heredes.§.ex ɔditionali insti.de ver.obli.ꝛ potest etiā cedi.l.spem.C.de dona.ideo nimirum si illa spes querit etiam patri per regulam.l.que legata.ff.de reg.iur/secus est in legatis conditionalibus in quibus spes non transmittitur ad heredes.l.vnica.§.finautem aliquid sub cōditione.C.de cadu.tol.Ideo etiaꝫ nec acquirit patri.eodeꝫ modo spes hereditatis nō adite nō trāsmittitur.d.l.vnica.§.in nouissimo.ideo nō acquirit patri vel dn̄o vt dixi.ꝛ licet hodie trāsmittatur ius deliberādi ꝛ adeundi.l.cū antiquioribus.C.de iur.de libe.Tamē est ius querēdi ꝛ nō ius quesitū.ꝛ sic est q̄daꝫ facultas que nō querit patri vel dn̄o vt voluit Bar.in.l.is potest.ff. de acqui.here.ꝛ dicit Jmo.hic quod dicta ratio⁹ proxime relata satis fuit de mente tex.in.d.l.que lega.ꝛ ita etiam dicit do. Alex.ibi.¶Quartā rationē diuersitatis assignat Rapha.cu. in.d.l.si filiusfa.in prin.qꝛ cōtract⁹ dicunt habere fortez potēs

320 p̄ncipiū.istud assumptū pbat duplici fundamēto.†Primo qꝛ perfecto cōtractu ampli⁹ reuocari nō pōt.l.in cōmodato.§.sicut.ff.cōmo.ꝛ.l.sicut.C.de actio.ꝛ obli.ideo lex voluit qꝫ attendatur principium.ꝛ ad illud trahatur conditio.sed vltime volūtates dicunt habere debile principiū cum sint semper reuocatorie vsq; ad mortē testatoris vt dixi supra.Ideo lex nō curauit cōditionē in legatis trahi retro ad principiū/Sꝫ istud mihi nō placet qꝛ in vltimis voluntatibus deberet cōditio trahi retro ad tēpus mortis testatoris ꝛ adite hereditatis quo tpe legatū habet forte p̄ncipiū ꝛ immutabile qꝛ ampli⁹ variari nō pōt.vnde alio modo pbat Rapha.cu.assumptū suum.ꝛ istud plus placet,qꝫ cōtractus dicunt habere forte ꝛ potēs p̄ncipiū qꝛ certū est in debitū iri.Siue stipulator viuat tpe purificate cōditionis siue sit mortu⁹,qꝛ in ɔctib⁹ transmittitur ad heredes dicto.§.ex cōditionali.ꝛ ideo lex statuit debere attendi principium ꝛ sic tēpus cōtractus:ꝛ ad illud conditionē retro trahi/secus est in legatis cōditionalibus in quibus nō est certū debitū iri si contingeret legatariū premori ante purificatam conditionē legatū annullaretur qꝛ spes cōditionalis in legatis nō trāsmittitur ad heredes dicta.l.vnica.§.finautē aliquid sub conditione.ꝛ sic in cōtractib⁹ cōditionalibus efficacior ꝛ firmior est spes futuri euētus quā in legatis.ꝛ ista ratio effectualiter satis cōcordat cū precedēti rōne Jmo.ꝛ do.Alex.¶Quintam ꝛ vltimā rationeꝫ diuersitatis assignat Jmo.in.l.dies incertus.ff. de conditio.ꝛ demonstra. quod in contractib⁹ hoc ideo est qꝛ celebrantur consensu duorum ergo fortiores sunt quaꝫ vltima voluntas que pficitur solo consensu vnius.s.testatoris.vt in fi-

mili not. gl. in l. j. C. de pac. istam rationem reprobat do. Ale. in d. l. si filiussa. in prin. per fundamentū quod adduxi supra cōtra primam rationē gl. in d. l. si vxor. §. de donatione causa mortis que perficitur consensu duorū. l. inter mortis. supra de do. cau. mor. vnde teneas pro minꝰ periculosa primam rationem supra relatā que fuit glo. in l. vxor. vel tertiam et quartam rationes superius relatas que ad idem in effectu tendunt. ¶ Juxta predicta in quibus vidimus quod in contractibus conditio casualis
321 trahitur retro secus in legatis. querit Bar. ¶ † Quid i sententia nunquid conditio in sentētia trahatur retro: ꝛ sic punctus est nunquid sententia equiparetur cōtractui: ꝛ sic trahaꝫ retro an equiparetur legato: vt retro non trahatur ꝛ ſm Bar. text. videꝫ equiparare vtrūq3 in l. seruus hac lege. §. de manu. titu. gnali. vbi tex. equiparat prohibitionē contrahentis testa. ꝛ iudicis. ꝛ ita ibi summat Bar. illū tex. post Jac. de are. ꝛ isto modo ille tex. i proposito nihil seruiret sed Bar. hic videꝫ sentire qd cōditio in snia si est casualis trahaꝫ retro sicut in cōtractibus: ꝛ vltra Bar. ꝛ scribentes qd snia debeat equiparari contractui ꝛ non vltime
322 voluntati. † Facit qꝛ snia est stricti iuris. l. j. C. si plures vna
323 sen. ꝛ sic sentētia diciꝫ esse stricti iuris † sed vltime volūtates habent instar contractuū bonefidei. l. in minorum. C. in quib. cau. i integ. resti. nō est nece. ſm Jac. de arena quem ita recitat Bar. i l. centesimis. §. fi. in j. col. ff. de verb. obli. sed istud fundamentū nō videꝫ bene tutū qꝛ vltime voluntates nō habēt instar bonefidei nisi quo ad duo in alijs habēt naturam stricti iuris. vt magistraliter declarat Bar. i. l. si heres. vbi aliquādo dixi. §. de eo qd
324 cer. loco sꝫ vltra Jac. de are. cōfirmo. † Nam verba sentētie sūt stricte intelligenda ad intellectū quē stricte habere possunt, nec debēt habere itellectū quē ex larga sig. vocabuli habere possint ita egregie no. do. Ab. in c. dilectꝰ. in scdo notab. per illum tex. de offi. ordi. sed in vltimis voluntatibus lata ꝛ benigna fit interpretatio. l. in testamentis. j. de reg. iur. ꝛ c. cū dilectus. de dōationibus. ergo nō videꝫ posse fieri eqparationē de sententia vltime voluntati, postea quidē Bar. in d. l. centesi. §. fi. in vl. co. equiparat sententiā vltime volūtati p l. nō est mirū. §. de pig. actio. vbi decidit tex. qd pignus potest cōstitui p sentenriā iudicis: qꝛ potest cōstitui in testamēto ꝛ equiparat sentētiā iudicis vltime volūtati. Et ab vno ad aliud arguit. ad idem allegat Bar. tex. i. l. si ita fuerit. §. fi. §. de ma. test. vbi verba testatoris ꝛ ptoris pari
325 ter interpretātur. ꝛ vltra Bar. † quod licitum sit arguere a verbis pretoris seu iudicis ad verba testatoris ꝛ cōtra. adde text. l. si quis legauerit. la. ij. §. de lega. j. ꝛ l. qui filiū. §. sabinus. §. ad tre
326 bellia. ¶ † Itē factū iudicis ꝛ testatoris equiparātur. l. ij. ꝛ ibi Bald. ad hoc no. C. de diui. tutela. ꝛ l. j. §. si pupillus. i ver. ergo
327 et ibi Bar. ad hoc no. §. de tute. et rati. dist. † Item bonū est argu. de iudicijs ad vltimas volūtates. l. qui testamento. §. eū qui lege. ꝛ ibi Bar. ad hoc not. §. de testa. vbi decidit iuriscōsul. qd damnatus. l. iul. repetundarum non potest esse testis in testamē
328 to. quando etiam in iudicio testificari prohibetur. ¶ † Itē ɔfirmatur qꝛ sicut prohibitio de nō alienā. facta p testatorem impedit trāslationē dominij sic etiam impedit prohibitio facta per iudicem seu per sententiā iudicis. l. si sciens. §. de contrahen. emptio. ſm Barto. in l. filiussa. §. diui. §. de leg. j. cum concor. quas ibidem legendo dedi. ista sunt que videntur facere pro equiparatione Bar. in d. l. centesimis. §. fi. vbi equiparat sententiam vltime volūtati: eius tamē contrariū ꝛ bene aduertendo sentit Bar. qui equiparat sententiā cōtractibus. ꝛ pro ista scda opi. Bar. fa
329 cit † qꝛ imo iudicia magis equiparanꝫ cōtractibus quā vltime volūtati, ita tenet Bal. in l. j. in vlti. col. C. de falsa cau. adie. leg. per l. iij. §. idē scribit. §. de peculio. ꝛ l. verba ɔserūt gesserūt. j. de ver. signi. alibi no. idem Bal. in l. j. in primo no. C. de sen. que sine cer. quāti. pf. qd iudicia sunt redacta ad instar cōtractuū. l. omnem. §. de iudicijs. Et ideo sicut cōtractus incertus nō tenet l. triticū. ꝛ l. ita stipulatus. magna. j. de ver. ob. ita icertitudo vitiat iudicia ꝛ p ista parte ꝙ sententia equiparetur cōtractui: facit qꝛ etiā in sentētia quasi contrahitur. d. l. §. idem scribit. §. de pecu. expresse Bald. in l. fi. C. si plures vna sententia. ꝛ in l. eos. §. nec temere. ad fi. C. de appella. ꝛ idem Bal. in l. ab executione. in vlti. col. C. quorum appella. nō recip. item semp verba sentētie ponderāda sunt sicut verba contractus. l. fideiussores magistratuum. §. p aurelio. j. de fideiusso. ſm Bal. i d. l. ab executiōe. i vlti. col. item pro ista scda opp. facit quod egregie decidit Jo. an. in regula. cum sint partium iura in mercurialibus. vbi concludit
330 † quod si episcopꝰ excōmunicauit aliquem sub conditione qua pendēte ille desinit esse subditꝰ episcopo si postea extitit ɔditio ille erit excōmunicatus quando illa conditio erat casualis ꝛ nō potestatiua qꝛ conditio casualis trahitur retro per l. potior. ꝛ l. qui balneum. §. qui potio. in pig. ha. ꝛ dictum est supra ꝛ sic vult ꝛ notabiliter Jo. an. qd conditio casualis apposita in sententia
331 trahatur retro quo ad incurrendā excōmunicationē † que excommunicatio est pena grauis. c. sacro. de sen. excom. xxiiij. q. iij. c. corripianꝫ. qd bene no. ¶ Sed cōtra decisionem Bart. et ea que dixi pondero tibi tex. in c. preterea. ij. de appel. vbi ē tex. ad literā quod si feratur sententia excōmunicationis cōtra aliquē si nō soluerit. j. x. dies. ꝛ isto medio tēpore appellat ab illa sentētia excōicationis, queriꝫ ibi, pone quod postea eueniat illa cōditio nunqd iste erit retro excōicatus decidit ibi papa qd appel. interposita ipedit ne fit excōicatus quāuis euenerit conditio, pōdeta qd ibi erat conditio potestatiua si non soluerit. j. x. dies, put etiā est in q. Bar. vt ipse dicit, ꝛ tamē si nō fuisset appel. illa cōditio ptātiua trahiꝫ retro. sed appel. est illa que impedit, prout etiā ibi tenet glo. ꝛ latius do. Abb. in ij. col. agitur ibi vꝛ pbari qd conditio etiā potestatiua in sentētia trahaꝫ retro, nisi saluādo Bar. dicas ꝙ tex. ibi nō decidit an existēte cōditione illa excommunicatio trahatur retro vel non trahatur, quicquid ibi teneat do. Abb. post glo. sed bene decidit nunqd pendente conditione excommunicationis si pars appellat et postea eueniat conditio nunquid erit excōicatus, tex. non querit an vt ex retro sed simpliciter decidit ꝙ appellatio impedit ne dicaꝫ excōmunicatus. ¶ Per ista infert Bar. ad practicā
332 ad qd. quā dicit sibi de facto occurrisse dū pisis assideret ꝛ † aliquis pro maleficio fuit cōdemnatus in centum ꝛ si dictam cōdemna. non soluerit. j. x. dies postquā venerit in fortiam cōmunis quod amputetur sibi lingua, iste deducitur in fortiā cōmunis, ꝛ existens in carceribus non soluit condemna. j. x. dies sed pendente dicto termino. x. dierū fuit factū nouū statutū, quod oēs exbanniti retro siue in ere siue in persona rebāniantur soluta certa quātitate quam iste existens in carceribus soluit, queritur an sit rebanniendus vigore dicti statuti ꝛ an propter illud statutum euitabit condemna. lingue, dubiū cōsistit an iste dicaꝫ retro exbānitus inspecto tēpore condēna. ꝛ banni ꝛ sic cadat in statuto postea edicto, an vero dicaꝫ cōdemnatꝰ post statutū conditum a tempore cedentis cōdemnatiōis in qua erat cōditio potestatiua si nō dederit que nō trahitur retro: vt supra dixi ideo cū non reperiaꝫ retro bānitus prout loquiꝫ statutum non vꝛ rebanniendus vigore ipsius statuti: ꝛ in hanc partem inclinat Bar. licet nō aperte decidat sed relinquit sub dubio. pro hoc etiam adducit, qꝛ tale statutū inducēs beneficium abolitionis nō videꝫ debere extendi ad iam captos ꝛ sic existētem in carcere tēpore cōditi dicti statuti, per. l. ij. post pncipiū. j. de custo. reorū. ꝛ l. domitianꝰ. j. ad turpil. ꝙ vltimū tamen nō videꝫ bene firmare Bar. sed remittere se ad ea que dicunꝫ per doct. in d. l. domitianus. ꝛ ibi Bar. videꝫ aliter tenere ꝛ meliꝰ, ꝙ aut p statutū quis totaliter de banno eximiꝫ ꝛ sic crimē non dimittiꝫ sed ex eo crimine possit repeti qꝛ solum differꝫ ad tps puta tempore guerre factū est statutū qd exbanniti habeant securitatem durāte tpe guerre ꝛ tale statutū non extendiꝫ ad carceratos per illū tex. ꝛ per rationem euidentem quam ibi voluit tex. ꝛ in d. l. ij. qꝛ si relaxarenꝫ iudiciū finiretur ꝛ sic esset frustratorium: quia relaxati de carceribus fugerent ꝛ sic amplius non possent repeti, sed si per tale statutū exbannitus soluēdo certā quantitatem liberaretur de bāno ꝛ sic ei dimittāꝫ crimē ita qd amodo repeti nō possit, tūc talis reformatio extendereꝫ etiā ad bannitū incarceratū ꝛ istud etiā seqꝫ Bal. in rubrica extra de transac. in pe. col. ¶ Ang. vero in vlt. col. tenet ꝙ talis tūc existens in carceribꝰ gaudebit beneficio dicti statuti, qꝛ verum est ipsum retro fuisse exbānitū in pecunia ꝛ etiā in corpore in āputatione lingue sub ɔditione si pecuniā illā nō soluerit. j. x. dies postꝙ fuerit deductꝰ in fortiā cōis ꝛ sic nihil habemus tractare de fictione: sꝫ verba dicti statuti vidētur vere adaptari ad casū ppositū ergo eius dispositio locū habet. l. ita aūt. §. gessisse §. de admi. tu. ꝛ l. iiij. §. quoties. §. de dā. infec. nec obstat quod erat carceratus ꝛ puisiōes simplr facte circa rebanniendos nō videnꝫ porrigi ad tales carceratos per dictā. l. domitianus. qꝛ rñdet ꝛ bene, illud esse verū ꝛ pcedere solum in prouisionibus suspēsiuis pcessuum ad tps quos pcessus non suspendi videꝫ interesse incarceratorū ne ipsi macerenꝫ in carcere. l. custodias j. de publi. iudi. sed prouisiones extinctiue delictorū bene porriguntur etiam ad carceratos prout est casus noster: qꝛ tunc nō est dare rationē diuersitatis cū sua: cum mitius sit agendū cū carceratis quā cum alijs: vt patet in titulo de custodia reorum ꝛ l. iiij. C. de epis. audiē. vbi habeꝫ misericordia carceratis si delictum non est reiteratum: ꝛ ita etiā dicit Ang. in hoc vltimo in d. l. domitianus. et quantum ad hoc bene loquitur ſm Imo. lꝫ Bar. hic istud vltimum non soluat vt predixi. Sed in qōne pncipali dicit, Jo. de imo. qd Ang. nō videꝫ bene comprehēdisse mentē Bar. qꝛ Bar. vult dictū statutū non habere locū ex eo qꝛ cū iste nō soluerit centū. j. x. dies postquā fuit in fortiā cōmunis ex tunc elapso termino. x. dierū est cōdēnatus ꝛ bānitus in lingua ꝛ talis exbannitio ꝛ condēnatio in lingua est post dictū statutum: ꝛ

statutum:⁊ per cõsequens non videt̃ cõprehendi sub illo statuto
qd̃ solum respicit exbãnitos retro ante ipsum statutũ nec de cõ-
dennatione in centũ est habẽda mẽtio cũ illa sit transfusa in pe
naƷ lingue.l.j.§.itẽ si ita.ff.ad.l.fal.⁊.l.obligationũ fere.§.j.ff.de
actio.⁊ obli.pena autem lingue est post statutuƷ:vt dixi ⁊ sic nõ
videt̃ comprehendi in statuto ne dicatur conditionem apposi-
tam in sententia trahi retro ex quo erat cõditio potestatiua que
nõ trahit̃ retro prout etiã dicit Bar.⁊ cũ ista reprobatio Imo.
cõtra Ang.tenet simpl'r Lud.ro.per ea que ad propositũ no.
Item Bar.in.l.ij.ff.de publi.iudi.Sed tu aduerte q: possiƷ dice
re quod pena lingue est subrogata loco pene pecuniare ideo de
bet inspici tẽpus quo fuit imposita pena pecuniaria que fuit im
posita ante dictũ statutum ⁊ sic retro per tex.no.i.l.si donãte.§.
j.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.vbi inspicit̃ tp̃s annuli alieni dona-
ti ante matrimoniũ lƷ postea constante matrimonio annulus ꝓ
prius mariti illius loco subrogetur.ad idẽ tex.not.in.l.filie sue.
§.titia.ff.de condi.⁊ demon.que iura videntur facere contra par
teƷ in quã inclinat Bar.nisi dixeris qd̃ hic nõ sit aliqua subroga
tio sed quedã transfusio:vt dictũ est.ff.igit̃ ex separatis nõ fit bo
na illatio.l.papi.exuli.ff.de mĩo.Raph.cu.hic refert ang.repro
bantẽ Bar.q: iã erat cõdãnatus in pecunia ⁊ in lingua sub con
ditione ⁊ sic nulla esset fictio.sed fm̃ Raph.Bar.habuit respe-
ctum ꝙ cõdemnatio in ere ⁊ sic in pecunia non sit bannũ ⁊ dato
ꝙ esset bannum tamẽ culpa sua in illud bannũ incidit nisi for-
sam nõ habuisset vnde solueret:tamẽ alia opinio est equior scd̃Ʒ
eum qd̃ vti debeat beneficio statuti q: sñia cõditionalis sñia est.
l.j.§.biduũ.ff.qñ app.sit allegata per Bar.in.l.muler.i fi.ff.de
cõdi.instit.tamen istud fundamentum Raph.est fragile q: sñia
cõditionalis nõ est simpliciter sententia.¶ Secundo ⁊ melius
monet̃ Rapha.cu.q: statutum loquitur de perfecte bãnitis for
tius ergo nõ de bãnitis perfecte arguendo a maiori.aut.multo-
magis.C.de sacrosa.eccle.⁊ ista opinio etiã mihi plus placet qd̃
beneficium dicti statuti ei ꝓsit ad euadendam penam amputa-
333 tionis lingue † ⁊ ista est benignior interp̃tatio vt etiam fatetur
Bar.ergo illa est tenenda.l.interpretatione.⁊.l.si p̃ses.ff.de pe.⁊
c.estote misericordes.de re.iu.⁊.c.postulasti.de iudi.itẽ in crimi
nalibus iudex in dubio debet eligere mitiorem penam.gl.est.i
c.de causis.de offi.dele.⁊ in.c.sicut dignum.de homicidio.et i.c.
sicut in gl.fi.de iudeis.⁊ in re.in penis.⁊.xxxiij.q.ij.in.c.hoc ipƷ.
⁊ vide in simili aliã.q.quã late examinat Bar.in.l.omnes popu
li.ff.de iusti.⁊ iur.i.iij.q.v.q.p̃n.vbi ãrit de qd̃.disputata padue.
per ricardũ malumbre.Padua.in feruore discordie orte con-
334 tra venetos statuerunt † ꝙ quicunqƷ priuatus fuerit deprehen
sus vẽdere sal priuato capite puniatur:titius incidit in penam
statuti q: vendidit sal priuato sed anteꝙ̃ accusaretur fuit factuƷ
nouum statutũ qd̃ priuatus vẽdens sal puniatur tantum pena
xxx.lib.tũc accusatur titius:queritur an sit puniẽdus pena pri-
mi statuti in capite an scd̃m formam posterioris statuti ⁊ sic an
debeat attẽdi tẽpus cõmissi delicti.l.j.ff.de penis.an tẽpus con-
demnationis ⁊ sic late sententie.l.penul.ff.si ex noxa.cau.aga.q̃
duo iura fortiter Ʒriantur.vide ibi late p Bar.Pe.Cy.⁊ nota-
335 biliter Sali.i.l.sƷ constitut⁹.C.de leg.¶ † Item ad illud quod
fuit tactuƷ superius an dictũ statutũ cõcedẽs beneficia abolitio
nis extendat̃ etiã ad carceratos.adde no.q.quã ponit Io.an.in
addi.Specu.in tit.de obli.⁊ sol.super rubri.in vlti.col.in ver.di
sputatur Fran.accursi.q.sic ꝓpositã ⁊c.statutum fuit ꝙ omnes
condẽnati pro maleficio soluta certa quãtitate cõmuni possint
redire,an tale statutũ extẽdatur ad carceratos tunc tẽporis ⁊ de
terminat quod sic per.l.non solum pri.§.liberatio.ff.de lib.leg.
vbi liberatio legata debitori vƷ antequam debitum sit exactuƷ,
ergo patet quod incarcratio persone nõ impedit effectũ libera
tionis durãte debito idest solu.nõ facta.itẽ ista est quedã libera
tio:⁊ sic fauorabilis ergo ampliãda.l.arrianus.ff.de act.⁊ ob.itẽ
est beneficiũ ergo est late interpretandũ.l.beneficij.ff.de constit.
336 princi.⁊.c.cũ dilectus.de dona. † Itẽ in dubijs debet fieri inter
337 pretatio ꝯtra fiscum.l.nõ puto.ff.de iure fisci. † Itẽ carcer non
est ad penam sed ad custodiã.c.q̃uis.de pen.i.vj.ergo nõ debet
carcer penas inducere.dubitabilis tamen videt̃ hec decisio cum
statutũ dicat quod soluta certa quãtitate possit redire:ergo in-
telligitur de absentibus ⁊ fugitiuis quorũ propriũ est redire nõ
autẽ de carceratis in ciuitate quorũ non expectamus reditũ:pre
terea ratio talis statuti est q: a bannitis fugitiuis non est spesꝙ
tota condem.habeatur:ideo statutũ voluit qd̃ habeatur illud qd̃
possit ne totũ pereat.nõ autẽ de carceratis in ciuitate quorũ nõ
expectamus reditum vñ ista ratio cessat in carceratis qui totuƷ
soluere presumuntur.sed tamẽ istis nõ obstã.Io.and.sequitur.i.
determinationem tãꝙ̃ piam ⁊ fauorabilem q: ratio dicti statuti
est cõmunis omnibus condẽnatis quibus tamẽ statutũ intẽdit
ignoscere.Item etiã carceratis dat̃ reditus ad libertatem eũdi
⁊ sepius reperitur longe minus posse contribui per carceratos
quã fugitiuos q: multi ex carceratis solis eleemosynis pascunt̃
ita ibi residet Ioã.an.⁊ simpliciter eum refert ⁊ sequit̃ Lud.ro.
338 hic et per eius decisionẽ dicit super p̃dictis esse cogitã.¶ † Iu-
xta predicta vt nihil omittat̃ q: Bar.tetigit ⁊.ff.vidimus an cõ
ditio trahatur retro in cõtractibus ⁊ quid in vltimis voluntati
bus ⁊ quid in sententijs nũc videndum est quid in rescriptis ad
beneficia,forte beneficiũ fuit collatũ a papa vl' mandatũ cõferri
sub cõditione etiam casuali an illa debeãt retrotrahi.Ange.hic
in fine dicit de hoc esse casum in.c.si pro te.de rescriptis in.vj.et
Io.de imo.hic in.xviij.col.dicit ibi probari in illo tex.ꝙ si esset
cõditio potestatiua nõ traheretur retro.qd autẽ si esset cõditio
casualis et non potestatiua an tũc traheretur retro in rescriptis
ad beneficia.Imo.hic non aperit.sed idem imo.in elemẽ.j.i.iiij.
col.de cõces.preben.tenet ꝙ tunc traheretur retro sicut in ꝯtra-
ctibus per.l.si filiusfa.i p̃n.ff.de verb.obl.sƷ Pet.de anc.in repe.
dicte clemẽ.j.in.vj.op.in versi.quid dicendum in ista dubitabili
questio.⁊c.tenet totũ cõtrarium motus,q: rescripta ad bñficia
maiorem habent similitudinẽ cum vlt.volũtatibus quã cum cõ
tractibus,patet,q: iura arguunt de materia vltime voluntatis
ad materiã beneficiorũ.c.q: in cunctis.de cõces.preben.in.vj.⁊ i
c.gratia.de rescrip.eo.lib.⁊.c.si tibi absenti.de preben.i.vj.iũcto
tex.in.l.cũ pater.§.surdo.ff.de leg.ij.sicut ergo in vltimis volun
tatibus conditio etiam nõ potestatiua non trahitur retro.l.j.§.
serui.ff.ad sillania.⁊ dictũ est supra,sic ẽt in rescriptis ad benefi-
cia cõditio etiã nõ potestatiua retrotrahi non debet.Tu aduer
te circa tex.in.d.c.si ꝓ te inquãtũ Io.de imo.hic dicit ꝙ ille tex.
loquitur in cõditione potestatiua que ꝓpter hoc nõ trahitur re
tro:⁊ ita etiaƷ ibi tƷ Gemi.in penul.no.credo ꝙ errẽt q: ille tex.
loquit̃ in cõditione.si episcopi ⁊ capituli ecclesie cõsensus acces
serit,sed ista nõ est cõditio potestatiua cum pendeat a facto et
volũtate tertij:vt est tex.i.l.vnica.§.sin aũt sub ꝯditiõe.C.de ca
339 du.tollẽ.⁊ in.l.su⁹ quoqƷ ꝓ totã.l.ff.de here.insti.Preterea † ra-
tio quare cõditio potestatiua existens non trahatur retro est:q:
deficit tũc equitas cum in sua potestate sit facere ãte implo.fm̃
Bart.supra in.ij.col.precedenti.sed ista ratio cessat in.d.c.si ꝓ
te vbi nõ fuit in potestate impetrantis beneficium facere ꝙ epi
scopus ⁊ capl'm illius ecclesie consentirent in eum.vnde ego assi
gno meliorẽ rationẽ ad illũ tex.quare cõditio ibi non trahatur
retro,⁊ dico ꝙ nõ est q: ibi esset cõditio potestatiua prout dicũt
Imo.⁊ Gemi.⁊ male.sed eo q: pendẽte conditione alius medio
tempore impetrauit illud beneficium a papa pure ⁊ ab executo
re illud obtinuit,vnde impedimentũ medio tp̃e superueniens
340 impedit retrotrahi † q: actus medius impedit coniunctioneƷ
extremorũ:vt est text.in.c.q̃uis.de rescrip.in.vj.⁊ est glo.no.i.l.
si indebitum.§.j.⁊ ibi Bar.ff.rem ra.habe.Bal.i.l.fi.C.ad mac.
⁊ dixi post Bar.⁊ doc.in.l.gallus.§.⁊ quid si tantũ.in vlt.col.ff.
de libe.⁊ posthu.vbi tenẽt ꝙ legitimatio non trahit̃ retro quan
do bona medio tẽpore fuerũt alteri quesita,q: illud mediũ ĩpe-
dimentum impedit retrotrahi,sed q: nõ est credendũ ꝙ Imo.
⁊ Gemi.ita supine errauerint circa dictũ.c.si pro te.qd̃ ibi illa cõ
ditio esset potestatiua,forte ꝙ eorũ mẽs fuit ꝙ ibi esset cõditio
potestatiua nõ respectu ipsius impetrãtis beneficium:quia hoc
dici non possit,sƷ respectu episcopi ⁊ capituli in quorum pote-
state bene est cõsentire:vt executor apostolic⁹ possit illud bene
ficiũ conferre ⁊ sic illa conditio si consensus episcopi ⁊ capituli
illi⁹ ecclesie accesserit dicitur esse potestatiua respectu episcopi
et capituli.tamen nec ista saluatio mihi placet q: re vera ibi est
conditio respectu ipsius impetrãtis q: papa mãdat prouideri
vni de beneficio si ad id accesserit episcopi ⁊ capituli consensus
vt ibi i litera.Preterea etiã respectu episcopi ⁊ capituli ad hoc
non potest dici cõditio mere potestatiua ex quo plurium perso
341 narum consensus reqrit̃:vt.l.j.C.de insti.⁊ substitu. † potestati
ua dicit̃ quando a solius persone potestate pendet.d.l.vnica.§.
342 sin autẽ sub conditione.C.de cadu tol.¶ † Successiue tangit
Bar.de habilitate extremorum ⁊ vult requiri duo extrema ha-
bilia,⁊ si quod eorum deficit ista fictio trãslatiua non procedet.
scilicet extremum a quo incipit fictio ⁊ sic presentis temporis ⁊
istud debet esse habile in essentia.Itẽ extremum ad quod retro
transfertur ⁊ istud sufficit esse habile potentialiter.⁊ format tres
oppo.de quibus hic per eũ,in quibus etiã limitat ꝙ reqrat̃ ha-
bilitas in his que fingũtur princicaliter secus in his que secun-
dario ⁊ in consequẽtiam per tex.no.in.l.penul.supra de suis ⁊ le
gi.ego examinaui supra diffuse in.iij.opp.Bar.ad primã partẽ
tex.veritatẽ vtriusqƷ extremi arguẽdo pro vtraqƷ parte cuiusli-
bet extremi ⁊ feci mentionẽ de iuribus hic adductis per Bar.⁊
343 p̃dictas limitatiões an sint vere nõ repeto vlteri⁹.¶ † Ex istis
ĩfert Bar.in practica ad duas q̃nes.Prima est ꝙ si fili⁹ capti
ab hostibus fecerit testamentũ ⁊ moriat̃ anteꝙ̃ pater reuertatur
ab hostib⁹ an postea reuerso patre rũpatur testamentum et de-
terminat qd̃ sic,quia patre postea reuerso ab hostibus fingitur i

cõ dicto in rescriptis an

consequentiam filium fuisse in potestate patris tēpore cōditi te
stamēti ideo testm̄ nō valet per.l.qui in potestate.ff.de test.et.l.
seniū.C.qui testa.face.pos.⁊ ita tenent glo.⁊ communiter doct.
in.l.fi.C.de senten.pas.⁊ lz petrus et Cyn.ibi tenent contrarium,
quasi fictio nō possit retro fingere filio iā mortuo ⁊ sic deficiēte
extremo a quo,tamen ſm Bart.glo.illa bene dicit q2 fictio quo
ad filium ꝓcedit in consequentiā ideo etiā habilitas non requi-
rit.d.l.pe.ff.de suis ⁊ legi.⁊ dixi late supra in loco allega.¶ Ad
de qđ plus tz Jo.de Jmo.hic in.xv.col.⁊ bene,qđ etiā si pater
captus moriat apud hostes ꝙ adhuc non valet testamentum di
cti filij q2 lz filius vere fuerit sui iuris ex quo etiā pater mortuus
est apud hostes:⁊ sic pater fingitur mortuus preambula hora an
teꝗ caperetur ⁊ consequenter fingatur filius nō fuisse in potesta
te patris ⁊ sic videret testamentū tunc valere propter pendentiā
postliminij:quia fuit dubius de statu suo non potuit testari ⁊ sic
non debet valere eius testamentū.l.de statu.ff.de test.facit quod
tenet glo.in.l.qđ si filius.j.de cap.que vult ꝙ lz talis filius capti
ab hostibus possit habere heredē ab intestato nō tñ ex testamen
344 to:¶ Scđa notabilis ⁊ vtilis qđ Bar.est quā dicit sibi de fa-
cto contigisse,testator legauit titio fundū sub cōditiōe ⁊ adiecit
ista verba ꝙ si talis cōditio extiterit ꝙ ex nunc legat titio talez
fundū mortuo testatore dict9 titius pēdēte cōditiōe decessit de
inde cōditio extitit:heredes titij petūt fundum legatū querit an
possint ſi illa verba ex nūc lego nō essent apposita qā nō hēret du
biū qđ dictū legatū peti nō possit per heredes titij cuz legatari9
decesserit ante euētum cōditionis ⁊ spes legati cōditionalis nō
transmittitur ad heredes.l.vnica.§.sin autē sub conditiōe.C.de
cadu.tol.⁊.§.ex cōditionali.vbi gl.no.insti.de verb.obli.dubiū
ergo insurgit propter illa verba testatoris ex nunc lego per que
verba videtur testatorē velle ꝙ conditio existēs trahat retro et
habeat perinde ac si cessisset a tpe mortis testatoris ⁊ sic viuo le
gatario ⁊ cōsequēter debeat eius heredibus.Bart. singulariter
determinat cōtrariū.s.tale legatū fundi nō deberi heredib9 titij
eo q2 tale legatū nō pōt deberi heredibus scđm veritatē vt patet
nec etiā scđm fictionē q2 cū legatarius iā esset mortu9 tēpore eue
nientis conditionis:⁊ sic vltimū extremū a quo sit inhabile per
cōsequens fictio nō pōt operari ⁊ sic dicta verba ex nūc lego non
possunt in casu isto opari effectū retrotrahitionis sicut operan-
tur in.l.huiusmodi stipulatio interposita.j.de verb.obli.⁊ in.l.
lecta.in ver.fi.ff.si cer.pe.doc.super ista vtili.q.Bar.nihil scribūt
⁊ sic vident tacite trāsire cū ista decisione Bar.tu aduerte,si vera
est ista decisio Bar.ex ea habes diligenter notare no.ampliatio
nē ad dictā regulā que hz ꝙ spes legati cōditiōalis nō trāsmitti
tur ad heredes si legatari9 decedat ante euentū conditiōis.d.§.
sin aūt sub cōditiōe.⁊.§.ex cōditiōali ꝙ ꝓcedat etiā si in legato
cōditiōali testator adijciat illa verba ꝙ cōditio extiterit ex nūc
lego adhuc legatū ꝯditiōaliter nō trāsmittit ad heredes lagata
345 rij mortui pēdente ꝯditione.ita singulr vult bar.hic.¶ † Sed
lz oēs ita trāseant ego teneo ꝯtra Bar.⁊ moueor q2 testator po
test facere ꝙ illud ꝙ alias nō est trāsmissibile trāsmittat ad he
redes ⁊ ecōtra ⁊ ꝯñr ꝙ legatū conditionale transmittatur ad
heredes legatarij premortui pēdēte cōditiōe.l.vnica.⁊ ibi bal.
in.ij.no.ad hoc no.C.vt act.ab here.⁊ ꝯtra here. Jta etiā tenet
Bal.in.l.si pater.in.iiij.q.C.de insti.⁊ substi.⁊ in.c.cumana.in
vj.col.de elec.q2 immo fortius extāte volūtate testatoris illud qđ
al's nō est trāsmissibile efficit trāsmissibile ad heredes.ita nota
biliter tz Bal.in.l.vnica.in vlt.col.C.de his qui ante aper.tab.
346 ⁊ dixi in.l.nemo pōt.ff.de lega.j.† nā in vltimis volūtatibus
volūtas testatoris tanꝗ regina ꝑdominat ⁊ attendi dz.l.in cō-
ditionib9 pmū locū volūtas testatoris obtinet eaq3 regit ꝯdi-
tiōes.ff.de ꝯdi.⁊ demon.sz in casu nostro testator apponendo
in legato ꝯditiōali illa verba qđ si euenerit cōditio ex nūc lego
videt voluisse ꝙ legatū sumat initiū ante euētū cōditionis eā
demū purificata ⁊ sic qđ istud legatū trāsmittat ad heredes le
gatarij ipso legatario decedēte añ conditionis euētū sicut si di
xisset se legare titio ⁊ eius heredib9:vñ debet seruari voluntas
testatoris scđm quā dictū legatū al's sui natura nō transmissi-
bile ad heredes efficit trāsmissibile ꝑpter illa verba ex nūc lego
¶ Nec obstat fundamentū Bar.ꝙ extremū vltimū a quo sit inha
bile ex quo legatari9 mortuus est pēdente adhuc cōditiōe.q2
rñde qđ ex quo adest heres legatarij impedit effect9 fictiōis trās
latiue:vt est tex.in.l.necessario.§.qđ si pendēte.ff.de pe.⁊ cō.rei
vē.⁊ lz Bar.hic dicat illū tex.loqui in cōtractib9 conditiōalib9
in quibus locus est trāsmissioni.d.§.ex cōditionali.tñ idē de-
bet esse in casu presenti in quo locus est transmissioni legati cō
ditiōalis ex tacita voluntate testatoris:vt dixi.nō obstat etiaz
si diceret ꝙ dicēdo ex nūc lego:videt testator velle ꝙ legatū cō
ditiōale trahat retro:⁊ sic fingatur,sz testator nō pōt fictionem
inducere ſm Bar.ff.in.q.prin.vbi dixi,q2 respōdeo prout etiā
formaliter hic dicit Barto.ꝙ homo et sic testator pōt fingere

ex legis permissione sicut facit in isto casu per dictā.l.h9mōi sti
pulatio.⁊ dictā.l.lecta.in versi.fi.⁊ credo ꝙ ista sit mera veritas
contra Bar.⁊ ita cōsulerē ⁊ iudicarē nisi forte saluādo Bar.di
ceres ꝙ illa verba si cōditio extiterit ex tūc lego titio fundū sa
tis pñt opari viuo ipso titio legatario absq3 eo ꝙ operentur eo
mortuo trāsmissionē legati ꝯditionalis ad heredes legatarij:
nā si viuo legatario cōditio extiterit ex nūc legat titio fundum
q2 ex nūc vult qđ habeat cōmoditatē vsusfru.fundi legati ⁊ sic
trahat retro viuo legatario vt cōditiōe existēte ex nūc ⁊ sic re-
tro habeat emolumentū fundi legati ⁊ hoc mō bene seruiunt
due.ll.allega.per Bar.s.d.l.huiusmodi stipula.⁊.d.l.lecta.ver.
fi.non aūt ꝙ trahat retro mortuo legatario quo ad transmit-
347 tendū ad heredes lagatarij ⁊ ista interpretatio debet fieri † vt
heres in dubio presumat minus grauatus a testatore p reglam
l.vnū ex familia.§.si ic.ff.de leg.ij.⁊ isto mō intelligēdo ex nūc
lego cessarēt fundamēta superi9 adducta cōtra bar.ita potes eū
348 saluare.¶ † Circa fictionē translatiuā de vna persona ad aliā
personā tangit Bar.an qui per aliū facit dicat ipse vere facere
an ficte,⁊ cōcludit ꝙ in his que sunt iuris.vel iuris ⁊ facti dñs
dicat vere facere si faciat per nuntiū.itē et per ꝓcuratorē in his
q̄ naturaliter acqrunt:secus in his que ciuiliter fiunt q2 tūc ficte
vr facere:vt iurib9 hic allegatis per eū.¶ Ex dictis Bart.ha-
bes duas cōclusiones.Primo,ꝙ in his que consistūt in iure vel
in iure ⁊ in facto ⁊ te referas ad ius ille qui facit per nuntiū dici
tur ipe vere ⁊ ꝓprie facere non aūt ficte.l.j.§.oīa.C.de vete.iur.
enucle.ibi oīa nostra facimus quibus autoritatē nostrā impar-
timur ⁊ sic imperator vtitur verbis denotātibus veritatē nō au
tē fictionē.probat etiā p tex.no.in.l.pater ex ꝓuincia.in fi.ff.de
manu.vind.ibi solā eī electionē filio cōcessit ceterū ipe manu
misit:que quidē verba etiā denotāt veritatē nō aūt fictionē:naz
lz ipse actus manumittēdi qui facti est ⁊ qui fit a filio non pos-
sit esse factū patris tamē ipsa manumissio ꝓut est ius.idest ipa
datio libertatis ꝓprie fit a patre.ita est ibi tex.no.Adde ꝙ rō
huius cōclusionis est q2 nūti9 dr esse pica ⁊ organum dñi.l.qui
aūt.§.fi.⁊.l.seq.⁊ ibi glo.no.ff.de cōsti.pec.⁊ est viua vox dñi vt
notabiliter declarat Bal.in.l.vnica.in.xviij.col.C.de ꝯfes.quē
formaliter refert ⁊ sequit do.Alex.in.l.q rome.§.callimach9.
in.iij.col.j.de verb.ob.⁊ sic nuntius refert consensum dñi qđ fie-
ri posset etiā cū organo inanimato puta cornu vel tuba si ꝯtra
hentes per hunc modū se intelligerent.l.labeo.in fi.in verbo et
sono quodā.ff.de supel.lega.ſm Bal.in.l.falsus.in.viij.col.C.
de fur.do.Alex.in.l.j.§.fi.in vlti.no.j.de verb.obli.nimirum si
349 dñs p nuntiū qđ ius dr vere faciat.¶ † Scđa cōclusio Bar.est
ꝙ in his que acquirunt p actū naturalē:vt est dñium qđ acqui
ritur mediante traditione ⁊ sic actu naturali.l.traditionibus.
C.de pac.§.per traditionem.insti.de rerū diui.Jtem possessio
que acqritur corpore ⁊ aīo.l.quēadmodum.ff.ti.j.nihil differt
ꝓcurator a nuntio q2 acquisitio dominij ⁊ possessionis mediā-
te procuratore vere sit nō aūt ficte:⁊ tūc ꝓcurator pstat nudum
ministeriū.l.qđ meo.in pn.⁊.§.ꝓcurator.ff.ti.j.⁊ dicit ibi text.
is possidet cuius noīe possidet:et non dicit possidere videt et
ideo si ꝓcurator vl'alius acquirat posses.mihi aut meo noīe ego
per eum ꝓprie ⁊ vere possideo nō aūt per fictionem vt est text9
expressus in.l.certe.§.i.in verbo ꝓprie dicor possidere.j.de pca.
350 ⁊ ille tex.ꝓbat singulariter plus † qđ lz cōstitutū de possiden-
do sit ficta traditio:vt est gl.no.in.l.ab emptione.ff.de pac.tamē
si quis cōstituat se meo nomine possidere ex ista facta traditōe
acqritur mihi vera possessio prout est ius insistēdi i re ⁊ ego tūc
vere possideo ſm Bar.hic ⁊ latius idē Bar.j.in vlti.q.princi.
vbi dicā.¶ Adde inquantū Bar.pōderat tex.in.d.l.qđ meo.in
prin.q dicit qđ is possidet cuius nomine possidet ⁊ sic vere non
autē dicit possidere videtur.Adde similē tex.i.c.cū venisset.i fi.
de resti.spo.⁊ in.c.si diligēti circa mediū.de prescrip.Ego incō
trarium allego tex.in.l.generaliter.in eo.ti.ff.de acquirē.poss.
vbi tex dicit quisq3 nostro nomine sit in pos.veluti procurator
hospes vel amic9 nos possidere videmur vbi tex.vtit verbo vide
351 mur importante fictionē:vt superius late dixi.¶ † Circa pnci
palem articulū an ille qui per aliū facit dicatur vere facere an
ficte adde ꝙ idē Bar.i.l.sz si vnus.§.seruus.j.de iniurijs.tradit
aliam doctrinā considerando duos casus principales.primus
casus est quando instrumentū quo mediante perpetratur actus
agit in virtute libertatis sue:⁊ sic quādo libere facit vt si mando
homini habēti itellectū ꝙ percutiat vel occidat titiū tunc ipse
libere exequitur virtute libertatis sue ⁊ sic ipse vere facit et ego
dicor prebere causam:⁊ sic per aliū ficte facere ⁊ nō vere vt.l.itez
si obstetrix.§.i.supra ad.l.aquil.vbi dicit tex.ꝙ ille qui p alium
facit nō dicit vere facere sed causam prebere.vt.l.j.§.deiecisse.j.
de vi ⁊ vi ar.⁊.l.si pater.j.de his que in frau.credi.eo q2 mādatū
352 meū nō est necessaria causa illius actus eo † q2 mandatū est tur
pe ⁊ mādati turpis nulla est obligatio etiā post susceptū māda
tum.l.si

tum.l.si non remunerandi.§.rei turpi.ff.mādati.⁊.§.illud quoq.insti.eo mandati.¶ Secundus casus est quando instrumentum quo mediante actus perpetratur agit de necessitate nec potest non agere ⁊ tunc qui facit mediante tali instrumento necessario vere facit.l.itē mela.in prin.ff.ad.l.aquil.vbi qui percutit aliquem cum instrumento pila vel sagitta dicit̄ ipse vere percutere ⁊ ideo tenetur.l.aquilia directa.⁊ ibi vide quādo mando tibi aliquid ꝙ post susceptū mandatuȝ tu habes necesse facere: puta qꝛ non est turpe sed honestū:⁊ tūc ille dicitur vere facere cuius mādato fit.l.pater ex prouincia.in fi.ff.de manu.vin.⁊.l.iij.§.si ꝓcurator.ff.ꝙ quisq iur.⁊ de hoc dicit Bar.esse casuȝ in.l.ita aūt.§.
353 gessisse.ff.de admi.tut.¶ † Et ꝑ hoc infert Bar.ad statutū assisij disponēs ꝙ si qs produxerit exceptionē aliquā contra instrumentum confessionatū ⁊ eam nō probauerit puniatur in tantuȝ ⁊ aliquis ꝑduxerit exceptionē cōtra tale instrumentū ꝑ ꝓcuratorem habētem speciale mandatū ⁊ nō probauit vere ex verbis statuti debet puniri dn̄s qꝛ vere dn̄s ꝑduxit ex quo ꝓcurator tanq̄ instrumentū hoc facere ex necessitate tenebatur:istam eandē doctrinam ⁊ decisionē tradit etiam Bar.in.d.l.iij.§.si ꝓcurator ꝑ illū tex.ff.ꝙ quisq iur.⁊ cum ea ibi transeunt Bal.⁊ Pau.de ca.idem tenet Bal.in.l.non ideo minus.in.vij.q.C.de accusa.⁊ i.l.j.in vlt.col.C.de sen.⁊ inter.oīm indi.¶ Sed aduerte qꝛ istud secundum mēbrum ꝙ quādo dominus mandat procuratori actū licitū ⁊ honestū si ꝓcurator ex necessitate mandati faciat:qd̄ dn̄s dicit̄ vere facere reprobat Angel.i.d.l.s; si vnus.§.seruus.et latius Sali.in.d.l.non ideo minus.in.v.⁊.vj.col.⁊ dicit Bar.in hoc vehementer errasse ꝑ aliqua fundamēta ⁊ eū refert ⁊ sequitur Lud.roma.hic.eū etiā sequitur do.Alex.in.d.l.iij.§.si procurator per fundamenta Sali.q sibi ascribit ⁊ Joā.de imo.hic in vlt.charta per eadē fundamēta Sal.⁊ dicit Jmo.qd̄ Bar.hic melius loq̄t quā fecerit in.d.§.si seruus.¶ Contra Bar.in primis retorquet Sali.tex.in.d.l.ita aūt.§.gessisse.i quo se fundat Bar.vbi tutor qui negotia tutele alij gerenda mandauit:videtur ipse gessisse et sic mandans actū licitū ⁊ obligatoriū dicit̄ ficte facere faciendo ꝑ ꝓcuratorē.vt ibi i verbo videtur qd̄ denotat fictionē vt dictuȝ est.ff.⁊ ita etiā per illū tex.Jmo.hic.i vlt.charta reprehēdit bar.⁊ pro certo ille tex.videtur stringere contra Bar.dum dicit ipse gessisse videt̄:tamē posset subtiliter induci pro Bar.in ver.qd̄ si quis vbi dicitur qd̄ si quis tutor tutelam gerendam alij mandauerit ⁊ gesta fuerit ab eo cui mādatum est locus erit tutele actioni:qꝛ gessisse videtur ꝙ per aliū gessit:subdit postea tex.qd̄ si mādatarius.nō accessit ad administrationē tutele tunc vtili actione cōuenietur tutor.⁊ sic vult ille tex.qd̄ in casu quo gesta fuit tutela per aliū mādato tutoris tūc tutor ipse cōueniatur directa actione tutele,ergo vere dicit̄ tutelam gessisse qꝛ si ficte diceret̄ tutelaȝ administrasse vtili actione teneret̄ et nō directa ꝓut in sequenti casu dicitur:⁊ hoc modo credendū est voluisse inducere illū tex.Bar.in.d.§.si seruus.dū dicit esse ibi casum.¶ Secundo cōtra Bar.dicit Sali.esse casum notandū in.l.qd̄ sepe.§.si qs amico.ff.de ꝯtrahen.emp.quē tex.in hac materia dicit esse meliorē de iure.Bald.in aut.habita.C.ne filius pro patre.vbi ille qui mandauit amico vt quereret seruum suum fugitiuū ⁊ inuentuȝ vēderet,nō incidit in penam senatuscōsul.qꝛ nō vendidit nec amicus eius qꝛ presentem vendidit ita dicit ibi tex.ergo videtur velle ꝙ ille qui vendidit per nūtiū vel procuratorē suum nō incidit in penam qꝛ ipse non vendidit.Sed ad illum tex.qui videtur prima frōte vrgere cōtra Bar.potes multipliciter respōdere.¶ Primo quod ibi dn̄s mandauit procuratori vēdi seruum fugitiuū ⁊ sic mādatum erat illicituȝ ⁊ sic cōtra senatusconsul.de quo ibi,ergo nihil facit cōtra Bar.qui in scd̄o mēbro loquitur quādo mādatū erat licitū ⁊ necessariū.¶ Secundo responde verū esse ꝙ is qui mādauerat
354 rat seruū fugitiuū vendi nō dicitur vēdere:vt ibi dicit tex.† qꝛ aliud est vēdere ⁊ aliud mādare de vēdendo sicut aliud est vēdere aliud ꝑmissio de vēdendo.l.in bonefidei.vbi dixi.ff.de eo ꝙ certo loco.s; si postea fiat ipsa vēditio ꝑ procuratorē vel nūtiū tunc nec ille q mādauit in casu illo nec ille q vēdidit ex mandato incidant in penā senatusconsul.de quo ibi,qꝛ neq mandans mādauit seruū vendi in fuga qꝛ istud est senatusconsul.sed postq̄ esset repertus,nec vendens aliter vēdidit cū vēdiderit presentē vt ibi dicit litera,quamuis tempore mandati facti de vendēdo esset fugitiuus:⁊ ista secunda plus mihi placet ⁊ de intellectu illius.§.si quis amico vide ꝑ Are.in.l.i.in.ij.col.ff.de verb.ob.vbi exponit illum tex.dū dicit qꝛ nō vendidit,idest nō mandauit sic vendi,et dicit nō esse absurdū.⁊ istud verbū nō vendidit,idest nō destinauit vendere,vt ibi latius per eū sed tu tene p̄cedentem sol.quia ista sol,Are.violat illū tex.¶ Tertio mouet̄ Sal.quia talis necessitas ciuilis in procuratore nō est considerāda ex quo causata est a volūtate preambula.l.in commodato.§,sicut.ff.commo
355 dati ⁊ principium spectamus ⁊ nō finē † quando finis trahit necessariam cōsequentiā a principio.l.dāni infecti.la.j.fabini.ff.de dam.infec.⁊.l.iij.§.scio.supra de mino.et videt̄ esse tex.in terminis in.l.cū postulassem.circa fi.ff.de dā.infec.vbi tex.facit istam differentiā inter principiū volūtariū:vt est in emptore et necessariū,sed ad hoc facilis est responsio,qd̄ licet contractus a principio sunt volūtatis tamē postq̄ sunt in esse deducti sunt necessitatis.l.sicut.C.de actio.⁊ obli.⁊.d.l.in cōmodato.§.sicut nec est ꝯsideranda voluntas preambula qꝛ nihil operat̄ circa actū nisi postq̄ fuerit in esse deductus.¶ Quarto cōtra Bar.multū stringit̄ ꝫm Sali.qꝛ si dn̄s mādat ꝓcuratori:vt stipuletur vel alium cōtractuȝ simulatū faciat tunc acquirit̄ directa ꝓcuratori ex contractu quē facit procurator ⁊ nulla acqritur actio dn̄o nisi ei cedat̄ per procuratorē vel nisi ex eqtate.l.possessio quoq.§.fi.supra ti.j.glo.in.l.multū interest.C.si quis alteri vel sibi,ergo non potest dici ꝙ dn̄s vere fecerit cōtractū cū nō sibi sed ꝓcuratori cōtrahenti queratur directa actio.⁊ ita etiā ꝑ istud fundamentum Jo.de imo.hic tacite Sali.reprehendit Bar.⁊ simil̄r.d.Ale.in d.l.iij.§.si procurator.sed ante eos istud est fundamētū originale Bar.hic ad fi.sue doctrine.¶ Tamē dicta opinio Bar.i.d.§.seruus posset saluari vt ꝓcedat quādo ex facto ꝓcuratoris nihil venit querendū ipsi ꝓcuratori qꝛ sic cohereat persone ꝙ cedi non
356 possit † vt est vsusfructus.et fideicōmissum quibus casib⁹ directa queritur dn̄o.l.q ita.§.j.⁊ ibi Bart.⁊ Pau.de ca.notāt post gl.supra ad trebel.Bar.in.d.l.possessio quoq.§.et si possessio.⁊ tunc potest ꝓcedere ꝙ dn̄s dicatur vere facere.d.l.iij.si procurator.et ibi.d.Alex.ita in specie saluat Bar.simil̄r quando qs cōtrahit matrimoniū per ꝓcuratorem tunc vere diceret̄ ipse contrahere ⁊ ꝓcurator nudū ministeriū prestare sicut ⁊ nuntius.c.fi.de procu.in.vj.Bar.et alij in.l.possessio quoq.§.⁊ si possessio.ff.titu.j.Bar.in.l.qui bona.§.si alieno.in.ij.col.supra de dam.īfec.
357 ¶ † Suprascripta fundamēta Sali.⁊ aliorum sunt cōtra scd̄m membrum Bar.in.d.§.seruus.sed cōtra primum mēbrum ꝙ ēt quādo mādatur delictū et sic illicitū ⁊ cōsequenter quādo mandatum est nullū qꝛ in rescriptis ꝙ tamē mandans dicatur vere facere est tex.expressus in.c.mulieres.in fi.de senten.exc.vbi tex.formaliter dicit ꝙ is vere committit cui⁹ autoritate vl̄ mādato delictum cōmitti probatur ⁊ ibi do.Ant.et do.Ab.ad hoc multum ponderant illum tex.in verbo vere sed ad illū tex.respōdit Bart.in.l.sed si vnus.§.seruus.in vlt.col.ꝙ ille tex.loqtur quo ad peccatū mortale ⁊ sic quo ad forū cōscientie vbi magis cōsideratur animus q̄ factū et sic vere facit qꝛ cōsistit in animo:tamē si inspicimus ipsum actū nō vere facit ⁊ istā solu.sequit̄ simplicit̄ Jo.de imo.hic.in pe.col.ergo ꝑ ista sol.Adde bonū tex.de pe.di.j.in.c.periculose.istam so.reprobat do.Abb.i.d.c.mulieres.
358 ꝑ illū tex.† vbi agit̄ de pena excōmunicationis imponēda quia nulla maior est de iure cano.xxiij.q.iij.c.corripiāt̄.et equiparatur morti.c.per venerabilē.circa mediū.q filij sint legi.¶ Alio scd̄o modo r̄ndit ad illū tex.Bal.in.c.si quis decesserit.si de feu.fue.contro.inter dn̄m et agna.ꝙ aut ꝯsideramus actuȝ prout ꝓcedit ab aliquo ⁊ tunc q mādat nō dr̄ vere facere aut ꝯsideramus passiuum respectu patientis et tūc mādans dicit̄ vere facere ita intelligit dictū.c.mulieres.¶ Alio tertio modo respondit Lu.roma.hic in vlt.charta ꝙ dū tex.ibi dicit is vere cōmittit intelligitur.s.in legem nō autē in faciēdo delictū qꝛ etiā mādans dicit̄
359 vere committere:† qꝛ tale verbū cōmittere est cōe ad cōprehendendum vere tā mandātē q̄ mandatariū.l.non dubiū.C.de legi
360 bus.cum alijs per eū allegatis.¶ † Secūdo cōtra Bart.adde ꝙ si ꝓcurator cū sufficiēti mādato iurat falsuȝ in animā dn̄i.dn̄s est piur⁹ vere ⁊ recta via nō autē ficte ꝫm Bal.in.c.cum dilectus.in vlt.col.de ordi.cog.vn̄ teneas doctrinā Bar.hic q̄ est tutior et melior q̄ illa quā ponit Bar.in.d.l.sed si vnus.§.seru⁹.⁊ ita ēt dicit Jo.de imo.hic in vlt.char.eū etiā sequit̄.d.Ale.i.d.l.iij.§.si ꝓcurator.¶ Aliā doctrinā satis ꝓlixā sup hoc tradit Sali.in d.l.nō ideo minus.quā refert ⁊ seqt̄ Lud.ro.hic.eā videas ꝑ te,aliā tradit Jo.de imo.hic cōsiderādo quinq casus ⁊ hic per eū.
¶ Predicta inducit bar.ad vulgarē et vtilē.q.an ille q facit de
361 lictū ꝑ aliū puniat̄ ex verbis statuti sicut si ipse fecisset † ⁊ sic an statutū imponēs penā ꝓ delicto puta ꝓ homicidio intelligat̄ imponere eādē penā mādanti et sic ei cui⁹ mādato tale delictū fuit cōmissum.Bar.hic distinguit,ꝙ aut statutū loqt̄ in rē:puta qꝛ dicat ꝓ homicidio vel ꝓ vulnere imponat̄ talis pena et tūc cōprehēdat etiā mādantē,et de hoc dicit esse casum in.l.hec verba.ff.de adul.q tex.tn̄ videt̄ loq in ꝑsonā cū dicat ne qs posthac stuprum vel adulteriū sciēs dolo malo et sic dū dicit ne qs ⁊ dū dicit sciēs videt̄ in ꝑsonā loq q̄uis Bar.ibi aliter declaret illū tex.ponendo alia verba q̄ verba illius tex.sed saluādo Bar.dic qd̄ ille tex.optime ꝓbat primū mēbrum Bar.et loquit̄ in rē,qꝛ illa verba ne quis posthac stuprū adulterium ve factum sciēs dolo malo ⁊ referūtur ad personam iudicis:vt etiā ibi glo.⁊ Bar.tenent,et est sensus ne quis iudex posthac adulteriū impunitum dimittat ⁊c.ego autē probo qd̄ iste intellectus ad illum tex.nō solū est veru

mandans aliquē ad

imo necessarius, ꝛ impossibile est aliter dari, qꝛ cũ tex. ibi expsse dicat ne quis posthac stuprũ adulteriũ ve factũ, ponderat illud verbũ factũ, ergo loquit̃ de delicto iã facto in preteritũ, ergo nõ põt referri ad personas ↄmittẽtiũ in futurũ, ergo necessario vult dicere ꝙ iudex posthac sciẽs dꝫ punire stuprũ adulteriũ ve factũ, ergo cũ illa verba nõ referantur tñ referri possunt ad psonas delinquentiũ, ergo quo ad eas sunt verba in rem, ergo cõprehendit etiã suadentẽ vt ibi dicit tex. ergo Bar. bene alle. illũ tex. quãdo verba edicti sunt neutra. melius ergo facit alius tex. in. l. si seruũ. §. pretor ait. in ver. non dixit pretor. ff. de acq. here. vbi litera bene exprimit ꝙ non dixit pretor si quis amouerit sed si per quem factum erit vt amoueat, aut statutum loquit̃ in personam puta qꝛ dicit si qs fecit homicidiũ ꝛ tunc nõ cõprehendatur mandãs. l. aut qui aliter. §. fi. vbi fit ista distinctio. ff. ꝙ vi aut clam. ꝛ ita ẽt distinguit Bar. in. d. l. sed si vnus. §. seruus. in vlt. col. et in. d. l. si seruũ. §. pretor ait. ꝛ in. l. si quis id qđ. in pñ. ff. de iurisd. oim iud. ꝛ in. d. l. hec verba ꝛ in. d. l. aut q aliter. §. fi. vbi dicit ita se illo anno consuluisse. idem sequitur Bal. in. l. nõ ideo minus. in. vij. q. ꝛ ibidẽ Sali. C. de accu. Bal. in. l. transigere. in vlt. col. C. de trãsac. Ang. in. l. si pater. ff. de his q̃ in frau. cre. do Abb. in. c. mulieres. de sentẽ. excõ. Pet. de anc. in cõmento. c. canonum statuta. de cõstitu. in. xliiij. col. in ver. si statuto caueť ꝙ quisqꝫ maleficium fecerit. Ang. de Are. in tractatu suo maleficiorum in verbo sempronio mandatorem. Floria. in. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aql. ꝛ ista videt̃ esse magis cõmunis opi. ¶ Contrariam opi. ꝙ tale statutũ indistincte siue loquatur in rem siue in personam habeat locũ in mãdante tenet Cy. post Jac. de are. in. d. l. non ideo minus. in. v. q. ꝛ in. l. si per aliũ. ff. ne quis eũ qui. Bal. q in hoc puncto multũ variauit in. l. gallus. §. quid si is. ꝛ ibi Are. ff. de lib. ꝛ posth. Lu. ro. hic. in vlt. charta. idẽ Bal. in ti. de pace cõstantie. in. xxiiij. col. in verbo aliqd. vbi dicit, ꝙ qui p aliũ facit dicitur ipse facere q̃ interpretatio scdm eũ habet locũ in statutis
362 † qꝛ naturalis ratio potentissima est in statutorum interpretatione, pro ista opi. contra Bar. ꝛ sequaces stringũt multi tex. ꝛ multe bone rationes, in primis bene facit tex. in. l. diuus. §. scribere. iuncto principio illius tex. ff. de falsis. vbi in materia meri delicti edictũ loquitur in personam qꝛ punit pena falsi scribentem sibi sua manu aliquid i testamento vel codicillis ꝛ tamẽ si per aliũ sibi ascribat incidat in penã edicti, ꝛ sic statutũ imponens penã ꝛ loquens in personam comprehendit illũ qui per aliũ facit, nisi respondeas ad illũ tex. ꝙ ibi iđ sit qꝛ al's illa dispositio de facili redderet̃ illusoria, quo casu etiã lex penalis extẽditur. vt est tex. melior de iure. in. c. si ci-
363 uitas. de sentẽ. exc. li. vi. vbi patet † ꝙ v̓ba cõtra naturã suã late interpretantur quando al's dispositio redderet̃ de facili elusoria nisi dicta interpretatio sumeretur: vt ibi dicit litera. ꝛ ita illũ tex. multũ no. d. Ab. in. c. fi. ad fi. de prebẽ. facit tex. in. l. j. §. pecuniã. ꝛ i. l. sequenti. ff. de calũpniato. ꝛ gl. no. i. c. ꝙꝙ. i gl. fi. de vsuris. i vi. Bar. i. l. omnes populi. i. iiij. q. vi. q. pñ. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ dicit tex. dicto. §. scribere. dicam etiam inferi⁹. ¶ Secundo ad idẽ cõtra Bar. facit tex. in. l. si quis id quod i fine. iũcto principio illi⁹
364 l. ff. de iurisdi. oim iudi. † vbi in materia delicti puniẽdi lex loquit̃ in psonã si quis corruperit edictũ pretoris, ꝛ tñ continetur etiã mandans, ad idem. l. pen. in primo ꝛ scđo responso. ff. ne qs eũ qui. ꝛ tex. in. l. j. §. deiecisse. ꝛ. §. quoties. ff. de vi ꝛ vi ar. per que iura patet ꝙ. l. penalis loqẽs personaliter tñ cõprehendit etiã mandantẽ. ¶ Tertio principaliter ad idẽ allego tex. in. c. signi-
365 ficauit in. ij. responso de iudeis † vbi pena q̃ imponit̃ personaliter portantibus arma vel merces prohibitas saracenis habet locum etiã in mandãte vel mittente per nuntiũ, ꝛ per illuꝫ tex. no. ibi do. Abb. in. iij. no. ꝙ dispositio etiã penalis loquens psonaliter ꝛ concernens actũ persone cõprehendit nedum facientẽ sꝫ etiam mãdantem: nã tex. in. c. ita quorũdam. eo. ti. de iudeis punit triplici pena portãtes merces prohibitas ad infideles. ꝛ i. d. c. significauit. decidit̃ ꝙ non solũ incidunt in penam illi q tales merces personaliter deferũt sed etiã illi q per nuntium mittunt nisi respondeas: vt. ff. pxi. respondi. ¶ Quarto facit tex. in. c. mulieres de senten. excõ. iũcto. c. si qs suadente. xvij. q. iiij. vbi tex. loqtur personaliter si qs iniecerit manus violentas in clericum. et
366 tamen tex. in. d. c. mulieres. i fi. dicit † ꝙ is bene committit cui⁹ autoritate vel mãdato delictũ committi probat̃: ꝛ ibi illũ tex. notant. d. Ant. ꝛ. d. Abb. ꝛ ibi dicit. d. Abb. ꝙ ille tex. sing. probat in verbo vere ꝙ statutum loquens in faciente delictũ cõprehendat etiã mãdantem ex quo dicitur vere facere de quo tex. dixi. ff. proxi. in pcedẽti articulo. ¶ Quinto facit gl. no. i. c. sicut dignũ §. fi. in v̓bo cõsiliũ de homi. ꝛ ibi dicũt Jo. an. et do. Abb. quod illa gl. multũ vtuntur assessores iuris ciuilis inducentis eam ad intellectũ statutorum punientiũ homicidas: vt comprehendant etiam mandantes. ¶ Sexto pro ista parte est decisio in terminis eiusdem Bar. ex doctrina ineuitabilis in. l. quemadmodũ. circa
367 mediũ. C. de agri. ꝛ cẽsi. lib. xj. vbi tenet Bar. † ꝙ lex puniẽs maleficia debet extendi sicut lex fauorabilis cũ ptineat ad fauorem reipubli. delicta puniri. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aql. ꝛ per hoc infert ad terminos nostros ꝙ pena statuti punientis faciẽtẽ maleficiũ punit̃ etiã fieri faciẽs ad hoc etiã alle. d. l. si quis id ꝙ. per. Eandẽ doctrinã etiam tradunt Bar. ꝛ Ange. post Dy. in. l. ij. §. exercitum. ff. de infami. Bal. in. l. nõ sine. circa fi. C. de bo. que lib. Imo. ꝛ do. Alex. in. l. cum quidã. ff. de lib. ꝛ posthu. Pau. de ca. l. bona fides. ff. deposi. ꝛ i cõsi. xxiiij. qđ inci. viso pũcto. in pe. co. Lud. ro. in cõsi. cv. inci. viso themate pposito ꝛ allegationibus. Jo. de ana. c. j. de malefi. ꝛ late. d. Uincẽ. paleot. inter cõsilia do. Alex. in cõsi. ccccel. qđ incip. visa quadã cõstitutione, tu, cõfirma
368 † qꝛ statutũ concedens premiũ accusanti delinquentẽ extendit̃ etiam ad denũtiantẽ fauore reipublice ne delicta remaneãt impunita. fm Jo. an. in additiõibus Speculi in ti. de denũ. §. j. refert ꝛ sequit̃ Ange. in. l. diuus. ff. de custo. reorũ Lud. ro. in. l. si qs in graui. §. hi quo qꝫ. per illũ tex. qui bene facit. ff. ad silla Are. et Imo. in. c. ij. de accusa. si ergo dispositio imponens penã delinquẽtib⁹ cẽset̃ fauorabilis qꝛ est inducta fauore reipublice vt dixi ergo debet extendi de casu ad casuꝫ: vt est tex. no. in. l. hoc modo ff. de condi. ꝛ demõ. ergo lꝫ mandans nõ dicat̃ vere committere delictũ vt dixi. ff. in articulo precedẽti, attamẽ cũ dicta dispositio emanaret fauore reipubli. dꝫ extendi etiã ad casum fictum. l. gallus. §. quid si is. iũcta gl. in verbo vtilitatẽ. vt dixi. ff. de libe. et posth. ¶ Septimo pro ista parte Are. in. d. §. si is, arguit sub
369 tiliter cõsiderando † qđ mandãs dicitur esse principalis causa delicti cum mãdatarius in dubio nõ fuisset al's facturus nisi mãdatũ precessisset. l. j. in fi. C. de raptu vir. quẽ text. ad hoc allegat Bal. in. l. data opera. C. qui accu. nõ pos. idez tenet Bar. in. l. nõ solũ. §. si mãdato. in vlt. col. ff. de iniurijs. Bal. notabi. et Pau. de ca. in. l. j. vbi dixi. C. de ser. fugi. vt ergo euitetur absurditas: vt is qui fuit principalis causa delicti non eque puniatur certe hoc
370 statutum comprehendit etiã mandatariũ ꝛ † quelibet. l. al's nõ extendenda extendi debet vt euitetur absurditas: vt. l. scire oportet. §. aliud aũt. ff. de excu. tu. Bar. in. l. omnes populi. ff. đ iusti. ꝛ iur. Ego confirmo istã rõnẽ Are. per illud ꝙ in proposito nostro dicit no. Bal. in consi. liij. primi vol. incip. casus talis est ista
371 tuto ciuitatis cauetur ꝛc. vbi dicit † ꝙ mandãs est plusq̃ homicida qꝛ est pnceps delicti. l. in hoc iudicio. ad fi. ff. de ser. corrup. ꝛ magis delinquit quam mandatarius: patet qꝛ delinquit in se. item in alium vcꝫ mandatarium cuius animum mandato corrumpit ꝛ in illum in cuius persona homicidiũ fuit commissuꝫ. c. j. de crimine fal. ergo fortius debet puniri pena, ipsi⁹ statuti q̃ mandatarius qui solũ delinqt occidẽdo. l. athletas. §. põpen⁹. iuncta. l. pe. ff. de his qui no. infa. glo. in. c. gaudemus. in gl. fi. de diuor. ¶ Octauo ꝛ vltimo pro ista pte cõtra Barto. bene facit
372 pulchra ꝛ subtilis ratio † nam in delicto considerantur duo extrema quorum vnum est principalius altero, vcꝫ animus delinquentis: item executio delicti, animus autem in delictis pncipaliter attenditur. l. verũ. ij. in princi. ff. de furtis. ꝛ. l. j. §. diuus. ff. de sica. ꝛ. l. is qui cũ telo. C. eo. tũc si ille qui mandat delictum fieri vere habet animum delinquendi fictum, tamen per alium delictum exequitur ꝛ cũ in illo actu remaneat veritas animi ꝛ fictio executionis certe fictio succũbit veritati tanq̃ pncipaliori ꝛ nobiliori. l. filio quẽ pater. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ in. l. in rebus. C. de iure dotium. ꝛ sic põt dici hoc delictum vere fuisse commissum p mandantem ratione primordij veritatis. argu. l. cum filius. §. heres. ff. de lega. ij. ergo comprehendetur in statuto, confirmatur ista ratio optime per tex. in. l. certe. §. i. j. ff. de precario. vbi possessio in cuius acqsitione animus et corpus requiruntur. l. licet. C. de acqui. pos. ꝛ. l. quẽadmo. ff. eo. si fuerit acquisita per procuratorem dicitur vera ꝛ propria possessio ꝛ non ficta: vt ibi est tex. expressus, ꝙ non põt ex alio causari nisi qꝛ dñs vere habet animũ acquirendi possessionẽ lꝫ ficte interueniat actus corporalis quia mediante procuratore fuit acqsita. ¶ Tenẽdo istam opi. que est de iure verior: non obstat tex. in. d. l. aut qui aliter. §. fi. ff. ꝙ vi aut clam in quo se fundat Bar. qꝛ respondit subtilis Raph. Fulg. in. d. l. iij. §. si pcurator. ff. qđ quisqꝫ iuris qđ ille tex. habet alium sensum, vcꝫ ꝙ si edictũ loquatur in personã comphendatur solũ dñs mandans vel faciens: si autem loquatur impersonaliter vel in rem tunc non solũ comphendit̃ dñs sed est alibi ibidem enumerati. in. §. ven. ꝛ hoc modo non pbat distinctionẽ Bartoli. sꝫ tn caue ꝙ postea ille tex. in fine vltra pdicta etiã subiungit qđ cũ illud edictum loquatur in rem siue ego fecissem siue si iussi interdicto ꝙ vi aut clã tenear ꝛ istum finem ponderauit Bar. ¶ Limita istam cõclusionẽ duobus notabilibus modis pmo nisi lex vel statutũ diceret quicũqꝫ per se vel psonaliter vel suis manib⁹
373 cõmiserit tale delictum † et sic quando in statuto esset appositum tale verbum imponẽs vnicam personalitatẽ tunc in tali statuto non cõprehenderetur mandãs vel faciens qꝛ tũc talia v̓ba sunt precise denotantia factum vere ꝛ non interpretatiue: vt est glo. no. in

glo.no.in cle.j.in verbo publice ⁊ personaliter.de vi.⁊ ho.cle.ꝙ
gl.ad hoc reputat sing Ab.in.d.c.mulieres.de senten.excō.⁊ in
d.c.significauit.de iudeis eā etiā reputat sing.d.Car.flo.ī cle.j.§.
nos itaqꝫ.i.xxj.no.de iureiu.⁊ ita ꝑ illā gl.in specie limitat Lu.
ro.hic.ī vl.co.d.Alex.ī.d.l.iij.§.si ꝓcurator.Are.ī.l.gal.§.qd si
is.Bal.in.l.si qs decesserit.si de feu.fue.cōtro.inter dñm ⁊ agna.
facit qd vult Bal.ī.c.j.§.iniuria circa fi.de pace iur.fir.vbi tenet
374 †qd qñ statutū punit occidētez proprijs manibus qd mādans
nō cōprehendat̄,facit tex.in.l.vnica.§.is ita.in verbo suis mani
bus.C.de cadu.tol.⁊ ī.d.l.si qs id qd.circa fi.ī vbo suis manib⁹.
⁊ ī.l.j.in pn.in vbo suis manib⁹.ff.de eo per quē fac.erit.⁊ in.l.
item si obstetrix.in pn.ī ver.suis manibus.ş.ad.l.aquil.in.c.pe-
riculose.in verbo ꝓprijs manibus.de pen.dist.j.⁊ text.cū gl.in.c.
quicūqꝫ in verbo ꝓprijs manibus.de hereti.in.vj.⁊ in.l.iubem⁹
ꝑ hanc ī pnci.ī vbo ꝑ suā manū.⁊ ibi pulchre no.Bar.de erog.
mili.anno.li.xj.C.⁊ gl.ī.d.cle.j.§.nos itaqꝫ.ī vbo ꝑ nr̄as man⁹.
⁊ ibi do.Car.ī.xxj.no.facit bene tex.ī.c.j.in verbo personaliter.⁊
ibi ad hoc no.do.Ab.de offi.deleg.item facit ꝙ pulchre notāt
Bar.⁊ Jo.de platea in.l.probatorias.per illū text.cum gl.C.de
diuer.offi.li.xij.⁊ aduerte ꝙ tex.in.d.cle.j.§.nos itaqꝫ.in verbo
375 per nostras manus de iureiur.vult †qd papa suis manibus im
peratorem cōsecret inungat ⁊ coronaz imponat vnde dicit alibi
singulariter Bal.in.c.j.§.ad hoc.in.vij.col.de pac.iura.fir.ꝙ i-
376 perator †alemanus debet ire personaliter romā ad suspiciē daz
coronam nec possit ei mitti alibi.s.in alemaniam per papā. Itē
debet imperator ire ⁊ nō mittere tamē Bal.de quo valde admi-
ror nō fuit ibi recordatus de tex.in.d.cle.j.§.nos itaqꝫ.¶ Sz ad
uerte ꝙ.d.Car.flo.in.d.§.nos itaqꝫ.in xxj.no.nulla facta mētio
ne de Bal.tenet cōtrarium:nam ītelligit illum tex.volentem ꝙ
papa suis manibus consecrat imperatorē ⁊ ei coronam imponit
vt procedat si imperator sit presens rome alias hoc fit per man⁹
legatorū pape vt ibi fuit actum ⁊ ibidem plenius ꝑ eū. ¶ Item
adde ꝙ alibi Gemi.in.c.statutū.de offi.deleg.ī.vj.post Pau.de
eliaza.refert per illum tex.fuisse obtentum ꝙ cum clemens papa
v.mādasset imperatorem Henricū ī ecclesia sancti Petri de ro-
ma coronari sub certa forma ⁊ ad illā ꝓpter impedimētū regis
Roberti accessum habere nō posset fuit extra ciuitatē rome co-
ronatus quā coronationē postea Clemēs papa valuisse declara
uit ⁊ ista bene no.vt scias quid respondere si super hoc fueris in
terrogatus.¶ Sed redeundo ad propositū nostrū,contra istaz
limita.ab omnibus approbatā,fortiter videtur obstare tex.ī.d.l.
diuus.in pn.iūcto.§.scribere.j.de falsis,nā in pn.dicitur ꝙ quā-
do alterius testamentū vel codicillos scribēs ascribit sibi legatū
sua manu:tenet̄ pena falsi.pondera illud sua manu.postea in.§.
scribere,dicit tex.qd scribēs legatū scribere videt̄ nō solū eū qui
manu sua id facit sed etiā eum qui per seruū vel filiū suū in pote
state legato honorat̄ ⁊ sic ibi lex.penalis loquēs ꝑ verba persona
litatem importantia.s.manu sua tamen comprehendit etiā fieri
facientem per alium:nec aliquid facit si dicatur ꝙ ibi tex.ꝓcedit
vltra se declarando prout alibi videtur dicere Bar.in.l.j.in prin.
ş.de eo ꝑ quē fac.erit.⁊ sic nisi ibi tex.vltra ꝓcessisset ita ampliā-
do propter illa verba sua manu,non cōprehendatur nisi ipse ꝑ-
sonal̄r faciēs q2 ista solutio nō tollit difficultatez:vnde omissis
377 alijs varijs sol.q̄ solēt tradi ad illū tex.videt̄ †ꝙ ratio quare scri
bens sibi aliqd in testamēto incurrit ī penā falsi vl̄ quasi falsi,est
propter cōmodū ꝙ ex eo cōsequitur ꝙ sibi ascribit ideo cessante
cōmodo cessat.d.l.cornelia.ita dicit tex.in.l.si pater.j.e.ad.l.cor.
de fal.vñ q2 seruo aut filiofa.scribētib⁹ sibi aliqd ī testō alteri⁹ cō
modū queritur dño vel patri:ideo.l.cornelia locū habet,istā ra-
tionē punctualiter assignat tex.in.l.de eo.ī pn.j.ad.l.cor.de fal.
alias de facili posset eludi illa.l.cornelia.si pr̄ aut dñs q sub pe-
na falsi ꝓhibentur sibi ascribere legata in testamēto alterius.ꝓ-
curarēt scribi ꝑ seruū aut filiū in potestate qd omnino cōmoduz
dicti legati eis acqreret̄:vnde ne lex cornelia penalis eludatur
378 fit extensio.c.si ciuitas.de sen.exc.¶ †Scdo principaliter ꝑdi
ctam conclusionem limita non procedere ī excelsa ciuitate Me
diolani vbi sunt duo statuta,vnum ꝙ nullus corporaliter punia
tur nisi lege municipali caueat̄ sz al̄s pecuniaretur puniatur ar-
bitrio potestatis:item alio statuto cauetur quod si quis homici
dium fecerit capite puniat̄ ita quod moriatur:tunc non compre
henditur mandans fieri homicidium:vt puniatur pena capitis
⁊ sic pena mortis quia non est homicidia simpliciter:sz secundū
quid,vt no.in.c.j.de offi.dele.quia non est homicidia formalis ⁊
proprie ex quo suo ictu non occidit sz est homicidia casualis q2
ipse est causa homicidij:vt.l.j.§.quoties.j.de vi ⁊ vi arma.itē in
istis statutis nō habet locū interpretatio extensiua quia est taci
ta sz excluditur ꝑ primū statutū ita subtiliter ⁊ latius consuluit
Bal.in ꝯsi.xlij.al̄s.xcij.al̄s.lij.primo vol.incip.talis casus est sta
tuto cauetur ⁊ sic idem esset in omnibus alijs ciuitatibus ⁊ locis
379 in quibus similia statuta reperiuntur.¶ †Tertia principalis

fuit opi.negatiua ⁊ sic de directo ꝯtraria ꝓcedēti qd statutū im-
ponens penam ꝑ homicidio vel vulnere vel alio delicto nō cō-
prehendat mandantē.aut̄.scenicus.colla.v.q2 mādans nō dr̄ ve
re facere sed ficte ⁊ improprie.l.j.§.deiecisse.vbi gl.j.de vi ⁊ vi ar.
in verbo videor vbi Bar.facit tex.in.c.vt fame.ad fi.in verbo vi
det̄ de sentē.excō.in anti.est bonus tex.in.c.ij.⁊ ibi Abb.ad hoc
no.de cle.pug.in duel.vbi dicit ꝙ ex eo nō dz homicidia reputa
ri ex quo nō ipe sz ali⁹ ꝑ eo in duello occidit:⁊ tex.in.c.si quis vi
duam.l.dist.sed in statutis verba debent capi ꝓprie non ficte.l.
iij.§.hec verba vbi Bar.⁊ alij no.ş.de neg.gest.Bart.in.l.j.§.q
interdictum.j.de fur.c̄ istā partem late tz Alb.de rosa.in.ij.par
te statutorum in.q.lv.vbi dicit ita fuisse cōclusuz ⁊ determinatū
bononie.facit quod vult Bald.in.l.ex hoc iure.ş.de iusti.⁊ iur.
380 vbi tenet †ꝙ statutum prohibens fieri pacē homicide non ha-
bet locum in mandāte cuius mandato factum fuit homicidiū.
¶ Quarta fuit consideratio Jac.bu.in.l.nō dubiū.C.de legib⁹
cuius doctrinam commendat Pau.de cast.in.l.si per aliuz.ş.ne
quis eum qui.qd aut statutū loquitur per verbum denotans fa-
ctum immediatum:vt quia dicit si quis occiderit ⁊ tunc nō com
prehendatur mādans.Aut statutū loquit̄ ꝑ vbū denotās actū
mediatum puta quia dicit si quis cōmiserit homicidium et tunc
eadem pena debet puniri mandans:quia tunc mandans dicitur
vere fecisse ⁊ nō interpretatiue.¶ Quinta ⁊ vlt.fuit distin.Bal.
in.l.omnes populi.in.viij.col.ş.de iusti.⁊ iur.vbi distinguit.qd
aut statutum loquitur de indulgentia pene puta qd heredes ha
beant pacem remittentes penam personaliter ⁊ tunc comprehen
dit mandantem q2 cum loquatur fauorabiliter benigna īterpre-
tatio extensiua est admittenda.l.in his.⁊ l.hoc modo.ş.de cōdi.
⁊ demō.⁊ in.l.nō sine.C.de bo.q̄ lib.⁊ in.l.diuus.ş.ad silla.⁊ hoc
etiam tenet Bal.in.l.transigere.in vlt.col.C.de trans.Aut statu
tum loquitur de pena imponenda et tunc aut statutum addit ci
tra ius commune faciens delictuz illud qd de iure communi nō
381 est,puta statutum dicat †ꝙ si quis inueniatur de nocte puniat̄
in centum,modo scholaris mittit famuluz de nocte,nō punitur
scholaris ⁊ sic faciens,q2 statutum inueniēs materiam delicti de
nouo limitate materie dat penā ergo terminos suos nō egredi-
tur,tamen isto casu ꝑm Sali.in.l.nō ideo minus.C.de accu.mā-
dans debebit saltē extraordinarie puniri arbitrio iudicis.l.pen.
j.de extraor.cri.⁊.l.j.§.expilatores.j.de effracto.⁊ expil.ne alias
contingat absurdum.s.principalem in aliquo non puniri contra
l.ita vulneratus.ş.ad.l.aql.Aut statutum imponit penā regula-
rem ⁊ congruentem scdm qualitatem delicti ⁊ tunc comprehen-
dit etiā mādātem qui est particeps delicti alias secus,de quo vlti
382 mo etiā sequit̄ do.Ab.in.d.c.mulieres.de sentē.exc.†tene secū-
dam opi.quam.ş.retuli que est de iure verior,qd statutū puniēs
committentem delictum indistincte comprehendat mandantez
vel facientem,per ea que superius late adduxi:ꝙꝙ prima distin.
383 Bar.superius relata videatur esse communior.¶ †Successiue
inquantū Bar.attingit an inhabilis possit esse ꝓcurator ad sub
stituendū habilē procuratorē dixi ordinarie in.l.j.§.itē acqrim⁹.
384 ş.ti.j.vbi Bar.⁊ alij ponūt ideo hic nō examino.¶ †Quarto
principaliter queritur.Que fuit causa introducende fictionis re
spondit Bar.qd equitas:vt est tex.no.in.l.postliminiū.in pn.j.
de cap.ad aliquē effectū iuris.l.j.§.si vir vxori.ş.tit.j.⁊ vbi cessat
equitas cessat etiā fictio.l.qui in vtero.ş.de sta.ho.⁊ hoc ēt tenet
Bar.ş.in.ij.op.prime partis vbi aliquid tetigissed cauet̄ q2 imo
aliqñ videt̄ ꝙ fictio fingat ex odio ⁊ non ex equitate cū lex fingat
dānatū in metallū ⁊ deportatū esse mortuos lz vere viuant vt est
text.in.l.j.§.fi.de contrata.⁊ propter.h.d.Car.flo.in cle.ꝙ circa
in.xix.q.de elec.reprehendit Bar.hic ⁊ tenet ꝙ fictiōes fundat̄
ex aliqua speciali ratione mouēte legislatorem ad fingēdum per
quam recedit̄ a iuris cōis dispositione.c.de multa.in fi.de preb.
⁊ hoc dicit esse tuti⁹ ⁊ ꝙ nō pōt capi aliqua calūnia.tu dic ꝙ etiā
in.d.l.j.§.fi.ş.de cōtratab.videt̄ subesse equitas:vt delicta puniā
tur.l.ita vulneratus.ş.ad.l.aquil.nā lex vel statutū puniens ma
leficia cum respiciat fauorē reipu.censet̄ fauorabilis ⁊ tanꝙ fauo
rabile venit extendendū ꝑm Bar.in.l.quēadmodū.circa med.C.
de agri.⁊ censi.lib.xj.cum multis concordā.quas ad hoc vltimū
dedi.ş.in.q.proxi.precedēti.item adde ꝙ similiter filius exhere-
385 datus in testamēto patris †habet̄ pro mortuo ⁊ sic lz viuat natu
raliter tamen fingit̄ mortuus:vt est tex.in.l.j.§.si pater emācipa-
tus.in fi.ş.de cōiun.cū emā.lib.declarādo:vt per Bar.in.l.qui in
aliena.§.interdū.in.fi.op.ff.de acq.here.¶ Circa hoc tangit hic
386 Bar.†an aditio hereditatis habeat vim solutionis an simplici
ter confusionis qñ debitor succedit creditori vel econtra ⁊ distin
guit:vt hic late per eū de quo etiā aliquid per Bar.⁊ alios ī.d.l.
heres a debitore.§.fin.⁊ in.l.si debitori.ij.infra de fideiusso.⁊ ī.l.
si socer.in prin.post gl.ibi.ş.sol.ma.Pau.de ca.in ꝯsi.cclix.ici.
notandū est ad euidentiā.¶ Inꝙtum tñ tenet Bar.ꝙ si in casu
in quo successio hereditatis habeat̄ loco solutionis heres lucra-

tur: tunc non habet̃ loco solutiõis, q2 equitas ex qua fuit intro-
ducta dicta fictio, fuit ne heres patiatur dãnuꝫ, nõ autẽ vt lucrũ
sentiat, ergo tũc locũ nõ habebit ad hoc adducit tex. quẽ ita in
telligit i. d. l. heres a debitore. §. fi. nã ibi heres lucrat̃ q2 ibi pro
actiõe stricti iuris qua tenebat̃ p̃ncipalis puta ex mutuo ꝯse
quat̃ actionem mandati que est bonefidei, ⁊ sic pinguior vl fauo-
rabilior. §. actionũ. insti. de actionib9. ⁊ ita etiã dicit Bar. in. d.
l. heres a debitore. §. fi. ⁊ ibidẽ sequit̃ Jmo. ⁊ Raph. cu. et idem
Bar. in. d. l. si socer. in prin. iste intellectus ad illũ tex. nõ est ver9
nec tenẽdus q2 nihil est curandũ de tali lucro qđ quis cõsequit̃
ex eo ꝙ pro actione stricti iuris consequit̃ actionẽ bonefidei. l.
aurelius. §. fi. ff. de libe. lega. quẽ tex. adhoc reputat sing. Jo. de
Jmo. in. l. si creditori. ff. de leg. j. sꝫ tu adde similẽ in illa. l. si cre-
ditori. in ver. marcellus cũ. l. seq. ratio est ſm Bar. ⁊ alios in. d.
l. si creditori ad fi. vbi dixi, q2 ex hoc nõ põt interesse creditoris
nisi quo ad vsuras ⁊ fructus debitore existẽte in mora ⁊ sic debi
tore negligẽte ⁊ sic delinquẽte ꝙ in dubio p̃sumẽdũ nõ est. l. me
rito. ff. p socio. melior ergo ⁊ verior est intellect9 ad. d. l. heres a
debitore. §. fi. quẽ ibi tradit Pan. de ca. qđ ideo ibi fideiussori
qui fuit heres creditoris nõ cõpetit actio mãdati cõtra debito-
387 rẽ p̃ncipalẽ † q2 adhoc vt ei cõpetat est necesse qđ vere satisfa-
ciat creditori nec sufficit ficta solutio: vt est text. in. l. duob9. §. a
fideiussore. qui est. §. p̃m9 vbi dixi. ff. de iureiur. cũ ergo ex aditio
ne hereditatis causet̃ ficta solutio nõ aũt vera vt hic per Bart.
nimirũ sibi nõ cõpetit fideiussori actio mãdati ⁊ ista est pura
388 veritas ad illũ tex. ¶ † Quinto principaliter ⁊ vltimo querit
Bar. an plures fictiones possint circa idem concurrere ⁊ hinc
sumpta occasiõe interserit q̃onem Guil. de cu. in. l. ab emptione
389 ad fi. ff. de pac. † qñ procurator meus tenet fundum et vẽditor
constituit se precario noĩe possidere vtrum ꝓcuratori possideat
vel retineat vsumfructũ an ex hoc dño ꝓcuratoris vere ⁊ dire-
cto queratur possessio ⁊ dñium: istũ articulũ q2 subtilis est intẽ-
do bene ⁊ subtiliter examinare. Guil. de cu. in. d. l. ab emptione
ad fi. ⁊ in. l. lꝫ. in. xi. col. C. de acqui. pos. tenuit qđ non: eo q2 con
stitutũ est actus fictus ⁊ ficta traditio. Item ꝓcurator ficte re-
presentat dñm sed due fictiones circa idẽ cõcurrere nõ possunt.
l. j. in fi. cũ gl. C. de do. ꝓmis. glo. no. in. l. cũ post. §. gener. ff. de in
re dõ. ¶ Ad idẽ adducit bonũ tex. in. l. si vero nõ remunerãdi.
§. j. ff. mã. vbi dr̃ ꝙ si aliquis donaturus fideiussori soluerit cre-
ditori fideiussor hꝫ actionẽ mandati contra p̃ncipalẽ debitorẽ
rõ q2 hoc est vna fictio tantũ q2 fideiussori tantuꝫ videt̃ esse do-
natũ: si aũt quis soluerit pro filiofa. vel seruo qui fuerũt fideius-
sores volẽs eis donare tunc pater vel dñs non habẽt actionem
mandati cõtra debitorẽ: ratio: q2 tũc ibi cõcurrũt due vna q2 sol
uẽdo creditori vr̃ donatũ seruo alia ꝙ qui donat seruo videtur
donare dño: iõ tunc nõ ꝓcedit: ⁊ ꝓpter hoc subijcit ibi tex. in v.
plane si fideiussor, ꝙ si seruus ipse vere soluerit ꝙ tunc dñs ha-
bet actionẽ mandati q2 tunc nõ esset nisi vna fictio, ⁊ ille tex. pro
certo optime facit pro Guil. de cu. ¶ Bar. hic in vlt. col. respõdit,
ꝙ ibi nõ est aliqua fictio sed qđ tex. procedit ſm veritatẽ et qđ
versi. plane si fideiussor: corrigit ea q̃ superius dicta sunt in ser-
uo, in filio v° nõ corrigit̃. vnde siue seruus ipse soluat vel alius
pro eo dñs agit mandati, si vero alius soluit pro filio tunc pater
non potest agere mandati suo nomine: sed bene noĩe filij: vt ibi
in gl. parua ratio diuersitatis est ſm eum, q2 cum ibi seru9 esset
obligatus ex cã peculiari ⁊ sic dñs erat obligatus de peculio nec
seruus erat donationis capax: adeo quod in eo residere possit
ideo transibat directo in dñm, sed filiusfa. cũ esset obligatus et
etiam obligatio concurrebat in personã ipsius certe qui soluit
pro eo volẽs sibi donare eũ liberat ab obligatione nec ista do-
natio transit in patrẽ q2 ip̃e pater non erat obligat9, agit ergo
pater nomine filij ⁊ non suo noĩe: ⁊ istã rationẽ diuersitatis assi
gnabat Jaco. bu. eo audiẽte vt refert Bar. q̃ putat hanc esse ve-
ram rationẽ. ¶ Sed iste intellectus nullatenus est tenendus et
eum etiã reprobat Jo. de Jmo. ⁊ bene q2 legũ correctio est eui-
tanda. l. precipimus. in fi. C. de appel. ⁊. c. cum expediat. de elec.
390 in. vj. † Item q2 non est verisimile ꝙ iurisconsul. incontinẽti
se corrigat. l. non ad ea. ff. de condi. ⁊ demon. Item ⁊ fortius q2
ille versi. plane si fideiussor loquitur in diuerso casu: scꝫ quando
ipse seruus vere soluit, sed in precedentibus quando alius pro
seruo vel filio qui fuerũt fideiussores soluit creditori animo do-
nãdi ipsi filio vel seruo, vnde cum ille ver. plane secũdus loquat̃
in diuerso casu nullatenus potest dici ꝙ corrigat precedẽtia, et
sic melior ⁊ sustẽtabilior videtur esse intellect9 Guil. ad illũ tex.
istam opin. Guil. de cu. tenuit Ange. ⁊ Jmo. hic. ⁊ Ange. in. l. j.
⁊ in. l. ꝑ ꝓcuratorẽ. C. de acqui. pos. vbi nulla facta mentione de
Guil. Ange. dicit istud esse suum nouũ dictũ. idẽ tenet Ang. in
l. j. §. per ꝓcuratorẽ. ff. ti. j. ⁊ videtur etiã sequi Bal. in. l. cum ve-
nissent. in. iij. col. de resti. spolia. mouet̃ Ang. non per rationem
fictionum in qua se fundat Guil. sed eo q2 acquisitio que fit natu
raliter: ⁊ sic per instrumentũ nature directo agit in dñm, ⁊ ꝓcu-
rator velut pica ⁊ organũ nudũ prestat ministeriũ. l. ꝙ meo. §.
procurator. ff. ti. j. vñ tunc acquisitio nullo modo conquiescit in
personam ꝓcuratoris. Sꝫ quãdo acquisitio fit ciuiliter ⁊ sic per
actum ciuilem: vt in casu presenti et ꝓcurator est capax eius qđ
acquirit̃ tũc semper acquisitio p̃mo ⁊ immediate remanet in per
sona ipsius ꝓcuratoris deinde trãsit in dñm. l. ea que ciuiliter.
ff. de acqui. re. domi. ¶ Confirmatur istud fundamentum ſm Jo.
de imo. hic ex notatis p Bar. in. l. j. C. p quas per. no. acqui. ⁊ in
391 l. qui mihi donatũ. ad fi. ff. de dona. vbi vult Bar. † ꝙ lꝫ p9 pa-
ctum. l. cõmissorie. vel adiectionis in diẽ in quib9 trãsfertur do-
miniũ ipso iure ex resolutione tituli tamen si tale pactũ fiat pro-
curatori resoluto postea contractu nõ acquirit̃ ipso iure posses-
sio vel dñium per ꝓcuratorẽ ipsi dño eo q2 illa est quedã acquisi
tio ciuilis seu procedẽs ex actu ciuili ⁊ non naturalis: ergo idẽ
dicendum in ꝓposito. Sed huic fundamento respondet ip̃emet
Jo. de imo. sibi cõtrarius. in. d. l. j. §. ꝑ procuratorẽ. ff. ti. j. qđ. d.
l. ea ciuiliter. loquit̃ in iure in quo acquisitio fit solum per actuꝫ
ciuilẽ puta per stipulationem vel aliũ similẽ contractũ sed in ca
su nostro acquisitio fit cõiter per actũ naturalẽ. s. per cõtractum
puta emptionis ⁊ vẽditionis lꝫ cõtingat ꝙ actus ciuilis consti
392 tuti suppleat materiã actualis traditionis † vnde p̃mordialis
natura dispositionis venit attendenda. l. itẽ veniũt. §. cum pre-
diximus. ff. de peti. here. gl. no. in. l. certi cõdictio. in p̃n. ff. si cer.
pe. ¶ Alio modo rñdit Are. in. d. l. j. §. per ꝓcuratorẽ. in vl. col. ꝙ
traditio ficta p constitutũ nõ est simplr̃ ciuilis sed etiam natura
lis: q2 subrogat̃ loco naturalis traditionis. l. j. §. si instrumentũ
ff. ti. j. sed subrogatũ censetur idẽ cũ eo in cuius locum subrogat̃
l. publi9. §. titia. ff. de cõdi. ⁊ de. ⁊. l. si dona. §. j. ff. de do. iter vi. et
vxo. aut. post fratres. C. de leg. he. facit vltra eũ qđ no. bar. ⁊ alij
393 in. l. postulãtẽ. p illũ tex. ff. ad treb. vbi tenẽt † qđ statutũ loq̃ns
in casu vero procedat etiã ĩ casu ficto ⁊ subrogatio loco casus v°a
qđ etiã tenet. d. Abb. in. c. fi. in. j. col. de arbitris. ¶ Tertio pro ista
394 opi. Gui. adde bene facere † q2 p cõstitutũ et sic per actũ fictum
nõ transfert̃ vera possessio sꝫ ficta, ſꝫ Bal. in. l. vnica. C. de suffra
gio. ⁊ Bar. met. vr̃ tenere ⁊ esse sibi ꝯrius in. l. titia. in prin. ff. de
ver. obli. in vlti. col. in ver. sꝫ quid si do fundũ meũ pro aureis. tñ
re vera Bar. ibi loquit̃ in casu in quo. l. requirit corporalẽ ⁊ verã
traditionẽ: vt est in casu. l. fi. C. de spõsa. tunc nõ sufficit cõstitutũ
per cãm fictã: vt dixi, sꝫ vbi nõ requireret̃ corporalis ⁊ sic actua-
lis traditio tũc constitutũ bene trãsfert verã possessionẽ: vt sta-
tim dicã. ¶ Ego alš legendo dictã. l. ab emptiõe. ff. de pac. adducie-
bam pro hac parte aliud fundamentũ: nam constitutũ est actus
fictus: vt dixi, sed per actũ fictum non põt vere acquiri aliqđ ius
nec aliqua vera possessio, ita videt̃ esse doctrina Bar. ĩ. l. emptor
ff. de aqua plu. arcẽ. ⁊ in. l. post cõtractum. in. iij. colũ. ff. de dona.
⁊ ĩ. l. j. vbi etiã Bal. C. pl9 val. qđ agi. Bal. ĩ. l. si ex pretio. C. si cer.
pet. Ang. ⁊. d. Alex. in. l. si donatione. C. de colla. sed dicas quod
illa doctri. Bar. ⁊ doc. in locis preallegatis loquunt̃ in cõtractu
ficto et simulato ⁊ sic alš reprobato per quẽ verũ est qđ nõ trans
fertur possessio nec aliqđ ius sed nos loquimur quando contra-
ctus vere ⁊ realiter fuit celebratus a procuratore ⁊ in illo contra
ctu fuit oppositũ constitutuꝫ qđ est a iure approbatũ. l. qđ meo.
in prin. ff. tit. j. ⁊. l. quisquis. C. de dona. tunc per tale constitutum
transfertur vera possessio licet causet̃ a ficta traditione. ¶ Con-
395 trariam opinionẽ contra Gui. † qđ per constitutũ ⁊ sic per actũ
fictũ acquirit̃ dño vera possessio ⁊ verum dominium tenet late
Bart. in ista vlti. q. ⁊ latius ꝙ alibi idẽ tenet Bar. in. d. l. emptio
396 ne. ad fi. ⁊ bene, sequitur Bal. Ange. ⁊ Rapha. Fulgo. † Idem
tenet Bal. in. l. vnica. §. ne autẽ. in. iiij. col. C. de cadu. tollẽ. ⁊ in. c.
itẽ investitura de notis feud. ⁊. l. j. C. quãdo lic. ab emptio. disce.
vbi dicit qđ ista opi. Bar. est ipsa veritas. Idem tenet Joan. de
Jmo. sibi contrarius in. d. l. j. §. per procuratorem. ff. titu. j. et ibi
Lud. ro. d. Alex. ⁊ Are. Idem tenet Ang. de Are. in. §. actionũ
in. vij. col. insti. de actio. Jo. an. in addi. Spe. ĩ ti. de cõfes. §. nũc
videndum. in ver. quid si cõfiteor. d. Ant. de bu. in. c. cum recesse
rit. in. iij. col. de restitu. spo. et ista est magis cõis opi. ⁊ sic tenẽda
imo fortius tenet Dy. in cõsilio. xv. incip. questio talis est qđ etiã
per constitutũ: vt sic per fictã traditionẽ factã neg. gest. acquirit̃
nobis dominium et possessio secuta ratihabitione que mãdato
equiparat̃. l. fi. C. ad mace. ⁊ in. c. ratihabitionẽ. de regu. iur. in. vj.
pro ista opi. Bar. addũt optimũ tex. ⁊ meliorẽ de iure ĩ. l. certe. §.
j. in verbo proprie habere dicit ⁊ ibi etiaꝫ no. Bar. ff. de precario
ergo ibi est tex. ineuitabilis qđ per ꝯstitutũ vel precariũ ⁊ sic per
actum fictũ factum procuratori acquirit̃ dño vera ⁊ propria pos
sessio: tñ ad illũ tex. rñdet Jo. de imo. hic. in vl. col. ꝙ ibi interue
nit actus naturalis ex quo quia procurator rogauit: vt sibi talis
res procuratorio noĩe dñi precario cõcederet̃ ⁊ ita etiã facta fuit
cõcessio actualiter: nimirũ si tũc querit̃ dño vere: sꝫ hic nõ inter-
uenit actus naturalis: sꝫ ista solutio nõ est tenẽda q2 diuinat: ⁊ re
stringit

stringit istam.q.qd hic non poterit venditor constituere se preca rio noie possidere sicut tibi.ad idem facit tex.in.l.quarundam.§. ti.i.dum dicit q nihil interest vbi tantum operatur ficta traditio facta pcuratori quantum si esset facta mihi:et illum tex.ad hoc ibi ponde rat Raph.cu.pro ista opi.Bar.contra Guil.de cu.ad idem Bal. in.d.l.i.C.quando lic.ab emp.disce.allegat no.text.in.c.accedes.de preben.vbi p inuestituram factam pcuratori acquiritur dno ius in beneficio et tamen inuestitura non est vera traditio sed ficta et habet loco traditionis sm gl.et doc.in.c.ii.de cosue. Tamen ad illum tex. respondet no.senen.in.d.l.i.§.per pcuratorem,q non est mirum si ibi acquiritur ius in beneficio p talem actum pcuratoris qr acq ritur etiam p actum magis fictum cum acqratur absenti nullo me dio interueniente.c.si tibi absenti.de preben.in.vi.sed tu dic q il le tex.in.d.c.accedes.bene facit p ista opi.q cuilibet absenti ac quiratur ius in beneficio nullo medio interueniente tamen hoc ius q acqritur non est plenum nec ex hoc beneficium pot dici suum.d.c. si tibi absenti sed qn fit inuestitura procuratori de beneficio tunc dno queritur plus iuris per eum ita q beneficium pot dici suum. Pro eadem opi.Are.in.d.l.i.§.per pcuratorem.adducit sub tilem rationem:nam ista duplex fictio que cocurrat in casu precede tis.q.causatur respectu diuersarum partium vna fictio oritur ex parte recipientis:qr procurator recipiens ficte representat dnm. l.ossa.in fi.§.de religio.et sump.fun.altera oritur ex parte psone
397 tradentis qn constituit se possidere noie alteri? sed due fictio nes bene possunt concurrere qn oriuntur ex diuersis fontibus.l. singularia.§.si cer.pe.et dicam statim in seq.q.et hoc modo cessabit primum fundamentum Gui.de cu.qd est in materia fictionum q simul cocurrere non possunt sm eum. Sed ad istud fundamentum licet subtile potes respondere q non concludit in pposito,qr fictio nes dicuntur oriri ex diuersis fontibus ita q earum concursus admittatur qn tendunt ad comodum diuersarum psonarum.ita p prie loqtur tex.in.d.l.singularia vbi pecunia fingitur data mihi fauore debitoris vt sit a me liberatus deinde fingitur a me ad te profecta et hoc fauore mei creditoris vt habeam te ex mutuo obli gatum et ita etiam declarat illum tex.Bar.hic in pe.col.sed in.q.pre senti ille due fictiones tendunt solum ad commodum dni cui ac quiritur dnium et possessio mediante ficta traditione pcuratori fa cta nisi diceres q etiam venditor liberatur per istum actum fictum constituti ab obligatione tradendi rem venditam iuxta gl.no.in d.l.ab emptione.vbi Bar.et doc.et hoc modo diceret fingi respe ctu diuersarum personarum et sic teneas opi.Bar.que est magis
398 cois. Aduerte tamen,q licet procurator per actum fictum puta per constitutum possit acquirere dno veram possessionem et verum dnium vt dixi:tamen econtra procurator per actum fictum non possit transferre dnium neque possessionem in alium si ipse procurator venderet alteri et constitueret se nomine eius possidere, quia cum ipse pcurator nullo modo possideat etiam non pot se costituere al terius nomine possidere ad finem transferendi in eum possessio nem.l.quiuis.la.i.§.i.§.ti.i.nisi hoc faciat ex speciali madato dni quo casu ipse madans videt facere.ita tenet Bar.Imol.et Mod. in.l.i.in prin.§.ti.in pe.colum.in versi.quero pone q tutor etc.vbi plene dixi de hoc.et sic contrariorum non est eadem iuris discipli na qn subest diuersa ratio,vt dixi in rub.§.de acqui.pos.i.l.inter
399 stipulantem.§.sacram.ff.de ver.ob. Circa principalem.q.an plures fictiones possunt circa idem cocurrere Bar.hic plenius po nit quam alibi scriptum habeamus.ex dictis Bar.fac regulam et duas fal.et totum clare habebis.regula q regulariter due fictio nes non possunt circa idem cocurrere qn sunt eque principales et ex eodem fonte equitatis procedunt qr essent due inconuenientie
400 iuri coi cotrarie sm Bal.in.l.ii.in fi.C.de fru.et lit.expe. sicut nec duo specialia circa idem possunt cocurrere.l.i.in fi.cum glo.ff. de do.pre.gl.in.l.cum post.§.gener.§.de iur.dot.et gl.in cle.i.in v. sane.sup verbo assertionib?.de foro compe.facit bene tex.in.l.si qs rem.§.fi.et ibi Bar.ff.de pollicita.iuncta.l.fi.C.de sacrosan.ec cle.nam q ex nuda et simplici pollicitatione qs obligetur reipu blice est vnum speciale toto titu.ff.de pollicit.Item q ex solo co tractu transeat dnium in rem publicam sine aliqua traditione.d.l. fi.C.de sac.san.eccle.istud est aliud speciale certe si simul concur runt non tolerantur vnde ex pollicitatione non transfertur do minium in re publica,nisi secuta traditione vel separatione bono rum.d.l.si quis rem.§.fi. Secundo ad istam regulam fictionum qd non possunt concurrere bene facit tex.in.l.si vero non remunera di.§.i.§.manda.allega.per Guil.de cu.inducedo put induxi.§. in articulo precedenti nec est bona sol.ad illum tex.quam tradit Bar.hic in vlti.col.qr eam apte reprobaui.§.in articulo precede
401 ti. Tertio ad Bal.in.l.i.in fi.C.qn lic.ab emp.dis.vbi dicit q rescripta et priuilegia principum non valent si cotinerent duo specialia.c.ii.de fil.presbyr.in.vi.et.c.non pot.§.fi.de preben.e.li. et dicit q sepe ad hoc allegat in curia regum tex.in.d.l.i.in fi.C.de dotis pmis.et istud idem etiam ibi repetit formaliter Bal.circa principium.alibi dicit Bal.in.l.fi.in.ii.col.§.de consti.prin.qd be neficia principum sic interpretari debent vt non cotineant duo spe cialia qr licet vna dispensatio sit fauorabilis plures tamen sunt odiose.l.si qn.in pn.C.de inoffi.testa. Quarto sm Bar.hic fa
402 ciunt duo similia nam sicut vna petitio non pot operari plu res copensationes.l.q labeo.§.de copensat.ita vna equitas non pot parere plures fictiones. Item sicut vnus animus non pot opari retentionem duarum possessionum sm gl.in.l.i.in prin.§.tit.i.in gl. que incipit idest corporaliter.vbi dixi ita vna equitas non potest
403 operari duarum fictionum pductionem. Istam regulam primo limita nisi sint plures fictiones quarum vna venit in consequentiam alterius et tunc plures possunt cocurrere.§.si ab hostib?.instit.qd modis ius patrie po.sol.l.cum due.ff.de captiuis.et.l.sub coditione. vbi etiam Bar.ff.de sol.et ita pcedit gl.i.l.si seruus cois meus als mens in pn.in vbo stipulatio.ad fi.ff.de stip.seruor.adde Bal.i l.i.in fi.C.qn lice.ab emp.disced.et in.d.l.i.C.de dotis pmis.et i.l. i.in pe.col.C.de pac.et in.l.ii.ad fi.C.de fru.et lit.expe. Gemin.in c.no oes.ii.q.vii.secudo adde pro ista limi.tex.in.l. si qs posthu mos.§.i.in ver.diuersum.§.de lib.et posthu.et ibi Are.in vlti.co lum.not.ad hoc not.vbi qr filius q moritur apud hostes fingit de cessisse viuo testatore et ?sequenter inducitur alia fictio in psona nepotis vt nepos videat retro fuisse in potestate aui et sic preteri tus rumpat testamentum aui,et sic ibi ille due fictiones tolerant
404 qr vna venit in ?sequentiam alterius/tertio/adde qd in fictionib? ad finem,ordinatis due fictiones ad finem coniungatur ad vnum effectum sm Bal.in.d.l.si seruus cois meus in.§.seruus capto.p illum text.quem dicit ad hoc quotidie allegari, quando autem
405 vna fictio dicat venire in cosequentiam ad aliam p.nit Areti, in.l.si costante.in prin.in.xiii.col.ff.sol.mat.que non est impressa vbi dicit,q nunquam vidit hoc declaratum ab aliquo et putat qd tunc secunda fictio dicatur venire in cosequentiam ad primam quando prima possit esse sine ista vel ex ordine intellectus.vt.l.si aliquam rem.§.de acquire.possess.vbi non potest constitui fictus titulus nisi per traditionem que ordine intellectus sequitur titulum, vel quando ex natura rei vel ex dispositione iuris vnum sequitur aliud.d.§.si ab hostib?.et.d.l.cum due.et.d.l.sub coditione.et ita etiam declarat Areti,in.d.l.si rem aliquam in primis comentis q
406 fecit senis sed non sunt impressa. Secudo pncipaliter limita qn plures fictiones pcedunt ex diuersis frotib? et circa diuersa tunc possunt ocurrere.l.singularia.§.si cer.pe.vbi p fictiones videtur pecunia mihi data et hoc fauore tui debitoris vt sis a me liberat? et a me ad te profecta et hoc fauore mei creditoris vt habeam te ex mutuo in tantum obligatum.ad idem facit in simili tex.in.l.quo ties.§.de prescrip.verbis iuncta.l.ii.C.de pac.inter emp.et vend.
407 nam actio prescriptis verbis qr est subsidiaria non pot con currere cum aliqua q ex eode fonte pcedat.d.l.quoties,secus si ex
408 diuersis frontibus.d.l.ii. vbi actio ex vendito oritur ex cotra ctu nominato sed actio prescrip.ver.oritur ex quodam cotractu innominato q resultat habita relatione pacti ad contractum. Ad de q eandem limitatione tradit Bar.in.l.gerit.in vlti.col.§.de ac quiren.here.et in.l.ex facto.in.ii.char.§.de vul.et pu.et in.l.sub ?ditione.in.i.col.ad fi.ff.de sol.et i.l.fi.in.fi.op.C.ex quib? cau. ma.Bal.i.l.coventiculam.in.iiii.col.ad fi.C.de epis.et cle.d.Car. flo.i.cle.quod circa.in.xx.q.de electio.et in cl.ii.in.viii.q.vt li. pen.et ita cum laude dei sit impositus finis repetitioi huius sub tilissime.l.et eius pfundissime materie.finita fuit hec repetitio die.xv.Nouembris.M.cccccvii.

De re iudicata. Rubrica.

Utilitas huius ti.p se ptz.io comedatione non eget:vt in sili dicit tex.i.l.i.ff.de resti.i inte.nam vt hic exordit.d. Ale.iste titu lus est solenis hz amplam materiam plenam auro et honore:q quo tidie in palatiis et curiis agitat. Illum anno psenti pro coi vti litate accurate et vtili stilo comendatum assumpsi.

1 Judicis sententia quos effectus habeat.

2 Omnis vox et omne pceptum iudicis faciens ad causam dicitur interlocutoria sententia,siue faciat per se siue per nuntian.et an sit vera interlocu.vel ficta.

3 Sententia interlocutoria quid sit et quid diffinitiua.

4 Statutum q ab interlocutoria non possit appellari de q itelligat

5 Inter grauamen a iudice illatum et interlocutoriam est differentia.

6 Quid sit sententia et q veniat eius appellatione tam in statutis q in contractibus.

7 Statutum q in criminalib? non sit licita appella.vel restitu.in integrum intelligitur quo ad causam principalem et diffinitiuam non quo ad interlo.

8 Statutum q snie ferri debeant cum consilio sapientis intelligit de diffinitiuis non de interlo.

9 Statutum q a snia potestatis non pot appellari intelligitur de

diffinitiua tantum. secus si dicat ꝙ a potestate non possit appel lari: q̄ tunc etiam ab interlo. non poterit appel.

10 Statutũ ꝙ de sentẽtijs soluat̃ gabella nõ intelligitur de interlo.

11 In correctorijs non est licita extensio ex identitate rationis nec in exorbitantibus etiam ex maioritate rationis nisi essemus in aliquo casu fauorabili.

12 Appella. sñie largo sumpto vocabulo an veniat interlocutoria.

13 Non solum in correctorijs sed etiam in exorbitantibus licita est extensio ex identitate rationis de stricta significatione vocabu li ad latam.

14 Quando materia est indifferens ad interlocuto. diffinitiuã ap pella. sententie comprehenditur etiam diffinitiua idem vbi non insurgit absurditas.

15 Naturales domini dicuntur qui sunt domini de iure gentiũ vt sunt veri reges.

16 Per sententiam acqritur dominiũ de iure ciuili qñ sequuta est traditio ⁊ in quem erat lata sentẽtia erat domin⁹ ⁊ hoc in actio ne personali in reali vero ibi remissiue.

¶ Ista rubrica h3 tres partes. ¶ Prima est de re iudi. q̃ est ipa lis ⁊ causa seu controuersia ꝑ sñiam terminata. l. j. vbi dicetur. j.

1 eo. ¶ † Scd̃a pars est de effectu sñiarum: ⁊ sic de executione: nã executio est effectus sñie. c. suscitata. ⁊ ibi do. Abb. in vlt. no. ad hoc not. de in inte. resti. Itẽ sñia iudicis h3 effectũ: q̄ põt facere de albo nigrũ: ⁊ de nigro album ̃fm Bal. in. c. nosti. de elec. ꝑ gl. in. l. si non sortẽ. §. heredi. ff. de condi. inde. q. d. ꝙ sñia iudicis fa cit de indebito debitũ: ⁊ de nõ herede heredem: ꝑ quã gl. etiã di cit idẽ Bal. in. c. in p̃sentia. in vl. col. de renũ. qd̃ sñia iudicis mu tat verum in falsum ⁊ ecõtra nõ essentialiter: sed quo ad effectũ. Itẽ sñia iudicis facit de falso verũ ⁊ ecõtra. ⁊ de abusiuo facit re ctũ ̃fm Bal. ĩ. c. nihil est. in. iiij. col. de elec. ⁊ ibidẽ in. v. col. dicit ꝙ sñia iudi. facit ius: ⁊ facit originẽ. ꝑ tex. quẽ ad hoc repu. sing. in. l. ij. in fi. cũ. l. seq. ⁊ p̃n. seq. ff. de lib. agno. ⁊ pari rõne facit forẽ sem ciuẽ: q̄ sñia ⁊ origo eq̄paranẽ. vt est tex. no. in. l. quoticũq3 de decu. li. x. C. Et pari ratiõe facit aliquẽ eẽ guelfũ ⁊ gibellinũ quo ad effectũ: siue obsit: siue prosit. licet non quo ad veritatẽ ̃fm Bal. in quadã rep. q̃ ei attribuitur in. l. placet ĩ antepe. col. C. de

2 sacrosan. eccle. ¶ † Tertia pars rubrice est de ĩterlocu. iudi. In qua dicit ꝙ oĩs vox: ⁊ omne p̃ceptũ iudicis. faciẽs ad causã di cit̃ interlocutio seu sñia interlocutoria. vt est gl. no. in. §. ad ex cludẽdas in v̄bo interlocutionib⁹. aut. de liti. colla. viij. quã gl. ad hoc reputat sing. Ang. ⁊ Jo. de imo. hic ⁊ Ang. ĩ. l. q agnitis in fi. de excep. ⁊ ĩ. l. ex stipulatiõe. C. de sen. ⁊ in ꝯsi. cxiiij. inci. qdã petiit executionẽ. in. ij. col. eã etiã facit sing. Bal. ĩ. l. arbitro. ĩ. iij. col. ff. q satisd. cog. ⁊ in. l. post sñiam. C. de sen. ⁊ interlocu. om. iu di. S3 adde aliã gl. in. l. cũ clericis. ⁊ ibi Bar. ⁊ scribẽ. C. de epis. ⁊ cle. vbi gl. dicit ꝙ omnis iussus iud. est sñia ĩterlocutoria. Idẽ dicit gl. in. l. dicere. §. fi. ĩ verbo iussit. ff. de arbi. facit. l. qd̃ iussit. j. e. Itẽ omne p̃ceptũ ꝙ facit iudex ꝑ se vel ꝑ nũtiũ est sñia ĩterlo cutoria. ita est gl. no. in. §. illd̃ quoq3. in v̄bo decreto ĩ aut. de he re. ⁊ falci. colla. j. S3 aduerte q̄ gl. met in eadẽ aut. d̃ here. ⁊ fal. in. §. si quis aũt nõ implẽs. ĩ v̄bo decreto. dicit ꝙ p̃ceptũ seu mo nitio iudicis est quasi interlocutoria q̃dã: ergo nõ vera ⁊ ꝓpria. do. Abb. in rub. extra eo. de sen. ⁊ re iud. ꝯcor. istas gl. q̄ si causa erat inchoata ante illud p̃ceptũ, ⁊ tũc dicat̃ vere interlocutoria q̄ iudex interloquat̃ ante principiũ ⁊ finẽ cause. si vero causa nõ dum erat inchoata: ⁊ tale preceptũ iudicis nõ est vere sñia ĩterlo cutoria: sed quasi. Ego isto modo declarando defendo gl. magi stralẽ quã hic reprobat do. Ale. in cle. j. in v̄bo diffinitiua. de se questratione possessionis ⁊ fructuũ. vbi gl. magistraliter dicit ꝙ

3 † sñia interlocutoria est q̄ue fert̃ inter principiũ ⁊ finẽ cause sup aliquo incidẽti vel emergẽti: diffinitiua vero q̃ diffinit cãm prin cipalẽ. d. Alex. reprehẽdit illã glos. q̄ nimiũ se restringit: q̄ etiã post finẽ cause est sñia interlocutoria. l. a diuo pio. §. in vẽdi. j. e. vñ ipse dicit ꝙ ĩterlocutoria est illa q̃ nõ diffinit cãm ꝑncipalẽ. si ue ferat̃ inter p̃ncipiũ ⁊ finẽ cause. siue etiã post. vltra cõfirmo q̄ oĩs ꝓnũtiatio iud. q̃ nõ diffinit cãm p̃ncipalẽ est sñia interlocu toria. gl. ĩ. c. ei qui. diffinitiua. ĩ gl. j. ij. q. vj. Ego defendo illã glo. in. d. cle. j. q̃ tota die allegat̃. q̄ ĩterlocutoria d̄r ab inter ⁊ loqui. ⁊ sic interlocutoria est locutio inter p̃ncipiũ cause q̃ est citatio, ⁊ finẽ q̃ est sñia. ̃fm Hen. ĩ. c. j. in. ij. col. de appel. in. vj. Itẽ f3 Ho sti. post Rofre. in sum. e. ti. §. ij. in p̃n. ⁊ do. Abb. in rub. ex̃ eo. in vl. col. sñia interlocutoria d̄r, q̄ iudex ĩterloquit̃ inter p̃ncipiũ ⁊ finẽ cause. oĩs ergo iussus ⁊ omne p̃ceptũ iud. ꝙ fit inter p̃ncipiũ ⁊ finẽ cause: est ꝓprie ĩterlocutoria. Illud v̄o ꝙ fit ante p̃ncipiũ vel post finẽ cause: nõ est ꝓprie interlocutoria s3 q̄si q̃dã: put di

4 cit gl. ĩ preal. §. si v̄o nõ implẽs ĩ v̄bo decreto ⁊ ista † bñ nota ad statuta loq̄ntia de sentẽtijs ĩterlocutorijs, puta ꝙ a sentẽtijs in terlocutorijs nõ possit appellari: nã cũ in statutis v̄ba debẽt ꝓ prie ⁊ stricte intelligi. l. j. §. si is qui nauẽ. v̄. in re igit̃ dubia. ff. de exerci. l. ꝙ ꝯstitutũ. ff. de milita. test. late Bar. ĩ. l. nõ dubiũ. C. de legi. talia statuta intelligent̃ de interlocutorijs veris ⁊ ꝓprijs q̃ ferunt̃ ĩter p̃ncipiũ ⁊ finẽ cause: secus si añ vel post. Circa tñ hui⁹ tituli veritatẽ vide q̃ statim tãgã: ⁊ tenebo p̃. d. Ale. ĩ alio. Addo etiã tex. no. in. l. quid ergo. §. quãtũ ad cũ gl. ff. de infa. qui dicit an aliquid ꝓnũtiet̃ diffinitiue an extrĩsecus sit elocuta: ꝙ sñia

5 diffinitiua ĩfamat: secus ĩ interlocutoria. † Itẽ aduerte ꝙ est dif ferẽtia inter grauamẽ illatũ a iud. ⁊ interlocutoriã. c. ij. ĩ v̄bo ĩter locutoria vel grauamĩe de do. ⁊ ꝯtu. ĩ. vj. ⁊ silr tex. ĩ. c. j. de appel. in. vj: ⁊ sic nõ oẽ grauamẽ iudicis est sñia interlocutoria: ꝙ est no tandũ ꝑ statutis ꝑmittentib⁹ appellationes ab interlocutorijs. ita no. Hen. ĩ. d. c. ij. in. j. not. ꝑ illũ text. de dolo ⁊ cõtu. ĩ. vj. Ex predictis pt3, ꝙ interlocutiões iud. nõ sunt ꝓprie sñie. l. ꝙ iussit

6 j. eo. q̄ nõ diffiniũt negotiũ p̃ncipale. † ⁊ sñia dicit̃ iudicialis dif finitio finẽ imponens ꝯtrouersie ꝑ ꝯdẽnationẽ vel absolutionẽ ̃fm Spe. in ti. de sñie ꝓlatione. §. j. in prin. ⁊ host. in summa. e. ti. ⁊ ꝓsequit̃ Luro. hic: ꝓprie ergo sñia dicit̃ diffinitiua sñia. gl. est magna in. l. j. §. biduum. in v̄bo sñie late. ff. qñ appel. sit. quã gl. ad hoc rep. sing. Bal. in. c. cũ olim circa fi. de testib⁹: ⁊ dicit face re ad statuta loquẽtia de executionibus sñiarũ. ⁊ idẽ ꝙ illa gl. ĩ §. biduũ. sit sing. dicit Bal. ĩ. c. venientes. in. ij. colũ. de iureiur. ad de aliã gl. in. c. fi. in v̄bo sñiã inceptã. de testib⁹. Bal. ĩ. d. l. quid ergo. §. quãtũ aũt. ff. de infa. hinc infertur ꝙ cũ in statutis verba sunt ꝓprie ⁊ stricte intelligẽda vt statim dixi, statutũ loquẽs de sñia simpliciter: intelligit̃ solum de diffinitiua. Amplia idẽ esse qñ in contractu fieret mentio de sñia: simpliciter intelligeret̃ so lum de diffinitiua. Amplia idẽ esse ̃fm Bal. in. l. ij. ff. de arbi. fa cit primo ꝙ signanter in specie decidit Guil. de cu. in. l. si ex cã. §. nunc vidẽdum ꝑ illũ tex. ĩ v̄. sed si cũ ex damno. ff. de mino. ⁊ idẽ

7 Bal. ⁊ † Alb. de rosa. ꝙ si statutũ disponeret: ꝙ in causis crimi nalibus non sit licita appellatio vel resti. in integrũ. intelligeret quo ad cãm principalẽ ⁊ diffinitiuã, non aũt quo ad interlocuto riam vel aliqd̃ incidens. Istã decisionẽ sequitur ⁊ reputat no. di gnã. d. Bñdi. de plum. in. l. etiã. §. absens. ff. de manumis. vindi. sequit̃. d. Alex. hic cum cõcor. per eum alleg. ¶ Secundo ꝑ glo. in. d. §. biduum. dicit Bal. in. l. vnica. in. iij. co. C. ne lice. tertio ꝓ

8 no. ꝙ † si statutum disponat ꝙ sñie ferri debeant cum ꝯsi. sapiẽ tis al's non valeant: intelligitur de sentẽtijs diffinitiuis. nõ aũt interlocutorijs: ⁊ sequitur Ludo. roma. in. l. qui in aliena. §. pen. ff. de acquiren. heredi. do. Alex. hic ⁊ in consi. l. secunde par. inci. visis actis cause agitate inter magistrũ antoniũ. in. ij. co. ¶ Ter tio ꝑ glo. in. d. §. biduum decidit Bal. in. l. j. §. j. ff. de offi. prefec.

9 preto. † ꝙ si statutũ disponat ꝙ a sñia potestat3 nõ possit appel lari: poterit tamen appellari a sententia interlocutoria: q̄ cũ il lud statutum sit contra ius cõe: nomen sententie capit̃ stricte ꝓ diffinitiua tñ: ⁊ ita refert se ꝯsuluisse Pistorij: ⁊ ita tenere Gui. de cu. in. d. l. si ex cã. §. nunc vidẽdũ. per illũ tex. facit ̃fm eũ, si sta tutum diceret ꝙ a potestate non possit appellari tũc etiã ab in terlocutoria sententia appellari non posset ꝑ tex. in. d. l. j. qui di cit ꝙ a prefectis pretorio appellari nõ põt: ⁊ nõ dicit a sentẽtia prefecti pretorio. sequit̃. d. Abb. ĩ. c. pastoralis. in. ij. col. de app. Bñdi. de plũ. in. l. etiam. §. absens. ff. de manumis. vindi. sequit̃ do. Alex. hic. ⁊ in. l. j. in prin. in. viij. col. ff. ꝙ quisq3 iur. ⁊ in. d. cõ silio. l. idem tenet Bal. in addi. Spe. in titu. de prolatione sentẽ

10 tie. in. ij. col. vbi etiam subdit, ꝙ † si statutũ disponat ꝙ de sentẽ tijs debeat solui gabella non soluet̃ de interlocutorijs. Limitat notabiliter. d. Bñdi. de plũ. in. d. l. etiã. §. absens. nisi eadẽ vel maior esse rõ in ĩterlocutoria q̃ ĩ diffinitiua: q̄ tũc licet statutũ prohibet appellari sentẽtia potestatis nõ poterit etiam appel lari ab interlocutoria: cũ verbũ sñia vtrũq3 cõprehẽdat ⁊ sit vni forme ad vtrũq3. ad hoc allegat gl. in cl. j. in verbo sñias. eod. ti. de re iud. vbi verbũ sñia verificatur in ĩterlocutoria sicut in dif finitiua. Ad idem alleg. q̃ vult glo. in. l. j. in prin. in verbo noui iuris. ff. ꝙ quisq3 iuris: que vult ꝙ illd̃ edictũ p̃toris loquens in iudice sententiãte ius iniquũ, ꝓcedat ita in sñia interlocutoria sicut ĩ diffinitiua. istã limitationẽ reprobat. d. Alex. hic: q̄ cum tale statutum sit correctoriũ iuris cõis vt p̃dixi: ergo non debet

11 extẽdi ex identitate rationis † q̄ in correctorijs non est licita ex tensio ex identitate rationis, ̃fm gl. ⁊ doc. in aut. quas actiones. C. de sacrosan. ec. l. p̃cipimus. §. fi. vbi Bar. ⁊ alij no. C. de appe. Secũdo q̄ etiam dato ꝙ tale statutum esset solum exorbitãs ⁊ nõ correctoriũ, tamẽ ̃fm magis veras conclusiones etiã in exor bitãtibus non est licita extensio ex maioritate rationis. l. si vero §. de viro. ff. solu. mat. nisi essem⁹ ĩ aliquo casu fauorabili ̃fm gl. in. l. si constãte in prin. ff. solu. mat. ⁊ ibi Bar. in. x. q. prime par tis p̃n. nihil dicit, ⁊ ad duas gl. alleg. per do. Benedi. respondit vt hic ꝑ eum. Tene istã limita. do. Bened. de plũbi. ⁊ Adde ꝙ eã sequitur ⁊ reputat bene notãdum idẽ do. Alex. sibi contrarius in. d. l. j. in p̃n. in. v. col. ff. quod quisq3 iur. ⁊ do. Alex. in. d. cõsi. l. parris. ij. in pe. col. eam etiã simplicit̃ sequitur. d. Feli. in. c. cau sam q̃. in vltĩ col. de rescrip. ⁊ plenius in rub. ex̃ eo. in vlt. colũ. et

vltra

vltra autoritates ꝛ vltra fundamēta eoꝝ: ego teneo ꝑ fundamē tum vnum per qđ retorqueo contra do. Alex. quib⁹ ipse mouet

12 ✝Nā appellatione sententie largo sumpto vocabulo venit etiā snia interlocutoria: prout ipsemet do. Alex. hic tenet no. Bal. ꝛ do. Alex. i. d. l. j. in prin. ꝑ gl. ff. ꝙ quisqꝫ iur. Bal. in addi. Spec.

13 in ti. de snie ꝑlatione in. ij. col. modo sic✝ nō solum in exorbitan tibus sed etiā in correctorijs licita est extensio ex identitate rōnis de stricta significatione vocabuli ad latā. gl. cōiter approbata. in aut. vt hi qui obli. se perhi. habere res mi. in prin. in verbo curationē colla. vi. gl. ꝛ doc. ī aut. minoris debitor. C. q tuto. dare possunt gl. i cle. in x͛bo eligat: ꝛ ista regula ꝓcedit etiā ī correctorijs ꝑut loquunt ille glo. ꝛ expresse firmat do. Alex. in. l. ij. in ij. col. ff. de leg. j. ❡ Secūdo facit ꝙ in fortioribus terminis cōsuluit Pau. de ca. in cōsi. xxij. inci. viso puncto ꝛ etiā oppo. in. ij. ꝛ iij. co. vbi ↄsuluit, ꝙ statutū ciuitatis brixie loquēs de causis appellationū interpositarū a snia diffinitiua cōmittēdis brixie: ꝓcedet etiā in appellationib⁹ interpositis a sentētijs interlocutorijs in qb⁹ est eadē vel maior ratio: cū sint minoris importātie: vt lati⁹ per eū: qui etiā aliōs medijs mouet: ꝛ sic statutū brixie loquebatur de sentētijs nō simpliciter: sed de sentētijs diffinitiuis tamē tenet Paul. de ca. quod etiā procedat in interlocutorijs.

14 ❡✝Tertio accedat q: qñ materia est indifferēs ad interlocutoriā ꝛ diffinitiuā, tūc appellatione snie cōprehēdit etiā interlocutoria ſm Sal. ꝛ d. Alex. in. d. l. j. in prin. ff. ꝙ quisqꝫ iur. Itē, vbi non surgit absurditas tūc appellatione snie intelligit etiā de interlocutoria, gl. est no. i. d. cle. j. e. tit. in x͛bo snias ſm do. Abb. in. c. cām matrimonij. in. j. co. de offi. dele. facit gl. in. l. si qs iusiurādū. in verbo diffinitiua. C. de reb. cred. de qua tamen dicam in l. j. j. eo. ❡ Gl. rubrice cōtinuat eā ad precedentes. ista cōtinuatio glo. pōt melius declarari: nam. s. in tit. de acqui. rerū domi.

15 fuit tractatum qualiter dñia acquirāt de iuregen. ✝ ꝛ naturales dñi dicūtur qui sunt dñi iuregen. vt sunt veri reges. vt no. Bal. in. l. de pupillo. §. sext⁹. ꝑ illū tex. de op. no. nun. postea in tit. de vsucapi. ꝛ seq. tit. fuit visū qualiter dñia acquirant de iure ciui-

16 li ꝑ vsucapionem ꝛ prescriptionē. ✝ Verū cum etiā ꝑ sentētiam acquirat dñiū de iure ciuili gl. magistra. i. l. j. ꝛ ibi supplet Bar. ff. de acquiren. rerū do. ideo post illos titu. de vsuca. congruēter subijcitur tit. de re iudi. sed dū glo. presupponit ꝑ sniam queri dñium. adde bonū tex. in. l. si statulibera. §. statuliber. ꝛ ibi not. Albe. de ros. post ātiquos. ff. de statulibe. ꝛ i. §. fi. institu. de offi. iud. ista cōclusio gl. non videt posse ꝓcedere a partibus sufficiēter enumeratis: q: si snia est lata ꝓ actore in actiōe ꝑsonali: tunc acqrit sibi actio in factū vel iudicati. l. actori. C. de reb. credi. Itē obligatio ciuilis de iure ciuili. in. l. rerū. ff. de cōdi. inde. Item facultas implorandi officiū iud. l. miles. §. iudicati. j. e. si vero est lata ꝓ actore in actione reali nō venit trāslatio dñij: q: actio realis nō tēdit ad hoc: sed vt declaret. l. sicuti. §. sed si qrat. ff. si serui. vēdi. l. ex diuerso. §. j. ff. de rei vendi. acquiritur etiā facultas mittendi executioni per officiū iud. l. q restituere. ff. de rei vend. si vero sententia feratur pro reo: tunc acquiritur exceptio rei iu. vt toto titu. ff. de excep. rei iud. presertim in. l. exceptio. ꝛ ibi gl. saluando eam gl. intellige eā sane qñ secuta est traditio autoritate snie: ꝛ ille in quem fuit lata snia erat dñs. tunc bene trāsfertur dominiū. Ita declarat gl. magistra. in. §. fi. insti. de offi. iud. ꝛ in l. §. de publ. Item intellige in actione ꝑsonali tendente ad trāslationē dñij. in actiōe aūt reali dic vt ꝑ Bar. in. l. ex hoc iure. vbi plene dixi. ff. de iusti. ꝛ iur. Bar. ꝛ alios in. l. pompo. §. si iussu. ff. de acqui. pos. Vltra gl. potest ista rubrica aliter ↄtinuari ſꝫ Jo. de ragadi. Albe. de rosa. ꝛ Ang. nā. s. in ti. precedenti visum est de vsuca. ꝛ prescripti. adinuentis ad lites finiendas. l. fi. s. titu. j. verum q: per sententias ꝛ res iudicatas etiam imponitur finis controuersijs. l. j. j. eo. l. exitus. ff. de acquiren. possessio. l. rē non nouam. §. fin. C. de iudi. ideo post titu. ꝑcedentem positus est congruenter iste titulus.

1 ☞ An sit differentia inter sententiam ꝛ rem iudicatam.

2 Interlocutoria an dicatur res iudicata ꝛ an requiratur in ea cōdemnatio vel solutio.

3 Snia arbitri vel arbitratoris non dicitur res iudicata nec ex ea oritur actio iudicati sicut ex sententia iudicis quia non habent iurisditionem sed solam notionem.

4 Sententie arbitrorum an sint proprie sententie.

5 Qñ aliquid profertur non simpliciter sed cum aliqua adiectiōe illud apparet non esse proprie.

6 Quando statutum necessitat ad compromissum sententia arbitri iuris vel statuti est ꝑprie snia ꝛ res iudicata.

7 Sententia est res iudicans.

8 Quando dicatur res iudicata ꝛ quando possit appellari.

9 An ꝑ appel. extinguatur sententia an vero suspendatur.

10 Excommunicatio lata pendente appel. tenet, siue appel. prosequuta fuerit siue non.

11 Si iudex appella. confirmat primam sniam causa cognita tanꝗ legitime latam agitur ex secunda sententia confirmante.

12 Per appella. extinguitur effectus prime sententie.

13 A priuatione ad habitum non datur regressus.

14 Qñ appella. est deserta fingitur non appellatum.

15 Due snie non possunt valere super eadē causa sicut nec duo testamenta eiusdem hominis.

16 Per que verba potest proferre sententia diffinitiua.

17 Testis deponēs ꝑ verbū vr, aut videri meo, non ꝓbat, q: nō deponit ꝑ sensum corporis prout dꝫ sed de iudicio intellect⁹, ꝛ idē est si deponat per verbum credo.

18 Facilius ꝛ ex leuiori cā ꝛ suspitiōe repellitur iudex vt suspect⁹ a sententiando quam testis a testificando.

19 An valeat snia si iudex ꝓnuntiauerit per verbū futuri tēporis puta pronuntiatio titium condemnandum seio in centum.

Res iudicata. Dicit causa ꝑ sententiaꝫ iudicis terminata cōdēnatione vel absolutione. h. d. diuidit in duas partes. In prima ponit dictū. In secunda ipsius dicti declaratio. secunda ibi qđ vel cōdemnatione. ❡ No. ex isto tex. diffinitionem rei iud. q: est illa que accipit finem controuersiarū ex ꝓnuntiatione iudicis: ꝛ sic non est illa ꝗ imponit finē cōtrouersie: sed ꝗ accipit: ꝛ sic res iudicata non se

1 habet ꝑ modū agentis sed ꝑ modū patientis. ✝ ꝛ sic apparet esse differentiam inter sniaꝫ ꝛ rem iud. tanꝗ inter decidēs ꝛ decisuꝫ ad quā differentiā gl. nostra nō aduertit, nā res iudicata est ipsa lis ꝛ causa decisa ꝛ terminata: ꝛ sic ponit res ꝑ cā ꝛ lite. l. is apud quem. C. de edendo. snia vero est ipsa iudicis ꝓnūtiatio ꝗ etiā finem imponit. Ideo in decre. vi. ꝛ cle. intitulat de snia ꝛ re iud. ꝛ sic copula, ꝛ ponitur inter diuersa: iuxta gl. Bar. in rub. ff. de iu.

2 ꝛ fac. igno. gl. in. c. querelā. de simonia. ❡✝ Hinc infertur ꝙ interlocutoria non dicit res iudicata: cū nō imponit finē cōtrouersie principali: imo nec incidenti vel emergenti: cū possit ꝑ ipsuꝫ met iudicē reuocari. l. ꝙ iussit. j. eo. c. cū cessante. de app. gl. i. l. j. §. fi. ff. de preto. stip. nisi esset interlocutio mixta habēs vim diffinitiue: que diffinit nō totam cām principalem sed aliquā partē substantialē: iuxta gl. in. l. intra vtile. in prin. in gl. magna. i fi. ff. de mino. ꝛ glo. in. l. si qs iusiurandum. in verbo diffinitiua. C. de reb. cred. ꝛ in clemē. fi. in gl. ij. de appel. Bar. in. l. titia. ff. de accusa. Bal. in. l. j. in. iij. q. C. qñ prouocare non est necesse. Itē in sententia interlocutoria nō requirit condemnatio vel absolutio: vt hic dicitur: vt patet ex his que dixi in rubrica. ꝛ dicit tex. in proposito signandus. in. l. post sniaꝫ in fi. C. de sentētijs ꝛ interlocu. om. iud. ꝙ interlocutiones plerūqꝫ nullā causaꝫ dirimūt. ❡ Se

3 cundo infertur✝ ꝙ snia arbitri vel arbitratoris nō dicitur res iudicata: cū ibi non sit ꝓnuntiatio iudicis: vt hic dr in litera: ꝛ res iudicata dicitur a iudicio: ſꝫ coram arbitrio nō est iudiciuꝫ: ſꝫ instar iudicior. l. j. ff. de arbi. ꝛ licet ↄpromissa ad finiēdas lites ꝑtineāt vt dicit tex. in. l. j. ꝛ in. l. ij. in prin. ff. de arbi. tamē ꝑ sententiā arbitri nō imponit precise finis liti ꝛ cōtrouersie: sed ei soluꝫ metu pene parere oportet. l. diē ꝓferre. §. stari. ff. de arbi. ꝛ. l. j. et ij. C. e. nisi esset emologata a ꝑtib⁹ tacite vel expresse ſm formā. l. cū antea. ꝛ. l. ne in arbitris. C. de arbi. dicet. in. l. ait ꝑtor. in prin. j. e. Itē ex snia arbitri nō oritur actio iudica. l. j. C. de arb. sicut oritur ex snia iudicis. l. actori. C. de reb. cred. ꝛ. l. miles. §. iudicati. j. e. q: arbitri non habēt iurisdictionem: sed solaꝫ notionē. d. l. ait ꝑtor. in prin. j. eo. ꝙ sententie arbitratorum nō sint etiam ꝑprie snie cū iurisditiōe careāt: ſꝫ Bal. in. l. vnica. in. iij. co. C. ne

4 lice. tertio ꝓuo. ✝ itē ꝙ snia arbitri nō sit ꝑprie nec sit ꝑ oīa snia: no. Bar. in. l. quid ergo. §. ex cōpromisso. ff. de inf. vbi iterlocutoria non infamat sicut snia diffinitiua: sed caue q: tex. in. c. j. de arbi. appellat sniam laudū arbitrorum. d. Abb. ibi in vlt. no. dicit ꝙ est improprie ꝛ large: nā ꝑprie snia arbitri nō est snia: cum arbitri nō habeāt iurisditionem: sed solū notionem: ideo ſm eū i materia non extēsibili. appellatiōe snie nō venit snia arbitri cū nō sit ꝑprie snia ſꝫ large ꝛ improprie: ꝛ sic nō caderet etiā in statutis: vnde si statutū disponeret ꝙ de qualibet snia soluat certū qđ ꝑ gabella, nō solueret ꝑ snia arbitrorū istud idē ꝙ snia arbitri non sit ꝑprie snia ſꝫ large ꝛ improprie ꝛ sic ꝗ nō caderet i statutis no. d. Abb. in. c. cū dilectus. in. ij. no. et in. c. ex pte. in. iij. no. eo. titu. de arbi. ꝛ vltra eū statutum irritās sniam an habeat locū in snia arbitri quo. d. Ant. de bu. in. c. super qōnum. in pn. de offi. deleg. in. v. col. in ver. no. ꝗ similiter appellatione snie nō venit arbitramentum: ꝛ sic snia arbitratoris cuꝫ ibi nō sit iudex nec iudicialis diffinitio, ſm Jo. de ana. in cōsi. xcvi. inci. viso pūcto in primo dubio. sed est mirandū de. d. Ab. in. d. c. j. de arbi. ꝙ nō derauit ad hoc tex. iuris canonici ibi. cū sint infiniti tex. iurisconsultor: q dicunt sniam arbitri. in. l. litigatores. ꝑ totam. l. et in. l. qualem. ꝛ. l. sequen. ꝛ duabus sequentibus. ff. de arbi. ꝛ quasi per totū ti. Et dicēdo ꝙ iurisconsul. loquitur improprie: videt

ineptum. vnde dicit ꝙ in istis iuribus nomen sententie nō ꝓfer
tur simpliciter: vt cōprehendat sñiam arbitri: sed ꝓfertur semꝑ
cum adiuncto sñia arbitri: sicut qñ dicimus sententia interlocu
toria: ⁊ sic cū adiūcto ⁊ tūc interlocutoria: nō est proprie sñia: vt
5 dixi in rub. s. eo. † Nā qñ aliqd ꝓfertur nō simpliciter sꝫ cū aliq̄
adiectione: apparet illud nō esse ꝓprie Bar. in. l. lucius. §. q̄sitū
ff. de leg. iij. sicut cū dicim⁹ hō mortuus, ⁊ sic iuriscōsul. nō capit
sñiam arbitri ꝑ sñia ꝓprie ex quo nō ꝓfert simpliciter sed cū ad
iuncto: stat ergo ꝯclusio ꝙ sñie arbitroꝝ nō sunt ꝓprie sñie sꝫ lar
go modo ⁊ sic nō caderet in statutis loquētibus de sentētijs sim
6 pliciter vt dixi. † Limita signanter in sñia arbitroꝝ iuris vel sta
tutoꝝ: qñ statuta necessitant ad cōpromissum: nā sñia talis arbi
tri iuris vel statuarij est ꝓprie sñia ⁊ res iudicata q2 in locū iudi
cis succedit, ita tꝫ Bal. in. l. j. i. ij. col. C. de peri. ⁊ cōmo. rei ven.
⁊ facit ratio, q2 illi eq̄parātur ordinarijs ꝺm Bar. i. l. fi. vbi dixi.
C. de iudi. ¶ Expeditis textua. capio gl. j. i ꝟbo accepit. quā di
uide in tres partes. In. j. remouet vnū cōtrariū. In. ij. respōdet
tacite. q. in. iij. format. q. ⁊ se remittit. Scda ibi ⁊ dicunt qdā. iij. ibi
si aūt ꝓnūtiet. Ista glo. in. j. ⁊. ij. parte equocauit capiēdo sñiam
⁊ rē iudicatā ꝓ eadē: vt sint synonyma: cū sint diuersa vt dixi in
rub. ⁊ patet ex diuersitate tituloꝝ: vt ꝑ Bar. ¶ In. j. parte glo.
ibi q2 ī ea finis est. ista gl. sentit duo. Primo ꝙ sñia ⁊ res indica
ta sint idē, ⁊ male: vt dicit in tex. Secūdo ꝙ sñia dicit accipere
finē q2 ī seipsa est finis: ⁊ sic habito respectu ꝯtētoꝝ in ipsa sñia,
dic meli⁹, ꝙ ibi tex. loquit de re iudi. ⁊ sic de ipa cā ⁊ lite decisa, ⁊
ista est illa que passiue finē accipit: vt in litera: sñia vero est illa q̄
pronuntiatione iudicis actiue, cōtrouersie finē imponit ⁊ nō ac
7 cipit: ꝺm tñ ꝙ statim dicet. Inꝯtū tñ Bar. tenet † ꝙ sñia est res
iudicans: cū Bar. tenēt Ang. ⁊ cōiter alij hic. ⁊ do. Ant. de bu.
in rub. extra eo. vbi dicit, ꝙ ꝓprie ⁊ stricte sñia est res iudicās: ⁊
materia seu questio est postea res iudicata. Sed istud reprobat. d.
Abb. in. d. rubri. extra eo. in prima col. q2 si sñia esset res iudicās
qūo posset effici res iudicata: aut trāsire in rē iudicatā prout di
cit tex. in. c. cū dilect⁹. in fi. de elec. ⁊ i. c. cū inter. ⁊ i. c. ꝙ ad cōsul
tationem. de re iudi. cū maxima sit differentia inter iudicātem ⁊
iudicatum: sicut inter instituētem ⁊ institutum. c. fi. de insti. ⁊ in
ter generātem ⁊ generatum. c. damnamus. de sum. tri. ideo cum
maxima sit differētia nō possunt cadere ī eodē subiecto: nec vnū
effici reliquū. Vltra. d. Abb. videret aptius ⁊ congruētius dicen
dū: qd imo ipse iudex est res iudicans ⁊ nō ipsa sñia vt dicit hic
in verbo ꝓnūtiatione iudicis: ⁊ hoc forte cogitauit Bar. dū di
xit ꝙ sñia est res iudicans siue ipse actus iudicandi. bene veruꝫ
est qd sñia est instrumentum quo mediante iudicat per iudiceꝫ
prout etiā fuit de mēte do. Pet. de bexu. hic, sicut in artificiali-
bus faber facit cultellū mediāte malleo nō ꝙ malleus sit causa
efficiens cultelli sed faber: malleus autē est causa instrumētalis,
vñ controuersie ⁊ lites sunt causa materialis, iudex est causa effi
ciens q controuersie finē actiue imponit. sentētia est causa instru
mentalis. Res iudicata est causa que finē passiue a sentētia acci
pit. Unde iurisconsultus in ista. l. diffiniendo rem iudicatā qua
tuor considerauit. Primo causam finalem ⁊ passiuam, ibi, fineꝫ
accepit. Secūdo causam efficienteꝫ ⁊ actiuam, ibi, pronūtiatio
ne iudicis. Tertio causam materialē, in verbo, cōtrouersiaruꝫ.
Quarto causam formalē, in verbo, condemnatione vel absolu-
8 tione. ¶ † In secunda parte gl. ibi nos contra. habes ꝙ dicitur
res iudicata etiaꝫ qñ potest appellari ⁊ vltra duos text. allega-
tos in gl. Adde tex. expressiorem de iure in. l. ⁊ post rem. in prin.
ff. de transa. Ubi est tex. ꝙ non solum pendente tēpore ad appel
lādum sed etiam si appellatio esset actualiter interposita adhuc
dicitur res iudicata, ꝑ parte cano. ꝙ post lapsos. x. dies ad ap-
pellandū dicitur res iudicata. Ultra tex. Bar. adde tex. in. c. cū
dilect⁹. in fi. de elec. ⁊ in. c. cum inter. de re iudi. ⁊ in cle. si appella
tionem. de app. ⁊ in. c. j. §. fi. de exceptio. in. vj. per q̄ꝫ tex. no. ibi
Semi. ꝙ dicitur res iudicata qñ est lata sentētia que meret exe-
cutionem ⁊ sic que non est appellatione suspensa: nam tunc pro
prie dicitur res iudicata quādo appellari nō potest. ita dicit gl.
no. in. c. non solū. in prin. in verbo innouata. de appella. in. vj. et
ibi Semi. ⁊ etiam notat ad statuta facientia mentionem de re in
dic. Idem tenet Archi. ⁊ Semi. in. c. ei qui. §. diffinitiua. in ꝟsi.
item in sententia. ij. q. vj. vbi tenent ꝙ res iudicata dicitur quan
do lata est sententia que nullo remedio appellationis vel suppli
cationis retractari potest ⁊ sic ante elapsos. x. dies datos ad ap
pellandum appellatur simpliciter sententia postea res iudicata
ideo consuluit Ludo. Roma. in consi. cccxxxiiij. incip. circa pri
cipium consultationis in quo queritur an ea verba ꝙ si in rescri
pto Pape vel Regis mandatur ꝙ aliquis cogatur parere iudi
cato: an potest cogi si est appellatum quia verbum iudicatuꝫ re
quirit trāsitū in rem iudicatū. l. j. C. de executio. rei iudi. ⁊. d. c. qd
ad cōsultationē. de sen. ⁊ re iudi. Itē appellatio suspēdit indica
tū ⁊ eius executionē. l. j. in fi. ff. ad turpillia. ⁊. c. pastoralis. §. pre-
terea. de offici. delega. Item princeps per suum rescriptum quā
tumcunq; generaliter loquens: non intelligitur derogare appel
lationi legitime interposite, ⁊ sic tollere ius tertij. c. super eo. ⁊. c.
ex parte secundo. de offi. dele. ⁊. c. ex tuarum. de auto. ⁊ vsu pal. ⁊
c. quāuis. de rescri. i. vj. ⁊. l. ij. §. merito. ⁊. §. si quis a prin. ff. ne qd
in loco publi. ⁊. l. nec auus. C. de emancip. lib. vnde censetur pri-
ceps capere iudicatū pro eo ꝙ est irreuocabiliter iudicatum: pu
ta per lapsum. x. dierum. Ita enim interpretanda sunt rescripta
principum. c. causam q̄. de rescrip. Bar. reputans esse equiuoca
tionem in verbis inter legistas ⁊ cano. cōcordat istas opi. distin
guendo vt hic ꝑ eum. cum quo alij cōmuniter transeunt. idem te
net Bar. in. l. litigatoribus. C. de appel. Bar. ⁊ Sali. in rub. e. C.
de re iudi. Ioan. an. ⁊ do. Ant. de but. in rub. extra eod. Tu dic
ꝙ Bart. ⁊ scribentes habuerūt bonum sensum: sed male decla-
rauerunt, vnde aliter ⁊ planius concorda constituendo differē-
tiam inter rem iudicatam ⁊ sentētiā trāsire in rem iudicatā: naꝫ
res iudicata dicitur ⁊ ante appellationem ⁊ post, vt hic in glo. ⁊
d. l. litigatoribus. ⁊ ibi glo. ⁊. d. l. ⁊ post rem. in prin. ff. de transa.
vbi est melior tex. de iure. Sentētia aūt dicitur transire in rē iu-
dicatam ⁊ sic assumere autoritatem rei iudicate ⁊ effici irreuoca
bilis quando est elapsus terminus decem dieruꝫ ad appellādū,
ita loquuntur iura canonica preallegata, vel quādo appellatio
est deserta. d. clemen. si appellationem. de appel. ⁊ ideo gl. in. l. si
fundus. §. si pluris. ff. de pign. dicit istud esse quod decretiste di
cunt sententiam transire in rem iudicatam: ⁊ istud est quod cuꝫ
mysterio dicit tex. ad hoc bene signādus. in. d. c. ꝙ ad cōsultatio
nem. de re iudica. ꝙ post. x. dies sententia transit in autoritateꝫ
rei iudic. ⁊ ꝺm illum tex. debēt intelligi alia iura canonica preal
legata que simpliciter dicunt ꝙ per lapsum decem dierum sentē
tia transit in rem iudicatam. i. assumit autoritatem rei iudicate
vt licet prius esset res iudicata tñ post. x. dies transit in autorita
tē rei iudicate q2 tūc iuris autoritate efficit irretractabilis. put
9 etiam tenet. d. Abb. in rub. extra eod. in. ij. colum. ¶ † In eadē
gl. ibi fingitur nec iudicatum q2 per appellationem extinguitur
ꝓnuntiatum. vt dicit tex. in. l. j. §. fi. ff. ad turpil. allegat in glo. ⁊
ibidem gl. ⁊ Bar. ⁊ alij tamen tex. dicunt ꝙ appellatio suspendit
sentētiam. in. c. veniētes. in verbo sentētias appel. suspēsas. de iu
reiur. et in. c. pastoralis. §. preterea. de offi. dele. ⁊ in. l. si causa co
gnita. in verbo suspensa. C. de transac. ⁊ in. l. generaliter. in prin.
C. de re. credi. ⁊ in. l. precipimus. in versic. hec si appellatio. C. de
appella. ⁊ in. l. ab executione. C. quorum appel. non reci. tenet gl.
in. l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pactis. ⁊ ibi Bal. in re
petitione late disputat idem Seminia. in. c. is cui. §. fi. per illum
tex. de sen. excom. i. vj. d. Abb. in. c. fi. de sequestra. pos. ⁊ fructuū.
vbi tenet ꝙ appellatio solum suspendit ⁊ nō ex toto nec quo ad
omnes effectus: vt ibi ꝑ eū. cōcordat breuiter ꝺm Ino. ⁊. d. Ale
xan. hic. ⁊ ante eos Bal. in rubri. C. de appella. Ang. in. d. §. qui
ꝓuocauit. d. Ant. in. d. c. venientes, ꝙ considerato presenti tē-
pore ⁊ presenti statu potest dici interim extincta: sed respectu fu
turi tēporis ⁊ cōsiderato futuro euentu pōt dici suspēsa, quia si
postea appellatio deseratur fingitur nūq̄ fuisse appellatū. l. si.
§. illud etiā. C. de tempo. appel. ⁊ hic sequit i gl. ⁊ sic remanet fir
ma sñia pma. Itē poterit esse ꝙ sñia ꝯfirmabit ꝑ iudicē appel
latiōis. ¶ Adde ꝙ episcopus ꝑ sñiam depositus ab episcopa-
tu appellādo remanet integer in officio ⁊ honore suo: q2 mediā
10 te appellatione fingit nō damnatus: vnde † si pēdente appella-
tione excōicaret suum subditū: tenet excōmunicatio: siue postea
eps appellationē prosequatur siue nō: ita ad literā tenet gl. val
de solēnis i. c. sepe in verbo manet sñia. de appel. ⁊ ibi dicit do.
Ab. ꝙ illa gl. cōiter approbat a doctorib⁹. vt ibi ꝑ eū. ⁊ illa gl.
alle. duos bonos tex. i. l. ij. §. fi. ff. de penis q dt dānatū euꝫ acci-
pim⁹ qui nō ꝓuocauit: ceterū si ꝓuocauit videtur non condem-
natus: ⁊ tex. in. l. j. ff. nil noua. appel. pēden. ibi integer eñi stat⁹
esse dicitur appellatione interposita: ⁊ vltra illam gl. adde tex.
no. in. l. iij. C. de ap. vbi tex. dicit appellatione iterposita omnia
debere esse in eo statu in quo fuerūt tēpore ꝓnuntiatiōis. facit
l. si qs filio exheredato. §. hi autē omnes. s. de iniust. rup. vbi q
appellauit a sententia in qua erat dānat⁹ potest facere testamē
tū si nō dicit incertus de statu suo. ¶ In eadē glo. ad fi. ibi dic
s. de infamibus. l. furti in prin. vbi glo. tenet ⁊ plenius in. l. eos
in pn. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij. C. de appel. ⁊ in. l. si qs priore. ff. ad treb.
⁊ in. §. sꝫ ⁊ si qs priore ⁊ ibi Io. fab. ⁊ Ange. de Are. insti. qui.
mod. testa. infir. glo. ⁊ docto. in. c. pastoralis. §. preterea i verbo
discursa. ⁊ in. c. corā dilecto. in glo. fi. de offi. deleg. do. Alexan.
in cōsi. iij. quinti volu. qd incipit viso themate suprascripto pu
11 to verissimū esse ad fi. † ⁊ est communis ⁊ vera sententia ꝙ qñ
iudex appellationis cōfirmat pmā sñiam causa cognita tanq̄
legitime latā tunc agitur ex secunda sententia confirmante: q2
cū ꝑ appellationem prima sententia rescindatur et tota causa
deuoluatur ad iudicē appellationis. l. j. §. fi. ff. ad turp. ideo re-
quiritur

queritur confirmatio iudicis appella. merito agitur ex sentētia
confirmante: ꝛ iudex appel. eam exequitur. aut. si quis litigātiū
12 C. de episco. audi. ꝛ l. tale pactum. §. q puocauit. ff. de pac. † Itē
per appellationem extinguit effectus prime sniē. l. furti. in versi,
sed si furti. ff. de in fa. ꝛ in. l. si quis filio exheredato. §. irritū. ff. de
iniusto rup. ꝛ licet prima snīa confirmetur p iudicem appellatio
nis: tamen non reuiuiscit effectus prime sentētie semel extinct⁹
13 † qꝛ a priuatione ad habitum non dat regressus. d. l. furti. in ver,
non retro. ꝛ l. q res. §. areā. ff. de solu. ꝛ de cōsecra. dist. iiij. in. c. q
14 ris. ꝛ. vij. q. j. in. c. quā periculosum. † intellige nisi appellatio eēt
deserta: qꝛ cum tunc fingatur non appellatum. l. fi. §. pe. C. de tē
po. app. ꝛ hic in gl. tunc agitur ex prima sententia etiam si iudex
appellationis eam confirmaret p lapsum fataliū qꝛ esset snīa in
terlocutoria ꝛ non diffinitiua: ꝛ sine ea prima remaneret valida
sed aduerte licet predicta cōclusio sit vera ꝛ cōis, tamē fundamē
tū qd pro ea facit Bar. hic ꝛ in. d. l. eos. in prin. ꝛ in. d. l. si qs prio
15 re † qd super eadē causa nō possunt valere due sentētie sicut nec
duo testamēta eiusdē hominis. facit. l. singulis. ff. de excep. rei iu
di. reprobat p Ang. Lud. ꝛ Alex. hic p Ang. Nic. de nea. Imo.
ꝛ do. Alexā. in. d. l. si quis priore. qꝛ licet in eadem instantia sup
eadem re non possint ferri due snīe valide. d. l. j. C. qñ prouocare
non est neces. tamen super noua ꝛ diuersa instantia pōt ferri alia
secunda snīa diffinitiua valida. l. duobus. ꝛ ibi gl. ff. de excep. rei
iud. ꝛ ibi dicit Bar. ꝙ ista est veritas put de⁹ est de⁹. gl. ꝛ Bar.
in. d. l. j. C. qñ prouoca. etiam si prima snīa transiuisset in rē iudi
catam ꝛ non fuisset opposita exceptio rei iudicate antiqua exce
ptio durat fm glo. in. l. j. C. si plures vna snīa. sed sic est ꝙ alia est
instantia cause pricipalis ꝛ alia cause appel. l. ita demū. ꝛ ibi do
cto. no. C. de pcu. ꝛ l. cū apud semproniū. ff. iud. sol. ergo vtraqꝫ
snīa debet valere tamen nō est presumendum ꝙ Bart. fuerit ita
supinus ꝙ de istis nō recordaret. vnde Imo. hic: saluādo Bar.
prout pōt: intelligit Bar. loqui prout loquit in duab⁹ instātijs
quarū vna subordinat ad aliā, vt instātia cause appel. q subordi
nat ad instātiā cause pncipalis pp̄ter snīaꝫ latā i cā prin. d. l. ita
demū. C. de procu. ꝛ. ff. q. vl. §. post snīam. Et tūc due snīe nō pūt
effectualiter sup eadē cā valere sed allega. p Ang. ꝛ alios loquū
tur in diuersis instātijs nullo modo subordinatis adinuicem: ꝛ
tunc an valeat secunda snīa vel ne est magna dubitatio que tan
gitur in. d. l. j. C. qñ prouoc. per canoni. in. d. c. inter monasteriū.
vbi tex. de hoc. de re iudicata. p Bar. ꝛ alios in. l. nā ꝛ postea. l. si
dānetur. ff. de iurein. vbi vide que alias ibi dixi ad ea q te remit
to. ¶ Glo. ij. in verbo absolutione diuiditur in duas partes put
duabus qōnibus tacite respōdet. secūda ibi sed iudex appella
16 tionis. ¶ † In eadē glo. ibi nos etiā per equollētia, ista est vera
puta p verbū statuto vel ordino vel pcipio: vt est tex. in. c. in his
de verbo. signifi. Item per verbum imponimus silentium. vt est
gl. singularis de iure ciuili in. l. aurelius. §. centum. ff. de lib. lega.
Item in actione reali sufficit si pronuntietur rem esse petitoris
licet in snīa de restitutione nihil dicatur. l. pōponius. §. sed ꝛ is
ff. de pcur. ꝛ l. si inter me. ad fi. ff. de excep. rei iud. Itē in psonali
sufficit si iudex pnūtiet rē q petit deberi actori. l. si pretor in pn.
ff. de in. li. ꝛ l. quid tū. §. si arbiter. ff. de arbitris. In criminali
bus sufficit pronūtiare quem deliquisse. l. j. §. j. ff. ad turpil. ꝛ l. si
te. C. de infa. vel seruū venditū esse in causa redhibitionis. l. que
ro. ff. de edi. edic. Idē fm Ang. si iudex in snīa dicat, videt mihi
titium debere vel non debere seio centum valet sentētia lata p
illud verbum videtur. l. quid tamē. §. si arbiter. ꝛ ibi Bar. ad hoc
not. ff. de arbitris. sequuntur Imol. Raph. cu. Lud. ꝛ. d. Alex.
hic. Tu adde vltra eos tex. meliorē de iure. miror ꝙ isti doctores
nō fuerint recordati de. l. diui fratres. §. j. ff. de lib. cā in verbo p
nuntiare debere seruū illius non videri. Et tex. in. c. j. in verbo vi
deri. ꝛ ibi do. Ant. in vlt. not. ad hoc no. de iudi. ꝛ in. c. de cetero.
ꝛ ibi domi. Abb. ad hoc not. de homicidio. Imo fortius si iudex
in sententia diceret non video cur titium seio non condēnem in
centum. est perinde ac si iudex in sententia dixisset cōdēno titiū
ad dandū seio centū. l. j. §. si quis ita in verbo quidui. ꝛ ibi Bar.
ꝛ alij ad hoc not. ff. de verb. obli. ¶ Adde secus esse in testibus
17 qꝛ † testis deponens p verbū videt aut videre meo nō pbat quia
non deponit per sensum corporis prout debet sed de iudicio in
tellectus fm Bart. in. d. l. quid tū. §. si arbiter. ꝛ in tractatu de te
stibus in. §. charta. ꝛ Bal. in repetitione. l. de quibus. in. xxv. co.
ff. de legi. vbi ponit quādo testis dicit videre meo. ꝛ Ang. de eo
dem ponit in repetitione. l. sciendū. in. ij. col. ff. de verb. obli. ꝛ de
teste deponente p verbum videtur ꝙ non probet, ponit etiā Io.
and. in addi. Specu. in titu. de teste. §. nūc tractandum. Eodem
modo si iudex pronuntiet per verbum credo: putā credo titium
dare seio centum: valet sententia ac si diceret eū condemno fm
Ange. ꝛ Rapha. cu. hic per glo. nota. in. l. diem proferre. §. si plu
res. ff. de arbitris. quam ad hoc not. singularem Imol. Ludo. ꝛ
do. Alex. hic. adde Bal. in. l. cum quis. in. vij. co. C. de iur. ꝛ fact.
igno. Ang. i. l. si pupilli. §. sed si ego. ff. de neg. gest. Ang. ꝛ Imo.
in. l. si quis filio exheredato. §. irritum. per illum tex. in verbo et
credo. ff. de iniusto rup. Bal. in. l. fi. per illū text. in verbo credit
ff. iud. sol. Ang. in. l. j. §. si tibi fundum. ff. de iti. actuqꝫ priua. per
illū tex. in fi. in verbo vt credo. ¶ Testis tamen deponens p ver
bum credo nihil probat. l. testiū. C. de testi. gl. ꝛ Bar. i. l. j. §. idē
labeo. ff. de aqua plu. arc. etiam si diceret se pro certo credere fm
Bal. in. l. siue possidetis. C. de proba. dixi plene in rub. ff. de iure
iur. ¶ Ex predictis habes ꝙ valet sententia iudicis lata per ver
bum videtur: vel per verbum credo: licet nō valeat dictum testis,
ꝛ sic facilius sustinetur sententia ꝙ dictum testis. licet alibi glo.
not. in. c. cum. R. canonicus. de offici. delega. videatur dicere to
18 tum ecōtra ꝙ † facilius ꝛ ex leuiori causa ꝛ suspicione repellatur
iudex vt suspectus a sententiando ꝙ repellatur testis a testificā
do: qui facilius est reperire alios iudices: sed non alios testes.
19 ¶ † Quid autem si iudex pronuntiet per verbum futuri tempo
ris puta pnuntiatio titium condemnandū seio in centum an va
leat sententia. Ang. Imo. ꝛ Lud. roma. tenent ꝙ sic: non est ma
teria nostra ꝛ egeret altiori indagine. dic pro nunc: vt per domi.
Alexā. hic cum concordantijs per eum allegatis. ꝛ per eundem
do. Alex. i. l. j. §. si quis ita. ff. de verb. obli. ponunt domi. Abb. ꝛ
Moder. in. c. cum venerabilis. de excep. ¶ In vltima parte gl.
quia de hoc ponit gl. in. l. in summa. in princi. j. eodem. ideo ibi
reseruo, ponit Bart. in. l. cum querebatur. ff. iudicatum sol. ꝛ in
l. j. §. libelli. ff. de appel. late do. Abb. in. c. cum causa, de re iudi.
ꝛ diffuse Ludo. roma. hic.

1 ☞ Aduersatiua debet aduersari in his q sunt eiusdē generis.
2 Iudex pōt ex causa mutare augendo vel minuendo tp̄s statutū a lege, ꝛ quid in delegato. nu. 4.
3 Causa restitutionis in integrum minorum ꝛ causa alimentorū equiparantur.
4 An delegat⁹ in sua snīa possit ex causa augere vel diminuere tē pus quod a lege indulgetur iudicatis.
5 Executio snīe est mixti imperij: ideo non spectat ad delegatū.
6 Iudex delegatus potest in totum absoluere ꝛ condemnare: ergo etiam tempus apponere cum valeat argumen. de re ad tempus. et numero. 10.
7 Arbiter pōt abbreuiare vel prolongare tempus executionis.
8 Valet argu. de arbitrio ad delegatum.
9 An inferior ꝛ sic delegatus possit legem imponere superiori.
10 Argu. de re ad tempus quando est validum.
11 Delegatus an habeat tantā potestatem quantā delegans.
12 Iudex secularis corā quo est apposita exceptio agitanda corā iudice ecclesiastico puta vsuraria vel similis, nō poterit statuere tp̄s infra ꝙ dicta excep. sit pbanda coram iudice ecclesiastico.
13 Statutum laicorum non se pōt intromittere de iurisdi. ecclesiastica nec legē imponere iudici ecclesiastico.
14 Nō valet statutum laicorū disponēs ꝙ q obtinuerit inhibitionem ab ecclesiastico debeat se expedire in certo termino.
15 Si remissus ad iudicem ecclesiasticū sit morosus in pbāda exceptione corā iudice ecclesiastico poterit iudex pme cause eo negligente pcedere ad vlteriora.
16 Iudex secularis coram quo opponit exceptio remittēda ad iudicē ecclesiasticū pōt opponēti terminū statuere ad pducendū corā eo ea que vult pducere i curia ecclesiastica vt sic videat an releuēt: ꝛ si non releuant procedere ad vlteriora.
17 Ubi calumniose opponeret corā iudice seculari exceptio q esset alias agitāda corā ecclesiastico. iudex secularis poterit ea nō obstāte pcedere ad vlteriora postq̄ videt ꝙ calumniose opponit.
18 Iudex in executione snīe debet habere cause cognitionē: ꝛ sic videtur vt requiratur citatio partis.
19 Contra sententiam pōt opponi in eius executiōe exceptio nullitatis ipsius sententie.
20 Iudex sine cā non pōt abbreuiare tp̄s iudicati nec prorogare.
21 In reali nō datur tempus quatuor mensium sed incontinenti debet res restitui.
22 An dilatio que datur a. l. siue sine ministerio iudicis siue cū ministerio. possit per iudicem prorogari vel abbreuiari aliqua iusta causa suadente.
23 Beneficium a iure indultū nemini est auferendum.
24 Iudex nō potest dilationem datam a lege immutare nisi in casibus a iure expressis.
25 Licita est extēsio qñ iura ponūt aliquas fallētias seu casus speciales ad casus similes in quibus subest eadem iusta causa.
26 Exceptiones peremptorie habent tempus limitatum a iure ad opponendum. idem in dilatorijs.
27 Iudex an possit statuere tempus ad agendum seu accusandum quo elapso amplius pars non audiatur.
28 Tempus indultum ad petēdū resti. in integrū pōt iudex prorogare propter culpam ꝛ dolum aduersarij.

29 Tempus .xxx. annorũ datũ per legẽ heredi, ad adeũdum hereditatem potest iudex ad instantiã creditorũ coarctare, ⁊ statuere certum tempus.
30 Iudex an possit tp̃s iudicati ex cã prorogare vel coarctare.
31 Que sint iuste cause immutandi dilationes concessas a iure.
32 Licet iudex ex causa possit in casib⁹ a iure expressis coarctare tẽpus dilationis a lege datum non tamen potest totum tollere.
33 Si iudex sine causa arctauit dilationẽ datã a lege cũ ministerio iudicis an lege suppleat vel an teneat ⁊ q possit appellari: et si appellatur quis teneatur probare iustam causam.
34 Appellans debet sustinere partes actoris.
35 Si lex dat dilationem cũ ministerio iudicis ⁊ dicat minorem non dari an iudex poterit diminuere.
36 Si iudex dederit primam dilationem nimis breuẽ an poterit dare secundam sine causa.
37 An pendente vna dilatione poterit iudex dare secundam.
38 Sententia lata pendẽte dilatione est ipso iure nulla: quod fallit pluribus modis.
39 Due dilationes simul compatibiles possunt simul dari vel vna dilatio ad plura circa seinuicem compatientia et vna finita alia incipiat.

Qui pro tribunali. Premitte p intellectu litere, q ista lex legit̃ altero de duob⁹ modis. Uno modo s̃m gl. q tota loquat̃ in iudice exequẽte sñiam iam latam ⁊ iuriscõsultus primo ostendit potentiã iudicis exequẽtis: scd̃o in versi. sz perraro. ponit practicã instruẽdo iudicẽ per doctrinã regularẽ que sumitur tacite ex eo q aliqñ sed perraro fit in certis casibus positis in fi. tex. ⁊ s̃m istum intellectum gl. iste tex. in verbo q pro tribunali cognoscit. loquitur de cause cognitione q̃ requirit̃ in executione sñie: an sit mandãda executioni vel ne: vt dicet̃ .j. in gl. j. in fi. ⁊ ista cognitio vr̃ q debeat fieri nõ de plano: sed iudice sedente pro tribunali: cum tex. dicat qui p tribunali cognoscit: veritas tamen huius vltimi pẽdet ab his que tradũt Bar. ⁊ aliȷ̃ in. l. iiij. §. hoc autem iudiciũ. in vi. ⁊ vij. oppo. ff. de dam. infec. dicetur in. l. itra dies. j. Istum intellectum reprobat Bar. ⁊ cõmuniter aliȷ̃ sequunt̃ presertim Pau. de ca. ⁊ do. Alex. per ver. sz perraro qui esset superfluus: ⁊ nihil adderet dictis in principio: imo repeteret principium tex. ⁊ minus perfecte: sz ab ista impugnatione põt defendi intellect⁹ gl. q vt statim dixi, iurisconsultus in ver. sed perraro. addit practicam instruẽdo iudicem exequẽtem. Itẽ illud qd̃ dixerat in prin. q iudex possit prorogare vel coarctare tẽpus iudicati ex causa. restringitur in ver. sed perraro. q perraro sit fiendũ: ⁊ sic aliqñ sñie exequentur ante finẽ legitimi temporis: vt patet in exemplis sequentibus in tex. Alio modo legitur s̃m Bart. q ista lex in prin. loquat̃ in iudice ordinario iudicãte ⁊ sic p tribunali cognoscẽte sententiãdo, q põt in sñia diffinitiua prorogare vel diminuere tẽpus executionis subsistente cã: ⁊ sic potest statuere q cõdẽnatus infra tantũ tẽpus soluat. Postea in ver. sed perraro. loquitur de iudice exequente: vt patet ex text. ibi exequent̃: ⁊ sic loqtur qñ iudex, qui p tribunali agnouit in sua sñia diffinitiua nihil dixit circa prorogationem vel coarctationẽ dilationis ad soluẽdum: nam tũc iudex q de executione cognoscit põt hoc facere si nihil fuit dictũ ĩ sñia: sed dz hoc perraro facere ⁊ causa subsistẽte: ⁊ s̃m istũ intellectum Bar. ista lex primo loquitur de iudice iudicãte, secũdo de iudice exequẽte. ⁊ istũ intellectũ in specie sequunt̃ Pau. de ca. ⁊ do. Alex. hic. Sed Ang. tenet vtrãq3 lecturam ⁊ mihi satis placet s̃m quã. h. d. in nube tempus q indulgetur iudicatis potest ex causa augeri vel minui. h. d. s̃m oẽm lecturã. Tertio modo intelligit in discursu Raph. cu. istum tex. s̃m quem intellectũ ver. sed perraro non erit superfluus: imo valde nota. q primo loquatur de iudice sententiante qui põt abbreuiare vel prorogare tempus executionis ex causa. Postea ĩ ver. sed perraro. notabiliter decidit q si iudex abbreuiauit tale temp⁹ q perraro exequẽtur sñie infra tẽpus in sñia statutũ: sed expectabitur tẽpus legale: vt hic. ⁊. l. iiij. §. si quis cõdẽnatus. j. e. nisi res exigat celeritatem: vt in casibus hic in fine exceptis: ⁊ sic per istũ ver. sed perraro. limitatur principiũ huius legis nam lz iudex in sñia possit statuere minus tẽpus ad soluendũ. vt in prin. hui⁹. l. tamẽ differt̃ executio vsq3 ad tẽpus legale: nisi in casibus hic in fine positis. Iste intellectus mihi nõ placet: q restringit versiculũ sed perraro. q loquatur solũ qñ iudex abbreuiauerit: cũ prin. huius legis loquatur tam qñ iudex prorogauerit q̃ qñ abbreuiauerit ex causa: vnde aduersatiua, sed perraro, simpliciter posita intelligit̃ s̃m terminos huius prin. ⁊ s̃m qualitates positas in prin. vt no. declarat Bal. in. l. omnes populi. in. xv. col. ff. de iusti. ⁊ iur. quem sequitur ⁊ cõmendat do. Alexan. ⁊ dixit nõ reperiri alibi in. l. filius a patre. ĩ
1 xij. col. ff. de lib. ⁊ posth. † Itẽ aduersatiua dz aduersari his que sunt eiusdem generis vt si dicam scholares currunt. Petrus autem legit: intelligitur Petr⁹. s. scholaris: ⁊ sic in eiusdẽ terminis s̃m Bar. in. l. mariti. §. fi. per gl. ibi. ff. de adulte. Cy. in aut. sacramenta puberũ. in prin. C. si aduer. ven. do. Alex. in. d. l. filius a patre. Nec obstat. d. §. si qs cõdẽnatus. qui vult q si iudex abbreuiauit tempus executionis: q tñ in executione expectabitur tẽpus legale: q ille tex. procedit quãdo abbreuiatio fuit facta sine causa s̃m doc. ibi ⁊ Bar. hic in vlti. col. q tũc lex supplet: sed hic prorogatio ⁊ abbreuiatio fuit facta cũ causa: vt dicit̃ in prin. hui⁹. l. No. j. ex isto tex. q iudex in sñia põt tempus executionis a. l. indultũ ex causa prorogare vel abbreuiare. Ex quo corrclarie
2 videretur posse inferri. ⁊ ad hoc sepe alleg. iste tex. † q tẽpus statutum a lege põt iudex ex causa mutare augendo vel minuendo ⁊ ita Bar. infra multũ ad hoc põdera istũ tex. sed posses dicere q ideo hic iudex põt tempus executionis ex causa coarctare vel prorogare: eo q ista lex non stetit in finibus assignationis tẽporis: sed vltra procedit dãdo iudici ptãtẽ coarctandi vel prorogãdi: ergo si lex nõ dedisset istã potestatẽ secus videret̃: vt .j. dicet̃.
3 † Scd̃o no. q cã in integrũ restitutionis minor: ⁊ cã alimentorum hic eqparant̃. Gl. j. in verbo cognoscit. diuidit̃ in duas. In prima declarat tex. de quo iudice loquat̃. In secũda ad fin. declarat text. qualiter cognoscat. scd̃a est ibi cognoscit ergo hic exequẽdo. In prima parte gl. habes q iste tex. pcedit in iudice ordinario: ⁊ sic sentit glo. q ista lex nõ haberet locũ in delegato, cũ tex. dicat q pro tribunali cognoscit. Pro clara intelligẽtia tex. ⁊ glo. reassumo ĩdubiũ. nũquid decisio hui⁹ tex. pcedat etiã
4 in iudice delegato. † Et cõsequẽter, nunqd delegatus in sua sñia possit ex causa augere vel diminuere tempus quadrimestrẽ q a lege indulgetur iudicatis. gl. vt dixi satis sentit q non, istã opi. expsse firmat Bar. ⁊ eã cõprobat duplici bono fundamẽto. Pri
5 mũ colligit̃ ex eo qd̃ dicit ista gl. † q executio sñie cum sit mixti imperij non spectat ad delegatum sed ad ordinariũ: ⁊ sic delegatus iudicaret de re que non est sue iurisditionis ⁊ in qua non est iudex competens: ergo sñia non valeret p totũ titu. C. si a nõ cõpe. iudi. Scd̃a ratio Bar. est: q imponeret legẽ suo superiori cõtra. c. ex insinuatione. de app. ⁊ cũ Bar. aliȷ̃ cõiter transeunt. istã opi. Bar. ⁊ cõem subtiliter impugnãt Raph. cu. ⁊ d. Pe. de bexu. hic, ⁊ dicit Raph. cu. plus, q opinio Bar. est trufa. vñ tenẽt q imo delegatus in sua sñia põt statuere cõdemnato tp̃s ad soluendũ: ⁊ sic põt abbreuiare vel prorogare tẽpus indultũ iudicatis
6 sicut ⁊ iudex ordinari⁹. mouet̃ in primis Raph. cu. † quia iudex delegatus põt in totum absoluere vel cõdemnare: ergo etiã tempus apponere arguẽdo de re ad tp̃s: iuxta. l. q plures liberos. in pri. ff. de vulga. ⁊ pupil. Itẽ tp̃s istud est pars summe: ⁊ sic pars sñie ⁊ cõdẽnatiõis. l. j. §. diem. ff. de edẽ. Idẽ cõfirmat do. Pe. de bexu. q delegatus quo ad cãm delegatã fingit̃ vice delegantis: ⁊ põt oĩa que potuisset iudex delegãs quo ad illã cãm. l. j. §. q mandatam. ff. de offi. eius cui mã. est iurisdi. ⁊. c. sane. de offi. dele. Sz ordinarius s̃m Bart. ⁊ oẽs, potuisset hoc facere: vt hoc tex. ergo
7 etiã eius delegatus. † Secundo mouetur q arbiter potest hoc facere abbreuiare vel prorogare tp̃s executionis. l. si cũ dies. §. fi. cum. l. seq. ⁊ melius in. l. seq. in prin. ff. de arbi. q̃uis non cognoscat pro tribunali: ergo delegatus debet posse hoc facere. ⁊ lz do. mi. Pe. de bexu. nõ aliter pbet istã suã equiparationẽ de arbi
8 tro ad delegatũ. Tu potes bene cõfirmare † q bonũ sit argumẽtum de arbitro ad delegatũ: nam ptãs arbitri depenpet a ptãte partiũ sibi attributa: hoc est, arbiter tantum põt q̃tum partes sibi attribuerunt. l. nõ distinguem⁹. §. de officio. ff. de arbi. eodẽ mõ delegat⁹ tãtã ptãtẽ hz q̃tã attribuit sibi delegãs. c. cũ olim. c. P. ⁊. G. ⁊. c. de causis. ⁊. c. cum in iure peritus. de offi. deleg. ergo cũ arbiter in sñia possit statuere tp̃s ad soluẽdũ iudicato, iurib⁹ pxime allegatis: q̃uis istud nõ fuerit ei attributũ a ptib⁹, eodẽ modo poterit iudex delegat⁹ q̃uis ei istud nõ fuerit attributum a delegãte, isto modo inducẽdo ⁊ cõfirmãdo fundamẽtũ do. Pe. de bexu. multum stringit. tamẽ Bar. hic respondet ad illa iura loquentia de arbitro. ⁊ sic ad. d. l. celsus. §. fi. cum. l. seq. ⁊ prin. sequentis, q illi pcedunt q̃tũ ad cõmissionẽ pene apposite p partes in cõpromisso etiã in casib⁹ in qb⁹ sñia arbitri meretur hodie executionẽ: sz nõ q̃tũ ad statuẽdũ tẽp⁹ ipsi iudici exequẽti sñiã arbitri. ⁊ istud de pena nõ cadit in delegato: ergo in materia nostra nõ pcedit argumentatio de arbitro ad delegatũ. Preterea ⁊ scd̃o, s̃m Raph. cu. hic: tp̃s executiõis ⁊ sic quatuor mensiũ statutũ a lege iudicatis, nõ est statutũ in sñia arbitri pbãdo vt hic per eũ: ⁊ vltra eũ facit, q sñia arbitri nõ hz vim iudicati vt dixi in. l. j. in primo no. s. eo. Sed caue q contrariũ in hoc vltimo. q̃uis Raph. nõ dicat: tenet Bal. in. c. querenti. ĩ vlti. col. de offi. dele. vbi tenet. q imo, cõdẽnatus ab arbitro hz tp̃s quadrimestre indultũ iudicatis si arbiter nõ statuit tp̃s. sed tp̃s statutũ nõ supplet̃ a lege nisi cã cognita sit coarctatũ, ⁊ causa coarctationis sit expressa in sñia. d. l. si cũ dies. §. fi. ⁊. l. diẽ proferre. §. stari. ff. de arbi. ⁊. l. iiij. §. si qs condemnatus. ff. de re iud.

⁊ vltra

& ultra Bal. facit q2 arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum. l. j. ff. de arbi. ¶ Tenendo istã opi. cõtra cõem, non obstant duo fun
9 damẽta Bar. † Primo q delegat⁹ nõ põt imponere legẽ superiori. r̃ñdet. d. Pe. de bexu. dupliciter. Primo fatẽdo: nã superior poterit illud tps mutare. Scdo, q imo delegat⁹ põt imponere legẽ delegãti quã delegãs ⁹ me potuisset sibi iponere. Hinc est q delegãs nõ põt immutare sñiam sui delegati, nisi in casu. l. duo iudices. j. eo. Itẽ nõ potest nisi adeat p viã appellationis: & tũc põt reformare p viam appellationis. per. l. j. in prin. j. de appel. Secũdo non obstat text. in. d. c. ex insinuatione. q2 respõdet do. Pe. de bexu. dupliciter. Primo q ibi papa erat delegãs cui certũ est legẽ nõ posse imponi. Scdo ibi loquit de alio tpe. s. pseq̃ndi appellationẽ nõ aũt de tpe executiõis q datur iudicatis. ¶ Quid tenedũ. licet articulus sit disputabilis ad utrãq parte tene opi. Bar. & cõem, q delegatus in sñia nõ possit immutare tps indultũ iudicatis p duo fundamenta Bar. superi⁹ relata, p que apparet deducta in oppositũ non obstare. qbus in specie respondetur. Primo non obstat primũ fundamẽtũ Raph. cu. q delegatus põt in totum absoluere vel in totũ cõdẽnare. Respõdet hoc esse verũ quo ad cãm principalez sibi delegatã in qua h3 iurisditionẽ, sed causa executionis nõ est sibi delegata nec ad eũ spectat nec in ea h3 iurisditionẽ: vnde si qd pnũtiaret diceretur
10 factũ a iudice non cõpetenti, & sic non v3: † & sic non est bonũ argumentũ de re ad tempus qñ subest diuersa ratio. Non obstat q tempus sit pars summe: q2 pcedit qñ tempus apponit legitime & ab eo q h3 ptãtem & iurisditionẽ in tpe executionis limitãdo.
11 Non obstat fundamẽtum do. Pet. de bexu. † q delegat⁹ habet tantam potestatem quãtã delegãs ⁹: est verũ quo ad id qd est ei delegatũ, & sic quo ad cãm principalẽ sibi delegatã: sed cã executionis nõ est sibi delegata nec ad eũ spectat igit &c. & sic remanet
12 defensata sñia Bart. & cõis. ¶ † Per hoc infert nota Bar. ad practicã, q iudex secularis coram quo est opposita exceptio agitanda coram iudice ecclesiastico: puta exceptio vsuraria vel alia exceptio spiritualis. c. tuã. de ordi. cogni. & c. lator. qui filii sint legi. & c. si iudex laicus. de sentẽ. excõ. in. vi. non poterit statuere tẽpus infra qd illã exceptionẽ habeat pbare corã iudice ecclesiastico: q2 hoc nõ spectat ad suã iurisditionẽ: & q2 nõ põt imponere legem superiori. d. c. ex insinuatione. de appel. & cum Bar. tenẽt alii hic. idẽ & plenius tenet Bar. in. l. preses. C. de appella. vbi reputat tenẽdũ mẽti. Ang. i. d. l. ii. §. sedi si dubitet. ff. de iud. bal. in. l. quoties. C. e. Pau. de ca. in. l. titia ad fi. ff. so. ma. Istud facit fm Ang. & Jmo. ad statutũ Bononie dispõnens q declinãs iurisditionem tanq clericus debeat ea3 probasse in certo termino coram epo: nam fm eos: tale statutum nõ valet vnam festucam:
13 q2 † statutũ laicorũ nõ põt se intromittere de iurisditione ecclesiastica nec legẽ imponere iudici ecclesiastico. refert & simpliciter sequitur do. Abb. in. c. cũ sit romana. in. ii. col. de appel. Adde q in cõtingentia facti egregie refert se cõsuluisse. d. Card. flo. in. c.
14 ii. de eo q mit. in pos. cã rei ser. & ibi. d. Abb. ad fi. † q nõ v3 statutum laicor dispõnẽs q q obtinuit inhibitionẽ ab ecclesiastico debeat se expediuisse in certo termino. dicunt tamẽ Ang. Jmo. & do. Alex. hic: & ante eos Bar. i. d. l. preses. C. de appel. q iudex laicus possit statuere tempus infra q cõpareat corã epo cum processu per. c. psonas. & c. cũ sit romana. de appel. ¶ Istam doctrinã Bar. & cõem limitat singulariter Bal. in. l. de die. §. iubet. in
15 lectura antiqua. ff. q satisd. cog. p illũ tex. † qñ ille remissus ad ecclesiasticũ fuisset morosus in pbãda exceptiõe corã iudice ecclesiastico: nam eo negligente & moroso põt iudex prime cause pcedere ad vlteriora: & sequit ibidẽ. d. Alex. & idem. d. Alex. hic. & in l. titia. in vlt. col. ff. sol. ma. In qbus locis cõfirmat ista3 limitationem: q2 morosus vel contumax non põt allegare pendẽtiã litis: vt pbat Bar. in. l. vbi ceptũ. ff. de iudi. & i. l. q̃uis. ff. de dã. infe. & in. l. sepulchri. ff. de sepul. vio. Itẽ ad istã practicam Bar. adde illud q multũ vtiliter dixit idẽ do. Alex. i. d. l. titia. in. ii. charta.
16 q † iudex secularis corã quo opponit exceptio remittenda ad iudicẽ ecclesiasticum põt opponenti statuere terminum ad pducẽdum corã eo ea que vult producere i curia ecclesiastica, vt sic videat an relenet & si nõ releuãt procedet ad vlteriora. allegat cõsiliũ Sali. incipiens in qõne vertẽte in castro argente. vbi Sal. refert ita se vidisse cõsultũ p Jo. calde. & Jo. de ligna. q reputat. d.
17 Alexan. ppetuo tenendum menti in practica. † Bene facit, q2 vbi cõstaret q calumniose opponeret illa exceptio cora3 iudice seculari que alias esset agitanda corã ecclesiastico: iudex secularis ea non obstante põt procedere ad vlteriora postq videt calumniose opponi. ita no. tenet Bal. in. l. j. ad fi. C. de sen. q sine cer. quãti. Facit tex. i. c. post electionẽ. de cõcess. pb. & i. l. ii. C. ad. l. cor. de fal. In qb⁹ iuribus dicit q qñ iudex verisimiliter & pbabilit suspicat exceptionẽ calũniose opponi põt eã reiicere & vlterius pcedere. Ista decisio Sali. & do. Alex. si est vera est ppetuo notatu digna q multũ limitat decisionẽ & practicã bar. hic. Ego tñ

valde dubito: q2 isto modo etiã tunc se impediret de iurisditiõe ad eum non pertinẽte: sed ad ecclesiasticũ in qua cũ sit iudex incõpetens videtur illa statutio termini p eum facta nihil valere: tñ magna esset autoritas Sali. & do. Alex. cũ nõ habeat aliũ contradicentem. ¶ In ea. gl. ad fi. ibi cognoscit ergo hic in exe
18 quendo. † No. ex ista gl. q iudex in executione sñie debet adhibere cause cognitionẽ: & sic videret q requirat citatio partis. Idẽ
19 tenet gl. in. l. intra vtile. in gl. j. ff. de mino. † Facit q2 in executione, cõtra sñiam põt opponi exceptio nullitatis ipsi⁹ sñie. l. iiij. §. condemnatum. & l. si cũ nulla. j. e. & l. absentem. C. de accu. Intelligendo tñ fm qd declarant Bar. & doc. in. d. §. condemnatũ. Item possunt opponi alie exceptiones que impedirẽt executionem puta solutionis: vt p gl. & doc. in. l. j. C. de iur. & fac. igno. Itẽ primo debet fieri executio in rebus mobilib⁹. secũdo in immobilib⁹. tertio in nominib⁹ debitor. l. a diuo. §. in vẽditiõe. & §. si sup rebus. & l. intra dies. j. e. ergo requiritur cause cognitio, et si iudex exequeret nõ admissa exceptione legitima posset appellari prout tota die fit: vt. l. j. C. si sepi⁹ in integ. restitu. sue. postu. q2 tunc excedit modũ in exequendo: vt. l. ab executiõe. C. quorũ appel. non recip. ¶ Glo. in verbo tps iudicati. in ista glo. ibi olim duorum mensium. dic q istud non erat olim bene declaratũ: q2 l. debitoribus. j. e. alleg. per glo. loquit de tpe dato ad vendẽdũ pignus captũ pro executione sñie. hodie aũt bñ est expeditu3 q est quadrimestre: vt in iurib⁹ alleg. in gl. qd tẽpus an pcedat in cõdẽnato per sñiam arbitri dixi. s. in glo. j. Istud de quadrimestre limitatur aliquib⁹ modis p. d. Alex. in. l. debitoribus. ibi reseruo. ¶ Glo. in verbo coarctat. in ista gl. habes magnam restri
20 ctionẽ ad istum tex. † q licet iudex sine causa nõ possit abbreuiare tẽpus iudicati, põt tñ sine causa prorogare. & isto modo tex. i verbo pro cause qualitate vel quãtitate debet solũ referri ad verbum coarctat, qd immediate precedit, & nõ ad verbũ prorogat. idẽ t3 glo. in. l. iiij. §. si quis cõdẽnatus. & ibi Jmo. j. eo. ¶ Tenendo istam opi. gl. q iudex etiam sine cã possit tps iudicati prorogare: dic q tñ poterit a tali prõgatiõe appellari, fm do. Abb. in c. ad consultationẽ in. vi. col. de re iudi. & Bar. j. in vlt. col. Breuiter tene, q ita in prorogatione sicut in coarctatiõe requirit cã, cum iste tex. de vtroq loquatur: & ista vba pro cause qualitate & quãtitate debẽt ita referri ad verbũ prorogat sicut ad vbũ coarctat: q2 vna determinatio d3 equaliter vtrũq determinare. l. nã al's iam hoc iure cũ similib⁹. ff. de vulg. & pul. & ita tenẽt Pau. de cast. & d. Alex. i. d. §. si quis cõdẽnat⁹ & gl. in. d. c. q ad cõsultationem. in gl. pe. Et ad tex. in. d. §. si quis condẽnatus. dic q loquit quãdo tẽpus iudicati fuit sine causa abbreuiatũ: tũc em per legem supplet vtibi. aut appellatur, vt tenet Bar. hic in vlt. colũ.
21 vbi dicet & gl. in. d. c. ad consultationẽ in gl. pe. ¶ † Gl. in verbo qualitate. male dicit: q2 in reali non datur tẽpus quatuor mẽsium: al's indultum iudicatis: sed incõtinenti d3 res restitui, nisi iudici ex causa aliud videatur: vt tenet gl. ordi. in. l. in fideicommiss. in prin. ff. de vsur. & in. l. fi. & ibi Bar. C. de execu. rei iudi. cano. in. c. querenti. de offi. deleg. vide exemplifica istũ tex. in ver
22 bo qualitate verĩs modis. vt. j. p Bar. ibi dicet. ¶ † Extra gl. querit Bar. generaliter vtrum oĩs dilati o que datur a lege sine sine ministerio iudicis sine cũ ministerio possit p iudicẽ prorogari vel abbreuiari aliqua iusta causa suadẽte et est diffusa materia in qua Jo. de imo. & do. Alex. varias opiniones referũt: s3 restringẽdo articulum Ja. de arena tenuit q nõ nisi aliud reperiat expressum in aliquo casu a lege: vl' qñ tempus datur a lege supplẽdo defectum iudicis. vt hoc tex. Idem tenet Joan. de imo. Rapha. cuma. et domi. Pe. de bexu. hic. et dicit Rapha. cuma. magnum verbum in practica, q ista est cõis opi. & q ita communiter tenet. Ita t3 Joã. de imo. in. c. cũ sit romana. de appella. vbi etiã dicit q ista est cõis opinio q iudex nõ possit immutare dilationẽ datã a lege sine ministerio iudicis nisi in casibus a iure expressis: vt in quinq casibus hic positis per Bart. in suis fundamentis. Idem tenent Jaco. de are. & Cyn. in. l. j. C. de dilatio. & i auf. qui semel. C. quomodo & quãdo iudex. Guil. de cũ. Jac. bu. & Bal. in. l. de die. in prin. ff. qui satisda. cog. Bald. in auf. iubemus. C. de iudi. Albe. de rosa. in. l. sine pars. C. de dila. & in auf.
23 offeratur. C. de lit. cõtest. ¶ † Pro ista parte, facit quia indultũ a iure beneficium non est alicui auferendum: vt dicit tex. i regula indultum. de reg. iur. in. vj. Item pretoris factum non d3 iuri derogare. ita dicit tex. in. l. j. in versi. neq enim pretoris. ff. de ferĩs. Ad idem bonus tex. quem allegat Jac. de are. in. l. adulter. C. de adul. vbi dicit tex. q prescriptiones legib⁹ reis date auferri non debẽt. Ad ide3 tex. bonus in. l. nemo. C. de tempo. appel. & restringere ista iura, prout faciunt tenentes cõtrariam opinionem q loquatur quando immutatio fieret sine causa: secus si cũ causa: est violare illa iura & ea reddere de indubitabili. Itẽ p eadem parte in specie facit q tẽpus decem dierum datũ ad appellandum: & tempus appellationis prosequende & tempus restitu

tionis in integrũ non possunt p iudicẽ prorogari. ita tenet gl. o2 di. in d. c. cum sit romana in gl. magna in vbo tẽpus: de appella. ⁊ est bonus tex. i. d. l. nemo. C. de tẽpo. appel. Idẽ tenet gl. in d. auf. offerat. in verbo. xx. dierũ. C. de lit. cõtest. q̃ vltra tẽpus appellandi etiaz tenet q tẽpus. xx. dierũ assignatũ a lege ad respõdendum libello iam porrecto nõ põt p iudicẽ minui. Itẽ tẽpus quindecim dierũ datũ a lege ad pbãdũ excusationẽ seu cãm impedimẽti nõ põt p iudicẽ aliquo modo abbreuiari: ⁊ sic etiaz ex cã. ita tenet gl. no. in c. cupientes. §. q si per viginti. in verbo quĩdecim dies. ⁊ ibi Imo. ⁊ Gemi. in vlt. col. de elec. in vj. Item tẽpus octo dierum statutũ a iure ad pbandum exceptionem excõicationis oppositam non põt per iudicẽ etiam ex iusta causa augeri, cum p hoc ius aduersarij nõ pereat. ita tenet gl. in c. pia. §. si quis igitur. in verbo octo dierum. de excep. in vj. per quã glo. no. ibi Gemi. in vlti. col. q vbi ius statuit certam dilationem in actu parui preiudicij iudex non põt etiam ex iusta causa illã ampliare. ¶ Cõtrariã opinionẽ ⁊ sic affirmatiuã q imo iudex possit dilatiões legales ex aliqua iusta cã immutare: tenet Bar. hic p quinqz fundamẽta de qbus hic p eũ. Idẽ in effectu tenet d. Alexan. hic: idẽ expresse ⁊ indistincte tz gl. solennis. in §. sancimus. in vbo viginti. in aut. de exhibẽ. reis. colla. v. ⁊ ibi dicit gl. plꝰ q ita seruat de cõsuetudine, q verbũ in practica multuz faceret: qr minime mutanda sunt que ex cõsuetudine certã legẽ habuerunt l. minime. ff. de legi. ⁊ l. q si nolit. §. qr assidua. ff. d edi. edic. Idẽ simpliciter tenet glo. in §. oẽm. in glo. magna in verbo cautione ad fi. in aut. de litigiosis colla. viij. idẽ tz do. Ant. de bu. in c. preterea. de dila. ⁊ in d. c. cũ sit romana. p illũ tex. ⁊ ibidẽ do. Abb. i iij. col. tenet q tẽpꝰ decẽ dierũ idultũ a lege ad appellãdũ ex causa: puta publice vtilitatis vel scandali euitandi poterit per iudicem abbreuiari: qr illud tempus prefigitur pti. similiter tẽpus ad presentandũ se corã iudice ad quẽ ad appellatũ: ⁊ sic tẽpꝰ ad arripiendum iter ad eũ põt per iudicẽ ex causa prorogari: vt est tex. in d. c. cum sit romana. ⁊ ibi gl. tempus aũt finiende appellationis iudex nõ posset coarctare nec prorogare: qr tunc impediret se de iurisditione superioris cui non põt legem nec tẽpus imponere: vt est tex. in c. ex insinuatione. de appel. ⁊ in c. veniẽtes. de iureiur. ⁊ sic do. Abb. nõ simpliciter sequit opi. Bart. sed cũ aliqua limitatione. Istã opinionẽ Bar. etiã sequit Ang. hic: sz nõ simpliciter sed solũ qñ iudex de iurisditiõe alterꝰ nõ se intromitteret talẽ terminũ legalem abbreuiando: sed solũ impediret se de eo q spectat ad iurisditionẽ suaz: secus ergo est ẽm Ange. si iudex velit diminuere tẽpus legale: vt in ptinentibꝰ ad iurisditionem superioris: vt in termino. x. dierũ dato ad appellandum vel in termino anni dato ad finiẽdã appellationẽ in his nõ posset iudex subsistente causa diminuere vel augere dilationẽ legalem ⁊ sic in istis non tz cum Bar. ¶ Videamus an quinqz funda-
24 menta Bar. pbent eius opi. † qr illis sublatis prima opinio q̃ videt cõmunior remaneret defensata. Ad ea respondẽt vno verbo Jo. de imo. ⁊ Raph. cu. hic: ⁊ antiqui. Jac. but. ⁊ Alb. in d. auf. offerat. ⁊ Bal. in l. fi. §. j. C. de iure delibe. q illa quinqz fundamenta Bar. loquunt in casibus specialiter expressis a iure i quibus ipa lex specialiter dat potestatẽ iudici immutãdi tale tps legale: ergo in alijs casibus in contrarium vr esse ius cõe: sed certe
25 vt etiã dicit do. Alex. † Ista solu. nõ videt bene tuta: qr qñ iura ponũt aliquas fallẽtias seu aliquos casus speciales licita est extẽsio ad similes casus in qbus subest eadẽ iusta cã: vt est tex. in c. cũ dilecta. §. nos igit vbi. d. Abb. ad hoc no. de cõfir. vti. vł inuti. ⁊ tex. i c. post trãslationẽ. §. cũ ergo: ⁊ ibi Bal. ad hoc no. de renũtia. gl. in l. q̃ pter necessitatẽ. ff. de reg. iur. Bar. in l. si cõstãte. in prin. in ix. q. prime partis. vbi dixi. ff. solu. matri. ¶ Tu autẽ responde particulariter vnicuiqz fundamento Barto. de per se.
26 † Non obstat primũ q exceptiones perẽptorie habẽt tẽpꝰ limitatum a iure ad opponendũ. s. vsqz ad sñiam. l. peremptorias. C. sen. rescin. nõ pos. vel vsqz ad cõclusionẽ in cã. §. qr vero multi. in aut. de test. colla. vij. no. i c. pastoralis. de cã pos. ⁊ ppri. ¶ Similiter exceptiões dilatorie hñt tẽpꝰ limitatũ a iure q possint opponi vsqz ad litẽ ɔtest. l. exceptionẽ. C. de exceptio. ⁊ l. ita demũ C. de procur. ⁊ tñ iudex põt immutare ⁊ statuere aliũ terminũ ad opponendũ exceptiões dilatorias: vt est tex. in c. pastoralis. de excep. ⁊ lz ille tex. loquat in exceptionibus dilatorijs ⁊ non procedat in peremptorijs ẽm gl. ibi cõiter tenet q in vtrisqz locũ habeat ẽm Dy. in regula indultũ. Ly. ⁊ alios in l. iudices. C. de iudi. ad illũ tex. i d. c. pastoralis. respondet ibi do. Abb. in secũdo no. q ille tex. põt retorqueri ad oppositũ contra Bar. cũ hoc ibi faciat iudex autoritate illius cõstitutionis: vel ⁊ scdo dic q ibi tempus nõ est certũ ⁊ precisum per numerũ tps puta mẽsis vel anni: sed est incertum vsqz ad litem cõtestatã vel vsqz ad sentẽtiã aut ad conclusionẽ in causa. ¶ Scdm fundamentũ Bar. est in tpe. xxx. annorũ statuto a lege ad agendum. l. sicut. ⁊ l. cũ notissimi. C. de prescrip. xxx. an. ⁊ insti. de perpe. ⁊ tempo. acti. in princ.

27 † ⁊ tamen iudex põt ex cã immutare: vt. l. diffamari. C. de ingenuis manu. ⁊ l. si ea. C. qui accusa. non pos. ⁊ in l. titia. ff. de accusa. Sz responde q in illis legibus lex specialiter cõcedit iudici facultatem diminuendi illud tps ad agendum ⁊ talẽ cõcessionẽ fecit ex speciali ⁊ rationabili cã: puta qr vadis me diffamãdo p ciuitatẽ q accusabis me de tali crimine: vł q petes a me talẽ possessionẽ quã indebite teneo: vel q sum debitor tuus de tãta quantitate ⁊ nõ volo satisfacere ista talis infamatio est iusta cã p quã iudex statuet tibi certũ terminũ ad agendũ vel accusandum quo elapso amplius nõ audieris: vt declarat Bar. in l. titia. circa fi. ff. de
28 accu. ¶ † Tertiũ fundamẽtũ Bar. in quadrimestri indulto a lege ad petendum restitutionẽ in integrũ. l. fi. C. de tempo. in integrũ resti. pe. lex specialiter dedit potestatem iudici q possit tale tps prorogare ex cã. s. ppter dolũ ⁊ culpã aduersarij. l. petẽde. C. de tẽpo. i integ. resti. pe. ⁊ l. intra vtile cũ gl. ff. de mino. ne ais aduersarius ex suo dolo ⁊ sua culpa lucretur ⁊ commodum faciat:
29 qd est absurduz. l. in fundo. ff. de rei ven. ¶ † Quartũ fundamẽtũ Bar. est de tpe. xxx. annorũ dato per legẽ heredi ad adeũdũ hereditatẽ. l. lz, cũ glo. C. de iure delibe. ⁊ glo. in l. ij. ff. de acquiren. here. nam lex specialiter pmittit ad instantiã creditoruz vel legatarioz q iudex possit statuere heredi tps ĩfra qd adeat hrditatem. l. qs instituat heres in diẽ. ff. de here. insti. et, l. fi. §. j. C. de iure delib. ⁊ ratio specialitatis est ne creditores diu cogãt carere creditis suis. vt dicit tex. in l. j. in prin. ff. de suc. edic. ¶ Nõ ob. quintum fundamentum de isto tex. qr hic fuit specialiter ex-
30 pressum † q iudex ex cã possit tempꝰ iudicati prorogare vel coarctare. ⁊ ratio specialitatis potuit esse quã visus est sentire Ja. de are. licet Bar. eã impugnet. Naz illud tẽpus videtur dari a lege supplendo negligentiã seu defectũ iudicis: vt dicebat Ja. de are. quia non debuit iudex imaginari q reus cõdẽnatus veniret cũ sacco paratus ad soluendũ. l. ratũ. ⁊ l. qd dicimus. ff. de sol. ⁊ sic debuit aliquẽ terminũ ei dare ad soluendũ: et ideo lex in eiꝰ defectum statuit certũ tempus qd noluit posse abbreuiari nec prorogari p iudicem nisi ex cã vt hoc tex. ita voluit dicere Jaco. de are. ⁊ sic videtur defendi posse opinio Jac. de are. que videtur
31 cõmunior vt patet ex predictis ⁊ etiã verior. ¶ † Secũdo querit Bar. que sint iuste cause immutandi dilatiões cõcessas a iure et ponit. xj. causas ⁊ cum eo alij trãseunt: ⁊ in specie Raph. cu. ⁊ d. Alex. Istas. xj. cãs formaliter ⁊ simpliciter refert. d. Abb. in c. j. in ij. ⁊ iij. col. de dila. Adde inquantum tenet Bar. q si esset cõtentio de officio prioratus modico tpe durante: tũc dz iudex celeriter terminare causam ne interim trãseat tempus officij: ⁊ sic multũ debet dilationes breuiare, per tex. not. in l. j. cum gl. ff. de glan. legẽ. vbi Bart. etiã idẽ notat q sic. ⁊ idẽ Bar. in l. prius. in x. q. ff. de ope. no. nun. sequit Bal. in c. de causis. i. vj. col. de offi. delega. Lud. ro. in l. stipulationes non diuidũtur. in prin. in vj. char. ff. de vb. obl. ⁊ in l. si vero. §. de viro. in iiij. fal. ff. sol. matri. Adde etiã illud qd tenet Bal. in c. fi. in vj. col. de iureiur. q vbi est breuis metus iudicij ibi breuiores debent esse dilationes: nõ tñ ita arcte qd sint pene ipossibiles. allegat notata i d. c. de causis. vbi per Jnno. in prin. Itẽ adde illud qd tenet Bal. i l. j. post prin. C. de tempo. appella. allegando notata in d. c. de causis. qd vbi tota instãtia cause est breuis: ibi singula eius membra debet proportiõabiliter abbreuiari. ¶ Secundo inquantum tz Bar. q quãdo est questio de equo qui intra magnam dilationem plꝰ comederet q esset valor cause: tũc dilatio debet arctari ⁊ tolli i totũ: aduerte q pmũ qd arctari debeat est verũ: sz q debeat tolli in totum est falsuz: ⁊ eũ simpliciter reprobat domi. Alex. hic.
32 † Nam licet iudex ex causa seu qualitate cause possit arctare vł augere dilationem legalem, nũq tñ põt eam in totũ tollere: vt est gl. notatu digna in l. q iussit. in gl. magna ad fi. vbi dicet. j. eo. Spe. in titu. de citatione. §. nũc de tpe in ver. fi. ¶ † Tertio querit Bar. si iudex sine cã arctauit dilationẽ que dat a lege cũ ministerio iudicis quid erit hoc casu. Ja. de are. tenet q tũc lex supplet p tex. in l. iiij. §. si quis cõdẽnatus. in versi. ⁊ si quidẽ minorã. j. e. idẽ tenet gl. in c. q ad cõsultationẽ. in gl. pe. de re iudi. Facit in simili tex. in l. ij. §. si quis i iuditio. i fi. ff. si quis cau. ubi iubet l. xij. tab. diẽ iudicij esse diffusum. Sz Bar. eũ reprobat: qr cũ possit appellari. c. j. de dila. circa fi. ⁊ d. c. q ad consultationẽ certe si lex suppleret non appellaret: qr non grauaret: ⁊ ad tex. i d. l. iiij. §. si quis ɔdẽnatus respondet Bar. q loquit de tpe statuto a. l. sine ministerio iudicis: ⁊ i isto bene lex. supplet si iudex sine causa coarctauit: secꝰ si cũ ministerio iudicis lex statuat tẽpus: qr tũc lex nõ se impedit in supplendo tale tẽpus: ideo tunc appellat: et sic pondera Bar. velle q talis coarctatio tpis legalis facta a iudice sine causa valet ⁊ tenet: sz est iniusta: ideo põt appellari p tex. in d. c. j. ⁊ in d. c. q ad ɔsultationẽ. licet ad ista iura posset dici ẽm Jmo. q etiaz ab actu nullo põt appellari. l. si expressim. ff. de appel. ⁊ cum Bar. in specie tenet Raph. cu. d. Alex. ⁊ do. Pe. de bexu. hic. idem tenet do. Anto. de bu. in c. ij. de dila. ⁊

de dila. et simpliciter do. Abb. in c. j. in iij. col. eo. tit. de dila. et latius idē do. [illegible] in d. c. q ad cōsultationem. in v. col. et seq. vbi plenius videa[illegible]uis autē debeat pbare in ista cā appellationis: an appellās q nō suberat cā abbreuiandi: an vero appellatus q imo suberat cā quare iudex potuerit coarctare. Bar. hic se remittit ad Inno. in c. ad petitionē. de accusa. Et ibi Inn. in effectu tz, q vbi dilationes sunt a iure determinate et iudex eas abbreuiat. et isto casu appellatus tenet pbare iustā cām coarctatiōis fuisse: vbi vero dilatiōes sunt arbitrarie put est regulariter l. j. C. de dila. gl. in c. preterea. eo. titu. de dila. et Bar. j. in sequenti questiōe. Tunc qr presumitur iusta et legitima abbreuiatio talis dilatiōis: qr pro iudice presumit. c. in presentia. de renun. et l. ij. C. de offi. ciui. iudi. Tūc appellanti incūbit onus probādi q iudex nō poterat talē dilationē coarctare. et ita etiā refert et sequitur do. Ab. in c. j. in iij. co. de dila. do. Anto. de bu. in c. cum sit
34 romana. de ap. Jo. de imo. hic in fi. et do. Alex. † Confirmat qr ille qui appellat dicitur sustinere partes actoris: ideo debet pbare se iuste appellasse. l. hij q ad ciuilia et ibi no. Bar. C. de ap-
35 pel. do. Abb. i. c. per tuas. eo. titu. de appel. ¶ † Quarto querit Bar. quid si lex dat dilationē cum ministerio iudicis et dicit maiorem nō dari. prout dicit tex. in l. j. C. de dila. an iudex poterit sine causa diminuere: et cōcludit fm Jac. de are. q sic. per tex. in d. l. j. et in l. siue pars in illo verbo pars. C. de dila. et hoc est expeditū. Adde ctra q si lex dicat q iudex det dilationē .x. dierū et nō minus: tñ iudex poterit ex causa dare minorē put not. pbat tex. in l. ad peremptorium. cum l. seq. in verbo nō min⁹. iūcta. l. nonnūq. ff. de iudi. ideo licet tex. in §. omnē. i auf. de. litigiosis colla. vij. dicat q actori ad veniēdum et ad pcedendum in causa inchoata iudex debet statuere tres dilationes non minores. xx. diebus p singula: et sic lex statuit talē dilationē cū ministerio iudicis: et vult dari nō minorē. Tamē vt dixi iudex ex cā posset eas diminuere fm Bar. in auf. q. semel. in pe. col. C. quomodo et qñ iudex. Idē tenet glo. in d. §. omnem. in verbo cautione. in fi. Cy. in l. j. C. de dila. do. Anto. de but. in c. ij. eo. tit. de dila. Quis contrarium videatur velle Bal. in auf. offeratur i pe. col. C. de lit. cōte. per duo iura quibus responde vt hic per d. Alex.
36 Subdit Bar. q Inn. in c. vltra tertiam ad fi. de test. † tenet, q si iudex dederit primā dilationē minorem et sic non integrā: puta qr nō fuit triū mensiū. iuxta l. j. C. de dila. et iij. q. iij. §. spatium. sub. c. iudici. li. q de facili: et sic sine cā dabit scdam dilationē: qr lz iudex nō debeat dare vltra primā dilationem. l. oratiōe. et l. fi. ff. de ferijs. tamē si pma dilatio nō fuit integra dabit scdam sine alia cause cognitiōe: similr si dederit dilationē triū mensiū p faciēdis pbationibus in prouincia et illi sint elapsi, poterit sine causa dare dilationem sex mēsium ad faciēdum probationes ex vicina prouincia et nouē mēses ex transmarina. iuxta d. l. j. C. de dila. et d. §. spatium. iij. q. iij. vtilitas istius puncti est euidēs. naz si ista secūda dilatio est nulla processus qui fieret esset ipso iure nullus. Istā opi. Inn. reprobat Bar. hic: qr licet iste dilationes videātur esse arbitrarie fm gl. in c. preterea. de dila. tamē succedūt in locum dilationis legalis. s. illorum mensium de qbus in d. l. j. vt nō possit iudex tale tempus excedere: vt dicit tex. ibi nō min⁹: ergo nō pōt suo arbitrio et ibi nō sibi cōcessum intelligant dāde dilationis arbitrium: tamen minus potest iudex suo arbitrio dare vt statim dixi: et sic sunt arbitrarie in diminuēdo: vñ si prima dilatio ad pbādum fuit breuior: et illa sit elapsa nō poterit per iudicē dari alia nisi cognita cā fm formā l. oratiōe. et l. fi. ff. de ferijs. cum Bart. tenet domi. Alexā. hic. alij non tangunt. Idem tenet Bart. in d. l. fi. in ij. col. de ferijs. et ibidem do. Alexā. et Bar. in cōsi. xcvij. qd incipit ex facto proponitur q in causa pecuniaria, in secūdo dubio. d. Anto. de but. et Jo. de imo. in d. c. vltra tertiā. licet Bal. in d. l. j. C. de dila. videatur simpliciter transire cum Inn. Sed aduerte: qr idem Bar. videt sibi contrarius. de quo do. Alex. nullam facit mentionē in d. l. j. ad fi. C. de dila. vbi Bar. tenet cū Inno. q quādo prima dilatio nō fuit integra: puta triū mēsium. iuxta d. l. j. q tunc iudex absq alia causa potest cōcedere secūdam dilationem q̄ est potius quasi reintegratio prime: et sic q i vna deficit poterit in alia suppleri. Idē tenet Sali. in l. fi. et hec qdē. per gl. ibi in verbo sepius. C. de iure delib. Pau. de ca. in d. l. j. do. Alb. in d. c. vltra tertiam. et sic iste passus in practica esset valde ambiguus. tamē opinio Bar. hic: et sequaciū contra Inno. videtur esse tutior per fundamenta superius adducta. Et addo do. Alb. in cō. lxviij. secūdi vol. qd incipit casus in effectu talis est quodā senēsi statuto cauet, vbi plene examinat istum passum: et facit mentionē de opi. Inn. et q eā sequitur Bar. in d. l. j. ad fi. C. de dila. tandem videtur sequi opi. Bar. hic. et in d. l. fi. ff. de ferijs. Est verum q si prima dilatio que nō fuit integra non fuisset adhuc elapsa: sed adhuc duraret. tūc posset progari vsq ad tempus debitum: qr tūc talis progatio termini adhuc durātis non est nouā dilationem dare: sed primā extēdere. l. sed si manente. ff. de precario. Barto. et alij in l. iiij. in prin. ff. de dā. infe. Sed Bar. hic expresse loquit qñ pma dilatio
37 que erat breuior erat totū elapsa. ¶ † Quinto et vltimo querit Bar. an pendēte vna dilatione possit iudex aliā dare. facit regulam q nō. quam limitat duobus modis. vt hic p eū et p eundem in l. siue pars. C. de dila. refert et simplr sequitur d. Ab. in c. significāte. in vi. col. de appel. Regula ergo negatiua est, q pendēte dilatione nihil pōt p iudicē innouari: et sic alia dilatio dari nō potest qr interim iudicis officiū dz conquiescere. vt est tex. in d. l. siue pars: et in c. significāte. et in c. sepe. et in c. oblate. et i. c. psonas. de app. Adde q innouata pendēte dilatiōe sunt ipso iure nulla: et si nihil opponeretur a parte. gl. est no. in l. j. in prin. i verbo momēti. quam do. Alexā. ibi ad hoc multum not. ff. de ferijs. et est tex. in §. suscepto. in aut. de exhibē. reis. in vbo nihil. in me-
38 dio. et in vbo p nihilo eā eē. ¶ † Scdo adde q sñia lata pēdente dilatione est ipso iure nulla: qr lata ab eo q carebat exercitio iurisditiōis in tātū q etiā non pōt de ɔsensu partium ratificari: qr non pōt consensus partiū hoc facere q fingatur retro exercitium iurisditionis habuisse. l. obseruare. §. fi. ff. de offi. procon. sul. et lega. ita signāter tenet Bal. in l. pe. in vlti. col. C. de arbitset hoc valde not. limitat primo Bar. hic. et in d. l. siue pars. quādo secūda dilatio est compatibilis cuz prima et nō est ei preiudicialis: qr nō contingit id quod erat pbandum in prima dilatione. vt in exemplo Bar. Item si pēdet dilatio super admittendo vl nō admitēdo vno teste sup alijs interim poterit pcedi et idem in similibus. vt est tex. in l. generaliter. §. his de presentibus. in
39 verbo nulli tamen. C. de rebus cred. † Hinc infert Bar. ad finem q due dilatiōes simul compatibiles possunt simul dari: vl vna dilatio ad plura circa se inuicem cōpatientia vt vna finita alia incipiat. idē tenet Bar. in l. fi. in pe. col. ff. de ferijs. et in l. quandiu. ff. de acqui. here. et est glo. in cle. sepe. in verbo post datiōnē de verb. signi. Specu. in titu. de dila. §. j. versi. deliberatorie. et sequenti. Secundo limitat Bar. hic. et in d. l. siue pars. quando finita esset causa prime dilationis: tunc interim nō debet offm iudicis conquiescere: qr cessante causa dilationis cessat ipa dilatio. Adde Bar. in l. fi quis ita heres scriptus. per illū tex. ff. de acqui. here. et in l. a filio. §. alumne. per illum tex. ff. ad treb. et in cōsi. clxiiij. incip. pcessus et sententia. Altra Bar. limita tertio qñ illemet: ad cuius fauorē est prefixa dilatio peteret aliam dilationē seu aliquid aliud explicari ad fauorem suū: tunc nō cōquiescit officium iudicis: qr est inductum in fauorem suum q pendente dilatione nihil innouetur fm Bal. Ange. et alios in l. si qs heres ita instituat. per illum tex. ff. de here. insti. et sequit simpliciter do. Alex. hic. vltra do. Alex. quarto limita qñ iudex dedit dilationem ad aliquid faciendū q est nullū, talis dilatio non impedit processum nec aliam dilationez. ita no. bar. Bal. et alij in l. cum pater. §. curatoris. per gl. ibi. ff. de lega. ij. facit regula. l. aliqñ. ff. ad velleia. Quinto limitat nisi immineat suspicio vel necessitas: qr in his que necesse est interim expedire dilatio que pendet non obstat, fm Bal. in l. aristo. §. j. p illū tex. ff. de iure delib. Sexto limita quando quis est condēnatus ciuiliter vel criminaliter pendente dilatione data ad soluendū interim potest personaliter capi ad finem: vt satisdet qd in tpe statuto soluet. ita notabiliter tenet Ange. in l. si debitori. C. de indi. quod bene nota.

1 Qui hz potentiā cōdēnandi hz etiam absoluendi.
2 Iudex laicus pōt absoluere clericū a delicto, sed nō condēnare.
3 Aliqñ potest quis sententiam confirmare qui non potest eam infirmare vel cassare.
4 Cui cōmissa est excōmunicatio a papa an poterit absoluere dictum excommunicatum.
5 In materia correctoria prohibitus condēnare d nouo iure corrigente an intelligatur prohibitus absoluere.
6 Condemnatio et absolutio non semper iudicantur a ipari.
7 Virtute parificationis iuris antiqui l. correctoria disponens in vno intelligitur disponere et in alio. et nu. 10.
8 Argu. de actore ad reum est bonum etiam in materia correctoria quia actor et reus sunt correlatiua.
9 In correlatiuis l. noua corrigens in vno intelligitur etiam in alio quando est eadem ratio.
10 In correctorijs licita est extensio quando res deducitur ad primeuum statum.

Qui cōdemnare. Nō summa t breuius: et sic q potest vnū de 3rijs pōt et aliud. Itē qui pōt dare pōt tollere seu adimere l. datū. et ibi bal. ad hoc no. C. de lega. et l. iij. §. cū titio. l fi. ff. d adi. leg. allega. hic per glo. In hoc glo. ponit quatuor regulas, duas affirmatiuas
1 et duas negatiuas. † Et sic q hz potētiā cōdēnādi hz etiam potentiā absoluendi et ecōuerso. Et q nō hz vnū nō hz aliud: sicut

in simili q potest adire potest etiā repudiare ⁊ ecōuerso. Et qui vnū nō pōt nō pōt etiā aliud. l. is pōt. ff. de acq. here. Itē q pōt ligare pōt etiam soluere: ⁊ q non hz ius soluēdi nec ligādi ius habere ƺ. ita dicit tex. diui Ambrosij. de peni. di. j. in c. verbum. et xxi. dist. in c. inferior. ⁊ glo. ili. c. cū inferior. in gl. j. de maio. ⁊ ob. Itē q pōt actionē dare condēnādo pōt eā auferre absoluēdo. l. q vetatē. §. j. ff. de regu. iur. Ista regula tex. nostri pcedit cōsiderādo potentiā in genere: ⁊ in abstracto. secus si cōsidereť in specie ⁊ in aliquo casu speciali. Nā qui pōt aliquē in certo casu iuste condēnare nō pōt eundē in eodē casu iuste absoluere vt hic i gl. Itē qui fecit in specie testamētū si postea mutet cōditionē ⁊ efficiatur furiosus vel demēs non pōt illud dissoluere: vt. l. fin. ff. de iniusto rup. De quo tex. gl. nostra in fi. opp. ⁊ nō soluit. ⁊ sic regula istius tex. pcedit in rebus manētibus in eodē statu ⁊ nō mutatis. l. qꝫ huius. ff. de ꝯdi. ob cām. † Itē hz gl. qꝫ qs pōt absolure q tñ nō pōt cōdemnare, vt in iudice laico qui posset absoluere clericum a delicto seculari solus: ⁊ tñ solus sine epo nō posset cōdemnare: imo ƺ eūm ad epm remittere. vt in §. illud palā. ⁊ ibi gl. not. pro mirabili. in auť. vt clerici apud propri. epi. coll. vj. et in auť. cleric⁹. ⁊ ibi ēt gl. ad hoc no. C. de epis. ⁊ cle. Ad hoc etiaꝫ gl. nostra alle. tex. in. l. solēt. in pñ. ff. de offi. pc. ⁊ leg. sed ille tex. nō facit fm Ang. Imo ⁊ do. Alex. hic. Quia ibi legatus pconsulis neutrū pōt. ⁊ sic nō pōt cōdēnare nec etiā absoluere: vt etiā

3 ibi dicit gl. in verbo libere. ¶ Adde qꝫ aliqñ etiā qs pōt ꝯfirmare sniam q nō pōt eā infirmare. vel cassare. tex. est in c. ii. ⁊ ibi glos. ad hoc no. de offi. deleg. Item pōt qs honorē ⁊ dignitatē cōferre alicui: licet ei auferre nō possit. xv. q. vj. in c. epo. † Item si pa

4 pa mādat alicui qꝫ aliquē excōicet nō posset tñ absoluere, quis excōicatio ⁊ absolutio in eadē cōditiōe censeantur: qꝛ huic tācꝫ executori fit cōmissio ad certū articulū. ita gl. in. d. c. cū inferior. in gl. j. de maio. ⁊ obe. Quāuis contrarium teneat gl. xxi. distin.

5 in. c. inferior. ¶ † Ultra scribentes quero nunquid in materia

6 correctoria ⁊ sic stricte intelligēda, prohibitus cōdēnare a nouo iure corrigente antiquū intelligatur etiā phibit⁹ absoluere vel ne. gl. no. i cle. j. in verbo ꝯtra eos. de here. ꝫ qꝫ non phibeať: vñ prohibitus cōdemnare poterit tamē absoluere. Et illam glo. sequuntur Pau. de liaza. Lap. Cardi. flo. do. Abb. ibi: ⁊ ibidem do. Abb. reputat illam gl. esse singularem, ⁊ ex ea nota. qꝫ si iudici inhibeať in certa causa ferre sniam contra aliquē, nō intelligitur prohibitus ferre sniam absolutoriā pro illo. ⁊ pro illa gl. do.

9 Car. flo. ibi in. v. q. † Moneť inter cetera, qꝛ ꝯdēnatio ⁊ absolutio nō iudicāť semp a pari. nam vt hic dicit in gl. ⁊ s. retuli pōt qs absoluere qui tñ non pōt cōdēnare. ¶ Cōtrariā opinionem tenēt Stepha. vercel. ⁊ Pet. de ancha. in. d. cle. j. Et sequit Areti. in rub. ff. de acq. pos. in iij. col. ⁊ ibidem do. Barth. sozi. Monetur Are. fortiter, qꝛ a iure antiquo equiparantur ista duo negatiua q nō pōt condēnare non pōt ⁊ absoluere. text. est in. l. ne

7 mo q ꝯdēnare. ff. de reg. iur. ⁊ hic in gl. † Ergo ꝟtute parificationis iuris ātiqui lex correctoria disponēs in vno intelligiť dispo nere i alio: ⁊ est interptatio passiua pcedēs vigore eqparationis iuris antiqui. iuxta glo. in. l. qꝫ vero contra. ff. de legi. ⁊. l. si quis seruo persuaserit. in gl. fi. C. de furtis. ⁊ ista regula pcedit etiaꝫ in materia correctoria fm Bar. in. l. ij. ff. de leg. j. ⁊ in auť. sed cuꝫ testator. C. ad. l. falci. ⁊ in. l. marcellus. in prin. ff. ad trebel. Pro eadem parte. d. Bartho. sozi. in. d. rub. ff. de acqui. pos. ponderat tex. in. l. solent. in prin. ff. de offi. pcō. ⁊ leg. vbi in mäteria extraordinaria vt ibi dicit tex. in verbo extraordinariū genus mādati: legatus nō pōt soluere: qꝛ corā eo accusari non potuit: ⁊ sic qꝛ nō poterat in eū aiaduertere: sed certe ille tex. nō videtur facere. Primo, qꝛ ibi nō est materia correctoria de qua est questio nr̄a. Secūdo, qꝛ vt dixi. s. prime fm Ang. Imo ⁊. d. Alex. hic, legat⁹ ibi neutrū poterat nec ꝯdēnare nec absoluere. Tertio, qꝛ tex. ibi logť de simplici accusatione, qꝫ legat⁹ nō hz ius soluēdi reos icarceratos: qꝛ nec accusari apud eū possent. ita ibi dicit tex. Secundo ⁊ melius moneť idē do. Bartho. sozi. qꝛ arguere de ꝯdēnatione ad absolutionem non est nisi aguere de actore ad reum:

8 † quo casu fm eum bonum est argumentum etiā in materia correctoria de vno ad aliuꝫ. allegat gl. in cle. sepe. in verbo soluerit. de verbo. signi. ⁊ Pet. de ancha. in repeti. c. j. in. xiiij. q. de constitu. ⁊ quia actor ⁊ reus nō debent ad imparia iudicari. l. fin. cum similibus. C. de fruc. ⁊ lit. expen. ⁊ ante euꝫ fuit fundamētū. Pe. de anch. in. d. cle. j. ¶ Tu cōfirma forti⁹. nam actor ⁊ reus sunt cor

9 relatiua: sicut cōdemnare ⁊ absoluere. † Sed i correlatiuis lex non corrigēs in vno ex correlatiuis intelligitur etiam in alio corrigere: ⁊ sic iura correctoria extēduť de vno correlatino ad aliud tex. est in. l. fi. ⁊ ibi Bar. ⁊ Ang. ⁊ alij ad hoc notāt. C. de indi. vidui. tollen. cum concordantibus quas ibi dedi. vbi multa ad istaꝫ regulam cumulaui: tamē ipse Pe. de ancha. in. d. cle. j. de hereti. dicit se dubitare de hoc. an statutum in vno ex correlatiuis in materia correctoria extēdatur ad aliud: cū in correctorijs ex idē titate: imo nec ex maioritate rationis licita sit extēsio fm gl. et cōiter doc. in auť. quas actiōes. C. de sacrosan. ec. et. l. precipimus. §. fi. ⁊ ibi Bar. C. de appel. sed de hoc non est dubitandū: qꝛ illa est cōis regula: vt ex multis firmaui. in. d. l. fi. C. de indi. vidui. tol. Ideo glo. Bar. ⁊ doc. in auť. qui semel. C. quō et qñ iudex. tenent, qꝫ illa auť. corrigēs in actore pcedat etiam in reo: ⁊ hoc rōne correlationis. ¶ Quid tenendū, iste est nouus articulus ad istā legē ⁊ quidē difficilis: puto qꝫ opi. glo. ⁊ sequacium. in. d. cle. j. possit defendi. ⁊ in terminis suis de iure antiquo erat statutū qꝫ contra, inculpatū de heresi possent epsr in quisitor quilibet de per se cōdēnare vel absoluere. c. per hoc de hereti. in vj. Modo per illā clementinā primā corrigenteꝫ ius antiquū fuit statutū qꝫ per se eps aut inquisitor non possint hereticū cōdēnare sed ambo simul. glo. ibi tenet qꝫ tñ vnus eorū de p se posset eū absoluere: ex quo solū phibet cōdēnare. Pro illa gl. bñ facit, qꝛ isto modo intelligēdo reducimur ad primum ius ꝗtū ad absolutionē: ⁊ res de facili reuertiť ad pmā naturā suā. l. si vn⁹. §. pact⁹ ne peteret. ver. qꝫ in spē. ff. de pac. xxxv. dist.

10 c. ab exordio. cū glo. † Unde etiā in correctorijs licita est extēsio: qñ res reducitur ad primeuū statū ⁊ ad primeuū ius. vt est glo. singu. in. c. statutū. in verbo numerandū. de prebend. in. vi. do. Anto. de but. in. c. olim tibi, de ꝟb. sig. do. Alex. in. l. si constāte. in pñ. in. vj. col. vbi dixi. ff. so. ma. Nō obstat primū fundamentū Are. qꝫ videť prima consideratiōe valde stringere: qꝛ qñ duo casus sunt equiparati a lege antiqua etiā in correctorijs vigore illi⁹ purificationis fit extensio de vno ad aliuꝫ. Admitto istā regulā, ꝫ de ea in hoc pūcto dubitet. d. Cardi. flo. in. d. cle. j. in. v. qō. de hereticis. Et cū dicebatur qꝫ p. l. antiquā: ista duo negatiua eqparabanť qui nō pōt condēnare non pōt absoluere per. d. l. nemo. ff. de reg. iur. Aduerte tex. ibi dū dicit: nemo q cōdēnare nō pōt absoluere pōt. ⁊ sic q non hz ptātem ⁊ sic iurisditionē. ita exponūť ⁊ bñ Oldra. lau. ⁊ Albe. de rosa. hic. nam iurisditio est potestas de publico introducta: vt diffinit gl. approbata in. l. j. ff. de iurisdi. om. iud. ⁊ pptere a tex. hic dicit qꝛ q dānare pōt is absoluēdi ptātem habet. Tunc eñi illa equipa ratio negatiua optime pcedit qui nō habet ptātem: ⁊ sic iurisditionē in cōdēnādo: ille etiā nō pōt absoluere ꝫ qñ qs hz iurisditionē: ⁊ phibeť in certo casu cōdēnare: nō ƺ intelligi in illo casu phibitus absoluere. ita pcedit glo. in. d. cle. j. per quaꝫ ibi punctualiter no. do. Ab. vt. s. retuli. nec tūc fit equiparatio an iure antiquo: imo phibēdo iudicē qui hz iurisditionē solū condēnare videť potius pmittere qꝫ possit absoluere. c. nonne bene dicimus. de presum. ⁊. l. marit⁹. C. de pcu. Non obstat fundamentū Pe. de anch. ⁊ do. Bartho. sozi. qd ego. s. pleni⁹ indu xi: qꝫ cōdēnatio ⁊ absolutio sunt correlatiua: ⁊ similiter actor ⁊ reus: ⁊ qꝫ in correctiuis ius corrigēs in vno correlatiuo: intelligitur corrigere in alio. Responde hoc esse verū, qñ est eadē rō secus qñ est diuersa ratio in altero ex correlatiuis: tunc dispositū in vno correlatiuorū non intelligitur dispositum in alio. l. fi. cū glo. fi. C. de rescin. ven. p quē tex. ita expresse limitāt Bar. Ang. ⁊ alij in. d. l. fi. C. de indi. vidui. tol. cū multis cōcordātibus quas ibi dedi. ⁊ Bar. in. l. multū interest. ⁊ ibi Lud. ro. ⁊ alij. ff. de ꝟb. obli. Sꝫ in pposito nostro est diuersa ratio. Nā vt dixi condēnare respicit actorē, soluere reū. Modo i fine iudicij ⁊ in snia ferēda fauorabiliores sunt rei ꝗ actores: qꝛ fauorabiliores sum⁹ ad absoluēdū ꝗ ad ꝯdēnādū: vt. l. fauorabiliores. ff. de regu. iur. ⁊. l. arrianus. ff. de actio. ⁊ obli. vnde ius nouum correctorium prohibens condemnationem ⁊ sic actum minus fauorabilē. ⁊ sic in quo est minor ratio, non debet extendi ad absolutionē que in se est actus magis fauorabilis. bene verum est qd circa media cāe vbi equaliter fauemus actori sicut reo, fm glo. Bar. ⁊ alios i. l. de die. in pñ. vbi dixi. ff. qui satisd. cog. Itē vbi est materia indifferēs: ⁊ sic vbi actor ⁊ reus ad paria iudicātur. d. l. fi. C. de fruc. ⁊ litis expen. tunc bene ius correctoriū loquēs in vno ex correlatiuis, loquēs in actore procedit etiam in alio ⁊ sic in reo. Hinc est, qꝫ dicta auť. qui semel. que corrigit in actore extenditur etiam ad reum ratione correlationis, fm glo. Bar. et alios ibi. vt. s. retuli: quia ibi est materia indifferens ad vtrūꝗ et par ratio et equitas.

8 ¶ Nūquid. Circa istam q. ⁊ regulaꝫ: vide subtilē Deciū in regula nemo q condēnare. j. de regu. iur.

1 ¶ Contra procu. condemnatum non fit executio sententie nec datur actio iudicati, sed contra dñm principalem, nisi sit procurator ad negotia. nu. 6.

2 Factores seu institores funditorum ⁊ stationum scribentes epistolas, ⁊ asserentes mensam esse debitricem an ex dictis literis obligentur.

3 Procurator qui obligatur ex contractu non obligatur ex quasi contractu.

4 In iudicijs quasi contrahitur. Item etiam per sententiam iudicis condemnatoriam.

5 Contra procu. sine mandato se liti offerentem fit executio snie contra

contra eum late ꝙ tamen fallit in duobus casibus.
6 Snīa lata cōtra pcu. in rem suā mādat̃ cōtra eū executioni: qꝛ talis nō dicit̃ pprie pcuratoꝛ. hinc est ꝙ non caderet in statuto faciente mentionem de pcuratore.
7 Miles nec mulier nō possunt esse pcuratoꝛ pro aliis, tamen in rem suam sic.
8 Procuratoꝛ in rem suam dicitur cessionarius.
9 Ex parte rei pōt etiam fieri procuratoꝛ in rem suam.
10 Snīa lata cōtra tuto. vel cura. nō ꝯmittēda ꝯ eos executioni.
11 Si tutoꝛ vel curatoꝛ prestet auto. pupillo vel adulto ad adeūdā here. ex testa. in quo fuit tutoꝛ vel curatoꝛ preteritus vel exheredatus: istud eis nō preiudicat quominus possint dicere illud testa. nullum vel agere querela inoffi. testa.
12 Licet snīa in negotio prin. nō possit mādari ꝯ tuto. vel cura. executioni: secus tñ est in condemnatoria expēsarum.
13 An condemnatio expēsarū possit fieri cōtra pcu. ⁊ in ei⁹ bonis.
14 Cause vt plurimū perduntur culpa procuratorum.
15 Procuratoꝛ p litis contest. efficitur dñs litis.
16 Ex generali mandato dato dño nūꝙ pōt procuratoꝛ facere incidere dominum in penam.
17 Ad hoc vt quis possit mulctari ex inobediētia vel contumacia requiritur ꝙ sit vera ⁊ nō ficta. hinc est ꝙ dñs non pōt mulctari ex contumacia procura. secus tamen in condemnatione expēsarū quia ficta sufficit.
18 Executio snīe nō pōt fieri cōtra actorē municipii ⁊ sic cōtra syndicum vniuersitatis, sed cōtra ipsam vniuersitatem.
19 Syndic⁹ vniuersitatis no tenet̃ satisdare de iudicato soluēdo.
20 Executio qualiter fiet cōtra vniuersitatem non habētē bursā communem vel bona communia.
21 Pauperes non tenent̃ ad collectā quorū opere vix sufficiūt alimentis: ⁊ tunc alii de vniuersitate tenent̃ pro eis soluere.
22 Exactores collectarū si negligunt infra tpꝰ exigere possunt personaliter capi ⁊ cogi ad soluendum.
23 Si syndicus vniuersitatis habens ita in mādatis pmisit aliqd ⁊ obligauit vniuersitatem ⁊ psonas singulares. Item obligauit bona vniuersitatis ⁊ bona singulariū. an teneat obligatio.
24 Cōtractus factus ab eo qui habet potestatem. l. condende habet vim legis.
25 Uniuersitas ex suo contractu an possit obligare singulares psonas non consentientes obligationi.
26 Ualet argu. de persona ad res vel econtra.
27 Eadem res licet nō possit esse pluriū insolidum: pōt tamē esse pluribus obligata insolidum.

Si se non obtulit. Contra pcuratorē condēnatū nō fit executio snīe: sed ꝯtra dñū. Nisi pcuratoꝛ se liti obtulerit: vel sit pcuratoꝛ in rem suā. Idē in tutore actore ⁊ curatore municipii. h. d. vsqꝫ ad. §. ait pretoꝛ. Et primo loquitur de pcuratore cū duplici limitatiōe. Secūdo de tutore ⁊ curatore. Tertio de actore municipū. scḋa ibi tutoꝛ quoqꝫ. tertia ibi actoꝛ. Prima subdiuidit̃ in tres pticulas. In pria ponit̃ dictū bimēbre. In secūda declaratio. In tertia ratio declarationis. secūda ibi. obtulisse aūt videbitur. tertia ibi. nam hic alia ratiōe.
1 ¶ † Nota. i. ex isto tex. regulam ꝙ cōtra pcuratorē condēnatū non fit executio snīe: nec dat̃ actio iudicati: sꝫ cōtra dñm principalē: eo qꝛ pcuratoꝛ cōparet in iudicio non suo noīe: sꝫ noīe dñi et ad eius cōmodum ⁊ incōmodum. l. i. in prin. ff. de procu. Ista regula pcedit in pcuratore ad iudicia: secus in pcuratore ad negotia ⁊ sic in contractibus. In qbus pcuratoꝛ bñ obligat̃: ⁊ fit contra eū executio. l. pcuratoꝛ qui pro euictione. ff. de procu. ⁊ l. seruū titii. ff. māda. cū distin. tñ que tradit̃ in. l. pcuratoꝛ qui pro
2 euictione. per Cy. in. l. ei qui. C. ꝙ cū eo. † Et ideo licet factores seu institores fundicoꝛ ⁊ stationū scribētes epistolas ⁊ asserētes mensam esse debitricem ⁊ refusuros pecuniā ex ipsis nullatenus obligent̃: licet p ipsas literas mensa obligata pbetur: vt est tex. solennis ⁊ reputatus singu. in. l. fi. ff. de instito. Tñ si in dictis literis ꝯfiterēt̃ se pecuniā vl' res recepisse: sꝫ vt institores receperint ex quo tñ aliqd acqsitū est eis. ita scribēdo dicunt̃ fidē suā astrinxisse: ideo possunt ꝯueniri exēplo pcuratoris p. d. l. pcuratoꝛ q pro euictione. fm Ang. hic q refert ita Florētie fuisse iudicatū in cā dñi Paduani: qḋ tene ppetuo menti. qꝛ quotidianū ⁊ frequēter allegat̃ in practica. Ista decisio Ang. adde ꝙ idē tenet Ang. sub dubio tñ forte in. l. eādē. in fi. prin. ff. de duobus reis. tñ Pau. de ca. in. l. i. §. exercitorē. ff. de exerci. referēs istā decisionem Ang. aliter tꝫ p illū tex. de quo etiam p Ang. in. l. possessio quoqꝫ. §. fi. ff. de acq. pos. per Bal. in rub. C. de ꝯsti. pec. in. iii. co. ⁊ in rub. C. de exerci. in. xi. col. ⁊ que ponit Bar. in. l. i. §. nuntia-
3 tio. ff. de ope. no. nū. † Et sic habes, ꝙ pcuratoꝛ qui obligatur ex
4 contractu, nō obligatur ex quasi cōtractu. † Nā in iudiciis quasi contrahitur. l. iii. §. idē scribit. ff. de pecu. gl. in. l. ii. §. fi. ff. de pre to. stipu. Item p snīam iudicis cōdēnatoriā quasi ꝯtrahit̃ fm Bal. in. l. vnica. in. ii. col. C. si plures vna snīa. ⁊ in. l. eos. §. ne temere. ad fi. C. de appella. ⁊ in. l. ab executione. in vlt. col. C. quorum appella. non reci. Que autem sit ratio diuersitatis quare pcuratoꝛ obligetur ex cōtractu ⁊ nō ex iudicio vel ex sententia
5 dic p glo. in. d. l. pcuratoꝛ q p euic. ¶ Scḋo no. ꝙ cōtra pcuratorem sine mādato se liti offerentē fit executio snīe cōtra eum late. Et sic pondera ꝙ iudiciū agitatum cū falso procuratore nō est funditus nullū nec snīa oīno nulla cū possit fieri executio talis snīe cōtra ipm pcuratorē, vt hic. ⁊. l. plauti⁹. ff. de pcu. Ideo pōt per dñm haberi rata. l. iii. §. falsus. ff. rē ra. ha. q̄uis talis snīa quo ad preiudiciū dñi sit ipso iure nulla. l. licet. C. de procu. ⁊. c. in nostra. eo. ti. Limita istū tex. dupliciter fm Lud. roma. ⁊ do. Alex. hic. Primo, nisi pcuratoꝛ iusto errore putasset se habere mandatū: tūc non fieret executio snīe contra eum fm Bar. in. l. de pupillo. §. fi. in. ii. col. ff. de ope. no. nunt. ⁊ est tex. in. l. plautius. in verbo cū sciret. ff. de pcu. Idem qñ pcuratoꝛ iusto errore putabat se hr̄e mandatū legitimū cum nō esset fm Jo. an. in addi. Specu. in titu. de execu. senten. in. §. sequit̃ in xvi. sed pone lite contesta. in addi. incip. Albert⁹ galeoti ꝙ reputat do. Alex. multū tenendū menti: pro limitatiōe huius l. ⁊. d. l. plautius. Secūdo limita nisi aduersarius sciret offerentem se liti nō habere mandatū: tūc non fiet executio snīe cōtra eū p. l. is q se obtulit. cū. l. seq. ff. de rei vendica. ⁊. l. qui se liti. ff.
6 de peti. here. ¶ † Tertio nota, ꝙ snīa lata cōtra procuratorē in rē suā mittit̃ cōtra eū executioni: qꝛ ppriā ⁊ non alienā cām egit. vt hic in litera. Hinc est, ꝙ pcuratoꝛ in rem suam tenetur facere expēsas litis de suo pprio cū ad eū spectet emolumentū litis, fm Bal. in. l. i. C. de euicti. Hinc est, ꝙ pcuratoꝛ in rē suā non dr̄ pprie pcuratoꝛ cum in effectu non administret negotia aliena sed ppria: ideo nō caderet in statuto faciente mētionem de procuratore. glo. est ordi. in. l. i. in prin. in glo. magna. ⁊ ibi Bar. ff. de pcura. Bal. in. l. i. in. v. q. C. de actio. ⁊ obl. Bal. ⁊ Sali. in. l. qui stipē. C. de pcu. q̄uis de hoc dubitauerit. Specu. ⁊ Jo. an. in ti. de pcu. §. fi. in xvi. vtrū aūt pcuratoꝛ in rē suā sed veritas est quā dixi, ꝙ nō est pprie pcuratoꝛ. nec caderet in statuto faciente mentionē de procuratore quod vltra pdicta cōfirma: qꝛ pcuratoꝛ in rem suā nō dicit̃ simpliciter pcuratoꝛ sed cū adiuncto in rem suam: ergo nō pprie, qꝛ quādo aliqd non pfertur simpliciter sꝫ cū adiuncto illud nō est proprie: vt est re
7 gula Bar. in. l. luci⁹. §. q̄sitū. ff. de lega. iii. † Hinc est, ꝙ miles qui phibetur esse pcuratoꝛ etiā pro patre: matre: vel vxore. l. milit̃. C. de pcu. etiā de volūtate alterius partis. vt. l. filiusfa. §. veterani. ff. de pcu. tñ pōt esse pcuratoꝛ in rem suā. vt ibi. ⁊. d. l. q stipēdia. similiter mulier prohibetur esse procuratrix p alio etiā coniuncto: qꝛ est virile officiū: vt. l. neqꝫ feminas. ff. de pcu. ⁊. l. femine. ff. de tute. tñ pōt esse pcuratrix in rem suā. l. qꝛ absen
8 te. C. de pcu. † Et pcuratoꝛ in rē suā dicit̃ cessionari⁹: vnde qñ debitoꝛ cedit creditori suo alium debitorē suū, ille creditoꝛ qui est cessionari⁹ est pcuratoꝛ in rem suā fm Spec. in ti. de pcu. §. sequitur. in ver. in summa. Et de hoc habes tex. meliorē de iure i. l. si pcuratorē. §. fi. in fi. ff. māda. ibi actionē mihi cedas: ⁊ hoc modo pcuratorem meū in rem meā facias: quem tex. ad hoc allegat Bal. in. l. si quidem. in. ii. col. C. de actio. ⁊ obli. Itē si vendo tibi aut dono actionē quā habeo cōtra titiū, diceris pcuratoꝛ in rē tuā. l. ii. C. de actio. ⁊ obli. Bald. ⁊ Pau. de cast. in. l. q oīa. §. plane. ff. de procu. Et pōdero ꝙ iste tex. loquitur in procuratore in rē suam ex parte rei conuenti: vnde no. ex isto text.
9 Ange. Imo. Rapha. cu. ⁊ do. Alex. † qḋ etiā ex pte rei pōt fieri pcuratoꝛ in rem suā: ⁊ pōt fieri etiā actore inuito fm glo. multas leges ad hoc allegantem in. l. plane. ff. fami. hercis. ⁊ qualiter ex parte rei fiat procuratoꝛ in rem suā: declarat gl. in. l. plautius. ff. de pcu. vꝫ si vendā aut cedā alicui hereditatem in qua sint creditores: iste cessionarius erit in effectu debitoꝛ illorum creditorū: ⁊ sic in iudicio erit procuratoꝛ in rem suam ex parte
10 rei cōuenti: ⁊ sic debitoris. ¶ Quarto no. in ver. tutoꝛ. ꝙ † snīa lata cōtra tutorem vel curatorē nō dꝫ cōtra eos mitti executioni: qꝛ ex actu quē facit tutoꝛ vt tutoꝛ non debet pati preiudiciū l. ii. ff. de admi. tuto. qꝛ officium suū nemini debet esse damnosum. l. sed si quis ex signatoribus. in prin. ff. quēad. testa. ape. et
11 c. cū nō deceat. in prin. de elec. in. vi. † Hinc est ꝙ si tutoꝛ vel curatoꝛ pstet autoritatē pupillo vel adulto ad adeundā hereditatem ex testō in quo ipe tutoꝛ vel curatoꝛ fuit iniuste pteritus vel exheredatus: istud ei non piudicat quominus possit dicere illud testm̄ nullum vel agere querela inofficiosi testamēti. tex. est notabilis ppter hoc factus in. l. cū qdā. C. de admi. tuto. ⁊ in. l. tutorē. ff. de his quibus vt indig. ⁊ ibi tex. duplicē rationē assignat. Prima qꝛ officii necessitas ⁊ tutoris fides excusata esse debet. Scḋa quia ex eo qḋ non iure persone sue sed pupilli fe
12 cit penā mereri non debet. ¶ † Limita istum textum vt pce-

pcurator in rem suā

quis dicat pcurator in

dat in sñia lata in cã vel negotio principali que nõ mittit executioni cõtra tutorez vel curatorẽ. Secus est in sñia cõdẽnatoria expensarũ: q̃ potest fieri cõtra tutorem ⁊ curatorẽ q temere ⁊ calũniose litiganit: ⁊ cõtra eũ fiet executio ⁊ in eius bonis: vt est tex. planus in. l. nõ est ignotum. C. de admini. tuto. Potest tñ etiaz fieri cõdẽnatio expẽsarũ ⁊ executio cõtra pupillũ: sed pupillus postea recuperabit a tutore. l. qui solidũ. §. etiã. ⁊ ibi Bar. ff. de lega. ij. ⁊. l. j. §. hoc edicto. ff. ne vis fiat ei. Et isto casu liberabit pupill° cedẽdo actionẽ cõtra tutorẽ. l. fi. ff. de admi. tuto. Item tenet Bar. in. l. edita. in pe. q. C. de eden. ⁊ in. l. j. §. si procurator ad fin. ff. si qs ius di. non obtemp. Istud vltimũ de cessiõe actionis limitat Bar. pcedere qñ executio expẽsarũ fieret finito officio tutele: sed eo durãte cogitur pupillus soluere: ⁊ postea repetere a tutore per. d. l. qui solidum. §. etiam. ¶ Cõtrarium in hoc vltimo videtur tenere idem Bar. in. d. l. fi. ff. de admi tut. per illum tex. loquẽtem de cessiõe qui non facit differentiã an sit finitum officium tutele vel nõ: ⁊ lz actio tutele non possit intentari durãte officio. l. nisi finita. in prin. ff. de tute. ⁊ rati. distra. tamen ejus spes bene põt cedi. l. spem. C. de dona. ⁊ sequitur do. Ale. hic. Sed caue q: isto modo nimium differret executio solutiõis expẽsarũ in perniciẽ partis vincẽtis si oporteret differre vsque quo finita sit tutela: vnde tutius videt esse tenẽdũ: prout etiam tenet Raph. cu. q semper cõdẽnatio expẽsarũ possit exequi cõtra tutorem ⁊ noĩe suo pprio: ⁊ in suis bonis per tex. planũ in. d. l. nõ est ignotũ, nec poterit tutor allegare q sit cõdemnatus noĩe pupilli: ex quo talis cõdemnatio expẽsarũ pcessit ex dolo ⁊ culpa tutoris q temere ⁊ calumniose litiganit prout loquitur Bar. in l. quoties. §. sicut. ff. de admi. tu. nam est iniquũ facto tutoris pupillum dãno affici. ita dicit tex. in. l. neq3 infantes. i prin. ff. de fideicõ. lib.

13 ¶ † Quid in pcuratore an cõdẽnatio expensarũ possit cõtra eum fieri ⁊ in eius bonis. Bar. tenet q sic in duob° casibus. Primo pper maleficium cõtẽnẽdo preceptum pretoris. l. vnica. §. si pcurator. ff. si qs ius di. nõ obtemp. Secũdo qñ fuit cõtumacia ipsius pcuratoris q tenebat aliqd facere: ad hoc etiã allegat. d. §. si procurator. ⁊ cũ Bar. tenẽt Jmo. ⁊ lati° do. Alexã. hic. ⁊ Bar. in. l. plautius. ad fi. ff. de procu. tamen dicit Pau.

14 de ca. † q istud male obseruatur: quia vt plurimũ cause perdũt culpa procuratorũ: ⁊ tñ impẽse vadunt cõtra dñm ⁊ totuz dãnũ est dñi. Ang. ⁊ Raph. cu. tenẽt ɔtra Bart. q: doctrina Bartol. esset vera sequeret q qñ lis est cõtestata cũ nihil incumbat dño faciẽdũ q condẽnatio expensarũ pro gestis post litem contesta

15 tam nũq fieret contra dñm. qđ est falsum. † Tu cõfirma q: procurator per litis cõtestatiõe efficit dñs litis. l. procuratoribus ⁊. l. nihil. C. de procu. ita q de cetero debet citari pcurator ⁊ non dñs. gl. in. l. j. C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. ad hoc responde ex doctrina Bart. q qñ iudex pcepisset ipsi dño siue ante siue post litem cõtestatã, dñs teneret facere: ⁊ si pcurator omitteret diceret negligentia lz cõtumacia dñi ⁊ nõ pcuratoris vt hic p eũ. istã materiã plenius examinat Bar. in. d. l. vnica. §. si pcurator. vbi etiam reprehẽdit Jnno. in. c. j. vt lit. nõ contest. quem sequebat Ange. hic. Ad ibi dicta me remitto. Ponũt late Cano. in. d. c. j. Aduerte tamẽ inquãtũ Bar. in dictis duab° fallen. ⁊ sic in secũdo ⁊ quarto casu allegat eũdẽ tex. ad illos duos casus: ⁊ sic ad maleficium deinde ad omissum. ⁊ sic ad non factũ. Secũdo ille tex. loquitur in mera pena: vt dicit tex. in. §. fi. in eadẽ. l. ibi ⁊ cuz merã penam ɔtineat nõ trãsit ad heredes: sed hic loquũr de expẽsis que respectu aduersarũ sunt interesse. c. in nostra. de iniu.

16 ⁊ dam. dato. † vnde in pmo casu habemus q in generali mãdato dato pcuratori nũq procurator põt facere incidere dñm in penam. l. si procurator. in prin. ff. de cõdi. inde. Item ⁊ fortius q ille tex. non faciat in proposito ostẽditur. naz ad hoc vt habeat locum illud edictuz. si quis ius dicen. non obtem. ⁊ sic ad hoc vt

17 qs possit mulctari ex inobediẽtia ⁊ cõtumacia. requiritur † q sit in vera cõtumacia ⁊ sic ficta contumacia nõ sufficit: vt est gl. in §. fi. in ea. l. ⁊ ibi clare Bar. in vlti. col. lz qñ procurator est contumax, dñs nõ est in vera cõtumacia cum ibi non sit verus contemptus ptoris sed est in ficta: vt est tex. in. c. j. ⁊ ibi Bal. ad hoc not. vt lit. nõ conte. ⁊ in. l. neq3 infantes. ⁊ ibi Bar. ad hoc no. ff. de fideicom. liber. ⁊ Bar. in. l. sed si vnus. §. si seruus. ff. de iniurijs. nimirum si in. d. §. si procurator. ex inobedientia ⁊ cõtumacia procuratoris dñs nõ potest mulctari. ita proprie loquitur ille. §. sed in cõdemnatione expensarũ sufficit ficta contumacia fm Cyn. Sali. ⁊ Pau. de cast. in. l. sancimus. C. de iudi. do. Ant. de bu. in c. finem litibus. de dolo ⁊ contu. Joã. de imo. in. l. si finita. §. iulianus. ff. de dam. infec. Et sic cũ Barto. fundet doctrinam suaz in secũdo ⁊ vltimo mẽbro in. d. §. si procurator. ⁊ ille. §. nõ faciat

18 videtur eius doctrina corruere. ¶ † Quito ⁊ vltimo nota in. §. fi. actor. q executio sñie non põt fieri contra actorẽ municipij ⁊ sic cõtra syndicũ vniuersitatis: sed dz fieri contra municipes aut

19 contra vniuersitatem. ¶ † Hinc est q talis actor municipij vel syndicus vniuersitatis nõ tenent satisdare de iudicato soluẽdo vt est gl. no. in. l. itẽ eox. §. actor in verbo de rapto. ff. q cuiusq3 vniuer. Spe. in ti. de satisdã. §. expedito. in vsi. actor. ⁊ tũc fiet executio contra vniuersitatem: ⁊ nõ cõtra res singulox. vt. l. j. §. fi.

20 q cuiusq3 vniuer. † Quid ergo si vniuersitas nõ hz bursam cõmunẽ vel bona cõia: ⁊ sic nihil habet in cõi: vt est videre in vniuersitate scholarium qñ fiet executio sñie contra eum. dic fm Bar. q villa seu vniuersitas cogitur imponere collectam ex cuius exactione soluetur condẽnatio. per glo. in. l. j. §. q si nemo ff. q cuiusq3 vniuer. ⁊ gl. in. c. cũ dilecta. in gl. fi. de rescrip. ⁊ si illi de vniuersitate nolũt imponere collectã iudex imponet eis citatis. l. fi. C. de fun. patrimo. lib. xi. ⁊. l. vnica. C. sumpt° muneris ad oẽs collegas ptinere. lib. xi. ⁊ talis collecta dz imponi p solidũ ⁊ librã. ⁊ sic fm facultates patrimonij ⁊ nõ p capita personarum nisi causa impositionis respiciat personas: vt hic per Bar. ⁊ no. per Bal. in. l. etiam. in pe. ⁊ vlt. col. C. de executi. rei iudi. ⁊ Bal. in aut. defuncto. in vlt. col. C. ad tertu. cũ multis

21 cõcordãtijs traditis per do. Alex. † Et si aliqs de vniuersitate nõ possit soluere partẽ sue collecte: alij de vniuersitate pro eo soluere tenentur per solidũ ⁊ librã. fm Bar. per. l. j. C. de omni agro deser. lib. xi. Sed in hoc tu distingue melius vt per eundẽ Bar. in. l. fi. C. de apochis. lib. x. fm quã distinctionem intelligere tex. in. l. legatorũ. in pn. ⁊ qđ ibi notat Bar. ff. de leg. ij. ⁊ tex. in. l. vnica. C. vt nullus ex vicarijs pro alio tene. lib. xi. ⁊ qđ notat Bar. in. l. fi. §. mixta. per illum tex. ff. de mune. ⁊ hono. ⁊ dicit Bal. in. d. aut. defuncto. in vlt. col. ⁊ in. d. l. etiam. in vlt. col. q ad talem collectã non tenent pauperes quorũ opere vix sufficiunt alimẽtis per glo. in. l. oẽs la. j. in glo. fi. C. de anno. ⁊ in

22 bu. lib. x. † Item deputati ad exactionẽ taliũ collectaruz si negligunt exigere infra tps cogruũ possunt personaliter capi et cogi ad soluendũ. Et postea ipsi recuperabũt ab alijs de vniuersitate per solidum ⁊ librã, fm Bar. hic allegantem. l. j. circa prin. in verbo decẽ pdatus. ff. de mune. ⁊ hono. lz nõ meminit Bar. allegare tex. de hoc expressuz. in. l. missi opinatores. C. de exacto. lib. x. quẽ tex. ad hoc allegant Ang. ⁊ Rapha. cu. hic. ⁊ dicit Ange. q ita seruat in practica. et ita etiam tenet Bal. in l. j. §. a quib°. ff. q cuiusq3 vniuer. ⁊ in. d. l. etiam. C. de execu. rei iudi. ¶ Ultimo querit Bar. de qõne quotidiana que vt dicit

23 do. Alex. singulis dieb° versat in palatijs † Syndicus vniuersitatis habẽs ita in mãdatis pmisit aliqd ⁊ obligauit vniuersitatẽ ⁊ psonas singulares. Itẽ obligauit bona vniuersitatis et bona singulariũ: an istud possit facere: ita q per hoc singulares persone possint capi ⁊ eorum bona. ¶ Ex dictis Bar. habeo tres notabiles cõclusiões. ¶ Prima est, q si talis syndic° fuit ɔstitut° ab admĩstratia generali que põt facere legem ⁊ statuta et talis syndicus pro debito vniuersitatis potest obligare singulas personas ⁊ eox bona sicut potuisset talis vniuersitas faciẽdo: de hoc legẽ vel statutũ: q: tale instrumentũ syndicatus habetur pro lege: cum sit factus ab habẽte potestatem legis cõdẽde. l. pe. C. de dona. inter virũ ⁊ vxo. ⁊ in. l. cesar. ff. de publicanis. cus si fuisset factus syndicus ab vniuersitate que nõ habet ptatem legis cõdẽde puta a prioribus vel sapiẽtibus cõis. ¶ Secunda cõclusio Bar. est, q talis syndic° creatus ab vniuersitate habẽte ptatẽ legis cõdende obligãdo vniuersitatem ⁊ singulares psonas: non intelligit singulares personas obligare insolidũ: sed tñ in viriles: ⁊ pro pte: ⁊ sic quilibet de vniuersitate poterit tñ cõueniri pro sua rata parte ⁊ non in plus. l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duo. reis. Nisi diceret q obligat hoĩes singulares ⁊ quẽlibet eorũ insolidum: vel verba tantundem importantia. Et ista scða cõclusio videtur de plano procedere. ¶ Tertia mirabilis cõclusio Bar. est, q lz qñ syndicus obligat vniuersitatem ⁊ singulares personas: non intelligitur obligare psonas insolidum lz tñ in viriles: ⁊ tamẽ qñ obligat bona vniuersitatis ⁊ bona singulariũ personarũ: tunc bona singulariũ sunt insolidum obligata per. l. aliena. §. j. ff. de pig. actio. cum Bar. in omnibus transeũt simpliciter Rapha. cu. ⁊ Pe. de bel. hic. Angel. ⁊ Jmo. nihil tangunt. ¶ Circa primam conclusionẽ adde q idem vbiq3 tenet Bar. in. l. sicut in prin. q cuiusq3 vniuer. et in. d. l. pe. per illum tex. ⁊ ibidẽ Bal. C. de dona. inter virũ ⁊ vxo. et in. l. ciuitas. in pn. et ibidem Ange. et cõiter alij. ff. si cer. pet. ⁊ in consi. xciij. qđ incipit viso puncto qõnis. Bal. in. l. j. §. quibus. in. fi. col. ff. q cuiusq3 vniuer. Rapha. cu. in. l. cõtinuus. §. cũ qs. ff. de v. ob. Lu. ro. ⁊ do. Alex. hic. Jo. de imo. in consi. liiij. inci. in casu pmisso videret prima facie dicendum. vbi limitat istam conclusiõnẽ Bar. ⁊ ista prima cõclusio est vera: ⁊ cõis, sed Pau. de ca. hic. refert q contrariũ tenet Bal. in. l. j. C. ne fi. p pa. ⁊ cũ eo trãsit Pau. de ca. hic. ⁊ in. d. l. ciuitas. mouet bal.

24 q: illud qđ dicit Bar. † q ɔtus fact° ab eo qui hz potestatem legis cõdẽde habet vim legis: procedit qñ talis ɔct° fieret aio cõdẽdi legem: et adhibita forma que requirit in. l. condenda

sed quando

sed qñ vniuersitas creat syndicũ nõ facit animo cõdendi legẽ:et ideo vt decisio Bar. pcedat esset opus q̃ antea vniuersitas con didisset statutũ q̃ oĩs cõtractus ab ea celebratus haberet vi3 le gis:sed certe vt etiã dicit.d. Alex.tex.i.l.fi.C.de legi.vult q̃ sñia impatoris lata in certa cã particulari:nõ habeat vim legis gña lis in oĩbus causis:ꝛ tñ ibi nõ apparet principẽ sentẽtiasse aĩo le gis condende:nec ibi prius fuerat ordinatũ q̃ quelibet sñia pri cipis haberet vim legis cõtra Bar.etiã tȝ Sali.in.d.l.ciuitas. motus per gl.in.l.ij.in glo.magna circa medium.C.que sit lõga
25 consuetu.q̃ vult † q̃ vniuersitas ex suo statu non possit obligare singulares psonas nõ ꝯsentientes obligationi.sed illa gl.nõ lo q̃r in vniuersitate habẽte ptãtẽ legis cõdẽde cõtra Bar.ꝛ sequa ces.etiã cõsuluit.d. Alex.sibi cõtrarius de quo est valde admirã dum.in ꝯsi.xliiij.i.vol.incip.viso th emate suprascripto ꝛ oĩb⁹ deductis.in eo.in pe.ꝛ vlt.col. ¶ Circa tertiã cõclusionẽ Bar. ꝛ qñ syndic⁹ obligat bona vniuersitatis ꝛ bona singulariũ pso narũ:q̃ tũc bona singulariũ personarũ sunt obligata insolidũ licet secus sit in psonis.cũ Bar.vt trãsire Bal.in.l.j.§.quibus. i.ij.col.q̃ cuiuscꝫ vniuer.solus domi. Alex.dicit.q̃ licet magna sit autoritas Bar.quem nemo impugnat ꝛ temerarius videret tenere contrarium.tamen eum reprehendit quia tex.in.l.aliena. §.i.ff.de pig.actio.allegatus per Bart.nihil facit ꝛ non videtur hoc pbare:tñ in specie aliter non respondet. Itẽ mouet q̃r obli gatio personarũ que est principalis nõ intelligit insolidũ:sȝ in viriles tm̃.f m ipsummet Bar.ergo nec obligatio bonorũ q̃ est accessoria:q̃r accessoriũ imitatur naturã sui pncipalis.l.si eũ.§. q̃ iniuriarũ.ff.si qs cau.ꝛ.c.ecclesia.vt lit.pẽ. Pro hoc etiã alle. l.si fundus.§.si duo.ff.de pign.vbi si duobus creditorib⁹ qs se paratim obligat bona:intelligit obligare cuilibet insolidũ:põ dera illud separatim:sed hic obligatio singularium personarũ ꝛ bonorũ suorũ fuit facta per syndicũ simul ꝛ semel:ergo nõ pos sunt intelligi bona singulorũ esse insolidũ obligata. Sȝ tu caue q̃r cõtrariũ videt dicere tex.quem allegat Bar.in.d.l.aliena.§. i.ibi simul nisi intelligas simul id est eodẽ die:sed i diuersis mo mẽtis,vt est tex.in.d.l.si fundus.§.si duo.ꝛ ibi Bart.in.ij.nota. ad hoc pũctualiter no.illũ tex. Ego etiã idez teneo cõtra Bar. q̃r bar.ꝯstituit differentiã inter obligationẽ singulariũ psonarũ
26 ꝛ obligationẽ bonorũ † q̃ nõ videt bñ dictũ:q̃r bonũ est argumẽ tum de psona ad res ꝛ ecõtra:vt.l.qui plures liberos.ff.de vulg. ꝛ pupil.ꝛ.l.si qs ingenuos.§.si ita legatum.ff.de leg.i.ꝛ tãtomagis i pposito nr̃o cũ vt dictũ est obligatio psonarũ est principa lis:ꝛ obligatio bonorũ accessoria:ergo debet regulari f m princi palem. Sed pũctus est videre,an tex.in.d.l.aliena.§.i.allegat⁹ p Bar.pbet eius opinionẽ vel nõ.d.Alex.vt dixi ingenue fatet q̃ nihil pbet:sȝ aliter nõ declarat:credo ex eo q̃r tex.solum dicit ex pluribus eadẽ res sit obligata simul.i.eodẽ tpe oĩm equalis est cã:ꝛ sic ex quo oẽs creditores sunt pares i tpe sunt ẽt pares in iu re pignoris. Istud bene vult ille tex.sed non dicit q̃ illa res sit cuilibet obligata insolidũ de hoc insolidũ in tex.verbũ nullum ergo nõ facit pro Bar. Sed tu caue q̃ si illa res non esset oĩbus obligata insolidũ nõ esset equalis cõditio oĩm si aliq essent cre ditores in minori.ꝛ aliter tex.redderet de
27 dubitabili.† Et propterea lȝ eadẽ res nõ possit esse pluriũ isoli duȝ.l.si vt certo.§.si duob⁹ vehiculũ cũ fi.ff.cõmodati.ꝛ.l.iij.§. ex plurib⁹.ff.de acqr.pos.tñ põt esse plurib⁹ obligata insolidũ: vt ibi etiã no.Bar.ꝛ Mod.tñ tenẽdo contra Bar.rñdeo ad il lum tex.q̃ nõ facit in pposito:q̃r ibi obligatio pignoris ꝛ sic ac cessoria nõ est maior q̃ esset obligatio pncipalis:ꝛ sic cuiuslibet creditoris:ꝛ tñ secus esset in casu nostro f m Bar.vbi obligatio bonorũ esset insolidũ:ꝛ tñ obligatio principalis psonarũ esset tantum in viriles et sic pro rata.

1 ☞ Cõdẽnatus p sentẽtiam soluere nõ liberatur dando ido neos fideiussores.

2 Statutum si disponat q̃ cõdemnatus de crimine in pena pecu niaria,si eã non soluerit amputetur sibi pes non liberabitur; dã do fideiussores.

3 Expromissor dicitur qui intercedit pro nõ obligato:hinc est q̃ si statutum faciat mẽtionem de expromissione non habebit lo cum in fideiussore.

4 Qñ possit solui vnum pro alio inuito creditore.

Ait pretor. Cõdemnatus p sñiaȝ soluere nõ euitat coactionẽ si parat⁹ est satisdare de sol uẽdo,nisi ex magna cã.h.d. Diuidit in.v.partes. In.i.ponit edictũ ptoris. In.ij.circa illud format vna qõ. In.iij.ponit opi. labeonis supplẽtis ad dictũ ptoris. In.iiij.assignat rõ edicti p quã reijcit illa suppletio labeonis. In.v.ꝛ vlti.saluat opinio labeõis ex magna cã.ibi qd ergo si pecuniã.iij.ibi ꝛ ait labeo iiij.ibi sȝ ratio pecunie.v.ꝛ vlti.est ibi ex magna tamẽ. ¶ Not.
1 q̃ † cõdẽnat⁹ p sñiam soluere,nõ liberatur dãdo idoneũ ex promissorẽ:ꝛ sic dãdo fideiussores:vnde facit iste tex.ad istõ q̃

notabiliter decidit Bar.in.l.itẽ liberat.§.qui parat⁹.ff.q.mo.
2 pig.vel hypo.sol.p illũ tex.q̃ † si statutũ disponat q̃ cõdẽnat⁹ de crimine in pena pecuniaria si eã nõ soluerit amputet sibi pes dando fideiussores nõ liberaret ab amputatiõe pedis. Q̃r da tio fideiussorem vel pignorum non est solutio:sed satisfactio. Idẽ tenet Bal.in.l.i.ff.qui satisda.cog.do. Alex.j.primo.§. facit qõ tȝ Bar.in.l.solutionis.ff.de sol. Quis idẽ Bar.de hoc dubitet ꝛ relinquat indecisum in.l.nemo dubitat.ff.de reg.iu. Item adde q̃ decidit Bal.in.c.cũ aliqb⁹.de re iud.vbi p illuȝ tex.no.q̃ cõdẽnat⁹ nõ intelligit soluere licet pignora vel fide iussores afferat. Et p hoc infert,q̃ si aliqs est cõdẽnatus p ma leficio in centũ ꝛ si infra mẽsem nõ soluerit illa centũ pena du plicet,nõ sufficit isti cõdẽnato infra mẽsem offerre pignora in cõi. Item adde q̃ decidit Bar.in.l.statulibe.§.si quis sic acce perit.ff.de statulib.ꝛ.l.i.ff.de custo.reo.q̃ si statutũ disponit q̃ in criminalib⁹ q nõ põt soluere cõdemnationem pecuniariam de mille capite puniat:nõ sufficit q̃ velit tradere fideiussores. ¶ Secũdo ego põdero istũ tex.in ver.expromissorẽ habeat ꝫ
3 vnã doctrinã oĩm indifferenter,q̃ habet † q̃ expromissor dicit q intercidit p nõ obligato:vt.l.ꝛ elegãter.§.seru⁹ pactionis.ff. de dolo.quẽ tex.ad hoc reputat singularẽ Ang.in.l.v.§.satis acceptio.ff.de verb.ob.ꝫ f m Imo.Lud.ꝛ do.Alexã.ibi.sunt alij tex.in.l.aliqñ.ff.ad velleia.ꝛ.l.si qs accepto.ff.de condi.ob cau.ꝛ in.l.q libertin⁹.§.fi.ff.de ope.lib.ꝛ est gl.magistralis ꝛ me lior de iure in aut.de fideiuſ.in pn.in gl.magna.in v̄.si.fideius sores colla.i.vbi gl.ad hoc pũctualiter alleg.d.l.ꝛ elegãter.§. seruus pactiõis. Et vltra ecs istud ptȝ ex vi vocabuli.nã dr ex promissor extra obligatiõem pmissor:ꝛ si statutũ faciat mẽtio nem de expromissore nõ pcederet in fideiussore nec ecõtra f m Bal.in.l.in psonã.§.i.ff.de pac.ista doctrina cõis videt ꝯsun di p istũ tex.in ver.expromissorẽ.ꝛ tñ hic intercedebat vel vele bat intercedere p obligato efficaciter ꝛ executiue. Est veruȝ q̃ liber meus script⁹ dicit pmissorez ꝛ nõ expromissorẽ. Tñ cõis litera hȝ expromissorẽ:sȝ ad idẽ cõtra cõem doctrinam est etiã tex.planus ꝛ ineuitabilis in.d.l.v.§.satisacceptio.ff.de vbo. obl.in v̄.expromissores q idẽ pmittãt.lȝ gl.ibi exponat expro missores.i.fideiussores sed est violare illũ tex. ¶ Tertio istum tex.ibi ex magna ꝛ idonea causa intelligit Bar.cũ glo.p rei ꝛ psone q̃litate iuxta.l.eũ.§.eo.ꝛ Addidit duos casus.i.l.fi.§.ꝛ fi pfatã.C.de iure delib.ꝛ i aut.hoc nisi.C.de solut.sȝ illa duo iura nihil faciũt in pposito q̃r ibi sunt casus spãles in qb⁹ põt solui
4 aliud p alio.de qbus late † dixi i.l.ij.§.appellata.ff.si cer.pe.sȝ hic nihil volebat soluere sȝ solũ dare expromissorẽ vel fideiusso rẽ vt differret solutionẽ iudicati. Aliã cãm addũt Ray.Ang. Imo.Raph.cu.ꝛ alij qñ qs esset cõdẽnat⁹ ad reddẽdũ rationẽ administrationis ad certũ tps sub pena ꝛ ad soluendũ reliqua que restãt si rões sunt intricate sufficit dare fideiussorẽ de sol uendo calculatis rõnibus.vt.l.statuliber.rationem.ꝛ.l.seru⁹ si heredi.§.fi.ff.de statuli.ꝛ hic latius p do.Alex.dixi,de hoc vlti mo in.l.i.ff.qui satis.cog. Sed caue q̃r ista cã esset vera in se sed non conuenit ad istuȝ tex.qui dicit cõdẽnat⁹ vt pecuniã sol uat.ꝛ sic debitum condẽnationis erat liquidum.

1 ☞ Cautio in quo differat a satisdatione.

2 Priuilegium actionis nouate non transit in actionem nouan tem ꝛ sic priuilegium executiuum sententie nõ transit in stipu lationem nouantem.

3 Sententia de iure cõi hȝ executionem paratam implorato iu dicis offi.pro eius executione.

4 Exceptio sententie non impeditur contra condemnatum licȝ vult dare pignora vel fideiussores.

5 Qui promisit dare centũ in paschate vel dare obsides aut pi gnus sufficiens eueniente paschate vult mihi dare pignus aut obsides an possim cogere ad soluendũ illa centum.

6 In alternatiuis rerũ quarũ quelibet est in obligatione ꝛ solu tione electio est debitoris:secus si vna sit in obligatione altera vero ad cautelam creditoris vt ei magis sit cautum.

7 An per prouisionem hominis intelligatur esse recessum a pro uisione legis.

8 Ex sententia lata contra procuratorem competit duplex actio indicati,vna vtilis et efficax contra dominum,altera directa contra eius procuratorem.

Si ex cõuentione. Per cautionẽ de soluẽ do indicatũ,nõ tollitur executio sñie:nisi fiat aĩo nouãdi:nec p pignorum aut fideiusso rũ datiõne.h.d. Vel sic:si sñia fuerit in stipulationem deducta animo nouãdi cessat eius executio:secus si dati fuerint fideius sores:vel pignora p eo q̃ cõtinet i sñia.h.d. Et limitat.§.prece denti qui loquit parte inuita:hic ex voluntate vtriusqꝫ partis: diuiditur in tres partes principales. In.i.ponitur vnum dictũ cum limitatione, In secunda aliud cum assignatione rationis

In .iiij. extẽsio. ibi sed et si pignora. iij. ibi idez obseruandũ est.
1 ¶ † In tex. ibi cautũ sit. s. per simplicẽ stipulationẽ: et in hoc differt cautio a satisdatiõe q̃ reqrit pignora vel fideiussores. l. sancim⁹. C. de vb. si. Et põdera q̃ ista cautio seu stipulatio ↄtinebat idẽ q̃ prima obligatio iudicati: et sic nec pl⁹ nec minus sed tãtũdẽ: et nõ interuenit noua psona. Et sic etiã de iure isto ff. et: nõ psumatur nouatio. l. scire debem⁹. in prin. ff. de verb. ob. Barto. hic. et lati⁹. in. l. pe. ff. de preto. stip. et in. l. q vsumfru. ff. de ver. obli. Nisi hoc esset factũ aĩo nouãdi: vt dicit in litera, vñ caueat sibi actor ne a ↄdẽnato p sñiam recipiat postea ampli⁹ pmissionẽ seu cautionẽ de soluẽdo iudicatũ ex cã nouationis: qr pderet bñficium executiõis qd hʒ sñia. et redigeret ad initiũ noue petitiõis: et si minor hoc faceret tã q lesus restituet in integrũ. l. minor. xxv. an.
2 cui fideic. in pn. ff. de mi. ¶ † No. i. ex isto tex. q̃ priuilegiũ actionis nouate nõ trãsit in actionẽ nouãtẽ et sic puilegiũ executiuũ sñie nõ trãsit in stipulationẽ nouãtẽ, et ad hoc gl. ij. allegat bõas cõcor. et ratio est fm Bar. et alios, qr cũ debitũ sit factũ liqdũ in iudicio p sñiaz iudicis, ad ei⁹ executionẽ se extẽdit officiũ iudicis sʒ qñ postea deducit a partib⁹ in aliã obligationẽ extraiudicialẽ cessat ista ratio executiõis. Hinc infero q̃ si ista cautio seu pmissio fieret in iudicio psente iudice et acceptãte et faciẽte preceptũ de soluẽdo, tũc etiã haberet executionẽ paratã. l. si debitori. ff. de iudi. et. l. j. ff. de ↄfes. qr tũc cessaret ratio Bar. et doct. Scdo
3 nota ex tex. ibi ordo executiõis † q̃ sñia de iure cõi hʒ executionẽ paratã: et ita etiã alle. istũ tex. Bar. in. l. intra dies. j. cod. ti. ad idez est tex. in. l. minor. xxv. an. cui fideic. ff. de mino. intellige verũ qñ implorat officiũ iudicis p executiõe ipsius sñie. secus si intentaretur actio iudicati: vl' in factũ, tũc reqreretur libellus et litis cõte. et sic tũc nõ haberet executionẽ paratã, vt declarat Bar.
4 in. l. intra dies. j. eo. ¶ † Tertio no. in ver. sʒ et si pignora, q̃ lʒ cõdẽnatus dederit pignora vel fideiussores nõ p hoc impedit executio sñie ↄ eũ in aliis bonis vel in psona debitoris qñ captura psone nõ esset alias phibita rõnẽ assignat tex. in ver. qppe, scdʒ q̃ antiq Bar. et oẽs intelligũt, qr datio pignorũ et fideiussorũ sit vt magis sit cautũ creditori et sic ad roborãdum et ↄsequẽter ad augmentũ ergo non debet operari diminutionẽ. vt. l. si mãcipia. ff. de fund. instru. facit. l. qd fauore. C. de legi. et. c. q̃ ob gratiã. de reg. iur. in. vj. Ego aliter et notabili⁹ intelligo rationẽ isti⁹ text. in ver. quippe: q dicit, quippe cum accesserit aliqd rei ind. nõ est a re indicata recessum: põdero verbum accesserit. vult eñ dicere tex. q̃ cũ datio pignorũ et fideiussor. sit accessoria et sic nõ potest stare sine principali. l. naturaliter. ff. de cõdi. inde. et in regula accessoriũ. de reg. iur. ergo q dat pignora vel fideiussores p re iudicata aut accipit, nõ vult eaz nouare: imo agit vt non fiat nouatio qr accessoriũ nõ põt p se stare sine principali. Itez qr accessoriũ non põt extinguere suũ pncipale sicut nec ↄfirmare. l. ex pupillari. ff. de vulg. et pup. Tenendo primã declarationẽ, facit iste tex. ad notabilẽ decisionẽ quã ponit Bar. post Guil. de cu. i. l. q̃
5 uis per illum tex. ff. de pigno. ac. q̃ † promisisti mihi centum in paschate vel dare obsides aut pignus sufficiẽs, q̃ si eueniẽte pascate tu vis mihi dare pignus aut obsides ego possum te cogere ad soluẽdum illa centum qr illud de dandis obsidibus vel pignoribus fuit inductũ fauore mei creditoris vt esset mihi magis cautum ergo nõ põt retorqueri i oppositũ. et vltra Bar. facit solẽnis tex. in. l. cãm. §. puellã. ff. de manumi. et in. l. qui legati. C. vt in posses. leg. Nec ob. q̃ i alternatiuis electio sit debitoris. l. plerũq. in fi. ff. de iure do. et in regula in alternatiuis. de re. iur. i. vj.
6 qr † pcedit in alternatiua rerũ quarũ quelibet est in obligatione et solutiõe: secus si vna est in obligatione altera ad cautelam creditoris: vt ei magis sit cautũ. Item sʒ Bar. si debitor nõ posset pcise cogi ad soluendũ illa centũ esset in electione debitoris an deberet vel nõ: contra reg. l. ij. §. sceuola alias incipit. l. sceuola. in prin. ff. de eo q̃ cer. lo. ergo alternatiua illo mõ intelligi nõ dʒ. Et cum Bar. tenẽt Pau. de ca. et d. Alex. hic. istã decisionez Bar. sequũt Albe. de ro. Raph. ful. Pau. de ca. in. d. l. quãuis. Pau. de ca. in. l. cũ pponas. ad fi. C. de trãsac. do. Alexã. in. l. i. in i. col. ff. qui satisd. cog. Sali. in. d. l. qd fauore. in vlt. co. C. de legi. vbi sequitur decisionẽ Bar. lʒ eius solutiões impugnet: et ista est cõis sñia a qua nemo discrepauit. Ego semp dubitaui de ista decisio. Bar. et cõi, qr fundamẽtum Bar. et cõe nõ videtur mihi verum q̃ ista pmissio alternatiua sit facta fauore creditoris: ergo nõ debeat cõtra eum retorqueri. ego non video in quo illa alternatio possit dici apposita fauore creditoris: imo si verũ amam⁹ est mero fauore debitoris: nã soluere in certo termino: istud bñ posset respicere fauorẽ creditoris: sʒ illa alternatiua q̃ teneatur soluere centũ in festo paschatis vel dare obsides aut dare pign⁹ videtur mihi q̃ respiciat solũ merũ fauorẽ debitoris q̃ possit alterum ex istis tribus facere non autem q̃ ista alternatio sit facta vt sit magis cautũ creditori: sʒ vt debitor possit facere qd velit ex istis tribus vel soluere vl' dare obsides aut dare pignora. Nec ob. fundamentũ Bar. q̃ si esset in electiõe debitoris nõ soluere sʒ dare pignora vel obsides qd esset in electiõe debitoris an deberet ↄtra regu. d. l. ij. §. sceuola. qr errat Bar. et ad hoc respõdeo ex mẽte Salic. et ful. in. d. l. q̃uis. et Salic. i. d. l. qd fauore. q̃ ista cõuẽtio dʒ sane et realr intelligi q̃ datis pignorib⁹ debitor nõ posset cogi ad soluẽdũ in paschate. et sic in termĩo, nõ tñ qn in futurũ possit cogi soluere et qn pign⁹ datũ possit postea vendi, ita posset teneri cõtra decisionẽ Bar. et cõem. Cõsiderando bene qr in hoc cõsistit punct⁹ cuius fauore illa pmissio alternatiua pncipaliter pcesserit, et alio nõ apparẽte videt q̃ in dubio respiciat fauorẽ debitoris. ¶ Glo. in verbo nouatio. diuiditur in quatuor partes. In. i. declarat tex. In. ij. rñdet tacite ↄoni. In qua dic meli⁹ vt hic p Bar. et p eñdẽ Bar. i. l. pe. ff. de pro. stip. et. l. q vsumfructũ. ff. de verb. ob. In. iij. allegat tres bonas cõcordãtes ad tex. In. iiij. opp. et non soluit sed ibi dic q̃ scda stipulatio ↄtinebat plus tpe q̃ pma: ideo ibi fit nouatio q̃ nõ est hic vbi stipulatio cõtinebat idẽ q̃ pma obligatio indicati put declaraui in tex. ¶ Glo. in ver. nõ est: in ista gl. in fi. Bar. et
7 alii rñdẽt ad oppositiõez gl. † q̃ p puisiõe hoĩs itelligit recessum a puisiõe legis verũ est qñ est puisio spãlis et ex ordinaria, ita loquunt iura allegata p glo. rõ qr facili⁹ tollitur ius spãle et singulare q̃ ius cõe. l. eius militis. §. militia missus. ff. de testa. mili. et. §. qr vero verisimile. in aut. de aliena. tu rñde aliter vt dixi. s. in. ij. not. q̃ hic dãdo pignora vel fideiussores agebatur vt firma remaneret res iudicata et vt non fieret nouatio qr accessoriũ nõ põt stare sine pncipali. et hoc voluit iste tex. in ver. quippe. in ver. accesserit. vt. s. dixi. ¶ Glo. fi. i ver. cõdẽnat⁹. In ista glo. ibi lʒ directa nõ sit nouata. s. cõpetẽs cõtra procuratorem sed istud non videt bene dictũ fm dy. et Albe. de ro. qr contra pcuratorẽ nulla datur actio nisi sit procurator in rem suaz aut se liti [illegible] obtulerit vt dicitur in prin. huius. l. Ang. dicit q̃ ad saluandã istã glo. opʒ te presupponere q̃ loquat in casu in quo sñia poterat mãdari executioni tam contra pcuratorẽ q̃ cõtra dñm: vnde tũc ista glo. est diligenter notãda, q̃ si dñs isto casu aĩo nouãdi pmisit illud q̃ in sñia erat deductũ sola vtilis nouat et nõ directa, vñ cõtra dñm bene cessat ordo executionis sʒ non contra pcuratorẽ qd est tenendũ menti fm eũ. Tu autẽ
8 vt clare habeas istã gl. nota ex ista gl. duas cõclusiones pma † q̃ ex sñia lata contra pcuratorem cõpetit duplex actio iudicati: vna vtilis et efficax q̃ cõpetit cõtra dñm. Alia directa cõtra eius pcuratorẽ pter ius directũ instãtie qd est penes eũ cum pcurator p litis cõtest. esset effectus dñs litis. l. pcuratorib⁹ et l. nihil arbitramur. C. de pcu. et illa est inutilis et inefficax si opponatur exceptio: ita intelligit prin. hui⁹. ll. fm Imo. et Alex. hic sicut ecõtra actio iudicati actiue datur pcuratori vincenti p executiõe sñie contrã reum. lʒ obstet exceptio. l. si procurator meus. ff. de procu. Bar. i. l. hoc iure. ff. de soluti. vbi etiã ad hoc allegat istam glo. quã etiã alleg. idem Bar. in. l. i. in. ij. col. C. de senten. et interlo. om. iud. ¶ Secunda conclusio glo. est. q̃ si innouatur vtilis actio iudicati per dñm. non per hoc tollitur directa contra procuratorem: intellige sane secundum comenses qd non tollitur ipso iure: sed bene in effectu: et sic opposita exceptione. l. si cum emptore. ff. de pactis.

1 Tempus in sententia statutum supplet tempus legale si est maius si vero minus a lege suppletur.
2 Tempus assignatum a iudice in sententia incipit currere a tẽpore late sententie.
3 Condemnatus sub conditione non dʒ se solutioni parare.
4 Qñ appellatum est a sñia et iudex appella. confirmauit pmam sñiam, tunc tps solutionis incipit currere a die late secũde sententie si vero sit deserta appel. an cogatur illico soluere.
5 Iudex sint causa non potest abbreuiare tempus quadrimestre indultum a lege iudicatis.
6 Tẽpus taxatũ a statuto vel consuetudine si iudex per errorem assignauit minus, supplebitur a statuto vel consuetudine.
7 Quando iudex exprimit tempus q̃ tacite inest a lege licet addat maius, tamen illud q̃ tacite inerat a lege dicitur potius tẽpus legale q̃ tempus iudicis.
8 Si arbiter condemnaui aliquem ad soluendum infra quatuor menses sub certa pena q̃ elapso quadrimestri possit moram purgare sicut quando dies apponitur a lege pena ab homine, admittitur purgatio more.
9 Quãdo dies apponitur a lege et pena ab homine bene admittitur purgatio more.

Si quis condẽnatus.

1 † Tẽpus in sñia statutum supplet tps legale: si est mai⁹: et si est min⁹ a lege supplet. h. d. vel sic. et pleni⁹, tps i sñia assignatũ cõdẽnato ad soluendũ currit a tpe late sñie. Et si est minus tpe legali indulto iudicatis, supplet per legem vsq ad tps legitimum, si est maius cõputatur in eo tps legitimum

sitimum: ⁊ vtrūq; habet̄.h.d.diuidit̄ in duas partes. In.j.po- nitur thema ⁊ qō. In.ij.bimēbris responsio.ij.ibi.ſ; ſi quidē mi norem. ¶ No.j.ex isto tex.iūcta gl.in versi.tempus: regulam ꝙ
2 † tp̄s assignatū a iudice in sniā incipit statim currere a tp̄e late sniē: ⁊ istud etiā ꝓcedit qn̄ iudex in sniā nullum tp̄s assignasset nā tp̄s quadrimestre ꝙ datur a lege iudicatis suis iudice, icipit currere a die late sniē.vt.l.ij.C.de vsu.rei iudi. Limita istā reg. ꝓ cedere ſm gl.nostrā, qn̄ sniā est lata pure. secus si sit lata sub ɔdi tiōe q; pendente conditione non currit cōdēnatio tēpus ad sol uēdum ꝗuis pendente ɔditione currat tp̄s ad appellandū. vt est tex.in.l.j.§.biduū.ff.qn̄ appel.sit. ¶ Pro primo dicto ꝙ condē nato sub cōditione nō currat tēpus ad soluēdū gloss.nihil alle- gat: ſ; ꝓ secūdo allegat: q; est in ptāte litigatoris statim appella re quasi dicat ꝙ nō est in potestate condēnati sub ɔditiōe solue re: vt statim sequat̄ liberatio: vt.l.sub cōditione.ff.de solu. ¶ Pro
3 ista gl. † facit q; cōdemnatus sub cōditione non d; se solutioni parare: cum forte speret ɔditionem nō existere.l.traiectitie.§.j. ff.de acti.et obli.⁊ sic non est sibi imputandum si interim de solu tione nō ꝓuidit: cum nesciret an esset futurus debitor: sed in ap pellatione non requirūtur ꝓparamenta cū possit fieri solis ver- bis.l.ij.ff.de appel. Item tēpus qō datur iudicatis ad soluendū datur pro executione sniē: sed sniā conditionalis nō meret̄ execu tionē ante cōditionis euentū, q; pōt deficere conditio ⁊ nō erit sniā. merito interim non currit tēpus ad soluendum cum adhuc soluere non teneat̄ sed appellatio tendit ad rescindendū sniam l.j.§.fi.ff.ad turp. posito ergo ꝙ sniā sit ɔditioālis: tamē statiz pōt appellari vt rescindatur spes ipsi⁹ sniē: ideo tempus ad ap- pellādum statim potest currere.d.l.j.§.biduum.ff.qn̄ appel.sit.
4 † Secūdo limita qn̄ a sniā ɔdēnatoria fuisset appellatum et iu dex appellationis ɔfirmasset primam sniam: tūc tp̄s soluēdi in cipit currere a die late secunde sniē ⁊ nō pme. tex.est in.l.ij.C.de vsur.rei iudi. Et facit ratio: q; tūc agit̄ ex sniā appellatiōis ɔfir mātē: ⁊ nō ex prima ſm Bar.⁊ alios in.l.j.vbi dixi.s.eo. Si aūt appellatio esset deserta qn̄ incipiat currere tp̄s solutiōis habes gl.notabilē in.l.ij.in ver.executiōi.⁊ ibi Bal.⁊ alii.C.de tempo. appella. Quicquid teneat idem Bal.in.l.qn̄ nōnulli.C.de ap- pella.ꝑ illū tex.in ver.mox.vbi mirabiliter tenuit ꝙ qn̄ appella tio fuit deserta: ɔdēnat⁹ illico cogit̄ soluere: ⁊ nō habet spatiuz quatuor mēsiū qō alias datur cōdēnatis ad soluendum quem re probat.d.Alex.hic ⁊ plenius in.l.debitoribus.j.eo.vbi istud re seruo examinādum: q; tex.in.d.l.nōnulli.in versicu.mox. loqui tur in debitoribus fiscalibus qui nō habent quadrimestre tem- pus ad soluēdum: vt dicam plene in.d.l.debitoribus. ¶ Scdo
5 no.ex tex.ibi suppletur ex lege † ꝙ iudex sine causa nō pōt abbre uiare tēpus quadrimestre indultum a lege iudicatis: patet quia si abbreuiat suppletur a lege tēpus vt in littera. Istū tex.limitat Bar.in.l.ij.in vlt.col.in.iii.q.s.eo.vt ꝓcedat in tp̄e indulto a le ge sine ministerio iudicis secus si esset indultū a lege cū ministe- rio iudicis: tūc lex nō suppletur: sed d; appellari vt ibi p eū, facit tex.in.c.ꝙ ad ɔsultationē.e.tit. Et ibi late do. Ab.in.v.co.ad fi.
6 † sequēti. Adde † ꝙ si istud temp⁹ quadrimestre qō datur a lege condemnatis esset p cōsuetudinem abbreuiatū ⁊ redactum ad tp̄s.x.dierū, ⁊ iudex statuit qnq; dies: alū qnq; supplēt̄ ex ɔsuetu dine ita p istū tex.ſ; Bal.i.l.ij.i.ij.co.C.de exec.rei iu. Alibi per istū tex.determinat notabilr̄ Bal.in.l.si ea.i vl.co.i.pe.q.C.g ac cu.nō pos.ꝙ si statuto caueat̄ ꝙ ɔtumax ponat̄ i bānū: quo as- signet̄ ei termin⁹ octo dierū ad cōparendū infra quē si nō cōpa- ruerit habeat̄ p cōfesso ⁊ ɔuicto: ⁊ iudex p errorē assignauit solū terminum sex dierū certe elapsis octo dieb⁹ assignatis a statuto habebit̄ p ɔfesso ⁊ cōuicto: q; tp̄s breuius taxatū a iudice sup- pletur a statuto p hūc tex.⁊ sequitur Pet.de anch.in cōmmē.c. canonū statuta.de cōstit.in ver.item queritur statuto cauetur ꝙ reus ⁊ do. Alex.hic. ꝗuis contrariū videatur tenere idē Bald.
7 in.l.j.C.de requi.reis. ¶ Ultimo no.gl.fi.que dicit ꝙ † qn̄ iudex exprimit tēmpus qō tacite inerat a lege licet etiam addat mai⁹ tamē illud qō tacite inerat a lege dicitur potius tēpus legale ꝗ̄
8 tēpus iudicis. facit ad notabilē qōnem † ꝙ si arbiter cōdēnauit aliquē ad soluendū infra ꝗtuor menses sub certa pena qō elapso
9 quadrimestri possit moram purgare † sicut qn̄ dies apponitur a lege ⁊ pena ab homine tunc admittitur purgatio more.l.si cum dies.⁊.l.seq.ff.de arbitris. secus si illud tempus censeret̄ habere ab arbitro: q; post lapsum illius tēporis incideret in penā cōpro missi ⁊ non posset morā purgare cū ibi sit dies ⁊ pena ab homie et est tex.in.l.celsus.in prin.ff.de arbitris.q; vt ibi dicit glo.que quotidie allegatur mitius agitur cū lege ꝗ̄ cū homine. ū̄ Bar. in.l.iii.in.j.q.ff.de leg.j.post Pe.⁊ Cy.determinat contrariū ꝙ ista gl.loquatur in iudice qui tenebatur ex necessitate illud tem pus quadrimestre apponere vnde si illud exprimat censet̄ lega- le.ita proprie loquitur ista gl.sed si arbiter tale tēpus exprimat facit hoc volūtarie q; poterat aliam diē statuere.l.ad ꝗ̄.§.solu- tioni.ff.de arbitris ergo nō d; cēseri tēpus legale, nā pars cen- setur illud tp̄s habere ab arbitro: ⁊ sic non poterit moram pur gare.d.l.celsus.in pri. De ista.q.dixi ordinarie post alios in.d l.iii.ff.de lega.j.⁊ in.l.si arrogator.vbi etiā Bar.pōit.ff.de ado pti. Ad ibi dicta me remitto.

1 Uerba vniuersalia negatiua important totalem nullita- tem ipso iure.
2 Sententia nulla non est sententia.
3 Iudex qui tulit sententiam nullam non tenetur parti in syndi catu nec facit litem suam.
4 Sententia nulla non meretur executionem: imo si facta est de bet retractari.
5 An ⁊ quando exceptio nullitatis possit opponi ad impedien dum executionem sententie.
6 Citatio ꝓbatur per verba enuntiatiua iudicis facientis men- tionem in sententia de citatione.
7 Qn̄ negatiua est fundamentū alicuius tenetur eam ꝓbare.
8 In dubio presumit̄ precessisse citatio ad hoc vt sniā valeat: da- to ꝙ in senten.non fuerit facta mentio de citatione.
9 Si appareret ꝙ gratia differende solutio. opponeretur nulli- tas etiam si se offerret pars incontinenti probare parata non impediretur executio sententie.
10 Qn̄ iudex verisimiliter suspicatur exceptionem calūniose op- poni: pōt eam reiicere dato ꝙ esset peremptoria.
11 Si iudex presumit malitiā cōtra tertium volentē impedire exe cutionem sniē ratiōe sui interesse, nō debet audire nec curare de appella. quod est plus.
12 Etiam a summaria cognitione potest quis repelli vbi presumi tur calumniari.
13 Exceptio nō presumit̄ calūniose opponi qn̄ ꝓbationes offerū tur incōtinenti, l; ad cautelam iuramentum offeratur.
14 Lenis presumptio contra opponētem non sufficit ad eum re- pellendum.
15 An impediatur executio vbi quis habeat tres sniās ꝓ se cōfor- mes si opponat̄ ꝙ oēs sunt nulle vel altera earum vel vltima.
16 Si sniā est cōfirmata p superiorē allegatio nullitatis etiā si nō exigat altiorem indaginem non admittitur.
17 Etiam qn̄ sentētia esset nulla ex defectu iurisditio. iudicis ⁊ fuis set cōfirmata ⁊ a sniā cōfirmante nō esset appellatū non posset opponi excep. nullitatis.
18 Exceptio nullitatis regrēs altiorem ⁊ plixiorem indaginem nō impedit executionem iudicati.
19 Qn̄ opponitur nullitas ex defectu iuris. iudicis procedētis est admittēda ⁊ impedit executionem dato ꝙ requireret altiorem indaginem.
20 Exceptio nullitatis ꝓueniēs ex defectu iuris. nunꝗ̄ intelligitur esse reiecta etiā post tres sententias conformes.
21 Quando executio est irretractabilis exceptio nullitatis impe- dit talem executionem.
22 Ubi periculū est irreparabile recedimus a regulis iuris cōis.
23 Captura persone est ignominia irretractabilis.
24 Cōtra minorē.xxv.annis nō pōt fieri executio per capturam.
25 Apud graues personas maior iniuria reputatur captura per- sone ꝗ̄ rerum ⁊ sic bonorum.
26 Restitutio in integrum etiam si exigat altiorem indaginē im pedit executionem sententie.
27 Restitutio in integrum est quedā species appellationis.
28 Cōtra sniam principis ita de facili admittit̄ restitutio ꝓpter presumptionem que resultat ex sniā vnius magni principis.
29 Restitutio in integrū que petit̄ aduersus sniāz latā ab aliquo iudice inferiori hīvim appel.⁊ impedit execu. secus vero qn̄ pe tit̄ contra sniam principis vel regis qn̄ ipā est potius quedam supplicatio q; per viam supplicationis gratia conceditur.
30 Quādo dicatur exceptio incontinenti posse probari.
31 Ubi aliquid non reperitur determinatū a iure statur arbitrio ⁊ declarationi iudicis.
32 Statutum ꝙ contumax non possit appellare intelligitur de ri te contumacibus ⁊ sic de rite citatis.
33 Licet appellans faciendo aliquem actum coram iudice a quo appellauit censeatur renuntiasse appella. hoc est verum si act⁹ fuit validus alias secus.
34 Si vigeat statutum ꝙ bannitus possit impune occidi: ⁊ aliqs erat bannitus sed non legitime an occisor debeat puniri de ho micidio.
35 Homicidium est prohibitum omni iure diuino ⁊ humano.
36 Occidens bannitum qui soluerat condemnationem sed non- dum erat cancellatus de libro licet de solutione factum erat in strumentum publicum non tenetur pena homicidij tanquam dolosus: sed tanquam culpabilis punietur arbitrio iudicis at- tenta qualitate facti.

37 Occidens bannitū qui tñ erat cancellatꝰ de bãno si de hoc oc-
cidēs erat ignorãs nō poterit puniri de homi. poterit tñ ei cul
pa imputari quare cãcellationē banni nō inuestigauit.
38 Qñ nullitas bãni esset patēs bãnitus nō pōt occidi ⁊ per con-
sequens non excusabit ipsum occidentem.
39 An pendēte qōne nullitatis banni ⁊ sic pēdente lite in iudicio
an bannum sit nullū vel ne intelligatur interim suspēsa illa po
testas offendendi bannitum concessa a statuto.

Condemnatum.

Non dr cōdēnatus vt ꝯ eū executio possit fieri, nisi cō
dēnatio valeat. h. d. Et primo ponit dictū. scdo declaratio di-
cti. ij. ibi, ceterū si aliq̃ rōne. Et pōdera text. q dicit si aliq̃ rōne
1 snīa nulliꝰ momēti sit. † nã illa vba nulliꝰ momēti cū sint vni-
uersalia negatiua videnť iportare totalē nullitatē ⁊ ipo iure. l.
si qs semproniū. ff. ď he. isti. ⁊ l. si mior. ff. de huis expor. ⁊ aut. sa
cramēta puberū. i fi. ⁊ Bar. i fi. ⁊ Ang. ad hoc no. C. si aduer. vē
di. vt qr snīa sit venalis. l. venales. C. qñ pūo. nō est neces. vl lata
a nō competēti iudice: vt toto ti. C. si a nō cōpe. iud. fue. iudi. nã
iudicatū accipere debemus ab eo cui ius iudicãdi fuit: decidit
tex. i. l. i. §. fi. ff. ad turpi. vl qñ snīa nō fuit lata de scripti recitatio
ne. l. fi. C. de sen. ex periculo reci. ⁊ c. fi. de re iu. i. vi. vel qñ fuit la-
ta parte nō citata. l. de vno quoq;. j. eo. vel iuris ordine nō serua
to. l. plata. C. de sen. ⁊ interlo. om. iu. In istis casibus ⁊ in simili-
2 bus snīa est ipso iure nulla. ¶ † No. ex isto tex. ꝙ non dicit ꝯdē
natus: qñ ꝯdēnatio est nulla: ⁊ sic snīa nulla nō est snīa: ⁊ ad hoc
quotidie allegať iste tex, adde tex. no. in cle. pasto. e. tit. vbi dicit
tex. ꝙ snīa que iuris caret effectu: etiã autoritate ⁊ noīe rei iud.
3 carere dʒ: nec nomē snīe hr̄e mereť. ¶ † Hinc est ꝙ iudex q tu-
lit sniam nullã nō teneť parti in syndicatu nec facit litē suã ʒ vt
est gl. no. in. l. fi. in prin. in gl. j. ff. de varijs ⁊ extraor, cog. Ang.
⁊ alij in. l. i. §. hec aūt verba. ff. ꝙ qsq; iu. late Bar. i. q. p eū dis-
putata incip. iudex q p iprudētiã. ¶ Itē actꝰ nullꝰ nō dr actus
l. sicut. §. j. vbi tex. not. ff. de ope. lib. ⁊ l. non dubium. C. de legi.
¶ Unde testm̄ nullū seu nō rite factū dicit abusiue testamētū.
l. ij. §. i. ff. quēad. testa. ape. Itē exheredatio nō rite facta non est
exheredatio, l. nō putauit. §. nō q̃uis. ff. de cōtrata. ¶ Itē istru
mētū nō rite factū nō dr instrm̄: nec caderet in statuto faciente
mentionē de instrumētis puta ꝙ instrumenta publica mãdeť
executioni. l. diuus. ⁊ ibi Bar. ad hoc no. ff. de test. mili. Idem
Bar. in. l. ij. §. j. ff. q satisda. cog. ⁊ in. d. l. nō putauit. §. nō q̃uis
ff. de ꝯtratab. ¶ Itē nō pōt dici instrm̄ guarētigiatū illud qď
de iure nō valet, ita no. Bal. in. c. cōstitutꝰ p illū tex, de consti.
4 ¶ Scdo no. ex isto tex. † ꝙ snīa nulla nō mereť executionē ex
quo correlarie vr̄ inferri, ꝙ exceptio nullitatis hēat impedire
executiōeʒ snīe: ⁊ pōdera ꝙ qñ snīa est nulla nō soluʒ dʒ ipediri
eiꝰ executio imo si executio iã sit facta illa dʒ retractari put vr̄
eē tex. i. l. si cū nulla. j. e. ⁊ l. iudicati. q̃ est lex fi. C. si ex fal. instru.
vñ faciliꝰ ipediť aliqd de nouo faciēdū quã iã factū tollať. l. pa
tre furioso. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. ⁊ c. quēadmo. cū si. ď
iureiu. sed. d. l. si cū nulla. ⁊ d. l. fi. q̃ volūt ꝙ pp̄ter nullitatē sen
tentie executio priꝰ facte retracteť pcedūt qñ lata erit snīa sup
nullitate. ista scda declaratoria nullitatis illa bene operať vt
fiat retractatio executiōis priꝰ facte. sed nos loqmur an sola ex
ceptio nullitatis opposita a parte ipediat executionē snīe: ⁊ sic
est materia valde diuersa: tñ de intellectu. d. l. si cū nulla. j. statiʒ
5 pleniꝰ diceť. Uideamꝰ ergo † an ⁊ qñ exceptio nullitatis possit
opponi ad ipediēdū executionē snīe ⁊ est passus vtilis ⁊ quoti
dianis quē Bar. hic pleniꝰ explicat quã alibi: ⁊ facit tria mem
bra. in duobꝰ vult ꝙ ipediat executionē snīe qñ excipiēs nihil
habet pbare. vel qñ incōtinenti pōt pbare, alias non impedit
executionē. Et sic ex doc. Bar. habes tres cōclu. vt hic p eū. Et
cū ista doctrina trãseūt cōiter doc. si dicit. d. Allexan. ꝙ satis est
cōis ista distinctio Bar. Istã doc. Bar. p oīa sequiť Joã. de li-
gnano. in. c. j. extra eo. d. Abb. in ꝯsi. lxv. inci. venio ad pmū, in
pe. col. Circa primã cōclusionē Bar. inquantū Bar. tenet ꝙ qñ
q; opponēs exceptionē nullitatis snīe: eo qr dicit ꝙ nō fuit cita
tus ad talē sniam nihil habet pbare: talis exceptio ipedit exe-
cutionē: solus Jo. de imo. hic dicit ꝙ istud nō est simpliciter ve
rū ꝙ ille q dicit ꝙ nō fuit citatus, nihil habeat probare quando
9 in snīa facta esset mētio de citatiōe † vt qr iudex i snīa diceret vi
sa citatiōe pemptoria ad audiendū sniam: talia verba enūtiati-
ua pbarent citationē pp̄ter autoritatem snīe: ex quo non fuit
ab ea appellatum: ⁊ ita dicit tenere Spe. ⁊ Jo. an. in ti. de snīa
i. §. vt autē. in v. ⁊ no. ⁊ ibi dicit Jo. an. post Guido. de suza. ꝙ
ita seruatur de consuetudine: imo plus sentit ibi Spec. ꝙ licet
in sententia non sit facta mentio de citatione ex quo tamē non
fuit ab ea appellatū presumitur proꝰ sententia ratione pcessus
⁊ hoc pp̄ter autoritatē snīe. c. in p̄ntia. de renun. ⁊ c. qm̄ contra
falsam. de proba. vt hic plenius per eum. Ultra eum ꝙ citatio
pbeť p sniam faciētem mentionē de citatione tenent Ange. et
do. Allex. in. l. de vnoquoq;. j. eo. ⁊ ibi do. Allex. in. ij. col. dicit ꝙ
istud cōiter teneť cū multis cōcordãtijs sibi allegatis p eum. vi-
de p te. tamē Bar. hic nō aperte loquitur in istis terminis quã-
do in snīa erat facta mētio de citatiōe. ¶ Ego vltra scribentes
arguo cōtra Bar. nã cum ista negatiua, ꝙ nō fuerit citatus ad
sniam, sit fundamentum ipsius opponentis nullitatē, ergo talē
7 negatiuam tenetur probare, qr ista est vera regula † ꝙ quãdo ne
gatiua est fundamentum alicuius, tenetur illam probare. istã re-
gulam tradit Inno. qui quotidie ad hoc allegatur in. c. sup his.
⁊ ibi do. Ant. de but. ⁊ Imo. de accusa. refert. ⁊ sequitur Bar. in
l. in illa. ⁊ ibi oēs sequuntur, vbi dixi. ff. de verbo. obli. Bar. in. l.
pe. §. docere. p illū tex. ff. ne vis fiat ei. ⁊ ista regula est nunq̃ fal-
lans s̄m Ang. in. l. veteribus. ad fi. ff. de pac. Confirmo per illud
quod tenet Bar. in. l. hi qui ad ciuilia. C. de appe. vbi tenet, ꝙ li
cet appellauerim a snīa quo casu appellatio cū rescindat pnū-
tiatum. l. i. §. fi. ff. ad turpi. ⁊ consequēter tollat presumptionem
sentētie: vt est glo. in. c. qm̄ contra falsam. in gl. fi. ⁊ ibi doc. de p-
ba. ⁊ in. c. in presentia de renun. tamē mihi allegãti negatiuam
s. sniam fuisse latam me non citato incumbit onus pbãdi ergo
8 contra Bar. hic. ¶ Secūdo contra Bar. facit qr † in dubio p̄su
mitur precessisse citationē ad hoc vt sententia valeat, dato ꝙ in
sententia non fuerit facta mētio de citatione: vt est bonus text.
in. c. bone memorie. ⁊ in. c. i. de ele. ⁊ istud cōiter concludūt doct.
s̄m. d. Allex. in. d. l. de vnoquoq;. in. ij. col. ergo ista presumptio
dʒ trãsferre onus probãdi in ipsuʒ opponentē vltra ꝙ sit funda-
mētum ipsius opponentis vt statim dixi. Salua Bar. ꝙ loqua
tur qñ ex inspectione snīa ⁊ actorū apparet ꝙ aliqua citatio nō
interuenit absq; alia probatione extrinseca: ⁊ ad hoc Bar. bene
allegauit tex. in. l. iij. C. de sen. que si. cer. quãti. vbi sententia erat
nulla: qr non continebat aliquam quantitatē nec per se nec p re-
lationem ad aliud, ista exceptio nullitatis nō requirit aliam p-
bationem extrinsecam. qr ex inspectione sentētie apparet ꝙ est
nulla. ⁊ ista non requirit aliam probationeʒ ⁊ impedit executio
nem sentētie, ita bene allegauit Bar. illam. l. ij. q̃uis Raph. cu
ma. dicat. l. ij. illius tituli nihil facere. In pposito ergo nr̄o ista
negatiua ꝙ non fuerit citatus ad audiendã sentētiã ideo nō re
qrit pbationē vt dīt Bar. eo qr ex inspectiōe actoruʒ apparet ꝙ
nō fuit citatus. ⁊ hoc modo bene probatur. l. fi. vbi est tex. C. de
reb. cred. gl. ⁊ doc. in. l. ij. C. de errore aduocatorū. Et sic nō req-
riť alia pbatio extrinseca q̃ ista p inspectionē actorū que suffi-
cit prout etiã tenet Bar. in. d. l. qui ad ciuilia. C. de appel. ⁊ i. l. i.
ff. si tutor vel cura. appel. ⁊ ista est pprie mēs Bar. hic. ⁊ hoc mō
tollūtur due obiectiones. s. facte. ¶ Tertio inquãtum Bar. in
isto primo mēbro ⁊ etiã. s. allegat. l. si cum nulla. j. eod. Ad pro-
bandū ꝙ exceptio nullitatis impediat executioneʒ snīe male al
leg. illum tex. qr ibi iam facta erat executio: qr iam pignora erãt
capta ⁊ distracta: vt ibi in litera. ergo sola exceptio nullitatis op
posita a parte non posset operari retractionē illius executiōis:
sed requireretur snīa alterius iudicis declaratoria: q̃ declararet
illam primam sniam esse nullã ⁊ retractaret illã executionē snīe:
nam pars que est priuata persona nihil potest contra factuʒ su-
perioris. c. cum inferior. de maio. ⁊ obe. Nisi salues Bar. itelligē
do. d. l. si cum nulla. prout reperi intelligere Jac. de Ranē. ⁊ Al
be. de ro. ꝙ ibi snīa erat nulla: ideo nō valet executio: si ꝯtra exe
cutionē opponatur de nullitate ad eam retractandam. Sed ex
alio ꝙ illa. l. si cum nulla. male allegetur per Bar. patet quia ibi
alius est verus sensus illius litere, ꝙ executio fuit facta anteq̃ es
set lata sentētia: vnde ab executione ante lataʒ sniam nō potest
inchoari. l. j. C. de execu. rei iud. ita intelligūt ibi illuʒ tex. Ang.
Imo. ⁊ Pau. de ca. Raph. cu. ⁊ do. Allex. ⁊ est cōis ⁊ verus intel
lectus. dum ergo tex. dicit si cum nulla snīa precessisset: qr nulla
snīa adhuc erat lata: ergo male allegatur p Bar. ꝙ ibi exceptio
nullitatis opponereť cōtra sniam cum ibi snīa nōdum esset la-
ta. q̃uis etiã ipsemet Bart. ibi in illa. l. in summa ad ideʒ no. il
lum tex. ꝙ exceptio nullitatis opposita contra sniam impediat
executionem snīe ⁊ male: qr tex. hoc nō vult. sustinendo Bar. eo
modo quo potest dic. ꝙ Bar. in isto primo mēbro concludit ꝙ
qñ exceptio nullitatis verificatur ex sola inspectiōe actorū absq;
alia pbatione extrinseca: vt ꝙ nō fuerit citatus illa impedit exe
cutionē snīe: subdit Bar. ꝙ sic intelligitur dictum Innoc. ⁊ d. l.
si cum nulla. ⁊ l. i. C. de execu. rei iud. quas simul. allegat: qr idem
dicunt: nam ꝙ nō fuerit lata aliqua snīa verificatur ex sola inspe
ctione actoruʒ absq; alia probatione extrinseca vnde etiã ista ex
ceptio q̃uis nō sit exceptio nullitatis sentētie impedit executio
nē fieri: qr etiam iam factam faceret retractari. ¶ Circa secūdaʒ
conclusionem ꝙ exceptio nullitatis que pōt incōtinenti pbari
sed per probationes extrinsecas. impedit executionē iudicati. qr
executio snīe requirit summariã cognitionē. l. a diuo pio. §. si su
per. j. eo. dixi in. l. s. eo. sed in summarijs admittuť exceptiones
que possunt incōtinenti probari. l. iij. §. ibidē. ff. ad exhibē. l. ille
a quo. §.

a quo.§.si de testamento.ff.ad trebel.⁊.c.literas.de restitu.spo.
¶Ista scdam pclusionē limitat Ang. Imo d.Alex.⁊ d.Pet.
9 de ex.nisi appareat q̄ †gratia differēde solutionis opponeret nullitas:q etiā si offerret incōtinēti se paratū probare nō impeditur executio snīe.per.l.satis aperte.C.de falsis ⁊ plus nō dicūt.
10 ¶†Adde pro ista limitatione facere,q̄ quādo iudex verisimiliter suspicatur exceptionē calūniose opponi,pōt eam reijcere,dato q̄ esset peremptoria.ita tenet.d.Abb.post Inn.in.c.post electionem.in vlti.col.de conces.prebē.⁊ in.c.suscitata.in.iij.not.p illum tex.de in integ.resti.⁊ in.c.ex parte.i.in.ij.not.⁊ in.c.pastoralis.ij.pe.in.§.col.de offi.deleg.⁊ in.c.nullus.in fi.de presum.⁊ in.c.super eo.el.i.in fi.⁊ in.c.interposita.in pn.in.i.not.de appel.⁊ in.c.constitutus.de fideius.¶Secundo addo illud qd not.d. Abb.in.c.super eo.in vlti.col.de offi.dele.p gl.ibi:sup vbo tene-
11 bit.ad fi.quā ad hoc reputat singularē† q̄ si iudex p̄sumit malitiam cōtra tertium volentē impedire executionē sententie ratione sui interesse,nō debet audire nec curare de appellatiōe:quod est plus:qd bene no.¶Tertio addo q̄ per eandē glos.in.c.sup
12 eo.notāt ibi Bal.⁊ d.Abb.ad fi.† q̄ etiā a summaria cognitiōe potest quis repelli vbi presumitur calūniari.¶Istam limitationem Ang.⁊ sequaciū sic vltra eos ampliatā ⁊ confirmatā q̄uis a nemine impugnatā non puto esse veram qz ex quo opponens offert se probaturum incōtinenti per talē oblationem purgatur presumptio malitie fz d.Abb.in.d.c.suscitata.⁊ glo.no.de iure ciuili.in.l.i.§.siue autem.in verbam pefectā.ff.de tab.exhib.⁊ ita limitat.d.Abb.ea que.s.proxime dicta sunt:qd est tenēdū mēti ⁊ vltra eum:q ipse allegat duas glossas.Ego allego tibi text.in
13 c.literas.de resti.spo.†vbi quādo probatiōes offerunt incōtinēti:nō presumitur exceptio opponi calumnie se:lz ad cautelaz iuramētū recipiat:q̄ talis obiectio malitiose nō fiat.ita ibi est tex.
14 ¶†Confirmo q levis presumptio malitie contra opponentē non sufficit ad euz repellendū:vt est tex.in.c.licet causam.in ver. nonnulli crederent.⁊ ibi d.Abb.in.ij.col.ad hoc no.de proba. imo requiritur q̄ sit malitia vehemens ⁊ multū vrgens:⁊ sic q̄ suspicio iudicis ⁊ eius opinio nō sit levis ⁊ ex levi causa:sed multum vehemens ⁊ multum vrgens.vt est tex.optimus.in.d.c.suscitata.⁊ ibi.d.Abb.in.iij.not.ad hoc multū notat.⁊ idē.d.Abb.
15 in.c.post electionē.in.i.col.in prin.de cōces.prebē.¶†Secūdo principaliter limitat istā secundā conclusionē Bar.nisi quis habeat pro se tres sententias diffinitiuas conformes.nā tunc etiā si oēs dicantur nulle:vel altera earum vel vltima:⁊ offerat probatio nullitatis incontinenti:nō impedit tñ executio:vt est casus hodie in cle.i.de re iudi.vbi papa statuit vt calūniis litigantium obuietur,q̄ post tres sententias diffinitiuas vel etiā interlocutorias alias exequibiles in petitorio vel possessorio latas, ad agendum vel opponendum de nullitate reus nullatenus admittat donec huiusmodi sententie executioni fuerint plenarie demandate.⁊ ita per illū tex.limitāt Raph.cu.Pau.de ca.⁊ lati⁹ d.Alex.hic cū aliis cōcordātiis allegatis p d.Alex.Tñ Bal.i l.vnica.circa prin.C.ne liceat tertio prouo.tenet cōtrariū:q qñ exceptio nullitatis pōt statim probari impedit executionez illarum trium sniarū:nec tūc habet locū.d.cle.i.que in ratione proemiali fundatur vt calumniis litigantiū obuiet:sed qñ opponēs nullitatē vult eam incōtinenti probare cōstat de non calumnia opponentis.⁊ ad hoc bene faciunt que dixi.s.in proxima precedenti limitatione.idem tenet And.de iser.de quo doc.nō faciūt mentionē in.c.i.circa fi.de controuer.inter vas.⁊ aliuz de benefi. ⁊ ista secūda opi.videtur satis colorata:vt dixi ex his q̄ tenui i precedenti limitatione iuncto proemio.d.cle.istamē prima opi mihi videtur esse verior:p tex.i.d.cle.i.vbi papa specialiter statuit q̄ qñ sunt tres sententie conformes q̄ omnino exequant:ergo etiā quando opponens offert se velle incontinenti probare alis nulla specialitas esset illarum trium sentētiarū si posset earū executio impediri quando exceptio nullitatis incontinenti habet probationē non pono bene pro constāti:sed pro ea dico facere illud qd
16 ponā in sequenti limitatione.¶†Tertio limita istam cōclusionem Bar.qñ sententia est confirmata per superiorē:tunc allegatio nullitatis etiā si nō exigat altiorē indaginē nō admittet.fm Inno.in.c.i.de confir.vti.vel inuti.⁊ in.c.super literis.in gl.sua in ver.forsan.de rescrip.vbi ad hoc allegat.c.i.de trar.sac.⁊ sequūtur Raph.cu.et.d.Alex.hic.q dato q̄ prima sentētia esset nulla.tñ ex quo fuit confirmata per scdam:habet pro veritate lz sit cōtra ius litigatoris.l.i.§.item cū cōtra sacras.ff.q̄ sen.sine ap-
17 pe.resci.⁊.l.fi.C.qñ prouo.Addo ⁊ pfirmo a fortiori† q etiā qñ sententia esset nulla ex defectu iurisditionis iudicis ⁊ fuisset cōfirmata:⁊ sententia confirmante non esset appellatum:tunc talis exceptio nullitatis opponi nō pōt.fm.d.Abb.in.c.ea que.e. ti.de re iudi.idem tenet.d.Alex lz de dño Abb.nō faciat mētionem in.l.de pupillo.§.qui opus.in.iiij.col.ff.de ope.no.nun.⁊ i consil.iii.v.partis:quod incipit viso themate supascripto puto
18 verissimū esse.¶†Tertia conclusio Bar.q̄ exceptio nullitatis requirēs altiorem ⁊ prolixiorem indaginem non impedit executionem iudicati alioquin eluderia esset illa snia.vt dicit tex.in.l. si pretor in pn.⁊ ei.d.⁊.c.cōm sia.q̄ pcero.⁊ e elec.an.vi.sed seruatur i iudicio ordinario.l.ille a quo.§.si de testamēto.ff.ad tre. ⁊ post facta executionē poterit postea agere de nullitate ⁊ facere retractari illā executionē:vt est tex.i.d.cle.i.de re iud.⁊ in.l.fi.C. si ex fal.instru.Bar.in.l.i.ante fi.⁊ ibidē Bal.i.ii.col.C.qñ puo. nō est neces.⁊ ideo qñ esset aliqua presumptio pro opponēte,tūc petens executionē debere cauere victo de reponēdo oīa in statu in quo erant sententiam ⁊ de restituendo omnia, in casu in quo in posterum declaretur sniam esse nullam:vt in aut.que supplicatio.C.de preci.impe.offe.⁊.c.suscitata.de in integruz resti.Rapha.cu.⁊ d.Alex.hic.¶Limita istam conclusionē Bar.vt pcedat qñ peteret executio snīe p officium iudicis/secus si peteret via actionis iudicati vel in factū qz cū tūc requirat libell⁹ ⁊ litis contest.vt declarat Bar.in.l.intra dies.ī.eo.tunc indistincte admittitur exceptio nullitatis etiam requirens altiorez indaginem.ita limitat Bal.i.l.fi.C.de ordi.cogni.⁊ in.l.fi.C.si ex falsis instrus.sed caue vt etiā dicit.d.Alex.dato q̄ intētet via actionis iudicati ⁊ lis contestet:atñ q summarie pcedit nō admittunt exceptiones que requirunt altiorē indaginē.l.iii.§.idē.⁊.l.tigni.§. pe.ff.ad exhibē.¶Secūdo limita cōclusionē Bar.nō pcedere
19 qñ† opponit nullitas procedens ex defectu iurisditiōis iudicis q illa debet admitti ⁊ impedire executionē si requireret altiorē indaginē.ita notabiliter limitat Ang.i.l.fi.C.si ex fal.istru.allegat no.p Inn.in.c.ex literis.de offi.dele.sed fm Raph.cu.⁊ d.
20 Alex.Inn.ibi hoc nō dicit:sed melius facit:q †exceptio nullitatis prouenies ex defectu iurisditionis:nunq̄ intelligit esse reiecta etiā post tres snīas cōformes.vt est glo.reputata singularis. in cle.i.in ver.nō obstāte.de sequestra.pos.⁊ fructuū.Bal.in.l.i. in.ii.col.C.si a nō cōpe.iudi.fue.iudi.q̄uis cōtrariū videat tenere glo.in cle.i.de re iudi.in ver.pendere.de quarū concordia vide per Imo.⁊ d.Alex.in.l.de pupillo.§.qui op⁹.vbi alias dixi
21 ff.de ope.no.nun.¶†Tertio notabiliter limita predictā cōclusionē procedere in executione q̄ est retractabilis:vt est illa que fit in bonis:qz post executionē sentētie poterit postea reus agere de nullitate ⁊ facere executionē retractari:secus qñ executio est irretractabilis:puta qz agat de vita hoīs vel de mēbro hōis abscindendo:nūc exceptio nullitatis impedit illā executionē retractabilem:dato q̄ illa exceptio requireret altiorē indaginē.ita notabiliter limitat Bal.post Cy.ibi.in.l.ab executione.C.quor ap. non reci.Bal.i.l.eū qui duas.C.de adul.in.l.i.C.de temp.in integ.resti.Pe.Raph.cu.Pau.de ca.⁊ d.Alex.hic:cum aliis cō-
22 cordātibus allegatis per.d.Alex.Cōfirmat ista limitatio:q †vbi periculum est irreparabile recedimus a regulis iuris cōmunis. l.senatus.ff.de offi.p̄.i.⁊.l.i.ff.de feriis.fm Bal.in.l.i.in vlt.co. C.qui accu.nō pos.⁊ in.l.fi.in.viii.q.C.de cōpensa.Imo forti⁹ tenet singulariter Pau.de ca.hic:qd etiā si petatur executio fieri in personam per capturā persone:tūc qz ex illa captura psonali infertur quedam iniuria que nō potest aboleri:tenet Pau.de cast.q̄ tūc indistincte impediatur talis executio per viam exceptionis nullitatis sentētie:q̄uis probatio nō habeat in promptu sed requirat altiorē indaginez,⁊ dicit q̄ ita videt velle Bal.i.l. vnica.C.in integ.resti.post.nil noui fieri.vbi Bal.videtur dice-
23 re q̄ †captura psone sit ignominia irretractabilis/Istā decisionem Pau.de ca.refert ⁊ sequit.d.Alex.hic.in vlt.col.⁊ putat q̄ sit notabile verbū:⁊ pro eo allegat illud quod notat i.l.si creditores.circa fi.ff.de priuil.credi.⁊ in.l.si vero.§.qui pro rei qualitate.ff.qui satisd.cog.ad idē allegat q̄ tenet Ang.in repe.l.fi.
24 vacātia.C.de bo.va.lib.x.vbi lz Ang.q̄ †cōtra minorez.xxv. annis nō pōt fieri executio per capturam:qz nō est retractabilis q̄uis possit fieri executio per missionem ex primo ⁊ scdo decreto/puto aduertēdū q̄ si dictū Pau.de cas.est verū est valde singulare in ista materia q̄ exceptio nullitatis que non pōt incōtinenti probari impedit capturā persone ⁊ sic executionē personalem:qd est bene ligandum ad digitum:tñ caue qz docto.superi⁹ allegati loquuntur de executione irretractabili:puta qñ agitur de vita aut de aliquo mēbro truncando:qz impossibile est q̄ talis executio facta amplius retractaretur.sz captura psone bene est retractabilis relaxādo eū a carceribus:⁊ lz illa captura afferat sibi iniuriam ⁊ illa iniuria non videat retractabilis:tñ etiaz executio que fit in bonis alicuius affert verecūdiā:qz ille cuius bona capiuntur afficitur iniuria.vt dicit in.§.i.insti.qui ex cau.
25 ma.non licet† q̄uis apud graues psonas maior iniuria repu-
26 tet captura psone q̄ rerū ⁊ sic bonorū.¶†Subdit Bart.q̄ ea que dicta sunt de exceptiōe nullitatis snīe an ⁊ qñ habeat impedire executionē snīe:procedūt etiā qñ petit restitutio in integrū aduersus sniaz:q si cā propter quā petit restitutio in integrū nō requirat altiorē indaginem:sed incōtinenti possit probari:tunc

impediet executionem: al's secus per. l. si pretor. §. marcell⁹. vsi.
paul⁹. vbi Bar. idē tenet. ff. de iudi. idē videtur tenere Bal. in. l.
fi. C. si ex falsis instru. sed Jo. de imo. Raph. cu. ⁊ d. Alex. repro
bant istam opi. Bar. ⁊ bene: q2 imo restitutio in integrū indistin
cte impedit executionē snie: sicut ⁊ appellatio: vt p3 expresse in
rubro ⁊ nigro. C. in inte. resti. petita nihil noui fiat. ⁊ ibi gl. Bar.
met Bal. ⁊ alij idē tenēt. ad idē allegat Raph. cu. tex. i. l. defendē
te. ad fi. ⁊ ibi Bart. met in duob⁹ locis ad hoc no. ff. de auto. tu.
⁊ dicit Raph. cu. ꝙ ista opinio cōiter tenet ꝙ restitutio in inte-
grū impediat executionē snie: etiā si exigat altiorē indaginē: di-
cit etiā. d. Alex. ꝙ istud magis cōiter tenēt cano. i. d. c. suscitata.
⁊ pro ista cōi opi. allegat etiā Raph. cu. aliū tex. in. l. si causa co
gnita. in ver. suspēdatur. ⁊ ibi Bal. ad hoc no. C. de trāsa. vbi est
tex. ꝙ effectus snie ⁊ sic executio suspendit p restitutionē in inte
27 grum † Cōfirmo q2 restitutio est quedā species appellationis. l.
preses. ff. de mino. sed appellatio pculdubio ipedit executionē.
l. j. ff. nil no. ap. irerpo. ergo etiā restitutio i integrū. ⁊ ad tex. quē
pro se allegat Bar. in. d. c. suscitata. vbi erat petita restitutio in
integ. ⁊ tñ papa ibi decidit ꝙ snia ante oia executioni demādet,
rñdet dupliciter ꝭm Inno. ibi. Primo, ꝙ ibi erāt presumptio-
nes vehementes ꝙ talis restitutio petebat p malitiā: vt ibi dicit
tex. ne p excogitatā malitiā sicuti ex plurib⁹ presumptionibus
videbat effectū. Secundo ibi: petebat restitutio in integrū cōtra
28 sniam cuiusdā principis: † Contra quā nō ita de facili admittit
restitutio. l. prefecti. §. j. ff. de mino. propter presumptionē que re
sultat ex sentētia vnius magni principis. vt no. Bar. in. l. j. C. de
temp. in integ. resti. pe. ⁊ in. d. l. si pretor. §. marcellus. ff. de iud. ⁊
29 ratio est: † q2 restitutio in integrū que petit aduersus sentētiam
latam ab aliquo iudice inferiori, illa habet vim appellationis: ⁊
impedit executionē vt dixi: sed restitutio in integrū que petitur
cōtra sniam pncipis aut regis, est potius quedā supplicatio: q2
p viā supplicationis gratia cōcedit. d. l. prefecti. §. j. ff. de mino. ⁊
talis supplicatio nō impedit executionē. aut. q̄ supplicatio. C.
de preci. impe. offe. intelligēdo ⁊ declarādo prout ibi aliqñ dixi.
30 ¶ Successiue querit Bar. † qñ dicat exceptio incontinēti posse
pbari: dic vt hic per eum. ⁊ l. si is a quo. in prin. ff. vt in pos. leg. p
illum tex. quē Bar. ibi reputat ad hoc singularissimū. ⁊ p eundē
Bar. in extrauagāti ad reprimendū in ver. summarie. in. ij. colū.
⁊ cū Bar. trāseunt. d. Car. flo. ⁊ Jo. de Imol. in. c. cū in iure peri
tus. de offi. dele. Ang. in. l. ille a quo. §. tēpestiuū. ff. ad trebel. d.
Ant. de but. in. c. veniens. ij. de testi. Quis Bal. in. l. si ex falsis. i
iij. col. C. de trāsac. ⁊ in. l. ij. C. de edic. diui adria. tol. ⁊ in. l. j. C. vt
in pos. leg. ⁊ i. l. fi. C. de ordi. cog. ⁊ in. l. iij. §. idē. ff. ad exhi. teneat
ꝙ istud sit arbitrio iudicis. allegat not. p gl. in. d. l. si is a quo. in
prin. in verb. hodie. idē tenet. d. Abb. post Inno. in. d. c. veniēs.
31 ij. in. iiij. col. de testi. Adde facere, ꝙ † vbi aliqd nō reperit deter
minatum a iure statur arbitrio ⁊ declarationi iudicis. l. i. in fi. ff.
de iu. delib. c. de causis. de offi. dele. ⁊ c. fi. de trāsa. tñ iudex debe
bit arbitrari eo mō quo dicit Bar. put ēt dicit. d. Alex. ⁊ Bar.
met. videtur tenere. in. d. l. si is a quo. in prin. Penultimo p istū
32 tex. decidit Bar. ꝙ † statutū disponēs ꝙ cōtumaces condēnati
non possint appellare intelligit de rite contumacibus: ⁊ sic de ri
te tacitis vt hic p eum. adde facere illud quod p istū tex. decidit
Bar. i. l. ij. §. pretor ait. ff. qui satid. cog. ꝙ si statutū disponat qḋ
qualiscūq3 fuerit snia arbitri mādet executioni: nec aliquid pos
sit in contrariū opponi: debet intelligi dūmodo sit lata persona
que sit arbiter ⁊ q̄ possit esse arbiter: ibi dixi. Itē adde qḋ notabi
liter decidit Bal. in. l. nihil interest. p illū tex. ff. de inoffi. test. ꝙ
33 l3 † appellās faciendo aliquē actu3 corā iudice a quo appellauit
censeat renūtiasse appellationi. c. solicitudinē. de appel. ⁊ l. ad so
lutionē. C. de re iudi. intelligit qñ ille actus quē facit est valid⁹:
al's secus. Ultimo Dy. ⁊ Albe. de rosa. inducūt istū tex. ad nota
34 bilē questionē statuti disponētis † ꝙ bānitus possit impune occi
di: si aliquis erat bannitus sed nō legitime: an occisor debeat pu
niri de homicidio: videret ꝙ sic: argu. huius. §. cū concor. allega
tis in glo. q2 statutū loquens de bannito debet intelligi de rite ⁊
legitime bannito. In contrariū est veritas ꝭm eos: q2 snia bāni
occidētē i iusto errore cōstituit: vnde puniri nō debet p tex. in. l.
pe. ff. de adult. vbi parcit delinquenti si habuit iustu3 errorē: nisi
appareret eū sciuisse qḋ nō esset iuste bannitus. vt ibi. Confirmo
q2 presumptio est ꝙ iudex eū solēniter ⁊ legitime bāniuerit. l. ij.
C. de offi. ciui. iudi. q2 p̄sumit pro snia iudicis. l. erenni⁹. §. gaia.
ff. de euic. ⁊ c. sicut. de re iudi. ⁊ ad istū tex. pōt respōderi, ꝙ ille q
nō est legitime bānitus habet pro nō bannito q̄tum ad se: cū nō
sit bānitus de iure: sed q̄tum ad alios ⁊ ad verū executionē bene
habet p legitime bānito ex quo cōiter credebat ꝙ esset iuste bā-
nitus. Adde qḋ Bar. in. d. l. pe. ff. de adul. tenet, ꝙ ille q ignora
uit bannitū nō esse legitime bānitū l3 nō debeat puniri tanq̄ de
homicidio dolose facto. tñ debet puniri de culpa arbitrio iudi-
cis: ⁊ sic extra ordinē, q2 fuit in culpa nō inuestigādo an bannū
fuerit iustum ⁊ legitime datum: q2 si est in culpa qui cōtrahit cū
alio non inuestigata diligenter cōditione. l. qui cū alio. ff. de reg.
iur. fortius debet dici in culpa qui occidit aliū pter eius condi
tionem ⁊ de tali conditiōe nō erat certus. idē tenet Bal. in. l. ex
morte. C. de le. aquil. ⁊ in. l. ij. i. iij. col. ff. si quis in ius voc. nō ier.
⁊ in alijs locis hic traditis p. d. Alex. in. j. no. ⁊ latius per eundē
d. Alexā. in consi. lxij. iij. volu. incip. attēta dispositione statuti.
⁊ in consi. lxxij. iij. volu. incip. visis dubitationib⁹ eleganter for-
matis. Et vltra. d. Alex. vide nota. Pau. de ca. limitantē predictā
decisionē Bar. in cōsi. xxxiiij. inci. l3 ista sit questio determinata
per doc. ⁊ in cōsi. cxciij. qḋ incip. viso pcessu ⁊ inquisitiōe forma
ta. Confirmat q2 occidens debuit curiose inquirere cōditionem
banniti ⁊ non ita cito currere ad actum cui naturaliter inest do-
35 lus: q2 † homicidiū est phibitū oī iure, humano, ⁊ diuino. vt ha-
betur Leuiti. nō occides. Et homicida semp qḋ fecit expectet. l.
iij. C. de episco. aud. q2 homicidiū nō pōt fieri a priuato sine dolo
etiam si statutum nullam imponeret pena q2 aliud est iustificare
aliud nō punire. vt no. in. l. accusationis. C. his q vi. me. ca. ⁊ ita
notabiliter dicit Bal. i. l. j. in. ij. col. C. si a nō cōpe. iudi. ¶ Scḋo
facit qḋ tenet Jo. and. in addi. Spe. in titu. de accusa. §. i. super
ver. quid si bannitus. ⁊ in tit. de obli. ⁊ solu. super rubri. ad fi. vbi
36 post antiquos notabiliter decidit † ꝙ si ex forma statuti bānitus
possit impune occidi: ⁊ aliquis erat in libro bānitorū descript⁹
tñ soluerat condēnationē tñ nondū erat cācellat⁹ de libro l3 de
solutiōe factū esset istr3 publicū postea fuit occisus, decidit ꝙ l3
occidēs nō teneat pena homicidij tñ tanq̄ dolo suo culpabilis
puniet arbitrio iudicis attēta qualitate facti put ēt tenet Bal.
in. l. nostrū. C. de testa. ¶ Tertio facit qḋ tenent Ang. Imol. et
alij. in. l. filio quem pater. per illū tex. in prin. ff. de libe. ⁊ posth.
37 ꝙ † si aliquis occidit bānitū qui tamē erat cancellatus de bāno:
sed occidēs ignorabat cācellationem bāni nō poterit puniri de
homicidio: poterit tñ ei culpa imputari quare nō sit seruatus cā
cellationē bāni. ⁊ refert Ang. ꝙ ita consuluerunt Jac. de belui.
⁊ Jac. but. in. q. balducij ⁊ Jacobi clarij de florentia. ⁊ ide3 etiā
refert Ang. in. l. si duo. ⁊ ibidē moder. ff. de acqui. here. Lud. ro.
38 in. l. ij. in prin. ff. si cer. pet. Aduerte tñ ꝙ † qñ nullitas banni esset
patēs tunc nō excusaretur occidēs taliter bannitū. l. si qs legatū
ff. de fal. ꝭm Bal. in. l. j. C. de pe. Bal. ⁊ Sal. in. l. eū q duas. C. de
adul. d. Alex. in preallegato cōsi. lxxvij. v. vol. incip. visis dubita
39 tionibus eleganter formatis. in. iij. col. † an autem pēdēte cōne
nullitatis banni: ⁊ sic pendente lite in iudicio bānum sit, nullu3
vel non intelligatur interim suspēsa illa potestas offendendi bā
nitum concessa a statuto, ponit notabiliter Bart. in. l. iij. §. si ser
uus. ⁊ ibi. ff. de acqui. pos.

1 Appella. solutionis omnis liberatio continetur.
2 Uerbum soluere proprie ⁊ stricte intelligitur de vera solutione.

Soluisse. Soluisse dicit qualitercūq3 ab obligatione
liberatus. h. d. ꝭm intellectu3 glos. ⁊ omniū
1 et sic † appellatione solutionis oīs liberatio cōtinet. istud clari⁹
dicit tex. in. l. solutionis. ff. de sol. s3 ɔtrariū dicit tex. in. l. solutā
in pn. ⁊ in. §. fi. ff. de sol. nā in pnc. dr̄ ꝙ soluta pecunia dicit qñ
naturalr̄ est soluta. in. §. fi. dicit ꝙ liberatus p acceptilationem
non dicit soluisse. Bar. in. d. l. solutionis. ɔcordando ista iura
respondet qḋ in. d. l. solutā. nō pfert simpliciter verbū solutam
s3 cū adiūcto solutā pecuniā: tūc intelligit de vera ⁊ naturali so
lutiōe. vt i. d. l. solutā. sec⁹ si pferat simplr̄: tūc intelligitur de oī
actu liberatorio: vt hic: ⁊ ibi. Sed vt etiā dicit Ang. ibi: ista solu-
tio ɔfundit ⁊ bñ p istū tex. iūcto. §. ait pretor. s. e. l. vbi ponūtur
verba edicti pretoris q̄ dicūt ɔdemnatum soluere pecuniā. vbi
verbum soluere non pfert simplr̄ sed cū adiuncto soluere pecu
niam: ⁊, tñ in isto tex. vbi declarantur illa verba pretoris soluere
pecuniā comprehendunt omnē liberationē. vñ Dy. Albe. de ro
sa. ⁊ Ang. in. d. l. solutionis. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. solutā. in pn.
2 et. d. Alex. hic: ⁊ lati⁹. d. Pe. de bexu. dicūt † ꝙ verbum soluere:
pprie ⁊ stricte sumptū intelligit de vera solutione. ⁊ sic qñ actua
liter soluitur illud in quo quis erat obligat⁹. ita loquit. d. l. solu
tam. in prin. ⁊ in fi. secus si capiat magis late tūc intelligitur p
omni actu liberatorio: ⁊ sic quomodocūq3 quis satisfecerit. ita
loqt. d. l. solutiōis. ⁊ tex. hic. ¶ Aduerte ista procedunt tenen-
do intellectū glosse ⁊ oim ad istū tex. sed iste cōis intellect⁹ non
videt cōgruere verbis litere: q2 iste tex. non dicit ꝙ verbū soluis
se intelligat p oēm modū per quē obligatio tollit: q2 verba isti⁹
tex. nullatenus se referūt ad modos liberandi: sed solū ad perso
nas que liberantur. nam tex. dicit soluisse accipere debemus nō
tm̄ eum qui soluit: ⁊ sic personam soluentis: vero omnē omnino
qui ea obligatione liberatus est: ⁊ sic omnem omnino personā:
⁊ sic verba istius tex. referuntur ad personas ⁊ non ad modos: et
illa duplex vniuersalis, omnē omnino. nō videt posse referri ad
omnē modū liberandi pter verba que sequuntur in text. quia
isto modo diceret omnē omnino modū que ea obligatione libe
ratur qḋ

ratur quod videretur absurdum:nam modus liberandi non est
ille qui liberat ab obligatione,sed qui causat et inducit libera-
tionem:illa ergo duplex vniuersalis videtur necessario referẽda
ad personam:⁊ sic oẽm omnino hominẽ q ea obligatione libe-
ratur:⁊ erit sensus litere qḋ verbũ soluisse positũ in edicto preto
ris.intelligitur nõ solum pro eo qui soluit sed pro omni alio qui
liberatus est ab obligatione indicati:vt etiã cõtra illũ nõ possit
fieri executio iudicati ꝗuis ipse non soluerit sed alius.¶ Susti
nendo tñ intellectũ glo.⁊ cõmunem,potes intelligere literã hoc
modo.soluisse dicit̃ nõ solũ ille qui soluit vere:verũ oĩs qui libe
rat̃ oĩno ea obligatione.⁊ dicto omnino intelligit̃.i.per omnem
modum,ista est eius significatio.l.si cum exceptione.§.quaten⁹.
⁊ ibi bar.in.iiij.col.ad hoc not.ff.qḋ me.cã.⁊ isto mõ relatiuũ q:
planius stetisset inter dictionẽ omnẽ ⁊ dictionẽ oĩno:⁊ sic omni
no.i.omnimodo ⁊ omni casu liberatur.tñ tex.cõiungit omnẽ oĩ
no ⁊ postea dicit qui ea obligatione liberatur.

1 ☞ Habens a lege facultatem soluendi species pro quantitate
non liberatur soluẽdo realem speciem nisi eam pleno iure ⁊ irre
uocabiliter faciat accipientis.

Celsus. Condẽnat⁹ noxaliter nõ liberatur dãdo seruũ
in quo vsusfruct⁹ sit alien⁹ nisi interim vsusfru-
ctus interierit.h.d.Et primo ponitur dictum:secundo eius limi
1 tatio secũda ibi:sed si vsusfruct⁹.¶ † No.i.ꝙ habẽs a lege facul
tatem soluẽdi speciẽ pro quãtitate nõ liberat̃ soluendo realẽ spe
ciem nisi eã pleno iure ⁊ irreuocabiliter faciat accipientis,q: ali
ter soluisse non videtur.vt.l.si rẽ meã.cum gl.ff.de solu.⁊.l.iulia
nus.§.j.vbi dixi.ff.de verb.oblig.naz proprietarius pro damno
dato a seruo suo tenet̃ soluere quantitatez dãni dati,lz a lege ha
beat facultatem dandi ipsum seruũ pro noxa.⁊ sic pro delicto ser
ui.l.miles.§.j.j.e.ne ex noxa nec delicto serui dñs in plus teneat̃ ꝙ̃
valeat seruus.vt insti.de noxa.in prin.qñ ergo domin⁹ vult vti
facultate sibi a lege cõcessa,⁊ sic dare seruũ pro noxa,oportet ꝙ
seruum pleno iure,⁊ sic etiam quo ad vsumfructũ faciat accipiẽ
tis:vt hic.¶ Glo.in verb.iudicati diuidit̃ in tres partes.In pri
ma allegat cõcordantẽ ad tex.vbi etiã ponit̃ iste tex.celsi de quo
hic.In secũda opponit cõtra tex.⁊ tripliciter soluit:iunge simul
istas solutiones distinguẽdo vt hic per Bar.cum quo alij cõmu
niter trãseũt.In tertia etiã opponit cõtra tex.⁊ tripliciter soluit
prima solutio solũ diuersificat casus ⁊ non ponit rationẽ diuer
sitatis:tu dic fortius ꝙ ista solutio est ꝯtra tex.in.d.l.si hominẽ.
ff.de solu.vbi eqparatur in isto ꝑposito ius pignoris ⁊ ius vsus
fructus.Secũda solutio violat tex.l.cõtrarie.tertio gl.se remit
tit ad solutionẽ quã ponit glo.in.l.cõtraria illa est vera:⁊ eã refe
runt ⁊ sequunt̃ alij.secũda ibi:sed ꝯ.s̃.de vsufru.iij.itẽ.s̃.de dolo.

1 ☞ De natura genitiui est importare proprietatem,sed non
semper numero.2.in fi.
2 Delegatus an habeat iurisditionem etiam si non sit delegatus
a principe sed ab inferiore vel solum exercitium.
3 Delegatus dicit̃ extraordinarius ⁊ eius potestas est extraordi-
nario modo inducta.
4 Delegatus habet exercitium iurisditionis.
5 Procurator ad lites cui mandata est actio nõ habet proprieta
tem actionis sed exercitium.
6 Valet argu.de procura.ad delegatum.
7 Statuta facientia mentionem de iudicibus habentibus iurisdi
tionem an comprehendant delegatos.
8 Arbiter compromissarius caret omni iurisditione.
9 Ex sentẽtia arbitri electi cũ pena vel sine quandoq; oritur actio
⁊ exceptio facta emologatione expressa per partes vel tacita per
lapsum decem dierum.
10 Lex semel loquitur ⁊ semper est in viridi obseruantia.
11 Etiam de iure ffor. sententie arbitri habebant executionem.
12 Quando compromissum est factum cum pena sñia arbitri põt
emologari expresse vel etiam tacite per lapsum decem dierum ⁊
ex ea oritur actio in factum ⁊ executio iudicati.
13 Pactũ nudũ lz nõ sit potẽs ad agẽdũ,est tñ potẽs ad excipiẽdũ.
14 Clausula manente pacto vel cõpromisso quid operatur in com-
promisso facto cum pena.

At pretor. Etiam sñia illius qui⁹ nõ habet
iurisditionẽ:sed solã notionem
mittẽda est executioni.h.d.⁊ glossella prima ꝯtinuat
istũ tex.cũ.§.ait pretor.in.l.precedẽti.⁊ subaudit hic
ab eo:⁊ erit sensus cõdẽnatus ab eo cui⁹ de ea re iurisditio est vt
pecuniam soluat:soluere cõpellatur:isto modo iurecõsultus per
uertisset ordinẽ edicti pretoris i exponẽdo verba edicti:⁊ ista lex
⁊ precedẽs sunt eiusdẽ autoris.s.vlpiani.vñ potes aliter cõtinua
re ⁊ coniungere istos tex.ẜm Rapha.cu.ait p̃tor condẽnatus vt
pecuniã soluat is cui⁹ de ea re iurisditio est subaudi soluere exe
cutiuẽ cõpellet.¶ Gl.fi.in ver.nõ habẽt,declarãdo tex.ponit q
sunt illi q nõ habẽt iurisditionẽ sed solã notionẽ,⁊ ponit duos
intellectus.Primus est ꝙ iste tex.intelligat̃ de delegatis,sed gl.
reprobat:q: imo delegati habẽt iurisditionẽ delegatã:⁊ sic tenet
ꝙ ista lex nõ possit intelligi i delegatis.Sz Bar.post Jac.de are.
cum quo alij tenent cõcludit,ꝙ delegati nullã habeat̃ iurisditio
nẽ:sed solũ exercitiũ sicut ꝓcurator,ꝑ fundamẽtuz Jac.de are.⁊
Bar.cõfirmat.d.Alex.põderãdo i hoc tex.⁊ sic in edicto p̃toris
1 genitiuũ cuius de ea re,cũ † de natura genitiui sit importare pro
prietatẽ.l.ij.§.i locũ.ff.de relig.⁊ sump.fune.Bar.⁊ alij i rub.ff.
de ope.no.nun.⁊ sic loquit̃ de his q hñt ꝓprietatẽ ipsius iurisdi
tionis,ꝙ nullaten⁹ põt dici in delegato.l.⁊ si p̃tor.ff.de offi.ei⁹
cui mãd.est iurisdi.⁊.l.solet.ff.de iurisdi.om.iu.ista inductio.d.
Alex.lz videat̃ colorata,tñ nõ est bona ꝓpter duo iusta q̃ statiz
2 in ꝯtrariũ adducã.Adde pro ista glo.† ꝙ imo delegat⁹ habeat iu
risditionẽ etiã si nõ sit delegat⁹ a p̃ncipe sz ab inferiore.tex.in.c.
fi.in ver.iurisditio istorum.de offi.dele.⁊ ibi.d.Abb.in.iij.no.ad
hoc põderat illũ tex.lz dicat istã gl.sentire ꝯtrariũ ⁊ nõ bene.ad idẽ
tex.in.c.in literis.in ver.eius iurisditio.de offi.dele.⁊ ibi etiã.d.
Abb.ad hoc no.illũ tex.⁊ idẽ.d.Abb.in.d.c.fi.Tu põdera qḋ i
istis duob⁹ iuribus est genitiuus ibi iurisditio istorũ:⁊ ibi eius
iurisditio:⁊ tñ nõ importãt ꝓprietatẽ:q: ꝓprietas iurisditionis
nõ est penes delegatũ.d.l.⁊ si pretor.⁊.d.l.solet.ergo ex illis iuri
bus apparet ꝙ nõ est bona inductio quã facit.d.Alex.i isto tex.
in genitiuo cuius:q: genitiuus nõ semꝑ importat proprietatẽ ⁊
dñium sz varijs modis capit̃ ẜz Bar.⁊ alios in.d.rub.ff.de ope.
no.nun.vbi plene dixi.¶ Itẽ põdera ꝙ per illos tex.vr̃ cõfundi
illud qḋ tenet Bar.post Jac.de are.⁊ ceteri sequunt̃,ꝙ delegati
nõ habẽt iurisditionẽ sz exercitiũ:nã tex.illi dicũt ꝙ delegati ha
bent iurisditionẽ:⁊ põdera ꝙ dicũt iurisditionẽ simpliciter ⁊ nõ
dicũt ꝙ aliquo adiuncto.s.qḋ habeãt iurisditionẽ delegatã:q: si
dicerẽt cũ adiuncto importarẽt improprietatẽ rõne adiuncti ꝑ
3 reg.Bar.in.l.luci⁹.§.quesitũ.ff.de leg.iij.¶ † Alibi habes text.
ꝙ delegatus dr̃ extraordinarius,⁊ eius potestas est extraordina
rio mõ inducta i.c.decetero.in verb.ad extraordinariũ iudicẽ:⁊
ibi.d.Abb.ad hoc notat.de transac.gl.in.c.qm̃ ꝯtra.de ꝓba.cũ
enim nõ sit ordinarius ergo est extraordinari⁹.c.intellecto.de iu
reiur.cũ nõ sit iudex ẜz iurisditionẽ:vt ibi ꝑ.d.Ab.¶ Breuiter
4 dic ꝙ tex.in.d.l.i.§.fi.ff.de offi.ei⁹ cui mã.est iurisdi.dicit † ꝙ de
legatus nihil ꝓpriũ hz.i.nõ habet ꝓprietatẽ iurisditiõis:q: illa
est radicata in ꝑsonã ordinarij.Itẽ delegatus non hz iurisditio-
nem principaliter dicit tex.in.l.more.ff.de iur.om.iud.q: iurisdi
tio nõ principiat̃ in eius persona:sz bene habet vsum:⁊ sic exerci
tiũ iurisditionis:⁊ istud est qḋ subdit tex.in.d.l.i.§.fi.ibi:sed ei⁹
qui mãdauit iurisditione vtit̃ põdera verbũ vtit̃:⁊ sic i delegatũ
5 nõ trãsit ꝓprietas iurisditiõis sed tm̃ vsus:⁊ sic exercitiũ,† sicut
dicimus in procuratore ad lites:cui mãdata est actio in quẽ nõ
trãsit ꝓprietas actiõis sed exercitiũ.l.aliud est iure.cũ si.ff.de sol.
6 ⁊ † bonum est arg.de vno ad alium.l.⁊ q: in fi.ff.de iur.om.iu.⁊
sic delegat⁹ bene habet iurisdictionẽ delegatã.c.querẽti.de offi.
deleg.ex ꝑsona delegantis cuius vice fungit̃.l.solet.ff.de iuris.
om.iud.ibi is cui mãdata est iurisditio fungit̃ vice eius q mãda
uit ⁊ nõ sua.⁊.c.sane.de offi.deleg.⁊.c.pastoralis.de offi.ord.et
tex.in.l.a iudice.C.de iudi.ibi:cũ ipse iudiciario munere funga
tur:sed nõ habet aliquã iurisdictionẽ,primã,sic intellige ⁊ decla
ra iura preallegata,⁊ teneas istũ p̃mũ itellectũ ad hũc tex.ꝙ pc s
7 sit intelligi de delegatis.¶ † Et ꝑ ista videt̃ ꝙ in statutis faciẽ-
tibus simpliciter mẽtionẽ de iurisditiõe vel de iudicib⁹ habẽti-
bus iurisdictionẽ,nõ venirẽt delegati,q: appellatiõe iurisditio
nis intelligit̃ ꝓprie de ordinaria ⁊ nõ de delegata,ẜm Inn.i.c.
sua.de offi.vicarij.quicquid hic distinguat.d.Alex.¶ Secũd⁹
intellect⁹ gl.est,ꝙ iste tex.intelligat̃ de arbitris cõpromissarijs
8 qui † oĩ iurisdictione carẽt,sed habẽt solã notionẽ seu simplicẽ
cognitionẽ de causa seu differẽtia,⁊ istḋ est planũ:ratio est:quia
arbiter.⁊ arbitrator eligũt̃ a partib⁹ ⁊ sic a ꝑsonis p̃uatis:⁊ tan
tam potestatẽ habẽt quantã partes ei dederũt nõ pl⁹.l.non di-
stinguemus.§.de officio.ff.de arbi.⁊.c.cũ dilect⁹.eo.tit.de arbi.
sed p̃uate ꝑsone nõ possunt tribuere iurisditionẽ nõ habẽti.l.p̃-
uatorũ.C.de iur.om.iud.q: iurisditio est potestas de publico in
troducta:vt diffinit gl.in.l.j.ff.de iur.om.iud.Iste itellect⁹ non
videt̃ cõgruere huic legi,q̃ loquit̃ de executione iudicati iducta
ab edicto p̃toris:sz ꝯdẽnatus ab arbitro nõ videt̃ posse cogi ad
soluẽdũ cũ ex sñia arbitri nõ det̃ actio.vt.l.j.C.de arbi.nec est sẽ
tentia nec hz nomẽ iudicati.l.quid ergo.§.ex ꝯpromisso.ff.de in
fa.dixi plene i.l.j.s̃.Et gl.fatet̃ ꝯtrariũ esse verũ,ẜz ista iura ffor:sed
9 ẜz iura noua codicis:† ex sñia arbitri electi cũ pena vl̃ sine pena
qñq; orit̃ actio:⁊ exceptio facta emologatiõe exꝑssa ꝑ partes vel
tacita ꝑ lapsum decẽ dierũ.l.cũ antea.⁊.l.ne in arbitris.C.de ar
bi.⁊ ad ista iura noua.C.respexit Vlpi.actor hui⁹ legis:ita etiã
dicit gl.in.l.notionẽ.in p̃n.ff.de vb.sig.⁊ glo.in.l.a diuo pio.in
10 p̃n.in vb.arbitrorũ.j.e.⁊ ita trãseũt Bar.⁊ alij idifferẽter,† facit
quod lex semꝑ loquit̃ ⁊ semꝑ est in viridi obseruãtia.l.arriani.in

fi.C.de here.vñ.nõ est nouũ q̄ ista lex q̄ est ffor declaret per leges
nouas codicis sicut e℥.l.non est nouũ.⁊.l.sed ⁊ posteriores.ff.de
legi.itẽ cũ iste tex.loquat̃ gñaliter,voluit etiã cõprehẽdere futu-
ros casus.istud mihi non placet,q̄ hic iuriscõsult⁹ voluerit di
uinare de futuris legib⁹ cõtra.l.si putator.ff.ad leg.aquil.⁊ cũ lo
quat̃ p verba p̃sentis tpis ⁊ intellexit de legib⁹ tũc existẽtib⁹:⁊ q̄
11 tunc tpis vigebant.¶ Vñ puto posse dici q̄ † etiã de iure fforũ
sententie arbitri habebãt executionẽ.ita dicit tex.ĩ.l.a diuo pio.
in pñ.ibi sñiam arbitrorũ exequant:vbi dicet.j.e.Bald.in.c.pa
storalis.§.q2 vero.in.iiij.col.de offi.dele.etiã ante illa iura noua
C.vt est tex.in.l.iudei romano.ad fi.C.de iudeis.⁊ si quidẽ factũ
erat cõpromissum cũ pena:⁊ nõ parebat̃ sñie arbitri fiebat execu
tio in pena.l.diẽ proferre.§.stari.ff.de arbi.⁊.c.p tuas.vbi est cla
rior tex.e.tit.de arbi.si autem factũ erat cõpromissum sine pena:
sed per stipulationẽ:tũc petebat̃ executio sup interesse:ad quod
etiã cõpetebat actio ex stipulatione.d.l.diem proferre.§.i.glo.⁊
doc.in.d.l.cu℥ antea.Itẽ qñ arbitri erãt electi sup aliquo incidẽ
ti vel emergẽti puta an fideiussores dati essent idonei ⁊ nõ super
causa principali:tunc ex eorũ sñia oriebat̃ actio q2 poterat appel
lari.l.arbitro.cũ glo.ff.qui satisd.cog.remittẽdo te tñ ad ea que
ibi plene scripsi.⁊.l.fi.ff.qui appel.nõ l℥.et istis modis plene pro
cedet iste secundus intellectus glo.qd̃ etiã intelligat̃ de arbit.cõ
promissariis q nõ habẽt iuriditionẽ s℥ solã notionẽ.bene verum
est q̄ qñ erat factũ cõpromissum sine pena ⁊ sine stipulatiõe:tũc
de iure ffor nõ oriebat̃ actio.d.l.j.C.de arbitris.⁊.l.ij.ff.e.tñ per
statuta terrarum in multis locis disponitur q̄ sententia arbitri
vel arbitratoris mittatur executioni sicut sententia diffinitiua
tũc expeditũ esset q̄ haberet executorẽ ⁊ ex ea oriret̃ actio ⁊ pos
set etiã exemplificari ista lex.¶ Successiue inq̄tum tenet glo.q̄
12 qñ † etiã cõpromissum est factũ cũ pena sñia arbitri põt emologa
ri expresse.i.a partib⁹ approbari:vel etiã tacite per lapsum decẽ
dierũ:⁊ ex ea oritur actio in factũ ⁊ executio iudicati.⁊ isto casu
etiã procedit tex.in.d.l.cum antea.C.de arbi.idẽ tenet gl.in.l.si
duo.ff.de arbi.contrarium tenet gl.in.l.a diuo pio.in prin.in v.
arbitrorum.j.eo.⁊ in.d.l.cũ antea.⁊ in.l.societatem.§.arbitro-
rum.ff.pro soc.q2 ex sñia arbitri cũ pena electi nõ datur actio:s℥
metu pene ei paretur.l.diẽ proferre.§.stari.ff.de arbit.etiam ho
die.c.per tuas.de arbit.Bar.concordat istas glo.vt prime proce
dãt qñ est apposita clausula rato manẽte pacto vel cõpromisso:
secũde qñ nõ est apposita dicta clausula prout tenet gl.not.in.l.
ij.⁊ ibidẽ Bar.ff.de arbi.quã glo.Jo.de imo.hic reputat esse sin
gularem:sed est alia glo.de iure canonico.in.c.j.de arbi.idem te
nent Ang.⁊ Pau.de ca.hic.Bar.in.l.nemo potest.in.iiij.co.ff.
de leg.j.Bar.Bal.Sali.⁊ Raph.fulg.in.d.l.cũ antea.Bal.in.l.
post sñiam.in.j.col.C.de sen.⁊ interlo.om.iudi.⁊ in.l.fi.in.iij.co.
C.de execu.rei iudi.Spe.in tit.de arbi.§.i.in ver.cõsueuit queri
et in ver.quid ergo.⁊ ibidẽ Jo.an.in addi.d.Ant.de bu.i.d.c.p
tuas.⁊ ista est magis cõmunis opinio fm.d.Alex.hic:q2 istõ ter
repetit.p ista cõmuni sentẽtia facit.nã qñ vltra penã promissa℥
adest clausula rato manente pacto tũc cẽsetur quodãmodo esse
duo cõpromissa,vnũ cũ pena:⁊ aliud sine pena nudo pacto cele
bratum:ideo etiam sublato vno p solutionẽ pene remanet aliud
factũ pacto nudo,cuius respectu põt cadere emologatio ⁊ sic ha
beret locum disposito.d.l.cum antea.Cõtrariã opinionẽ quod
etiã si sit apposita cl'a rato manẽte pacto nõ oriat̃ actio ex sentẽ-
tia arbitri electi cũ pena q̄uis sit emologata expresse vel etiã ta-
cite per lapsum decem dierum ⁊ sic qd̃ tunc non habeat locũ.d.
l.cum antea.tenẽt Marti.de fano.⁊ Jaco.de belui.quos refert
Cy.in.d.l.cum antea.idem tenẽt Raph.cu.⁊ latius.d.Alex.hic
Jo.de imo.d.Alex.⁊ Are.in.d.l.nemo potest.Jo.an.sibi cõtra
rius:⁊ Jo.de imo.in.c.dilecti.de arbi.Jmo.in.c.per tuas.eo.tit.
Videamus nunc quis eorũ iustius induit arma.¶ Precipuu℥
fundamẽtũ tenẽtiũ istã partẽ est:q2 ratio.d.l.cũ antea.fuit,q2 qñ
erat factum cõpromissum pacto nudo ⁊ sine pena resultabat ma
gna inequalitas,q2 si sentẽtia arbitri ferebatur in fauorẽ rei,reus
13 illo pacto nudo habebat exceptionẽ † l℥ non sit potẽs ad agẽdũ
l.iuregentium.§.sed si cum nulla.ff.de pac.⁊ sic sententia erat vti
lis ex parte rei:si autem sentẽtia arbitri ferebatur in fauorẽ acto-
ris,in nihilo erat vtilis actori,q2 ex sentẽtia arbitri de iure ffor.
non oriebatur actio.l.j.C.de arbi.nec etia℥ de iure codicis vt ibi.
similiter ex pacto nudo non poterat oriri actio.d.l.iuregentiu℥.
§.sed cum nulla.ergo ex parte actoris in nihilo erat vtilis ex par
te rei sic:et propterea imperator in.d.l.cũ antea.de nouo statuit
q̄ ex sententia arbitri possit hodie oriri actio ⁊ exceptio qñ fuit
emologata expresse aut tacite per lapsum decem dierum.ponde
ra ergo quod ratio finalis.d.l.cum antea.cessat quãdo compro-
missum erat factum cum pena solẽniter promissa.q2 tunc ex par
te actoris sententia arbitri non erat inutilis:q2 si reus cõdẽna-
tus non parebat sententie arbitri poterat effectualiter agi ad pe
nam:ergo cum isto casu cesset ratio.d.l.cũ antea.debet etiã cessa
re eius dispositio.Confirmatur,q2 ex quo partes apposuerũt pe
nã in cõpromisso,prouisio hominis facit cessare prouisionẽ leg℥
extraordinariã.l.fi.C.de pac.conuen.l.⁊ habet.§.cum quis.ff.de
preca.⁊ cõsequenter debet facere cessare prouisionẽ.d.l.cũ antea.
tenendo istam partẽ nõ obst.illud in quo vident̃ fundari Bart.
⁊ sequaces,quãdo est factum compromissum cũ pena:⁊ est ap-
posita clausula rato manente pacto:qd̃ videant̃ esse duo cõpro-
missa:⁊ sic vnum cum pena:⁊ aliud sine pena.dicũt prefati mod.
quod imo non est nisi vnum cõpromissum ex quo ambo ad idẽ
tendant.l.qui bis idem.j.de verb.obli.itẽ illa clausula rato ma-
nente pacto est pars cõpromissi.l.fundi partem.ff.de contrahẽ.
empt.ergo non facit aliud nouũ cõpromissum.item qua ratione
qñ compromissum est factũ cũ pena cessat.d.l.cũ antea.cessat ei⁹
ratio.eadem ratione etia℥ quãdo est factũ cõpromissu℥ cũ pena
⁊ adiecta est illa clausula rato manẽte pacto debet cessare dispo
sitio.d.l.cum antea.quid tenẽdu℥.puto q̄ sententia Bar.⁊ com
munis possit bene defendi ⁊ responderi ad adducta ĩ oppositũ
ex fundamento Bar.si bene consideret̃,nam qñ factũ est cõpro-
missum cum pena:⁊ est adiecta clausula rato manẽte pacto licet
quo ad penam non sit opus emologatione expressa vel tacita q2
absq℥ emologatione põt agi ad penam,tamẽ postq̄ pena est ex
14 acta † illa clausula operatur vt vltra exactionem pene adhuc cõ
promissum ⁊ sententia arbitri habeãt effectum.l.qui fidem.ff.de
transac.sed ista clausula nõ posset mãdari executioni:ex quo cõ
promissum est factũ pacto nudo:ergo eius respectu põt habere
locũ emologatio expressa ⁊ tacita.de qua in.l.cum antea.q2 al's
esset inutilis actori:⁊ sic militat ratio illius.l.cum antea.

1 ☞ Sententia iudicis sine scriptura non tenet.
2 Sententia dicitur esse certa siue contineat certum in seipsa:siue per relationẽ ad aliud,⁊ sic paria sunt aliquid esse certum per se vel per relationem ad aliud.
3 Si testator in testamento dicat grauo heredẽ meũ quod det totum illud quod continetur in schedula manu mea scripta qua℥ reliqui apud guardianum fratrum minorum:perinde peti possunt omnia cõtenta in dicta schedula exhibita per guardianu℥ ac si specificata fuissent in testamento.
4 Quando in aliquo actu data est forma non sufficit eam impleri per relationem ad aliud.
5 Illud quod intelligitur per rationem ad aliud an dicatur vere ⁊ proprie.
6 Omne quod ex natura dicitur proprie dicitur.
7 Dictio quasi regulariter est nota improprietatis.
8 Si iudex condemnet aliquem in sñia vt restituat illud qd̃ habet ex testamento vel codicillis meuij,valet eius sententia.
9 Legatarius vel fideicõ.debet capere legatu℥ vel fideicõ.a manu heredis,⁊ si caperet propria autoritate caderet a relicto.
10 Licet procedat libellus generalis in quo peto omnes res que ad te peruenerunt ex bonis titij:tñ sñia ita generalis nõ procederet.
11 Valet sentẽtia se referens ad aliam scripturam que non sit producta in actis.
12 Si testator corã quinq℥ testib⁹ reliquerit aliqd̃ legatũ vel fideicommissum alicui intelligitur reliquisse iure codicillorum.
13 Allusiõi vocabuli non est standum quãdo diffinitio vel substãtia repugnat.
14 Licet sententia debeat ferri in scriptis tñ potest certificari p relationem ad aliud quod non est in scriptis.
15 Judex tenetur ferre sentẽtiam cum cause cognitione,tamen de eius substantia non requiritur probatio.
16 Sententia lata sup nõ probato valet ⁊ tenet si non appelletur
17 Judex dicitur cũ cause cognitiõe pronuntiasse quotiescũq℥ parte presente vel contumace processit.
18 Valet sentẽtia incerta qñ iudex se refert ad certum instrumentũ in actis in iudicio productum.
19 Nõ valet sententia iudicis se referẽtis ad quantitatẽ de qua apparet in certo instrumẽto si tale instrumẽtũ non fuit productũ in iudicio in instantia illius cause.
20 Si iudex in sñia dicat pronuntio in omnibus ⁊ per omnia put talis iudex in tali causa pronuntiauit sententia non valet.
21 Instrumẽtum non productum in iudicio non probat nec concludit iudici vt iudici l℥ inducat puatam scientiam intãtum quod requiritur quod parti detur copia cum assignatiõe termini ad opponendum.
22 An valeat sentẽtia in qua iudex dicit condẽno te ad soluendu℥ id quod debes.
23 Sentẽtia debet declarari per acta ad que deb℥ in dubio referri.
24 Valet sentẽtia condẽnatoria ad restituendã possessionẽ aduersario talem qualem habebat ante litem contestatam.
25 Paria sunt pronuntiare vti possidebatis ⁊c.vel iubere restitui posse talem habebat ante litem contesta.
26 Appellatio quantitatis est generalis etiam ad vniuersitatem.

Valet sñia

27 Valet sententia in qua iudex condemnat in petitis si est proba
tum, ⁊ si non est probatum absoluit.
28 In arbitrio iudicis est an sit adhibēda fides ꝓbationib⁹ vel ne.
29 Valet snia lata sub cōditiōe intrinseca que est de presenti vel de
preterito: secus si sub conditione intrinseca.
30 Sententia contra ius litigatoris valet si non appelletur.
31 Valet sententia condēno te in centum nisi infra decem dies pro
baueris te soluisse.
32 Iudex qui habet breuem terminum ad iudicandum vtatur tali
cautela vt condemnet reum si est probatum alias absoluat.
33 Iudex qui habet breuem terminum absoluat reum conuentum
non diffinitiue sed ab obseruatione iudicij adiecta causa: q2 sibi
non liquet de causa.
34 Si iudex in snia dicat condēno si est probatū: ⁊ pro parte proba
tum sit ⁊ pro parte non, talis sentētia nihil valet, ex quo nō repe
ritur super toto probatū, qd̄ intellige qn̄ est lata super principali
secus si super accessorijs ⁊ sic super expensis.
35 Qualiter intelligatur verbum si probatum sit positū in sentētia
iudicatis dicentis condemno si est probatum.
36 Quando fit mentio de probatione sub conditione nō potest de-
ferri iuramentum in supplementum probationis.
37 In iudicijs vniuersalibus ⁊ generalibus valet snia incerta que
postea in executiōe certificabitur corā iudice q habebit exequi.
38 Si iudex in snia dicat deporto vel bānio titiū ad tp̄s, ⁊ nō dixit
ad quantum, non vitiabitur snia, q2 intelligitur ad decennium.
39 Decennium tenet medium inter breue tempus ⁊ longissimum.
40 Tempus simpliciter appositum pro quāto intelligatur quādo
apponitur in emphyteosi vel feudo vel in alijs.

Si iudex. Paria sunt vel qd̄ in sententia exprimatur certa quātitate vel qd̄ sentētia se referat ad
aliud certam quantitatem continens. h. d. vel sic. sententia cōti-
nens certam quantitatem vel in se vel per relationem ad aliud
certum, valet: ⁊ non vitiatur ratione incertitudinis. h. d. Et sunt
duo casus. secūda ibi: sed ⁊ si fideicōmissuz. In secundo casu ibi:
sine scriptura pronuntiatum est: non potest intelligi de pronun
1 tiatione iudicis † q2 sententia iudicis sine scriptis non valet. l. fi.
C. de sen. ex peri. reci. ⁊ c. fi. de re iud. in. vj. intelligitur ergo pro-
nuntiatum est. s. a testatore. Iste. §. in tex. est not. ad multa vt ap
2 parebit statim in notabilibus. ¶ Nota. i. ex isto tex. † ꝙ snia di-
citur esse certa: siue cōtineat certū in seipsa siue per relationē ad
aliud: ⁊ vtroqꝫ casu debet mitti executioni, ⁊ sic snia dicit̄ esse cer
ta que se refert ad certū, item illud dicit̄ cōstare ex tenore snie seu
esse expressum in snia ꝙ cōstat ex attestationibus ad quas iudex
in snia se retulit. tex. est in. c. cū bertoldus. in xb. ex tenore sentē
tie. ⁊ ibi do. Abb. in. ij. colū. ad hoc not. extra eo. de re iudi. ⁊ sic
correlarie no. ex isto tex. tres regulas ad quas frequenter allegat̄
q tn̄ in effectu quasi ad idē tēdere vident̄. ¶ Prima est, ꝙ paria
sunt aliqd esse certū p se vel p relationem ad aliud: vt hic. ⁊ l. vbi
aūt nō apparet. §. illud. in ver. sed qui vinū. ⁊ ibi Bar. ⁊ moder.
ad hoc not. ff. de vb. obl. ⁊ l. hec vēditio. §. hmōi. ff. de cōtrahē. emp.
¶ Secunda, paria sunt aliqd esse expressum p se vel p relationē
ad aliud: vt hic ⁊ l. in summa. in p̄n. in. ij. respōso. j. e. ⁊ l. pe. C. de
sen. q̄ si. cer. quā. ⁊ in. c. preterea. ⁊ ibi not. Gemi. i. iij. not. xxiij. di.
¶ Tertia regula, qd̄ dicit̄ cōtineri in scriptura referente quicqd
cōtinet̄ in scriptura ad quā fit relatio: vt hic. ⁊ l. asse toto. ff. de he
re. insti. ⁊ l. si ita scripsero. ff. de condi. ⁊ demō. ⁊ l. institutio talis
ff. de cōdi. insti. facit qd̄ notabi. decidit Bar. in. l. si ita scripsero.
3 per illū tex. ꝙ si testator in testamento dicat † grano heredē meū
ꝙ det totū illud qd̄ cōtinet̄ i schedula manu mea scripta quā re
liqui apud guardianū fratrum minorū: qd̄ perinde peti possunt
omnia cōtenta in dicta schedula exhibita p ipsuz guardianū ac
si specificata fuissent in ipso testamēto. p regulā huius tex. ⁊ pre
dicta, dūmodo cōstet illā schedulā esse scriptā manu ꝑpria testa
toris ex legitima cōparatiōe literarū vl̄ alijs legitimis indicis,
q2 lꝫ in testō nuncupatiuo volūtas testatoris debeat exaudiri a
testibus: vt. l. heredes palā. in prin. ff. de testa. tn̄ satis est ꝙ testes
testamentarij exaudiant explicite vel implicite per relationē ad
aliam scripturam certam ad quā testator se expresse retulit. Idē
tenet Bar. in. l. fi. ad fi. ⁊ idē Sal. C. de fideicō. ⁊ in. l. quē heredi.
ff. de reb. dub. Bal. in auț. qd̄ sine. C. de test. ⁊ in. l. captatorias. i
v. q. C. de testa. mili. Pet. de anch. ⁊ Inno. i. c. cum tibi. de testa.
Imo. in. l. illa institutio. ff. de here. insti. Nic. de nea. in. l. his ver
bis. in prin. per illū tex. ff. de leg. iij. Paul. de cast. in. l. vbi autez
non apparet. §. sed qui vinum. per illū tex. ⁊ ibidē. d. Alex. in. §.
illud. Pau. de cast. in. l. hac cōsultissima. §. per nūcupationē. C.
de testa. ⁊ in. d. l. heredes palā. in prin. ⁊ dicit. d. Alex. hic: ꝙ ista
decisio est satis cōmunis. sed aduerte qd̄ Bar. i dictis locis sem
per loquitur de lega. non autem de institutione heredis: ⁊ in spe
cie declarat Raph. cu. in. d. l. si ita scripsero. ⁊ est ratio diuersita
tis: q2 in legatis non requirit̄ ita formalis expressio. l. nutu. ff. de
leg. iij. secus in nomine heredis. l. iubemus. C. de test. ⁊ ita etiam
tenet Are. cum aliqua limitatione. in. d. l. heredes palā. in prin.
in. j. not. in. j. ⁊. ij. col. tn̄ qd̄ idem etiā sit in institutiōe heredis: te
nent Bal. ⁊ Ang. i. l. asse toto. p illū tex. ff. de here. instit. Paul.
de ca. in. d. l. hac consultissima. §. per nūcupationē. ⁊ in. d. l. here
des palam. in prin. ⁊ in. d. l. vbi autē nō apparet. §. sed qui vinū.
⁊ ibi. d. Abb. in. §. illud. ⁊ idem. d. Alex. in consi. clxxxvi. v. vol.
qd̄ incipit viso processu cause vertentis inter dn̄m Nicolutiā. in
ij. col. ad fi. ⁊ seq. quis idē Pau. de ca. i. d. l. si ita scripsero. dicat
se semper dubitasse i ista questione, per vnū fundamētū. de quo
per eum: cui tamē respōdet Pau. de ca. in. d. §. per nuncupatio
nem. ⁊ in. d. l. heredes palam. in prin. ⁊ do. Alex. in cōsi. prealle.
4 ¶ † Suprascriptū notabile tex. nostri limita quādo data est for
ma: q2 nō sufficit eam impleri per relationē ad aliud, vn̄ cū sit da
ta forma expressioni grauaminis in appellatione ab interloqu
toria: qd̄ fiat nominatim. cle. appellanti. de app. nō sufficit si fiat
per relationē ad acta, sm̄ Ang. in. d. l. vbi autē nō apparet. §. sꝫ
qui vinū. ⁊ ibidem. d. Alex. vbi dixi. ⁊ in. l. pretor. in p̄n. ff. de op.
no. nū. Bal. i. l. minorib⁹. C. de his qui. vt indig. d. Ant. de but.
in. c. vt debitus. de app. itē nō semper vident̄ equalia exprimere
nominatim vel per relationē ad aliud. ita no. Gemi. in. c. cōstitu
tionez. per illū tex. de sentē. excō. in. vj. ¶ Secūdo principaliter
pondero tex. ibi: quasi quātitatē nominauerit, in illa improprie
tatiua quasi, contra illud qd̄ signanter tenet Bal. in cōsi. ccxv. v.
partis. qd̄ incipit ea que veniunt per modū declarationis ⁊c. vbi
5 egregie tenet, † ꝙ illud qd̄ intelligit̄ p relationē ad aliud, vere ⁊
proprie dicitur, q2 natura relationis est natura veritatis ex con
6 iunctione scripturarum patentis. † ⁊ omne qd̄ ex natura dicitur
ꝓprie dicit̄. l. legaui. ff. de libe. leg. ⁊ l. qui sic stipulat̄ qd̄ te mihi.
ff. de verb. oblig. item sm̄ eum quicqd cōtinet̄ in termino ad quē
fit relatio, cōtinet̄ in termino referēte saltē implicite, qui vero ex
plicat nihil noui facit sed discooperit. l. adeo. §. cū qs. ff. de acq.
re. do. ⁊ vere ⁊ proprie dicit̄ etiā illud qd̄ implicite ⁊ generaliter
dicitur. itez illud quod intelligitur per relationem ad aliud vere
et proprie dicitur intelligi. l. theopompus. ff. de dote preleg. pl⁹
subdit Bal. de hoc non esse dubitandū, ⁊ qd̄ ꝓcederet etiā in sta
tutis: vt ibi per eū: sed non fuit recordatus Bal. de isto. §. vbi di
7 citur esse tex. in contrarium in illa dictione quasi. que † regulari-
8 ter est nota improprietatis. ⁊ no. q2 nemo tangit. ¶ † Tertio di
ligenter no. ex isto tex. ꝙ si iudex in snia ꝯdemnet aliquē vt resti
tuat illud qd̄ habet ex testamēto vel codicillis meūj, valet sentē
tia, q2 videtur quasi nominasse quātitatē que in testamēto vel co
dicillis cōtinet̄. ita clare cātat iste tex. sed caue, q2 stat simul ꝙ ex
testamēto cōstet quātū sit relictū illi titio. ⁊ tn̄ nō pōt cōstare ex
ipso testō quātum ille cōdēnatus habuerit. ⁊ an habuerit Bar.
hic: in. j. opposi. extra glossas intelligit istū tex. ꝓcedere qn̄ in ali
qua parte actorū cōtinebat̄ ꝙ reus cōuentus recuperat vel fuerat
confessus se recepisse: quicquid illi titio in testamēto vel codicil
lis est relictū, al's sm̄ bar. decisio huius tex. nō procederet p. l. im
perator. in prin. ff. de leg. ij. an sit verū in se dicā. j. post glossas se
quendo ordinē Bar. tn̄ ista esset magna diuinatio ad istū tex. ⁊
magna suppletio ⁊ restrictio. vnde Raph. cu. hic dicit, ꝙ in isto
tex. non erat dubium de quātitate. s. quātū ille haberet sed solū
erat dubium nunquid legatum fideicōmissum valeret ideo snia
sic lata vt in tex. valet ⁊ tenet, qd̄ reputat bene notandū: q2 dicit
se al's habuisse similē casum in facto. iste sensus Raph. mihi nō
placet, q2 non congruit verbis tex. qui nō dubitat an legatū de
beatur sed dubitat an snia valeret, q2 non videbat̄ continere cer
tā q̄titatem. ego aūt puto hoc esse bene aduertendū, q2 iste tex.
videt̄ presupponere absqꝫ alia probatiōe extrinseca, ꝙ ille p̄su-
matur habuisse totū illud qd̄ erat relictū titio in testamēto vel
in codicillis: vt q2 erat heres vniuersalis a quo petebatur relictū
in testamēto vel codicillis: ⁊ qui ita fuerat cōdēnatus. in herede
ergo vniuersali tex. ponit pro constanti quod habuerit totū illd
9 qd̄ erat relictum in testamento vel codicillis: † q2 legatarius vel
fideicōmissarius debet capere legatum vel fideicōmissum a ma-
nu heredis. ⁊ si caperet propria autoritate caderet a relicto. l. nō
dubium. C. de leg. similiter potest intelligi, iste tex. in fideicom-
missario vniuersali cui actualiter esse restituta hereditas a quo
peteretur fideicōmissuz relictū in testamēto vl̄ codicillis. nā iste
tex ponit pro cōstanti qd̄ habeat penes se totum illud qd̄ est reli
ctum in testamēto vel in codicillis: ⁊ idē in filiabus: q2 quēcunqꝫ
prosupponamus qui presupponat̄ habere in illo procederet iste
tex. de plano. ⁊ istud mihi plus placet q̄ subaudire ⁊ restringere
10 tex. eo mō quo facit Bar. ¶ † Aduerte tn̄, ꝙ lꝫ procedat libel-
lus generalis in quo peto oēs res que ad te peruenerūt ex bonꝫ
titij: tamē non procederet sententia ita generalis, sꝫ Inn. in. c.
significantibus. qd̄ est. c. ij. de libel. obla. quez refert ⁊ simpliciter
sequitur Ang. in. l. fi. in vlti. col. in vna lectu. C. de annali excep.
11 ¶ † Quarto diligēter no. ex isto tex. aliter nō diuinādo. q valet

snia se referens ad aliquã scripturã que nõ sit producta in actis, nã hic iudex se retulit ad testm̃ qd nõ apparet in actis fuisse productũ: ꝛ valet tñ sententia. tñ gl. a in prin. dicit ꝙ hic aliqua parte actorũ q̃titas cõtinebat, ꝛ sic ꝓsupponit ꝙ testm̃ erat in actis productũ: ꝛ ita ponderãt istã glo. Pau. de ca. ꝛ d. Pet. de bexu. hic. idẽ videntvelle Bar. Bal. Ang. Jmo. Raph. cu. ꝛ d. Alex. in eoꝝ sũmario in q̃tũ summãt istũ tex. ꝙ paria sunt vl ꝙ snia sit certa de se: vl ꝙ se referat ad acta: ergo voluit ꝙ hec sentẽtia se referebat ad acta, ꝛ sic ꝙ testm̃ erat in actis ꝑductũ. An istud notabile sit verũ vel ne: dicã no. j. sup gl. j. in prima parte. ¶ Quinto notat ex isto tex. bar. j. extra glossas ꝙ valet snia si iudex dicat cõdẽno te ad id qd est petitũ si est ꝓbatũ i actis reseruo, j. extra glos
12 sas vt sequar ordinẽ bar. ¶ Sexto no. ex ver. si. iũcta gl. ꝙ † si testator corã quinq̃ testibus reliquerit aliquod legatũ vel fideicõmissum alicui: intelligitur reliquisse iure codicillorum: ex quo quinq̃ testes interuenerunt qui requirunt in codicillis. l. fi. in fi. C. de codicil. licet nõ fuerit facta aliq̃ scriptura, q2 ad validitatẽ codicilloꝝ nõ requiritur scriptura. l. fi. C. de bo. lib. ꝛ hic in glo. parua. ꝛ sic ꝺm Jmo. verbũ codicillis verificatur: q̃uis non sit facta scriptura: sed caue q2 videtur repugnare vis vocabuli q2 codicillus dicit quasi paruus codex: ꝛ sic parua scriptura, ꝺm glo. instit.
13 de codicil. in prin. † Nisi dicas ꝙ nõ statur allusioni vocabuli qñ diffinitio vel substantia repugat ꝺm Bart. in. l. j. in princi. ff. de
14 acqui. poss. ꝛ alibi sepe. ¶ † Septimo no. ex eodẽ versi. fi. ꝙ licet snia debeat ferri in scriptis. l. fi. C. de sen. ex peri. reci. ꝛ c. fin. de re iu. in. vi. tñ põt certificari per relationẽ ad aliud qd nõ est in scriptis vt hic: vbi snia se refert ad legatum vel fideicõmissum: ꝙ nõ fuit in scriptis relictũ: sed viua voce corã testibus: ꝛ tñ valet snia ꝙ no. ad declarationẽ iuriũ predictoꝝ. ¶ Glo. pria in verbo q̃ testamẽto diuidit in quatuor partes prin. Jn prima oppo. contra tex. ꝛ sol. dupliciter. Jn scđa etiã opponit ꝛ soluit: ꝛ rationẽ solutionis assignat. Jn tertia allegat duas. ll. cõcordãtes ad hũc tex. Jn quarta ꝛ vlt. querit de notabili. q. ꝛ respõdet: ꝛ illa respõsio vsq̃ ad fi. debet interrogatiue legi: q. a si dicat nõ est rõ diuersitatis ergo idẽ ius in vno qd in alio. ¶ Jn prima parte primaꝫ sol. gl. Bar. ꝛ cõiter aliĩ sequunt. Et pro ista solutiõe Bar. adde rationẽ: q2 si nõ appareret de certa quãtitate: tũc videret pronũtiasse de eo ꝙ sibi nõ liqueret, ꝛ sic sine cause cognitiõe: ergo snia nulla. l. prolatã. C. de sentẽ. ꝛ interlo. om. iu. ꝛ cũ ista rõne bar. videntur aliĩ cõiter trãsire: sed ista rõ nõ videt esse bona: ꝛ eam re-
15 probat. d. Alexã. † q2 licet iudex debet ferre sniam cum cause cognitione. l. ex stipulatione. C. de sentẽ. notat glo. in. d. l. prolatã. e. titu. ꝛ in. l. fi. C. cõmina. epistolas. tñ de substãtia snie non videt esse probatio. l. posthum9. ꝗ. si quis ex his. ff. de inoffi. testa. et in l. cũ putarẽ. ff. fa. hercis. Bal. in. l. cũ ꝛ maiores. C. si aduersus reꝫ iudi. ꝛ in. l. j. in. iij. co. C. de edẽ. Cano. in. c. ecclesia sancte Marie. reprobata glo. ibi. de consti. d. Alex. in cõsi. cv. quinti volumi: nis incipiẽte põderatis narratis in themate sentio. in. ij. col. facit bñ tex. in. l. argentarius. ꝗ. cum autẽ. ff. de eden. per quem tex. notat.
16 ibi † Bal. ꝙ snia lata super nõ probato valet ꝛ tenet si nõ appelletur: vnde si iudex condẽnet reum cõtra quẽ nõ est probatũ qd debeat: valet snia licet sit cõtra ius litigatoris. l. j. ꝗ. itẽ cũ cõtra sacras. ff. que sentẽ. si. appel. rescin. ꝛ. l. ij. C. quando prouo. nõ est ne-
17 cess. † ꝛ dicitur iudex cũ cause cognitione pronũtiasse quotiescũ ꝙ parte ꝓsente vel cõtumace ꝑcessit. l. in cause. ꝗ. causa aut cognita. ff. de minoribus. Bar. in. d. l. prolatã. nec obstat. l. hec autẽ. ꝗ. j. in vbo cõstare dꝫ liquere q2 ꝑtori. ꝛ ꝙ ibi pulchre notat Bar. ff. ex q causis in pos. eatur. q2 loquit in his q̃ sunt de substãtia iudicij, vt citatio, contumacia, ꝛ similia, l. ea que. C. quõ ꝛ qñ iudex. ¶ Circa istã primam sol. glo. ab oĩbus approbatam aduerte ꝙ in isto tex. bene dicit ꝙ certa quãtitas cõtinebatur in testamẽto vel codicillis nõ aũt dicit in aliqua parte actorũ prout glo. dicit vnde glo. ꝛ doc. intellexerũt istũ tex. ꝙ istud testamẽtũ et isti codicilli erãt producti in actis: ꝛ sic volunt ꝙ si testamẽtũ ꝛ codicilli nõ fuissent ꝑducti in actis: ꝛ iudex iudicasset in quantitate q̃ in testamẽto vel codicillis cõtinetur nõ productus in actis: snia esset nulla tanquã ꝺm Bar. sine cause cognitione lata. d. l. prolatam. de quo tñ statim dixi: sed istud videt cõtra istũ tex. in fi. vbi fideicõmissum erat relictũ sine scriptura: ꝛ sic non potuit i actis produci ꝛ tñ valet snia. ¶ Dicũt doc. ꝙ licet i isto versiculo fi. testator reliquisset legatũ sine scriptura: tñ fuerat in actis probatũ per testes de tali relicto: et iudex qui pronũtiauit se retulit ad illas allegationes. ista solutio cõis gl. ꝛ doctoꝝ licet in se posset esse vera: tamẽ videtur cõtinere magnã diuinationẽ ad istũ text.
18 ¶ † Unde ex ista gl. iuncto tex. no. diligẽter, ꝙ valet snia incerta qñ iudex se refert ad certum instrumentũ in actis ꝛ in iudicio productum: secus si nõ esset productum in actis: q2 snia debet referri ad intrinseca processus ꝛ nõ ad extrinseca. vt hac gl. valde
19 nota. ad hoc. † Adde ꝙ si iudex se retulit ad quãtitatẽ de qua apparet in certo instrumento nõ valet sentẽtia si tale instrumentũ non fuit productum in iudicio in instantia illius cause ꝺm Jo. an. in addi. Spe. in tit. de sen. prolati. ꝗ. qualiter. in versic. quid si iudex, ꝛ sequunt. d. Ant. de but. ꝛ Jo. de imo. in. c. cũ venerabilis. ꝛ ibi do. Abb. in pe. col. de excep. d. Anto. de but. in. c. cũ venerabilis. in. iij. col. de relig. do. Ang. ꝛ Jmo. in. l. si conuenerit. j. eo. Lud. ro. in. l. j. ꝗ. si quis ita. ꝛ ibi Are. in. ij. col. ff. de verb. obli. Ang. de are. in. ꝗ. curare. iij. col. insti. de acti. do. Alex. in cõsi. lij. v. volu. qd incipit querit an stante nullitate ad fi. vbi dicit bonũ verbũ in practica, ꝙ ista est cõis opinio. ita etiã tenet. d. Alex. in consi. clix. v. volu. incip. viso processu cause vertentis inter Joannem. ꝛ ista est vera: q̃uis contrariũ teneat Jnno. in. d. c. cum venerabilis. de excep. per illũ tex. in ver. ꝑ autẽtica scripta. ꝛ latius Bal. in. l. j. ad fi. in vl. q. C. de sen. ex pericu. reci. Bal. ꝛ Ang. in. l. iij. C. de sentẽ. que si cer. quanti. ꝛ istam tenet. d. Alex. ibi contrarius hic: de quo valde admiror. pro ista vltima parte videt bene facere iste tex. vbi nõ apparet testm̃ vel codicillos fuisse in actis productos vt dixi. s. in tex. in. iiij. not. similiter tex. in. d. c. cum venerabilis. in verb. per autentica scripta. que tñ apparent fuisse in actis ꝑducta. Tene primã opinionem que est cõmunior ꝛ verior ꝛ. d. Alex. met in preallegato cõsi. liij. v. partis. ad fi. dicit eã esse
20 cõmunẽ opinionẽ. ¶ † Adde ꝓ ea bene facere ꝙ si iudex in sententia dicat pronũtio in omnib9 ꝛ per omnia prout talis iudex in tali causa ꝑnuntiauit: certe ista sentẽtia nihil valet, ex quo illa alia sententia relata non fuit producta in actis. ita tenet Jo. an. in dicto tit. de senten. prola. ꝗ. qualiter. in versi. quid si reus. quẽ refert ꝛ sequit. d. Abb. in. d. c. cũ venerabilis. in pe. col. de excep. Ang. ꝛ Jmo. in. l. si cõuenerit. j. e. Ang. de are. in. ꝗ. curare. insti. de act. ad idem facit, q2 nõ potest videri in iudiciũ deductũ illud quod non fuit productũ in actis, ꝫ Bal. in. d. l. j. ad fi. C. de sen.
21 que sine cer. quãti. † Item facit, q2 instrumẽtũ nõ ꝑductũ in iudicio non probat: nec cõcludit iudicẽ: vt iudiciũ ꝫ inducat priuatam sciẽtiam. ita signanter tenet Bal. qui frequenter in palatijs ad hoc allegatur in. l. fi. j. xiij. col. C. de edicto diui adria. tollẽdo fortius ꝛ singulari9, instrumẽtũ productũ corã iudice adhuc nõ probat nisi parti detur copia cum assignatiõe termini ad opponendum. ita singu. tenet Bar. in extrauagãti ad reprimendũ in verb. de plano. in. ij. col. Sali. in. l. fi. j. col. vbi limitat. C. de fide instru. Lud. ro. in consi. clix. incip. honorande domine. in. j. col. ꝛ in consi. clxix. qd incip. in casu proposite cõsultationis. breuiter dicendum existimo. tamen ad ista posset facile respõderi si vellemus tenere secundã opinionẽ: nam procedunt quo ad plene probandum q2 instrumentũ publicũ ꝙ nõ est in iudicio nec in actis productum nihil probat, sed hic agitur solũ de declarãdo illud ad quod se refert sententia, qd est leui9. l. heredes palam. ꝗ. si qd post. ff. de testa. sed vt dixi iudicando ꝛ consulendo nõ recedas a prima opinione que magis cõmunis. ¶ Juxta istã glo. pro eius
22 intellectu querit Bar. † an valeat snia in qua iudex dicit cõdẽno te ad soluendũ id ꝙ debes. ꝛ distinguit cõcordãdo duas glossas que vident contrarie, vt hic per eum. cum Bar. tenet cõmuniter aliĩ, maxime. d. Alex. idem tenet Bar. in. d. l. iij. C. de sen. que sine cer. quãti. ꝛ ibi Bal. Ang. Sali. ꝛ Flori. idem tenet Jmo. in. l. in summa. in prin. in. j. col. ad fi. j. e. ꝛ in. c. illa. ad fi. de accusa. d. ant. de but. in. c. cũ venerabilis. de excep. ꝛ ista est cõmunis opinio. ꝫ d. Alexã. hic. quicquid dicat Rapha. cu. per aliqua leuia quib9 respõdet. d. Alex. ꝫ Ang. de are. in. ꝗ. curare. insti. de acti. dicat opinionẽ Raph. cu. esse de iure veriorem: sed qd opinio Bar. seruetur in practica. adde tu ꝙ ꝯtrarium etiam tenet Joã. fab. in d. ꝗ. curare. in. vj. colũ. vbi fortius tenet, ꝙ etiam qñ snia expresse se referret ad acta ꝑbatoria adhuc nõ valeret, q2 acta ꝛ attestationes vt plurimum sunt dubie, vnde ratione incertitudinis debet snia vitiari: ꝫ tu dic Bar. loqui quando in actis probatorijs cõtinebatur certa quãtitas, ꝛ sic quãdo sentẽtia se referebat ad cer-
23 tum. adde etiam pro Bar. facere, † q2 sentẽtia debet declarari ꝑ acta ad que debet in dubio referri, ꝺm gl. in. l. si quis ad exhibendum. ꝛ ibi clarius Bar. ff. de excep. rei iudi. per quam glo. etiam dicit Bar. in. l. iul. verum debitorem. in. iij. col. ad fi. ff. de condi. indebi. qd sententia semper refertur ad causam que colligitur ex actis. est alia glo. in. c. confirmationẽ. in glo. fi. ꝛ ibi Gemi. de ele. in. vi. et dicit egregie Bal. in. c. cum super. ad fi. de causa possess. ꝛ proprie. qd acta sunt vehiculum ad ipsam sniam: ꝛ ideo sententia
24 videtur elicita ex mẽte actorum. ¶ † Jn vltima parte gl. habes quod valet sententia cõdemnatoria ad restituendaꝫ possessionẽ aduersario talem qualem habebat ante litem contestatem. et est tex. in. c. pisanis. quod est. c. fi. in prin. de resti. spo. q2 sicut in interdicto retinende possessionis potest ꝑnuntiari vti possidetis. ita ꝛ possideatis. ita etiã in interdicto recuperande potest pronun-
25 tiari sicuti possidebatis ita ne possideatis. † nam paria sunt ꝓnuntiare vti possidebatis vel iubere restitui possessionem talem qualem habebat ante litem contestatã ꝛ istã gl. reputat singularem Bal. et quod alibi non formentur iste questiones. in. l. iij. in fi. colũ. C.

§.col.C.de sen.que si cer.quā.intellige istam gl.sm Bar.ꝛ alios quando in aliqua parte actorum probatoriorū apparebat qua lem possessionē habebat:vt est i.c.pisanis.alias cus.ꝛ idē tenet glo.in.c.lꝫ causam.in ver.vti possidetis.de proba.Bar.in.l.j.in vlti.col.per glo.ibi:in verb.prohibeat.ꝛ in.l.si duo.in prin.in.ij. col.ff.vti possi.¶ Extra gl.Bar.fortiter opponit contra tex.ex quo dicit ꝙ iudex condēnauit aliquem ad restituēdum illud qđ habet ex testamēto vel codicillis meuꝫ,quod videtur quasi quā titatem nominasse que testamēto vel codicillis cōtinetur, cōtra qꝛ ista differunt:redde quod habes ꝛ redde quod in tali testamē to comprehensum est qꝛ stat simul quod in testamento vel codi- cillis sit expressa certa quantitas et tamē iste cōdēnatus eam nō habuerit:ꝛ ille a quo est relicta quantitas nō tenetur nisi illā vel ampliorē a testatore habuerit.vt.l.imperator.in pñ.ff.de leg.ij. Bart.dupliciter respondet.Primo ꝙ iste tex.intelligitur in fi deicōmisso vniuersali hereditatis quod pōt solo verbo restitue- re.l.restituta.ꝛ.l.facta.in prin.ff.ad treb.ꝛ facta restitutione solo verbo verum est te restituisse illud quod habes ex testamēto:sed huic solutioni obstat iste tex.in verb.quantitatem:qui non dicit

26 vniuersitatem.Bar.respondet qđ † appellatio quātitatis est ge neralis etiā ad vniuersitatē.per.l.quisquis.ff.de leg.iij.sed caue qꝛ ibi sunt alia verba.s.quātas summas.nec ibi dicitur ꝙ cōpre hendat hereditas ꝛ sic vniuersitas:lꝫ tex.dicat ꝙ vltra pecuniā numeratam cōprehendant predia:mancipia:vestes ꝛ argentū. ¶ Secundo modo respondet Bar.intelligēdo tex.loqui in reli cto particulari:prout gl.intelligit ꝙ iste cōfessus erat in iudicio se habuisse quicquid illi in testamento vel codicillis erat relictum vel qđ in aliqua parte actorū istud cōtinebat,alias sm Bar.iste tex.non posset procedere per.d.l.imperator.in prin.sed vt etiā dixi.s.in tex.in.iij.no.ista est nimia diuinatio ꝛ restrictio ad istū tex.vnde responde planius vt ibi dixi,ꝙ iste tex.in verb.quātita tem.proprie loquitur in relicto particulari.itē loquitur in here de vniuersali vel i fideicōmissario vniuersali facta illi actuali re stitutione grauato passiue:ꝛ idē in similibus ꝛ eorum heredibꝰ, isti presumuntur totum habere absqꝫ alia probatiōe extrinseca ꝛ istud ponit iste tex.pro cōstantilitem ad.d.l.imperator.in pñ. in qua Bar.fundat pricipaliter istā oppositionē.pōt dici ꝙ nō obstet:qꝛ dicit ꝙ si grauatus nullā habet quantitatē sibi relictā sufficit ꝙ cedat actiones:si vero habuit debet restituere:ergo ve rificant vba sententie.s.restituas qđ habes:qꝛ hꝫ actiones ꝙuis nihil aliud acceperit.¶ Secundo per istum tex.decidit Bar.ꝙ

27 valet † sñia in qua iudex condēnat reum in petitis si est probatū: ꝛ si non est probatum absoluit,qꝛ est conditio intrinseca de ꝛ pre senti,ꝛ hac cautela sm eū vtunt assessores qui ex forma statutor tenent pronūtiare sub pena ꝛ habent breuem terminū ad delibe randum vt condēnent vt.s.si est probatū:idē faciunt imperiti q nesciunt ex actis colligere vtrū sit pbatū vel non cū istā decisio- ne Bar.tenent Ang.Jmo.ꝛ.d.Alex.hic.¶ Contrarium tenēt Raph.cu.ꝛ.d.Pe.de bexu.eo qꝛ sm Rapha.apparet ꝙ ista sen tentia est lata sine cause cognitione:ergo nihil valet.l.prolatam. C.de sent.ꝛ interlo.om.iudi.qꝛ illud qđ est dubiū iudex indiscus- sum reliquit:sed vt dixi.s.in gl.j.in prin.ꝛ dicit etiā.d.Alex.hic: eoipso ꝙ iudex processit parte presente vel citata dicit pcessisse cū cause cognitione:ꝛ probatio nō est de substātia sñie.¶ Con- tra Bar.etiam mouet do.Pe.de bexu.qꝛ ista nō potest dici sen tentia ex quo ei non cōpetit diffinitio sñie qꝛ non imponit finē controuersie.vt.l.j.s.eo.sed respōde ꝙ imo imponit finē referen do se ad intrinseca pcessus.vt not.gl.in.d.l.cū iudex.C.de sentē. ꝛ interlo.om.iud.¶ Secundo mouet qꝛ si iudex dicēdo si est p batū demonstrat ꝙ non cognouit de causa:ꝛ forma verborum dat aperte hoc intelligere:ergo sentētia lata sine cause cognitio

28 ne nihil valet.d.l.prolatam.† Jtem est in arbitrio iudicis an ad hibeat fidē probationibus vel ne.l.iij.§.j.ff.de testi.glo.no.in.l. lucius.ꝛ ibi Bar.in fi.ff.de his q notā.infa.sed iudex dicēdo cō dēno si est pbatū nō declarat an adhibuerit fidē probationibꝰ vel ne.ergo cū simus in incerto sententia debet dici nulla:sed rñ

29 de vt.s.proxime dixi ad fundamētū Raph.qꝛ ad idē.¶ † Tene cum Bar.cum quo etiam tenet Bal.in.c.qđ ad consultationē.i iij.col.eo.tit.ꝙ valet sententia lata sub conditione intrinseca q̄ est de presenti vel de preterito.s.si est probatum prout clare loq- tur Bar.¶ Unde adde secus esse si sentētia feratur sub cōditio ne intrinseca:sed de futuro,tunc talis sentētia nihil videt valere, ꝛ iste erit pulcher ꝛ vtilis passus:puta si iudex in sententia dice- ret condēno reum actori in petitis si pbauerit vel si probabit in tentionem suam:ꝛ sic in futurum.nam videtur reddi nulla,ratio ne incertitudinis:qꝛ se refert ad pbationes futuras que nō sunt in esse.l.iij.C.de sen.que sine cert.quant.ꝛ.§.curare.insti.de actio. nisi sit probatio que possit fieri incontinēti post sñiam anteqꝫ iu dex diuertat ad alios actus:puta per iuramētū:puta qꝛ iudex cō dēnauit reū in petitis si actor iurauerit illa mutasse aut illa sibi deberi.l.generaliter.post prin.ꝛ qđ ibi not.gl.in vb.diffinitiuā. C.de reb.cre.ꝛ lꝫ valeat sententia q̄ cōtinet in se certū lata sub cō ditione extrinseca:puta si nauis ex asia venerit nisi rescindat per appellationem.l.j.§.biduum.ff.qñ appel.sit.tñ si contineret con ditionem intrinsecam que non possit statim impleri post sñiam illa sñia propter incertitudinē nihil valeret.ita tenent gl.Bar.ꝛ Bal.in.l.cum iudex.per illū tex.C.de sent.Bal.in addi.Spe.in tit.de sentē.prolat.in.vij.col.in ver.an valeat hec sententia.Cō demno te si actor probauerit.idē sequitur Pau.de ca.dicens se ita de facto respondisse in.l.continuus.in prin.ff.de verb.obli. Jo.de imo.in.l.qui rome.§.augerius.ff.e.d.Ant.de but.in cōsi. l.incip.puto iudicem additū.d.Alex.in cōsi.lxxiij.iij.vol.quod incip.videtur prima consideratione dicendū dictum barnabā. in pe.ꝛ vlt.col.ꝛ istud etiā est satis de mēte Bar.hic:qui dicit in questione hic formata qđ ideo valet sententia qꝛ erat lata sub cō ditione intrinseca que erat de presenti:ergo vult qđ secus si esset de futuro vt hic:imo plus tenet Bal.in.d.l.cum iudex.qđ nō va let sententia si iudex dicat condēno te in petitis ex probatiōibꝰ factis ꝛ fiendis.ꝛ iste videtur esse casus mixtus ex quo condēnat nō solū ex probationibus iam factis in preteritum sed etiam ex fiendis in futurū:ꝛ tñ adhuc decidit talē sñiam non valere.¶ Cō trariā opinionē qđ imo valeat ista sñia cōdemno te i.eo qđ actor pbauerit vel cōdemno te in cētū si actor pbauerit se habuisse illa centū:multū facit:qꝛ si valet sñia lata sub cōditiōe extrinseca.d. l.j.§.biduū.ꝙtomagis debet valere facta sub conditione intrin- seca:qꝛ lꝫ ita ferri nō debeat sñia:tñ ita lata valet ꝛ tenet.d.l.j.§. biduū.ꝛ talis sñia bene dicit iniqua ꝛ iiusta:qꝛ iudex debet iudi care ex actitatis ꝛ pbatis.l.properādum.§.ꝛ si quidē.C.de iudi.

30 ꝛ.l.illicitas.§.veritas.ff.de offi.psi.tñ † qꝛ talis sñia est cōtra ius litigatoris valet ꝛ tenet si nō appelletur.l.j.§.itē cū ꝯtra sacras. ff.que sen.si.ap.resci.ꝛ.l.ij.C.quādo prouo.nō est neces.vnde si nō appellaretur trāsiret in rem iudicatā:vt in iuribꝰ preallegatis. nec obstat incertitudo que alias sñiam reddit nullā.d.l.iij.C.de sen.que sine cer.quāti.qꝛ pcedit qñ est oīmoda incertitudo.s.q̄ nō declaratur per se nec per relationē ad aliud.hic aūt incertitu do venit declaranda per relationē ad probationes futuris,ꝛ ita in effectu tenet Spe.in ti.de sent.pla.§.iuxta.ver.sed ecce.Bal. sibi cōtrarius in.l.non dubiū.in.v.oppo.C.de legi.ꝛ in.l.perem ptorias.in.iiij.co.C.sen.rescin.non pos.ꝛ in.l.j.in pe.co.C.qui ac cu.nō pos.et in.l.si de meis.§.fi.ff.de arbi.Ange.in.l.nō quēad- modum.ff.de iud.Joā.de imo.sibi cōtrarius.in.l.iudex posteꝙ.i pe.col.j.e.Ang.in.d.l.q rome.§.augerius.ꝛ ibi plenius.d.Ale.

31 sibi contrarius.in pe.ꝛ vl.col.ꝛ idem.d.Alex.hic.adde † qđ etiā valet talis sententia cōdēno te in centū nisi infra decē dies pro- baueris te soluisse.ita signāter tenēt Spe.ꝛ Jo.an.in tit.de sen. §.species.in vsi.quid si iudex pcepit.ꝙuis sm eos tutius sit illō tempꝰ expectare.per.c.suborta.extra eo.de re iudi.quid tenen- dum.teneo pmā sñiam Bart.ꝛ sequaciū per superius adducta quā etiā al's sum sequutꝰ.nec obst.fundamentū tenentiū contra rium.pcipue.d.Alex.ꝙ talis sñia dicat lata contra ius litigato ris:ergo valet lꝫ ita ferri nō debuerit:qꝛ dico ꝙ imo est lata con tra ius legis ex quo est incerta ꝛ lata sub conditiōe incerta rela- ta ad futuras pbationes que non possunt fieri post sñiam latā: imo nec post cōclusionē in causa.l.pemptoris.C.senten.rescin. nō pos.ꝛ.c.pastoralis.de excep.nec possunt tales probatiōes ve rificari incōtinēti post sñiam latā:ergo sñia est nulla.d.l.cum iu

32 dex.cum gl.¶ † Circa cautelā Bar.p iudicibus imperitis vel assessoribus qui habēt breuē terminū ad iudicandū ꝙ cōdēnēt reum si est pbatum al's eū absoluant.ꝛ ita etiā tenent alij hic: et Bal.in.c.qđ ad cōsultationē.in.iiij.col.extra eo.ꝛ in addi.Spe. in tit.de sen.pla.in.iiij.col.ꝛ notabiliter in.d.l.cum iudex.C.de sent.ꝛ in.l.peremptorias.in.v.col.C.sen.rescin.nō pos.ꝛ in.l.ab eo.in vlt.col.C.quomo.ꝛ quan.iud.Ang.in.l.nō quēadmodū. ff.de iud.ꝛ in.l.iudex.posteaꝙ.j.e.ista cautela esset vtilis ad eua dēdum decretum ducale disponens ꝙ iudex teneat pronūtiare diffinitiue infra quadraginta dies sub pena centum aureorū.sed aduerte qꝛ Bal.in.l.si de meis.al's incipit idē pōpo.§.ex cōpro- misso.ff.de arbi.notat ex illo tex.ꝙ iudex excusat ꝛ sīr arbiter a pnūtiādo qñ nō liqt eis de meritis cause,nec tūc arctat p termi- nū statuti vel pacti ad aliquā penā si nō pnuntient.facit qđ not. idem Bal.in.l.si ideo.per illum tex.C.de his quib.vt indig.di- cit excusari iudices si nō potuerūt ferre sententiā infra tps statu ti.prout etiam dicit tenere Cy.in.l.j.C.qui accusa.non pos.vbi

33 etiam per Bal.in antepe.col.¶ † Aliā notabilem cautelam tra dit Jnno.in.c.j.de confir.vti.vel inuti.quam sequuntur Angel. Jmo.Raph.cuma.ꝛ.d.Alex.hic,quod iudex absoluat reū con uētum non diffinitiue sed ab obseruatione iudicij adiecta cau- sa qꝛ sibi non liquet de causa.l.properādum.§.sin autē ex gestis. ꝛ.§.siquidem.ꝛ ibi Bar.in.iij.oppo.ff.de iudi.ꝛ ibi Bar.decla rat quomodo nō possit liquere de causa.ꝛ idem Bar.in.l.admo

idem dispone ...

nendi.in.iij.col.ff.de iurein.⁊ in.l.si de meis.§.fi.ff.de arbitris.⁊
ista cautela est magis in cōmuni obseruantia/lz oēs sequant istā
cautelā.cōtra eam adduco illud qd no. Bar.in.l.dicere. per illū
tex.ff.de arbi.⁊ in.l.generali.per illū tex.not.C.de decur.lib.x.in
quibus locis no. Bar.q iudices vel arbitri seu arbitratores qui
debent ex forma statutorum terminare causas infra tres menses
sub certa pena certe si absoluūt partes ab instantia iudicij:⁊ita vt
quilibet remanet in suo statu nō satisfaciunt statuto nec euadūt
penam statuti,q lz per absolutionem ab obseruatiōe iudicij in
stātia rescindatur tamē nō diffinit cā nec terminat diffinitiue vt
vult statutū:⁊ ita etiā tenet Bal.in.l.iusiurādum ⁊ ad pecunias.
§.fi.vbi limitat.ff.de iureiur.d.Alex.s.in rubri.in.iij.col.⁊ in cō
sil.l.ij.volu.incip.visis actis cause.in.ij.col.Lud.ro.in.l.j.ad fin.
34 s.e.†Tertio querit Bar.si iudex in sententia dicat cōdemno si
est probatum ⁊ pro parte sit probatum pro parte nō:tenet quod
nihil valet sñia ex quo non reperitur sup toto pronūtiatū ⁊ ideo
debet addere ⁊ in eo qd nō est pbatū absoluo/si aūt iudex in sen
tentia diceret condēno si est pbatū ⁊ si nō est pbatū absoluo ⁊ re
peritur pro parte probatū ⁊ pro parte nō:tunc valet sñia q intel
ligitur si.i.quatenus sit probatum.l.stichum qui meus erit.ff.de
leg.j.cū Bar.tenēt alij hic/⁊ Bal.in.c.qd ad cōsultationē.in.iij.
col.extra eo.limitat cōclusionē Bar.pcedere in sñia lata sup pn
cipali:secus si sit lata super accessorijs puta super expēsis:tūc va
lebit lz non reperiat super toto pronūtiatū sm Bal.⁊ Sali.in.l.
iij.C.de sentē.q sine cer.quanti.per tex.in.l.si.C.qñ prouo.nō est
neces.in verb.lz minꝰ cōdēnauit q debuerat:⁊ loquit in sumpti
bus litis.refert ⁊ simpliciter sequit Raph.cu.hic in fi/sed Imo.
⁊.d.Alex.hic tenent contrarium ⁊ respōdent ad.d.l.fi.altero de
quatuor modis:vt hic per eos ⁊ pro certo tex.in illa.l.fi.non bñ
probat quin cōdēnauerit in totū in expensis:lz in minus condē
nauerit q actor petijsset vl forte pbasset/subdit successiue Bar.
35 q predicta cōditio † si est probatuz intelligit de legitima probа
tione per.l.hec cōditio filie mee.in prin.ff.de cōdi.⁊ demon.vbi
in simili illa conditio si nupserit intelligit de legitimis nuptijs.
melius in specie facit tex.in.l.luciꝰ.vbi est melior text.de iure.ff.
eo.de condi.⁊ demō.⁊ ideo si esset probatum solū per vnū testez
reus censeretur absolutus:patet q propter inopiā probationis
deuenitur ad iuramentū in supplemētū probationis.l.admonē
di.de iureiur.⁊ in.l.in bonefidei.C.de reb.credi.c.fi.de iureiur.⁊
cum Bar.trāseunt alij hic.idē tenent Bal.⁊ Sal.in.d.l.iij.C.de
sentē.que si.cer.quanti.⁊ Bal.in.d.c.qd ad consultationē.in.iij.
col.confirmatur q ista conditio si probatuz est debet impleri in
forma specifica:⁊ sic proprie ⁊ stricte.l.q heredi.⁊.l.meuius.ff.de
condi.⁊ demon.ergo in vera ⁊ propria probatiōe.d.l.lucius.itē
intelligitur de plena probatione ⁊ non de semiplena.iuxta glo.
in cle.constitutionem.in verb.fides.de elec.Hemi.in.c.in ver.si.
36 eo.ti.de elec.in.vj.†imo fortius qñ fit mentio de probatiōe sub
conditione non potest deferri iuramentū in supplementū proba
tionis sm Bal.⁊ Salic.in.d.l.in bonefidei.C.de reb.credi.dixi i
d.l.admonendi.q iuramentum in supplemētū nō est probatio
sed quasi probatio seu loco pbationis.vt est gl.not.in.c.si quis
feudum.in verb.absoluendus.⁊ ibi Bar.eam not.⁊ reputat eaz
menti tenendā si de inuesti.inter do.⁊ vas.lis oriatur.Bal.in.c.
sacramentū.in prin.de consue.recti feudi.⁊ latius in.c.j.§.connē
ticulas.de pac.iur.fir.¶ Ultimo an ⁊ qñ valeat sentētia incerta
distinguit Bar.vt hic per eum:⁊ pleniꝰ idē Bar.in.l.ij.C.de sen
37 ten.que sine cer.quāti.† Adde in primo membro inquātū tenet
q in iudicijs vniuersalibus ⁊ generalibus valet sententia incer-
ta que postea in executione certificabitur coram iudice qui habe
bit exequi.idem glo.⁊ Bar.in.d.l.ij.C.de sen.que sine cer.quāti.
⁊ glo.in.l.j.in prin.in gl.magna.ff.de eden.⁊ ibi Bal.Ang.Ra-
pha.Fulg.⁊.d.Alex.ibi reprehendunt Bar.ibidē sibi contrariū
qui constituit differētiam inter iudicia generalia et vniuersalia,
et vult q in iudicijs generalibus debeant fieri probationes spe-
cifice qualitate ⁊ quātitate rerū administratarū vt possit postea
ferri sententia certa:lz secus sit in vniuersalibꝰ.⁊ ita etiam tenēt
Spe.in tit.de acti.⁊ peti.§.sequit.in versi.differt aūt.d.Ant.de
but.in.c.ij.de libel.obla/sed illa differentia cōmuniter reprehen
ditur.q videt eadem ratio in vtroq.prout tenet Bar.met hic.
⁊ ita etiam reprehendit.d.Alex.hic.⁊ in consi.clxxvj.ij.volu.qd
incip.i causa ⁊ lite vertēte inter.A.in.ij.col.⁊ ita etiā tenet Bal.
in repetitione perusina.l.edita.C.de eden.in.xvij.col.in ver.sed
nūquid.idem in actione generali.et ibidem Sal.¶ Ultra Bar.
38 ⁊ scribentes adde alium casum † quando esset incertitudo tem-
poris,q iudex in sententia diceret deporto vel bannio titiuz ad
tempus ⁊ non dixit ad quantū tempus non vitiaretur sententia
q dicēdo simpliciter ad tempus intelligitur relegasse ad decen-
nium:sic tempus declarat per legē.tex.est valde singularis in.l.
sine profinito.ff.de penis.⁊ ibi dicit Bar.quod ille est notabilis
⁊ singularis tex.⁊ qd forte non reperies sibi cōcordantē ⁊ idē qd
ille tex.non sit alibi iure:dicit alibi Bald.in.l.j.post prin.C.de
postu.⁊ in.c.j.de transla.prela.⁊ in.c.ex literis.in.vj.col.de cōsti.
⁊ ibidē.d.Ant.de but.Jo.de imo.⁊ Hemi.⁊ ibidē Bal.assignat
39 rationem illius tex.q † decēnium intra breue tps ⁊ longissimuz
tenet mediuz,vt nec intelligatur de momēto nec etiā de infinito
q extremitates sunt euitande ⁊ media via eligenda:eandē ratio
nem ad illū tex.assignat idē Bal.in.l.muneribꝰ.C.de decur.lib.
x.⁊ per illum tex.infert signāter Bal.in.d.c.ex literis.in.vij.col.
qd si apparet instrumentū feudi vel emphyteosis sub hoc termi-
40 no ad tempus intelligeretur ad decēniuz qd valde not.† Alibi
tñ habes q tempus absolute positū ponitur pro anno ⁊ tempꝰ
in plurali numero pro biennio:⁊ dimidiū temporis pro sex men
sibus.l.vsure.cum glo.⁊ ibi Bal.ita not.C.de vsuris/itē limita do-
ctrinā Bar.procedere in principali:secus in accessorijs:vt in fru
ctibus in dānis in interesse ⁊ in expensis.vñ valet condēnatio ex
pensarum incerta etiā sine reseruatione taxationis si iudex sim-
pliciter dicat/cōdemno titiū in expēsis sine alia taxatiōe ⁊ sine re
seruatione taxatiōis valet ⁊ tenet.ita singulariter tenet Bar.in
l.terminato.in.i.q.C.de fructi.⁊ lit.expen.q̄uis dicat cōmunem
esse practicam q iudex reseruet sibi taxationē illarū expēsarum.
⁊ ibi Bal.tenet generaliter idē esse in oībus accessorijs sed aliter
tenet.d.Abb.i.c.j.in.vij.col.ad fi.⁊ seq.de sequest.pos.⁊ fructuū.
de quo etiā vide Bal.in addi.Specu.in ti.de sen.prolat.in.xiij.
col.per Ang.in.l.si homo.j.eo.Inno.⁊ alios.in.c.finem litibus
de dolo ⁊ contumacia.

1 ☞ Miles armate militie habet priuilegium vt condemnatus
simpliciter vel etiam insolidum non exigatur vltra q facere pos
sit cui miles non posset renuntiare.
2 Relatiuum qui:positum sine copula stat restrictiue.
3 Que dicuntur in militibus armate militie nō habēt locū in mili
tibus nostri temporis auratis qui non sunt bellatores.
4 Sicut milites bellatores de iure torqueri non possunt etiā prece
dentibus legitimis indicijs ita nec milites aurati.
5 Non valet statutum vel consuetudo in contrariuz quod milites
possint torqueri.
6 Doctores ⁊ aduocati gaudent priuilegijs militum.⁊ nu.9.
7 Miles an habeat priuilegium huius legis quando contraxit do
mi vel vagando.
8 Ualidum est argu.de vltimis voluntatibus ad contractus.
9 Miles missus ignominiose a malitia perdit priuilegium.
10 Milites etiā nostri temporis ⁊ doctores ⁊ aduocati nō possunt
capi pro debito ciuili.
11 Priuilegium nostri tex.habet locum etiam in milite celestis mi
litie ⁊ in clerico.
12 De iure canonico clerici cedunt bonis sicut laici,⁊ eorū bona in
solutum capiuntur nisi opponant exceptionem qd non teneātur
vltra q facere possunt
13 In clerico non presumitur ignorātia iuris nec excusatur ppter
iuris ignorantiam
14 In exorbitantibus licita est extēsio de milite armate militie ad
celestem.
15 Sicut miles non potest donare aut in testamēto relinquere cōcu
cubine vel meretrici ⁊ si donat vel relinquat nihil valet:idem est
in aduocato ⁊ in quolibet clerico ⁊ doctore.
16 Priuatus pōt donare ⁊ legare concubine ⁊ meretrici ⁊ cuicunq
mulieri in qua turpis sit suspicio ⁊ etiam instituere heredem.
17 Meretrix ⁊ quelibet mulier impudica habet testamēti factionē
actiuam ⁊ passiuam.
18 Dictio nec:est implicatiua.
19 In militibus maior honestas requiritur.

Miles. Contra militē armate militie non fit exe
cutio iudicati vltra q facere possit.h.d.
1 ¶ † Nota pmo ex isto tex.q miles armate militie hz
priuilegium vt condēnatus simpliciter vel etiā insoli
dum nō exigat vltra q facere possit/⁊ lz Bart.in suo summario
appellet istud beneficium:⁊ etiā in.iij.q.tñ nō est pprie beneficiū
in spē sed potius priuilegiū:put tenet ipse Bar.melius quā hic:
in.l.j.in vl.col.in pe.q.C.de iur.⁊ fac.igno.q priuilegiū pprie di
citur priuans legē.iij.dist.in.c.priuilegia.⁊ als plene examinaui
in.l.fi.ff.de consti.prin.⁊ Bar.met hic.in.j.q.postea appellat pri
uilegiū:⁊ ita etiam appellat glo.j.hic.Adde qd huic priuilegio
non posset miles renuntiare:eo q est inductū nō ratione obliga
tionis vel contractus sed est indultū ratione persone.ita et alibi
examinat ⁊ cōcludit.d.Alex.in.l.alia.§.eleganter.in penul.col.
ff.solu.mat.allegat Jo.an.i.c.odoardꝰ.de solu.et quosdā alios
doc.antiquos ibi per eum relatos/item pōdera q iste tex.loqui
tur solum in milite armate militie cū dicat miles qui sub arma-
2 ta † illud relatiuum qui positum sine copula stat restrictiue.l.ea
tamē adiectio.ff.de leg.iij.Bar.in.l.omnes populi.in.j.col.ff.de
iusti.⁊ iur.in.l.cūctos populos.in.j.co.⁊ vtrobiq dixi.C.de sac.
san.eccle.

san.eccles.ex quo sequit̃ q̃ iste tex. non habet locũ in militib⁹ no-
stri temporis auratis qui nõ sunt bellatores nec vacant armis:
3 sed tota die stãt in plateis. ⁊ ita tenet Raph.cu.hic.facit, q̃r † ge-
neraliter in omni materia ea que dicũt̃ in militibus armate mi-
litie nõ habẽt locũ in militib⁹ nostri temporis auratis qui non
sunt bellatores ẽm Cy. ⁊ alios in.l.j.in.vj.q.C.de iur. ⁊ fac.igno.
⁊ late.d.Alex.alios oẽs cumulate refert in.l.cẽturio.in.viij.col.
4 et seq.ff.de vulg. ⁊ pup.† nisi in vno casu, q̃r sicut milites bellato
res de iure torqueri nõ possunt etiã p̃cedentibus legitimis indi
cijs.l.milites.C.de questi. ⁊.l.desertorem.§.j.in verb.nec torquẽ
tur.ff.de re milita.ita nec milites aurati nostri tẽporis:eo q̃r ra-
tio istius priuilegij nõ fuit exercitiũ militare sed quedaz digni-
tas vel nobilitas s3 Cy.in.l.diuo marco.C.de questio.ita in spe
cie tenet expresse Sal.in.l.j.in vlt.col.C.de iur. ⁊ fac.igno. ⁊ do.
Alex.in.d.l.cẽturio.in.ix.col.idẽ etiã tenuit Bar.in.d.l.miles.
C.de questio.vbi dicit se al's dixisse de facto, q̃dã fuerat potestas
qui erat miles auratus ⁊ de quibusdã delictis erãt indicia c̃tra
eum:syndici deputati ad eque syndicãdũ volebant eum torque
re.dicit Bar.se dixisse q̃ de iure nõ poterat p illũ tex.imo fori⁹
5 ⁊ singulari⁹ † nõ valet cõsuetudo vel statutũ in cõtrariũ q̃ mili-
tes possint torqueri.ita singu.no.Bar.in.l.oẽs iudices.per illũ
tex.C.de decur.lib.x. ¶ Secũdo p istũ tex.inductum:vt.s.vide
inferri q̃ iste tex.nõ habeat locũ in militib⁹ legalib⁹.et sic in do
6 ctoribus vel aduocatis.† Contrariũ tñ tenet gl.hic:vbi dicetur.
¶ Gl.j.in verb.armata.ista gl.ponit duas limitatiões ad istum
7 tex. Prima q̃ † miles h3 p̃uilegiũ huius.l.qñ contraxit existẽs
in castris:secus si cõtraxit domi aut vagãdo per tex.in.§.j.istit.
8 de milit.testa. Adde q̃d ille.§.p̃mus põt forti⁹ induci:† arguen
do de vltimis volũtatibus ad cõtractus q̃d argumentũ est vali-
dũ.l.seruũ.filij.§.eũ qui chirographũ. ⁊.l.que de legato.ff.de le.
j.s3 miles in testãdo non gaudet priuilegijs militũ nisi testũ fa
ciat in castris in expeditione militari occupatus:vt dicit tex.ibi:
ergo idẽ in p̃posito in cõtractu nõ debet habere istud p̃uilegiũ
nisi cõtrahat in castris.istã limitationẽ expresse sequit̃ Bar.hic:
sed eã impugnãt ⁊ bene Rapha.cu. ⁊ latius.d.Pe.de bexu.hic,
q̃r s3 Raph.nõ est curandũ an milites cõtraxerint in castris an
alibi ⁊ an tempore cõdẽnationis essent in castris vel alibi:et sic
in armis vel nõ:nihil tñ in specie allegat: ⁊ mihi placet per istũ
tex.qui generaliter loquit̃ nec ei est aliqua lex p̃pter q̃d debeat sic
restringi.itẽ si iste tex.restringeret̃ vt solũ p̃cedat qñ miles con-
traxit in castris nõ bene extẽderet̃ ad aduocatũ ⁊ clericum p̃ut
gl.sequẽs ⁊ doct.cõiter tenẽt:q̃r nõ caderet qualitas terminorũ.
nec ob.tex.in.d.§.j.insti.de mili.testa.allegatus p gl.q̃r ille text.
in vno facit contra gl.dũ dicit q̃ filius fa.miles etiam domi.eius
retinet p̃uilegium testandi:nec obstat illud q̃ ibi dicit̃ q̃ miles
domi existẽs nõ põt testari sine solẽnitate testiũ ⁊ sic iuris cõis:
q̃r respõdeo q̃ alia ratio reformat pactũ, p̃ut dicit tex.in.l.iter-
positas.C.de trãsac.nã domi existẽs nõ põt habere copiam testiũ
quã nõ põt habere i procinctu armorũ.l.milites.C.de testa.mil.
sed in casu nostro miles habet p̃uilegiũ non ex eo q̃r sit actuali-
ter in armis ⁊ sic in actu bellãdi:sed q̃r est miles stipendiatus ar
9 mate militie.vt dicit tex.† Secũda fallẽtia glo.est plana, q̃ iste
tex.nõ p̃cedit in milite misso a militia ignominiose q̃r lusit ar-
ma argumento.l.testamẽta eorum.ff.de testa.mili.alleg.in glos.
¶ Glo.in verb.facere potest:diuidit̃ in tres partes. In p̃ma de
clarãdo tex.respondet tacite questioni, ⁊ bene. In secunda extẽ
dit istũ tex.ad aduocatos per tria fundamẽta. In tertia querit
q̃d in militibus celestis militie. In quarta allegat vna p̃cordan
tiã ad tex.scda ibi:idẽ in patrono.tertia ibi, q̃d in milite celestis
militie.quarta ⁊ vltima est ibi: ⁊ facit.C.de execu.rei iud. ¶ In
scda parte glo.habes extensionẽ ad istũ tex.q̃ priuilegiũ huius
legis habeat locũ etiã in militibus legalis militie ⁊ sic i aduoca
tis. ⁊ tex.alibi appellat literatã militiã.in.l.proximos.C.de p̃xi.
sacro.scrin.lib.xij.istam gl.tenẽt Bar. ⁊ cõiter alij.solus Albe.
tenet cõtrariũ, dicens magnũ verbũ ad practicã.q̃d istud de ad-
uocato nõ seruaret̃ de facto:q̃r tex.solũ loquit̃ de milite armate
militie. breuiter tene cũ ista gl.cõiter approbata, q̃ p̃uilegia cõ
cessa militibus armate militie extẽdunt̃ ad milites legalis mili-
tie ⁊ sic ad aduocatos.vt est no.gl.in.l.j.§.est ⁊ alius.in vb.cepe
rit.ff.si quis a paren.fue.ma. ⁊ ibi Bar.nisi sint priuilegia p̃ces-
sa militib⁹ p̃pter p̃sumptã ignorantiã iuris.que non cadit in
aduocatis.l.ij.§.serui⁹ aũt sulpici⁹.ff.de origi.iuris. ⁊.l.p̃fessio.
C.de mune.patrimo.lib.x. ⁊ istã extensionẽ etiã tenet Cy. ⁊ Sa
lice.in.l.j.s.de iur. ⁊ fac.igno. ⁊ d.Alex.hic:ideo sicut milites de
iure torqueri nõ possunt etiã p̃cedẽtibus legitimis indicijs:vt
dixi.s.in tex.adeni in aduocato ẽm Cy.in.l.milites.C.de q̃stio.
Bar.in.l.j.p illũ tex.C.de aduo.diuer.indi.Raph.Fulg.in cõs.
10 xxi.incip.in cã inq̃sitiõis formate.ad fi.† Itẽ sicut milites nõ
possunt p̃sonaliter capi pro debito ciuili.s3 Bal.in.l.ad fi.C.q̃
bo.cede.pos.tenet hoc etiã p̃cedere in militibus nostri tẽporis
codẽ modo aduocatus vel doctor nõ põt p debito p̃uato capi,
vt est tex.in.l.mediços.C.de p̃fes. ⁊ medi.lib.x.no.Bar.in.l.li
bert⁹.ff.de i ins voc. ¶ In.iij.parte gl.ibi, respõdeo i.idẽ multo-
11 magis, habes scdm extensionẽ † q̃ p̃uilegiũ hui⁹.l.habeat etiã
locũ in milite celestis militie: sic i clerico multo magis, ⁊ sic cle
ric⁹ condẽnatus habet priuilegiũ:vt nõ possit exigi vltra q̃ fa-
cere possit deducto ne egeat.cũ ista gl.trãseũt Ricar.malũ.bar.
⁊ magis cõiter alij. ⁊ dicit Ang.q̃ ista opi.est equa, q̃r nõ dz da
ri occasio vt clerici auocent̃ a diuinis. adde q̃ idẽ tz.d.Alb.in.c.
j.de cleri.egro.Pe.de anch. ⁊ Ioan.de imo.i.c.odoar.de soln.
Io.de imo.in.l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma.cõtrariũ tenẽt Oldr.
landẽ.Albe.de ro. ⁊ Pau.de ca.hic. ⁊ dicit Pau.de ca.se crede
re q̃ ista gl.nõ seruaret̃ de fctõ:q̃r ẽt canones in clericis vidẽt̃ vel
12 le contrariũ cũ etiã de iure cano.† cedãt bonis sicut ⁊ laici, ⁊ eoz
bona insolidũ capiunt̃:vt in.d.c.odoardus. ⁊ in.c.p̃uenit.de fi-
deius.q̃d nõ esset si haberẽt istud p̃uilegiũ ne possint exigi vltra
q̃ facere possunt:sed ad.d.c.odoar.respõdẽt Ray.Ang.Imol.
Raph.cu. ⁊ d.Alex.hic. ⁊ Io.de imo.in.d.l.si vero.§.de viro.
q̃d ibi istud priuilegiũ nõ fuit oppositũ q̃ clericus nõ teneret̃ vl
tra q̃ facere possit, iõ op⁹ fuit cessiõe bonorũ sed certe istud non
13 est verisimile q̃ nõ opposuerit † cũ in clerico nõ p̃sumat̃ igno-
rãtia iuris nec excuset̃ p̃pter iuris ignorantiã:vt est glos.in.l.re-
petita.in verb.peritos.C.de epi. ⁊ cle. Alio modo, ⁊ meli⁹ respõ-
dẽt.d.Pe.de bexu.hic. ⁊ Pe.de anch. ⁊ Imo.in.d.c.odoard⁹,
q̃d imo ille tex.facit p opi.glo. ⁊ Bar.q̃r tex.ibi nõ facit mentio
nem de cessiõe bonorũ ⁊ reprehẽdit̃ ibi index.qui excõicauit cle
ricum impotentẽ ad soluẽdum ⁊ mãdat̃ q̃ dictã excõicationem
reuocet.tene cũ ista gl.cui addo aliã glo.in.c.studeat.in glo.fi.l.
distin.idẽ tenẽt Io.de imo. ⁊ Gemi.in.c.si p̃pter tua debita.in.j.
not.de rescrip.in.vj. ⁊ in.c.si tibi cõcesso.de prebend.in.vj.l3 illi
duo tex.videant̃ p̃bare contrariũ q̃ imo clericus teneat̃ soluere
sua debita non habita ratione ne egeat:sed respõde ẽm Gemi.i
d.c.si p̃pter tua debita.q̃ ibi illud disponitur nõ ex necessitate,
sed potius p̃pter honestatem ne ecclesia dehonestet̃ apd vulga
res si debita sua non solueret:nec ibi dicit̃ q̃ nõ sit habẽda ratio
ne egat ⁊ q̃d clerici non gaudeant isto priuilegio vt non possint
14 exigi vltra q̃ facere possint.† Confirmat̃ q̃r in exorbitãtibus li-
cita est extẽsio de milite armate militie ad militeꝫ celestis.vt est
gl.nõt.in.l.stipendia.C.de execu.rei iudi. ⁊ in gl.in.l.si vt propo
nis.C.de rei vẽ. ⁊ est tex.in.c.degradatio.§.j. ⁊ ibi Gemi.ad hoc
notat de penis.in.vj. Vltimo dicit Bar.istã gl.esse signandam
et tenendã mẽti dũ equiparat istas tres militias.s.armate mili-
tie, legalis, ⁊ celestis.nam facit ad questionẽ disputatam per Ri
15 car.malũ.† quod sicut miles nõ potest donare aut in testamẽto
relinquere concubine, vel meretrici, aut focarie, ⁊ si donet vl' re-
linquat nihil valet.vt.l.ij.C.de dona.inter vi. ⁊ vx. ⁊.l.miles ita.
§.mulier.ff.de testa.mil.idẽ fit i clerico ⁊ in aduocato.l3 alud sit
in alio p̃uato.l.affectionis.ff.de doñ. ⁊ idem in clerico quod nõ
possit donare vel relinquere cõcubine aut meretrici:tenet Bar.
in.d.affectionis.vbi istud generaliter intelligit in quolibet cle-
rico. ⁊ Bar.in.d.l.ij.C.de dona.inter vi. ⁊ vxo. ⁊ in.l.mulierez.ff.
de his quib.vt indig. ⁊ in.l.miles ita.§.mulier. Ioã.andr.in re-
gula sine culpa in.vj.col.in mercurialibus.de reg.iur.in.vj. ⁊ in
c.de his.in vlt.col.de sepul.do.Alb.in.c.j.de clerico egro.Ang.
in consi.clxxi.incip.super pũcto predicto. ⁊ quod idem etiaꝫ sit
in aduocato ⁊ doctore:tenet etiam Ioã.andre.in.d.c.de his.de
16 sepultu.† in priuato autem planum esse videtur quod possit do
nare ⁊ legare proprie cõcubine ⁊ meretrici ⁊ alij mulieri in qua
turpis sit suspicio.per.d.l.affectionis.ff.de dona. ⁊ in legato est
expressum in.l.qui concubinam. ⁊ in.l.item legato.§.parui.ff.de
leg.iij. ⁊ ita tenent glo.Bar.Bal.et alij in.d.l.miles.ita.§.mu-
lier.Ludo.roma.in consil.xliij.quod incipit ad primum quesi-
tum breuiter dicendum est.Franciscus in quarto dubio.per ista
al's consului in ciuitate Ferrarie in quodam testatore mutinen-
si quod potuit instituere heredem vniuersalem mulierem impu
dicam in honeste vite quam longo tempore in eius cõtubernio
tenuit. ⁊ vltra predicta adducebã alium tex.in.§.j.in verb.a quo
dam coniuncto.in aut.quib.mod.nat.effi.legi.colla.vi.quẽ tex.
ibi no.Ang. ⁊ dicit esse casum expressum quod cõiunctus potest
in testamẽto relinquere meretrici sibi cõiuncte omnia bona sua.
17 Secundo confirmabam † q̃r etiã meretrix ⁊ quelibet mulier im
pudica habet testamenti factionẽ actiuã ⁊ sic põt facere testamẽ
tũ, s3 Bal.in.l.i.C.de condi.ob tur.cau. ⁊ in.c.cũ decorẽ.de vita
⁊ honest.cleri.ergo fortius debet habere testamẽti factionẽ passi
uaꝫ, ⁊ sic debet posse heres vniuersaliter institui.§.testamẽti aũt
factioneꝫ.insti.de here.quali. ⁊ diffe. Tertio q̃r certe sunt p̃sone
p̃hibite heredes instituí enumerate per gl.magistra.in.§.legari
instit.de leg.inter quas non reperitur enumerata mulier impu-
dica vel inhoneste vite. in cõtrarium tamẽ fortiter stringit text.
in.d.l.miles ita.§.mulier.qui dicit mulier in qua turpis suspicio

18 cadere pōt † nec ex testō militis aliqd capere pōt illa dictio nec
que est implicatiua. l. sacra. loca. §. pe. cū gl. ff. de re. diui. ⁊ l. nec
auus. cū gl. C. de emāci. lib. ⁊ l. nec nos. cū gl. C. de capt. ergo im
plica ꝙ nec ex testō militis nec alteri⁹ cuiuscūq̄ possit talꝫ mulier
capere. respōde ꝙ ille tex. debet intelligi in mulieribus impudi
cis cū quibus cōmittit adulterium incestū vel stuprū: ⁊ sic eorū
coitus est a lege ciuili prohibit⁹. ⁊ iste nec ex testō pagani nec ex
testamēto militis possunt aliquid habere. ita procedit ille tex. se
cus est in aliis mulierib⁹ impudicis vt in meretricib⁹ cōcubinis
⁊ similib⁹ quorū coitus nō est ꝓhibitus a lege ciuili q̄a priua-
tis ꝑsonis pōt eis relinqui in vltima volūtate ⁊ inter viuos, sed
19 nō a militib⁹ ꝑ iura alleg. † q̄ in militibus maior honestas req-
ritur ꝙ̄ in aliis ꝑsonis priuatis, ſm Bald. ⁊ Ange. in d. l. miles
ita. §. j. itē q̄ fauore publico per leges specialiter fuit interdictū
militib⁹ ne mulieribus impudicis possint relinquere: ne per eas
ꝓprijs bonis expolient: secus in priuatis personis. ⁊ ita illā im-
plicatiuā nec intelligit notabiliter: ⁊ declarat Raph. cu. ibi, idē
etiā tenet Bal. in cōsi. cccclvij. v. partis: incip. ad euidētiam pre-
mitto ꝙ cōcubinatus. vbi omnino videas: ⁊ ita videt necessario
intelligēdus ille tex. ꝑpter alia iura superi⁹ allegata ⁊ ista est tu-
tior respōsio ꝙ̄ itelligere qḋ nec ex testō nec ex donatiōe iter vi-
uos nec cā mortis nec alio tit. possint capere cū tex. dicat ꝙ nec
ex testamento militis: ergo nec ex testamento alterius.

1 ☞ Sentētia intelligit ſm naturā cause seu obligationis ṗme
super qua est lata, siue sniā ferat simplr siue alternatiue. ⁊ nu. 4.
2 Uerbum respiciēs plura determinabilia, debet ea determinare
prout nature vniuscuiusq̄ conuenit.
3 Quando duo vocabula tendūt ad determinationē eiusdē v̄bi,
debent intelligi vt pariformiter determinent.
4 Una determinatio respiciens plura determinabilia debet illa
equaliter determinare.
5 Que dr̄ia sit inter stipulationē alternatiuā ⁊ sniāꝫ alternatiuā.
6 Sententie ⁊ stipulationes equiparantur.
7 Sententia sicut iudicium confertur in inuitum.
8 In stipul. alternatiua vtrūq̄ est i oblōne tm̄ electio est debitoris.
9 In snia alternatiua si seruus moreret infra tempus iudicati in-
dultum ad soluēdum sine culpa ⁊ mora domini, dn̄s liberabitur
etiam ab obligatione quantitatis.
10 Stipulatio cōuentionalis intelligit ſm formā verborū ⁊ nō ſm
naturam actionis noxalis super qua interponitur.
11 Qualiter intelligat regula ꝙ stipulatio interposita sup aliquo
actu vel in aliquo actu intelligatur ſm naturā illius actus super
quo interponitur.

Decem. Qn̄ vnū est in obligatione ⁊ aliud in solutiōe
illud solū peti pōt qḋ est in obligatione, sed in
obligatione alternatiua vtrūq̄ peti debet. h. d. ſm Bar. Ang. ⁊
Imo (vel sic ꝓprius ad corticē verborū ex mēte Pau. de ca. si de
bitum noxaliter in sniam deducat quantitas est in obligatione
sicut in pria actiōe ⁊ noxe deditio est in solōne: iō nō pōt agi nec
peti executio nisi qn̄titatis: si aūt in stipulatiōe vtrūq̄ deducat
vtrūq̄ est alternatiue petendū. h. d. Uel sic ⁊ notabili⁹ ſꝫ Raph.
cu. snia itelligitur ſꝫ naturā cause: stipulatio v̄o ſꝫ formā v̄bor.
h. d. notabiliter. ⁊ dicit Raph. cu. ꝙ nō meminit vidisse meliorē
tex. in corpore iuris quā sit iste, ꝙuis ad hoc nō soleat cōiter alle
gari. diuidit magistraliter in tres partes, In ṗma ponit dictuꝫ
in sentētia noxali alternatiua cū eius ratione. In secūda ponit
dictū ꝯriuꝫ in stipalatione noxali alternatiua. In tertia assigna
tur notabilis ratio diuersitatis inter istos duos casus ꝯtrarios
vsq̄ ad fi. quā rationē diuersitatis breui⁹ declarat Bart. hic: in
j. q. secūda ibi: sed is qui stipulat⁹ est decē. tertia ⁊ vltima est ibi:
q̄ in stipulatione singule partes. ⁊ iste. §. est fundamētalis ⁊ no
1 tabilis ad multa que statim. j. subdcia. ¶ † Nota ṗmo ex isto ꝙ
snia intelligitur ſꝫ naturam cause seu obligationis prime super
que est lata, siue snia ferat simpliciter seu etiā alternatiue. ita est
tex. solēnis hic cōtra istud oppo. Bar. de. l. paul⁹. ii. j. eo. ⁊ l. j. C.
si plures vna snia. vbi verba snie non intelligunt ſm naturā cau
se ⁊ sic obligationis deducte in iudiciū: sed ſꝫ significationē ver
borū snie. nā ibi egi contra duos vel plures obligatos insolidū
iudex eos simpliciter cōdēnauit: nō censet quēlibet insolidū cō-
dēnasse prout erat eorū obligatio: sed in viriles, ⁊ sic quēlibet ꝓ
parte ꝓut verba snie importāt. l. reos. §. cū in tabulis. ff. de duo.
reis. ⁊ sic snia videt ꝑficere cōdēnatis: qḋ videt esse contra regu.
l. euidēter. ff. de excep. rei iudi. de qua gl. ibi oppo. ⁊ Bar. tangit
huic oppositioni respōdet Bar. hic aliqualiter obscure, ⁊ ſꝫ do.
Alex. teutonice loquit. ꝙ hic lex dispōit circa offm̄ iudicis sen
tentiātis: ⁊ tūc verba snie intelligunt ſm dispositionē legis ⁊ sic
ſꝫ naturā obligationis declarate per legē, vt hic: iūcto tex. istit.
de offi. iudi. in prin. qn̄q̄ lex nō disponit circa formā sentētie: sed
circa ipsam obligationē seu obligationis substantiam concedē
do parti, legis vel ꝑtoris beneficium, vel ipsemet partes dispo-
nūt (de pmo est exemplū. nā lex disponit ꝙ plures fideiussores
vnius tutoris oēs de per se teneant insolidū: vt. l. fi. ff. rem pupi.
sal. fo. vl ipse partes disponūt ꝙ quilibet teneat insolidū, vt i duo-
bus reis debēdi, in quibus partes egerūt ꝙ quilibet teneret iso-
lidum: ⁊ tūc nō itelligit ſꝫ materiā obligatiōis deducte in iudi-
cium: sed ſm ꝓpriaꝫ significationē verborū: ⁊ sic in viriles. ita lo
quitur ꝯtrariū ⁊ reputat Bar. tenendū mētis ⁊ sic vno verbo qn̄
lex dispōnit circa officiū iudicātis: tūc verba snie debent intelli
gi ſm dispositionē legis vt hic: secus qn̄ lex nō disponit circa for
mam iudicandi: sed de ipsa obligatione. vt in cōtrariis. istā sol.
sequūt Ange. Imo. ⁊ d. Alex. hic. ⁊ dicit. d. Alex. qḋ est notabi
lissima solutio. idē etiā dicit Bar. in. l. paulus. ii. j. eo (ista sol. ſm
Raph. cu. ⁊ d. Pe. de bexu. nō est bona: nec quo ad istū tex. nec
quo ad cōtrariū. nā hic lex non disponit circa moduꝫ ⁊ formā
sententiādi nec circa officiū iudicis sentētiantis. vt dicit Bart.
imo ista lex interꝑtat sniam iudicis qui iā iudicauit: qḋ intelli
gat cōdēnasse in decē nō aūt vt det seruū pro noxa, ⁊ sic iurisco
sult⁹ hic interpretat sniam iā latā ſm naturā cause ⁊ sic actiōis
intentate: similr in. l. contraria lex non disponit circa substan-
tiam obligationis: vt dicit Bar. sed interpretatur sententiam
iam latā. nam ibi iurisconsultus fuit interrogatus si plures te-
nebant insolidū ⁊ fuerunt simpliciter cōdemnati: an intelligā-
tur cōdēnati insolidū ſm naturā cause: ⁊ sic obligationis ṗme
an vero pro parte, ⁊ sic in viriles, ibi decidit ꝙ in viriles ſm ꝓ-
priam significatiōem verborū snie (sed tu aduerte qḋ Bar. ĩmet
videt sensisse istā oppositionē, ꝙ hic non videbat lex dispone-
re circa offm̄ iudicis sentētiātis: ideo Bar. cū mysterio dixit (vt
hic iūcto tex. insti. de offi. iudi. in ṗn. vbi lex exꝑsse ⁊ ad literam
dispōit circa offm̄ iudicis, exꝑsse instruēdo qualr iudex debeat
formare sniam in cā noxali: sꝫ in. l. cōtraria lex nihil dispōit cir
ca offm̄ iudicis eū instruēdo sed circa obligatiōeꝫ. Alio secun-
do modo ad principale ꝯrium rn̄det notabiliter Pau. de cast.
hic. qḋ in cōtrario ꝙ qlibet teneret insolidū nō proueniebat ex
natura actiōis ⁊ obligatiōis: sed q̄ ita expresse fuerat actū in-
ter ꝑtes, qḋ si nō fuisset actū, quilibet teneret pro ꝑte tm̄. l. reos.
§. cū in tabulis. ff. de duo. reis. cū ergo i snia hoc nō fuerit actū
cessat rō que erat in ṗma actione ⁊ obligatione: sꝫ hic, ꝙ quan-
titas tm̄ esset in obligatiōe ꝓueniebat ex natura actionis noxa
lis: ideo snia intelligit ſm naturā cause ⁊ sic obligationis (istaꝫ
sol. reprobat. d. Alex. ⁊ dicit Pau. de ca. somniasse: q̄ d. l. pau
lus. pōt gn̄aliter intelligi etiā qn̄ ex dispōne legis plures erant
obligati insolidū absq̄ cōuentiōe vel aliquo pacto partiū: vt
in. l. j. C. de cōdi. ex le. q̄ lex nihil facit, loquit i fisco (Tertio mō
pōt rn̄deri ſm do. Pe. de bexu. ꝙ vtraq̄ decisio tam legis no-
stre ꝙ̄ legis cōtrarie fundat ex regula. l. arrianus. ff. de actio. et
obliga. ⁊ l. fauorabiliores. ff. de regu. iur. q̄ in fine cause ⁊ sic in
snia fauorabiliores sumus reis ad absoluēdū. nā ibi plures fue
runt cōdēnati insolidū, vn̄ debem⁹ facere interpretatiōem ſm
ꝓpriā significatiōem v̄borū snie, qḋ intelligat cōdēnat⁹ qlibet
pro ꝑte ⁊ sic in viriles, lꝫ antea teneret insolidū, q̄ poterit dice
re nō recedam⁹ a v̄bis snie (hic aūt idē fauor rei condēnati sua
det vt recedamus a ꝓpria significatiōe verborū ⁊ stemus natu-
re actiōis ⁊ obligatiōis, q̄ si staremus significationi verborum
faceremus cōtra naturā obligatiōis ⁊ cōtra fauorē rei condēna
ti: ne ergo snia que est stricti iuris interpretet cōtra naturā ṗme
obligationis ⁊ actiōis ⁊ ꝯtra fauorē rei condēnati interpreta-
mur eā ſm causaꝫ prime obligationis: ita est tex. hic. ¶ Scdo
diligenter no. ex eodē tex. bonā ⁊ vtilē regulā qḋ verbū condē-
natus respiciens duo determinabilia s[...]a decem ⁊ noxā debe
re, nō determinat ea seruata equalitate, sꝫ ſm naturā vniuscu-
iusq̄ determinabilis, nam verbū cōdēno respicit illam decem
iure obligationis, ⁊ illud noxe debere iure facultatis soluēdi:
2 qḋ bn̄ no. Adde ad idē confirmandū † ꝙ v̄bum positum post
plura determinabilia ea debeat determinare ꝓut nature vniuſ-
cuiusq̄ cōuenit. tex. no. in. c. cum dilectus. de cōsuetu. ⁊ ibi do.
Abb. in. ii. col. post Cardi. floren. plurimū cōmēdat illū text. et
dicit qḋ est multū singularis ⁊ nunq̄ tradendus obliuioni ad
interpretationē statutorum. ad idē tex. no. in. c. olim ex literis.
et ibi do. Cardi. flo. ad hoc notat de rescrip. ⁊ idem. d. Car. flor.
3 in. c. ab excōicato. eo. ti. de rescrip. ¶ † Et ſm istā regulaꝫ limi
ta duas alias regulas. vna est, quod quādo duo vocabula ten-
dunt ad determinationē eiusdeꝫ verbi debent intelligi vt pari-
formiter determinēt. vt est text. solēnis ⁊ expressus. in. l. fi. C. de
sen. ⁊ interlo. om. iudi. quē tex. Bar. ibi dicit esse singularē ⁊ se
nescire alibi. eum etiam reputat singu. Bal. in. c. super eo. ii. de
4 appella. ¶ † Scdo limita aliā regulā que habet. quod vna de-
terminatio respiciens plura determinabilia dꝫ illa equaliter de
terminare. l. ꝙ̄uis. ⁊ l. hereditatem. C. de impuber. ⁊ l. nam hoc
iure. in. §. sed si aliter. ff. de vulga. ⁊ pupil. nam ſm Bar. ibi: il-
lud procedit quando potest ea equaliter determinare alias sec*
idem etiam

Verbum respiciens plura duo determinabilia
determinat [illegible] nam vniuscuiusque determinabilis

Idem etiā dicit Pau. de ca. in l. coheredi. §. qui discretas. in iij. not. per illum tex. & ibidem etiā Alex. in. ij. not. ff. de vulg. & pup. Ad predicta accedat qd̄ vult gl. in l. ij. ff. de off. procon. & leg. qd̄ idem verbum relatum ad duo q̄ntum ad vnū stat ꝓprie q̄tuȝ ad aliud stat improprie. ¶ Tertio nota ex tex. q̄ condēnat⁹ ad dā dum decē aut seruū pro noxa: nō pōt cōueniri ad seruū: nec ɔtra eum pōt peti executio pro seruo: qꝛ lȝ seruus ante sniam nō erat in obligatione sed tm̄ in facultate soluēdi tunc post sniam videbatur q̄ esset i obligatiōe & actione: tm̄ cōtrariū decidit iste text. in hoc valde notabilis: qꝛ ista snia intelligit̃ ƀȝ naturā ꝑme obligationis vt tm̄ sit obligat⁹ ad decē: noxe deditio sit in facultate soluēdi: & ista facultas soluēdi fuit ꝓ noxa: qꝛ ɔpetit ex leg̃ dispositione, durat vsq̄ ad lit. cōte. factā sup actione iudicati: & sic sup executione. l. itē veniūt. §. idē recte. ff. de peti. here. & gl. pua hic in ver. ex lege. & Bar. & idē Bar. notabilit̃. in l. j. §. fi. i fi. ff. de penu leg. secus si facultas soluēdi cōpeteret ex dispositiōe hois tūc nō durat vsq̄ ad lit. cōte. factā in causa principali: vt est tex. reputat⁹ sing. in l. si quis stipulatus fuerit. x. in melle. in prin. ff. de solu. qꝛ miti⁹ agit̃: cum l. quā cū hoīe. glo. in l. celsus. in ꝑn. ff. de arbi. & ꝑ hoc. d. Bar. in. d. §. idē recte, se dixisse. in q. de fctō q̄dam tenebat̃ alicui dare centū: hoc pacto q̄ si vellet dare ꝑ ista quātitate certū terrenū cogeret̃ accipere: certe ꝑdit istā facultatē dādi terrenū ex quo patit̃ lit. cōte. sup debito. qd̄ no. ¶ † Quar
5 to. no. ex. ij. parte tex. in versi. is aūt qui stipulatus est iunctis ꝑcedētib⁹ & sequētib⁹: differentiā inter sniam alternatiuā: & stipulationem alternatiuā in causa noxali: qꝛ in snia alternatiui sola quātitas est in obligatione & solutione: sȝ in stipulatiōe alternatiua vtrūq̄ est in obligatione. & vtrūq̄ debet peti. vt. l. si duo. ff. de verb. ob. rōneȝ diuersitatis assignat tex. in iij. parte. in vsi. qꝛ in stipulatione vsq̄ ad fi. & declarat Bar. in. j. q. & ita limita regu
6 lā q̄ habet q̄ sniē & stipulationes eqparāt̃ † l. iij. §. ideȝ scribit. et ibi Bar. in pe. no. ff. de pecu. qꝛ etiā in snia q̄n ɔhit̃: vt ibi, & not. Bal. in l. vnica. in. ij. col. C. si plures vna snia. & in l. ab executiōe. in vlt. col. C. quorū app. non recip. Nā illa eqparatio nō ꝓcedit q̄n datur ratio diuersitatis. tex. est hic. & ƀȝ Bal. in. d. §. idē scribit in vlt. co. in multis differūt: qꝛ in snia q̄n ɔtrahit̃: sed in stipu
7 latione ɔtrahitur vere & proprie. † Item sententia sicut & iudiciū cōfertur in inuitū. l. inter stipulātē. in prin. ff. de verb. obli. secus in stipulatione: sed caue pro intellectu litere: q̄ differētia tex. nostri inter sniam alternatiuam & stipulationē alternatiuam in cā noxali, videt̃ esse sine effectu: & sic esse imposita verbis & nō reb⁹. & ɔsequenter videtur esse differētia verbalis & non realis, cōtra
8 l. ij. in fi. C. cōia de leg. & c. cōmissa. in prin. de elec. in. vi. qꝛ lȝ † i stipulatiōe alternatiua vtrūq̄ sit in obligatione, tamē cum electio sit debitoris, prout etiā dicit Bar. hic. in. j. oppo. certe nō coget̃ soluere nisi illud qd̄ ipse volet aut q̄titateȝ aut seruū pro noxa, sicut in snia alternatiua put expresse firmāt: sed ad aliud ꝓpositum Pau. de ca. & d. Alex. hic: & sic in effectu videt̃ parū referre qd̄ in stipulatione alternatiua vtrumq̄ sit in obligatiōe, lȝ alternatiue. & ƀm Pau. de ca. & d. Alex. ista stipulatio i nihilo nocet & in nihilo est damnosa cū possit soluere illud qd̄ velit de duob⁹ sicut prius, ergo est sine effectu. istud nō declarant doc. nec atti
9 gūt. dic pro intellectu tex. qd̄ imo multū refert in effectu: † qꝛ in sentētia alternatiua si seruus moreret̃ infra tempus iudicati indultum ad soluēdum, si sine culpa & mora dn̄i. certe dn̄s liberaretur etiā ab obligatione q̄titatis, cū sit debitor quātitatis respectu certe speciei q̄ est in facultate soluēdi. s. serui q dedit damnū, ergo perempta illa speciei liberat̃ & quātitate: et est tex. in l. electio. §. si is quē. & l. si plurium. §. fi. ff. de noxa. Bar. in l. qd̄ te. i. j. col. vbi dixi. ff. si cer. pe. in stipulatione alternatiua cū vtrūq̄ sit in obligatione lȝ seruus moreret̃ tm̄ dominus teneret ad quātitatem. vt est tex. nota. in l. grece. §. si qs stichū. ff. de fideius. qꝛ vbi debetur quātitas respectu speciei existentis in obligatiōe, tunc perempta illa speciei non liberatur debitor a q̄titate ƀm Pau.
10 de ca. & d. Ale. in l. qd̄ te. ex mēte Bar. ibi. ff. si cer. pe. ¶ † Secūdo no. in ver. is aūt. tex. solennē & signādū q̄ stipulatio conuentionalis intelligit̃ ƀm formā verborū & non ƀm naturaȝ actiōis noxalis super qua interponit̃. nā in actiōe noxali vnū est in obligatione & alterum solū in solutione sȝ in stipulatione ista, vtrunq̄ est in obligatiōe qd̄ videt̃ esse ɔ vulgareȝ regulā que habet q̄
11 stipulatio † interposita sup aliquo actu intelligit̃ ƀm naturā illi⁹ actus super quo interponit̃. l. si stipulatus. ff. de vsur. & l. si legati serui noīe. ff. de leg. j. & l. damni in fecti quidā, in prin. cum similibus. ff. de dam. infec. & l. j. §. si qs sub ɔditione ibi stipulationi easdeȝ causas & conditiones in esse. vt legato noīe caue. ¶ Raph. cu. dicit istud videri sibi forte, & ingenue fatetur q̄ nescit bn̄ soluere istā oppositionē. Pau. de ca. etiā reputat h̄ eē notādū: sed respondēt Imo. Pau. de ca. & d. Alex. qd̄ per istū tex. dat̃ singularis limitatio ad illa iura que dicūt q̄ stipulatio intelligit̃ ƀm naturā ꝑcedētis actus: vt intelligant̃ q̄tum ad hoc vt ꝓmissor ꝓpter stipulationē nō cēseat̃ se in plus voluisse obligare q̄ tenebat̃ actione ꝓmaꝛ: sic ne in pl⁹ effectualiter exigat̃ in stipulatione q̄ exigi potuisset ƀm naturā ꝑcedentis actus. ita loquuntur iura preallegata: sȝ ꝓpter stipulationeȝ bn̄ pōt censeri efficacius obligat⁹ q̄ prius esset: qꝛ per hoc debitor nō sentit damnuȝ. ita loquit̃ tex. hic: vbi noxe & editio nō erat in obligatione: tūc aūt erit in obligatione ꝓpter stipulationē, qꝛ ex hoc nullū dānū resultat debitori, qꝛ ita nūc pōt liberari dādo seruū ꝓ noxa sicut pri⁹: secus esset si ex hoc sentiret dānū vt i ɔtūs & sic vno vbo propter stipulationē nō pōt obligari in pl⁹: sed bene efficacius. simile in fideiussore qui nō pōt obligari in plus quā ꝑncipalis: sȝ bene efficacius: vñ si ꝑncipalis esset obligat⁹ naturaliter tm̄, fideiussor obligabit̃ naturaliter & ciuiliter: & sic efficacius. l. j. & l. fide iussor obligari. §. fideiussor. & l. grece. §. illō. ff. de fideius. et dicit Imo. q̄ iste tex. est ad hoc singulariter notād⁹: qꝛ forte alibi non reperies. adde q̄ istā so. etiā tenēt Pau. de ca. & d. Alex. i. §. fi. j. ea. l. eā etiā sequit̃. d. Alex. in l. j. in vlt. co. ff. de pac. & in l. sciēdū in. j. col. ff. de ver. ob. vbi dicit, q̄ istud recte intuēti videt̃ voluisse Bar. in l. ij. ad fi. C. de cōdi. ob cām. eā etiā sequit̃. d. Alex. i. l. stipulatiōes nō diuidūt̃. in ꝑn. in. x. col. ff. de ver. obli. & in l. si legati. ff. de leg. j. & sic vbiq̄. d. Alex. eā firmat: sȝ tu aduerte q̄ imo debitor per istā stipulationē alternatiuā videt̃ posse pati dānū, & aliter teneri q̄ ꝑus. qꝛ si cōtingeret seruū mori nō liberaret̃ promissor a quātitate. l. grece. §. si quis stichū. ff. de fideius. & tm̄ fuisset liberatus si stipulatio nō interuenisset: vt dixi. s. in ꝑcedenti no. nisi dicas defendendo istā cōem sol. q̄ ꝑdicta intelligunt̃ de primordiali natura actus: & nō de ista accidētali ꝓpter mortē sui. l. itē veniūt. §. cū ꝑdiximus. ff. de peti. here. glo. not. in l. certi cōdictio. in ꝑn. in gl. magna. ad fi. ff. si cer. pe. sed alio mō respōdet are. in. d. l. stipulatiōes nō diuidūt̃. in. ix. col. q̄ iste. §. intelligitur q̄n stipulatio interponit̃ sup delictis que nō dependēt a voluntate partiū. ƀm Bar. in l. ex hoc iure. in vlti. col. ff. de iusti. & iure. sed iura cōtraria loquunt̃ q̄n stipulatio interponit̃ sup ɔctu: ƀm qd̄ partes cōtraxerūt. Ista solu. videt̃ plane cōfundi per istū tex. in iij. parte. q dicit, qꝛ in stipulatione singule partes ꝑ se veniunt eaque singula separatim stipulari possumus. & sic tex. apte dicit q̄ stipulatio interponit̃ super hec que pendēt a voluntate ptium. & sic in tex. stipulatio nō interponit̃ sup delictis sed bene super obligatione q̄ fuit causata cōtra dn̄m ꝓpter delictū serui: & sic in isto tex. nō agit̃ criminaliter sed ciuiliter: ego istā materiā an stipulatio interposita in aliquo actu vel in aliquo ɔctu debeat intelligi ƀm naturā act⁹ sup quo interponit̃ plene examinaui in repetitiōe rub. ff. de verb. ob. ad ibi dicta me remitto. ¶ Vltio glo. pua in ver. pecuniariā. dicit nisi ex delicto vicarij, vult dicere q̄ si dn̄s hȝ seruū ordinariū & aliū seruū vicariū q̄ sit in peculio ordinarij, ꝓpter delictū vicarij nō dȝ dn̄s ɔdēnari ad estimatione dāni aut qd̄ det seruū ordinariū pro noxa: sȝ bn̄ ipsum vicariū qui deliquit: vt est tex. in. l. si in re cōi. §. fi. ff. de noxa.

1 ¶ An & q̄n licet victori exequi sniam propria autoritate.
2 Vēdēs rē, lȝ recipiat ꝑciū ab emptore, nō ꝓpterea ꝑ hoc concedit licentiā accipiendi rem emptā propria autoritate.
3 Restitutio in integrū cessat vbi aliō auxiliū ordinariū cōpetit.
4 An in omni snia sit opus q̄ executio iudicati fiat per iudicem.
5 Si ꝓnuntiatū sit aliquā esse vxorē alicuius an possit ꝓpria autoritate illam inuitam accipere.
6 Mulier an sit in potestate mariti vel tm̄ sub eius obsequio.
7 Marito an sit licitū vxorē verberare & in vinculis tenere.

Qui iudicati

Victor nō debet ꝓpria autoritate sniam pro se latam exeq, al's delin
1 quit. h. d. ¶ † Islo. q̄ nō lȝ victori exequi sniam ꝓpria autoritate imo si exequatur pōt ɔueniri vti fur vel vt raptor. ex quo correlarie no. q̄ iudex ꝑ sniam nō vr̄ dare licentiā victori ad eā exequēdam ꝓpria autoritate. itē, lȝ aliqs per sniam iussus sit rem alteri restituere, adhuc ꝑ iudicē debet fieri executio. l. qui restituere. ff. de rei ven. & arguēdo a iudiciis ad cōtract⁹: iuxta. l. iij. §. idē scri
2 bit. ff. de pecu. idē est in ɔctib⁹, † qꝛ si vendēs recipiat ꝑretiuȝ ab emptore nō tm̄ ꝑ hoc cōcedit licentiam emptori accipiendi rem emptam ꝓpria autoritate, imo si acciperet dicit̃ predo. l. si ex stipulatione. ff. de acqui. pos. ¶ Limita nisi iudex dederit licētiam parti vincēti q̄ exequat̃ sola ꝓpria autoritate. l. dotis. C. so. ma. l. pignoris. C. de pig. act. gl. Bar. & doc. in l. iuste possidet. ff. de acqui. pos. bart. & alñ hic. Bal. in l. iubere cauere. circa fi. pe. q. ff. de iurisdi. om. iud. sȝ aduerte, qꝛ non videtur tunc propria autoritate exequi: ex quo habet licentiā a iudice, sed potius censetur nūtius iudicis in causa ꝓpria, qd̄ fieri pōt. l. eū qui. §. si epistola. ff. de fur. Bar. & alñ in l. iuste possidet. & sic non est propria limitatio ad istuȝ tex. Quis sit vera. ¶ Secūdo limita, quādo copia iudicis haberi nō pōt, tūc poterit sententiam propria autoritate exequi. l. nullus. & ibi glo. et doctores. C. de iudeis. l. si alius. § bellissime. & ibi Bart. no. ff. quod vi aut clam. & l. generali. C. de

stipulatio interposita sup aliquo actu intelligitur

decurionibus.l.ij. per quem tex. idem tenet Spe. in ti. de actore iu. §. item qui vult ppria autoritate in.viii. casu.glo.j.distin. in.c.aus getuz.in gl.j.r gl.in.c.pastoralis.de causa pos.r ppie. Bar.in.l.hoites.in.ij.col.ff.de capt.r in cōst.ex.incip.inquirit cōtra dūm Joannē de Pisañ. Bal.in.l.ij.in.xvij.col.C.de ful. et aqua. Jmo.r alij in.c.olim.j.de restitu.spo.d.Abb.in.c.qliter r qñ.ij.j.no.de iud. Jmo.r.d.Alexā.hic. cōquis 3rium notet Bal.r minus bene in.l.ij.§.post originē.ff.de origi.iur.vbi p illū tex.no.qd lz in ciuitate nullus sit rector:tñ nō pōt qs sibi dicere ius ppria autoritate. Alibi etiā gl.no.in.c.j.in verb.expectādi.r ibi Bal.in fi.de cōsuetu.recti feudi.signāter tenet, q ppter absentiā magistratus non debet quis sibi ius dicere ppria autoritate:sed debet magistratus expectari:r hoc videref tutū. Jtē limita q solus defect⁹ iudicis non sufficeret:vt quis possit sibi ius dicere ppria autoritate:sed etiā requiritur q periculū sit in mora.ita singulariter limitat Bal.in.l.sz r si per pretorē.§.deinde ait pretor.ff.ex qui.cau.ma.per illum tex.vbi est locus restitutioni in integrum ppter absentiā magistratus qñ nō potuit haberi copia magistratus,sed si posset propria autoritate ius dicere nō esset loc⁹ resti.in integ.† que cessat vbi aliud auxiliū ordinariū cōpetit.l.in cause.in prin.ff.de mino.facit qd tenet Bar. in.d.l.si alius.§.bellissime.vbi dicit se putare q si qs arriperet animalia alicu⁹ que de facili fame moriūtur:vel vineas q̄si nō putatur de facili exiccant tūc est sibi licitū ius dicere ppria autoritate magis q in alijs rebus.sed.d.Alexā.tenet 3rium q qñ quis non habet copiā iudicis cōquis ius suū non sit breui tempore periturū:tñ pōt sibi ius dicere ppria autoritate.in.d.l. null⁹. r.d.§.bellissime.r lz remediū ordinariū faciat cessare restitutionē in integrū.d.§.ait pretor.non tñ faciat cessare remediū subsidiariū:q qs sibi ius dicat ppria autoritate qñ iudicis copia haberi nō pōt,r est satis tolerabile. ¶ Ultimo Bar.per quicq̄ qd
4 nes examinat† an in omni sñia sit opus q executio iudicati fiat
5 per iudicē:dic vt p eū cū quo oēs trāseūt sine additiōe. ¶ † Inquātū tñ Bar.in.v.q.videtur tenere:lz nō bene firmet, q si sic pnūtiatū aliquā esse vxorē alicuius sine ab alio detineat siue no: non pōt ppria autoritate illā inuitā accipere qr incideret in penam raptus.l.vnica.C.de rap.virg.ideo tūc requirit executio iudicis.nā sm Jmo.illa lex loquit qñ maritus nunq̄ habuit possessionē maritalē vnde pro Bar.melius facit illud qd tenet Jo.
6 an.in addi.Spe.in tit.qui fil.sint legi.super ver.competit.† vbi tenet q vxo.nō sit sub potestate mariti sed potius sub ei⁹ obsequio.per.l.sicut cum gl.ff.de ope.liber.r in.§.j.insti.ad tertu.ergo maritus nō habet in eam man⁹ iniectionē.breuiter qñ maritus tam adept⁹ fuit q̄si possessionē maritalē tūc.hz in ipsam manus iniectionē,sz Jmo.r.d.Alle.hic.q dicūt ita seruari de fctō.
7 item †licitū est marito subsistēte causa verberare vxorē modice tñ.lz nō acriter.vt est glo.no.in.c.sicut alterius.in glo.j.vl.q.j. d.Abb.in.c.cum contingat.in.vij.col.de foro cōpe r no.d.Ab. vbi videas in.c.quēadmodū.in vlti.col.de iureiu.imo licitū est marito nō solū vxorē castigare sed etiā in vinculis tenere. gl ss. est no.in.d.c.quēadmodū.in gl.fi.ad fi.de iureiur.r ibi d.Abb. in vlti.col.reputat multū tenendam mēti:declarando tamē vt ibi per eū:et vltra gl.iuris canonici qd licitū sit marito subsistēte causa verberare vxorē.tenet etiā gl.in.l.sed r si quēcūq.§.fin. ff.ad leg.aqui.r quando maritus adeptus quasi possessionem maritalē iniiceret manus in vxorē nō haberet tūc locū pena raptus.de qua in.d.l.vnica.C.de raptu virgi.sm Cy.ibi:in.ij. col. et etiam Bal.idem tenet in.l.raptores.C.de epis.r cle.r no.bal. in.l.benignus.ff.de legi.

1 Actio iudicati est perpetua r transitoria ad heredes actiue et passiue.
2 Actio q̄ orit ex sñia an appellat actio iudicati vel actio i factū.
3 Ad actionē in factū nō est recurrēdū qñ habem⁹ nomē actiōis.
4 Ex sentētia arbitri oritur actio in factum.
5 Ex sentētia diuisionis iudicis oritur actio prescriptis verbis.
6 Per sententiā non fit nouatio proprie que sit extinctiuā obligationis et actionis.
7 Sñia lata i actiōe reali an pducit actiōez nouā iudicati vl i fcm̄.

Judicati. Actio iudicati est perpetua r trāsitoria ad heredes actiue r passiue.h.d. ¶ Nota.i.ex
1 isto tex.q†actio que oritur ex sentētia est perpetua et transitoria ad heredes dato q prima esset temporalis r non transitoria ad heredes:puta qr erat ex delicto:vt hic in gl.r sic correlarie habes q actio ex sñia pōt esse alterius nature r alterius vite q̄ esset prima actio:ratio est,q p sñiam quasi 3trahit.l.iij.§.idē scribit. ff.de pecul. Bal.in.l.ab executione.in vlt.col.C.quorū appel.nō recip.r in.l.vnica.in.ij.col.C.si plures vna sñia.r ex illo q̄si 3tractu sententie oritur actio q̄ est perpetua r trāsitoria ad heredes, sicut sunt regulariter actiones ex 3tractibus.l.vnica.C.vt actiones ab herede r cōtra heredes:sicut etiā actio de 3stituto est perpetua:lz actio prima esset temporalis.l.itē illa.§.qd adijcit.ff. cōsti.pecu. Fallit qñ esset mere accessoria ad pmā,vt est stipulatio de iudicio sistē:que est eiusdē nature r vite cū pma actione: qr est mere accessoria.l.si eū.§.qui iniuriarū.ff.si qs cautio. Sed hic r in.d.§.qd adijcit nō est mere accessoria cū i ea directo deducat illud qd deducebat in pma.sm Pau.de ca.hic.r añ eū latius ponit Bar.in.l.j.§.hec actio.in versi.tertio casu pncipali.ff.si qs test.lib.esse liber.iu.ve.dixi in.d.§.qui iniuriarū. ¶ In
2 glo.j.habes† q actio q̄ orit ex sñia nō appellat actio iudicati put vr̄ dicere tex.sz actio in factū per tex.in.l.actori.C.de reb. cre.in verb.ad similitudinē iudicati i factū actio cōpetit:sz Cy. ibi rñdet,qr ibi fit similitudo actiōis in gñe:sz nō in specie:sed caue qr ibi similitudo cū sit facta per legē,dz intelligi esse facta p omnia,si fieri pōt,per illud qd no.glo.in.l.sacrilegij pma.r ibi Bar.ff.ad le.iul.pecu.r sic qd ibi fiat similitudo actionis non solū quo ad genus sed etiam quod ad speciē:vt in specie actio in factū,ita cōpetat ex sñia sicut ex iuramēto.Jstam opinionē tenent vbicq glosse iuris ciuilis.r glo.in cle.fi.de appel. Bal.et Sali.in.d.l.actori. Jmo.r.d.Alex.hic. Ludo.ro.i.l.nā r post ea.§.fi.ff.de iureiur. 3trariā opinionē r melius q imo actio q̄ orit ex sñia sit actio iudicati put dicit text.hic r plures alij tex. allegati p Bar.tenent Jac.de are.r Cy.in.d.l.actori, Barto. Albe.de rosa.Ang.Raph.cu.r Pau.de ca.hic:qr cū hēamus
3 ppriū r spāle nomē actiōis.s.iudicati:vt hic:† ad actionem in factū nō est recurrendū sed qñ ppria noīa actionū deficiūt:ita dicit tex.in.l.nam cum deficiunt,ff.de prescrip.verb. Fallit sm
4 Bar.† in sñia arbitri:ex qua bene orit actio in factū.l.cū antea C.de arbi.ratio qr sententia arbitri nō est pprie sentētia nec dicitur iudicatū sed laudatū prout plene dici in.l.j.§.eo.ideo minimū si ex sententia arbitri orit actio in factū:cum non possit oriri actio iudicati:tamen non est magne vtilitatis:cum nomē actionis non sit de necessitate exprimendū in libello.c.dilecti. de iudi.glo. Bar.r doc.in.l.j.in prin.in gloss.mag.ff.de eden. ¶ Unus tñ casus spālis est in quo † ex sñia iudicis orit actio
5 pscriptis verbis,in sñia diuisiōis.l.si familie.C.fami.herc.quez tex.Bal.ibi:in scdo no.ad hoc notat r reputat mirabilem:r rō est sm eū,qr diuisio illa,facta a iudice inter partes videtur esse quedam permutatio,sed permutatio est contractus innominatus sm glo.r docto.in rub.C.de rerū permuta.r ex permutatione oritur actio prescriptis verbis.cum precib⁹.C.de rerum permuta.r sequitur etiam simplr do.Alex.hic. ¶ Glos.fi.in verb. cōpetit.diuiditur in tres partes. Jn pma ampliat tex. Jn secūda ponit vnū dictū per qd respondet tacite qōni. Jn tertia limitat tex.secunda ibi:vetus quoq durat.tertia r vltima est ibi sed si vetus fuerit rei vendica. ¶ Ex scda parte glos.ibi vetus
6 quoq durat.habes elicere q† per sñiam non fit nouatio proprie q̄ sit extinctiua obligationis r actiōis.vt.§.ppterea.insti. qui.mo.tol.oblig.r.l.nouatione.ff.de nouatio.sz fit nouatio accumulatiue:r sic adiectio noue actionis vltra veterē q̄ durat idē tenent glo.r doc.in.l.j.in gl.mag.C.de iud.r glo.in.l.duobus.ff.de excep.rei iud.r.l.nepoti.r ibi Bar.ff.de fun.instru.r glo.no.in.l.fi.circa mediū.in verb.nouatur.C.de execu.rei iud.
7 cōquis ibi videat esse tex.in oppositū. ¶ † Jn vltima parte glo. habes quod sententia lata in actione reali nō producit actionē nouā iudicati vel in factum.r ita limitatur iste tex.p opinione glo.duo vident facere. Primo,qr in actione reali iudex nō agit aliquid de nouo inducere:sed solū declarare agentem esse dominū.l.ex diuerso.§.j.ff.de rei ven.r.l.sicuti.§.sed si queratur ff.si seruitus vendi.ergo preter intentionē iudicis non dz posse oriri actio iudicati.sed ad hoc responde,qd in reali iudex non agit inducere:verum est principalr:sed in consequentiam etiam inducit:vnde p traditionē factā autoritate sentētie late in actione reali efficit victor dominus si ante non erat:sed reus cōuentus.sm gl.in.§.fi.insti.de offi.iudi.r gl.in.l.pōperi⁹.§.si iussu. ff.de acqui.pos, Bar.in.l.ex hoc iure.vbi dixi.ff.de iu.r iu. Secundo pro ista gl.facit,qr si ex sententia lata in actione reali nasceretur actio iudicati vel in factū esset repugnantia actionum, qr respectu actiōis realis diceret nō obligat⁹:r respectu actiōis iudicati vel in factū diceret obligat⁹:vt insti.de ob.i pn.itē res mea nō pōt mihi deberi.l.necq pignus.ff.de re.iur.sz istud nec ista rō obstat vt ptz i sñi.i.l.si vētri.§.in bonis.ff.de pui.credi.et in.l. offi.ff.de rei ven.nā rei vēdicatio dat rōne possessionis vel detētatiōis existētis penes 3uētū q̄ obligatōez nō causat:lz actio psonalis det rōne sñie:r sic diuersis respectib⁹. Contrariā opi.r meli⁹ q imo ex sñia lata in actiōe reali cōpetat actio noua iudicati vel in factū:r duret etiā vetus actio realis:r3 gl.in.l.nam r postea.§.fi.r in.l.sz r si possessori.in tertio rñso.fi.de iureiur. sequit Bar.hic post antiquos per cū relatos Ang Jmol.r alij bar.r alij i.d.l.nā r postea.§.fi.p illū tex.vbi ex iuramēto pstito in actiōe reali orit actio psonalis in factū:r etiā durat vet⁹ actio realis.cōfirmatur.

realis ꝯfirmatur q: per sententiã: etiã super reali actione latam
quasi contrahitur. vt tenet glo. reputata singularis in. l. ij. §. fi. ff.
de preto. stipu. ergo ex isto quasi ꝯtractu debet oriri noua actio
iudicati: vel in factum.

1 ☞ Licet infra tps qd miserationis gratia indulgetur a lege iu
dicatis ad soluẽdũ nõ possit fieri executio sententie nec agi iudi
cati contra eum: potest tamẽ interim condẽnatus soluere et per
alios modos iuridicos se liberare.

2 Inducta ad fauorem nõ debent eius cõtrarium operari, ⁊ etiaꝫ
econtra.

3 An in iudicio in quo petit̃ executio sententie requiratur libellꝰ
litis ꝯtestatio: ⁊ alius ordo iudiciarius.

4 Per quod officium petatur executio sententie.

5 Quando intentatur officiũ iudicis nobile an requiratur libel-
lus ⁊ ordo iudiciarius.

6 Quando intẽtatur pro executione sentẽtie actio iudicati vel in
factum an requiratur libellus ⁊ litis contesta.

Intra dies. ¶ Infra tempus iudicati põt
cõdẽnatus se multipliciter li-
berare. h. d. Diuiditur ĩ duas partes. in pͥma ponitur
decisio. in scda ratio decisiõis. scda ibi, q: cõstitutorũ.

1 ¶ † No. pͥmo ex isto tex. ꝙ licet. infra tps qd miseratiõis gratia
indulget̃ a lege iudicatis ad soluẽ. nõ possit fieri executio sentẽ-
tie: nec agi iudicati ꝯ eũ: põt tamẽ interim cõdẽnatus soluere: et
per alios modos iuridicos se liberare: ideo interim põt cõpẽsa-
tionẽ opponere et ea mediante se liberare. vt est tex. in. l. si cũ mi
liti. §. j. ff. de cõpensa. ⁊ gl. hic quẽ tex. ad hoc reputãt singulareꝫ
imol. ⁊. d. alex. hic. Ang. in. l. si socer. §. Lucius. ff. sol. ma. ¶ Se
2 cũdo no. ex scda pte tex. † ꝙ inducta ad fauorẽ alicuiꝰ, nõ debẽt
in eius dãnum retorq̃ri, vt hic: ⁊. l. q̃ fauore. C. de legibus. ⁊ in re
gula ꝙ ob gratiã de regu. iur. in. vi. ¶ Adde ꝙ priuilegium nunq̃
sic est interpretãdũ vt pͥuilegiato sit nociuũ: vt. l. diuus. in versic.
nec vllor magis ĩterest. ⁊ ibi Ang. in fi. ad hoc no. ff. de testa. mi
li. ¶ Itẽ pͥuilegiũ non debet interpretari contra priuilegiatuꝫ. ita
no. Bal. in. l. si Rufinus. C. de testa. mili. ¶ Item adde ꝙ similiter
econtra inducta ad grauamẽ vel ad onus non debẽt operari fa
uorem aut commodũ. tex. in. l. hereditas ad statiũ. ⁊ ibi Bald. ⁊
Ang. ad hoc notãt. ff. de heredi. insti. ¶ Item inducta ad penam
non debẽt trahi ad gratiã: ita dicit tex. in. c. inter corporalia. i. ij.
3 col. de trãslatio. prelator. ¶ † Ultimo querit Bar. an in iudicio
in quo petitur executio sententie requiratur libellus litis conte
statio: ⁊ aliꝰ ordo iudicariꝰ. ⁊ concludit post Spec. in titulo de
executio. sen. §. qualiter. in pͥn. ꝙ si agitur actione iudicati vl' in
factũ tunc bene requirit̃ libellus: ⁊ ordo iudicarius per regu. l. j.
in prin. ff. de eden. ⁊. l. edicta. C. eo. de eden. ⁊ per tex. in. l. item ve
niũt. §. idem recte. in verbo post susceptũ. ff. de peti. here. ⁊. l. j. in
verbo actio iudicati exercẽda est. C. quãdo ex facto tu. bene facit
tex. in. l. minor. xxv. annis cui fideicõ. in verbo ad initiũ noue pe
titionis redegerat. ff. de mino. ¶ Sed si imploratur officium iudicis
pro executione sentẽtie. tũc nõ requirit̃ libellus nec figura iudi-
cii sꝫ debet summarie petitio pcedere. l. a diuo pio. §. si super re-
bus. j. e. Cum ista dist. Spe. ⁊ Bar. tenet Ang. in. l. iiij. §. si ex cõ
uẽtione. ⁊ ibidem Pau. de cast. in. §. precedẽti. s. e. ⁊. d. Pet. de
bex. hic. ⁊ dicit Io. de imo. hic in fi. ꝙ ista opinio est cõmunis ⁊
in practica tutiꝰ esset eã tenere. similr̃ Rapha. cu. hic dicit ꝙ est
hec cõmunis sentẽtia a qua in practica nõ est recedẽdũ. Ideꝫ te-
nẽt bar. bal. ⁊ aliĩ. in. l. ij. C. de execu. rei iud. cũ aliĩs cõcordantĩs
hic traditis per. d. alex. ¶ Cõtra scdꝫ mẽbruꝫ bar. ꝙ imo qñ implo
rat̃ offĩm iudicis p executiõe sentẽtie requirat̃ libellus arguit for
4 titer. d. alex. fundamẽto colorato. † Quia officiuꝫ iudicis per ꝙ
petitur executio sentẽtie est officiũ iudicis nobile. sꝫ bar. in. l. iu
bere cauere. in vlt. col. ff. de iurisdi. om. iud. in. l. a diuo pio. §. sen
tẽtiã. in. j. col. ad fi. j. e. Eo q: nõ deseruit alicui actioni pͥncipali
ter intentate. ergo est officiũ iudicis nobile. l. iij. cũ gl. magistra.
5 C. de compẽsa. ¶ Sed † quando ĩploratur officiũ iudicis nobile ꝙ
datur loco actionis, tũc ibi requiritur libellus ⁊ litis cõtestatio
prout quãdo intentat̃ actio. tex. est in. c. fi. de offi. iud. et Bar. in
rubrica. ff. de interrog. acti. ⁊ latius in. l. ne quicquã. §. vbi decre-
tũ. in. ij. col. ff. de offi. procõ. ⁊ leg. in. l. iiij. §. hoc aũt iudiciũ ĩ. vi.
q. ff. de dam. infec. ⁊ in. l. j. §. fi. ff. de variĩs. ⁊ extraor. cogni. ⁊ in. l.
ab hostibus. §. sed simpliciter. ff. ex quibus cau. maio. ¶ Huic fun
damẽto. tu respõde huic obiectiõi, notabiliter, defendẽdo Bar
to. ꝙ qñ imploratur officium iudicis nobile sup eo qd nunquaꝫ
fuit antea deductum in iudicio tunc ibi necessarius est libellꝰ ⁊
litis cõtestatio. ita loquitur tex. in. d. c. fi. ita loquitur Bar. in lo
cis pallegatis. ¶ Sed quando imploratur officium iudicis nobile
super eo quod est liquidatum in iudicio: ⁊ super quo iaꝫ lata est
sententia diffinitiua vt in casu nostro: ⁊ tale officium iudicis no
bile summarie expeditur ⁊ non requiritur libellus nec alia figu
ra iudicij. ita formaliter tenet ⁊ declarat Bar. in. l. iubere cauere.
in vlt. col. ff. de iurisdi. om. iud. ⁊ in terminis nostris sequit̃ alibi
ipsemet. d. Alex. in. l. si finita. §. iulianus. in. xvij. col. ad fi. ⁊ seq.
in vsi. itẽ inq̃tũ. Bart. hic querit an debet dari libellus. ff. de
dam. infec. ⁊ facit qd statim. j. proxime subijciam. ¶ Secũdo
6 inq̃tum Bar. hic pͥncipaliter tenet † ꝙ quãdo pro executiõe
sententie intentatur actio iudicati vel in factũ: tũc requiritur
libellus lit. cõtest. ⁊ ordo iudiciariꝰ. ¶ Contrariũ et melius tenẽt
Imol. Rapha. cu. ⁊. d. Alexã. hic: ⁊ plene Anto. de but. in. c. j.
de libelli oblatiõe. qd imo tũc sufficiat qualisqualis petit[illegible] si-
ne libello put ⁊ in summariĩs. cle. sepe. de verb. sig. ⁊ sic siu[illegible] in
tentet̃ actio iudicati siue imploretur officium iudicis nunq̃ re
quirit̃ libellus, sꝫ hꝫ locũ via executiua. ⁊ sequut̃ glo. in. l. qui
de inofficio. in glo. magna. circa medium. ff. de inoffi. testa. ⁊ in
d. l. minor. xxv. annis. cui fidei. ff. de mino. ⁊ glo. in. l. j, in gl. ma
gna. circa med. C. de iudi. que vident̃ velle ꝙ actio iudicati ha-
beat executionẽ paratã ⁊ non exigat ordinẽ iudiciariũ. pro ista
parte duo stringunt. Primo, q: iura allegata per Bar. que di-
cũt qd agens aliqua actione debet prius libellũ offerre: proce-
dunt qñ quis vellet agere pro re nondũ decisa per sententiam:
secus qñ quis ageret actione iudicati ex facto iam deciso p sen
tentiam que transiuit in rẽ iudicatã: vt in casu psenti vbi petit̃
cõdẽnatum cõpelli ad id qd in sñia diffinitiua cõtra eũ lata cõ
tinet̃: ⁊ tunc non requirit̃ alius libellus ne lites ex litibus oriã
tur. l. iiij. §. ait pretor. s. eo. ⁊ istud fundamentũ voluit origina-
liter glo. in. d. l. qui de inofficioso. in glo. magna. circa mediũ.
¶ Scdo stringit tex. in. l. cũ antea. circa pͥn. C. de arbi. ĩ verb. actio
nem in factũ. ex nostro nomine damus quatenus possit sentẽ-
tia eius executioni mandari, vbi litera videtur apte velle ꝙ p
actionẽ in factum sententia mandetur executioni. nec est bona
solutio Bar. qd ibi executio fiat per officium iudicis ⁊ non p
actionẽ in factũ: q: violat illũ tex. ⁊ fm Imo. Bart. cauillatur
illum tex. ¶ Ultimo ad istã. q. vide sup hoc tex. in. l. si pigno-
ra. ff. de euic. in verb. extra ordinem sñiam exequẽtes. queꝫ alle
gat Bal. in. l. ij. in. j. col. C. de execu. rei iudi.

1 ☞ Specie perempta post litem contestatam durat instantia
propter fructus.

2 Actio perpetuatur per litis contestationem.

3 In contractibus stricti iuris non veniunt fructus nisi a tempo
re litis contestate.

1 Si homo. † Specie pempta post lit. cõ-
test. adhuc durat instãtia ppt
fructꝰ. h. d. fm Bar. Ang. Imo. ⁊. d. Alex. istud
summariũ pcederet tenẽdo intellectũ q aliquali
ter tangit̃ in gl. j. ⁊ clariꝰ in gl. iij. in v. fructuũ: qd
hic reus cõuentꝰ habuit iustã cãm litigãdi ⁊ hõ pmissus deces
sit sine dolo ⁊ culpa debitoris, quo casu dꝫ absolui ab hoie. l. si
ex legati causa. ff. de vb. obli. q: iusta cã litigãdi excusat a cul-
pa ⁊ mora: ⁊ sic ab interitu. l. si qs solutioni. ff. de vsur. ⁊ dꝫ ꝯdẽ
nari de fructibꝰ: vt dicit gl. iij. q: cũ p litis cõtestationẽ sit fun-
datũ officiũ iudicis, etiã specie pempta, illud etiaꝫ durat quo
ad fructꝰ, fm glo. ⁊ Bar. in. l. vtiq3. ff. de rei vendi. ⁊ hoc modo
procedit summarium predictum: quod specie perempta post li
teꝫ cõtestatã absq3 dolo ⁊ culpa debitoris: ⁊ sic eo liberato quo
ad speciẽ pmissam: tamen adhuc durat instãtia cause propter
fructus. ¶ Iste intellectus est verus in se per. d. l. vtiq3 ⁊. l. si seruꝰ
ff. iudi. sol. sed ad istũ tex. non potest stare qui dicit absolutio-
nem de homine non esse faciendã: ergo cõdẽnatio debet fieri,
vnde summa melius istũ tex. hoc modo. post litem contestatã
tenetur pmissor de interitu speciei pmisse: ⁊ etiam de fructibꝰ
h. d. ⁊ sic ꝯdẽnatio debet fieri in vtroq3 tã in hoie q̃ in fructibꝰ
pceptis post lit. cõtest. ⁊ sic dũ tex. dicit̃ absolutionẽ non faciẽ-
dã dic sꝫ cõdẽnationẽ. ⁊ dũ tex. dicit de fructibꝰ supra quesitis
per seruũ pmissuꝫ post litẽ cõtest. rõ vtriusq3 est, q: per litis cõ
test. reus constituit̃ in mora: ⁊ sic tenet̃ specie debitã pempta. l.
2 nemo rẽ suã. §. j. ff. de vb. ob. ⁊. l. qd te. ff. si cer. pe. † q: per lit. cõ
test. actio ppetrat̃. l. si seruũ. §. sequit̃. ⁊. §. de illo. ff. de vb. obl.
itẽ fur ⁊ morosus eqpant̃. l. inter stipulãtẽ. §. pe. ff. de vb. ob. sꝫ
fur indistincte tenet̃ de interitu spẽi. l. j. §. rectissime. ff. de vi ⁊ vi
ar. ⁊. l. subtracto. C. de fur. ergo etiã morosus lit. cõtest. itẽ odio
morosi spẽs pempta fingit̃ extare ⁊ adhuc viuere. d. l. si seruũ. §.
fi. vñ cõdẽnabit̃ in hoie pmisso: lꝫ mortuo: sꝫ executio fiet ĩ esti-
3 matiõe: vt ibi. ¶ Rõ secũdi: q: hic sumus in stipulatione † ⁊ sic in cõ
tractu stricti iuris: vbi nõ veniũt fructꝰ nisi a tpe lit. cõte. l. cum
fundus in pͥn. vbi dixi. ff. si cer. pe. ⁊. l. videamus. ff. §. si actionẽ.
ff. de vsur. iõ veniũt solũ pcepti post lit. ꝯte. nõ añ. ⁊ iõ gl. fi. hic
pua in verb. placet: q̃ dicit añ lit. ꝯtest. male loquit̃ q: ĩ iudiciĩs
stricti iuris qñ petit̃ illud qd nũq̃ fuit agentis nõ veniunt fru
ctus ante litem cõtestatam: vt in iuribus preallegatis.

1 ☞ Datiuus importat fauorẽ eius qui in datiuo nominatur.

2 In sententia quasi contrahitur.

3 Sētentia lata pro absente nō ꝯtumace nō valet neqꝫ tꝫ. ⁊ nu. 6.
4 Per iudicē pōt queri absenti qꝛ est publica persona.
5 Iudex non debet impartiri officium suū nisi parte instante.
6 Quare non valet sententia lata parte absente non contumace.
7 Ubi fit citatio ibi est actus trium personarum.
8 In causis summariis valeret sñia lata pro absente non citato.
9 Furiosus obligať in ꝯtibus in quibus obligatio ꝯhiť re ipsa.
10 Si dominus qui litigat per ꝓcuratorē sit citatus ad audiendā.
sñiam vel aliū actū iudiciarium ⁊ fuit cōtumax an valeat senten
tia vel ille act⁹ ⁊ quid quando comparuit sponte vel si fuit pre-
sens ⁊ non citatus vel in causis summariis.
11 In iudiciis summariis alteri per alterum non acquiritur obli-
gatio etiam naturalis.
12 In constituto verba constituentis se soluere debent conferri in
procuratorem ⁊ non in dominum.

FUrioso. Nō summať ꝑꝑ breuitatē. pōde
ra tex. ī dictiōe furioso. que est da
1 tiui casus, † ⁊ datiu⁹ denotat fauorē illi⁹ qui ī dati
uo noiať: ⁊ iportat ei acqsitionē. l. in pñ. cū gl. i ꝟb.
ei. ⁊ i ver. in eū. ff. de ꝯsti. pñ. vñ hoc mō ꝓbat text.
q sñia ēt lata in fauorē furiosi nō valet qđ est ꝯtra ꝑmā sol. glo.
2 ¶ Cōfirmať qꝛ in sñia quasi ꝯtrahiť. l. iii. §. idē scribit. ff. de pe-
culio. dixi in. l. miles. §. pe. ⁊ fi. s. e. sꝫ furiosus non est capax. ali
cuius contract⁹. l. in negotiis. ff. de regu. iur. ⁊. §. furiosus. instit.
de inuti. stipu. ⁊ sicut nō pōt vere cōtrahere ita nec fingi. l. qui ad
certum. ff. locati. ¶ Gl. vnica in verb. non potest: diuidiť in tres
partes principales. In ꝑma oppo. cōtra tex. de. l. nō eo minus.
C. de procu. ⁊ tripliciter soluit. Prima solutio cōfundiť ꝑ istum
tex. inductū. vt. s. ꝓxime in tex. Scđa sol. est cōtra istū tex. eqpa
rantē iudicē ⁊ arbitrum. ¶ Tertia cōiter tenetur declarata vt per
Bar. q ibi nō loquiť in minore sed in ꝓcuratore minoris nō le
gitime ꝯstituto. ¶ In scđa parte glo. remouet aliā oppositionem
contra tex. ¶ In tertia respondet tacite qōni qd in contractibus.
scđa ibi: nec obstat qđ pro absente cōtumaci. tertia ⁊ vltima est
ibi: in contractib⁹ aut acquiriť. ¶ In secūda parte gl. ibi: qꝛ cō-
dēnari ⁊ solui ei pōt. respōde melius ſm Bar. ⁊ doc. hic: qđ ibi
loqť in absente contumace qui habetur pro presente qꝛ eius ab
sentia per dei presentiā repletur. d. l. ꝓperādū. §. sin aūt reus al-
legata in gl. sed furiosus semper habeť pro absente ⁊ nō pōt i cō
tumacia constitui. ¶ No. diligenter istā sol. Bar. ⁊ doct. ex qua ha
3 bes † qꝛ sñia lata pro absente nō cōtumace non valet: neqꝫ tenet.
Idē no. gl. in. l. ea que. C. quō ⁊ qñ iud. ⁊ glo. in. d. l. quesitum. in
gl. prima. iuncto tex. ī eo. ¶ contrariū tenet gl. in. l. properandum.
§. sin aūt reus. in verb. contra dictionē. ⁊ in. §. si aūt alterutra. in
verb. victori. ¶ sꝫ ꝑmā opi. tenēt Barto. ⁊ cōiter doc. hic: ⁊ in locis
preallegatis. Cano. ī. c. cām. de iud. ⁊ ista est cōis opi. ſm Raph.
cu. ⁊ d. Alex. hic. ¶ et glosse contrarie possent ꝓcedere ī criminali
bus: qꝛ valet sñia ꝑ accusatore absente: lꝫ non citato. l. q̄uis in-
dubitati. C. de adulte. ⁊ sic lata ꝑ fisco qꝛ fiscus vbiqꝫ est. vt not.
in. l. i. C. de quadri. prescri. sꝫ Bald. in. l. ne quis q̄. §. vbi decretū.
in. vi. col. ff. de offi. ꝓcon. ⁊ leg. ⁊ in. l. si accusatoribus. in pe. col.
C. de accu. Ang. in. d. §. sin aūt re⁹. ¶ sed aduerte lꝫ oēs indifferen-
ter ita teneāt: tū insignis doctor. d. Pe. de bexu. tenet ꝯriuum et
dicit q contraria opi. semper sibi placuit. Mot⁹ primo. qꝛ si va
let sententia lata ꝑ absente contumaci: multomagis debet vale
re ꝑ absente non contumaci: qꝛ non debet esse melioris conditio
nis contumax: q̄ non contumax. ar. l. seru⁹. in fi. ff. qđ vi aut clā.
4 ⁊ i. c. eū qui. de prebē. in. vi. † Secundo qꝛ per iudicē potest acqri
absenti qꝛ est publica ꝑsona. l. i. ff. de magistra. conue. ergo sñia la
ta ꝑ iudicem volentē acquirere absenti debet valere. ¶ Tertio ⁊ for
tius qꝛ iudex non potest ferre sñiam pro absente nisi ille qui est
5 presens petat. † Quia nō debet iudex officium suā impartiri ni
si parte instāte. l. iiii. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dā. infec. ⁊ l. prope-
rādum. §. sin autē alterutra. C. de iud. tunc sic. si iudex nō potest
ferre sentētiam nisi parte instante: ergo eo ipso quod pars pre-
sens petit ferri sententiā videtur remittere citationem: que po-
test remitti. c. de causis de offi. dele. qꝛ qui vult consequens vide
tur velle omne necessariuꝫ antecedens ad illud. l. ad rem mobi-
lem. ⁊ l. ad legatum. ff. de procur. ergo potest valere sententia ꝑ
absente non citato ⁊ sic non cōtumaci. ¶ Bene communem opi-
6 nionē per vnum fundamentum † ⁊ per quod tollūtur omnia il-
la tria fundamenta. d. Pe. de bexu. qꝛ quando fertur sentētia ꝑ
absente legitime citato: ⁊ sic q est contumax ⁊ non cōparet, tūc
ideo valet sententia: quia seruata est forma tradita a lege: quod
sententia feratur inter partes presentes aut peremptorie ⁊ sic le
gitime citatis. l. de vnoquoqꝫ. ī. eo. ⁊. c. i. de causa pos. ⁊ ꝓprie. sꝫ
quando fertur sententia pro absente non contumace ⁊ sic non ci
tato non valet sententia qꝛ nō interuenit illud quod est de for-
ma substātiali sententie. s. citatio. l. i. §. item cum ex edicto. ff. que
sententie sine appella. rescin. nec est veruꝫ quod istud quod pars
debeat citari ad sententiam sit inuentum ad fauorē litigatoruꝫ:
⁊ sic possit remitti: qꝛ imo principaliter est inuentum ad rigoreꝫ
iudiciorum conseruanduꝫ, ſm quem rigorem per actus ciuiles:
alteri per alterum non queritur nisi ille sit presens. l. quecūqꝫ ge
rimus. ff. de actio. ⁊ obliga. ⁊ l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de ver.
obliga. ita ad literaꝫ dicit notabiliter Bar. in. d. l. ea que. C. quō
⁊ quā. iud. ¶ Item iudicium est actus trium personarum. s. iudi-
7 cis actoris ⁊ rei. c. forus. de verb. signi. † sed vbi fit citatio ibi est
actus trium personarum qꝛ contumacia habetur pro presentia.
aut. qua in prouincia. C. vbi de crimi. agi opor. secus vbi non est
citatio: ⁊ ideo quādo vna pars abest ⁊ alia pars est presens ⁊ pe
tēs sentētiā ferri: tūc sentētia lata pro absente non citato nō va-
let neqꝫ tenet ſm Bald. notabiliter. in. d. l. nec quicq̄. §. vbi de-
cretū. in. vi. col. ¶ Per ista apparet ratio quare isto casu melior
sit conditio contumacis q̄ non contumacis: quia in contumace
fuit seruata forma legis circa sentētiā: qꝛ fuit legitie citatus sec⁹
in absente non contumace: qui non fuit legitime citatus: vnde si
essemus in casibus in quibus proceditur summarie ⁊ sine figura
8 iudicii: † tunc valeret sententia lata pro absente nō citato: qꝛ est
solennitas iuris ciuilis ⁊ non iuris gentium: que in causis sum-
mariis non attenditur. ita eleganter tenet Bart. in extrauaga-
ti ad reprimen. in verb. sine figura circa fi. cum quo trāseūt Ra-
pha. cuma. ⁊ d. Alex. hic. ⁊ Pet. de anch. in cle. sepe. de ver. sig.
9 ¶ † In fi. gl. dic clarius q in contractibus in quibus obligatio
contrahitur re ipsa sine consensu: tunc etiam furiosus obligatur
vt est tex. melior de iure. in. l. furiosus. ff. de actio. ⁊ oblig. facit. l.
10 iii. §. ⁊ si furiosi. ff. de nego. gest. ¶ † Extra gl. q̄rit vtiliter Bar.
si dominus qui litigauit per procuratorem sit citatus ad audiē
dum sententiam vel ad alium actū iudiciarium: ⁊ fuit contumax
an valet sentētia vel ille actus iudiciarius. cōcludit quod nō, ⁊
bene. cū Barto. alii transeunt. bene facit: qꝛ ex quo procurator
qui est dominus litis ⁊ instantie: nō fuit citatus: sed dominus
ꝑncipalis: talis citatio cū non sit legitima nō fecit dñm contu-
macem: ergo sententia lata est nulla, sicut sententia lata ꝑ ab-
sente qui nō fuit cōtumax: vt. s. firmaui. idem vbiqꝫ tꝫ Barto.
in. l. ꝓcuratoribus. C. de procu. ⁊ in. l. mutari. ad fi. ff. eo. et in. l.
penul. C. si aduer. rē iud. ⁊ in. l. i. in pe. col. C. de sentē. ⁊ interlo.
om. iud. Et idē Bal. in. l. si qñ. in. vii. q. C. de testi. Io. an. et do.
anto. de bu. in. c. ii. de testi. ⁊ ibidē. d. Abb. in pe. col, ⁊ notabilr
d. Bartho. Veroñ. in caute. clxv. incip. si tu aduocat⁹ vis eum
vincere. ¶ Limita quando dñs citatus sponte compareť: tunc
valeret sententia propter ius vtile instantie quod habet domi
nus sine cessione. l. in cause. §. fina. ff. de procur. quando procu-
rator non contradiceret. l. que omnia. ff. de ꝓcura. ſm Bar. hic
⁊ in aliis locis superius allegatis. ⁊ in. l. si procuratori ꝑsentis.
ff. de ꝟbo. obli. bene facit tex. in. c. si quem. in primo responso.
iuncta glo. de ꝓcu. in. vi. quem allegat ad hoc do. Abb. in. c. ii.
in vlti. col. de testi. ¶ Amplia idem esse si dñs citatus fuit solum
presens sententie: adhuc valet sententia; ſm Bar. hic in vlt. q.
quē ceteri sequunť. ⁊ Bar. in. d. l. si ꝓcuratori ꝑsentis. ff. de ꝟb.
oblig. imo fortius tenet notabiliter Bal. in. l. i. in fi. colū. C. de
sen. ⁊ interlo. om. iudi. quod si notarius scribens sententiā di-
cat eam fuisse latam presente domino valet propter solā ꝑsen-
tiā dñi ac si domin⁹ expresse cōsensisset: q̄uis non appareat de
eius citatione. per. l. cum ostendimus. §. fi. ff. de fideiul. tu. ⁊ seq
tur simpliciter Raph. cu. hic. ¶ Item tenet do. Alexan. quando
notarius sciēte ⁊ patiente domino scripsisset sententiam lataꝫ
ipso domino presente. ¶ Secūdo vltra Barto. notabiliter limi-
ta quando essemus in causis in quibus ꝓceditur summarie et
sine figura iudicii: tunc valet sententia: lꝫ dñs sit citat⁹ ⁊ nō ꝓcu-
rator: lꝫ. qꝛ ista est solēnitas iuris ciuilis ⁊ non iuris gētiū que
in dictis causis nō attēditur. ita singulariter tenet Bar. in ex-
trauag. ad reprimen. in ver. sine figura. ad fi. ⁊ sequiť simplr Ra
pha. cu. hic in fi. idem tenet Ludo. roma. in. l. stipulatio ista. §.
si stipuler. ff. de verb. obli. vbi reputat tenendū mēti perpetuo.
¶ Contrarium tenet solus. d. Alexā. hic: licet dicat qđ Bart.
in hoc non habet contradicentem. Motus in effectu: qꝛ in iu-
diciis summariis nō debet acquiri effectus sentētie absenti nō
11 citato: aut nō legitime citato † qꝛ etiam in iudiciis summariis
alteri per alterū nō acquiritur obligatio etiam naturalis, ſm
Ange. Imo. ⁊ alios in. l. stipulatio ista. §. alteri. vbi dixi. ff. de
ꝟb. obli. ⁊ tñ obligatio naturalis est de iure gentiū. l. cum am-
plius. §. is natura dꝫ. ff. de reg. iur. qđ fundamētū videtur mihi
parum stringere in proposito. ¶ Unde vltra. d. Alex. ego ar-
guo fortius cōtra Bar. ⁊ eius fundamentū. nam etiā in ꝯstitu-
to attenditur merum ius gentium. l. i. in prin. ⁊ l. et licet. ff. de cō
12 sti. pecu. ⁊ tamen in constituto attenditur ista differentia: † q
verba constituens se soluere debeant conferri in procuratorem
⁊ nō in dominū alias si conferrētur in dñm nō valeret ꝯstitutū
vt est tex. in. l. eū qui. §. iulianus scđo. ff. de consti. pecu.

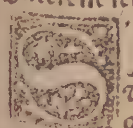
Filiusfa. si

1 ☞ Filiusfa. si contrahat durante patria potestate obligat̃ in solidum ex omni contractu preterq̃ in mutuo ⁊ voto.
2 Filiusfa. ex cõtractibus celebratis per eum tempore patrie potestatis fact⁹ sui iuris non tenetur vltra quã facere potest, nisi tpe contractus mentitus sit dicendo se patremfa.
3 Maritus qui negauit matrimonium conuenitur insolidum.
4 Mendaciũ circa id quod est fundamentum ⁊ causa priuilegij, facit priuilegium perdi.
5 Mercator qui in iudicio negauit calculũ seu rationem factam inter eum ⁊ alios mercatores nõ per hoc perdit quin possit allegare errorem calculi.

Et cum se. Propter mendaciũ ꝑdit quis priuilegiũ ne exigat̃ vltra quã facere possit. h. d. Et ꝓmitte ad euidẽtiã litere ex mẽ
1 te Bar. in rub. ff. qd̃ cũ eo. † ꝙ filiusfa. existẽs in potestate patris si cõtrahat durãte patria potestate obligat̃ ĩsolidũ ex omni cõtractu, preterq̃ in mutuo ⁊ voto. l. tam ex cõtractib⁹.
2 ff. de iudi. ⁊ l. filiusfa. ff. de actio. ⁊ obli. † tñ si postea sit emãcipatus vel effectus sui iuris per mortẽ patris q eũ exheredauit, censet̃ nou⁹ homo ideo pro cõtractib⁹ per eũ celebratis tpe patrie potestatis nõ põt exigi vltra quã facere possit. vt est tex. in. l. ij. ĩ pn. ff. qd̃ cũ eo. ⁊ de exheredato est etiã tex. ĩ. l. ⁊ exheredatũ. j. e. ⁊ sic vno verbo, filiusfa. ex cõtractib⁹ per eũ celebratis dum esset in potestate patris tenet̃ insolidũ, ȝ fact⁹ postea sui iuris tenet̃ solũ inquãtũ facere põt, ꝑ titulũ. ff. ꝙ cũ eo. ¶ Hoc est verum nisi tpe quo cõtraxit per mendaciũ asseruerit se esse patrẽfa. ⁊ sic sui iuris: ⁊ hoc modo induxit creditorẽ ad cõtrahẽdũ secũ, certe ꝓpter tale mendaciũ perdit dictũ priuilegiũ. vt nõ exigat̃ vltra q̃ facere possit, ⁊ tenebit̃ insolidũ, istud est ꝙ decidit iste tex. ⁊ tex.
3 in. l. ȝ hoc ita. § . i. j. e. ⁊ tex. in. l. iiij. § . interdũ. ff. ꝙ cũ eo. ¶ † sicut ⁊ marit⁹ negãdo matrimoniũ: ⁊ sic se esse maritũ, ꝓpter mẽdaciũ ꝑdit ꝑuilegiũ ne cõdẽnet̃ nisi inq̃tũ facere põt. ita notabiliter tenet Bar. in. l. etiã. § . i. circa fi. ff. so. matri. Et sequit̃ simplr do. Alex. in. l. maritũ in. ij. col. ẽo. tit. ff. solu. ma. ¶ Ratio predi-
4 ctorũ est. † nã mendaciũ circa id ꝙ est fundamentũ ⁊ causa ꝑuilegij, facit ꝑuilegiũ perdi. l. si dubitet̃. § . ita demũ. ⁊ ibi Bar. ff. de fideius. ⁊ l. si vn⁹. § . fi. ff. ꝓ socio. glo. magistra. in. c. nullus pluribus. de regu. iur. in. vj. ⁊ gl. in. l. nemo ex his. ff. de regu. iu. ¶ Ad
5 uerte tamẽ, ꝙ † si sunt plures mercatores, ⁊ vn⁹ neget in iudicio calculũ seu rationẽ esse inter eos factã si conuincat̃ de mẽdacio: non ꝑ hoc perdit quin possit allegare errorẽ calculi: ⁊ sic intentare dispositionẽ. l. j. C. de errore cal. quãdo põt ĩ promptu ostẽdere errorẽ per euidẽtiã facti: ita tenet Pau. de ca. in ↄs. xxxiij. incip. in casu presenti.

1 ☞ In obligationibus faciendi venit interesse a tpe more.
2 Stipulatio semel cõmissa ad totale interesse amplius cõmitti non potest.
3 Interesse seu estimatio quo iure veniat.

1 **Si calendis.** † In obligationibus faciẽdi venit interesse a tpe more ⁊ sic a tempore quo debuit fieri. h. d. ¶ Glo. j. intelligit ꝙ tñ possit postea crescere interesse vsq̃ ad litis cõtestationẽ vel etiã vsq̃ ad sñiaȝ. ⁊ cum ista glo. simpliciter trãseunt Ang. ⁊ Pau. de ca. hic. idẽ tenet gl. in. l. in hac. in prin. ĩ di stin. magna. ff. de cõdic. tritica. ¶ Sed caue q᷑ hoc mõ istũ tex. q dt̃ q̃ti interfuit mea id fieri, oporteret ĩtelligere. s. tũc vl' postea: q̃ esset destructio tex. ideo istã gl. reprobãt ⁊ melius Bar. Imo. Rapha. cu. ⁊ ceteri omnes hic. ⁊ Bar. in. l. in hac. ff. de ↄdictio. tritica. ¶ vñ Bar. Imo. ⁊ ceteri hic. ⁊ Bar. in. d. l. in hac dicũt ꝙ hic sumus in obligatiõib⁹ faciẽdi in qb⁹ post morã succedit obligatio ad interesse: ⁊ sic interesse est in obligatiõe ⁊ actiõe. l. si qs ab alio. § . fi. j. e. ⁊ l. stipulatiões nõ diuidũt̃. in ver. celsus. ff. de ver. ob. ⁊ in istis attẽdit̃ p̃cise tp̃s more ⁊ vlterius nõ crescit interesse ⁊ sic non recipit postea augmẽtum nec diminutionẽ. l. fundum
2 corne. in vlti. respõso. ff. de noua. ⁊ l. hominẽ. ff. mand. † nã stipulatio semel. cõmissa ad totale interesse ampli⁹ committi nõ põt l. cũ querebatur. ff. iudi. sol. ¶ Sed iura allegata in glo. loquũtur in obligationib⁹ dãdi: in qbus nõ cõmittit̃ stipulatio ad interesse succedit obligatio ad interesse. l. vbi autẽ nõ apparet. § . fi. ⁊ l. si
3 fuũȝ. § . effect⁹. ff. de ver. ob. ⁊ § . sic itaq̃. insti. de actio. † ⁊ estimatio seu interesse venit officio iudicis mercenario, iõ iudex potest habere rationẽ talis interesse ⁊ estimatiõis q̃ti plurimi a tẽpore more vsq̃ ad litẽ ↄtestatã: ⁊ ẽt vsq̃ ad sñiaȝ. d. l. in hac. cũ glo. ⁊ l. vinũ. vbi plene notat̃. ⁊ pleni⁹ dixi. ff. si cer. pe. ⁊ qd̃ ĩ. l. datio. § . si ꝑ vẽditorẽ. ff. de act. emp. allegata in gl. ¶ Esset obligatio dandi ⁊ nõ tradẽdi ptz: q᷑ ibi erat vinũ venditũ in genere: ȝ obligatio generis semꝑ est dandi ex quocũq̃ ↄtctu debeat̃ etiã emptionis nõ ex natura cõtractus sed ex natura rei que est in genere. l. qui cõcubinã. § . fi. heres. ⁊ ibi gl. in vb. testõ. ff. de leg. iij. gloss. et Bart. in. l. ex empto. in prin. ff. de act. emp. ⁊ in. l. si domus. § . de euictione. ff. de leg. j. ¶ Glo. fi. opponit de. l. cũ quis. ff. de acti. ⁊ obli. ȝ illa cõcordat cũ velit qd̃ attendat̃ tp̃s quo satis acceperit. s. soluẽdum ⁊ sic tp̃s more vt etiam ibi dicit glo.

1 ☞ Depositario ⁊ cõmodatario ⁊ silibus cõdẽnatis q᷑ dolo desierũt possidere cedẽde sunt actiones ꝑ actorẽ q̃s hȝ ↄ̃ alios.
2 Actio in rem licet sit stricti iuris est tñ arbitraria.
3 Nulla actio põt fieri arbitraria nisi que sit stricti iuris.
4 In actionibus bonefidei veniunt omnia que equum est venire etiam si de eis non sit actum.
5 In arbitrarijs necessario debent ferri due sententie.
6 In actionib⁹ bonefidei non fertur nisi vna sententia.
7 In actione depositi cõdẽnatus efficitur infamis.
8 Dolus dans cãm contractibus bonefidei illos reddit nullos ipso iure: secus in contractibus stricti iuris: q᷑ non ipso iure ȝ ope exceptionis.
9 Dolus cõmissus circa possessionem purgatur per actionem ex contractu soluta estimatione.

In depositi. Etiã ei qui dolo desijt possidere cõdẽnato actione personali cedẽde sunt actiões. h. d. ¶ No. ꝙ deposita-
1 rio ⁊ cõmodatario ⁊ similib⁹ cõdẽnatis: q᷑ † dolo desierũt possidere cedẽde sunt ꝑ actorem actiões quas hȝ contra alios puta rei vẽdicatio cõtra extraneũ possessorẽ: q᷑ sine cessione nõ trãsit directa nec vtilis rei vẽdicatio, vt innuunt tex. ⁊ clare no. Bar. in. l. j. ff. de vsucap. pro emp. ⁊ l. si fullo. ff. de condi. sine cã. ⁊ in. l. in cõmodato. § . fi. ff. cõmodati. ¶ Si aũt reus cõdẽnatus possideret ⁊ nõ extraneus tũc nõ posset actor cedere rei vẽdicatiõem ipsi reo: q᷑ recipiẽdo litis estimatiõem a reo possidẽti trãsfert̃ dñium actoris in reũ. l. eius rei. ⁊ l. hec si res. ff. de rei vẽdi. vñ ius cõcernẽs dñiuȝ ipsi⁹ rei sibi cedi nõ põt cũ illud habeat, vñ si actor haberet alias actiões ꝑsonales tenet̃ eas cedere soluenti estimatiõem. arg. l. in creditore. ⁊ l. si res cũ gl. ff. de eui. puta in re legata actori q nõ solũ hȝ dñiuȝ ⁊ sic rei vendicationẽ sed etiã actionẽ personalẽ ⁊ hypothecariã. l. j. C. cõmu. de leg. ⁊ § . nostra. insti. de legatis. ita tenet Bar. hic ad fi. post Jaco. bu. in. l. si culpa. ff. de rei vẽdi. cũ quo ceteri transeũt q̃cquid teneat Dy. in regula sine possessiõe. in. iij. q. de reg. iur. in. vj. ita debet intelligi. ¶ Limita predicta procedere qñ actor sciebat reum possidere: secus si ignorabat tũc ꝓpter malignitatem rei occultantis possessionẽ nulla debet sibi fieri cessio actionũ nec tunc trãsfertur dominiũ in reũ. glo. est nota. in. l. hoc si res. ⁊ ibi Bar. in. ij. oppo. ff. de rei vendi. Joã. de imo. in. l. ij. § . fi. ff. pro emptore. ⁊ do. Alex. hic. ¶ Glo. fi. in verb. cedat fortiter opponit cõtra tex. de. l. is q dolo. ff. de rei vendi. ꝙ contrariũ est valde difficile ſm do. Alex. ¶ ⁊ glo. pro solutiõe se remittit ad ea que ibi dixit: ibi gl. tripliciter soluit ⁊ est intricata materia quã. j. explicabo. ¶ Primo soluit, ꝙ hic loquitur in actiõib⁹ ꝑsonalibus que sunt bonefidei: ibi in actione in rem que est stricti iuris: ita
2 etiã dicit glo. j. hic. ¶ Bar. reprobat istam solutionẽ † q᷑ actio in rẽ lȝ sit stricti iuris tñ est arbitraria. § . ꝓterea quasdam. insti. de acti. iõ in actiõe in rẽ: q᷑ est arbitraria põt deferri iuramentum in litẽ sicut in actiõibus bonefidei, qd̃ non potest fieri in alijs actionibus stricti iuris: que non sunt arbitrarie. l. in actionibus ff. de in lit. iurã. ideo in ea põt multũ officium iudicis sicut in actiõe bonefidei ⁊ ita, ei deseruit officiũ iudicis sicut in actionibus bonefidei. ¶ ista impugnatio Bar. ſm Jo. de imo. ⁊ Raph. cu. nõ est bona: q᷑ lȝ iudex multũ possit in arbitrarijs: tamen latiores habenas hȝ in actiõib⁹ bonefidei in quibus magis exuberat bonafides: ⁊ sic potentius est officium iudicis. § . in bonefidei. insti. de actio. ¶ licet do. Alex. dicat quod ille tex. hoc nõ dicit. ¶ Tu aũt dic fortius ⁊ fundamentalius contra impugna-
3 tionẽ Bar. † ꝙ nulla actio põt fieri arbitraria nisi sit stricti iuris: quia in actionib⁹ bonefidei ex natura actiõis que est larga et exuberans iudex potest deferre iuramentum in litem: ꝓpterea dicit tex. not. in. l. q᷑ tantũdem. ff. de neg. gest. qd̃ in actionibus bonefidei tm̃ põt officiũ iudicis quãtũ in stipulatione in
4 his que nominatim sunt ꝓmissa. † nam in actionibus bonefidei veniũt oĩa que equũ est venire etiã si de eis non sit actuȝ: vt ibi: ⁊ l. sed celsus. § . i. cum similibus. ff. de contrahen. emp. ideo nulla actio bonefidei etiã aptitudine põt fieri arbitraria imo habent se vt opposita. l. in bonefidei. ff. de eo qd̃ cer. lo. ¶ Solũ ergo actiones in rẽ: ⁊ alie actiões stricti iuris pñt assumere istam qualitatẽ arbitrariarũ ⁊ effici arbitrarie ꝓpter accidẽs. s. ꝓpter ↄtẽptũ iudicis, in nõ restituẽdo vel nõ exhibẽdo rẽ ꝓut iudex iussit vel iudici alio mõ cõtumaciter nõ obtẽperando. iste ↄtẽpt⁹ iudicis facit vt actio efficiat̃ arbitraria: ⁊ iudex ꝓter naturã actionis q̃ est stricti iuris possit deferre iuramẽtũ ĩ litẽ de affectiõe ⁊ ſm illd̃ ↄdẽnare. d. l. ĩ actiõib⁹ ⁊ ibi bar. ĩ. lñ. co. ibi dixi. ⁊ est ibi
5 tex. quẽ allegat. ĩ. l. q restituere. ff. de rei vẽdi. † Hinc est qd̃ ĩ arbitrarijs necessario debẽt ferri due sñie: vna ꝑ quã cõdẽnat̃ reus

ad restituendũ rem vel quid simile ⁊ si reus sit cõtumax istud ac
cidens facit, vt iudex habeat arbitriũ ferendi secundã sñiaȝ ⁊ sic
put fuerit iuratũ in litẽ de affectiõe arbitrio tñ suo: vt per gl. et
clarius Bar. in l. si cũ exceptiõe. §. in hac. ff. qđ met. cã. ⁊ in l. j. ff.
6 de in litẽ iur. † sed in actiõibus bonefidei nõ ferť nisi vna sñia su
per re principali ⁊ super interesse: vt est glo. reputata singularis
in l. j. in prin. in gl. ij. ⁊ ibi Bar. de actio. emp. ⁊ sic apparet Bar.
non bñ dixisse ꝙ in actione stricti iuris arbitraria multũ possit
officium iudicis sicut in actiõe bonefidei, hoc est falsuȝ vt patet
per predicta, ꝓpterea qđ vt actio stricti iuris efficiať arbitraria
fuit inductũ fauore actoris ꝯ reum dolosum ⁊ cõtumacẽ vt dixi,
ergo nõ debet officium iudicis posse vt cedi debeãt actiões reo
doloso qꝛ offiñ iudicis inductũ cõtra reũ dolosum non debet in
eius fauorem posse operari. c. inter corporalia. in ij. col. de trans.
epi. l. hereditas ad statiũ. ⁊ ibi Bal. ⁊ Ang. ad hoc no. ff. de he-
redi. insti. ⁊ ita habes defensatã primã sol. istius gl. ⁊ vide qđ di-
cam statim in seq. solutiõe. Secunda solu. glo. ibi est ꝙ hic reus
habuit causam ab actore qui secũ cõtraxit deponẽdo vel cõmo
dãdo: ibi nõ, ꝑ tex. in l. si donate. in prin. ff. de dona. inter vir. et
vxo. ⁊ istã sol. sequũť Dy. Imo. ⁊ Raph. cu. hic. Bar. aũt impu
gnat ꝑ duo: qꝛ d. l. si dõate. loqť in cã. s. quo ad animũ donantis
vera vel habili ad trãsferendũ dñiuȝ ꝯ omne ius, sed hic in depo
sitario ⁊ cõmodatario lȝ habeat causaȝ a dño tñ illa cã nõ est ha
bilis ad trãslationẽ dñij. Ideo dic gl. põderasse tex. in rõne decidan
di ibi, qꝛ causam possidẽdi habuit a donãte, quam si nõ habuis
set nõ teneret cauere de euictiõe. l. ⁊ ex diuerso. §. petitor. ff. đ rei
vẽdi. ⁊ tñ ibi decidiť ꝙ teneret cauere qꝛ causam ab eo habuit, ⁊
istud est qđ põderauit illa gl. ¶ Secũdo moueť Bar. qꝛ hic de
beret puniri furti qꝛ ꝯ voluntatẽ actoris fecit. l. j. ⁊ l. qui iumen
7 ta. ff. de furt. † ⁊ in actiõe depositi cõdẽnatus efficiť infamis. l. j.
⁊ l. furti. §. fi. ff. de infa. Caue qꝛ hic soluȝ desiit dolose possidere ⁊
sic nõ videť ꝙ interuenerit cõtractio: sȝ dol⁹ in omittendo: ergo
nõ videť ꝙ cadat furtuȝ. d. l. j. ff. de fur. nisi Bar. aliud senserit ꝙ
nõ expressit. Ad aliud qđ cõdemnatus in actiõe depositi efficiať
infamis nõ videť generale: cũ nõ ꝓcedat simpliciter in ꝯmoda-
to. Sȝ vltra Bar. põt cõfirmari ista impugnatio, qꝛ maior est ꝑfi-
dia in deposito ⁊ cõmodato: ⁊ sic in actiõib⁹ bonefidei: ergo mi
n⁹ deberet succurri per cessionẽ actionũ: ꝙ i actione in rẽ: ⁊ aliis
8 stricti iuris. nã videmus: ꝙ † dolus dãs causaȝ ꝯtractibus bone
fidei illos reddit nullos ipso iure: ⁊ tñ secus est qñ dol⁹ dat cau-
sam ꝯtractibus stricti iuris: qꝛ cõtract⁹ nõ est ipso iure nullus:
lȝ obstet exceptio doli: eo qꝛ nõ reputať tãta ꝑfidia in contracti
bus bonefidei. l. iij. §. fi. ff. ꝓ socio. ⁊ l. dolo vel metu. C. de inuti.
stipu. ⁊ l. et elegãter. in pn. ff. de dolo. ⁊ l. si stipuler. ff. de ver. ob.
⁊ ista oppositio etiã tẽdit cõtra pmã sol. precedentẽ: sed respõde
ex mẽte Imo. ⁊ Raph. cu. ꝙ obiectũ ꝓcederet qñ actori: ⁊ sic do
mino nõ esset ꝯsultũ ꝓut hic: vbi actor habuit estimationeȝ rei
sue: vñ equũ est: ⁊ bõafides suggerit ꝙ bis idẽ hr̃e non debeat. l.
bonafides. ff. de reg. iur. ⁊ sic qđ debeat actionẽ cedere reo ꝯdem
nato q soluit estimationẽ: alẽs posset rẽ exigere: ⁊ sic i effectu bis
idẽ habere. Nec ad hoc obstat illđ qđ subtilr̃ dicit. d. Alexan. ꝙ
etiã in actionib⁹ stricti iuris nõ est equũ ꝙ bis exigat. idẽ, ꝑ d.
l. bonafides. que sȝ eũ etiã habet locũ in actionibus stricti iuris.
Nam respõde ꝙ ex quo hic reus condẽnatus habuit causam ab
actore qui secũ cõtraxit ⁊ per actionẽ descẽdentẽ ex cõtractu so-
luta estimatione purgat⁹ fuit dol⁹: ideo ex eq̃tate fit cessio actio
nũ ne actor bis idẽ ꝯsequať: que ratio cessat qñ reus nõ ꝯtraxit:
⁊ sic nõ habuit causam ab actore: ⁊ cõueniť solum rõne possessio
nis in qua deliq̃t: nec iste dolus põt purgari per actionẽ ex ꝯtra
ctu, cũ nihil cõtraxerit, iđ non fit cessio actionũ, nec curať ꝙ dñs
vltra estimationẽ quã habuit a cõdẽnato q desiit possidere etiã
ab alio possit rẽ ꝯsequi: ⁊ ita habes bene defensatã scđaȝ sol. gl.
¶ Tertiã sol. ponit ibi glos. quã sequũť Bar. ⁊ cõiter aliĩ ꝙ ibi
conuẽtus rei vẽdicatione petit cessionẽ actionũ ratiõe possessio
nis quã habuit, sȝ ipse circa possessionẽ deliquit qꝛ eã desijt do-
lo possidere: iđ priuať cõmodo ꝙ ex possessiõe ꝓcedit, ne possit
petere cessionẽ actionũ sȝ hic nõ petit cessionẽ ex possessione de-
positi vel ꝯmodati circa quaȝ deliquit. sȝ petit ex cõtractu circa
quẽ nõ deliquit: ⁊ sic ibi deliq̃t circa possessionẽ ex qua conueniť:
hic aũt cõueniť ex cõtractu ⁊ deliquit circa possessionẽ. Istã ter
tiam sol. reprobãt Rapha. cu. ⁊ do. Pe. de bexu. nã sm̃ Raph.
etiã hic depositarius ⁊ cõmodatarius deliquerunt circa contra
ctuȝ ⁊ bonã fidẽ que in eis requirabať, ideo contra dolosuȝ agiť
actione ex eo cõtractu. l. qđ nerua. ff. depositi. Saluãdo istã sol. di
cũt Inno. ⁊ d. Alex. ꝙ hic principaliter deliquit circa possessio
nem ⁊ in cõsequentiã circa cõtractũ. vñ dȝ inspici illud quod pn-
cipaliter agiť. l. si ꝗs nec causam. ⁊ l. rogasti. in prin. ff. si cer. pe-
ta. d. Pe. de bexu. etiã reprobat istã sol. ⁊ dicit ꝙ nõ meruit exi-
rẽ de ore tanti viri sicut fuit Bart. qꝛ imo hic multo plus deliq̃t
ꝙ ibi, pmo circa possessionẽ qꝛ ibi reus possidebat lȝ dolo desie
rit possidere: hic autẽ depositarius ⁊ cõmodatari⁹ non posside
bãt: sed dñs. l. ij. §. j. ff. de vsucap. ꝓ herede. si ergo desiit dolo pos
sidere priuauit ⁊ spoliauit dñm possessorẽ sua ciuili possessiõe, qꝛ
debebat dño possidere. Secũdo deliquit circa contractum quia
cum deberet bonam fidem pr̃stare in contractu depositi ⁊ cõmo-
dati. l. ei apud quem. ff. deposi. contrariũ dolose fecit: põt dici: vt
statim fuit dictuȝ ꝙ hic deliquit principaliter circa possessionẽ:
et in ꝯsequentiam circa contractũ. ¶ Tu aũt vltimo loco iũge
simul istas tres solutiões ⁊ habebis veritatẽ. nã cõtrariũ loq̃tur
in actione stricti iuris in qua possessor nõ habuit causaȝ ab acto
re qꝛ secũ nõ ꝯtraxit, ⁊ cõueniť solũ rõne possessionis circa quaȝ
deliq̃t, ideo sibi nõ sunt cedẽte actiones vt in cõtrario. Hic auteȝ
loquitur in cõtractibus bonefidei in quib⁹ reus habuit causam
a dño qui secũ cõtraxit: ⁊ cõueniť ratione contractus circa queȝ
9 principaliter non deliquit: ⁊ † dolus cõmissus circa possionem
purgatur per actionem ex cõtractu soluta estimatione: ideo istis
tribus cõcurrẽtibus cedente sunt actiones. vt hoc tex. qui pro-
prie loquitur in istis terminis.

1 ☞ Promissio satisdandi pro alio continet interesse.
2 Vani timoris nulla est estimatio.
3 An ⁊ qñ sit inspiciendum qđ euenire potest remissiue.

I quis ab alio. Promittẽs pro alio satisdare si ñ
satisdat teneť ad interesse qđ est q̃ten⁹ re⁹ pncipa
lis nõ põt facere. h. d. Cõcordat tex. not. in l. si ꝗs
stipulat⁹ sit stichũ. §. fi. in l. si ita stipulat⁹, fuero te
1 sisti. in. §. possum. ff. de vb. ob. ¶ † No. pmo ꝙ ꝓmissio satisdã
di pro alio cõtinet interesse: qꝛ est ꝓmissio facti: iđ si pncipalis
est idoneus ⁊ soluẽdo, ista ꝓmissio in nihilo põt cõmitti: nec
est attẽdẽdũ ꝙ posset labi facultatib⁹ ⁊ sic nõ fieri soluẽdo: nisi
res suas hr̃et in loco piculoso puta i mari: tũc ꝓbabilis est su-
spicio: qꝛ instãs est piculũ ⁊ res debitoris ad hoc tẽdũt. vt no.
gl. in l. ij. in pn. ff. so. ma. ⁊ ita etiã limitat Bar. hic: ⁊ in l. iij. §.
2 fi. ff. de lib. leg. ⁊ in d. l. si ꝗs stipulat⁹ sit stichũ. §. fi. ¶ † Scđo
no. illud qđ đr in litera ꝙ vani timoris nulla est estimatio. con
cordat. l. metũ. j. cũ duab⁹ seq. ff. qđ me. cau. ⁊ qđ no. d. Ale. post
Guid. de suza. in l. si ex falsis. q̃ est. l. pe. in j. not. C. de transac. ꝙ
vani timoris non est iusta excusatio. l. vani timoris. ff. de regu.
iur. nã nõ est fugiendũ ad sonũ cymbali alio nõ viso, sm̃ Ang.
in d. l. metum. Sic vana formido non nocet. l. ij. ⁊ ibi ita no. bal.
C. de his qui per metũ iudi. nõ appel. alibi not. Bald. in l. fin.
in prin. in ij. no. C. de iure delib. ꝑ illũ tex. qđ formidolosi dicũ
tur illi qui timẽt ea que non sunt digna etiã suspicione, vt ibi ꝑ
eũ. ¶ Glo. in verb. neq; eñ. diuiditur in tres partes. In prima
declarat tex. in scđa opponit ⁊ nõ soluit: sed respõde ꝙ illis le-
gibus illud prouenit ratione precedẽtis doli vel culpe, sm̃ gl.
3 in l. diuortio. i pn. ff. de neg. gest. † ⁊ de hoc an ⁊ quãdo debeat
inspici illud quod põt euenire ponũt gl. Bar. ⁊ aliĩ in l. si ideȝ
cũ eodẽ. §. fi. vbi dixi. ff. de iurisdi. om. iud. Bar. ⁊ aliĩ in l. inter
stipulantẽ. §. sacrã. ff. de verb. obl. In tertia ponit dictũ cõtra-
riũ, qđ iusti timoris bñ hñda est rõ: ⁊ cũ allegat de deiectis. l.
pretor. §. pretor. est corrupta. debuit allegare. l. si vero plures.
§. pretor. ij. ff. de his qui deiecerũt vel effude. secunda ibi: sed ar
gumentum contra. tertia ibi: at iusti metus.

1 ☞ In obligationib⁹ faciẽdi succedit obligatio ad interesse.
2 In obligationib⁹ faciẽdi post morã interesse ẽ in ꝯdẽnatione.
3 Interesse an sit in obligatione faciendi post moram ⁊ an peti
possit in libello.
4 An promissor facti possit cogi precise ad factum.

1 Si quis promiserit. † In obligatiõib⁹ fa
ciendi succedit obli-
gatio ad interesse sm̃ Bar. Ang. Imo. ⁊ d. Pe. de bexu. ⁊ ita
quotidie allegať: tñ iste tex. hoc nõ ꝓbat, sm̃ Pau. de cast. do.
Alex. ⁊ bñ: qꝛ nõ dicit ꝙ succedat obligatio ad interesse sȝ bñ
cõdẽnatio: ⁊ sic qđ interesse possit deduci in condẽnatiõe, sicut
etiã in obligatiõib⁹ dãdi q̃ sunt p̃cise. i ꝗbus nõ succedit obli-
gatio interesse. l. vbi aũt nõ appet. §. fi. cũ gl. ff. de verb. ob. ⁊ gl.
hic in fi. ⁊ tñ officio iudicis mercenario põt fieri condemnatio
in estimatione: qñ illud qđ erat dandum dari nõ poterat: quia
mortuum post morã. l. si seruũ. §. fi. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. ff. de verb.
oblig. vel qñ nõ põt solui in eadẽ estimatõe prout solui debebat
vt est glo. in l. vinũ. in glo. mag. circa fi. ff. si cer. pe. ergo non est
bona consequentia. tex. dicit qđ interesse est in condemnatiõe
prout hic dicit litera: ergo etiaȝ est in obligatione ⁊ petitione:
hoc est falsum: tamẽ istud summarium Bar. ⁊ doc. est in seuerũ
⁊ lȝ nõ probetur hic, tamẽ probatur in l. stipulationes non di-
uiduntur. in ver. celsus. ff. de verb. oblig. ⁊ ibi glo. ⁊ doct. ⁊ in l. j.
in pn. in verb. in id qđ interest agitur. ff. de act. emp. ⁊ in l. fi. cũ
si. ff. si quis in ius voc. non ier. ¶ Unde summa ꝯgruẽti⁹ istuȝ
tex. hoc modo. in obligationibus faciendi post morã fit ꝯdẽna
tio ad

tio ad pecuniã:⁊ sic ad interesse.h.d.¶Gl.fi.in verbo obligatio
nibus.diuidiť in.iiij.partes.In prima declarãdo tex.tz ſm oẽs
2 †ꝙ in obligationibus faciendi post morã interesse sit in cõdena
tione ⁊ hoc est expeditũ,qꝛ istud diciť in tex.¶In.ij.examinat an
interesse sit in obligatione ⁊ petitiõe.¶In.iij.querit an promissor
possit precise cogi ad factũ,⁊ refert tres opi.¶In.iiij.limitat istuz
tex.vt non ꝓcedat in obligationibus dãdi.scõa ibi.sz an in obli
gatione.tertia ibi.sz an precise ad factũ.quarta ⁊ vlti.est ibi.item
3 hic in factis.¶In.ij.ꝑte gl.ibi.⁊ hoc placet.habes †ꝙ in obliga
tionibus faciendi post morã interesse nõ sit in obligatione nec ĩ
libello possit peti:sed qđ debeat agi ad ipm factũ ⁊ postea fiet cõ
demnatio officio iudicis ad interesse.Ↄtrium cõiter teneť per gl.⁊
doc.in.d.l.stipulationes nõ diui.in.§.celsus.ꝑ illũ tex.⁊ ibi gl.ĩ
verbo oportere:tz qđ ille qui stipulať factũ censeť etiã stipulat⁹
interesse sub tacita conditione si nõ fiat.⁊ sic põt recta via agi ad
interesse ⁊ ĩ libello peti.Et tenẽdo istã cõez opi.ad quatuor iura
allegata ꝑ gl.in Ↄtrium rñde:vt ꝑ Bar.in.d.l.stipulationes nõ di
niduntur.i.x.oppo.⁊ dic ꝙ oẽs leges allegate ꝑ gl.excepta vltima
loquunť in obligationibus dandi ⁊ nõ faciẽdi.vltima aũt cõcor
dat.sz aduerte qꝛ ꝯtra istã cõez opi.Pau.de ca.põderat hic esse
tex.in verbo facit qđ promisit.vbi patet,ꝙ qñ qs ꝓmittit factũ
ipsum factũ diciť esse in promissione:⁊ sic in obligatione.⁊ dicit
Pau.de ca.ꝙ istũ tex.allegabat contra quosdã doc.papienses q
dicebãt ꝙ censeť interesse promisisse ⁊ nõ ipsuz factũ.Miror qđ
do.Alex.nõ fecerit mẽtionẽ de ista põderatione Paul.de ca.de
isto tex.sz certe iste tex.põt de facili euadi imo põt retorqueri ad
oppositũ,defendẽdo cõem opi.⁊ illos doc.papiẽses,ꝙ iste tex.ĩ
primo casu quẽ põderauit Pau.de ca.bene loquitur qñ promis
sor adimpleuit illud qđ promisit tũc bñ facit qđ ꝓmisit.vt dicit
tex.sed hoc nõ est ad propositũ nostrũ.¶Postea secũdo loquiť
tex.qñ nõ impleuit tũc censeť interesse ꝓmisisse ⁊ nõ factũ:⁊ hoc
videť subiungere tex.dũ postea dicit,si minus qꝛ nõ facit qđ pro
misit in pecunia numerata condẽnať.reliqua circa istũ articuluz
dixi.in.d.l.stipulationes non diui.¶In tertia parte gl.recitat
4 tres opin.sup illo articulo:†an promissor facti possit cogi ꝓcise
ad factũ.adde multas alias opi.vltra istas, quas recitat gl.in.l.
hereditatem.C.de dona.cõiter teneť ꝙ nõ possit cogi precise ad
factũ ad qđ est obligat⁹ ex conuentione ⁊ non ex cõtractu:⁊ non
ex legis vel testatoris dispositione,vnde soluẽdo interesse libera
retur per istum tex.⁊.l.cũ stipulatus sim mihi a proculo.§.fi.cũ
similibus.ff.de verb.ob.⁊ ad iura hic allegata per gl.in cõtrariũ
responde:vt per Bar.ĩ.l.stipulationes nõ diui.in.iiij.q.vbi dixi
ff.de verbo.obliga.

1 ☞ Iudex potest suam interlocutoriam reuocare,⁊ sic tollere ⁊
remittere.
2 Banna cum sint sentẽtie interlocutorie possunt per iudicẽ reuo
cari ⁊ mutari.
3 Ualet interlocutoria iudicis incerta,cũ possit ꝑ ipsum declarari
4 Per interlocuto.põt iudex generaliter condemnare in expensis
⁊ postea in processu negotij eas taxare.
5 Iudex potest interlocutoriam reuocare etiam si ab ea sit appel
latum.
Item potest eã mutare etiã si in deteri⁹ faciat,⁊ reuocatio inter
locutorie potest fieri quolibet tempore vsqꝫ ad sententiam.
6 Taxatio expensarũ est interlocutoria,ideo potest retractari cõ
trario imperio.
7 Interposito secũdi decreti est interlocutoria,ideo potest iudex
illud renocare.
8 Excommunicatio est interlocutoria,ideo potest reuocari si est
iniusta,non ob.contradictione partis aduerse.
9 Etiam si post interlocutoriam latam facte sunt expense per par
tem potest adhuc iudex reuocare.
10 Iudex quando non poterit suam interlocutoriam reuocare.
11 Decretum quod transiuit in formam contractus vel quasi, non
potest reuocari.
12 Eadem potestas versatur in reuocando que in iubendo aut pro
hibendo.
13 Licet iudex habeat potestatem reuocandi suam interlocutoriã,
non tamen potest ad hoc cogi.
14 An possit iudex sepius reuocare suam interlocutoriam.
15 Iudex non potest suam diffinitiuam reuocare.
16 Appel.sententie simpliciter facta intelligitur de diffinitiua.
17 Iudex potest prohibere partibus ne veniant per talem locum.
18 Si est inimicitia inter aliquos põt iudex prouidere futuris scã
dalis precipiendo sub pena ne per certos fines incedant.
19 An iudex possit prohibere alicui ne exeat domum.
20 Pretoris appel.venit quilibet iudex.
21 An interlocutoria que continet aliquid dari vel restitui aut qd
equipollens possit reuocari.
22 Sententia lata super possessorio an sit diffinitiua.
23 Quelibet interlocutoria regulariter potest retorqueri ⁊ mutari
contrario imperio.
24 Quando iudex pronuntiauit non esse procedendum in causa
an talis interlocutoria possit reuocari.
25 An interlocutoria per quam iudex pronuntiauit non esse iudi
cem possit reuocari.
26 Delegatus nõ põt reuocare interlocutoriam per quam pronũ
tiauit se non esse iudicẽ,secus tamen ordinarius.
27 Iudex infra quantum tempus poterit suam interlocutoriaz re
uocare.
28 Reuocatio interlocutorie fit eo modo quo appellatio.
29 Qui non appellat videtur consentire,⁊ sic quodãmodo se obli
gare ad parendum sententie.
30 Iudex nemine instante potest officiuz suum impartiri circa cor
rectionem erroris sui.
31 Interlocutoria transit in rem iudicatam parti ⁊ nõ iudici quan
do est lata cum cause cognitione.
32 Interlocutoria non potest reuocari per iudicem quando est q̃si
tum ius parti.
33 Missio in possess.ex primo decreto lz sit sñia interlocu.⁊ man
data executioni,tamen potest iudex ex causa reuocare.
34 Missio ex secundo decreto fit officio iudicis nobili.
35 Quid dicať proprie incidens ⁊ quid emergens.
36 An post appel.interpositã ab interlocutoria in casib⁹ in qbus
de iure ciuili qđ ab ea appellari possit iudex eam reuocare.
37 An iudex inuitus cõpelli possit suam interlocutoriã reuocare.
38 Uerbum potest relatum ad iudicem videtur importare necessi
tatem parte instante ⁊ iusta petente.
39 De iure ciuili põt appellari qñ infertur per interlocutoria gra
uamen irreparabile per appel.a diffinitiua.
40 Si iudex ledat partem in his que eius potestati relinquuntur
poterit pars ab eo appellari.
41 Iudex tenetur etiã parte non petente reuocare sñiaz excõicatio
nis quãdo excõicatus ꝓpter excõicationem ex diuturno tempo
re efficeretur deterior.
42 Iudices ecclesiastici non debent proferre sententiam excõica
tionis vbi preuident eam futuram inutilem.
43 Quoties põt iudex suam sñiam interlucutoriam reuocare.
44 In casibus in quibus a iure permissum est variare non tamen
permittitur nisi semel.
45 Declaratio alicuius obscuri vel ambigui non potest nisi semel
fieri.
46 Iudex non põt nisi semel suam sñiam interpretari.
47 An iudex possit suam interlocutoriam reuocare ꝑtibus absen
tibus.
48 Interlocuto.an possit per aliũ reuocari ⁊ pari ratione ferri.
49 An interlo.in qua non sperať diffinitiua possit per iudicez qui
eam tulit reuocari.
50 Quid dicatur decretum.
51 Si due sñie interlocutorie contrarie appareant nec apparet qđ
iudex tulerit secundam aĩo reuocandi primã,an in dubio ꝑma
intelligatur reuocata.
52 In facto proprio intricato tolerabilis est ignorantia.

Uod iussit Ista lex est vtilis habẽs ma
teriã quotidianã ⁊ practicabi
lem.ideo ad eam est bñ aduertẽdũ.l.legaui.ff.de lib.
leg.h.d.iudex põt interlocutoriã suã reuocare.sz non
diffinitiuã.h.d.ſm Bar.et cõiter alios.vel sic ꝓpius ad tex.ſm
Ang.et Imo.interlocutoria põt Ↄtrio ĩperio tolli et remitti nõ
diffinitiua.h.d.⁊ hz duas ꝑtes.in ꝑma tractat de interlocutorijs
et ĩ scõa de diffinitiuis.scõa ibi:lz de sentẽtijs.Itẽ tractat ista.l.
de tertia ꝑte rub.de interlocu.oĩm iudi.¶Nota ꝑrio ex isto tex.
1 regulaz,†ꝙ põt iudex suã interlocutoriã reuocare.⁊ sic tollere ⁊
remittere,⁊ ad hoc semꝑ allegať iste tex.ꝯcordat.l.dicere.§.fi.ff.
de arbi.⁊.l.pe.ff.de ꝑto.sti pu.⁊.l.si op⁹.ff.de ope.noui nun.⁊.c.
cũ cessante.de app.Adde ad istã regulã ꝑmo, ꝙ ex hoc sequiť qđ
oĩs interlocutoria põt dici momẽtanea aptitudine:qꝛ põt ꝑ iu
dicem reuocari ſm Bal.in.l.post sñiam.in vlt.col.C.de interlo.
2 oĩm iudi.†Scđo adde,ꝙ bãna cũ sint sentẽtie ĩterlocutorie pñt
per iudicẽ reuocari ⁊ mutari,ſm Bal.in.l.i.in pe.col.C.de here.
insti.⁊ in addi.spe.in ti.de instr.edi.in.ix.col.in ver.an ex bãnit⁹
⁊ in ti.de sentẽ.pla.in.ij.col.in ver.sñia banni.d.Iac.alua.in.§.
itẽ nulla.in ti.de statu.Ↄ lib.eccle.in vsib.feu.intellige sane qñ est
bãnitus ꝓpter cõtumaciã put cõiter ꝯtingit:⁊ put Bal.in.d.l.
j.in.vj.col.in precedẽti ⁊ seq.⁊ semꝑ loquiť:secus qñ cã cognita ⁊
diffinitiue per sñiam fuisset bannitus per.ij.reg.huius tex.in fi.
¶Tertio amplia ꝙ sicut iudex põt suã interlocutoriã reuocare
vt hic,ita si est ĩcerta põt eã certificare qđ est min⁹ ſm.d.Abb.in
c.auditis.in vlt.col.de ꝑcu.facit qꝛ q declarat vel certificat nihil
diciť de nouo facere aut dispõere.l.hẽdes.§.si qd post.ff.de test.

⁊.c.super questionū.in pri.vbi Abb.in.j.no.de offi.dele.c.pasto
ralis.§.j.vbi do.Ab.i.j.co.de app. Itē qui declarat nō disponit
aliquid, sed qđ in preteritū actū sit ostēdit.ita no.Bal.in.l.cū te
stamēto.C.de test.manumiss. Ex ista ampliatiōe inferunt̄ duo s̄z
3 do.Ab.in.d.c.auditis.† Primo, ꝙ v̄z interlocutoria etiā si sit i̅
4 certa, cū possit ꝑ officiū iudicis certificari.† Scđo infert̄, ꝙ per
interlocutoriā pōt iudex gn̄aliter condēnare in expēsis, ⁊ postea
in ꝓcessu negotij poterit eas taxare.⁊ ita tenēt Bal.⁊ Bar.in.l.
terminato.C.de fruc.⁊ lit.expen.Bart.in.l.paulus.prima.j.e.d.
Ant.de but.in.c.j.de seque.pos.⁊ fructuū.⁊ ibi.d.Ab.i.iij.col.⁊
in.ij.col.⁊ seq.Jo.fa.⁊ Ang.de are.in.§.curare.vbi dixi.insti.de
5 actio.¶ † Quarto amplia: vt ꝓcedat etiā si a tali interlocutoria
sit appellatū ⁊ pendeat appellatio, adhuc iudex q eā tulit pote
rit eā reuocare.tex.est i.d.c.cū cessante.⁊ ibi no.d.Ab.de app.po
nit hic Bar.in.iij.col.ad fi.vbi reseruo dicen.⁊ limitā.¶ Quīto
amplia, ꝙ iudex pōt suā sn̄iaz interlocut.mutare ⁊ reuocare etiā
si in deteri9 faciat, cū possit de albo nigrū ⁊ de nigro albū facere.
Bal.i.c.nosti.de elec.⁊ dixi.s.in rub.¶ Sexto ampliat̄ ꝙ reuo
catio interlocutorie pōt fieri quodlibet tēpore vsq̄ ad sn̄iam, s̄z
Jnno.in.c.sepe.de app.quē sequit̄ Bal.i.l.elegāter.§.si qs post.
in pe.col.de ꝯdi.inde.l̄z glo.magna hic teneat ꝙ possit fieri vsq̄
ad quatuor menses ⁊ non vltra.quē passum Bar.j.examinat.ibi
6 reseruo.¶ † Septimo amplia, ꝙ taxatio expensarum cū sit sn̄ia
interlocutoria: vt hic in gl.mag.pōt retractari ꝯ̄tro imperio, si ta
xent seu reuocent̄ post sn̄iam diffinitiuā.no.t̄z Jan.in.c.sup.qđ
met.ca.quē etiā refert ⁊ sequit̄ Bal.in.d.l.elegāter.§.si quis post
7 in pe.col.dicā lati9.j.¶ † Octauo no.amplia, ꝙ cū interpositio
etiā secundi decreti sit sn̄ia interlocutoria, cū fiat lit.nō ꝯte.l.cū
proponas.C.de bo.aut.iudi.pos.poterit iudex illō scđm decretū
reuocare.ita no.t̄z Jan.in.c.dilecto.de verb.signi.quē refert do.
Abb.in ꝯsi.cl.inci.ex oībus per partē narratis.in vlt.col.ponit
8 Bar.hic.in.iij.col.vbi plenius dicet̄.¶ † Nono amplia, ꝙ cum
excōicatio sit sn̄ia interlocutoria, pōt excōmunicator reuocare
suā excōicationē iniuste latā nō obstāte cōtradictione partis ad
uerse.ita not.Ab.in.c.sacro.in.iiij.no.per illū text.de sn̄ia excō.
Adde fortius, ꝙ si excōicat9 ꝓpter excōicationem ex diuturno
tēpore fit deterior, d̄z excōicās ex officio illā tollere, ex quo videt
eam nō ꝓficere sed cōtemni ⁊ d̄z vti alio remedio.s̄m beatū Tho.
in quarto sentētiarū in di.xviij.sub articulo in fi.in solutione se
cundi argumēti primi dubij, quē refert ⁊ sequitur Jo.an.in.c.j.i
prin.⁊ ibi Hemi.in.j.col.de sen.excō.i.vj.d.Abb.in.c.ab excōica
9 to.in pe.col.⁊ alibi sepe in varijs locis, dicā.j.extra gl.¶ † De
cimo no.amplia.etiā si post interlocutoriā facte essent expēse ꝑ
partē adhuc pōt ꝑ iudicē reuocari, etiā nō refectis illis expensis
parti: vt probat̄ in.d.c.cū cessante.de app.vbi post latā interlocu
toriā ꝯ̄ te, appellasti ab ea.⁊ sic iā fecisti expēsas circa appellatio
nē ab iterlocutoria.⁊ tn̄ tex.ibi vult ꝙ iudex q illā tulit possit eā
reuocare: ⁊ ita ibi tenēt Ho.Jo.an.⁊ cōiter alij cano.⁊ ista ē cōis
opi.s̄m.d.Alex.ibi.in.ij.char.i.v.fallentia q̄uis ꝯ̄triū sentiat gl.
in.d.c.cū cessante.dū dicit ibi re integra, quā sequit̄ ibi.d.An.de
but.per tex.in.c.interposita.§.j.de app.ad quē dupliciter respō
de: vt hic per.d.Alex.quasdā alias ampliationes collige ꝑ te ex
10 his que.j.dicent̄.¶ † Jstam regulā hui9 tex.sic ampliatā limita
primo vt ꝓcedat ante executionē factā, sed postq̄ est facta execu
tio q2 res nō est integra non pōt per iudicē qui eā tulit reuocari.
gl.est no.in.l.i.in fi.⁊ ibi Bar.ff.de preto.stip.que t̄z ꝙ interlocu
toria mādata executioni nō pōt amplius reuocari nisi de partiū
volūtate.de quo ponit Bar.in.iij.col.vbi dicet̄.¶ Scđo limita
in interlocutoria geminata, q2 propter geminationē non pōt per
iudicem reuocari: ad hoc solet allegari gl.ꝑ singulari iūcto tex.
in clemē.fi.in verbo sup ea.de app.per quā gl.ita t̄z.d.Abb.in.d.
c.cū cessante.in pe.col. Tu dic meli9, ꝙ illa gl.aliter loquit̄ ⁊ aliter
limitat regulā tex.nostri vt nō procedat qn̄ bis fuisset appellatū
ab interlocutoria ⁊ semp sit cōfirmata: tūc per iudicem qui eā tu
lit nō poterit reuocari etiam ante diffinitiuā sn̄iam: ⁊ ita est glo.
elegans per quā ita no.d.Ant.de bu.i.c.fraternitatis.de frigi.et
malefi.d.Alex.hic.i.xi.fallē.¶ Tertio limita in sn̄ia qua iudex
pronūtiat se nō esse iudicem cōpetentē, q2 l̄z sit interlocutoria et
ab ea possit appellari, s̄m gl.in aut̄.habita.C.ne fili9 ꝓ patre, tn̄
non pōt per ipsum iudicē qui eā tulit reuocari: vt est tex.reputa
tus singula.in.c.significantibus.de offi.dele.Ponit Bar.hic.i
ij.col.vbi plenius ponam ampliando ⁊ multipliciter limitādo.
¶ Quarto limita in interlocutoria per quā iudex cōcedit aboli
tionē criminis alicui de quo pēdebat accusatio, illa abolitio nō
potest reuocari per iudicem qui eā cōcessit.q2 abolitio abolitio
nis non pōt fieri iure magistratus, sed tn̄ per principem.l.j.C.de
aboli.s̄m Bal.in.l.i.C.qui accu.non pos.in.xi.col.ver.sed qđ si
per formā statuti ꝓductio libelli ⁊c.⁊ sequit̄ simpliciter.d.Alex.
hic.in.vij.col.¶ Quīto limita qn̄ interlocutoria fuit lata de cō
sensu partium: tūc nō pōt per iudicē altera parte inuita reuocari
nisi subsit cōgrua cā.tex.est not.in.c.significante.de app.vbi dila
tio data per iudicē de consensu partiū que est sn̄ia interlocutoria
nō potest sine causa reuocari altera parte inuita: ⁊ ita in specie ad
terminos nostros notat ibi.d.Abb.in.iij.not.per illū tex.⁊ idē
d.Ab.in.c.cū cessante.in.x.col.⁊ Bal.i.l.elegāter.§.si quis post.
in pe.col.ff.de cōdi.inde.⁊ in.l.dicere.§.j.ff.de arbi.⁊ in additio.
Spe.in tit.de sentē.in.ij.col.⁊.d.Alex.hic.in.viij.fallē.l̄z ipse nō
alleget ꝓdicta.¶ Sexto limita, qn̄ iterlocutoria esset lata simul
cum principali: tunc censet̄ per diffinitiue.l.qui agnitis.cum gl.
ff.de excep.vnde non pōt per iudicem reuocari sicut nec princi
palis diffinitiua: vt hoc tex.in fi.cum sit functus officio suo.l.iu
dex postq̄.j.eo.⁊ sic limitat ratio hic assignata per Bar.in.j.co.
de qua dicā.j.in.iiij.not.ita in specie t̄z Sali.in.l.ij.C.de sentē.et
interlocu.oīm iudi.Alex.nō hic: sed in.l.patris ⁊ filij.in.iij.colū.
ff.de vulg.⁊ pu.¶ Septimo limita qn̄ iterlocutoria fuisset semel
per principem cōfirmata tunc non posset ꝑ iudicem qui eā tulit
reuocari s̄m Ang.⁊ Jmo.in.l.paulus prima.j.e.alle.not.ꝑ Jo.
and.in addi.Spe.in ti.de sentē.prolati.§.vt aūt.super ver.qđ si
papa.allegāt etiā qđ no.gl.in.c.iiij.in gl.fi.de insti.⁊ sequitur hic
simpliciter Alex.in.xj.fallē.¶ Octauo limita qn̄ interlocutoria
esset in scriptis lata, tūc ꝓpter scripti recitationē nō poterit am
plius per iudicem qui eam tulit corrigi: ita mirabiliter limitant
Nico.de neap.⁊ Jo.de platea i.l.rura.C.de oī agro deserto.li.xj.
moti per no.per gl.ibi sed certe illa gl.ibi non loquit̄ de sentētia
nec etiā tex.ideo ista limitatio non est tenēda: q2 nō probat̄ iure
⁊ eam reprobat etiā Alex.hic.¶ Nono limita istā regulam ꝓ
cedere in interlocutoria simplici: secus in ea que h̄z vim diffiniti
ue: vt est illa que non diffinit totaliter causam principalē: sed dif
finit vnam partē substantialē tn̄, vt qn̄ petitur restitutio in inte
grū.⁊ iudex pronūtiat super etate, est interlocutoria habēs vim
diffinitiue.gl.est i.l.intra vtile.in prima.in fi.ff.de mi.Bal.i.l.j.
in.iiij.q.C.qn̄ prouo.non est neces.⁊ qđ notat Bar.i.l.cris.ff.de
accu. vel qn̄ ꝑ interlocutionē diffinit causaz pricipalē, vt q2 iudex
interloquitur agenti obstare exceptionem perēptoriā: puta pa
cti de non petendo: vel similem: vel quādo interloquitur appel
lationem esse desertā: vt est gl.in clemen.fi.in gl.ij.de appel.do.
Alex.in rub.s.e.in vlt.col.post do.Ant.de but.in rub.extra.e.
talē interlocutoriā habēti vim diffinitiue non potest iudex qui
eam tulit reuocare sicut nec diffinitiuā: vt est gloss.not.in.c.fi.in
verbo inanes.de elec.in.vj.⁊ ibi Hemi.in.ix.vbi limitat Bal.in
l.arbitro.ff.qui satisda.cog.⁊ in.l.eleganter.§.si quis post.in pe.
col.ff.de condi.inde.⁊ in.d.l.hac edictali.§.quam obseruationē
C.de secun.nup.Sali.in.l.post sn̄iam.C.de sentē.⁊ interloc.oīm
iudi.do.Anto.de but.Jo.de imo.in.d.c.cū cessante de appel.⁊
do.Ant.in rubri.extra eo. Jsta limitatio clare procedit quādo
interlocutoria habēs vim diffinitiue non expectat post se aliam
diffitiuam: al's si esset ferenda sententia diffinitiua: ista limita
tio videret̄ dubia, s̄m Jo.de imo.in.d.c.cū cessante.⁊ do.Alex.
hic.in.iiij.col.Tu autē in hoc dic vt nota.per Bart.hic.in pe.q.
11 vbi dicetur.¶ † Decimo limita istā regulā ꝓcedere in sententia,
secus in decreto quod transiuit in formam contractus vel quasi,
quod nō potest reuocari.l.qđ semel.ff.de decre.ab ordi.faciē.s̄m
Bar.hic.in.ij.oppo.⁊ latius Bar.in.l.oēs populi.in.iiij.q.iij.q.
principalis.ff.de iusti.⁊ iur.Canoni.in.nouit.de iudi.cum alijs
suis concordantijs.quasdā alias limitationes poteris per te col
ligere ex dicendis.j.in materia.¶ Secundo principaliter nota
12 ex tex.ibi, contrario imperio, † quod eadē potestas versat̄ in re
uocando que etiam in iubendo aut prohibendo: nam que requi
runtur in faciendo actum, requiruntur etiam in dissoluendo.au
ten.Econtra si filij.⁊ ibi Bar.ad hoc no.C.de repu.gl.i.l.tria ꝓ
dia.⁊ ibi Pau.de cast.ff.de serui.rusti.predio.Bar.in.l.actor.i
pe.col.in prin.ff.rem ratam ha. Et ex hoc infertur ad tres q̄ones
Bar.vnde Bart.in pe.q.decidit, ꝙ vbi iudex potest interloqui
sine cause cognitione: ibi etiam potest illam interlocutoriam re
uocare sine cause cognitione: al's secus.Nihil enī est tam naturale
quā vnumquodq̄ dissolui, eo modo quo inductū est: vt.l.nihil
tam naturale.ff.de reg.iur.⁊.l.prout.cum similibus.ff.de sol. Si
militer determinatur alia questio Bart.quod exigatur in reuo
catione interlocutorie citatio partiū vbi cause cognitio exigit
in iubendo aut vetando per.l.omnia quecunq̄.ff.de reg.iur.⁊.l.
sed interpellatur.⁊.l.diem proferre.ff.de arbi.pari ratione etiā
determinatur penul.questio.Barto.nunqd per alium possit in
terlocutoria reuocari: nam potest reuocari per alium quando in
terlocutoria non exigit cause cognitionem: vt ibi per eū.¶ Ter
13 tio pōdera tex.in verbo potest, ad duo.† Primo ꝙ l̄z iudex ha
beat potestatem reuocandi suaz interlocutoriam non potest ta
men ad hoc cogi cum tex.dicat potest.⁊ sic, si vult.l.nō quicquid
ff.de iudi.⁊.l.j.C.quomodo ⁊ quādo iud.de quo ponit Bar.j.la
te, ibi dicetur. Secundo cum istud verbum potest sit extensiuum
14 l.si ita quis.ff.de leg.ij.videtur probare † ꝙ iudex possit sepius: ⁊
quoties

quotiens voluerit suam interlocutoriã reuocare. facit. l. vbicunq̃. ff. de interrog. act. Bar. tñ. ĩ. s3 Dy. tenet, ꝙ solũ bis possit suã i̇terlocutoriã reuocare sicut põt bis appellari. ibi dicet. ¶ Quarto
15 no. ex secũda parte tex. † ꝙ iudex non potest suam diffinitiuam reuocare neq̃ mutare: vt hic. ⁊ l. iudex postꝙ. ĩ. e. ⁊ l. post sñiam. C. de senten. ⁊ interlo. oĩm iudi. tũc em̃ euolat emissum semel irreuocabile verbum: intellige qñ sñia diffinitiua est valida, secus si est nulla. l. si vt ꝓponis la. ĩ. ⁊ l. si preses. C. quõ ⁊ qñ iudex. Bart. hic in. iij. oppo. ⁊ sic habes in tex. differentiã in interlocutoriam ⁊ diffinitiuam: interlocutoria põt per iudicẽ reuocari: non autẽ diffinitiua: ratio differentie est ſm Bart. q2 statim ꝙ tulit sñiam diffinitiuã desinit esse iudex: ideo amplius reuocare non põt. sed in interlocutoria durat iudex ꝓpter sequẽtia. ita dicit tex. in. l. iudex postea. ĩ. e. ⁊ istã rationẽ Bar. ĩ. põderat ad multa. Adde ꝓ ista ratione bonũ tex. in. l. dicere. §. fi. ad fi. ff. de arbi. ibi ceterũ si cõdẽnauit vel absoluit dñi arbiter esse desierit: nõ mutare sñiam nõ posse. Istã rationẽ differentie etiam sequit̃ do. Abb. ĩ. d. c. cũ cessante. in pe. col. ⁊ ibi etiã addit aliam rationẽ diuersitatis: q2 diffinitiua fertur cu3 maiori maturitate quã interlocutoria: ideo difficilius reuocat̃. ¶ Quinto no. ex eodẽ tex. ibi l3 de sentẽtijs cõtra s3 Alb. de rosa. Jmo. Raph. cu. Pan. de ca. d. Alex. Pe.
16 de besu. hic esse tex. † ꝙ appellatione sententie simpliciter facta intelligitur de diffinitiua: q2 interlocutoria nõ est proprie sñia l3 large ⁊ impropriе: ideo non caderet in statuto faciente mentionẽ de sñia. istud notabile est verũ in se prout late tetigi in rub: ĩ. eo. post gl. ordi. in. l. j. §. biduum. ff. qñ appel. sit. q2 verba debẽt intelligi in potẽtiori significatu. l. j. §. qui in perpetuũ. ff. si ager vecti. vel emphy. pe. ⁊ l. querit̃. ff. de statu ho. tñ iste text. nõ bene ꝓbat istud notabile: q2 finis huius text. in verbo sententijs necessario intelligit̃ de diffinitiuis propter precedẽtia verba tex. in quibus fuit dictũ interlocutorias posse reuocari: vnde cum dicat in fi. in sentẽtijs ecõtra, intelligit̃ necessario de diffinitiuis, vnde cũ tex. dicat iudice3 posse reuocare iussum sed nõ sñiam intelligitur: sc3
17 diffinitiuam. l. iudex postꝙ. ĩ. e. ¶ † Glo. in verbo iussit melius stare in verbo vetuit. nã vult ꝙ iudex possit prohibere partibus ne veniãt per talem locum: ⁊ per istam gl. dicit Bar. cũ quo alij tenent, ꝙ si duo habẽt guerrã adinuicẽ, põt iudex vetare ⁊ precipere sub certa pena ꝙ vnus non transeat ante portã vel domum alterius, ⁊ est iusta cã vetãdi propter rixas scãdala ⁊ pericula euitanda. ꝓ hoc etiã allegat Bar. tex. ĩ. l. j. §. fi. ff. de offi. prefec. vrb. in verbo solitarũ regionũ. ⁊ ibi gl. in verbo regionũ exponit. i. cõtratarum. addunt Ang. Jmo. Rapha. cu. ⁊ do. Alex. tex. in. l. si cui. in. §. sed si inter duos. al's incipit. l. equissimum. ff. de vsufru. vbi est tex. no. ⁊ ibi Bart. ⁊ Bal. notant, ꝙ si duo cõtendunt de possessione alicuius loci: ⁊ est timor ne veniant ad arma ⁊ rixas: potest iudex precipere vtriq̃ eorũ sub pena ne vadant ad illũ locum. Jtẽ per istã gl. dicit Raph. cu. se putare ꝙ eodẽ modo possit quis cogi per iudicẽ mutare hospitiũ in quo habitat causa vitande discordie. Jtẽ per istam gl. dicit do. Pe. de besu. se dixisse in. q. de facto, ꝙ quida3 eps potuit licite precipere sub pena suo archipresbytero ne transiret per contractã duorũ fratrum quorũ patrem interfecerat, ne eorum animos prouocaret. Jsta sunt oĩa dicta scribentium super istã gl. ¶ Adde ꝙ idem qõ Bar. hic, tenet etia3 Jo. an. post Guid. de suza. in addi. Spe. in ti. de pig. §.
18 sequitur. in ver. quid si timeo. † vbi tenet. ꝙ quãdo est inimicitia inter aliquos, iudex põt prouidere futuris scandalis precipiẽdo sub certa pena ne per certos fines incedant. argu. l. j. §. fi. ff. de offi. prefec. vrb. hic allegate per Bar. ⁊ illam decisionem Joã. an. refert ⁊ sequit̃. d. Alex. ĩ. l. qui bona. §. si quis iusto. ff. de dã. infe. item adde tex. in. l. fi. ff. de offi. procur. cesa. in verbo vetuit cõtumeliosum. vbi est text. ꝙ procurator cesaris ⁊ quilibet officialis potest ex cã prohibere ne aliquis accedat ad talem fundum ⁊ ꝑ istũ tex. decidit ibi ĩ terminis nostris Albe. de rosa. post Jac. de are. ꝙ si sunt duo inimici arbiter potest prohibere ne vn⁹ vadat per contratã alterius, ⁊ econtra. idem etiã tenet Alb. de rosa. ĩ. l. fi. ff. de interdictis ⁊ releg. vbi t3, ꝙ iudex potest precise precipere alicui ne vadat per contratã alicuius inimici sui per. d. l. j. §. fi. ff. de offi. prefec. vrb. ¶ Aduerte tñ pro limitatiõe predictor, ad illud qõ tenet Bal. in. c. quintauallis. in. fi. col. de iureiur. ꝙ arbitrator pro bono pacis nõ potest mãdare alicui ꝙ exeat ciuitatẽ
19 suã, ⁊ dicit ꝙ olim hec questio fuit de facto. † Et similiter ſm eũ non potest iudex precipere alicui ne exeat domũ: q2 esset species seruitutis: nisi hec potestas esset sibi specialiter concessa a pncipe. c. ex rescripto. de iureiur. sed caue inꝙtum Bal. in. d. c. quintauallis. t3 qõ iudex non potest prohibere alicui ne exeat domũ: nã in contrarium videtur esse tex. formalis in. l. fi. ff. de interdic. ⁊ relega. vbi est tex. ꝙ iudex põt iubere alicui ne exeat domum suã, quem tex. ad hoc alleg. simpliciter. d. Alex. hic, nullam mẽtionẽ faciens de Bal. qui tenet cõtrariũ. Adde ꝙ Alb. de rosa. in. d. l. fi. notat etiã ex illo tex. ꝙ preses prouincie ⁊ potestas potest precipere subdito suo sub pena ne discedat de domo. Sed tu salua Bal. ⁊ dic ꝙ ille tex. proprie loquit̃ qñ propter delictum cõmissum quis punitur a preside ista pena: ne quis exeat de domo sua, sicut propter delictũ posset eum cõfirmare in aliquo loco ne inde recedat: sed in casu nostro ⁊ in materia nostra non est delictũ sed solus timor rixe ⁊ armorum: quis. d. Alex. hic alleget. d. l. fi. ad materiam nostrã. ¶ Gl. magna in verbo pretor. Jsta gl. vt etia3 dicit do. Alex. est aliqualiter intricata: ideo vt eam extrices diuide in quatuor partes principales. Jn prima respõdet tacite q̃stioni de quo iudice intelligat̃ tex. Jn secunda ponit exẽplũ ad tex. qõ exemplũ est planũ ⁊ sequitur etiã gl. ĩ. in fi. ſm Hugo. Jn tertia que est difficilis ponit de qua interlocutoria debeat intelligi tex. Jn quarta ⁊ vltima opp. ⁊ soluit: quod ita intelligat̃ ſm istam nisi iudex reuocet dilationem. scda ibi, ⁊ da exemplum. tertia. ⁊ idẽ in qualibet sñia interlocutoria. quarta ⁊ vltima est ꝓpe fi. ibi: sed videtur qõ etiã in dictis exemplis. Rursus tertia pars principalis in qua consistit difficultas subdiuiditur in quatuor particulas. Jn pma ponit opi. Azo. ꝙ nulla interlocutoria: que continet aliquid dari vel restitui aut equipollens: vt quiete possidere, possit reuocari: vt in interlocutoria lata in iudicio momentanee possessionis: sed illa per quam deciditur aliquod incidens vel emergẽs bene potest reuocari: ⁊ de ea loquitur iste tex. Jn secunda ponitur ſm Azo. vsq̃ ad quantu3 tempus possit interlocutoria reuocari. Jn tertia per viã qõnis reprobat̃ illũ qõ tenet Azo de sñia lata in possessorio ꝙ sit interlocutoria: tñ nõ possit reuocari q2 ꝯtinet restitui: hoc est falsu3. imo est sñia diffinitiua. Jn quarta ponitur secunda opi. Hugolini de directo contraria Azoni, ꝙ imo interlocutoria decidẽs aliqõ incidẽs vel emergẽs nõ possit reuocari sicut nec diffinitiua, declarãdo qd sit incidẽs vel emergẽs: sed qñ talia nõ continet sed aliud, tũc bñ põt reuocari. scda ibi: ſm eũ vsq̃ ad quatuor menses. tertia ibi sed quid erit de sñia lata in possessorio. quarta ⁊ vlt. est ibi. aliĩ dicũt quod si est talis interlocutoria. ¶ Jn prima parte gl. habes ꝙ iste tex. generaliter procedit in quolibet iudice non solũ ordinario ꝑut pretor vt loquitur tex. sed etiã in delegato prout est tex. l3 gl. nõ alleget in. c. cum cessante. ⁊ ibi. d. Ab. in. ĩj. no. de appel. cõfirmatur q2 iste tex. procedat in arbitrio qui ide3 põt. l. dicere. §. j. ff. de arbi. qui nullã h3 iurisditiõnẽ s3 simplicem notiõnẽ. l. ait pretor. ĩ. e. ergo fortius in delegato qui h3 iurisditiõnẽ saltẽ delegatam:
20 vt ibi fuit dictũ. † Jtem appellatione pretoris large venit quilibet iudex. l. fin autem. §. fin. cum glo. ff. de aqua pluuiali arcẽda.
21 ¶ † Jn tertia parte principali gl. prima opi. Azo. est ꝙ nulla interlocutoria que continet aliquid dari vt expensas: vel restitui: vel equipollens vt quiete possidere: ⁊ sic prestare patientiam possidendi ⁊ eum non molestare, potest per iudicẽ reuocari, s3 bene illa q̃ est lata sup incidenti vel emergenti ex quo non continet aliquid dari vel fieri, ⁊ de ista loquitur ista. ista op. Azo. peccat in multis pmo nimis restringit reg. huius. l. positam. secũdo facit vnum fundamentũ qõ non est verũ: in tali interlocutoria nõ põt appellari. ergo iudex nõ põt eam reuocare: ista ꝯsequẽtia est falsa, q2 ab interlocutoria regulariter de iure ciuili appellari nõ potest. l. ante sñie tps. C. quorũ appel. nõ reci. ⁊ tñ regulariter põt ꝑ iudicẽ reuocari: vt hoc tex. Tertio vult ꝙ sñia lata super posses-
22 sorio sit interlocutoria ⁊ male: ⁊ reprobat̃ ꝑ gl. hic. † q2 imo diffinitiua. Confirmat Bar. q2 in possessorio requirit̃ litis cõtest. §. hodie. insti. de interdic. gl. in. l. C. si ꝑ vim vel alio modo. que nõ requirit̃ in interlocutorijs: idẽ ꝙ sñia lata in possessorio sit diffinitiua ⁊ nõ interlocutoria tenẽt gl. Bar. Bal. ⁊ alij in. l. vnica. C. si de momẽ. pos. fue. appel. glo. Bar. ⁊ Bal. in. l. post sñia3. C. de sentẽ. ⁊ interlo. oĩm iud. ⁊ gl. in. c. cũ ad sedẽ. in gl. pe. ad fi. de res. spo. ⁊ ꝓbatur in. d. c. fi. de iudi. in ṽbo sup possessiõe diffinitiuã ꝓmulgauit. ⁊ ibi glo. j. in fi. idẽ no. probat̃ etiam in cle. j. in prin. de seque. pos. ⁊ fru. in verbo ꝯ possessorẽ diffinitiua. ⁊ ibi gl. ĩ verbo ꝯ possessorẽ dicit patere in illo tex. ꝙ lẽt super possessorio ferat̃ diffinitiua. sed aduerte l3 oẽs ita teneãt in ꝯtrium allego tex. formalem in. §. de possessione. ĩj. q. vi. sub. c. ei q appellat qui finalr̃ dicit de possessione ⁊ ei⁹ momẽto si cã dicat̃ sñia interlocutoria appellat̃. dic s3 Archi. ⁊ alios ibi, qõ Gratian⁹ ꝯpilator decreti q nõ habuit potestatẽ legis ꝯdẽde addidit illa ṽba de suo cerebro q̃ nõ sunt ĩ. l. de q̃ tractat. ĩ. in. l. vnica. C. si de momen. pos. Alibi gl. ĩ. c. ꝯsultationib⁹. de off. dele. appellat sñia3 latã in possessorio q̃si diffinitiuã: ⁊ sic nõ simplr̃ diffinitiuã. ⁊ nõ sic simplr̃ interlocutoriã: s3 quasi diffinitiuã. ⁊ dicit Gemi. ĩj. q. j. in summa. et. q. vi. in. c. sunt quorũ. qõ illa gl. est sing. et de facili non inueniret̃ similis. Jtẽ intellige qñ causa possessorij fuit pncipaliter intẽtata: secus si incidenter per viam exceptionis: tunc sñia super ea lata est interlocutoria: vt est text. in. c. ĩj. de ordi. cog. ibi: sed qm̃ illa qõ fuit in modũ exceptionis obiecta interloquẽdo pronuntianim⁹: ⁊ tex. in. c. cũ venissent. ver. nos igitur interlocuti fuim⁹. de institu. vel nisi possessorium esset cumulatum cum petitorio:

tunc sñia lata in possessorio non diceret diffinitiua cũ expectet
alia sñia diffinitiua in petitorio que absorberet vires possessorij.
c. cũ dilectus. de causa pos. ⁊ proprie. etiã in. d. c. cũ venissent. ⁊ ibi
Jo. de imo. i. xiiij. col. ita etiã tz. d. Ant. de bu. in. d. c. fi. de iudi. ⁊
ibi. d. Abb. in. iiij. col. ¶ Scda pn. opi. Hugo. relata in gl. est q̃d
interlocutoria lata super aliquo incidẽti: puta ꝙ actor sit vel nõ
sit seruus, vel sup emergenti puta testes esse vel nõ esse admitten
dos: nõ põt per iudicẽ reuocari, ⁊ i hoc de directo ꝯdicit. d. Azo
motus, qꝛ talis interlocutoria parit exceptionẽ rei iud. ꝑ. l. ꝙ in
diẽ. §. si rõnẽ. ff. de cõpensa. ⁊. l. primã. C. si ex fal. instru: sz illa iu-
ra fm Bar. loquunt postꝙ lata est sñia diffinitiua. ⁊ sic iudex in
illa cã funct⁹ ẽ offi. nimirũ si nõ põt reuocari: ⁊ sic parit exceptio
nẽ rei iud. post sñiam diffinitiuã ⁊ nõ ante cũ sit reuocabilis. Sub
dit Hug. ꝙ interlocutoria ad ꝑparãdã vel ordinandã litẽ: vt qñ
iudex iubet partes adesse Kalendis septẽbris, illa bene põt reuo
cari. ⁊ hoc est indubitandũ per tex. planũ. in. l. dicere. §. fi. ff. de ar
bi. Ista opi. Hugoli. etiã nimiũ restringit regulã huius text. ge-
neralẽ, ideo est reĳciẽda. Breuiter ꝯclude ꝙ regula huius. l. gñali
23 ter ꝓcedit sicut est generaliter posita, † ꝙ quelibet iterlocutoria
regulariter põt reuocari ⁊ mutari cõtrario imperio eius q eã tu
lit, etiã si contineat aliquid dari vel fieri vel quiete possideri: ꝯtra
do. Azo. ⁊ etiã si sit decisiua incidentis: vel emergentis ꝯ Hug.
per istũ tex. ⁊. d. c. cũ cessante. vbi Cano. ⁊ per. l. i. §. fi. cũ gl. ⁊. l. pe.
ff. de preto. stip. ⁊. l. si op⁹. ff. de oper. no. nun. ⁊. l. vltimã. ff. a q. ap
pel. non lz. ⁊ ita etiã tz gl. in. l. j. C. si ex fal. instr. Inn. ⁊ Cano. i. c.
q̃d ad cõsultationẽ. de re iud. Dy. Bar. ⁊ aliĳ hic. Cy. ⁊ Bar. i. d.
l. post sñiam. cũ aliĳs cõcor. d. Alex. ⁊ ista est vera ⁊ cõis. intellige
⁊ limita fz Bar. ⁊ alios hic, nisi sit talis interlocutoria qua lata
finiat officiũ iudicis: vt si iudex pronũtiet nõ esse ꝓcedẽdũ in cã,
vel se nõ esse iudicẽ competentẽ, tunc non põt eã reuocare: qꝛ ꝑ
eam functus est officio suo. l. dicere. §. fi. ff. de arbi. Et sic est eadẽ
ratio q̃ in diffinitiua quã dixi. s. in tex. in. iiij. no. qꝛ per eã finitur
24 officiũ iudicis. ¶ † Aduerte circa primũ exẽplũ bar. qñ iudex
pronũtiauit nõ esse ꝓcedẽdũ in cã: talis interlocutoria fm Bar.
nõ põt reuocari, qꝛ per eã officiũ iudicis finit. Istud nõ videtur
simpliciter verũ: nã si iudex pronuntiauit ita ex eo qꝛ libellus est
ineptus vel qꝛ instantia sit finita: per hoc non videt finiri offiũ
iudicis nec eius iurisditio cũ possit solutis expensis parti nouus
libellus dari ⁊ noua instãtia inchoari. l. j. ff. si messor fal. mod. di
xe. ⁊ ita etiã tenẽt Pau. de ca. ⁊ do. Pet. de besu. hic. Eodẽ mõ
si iudex ꝓnuntiauit nõ esse procedendũ in cã eo qꝛ non fuit satis
datum de iudicio sisti vel de iudicato soluẽdo ista etiã nõ videt
finire officiũ iudi. cũ possit satisdare: ⁊ in causa procedi, de quo
vltimo an sit diffinitiua vel iterlocutoria dic vt per Bar. in. l. j.
§. fi. ff. de ꝓto. stipu. Istñ alio modo põt defendi Bar. fm Pau. de
cast. qꝛ iste interlocutorie ꝙ nõ sit procedendum in cã qꝛ libell⁹
ineptus vel qꝛ instãtia sit finita trahũt secũ executionẽ qꝛ faciũt
vt non speret ampli⁹ diffinitiua in illa cã ideo non põt reuoca-
ri sicut qñ esset facta executio per hominẽ, vt tz Bar. in. l. j. §. fi. ꝑ
gl. ibi. ff. de preto. stip. ⁊ vult etiã bar. in. l. titia. i. ij. col. ff. de accu.
25 ¶ † Secundum exemplũ Bar. est qñ iudex pronũtiat se nõ esse
iudicem competentẽ ista interlocutoria nõ potest per iudicem
reuocari, qꝛ per eam finitur officium suum. cum Bar. tenẽt oẽs.
¶ Adde bene facere qꝛ lz sit interlocutoria ⁊ ab ea possit appel
lari etiã de iure ciuili: vt est gl. nota. in aut. habita. C. ne filius ꝓ
patre: tamẽ qꝛ per eam finit iurisditio iudicis: ideo non potest ꝑ
ipsum reuocari: vt est tex. in. c. significantibus. ⁊ ibi Abb. in. iij.
no. de offi. dele. ⁊ idẽ Abb. in. c. cũ cessante. in pe. col. de app. idẽ
tenet Hemi. i. c. iudex ab apostolica. i. j. col. de offi. dele. in. vj. vbi
no. arg. illi⁹ tex. ꝙ per ꝓnũtiationẽ incõpetẽtie iudicis totaliter
extinguit ei⁹ iurisditio. ⁊ sic facit fm eũ ꝙ iudex qui pronũtiat
se esse incõpetentẽ non possit talẽ interlocutoriã reuocare. ita tz
Bald. in. l. antepe. ante fi. C. de pac. ⁊. l. elegãter. §. si quis post. in
vlt. col. ff. de condi. inde. Adde vltra Bar. ⁊ doc. ⁊ aliam rationẽ
quia sententia qua pronuntiat negatiue se nõ esse iudicem com
petentem lz sit interlocutoria tamẽ habet vim diffinitiue. ita no.
Abb. in. d. c. significantibus. in. iij. no. per illũ tex. Eodem mo-
do sentẽtia qua ꝓnuntiatur affirmatiue se esse iudicem compe-
tentem lz sit interlocutoria tamẽ habet vim diffinitiue, vt no. d.
Abb. in. c. ex parte decani. in. vj. nota. de rescrip. sed interlocuto
ria que habet vim diffinitiue per iudicem qui eam tulit non po
test reuocari: vt dixi. s. in tex. in. j. no. in. ix. limitatione. ¶ Istã
26 conclusionẽ Bart. ⁊ cõem limita † procedere in delegato de quo
loquitur tex. in. d. c. significantibus. secus in ordinario qui bene
potest reuocare illam interlocutoriam in qua pronũtiauit se nõ
esse iudicem competentem: ita limitat Bal. in. l. si preses. in. j. op
po. per illum tex. quomodo ⁊ qñ iudex. ⁊ reputat no. dignũ. Iste
est pulcher passus. idem sequitur Pau. de ca. hic. ⁊ in. l. ij. ad fin.
ff. si quis in ius voc. non ierit. Feli. in. d. c. significantibus. i. j. col.
reprobat aliter hic. licet dicat ꝙ maxima sit autoritas ꝑdictorũ
doct. ideo sit diligẽter tenenda menti: ⁊ q̃d non reperit contra d
ctorẽ motus: qꝛ etiã in ordinario militat ratio hic assignata per
Bar. ⁊ omnes. qꝛ ex quo pronuntiat se nõ esse iudicẽ competen
tem, in illa causa expirauit eius officiũ: ergo non põt illã interlo
cutoriã reuocare: ante eũ etiã reprobat Ro. in sing. cxxix. vbi mo
uet per fundamẽta. d. Alex. qꝛ in ordinario est eadẽ ratio que in
delegato qꝛ expirat officiũ iudi. ordinarĳ in illa cã, ergo nõ pote
rit reuocare. Idem contra Bal. tz do. Maria. sozi. in. c. qualiter
⁊ qñ. primo de accu. tamẽ ad istud fundamẽtũ Lud. ⁊ do. Alex.
respondet Feli. in. d. c. significantib⁹. in. j. col. q̃d imo est diuersa
ratio inter delegatum ⁊ ordinarium: qꝛ si delegatus interloquit
se non esse competentem, non habet postea fundamẽtum iuris-
ditionis sup quo possit reuocare: secus in ordinario qꝛ illi rema
net firma iurisditio ordinaria, sed ista solutio nihil vz: nec tollit
difficultatẽ, qꝛ licet remaneat firma iurisditio ordinarĳ quo ad
alias causas, non tñ quo ad istam in qua pronuntiauit se incom
petentẽ. Adde etiã ꝙ contrariũ tz idẽ Bal. si bene inspiciatur.
in. l. pe. circa fi. in pe. q. C. de pac. vbi Bal. in prece. q. querit de iu
dice ordinario qui pronũtiat se nõ esse iudicẽ cõpetẽtẽ: an tenea
tur parti ad interesse totius litis. Postea queritur, an istã inter-
locutoriã qua pronuntiauit se nõ esse iudicem cõpetẽtem possit
reuocare: ⁊ tenet ꝙ non, ⁊ sic loquitur in ordinario, imo etiã fm
eum si alĩs non haberet iurisditionem: vt est delegatus nõ possit
etiam de consensu partiũ reuocare per tex. no. in. d. c. significãti
bus. licet aliter hic dicat Bal. ibi idem sentire q̃d in. d. l. si preses
⁊ male: qꝛ imo vult cõtrariũ. ¶ In ea. gl. ⁊ fm eum vsqꝫ ad qua-
27 tuor menses poterit reuocare, habes etiam gl. † infra quãtũ tẽ
pus possit iudex sentẽtiam interlocutoriam reuocare, qꝛ vsqꝫ ad
quatuor menses ⁊ non post. ratio est fm gl. sub dubio forte, quia
post quatuor menses habet executionẽ. not. sing. ex ista gl. ꝙ tẽ-
pus quadrimestre quod indulgetur iudicatis a lege pro execu-
tione sentẽtie diffinitiue. l. fi. ⁊ ibi glo. Bar. ⁊ aliĳ. C. de execu. rei
iudica. ⁊. l. j. ⁊. ij. ⁊ ibi glo. ⁊ Barto. C. de vsu. rei indi. dicetur in. l.
debitoribus. j. e. habet locum etiam in sentẽtĳs interlocutorĳs,
puto ꝙ in hoc ista gl. sit singularis et mẽti tenẽda si est vera: sed
quãuis nemo tangat puto ꝙ nõ sit vera, qꝛ omnis vox iudicis ⁊
omnis iussus iudicatis faciẽs ad causam dicit esse sñia interlocu
toria: vt dixi in rubri. s. eo. vnde interuenirent nimia quadrime-
stria. ⁊ sic nunꝙ esset litium finis contra. l. properãdum. in prin.
C. de iudi. circa cõclusionẽ gl. ꝙ infra quatuor mẽses possit inter
locutoria reuocari adde ꝙ imo videretur quolibet tempore vsqꝫ
ad diffinitiuã sententiã posse interlocutoriam reuocari, vt tenet
Inno. in. c. sepe. de app. quẽ sequit Bald. in. l. eleganter. §. si qs
post. in pe. co. ff. de condi. indebitu distingue: vt hic magistraliter
per Bart. intelligentẽ istã. q. altero de tribus modis: vt hic ꝑ eũ
Adde dictis Bar. ꝓmo inqꝫtũ tenet q̃d ius petẽdi reuocationẽ
sentẽtie iterlocutorie quo ad partẽ durat vsqꝫ ad. x. dies sicut ius
appellandi. aut. hodie. C. de app. ⁊ ius supplicandi. aut. que sup
28 plica. C. de ꝑci. impe. offe. † qꝛ reuocatio iterlocutorie fit eo mõ
quo fit appellatio. l. fi. ff. a qbus app. non lz. ⁊ de cetero pars nõ
põt petere: sed quo ad iudicẽ non currit illud tempus quin pos
sit postea ex officio suo reuocare: ⁊ ita expsse tenet glo. in. c. cum
cessante. ⁊ ibi. d. Abb. in vlt. col. in pn. de app. ⁊ gl. in. c. querelã.
in verbo absoluere. de pcu. Bar. in. l. arbitro. in. fi. lect. per text.
ibi. ff. qui satisd. cog. Ad idez tex. in. c. venerabilibus. in. §. ⁊ hoc
ipsum. ⁊ ibi gl. in verbo dicendũ ⁊ ibidẽ Hemi. de sentẽ. ex cõ. in
vj. Ad idem facit qꝛ nulla interlocutoria cõcludit iudici lz par
ti. fm Bal. in. d. l. j. §. fi. ad fi. ff. de ꝓto. stipu. solus. d. Pe. de be.
tenet cõtrariũ, qꝛ si tp̃s datũ ad appellãdũ. s. x. dierum intelligit.
datũ ad petẽdum reuocationẽ interlocutorie prout Bar. ⁊ doc.
volũt, ergo elapsis. x. diebus interlocutoria trãsibit in rem iud,
de volũtate partis sicut transit sñia in rem indi. ex tacito cõsen
su partis que nõ appellauit infra. x. dies. l. ab eo. cum fi. C. qño ⁊
qñ iud. si ergo de voluntate partis trãsiuit in rez iudi. qño pote-
rit eam reuocare, cum tũc habeat vim contractus qui non potest
ꝑ iudicem reuocari. l. q̃d semel. ff. de decre. ab or. faciẽ. per quem
tex. dicit Bar. hic. in. ij. oppo. cõfirmo vltra eũ, ꝑ illud q̃d Bal.
29 dicit in. l. j. in. j. q. C. sen. rescin. nõ pos. † vbi dicit, ꝙ qui nõ appel
lat videtur cõsentire ⁊ se quodãmodo ad parẽdũ sñie obligare.
d. l. ab eo ergo ꝑ viam ꝯctus astringit. Respõde prout dicit glo.
no. in. d. c. cũ cessante. q̃d elapsis. x. diebus interlocutoria trãsit
in rez iudi. ⁊ sic in quasi contractum quo ad partẽ: vt post. x. dies
nõ possit appellare nec petere interlocutoriam reuocari: sed nõ
trãsit quo ad ipsum iudicẽ quin possit suã interlocutoriã reuo-
care etiã post. x. dies, prout etiã. h. d. Bar. ⁊ facit q̃d dicam i seq.
fundamẽto. ¶ Secũdo ⁊ fortius arguit idẽ do. Pe. de bexu. qꝛ
iudex non põt impartiri officiũ suũ nisi petẽti. l. iiij. §. hoc autẽ
iudicium. cũ fi. ff. de dã. infec. ergo iudex non poterit a seipso re-
uocare interlocutoriam nemine petẽte cum pars ipsa non possit
petere: vnde fm eum, Bar. ⁊ doc. nõ possent saluari nisi in casib⁹
specialibus

specialibus in quibus iudex pōt ex officio procedere nemine pe
tente: vt qñ versatur publica vtilitas, vel in causis pijs aut simili
bus. de quib⁹ p Bar. in. d. §. hoc aūt iudiciū: sꝫ ꝑ certo ista esset
nimia restrictio. ⁊ hic agit̃ de priuata vtilitate. ¶ Tu aūt saluādo
30 Bar. ⁊ doc. rñde altero de duob⁹ modis. † Primo, ꝙ iudex ne
mine instante pōt officiū suū impartiri circa correctionē erroris
sui ⁊ sic errorē suū corrigēdo. vt est tex. no. i. c. qualr ⁊ qñ. primo.
de accu. vñ. d. Alex. hic in. iiij. col. lꝫ de predictis nō faciat mētio
nē no. ex ista decisione Bar. ꝙ iudex ex officio suo a nemine im
plorato etiā ꝙ pars petere nō possit, pōt interlocutoriā suam ꝑ
errorē aut ininste latā reuocare: ⁊ sic errorē suū corrigere: qđ est di
ligētissime notādū. ſm eū, ⁊ ꝑ hoc dicit esse bonū tex. in. d. c. qua
liter ⁊ qñ. ꝑ quē tex. ita etiā tꝫ Bal. i. l. j. i. ij. q. C. de sentē. rescin. nō
pos. ⁊ idē ante eos dicit gl. i. d. c. querelā. in gl. fi. de ꝓcu. ⁊ hec ad
de ad ea que tradunt in. d. l. iiij. §. hoc autē iudiciū. ff. de dā. infe.
¶ Secūdo rñde ꝙ ī his que sunt nota iudici ex actis, pōt iudex
impartiri officiū suū etiā non postulatū. ita tꝫ Cy. ⁊ ibi lati⁹ do.
Alex. in. l. vnica. C. vt q̃ desunt aduocatis. Jo. de imo. i. d. l. iiij. §.
31 hoc aūt iudiciū. ¶ † Limita conclusionē Bar. ⁊ doc. ꝙ interlo
cutoria trāsit in rē iudi. parti ⁊ nō iudici: vt procedat qñ est lata
cum cause cognitione: sed qñ nō est lata cā cognita tūc non tran
sit in rem iudi. nec parti nec iudici. l. ex stipulatiōe. ⁊ ibi Bal. ad
hoc no. C. de sen. ⁊ interlo. oīm iudi. Secūdo inꝗtuꝫ Bar. tenet
32 † ꝙ qñ sñia interlocutoria est mādata executiōi facto hominis,
⁊ sic est quesitū ius parti, tūc nō pōt per iudicē qui eam tulit re
uocari, nisi de partium volūtate, vel nisi ex iusta causa. ⁊ sic causa
cognita: vt est gl. no. in. l. j. §. fi. ff. de ꝑto. stipu. quā Bar. ibi cōmē
dat. ⁊ dicit esse multū no. ⁊ illa gl. nō est alibi in iure, ſm Ray. ⁊
Bal. ibi, eā etiā reputat sing. Bal. in. c. ꝑterea. de dila. in duob⁹
locis in. j. ⁊ in pe. col. ⁊ Lud. ro. in cōsil. ccxxvj. qđ inci. vltra ꝑdie
alleg. in prin. Eam etiā sequunt̃ Raph. ⁊ Jo. de imo. i. l. pe. ff. de
preto. stip. Adde gl. i. d. c. cū cessante. in gl. mag. post med. in ver.
sꝫ verū: que dicit ꝙ iudex pōt interlocutoriā reuocare re integra,
ergo anteꝗ̄ sit facta executio, ⁊ illā gl. ad hoc ibi no. d. Abb. i vl.
col. Amplia etiā si sit interlocutoria que secū trahat executionē
sine lege facto hoīs: vt si iudex pronuntiat te non esse audiendū
vel te non esse admittendum ad probandū ⁊ similia q̃ hominis
executionē non requirūt cum a lege fiat executio: ista etiā nō pōt
per iudicē reuocari nisi cā cognita vel partibus volentibus, ſm
Bar. in. d. l. i. fi. ante fi. ff. de preto. stip. ⁊ sequit̃ Pau. de ca. ⁊ do.
Alex. in. ix. fallē. ¶ Limita ⁊ intellige hāc conclu. qñ interlocuto
ria q̃ fuit executiōi mādata erat valida: secus si fuisset nulla: tūc
quatenus fuit de facto mādata executioni: ita de facto poterit re
uocari, ſm Bal. ⁊ Sali. in. l. post sñiaꝫ. ad fi. C. de sentē. ⁊ interlo.
oīm iudi. allegāt gl. ſm eos singu. i. l. minor. in prin. in gl. ij. ff. de
euict. idē tenet Bar. in. l. arbitro. ff. qui satisda. cog. ⁊ sequit̃ do.
Alex. hic in duobus locis. in. ix. fal. ⁊ etiam in pe. char. Tertio ī
33 quantū Bar. tꝫ † ꝙ missio in pos. ex primo decreto lꝫ sit sñia in
terlocutoria mandata executioni: tñ potest per iudicē ex cā reuo
cari: vt pater in auf. ei q. C. de bo. auf. iudi. possi. Adde forti⁹, qđ
istud etiā procedit in sñia secūdi decreti que similiter est interlo
cutoria, cuꝫ ferat̃ lite nō cōtest. l. cū proponas. C. de bo. auc. iudi.
possi. ⁊ est gl. no. in. l. ꝑsenti. in. §. cū antē monit⁹. in verbo modū
C. de his q ad eccle. cōfu. Quā gl. Jo. de imo. hic ad hoc reputat
sing. Idem tenet Bar. in. l. si finita. §. si forte. ⁊ ibidē Jmo. ff. de
dam. infec. poterit per iudicē ex causa reuocari. ita tenēt Jo. de
34 Jmo. ⁊ do. Alex. hic in. iiij. fallē. moti. † q̄ ista missio ex scđo de
creto cum fiat officio iudicis nobili ſm Bar. in. l. iubere cauere.
in vl. col. ff. de iurisdi. oīm iudi. ⁊. l. si finita. §. iulia. in. vj. co. ff. de
dam. infe. ergo debet posse per iudicē reuocari per illud qđ tenet
Bar. hic in vl. col. allegando. l. ꝗuis. cū gl. fi. ff. de reb. eo. Quod
reputat Jmo. esse singu. notādū. idem tenet Jnno. in. c. dilecto.
de verb. sig. vbi tenet, ꝙ vbicūꝗ apparet iudici scđm decretum
esse iniquum pōt illud reuocare, quē refert ⁊ sequitur do. Abb. ī
consi. cl. incip. ex oībus per partem narratis. in vlt. col. ⁊ in. c. j. in
iij. co. de eo qui mit. in pos. idē tenet Spe. in ti. de primo decreto
in. §. iam de effectu. in ver. sed quid si iudex. ⁊ in ti. de secundo de
creto. §. nunc videam⁹. in ver. illud. Joā. an. in. c. consultationi
bus. de offi. dele. Sed aduerte, licet ista videat̃ esse cōis opi. tñ ī
contrariuꝫ fortiter stringit, q̄ missio in pos. ex secundo decreto
lꝫ sit sñia interlocutoria: vt dixi, habeat tñ vim diffinitiue, per
gl. i. l. qui restituere. ff. de rei ven. ergo nō debet posse per iudicē.
qui eam tulit reuocari: vt dixi in tex. in. j. not. in. ix. fallē. ⁊ ita per
istam ratonē tenet Bal. in. d. l. arbitro. ff. qui satisda. cogā. ⁊ d.
Ant. de but. in rub. extra eo. de iudi. ¶ Jn ea. gl. ibi incidēs aūt
35 est. dicit meli⁹ ſm Ang. Jmo. ⁊ do. Alex. † ꝙ incidēs ꝓprie dicit̃
illud qđ respicit merita cause: ⁊ sic habuit originem ante litē mo
tam, vt est exceptio compensationis vel pacti de nō petēdo vel
transactionis vel alia similia, emergens vero proprie dicit̃ illud
quod emergit in causa ⁊ in ipso iudicio: ⁊ sic respicit processuꝫ: ⁊

non habuit causam vetustiorē ante iudiciū: vt si dicatur dilatio
nem esse vel non esse dandam, vel testem esse vel nō esse repellen
dum, vt melius declarant gl. Bar. ⁊ alij in. l. j. C. de ordi. iu. habe
tur in. c. j. de ordi. cog. ¶ Extra gl. Bar. format octo questiōes.
36 primo querit † an post appellationē interpositaꝫ ab interlocuto
ria in casibus in quibus pōt ab interlocutoria de iure ciuili ap
pellari qui ponunt̃ per Bar. in. l. ij. ff. de app. reci. ⁊ ponit Bar.
j. in seq. q. notat̃ in. l. ante sentētie tēpus. C. quorū appel. nō reci.
possit iudex qui eā tulit reuocare: ⁊ tꝫ ꝙ sic ⁊ bñ, ꝑ tex. expressum
in. d. c. cū cessante. ibi nō obstāte si a tali interlocutoria fuerit ap
pellatū. ⁊ ibi do. Abb. in. iij. no. ad hoc pōderat illū tex. ⁊ sic no.
qđ pendētia appellationis ab interlocutoria non impedit iudi
cem qui eā tulit posse eā reuocare, q̄ per appellationē nō dicitur
finita sed suspensa iurisditio sua: vt dixi in. l. j. §. e. ideo pōt suā in
terlocutoriā reuocare lꝫ aľs pendente appellatiōe nihil sit inno
uandū. l. j. ⁊ per totū. ff. nil noua. app. pen. ⁊. c. nō solum. in prin.
de appel. i. vj. ¶ Limita qñ iudex a quo detulisset appellationi:
q̄ tunc oīs iurisditio iudicis ab eo est abdicata ⁊ transfusa in su
periorem. c. cum appellationibus friuolis. de appella. in. vj. tunc
non posset interlocutoriam a se latam reuocare. ¶ Secūdo no.
limita, qñ iudex ad quē inhibuit iudici a quo tunc non posset eā
reuocare per eādem rationem. c. romana. §. si vero. ⁊. c. non solū.
de appel. in. vj. ⁊ ita tenet. d. Alex. hic. in. iij. fallē. ⁊. d. Pe. de bes.
alij nō tangunt. Adde, ꝙ in contrarium fortiter facit, q̄ licet iu
dex a quo fuit appellatū stante inhibitione iudicis ad quē non
possit procedere in principali: non tñ impeditur reuocare graua
men illatum, q̄ inhibitio principaliter tēdit ad tuēdum appel
lantem ne grauetur: nō aūt vt a grauamine non possit releuari:
q̄ appellatio suspendit iurisditionē iudicis in ꝑcipali, nō aūt
respectu reuocatiōis grauaminis. c. si a iudice. de appel. in. vj. q̄
inductum ad fauorē ⁊ commodū alicuius non dꝫ in eius odium
⁊ dannū trahi. l. qđ fauore. cum simi. C. de legi. ⁊. c. qđ ob gratiā.
de reg. iur. in. vj. nisi dicas ſm do. Abb. in. d. c. cū cessante. in. iij.
col. ad fi. ideo esse ne iudici ad quē illudat̃, vt videt̃ in simili. i. c.
bone. ij. de postu. pla. ¶ Tertio limita, qñ petiti essent apostoli
⁊ iudex a quo recusasset infra tēpus legitimum eos tradere: quia
tunc oīs processus qui fieret in posterū per iudicē a quo nullius
sit momēti quasi caret oī iurisditiōe. c. vt sup. ⁊. c. ab eo. de appel.
in. vi. per consequēs non posset talem interlocutoriaꝫ reuocare.
¶ Quarto ⁊ vltimo limita, si causa talis appellationis fuit com
missa per superiorē alteri eadem ratione. c. pastoralis. §. ꝑterea.
de offi. dele. ⁊ ita tenet Spec. in ti. de excep. §. viso. in ver. sed nun
37 quid iudex interlocutoriam. cum versi. seq. ¶ † Secundo querit
Bar. an iudex inuitus possit cōpelli suā interlocutoriā reuocare
parte instante. Dy. tenet ꝙ non, cum tex. dicat potest iūcta. l. nō
38 quicquid. ff. de iu. ⁊. l. j. C. quō ⁊ qñ iud. sꝫ caue: † q̄ verbū potest
relatum ad iudicem vi detur importare necessitatē parte instan
te ⁊ iuxta petēte. vt no. Ang. Raph. ful. ⁊. d. Mar. laud. in. l. j. ff.
de iurisdi. oīm iudi. ꝑ illum tex. in verbo pōt iuncta glo. Barto.
aūt tenet ꝙ si est interposita appellatio ab illa sñia interlocuto
ria que de iure canonico potest interponi cum ab oī grauaminē
de iure canonico possit appellari. c. cum cessante. ⁊. c. cū sit roma
na. ⁊. c. vt debitus. de app. tunc illa interlocutoria reuocabit̃ per
iudiceꝫ appellationis. c. fi. de app. in. vj. Eodem modo qñ de iu
39 re ciuili pōt appellari quod est † quādo ꝑ talē interlocutoriā in
fertur grauamē non reparabile per appellationeꝫ a diffinitiua.
vt habet̃ in. l. ij. vbi Bar. ff. de app. reci. ⁊ tūc similiter reuocabit̃
interlocutoria per iudicem appellatiōis. l. arbitro. ſm vnā lect.
ff. qui satisda. cog. cum distinctione. c. nō solum. de appel. in. vj.
si aūt ab ea nō potuit appellari qđ est regulariter de iure ciuili.
l. ante sñie tēpus. C. quorū app. non reci. ⁊ tūc iudex nō pōt cō
pelli ad reuocādū: sꝫ tenebit̃ parti ad interesse inꝗtum eā ledit
l. sancimus. in fi. C. de iudi. ⁊. l. si qñ. in fi. C. de testi. ista in effectu
ꝯcludit Bar. lꝫ obscuri⁹ loquatur. ⁊ sic Bar. tenet in effectu cuꝫ
Dy. ꝙ iudex qui tulit interlocutoriā non possit cōpelli eā reuo
care: sed iudex appellationis eam reuocabit, vel contra iudicē q
eam tulit agit̃ ad interesse: alij nihil tāgunt. Tu pondera Bar.
40 velle † ꝙ in his que relinquūtur potestati iudicis: vt hoc tex. in
verbo pōt: ſm cōem: tñ si ledat partē potest appellari, quod bñ
no. Adde gl. fi. in fi. ⁊ ibi Gemi. in. c. j. de ꝯfes. in. vj. sicut etiā in
his q̃ relinquūt̃ arbitrio iudicis pōt appellari. si eque nō fuerit
arbitratus gl. est no. in. l. si qua pena. in gl. mag. ⁊ ibi Bar. ff. de
vb. sig. d. Ant. ⁊ alij in. c. super his. de accu. ⁊ in. c. cū parati. i. iij.
col. de app. Lu. ro. in. l. j. in. ix. col. ff. de arbi. d. Alex. in. l. ⁊ si seue
rior. ad fi. C. de isa. late. d. Fel. i. c. exceptionē. in. j. col. ⁊ sequen. de
excep. accedat qđ tenet Pau. de ca. in. l. vbi pactum. in. iiij. col. ī
ver. quid si iudex. C. de transac. vbi ad declarationem gl. ibi volē
tis iudicē posse ex officio repellere actorem non habentem ius
agēdi: dicit Pau. de ca. ꝙ si non repellat casu quo fuerit a parte
petitum ꝙ tūc iudex in syndicatu tenebitur parti ad interesse: ⁊

incidens vel emergens quid sit

idem est de mēte dñi Abb. in. c. cām q̄. de iudi. Ultra Bar. ⁊ scri
41 ben. † Adde vnū casum in quo iudex tenet suā interlocutoriā re
uocare etiā parte nō petēte. s. sniam excōica. q̄ est interlocutoria
vt not. d. Ab. in. c. sacro. in. iiij. no. de sen. excō. qñ excōicatus ꝓ-
pter excōicationē ex diuturno tpe efficit deterior. Nam tūc tenet
excōicans ex ꝓprio officio illā tollere: ex quo videt eā nō ꝓficere
sed ꝯtemni, ⁊ dꝫ vti alio remedio ꝭm beatū Tho. i. iiij. sentētiaꝝ
dist. xviij. sub articulo fi. in sol. argumēti primi dubij: quem ita re
fert ⁊ sequit Io. an. in. c. j. in prin. ⁊ ibi Gemi. i. j. col. de sen. excō.
in. vj. d. Abb. in. c. ab excōicato. in pe. col. de rescrip. ⁊. c. ad repri
mēdum. de offi. ordi. in. c. qm̄ frequēter. §. fi. in. xxix. col. vt lit. nō
cōtest. ⁊ in. c. clericos. de cohabi. cle. ⁊ mulie. ⁊ in. c. significasti. ad
fi. de eo q duxit in matrimo. quā pol. per adul. Adde etiā ꝓ hoc
bonū tex. in. c. presbyter. circa mediū. lxxxij. di. ibi, ne indurescat
fiat particeps corpoꝝ ⁊ sanguinis xpi. Alibi Io. an. post Host.
in. c. romana. §. sed nec. de sen. excō. in. vj. ⁊ i. c. cōstitutionē. ad fi.
42 eo. ti. ⁊ libro: ⁊ vtrobiqꝫ Gemi. dicūt, † ꝙ diligēter aduertere de
bent prelati ecclesiarum ne ferant sniam excōicationis vbi preui
dent eā futurā inutilem ⁊ in vilipendium: vnde inuehit Host. cō
tra quēdam legatū pape q exercitibus armatis ⁊ volentibus iā
congredi: precepit sub pena excōicationis late sentētie ne congre
derētur: nā spreto eius mādato manus conseruerunt ⁊ perierunt
multoꝝ corpora ⁊ anime. gladiꝰ eñi ecclesie nō dꝫ occidere sꝫ vi
uificare. c. inter hec. xxxiij. q. ij. ⁊ est bona gl. in. c. ex literis. ij. i gl.
ⁿen. de spōsa. similiter do. Ant. de bu. in. c. j. i pe. col. de offi. dele.
⁊ ibi Io. de imo. ad fi. ⁊ Gemi. tenēt, ꝙ si delegatꝰ videt turbato
res sue iurisditionis adeo peruersos ꝙ si excōmunicarent peio
ra facerent: dꝫ processum suspendere donec mutent tēpora, ⁊ deꝰ
seu eius vicarius apponat consilium. in. iij. q. Bart. bene dicit.
43 ¶ † Quarto querit Bar. quoties possit iudex sniam suam inter
locutoriā reuocare. istā questionē intēdo bene examinare in qua
reperio tres opi. pͥma fuit Dy. quā sequit Bar. ⁊ dicit esse equā,
⁊ cōiter solet teneri vt statim subijciā, qui tenent, ꝙ bis tm̄ possit
reuocare, ⁊ sic si fuisset bis reuocata nō posset vlterius reuocari,
sicut nō pōt nisi bis a diffinitiua appellari. l. j. in tex. ⁊ in rub. C.
ne lice. tertio prouoca. Istud fundamētum cōfirmat fortius do.
Alex. hic. in. x. fallen. nā iudex appellationis dicitur succedere i
locum iudicis principalis. l. cū apud semproniū. ad fi. ff. iudica.
solui. glo. in. c. fi. in verbo vltra decēdiū. de app. in. vj. Sicut ergo
per viam appellationis iudex non potest nisi bis adiri: ita iudex
principalis nō debet posse nisi bis suā interlocutoriā reuocare:
sed tñ aduerte q istō modo nō videnť doc. bene arguere de parte
ad iudicem: nā lꝫ pars nō possit nisi bis a diffinitiua appellare:
non sequit: ergo iudex non pōt nisi bis suā interlocutoriā reuo-
care. Ista nō est bona ꝯsequētia a parte ad iudicē nec a snia diffi
nitiua ad interlocutoriam: nā pars nō potest petere interlocuto
riā reuocari a iudice elapsis. x. diebꝰ. ⁊ tñ iudex pōt qñcunqꝫ vsqꝫ
ad diffinitiuā reuocare ꝭm Bar. ⁊ doc. i. q. gl. nostre vsqꝫ ad quā
tum tēpus interlocutoria possit reuocari, ibi dixi. ¶ Unde secū
da fuit opi. Ray. de forli. quā refert ⁊ sequit Raph. cu. hic. in. ij.
col. ꝙ iudex possit sepius ⁊ qñcunqꝫ suam interlocutoriam reuo
care per reg. generalē. l. vbicūqꝫ. ff. de interrog. act. Secundo per
istum tex. in verbo potest qđ est extensiuum in futurū. l. si ita qs
ff. de leg. ij. ¶ Tertia fuit opi. insignis doc. d. Pet. de besu. de di-
recto contraria duabus precedentibus. quam dicit vidisse serua
ri in practica, qđ imo iudex non possit nisi semel suam interlocu
toriam reuocare, qꝛ alˀs esset verecundia iudici ista variatio. arg.
l. in cause. in princ. ff. de procu. Item, qꝛ alˀs esset signū inconstā-
tie: ⁊ qđ iudex procederet ex abrupto ⁊ sine cause cogni. ¶ Ego
44 vltra eum cōfirmo † qꝛ in casibus in quibus permissum est a iu-
re variare, tñ non permittit nisi semel: ita tenet Bal. in aut. habi
ta. in. ix. col. in. iij. q. in fi. C. ne filiꝰ pro pat. per tex. in. l. si qs iusiu
randum. C. de reb. cre. Per quē tex. tenet etiā Bart. i. l. post lega
tum. in prin. in vlt. col. ff. de his quib. vt indi. ⁊ in. l. fi. ff. de preto.
stipu. ꝙ quis nō pōt nisi semel suā positionē vel negationē reuo
45 care. † Item declaratio alicuius obscuri vel ambigui nō potest:
nisi semel fieri. glo. est nota. ⁊ reputata singu. in. l. quicqd astringē
de. in prin. in glo. mag. in verbo ꝭm promissoreꝫ circa med. ff. de
verb. ob. ⁊ Bar. ibi in vlt. col. reputat multū singulare ⁊ se nesci-
re alibi. ⁊ per illam gl. dicit Bal. in. l. fi. C. de codi. ꝙ libellꝰ semel
declaratus iuxta. l. si qs intētione ambigua. ff. de iudi. ampliꝰ de
clarari non pōt. Itē per illā gl. tꝫ Bal. in. l. ij. C. de sentē. ex peric.
46 reci. † ꝙ iudex nō pōt nisi semel suā sniam interpretari. itē tenet
Imo. in. l. ab executore. in pͥn. ff. de appel. Ang. ⁊ Raph. cu. hic
quicquid teneat do. Alex. in. fi. fallē. si ergo iudex non pōt suā in
terlocutoriā interpretari nisi semel qđ est minus. l. heredes palā.
§. si quid post. ff. de testa. ergo multominus poterit eam in totū
reuocare: qꝛ cui denegatur ꝙ est minus intelligit denegari qđ est
maius. l. cui pacto. i fi. ff. de ser. ex por. tenēdo istā partē nō obstat
fundamētum Dy. ⁊ Bar. ꝙ a diffinitiua snia pōt bis appellari
ergo etiā iudex bis debet posse suā iterlocutoriā reuocare. Ista
non videt esse bona cōsequētia vltra superiꝰ dicta: qꝛ due appel-
lationes fiunt corā duobꝰ diuersis iudicibꝰ ⁊ diuersis tribunali
bus, sed hic est vnus ⁊ idē iudex in quo ista variatio nō videt to
lerabilis cū arguat incōstantiā ⁊ carentiā debite cause cognitio
nis. Ista opi. sic corroborata in puncto iuris esset sustētabilis: tñ
prima opi. Dy. ⁊ Bar. est magis cōis quam etiā tenent Cano. i
d. c. cū cessante. de app. d. Ant. de bu. in. c. fraternitatis. de frig. ⁊
malefi. per gl. ibi in verbo fornicatio. Sali. in. l. post sniam. C. de
sentē. ⁊ interlo. oīm iud. d. Alex. hic. ⁊ in. d. l. quicqd astringēde. i
47 prin. in vlt. col. vbi dicit ꝙ cū Bar. trāseūt cōiter doc. ¶ † Qui
to querit Bar. nunquid iudex possit suā interlocutoriā reuocare
partibus absentibus ⁊ sic nō citatis: cōcludit ꝙ si requirat cause
cognitionē puta qꝛ partē ledit ⁊ tūc nō possit reuocari partibus
absentibus. alˀs secus qꝛ sicut in prolatione interlocutorie qñ tra
ctať de preiudicio partis requirit pͥsentia ⁊ sic citatio partis. l. a
procedente. C. de dila. ita in eius reuocatione: vt hoc tex. in ꝟbo
contrario imperio, qꝛ eadē solēnitas que requirit in confectione
actus est etiā necessaria in eius dissolutione. aut. econtra si filij. ⁊
ibi Bar. no. C. de repu. ⁊. l. put. ff. de solu. ⁊. l. nihil tā naturale. ff.
de reg. iur. vnde interlocutoria que nō pōt afferre preiudiciū pōt
absentibus partibus proferri: vt est tex. i. l. ille a quo. in pͥi. ⁊ ibi
Ang. Imo. ⁊. d. Alex. ita no. ff. ad treb. Itē qñ est modici preiu
dicij, puta qꝛ cōtinet prorogationem termini, ista pōt absentibꝰ
partibus proferri ⁊ lata reuocari. l. diē proferre. in prin. ⁊. l. sꝫ in-
terpellať. §. j. ff. de arbi. vnde alibi dicit Bal. i. c. j. in prin. de nulli
te vasal. q cōtu. est qđ interlocutoria qua iudex moderať dilatio
nes suas augēdo vel minuendo pōt ferri parte non citata allegat
Inno. in. c. ad petitionē. de accu. Idē tenet Bar. in extrauag. ad
reprimē. in verbo per edictū. in. ij. col. Quis ꝯrium ⁊ male teneat
idē bal. in. l. j. ad fi. C. qūo ⁊ qñ iud. ista doctri. bar. est vera ⁊ cōis
⁊ in spē sequunť Io. de imo. ⁊ Raph. cu. ⁊. d. Alex. ⁊ etiā. d. Pe.
de besu. hic, eā etiā tꝫ Spe. in ti. de dila. §. nūc videamus. in ver.
sed pone ecce. ⁊ in tit. de excep. §. viso. in ver. sed si iudex videt se
male interlocutum. idē ꝙ interlocutoria ex qua pars pōt ledi de
beat ferri partibus presentibus: aut legitime citatis tꝫ etiā Bar.
in. l. ne quicꝙ. §. vbi decretū. in. j. col. ff. de offi. procō. ⁊ leg. bar. ⁊
Moder. in. l. si opus. ff. de ope. noui nū. bar. in. l. consentaneū. C.
qūo ⁊ qñ iud. bal. i. l. j. ⁊ in. l. statutis. C. de sen. ex peric. reci. Ang.
Imo. ⁊ do. Alex. post antiquos in. l. recusare. in pͥi. ff. ad treb. d.
Ant. Imo. ⁊ alij in. c. auditis. de procu. Lud. ro. in consi. lxxij. ꝙ
inci. circa primū quo querit an hec probatoria. d. Alex. in ꝯsi. c.
quinti vol. qđ incip. discussis oībꝰ. in. iij. col. Illud etiā planū est
qđ interlocutoria iudicis cōtinēs notoriā iniustitiā pōt reuocari
etiam parte nō citata. ita no. Gemi. in. c. j. per illū tex. de supplē.
48 negli. prela. i. vj. ¶ † Sexto querit bar. an interlocutoria possit
per aliū reuocari: ⁊ pari ratione an possit per alium ferri, ⁊ tenet
qđ sic: si nō requirať cause cognitio per. d. l. diē proferre. in prin. ⁊
l. sed interpellať. §. j. Idem tenēt Albe. de rosa. ⁊ Raph. cu. hic.
idē gl. in. l. statutis. i gl. j. ⁊ ibi Bar. C. de sentē. ex pericu. reci. Dic
meliꝰ. ꝙ nulla snia etiam interlocutoria pōt ferri per alium: qm̄
oportet ꝙ ille qui profert sniam sit iudex. ordinariꝰ aut delega-
tus: alˀs nō pōt: vt toto ti. C. si a non cōpe. iudi. ⁊ in. c. at si clerici.
de iudi. vel ꝙ sit arbiter. l. nō distinguemꝰ. §. quesitū. in ver. ꝙ si
hoc mō: vbi est bonꝰ tex. ff. de arbi. iō si alius iudicaret non esset
snia. nec obst. d. l. diē ꝓferre. in prin. cū gl. ⁊. l. sed interpellať. §. j.
qꝛ ibi nuntius nō iudicabat nec proferebat sniam: sed illud qđ iu
dex vel arbiter fecerūt nūtiabat ⁊ exequebať. ⁊ ita tenēt et meliꝰ
Bald. ⁊ Sali. in. d. l. statutis. ⁊ do. Alex. hic. Illud eñi qđ facit
nūtius facit tanꝗ pica ⁊ organū iudicis, cum nudū ministeriuꝫ
prestet. l. ⁊ lꝫ. ⁊ ibi gl. no. ff. de cōsti. pecu. ⁊ gl. in. l. multuꝫ interest
49 C. si quis alteri vel sibi. ¶ † Septimo q̄rit Bart. an interlocu-
toria in qua nō sperať diffinitiua possit per iudicem qui eam tu-
lit reuocari. facit duas ꝯclusiones vt hic p eū. Pͥa, qñ per inter
locutoriam finit officium iudicis qđ nō possit eam reuocare: cuꝫ
sit functus officio suo, ⁊ eadē est ratio que in diffinitiua: idem te-
net Bar. s. in. ij. col. vbi plene examinaui ⁊ tetigi in glo. non re-
peto. et vide do. Abb. in. c. ꝑuenit. de appel. Secūda conclusio
bart. ꝙ qñ interlocutoria fert officio iudicis nobi. principaliter
intentato, vt qñ dat tutoreꝫ vel interponit decretū in alienatio
ne rei minoris, qꝛ per eā non finitur offi. iudi. nobile, poterit cau
sa cognita illud reuocare: vt. l. quis. vbi gl. fi. ff. de reb. eo. cōmen
dat do. Alex. ⁊ dicit esse diligētissime notādā: facit pro eo qđ te
nui. s. in gl. ꝙ interlocutoria secūdi decreti possit per iudicē qui
eam tulit reuocari cā tñ cognita. Cum ista missio in possessionē
ex secūdo decreto fiat officio iudicis nobili cum sit mixti impe-
rij: et expediať ad priuatam vtilitatē. l. iubere cauere. ⁊ ibi bart. ⁊
alij. ff. de iurisditio. omniū iud. ⁊ ita pōderat Io. de imo. in. iij.
col. et etiā do. Alex. vt. s. retuli. No. etiam diligenter differentiā
quam facit bart. an interlocutoria feratur offi. iudi. mercenario:
et illa

⁊ illa pōt ferri ⁊ etiã reuocari sine causa. ⁊ sic quãuis causa nō sub sit: tñ fiat partib⁹ presentib⁹. Adde de hoc esse gl. in l. qd semel. ĩ gl. vnica. ad fi. ff. de decre. ab ordi. faci. secus est in interlocutoria que fert officio iudicis nobili ⁊ sic ĩ decreto. Adde q̄ ratio sumit
30 ex etymologia vocabuli: † q: decretũ dr quasi cum deliberatiõe verbum cretũ. ita dicit Bar. in l. ne quicq̄. §. vbi decretũ. in pen. col. ff. de offi. procon. ⁊ lega. ⁊ ante eu Cy. in l. placet. C. de peda. iudi. ⁊ in l. cuȝ proponas. in. j. q. prin. C. de bo. auto. iudi. possidẽ.
31 ¶ † Octauo ⁊ vlti. querit Bar. si super eodẽ appareãt due interlocutorie contrarie ne appareat q̄ iudex tulerit scdam aĩo reuocãdi primã: an in dubio prima intelligatur reuocata. Concludit qd si prima interlocutoria non poterat reuocari sine cause cognitione q: partem ledebat tũc non videt primam reuocasse nisi appareat q̄ de ea scientiã habuerit. l. hec aũt. §. j. ff. ex quib. cau. in pos. ea. ⁊ ĩ iudice ordinario ꝑpter multiplicitatẽ factoꝝ p̄sumit ignorãtia sentẽtie interlocutorie p eũ late: vt est tex. in c. cũ olim
32 extra eodẽ. sicut † etiam in facto proprio intricato tolerabilis est ignorantia. ad hoc Bar. in fi. voluit allegare tex. ĩ l. cum fideicõmissum. j. tit. j. quẽ ad hoc allegat Bar. in l. non fatet ĩ. iij. col. j. tit. j. ⁊ in l. si quis delegauerit. in fin. ff. de noua. Si autem prima interlocutoria est talis que pōt reuocari sine cause cognitiõe: vt dilatio expectatoria ad cõparendũ ⁊ tunc dando secundã videtur recessisse a prima. l. dicere. §. fi. ff. de arbi. ⁊ cum Bar. in specie transeunt do. Alex. ⁊ do. Pet. de besu. hic. alij nihil tãgunt ideȝ tenet do. Abb. in d. c. cũ olim. in. iiij. col. ⁊ seq. p illũ tex. vbi limitat nisi iudex in facto notabili de proximo pronuntiasset: tũc de illa pronuntiatione viderent notitiam habuisse. c. cũ illorum. de senten. excõ. ⁊ ita etiã limitat idẽ d. Abb. in cõsi. xlj. ij. vol. inci. in causa que vertit seu verti sperat, ĩ primo dubio. ita teneas q̄uis idẽ Bar. ĩ l. cũ procurator. §. j. ĩ pe. q. ff. de ope. noui nun. teneat, qd qñ scda interlocutoria est cõtraria prime aut diuersa, q̄ in dubio videt a prima recessum p l. si opus. ff. de ope. no. nun. q̄ nihil facit. q: ibi secunda faciebat exp̄ssam mẽtionẽ de prima, vt ibidẽ per gl. ⁊ Bar. nã ibi pretor reuocauit primã commissionẽ factaȝ nuntio de nuntiando nouum opus, prout etiã declarat illũ tex. Bal. ĩ c. cũ venissent. in pe. col. de eo qui mit. in pos. sed intellige Bar. ibi s̄m distin. hic traditã. ⁊ non erit cõtrarius sed erit limitatio. ⁊ vide que ibi dixi post eũ vbi tetigi quedã que hic traduntur per do. Alexan.

1 ☞ Quilibet magistratus habens ordinariam iurisditionem potest delegare.
2 Cui causa est commissa simpliciter intelligitur etiam commissa sententia, lȝ nihil dictum fuisset in commissione.
3 Delegati an possint exequi suas sententias ⁊ quid in arbitris.
4 Sententie de iure communi habent executionem paratã absq̄ alio iudiciario ordine.
5 Delegatus inferioris a principe, an possit mandare suam sentẽtiam executioni.
6 Delegatus a principe an de iure ciuili possit mandare executioni suam sententiam. hꝫ nu. 10.
7 Regule est inherendum tanq̄ firmamento.
8 Delegatio est stricti iuris.
9 Procurator in causa habet maius ius quam delegatus.
10 Delegatus principis an possit exequi suam sententiam. ⁊ nu. 9.
11 Cui mandatur executio an videat mandata cognitio, ⁊ econtra.
12 Maius trahit ad se minus, sed non econtra.
13 Iudex exequens potest cognoscere super exceptionibus appositis directo oppugnantibus sententiam.
14 Qualiter cognoscatur merus executor a mixto.
15 Cui est commissa cognitio cause an intelligatur commissa eius diffinitio.
16 Valet argu. de delegatione ad procurationem.
17 Cui est commissa cognitio cause a lege intelligitur etiam commissa diffinitio.
18 Arbitri electi ad cognitionem cause, videtur etiam electi ad decidendum ⁊ sententiandum.
19 An cui est cõmissa tacite vel expresse diffinitio cause, intelligat etiam mandata executio.
20 Subdelegatus a delegato principis potest suam sñiam exequi sicut et ipse delegatus principis.
21 Executio sententie est mixti imperij.
22 Priuilegia concessa delegato principis an transeãt ad eius subdelegatum.
23 Licet delegatus inferioris a principe nõ possit suam sententiam exequi, poterit tamen pronuntiare exequendam esse, ⁊ eam exequi per modos iuris. quam habet.
24 Delegatus inferioris an possit exequi suam sententiam indicendo multam.
25 Executio sententie an possit similiter delegari.
26 Si appellatũ sit a sñia ⁊ iudex appel. eam confirmat, quis mandabit eam executioni, an iudex cause prin. vel appellationis.
27 An delegatus possit suam sñiam interlocutoriam exequi.
28 Ex sententia interlocutoria an oriatur actio in factum.

Diuo pio. Ista. l. s̄m Raph. cu. est ita practicabilis sicut alia q̄ sit in iure, ⁊ s̄ȝ d. Alex. est vtilissima ⁊ solẽnissima. ordinarij exequunt sñias suorũ delegatoꝝ ⁊ arbitrorũ. h. d. Bar. ⁊ docto. diuidunt istã. l. s̄m gl. in. §. in venditione. j. ea. l. qd primo tractet p quos sñia mãdetur executioni scdo quali. ⁊ sic quo ordine ⁊ forma ⁊ de quib⁹ fiat. scda est in d. §. in venditione. ¶ Nota primo ex tex. ibi magistratib⁹ populi romani. iunctis sequẽtib⁹
1 verbis ibi iudicũ a se datorũ: † q̄ indefinite quilibet magistrat⁹ pōt delegare. intellige sane magistratibus habentibus iurisditionẽ ordinariã, ⁊ in causis ciuilib⁹, ⁊ tales ordinarij possunt cãȝ delegare. facit. l. j. C. qui p sua iurisdi. ratio assignat ĩ l. more. vbi aliqñ pleni⁹ dixi. ff. de iurisdi. oĩm iudi. q: ordinarij habẽt iurisditionẽ iure ꝓprio, ⁊ sic in eis fundat radix iurisditionis: ⁊ istud procedit etiã si iurisditio ordinaria esset priuilegiata, adhuc pōt delegari. tex. est no. ĩ c. fi. de offi. ordi. ⁊ ibi Bal. ĩ fi. no. ⁊ dicit, qd vix alibi reperies. ¶ Scdo no. ex tex. ibi datorũ iunctis sequẽti
2 bus nihil subaudiẽdo ad tex. hic esse tex. † q̄ iudex cui cã est simpliciter cõmissa pōt ⁊ dȝ ferre sñiam etiã si in cõmissione nõ fuit dictum q̄ decidat ⁊ determinet: sed solũ fuit dictũ: committim⁹ tibi talem causaȝ ⁊ nihil de sñia fuit dictũ, ⁊ ita late firmat Bar. j. in. vj. col. vbi dicetur: nõ facit tamen mentionẽ aliter de isto tex. ¶ Tertio no. q̄ iudices ordinarij exequunt sñias delegatorum
3 a se datoꝝ: † ex quo correlarie sequit, q̄ ipsi delegati nõ possunt exequi suas sentẽtias, ꝓut etiã no. gl. mag. ĩ. j. pte. Ratio est: q: lata sñia statim delegatus in totũ funct⁹ ex officio suo: nec vlteriorem habet iurisditionẽ. l. si vt ꝓponis. C. q̃do ⁊ qñ iud. ⁊ l. iudex postq̄. j. eo. sed ordinarius lȝ deleget cãm tñ retinet iurisditionẽ suam ordinariam quã etiam a se abdicare nõ pōt. l. pe. ff. de offi. presi. ⁊ virtute illius iurisditionis ordinarie exequit sñiam delegati a se dati. ¶ Quarto diligẽter pondera tex. in verbo vel arbitrorũ. iuncto tex. ibi, hi qui eos dederũt: nã illa verba in fine posita debẽt referri ad ambo precedẽtia. s. iudicũ a se datorũ vel arbitroꝝ: p regulã. l. talis scriptura. in p̄n. ff. de leg. j. ⁊ c. scdo requiris. de app. vnde iste tex. videt velle, q̄ sentẽtias arbitrorũ exequant illi qui eos dederũt: ⁊ sic loquitur in arbitris, iuris qui eligunt a iudicibus ex forma iuris cõis: vt. l. apertissimi. ⁊ l. fi. C. de iudi. l. arbitro. ⁊ l. ab arbitro. s̄m vnũ intellectũ. ff. qui satisda. cogã. ⁊ c. ab arbitris. de offi. deleg. in. vj. ⁊ sentit gl. fi. hic. in fi. vel ex forma statuti municipalis cogentis affines vel coniunctos ad compromittẽdum. ⁊ isti arbitri iuris assimilant delegatis vel ordinarijs quorũ loco succedũt: ⁊ ꝓpterea dicunt habere iurisditionẽ ⁊ nõ simplicẽ notionẽ, ⁊ eorũ sentẽtie transeũt in rẽ iu. ⁊ ideo ab eorũ sentẽtĳs appellãt etiã de iure ciuili: vt est tex. in d. l. fi. ad fi. C. de iudi. vbi Bar. ⁊ alij ponũt ⁊ ibi dixi, isto mõ. iste tex. non loquit in arbitris cõpromissarijs electis volũtarie de consensu partiũ: q: cũ illi q eos dederũt sint p̄uate p̄sone, nõ possent exeq eoꝝ sentẽtias. tñ gl. fi. hic, ⁊ cõiter doc. intelligũt istũ text. loqui de arbi. cõpromissarijs. ⁊ intelligũt istũ text. ꝓcedere qñ sñia arbitri fuit emologata exp̄sse a partib⁹, vel tacite p lapsum. x. dierũ, quo casu meret executionẽ p l. pe. C. de arbi. sed certe obstat iste tex. ĩ fi. ibi, q eos dederũt, q nõ cõuenit p̄uatis p̄sonis cõpromittẽtib⁹. Iteȝ illud qd dr in d. l. pe. C. de arbi. fuit inductũ p iura noua. C.
4 Dicet sup gl. fi. ⁊ tetigi etiã in l. ait p̄tor. in p̄n. s̄. eo. ¶ † Tertio no. q̄ sentẽtie de iure cõi habẽt executionẽ paratã absq̄ alio iudiciario ordine: vt hic. ⁊ in. §. seq. ⁊ per totã istã. l. iiij. §. si ex cõuẽtiõe in verbo manebit ordo executiõis. ⁊ ibi Ang. ⁊ alij ad h notãt. s̄. e. ⁊ est bon⁹ tex. in l. minor. xxv. annis cui fideicommissum. in v̄bo ad initium alteri⁹ petitionis redegerat. ff. de minori. ĩtelligẽdo vt p bar. ⁊ alios. in l. intra dies. vbi dixi. s̄. e. ¶ Gl. mag. diuiditur in. iij. partes p̄nc. In prima, intelligit tex. dupliciter. in verbo a se. et ex tex. infert. In scda, circa illationẽ quam fecit ex tex. format quatuor q̃nes. In tertia ⁊ vlti. oppo. contra tex. ⁊ dupliciter soluit. scda ibi, sed quid in delegato p̄ncipis. tertia ⁊ vlti. est prope fi. ibi. itẽ videtur delegatũ. ¶ In ea. gl. ibi sic
5 ergo delegat⁹ nõ exequit sñiam suã. † Habes q̄ delegatus inferioris a principe nõ pōt suã sñiam exequi: sȝ ipse delegãs exequitur, et ꝓpter hoc factũ est prin. huius. l. q̄uis c̄triũ et male teneat gl. iuris cano. in c. si quis cõtra clericũ. in gl. pe. de fo. cõpe. ratio huius cõclusionis est duplex. prima: vt dixi in text. in. iij. not. q: delegatus lata sñia functus est officio suo ⁊ vlteriorẽ iurisditionem nõ hȝ. l. si vt ꝓponis. la. j. C. q̃do ⁊ qñ iud. ⁊ istã rationẽ pōit etiã Bart. j. in. iiij. col. ibi dicet. scda rõ est, q: executio sñie est de mixto imperio: vt habet in l. iubere cauere. et ĩ l. imperiuȝ. ff. de iurisdi. oĩm iudi. ⁊ gl. hic in. j. q. sed ea que sunt mixti imperij nõ trãseũt in talem delegatũ: vt habet in d. l. iubere cauere. et ĩ l. ea que. §. magistratib⁹. ff. ad munici. ¶ In ea. gl. ibi. sed quid in de

6 legato pricipis, habes † ꝙ etiā delegatus principis de iure ciui.
nō pōt suā sñiam exequi: sed bñ de iure canonico p text. in. c. pa-
storalis. §. preterea postulasti. de offi. dele. bar addit duos alios tex.
de iur. cano. tex. in. c. significasti. de offi. dele. vbi dr ꝙ nō solū pōt
per se exequi: sed etiā pōt cogere ordinarios ad exequēdū, et eis
precipere sub penis grauioribus. Sed caue qr delegatus pape nō
posset compellere legatū de latere missū in prouinciā a papa ꝙ
sñiam suā exequat: sed bñ ei pōt supplicare qd eā exequat. gl. est
in. c. studuisti. i gl. fi. ⁊ ibi doc. presertim Bal. i. iij. col. de offi. leg.
Scđo Bar. allegat tex. in. c. querēti. de offi. del. p quē limitat i tpe
potestas delegati pncipis ꝙ executionē possit facere vsqꝫ ad an
num. adde aliū tex. expssum i. c. in literis. in vbo p se vel p aliū. ⁊
ibi. d. Abb. ad hoc no. de offi. dele. Pfectus est videre primo ꝙ tꝫ
gl. ꝙ delegat⁹ principis nō pōt de iure ciuili sñiam suā exeq: eo
qr regulariter delegatus nō pōt exequi sñiam suā: vt hoc tex. nec
ab ista regula reperit exceptuat⁹ delegatus principis lꝫ aliqua
7 specialia habeat, † ergo inherēdū est reg. sicut bononiēses inhe-
rent themoni: vt inquit gl. in. l. oīs diffinitio. ff. de reg. iu. Itē de
bemus inherere regule tāꝗ firmamēto. fm Bal. in cōsi. cccxxvij.
prime partis. inci. pridie eñ cōsului. circa fi. ⁊ cū gl. tꝫ Raph. cu.
hic, Cy. ⁊ Raph. ful. in. d. l. iubere cauere. Ja. de bel. in. §. si vo ēt
quidā iurēt. i aut. d exhib. reis. colla. v. Sali. i. l. j. C. d iurisdi. om.
8 iud. Adde p ista pte bñ facere. † Nā delegatio est stricti iur. c. cū
dilecta. de rescrip. ⁊ delegatus non pōt se impedire nisi de rebus
expssis i delegatiōe. c. cū olim. ⁊. c. P. ⁊. S. ⁊. c. de causis. de offi.
deleg. ergo delegatio cause principalis nō dꝫ extendi ad causam
executionis, que reputat diuersa a cā pñ. Confirmatur ⁊ forti⁹,
9 † qr procurator in cā hꝫ maius ius ꝗ habeat delegat⁹. patet: qr
procurator lite conte. nō pōt p dñs reuocari. l. post litē. ⁊. l. q̄ oīa
ff. de procu. sed delegat⁹ pōt qñcunqꝫ reuocari ad libitū delegā-
tis. l. iudiciū soluit. ff. de indi. Sed lata sñia p ipo procuratore, nō
pōt pcurator petere executionē illius sñie in psona sua, put est
lata. l. hoc iure. ff. de sol. ergo etiā delegatus sñiam per se latā nō
dꝫ posse mittere executiōi. Huic obiectioni potes rñdere fm gl.
in. c. si qs contra clericū. in gl. in verbo solicitudine. ⁊ ibi. d. Ab.
in. xvj. col. de fo. cōpe. ꝙ qñ causa est simpliciter delegata, oīa ad
causaꝫ ꝯsecutiua censent esse cōmissa. vt. c. preterea. ⁊. c. ex literis.
de offi. dele. ¶ Cōtrariū tenēt Bar. Ang. Imo. ⁊. d. Alex. hic.
⁊ gl. met sub dubio tñ forte in. l. si quis missus. in prin. in verbo
sue potestatis. ⁊ ibi Bar. no. ff. ne vis fiat ei. d. Ab. in. d. c. si quis
contra clericū. in pe. col. ⁊ cōtra gl. Bar. alle. duos tex. in quib⁹
10 dicit esse expressum de iure ciuili † ꝙ delegat⁹ principis pōt suā
sñiam exequi. primo tex. in. l. fi. in fi. vbi etiā Bar. itē notat. C. de
iudi. ⁊ dicit Ang. hic. ꝙ ad illuꝫ tex. non pōt rñderi. Sed certe ille
tex. nihil facere videt. patet, qr in pricipio loquit expsse tā de de
legato ab ordinario ꝗ a principe: sed planū est ꝙ delegat⁹ infe-
rioris a pricipe: nō pōt exequi sñiam suā vt hic. Itē ille tex. in fi.
bene dicit ꝙ dꝫ appellari ad delegātē qui postea cām debita for
ma terminabit: sed nō dicit ꝙ delegatus etiā principis dꝫ exeq
sñiam suam aut illius qui vice sua iudicauit. Et ille tex. in verbo
executore, nō pōt intelligi. i. delegato, put forte intellexit Bar.
sed vt declarat ibi glo. ⁊ aliȷ ibi sequuntur: erant certi executores
deputati ad exequēdas sentētias p alios latas. vt i. §. vno quoqꝫ.
in aut. de iudi. colla. vi. ⁊ Bar. hic in. ij. co. ⁊ de istis pprie loquit
tex. i. d. l. fi. ⁊ in. l. sancim⁹. C. de indi. Scđo in contrariū adducit
Bar. tex. in. §. si vero etiā quidā iurēt. i aut. de exhibē. reis colla.
v. intelligēdo put intelligit ista gl. fi. ꝙ intelligat in delegato pn
cipis vbi exequitur sñiam suam mittendo in possessionē etiā ex
secundo decreto: sed ille tex. etiā nihil facit qr loquit in delegato
inferioris: vt patet i tex. ibi dato a quodā iudice vl ab aliquo ad
ministratore. nec ob. ꝙ tex. dicat ex sacra forma aut iussione: nā
fm Raph. cu. hic intelligit ꝙ fuit delegatus a iudice ordinario
sed iussu imperatoris qui iussit aliū delegari: nā nō est ppterea
delegatus principis: sed inferioris: vt. l. i. §. deniqꝫ. ff. de appel. ⁊
l. si. ff. quis ⁊ a quo app. ⁊ vt ibi dicit gl. i vbo iudex in. d. §. si vo
etiā quā sequit Bar. hic i. i. opp. ordinari⁹ est qui illā executionē
facit vel etiam delegatus i pronūtiādo executioneꝫ debere fieri
sed non exequendo. ⁊ lꝫ. d. Alex. multū laboret circa illū tex. dū
dicit iudice aliquid agere non valente. dando varios intellect⁹
certe non expedit qr ille tex. met pcedit se declarādo eo qd nōdū
apud eū sit facta contestatio litis ⁊ sic videbatur ꝙ aliud vlteri⁹
nō posset facere: ⁊ propterea subdit, ⁊ actore extra omne adiuto-
rium relinquente tamē postea ibi in tex. prouidet de modo pce
dendi contra reum absentē ⁊ contumacē: ⁊ postea de executione
contra eum faciēda: ⁊ ita habes rñsum ad duos tex. Bart. cōtra
gl. que hoc modo remanet defensata, tamē vt dicūt Joā. de imo.
Raph. cu. ⁊. d. Alex. cū de iure canonico sit expressum. ꝙ delega
tus principis possit suā sñiam exequi: ⁊ de iure ciuili cōtrariū nō
sit expressū: sed sit dubiū, stādū est clare decisioni iuris canonici
etiaꝫ in foro ciui. vt no. in. c. lꝫ. de foro cōpe. ⁊ in. c. per venerabilē.

qui filij sint legiti. ⁊ in. c. i. de ope. no. nun. ¶ In ea. gl. ibi nec iō.
11 qr cognitio mandat: habes † ꝙ illi cui mādat executio videt ēt
mandata cognitio, sed nō econtra. Adde lꝫ gl. nō bene declaret:
qd ratio diuersitatis est, qr ille cui cōmittit illud qd est mai⁹ in-
12 telligit etiam cōmitti qd est min⁹, sed nō ecōtra: † qr maius tra-
hit ad se minus: sed nō econtra. l. quicquid. §. cum partes. cū gl.
ff. de acq. re. do. sed mai⁹ est executio ꝗ cognitio qr executio est
mixti imperij: vt hic in gl. l. iubere cauere. ff. de iurisdi. oīm iudi.
ideo nō cōpetit inferioribus magistratibus. l. ea que. §. magistra
tib⁹. ff. ad muni. Sed cognitio ⁊ decisio cause est simplicis iurisdi
tionis, ⁊ ꝯpetit etiā inferiorib⁹ iudicibus. §. et iudicare. in aut.
de defen. ciui. colla. iij. nimirū ergo si illi cui ꝯmittit executio in-
telligit ꝯmitti cognitio, si pri⁹ nō erat cognitū. l. ⁊ si no cognitio
C. si ꝯ ius vel vti. publi. alle. in glo. qr cui cōmittit posteri⁹ videt
etiam antecedēs preābulū cōmissum. l. ij. ff. de iurisdi. oīm iudi.
⁊. l. ad rē mobilē. ⁊. l. ad legatū. ff. de procu. contra autē, illi cui co
mittit qd est min⁹. s. cognitio ⁊ decisio. qd est de simplici iurisdi
tione, non intelligit cōmissa executio que est de mixto imperio:
qd est maius. Videamus an vtrunqꝫ assumptū gl. sit ita simplr ⁊
indistincte verū put gl. psupponit Bar. p tres qōnes ordinarie
examinat, pmo an ille cui cōmittit executio etiā cognitio intelli
gatur cōmissa. Bar. plene ⁊ no. distinguit vt hic p eū. ⁊ cū Bar.
tenēt oēs hic, nisi in vno qd statim ponā. eū etiam refert ⁊ sequit
Pet. de anc. in cle. j. de re iudi. ⁊ in effectu do. Abb. i. c. decetero.
extra eo. In vno non videt bene dixisse Bar. in qtū tꝫ, ꝙ si corā
executore dato ad exequēdas sñias in subsidiū iuris, opponat
exceptio respiciēs merita cause que sit de his que ponunt p gl. ⁊.
Bar. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ sic q̄ possit opponi post sñiam,
talis executor non dꝫ de ea cognoscere: sed remittere ad priorē iu
dicem qui sñiam tulit per. l. pe. ĳ. tit. j. ⁊ p hoc gl. ⁊ cōiter doct. i. c.
pasto. §. qr vero. de offi. dele. Ang. Imo. Raph. cu. ⁊ do. Alexā.
hic tenēt ꝙ imo pōt tales exceptiones admittere: ⁊ de eis cogno
scere: ⁊ si viderit illas nō obstare ⁊ calūniose opponi, qr illis reie
ctis dꝫ pcedere ad executionē sñie: vt. l. satis apte. C. de fal. si aūt
videat tales exceptiōes obstare tūc, nō dꝫ sup eis pnūtiare sꝫ ab
stinere ab exequendo et remittere ad primū iudicē p. l. pe. in fi. j.
13 tit. j. sicut Bar. met inferi⁹ tꝫ, † qd qñ opponit exceptio directo
impugnās sñiam vt exceptio nullitatis vel falsorū instrumētoꝝ,
tunc iudex exequēs dꝫ super his exceptionib⁹ cognoscere, ⁊ si vi
deat esse vera supersedeat ab executione: si aūt nō, vt pronuntiet
sñiam esse exequendam per. l. si pretor. in ver. marcellus. ⁊ in ver.
paulus. in fi. ff. de iudi. nā inter istos casus non videt posse reddi
14 ratio diuersitatis. ¶ † Itē inqrit Barto. in fi. huius questionis
dicit qualiter cognoscat mer⁹ executor a mixto: adde gl. plenaꝫ
in. c. pastoralis. §. qr vero. de offi. deleg. et ex eius doctri. seqt: qd
executor dat⁹ cū clausula vocatis vocandis nō est merus execu-
tor sed mixtus, fm do. Abb. in. c. exhibita. in vlti. no. de iudi. iō
tenet assumere partes iudicis: qd reputat bene notādum. Item
executor pprie dicitur ille, qui hꝫ exequi factum discussum ⁊ de
cisum p superiorē: vt facit nuntius qñ exequitur sñiam iudicis,
gl. est no. in. c. super qōnum. in prin. in verbo executoreꝫ. de offi.
deleg. quam ibi no. d. Abb. in. v. col. ad statuta facientia mentio
nē de executore q̄ intelligunt fm ppriā significationē ⁊ sex spēs
executorū enumerat. d. Abb. in. d. c. pasto. §. qr vero. Hemi. i. c. si
15 soli in pn. de ꝯces. prebē. in. vi. ¶ † Scđo qrit Barto. an illi cui
ꝯmissa est cognitio cause itelligat cōmissa diffinitio, ⁊ sic ꝙ pos
sit sentētiare. Iste articul⁹ est valde dubius fm do. Ale. hic, qd
bis hic repetit. ⁊ ita etiā dicit. d. Ab. in. c. cū super. i. iiij. col. de cā
pos. ⁊ pprie. ⁊ ppterea intēdo eū bñ examinare. Bar. hic tꝫ ꝯsid
randa esse verba delegationis: nā si alicui cōmittit cā simplr nō
facta mētione de cognitione nec de diffinitiōe: tūc in totū intel-
ligit esse facta cōmissio, vt sic possit cognoscere ⁊ iudicare: moue
tur pncipalr p tex. in. l. j. cū gl. i. C. si ꝯ ius vel vti. pub. ⁊ isto mō p
cedit dictū Spe. in ti. de exec. sen. §. sequit. in ver. ꝙ sit officiū. et
in ver. ⁊ no. ꝙ simplr, p isto mēbro meli⁹ facit tex. in. c. prudētiā.
in prin. de offi. dele. ⁊ istud pmū mēbrum Bar. de plano pcedit
sine alicuius cōtradictione. Aut cōmittit cognitio cause ⁊ tūc nō
pōt iudicare qr cōmittēdo vnū. s. cognitione. aliud intelligit de-
negare. l. cū pretor. cū vulg. ff. de iudi. ⁊ ita pprie loquit gl. in. l. q
procuratorē dat. ff. de pcu. alleg. is ad hoc tex. in. l. vbi falsi. C. de
falsis. ⁊ hic cadit difficultas. Pro isto membro facit qd vult gl. i
cle. auditor. in verbo a nobis. de rescri. q̄ tꝫ, qr vbi cōmittit alicui
qd audiat cām, ꝙ nō poterit illā diffinire. ⁊ paria vident esse vel
cōmittere cognitionē cause vel cōmittere audientiā cause, ⁊ cum
Bar. tenēt Raph. cu. ⁊ Pau. de ca. hic. Idē tꝫ Bar. in. d. l. i. per
illum tex. ⁊ ibidē Sali. Raph. fulg. ⁊ Pau. de ca. C. si contra ius
vel vti. pub. idē Bar. Sal. ⁊ cōiter alij in. d. l. qui pcuratoreꝫ dat.
Bal. ⁊ Sal. in. d. l. vbi. ꝓ illū tex. C. de fal. idē tꝫ. d. Ab. i. c. cū sup.
in. iiij. col. de cā. pos. ⁊ pprie. motus. qr cognoscere ⁊ diffinire. cāꝫ
sunt diuersa. c. causam. de rescript. ⁊. iij. q. vj. c. quis. ⁊ in. c. accu-
satus. ergo

latus:ergo vno cõmisso videt̃ reliquũ interdictũ.l.cum pretor.ff.
de iudi.quã etiã allegat bar.hic.⁊.c.qualis.xxv.dist.idẽ tenet.d.
Abb.in.c.cũ ad sedẽ.in.iii.no.p illũ tex.de resti.spo.vnde dicit i
specie Pau.de ca.in.d.l.j.C.si cõtra ius vel vti.pub.q̃ ita obser
uat curia ro.que cõmittit causaz cognoscẽdã ⁊ sine debito termi
nandã:al's si solũ cõmitteret causam cognoscẽd ã nõ posset diffi
nire sed referre pape.auf.ad hec.C.de iudi. similiter dicit Pau.
de ca.hic.q̃ dñi cõsueuerũt qñ causas cõmittũt dicere in signa-
tura,audiat talis ⁊ iustitiã faciat,put quotidie papa signat:per
qd vltimum cẽset̃ ẽt ɔmittere sniã:sec⁹ si simpliciter diceret au-
diat,tũc deberet audire ⁊ postea referre:per gl.in.d.l.q pcurato
rẽ dat.sed meli⁹ de verbo audiat.allegasset gl.preal.in.d.cle.au-
ditor.⁊ vltra eũ,si dicat̃ iustitiam faciat qd includatur potestas
iudicati ⁊ sentẽtiãdi.no.etiã Gemi.in.c.qñ.p illũ tex.de immu.
eccle.in.vi.Pe.de anch.in repe.c.i pñtia.in vi.no.de pba.Pet.
de anch.⁊ Imo.in.d.cl.auditor.ista.q.esset p amico,qr hic atq3
hinc vaste rupes.Scĩam opt.ɔ̃ Barto.⁊ sequaces tenet Joan.de
imo.hic,⁊ sequit̃ indistincte Spe.superius relatũ.q̃ etiã si sim-
pliciter cõmittat̃ cognitio cause intelligat̃ semper cõmissa deci-
sio ⁊ platio sñie.p re.vulgatã de qua re,cognouit iudex,de ca d3
iudicare:⁊ sic videt̃ q̃ de mẽte delegantis attẽta regula predicta
sit,q̃ etiã diffiniat:tu dic q̃ reg.d.l.de qua re.pcedit data poten
tia diffiniẽdi ⁊ sentẽtiãdi.al's sec⁹.Scdo monet̃ Imo.p text. in
quo iacet pũctus in.d.l.j.C.si cõtra ius vel vti.pub.nõ cauillan-
do illũ tex.vbi videt̃ tex.pro Spe.cõnis gl.i.ibi illũ destruat.de
illo tex.statim inferius dicam.d.Alex.cuius lec.est corrupta. in
vno loco.dicit,q̃ ista opi.Imo.⁊ Spe.sibi placet p tex.in.d.ca.
prudẽtiã.i pñ.de offi.deleg.q nõ loquit̃ in isto scdo casu qñ com
missa est cognitio:s3 i pmo qñ cõmissa est cã simplr̃ q̃ intelligat̃
cõmissa diffinitio.put eum superius allegaui:pro primo mẽbro
Bar.Postea idẽ.d.Alex.in alio loco dicit q̃ l3 iste articulus sit
valde dubius:tñ opi.Bart.videtur sibi satis sustentabilis:et sic
in eodẽ articulo est sibi cõtrari⁹,vitio tñ impressorũ.in signis do
ctor.d.Pe.de be.dicit se dubitare de opi.Bar.q̃ imo mandata
cognitiõe cause videat̃ etiã mãdata diffinitio nisi esset ibi dictio
taxatiua tantũ.Monet p.d.l.qui pcuratorẽ.dat.ff.de pcur.Nã
qui mandat litem contestari cetera mandare videt̃ vt ibi est tex.
ergo qui mãdat alicui q̃ conoscat de tali causa videt̃ etiã mãda
re q̃ diffiniat.Tu vltra eũ cõfirma fortius istud fundamẽtũ: qr
16 pcedit argumẽtũ de delegatiõe ad pcuratione:† ⁊ sic bonũ est
argumẽtũ de mãdato iurisditiõali ad mãdatũ pcuratoriũ.text.
est in.l.⁊ qr.in fi.ff.de iuris.om.iud.l3 dic q̃ ibi equaratio fit quo
ad finiendũ mandatũ vtriusq3 p mortẽ mandantis re integra.tñ
in alijs sunt multe differẽtie vt dixi in.d.l.⁊ qr.quã legẽ cũ.l. mo
re.in.no.presertim vt dixi.s.in.ii.parte huius glo.q̃ procurator
lit.nõ cõtest.nõ põt p dñ3 reuocari.l.post litẽ.⁊.l.que oĩa.ff.de p
cu.⁊ tñ delegat⁹ põt quãdocũq3 ad libitũ delegãtis reuocari.l.
iudiciũ soluit̃.ff.de iudi.Scdo.monet̃ do.Pe.de be.qr diffini-
tio cause habet̃ p modũ necessarie cõsequẽtie ad cognitionẽ qr q̃
bñ sequit̃ iudex cognouit de cã:ergo de ea d3 pnũtiare.d.l.de q̃
re.ff.de iudi.ergo mãdãdo cognitionẽ videt̃ mãdare vt cetera fi-
niat:⁊ sic vt perueniat ad decisionẽ cause:subdit tñ q̃ autoritas
Bart.est magna.Tu dic ad.d.l.de qua re.prout.s.rñdi ⁊ ex illa
rũsione tollit̃ istud scdm fundamẽtũ.d.Pe.de be.Adde q̃ istã
opi.cõtra Bar.etiam t3 Bal.in.l.iii.§.cognoscit.p illũ tex.ff.de
17 offi.pfec.vigilũ.Tu dic q̃ ille tex.nõ facit in pposito,† qr loqt̃
qñ cõmissio fit p legẽ.put etiã hic dicit Pau.de ca.ad illum tex.
s3 questio nostra est qñ talis cõmissio fit ab homine:puta ab or-
dinario.Idem tenet Bal.in ti.de pace cõstã.in.xxix.col.in ver-
bo ad cognitionẽ cause videntur etiam electi ad decidendũ ⁊ sen
tentiandũ.vt ibi.⁊.d.l.qui procuratorem dat.secus in electis ad
cognoscendũ ⁊ referẽdũ quia non possunt causam decidere.vt.l.
prefectus.C.de offi.prefe.augustalis.Tu dic q̃ etiã ille tex.non
facit ad propositũ nostrũ qr loquit̃ quãdo cognitio cõmittitur
per legẽ.put i specie ad illũ tex.dicit.d.Alex.in.l.i.in pñ.i.xxvii.
col.ad fi.ff.de offi.eius cui man.est iurisdi.Itẽ cõtra Bar.tenet
etiã Ang.in.d.l.de qua re.ff.de iudi.⁊ in.d.l.qui pcuratorẽ dat.
Inn.in.c.ad hec.circa pñ.de offi.archi.d.Ant.de bu.in.c.super
questionũ.in pnci.de offi.deleg.per illum tex.in verbo cause co-
gnitione:sentẽtia sibi suata cõmittit:ergo vbi cõmissa esset cau
se cognitio simplr.posset diffinire ⁊ sentẽtiare.Quid tenẽdũ in
hoc ambiguo passu:in quo tot doctores sunt inter se ɔ̃rij. Ego
semp tenui istã scdam opi.cõtra Bar.quã etiã nunc sequor. per
tex.quẽ Bart.hic.⁊ ibi allegat pro se:s3 stringit in oppositũ i.d.
l.j.C.si cõtra ius vel vtili.pub.Nam Bart.dicit,q̃ ibi erat causa
cõmissa simpliciter nõ autem erat commissa cognitio.Istud est
de directo cõtra illũ tex.qui dicit a nostro rescripto cognitio de
lata est:⁊ tamẽ ibi decidit tex.qd potest iudicare.ergo ibi est tex.
ineuitabilis cõtra Bar.⁊ sequaces.qd ille cui cõmittitur cogni-
tio cause potest etiam iudicare.Pro certo mirãdum est q̃ inge
niũ Bar.ita defecerit in illo tex.nisi Bar.intellexerit,qd ibi cõ
missio erat facta simplr̃:vt ibidẽ dicit gl.j.s3 cõsiderato effectu
dicitur cõmissa cognitio:⁊ sic verba illius tex.ibi,a nostro rescri
pto cognitio delata est,intelligunt̃.s.i effectu:qr cõmissio erat
simplex.tamen istud,est violare illũ tex.Ad idẽ tex.in.l.fi. cir-
ca mediũ in verbo nec sacro nostro cognitori.C.vbi senatores
18 vel cla.† vbi illi iudices qb⁹ erat cõmissa cognitio potuissent
etiã diffinire,nisi pter excellẽtiã psonarũ conuentar fuisset ibi
spẽaliter exceptuata prolatio sñie et reseruata principi.Itẽ tex.
in.d.l.vbi.C.de fal.per quẽ monet̃ glo.in.d.l.qui procuratorem
dat.nihil facit:qr loquit̃ quãdo cõmissio erat facta taxatiue, vt
ibi dicit tex.que solũ audiendi mandat offĩm:et sic per ista, con
cludo ɔtra Bar.⁊ sequaces,q̃ siue cõmittatur causa simplici-
ter,siue etiã cõmittatur cognitio cause,q̃ semper intelligit̃ cõ-
19 missa diffinitio ⁊ platio sñie.† Tertio q̃rit bar.an illi cui cõ
missa est tacite vel expsse diffinitio cãe intelligat̃ etiã mãdata
executio,cõcludit vt hic per eũ.Adde dictis Bar.pmo inquã
20 tum singulariter t3 † q̃ subdelegat⁹ a delegato principis põt
sententiã exequi sicut ⁊ ipẽ delegat⁹ principis:per tex.in.l.vni-
ca.in fi.C.qui pro sua iurisdi.ibi nullo psonarũ causarumve ha
bito tractatu:⁊ secũdũ glo.⁊ Bar.ibi.etiam si essent cause meri
21 vel mixti iperij valeret subdelegatio:† sed executio sentẽtie est
mixti iperij.l.iubere cauere.ff.de iur.om.iud.⁊.l.ea que.§.ma-
gistratib⁹.ff.ad munici.ergo videt̃ q̃ transeat in subdelegatum
pncipis.Breuiter tene ɔ̃riũ prout etiam tenet do.Alex.hic. et
Jo.de imo.in.c.pasto.§.qr vero.in.vii.col.⁊ in.c.ex lr̃is.⁊ in.c.
22 querẽti.in fi.de offi.deleg.eo qr pnilegia† cõcessa delegato pn-
cipis nõ trãseũt ad eius subdelegatũ.c.sup qõnũ.§. nos aũt.et
§.si vero duo.de offi.deleg.vbi l3 delegatus principis possit iu
dicare appellatione remota:hoc tñ non transit in eius subdele
gatũ.vñ l3 delegat⁹ pncipis habeat hoc speciale q̃ possit sentẽ
tiã suã exequi:istud nõ d3 extẽdi ad eius subdelegatũ.Nec ob.
tex.in.d.l.vnica.in fi.C.qui pro sua iurisdi.qr l3 dicat q̃ delega-
tus principis possit subdelegare nullo habito discrimine pso-
narũ vel causarũ:nõ tamẽ dicit q̃ istud cõpetat eius subdelega
to.Secũdo ⁊ melius put etiã al's plene dixi in.l.j.in pnci.ff. de
offi.eius cui mãda.est iurisdi.ille tex.nõ dicit q̃ delegat⁹ pnci-
pis possit subdelegare causas meri imperij,l3 glo.⁊ Barto. ibi
hoc dicãt.Et dicit ibi bar.qd ille tex.in hoc est singularis sed
alius est verus sensus illi⁹ tex.Nã in eius principio traditur in
reg.put etiã ibi summat Bar.q̃ ad hoc vt quis possit delegare
requirit̃ q̃ illa causa sit de iurisditione ipsius delegãtis.Itẽ q̃
psona cui delegat̃ sit subdita delegãti.Ab ista regula ponit̃ ex-
ceptio in ver.fi.nisi delegatus pncipis subdelegauerit:tũc non
sit dñia personarũ an persone sint sibi subdite:nec earum,cause
spectant ad suã iurisditiõem.nõ est,qr omnes cause spectant ad
iurisditionẽ pncipis,⁊ oẽs psone sunt sibi subdite:per cõseqñs
etiã delegato principis:qui in illa cã representat personam pn
cipis:⁊ ideo censet̃ maior quocũq3 ordinario.c.pastora.de offi.
ordi.⁊.c.sane.de offi.dele.Iste est pprius ⁊ verus intellectus.l.
vnice.i ver.fi.Nõ aũt vult dicere q̃ delegat⁹ pncipis possit sub
delegare causas meri ⁊ mixti imperij put gl.⁊ Bar.ibi tenẽt qr
tunc exceptio nõ esset de regula,prout esse d3,fm Bar.in.l.si eũ
§.iniuriarũ.in.ii.col.ff.si quis cau.⁊ in.l.in his.ff.de legi.Item
dato pro vero q̃ delegatus principis posset subdelegare cau-
sas meri ⁊ mixti imperij:⁊ sic executionẽ sñie qr est de mixto im
perio:non sequit̃ q̃ subdelegatus principis ad vnã causam pos
sit suã sñiam exequi:nisi istud in delegatione esset expressum.
Scdo pncipaliter inquantũ Bar.refert Inno.in.c.cũ ab ec
23 clesiar.extra de offi.ordi.in vlti.glo.videt̃ tenere † q̃ delegat⁹
a quocũq3 ⁊ sic etiã ab inferiore a principe l3 non possit exequi
sñiam suã mittẽdo in pos.qr est mixti imperij:⁊ sic in delegabi-
le.d.l.iubere cauere.tamẽ põt pnũtiare sñiam suam esse exequẽ
dã ⁊ eã exequi p modos iurisditiõis quã h3.s.excõicãdo vl inul
ctãdo si nõ pareatur eius sñie p tex.in.l.pperandũ.§.sinantem
reus.C.de iudi.ibi ipse iudex ex sua iurisditione hoc facere põt.
Et sequunt̃ ibidẽ cõiter cano.⁊ do.Anto.Imo.⁊ cõiter alij in
c.si qs cõtra clericũ.de fo.cõpe.Ange.in.§.si vo ẽt.in fi.i autẽti
co de exhibẽ.reis colla.v.Imo.⁊ lati⁹.d.Alex.hic:s3 Bar.rep-
hẽdit dictã opi.Inn.qr delegat⁹ inferioris lata sñia est funct⁹
officio suo.l.si vt pponis.pma.C.qñ ⁊ qñ ind. ergo amplius
nõ põt se intromittere de illa causa:ergo nõ põt eã exeq.Alias
si nõ esset funct⁹ officio suo:cũ ibi sñia quã tulit sit nulla possit
de nouo iudicare.l.si pses qñ desertã.C.qñ ⁊ qñ iud.cui⁹ ɔ̃riũ
vr̃ velle tex.in.d.l.si vt pponis.sed ad hoc rñde,q̃ est funct⁹ of-
ficio suo quo ad cognoscẽdũ amplius de illa causa et diffiniti-
ue pnuntiandũ:sed non quo ad exequendũ:prout etiã in dele-
gato pncipis q sententiã per se latam põt exequi l3 quo ad exe-
quendũ nõ est functus officio suo.c.i literis.⁊.c.querẽti.de offi.
delega.ita respõdet do.Anto.⁊ Imol.in.d.c.si quis contra cle

ricū. ⁊ in. d. c. cū ab ecclesiarū. ⁊ d. Alex. hic in duobꝰ locis. scdo
tñ adde ſm Raph. cu. hic in. j. col. qd tex. in. d. l. si vt ꝓponis. nō
dt qd lata sñia finiat offm̄ delegati, ſʒ bñ dicit ꝙ ordinariꝰ qui
vidit illū suū delegatū etiā ignorātē q tulit sñiam die feriato et
sic sñia est nulla. illū reuocauit a iurisditiōe sibi cōmissa. vt. l. iu
diciū soluitur. ff. de iudic. ⁊ aliꝫ illam causaʒ delegauit. ergo vult
ꝙ si delegās istud nō fecisset potuisset delegatus de nouo sñiam
24 ferre cū prima sit nulla. Itē inꝙtum Inno. ⁊ sequaces tenēt † ꝙ
delegatus inferioris pōt exequi sñiaʒ suā indicendo mulctā: dic
ꝙ istud nō videt ꝓcedere de iure ciuili, cū delegatꝰ inferioris de
iure ciui. regulariter mulctare nō possit. l. ij. §. fi. ⁊ ibi notat. ff. de
iud. ⁊. l. aliud est fraus. in fi. ⁊ ibi gl. ff. de ver. sig. Bar. in. l. si qua
pena. e. ti. Bar. ⁊ aliꝫ in. l. vnica. in pn. ff. si qs ius di. nō obtē. vbi
dixi. ⁊ ad ibi dicta me remitto. d. Abb. in. d. c. si qs ꝯ clericuʒ. in
xvj. ⁊ xviij. col. post relatas aliorū opiniōes postea in vlt. col. te
net in pric. qd. aliud esse de iure canōico ⁊ aliud de iure ciuili, vt
ibi ꝑ eū. Et ꝑ ista habes bñ expeditā primā qōnē gl. ⁊ alia ibidē
tacta ꝑ gl. Et tres qōnes Bar. q̄ ad hoc tendūt. ¶ In scda qōne
gl. ibi. itē ſm Azo. ⁊ in. q. sequē. aduerte ne erres, q gl. ſm Ang.
25 Imo. ⁊ do. Alex. voluit querere de tribꝰ. † Primo an executio
sñie possit simplr delegari. Scdo an possit delegari ad finē vt de
tur vera ⁊ actualis possessio. ⁊ in his duobꝰ sentit, ⁊ bene ꝙ nō.
Tertio an possit delegari ad fineʒ vt fiat missio in possessionē so
lū causa custodie. ⁊ tenet ꝙ sic ⁊ male: ⁊ cōiter reprobat vt statiʒ
dicā. Breuiter dic, ꝙ cognitio ⁊ ꝓnūtiatio de exequēdo ⁊ mittē
do in possessionē: q expedit summarie. §. si sup rebꝰ. j. ea. l. ⁊ est
simplicis iurisditiōis pōt delegari. l. cognitio. §. vt possessio bo
nor. ff. de offi. eiꝰ cui māda. est iurisdi. actualis aūt executio ⁊ sic
realis missio in possessionē q est mixti imperij nō pōt delegari.
d. l. iubere cauere. ff. de iuris. om. iud. ēt si fieret missio: nō vt possi
deat: ſʒ solū vt sit i possessiōe cause custodie: cū hoc nō possit fieri
ꝑ magistratꝰ municipales. l. ea que. §. magistratibꝰ. ff. ad muni.
⁊ sic nō cōpetit iure cuiuslibet magistratꝰ. ergo nō pōt delegari.
l. j. in pn. ff. de offi. eiꝰ cui mand. est iurisdi. ꝙuis cōtrariū ⁊ ma
le teneat gl. hic. mota ꝑ. d. l. ea q̄. §. magistratibꝰ. q̄ dicit totū con
trariū: tñ gl. in fi. huius questionis istud dicit ſm quosdā ⁊ sic nō
videt bene firmare, posset etiā gl. saluari i causa dāni infecti: quia
celeritatē desiderat. vt. l. iiij. §. an tamē. ⁊. §. si forte. ff. de dā. infe.
26 allegata ꝑ glo. ¶ Extra gl. querit Bar. † qñ a sñia fuit appella
tū: ⁊ iudex appellatiōis eā cōfirmat quis mādabit eā executioni,
an iudex appellationis an vero iudex cause principalis. In ista
q. vt eius decisionē clarā habeas ex mēte Bar. cōsiderandi sunt
tres casus. Primꝰ casus planꝰ est, qñ sententia prima fuit confir
mata ꝑ iudicē appellatiōis: qd tunc executio spectat ad iudiceʒ
appellatiōis. aut. si quis litigantiū. C. de epi. audi. ⁊. l. precipimꝰ
§. in his aūt in fi. ibi officijs. vbi ēt Bar. C. de app. ⁊ est gl. plana.
in. c. pasto. §. pterea. in verbo discusso. de offi. delega. rō est quia
tūc actio orit ex sñia cōfirmāte ⁊ nō ex pma cōfirmata. gl. ⁊ doc. i
l. eos. in pn. C. de app. ⁊ in. l. si quis priore. ff. ad treb. Bar. in. l. j.
vbi dixi. s. eo. ergo nō est tractandū de executione prime sñie: ex
quo ex ea nō orit actio. Scds casus est qñ ex cursu tēporis dierū
fataliū pma sñia cōfirmat: q pars non est prosecuta appellatio
nē: ⁊ iudex appellatiōis ꝓnūtiat appellationē esse desertā: tunc
iudex primꝰ exequit. l. fi. §. illud ibi, tāꝙ si ab initio minime fue
rit ꝓuocatū. C. de tēp. Idē ſm Bar. si appellatio alio mō esset
deserta, vt q nō sint petiti apostoli seu litere dimissorie. idē si iu
dex appellationis pronuntiauerit frustratoriā fuisse appellatio
nē, tūc etiā primus iudex exequet. c. cū in ecclesia. ⁊ ibi notāt do
cto. maxime. d. Abb. de appel. ratio istorum est, q deserta appel
latione causa reuertit ad primū iudicē: ⁊ sñia prima remanet fir
ma. ⁊ ex ea oritur actio. l. si cōtra. C. de app. ⁊. l. furti. §. j. ff. de infa
mi. Bar. ⁊ aliū in. l. j. s. eo. ideo nimirū si iudex primus eā exequi
tur. Itē tūc iudex appellatiōis nihil reperit corā eo factum pro
pter qd habeat se intromittere de aliqua executiōe. ideo tūc exe
cutio spectat ad primū iudicē: q fingit nō appellatū. l. fi. §. illud
C. de temp. app. ⁊ iste casus etiaʒ est planꝰ. Tertius casus est qñ
appellās spōte recedit ab appellatione: tunc etiā primus iudex
exequit q est eadē rō que in casu pcedēti, q sñia prima remanet
firma ⁊ ex ea oritur actio ſm Iaco. but. ⁊ Bart. in. l. tale pactuʒ.
§. qui ꝓuocauit. ff. de pac. Bar. ⁊ aliū hic. ⁊ Bar. in. l. precipimꝰ.
§. officijs. C. de ap. Fallit qñ appellās, per viā trāsactionis ꝓmi
sit certā pecuniā infra certū tempus soluere alˢ iudicatis se satis
facturū tūc iudex appellationis alio non discusso istam conuen
tionē veluti cōfessi exequetur nō dico ꝙ exequat primā senten
tiam: iste est ꝓprie casus in. d. §. qui prouocauit ſm qd Bar. ibi
intellexit. ⁊ doc. ibi cōiter sequunt. Bar. tñ hic aliter intelligit. s.
vtrūqʒ iudicē posse exequi: sed in diuersis casibus. nā primus iu
dex exequetur q prima sententia manet firma ⁊ ex ea orit actio.
Item etiā iudex appellatiōis ibi exequet eo q sibi liquet ex for
ma conuentionis ꝙ primā sñia meretur executionē qñ pars ad
hoc se obligauit. s. iudicatis se satisfacturū, ꝙ nō est qñ per cur
sum tēporis appellatio est deserta, q nō cōstat sñiaʒ esse validā
⁊ sibi nō obstare exceptionē. vnde ſm Bar. ille. §. qui ꝓuocauit
non ꝓcederet quando pars que sua sponte ab appellatione re
cessit non dixit se iudicatis satisfacturū: ⁊ tūc primus iudex exe
queret qd est multū singu. limitatio ad illū. §. q ꝓuocauit. ſm
Imo. ⁊ d. Alex. hic. ⁊ d. Anto. de bu. in. c. pastoralis. §. preter
ea. de offi. deleg. sed vt dixi ille tex. non dicit ꝙ iudex appella
tionis pmā sñiaʒ exequatur vt hic vult Bar. ſʒ bene dicit ꝙ iu
dex appellatiōis istā cōuentionē velut cōfessi sequet ꝓut Bar.
ibi melius intellexit ⁊ cōgruit illi litere. dixi plene in. d. §. q pro
uocauit. vbi etiā retuli aliū intellectū Ang. hic. quē sequuntur
Imo. ⁊ Raph. cu. hic in fi. circa quē do. Ale. hic multū insistit.
retuli etiā quosdā alios intellectꝰ ad illū tex. ad ibi dicta me re
27 mitto. ¶ † Scdo ⁊ vlti. querit Bar. an delegatus possit suam
sñiam interlocutoriā exequi. q tex. noster loquit de diffinitiua
cōcludit ꝙ sic excōicando: mulctando vel per delegationē iuris
ditionis, sed nō mittendo in possessionē secus in diffinitiua: rō
diuersitatis est, q lata sñia diffinitiua delegatus est functꝰ offi
cio suo. l. si vt ꝓponis. prima. C. qūo ⁊ qñ iud. Bar. s. i pceden
ti col. ſʒ lata interlocutoria regulariter nō est functꝰ officio suo
patet: q eā pōt reuocare: vt. l. qd iussit. s. eo. Illud tñ qd dicit
Bar. de multa nō ꝓcedit in delegato de iure ciuili vt dixi. s. in
gl. in. ij. q. Bar. Uerū q illa sñia mandat executioni: ex qua ori
tur actio in factū vel iudicati. vt. l. pe. C. de arbi. ideo Bart. se
quutꝰ Spe. in ti. de exe. sen. i. §. breuiter. i ver. ſʒ cū hec sñia. tʒ ꝙ
28 etiā ex sñia † interlocutoria oriat actio in factū, ꝑ quinqʒ tex.
cū suis gl. hic ꝑ eū alle. Addit. d. Alex. tex. in. l. iiij. §. j. ⁊ in. l. si
finita. §. fi. ff. de dā. infe. vbi ex sñia interlocutoria primi decreti
oritur actio in factū. idē tenet Bar. in. l. iij. §. idē scribit. in vlt.
co. ff. de pecu. ⁊ i. l. fi. §. necessitate. i pe. co. C. de bo. q̄ lib. ꝑ gl. ibi
ex qua no. Bar. ꝙ ex sñia interlocutoria que cōtinet aliquid da
ri vel fieri oritur actio in factū: secus vero quando iudex inter
loquēdo statuit dilationē ad ꝓbandū: tūc ex ea nō oritur actio
⁊ sibi ascribit. d. Alex. ⁊ tacet Bar. Ꝯtrariū an terminis tenet gl. re
putata sing. in cle. fi. in glo. j. circa med. de app. q̄ tʒ, ꝙ lʒ ex sen
tentia diffinitiua oriatur actio in factū. l. actori. C. de reb. credi.
tñ ex sñia interlocutoria nō orit actio sed exceptio per. c. cum
dilecti. in fi. de elec. ⁊ illā glo. reputat esse sing. Io. de Imo. i. l.
qd iussit. in vlt. col. s. eo. ⁊ do. Alex. hic in vlt. col. ⁊ eam sequū
tur Host. ⁊ Io. and. i. d. c. cū dilecti. Bal. in. l. ij. C. cō. vel eplas.
eā etiā videt sequi Io. de imo. hic in. v. co. dicēs qd faciliter po
test rūderi ad quinqʒ iura alleg. ꝑ Bar. nā in. l. postulauerit. §.
si liber homo. cū glo. ff. de adul. nō orit actio in factum ex illa
interlocutoria: imo cōdictio ex lege: vt ptʒ ex glo. ibi posita q̄
tenet ꝙ oriat cōdictio ex lege ⁊ non actio in factū per sequentē
que incipit qd ex his causis que dicit, ꝙ illud qd ex his causis
debetur per cōdictionē ex lege petit. Tu dic ꝙ Bart. in. d. §. si
liber, ad hoc respōdet ꝙ ideo ibi nō oritur actio in factum sed
cōdictio ex lege: eo q iudex ibi non precepit aliquid dari: ſʒ esti
mauit illū hominem liberū esse seruū ⁊ sic torquendum, ſʒ si ibi
iudex precepisset pecuniam dari tunc bene ex illa sententia in
terlocutoria iudicis oriret actio in factuʒ. Scdo non obstat. l.
si quis missus. §. pen. ff. ne vis fiat ei. quia ibi oritur actio in fa
ctum ex illo edicto ⁊ nō immediate ex vi sententie interlocuto
rie: ⁊ eodem modo potest dici ad. l. si quis ex argentarijs. §. ex
hoc edicto. ff. de eden. ⁊ ad. l. vnicā. §. fi. ff. si quis ius di. nō ob
tempe. Ultimo non obstat glo. in. l. fi. §. necessitate. C. de bo. q̄
libe. q loquit in sententia percepti que fertur in confessuʒ: que
habet vim diffinitiue. l. si debitori. ff. de iudi. nimirū si ex ea ori
tur actio in factū: ideo secus videretur in alijs interlocutorijs: ⁊
ista pars disputando posset teneri: tutior tamen est precedens
opinio quam etiā tenet ipsemet Ioā. de imo. sibi cōtrariꝰ in. l.
qd iussit. in vlt. col. s. eo. vbi dicit ꝙ verior est opinio glo. in. d.
§. necessitate. ⁊ Bar. hic, per iura per eum alleg. quam sit opi.
glo. in. d. clemen. fi. de appel.

1 ☞ Iudex vnius iurisdi. potest requirere iudicem alterius vt suam sententiam exequatur.

2 In delictis cognitio ⁊ condemnatio ⁊ executio an sit fienda in loco commissi delicti.

3 An si condemnatio sit alibi facta possit coram iudice originis peti executio.

4 Actiones possunt vbicunqʒ exerceri.

5 Officiū iudicis quo fit executio sententie an sit nobile vel mercenarium.

6 Iudex alterius territorij non tenetur ad literas primi iudicis facere executionem quando sententia non meretur executionē de iure ciuili sed statutario.

7 In executiuis sunt attendēde leges ⁊ statuta loci in quo fit executio et non alterius.

8 Stante

8 Stãte statuto q instrumenta guarenti.habeant executio.para tam: si de instrumento hic celebrato alibi petatur executio virtu te dicti statuti non est audiendus qui illam petit.
9 In spectantibus ad litis cõtesta.seruande sunt leges z consue tudines loci vbi causa agitur.
10 Si in vna ciuitate sunt duo magistratus eandem iurisdi.habẽ tes an vnus possit exequi sententiam alterius.
11 Adherentes z confederati non excludũtur in capitulis pacis: nisi exprimantur.
12 An quilibet iudex possit bannitum capitaliter punire.
13 Cuius vnius ciuitatis potest retinere represalias in ciuitate cõ federata sicut in propria.
14 Si iudex qui tulit sententiam nõ potest facere executionẽ facti quis mandabit executioni.
15 Judex secularis potest implorare auxilium iudicis ecclesia. et contra pro tuenda eius iurisditione.
16 Eps an teneatur exequi sententiam iudicis secularis: z econtra.
17 Judex secularis an teneatur exbannire excõmunicatos ab epo.
18 Judex ecclesiasticus non tenetur exequi sentẽtiam iudicis secu laris anteq̃ cognoscat an sit preiudicialis anime.
19 Si iudex sentẽtie nõ vult alteri iudici scribere implorando eius auxilium pro executione vel iudex requisitus nõ vult exequi po terunt per eorũ superiorẽ compelli z puniri.
20 Si iudex executionis excedat modum in exequẽdo ad quẽ erit appellandum: an ad superiorem primi iudicis vel ad superiorẽ exequentis.
21 Sententia arbitri lata in vna ciuitate an possit in alia mandari executioni absq̃ requisitione z literis ipsius arbitri vel alterius iudicis.
22 Quod remedia oriuntur ex sententia arbitri.
23 Si lex dirigat verba iudici oritur officium iudicis.
24 An instrumenta guarẽtigie possint alibi per quẽcunq̃ iudicez executioni mandari.

Sententiam rome. H.d.sñia vni⁹ iudicis põt exeq per iudicez al terius territorĳ.h.d. In text.ibi.si hoc visum fuerit,aliqui libri habẽt visum,z ita videntur cõiter habere. Aliqui habẽt iussuz: si primo modo habeaẽ in lr̃a visum: potest intelligi altero de tri bus modis. Primo si visum fuerit iudici qui sentẽtiam tulit.f3 Bar.ita exponentẽ in.j.q.q̃ iudex q tulit sententiã si sibi videa tur põt alteri iudici cõmittere executionẽ. Istud nõ placet An ge.q2 sibi semp videri debet: ex quo pnũtiauit z requirit per par tẽ,z inquãtũ nolit scribere alteri iudici q suã sententiã exequaẽ, poterit ad hoc cogi p superiorẽ: fm Bar.hic in.iiij.q.salua Bar. fm Imo. Pau.de ca.z d. Alex.qd nõ semp debet videri iudici sententiãti rescribere iudici alterius territorĳ q suã sententiam exequatur,quãdo videt posse fieri executionẽ de rebus que sunt site in suo territorio. Secũdo modo intelligit Ang.si hoc visuz fuerit.s.iudici requisito vt sentẽtiã exequaẽ.nam si viderit eã nõ mereri executionẽ nõ debet eam exequi.l.si pretor.§.marcellus. ff.de in.no. Imno.in.c.cum in iure peritus.in gl.ij.ad fi.de offi. deleg. Bar.in prin.huius.l.in.ij.col.ad fi.z hunc intellectũ etiaz sequũẽ Imo. Pau.de ca.z d. Alex.z sic vterq̃ sensus põt pce dere. Tertio modo potest intelligi fm Raph.cuma.si hoc visuz fuerit ipsi victori qui sñiaz obtinuit. Alio modo habetur litera si hoc iussum fuerit prout ego habeo z pleriq̃ libri impressi ha bẽt:z ista litera satis placet:z cũ tex.impersonaliter dicat si hoc iussum fuerit,põt intelligi.s.a magistratib⁹ populi ro.de quib⁹ s.pxime dixerat,vel etiã p aliũ superiorẽ eius.hz mittere execu tioni.imo fortius tenet Pau.de cast.hic in fin.fore etiã per illũ eundẽ iudicem qui sententiã tulit quasi in hoc sit superior.argu mẽto.§.si vero qs gprehẽsorũ.in auẽ.vt nulli iudic.colla.ix.in.l. Mẽto.§.si vero qs gprehẽsorũ.in auẽ.vt nulli iudic.colla.ix.in.l. titiũ z meuiũ.§.tutores.ff.de admi.tu.tñ istud vltimũ nõ pono z cõstãti,z aliũ nõ tangũt.s3 vide gl.no.in cle.pasto.in verbo de z cõstãti,z aliũ nõ tangũt mor e.ti.de re iu.p Bar.in.l.si cui.§.fi.in.j.q.ff.de accu. vñ bar. hic in.j.q.dicit.ad literas z preces primi iudicis:z sic iudex alte rius territorĳ q̃uis requiraẽ a parte nõ d3 facere executionẽ sñie p aliũ late nisi sibi iubeaẽ a superiori vel requiratur p eũ q sñiaz
1 tulit vt statiz dicẽ. ¶ † No.ex isto tex.q iudex vnius iurisditio nis põt requirere iudicẽ alteri⁹ territorĳ q sñiam suaz exequaẽ, ratio est,ne al's illa sñia reddaẽ elusoria,cõtra.l.si ptor.in pn.ff.d iudi.z.c.cõmissa.§.porro.de elec.li.vi.q2 sepe cõdẽnati habẽt bo na in alio loco.nec patiũtur se reperiri in loco in quo fuerunt cõ dẽnati:ideo equum fuit pvideri ipsi victori q executio fiat p iu dicem illius territorĳ in quo bona victi sunt sita vel eius psona moraẽ. ¶ Glo.in verbo in pvincijs diuidiẽ in duas partes. In pma dupliciter extendit text.q habeat locũ in casu econtrario z etiã in iudicibus paribus. In scda rñdet tacite opp.scda ibi se
2 cus in delictis. ¶ † In ea.gl.ad fi.habes q i delictis z cognitio z cõdẽnatio z executio d3 fieri in loco cõmissi delicti:z ideo deli

quẽs d3 ad illũ locũ remitti.§.si vo qs cõprehensorũ.in auẽ. vt nulli iudicũ colla.ix.vñ sumiẽ auẽ.si vero crimis.C.de adul, Facit.l.si cui.§.fi.ff.de accu.z.l.capitaliũ.§.famosos.ff.de pe. glo.i.l.heres abs̃s.in pn.ff.de iud.S3 in ciuilib⁹ hoc nõ est ne cesse:q2 sñia põt ferri i vno loco z i alio executiõi mãdari. Illõ de delictis lati⁹ psequiẽ.d. Alex.ad eũ te remitto. Uid.d. Alb. in gñ.xxiiij.j.volu.inci. Rodulph⁹.in pe.col.z si accusator pe tit malefactorẽ remitti ad locũ delicti,fit remissio expẽsis petẽ tis,fm Bal.qui dicit a se fuisse q̃situ per iustitiariũ apulie,in.c. nõnulli.in.v.col.de rescrip. Moi⁹ p gl.ibi.z.l.qñ liberi.C.d te stitamẽ per gñalem consuetudinẽ. Italie derogatũ est q in de lictis nõ habeat locũ remissio,fm Bar.in.l.sepulchri.ff.de se pul.vio. Bal.in.l.j.in.vij.col.in fi.C.de here.insti. Extra gl.for
3 mat Bar.sex qõnes. ¶ † Prima est,si habeo te cõdẽnatũ bo nonie,an Florẽtie corã iudice originis tue possim petere execu tionẽ,z distinguit Bar.plenius q̃ alibi:vt hic per eũ.adde in quãtũ cõcludit Bar.q qñ pro hñda executione sñie intentatur actio iudicati vel in factũ:illa põt intentari vbicũq̃ reus sor tiatur forũ,etiã sine literis illius iudicis qui sententiã tulit,q2
4 actiones † possunt vbicũq̃ exerceri.l.fi.ad fi.C.de prescri.lon. tẽp.si aũt petiẽ executio sñie p offm̃ iudicis corã alio iudice: et istud nõ põt fieri nisi mediãtib⁹ literis eius q sñiam tulit,p duo iura allegata p Bar.z est glo.in.l.pe.in pn.in vbo qd gñaliter ff.de iur.om.iu.z ibi dicit Bal.post Cy.ita fuisse de facto obtẽ tum Florẽtie,q executio sñie fuit nulla q2 facta p iudicem alte rius territorĳ non habitis literis pmi iudicis. Idẽ tenet gl.in l.ij.in verbo ex cã.ff.si quis in ius vo.nõ ie. Ratio est q2 de alie no pcessu nõ põt quis se intromittere nisi requisitus z qñ est re quisitus nõ põt q2 tunc imaginẽ illius gerit fm Bal.in.l.fi.in vij.q.C.de edi.di.adri.tol. ¶ Successiue Bar.assignat rõnem diuersitatis inter actionẽ iudicati vel in factũ que põt p execu tione vbiq̃ intẽtari sine literis primi iudicis.z offm̃ iudicis:q2 l3 offm̃ iudicis quo fit executio sit nobile,q2 si esset mercenariũ expiraret lata sñia diffinitiua.l.iudex.j.eo.z.l.iiij.C.depos.et succedat loco actiõis.l.in cause la.ij.in pn.ff.de mino.z.c.fi.de offi.iu.tñ nõ põt corã alio iudice intẽtari:q2 venit in gñam pri me cõdẽnationis:iõ d3 ab eodẽ iudice expedire ne continẽtia cause diuidatur.l.nulli.C.de iudi. Itẽ cõpetit ex equitate vt sit litium finis.l.terminato.C.de fruc.z lit.expẽ.z melius in.l.iiij. §.ait pretor.j.eo.vñ equum est q idẽ iudex qui iudicauit z cui cõstat de causa exequatur,que equitas cessat in alio iudice,nisi esset successor in officio.q2 idẽ reputaẽ.l.pponebaẽ.ff.de iudi.q̃ rõ cessat qñ pro executione intentaẽ actio iudicati vel in factũ: z cũ ista dña z rõne Bar.tenet Rap.cu.hic. Bal.in.ij.co.C.de execu.rei iu.z in.l.argentariũ.ff.de iudi. Ange.in.l.iiij.§.si ex conuentiõe.j.eo,d. Ant.de bu.in.c.postulasti.ad fi.de fo.cõpe. z do. Alex.hic. Sed caue,q2 rões Bar.assignate in officio si bene ponderentur etiã dicit Imo.militant etiam qñ intentaẽ actio iudicati vel in factũ.nã pma ratio Bar.q offm̃ iudicis in tentaẽ in gñam cõdẽnationis ideo continẽtia cause nõ d3 diui di.militat etiã qñ intentatur actio in factũ vel iudicati,q2 illa etiã intentaẽ in gña condẽnationis facte:z ideo etiã ibi conti nẽtia cãe non d3 diuidi. Scda rõ q2 officium iudicis fundaẽ in equitate vt sit litiũ finis. Militat etiã in actione iudicati vel in
5 factũ intẽtata p executiõe sñie iã late. † Itẽ inquãtũ Bar.facit assumptũ.q offm̃ iudicis quo fit executio sñie d3 nobile z non mercenariũ. Idẽ tenet bar.in.l.iubere cauere.in vlt.col.ff.d iu. om.iu. Ang.in.l.q restituere.p gl.ibi circa fi.ff.de rei vẽ.d. An. de bu.z Imo.in.c.fi.de iudi. Imo.i.l.intra.j.eo.z in.l.si finita §.si plures.in.vij.col.ff.de dã.infec.z latius.d. Alex.quãuis cõ trariũ in discursu teneat bal.in.l.epale.C.de epis.audi.z in.l.ar gẽtariũ.ff.de iud. Alibi idẽ Bal.in.l.ij.in.ij.col.C.de execu.rei iu.tenet,q si simpliciter fit executio in eadẽ re in qua fuit facta condẽnatio,z tũc fit officio iudicis mercenario:secus si fiaẽ di gressus ad missionẽ ex primo z scdo decreto. Simplr refert z vi deẽ seq Rap.cu.hic. Alibi idẽ Bal.in.l.tale pactũ.§.q puoca uit.i repe.in.ix.col.ff.de pac.t3,q executio sñie in causis crimia libus expediẽ offo iudicis nobili:s3 i causis ciuilib⁹ officio mer cenario. Breuiter,tene in hoc conclusionẽ Bar.per eius rõnez q2 si esset mercenariũ lata diffinitiua expiraret vt dixi. Aliã ra tionẽ diuersitatis assignat Jo.de imo.hic ad fi.et refert ẽt do. Alex.q2 offm̃ iudicis imploraẽ summatim et extordinarie ad exequẽdũ illud qd est sñiatũ per ipsum iudicem.ideo alius iu dex non d3 se intromittere nisi regstus a pmo.vt.l.j.ff.de offi. consu. Ista rõ cessat in actiõe in factũ seu iudicati:tenẽdo q in illa pcedaẽ ordinarie z regraẽ libell⁹ z litis conte.put t3 bar.in l.intra.j.e.q2 tũc agitur pncipalr de exequẽdo iã diffinituz,sez vt ordinarie nouũ iudiciũ intẽtetur:z noua diffinitiua feraẽ,s3 q2 ipsi cõtrariũ tenuerũt j.d.l.intra.z ego ibi sum sequut⁹ q etiã qñ intẽtaẽ actio i factũ vl iudicati p executiõe sñie,q2 intentaẽ

super eo qđ iam cognitū est ⁊ decisum p sniam, ideo nō dz proce di ordinarie sʒ summarie vt ibi tenui, vñ ꝭm Imol. dz teneri qđ nō sit differētia an intētet actio iudicati vel officiū iudic:s, qꝛ i vtroqꝫ requirūt litere primi iudicis. ⁊ ita dz intelligi. d. l. fi. ad fi. C. de pscrip. lon. tēp. Ego aūt istis reiectis puto ꝙ alia sit ratio diuersitatis ⁊ plana. nā actio est ius petēdi in iudicio qđ sibi de bet a parte. insti. de act. in pn̄. ideo absqꝫ literis iudicis pōt intē tari corā quocūqꝫ alio iudice in quo reus sortiat̄ for. d. l. fi. ad fi. C. de prescr. lō. tēp. sed officiū iudicis est ius cōpetens ipsi iudici ⁊ est ius faciēdi ea q̄ sibi vt iudici faciēda incumbūt, vt Bar. de clarat in. l. j. in. v. col. ff. de iur. om. iu. iō sine suis literis non pōt corā alio iudice intētari illđ ius qđ cōpetit pmo iudici, igit̄ ⁊c. itē inqꝫtum Bar. tenet ꝙ iudex alterius iurisditionis vel terri torij dz ad lr̄as iudicis q eā tulit sniaʒ mādare executiōi. ¶ Li

6 mita qn̄ snia † meret̄ executionē de iure ciuili, secꝰ vero qn̄ ex for ma statuti loci in qua lata est: tūc iudex alteriꝰ territorij non te nebit̄ ad literas pmi iudicis facere executionē. ita singu. tꝫ Bal. in. l. vnica. in fi. in vlt. dicto. C. de cōfes. vbi reputat hoc esse mēti tenendū. allegat. l. missi opinatores. C. de exac. trib. lib. x. ⁊ sequi tur do. Alex. hic, lʒ referat ꝯriū tenere do. Ant. de bu. in. c. fi. i. x.

7 col. de cōfes. ¶ † Confirmat̄, qꝛ in executiuis debent attēdi statu ta ⁊ leges illius loci in quo fit executio ⁊ nō alterius ꝭm Bar. in l. cūctos populos. in. j. q. vbi dixi. C. de sum. tri. Itē facit qđ tenet

8 Bar. in. l. j. in. iij. ⁊. v. q. C. ne fi. p pa. † ꝙ stāte statu. ꝙ instr̄a gua rētigie habeāt executionē paratā, si de instr̄o hic celebrato peto alibi executionē virtute huius statuti non sum audiēdus. q̄uis cōtrariū in hoc vltimo teneat Bar. j. ad fi. dicet̄. Per ista puto nō bene cōsuluisse Raph. cu. in cōsi. cxl. incip. dn̄i iudices curie forestarū, in pmo dubio, vbi signāter cōsuluit ⁊ forte in spē non reperies alibi, ꝙ si lata est snia Venetijs ꝭm eorū mores ⁊ cōsue tudines cōtra formā iuris cōmunis, qđ tn̄ debet mitti executiōi p iudicē alterius territorij vbi sunt bona ⁊ sic per potestatē ci

9 uitatis Lucane: † motꝰ, qꝛ in his que spectant ad litis contesta tionē seruāde sunt leges ⁊ ꝯsuetudines loci vbi cā agit̄. l. iij. §. fi. ff. de testib. ⁊. l. j. §. j. ff. de vsu. ⁊ plene notat̄ in. l. j. C. de sum. tri. Itē ad valorē sentētie illud precipue inspiciendū est: an ꝭm ordi nem qui in iudicijs exigitur fuerit lata vel nō vt. l. platam. C. de sentē. ⁊ interlo. om. iu. ⁊. l. j. §. itē cū ex edicto. ff. que sen. si. app. re scin. cū ergo illa sentētia lata fuerit ꝭm ordinē ⁊ cōsuetudinē Ve netorū: ⁊ expressum nō continebat errorē: ergo vꝫ et mitti debet executioni p potestatē Lucanū ad literas iudicis Veneti q eaʒ tulit: vt ibi latius per eū. teneo cōtrariū qꝛ iudex alterius territo rij nō debet mittere executiōi sniaʒ alibi latā q̄ nō vꝫ de iure cōi: sʒ scđm consuetudines Venetorū p tria media superiꝰ adducta. Itē lʒ in ordinatiuis ⁊ decisiuis attēdant̄ statuta ⁊ consuetudi nes loci in quo sentētia lata est: ⁊ ad hoc tendunt iura allegata p Rapha. cu. tn̄ secus est in executiuis qn̄ alibi petitur executio illius snie: vt. s. dixi. Duas alias limitationes prosequere: vt p

10 d. Alex. hic ad queʒ te remitto. ¶ † Scđo querit Bar. in vna ci uitate sunt duo magistratus eandē iurisditionē habētes vt po testas ⁊ capitaneus, an vnus possit exequi sentētiā alterius: con cludit ꝙ in causis ciuilibus non possit sine volūtate aut literis eius qui sniam tulit: vt. l. j. ff. de offi. cō. secus in criminalibꝰ, vñ exbānitus in personā ꝑpter contumaciā ab vno eorū potest per aliū capi: ⁊ potest facere executionē sine literis alterius, quia si a quocūqꝫ potest animaduerti i exbannitos alterius ciuitatis no bis cōfederate vt est tex. sing. in. l. non dubito. in versi. fi. ff. de ca pti. ꝑpter publicam vtilitatem ⁊ qꝛ reputantur publici hostes, quātomagis magistratus vnius ⁊ eiusdē ciuitatis poterit ani maduertere in exbannitos ab alio magistratu habente eandem iurisditionē sine eius literis. ⁊ cū Bar. trāsit simpliciter Raph. cu. hic. Bal. in. d. l. j. in. viij. q. ff. de offi. consul. ⁊ in. l. tale pactuʒ. §. q puocauit. in repe. in. ix. sol. ff. de pact. Jo. de imo. in. l. pe. in prin. ff. de pub. iudi. Adde Bal. in. c. j. in. iij. col. de offi. ord. vbi idem tenet, ⁊ dicit qđ cum iste due iurisditiōes. s. ecclesiastica ⁊ se cularis sint adinuicē colligate ⁊ cōfederate, vt per Bar. in sequē ti. q. vbi dicā. Ideo vnus iudex debet vitare proscriptū ⁊ exban nitū alteriꝰ, sicut quando sunt due ciuitates inuicē cofederate: vna debet vitare proscriptum ⁊ exbānitum alterius, ⁊ si proscri ptus non vult obedire debet puniri de inobedientia. ita dicit eē tex. in. d. l. nō dubito. in fi. ⁊ notari p Bar. hic contrarium tenet Bal. sibi contrarius in. l. executorē. in. viij. colū. in ver. sed quero quid de ciuitatibus cōfederatis. C. de exe. rei iud. vbi mordaciter rep̄hēdit Bar. hic inqꝫtū ꝑsupponit ꝙ in criminalibꝰ attribuat̄ iurisditio rōne ꝯfederatiōis, que alꝯ nō cōpeteret per. d. l. nō du bito, in fi. qđ alibi non reperitur. ⁊ esset not. dignum. ꝭm eū. Naʒ natura confederationis est consequi hostes alienos vt ꝓprios, tn̄ dicit Bal. ꝙ Bar. in hoc errauit nec seruat̄ dictū suū de ꝯsue tudine: qꝛ sapiētibus non placet, ⁊ cōsuetudo illud adhorret, eo qꝛ cōfederatio non operatur plus vel minus q̄ cōtineant pacta

11 cōfederatorū, facit vltra qđ † adherētes ⁊ cōfederati nō inclu dunt̄ in capl'is pacis nisi exꝑmant̄, vt ꝓbat tex. valde no. i. c. ad aplice. in. ij. col. de re iud. li. vj. ibi ⁊ oēs amicos sibiqꝫ adheren tes i pace ponere, ꝓ quō tex. ita ibi no. Gemi. in pn̄. ⁊. d. Ab. i. c. j. in. vij. co. de postu. pla. d. Alex. hic ēt tenet istā opi. Bal. con tra Bar. qꝛ. d. l. nō dubito. in fi. nō ꝓbat ꝭm eū, vñ cū nō reꝑia tur esse differentia inter executiōeʒ cause criminalis ⁊ ciuilis ni si in casu. §. si qs vero cōp̄hensor. in aut. vt nul. iu. non videtur esse faciēda dr̄ia inter actiones criminales ⁊ ciuiles. Tu dic, ꝙ

12 ad hoc facile r̄ndetur ex verbis Bar. hic, dū dicit † ꝙ bānituꝫ capitaliter quilibet iudex pōt punire ꝑpter publicā vtilitatē, qꝛ reputat̄ hostis publicus, qđ nō est in causis ciuilibus mihi videt̄ ꝙ tex. d. l. nō dubito. in ver. fi. multū stringat p Bar. nō cauillādo eū. Quicqd dicat. d. Alex. nā dicit ibi tex. aūt sunt apud nos rei ex ciuitatibꝰ federatis ⁊ in eos dānatos aīaduer timꝰ. ⁊ p illū tex. dicit no. Bal. i aut. ⁊ oīno in. v. col C. ne vxor

13 p marito. † ꝙ ciuis vniꝰ ciuitatis pōt obtinere repsalias in ci uitate cōfederata, sicut in ꝓpria. qđ bñ no. ⁊ solutiōes q̄ dantur ad illū tex. aut diuinant aut eū destruūt. Bar. ibi r̄n det, quod tex. ille vult ꝙ ꝯtra hoīes ex ciuitatibꝰ cōfederatis nō ꝓcedi mus tanq̄ cōtra hostes: sed si delinquūt ꝓceditur ꝯtra eos de iure cōi. sicut cōtra nostros reos ⁊ cōtra quēlibet forēsem delin quētē, ad hoc etiā tēdit vna sol. Bal. in. d. l. executorē. i. vij. co. ꝙ ille tex. intelligat̄ dānatos. s. a nobis exequētibꝰ penā: sic fa cimus executionē snie nostre cōdēnatorie ⁊ nō aliene. Ista sol. nihil vꝫ ꝙ isto mō cōfederatio nihil faceret, in qua se fundat il le tex. sed delictū cōmissuʒ ibi ⁊ sic de iure cōi. c. romana. de fo. cōpe. in. vj. vel ꝭm Bal. i. d. l. executorē. ille tex. loquit̄ in confe deratis ppl'o romano qui i plenā tutelā p populi romani recepti sunt, sed certe tex. ibi loquit̄ in generali ⁊ simplici confederatio ne. vnde ꝭm Bal. intelligit̄ populꝰ confederatis requirentibus alias non. Aduerte quod diuinat ad illum text. et restringit.

14 ¶ † Tertio q̄rit Bar. qd si iudex qui tulit sniam nō pōt face re executionē facti: qꝛ nō hꝫ milites seu bernarios vt rector scho lariū ⁊ lector legēs. qs mandabit executioni. dic vt hic p Bar.

15 cū quo ceteri transeūt eū ꝯcor. d. Alex. ¶ † Vltra eū adde do. Abb. in. c. si quis cōtra clericū. in. xviij. col. de foro compe. In quātū tenet Bar. ꝙ indistincte iudex secularis pōt implorare auxiliū iudicis eccl'iastici ⁊ econtra, p tuēda sua iurisditione ⁊ pro executione snie. p. c. j. ⁊ ibi plene per Inno. de offi. ordi. ⁊. c. vt fame. de sen. excō. Alij nihil tangūt. quero ergo p intelligē

16 tia huius cōclusiōis Bar. † an eps teneat̄ exequi sniaʒ iudicis secularis: ⁊ ecōtra Bal. in specie tangit in. c. j. in. iij. col. de con sti. vbi tenet. ꝙ eps tenetur exequi sententiā iudicis laici si est iuste lata: ⁊ a iure canonico non discrepat, alꝯ secus, p ca. vlti. de exceptio. in. vj. ⁊ multo fortius econtra, vt ptꝫ expresse in. l. episcopale. C. de episc. audi. ⁊ ibi per eū. Itē tenet Bal. in. c. ec clesia sancte Marie. in. iij. col. de cōsti. vbi dicit ita eleganter notari per glo. in. l. ex ea. in glo. fi. ff. de postu. Idē Bal. in. c. lʒ vndiqꝫ. in vlti. col. in pn̄. de offi. deleg. tenet nota. qđ episcopꝰ tenet̄ obedire literis potestatis ei scribētis ⁊ habentis tēpora lem iurisditionē. qꝛ hoc facit autoritate legis. s. legis cuꝫ vnus. §. is oui. cū simi. ff. de bo. auto. iudi. possi. Et ita dicit esse gl. no tabilē. in. d. l. ex ea. quā reputat tenendā menti. tamē ꝭm eū non posset eū punire, per. l. nā ⁊ magistratus. ff. de arbi. sʒ puniet eū archiepiscopus. Sed idem Bal. in. d. c. j. in. iij. col. ad fi. de offi cio ordina. refert Inno. ibi tenere, quod secularis potestas nō possit mandare episcopo quod adiuuet eū in executione faciē da de sententia per eū lata: sed econtra sic, quod intelligit Bal. esse verū in mādato arctatiuo: bn̄ tamen faciet eps non tanq̄ obediendo sed tanq̄ patrocinādo fauere iurisditionē tpalem in licitis ⁊ honestis, per notata in. d. c. j. de exce. in. vi. Subdit etiā ibi Bal. post Inno. ꝙ proscriptū siue exbannitū iudicis secularis episcopus nō tenet̄ excōicare, nisi forma canonica pre

17 missa. Similiter † ecōtra, iudex secularis non tenetur exbānire excōicatos ab epo licet debeat eos vitare, inobediētes autē epi scopo iudex secularis potest mulctare ⁊ bānire et similiter ecō tra, si laici noluit obedire suo presidi vel potestati: episcopꝰ re quisitus potest ⁊ debet eos excōmunicare, ita ibi notabiliter te net Bal. ⁊ vide plenius per do. Abb. ⁊ alios ibi. Pro limita

18 tione p̄dictorū adde, † iudex ecclesiasticus nō exequetur sentē tiā iudicis secularis anteq̄ cognoscat an sit preiudicialis ani

19 me. ita notat Gemi. in. c. ij. per illū tex. de exce. in. vi. ¶ † Quar to q̄rit Bar. quid si iudex qui tulit sniaʒ nō vult scribere alteri iudici implorādo eius auxiliū p executione snie vel iudex requisi tus nō vult exeq nec auxiliū prestare, tenet Bar. ꝙ possit per su periorē cogi ⁊ puniri: ⁊ tenebitur etiā parti ad interesse. ⁊ cū bar to. oēs transeunt. ⁊. d. Ant. in. c. postulasti. de fo. cōp. Tu adde quod si iudex requisitus nollet vel negligeret exequi literas pri mi iudicis: isto casu permittit̄ iudici citare condemnatum etiā

stentem

stentẽ extra suũ territoriũ p nũtiũ vel per edicta ac si esset in ter-
ritorio. ita sing. tz Bart. in extrauag. ad repri. in verbo p edicta
in. iiij. col. ꝛ sequit Are. in cõsi. lviij. incip. diligeter consideratis
oibus. in. iij. col. qđ dictũ bene liga ad digitũ p limitatione. l. ex
20 tra territoriũ. ff. de iuris. om. iud. ¶ † Quinto querit Bar. si iu-
dex excedit modũ i exequẽdo quo casu põt appellari. l. ad execu
tiõe. C. quo. ap. nõ reci. ꝛ. l. ab executore. ff. de app. ad quẽ debebit
appellari, an ad superiorẽ pmi iudicis, an vero ad superiorẽ iu-
dicis exequẽtis. distinguit vt hic per eũ faciẽdo tria mẽbra sine
vlla iuriũ allegatione istã doctri. refert do. Abb. in. c. qđ ad con
sultationẽ. in pe. col. de re iu. vbi tz cum Bar. nisi in. ij. casu. quã
do secũdus iudex nõ exequitur, sed prestat auxiliũ iuris primo
iudici exequẽti: tũc ab eo appellat, fm Bart. qꝛ ipsi⁹ actus est q
me ledit. nã. d. Abb. tenet, ꝙ etiã tũc põt appellari ad superiorẽ
pmi iudicis: qꝛ etiã ipsemet grauat implorãdo iniuste auxilium
iuris. Et qui causam dãni vel excessus dat dãnũ dedisse videt. c.
fi. de iniu. ꝛ dã. da. ꝛ. l. qui occidit. §. in hac. ff. ad. l. aqui. facit qđ
tenet Bar. in. d. l. ab executore. in. j. co. in ver. q̃ro: pone ꝙ iudex
misit nuntiũ, vbi tz, ꝙ si iudex cõmisit executionẽ nuntio ꝛ nun
tius excedit modũ in exequẽdo, si grauat me in mãdãdo nũtio
dz appellari ad superiorẽ mãdantis. aľs appellatur ad iudicẽ q
21 nuntiũ misit. l. arbitro. fm vnã lec. ff. q satisda. cog. ¶ † Sexto
ꝛ vlt. q̃rit Bar. Et in ista. q. Bar. facit duas cõclusiones. pma ꝙ
snĩa arbitri lata in ista ciuitate possit alibi mandari executioni
ex mero officio iudicis exequẽtis absqꝫ requisitiõe ꝛ literis ipsi⁹
arbitri vel alterius iudicis, cũ arbiter careat iurisditione ꝛ non
possit ipse exequi sicut nec iudex delegatus prout inter eos fit
equiparatio in prin. huius. l. Istud qđ dicit Bart. de offi. impu
22 gnat Ang. † qꝛ ex snĩa arbitri tria remedia oriũt. s. actio in fa-
ctũ ꝛ vtilis in rem qñ lata in reali vel cõdictio ex lege. vt. l. ne in
arbitris. ꝛ. l. cũ antea. C. de arbi. sz nullibi in iure reperit officiuz
iudicis esse pditũ. ꝛ cũ Ang. tenet Raph. cu. hic. sed fm Imol.
ꝛ do. Alex. vr̃ ꝙ pro snĩa arbitri exequẽda possit intẽtari officiũ
iudicis p. d. l. cũ antea. intelligẽdo eã prout facit Barto. in. l. in
tra. ad fi. s. e. vbi dicit illã. l. cũ antea velle, ꝙ illa snĩa ex qua orit
actio in factum vľ iudicati debeat mãdari executioni per offñ
23 iudi. ꝛ fm Imo. cũ tex. ibi in prin. dicat executiõi mandet, † et
sic dirigat vba ad iudicẽ. ergo videt oriri offñ iudicis: vt est gl.
in. l. si soror. C. de colla. cum aliis gl. cõcordãtibus. quas allegat
Bal. in. l. vnica. ff. de cõdi. ex. l. vnde tene cũ Bar. cum quo etiaz
tenet Bal. in. l. fi. in. fi. co. C. de execu. rei iu. vbi tenet sentẽtiaz ar
24 bitri mãdari executioni p implorationẽ officij iudicis. ¶ † Se
cũda cõclusio Bart. est, ꝙ instrumẽta guarentigie possunt alibi
per quẽcũqꝫ iudicẽ executiõi mãdari nõ expectata requisitione
alterius iudicis vel illius notarij qui tale instrumẽtũ fecit. cũ no
tari⁹ nõ habeat autoritatẽ exequẽdi sicut nec arbiter. Et postq̄
fecit preceptũ guarentigie funct⁹ est officio suo quo ad illud in
strumẽtũ. Ang. impugnat qꝛ cũ oriatur conditio ex illo statuto
que est actio personalis, potest vbicũqꝫ locorum intẽtari cũ suo
priuilegio. l. fi. ver. pe. C. de prescrip. longi temp. ꝛ cum Ang. cõ-
tra Bar. tenet etiã Raph. cu. hic. sed fm Imo. ꝛ. d. Alex. cũ sta
tuta dicãt ꝙ instrã guarentigie mittãtur executioni sicut sentẽ-
tia diffinitiua, ꝛ verba dirigãtur ad iudicẽ. et equiparantur snĩe,
videt ꝙ possit implorari officiũ iudicis, p gl. in. d. l. si soror. Ad
de qđ p ista dicta Bar. tenet Bald. in. l. fi. in. vij. q. C. de edi. diui
adri. tol. qđ in executiõe cõtractuũ nõ requirunt litere alicuius
iudicis: qꝛ ipsum instrm̃ habet p literis. Tu aduerte, ꝙ contra
istam decisionẽ Bar. facit illud qđ signãter tenet Bald. in. l. i. in
iiij. ꝛ. v. q. C. ne fili⁹ p patre. ꝙ stãte statuto ꝙ instrumẽta guarẽ-
tigie habeant executionem paratã si de tali instrumento hic ce-
lebrato peto alibi executionẽ vigore illius statuti nõ sum audiẽ
dus. Scđo in cõtrariũ facit, qꝛ singulariter tenet Bal. in. l. vnica
ad fi. in vlt. dicto. C. de cõfes. ꝙ qñ sententia lata meretur execu-
tionem solum ex forma statuti loci in quo lata est: Iudex alteri⁹
territorij nõ tenebitur ad literas primi iudicis facere executio-
nem qđ reputat tenẽdũ mẽti. Tertio in executiuis debent statu
ta illius loci attẽdi in quo fit executio ꝛ nõ alterius, fm Bart. ꝛ
alios in. l. cũctos pplos. C. de sum. trini. ꝛ ista etiã retuli. s. in. i. q.
Bar. extra gl. ppterea Pau. de ca. ꝛ do. Alex. intelligũt, Bar.
pcedere qñ in loco in quo petit executio illi⁹ instrũ vigebat sile
statutũ ꝙ talia instrã debeãt mãdari executiõi: nã debẽt itelligi
sine sint cõfecta in illo loco seu in alio: secus si nõ esset ibi tale sta
tutum qꝛ instrã de iure cõmuni non habent executionem para-
tam. vt est tex. melior de iure in. l. minor. xxv. an. cui fideicõmis-
sum. in pnc. in verbo initiũ noue petitionis redegerat. ff. de mi.

1 Quis ordo sit seruãdus in executiõe sentẽtie. ꝛ nu. 10.
2 Experientia est magistra rerum.
3 Quando executio fit pro minore primo est deueniendũ ad id ꝙ est ei vtilius.
4 Res capte pro executione habent loco pignoris iudicialis.
5 Declaratio iudicis facta post sententiam diffinitiuã sup eius executione dicitur interlocutoria.
6 Que dicatur sententia interlocutoria.
7 Appellatione mobilium vel immobilium nõ veniũt nomina debitorum.
8 Iura ꝛ actiones non circunscribunt loco.
9 In executione sententie an requiratur citatio partis cũ termini congrui assignatione.
10 Quis ordo sit seruandus in executione sententie.
11 Licitũ est restringere legẽ generaliter loquentem per rationez naturalem, licet ratio non sit expressa in lege.
12 Si debitor sit captus nõ seruato ordine an sit retractanda captura si apparet eum esse verum debitorem.
13 Qui iurauit renuntiare ꝛ virtute talis iuramẽti compellat per iudicem, non dicitur coacte renuntiasse.
14 Tenuta data pro vero debito sed non seruato iuris ordine an valeat ꝛ teneat.
15 Pignora capta pro executione infra quãtũ tps possunt vẽdi.
16 Quadrimestre indultũ a lege condẽnatis non habet locum in condẽnatis per interlocutoriam.
17 An sententia recipiat conditionem.
18 Si bona mobilia non reperiuntur in quibus possit fieri executio dz iudex statuere terminũ parti ad ostendẽdũ mobilia: aľs si non ostẽdit capientur immobilia.
19 An executio sententie facta non seruato ordine huius legis sit ipso iure nulla.
20 Sententia lata contra vxorem in actione psonali nõ põt mandari executioni in rebus dotalibus.
21 Quãdo cõdẽnata est eccľia vel eius capľm ex cã respiciente ipsam eccľiam põt fieri executio sententie in reb⁹ ecclesie.

In venditione.

Quia captis pignoribus ꝛ distractis snĩa sortit effectũ executionis. vt. l. si qs a liberis. in. §. si qs ex his. ff. de lib. agno. Iđ
iste tex. illatiue dicit in vẽditione itaqꝫ pignorũ, vt sic videatur
quo ordine capiant ꝛ distrahant. In executione snĩe primo de
bent capi mobilia. scđo immobilia. tertio nomina debitorum
1 h. d. vsqꝫ ad. §. si pignora. ¶ † No. pmo ex isto tex. ordinẽ q ser
uand⁹ est in executione snĩe, q habet tres gradus vt hic. ꝛ. l. i. C.
de pre. pig. Adde qđ deficiẽtib⁹ istis tribus. s. bonis mobilib⁹
imobilibus ꝛ noibus debitorũ; tũc caperet persona debitoris,
ꝛ nisi bonis cedat detrudet in carceres. l. i. C. qui bo. ce. pos. ꝛ est
gl. reputata sing. in. l. iij. §. tutores. ff. de suspe. tut. q̃ tz ꝙ nõ pos
sit capi psona p executiõe snĩe: nisi prius facta discussiõe nõ re
periant aliqua bona. ꝛ Barto. ibi confirmat, qꝛ si est ordo in ca
piendis bonis vt hic: ergo multo fortius in capiendo psonã q̃
cunctis rebus est preferenda. l. iustissime. in pn. ff. de edil. edic. ꝛ
ita simplr̃ tenẽt Rapha. cu. ꝛ Pau. de cast. de veritate illi⁹ glo.
vltra Imo. hic habes per do. Alex. in. iiij. col. ꝛ duab⁹ sequenti
bus. cum cõcor. p eũ allegatis. ꝛ vltra eũ addo do. abb. in. c. pasto-
tor. in. ij. no. in prin. ꝛ in. c. qđ ad consultationẽ. de re iud. Ang.
de are. in. §. cũ eo quoqꝫ. in. iij. col. insti. de actiõib⁹. ¶ Limita
istũ tex. pcedere qñ fit executio snĩe fauore creditoris: tũc dz ser
uari ordo hic tradit⁹ ratione facilioris executionis, qꝛ facilius
2 bona mobilia reperient emptorem. vt experientia † docet que
est rerum magistra. c. quam sit. in princi. de elect. in. vi. et sic per
executionem sententie non debet eligi via p quã retardetur. §.
3 sed si emptor. j. ea. l. † Secus quando executio fieret pro mino-
re tũc prius dz deueniri ad noia debitorũ: qꝛ vtili⁹ est minori. l.
magis puto. §. non passim. in vbi. querere ergo pretor debet. ff.
de reb. eo. fm Bar. hic. in. fi. oppo. cũ quo alij trãseunt. Tu vi-
de Spec. qui videtur tenere contrariũ in ti. de execu. sen. in. §. se
quitur videre. in ver. quid si sententia debet mandari executio-
ni cõtra minorem. ꝛ ibi expresse Io. and. post Alber. Galeoti.
4 ¶ Scđo no. ex tex. ibi capi pignora iubent † ꝙ res capte pro
executione rei iudicate habentur loco pignoris, intellige iudi-
cialis. Nã quadruplex reperitur pignus: scz pretoriũ. quãdo nul
la precedẽte sententia diffinitiua proceditur rõne contumacie
contra reum ꝛ pignora capiuntur. l. cũ vnus. ff. de bo. auto. iud.
possi. Itẽ iudiciale, qñ precedente sententia diffinitiua pro eius
executione capitur pignus vt hoc tex. ꝛ per totã. l. licet aliquan-
do appelletur pretorium: vt. l. i. C. de preto. pig. Cũ vtrũqꝫ a iudi
ce expediat, ꝛ duplicẽ dñam inter pignus pretorium ꝛ iudiciale
ponit glo. in rub. ꝛ in. l. ij. C. de preto. pig. Bar. in. l. ij. ad fi. C. qui
po. in pig. hab. Pign⁹ legale est qđ tacite a lege constituitur. l.
certi iuris. C. locati. ꝛ. §. itẽ seruiana. insti. de actio. quarto est pi-
gnus cõuentionale qđ ex partiũ conuentione procedit de quo
habes glo. magistrã in. l. i. in prin. ꝛ ibi fundamentalius p Bar.
ff. de pig. act. ꝛ de istis aľs plenius dixi in. §. itẽ seruiana. in pn.
ꝛ de duab⁹ pmis ponit vnũ verbũ Alexã. hic in vltima chart.
5 ¶ † Tertio no. ex tex. ibi interloq solent, quod declaratio iudi

pign⁹ pretorium iudiciale
& conventionale

cis facta post sniam diffinitiuã sup eius executiõe vł sñia interlocutoria q̃uis aliã sñiam diffi. post se nõ expectet. vñ hic vr̃ esse tex. ꝯ illud qđ tenet gl. magi. in cle. j. de seq. pos. ⁊ fruc. vbi tȝ qđ
6 interlocutoria vł q̃ ferł intra principiũ vł finẽ cause.† Interlocutoria eñi est locutio inter principiũ cause qđ est citatio, ⁊ finẽ q̃ est sñia diffinitiua, ƀȝ Gemi. in. c. j. in. ꝟ. col. de app. in. vj. dixi
7 rubri. s. e. ℂ† Quarto no. ꝙ noĩa debitorũ ponũł vt tertia spẽs separata a bonis mobilibus ⁊ immobilib⁹: ⁊ sic appellatiõe mobiliũ vł immobiliũ nõ veniũt noĩa debitorũ vt hic. ⁊. l. quã tuberonis. ꝟ. fi. ff. de pec. ⁊. l. ij. vbi Bal. no. C. de quadri. p̃scri. de quo est dicẽdũ vt p gl. ⁊ Bar. in. l. mouētiũ. ff. de v̈. sig. ⁊ lati⁹ Bar. i l. põt. ff. de auto. tu. cũ multis cõcor. allega. hic p. d. Ale. in. j. no. ⁊ p eundẽ in. l. si constante. ꝟ. fi. ff. so. ma. ⁊ i ꝯsi. xliiij. p̃mi vol. qđ incip. habita sup his de qb⁹ dubitari cõtingit in. vj. col. ⁊ in cõsi. lij. j. vo. qđ incipit viso themate ⁊ statutis duob⁹. ⁊ in ꝯsi. xlix. tertij vo. qđ incip. viso pcessu. ⁊ in ꝯsi. cix. quarti. vo. qđ incip. viso themate q̃õnis p̃misse. in. iij. col. Accedat qđ no. tenet Bar. i l. cẽturio. in. iij. q. prin. in. iij. col. illius. iij. q̃õnis. ff. de vulg. ⁊ pu. vbi tenet, ꝙ si testator dicat q̃ncũq; fili⁹ me⁹ decesserit sine liberis volo ꝙ oĩa bona mea mobilia ⁊ immobilia pueniãt ad talez ⁊ nõ dicit iura ⁊ actiões. Ille vr̃ substitutus in certis bonis ⁊ nõ vniuersalr: qꝛ actiões nõ sunt bona mobilia nec imobilia. Per ista ego al's cõsului in ardua. q. vltra mõtes. Quidã donauit alicui oĩa bona mobilia ⁊ imobilia p̃sentia ⁊ futura vbicũq; sint et esse possint. an talis donatio valeat: videbał ꝙ nõ cũ esset de oĩbus bonis presentib⁹ ⁊ futuris: ⁊ sic auferret testãdi facultatẽ: ergo erat ꝯ bonos mores, ƀm Bar. ⁊ alios in. l. stipl'o hoc mõ concepta. ff. de ver. ob. ⁊ in. l. fi. C. de pac. Briuȝ consului ista noua ratione: qꝛ in donatione oĩm bonorũ p̃sentiũ ⁊ futurorũ nõ veniũt noĩa debitorũ: ⁊ sic iura ⁊ actiões cũ sint tertia spẽs separata vt hic: ergo de illis poterat testari ergo dȝ valere, ƀm Bar. met. l. d. l. stipulatio hoc mõ cõcepta. ⁊ ita in spẽ etiã ꝯsuluit Bal. in ꝯsi. cccxxij. ij. vol. qđ incip. super infrascriptis dubijs. in vlti. dubio. vbi consuluit, ꝙ in donatione oĩm bonorũ presentiũ ⁊ futurorũ: non veniũt noĩa debitorũ. Scđo mouebar qꝛ i instr̃o dicte donationis dicebał ꝙ donãs donauit oĩa bona mobilia et immobilia vbicũq; sita sint. p illa verba vbicunq; sita sint apparet ꝙ
8 nõ veniãt noĩa debitorũ† qꝛ iura ⁊ actiones nõ circũscribuntur loco. l. caius. in prin. ff. de leg. ij. ergo de illis poterat testari: ⁊ ita credo esse veritatẽ. Quid aũt si testator relinqueret vxori sue redditus ⁊ pṽetus quorũcũq; bonorũ suorũ mobilium et immobilium an veniant ea que sunt in noĩbus debitorũ. ponit Bar. i cõ
9 si. l. incip. Silius petri de Florẽtia. ℂ† Antequã veniam ad glo. seq̃ẽdo ordinẽ Bar. quero an in executione sñie req̃rał citatio partis cũ termini congrui assignatione, est vtilis questio in practica. Bar. distinguit vt hic per eũ. ⁊ cõcludit ꝙ in duob⁹ casib⁹ requirał citatio. s. in reali qñ fieret executio in eadẽ re, in qua est facta cõdẽnatio ⁊ in personali qñ agił ad speciẽ extãtẽ: i alijs casibus semp req̃rił citatio. Idẽ tȝ Bar. in. l. meminerint. C. vñ vi. ⁊ in extrauag. ad repri. in verbo p executorẽ. cũ ꝯcor. hic traditis p. d. Alex. breuiter tene ꝯtrariũ. ꝙ indistincte in oĩ executiõe req̃rił citatio partis etiã qñ in eadẽ specie faciẽda est executio, put ẽt tene Cy. i. l. ab executiõe. C. quor. ap. nõ reci. quẽ et sequuntur imo. ⁊. d. Alex. hic. qꝛ etiã in illis casib⁹ militãt ratiões assignate p Bar. nã posset pars ledi si nõ citarel. p multas exceptiões quas posset opponere post sñiam ad impediẽdã ei⁹ executionẽ. iuxta gl. in. l. i. C. de iur. ⁊ fac. igno. puta nullitatis sñie rõne icõpetẽtie iudicis. l. fi. C. si a nõ ꝯpe. iud. vł qꝛ lata esset tpe feriato. l. fi. C. de fer. vel ordine nõ seruato. l. prolatã. C. de sen. Ad ideȝ est bon⁹ tex. in. l. meminerint allegatus per Gofredum. C. vnde vi. cui nõ bene potest respõderi ƀm. d. Alex. ⁊ ƀm imo. ad euitãdas opi. tuti⁹ esset in practica facere ptẽ citari. ⁊ ƀm. d. Alex. ista opinio est de iure verior q̃uis opi. Bar. sit cõior. ℂ Gl. in v̈bo aĩalia diuidił in duas ptes. In p̃ma declarat tex. In scđa eũ nota
10 biliter limitat. scđa ibi, ⁊ lȝ nõ faciat hic ordinẽ. ℂ† In ea. gl. in fi. habes, qđ lȝ tex. simplr̃ dicat: ꝓmo capiẽda eẽ bõa mobilia tñ seruari dȝ ordo, qđ pri⁹ capiał illud mobile qđ minus nocet debitori: ⁊ ad hoc ista glo. est valde no. ƀm Bar. q idẽ putat in immobilib⁹, ne p modica quãtitate res vendanł vt. l. quãdiu, cum gl. C. de distr. pig. Et sequił etiã. d. Abb. in. c. qđ ad ꝯsultatiõeȝ. in. vij. col. de re iu. Bal. in. l. ordo. C. de execu. rei iu. Raph. cu. ꝟ intelligit istã glo. pcedere qñ ex alijs minꝰ dãnosis eque bñ ⁊ eq̃ celeriter põt fieri executio, al's nõ pcederet dictũ gl. qꝛ prius debẽt capi ea q̃ facilius reperiunt emptorẽ: qꝛ iste ordo fuit datus a lege vt executio habeat celeritatẽ. ꝟ. lȝ ⁊ illõ ⁊. ꝟ. sciẽdũ. j. e. l. facit. l. q̃diu. C. de distr. pig. so. Pe. de besu. tenet ꝯ gl. ⁊ cõeȝ. Primo p istũ tex. q multũ ordinate voluit ordinẽ apponere. vnde si ordo debuisset fieri in mobilib⁹ eum apposuisset al's fuisset defectiuus. Secundo ⁊ fortius qꝛ iste ordo nõ est traditus in fauorẽ debitoris, qđ pbatur, nã si esset inuent⁹ in fauorẽ debitoris, ince

pisset a nominibus debitorũ put fecit in minore. l. magis puto. ꝟ. q̃rere ergo debȝ. ff. de rebus eo. Bar. hic. in. ꝟ. opposi. adducit etiã. ꝟ. si super rebus. j. ea. l. prout. s. fuit adductus per Rapha. cu. vnde putat ꝙ in rebus mobilibus sit electio creditoris accipere de quibus vult ⁊ in quib⁹ celerius põt fieri executio, tñ in practica dicit esse adherendũ gl. ⁊ doctoribus. breuiter tene op. gl. ⁊ cõem. ⁊ ad istũ tex. r̃ñ. de ꝙ ordo tradit⁹ in ista. l. nõ est necessitatis nec eius omissio annullat executionẽ, vt firmat Bar. j. ꝙ an sit verũ. j. dicetur. Ad scđm, dic ꝙ executio sñie fundał in eqtate: ƀm Bart. in. ꝟ. prece. s. in. j. col. ad fin. sed equitas dicat qđ prius capianł mobilia minus dãnosa. vñ ppter equitatẽ licitũ est restringere legẽ generalẽ, vt est tex. in. ꝟ. j. ⁊ ibi gl. not. in v̈bo estimatus. in auł. vt sine p̃hibitione matres debitrices colla. vñ. p quẽ tex. cũ gl. d. Abb. in. c. pposuit. de ap. tradit regulã no. qđ
11 p rõneȝ† naturalẽ licitũ est restringere gñalẽ dispositionẽ. licet ratio nõ sit in. l. exp̃ssa. Itẽ verba legis q̃uis generalia, debẽt tñ ciuili modo intelligi. l. si cui. de serui. ti. gñali allegato i gl. Juxta istã gl. q̃rit Bar. quid si nõ sit facta executio: sed iudex fecit capi p̃sonam debitoris qui soluit an possit reuocare solutionem: est
12 tex. in. l. fi. ꝟ. fi. ff. qđ met. cau. vbi est tex. valde solẽnis† ꝙ si debitor fuit captus nõ seruato ordine ꝙ nõ retractał si est vere debitor. secus si nõ esset vere debitor. nã tunc vere retractarel. Adde ꝙ illũ tex. in. d. l. fi. ꝟ. fi. reputat vnicũ ⁊ singularẽ Bal. in. c. tue. in fi. vt lit. nõ cõte. ⁊ in. c. conquerẽte. de resti. spo. Et per illũ tex. tenet no. Pau. de ca. in ꝯsi. xxxix. incip. in cã capture Jacobi. ad fi. ꝙ si captura p̃sone non fuit rite facta qꝛ eo nõ citato, si tñ constat de debito qꝛ captus met cõfitel vel alio mõ apparet, dȝ sustineri dicta captura ita ꝙ relaxatio ꝯcedi nõ dȝ. itẽ p. d. l. fi. ꝟ. fi. dicit Pau. de ca. in. l. cũ aliq̃s. C. de iure deli. se al's r̃ndisse cuidam cardinali q illũ interrogauit de papa bñdicto q iurauerat renun
13 tiare papatui† ⁊ coactus est per iudicẽ ad obsiruantiã iuramenti ꝙ talis renũtiatio nõ dicatur coacta. allegat. etiã ad hoc gl. in c. requisiuit. de spõsa. Limita. d. l. fi. ꝟ. fi. vt pcedat qñ per vim cõpulsiuã illatã a iudice fuit coactus soluere debitũ quo casu interuenit volũtas lȝ coacta vt ibi. secus qñ actor inuadit possessionẽ nõ citata parte ⁊ sic nulla interueniẽte ptis volũtate, tũc pcedit. l. meminerint. C. vnde vi. qꝛ actor priuari dȝ iure suo, ƀm Jmo. ⁊. d. Alex. hic. Pau. de ca. Lu. ⁊. d. Alex. in. l. si cũ nulla
14 j. eo. ℂ† Scđo limita ex eo qđ tȝ do. Ant. de bu. in. c. sup hoc. in. iij. col. de renun. vbi querit nunqd tenuta data pro v̈o debito lȝ nõ seruato iuris ordine valeat ⁊ teneat, dicit videri ꝙ sic, p d. l. fi. ꝟ. fi. in cõtrariũ dicit esse veritatẽ, per notata in. l. si cũ nulla. j. eo. Et ad. l. fi. ꝟ. fi. r̃ñdet, ꝙ loquił in exceptiõe partis tradẽtis q̃ si petat reuocari obstat exceptio doli. qꝛ soluit ꝙ debebat l. sed ⁊ part⁹. ꝟ. iulian⁹. ff. qđ me. cau. ℂ Glo. in verbo mox que
15 rit† infra quãtũ tp̃s possint pignora capta p executione vẽdi: cũ tex. dicat mox glo. se remittit. Bar. Ange. ⁊ cõiter alij tenẽt ꝙ post duos mẽses a tpe capture pignor. p tex. in. l. debitorib⁹ j. eo. q̃ quãtũ ad hoc nõ reperił mutata. Adde qđ bene loquuntur lȝ bñ nõ se declarãt. Declara ergo ƀm eũdẽ Bart. in. l. fi. ad fi. C. de execu. rei iudi. ꝙ requirił ꝙ nõ solũ sint elapsi quatuor mẽses indulti a. l. iudicatis vt possit fieri executio sñie: ȝ etiam debẽt expectari alij duo mẽses: ad hoc vt possit, postea pignus captũ vẽdi: qꝛ agił de alio nouo effectu p tex. in. d. l. debitorib⁹ q̃ hoc clare dicit vt ibi dicel: ⁊ sic quatuor mẽses requiruntur vt possint postea pignora capi: ⁊ alij duo vt possint postea capta vẽdi. Jtẽ aduerte in quãtũ Dy. Bar. ⁊ alij hic volũt ꝙ in vẽditione q̃ fit ex sñia diffinitiua expectał q̃drimestre: sec⁹ qñ ex in
16 terlocutoria. Põdera eos velle † ꝙ quadrimestre indultũ a lege cõdẽnatis nõ hȝ locũ in cõdẽnatis per interlocutoriã puta actor pduxit libellũ i quo petiit reũ cõdẽnari in centũ ex cã mutui vel depositi, reus fuit cõtumax: ⁊ ppter eius cõtumaciã iudex interlocutus est, deberi illa centũ actori. Postea fuit, reus iterũ citat⁹ in executiõe sñie ⁊ pignora fuerũt capta: tũc in vẽditiõe pignorũ nõ est expectandũ quadrimestre: sed tp̃s moderandũ arbitrio iudicis. c. de causis. ꝟ. j. de offi. dele. gl. tñ i. l. qđ iussit. in gl. mag. añ mediũ. s. eo. tenuit ꝙ etiã in interlocutoria hẽat locũ quadrimestre: ȝ ibi eam reprobãt. Et ibi dictis adde Bar. ⁊ scrib. hic. ℂ Gl. in v̈bo capianł diuidił i duas ptes. In p̃ma oppo. ꝯtra tex. ⁊ q̃druplr̃ soluit. i scđa pvia illatiõis respõdet tacite q̃stioni. s. qualr̃ cõstabit ꝙ nõ habeat bona mobilia, et dat nouũ modũ discussionis: scđa ibi, ⁊ si statuetur. In prima parte scđa ⁊ tertia sol. glo. reputanł per Bar. ⁊ alios notabiles ⁊ bñ: ⁊ tenende mẽti. quarto modo r̃ñdet Bar. vt hic per eũ: iũgẽdo simul istas quatuor solutiões: distingue, ƀm Ange.
17 Jmo. Pau. de ca. ⁊. d. Alex.† si q̃rał an sñia recipiat ꝯditiões aut loquimur in interlocutoria, ⁊ põt ferri sub cõditiõe vt hic, ƀm scđam sol. gl. Adde bene facere ꝙ citatio q̃ est sñia interlocutoria facta sub ꝯditiõe extrĩseca vȝ ⁊ tȝ glo. est in. l. pe. in glo. fi. C. si mãcip. ita fue. alie. aut loquimur in sñia diffinitiua: ⁊ tũc

aut est

aut est cōditio de p̄nti aut de p̄terito ⁊ vz: q2 nō est ꝑprie conditio. l. cū ad presens. cum duab⁹ seq. ff. si cer. pe. gl. hic in tertia for. ⁊ glo. ii. q. vi. in c. biduū. in glo. (Si aūt sub cōditiōe de futuro: ⁊ tūc aut est cōditio intrīseca fm naturā actus: ⁊ valet vt hic. ⁊ glo. Bar. ⁊ alij in. l. cū iudex. C. de sen. ⁊ iterlo. ⁊ in. d. §. biduū in. c. p̄terea. ij. de appel. Pro hoc facit, q2 vz snīa ita lata si qua snīa repiat̃ sic lata, te cōdēno: vel absoluo, fm Bal. in. l. supplicare. C. vt li. pēd. Si aūt est cōditio extrinseca puta si nauis ex asia venerit: ⁊ tūc sub ea nō dz ferri snīa tū ita lata tenet. d. §. biduū. Vn̄ si ab ea appellat̃ iudex appellatiōis absq3 ꝓbatiōe alteri⁹ grauaminis, ⁊ absq3 eo q sibi liqueat de iustitia snīe, dz illā retractare vt ibi Tu dic plani⁹ q in isto tex. vz snīa cōditiōalis ꝓpter tria q̄ copulatiue cōcurrūt. Prīo, q2 interlocutoria vt in tex. ibi interloq solēt. Scdō, q2 erat cōditio de p̄nti: ubi, si mouentia non sint. Tertio, q2 erat cōditio intrinseca respiciēs ipsum negotiū: ⁊ sic naturā actus: ⁊ ista est veritas. Nunqd aūt valeat snīa lata sub cōditiōe intrinseca si est ꝓbatū vel ꝓbabit̃. Dixi satis bene
18 in. l. ait p̄tor. §. si iudex. s. eo. ¶ † In scda parte gl. habes, bonā practicā ad ostēdēdū q bona mobilia nō reperiant̃ statuēdo terminū pti ad ostēdendū mobilia: al's imobilia capient̃. Istā gl. reputat Bar. esse valde notabilē, per quā dat nouus modus discussionis ⁊ bonus. Et ceteri oēs sequunt̃. ⁊ Raph. cu. reputat singularē. dicit etiā Ange. tene menti ꝑpetuo istā glo. tu aduocate si voles facere discussionē bonorū pncipalis aut fideiussoris, vt possis habere regressum ɔtra tertios possessores: vt hic p eū mihi aūt nō plz: nā lz iste modus sit in se verus ⁊ indubitat⁹: tū nō ɔgruit materie discussiōis q̄ fit ad finē ⁊ effectum vt possit deueniri ɔtra tertios, puta ɔtra fideiussores. aut p̄nte. C. de fideius. vel ɔtra tertios bonoꝝ possessores q̄ erant hypothecata. aut. hoc si debitor. C. de pig. vñ si statuit̃ termin⁹ parti victe ad oñdendū bona mobilia: bene verū est q elapso illo termino pōt ꝑueniri ɔtra eundē met de bonis mobilib⁹ ad imobilia: sz istud nō sufficeret ad hoc vt possit deueniri ɔtra tertios: qđ facit materia discussiōis, vñ etiā si esset statut⁹ termin⁹ debitori p̄ncipali ad ostēdendū bona sua mobilia ⁊ imobilia, elapso illo termino nō posset agi ɔtra tertios possessores bonorū, q2 ad hoc vt possit ɔtra eos agi reqrit̃ q p̄mo principalis sit excussus facta diligēti inqsitiōe bonorū suorū. §. sz neq3 in autētico de fideius. colla. j. ⁊. l. decē. i fi. ff. de vb. ob. Bar. plene. i. l. ꝓsecutiōe. C. de pigno. Ang. de are. ⁊ alii i. §. itē si qs in fraudē vbi posui. insti. de actio. ⁊ fatent̃ etiā hoc esse verū Raph. cu. ⁊ d. Alex. hic. Quicqd teneāt Ang. Imo. ⁊ d. Pe. de besu. ⁊ male: vt hic p Alexā. bñ verū est q ista est discussio bonorū mobiliū quo ad eundē cōdēnatū: ⁊ est vera sz nō est de materia ꝑpria discussiōis. Iuxta istā
19 gl. qrit Bar. † an executio facta nō seruato ordine hu⁹. l. sit ipso iure nulla, tenet signāter q nō, q2 nō est ordo necessitatis nec traditus pro forma: ⁊ potest appellari, quasi excedat̃ modus: ⁊ iō si pars in hoc grauaret̃ reuocaretur p appellationem. sz pro certo barg. nō ꝓbat fundamētū suū q iste ordo nō sit necessitatis ꝓut ꝓbare debebat. ⁊ cū Bar. tenet Raph. cu. hic. idē tenēt Io. an. d. Ant. de bu. in. c. qm frequēter. §. fi. ⁊ ibidē etiā Bal. in. ij. co. vt d. Ant. de bu. in. c. qđ ad cōsultatiōez. in. viij. co. de re iud. lite nō cōte. d. Abb. in. c. qđ ad cōsultatiōez. in. viij. co. de re iud. ⁊ ista vr̃ esse magis cōis opi. Cōtrariū tenēt Imo. ⁊ do. Alex. q2 fm Imo. cū ordo nō sit seruatus act⁹ redditur nullus. l. non dubium. C. de legi. ⁊. l. cū hi. §. si p̄tor. ff. de trāsac. sed rūde ex verbis Bar. q procederet qñ esset ordo necessitatis, qđ non est hic. Secūdo fm. d. Alex. ratio Bar. nō est bona dū dicit q iste ordo nō est necessitatis, imo est necessitatis, et formalis, q2 certū est quod magis grauatur debitor si fit primo executio in noib⁹ debitorū. ⁊ tū iurisco. l. magis puto. in. §. querere ergo debet. ff. de reb. eoꝝ. ⁊ tū iurisco. nō posuit istū ordinē vt min⁹ grauet̃ debitor: sz vt sit pro forma Item si iudex interloquendo diceret p̄mo exequendū esse in rebus immobilib⁹ cōmisso, executiōis esset ipso iure nulla: q2 videretur cōtinere expressum errorē iuris, sicut nulla est citatio continens expressum errorē iuris, vt notāt gl. ⁊ doc. in. c. veniēs, de ac. Bar. in. l. j. ff. si quis in ius vo. nō ie. ego etiā teneo ɔtra Bar. et vltra scrib. moueor ex eo qđ tenet idē Bar. in. l. ꝓsecutiōe. i vlti. q. C. de pig. vbi qrit, pone actū fuit hypothecaria ɔtra possessores bonoꝝ nō cōuento prius reo prin. nec excussiōe facta. nunqd valebit pcessus ⁊ snīa: p̄mo dicit q nō, q2 peruertitur ordo iuris Contrariū determiat Bar. q2 qñ puerrit̃ ordo vni⁹ cause ad alterā ⁊ tūc talis pūersio nō viciat ipso iure pcessum neq3 sententiā. l. ⁊ ibi Bar. C. de appel. sec⁹ esset qñ est peruersio vnius cause ad seipsam vt est casus noster: talis pūersio annullat ipso iure processum ⁊ snīam. l. platā. ⁊ ibi Bar. in. ii. oppo. C. de sen. idē bar. in. l. si mācipiū. §. j. ff. de euic. ⁊ in aut. cōtra rogat⁹. in fi. C. ad trebel. gl. ⁊ Bar. in. l. ij. in vbo restitui. C. cōmu. diui. Bal. in. l. quēticulā. in. iiij. col. C. de epis. ⁊ cle. ¶ In gl. fi. in vbo isto modo, habes q nullū p̄uilegiū facit cessare executiōez indicati. ¶ In ea. gl. ibi. ⁊ de fun. do. l. j. istud ꝓcedit qñ snīa lata esset in actiōe reali vel mixta que de directo respiceret ipm fundū dotalem: q2 actū fuit actione reali rōne dñij fundi dotalis, sz marito ɔdēnato actione ꝑsonali non posset fieri executio in re dotali q̄ dz deseruire oneribus matrimonij. l. pro onerib⁹. ⁊. l. vbi adhuc. C. de iure dot. ⁊ sic mulier admitteret̃ ad cōtradicendū executiōi rōne
20 sui interesse, imo nec ecōtra † snīa lata cōtra vxorē in actiōe personali nō pōt mādari executioni in rebus dotalibus. l. si donaturus. ff. de cōdi. ob cau. nisi in quinq3 casibus positis in. l. quinq3 legibus. Et ibi gl. ⁊ Bar. ff. de bo. dā. Barto. ⁊ alij. Bal. in. l. ob maritorū. C. ne vxor pro marito. ¶ In ea. gl. ibi. ⁊. C. de pēdi. mi. l. j. Amplia q istud ꝓcedat in minore quomodolibet ɔdēnato siue actione reali vel mixta siue ꝑsonali vt ibi. l. iij. §. itē qri pōt. ⁊ l. si pupillo. §. j. ff. de reb. eo. Spe. in ti. de execu. sentē. §. seqt̃. v.
21 quid si sentētia vltimo. ¶ † In ea. glo. ibi. quid aūt de ecclīasticis. rñde. idē, habes q etiā in rebus ecclesie pōt fieri executio sententie, intellige qñ cōdemnata esset ecclesia vel eius capitulū ex cā respiciēte ipsam ecclīam. vt. l. iubem⁹ nulli. C. de sac. san. eccle. secus qñ lata esset snīa cōtra prelatū suo ꝑprio noie, tunc nō potest fieri executio in rebus ecclesie, sed solū in fructibus beneficij permanentibus ipsi prelato. l. cōmodis. vbi glo. ⁊ Bart. j. eo. et l. stipēdia. C. de execu. rei iu. ⁊. c. peruenit. in verbo de redditibus eorū. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. de fideius. Specu. in ti. de execu. senten. §. sequitur. ver. quid si debitor.

1 Pignus datum simpliciter victori per iudicem: presumit̃ pro toto debito datum.
2 Licet creditor accipiendo pignus conuētionale non idoneum, sibi nō preiudicet quin possit petere residuū in quo pignus non sufficit, secus est in pignore iudiciali vel pretorio.
3 Transactio non rescinditur ex modica lesione.
4 Que remedia cōpetant victori in executione iudicati.
5 Quādo lex presumit sup certo dicit̃ esse p̄sumptio iuris et de iure, contra quam nō admittitur probatio in contrarium.
6 An quando pignus valet minus possit adiudicari creditori inuito pro toto debito.
7 Si pignus captū detur insolutum simpliciter a debitore creditori nō valet talis datio insolutum.
8 Si pignora capta in executione iudicati non reperiunt emptorem an iudex possit expresse ea adiudicare pro toto debito creditori inuito, licet minus valeant.

1 **Si pignora.** Iste. §. videt̃ i litera satis scabiosus ⁊ doctores eū nō declarāt. † Pign⁹ datum insolutū simplr̃ victori per iudicē, p̄sumitur pro toto debito datū. h. d. fm Bar. ⁊ alios. ⁊ gl. idē vident̃ tenere ⁊ procedit iste. §. cōtinuādo semper eundem casum vsq3 ad finē. fm doc. Istud puto esse verū in se, sz video q realr̃ bene extrahatur ex hoc tex. nō quidē in prin. q2 tex. ibi nō loqtur qñ pign⁹ fuit simpliciter adiudicatū creditori vt p3 ibi vsq3 pro ea quantitate q̄ debet̃. nec in scdo: q2 ibi pignus nō fuit adiudicatū: sz ei⁹ possessio loco pignoris retēta: nec in tertio in qua creditor nolebat nisi pro parte crediti pignora tenere: ⁊ sic totus iste tex. nō videt̃ loq qñ pignora capta fuerūt simpliciter adiudicata. Item istud summariū Bar. ⁊ doc. non videt̃ complecti totā seriem tex. nisi dicas q cōplectitur principalē. Nā iste tex. videt̃ tres ptes continere: primo loquit̃ qñ pignora capta pro executione iudicati que nō reperiūt emptorē idoneū debēt p iudicem adiudicari victori p quātitate q̄ debet̃: ⁊ pōdera q tex. non contentus semel simpliciter dixisse adiudicent̃ ipsi cui cōdēnatus est. Iterū repetit adiudicent̃ vtriq3 ea quātitate q̄ debet̃. In scda ibi, nā si creditor, consistit tota difficultas, tex. videt̃ velle q creditor noluit q pignora capta adiudicarentur sibi per iudicem insolutum et sic trāsferret̃ in eū dñium: sed maluit pignora pro credito possidere ⁊ his esse cōtentus: ⁊ sic eorum possessionē: sz nō dñium habere, prout etiā exponūt Iac. de raue. ⁊ Alb. de ro. hic: ⁊ sic possidendo fruct⁹ pignorū acceptor pcipere quousq3 sit sibi satisfactū per debitorē, si voluerit dicta pignora puta fundum rehabere. Nam creditor potius voluit recusare pignora accepta que non reperiebant emptorē ne sibi adiudicarent̃ insolutū cum minus valerent q̄ creditum suū: ⁊ potius voluit ea retinere in causam pignoris: ⁊ interim fructus percipere: quānis computādos in sortem. l. j. ⁊. ij. C. de pigno. acti. quousq3 condemnat⁹ sibi soluat. decidit tex. quod nō possit quid amplius petere. q2 trāsegisse videt̃ qui contentus fuit predia possidere loco pignoris ⁊ nō habere insolutum. Et licet Ang. Imo. ⁊ Raph. cu. dicāt quod ista transactio de qua in tex. nō est vera ⁊ ꝑpria transactio, quia post rem indicatā nō cadit. l. ⁊ post rez iudicatā. ff. de trāsac. imo est potius quedā quasi transactio fm eos: ego puto q istud nō obstat qn possit dici vera ⁊ ꝑpria transactio: q2 qñ transigeretur super eo qđ est indicatū tūc nō valeret, q2 transactio dz fieri de re dubia: ⁊ lite incerta. l. j. ff. de trāsact. q non est vbi snīa transiuit in rez iudi. sed hic nō fuit transactū de eo super quo fuit indica-

tum sed fuit trāsactū super executione circa pignora accepta p executione iam iudicati, q̄ executio sit post sniaz. Et isto mō in h̄ v. nā si creditor. ponit casus notabilis: r ppterea dicūt Dy. r Albe. de ro. hic, q casus istius versi. si pignora. nō est alibi i iure q̄ nō diceremus tenēdo cōmunē. In tertia ibi: nec posse eū, dicit clare vt in lra. sic ergo iste tex. tria dicit. Primo q pignora capta i executiōe iudicati q̄ emptorē nō reperiūt debēt p iudicē adiudicari victori p q̄titate q̄ sibi debet: r ita rescripta impera torū statuerūt. Scdō q si creditor nolit habere pignora isolutū q: sint minoris pretij q̄ sit creditū suū. pōt ea pro credito possidere r fruct⁹ percipere. Tertio q si creditor vellet pignora accepta habere solū p certa quātitate crediti r superfluū cōsequi nō est audiēdus: cōplectēdo totū tex. summa sic. Pignora capta in executionē iudicati si nō reperiāt idoneū emptorē adiudicātur victori p quātitate sibi debita, nisi creditor maluerit pignora p credito possidere q̄ insolutū accipere: r creditor nō pōt pignora capta solū p certa pte crediti tenere r residuū petere. h. d. totus. §. nihil omittēdo. ruminabis tū bñ sensuz v. nā si pignora.

2 † No. pmo ex isto tex. q lz creditor accipiēdo pignus cōuentionale nō idoneū, sibi nō preiudicet quin possit petere residuū in quo pignus nō sufficit. l. creditor qui non idoneū. cū cōcord. ibi traditis in gl. ff. si cer. pe. r l. j. C. de pig. tū secus in pignore iudiciali vel pretorio: q: lz minus valeat, sibi preiudicat, vt hic. iūcta gl. in verbo quā qō. r sic pōdera q pignus iudiciale vel pretoriū, magis preiudicat accipiēti, q̄ cōuētionale. rō, q: in pignore iudiciali vel pretorio facta adiudicatione p iudicē dñiū trāsit in creditorē r pignus efficit suū quasi estimatū tantū q̄tuz esset creditū: secus in pignore ɔuctionali. l. neq̄ pignus. ff. de reg. iu. In alio tū pign⁹ pretoriū vel iudiciale plus pdest q̄ ɔuētionale. nā qui hz rem pignoratā ex cōuētione nō pōt agere aduersus extraneos possessores illius rei nisi prius facta excussione pncipalis debitoris. auf. hoc si debitor. C. de pigno. secus in ptorio pignore q: possum non excusso prius principali agere actione i factum aduersus extraneos possessores ad quorū manus perue nerit res in quā missum erā: r sic habebā pignus ptoriū ita sing. tenet Bal. in. l. j. in. ij. col. C. de reuocā. his q̄ in frau. credi. q: fm eū eo imperio quo missus sum in posses. eodē debeo tueri. l. si qs missus. ff. ne vis fiat ei. Scdō ex isto tex. subtilr notat Are. in

3 l. si qs cū alr. in. viij. col. ff. de ver. ob. hic esse casuz singu. † q trāsactio nō rescindit ex immodica lesiōe. r sic remedio. l. ij. C. de rescin. vēdi. Nā i hic dr q qñ debitor volūtarie accepit pign⁹ insolutū. lz pl⁹ sibi debeat q̄ valeat pignus, tū nihil plus pōt petere: r sic satis declarat q in isto casu nō dz locū remediū. d. l. ij. et ad hoc pbādum dicit iurisc̄ō. hic, q ideo nō pōt peti aliqd pl⁹: q: vr esse trāsactū super reliquo. r sic vbi est trāsactio non potest aliqs conq̄ri p remediū. d. l. ij. nec obstat rñsio Ludo. ro. in. d. l. si quis cū aliter, q istud facit hic autoritas iudicis: q: fz Are. istō videt esse cōtra verba huius litere ibi, velut pacto transegisse de cetero vr. nam si in pacto esset hic plus. s. autoritas iudicis, vt dicit Ludo. certe trāsactio nō esset similis huic pacto: r tū iurisc̄ō. hic ad pbandū dictū suum de pacto vtitur simili trāsactione. tu dic q iste tex. non facit, q: nō loquitur de transactione simplici: sed declarata: q: hic non solū data fuerunt pignora insolutū, sz etiam creditor dixit se eis esse contentū. ibi, his esse cōtēt⁹. r. j. dū dicit qui contētus fuit pignora possidere: r talia verba sunt

4 q̄ operant istū effectū. † Glo. ij. in verbo addicant enumerat quatuor remedia cōpetentia victori in executione iudicati: r fm Imo. est glo. ordi. r magistra. In hac materia. r est gl. aurea fm Bal. in. l. ordo. in. ij. no. C. de execu. rei iudi. Primū remedium, q pignora capta quasi pignora retineat, nō faciēdo sibi adñci insolutū, quo casu fructus percepti computarentur in sortē, r sic extenuarēt r creditū. l. i. r. ij. C. de pig. acti. r ppterea tex. dicit si creditor maluerit. In quarto remedio q creditor possit īpetrāre a principe dñium illius rei capte pro executiōe iudicati q̄ propter calliditatē victi emptorē nō reperit: dic q idē etiā, poterit īpetrari a iudice, p tex. in. l. ordo. C. de execu. rei iu. Et ita tenent Bal. r Sali. in. d. l. fi. C. si in cām iudicati. Raph. cu. r. d. Alex. hic. Glo. in verbo cōtent⁹ ista gl. est etiā aurea fm Bal. in. l. ordo. in. ij. no. C. de execu. rei iu. r declarat istū tex. vt pcedat qñ iudex pignus acceptū assignauit simpliciter insolutum victori vel ipse victor simpliciter accepisset insolutū, tunc presumit da tū r acceptū pro toto debito. adeo q nō admitteret pbatio in

5 cōtrariū, † q: cū lex psumat sup certo, dicit esse presumptio iuris r de iure. cōtra quā nō admittit pbatio. l. fine possidetis. C. de pba. r c. is qui fidem. cū glo. de sponsa. secus qñ iudex limitate daret pro certa quātitate, prout quotidie fit. tūc non censeret p toto debito, quēadmodū etiā si ipse creditor partem debiti limitatā acciperet. l. si ex maiore. C. de excep. allegata hic i gl. pe. i verbo de cetero. Isto. diligēter istā gl. que vult, q dicatur esse presumptio iuris r de iure qñ lex sup certo presumit. Et adhoc istaz glo. notat r reputat sing. Bal. in. c. qm̄ frequenter. in princ. in. v⁹ col. vt lite non conte. lz eam corrupte alleget in. §. sz r illud. j. c. l. Sz est in isto. §. alibi gl. in. c. ferrū. l. dist. r in. c. fraternitatem. liij. dist. tenēt, q qñ lex presumit r super presumto aliquid certi statuit, tunc videt esse presumptio iuris, r de iure contra quam non admittit probatio iuris in cōtrariuz, intellige nisi p ɔfessionē ptis vt est gl. reputata sing. in. §. aliō in aut. de equa. do. colla. vij. quā sequunt bar. Bal. r alij in aut. sz iā necesse. C. de do. ante nup. sz est alia gl. i. l. in ɔctib⁹. in princi. in verbo nullo mō. et ibi Bal. no. C. de non nu. pecu. etiā si esset tacita r ficta cōfessio, vt pulchre r signāter tz Bar. in. l. absentē. in pe. col. ff. de pe. In ea. glo. ibi. siue etiā victor dicat cū victus r iudex nō cōsentiant ista verba gl. sunt ambigua r obscura. r fm Pau. de cast. istō nō pōt contingere nisi qñ pignora plus valent q̄ debeatur: r nō reperit emptor, r cōdēnatus non soluit, tūc victor potest dicere q vult illa bona insolutū pro toto debito lz plus valeant: r propter hoc victus r iudex nō consentiunt vt dicit gloss. r istud fm Pau. de ca. pōt esse duplici rōne. Prima q: al's creditori afficeret iniuria q: cogeret emere. ɔ regu. l. nec emere. C. de iu. deli. Secūda r melior rō, q: sicut pignora adiudicant victori p toto debito etiā qñ min⁹ valēt: r nō repit emptor: ita ecōtra, si pl⁹ valēt q̄ debeat postq̄ nō reperit emptor r cōdēnatus non soluit, in eius odium adiudicant creditori p summa debita et non tenetur victor aliquid pfundere. r fm Pau. de ca. istud videtur iustum, q: si vnū statuit cōtra victorē qñ res capte minus valent: equum videt vt aliud statuat pro eo, lz valeat plus. q̄uis nō tangatur per doc. hic fm eū, sz pro certo dura. vr hec opi. Pau. de cast. cū iudex possit adiudicare pro rata crediti puta duas partes ex reb⁹ pignori captis: r aliā tertiam reseruare debitori. Nec

6 est verū † q qñ pign⁹ minus valet q possit adiudicari pro toto debito creditore inuito: vt statim dicā. j. extra glo. imo dz iudex adiudicare p rata parte prout quotidie fit: r de cōsuetudine seruatur: vt hic dicit glo. al's, si iudex secus faceret grauaret partez, bene verū est q iudex simpliciter adiudicādo intelligitur p toto debito vt hic fm cōmunia. Unde intellige scdō modo istā glo. prout etiā intelligit. d. Alex. q victor dicebat pignus nō valere tantū q̄tū est debitū: victus aūt r iudex nō cōsentiebāt: tamē iudex simpliciter adiudicat, videtur p toto debito adiudicare: et nihil vltra poterit victor petere. Et istud magis congruit verbis glosse. Glo. in vbo q̄ qō, diuiditur in duas partes. In pma declarat tex. in illo verbo q̄ qō. et in alio verbo amplius. In secunda cōtra tex. opponit r dupliciter soluit. scda ibi sed quidaz dicunt. In si. glo. distinguet p Bar. in. j. oppo. r adde inquātum in pmo mēbro tenet q datū insolutū simpliciter a parte ni

7 hil valet, r sic si † pignus captū det insolutū simpliciter a debitore creditori, nō vz talis insolutū datio, cū in ea nō exprimat pretium certū, r est silis emptiōi. l. iij. ff. pro emptore. r l. si pdiū. C. de euic. sz emptio sine ptio certo in nihilo valet. §. ptiū. in insti. de cōtrahen. emp. Et cum Bar. simplr tenet Ang. hic. Contrariū, r melius, tenent alij. Imo. Raph. cu. Pau. de ca. et domi. Alex. q: pretiū dicit esse certū ex quo insolutū datio simplex videtur facta pro toto debito in quo victus fuit cōdēnatus per sniam. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interro. acti. r in emptione sufficit pretiū esse certū per se vel per relationē ad aliud. p regu. l. ait ptor. §. i. s. eo. r in specie est tex. in. l. hec vēditio. §. hmōi. ff. de contrahē. emp. Ad idem tex. in. l. q̄uis. al's incipit calipodi⁹ ff. de solu. vbi quātitas dotis dicitur esse certa que potest certificari per relationē ad predia in dotem tradita. et ibi bar. sibimet cōtrarius, tenet, q qñ debitor dat insolutum rem creditori simpliciter, intelligitur pro toto debito dedisse: et sic valet et tenet.

8 † Extra glo. pro intellectu litere et glossarū q̄ro, qñ pignora capta in executiōem iudicati non reperiunt emptorez, an possit iudex expresse ea adiudicare pro toto debito creditore inuito: lz minus valeant, ita quod aliud petere nō possit. Bar. hic circa finem tenet qō sic: qō quando insolutum datio pignorum captorum fit simpliciter a iudice, intelligitur pro toto debito, quāuis creditor contradicat. Idem videtur tenere gl. in. l. ordo. in glo. j. C. de executio. rei iudi. que dicit, quod creditor habet necesse capere insolutum pignora capta pro toto debito. etiam si minus valeant. Si ergo necesse habet: ergo inuitus r contradicens cogitur. Contrarium videtur sentire glo. hic in verbo addicantur dum dicit si magis velit addicantur sibi pro quantitate debita non pro minori. Idem expresse tenet Raph. cuma. hic quia fm eum durum videtur quod creditor inuitus et contradicens cogatur acceptare captum pro toto suo credito: quod minus valet per hoc quod emptorem non reperiat. Nam fm eum, si creditor petat sibi dari insolutuz pro iusto pretio: debet hoc fieri per dictam. l. fina. C. de iure domi. impet. r iudex de consuetudine istud facit vt tenet glo. supra in verbo contentus: sed ad istā duritiem Rapha. respondet subtiliter domin⁹ Petrus de besu. q creditor

creditor habet qd sibi imputet:cum potuerit ista pignora qñ pu
blice subhastabant̄ ⁊ querebat̄ emptor:tanꝙ tertius emptor ha
bere iusto pretio.l.ij.C.si in cau.iudi.⁊ glo.ij.in ver.cōtētus.⁊ pō
terat illud pretium cōpensare:vnde si hoc nō fecit sibi imputet:si
nunc cogitur duriorem viam pati:debebat eñi a principio aliaꝫ
viam tutiorem eligere:vt.l.si mulier.§.fi.in fi.ff.ꝙ me.cau.tamen
ista secunda opi.est equior ⁊ tutior quam etiam in effectu tenent
Imo.⁊ domi.Alexan.

1 ☞Tertius ꝯtradictor qui nō fuit in iudicio potest impedire
executionem late sententie contra alium mouendo questionem
de proprietate.

2 Iudex exequens sententiam habet cognitionē de questionibus
emergentibus super rebus captis in causam iudicati.

3 Executio sñie facta parte nō citata ⁊ sic nō seruato iuris ordine
debet reuocari officio iudicis adhibita summaria cognitione.

4 Iudex exequens debet causas coram eo emergentes summatim
cognoscere ⁊ expedire.

5 Sñia lata in summario iudicio nō hꝫ preiudicare in ordinario,
si ꝙ fuit deductum in summario deducatur in plenario.

6 Summaria cause cognitio ⁊ interlocutoria lꝫ non ꝓsint quo ad
dandā exceptionē rei iudicate prosunt tñ quo ad vsucapionem.

7 Missus in possessionem ex causa iudicati possidet sicut creditor
conuentionalis.

8 Si quis opponat causam ꝓprietatis cōtra executionem sñie:an
incūbat sibi probare de proprietate:an vero misso in posses.

9 Ratio posses.quā habet tertius contradictor potest impedire
executionem sententie.

10 Si posses.quā habet cōtradictor processit vitio debitoris cōdem
nati qui dolo desiit possidere vt creditores suos fraudaret,an ta
lis posses.impediet executionem iudicati.

11 Alienatio facta in fraudem creditorum an valeat.

12 Vis dominii debitoris potest transferri in creditoreꝫ pro execu
tione iudicati saluo iure posses.tertii.

13 Post adiudicationem pignorum factam creditori res iudicata
prodest creditori ad vsucapionem faciendam cōcurrentibus ne
cessariis ad vsucapionem.

14 Qui mittitur in posses.ex causa iudicati an possideat.

15 Missus in posses.ex causa iudicati an habeat interdictuꝫ vnde
vi ⁊ vti possidetis.

16 An ⁊ qñ tertius se opponens possit impedire executionem sñie
contra alium late.

17 Si ex forma statuti non potest appellari a certo actu intelligit̄
quo ad ipsos litigantes:non autem quo ad tertium cōparenteꝫ
pro interesse suo.

18 Si duo petant eādem mulierem in vxorem ⁊ alter eorum prius
probet nō est illi adiudicanda etiam cum cautione indēnitatis
alterius.

19 Quando fit executio sententie nō iure petita sed in alia:quilibet
ostendens summatim de iure suo in illa re non petita impedit
executionem sententie.

Si super rebus.

Qñ per tertiū ꝯtradictorē mo
uetur questio emergens super
rebus captis in causam iudicati,summarie discutitur ꝑ iudicem
exequentem:⁊ cognitio facta in ista causa summaria nō preiudi
cat in ordinaria postea mouēda:⁊ post pignus addictū creditori
res iudicata ad vsucapionē ꝓficiet.h.d.vsqꝫ ad.§.sed ⁊ illō.Est
notabilis ⁊ vtilis.§.ſm Pau.de ca.⁊ certe multa bona in practi
ca ex isto tex.colligunt̄,que statim notabo.Diuiditur iste.§.ſm
Bar.⁊ alios i quinqꝫ partes.In prima ponit cuius sit cognitio
q̄onis emergētis sup pignoribus captis.⁊ sic primo determinat
personas q̄ habēt cognoscere de ista q̄one emergenti.In secūda
ponit qs sit effectus cognitiōis si appareat rem esse debitoris cō
demnati.In tertia qualiter debeat adhiberi ista cognitio.Quar
to quis sit effectus si appareat rem esse tertii cōtradictoris mouē
tis cōtrouersiā.Quinto qs sit effectus cognitionis iā facte:qr ap
paruit rē esse debitoris cōdēnati.scđa ibi:⁊ si cognouerit.tertia
ibi:sed sciēdū.quarta ibi:nec sñiam eoꝝ.quinta ⁊ vltima ibi:nec
1 eū cui restituta est.¶†No.j.ꝙ terti⁹ cōtradictor q nō fuit in iu
dicio potest impedire executionem late sñie cōtra aliū,mouēdo
q̄onem de ꝓprietate rerū in quas fit executio:qđ Raph.cu.repu
tat singularissimū.sed quomodo ꝓcedat statim.j.dicet̄:imo mo
uendo questioneꝫ de sola possessione impediret executionē sñie
2 ſm gl.j.hic cōiter approbatam:vbi dicetur.¶†Scđo no.ꝙ iu
dex exequens sñiam habet cognitionē de q̄onibus emergētibus
super rebus captis in causam iudicati,non solum inter easdem
personas inter quas fit executio ⁊ que fuerant coram eo in iudi
cio principali:sed etiam inter tertiū se opponentem cuius alias
non fuisset iudex cōpetens:⁊ sic iudex cognoscit de incidenti vel
emergenti:etiam vbi questio respicit nouam personam:quāuis
alias non esset iudex competens,de quo habetur in.l.quoties.C.
de iudi.⁊ in.l.j.C.de ordi.iudi.Intellige istum tex.quādo nulla
alia sunt bona mobilia nec immobilia que sine cōtrouersia capi
possint,als executor deberet dimittere ista pignora sup quibus
cōtrouersia mouetur:⁊ alia pignora expedita capere de quibus
non fit cōtrouersia.vt est tex.j.proximo.§.per quē limitatur tex.
noster ſm Raph.cu.Pau.de ca.⁊.d.Alex.Scđo intellige istum
tex.vt ꝓcedat qñ res capte in causam iudicati nōduꝫ sunt distra
cte:nec iure pignoris adiudicate creditori.Naꝫ post hec cessaret
summariam cognitio huius tex.⁊ esset ordinarie ꝓcedendum:vt
est tex.in.§.si post addictum,j.ea.l.⁊ glo.j.hic in fi.vnde per istū
3 tex.tenet Bart.in.§.in venditionē.in.ij.col.s.ea.l.ꝙ†si facta sit
executio sñie ꝑte nō citata,⁊ sic nō seruato ordine iuris,⁊ captū
sit pignus:certe ante venditionē illius pignoris reuocabit̄ offi
cio iudicis adhibita summaria cognitiōe:vt hoc tex.sed post fa
ctam venditionem haberet necesse ordinari ⁊ vēdicare per.d.§.
si post addictum.Itē istū tex.allegat notabiliter Bar.in.l.iuste
possidet.i.j.co.ff.de acquirē.pos.ꝙ si creditor titii in executionē
iudicati mittitur in possessionē rerū alteri⁹ tanꝙ sint titii,talis
missio ex primo decreto valet ⁊ tenet:sꝫ ille cuius sunt res admit
titur ad cōtradicendū,⁊ de hac cōtradictione summarie cogno
scet̄.vt hoc tex.sꝫ post interpositū scđꝫ decretū ⁊ sic post adiudi
cationē nō audiret̄ nisi ordīarie dato libello.d.§.si post aditū.j.
4 ea.lege.¶†Tertio nota ꝙ iudex exequēs debet causas corā eo
emergentes summatim cognoscere ⁊ expedire.⁊ sic sine libello ⁊
litis cōtestatione.vt fuit dictū post Bar.in.l.intra.s.e.Itē semi
plene probationes sufficiēt cū nō agat̄ de pleno preiudicio.l.iij.
§.cause cognitio.ff.de carbo.edic.⁊.l.j.§.si ea.ff.de vētre in pos.
mittē.Bar.hic in.ij.opp.⁊ latius in extrauagāti ad reprimendū
in verbo summarie.cū cōcordātiis traditis per do.Alex.⁊ sic suf
ficiet ꝓbatio ꝑ vnū testē prout tenet Spec.in ti.de primo ⁊ scđo
decreto.i.§.restat.in ver.sꝫ qualiter.⁊ in ti.de offi.iudi.§.postre
mo.in versic.vj.vbi multa tractat de ista summaria cognitione.
5 ¶†Quarto nota ꝙ sentētia lata i summario iudicio nō habet
preiudicare in iudicio ordinario,si illud idē qđ fuit deductū in
iudicio summario:nūc deducat̄ i plenario.facit.l.pe.cū gl.ff.de
his qui sunt sui vel alie.iur.⁊ in.l.si quis a liberis.§.si vel parēs.
ff.de libe.agno.ꝑ Bar.in.l.j.C.de ordi.cogni.⁊ in.l.qui rome.§.
duo fratres.in.v.opposi.ff.de verb.obli.Et ideo si fuit opposita
exceptio nullitatis sñie ad impediendum eius executionē ⁊ pro
nuntiatū fuit executionē debere fieri illa exceptione nō obstāte:
certe nō impediret cōdēnatus facta executione postea in iudicio
ordinario ꝑncipaliter facere declarare illā sñiaꝫ esse nullā:⁊ face
re retractari illā executionē pri⁹ factā:⁊ similiter ecōtra si fuisset
pronūtiatum executionē sententie nō debere fieri ꝓpter nullita
tem oppositā.Certe nō impedietur victor agere ordinarie ⁊ pete
re declarari sentētiā esse validam quo facto mittetur executioni
ita per istū tex.singulariter tenet Bar.in.l.j.C.quādo prouo.nō
est neces.in pe.col.in vsi.nūc videndū est qñ de nullitate agit̄ ꝑn
cipaliter:⁊ in vlti.col.in ver.quero vtrū sicut condēnatus:quem
6 in specie referūt Pau.de ca.⁊.d.Alex.hic.¶†Quinto no.ex fi.
tex.ꝙ licet summaria cause cognitio ⁊ interlocutoria nō prosint
quo ad dandā exceptionē rei iudicate:quin denuo possit ordia
rie agi:vt dixi in precedenti notabili:nec quo ad transferendum
dñium:ꝓdest tñ quo ad vsucapionem:⁊ istud dupliciter itelligi
tur.s.inchoandam eo casu quo fuerit res adiudicata ⁊ tradita il
li tertio contradictori:cum habeat titulū sñie interlocutorie.l.
pōponius.§.si iussu.ff.de acqui.pos.Secūdo potest intelligi ꝙ
prodest creditori quo ad vsucapionē interrumpendam que erat
inchoata cōtra debitorē condēnatum:si iudex declarauerit rem
7 esse debitoris cōdemnati.¶†Et sic not.correlarie ex hoc tex.ꝙ
missus in possessionē ex causa iudicati possidet sicut creditor cō
uentionalis:⁊ ideo per talē immissionē interrūpitur naturaliter
vsucapio alterius:⁊ istum tex.in fi.Bar.in.l.celsus.in.iiij.col.in
versi.sed pone ꝙ aliquis.ff.de vsucapio.multuꝫ notat ⁊ reputat
esse singularē:⁊ nō esse alibi in iure:⁊ multū sibi spiritū turbasse
ꝙ per missionē i possessionē causa rei seruāde si tradita sit ab eo
qui naturaliter ⁊ ciuiliter possidet interrūpitur ꝑscriptio,dicaꝫ
j.in glo.in verbo integris.vbi gloss.vtrumqꝫ intellectum ponit.
¶Gl.j.in verbo ꝯtrouersia fiat.diuidit̄ i duas ꝑtes.In pma du
pliciter declarat tex.In scđa remouet cōtrarium.scđa ibi:et dic
hoc fieri ante aditionē.¶In eadē gl.ibi:iure dñii,habes ꝙ iste
§.ꝓcedit qñ tertius cōtradictor facit cōtrouersiam de ꝓprietate
rerum que sunt capte in executionē iudicati:vel etiā de sola pos
8 sessione.†Circa primum quando fit controuersia de proprietate
cui incumbat onus probādi an misso in possessioneꝫ vt probet
rem esse debitoris,an vero contradictori:dic vt hic per Bar.cō
cludentem ꝙ ei qui nō erit in possessione incumbit onus ꝓban
di:siue sit questio possessionis siue dominii per glo.in.l.ob mari
torum.C.ne vxor pro marito.Idem tenet Bart.in.l.is cui.§.bo
norum.in fi.ff.vt in pos.lega.⁊ ꝙ late tradit Bart.in.l.quidā in

suo.ff.de condi.insti/Limita notabiliter ⁊ egregie ſm Bal.in.l.
etiã.in.iij.col.C.de execu.rei indi.ꝙ lz sit verum ꝙ tertius possi
dens presumatur dñs ad impediendã executionẽ snie:vt hic per
Bar.tñ hoc est verũ si ille terti⁹ hoc in specie alleget.s.ꝙ nõ solũ
possidet:sed etiã qd est est dñs,alias succumberet.qꝛ illd pſumit
lex debet allegari a parte.l.si adulteriũ cũ incestu.§.idem pollio
ni.ibi vtiqꝫ si error alleget.ff.de adul.qd no.ad practicã:qꝛ multi
inaduertenter in hoc errarent.Idem tenet Bar.in.l.rem alienã.
in.ij.col.in ver.quero circa istã partẽ.ff.de pigno.actio.⁊ in.l.cũ
quid.in vlt.col.vbi dixi.ff.si cer.pet.Sali.in.l.certi iuris.C.loca.
do.Alex.hic:⁊ in cõsi.xciiij.ij.vol.qd incipit:in causa ⁊ lite ver-
tente corã arbitris.in.iij.col.⁊ in cõsil.cxxxvij.scdi volu.qd inci.
9 in causa ⁊ lite vertente inter lancelotũ.in.ij.col.¶†Circa ſm,qñ
cõtradictor mouet cõtrouersiã solũ ratiõe possessionis pignor,
habes bene notare ꝙ rõne solius possessionis quã habet terti⁹
cõtradictor potest impedire executionẽ snie,per istã gl.Bal.alle
gat tex.in.l.fi.C.si per vim vel alio modo.vbi nõ debet qs priua
ri sua possessione sine iudicio summario,⁊ sic nisi citet ⁊ audiat
cũ ista gl.transeunt cõiter doc.hic.Adde.d.Abb.in.c.cũ super
ad fi.extra eo.d.Alex.in.l.si marito.in pn.in.iij.col.ff.solu.mat.
Sz caue ꝙ iste tex.in ver.de ꝓprietate.videt sentire secus esse si
de possessione.gl.j.hic diuinãdo dicit ꝙ hic cõstabat debitorem
possidere/dic ꝙ meli⁹ ꝙ iste tex.ĩ pn.simpliciter dicit ꝯtrouersia
fiat nõ distiguẽdo an de ꝓprietate:vel de possessiõe,licet postea
subiiciat qñ erat ꝯtrouersia d ꝓprietate/Ex ista gl.dicunt Ang.
Imo.⁊.d.Alex.colligi practicã qñ possidẽs suspicat ꝙ ali⁹ pe-
tat executionẽ snie in reb⁹ a se possessis,ꝓtestari dz victori ꝙ in
talib⁹ reb⁹ nõ ꝓcedat ad executionẽ nec aliquã nouitatẽ faciat
eo qꝛ sunt sue vel a se possesse.idẽ tz Bal.in.l.ob maritorũ.C.ne
vx.ꝓ mari.vbi subdit ꝙ si executio fiat pendente dicta ꝓtesta-
tiõe erit nulla p.§.sup hoc.ĩ aut.vt nulli iud.colla.ix/Tu dic me
li⁹ ſm Raph.cu.⁊ Pau.de ca.ꝙ talis ꝓtestatio dz fieri corã iu-
dice ⁊ nõ soli parti,ꝙ in talib⁹ rebus nulla fiat nouitas ipso nõ
10 requisito ⁊ audito:cũ ptẽdebat habere potiora iura/¶†Iuxta
istã gl.querit Bar.qd si possessio quã habet cõtradictor proce-
dit vitio debitoris ꝯdẽnati q dolo desijt possidere vt creditores
suos fraudaret.an talis possessio impediret executionez iudicati
tenet ꝙ sic.Nisi pri⁹ ꝯtra illũ tertiũ agat reuocatoria.ꝑ illũ tex.
in.§.itẽ si qs ĩ fraudẽ.insti.de actio.⁊.l.j.§.necessario vbi ẽt Bar.
in fi.idẽ no.ff.si ven.noĩe mulie.in posse.mis.ea.possess.¶Fallit
fauore vltime volũtatis vbi etiã ꝯ emptorẽ fit missio.l.si legator
ff.vt in pos.lega.⁊.l.certa est forma.C.e.⁊ cũ Bar.tz indistincte.d.
Alex.hic.Adde Bar.in.l.si qs missum.§.iudex.ĩ pe.q.ff.de dã.
infec.⁊ in repe.l.iij.ĩ.viij.col.⁊ duab⁹ seq̃ntib⁹.C.de pig.d.Ant.
de bu.in.c.qꝛ.v.in vlti.q.de iud.Pe.de ancha.in consi.cl.inci.in
causa vẽtilat inter dñam Aitanillã/mihi placet cõcordia.Bal.
in.d.l.ob maritorũ.quã ẽt tenet Pau.de cast.hic:ꝙ qñ debitor
alienauit seu dolo desijt possidere in fraudem executionis snie:
puta post litẽ motã tũc procedit opi.Cy.in.l.vnica.in.ix.q.C.de
alie.iudi.mu.cau.fac.quã etiã refert Bar.vt recta via possit fieri
executio snie cõtra illũ tertiũ possessorẽ nõ facta aliter rescissiõe
cõtract⁹.⁊ dicit Pau.de ca.ꝙ istũ casum habuit de facto in cau
sa dñi Simonis petri de Camino/Aut debitor alienauit vel do
lo desijt possidere ante litẽ motã:⁊ tũc opz ꝙ via ordinaria:⁊ sic
actione in factũ agat ad rescissionem alienationis ꝓbata fraude,
iuxta gl.in.l.fulcinius.§.si aduersus.ff.ex qui.cau.in pos.eat.et
creditor ius suũ sup illa cõsequetur:⁊ ita ꝓcedit opi.Bar.⁊ cõis
11 Cõfirmo,qꝛ qñ†alienatio fit in fraudez creditor valet ⁊ tenet.⁊
tũc sunt necessarie actiones reuocatorie:pnt declarat Bar.in.l.
post ꝯtũ in.iij.co.ff.de dona.ita etiã tz Bal.in.d.l.certa est for
ma.⁊ ista cõcordia pl⁹ placet ꝙ alia.Bal.⁊ Sali.in.l.ignoti.C.
12 de reuo.his q̃ in frau.cre.hic relata p Bar.¶†In sequẽti qõne
tenet Bar.ꝙ ius dñij.debitoris potest transferri in creditorẽ ꝑ
executione iudicati,saluo iure possessionis tertij p.l.si finita.§.si
de vectigalibus.ff.de dam.infec.vbi vtile dñium emphyteote ꝓ
pter contumaciã transfert in actorem remanente firmo alio iure
tertij.Adde gl.notabilẽ in.l.si fundũ.ff.de fun.dota.vbi gl.no-
tabiliter ponit,ꝙ vir potest adipisci dñium solũ,sine possessiõe:
vt ibi in gl/Lz Bar.hoc limitet esse verum si terti⁹ possessor cõ
fiteatur debitorẽ esse dñz alias secus.per.§.pe.⁊ fi.j.ea.l.⁊ sequit
Bal.i.l.etiã.in.ij.col.C.de execu.rei indi.tamẽ Raph.cu.Pau.
de ca.⁊.d.Alex.impugnat istã limitationẽ ⁊ bene:qꝛ tex.in.d.§.
penulti.⁊ fi.loquit in noĩe debitoris a quo creditor vult extor-
quere pecuniã:sz hic creditor a possessore nihil vult extorquere,
ideo de eius cõfessione vel negatione non est curãdum.ita tenet
quicqd teneat idem Bal.in.d.l.ob maritorũ.C.ne vxor ꝓ mari.
13 ¶†Gl.in verbo integris.ponit duos intellectus ad tex.Pri-
mus intellect⁹ est,ꝙ post addictionem ⁊ adiudicationẽ pignor
factaz creditori,res iudicata proderit ipsi creditori ad vsucapio
nem faciendam concurrentibus necessarijs ad vsucapionem:vt
possessione ⁊ bona fide:qꝛ lz non esset debitoris tamẽ vsucapiet,
per.l.pomponius.§.si iussu.ff.de acquir.pos.Iste prim⁹ intelle
ctus est verus:⁊ de plano procedit ſm scribentes oẽs/Secundo
modo intelligit glo.ꝙ loquatur de vsucapione interrumpenda
que erat inchoata contra debitorẽ per illum tertiũ cõtradictorẽ.
naz si talis res fuerit assignata creditori ex primo decreto,inter
rumpetur prescriptio illius.l.naturaliter.in prin.ff.de vsucapio.
Iste secũdus intellect⁹ ſm scribentes nullatenus potest ꝓcede-
re,quia cũ iste creditor missus in possessionẽ ex causa iudicati nõ
possideat:sed habeat solũ tenutam ⁊ nudam detẽtationẽ.l.iij.§.
fi.ff.de acq.pos.⁊.d.l.si duo.§.creditores.j.vti possi.ergo nõ põt
vsucapionẽ per aliũ inchoatã interrũpere:vt.l.misso.ff.ꝓ empt.
⁊.l.ij.in prin.ff.pro herede.qꝛ cũ ille tertius nõ desinat possidere
saltẽ ciuiliter:ergo non interrũpitur prescriptio,cũ sola ciuilis
sufficiat ad prescriptionẽ.ſm gl.Barto.⁊ alios in.l.iij.§.ex con
trario.ff.de acquir.possess/Bar.volẽs sustinere scdm intellectuz,
impugnauit assumptum gl.ꝙ imo quando datur tenuta in exe
cutionem iudicati trãsferatur possessio lz secus qñ cõceditur ex
alijs causis ꝙ iudicati.d.l.iij.§.fina.et.d.l.si duo.§.creditores.si
ergo immissus autoritate rei iudicate possidet,ergo ali⁹ desinit
possidere,per.d.l.iij.§.ex pluribus.ergo interrumpitur prescri-
ptio.d.l.naturaliter/Motus fuit precipue per tex.in.l.postq̃.§.
imperator.ff.vt lega.no.caue.vbi ꝓpter contumaciã heredis nõ
cauentis,trãsfertur possessio in aduersarium.sed ꝓ certo ille tex.
non facit,qꝛ fundamẽtũ Bar.est propter executionẽ iudicati:lz
ibi nõ potest dici facta missio ex causa iudicati,cũ illa snia nõdũ
transiuerat in rem iudicatam:ex quo erat appellatum,⁊ pẽdebat
appellatio,⁊ appellatione pendente autoritate rescripti impera
toris prestatur illa cautio:⁊ si non prestetur in odiũ cõtumacis
trãsfert possessio in fideicõmissariũ:⁊ ſm Imol.cũ ibi sit casus
specialis non est extendẽdus ad alios casus.l.ius singulare.⁊.l.
ꝙ vero contra.ff.de legi.⁊ ꝙ ibi sit speciale,tenet etiã Cy.in.l.cũ
proponas.in.xiiij.q.C.de bo.auto.iudi.pos.Bal.ĩ.c.contingit.
in.xvi.col.de dolo ⁊ contu.vbi dicit esse speciale ĩ executione vl-
time voluntatis:vnde regulariter contra.⁊ standum est regule.
Idẽ ꝙ ibi sit speciale,tenet etiã Cy.in aut.ei qui iurat.in.viij.q.
C.de bo.auto.iudi.pos.cum⁹ Bart.simpliciter tenẽt Pau.de ca.
⁊ do.Pet.de bexu.hic.idẽ late tenet Are.ꝑ duas col.in.d.l.iij.
§.fi.in quinto notabili.ff.de acquir.pos.inherendo tamen soluz
fundamentis Bart/contrarium ⁊ melius tenẽt Imo.Rapha.
cu.⁊.d.Alex.hic,per tex.in.l.iij.C.qui poti.ĩ pigno.habet.in v.
14 seruandi iudicati.⁊ sic†qui mittitur in possessionẽ ex causa iudi
cati.mittitur causa seruãdi iudicati:vt ibi dicit litera:ergo nõ vt
possideat.d.l.iij.§.fi.ff.de acquir.pos.idem tenet Bal.in.consen
taneum.in.v.co.C.quõ ⁊ qñ iudex.vbi dicit,ꝙ istud dictũ Bar.
15 est nouum sed non est verũ:qꝛ sequeret†ꝙ missus in possessionẽ
causa iudicati haberet interdictũ vnde vi ⁊ vti possidetis.si vñ
esset ꝙ possideret:⁊ tamẽ istud est cõtra tex.in.d.l.si duo.§.cre-
ditores.ff.vti posside.idẽ Bal.in.l.etiaz.in prin.C.de execu.rei
indi.dicit,ꝙ opi.Bart.est singularis.sed nõ approbatur a pra-
cticis aduocatis,ꝓpter.d.l.iij.§.fi.⁊.d.l.si duo.§.creditores.idẽ
cõtra Bar.tenet etiam Bal.in.c.cõtingit.in.xvi.col.de dolo et
ꝯtuma.⁊ in.l.si finita.§.nõ autẽ.in pe.col.ff.de dã.ĩfec/Vltra scri
bentes aduerte:lz Bar.⁊ oẽs indifferenter faciãt differentiã inter
pmã ⁊ scdam lecturã glo.qꝛ prima de plano ꝓcedit/secũda non.
certe etiam scda ita de plano procedit sicut prima data paritate
terminorum.Nam prima lectura non potest procedere quando
sola tenuta est concessa ex causa iudicati:qꝛ cũ non possideat nõ
potest causari vsucapio,que sine possessione ꝓcedere non põt.l.
sine possessione.ff.de vsuca.⁊ isto modo nec secũda lectura ꝓce-
det.intelligitur ergo prima lectura:pnt expresse glo.⁊ oẽs intel-
ligunt,quãdo facta est addictio ⁊ sic adiudicatio ex scdo decre-
to:tunc qꝛ trãsfertur possessio procedit vsucapio.in istis termi-
nis etiã procederet scda lectura glos.quãdo facta esset addictio
ipsi creditori ⁊ sic adiudicatio ex secũdo decreto:qꝛ cũ in eũ trãs
ferret possessio etiam induceret interruptio inchoate per aliuz.
16 ¶†Extra gl.querit vtiliter Barto.⁊ est materia que quotidie
versatur in practica:an ⁊ quãdo tertius se opponens possit im-
pedire executionem sententie cõtra alium late:⁊ distinguit post
Inno.faciendo tres casus principales,⁊ vniuscuiusqꝫ rationez
assignat vt hic per eum:cũ quo ceteri trãseunt.⁊ per eundem in.l.
ita tamen.§.quoties.ff.ad trebel.⁊ in.l.penul.per illuz tex.⁊ ibi
Bal.ff.de peti.here.Bal.in.c.qm̃.frequenter.§.fi.vt lite nõ con
testa.d.Abb.vbi limitat in consi.iij.secũdi vol.qd incipit:nitar
in presenti causa.in.x.q.Ponunt Cano.in.c.cũ super.de re iud.
presertim Bal.in.j.iij.⁊.iiij.co.d.Alle.in consi.xvij.primi volu-
minis qd incipit.requisitus in causa vertente inter nõnullos cre
ditores.Adde primo pro ampliatione hui⁹ doctrine.ꝙ quãdo
tertius comparet ad impediendũ executionem snie ratione sui
interesse:⁊ allegat nullitatem sententie non poterit contra eum

replicari ꝙ sunt late tres sententie conformes:cōtra quarū executionē nō potest amplius opponi ne nullitate:vt est tex.in cle. j.de re iud.qꝛ cū illa clemē.sit exorbitās nō debet extendi ad tertiū se opponētē executioni,ſm Jo.de lig.ꝛ alios in.d.cle.j.ꝛ sic etiam si essent tres sniē:tertius cōparens pro suo interesse potest impedire executionem.Adde bene facere text.in.d.c.cū sup de re iudi.ꝛ ibi Bal.in.j.col.ad fi.ad hoc no.ꝛ dicit ibi esse casū notabilem,ꝙ tres sniē suspēdūtur quo ad executionē ꝑpter nouū appellatorem:ꝛ ita dicit nō obstare.d.cle.j.Ad idem facit bonꝰ tex.in.c.super eo.de offi.deleg.vbi quādo princeps causam inter aliquos vertentē cōmitti cum clausula appellatione remota,nō impeditur tertius ꝓ suo interesse appellare,ꝙuis principalis sic ꝛ no.Bar.in.l.j.§.i.ff.a quib.appel.non licet.Ad idem facit qd̄ tenet.d.Anto.de bu.in.c.vt debitus.de appel.vbi dicit se ꝓnun
17 tiasse i ciuitate Perusij,ꝙ†cū ex forma statuti nō possit appellari a certo actu,ꝙ debet intelligi quo ad ipsos litigātes,nō aūt quo ad tertiū cōparētē ꝓ suo interesse.ita dicit esse casū singularem in.d.c.super eo.Ad idem facit,qꝛ titulus nil nouari appellatione pendente,nō habet locū respectu tertij:vt est gl. notabilis in.l.creditor.in prin.ff.man.Secundo adde inquantum Bar.in secūdo casu tenet,ꝙ quādo fit executio super re super qua cognitio processit ꝛ lata est snīa,tūc nō impedietur executio ꝫ tertio se opponenti cauebitur de indēnitate ꝑ tex.no.in.l.is a quo fundus petitus cum.l.seq.ff.de rei vendi.ꝛ.l.penulti.ff.dē peti.here. Adde Bar.i.l.si alienā rem.in fi.ff.solu.ma.Bal.i.c.j.§. si duo. de pace tenen.ꝛ in.d.c.veniens.ij.in.iij.co.de testi.¶Amplia ꝙ dispositio istarū trium legū habet locū etiā in beneficialibꝰ ſm Inno.ꝛ Jo.and.in.c.j.de ꝯcess.preben.Inno.in.d.c.cū super.d. Abb.in.d.c.veniens.ij.in.iij.col.¶Limita ista iura notabiliter non procedere vbi possit sequi periculum animarū ex adiudicatione seu traditione:tunc differenda est executio sniē donec aliꝰ
18 probauerit.†ꝛ ideo si duo petant eandē mulierē in vxorē ꝛ alter eorū prius probet non est illi adiudicāda etiā cū cautione indēnitatis alteriꝰ,sed differenda est snīa donec alter ꝓbauerit:ita signanter limitat.d.Abb.post Inno.in rubrica.de sponsa duor. ¶Secundo limita.d.l.is a quo.ꝛ cōcordātes,vt ꝓcedāt quādo duo in diuersis iudicijs petunt eandem rem a titio,si vnꝰ prius perueniat ad snīam tenetur prestare cautionem de cōseruando indēnitatem alteri postea vicenti.Istud ꝓcedit quādo pēdente iudicio eius qui prius ad sententiam peruenit alius cepit agere, sed si iam lata erat prima sentētia ꝛ in rem iudicatam trāsiuerat anteꝙ scd̄s ageret:tunc snīa primo lata mandāda est executioni nulla prestita cautione secūdo.ita signanter limitant.d.Ant.de bu.ꝛ Jo.de imo.in.d.c.cum super.gl.ij.ibi.ꝛ Imo.i.l.a snīa in prin.in.v.col.ff.de appel.ꝛ latiꝰ.d.Alex.in.d.l.si alienā.in pe.
19 ꝛ vlt.col.ff.solu.ma.¶†Tertio inquantum Bart.in tertio mēbro tenet ꝙ quādo fit executio sniē non in re petita:sed in alia qlibet ostendens summatim de iure suo in illa re nō petita impedit executionē sentētie:ex quo de iure illius rei nunꝙ fuit cognitum:vt hic.Adde ꝙ quando tertius contradicit ratione ꝓprietatis non impeditur executio nude possessionis.d.c.cum super. de re iudica.ꝛ ibi Bald.in.j.col.in fi.ad hoc no.ꝛ reputat nota. dignum.ꝛ idem Bald.in.c.quoniam frequenter.§.fi.in.iij.col. vt lit.non contesta.

1 ¶Creditor non cogiť vendere pignus ad instātiā debitoris, sed bene ostēdere vt illud possit debitor vēdere alteri ꝛ de pretio satisfacere creditori prestita ei cautione.
2 Fenerator habēs librum scholaris pignoratum tenetur ad eius instantiam alteri ostendere vt possit vendi prestita ei cautione.
3 Quando res alteri pignorata fuit capta in executionē iudicati si plus valet ꝙ sit creditum primum potest vendi vt primo satisfiat primo creditori ꝛ residuum conuertatur in causam iudicati.

Sed ꝛ illud,

Dimittendum est pignus qd̄ est in cōtrouersia.ꝛ dꝫ capi aliud qd̄ si sine cōtrouersia.Item questio pignoris nō retardat executionē:sed pi
1 gnus vendiť ꝛ priori creditori satisfit:residuū vero in cām iudicati cōuertiť.h.d.¶†No.ꝙ creditor nō cogiť vēdere pignꝰ ad instātiā debitoris.sed bn̄ ostendere,vt illud possit debitor vendere alteri,ꝛ de p̄tio satisfacere creditori,p̄stita ei cautione. vt.l.
2 ꝙuis.ff.de pig.act.ꝛ auť.hoc ita.ꝛ in corpore vn̄ sumiť.C.de pig. vn̄ facit ſm Bar.ꝛ alios,†ꝙ fenerator hn̄s librū scholaris pignoratū teneť ad instātiā scholaris alteri ostēdere vt possit vēdi
3 prestita ei cautiōe.idē tenet Bal.i.l.inciuile.C.de bo.auto.iudi. pos.ꝛ in.l.ordo.in vlt.col.C.de execu.rei iud.¶†Scd̄o nota,ꝙ qn̄ res alteri pignorata fuit capta in executionē iudicati,si plꝰ vꝫ ꝙ sit creditū primū,pōt vēdi vt primo satisfiat primo creditori: ꝛ residuū conuertatur in causam iudicati,alias citra sententiam primus creditor ad instantiam secundi pignus vendere non cogitur.l.eos.C.qui poti.in pigno.habe.ꝛ.l.nulla.C.de solu.
1 ¶Si post scd̄m decretū interpositum questio moueať cessat summaria cognitio iudicis exequentis.
2 Sicut ordinarius qui cognouit de causa pricipali post latā sententiam non potest se amplius intromittere:ita iudex exequens qui plene fecit executionem satisfaciendo creditori.
3 Executor ꝛ victor non tenentur de euictione.
4 Executor testamenti vendens rem hereditariam non tenetur de euictione.
5 Res perit periculo cuius est.
6 Appellatione periculi simpliciter prolati quid veniat.
7 Casus fortius est quando aliquid euenit sine culpa quod preuideri non poterat.

Si post addictum.

Post addictū pignus victori aut venditū alteri cessat summaria cognitio iudicis exequētis.h.d. Diuiditur i quatuor partes.In prima ponitur thema ꝛ questio.In secunda ponitur responsio.In tertia confirmatio respōsionis.In quarta extensio.secunda ibi:ꝛ cū semel.tertia ibi:certe postꝙ inductus
1 est.quarta ꝛ vl.est ibi:idemqꝫ ꝛ si ipsi.¶†Nota primo,ꝙ si post scd̄m decretū interpositum questio moueať,cessat summaria cognitio iudicis exequentis:de qua loquebatur.§. si super rebus. ꝫ.ea.l.qui limitatur vt ꝓcedat,qn̄ fit cōtrouersia anteꝙ pignora vendant vel adiudicētur:sed post vēditionē vel adiudicationē, non potest ampliꝰ executor tanꝙ executor se impedire,cū sit functus officio executoris:sed eundū est ad iudicem ordinariū qui ordinarie procedet:vel ad exequētē:si etiā erat iudex ordinariꝰ.
2 ¶Scd̄o no.diligēter ex isto tex.ꝙ sicut iudex ordinarius q cognouit de causa principali post snīam latā nō pōt ampliꝰ de illa causa cognoscere qꝛ functus est officio suo.l.iudex.j.e.ita iudex exequēs qui plene fecit executionē satisfaciēdo creditori de pretio vel ꝑ addictionē factā victori,non potest āplius se impedire de executione nec de eius emergentibus.ita est text.notabilis hic quē no.ꝑ ampliatione.d.l.iudex.¶Gl.j.in ver.si post addictum remouet tres oppositiones vna est de.§.si super rebus.ꝫ.ea dem.l.Alia de.§.ꝫ si ēptor.ꝫ.ea.l.vbi ꝑtiū non erat solutū:ꝛ assignat duplicē rationē diuersitatis.Alia ꝛ tertia opp.est de.l.si gs aliā.ff.de sol.ꝛ ista gl.diuiditur in quatuor partes principales. scd̄a ibi.si autē de pretio.tertia ibi:sed quare magis.quarta ꝛ vltima est ibi:nā demū extinguitur.Et in illa quarta dic ꝙ vera litera tex.est interrogatiue nonne cessabūt.ꝛ sic prima solutio gl. nihil valet.ꝛ.d.l.si quis aliā loquitur quo ad effectum primitiue actionis an tollať vel non:ꝫ hic loquimur respectu iudicis exequētis cuius officiū cessat facta plena executione:vt dixi in text. ¶Glo.in verbo periculū.ista gl.est facta:qꝛ periculū euictionis dꝫ spectare ad vēditorē seu debitorē ꝯdēnatū.vt i iuribꝰ allegatꝫ in glo.ꝛ non ad emptorē:vt dicit litera.gl.dupliciter respondet Primo ꝙ iste tex.non loqtur de periculo euictionis sed de periculo solutionis p̄tij.istam reprobant Jac.de are.ꝛ Barto.ꝑ duo.Primo qꝛ iste tex.loquitur qn̄ ꝑtiū erat solutū:ꝙ patet ex tex.ibi:ꝛ cum semel emptio perfecta sit.ergo pretiū erat solutū alꝭ emptio nō fuisset perfecta:sed aduerte ꝙ etiā post solutū ꝑtium si imminet euictio potest cogi venditor ad dandū fideiussorem de euictione.ita singulariter tenet Jo.and.in addi.Spe. in ti.de emptio.ꝛ vēdi.§.sciendum.idem tenēt Guido de suza.ꝛ Alb.de rosa.in.l.pe.§.fi.ff.de pericu.ꝛ cōmo.rei vend.ꝙ si est verum est nota.dignum.sed de eo dubitauit Pau.de ca.in.l.j.§. stipulationū.ff.de pro.stipu.ꝛ ibi Jo.de imo.expresse reprehendit illam decisionē Jo.an.ꝛ cōtrariū videtur tenere gl.notabilis in.l.si post perfectā.in gl.j.C.de euictio.et in contrarium etiā facit qd̄ vult gl.approbata in.d.l.j.§.stipulationum.in verbo vt satisdetur.ꝛ ibi Bar.in fi.Secunda solutio glo.est,etiā si pretiū non fuisset adhuc solutū tamen cum euictio immineret i limine cōtractus non teneť emptor pretiū exbursare.l.si post perfectū. C.de euictio.ꝛ.l.pe.§.fi.ff.de pericu.ꝛ cōmo.rei vendi.nisi ei offeratur satisdatio de euictione:vt dicunt iura pallegata.et Ange. Imo.ꝛ.d.Pe.de bexu.hic.sed aduerte diligenter,ꝙ quādo euictio imminet ꝛ est euidens:tunc etiā dato fideiussore nō tenebiť emptor soluere pretiū.ita singulariter limitat Jo.fabri.nec alibi legi in.§.nouissime.insti.de suspect.tuto.ꝑ gl.ibi quā ita saluat
3 qd̄ tenemꝰ.¶†Secūda solutio glo.nostre est,ꝙ executor ꝛ victor non teneť de euictione:sed periculum spectat ad emptorē. qꝛ euinciť ab ipso res:sed qꝛ ipse habet regressum cōtra debitorē cōdēnatū cui profuit solutio:ꝛ q fuit liberatus per solutionē pignoris:ideo effectus periculi euictionis est debitoris cōdēnati. d.l.si ob causam.C.de euic.ꝛ.l.si plus.§.j.ff.eo.Istam secūdā solutionē gl.Bart.et communiter.alij sequuntur:ꝛ eam reputant valde notandam Ang.ꝛ.d.Alex.ꝙ nec iudex nec executor q vēdunt pignora pro executione iudicati tenetur de euictiōe.Addo vltra eos ꝙ de hoc est regula iuris ꝙ vēdens ex officio sibi iniūcto nō tenetur de euictione.vt est tex.in.l.si pignora.ff.de euic.ꝛ in.l.qui erat.in prin.ff.fami.hercis.Bar.in.l.alio.in fi.ff.de ali.ꝛ

4 cib.leg. vbi per hoc notabiliter decidit, † ꝙ executor testamenti vendēs rē hereditariā: ⁊ qđ fortius est ꝓmittens de euictione sꝫ ꝯsuetudinē ciuitatis nō tenet̃ ipse de euictiōe: sꝫ heres, similiter vendēs rem vt tutor vel curator vel vt ꝓcurator: ⁊ sic ratiōe officij, nō tenet̃ de euictione. l. j. ⁊ ibi Bar. Bal. ⁊ Sali. C. credi. eui. pig. nō debe. ⁊ circa hoc vide oīno Bar. in. l. ꝓcurator qui ꝓ euictione. ff. de procu. Et limita vt ibi ꝑ eū. Ratio predictorū pōt esse, q: officiū suū nemini debet esse dānosum. l. sed si qs ex signatoribus. ff. quēadmo. testa. aper. ⁊ c. cū non deceat. in pri. de elec. in. vi. ¶ Iste secūdus intellectus glo. ꝙ tex. loquat̃ de periculo euictionis nō cōgruit rōni tex. ⁊ in effectu nō esset periculū emptoris sed debitoris ꝯdēnati. Itē modicū periculū esset emptoris si nō habet actionē de euictione cōtra iudicē vel executorē cū habeat ꝯtra debitorē pro quo soluit pretiū, ⁊ factū iudicis vēdētis censetur factū partis. l. si ob causā. C. de euict. ¶ Tertiū intellectū tradit. d. Pe. de bexu. hic: ꝙ iste tex. non senserit de periculo euictionis respectu iudicis exequētis: sꝫ intellexit de periculo litigij ⁊ expēsarū: ⁊ etiā de periculo euictiōis nō cōtra iudicē: ita putat velle istū tex. quē doc. nō recte intellexerūt s̃m eū. ¶ Iste intellectus d. Pe. nō placet ad istū tex. ꝓpter verbū periculū: q: differentia est inter periculū: de quo loquit̃ tex. ⁊ expēsas litigij: q: periculū respicit rem ꝗ perdit̃: expensa autē respicit sumptū qui in lite fit, tex. est qui ista duo ponit vt diuersa, i. l. j. C. de euic. ⁊ ibi gl. declarando ponit predictā differētiā. ¶ Scđo si iste tex. loqueret̃ de periculo expensarū litis: istud esset modicū periculū emptori: cum emptor tales expensas litis possit repetere a venditore q tenetur defendere: vt late tenet Barto. in. l. venditores. ff. de ver. obli. ⁊ in d. l. j. reprobata glo. ibi. C. de euic. ¶ Alio modo ⁊ clari⁹ intelligit̃ iste tex. s̃m Pau. de ca. quem simpliciter sequitur. d. Alex. ꝙ iste text. intelligitur de periculo interitus rei empte: qđ pertinet ad emptorē post venditionem perfectā: vt. l. j. C. de peri. ⁊ cō. rei ven. ⁊. l. necessario. ff. eo. ¶ Tu pōdera bene facere rationem huius tex. ibi: ⁊ cum emptio semel perfecta sit, eius qui cōparuit periculum versat̃. nā res perit periculo illius cui⁹ est. l. pign⁹. C. de pig. act.

5 † Iste quartus intellectus lꝫ ceteris planior videatur tamē non ꝓcedit sine scrupulo, ꝓpter tria. Primo, q: tex. simpliciter dicit periculū versatur, ⁊ intelligere periculū. s. interitus, est stringere tex. ¶ Secundo ⁊ fortius, si iste tex. intelligeret̃ de periculo interitus ⁊ sic mortis, ergo non haberet locū nisi in rebus aīatis qbus cadit mors ⁊ interitus: ergo nō ꝓcederet in rebus immobilibus ⁊ in iuribus nec in rebus mobilibus carentibus aīa vegetabili, vt argentū, vestes libri ⁊ similia, cōtra. §. in venditione. cū sequen

6 tibus. s. ea. l. Tertio, q: † appellatiōe periculi simpliciter ꝓlati: vt in hoc tex. nōn videt̃ venire mors nec aliquis casus fortuitus vt est tex. no. i. l. j. §. sepe. ff. depo. ⁊ in. l. ꝗ fortuitis. C. de pig. acti. gl. in. l. sed ⁊ si qs. §. quesitū. in glos. magna post mediū. ff. si quis cau. ⁊ gl. in. l. litis. §. j. ff. de neg. gest. ⁊ in. l. opus. ff. loca. Nisi intelligendo ⁊ declarādo prout declarāt Bar. ⁊ alij scribentes in. d. l. sed ⁊ si quis. §. quesitum. ff. si qs cau. ⁊ sequunt̃ Cano. in. c. j. de cōmoda. ¶ Ego quīto modo intelligo tex. simpliciter ꝓut iacet, periculum versat̃, ⁊ illa indefinita equipollet vniuersali. l. si plures. ff. de leg. iij. late Bar. in. l. si pluribus. ff. de leg. ij. gl. in. c. vt circa. de electio. i. vi. acsi tex. diceret sic, omne periculū: ⁊ lꝫ periculū se habeat in plus ꝙ casus fortuitus, q: cōtinet etiā illud qđ nō cadit in speciem casus fortuiti: vt declarat Pau. de ca. in. d. l. sꝫ ⁊ si qs. §.

7 quesitū. vbi dixi. ff. si qs cau. † q: casus fortuitus est qñ aliquid euenit sine culpa ꝙ prouideri nō poterat. l. ij. §. si eo. tēpore. ff. de admi. re. ad ciuita. perti. ⁊. l. que fortuitis. C. de pigno. acti. tamē s̃m Bar. ⁊ alios in. d. §. quesitū. ⁊ Cano. i. c. j. de cōmoda. qui suscipit in se periculum simpliciter, tenetur etiā de casu fortuito. facit. l. si quis nec causam. in verbo periculo. cū glo. s̃m vnam opi. ff. si cer. pe. vnde tex. iste bene dicit, ꝙ qñ emptio est ꝑfecta, periculum indefinite est emptoris, ⁊ sic omne periculum etiam ꝙ potuerit preuideri, ⁊ sic nō solum interitus rei: vt dicūt Pau. de ca. ⁊. d. Alex. sed etiā incendij: ruine: naufragij: casmatis: inundationis aquarū: latrocinij: incursus hostium: rapine: ⁊ similium, post venditionē perfectā omne cōmodum ⁊ incōmodum qđ rei vendite ꝯtingit ad emptorē pertinet: vt dicit tex. in. l. j. C. de pericu. ⁊ cō. rei vendi. Et hoc modo tex. sine vlla restrictione plane procedit in omni periculo ⁊ in omni re mobili vel immobili animata vel inanimata, ⁊ sic generaliter.

1 ☞ Quando ex forma statuti vel rescripti ꝯceditur alicui potestas porrigendi manum contra alium intelligitur de manu adiutrice ad condemnandum ⁊ exequendum.

2 Quando iudex venit pro executione sententie: tunc victori non competit actio cōtra emptorē ad pretium: quia ipse nō vēdidit.

3 Qualiter intelligatur illud quod dicitur quod factum iudicis reputatur factum patris.

4 Habens mandatum ad vendendum rem aliquam non potest habere fidem de pretio.

5 Vendens eandem rem duobus tenetur pena falsi.

6 An ꝓcurator habens potestatem vendendi rem alienam possit transferre dñium non presente pecunia sed habita fide de pretio.

7 Procurator generalis non potest habere fidem de pretio: sed specialis sic.

8 An executores vltimarū voluntatum habentes potestatem alienandi res defuncti possint transferre dñium nō presente pecunia.

9 Procurator fisci habet mandatum generale cum libera.

10 An sit differentia inter mandatum generale cum libera a lege et mandatum generale cum libera ab homine.

11 Executio legatorum debet fieri per executores in pijs causis infra mensem: in alijs vero infra annum.

12 An ꝓcurator vel executor testamēti qui nō possunt vendere nisi presente pecunia si in instrumēto confiteant̃ se recepisse pretium sufficiat perinde ac si presente pecunia facta fuisset venditio.

13 Aliud est confiteri se recepisse aliud recipere.

14 Si procurator fisci confitet̃ se recepisse pretiū ex re vendita talis confessio probat numerationem etiam contra fiscum.

Sed si emptor.

Si per iudicem exequentem res vēdita sit ⁊ pretiū nō sit solutum cessat officium executoris circa alias res emptoris: sed debet rem venditam auocare ⁊ presente pecunia alij vendere. h. d. vel sic. Et plenius cōplectendo totū tex. ex mente Pau. de ca. si emptor nō soluat pretium, aufertur sibi res vendita: acsi venditio facta non fuisset alteri venditur p̄ñte pecunia, ⁊ pretiū in causam iudicati cōuertitur: nec cōpelli debet primus emptor ad solutionē pretij per captionē bonorū suorū ⁊ venditionē: q: esset ꝓcessus in infinitum, cū idem posset contingere in hac secunda vēditione quod in prima. ¶ Itē consulitur executor ne vendat nisi presente pecunia, ⁊ sic non faciat terminū soluendi: al's vēditio haberet̃ pro nō facta, cū possit retractari nō soluto pretio. h. d. vsqꝫ ad. §. sic quoqꝫ ⁊ q: iste. §. est in text. aliqualiter implicitus ⁊ intricatus: ⁊ ad ei⁹ declarationem glosse oēs laborant: tu vt clare habeas diuide eū in quinqꝫ partes principales. ¶ In prima format questionē si emptor nō soluit pretium pignorū sibi venditorū: an idem executores snīe poterūt ipsum cōpellere ad solutionē pretij per capturam bonorū suorū ⁊ illorū venditionē: ⁊ respōdet ꝙ nō, ibi, ⁊ nō puto. ¶ In secūda assignat rationē quare iste modus nō sit bonus: q: res nimis longe abirent: ⁊ sic esset ꝓcedere in infinitum: siue dicamus ꝙ iudices cōdemnabunt emptorē ⁊ erit nimis longum ꝓpter longitudinē iudicij ⁊ instantie: siue dicamus ꝙ iudices statim habebunt eū ꝓ cōdēnato: ⁊ sic executio fiet de facto. ⁊ istud esset iniquum presertim si ipse negaret se emisse aut cōtenderet se soluisse. ¶ Item illud idem posset cōtingere in bonis suis alteri vēditis ⁊ emptore secūdo nō soluēte pretiū: q: similiter caperētur bona illius secundi ⁊ venderent̃ alteri: ⁊ illo nō soluēte bona sua etiā venderēt̃ alteri ⁊ sic res nimis in longū abirent: et sic in infinitum. ¶ In tertia assignat aliā rationē: q: cū certum sit ꝙ res nimis lōge abirent meli⁹ est ꝙ dicti iudices se nō impediāt. nam cum victor nullam habeat actionē cōtra emptorē ad pretiū: q: ipse nō vēdidit sed executor snīe: ergo nulla fit iniuria victori si denegat̃ executio in p̄tio cōtra emptorē. ¶ In quarta cōsulnit quid sit faciendū re integra ꝙ executor nō vēdat nisi presente pecunia ⁊ nōn cū termino ad soluēdū. ¶ In quinta ⁊ vltima declarat quis mod⁹ sit tenēdus in casu nostro vbi executor vēdidit nō presenti pecunia: ⁊ sic pretiū nō est solutū victori. nam executor snīe debet se intromittere nō in faciēdo executionem in pretio, sed in capiēdo rem venditam: ex quo nondum est vinculo pignoris liberata. Et prima vēditio habetur ꝓ nō facta: ⁊ illam rem vēdat alteri presente pecunia. ¶ Secūda ibi: ceterum longe res abibit. ¶ Tertia ibi: melius igit̃ erit. ¶ Quarta ibi: opꝫ enī res captas. ¶ Quinta ⁊ vltima est ibi: certe si se interponant. ⁊ hoc modo litera plane ꝓcedit prout iacet. lꝫ gloss. j. transportet verba text. ¶ In tex. ibi: quid enī si negat se emisse aut se soluisse cōtendat. Videtur quō potest negare se emisse ex quo iudex sibi vendidit: vel quō potest dicere se pretiū soluisse cū hoc sit notum iudici q vēdidit. enim non soluisse: cū hoc esset de dependentib⁹ a facto suo in quo non presumitur ignorantia nec error. l. cū falsum. ff. de acqui. here di. ¶ Bar. igenue fatetur hoc esse verū. ⁊ ꝓpterea tenet, ꝙ iudex possit facere executionē sicut qñ est sibi notum per snīam: ⁊ hoc dicit velle istū tex. ꝯfirma, q: cū ista negatio emptionis vel assertio solutionis quātū ad iudicē sit euidenter calūniosa, nō debet attendi, nec impedire executionem: vt per gl. in. l. post rem. ff. de transact. ¶ Sed caue q: istud esset redarguere iurisconsultū in isto versi. qd enī. qđ est absurdū: ⁊ peccare in fom̄ sctm̄. dic melius sꝫ Ang. Imo. Raph. cu. ⁊. d. Alex. tex. posse ꝓcedere, ⁊ ēptor pōt negare se emisse vel dicere se soluisse pretiū qñ vēditio fuisset facta per nuntiū vel ꝑ apparitorē iudicis: vel ꝑ ipsum victorē: vel etiā qñ esset facta ꝑ iudicē: sꝫ nō constat ex actis. nam tunc nō pōt dici notoriū iudici ꝙ ille emerit: vt. c. qm̄ ꝯtra falsam. de ꝓba. ⁊ si

emptio confessatur:non tamē est notū iudici an soluerit pretiū
illi tertio qui vendidit necne.iuxta glo.nota,in.l.ij.ff.de ferijs.⁊
gl.in.§.qñ autē.ij.q.vj.¶No.j.ex tex.ibi:an aduersus emptorē
porrigere manus debeant.iuncta glo.in verbo videndū.hic esse
1 tex.apertiorem quā alibi in iure ciuili ſm Ang.†ꝙ qñ ex forma
statuti vel alicuius rescripti conceditur alicui potestas porrigendi
manum contra aliū intelligitur de manu adiutrice ad condemnā
dum ⁊ exequēdum.⁊ sequuntur Imo.Raph.cu.⁊ do.Alex.hic.fa
cit ſm do.Alex.ꝙ dictio manus debet intelligi ſm qualitatem
persone iudicis ad quā refertur.l.plenum.§.equitij.ff.de vsu ⁊ ha
bi.⁊.l.⁊ si vno in prin.ff.loca.Itē dictio manus potest referri ad
omnē actum congruentē actui qui geritur.l.fi.⁊ ibi Bar.ad hoc
no.C.de peri.nomi.li.xj.Itē dictio manus quādoqꝫ capitur pro
potentia seu adiutorio.c.transmissaꝫ.⁊ ibi do.Abb.ad hoc nō.
de elec.facit tex.in.c.j.ad fi.in verbo extra manū suam ponēdum
de immu.eccl.in.vj.de multiplici significatione huius dictionis
manus.dixi plene ⁊ ordinarie in.l.manumissiones.ff.de iusti.et
iur.ad ibi dicta me remitto.¶Scdo diligenter no.ex tex.ibi:cū
2 nec habeat actionē.†Hic esse tex.notabilem,ꝙ quādo iudex vē
dit pro executione sñie:tunc victori non cōpetit actio cōtra em
ptorē ad pretium:qꝛ ipse nō vendidit:lꝫ vēditio sit facta ad eius
vtilitatē vt sibi satisfiat.Itē licet factū iudicis vēdentis reputetur
factum partis.l.si ob causam.C.de euic.Nec etiā cōpetit actio ad
pretiū ipsi iudici vel executori:qꝛ ipsi nō possunt vēdere nisi pre
senti pecunia,nō aūt habita fide de pretio:qd est menti tenendū
ſm Ang.⁊ sic habes,ꝙ vbi venditur res de mādato iudicis ꝓ exe
cutione sñie non cōpetit actio aliqua ad pretiū ꝯtra emptorē:ꝙ
3 est valde notandū ſm Imo.†⁊ illud qd dicitur ꝙ factū iudicis
reputatur factum partis:est verum qñ iudex rite ꝓcedit,ſm Bal.ī
d.l.si ob causam.ꝙ nō facit hic quādo vendit nō p̄sente pecunia.
Secundo factū iudicis reputatur factū partis: qñ illud clauditur
sub administratione iurisditionis:al's secus,ſm Ang.de are.in
4 §.ex nō scripto.in.viij.col.insti.de iure natu.gen.⁊ ciui.¶†Ter
tio no.in v̄si.opꝫ enim.ꝙ habēs mandatum ad vendendum rē
aliquā,nō potest habere fidē de pretio.⁊ ita limitatur.l.qd vēdidi.
ff.de cōtrahē.emp.tamē iste tex.loquitur quādo vēditio fit ob certā
causam vt satisfiat victori in executiōe sñie:ideo debet fieri p̄ñte
5 pecunia:de quo dicetur.j.ꝓxime ſm Bar.¶†Quarto no.ex v̄.fi.
ſm Imo.Raph.cu.⁊ do.Alexā.ꝙ lꝫ vendens eandē rē duobꝰ
teneatur pena falsi.l.q duobꝰ.ff.ad.l.cor.de falsis.tamē istd nō ha
bet locum in casu nostro qñ pro executione sñie fuit facta prima
venditio nō presente pecunia:tunc licitū est vendere scdo exbur
santi pretium.Ratio.qꝛ prima venditio pro infecta habetur p̄tio
non soluto:qꝛ iudex vel executor nō potuerūt vendere nō p̄sente
pecunia,⁊ sic habita fide de pretio.bene facit,qd.d.l.qui duobꝰ.
non habet locū quādo primus emptor cessat in solutione pretij.
ita no.Odo.in.l.venditor ex hereditate.per illum tex.ff.de here.
vel actio.ven.quē referunt ⁊ sequuntur Bal.⁊ Sali.ī.l.quoties.C.
de rei vend.Bal.in.c.si facta.si de feu.fue.cōtro.inter do.⁊ agna.
⁊ latius do.Alex.hic.Itē pondera ꝙ in isto tex.etiā interuene
rat traditio:⁊ tamē non obstante venditiōe ⁊ traditione primo
emptori facte pōt alteri vendi:eo qꝛ prima vēditio non erat rite
facta ꝓut debuerat:⁊ sic presente pecunia.Et sic ne traditio ha
buit operari translationē dominij:vt etiā hic dicit gl.fin.qꝛ do
miniū non transfertur nisi quādo pretiū fuit solutū.§.vendite.
6 insti.de re.diui.¶†Extra gl.querit Bar.an ꝓcurator vel alius
habēs potestatē vendendi rem alienā possit transferre dominiū
non presente pecunia sed habita fide de p̄tio.⁊ notabiliter distin
guit vt hic per eū,cum quo alij transeunt:⁊ sequitur etiā Bal.in.l.
inciuile.in.iij.q.C.de rei vendi.eum etiam formaliter refert ⁊ sim
pliciter sequitur do.Abb.in.c.cum olim abbas.in.ij.col.de offi.
deleg.¶Adde inquātū Bar.refert opi.Guil.de cu.ī.l.cuicūqꝫ.
7 §.si ei quem.ff.de instituto.†qui tenet,ꝙ ꝓcurator generalis po
test habere fidem de pretio:secus in speciali.Istud idē tenet ipe
met Bar.in.l.j.in vlti.colum.ff.de offi.ꝓcura.cesa.vbi plꝰ dicit
quotidie seruari practicando illud qd tenet Guil.de cu.sꝫ veriꝰ
est illud qd ipse Bar.hic tenet.¶Secūdo adde inquātuꝫ Bar.
tenet ꝙ procurator fisci minoris vel ecclesie non possunt vēdere
nisi presente pecunia:quia non possunt vendere nisi ex causa eris
alieni vt satisfiat creditoribus:quā causam nō implent habendo
fidem de pretio:vt hoc tex.adde Bar.in.l.si ꝓcurator.§.j.ꝑ illū
tex.⁊ ibi glo.ff.de iure fisci.Bal.⁊ Sali.in.d.l.inciuile.Bal.ī.l.⁊
si instrumēta.C.de fide instru.⁊ iur.haste fis.lib.x.d.Abb.in.c.ij.
ad fi.de preca.⁊ de ꝓcuratore fisci.adde gl.in.l.j.⁊ ibi Bar.circa
fi.C.de fide instru.⁊ iur.haste fis.lib.x.⁊ qd no.Ang.ī.l.ij.ff.de iu
risdi.om.iudi.Intellige verum quātū ad hoc vt inducatur trāsla
tio dominij:ita loquuntur predicta:tamē per hoc ꝙ in cōtractu fi
scali sit habita fides de p̄tio cōtractus nō redditur nullus:imo va
let quātum ad ꝓducendum actionem ⁊ obligationē personaleꝫ,
glo.est no.iuncto tex.in.l.cū vendente.⁊ ibi Bal.⁊ Sali.ad hoc
no.C.vbi cau.fis.Bal.in.d.l.inciuile.⁊ do.Alexan.hic.q̄uis idē
Salic.in.d.l.inciuile.ad fi.videatur in hoc vltimo aliter loqui.
8 ¶†Secūdo querit Bar.an executores vltimarū volūtatū,ha
bētes potestatē alienādi res defuncti,possint transferre dñium
non presenti pecunia.cōcludit ꝙ nō:siue vendant vt pretium cō
uertāt in piam causam,vel vt satisfaciāt relictis ad pias causas,
per.l.si ꝓcurator.§.j.ff.de iure fis.⁊ dictū fuit in precedenti qōne:
siue velint vendere pro satisfaciendis alijs legatis non pijs:quia
talis causa nō impletur habēdo fidem de pretio:ergo dñium nō
transfertur:vt hoc.§.⁊ cum Bar.trāseunt cōiter oēs hic.⁊ Bal.
in.l.inciuile.C.de rei vēdi.⁊ in.l.fi.§.sin autem legata.C.de bonis
que libe.Aduerte ꝙ idem Bar.in.l.alio.in vlti.col.ff.de ali.⁊ ci
ba.lega.Intelligit hoc esse verum,qñ tales executores nō habe
rent liberā potestatē:sed si haberent a testatore generalē potesta
tem cum libera:tūc possent habere fidem de pretio:dūmodo bō
na fide faciant per tex.in.l.qui rome.§.callimachus.in vl.rñso.
ff.de verb.obli.vbi licet alias ꝓcurator simpliciter constitutus
ad debitū recipiēdum,non possit terminū prorogare:tamē si ha
9 beat plenū arbitriū potest,dūmodo bōa fide faciat.†Istud fun
damentū Bar.subtiliter reprehendit.d.Alexā.hic:qꝛ ꝓcurator
fisci habet mandatum generale cum libera.l.preses cum glos.C.
de transact.similiter tutor ⁊ curator:vt est glo.in.l.mandato ge
nerali.ff.de ꝓcura.no.Bar.in.l.inter bonor.ff.de admi.tuto.et
tamē non possunt habere fidem de pretio.l.si ꝓcurator.§.fi.ff.de
iure fis.firmant Bart.⁊ omnes.s.in precedēti.q.ergo male dixit
Bar.in.d.l.aliam.ꝙ si executor testamenti haberet mandatū ge
nerale cū libera posset habere fidem de pretio.Tu autem funda
mētaliter defende Bar.qꝛ supradicti.s.ꝓcurator fisci,tutor,⁊ cu
rator,bene habent mandatū generale cū libera,vt iuribus p̄alle
gatis:sed illud habent a lege:ideo per hoc non possunt preiudi
care domino:vt est tex.in.l.j.in prin.in ver.deniqꝫ.⁊ ibi Bal.ad
hoc no.ff.de offi.ꝓcu.cesa.sed Bar.ī.d.l.alia.loquitur in procura
tore generali,qui habet mandatum cum libera a testatore:⁊ sic a
dño qui bñ pōt preiudicare dño.l.procurator cui gñaliter libera
ff.de ꝓcura.que loquitur in istis terminis:quia tunc imputādum
domino ꝙ ita latas habenas ꝓcuratori suo dedit.l.cum manda
10 to.ff.de mino.†Et istam differentiā inter mandatū generale cū
libera a lege:⁊ mādatū generale cum libera ab homine:not.etiā
Bal.in.c.cōtingit.in vlt.col.de transa.Potes cōcordare Bar.
vt per Imo.hic:quē etiā sequitur do.Alex.premittendo vnum,
ꝙ post quadrimestre tempus indultū iudicatis:statim debet fie
11 ri executio sñie.l.fi.cum gl.C.de execu.rei iudi.†Executio autē
legatorum per executores debet fieri in non pijs causis infra an
num,in pijs causis infra sex menses:vt no.in aut.hoc ampliꝰ.C.
de fideicommis.habetur in.c.nos qdem.⁊ ī.c.si heredes.⁊ in.c.ioā
nes.de testa.Ideo si executores vendāt habendo fidem de p̄tio
vltra tempus eis datum ad exequēdum,⁊ non poterunt:ita ꝓce
dat ꝙ tenet Bar.hic.si autem vellēt habere fidē de pretio infra
tempus limitatū ad executionē:⁊ tūc ꝓcedat qd tenet Bart.in
d.l.alia.⁊ sic nō obstat iste tex.qꝛ hic statim debeat fieri executio
12 sñie per iudiceꝫ post quatuor menses iam elapsos.¶†Tertio
⁊ vltimo q̄rit Bar.an ꝓcurator vel executor testamenti qui nō
possunt vendere nisi presenti pecunia,si in instrumēto cōfiteātur
se pretium recepisse sufficiat:perinde acsi presente pecunia facta
13 fuisset vēditio.tenet ꝙ nō:†quia aliud est ꝯfiteri aliud recipere,
ſm gl.in.l.si ex cautione.C.de non nume.pecu.Itē aliud est con
fessio aliud numeratio.l.j.⁊.l.fi.C.de dote cau.non nume.Item
quia talis confessio de recepto nō ꝓbat.l.in fi.ff.si quid in frau.
patro.⁊.l.si debitorē.ff.de noua.⁊ cum Bar.tenēt do.Ale.⁊ do.
Pe.de bexu.hic cum multis cōcordantijs per do.Alex.allega.
cōtra Barto.tenent Ange.Imo.Raph.cu.hic.⁊ latius Imo.
in.d.l.si debitorem.ff.de nouat.per aliqua fundamenta q̄ refert
do.Alex.hic:⁊ eis respōdet.Ego istuꝫ passum plene examinaui
referendo ī specie omnes ī.l.ij.§.fi.ff.si cer.pe.ad ibi semel dicta
me remitto.Et ibidē etiā posui aliquas notabiles limitatiōes:
vltra ea q̄ ibi dixi,⁊ vltra scribentes.Adde ꝙ cōtrariuꝫ eius qd
hic videtur tenere ipsemet Bar.in.l.si ꝓcurator.§.j.in fi.ff.de iure
fisci.vbi querit,quid si ꝓcurator confitetur pretiū sibi solutū:an
talis cōfessio sufficiat:⁊ tenet ꝙ sic,per tex.in.l.ij.§.fin.C.de qua
14 dric.prescrip.†vbi si ꝓcurator fisci confitetur se recepisse p̄tium
ex re vendita:talis cōfessio ꝓbat numerationē,etiā contra fiscū.
facit.l.fi.C.de apochis.li.x.⁊ stringe fortius ista duo iura:qꝛ si cō
fessio ꝓcuratoris fisci p̄iudicat fisco:lꝫ nō ꝓbetur de numeratiōe:
vt ibi est tex.ergo multofortius ꝯfessio ꝓcuratoris priuati debꝫ
preiudicare dño:cum ꝓcurator fisci minus possit preiudicare fi
sco q̄ ꝓcurator priuati domino:cum ꝓcurator fisci nō possit ha
bere fidem de p̄tio.d.l.si ꝓcurator.§.j.vbi glo.⁊ Bar.tamē ꝓcu
rator generalis priuati potest habere fidē de p̄tio.l.cuicunqꝫ.§.
si ei quē.ff.de instito.Bar.s.in.j.q.Istam cōtrarietatē Bar.con
cordat do.Abb.in.c.cum olim abbas.in.ij.col.de offi.deleg.ꝙ

si procurator fuit constitutus vt vēderet pro certo pretio vel ad
certam causam: ⁊ tunc ꝓcedit dictū Bar. hic: ꝙ eius cōfessio de
receptione pretij nō preiudicat dn̄o: aut ꝓcurator fuit cōstitut⁹
simpliciter: ⁊ tunc ꝓcedit scd̄m dictum Bart. in. d. l. si ꝓcurator
§. j. in fi. vide tamen que dixi in. d. l. ij. §. fi. si cer. pet.

1 ☞ Nomen debitoris condemnati ita demum potest capi pro
executione sententie, si non negat esse debitorem.
2 Pecunia pupillaris etiam destinata ad comparationē prediorum pōt capi pro executione sententie, etiā sine decreto iudicis.
3 Possessor presumitur esse dominus.

Hic quoq̄. In defectum rerum corporaliū capiunt
nomina debitorū confitentium, que exi
guntur vel vendunt prout iudici videbit. Item pecunia cōdem
nati apud alium deposita, vel ad aliū vsum destinata, capitur in
causa iudicati, etiā si fuerit minoris; ⁊ sine decreto iudicis. h. d.
vsq̄ ad finē legis. Diuidit in tres partes. In prima loquit, an ⁊
qn̄ nomen debitoris possit capi pignori pro executione rei iudi
cate. In scd̄a ponit an captum debeat exigi vel distrahi. In ter
tia, quid si pecunia in promptu reperiat: tūc em̄ non capitur no
men debitoris sed ipsa pecunia. scd̄a ibi: item quid dicemus. ter
tia ibi: sed ⁊ si pecunia. ⁊ sic iste text. facit differentiam inter no
men debitoris confitentis, apud quem tamen non est pecunia in
promptu parata solutiōi: ⁊ sic de facili nō potest cōpelli soluere:
ideo fit missio in ipsum nomē debitoris ſm formā que statim di
cetur in gl. ⁊ debitorē apud quem pecunia parata erat solutioni:
vt si erat deposita penes argentarium vel aliū similem: tunc non
fit missio in ipsum nomen debitoris: sed pecunia statim capit fa
cto illi precepto de tradendo seu numerando. ¶ No. j. ex tex. ibi
1 sed cōtra rescriptū est. † ꝙ nomen debitoris cōdemnati ita demū
pōt capi ꝓ executione sn̄ie si nō negat se esse debitorē. limita nisi
negatio esset euidēter calumniosa que cōuincitur per instrumen
tum sn̄ie vel iurisiurandi: vel per instrumentū guarentigiatum:
tunc fit executio nō obstante negatione, ſꝫ Ang. Imo. Cuma. ⁊
Alex. in Specu. in ti. de primo ⁊ scd̄o decreto. §. restat. ver. quid
ergo. ⁊ versi. quid si apud eū. secus qn̄ de dicta calumnia non cō
staret nec incōtinenti posset conuinci: tūc nō fiet executio in tale
nomen debitoris: vt est glo. nota. in. l. ij. ⁊ ibi Cy. Bart. ⁊ alij. C.
qn̄ fis. vel priua. Bal. ⁊ Sali. in. l. etiam. C. de execu. rei iudi. ⁊ tūc
dabitur curator bonis cōdemnati, qui aget cōtra illū debitorē
negantē ⁊ eum conuincet ⁊ faciet condemnari, ſm gl. ⁊ doc. in. d.
l. ij. ⁊ Spec. in loco prime allega. Ange. Imol. Cuma. Pau. de
ca. ⁊ Alex. hic. Secūdo singulariter limita ī noīe debitoris ꝑpe
tuo obligati ad annuā pensionē: q᷑ nō obstāte negatione sua po
test ꝓcedi ad executionē sicut ⁊ immobilibus, q᷑ annue presta
tiones equiparant immobilibus. l. iubemus nulli. in prin. ⁊ ibi
no. C. de sacrosan. eccle. ⁊ est bonus tex. in cle. exiui. §. cūq̄ ānui
redditus de verbo. signifi. Bar. ⁊ alij in. l. sciendum. in prin. ff. q
satisd. cog. ita singulariter limitat Bal. in. l. etiā. in. iij. col. in ver.
modo restat vna q̄stio non perfunctorie transeando. C. de execu.
rei iudi. ⁊ seq. Alex. hic: reputās singu. ⁊ menti tenēdū. ¶ Scd̄o
2 no. ex vltima parte tex. † ꝙ pecunia pupillaris etiā destinata ad
cōparationē prediorꝫ potest capi ꝓ executiōe sn̄ie etiā sine decre
to iudicis: eo q᷑ est alienatio necessaria in qua non requiritur de
cretū. l. iij. §. itē queri potest. ff. de reb⁹ eorū. ⁊ l. i. C. de pre. mino.
Uenio nunc ad gl. ¶ In glo. in ver. rescriptum. ibi: q᷑ facili⁹ in
rebus corporalib⁹ est dare possessionē: de qua facili potest con
stare an sit penes debitorē mittēdo nuntios qui de hoc referāt.
3 Et eo ipso † ꝙ apparet eū possessorē, presumit etiā dn̄ium ad eū
pertinere. ſm Bar. in. §. si sup rebus. ē. ea. l. in vl. col. in ꝟ. quero
cui incūbat onus ꝓbādi. ibi dixi: sed in noīe debitoris si negat se
debitorē: opꝫ ꝙ cōuincat ordinarie libello oblato ⁊ lite cōtestata
⁊ sic longius fieret tractatus q̄ non debet fieri in executione sn̄ie:
vt in. §. precedenti. ⁊ ibi vidistis. ¶ Capio gl. in verbo capi. ista
gl. ſm Bar. ⁊ alios. debuit poni super prima parte huius. §. vbi
tractatur de captura noīs debitoris: nō aūt debuit poni in isto
ver. sed ⁊ si pecunia. qui loquitur qn̄ capitur pecunia que erat in
promptu parata solutioni: nō aūt nomē debitoris. Ista glo. po
nit practicā, ꝙ nomē debitoris tunc dicat capi, si iudex dicat, ha
beatur illud nomē loco pignoris. intellige qn̄ vocato debitore ⁊
ipso cōfitente iudex dixit dicta verba: ꝓut melius loquuta est gl.
in. l. i. C. de preto. pig. nam talis assignatio habet vim traditiōis
l. pe. in prin. ff. de dona. no. gl. in. l. ij. C. qn̄ fis. vel priua. ⁊ sequunt
Bar. ⁊ cōiter alij. ⁊ Bart. in. l. is cui. §. fin. ff. vt in pos. leg. ⁊ vide
oīno Fulg. in cōsi. clxxxi. inci. in causa Antonij ⁊ fratris. ¶ In
eadē gl. ibi. ⁊ iste postea habebit vtilē actionē. potest intelligi ſꝫ
Ang. Imo. ⁊ Alex. d̄ vtili hypothecaria causata ex isto pignore
capto per iudicē: vt sic verba iudicis inducāt pignus, sicut indu
cit cōuentio partium. facit. l. ij. C. de preto. pigno. ⁊ qd̄ no. Spe. i
tit. de primo ⁊ scd̄o decreto. §. restat. versi. quid ergo. potest etiā
intelligi de vtili actione personali: quia directa cōpetit debitori
obligato contra illum debitorem suum. l. nomen. C. que res pig.
obli. pos. ⁊ l. si conuenerit in prin. ff. de pig. actio.

1 ☞ Actor non potest agere in libello nisi ad id quod facere potest reus conuentus.
2 Executio sententie regulariter fit insolidum non deducto ere alieno, ⁊ ne condemnatus egeat, nisi in certis personis.
3 Socius habet beneficium vt non condēnetur an exigatur vltra q̄ facere possit.
4 Propter ꝙ vnumquodq̄ tale, ⁊ illud magis.
5 Quis potest renuntiare beneficio huius legis.
6 Una dictio potest poni pro alia.
7 Spontanea renuntiatione seu remissione iurispatronatus non intelligitur remissum ius reuerentiale.
8 Monasteriū exemptū per episcopum a iure episcopali, nō erit exemptum a iure reuerentie: secus si sit exemptum per papam.

Sunt qui in id. Ista lex cum nouem se
quētibus vsq̄ ad. l. si cō
uenerit. ꝓsequit eandē materiā, de quibusdā qui nō
debēt exigi vel ɔdēnari vltra q̄ facere possunt: ⁊ tales
persone enumerant vsq̄ ad. l. inter eos. ibi postea mouent ⁊ sol
uunt aliqua dubia vsq̄ ad. d. l. si cōuenerit. Persone enumerate
cōueniunt ⁊ exigunt quaten⁹ facere possunt deducto ne egeant:
sed nō deducto ere alieno. h. d. cū duab⁹ sequētib⁹ vsq̄ ad. l. inter
eas. vel sic, socius parens patronatus ⁊ eius liberi ⁊ parētes. Itē
marit⁹ ⁊ miles nō ɔueniunt nec exigunt vltra q̄ facere possunt
1 nō deducto ere alieno. h. d. vsq̄ ad. l. inter eos. ¶ † Pondera in
primis tex. in ver. ɔueniunt. qui videt probare, ꝙ ī libello actor
nō possit agere, nisi ad id qd̄ facere potest reus cōuentus. Itē d᷑
in. l. seq. ibi. in id qd̄ facere potest ɔuenit: sed intellige cōueniunt
inspecto effectu. nam petitio insolidū facta ad totā summā vꝫ
⁊ tenet: ſꝫ iste ꝑsone habēt exceptionē ne exigant insolidum: ⁊ sic
vltra q̄ facere possunt: vt est tex. in. l. pe. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij no. ff. qd̄
cū eo. Bar. Bald. Ang. ⁊ alij in. l. si dubitet. §. filius solui. ff. de
fideius. ⁊ in. l. maritum. ⁊ in. l. ex diuerso. §. fin. ff. solu. mat. ⁊ ideo
tex. in. l. itē miles. ꝓxime sequēti dicit: quatenus facere potest co
gitur soluere: ⁊ sic actor in libello pōt petere cōdēnari quatenus
facere potest: ⁊ tunc ꝓcedunt isti duo tex. qui dicūt cōueniunt in
id qd̄ facere possunt. Itē potest actor in libello petere totā quāti
tatē ⁊ sic ꝙ insolidū cōdēnetur: ⁊ tunc opposita exceptiōe fiet cō
dēnatio quatenus facere possunt. §. sunt p̄terea. insti. d̄ actio. ⁊ si
in sn̄ia fieret cōdemnatio insolidum ad totā quātitatē, etiā tūc ī
executione opponeret exceptio: ⁊ nō fiet executio nisi quaten⁹ fa
2 cere possunt: vt. d. l. itē miles. proxime seq. ī fi. ¶ † Scd̄o no. ꝙ lꝫ
regulariter executio sn̄ie fiat insolidū nō deducto ere alieno: ⁊ ēt
nō deducto ne ɔdēnat⁹ egeat. Fallit in ꝑsonis hic enumeratis,
q̄ exigunt inquātum facere possunt. s. cōmode ⁊ honeste. l. nepos
ꝓculo. ff. de ꝟ. sig. inspecta qualitate ⁊ dignitate ꝑsonarū: vt no.
declarat Bal. in. l. ij. C. qd̄ cū eo. Alb. de ros. Bal. Imo. ⁊ alij in
l. maritu in id. ff. so. ma. Jo. fa. ⁊ Ang. de are. in. §. itē si de dote.
insti. de actio. ⁊ etiā deducto ne egeant: vt de p̄dictis est gl. no. in
l. in cōdēnatione. ff. de reg. iur. quā reputat ordinariā ⁊ singularē
Bal. in. l. vnica. §. cum autē. C. de rei vxo. ac. ⁊ in. c. i. ad fi. pn̄. de
3 notis feu. ¶ † Tertio no. ꝙ soci⁹ habet beneficiū vt nō ɔdēnet
aut exigat vltra q̄ facere possit deducto ne egeat: vt hic. ⁊. §. ſꝫ et
si qs cū parēte ꝟ. itē si soci⁹. insti. de ac. rōnē assignat tex. ī. l. verū.
ī pn̄. ff. ꝓ socio. q᷑ societas ius fraternitatis obtinet. Pōdera di
ligēter ex ista ratiōe illi⁹ tex. inferri, ꝙ si frater ɔueniat ab alio
4 fratre, ꝙ habeat istd̄ ꝓuilegiū ne exigat vltra q̄ facere possit. † q᷑
ꝑp qd̄ vnūquodq̄ tale ⁊ illud magis. aut multo magis. ⁊ ibi bar.
ad hoc no. C. de sacrosan. ecc. ⁊ l. ex diuerso. ī pn̄. in ꝟsi. itē si mu
lier. ⁊ ibi Bal. ⁊ alij ad hoc notāt. ff. so. ma. gl. ī. §. nos igit. ī aut.
de defen. ciui. colla. iij. ⁊ gl. ī cl. vnica. ī pn̄. ī gl. ij. de religs ⁊ vene.
sanc. ¶ Contrariū tn̄ in terminis, ꝙ frater cōuentus ab alio fra
tre non habeat istud bn̄ficiū ne exigat vltra q̄ facere possit: tenet
gl. solēnis in. d. l. verū. in prin. in ver. fraternitatis. ⁊ ibi sequunt
Bar. ⁊ Bal. ff. ꝓ so. idem tenet Nico. de neap. in. §. ſꝫ ⁊ si qs cum
parente ꝟ. itē si soci⁹. ī. v. q. ex gl. insti. de ac. Sꝫ nō rn̄dēt isti doct.
ad rōnē. d. l. verū ī pn̄. iductā vt superi⁹ induxi q̄ fortiter strigit
⁊ ɔtrariū tenēt Jo. fab. ⁊ Ang. de are. ī. d. §. ſꝫ ⁊ si qs cū parēte ꝟsi.
itē si soci⁹. vbi dixi insti. de act. ⁊ simplr ī discursu tꝫ. d. Pe. de be.
5 hic: nullā de p̄dictis faciēs mētionē. ¶ † Limita istū tex. nisi so
ci⁹ ꝓmisisset ītegre seu ī totū: q᷑ tūc vr̄ renuntiasse bn̄ficio huius
legis. ita plura late cōsuluit do. Alex. in cōsil. ccxxiij. v. volū. qd̄
incipit sup quesitis de quib⁹ in themate. de hoc tamē an ꝑsone
hic enumerate ꝑsertim donator possint per pactū expresse vel ta
cite renuntiare bn̄ficio huius legis. vide do. Alex. in. l. alia. §. ele
gāter. in. xij. col. ⁊ seq. ff. so. ma. ⁊ habes de hoc gl. no. ⁊ distinguē
tem in. l. si qs creciderit. ff. de pac. ⁊ gl. in. l. si cōuenerit. vbi dicet
j. e. et late Alb. de ro. hic. ¶ In gl. ij. in ꝟ. idest. no. ſꝫ Imo. ⁊. d.
Alex. ꝙ dictio idest, q̄ sui natura est expositiua: aliqn̄ ponit mo
dicatiue seu

dificatiue seu qualificatiue rõne subiecte materie: ꝛ sic in effectu ponit pro scz put etiã capit gl. in .l. j. §. q̃din. ff. qñ actio de pecu. est annalis, hic allegata in gl. Aliqñ accipitur exemplificatiue. l.
6 qui liberis. in prin. in ver. j. cũ gl. ff. de vulga. ꝛ pup. † Nec est absonum vnã dictionẽ poni pro alia rõne subiecte materie: vt est glo. in .l. eas causas. ff. de cõdi. ꝛ demõ. ¶ In gl. in vbo fere. lz gl. videat tripliciter declarare tex. quare tex. dixit fere, tñ in effectu est ꝑpter duo. Primo, q2 etiã sunt aliene ꝑsone hic nõ enumerateq̃ habẽt istud bñficiũ. Scdo, q2 etiã ꝑsone hic enumerate non hñt semp istud beneficiũ. Et aduerte, ꝙ quidã ex istis habẽt istud beneficiũ rõne reuerentie: vt pater, patron9. vt. l. alia. §. elegãter. ff. so. ma. sic etiã mariti habẽt ob reuerentiã maritalẽ: vt ibi. ꝛ. l. vnica. §. cũ autẽ. C. de rei vxo. act. Aliĩ rõne quasi fraternitatis: vt socij. l. verũ. in prin. ff. p so. Aliĩ, vt possint vtilitati publice vacare: vt milites. Aliĩ, ꝑpter suã liberalitatẽ: vt donator. l. ne liberalitate. j. eo. Aliĩ, ex accidentia facti, vt qui cesserunt bonis. l. is qui bonis la. ij. ff. de ces. bo. An autẽ milites legalis militie: vt sunt aduocati: ꝛ milites celestis: vt clerici, habeãt istud priuilegium. gl. tenet ꝙ sic. in. l. miles. in prin. vbi dixi. s. e. ¶ Gl. in verbo accipiẽdũ. oppo. ɔtra tex. tripliciter soluit. ꝛ tenet primã sol. ꝙ ad istũ tex. debeat subaudiri maxime. ꝛ istã sequuntur Bar. ꝛ cõiter aliĩ. ꝛ dicit Ang. istum esse verũ intellectũ. ꝛ fm do. Pet. de be. vix aliter vr̃ posse dici, cũ tex. in 3rio dicat, ꝙ soci9 vni9 negotiationis hz istud beneficium: sed ꝑ certo ista cõis solutio gl. ꝛ doctor subaudiendo ad tex. nostrũ maxime, illum videt̃ destruere. vñ rñde melius fm antiquos: ꝛ Albe. de rosa. hic: ꝙ qñ sunt socij oĩm bonor indistincte habẽt istud priuilegiũ ex omni 3ctu: vt hoc tex. secus qñ est vnius rei soci9 vel spãlis socius vnius negotiationis: tunc in illa tantũ habet istud priuilegiũ, vt in ɔtrario. ¶ In gl. in .l. patronus. nisi iuspatronat9 amiserit per. l. fi. in fi. C. de bo. liber. Aduerte illa. l. fi. §. fi. in v. reuerẽtia. facit in oppositum, ꝙ imo ius reuerẽtiale debeat̃ q̃uis patron9 iurispatronatus amiserit nisi qñ quasi ab indigno eripit̃: vt ibi dicit tex. in fi.
7 † Unde ex spontanea renuntiatione seu remissione iuspatronatus, nõ intelligitur remissum ius reuerẽtiale: vt est text. notãdus in. d. §. fi. in ver. reuerentia: ꝛ sic videt̃ ꝙ etiã tunc remaneat hoc priuilegiũ ꝙ rõne reuerentie datur. d. l. alia. §. j. ff. sol. ma. not. gl. in. l. si cõuenerit. j. e. ꝛ ita etiã tenẽt Imo. ꝛ do. Alex. hic. Adde illud qd̃ egregie no. Bald. in. d. l. fi. in ver. reuerentia. per illũ tex.
8 † ꝙ monasteriũ exemptum per epm a iurisditione epali, nõ erit exemptũ a iure reuerentie: ꝛ ideo si ex conuentione. clerici tenent̃ ꝓcessionaliter ire obuiã epo: eodem modo tenebũtur illi de monasterio supradicto. ꝛ refert qd̃ Oldra. lau. ita cõsultus rñdit archiepõ Rauenatẽsi. idẽ tenet Ang. in. l. alia. §. elegãter. ꝑ illum tex. ꝛ ibidem Lud. ro. in. ij. no. ff. solu. ma. Ang. in. l. sed si hac. §. patronũ per illũ tex. ff. de in ius vo. ꝛ qd̃ vult. gl. ꝛ doc. i. c. pastoralis. in ver. cathedraticũ. de dona. ꝛ pondera qd̃ Bal. loquit̃ de exempto per epm: secus vr̃ in exemptis ꝑ papã: q2 illa exemptio est plenaria, fm. d. Abb. in. c. cũ inter in. v. col. de re iudi. ¶ Gl. ĩ v. de dote. Diuidit̃ in quatuor partes. In prima allegat ɔcordãtẽ. In scda remouet tacitũ 3riũ. In tertia opponit. lz re vera cõcordat: vt gl. dicit, ꝛ bene. In quarta ꝛ vltima etiã oppo. ꝛ se remittit. scda ibi: cauet tñ de soluẽdo. tertia ibi. Sz ɔtra. insti. de act. q̃rta ꝛ vlt. est ibi: itẽ ɔtra. s. de neg. gest. ¶ In ea. gl. ibi: cauet tamẽ de soluẽdo intellige de cautione nuda. ꝑut tenet gl. in. d. l. vnica. §. cũ autẽ. C. de rei vxo. act. ꝛ gl. i. l. diuortio. §. interdũ ꝛ ibi Bar. ꝛ aliĩ, vbi dixi. ff. so. ma. ꝛ q2 maritum existẽs in paupertate nõ de facili reperiret fideiussorẽ. intellige tñ fm Imo. ꝛ Raph. cu. idẽ esse in aliĩs habentib9 idẽ priuilegiũ. ꝙ sit̃ debeant cauere ꝙ si vnq̃ peruenerint ad piguiorẽ fortunã insolidũ soluẽt, cũ non possit reddi ratio diuersitatis: ergo idẽ inscenseri dz. l. illud cũ simi. ff. ad le. aquil. ꝛ. l. a titio. i fi. ff. de ver. obli. Nec obstat tex. in. l. quoties. §. si semel. ff. de pecu. vbi dñs cõuẽtus actione de peculio nõ tenet̃ cauere de incremẽto futuri peculij. q2 tex. ibi assignat rõnem diuersitatis: q2 dñs non tenet̃ mero iure insolidum sicut tenet̃ socius ꝛ similes. ¶ In ea. glo. ad fi. ibi. solue vt. j. e. l. nõ tantũ. potest etiã solui ꝑut dicit̃ in. d. l. diuortio, q2 ibi tenet̃ insolidum ꝑpter culpã cõmissam per maritũ soluto matrimonio in non exigendo a se cum cõmode posset. prout etiam dicũt Barto. ꝛ aliĩ in. l. maritum. ff. solu. matri.

1 ¶ Inter creditores pares qbus debetur ab eo a quo nõ potest insolidum exigi: melior est conditio preoccupantis.
2 Si plures deposuerunt pecunias penes vnũ mercatorẽ, ꝛ vnus eorum fuit solicitus in exigẽdo, ꝛ aliĩ non exegerunt: postea mercator effectus est nõ soluendo, ꝛ sic aufugit. an illud qd̃ est exactũ ab illo depositario debeat reponi in cõmuni partiendum inter creditores pro rata.
3 Donator habet priuilegium ne exigatur nisi inquantum facere potest habita ratione ne egeat.
4 Donatum ob causam non est donatio.
5 Qualiter dicatur deberi ex eadem causa.
6 Quando dicatur quis preoccupare.
7 Facilius preiudicatur alteri in querendis q̃ in quesitis.
8 Actio personalis competens priuilegiato sequitur personam ꝛ non rem.
9 Prior tempore potior est iure.
10 Omnis exceptio que non impugnat sententiã sed modificat executionem, potest semper oppo̅ni, etiam post sententiam.
11 Lex presumit quemlibet in futurum ditari, ꝛ posse peruenire ad pinguiorem fortunam.
12 Qui soluit ante tempus non potest repetere.

Inter eos. Inter creditores quibus ex eadẽ cã debet̃: ꝛ sic facienda est condẽnatio inquãtũ debitor facere potest: melior est conditio occupãtis. nõ deducto ere alieno ex nõ simili cã debito, ꝛ deducto ne donator egeat: in reliquo etiã melior est cõditio occupantis. h. d. tota. l. nihil omittẽdo. Diuiditur in tres partes. In prima ponitur decisio. In secũda alia similis decisio In tertia fallẽtia. scda ibi: sed ꝛ si cũ patre: tertia ꝛ vltima est ibi is quoq̃. ¶ Et aduerte ꝙ oẽs illi qui nõ debent cõdemnari nec exigi: nisi quaten9 facere possunt, exigunt̃ hoc modo, vt eis reseruetur quãtum ad alimẽta sufficiat fm qualitatem ꝛ cõditionem ipsor: sed ipi nõ possunt allegare ꝙ ere alieno sunt stricti, ꝛ sic ꝙ primo eris alieni fiat deductio: ꝛ de residuo adhuc ipsi detrahãt quãtum eis sufficiat ad alimenta: ꝛ si quid superest detur agenti: fit ergo cõsideratio sui patrimonij tpe cõdẽnationis fiende, sicut si nullum esset es alienum debitũ, solum fallit in donatore cõuẽto a donatario ex causa donatiõis, qui potest ante oĩa. est alienũ deducere: ꝛ de residuo tantũ sibi reseruare ꝙ ad alimẽta sufficiat ꝛ postea si quid superest donatario debet tradi: vt hic in ver. fin.
1 ¶ † Isto. i. ꝙ inter creditores pares quibus debetur ab eo qui nõ potest insolidum exigi: melior est cõditio preoccupantis: q2 vigilantib9 ꝛ nõ dormientibus iura subueniunt: vt inquit tex. i. l. pupillus. in fi. ff. que in frau. credi. ꝛ in. c. duobus. ꝛ ibi glo. de rescri. in. vi. secus si creditores non essent pares: ꝛ sic non deberetur ex eadẽ causa: q2 forte vni ex causa lucratiua alteri ex causa onerosa: vel vni ex cã priuilegiata: ꝛ aliĩ ex non priuilegiata: vt dicetur in gl. in verbo occupantis. Et deducendo istã materiam ad pra-
2 cticam. † adde, ꝙ si plures deposuerunt pecunias penes vnum mercatorem, ꝛ vnus istorum deponentiũ fuit solicitus in exigendo suum depositum, aliĩ non exegerunt, postea mercator effect9 est nõ soluendo: ꝛ sic aufugit, prout faciunt mercatores pressi nimio onere eris alieni, nunquid illud qd̃ est exactũ ab illo depositario debeat reponi in cõi partiendũ inter creditores pro rata. Bal. in. l. fi. in. fi. q. C. depo. determinat per illũ tex. ꝙ nõ: quando esset exactum per sñiam: vt hoc tex. secus si esset exactum ꝑ vim vel nisi debitor est gratificatus illi primo: vt est tex. no ta. in. l. pupillus. ꝛ ibi nota. Bartol. ff. que frau. credi. vel nisi superueniret creditor priuilegiatus: quia tunc habetur ratio eius ꝛ auocarent ab illo primo: vt in duabus legib9 hic allegatis per gl. in verbo
3 occupãtis. in scda parte: vbi no. dicet̃. ¶ † Secũdo no. in ver. is quoq̃. ꝙ donator habet priuilegiũ vt nõ exigat nisi inq̃ntum facere põt habita ratiõe ne egeat. ɔcordat tex. in. §. sed ꝛ si qs cum parẽte insti. de act. rationẽ assignat tex. i. l. ne liberalitate. vcz ne liberalitate sua inops fact9 pericliteẗ. j. e. ¶ Limita no. istũ tex. vt pcedãt in ꝑmissiõe de donãdo pura ꝛ simplici. sec9 si ob cãz, q2 illa nõ est liberalitas nec ꝑprie donatio. l. j. ꝛ ibi glo. Bart. in. l. aquilius regulus. in verbo non meram. ꝛ ibi Rapha. cu. ad hoc no. ff. de dona. Bar. in prima rubrica. ff. or. ꝛ in. vi. col. ꝛ sic cessat ratio liberalitatis quã assignat text. in. d. l. ne liberalitate. iũcta l. preceden. in fi. ꝛ ita limitat Ang. in. l. sz hoc ita. i pñ. per illum tex. j. eo. quẽ refert ꝛ sequit̃ do. Alex. in. l. sunt qui. i id. in. v. co. s. eo. ꝛ idem do. Alex. in. l. nõ tantum. in vlti. col. j. eo. ¶ Adde qd̃ istam limitationẽ etiã sequit̃ Lud. ro. in consi. xxvi. quod icipit pro decisione eor de quibus dubitatur. in. iiij. col. Joan. de pla.
4 in. §. lz ꝛ si. vlt. col. insti. de actio. ¶ † Confirmatur vltra Ange. q2 illud qd̃ datur ob causam nõ est donatio sed est, potius quedã permutatio: vt est tex. melior de iure in. l. sed ꝛ si lege. §. cõsuluit. in fi. in verbo, velut genus quoddam permutatiõis. quez Bal. ad hoc ibi notat ꝛ reputat tenendum menti. ff. de peti. heredi. lz nemo sani capitis diceret priuilegiũ istius legis habere locum in permutatione. ¶ Sed aduerte: q2 contra istam limitationem fortiter facit. nam ꝑmissio ex causa dotis est ob causam. l. si dõaturus. ff. de condi. ob cau. ꝛ tamẽ ꝑmittens pro dote habet istõ priuilegium, vt non exigat̃ vltra q̃ facere possit in. l. si extrane9, ꝛ. l. pe. ff. de iure do. ergo limitatio nõ est vera. bene facit tex. in. l. sed hoc ita. in prin. iũcta gl. j. e. vbi loquit̃ de dote promissa viro cum pacto de lucrando: ꝛ tamen ꝑmissor constãte matrimonio habet hoc beneficium: vt ibi. Sed ad hoc respõdet Ang. in. d. l. sed hoc ita. ꝛ referũt ꝛ sequũtur Joã. de pla. et Ange. de are. in. d.

§.sed τ iĩ qs.insti.de act.ꝙ si maritus agit ad dotẽ que est remansura penes eũ:tunc pmissor non hꝫ priuilegium huius legis: qꝛ quãtum ad maritũ est donatio ob cãm.l.nesennius.in prin.ĩ.e. Secus si agit ad cõmodum vxoris.ita loquitur.d.l. si extraneꝰ. τ d.l.pe.ff.de iur.do. ¶ Tu vltra eos respõde clarius,ꝙ qñ quis pmisit puta centum,ex causa dotis:lꝫ ex parte mariti recipiẽtis sit donatio ob causaꝫ.d.l.si donaturus.tñ ex parte dantis vel pmittentis est mere liberalitas:nimirũ si habet istud priuilegium vt non exigat vltra ꝙ facere possit.ita loquit.d.l.si extraneus.τ d.l.pe.secus qñ qs pmitteret ob aliquã cãm remuneratoriam:qꝛ non est liberalitas nec ꝓprie donatio sed quoddã genus pmutationis:vt in iuribus ꝓxime allegatis:τ tunc ꝓprie procedit ista limitatio,quã nõ inuenies ita excussaꝫ. ¶ Expeditis textualibꝰ capio gl.j.in verbo ex eadẽ causa que vult,ꝙ tripliciter dicatur

5 eadẽ cã.dic aliter τ melius,†ꝙ deberi ex eadẽ causa põt intelligi altero de tribus modis.primo in genere/secũdo in specie/tertio in indiuiduo/Primo ex eadẽ causa in genere:puta ex causa crediti:vt glo.intellexit.τ sic pro obligatione psonali in genere:sed oĩbus debitor inquantũ facere põt debet condẽnari: τ hoc casu potest ꝓcedere regula huius tex.ꝙ melior sit cõditio possidentis Secũdo potest intelligi ex eadẽ causa in specie capiendo specie vt logici capiunt ꝓ ea que predicat de pluribus indiuiduis: vt qꝛ sunt plures creditores ex causa vẽditionis vel depositi vel mutui:τ cõtra eos hꝫ debitor priuilegium ne exigatur vltra ꝙ facere possit:τ tunc etiam ꝓcedit regula huius tex.ꝙ melior sit cõditio preoccupãtis/Tertio põt sumi eadẽ cã in indiuiduo,τ sic ꝓ eadẽ cã numero:vel pro actione eadẽ descendẽte ex eodẽ ꝯtu τ pluribus cõpetente:τ tunc si illa eadẽ actio in indiuiduo cõpeteret cuilibet creditori insolidũ vt in pluribus reis credendi:τ tũc etiam melior est conditio preoccupantis per litis cõtestationeꝫ vt.l.ex duobꝰ.ĩi.ff.de duo.reis.τ dicam statim infra,in verbo occupantis.in prin/Si aũt non debetur oĩbus insolidũ:vt qꝛ plures essent socij eiusdẽ societatis:tunc non procedit regula tex.nostri:nec tunc est melior conditio primi socij preoccupãtis,sꝫ oẽs debẽt redigi ad equalitatẽ:vt est tex.valde no.in.l.verũ.§.si cum tres socij.ff.pro socio.τ in.l.itẽ labeo.ff.fami.her.τ in.l.pupillus τ ibi Bar.ff.que in frau.cre. ¶ Capio gloss.in verbo occupãtis quã diuide in tres partes.In prima ꝓponit qñ quis dicat preoccupare,τ non bene declarat/In secunda,per viam limitationis remouet vnum contrariũ,τ contra illaꝫ limitationem opponit viam fallentie,respõdendo/In tertia τ vltima,opponit ꝯ tex.ꝙ nõ sit melior ꝯditio illiꝰ q primo sñiam obtinuit,sed illiꝰ q priꝰ ad executionẽ ipsius sñie peruenit,τ late respondet/secunda ibi. Itẽ hoc accipe/tertia ibi.itẽ non videtur melior cõditio/In prima parte,gl.nõ bñ declarat sed reliquit in ambiguo.dic melius cõcordando iura allegata p gl.ꝙ aut agit de iure querẽdo de nouo,τ tũc sufficit litis ꝯtestatio vt dicat facta preoccupatio.l.pluribus.ff.de procu.τ.c.si duo in primo τ scdo responso.de procur.

6 in.vi.†Aut agitur de iure iam quesito preferẽdo: τ tunc aut illud ius cõpetebat pluribus psonis ad idẽ insolidũ: τ tunc similiter preoccupatio fit per litis contestatio.l.si pluribus.τ ibi late Bar.ff.de leg.j.τ.l.ex duobus.secũda.ff.de duo.reis.τ.l.si titiꝰ. ff.de verbo.obli/Aut illud ius originaliter competebat pluribus psonis:τ ad diuersa.τ tunc regritur sñia vt quis dicat preoccupasse,vt hic.τ.l.si vero.ff.de peculio,alle.i gl.τ.l.si quis a multis.ff.de noxa.†Ratio diuersitatis in primo membro:qꝛ faciliꝰ

7 preiudicatur alteri in querẽdis ꝙ in quesitis.l.si cuꝫ simili.C.de acq.posses.τ.l.seruus.τ ibi gl.C.de pac/Item:inter casum quãdo competit ad idem:τ qñ ad diuersa.Ratio est:quia quando competit ad idem potentius ius habet agẽs in eo de quo alius conuenit:ꝙ qñ habet ad diuersa.Et idem facilius preiudicat alteri: ideo tunc preoccupatio fit per lit.contesta. ¶ In secunda parte glo.ibi.que sunt contra,in illis duabus legibꝰ allega.in glo,nõ est melior conditio preoccupãtis:imo semp prefertur priuilegiatus:imo fortius volũt ille due leges,ꝙ magis priuilegiatus prefertur etiam in reuocando qd illo actualiter est solutũ minus priuilegiato:τ hoc,dato ꝙ ille q non est eque priuilegiatus non solum prius venit ad sñiam sed etiã prius venit ad executionẽ: qꝛ prius solutionẽ recepit,adhuc alter priuilegiator reuocat ab eo si non est aliud vnde sibi satisfiat in bonis debitoris.τ ita tꝫ etiã gl.in.l.priuilegia.ff.de priuile.credi.Et caue qꝛ durũ τ mirandũ videtur,fm Raph.cu.hic:ꝙ priuilegiatus possit reuocare ab eo

8 contra quẽ non hꝫ actionẽ:†qꝛ actio psonalis cõpetens priuilegiato sequitur psonaꝫ τ nõ rem.l.j.§.si heres percepto fundo.ff. ad trebel.τ.l.fi.§.lucius,vbi tex.no.ff.de cõtrahẽ.emp.facit bene tex.arguens actionẽ nõ ꝯpetere.in.l.j.ff.de distra.pigno/Ad hoc respondet Raph.cu.aliꝰ nihil tangũt,ꝙ qñ creditor accepit solutionẽ,τ poterat exceptione repelli ne debitor cõueniret nisi inquantum facere põt,si totũ ei soluitur,quodãmodo soluitur indebitũ:τ eũ debuerit deduci es alienũ priuilegiati:vnde tũc priuilegiato ꝯpetit condictio inebiti ad reuocãdũ:τ licet ipse nõ allegent:est tex.in.l.tutores.ff.de cõdi.inde.τ ibi gl.τ gl.in.l.si nõ expedierit.§.i.in verbo cõmunicandum.ff.de bo.auto.iudi.pos. que nõ cõpeteret ipsi soluenti.l.si is cũ quo.ff.de condi.inde.Sꝫ ista ratio procederet solum qñ es alienũ deberet deduci: vnde secus esset qñ executio deberet fieri insolidũ:tunc priuilegiato nõ cõpeteret ꝯdictio indebiti. ¶ Breuiter teneo,ꝙ priuilegiatꝰ reuocabit per condictioẽm ex lege,per duo iura allegata in gl.que inducunt priuilegiatũ posse reuocare,τ non prouident de remedio.iũcta.l.si.§.si uero heredes.in verbo per cõdictionẽ ex lege C.de iure delibe.τ ita tenet gl.in.d.l.si non expedierit.§.j.in verbo cõicandũ.τ glo.in.d.l.sed in id.ff.ꝙ cum eo.τ glo.in.l.pecunia.in verbo extraordinario iure.C.de priuile.fisci,cum distinctione tamen quã late tradit Bar.post Jaco.de are.in.l.pupillus.ff.que in frau.cre. ¶ In ea.glo.ibi.vt.C.qui po.in pig.ha.l. fi.§.si illa.l.nihil facit ad propositum nostrũ:qꝛ loquitur in hypothecaria τ sic in actione reali,τ consequenter in pluribus pri-

9 uilegiatis priuilegio reali in quibus est regula:†ꝙ qui prior est tpe potior est i iure:τ ĩ regula q prior.de reg.iur.in sex.τ.l.potior. τ.l.q balneũ.ff.qui po.in pig.ha.Sꝫ iste tex.τ gl.loquunt i actionibꝰ psonalibus in quibꝰ non consideratur prioritas temporis. vt.l.priuilegia.τ ibi glo.ff.de priui.cred. ¶ In vltima parte gl. habes,ꝙ post latã vtraꝗ sñiam si tractat de earum executione nõ est melioris conditionis ille qui obtinuit sñiam.l.in [illegible] iudicati.ĩ.eo.allegata per gl.qꝛ aut ambo concurrũt eodẽ tempore,τ vtriꝗ debet satisfieri pro rata,aut diuersis temporibꝰ τ tũc debet satisfieri in totum eius ꝙ sententia continet, non habito respectu ad aliam sñiam,vt hic.τ.l.pupillus.ff.que in frau.credi. qꝛ in executione sententie non debet haberi ratio illius qui primo sñiam obtinuit,nisi concurrat in executione/Istam glo.limitat Bar.in vlti.q.vt procedat quando tempore sententie secũdo late fuit habita ratio deductiõis illiꝰ quantitatis in qua priꝰ sñiam obtinuerat:alias si in secunda sententia non fuisset habita ratio deductionis prime:sed vtraꝗ sententia fuisset insolidũ condemnatoria:tunc in executione sententie bene haberetur ratio prime:ex quo prius non est habita ratio.Item fm Bar.posset creditor qui primã sñiam obtinuit agere reuocatoria,eo qꝛ debitor per eius fraudem exceptionem omisit:tamen vt euitetur talis circuitus,precedens ratio est melior.τ cum Bar.aliꝰ tenẽt in specie Raph.cu.τ do.Alex. ¶ Capio glo.in verbo inter eos quam diuide in duas partes.In pma alleg.cõcordãtias ad tex. In secunda format qõnem in qua arguit ad partes,secunda ibi hic quero fm Azonem. ¶ In eadeꝫ gl.ibi.imo etiam quãdoꝗ post sñiam.ista glo.vult,ꝙ ista exceptio possit opponi quãdoꝗ post sententiam:ergo non semper sed fm Bar.qñ competit militi.tex.in.l.itẽ miles.in fi.ĩ.eo.vꝫ velle ꝙ possit opponi executioni τ sic post sñiam,in aliꝭ psonis videt ꝙ debeat opponi prime cõuentioni.prout videtur innuere tex.in.l.sunt qui in his.et l.sequenti.ĩ.eo.tamen fm Barto.τ alios melius est ꝙ cuicunꝗ persone competat hec exceptio,possit opponi post sñiam in executione:vt.l.nesennius.§.fi.ĩ.eo.τ.l.ex diuerso.§.fi.ff.solu.matri

10 mo.†quia regula est,ꝙ omnis exceptio que nõ impugnat sñiam sed modificat executioneꝫ põt semper opponi,etiã post sñiam.l. si fideiussores.§.idem respondit.ff.de fideiusso.gl.ordi.in.l.j.vbi Bart.τ doct.τ ibi late dixi.C.de iu.τ fac.igno. ¶ In fine gl.ista glo.refert Joannem tenere ꝙ ista exceptio sit dilatoria.sꝫ gloss. in.l.iij.ff.de except.refert Jo.tenere ꝙ sit peremptoria.Bart.ibi tenet ꝙ sit temporalis τ dilatoria:quia differt exactionẽ ad tem

11 pus ꝙ maritus efficiatur soluẽdo:†τ lex presumit quemlibet in futurũ ditari et posse peruenire ad pinguiorẽ fortunam.l.fi.§. deficientiũ.ff.de mune.τ hono.et.l.si defunctus.C.arbi.tute.idẽ per istam rationẽ tꝫ gl.in.§.appellant.τ in verbo semper.in fin. institu.de exceptio.ad idẽ facit,quia ista exceptio finitur p mortem mariti et nõ trãsit ad eius heredes,nisi sint filij.l.et si fideiussor.§.j.τ.l.sequenti.ĩ.e.et.l.maritum.τ.l.sequenti.ff.solu.mat.ergo est dilatoria τ temporalis donec maritus viuet.Et ita etiam tenet Bar.in.l.ex diuerso.§.fin.ad fi.ff.so.ma.Breuiter antiqui Oldra.laudẽ.Ray.Albe.de rosa.Jmo.Pau.de ca.do.Alex.τ do.Pe.de bexu.concordant istas opiniones,ꝙ ista exceptio dicitur esse perpetua quo ad processum:quia non impedit litis ingressum sicut nec regulariter impediunt exceptiones perpetue vt.c.j.de li.contestata.in.vi.Item potest opponi post lit.contest.vsꝗ ad sententiam et etiã post ẽxecutione:vt statim dixi.sed si esset dilatoria non posset opponi post li.contest.l.pomponius. §.rati.ff.de procur.l.ita demũ.C.eo.dicit autẽ dilatoria τ tpalis respectu solutionis et exactionis:qꝛ differt solutionẽ integram quousꝗ perueniat in pinguiorẽ fortunã.l.vnic.§.cum aũt.C.de

12 rei vxo.actio.Jtẽ quo ad impediendum repetitioneꝫ soluti:†qꝛ sicut non põt repetere ille qui soluit ante tempus.l.nam si cũ moriar.et.l.in diem.ff.de condi.indebi.ita nec iste:vt.l.ꝙ nomine.τ l.nam et

l.nam et si maritus.ff.de condi.inde.

1 ☞ Priuilegiu singulariter et dispensatiue concessum vni an extendatur ad alium ratione correlationis.
2 In materia priuilegiata et dispesatiua correctoria et penali fit extentio ratione correlationis.
3 Priuilegiu cocessum vni non debet extendi ad alium.
4 Priuilegia concessa marito regulariter non extenduntur ad vxorem.
5 Statutum q maritus in vltima volutate titulo.instit.nec legati nec alio quouis titulo:nec directe vel indirecte possit relinquere vxori sue vltra centum:et si quid vltra sit ipso iure nullum an habeat locum in muliere et sic econtra.
6 Statuta tantum disponunt quantum loquuntur et non plus.
7 Mulier presumitur magis decipi posse a viro q vir ab vxore.
9 Maritus etiam si conueniatur solu.matri.pro.cotractu celebrato constante matrimonio habet priuilegium ne conueniatur vltra q facere potest.

Non tantum. Marit⁹ siue de dote siue ex alio quocuq zctu cōueniat hz priuilegiu ne exigat vltra q facere potest. Et ide ez in vxore.h.d. Et ponit duas extesiones ad illo qd dicit tex.in.l.patron⁹.in fi.§.eo.et.l.
1 maritum.ff.sol.ma.et in.§.ite si de dote.institu.de actio. ☞ †No ta ex isto tex.in fi.fm Raph.cu.q puilegiu singulariter et dispēsatiue cōcessum vni extēditur ad alium ratione correlationis.l. fi.ff.de acceptila.et.l.fi.C.de indi.vidui.tol.et.l.cum emptor cum mille similibus.ff.de rescin.ven.et per hoc dicit Raph.cu.se alis dixisse,q stante statuto q de qualibet re et de quocuq cōtractu debeat solui gabella:et maritus haberet priuilegiu q non deberet soluere gabelllam,q nec eius vxor nec pater mulieris secum
2 contrahēs tenebitur gabellaz soluere. ☞ †Adde q notabile est verum:quia non soluz in materia priuilegiatiua et dispensatiua ratione correlationis fit extensio:imo etiaz in materia correctoria et penali,in qua alias non est licita extensio etiaz ex maioritate rationis:vt no.in auf.quas actiones.C.de sacrosan.eccle. Tu ratione correlationis licita est extēsio,vnde lex noua corrigens in vno ex correlatiuis intelligitur etiaz corrigere in alio.ita no. Bat.Ang.et alii.in.l.fi.per illum tex.de indi.vidui.tol.vbi late dixi:et multas concordatias dedi.sed decisio Raph.no bene pbatur ex isto tex.prout etiam dicit do. Alexan.quia hic sicut maritus vtitur isto priuilegio cōtra vxorem:ita etiam equum est q vxor vtatur contra maritum ratione mutue correlationis:et vt sit par ratio lucri et damni.l.fi.C.de fur.et.l.fi.C.de codi.et.l.fz naturam.ff.de reg.iur.sed in qone Raph.preuilegium mariti non
3 exercebatur contra vxorem sed cōtra gabellarios. ☞ †Unde priuilegium concessum vni non debet extendi ad aliam personā.l. j.ff.de consti.princi.et.§.sed q princip.insti.de iure natu.sicut in simili priuilegium concessum vni ex litigatoribus:puta actori q non teneatur soluere sportulas extenditur etiam ad reum ratiōe correlatiōis. Et vt in iudicijs circa ordinatoria seruet equalitas:vt est tex.in.l.fi.C.de fruc.et litis expen.et.l.in sacris vltima et ibi Bar.in fi.C.de pxi.sacr.scri.lib.xij.et est gl.no.in.§.at ex cōtrario.in verbo sine omni.insti.qbus alie.licet vel non.secus in alijs priuilegijs,fm Barto.et alios.in.d.l.fi.C.de fru.et lit.expē. per.l.tertiam.in prin.ff.q quisq in.et.d.l.primā.ff.de consti.pn.
4 Etiam teneo contra decisionem Raph.†qz priuilegia concessa marito regulariter non extenduntur ad vxorem:vt pbatur in l.princeps.ff.de legi.et.l.q princip.et.l.seq.ff.de leg.fi.declarādo tamē vt ibi probatur p Cy.in.l.more ad finem.ff.de iuris.om.iu. Itē qz vr esse diuersa ratio quo casu dispositum in vno ex correlatiuis non habet locum in alio:vt.l.fi.C.de rescinden.vendi.hz Bar.et alios in.d.l.fi.vbi late dixi.C.de indi.vidu.tol.regularit tamen dispositu in marito habet locū in vxore ratione correlationis:vt.l.fi.in verbo equa lance.C.de repudijs.p quē tex.not. ibi Bal.maritū et vxorē ad paria iudicari.et.l.generaliter.in pn. C.de secun.nup.facit qd signanter decidit Bal.in auf.hoc locū in fi.C.si mulier secūdo nupserit.vbi tenet,q sicut qn maritus in testamēto reliquit vxorem suā dominam massariā et vsufructuariam cōsuetudo Bulgari interpretat q existentibus liberis debeat solum habere alimēta,fm gl.et doc.in.d.auf.hoc locū. Idē erit ecōtra,si vxor faciat testamētū et relinquat maritū dominum massariū et vsufructuariū bonor suorū existētibus liberis,csuetudo Bulgari licet sit stricti iuris loquens i viro habebit locum econtra etiam in vxore.ad idē qd egregie csuluit Bal.in consil. cccxlj.tertij vol.incip.concessus fuit saluuscōductus.vbi tenuit q si alicui fuit cōcessum priuilegiū seu saluusconductus veniendi ad talem ciuitatem cū tot equis et totidem personis arnesijs et bonis: si ipse nō venit s3 misit vxorem suā cū dictis psonis et reb⁹ q adhuc vēdicat sibi locū dict⁹ saluusconductus. ☞ Ego p vlta,alias cōsului in ciuitate Parme in noua questione in qua non reperitur decisio in terminis:et se subscripserūt tunc alij doctores huius ciuitatis.
5 †Statutū Parme disponit,q marit⁹ in vltima voluntate nō possit titulo institutionis nec legati nec alio quouis titulo nec directe nec per indilectū relinquere vxori sue vltra cētū libras parmenses:et si quid vltra relinquat sit ipso iure nullum. Dubitatum fuit qd ecōtra. Nam quedam mulier instituit maritum suum heredē vniuersalem:proximiores illi⁹ vxoris petebāt eam hereditatem,et dicebant q etiā vxor nō poterat in testamento relinquere marito vltra cētum libras parmenses, fuit noua questio. An illud statutū prohibitoriū loquēs i marito habeat locū econtra in vxore,videbat q nō:qz casus omissus in statuto relinquitur dispositiōi iuris cōis.l.si extraneus.ff.de condi.ob cām.et.l.si cū dotem.in prin.ff.solu.matri.et.c.susceptū in prin.de rescrip.in.vj. Item ex quo statutum non dicit de vxore:nec nos dicere debemus.l.si seruū.§.ptor ait.v.nō dixit ptor. ff.de acq.here. Bal.in.l.omnes populi.ad fi.ff.de iusti.et iur.et in
6 l.illā in.j.col.C.de colla. †Statuta eni tantū disponunt quātuz loquuntur et non plus,fm Bal.in.l.testamentū non ideo.i fi.C. de testa.et in.l.si furiosi.p illū tex.i verbo nō loquitur.C.de nup. et in.l.cū ancillis in vlt.col.C.de incest.nup.vbi no.p glos.ibi,q statuta sunt seruāda put iacēt:et illud qd statutū nō determinat nec nos determinare debemus. ☞ Sed istis nō obstā.cōtrarium cōsului p plura fundamenta:precipue qz vir et vxor sunt correlatiua:vnde statutū etiā correctoriū loquēs in vno ratione corre-
7 lationis hz locum in alio. †Itē maior ratio prohibitionis militat in vxore q in marito:qz maritus facilius pōt inducere vxorem q eum instituat heredem pter fragilitatem sexus,q econtra.l.fi.in pn.C.de dona.ante nup.et.l.imperialis.i pn.C.de nup. et.l.cuius bonis circa mediū.ff.de curat.furi.et est tex.melior de corpore iuris.in auf.vt immobilia ante nuptia dona.in.§.colū. ibi mulier quippe mariti seductionibus facile decepta.colla.v. et tanto magis cum istud statutū phibēs ne marit⁹ possit i testō relinquere vxori vltra centum libras continet prohibitionem fanorabilem:ergo est extendendū:vt no. Bar.in.l.si constante.in prin.in.ix.q.prime partis.vbi dixi.ff.solu.matri. Et ideo cōprehendit maritū etiam testantē extra territorium statuentium:qz est prohibitio fauorabilis.fm Bar.in.l.cunctos populos.C.de summa tri.et fide catho.in.x.col.in.vj.q.prin.et ibi Salic.in.viij. col.Lud.ro.in consi.xxxix.qd incipit in pposita.q.nobilis et excelsi viri. ☞ Capio gl.in verbo cōdēnandus est quam diuide in quatuor partes. In prima opponit contra tex.et soluit. In secūda contra illam solutionem opponit et respondet. In tertia allegat vnum concordantem ad tex. In quarta etiam opponit et soluit.scda ibi.nec obstat.§.de constitu.pecu.tertia ibi.et facit.C.de dona.inter viruz et vxo.quarta et vltima est ibi.item hoc in zctu. ☞ In ea.gl.ibi.etiā si constante matrimonio cōtraxit.idē tenet gl.in.l.vxor marito.in verbo iudicio.ff.de dona.inter vi.et vxo.
8 †Sed cōiter reprobat,qz etiā si maritus cōueniatur solu.matr. p cōtractu celebrato cōstante matrimonio,hz istud priuilegium in memoriam ztracti matrimonij,per istū tex.indistincte loquētem,et equiparantē causam dotis alijs ztractib⁹. Nec obstat.d. l.diuortio.ff.de nego.gest.de qua gl.nostra opponit:qz respōdet fm gl.ibi Bar.et doc.hic.et in.l.maritū.ff.sol.matrimonio.q ibi actio bene habuit originem soluto matrimonio.sed ex dolo vel culpa mariti,qui ō exegit a seipso dotē quando erat soluendo. ideo propter istum dolum et culpā perdit priuilegium.argu.d.l. si rerum.allegate in glo.

1 ☞ Socer mulieris est magis priuilegiatus in duobus respectu vxoris q econuerso socer mariti.
2 Exempla non restringunt regulam.
3 Gener nō est tātn reuerentia socero,sicut nurus patri mariti.
4 Socer mariti an perdat istud priuilegium solu.matri.
5 Dissoluta affinitate per mortē vxoris,an priuilegia discrescāt.
6 Statutū q cause inter affines debeant cōpromitti non procedit affinitate dissoluta.
7 Si iniuria sit fctā affini,soluta affinitate nō cōpetit actio iniuria.
8 Affinitate soluta p mortem vxoris,durat effectus affinitatis quo ad impediendum matrimonium.

Sicut autē. Socer vxoris p dote cōuentus,hz indistincte puilegiū, s3 socer mariti nō hz,si zueniat so.ma.sec⁹ si eo cōstante.h.d.cū principio.l.seq.vsq ad.§.q autem. ☞ No.i.duas differentias inter socerum mulieris
1 et socerū mariti:†quare socer mulieris in duob⁹ est magis priuilegiatus respectu vxoris,q ecōuerso socer mariti:et sic pater vxoris respectu ipsi⁹ mariti:qz primus etiā si zueniat so.ma.ad restōnem dotis hz priuilegiū ne exigat rc.s3 secundus si conueniat ad solutionē dotis pmisse so.ma.nō hz puilegiū:s3 bn hz si cōueniat zstāte matri.rōnē diuersitatis assignat glo.in.l.seq.in ver.succurrendū quā sequit Bar.q tn vr militare vt i alio. Scda

no. differẽtia iter socerũ mulieris ⁊ socerũ mariti, colligit ex hoc
singulari tex. si bene inspiciat i qua priuigrãus in omni actione
hz priuilegiũ 𝔠 nurũ: ⁊ hoc etiã si cõueniat alia actione ad aliud
q̃ ad dotẽ, semp vtit hoc priuilegio aduersus nurũ ne exigat vl
tra q̃ facere possit, vt hoc tex. iuncta. l. p̃cedẽti. cũ qua continua
tur. Secus in socero mariti qui nõ hz istud priuilegiũ nisi i actiõe
de dote, fm solum Rapha. cu. hic: alij nihil tangũt. Et id idẽ te-
nẽt Raph. cu. ⁊ Pau. de ca. in. l. ex diuerso. §. i. ff. so. ma. p istum
tex. quẽ ad hoc reputãt singularem. Pro ista scõa differẽtia bñ
facit iste tex. q in p̃ncipio loquit in socero mulieris: ⁊ simplr dicit
q sicut agit cũ marito: ita cũ tali socero, vt nõ dãnet vltra facul
tates ⁊ sic ex 𝔠ctu, nedũ ex dote, vt in lege p̃cedẽti cũ qua ita sim
pliciter cõtinuat tex. in scõa pte, ⁊ in. l. seq. in princi. subdit de so
cero mariti: ⁊ sic de patre mulieris, ⁊ in eo distinguit an cõueniat
cõstãte matrimonio vel eo soluto. ⁊ ita spãliter i dote. d. Alle. nõ
hic sed in. l. rei iudicate. in vlt. col. ff. so. matri. fatet istum text. in
prin. apte pbare primũ, q socer vxoris ⁊ sic pater mariti, hz istõ
priuilegiũ nõ solũ in dote sed etiã in omni 𝔠ctu: sed postea iste
tex. in scõa parte ⁊ princi. l. seq. qñ loqtur de patre mulieris: licet
dicat si conuenit actione de dote: tñ fm eũ loquit exemplificati
2 ue de dote: † ⁊ exempla nõ restringunt regulã: vt. l. damni ĩfecti
stipulatio. in p̃n. ff. de dãno infe. ⁊. l. i. §. q vulgo. cum similib⁹. ff.
de vi ⁊ vi ar. Tu dic q imo iste tex. in scõa pte ⁊ in p̃n. l. sequẽtis
loquit de dote decisiue ⁊ nõ exẽplificatiue. Item exẽpla lz nõ re
stringãt regulã tñ eã declarant in qbus casibus loquatur: vt est
gl. no. in. c. q dei timorẽ. de statu mona. ⁊ in. d. l. i. §. q vulg. Itẽ
exẽpla sicut digitus rẽ ostendũt ⁊ tactui quodãmodo subĩciunt
fm Bal. in consi. ccclvij. prime partis. nulla mulier se nubat cuz
hereditate in penul. col. Scõo ex alio impugnat do. Alex. q nõ
põt reddi vrgens rõ diuersitatis inter istos soceros: ⁊ propterea
3 ista opi. Mod. fm eũ nõ posset defendi. ¶ † Tu dic qõ rõ diuer
sitatis est in promptu: q nõ est ĩ reuerẽtia ita subditus gener so
cero, sicut est nurus patri mariti: q pater mariti censet esse loco
p̃ris ipsi⁹ mulieris: qõ nõ est ecõtra; vt est tex. q p̃prie ita loqt in
socero mulieris. in. l. q parẽtis cũ. l. se. ff. so. ma. Sz aduerte p in
tellectu hui⁹ tex. in. d. prima differẽtia: q alibi est tex. sing. q nõ
4 est alibi in iure. in. l. pe. ff. de iur. do. † qui vult, q etiã solu. mat.
socer mariti nõ indistincte perdat istud priuilegiũ: sed ita demũ
qñ per dolũ iduxit generũ ad cõtrahẽdũ matrimoniũ cum filia
sua, sub cõtẽplatione dotis quã pmisit sibi se soluturũ, cuz sciret
se nõ esse soluẽdo, vñ si nõ fuisset in dolo videret q haberet istud
priuilegiũ etiã soluto matrimonio. Bar. Ang. ⁊ cõiter alij tenẽt
q ista lex debeat ĩtelligi fm illam, put etiã. d. gl. in. l. ex diuerso
in p̃n. ⁊ ibi etiã Bar. ⁊ cõiter doc. ff. so. ma. simlr q soluto ma-
trimonio nõ habeat istud priuilegiũ qñ dolo induxit generũ vt
dixi. Et põdera q ille text. loquitur in socero mariti qui dolose
pmisit dotẽ sciẽs se ñ posse eã soluere. Et sic nõ vr posse adapta
ri ad socerũ nur⁹: q tenet q qñ recepit dotẽ sciuit se esse inopẽ
⁊ nõ soluẽdo: per hoc nõ deprehendit in eo dolus cũ possit do-
tẽ acceptã 𝔠seruare: licet aliter de suo non sit soluendo. presertiz
q in futurũ p̃sumit posse ditari ante forte quã veniat dies resti-
tuende dotis. l. si defunctus. C. arbi. tutel. ⁊. l. cura. §. deficiẽtiũ. ff.
de mune. ⁊ ho. ⁊ propterea tex. hic ⁊. l. seq. cõstituit differẽtiã iter
istos soceros ex pte patris ⁊ ex parte mariti. ⁊ ita etiã Bar. ⁊ cõi
ter doc. hic. Sz tũc obstat difficultas nõ mediocris qñ socer ma
riti fuit in dolo p̃suadẽdo genero q solueret dotẽ quã sciebat se
nõ posse soluere, vr q ẽt si cõueniat ad talem dotẽ pmissam con
stãte matrimonio: prout verisimiliter cõueniet, q etiã tũc cũ nõ
deberet hr̃e priuilegiũ p̃pter dolũ suũ: vt in hac. l. sed hoc ita. §.
fi. ⁊. l. si qs dolo. in prin. ⁊. l. si rerũ. j. eo. ⁊. l. alia. §. i. ff. solu. matri.
Cuius 𝔠riuz vult. d. l. pe. Do. Alex. hic multũ circa hoc laborat:
⁊ lati⁹. in. l. rei iudicate. in p̃n. ff. solu. ma. in pe. ⁊ vl. col. ⁊ dicit q
ista 𝔠rietas iuriscõsultorũ nõ potest recte defendi: nisi dicamus
fm Imo. hic, q qñ talis dolus fuit a p̃ncipio commissus patrẽ
vxoris: q cõstãte matrimonio adhuc durat istud priuilegium.
Ideo q adhuc durat affinitas, put etiã dicit gl. hic. ⁊ sic lex vo-
luit miti⁹ agere: sec⁹ soluto matrimonio. Sz i hac. l. nõ fuit do-
5 lus a princi. ⁊ aliud melius dici non potest. ¶ † Gl. in verbo suc
currendum. vult q dissolluta affinitate per mortem vxoris: ita
etiã priuilegia decrescant. ¶ Adde q istam gl. reputat singula.
Bal. i. c. in literis circa fi. de testi. q affinis sopita hereditate nõ
seruat amplius amorẽ. Itẽ istam glo. reputat singu. idem Bal.
in. c. accedẽs scõo in vlt. col. vt lite nõ cõtesta. de affinitate oĩno
ablata quo ad affectiones: ⁊ refert, q per istã gl. dicebãt antiqui
aduocati perusini, q si ex forma statuti cause debẽt cõpromitti
inter affines: ⁊ sic questio inter me ⁊ te qui quondam fuisti mari
tus vxoris mee nõ dz inter nos de tali causa cõpromitti: q non
durat inter nos affinitas nec amor: vt hic est gl. idẽ per istam gl.
determinant Bal. Sali. ⁊ Pau. de cast. in. l. fi. C. de verbo. signi.
6 † q si statutũ disponat q cause vertẽtes inter affines debeãt cõ-
promitti non p̃cedit qñ dissoluta est affinitas: ⁊ etiã do. Pau.
de ca. q ita tenebãt antiq aduocati perusini p hãc glo. Idez te
nent Bar. Bald. ⁊ Ang. in. l. cũ eoꝝ. §. affinitates. ff. de posiu.
Bal. in. l. affinitas. C. cõmunia de succes. Pe. de anch. in cõmẽ
to capituli cãnonũ statuta. de consti. in. xxiij. q. qd iuris si statu
to caueat. Pau. de ca. in. l. rei iudicate. §. fi. ⁊ ibi. d. Ale. in fi. p̃n.
ff. so. ma. ⁊ do. Ale. firmat qõ tenet Bar. in. l. i. circa. xx. col. C. q
accu. nõ pos. vbi cocludit q si fiat iniuria affini: soluta affinita
8 te nõ cõpetit amplius actio iniuriarũ: q finitus est amor. † Ad
uerte tñ, q solu. ma. p morte vxoris adhuc durat effectus affi-
nitatis quo ad impediendũ matrimoniũ inter virũ supstitẽ et
cõsanguineũ vxoris mortue vsq ad quartũ graduz. §. affinita-
tis. insti. de nup. §. nõ dz. de 𝔠sangui. ⁊ affini. lz quo ad alia effe-
ctus affinitatis dicatur finitus: vt predixi.

1 ☞ Negans illud qõ est causa priuilegij perdit priuilegiũ: qõ intelligeiqñ dolose negauit. nu. 2.
3 Iustus error excusat negantẽ a pena.
4 Quando libellus actoris est ineptus nulla exceptio rei potest esse penalis.
5 Qui perseuerat in negatione vsq ad lit. contest. inclusiue, perdit priuilegium.
6 Negãs, anteq̃ aduersari⁹ pbet 𝔠rium, potest penitere.
7 Qui nõ pseuerat in negatiõe, sz 𝔠fitet anq̃ liquidetur negotiũ p probatiões testiũ, euitat dãnũ p̃ueniẽs ex negatione.
8 Si ex forma statuti remittat cõfitẽti delictũ aliqua pars pene malefici, nõ p̃dest ei qui iã negauit, posterior cõfessio: ⁊ nu. 9.
10 Negans in specie quid est causa beneficij sui perdit priuilegiuz secus si generaliter.
11 Generalis negatio nõ dz intelligi comprehendere id quod in specie verisimiliter non fuisset negaturus.
12 Exceptio opposita per reum, dicitur eius libellus, cum excipiẽdo dicatur agere.
13 Qui negat id qõ nõ est cã sui priuilegij, nõ perdit priuilegium.

Quod autem.

Per mendacium ⁊ dolum pdit
istud priuilegium. h. d. ¶ Nota ex
1 isto tex. † q qui negat se esse sociũ, ⁊ sic illud qõ est causa priui
legij, pdit ipm priuilegiũ: vt hic. ⁊. l. q cũ se. 𝔰. eo. cũ aliis cocor. al
legatis in gl. secus si negaret debitu sed nõ societatem. fm bar.
⁊ Raph. cu. facit qõ statim infra subiciã: ⁊ licet iste tex. loquat
in socijs: idẽ est ĩ marito ⁊ vxore: quoꝝ alter negãdo matrimoniũ
perdit priuilegiũ ne cõdẽnet nisi in quãtũ facere possit: ⁊ xũ. neget
illud qõ est causa bñficij: secus si nõ negat matrimoniũ: sz neget
dotẽ datã vel 𝔠ctũ dotis celebratũ: tũc bñficiũ nõ pdit facit. l. q
bonis cũ gl. ff. de cessio. bono. Ita no. tz Bar. in. l. ẽt. §. i. cir. fi.
ff. so. ma. quẽ refert ⁊ simplr sequit do. Alex. in. l. maritũ. in. ij.
2 col. ff. eo. † Idẽ in quibuscũq alijs psonis que negãt se esse ta-
les ex cuius qualitate habent istud priuilegiũ ne exigat vltra q̃
facere possint. l. sed si ex pte. §. interdũ. ff. q cũ eo. Jo. fab. Jo.
de platea ⁊ Ang. de are. i. §. sz ⁊ si qs cũ parẽte isti. 𝔰 act. Raph.
cu. hic. similiter fideiussor qui negat se fideiussorẽ perdit bñficiũ
diuisionis, cõpetẽs pluribus fideiussoribus: vt. l. si dubiter. §. ita
demũ. ⁊ ibi Bar. ⁊ aliĩ. ff. de fideius. Itẽ perdit beneficiuz excus
sionis ⁊ bñficiũ cedendarũ competens fideiussorib⁹. aut. p̃sen-
te. C. de fideiusso. Ita notabiliter tenet Bal. in aut. cõtra q pro
priam. in. iij. col. C. de nõ nu. pe. Item libertus q impetrauit ab
imperatore ius aureorum annulloꝝ illud perdit si neget se li-
bertum. l. fi. C. de iur. aure. annul. Bar. in. d. l. etiã. §. i. circa finẽ.
4 † Item filius qui negat se fuisse in ptãte patris pdit beneficiuz
l. ij. ⁊ toto titulo. ff. q cũ eo. q emãcipatus vel exheredat⁹ ex cõ
tractibus celebratis dũ esset in potestate patris vltra quam fa-
cere possit. Istud priuilegiũ perdit per negationẽ. l. sed si ex pte
§. interdum. ff. q cũ eo. ⁊. l. qui cũ se patrem. vbi dixi. 𝔰. eo. Bar.
in. d. l. si dubitetur. §. ita demũ. Item reus conuentus si negat
se possidere priuatur cõmodo possessionis. iuxta. §. retinẽde. ⁊.
cõmodũ insti. de interdictis. q beati possidentes inquit. glo. in
c. i. §. si duo de pace tenenda. ⁊ talis possessio trãsfert in actorẽ.
tex. est no. in. l. fi. ff. de rei vĩ di. Itẽ vasall⁹ q negat se vasallũ pri
uat feudo. c. vasallus primo. si de feu. defun. cõtẽ. sit inter do. et
agna. Itẽ heres q negat rẽ eẽ hereditariã perdit illã ⁊ rõnẽ le-
gis fal. tex. no. in. l. hereditatũ. §. fi. ff. ad. l. fal. Similr heres negans
res fuisse hereditarias. vt negãs fideicõmissũ pdit detractiõez
tre. fm bar. i. l. rescriptũ. ff. de his q. vt indi. ⁊ in. l. fi. §. lnia. ad fi.
C. de iure delib. q indign⁹ est falcidia q aliqd egit vt fideicõmis
sum periret dicit tex. i. l. paul⁹. ⁊ ibi Bar. idẽ tz Cy. in. l. bñficio.
⁊ ibi Imo. ⁊ aliĩ. ff. ad. l. fal. Itẽ dñs cõuent⁹ noxalr pro delicto
cõmisso p seruũ suũ si neget illũ seruũ habere in ptãtẽ, tenet in
solidũ: ⁊ sic pdit priuilegiũ ⁊ facultatẽ dãdi seruũ p noxa. iuxta. l.
miles. §. decẽ. 𝔰. eo. Ita est tex. i. l. quoties. §. ptor. ⁊ in. l. si seru⁹
depositus. §. si negauerit. ff. de noxa. ⁊ vide gl. notabilẽ. in. c. nul
lus plurib⁹. de regu. iuris. in. vj. ⁊ glo. in. l. nemo ex his. ff. eod.
de reg. iur.

de reg.iur.¶ Limita istũ tex.ꝛ p̃dicta quinq; notabilib⁹ modis.
5 ¶ † Primo vt ꝓcedat in eo q doloſe negauit:ſecus ſi ꝑ errorez vel ignorãtiã,ꝛ ſic abſq; dolo vel culpa,ſm Ang.ꝛ Raph.cu.ꝛ do.Alex.hic.ꝛ do.Alex.in.l.q cũ ſe patrẽ.ſ.eo.ꝛ d.Ale.i.l.etiã §.i.in vlt.col.ff.ſolu.matri.Pro iſta limitatiõe Raph.cu. poſt Ang.alleg.Spe.in tit.de poſi.§.viij.in verſi.j.alias eſt in verſic. ſed ſcdm.Adde tex.in.d.c.vaſallus primo.in verbo ex certa ſciẽ tia.ſi de feu.defunc.cõtẽ.ſit inter do.ꝛ agna.ꝛ ibi Bal.multũ no tat,ꝛ dicit per illũ tex.multa iura gloſari q̃ loquũt̃ de pena negã tis:nam debet intelligi,qñ negam⁹ ꝑ dolũ vel latã culpã,p illuz tex.ꝛ ita etiã ante eũ dicit gl.in.§.ex maleficijs.§.itẽ mixta ĩ vbo diſtulerint in pn̄.inſti.de actio.ꝛ voluit gl.in.d.l.fi.ff.de rei vẽ.in gl.mag.dũ dicit ſciẽs.ꝛ ibi Bal.in.f.col.ea no.Idẽ tz Bar.i.l. eũ q in pn̄.ff.de iureiur.in vlt.col.in prin.in verſi.hoc tamen qd̃ dico de qualitate.Adde etiã Bar.i.l.ea que.C.de ꝯdi.inde.vbi tenet ꝙ iuſtus error excuſat negãtẽ a pena allega.c.p̄mũ.in fi.de elec.in.vi.¶ Scdo limita qñ libellus actoris fuiſſet apte forma tus:al's negatio facta reſpondendo ad libellũ ineptũ nõ faceret negantem incidere in penã:quia qñ libellus actoris eſt ineptus nulla exceptio rei poteſt eſſe penalis.ita notabiliter tenet Bal. in repe.paduana.l.edita.in pe.col.C.de edẽ.ꝑ tex.no.in.l.j.in v bo ſolẽniter a ꝯrio ſenſu.C.de his qui poten.nomine.ꝛ ſimplr ſe qtur do.Alex.hic.ꝛ in.l.etiã.§.j.in vlt.col.ff.ſolu.mat.do.Feli. in.c.ceterum.in vlt.colum.de iud.¶ Tertio limita ſm Jac.de are.Alb.de ro.Ang.Jmo.Raph.cu.ꝛ do.Alex.hic:vt ꝓcedat qñ negãs pſeuerauit in negatione vſq; ad lit.conteſt.incluſiue. alias ante litẽ ꝯteſtatã poſſet penitere ꝛ negationẽ reuocare.tex. eſt no.in.l.electio.§.neq;.ꝛ ibi Bal.ad hoc not.ff.de noxa.ꝛ gl.i l.inde nerati⁹.§.hec actio.ff.ad.l.aql.Ray.Ang.Jmo.ꝛ Pau. de ca.in.d.l.ſi dubitetur.§.j.ff.de fideiuſ.cum alijs concor.tradi
6 tis per do.Alex.hic.ꝛ in.d.l.etiam.§.j.in penul.col.† Idẽ vide tur dicendum ſi negãtem peniteat huius negationis antequam aduerſarius probet contrariũ.l.de etate.§.fi.ꝛ ibi Bal.ff.de in ter.act.gl.ꝛ doc.in.l.fi.ff.de rei vend.Lud.ro.in cõſil.lix.incipi. ad diſcutiẽdum.in vlt.dubio/Sed aduerte vltra ſcriben.ꝙ con tra iſtã limitationẽ facit illud qd̃ tenet Bal.in.c.j.§.porro.i vl.
7 col.que fuit prima cauſa bñficij amittendi.† vbi tenet,ꝙ qñ quis non perſeuerat in negatione ſed cõfitetur nõdum liquidato ne gotio per probationes teſtium:tunc bene euitat dãnuz quod ex negatiõe emergebat:vt not.glo.in.d.§.item mixta.inſti.de act. Tñ nõ cõſeqt̃ bñficiũ q: negãdo illi beneficio videt̃ renũtiaſſe, d.l.ſi dubitetur.§.i.ꝛ iſtã deciſionẽ Bal.refert ꝛ ſimpliciter ſeqt̃ Ange.de are.i.§.ex maleficijs.inſti.de ac.Jdẽ Bal.in.c.dudũ. ſcdo.in.vi.col.de elec.tz,ꝙ ſi primo negauit põt penitẽtia duct⁹ vt excuſet̃ ꝯfiteri,ꝑ gl.d.§.item mixta inſti.de act.Sed nõ q̃tuz
8 ad ꝯſecutionẽ alicuius premij vel beneficij:† puta ſi ex forma ſta tuti remittatur confitenti delictũ,aliqua pars pene maleficij,nõ prodeſt ei qui iam negauit poſterior cõfeſſio,quia de facili a be neficio quis remouetur,ꝛ poſtq̃ beneficiũ ipſo facto eſt extictuz nõ reuiuiſcit.d.l.ſi dubitet̃.§.i.ꝛ.§.ſi ſeru⁹.inſti.de noxa.Jtẽ ſʒ eũ,facili⁹ qs cõſequit̃ remiſſionẽ a pena q̃ premiũ.Jdẽ ante cũ tz Bar.i.l.eũ qui in pn̄.ff.de iureiu.in.ij.no.per illũ tex.vbi dicit eſſe caſum pro eo ꝙ tota die occurrit,ſi reus in prima cõparitio ne negauit,in alia poſtea vult cõfiteri vt habeat beneficium ſta tuti diminuẽtis cõdẽnationẽ cõfitẽti,tenet ꝙ nõ ſit admittẽd⁹,
9 ſi iudex vel ps ꝯdicat.† Sʒ caue q: ꝯriũ ꝙ imo ꝑ cõfeſ.factã poſt negationẽ anteqũ teſtes ptis aduerſe ſint recepti conſequat̃ bñfi ciũ ſtatuti.tz ipſe Bal.i.l.ea q̃.i.x.q.ꝛ expſſi⁹.i.xi.q.C.de condit. inde.ꝛ in.l.error.in.vi.col.C.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ in.l.vnica.i.iiij. col.C.de ꝯfeſ.ꝛ doc.cõiter.in.d.l.eũ q.i pn̄.tenẽt ꝯ Bar.ibi.ꝛ qa
10 ibidem plene tetigi me remitto.¶ † Quarto no.limita.quãdo quis in ſpecie negat id qd̃ eſt cauſa bñficij ſui:ſecus ſi rñdendo li bello generaliter negat narrata prout narrat̃:ꝛ petita ꝓut petũ tur eſſe vera:tũc ꝑ talẽ negationẽ generalẽ nõ ꝑdit dicta priuile gia.Jta ſingulariter Bar.in.d.l.ſi dubitetur.§.ita demũ.in fi.ꝛ ibi Jmo.ꝛ Pau.de ca.ſequitur etiã Jmo.hic reputans ſingu lare dictũ.ꝛ dicit Jmo.i.d.§.ita demũ.ſe ex hoc dicto:alias fuiſ ſe bene lucratum,ꝛ ꝙ ex eo poteris lucrari vnũ bonũ mãtellum, eo q: per talẽ negationẽ generalẽ.intelligit̃ ſolũ negaſſe ſubſtan tiã facti.ſʒ nõ circunſtãtias ſingulas q̃litatis/ſicut qñ rñdet ſim pliciter contenta in inquiſitione eſſe vera,videt̃ ſolum confiteri cõtenta principaliter in inquiſitione,non autẽ in cõſequentiam nec acceſſorie.Jta ſingulariter tz Bal.in.l.ſi cui.§.ſi a filio.ff.de leg.i.Jſtã limitationẽ etiã tenet Bal.in.c.i.in.v.col.de lit.ꝯteſ. Sal.in.l.cũ precũ.C.de lib.cau.motus.quia talis negatio nõ re fertur ad ea que ſibi ſunt fauorabilia.idẽ tz Raph.cu.in.l.neceſ
11 ſarijs.ff.de acqui.here.Jdẽ late tz.d.Alex.hic.† motus,q: gene ralis negatio nõ dʒ ĩtelligi cõprehẽdere id qd̃ in ſpẽ veriſimili ter nõ fuiſſet negaturus.ar.l.obligatione generali.ff.de pig.ꝛ in l.i.C.q̃ res pig.ob.poſ.ſicut in generali ſermone non venit illud

per qd̃ qs incideret in penã.l.ſi pcurator.in pn̄.ff.de ꝯdi.inde.ꝛ l.iij.§.ſi pcurator.ff.ꝙ q̃ſq; iur.Bar.no.in.l.codicillis.§.inſti
12 tuto.ff.de leg.ij.Jdẽ tz do.Alex.in.d.l.etiã.§.j.i vlt.col.† Mo tus alio fundamẽto,q: exceptio dr̃ eſſe libellus rei:q: reus exci piẽdo dr̃ agere:vt.l.j.ff.de excep.ſed vba libelli ambigua debẽt interpretari pro libellante.l.ſi qs intẽtiõe ambigua.ff.de iudi.ꝛ iſta eſt vera ꝛ cõis opi.q̃uis ꝯriũ teneat Bal.in.l.j.in vlti.col. C.de lit.ꝯteſt.ꝛ in.l.j.in vſi.ſʒ nũqd.C.de edil.actio.do.Ant. de bu.in.d.c.j.pe.col.de lit.ꝯteſt.ꝛ ibi do.Feli.in.vij.co.ꝛ in.c. ceterũ.i pe.col.ff.de iudi.vbi dicit,ꝙ iſta limitatio cõiter repro bat̃:ſed male dicit,vt ptz ex p̃dictis autoritatib⁹ ecõ q tenẽt cũ Bar.de qbus ipſe nõ facit mẽtionẽ.¶ Quinto ꝛ vltimo limi
13 ta,ſm Bar.ꝛ Raph.cu.hic.ꝛ Bar.in.d.l.etiã.§.j.circa fi.† qñ qs nõ negat illõ qd̃ eſt cã priuilegij:ſed aliud,puta nõ negat ſe eſſe ſociũ,ſʒ negat debitũ,vel,nõ negat mr̃imoniũ,ſʒ dotẽ:vt ẽt ſ.retuli.¶ Adde ꝙ ſi ſunt plures mercatores,ꝛ vnus neget in iudicio calculũ ſeu rõnẽ eſſe iter eos factã,cũ vincat̃ de mẽdacio nõ ꝑ hoc ꝑdit quin poſſit allegare,errorẽ calculi:ꝛ ſic intẽtare di ſponẽ.l.j.C.de erro.calculi.qñ põt in prõptu oſtẽdere errorẽ per euidentiã facti,ſm Pau.de ca.in cõſi.xxxiiij.incip.in caſu pre ſenti.quẽ etiã retuli.in.l.qui cum ſe partem.ſ.eo.

1 ☞ Procurator vel defenſor mariti viuo marito non poſſunt cõdemnari vltra q̃ facere poſſit maritus:ſed eo mortuo condẽ nantur inſolidum.
2 Procurator nõ reuocatur per mortẽ litigatoris.
3 Aliqñ principalis nõ tenetur inſolidũ ꝛ tñ eius fideiuſſor ſic.
4 Quod directo nõ cõcedit̃ non debet concedi per indirectum.
5 Beneficium reſti.in integ.competens minori nõ trãſit ad eius ſucceſſorem.
6 Fideiuſſor q ĩtercedit ꝑ pupillo vel ꝑdigo aut furioſo ſi ſoluit nõ põt recuperare a principali per actionem mandati.
7 Defenſor qui ſe obtulit ſʒ nõ habeat actionem mandati hʒ tñ actionem negotiorũ geſtorum.
8 Priuilegium qd̃ hʒ maritus in exactiõe dotis tranſit ad filios heredes qui nati ſunt ex eodẽ matrimonio.
9 Priuilegiũ cõceſſum marito ne exigat̃ niſi inquãtũ facere põt an tranſeat ad eius nepotes.
10 Jn priuilegijs appellatione filiorũ non veniunt nepotes.
11 Maritus qñ poſſit dare fideiuſ.pro dote.

Si cũ procuratore.

Jſtud priuilegiũ ne qs conueniat̃ vltra q̃ facere poſſit,trãſit ad pcuratorẽ ꝛ defenſorẽ,ſʒ nõ ad fideiuſſorẽ:nec ad heredes.h.d.cuz dua.ll.ſeq.vſq; ad.l.ſi cõuenerit.vel ſic.exceptio mere pſonalis cõpetẽs dño cõpetit,etiã eius procuratori ꝛ defenſori,ſʒ nõ fide
1 iuſſori nec heredi.h.d.vſq; ad.l.ſi ꝯuenerit.¶ † No.primo,ꝙ ꝓ curator vel defenſor mariti:viuo marito nõ poſſunt condẽnari vltra q̃ facere poſſit maritus,ſed eo mortuo ꝯdẽnant̃ inſolidũ. ¶ Et ſic correlarie collige ex hoc tex.tria.Primo,ꝙ heres ma riti ſiue ipſe conueniat̃ in ppria pſona ſiue per pcuratorẽ,vel de fenſorẽ quondã mariti mortui nõ hʒ iſtud priuilegiũ.¶ Scdo collige,ꝙ nõ ſufficit cõpetere defenſionẽ in exordio litis niſi tẽ pore ſñie perſeueret.Et ſic pendẽte iudicio impugnat̃ ius acto ris qd̃ p̄mo nõ cõpetebat effectualiter vltra q̃ reus facere poſſit nũc cõpetit inſolidũ.facit.l.ſi rẽ alienã.mihi.§.fi.ff.de pig.act. ꝛ.l.ſi autẽ.§.poſſidere.ff.de rei vẽdi.ſicut ecõtra aliqñ ius acto ris diminuitur:vt.l.ſi cõſtante.§.fi.ff.ſol.ma.vide tñ text.in.l.ſi
2 poſt acceptũ.ff.de rei vendi.¶ † Tertio collige,ꝙ per mortem litigatoris non reuocat̃ procurator:imo mortuo domino pen dente iudicio,põt ſñia ferri ꝯtra pcuratorem inuitum:q: per li tis cõteſtationẽ eſt effectus dñs litis.l.procuratorib⁹.C.de pro
3 cu.ꝛ gloſ.not.in.l.ſi pcurator.ij.ff.de excep.do.¶ † Secundo princi.no.ex.l.ꝛ ſi fideiuſſor.ꝓncipalem teneri quatenus facere põt,ꝛ fideiuſſorẽ ei⁹ inſolidũ.¶ Nec ob.ꝙ fideiuſſor qui eſt ac ceſſorius nõ poteſt obligari in plus quã principalis.l.grece.§. illud.ff.de fideiuſ.q: reſpondetur,ꝙ nõ obligatur in plus:quia etiam ꝓncipalis erat obligatus inſolidũ,ſʒ executio non poſſet inſolidum fieri.vt.l.neſennius.§.fi.j.e.vnde erit obligatus effi cacius,ſed nõ in plus,ſicut qñ fideiuſſor intercedit pro obliga to naturaliter tñ,puta ꝑ pupillo ſine tuto.nã obligat̃ efficaci⁹ ſcʒ naturaliter ꝛ ciuiliter:ſed nõ in plus.l.i.ꝛ.l.marcellus.ꝛ.l.fi. deiuſſor obligari.§.fideiuſſor.ff.de fideiuſ.¶ Jterũ et ſcdo op ponitur,Nã ſi fideiuſſor cõuict⁹ exigat̃ inſolidũ habebit regreſ ſum inſolidũ ꝯtra ꝓncipalẽ.ꝛ ſic ꝓncipalis per indirectũ exclu det̃ a beneficio qd̃ habet ne teneat̃ vltra q̃ facere poſſit:ꝛ ſic ma ritus qui nõ põt huic beneficio renuntiare.l.alia.§.elegãter.ff. ſo.ma.gl.in.l.ſi conuenerit.ĩ.eo.ꝛ gl.in.l.ſi quis crediderit.ff.de
4 pac.tacite per indirectũ excluderet̃ a bñficio,† ꝛ tamen illud ꝙ directo non concedit̃ non dʒ poſſe per indirectuz fieri.l.fi.ad fi. C.de vſu,rei iudi.ꝛ in regula cum qd vna via.de regu.iur.in.vj.

¶ Rñde ex mẽte doc. ꝙ fideiussore conuento in iudicio dꝫ pri
cipalis tanꝙ defensor necessarius cõparere in iudicio: ⁊ suscipe
re in se defensionẽ ⁊ iudiciũ: opponẽdo ꝙ cũ ipse principalis nõ
teneatur vltra ꝙ facere possit ne ꝑ indirectũ excludat hoc bene
ficiũ interest sua suscipere in se iudicium ⁊ ex ꝑsona sua oppone
re istam exceptionẽ: ne fideiussor ꝯdẽnetur insolidũ: habiturus
postea regressum ꝯ eũ: vt est tex. signã. in. l. idemq̃. §. generaliter
ff. mã. quẽ ad hoc reputat singu. Io. de imo. ⁊ hoc modo est dare
remediũ, ꝙ fideiussor nõ cõdẽnetur vltra ꝙ facere possit, ꝫ bar.
Albe. de ro. hic. Bar. ⁊ Bal. in. l. verũ. in ꝓn. ff. pro so. Bart. in
l. marcellus. ad fi. ff. de fideius. ⁊. l. ꝓcurator ad exhibẽ. §. i. in. iij.
opp. ff. rẽ ra. habe. Pau. de ca. ⁊ alij. in. l. maritũ. ff. so. ma. ¶ Et ꝓ-
pterea fideiussor conuẽt⁹ dꝫ denũtiare principali vt veniat ad eũ
defendẽ. ⁊ iudiciũ in se suscipiat: vt. l. si fideiussor. §. quedam. ff.
manda. per ista apparet ꝙ illud quod dicit gl. hic. in ver. ei, ꝙ si
fideiussor agit mãdati insolidũ cõtra principalẽ ꝓcedit qñ fide
iussor ignorauit istã exceptionem cõpetere ei pro quo fideiussit,
nã si sciret ⁊ conuẽtus nõ denũtiaret imputaret fideiussori. ⁊ nõ
ageret tũc insolidũ. d. l. idemq̃. §. ⁊ generaliter. ff. mã. ¶ Ad ꝑ-
dicta adde ꝙ signãter tꝫ Bar. in. l. sticũ aut pamp. §. ꝙ vulgo ꝑ
5 illũ tex. cũ gl. ff. de solu. † ꝙ lꝫ beneficiũ restitutionis in integrũ
cõpetẽs minori nõ trãseat ad eius fideiussorẽ: tñ si fideiussor es-
set habitur⁹ regressũ ꝯ minorẽ: tũc minor posset assumere defen
sionẽ ꝓ fideiussore suo ⁊ vti ꝯ debitorẽ inuitũ beneficio restõnis
in integrũ. ꝑ. d. l. idẽq̃. §. gñaliter. secus si fideiussor non esset ha
bitur⁹ regressũ ꝯ minorẽ. ⁊ sequitur Io. de imo. hic, ꝫ istud vl-
timum reprobat ꝑ Raph. cu. ⁊ Pau. de ca. ibi, q̃ ista nõ est ne-
cessaria defensio spectãs ad minorẽ, cũ nullo casu habiturus est
regressum fideiussor ꝯ minorẽ, cũ sem̃ minor aduersus fideiusso
rem restitui possit. l. i. C. de fideiusso. mino. ⁊ ibi dicit do. Alle. ꝙ
licet istud dictũ Bal. sit valde singulare tñ Bald. nõ ꝯsiderauit
dictũ fundamẽtũ i ꝯriũ fctm̃ ⁊ ꝙ ei⁹ opinio male põt sustineri.
¶ Tertio principaliter opponũt antiqui ⁊ Bar. in. d. l. marcel
6 lus in prin. ff. de fideiusso. † vbi fideiussor qui intercessit ꝓ pupil
lo vel ꝓdigo aut furioso: si soluerit nõ potest recuperare a ꝓnci-
pali per actionẽ mãdati. ergo eodẽ modo in proposito, cũ fide-
iusserit pro eo q̃ tenebat solũ in effectu inquãtũ facere potest, ꝙ
uis fuerit insolidũ condemnatus: tñ nõ dꝫ posse solidũ recupe-
rare a ꝓncipali debitore ꝑ actionẽ mãdati. rñdet Bar. post anti
quos ꝙ ibi suberat cã quare nõ detur actio mãdati vel negotio
rum gestor ꝯ principalem: q̃ ibi non interuenit autoritas tuto
ris qñ pupillus mãdauit fideiussori ꝙ pro eo intercederet: ⁊ sine
autoritate tutoris pupillus obligatur soluꝫ naturaliter. l. i. vbi
gl. ⁊ doc. ff. de noua. ꝫ hic nulla causa suberat. ¶ Capio gl. secũ
dã in versi. facere põt. Ibi siue obtulit actionẽ mãdati. Ista glo:
male dicit in duobus. Primo, q̃ si defensor se obtulit nõ habet
actionẽ mãdati: q̃ actio mãdati cõpetit qñ habuit mãdatum. et
si habuit mãdatũ nõ dicitur se obtulisse. l. iiij. in prin. ⁊ ibi no. ꝯ.
7 eo. sed ad hoc potest responderi tenendo gl. † ꝙ defensor qui se
obtulit licet non habeat actionẽ mandati habet tñ actioneꝫ ne
gotior. gest. ¶ Secundo dum gl. dicit quia defensor recuperat
a dño. Ista ratio non est bona: q̃ etiam fideiussor recuperat a
dño per actionem mãdati: ⁊ tamen nõ habet istud beneficiũ: vt
in. l. se. Preterea defensor nõ sem̃ oĩa recuperat sed cum distin
ctiõe iã tñ. §. in hac. secũdo, vbi notatur. ff. iu. sol. melior est ergo
ratio diuersitatis quam assignat gl. in. l. alia in princip. ff. solu.
ma. ⁊ sequunt Bart. ⁊ alij. quia ꝓcurator ⁊ defensor damnantur
nomine dñi. ⁊ hoc ex obligatiõe ⁊ actiõe in indiuiduo qua tene-
tur dñs. ideo gaudẽt beneficio domini principalis: ꝫ fideiussor
damnatur nomine proprio ⁊ pro obligatione nomine ꝓprio. l.
papinianus. alias incipit mãdatorem. ff. man. ex stipulatione. l.
blanditus. C. de fideius. ⁊. l. v. §. satisacceptio. ff. de ver. obli. ideo
nõ habet respect⁹ ad priuilegiũ concessum persone principali.
¶ Tertiam rationem assignat gl. sequens, in verbo defensor: q̃
non dꝫ esse deterior conditio procuratoris aut defensoris ꝙ dñi.
nisi quo ad cautiones quasq̃ prestãdas. l. ꝫ ⁊ he. §. defendere. ⁊. l.
minor. §. qm̃. ff. de procu. ¶ In glo. in verbo insolidum. habes
8 † quod ꝑuilegium quod habet maritus in exactione dotis tran
sit ad filios heredes qui sunt nati ex eodeꝫ matrimonio. ⁊ sic ex
illa muliere que agit ad doteꝫ. Secus si ex alio matrimonio: vñ
si nouerca ageret actione de dote contra priuignum: ⁊ sic contra
filium mariti ex alia vxore talis priuignus non haberet hoc pri
uilegium. allegat gl. bonũ tex. in. l. etiam filios mulieris. iuncto
verbo patri heredes. ff. so. ma. idem tenet gl. in. l. sciẽdũ. ꝯ. eo. ⁊ in
l. verũ. §. i. in verbo ceterorũ. ff. ꝓ so. ⁊ in. §. item si de dote. insti-
tut. de actio. ⁊ istam tenet Bar. referens docto. cõmuniter idem
tenere, per tex. in. l. assiduis. §. exceptis in verbo matri sue. iũcto
verbo paternas. ⁊ ibi Cy. Bar. Bal. ⁊ alij. C. qui potio. ĩ pig. ha.
Sed caue q̃ tex. ille nõ videtur facere q̃ loquitur in priuilegio.
actionis realis. nos autẽ in priuilegio actionis ꝑsonalis de dote
prout ipsemet Bar. dicit in. l. sunt qui in id. ꝯ. eo. tñ hec est cõis
snĩa, ꝓm Raph. cu. ⁊ d. Alexã. hic quã etiã tenẽt Ange. Imol.
Rap. ⁊ ceteri Bar. Bal. Ang. ⁊ Mod. in. d. l. etiã in ꝓn. bart.
⁊ Bal. in. l. i. C. de ꝑui. do. ¶ Cõtrariũ tñ tenuit gl. ĩ. d. l. etiaꝫ in
prin. ⁊ ibidẽ antiqui Cy. Iac. de are. ⁊ Sali. in. d. l. assiduis. per
aliqua satis leuia. Pro ista vltima adducitur tex. ĩ aut. si quid
in verbo quelibet soboles. C. qui potio. in pig. hab. in illa vni-
uersali q̃libet: ⁊ sumit in autẽtico vt instan. colla. vij. dot. ꝫ ad
illum tex. rñdet Bar. ⁊ ceteri sequunt ꝙ intelligitur quelibet so
boles siue fuerint filij siue nepotes vel pronepotes ex codeꝫ ta
men matrimonio descendentes. ad idem allegatur glo. in. l. da
bimus in gl. iij. ff. de priuile. credi. que vult, ꝙ priuilegium per
sonale trãsit ad heredes suos, sed ita ꝑũt esse sui illi nati ex alio
matrimonio sicut ex eo. sed illa glo. communiter dãnat ꝑ doct.
ibi, ⁊ ꝑ Bar. in. l. quia tale. ff. so. ma. ⁊ do. Alex. hic per tex. in. l.
non solum. §. si puelle. ff. de ritu nup. ¶ Tu pondera diligẽter
vltra scrib. qui hoc nõ attingunt hic inquantũ Bar. respondẽ-
9 do ad. d. aut. si quid multum no tenet † ꝙ istud priuilegiũ con
cessum marito vt non exigatur nisi inquantũ facere possit extẽ
datur nõ solum ad filios sed etiam ad nepotes ⁊ ad ꝓnepotes
descẽdentes ex eodem matrimonio ⁊ sic ad omnẽ sobolem per
illũ tex. ibi in verbo quelibet soboles. Confirmat, quia appel-
latione sobolis veniunt non solũ filij sed nepotes pronepotes
⁊ deinceps. vt est tex. in. §. si qs aũt defunctus. in autẽtico q̃bus
mo. naturales afficiant sui colla. vn⁹ ⁊ ꝓbat. in. l. ij. C. de infan.
expositis. iuncta. l. i. de alien. l. sed ꝓ certo Bart. in hoc videt
male loqui: licet scribẽtes hic non aduertãt, ⁊ videtur confun-
di ex conclusione communi gl. Bar. omniũ hic, quia nepotes
sunt nati ex alio matri. ⁊ tex. in. d. l. etiã allegatus per gl. loqui-
tur de filijs natis ex eadẽ patre ⁊ eadẽ muliere ergo non veniũt
nepotes nisi dicas defendendo. Bar. ꝙ nepotes descendũt ex
eodem matrimonio. licet aui ⁊ auie cuius vigore agit contra
10 istos nepotes suos ad dotem. ¶ † Secundo ergo ⁊ forti⁹ ꝯtra
Bar. facit, q̃ in priuilegijs q̃ sunt stricte interpretanda, appel-
latione filiorũ non cõprehẽdunt nepotes nec pronepotes tex.
est. in. l. sed ⁊ milites imprime in versi. hec autẽ. ff. de excus. tuto.
⁊ ibi Bal. no. ⁊ dicit ꝙ nõ habes in iure meliorẽ text. illo ꝑ quẽ
tex. idẽ etiam tenet Bar. in. l. liberorum. in. v. col. in versic. q̃ro
quid in rescripto principis. ff. de ver. signifi. presertim cum istud
priuilegiũ tangat priuilegium tertij. s. creditoris. quo casu ad-
huc minus appellatione filiorũ veniunt nepotes vel ꝓnepotes
ꝓm eodem Bar. in. d. l. liberorum. in. viij. col. in ver. his ꝑmissis
reducamus hanc materiã ad questionẽ. ita tenẽt Ange. Imo.
Pau. de cast. ⁊ Lu. ro. in. d. l. etiã in prin. ꝙuis de Bar. hic non
faciãt mẽtionẽ ita teneꝫ ꝯ Bar. quicquid in hoc distinguat do.
Alle. in. d. l. etiã. in ꝓn. i. ⁊. ij. col. q̃ tñ in effectu etiã tenet ꝯ Bar.
¶ Capio gl. primã. l. si fideiussor. ibi hec. l. nõ loquit in marito:
11 hoc ideo dicit gl. † q̃ maritus nõ põt dare fideiussorẽ pro dote
C. ne fideius. do. den. in rubro ⁊ nigro: ⁊ non solũ de dote conser
uãda: sed nec etiã de dote restituẽda. Bar. ⁊ seq. in. l. si ꝯstãte. §.
quoties. ff. so. ma. ꝑ. l. primã in ver. nulla satisdatione. C. ne fide.
do. den. etiã si fideiussor spõte prestaret a marito adhuc recipiẽ
te noĩe dotis, ꝓm gl. in. l. i. C. ne fideius. do. den. Bar. in. l. ij. in fi.
e. ti. Alex. in. d. l. si cõstãte. §. quoties. in. iij. limita. Iõ gl. intelli
git text. generaliter de fideiussore aliarũ personarũ ꝙ mariti: tñ
cõtinuã istã. l. ad precedẽtẽ. Iste tex. etiã posset ꝓcedere in mari
to qñ iam erat solutũ matrimoniũ tpe quo dabat fideiussor: q̃d
est permissum. d. §. quoties, vel etiã cõstãte matrimonio qñ ma
ritus inciperet vergere ad inopiã, iuxta for. tex. repu. sing. in. c. ꝑ
vestras. de do. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ ibi Abb. ad hoc no. dixi de hoc
in. l. si constante. in prin. ff. so. matri.

1 ☞ Si partes sunt cõcordes qualiter snĩa feratur iudex debet earum voluntatem sequi.
2 In criminalibus iudex nõ tenetur sequi voluntatem partiũ, q̃ in his vertitur publi. interesse.
3 Iudex nõ tenet sequi volũtatẽ partiũ in alimẽtis relictis in vltima voluntate, sed animi sui motum.
4 Si consensus partiũ esset ꝙ snĩa ferat expresso iuris errore, talis senten. erit nulla propter vitium pronuntiati.
5 Cõfessio partis continens expressum errorem iuris non tenet.
6 Litis contesta. est de substantia iudicij.
7 Quãdo spectet ad iudicem reducere partes ad concordiam.
8 Sentẽtia arbitri emologata tacite vel expresse, parit actionem in factum, ⁊ officium iudicis.
9 An sit de essentia legis ꝙ habeat rationem.
10 Quando erit lex correcta si corrigatur eius ratio.
11 De substantia arbitrij est libertas arbitri in sententiando.
12 Ptãs arbitratoris ẽ lĩtata vt eque dẽat iudicare sicut in iudice.
13 An ex senten. arbitratoris oriatur hodie actio.
14 Arbitrator dicitur quidam proxeneta inter partes.

Arbiter qui

15 Arbiter qui sumitur ex forma legis vel statuti, equiparatur iudici ordinario.
16 Iudex tenetur iudicare sup toto alias sñia est nulla.
17 Lite non contesta. nõ potest ferri diffinitiua.
18 An iudex faciat litẽ suã, qui ex volũtate partiũ vel ex forma statuti cõmisit causam ꝯsilio sapiẽtis, & in iudicãdo sequutus est illud consilium iniquum.
19 Consilium sapiẽtis non excusat iudicem, quando non tenebat sequi illud.
20 Si statutũ vel partes dicãt ꝙ iudex teneat seq cõsiliũ sapiẽtis, intelligit de consilio dato arbitrio boni viri.
21 A sententia lata scdm cõsiliũ sapiẽtis electi de cõsensu partiuz bene potest appellari.
22 Communis opinio est sequẽda.
23 Si partes conuenerũt stare sententie iudicis ferende quecunq fuerit, propter illud verbum quecũq, intelliguntur renuntiasse appel. future.
24 Paria sunt promittere stare sentẽtie quecunq sit, & appella. renuntiare.

SI conuenerit. Iudex debet pronũtiare scdm partis cõuentionẽ. h.d. ¶ † Nota ex isto tex. ꝙ si ptes sint concordes
1 qualiter sñia ferat iudex dz volũtatez partium sequi. ratio est qꝛ pretor vel iudex nil aliud agit ꝙ vt partes sint cõcordes dz earũ ꝯcordia ꝯtrouersia diri mat. l. j. §. post operis. ff. de ope. no. nũ. itẽ sicut in ꝯfessuz nulle sunt partes iudicis nisi i pnũtiãdo. l. pinde. §. i fi. ff. ad. l. aq. & i. l. certũ. §. fi. de cõfes. ita post ꝙ partes sunt inter se cõcordes, iudex dz ferre sñiam scdm volũtatem & cõcordiã ptiũ: vt hic. ¶ Limita istũ tex. & no. qñatuor notabilib⁹ modis, vltra quintã limi. de arbitro q̃ ponitur in glos. ¶ Primo limita pcedere dz Raph. cu. & Alex. in cãis ciuilib⁹
2 tẽdẽtibus ad priuatã vtilitatẽ: in quib⁹ ptes pñt disponere † secus in causis criminalib⁹ in quibus vertit publicũ interesse. l. licitatio. §. ꝙ illicite. ff. de publi. et vecti. & l. ita vulnerat⁹. ff. ad. l. aq. i qb⁹ ptes nõ pñt disponere, nec pacisci. l. iurisgẽtiũ. §. si paciscar. ff. de pac. qꝛ ius publicũ nõ põt cõuẽtione ptiũ tolli. l. ius publicũ. ff. de pac. tũc iudex non dz seq ꝯuẽtionẽ ptiũ. & pista limitatiõe est tex. in. l. fallaciter. in ver. partiũ cõsensu. & ibi Bal. C. de abol. & est gl. no. in. l. transigere. & ibi Bal. Sali. & alij. C. de trãsa. & gl. in. d. l. j. §. & post operis. Bal. in. l. cũ affirmes. C. de li. causa. & in. l. equissimuz. in prin. ff. de vsufru. Sali. in aut. si vero
3 contigerit. C. de iudi. ¶ † Secundo limita in alimentis relictis in vltima volũtate in quibus etiam si partes sint adinuicem cõcordes, iudex tamẽ nõ debet seq eorũ volũtatẽ sed animi sui motũ. tex. est in. l. cum hi. in prin. & ibi Ang. ff. de trãsa. & rõ est, qꝛ fauore alimẽtorum de futuro & vltime volũtatis lex resistit tali cõuẽtioni cũ nõ põt fieri sine cause cognitione. d. l. cũ hi. in pn. & l.
4 de alimẽtis. C. de trãsa. ¶ † Tertio limita qñ cõsensus ptiũ esset ꝙ ferat sñia expresso iuris errore, talis sñia esset nulla, ppter vitiũ pnũtiari. arg. l. qui testõ. ff. de execu. tu. qꝛ ius cõstõnũ nõ põt pactis pnatorũ immutari. l. qð de bonis. §. i. & l. seius & augeri⁹ ad. l. fal. facit. l. nemo pt. ff. de le. j. dz Bal. in. l. j. in. ij. op. C. de iuris. om. iu. & in. l. error. in vlt. col. C. de iur. & fac. igno. & late Ale.
5 hic, ꝙuis ꝯ, & male, teneat Raph. cu. hic, per istũ tex. † sicut etiã confessio partis cõtinens expressum errorem iuris nõ tz. l. ornamẽtorũ. ff. de aur. & argẽ. lega. & l. cõfessionibus. ff. de interroga. act. no. Bar. in. l. ḣ. §. qð obseruari. C. de iureiur. pp calũ. dãdo & in. l. non fatetur i vl. co. ff. de ꝯfes. sicut ẽt si ptes conuenerunt ꝙ
6 certo modo sñia diffinitiua ferat nõ lite cõtesta. nõ valeret, † qꝛ litis ꝯtes. est de substantia iudicij. l. prolatã. cum glo. & l. fi. C. de sen. sed his que sunt de substantia iudicij nõ possunt partes regulariter renuntiare. glo. & docto. in aut. offeratur. C. de lit. cõte. & in. c. de causis de offi. dele. & ita tenet Spe. in ti. de sen. prola. §. iuxta. v. quid si de partium voluntate. domi. Alex. hic. ¶ Quarto limita, ꝙ qñ partes sunt in concordia iudex dz sequi eor voluntatem: vt hic: † tñ ad iudicẽ nõ spectat reducere ptes ad ꝯcor
7 diã, scdm Bar. in. l. si de meis al's incipit idẽ põpo. §. recepisse. ff. de arbi. vbi dicit Bar. ꝙ qñ eris arbiter semp pcura: si ptes poteris ꝯponere retro te reducas ad sñiam: sz qñ eris iudex nũꝙ te reducas ad cõpositionẽ, qꝛ hoc nõ spectat ad iudicẽ: ita tz Bar. sz ꝯtrium videt esse tex. in. c. fi. de transac. Et ibi Abb. no. ꝙ nõ solũ offi. iudi. cõsistit in decidẽdo: sed etiam in cõponẽdo ptes, qꝛ iudex debet curare inqñtũ pt vt ptes reducat ad concordiaz. & gl. ibi. no. ex illo tex. ꝙ iudex debet laborare inqñtum pt vt partes cõcordet. ¶ Breuiter ꝯcordãdo: dic, ꝙ iudex dz facere hoc a prin. qñ iura partiũ adhuc sunt sibi incognita. ¶ Sed quãdo sunt sibi clara, vt qꝛ cõclusuz est in cã, tũc iudex dz abstinere a reducẽdo partes ad cõcordiã, ne videat de iure vnius dare alteri sine causa, qð ei nõ lz, scdm Spe. & clari⁹ Jo. an. in tit. de ppa. iud. §. excipit. Abb. in. c. fi. in. ij. col. de trãsac. nisi ex causa & circũstã

tijs, vt ibi p eos, puta qꝛ partes diu litigassent. c. placuit. xc. di. Ale. & alij. i. l. qdã estima. & bi dixi. ff. si cer. pe. vel nisi iudex videret ꝙ lis posset multũ pcelitari p appellatiões, tũc posset psuadere actori ꝙ velit potius cõcordate ꝙ diu litigare, et similiter poterit psuadere reo, scdm do. Ant. de bu. Imo & alios. in. c. j. de iud. ¶ Capio gl. j. in v. proferre, quã diuide in tres partes pncipales. In. j. opponit & quadrupliciter soluit. Bar. approbat primã & quartã solutionẽ. In. ij. gl. circa sol. format qõ. Et in iij. põit duo alia exẽpla de tex. ij. ibi qd antẽ si ecõtra. iiij. ibi Itẽ pone vt. s. ¶ In. j. parte gl. ibi, hic in iudice. Istã primã solutionẽ tz Bar. & cõiter doc. tñ caue, ꝙ gl. j. in v. tu dic: vñ recedere ab ista prima solutiõe. Bar. etiã refert ꝯtriũ tenere gl. in. l. j. i v. ex cõsensu. C. de iu. om. iudi. ꝙ vñ velle ꝙ in hoc, idẽ fit in iudice ꝙ in arbitro, qꝛ neuter eorũ dz scdm volũtatẽ partiũ sñiam ferre, sz certe illa gl. loquit in diuersis terminis: vt ẽt tz Rap. cu. hic, q dicit ꝙ Bar. & doc. illã gl. nõ intelligũt, qꝛ illa gl. loqt qñ ptes progauerũt iurisdictionẽ iudicis nõ sm vt sñia ferat certo mõ. Istud fieri nõ pt, vt ibi, qñ aũt iudex est ordinari⁹ & ptes sunt cõcordes tũc est secus. Ita loqt ista gl. & sic sunt casus diuersi, tñ attẽta ꝯñalitatẽ istius legis & rõne assignata, ptex. & rõne Bar. vñ ꝙ illa gl. nõ bñ pcedat Tenẽdo tñ istã primã solutionẽ gl. cõmuniter approbatã rõnẽ diuersitatis assignat Bar. inter iudicẽ & arbitrũ: qꝛ qñ ptes inter se cõuenerũt, sentẽtia arbitri nihil operabat isto iure vltra conuẽtionẽ partiũ, & sic erat supflua, qꝛ nullũ de se habet iudicati effectũ: sed solũ ex cõuẽtiõe partiũ cõmittit pena pmissa. l. ff. de arbitr. & ex ea nõ oritur actio nec officium iudicis ista tempora. l. i. C. de arbi. sed sentẽtia iudicis aliquid operatur vltra conuentionem partiũ, quia parit actio
8 nẽ in factũ & officium iudicis. l. actori. C. de reb. cre. † Et p hoc infert Bar. ꝙ cum hodie sentẽtia arbitri emologata expresse vel tacite, pariat actionẽ in factum & officium iudicis. vt. l. cum iudice. & cũ Bar. tenet Pau. de ca. & latius do. Alex. hic, idẽ tz do. Maria. soci. seneñ. in cõsi. xxvij. incip. p decisione pñtis cõsultatiõis aduerteñ. in. iij. col. in fi. sed caue, qꝛ Barto. vult, ꝙ. l. qualem de arbi. allegata in gl. hodie sit correcta. tñ istud reprobat Ange. & Jo. de imo. quia legũ correctio est euitanda. l. precipimus. §. fi. C. de appellatio. & c. cũ expediat. in pri. de electio. in. vj. Alex. defendit Bar. quia correcta rõne legis dicitur lex esse correcta. Iuxta gl. reputatã singularẽ. in. l. j. in prin. in ver. prouidẽtia. & ibi no. Bar. ff. de legi. tut. Mod. presertim Imo. Ro. in. l. si vero. §. de viro. ff. sol. ma. Sz ratio quare de iure ffor nõ valebat cõpromissum factũ in arbitriũ qui certo modo ferat sñiam. d. l. qualẽ, erat vt dixi, qꝛ nihil operabat sententia arbitri vltra cõuẽtionẽ ptium. Ista rõ cessat hodie in casu. d. l. cũ antea qñ sñia arbitri esset emologata, vñ scdm eũ legũ correctio est satis expressa. iõ tũc euitari non põt. Ista solutio do. Alex. nõ est bona, qꝛ primo posset negari eius assumptũ & dici, ꝙ imo
9 correcta rõne legis: tñ dictũ stat firmũ, † qꝛ nõ est de essentia legis ꝙ habeat rõnem. l. nõ oĩm. ff. de legi. Ita tz Bar. in repe. l. i suis in. ij. co. ff. de lib. & posthu. sz tenẽdo conclusionẽ gl. in. d. l. j. ff. de legi. tu. que est magis cõis & vera scdm. d. Ale. i. l. quod dr in. xiij. col. ff. de ver. ob. quã late sequit Sali. in aut. ingressi. in j. col. C. de sacrosan. eccl. Bal. in. l. j. ff. so. ma. & ibi do. Alex. in iij. col. Imo. in. l. ij. §. si. ff. de dona. & in. c. post trãslationẽ. de renũtia. & subtiliter Are. in. l. ij. in prin. in. ij. char. ff. de vul. & pu-
10 pil. † Dico, ꝙ pcederet qñ ista rõ esset expressa. in. d. l. qualẽ, & sic qñ esset rõ ipsius legis, tũc correcta tali rõne legis intelligit correcta ipsa lex. Sz ista nõ est rõ legis nec assignata p legẽ, sed est rõne magistralis doctor & Bar. vñ correcta rõne. Bar. lz sit fundata in legibus, non dz sequi ꝙ p hoc sit corretta ipsa lex. & sic. d. l. qualẽ: cũ vt dixi vitãda sit legũ correctio. ¶ Preterea, et fortius istud ꝙ dicit. d. Alex. posset pcedere, qñ vna sola rõ posset assignari: sed hic pñt assignari alie rõnes. & statim aliã subijciã: vñ lz sit correcta vna rõ legis: tñ si militat alia rõ, adhuc lex remanet firma & incorrecta. l. ꝯ ventri. §. in bonis. ff. de priui. credi. & l. libertorũ. §. notat. ff. de his q no. infa. & fatet do. Alexã. met inferius. Ego saluo Bar. aliter. & plene. & dico, ꝙ p. d. l. cũ ãtea nõ dr corrigi. d. l. qualẽ: sz bñ dr limitari qñ fit emologatio expresse vel tacite: in alijs vero remanet incorrecta. d. l. qualẽ in plurib⁹ casib⁹ quos retuli. in. l. ait ptor. in pn. & in. l. a diuo pio. in pn. s. e. & magna est differẽtia iter iura correctoria q nõ extẽdũtur. & ex maioritate rõnis. & iura limitatoria ex idẽtitate rõnis. vt p Bar. in. l. si cõstãte. in pn. in. ix. q. i. q pn. vbi dixi. ff. so. ma. Aug. tñ & Imo. hic tenẽdo ꝙ. d. l. qualẽ. ff. de arb. nõ sit hodie correcta: & sic ꝙ ẽt hodie aliud sit in arbitro & aliud i iudice, assignãt aliã rõnẽ diuersitatis. quã ẽt i effectu post multa sequit. d. Alex. & miror ꝙ nõ allegãt Bar. q añ eos posuit istã rõnẽ in repet. l. j. §. si plures. in. vij. q. ff. de exerci. Eã etiã ponit do. Alex.
11 post Host. in. c. si p debilitate i vlt. col. de offi. deleg. † qꝛ de sub

stãtia arbitrũ est libertas arbitri in sñiando, vt dicit tex. in. l. itẽ
si vnus. §. inde pomponius. ff. de arbi. vbi dicit tex. arbitriũ non
valere in quo libera facultas arbitri sñie nõ est futura: cũ sñie ar-
bitri debeat stari metu pene: siue sit equa siue iniqua. l. diẽ pferre.
§. stari. ff. de arbi. sed ptãs iudicis est modificata vt fuerat sñiã iu
ri cõsonã. vt. l. j. in prin. ff. de appel. ꝛ in aut. iusiurã. quod presta
tur ab his. §. fi. colla. ij. sꝫ iuri cõsonũ videt ptes sunt in ꝯcordia
l. j. §. ꝛ post operis. ff. de ope. no. nũtia. ¶ Et p hoc infert Ang.
12 idem esse in arbitratore quod in iudice † cum potestas arbitra-
toris etiã sit limitata, vt debeat eque iudicare. vt. l. societatẽ la.
ij. §. arbitrorum. ꝛ. l. vñ si nerue. ff. p so. ꝛ. l. si libert⁹. ff. de ope. li. idẽ
tꝫ Lud. ro. in. d. l. §. ꝛ post operis. p illũ tex. quẽ ad hoc reputat
sing. ꝛ p eũdẽ tex. idẽ tꝫ do. Maria. soci. in ꝯsi. xxvij. qḋ inci. pro
decisione presentis ꝯsultatiõis aduertẽ. in. iiij. col. sed ille tex.
vt etiã dicit do. Alex. nihil facit: qꝛ loquit̃ ĩ iudice ordinario et
nõ ĩ arbitratore: vt pꝫ ibi in tex. in ver. iurisditionẽ. ꝛ ibi Bar. ĩ. j.
oppo. cũ arbitrator nõ habeat iurisditionẽ sꝫ solã notionem. l.
ait ptor. ĩ prin. s̃. eo. istud vltimũ de arbitratore reprobãt Jmol.
ꝛ. d. Alex. p rõnẽ Bar. pxi. relatã, qꝛ tũc nihil operabit̃ sñia arbi
tratoris vltra ꝯuentionẽ partiũ, cũ illa etiã hodie nõ emologet̃
13 expsse nec tacite, † ne ex sñia arbitratoris oriat̃ actio cũ nõ sit iu
re cautũ. vt no. Bar. in. d. l. si societatẽ. §. arbitrorum. in. iij. col. ĩ ẜ.
14 itẽ quero. Cano. in. c. qntauallis. de iureiu. † Cõfirmo vltra eos,
qꝛ arbitrator dr̃ esse quidã proxeneta inter partes, ẜm Bar. in. l. fi.
de var. ꝛ extraordi. cog. vnde qñ patres sunt ꝯcordes, nõ egem⁹
amplius concordia: ꝛ sic sñia arbitratoris, qꝛ frustra expectatur
illud cuius euentum nihil potest operari. l. aliqñ. §. ij. ff. ad vel-
leia. Jtem illud qḋ dictum est. s̃. de arbitro: intellige de arbitro
15 cõpromissario: ꝛ sic volũtarie electo a partib⁹, † secus in arbitro
iuris q sumit̃ ex dispositione legis vel forma statuti: qꝛ eqparat̃
iudici ordi. l. apertissimi. ꝛ. l. cũ specialis. C. de iudi. ꝛ. l. arbitro. ꝛ
l. si ab arbitro. ff. q satisd. cog. ꝛ. l. fi. ff. a qb⁹ appel. nõ licet. ꝛ. c. ab
arbitris. de offi. deleg. in. vj. c. cũ speciali. de app. qꝛ iste põt assu
mi vt certã sñiam ferat sicut ꝛ iudex ordinari⁹, ꝛ ita in specie tꝫ
domi. Maria. soci. in preallegato. consi. xxvij. in. iiij. colũ. in fin.
¶ Jn ea. gl. ibi: vel dic id est de quo: cum plura petere possem cõ
ueni vt vnũ tm̃ peterem. Jsta solutio destruit tex. ibi, quid pnũ
tietur, qui loquitur quando partes cõuenerũt: qd sententiet̃: non
aũt quid petatur. Bar. saluat glo. ꝙ cõueniendo de vno. s. super
petitione. videatur cõuenire de alio, cũ sñia debeat esse ꝯformis
petitioni. l. vt fundus. ff. cõi diui. ꝛ. l. fi. C. de fideicõ. libertat. ꝛ ita
alij transeunt cum Bar. Jsta solutio mihi nõ satisfacit, qꝛ licet
sit cõuẽtũ de vno. s. ꝙ possim tm̃ vnã rem petere, nõ p hoc videt̃
conuentum qd sententietur. i. qualiter de illa re debeat p iudicẽ
ferri sñia absoluendo vel condemnando. ¶ Secundo ex ista gl.
16 no. Bar. limitationẽ ad regulã, † ꝙ iudex debeat iudicare super
toto alias sententia nihil vꝫ, vt iuribus per eum allegatis. Nam
hoc est verum nisi de partium cõuentione aliud procedat. ꝛ cum
Bar. alij transeũt, sed mihi videt̃ ꝙ ista gl. hoc nõ probet, qꝛ lo
quitur cũ possez plura petere ab initio cõuenit vt vnũ tm̃ peterẽ,
si super illo pronũtietur dr̃ super toto petito pronuntiari, ergo
nihil facit pro Bart. ꝛ si intellige si res gl. qñ plures erãt petitio
nes diuersarũ rerũ ꝛ fuit conuẽtũ inter partes ꝙ super vna tan-
tum iudicaret̃, certe tũc etiã sine aliqua partium cõuẽtione vale
ret sñia lata sup vna re ꝛ sic sup vno capitulo lꝫ nõ sup aliis. l. ẽt
§. j. ff. de mino. gl. Bar. ꝛ alij. l. j. C. si aduer. rẽ iud. qꝛ tot cẽsentur
esse petitiones ꝛ tot libelli quot sunt res. l. scire debemus. ĩ prin.
ff. de ver. ob. ꝛ hoc modo intelligẽdo, etiã ista gl. nihil faceret p
Bar. bene verũ est ꝙ si qñ solũ petita esset vna res vel vna sum-
ma puta cẽtũ ptes ꝯuenirẽt ꝙ iudex iudicaret tm̃ sup parte, tũc
valeret sñia sup parte ex ꝯuẽtione partiũ, ꝛ ita pcederet dictum
Bar. quẽ ceteri sequunt̃, ꝛ est verũ in se. Sꝫ gl. nõ loqt̃ ĩ istis ter-
minis: nec colligit̃ ex ista gl. illḋ qḋ dicit bar. lꝫ alij sequant̃. Jn
ea. gl. ibi vel hic iã lite ꝯtestata ibi a prin. istã tertiã solutionẽ se
quit̃. d. Pe. de besu. ꝛ dicit sibi placere, ꝛ lꝫ ipse nõ dicat, eã ẽt se
quit̃ Spe. in tit. de sñie platiõe. §. iusta. in versi. qd si de ptiũ vo-
lũtate. ꝛ. d. Maria. soci. in pallegato cõsi. xxvij. in. iij. col. vbi re-
putat istam gl. esse ad hoc singularẽ. ꝛ ista solutio videtur posse
pcedere inspectis verbis huius. l. ꝛ etiã illius. in. d. l. qualẽ. Naꝫ
ibi dr̃. si cõpromissum fuerit vt arbiter certã sñiam ferat, nõ vꝫ ta
le ꝯpromissum. ergo ibi ab initio anteꝙ̃ partes inciperẽt litiga
re dederũt sibi formã vt ferret sñiam certo modo, sed hic ex post
facto postꝙ̃ lis iã erat contestata, cũ tex. dicat inter litigatores,
quo casu qñ lis est cõtestata bene postea valeret sñia lata ẜm con
17 uẽtionẽ partiũ. † sed lite nõ cõtestata nõ põt ferri diffinitiua. l. fi. §.
illud. C. de temp. ap. etiam de partium volũtate: cum sit de ordi-
ne substãtiali iudicij, cui partes renuntiare nõ pñt: vt dixi. s̃. in
tex. in. iij. limitatione: sicut in simili oblato libello ꝛ lite contest.
si reus confiteatur debitum fertur sententia condemnatoria cõ
tra eum statuto termino legali quatuor mẽsium ad soluendum,
secus si non oblato libello ꝛ ante litem cõtestatã reus ꝯfiteat̃,
tũc non põt per sñiam cõdemnari: sed iudex facit sibi preceptũ
decem dierum ad soluendum: vt no. in. l. si debitori. ff. de iudi. ꝛ
est glo. ij. q. j. in. c. nos in quẽquam. Breuiter Barto. impugnat
istam solutiõem in arbitro, ꝛ bene, ꝛ ceteri sequunt̃: presertim
Raph. cu. ꝙ etiam inchoata lite corã arbitro si partes volẽtes
a lite discedere cõueniant ꝙ sententia arbitri certo modo ferat̃
non valet: qꝛ eadẽ est ratio etiam lite iã agitata: sicut a princi-
pio, ẜm Bar. qꝛ talis sñia arbitri nihil operaretur vltra conuẽ
tionẽ partiũ: siue fieret a princi. siue postea. ꝛ sic esset supuacua.
18 ¶ Extra gl. q̃rit subtiliter Bar. † iudex q ex volũtate ptiũ vel
ex forma statuti cõmisit causam consilio sapientis: ꝛ in iudicã-
do sequutus est illud consilium iniquũ, an faciat litẽ suam: con
cludit ꝙ sic, nisi consensus partiũ aut statutũ artaret iudicẽ ad
sequẽdũ illud cõsiliũ, cũ cõcordãtiis hic traditis per do. Alex.
ꝛ vltra eum vide etiã p do. Abb. in. c. cũ in veteri. in. iij. colũ. ꝛ
seq. p glo. ibi, ꝛ etiã in vlti. col. de elec. ꝛ in. c. j. in pe. no. per illuꝫ
tex. de capel. mona. ꝛ Ge. in. c. j. §. fi. in. ij. ꝛ. iiij. col. ne sede vacã-
19 te lib. vj. ¶ Ex dictis Bar. habes duas cõclusiones. † Prima
qḋ consilium sapientis nõ excusat iudicem quando non tene-
batur illud sequi: ꝛ sic bene nota, ꝙ lꝫ iudex cõmiserit causaꝫ cõ
silio sapientis de consensu partiũ: tamen male iudicando non
excusatur quin faciat litem suã: ꝛ qn teneatur ex quasi malefi-
cio iuxta. l. fi. ff. de var. ꝛ extraor. cog. ꝛ insti. de ob. que ex quasi
delict. in prin. ¶ Secunda conclusio, ꝙ quando statutum vel
partes dicũt ꝙ iudex debeat sequi consiliũ sapientis, tunc non
tenet̃ Judex in syndicatu ꝙ̃uis consilium sit iniquũ: et illud sit
sequutus. Circa primã conclusionẽ adde, ꝙ cõtrarium tenent
Jmo. ꝛ Pau. de ca. hic, qñ consiliũ nõ cõtinet euidentẽ iniqta
tẽ, cũ iudex habeat iustã causam sequẽdi illud cõsiliũ, cuꝫ ptes
approbauerint personã illius consultoris tanꝙ̃ peritã, iuxta
l. ij. cũ glo. ff. qḋ quisqꝫ iur. maxime cũ iusta cã consueuerit queꝫ
excusare. l. qui solidũ. §. etiã. cũ si. ff. de leg. ij. Jdẽ tenet Bal. in
l. obseruare. §. proficisci. in. xiij. q. ff. de offi. procõ. ꝛ lega. ꝛ in. l.
mancipia. C. de ser. fugi. tñ. d. Alex. tꝫ cũ Bar. ꝙ loquatur in iu
dice q debet esse peritus iuris: q videt̃ asserere se peritum. d. l. ij.
ff. qḋ quisqꝫ iur. vñ non debuit credere cõsultori imperito. alle-
gat Bar. ita tenere. in. l. in bonorum. in fi. ff. de bo. pos. Bal. ꝛ Sa
lice. in. l. iuris ignorãtia. C. q admitti. Tu dic ꝙ prefati doc. nõ
loquunt̃ in terminis nr̃is qñ partes elegerũt consultorem: ꝛ ei⁹
personam approbarunt tanꝙ̃ iuris peritum. Adde Bal. queꝫ
scribentes nõ allegãt. in. c. veniẽs circa me. de testi. vbi tenet, ꝙ
cõsiliũ vnius famosi doctoris excuset iudicẽ cause qui sequitur
illud cõsiliũ, si consultor fuit electus de cõsensu partiũ, nisi cõsi
liũ illud cõtineret certũ ꝛ expressum errorẽ: ꝛ ita dicit debere in
telligi qḋ no. Bar. hic. ¶ Circa scḋam cõclusionẽ: adde ꝙ ꝯtra
riũ tꝫ ipsemet Bar. in repe. l. j. §. si plures. in. iij. q. ff. de exerci.
20 vbi tꝫ, † ꝙ etiã si statutũ vel ptes dicãt ꝙ iudex debeat seq cõsi
lium sapientis, intelligit̃ de cõsilio dato arbitrio boni viri. l. ti-
tiũ ꝛ meuiũ in pn̄. in ver. ꝯtũ. ff. de admi. tu. Jdeo si ꝯsiliũ ẽ ini
quũ nõ tenet̃ sequi illud vt. l. si libert⁹. ff. de ope. liber. ꝛ. l. hec vẽ-
ditio in prin. ff. de ꝯtrahen. emp. ꝛ istud vltimũ sequit̃ do. Abb. in
c. si pro debilitate circa fi. ff. de offi. deleg. sꝫ do. Alex. tꝫ cũ bar.
hic, ꝛ meli⁹, qꝛ alias statutũ vel ꝯsensus ptiũ nihil opareṫ ꝯtra
l. si qñ. in pn̄. ff. de leg. j. ꝛ. c. si papa. de puile. in. vj. ꝛ subdit succes
siue Bar. qñ ptes ꝯsenserunt ꝙ iudex ferat sñiam ẜm ꝯsilium sa
piẽtis etiã apertũ ꝛ cognitũ partib⁹ a tali sñia poterit pars vi-
cta appellare, vt ex nouis actis ꝛ nouis pbationib⁹ q̃ pars pri⁹
facere nõ potuit impugnet̃ sñia. l. eos. §. si qd aũt. C. de appel.
Jtẽ qꝛ nõ tollit remediũ appellatiõis nisi per expssam renuntia
tionẽ. l. fi. in fi. C. de temp. ap. ꝛ cũ Bar. tenet do. Alexã. et bene
quicqd in ꝯtriũ dicat Raph. cu. hic in. j. no. ¶ Adde Bar. ideꝫ
tenentem. in. l. j. §. q̃sitũ. in fi. per illũ tex. ꝛ in. l. ex consensu ĩ pn̄.
ff. de appel. Bal. in. l. ij. ꝛ in. l. ex illo. C. eo. de appel. ꝛ text. in. c.
causam q̃. ꝛ ibi do. Abb. ad hoc no. de re iudi. ꝛ gl. no. in. l. fi. ff.
21 qñ appel. ¶ † Amplia ꝙ nõ solũ a sñia lata ẜm ꝯsiliũ sapiẽtis
electi de cõsensu ptiũ põt appellari: vt dixi. imo forti⁹ talis sen
tẽtia lata ptextu cõsilij sapiẽtis nunꝙ̃ transit in rem iudicatam
qn semp retractari possit peritioribus insti⁹ cõsulentib⁹, ita sin
gulariter tenet do. Anto. de bu. in. c. pposuisti. de pba. allegãs
ad hoc vnicũ dictũ Jo. an. in addi. Spec. in titu. de homi. §. j.
in versi. pone. a. vulnerauit. b. vbi singulariter tenet, ꝙ si iudex
pnuntiauit vulnus esse mortale ex relatione medicorũ ita asse
rẽtium prout tota die fit. talis sñia potest retractari si cadauer
exhibeatur corã peritiorib⁹ in arte ꝯtriũ testificãtibus, et ista re-
fert ꝛ simpliciter sequitur Ludo. ro. in cõsi. ccxxiij. qḋ incipit p
plena discussione ad fi. Sed aduerte. ꝙ contra decisionẽ Bar.
ꝛ aliorum hic fortiter stringit tex. in. l. generaliter. §. j. in versic.
quis enim ferendus. C. de reb. cred. vbi tex. dicit, qs enim feren-
dus est ad appellationis veniẽs auxilium in his q̃ ipse facien.
procurauit.

22 procurauit.do.Ale.simpliciter rñdet,† ꝙ ex quo cõmunis opi
nio est cũ Bar.oportet intelligere illũ tex.in casu suo:⁊ plus nõ
dicit nec aliter declarat.¶ Tu rñde, ꝙ ibi fuit specialis consen
sus ꝙ lis decideretur iuramẽto partis,quo facto non põt appel
lari:vt ibi.hic autem fuit simplex cõsen.sus:sed non specialis,vt
23 statim subiiciam.¶ † Adde quod si partes cõuenerũt stare sen⸗
tẽtie iudicis ferende quecũq; fuerit propter illud verbum que
cunq;,intelliguntur renuntiasse appellationi future:⁊ vz.gl. est
de hoc solẽnis ⁊ approbata.in.l.tale pactum.§.qui prouocauit.
in gl.magna.in.ii.parte.ff.de pact.tu pondera ꝙ ibi est glo.con
tra illud tenet Bar.hic in fi.ꝙ ad hoc vt ante sentẽtiã possit re⸗
nuntiari appellatiõi future talis renũtiatio dz esse expressa. ibi
habes gl.approbatam in oppositum ad quam scribentes non
24 aduertũt:⁊ per illã notat ibi Bal.in repe.in.ix.col.in fi.† ꝙ pa⸗
ria sunt ꝓmittere stare sentẽtie quecũq; sit ⁊ appellationi renũ⸗
tiare,per istum tex.iũcta.d.l.fi.in fi.C.de tempo.appellatio.itez
per illam gl.in.d.§.qui prouocauit dicit ibidem no.Bal.in re⸗
pe.in.x.colum.ꝙ si partes cõuenerunt stare cõsilio sapiẽtis qua
lecũq; esset:tunc pars victa non posset appellare nec dicere con
silium iniquum.argumen.l.qui procuratorem dat.§.fi.ff.de pro
cura.quia non potest declinare cõsilium sapiẽtis ille qui in qua
litate cõsilii consensit,per tex.in.d.l.generaliter.§.i.⁊ sequit̃ sim
pliciter do.Alex.hic.⁊ ſm ista signanter limita istam decisionẽ
Bar.hic communem.

1 ☞ Nõ valet sñia si error iuris apparet ex actis si non sit in sen
tentia expressus.
2 Licet iudex in prefatione dicat visis actibus non tamẽ per hoc
sentẽtia dicitur se referre ad illa acta vt ita dicatur errorẽ conti⸗
nere qui in illis actis continetur.
3 Sententia lata contra.ll.⁊ constitutiones vz ⁊ tenet dũmodo ĩ
ea error non sit expressus.
4 Appel.minus legitima seu nõ rite interposita nõ impedit nec
tardat executionem sententie.
5 Paria sunt non appellare vel postea appellationem deserere.

Preses provincie.

Appellatio non rite interposita non impedit nec retardat executionez sententie. hoc dicit.vel sic.sententia cuiusuis iniusta a qua non est rite appellatum meretur executionem.h.d.⁊ habet tres partes. In p̄ma ponitur thema. In.ii.format̃ qõ. In.iii.ponitur decisio.ii. ibi,quero si nõ ſm legem.iii.ibi,modestius respõde. In tex.ibi in vsuras vsurarum cõdemnauit.intellige:id est in tantam quã⸗ titatem ꝙ vsuras vsurarũ ascendit,non autem condemnauit ex presse in vsuras vsurarũ:quia tunc sententia fuisset ipso iure nul la ⁊ sic nõ fuisset opus appellatione.vt in glo.ii.dicit̃. Et sic in⸗ tellige ꝙ ista fuerunt verba legislatoris,nõ autem verba forma lia sentẽtie.⁊ pone casum notabilem,cum quis peteret centũ ex causa mutui,⁊ in processu diceret ea sibi deberi facto calculo de sorte ⁊ vsuris vsurarum:iudex autem condemnauit simpliciter in centum petitis:valet sentẽtia,ex quo error iuris nõ est expres sus in ea,sed tacitus,vt hic in gl.ii. Et hoc noto,intelligẽdo hic esse tex.cõtra subtiles vltramõtanos,quos refert ⁊ sequitur Cy.
1 in.l.i.C.de errore calculi.vbi no.tenent,† ꝙ sententia nõ valet si
error iuris apparet ex actis etiam si nõ sit in sentẽtia expressus.
Nam hoc videtur cõtra tex. Bar.in.d.l.i.cõcordãdo no.distinguit,
ꝙ qñ sñia est lata per relationem ad acta in quibus est error nõ
valet sentẽtia,cũ videat̃ talis error esse in sentẽtia,cũ relatum sit
in referẽte.l.ait pretor.§.i.vbi dixi.s.e.⁊.l.hec sentẽtia.la.i.C.de
sen.q̃ sine cer.q̃ti.⁊.l.asse toto.ff.de here.insti.idẽ qñ sñia tẽdit
ad cõfirmationẽ alterius sententie continentis expressum erro⸗
rem iuris.nam similiter illa secunda sentẽtia est nulla.vt.l.eos.
C.de app.aut sñia fert̃ simplr̃,⁊ tũc vz:lz ĩ actis cõtineat̃ error iu⸗
ris:⁊ ita ĩtelligit bar.istũ tex.vbi sñia nõ facit relationẽ ad acta,
ita etiam intelligit tex.in.l.i.§.i.ff.que sentẽtie sine appel.rescin.
⁊ istum tex.etiam allegat Bar.in.l.si is ad quem.ff.de acquiren.
here.¶ Adde ꝙ idem tenet Bar.⁊ alii.in.d.l.i.§.i.ff.que sentẽ⸗
tie sine appel.rescin.glo.Bal.Imo.⁊ Ludo.ro.in.l.ex diuerso.
§.si in iudicio.ff.solu.matri.⁊ ibi lati⁹ domi.Alexan.in.vi.col.
⁊ sequẽ.⁊ idẽ domi.Alex.hic,⁊ in consi.cxxiii.i.volu.incipi.di
scussis hesitationibus.in.vii.colũ.⁊ sequẽ.do. Ant.de but.in.c.
in presentia.de renuntia.⁊ in.c.ab excommunicato.de rescri. et
in cõsi.xxvii.incip.⁊ visis presentibus quesitis.do.Abb.in.c.inter
ceteras.in.iii.col.⁊ sequẽ.eo.ti.de re iud.per omnes.in.c.quoniã
cõtra falsam.de pba.Bal.in.l.exceptione.ad fi.ff.de fideiuſ.vbi
vltra Bar.dicit se allegare tex.ĩ.c.abbate sancti Syluani.de v.
2 sig.vbi dicit esse glo.singularẽ.¶ † Adde etiã,qd licet iudex in
prolatione sententie dicat visis actis ⁊c.non tamen sñia p hoc
dicit̃ se referre ad illa acta,ita vt dicat̃ errorẽ cõtinere q in illis
actis cõtinet̃,scd̃m do. Ant.de bu.in.d.cõsi.xxvii.Areti.in.l.si
is ad quez.in penul.col.ff.de acqui.here.⁊ in cõsi.clvii.incipien.
3 visis diligenter narratis.in.ii.col.¶ † Scd̃o no.ꝙ sententia la
ta cõtra leges ⁊ cõstitutiões valet ⁊ tenet:intellige,dũmodo er⸗
ror non sit in ea exp̄ssus:vt hic in glo.scd̃a.et dicetur in.l.cum
prolatis.i.eo.qr magis inficit actũ error expressus q̃ velatus.l.
4 nonnũquam.ff.de condi.⁊ demon.¶ † Tertio nota,ꝙ appel⸗
latio minus legitima seu non rite interposita non impedit nec
retardat executionẽ sñie,ratio est qr paria sunt aliquid nõ fieri
vel minus legitime fieri.l.quoties.ff.qui satisd.cogã.⁊.l.ii.ff.de
aucto.tuto.⁊.c.nicolao.vbi Bal.no.de appel.intellige qñ con
stat appellationẽ nõ tenere,⁊ sic qñ erat certũ ⁊ euidens non ri
te appellatũ,secus si esset dubiũ,quia interim non posset fieri
executio sñie,cũ per appellationẽ executio suspendat̃.l.sciẽdũ.
⁊ ibi Bar.ff.de appel.reci.Bar.⁊ alii.¶ Adde idem esse si ap
pellatio fuerit rite interposita sz postea deserta.nam nõ retar⸗
datur executio sñie.l.fi.§.illud.C.de tẽp.ap.⁊.l.si cõtra maiorẽ.
⁊ ibi Bar.C.de ap.Ang.Imo.⁊ lati⁹ Pau.de cast.⁊.d.Alex.
5 hic.ratio est.† qr paria sunt nõ appellare vel postea appellatio
nẽ deserere.l.furti.§.i.ff.de his q.no.inf.⁊ tex.exp̄ssior.ĩ.d.l.fi.
§.illud ibi tanquã si ab initio minime fuerit ꝓuocatum.

1 ☞ Effectus sententie interdũ stat in pendenti,⁊ interim non
potest executioni mandari.
2 Si duo iudices fuerũt sñias diuersas vel dissonas.an stabitur
sñie pro reo lata.vel stabunt omnes in pendenti.
3 Delegati an habeant plenam iurisdi.
4 In defendendo põt se quis iuuare duabus exceptionibus,quã
uis sint contrarie.
5 An diuerse sententie arbitrorum,stabunt in pendenti donec
altera earum confirmetur a superiore,qui electi sunt ex forma
statuti compellentis affines vel coniũctos litigãtes inter se eli
gere arbitros.
6 Arbitri iuris an accedãt magis ad naturã delegate iuris.q̃ or
dinarie.⁊ nu.7.
8 Ex sententia arbitrorum qui ex forma statuti sunt electi oritur
actio.⁊ potest ab ea appellari.
9 Iurisditio arbitrorum quasi ordinaria.
10 Lex nostra hz locũ in arbitris electis ex forma statuti.
11 Papa solus non habet superiorem.
12 Ordinarii habent potestatem in solidum.
13 Si quis constituit duos ꝓcuratores ⁊ vnus confessus fuit po⸗
sitiones alter vero negauit qd vterq; actus stet in pendenti.
14 In iudiciis duplicib⁹ quis dicatur actor.
15 In iudiciis duplicib⁹ iudex debet vnum cõdemnare ⁊ aliũ ab
impetitione aduersarii absoluere.
16 Delegatus principis in causa delegata cẽset̃ maior ⁊ dignior
quocunq; ordinario.
17 Dignus trahit ad se minus dignum.
18 Si vnus iudex in vno ⁊ eodem instanti iudicauit scd̃m cõsilia
duorum sapientum electorum ex forma statuti que erant cõtra
ria,sentẽtia est nulla propter repugnantiam.

Duo iudices.

Ista.l.loquit̃ in ambiguo nõ aperiens an isti duo iu dices essent ordinarii vel delegati. Ideo habet du⸗ plicẽ intellectũ.in gl.i.scd̃m primũ intellectũ loqui tur in duob⁹ delega.⁊.h.d. Sñie duorũ delegator̃ cõtrarie stant in suspẽso donec altera ipsarũ p delegãtẽ cõfirmet̃.h.d.⁊ iste est ve rus intellectus.vt dicet̃.i.in glo.i.ſm aliũ intelletũ glo. Ista.l. loquit̃ in duob⁹ ordinariis.⁊.h.d.in duplicibus iudiciis in qui bus nõ põt discerni qs actor ⁊ qs reus sit si due sñie diuerse pfe rant̃ a duobus ordinariis:vtraq; sñia stat in suspẽso,donec al⸗ tera ear̃ p supiorẽ cõfirmet̃.h.d.⁊ ſm istũ intellectũ ista lex non est alibi in iure,ſm Bar.Ang.Imo.⁊ alios hic,⁊ ſm Bal.in locis q̃ allegabo.i.in gl.i.vbi dicet̃ de veritate huius intellect⁹.
1 ¶ † Nota.ex isto tex.ꝙ effectus sñie late interdũ stat in pẽdenti
nec interim põt executiõi mãdari vt hic.⁊.c.fi.ex eo.sicut ẽt.ĩ.l.
ii.§.i.in v.in pẽdẽti est.ff.de ver.ob.⁊.l.vsufr.ff.de stipulatione
seruo.et.l.fi.cũ si.ff.cõia p̄dio.¶ Gl.i.ĩ v.dati.oppõit cõtra text.ꝙ
qñ duo iudices ferũt sñias diuersas aut dissonas,nõ est verũ ꝙ
ãbe stent in pẽdẽti,⁊ expectari debeat cõfirmatio alterius earũ,
2 imo stat̃ sñie late p reo,† qr illa censet̃ esse magis fauorabilis
nisi vna ferat̃ pro actore in aliquo casu fauorabili puta liberta⸗
tis vel dotis vel testamẽti vel alicuius pie cause,tũc illa p̄ualẽt ⁊
est tex.in.l.inter pares.i.eo.⁊ i.c.fi.eo.ti.glo.c.cũ partiũ iura.de
reg.iur.in.vi.ppter hoc gl.ponit duos intellect⁹. Prim⁹,ꝙ cõ
traria ꝓcedũt qñ sñie cõtrarie ꝓferunt̃ a duob⁹ iudicib⁹ ordinariis
sz lex nr̃a loquit̃ qñ ꝓferunt̃ a duob⁹ delegatis,qr tũc nõ atten
dit̃ fauor alicui⁹ sñie,seu q̃ cã sit magis fauorabilis,sz q̃ sñia fue
rit p delegãtẽ approbata,ita est tex.valde notabilis ⁊ mẽti tenẽ
dus hic. Iste est bon⁹ ⁊ ver⁹ intellect⁹ quẽ oẽs tenẽt.et pro eo
est tex.planus.in.c.fi.in.i.⁊.ii.rñso.extra eo.¶ Pro isto intel⸗
lectu bñ facit iste tex.ĩ ver.dati.qd importat delegationẽ.l.a iu

dice iudex datus. C. de iu. Nūc ingrēda est ratio diuersitatis in⸗
ter ordinarios ⁊ delegatos. Bar. in d. l. inter ptes. ī. eo. breuiter
respōdet ratione diuersitatis esse, q̄ ordiarij habēt iurisditionē
3 suo iure: sed delegati ab alio. tu dic plenius, † ꝙ delegati nō ha
bēt plenā iurisditionē, ſ; fungunt̄ vice delegātis. l. j. §. qui māda
tā. ff. de officio eius cui man. est iurisditio. ⁊ j. l. ait pretor. in pn.
s. eo. ideo possunt ꝑ delegantē q̄ncūq; reuocari. l. iudiciū soluit̄
ff. de iudi. ⁊ ab eis ad delegātem appellat̄. l. j. in prin. ff. quis et a
quo ap. ⁊. c. ab arbitris. in fi. de offi. deleg. in. vj. vn̄ cum ptās isto
rū delegatoꝝ depēdeat a potestate vnius. s. delegātis: est perin⸗
de ac si ipse delegās pronuntiasset: sed si delegans tulisset duas
sn̄ias cōtrarias neutra earū valeret. l. vbi repugnantia. de regu.
iur. ⁊ l. scripture. C. de fide instru. q̄ tn̄ re vera nō sunt sn̄ie vnius
sed duorum ⁊ sunt cōtrarie que stant in suspēso donec vna earuz
a delegāte ꝯfirmet̄. vt hoc tex. Ista ratio cessat in duobꝰ ordina
rijs quia vterq; h; iurisditionē propriā separatam ⁊ de ꝑ se. ⁊ sic
singuli habent iurisditionē insolidū ipso iure ⁊ nō ꝑ representa
tionē alterius, ideo nimirū si vna eorū v; q̄ est magis fauorabi⸗
4 lis, † sicut in simili pōt quis defendēdo se iuuare duabꝰ exceptio
nibus q̄uis sint ꝯrie. l. nemo prohibetur. ⁊ ibi glo. ff. de excep. ⁊
tamen vnam exceptionem inter se ꝯtrariā nō potest se defenden
do opponere. vt notat̄. in l. j. vbi dixi. C. de fur. sed pulchruz ⁊ ne
cessariū est videre ad intelligētiā p̄dictorū nō tactū a scribētibꝰ
5 hic. † Quid in arbitris iuris qui eligunt̄ ex dispositiōe iuris vel
ex for. statutoꝝ cōpellētiū affines vel cōiūctos inter se litigātes
eligere arbitros, si isti arbitri iuris ferāt sentētias ꝯtrarias, quid
iuris erit, an in eis procedat iste tex. quod ambe stent in suspēso
donec altera earū ꝑ superiorē ꝯfirmet̄. an ꝓcedet. l. inter pares
ī. eo. ⁊. c. fi. eo. ti. qd̄ statim valeat sn̄ia illa q̄ est magis fauorabil;
aut minus dānosa: ⁊ quidē in arbitris cōpromissarijs electis de
volūtate ptiū res est expedita, qd̄ si ferāt sn̄ias ꝯrias neutra earū
v;, nec vlli cadit cōfirmatio: vt est tex. in. d. c. fi. in fi. extra eo. du⸗
biū ergo relinq̄t̄ ⁊ quidez subtile in arbitris iuris ferentibꝰ sen⸗
tentias ꝯrias, in quo dubio diceret aliquis esse tex. in. c. suspicio
nis de offi. delega. qui loquitur in talibus arbitris iuris, electis
ex dispositione iuris ad causam suspicionis cognoscēdaz, deter
minat ille tex. qd̄ si discordāt in sn̄ia ferenda, coguntur ad eligen
dū tertiū arbitrū cū quo duo vel alter eorū ꝯcordet: sed ille text.
nihil facit ad ꝓpositū, q̄ loq̄t̄ vt dixi, qn̄ arbitri iuris discordāt
in sn̄ia ferēda: ⁊ pūctus noster est, qn̄ discordāt in sn̄ia iā lata, q̄
iā tulerūt sn̄ias ꝯrias. in hoc Vincētius ⁊ Host. ibi, tenuerūt. ꝙ
tūc nō sit locꝰ illo. c. s. ꝙ cogāt̄ eligere tertiū arbitrū. S; isto ca⸗
su recurrēdū est ad supiorē, qui approbabit vnam ex illis duabꝰ
sentētijs ꝯrijs, sicut obseruatur in duobus delegatis ferentibus
sn̄ias diuersas vel ꝯrias. Spe. in ti. de recusi. §. fi. ī v°. qd si arbi⸗
tri diuersas. t; ꝙ indistincte siue arbitri discordēt in sn̄ia ferēda
siue in ea iā lata. cōpellūt̄ eligere tertiū: ⁊ aliud sit ī delegatis, q̄
illi ꝑ sn̄iaz decidūt cāz ꝑ̄ncipalē merito recurrit̄ ad delegātē: ſ; ī
his cā ꝑ̄ncipalis remaneret indecisa. Idō ꝓpter faciliorē expedi
tionē d; tertius assumi. Istā opi. Spe. reprobat do. Abb. ī. d. c.
suspicionis. in vlt. col. ⁊ idē do. Abb. in. c. fi. in vlt. col. e. ti. de re
iudi. q̄ in. d. c. suspiciōis, tertius assumit̄ vt cū eo ambo: vl̄ alter
ferāt sententiā: vt ibi dicit tex. sed si iam tulissent diuersas senten
tias functi essent officio suo, nec possent amplius pronuntiare,
vt. l. pau. ī. e. ti. ⁊. c. in literis. e. ti. de offi. deleg. dicit tn̄ do. Ab. in
d. c. suspiciōis circa fi. ꝙ dictū Spe. est tenēdū mēti. cū eiꝰ sit ma
gna autoritas ⁊ fūdet̄ eq̄tate: ⁊ ꝑ illō posset dici ſ; eū, ꝙ si ex for
ma statuti debēt eligi arbitri ⁊ discordēt ī sn̄ia iā lata, ꝙ tūc pn̄t
ꝯpelli ad eligēdū tertiū. ꝙ ita alias dicebat̄ cū ista q̄stio euenis⸗
set de facto. ¶ Tu dic ꝙ ista opi. do. Ab. de eligēdo tertio arbi
tro nō probat̄ iure: q̄ tex. in. d. c. suspicionis. vt. s. dixi, loquitur
qn̄ arbitri iuris discordāt in sentētia ferēda: secus si discordēt in
sn̄ia iam lata ꝓut est qd̄ nostra. ⁊ Specu. relatus ꝑ do. Abb. nō
loq̄t̄ ꝓut ipse eū recitat ſ; ꝓut. ī. statim referā, s̄m do. Alex. vn̄
idē do. Abb. in. d. c. fi. in vl. col. de re iud. fuit in alia opi. secutus
Ioā. and. ibi. qui tenet, ꝙ si isti arbitri iuris electi ex necessitate
l. vel statuti ferūt sn̄ias diuersas. recurrēdū est ad superiorē. ⁊ sic
6 ad papā. qui vnā ex eis ꝯfirmet: motus est do. Ab. † quia isti ar⸗
bitri iuris magis accedūt ad naturā delegate q̄ ordinarie iuris⸗
ditionis, cū eā ponat̄ in titulo de offi. deleg. ⁊ nō in titu. de offi.
ordi. ⁊ bonū est argumētū a situatione titulorū, vt not. glos. in. c.
tibi qui de rescrip. in. vj. ⁊ in. c. si sup gratia de offi. deleg. in. vi. fa
cit vulgata. l. imperator. ff. de in diem adiec. sed istud videt̄ fra⸗
gile fundamentum: in titulo de offi. delega. tangatur aliquid de
istis arbitris iuris incidenter. quod nō est attēdēdū. argumēto.
l. si quis nec cām. ff. si cer. pe. do. Alexā. in. l. inter pares. in. ij. col.
ī. eod. nullam de predictis faciens mentionem. tenet opi. Spe.
aliter eam referendo. in. d. titu. de recusa. §. fi. in ver. quid si arbi⸗
tri diuersas. ꝙ si isti arbitri qui eliguntur ex necessitate iuris vel
statuti pronuntient diuersimode sup principali negotio, tūc est
idem in eis qd̄ in duobꝰ delegatis, qd̄ recurrat̄ ad superiorem
per istū tex. iūcta. l. aptissimi. circa fi. C. de iud. ibi, quasi arbitri
fuerint ab imperiali culmine delegati, aut ꝓnuntiarunt super
causa suspitiōis tn̄ sup qua sunt electi, ⁊ tūc eoruz sn̄ie diuerse
sunt nulle, cū anteq̄ ferrēt tales sn̄ias debuerint eligere tertiū
ꝓut loquit̄ tex. in. d. c. suspitiōis, ⁊ sic in effectu vr̄ tenere cū se⸗
cūda opi. do. Abb. ⁊ vincētij ⁊ Host. qd̄ idē sit in eis qd̄ in dele
gatis. ¶ Adde vltra eos ꝑ ista opi. illō qd̄ no. Bar. in. l. fi. i. ij.
7 no, per illū tex. C. de iudi. vbi no. † ꝙ arbitri qui eligunt̄ ex ne⸗
cessitate statuti, hn̄t magis vim delegatorum q̄ arbitrorū: ⁊ ita
etiam tenet Bal. in. l. j. in. ij. col. C. de peri. ⁊ cōmo. rei vendi. ſ;
tu caue, q̄ tex. proxime relatus in. d. l. apertissimi. ⁊ in. d. l. fi. lo
quunt̄ in arbitris electis loco delegati q est recusatus vt suspe
ctus: ⁊ isti bene hn̄tur ac si essent delegati: vt dicit ad literā tex.
in. d. l. apertissimi. in versi. penul. Sed arbitri qui eliguntur ex
necessitate statuti ad decidēdas questiones inter coniunctos ⁊
affines, non eligunt̄ loco alterius delegati: sed succedūt in lo⸗
cuz ordinarij iudicis, ideo magis habent vim ordinarij, s̄m gl.
Ang. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. aptissimi. ⁊ Sali. in. d. l. fi. C. de iudi.
⁊ do. Anto. de bu. in. d. c. suspitionis. ideo in eis videt̄ dicēdū
prout in ordinarijs ⁊ non prout in delegatis. Nam isti arbitri
iuris habēt iurisditionē a lege vel a statuto: ergo ordinariaz: q̄
lex ordinariā iurisditionē ⁊ nō delegatā tribuit. l. more. ⁊ l. ⁊ q̄
ff. de iu. om. iudi. facit qd̄ tenet Barto. in. l. si maritus. §. i. ff. de
adul. ꝙ si inq̄sitio est ꝑmissa a statuto, dr̄ iudiciū ordi. sic in ꝓ⸗
posito, cū arbitri iuris sint ex dispositiōe statuti eligēdi: ergo in
8 effectu dicunt̄ ordinarij q̄si ordinati a iure. † Itē ex eoruz sn̄ia
orit̄ actio: ⁊ pōt appellari. c. ab arbitris. de offi. dele. in. vj. bar. ⁊
alij ī. d. l. fi. vbi dixi. C. de iud. tn̄ Bal. ī. d. l. aptissimi t; ꝙ sit me
dia spēs inter ordinarios ⁊ arbitros. itē t; Io. an. ī addi. Spe.
in ti. de recusatione. §. fi. in ver. Sed nunqd arbiter. vbi t; ꝙ nō
sint mere ordinarij nec mere delegati ꝑ aliqua media: vt ibi per
eū ⁊ gl. in. d. c. suspitiōis. in gl. mag. in v°. media. circa medium
9 † ꝙ iurisditio istoꝝ arbitrorū iuris est quasi ordinaria. Pōde
ra illā diminutiuā q̄si: ⁊ sic non est vere ordinaria. licet Imo. in
c. cū ab ecclesiarū. de offi. ordi. teneat ꝙ vere sit ordinaria: et sic
per p̄dicta posset attētari ꝙ isti arbitri iuris qui eligunt̄ ex ne⸗
cessitate statuti quo ad effectū sint iudicis ordinarij: ⁊ sic in eis
posset attentari ꝙ sit dicendū ꝓut in ordinarijs per. l. inter pa⸗
10 res. ī. eo. † Tn̄ magis cōmuniter tenet̄ ꝙ in eis sit idē ꝙ in de⸗
legatis vt ex superiꝰ relatis apparet: ⁊ sic in eis ꝓcedat ista lex.
Tamē nō nego passum esse ambiguū ⁊ male explicatum. Item
inquantū superius assignaui rationē, diuersitatis inter duos
ordinarios ⁊ duos delegatos ferentes diuersas sn̄ias. Adde ꝙ
aliam rationem diuersitatis assignat glo. in. d. c. fi. in glo. fi. ex⸗
tra eo. q̄ in ordinaria iurisditione non est superior ad quem re
currat̄ nisi lex mortua que talem iurisditionē dedit: ideo lex vo
luit ꝙ sine remedio valeat illa sn̄ia q̄ est ī fauorē rei. ⁊ sic q̄ est fa⸗
uorabilior: sed in duobꝰ delegatis est superior delegās ad quez
pōt recurri. Istā rōnē reprobat. d. Abb. in. d. c. fi. ⁊ dicit esse fal
11 sum assumptū glo. † cū spāle sit in solo papa, vt ꝯ eum nullus
sit supior. vt. c. l; de euitāda in fi. de elec. ⁊. ix. q. iij. c. cuncta per
mundū. tu etiā impugna, q̄ ꝑ̄nceps q istos ordinarios deputa
uit, est istis superior, cū sit lex animata in terris. §. pen. in aut.
de cōsu. colla. iiij. glo. in. l. ⁊ q̄. ff. de iur. om. iu. ¶ Aliam rōnez
diuersitatis ⁊ quidē fundamentalē assignat do. Abb. in. d. c. fi.
12 † q̄ ordinarij habēt potestatem insolidū. l. vnica. ff. de offi. cō
su. glo. in. c. prudētiam de offi. deleg. Bar. in. l. pomponiꝰ alias
incipit si vni. ī. eo. ideo vtraq; sn̄ia deberet valere, q̄ lata ab ha
bente solidā potestatē, sed ꝓpter ꝯrietatem nō pn̄t ambe cōcur
rere: ideo eligitur fauorabilior absq; alia superioris confirma⸗
tione. d. l. inter pares. ī. eo. ⁊. d. c. fi. sed duo delegati nō habent
ptātem insolidū, saltē respectu exercitij, q̄ vnus sine alio nihil
agit. vt. c. vno delegatoꝝ. ⁊. c. cām matrimonij. de offi. dele. no.
glo. in. d. c. prudētiam. vnde in delegatis qui non habent pote
statē insolidum nō pōt habere locū illud quod disponit ī duo⸗
bus ordinarijs. ꝓpter defectum potestatis, cum nulla istarum
sn̄iarū reperiat̄ lata ab habente totā ptātem. vnde tūc recurrit̄
ad delegantem: et sic ad superiorē, nō solū vt approbet: ſ; etiaz
vt fomētū ⁊ validitatē p̄stet. Per ista remanet plene expeditus
primus intellectus gl. qui est verus: ⁊ de plano procedit, quod
ista lex loquit̄ in duobꝰ iudicibus datis, vt dicit litera, et sic in
delegatis: ⁊ s̄m istū intellectū ista lex facit in argumentū, quod
si aliqs cōstituit duos ꝓcuratores. ⁊ vnus cōfessus fuit positio
nes, alter vero negauit, ꝙ vterq; actus stet in pēdenti: ⁊ recurrē
dū sit ad dn̄m, vt possit approbare quā rn̄sionē velit: l; aliq te⸗
neāt qd̄ stet̄ rn̄sioni negātis. vt. l. ꝯsilio. §. fi. ⁊ ibi Dy. ff. de cura.
furio. de ista q̄ōne habes glo. ordi. quā vide in. c. si duo. in ꝑ̄nci.
de ꝓcu. ī. vi. Imo. ī. c. in nr̄a. eo. ti. de ꝓcu. in āntiqs. Bar. ī. l. plu
ribus ad fi. ff. de ꝓcu. vide late Bal. varias opi. referentem. in. l.
vnica. in. xxiij.

vnica.in.xxiij.col.C.de confes.⁊ ibi etiã per Albe.de ro.in.j.col.
13 ¶ †Limita nũc istũ tex. vt procedat quãdo duo iudices fuerũt
delegati ab vno,secus si a duobus puta duo ordinarij dederunt
duos delegatos ⁊ illi delegati dederũt duas sñias contrarias.cer
te fauorabilior ⁊ sic illa q̃ erit lata ꝓ reo poterit cõfirmari p̃ suũ
ordinariũ,alia nihil valebit p.l.inter pares.j.e.ẽm Ja.de ranẽ.
Ray.Albe.de ro.Ang.⁊ Raph.cu.hic:lʒ Bart.⁊ alij moderni
nihil de hoc tangãt.¶ Scd̃s prin.intellectus gl.est ꝙ iste tex.lo
quatur in iudicib⁹ ordinarijs quãdo non apparet quis sit actor
⁊ quis reus,vt in interdicto vti possi.l.si duo.in prin.ff.vti pos.⁊
in iudicijs duplicibus seu diuisorijs,in quibus vter que est actor
⁊ reus,tunc nõ possunt habere locũ sen.ꝯrie. Sed recurritur ad
superiorẽ,⁊ scd̃m istam lecturã que est tenenda menti, iste text.
non reperitur alibi in iure,ẽm Bar.Ang.Jmo.⁊ alios hic,⁊ ẽʒ
istum intellectũ datur singularis limitatio ad.l.in tribus cũ seq.
14 ff.de iud.†vbi dicit,ꝙ in istis iudicijs duplicib⁹,ille dicit actor
qui prouocauit ad iudiciũ,⁊ ille qui prouocat dicit reus:q̃ ꝓce
dit quo ad ordinatiua iudicij nõ autẽ quo ad decisoria ⁊ sic quo
ad sñiam,vt hac gl.sing.⁊ ideo si duo ordinarij isto casu ferãt sen
tentias cõtrarias,nõ preualebit sñia lata ꝓ prouocato, sed am
be stabũt in pendẽti:⁊ stabitur ꝯfirmationi superioris:vt est tex.
singularis hic:quẽ pro singulari ita etiã no.d.Mathesi.in nota
bili.cix.⁊ sequunt in specie Ang.Raph.cu.⁊ Pau.de ca.hic.q̃
uis contrariũ videat sentire gl.in.d.l.in trib⁹,⁊ ibi Ang.¶ Ad
de ꝙ in contrariũ facit illud ꝙ tenet gl.no.in.c.lʒ causam.in ver.
vti possidetis.de proba.que vult,ꝙ in interdicto vti possidetis
ille vincat q ad iudiciũ fuit prouocatus cũ sit reus.⁊ illã gl.Bal.
ibi in.xv.col.ad hoc põderat ⁊ reputat nota dignã,ꝙ nõ solũ in
preparatorijs:sed etiã in decisorijs habeat instar rei,ille qui fuit
prouocatus,⁊ illã gl.etiã sequunt doctores ibi,sʒ limita istã glo.
per istã,ẽm Jo.de Jmo.⁊.d.Alex.quãdo in interdicto vti possi
detis datus est vnicus iudex tantũ:⁊ vterq̃ equaliter probauit
tunc fertur sñia absolutoria pro ipso prouocato, per regulaʒ q̃d
actore nõ probãte reus debet absolui.l.qui accusare cum si.C.de
edendo.⁊.c.ex literis.de proba.secus quãdo sunt duo iudices di
uersas sñias ferentes:vt est casus singularis hic,ẽm istam scd̃am
lecturam.¶ Scd̃o adde,q̃d istum tex.ẽm istam scd̃am lec.etiã re
putat singularem ⁊ nõ reperiri alibi in iure Bal.in.c. inter dile
ctos.in vlt.col.de fide instru.⁊ in.c.licet causam in.xv.col.de pro
ba.⁊ in.c.si.in.iij.col.extra eo.de re iudi.¶ Tertio adde,q̃d istũ
ẽm intellectũ sequuntur ⁊ cõmendat,vt dixi, Bar.Ang.Jmo.⁊
ceteri Mod.sed eũ impugnant antiqui,Guido de suza.Ray.de
15 forli.Ja.de ranẽ.⁊ Alb.de ro.hic:eo.†q̃ in duplicib⁹ iudicijs iu
dex debet vnũ condẽnare ⁊ aliũ ab impetitione aduersarij absol
uere:vt.l.inter coheredes.§.qui familie.ff.fami.her. vnde ibi in
ordinarijs discordantibus valet sñia lata pro reo inquantũ ipse
est reus/tu dic ꝙ tex.in.d.§.qui familie nõ probat eoꝝ assumptũ
imo potius cõtrariũ,ibi,⁊ actores sunt ⁊ rei/Tamẽ vltra eos cõ
tra istum secundũ intellectũ facit iste tex.in ver.dati,per q̃d ver
bum apparet q̃d loquit in delegatis ⁊ non in ordinarijs.l.a iudi
ce.C.de iudi.⁊.l.more.ff.de iurisdi.om.iudi.Jtem cũ in ista lege
ponatur generalis decisio,restringere eam vt solum loquatur in
duplicibus iudicijs,esset eam violare.¶ Jn gloss.in ver.in pen
denti.ibi.⁊ tempus appellationis a tempore confirmationis ce
dit.Adde text.in.l.j.in princip.ff.que sententie sine appellatiõe
rescin.⁊ in.l.ij.in verbo a die confirmationis.C.de vsu. rei iudic.
Jtem adde rationem,q̃ ante confirmationem superioris incer
tum est a qua sententia sit appellandum, ergo interim non cur
rit tempus:secus quando sententia nõ est in pendenti tunc sta
tim currit tempus appellandi:cum sciat que sententia eum gra
uet ex quo est vna sola.l.j.§.biduũ.ff.quãdo ap.sit. ¶ Capio gl.
in ver.iudex.quaʒ diuide in quatuor partes. Jn prima ponit du
plicem declarationem ad tex. Jn scd̃a allegat.v.concor. Jn ter
tia ponit distinctionẽ/Jn quarta ⁊ vltima,ad illud q̃d tex. dicit
istas sñias stare ĩ pendenti,allegat vnum cõcordantem.ij.ibi, et
facit.tertia ibi,ex predictis distingue.quarta et vltima est ibi, et
facit.j.de verb.obli.¶ Jn prima parte ibi,ẽm quosdaʒ,dic ꝙ de
hoc est tex.expressus in.c.si.ĩ scd̃o respõso.extra eo.¶ Jn ea.pri
ma parte ibi.l.iubemus si qua,dic ꝙ ibi loquitur quãdo nondũ
dederunt sñiam:sed dare proponunt ⁊ sunt discordes,⁊ tunc per
principalem additur tertius delegatus,vt ibi declarat gl.si.¶ Jn
ea glo.ibi ex predictis distingue:addo gl.in.l.cum magistratus.
C.quando prouo.non est neces.⁊ in.l.diẽ proferre.§. si plures.ff.
de arbi.⁊ meliorem in.c.fin.de re iudica.⁊ in.c.cum sint partium
iura.de reg.iur.in.vi.⁊ quod no.in.l.iij.C.de in.fis.lib.x.¶ Extra
glo.querit Bart.quid si vnus ordinarius ⁊ alius delegatus sibi
a principe simul in eadem causa diuersas sententias ferant. iste
est casus mixtus inter istam legem ⁊.l.inter pares.j.e. concludit
Bart.ꝙ recurri debeat ad superiorem.⁊ sic ad principem qui al
teram confirmet habito magis respectu ad delegatũ q̃ ad ordi
narium per.c.si duo.de offi.deleg.in.vj.⁊.c.super questionũ.§.si
16 vero duo.eo.tit.in antiquis,†cum delegatus principis sit potẽ
tior ordinario:cum in causa delegata censeatur maior ⁊ dignior
quocũq̃ ordinario.c.sane.de offi.dele.⁊.c.pastoralis.§.j.de offi
cio ordi.etiam legato pape.c.studuisti.⁊ ibi.d.Abb.in fi.ad hoc
no.de offi.leg.licet non sit firmior.vt no.Archi.ij.q.vj.in.c.si qs
episcopus.quem refert ⁊ sequitur Bald.in.l.si vt proponis pri
ma.in.iij.colũ.ad fi.C.quomodo ⁊ quando iudex.d.Alex.in.l.a
17 diuo pio.in princi.in.xij.colum.s.eo.†Sed sic est ꝙ illud ꝙ est
dignius trahit ad se minus dignũ.c.j.de consec.eccle.vel alta.in
vj.glo.in.c.quod in dubijs.⁊ ibi do.Abb.ad hoc no.in eo.tit.in
antiquis.⁊ glos.in.c.de ieiunio.lxxvj.di.⁊.c.si is cui.§.j.⁊ ibi Ge
mi.ad hoc not.de preben.in.vj.item quando duo permiscentur
quorum vnus sit potentior altero,potentius trahit ad se natu
ram minus potentis.Jta no.Ge.in.c.si duo ex tribus.in.iij.not.
per illũ tex.de offi.dele.in.vj.Jtem quando concurrunt due cau
se quarum altera est potẽtior,illa preponenda est minus potẽti:
ita no.d.Ab.in.c.cum non sit.in.iij.no.per illuʒ tex.de decimis.
¶ Cuʒ ista decisiõe Bar.tenent Albe.de ro.Jmo.Pau.de ca.
⁊.d.Alex.hic.Jo.an.ĩ.c.si.extra eo.⁊ ibi latius.d.Ab.ĩ.ij.⁊.iij.q.
per tex.in.c.per hoc.de here.in.vj.vbi si ordinarius:puta episco
pus ⁊ inquisitor heretice prauitatis,qui habent delegatã,discor
dent,recurritur ad superiorẽ:⁊ sic ad papam:q̃ potestas delega
ta tanq̃ dignior trahit ordinariã ad naturã suã tanq̃ delegatã:lʒ
non econtra/Jntellige istam decisionem Bar.in terminis suis,
quando per principem fuit adiunctus delegatus ordinario, per
rationes superius relatas: secus si essent duo college ordinarij:
puta potestas et capitaneus, et vnus delegaret vices suas alteri
non collegẽ:⁊ ferrent sententias diuersas: tunc quia delegatus
representat vicem college,videtur dicendum idem ꝙ in ordina
rijs:ꝙ in dubio valeat sententia pro reo per.l.inter pares.j.eo.se
18 cundũ Jmo.⁊.d.Alex.hic.¶ †Vltimo querit Bar.quid si vn⁹
⁊ idem iudex in eodem instanti iudicauit secundum cõsilia duo
rum sapientum electorum ex forma statuti,que erant cõtraria,te
net ꝙ sñia sit nulla ꝓpter repugnãtiã:⁊ iudex debebat eligere q̃d
cõsilium ex illis sequeretur vt per hãc.l.⁊.l.in vẽditione.§.si.ff.de
bo.au.iu.pos.⁊ cũ Bar.tenẽt Ang.⁊.d.Alex.hic.sed Raph.cu.
hic.⁊ in.l.inter pares.j.e.reprobat,q̃ iudex nõ est superior istoꝝ
consulentiũ.⁊ sic cessat ratio huius.l.hic eñ delegãs confirmãdo
de nouo ꝓnũciat.imo forti⁹ tenet Raph.cu.in.d.l. inter pares.
ꝙ iudex nõ poterit eligere illud cõsilium q̃d esset fauorabilius,⁊
sic pro reo p.d.l.inter pares,q̃ illa lex loquitur ĩ ordinarijs,non
aũt procedit in cõsultoribus,sicut nec in arbitris nec in delega
tis vt.c.si.extra eo.⁊ hoc tex.vñ putat Raph.cu.hic:⁊ ibi,ꝙ iu
dex de nouo dʒ cõmittere causam cõsilio sapiẽtis,cũ nõ videat
per primos cõsultum,propter eorum repugnantiã,⁊ dispositio
statuti intelligitur de alia vice,quãdo prima nõ habuit effectũ,
l.veluti.§.j.⁊ ibi Bal.⁊ alij vbi dixi.ff.de edendo.⁊.l.qui p salu
tem.ff.de iureiur.⁊.l.si finita.in principio.ff.de dam.infe.Mihi
etiam nõ placet ꝙ ista lex faciat pro decisione Bar.ꝓut ipse eaʒ
allegat,q̃ loquitur in delegatis qui funguntur vice delegantis.
Jdeo ad delegantem spectat confirmatio.vt dixi supra in prin
cipio prime glo.que ratio cessat in istis consultoribus electis ex
dispositione statuti.

1 ☞ Dictio,videlicet,quot modis potest stare.
2 Priuilegium datum ratione cause transit cum causa.

Empus. Quadrimestre q̃d datur iudica.
etiam heredibus,⁊ successoribus
tribuit.h.d.⁊ habet tres partes. Jn prima ponit de
cisio. Jn scd̃a limitatio. Jn.iij.ratio decisiõis.ij. ibi
vʒ ꝙ ex tp̃e.iij.ibi q̃ cause magis.¶ Jn tex. ibi vʒ ꝙ ex tẽpore
deest.j.nõ tãtũ quadrimestre tp̃s sed tãtum q̃d superest vt si ꝯdẽ
natus decessit infra duos mẽses post latam sententiã,heredes ha
bebãt alios duos mẽses qui deerant ad soluendũ.⁊ sic pondera
1 ex isto tex.†quod dictio vʒ,stat limitatiue ⁊ restricte.ita est tex.
hic,Jdẽ no.Bar.in.l.j.in.ij.no.ff.ad.l.aq.bal.in.l.si.ff.qñ actio
de pecu.est anna.⁊ in.l.si inequalibus.ff.de here.insti.⁊ in re.l.cũ
mulier in pe.char.ff.so.ma.aliquãdo tamẽ dictio vʒ,põit decla
ratiue sed nõ restrictiue nec limitatiue.l.filio quẽ pater in prin.⁊
ibi Are.in si.ad hoc no.ff.de libe.⁊ post.⁊.c.ij.cũ gl.in ver.vʒ.d
priui.in.vj,Gemi.c.romana.§.caueãt.in.ij.no.de senten.excõ.in
vj.facit.l.vʒ.ff.ex qui.cau.ma.aliquando dictio vʒ,ponitur de
monstratiue ⁊ limitatiue,scd̃m Are.ĩ.c.cũ cãʒ q̃ inter archiepi
scopũ rauenñ.de testi.p.l.si ita legatũ.§.si testatori.ff. de le.j.facit
c.trãsmisse de eo q cognouit consan.vx.sue.⁊.c.statutũ.de here.
2 ĩ.vj.¶ †Scd̃o nota ex hoc tex.ꝙ priuilegiũ q̃d dat rõne cause,
trãsit cũ cã:vt hic.⁊.l.ex plurib⁹.ff.de admi.tu. Jllud vero quod
datur ratiõe ꝑsone,expirat cũ ꝑsona:vt hic.⁊.l.⁊ si fideiussor.ĩ si.
⁊.l.sciẽdũ.s.e.⁊.l.q̃ tale.ff.sol.mat.Ex q̃bus corolarie habes ꝙ
bñficiũ dilationis cõcessum a lege cõdẽnati ad soluẽduʒ,non est

personale: sed reale: q: trãsit ad heredes ⁊ successores. ¶ In gl. j.
⁊ etiam plus quãdoq ibi: dic ꝙ ibi sloquitur de tempore qd dat
ad prosequen. appellationem. Istud ideo heredi longius tribui
tur: quia heres minus est instructus de causa ꝙ erat defunctus.
l. qui in alterius. ff. de re. iu. que ratio cessat hic in tempore qua
drimestri qd datur iudicatis. quia potest esse qd heres possit me
lius soluere ꝙ poterat defunctus.

Tam ex causa. Cum dubitatur an facul
tates donantis sint suffi
cientes ad satisfaciendum rei donate, adhibetur sup
hoc diligẽs inquisitio, ne exigatur vltra ꝙ facere pos
sit, maxime si sint parẽtes. h. d. ratio assignatur in. l. ne liberalita
te. ⁊ in. l. prece. in fi. j. eo. vidimus in. l. inter eos. in fi. s. eo. vnde si
donator dicat se nõ habere nisi domunculam ex qua percipit ali
mẽta, ⁊ non vltra, donatario asserenti contrariũ incumbit onus
probandi. l. fi. §. licentia. C. de in. deli. glo. in. l. cũ de lege. ff. de p
ba. Ang. Imo. Raph. cu. ⁊ d. Alex. hic.

1 ☞ Dilatio non debet dari nisi petentibus.
2 Contumacibus ⁊ petentibus dilationem calumniose, dilatio
est deneganda.
3 Iure digestoꝝ tempus quod dabatur condemnatis ad absolue
dum non erat determinatum, sed dabatur iudicis arbitrio.
4 Si elapso quadrimestri quod datur iudicatis ad soluendum ca
piantur pignora pro executione sententie, tenetur adhuc specta
re debitor per duos menses, antequam illa pignora vendantur.
5 In pignore conuentionali quando aliud non cõuenit inter par
tes creditor debet expectare per biennium numerandũ ex tẽpo
re more antequã illud vẽdat, sed post bienniũ põt illud vẽdere.
6 Creditor fenerator per quod tempus debet expectare anteꝙ vẽ
dat pignus.
7 Quadrimestre tempus competit tam condemnatis per diffi, iu
dicis ꝙ arbitri.
8 Sententia arbitratoris dicitur contractus transactionis.
9 Quando a sententia non potest appellari propter excellentiam
persone, vta sententia principis vel senatus: tunc sententia man
datur executioni infra. x. dies prestita satisdatione.
10 In sententiis interlocutoriis condẽnatus non hꝫ quadrimestre.
11 Appel. deserta statim fit executio sententie nec datur quadrime
stre tempus ad soluendum.
12 Dictio protinus ⁊ statim non semper inducunt incontinenti.
13 Condemnatus actione reali non habet tempus quadrimestre.
14 Ad hoc vt condemnatus habeat quadrimestre requiritur ꝙ sa
tisdet de quantitate debita soluẽda tempore statuto, nisi sit eui
dentissime locuples.
15 In criminali ⁊ corporali sentẽtia condemnato nulla est danda
dilatio: nec ab executiõe pene est supsedendũ, nisi i certis casib⁹.
16 An damnato p crimĩe pecuniariter competat quadrimestre.
17 Fideiussor qui soluit p condẽnato de crimine pecuniariter, sta
tim potest exigere ab eo, ⁊ debitor cogetur soluere, ⁊ nõ habebit
quadrimestre, sicut non habuit fideiussor.

Debitoribus. Debitoribus condemna
tis diffinitiue vel confessis
petentibus ⁊ nõ cõtumacibus, datur terminus com
petẽs ad soluendũ, ⁊ ex cã progaẽ, quo elapso pigno
ra capiũẽ ⁊ post duos menses distrahunẽ ⁊ satisfit iudicato: resi
duũ vero ipsi⁹ debitorib⁹ restituiẽ. h. d. tota. l. nihilo pᵗermisso.
¶ Diuiditur i tres ptes principales. In. j. poniẽ decisio. In. ij.
eius limitatio. In. iij. declaratio p scriptuꝫ imperatoris tã circa
tp̃s indulgẽ. cõdẽnato vel cõfesso ad soluẽdũ, ꝙ circa tp̃s distra
hen. pignora postea capta in executione iudicati. ij. ibi. si q tñ. iij.
1 ibi, hi qui tibi fatebũẽ. ¶ † No. i. ex tex. ibi, petẽtibus, ꝙ dilatio
nõ debet dari nisi petẽtib⁹, ad id. l. petende. ibi, ⁊ si petãt dilatio
nes. C. de tẽp. in inte. resti. pe. ⁊ in. l. ij. C. vt intra cer. tẽp. ⁊ in. l. ad
perẽptoriũ, ibi, vt pmo quis petat. ff. de iud. facit reg. l. iiij. §. hoc
autẽ iudiciũ. ff. de dã. infec. ⁊ in. l. vnica. C. vt q desunt aduo. q:
iudex nõ debet impartiri officium suũ nisi petaẽ a parte: vt ibi:
tñ iudex ex officio põt statuere terminũ pti ad petẽdũ, si hoc vi
derit expedire, ne ob negligẽtiã partis labaẽ instãtia, sm Bart.
in. l. i. C. de dila. ⁊ in. d. l. ij. p illũ tex. C. vt intra cer. tp̃s. cũ cõcor.
2 traditis p. d. ale. ¶ Scdo no. ex. ij. pte, ibi, si q tñ p ꝯtumaciã † ꝙ
cõtumacib⁹ ⁊ petẽtib⁹ dilationẽ calũniose, nõ est dãda, q: cõtra
cõtumacẽ oĩa iura clamãt. l. de etate. §. q tacuit. ff. de iterro. ac. vi
debim⁹ i. l. ꝯtumacia. j. e. Itẽ calũniis ⁊ malitiis hoĩs est obuian
dũ. l. i fundo. ff. de rei vẽ. ⁊. c. pleruq. de rescri. ⁊. c. ꝙto. de diuor.
⁊. c. significãte. q ma. acc. pos. ⁊. c. ex pte tertio ad fi. de priui. ⁊ ca.
auaricie. ⁊. c. vt circa i pn. de ele. i. vj. ¶ Tertio no. ex tex. ibi, aut
3 tẽpus ad soluendũ deẽ qd sufficere ⁊c. † qd de iure isto, tp̃s ꝙ da
batur ꝯdẽnatis ad soluẽdũ, nõ erat i specie bene limitatũ, sꝫ da
batur pro facultate cuiusq, vt dicit litera, ⁊ sic arbitrio iudicis,
⁊ sic tale tp̃s p hec iura nõ reperiebatur bene declaratum, tamen
cũ hodie sit taxatum tempus quatuor mẽsium, per. l. ij. C. de vsu.
rei iu. ei stabimus, qd omni iure intelligitur fuisse tempus qua
tuor mensium, licet tex. in. l. fin. C. de vsu. rei iudi. videatur dicere
quod olim istud tp̃s erat duorũ mensium sed loquitur scdm quã
dam iuris prudentiam que erat ante iura fforum. vt hic per do.
Alex. ¶ Quarto diligẽ. no. circa fin. tex. ibi, si intra duos mẽses
4 nõ soluerit, † ꝙ postꝙ est elapsum tp̃s quadrimestre qd datur iu
dicatis ad soluendũ, si postea capiantur pignora pro executione
sententie, debet adhuc expectare debitor per duos mẽses anteꝙ
illa pignora vendantur. ⁊ istud tp̃s duorũ mensium nõ reperitur
hodie immutatũ secũdũ Bar. ⁊ alios hic. ⁊ Bar. i. l. a diuo pio.
§. in vẽdi. in fi. s. eo. ⁊ in. l. fi. ad fi. C. de exe. rei iuẽ. ⁊ sic istud tp̃s bi
mestre quo supersedere debet a venditione pignorum captor in
causam iudicati est taxatum solum ad venditionem pignorum
nõ autem est datũ condẽnatis ad soluendũ, ꝙuis cõtrariũ ⁊ ma
le teneat gl. i. l. ij. C. de vsu. rei iud. ⁊ in. l. si debitori. ff. de iud. Cy.
in. l. j. in versi. fi. C. de dilaẽ. ⁊ sic habes colligere duo. Primo, qd
elapso tempore quadrimestre qd indulgetur iudicatis ad soluen
dum, tunc ex primo decreto capiuntur pignora in executione iu
dicati vt. l. a diuo pio. quasi per totam. l. s. eẽ. ⁊ deinde ipso cõdẽ
nato perseuerante in contumacia nõ soluendo per duos mẽses
deuenitur ad secundũ decretũ ⁊ pignora vẽduntur: ⁊ sic hoc casu
inter primam ⁊ secundum decretuꝫ est bimestre tẽpus medium.
Secũdo habes declarationẽ ad. l. a diuo pio quasi per totã legẽ,
ꝙ postꝙ trãsiuit tp̃s quadrimestre qd indulgeẽ condẽnatis ad
soluẽ. debẽt capi pignora, postꝙ fuerit capta debet supersedere p
alios duos menses: quibus elapsis possunt pignora vẽdi: ⁊ satis
fieri iudicio: ⁊ si contra fieret retractareẽ executio tanꝙ perperã
⁊ indebite factam per istam legem. ⁊ vide per Bart. in. d. l. fin. C.
de exe. rei iu. ⁊ sic in effectu habet debitor sex menses. ¶ Limita
istuꝫ tex. procedere in pignore iudiciali quod capitur in causam
iudicati post tp̃s quadrimestre cõcessum iudicatis ad soluendũ:
⁊ post alios duos menses põt tale pignus vẽdi. Casus est hic. In
pignore vero pretorio quod capitur propter cõtumaciam rei nõ
comparentis fuerunt nouem opiniones quas refert Spe. in tit.
de primo ⁊ secũdo decreto in. §. iuxta. cõmunis opinio est, ꝙ re
linquatur iudicãtis arbitrio, quãdo tale pignus pretoriũ; possit
vendi; cũ tẽpus nõ reperiaẽ a iure determinatũ, per text. in. l. j. in
fi. ff. de iu. deli. ⁊. c. de causis. de officio dele. ⁊. c. fin. de transa. ⁊ hec
opinio approbatur per scribẽtes i. l. cũ proponas. C. de bo. auẽ.
iud. pos. per Bar. ⁊ alios in. l. si finita. §. iulianus. ff. de dam. infe.
¶ In pignore autem cõuentionali est cõmunis opinio gl. ⁊ do
5 cto. † ꝙ quãdo aliud nõ cõuenit inter partes, ꝙ creditor debeat
expectare per biennium numerandũ ex tpe more anteꝙ illud vẽ
dat, sed post bienniũ põt vendere: vt est tex. in. l. fi. §. sancim⁹. C. de
6 iur. do. impet. sꝫ scdm Ang. ille tex. loquiẽ specialiter † in credito
re q est fenerator, vñ in alio nõ feneratore remanẽt iura antiqua
incorrecta, vt incõtinẽti post morã vẽdi possint, cũ debitor fuerit
in mora cõstitutus ẽt per interpellationem extraiudicialẽ vt. l.
si cõuenerit. la. j. vbi plene notaẽ. ff. de pig. actio. stamẽ Imo. ⁊ d.
Alex. defendẽtes comunẽ opi. respondent, ꝙ in. d. l. fi. fit mẽtio
de feneratore rõne frequẽtioris cõtingẽtie, q: cõmuniter cõtingit
nõ mutari pecuniã gratis. Et sic tex. se retulit ad cõmunẽ facti cõ
tingẽtiam, vnde per hoc illa lex restringi nõ debet. glo. in cle. j. in
ver. presidentes de rescri. ⁊ glo. melior de iure in. l. j. in glo. j. C. de
his qui ad eccle. cõfug. in. l. vnica in ver. sponsam. C. de rap. virg.
⁊. l. si mater. §. hoc iure. ⁊ ibi bar. ff. de excep. rei iudi. ¶ In glos
sis nihil est addendũ vltra Bar. Extra gl. inquantũ. s. fuit con
clusum in. iij. nota. ⁊ sequen. ꝙ tp̃s qd indulgetur cõdẽnatis ad
soluendũ est quatuor mensiũ per. l. ij. C. de vsu. rei iudi. q: de hoc
semper recurritur ad hanc. l. ⁊ est materia dispersa ⁊ male tradi
ta intendo eam bene ⁊ ordinate attingere per reg. ampliatã vno
7 modo. ⁊ vij. principales fallentias. ¶ † Amplia istã regulam vt
procedat nõ solũ in cõdemnato per sententiam diffinitiuam iu
dicis, sed etiam condemnato per sententiã arbitri: cui similiter
cõpetit quadrimestre tp̃s indultũ a lege iudicatis. l. si cũ dies. §.
fi. cũ glo. in ver. modicũ. s. de arbi. q: arbitria sunt redacta ad in
star iudiciorum. l. j. ff. de arbi. Ita simpliciter tenet. d. Alex. hic.
Adde ꝙ idem tenet Bar. in. l. iij. in. j. q. ff. de leg. j. Bal. in. c. que
renti. in vlt. col. de offi. dele. Pau. de ca. in. l. iiij. §. si quis cõdem
natus. ad fi. s. e. Are. i. l. cõtinuus. §. illud in. vj. col. ff. de ver. ob.
ꝙuis contrarium teneat solus Raph. cu. in. l. ij. in. ij. col. s. e. vbi
tenet, ꝙ tp̃s quadrimestre statutũ a lege iudicatis: nõ hꝫ locũ in
cõdẽnato per sentẽtiã arbitri. ad hoc subtiliter inducit tex. in. l.
celsus in prin. ff. de arbitris. qui vult, qd elapso tempore indulto
per arbitrũ, statim cõmissa sit pena impurgabiliter, sꝫ si tp̃s qua
drimestre cõcessuꝫ iudicatis haberet locũ in sentẽtia arbitri, pos
set purgari mora ad euitandũ penaꝫ, ⁊ expectaretur illud tp̃s qd
superesset tẽpori dato ab arbitro. l. iiij. §. si quis cõdẽnatus. s. e.
8 ¶ Limita pmo in cõdẽnato ab arbitratore: † q: eius sentẽtia dr
contractus

cōtractus trāsactiōis.vt est gl.i.§.j.in auḱ.vt differ.iudi.colla.ix.
sed in cōtractib⁹ vbi nō est dies adiecta:nō dat quadrimestre ad
soluendum.l.eū qui kal.§.quoties.ff.de ver.obli.⁊.l.qd dicim⁹.
ff.de solu.ita no.limitat bar.in.l.fi.in.ij.col.in pn.C.de execu.rei
9 iud.⁊ simpliciter alex.hic.¶Limita.ij.no.†quādo a sentētia nō
potest appellari propter excellentiā persone eam proferētis:vt a
sententia principis vel senatus vel similiū.vt.l.j.in prin.⁊.§.sciē
dū.ff.a qui.app.nō licet,vel vt est Perusij a sententia iudicis iu
stitie appellari nō licet,talis sententia pōt mādari executioni.j.
x.dies iustitie pstita satisdatiōe.tex.est no.in.§.aliud.⁊ ibi Ang.
ad hoc no.i autētico vt spōsa.lar.colla.ix.vbi Ang.dicit,ꝑ hoc
facere.l.addictos.C.de ap.⁊.l.pigres.⁊ in.l.rectore puinciarū.C.
10 de pe.⁊ se.Lud.ro.i.l.ij.§.e.⁊.d.Alex.hic.¶†Tertio,limita istā
regulā procedere in sententijs diffinitiuis.secus in interlocuto
rijs in quibus cōdemnatus nō habet quadrimestre,scdm Bart.
in.l.a diuo pio.§.in venditione.§.eo.q̄uis cōtrarium,⁊ male,te
neat glo.quā ad hoc reputo singularē in.l.qd iussit in glo.magna
ante mediū.§.e.que vult,ꝙ etiā cōdemnato per interlocutoriam
detur quadrimestre:ibi dixi,⁊ reprobaui:qꝛ ex quo qlibet iussus
faciens ad causaz dicit̃ esse sentētia interlocutoria:vt dixi in rub.
§.eo.certe multa quadrimestria possent interuenire,adeo ꝙ vix
11 vnq̄ esset licitū finis.¶†Quarto no.limita,quādo deserta est
appellatio:tunc statim fit executio sentētie:nec datur quadrime
stre tempus ad soluendum.vt videtur probare tex.in.l.quoniam
nonnulli.in ver.mox.⁊ ibi Bal.ad hoc signāter not.C.de appel.
istam limitationē reprobat.d.Alex.hic.quia.d.l.quoniā nōnul
li.loquitur in debitoribus fiscalibus:qui non gaudent dilatione
quatuor mensium:sed in alio debitore videtur ꝙ habeat quadri
mestre a die sniē a qua fuit appellatū:qꝛ deserta appellatiōe per
inde est acsi nunq̄ appellasset.l.fi.§.illud.C.de temp.appel.ergo
attendi debet an deserta appellatiōe aliquid supersit de quadri
mestri,prout etiam dicit fuisse de mēte Sali.in.l.ij.C.de tēp.ap.
Tu autem contra.d.Alex.allega gl.in.d.l.ij.in ver.executioni:
quam Bal.no.⁊ sequitur:que dicit ꝙ in.d.l.q̄m nonnulli.nō est
speciale in fisco:qꝛ idem in quocunq̄ alio.Adde ꝙ istam limi
tationem etiā reprobat.d.Alex.in.l.iiij.§.si quis cōdemnat̃.§.e.
⁊ in.l.j.§.j.in pe.col.ff.de verb.ob.eam etiam reprobat Are.in.d.
l.j.§.j.in.ij.col.ad fi.⁊ seq.⁊ in.l.cōtinuus.§.illud.in.vi.col.ff.de
ver.ob.⁊ in.l.cum res.§.sed si stichus in.iij.no.ff.de leg.j.vbi iter
cetera ver eū adducta allegat.⁊ bene,Bar.in.l.vnica.C.de super
12 exac.lib.x.vbi tenet Bar.qd†dictio,protin⁹,vel statim,ibi posi
ta in tex.non tollit tempus quadrimestre indultum iudica.Istam
ibi dicitur ꝙ condemnatus ex maleficio protinus vel statim de
beat cogi ad soluendū ⁊ tamen Bar.ibi tenet ꝙ ꝑ hoc nō videt̃
eis negatū tēpus quadrimestre quod datur iudicatis:ergo simi
liter in.d.l.quoniam nonnulli.licet tex.dicat mox,nō per hoc in
13 telligitur tolli quadrimestre datum iudica.¶†Quīto limita in
condemnato actione reali qui non habet tempus quadrimestre:
sed solum arbitrio iudicis.presertim quando res non est presens
§.i.insti.de offi.iudi.secundum gl.Bar.⁊ doc.in.l.fi.C.de execu.
rei iu.⁊ glo.in.l.in fideicōmiss.in prin.in.ij.gl.in fi.ff.de vsu.bar.
in.l.cōtinuus.§.illud.in pe.col.⁊ ibi Imo.⁊ aliſ.ff.de verb.ob.⁊
glo.in.l.si cū exceptione.§.ꝙ si homo.⁊ ibi Bar.qui eū legit sub
§.quatenus.in.iiij.col.ff.ꝙ me.cau.⁊ in.d.locis etiā tangit Bar.
quid in actiōe mixta,de quo vltimo ēt per Bal.in.l.facultas als
14 incipit defensiōis in.iiij.oppo.C.de iure fisci.lib.xi.¶†Sexto
no.limita ad practicā,ꝙ ad hoc vt cōdēnat⁹ habeat quadrime
stre tp̄s ad soluēdū,requirit̃ qd satisdet de quātitate debita sol
uēda tēpore statuto alias interim possit capi ⁊ incarcerari si non
cauerit,ita no.tenet Bar.in.l.si debitori.ff.de iud.in vltimo no.
per illū tex.in.v.cōpetenti cautela,⁊ qꝛ secundū eū.ista dilatio q̄
datur iudicatis datur miserationis gratia.l.si cum militi.§.i.ff.
de cōpensa.ergo interim debet satisdare.vt.l.vniuersa.C.de pre
ci.impe.offe.Esset enim iniquum si pendente illa dilatione qua
tuor mensium debitor aufugeret ⁊ res suas forsitan exportaret.
Adde Bal.in.l.fi.in.j.col.C.de exec.rei iud.vbi limitat,nisi cō
demnat⁹ esset euidētissime locuples.⁊ ita etiā tenet ⁊ limitat.d.
15 Abb.in.c.qd ad consultationem.in.vij.col.extra eo.¶†Septio
⁊ vltimo limita in sentētia criminali ⁊ corporali,vbi condēnato
nulla est danda dilatio.nec debet ab executiōe pene supersederi.
l.cum reis.C.de pe.⁊.l.si quis forte.ff.eo.gl.⁊ doc.in.c.querēti.de
offi.dele.Spe.in ti.de dila.§.j.in ver.executione.¶Supersedet̃
tamen in.vij.casibus notabilib⁹ qui sequuntur.¶Primo,mo
pter aliquod accidēs intrinsecum donec illud durat.vt si mulier
pregnans punienda est corporaliter differtur executio pene do
nec peperit.l.pregnantis.ff.de pe.⁊.l.imperator adrianus.ff.de
statu ho.gl.in.l.negat lex regia.ff.de mor.infe.¶Secundo,quā
do princeps per iracundiā,duriorem protulisset sententiā vel ꝑ
irā mandasset quē graui⁹ corporaliter puniri q̄ ius disponeret.
tunc iudex debet supersedere ab executione ꝑ tringita dies vt est
tex.solēnis in.l.si vēdicari.C.de pe.⁊ ille tex.est pingnēdus auro
fm.d.Mar.lau.in trac.de princi.in Rub.de cōsiliarijs principū
in.vj.c.⁊ rōnem ⁊ cām quare illum tex.fecit Theodosius impera
tor ponit tex.i.c.cū apud thessalonicā.xi.q.iij.¶Tertio,quādo
seruus est damnatus ad mortem qui debet reddere rōnem domi
no,interim dꝫ supersederi ab executiōe pene vite donec ratione
reddiderit.tex.est in.l.j.C.de bo.proscrip.ꝑ quē tex.no.ibi Bart.
ꝙ si procurator alicui⁹ damnet̃ ad mortē debet differri executio
donec dño rōnem reddat.facit.l.serno legato.§.seruus qui in ne
gocio.ff.de lega.j.⁊ per illam.l.j.decidit ibi signanter Ange.ꝙ
volens differre mortē condēnati,vt eius gratiā a superiore cōse
quatur,debet adhibere cautelā,vt ꝑstetur iudici ꝙ nō exequat̃
illam sniam mortis:eo qꝛ cōdēnatus est,obligatus sibi ad redde
dam rationem alicuius apothece vel mercantie vel alterius de
biti,nisi primo reddiderit rōnem.⁊ super hoc debet petere termi
num competētem assignari:tamen dicit Ang.ꝙ nō credit ꝙ ser
uaretur de cōsuetudine:lꝫ de iure procedat:per.d.Bart.vero.in
cau.v.¶Quarto,quādo dānatum ad mortem populus petit di
mitti propter aliquā eius prestantē virtutē,⁊ magnā peritiā ei⁹
artis:vel scie:propter quā est valde vtilis ciuitati:tunc iudex dꝫ
supersedere ab executione donec principem vel superiorē cōsul
tet.tex.est sing.i.l.ad bestias.ff.de pe.quē pro singulari no.Lud.
ro.in sing.cccclxi.incipi.tu sencsis.d.Barth.vero.vbi limitat in
cautela.iij.¶Quinto,quādo dānatus ad mortez esset in aliqua
magna dignitate ꝯstitutus:puta esset de decurionib⁹ ciuitatis,
tunc debet differri executio pene donec princeps consulatur ⁊ re
scribat.tex.est in.l.pe.ff.de sic.¶Sexto,qū cōdemnatus accusa
retur de grauiori delicto,ex quo veniret grauior pena iponēda,
puta pro crimine lese maiestatis,tūc interim debet supersederi
ab executione condēnationis,donec cognoscatur ⁊ sentētiet̃ de
isto alio delicto grauiori.tex.est i.l.j.§.fi.ff.nil no.ap.pen.ꝑ quē
tex.ita tenet Bar.in.l.iij.§.fi.ff.de cust.reo.Lud.ro.i.d.singulari
cccclxi.¶Septimo ⁊ vltimo,qū iudici post latam sniam corpo
ralem cōstaret de innocentia condēnati,tūc dꝫ differre executio
nem ⁊ scribere principi.vt est tex.in.l.j.§.fi.ff.de qōnibus.ista vl
tima limitatio ꝑcedit in snia criminali in qua imponit̃ pena ca
16 pitalis.†si aūt imponeretur pena pecuniaria,an dānato ꝑ cri
mine pecunialiter competat quadrimestre tp̄s ad soluen.est du
bium satis difficile ⁊ male explicatū:primo videt̃ ꝙ sic,per tex.i
l.si cū exceptione.§.ꝙ si homo.ff.ꝙ me.cau.per quē tex.ita tenet
Bar.in.l.vnica.C.de superexac.li.x.Idem ibi tenet Bal.qui di
cit,ꝙ lꝫ regulariter,ei qui ex maleficio ciuiliter ⁊ sic ad pecuniam
tenet̃,detur tp̄s quadrimestre ad soluēdū,per.d.l.si cū exceptione
§.ꝙ si homo.tn̄ fallit fm̄ eūz in eo qui tenet̃ ex delicto qd ꝯmisit
in officio publico,per illū tex.Idem ꝙ qū pena criminis est pe
cuniaria supersederi debeat ab executione vsq̄ ad q̄tuor menses
tenet no.Jo.de imo.in.l.suus quoq̄.§.lꝫ ⁊ si filio.ff.de here.insti.
arg.l.absentem.ff.de pe.⁊ ita dicit fuisse de mente Ang.in.l.j.ff.
de inin.rup.¶Contrariā opinionem qd in criminalibus nō ha
beat locū quadrimestris dilatio ēt si pena sit pecuniaria,voluit
glo.in.l.si victū:⁊ ibi Bar.j.eo.⁊ ibi expressius Raph.cu.mot⁹,
qꝛ ista dilatio quadrimestris conceditur a lege miseratiōis gr̄a.
l.si cū militi.ff.de cōpē.lꝫ delinquēs nō est dignus miseratiōe.l.
relegator.in fi.ff.de interdic.⁊ relega.facit.l.lꝫ si ex pte.§.q̄q̄.ff.
quod cū eo.⁊.l.si rerum.j.eo.contrariū tenet Bal.in.l.fi.in vl.co.
C.de exe.rei iudi.vbi dicit se dare regulā,ꝙ condēnatis crimina
liter regulr̃ non dat̃ quadrimestre tempus ēt si sint condēnati pe
cuniariter:ita dicit notare Inn.in.c.querenti.de offi.dele.⁊ qꝛ cū
istis nō est agendū misericorditer:sed regide ⁊ leuato velo:qꝛ rea
tus oēm miserationē excludit.l.j.C.vbi sena.vel clarif.idē tenet
Bal.in addi.Spec.in ti.de snia ⁊ re iudi.i.ix.col.in ver.Tertio
17 fideiussit.†vbi tenet ꝙ si aliqs fideiussit in cā criminali ⁊ soluit ꝑ
condemnato incontinenti qꝛ in criminali non datur tp̄s quadri
mestre.sed in ciuili,si postea fideiussor exigat reū.nā inter eos ci
uilis obligatio versat̃ ⁊ nō criminalis,statim coget̃ debitorē sol
uere,⁊ nō habebit quadrimestre sicut nec habuit fideiussor.arg.
l.cū eorum.C.de sen.⁊.l.cū vendēte.⁊ ibi per Jac.bu.C.vbi cause
fisca.Et sic vult Bal.ꝙ in snia lata in causa criminali etiam quā
do pena est pecuniaria nō habet locum dilatio quadrimestris,⁊
ista videt̃ magis cōis opinio.idē tenet Bal.in.d.l.seruus quoq̄.
§.sed si filio.ff.de here.insti.vbi tenet,ꝙ istud tp̄s sit arbitrarium
cum nō reperiatur determinatū a iure argumēto.l.j.in fi.ff.de iu
re delibe.⁊ istud vltimum sequitur do.Alex.hic.

1 Appellatio.cognitionis continetur sententia.
2 Licet a snia nulla non sit appel.tamen quando tenet.licet sit in
iusta vel iniqua,est appellandum.
3 Episcopi duces marchiones ⁊ comites equiparātur pretoribus,
quorum diffinitiua non habet vim legis.
4 Diffinitiua principis habet vim legis.
5 Sententia lata contra legē est ipso iure nulla qū est inclusa i cor

casibus in q[illegible] supersedet[illegible]

pore iuris secus si sit extrauagans.
6 Extrauagantes et reformationes sunt producende in iudicio.quia iudex pôt eas ignorare,qñ nô sunt inserte i volumine statutorum.
7 Sententia redditur nulla si côtinet expressum errorem iuris.
8 Statuta dicuntur que fiunt a populo,reformationes vero que a decurionibus vel ancianis populi et non sunt inserte in volumine statutorum.
9 Reformationes non derogant statutis,nisi decuriones hoc habeant a populo.
10 Si iudex non putat se iudicare contra ius quia credebat quod lex allegata non faceret ad rem:vel si credebat tulit sententiã non expresso errore iuris sed tacito,valet et tenet sententia.
11 Sententia non est nulla:licet ex mente et per interpretationẽ habeat in se iuris errorem.
12 Sententia lata contra expressum tenorem legis dubie habentis varios intellectus non redditur nulla ipso iure.
13 Quod multipliciter exponitur eius veritas ignoratur.
14 Statutum ambiguum non meretur allegari nec sententia lata contra ipsum est nulla.
15 Ignorantia iuris obscuri excusat.
16 Qui facit contra legem diuini precepti in cuius intellectu sunt varie opiniones vel intellectus non peccat.
17 An iudex teneatur in syndicatu qui male iudicauit eligẽdo opi. quam multi tenuerunt licet non sit bona.
18 Iudex qui iudicauit contra opi.approbatam communiter,tenetur in syndicatu quando alia opi.non erat communiter approbata,secus tñ si neutra esset communis,quia tunc non tenebitur.

Um prolatis. Snia lata contra ius litigatoris vel contra ius constitutionis extrauagantis,nô clause in corpore iuris,vel ẽt contra legem:cuius intellectus est dubi9,nõ est ipso iure nulla,ideo necessaria est appellatio.h.d.scdm omnẽ intellectum glo.et doc. ¶ Nota primo ex isto tex.in verbo cogni
1 tionibus,fm primũ et fm intellectũ gl.† quod applõne cognitionis continetur snia.et sic facit iste tex.contra illud qd tenet Bar.in.l.a diuo pio in prin.in.iij.col.§.e.quod illi cui committitur cognitio cause nô videtur commissa snia:quia aliud est cognitio aliud diffinitio.imo fm eum cômittẽs vnũ:aliud videtur prohibere,fm gl.in.l.qui pcuratorẽ dat.ff.de pcura.hic videtur esse tex.in oppositum,vbi cognitio ponitur pro snia,ergo cui cômittitur cognitio debet itelligi cômissa causa et diffinitio.d.Pe.de besu.defendẽdo Bar.ita rñdet quod loquitur qñ cômissio cognitionis fit per rescriptũ principis:cũ rescripta pncipis sint stricti iuris et stricte interpretãda.c.cũ dilecta de rescri.et aliud est cognitio aliud decisio,p ea que habẽtur in auf.ad hec.C.de iudi.¶ Tu rñde plani9 qd Bar.ibi loquitur qñ fit commissio cause non simplr:sed cõtra lis cognoscat de tali cã inter tales vertente,tunc verum est quod intelligit ɔmissa sola cognitio:sed nô decisio:vt ibi dixi.hic aũt verbũ cognitiõibus profertur a lege simplr.et in materia in qua si intelligeretur de sola cognitiõe nihil importaret. Unde intelligit de cognitiõibus effectualibus:et sic de sententijs:vt quia per
2 alios iudices erat cognitũ de similib9 causis et iniatũ. ¶ †Secũdo no.quod licet a snia nulla nô sit appellãdũ:quis posset appellari:per ea q habentur in.l.si expressim.ff.de app. Tamen qñ sententia tenet licet sit iniqua vel iniusta est appellandũ:als transit in rẽ iudicatã vt hic dr in tex. ¶ Glo. prima intelligit tex.quod iste cognitiones plate,erant snie diffinitiue,late ab alijs iudicib9 inferioribus a principe,scdm quas non tenet iudex iudicare.quia nô exẽplis sed legibus est iudicandũ.l.nemo.C.de sen.ẽt si esset snia diffinitiua pretoris:vt est glo.in.l.j.in prin.verbo derogare oportet.ff.de ferijs.Per quã signãter iferũt Ang.Ful.et d.Alex.ibi, idẽ esse in snia alterius inferioris a principe quantũcũq als ha
3 bentẽ ptãtẽ legis cõdende,†puta comitis:ducis:Marchiõis,vel epi,qui equiparant pretoribus:vt eorum sententia diffinitiua nô habeat vim legis.et iõ sententia iudicis lata côtra eorum sniam diffinitiuam nô esset ipso iure nulla,qd bene teneas cordi ad extẽsionem huius.l.quãuis i hoc vltimo teneat côtrariũ idẽ Ang.in.l.itẽ veniunt.§.ceterũ.ff.de peti.here. Idẽ in sententijs interlocutorijs principis,q non habẽt vim legis,nec debent in alijs causis seruari.l.iij.C.de legibus.glo.et Bar.in.l.j.ff.de consti.prin.canoniste plene in.c.in causis extra eo.Sed scdm snias diffinitiuas pn
4 cipis bñ est per alios iudices iudicandũ.†quia sententia diffinitiua principis hz vim legis,et seruari debet inter oẽs psonas,vt est tex.in.l.fi.C.de leg.sicut ẽt côtractus celebrati p principẽ habẽt vim legis et possunt allegari in alijs causis sicut lex.l.pe.in verbo iperialibus contractibus vicẽ legis obtinẽtib9.et ibi Bar.et alij ad hoc notãt.C.de dona.inter vi.et vxo.Bart.et alij in.l.ciuitas.ff.si cer.pe.cũ alijs côcordãtibus quas ibi dedi.Sed caue,quia glo.sequẽs intellexit in scdo intellectu istã legem habere locũ ẽt qñ sententia esset lata côtra sniam diffinitiuã principis vel imperatoris,quod va

leat et teneat,et sic videt in hoc sibi côtraria.ibi statim dicet.Capio gl.scdam in verbo prolatis,quã diuide in duas partes principales.In prima declarat tex.in verbo platis.In scda circa sequens verbũ scilz cognitionibus.glo.ponit duas expositiones et tertiã solutionẽ,et sic videt tribus modis respondere ad oppositionem que fieri posset,quod snia lata côtra ius sit ipso iure nulla,et nô sit op9 appellatiõe.l.ij.C.qñ puo.nô est necel.et.l.j.§.Itẽ cũ contra sacras.ff.que sen.sine appella.rescin. Tñ re vera sunt quatuor solutiones.Et ita subdiuide illam secũdam que est ibi,et dic cognitionibus,in quatuor particulas,prout quatuor ponunt solutiones.scda ibi,vel dic cognitionib9.tertia ibi,et idem si qualibet alia lex.quarta et vltima est ibi,quidã dicunt.licet glo.videatur facere scdam et tertiam solutionẽ pro vna. ¶ In eadẽ glo.cognitionibus.i.sententijs aliorum iudicum.Iste primus intellectus est bonus et verus in se vt in gl.precedenti,sed nô cogruit ad istũ tex.q esset de indubitabili,scdm istum intellectũ. ¶ In eadẽ gl.ibi.i.sententijs dñi Imperatoris q sunt lex,habes scdm intellectum,quod hic fuerũt prolate cognitiões imperatoris vel principis qui sic iudicauit et eius snia diffinitiua est lex,tamen iudex nô adhibuit fidem sed iudicauit contrarium valet sententia iudicis cõtra sententiã diffinitiuam principis,sed contrariũ de directo te
5 net gl.pre.Bar.saluat gl.hoc modo,quod† sententia lata côtra legẽ est ipso iure nulla.pcedit qñ illa lex est in corpore iuris inclusa,secus si esset lex extrauagãs nô inserta in corpore iuris,eodẽ mo si esset reformatio nô registrata in volumine statutorum,sententia in contrariũ lata nô esset ipso iure nulla.ita i proposito sententia principis diffinitiua quãuis dicat esse lex.d.l.fi.C.de.ll.tñ quãdo non est registrata nec inclusa in volumine statutorum aut decretorum principis dicitur esse lex extrauagãs.Ideo sententia iudicis in côtrarium lata nô est ipso iure nulla:vt hoc tex.scdm istuz scdm intellectum glo.sic singulr declaratum,scdm quẽ singulariter limitatur et declaratur.d.l.fi.C.de legib9 et cũ Bar.tenet oẽs. ¶ Nota bñ istam côclusionem Bar.et doc.quod snia lata côtra legẽ extrauagantẽ.i.nô insertã in corpore iuris:vel contra reformationez nô registratã in volumine statutorum vel cotra sententiã principis nô insertã in libro decretorum ipsius principis,nô est ipso iure nulla.Adde Bart.et Bal.i.l.ij.C.qñ prouo.nô est ne.et Bal.i dispu.sua que icipit statuto cauet quod fenerator in.iij.col.et i proe.decre.et in.x.et in.xij.co.in fi.Jo.an.in addi.Spe.in ti.de sen.pla.§.iusta in addi.que incipit,est sciẽdũ.d.Ant.de but.et alij in.c.pasto.de fi.inst.et ibi.d.Abb.late disputat de veritate.et videt tãdẽ tenere cũ côt.d.Ant.de bu.i.c.j.et ibi.d.Abb.i.v.col.extra eo.Hemi.in proe.vi.§.i.in.iij.no.p illũ tex.d.Alex.in cõsi.lxxxj.i.volu.qd inci.põderatis his de quibus in themate fit mẽtio.et his que copiose scripta sunt.Adde quia ratio huius côis côclusionis est:quia ex quo extrauagãs nô est in corpe iuris inclusa.Itẽ reformatio nô est in volumine statutorum registrata,potes de ea pbabiliter dubi
6 tare.ideo sententia i côtrariũ lata nô est ipso iure nulla.† hinc est quod extrauagãtes et reformationes nô inserte in volumine statutorũ,debẽt in iudicio pduci:quia iudex pôt eas pbabiliter ignorare,sicut dicimus in cõsuetudine,q debet iudici pbari,scdm Bart.i l.oẽs populi.in vl.co.ff.de iusti.et iu.et in.l.ornamẽtorum.ff.de au.ar.le.Bal.in.l.leges sacratissime.C.de leg.et i aut.oẽs peregrini.C.com.de suc.d.Abb.i.c.pasto.p illũ tex.de fi.instru.An.Imo.Pau.de ca.et d.Alex.hic.et d.Alex.in.l.vnica.i.j.no.C.vt q desaduo.Unde extrauagãs redacta in volumine statutorum nô dicitur amplius extrauagãs:ex quo est incorporata,scdm Bal.in aut.habita in fi.per illũ tex.i ver.hãc aũt.C.ne fil.pro pa.hinc ex ista ratiõe infertur,quod si talis extrauagãs esset notoria in loco,vl de ea esset facta fides in iudicio,quia tũc cessat ratio incertitudinis et ignorãtie.c.j.de postu.prela.et.c.fi.de coha.cle.et mul.sententia i côtrariũ lata nô valeret,scdm.d.Anto.de bu.et Imol.in proe.decre.i.§.sane.et d.Ant.in.c.pasto.de fi.instru.d.Ab.in.d.c.j.in.v.col.extra eo.Bal.i.d.l.leges sacratissime in.ij.q.Pau.de ca.et d.
7 Alexã.hic.Item ex dictis Bar.habes bene notare,† quod snia ita redditur nulla si ɔtineat expressum errorẽ iuris côis.et hoc tenet ẽt Bal.in.d.l.ij.C.quãdo prouo.nô est ne.d.Ab.i.d.c.j.extra.e.et d.Alex.in cõsi.lxxxij.iij.vol.qd incipit viso processu cause vertẽtis inter vniuersitatẽ in.ij.col.Ex predictis et habes differẽtiã
8 iter reformatiões et statuta.† Nã statuta dicunt q fiũt a populo:reformatiões vero dicunt que fiũt a decurionib9 vel ancianis populi et non sunt inserte in volumine statutorũ,scdm Barto.in.l.oẽs populi i vl.col.ff.de iusti.et iu.Bal.in.l.ij.i.vl.col.C.de pba.et pleni9 Bal.in.c.in causis.extra eo.vbi dicit,quod de esse statutorum requiritur situatio in volumine statutorum:alias nô esset statutum,sed quedã reformatio extrauagãs.ad cuius obseruantiã nô tenetur rector ciuitatis qui iurauit seruare statuta per istum tex.Item secundum eum statuta fiunt causa perpetue iurisditionis,et fiunt a populo vel a maiori cõsilio repñsentãte populũ,et redi
9 guntur in volumine statutorũ,†reformationes vero fiunt pront res incedit

res incedit,per decuriones vel ancianos,⁊ nõ derogant statutis
nisi decuriones de hoc habeant arbitriũ a populo,vt ibi per eũ.
Item maioris efficacie est statutũ positum in volumine statuto
rum,ꝙ quedã reformatio extrauagans,ſm Ang.in.l.omnes.C.
de pe.bo.sub.lib.x.¶ In eadem gl.ibi,⁊ idẽ si quelibet alia lex
10 habes tertium intellectũ,ꝙ† si iudex nõ putabat se iudicare con
tra ius,q2 credebat ꝙ lex allegata nõ faceret ad rem: vel ẽt si cre-
debat facere tulit sñiam non expresso errore iuris sed tacito,va-
let ⁊ tenet sñia.⁊ istud est verissimũ:vt in iuribus alleg.in gl.⁊ vi
dimus in.l.preses.ʒ.e.⁊ aduerte diligenter,ꝙ ad hoc vt ex exp̃s-
sione erroris iuris sñia reddat̃ ipso iure nulla:requirit̃ ꝙ error sit
taliter expressus i sñia,ꝙ oculo corporeo legi possit in ipsa sñia:
⁊ non sufficit ꝙ ex mente comprehendat̃:seu ꝙ sñia ex mẽte redu
catur ad extraneũ intellectũ.ita sing.tʒ Inn.⁊ est famosuʒ dictũ,
in.c.P.⁊.G.de offi.deleg.quẽ oẽs ibi sequunt̃,presertim.d.Ab.
in.ij.col.ad fi.d.Ant.de bu.i.c.ab excõicato.de rescrip.⁊ simplici
ter tenet.d.Alex.hic:⁊ plus nõ dicit.¶ Adde ꝙ idẽ tenet ⁊ val-
de no.Bal.in.c.ꝙ translationẽ.de offi.lega.d.Ant.⁊ Imo.in.c.
j.⁊ ibi.d.Abb.i.v.col.extra eo.d.Ant.de bu.in.c.sicut.prope fi.
eo.ti.⁊ in.c.cum cõtingat.in.j.col.de rescrip.⁊ in.c.ij.de testi.co.
⁊ in consi.ij.qd incipit visis limitationibus in.ij.col.d.Ab.in.c.
cum speciali.i prin.in.ij.col.de app.⁊ in.d.c.ab excõicato.in.iij.
col.de res--i.d.Alex.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verb.ob.
in duobus locis in.xxxvj.col.ad fi.⁊ in.xlviij.col.in p̃n.⁊ in ꝯsil.
lxxix.secundi volu.qd incip.perfectis verbis sententie, circa fi.
dicit Io.an.in.c.pe.ad fi.de offi.deleg.quem sequitur do.Abb.i
11 proe.decre.in.v.col.† ꝙ sñia non est nulla,licet ex mente.⁊per in-
terpretationeʒ habet in se iuris errorem.Pro isto famoso dicto
Inn.videtur bene facere tex.in.c.solet.in prin.de sen.excõ.in.vj.
ibi intolerabileʒ errorẽ fuisse in sñia patẽter expressum.⁊ ibi Ge-
mi.ad hoc no.illum tex.⁊ est similis tex.per eadem verba.in.c.ve
nerabilib⁹.§.pe.⁊ ibi Gemi.ad hoc no.e.ti.⁊ libro.⁊ similis tex.
in.c.per tuas.circa me.e.ti.de sen.excom.in antiquis.¶ Tamẽ ad
ista tria iura posset dici,ſm Are.in.l.si is ad quem in.ix.col.in ñ.
ff.de acqui.here.ꝙ loquuntur in sñia excõica.que difficilius red
ditur nulla ꝙ alie.idõ illa expressio intolerabilis erroris in ea pa-
tenter requiritur,vt dicunt iura preallegata:per ista puto nõ esse
verum illud qd no.d.Abb.in.c.ex parte.in.ij.notabili per illum
tex.de capel.moua.vbi no.ꝙ sñia dicitur lata cõtra ius,non solũ
qñ est lata contra verba expressa iuris:sed etiam contra mentẽ,⁊
male:licet postea.d.Ab.videat̃ se remittere ad Inn.in.d.c.P.⁊
G.¶ Quartũ intellectũ recitat gl.quẽ reprobat,⁊ bene:q2 est cõtra
d.l.sc'daʒ.C.qñ prouo.non est nec.⁊ q2 esset error crassus ⁊ supin⁹
qui non toleratur.l.nec supina.ff.de iur.⁊ fac.igno.¶ Quintũ intel
12 lectũ extra glo.tradit Bar.ſm Ja.de are.† qñ sñia esset lata con
tra expressum tenorem legis dubie habentis varios intellectus.
naʒ non redditur ipso iure nulla.Ideo opus esset appellare al's
transiret in rem iudicatã:⁊ ſm istum intellectum iste casus reddi
tur singularis:⁊ non est alibi in iure,ſm Imo.⁊ do.Alexan.hic.
¶ Adde ꝙ istum intellectum ẽt approbant Cy.Bar.⁊ Bal.i.l.
ij.C.quando prouo.nõ est ne.Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.i
ij.C.quando prouo.nõ est ne.Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.i
vj.opp.ff.de verb.ob.cũ aliis concor.traditis p.d.Alex.⁊ põde-
ra Bar.sentire,ꝙ iste quintus intellect⁹ procedat etiam si appa
reret communis opi.ex quo adest varietas aliarum opinionum:
dum exẽplificat Bar.per.l.dos a patre.C.solu.ma.⁊ in aut.ex cã.
C.de libe.prete.nam ibi constat,⁊ cõmunis opi.est in.l.dos a pa
tre,ꝙ dos redire debeat ad patrẽ:vt declarat Bart.in.l.post do
tem.ff.solu.ma.⁊ istud expresse tenẽt Imo.Pau.de ca.⁊.d.alex.
in.§.duo fratres.per illum tex.vbi reprobant Ang.ibi in hoc vl
timo tenentem ꝯtrium:vt hic latius per do.Alex.ad quem te re-
mitto.Scd'o vltra scribentes pro isto quinto intellectu videt̃ fa
13 cere dictũ Boetij,† ꝙ illud ꝙ multipliciter exponit̃ ei⁹ veritas
ignoratur.refert Bal.in.l.precibus.i.vij.col.C.de impub.⁊ aliis
substi.⁊ in.l.data opera.in.xi.col.C.qui accusa.non pos.⁊ in.l.nec
quicq̃.§.vbi decretum.circa prin.ff.de offi.procõ.⁊ leg.facit tex.
14 in.l.in ambiguo.⁊ q̃ ibi no.Bar.ff.de reb.dub.† Itẽ facit ꝙ qñ
statutum est ambiguum nõ meretur allegari:nec est sentẽtia nul
15 la contra ipsum lata,ſm Bal.in.c.fi.de consti.† Iteʒ ignorãtia
iuris obscuri excusat:regulariter non,ſm do.Cardina.in cle.i.in
xxv.q.de re.eccle.non alie.⁊ in cle.fin.i.iiij.q.de regu.⁊ in cle.i.§.
16 sane in.iij.oppo.de vsur.† Item,q facit cõtra legẽ diuini p̃cepti
in cuius intellectu sunt varie opiniones:vel intellectus non pec
cat,licet postea appareat contrariam opinionem fuisse verã.Ita
singulariter colligitur ex tex.⁊ glo.in.c.capellanus in verbo aliij
de feriis.⁊ ibi Jo.an.d.Ant.de bu.⁊.d.Ab.ad hoc no.d.Alex.
in consi.j.scd'i volu.qd incip.circa primum dubiũ primo arguit̃
in.v.col.¶ Item vbi sunt diuerse sñie magistrorum:neutra sñia sa-
pit heresim,ſʒ Inno.in.c.ne innitaris.de consti.quẽ refert,⁊ seq
tur Ang.in ꝯsi.c.qd inci.sctissima ⁊ illustrissima regina.i.vi.col,
17 ¶† Ultimo querit Bar.an iudex teneatur in sindicatu q male
iudicauit eligendo opi.quã multi doctores tenuerũt licet nõ sit
bona:⁊ tenet ꝙ sic:sed ꝙ mitius punietur per gl.insti.de ob.q̃ ex
quasi delicto in prin.in verbo videbit̃.Adde Bal.in.l.mãcipia
circa prin.C.de ser.fug.vbi subdit,ꝙ tũc forte nõ tenebit̃ nisi ad
purum damnũ partis ⁊ nõ ad aliud interesse.⁊ ita declarat Bar.
18 hic,dum dicit ꝙ mitius puniet̃.¶ Limitat Ang.verum, qñ cõtra
ria opi.erat cõiter approbata ⁊ sic iudicauit contra cõem opinio
nem:secus si neutra esset communiter approbata tunc non puni
tur in aliquo iudex qui in alteraʒ sñiam inclinauit:sed excusat̃ a
toto.allegat Inno.in.d.c.ne initaris.Istam limitationẽ Ang.
refert ⁊ sequitur.d.Abb.in.c.j.in.iiij.col.extra eo.declarando vt
ibi per eũ.idẽ tenet Bar.i.l.fi.C.de pe.iu.qui male iudi.¶ Alio
modo limitat Bal.in.l.obseruare.§.p̃ficisci.in.xxx.q.ff.de offi.
procon.⁊ lega.Ubi querit an iudex excusetur in syndicatu de im
peritia propter diuersitatem opinionum.⁊ tenet ꝙ leuis ⁊ inco-
lorata opinio non excusat:sed bene grauis ⁊ ponderosa.

1 ☞ Sententia lata p̃textu falsorũ testiũ mero iure valet ⁊ tenet.
2 Testes non sunt de substantie sñie sicut nec alie probationes.
3 Decretum iudicis interpositum ex falsa cã est ipso iure nullum.
4 Sententia lata dolo aduersarij per falsos testes vel allegatiões contra absentem est nulla ipso iure.
5 Sententia lata per falsos testes cõtra minorẽ est nulla ipso iure.
6 Sñia lata per falsos testes contra ecclesiam est nulla ipso iure.
7 Licet sententia lata pretextu falsorum testium sit valida tamen datur contra eam restitutio in integrum.
8 Remedium restitutionis in integrum est subsidiariuʒ ideo non debet competere vbi aliud ordinarium competit.
9 Remediũ subsidiariũ non excludit̃ p ordinariuʒ minus plenũ.
10 Si iudex tulit sñiam pronuntiando vulnus mortale ex dicto alicuius medici imperiti vel alicui⁹ obstetricis si postea iudicio peritorum appareat contrarium potest reuocare sententiam.
11 Sententia non rescinditur per resti.in integrum pretextu falsitatis,qñ de falsitate ante sententiam fuit oppositum ⁊ cognitum.
12 An sufficiat probare sententiã latam per falsos testes si nõ probetur ab aduersario pecunia corruptos.
13 Sententia lata a iudice corrupto est ipso iure nulla.
14 An sententia sit nulla quando quis corrumpit procur.vel aduocatum aduerse partis.
15 Corrumpens per pecuniam testes an per hoc perdat causam.
16 Falsificans actus cause debet perdere causam.
17 Contra producentem falsos testes pecunia corruptos potest intentari duplex iudicium.
18 An sufficiat probare solam falsitatẽ testiuʒ absq5 eo ꝙ probetur corruptela partis ad hoc vt cõpetat restitutio aduersus sñiam.
19 Ubi duo vel plura sunt coniunctim probanda,deficiens in p̃ba. vnius deficit in toto.
20 Ubi vnum ponitur per modum qualitatis ad aliud est vtrunq5 probandum.
21 Excipiens contra testes qui falsum dixerunt corrupti,videtur se astringere ad vtrunq5 probandum,nisi adiecta esset clusa solita apponi per procura.⁊ aduocatos,videlicet ꝙ etiaʒ opponit omnes alias exceptiones sibi competentes.
22 Quando actor deducit falsitatem testium ⁊ corruptionem in diuersa oratione siue copulatiue siue repetitiue,vel etiam in eadem oratione,⁊ vnum non qualificat aliud,non intelligitur connexe deducere,⁊ alterum probare sufficit.
23 In copulatiuis requiritur vtriusq5 probatio.
24 De natura copule ⁊,est inducere plenam repetitionem qualitatis posite in precedenti oratione.
25 Hec clausula non astringentes se ⁊c.quid operatur.
26 Reus opponens multa licet non probet non succumbit actore non probante intentionem suam.
27 Testes eo ipso ꝙ recipiunt pecuniam vt dicant testimonium etiam verum committunt falsum.
28 Si testes corrupti sint precibus an p̃pter hoc retractabit̃ sñia.
29 Que actio detur contra falsos testes.
30 An exceptio ⁊ replicatio falsi competat perpetuo.
31 Si actor opponit sententiam latam per falsos testes corruptos censetur se astringere ad vtrunq5 probandum.

Diuus adrianus.

Sñia lata pretextu falsorũ testium valet [m]mero iure:sed cõtra eam dat̃ restitutio in integrum:⁊ delictum falsorum testium,⁊ corrumpẽtis,criminaliter punitur.hoc.d.⁊ est vltra materiam solẽnis lex in tex.
1 ad multa:⁊ statim in notabilibus dicetur.¶† Not.j.ex isto tex.
ꝙ sententia lata pretextu testium falsorũ [m]mero iure valet ⁊ te
net.¶ Ratio est,q2 habet sua substantialia iuxta.l.prolataʒ cũ
glo.C.de sententiis.⁊ non est lata contra leges vel constitutio-
nes:sed ius litigatoris:ergo valet ipso iure:vt.l.j.§.item cum cõ
tra sacras.ff.que sen.sine app.rescin.⁊.l.ij.C.quando prouo,non

2 est ne. †nā testes nō sunt de substātia sententie: sicut nec alie pro
batiōes, scdm Bar. in d. l. prolatā. d. Abb. in c. afferte. in iij. col.
per illū tex. de presump. vbi est bonus tex. Domi. Alex. in l. a di
uo pio. §. j. in iij. et v. col. vbi dixi. s. eo. ergo licet reperiantur fal
si non debent annullare ipso iure sententiā. ar. l. vnice. in prin. C.
de rei vxo. actꝰ. iste tex. loquitur etiā quādo pars aduersa fuit in
dolo, corrumpendo testes per pecuniam, et sic fuit duplex dolꝰ. s.
testiū falsorū, et partis eos corrūpētis: et tamē sentētia mero iure
valet: et sententia lata per falsos testes est aliqua, bene facit, qr
quod nullū est corrumpi non potest. l. nā et si sub cōditiōe. in. §. post
defectū. ff. de iniu. rup. et c. ad dissoluēdū. de despō. impu. sed ista
sentētia venit rescindēda per rest. in integ. vt dicitur in text. ergo
est aliqua: quia vbi actus est nullus, ibi nō cadit restitutio in in-
teg. l. in cause secūda. in prin. ff. de mino. Limita primo istud no. et
3 istū tex. pcedere in snia. †secus est in decreto iudicis, qd ex falsa
causa impositū: redditur ipso iure nullū. l. cum vero. §. subueniū
ff. de fideicō. lib. et l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. et l. scie egresse.
de tu. et cu. da. abꝰ his. et l. magis puto. §. si es alienū. ff. de re. e. secū
dum Bar. hic in j. op. et latius in l. iuste possidet. ff. de acqui. pos.
et l. si is ad quē. ff. de acq. here. Bal. in l. fi. §. si ex fal. istru. d. Ab.
in c. fi. in vj. col. et seq. extra eo. ratio diuersitatis inter sententiā et
decretū est, qr sententia diffinitiua est magis deliberata, et profer
tur cū maiori solēnitate, quā decretum iudicis interponatur, ideo li
cet sit lata per falsos testes et sic ex falsa causa tamē ex quo habet
sua substantialia, nō ita de facili annullatur ipso iure, sicut decre
tū. ¶ Amplia istā limitationē, quod decretū iterpositū ex falsa cau
sa etiā nō expressa tamē est ipso iure nullū, vt in iuribus preal. et
l. tutor si petitꝰ fuerit. ff. de tuto. et cu. da. ab his. et tū in snia distin
guitur an i ea sit expressus error iuris an tacitꝰ. l. cum prolatis. cū
glo. et l. preses. cū glo. s. e. et l. ij. C. quando puo. nō est ne. et istā dif
ferentiā inter decretum et sniam ponit no. Bar. in d. l. scie egresse.
4 ff. de tu. et cu. da. ab his. ¶ Secūdo limita, †quādo talis senrētia
est lata ꝯ presentē, secus si sentētia sit lata per falsos testes vel fal
sas allegationes factas dolo aduersarij ꝯ absentē, tūc istis cōcur
rentibus sentētia est ipso iure nulla. tex. est ad hoc reputatus ge
neralis in l. si pretor. §. marcellꝰ. ff. de iu. Bar. hic in ij. op. et in l.
si is ad quē. ff. de acq. here. et l. ij. C. si ex fal. inst. et de intellectu il
lius. §. marcellus tāgit Raph. cu. hic. in pe. col. Bar. et alij in l. a
diuo pio in pn. in iij. col. s. e. late Ang. et imo. in l. q rome. §. duo
fratres. ff. de ver. ob. et ibi latissime. d. Alex. in xxxix. col. et vj. se. p
Ang. Imo. et alios i. l. seruo iuito. §. cū ptor. ff. ad tre. ¶ Tertio
5 limita, †quādo talis sentētia per falsos testes est lata ꝯ minorē:
qr fauore minoris indistincte est ipso iure nulla. l. j. et p totū. C. si
ex fal. alle. gl. fi. hic. Bar. i. iij. op. et alij. psertim Ang. pau. de ca. et
d. Alex. gl. et doc. in c. l. z. causam. de prob. cano. in c. ab excōicato.
de rescr. Bar. i. d. l. si is ad quē. et ibi latiꝰ. d. Alex. in iij. col. et ibi-
6 dem Are. i. iiij. et v. col. q dicit, quod est cōis opi. †idē esset quādo ta
lis sentētia per falsos testes esset lata ꝯ ecclesiā. nam esset ipso iu
re nulla: cū ecclesia vtatur iure minoris. c. j. de in integ. rest. in vj.
gl. in l. si procurator. in gl. fi. ff. de iur. fis. et in. §. itē mixta inst. de
act. et ista in specie tenet. d. ab. in d. c. licet causam. d. Alex. hic. et i
d. l. si is ad quē i. iij. col. Sed aduerte circa istā tertiā limitationē
de minore, quod tex. i. d. l. j. C. si ex fal. alle. allegatus per Bar. et alios
nihil facit secūdum Raph. cu. hic. et Imo. et Rapha. in l. si is ad
quē. eo qr loquitr in decreto, qd semp et idistīcte ex falsa causa red
ditur ipso iure nullum: vt dixi. s. in j. limi. secus est in snia de qua
nos loquimur. d. Alex. in d. l. si is apud quē in iij. col. volens de-
fendere istā cōmunē limitationē respōdet, quod imo. i. d. l. j. fuit lata
sentētia diffinitiua: qr ibi iudex absoluit diffinitiue tutorē a mu
nere tutele: et sic ille tex. loquitr in sentētia et nō in decreto. ergo be
ne facit pro ista cōi limitatiōe. sed mirādū est vehemēter de dño
Alex. qr ista solutio est de directo ꝯ tex. in d. l. j. ibi, et si iniustū de
cretū eos expressisse apparuit: et sic expresse loquitr in decreto nō
autē in snia. pterea ibi nō apparet litē fuisse ꝯtestatam, qd requi-
ritr, vt possit ferri snia diffinitiua. l. fi. §. illud. C. de tēp. ap. et l. pre
senti. C. de his q ad ecc. ꝯfu. q lit. ꝯt. nō requiritr i decreto. §. si qs
aūt nō implēs. in aut. de here. et fal. colla. j. gl. not. in l. sancimꝰ in
pn. C. ad treb. Scdo. scdm Raph. cu. hic: et in d. l. si is ad quē tex.
in d. l. j. loquitr, qñ snia fuit lata ꝯ minorē indefensum quo casu ēt
si nō subesset falsa causa nō valeret ipo iure iudiciū nec snia, pro-
pter defectū psone minoris indefensi. l. nō idcirco. ff. de iudi. et l.
nō iō minus. C. de pcu. et l. cū et minores. C. si aduer. rē iudi. et licet
tex. ibi dicat ex falsis pbationibꝰ seu allegatiōibꝰ, idē esset scdm
eū si ex veris: cū ille minor esset indefensus p iura proxime alle.
7 ¶ Scdo nota ex isto tex. †quod lz snia lata ptextu falsorū testiū me
ro iure valeat: tñ ꝯ ea datr restitutio in integrū, eo qr in integ. resti
tui dz, q iā malo exēplo oppssus est: vt dicit litera. Itē ex quo snia
est lata ex pbatione iprobata a iure: si de hoc cōstat, dz posse retra
ctari p restitutionē i integ. Facit quod habetr i. c. ij. de purg. vul. et ista
est ratio huiꝰ scdi notabilis, licet gl. i. c. cū venerabilis ad fi. i gl.
pe. in verbo retractari. de excep. et ibi Post. tenuerit quod talis snia
lata pretextu falsorū testiū sit ipso iure nulla et sic nō requiratur
restitutio in integrū: idez tenet Raph. cu. hic in iij. col. ad fi. et se.
motus, qr in toto ti. C. si ex fal. inst. nō fit mētio alicuiꝰ restitutio
nis: sed hoc est fragile fundamētum: quia tex. hic facit expressam
mētionem in verbo in integrū causam restituēdam et in fi. in ver
bo integrū restitue. ¶ Secūdo mouetur Raph. cu. qr reus ꝯtra
quē est lata sentētia ex falsis probationibus est tutus exceptiōe
falsitatis. d. c. cū venerabilis. et actor habet replicationē falsitatꝭ.
8 l. qui agnitis. ff. de exce. †ergo nō debet eis cōpetere restitutio in
integrū, q est remediū subsidiariū, qd nō cōpetit quādo aliud re
mediū ꝯpetit. l. cū a te. et l. et elegāter. §. si dolo. ff. de dolo. psertim
cū ista restitutio i integrū detur ex clausula generali, si qua mihi
iusta causa visa fuerit. l. j. in fi. ff. ex qui. cau. ma. ergo nō debet cō
petere, vbi aliud remedium locū habet, scdm Bar. i. l. qui duos. ff.
de re. du. Breuiter tene, quod sit necessaria restitutio i integrū, p istū
tex. in duobus locis prime relatū: et ista est cōis opinio scribētiū
hic. et ita etiā tenēt gl. Bar. et alij in l. ij. C. si ex fal. instr. p ista cōt
stringit ineuitabile fundamētū quod dixi. s. in pce. notabili. nā si ta
lis sententia esset ipso iure nulla: ibi non posset cadere restitutio
in integrum. d. l. in cause scda. in prin. ff. de mino. qr qd nullum est
rescindi non potest, vt dixi. nec obstat secundum fundamentum
Raph. quod ex quo reo competit exceptio et actori replicatio: er
go nō debet posse competere restitutio in integrū, q est remediū
subsidiariū: qr dico quod imo necessaria est restitutio i integrū q ple
9 niꝰ puidet quā exceptio vel replicatio, ideo lz sit subsidiaria, † tñ
nō excluditr p remediū minꝰ plenū. vt est glo. notabilis et ordina
ria in l. in cause secūda. in prin. ff. de mino. facit. l. fi. C. si aduer. rē
iud. no. Bar. et alij in l. in principali. ff. de no. op. nūt. quod plenꝰ p
uideat ostendo. nā p exceptionē et replicationez falsitatis, qs nō
cōsequitr nisi repulsionē partis aduerse. c. ij. de or. co. Sed p resti-
tutionē in integrū, snia lata i totū rescinditr, et sic cōsequitr ppetuā
liberationē ab ea, ergo pculdubio plenꝰ puidet. stat ergo ex tex.
et dictis, quod licet snia lata ptextu falsorū istrumētorū mero iure va
leat et teneat: tñ ꝯ eā datur restitutio i integrū ad eaz rescindendā.
10 ¶ Adde, quod p istū tex. decidit bal. i. l. si ab hostibꝰ. §. j. ff. so. ma. †
quod si iudex tulit sniaz. s. vulnꝰ esse mortale ex dicto alicuiꝰ medici
periti vel alicuiꝰ obstetricis, si postea iudicio peritorū appareat
cōtrariū, pōt iudex talē sniam retractare p bñficiū restitutiōis, si
cut hic pōt retractare sniaz latā p falsas attestatiōes, sed certe vt
etiā dicit Raph. cu. iste tex. nihil facit. qr i casu baldi, medicꝰ nō
deposuit falsum dolose, et in eo potiꝰ est error et imperitia quā falsi
tas, ergo tex. iste nihil facit. bene verū est, quod talis snia lata ex di-
cto medicorū nūq trāsit in rē iudi. qn semp possit retractari: vt
dixi in l. si ꝯuenerit. s. e. Limita nūc istud notabile: et istū tex. nō
11 pcedere, † qñ de tali falsitate ante sniaz fuit oppositū et cognitū,
tūc ptextu talis falsitatis nō rescinditur talis snia p restitutionē
in integrū. l. fi. in fi. et ibi gl. C. de fi. inst. et l. j. C. si ex fal. instr. bar.
hic in iij. et v. op. et ceteri sequūtur. et bar. i. d. l. j. C. si ex fal. instr.
vbi limitat qñ in pmo iudicio fuit oppositū de falsa cā ad eun-
dē finē ad quē nūc tēditur, alꝭ secus. et vide. d. Abb. circa hoc di
stinguētē in d. c. licet causam. i. vj. col. ad fi. ¶ Scdo limita qñ ap
paret quod iudex pnūtiādo fuit secutus illas falsas attestationes,
quod presumitr si alie pbationes nō fuerūt facte, alꝭ secus si fuberāt
alie quas iudex potuit sequi et q de falsitate nō redarguūtur. istā
presumitur illas sequutus nisi ꝯriū probetr. l. pe. C. si ex fal. instru.
et d. c. licet cāz. et ibi gl. et doc. Pau. de ca. et d. alex. hic. ¶ Tertio
limita qñ snia esset lata ex pbationibꝰ falsis p libertate, ꝯcurrēte
dolo pcuratoris vel aduocati illiꝰ q libertatē obtinuit, tūc snia
nullo modo retractabitr p restitutionē in integrū, sed victus ha-
bebit regressum ꝯ illū pcuratorē vel aduocatū. tex. est no. in l. si
dolo. ff. de dolo. p quē tex. ita no. tenet Ang. in l. seruo inuito. §.
cū ptor. ff. ad treb. d. Alex. hic. ¶ Tertio no. ex tex. ibi. ꝯspiratio
12 ne aduersariorū testibus pecunia corruptis: † quod nō sufficit pba-
re sentētiā latam per falsos testes nisi etiā pbetur ab aduersario
pecunia corruptos. Breuiter dic in hoc tex. debet vtrūqz pbari
scz conspiratio et corruptela: qr iperator rescripto mādauit duo,
scilicet reū seuere iudicari: et causam in integrū restitui. Sed pri-
mum. s. aduersariū criminaliter puniri, nō posset fieri nisi inter-
uenisset cōspiratio et corruptela ipsius aduersarij, et sic dolus in
corrūpendo testes, lz quātum ad secūdum. s. quod in integrū restitua
tur videretr sufficere pbare solā falsitatē testiū: et ideo iste text. nō
videtur pbare illud ad qd Bar. ipsum ponderat: quod ideo hic de
beat vtrūqz probari: qr supplicans in libello porrecto imperato
ri ad vtrūqz se astrinxit: de quo dicetr. j. in gl. in verbo corruptis.
¶ Quarto no. ex eodem tex. Ibi, testibus pecunia corruptis. h
13 esse tex. bene notabilē † quod licet snia lata a iudice corrupto per pe
cuniam sit ipso iure nulla. l. venales. C. quando puo. nō est ne. gl.
i. l. j. C. de pe. iud. Bar. i. l. j. fz et ꝯstō. ff. de calū. tñ snia lata pp fal-
sos testes pecunia corruptos, ipo iure vz et tz. et est opꝰ quod rescida
tur per

tur per restitutionē in integrū vt hic. et sic fortius agit impugnādo sententiā corruptela pecuniaria iudicis φ testium. ratio diuersitatis est: q2 qñ iudex est corruptus pecunia, snia deficit in substātia libus: q2 iudex est de substantia iudicij. c. forus. de ver. si. Testes
14 aūt nō sunt de substātia iudicij nec sniē: vt dixi. s. in. j. no. †simili ter qñ per pecuniā corrumpit procuratorē vel aduocatū aduerse partis, licet gl. i. l. j. C. de aduo. diuer. iudicio teneat φ snia sit ipo iure nulla per. d. l. venales: tamē Bart. ibi post petrū et Cy. tenet φ imo valeat mero iure. Sed datur restitutio: q2. d. l. venales per quā mouetur gl. nō loquitur in aduocato sz in iudice. et nō videt eadē ratio φ in iudice: cū in iudice principaliter fundatur actus sniandi: et non in aduocato: vnde non ita rationabiliter corrupte la aduocati debet inficere sniam sicut corruptela iudicis. et sequi tur etiam Jmo. hic. in. xvij. col. ¶ Quinto diligēter not. ex eodē
15 text. φ † corrūpēs p pecuniā testes, nō p hoc incurrit penā perditionis cause, cū causa sit de nouo agitāda remedio restitutiōis i integrū, vt in litera, cū istud nō reperiatur iure cautū. et pene sunt restrīgēde et nō ampliāde. l. cū qdā. ff. de li. et post. et de peni. di. j. c.
16 pene, † licet alibi habeamus φ falsificās actus cause debet pdere causam. vt est tex. signandus in. l. in fraudē. §. quoties. et ibi gl. ff. de in. lis. et ibi Bart. no. φ licet committens falsitatem circa acta debeat pdere causam vt ibi. secus tamē si cōmittatur falsitatē circa testes vel instrumēta, vt hic est tex. no. idē tenet Bal. in. l. falsaz. C. si ex fal. instr. et in. l. j. §. sed et 9stitutio. i pe. q. ff. de calū. Jmo. et d. Alex. hic. bal. i. l. fi. C. de pe. iu. q ma. iu. et i. l. q testamēto. ff. de excu. tu. et illā gl. in. d. §. quoties. reputat sin. Bal. i. c. j. in pe. col. vbi dupliciter limitat. vt lit. nō cōtc. sed habes glo. similē in. c. cū venerabilis in verbo per vitium falsitatis. et in glo. seq. de excep. facit bene tex. in. c. olim. de rescrip. Tamē gl. in. l. j. C. de formulis tenuit φ. d. §. quoties. solū loquatur in causa fisci agitata corā p cur. fisci i quo cū sint multa specialia nō debet extēdi ad alios. vt i reg. odia. de reg. iur. l. vi. Jdē late sequit. d. Abb. i. d. c. cū venerabilis. i. vij. col. ad fi. et seq. et ibi etiā Bal. sentit i pe. col. et i Addi. spe. iti. de exe. sen. ī. iij. col. lz precedēs opi. est cōior et tenēda, nec est verū φ. d. §. quoties. loquatur specialiter in causa fiscali, cū p curator fisci possit etiā cognoscere inter duos puatos. l. cū vēdē
17 te. C. vbi cause fiscales. et l. cū eorū. C. de sen. ¶ † Sexto et vl. no. φ 9 producētē falsos testes corruptos pecunia pōt intētari duplex iudiciū, vnū ciuiliter ad retractationē sentētie, aliud criminaliter ad puniēdū de falso. vñ Bar. hic in fi. not. φ hic erit duplex iudiciū, vnū criminale ad vindictā, et aliud restitutoriū. et vbi agit criminaliter in illo iudicio criminali nō potest retractari snia, scdm Jnno. in. d. c. licet cām. et ibi Jo. an. in gl. fi. φ intellige verū scdm Jmol. et d. Alex. hic. pncipaliter: incidēter aūt corā iudice criminalis cause pōt peti retractatio snie p. l. interdū la. ii. §. q furē. ff. de fur. et l. pe. ff. de calū. et hoc etiā voluit gl. in. d. c. licet causaz. ad fi. et spe. in tit. de pba. §. fi. in x. in summa. et in ver. seq. ¶ Jn gl. in verbo corruptis. Jbi vel etiā sine aliqua corruptela. Jsta prima
18 opi. gl. communiter tenet, † φ sufficiat pbare solā falsitatē testiū absq3 corruptela ptis, ad hoc vt cōpetat restitutio aduersus sententiam, intellige cū limitatione, nisi pars astrinxerit se ad vtrūq3 pbandū. s. falsitatē et corruptelā, vt est tex. in. d. c. licet causam. in x. idē quoq3 i isto casu pcedit opi. Pla. relata in gl. Circa pmū φ sufficiat pbari falsitatē testiū sine corruptelā. Adde fortius φ ēt si absq3 dolo et scia pducentis snia reperiat lata p falsos testes, adhuc retractabit p resti. i ite. et sic adhuc habebit locū remediū istius. l. et ti. C. si ex fal. instr. ēt qñ nō arguit dolus ptis. et ita no. am pliādo istā. l. Jta tenet gl. no. i. l. si ex falsis. in verbo precipimus. et ibi Bar. Bal. et alij. C. de trāsa. et ibi dicit Pau. de ca. φ illa gl. est ad hoc singulariter notāda. idē tenēt Bar. Bal. et imol. in. l. si is ad quē. ff. de acquir. here. d. Alex. hic in duobus locis, s. in. iij. col. et ēt in fi. Quis 9triū et male tenuerit Pe. et Cy. i. d. l. si ex falsis. in. iiij. q. et in. l. qui testamēto. ff. de exc. tu. Circa scdz, et sic circa limitationem, φ quando pars astrinxit se ad vtrunq3 probādum tunc debet vtrunq3 probare alias succumberet nec haberet locum ista
19 lex, vt est tex. apertus in. d. c. licet causam. † Adde, quod vbi duo vel plura sunt coniunctim probāda, deficiens in pbatione vnius deficit in toto. l. titia diuortium. et ibi Bal. et Ang. ad hoc no. ff. so. ma. gl. no. in. l. iij. §. hoc aūt interdicto. ff. de iti. ac. q3 pri. sicut astringens se ad certū tps quis nō esset de necessitate, tñ tenet illud pbare. als succūberet, scdm Bart. in. l. habebat. p illū tex. ff. de insti. et l. pantonius. §. rei perduellionis. ff. de acqr. here. et. l. is qui reus. in pe. colam. ff. de pu. iu. et in consil. lxxxviij. incip. in. q. inter Fran. bonelli. et isto casu dicit Bar. φ pcedit opi. Pla. ad istum tex. et quod vera est opi. Pla. in casu huius. l. quia hic supplicans libello ad vtrūq3 se astrinxit. Tu dic secundum Raph. cu. et Pau. de ca. quod iste tex. nihil facit, quia vt etiaz dixi. s. in tex. in. iij. no, ideo in isto textu debent duo probari scilicet falsitates testium et corruptela partis, non ex eo quia supplicans in libello se astrinxerit ad vtrūq3 probandum vt dicit Bar. sed eo q2

imperator in rescripto mandauit duo: rē seuere vindicari, et causam i integ. restitui. sz pmū fieri nō poterat. s. aduersariū criminaliter puniri, nisi eius conspiratio interuenisset in corrūpendo testes. ¶ Querit Bar. quādo quis abstrinxit se ad probādū an teneatur probare vtrunq3 als succūbat, distingue vt hic per eū. et in l. fulcinius. §. cū hoc. per illū tex. ff. ex qui. cau. in pos. ea. ¶ Ex di-
20 ctis Bar. habes duas cōclu. et duas fal. Cōclusio prima est, † φ qñ actor in eadē oratione diceret φ testes falsum dixerūt corrupti, tūc videt se astringere ad vtrunq3 probandū, vbi alias si se non astrinxisset, sufficiebat alterū pbari, eo q2 illud adiectū corrupti qualificat totam orationē. et hoc censetur vnū dictum qualificatum. Jdeo si hoc nō probatur nō est probatum in totū. d. l. fulcinius. §. ij. et q2 vnū ponitur per moduz qualitatis ad aliud, debet vtrunq3 probari. s. substātia et qualitas. ad hoc allegātur hec verba Bar. Jdē tenet Bar. in. d. l. fulcinius. §. cū hoc: per illum tex. Abb. in. d. c. lz causam. in. vij. no. per illū tex. cū Bar. trāseunt cōiter alij, presertim Ang. Jmo. et Raph. ¶ Adde φ istā primam conclusionē Bar. reprobat Bal. in. l. j. i. vi. q. C. de 9di. inde. et in. l. fi. i. ij. col. C. si ex fal. inst. eo q2 illa qualitas nō erat necessaria ad victoriā cause: et nō mutat speciē actionis: ideo nō videtur se astringere ad eā probandam: q2 satis est probare necessaria, lz non probet superflua. l. fi. §. in refutatorijs. C. de app. gl. in l. circa. ff. de proba. et ad tex. i. d. c. lz causam respondet no. Bal. i d. l. j. φ ibi pars fauentinorū cōnexe excipit de falsitate et etiā de corruptione: eo q2 als non fuisset admissa ad opponēdū de sola corruptione: q2 iā per papā erat interlocutū contrariū. s. lapsum tps opponēdi de corruptione: et ita etiā respōdet Bal. in. l. certi cōdictio. §. quoniā i vl. col. ff. si cer. pe. et istā opi. Bal. 9tra Bar. sequitur Pau. de ca. hic: motus: q2 quādo aliquis in libello facit mentionē de pluribus quorū alterum tantū sufficit ad victoriaz reportandam, nō videt se astringere nisi ad illud probandū, scdm Cy. in. l. cū te. C. de proba. et glo. or. in. c. ij. de rescri. Tu dic, φ nō loquunt in terminis nostris, quādo ex eo φ ponit i eadē oratione resultat vnū dictū qualificatū. Raph. cu. dicit, φ lz opi. Bal. videat esse equior, per illud qd ipsemet Bar. tenet i. l. denūtiasse §. quid tamē. j. de adul. vbi Bar. nō exigit pbationē qualitatis que nō alterat factū: tamē inqtū Bal. videt velle qd etiaz si pars astringat se ad probādū corruptionē testiū qd nō noceat, q2 esset superfluum, certe istud videt contra. d. c. lz causam. nec scdm euz est bona solutio Bal. ad illū tex. q2 sicut ex sola pbatione falsitatis retractat snia: ita etiā si probat sola corruptela testium, facta per pecuniam per. l. iij. in pn. ff. de testi. iuncta glo. in. l. venales. C. qñ prouo. nō est neces. facit glo. no. in. c. fraternitatis de testibus. vñ q2 corruptio testiū pōt allegari post sentētiā, ergo apparet Bal. male dicere. l. si quis testibus. C. de test. vnde propter tex. in. d. c. lz causaz. qui fortiter facit probat eius opinionē. sz tu caue inquātum Raph. cu. reprobando solutionē Bal. ad. d. c. lz causam. dicit, qd ex quo corruptela testiū pōt admitti post sniam: ergo solutio Bal. nō vera. Nā in hoc fallit. et illud qd iō dicit, pcedit qñ talis exceptio corruptiōis testiū prius nō fuisset opposita ante sententiā, tūc bene posset admitti post als secus vt. l. fi. in fi. et ibi gl. et doc. C. de fi. instru. et ita Bar. hic in. iiij. opp. et dixi. s. in. ii. no. in pma limitatiōe: sed in. d. c. lz causam. ista exceptio corruptiōis testiū fuit p fauētinos ante opposita. et assignatus eis terminus ad pbādū. et q2 in termino nihil pbarūt, ideo ppter hoc fuit, interlocutuz lapsuz fuisse terminū ad, opponendū de corruptione, iō vt dicit Bal. nisi cōnexe excepissent de vtroq3 non fuissent amplius
21 admissi ad opponendū de corruptione. ¶ † Limita hāc 9clusionē Bar. singulariter, φ excipiēs cōtra testes qui falsum dixerūt corrupti, vr se astringere ad vtrunq3 probādū: est verū nisi adiecisset illā clausulā generalē solitā apponi per procuratores et aduocatos, vcz φ ēt opponit oēs alias exceptiōes sibi 9petētes. Nā talia verba generalia operat φ nō videat se astrinxisse ad probādū exceptiones specificatas: ex quo ptestat als saluas fore. et sic poterit alias infra terminū sibi assignatū oppōere. §. q aūt vult i sti. de excu. tuto. scdm Bal. Ang. et alios in. l. titie textores. in pn. ff. de leg. i. et Bal. in. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excu. tu. et ita i specie limitat sing. Jmo. in. d. l. titie textores. i prin. in. i. no. in fi. φ valde signa. et hoc etiā voluit dicere in effectu. d. Alexā. hic in
22 vi. colū. qui est corruptus et reputat singulare. ¶ † Scda 9clusio Bar. est, quādo actor deducit falsitatē testiū et corruptionē in diuersa oratione, siue copulatiue siue repetitiue, vel etiā i eadē oratione sed vnū nō qualificat aliud, vt q2 dicit testes falsos et corruptos, tūc nō intelligit 9nexe deducere, et alterū probare sufficit, q2 tunc vtrūq3 principaliter venit. et nō vnum ad qualificationē alterius: et vtrunq3 de per se verificat: et cū Bar. tenet cōiter alij. et Bar. i. d. l. fulcinius. §. cū hoc. ff. ex qb. cau. i pos. ea. et in cōsi. cxcix. qd inci. cōe luciniani locauit quoddā pratū. in vl. dubio. Bal. in l. j. ad fi. C. de 9di. isti. cano. cōiter i. d. c. lz cām. et in. c. ii. post gl. de rescr. d. Abb. in. c. significante. in vlt. no. de appel. Adde inquan

tũ Bar. ⁊ cõiter doc. tenent, ꝙ si actor dicat testes falsum dixisse:
⁊ eos fuisse pecunia corruptos, non videtur se astringere ad pro-
bandũ hec duo, ex quo ponũtur copulatiue: ⁊ principaliter, ⁊ nõ
ꝑ modũ qualitatis. ꝯtrium tʒ Host. in d. c. lʒ. cum Archidia. in c.
presentium. de testibus. in vj. Joã. de imo. ⁊ lati⁹. d. Petrus de
23 besutio hic: eo † q: in copulatis debet vtrunqʒ probari, per text.
l. si heredi plures. ff. de cõdi. instit. ⁊ l. si quis ita stipulatus. ff. de
24 verbo. ob. Item scdm do. Pet. de besu. † de natura copule, ⁊ est
inducere plenã repetitionẽ ⁊ sic repetere qualitatẽ positã in ꝓce-
denti oratione. l. seie. §. caio. ff. de fundo instru. Itẽ scdm eundeʒ
d. Pet. de besu. non videtur esse differentia inter has orationes,
dico testes pecunia corruptos falsum dixisse: vel dico testes fal-
sum dixisse: ⁊ pecunia fuisse corruptos. Et ad ista patet respõsio
ex mente Bar. ⁊ doc. quia vt predixi, quando est vna oratio cum
vno adiectiuo: illud adiectiuum qualificat totaʒ orationẽ ⁊ facit
censeri vnũ dictũ qualificatũ: ⁊ tunc bene debet probari substan
tia ⁊ qualitas, vt est tex. in d. l. fulcini⁹. §. ij. Sed quãdo sunt due
orationes licet copulate, q̃libet stat de per se ⁊ principaliter. nec
vna qualificat aliã, ⁊ tunc quelibet de per se verificatur. ⁊ sufficit
vnum ꝓbari, ꝙ sit sufficiẽs ad victoriã reportandam. c. significã
te. de appella. ⁊ c. cũ iamdudũ. de prebendis. Itẽ quãdo copula
ponitur inter oratiões que stant principaliter ⁊ de per se, nõ req
ritur earũ cõcursus. l. j. in prin. ff. de infa. ⁊ l. j. in prin. ff. ad l. cor.
de sica. scdm Bar. ⁊ alios in l. j. in prin. ff. de iu. ⁊ iu. in l. si is qui
ducenta. §. vtrũ. in iiij. oppo. ff. de reb. dub. ita clare tollitur illud
qđ dicebatur, ꝙ in copulatis debet requiri vtrunqʒ ꝓbari. Nam
istud non ꝓcedit quãdo copula ponitur inter orationes. Itẽ ad
idem facit, q: opponens copulatiue duas causas nõ tenet vtrũqʒ
probare nisi requiratur respectu vnius effectus, scdm Bal. in l. si
mater tua. C. de ꝯtrahen. emp. Accedat etiã ꝙ decidit Bal. in l.
edita circa finẽ. C. de edẽdo. ꝙ si accuso titiũ ⁊ Seium ꝙ intule-
runt Petro duo vulnera. ex quibus mortuus est: ⁊ non ꝓbo de
seio sed de titio. tamẽ Titius debet cõdemnari virtute illius ac-
25 cusationis. † Tertio principaliter ad euadendũ difficultates
Bar. tradit cantelã quã aduocati ⁊ ꝓcuratores obseruãt, ꝙ in fi-
ne libelli: ⁊ in fine positionũ ponatur ista clausula que cõiter ap-
poni consueuit. Non astringẽs propterea se ad omnia supra scri
pta ⁊ singula probanda, sed ad ea solummodo que probata suffi
ciãt pro victoria dicte cause obtinẽda. vt hic ꝑ Bar. Ang. Imo.
⁊ alios. Jo. an. i. d. c. lʒ causam. in verbo, se astrinxit. ⁊ ibi. d. Ab.
in vij. no. Bart. in l. circa. ff. de ꝓb. Bald. in l. ꝓpter litem. §. j. ꝑ
illum tex. ff. de excu. tu. ⁊ i. l. certi condictio. §. quoniã. ff. si cer. pe.
Ang. in l. edita ad fi. C. de edẽdo. Jo. de imo. in l. si cũ nulla. j. e.
d. Alex. in ꝯsi. vj. iij. vol. ꝙ incipit circa ꝓcessum cause vertẽtis in
ter generosam dominam. in ij. col. ⁊ in cõsi. xlii. iij. vol. quod inci-
pit i causa ⁊ lite vertẽte inter Christoforũ in v. col. Gemi. i. c. ab
26 eo, in primo no. vbi per illũ tex. limitat, de elec. in vj. † Quar
to predicta limitat Bar. procedere in positionibus que fiunt ab
actore: si autẽ reus multa ponat ⁊ se ad probandum astringat: tñ
si nõ ꝓbat nõ succũbet quãdo actor nõ probauit intẽtionẽ suã: ⁊
tunc nõ nocet reo ad probandum se astringere. secus si actor in-
tentionem suam probasset: tunc posset ex illis probationib⁹ fer-
ri declaratoria super iure rei. gl. no. in l. j. ff. de proba. quã Bart.
ibi dicit tenẽdã menti. ⁊ sequuntur Ang. Imo. ⁊ Raph. cu. hic.
Successiue ad intellectuʒ tex. ⁊ glo. querit no. Bar. quid si so
lũ ꝓpono testes pecunia corruptos: sʒ de falsitate nihil dico, nec
probo, ⁊ sic probo solũ corruptelã testium nõ autẽ ꝙ falsuʒ depo
suerint, an habeat locũ iste tex. ⁊ sic an sentẽtia debeat per in in-
27 tegrum restitutionem retractari, tenet ꝙ sic † quando testes fue-
runt corrupti pecunia: q: eo ipso ꝙ testes accipiũt pecuniã vt te-
stimoniũ dicant etiã verum, statim cõmittunt falsum. licet veruʒ
deponant. vt est gl. repu. sing. in l. j. §. j. in verbo aduocationeʒ. ff.
ad l. cor. de fal. Cy. in l. si quis testib⁹. in xi. q. C. de testi. Jo. an. in
Addi. Spe. in ti. de testibus. §. j. in versi. sed quid si testis. Si
28 autem testes fuerint corrupti non pecunia † sed precibus tunc
secus est, secundũ Bar. hic: sic intelligẽtem Inno. in c. lʒ causam
de probat. ⁊ sic isto casu non concedetur restitutio in integrũ ad
uersus sententiam, nec habebit locuʒ ista lex, ex quo non reperi
tur iure cautũ. ⁊ iste tex. loquitur in testibus pecunia corruptis.
est tex. in c. sicut. de testi. ⁊ gl. i. d. l. j. §. j. ⁊ sequunt Imo. Pau. de
ca. ⁊ d. Alex. hic. d. Ant. de bu. in d. c. licet causam. ⁊ ibi. d. Ab.
in duob⁹ locis in vij. col. in iij. q. ⁊ in x. col. ⁊ d. Abb. in d. c. sicut
in vl. col. per illum tex. quicquid teneat gl. in d. c. licet causaʒ. que
videtur simpliciter velle, ꝙ indistincte sufficiat q̃libet corrupte-
la testium dummodo iudex fuerit secutus dicta illorum testiuʒ,
idem quod post sententiam ad eam retractandam per restitutio
nem in integrum non sufficiat, testes fuisse precibus corruptos
cum hoc non reperiatur iure cautum: tenent etiam Joã. an. ⁊ d.
Car. Flo. i. d. c. licet causam. licet secundũ eos ante sentẽtiã bene
sufficeret ad repellẽdũ tales testes cũ sint periuri ex quo iurarũt

nec pretio nec prece deponere scdm gl. ponẽtẽ formã iuramẽti te
stiuʒ in c. fraternitatis in gl. fi. de testi. ergo cũ sint periuri nõ de
bet eis fides adhiberi. c. quoties. ⁊ c. sicuti. in fi. ⁊ c. testimonium.
de tes. Capio gl. fi. quã diuide in v. partes. In prima respõdet
tacite. q. quo remedio aget iste reus oppressus. In scda ꝑ viã fal
lentie remouet vnã oppositionẽ: de qua dixi in tex. in j. no. in iij.
limita. In iij. opp. ꝯ tex. ⁊ tripliciter soluit. In iiij. allegat ꝯcor.
ad tex. In v. ⁊ vltima querit ⁊ se remittit. scda ibi, sʒ in casu fauo
re minoris. tertia ibi. itẽ cõtra videtur. j. de exceptionibus. quar-
ta ibi, ⁊ facit. C. si ex fal. instru. quinta ⁊ vltima ibi. Itẽ ex falso in
strumẽto. In ea. gl. ibi, cõtra testes vel dolo producẽtẽ. Ista
29 expositio nõ cõuenit litere: † q: actio in factũ datur ad iteresse ꝯ
testes falsos ⁊ ꝯ aduersariũ eos corrũpẽtem. d. l. q nomine. cũ glo.
ff. de fal. nõ aũt datur ad restitutionẽ in integrũ ꝑ rescisione sen-
tẽtie de qua loquit̃ iste tex. Ideo scdo intelligit gl. ꝙ per officiũ
iudicis potest peti restitutio in integrũ. j. quadriẽniũ: et istud re-
mediũ est planũ. ⁊ in eo de plano procedit tex. ⁊ sic diceret ꝙ ista
restitutio in integrũ videtur concedi ex ꝯstitutione imperatoris
adriani vt hic. ⁊ l. q agnitis. ff. de exce. ⁊ cõsequenter deberet esse
ꝑpetua quasi cõpetat iure ciuili. vt isti. de perpe. ⁊ tẽp. act. in pri.
dic scdm Raph. cu. ꝙ ꝓceps q mãdat restitui, intelligit mãda-
re scdm naturã restitutionis p̃torie: ⁊ sic potius iure p̃torio q̃ ci-
uili. l. j. i fi. ff. ex qui. cau. maio. Ideo nõ deuiat a natura restitutio
nis iuris p̃torij. facit. l. vnica. ff. vt ex legibus ⁊ se. cõsul. Ultra
gl. duo alia remedia ꝯpetũt, nã põt et criminaliter accusare vsqʒ
ad xx. annos. l. q̃rela. vbi gl. C. de fal. ⁊ c. cũ venerabilis. de excep.
Et hoc remediũ ẽt est planũ. Quarto ꝯpetit exceptio falsi reo
cõdẽnato ꝑ falsos testes si ꝯ eũ pẽtat executio talis sñie: similiter
replicatio falsi dat̃ actori victo: si iteruʒ agat actione ꝑma: ⁊ reus
opponat exceptionẽ rei iudicate: actor replicabit ꝙ illa sñia fuit
30 lata ꝑ falsos testes. d. l. q agnitis, † sed difficultas est an talis exce
ptio vel replicatio cõpetant ꝑpetuo iuxta l. pure. §. fi. ff. de exce.
doli. an soluʒ quadriẽniuʒ infra qđ põt peti restitutio i itegruʒ. l.
fi. C. de tẽpo. i integ. resti. pe. cuʒ enĩ sñia sit valida de iure vt dixi
in tex. in ꝑmo ⁊ scdo nota. nisi rescidat̃ ꝑ restitutionẽ i integruʒ:
nõ videt̃ posse ꝯpetere exceptionẽ vel replicationẽ q̃ descẽdũt ad
restitutionẽ i itegruʒ. l. exceptiões q̃ ꝑsone. §. fi. ff. de excep. ⁊ l. nã
postea. §. si minor. ff. de iureiu. ergo nisi vsqʒ ad quadriẽniuʒ ⁊ nõ
vltra. punct⁹ ergo est, an ista exceptio vl' replicatio falsi ꝯpeteret
ẽt sine aliqua restitutiõe: ⁊ sic ꝑpetuo. gl. j. d. l. querela, tenet ꝙ sic,
ꝑ regulã. d. l. pure. §. fi. facit tex. in d. c. cuʒ venerabilis. de excep. ⁊
in d. c. licet causaʒ. ⁊ ita etiã tʒ Bar. hic. et i. l. si ex fal. C. de trans.
et in d. l. agnitis. et quasi cõiter canoniste in d. c. cum venerabi-
lis. in gl. pe. et in d. c. lʒ causaʒ. Pro ista opinione facit, q: cuʒ det̃
actio in factuʒ ꝓpter falsuʒ etiã restitutiõe nõ cõcessa. d. l. qui no-
mine. ff. de fal. ergo similiter debet dari exceptio vel replicatio q̃
est fauorabilior, q: cui dam⁹ actioneʒ multo fortius dam⁹ exce-
ptionem ⁊ replicationẽ. l. j. §. ꝙ aũt. ff. de superfi. ⁊ in regula qui
ad agẽdũ. de re. iu. in vj. Sed ad hoc responde, ꝙ ista regula pro
cedit quando ad idẽ agitur ⁊ excipitur: secus qñ actio ⁊ exceptio
competunt ad diuersa, scdm d. Abb. ita limitantẽ in c. inter di-
lectos. in fi. de conces. preb. sed ista remedia competũt ad diuersa
vt ꝓdixi. ꝯtrã opi. ꝙ imo ista exceptio vel replicatio falsi cõtra
sñiam ꝑ falsas ꝓbationes nõ cõpetat nisi ꝓhabita restitutione i
itegrũ. ⁊ sic infra quadriẽniũ tãtũ, tʒ gl. reputata singularis i. l. q
agnitis i gl. pe. quã sequunt̃ Imo. Raph. cu. pau. d ca. ⁊ d. Alex.
hic. Pe. Cy. Ray. ⁊ Bal. in d. l. querela. Cy. Bal. Pau. de ca. ⁊
d. Alex. in l. si ex falso. C. de trãsa. ⁊ ista est magis cõis opi. ⁊ vera
per regulã. d. l. exceptiones que persone. §. fi. ⁊ d. l. nam postea. §.
si minor. ⁊ tex. in d. c. licet causam. ⁊ in d. c. cũ venerabilis. q sim
pliciter dicũt cõpetere exceptionẽ falsi ꝯtra sñiam latã ꝑ falsas ꝓ
bationes: dñt intelligi petita restitutione in integrũ ꝑ iura pãile
gata. ⁊ ĩpetrata tali restitutione i integrũ postea exceptio ⁊ repli
catio falsi erũt ꝑpetua ⁊ ꝑpetue ꝯpetũt postq̃ simul sunt nate. d.
l. pure. §. fi. ⁊ ita ꝓcedit gl. in d. l. querela. quã Bal. ibi sic itelligit
Pau. de ca. ⁊ d. Alex. ⁊ ista est veritas. Ultimo vt nihil omit
31 tatur: q: s. in gl. in verbo corruptis, † tenui doctrinã Bart. ibi, ꝙ
si actor opponit sñiam latã ꝑ falsos testes corruptos, censetur se
astringere ad vtrunqʒ probandum: ⁊ si vnum tantum probaret
succũberet, secus si opponat testes fuisse falsos. et eos fuisse cor-
ruptos, vel opponat testes esse falsos et corruptos: tunc sufficit
vnum probare. In contrarium fortiter facit text. in l. si cui fun-
dum. ff. de fundo instru. vbi est tex. quod non est differentia: an te
stator leget fundum instructum: an vero fundum et instrumen-
tum. secus si leget fundum cũ instrumento: quia primis duobus
casibus si testator alienat fundũ nõ per hoc extinguit̃ legatũ in
strumẽti: cũ vtroqʒ casu veniat principaliter secus si legaret fun
dũ cũ instrõ. dictio cũ copulat accessorie et alienato fundo extin
gueret̃ legatũ istrumẽti. Bar. ibi circa fi. format istã oppositionẽ
de illo tex. ꝯ doctrinã suã quã tradit hic. et rñdet i fi., breuiter et
multum

multum obscure, q respectu rei ad quã fit relatio, nõ est differẽtia vt ibi: respectu rei in seipsa bene est differentia. vt hic. ⁊ plus nõ dicit. ¶ Tu responde alr, q qñtũ ad vim astrictiuã seu astringẽtem ad probandu3 illa duo, bene est differẽtia inter istos sermones: ita loquit do. Barto. hic, vbi assignaui rõnẽ diuersitatis: s3 quantum ad vim cõprehensiuam seu quantũ ad vim extinctiuã nõ est differentia an testator leget fundũ instructũ: an vero leget fundũ ⁊ instrumẽtũ: q2 vtroq3 casu veniũt non solũ instra fundi sed etiã instra parata gra patrissa. vt est tex. i. l. quesitũ. §. s3 si fundus. ff. de fun. instru. ⁊ sic tñ cõprehendit vnũ sicut aliud. ⁊ sic vt dixi equiparant quo ad vim cõprehensiuam secus qñ testator legaret fundũ cũ instrumẽto tunc non comprehenditur nisi instrumentum fundi. nõ autẽ instrumẽtũ patrissa. d. l. quesitũ. §. si fundus. similiter equiparant qñtũ ad vim extinctiuã: quia in primis duobus casibus alienato fundo nõ extinguit legatũ instrumenti, sed in tertio sic, vt ibi est tex. al's nõ procederet argumentũ de vltimis voluntatibus ad iudicia, ⁊ est contra. l. nõ mirũ. ff. de pigno. act. ⁊ l. qui testamẽto. §. neq3 furiosus. ⁊ ibi Bar. ad hoc no. cum simi. ff. de testa.

1 ☞ Incarceratis nõ sunt denegãda alimẽta nec lecti in quib⁹ quiescãt, cum carcer non sit deputatus ad penã, sed ad custodiã.
2 Si debitor icarceratus nõ habet vnde se alat, est alendus ab eo qui fecit eum incarcerari.
3 Iudex debet relaxare debitorem nõ habentẽ vnde se alat, si creditor ei non prestat alimenta.
4 Dãnatus in metallum retinet ea que sunt iuris naturalis.
5 Actiones an sint de iure ciuili.
6 Seruus, etiã pro alimentis non est capax alicuius actionis.
7 Actio datiua dicitur si datur a lege ex equitate.

I victum. Prohibens victũ vel stratũ icarcerato deferri, tenet actio
1 ne penalr iniuriarũ. h. d. Mo. † q icarceratis nõ debẽt denegari alimẽta nec lecti in quib⁹ quiescãt: q2 carcer nõ d3 esse ad penã s3 ad custodiã, vt inquit iurisconsult⁹ i. l. aut dãnũ. §. solẽt. ff. de penis. ⁊ iõ de iure ciuili: p aliquo delicto nõ põt alicui imponi pena perpetui carceris, vt ibi. ⁊ est tex. i. l. incredibile. ⁊ ibi Bal. ⁊ alij. C. de penis. et qd est fortius ex criminis immanitate, fm Lu. ro. in. l. si vero. §. de viro. in xvi. fallentia. ff. so. ma. secus est de iure cano. quo iure potest imponi pena perpetui carceris. tex. est in. c. qñuis. de pe. in. vi. Bar. in. l. imperium. in. v. col. ff. de iuris. om. iudi. ⁊ debent incarcerati habere victũ de suo, si habẽt vnde se alãt, al's de publico eis pui dẽdum est. l. iudices. C. de epi. aud. Ja. de raue. Alb. de ro. ⁊ Ra
2 pha. cu. hic. facit tex. l. lege cornelia. ff. ad sille. † Alibi habes gl. no. in. l. fi. in verbo agnoscere. C. de erogatione mili. anno. li. xii. q videtur velle, q si debitor incarceratus nõ h3 vnde se alat, est alẽdus ab eo qui fecit eum incarcerari. ⁊ illã gl. dicit non esse alibi Bar. in. l. sanctũ. ff. de re. diui. eã etiã reputat notabilẽ ⁊ mirabilem Bar. in. l. illicitas. §. ne potẽtiores. in pe. col. ff. de offi. presi.
3 † per illã gl. dicit in specie Ang. de Are. in. §. fi. insti. de act. qsi debitor nõ habet aliũde vnde se alat: ⁊ creditor illũ nõ aleret: iudex d3 illũ de carceribus relaxare. Itẽ per illã glo. q reputat tenenda menti dicit Ang. in. l. minime. C. de appel. q carcerat⁹ p cã ciuili debet habere sumptus a faciẽte eũ incarcerari si ipse soluẽdo nõ est. ⁊ iõ fm eũ, Florẽtini habẽt pro statuto, q carcerato pro debito debẽt subministrari sumpt⁹ quotidiani p creditorẽ. ¶ Capio gl. iij. in verbo indicato. timore cõtrarũ, q cõdẽnatis nõ debeat differri executio pene: ⁊ sic q nõ debeat stare in carcerib⁹. l. cũ reis. C. de pe. ⁊ l. si quis forte. ff. eo. ponit duos intellectus ad tex. ¶ Primus qd loquat de cõdẽnatis ad mortez naturalẽ vel ciuilẽ: sed ex causa fuit dilata executio: ⁊ ponit duas causas. Ego in. l. debitoribus. s. eo. numeraui septẽ causas notabiles: ex quibus cõdẽnatis ad mortem indulgetur dilatio: s3 iste intellectus diminuit ⁊ restringit tex. ¶ Secundus intellectus gl. est, qd ponatur tẽpus preteritũ pro futuro: ⁊ sic condẽnato p cõdẽnando nihil valet: q2 violat text. vnde intellige melius, fm Bar. ⁊ doc. tex. loqui in condẽnato ciuilr vl' etiã criminaliter: sed in pecunia quĩ p executione cõdẽnationis detinetur in carcere. l. j. C. qui bo. ced. possunt. ⁊ tunc nihil est cõtra. ¶ Capio glo. fi. in verbo vtilis. quã diuide in quatuor partes. In prima declarat tex. de qua actiõe loquatur / In scda de qua pena / In tertia cui applicet talis pena / In quarta ampliat tex. nostrũ q talis prohibẽs icarcerato victũ ferri: possit a quocũq3 etiã criminaliter accusari / scda ibi. sed in quã penã / tertia ibi. itẽ cui dabitur / quarta ⁊ vlti. ibi. potest etiam criminaliter / In tertia parte glo. vbi gl. refert quosdã tenere q ẽt cõdẽnato in metallũ: ⁊ sic effecto seruo cõpetãt actiões p. l. itẽ apud labeonẽ. §. quis sic fecit. ff. de iniurijs. Ille tex. nihil facit, q2 l3 dicat qd delictum nõ debeat remanere ipunitũ, tñ nõ dicit q ipsi seruo cõpetat actio, vt ibidẽ etiã declarat gl. tñ Bar. Ang. Imo. ⁊ d. alex.

tenẽt istam vltimã opinionem: q2 iste tex. possit procedere etiam
4 in dãnato in metallum, ⁊ sic in seruo pene, † quia dãnatus in metallum retinet ea que sunt iuris naturalis. ⁊ ius percipiendi alimenta vt. l. iij. ff. de his que pro nõ scrip. ⁊ l. legatum. ff. de cap. dimi. ⁊ ideo retinet istas actiones ⁊ iura que sunt executio illius iuris naturalis, licet sint de iure ciuili, sicut etiam deportatus licet perdat ea que sunt iuris ciuilis: tamen retinẽt ea que sunt iurisgentiũ. l. quidã sunt serui. ff. de pe. ⁊ sic retinet contractus ⁊ cõsequẽter actiones pro illi cõtractibus. ⁊ est tex. singu. in. l. si tibi
5 mandauero. §. is cuius. ff. man. † licet actiões sint de iure ciuili: vt habetur in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. ⁊ iur. iste intellectus Bar. ⁊ cõis non placet Raph. cu. fundamentũ eor pcederet si actiones de quib⁹ in tex. darentur ad alimẽta, sed dãtur ad vindictaz ⁊ ad penam, vt patet in actione iniuriarũ ⁊ in actione in factuz. vt in. ll. allegatis in gl. sed defendẽdo cõmunẽ intellectũ: ad hoc rñde ex mẽte Imo. quẽ sequit d. Alex. qd licet iste actiones proprie ⁊ immediate nõ competãt pro alimentis, tamẽ dãtur ppter alimẽta nõ data vl' impedita. ⁊ sic succedit loco actionis alimẽtorũ ergo sapit eorũ naturã. l. si eũ. §. q iniuriarũ. ff. si quis can. ⁊ c. i. vt eccl'ia. bene. ⁊ sic erit hic casus singularis qui nõ est alibi fm Imo. amplians. d. l. iij. ff. de his que pro nõ scrip / Scdo ⁊ forti
6 cõtra cõem stringit: q2 † etiã pro alimentis seruus non est capax alicuius actionis quia reputat pro nullo. l. qd attinet. ff. de reg. iur. vnde datur misericorditer officiũ iudicis. l. seruos. ⁊ l. is cui. ff. de alimẽ. ⁊ ciba. lega. qd officiũ iudicis nullã psupponit obligationẽ neq3 actionẽ. l. q per collusionẽ. §. i. ff. de actio. empt. ⁊ l. quintus. ff. de ann. lega. ergo cum tex. loquatur de duplici actione: intelligit bar. ⁊ cõmuniter in dãnato in metallũ. ⁊ sic in seruo pene nullatenus potest pcedere. nisi saluãdo Bar. ⁊ cõmunẽ intellectum diceres, q tex. noster cũ mysterio dicit vtilis actio dãda est. Põdera illud verbũ vtilis ⁊ sic illa actio datur ex equita
7 te. Itẽ tex. dicit dãda est: ⁊ sic datur a lege ex equitate † ⁊ cõsequẽter est actio datiua q dat a lege ex equitate: ⁊ illa etiã nõ presupponit obligationẽ sicut nec officiũ iudicis: vt dixi in. l. cũ filiusfami. ad fi. ff. si cer. pe. vbi similiter datur vtilis actio ⁊ officiũ iudicis: ⁊ neutrũ presupponit obligationẽ: tutius tñ est tenere precedentẽ opinionem gl. ⁊ dicere vt dixi. s. in glo. iij. ¶ Ultra gloss. potest intelligi iste tex. fm Raph. ⁊ Imo. q iste actiões nõ dãt ipsis incarceratis: sed cõpetũt illis qui victualia portabãt incarcerato: ⁊ prohibebantur per aliũ ne inferrẽt: quia cuiuslibet hominis interest tales prohibitiones nõ fieri, ppter officiũ qd debet homo homini: vt. l. seruus ea lege. ff. de seruis expor. ⁊ l. non tantũ. ff. de ap. ⁊ l. ij. ff. de iusti. ⁊ iur. ¶ In vlt. parte glo. ibi põt etiã criminaliter a quocũq3 accusari: dic, q istud pcederet quando ex denegatione alimẽtor secuta esset mors incarcerati, put intelligit glo. in. d. l. j. in fi. C. de custo. reo. Tũc bene põt a quolibet accusari: vt capitalis pena imponat: q2 tũc videt icidere i. l. corne. de sica. que inducit publicũ iudiciũ. l. j. ff. de pub. iudi. ⁊ cõsequẽter quilibet de populo potest accusare. vt insti. de pub. iud. in prin. sed iste tex. nõ loquit in his terminis qñ incarceratus reperitur mortuus: quo casu nõ põt accusari a quocũq3 ille qui denegat alimẽta inferri: cũ illud delictum nõ reperiat iter publica iudicia vt per glo. ⁊ doc. in. l. fi. ff. de priua. delic. p Bar. in. l. necare. ff. de lib. agno. ⁊ ita etiã tenẽt Imo. ⁊ d. Alex. hic.

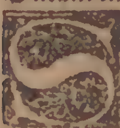
1 ☞ Sentẽtia lata cõtra priuatũ a qua nõ est appellatũ. non retractatur pretextu instrumentorum de nouo repertorum.
2 Sentẽtia etiam in criminalibus non potest retractari pretextu instrumentorũ de nouo repertorũ per que apparet de innocentia rei condẽnati.
3 Iuramentum retractatur pretextu testamenti noniter reperti.
4 Iuramentum dat maiorem autoritatem q res iudicata.
5 Sña scda lata cõtra primam nõ v3, qñ instrumẽtum de nouo repertũ esset instrumentum sñie prime late in causa.
6 Licet sententia nõ possit retractari pretextu instrumẽtorum de nouo repertorum, tamen si allegatum sit ⁊ probatum qd in primo iudicio fuit impeditus vti illis, poterit venire contra sententiam.
8 Litigator si suspicatur contra se ferri sententiã aleget ante sententiam latam se non posse producere instra de iuribus suis, eo quia sunt deperdita vel ea non potest habere: nam tunc lata sñia si postea reperiantur dicta instrumenta poterit venire contra sententiam.
8 Sñia lata cõtra rempublicã ad hoc vt retractet que debeant cõcurrere, idem etiam in causa pupilli ⁊ in causa ecclesie.
9 Sententia in causa furiosi ⁊ prodigi an retractet pretextu instrumentorum de nouo repertorum.
10 Sententiã an retractetur per testes de nouo repertos.
11 In re propria nullus est idoneus testis.
12 Ubi in sententia interueniret dol⁹ obtinẽtis ita subuenit cuidã tertio sicut reipub.

Mperatores. Snia contra rempu. la-
ta propter instrumenta
de nouo reperta retractaꝛ ex causa: secus si sit lata cō-
1 tra priuatum. h. d. ¶ † Nota primo, ꝙ snia lata cōtra
priuatū a qua nō est appellatū: ⁊ sic trāsiuit in rē iudicatā, nō re-
tractaꝛ pretextu instrumētorū de nouo repertorū: vt hic. ⁊ l. sub
specie. C. eo. ti. facit. l. sub pretextu. C. de trāsact. ratio est, q: cū p
sniam q̄ transit in rē iudicatā sit impositus vltim⁹ finis: liti: ⁊ sic
ꝓbationib⁹, certe post litē finitā amplius probationes admitti
nō debent. vt est tex. no. in. c. j. ad fi. quē Bal. ibi ad hoc reputat
nota. dignū. de transac. Amplia istud no. ⁊ istū tex. ꝓcedere, nō
solum in causis ciuilibus, sed etiam in snia lata in causis crimia
2 lib⁹: † que nō pōt de iure cōi retractari p instr̄a de nouo reperta
per que apparet de innocentia rei condēnati nisi retractareꝛ per
beneficiū principis. tex. est solēnisquē Bar. ibi multū no. ⁊ dicit
nunꝙ obliuiscaris. in. l. diui fratres. ff. de penis. ⁊ sic post sniam
diffinitiuā si appareat de innocētia rei cōdēnati non pōt absol-
ni nisi ex gratia p̄ncipis, vt ibi. facit. l. j. §. fi. ff. de questio. adō. d.
Abb. in. c. cōsanguinei. ad fi. extra eo. de re iudi. ⁊ ibi extēditur,
vt idem sit in pena honoris priuatiua vel alia lata sup crimine,
¶ Scḋo amplia istū tex. vt procedat etiā in instr̄o testamēti no
uiter reperto, q: per illud nō retractareꝛ snia diffinitiua prius la
ta. glo. est no. in. l. iij. §. item si ipse, in ṽbo euicerit. ff. si cui plusꝙ
per. l. fal. ꝙ gloss. Ange. ibi ad hoc notat multū, et sequiꝛ simplr
d. Alex. hic. ¶ Tu adde ꝙ Lud. ro. in sing. suo. cxiiij. inci. tu legis
legem admonēdi ⁊c. p plures rōnes impugnat istam ampliatio
3 nem, secut⁹ gl. 3riā in. l. j. §. rō. ff. quēad. testa. ape. † que tenet, qḋ
sicut iuramentū retractaꝛ p̄textu testamēti nouiter reperti. l. fi.
C. de reb. credi. quia iuramentum ⁊ snia equiparanꝛ. l. nā ⁊ post-
ea. §. si is qui tēporali. ⁊ l. qui iurasse. §. fi. cum. l. seq. ff. de iureiu.
4 imo † iuramentum dat maiorem autoritatem ꝙ res iudicata. di
cit tex. i. l. ij. ⁊ ibi gl. istḋ declarat. ff. de iureiu. Itē, sicut retractaꝛ
transactio proter testamentum nouiter repertum. l. de his. ff. de
transact. ergo et sententia, quia non est dare rationem diuersita
tis inter transactionem et sententiam. et istud est fauore vltime
voluntatis, ſm eum. et istam opi. Ludo. refert ⁊ simpliciter seq
tur. do. Feli. in. c. suborta. in. x. colum. extra eod. ¶ Tu dic, ꝙ est rō
diuersitatis inter transactiōem et sententiam, quia in trāsactiōe
est specialiter statutum a iure ꝙ non possit fieri super questioni-
bus resultantibus ex testamento nisi inspectis et cognitis ṽbis
testamenti: vt est tex. in. d. l. de his. vbi dixi. et in. l. j. in princi. ff.
quēad. te. ape, ꝙ non est in sentētia. ¶ Limita nūc istud notabi
5 le et istum text. quinꝙ no. modis. ¶ † Prio, limita nō ꝓcedere
qn̄ instr̄m de nouo repertū esset instr̄m snie prime late in causa,
q: tūc appareret sententiā scḋo loco latā esse cōtra primam, ⁊ sic
nō valere: q: istḋ arguit prauitatē scḋe snie. l. j. C. qn̄ prouo. nō est
neces. et ita tenet Bald. in. l. sub specie. C. eo. sed ista fallentia Bal,
vt etiā dicit Raph. cu. non videtur bona: quia tūc snia scḋa lata
cōtra primā nō valet qn̄ prima snia est allegata ⁊ ꝓducta in iudi
cio: sed qn̄ nō est allegata nec producta in iudicio: tūc valet scḋa
snia cōtra primā. de qua iudex non habuit notitiā, c. inter monaste
rium. extra eo. dixi i. l. nam et postea. §. si dānetur. ff. de iureiurā.
¶ Scḋo limita in snia diffinitiua que regulariter non retractaꝛ
per instr̄m de nouo repertū: vt hic secus est in snia interlocuto-
ria que bene potest retractari pretextu instrumētoꝝ nouiter re-
pertorū. l. ꝙ iussit. s. eo. vbi etiā sine instrumētis pōt retractari. ⁊
ita tenet Cy. in. l. cōsentaneū. C. quō ⁊ qn̄ iud. ⁊ in auꝛ. offeratur.
C. de lit. cōtest. et latius Raph. cu. hic. qui dicit se habuisse de fa
cto. Idem multomagis in decreto iudicis, cū per instrumēta de
nouo reperta detegatur qḋ est interpositum ex falsa causa: sed sic
est ꝙ decretū iudicis interpositum ex falsa causa est ipso iure nul
lum. l. cum vero. §. subuentum. ff. de fideicō. liber. ⁊ l. j. §. hec ver
ba. ff. ne vis fiat ei. ⁊ l. seie egresse. ff. de tut. ⁊ cura. da. ab his. bar
6 to. in. l. diuus. in. j. oppo. vbi dixi. s. e. ¶ † Tertio not. limita, ꝙ
licet priuatus non possit facere retractari sententiā ex hoc solo
qḋ diceret instr̄a esse de nouo reperta: tn̄ si allegaret ⁊ probaret
qḋ in primo iudicio fuit impeditus vti illi instrumētis: ⁊ sic nō
habuit facultatem producendorum dictoꝝ instrumentoꝝ: ꝙuis
omnē diligentiā adhibuerit: tunc poterit venire cōtra sentētiā
per illa instrumēta postea reperta, per tex. apertū in. l. si mater. i
princip. ff. de excep. rei iud. quē sic allegat Guil. de cu. in. l. de his
ff. de transac. Idē tenet Bar. in. l. j. C. de sentē. aduer. fis. latis. li.
x. vbi tenet, ꝙ talis impeditus in prima causa propter instr̄a de
nouo postea reperta restituetur etiā post sniam ex tali clausula
generali. j. quadriennium. allegat Inno. in. c. vltra tertiam. sup
verbo nequiuit. de testi. ⁊ sequūꝛ Ang. Imo. Rap. cu. Pau. de
ca. d. Alexā. Bal. Sali. in. l. sub pretextu. C. de trāsact. Joan. de
imo. in consi. xxxvij. incip. visis ⁊ consideratis que late sunt scri-
pta. vbi dicit. ꝙ ista opi. est equa: iusta: ⁊ rationabilis. et optime
Pau. de cast. in consi. cccxxiij. incip. in causa que vertiꝛ parme. ⁊
dicit no. Specu. in titu. de execu. sentētie. §. fi. in versi. illḋ tamē.
7 quem referunt Pau. de cas. ⁊ d. Alex. hic. † ꝙ cautus debet esse
litigator vel qui suspicatur sentētiam contra se ferri ꝙ ante sen-
tētiam latam alleget se non posse producere instrumenta de iu
ribus suis eo quia sunt deperdita vel ea non potest habere. nam
postea lata snie si repererit illa instrumenta de nouo poterit con
tra sentētiā venire: qḋ nota. ¶ Quarto limita in casu. l. admonē
di. ff. de iureiu. de qua opponit glo. prima hic: ibi assignabo ra-
tionem. ¶ Quinto no. limita qn̄ interuenisset dolus obtinētis
sententiam: tunc non esset speciale in repu. imo etiam subuenire
tur cuilibet alteri per instrumenta de nouo reperta: vt hic tenet
8 glo. fi. vbi dicetur. ¶ † Scḋo nota ex isto tex. ꝙ sentētia lata cō
tra rempu. potest citra remedium appellationis retractari duo
bus concurrentibus. s. qḋ instrumenta sint de nouo repta: ⁊ qḋ
subsit causa, que declaratur hic per glo. in verbo ex causa. vbi di
cetur. ⁊ sic hic est vnus casus in quo sententia a qua non est ap-
pellatū: ⁊ sic transiuit in rem iudicatā potest retractari: ⁊ istud
fuit statutum fauore reipub. istud no. ampliat Bar. quatuor mo
dis. ¶ Primo amplia idē esse in sentētia lata in causa pupilli:
cum minor ⁊ respu. equiparentur. l. respub. C. qui ex cau. maio. ⁊
l. rempub. C. de iure reipub. li. xi. ita etiam extendit glo. hic. quā
Bar. vt dixi, ⁊ aliȷ̄ seq. ⁊ gl. in. l. sub specie. C. eo. ¶ Scḋo amplia
idem esse in causa ecclesie: cum respu. ⁊ ecclesia equiparentur. l. fi
na. C. de sacrosan. eccle. ita iura ecclesiarum dicūtur publica. pri-
ma dis. c. ius publicum. ⁊ l. j. §. publicū ius. ff. de iusti. ⁊ iure. ita
extēdit gl. hic. quam Bar. ⁊ ceteri omnes indifferēter sequūtur.
⁊ gl. in. d. l. sub specie. C. eo. et gl. in. c. inter monasterium. in glo.
fi. extra eo. Sed tu aduerte, ꝙ in cōtrarium videtur esse fortis tex.
in. c. suborta. in fine. extra eo. vbi sententia cōtra ecclesiam lata
non potest retractari pretextu priuilegij papalis nouiter reper-
ti: ⁊ per illum tex. not. ibi in specie domi. Abb. in vlti. notabili,
qḋ sententia lata contra ecclesiā: ⁊ super statu ecclesie non potest
retractari ex probationibus de nouo repertis: ex quo dicit dn̄s
Abb. aperte colligi, qḋ causa ecclesie nō equiparatur in hoc cau
se reipub. in qua sententia retractatur ex probatione nouiter re
perta, vt hoc tex. idē etiā tȝ. d. Ab. i. d. c. inter monasteriū. in. vi.
col. circa fi. per illum tex. in versic. alioquin. vbi tenet, ꝙ isto casu
ecclesia equiparatur reipu. ⁊ ita etiā dicit tenere Jo. an. ⁊ d. An
to. ibi. ⁊ mirandum est de domi. Alexan. ꝙ nō fecerit de his mē
tionem: imo quod est peius dicit Cano. in locis preallegatis te
nere istam secundam extensionē de ecclesia, qḋ non est verū vt pa
tet ex predictis. ¶ Tu autem si vis defendere istā secūdam extēsio
nem de ecclesia ⁊ tenere opi. glo. ⁊ doc. iuris ciuilis. qḋ etiam in
hoc ecclesia equiparetur reipu. posses respondere ad tex. in. d. c.
suborta, ꝙ loquatur in priuilegio: quia non debet pretextu p̄ui-
legij de nouo reperti sententia retractari, quia etiā si priuilegiū
fuisset in iudicio exhibitū ⁊ ostēsum iudici, snia lata contra p̄ui
legiū principis ⁊ pape valet ⁊ tȝ, q: dādo sniam cōtrariā vr̄ dele
gatus pape illud priuilegiū tacite reuocasse, vt dicit tex. in. d. c.
suborta. ⁊ ibi. d. Ab. in pe. no. ad hoc no. ⁊ idē. d. Ab. i terminis
nostris in specie in. c. j. in vj. col. de re iud. ⁊ idē. d. Abb. in. c. cōsi
derauimus. in. ij. nō, per illū text. de elec. ⁊ sic aliud in priuilegio
nouiter post sniam reperto: ⁊ aliud in aliis instrumētis nouiter
repertis, cum priuilegium sit contra ius, ⁊ sic magis odiosum.
9 ¶ † Tertio amplia ſm Bar. quē ceteri sequunꝛ, in causa furiosi
⁊ ꝓdigi qui equiparanꝛ pupillis. l. fulcinius. §. adeo. ff. q ex cau.
in pos. ea. ⁊ p hoc addit Imo. glo. ꝙ dicit esse singu. in. l. ij. C. de
cur. furio. que vult, ꝙ priuilegia concessa minoribus extendanꝛ
ad omnes illos qui per curatores reguntur. s. prodigos ⁊ furio-
sos. quā glo. vt singularē sequitur Bal. in pluribus locis. hic re
latis per. d. Alex. Tu adde bonum tex. in. l. dabimus. §. fi. cū. l.
seq. ff. de priuile. credi. ¶ Quarto ampliat Bar. i causa liberali
per. l. ij. in fi. ff. si lib. inge. esse dicaꝛ. sȝ caue quia ille tex. vt etiā di
cit Raph. cu. non probat, quia ibi non retractaꝛ snia p iudicē,
10 sed itur ad principem. ⁊ principi supplicatur, vt ibi. ¶ † Quito
vltra Bar. amplia, ꝙ illud qḋ diciꝛ in tex. in instrumētis de no-
uo repertis, ꝓcedit etiā in testibus de nouo repertis, cum parē
vim habeāt testes quā instrumēta. l. in exercēdis. C. de fide instr.
itē q: testes etiā dicūtur instr̄a cū instruāt causam. l. j. ff. de fide i-
stru. ⁊ l. notionē. §. instrumētorū. ff. de ver. signi. ⁊ q: hic est fauor
reip. qui dȝ extēdi. ita tenēt Cy. Ja. de ranē. ⁊ Abb. de ro. hic cō
firmatur vltra eos, q: in materia fauorabili fit extēsio ad similes
casus ex idētitate rōnis, ſȝ Bar. in. l. si cōstāte. in prin. in. ix. q. s.
partis principalis. ff. so. ma. gl. ⁊ doc. i. l. illud. C. de sacrosan. ecc.
itē si retractaꝛ snia p mortuā vocē, quātomagis p viuā, ⁊ sic per
testes. §. sed ⁊ si qs. in auꝛ. de istru. cau. ⁊ fide. colla. vi. Ad idē fa
cit qꝛ tȝ Bar. i. l. admonēdi. ad fi. ff. de iureiu. vbi vult, ꝙ illa lex.
q̄ dispōit ꝙ snia lata p̄textu iuramēti necessarij retracteturper in
strumenta de nouo reperta, ꝓcedit etiā p testes reptos de nouo,
⁊ sequunꝛ Bal. Ange. ⁊ cōiter aliȷ̄ ibi. ⁊ Cano. in. c. ij. de iureiur.

In glo. j.

¶ In glo.j.ibi.i.noniter repertor.ita ēt exponi glos.in.d.l.ad-
monēdi.ff.de iureiu.nā per instr̄a de nouo fabricata de volunta
te partiū bñ posset sn̄ia retractari ⁊ possent ptes ab ea recedere.
l.iiij.§.si ex cōuentione.s̄.eo.⁊.l.acta.j.eo. ¶ In fi.gl.dic q̄ d.l.
admonēdi.loquitur qn̄ sn̄ia fuit lata p̄textu iuramēti necessarij:
et sic ex p̄batione subsidiaria et priuilegiata procedente parte i-
nita.†quia in re propria cōstituit̃ quis testis ɔtra regulā.l.null⁹
idoneus.ff.de testi.⁊.l.oībus.C.eo.⁊.l.fi.C.de fideicom.vnde cū
talis sn̄ia sit fundata in probatione priuilegiata ⁊ sic in iure spe
ciali,ideo retractat̃ per instr̄a de nouo reperta,vt ibi. ¶ Capio
glo.fi.in verbo ex cā.q̄ diuide in tres partes.In prima declarat
que sit ista cā.In scd̄a quo iure fiat ista retractatio sn̄ie.In tertia
allegat duas concordātes ad tex.scd̄a ibi.⁊ hoc petita restitutio
ne.tertia et vlti.ibi.et facit.s̄.nā.In ea.glo.ibi.⁊.§.economus.
dic qd̄ istud scd̄m est verius.q̄r licet respub.habeat actionē ɔtra
suū administratorē,tñ per hoc nō impedit̃ petere restitutionē in
integrū,sicut minor et ecclesia,vt iurib⁹ allegatis i gl.Itē q̄r for
te non potuit reperire instr̄a:vñ dato q̄ esset soluēdo,ipse nō te
neret̃,q̄r nō fuit in culpa.nec obstat.l.properādū.§.fi.C.de iudi.
allegata p gl.in oppositionē:q̄r loquit̃ qn̄ minor fuit solū lesus i
instantia cause ⁊ actio est sibi salua:tunc h̄z regressum ad expen-
sas cause cōtra tutorē,s̄z hic sn̄ia erat lata ɔtra rēpub.vel mino-
rē que trāsiuerat in rē iudicatā,⁊ sic cā nō erat ampli⁹ salua:ideo
opus est retractatione sn̄ie p restitutionē in integrū.⁊ ita rn̄det
glo.in.l.fi.C.si tutor vel cura.interue. ¶ In ea glo.ibi.⁊ sic ppe-
2 tuo ob.dolū delinquētis.tene mēti istā gl.†q̄ vbi interuenisset
dolus obtinētis sn̄iam:tūc nō esset speciale in repub.imo etiam
subueniret̃ cuidā alteri p tex.in.l.si fideiussor.§.in oībus.et ibi
gl.in v̄bo cessat.ff.man.facit q̄ no.tenet Cy.in.l.j.in.iij.opp.C.
de cōdi.indebi.q̄ si aliquis p sn̄iam fuit cōdēnatus ad soluēdū
puta ex mutuo.⁊ post sn̄iam que trāsiuit in rē iudicatā ante solu
tionē vel post reperiat̃ instr̄m quietationis vel solutionis.⁊ ipse
actor fuit in dolo q̄r sciebat solutionē ⁊ quietationē factā eo q̄r
ipse solutionē accepit vel quietationē,⁊ tūc succurrit̃ ɔdēnato.
d.§.in oībus.⁊ poterit repetere p cōdictionē sine cā.si aūt actor
nō fuit in dolo q̄r verisimiliter nesciebat de solutione vel quieta
tione eo quia facta fuerat p̄decessori suo ar.l.fi.ff.pro suo.⁊ tunc
sicut reus habuit iustā causam ignorātie,q̄r ipse nō soluit s̄z pre-
decessor eius ita is qui in eius locū successit.l.qui in alterius.de
regu.iur.et tunc subuenitur per resti.in integ.per.l.j.§.fina.ff.ex
quib.cau.iūcto eo qd̄ notant gloss.Barto.⁊ doct.in.l.cū filius.
§.in hac.ff.de ver.obli.et ideo si probatur instr̄m solutiōis fuisse
casu perditū ⁊ postea repertū p ea que dixi in text.in tertia limi-
tatione primi no.al's videt̃ q̄ nullo remedio sibi succurratur etiā
per condictionem indebi.vel sine causa cum efficiatur debitum
per sn̄iam.p.l.j.C.de condi.indebi.Itē q̄r reglariter sn̄ia p instr̄a
de nouo repta nō rescindit̃,vt hic.⁊.l.sub spē.C.e.Item q̄r exce.
pemptorie.vt est excep.solutio.qn̄ impugnāt sn̄ia regulariter nō
possunt obiici post sn̄iam.l.peremptorias.C.sn̄iam resc.nō pos.
tñ per principē vel aliū non recognoscentē superiorē potest suc-
curri.ff.de qd̄.l.j.i fi.⁊.l.diui.ff.de penis.et ista nota:q̄r quotidia-
na sunt.⁊ vltra p̄dicta de ista.q.vide Imo.hic disputātē.Pau.
de cast.⁊ Alex.hic.Bar.Ang.⁊ Pau.de ca.in.l.si sine.in p̄n.ff.
rē ra.haberi.Bar.in.l.iulian⁹.vij.col.i.xij.opp.ff.de cōdi.inde.
Cano.maxime Abb.in.c.suborta.extra eo.cum concor.hic alle.
⁊ per eundem in consi.clxviij.ij.volu.incipi.viso themate supra
scripto.in pe.col.⁊ Pau.de cast.cōsi.cccxxiij.incip.in causa que
vertitur parme.

1 Ubi nō requiritur q̄ oēs iudices cognoscētes de causa iu-
dicēt,valet sn̄ia si alij sint cōcordantes in ea ferenda.
2 Iudici qn̄ dicatur liquere de causa.
3 Quod pōt fieri aliquo cōtradicēte potest fieri eo tacente.
4 Causa libertatis ⁊ stat⁹ hominis explicāt̃ per maiores iudices.
5 Si plures ordinarij habeant iurisditionē ⁊ exercitiū insolidū:et
oēs ceperūt d̄ cā cognoscere,n̄ poterit vn⁹ sine altero p̄nūtiare.
6 Iudices ad vniuersitatē causarū alicui⁹ territorij vel loci dicun
tur habere iurisdi.et exercitium insolidum.
7 Delegatus ad vniuersitatē causarū equiparat̃ ordinario.
8 Delegatus ad vniuersitatem causarum potest delegare sicut or
dinarius.
9 Iuris.ordi.nō finit̃ morte cōstituentis,etiam re integra.
10 Ordinarius de iure ciuili non potest recusari vt suspectus, sed
potest peti vt detur adiunctus.
11 Sn̄iam interlocutoriā an possit vnus sine aliīs iudicib⁹ ferre.

I vni. Uno ex tribus iudicib⁹ iurāte sibi de
causa nō liquere,alij duo cōcordes sen
tentiam ferre possunt:et tūc omnes intelliguntur iu
dicare cū oēs sint p̄sentes.h.d.cū.l.seq.⁊ p̄mo ponit
decisi.secundo eius rationem.tertio eam declarat.secunda ibi.
1 quia ⁊ si tertia et vltima ibi. tunc autem. ¶ † Nota primo
casum singu.vbi non exigitur q̄ oēs iudices cognoscētes de cau
sa iudicēt,iuxta.l.duo ex tribus.j.eo.facit qn̄ vnus iurat sibi nō
liquere:tūc valet sn̄ia si alij sint concordantes in ea ferenda ⁊ ex-
cusatur a iudicādo ille cui de causa non liquet,quia nō cogit̃ iu-
dicare quis cōtra cōscientiam,⁊ est vtile s̄m Imo.Ang.⁊ Alex.
ad excusandum iudicem cui ex forma statuti instat tp̄s ferende
sententie sub pena et nō est clarus qd̄ iuret sibi non liquere et ab
soluat partes ab obseruatione iudicij,⁊ hoc modo euitabit pe-
nam statuti:idē no.Bal.in.l.idē.§.fi.ff.de arb.Ang.in.l.ait pre
tor.§.j.in fi.s̄.eo.⁊ ista videtur tutior practica q̄ illa Bar.in.d.l.
ait pretor.§.j.qui consuluit:vt ibi per eum:quia illud consilium
detegit imperitiā iudicis,⁊ dicitur iudici non liquere qn̄ non vi
dit omnia instr̄a vel sup eis dubitat,s̄z gl.cū.l.si de meis.al's ici-
2 pit idē.s̄.de arb. ¶ † Adde q̄ nūq̄ d̄r iudici liq̄re nisi postq̄ est
renūtiatū ⁊ i cā ɔclusum:cū vsq̄ ad cōclusionē possint fieri pro-
bationes presertim per instrumenta.c.cum dilectus.de fide in-
stru.gl.i.c.significauerūt i v̄bo liq̄re.de testi.q̄ Ab.dicit ibi no.
¶ Sed aduerte,attēta ista rōne sequeretur q̄ duo iudices pre-
sentes possent iudicare presente tertio ⁊ tacēte,q̄uis ille tertius
nō iuret sibi liq̄re:q̄r ⁊ si dissentiret pluriū sn̄ia obtineret:vt i tex.
nā cū oēs tres iudices sunt presentes ⁊ duo iudicāt tertio p̄nte ⁊
tacēte,oēs iudicare intelliguntur iuris interp̄tatiōe.vt.l.seq.⁊.l.
duo ex tribus.responde ex mente Bar.in.vj.q.cum quo ceteri.⁊
ex mente gloss.in.l.seq.tunc autem,quod qn̄ omnes tres iudices
sunt presentes est necesse q̄ oēs loquantur ⁊ expresse pronūtient
siue vno conuotio siue diuersis vt inquit Bart.vnde nō sufficit
q̄ duo presentes pronūtient tertio presente et tacente, sed est ne
cesse q̄ etiam tertius qui dissentit expresse pronūtiet cōtrarium,
sed qn̄ tertius iurauit non liquere,tunc alij duo possunt pronun
tiare eo quiescēte ⁊ tacente.⁊ in hoc iste tex.est singu.vide tamen
qd̄ dicam.j.in.iiij.no.⁊ ista duo sunt notanda tāq̄ necessaria ad
intelle.tex. ¶ Scd̄o principaliter no.ex secūda parte tex.ibi q̄r
3 ⁊ si dissentiunt,s̄m Imo.† q̄ illud qd̄ potest fieri aliquo contra
dicēte,potest etiam eo tacente.⁊ hoc quando ille est presens,al's
autē s̄m eum,non semper qd̄ potest fieri inuito aliquo:pōt etiā
eo absente.l.itē si vnus.§.fi.et.l.seq.ff.de arbi.c.qd̄ sicut.et.c.ve-
nerabilem.de elec. ¶ Tu dic vtrūq̄ dictum Imo.non esse verū,
licet alij non dicāt.nam primo,qd̄ illud qd̄ potest fieri aliquo cō
tradicēte possit etiā fieri eo tacente ⁊ presente est falsum.Barto.
⁊ alij tenēt contrariū vt dixi,in precedenti notabili.contra scd̄m
habes tex.in.l.iiij.§.itē videamus.ff.de fide.lib.qui dat regū.q̄
illud qd̄ pōt fieri aliquib⁹ inuitis pōt etiā eis absentibus.⁊ est
etiā tex.in regula qui potest inuitis.ff.de reg.iur.⁊ ibi glo.dicit
q̄ illa reg.fallit in.l.duo ex tribus.j.eo.vbi dicit̃ q̄ duo, inuito
tertio,possunt indicare,sed nō eo ignorāte ⁊ sic absente.⁊ est ra
tio,quia tertius si fuisset presens traxisset alios in suā sententiā
l.si in tres.ff.de arbitr.ita loquunt̃ iura allegata per Imolam.
¶ Tertio pondera rōnē istius tex.in fi.ibi.sn̄ia pluriū obtine
ret que p̄bat s̄m Ang.q̄ iste tex.non p̄cederet in duob⁹ iudici
bus tantū.nam si sunt duo ordinarij vel delegati ad vniuersita
tē causarum,⁊ simul de vna causa ceperūt cognoscere si alter eo
rū iurat sibi non liquere,nō poterit alter sententiā ferre,ex quo
tunc non est sn̄ia pluriū.⁊ sic cessat ratio huius tex.in fi.nisi fer-
ret sn̄iam talem que preualet sn̄ie contradictorie seu college, vt
quia ferret pro causa fauorabili, puta libertate testamento vel
matrimonio vel dote vel reo in presenti.l.inter pares.j.eodem.
ita est tex.no.⁊ egregi⁹ hic.sibi autem vnus esset impeditus ex
alia causa quā q̄ nō liqueret tūc per aliū solū poterit sn̄ia ferri:
vt.l.j.ff.de offi.ɔsu.qd̄ est notabile ad intel.isti⁹ ver.fin.et.l.j.de
offi.cō.⁊ sequit̃ Imo.⁊ Alex.hic:quicquid teneat Cu.hic in vl.
col. ¶ Quarto no.ex.l.tūc aūt,nihil subaudiēdo ad tex.q̄ licz
oēs iudices cause nō pronuntient tñ habetur pro p̄nuntiato ex
quo oēs adsunt licet aliquis taceat:si se non excusat,q̄r iuris in
terpretatione oēs intelligunt̃ cōsentire.arg.l.q̄ maior.ff.ad mu
nicip.⁊ sic iste tex.videt̃ facere contra Bart.in.vj.q.vbi dicit q̄
qn̄ sunt plures iudices,est necesse oēs loqui ⁊ expresse p̄nūtiare
⁊ non sufficeret alios esse presentes vt ipse ibi dicit ēt dixi.j.no.
¶ Capio glo.primā maxime in verbo p̄ferre,que remouet.iiij.
op.deinde querit quid in interlocutoria ⁊ ita diuidit̃ in quinq̄
partes.scd̄a ibi:s̄z qualiter.tertia ibi.itē hoc qn̄ cepit.quarta ibi.
itē cū hic de ordinarijs.quīta ⁊ vltima ibi.itē nūquid interlocu-
4 toria ⁊ vtilitas huius glos.erit,in multis.in illa.iiij.pte. ¶ † In
quarta parte ibi.q̄r de cā liberali dicit.nā cause liber.⁊ de statu
persone sunt de primo ⁊ sic de mitto gradu iurisdi.q̄r explicant̃
per maiores iudices.⁊ sic non delegant.l.ij.in fi.C.de peda.iud.
Bar.in.l.imperium.vlt.col.ff.de iuris.om.iud. ¶ In eadē glo.
ibi.sicut in voluntaria iurisdi.Nota istā glo.que vult qd̄.l.vni-
ca.ff.de offi.consu.loquens in voluntaria iurisdi.extendatur ad
contentiosam.⁊ in hoc communiter approbatur s̄m Alex.⁊ in
hac glos.habes singu.declara.ad.d.l.vnicam.vbi dicitur vnum

ex collegis habere iurisdi. insolidum vt procedat qñ a principio vnus solus incepit cognoscere vt tũc alter collega non se intromittat nisi primo cognoscat: secus qñ a ṗncipio ambo simul fuere aditi ⁊ ceperunt simul cognoscere; tũc vnꝰ solus sine alio non potest ṗnuntiare lȝ essent ordi. ⁊ habeant iurisditionem insolidum, vt est casus sing. ẜm istũ intel. qui nõ est alibi ẜm Jmo. quẽ sequit̃ Alex. addẽs idem tenere Bal. in. d. l. vnica. in prin. ⁊. l. fi. C. de auto. ṗest. ⁊ dicit Pau. de ca. hic: ꝙ ista glo. declarat illaȝ legem vnicam. ¶ Jn eadẽ gl. ibi. cum insolidum iurisdi. videat̃ concessa habes duas cõclusiões. prima est, ꝙ plures ordinarij habẽt iurisdi. ⁊ eiꝰ exercitiũ insolidũ nõ solũ voluntariam ſȝ etiam contentiosam iurisdi. ⁊ ideo vnus ex pluribus ordinarijs potest a principio solus sine alijs cognoscere ⁊ iudicare qḋ intellige qḋ hñt iurisdi. vt singuli: secus si sub nomine vniuersitatis, vt capitulum ⁊ collegiũ: ⁊ tunc oẽs debẽt adesse ⁊ iudicare ex quo iurisditionẽ habẽt sub noĩe collectiuo. l. vbi adsunt. ff. de tut. ⁊ cura. da. ⁊ ibi Barto. ⁊ alij Bald. no. in. l. j. in. iiij. ⁊. v. q. ff. de offi. cõs.

5 ¶ † Scḋa cõclusio gl. est ꝙ lȝ plures ordiarij habeãt iurisditionẽ ⁊ exercitiũ isolidũ: tñ si oẽs simul ceperũt de cã cognoscere: nõ põt ṗnũtiare vnꝰ sine alio, ſȝ debẽt oẽs simul iudicare nisi vnus iuret sibi nõ liq̃re, vt hoc tex. q est sing. ¶ Scḋo intellige de sententia diffinitiua, nõ de interlocutoria: vt. j. fi. huius glo. vbi dicet. ¶ Tertio limita qñ plures ordinarij ceperũt simul cognoscere ⁊ postea vnꝰ sit ipeditꝰ infirmitate: vel alia iusta causa: tunc alij possunt ṗcedere ⁊ diffinire. l. vnica. ff. de offi. consu. sicut si vnus q ṗoccupasset iurisdi. esset impeditꝰ: alius posset cognoscere. c. cũ plures. de offi. deleg. in. vi.

6 ¶ † Jn eadẽ ibi. ideȝ in delegatis ad vniuersitatẽ causarum. Nota istã partem gl. ꝙ iudices ad vniuersitatem causarũ alicuius territorij vel loci dicũtur habere iurisditioneȝ ⁊ exercitiũ insolidũ, sicut ⁊ ordinarij. ideo a pricipio quilibet eorũ per se potest incipere ⁊ separatim procedere ⁊ sententiare, sicut plures cõstituti ad vniuersalẽ negotiationẽ vt plures institores vel exercitores, vbi etiã in dubio qlibet cẽset̃ isolidum ꝯstitutꝰ. l. j. §. si plures. ff. de exerci. gl. i. l. pluribꝰ. ff. de ṗcu. ⁊. c. si duo. e. ti. in. vj. ⁊ hanc gl. sequit̃ Bar. in repe. d. l. j. §. si plures. ij. col. Bal. i. l. fi. C. de autoritate ṗest. Car. i. c. j. de offi. dele. Ab. vbi limita. c. ṗudẽtiã. in ṗn. viij. col. de offi. dele. iste est subtilis passus.

7 ¶ † Adde, ṗ ista cõi cõclu. gl. ⁊ doc. facere: qꝛ delegatus ad vniuersitatẽ equiparat̃ ordinario vt est gl. c. cũ cãm a glo. penul. de appel. gl. j. in. l. fi. C. de iudi. Bar. in. l. more. in. ij. col. ff. de iuris. om. iud. imo fortius gl. appellat eum ordi. c. statutuȝ. §. insuper. in verbo moderatas. de rescr. in. vj. Bal. in. l. si vt ṗponis prima in. ij. col. C. quomodo ⁊ quãdo iud. vbi dicit, ꝙ delegatus ad vniuersitatẽ cũ remãeat in essentia iurisditiõis vniuersalis cohẽrẽtis territorio. idẽ põt, qḋ ordinariꝰ.

8 ¶ † Hinc est, ꝙ delegatꝰ ad vniuersitatẽ causaꝝ põt delegare sicut ordiariꝰ, l. cũ ṗtor. §. j. ff. de iudi. ⁊ statim. j. dicã: ſȝ istã cõclu. gl. lȝ cõmuniter approbatã impugnat Jo. de imo. in. c. j. de offi. deleg. nã rõ quare vnꝰ ex pluribꝰ ordinarijs posset a ṗncipio solꝰ ṗcedere. d. l. vnica. ff. de offi. consu. non aũt vnus ex pluribꝰ ordinarijs ad vnam cãm. c. prudentiã. in ṗn. de offi. dele. est, qꝛ ordinariꝰ dicit̃ hr̃e iurisditionẽ iure ṗprio. d. l. more. sed delegati habẽt iure alieno et vice delegati fungunt̃. l. j. §. qui mãdatã. ⁊. l. ⁊ si pretor. ff. de offi. eius. sed ista ratio habet locũ in delegato ad vniuersitatẽ causarum sicut in alijs deleg. ⁊ licet delegatus ad vniuersitatem causarum possit vnã ex dictis causis subdelegare sicut ordinarius. l. j. §. j. ẜm verum intellectum. ff. quis ⁊ a quo appel. gl. ⁊ doc. in. l. a iudice. C. de iudi. ⁊. d. l. more. ⁊. c. sup questionũ. §. si vero. de offi. deleg. nõ ṗ hoc tñ sequitur qḋ possit oĩa alia cõpetentia ordinario, istam conclusionẽ gl. Bar. ⁊ doc. etiã impu. Ab. in. c. causaȝ matrimonij. de offi. deleg. qḋ licet nunꝙ audiuerit illam reprobationẽ ⁊ eam fuerit secutus. tamen non credit esse verã, per tex. singu. c. vt officiũ. iuncta gl. in verbo separatim. de here. in. vj. ar. a speciali hoc modo. nam inquisitores heretice prauitatis deputati in aliqua ciuitate vel castro dicuntur dedicati ad vniuersitatem causarũ. c. ne aliqui. de here. in. vj. no. Jo. an in. c. per hoc. e. ti. ⁊ li. ⁊ in eis est speciale fauore fidei: vt possint procedere separatim, ergo regulr̃ debẽt ꝯuenire sicut delegati ad certum casuȝ: ⁊ iura alleg. ṗ gl. ⁊ Bar. hic nõ restringũt, qꝛ in alia materia loqtur. Jtẽ per eandẽ rõnem, ẜm. d. Ab. c. fi. col. pe. extra eo. de re iudi. sed ad tex. in. d. c. vt officiũ. r̃ndet Alex. ꝙ ponit ius cõe non spãle: ṗ ea q̃ ṗmo dicta sunt. ¶ Tu aduerte tenendo istam opi. Jmo. ⁊ Ab. ꝯ cõeȝ potes eã ꝯfirmare. nã delegatꝰ ad vniuersitatem causarũ nõ est ordinariꝰ nec semp equiparat̃ ordinario vt ṗ gl. i. c. ij. gl. antepe. de rescr. ⁊ ꝙ istḋ sit verũ ostẽdit ex pluribꝰ: nã a sñia subdelegati ṗ talẽ delegatũ non appellat̃ ad eũ. l. j. §. fi. ff. qs ⁊ a quo app. qḋ tñ fieri dꝫ: ⁊ si esset ordiariꝰ vl' haberet naturã ordiarij qꝛ a sñia subdelegati dati ṗ delegatũ ordinarij appellat̃ ad ipȝ ordi. d. l. j. §. fi. ff. qs ⁊ a quo ap. l. vni. circa fi. vbi gl. ⁊ doc.

9 C. ṗ sua iurisdi. ¶ † Jtẽ iurisdi. ordiaria nõ finit nec expirat ṗ mortẽ constituẽtis. Et re integra. d. l. more a ꝯtrio sensu. c. fi. de offi. deleg. in. vj. ⁊ tñ iuris. delegati ad vniuersitatẽ causarũ re integra expirat ṗ mortẽ mãdantis qñ nulla cã cepta est, ẜm Bart. quem omnes sequũtur. d. l. more. pe. col. facit. c. fi. de offi. dele. in. vj. vbi officiũ cõseruatoris q cẽset̃ datꝰ ad vniuersitatẽ causarũ extiguitur morte mãdantis re integra, ergo fortius ptãs ⁊ iurisditio de legati ad vniuersitatẽ causarũ ergo non est verũ qḋ sit ordinariꝰ

10 vel habeat naturã ordinarij. ¶ † Jtem ordinarius de iure ciuili nõ põt recusari vt suspectꝰ, ſȝ põt peti dari adiũctũ. l. aptissimi. ⁊ aut. ibi posita. C. de iudi. ⁊ sic ṗ ista videret̃ qḋ i puncto iuris ista scḋa pars põt defendi ꝯ cõem opi. hic. ¶ Jn eadẽ gl. ibi secus in pluribꝰ dele. habes, qḋ vnus ex pluribꝰ delegatis ad vnã cãm vl' ad certas cãs, nõ põt etiã a ṗncipio solus sine alijs procedere, eo qꝛ lȝ plures delegati habeant iuris. qꝛ censet̃ esse indiuidua. arg. l. ij. §. ex his. ff. de verb. ob. tñ exercitium ipsius iurisdi. insolidũ non habent. ⁊ sic non põt insolidũ exercere, ⁊ in hoc differunt ab ordinario ẜm Bar. hic. in. iiij. q. post Inno. ⁊ cano. in. d. c. ṗudẽtiam. in prin. intellige nisi i rescripto esset adiecta clausula alternatiua que cõiter ponitur in rescriptis pape. qḋ oẽs aut duo vel vnus eorũ, tunc vnus solus alijs irrequisitis põt cognoscere ⁊ ṗnuntiare, ⁊ si incepit cognoscere nullus de cetero se intromittet nisi eo impedito. vt. c. cũ plures de offi. deleg. in. vj. vel nisi adesset clausula sub alia forma, qḋ si nõ oẽs aut duo poteritis interesse vnus cognoscat, ſȝ nõ decidit nisi liquidato sibi qḋ alius interesse nõ possit. vt. d. c. ṗudẽtiã. ⁊ de intellectu harum clausularũ ponit Bar. in. vj. q. Sed aduerte qḋ si sunt tres delegati cũ clausula ꝙ si nõ oẽs ⁊c. ⁊ duo pronuntiarẽt ṗñte tertio ⁊ contrariam sñiam ferente, hi duo nõ possunt exeq sñiam suam nisi priꝰ requisito ⁊ citato tertio, qꝛ iste articulus qui emergit est oibus cõis, ita qḋ ad illũ, duo, tertio nõ citato, ṗcedere nõ pñt, ita est glo. valde sing, ⁊ ordi. in. c. ij. in gl. fi. de dolo ⁊ cõtu. in. vj. licet ille tertiꝰ discordãs in senten. verisilr̃ etiã discordabit in execu. q̃

11 ab illa dependet, ideo illã glo. signa. ¶ † Jn vlti. parte glo. ibi. nunqd in interlocutoria, habes, qḋ sñiam interlocutoriaȝ puta citationẽ põt vnus sine alijs cõiudicibus ferre. intellige ẜm bar. ⁊ alios in mere interlocutoria q̃ non finit iurisditionẽ. nec eius officiũ, secus in interlocutoria hñte vim diffinitiue. ẜm ꝙ tenet Bar. in. l. qḋ iussit. s. eo. illa nõ põt ferri per vnuȝ ex plu. ordi. qꝛ tũc esset eadẽ rõ que in diffi. ⁊ vtrũqꝫ ṗbatur arg. l. fi. C. de auto. ṗest. alle. in gl. Scḋo ista gl. debet referri ad illud qḋ. s. dixit de pluribus ordi. vel deleg. ad vniuersitatẽ causarũ qui hñt iurisdi. ⁊ exercitium insolidũ: secus in delegatis ad vnã causaȝ vel certas causas: qꝛ tũc vnus nõ põt ferre interlocutoriã sine alio: ex quo non habent exercitiũ iuris. insolidũ. d. c. ṗudentiam. in prin. et arg. l. plures. ff. de ṗcu. ẜm bar. ⁊ alios hic. ⁊ sequit̃ eam maxime Abb. in. c. qm̃ abbas. j. col. ⁊. c. cãm matrimonij ṗ illũ tex. de offi. dele. Bal. in. l. vnica. ff. de offi. consu. hinc est qḋ vnus ex pluribꝰ deleg. nõ põt multare contu. sine alio: qꝛ forma non patitur ẜm Bal. in. l. cũ magistratus. C. qñ prouo. non est necesse.

1 Ubi sunt plures iudices non sufficit maiorem partem eorum alijs presentibus ⁊ tacentibus pronuntiare, ſȝ est necesse qḋ omnes loquantur ⁊ expresse pronuntient.

2 Paria sunt consentire iudicanti vel consentire iudicato.

3 Si comes vel alius nobilis habens iurisdi. decedat relictis pluribus heredibus: an quilibet eoruȝ poterit iurisdi. insolidũ exercere ⁊ iudicare.

4 Si sunt plures delegati cũ clausula qḋ si oẽs ⁊c. ad quos spectaret commodũ iurisdi, an vnus poterit procedere sine altero.

5 Ordinarius an debeat habere a partibus sportulas pro sñia.

6 Quod principaliter fit, ⁊ nõ qḋ incidenter, est attendendum.

7 An vnus ex pluribus iudicibꝰ simul iudicare debentibus possit committere vices suas alteri,

8 Si sunt tres delegati ⁊ duo ferant sñiam absente tertio sed citato, ⁊ eam ferant suo ⁊ absentis citati noĩe: an ille tertius qui nõ interfuit possit postea ratificare,

Uncautem. Jn. l. tunc autem. in glo. in verbo adsunt, ibi, ⁊ etiã sententiã ferunt, ⁊ dum dicit, si vero dissentiant et tunc omnes: habes ex glo. †

1 ꝙ non sufficit maiorem partẽ iudicum pronuntiare alijs presentibus ⁊ tacẽtibus, sed est necesse qḋ omnes loquantur ⁊ expresse pronũtient. Jdẽ voluit glo. in l. cum magistratus. C. quando prouo. non est neces. quãuis contrarium teneat gl. in. l. sicuti. ff. de arbi. vbi plenius per Bart. in vj. q. qui vult qḋ omnes iudices debeant ṗnuntiare vno contextu sine diuersis iuxta gl. in. l. iij. in glo. ij. ff. de duo. reis. Jtẽ oẽs debent sedere pro tribunali: vt hic per eum, cum quo alij trãseũt vt dixi. s. in text. in. j. not. quando sententia est scripta in numero plurali sub nomine omnium: et vnus de iudicibus de mandato aliorum legat: vel etiam notarius sufficit: vt est tex. in. c. cũ ab vno. eodem titul. in. vj. Joannes and. in additio. Specu. in titu.

de fnie prolatio.§.sequit.versi.sed:si iudicis.¶In eadē glo.ibi
2 vel ēt iudicato.†Nota bene ex ista gl.ꝙ paria sunt cōsentire iu-
dicāti vl' ēt iudicato seu snie.ꝛ sic paria sunt ꝯsentire psone faciē
ti actū vl' ꝯsentire actui:tutius tñ est fm Bar. apponere vtrūqꝫ
copulatiue:ꝛ sic consentire iudicanti ꝛ etiam iudicato:ꝛ ita etiā
tenuit Bal.in.c.fi.in.v.col.extra.e.¶Adde,ꝙ in ꝯtrariū facit tex.
in.d.c.cū ab vno.in ver.aliis pñtib⁹ ꝛ mādantibus.qui vult,qḋ
ita demum valeat snia qñ vnus ex pluribus iudicibus tantū pro
nuntiat aliis presentibus si mandato aliorum facit ꝛ vtatur ver
bo pluralis numeri:nos tales iudices:ꝛ si vnus ex plurib⁹ iudi-
cibus ferat sniam:ꝛ vtatur verbo pluralis numeri aliis presenti-
bus ꝛ tacentibus non precedente mandato nō valet snie: et isto
casu presentia ꝛ taciturnitas nō habet vim mādati,sꝫ dic ꝙ ista
gl.procedit qñ alii consentiunt expresse iudicāti vel snie ꝛ incon
tinenti.nā que incontinenti fiunt cēsent inesse.l.lecta.ff.si cer.pe.
in.c.officii.de elec.secus qñ ex internallo interueniret consensus
3 aliorum ꝛ probatur in vlti.q.vbi dicetur.¶†Extra glo.querit
Bar.an si comes vel alius nobilis hñs iurisditionē decedat re
lictis pluribus heredibus an quilibet heredū possit insolidū iu
risditionem exercere ꝛ iudicare ꝛ sic iurisditio ꝛ eius exercitium
sit apud quēlibet heredū insolidū,determinat ꝙ sic:sicut in ser-
uitute que descendit ad quēlibet heredū.l.ii.§.ex his.de verbo.
ob.ꝛ cum Bar.tenent.d.Alle.hic.Jo.de imo.ꝛ.d.Ab.in.c.pru
dentiā.in prin.in.iiii.col.de offi.deleg.sed Guil.de cu.ꝛ Rayne.
in.l.vnica.ꝛ ibi Bal.in.vii.q.ff.de offi.cons.ꝛ Pau.de ca.hic.et
d.Ant.de bu.in.d.ca.prudētiam.tenet verum esse ꝙ iurisditio
sit apud quēlibet insolidū tñ exercitium est apud oēs simul:ꝛ sic
non poterit vnus solus cognoscere,sꝫ debent oēs simul pronun
tiare,aut ponere vnum vicariū loco oīm,ne subditi in plures iu
dices distinguantur.ar.l.prime.in fi.cum.l.seq.ff.de exercito.ꝛ di
cit.d.Pau.de ca.ꝙ istum casum habuit de facto ex partib⁹ Ro
me.ꝛ ista opi.videtur satis rationabilis ꝛ equa.¶Pro ista pte fa
cit sꝫ eos,ꝙ ex quo iurisditio ordiaria habuit originē ab vno:
ideo plures heredes funguntur vice vnius.argu.l.cui fundus.in
fi.ff.de cōdi.ꝛ demon.sed istud fundamētū tollitur per.d.l.ii.§.
ex his.vbi patet ꝙ illa que sunt indiuidua trāseunt insolidū ad
heredes ꝛ sic ad quēlibet insolidū,iurisditio autem est indiuisi-
bilis nec pōt pars iurisditionis diffiniri,sꝫ bal.in.c.fi.in.iiii.co.
extra eo.sed ad hoc rñ.no.Rayne.in illo.§.ex his.qḋ licet ius in
diuiduū sit apud quēlibet heredum tñ exercitium non,allegat
notata per gl.in.§.ex his.in verbo sꝫ nō facit ad hoc tamē rñdet
d.Alex.ꝙ illa glo.loquit in iure indiuiduo nondū constituto sꝫ
constituendo.In iure aūt constituto prout in casu nostro,cōpe-
tit cuilibet exercitiū insolidū:vt patet in.l.loci corpus.§.si fun-
dus.ff.si seruitus vend.¶In.vi.q.cōcludit signanter ꝛ vtiliter
4 Bar.†ꝙ si essent plures delegati cū clausula ꝙ si nō oēs ꝙ duo
vel vn⁹ eoꝝ possit iudicare,vel essent plures ordiarii aut plures
heredes vnius comitis habētis iurisditionē:ꝛ ad eos spectaret
aliquod commodum ex exercitio iurisditionis puta multarū vl'
penarum:tunc vnus non poterit procedere sine altero,nisi quā-
do alii non possent aut non vellent interesse.arg.l.si fundum sub
ꝯditione.§.his verbis.ꝛ ibi etiā Bar.ff.de le.i.ꝛ.l.heredes mei.
§.fi.ꝛ ibidem etiā Bar.ff.ad treb.ꝛ ita singulariter limitat text.
in.c.cum plures.de offi.dele.in.vi.quā limitationē bene signa:
ita etiam limitatillud qḋ Barto.tenuit.§.in precedenti.q.ꝛ cū
Bar.tenēt.Jo.de imo.ꝛ Raph.cu.sed Ang.reprobat,qꝛ ꝛ oliz
ꝛ hodie tā delegati ꝙ ordiarii habebant cōmodū sportularū ex
snia.l.cū clericis.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ.i.§.ne aūt in auf.de iudi.colla.
vi.no.gl.i auf.offerat.in vl.sportulas.C.de li.ꝯte.ergo fm limi-
tationē bar.vn⁹ nō potuisset sine aliis pcedere,ꝛ tñ qꝛ vnusqsqꝫ
hꝫ iurisditionē insolidū qñ erāt ordinarii vl' delegati cū clausula
pdicta,poterat vnus eorū pcedere altero nō requisito,vt est tex.
in.d.c.cū plures.ꝛ in.l.vnica.ff.de offi.cōs.ꝛ istā opi.Ang.¶bar
to.seqt.d.Alex.hic.qui dicit,ꝙ verior videt ista opi. Ang.indi
stincte.certe si ista questio eueniret in fctō esset qstio pro amico.
5 ¶Defendendo Bar.dic fm Jmo.†nō esse verum ꝙ ordinari⁹
debeat habere a partib⁹ sportulas p snia cū debeat esse cōtent⁹
salario publico.vt no Ja.bu.i.d.auf.offerat.nec ob.d.l.cū cleri
cis.qꝛ non loquit de sportulis dandis iudici sꝫ executori,ꝛ licet
delegati debeāt habere sportulas a partibus.§.ne aūt.circa hoc
labor.in auf.de iudi.colla.vi.tñ illas nō pcipiūt ex pena malefi-
ciī sup qua principalr agit.ꝛ Bar.loquit de cōmodo multarū
ꝛ penarū q̄ pueniūt ex ipsis causis super quib⁹ cognoscit.vñ cō
modum sportularum non dꝫ impedire quē posse iudicare: quan
tis gl.ꝛ Bar.aliter sentiāt in.l.de iure.ff.a d municip.ꝛ Bart.in
l.ii.ff.si quis in ius vo.nō ierit.ꝛ istā opi.Jmo.tenētis ꝯtra bar.
sequit expsse ipse.d.Alexā.sibi cōtrarius in.d.l.heredes mei.§.
fi.adhi.eo qꝛ fm eū.commodū sportularum nō venit eque princi
paliter:sed incidēter:ꝛ non ita cōsideraf.ꝛ ita dicit notare bar.
in.d.l.de iure.ff.ad munici.ꝛ in.d.l.ii.ff.si quis in ius vo.non ier..

6 debet enim attendi†illud qḋ principaliter agit ꝛ nō qḋ inciden
ter.l.si quis nec cāꝫ.ꝛ.l.rogasti.in prin.ff.si cer.pe.sꝫ errat.d.alex.
quia imo Bar.in.d.l.de iure.ꝛ i.d.l.ii.vt ēt statim retuli,videt te
nere ꝙ imo cōmodum sportularum attendatur ad impediēdū
iudicem iudicare an sit sua iuris.Raph.cu.hic etiam defendēdo
Bar.rñ.fundamento Ang.ꝙ non attenditur cōmodum sportu
larum,qꝛ est potius remuneratio laboris.d.§.ne aūt circa hoc la
bor.i auf.de iud.ió nō dꝛ commodum nec incōmodū.l.aquilius
regulus.ff.de dona.quicquid dixerit Bar.in.d.l.ii.ꝛ in.d.l.de iu
re.sed Bar.hic ꝯsiderauit bona dātia ꝛ penas ꝛ mulctas q̄ sunt
proprie lucrū contra Bart.ēt tenet Jo.de imo.sibi contrarius
in.d.c.prudētiā.in.iiii.col.circa fi.vbi tenet,ꝙ ēt,si cōmodū mul
ctarū vel penarū ad eos spectet.tñ possit quilibet iurisditionem
exercere,ꝛ vt sit locus preuētioni,nihil allegat,sed solū dicit qḋ
d.l.heredes mei.§.fi.alle.p Bar.modicū facit ad ppositū,quia
ille tex.decidit,ꝙ si testator legat nepotibus suis vel cognatis ꝙ
ex ordine intelligit legare nepotibus si extant ꝛ si non extant co
gnatis,ꝛ sic parū facit:sed caue,qꝛ Jmo.solū pōderauit vltimā
decisionē.§.illius.in qua nō se fundat Bar.sed se fundat in prio
de filiis que bene facit ad propositū.d.c.idem.Jo.de imo.i.d.l.
si fundū sub cōditione.§.his verbis.pōderat glos.fi.ibi in ver.de
bebitur.circa fi.que vult ꝙ ratio illius tex.colligat ex eo qꝛ ex or
dine scripture deprehendit istā fuisse voluntatē testatis:ꝛ sic nō
fundat se ex eo qḋ ibi agat de eo qḋ respicit cōmodū:ꝛ sic nō vi-
detur etiā ille tex.facere pro Bar.ꝛ sic Jmo.conatus est tollere
vtrūqꝫ:licet alleg.p Barto.sꝫ certe tex.in.d.§.his verbis loquit
in legatario ꝛ sic in habēte commodū ex re legata prout allegat
Bar.cuius opi.tāꝙ tutiorē teneas,tu.Adde Bal.idē tenentem
in.c.fi.in.v.col.extra eo.vbi dicit,ꝙ filii heredes vnius comitis
q̄ cognoscūt nō tā iure iurisditiōis ꝙ iure dñii vnius castri non
possunt seorsum cognoscere:nec seorsum pronūtiare:qꝛ comple
xam ꝛ nō separatā habent iurisditionē ꝛ ptātem. Jtē cōmoda ꝛ
incōmoda sunt eorū cōia:allegat Bar.hic.ꝛ sic ista opi.Bar.vi
7 det esse cōior.¶†In.vii.q.querit Bar.an vnus ex plurib⁹ iudi
cibus simul iudicare debētibus possit cōmittere vices suas alte
ri collegē:ꝛ sic animi sui motū.istud pēdet ab eo nūqd possit al-
teri delegare:vñ ordinarii ꝛ delegati a principe:item delegati ad
vniuersitatē causaꝝ sicut possent college delegare:ita animi sui
motū cōmittere:secus in delegatis simplicibus ꝛ arbitris,fm
glo.in.l.si cui.ff.de arbi.vt hic p Bar.cū quo alii trāseūt.ꝛ bal.
8 in.l.cū magistratus.in.j.q.C.qñ puo.non est ne.¶†Ultimo q̄
rit Bar.si sunt tres delegati ꝛ duo ferunt sniam absente tertio
sꝫ citato:ꝛ eā ferāt illo absente ꝛ citato an ille terti⁹ qui nō inter
fuit possit postea ratificare illḋ qḋ illi duo fecerūt:ꝫ tenet ꝙ nō
et est rō,qꝛ cū talis snia fuerit ab initio nulla ex defectu iurisdi-
tionis,nō pōt postea ratificari:vt in reg.l.qḋ ab initio.ff.de reg.
iur.ꝛ ita ēt tꝫ gl.in.l.ii.in glo.ma.circa fi.C.de iure fis.lib.x.ꝛ gl.
in.c.prudētiā.in prin.in verbo teneat circa fi.in pe.q.de offi.de
lega.ꝛ glo.in.c.cū ab vno.in verbo mādantib⁹.de re iudi.in.vi.

1 ☞ Si iudi.ordi.sint plures numero ꝛ ferāt diuersas snias in
cā libertatis,standū est illi snie que est pro libertate.
2 Snia lata pro paupere preualet illi que lata est pro diuite.
3 In testibus discordātibus pari numero,preualet benignior pꝯ
que est in fauorabilibus causis.
4 Quando iudices ordi.sunt ad inuicem discordes in sentētian-
do preualet snia que melior ib⁹ testibus mouetur.
5 Si duo iudices condēnant ꝛ duo absoluunt, preualet sentētia
absolutoria pro reo.
6 Quando est equalitas in numero iudicantium nō est recurren-
dum ad eorū dignitatem sed ad fauorem causarum.
7 Quando sententie plurium iudicū sunt diuerse in summis,sta
tur sententie minoris summe.
8 Expressum facit cessare tacitum.
9 Protestatio impossibilis ꝛ facto contraria non valet.
10 Si plures delegati ferant diuersas sentētias,ambe sunt in pē-
denti ꝛ expectatur confirmatio superioris.
11 Que snia debet preualere,si vnus condēnauit reum ꝛ alius ab-
soluit diffinitiue a contentis in petitione,ꝛ alius solū absoluit
ab instantia cause ꝛ sic ab obseruatione iudicii.

Nter pares. Inter pares sentētias plu
rium iudicū ordinarioꝝ
preualet lata pro libertate,alias stabitur sententie la
te p reo,ꝛ si sunt snie in diuersis summis,stabitur sen
tentie minoris summe.hoc dicit.et sunt due decisiones. secun
1 da ibi.si diuersis summis.¶†Nota primo,ꝙ si iudices ordina
rii sunt pares numero ꝛ ferant diuersas snias in causa libertatis
standum est illi sententie que est pro libertate,et sic in re pari fa
uetur libertati,non attento quis sit actor ꝛ quis reus,qꝛ liber-
tas omnib⁹ rebus fauorabilior est.dicit tex.in.l.libertas. scḋa
ff.de regu.iu.ꝛ fauore libertatis.multa etiam contra cōmunes

regu: statuta sunt dicit tex. in. §. si. isti. de dona. Amplia istu tex. loquete in ca libertatis, vt procedat etia in aliis causis fauorabi lib⁹, vt matrimonii, dotis seu testameti, vt est tex. i cle. si. extra. e. ide in causa legitimationis, ꝛ pupilli, ꝛ vidue, ꝛ ecclie, sm Spe. Jo. an. in tit. de test. §. postq de testib⁹. in versi. sed quid si ɔtra. vbi etia dicut ide esse in quacuq ca seu psona fauorabili p. l. vni ca. C. qn imperator inter pup. ꝛ vid. ꝛ ide no. Jo. an. in. c. an nra. de test. ꝛ. d. Alex. hic. na in fauorabilib⁹ ex idetitate rois licita est extesio. l. illud. cu glo. C. de sacrosan. ec. Bar. in. l. si constante. in prin. in. ix. q. pme partis. ff. so. ma. Ade singu. sm Rapha. cu.
2 hic. † in sna lata p paupere que preualet ei que lata est p diuite. p text. cu glos. in. l. no puto. ff. de iure fisci, vbi qr fiscus est diues. in dubio dz preualere snia lata p paupere cotra fiscu, qd no. Ite amplia qd in istis causis fauorabilib⁹ ide fauor adhibet attesta tionib⁹ ꝛ probationibus qui adhibet rei iudicate. Et io attesta tiones que sunt in fauorabilibus causis data paritate pferuntur aliis ꝛ no eliduntur ab eis. tex. est sing. in. l. lege iulia. petronia. ff. de manumis. que ad hoc reputat no. ꝛ tenedu meti Bal. in. l. cuz magistratus. in vlt. q. C. qn puo. no est necesse. eu etia reputat sin gu. in. c. j. §. ad hoc. in versi. hic finitur. l. deinde cosuetudines re gni incipiut, in vsibus feudoru, Illuz tex. etia no. Bal. in. c. j. de cotra. inter mi. ꝛ dnm. ꝛ illu tex. etia alleg. glos. ij. hic. Cy. ꝛ Bal.
3 in. l. j. C. de vsur. † Ite pillu text. d. Bal. in. c. si. in. iij. col. de re iu. qd in testibus discordantibus pari numero preualet benignior pars que est in fauorabilibus causis, ex quo infert, q testes equi parantur iudicibus ordinariis ꝛ no delegatis. l. duo iudices. §. eo. licet testes no possent sibi inuice testimoniu delegare: qr offi cium testis no disgredit a psona, qd est no. sm eu. ¶ Limita p dicta et istu tex. nisi snia lata pro testo esset euideter iniqua. text. est sing. in. l. si pars. ff. de inoffi. testa. ꝛ licet ille tex. solu loquatur in causa testameti: tn gloss. no. in. l. cu magistratus. ꝛ ibi clarius Ang. C. qn puo. no est neces. extendut illam. l. ad oes causas fa uorabiles. et sequitur. d. Alex. in. l. duo iudices. in. iiij. colu. §. e.
4 † Secudo no. limita istu tex. ꝛ predicta, no procedere quado iu dices ordinarii sunt ad inuice discordes sentetiando eo qr testes producti sunt ɔtrarii. na tuc illius snia preualet qui melioribus testibus mouetur vt. c. lz causam. de pba. na cu hoc sit in testib⁹ vbi: ergo ꝛ in iudicibus qui fundant se in testimoniis, na qua lis est ca talis insurgit effectus: nec tuc attedim⁹ fauore vl odiuz cause: sed institia probationis. qr iustus ꝛ iniustus non sunt pa res. c. suborta. §. iudicib⁹. extra eo. ita no. limitat Bal. in. c. fin. in
5 iiij. col. extra. e. ¶ † Scdo no. q vbi sunt iudices pares numero ꝛ duo ɔdenat ꝛ alij duo absoluut pualet snia absolutoria p reo, ta in ciuili q in criminali, qr est fauorabilior: cu fauorabiliores su mus reis q actoribus, ꝛ sic fauorabiliores sum⁹ ad absoluendu q ad codenandu. l. arrianus. ff. de actio. ꝛ obli. l. fauorabiliores. ff. de reg. iur. et. c. ex literis. de pba. dixi plene in. l. de die. i princ. ff. qui satis. cog. Adde facere tex. in. c. ex literis. ad fi. de pba. vbi illud ide statuitur pro libertate in testibus hincinde paribus: qd hic statuitur in snia. ¶ Tertio no. ex prin. tex. ibi inter pares nu
6 mero, † q qn est equalitas in numero iudicantiu no est recurren dum ad eoru dignitate: sz ad fauore causaru, ꝛ sic primo attedit numerus. scdo fauor cause. de dignitate iudicu nulla fit metio i
7 tex. dixi in. l. si vni. in gl. ij. C. eo. ¶ † Quarto no. ex versi. si. q qn snie pluriu iudicu sunt diuerse i summis, stat sententie minoris summe: eo quia in maiori summa inest minor. l. die proferre. §. si plures. ff. de arb. ꝛ. l. j. §. si stipulati. vbi dixi. ff. de verb. obli. ꝛ sic in minori summa oes tres cocordat, qr plus semp in se continet qd est minus. vt. l. i eo qd pl⁹ est. ff. de reg. iu. i reg. vl⁹. de regu. iu. la. vis pcedit iste tex. qn essent duo vl plures iudices ꝛ oes ɔde narét i diuersis summis si aut essent tres ꝛ vnus condemnat in quinq et alii duo in dece tunc snia in decem preualet qr pluriu, tex. in. c. j. de arb. in. vj. quicquid teneat glo. ꝛ male in. d. l. diem p ferre. §. si plures. ꝛ si dicis pone q vnus codeniet in. xv. alius i. x. cu in maiori summa insit minor. rn. q primo ꝛ ante omnia debz inspici in qua oes tres concordant, vnde in casu isto oes tres co cordant in summa de quinq: ergo illa snia debet preualere. nam ex quo quilibet iudex condemnauit tribus variis summis debet attendi minor summa, qr in illo oes tres concordant, vt hic et i d. l. diem proferre. §. si plures. sed vbi duo coformiter ꝛ expsse co cordarent in maiori summa: puta in. x. ꝛ tertius in minori: tunc bene preualeret snia duoru expresse cocordatium in maiori sum ma. ita procedit tex. in. d. c. i. de arbi. in. vi. ¶ Limita istum tex. ꝛ predicta no procedere qn illi qui ɔdenant in maiori summa no lunt cosentire in minori, ꝛ iste est pulcher ꝛ subtilis passus: vnde si tres iudices vel tres arbitri condenant hoc mo vnus in. xv. ita q non in. x. alter in. x. ita q no in. v. alter in. v. nullius sentetia te net nec tunc habebit locum iste tex. nec tex. in. d. l. die pferre. §. si plures. ita tz Ang. in. d. l. j. §. si stipulanti. ꝛ er gl. in verbo no esse ɔtracta. ꝛ per text. bonum in. l. si ita stipulatus fuero hanc sum

ma. ff. de verb. obli. ꝛ ita dicit expsse sentire Albertu galeoti in margarita sua. in ti. de arbi. ꝛ sic qn actu faciens protestat, ꝛ co sentit in maiori summa: ita tn qd no i minori summa, tuc in ma iori summa no continet minor: ꝛ sequunt Bal. Jmo. Pau. de cast. Ludo. ro. ꝛ do. Alex. hic. ¶ Adde pro ista parte bene face
8 re, † qr expressum facit cessare tacitu. l. cum ex filio. §. filio. ff. de vulg. ꝛ pup. ergo cum in maiori tacite cotineat minor, istud ta citu debet cessare, quia expressu cotrariuz. Ite in proposito, qn iudices ita pronutiant in diuersis summis sine aliqua protesta tioe, io valet snia qr tunc cosentiunt in minori summa, vt predi xi: sed qn iudices protestant contrarium, tunc non consentiunt in minori summa. Rapha. cu. hic in fi. solum refert Ange. in. d. l. j. §. si stipulanti. ꝛ simplr dicit, q illud dictu Ange. non videt sibi multu veru, ꝛ plus non dicit. Adde q contrarium de dire cto, tenet glo. solenis ꝛ ordinaria in. c. j. ad fi. in glo. ii. de arb. in
9 vj. mouet † qr illa protestatio videt impossibilis et cotraria fa cto: ergo nihil operat. c. cum. in. serra. de costi. ꝛ illa vlti. glo. seq tur ꝛ reputat sing. Jo. de imo. hic. in. ij. col. sibi cotrarius. illam glo. etia sequunt Jo. an. Gemi. ꝛ coiter alij ibi. ꝛ declarado roné illi⁹ gl. dic. q impossibile vt q codenauerit in. xv. quin etia in. x. ꝛ ille qui codenauit in. x. quin etia codenauerit in. v. qr de neces sitate maiori summe minor inest: ergo illa protestatio tanq im possibilis no releuat ipsos iudices vel arbitros protestates, va lebit ergo snia in quinq in qua oes ɔueniut, vt hic ꝛ in. d. l. diez pferre. §. si plures. no aut vitiabunt oes tres snie tanq varie. et diuerse. iuxta. c. j. de arbi. in. vj. ꝛ. l. ite si vnus. §. pncipaliter. ꝛ. l. seq. ff. de arbi. qr semp dz fieri interpretatio vt actus valeat ꝛ no pereat. l. quoties. cu vulg. ff. de verb. obag. ꝛ. l. semp in obscuris j. de reg. iur. ꝛ abbate sane. de re iud. i. vj. sz istud fundametu glo. in. d. c. j. ɔfundit p tex. i. d. l. si ita stipulat⁹ fuero hac summa. ff. de verb. ob. tu aut pro cocordatia istaru gl. potes dicere, q glo. in. d. c. j. in fi. loquit in terminis in quibus ptestatio videbatur tedere quasi cotra dispositioem illius capituli primi. ideo noua let: sed gl. in. d. §. si stipulati. loquit in contractibus depedetib⁹ a mera volutate ɔtentiu. et ita proprie loquit in. d. l. si ita stipu
10 latus fuero hac summa. ¶ † Jn glo. j. ab. ite hoc ius locu hz in ordinariis. na in plurib⁹ delegatis feretib⁹ diuersas sententias ambe sunt in pedeti, ꝛ expectat cofirmatio superioris qui vnaz earu cofirmet. d. l. duo iudices. §. eo. ro diuersitatis est sm bart. qr ordinarij hnt iurisditione suo pprio iure. l. more. ꝛ. l. ꝛ qr. ff. de iuris. om. iu. io ibi no expectat alia cofirmatio superioris, sz seruam⁹ ista lege. delegati aut no hnt ppriam iurisdi. sed fun gunt vice delegatis. l. j. §. qui mandata. ꝛ. l. et si ptor. ff. de offi. eius cui man. vn ibi expectat cofirmatio superioris ꝛ sic delega tis. et ista ronem Bar. plenius declarauit: ꝛ alias duas addidi in. d. l. duo iudices. ꝛ ibi etia posui quid in arbitris copromissa riis: et qd in arbitratoribus. ibide etiam plene examinaui quid in arbitris iuris ferentibus diuersas sententias: an equiparent ordinariis an delegatis: ibi videas. ¶ Extra glo. querit Bart. de questione qua dicit vidisse de facto: pone tres iudices ordi
11 narij vel arbitri: in snia omnino discordat: † vnus codemnauit reum, alius absoluit eu diffinitiue a contentis in petitione: ali⁹ vero absoluit solu ab instatia cause: ꝛ sic ab obseruatione iudi cij: cuius sententia preualebit: ɔcludit q snia vltima que soluz ab instantia cause absoluit: quia in hoc omnes tres cocordant. nam prim⁹ qui codenat absoluit ab instatia cause salte effectua liter, cu instatia finiat eo modo, secud⁹ qui absoluit a toto ab soluit etia ab instantia iudicij, aut salte duo vltimi in hoc con cordat: ergo preferri debet: vt hic. Jte primus ꝛ vltimus in hoc cocor. vt no absoluat a peti. ꝛ sic sententia medij non potvalere ita residet Bar. alij nihil tangut: ꝛ sic videt tacite trasire cum Bar. Solus Raph. cu. tenet de directo hic cotra Bar. q imo snia medij valeat: et sic snia absolutoria a toto: qr illa est fauora bilior ꝛ magis facit p reo: p istu tex. ex quo in pncipali ca sunt oes discordes lz ɔnter i vno cocordet p ista pte vltra eu facit: qr ille q pnuntiat diffinitiue in ca siue condenando siue absoluen do imponit fine cotrouersie et liti. l. j. §. eo. io ex tali snia causat exceptio litis finite. l. j. cu gl. ff. de inreiu. ꝛ sic nihil controuersie in meritis cause vult relinquere: sed ille q absoluit solu ab insta tia cause vult relinquere cotrouersia aliis: vt d nouo possint par tes litigare si volut et inchare noua instantiam: ergo pma ꝛ se cuda sunt oino ɔrie tertie: ergo no oes i tertia cosentiut vt dicit Bar. atteto qd pncipaliter agut sniare: lz in quadam consequé tiam etia velint esse liberatu ab obseruantia sententie ꝛ instan tie: sed attendi dz illud qd principaliter agitur. l. si quis nec cau sam. et. l. rogasti. in prin. ff. si cer. pe.

1 Plures delega. no habet iurisditionem insolidu nisi sint dati cum clausula quod si non omnes.

2 Licet regula sit, qd illd qd pot fieri aliquo cotradicete et inuito possit fieri ipso absente, fallit tn in pluribus iudicib⁹ ꝛ arbitris

quorum duo

quorum duo possunt iudicare tertio presente et cõtradicẽte, sed
non ipso absente.
3 Uno ex pluribus delegatis mortuo, potest superior dare alium
in locum demortui.
4 An lex nostra sit correcta per ius canonicum.
5 Jus canonicum potest supplere ius ciuile ex equitate nedũ per
suadente sed etiam cogente.
6 Si tres iudices fuerint presentes in examinatione formãde sen
tentie, et sup hoc inuicẽ fuerunt allegationes, et vnus discordãs
ab aliis nõ põt illos trahere ad suaz sniam, et propterea discessit,
an duo concordes poterunt ferre sniam alio absente.
7 Si sint plures iudices, et vnus se absentet et cõmittat aliis vt pro
certo modo iudicent non valebit snia lata ipso absente.

Uo ex tribus. Nõ valet snia duorum ter
tio absente, sz valeat eo
presente et cõtradicẽte. h. d. et iste tex. de plano pcedit
in pluribus delegatis. ratio est duplex. prima defectu
forme mãdati: quia princeps delegãdo simplr tribus iudicibus,
videt mãdare q oẽs tres simul iudicent, vt hic. et l. si in tres. et l.
sicuti. ff. de arb. † Scõa ratio fundamẽtalior est, quia plures de
1 legati nõ hñt iurisditionem insolidũ, nisi essent dati cum clausu
la q si nõ oẽs, sz habẽt simul et complexiue. c. prudẽtiã. in princ.
de officio dele. et l. si vni. et ibi Barto. in. iiii. q. s. e. ergo duo sine
tertio pnũtiare nõ possunt. et sic habes, si sunt tres delegati sim
pliciter, potest vnus se absentare et impedire ne snia alior duorũ
valeat: vnde in practica, si tu videas cõcordare duo ptra te: fac q
alter se absentet: et alii non poterunt pronuntiare absente tertio
vt hic: erit tñ in hoc remedium, qd adeat superior qui illum com
pellat: vt. §. i. in aut. vt iud. nõ expe. sac. ius. colla. ix. gl. in. l. si vni.
s. e. Itẽ iste terti9 se absentãs sine cã tenebit parti ad interesse fz
Rapha. cu. contra. ¶ Amplia notabiliter istũ tex. duobus mo
dis. Primo, vt pcedat etiã si duo delegati presentes facerent ci
tare tertiũ absentẽ vt veniret: et ille sine iusta cã recusaret venire
adhuc absente illo tertio quis citato non possent duo presentes
procedere et diffinire, prout est clare de mẽte Bar. hic in penu. q.
Scõo notabiliter amplia istũ tex. vt procedat etiã si oẽs tres iu
dices fuerunt presentes in examinatione snie formande: et fece
runt ad inuicem allegatione, et vnus ab aliis discrepauit, adhuc
non valeat snia duor presentiũ qui concordarẽt absente illo ter
tio qui discrepauit. ita nota. tenet Bar. hic i vlt. q. ¶ Scõo mõ
potest intelligi iste tex. in pluribus ordinariis qui ceperũt simul
de causa cognoscere: vt hic in glo. i. quia ex quo cõmunicauerũt
inuicem exercitium iurisditionis: est idẽ qd in delegatis. fm gl.
magistralem in. d. l. si vni. in glo. magna. in. iiii. parte. vbi fuit di
ctum. s. e. ¶ † Scõo no. ex hoc tex. q licet regula sit, qd illud qd
2 potest fieri aliquo pdicente et inuito, possit etiã fieri ipso absen
te vt. l. iiii. §. illud videamus. ff. de fideicõ. lib. et l. qui põt. ff. de re
gu. iur. tñ glo. in. d. l. qui põt. dicit qd istud fallit in pluribus ar
bitris quor duo possunt iudicare tertio presente et contradicen
te sed nõ eo absente: vt hic: vt dixi ex defectu forme mãdati, quia
princeps delegando causam tribus iudicibus videtur mandare
vt oẽs tres iudices iudicent. Itẽ q aliuspotuisset trahere alios
in sniam suam si fuisset presens: vt. l. si in tres. et l. sicuti. ff. de arb.
¶ In gl. fi. ibi vel mortuo: dicit Bar. † q vno ex plurib9 delega
3 tis mortuo: superior potest dare alium in locum demortui per. l.
placuit. C. de ped. iudi. alle. in glo. et cum Bart. simpliciter tenẽt
Jo. de imo. et Raph. cu. hic. et in hoc Bar. facit differentiã inter
plures delegatos et plures arbitros, quia i plurib9 arbitris vno
eorum mortuo statim finitur compromissum. l. pedius. et l. non
distinguem9. §. cõpromisso. ff. de arb. sed Pau. de ca. in. l. si vni.
in. i. col. s. eo. dicit se mirari de Bar. q nõ meminit de tex. in ca.
vno delegatorũ. de offi. dele. vbi est casus planus in contrariuz:
qd vno delegatorũ mortuo: aliorũ iurisditio et officium expirat,
et sic nõ sufficit dare aliũ loco mortui: ad hoc vt alii vna cum illo
possint cognoscere: et cũ Pau. de ca. cõtra Bar. similr transit. d.
Alex. et tenendo cõtra Bar. vltra eos põt rñderi ad. l. placuit. C.
de ped. iud. alleg. per glo. et Bar. quia non loquitur in terminis
nostris, qñ causa erat delegata tribus simplr: et vnus eor est mor
tuus: quia tũc est planũ et expeditũ q iurisditio aliorũ statim ex
pirat vt est tex. in. d. c. vno delegator: sz loqt simplr qñ delegati
moriunt vl se absentãt: q superior debeat aliũ dare. Itẽ linquan
tum Bar. facit dñiam inter plures delegatos. et plures arbitros
male dicit, quia imo equiparant, q sicut vno delegatorũ ita vno
arbitrorũ mortuo, extinguitur eorũ potestas. tex. est eos equipa
rans in. d. c. vno delegatorũ: sicut in pluribus delegatis vno ab
sente nõ valet snia lata per duos presentes: vt hic ita in plurib9
arbitris. d. l. itẽ si vnus. §. principaliter. et l. si in tres. et l. sicuti. ff.
de arbi. et ad hanc differentiam inter plures arbitros quaz facit
Bar. et male, nõ aduertunt scribẽtes: presertim Pau. de ca. et d.
Alex. et ad pmuz in quo Pau. de ca. et d. Alex. ita grauiter taxãt
Bar. q dixerit contra casum. d. c. vno delegatorũ. in hoc saluo
bñ Bar. q lz vno delegator mortuo statiz expirat iurisditio vt
dicit tex. in. d. c. vno delegator. tñ supior põt aliũ loco mortui
subrogare q vna cũ aliis duob9 supstitib9 cognoscat: et erit no
ua cõmissio et noua delegatio pncipis. et ita pprie loquit Bar.
nec adhoc ptradicit tex. in. d. c. vno delegator. quin vno ex plu
ribus delegatis mortuo possit supior in locũ mortui aliũ sub
rogare et facere nouã delegatiõem. et hoc etiã fuit de mẽte Pau.
de ca. in. d. l. si vni. in. i. col. nec est verũ q Bar. dicat q vno de
legator mortuo potestas alior stet in suspenso prout eũ referũt
velle Pau. de ca. et do. Alex. q hoc esset cõtra tex. in. d. c. vno
delegator. sed bñ dicit Bar. q vno delegatorũ mortuo est su
perior qui aliũ dabit. si aũt vnus ex pluribus delegatis sit impe
ditus, in isto impedimento si impedimentum pbeat ad modi
cũ tps dz expectare: als superior dz de alio puidere vt est tex. in
l. pe. §. fi. et ibi Bar. ad hoc no. ff. de vac. mu. bar. et alii. facit. l. si lõ
gius. in pn. ff. de iudi. ¶ Tertio ãplia ẽt si vn9 cõmitteret aliis
qd certo mõ iudicarẽt: adhuc nõ valeret snia, illo tertio absente
4 fm bar. hic in fi. qd no. ¶ † Extra gl. qrit bar. nunquid iste tex.
et similes sint hodie in aliquo per ius canonicũ immutati, con
cludit q in iudicib9 delegatis nihil est immutatũ: sed in pluri
bus arbitris bene ius ciuile est immutatũ p ius canonicũ. nam
maior pars arbitror põt pcedere ad sniam tertio absente sz re
quisito et legitime citato absq iusta causa recusante venire, quia
tunc habetur pro pñte et eius absentia per dei presentiã supplet
ita est tex. expssus in. c. fi. de arbi. in. vi. et cũ ille tex. discordet a iu
re ciuili. s. a. l. itẽ si vnus. §. pncipaliter. et l. si in tres. ff. d arbi. ser
uaret solũ in foro canonico et in terris subiectis ecclesie: nõ aũt
in terris imperii nec in foro ciuili, cũ non tractetur de materia
peccati. et ita tz gl. ord. in. d. c. fi. in ver. ciuilis. quã Gemi. et alii,
ibi sequunt et bar. et alii hic. Jo. de imo. in psi. cxx. q incipit in
casu pmisso añ oia ẽ vidẽdũ. in. i. col. et ista est cõis opi. quis istõ
vltimũ reprobet sol9 bal. de quo scribẽtes nõ faciunt mentionẽ
5 in. c. fi. in. v. col. extra eo. vbi dicit, † q ius canonicũ potest sup
lere ius ciuile ex equitate nedũ persuadẽte sed etiam cogẽte. ex
istis habes no. ampliationẽ ad istũ tex. q duo ex tribus delega
tis nõ possunt pcedere absente tertio vt dicit hic lra ẽt in fortio
ribus terminis quãdo tertius fuisset legitime citatus: et sine iu
sta cã recusasset venire, ex quo istud est solũ immutatũ in arb. q
dic pcedere solũ in arbitris cõpromissoriis spõte electis in par
tibus: secus in arbitris iuris vel ex necessitate electis: in quibus
iura ciuilia remanẽt incorrecta, de eis ille tex. in. d. c. fi. nõ loqui
tur fm Inno. in. d. c. vno delegator. de offi. dele. quẽ simplr seq
tur. d. Ale. hic. et hoc cõfirmo esse verũ siue teneamus q arbitri iu
ris equiparent ordinariis siue delegatis, vt dixi in. l. duo iudi
ces. s. eo. cũ tex. in. d. c. fi. nõ loquit neq in ordinariis neq in de
6 legatis sz in meris arbitris cõpromissoriis vt predixi. ¶ † Ul
timo qrit bar. si oẽs tres iudices fuerũt pñtes in examinatione
formãde snie: et sup hoc inuicẽ fuerũt allegatiões, et vnus discor
dãs ab aliis nõ potuit alios trahere in suam sniam, et propterea
discessit, an alii duo pñtes et cõcordes poterũt ferre sniaz illo ter
tio absente, cõcludit q nõ lz referat Inno. tenuisse ptrariũ, i. c.
raynaldus. de testa. eo q lz cesset vna rõ, q ille terti9 nõ verisi
militer traheret alios i suã sniam, nõ tñ cessat alia rõ, q oẽs iu
dices debẽt esse psentes: et simul iudicare, vt tex. hic in vbo quip
pe. et i. l. tũc aũt. s. e. itẽ vltra bar. q plures delegati vident ha
bere in mãdatis a supiore qd oẽs simul pnuntiẽt, et ille tertius
ppter sui absentiã nõ põt videri pnũtiasse, vt est bonũ arg. i. l.
qui decẽ. §. idẽ rñsum. in fi. ff. de sol. et cũ bar. tenẽt Jo. de Imo.
et alii. et bal. in. d. l. itẽ si vn9. §. fi. addo, q idẽ vbiq tenet. d. ab.
in. c. cãm matrimonii. in vlti. co. de offi. dele. et in. c. i. per gl. ibi
de arb. et in. d. c. Raynal. in. ii. no. et in cõsi. lxxvii. ii. volu. qd in
cipit in. q. q ad psens vertit inter Jaco. in. iii. dub. vbi dicit, q
opi. bar. cõtra Inno. est de iure verior. et ita habes scdam not.
ampliatiõem ad istũ tex. vt procedat etiã si oẽs tres fuerunt pre
sentes in examinatiõe snie ferẽde, et inuicẽ allegationes fecerũt
adhuc duo presentes absente tertio iudicare nõ pñt. addit bar.
7 hic in fi. tertiã ampliatiõem † et si vnus cõmitteret aliis vt pro
certo modo iudicarẽt, adhuc nõ valeret snia lata ipso absente
per. d. l. ita si vnus. §. fi. cũ ita notatis que valde nota.

1 ☞ Salaria que de pub. recipiunt a doctoribus vel militibus
licet sint phibita sequestrari, tñ in subsidium deficiẽtibus aliis
bonis possunt capi in causam iudicati.
2 Fructus prebende seu beneficii possunt capi pro debito clerici,
reseruato clerico vnde viuere possit.
3 Bona feudalia non possunt capi causam iudicati, nisi in subsi
dium,
4 Bona prohibita alienari pro soluẽdis debitis, possunt aliena
ri in subsidium.
5 Qualiter intelligatur verbum in subsidium.

Commodis. Premia publica pñt capi i cām iudicati in subsidiū, aliīs bonis nō existētib⁹. hoc dicit tex. cū glo.
1 † ⁊ sic salaria q̄ de publico pcipiūt vł a militib⁹ vł a doctorib⁹ legētib⁹: lz sint phibita sequstrari: auẗ. sed iā cautū. ⁊ ibi Bal. C. depositi. tamē i subsidiū quādo nō extarēt alia bona possunt capi in causam iudicati, vt hic iuncta. l. stipendia vbi gl. ⁊ doc. C. de execu. rei iudi. † similiter fructus ⁊ reditus prebēde vel beneficiū possunt capi p̄ pro debito clerici cōdēnati ex suo facto, saltez in subsidiū nō existētibus aliīs bonis. vt est tex. in. c. peruenit. in verbo de redditibus eoꝝ. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. de fideius. gl. ⁊ doc. in. d. l. stipēdia vbi Bar. ⁊ aliī. Spe. in tit. de executione sniē. in. §. sequiẗ. prope fi. ⁊ Spe. in tit. de primo ⁊ secundo decre. §. restat. in versi. quid si reus nō habet nisi reddit⁹. adde do. Abb. ⁊ alios in. c. olim. ij. ⁊ iij. col. de resti. spo. ⁊ in. c. reprehēsibilis. in vlti. col. de appel. Bal. in. c. cōtingit. in. xiij. col. de do. ⁊ cōtu. vbi limitat hoc esse verum: dūmodo reseruetur clerico vñ viuere possit, alias non posset ecclesie deseruire. arg. capituli. si propter tua debita. de rescr. in. vi. ⁊ ibi etiā Gemi. in. i. not. ad hoc no. glo. ⁊ doc. in. l. miles. in prin. vbi dixi. s. e. ⁊ hoc qñ est debitum clerici, si aūt esset debitum ecclesie vel debitū cōtractuz nomine ecclesie taliter q̄ ipsa ecclesia teneẗ, iuxta auten. hoc ius porrectū. cū ibi no. C. de sacrosan. eccle. ⁊. c. q̄ quibus d. i. de fideius. tūc possunt capi bona ecclesie ⁊ fructus ⁊ reddit⁹ p̄dicte eccl. vt no. Bar. in. l. a diuo pio. §. exequunẗ. vbi dixi. s. eo. sed nō bona propria ipsius clerici, fm Jmo. hic, nec redditus operarū clerici qui sunt sui, fm bal. in. d. c. cōtingit in. xiij. col.
3 † similiter bona feudalia nō pñt capi in causa iudicati nec pro soluēdis debitis vasalli nisi in subsidium deficientibus bonis aliīs vasalli, fm Bar. ⁊ alios in. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infe. vbi Bar. ad hoc allegat. d. l. stipēdia. ⁊ Raph. cu. hic. ⁊ tūc debēt capi fruct⁹ feudi p executiōe iudicati. fz Ang. i. l. p herede. §. si qd tamen per gl. magnā ibi ad fi. ff. de acqui. here. Jo. de Jmo. in. d.
4 §. si de vectigalibus in. iiij. col. do. Alex. hic. † similiter bona phibita alienari que alienari possunt p soluēdis debitis, l. peto. §. prediū. ⁊. l. vnū ex familia. §. q̄ si talia. ff. de le. ij. ⁊. l. pater filiū. in prin. ff. de leg. iij. intelligiẗ quādo alienatio pp̄ter debita fieret in subsidiū aliīs bonis deficiētibus fm Rap. cu. in. d. l. peto. §. prediū. facit bonus tex. in. d. l. pater. filiū in prin. cum ibi no. p Bar. similiter in re donata ecclesie ⁊ phibita alienari, lz superueniat causa necessaria alienādi, tamen si pōt subueniri per alienationez alterius rei, stabit firma prohibitio, fm Jo. an. in. c. verū. de cōdi. appo. quem refert ⁊ sequitur Fre. in cōsi. xxv. qd incipit.
5 diligēter ⁊ mature. † item intellige in subsidiū quādo in aliīs bonis nullo modo pōt fieri executio aut saltem cū magna difficultate puta propter longā absentiā vel magnā distantiam aliaruz rerum. Bal. in. l. si. ff. si cer. pe. ⁊ q̄ not. Bar. in. l. ij. ff. de appellaci. ⁊ Rapha. cuma. hic.

1 ¶ Exceptio vt quis teneaẗ deducto ne egeat est personalis.
2 Jsta exceptio est psonalis tam ex parte opponentis quē contra quem opponitur. ⁊ nu. 6.
3 Donator si cōueniaẗ a donatario habet cōtra eum exceptionez ne exigatur vltra q̄ facere possit, tamen si delegatur alteri etiaz ex causa lucratiua non habet contra eum istam exceptionem.
4 Maritus in dote diciẗ habere causam onerosam propter onera matrimonij.
5 Quod lucratur maritus ex pacto vel statuto de dote dicitur habere titulo oneroso.
7 Dictio maxime implicat.
8 Promissio in dubio debet intelligi facta prout fieri consueuit.
9 Exceptio doli generalis cōcurrit cum alia qualibet exceptione.

Nesennius. Exceptio mere personalis obstans delegāti nō obstat ei cui facta est delegatio etiaz ex cā lucratiua. h. d. vsq; ad
1 §. fundū. vł sic ⁊ melius cōplectēdo totū tex. † Exceptio vt qs teneaẗ vltra q̄ facere possit deducto ne egeat est mere psonalis, ⁊ ideo soli donatario obiiciẗ ⁊ nō alteri pretēdēdi causam ab eo onerosaz vel etiā lucratiuam, nec ea vtitur donatoris heres, nec etiā fideiussor. h. d. tot⁹ tex. diuidiẗ i quatuor ptes pn̄ci. Jn prima formaẗ triplex questio: quādo donator alteri delegat⁹ p donatariū nō habeat exceptionē cōtra illū cui fuit delegatus ne exigaẗ vltra q̄ facere possit deducto ne egeat. q̄ haberet si nō esset facta delegatio ⁊ cōueniret ab ipso dōatario. Prima questio est, quādo delegatio fuit facta creditori ⁊ sic ex causa onerosa. Scd̄a questio est quādo fuit facta ex causa mere lucratiua. Tertia questio, qñ delegatio fit ex cā onerosa respectu ei⁹ cui fit sed ex cā lucratiua respectu eius cuius contemplatione fit, vt qñ volens donari mulieri pro dote promittit eius marito qui p̄tendit in dote causam onerosam propter onera matrimonij vt dicam in. fi. no. Jn secūda parte, respō prime. q. Jn tertia, tertie questioni anteq̄ respōdeat scd̄e, eo q: illa tertia est similis p̄me vt dicit lra. q: sicut in pria habebo cām onerosaz ita in tertia respectu mariti: q: vt dixi maritus in dote p̄tendit causam onerosam. Jn quarta ⁊ vltima respōdet. ij. q. qñ ille cui facta est delegatio pretendit cām mere lucratiua: nā vt est simplex donatarius: ⁊ rñsionē pbat per duplex simile ⁊ etiā rōnē assignat. scd̄a ibi, rñde nulla. tertia ibi. cui similis est marit⁹. quarta ⁊ vltima est ibi, ⁊ sicut heres donatoris. vñ licet glo. dicat q̄ iurisconsultus respōdeat prime ⁊ tertie. q. sed nō scd̄e: male dicit glo. q: argueret iurisc̄. de diminutiōe in. §. quib⁹. in. i. cōstitutiōe codicis. esset eñ diminut⁹ si omitteret rñdere. ij. q. q̄ est magis dubitabilis q̄ sint alie due: cū in illa. ij. q. ⁊ pm⁹ ⁊ scd̄s ambo eēnt donatarij: ⁊ donatarius nō pōt exigere vltra q̄ donator facere possit: vñ dedic q̄ imo rñdet oib⁹ trib⁹ qōnibus. ⁊ lz vnicuiq; qōni separatim nō rñdeat: tñ illud idē in oib⁹ trib⁹ rñdet, q̄ in nulla ex his trib⁹ qōnibus donator possit vti ista exceptiōe ne exigat vltra q̄ facere possit. Jtē aduerte q̄ tex. in quarta pte decisione. ij. q. adducit duo similia, q̄ si videẗ bñ esse ad ppositū. ij. q. qñ pcedūt in habētibus causam ab ipso donatore: vt eius heredes ⁊ eius fideiussor. nā heres donatoris ⁊ itē fideiussor cōueniunẗ a donatario agēte ex cā donatiōis. ⁊ sic ex cā lucratiua: ⁊ tñ nō habent beneficiū de quo hic. s. q. ij. hic formata in tex. loquiẗ in habentib⁹ causam a donatario ⁊ sic in diuersis terminis. vñ ex separatis nō fit bona illat⁹. l. papi. ex ult. ff. de mino. ⁊. l. si. cū vulg. ff. de
2 calū. † dic q̄ ista exceptiōe quis conueniaẗ vltra q̄ facere possit nō solū est psonalis ex pte opponētis ⁊ sic donātis: nō nō cōpetit eius heredi ⁊ eius fideiussori vt hic. ⁊. l. si cū pcuratore. in fi. ⁊. l. seq. s. e. sz etiā est psonalis ex parte eius cōtra quem oppōiẗ ⁊ sic ex parte donatarij, vñ nō pōt opponi cōtra habētes causaz ab ipso donatario etiā lucratiue. ⁊ istud est qd voluit adducere
3 iste tex. in vlt. parte. ¶ † No. p̄mo ex isto tex. q̄ lz donator si cōueniaẗ a donatario habeat cōtra eū exceptionē ne exigaẗ vltra q̄ facere possit deducto ne egeat. l. inter eos. s. e. tñ si delegatur alteri etiā ex cā lucratiua nō hz cōtra eū istā exceptionē, ⁊ sic vr̄ qd sit in ptāte donatarij priuare donatorē ista exceptione ⁊ isto bñficio, ⁊ facere q̄ donator ex sua liberalitate inopsfactus periclitet cōtra. l. ne liberalitate. s. e. rōnē vr̄ assignare iste tex. ed fin. ibi cui nō donauit. ⁊ tex. in. l. q id qd. §. fin. ff. de donatio. ibi: q: nihil pm⁹ scd̄o a quo cōueniẗ donauit lz sit ei delegat⁹ ex cā donatiōis. l. in edib⁹. §. pe. ff. de dona. Jtē ista exceptio que obstat delegāti est mere personalis ideo nō egrediẗ psonā. l. q: tale. ff. so. ma. ⁊ sic nō obstat ei cui facta est delegatio etiā ex cā lucratiua. vt hic. ⁊. l. doli mali. ff. de nouatio. vbi est de hoc tex. q̄ p̄fior q̄ sit in iure, fm Bar. ⁊ alios ibi. ⁊. l. apud celsum. §. itē qritur. ff. de excep. doli. de qua materia late ponit Bar. in. d. l. doli mali. ⁊ in. d. l. apud celsum cū legitimū gl. Jo. and. ⁊ alii in. c. j. de iur. patro. in nouella. Spe. in ti. de cessi. acti. §. j. in ver. illud. Bal. l. ij. §. si filius. ff. qd quisq; iuris. ⁊ in. l. p diuersas. C. māda. late Sali. in. l. si donatur⁹. §. j. ff. de cōdi. ob cām. in tractatu bānitorū, in. j. pte scd̄i tpis. j. q. lxxiij. ¶ † Scd̄o no. ex tex. ibi. cui filius 4
est maritus, qd maritus in dote dr̄ hr̄e cām onerosaz pp̄ter onera mr̄imonij sicut ⁊ creditor: ⁊ iō ei equiparaẗ in hoc text. facit tex. in. l. si. §. si a socero. ad fi. in x̄bo nō magis q̄ in creditorem vbi Bar. ad hoc no. ff. que in frau. cre. ⁊ tex. in. l. j. in prin. ff. pro dote. vbi maritus ⁊ emptor equiparanẗ. ⁊ ibi Bar. in scd̄o no. ad hoc no. ⁊ tex. bonus. in. l. ex promissione. ff. de actio. ⁊ oblig. alleg. in glo. vbi dicit tex. q̄ cā dotis nō videẗ esse lucratiua sed marit⁹ quodāmodo creditor aut emptor intelligiẗ. ⁊ ille est melior tex. de iure. idē no. Bar. in. l. pro onerib⁹. p illū tex. C. d iur. do, Bar. in. l. meuia. §. j. ff. solu. ma. amplia istud pcedere ēt in dote putatiua nō solūt est gl. in. l. procul⁹. in gl. fi. ff. d iure do.
5 ¶ † Scd̄o no. amplia, q̄ etiā illud qd lucraẗ marit⁹ de dote ex pacto vel ex statuto, dr̄ hr̄e titulo onerosō. vt est glo. valde singuā bñ signa in. l. si donaturus. §. j. in verbo nō pōt in pn̄. ⁊ ibi Bal. ⁊ moder. ad hoc no. ff. de cōdi. ob cām. cū multis concor. quas ibi dedi, ⁊ ibi ēt examinaui an illa gl. sit vera vel ne, ad illa
6 dicta te remitto. ¶ † Tertio diligēter no. in x̄si. fi. q̄ ista exceptiōe qs teneaẗ vltra q̄ facere possit. sicut est psonalis ex parte eius cui cōpetit ⁊ sic actiue ⁊ iō nō trāsit ad eius heredē nec ad eius fideiussorē, vt hic. ⁊. l. si cū pcuratore cuz duab⁹ legib⁹ seq. s. e. q̄uis heres cēseaẗ eadē psona cū defuncto: vt in auẗ. de iure iur. a mori psti. in pn̄. colla. j. ⁊ in. l. heredē. ff. de reg. iur. ita ēt est psonalis ex pte ei⁹ ɔtra quē cōpetit ⁊ sic passiue: ⁊ iō lz cōpetat ɔtra donatariū tñ nō cōpetit ɔtra hñtem ab eo cām siue onerosam siue lucratiuā vt hoc tex. valde no. Ad hoc limita istū text. vt pcedat i tali delegatiōe mutaẗ obligatio ⁊ actio ⁊ ei⁹ qualitas vt hic. nā alia est obligatio ex q̄ nūc cōueniẗ dōator a marito q̄ sit illa ex q̄ tenebaẗ dōatario ⁊ est alteri⁹ q̄litatis. sec⁹ qñ non mutaẗ obligatio nec actio nec ei⁹ q̄litas respectu rei pueti, lz psona actoris muteẗ. vt est tex. i. l. si post diuortiū. ⁊ i. l. si marit⁹. ff. sol. ma.

ff.sol.ma.vbi maritus ⁊ socer habēt actiue exceptionē ne exigā̄t vltra ꝙ facere possint,⁊ istā exceptionē hn̄t,nō solū exigant ab vxore sed etiā ea mortua si exigāt ab herede mulieris vel a fisco cui dos ob delictū mulieris fuit cōfiscata.⁊nota bene istā limitationē q̄ est fundamētalis ⁊ necessaria. ¶ Capio glo.in verbo similis,ꝙ diuide i tres ptes pn̄. In pma assignat rationē ad tex. in.ij.fortiter oppo.ad tex.⁊ solu.⁊ dicit Jo.de Jmo.qḋ ille tex. in cōtrariū adductus fortiter obstat,et vere est 2rium difficile. In.iij.opp.⁊ notabiliter soluit,scḋa ibi,sꝫ cōtra.s.de iur.do.iij. et vlt.est ibi. Jtē.s.s.sol.mat. ¶ Jn ea gl.ibi sol.iā sol.ma. Ista solu.gl.cōfundit̄ p istū tex.ibi maxime si cōstante matrimonio.
7 † nā dictio maxime,implicat idē sol.mat.vt ex gl.in.l.illō ad fin. ff.ad.l.aq.⁊.l.ꝙ si minor.§.restitutio.ff.de mino.⁊ in.c.ad abolēdā.de filiis pſb̄r/alio mō respō. Alb.de ro.⁊ Ang.hic,ꝙ vbi maritus cui facta est delegatio donationis vxoris agit cōtra ipsū donatorē delegatū principaliter ad sui 9modum tantum,⁊ tūc agit insolidū:nec vlla repellit̄ exceptione sicut nec quis ali⁹ creditor ex causa onerosa:siue agat constāte matrimonio:siue eo soluto quādo dos est apud eū remāsura ex pacto de lucrando eā, ita procedit iste tex.in verbo maxime:sꝫ quādo pncipaliter ageret ad cōmodū vxoris puta sol.mat.quādo dos est reuersura ad mulierem,⁊ tūc sibi obstabit exceptio ꝙ nō possit agere nisi quatenus donator facere possit sicut obstaret mulieri agēti:sic intelligit̄.d.l.si extraneus.allegata in oppositū/ista solutio cōfunditur p vtrūqꝫ text.⁊ sic non videt̄ esse bona nec ad istū tex.nec ad 2trarium.pmo confundit̄ per istum tex.in implicatiua maxime si 2stāte matrimonio,que implicat idē esse si sol.ma.nā dicere ꝙ hic sol.ma.marit⁹ agebat ad suū commodū tātum:eo q̄ fecerat pactum de lucrādo dotē.est diuinare ⁊ restringere tex.istud est facti.l.9silio.in fi.ff.de cur.furio.sed facta nō p̄sumūt̄ nisi pbentur.l.in bello.§.facte.ff.de captiui.scḋo cōfundit̄ p.l.cōtrariam generaliter volentem,ꝙ etiā si marit⁹ egisset 2stāte matrimonio sibi obesti potuisset ista exceptio:⁊ restringere illū tex.solū ad casum qn̄ sol.ma.ageret maritus violat illū tex.tertio mō rn̄.Jac. de are.quē sequunt̄ Jo.de imo.Raph.cu.⁊.d.Pe.de be.hic,ꝙ ibi extrane⁹ promisit dotē magis contēplatione viri ꝙ mulieris.l. titio centū.§.titio genero.ff.de cōdi.⁊ de.vn̄ q̄ exercuit liberalitatē respectu mariti,ideo ipsi marito obstaret exceptio etiā si cōstāte matrimonio ageret̄/sꝫ nec ista sol.caret diuinatiōe ⁊ restrictione ad illū tex.Quis ista sol.i se posset stare/9siderabā quarto modo posse rn̄deri ad istū difficilimū 2riū.ꝙ iste tex.loquit̄ qn̄ extrane⁹ nō pmisit dotē ipsi mulieri:ibi autē sic.nā iste tex.dicit qḋ iste q pro muliere cui donare volebat marito eius promiserit dotē ⁊ sic ipsi mulieri nihil pmisit vnde istud p̄uilegiū vt donator nō teneat̄ vltra ꝙ facere possit nunꝙ fuit radicatū in psonā mulieris:ió donator hꝫ istā exceptionē 2 maritū:q̄ ipsi marito nihil donauit:vt dicit iste tex.i fi.⁊ i.l.q id qḋ.§.fi.ff.de dona.nā maritus sibi debitū consequit̄.vt dicit tex.in.d.§.fi. Jtē ptēdit causam onerosam in dote:sicut q̄libet creditor:vt vult iste tex.i verbo similis:vt dixi i tex.in scḋo notabili ⁊ sic iste tex.clare loqtur qn̄ iste extraneus nihil promisit mulieri:sꝫ solū pmisit marito:sꝫ tex.i.l.2ria semp impersonaliter loquit̄ p totā.l.vꝫ si extraneus dotē pmiserit:⁊ nō dicit cui:vn̄ ille tex.dꝫ intelligi qn̄ pmisit mulieri vel noīe ipsius mulieris.put cōiter accidit argu.l.vel
8 vniuersorū.ff.de pig.act.† q̄ pmissio in dubio dꝫ intelligi facta put fieri 9sueuit vt ibi ar.l.certi 9dictio.§.si nummos.in verbo nā quotidie.vbi plene cumulaui istā regulā.ff.si cer.pet.et psona alteri⁹ in dubio nō dꝫ in pmissione extrinsecus intelligi.l.si ita stipulatus.§.chrysogonus.ff.de ver.obli.vnde cū donator semel fuerit obligat⁹ mulieri cui pmisit.et bn̄ficiū ne excutiat̄ vltra ꝙ facere possit fuerit radicatū in persona mulieris : certe si marit⁹ agat vel 9stante vel sol.ma.q̄ semp agit noīe mulieris:ideo illa exceptio q̄ obstaret mulieri si ageret,etiā obstabit 2 maritū agētem.ita pprie loquit̄ tex.in.d.l.si extraneus.q̄ ista exceptio q̄ semel cepit cōpetere cōtra maritum facilius debet transire cōtra maritum quam si nunꝙ pmisisset mulieri:vt est tex.notabi.in.l. qui libertin⁹.§.sꝫ si creditori.ff.de ope.lib. ¶ Jn ea.gl.ad fi.no. bene istā differentiā gl.que fm̄ Bar.facit ad multa,idē tꝫ gl.i.d. l.si prior.⁊ ibi Bar.⁊ alii.ff.sol.mat.nā in.d.l.si prior prim⁹ maritus pmisit scḋo dotē,⁊ appellatione dotis illud solū 9tinet ꝙ p actionem de dote in effectu exigi pōt.l.j.ff.de dote ple.sec⁹ si promisisset certā quātitatē.vnde qn̄ debitor tutus aliqua exceptiōe delegat̄ alteri.si pmittat expsse certā quātitatem non pōt vti exceptiōe ne exigat̄ vltra ꝙ facere possit:sꝫ si pmisit illud qḋ dꝫ:dꝫ intelligi cū effectu.⁊ sic exceptio q̄ cōpetebat 2 primum etiā 9peteret 2 scḋm.nō q̄ transeat 2 scḋm sed q̄ forma promissionis nō videtur includere nisi illō ꝙ cū effectu debet̄.facit text.in.l.meuio.§.a me.ff.de leg.ij.sꝫ istā differentiam gl.ab oībus approbatam obstat tex.in.l.⁊ si fideiussor.s.eo.vbi fideiussor acceptus p actione de dote 9uenit̄ insolidū siue promiserit dotem siue illud qḋ debebatur actione de dote,nā vtroqꝫ casu videtur pmittere integrā dotē nō aūt illud tm̄ qḋ in effectu posset exigi,⁊ sic de directo 2 istā differentiā gl.ad illū tex.rn̄.Ang.hic,ꝙ ibi tpe fideiussionis dotis debebat̄ tota nec maritus habebat istud bn̄ficiū vnde totam videt̄ promittere:⁊ lꝫ postea continget maritū effici pauperē de nō soluendo ⁊ pptera posse vti beneficio ne exigat̄ vltra ꝙ facere possit,nō porrigit̄ ad fideiussorē:ꝙ reputat Ange. tenendū mēti:sec⁹ esset fm̄ eū si fideiussor intercederet post beneficiū cōpetens ipsi marito.sed ista rn̄.videt̄ diuinatio ⁊ violatio ad illū tex.fm̄ Jmo.Raph.cu.⁊.d.Pe.de bex.alio mō rn̄.Jo. de imo.⁊.d.Alex.ꝙ aliud sit i fideiussore qui vt plurimū accipit̄ in defectū facultatis rei:⁊ reo nō existēte soluendo.§.si.insti.de tripli.aliud sit in principaliter pmittēte:cui⁹ nō est hec natura, ió in ipso inspiciunt̄ verba pmissionis cui⁹ qualitatis sint cōcepta:vt hic dicit gl. ¶ †
9 Jn gl.fi.in vbo insolidū:intellige gl.nō de exceptione doli generali q̄ cōcurrit cū qualibet alia exceptione:⁊ sic etiā cū illa vt qs nō teneat̄ vltra ꝙ facere possit.l.ij.§.et generaliter.⁊.l.q equitate.ff.de exceptiōe doli.glo.mag.in.l.qui se debere.ff.de 9di.ob cau.vn̄ de ista bn̄ diceret:q̄ si de illa exceptiōe doli generali esset idē qḋ de isto beneficio nō daret̄ per.ll. alle.in gl.vnde intelligēda est ista gl.de excep.doli que in totū excludat agentē etiā quicūqꝫ sit hn̄s istud beneficiū ne exigat̄ vltra quā facere possit:puta quisqs pmisit ex eo qḋ credebat se teneri cū vere nō teneret̄ nā tūc obstaret exceptio doli ei cui facta esset delegatio ex causa lucratiua:secus si ex cā onerosa:vt in iuribus allega.per gl.in contra loquentibus in his terminis.

1 ☞ Conuentus rei vendi.non habet beneficium ne teneatur vltra quam facere possit.
2 Quod si nō restituant̄ res cōsistētes in quātitate ⁊ que recipiūt functionē in genere suo ꝙ vna possit fungi vice alteri⁹:⁊ sic verisimiliter non cadit affectio:pōt tamē in litē iurari de affectione.
3 Bonefidei possess.an teneat de fructibus pceptis ante litē cōte.
4 Qualiter probabit̄ qḋ bonefidei possess.est fact⁹ locupletior ex fructibus naturalibus ad hoc vt restituatur ad restitutionem.
5 Jn actionibus stricti iuris non iuratur in litem.
6 Si mulier dedit fundū in dotem vt speciem ⁊ nō quātitatē et soluto matri.heredes eius vendicent fundū an maritus habebit beneficium vltra quam facere possit.
7 Lex in rebus.C.de iure dotiū.que dat vxori rei vēdi.solu.mat.in rebus dotalibus non habet locum in heredibus vxoris.
8 Quando in instrumēto dotali adesset precariū q̄ maritus cōstitueret se noīe vxoris precario dotē possidere,tūc sol.ma.virtute constituti dn̄ium ⁊ possessio incontinenti transferent̄ in vxorē.

Fundum.

Donator cōuentus rei vendicatione ad rē donatā cuius possessio est ad eum reuersa, nō vtit̄ bn̄ficio ne teneat̄ nisi inquantū facere posset:sꝫ condēnat̄ insolidū:vt quilibet possessor,tā ad ipsam rē ꝙ ad fructus extantes qui sunt apud eum:aut quos dolo desiit possidere.h.d.tot⁹ iste.§.⁊ sunt tres partes,sicut tres ponunt̄ casus.scḋa ibi:si autē fundū restituit.tertia ⁊ vltima est ibi,si dolo malo. ¶ No.primo
1 ex isto tex.† ꝙ 9uentus rei vēdicatiōe nō hꝫ beneficiū ne teneat̄ vltra ꝙ facere possit nō habita rōne ne egeat:⁊ sic not.diligēter, qḋ priuilegiū qḋ dat̄ personis enumeratis in.l.sunt qui in id.cū ll.sequētib⁹.s.eo.ne condēnent̄ nisi inquātum facere possunt,nō dat̄ eis vbi actor petit qḋ suū est:qḋ extremū necessariū est i agēte rei vēdicatiōe.l.i rē.in pn̄.⁊.l.offi.ff.de rei ven.⁊.c.examinata de iud.hic eūi fundus semel fuit traditus donatario,⁊ sic donās fuit liberatus ab obligatiōe qua tanꝙ donās tenebat̄:vt no.gl. ⁊ doc.i aut.sacramēta pub.C.si aduer.vēdi.⁊ in.l.ab emptiōe.ff. de pac.⁊ in.l.si cū fundū.in fi.ff.de 2hen.emp.vn̄ nūc nō cōuenit̄ vt donator:sed vt q̄libet possessor,ex quo possessio ad eū puenit l.de eo.§.fi.ff.ad exhibē.secus si 9ueniret̄ actione psonali rōne donationis ⁊ sic rōne liberalitatis p eū exercite:tunc bn̄ haberet dictū beneficiū.l.cū ex cā.s.e.⁊ sic facit ꝙ maritus cōuentus rei vēdicatione.ab herede mulieris ad rē datā in dotē nō habeat beneficiū predictū ex quo nō cōuenit̄ vt marit⁹ sꝫ vt quilibet possessor.de quo dicet̄.j.ex̄ gl. ¶ †
2 Scḋo no.hic videri casum,ꝙ si nō restituant̄ res cōsistētes in quātitate ⁊ q̄ recipiūt functionē in genere suo ꝙ vna possit fungi vice alterius ⁊ sic verisimiliter nō cadit affectio:pōt tn̄ iurari in litē de affectiōe:qḋ videt̄ 2.l.nūmis. ff.de in lit.iurā.dic fm̄ Jmo.ꝙ ibi loquitur i pecunia in qua nō cadit affectio ⁊ habet certā estimationē:sed hic fructus non hn̄t de se certā estimationē:ideo in eis pōt iurari in litē:non respectu affectionis sꝫ respectu estimationis:facit qḋ habet̄ in.l.in actionib⁹.§.plane.⁊.l.cū furti.ff.de in lit.iurā. ¶ Gl.in vbo cōsumpsit tāgit ad intellectū tex.qn̄ fructus pcepti ex re donata semel tradita donatario nō sunt i reū natura: qḋ donator eos cōsumpsit an teneat̄:⁊ quo remedio ⁊ an possit iurari i lit.2 eū gl.refert quatuor opi.⁊ Bar.videt̄ intelligere duas primas opiniōes in eo qui semp fuit malefidei:⁊ duas vltimas in eo q fuit bonefidei

3 ¶ †Adde inquātum tenet gl. ꝙ bonefidei possessor de fructib⁹
perceptis ante lit. cōte. nullo modo tenet: si sunt cōsumpti: ⁊ iō
tunc nō iurat in litē cōtra eū: intellige verū in fructib⁹ industria
lib⁹: q: bonefidei possessor fruct⁹ industriales faciet suos ꝑ cul-
tura ⁊ expensa. l. bonefidei. ff. de acquir. re. do. ⁊. l. fruct⁹. ꝑma. ff.
de vsur. ⁊. §. si qs a nō dño. instit. de rerū diui. ¶ Ex quo ad faciē
dū tales fruct⁹ suos sufficit ꝙ a pn. ⁊ sic añ lit. ꝯteit. fuerit in bo-
nafide. l. q scit. §. pe. ⁊ fi. ff. de vsur. ¶ In fructib⁹ autē naturali
bus si sunt ꝯsumpti tenet quatenus est effectus locupletior per
cōdi. sine causa. l. si me ⁊ titiū. ⁊ ibi Ang. ff. si cer. ⁊. l. malafide. C.
de cōdi. ex lege alle. hic in gl. in fi. nec tūc dat rei vendi. cū sint cō
sumpti bonafide. d. l. fruct⁹. prima. ff. de vsur. gl. in. l. fruct⁹. et in
l. ⁊ ex diuerso. ⁊ ibi plene Bar. ff. de rei ven. gl. ⁊ doc. i. l. certū. C.
4 de rei vēd. †sed aduerte diligēter in practica, ꝙ sit aduocatus bñ
cautus qd̄ deducat ⁊ probet bonefidei possessorē ex fructib⁹ cō
sumptis locupletiorē factū ⁊ speciē locupletationis deducat, q:
nō sufficit deducere ⁊ probare qd̄ in vsus suos couertit, q: ꝑ hoc
nō sequitur ergo locupletior factus est. quid eñ si in vsus suos ⁊
familie cōuertit splēdidius viuēdo, certe nō est locupletior. l. sed
⁊ si lege. §. si quis re sua. ff. de peti. here. ita sing. tenet Ang. in cō
si. clx. qd̄ incipit. d. Car. adulto, ꝙ teneas bñ cordi. ⁊ adde Ang.
in consi. cxxxiij. incip. super primo puncto dico de iure. in vl. co.
q̄uis cōtrariū teneat idē Ang. in. l. vtrū. per gl. ibi quam ad hoc
multū cōmēdat ad practicā. ff. de peti. here. quē reprehēdit do.
Frā. de curte. vt ipse dicit in cōsi. lxxj. incip. defunctus. in. iiij. co.
⁊ in prin. seq. nō obstāte predictā conclusionē quam feci, ꝙ bonefidei
possessor nō facit fruct⁹ naturales suos. limitat sing. qñ est bone
fidei sine titulo secus si sit cū ti. ⁊ videt esse tex. no. nō cauillādo
eū. i. l. bonefidei emptor. in prin. ff. de acq. re. do. Bar. in. l. fruct⁹.
in prima oppo. ff. de rei vē. Jo. de imo. hic in. ij. col. ¶ Scdo pn
cipaliter inquātū gl. ista videt tenere ꝙ si fructus sint cōsumpti
post lit. ꝯtest. nō possit iurari i litē cū sint petēdi cōdi. sine causa
5 d. l. malafide. que est stricti iuris. †⁊ in actionib⁹ stricti non iura
tur in litē. l. i. actionib⁹. cū. l. seq. ff. de in lit. iur. ¶ Cōtrariū sentit
do. Azo in gl. relat⁹. sed posset cōcordari ꝑm Imo. ꝙ si sunt cō-
sumpti dolose videtur posse iurare in litem, per not. per. gl. in. l.
arbitrio. §. nō tñ. ff. de dolo. q: tūc posset conueniri actione in rē
sicut si possideret. l. sinautem. §. sed ⁊ his. argu. l. qui petitorio. in
prin. ff. de rei ven. ideo pōt habere locū iuramentū in litē ꝑpter
actio. in rē ꝑm gl. i. d. l. arbitrio. §. nō tñ. secus si nō sunt ꝯsumpti
dolose puta q: corrupti sunt ex seipsis, cū fructus non possint vl
tra trienniū durare quin corrūpant, ⁊ sic sunt res que cōseruādo
cōseruari nō possunt, cū in naturali bonitate nō durēt ꝑ trienniū
vt est gl. sing. i. l. j. ⁊ Bal. ⁊ Ang. C. si aduer. vsuc. quā ad hoc rep.
Ang. sing. in. l. j. §. fuit quesitū. vbi dixi. ff. ad treb. ⁊ in. l. procu-
rator. ff. de ꝓcu. ⁊ tūc nō iurat in litem: ⁊ ita procedit prima opi.
6 Ugolini. ¶ †Extra gl. q̄rit Bar. de no. q. si mulier dedit fundū
vel domū in dotē ⁊ sic speciē nō aūt quātitatē. ⁊ soluto matrimo
nio per mortē mulieris heredes mulieris vēdicēt ip̄m fundū: an
marit⁹ habeat bñficium ne teneat vltra q̄ facere possit. Guil. de
cu. in. l. qd̄ noie. ff. de ꝯdi. inde. tenet ꝙ non, q: tūc nō cōuenit vt
marit⁹ sed quilibet extrane⁹ possessor: vt hoc tex. ista opi. Gui. ꝓ
cedit ꝑm terminos hui⁹. §. cum gl. qñ fundus dotalis fuisset se-
mel redditus heredibus mulieris. ⁊ sic in eos translatum domi-
niū: ⁊ postea eius possessio rediret ad maritū: tūc maritus posset
cōueniri rei vēdi. vt quilibet possessor: ⁊ nō haberet istud benefi-
ciū: vt hoc tex. si autē fundus dotalis nunq̄ fuisset redditus here
dibus mulieris: q: mortua vxore dominium est penes maritū: vt
iurib⁹ allegatis ꝑ Bar. nō posset cōueniri rei ven. ⁊ tūc haberet
istud beneficiū, ex quo nō posset cōueniri vt extraneus: sed vt ma
ritus: ⁊ ita tenet Bar. cū quo aliȷ̄ trāseūt: presertim Imo. Raph.
cuma. ⁊. d. Alex. hic. idē tenēt Bar. Bal. Ang. ⁊ Pau. de ca. i. l.
7 si filio. scd̄a. ff. sol. mat. Bal. i. d. l. qd̄ noie. ff. de cōdi. inde. †not.
sing. illud qd̄ dicit Bar. circa. l. in rebus. C. de iure do. q̄ dat vtilē
rei vend. vxo. sol. mat. vt ꝓcedat solū respectu ꝑsone mulieris vi
uentis: vñ nō trāsit ad eius heredes. vt. l. vnica. C. de priui. dot. ⁊
sic ipsi nō habent rei vēdi. qd̄ est singu. notā. ꝑm Joā. imo. hic. et
est valde sing. ⁊ ꝑpetuo notā. ſ3 do. Alex. hic. ⁊ in. l. si mora. i. iij.
col. s. sol. mat. ¶ S3 aduerte qd̄ istud reprobāt Raph. cu. ⁊ do.
Pet. de be. hic. per tex. in. d. l. in rebus, dicentē, ꝙ iure singulari
res dotalis est in bonis mulieris: ergo etiā debet dari eius here-
dibus: cum fuerit in bonis suis: dic bene facere illum tex. contra
Bar. ⁊ sequaces, dū dicit ꝙ res dotales ab initio vxoris fuerūt,
⁊ naturaliter in ei⁹ dñio permāserunt: l3 legū subtilitate ad mari
ti substantiā trāsire videant: ita ibi dicit tex. si ergo naturali iure
vxor remanet domina rerū dotalium: ⁊ istud dominiū nō perdit
per mortē: ergo d3 trāsire ad ei⁹ heredes. Itē pōdera q: ꝯtrariū
t3 ipsemet Bar. si bene inspexeris in. l. i. in. i. col. in fi. ff. solu. ma.
vbi dicit, ꝙ ipse heres ex priuilegio pōt dotem vendicare sicut ⁊
ipsa vxor, ⁊ tenēdo istā opi. cōtra illud qd̄ tenuit Bar. in princi-
pali decisione que est vera ⁊ cōis, eā defendēdo ꝓut pōt, fuit de
mete Bar. hic in fi. ⁊ in. d. l. si filio. scd̄a. ff. so. ma. ꝙ cū ista rei vē.
singu. cōpetat quodā iure sing. cōtra maritum etiā si ipsa mulier
ageret: deberet agere tāq̄ vxor ⁊ nō tanq̄ extranea ⁊ sic r ea mor
tua heredes mulieris nō possunt agere ista singulari rei vēdi. qd̄
nō facerēt durante matrimonio, ⁊ de puilegio. d. l. in reb⁹. iō tūc
q: marit⁹ nō ꝯueniret vt extrane⁹: s3 vt marit⁹ haberet istud be-
neficiū ne exigat vltra q̄ facere possit, tenēdo tñ illud qd̄ sing. te
net Bar. ꝙ priuilegiū. d. l. in rebus. nō ꝯpetat heredibus mulie
ris: intellige de heredibus extraneis: secus si essent filiȷ̄: quia eis
ita cōpeteret rei vendi. sicut ⁊ mulieri si viueret. ꝑ gl. i. d. l. vnica.
et ibi doc. C. de priui. do. ⁊. l. etiā in prin. cū gl. ff. so. ma. ita limi-
tat do. Alex. hic. ⁊ in. l. si mora. in. iij. col. ff. so. ma. ¶ Adde etiā
8 predictis †qd̄ qñ in instrumēto dotali adesset precariū: q: mari-
tus cōstitueret se ꝑcario noīe vxoris dotē possidere, tūc vigore
constituti sol. ma. dominiū incōtinēti esset trāslatū in mulierem
l. qd̄ meo. in ꝑn. ff. de acqui. pos. gl. in. l. ab emptione. ff. de pac. ⁊
gl. in aut. sacramēta pub. C. si aduer. vēdi. ⁊ nō solū dñiū sed etiā
possessio: vt. l. interdū cum vulg. ff. de acqui. pos. tunc heredibus
mulieris cōpeteret rei ven. de iure cōi cōtra maritum: ⁊ nō esset
idē ꝙ in casu huius. §. q: maritus nō haberet tūc istud bñficium
ne exigat vltra q̄ facere possit. ita tenēt Bal. Ang. ⁊ Lud. ro. in
d. l. si filio. scd̄a. ⁊ seqt simpliciter. d. Ale. hic reputat singulare.
et ita remanet vtiliter expeditus iste. §.

¶ Repetitio. l. quominus. ff. de fluminibus. edicta ꝑ excellētis-
simum iurisconsultum domi. Jaso. de Mayno mediolanēse3 i
Florētissimo ticinensi gymnasio: Anno salutis dominice. M.
cccc xci. die. xx. Octobris.

per longissimũ tempus acquieuit prohibitionis taliter ꝙ cõpleta est prescriptio, poterit in futurum cogi vt ad meũ veniat.
32 An quis possit pscribere vt ipse solus ꝛ posteri sui habeãt molẽdinum in tali villa, ita ꝙ alius nõ possit ibi facere molendinuz.
33 In dubio quis presumitur propter se principaliter edificare.
34 Quid si aliquis facit molẽdinuz vel aliud edificium vt sibi possit ꝛ alij noceat.
35 Quãdo aqua sufficit molẽdino superiori ꝛ inferiori quis potest facere molendinum superius.
36 Ualet pactum factum per eum qui habet molendinum inferius ne liceat superiori in suo molendino edificare.
37 Flumen publicum dicitur, ꝙ perpetuo currit.
38 Quando dicatur quis habere licite molendinum in flumine.
39 Flumina nauigabilia fuerũt concessa per pacem constantie ciuitatibus Italie, ꝛ ille possunt dare licentiam edificandi molendinum in flumine nauigabili.
40 Qui habuit molendinũ in flumine publico nauigabili p tantũ tẽpus cuius initũ memoria nõ est in cõtrariũ dicit̃ habere licite.
41 Ueneti possunt interdicere quibuscũqꝫ nauigare volẽtibus per eorum gulfum.
42 Tẽpus cuius initũ memoria nõ est in cõtrariũ hꝫ vim cõstituti, ꝛ potest tantũ quantũ imperator cũ causa. itez etiã per illud prescribuntur ea que alias de sui natura sunt imprescriptibilia.
43 In molendinis ꝛ cõmoditatibꝰ aquarũ, standũ est antiquitati.
44 Uetustas habetur pro lege.
45 In flumine pub. non nauigabili qñ liceat facere molendinum.
46 Alueus est semper eiusdem iuris cuius est ipsum flumen.
47 Licet alias cedat loco quicquid superimponit̃: tamẽ hic ecõtra solum ꝛ fundus cedit aque fluminis que semper imponitur.
48 Prohibitus edificare molendinum an damnum patiatur.
49 Sicut error iuris non nocet quãdo tractatur de damno, ita etiã quando de lucro radicato.
50 Nemo potest facere molendinum vel clusam in fundo alieno vel in aqua aliena.
51 Qua actione posset quis agere contra edificantem molendinum supra vel infra vt meum impediat.
52 Actio in factum competit pro omnibus interdictis de mundo.
53 Negatoria an competat etiam ei qui pretẽdit illud quod facit facere non iure seruitutis.
54 Quis dicat̃ pmo occupasse vt aliũ ipediat ne faciat molendinũ.
55 Copula posita iter ṽba pterita reqrit ↄcursũ vtrinsqꝫ copłatoꝝ.
56 Quando aqua que ducitur ad eum vsum ad quem ducitur vtriqꝫ sufficiat vterqꝫ potest ducere. ꝛ nu. 57.
58 Si quis vero cõcessit alicui monasterio syluã retinẽdo sibi vsum venandi omnes de illo monasterio possunt etiam ibi venari.
59 Si duo inceperunt eodem tempore vel alter post ignorãs de primo quis eorum preferatur.
60 Ubi humanũ cõsiliũ nõ sufficit ibi fortuna altercationẽ dirimit.
61 Si duo habẽt molendina iuxta flumẽ nauigabile, ꝛ princeps ad eorum molendina concesserit aquã, si aqua non sufficit nisi vni, illud quod prius est constructum tempore potius est a iure.
62 Paria sunt vel simul edificare vel post ignorante.
63 Si volo in flumĩe facere molẽdinũ ꝛ facere clusam in flumĩe ꝛ volo imitere tigna ꝛ alia edificia in ripa vicini an possim eo inuito.
64 Licet flumina sint publica tamẽ ripe quo ad proprietatem sunt illarum personarum quorum prediis adherent.
65 Facienti clusam in flumine publico vt ducat aquam ad suũ molendinum non est licituz imponere togna vel aliud edificiũ in ripas fluminis inuitis vicinis quorum prediis adherent.
66 Prohibiti edificare castra nõ phibent̃ iã facta de nouo reficere.
67 Quãdo aliquid addit̃ vl' detrahit̃ antique cluse dr̃ de nouo fieri.
68 Si habeo clusam molendini p fundũ tuũ ꝛ clusa eget refectiõe debes prestare aditum per fundũ tuum cum tanta latitudine ꝙ possim ibi ponere omnia cementa necessaria ad refectionẽ cluse.
69 Uia pub. media non impedit quin ripe fluminis quo ad ppríetatem eorum sint qui habent prope flumina.
70 Uendito predio ad mensurã an ripe fluminũ debeãt mensurari.
71 Si fundo vendito coherent litora vel vie pub. aut nemus publi. non cedunt in mensuram licet transeant ad commodum emptoris: nisi hoc specialiter sit actum.
72 De natura contractus venditionis est vt res tradatur libera.
73 Si aliquis edificat molendinũ in flumine pub. lꝫ vsus ꝛ vtilitas ipsius molendini sit ipsius edificantis, tamen pprietas efficitur eorũ qui prope ripã fluminis habent predia pro modo regionis.
74 Clusa molendini an capi possit ex decreto iudicis.
75 Clusa molendini facta in flumine pub. cuius erit.
76 Insula in flumine pub. nata, est publica.
77 Molendinum edificatum in flumine pub. est proprie edificãtis sicut insula in eodez nata.
78 Argu. ab aluuione ad id quod artificio hominis fit non valet.
79 An vicini superiores vel inferiores possint aliquo iure prohibere facientem clusam in flumine pub.
80 Ubi fit mentio de preiudicio alteriꝰ, intelligitur etiã de paruo.
81 Si grãde damnũ versatur eius cui fit nũtiatio ex dilatione ꝛ modicũ eius qui nũtiat ex edificatione talis nũtiatio potest sperni.
82 An de minimis sit habenda consideratio.
83 Si edificium vicini per meũ non destruitur nec incommodatur sed minus lucrum percipit, non est curandum.
84 Si molendinũ inferius est prius edificatum, nõ potest edificari aliud superius per qd̃ auferatur inferiori commodum naturale.
85 Si facio hospitium iuxta tuum an poteris me prohibere.
86 De duobus fratribus molendinum commune habentibus.
87 An formula. i. locus cauus qui fit ad latus fluminis, ad aquam ducendam sit pub. vel priuatus.
88 Aqua q̃ ducit̃ ex mea formula postꝙ exiuit molẽdinũ meũ an possit capi p vicinũ inferiorẽ vt ducat ad molẽdinũ suũ me inuito.
89 An formula que fit ad aquã ducẽdã possit fieri per viam publi.
90 Non est licitum facere clusam aque nec pontem per viam publicam nisi aliter se habeat consuetudo.
91 Habens molendinum superius an possit facere recollectã aque tempore estatis in preiudiciũ habentis molendinum inferius.
92 Ualet pactum ne liceat aquam in suo continere.
93 Ius quod competit ex antiqua consuetudine est fortiꝰ ꝙ aliud quod competit ex actis priuatorum.
94 Aquã de pub. discurrentẽ per agrum meum possum contra veterem consuetudinem diuertere ꝛ consumere.
95 Aqua in qua priuatus ius hꝫ non potest a solito cursu diuerti.
96 Consuetudo cuius initũ memoria nõ est in ↄtrium hꝫ vim pacti.
97 Quo tempore perdatur ius preoccupationis.
98 Una pars ex alternatiuis declarat alteram.
99 Prescriptio .x. vel .xx. annorum an adaptetur ad flumina vel alia que sunt iuris gentium.
100 In his que publica sunt ꝛ in vsu pub. ꝛ que sunt de iure gẽtium quando cadat vsucapio.
101 Seruitus aque admittitur longo tempore.
102 Quanto tempore perdatur ius preoccupationis aque.
103 Si edificium factum in flumine ex impetu aquarũ est collapsuz an ꝛ quando perdatur eius dominium.
104 Si passus sum vicinum facere clusam supra meũ molendinum an possim illum prohibere.
105 Contra impeditum impedimẽto facti an currat mero iure prescriptio, ꝛ si currat an restituatur ex clausula generali.
106 Mutato alueo fluminis dicitur nouum flumen.
107 Pons amotus de suo loco non est idem pons. Casus. nu. 108.
109 Quid si ad plures pertinet molendinum vel aliud edificiũ qd̃ impetu aque est destructũ, ꝛ vnꝰ vult reparare ꝛ alter differt, qualiter consulatur edificare volenti.
110 Proprietas molendinorum que fiunt in nauiculis que tamen non sunt fixa in alueo fluminis cuius erit.
111 Si aliqs p vĩ de naui sit deiectꝰ ꝛ spoliatꝰ ꝙ interdictũ habeat.
112 Nauis equiparatur predio vrbano.
113 Molendinorum appellatione quid contineatur.
114 An dicatur aliquid minus perfectũ essentiali perfectiõe, eo qd̃ careat instrumentis.
115 Ceptum habetur pro cõpleto quando agitur de iure querendo.
116 In ↄtractibꝰ imputatur quare quis legẽ apertiꝰ non dixerit.
117 Molendinum tunc dicitur constructum quando habet ea que debent esse affixa molendino.
118 Molendini appel. venit ius aque clusa fistule ꝛ canales.
119 Molendinum est potius predium rusticum quam vrbanum.
120 Sub termino pertinentiarũ quid continetur in cõcessione pncipis facta de castro cum suis pertinentijs.
121 Uendito fundo cum omnibus iuribus veniunt ea tantum que sunt de natura rei vendite.
122 Uenditis possessionibꝰ existentibꝰ ĩ tali territorio cũ oĩbus iuribꝰ suis nõ venit pedagium nec meruz aut mixtum imperium.
123 Uendito castro sine specificatione ptinẽtiarũ venit iurisditio.
124 Nulla clausula seu verbuz debet intelligi appositum in instrumento sine virtute aliquid operandi.
125 Uerbũ pertinere est latissimum.
126 Beneficia principũ sunt latissime interpretãda etiã ↄ principẽ.
127 Si quis fecit molendinũ in flumine pub. illicite, si postea impetrat licentiaz a principe ꝙ possit facere molendinũ, an talis licẽtia extendatur ad molendinum prius illicite factum.
128 Legatum factum vxori in tempus liberorum non procedit si iã liberos suscepit.
129 Si testator legat cuilibet filie cẽtũ que vidua fuerit nõ admittẽtur ad legatum ille que iam tempore testamenti erant vidue.
130 Licentia cõcessa per papam cardinali vel epõ testandi de fructibus beneficiorum an extẽdatur ad testamẽtum antea conditũ.

131 Casus de habente duo beneficia curata.
132 Si papa scribit p pbēda vacatura cōphēdit q̄ vacabat tpe date.
133 Si testator reliquit mulieri centum pro ea maritāda si iam erat maritata tempore testamenti an debeatur ei legatum.
134 Facilius confirmatur iam factum q̄ꝫ quod de nouo fiat.
135 Ex mandato de occidendo quis nō teneturnec etiam de ratihabitione si iam delictum erat perpetratum.
136 Si monasteriū cōuenit molere blada titiū pro certa summa an titio mortuo relictis pluribus filijs si quilibet eorum habeat tantam familiā sicut pater teneatur monasteriū molere dictis filijs.
137 Verbū familie vl̄r platum recipit augmentū ⁊ diminutionē.
138 Priuilegium exemptionis a decimis generaliter concessum extenditur etiam ad possessiones postea quesitas.
139 Verba contractus an referantur ad id quod postea exceruit.
140 Si quis promisit molere gratis titio an teneatur molere familia augmentata.
141 Si rusticus pmisit oī anno dare .x. cuilibet canonico sancti laurētij pro anniuersario an ipsis auctis teneatur omnib⁹ prestare.
142 Si alicui cōcessum est q̄ꝫ in aliquo nemore possit ligna incidere pro se ⁊ familia sua, ⁊ ille decedit relictis multis filijs. an vnusquisq̄ filiorum poterit incidere ligna pro se ⁊ familia sua.
143 Si fornario promisi dare .x. pro coquendo pane pro me ⁊ familia, an teneatur coquere pro eodem pretio familia augmentata.
144 Sermo generaliter prolatus non trahitur ad futura.
145 Conductor qui cōduxit molendinum cum quatuor rotis ad .x. pro qualibet rota si de nouo aliam rotam fabricauit an pro rota noua teneatur etiam ad .x.
146 Famulus q cōuenit stare cū trib⁹ scholarib⁹ p .x. an vno recedēte habeat itegra decē, ⁊ si ali⁹ augeat̄ debeat etiā salariū augeri.
147 Habens in flumine ecclesie molendinū pro quo soluebat̄ certū quid ecclesie singulis annis, an si molendinū sit destructum talis possit cogi ad reedificandum, ⁊ ad pensionem prestandum.
148 Qui impetrauit facere furnum in domo sua dando regi annuū censum, si non faciat an teneatur ad censum.
149 Conducens molendinum qd̄ destructum est non tenetur ad impensam nec ad reparationem quando impensa est magna.
150 Emphyteota an teneat̄ domū emphyteoticā cōbustā, reficere.
151 An tradens domū vel fundum ecclesie cū puero vt ipsum alat si domus comburatur an teneatur ecclesia ipsum alere.
152 Si habeo molēdinū ab ecclīa ī ēphyteo. ⁊ illō ē ī totū destructū ⁊ a me postea refectū an ecclīa illō vt ēphyteoticū possit repetere
153 Promissio simplex de reaptando intelligitur de prima reaptatione ⁊ non vlterius.
154 Quis teneatur ad expēsas clause seu cluse aque publice decurrentis per predia tamen priuatorum.
155 Si ciuitas habet extra ciuitatē molendina, ⁊ ibi etiam archiepiscopus, an statutum factū per ciuitatē q̄ꝫ si quis iuerit extra ciuitatem ad molendinum soluat .x. ⁊ qui iuerit ad molendinuꝫ ciuitatis nihil soluat, an tale statutum valeat.
156 Communitas non immittit falcem in messem alienam.
157 Contra statutum factum principaliter in odium alicuius persone, succurritur per exceptionem doli.
158 Si tres habeant molendinum commune an duo inuito tertio possint ipsum locare.
159 Domus consueta locari inuito socio per alterum locari pōt.
160 Locare qū possit fundū ille q in eo hꝫ ptē p īdiuiso altero iuito.
161 Si habens domum cōmunem vult eam locare ⁊ alter inhabitare prefertur volens inhabitare.
162 Casus de duobus habentibus fundum communem.
163 Seruitus aque ducende ex fonte ad molendinum concessa sine causa ⁊ titulo an sit nulla.
164 An in seruitutibus sufficiat voluntas pro ratione.
165 An in prescribēdis iuribus incorporalibus sit necessaria bona fides ⁊ titulus.
166 Ad inducendum obligationem personaleꝫ est necessaria causa putatiua vel vera.
167 In traditione semp in dubio presumit̄ cā secus tū in pmissiōe.
168 In traditione requiritur causa vera vel putatiua.
169 In dubio valet promissio vel stipulatio sine causa, quia videtur inesse tacita causa donationis.
170 Aqua per se defluens ex tuo fundo ad meum molēdinum an inducat prescriptionem.
171 Per rem inanimatam nihil nobis acquiri potest.
172 Scolatica seu aquarum emissoria nullo tempore prescribūtur.
173 Habens ex cōcessione ius aquā ducendi ex flumine publico an poterit mutare formam vel clusam aqueductus.
174 An facultas arbitrandi transeat ad singularem successorem.
175 Si homines certe ville promiserunt titio purgare eius riuū ad arbitriū ipsius titij ⁊ titius vendidit mihi talem riuū prefati homines tenebantur etiam arbitrio meo purgare talem riuum.
176 An transmissibilia ad heredem sint cessibilia.
177 Fideicom. vniuersale est transmissibile.
178 Actiones directe trāsmittuntur, ⁊ tamen non possunt cedi.
179 An quodlibet molendinum presumatur esse liberum.
180 Res in dubio presumitur libera.
181 Si habeo vnum molēdinum in flumine ⁊ fiscus aliud: sicut eius molendinum presumitur liberum ita et meum.
182 Si nobilis habet molendinum in aliqua villa quando poterit alium impedire ne aliud molendinum faciat.
183 Si reedificanti molendinum destructum nuntiatur nouū op⁹, an spreta nuntiatione poterit reedificare.
184 Quando edificium est funditus ⁊ omnino destructum, an reficiens dicatur nouum opus facere.
185 In refectiōe monasterij totaliter destructi requirit̄ noua lnīa epi.
186 Reficiēs monasteriū funditus destructū acqrit ius patronat⁹.
187 Si rusticus promisit aquā frigidam in estate alicui militi in domo in qua miles habitabat q̄ꝫ si domus comburatur ⁊ alia reedificetur q̄ꝫ rusticus amplius non tenetur.
188 Requisita in confectione actus requiruntur in eius refectione.
189 Castrum seu fortalitium funditus destructum non potest incōsulto principe reedificari.
190 Prohibiti edificare castra non prohibentur illa reficere.
191 Actus q sine lnīa pncipis a principio fieri non pōt: pōt tū refici.

Quominus. Lecturus anno pnti primam partem digesti noui pro felici initio ⁊ bonis auspicijs assumpsi repetitionē .l. quominus. §. de fluminibus. que hꝫ materiam vtilē ⁊ practicabilē. Istā .l. Bar. adeo solenniter commentauit: qd̄ nusq̄ ab alio postea accurate lectam reperi. vnde Bar. visus est posteris occasionē ad scribendum nō prestitisse: sed precipuisse ego hāc fertilē materiaꝫ que posita est extra popularē orbitam: meo exili aratro ⁊ mea tenui cultura renouādam delegi. In ea p viribus ad cōmunē scholasticorū vtilitateꝫ laborare institui. Si nihil ampli⁹ inde cōsequar mecū satis actū putabo mea opera posteros iuitasse: forsitā excitasse: ad idē munus magis accurate obeūdū ⁊ magis cumulate ⁊ pfecte absoluēdū. ¶ Ista .l. fm̄ Bar. diuidit̄ in tres partes. In prima ponit̄ dictū. In scd̄a fal. In tertia exēplū fallētie. scd̄a ibi. si modo. tertia ibi. sed si aut nauigabile: vel aliter fm̄ Bar. inferi⁹. ¶ Diuidit̄ i quatuor. primo ponit regulā gnālē. deinde tres exceptiōes. scd̄a ibi. nisi impator. tertia ibi. si mō. quarta ibi. ſꝫ si. ista. scd̄a diuis. Bar. nō plꝫ vt apparebit .j. Diuide ergo istā .l. in quatuor ptes i prima ponit̄ regula gnālis. in scd̄a vna fallētia. in tertia alia fallētia. in quarta ponit̄ exēplū vltime fallē. scd̄a ibi. nisi impator. tertia ibi. si modo. quarta ibi. ſꝫ si aut nauigabile. ista .l. nō summat̄ cōiter. tu tñ potes sic summare. qlibet pōt ducere aquā ex flumie publico nisi sit nauigabile vel aliud nauigabile faciat, vel nisi superior vetet. h. d. ¶ Isto .j. regulā generalē affirmatiuā, q̄ꝫ cuili-
1 bet licitū est ducere aquā ex flumine publico. rō hui⁹ regu. est, qr licite facit autoritate iurisgē. quo iure flumina ⁊ eorū vsus ⁊ iura sunt publica ⁊ in vsu publico cuilibet, tex. est in. §. flumina ⁊ i. §. riparū. insti. de re. diui. ⁊ tex. in .l. riparū. ff. de rerū diui. ⁊ in .l. fluminū. in prin. ff. de dā. infe. ⁊ ita declarat Bar. .j. .i. ij. q. Intellige istū tex. qñ tale flumē nō est nauigabile: vel nō facit aliud nauigabile. vt sequit̄ in litera. ¶ Itē limita p tex. in .l. j. §. nō aūt. in vē. ſꝫ labeo. .s. eo. ¶ Scd̄o no. ex tex. ibi, nisi imperator aut senatusve-
2 tet, put no. gl. hic. q̄ꝫ impator ⁊ senat⁹ equiparātur. facit .l. qd̄ principis. allegata in gl. de quo vide gl. ordi. ⁊ ibi Bar. in .l. non ambigit̄. ff. de legi. ¶ Tertio no. ⁊ subtili⁹ ex eodē tex. nisi impe rator aut senat⁹ vetet. pbari nouiter ex isto tex. subtiliter itēn-
3 ti, q̄ꝫ imperator pōt alicui tollere ea q̄ sibi cōpetunt de iuregē-tiū, sine causa publice vtilitatis. tex. est hic iducēdo hoc modo: nā posse ducere aquā ex flumine publico nō nauigabili pmittitur cuilibet de iure gentiū vt .s. dixi. ⁊ tñ dicit iste tex. nisi impator aut senatus vetet. ergo impator pōt sine causa vetare illō qd̄ cuilibet cōpetit de iure gentiū. Istud notabile est cōtra veras et cōes regulas. istā vera regu. est, q̄ꝫ ea q̄ sunt de iure gentiū nō pōt impator tollere nisi subsistēte causa publice vtilitatis: ⁊ ideo qr dñiuꝫ est de iure gentiū, nō posset impator mihi sine dicta causa tollere .l. itē si v̄berat̄. ff. de rei vē. .l. lucius. ff. de euict. ita tenent gl. ⁊ oēs. in .l. fi. C. si ɔtra ius vel vti. per gl. ⁊ doct. .i. .l. j. ff. de cōsti. prin. gl. ⁊ oēs in. c. q in ecclesiarū. de cōsti. rō isti⁹ regu. est qr iura gētiū sunt immutabilia. §. sed naturalia. insti. de iur. na. gen. ⁊ ciui.
4 Itē de⁹ lꝫ subiecerit leges ipatori tñ ñ subiecit ea q̄ sunt de iure gētiū. dixit Bal. in. c. j. in prin. de natura feudi. potētius est eñ ius naturale aut gētiū q̄ꝫ sit pncipatus aut iperiū. dixit Bal. in c. j. §. fi. q feu. da. pos. Et tu subtilis diceres q̄ꝫ licet tex. simplr̄ dicat nisi impator aut senat⁹ vetet: tñ dꝫ intelligi subsistente iusta cā publice vtilitatis. nā ista lex q̄ simplr̄ loquit̄: dꝫ tñ intelligi et declarari p alias. .l. nō est nouū. ⁊ .l. sed ⁊ posteriores. ff. de legib⁹.

glo. ⁊ doct.

gl.& doc.in.l.sciendū.in prin.ff.qui sa.cog.cū si.nā ista responsio nihil vz,eo qr si iste tex.intelligeret nisi imperator vetet.s.ex causa publice vtilitatis,certe superfluū esset qd sequit i tex.dū dicit nisi sit i vsu publico vel nisi sit nauigabile.Itē qñ est ɔtra publicam vtilitatē.l.ista expresse vetat.ergo non expediret ꝙ iperator
5 aut senatus vetaret:& si alius magis subtiliter diceret,†ꝙ in pn
a cipe in dubio presumit iusta causa lz nō exprimat.ita dicūt Cy.& Bal.in.l.rescripta.in tertia aut.iiij.q.C.de pre.impera.offe.d.Ant.& Imo.in.c.cum inter.de renū.& in.c.cōstitut⁹.de relig.do mi.d.An.in.c.qr plerisq.in pe.col.de immu.eccle.Istā regulā sepe tradit.d.Abb.in.c.cū olim.i.vij.col.& in.c.in causis.in.ij.co.de re iud.& in.c.quāto.in.iij.col.de iureiu.& in.c.cum venissent.i iij.col.de iud.& i.c.cū inter.de excep.& in.c.nisi.i.ij.col.de offi.lega.Henri.in.c.grādi.de supplē.neg.prela.in.vi.Alexan.in cōsil.cclvij.inci.nec arguēdi sumus in.vij.col.& nō eundo per mendicata suffragia probat i isto tex.nihil supplēdo.Imo dixit gl.sin
6 gularis in.l.relegati.in gl.fi.& ibi Bart.sequit.ff.de pe.†ꝙ sola volūtas principis dicit esse iusta causa.Itē ad iustificandū placitum principis sufficit quecunq occasio fm Bal.in.c.cū ecclesia sancte Marie.in pe.col.vt lit.nō cōtest.vbi refert ita facere Illustrem dominū Marchionē Mōtisferrati nobilibus valuiache,qr dico ꝙ ista responsio nō est bona ad istū tex.qr illud qd dicit ꝙ i principe in dubio presumit iusta causa & volūtas principis habetur pro iusta causa,pcedit in his q sunt positiui iuris & in quib⁹
7 princeps pōt tollere vel nō tollere,†secus aūt in his que sunt iuris gentiū quibus nō pōt princeps ex sola volūtate derogare,in istis presumpta causa non sufficit ad tolleñ.ea que sunt iurisgentiū.Imo requirit ꝙ sit vera & iusta causa & expressa,ita declarat do.Ab.& bene in.c.que in ecclesiarū.de cōsti.Lu.ro.in ɔsi.cccl?.qd incip.querit primo vtrū dñi Auinioneñ.ad fi.cōsilij.pro ista doctrina habes duos tex.in.c.j.& qd ibi no.Bal.de natu.feu.pbat bonus tex.in.l.si testamentū.C.de testa.vbi ad tollēdū testamen.nō sufficit psumpta causa q in dubio presumit in rescripto principis.Huic difficultati considerabā posse responderi altero
8 de trib⁹ modis.†Primo ꝙ posse nauigare in flumine publico & posse piscari istud est bene de iure gentiū,ita proprie loquitur tex.i.d.§.flumina cū alijs.s.alleg.sed posse ducere aquā ex flumine publico istud nō concedā ꝙ sit de iure gētium.Istud videtur fuisse de mēte Pau.de cast.ad aliud propositū in.d.l.fluminū.i prin.ff.de dam.infec.Tamē caue qr Bart.j.i.ij.qd.tenet qd imo posse ducere aquā de flumine publico nō nauigabili sit ex autoritate iuris gentiū iuribus pallegatis,& sequitur do.Alex.in cōsi.cccxxv.qd inci.cōsideratis verbis instrumēti in.ij.col.& est in se
9 cūdo volu.in cōsi.cxciij.¶Scdo ego respōdeo & melius,†ꝙ imperator nō pōt auferre alicui sine causa publice vtilitatis illud ꝙ de iure gentiū est actualiter alicui acquisitū,vt est dñium,sz vetare ne aqua ducat ex flumine publico est solū auferre alicui lucrū & nō inferre damnū.ita dicit Bar.j.in.ij.q.probat tex.vltra euz a cōtrario sensu in.l.ij.§.merito.ff.ne quid in loc.publi.vbi dicit tex.damnū aūt patitur qui cōmodum amittit ꝙ iam ex publico cōsequebatur.¶Tertio respōde,ꝙ imperator autoritate hui⁹ legis pōt vetare,nō sua sola ppria quo casu nō requirit alia causa vt habet per gl.& doc.i.l.fi.C.si cōtra ius vel vti.pub.¶Quarto pricipaliter nota ex eo.tex.ꝙ aqua pōt duci ex flumine publico nisi imperator aut senat⁹ vetet.ɔtra istud Bar.formauit pri
10 mā oppositionē vt hic per eum.Not.ex dictis Bar.†ꝙ est de expressa mente principis ꝙ aqua ducatur sine aliqua iniuria vicinorum,& ita priuilegia & cōcessiones principū intelliguntur semper,nisi fiat alteri preiudiciū,iurib⁹ hic allegatis per Bart.addo qd in proposito egregie no.Bal.in ti.de pac.cōstan.in.xxxi.col.vbi per illū tex.in verbo in detrimentū.no.Bal.ad cōcessiones quas quotidie faciūt principes de aquis publicis,qr semp intelligūtur esse reseruata iura & commoditates eius cui prima cōcessio facta est.allegat.l.itē labeo.§.i.ff.fa.her.Rescripta enī & priuilegia principū semp intelligūtur concessa sine cuiusq iniuria.tex.vulgatus in.l.nec auus.C.de emāci.libe.l.cum fili⁹.in fi.ff.de testa.mili.in.c.qñis.in fi.de rescrip.in.vi.i.c.licet.de offi.deleg.facit qd dicit Bal.i.l.j.in.j.col.& in.l.fi.in.ij.col.de consti.prin.cum mile simi.¶Quinto no.ex tex.ibi,si modo ea aqua in
11 vsu publico nō erit,†qd aqua nō possit duci si est in vsu publico,cōtra istū tex.Bar.format oppositionē,vt hic per eū.Adde inquantū Bar.posuit suum nonū intellectū ad ver.si modo ea aq̃ nō sit in vsu publico,hoc est qr ciuitas vtatur ad molendina publica.Adde prout faciūt Bononiē.naz de molēdinis cōis Bononie positis super flumē rheni no.gl.in.l.inter publica.in prin.de verb.signi.& glo.in.l.sed celsus.in prin.ff.de contrahen.emp.Bal.in.c.j.in prin.de capi.qui cu.ven.& idem ꝙ Bar.ad istū tex.tenet Pau.de ca.in.l.imperatores.ff.de ser.rusti.pred.Pōdera qd fm intellectū Bart.versiculus si modo loquit de alio vsu publi.& de alio loquit ver.sed si aut nauigabile:iste intellect⁹ Bar.

potest in se esse verus:sed mihi non placet ad istū tex.ppter duo fundamenta.Moueor primo,nam pondero aduersatiuā sed si,
12 †nam de natura aduersatiue est aduersari his que sunt eiusdem generis als aduersatiuā non bene stat:vñ si dico scholares legūt petrus autē currit:intelligit petrus sez scholaris,vt aduersatiua aduersetur his que sunt eiusdem generis.gl.& ibi Bart.in.l.mariti.§.fi.ff.de adulte.Cy.in aut.sacramēta.in prin.C.si aduersus a
ven.d.Alex.i.l.filius a patre.in prin.xiij.col.ff.de libe.& posth.Sed scdm intellectum Bar.non esset vsus publicus eiusdē generis,vt ergo bona sit aduersatio,debet intelligi prout fecit glo.sella hic de eodem vsu publico nauigandi.Secundo confirmo,qr de natura aduersatiue sed si est vt per eam videat repetita qualitas eadem precedentiuz,cū sit coniunctio,ita dicit no.Bal.in.l.omnes populi.in.xv.col.ff.de iusti.& iur.allegat ad hoc glo.fi.§.item lapilli.insti.de re.diui.Et istā doctrinā sequit Pe.de anc.in.c.canonum statuta.de consti.in versi.querit etiam Bal.vtrū vnum statutū,sequit do.Alex.qui dicit nō reperiri alibi in.d.l.filius a patre in.xij.col.in fi.Sed fm intellectū Bar.nō repeteret eandē qualitatē in specie.vnde plus mihi placet intellectus glo.in verbo nō erit,& Bal.qui magis cōgnuit litere.& illū intellectū sequitur simpliciter Ray.hic.Cōsidera tñ si posset defendi ali⁹ intellectus Bar.cōsiderando vsum publicū in genere & absolute seu simpliciter & in abstracto.¶Sexto not.ex tex.ibi,sed si aut
13 nauigabile,†ꝙ quādo flumē publicum est nauigabile,aut facit aliud nauigabile non est licitum ex eo quā ducere.Adde ꝙ ratio istius tex.est qr talia flumina que sunt nauigabilia vel faciūt aliud nauigabile sunt de regalibus tex.est ad literā in.c.j.in tit.q sunt regalie in vsi.feu.Declarat expresse Bar.hic in.ij.q.Bar.in rub.ff.de re.diui.in.v.col.Ange.in.l.fluminū.in prin.ff.de dam.infe.Amplia istum tex.ꝙ quādo flumē est nauigabile aut facit aliud nauigabile,non solum priuat⁹ posset aquā ducere sed nec
14 etiā populus nec ciuitas,†quia cum sint de regalibus et sint solius imperij,ergo populus sicut nec priuatus posset vsurpare.ita tenet.Bal.i rub.ff.de re.diui.in.v.col.Limita tamē no.vt dicam post Bart.j.in.ij.q.Practicam autē & formā libellorum in materia totius istius.l.ponit Spec.ad quē recurras,in tit.de cā pos.& proprie.§.qr vero in x.sextum autē.cū versi.seq.Cōtra istū tex.opponit Bar.vt hic per eū.¶No.multū limitationē Bar.
15 ad totam istā materiā,ꝙ†quādo publicū flumen nō est nauigabile,vt rhenus Bononie,tamē intrat aliud flumen nauigabile,vt scilicet padū,licitū est ducere aquā ex publico flumine,dūmodo reuertatur postea ad illud flumē nauigabile,eo qr ex hoc nō leditur vsus eiusdē fluminis nauigabilis.adde ꝙ sequit simpliciter.d.Alex.in cōsi.pallegato.cccxxv.incip.cōsideratis verbis instrumēti,in.ij.col.& d.Bar.veroneñ.in tractatu seruitutū rusti.in tit.de aqueductu.in.xxiij.col.& Spe.in ti.de causa pos.& pprie.§.qr vero.versi.sextum autē.imo generalius & notabilius dicit Bal.in.d.rub.ff.de rerū diui.in ver.sed nungd popul⁹,qd ex flumine publico nauigabili licitū est aquā ducere vnicuiq,vl cōstituere in eo molendinū quādo istud nō nocet vsui publico nauigabili,qd valde nota.Pro ista decisiōe allego tibi duos text.in.l.i.§.nō aūt omne.s.eo.text.in ratione decidendi a contrario sensu,in.l.si autē.§.fi.ff.de aqua plu.ar.qui dicit,qr flumē minus nauigabile efficiat,licet oēs ita teneāt & expresse.d.Alex.in consilio pallegato.scilicet.cccxxv.Pōdero tibi egregiū tex.expres-
16 se volentem,†ꝙ in loco publico non est licitum aliquid facere vl aquam ducere sine expressa licētia principis,etiā si nihil noceat publico.tex.est no.in.l.seruitutes tertia.in.§.publico.ff.de serui.generali.vbi dicit tex.a pncipe peti solet vt sine incōmodo publico vti possit,quē tex.in alio proposito notat Are.i cons.xxx.qd inci.viso themate & cōsultatione ad me trāsmissa,in scdo dubio.& ille tex.sic realiter intellectus multū obstaret.tamē gl.in illo.§.publico supplet ad tex.dictionem maxime,vel itelligit sine incōmodo:scilicet magno.& vide ibi Bar.Bald.Ang.Raph.& Pau.de ca.& alios,qui nō reprehendunt gl.in hoc.illa tamē est magna violētia ad illū tex.tamē forte ita necesse est itelligere illum tex.propter.l.i.§.nō aūt.s.eo.vt iura iuribus concordēt.l.vnica.C.de in offi.do.ca.cum expediat.de elec.in.vi.¶Septio
17 no.ex tex.ibi,aut ex eo aliud nauigabile sit,†qd causa & effect⁹.l.habet ipsam.l.distinguere.facit.l.ita aūt.in prin.ff.de admi.tu.&.l.cum tale.§.falsam cāz legato.cū gl.ff.de ɔdi.& demō.cū multis simi.¶Octauo notabili⁹ no.ex eisdē vbis,qd idez indicamus de causa causante effectū,qd iudicamus de ipso effectu,nec credo ꝙ alibi melius habeam⁹:& sic successiue no.ꝙ idez ius est in causa efficiente,ꝙ est in effectu seu in causa fina.facit tex.i.l.si autem.§.fi.ff.de aqua plu.ar.& in.c.j.que sint rega.facit bene tex.in.c.si super gratia.de offi.deleg.in.vi.Sic & alibi dicimus,quicquid est caus.cause.est causa cāti.l.manumissiones.cū simil.vbi Bal.& alij no.ff.de iusti.& iur.¶Nono allegat iste tex.ꝙ dispositio que habet locum in existente in termino,habet locum i exi

a ¶In principe.Adde ꝙ inter subditos semp in principe presumit causa,per ea q no.Inno.in.c.i nostra.de iureiur.et do.Ant.& Ab.in.c.cōstitutus.de relig.do.et ponit Sozi.in cōsi.lxiij.colū.iiij.versi.sed cōtra pmissa.& vide eūdem Sozi.i ɔsil.cclxxij.colū.pe.versi.postremo vbi qd psumitur iusta causa qñ rationabilis & iusta argui potest.

stente in via: et ita alleg. istũ tex. Ray. in l. que pater. ff. fa. her. ad de q melius pbatur in l. abesse. et in l. qui mittũtur. ff. ex qui. cau. ma. Alibi no. Bal. in c. nã cõcupiscentiã. in ii. col. de osti. p illũ
18 tex. † q vbi aliquid phibet in termino, a intelligit etiã phibitũ i via: ideo sm eũ phibitus ex forma statuti exportare frumẽtũ extra territoriũ sub certa pena repertus in via põt puniri. Istud vl timũ nõ puto verũ: q: in materia penali nõ pcedit dicta regula p gl. sing. et no. in cle. i. in vb. cõtrahere. de cõsan. et affi. quã. d. Ab.
19 ibi reputat sing. ¶ Decimo not. ex isto text. † q idem iudicamus de flumine nõ nauigabili, qñ ex eius adiunctiõe facit aliud nauigabile, sicut si esset nauigabile. vñ facit iste tex. sm Albe. hic. q si positio de se sit impertinens: et si cũ alia admisceat efficiat ptinens, q admittatur. Idem sing no. Albe. in l. i. in prin. per illũ text. ff. de aqua plu. ar. Notat Jo. and. et alij post eum. in c. fi. de cfes. i vi. adde in terminis Bal. i. l. ij. §. qd obseruari. i. iiij. col. in fi. C. de iur. ca. vbi dicit Bal. q illa positio q cũ alia cõiuncta facit etiaz per indirectũ ad causam, dicitur pertinens et debet admitti: facit q no. Bar. et alij. in l. ad probationẽ. per illum tex. ad fi. C. de pbatio. ¶ Undecimo et vlt. no. ex isto tex. Argentinus filius Ray.
20 q † vbi duo ppter vnũ ibi vnum tantũ, et ad hoc dicit se repe allegari istum tex. facit melior tex. in l. illud. §. fi. ff. ad l. aquil. gl. i. l. cũ filius. §. i. in verbo neuter. ff. de ver. obli. ¶ Gl. j. diuiditur in tres partes. in prima respondet tacite questioni. in scda allegat cõcor. ad tex. in tertia format not. qstionẽ. Scda ibi, et facit. Tertia ibi, quid si ducebã. et de questione no. quã ista glo. format sta tim videbimus. s. j. in j. q. Bar. ¶ Glo. in verbo nõ permittit. Diuide in duas partes. in prima declarat tex. i secũda ad equipãrationẽ, tex. allegat cõcor. scda ibi, itẽ ad hoc. Jn dñ ista Gl. allegat §. testamẽti. institu. de here. quali. et dif. adde q voluit isto mõ inducere, q sicut ibi paria sunt vel quẽ esse heredẽ vel aliũ facere heredẽ. Ita hic paria sunt flumen esse per se nauigabile aut facere aliud nauigabile. ¶ Extra gl. Bar. tãgit plures quotidianas questiones circa molẽdina et alia edificia que fiunt in publico flu
21 mine et sunt xviij. questiões. ¶ † Prima questio si habeo molẽdinũ infra seu i parte inferior fluminis, et alij faciũt molẽdinum, supra ita q me impediũt, an possint licite facere. adde circa istã primã. q. Bar. q idẽ determinãt Dy. Old. Ray. hic. et ista ẽ cõis et vera opi. idẽ determinãt oẽs in l. ij. manifeste. C. de ser. et aqua. et in l. si qs ex argẽtarijs. §. si initiũ. ff. de edẽ. adde Bar. l. i. §. sicut autem. ff. de aqua plu. ar. et in l. ij. §. idẽ ait. per illum tex. ff. ne qd in loc. pub. Et omnino Bal. notabiliter in c. cũ ecclesia vulterana. in iij. col. per glo. ibi. de elec. et in c. ij. de excep. et in c. j. §. si qs de manso. de contro. inue. et notabiliter in rub. ff. de rerũ diui. in iiij. col. in l. item lapilli. in ij. col. et i. et in l. vnica. in ix. colum. in xiij. opposi. C. de sentẽ. que pro eo q interest. et in c. cũ omnes. in xi. col. et sequenti. de cõsti. et in cõsi. lxxvi. incip. In questione pdicta de molendino. Ang. in d. l. ij. §. idẽ ait. §. ne quid i loco pub. Florianus in l. imperatores. ff. de serui. rusti. pdio. et late. d. Alex. in cõsi. cccxv. inci. Opportune cõsideratis. et est in ij. volu. clxxiij. Et decidit. d. Signorolus de homodeis. in consil. xxxiiij. incip. ex quodã flumine publico. ¶ Secundo adde in specie in quãtũ Bar. cõcludit qd in flumine priuato alicuius et alterius, nõ est licitum facere molendinũ supra, quãdo principaliter faceret vt alteri noceret, et consequenter ad emulationẽ alterius, prout cantat egregius tex. in l. i. §. deniqz. ff. de aqua plu. ar. allegatus p Bar.
22 No. diligẽter ex illo tex. et doctrina Bar. hic, † q nõ est liciũ aliquid facere in priuato quando illud principaliter fit vt alteri noceat et sic illud principaliter fit vt alteri noceat et sic ad emulationẽ alterius. Adde Bal. in d. rub. ff. de re. diui. in iiij. col. in ver. circa aquã que cadit ec. vbi querit, duo sunt molẽdina in quodã flumicello, q molẽdina nõ sunt ad molẽdũ nisi quãdo pluit, habẽs molendinũ superius aquã cõtinet in suo molẽdino quãdo pluit, nunquid possit: et distinguit vt per Bar. hic, aut facit solũ vt noceat: et nõ potest, q: equitas naturalis talem dolum excludere debet. l. ij. §. itẽ varus. ff. de aqua plu. arcenda. qui tex. est no. ad multa. sm Bal. ibi. aut facit vt sibi prosit, et tũc aut ambo habẽt iure molendinum aut nõ, vt ibi per eum. ¶ Secũdo ad idem adde il
23 lud q tenet Pau. de cast. in l. cũ eo. ff. de serui. vrba. vbi tz † q regula illius. l. que haber. qd quilibet edes suas potest altius tollere vsqz ad celuz. vt ibi. et l. altius. C. de seruitu. et tollere lumina vicini, illa regula procedit quando quis edificat vt sibi prosit, sz si vtilitatẽ nõ habeat nõ potest, q: diceretur facere vt alij officiat, per. d. l. i. in. §. deniqz. et ita dicit se rñdisse de facto vt ibi per eũ, et let alte facere eleuari domum suam principaliter ad emulationẽ alterius, puta vt inspiciat vxorem aut filiam vicini, vel vt inspiciat religiosos q non potest. Idem tenet Joan. de imol. in l. si i
24 meo fundo. ff. de aqua plu. ar. ¶ Tertio ad idẽ adde, † q nõ lz edificare castrum aut fortiliciũ quãdo principaliter fit ad emulationem alterius etiam inimici. text. est in l. opus nouum. et ibi

Bart. no. ff. de ope. pu. glo. in l. quicũqz castellorum. et ibi Bar. C. de fundis limitro. lib. xi. gl. i. l. per prouincias. C. de edifi. pua. Bar. i. l. ex hoc iure in. v. col. vbi Bal. Ang. et alij. ff. de iusti. et iu. Bar. in l. j. in prin. ff. q cuiuscũqz vniuer. et in l. fi. ff. de colle. illicitis. ¶ Quarto adde illud q singulariter tenet Bal. in l. j. in pe.
25 q. C. q testa. fa. pos. vbi tenet, † q si duo fratres habẽt vnũ castrũ cõmune, q vnus non potest vendere vel donare partem suam castri ad emulationẽ alterius: si per hoc sibi nõ prodest et alteri noceat. allegat ad hoc. d. l. quicũqz castellorũ. ¶ Quinto adde illõ q no. Bar. in l. cum allegans. per illum tex. C. ne fis. vel republi. qd si duo fratres habent vnum castrum cõmune, et vnus expellat aliũ, qd si frater expulsus vadat ad ciuitatem propinquã, vel ad principem, et sibi vendat vel donet partẽ suam, talis vẽditio nõ valet. q: presumit ad emulationẽ facta. Sequuntur ibidem Jul. Pau. de ca. d. Alex. et dicit Pau. de ca. se ita vidisse de facto Flo
26 rentie. Per ista omnia. † Credo q nõ sit verum illud q alibi tenet Ang. in d. l. cum eo. ff. de serui. vrb. predio. vbi dicit Ang. qd quis quis non possit edificare ad emulationẽ principis vel ciuitatis, tamẽ ad emulationẽ priuati bene potest, dũmodo edificet in suo solo q sit liberum. Credo q sit falsum ex predictis, presertim per tex. clarum in d. l. j. §. deniqz. et eũ reprobat Pau. de ca. sed alio fundamento, in d. l. cum eo. et in d. l. altius. et cõtrariũ tenet notabiliter Bal. in d. l. item lapilli. in ij. col. ¶ Tertio principaliter circa istam. q. Bar. pro clariori intelligẽtia quero de alia
27 vtili. q. pone † q aliquis habet molẽdinũ in aliqua villa, et homines de dicto loco iam longissimo tempore cuius initij memoria nõ extat in contrariũ, semper iuerunt ad dictum molendinuz p macinatione: ecce q alius vult aliud molẽdinũ nouiter cõstruere, an possit phiberi. tex. videtur notabilis qd sic, i. c. significãte. in prin. et ibi omnes cano. notãt. de appel. et ibi Bal. in j. col. no. ex illo tex. q potest prescribi, q ciues nõ possint ire ad molẽdũ in meo molendino vel q ego solus habeam molendinum et q
28 nõ possit aliud cõstrui in meũ preiudiciũ. † Item valet cõsuetudo qd nullus possit facere molendinũ nouũ in flumine in piudicium mei molẽdini. sm Bal. et doc. in d. c. significante. Idẽ vult Bal. in repeti. l. de quibus. in xxi. col. ff. de leg. i. vbi tenet, qd vz cõsuetudo qd omnes volentes molere teneantur venire ad meũ molendinum: quis nõ sit rationabilis consuetudo. allegat tex. i d. c. significãte. et ibi Inno. ¶ Secũdo confirmatur ista pars ex notabili doctrina Bar. hic, nam qui habet molendinũ tanto tẽpore cuius initiũ memoria nõ sit in contrariũ, certe habet licite. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quo. et esti. firmat Bart. j. i. ij. q. ergo cum ipse habeat illud molendinu licite, potest prohibere alium volẽtem facere, ita expresse Bar. hic. Breuiter veritas est ista, qd ex his que sunt mere facultatis, vel ex his que gratuite cõceduntur nõ potest dici acquisitũ ius nec prescriptio causata nec per hoc nascitur in futurũ obligatio. c. possessiones. xvi. q. j. glo. in l. solent. in gl. fi. in fi. ff. de offi. procon. et leg. Bart. in l. cum de in rem verso. in vlt. col. ff. de vsur. hinc dicunt in specie ad casuz
29 nostrum Cyn. Bal. et alij scribẽtes in l. j. C. de serui. et aqua. † q si per longissimum tempus iui ad molẽdum ad tuum molẽdinuz, non per hoc potes me in futurum compellere vt ego ibi molam propter redditũ tui molendini, eo q: ista itio fuit per modũ facultatis. Idem tenet Cyn. in l. ij. C. que sit lon. consue. et no. Ab.
30 in c. abbate sancti Siluani in ij. col. de verb. sig. † sicut si aliquis multis annis ipse et maiores sui hospitarentur in domo aliquẽ nobilem vel episcopũ, nõ per hoc causaretur consuetudo vel prescriptio per quã in futurum ad hoc teneretur. ita dicit Inn. in c. cum ecclesia sutrina. de causa posses. et ppric. Refert et sequitur do. Abb. in c. qd translationem, in ij. col. de offi. leg. et in c. abbate sancti siluani. et in consi. xiij. incipiẽ. in q. que vertitur inter re
31 uerẽdũ patrem. † Si vero volẽtes ire alio ad molendũ fuerunt a me prohibiti et acquieuerũt prohibitioni per tempus longissimum ad pscriptionem cõplẽdam. tũc bene acquirit mihi ius vt possint in futurũ ad hoc cogi. l. si quis diuturno. ff. si serui. vẽdi. et l. hec autem. ff. de seruitu. vrba. predio. gloss. et doct. in l. qui luminibus. ff. eo. et ita expresse in q. nostra determinat. d. Abb. in d. c. significante. in j. no. et ibidem alij cano. et idem do. Abb. i. c. fi. in fi. de resti. spo. do. Bartho. veronen. in tractatu seruitutum vrbanarum in c. cl. de furno. in iij. q. et notabiliter do. Abb. i. d. c. abbate sancti siluani. in ij. col. vbi per illum tex. iuncta gl. extendit etiam si phibitio fuisset facta extraiudicialiter et etiam si ei fuisset obtemperatum pro bono pacis tamen inducitur consuetudo eius, et dicit ita esse tex. ibi quẽ dicit se nescire alibi. ¶ Adde ad istam questio. multũ notabiliter Bal. in l. item lapilli. i. iij. q.
32 ff. de rerũ diui. vbi querit Bal. † nunquid aliquis possit pscribere q ipse solus et posteri sui habeant molendinum in tali villa ita quod alius non possit ibi facere molẽdinũ, dicit videri quod per l. si quis q. ff. de diuersis ac tempo. prescrip. et dicit hoc esse verum si prohibuit alios facere et illi acquieuerũt. nam a tempore inhibitionis

a ¶ In termino. vide hanc q. p Cepo. in l. si fugitiui. col. xi. v. q. ro sexto. C. de ser. fugi.

re inhibitionis incipit currere tps pscriptionis, τ sine phibitio ne acquiri nō pōt:τ p hoc infert, φ tali modo possit sibi acquiri ius in pįudiciū vicinorū φ ipse solus possit habere molēdinū,τ erit ſm eū seruitus predialis, tñ subdit φ ex causa publice vtilitatis poterit infringi illa seruitus φ solus habeat molendinū,per l.fi.in fi.ff.de vsuc.Et ſm pdicta cōsului anno pterito in ciuitate casalēsi,τ ita fuit iudicatū,cogita tu qō doc.loquunt solū in longissimo tēpore nō aūt in illo cuius initij memoria nō sit in Zriū, qō habet vim cōstituti,qō late dicā.j.in.ſ.q.Bar.¶ Quarto pn

33 cipaliter adde vt suppleas doctrinā Barto.† φ in dubio^a quilibet presumit edificare ppter se principaliter τ non ad iniuriā vel emulationē tertij.glo.est ordinaria in.l.fluminū.ſ.fi.τ ibi Bar.τ alij notant.ff.de dā.infe.Albe.hic in fi.Bal.in.d.l.item lapilli.ī ij.col.Jmo.in.l.si in meo fundo.ff.de aqua plu.ar.facit bene regula.l.merito.ff.p soc.¶ Quinto principaliter suppleas τ pficias istā doctrinā Barto.ſm Bal.notabiliter in.c.cū ecclesia vultera

34 na.i.iij.col.de elec.vbi querit Bal.† quid si aliquis faciat molēdinum vel aliud edificiū mixta cōsideratione vt noceat vicino:τ etiā vt sibi prosit aliter tamen nō facturus nisi animo principaliter nocēdi diceres tu φ nō possit qz attendi dz φ principalr agitur.l.si quis nec causam.ff.si cer.pe.Bal.tamē ibi notabiliter determinat qō isto casu adhuc licite facit qz nō ex affectu sed ex effectu iudicātis est:nec dr fraudari cōsilio qui nō dr fraudari re:vincitur ergo hic animus a iuris licētia ar.l.si vir vxori.ff.de vsuc.p

35 dona.Jta dicit notabiliter ibi Bal.qō valde signa.¶ † Sexto adde ad doctrinā bonā:φ pcedit si aqua nō sufficeret vtriqz molēdino,aliter si vtriqz sufficeret secus esset,qz tunc vterqz posset aquā ducere vel facere molēdinū.ita pbat tex.i.l.in cōcedēdo.et ibi Bar.no.ff.de aq̄ plu.ar.τ Bar.j.in quta.q.i fi.τ ibi lati^9 reser

36 uo dicēdū.¶ † Septimo adde,φ valet pactū factū p eū q habet molēdinū inferi^9,ne liceat supiori in suo molēdinū edificare,ita no.Bal.p gl.i.l.pe.ff.de pac.Bene facit qō vult bar.j.in.xiiij.q. φ valet pactū factū per habētē molendinū inferius ne liceat superiori in suo aquā retinere.l.j.ſ.si quis hoc cōcesserit.ff.de aqua quoti.τ esti.¶ Octano principaliter adde,inquātū Bart.dicit,

37 φ † illud dicit flumen publicū qō perpetuo currit.l.j.ſ.flumina.ſ.eo.Jllud ergo dicitur priuatū flumē:qō nō perpetuo currit, τ Glo.alibi exēplificat in duob^9 molēdinis Bononie.Glo.in.l.nemo.ff.de re.diui.τ gl.in.l.j.ſ.fluminū.ſ.e.Bal.in.c.j.ſ.si quis de māso.in.vj.co.de cōtro.inue.τ in rub.ff.de re.diui.i.iiij.col.τ no. declarat Bal.in.l.itē lapilli.in.ij.col.ff.de re.diui.vbi dicit,φ flumen dr priuatū:omne illud φ arescit vel pusillum aque in estate continet vt dixi vbi te interdū laues:τ istud ideo dicitur priuatū quia nō est aptum esse ad publicū bonū,sed caue ne erres,qz differt flumē priuatū a flumine proprio,qz illud dicitur flumē proprium alicui^9,qō incipit ex fonte suo qui in agro suo oritur,τ discurit per sua predia vsqz ad flumē publicū vel mare.ar.l.si quis diuturno.ff.si serui.ven.¶ Ultimo ad istam primam questionē adde qō dicam.j.in.xxv.q.τ ita habes expeditam primā questio

38 nē Bar.† ¶ Secūdo querit bar.quādo quis dicatur habere molendinum licite in flumine:τ quādo nō.adde φ omnia ista dicta Bar.refert τ simpliciter sequit do.Alex.in cōsi.s.pluries allegato.cccxxxv.incip.cōsideratis verbis instrumēti in.i.τ.ij.col.qō est in.ij.vol.consiliorū.cxciij.ponit aliquid Jmol.in.l.fluminū.in prin.ff.de dam.infec.Et Bar.hic ponit tres modos quib^9 est licitum aquam ducere ex flumine publico.vt hic per eū.¶ Scdo

39 adde inquātū bar.vult † φ per legē municipalē ciuitatis que prescripsit merum τ mixtū imperiū τ sic flumina τ portus, conceda tur licentia edificandi molēdinū in publico flumine.adde tu qō autoritate pacis cōstantie flumina nauigabilia τ regalia fuerūt concessa ciuitatib^9 Jtalie in ea nominatis vt habes in ti.de pa. constan.in vsi.feu.τ cōsequenter omnes ille possent cōcedere licētiam edificandi molēdinū in flumine nauigabili.ita tenet Alb. in.l.si autem.ſ.fi.ff.de aqua plu.arcen.τ idē Albe.hic.τ.d.Bartho.veroñ.licet nō referat Alb.in tractatu seruitutum rusticarū, in ti.de flumi.Adde etiā qō notabili^9 tenet Bal.in.l.si plures.i iiij.col.C.de cōdi.inser.vbi notabiliter dicit,qō in vniuersali omnia flumina nauigabilia sunt romani imperij,sed in particulari sunt earum ciuitatū per quarum territoriū transit flumen,ar.l littorū maris que sunt sub imperio alicuius populi puta Uenetorū vel Jannensiū.τ ab eo qui eis preest petēda est licētia,ſm Jaco.de are.in.l.littora.ff.ne quid i loco pub.Bal.in rub.ff.de rerū di.in.v.col.τ sequitur etiā do.Alex.in cōsilio pxime relato.cccxxxv.incip.cōsideratis verbis instrumēti.in.ij.col.¶ Tertio pn

40 cipaliter adde inquantū concludit bar.† qō qui habuit molendinū in flumine publico nauigabili tanto tēpore cuius initij memoria nō est in cōtrariū,dicitur habere licite.adde in specie tex. in.l.vsum aque τ ibi bar.ad hoc no.C.de aqueductu.lib.xi.gl. et Barto.in.l.diligenter.eo.titu.glo.in.l.imperatores.ff.de serui. rustico.predio.Joā.de platea τ Ang.de are.in.ſ.flumina.insti.

de re.diui.vbi per hoc inferūt qō Ueneti τ Januen.licite prescripserunt gulfum maris tempore cuius initij memoria non est in Zrium.Et istud in tātū est veruz.qō tenet Ang.in cōsil.ccxxxix. incipiēte themate tale est inter cetera capitula pacis i.ij.col.τ se.

41 qō † ex quo Ueneti τ eorum dominiuz p longissima tempora fuerūt τ sunt in quasi possessiōe dicti gulfi,certe ratiōe dicte possessionis longissime in qua fuerunt τ sunt, possunt Ueneti Januensibus τ alijs quibuscūqz interdicere potentiā nauigandi nauigare volentibus per eorum gulfum.per.l.sane.ff.de iniu:vbi est casus ſm Ray.de forli.qui expresse ponit exēplum de gusto Uenetorū vt ibidem p eū.Et idē etiā no.barto.in.d.l.sane si maris quā legit sub.l.iniuriarum.ſ.fi.ff.de iniurijs.vbi dicit illum tex. facere pro Uenetis qui ex longa consuetudine se dicunt habere iurisditionē in eorum mari:redeundo ad conclusionem bar.hic

42 adde etiā qō isti^9 casus triplex est ratio.† Prima;qz habere tāto tēpore cuius initū memoria nō est in Zriū:est perinde ac si imperator concessisset:qz habet vim cōstituti.d.l.hoc iure.ſ.duct^9 aque.τ.c.super quibusdam.ſ.preterea de vb.signi.Secūda rō, quia per tātuz tēpus cuius initij memoria non est in Zrium prescribūtur etiā ea que alias de sui natura sunt impscriptibilia.c.j. ſ.fi.de pscrip.in.vj.Tertia ratio. vetustas tanti tēporis cuius initij memoria nō est i cōtrariuz tātum potest quantum impator cū causa.ita no.Andr.de iser.in.c.j.in vbo flumina publica.in iij.col.in tit.que sint regalia.Jtem adde in materia illud qō dicit bal.et aduocati sepe allegant in ti.de pace constan.in.v.col.vbi notat p illum tex.i verbo sicut ab antiquo ibi esse tex.expressuz,

43 φ † in molēdinis τ in commoditatib^9 aquar standū est antiquitati.alibi bal.in.c.j.ſ.si quis de manso.in ti.de ɔtro.inuest.in.vi. col.dicit,φ in aqueductu nō solū inspicimus principiū aque ʒ etiā loca vnde decurrit τ alueos τ meatus q̄ vetustissimum aque cursum τ ſm eor qualitatē de vsu aque iudicare debemus, et de istis adde tu tex.i.l.j.ſ.fi.ff.de aqua plu.ar.vbi dicit tex.vetustatem vicem legis obtinere.Jtem dicit longam cōsuetudinē velut iure impositam seruitutem.τ tex.in.l.ij.in prin.eod.ti.que dicit

44 vetustas † semper pro lege habetur.ad idem text.in.l.qui luminibus in prin.ff.de serui.vrba.predio.Jtem videas solemnē tex. quē consulendo sepe formaliter sum solitus allegare in.l.fi.ff.de aqua plu.ar.ibi quibus vetustas autoritatem daret.quāuis ius non probaretur.¶ Quarto principaliter adde inquātum bart.

45 concludit † qō in flumine publico nō nauigabili licitum est autoritate iurisgentiuz facere molēdinū,prout dixi in tex.in.j.no. Adde qō istud limitat no.Pau.de ca.quis non faciat mētionē de dictis hic,i.l.fluminuz.in pn.ff.de dam.infe.vt pcedat qñ qs vult molēdinum construere super aquā prout fit i flumine padi vel prout fit rome vbi fiūt molēdia supra aquā ex ɔcatenatione nauium secus esset ſm eum si qs vellet facere molēdinuz in dicto flumine nō nauigabili,ita φ edificium tangat solum seu alueum ipsius fluminis,tūc nō posset sine licētia imperatoris aut superioris,sic intelligit istū tex.in verbo publico quis ocs alij ʒ eū intelligant in flumine nō nauigabili.Ratio diuersitatis est ſm eum,qz primo casu quādo edificat supra aquā fluminis vsus talis aque est cōis:ideo occupāti ɔceditur ideo licitū est super talē aquā edificare.Sed in scdo casu alueus seu fundus ipsi^9 fluminis nō est cōis ʒ bene est publicus ideoqz occupanti nō cōceditur:ideo tūc requirit autoritas superioris:nō recolo legisse ab alio tactum,τ si est verū est magna limitatio ad tex nostrū,et ad doctrinam Bar.hic.ʒ mihi nō placet ista limitatio. Moueor, qz Pau.de ca.facit drīam inter flumen τ alueū seu lectum fluminis:sed illud est falsum:quia alueus semper iudicatur ſm naturam ipsi^9 fluminis.tex.est in.l.j.ſ.si insula.in fi.ſ.eodē vbi dicit tex.impossibile est vt alueus fluminis publici,non sit publicus.

46 ¶ Secundo τ fortius moueor,qz alueus est semper eiusdem iuris cuius est ipsum flumē.tex.est egregius in.l.adeo.ſ.insula. in versi.nouus aūt.ff.de acqui.re.do.τ in.ſ.insula.insti.e.vbi dicit tex.alueus est eius iuris cuius τ ipsum flumē idest publici de iure gentium.¶ Tertio mouet me illud qō per illum text.τ forti^9 no.Bar.in tractatu de alueo.in.vij.col.vbi dicit,φ in.d.l.adeo

47 est tex.mirabilis,† φ lz alias cedat solo quicqd ei superimponitur:tamē in ista materia econtra solū et fundus cedit aque fluminis que semp imponit τ est speciale in flumine τ similib^9 aqs scdm eum.¶ Quarto in contrarium facit,qz si consideras rationem istarum legum quare liceat facere molendinum in flumine nō nauigabili,illa ratio pcedit etiā i ei^9 alueo.Cogita qz est passus vtilis nec alicubi discussus.¶ Quīto principaliter adde in-

48 quātū Bar.subdit † φ non patitur dānum qui prohibetur edificare molēdinum quis nō acquirat lucrum,τ sic vult bart. non haberi in cōsideratione φ nō acquiratur lucruz.Sz caue.qz bar. ſ.in.j.q.videt sibimet cōtrariari nā.ſ.in.j.q.dicit,qñ primus habuit molēdinū licite nō pōt secūdus edificare:eo qz nō potest auferre lucrū qō licite percipit ex publico per text.in.l.ij.ſ.merito.

^a ¶ In dubio. adde eundē in.l.ex hoc iure.co.ij.ſ. de iustitia τ iure τ q̄ posui in addi. ad do.Philip.decium. in.l.nullus videt dolo. j.de re iudi.

s.ne q̃uid ĩ loc.pu.⁊ sic Bar.ibi vult haberi ratioñe lucri: hic di
cit ꝯtrarium.¶ Sed salua Bar.ꝙ Bar.s.in.j.q.loquitur qñ molẽ
dinũ iam esset factũ ⁊ sic lucrũ iam est in esse.hic aũt dicit ꝙ ꝓhi
bere ne fiat molendinũ est perdere tale lucrũ de quo nõ curatur:
ratio diuersitatis est,q: primo casu qñ agit̃ de lucro iã radicato
perdẽdo quis dicit̃ pati damnũ,secus qñ lucrũ nondũ est radica
tum,gl.est in.l.ij.§.j.ff.ne quid in loco pu.⁊ gl.in.l.j.§.si quis aũt
propter inundationẽ.ff.de iti.act.ꝙ priua.⁊ gl.ĩ.l.si quis vxori.
§.pe.ff.de fur.Notãt Bal.Ang.Jmo.⁊.d.Alex.in.l.nõ amplius.
in prin.ff.de leg.j.Pau.de ca.⁊ do.Alex.ĩ.l.ij.§.fi.ff.qui sa.cog.
Jmo.⁊ Moder.in.l.proculus.ff.de dã.infec.⁊ do.Alex.ĩ.l.cũ em
49 pror.ff.ad.l.fal.hic est ⁊ istud nota,† ꝙ sicut error iuris nõ nocet
qñ tractatur de dãno,ita etiã nõ nocet quãdo tractatur de lucro
radicato gl.est no.ĩ.l.que fideicõmissum.ff.de leg.ij.¶ Scdo ad
de ad predicta bonũ tex.in.l.si is cui.§.eius rei.ff.de fur.ita cõcor
dat Bar.⁊ ita teneo.cõtra tamẽ istam cõcordiã ⁊ sic cõtra Bar.
videtur mihi ꝙ fortissime stringat tex.in.l.proculus.ff.de dã.in
fec.vbi erat lucrũ iam in esse ⁊ sic radicatũ ⁊ tamẽ nõ habetur in
cõsideratione,vt dicit Bar.de qua.l.opponit gl.in illa.l.nõ am
plius.in pñ.ff.de leg.j.nisi dixeris ꝙ in edificãte in fundo ꝓprio
lex nõ ita cõsiderat lucrum esse radicatũ vt ibi est tex.prout quã
do fit edificiũ in flumine publico,prout loquit̃ Bart.tamẽ caue
q: refragant̃ iura supra allegata que sine tali distictione volũt ꝙ
perdere tale lucrum iam radicatũ sit pati damnum de quo autẽ
lucro debeãt predicta intelligi videas omnino Bar.j.ĩ.xj.q.ad
fi.vbi reseruo dicendũ.¶ Ultimo ad istã materiã quãdo molẽ
50 dinũ fiat licite vel nõ,† adde ꝙ nemo potest facere molẽdinũ vel
clusam in fundo alieno vel in aqua aliena adeo ꝙ etiã comiti vel
regi nõ est licitũ in terra vel in aqua ecclesie facere molendinum
aut stagnũ.tex.est ad literã ĩ.c.cũ olim abbas.in pñ.de offi.dele.
⁊ ibi multum no.Bal.⁊ idem Bal.in rubri.illius ti.in.vij.col.in
fi.imo cedit lucro domini soli si est possessor.ita notabiliter dicit
Bal.in.d.c.cum olim Abb.quod nota ad amphationẽ regule
l.si quis sciens.C.de rei vendi.§.cũ in alieno.instit.de rerũ diui.
Jtem ad istam secundã questionẽ Bar.vide qđ dicã.j.in.xxj.q.
¶ Tertio querit Bar.si aliquis facit molẽdinũ in flumine per
qđ aqua restagnatur ita qđ impedit molendinũ meũ quod est su
perius,dic vt ibi per eũ q: nihil est addendũ:potes tamẽ addere
tex.in.l.j.§.deterior.in verbo angustetur.s.e.¶ Quarto querit
51 Bar.† qñ aliqs vult edificare molẽdinũ supra vel infra ita ꝙ im
pediat meũ quo iure vel qua actiõe debeo agere ꝯtra eũ.adde cir
ca istam quartã questionẽ Bar.inquãtũ primo loco Bar.vult
ꝙ si duxi estate proxima aquã ad molẽdinũ meum licite fabrica
tum,ꝙ cõtra volentem facere aliud molendinũ per qđ impediat
meũ habeo interdictũ ne quid in flumine publico,⁊ habeo inter
dictum directum:sed quando nõ duxi aquã per estatem ꝓximã
habeo solum vtile interdictũ,ne quid in flumine publico.Mihi
non placet ista differẽtia Bar.q: nõ credo ꝙ directũ interdictũ
ne qđ in flumine publico vnq̃ cõpetat in casu isto,sed solũ ꝯpe
tat vtile in omni casu Bar.eo q: directũ interdictũ ne quid in flu
mine publico cõpetit quãdo aliquid fit ad impedimẽtum publi
cũ:sed quãdo fit ad impedimẽtũ puta molẽdini alicuius priua
ti nõ credo ꝙ cõpetat directũ interdictũ sed solũ vtile.ad hoc al
lego in terminis Spe.magistrũ practice vbi ponit formã libello
rum in ista materia in ti.de causa ꝓprie.⁊ pos.in.§.q: vero.in ver.
sextũ aũt,vbi formaliter dicit,ꝙ quãdo aliqs immittit vel facit
in flumine aliqđ propter qđ aqua molẽdini mei nõ ita fluit sicut
fluebat estate proxima:vel molendinum meũ aliter impedit̃,ꝙ
competit mihi vtile interdictuꝫ ne quid fiat in flumine publico.
⁊ sic Spe.ibi in terminis tenet ꝙ cõpetat vtile interdictum nõ
autẽ directum vt dicit Bar.⁊ istud etiã tenet ibi Jo.an.in addi.
Et credo verius.subdit etiã Spe.⁊ bene,ꝙ etiã cõpetit actio in
factũ loco illius interdicti subrogata,q: ꝓ omnibus interdictis de
52 mũdo cõpetit † actio in factũ,vt dicit gl.in.l.quoties.ff.de ꝓscri.
verb.⁊ Bar.in.l.vnica.in pe.col.ff.de condi.ex lege.⁊ tex.in.§.fi.
insti.de interdi.⁊ ibi gl.melior de iure de ista actione in factum.
Scdo adde inquantũ Bar.cõcludit etiã iste casu cõpetere gene
ralem negatoriã,licet nõ reperiã tactum,nõ videt̃ ꝙ illud sit bñ
53 dictũ,† eo q: negatoria nõ cõpetit nisi quãdo aduersarius ꝓten
dit se facere illud qđ facit iure seruitutis:⁊ si non faciat iure serui
tutis nõ potest cõpetere cõtra eum negatoria.gl.est valde nota.
de hoc in.l.si cũ meus.§.j.ff.si ser.ven.gl.in.l.apud trebatiũ.§.j.
in verbo nõ est.ff.de aqua plu.ar.Jo.fa.in.§.eque insti.de acti.sꝫ
istud nõ est in casu nostro.ergo Bart.nõ bene dicit.nisi saluãdo
Bar.diceres,ꝙ predicte gl.procedũt in negatoria speciali: nam
specialis negatoria ꝓprie cõpetit ratione seruitutũ,sicut ⁊ cõfes
soria,prout habet̃ in.d.§.eq̃.⁊ ponit late Bar.ĩ.l.si prius ꝙ.ff.de
ope.no.nun.⁊ in.l.barũ.in prin.vbi ponit formam libellorum.ff.si
serui.vẽdi.sed Bar.hic cũ mysterio locutus est de alia negatoria
generali de qua loquit̃.d.l.j.§.item sciendum.⁊ ibi Barto.s.de
aqua plu.arcẽ.⁊ credo qđ ista sit propria intẽtio bar.⁊ ad barto.
adde bal.in.l.itẽ lapilli.in.vj.q.ff.de re.diui.¶ Tertio adde in
quantũ bar.dicit ꝙ negatiua que soli domino datur ideo hic cõ
petit q: est dominus sui molẽdini cui nocet̃,dic ꝙ istud vltimũ
nõ est ita simpliciter verũ;sed intellige vt declarat Bar.j.in.x.q.
¶ Quinto principaliter querit bar.q: melior est cõditio eius q
54 primo occupauit,† quis dicat̃ ꝓmo occupasse.Jn ista.v.q.bart.
in effectu post multa verba cõcludit,ꝙ ille qui primo loco opus
molendini vel aqueductus inchoauit ⁊ in eo procedit q̃uis nõ
perfecerit,dr acquisiuisse ius vt possit ꝓhibere aliũ volẽtẽ postea
facere,⁊ sic bar.vnico verbo vult ꝙ sola inceptione operis acqui
ratur ius per qđ preferatur alijs.Jdẽ tenet bart.in.l.naturalem.
§.j.per illũ tex.ff.de acq.re.do.cum bar.⁊ eius cõclusione simpli
citer tenet Bal.in.l.item lapilli.in quarta questiõe.ff.de re.diui.
Jdẽ in effectu tenet.d.Bartho.veronẽ.licet dicat se velle tenere
aliter q̃ dicat bar.in tractatu serui.rusticaruꝫ in tit.de seruitute
aqueductus in.xxvj.col.⁊ seqñ.nec inuenio aliquem cõtrariari
Bar.⁊ sic opi.Bar.videt̃ esse cõmunis.Precipuũ fundamẽtuꝫ
Bar.stat in duabus legibus in.l.ergo.§.fi.ff.de acqui.rerũ do.ĩ
verbo pilas iactauit.⁊ tex.ĩ.l.ij.§.aduersus.ff.ne qđ in loc.pu.qui
tex.loquit̃ in verbo ꝓsenti dũ dicit q edificat:aut molem in mari
iactat.ꝓ que iura cõcludit Bar.ꝙ q̃uis in animalibus requiratur
perfecta occupatio de iure quicquid sit de cõsuetudine.l.natura
leꝫ.§.j.ff.de acqui.rer.do.tñ in istis inanimatis sufficit sola ince
ptio.Tu aũt aduerte veritatis indagãde gratia,qđ lex ergo.§.fi.
allegata ꝑ Bar.videt̃ ꝓbare cõtra euꝫ nã tex.ibi copulatiue ⁊ in
preteritũ dicit si pilas ĩ mari iactauero ⁊ supra eas edificauero
ergo nõ sufficit icepisse vt dicit bar.⁊ sic iactasse pillas,sed copu
latiue ⁊ supra eas edificasse et pondera q: sunt verba preterita:
55 vnde † illa copula requirit cõcursum vtriusq; copulati ꝑ regulã
l.si quis stipulatus fuerit.x.aureos.ff.de verb.obli.⁊.l.si heredi plu
res cuꝫ si.ff.de cõdi.instit.etiam quãdo copula ponit̃ inter duas
orationes respectu alicuius accidẽtis.d.l.si heredi plures.decla
rat barto.in.l.j.in prin.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ in.l.si is qui ducẽta.§.
vtruꝫ.ff.de reb.du.Scdo ille due.ll.allegate per bar.loquunt̃ qñ
quis simpliciter impedit incipientẽ edificare in publico quo ca
su nõ potest:q: ĩpediẽdo soluꝫ faceret vt illi noceret,sed hic vult
facere aliud edificiuꝫ ⁊ ꝯsequẽter ꝓncipaliter vt sibi prosit: ideo
facilius admitti debet per doctrinã bar.s.in.ij.q.Tertio cõtra
barto.videt̃ facere q: quãdo primus solum verbaliter occupauit
vel soluꝫ aliquid incipit facere,certe si alius impediat euꝫ ꝑ hoc
nõ dicit̃ sibi inferre damnuꝫ:licet auferat sibi futuruꝫ lucruꝫ cuius
nõ debet haberi ratio prout firmat bar.s.in.ij.qđ.vt ibi dixi,eo
q: lucrum nõ potest adhuc dici radicatum ita qđ eius haberi de
beat ratio,prout diceretur radicatuꝫ suuꝫ ꝑfecisset molendinuꝫ
aut iam duxisset aquam,vt tenet bar.s.in.j.q.Et per hoc quarto
pondera nõ obstare vnum fundamẽtum bart.duꝫ dicit qđ ĩ ista
q.agitur de iure quesito preferẽdo ex quo cuilibet de populo est
acquisitũ ius aq̃ ducende de flumine publico auctoritate huius.l.
q: imo ante edificium factũ ⁊ sic ante lucrũ iam radicatũ,nõ põt
dici pati dãnũ per qđ possit alios impedire vt declaraui.s.in.ij.
q.¶ Preterea ⁊ quĩto adde ꝙ lex.j.§.cepisse.ff.de policita.alle
gata ꝑ Bar.nõ facit in proposito,q: ibi ponitur specialis casus
in quo per pollicitationẽ quis obligatur reipublice quãdo cepit
opus,⁊ in illo casu quãdo dicatur cepisse ibi specialiter declara
tur,vnde nõ debet trahi ad cõsequẽtias.l.ius singulare.⁊.l.qđ ve
ro cõtra.ff.de legi.¶ Sexto dum Bart.alleg.l.qui prior.ff.de in
diem adiec.nõ reperio ĩ illo ti.illam.l.sed bene prior que est.l.fi.
⁊ illa lex probaret potius cõtra Bar.vbi prefertur ille secundus
qui perfecte adimpleuit:⁊ nõ primus qui cepit aliquid numera
re de pretio.ex istis redditur aliqualiter dubia decisio Bar.quã
uis nõ reperiam contradicentẽ ei.teneas tamen opi.bar.que cõ
muniter est approbata,pro qua facit tex.in.l.intantũ.in pñ.ff.de
rerum diui.¶ Limita eã nisi ambo cepissent simul,vnus primo,
alius postea sed ignorãter,q: paria sunt vel ꝙ ambo simul eodẽ
tẽpore inceperint idẽ,vnus primo ⁊ alius postea licet ignoraue
rit de primo,q: tunc nõ potuit preuidere iuxta gl.in.l.ij.§.j.ff.ne
quid in loc.pub.Jta vult egregie bar.in min.seq.q.¶ Secũdo
56 principaliter inquãtũ bart.in fi.istius.q.notabiliter ꝯcludit † ꝙ
si aqua que ducitur ad eum vsum ad quẽ ducitur vtriq; sufficiat,
vterq; põt ducere,prout refert fuisse iudicatũ bononie in fratri
bus predicatoribus:⁊ in fratribus minoribus.Adde barto.vbi
idem repetit in.d.l.in cõcedendo.ff.de aqua plu.ar.bar.bald.et
alios in.l.iiij.C.de serui.⁊ aqua.bal.in.c.cũ olim.de cõsuetu.⁊ in
l.si plures.ĩ.j.co.C.de ꝯdi.inser.⁊ in ꝯsi.cix.ĩci.⁊ videt̃ qđ postq̃,
do.Alex.in ꝯsi.ccccvij.incip.ꝯsideratis verbis statuti ad fi.⁊ est
in.iiij.vol.consi.xxij.Nota istã decisionẽ q: est multũ vtilis ad to
tam materiã istius.l.Pro ista ꝯclusione q̃ est verissima ego addo
vnum bonũ tex.in.l.ij.§.si aqueductus.ff.de seruitu.rusti.ꝓdio.et
ibi Alb.⁊ Ang.⁊ alij.ad hoc no.illũ tex.scdo ista ꝯclusio ꝯfirma
tur equitate

tur equitate naturali:ex quo enim vsus aque vtriqȝ sufficit: certe
illud qd tibi nō nocet aliȷ̄ cōcedi potest.l.ij.§.itē varus.cū si.ff.de
aqua plu.ar.p Bart.in.l.ij.in prin.in.iiij.col.vbi dixi.solu.mat.
¶ Scdo pncipaliter amplia istā cōclusionē Bar.p illd qd nota
biliter vult Bar.i.l.nō mod⁹.C.de serui.ꝛ aqua,vbi per illū tex.
57 decidit no.q.† qd si tu ab initio duxisti licite aquā de flumine pu
blico ad domū in qua posueras vnū molēdinū ego ex alia parte
fluminis volo ducere aquā ex eodē flumine ad molēdinū meū cū
tāta sit aqua q̄ optime sufficiat ad vtrūqȝ molendinū:tu autē vis
me impedire dicēs ꝙ in domo tua vis ponere plura alia molēdi
na certe nō potes eo qꝛ dȝ inspici modus ducēde aque a prin.nec
dȝ inspici ꝙ postea possit augeri, vt est ibi text.nota. ¶ Tertio
adde qd p supradicta decidūt notabiliter Pan.de ca.ꝛ.d.Alex.
58 in.l.ex facto.§.i.ff.de vulg.ꝛ pup.† ꝙ si aliqs baro ꝯcessit alicui
monasterio syluā retinēdo sibi vsum venādi qd oēs de illo mona
sterio possunt etiā ibi venari ex quo illa sylua pōt ꝯuenire vsui cu
iuscūqȝ insolidū,per no.p Bar.hic.ꝛ in.d.l.cōcedendo.ꝙuis sȝ
do.Alex.videreꝶ prima facie dicēdū ꝯriū. ¶ Quarto ad pdicta
adde illud qd decidit Bal.in.c.i.§.si quis de māso.i.v.col. si de
inuesti.feu.cōtro.fue.ꝛ sequiꝶ Ro.in.d.l.i cōcedēdo. vbi tȝ, ꝙ si
inter domū feudatariā ꝛ domū ppriā directi dñi ꝯcedētis feudū
sit in medio quidā puteus qui cōtinet tantā aquā q̄ sit sufficiens
vsui vtriusqȝ domus qd vtriqȝ debet seruire nec potest directus
dñs prohibere feudatariū:secus qñ illa aqua non sufficeret vsui
vtriusqȝ domus,qꝛ tunc preferretur dñs directus.allegat no.per
Bar.in.d.l.lucio.ꝛ in.d.l.in ꝯcedēdo.ꝛ ita est expedita ista.v.q.
59 prin. ¶ Sexto q̄rit Bar.† si duo iceperūt eodē tēpore vel alter
post ignorās de primo quis eorū preferatur. ¶ Circa istā sextā
questionē Bar.adde illud qd notabiliter vult Bal.in.c.cū oēs.
in.xij.col.de cōsti.vbi q̄rit,duo sunt vicini mediāte riuo comuni
vnusquisqȝ vult trahere aquā ad prata sua,queritur quis pferri
debeat:ꝛ rñdet ꝙ aqua debet diuidi localiter vel tēporaliter,eo-
dē modo in agris ꝛ molēdinis,ꝛ si quis vellet esse prior in vtēdo
debet diuidi sorte vt.l.quoties.ff.de vsufru.ꝛ.l.i.ꝛ.ij.C.qñ ꝛ qui.
60 quar.pars debea.lib.x.nam † vbi humanū consilium nō sufficit,
ibi fortuna altercationē dirimi.vt.l.fi.cū si.C.cōia de leg.ꝸm eū.
¶ Scdo adde illud qd decidit Bal.in.l.si plures.in.i.q.C.de cō
61 di.inser.† vbi tenet,qd si duo habēt molendina iuxta flumē naui
gabile,ꝛ princeps ad eorū molendina cōcesserit aquā,ꝙ si aqua
non sufficit nisi vni molendino,illud qd prius est cōstructū ipe
potius est in iure:qꝛ qd habet primū esse habet primū frui:si aūt
simul sit eis ius quesitū,vt esset in pluribus heredib⁹:tūc ille cui
obuenit molēdinū altius:pmo suā vtilitatē percipit, qꝛ qd pri⁹
est via prius est in termino per ordinē nature:sed exinde per ali-
quē aqueductū debet pati cōsequentē habere commodū aque,vt
62 ibi lati⁹ per eū. ¶ Tertio diligēter nota illud qd vult Bar.† ꝙ
paria sunt vel qd ambo simul eodē tēpore incipiāt edificium vel
vnus prima die ꝛ alius sequēti qui ignorauerit de primo,ꝛ sic nō
potuerit puideri de primo. Iste enim equiparaꝶ perinde ac si si-
mul incepisset:ꝛ ad hoc bene facit gl.no.i.l.ij.§.i.ff.ne quid in lo
63 co pu. ¶ Circa septimā questionē Bar.in qua querit † si volo i
flumine facere molendinum ꝛ facere clusaȝ in flumine ꝛ volo im
mittere tigna ꝛ alia edificia i ripa vicini,an possim eo iuito. Ad
de ꝙ idē tenet Bar.Ang.ꝛ Raph.cu.in.l.fluminū.in prin.ff.de
dā.infe.Bar.in.l.martius.per illū tex.ff.de acq.re.d.Bal.in.l.si
manifeste.ad fi.C.de ser.ꝛ aqua.ꝛ i cōsi.cxxix.ij.volu.qd inci.qua
64 tuor sunt. ¶ Scdo adde inquantū Bar.concludit, † ꝙ licet flu
mina sint publica.tñ ripe quo ad pprietatē sunt illarū personaꝝ
quarū prediis adherent:ratio diuersitatis est in prōptu, qꝛ ripe
hominū arte ꝛ cura recipiunt incrementū ꝛ riparum incōmoda
pertinēt ad vicinos:ergo scdm legē nature iustum est in recōpēsa
tionē ꝙ cōmoda sequanꝶ eosdē:sed flumina in seipsa absqȝ arte
hominū fluūt. Ita dicit Bal.in rub.ff.de re.di.i.vi.col. ¶ Ter-
65 tio adde inquātum Bar.cōcludit † ꝙ facienti clusam in flumine
publico vt ducat aquā ad suū molendinū nō est licitum impone
re tigna vel aliud edificiū in ripas fluminis inuitis vicinis quo-
rū prediis adherent. Istā cōclusionē limitat notabiliter Floria.
in.l.refectionis.in fi.p illū tex.ff.cō.predi.vt cōclusio Bar.proce
dat in clusa q̄ de nouo fieret:sed clusa molēdini iam facta pōt re
fici ꝛ reparari positis linguis vel lapidib⁹ in fundo vel etiā in ri
pa fluminis inuitis vicinis:ad hoc specialiter no.illum tex. ꝯfir
mo per illā limitationē,qꝛ phibit⁹ facere de nouo non phibeꝶ
iā factā reficere.tex.est i.c.iudei in.i.ꝛ in.c.cōsuluit.de iudeis.no.
66 in.l.i.§.si qs edificiū.vbi dicā de hoc.ff.de ope.no.nun.† Hic est
qd prohibiti edificare castra,nō prohibenꝶ iam facta de nouo re
ficere.ita notāt Bal.ꝛ Ang.in.l.i.§.edificare.per glos.ibi in ver
bo reficere.ff.de mor.infe,ꝛ si est vera,ista est magna limitatio ad
decisionem Bar. ¶ Ista limitatio mihi nō placet:ꝛ moueor vi
na ratione,quia si in refectione cluse aut molēdini,volo immitte
re de nouo tigna in prediuȝ vel ripam vicini aut volo imponere
nouuȝ edificium aliter ꝙ prius erat: ego habeo ꝙ istud erit no-
67 uā clusam facere:† quia qñ aliquid additur vel detrahiꝶ antique
cluse dr de nouo fieri.arg.l.ius ciuile.ff.de iusti.ꝛ iur.p qua.l.no-
tat ibi in specie Ang.in.ij.col.post Cy.qd phibitus p formā sta
tuti facere nouā clusaȝ in flumine,non poterit veteri cluse aliqd
addere vel detrahere,qꝛ diceret nouā facere,sed bene pōt i eodē
statu nullo addito cōseruare,vnde cōsidera ꝙ etiā tūc militaret
fundamētum Bar.hic,qd vsuarius tūc inuito dño nō posset ali
quid noui facere.l.vsufructuari⁹ nouū rixum.ff.de vsufru. ¶ Se
cundo moueor.tex.in.d.l.refectionis.bene probat ꝙ in refectiōe
molēdini vel cluse possunt immitti lapides i fundo vicini ad tē
pus donec opus reficiatur:sed non possent ibi immitti vel infigi
vt ibi perpetuo stent:vnde no.ibidē Ang.in.d.l.refectionis.esse
68 ibi casum expressum,qd † si habeo clusam molēdini per fundum
tuū ꝛ clusa eget refectione,ꝙ debes prestare aditum per funduȝ
tuum cum tāta latitudine ꝙ possim ibi ponere omnia cemēta ne
cessaria ad refectionē cluse:ꝛ ꝙ ibi possint stare omnes operarij
ad laborandum. ¶ Quarto adde inquātum Bar.in.viij.q.con
69 cludit † ꝙ via publica media nō impedit quin ripe fluminis quo
ad proprietatē eoꝝ sint qui habent prope flumina:per text.sing.
in.d.l.martius.in fi. Istam cōclusionē limitat Bal.in rub.ff.de
re.diui.in.xiij.col.qñ in ripa esset tanta terra q̄ arari possit:tunc
enim non est simpliciter ripa.imo est diuisus ager si via publica
est in medio inter agrum ꝛ illud terre spatium quod est in ripa:ꝛ
isto casu ꝸm eum non loquitur.d.l.martius. ¶ Pro clariori in
telligentia eorum que firmat Barto.in istis tribus questionib⁹:
70 scȝ.vij.viij.ꝛ.ix.† Quero,ꝯpone,vēdidisti mihi predium ad mē-
a surā vt tantum prestetur pro singula pericula an ripe fluminum
quib⁹ adheret istud predium sint etiā mensurande et tm̄ solui p
rata ꝛ an tales ripe intelligan̄ꝶ vendite an non.istam questioneȝ
tangit Bar.in tractatu suo tyberiadis.in.iiij.col.vbi tenet ꝙ ta
les ripe nō debent cōmēsurari nec cōputari in pretio,sed cedunt a
emptori, nisi aliud sit dictuȝ expresse.moueꝶ Bar.qꝛ lȝ ripe flu-
minis sint eoꝝ q ppe ripas pdia possidēt nō pp hoc cēsenꝶ vēdite
sed accedunt rō ratiōis est ꝸm Bar.nā cū riparū vsus in ppetuū
sit cōis seu publicus de iure gentiuȝ,apparet ꝙ pprietas sola de
per se esset inutilis cum semp duret vsus alterius.l.iij.§.ne tñ.ff.
de vsufru.sed lȝ p se non censeantur vendite:tñ alteri cedūt.istud
est ꝸm euȝ qd vult dicere tex.i.l.id qd.§.i.ff.de pericu.ꝛ cōmo.rei
ven.istā opi.Bar.refert ꝛ sequitur simpliciter Bal.in.l.riparuȝ.
ff.de rer.diui.lȝ referat Huber.de bo.Ray.ꝛ Cy.tenuisse cōtra-
rium per.d.l.id qd. ¶ Istā eandē opi.bar.tenet latius idē bald.
in rub.ff.de rer.diui.in.xij.col.ad fi.ꝛ seq.motus,qꝛ esset iniquuȝ
ꝙ cū vsus riparū sit publicus:ꝛ sic non possit pleno iure vendi,si
cut venditor non teneꝶ plene tradere illam ripam ita nec illa ri-
pa venit cōmēsuranda sicut nec via publica nec flumē publicuȝ
qd iret per mediū agri vēditi.l.in modicis.ff.de cōtrahen.emp.
ita ꝯputet sibi vēditor qꝛ legeȝ aperti⁹ nō dixerit.l.veterib⁹.ff.de
pact.subdit tñ Bal.ꝙ si in illa ripa sint arbores fructifere ꝛ ma
gni valoris,esset absurdum ꝙ emptor eas gratis haberet,si pre
tiū pro istis non soluaꝶ:ergo tūc tales ripe remanebūt penes vē
ditorē.subdit etiā Bal.cauēdū esse,ꝙ si ibi est tāta terra q̄ arari
possit non est ibi simplr ripa imo esset tunc diuisus ager. Adde
etiā ꝙ predictā opi.Bar.sequiꝶ idē Bal.in rub.C.de ꝯhē.emp.
in.iiij.q.vbi limitat,ꝙ si in ripis cōsisteret vtilitas notabilis ꝙ-
titatis,puta qꝛ ibi esset salicetū ita ꝙ non est verisimile ꝙ vēdi-
tor fuisset gratis concessurus,isto casu debent ripe mensurari et
pretiū solui,vt ibi p eū.adde etiā ꝙ predicta opi.Bar.refert sim
pliciter sequiꝶ Ang.de are.in.§.riparū.insti.de re.di. Adde etiā
Spe.in ti.de emp.ꝛ ven.§.sciendū.ad fi.in ver.si vero minus.ad
71 fi.ver.vbi dicit notandū esse,† ꝙ si fundo vendito coherent litto
ra vel vie publice aut nemus publicū ꝙ nō cedunt in mensuraȝ,
lȝ ad cōmodū emptoris transeant.l.littora.ff.de ꝯhen.emp.nisi
hoc spāliter sit actū.l.id qd.§.i.ff.de peri.ꝛ cōmo.rei vend.vltra
autoritates pro opi.bar.facit,qꝛ cum ripe fluminis publici ple-
no iure non pertineant ad venditorē:ergo in dubio nō itelligun
tur venire in contractu venditionis.l.datio.§.i.ꝛ qd ibi pulchre
72 bar.ꝛ.l.ex empto.in prin.ff.de ac.emp. Confirmo.† qꝛ de natura
contractus venditionis est vt res tradatur libera:ꝛ si nō sit con
uentū.l.ex prediis.ꝛ ibi Ang.ad hoc no.C.de euic.facit.l.ij.§.i.
ff.de ac.emp.sed iste ripe fluminū nō sunt libere imo semp erūt
in vsu publico.igiꝶ ꝛc. Licet opi.bar.sit cōis:ꝛ in practica durū
esset ab ea recedere,tñ in puncto iuris contraria opi.s.Huber.et
antiquorū videtur substentabilis:eo qꝛ lȝ tales ripe quo ad cer-
tum vsum naues puta arboribus ligandi:siccandi retia ꝛ similia
dicantur vsus earum esse publicos,tñ quo ad proprietatem ꝛc.
oīa cōmoda puta percipiendi fructus ex arboribus pertinēt ad
dñm illius prediī cui ripe adherent.l.riparum.ꝯ.de rerum diui.
Et per hoc apparet euidenter ꝙ falsum est fundamentum bart.
quo vtitur dum dicit,ꝙ pprietas de se est vtilis,cum semp vsus-

a ¶ Quero. Ad istaȝ.q. adde.d.Seb.de sancto seuerino in trac.d emp. et ven.in.vi.q.princ.col.iiij.versi.circa quartum mēbrū q sequitur opin.barto.in.d.tractatu de alueo.

fructus sit alterius.l.iij.§.ne tñ.ff.de vsufruc.in hoc errat Bart.
nã fundamẽtũ suũ procederet qñ vn⁹ haberet nudã proprietatẽ
alius haberet integrũ vsumfructũ semper duraturũ: tunc illa ꝓ
prietas bene esset inutilis: ꝫ in casu nostro est totũ ecõtra: qꝛ vici
ni q habẽt dominiũ riparũ nõ habẽt nudã ꝓprietatẽ: imo habẽt
oĩmodã cõmoditatẽ qꝛ possunt incidere arbores possent ibi ara
re ⁊ seminare.d.l.riparũ.ff.de re.diui.alij vo q hñt vsuꝫ publicũ
non possunt ista facere sed habẽt vsum publicũ vt dixi ad ligan
dũ naues ⁊ siccandũ retia ⁊ similia, ⁊ sic nõ est verũ ꝙ proprietas
sit inutilis: staret ergo multũ in arbitrio iudicis ex quãtitate pre
tij ⁊ valore predij iudicare an ripe sint cõmensurande, argumen
to glo.l.semper in stipulationib⁹.ff.de reg.iur. Et vltra supradi
cta ad istã questionẽ an ripe fluminis sint cõmensurande vide.d.
Alex.in cõsi.cclxij.incip.omissis argumẽtis.qđ est in.ij.vo.cõsi.
cxx. ¶ Decimo q̃rit Bar.si edifico ĩ flumĩe publico faciẽdo clu
sam p directũ vel indirectũ: ita tñ ꝙ illud qđ pono trãscendit me
diã partẽ fluminis, ⁊ cõtra vicini agri frontẽ ꝓtẽditur, nõ tñ eius
ripã attigit, an potero sic facere cõtradicẽte vicino. ¶ Cõcludit
73 ergo Bar.ĩ ista.x.q.† ꝙ si aliqs edificat molẽdinũ in flumine pu
blico, qđ lꝫ vsus ⁊ vtilitas molẽdini sit ipsius edificãtis, tñ ꝓprie
tas efficit eorũ q ꝓpe ripã fluminis p̃dia habẽt ꝓ modo regionis,
per tex.notabilẽ ĩ.l.pe.§.fi.ff.de acq.re.do.ideo nõ lꝫ inuito vici
no aliquid addere vel ampliare etiã si melius reducatur.adde qđ
scđm ista dꝫ intelligi illud qđ dixit Bar.s.in.iiij.q.vbi dicit ꝙ ei
q fecit molẽdinũ in flumine publico cõpetit negatoria cõtra vo
lentẽ facere aliud supra vel infra eo qꝛ est dñs sui molendini cui
nocet. Istud ꝓcederet qñ ipse edificãs haberet p̃diũ ꝓpe ripã flu
minis vbi molẽdinũ fecit, aliter ipse nõ haberet vtile dominiũ sꝫ
bñ haberet vtile dominiũ cui⁹ rõne cõpeteret negatoria gñalis.
74 ¶ † Scđo adde illud qđ tenet Bal.in.c.cõtingit.i.xv.col.ad fi.
de do.⁊ cõtu.vbi q̃rit nũquid clusa molẽdini q̃ est in flumine pu
blico possit capi ex iudicis decreto, ⁊ rñdet ꝙ sic tanq̃ supficies
cuius vtile dominiũ est eius qui licite cõstruxit.allegat notata p
Bar.in.l.fluminũ.ĩ prin.ff.de dã.infec.⁊ dicit facere.l.qui taber
nas.ff.de ꝯtrahen.emp. ¶ Tertio adde Bal.ĩ.c.i.§.si qs de mãso.
75 in.v.col.in ti.si de inuesti.feu.cõtro.fue.vbi q̃rit † cui⁹ sit clusa fa
cta in flumine publico: ⁊ refert Bart.in.d.l.fluminũ tenere ꝙ sit
faciẽtis.ipse dicit ꝙ supficies bñ est faciẽtis, qđ apparet qꝛ clusa
destructa nullũ ius retinet in flumine publico nisi ius reficiẽdi ⁊
ita seruat cõsuetudo: ex his sequit̃ ꝫm eũ ꝙ supficies dicte cluse
quo ad vtile dñiũ est faciẽtis, sed ipsa substãtia cedit aree qđ ad
nullius directũ dominiũ, ita dicit ibi Bal. Istud vltimũ qđ ad
nullius directũ dominiũ ꝑtineat nõ videt̃ verũ, qꝛ imo ꝑtinet ad
proprietatẽ eorũ q habẽt predia vicina.d.l.pe.§.fi.⁊ hic p Bar.
¶ Quarto adde ꝙ idẽ Bar.in.d.l.fluminũ in pn.ff.de dã.infec.
videt̃ cõtrariari his q̃ tenet hic.⁊ ita dicũt eũ cõtrariari oẽs mo
der.ibi.nã querit, an cluse q̃ sunt facte in tyberi vel in alio flumĩe
publico sint edificãtis, ita qđ ei cõpetat rei vẽdicatio, ⁊ dicit ibi
videri tex.cũ glo.qđ nõ.ipse aũt tꝫ qđ imo cluse sint proprie eius
qui edificauit sicut insula nata ĩ flumĩe est eorũ qui possidẽt ꝓpe
ipsum flumẽ ita clusa est ꝓprie eorũ qui possidẽt prope eã, per ca
sum notabilẽ ĩ.d.l.pe.§.fi.⁊ ad illã.l.fluminũ rñdet, qđ procedit
qñ fit edificiũ qđ cooperit̃ aq̃ si vero edificiũ fit supra aquã tũc est
illius q edificauit per.d.l.pe.§.fi. Et dicit se dixisse in hac.l.⁊ cũ
Bar.ibi simpliciter tenet ibidẽ Ang.⁊ sic põdera qđ Bar.ibi vi
det̃ cõtrariari his q̃ hic tenet. Nã ibi tenet qđ molẽdina sint eius
qui edificat ⁊ sic ꝙ ꝯpetat rei vẽdicatio vt dño, hic dicit ꝯtrariũ
Imo.⁊ Roma.ibi dicũt ꝙ illa opi.bar.nõ bñ ꝓbat̃ p.d.l.pe.§.
fi.ideo nõ trãsit illa opinio sine scrupulo. Rap.cu.ibi dicit ꝙ illa
lex pe.§.fi.est equiuoca.⁊ qđ illa doctrina Bar.ibi nõ hꝫ rõnẽ diffe
rẽtie.ideo simplr̃ stat cũ glo.ibi. Pau.de ca.ibi dicit ꝙ illa opi.
Bar.ibi est mirabilis ꝙ dominiũ directũ efficiat̃ edificantis qñ
edificiũ eleuat̃ sup aquã ⁊ sic hꝫ instar insule.d.l.pe.§.fi.sec⁹ si to
tum esset sub aqua.nã ꝫm eũ ista est diuinatio.⁊ text.quẽ allegat
Bar.in.l.pen.§.fi.nõ bene ꝓbat, qꝛ hꝫ diuersos intellect⁹, ꝫm di
uersas literas, ⁊ dicit ꝙ ipse Bar.melius locutus est hic in.x.q.
pondera ergo ꝙ isti Moder.volũt duo.primo, ꝙ tex.in.d.l.pe.
§.fi.non probet opinionẽ Bart.scđo, ꝙ Bar.sit sibi contrari⁹:
pro clara ergo intelligentia de istis duob⁹ videam⁹. ¶ Primo
videamus an tex.allegatus per Bart.bene probet eius opinio
nẽ.s.tex.in.l.pe.§.fi.ff.de acqui.re.d.ipse Barto.in illa.l.pe.§.fi.
valde notat illũ tex.⁊ dicit ꝙ habet ꝓ notabili multũ, ⁊ ꝙ nescit
ita bene alibi, ꝙ qñ est clusa que respicit frontẽ alterius agri, qđ
est illius cuius est ager quo ad proprietatẽ sed quo ad vsum est
publica.⁊ plus non dicit.prima fronte tex.ille nõ videtur ꝓbare
prout dicũt oẽs Moder.s.relati.tex.eñi simplr̃ dicit si qđ natũ
aut edificatum est in flumine publico publicũ est. insula quoqꝫ ĩ
flumine publico nata publica esse debet.ista verba nihil dicũt ꝙ
dominiũ ⁊ proprietas sit illius qui hꝫ prediũ prope, ⁊ intelligere
qđ est publicũ.s.quo ad vsum.tñ proprietas est vicinorũ haben

tium predia, istud non est qđ tex.dicat, sed esset vna extranea sup
pletio, vt ibi glo.⁊ bar.intelligunt. Sed posses dicere ꝙ ille tex.
alio modo probet, põderando equiparationẽ quam facit tex.de
insula.⁊ sic iungendo tex.in.l.adeo.§.insula.e.ti. Ibi enim dicit
76 tex.† qđ insula ĩ flumine publico nata: publica est.tex.necessario
loquitur ratione vsus publici qꝛ proprietas talis insule est vici
norũ qui habẽt prope predia vt dicit tex.clarus in.d.l.adeo.§.in
sula.ergo dicemus idẽ in edificato in flumĩe publico.⁊ sic in mo
lendino qđ sit publicũ rõne vsus tñ proprietas sit vicinorũ habẽ
tiũ prope p̃dia per equiparationẽ quã facit ibi text.⁊ isto modo
verisimile est voluisse bart.inducere illũ tex.⁊ nisi ita inducat̃ nõ
videt̃ tex.ille facere pro bar. Sed aduerte subtiliter, qđ ista indu
ctio non est bona nec realis, eo qꝛ ille.tex.non venit equiparãdo
edificium factum insule nate: imo tex.venit illatiue si illud qđ in
publico edificatũ est publicũ est, sequitur illatiue, insula queqꝫ ĩ
publico nata publica esse debet. Illud ergo de insula decidit̃ illa
tiue ex precedenti assumpto: vnde nõ videt̃ realis sensus, qđ illđ
qđ venit illatiue ex precedẽti, dicat̃ taliter equiparatũ qđ habeat
supplere precedens. Illa nõ videtur realis inductio. ¶ Potes
scđo ⁊ aliter inducere tex.in.d.l.pe.§.fi.qđ bart.põderauit primã
equiparationẽ quã facit ibi tex.de nato ⁊ edificato ꝓut ipsemet
bar.no.ĩ.in vlti.q. Quicquid sit, ille tex.videt̃ cũ difficultate ꝓba
re intentionẽ bar.q̃uis bar.dicat ibi esse tex.de hoc, tenendo ta
men qđ tex.ille ꝓbet sentẽtiã bar. ¶ Circa scđm, credo qđ bart.
in.d.l.fluminũ si bene ponderẽtur eius verba nõ sit cõtrari⁹ his
que hic tenet ⁊ bar.met expresse se remittit ad ea que hic.d. Nam
77 bar.inquantũ dicit † qđ molendinũ edificatũ in flumine publi
co est ꝓprie edificãtis sicut insula nata, loquitur qñ edificans ha
bet predia prope ipsam ripã ⁊ sic edificat in loco in quo si nasce
retur insula efficeret̃ sua ratiõe vicinitatis prediorũ suorũ: tunc
etiã molendinũ ibi edificatum efficitur suũ ad similitudinẽ insu
le: in istis terminis proprie loquitur bart.ibi et bene. licet prima
fronte videat̃ generaliter loqui.secus esset si nõ haberet ibi pro
pe predium vicinũ prout hic late declarat bar. ¶ Quinto adde
inquantũ bar.in prin.istius.q.concludit qđ si opus prius incepi
iuxta ripã predij mei, nec vltra mediũ fluminis processi, certũ est
qđ clusa est mea ⁊ eã licite habeo: ⁊ paulatim postea eã augmen
taui ita qđ mediũ fluminis transiui iuxta frontẽ vicini agri, tũc
qꝛ insula in flumĩe nata ⁊ eodẽ modo aucta mea esset.l.insula.in
prin.ff.de acqui.re.do.eadẽ ratione ⁊ istud edificium erit meũ to
tũ vt.d.l.pe.§.fi. Aduerte, qꝛ nõ videt̃ bona augmẽtatio quã fa
78 cit bar.† qꝛ nõ videt̃ bona ratio ab alluuione: ad id qđ artificio
hoĩs accreuit, alias de facili fieret fraus decisioni.d.l.inter eos.in
prin.ff.de acqui.re.do. ¶ Sexto ⁊ vltimo adde ⁊ limita istã deci
sionem bar.vt per bart.ĩ.in vlti.q.bart.que est.xviij.⁊ ita habes
79 expeditam.x.q.bart. ¶ † Undecimo querit barto.an vicini su
periores vel inferiores possint aliquo iure prohibere facientẽ ta
lem clusam. ¶ Circa istam.xi.q.Bar. Adde in simili tex.in.l.nõ
solum.in prin.s.de no.ope.nun.⁊ inquantũ Bart.dicit ꝙ vicini
non possunt conqueri si propter constructionẽ cluse aqua restrin
gatur et inundat ripas aut loca que vergunt vsqꝫ ad aquã per.l.
j.§.ripa.s.eod. Ille tex.videretur potius ꝓbare cõtra Bar.dum
dicit naturalem rigorẽ cursus.dñi ergo riparum bene debent pa
ti naturalẽ rigorẽ cursus, sed iste nõ videtur naturalis rigor.imo
accidentalis, qꝛ causatur ex cõfectione cluse, nisi diceres saluãdo
Bar.ex mẽte eiusdẽ, ꝙ ex quo flumina publica nõ nauigabilia
sunt ad talẽ vsum naturaliter destinata vt in eis fiant cluse ⁊ mo
lẽdina, sic restringatur aqua ꝙ istud fieri possit: ⁊ dicatur esse na
turalis rigor aque. ¶ Scđo inquantũ Bar.cõcludit ꝙ si incom
moditas vicinorũ est modica nõ est curãdũ. Adde duas bonas
gl. Glo.in.l.seruitutes.§.publico.ff.de serui.in verbo incõmodo
q̃ ad dit.s.magno. Alia ⁊ notabilior glo.in.l.sed cũ ab herede.ĩ
gl.fi.ff.ad treb.tex.eñi ibi dicit beneficiũ cũ alteri⁹ iniuria nõ cõ
cedi.gl.ibi intelligit iniuris.s.magna.secus si parua, ⁊ nota illaꝫ
80 gl.alibi tamen habes gl.sing.† ꝙ vbi fit mẽtio de preiudicio al
terius intelligitur etiam paruo.glo.est singu.in.c.cũ olim.in ver
bo p̃iudiciũ.de consue.quã gl.multũ ibi no.Gemi.ad statuta.
⁊ illa gl.videret̃ cõtradicere predictis.⁊ Bar.hic.pro confirma
tione tamen eius qđ hic tenet Bar. Adde, quod vult nota.ideꝫ
Bar.in.l.de pupillo.§.si quis riuos.in fi.ff.de ope.no.nunt.vbi
81 dicit se putare, † ꝙ si grãde damnũ versatur eius cui fit nũtiatio
ex dilatione ⁊ modicũ eius qui nũtiat ex edificatione, ꝙ talis nũ
tiatio potest sperni, per tex.no.hic allegatum per Bart.in.d.l.i.
§.sunt aũt q putãt.ff.ne quid in flu.publi.secus si perderet lucrũ
quia nõ est per causa ⁊c.⁊ text.ille periculũ requirit.ita ibi residet
82 Bar.† Adde etiam istis bonam glo.in.l.ij.ff.de riuis.⁊ an etiaꝫ
de minimo debeat haberi consideratio: ⁊ sic an de minimis sit cu
randũ.iuxta.l.scio.ff.de in integ.resti.dic vt per Bar.ĩ.l.si ꝓprie
tarius.in prin.ff.de dam.infec.⁊ late per Bal.in.c.cũ adeo.in.ij.
col.ad fi.⁊ in duabus sequen.de rescrip: ⁊ quod no.per glo.in ca.
pen.in glo.

peñ.in gl.fi.⁊ ibi doc.eo.ti.de rescrip. ¶ Tertio diligenter nota
illud qđ tenet Bar.in fi.istius q̄ōnis,q꞉ est multum vtile ad pra
83 cticam.† qđ si edificiũ vicini per meũ nõ destruitur nec incõmo
datur quãuis vicinus minus frumẽti percipiet ex agro suo ⁊ sic
minus lucrabit̃ de hoc nõ est curandu꞉ qđ teneas ꝑpetuo cordi.
Adde qđ no.tenet Bal.in.l.vnica.in.xiij.oppositiõe.C.de sen.
84 que ꝑ eo qđ interest.vbi egregie dicit,† ꝙ si molẽdinũ inferius
est prius edificatũ non põt edificari aliud superius ꝑ qđ auferat̃
inferiori cõmodũ naturale idest cõmodũ aque q̃ est cõis vel pu-
blica,sed bene põt auferri cõmodũ ꝯcursus molẽtiũ q꞉ istđ est
in potestate eorũ qui molũt ⁊ sic non est de iurisdictiõe molẽdini
allegat tex.in.l.libertus negotiator⁹.ff.de ope.lib. Adde etiã
Bal.in cõsi.cxxix.in.ij.vol.qđ incip.quatuor sunt.vbi inter alia
85 dicit,† qđ si tu habes domũ vel hospiciũ ex quo multa lucraris,
⁊ ego facio aliud hospitiũ iuxta te nihil immitto ĩ tuũ lꝫ postea
pauciores homines veniãt ad tuũ hospitiũ,ꝑ hoc tu nõ habes
ius prohibẽdi,nisi haberes ex priuilegio aut consuetudine pre-
scripta qđ solus habeas hospiciũ,tũc posses me prohibere.l.vẽ-
ditor.ff.cõmunia predio.l.fi.ff.de vsuca.⁊.l.si quisq̄.ff.de diuer.
prescrip.sic vnus cerdo nõ prohibet aliũ a cerdonaria,nec vnus
miles obstat quin etiam alius stipẽdia querat,q꞉ dona ingenij ⁊
fortune omnibus patent ⁊ cibus cõia sunt. Et quod cõmodum
molentiũ nõ impediat quia aliud molẽdinũ possit fieri dummo
do aqua sufficiat. Adde quod idẽ tenet do.Signorolus de ho
mo.in consi.xxxiiij.incipiẽte,ex quodam flumine publico.⁊ idẽ
do.Signoro.inter consilia Bal.in.iij.vol.in consi.lviij.icipien.
casus talis est,commune ⁊ homines de villa franca.do. Alexã.
in consi.cccxxxv.quod incipit consideratis verbis instrumenti ĩ
iij.col.⁊ est in.ij.vol.consiliũ.cxciiij. Item adde quod notabili⁹
⁊ in fortioribus terminis tꝫ Albe.de rosa.in.l.si manifeste.ad fi.
C.de serui.⁊ aqua.vbi format pulchrã questionem quã habuit
86 de facto.† Duo fratres habẽt molẽdinum cõmune,⁊ vnus con
cessit alteri fratri aquã cõem vt possit conducere ad predia sua
cum hoc pacto expresso qđ hoc faciat sine dãno molendini com
munis,frater vult nũc facere in predio suo aliud molẽdinum ꝑ
quod tamen non aufertur aqua molendino communi sed tãtũ
aufertur commoditas eũtium ad primũ molẽdinũ,determinat
singulariter quod nõ obstante tali pacto poterit frater scđm mo
lendinum facere. Ratio,q꞉ scđm nõ dicit̃ factũ cũ damno ꝑmi
dũmodo nõ auferatur aqua primo molendino sufficiens, q̄uis
primũ molẽdinũ minus habeat ad molẽdum,q꞉ concursus mo-
lẽtium in quo potestas est ire vel non ire consideratur. Item nõ
dicit̃ dãnificari qui lucrũ perdit,ita ibi determĩat Alb. egregie.
¶ Secundum predicta ⁊ decisionẽ Bar.hic,habes notabiliter
limitare illud quod tenet Bar.s.in.i.q. Itẽ adde quod decisio
nem Bar.simpliciter sequitur do.Bar.veroñ.in tractatu serui-
tutum rusticarum,in titulo de seruitu.aqueductu.in.xxi.colum.
¶ Ultimo adde circa.l.medicus.ff.de oper.lib.ꝙ illa lex videt̃
obstare secũdũ secundam lecturam gl.ibi enĩ habetur ratio non
solũ fructuũ operarũ qui sunt.x.sed ẽt lucri.et sic aliorũ.x.ex eo
quod desinẽdo exercere medicinam illud cõmodi habẽt nõ aũt
estimatur damnum qđ ipsi liberti passi sunt non exercẽdo mede
cinam qđ damnũ est forte de.l.vt dicit gl.ad sol. Bart. adde qđ
Bar.in.d.l.medicus.cõcordat illã.l.cũ.l.quero.ff.de iure patro.
qđ in.l.medicus libert⁹ ꝓmiserat operas patrono.secus in.d.l.
quero.tamẽ prima lectura gl.ibi magis ꝯuenit litere.⁊ illo mo-
87 do nihil obstaret. ¶ Duodecimo querit Bar.† an formula.i.il
le loc⁹ cauus q fit ad lat⁹ fluminis ad aquã ducendam sit publi
cus vel priuatus. ¶ Circa istam.xij.q.nota diligẽter illud quod
88 tenet Bar.i.q.quã dicit vidisse de facto,† qđ aqua que ducit̃ ex
mea formula postq̄ exiuit molendinũ meũ non põt capi ꝑ vici
nũ inferiorẽ꞉ vt ducat ad molẽdinũ suum me inuito,q̄uis nihil
noceat molendino meo꞉ est valde pulchra ⁊ vtilis decisio.idem
simpliciter sequit̃.d. Alex.in cõsi.ccl.inci.in causa ⁊ lite vertẽte
inter dominos ⁊ possessores in.i.col.⁊ est in.ij.volu.in cõsi.cviij.
ad idem vide notabiliter Bal.in.l.iiij.C.de serui.⁊ aqua.vbi de
cidit,quod si ex flumine publico duco aquam per predium meũ
ad meum molendinum possum postea illã aquam quo volo di
uertere nec teneor de ea gratiam facere vicino habenti inferius
molendinum,nisi ei deberem seruitutẽ.l.i.§.illđ.ff.de aq.quoti.
⁊ esti. Pro conclusione Bar.firmãda addo facere duo. primo,
quia postq̄ aqua est in meo ego sũ dominus illius aque,⁊ sic de
aqua mea possum facere meum velle.l.i.§.permittitur.⁊.l.lucio.
ff.de aqua quoti.⁊ esti.nã cuius alueus est priuat⁹,est quoq̄ pri
uata aqua.l.i.§.fi.s.e. Ita dicit Bal.i.c.cũ omnes.in.xi.colũ.in
ver.pone ex publico.de consti.scđo bene facit doctrina Bart.in
l.ij.i ver.nec cogit̃.in.ij.col.ff.fa.na.vbi tꝫ.qđ si aliquis vult qđ
aliquid sibi faciã de nouo aut concedam qđ mihi nõ nocet ⁊ sibi
prodest qđ nõ teneor.etiã si istud petat vt dãnum euitet nedũ vt
lucrũ cõsequatur,vnde si aliq̃s vult vt vendã sibi viam ad fundũ
suũ cum aliũde ire nõ possit,non cogor.l.binas.ff.de serui. vrb.
predi.sed aduerte,q꞉ Bal.in.l.itẽ lapilli.in.ij.col.ff.de rer. di.tꝫ
aperte ꝯtrariũ꞉ dicit enĩ formaliter,ꝙ si aqua nascit̃ in ꝑdio tuo po-
tes impedire ne ad me veniat꞉ q꞉ beneficio tuo.i.tui ꝑdij habeo꞉
sed si aqua in agrũ tuũ aliũde venit꞉ tunc vere beneficiũ cum sibi
non ꝓsit ⁊ mihi nõ noceat auferre non põt꞉ tu põdera qđ contra
Bar.põt retorqueri tex.quẽ pro eo allegat.s.tex.in.l.in ꝯcedẽdo
ff.de aq.plu.ar.põderando illũ tex.in ratione sua decidẽdi dũ di
cit,⁊ merito.cũ enĩ minuit̃ eorũ ius꞉ ideo volũtas eorũ exigi de
bet,ergo vult tex.qđ qñ nõ minueretur ius vel qñ nõ dãnificaret̃,
qđ secus esset꞉ sed Bar.loquitur qñ capiendo aquam nullũ dam
num infert̃ molendino,nisi dixeris saluãdo Bart.qđ imo dicat̃
eius ius minui ex quo posset illã aquã alteri cõcedere,vel diuerte
re ad alia loca.⁊ tenendo Bar. Credo ꝙ illud quod dicit Bal.ĩ
d.l.itẽ lapilli.in fi.l.non sit bene dictũ.⁊ in ꝯtrium facit tex.in.l.i.
§.illud labeo.ff.de aqua quoti.⁊ esti.quẽ allegat Bar.ij.i.xiiij.q.
89 ¶ Decimotertio querit Bar.† nunquid talẽ formulã liceat fa-
cere ꝑ viã publicam. ¶ In ista.xiij.q.adde ꝙ tex.in.l.seruitutes.
§.publico.allegata per Bar.ꝓbat ꝙ etiã vbi nulla sit incõmodi
tas in publico adhuc nõ licet. Et ita ponderat illum tex. Are.in
consi.xx.qđ incip.viso themate.in.ij.dubio prout lati⁹ retuli.s.
in textualibus.q̄uis gl.ibi subaudiat ad illũ tex.in cõmodo.s.
magno vl̃ subaudit dictionẽ maxime. Itẽ nota etiã tex.quẽ alle
90 gat Bar.in.ij.§.tractatũ.ff.ne quid in loc.pub.† ꝙ nõ est licitũ
facere specus ⁊ sic clusam aque nec pontẽ per viam publicã,nisi
aliter se habeat ꝯsuetudo꞉ vt hic ꝑ Bar. Adde Spe.in tit.de cã
possessio.⁊ ꝓ.§.nũc dicendũ.ver.itẽ querit̃ Bal.in rub.ff.de re.
di.in.v.col.⁊ in.l.itẽ lapilli.in vlt.col.e.ti.Ang.i.l.fi.per illũ tex.
ff.de seruit.Hemi.in.c.j.de exces.ꝑla.in.vj. Imo plus,si qs habe
ret domum ab vtraq̄ parte fluminis in.l.fi.j.e. Limita tñ ꝑ tex.
in.l.i.§.fi.ff.de iti.actuq̄ priua. ¶ Decimoquarto querit barto.
91 † vnus habet molendinũ supra in parte superiori fluminis alius
ĩfra q hꝫ molẽdinũ supra tp̄e estatis ⁊ siccitatis vult facere recol
lectã aque,ille q hꝫ molẽdinũ infra ꝯdicit eo q꞉ suũ edificiũ eget
minori aqua queritur qd iuris. In ista.xiiij.q. Adde bar.i.l.i.§.
sicut autẽ.ff.de aqua plu.ar.bal.in consi.cix.primi vol.qđ incip.
Et videt̃ qđ postq̄. Itẽ adde bal.in.l.iiij.C.de serui.⁊ aqua vbi
dicit,ꝙ si aqua nõ orit̃ in meo tñ postq̄ ingressa est in meũ pos
sum facere quicquid velim ⁊ alij negare ⁊ alij cõcedere,ꝑ.d.l.i.§.
illud labeo.ff.de aqua quoti.⁊ esti. Itẽ adde bal.i.c.cũ omnes.
in.xi.col.in ver.pone ex publico de constitu.vbi querit,pone qđ
ex flumine publico in capite aque transibat riuulus ꝑ ꝑdiũ titij
ad prediũ seij,vtrũ si titius velit retinere ⁊ absorbere totã aquã
in suis predijs ⁊ ꝑ siccitatem desiccare prata vel molẽdina seij,an
possit de iure.p̄io dicit videri ꝙ nõ.arg.sumpto ab origine, q꞉
in capite aque aqua est publica ⁊ cõis vt no.in.l.si quis ex argen
tarijs.§.si initiũ.ff.de edẽ.⁊ arg.l.i.C.de impo.lucra.descri.li.x.
In ꝯtrium dicit videri,q꞉ postq̄ aqua est in predio titij꞉ ipse titi⁹
est dñs aque,ergo de aqua sua põt facere suũ velle.l.i.§.ꝑmittit̃.
et.l.lucio.ff.de aq̃ quo.⁊ esti.⁊ sic cum aqua sit libera ꝑ otest dñs
aque de ea facere velle suũ etiã si alij per ꝯñtiam noceat.l.ꝓculus
ff.de dã.insec.nisi istud fieret ad publicam emulationẽ,puta ad
impediẽdũ fluxum aque ad molendina cõis Bononie.nã istđ
fieri non põt,q꞉ est ꝯ publicam vtilitatẽ.l.opus.ff.de oper.pub.
vnde scđs cum titius non dꝫ formidare iudiciũ de quo queritur꞉
sed futurũ scandalũ ⁊ ꝓpter hoc posset etiã supplicari,lꝫ de rigo
re non possit agi. Ita ibi tꝫ bal. ¶ Scđo principaliter inquãtũ
92 dicit Bar.† valere pactũ ne liceat aquã in suo continere. Adde
qđ no.Bal.in.l.pe.per gl.ibi.ff.de pac.qđ vꝫ pactũ ne liceat su-
periori in suo molendinũ edificare. ¶ Tertio nota diligenter
illud qđ dicit bar.qđ si precesserit antiqua cõsuetudo,qđ tũc nõ
93 licet aquã continere.ratio,q꞉ habet vim pacti.† Adde forti⁹ qđ
imo ius qđ cõpetit ex antiqua consuetudine est fortius quã illđ
qđ competit ex pactis priuatorũ Ita elegãter dicit bal.in ti.de
pace cõstan.in.xxxi.col.in ver.saluo iure aque lambri.in fi. quẽ
simpliciter sequit̃ do. Bartho.veroñ.in tractatu seruitu.rustica
rum in ti.de serui.aque ducen.in.i.co. Istud dictum bar.est mul
tum vtile ad practicã,qđ si precessit antiqua cõsuetudo qđ tunc
nõ lꝫ superiori aquã cõtinere ĩ suo sicut si de hoc esset factum pa
ctũ expressum,q꞉ vt dictũ est antiqua cõsuetudo habet vim pacti
teneas ꝑpetuo cordi.q꞉ ista verba bar.clare decidunt questionẽ
de facto quã bal.alibi indecisam relinquit.bal.in.c.cum ecclesia
vulterana.in.ij.col.de elec.dicit,qđ fuit alias qđ de facto vtrum
94 † aquã de publico discurrentem per agrũ meũ possim ꝯ veterẽ
cõsuetudinẽ diuertere ⁊ cõsumere ad irregationẽ ortorũ quos
de nouo emi in preiudiciũ habentiũ a lõgissimo tp̄e molẽdina
inferi⁹ q̃ sine solito cursu aque nõ possent molere vel nimis dete
riorarent̃,⁊ dicebat̃ per aduocatos qđ possẽ,nõ enĩ facio vt no-
ceam,sꝫ q꞉ mihi ꝓdest.per gl.no.ibi.in cõtrariũ adducebam
aduocatos alteri⁹ partis,ꝙ omnino nõ possum extrahere aquã

de cursu ꝓprio:qꝛ lꝫ aqua recipiat̃ in riuulis prediorꝝ meorꝝ,reci
pitur vt in fistulis,nõ q̄ fiat mea propria,cuꝫ caput aque sit cõe
d.l.si qs ex argẽtarijs.§.si initiũ.Itẽ qꝛ inferiora molendina vi-
dent̃ hoc ꝑscripsisse.l.q fundũ.ff.quẽad.ẜui.amit.Item si aqua
potuit aliqñ diuerti:tñ qꝛ ista licẽtia superioris noluerũt vti,ꝑ-
diderũt ius suũ ex negligẽtia,aliter nõ decidit Bal.istã q̃õnem,
sꝫ dicit q̄ paries finaliter se composuerunt ⁊ inter se diuiserũt.
aquã tẽporibus ⁊ mensuris.l.de vsu aque.ff.de vari.⁊ extraordi.
cog.Tu ergo aduerte ꝙ ista q̄ quam Bald.indecisam reliquit
clare decidit̃ ex verbis Bar.hic.qꝛ si precessit antiqua ꝯsuetudo
de fluxu aque nõ possunt superiores illã aquã ꝯtinere,sicut si de
95 hoc fecissent pactũ exꝑssuꝫ.†Cõfirmat̃ vltra Bar.qꝛ regula est,
q̄ aqua in qua priuatꝰ ius habet nõ põt a solito cursu diuerti,
tex.est in.l.ij.ad fi.⁊ ibi Bal.⁊ Sali.ad hoc no.C.ad.l.aqui.tex.
in.l.preses.⁊ in.l.si manifeste.C.de ser.⁊ aq.Ad idẽ facit tex.val
de no.i.l.si qs diuturno.in p̃n.⁊ per totam,l.ff.si serui.ven.et ad
istã vltimã questionẽ vide late do.Bar.veronensem in ti.de ser-
ui.aqueductus.xxxij.col.⁊ quatuordecim sequẽtibus.Ibi tamẽ
non facit aliquã mẽtionem de decisione Bar.hic,nec de Bal.in
d.c.cũ ecclesia vulterana.¶ Intellige tñ cõclusionẽ Bar.⁊ ꝑdi-
cta qñ esset causata ꝑscriptio,puta qꝛ aliqñ supiores voluissent
retinere aquã superius ⁊ ꝓhibiti acquieuerũt,tũc abinde in an-
tea causaret̃ cõsuetudo ꝑscripta,alias ex simplici permissione.⁊
sic ex simplici facultate ꝙuis antiquo tẽpore ꝑcedẽte nõ acqui-
reret̃ tale ius,ꝑ ea que notant̃.in.l.j.C.de serui.⁊ aqua.⁊ dixi late
96 s̃.in.i.q.Bar.†nisi forte esset ꝯsuetudo tãti tẽporis cuius initij
memoria nõ sit in cõtrariũ qꝛ illa bene hꝫ vim pacti,vt dt Bar.
Itẽ vim pacti ⁊ cõstituti ⁊ tituli vel ꝓuilegij.l.hoc iure.§.ductꝰ
aque.ff.de aqua quot.⁊ esti.c.sup quibusdã.§.ꝑterea.de ver.sig.⁊
dixi.s̃.in.ij.q.bart. Item cõsuetudo tanti tẽporis habet̃ ꝓ iure
seruitutis ad hoc constitute.tex.est no.in.l.ij.§.idẽ labeo ait si i
agro.ff.de aqua plu.ar.sꝫ cõstituta seruitute res esset sine dubio
quod aqua nõ posset superius retineri. ¶ Decimoquinto q̃rit
97 Bart. †quanto tẽpore perdat̃ istud ius ꝑoccupationis:vt ecce
habui molẽdinũ in flumine publico q̄ impetu aque destructuꝫ
est,ego differo reficere,alius interim occupat aquã ita ꝙ mea re
fectio ipedit̃,an istõ possit.Et dicit Bar.q̄ istã q̃õnem vidit de
facto.¶ Circa istã.xv.q.Bar.Adde,q̄ idem ꝑ oĩa q̄ hic tenet
Bar.in.d.l.fi.in p̃n.ff.de vsuc.⁊ ibidẽ sequũt̃ Ang.Imo.Rap.
cu.⁊ Pau.de cast.ibi,⁊ dicit ibi Pau.de ca.q̄ etiã ipse habuit
istam.q.de facto.Cõclusiue post multa verba Bar.in effectu cõ-
cludit,q̄ ad hoc vt ꝑdat̃ ius preoccupationis aque nõ sufficit
q̄ molẽdinum in flumine publico sit taliter destructũ q̄ aqua
recuperet suũ naturalẽ cursum ad hoc vt alius possit ibi molen-
dinũ edificare ⁊ aquã occupare.sed etiã requirit̃ de iure q̄ quasi
possessio ducẽdi aquã habeat̃ ꝓ derelicta negligẽdo reficere vel
ducere aquã per lapsum anni,sed istis duobus concurrentibꝰ be
ne perdit̃ illud ius preoccupationis aque,fundat̃ principaliter
Bar.in tex.in.d.l.fi.in prin.ff.de vsuc.quẽ tex.Pau.de ca.ibi di
cit esse pulchrũ ⁊ no.⁊ singu.põderat Bar.illũ tex.in verbo fun-
ditus dirupto,⁊ in verbo loco extructo iũcto eo q̄ tex.dicit de
posuerat aut dereliquerat,itelligẽdo dereliq̃rat.i.habuit pro de
relicto.item exponẽdo illã alternatiuã aut pro ⁊:vt ibi facit gl.
⁊ sic copulatiue si edificium sit penitus destructum et habituꝫ ꝓ
derelicto:põt alius ibi edificare,⁊ ideo cautela est ẜm Ang.ibi,
⁊ sequũt̃ ceteri Mod.Imo.Raph.⁊ Pau.de ca.ibi,q̄ ad hoc
vt non dicatur quasi possessio aque derelicta,q̄ destructo edifi-
cio fiat incõtinẽti ꝓtestatio de qua conficiatur instrumentuꝫ pu
blicum,q̄ nõ obstãte destructione non intendit habere illũ lo-
cũ ꝓ derelicto sꝫ reficiet ꝙ primum poterit,⁊ ad huius signuꝫ fa
ciat imponi aliquos palos ligneos in aliquibus partibꝰ clausu
re molẽdini ⁊ tunc inuito eo nõ poterit alius ibidem edificare:
sed aduerte ad intellectũ.d.l.fi.in prin.⁊ ad intellectũ eoruꝫ que
dicit Bar.per illum tex.q̄ ex quo habuit edificiuꝫ ꝓ derelicto
istud solum dꝫ sufficere,vnde nõ expedit q̄ primum edificiũ sit
penitus destructũ,⁊ sic nõ videat̃ necessariũ q̄ duo copulatiue
interueniãt,vt dicit Bar.imo illud solũ de per se sufficit,habe-
re edificiũ ꝓ derelicto.qꝛ ex quo habuit ꝓ derelicto alius potuit
ibi occupare aquã etiã si edificiũ primi non sit destructuꝫ.⁊ si di
ceretur subtiliter verũ est q̄ istud solũ sufficit haberi edificiuꝫ ꝓ
derelicto quia tex.ibi dicit edificio funditus dirupto.dic secũdũ
Imo.ibi,q̄ istud dixit ꝓpter illud q̄ subiũgit litera q̄ alius
in eodẽ loco extructo edificiũ posuerat,q̄ nõ potuisset nisi p̃mũ
fuisset funditꝰ diruptũ nisi vellet edificare supra illud.Sꝫ potes
saluãdo Bar.dicere q̄ si incipias a destructione non sufficeret
primũ edificiũ esse penitus destructũ ad hoc vt alius possit ius
aque occupare nisi etiã interuenerit sc̃dm.s.q̄ habuit ꝓ dereli-
cto.ita ꝑ ordinẽ ꝓprie loquit̃ tex.in.d.l.fi.in prin.⁊ ista est ꝓprie
intẽtio Bar.sed si inciperes a sc̃do,q̄ habuit edificiũ pro dereli
cto certe illud solũ de ꝑ se sufficeret ꝓut alibi dt in simili glo.in
l.iij.§.in amittẽda in glo.mag.ad fi.ff.de acq.pos.⁊ in fili gl.i.l.
potuit.C.de iure delibe.¶ Sc̃do aduerte inquãtũ gl.⁊ doc.ibi
⁊ Bar.hic exponũt in illo tex.l.fi.in p̃n.aut ꝓ ⁊:ista vr̃ iꝓpria
tio litere ꝙ disiũctiua resoluat̃ in cõiunctã,cũ diuersa sit natu-
ra copulatiue ⁊ disiũctiue sc̃dꝫ ꝓpriũ significatũ.l.si heredi plu
res.ff.de ꝯdi.insti.⁊.l.si qs ita stipulatꝰ fuerit.ff.de vb.ob. ⁊ lꝫ
aliqñ vna ponat̃ pro alia.l.sepe.ff.de verb.sig.⁊ gl.i.l.eas cãs.
ff.de ꝯdi.⁊ demõ.tñ in dubio nõ est.recedẽdũ a ꝓprio significa-
tu.l.ille aut ille.§.cũ,i verbis.⁊.l.nõ aliter.ff.de lega.iij.⁊ dicere
ꝓut ibi dicit Imo.ꝙ istud sit de mẽte illiꝰ litere ꝙ alternatiua
resoluat̃ in ꝯiunctã non vr̃ posse cõcludẽter ostẽdi in illo text.
¶ Tertio aduerte,ꝙ lꝫ Bar.⁊ doc.ibi.⁊ bar.hic intelligat illũ
tex.in illo verbo dereliquerat.idest habuit pro derelicto,⁊ talis
sensus vtiqꝫ sit bonꝰ ⁊ nõ refragat̃ verbo dereliquerat, tñ forte
alius est sensus illius litere ꝓut etiã sensit ibi Raph.cu.dũ di-
cit edificio q̄ in litore deposuerat aut dereliquerat.i.ip̃e edifi-
cauerat,vt ibi intelligit gl.aut dereliquerat.i.ab alio edificatuꝫ
98 ibi dimiserat,†vna enĩ ps ex alternatiuis alterã declarat.l.j.ff.
de re.dub.quẽ tex.ad hoc reputat sing.Lud.in ꝯsi.ccxxxi.q̄ in
cip.ꝓmissorũ doctorꝝ cõclusionẽ.Et isto sc̃do mõ intelligendo
ille tex.in verbo derelinquerat,nõ ꝓbaret opinionẽ Bar.tamẽ
ꝑcedẽs sensus magis cõiter tenet̃ ad illũ tex.¶ Quarto aduer-
99 te,ꝙ lꝫ bar.ponat pro cõstãti,† ꝙ ꝑscriptio longi tp̃is decẽ vel
xx.an.nõ adaptat̃ ad flumina vel alia que sunt iurisgentiũ, per
tex.in.d.l.fi.in p̃n.in cõtrariũ ꝙ imo talis prescriptio adaptet̃,
est fortior tex.quẽ.j.allegat bar.in.l.si quisꝙ.ff.de diuer.ac tẽp.
prescrip.vbi piscari in flumine publico,q̄ est de iuregentium,
prescribitur longo tp̃e.⁊ respondere ꝓut inferius facit Barto.
q̄ illud ibi est,qꝛ erat in quasi possessiõe piscãdi,vbicũqꝫ ergo
aliquis esset in quasi possessione.ꝑscriptio longi tp̃is competit
etiã ad ea q̃ sunt iurisgentiũ,vnde pro veritate cõsidera tu pro-
uecte ꝙ cũ illa prescriptio nõ aliter cõpetat sine possessione vel
quasi,vt declarãt glo.⁊ bar.in.l.celsus.ff.de vsucapio.gl.⁊ doc.
in.l.j.⁊.ij.C.de serui.⁊ aqua.ergo ꝑscriptio longi temporis est
adaptabilis ad flumina publica,⁊ ad ea que sunt iurisgẽtiũ,qñ
datur possessio vel quasi.sine qua nõ põt causari talis ꝑscriptio
vt est tex.in.d.l.si quisꝙ.iuncta doctrina bar.⁊ sup istis diligen
100 ter ꝯsidera pro veritate fundamẽtali dictorꝝ bart.¶ † Quinto
pro limitatiõe.d.l.fi.de vsuca.⁊ eorũ q̃ hic tꝫ bar.vide q̄ voluit
notabiliter Ang.in ꝯsi.cclxxxix.inci.Thema tale est inter cer-
ta capitula pacis in.ẽ.col.⁊ seq.vbi voluit,q̄ illa que publica
sunt ⁊ in vsu publico:⁊ illa que de iure gentiũ cõia sunt,ꝙ sunt
inusucapilia,⁊ sic nulla in eis cadit vsucapio.d.l.fi.Nam conce
dit istud esse planũ si ex hac lõgissima possessione velimꝰ acqre
re dñium eorũ que nobis iuregentiũ cõia sunt. Sed per ipsam
talem possessionẽ vel quasi,bene acquirimus ius quoddã exci-
piẽdi vt de possessione nõ expellamur cuius possessiõis effectꝰ
est duplex.Primꝰ,qꝛ si turbamur in ea agere possumꝰ ꝯtra tur
bantẽ.d.l.sane si maris vbi casus.ff.de iniurijs.Sc̃os,qꝛ anteꝙ
expellamur ꝓhibere possumꝰ ne quis intret locum a nobis pos
sessum nobis inuitis vnde ꝓhibere possumꝰ ratione possessio-
nis nauigationẽ ⁊ piscationẽ maris et fluminis que alias no-
bis sunt cõia de iuregentium.tex.est sc̃dm opinionẽ approbatã
⁊ verã in.l.si quisꝙ.ff.de diuer.⁊ tẽp.ꝑscrip.hoc ⁊ idem tenet gl.
in.§.flumina.in verbo oĩbus.insti.de re.diui.hãc etiã Bar.ap-
probauit in.d.l.fi.ff.de vsucap.ita ibi Ang.¶ Sexto adde cir-
ca p̃ncipalẽ decisionẽ Bar.Bal.in cõsi.cix.in.j.vo.q̄ incipit
⁊ videt̃ q̄ postꝙ,ad fi.vbi oportune querit.quid si molẽdinuꝫ
inferius fuit destructũ inundatione aquarum vtrum possit re-
parare anteꝙ habẽs superiꝰ molẽdinum dictã aquã recolligat
ad tertium molẽdinum nouiter fabricãdum,⁊ dicit videri q̄
101 nõ† qꝛ longo tp̃e amittitur seruitus aque.l.⁊ attilicinus.ff.de
serui.rusti.pred.cõtrariũ est verũ sc̃dm eum,qꝛ ista non est serui-
tus,sed est quedã facultas ducendi aquã ex flumine publico cõ
tra quã non ꝑscribitur vacuo tempore idest anteꝙ vicinꝰ sit in
possessione tertij molẽdini.nã sine possessiõe nihil prescribitur
neqꝫ corporale neqꝫ incorporale nisi sola exceptio contra perso
nalẽ actionẽ.l.seruitutes q̃ in supficie.ff.de serui.vrb.pred.⁊ in
regula sine possessiõe.de reg.iur.in.vj.¶ Septimo adde quod
102 Bal.in.l.item lapilli.in.v.q.ff.de re.diui.†formaliter querit,
quãto tp̃e perdat̃ istud ius preoccupationis aque.allegat bart.
hic.in ista.xv.q.sed ipse tenet ꝙ perdatur tãto tp̃e quanto per-
dunt̃ iura que perdunt̃ nõ vtendo.l.hec autem iura.ff.de serui.
vrb.pred.⁊ plus non dicit,⁊ sic videt̃ contrariari his que tenet
barto.hic,tamẽ ex quo aliter nõ bene probat dictum suũ nõ ꝑ
hoc est recedendũ a Bar.¶ Octauo adde bald.in rub.ff.de re.
103 di.i.iiij.col.vbi q̃rit.†quid si edificiũ factũ in flumine publico
vel in mari est collapsum impetu aquarũ,⁊ respõdet ꝙ si funda
menta remanserũt in totũ vel pro parte maiori nõ perditur do
minium ⁊ q̄ alius nõ potest ibidẽ edificare,secus si fundamẽta
sunt sublata

sunt sublata in totũ vel pro maiori parte qz tũc alius licite edifi cabit etiã infra veterẽ habitum dummodo illis fundamentis se abstineat. l. nemo. z. l. intãtũ. z. l. aristo. ff. de re. diuisio. z facit se cũdum eũ ad istã distinctionẽ in arg. l. domum. ff. de 3hen. emp. in eo qd̃ ibi dicit quod i maiori parte videtur tota rei substãtia cõtineri secus in minori: sz melius dic scd̃m eum, quod eatenus remanet dñs quatenus fundamentorũ dñium tenet, qz locus va cuus ad suã naturã statim redit. d. l. intãtũ. z d. l. aristo. ¶ Vltimo adde illud quod tenet Pau. de ca. in. l. hec autẽ iura. ad fi. ff. de

104 serui. vrb. pre. vbi notat ex. l. sequẽti. † q si habeo molendinũ in flumine publico z supra illud molẽdinum vicin⁹ facit clusam vel aliud molẽdinũ propter qd̃ me impedit, quo casu possũ eũ pro hibere qz habeo ius preoccupationis, vt p Bar. s. in. j. q. certe si passus sum p longũ tẽpus, propterea perdidi ius prohibendi, si clusa sua per flumẽ pluries fuit dirupta, licet reparata, qz cense tur rupta prescriptio. ¶ Decimo adde in quãtũ Bart. in fi. isti⁹ qõnis dicit, q si quis iustam causam alleget quare illo anno edi ficiũ nõ reparauit vel aqua vsus nõ sit, q subuenit ei p restõnem

105 in integ. † Adde q ratio est, qz lz cõtra impeditum impedimẽ to facti currat mero iure prescriptio, tñ restituit ex clausula gene rali ita no. Barto. in. d. l. j. §. si quis aũt ppter inũdationẽ de iti. actuq̃ priua. p illũ tex. z lati⁹ Bar. in. l. senat⁹. ff. de offi. psi. z est bon⁹ tex. i. l. vnus ex socijs. §. si fons. z ibi no. Bar. ff. de serui. ru. pred. Bal. z Ang. in. l. sicut. C. de pscrip. xxx. anno. late z notabi liter Bal. in. c. cũ nõ liceat. de pscr. do. Ab. i. c. ex trãsmissa. eo. ti. imo fortius Jo. de imo. in. c. qz diuersitatẽ. in. fi. col. de cõces. pbẽ. no. ex illo tex. q etiã impedito impedimẽto facti non currit ipo iure pscriptio z sic nõ est opus restitutiõe. sicut si esset impedit⁹ impedimẽto iuris. l. i. i fi. C. de anna. exce. dicit p bari ex illo text. ingñum vult nõ currere impedito in eundo z redeundo q dicit videri cõtra theoricam legistrarũ z cõtra tex. in. d. l. j. §. si qs aũt ppter inũdationẽ. z tex. in. d. l. z attilicin⁹. ff. de serui. rusti. pre. i quibus est expeditũ, q impedimento facti impedito currit pscri ptio ipso iure, licet detur restitutio, rñdet q illud procedit regu lariter, sed fallit vbi in iure reperitur aliud expressum vt ibi, vel respõdet q illud pcedit de iure ciuili secus de equitate canoni ca vt ibi, tñ dicit quod pcedens so. videt magis rationabilis ne inducatur discordia inter ius ciuile z canonicum quod vltimũ pro nunc aliter non examino quia non est principaliter de mate ria nostra. ¶ Vndecimo z vltimo adde ad istã questionẽ Bar. ea que dixi inferius. in. xxxiij. q. ¶ Decimosexto querit Bart. si flumen mutat alueũ suum vtrũ quis pdat ius suũ. ¶ Circa istã decimãsextam questionẽ Bar. adde quod per hic dicta p Bart. alibi Bal. decidit similẽ. q. in rub. ff. de re. diui. in. xiij. col. in ver.

106 sz an mutuo, vbi querit an † mutato alueo fluminis dicat esse nouum flumẽ. pone eũ qd̃ princeps cõcessit mihi quod possim colligere passagiũ vel pedagiũ ibi, an potero alueo mutato idẽ exigere, quidam dicebant quod nõ, per. l. ergo. §. tribus. versi. nã et natura. ff. de acqui. re. do. Jn cõtrarium facit quia est idem flu men argu. l. filie. §. fi. ff. de cõdi. z demon. tandem cõcludit allegã do Barto. hic in ista. q. xvj. quod si vno impetu recessit dicitur nouũ flumẽ, secus si paulatim. d. l. hoc iure. §. si aquã. allegata per Bar. subdit tñ Bal. secus esse in põte, qz loco mutato indistin cte semp esset alius pons. l. iij. §. itẽ iuxta. ff. de eo qd̃ cer. loc. z. l. fi. ff. de serui. rust. pred. Rõ diuersitatis est scd̃m eũ, qz pons di

107 cit a pono ponis: z sic stabilitatẽ designat, † z iõ amotus d̃ suo loco nõ est idẽ põs: flumẽ aũt est ipsa aqua fluẽs z semp est eadẽ sicut vinũ est semp idẽ licet de vno dolio in aliud sit mutatum, facit. l. si vsusfructus legeĩ ciuitati. ff. quẽadmodũ vsufru. amit. z ita refert z sequit do. Bar. veroñ. in tractatu serui. rustica. in. ti. alueo. in. iij. col. Sed tu adde qd̃ Albe. de rosa. post Dyñ ibi in. d. l. hoc iure. §. si aquã. ff. de aqua quot. z esti. dicit qd̃ ille. §. al

108 legaĩ ad qõnẽ † qd̃ si impator cõcessit alicui pedagium alicui⁹ põtis, postmodũ flumẽ mutauit alueũ z cepit fluere aliũde z iste cui cõcessum erat pedagiũ vult se q̃ flumẽ facere ibi pontem et colligere pedagiũ fuit determinatũ per illũ. §. q non possit, fm Dy. z Alb. ibi, sed veri⁹ est q illud pcedat si vno impetu reces sit secus si paulatim. d. §. si aquã. Jtẽ ad illud qd̃ dicit Bal. sec⁹ esse in põte. Adde Bal. in. l. si plures. i. iij. col. C. de cõdi. inser. vbi dicit q in nouo põte facto supra vel infra aquã nõ põt exigi vectigal a trãseũtib⁹ cõcessum ab impatore cuidã nobili eo qz lo cus in quo erat iurisditio limitata, z ipse põs debet esse in rerũ natura, sec⁹ si in loco veteri reñcereĩ, tũc biñ ius vectigalis ipso iure renouai. l. si loc⁹. §. fi. ff. quẽadmod. ser. amit. Alibi idẽ bal. in. l. si cũ pecuniã. in fi. C. de pui. fi. dicit. q si põs esset mutatus qd̃ nouus põs nõ haberet iura passagij. subdit tñ qd̃ ista questio fuit aliter antiquitus disputata: ideo tunc aliter non insistit.

109 ¶ † Decimoseptimo querit Bar. quid si ad plures ptinet mo lẽdinũ vel aliõ edificiũ qd̃ ipetu aque est destructũ. vnus vult re parare alter differt, qualiter psulaĩ edificãti vel edificare volẽti.

¶ Circa istã decimãseptimã qõnem Bar. adde, qd̃ idẽ z lati⁹ tz Ange. in. l. qdã iberus. in. ij. col. ff. de serui. vrb. pd. Jtẽ diligẽter nota illos duos tex. allegatos p Bar. in. d. l. cũ duob⁹. §. idem rñdet soci⁹ q cessantis. ais cũ. §. sub. l. si fratres. ff. pro socio. z in l. si vt pponis. C. de edifi. pri. nã de eis facit magnũ festũ Ang. de are. in. §. sequẽs. in pe. col. i pn. insti. de ac. vbi dicit qd̃ illi duo tex. sunt singularissime notãdi q̃ sociũ negligẽtẽ reficere rẽ cõcẽ q si alter soci⁹ reñciat sua ipensa z sibi nõ restituaĩ ps impẽsarũ cũ vsuris, q ei acqraĩ ipo iure dñium ptis alteri⁹ socij negligen tis. ita ẽt multũ notat illos tex. do. Bar. veroñ. in cautela. q. xij. q̃ incipit sepe ptingit qd̃ sunt duo fratres. z in tractatu seruitu tũ verba. in ti. ix. de refectio. i. iiij. col. Accedat tex. notabilis in l. ad curatoris. i. §. domũ. z ibi Ang. z alij. ff. de dã. infe. ¶ Limi ta decisionẽ Bar. trib⁹ modis. primo, q lz cõtra sociũ negligen tem reficere cõpetãt dicta tria remedia de quib⁹ per Bar. tñ se cus est ptra heredẽ illi⁹ socij negligẽtis, ita est in sili text. no. i. l. sociũ qui in eo. in pn. ff. pro soc. z ibi tex. assignat rõnem: qz mor te socij dirimiĩ societas, cogita tñ super ista limitatione an ad ppositũ nostrũ sit bona: qz nõ reperio in specie tactã. ¶ Scd̃o li mita qñ talis refectio est necessaria secus si esset tantũ vtilis: qz tũc socius teneĩ ad talẽ expẽsam vñ nos habemus molẽdinum cõe habẽs duas molas z tu vis ponere alias molas meliores quã sunt ille si istud nõ est necessariũ: qz põt etiã stare cũ pmis, ego nõ teneor participare in talib⁹ impẽsis. ita determinauit Mart. de fa. in. l. parietẽ. ff. de serui. vrb. pre. p illũ tex. z per. l. si edibus. ff. de dam. infe. z referunt z sequunĩ Alb. Bal. Ange. Pau. d̃ ca. z Flo. in. d. l. parietẽ. z do. Barto. veroñ. in p̃alle. tractatu. de re fec. in. iij. col. z d. Pe. de peru. i tractatu societatis. i. vj. pte. i. iiij. q. ¶ Tertio limita qñ tale molẽdinũ esset prorsus destructum tunc non tenereĩ socius ad expensam reedificandi de nouo nec tunc cõtra eũ dicta tria remedia cõpeterẽt. ita tenet gl. ordinaria in. l. singularũ. C. de edif. priua. notatur in. d. l. ad curatoris. ff. de dam. infec. faciũt bene verba Bar. dũ dicit reparare. Jta eñi esset noua pstructio z non refectio. l. j. §. si qs edificiũ. vbi plene dicit. ff. de no. ope. nun. ¶ Quarto limita scd̃m tex. in. l. si is cõ tra quẽ. C. de edifi. priua. z declarat do. Bartho. in dicto tracta

110 tu de refectio. in. iij. col. ¶ † Circa. xviij. q. Bar. z vltimã rõ mo lẽdinis q̃ fiũt in nauiculis ita qd̃ in alueo fluminis nõ sunt infi xa cui⁹ erit pprietas. Adde qd̃ scd̃m hic dicta debet limitari il lud qd̃ late tz Bar. s. in. x. q. z de istis molẽdinis q̃ fiunt in naui culis supra aquã ita q nõ sunt infixa alueo fluminis, vide qd̃ tz Pau. de ca. in. l. fluminũ. in pn. ff. de dã. infec. z examinaui. s. in x. q. bar. Scd̃o circa dicta bar. videndũ est q̃ sit ratio diuersita tis quare insula q̃ tãgit alueũ fluminis vel est infixa solo flumi nis est solum publica quo ad vsum sz quo ad pprietatem est vi cinorũ q predia vicina habẽt: sed insula q̃ virgultis aut qualibz alia leui materia ita sustineĩ in flumine vt solũ eius non tangit cẽseĩ quasi ips⁹ fluminis z sic est in totũ publica quo ad vsum z quo ad pprietatẽ. bar. in. d. l. pe. ff. de acq. reo. do. in scd̃a lectura qz bis legit illũ titulũ. assignat rõnẽ diuersitatis, qz in habẽtib⁹ symbolũ facilis est trãsitus. l. in rem. §. atẽ quecũq;. ff. de rei ven di. z. l. fi. C. de bo. aut. iud. pos. vñ qñ insula est infixa solo facili⁹ trãsit ad pprietatẽ vicinoz qui habẽt predia vicina eo qz talis insula tunc est ita immobilis sicut sunt ipsa pdia, cuius dñiũ est in insula q̃ super virgultis sustineĩ. ¶ Vltimo adde z ad differẽ tiã bar. an molẽdinũ sit infixũ solo fluminis an non. adde in si

111 mili tex. in. l. j. §. si qs de naui. ff. de vi z vi ar. † vbi si aliqs p vim de naui sit deiect⁹ z spoliat⁹ nõ hz illud interdictum vel aliud simile, secus si violenter sit deiectus de ligneis edibus que solo fluminis coherent z p illũ tex. videtur decidere bal. in. l. certi iu

112 ris in. iij. q. C. de loc. † qd̃ nauis eqpareĩ pdio rustico z non pre

113 dio vrbano. ¶ Vltra. xviij. q. bar. † Quero. xix. quid intelligaĩ noĩe molẽdinoz. an intelligãĩ etiã ea quibus nõ sunt imposite mole. Pone qdã hz quatuor molẽdina in flumine publico, duo erãt cũ suis machinis z molis, z quedã erãt noua qbus machine nondũ erãt apposite. iste fecit pctum seu concessionẽ p ista verba cõcedo molẽdina q̃ habeo in flumine publico, vtrũ noĩe mo lẽdinoz cõtineanĩ etiã ea quib⁹ nõ sunt imposite mole. ista qd̃ fuit alias in ista ciuitate Papie, sz in alijs terminis prout refert bal. i. c. j. §. si quis de manso. i vlt. col. si de inuesti. feu. ptro. fue. dictat statutũ ciuitatis Papie, qd̃ nemo possit extrhere molẽdi nũ de flumine ticini in flumine padi sub pena diuisiõis molẽdi ni z cẽtũ lib. Mõ quidã fecerat cõstrui molẽdinũ nõ eo vsurus i flumine ticini sz in flumine padi, nõdũ appositis molis vel ma chinis p ticinũ duxit eũ in padũ fuit formata inquisitio p̃ eũ, q̃ rit quid iuris: dicebaĩ qd̃ incidit in penã statuti qz mole nõ sunt ps substãtialis sz instrumẽtalis, ptz qz nõ sunt eiusdẽ speciei. l. si.

114 ff. de fun. instru. † Nec d̃r aliquid mun⁹ pfectũ eẽntiali pfectõe, eo qd̃ careat instrũis: vt no. in. l. sz z si quid. §. pprietatis. ff. de vsufr. in p̃riũ dicebaĩ, qz in penalibus z odiosis debemus stare et ppno

logie tanq̄ ꝓprie significationi, sz molendinū dicit̄ a molēdo ⁊ sic significat statū ei⁹ i actu sine alia idigētia. tādē dicit Bal. determinasse qḋ ꝓpter destinationē edificatiōis ac ēt ꝓpter etymologiā vocabuli pena nō dicat̄ cōmissa. ar. l. debitor. ff. de pig. ⁊ l. cetera. in fi. ff. de leg. j. Quantū vero ad p̄ncipale quesitū nūquid talia molēdina veniāt in cōcessione rūdet Bal. q̄ est inspiciēd⁹ cōis vsus loquēdi. l. librorū. §. q̄ tñ. ff. de leg. iij. ⁊ de ista decisione Bal. facit mētionē remissiue. d. Alex. i. l. ij. §. appellata. ff. si cer. pet. tu aūt aduerte i p̄ncipali qōne ꝯcessiōis qñ alr̄ nō ꝯstaret de cōi vsu loquēdi qd̄ iuris tūc esset: Bal. nihil decidit, vñ vr̄ q̄ i cōcessiōe gñalr̄ facta de omnib⁹ molēdinis etiā veniāt ea q̄bus nō
115 sunt imposite mole ⁊ arguat̄ sic, † q̄r si ceptū habet̄ ꝓ cōpleto qñ agit̄ de iure q̄rēdo. l. ⁊ si nō sint. §. infecti. ff. de au. ar. q̄ lega. quē tex. allegat Bar. s. in. v. q. q̄to forti⁹ veniet illud qḋ in maiori parte iā est factū ⁊ cōpletū. In ꝯtrariū facit. q̄r illḋ nō vr̄ factū quo vti nō possum⁹: vt. l. q̄ntus. ij. §. cū aurū. ff. de aur. ⁊ ar. leg. Bar. i d. §. infec. scḋo, q̄r illud qḋ est in prima dispōne ad pficiēdū non tñ d̄r pfectū. tex. est in. l. fundi. §. itē q̄ insule. ff. de act. emp. ꝑ quē tex. ita no. Bal. in. l. sz diui fratres. ff. de re. di. facit q̄ vult Bal. i l. si nōdum. in fi. C. de fur. q̄uis ꝯ istud vltimū faciat tex. in. l. ve.
116 ⁊ qḋ ibi gl. ⁊ doc. ff. de te. mili. cū cōcordā. quas al's dedi. ¶ Tertio facit, q̄r in ꝯtib⁹ vr̄ imputādū quare lege apertius nō dixerit. l. veterib⁹. ff. de pac. ex istis iste casus reddit̄ dubi⁹. ¶ Sed ꝑ prima parte vr̄ clare decidere Bal. in cōsi. ccv. in. j. vo. incip. co
117 gitauit an molēdinū. vbi tz, † q̄ molēdinū d̄r esse cōstructū dūmodo habeat ea q̄ debēt esse affixa molēdino sup quib⁹ voluūt̄ rote ⁊ mole. que eñ nō sunt affixa poti⁹ dicunt̄ instrumētalia q̄ substātialia. l. granaria. ff. de act. emp. Adde tñ qḋ mole molēdini qñ sunt ibi applicate iudicant̄ immobilia sicut tegule tectorū q̄r vna cōtignatio est. l. eū qui edes. ff. de vsucap. Ita dicit Bal. i c. contingit. in. xvi. col. in fi. de do. ⁊ cōtu. Adde etiā ad p̄ncipalē
118 qōnem: ⁊ perpetuo teneas cordi, † qḋ appellatione molēdini venit etiā ius aque. Itē clusa molēdini ⁊ fistule ⁊ canales, vñ si vēdo tibi molēdinū simplr̄ veniūt p̄dicta. Ita in simili est egregi⁹ tex. in. l. si aqueductus. ⁊ l. se. ff. de ꝯhen. emp. per quem text. ita in terminis nostris decidit Bal. in. c. significātē. de p̄scriptio. et dicit qḋ illa. l. est ad hoc valde not. ⁊ qḋ ille tex. vult q̄ p̄dicta veniunt noīe molendini ⁊ sic propter siccitatē molere non possunt
119 † Adde etiā qḋ molēdinū est potius p̄diū rusticū q̄ vrbanū si cut furnus ruralis. ita dicit Bal. in. l. certi iuris. in. iiij. q. C. loca.
120 ¶ † Quero. xx. an sub termino pertinētiarū cōtineant̄ molēdina ⁊ iura aquarū, pone impator vel princeps ꝯcessit mihi aliqḋ castrū cum suis pertinēt̄is, vtrū videat̄ mihi cōcessisse molēdia castri. Istam qōnez ponit Bal. in. c. j. in. ij. co. de capi. q. curi. vē. ⁊ distinguit, q̄ aut imperator cōcessit solā iurisditionē, ⁊ tūc nō veniūt molēdina. Nā lz castrū sit sub impatore tñ molēdina nō sunt imperatoris. l. sz celsus. in prin. ff. de ꝯhen. emp. gl. in. l. iter publica. ff. de ver. sig. aut imperator cōcessit mihi castrū cū pertinentīs suis ⁊ iuribus ad ipsum castrū spectātibus: ⁊ tūc molendina veniūt accessorie. ar. l. si adoptauero. ff. de pca. ⁊ satis euidēter no. in gl. no. ⁊ ordinaria. d. c. j. nisi essent molēdina priuatarū personarū, q̄r in generali cōcessione vel indiffinita nūq̄ venit nisi ius q̄ habet cōcessor. l. publius. §. j. ff. de cōdi. ⁊ demon. ⁊ l. traditio. ff. de acqui. re. do. Adde q̄ aliter tenēt Imo. ⁊ d. Alle. in. l. iij. vbi ponit Imo. ad fi. in prin. ff. de acq. pos. Ibidem eñ tenet qḋ tradēs vel vendēs castrū cū ꝑtinēt̄is nō videat̄ tradere vel vēdere predia vel molendina vel alias res particulares sitas i territorio castri ad ipsum tñ pertinētes. sed solū videt̄ intellexisse de iurisditione ipsius territorīj: vt sic illa oratio vniformiter intelligatur. l. iam hoc iure. in prin. ff. de vulg. ⁊ pup. nisi aliud constaret de mēte ex verisimilibus coniecturis. vt q̄r verisimiliter non esset datū tm̄ pretiū pro vēditione castri nisi etiā ille alie res fuissent incluse arg. l. semp in stipulationibus. ff. de re. in. ꝑ ista opi.
121 Imo. d. Alex. ibi in antepe. col. addit fundamentū, † q̄r si vēdo talem fundū meum cū omnibus iuribus meis: vendita ea tantū vident̄ que sunt de natura rei vēdite. ita expresse dicit Inn. i. c. ex literis. de iure pat. ꝑ tex. in. l. si mercedē. §. j. in vltimo respōso ff. de ac. emp. ⁊ illud dictū Inno. sepe refert Bal. in rub. C. de cōtrahē. emp. in. ix. q. ⁊ in. l. fi. C. sine cen. vel re. facit qḋ vult Bal. i. l.
122 a ꝓcuratore. C. mād. † q̄ si vēdo tibi possessiōes meas quas habeo in tali territorio cū oībus iuribus suis certe nō venit ius pedagīj colligēdi nec venit merū aut mixtū imperiū, eo q̄r nō sunt de natura rei vendite. sz aliud ius icorporale allegat Inn. i. c. ex literis. Quid tenendū in isto vtili ⁊ quotidiano passu mihi placet opinio bal. ꝯ Imo. ⁊ d. Alle. q̄ si ꝯcedat̄ mihi castrū cū suis ꝑtinēt̄is itelligāt̄ etiā cōcessa molēdina q̄ erāt concedentis. moueor, q̄r qñ cōcedit̄ castrū cū ꝑtinēt̄is colligit̄ cōcedi castrū cuz vniuersitate oīm iuriū ꝑpter illā dictionē cū pertinēt̄is suis ca. cum ad sedē. cū gl. in verb. pertinēt̄is. ⁊ ibi cano. notāt. de restit. spo. ⁊ i. c. cū venerabilis. de relig. do. itē intelligit̄ cōcedi cū toto

territorio. l. j. §. cū vrbē. ff. de offi. ꝑfec. vrb. ergo sequit̄ q̄ etiā ꝯ
123 includunt̄ molēdina spectātia ad ꝯcedentē. ¶ † Scḋo ⁊ forti⁹ moueor, q̄r vēdito aut ꝯcesso castro simplr̄ absq̄ eo q̄ dicat̄. cū ꝑtinēt̄is, censet̄ vēdita iurisditio. ita notat bar. in. l. inter leos. ff. de acq. rerū do. ⁊ i. l. si qñ. in fi. C. de bo. vac. li. x. cū infinitis cōcordātīs q̄s dedi in. l. j. in fi. ff. de iurisdi. om. iu. ergo siū termīs qōnis nostre solū itelligeret̄ ꝯcessisse iurisditōez vt dicūt Imo. ⁊ do. Ale. certe frustra adūcerent̄ illa v̄ba cū ꝑtinēt̄is suis: sed
124 sic est † qḋ nulla clausula nullū verbū dz itelligi appositū sine v̄tute aliq̄d opandi dixit Bal. in rub. C. de ꝯhē. emp. in. ix. q. ⁊ ante eū gl. or. in. c. solite. de maio. ⁊ obe. cū ꝯcor. quas dedi. in. l.
125 iij. i p̄n. ff. de iureiu. ¶ † Tertio moueor, q̄r v̄bum ꝑtinere ⁊ sic verbū ꝑtinēt̄is est latissimū, ita decidit iurisc̄ōsultus in. l. v̄bū illud pertinere. ff. de verb. sig. gl. nota. in. c. inter dilectos. in ver. ꝑtinere. de fide instru. gl. ⁊ doc. in. l. si q̄s intentiōe ambigua cū alīs cōcor. ff. de iudi. Predicta forti⁹ procederēt stantib⁹ verbis quibus vtit̄ Bal. si diceret̄ cū pertinēt̄is suis et iuribus ad ipsum castrū spectātibus. itē istud crederē qḋ indubitanter procedit in qōne Bal. qñ essem⁹ in cōcessione imperatoris aut p̄n
126 cipis, † q̄r tūc beneficia principū sunt latissime interpretanda ꝯ p̄ncipē. l. fi. ff. de ꝯsti. p̄n. c. cū dilecti. de dona. ⁊ in. c. olim tibi. de v̄b. sig. nō ob. fundamēta. d. Alex. ibi q̄r aliud est loq in dominio vel in possessiōe q̄r nihil hz cōe fund⁹ vel possessio cū iurisditiōe, merito vno cōcesso aliud nō censet̄ concessum. ita dicit Bal. in. d. l. a ꝓcuratore. C. mā. sz in casu nostro concessio castri facta simplr̄ cōp̄rehēdit iurisditionē: vt superius dixi. Tāgit ēt Bal. in. d. c. j. de cap. q. curi. vēdi. in. vj. col. ⁊ seq. aliā qōnē late disputatā ꝑ Jac. bu. Cōmune mutine trāstulit ciuitatē mutine in quēdā marchionē an ꝑ hāc cōcessionē transeant etiā molēdina ciuitatis p̄fate, arguit multū late ꝑ vtraq̄ pte ⁊ deinde decidit vt ibi ꝑ eū. ¶ Quero. xxi. q̄r Bar. s. in. ij. q. cōcludit q̄ sin flumine publico nauigabili licitū ē facere molēdinū. si facit de
127 licētia p̄ncipis: † q̄ro aliqs fecit molēdinū in flumine publico nauigabili sine aliq̄ licētia p̄ncipis: ⁊ sic illicite, postea ipetrauit a p̄ncipe licētiā q̄ possit facere molēdinū in flumine publico nauigabili, an talis licētia extēdat̄ ad molēdinū pri⁹ illicite fabricatū. p̄mo vr̄ qḋ nō ꝑ tex. in simili in. l. si vero nō remunerādi. §. si post creditā. ff. mā. vbi mādatū de mutuādo titio non extendit̄ ad mutuū iā factū. ¶ Scḋo facit tex. in. l. solem⁹. ff. de
128 cōdi. ⁊ demō. † vbi legatū factū vxori in tp̄s liberorū non ꝓcedit si iā liberos suscepit. ¶ Tertio facit qḋ vult Bar. notabilr̄
129 in. l. hoc articulo. in. j. col. ff. de heredi. insti. vbi tz † qḋ si testator legat cuilibet filie centū que vidua fuerit nō admittent̄ ad legatū ille q̄ iā tp̄e testamēti erāt vidue. Contrariū est verius per tex. in filii no. in. l. si q̄s filio exheredato. §. irritū in ver. qua rōne. ff. de inint. rup. vbi est tex. q̄ cui p̄mittit̄ a p̄ncipe: vt possit de nouo testari censet̄ etiā p̄missuz vt testamētū prius factū valeat ipso iure absq̄ noua declaratiōe: vt ibi tz Bar. ⁊ d. §. pe. j. ea. l. et per illū tex. in. d. §. irritū. Pau. de ca. ibi in fi. decidit istā. q. qḋ si princeps cōcessit alicui qḋ possit facere molēdinū i flumine nauigabili si habebat molēdinū iā factū possit virtute illi⁹ cessionis illud retinere, nec tūc dz distingui fm̄ Pau. de ca. an princeps sciuerit ipsum factū vel nō, ⁊ q̄r eadē rō est in retinendo iā factū que est in faciendo de nouo, imo maior ne habeat necesse destruere. Adde ad idem facere qḋ decidit Pau. de cast. i. l. hec
130 cōditio filie mee. §. si sic. ff. de cōdi. ⁊ demon. † q̄ si papa cōcedit lniam Cardinali vel ep̄o q̄ possint facere testm̄ de fructib⁹ b̄n̄ficiorū suorū talis lnia extendit̄ ad testm̄ antea conditum, ꝑ tex. no. in. d. §. irritū. et sequit̄ simplr̄ do. Alex. in. l. at militib⁹. C. de testa. mili. ad idē facit qḋ per. d. §. irritū. decidit singulari
131 ter Pau. de ca. in. d. l. at militibus. † q̄ si habens beneficium curatū obtineat aliud beneficium similiter curatum q̄ est incompatibile cum primo, si postea impetrat a papa dispensationem qḋ possit obtinere duo beneficia curata talis dispēsatio trahe ret̄ retro ad cōualidandū scḋm beneficium curatū qḋ prius obtinuerat añ dispēsatiōnē pape, q̄ valde teneas cordi. Sz aduerte q̄r iste due vltime decisiōes lz sint peregrine tñ mihi sunt valde dubie, eo q̄r iste dispēsationes ꝯ ius, sunt odiose. c. j. in fi. de fi. p̄sby. in. vi. gl. in. c. ordinarīj. de offi. ord. in. vi. iō in eis nō est licita extēsio etiā ad casum hn̄tem maiorē rōnē. ita tenēt cano. in c. postulasti. de rescrip. do. Abb. in. c. ad aures. eo. ti. ⁊ in. c. at si clerici. §. de adulterīs. in. v. col. de iudi. q̄ obiectū cessat in. d. §. irritū. ad quē tex. etiā. j. aliter rūdebo. ¶ Quarto pro eadē pte
132 facit q̄r si papa scribat ꝑ aliquo de ecclesia vel p̄benda vacatura ⁊ sic impetrat q̄s a papa primā prebendā vacaturā in eccl'ia nūquid veniat illa q̄ iā vacabat tp̄e date glo. est ordinaria ⁊ notabilis qḋ sic in cle. i. in v̄bo notitia. de cōces. p̄bē. gl. i. c. si post q̄. i i gl. iij. ⁊ ibi exp̄ssi⁹ Gemi. de p̄bē. in. vi. ⁊ Gemi. i. c. si ꝑpter tua. debita. in vlt. col. de rescrip. in. vi. Jo. de imo. i. c. cōstitut⁹. de rescrip. ⁊ i. d. l. hoc articulo. i. ij. co. ⁊ i. l. si ita legatuz cēt. ff. de ꝯdi. et demon.

et demõ.& in.l.titius.§.i.ff.de lib.& post.Quis 3riũ teneat Bal. Ang.& do.Alex.in.l.titius.§.i.& Jo.de imo.aliter videatur tenere in.d.l.hec 3ditio filie mee.§.fi.ff.de cõdi.& demõ. ¶ Quito p eadẽ parte bene facit illud q no.vult Bal.in.l.fi.circa fi.C.de
133 sentẽ.q̃ sine cer.quãti.vbi tz,† q si testator reliquit mulieri cẽtũ p ea maritãda,qđ si erat iã maritata tpe testamẽti.tũ debebit si bi illđ legatũ dotis.l.si iã fctã.ff.de 3di.& demõ.& l.antepe.C.de insti.& subsit.sec⁹ sm eũ si esset factũ relictũ p incerta; puella maritãda:qr nõ haberet locũ legatũ in iã maritata,q bñ no. ¶ Se
134 xto ad idẽ facit:† qr facili⁹ est quod confirmet iam factũ quã q de nouo fiat per regulam.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vl alie.iur.c.ad apostolicã.de regula.ergo pnceps q cõcedit qđ est plus,fortius cẽset cõcedere qđ est minus. Tenẽdo istã partẽ per quã ampliat decisio Bar.3.in.ũ.q.nõ obstant allegata in 3riuz fcz.l.si vero nõ remuneradi.§.si post creditã,qr illud ibi est pter naturam mandati q non extenditur ad preterita sed ad futura.
135 † Hinc dixit Ang.in.l.iul.in.i.col.ff.qui sa.cog.si mãdo tibi qđ occidas talẽ:& tu iam occidisti eũ:ergo nõ teneor nec ex mãdato nec ex aliqua ratihabitione. Idẽ dicit Bal.in.l.ob hec verba in ii.col.ff.de his qui notan.infa.& l.i.in.iiii.col.C.de ser.fug. Non ob.decisio Bar.i.d.l.hoc articulo.qr illa decisio est cõiter reprobata & 3riũ tz Jmo.in.l.si ita legatũ esset.ff.de condi.& demon. Pau.de ca.& do.Alex.& ceteri Mod.i.l.cũ stipulamur.ff.de v. ob.& lati⁹ Pau.de ca.i.l.fi.C.de indi.vid.tol.& i.d.l.hoc articulo.vbi dt se & q̃ plures alios cõsuluisse 3 bar.teneas ergo istã secũdã ptẽ.Sz aduerte subtilr qr tex.p quem Paul.de ca.decidit istã.q.in.d.§.irritũ.in ver.qua ratione.nõ bene probat istã decisionẽ,quoniã ibi testamentum a prin.valuit.lz postea sit effectũ irritũ,vnde facili⁹ cõualescit testamentũ qđ semel a prin.valuit licet postea sit effectũ irritũ.q̃ illud qđ a pn.fuit nullũ.tex.est in l.posthum⁹.in prin.iũcto ver.idẽ & circa.ff.de iniust.rup.& istã rationẽ sensit Jmo.in.d.§.irritũ.dũ opponit de.l.i.§.i.ff.de le.iii.
136 ¶ † Quero.xxii.de alia pulchra & vtili.q.Quidã paterfa.solenniter cõuenit cũ abbate & caplo monasterii qđ molẽdinũ.d.monasterii p certa annua pensione debeat sibi & familie sue molere, postea succedẽte tẽpore quilibet filiorũ habet tãtam familiã; de p se quantam habebat ipse paterfa.an monasteriũ teneat cuilibet eoꝝ molere.vel pone qđ decessit ipse paterfa.relictis plurib⁹ filiis quoꝝ quilibet de per se habet familiã ita magnã sicut habebat paterfa.tpe celebrati contract⁹ quilibet vult molere ad molendinũ monasterii sicut faciebat ipse pater:queritur vtrũ possit: istam questionẽ format Alb.in auf.hoc ius porrectũ.i vlt.char. C.de sacrosan.ecc.vbi refert pileum in.q.xlviii.que incip.quidaz paterfa.& Bar.dixi in qõne.l.que etiã incip.quidã paterfa.determinasse,qđ monasteriũ non teneat filiis vel heredib⁹ molere in maiori q̃titate quam tenebat ipsi patrifa.nisi aliud expresse fuisset actũ,& hoc propter infinitatẽ euitãdã:qr nõ est verisimile qđ monasteriũ ad tantã infinitatẽ se obligauerit.l.si qs vina.circa fi.ff.de peri.& cõmo.rei ven.ibi ne in infinitũ custodiã prestare debeat.Jtẽ qr ex persona successoꝝ nõ debet cõditio obligationis immutari.l.ii.§.ex his.ff.de ver.ob.p ista parte bñ facit tex. in.l.nõ modus cũ gl.C.de serui.& aqua.vbi dicit,qđ lz sint aucta vel multiplicata predia p hoc tamẽ nõ crescit seruitus aque ductus.cõtrariũ de stricto iure determinat ibi Alb.p tex.in.l.si seruitus.ff.de seruitu.vrb.predio.vbi seruitus generaliter imposita nõ restringit ad presentia:sz extẽditur ad futura que post tempus 3uẽtionis contingunt.cõfirmat ista pars vna ratione,qr
137 ista cõuẽtio est facta sub termino vniuersali familie,† q̃ recipit augmẽtum & diminutionẽ.l.peculiũ nascit.ff.de pecu.vnđ licet augeat familia vel decrescat semp eadẽ durat.l.proponebatur. ff.de iudiciis.sicut ergo si aliqui filioꝝ vl de familia fuissent mortui tñ monasterio fuisset debita tota pensio ergo similiter debet
138 durare eis auctis.† Ad idẽ facit tex.in.c.qr circa.de priuile.vbi priuilegiũ exẽptionis a decimis generaliter cõcessũ:extenditur etiã ad possessiones postea quesitas,de quo p Bart.& Mod.in l.dani.§.si is qui vicinas.in fi.ff.de dam.infec.cũ suis cõcoꝛ.ibidẽ signatis.nec põt dixi q ecclesia sit p hoc lesa:qr sicut poterat familia diminui ita & augeri.vnde pter dubiũ euentũ non põt dici aliqua lesio si nõ fuit tempore contract⁹.l.si pater puelle. & qđ ibi notãt doc.C.de inoffi.test.& l.de fideicõmisso.C.de trãs. & vtrobiqz latius dixi. Jn 3riũ p parte negatiua facit text.in.l.
139 rutilia polla.ff.de 3hen.empt.† vbi verba 3ctus quãuis gñalia referunt ad ea que erant tempore cõtractus nõ autẽ ad id quod postea excreuit:& tex.in.l.in lege.e.ti.& ibi Alb.in fi.no.illũ tex. ad istã.q.tñ remittit se ad ea que dixit i.d.auf.hoc ius porrectũ. ¶ Scđo facit.qr verba intelligũtur rebus sic se habẽtibus put se habẽt.l.qđ seruius.vbi dixi de hoc.ff.de cõdictio.ob cau.c.cũ inter.W.Saufri.de renũ.c.quẽadmodũ.de iureiu.cũ mille simi. ¶ Tertio facit optime solẽnis tex.qui videt decidere istã q̃stionem in.c.q̃to.de cẽsi.vbi si multũ sit augmẽtatus numerus fratrum quibus prestabat annuatim pcuratio,officio iudicis fit reductio ad pmã mẽsurã.& per illũ tex.Jo.an.d.Ant.de bu.& cẽi-
140 ter alii ibi formãt.q.de illo:† q habebat molẽdinũ.in cpl3 cũ eo sim cũ pacto molẽdi gratis dño & familie,q si dñs tpe cõtractus habeat duos filios,postea pcreauit alios filios vsqz ad.x.& quilibet ex illis filiis alios,an teneatur oibus gratis molere determinant per illũ text.q lz de iure stricto teneat omnibus molere tñ officio iudicis ex eqtate illi⁹ tex.puidet sibi vt nõ teneat vltra pmam mẽsurã & scđm primũ numerũ.Sed tu aduerte qr pñcius satis videtur pendere ab illo tex.ideo considera prout etiam ibi expresse dicit Jmo.q ille tex.videt se fundare eo qr illa pstatio fiebat illis fratrib⁹ ex liberalitate.vnde secus innuit ille text.qñ fieret ex cõuentione in cõtractu in quo aliqd hincinde dat vl p mittitur.Unde in qõne nostra ex quo recipiens potest se habere ad lucrum de minorata familia:ita debet sentire dãnũ aucta familia cum cõtrarioꝝ eadem sit disciplina.& in hoc vltimo residet do.Abb.in.d.c.quãto. ¶ Quarto p ista parte facit illđ qđ volũt Pe.Cy.Alb.& latius Bal.& Sali.in.l.nõ modus.C.de serui.& aqua.& Ang.in.l.si seruitus.in pn.in vi.col.ff.de seruitu.
141 vrb.pred.vbi tenet† q si rusticus pmisit oiani anno cuilibet canonico sancti Laurentii dare.x.pro anniuersario & tpe promissionis nõ erãt nisi sex vel octo canonici deinde sunt.xx.qđ nõ tenebitur oib⁹.xx.pstare sz solũ scđm numerũ qui erat tempore p
a missionis. ¶ Quinto facit illud qđ determinãt Dy.et Alb.in
142 l.cui fundus.per illũ text.in fi.ff.de cõdi.& demon.† q si alicui concessũ est q in aliquo nemore possit ligna incidere p se & familia sua & ille decedit relictis multis filiis qđ vnusquisqz filioꝝ nõ poterit incidere ligna tm quãtũ expedit sibi & familie sue sz oẽs simul tm incidere pñt quantũ poterat eoꝝ pater & nõ plus,ibidẽ etiã inducit illũ tex.Alb.ad.q.nostrã de molẽdino. ¶ Sexto facit q decidit Jac.but.in.l.fi.in fi.per illũ tex.C.de
143 sacrosan.eccle.† q si feci pactũ cũ furnario seu cũ pistore q coqueret mihi panẽ & familie mee & darẽ sibi singulo anno duas libras quod tũc si habebã duos filios:& postea sunt mihi plures filii & familia aucta q non tenebit mihi coquere pro pcio cõuentorie aĩs in infinitum possit augeri familia & sic obligatio furnarii.nec obst.q promisit mihi coquere & familie mee qr intelligit de familia quã habebã tpe cõuentiõis.ita ibi residet Jaco. bu.idẽ simplr tenet Jmo.in cle.literas in.xv.col.de rescrip.quãuis aliter in hoc vltimo teneat do.Bartho.verõn.in tractatu ser.vrb.in.c.i.de furno.in.v.q.vbi late examinat istã vltimã que
144 stionẽ. ¶ Septimo & vltimo optime facit† qr sermo indefinit⁹ vel generalr platus nunq̃ trahit ad futura,qñ per hoc resultaret magnũ preiudiciũ.Jta no.Bar.in.l.pe.p illum tex.C.q̃ res pig.ob.pos.& no.Bar.in.l.si stipulat⁹ fuerim illud.§.i.ff.de v. ob.Jmo.in.d.cle.lras.de rescrip.& ista vltima pars est equior & esset in iudicãdo tenẽda q̃uis pma i stricto iure possit defendi.
145 ¶ Quero.xxiii.iuxta pximã precedẽtẽ.q.† aliqs 3duxit vnũ molẽdinũ cũ quatuor rotis & 3uenit pstare dño modios.x.frumẽti pro qualibet rota.postea idẽ cõductor 3struxit ibi vnam aliã rotã an teneat p illa rota noua pstare alios.x.modios frumẽti.Jstã.q.format Alb.de rosa.in.l.rutilia.ff.de 3hen.emp.& refert eã fuisse de facto in ciuitate Parme & ibi fuisse iudicatũ & determinatũ q nõ,per illũ tex.qui vult rẽ debere cõsiderari sm tẽpus 3ctus:& per tex.in.l.non modus.C.de ser.& aqua.& refert ita tenere Ugolinũ de fontana ibi.Sed tu aduerte breuiter.q imo posset teneri qđ ex adiectione qnte rote cũ augeat lucrũ cõductori q similiter debeat augeri pẽsio,sicut in sili dicim⁹ q tã labor q̃ pecunia recipiũt augmentũ vel diminutionẽ.l.seio.in
146 pn.ff.đ ãnu.leg.p quẽ tex.dicũt Bar.& doc.ibi,† q si famul⁹ cõuenit stare cum trib⁹ scholarib⁹ pro certo pretio in mense si vnus ex dictis scholaribus recedit debet pro rata diminui salariũ,nisi adhuc duraret tãtus labor etiam si alter quart⁹ super addatur debet similr augeri salariũ.idẽ tenet Bal.in auf.habita ad fi.C.ne fi.pro pa.Alb.in.l.eden.ad fi.C.loca.Bald.in.l.i. in.ii.oppo.C.de lega.ita hic cũ augeat reddit⁹ debet similiter pro rata augeri pẽsio. ¶ Scđo moneo,qr cum iste reddit⁹ augeat non ex diligentia cõductoris adhibita circa ampliationẽ fructuũ:sed propter nouã rotã adiectã:ergo dz augeri pensio p doctrinã glo.no.in.l.si merces.§.vis maior.& ibi Bart.in vlti. col.ff.loca.& in.l.legẽ.C.eo.in.c.pter sterilitatẽ.de loca.bñ fateor q 3ductor poterit tales expensas factas i illa qnta rota repetere a dño p.l.colon⁹.in pn.cũ si.ff.loc.Cogita tñ super pdictis an iura pcedũt.adde q̃ dixi in pcedenti.q. ¶ Quero.xxiiii.
147 de tili bona qõne† ecclesia 3cessit titio q in flumine suo edificaret molẽdinũ pro certa annua pẽsione vel censu ipsi ecclesie soluẽdis,si postea molẽdinũ sit destructũ forte inũdatiõe aquarũ & cõductor molẽdini nõ reficit illud nec vult soluere pẽsionẽ: an ad vtrũqz possit cõueniri.Jstã qõnẽ format Jo.an.in addi. Spe.in ti.de loc.§.postq̃.in v.sed qrit,in additione magna q̃

a ¶ Quito de istv.q.& simili⁹ hic positis per Jas. vid late bar. veronen.in trac.de serui tutib⁹ in rubri.d̃ f.vrb. pdio.in.c.de furno in.fi. col.cum seq. in ver.quia questio ẽpul chra.

incipit sequitur si nõ construãt:vbi refert,q istã qõnem disputauit Bart.veroñ.in qõne.lxxj.vbi pro parte affirmatiua allegat regulã que a pñcipio sunt volũtatis ex postfacto reducuntur ad necessitatẽ.l.sicut.C.de act.ꝛ obli.l.incõmodato.§.sicut.ff.cõ.ꝛ l.Quis.C.de trãsac.ꝛ i regula qd semel placuit.de regu.iur.in.vi. ❡ In cõtrariũ allegat,qꝛ cessat cã solutionis,ꝛ qꝛ qui nõ sentit cõmodũ nõ dꝫ ẽt sentire onꝰ vt i regula q sentit de regu.in li.vi. itẽ qꝛ ɔstat eũ nõ teneri si terremotu aut casmate perijsset.l.ex cõducto.§.j.ꝛ.l.si fundꝰ.ff.loca.tãdẽ soluit,illũ ad pensionẽ teneri monasterio cũ iste Ɂctus factus fuerit gratia vtriusqꝫ.allegat qd in simili decidit Pileus in qõne.c.que inci.qdã parisiensis.vbi
148 tꝫ†qd qui impetrauit a rege q in domo sua possit facere furnũ dãdo regi annuũ cẽsum:lꝫ nõ fecerit furnũ vel habere desierit tñ tenet ad cẽsum soluẽdũ:qꝛ datio,etiã regis fauorẽ respicit.alle. l.vltimã.ff.mãdati.Subdit notabiliter,q si interesset eccłie ibi esse molendinũ,qd etiã vltra pensionẽ tenebit ad illud reficiendum puta si vltra mercedẽ tenebatur gratis ipsi ecclesie molere certas mẽsuras frumẽti,vel ibi erat interesse vicinitatis.ita residet Io.an.ista est notabilis decisio ꝛ valde vtilis ad practicã si est vera,ꝛ maxima imo suprema est autoritas Io.an.tu aũt aduerte ꝑ veritate istiꝰ vtilis passus,qd aut loqmur in conductore aut loquimur in emphyteota.Quis Io.and.aliter non declaret
149 ❡†Primo casu si aliquis cõduxit molẽdinũ q postea est destructũ ꝛ indiget reparatiõe ꝛ magna impẽsa certe cõductor nõ tenet ad talẽ impẽsam sed dñs,ꝛ si nõ reficit non tenetur ad pensionem:ꝛ si cõductsit talem impẽsam fecerit repetit a dño.tex.est in.l.colonus.in pñ.ꝛ ibi gl.Bar.ff.loc.ꝛ gl.in.l.ex cõducto cum gl.in verbo reficit.ff.eo.ꝛ.l.ediles.ꝛ ibi Bar.ff.de via pub.Bar. notabiliter in.l.ꝑdia.§.antepe.ff.de fun.instr.ꝛ in.l.impẽse.ff.de impẽ.Spe.ꝛ Io.an.in tit.de loca.§.postq̃.in ver.sed q̃rit vtruz conductor domus.ꝛ ita in terminis nostris,qd si aliqs ɔduxerit molẽdinũ qd postea est destructũ q ɔducto non teneat ad impensam reparationis nec ad pensionẽ si est magna impẽsa determinat Bar.in.l.cotẽ ferro.§.qui maximos.in.vij.q.ff.de publi. idem Bal.in.l.lꝫ.in.iiij.q.C.loc.vbi dicit.qd impẽsa magna pti
150 net ad dominũ†qui tenet tradere molẽdinũ instructũ.lꝫ addes §.ij.ff.loca.nec prius tenetur molẽdinarius ad pensionẽ secũdũ Imo.fortius tenet Bal.i.d.l.lꝫ.in.ij.q.qd si aliquis conduxerit molẽdinũ in flumine periculoso ita qd sciuerit vel scire debuerit fluminis naturã ꝛ vitiũ ꝛ tamen si molendinũ impetu talis fluminis est destructum q adhuc non teneatur ad pensionez,qꝛ casma est in substãtia rei cõducte ꝛ pro re q̃ nõ est nõ debet pẽsio seu merces ꝛ in istis terminis in cõductore nõ crederẽ Io.an.bene loqui.Aut in secũdo principali casu loquimur in emphyteota.ꝛ tũc aduerte si molẽdinũ non est in totũ destructũ sed bene eget magna refectione alias molere nõ potest.ꝛ tunc clarũ est qd ad talẽ impensam tenet emphyteota etiã si esset magna impẽsa cum habeat vtile dominiũ in re.ita tenet Bal.in.l.j.in.v.differẽtia ꝛ ibi dixi.C.de iur.emphy.Alb.in.l.ij.eo ti.ꝛ in tractatu suo statutorũ in prima parte.q.cxxxvi.Mod.in.l.diuortio.§.impẽdia.ff.so.ma.Si autẽ tale molẽdinũ emphyteoticũ esset penitꝰ: ꝛ in totum destructuz:ita qd opus esset facere aliud de nouo:an tunc emphyteota teneatur facere ꝛ si non faciat an saltẽ teneat soluere pensionẽ solitam.Iste casus est magis dubitabilis:ꝛ quidem prima facie videret dicendũ qd tunc emphyteota sit liberatus quia quãdo in totũ perit res emphyteotica quod liberatus sit emphyteota.l.i.C.de iure emphy.Et ibi glo.ponit duos versus vulgares.Et.§.adeo insti.loca.ꝛ.c.potuit.de loca.In cõtrariuz facit.qꝛ licet molendinũ sit in totũ destructum:tamẽ adhuc superest ius fluminis in quo põt adhuc denuo edificare ꝛ sic res non perit in totũ ergo emphyteota non liberat.d.l.j.cuz si.C.de iur.emph.istud probat ex eo q notabiliter decidit Ang.i.§.lex itaqꝫ.in auć.de non alienan.colla.ij.vbi tꝫ q si domus data i imphyteosim casu fortuito in totũ cõburat q ẽphyteota tenet domũ reficere ꝛ ꝑ solo tenet pstare mercedẽ q̃ ꝑ tota domo pstabat eo qꝛ adhuc superest area.l.q res.§.areã.ff.de so.ꝛ donec supest aliqua pars rei emphyteotice emphyteota nõ liberat.d.l.j.C.de iur.emphy.idẽ est de mẽte Imo.in cõmẽto.c.potuit.in.xxxvij. col.de locato.ita dicamus in ꝓposito.Quis sit destructũ molẽdinum in totũ adhuc superest ius fluminis:ꝛ sic quasi quedã area in q̃a põt denuo edificare.ergo nõ est liberatꝰ.Imo modo põt defendi decisio Io.an.Quis Ɂrium in hoc vltimo in domo ɔbusta,videbatur tenere gl.in.l.inter quos.§.damni.ff.de dam.īfec. ꝛ Raph.Fulg.in.d.l.j.C.de iur.emphy.❡ Scdo ꝑ ista parte fa
151 cit†quia si quis dederit ecclesie vel hospitali vnã domũ vł vnũ fundum cũ pacto qd ecclesia eũ alere teneat.qd si domus vł fundus casmate vel incẽdio pereat qd nihilominus ecclesia tenebit eum alere.ratio:qꝛ tradẽs impleuit ꝑ parte sua statim qd dedit ꝛ periculũ dꝫ esse ipsius acceptoris.l.lucius.ff.de eui.l.necessario. in prin.ff.de pericu.ꝛ cõmo.rei ven.ita determinant Pet.Cyn. Albe.Bal.ꝛ Ang.i.l.j.C.de iur.emphy.Cano.in.c.potuit.de locato.vbi ponit Imo.in.xxxvij.col.est verũ qd in hoc vltimo loquut doc.qñ dominiũ directũ trãslatũ est in acceptorem:qd secus est in emphyteota in quẽ solũ transit dñium vtile.§.adeo
152 cũ si.insti.loca.ꝛ.l.j.§.qui in perpetuũ.ff.si ager vectiga.†quid autem si habeo molendinũ emphyteoticũ ab ecclesia in flumine publico ꝛ illud est in totũ destructũ ꝛ a me postea refectũ,an ecclesia possit illud emphyteoticũ repetere ponit Bar.i.l.hoc iure.§.si aquã.in fi.per illũ tex.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.ꝛ eiꝰ decisio cõferet ad qd precedẽtẽ.❡ Quid aũt si aliquis cõduxit molendinũ destructũ cũ pacto q ipm reaptare teneatur si reaptauit ꝛ postea destructum est,an iterum teneat reaptare ꝛ soluere pensionẽ.ponit Bal.istã decisionẽ in.l.lꝫ.in.iiij.q.C.loca.vbi tꝫ q non teneat iterũ reaptare,ꝛ q sibi fiat remissio mercedis per l.fideicõmissa.§.si qs ita.ff.de le.iij.nisi promiserit reaptare et manutenere reaptatũ quia tũc teneretur reaptare quoties opꝰ est.arg.in.l.inter castellianũ.ff.de arbi.Ita ibi cõncludit Bal.
153 facit regula†q ꝓmissio simplex de reaptãdo intelligit de prima reaptatiõe ꝛ nõ vlteriꝰ.l.bões.§.hoc sermone.ff.de verbo. sig.ꝛ.l.dotis promissio.ff.de iur.dot.de qua regula multa dixi late accumulãdo ꝛ ponẽdo multas limitatiões que hic possent
154 poni in.l.diuortio.§.q in anno.ff.so.ma.❡†Quis aũt teneatur ad expẽsas clause seu ad expẽsas cluse quando aqua publica currens transit per predia priuatorũ,nunqd illi priuati solũ tenebunt an tota cõmunitas:videas per do.Anto.de bu.in cõsil.xiij.incipiẽ.requisitus ergo Antonius.❡ Quero xxv.iuxta ea que tradidit Bar.s.in.j.q.ꝛ subijcio pulchram questionem.
155 †Archieps extra ciuitatẽ hꝫ aliqua molendina,similiter etiã cõmunitas in eodẽ flumine habet alia molẽdina forte in parte inferiori fluminis hoies possunt ire ad molẽdinũ quo volunt ꝛ soluũt tertã mẽsurã grani molẽdino,Accidit q cõitas fecit nouum statutũ q hoies qui cã molendi irent extra ciuitatẽ tenerent soluere in ingressu porte certũ datiũ nouũ sed accedentes ad molẽdina cõis nõ tenerent soluere illud datium in ingressu porte,ꝛ ex hoc factũ est q omnes ibant ad molẽdina cõis:ꝛ sic molendina archiepi remanebãt deserta,vnde archiepiscopꝰ dicit tale statutũ nõ valere inquantũ sibi preiudicet qꝛ factũ est pñcipaliter in odiũ ꝛ damnũ suũ.Ex aduerso cõitas dicit q imo tale statutũ valeat eo qꝛ cuilibet est licitũ circa rẽ suã facere suã cõditionem meliorẽ etiã cũ alterius detrimento.l.fluminũ.§.fi. l.proculus.ff.de dam.infec.quando pñcipaliter facit vt sibi prosit secus si pñcipalr faceret ad emulationẽ vt aliũ noceat vt declarat Bar.s.in.j.q.itẽ tale statutũ respicit ipsos hoies qui possunt se infra territorium pro arbitrio artare.argumen.l.fi.ff.de decre.ab ordi.facien.Queritur quid iuris.istã.q.format Pet. de anch.in cõmento.c.canonum statuta.de constitu.in.xj.qd. pñci.versi.ego quero in qõne in qua ɔsului,vbi refert se consuluisse q tale statutũ nõ valeat eo qꝛ lꝫ verba statuti dirigant ad ipsos homines tamẽ ex eo grauat archieps.sepe enim in dispositione vnum exprimit sed ad aliud effectus dirigitur:ꝛ istud dꝫ cõsiderari.l.iiij.§.nũc de effectu.ꝛ.l.si qs reũ.§.j.ff.de libe.leg.ꝛ in.l.cũ dotẽ.ff.ad.l.fal.nõ eñi est curandũ cum quo quis loquatur:sꝫ in quẽ volũtatis intẽtio dirigat dicit iuriscõsultꝰ in.l.cuz pr.§.donatiõis.ff.de leg.ij.Itẽ tale statutũ censet factũ ɔ ecclesiasticã libertatẽ:ex quo hoies redduntur timidiores in eũdo ad molẽdina archiepi:ergo dꝫ cẽseri nullũ.c.nouerit.de sen.exc.c. nõ minꝰ.de imu.ecc.ꝛ auć.cassa.C.de sacrosan.ecc.Itẽ cõcurrit hic violatio iuris ecclesiastici:ergo statutũ nihil vꝫ:ergo statutũ est inualidũ ꝑ no.in.c.fi.de imu.ec.in.vj.ꝛ i.d.auć.cassa.Idẽ tꝫ Pe.de anc.i ɔsi.xiij.inci.sup dubio trãsr isso.ꝛ i cõsi.cxlv.inci. optimis rõnibꝰ.ꝛ in cõsi.cxciij.inci.ꝑ cõitate.in qbꝰ locis ita cõsuluit ꝑ archiepo spoletano hñte talia molẽdina ex largitione regis Vngarie in flumine salone in quo flumine etiã cõitas spoletana hꝫ plura alia molẽdina.Idẽ cõsuluit gaspar calderini ꝛ totũ collegiũ bononiẽse in cõsi.qd est positũ inter cõsilia Pet. de anc.i cõsi.xij.qd inci.sup casu pdicto.ꝛ in cõsi.seq.Idẽ tꝫ.d. Ab.i repe.c.eccłia sctẽ Marie.i.xxij.co.de ɔsti.Albe.d ro.i.ij. pte statutorũ in.q.ij.d.Ale.in ɔsi.ccclv.inci.visa facti narratione.in vlti.col.ꝛ est in.ij.vol.cõsi.cxx.Contrariuz in terminis in dictis molẽdinis archiepi spoletani cõsuluit Bal.ꝛ est inter cõsilia Pe.d anc.in cõsi.xj.inci.factũ sup quo petit cõsiliũ tale est
156 mouet ꝑ plura ꝛ pcipue†qꝛ cõitas nõ imittit falcẽ i messez aliená.lꝫ i subditos suos qlibꝫ pt collectã iponere ꝑ supportã.oneribꝰ cõitatis.l.rescripto.§.fi.ff.de mune.ꝛ hono.pscrtim cũ fiat nõ vt pñcipaliter dato q aliis in ɔñtiam noceat.d.l.pculus.ff. de dã.infe.Mouet ẽt pulchro fundamẽto qꝛ lꝫ i quesitis malo igenio laici nõ possint derogare eccłis vł iuribꝰ eccłiar.c.ecclesia sctẽ Marie de cõsti.tñ i ɔrendis si laici nõ faciũt ħ malo ingenio sꝫ bono ꝛ pncipalr vt sibi ꝓsint non vt aliis obsint,vꝫ qd istud possit fieri Quis in ɔñtiã sit in dãnũ ecclesiarũ in querẽ.vt i bi pulchre

ibi pulchre ⁊ latius per eũ,idẽ late Jo.cal.in ꝯsi.xxi.posito i ti.
de ꝯsti.inci.eps habẽs extra ciuitatẽ.qd tenẽ dñ:lꝫ passus sit dn
bius tñ mihi plus pacet pma opi.q̃ eſt magis cõis apud doct.et
ſm quã cõsuluit collegiũ bononiẽſe.Ultra eorũ fundamẽta ad
157 ita tenendũ moueor.qꝛ † qñ statutũ vel ꝯstitutio verbis genera
libus cõcipiẽ tñ ex aliquibus coniecturis apparet ꝙ in odiũ cer
te ꝑsone specialiter eſt cõfectũ,certe cõtra tale statutũ succurriẽ
ꝑ exceptionẽ doli vel appellationẽ tex.eſt no.in.l.j.in fi.ff. de ex
cep.do.ꝑ quẽ tex.ita tꝫ Bar.in.l.oẽs populi.in.v.q.prin.in fi.ff.
de iusti.⁊ iur.⁊ in.l.fi.in.j.col.ff.de app.reci.do.Abb.⁊ aliĩ cano.
in.c.cũ oẽs.de ꝯsti.⁊.d.Ab.ĩ rub.illi⁹ ti.de consti.Ange.in.l.ij.
ff.qd quisqꝫ iur.d.Alex.in cõsi.cccxxj.qd incip.mature.i.v.col.
et dicit Bal,in.c.ij.de iureiur.qd in.d.l.fi.tex.eſt vnicus.⁊ sing.i
iure.ꝙ etiã statuta nõ tenẽt quibus dolus ineſt.⁊ idẽ Bald.in.l.
quisquis.C.quo.app.nõ reci.dicit,ꝙ si statutũ sit generale ĩ ver-
bis sed in effectu sit singulare ꝙ põt appellari.⁊ contra tale statu
tum põt opponi exceptio doli.ita dicit eſſe tex.no.in.d.l.j.in fi.
sꝫ ĩ casu nostro ex ꝯiecturis clare apparet ꝙ tale statutum eſt cõ-
ditum in odiũ archiepiscopi seu molẽdinorũ suorũ,qd apparet,
qꝛ si nõ fuissent illa molẽdina archiepiscopi cõitas nõ fecisset sta
tutũ,⁊ ita anno pterito in simili casu ꝯsului in ciuitate casalẽsi ⁊
no.predicta ad practicam:qꝛ conferũt ad multos similes casus.
158 ¶ † Quero.xxvi.tres habent molẽdinũ cõe:duo ex eis inuito
tertio locant molẽdinũ pro.xxx.saccis frumẽti in anno:tertius
vult plus de parte sua puta.xv.vel vult tenere partẽ suã molẽdi-
ni ꝑ se.queriẽ qd iuris.Istam questionẽ format Bal.in.c.j.§.si
quis de mãso ad fi.si de inuesti.feu.ꝯtro.fue.⁊ ibi determinat ꝙ
ille terti⁹ nõ teneẽ stare pretio cõuẽto ꝑ duos:qꝛ qñ aliqd eſt cõ-
mune pluribus vt singulis,tũc factũ a maiori parte non piudi-
cat minori.l.per fundũ.ff.de serui.rusti.predio. Secus in his q̃
sunt cõmunia pluribus vt vniuersis,tunc factũ a maiori parte
vniuersitatis bñ preiudicat minori.l.qd maior.cũ si.ff.ad muni.
subdit Bal.ꝙ si ille tertius nolit ipse locare:sꝫ velit molere vel
pro se tenere possit istud facere pro pte sua nõ impediendo tamẽ
alios in locãdo partem eorũ:vt no.gl.in.l.iubemus nulli.in gl.
que incipit vna pars in fi.C.de sacrosan.eccl.vel prouoceẽ ad di
uisionẽ inter eos,ita ibi residet Bal.¶ Adde ꝙ si tale molẽdi
num cõsueuerat prius locari.certe videtur ꝙ iudex debeat coge
re illum tertiũ stare locatiõi facte per illos duos,dũmodo sit fa-
cta iusto ptio etiã sine diuisione dominiẽ molẽdini.moueor per
159 illud ꝙ decidit Bal.in fi.C.qui test.fa.pos.vbi tꝫ,† ꝙ si duo ha
bẽt domũ vel hospitiũ cõmune ꝙ hospitiũ cõsueuerit locari,et
vn⁹ vult locare alius nõ,certe pferẽ ille q vult locare attẽta ꝯsue
tudine q̃ eſt altera natura,⁊ iudex coget aliũ stare locatiõi absqꝫ
diuisione dominiẽ.allegat no.ꝑ gl.in.l.arborib⁹.§.vsufructua-
rius.ff.de vsufru.⁊ iſta secũda opi.videẽ equior.tamẽ idẽ Bal.vi
160 deẽ aliter determinare in.c.cũ oẽs.ĩ.xi.col.de cõsti.vbi † q̃rit an
vnus soci⁹ possit locare domũ que eſt cõis ꝑ indiuiso altero so-
cio inuito.⁊ tenet qd si cõsuenit locari cũ cõsuetudo sit altera na
tura rei qd poterit ptẽ suã ꝑ idiuiso locare socio reqsito. si vero
nõ eſt ꝯsueta locari ⁊ tũc sec⁹,similis distinctio in.l.naturalis.§.
j.ff.de pscri.ver.⁊ instit.de so.in fi.vel scdm eũ iudex arbitrabitur
iuxta.l.ij.C.qñ,⁊ q.quar.pars.li.x.⁊ cõsiderabit vtilitatẽ vtriusqꝫ
ptis ⁊ illud faciet ꝑ eos cõiter ⁊ cõcorditer obseruari: vt eſt glos.
no.in.l.itinere.ff.de serui.ruſt.pre.⁊ tex.no.ĩ.l.cũ stich⁹.ff.de sol.
facit.l.hmõi.§.fi.ff.de le.j.ita residet ibi bal.¶ Adde etiã illd ꝙ
notabiliter voluĩt Bar.⁊ Pau.de ca.in.l.⁊ hec distinctio.§.cuꝫ
161 fundũ.ff.lo.vbi tenẽt,† ꝙ ille q eſt dñs ꝑ certa parte ꝑ indiuiso
põt locare totũ fundũ si vtiliter faciat qꝛ tale eſt negotiũ qd pro
parte alis bñ expediri non põt.l.heredes.§.si vnus.ff.fa.her.⁊ no
ta iſtã vltimã decisionẽ qꝛ magna eſt autoritas Bar.ĩ actu.pra-
ctico.Alibi tñ tꝫ sĩgnãter Bal.ĩ.l.sabin⁹.in fi.ꝑ illũ tex.ff.cõ.di-
161 ui.qd † si duo hñt domũ cõeꝫ ⁊ vn⁹ vult inhabitare alter vult lo
care ꝙ pferẽ ille q vult inhabitare,qꝛ nõ dꝫ phiberi vti iure suo
vt ibi ⁊.l.sepe.in fi.ff.de re iud.alibi etiã tꝫ sing.Sali.⁊ nõ recolo
162 alibi legisse in.l.iubem⁹ nulli.in pn.C.de sacrosan.eccle.† qd si
duo habẽt fundũ cõem ⁊ vnus vult ꝙ colaẽ ⁊ semineẽ prout dꝫ:
alius vero q eſt capitosus non vult ꝙ ps sua semineẽ nec areẽ cer
te si ali⁹ faciat totũ fundũ coli ⁊ seminari nõ tenebiẽ alteri rñde
re de fructib⁹ etiã ꝑ pte dñica.ꝑ gl.no.ibi.ĩ vbo diuidere. ad fi.
¶ Quero.xxvij.ẽ alia q̃one valde necessaria circa psentẽ mate-
163 riã.† Nũqd ꝯcessio seu seruit⁹ aque ducẽde ex fonte siue ex castel
lo ad molẽdinũ possit fieri sine aliquo tit.an vero si sit facta sine
causa vel sine ti.effectualiter sit nulla.qꝛ obstat exceptio doli iu
xta.l.ij.§.circa.ff.de excep.doli.psertim cũ sine causa nõ videaẽ
posse trãsferre aliqd ius.l.nunq̃ nuda.cũ si.ff.de acq.re.do.nun
quid ergo valeret ꝯcessio si i instrõ dicaẽ ꝙ talis cõcessit tali ser
uitutẽ ducẽdi aquã ex suo fonte vel ex suo flumine ad illi⁹ molẽ
dinũ si non exprimaẽ alia causa vel alius titulus. Istum passum
tãgit Oldra.laudẽ.in cõsi.xxx.incip.factũ tale eſt quedã certe et
nominate persone.ĩ.iij.dubio.⁊ ibi breuiter se expedit ꝯcludẽ-
do.ꝙ si processum eſt ad traditionẽ vel quasi seu ad actũ equi-
polẽtẽ,⁊ tũc nõ requiraẽ alia causa nec alius titulus,sꝫ si statũ
esset in finibus nude promissionis vel stipulationis tunc bene
habet locũ ꝯsideratio cause.l.hoc iure.in pn.ff.de dona.alĩs ob
staret excep.doli.d.l.ij.§.circa.ff.de excep.do.Adde qd iſtã de
cisionẽ Oldra.refert ⁊ sequiẽ Bal.in.c.j.§.quis de mãso.in pe.
col.in fi.si de inuesti.feu.ꝯtro.fue.⁊ ibi eã cõfirmat alio funda-
164 mẽto † qꝛ in seruitutib⁹ sufficit ꝓ rõne volũtas etiã nõ expsso
alio titulo vl alia cã ꝑ.l.si qs diuturno.ff.si ser.vẽ.Tu aduerte
ꝙ dñia Old.⁊ Bal.an interuenerit traditio vel quasi ꝙ tũc nõ
requiraẽ cã vel titulus,an vero interuenerit solũ pmissio ⁊ tũc
sec⁹,certe vĩ cõfundi per tritã regulã qꝛ pmissio ⁊ traditio a pa
ri pcedũt.l.fi.C.ad.l.fal.⁊ talis equipatio tũc maxime pcedit
qñ agiẽ de cõfirmatiõe act⁹,vt notabiliter declarat Bar.in.l.ꝙ
nomine.ff.de cõdi.inde.scdo aduerte qd aliud fundamentum
Bal.qd in seruitutib⁹ sufficit ꝓ rõne volũtas ꝑ.d.l.si qs diutur
no,nõ vĩ eſſe verũ eo qꝛ in.d.l.si qs diuturno,vsus tanti tpis et
allegatio tit.hꝫ vim cause,vt ibidẽ legiẽ ⁊ notaẽ.⁊ iſtud vltimũ
fundamentũ cõtra Bal.adducit do.Alex.in.l.a titio.in vlti.
col.ff.de verb.ob.⁊ ꝑ illud eũ reprobat ⁊ plus non dicit.tu aũt
potes defendere decisionẽ Oldr.⁊ Bal.ex eo qd in terminis tꝫ
magistralr Dy.in regula possessor malefidei in.v.col.de regu.
165 iur.ĩ.vj.vbi † q̃rit nũquid in pscribẽdis iurib⁹ incorporalib⁹ sit
necessaria bona fides ac etiã titulus an vero sufficit solũ bona-
fides,⁊ determinat ꝙ etiã de iure ciuili sufficiat bonafides nec
eſt opus ꝓbare titulũ per.d.l.si quis diuturno.Et si dicaẽ qua-
re in prescriptione rerũ corpaliũ reqraẽ titulus ⁊ nõ ĩ pscriptio
ne iuriũ incorpaliũ.Respondet Dy.qd ratio eſt qꝛ vbi maius
eſt periculũ ibi cautius eſt agendũ.l.j.§.sed ⁊ si quis.ff.de carb.
edic.Sed in prescriptiõe rerũ corpaliũ maius periculũ et preiu
dicium patitur qꝛ rei dominiũ ei auferẽ,sed in prescriptione ser
uitutũ non auferẽ dominiũ rei lꝫ res subiciaẽ alicui seruituti.
subdit Dy.qd etiam non eſt opus allegare titulũ ⁊ illum ꝓba-
re ex longeuã quasi possessione,ꝙ eſt adhuc fortius.moueẽ per
d.l.si quis diuturno.⁊.l.j.§.fi.ff.de aqua plu.arcen.⁊ ad.l.cũ de
in rẽ verso.ff.de vsur.Rñdet no.ꝙ loquiẽ vbi agiẽ de persona
astringendã seu obligãdã ad aliquã pscriptionẽ,tũc ibi bene eſt
166 necessaria saltẽ allegatio tituli † cũ ad obligationẽ personaleꝫ
inducendã sit necessaria cã vera vel presumpta.d.l.ij.§.circa ⁊
l.cũ de indebito.§.si.ff.de ꝓba.⁊ hoc rõne predicta.quia vbi ma
ius eſt periculũ ibi cautius eſt agendũ,ita residet ibi magistrali
ter Dy.Non obstat secũdũ fundamentũ quo dicebatur qd pro
missio ⁊ traditio a pari procedunt.d.l.fi.C.ad.l.fal.respondeo
id verũ eſſe vbi eſt eadem ratio secus si diuersa,vt dicũt Bar.⁊
doc.ibi in.d.l.fi.Modo reperio ꝙ dicit notabiliter Bal.in.c.
167 his qbus.de elec.post Archidia.in.c.nosse.lxiij.dist.† ꝙ ĩ tra
ditiõe semper in dubio presumitur causa secus eſt in pmissio.⁊
assignat rõnem differentie,qꝛ in promittendo qlibet eſſe facilis
sed nõ sic in dãdo seu tradendo.Confirmo per illud qd vult gl.
⁊ doc.in.l.cum quid.ff.si cer.pe.qñ dico alicui tolle iſtam pecu-
niam,ꝙ presumitur causa vel mutui vel donationis,secundum
qualitatẽ persone,qꝛ ibi interuenit traditio.tamen ad iſtud fun
damẽtum posses dicere qd aliud eſt querere an presumatur cau
sa ꝓpter traditionẽ,⁊ tunc pcedunt,pxime dicta,aliud eſt que
rere an requiraẽ causa ⁊ tũc pcedit.q.Oldr.⁊ bal.Tamẽ adhuc
defendendo eos ꝙ dñia sit inter promissionem et traditionem.
168 † Confirmo qꝛ in traditione requiritur causa vel vera vel pu-
tatiua.l.nunq̃ nuda.cũ gl.ff.de acq.re.do.⁊ in.§.ꝑ traditionẽ.in
sti.de re.diui.Bal.in.l.ij.§.creditũ.ff.si cer.pe.sed in promissiõe
requiriẽ causa vera ⁊ non putatiua,ſm Bal.in.c.fi.in.viij.co.de
ꝯsuetudine ꝑ tex.in.l.fi.ff.de cõsti.hec.Ita habes decisionẽ Ol.
⁊ Bal.sed vt nihil omittaẽ aduerte in pdictis qd Bar.in.d.l.ij.
§.circa.ff.de excep.do.tenuit ꝙ in dubio valeat pmissio vl stipu
latio sine cã,qꝛ videtur in eſſe tacita causa donationis.⁊ sic ipsa
liberalitas ꝓ causa sufficit,dicãt doc.quicquid velint secundum
eũ,⁊ ita dicit eſſe casum in.l.hoc iure.in princi.ff.de dona.facit
l.campan⁹.ff.de cpe.lib.⁊ hoc etiã visus eſt sensisse Old.ĩ dicto
cõsi.xxx.si iſta opinio esset vera cessaret difficultas psentis que
stiõis:sed tu dic ꝙ illa opinio Barto.eſt cõmuniter dãnata ⁊ re
probata per omnes ⁊ legistas ⁊ canoni.¶ Contrariũ enĩ tenẽt
multe gl.allegate ꝑ Barto.in illo.§.circa precipue glo.no.in.l.
gñaliter in vbo cãm.C.de nõ nu.pe.⁊ ibi Jac.but.Bal.Ange.
⁊ Sali.idẽ tenent. Idem late per multa iura ⁊ rationes tenent
Imo.et oẽs Moder.ĩ.l.a titio.ff.de verb.obli.vbi plene ponũt
do.Alex.⁊ Are.Idẽ tenet Pau.de ca.in.l.si diuortio.e.ti.Lu-
do.roma.in.l.gñaliter.eo.titu.Joã.and.in additio. Specu.in
titu.de cõfes.§.nunc videnduꝫ.super versicu.que eſt ratio domi.
Anto.Abb.et Imo.in.c.si cautio.de fide instr.do.Alexan.in
consi.xiij.qd incip.ex his que in themate narrata sunt.Non ob-

stat.d.lex.hoc iure.in prin.allegata per Bar.q loquitur qñ con
stabat expresse quod promissio fiebat animo donandi seu dubi
tabat q̃ causa moueret ad donandū:sed nos loquimur i dubio.
¶Non obstat.d.lex campanus,quia loquitur quãdo constabat
quod quis ex certa scientia pmittebat sciens se non teneri,quo
casu bene videt factū animo donandi.l.cuius per errorem.ff.de
reg.iur.⁊.l.j.ff.de cōdi.inde.Sed in casu dubio est sec⁹:vt habet
170 i locis pallegatis.¶Quero.xxviij.nunqd aqua p seipsam de
fluēs ex tuo fonte vel riuo vel ex tuo flumine ad meū molēdinū
possit inducere pscriptionē vel cōsuetudinē,rñde breuiter q nō,
171 q non est res animata,†⁊ p rē inanimatā nihil nobis acqri po
test.ita tenet gl.solēnis ⁊ reputata sing.in.§.pe.insti.p quas per
so.no.acqui.in verbo per hãc,oportet ergo in prescriptione ali
quē vsum intercessisse quo principiato sufficit postea aquã p se
fluere.l.qui fundum.ff.quēad.ser.amit.in cōsuetudine etiã suffi
cit qd habuit initiū a multis vtenti b⁹.nã postea perficitur solo
temporis cursu.l.vēditor.§.si cōstat.ff.cōmu.pdio.facit qd no.p
Dy.in.l.cū seruus.ff.de verb.ob.Ita determina Bal.in.c.i.§.si
qs de manso.in pe.col.si de inuesti.feu.cōtro.fue.quē refert ⁊ sim
pliciter seqt do.Bar.veroñ.i tracta.seruitutū vrbanaꝝ i ti.xxij.
qūo ⁊ qualiter seruit⁹ teneatur.⁊ in tractatu seruitutū rusticarū
in ti.de aque ductu,in.xij.colū.ad fi.Adde pro confirmatione,
illud q notabiliter dicit Bal.in.c.cū oēs.i.xj.col.circa fi.de cō
stitu.vbi dicit,q defluxus aque ad pcliuū locū naturalis est,sed
per hoc nō debet seruitutē predio inferiori,q nulla seruit⁹ ha
bet causam naturalē sed aut imposititiã aut pscriptã:vt.l.j.§.fi.
⁊.l.ij.ff.de aqua plu.arcē.Nota ista verba Bald. q magistralia
172 sunt hinc sequit†q scolatica seu aquarū emissoria nullo tem
pore prescribūt,q vt dixi solus defluxus aque cum sit naturalis
nō inducit seruitutē,put etiã habet in.l.i.⁊ in.l.alti⁹.C.de serui.
⁊ aqua.cū seruit⁹ nature repugnet.l.manumissiones.ff.de insti.⁊
173 iur.no.in.l.si pri⁹.ff.de no.ope.nū.¶†Quero.xxix.nunqd ille
cui cōcessum est ducere aquã ex flumine publico vel puato ad suū
molendinū possit postea alterare vel mutare formã aqueductus
vel mutare vel alterare clusam.rñde breuiter q non:vt.l.fistulã
in prin.⁊.l.qui luminibus.ff.de serui.vrba.pred.l.j.§.illōtū ⁊.l.
fi.⁊ ibi not.ff.de aqua quot.⁊ esti.⁊.l.ij.§.apud labeo.⁊.§.apud
alpheū.⁊.§.idē labeo.⁊.l.fi.ff.d aqua plu.ar.l.j.§.fi.⁊.l.iij.§.si qs
riuum ⁊.§.seq.ff.de riuis.⁊.l.vsum aq̃.§.fi.C.de aq̃ductu.lib.xj.⁊
l.pses.⁊.l.si manifeste.⁊ ibi doc.C.de serui.⁊ aq.aqua enī a solito
cursu diuerti nō pōt.l.ij.ad fi.⁊ ibi Bal.⁊ Sal.ad hoc not.C.de
l.aql.hinc est qd mutãs clusam molēdini de vno loco ad alium lo
cum dicit nouã clusam facere.ita no.Bal.⁊ Ang.in.l.ius ciuile.
per illū tex.ff.de insti.⁊ iur.hinc est q nō est pmissum opere etiã
manu facto restagnare vel alio mō impedire solitū cursum aque
vel etiã dilatare vt cū maiori vehemētia defluat.l.j.§.hec autē.⁊
§.neratius.⁊.§.idē aiunt.⁊.§.in summa.ff.de aqua plu.arcē.⁊.l.
fluminū.§.itē videam⁹.⁊ ibi gl.⁊ Imo.ff.de dã.infec.⁊.l.j.§.ait
pretor.in ver.⁊ generaliter.vbi bonus tex.ff.ne quid in flumine pu
blico.Predicta limita qñ iferioris vicini nō iteresset q alteret
solitus cursus aque tūc talis alteratio a iure pmitti videt,vt in
l.j.§.fi.⁊.l.seq.⁊.l.iij.in pri.⁊.§.si qs riuū.ff.de riuis.⁊ ita tenuit
do.Signorellus homodeus in cōsi.xxxiiij.incip.ex flumine pu
blico,in vlt.col.vbi cōsuluit q habēs molendinū inferius possit
facere nouū canale p quod aqua habeat magis liberū ⁊ expedi
tum cursum q̃ per canale vet⁹ qñ multū interest inferioris quod
aqua trãsitū facit p nouū canale q ex hoc magnã ⁊ euidentē vti
litatē cōsequat,vt ibi latius p eū.Tu adde q imo fortius vr qd
si esset parua aut minima,icōmoditas vicini ⁊ maximū cōmodū
et emolumentū isti⁹ mutãtis vel alterãtis formã,q sit sibi licitū
mutare,p tex.no.i.l.j.§.sunt aūt q putãt.ff.ne qd in flu.pub.iū
cta gl.ibi in verbo iniuria q̃ supplet.s.maxima.⁊ iūcto eo qd per
illū tex.tm notabiliter Bar.s.in.xj.q.⁊ ibi dixi,⁊ qd vult idē Bar.
in.l.de pupillo.§.si quis riuos.i fi.ff.de no.oper.nū.⁊ de hoc est
etiã gl.in.l.ij.ff.de riuis.Alibi tamē Bar.in.l.j.§.sz si qs terrenū
riuum.ff.de riuis.tenuit notabiliter qd ita demū possit immuta
ri solitus cursus ex vrgenti necessitate vel magna vtilitate,p tex.
in.l.seruius.§.j.in verbo.vrgentē ⁊ necessariam refectionē.ff.de
riuis.alis secus,p illū tex.qd bene no.refert ⁊ simpliciter sequitur
d.Bar.veroñ.in tractatu seruitutū.rusticarū.i tit.de aqueductu.
174 in.xlij.col.¶†Quero.xxx.aliqs pmisit mihi mandare clusam
molēdini mei arbitrio meo ego postea cedo alteri illud molēdi
num an tale arbitriū trãseat ad emptorē,⁊ vr q sic q cōpetit iure
cōtract⁹ ⁊ nō vt ministro,vt no.in.l.si sic.§.fi.ff.de leg.i.¶In cō
trariū facit.q motiuū animi mei nō transmittit ad alium,ergo
a simili nec licētia arbitrandi,argu.l.cuius bonis.ff.de curato.
furio.Iaco.de are.in.d.l.si sic.§.fin.finaliter post relatas opinio
nes concludit,quod an talis potestas arbitrandi transeat ad sin
gularem successorem estimandum est ex personis ⁊ causis argu.
l.fi.§.fi.ff.de actio.⁊ obli.Idem refert ⁊ simpliciter sequit Bal.
in.l.voluntatis.in pe.col.per illū tex.C.de fideicō.Adde quod
175 Iac.de are.Nic.de neap.⁊ Bal.i.d.l.si sic.§.fi.cōcludunt†qd
hoīes certe ville pmiserūt titio purgare eius riuum vel eius clu
sam ad arbitriū ipsi⁹ titij:⁊ titius vēdidit mihi talē riuum,q
prefati hoīes tenebunt etiã arbitrio meo purgare talē riuum,⁊
mouent argumento illius tex.q eligere est quoddã arbitrari ⁊
trãsit in singularē successorē:vt ibi est tex.nec obstat q in arbi
trarijs non recedat a psona:vt.l.ij qs arbitratu.ff.de vb.ob.et
l.fi.C.de cōtrahē.emp.q illud est verū qñ competit per modum
facultatis vt ministro:secus si competat per modū forme obli
gationis:q talis obligatio trãsit cū sua forma.⁊ sua qualitate,
qd est valde no.fm Bal.ibi,idē tenēt Albe.Bal.⁊ Sali.i.l.fi.
in.vj.col.C.de cōtrahē.emp.vbi Sali.reputat hoc esse tenendū cor
di.Idē Bal.in.l.fi.§.iã.iij.col.C.cō.de le.Sz Io.de imo.⁊ me
lius in.d.l.si sic.§.fi.sub dubio forte tenet cōtrarium,q potestas eli
gēdi vel arbitrãdi nō vr posse trãsferri in tertiū viuente ipso sti
pulatore,eo q psonalis est,sed eo mortuo sic,vt.l.si stipulat⁹
fuerim illud.in prin.⁊.l.fi.in pn.⁊ ibi p Bar.ff.de vb.ob.Non
obstat tex.in.d.l.si sic.§.fi.q ibi mortuus erat stipulator,prout
ēt ibi tetigit Bar.istã opinionē Imo.cōtra Ia.de are.⁊ bal.se
qtur do.Ale.i.d.l.si sic.in vl.col.allegãs tex.vbi dicit esse casum
in terminis in.l.cū stipulat⁹ sim mihi a proculo.in pn.ff.de vb.
ob.vbi talis ptãs arbitrãdi etiã in facto pprio seu cōpetēs iure
pprio morte extinguit ⁊ ad heredē non trãsit,ergo nec in aliū
176 per cessionē trãsferri pōt,†q que nō sunt trãsmissibilia ad he
redē nō sunt cessibilia:vt ex plurib⁹.ff.de admi.tut.⁊ aliud est
in facultate eligēdi que bñ trãsit ad heredes:vt.d.l.si sic.§.fi.et
aliud est in ptãte arbitrãdi vt declarat Bar.in.d.l.si stipulatus
fuerim illud.ff.de vb.obli.¶Confirmo q facilius potest ali
quid trãsmitti q̃ possit cedi:ergo a maiori semp negatiue arg.
pcedit,si nō pōt transmitti ergo multo min⁹ pōt cedi.assumptū
177 probat,† nã fideicōmissum vniuersale est transmissibile.l.co
gi.§.idē mecianus.ff.ad trebel.⁊ tñ non pōt cedi.l.si mulier.§.
ex asse.ff.de iur.do.glo.⁊ doc.in.l.apud iulianū.§.vtrum.ff.ad
trebel.Bal.in.l.sancim⁹.in pn.C.eo.istud assumptū etiã bene
pbatur per tex.in.l.si stipulatus fuerim.in prin.⁊ ibi Bar.ff.de
178 verb.obli.†Itē facit tertio q actiones directe trãsmittuntur:
⁊ tamē non possunt cedi.l.quis ergo casus.in pn.ff.de pecu.de
clarat glo.no.in.l.iij.in pnc.ff.pro soc.Ista opinio Imo.⁊ do.
Alex.potest etiã cōfirmari,q sicut facultas declarandi nō tran
sit ad heredē,per cōsequēs nec ad cessionariū glo.in.l.idē pōpo
nius scribit si frumentū.§.fi.ff.de rei vēdi.Bar.⁊ doc.in.l.inter
stipulantē.in prin.cū alijs concordan.ff.de verb.oblig.ergo si
militer nec facultas arbitrandi.d.l.si quis arbitratu.ff.de vb.
obli.¶Tamen ad istud vltimū posset responderi ex fundamē
179 tis Bal.superius relatis.¶Quero.xxxi.nunqd † quodlibet
molendinū presumatur esse liberum an vero saltem molēdinū
quod est superius in parte superiori fluminis presumatur in du
bio debere seruitutē inferiori cū naturaliter defluxus aque ad
inferiorem procliuū locum descendat.l.j.§.sed ⁊ si vicinus.⁊.§.
fi.ff.d aqua plu.arcē.breuiter conclude qd oē molendinū in du
bio presumitur ex toto liberū:nisi probetur de seruitute.ratio
q q̃libet res in dubio censet esse libera.l.altius.C.de ser.⁊ aqua.
no.in.l.cū res.C.de pba.late ponit in.l.si prius.ff.de no.oper.
nun.ponit notabiliter Alb.in.l.qui luminibus.in pn.de serui.
vrb.pdio.hinc not.bar.in.l.si in edibus.per illū tex.⁊.l.supiori
C.de seruitu.⁊ aqua.qd fundata est intentio de iure cōi eius qui
dicit seruitutē non deberi siue sit actor siue sit reus,q aduersa
rio semper incumbit onus pbandi.l.sicut.§.sed si queratur.ff.
180 si serui.vē.no.in.d.l.si pri⁹.hinc videmus ⁊ bene no.†q res in
dubio psumit allodialis,⁊ sic libera ⁊ non feudalis,eo q feudū
est quedã seruitus:vt no.in.l.si cuius.in pnc.ff.de vsufru.Ita tz
Bal.in.c.ij.si de feu.fue.cōtrouer.inter do.⁊ agna.⁊ in.c.j.i vlt.
col.principij.de cōtrouersia inuestiture.⁊ in.l.libertas.ff.de sta
tu homi.⁊ in.c.significauit.de rescrip.⁊ in.c.j.in.vij.col.in fi.de
iudi.Io.an.⁊ alij in.c.nimis.de iureiur.Host.io.an.⁊ alij i.c.fi.
in verbo rñdere de iudi.Io.an.in addi.Spe.in ti.de feu.i.§.qm
super.ver.xxj.in addi.que inci.cessante.Card.⁊ Imo.in cle.j.in
ver.porro.de iureiu.Pau.de cast.in cōsi.cliij.incip.super.j.que
sito inquantū queritur vtrum dicte possessiones,do.Ale.i cōsi.
cxxix.qd incip.pōderatis his que in prescripto themate narran
tur in.j.col.⁊ in cōsi.dxl.inci.perspectis his que in themate nar
rant in.xv.col.⁊ in cōsi.xv.vol.qd incip.visis narratis in thema
te in.j.⁊ in.ij.col.vbi limitat aliquibus modis.facit tex.in.c.j.⁊
q ibi no.de cōtrouer.inter mascu.⁊ femi.de beneficio.⁊ in termi
nis nris.⁊ in specie determinat Bal.i.c.j.in pe.col.circa fi.de eo
181 qui mittit in possessiōem,vbi tenet†qd si habeo vnū molēdi
nū in flumine ⁊ fisc⁹ aliud,qd sicut molēdinū fisci psumit liberū:
ita ⁊ meū.Nec ob.q defluxus aque ad inferiorē pcliuū locū sit
naturalis.d.l.j.§.pe.⁊ fi.ff.de aqua plu.ar.q p h nō debet seruit⁹
inferiori

inferiori qr nulla seruitus habet causam natura'em:sed aut im posititiam aut prescri.vt inquit Bal.in.c.cum oēs in.xi.co.ad fi.de cōsti.vt dixi plenius.s.in.xxviij.q. ¶ Quero.xxxij.de alia
182 frequēti ꝛ bona.q.vone† qꝺ aliquis nobilis hꝫ molendinū in aliqua villa,ꝛ homines de dicto loco iam lōgissimo tēpore,cu ius initij memoria non extat in contrariū semper ierūt ad di ctum molendinū pro macināndo,nūc aūt alius vult alium' mo lendinū in dicta villa nouiter construere,an possit ꝓhiberi per dictū nobilem.itē nunqd aliquis possit prescribere' quod ipse solus ꝛ posteri sui habeant molēdinum in tali villa ita qꝺ ali⁹ non possit ibi facere molendinū.de ista.q.tetigi.s.in.j.q.prin. Bar.ad ibi dicta me remitto. ¶ Trigesimotertio q̄ro de alia qōne quam Albe.de ro.refert de facto fuisse in excelsa ciuitate
183 Mediolani,† pone destructū erat quoddā molendinum ex toto.dominus incipiebat illud reedificare,quidam nuntiauit sibi nouū opus:querebatur an posset procedere in opere spre ta nuntiatione:ꝛ videbatur qꝺ sic,per tex.in.l.j.§.si quis edifi ciū.ff.de ope.no.nun.vbi dicitur qꝺ reficienti vetus edificium non pōt opus nouū nuntiari:eo qꝛ non facit opus nouum,ſꝫ ve teri sustinendo remediū adhibet:ad idem tex.iij.§.reficere.ff.ꝺ itine.ac.q3 priua.ꝛ in.l.vlti.C.de iude.iuncta.l.j.§.opus.ꝛ.l.sti pulatio.§.opus.ff.de ope.no.nun.Istaꝫ.q.format Albe.in.d. l.j.§.si quis edificium.ff.de ope.no.nun.ꝛ in.l.inter stipulātēꝫ. §.sacrā ad fi.ff.de verb.ob.ꝛ vtrobiq3 refert in ciuitate Medio lani fuisse iudicatū ꝛ obtentū,qꝺ iste nō possit in opere ꝓcede re spreta nuntiatiōe ꝛ ꝙ iste dicit de nouo edificare ex quo aliꝺ molendinum erat ex toto funditus destructū: non aūt veteri sustinendo remediū adhibet,prout requirit tex.in.d.§. si quis edificium.Itē qꝛ speciale est in refectione cloacarum ꝛ riuorꝫ vt ꝓpter interesse publice vtilitatis ibi non admittatur nūtia tio.vt.l.de pupillo.§.si quis riuos.ff.de ope.no.nū.ꝛ.l.seruius §.si qs riuum.ff.de riuis.ergo in ꝑdicta qōne in contrariū ius commune.l.j.in fi.ff.ad muni.pro ista parte bene facit qꝛ istud dicit esse aliud molendinū,vt est bonus tex.in.d.l.inter stipu lantē.in.§.sacrā.in fi. ¶ Adde pro ista decisiōe bene facere qꝛ
184 qn̄ † edificiū est funditus ꝛ omnino⁹ destructū prout presup
a ponitur in qōne superius formata tunc reficiens dicitur opus de nouo facere per consequens potest sibi opus nouū nuntiari per.l.j.§.opus.ff.de oper.no.nun.assumptū probatur per tres glo.nota.ꝛ per tres tex.Primo per glo.no.in.c.de monachis.
185 xviij.q.ij.q̄ tenet† ꝙ in refectione monasterij totalr̄ destructi reqritur noua licentia epi sicut si de nouo fabricaretur:secus si non est totū destructū quia tunc bene potest reparari seu refici sine licētia episcopi.Idē tenet Hosti.in summa ti.de eccle.edi fican.§.si.in fi.do.Albb.ꝛ alij in.c.consuluit.per illum tex.de iu
186 de.Scōo est bona glo.in.c.iij.in gl.j.de iurepa.que vult† ꝙ re ficiens monasteriū vel ecclesiaꝫ funditus destructā efficiat eius patronus sicut si eā de nouo fabricaret:secus si nō esset fundit⁹ destructa ꝛ eā reficeret:ꝛ per illā glo.no.ibi do.Anto.de but.ꝙ de contractu totaliter ꝑfecto debet solui gabella stante statuto qꝺ de cōtractu soluatur gabella:secus si totaliter non ꝑficiatur de nouo,vt no.idem do.Anto.de bu.in.c.iij.de iude. Tertio facit gl.in.l.dāni.§.si is qui edes vicinas.in verbo augeri.ff.de
187 dam.infe.q̄ tenet † qꝺ si rustic⁹ ꝑmisit militi aquam frigidam in estate in domo quā miles habebat ꝙ si domus combura tur ꝛ alia reedificet ꝙ rusticus amplius nō tenetur.Pro ista parte vt dixi faciūt tres boni tex.in.d.l.inter stipulantē.§.sacram.in fi.ibi vsq3 ad aream deposita restituatur alia erit:secundo tex. in.l.si ita legatum.§.fi.ff.de leg.j.vbi si testator domū quā alij legauit particulatim reficit vt nihil ex pristina materia supersit tn̄ durat legatū,secus si eam funditus destructā refecit qꝛ tunc extinctum est legatū cū sit alia domus.Tertio facit tex.in.l.qd tamē.in prin.ff.quib.mo.vsufr.amit. ¶ Pro ea parte facit,qꝺ
188 no.Bar.in.l.nuptie.per illū tex.ff.de ritu nup.vbi no.† ꝙ ea que requiruntur in confectione alicuius actus etiam' requirun tur in eius refectione quando est totalis refectio:vnde infert ꝙ sicut a principio quando conficitur instrumentuꝫ requiritur cō sensus vtriusq3 partis ita etiam requiritur in ipsius refectione quando instrumentum est amissum. ¶ Pro eadem parte etiaꝫ facit quod no.Bal.in.l.si vt ꝓponis.la.ij.C.de nup.vbi ꝑ illuꝫ
189 tex.† tenet,ꝙ si constitutio ecclesie disponat ꝙ nullū fortilitiū possit fieri incōsulto papa:ꝛ aliquis velit reedificare fortilitium quod propter rebellionem fuerat funditus desolatum ꝙ nō po test inconsulto papa.ꝛ Bal.ibi dicit ꝙ cū ministerio.l.loq̄r ꝑ verbū funditus desolarū. ¶ Per ista remanet optime firmata decisio Alb.in locis.s.alleg.qꝺ ex quo molendinum erat ex to to funditus destructū si incipiat reedificare:ꝙ sibi potest opus nouum nūtiari.Et secundū istos termios ꝓcedat opinio Dy. in.d.l.j.§.si qs edificiū.ꝛ Bar.in.d.l.de pupillo.§.si quis riuos ꝑ illū tex.qui tenent qꝺ reficienti possit opus nouū nuntiari eo quia dicatur opus nouum facere. ¶ Aduertendū est ergo qꝺ secus esset quando primum molendinuꝫ non fuisset ex toto de structum quia tunc reficere non esset opus nouum facere ꝛ con sequenter sibi non posset opus nouum nuntiari et ita proprie loquitur tex.in.d.l.j.§.si quis edificium.in verbo reficiat secun dum veram et propriam literam tex.quicquid ibi dicat Dy.be ne facit ratio illius tex.quia veteri sustinendo remedium adhi bet,ꝛ ita ibi tenent Pau.de ca.ꝛ latius do.Alex.Et quod tūc reficere non fit opus de nouo facere,est bo.tex.in.l.iij.§.refice re.ff.de itine.actuq3 priua.vbi dicit iuriscō.aliud est enim lon ge reficere aliud facere ꝛ tex.in.l.j.§.pe.ꝛ ibi gl.ff.de mor.infer. ꝛ tex.in.c.consuluit.de iude.ꝛ in.l.fi.C.eod.ꝛ in.l.iij.C.de ope.
90 pub.ꝛ in.l.j.ff.de via pu.Hinc † est,quod prohibiti edificare ca stra non prohibentur reficere fm̄ Bal.et Ang.in.d.l.j.§.pe.ꝑ illum tex.ꝛ glo.ff.de mor.infer.Pe.de anch.in.d.c.consuluit. Hinc est etiam qꝺ si de instrumento soluatur gabella ex forma statuti certe si instrumentum reficiatur non debebit solui gabel la,secundum do.Anto.de bu.in.c.iij.per illum tex.de iude.ac
91 cedat etiam † quia actus qui non potest fieri a principio sine li centia superioris potest tamen refici sine eius autoritate.gl.est no.in.c.cum accessissent.in glo.fi.ꝛ ibi doc.de consti.ꝛ ibidem late Bal.in.ix.col.ꝛ tribus sequentibus.predicta adde hisque tangit Bar.s.in.xv.q.ꝛ his que ibi dixi.

¶ Per ista cū laude oīpotētis Dei sit imposit⁹ finis Repe titioni huius legis in cuius fine etiam cuꝫ finalibus verbis bar. cōcludo si hec que dicta sunt vera reperirent. Sit Laus Deo optimo maximo:si minus vnumquemq3 lectorem hortor ꝛ ro go vt secure corrigat deposito tamen liuoris aculeo:mihi enim satis est alios ad indagande veritatis studium excitasse.

a ¶ Omnino adꝺ.d.Phi lip.deci.in re gula domuꝫ ſ.de regu.iu. ꝛ q̄ ibi posui ī apostillis.

¶ De repetitione preclarissimi iurisconsulti domini Jasonis Mayni super.l.quominus.de fluminib⁹ nuperrime absoluta Petri offredi Cremonensis carmen.

Ut solidis graius struxit compagibus alnum
In solidum tentans per mare Jason iter:
Quo fera terrigene superaret prelia turme
Ferret ꝛ aurate vellera victor ouis.
Omnia sic celeri lustrauit flumina puppi
Maynus ꝛ ad patriam iam remeauit humum
Acta quid hinc forsan portarit cymba requiris:
Quicquid ab auriferis eruit indus aquis.
Quicquid ꝛ in patria diues fodit astur harena:
Quicquid ꝛ in flauo littore rhenus habet.
Quod tagus ꝛ rapidis voluit pactolus in vndis:
Quod felix lecta messe recondit arabs.
Hanc igitur studiose ratem pete:libera cunctis
Est via:non merces claudit auara suas.
Quilibet ex isto partem sibi sumat aceruo.
Mentis vt exornent hec monumenta domum.
Hinc titulis Maynum decantet Jasona summis.
Optet ꝛ hunc pylie vincere pensa colus.
Nam proprio solers euellet senta ligone
Que sacri campo Cesaris alta virent.

¶ Finis Prime partis Commentariorum Jasonis Mayni Mediolanensis in Digestum nouum.

Index quaternionum.

AA.BB.CC.DD.EE.FF.GG.HH.II.KK.LL. MM.NN.OO.PP.QQ.RR.SS,TT.VV.XX. Quorum.XX.quinternus:reliqui quaterniones.

iij.Esdre.iij.
Super omnia autem vincit Ueritas.

colorchecker CLASSIC

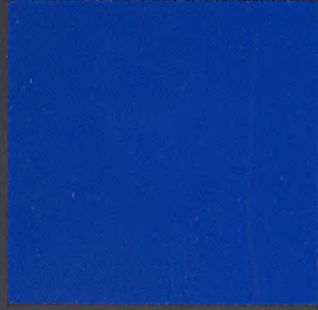

calibrite

mm